✠
BIBLIOTECA
DEL REAL MONASTERIO
DE HUERTA.
Núm. 294.

[illegible]

Posidebat Compluti Bacalaureus Didacus fernandez collega Methaphisicus.

Sibis vivere sane vive caute

Fernandez Julian

Sive servus sive liber sola virtus expers sepulchri

Puerto Carr.º

Todo Puerto

[illegible] m muy fr. marcos del barrio

[illegible]

[illegible] 4.º P.º modo perseitatis

P.º m.º mag.º

45.

2ª.

2º

Questiones Meta physicales acutissime fratris Pauli Soncinatis ordinis predicatoꝝ congregationis Longobardie nouissime reuise atqꝫ emendate.

Cum duplici tabula. vna titulorꝝ questionum principaliū/ altera dubiorum distinctionū/ ac omniuꝫ que notatu digna visa sunt/ literaꝝ ordine seruato.

BIBLIOTECA PROVINCIAL SORIA

Bibliotheca Regia
Monacensis

Tabula

¶ Pauli Soncinatis ordinis ꝓdicatoꝝ que/stionū metaphyſicaliū tituli feliciter icipiūt.

¶ Tituli q̄ſtionū quarti libri metaphyſice.

Qō.

1 Ens dicat vnū ꝯceptū formalē. fol. 2
2 Conceptus entis ſit ꝑcius. fol. 3
3 Ens dicat explicite ꝯceptū diſiūctū. 4
4 Ens ꝑdicet analogice vl vniuoce. 5
5 Ens ſit analogū enti reali ꝛ rōnis. 6
6 Conceptus entis ſit realis. fol. 7
7 Ens habeat ꝯtradictoziū fol. 7
8 Ens inquātū ens hēat ꝯtradictoziū ꝑncipiū. fol 8
9 Metaphyſica ſbalternet ſibi alias ſcias. 8
10 Ens cōe deo ꝛ creaturis ſit adeq̄tū ſbz metaᶜᵉ. 9
11 Metaphyᶜˢ ꝯſideret gdditates reꝝ i pticlari. 10
12 Eſſe diſtinguat ab eſſentia. 11
13 Eſſe ſit nobilius eſſentia. 12
14 Metaphyſica ſit digniſſima oīum ſciarū. 13
15 Demonſtrationes metaphyſice ſint per quatuoꝛ ge/nera cauſarum. 14
16 Scie matheᶜᵉ demſrent ſolū ꝑ cām formalē. 14
17 Ens hēat vas paſſiōes de ipo ve demſrabiles. 15
18 Paſſiones entis ſint ꝙuertibiles cū ente. 16
19 Ens ꝑdicat gdditatiue de ſuis paſſionibꝫ. 17
20 Genus ꝑdicat per ſe de differentia. 18
21 Ens ſit idē realiter cū ſuis paſſionibꝫ. 21
22 Qd eadē gīone gīant ꝛ corruptiōe corrūpunt ꝛ que idē vni ꝛ ſint eadē inter ſe. 20
23 Unū addat negationē ſup ens. 21
24 Unū ſit prima paſſio entis. 22
25 Unum quod eſt ꝑncipiū numeri ꝛ vnum trāſcen/dens ſint idem. 22
26 Compoſitio rerum compoſitaruꝫ ſit vnitas que res ſunt vne vnitate tranſcendēte. 23
27 Ab vno tranſcendente poſſit remoueri eſſe diſtinctū ab alio. 23
28 Diſtō rōnis iter ens ꝛ vnū arguat ꝯpōnē i reyna. 24
29 Diſtinctio rationis inter ens ꝛ vnum reducat ad di/ſtinctionem realem. 24
30 Diſtictio rōnis ſufficiat tollere ꝯdictionē. 25
31 Principiū primū inter omnia ſit de quolibet eſt af/firmatio vel negatio vera. 25
32 Ad cognoſcendū euidēter ꝑmū ꝑncipiū complexuꝫ ſit neceſſe ꝑ ſenſuꝫ apphendere extrema. 26
33 Prima ꝑncipia ſint nobis nāliter nota. 27

¶ Titu li queſtionū ḡnti libri metaphyſice.

1 Principium ꝛ cā diſtinguant ꝑꝫ ſuas ra tiones formales. 27
2 Finis moueat volūtatē metaphorice. 28
3 Finis ſit cā ꝑm eē qō hz extra. 29
4 Cauſalitas cauſe agētis ſit agere. 29
5 Forma det eſſe. 30
6 Idem effectus poſſit eſſe a pluribꝫ cauſis perfectis eiuſdem ordinis. 31
7 Cauſa ꝛ effectus in actu ſint ſimul. 32
8 Productio ꝛ ꝙſeruatio ſint idē. 32
9 Effectꝰ pticularis reducat in cām pticularē. 33
10 Cōplexa ō ꝑdicati gdditatiuis hēant cāz effectiuā. 33
11 Diuiſio accidētalis ſit realis ꝛ diuiſio generis ꝛ ſpe/ciei ſit rōnis. 34
12 Id cuius eſt eadē mā ſit vnū nūero. 34
13 Predicamēta diſtiguāt ꝑ diuerſos modos ꝑdi. 35
14 Rō ppria ꝛ formalis ſube ſit eē ens ꝑ ſe. 35
15 Infinito repugnet eē in ꝑdicamento. 36
16 Eſſe principiū tranſmutādi aliud inquantum aliud ſit ratio potentie actiue. 36
17 Quilz poᶜ actiue rīdeat poᵃ paſſiua adeq̄ta. 37
18 Quilz poᶜ paſſiue corrīdeat poᵃ actiu anālis. 37
19 Quātitas diſtinguat a ſubſtātia. 38
20 In magnitudine ſit p̄ctus linea ꝛ ſupficies. 39
21 Diuiſibilitas ſit formalis rō quātitatis. 40
22 Subſtātia ſit diuiſibilis ꝑ quātitatē. 41
23 Quātitas ſit diuiſibilis in ea que inſunt. 42
24 Tempus ꝛ motus ſint quātitates ꝑ ſe. 42
25 Relatio ſit ens reale. 43
26 Relatio hēat ſuā realitatē a fūdamēto. 44
27 Relatio habēs fūdamētū reale ſit realis. 44
28 Relatio diſtinguat a fundamēto. 45
29 Inter relatiua realr diſtincta ſit relatio real. 46
30 Rlz fz dici termiet relonē ꝑ abſolutū eut rlonē. 47
31 Relatio poſſit imediate fūdari in ſubſtātia. 48
32 Rlones diſtiguant ex pluralitate fūdamēti. 48
33 Termiꝰ ſit de ꝯceptu gdditatiuo rlonis. 49
34 Equalitas ꝛ ſilitudo ſint relatiōes reales. 49
35 Identitas ſit relatio realis. 50
36 Actio ſit forma facta. 50
37 Actio ſit ſubiectiue in agēte. 51
38 Actio dicat abſolutū cū reſpectu. 51
39 Quatuoꝛ vltia gīa dicāt abſolutū vl reſpectū. 52
40 Locus ꝛ vbi ſint idē. 52
41 Ubi realr diſtinguat a loco. 53

¶ Tituli queſtionū ſexti libri metaphyſice.

1 Solus metaphyſicꝰ ꝙſideret qō gd eſt. 54
2 Aligs actꝰ itellectꝰ ſit ve praxis. 54
3 Dis habitꝰ practicꝰ ſit ō re opabili ab hīte bitū. 55
4 Habitꝰ ſit ꝑncipalr practicꝰ ex obiecto. 56
5 Practicū ꝛ ſpeclatiuū ſufficiēter diuidāt hitꝰ ite. 56
6 Dis ſcia ſpeculatiua ſit nobilioꝛ q̄lz practica. 57
7 Habitus ſpeculatiui ſint tm tres. 57
8 Diſtinctio formalis ſcientiaꝝ ſumatur ex diſtinctio ne formali obiectoꝝ. 58
9 Scia ſit qualitas ſimplex. 59
10 Intellis eodē actu itelligat ꝑnes ꝛ ꝑncipia. 59
11 Scientie ſimpliciter mathe. ſint de abſtractis a q̄li/tatibus ſenſibilibus. 60
12 Aliqd in reꝝ nā ſit ꝯtingens ꝑm phos. 61
13 De ente ꝑ accidēs poſſit hīi ſcia. 61
14 Cōtingēs ſit ꝯtingens qñ eſt aut qñ nō eſt. 62
15 Contingentia effectuū ſumatur ex ordine ad cauſas proximas vel remotas. 62
16 Uerū ſit ens reale vel rōnis. 63
17 Ueritas ſignificet rē abſolutā cū reſpectu. 63
18 Entia rōnis hēant cām dantē eis eſſe. 64
19 Enūciabilia ſint ētitates nz i aīa neqz exᵗ aiaz. 64

¶ Tituli queſtionū ſeptimi libri metaphyſice.

1 Inherentia ſit de cētia accītis. 65
2 Exiſtentia accidētis ſit aliud ab accidente. 66
3 Aliquod accidēs poſſit imediate fundari in mā pri/ma excepta quantitate. 66
4 Plura accidentia eiuſdem ſpeciei poſſint eſſe in eo/dem ſubiecto adequato. 67
5 Ex ſubſtantia ꝛ accidente fiat vnum per ſe. 67
6 Accidentia poſſit ſolū diffiniri per additamētū. 68
7 Accidēs poſſit ꝑpria vtute gīare ſubam. 68
8 Forme itentiōales educant de potētia māe. 69
9 Plures forme itētionales differētes ſolo nūero vel ſpē pīt ſil eē in eodē ſubo adeq̄to. 70
10 Subſtātia ſit prioꝛ accidente tempoze. 71

BIBLIOTECA PROVINCIAL SORIA

Tabula

11 Primū cognitū sit magis vniuersale. fol. 71
12 Singulare sit primū cognitū ab itellectu. fol. 72
13 Substātia sit prior accidēte cognitiōe. fol. 72
14 Substantia cognoscatur ab intellectu coniuncto p propriam speciem. fol. 73
15 Eadē nūero notitia possit eē directa ꝛ reflexa. 74
16 Materia sit substātia. fol. 74
17 Materia ꝑma sit de se quedā actualitas. fol. 74
18 Forma sit magis ens q̄ materia. fol. 75
19 Materia sit entitas distincta actu a forma. fol. 75
20 Qō quid est sit idē cū eo cuius est. fol. 76
21 Animalia generata ex semine ꝛ p putrefactionē sint ciusdem speciei. fol. 76
22 Compositū ꝑmo ꝛ per se generetur. fo. 77
23 Forma ꝑprie ꝛ p se generetur. fo. 78
24 Forma gencreť p accidens. fol. 78
25 Rōnes phi ꝺ platonē efficaciter ꝛcludant. fo. 78
26 Quidditas subarū māliū icludat mām partē sui. 79
27 Foꝛa itroducēda ꝓexistat i mā vl tota vel ps ei⁹. 80
28 Opinio tenentiū inchoationē formarū possit teneri rationabiliter. fo. 80
29 Agens nāle attingat essentiā forme. fo. 81
30 Partes spēi ꝛ partes māe sint idē fm rem. 82
31 Sit aliquod principium indiuiduationis in substātijs materialibus. fol. 82
32 Substantia sit indiuidua per entitatem positiuā vocatam hecceitatem. fol. 83
33 Materia sit principium idiuiduationis. fol. 84
34 Quantitas sit ꝑncipium indiuiduationis. 85
35 Quātitas itermīata sit ꝑncipiū idiuiduationis. 86
36 Genus ꝛ differētia distinguātur tm̄ rōne. 86
37 Dīa specialissima icludat formaliꝛ oēs supiores. 87
38 Genus ꝛ spēs sint idem cōuertibiliter. fol. 87
39 Materia ꝛ forma sint vniuersalia. 88
40 Natura vniuersalis habeat vnitatem realem minorem vnitate numerali. fol. 88
41 Ule sepatū a singularib⁹ possit fieri dīna vtute. 89
42 Totū distinguat a partibus simul sumptis. 89

¶ Tituli questionū octaui libri metaphysice.

1 **Materie** repugnet esse sine omni forma. 90
2 Materia possit itelligi cōceptu ꝑprio ꝛ preciso. fol. 91
3 Quelibet minima portio materie sit in potentia naturali ad quālibet formam. 92
4 Materia sit in potētia ad quālibet quātitatē absq3 eo q⁹ rarefiat ꝛ ei aliqd addatur. 93
5 Mā bēat suā entitatē ꝛ realitatē a forma. 94
6 Potentia materie sit essentia materie. fol. 94
7 Materia sit ratio recipiēdi quantitatem. 95
8 Forma corporeitatis sit coeterna materie. 96
9 In corruptiōe ſbali fiat resolo vsq3 ad mās ꝑmā. 97
10 In animali sint plures forme fm diuersitatem partium organicarum. fol. 98
11 In aialibus viuētibus sit alia forma ꝓter aiam. 99
12 In eode3 cōposito sint plures forme substantiales fm ordinē predicabiliū substantialium. 100
13 In hoie aīa sensitiua ꝛ itellectiua sint ples aie. 101
14 Dō generet hoiem: stāte vnitate forme in hoie. 101
15 Eadem accidentia que fuerunt in viuo: remanēāt in mortuo. fol. 102
16 Mater cōcurrat actiue ad gīationē prolis. 102
17 Dimensiones interminate precedant formam substantialem in materia. 103
18 Dimēsiones interminate distinguātur realiter a terminatis dimēsionibus: fm Lomentatorem. 105
19 Alique forme possint itendi ꝛ remitti. fol. 106
20 In toto tempore intensionis forme maneat eadem forma numero. 106
21 Intēsio forme fiat p additionē ptis ad partē. 107
22 Intentio formarū sit motus ꝓtinuus. 109
23 Sit dare minimū in formis q̄ intenduntᷣ. 110
24 Intentio forme attendat̄ p accessum ad summū vel per recessum a nō gradu. fol. 111.
25 Aliqua forma ſubalis possit intēdi ꝛ remitti. 112
26 Una foꝛa substātialis sit pfectior eēntialiter altera eiusdem speciei. 113
27 Quantitas possit itendi ꝛ remitti. 113
28 Ex mā ꝛ forma fiat vnū per se. 114
29 Corruptibilitas ꝓueniat substātie corruptibili potius rōne forme q̄ rōne materie. 114

¶ Tituli questionū noni libri metaphysice.

1 **Diuisio** entis in actum ꝛ potentiaz sint in diuersa realiter. 115
2 Potentia obiecta detur. fol. 116
3 Eadē res qñ est actu distinguat̄ realiter a seipsa qñ est in potentia. 116
4 Res bēant cē gdditatuū añ sui ꝓductionē. 117
5 Propositiones facte de rebus nō exīstentib⁹ in mā necessaria sint vere. 118
6 Po⁹ resistiua distiguat̄ a po⁹ actiua ꝛ passiua. 119
7 Rebus nō exītib⁹ verū sit q⁹ nō itelligant̄. 119
8 Aliqd possit se reducere de po⁹ ad actū p ꝛ p se. 120
9 Libertas volūtatis sit res supaddita volūtati. 121
10 Uolūtas sit cā effectiua suarū operationū. 122
11 Uolūtas causet in se volitionē tāq3 agens ꝛ aliqd in ea exīstēs sit ei rō agēdi. 122
12 Obiectū causet effectiue actū volūtatis. 123
13 Notitia obti ꝓcurrat actiue ad actū volūtatis. 124
14 Uoluntas determinet se ad alteruz duoꝝ bonoꝝ sibi oppositoꝝ. fol. 124
15 Uoluntatē necessitari ad aliquem actum repugnet voluntati. 124
16 Volūtas possit velle ipossibilia. 125
17 Po⁶ libere p eodē instāti sunt in po⁹ ꝺictiōis. 126
18 Intellect⁹ sit tāte libertatis quāte est volūtas. 127
19 Po⁶ rōnales ꝓducāt act⁹ suos in nō tpe. 127
20 Actio imanens per se subiectiue in suo efficiente distinguatur a transeunte. 128
21 Actio imanēs sit de genere actiōis. 129
22 Nomina significātia actus imanentes includant in suo significato aliquē respectū. fol. 129

¶ Tituli questionū decimi libri metaphysice.

1 **Prima** diuisio entis sit p vnū ꝛ multa. 130
2 Uni qō est ꝑncipium numeri conueniat primo ratio mensure. fol. 131
3 Ratio formalis vnitatis que est principium numeri sit positiua. 132
4 Unum ꝛ multa opponantur priuatiue. 133
5 Identitas conuenienter diuidatur in absolutā ꝛ relatiuam. fol. 134
6 Inter idem ꝛ diuersum cadat medium. 135
7 Numerus sit vnum per se. 135
8 Numerus habeat factū cē p apꝑhēsionē aie. 136
9 Ultima vnitas sit forma numeri. 136
10 Forma numeri sit cōtinuitas diuisi. 137
11 Numerus sit entitas distincta a numeratis. 138
12 Quilibet numerus sit vnū numero. 139
13 Numerus reperiat̄ tm̄ in rebus mālibus. 139
14 Cōpositū ex pluribus partibus sit simpliꝛ plura. 140
15 Negatio ꝛ ꝓpatio sint actu extra gnimā. fol. 140

Tabula

16 Negatio habeat ꝓpriã ꝓceptibilitatez. fol. 141
17 Priuatio distinguat a subto in quo est. fol. 142
18 Oppõ ꝺictoꝛia sit maxima oppositio. fol. 143
19 A priuatione ad habitũ sit regressus. fol. 144
20 Uni forme possint plures forꝫ esse ꝺie. fo. 144
21 Qualitates medie cõponant ex extremis. 145
22 Forme ꝓtrarie cõpatiantur se in eodẽ subiecto adequate ꝑm gradus remissos. fol. 145
23 Forme ꝓtrarie sint eiusdem speciei. fol. 147
24 Differentie specifice opponant ꝓtrarie. 148
25 Mã sit ꝑn̄ distinctionis ꝑm genus. 148
26 Pars motoꝝ sit mẽsura oium subarũ. 149
27 Elta manẽat i mixto tñ potẽtialr aut ẏtualr. 149

¶ Tituli questionũ duodecimi libri metaphysice.

1 Ad metaphysicã pertineat ꝓbare genus substantiarũ separatarũ esse: aut ad naturalem. fol. 151
2 Pbs probans aliqꝺ ens esse abstractum probet tñ abstractionem vel existentiam. fol. 153
3 Causas agentes non posse procedere in infinitũ possit sufficienter probari. fol. 154
4 Duas naturas specie distinctas equalis esse pfectionis sit possibile. fol. 155
5 Perfectiones specificas procedere in infinitum implicet contradictionem. fol. 155
6 Sube abstracte sint oino imutabiles ꝑz pbos. 156
7 In celo sit materia. fol. 158
8 Mã celi ꝛ corpoꝝ iferioꝝ sit eadẽ numero. 159
9 Mã celi sit alteriꝰ rõnis a mã corruptibiliũ. 160
10 Mã vniꝰ celi sit alteriꝰ rõnis a mã alteriꝰ celi. 161
11 Intelligentia vniatur celo ẏt forma. fol. 162
12 Celum sit animatum. fol. 163
13 Celi ꝛ stelle agant in ista inferioꝛa. 163
14 Hnõ cuiuslꝫ forme sit ab agente vniuoco. 164
15 Creatio sit possibilis ꝑm Aristotelem. 165
16 Unũ esse ꝑmũ ꝓncipiũ a quo oia alia producta sint Aristoteles ꝛ pbi crediderint. fol. 165
17 Omnia esse effectiue a deo possit probari rõne mere naturali. fol. 166
18 Prima causa possit omnem aliam entitatẽ a se immediate producere. fol. 167
19 Deus ꝓducat de nẽcitate nãe aliqꝺ extra se. 167
20 Intelligentie essent oino necesse esse si deus produxisset eas ex necessitate nature. 168
21 Scie ꝛ artes possint acqri ꝑ sermonẽ docẽtis. 170
22 Accidẽs componatur ex propria potentia ꝛ ꝓprio actu sicut substantia. fol. 172
23 Or intellectus possibilis sit separatus ꝑm esse ab homine fuerit opinio Auerrois. 172
24 Utrũ si intellis polis esset ẏltima intelligẽtia posset homo per eam formaliter intelligere. 173
25 Alia intellectiua a qua hõ ꝺenoiat intellectualis sit substantia separata vel forma bois. fol. 174
26 Principia oium sint eadẽ ꝑm analogiã. i. cõponant ex ꝓprio actuali ꝛ potentiali. fol. 175
27 Idem potentiale correspondeat oibus formis que sunt eiusdem generis. fol. 176
28 Deũ eẽ possit demr̃ari ex ꝑ se notis ꝛ sensatis. 176
29 Primũ ꝑn̄ sit separatũ ab omni potentia. 177
30 Mũdũ eẽ eternũ pbs crediderit posse ꝺmr̃ari. 177
31 Mundum esse ab eterno possit teneri sequẽdo precise rationem naturalem. fol. 178
32 Primã cãm mouere celũ effectiue aut ꝑ modũ finis pbs ꝛ Cõmentatoꝛ existimauerunt. fol. 181
33 Primũ ꝑn̄ cãre effectiue desideriũ sui in intelligẽtys mouẽtibꝰ oꝛbes pbs ꝛ Cõm. putauerint. 182
34 Pria cã moueat celũ ꝛ ꝓducat res ꝑ suũ velle. 183
35 Substãtie mouẽtes oꝛbes hẽant virtutẽ motiuã ꝺistinctam ab intellectu ꝛ voluntate. fol. 183
36 Intelligẽtie magis moueant celuz per nãm suaz q̃z per intellectum ꝛ voluntatem. fol. 184
37 Primũ ꝓncipiũ esse cãm oium intelligẽtiaꝝ possit ꝓbari sufficienter ex per se notis. fol. 184
38 Omne habẽs cãm finalẽ habere cãm efficientẽ possit probari efficaciter. fol. 185
39 Primũ ꝑn̄ moueat imediate ꝑmũ mobile. 186
40 Deum esse entitatem infinitaz possit concludi sufficienter per rationes naturales. fol. 187
41 Primũ ꝑn̄ esse infinite virtutis intẽsiue pbs ꝛ Cõmentatoꝛ existimauerint. fol. 187
42 Deum esse virtutẽ infinitaz formalr possit probari sequendo precise rationẽ naturalem. fol. 188
43 Prima cã possit mouere celũ in nõ tpe. 189
44 Prima causa possit mouere celuz velocitate maioꝛi in infinitum q̃z moueat. fol. 189
45 Primũ ꝓncipium esse infinite virtutis possit argui ex perpetuitate motus. fol. 190
46 Primũ ꝑn̄ sit extra oẽm magnitudinẽ. fol. 190
47 Intelligẽtia sit cõpositio generis ꝛ ꝺie. 190
48 Intelligentie componantur intrinsece ex potentiali ꝛ formali. fol. 191
49 Ratio indiuiduationis substantiarum separataruz sit negatio corporeitatis ꝛ materie. fol. 191
50 Formale distinctiuum ꝑm speciem intelligentie ab aia intellectiua sit negatio vnibilitatis ad mãm vel ꝺiuersus modus operandi. fol. 192
51 Esse plures intelligentias in eadez specie repugnet stando precise in principys pboꝝ. fol. 193
52 Infinitam multitudinem ꝺari in substantys abstractis repugnet. fol. 194
53 In permanentia actuali substãtiarũ separataruz sit formaliter aliqua successio. fol. 195
54 Esse substantiarum corporalium mensuretur aliq̃ mensura indiuisibili. fol. 196
55 Permanentia vnius intelligentie possit esse mensura permanentie omnium corporalium. 196
56 Permanẽtia intelligẽtie ꝺistiguat ab intelligẽtia. 197
57 Quãlibet intelligentiam esse nature intellectualis possit demonstrari. fol. 197
58 In substãtys abstractis sit itell's agẽs ꝛ polis. 198
59 Intelligẽtie itelligũt se ꝑ seipsas formalr. 198
60 Gradus simplicitatis intelligẽtiaꝝ sit ꝑm gradũ nobilitatis earum. fol. 199
61 In substantia abstracta possit esse simul in actu plures intentiones. fol. 200
62 Intelligẽtia intelligat infinitas species. 200
63 Una intelligentia possit producere aliam. 201
64 Omnes substantias motrices oꝛbiũ esse ẏtutis infinite ꝑz vigorẽ pbs ꝛ Cõmẽtatoꝛ putauerint. 202
65 Prima causa intelligat aliqꝺ extra se. fol. 202
66 Primã causam intelligere res extra se terminatiue fuerit opinio Aristo. fol. 203
67 Prima causa intelligat propias qꝺditates rerũ ꝺistincte ꝑm Aristotelem ꝛ Cõmentatoꝛem. 203
68 Elementa maneant actu in mixto. fol. 204
69 Necessitas ꝛ imutabilitas sint idem. fol. 205
70 Sit tñ vnum ens necessariũ. fol. 205

FINIS.

Tabula

CUt tibi studiose Lector: qō queris facilior sit modus inueniendi: post titulos ſm ordinē Librorū assignatos: ydem alphabetico ordine hic notantur. vbi p̄mi numeri librum: secūdi aūt ipsam questionem indicabunt.

Libri 12 Abstractum aliqō p̄s p̄bās p̄bet tm̄ abstractionē vel existētiā. qō. 2
12 Accidens cōponat̄ ex p̄prio potētiali ⁊ proprio formali. qō. 22
7 Accūs diffiniat̄ p̄ additam̄tū. qō. 6
7 Accūs aliqd possit imediate fūdari in suba. qō. 3
7 Accūs aliqd possit p̄pria vtute cāre subaz. qō. 7
7 Accidētis essentia sit inherentia ad subm. qō. 1
7 Accidentis existētiā sit aliud ab accidēte. qō. 2
7 Accidentia plura eiusdem speciei possint esse in eodem subiecto simul. qō. 4
8 Accūtia q̄ fuere i viuo eadē sint in mortuo. qō. 15
5 Actio sit forma facta. qō. 36
5 Actio sit in agente. qō. 37
5 Actio dicat absolutum cū respectu. qō. 28
9 Actio imanēs distinguat̄ p̄ se a trāseūte. qō. 23
9 Actio imanens sit de genere actionis. qō. 24
6 Actus aliquis itellectus sit vere praxis. qō. 2
7 Agens nāle attingat essentiam forme. qo. 29
12 Alia intellectiua a qua bō denoiat̄ intellectualis sit forma bois vel substantia separata. qō. 25
8 In animalibus sint plures forme ſm differentiam partium organicarum. qō. 10
8 In aialibus sit alia forma preter aiam. qō. 11
12 Artes ⁊ scie possint acgri p̄ ſmonē docētis. qō. 21
5 Causa ⁊ effectus sint simul. qō. 7
12 Cām p̄mā mouēs celuz effective ⁊ per modū finis p̄s ⁊ Cōm. existimauerint. qō. 32
12 Cā p̄ma moueat celū ⁊ p̄ducat res p̄ suū velle. q. 34
12 Cām finalē: omne habens: habere causam efficientem: possit probari efficaciter. qō. 38
12 Causa p̄ma possit mouere celū in nō tpe. qō. 43
12 Causa prima possit mouere celuz velocitate maiori in infinitum q̄ moueat. qō. 44
12 Causa p̄ma intelligat aliqd extra se. qō. 45
12 Causam primaz itelligere res extra se terminatiue fuerit opinio Aristotelis. qō. 66
5 Causalitas finis sit in mouere metaphorice. qō. 2
5 Cālitas finis q̄eiat ipsi fz cē qō bz i rez nā. q. 3
5 Causalitas agentis sit in agere. qō. 4
5 Causalitas forme sit dare esse. qō. 5
12 Celum sit animatum. qō. 12
12 In celo sit materia. qō. 7
12 Celum ⁊ stelle agant in ista inferioza. qō. 13
12 Creatio sit possibilis ſm Aristotelem. qō. 15
5 Cōplexa nēcia habeāt cām: vt bō est aial. qō. 10
6 Cōtingens aliqd sit in rerum nā. qō. 12
6 Cōtingēs sit ꝓtingēs qñ est aut qñ nō est. qō. 14
6 Contingentia effectuum sumatur ex causis remotis vel proximis. qō. 15
7 Compositū tm̄ primo ⁊ per se generet. qō. 23
8 Corruptiōe ſbali fiat resolo vsqz ad māz p̄am. q. 9
8 Corruptibilitas q̄eniat rōne forē vl māe. qō. 29
10 Cōpo[m] ex plib⁹ simplr sit vnū vel plura. qō. 14.
10 Contradictoria oppositio sit maxima. qō. 18
12 Causa prima intelligat qdditates rerū distincte ſm p̄bm ⁊ Cōmentatorem. qō. 67
4 Distinctio rationis inter ens ⁊ vnū arguat cōpositionē in vno. qō. 18
4 Distinctio rationis inter ens ⁊ vnum reducatur ad distinctionem realem. qō. 29
4 Distō rōnis sufficiat ad tollēdā ꝯdictionē. qō. 30
7 Dīa spālissima icludat forāl'r oēs supiores. q. 38
8 Dimensiones interminate precedant formā substātialem in materia. qō. 17
8 Dimensiones interminate distinguantur realiter a terminatis. qō. 18
10 Dīe specifice generis opponant̄ ꝯdie. qō. 24
5 Diuisio accidētalis sit realis: ⁊ diuisio generis ⁊ speciei sit rationis. qō. 11
12 Deus producat aliqd ex̄ de nēcitate nāe. qō. 19
12 Deus vel prima causa possit producere immediate omnem entitatem aliam a se. qō. 18
12 A deo omnia esse possit effectiue probari rōne mere naturali. qō. 17
12 Deus eē possit demōrari ex p̄ se notis ⁊ sensatis. 18
12 Deum esse entitatē infinitā possit cōcludi sufficienter per rationes naturales. qō. 40
12 Deum esse vtutē infinitam possit p̄bari formal'r sequendo precise rationem nālem. qō. 42
4 Ens dicat vnū conceptū explicite. qō. 1
4 Entis ꝓceptus sit p̄cisus ab alijs. qō. 2
4 Ens precise dicat ꝓceptū disiunctum. qō. 3
4 Ens predicat̄ vniuoce de deo creaturis substantia ⁊ accidente. qō. 4
4 Ens sit analogum enti reali ⁊ rationis. qō. 3
4 Entis conceptus sit realis. qō. 6
4 Ens inquātū ens habeat p̄incipia ⁊ causas. qō. 21
4 Ens habet veras passiones. qō. 16
4 Ens predicat̄ qdditatiue de passionibus. qō. 18
4 Ens sit idem realiter cum bono ⁊ vero ⁊c. qō. 2
4 Ens habeat contradictozium. qō. 7
4 Ens cōe deo ⁊ creaturis sit subm meta[ce]. qō. 19
9 Ens diuidat̄ in actū ⁊ potētiā distincta real'r. qō. 1
10 Ens diuidat̄ p̄ma diuisione in vnū ⁊ multa. qō. 1
6 Entis per accidens sit scientia. qō. 13
6 Entia rationis habeant causam. qō. 18
4 Esse sit idem qō essentia. qō. 12
4 Esse sit nobilius essentia. qō. 13
5 Effectus idē possit bīe plres cās i eodē ordie. q. 6
5 Effectus particularis reducat̄ in cām particularez ⁊ vniuersalis in vniuersalem. qō. 9
12 Elementa maneant actu in mixto. qō. 68
10 Elnta sint i mixto tm̄ potētial'r aut vtual'r. qō. 27
6 Enūtiabilia sint entitates nz in aia neqz ex̄ aiaz. 19
5 Equalitas sit relatio realis. qō. 24
4 Ens eē idē real'r vno efficacit̄ p̄bet̄ a p̄bo. qō. 21
12 Ens necessariū sit tm̄ vnum. qō. 70
4 Entis p̄ma passio sit vnum. qō. 23
12 Esse substātiaz corporalium mensuret̄ aliqua mensura indiuisibili. qō. 54
7 Forma sit magis ens q̄ materia. qō. 18
7 Forma per se generetur. qō. 23
7 Forma saltē per accidens generetur. qō. 25
7 Forma introducēda vel aliqua pars forme preexistat in materia. qō. 27
8 Forma si est vna homo generet homines. qō. 14
7 Formarū inchoatio possit teneri. qō. 28
8 Forᵃᵉ ſbaliū ciusdē spēi vna sit p̄fectior altera. 26
8 Forma corporeitatis sit coeterna māe. qō. 8
7 Forme intētionales educant̄ de po[a] māe. qō. 8
7 Forme plures intentionales solo numero differentes possint simul esse in eodē subiecto. qō. 9
8 Forme plures sint in eodem composito. qō. 12
10 Forme vni plures possint esse ꝓtrarie. qō. 20
10 Forme contrarie compatiantur se in eodem sub-

fecto ſm gradus remiſſos. qō.

Libri. 10 Forme ꝺrie ſint eiuſdē ſpeciei. qō. 23

7 **Generata** ex ſemie ⁊ putrefactiōe ſint eiuſdem ſpeciei. qō. 21

12 Hnō cuiuſlz forme ſit ab agente vniuoco. qō. 14

4 Genus predicet̄ per ſe de differentia. qō. 20

7 Genus ⁊ dīa diſtinguant̄ tm̄ ratione. qō. 36

7 Genus ⁊ ſpēcies ſint idem cōuertibil'r. qō. 38

12 Gradus ſimplicitatis intelligentiar̄ ſit ſm gradum nobilitatis earum. qō. 60

6 **Habitus** practicus ſit de operabili ab habēte habitum. qō. 3

6 Habit⁹ ſit practic⁹ p̄ncipal'r ex obo aut fine. q. 4

6 Habitus ſpeculatiui ſint tm̄ tres. qō. 7

8 Hois ſint ꝓles aie aia ſenſitiua ⁊ itellectiua. qō. 10

7 **Idee** Platonis ſufficiēter imꝓbentur a philoſopho. qō. 26

4 Idē realiter ſint que eadē gnōne gīant̄ ⁊ corruptione corrumpunt̄ ⁊ que ſunt eadē vni ꝛ⁹. qō. 22

10 Idem ⁊ diuerſum habeant medium. qō. 6

5 Identitas ſit relatio realis. qō. 35

10 Idētitas ꝓueiēter diuidat̄ i abſolutū ⁊ rlm. qō. 5

7 Indiuiduatiōis p̄n̄m ſit i ſubſtātys mālib⁹. qō. 31

7 Indiuiduationis p̄n̄m ſit becceitas. qō. 32

7 Indiuiduationis p̄n̄m ſit materia. qō. 36

7 Indiuiduationis p̄n̄m ſit quātitas. qō 34

7 Indiuiduatiōis p̄n̄m ſit quātitas īterminata. 35

10 Indiuiduatiōis rō ſubar̄ ſeparatar̄ ſit negatio corporeitatis ⁊ materie. qō. 49

12 Infinitum proceſſiz in cauſis agētibus nō eſſe poſſit probari. qō. 3

12 Infinitus ꝓceſſus in perfectionibus ſpecificis implicet contradictionem. qō. 5

12 Infinitā multitudinē dari in ſubys abſtractis. q. 52

12 Intelligentia vna poſſit ꝓducere aliam. qō. 63

12 Intelligētia intelligat iferiores ſpēs. qō. 62

12 Intelligētie intelligāt ſe per ſe formal'r. qō. 59

12 Intelligentiam quālz eſſe intellectualis nature poſſit demonſtrari. qō. 57

12 Intelligentie magis moueant celum per ſuā naturā q̄z per intellectum ⁊ voluntatem. qō. 36

12 Intelligentie componantur intrinſece ex potentiali ⁊ formali. qō. 48

12 Intelligentie forma vt diſtinctiuū ſm ſpēm ab aia intellectiua ſit negatio vnibilitatis ad materiam vel diuerſus modus operandi. qō. 50

12 Intelligētias plures eſſe in eadem ſpe repugnet ſtādo preciſe in p̄ncipys ꝓbar̄. qō. 51

15 In intelligētia ſit cōpoſitio gīis ⁊ dīe. qō. 47

12 Intelligentie eſſent oīno neceſſe eſſe ſi deus ꝓduxiſſet eas ex neceſſitate nature. qō. 20

12 Intelligētia vniatur celo vt forma. qō. 11

12 Intellectus poſſibilis qō ſit ſeparatus ab hoie ſm eſſe fuerit opinio Auerrois. qō. 23

6 Intellectus actus ſit vere prax's. qō. 2

6 Intellectus eodē actu itelligat ꝛnes ⁊ p̄n̄a. qō. 10

9 Intellect⁹ ſit tāte libertatis quāte volūtas. qō. 19

12 Intellectus poſſibilis ſi eſſet vltima itelligētia: poſſet homo per eum formaliter itelligere. qō. 24

8 Intendi poſſit aliqua forma. qō. 19

8 Intendi poſſit forma ſubſtātialis. qō. 25

8 Intendi poſſit quantitas. qō 27

8 Intenſio attendat̄ per acceſſum ad ſūmū. qō. 24

8 Intenſio formar̄ ſit motus continuus. qō. 22

8 Intenſio fiat per additionem ptis ad partē. qō. 2

8 Intenſionis in toto tpe maneat eadē forma. qō. 20

8 Intenſionis ſit dare minimum forme. qō. 23

9 **Libertas** volūtatis ſit res ſuperaddita voluntati. qō. 9

7 **Materia** ſit ſubſtantia. qō. 16

7 Mā ꝓ⁹ ſit q̄dā actualitas ō ſe. 17

7 Materia ſit entitas diſtincta a forma. qō. 19

7 Materia ſit p̄ncipium idiuiduationis. qō. 34.

8 Materia poſſit eſſe ſine forma. qō. 1

8 Materia poſſit intelligi ꝓprio conceptu. qō. 2

8 Materia ſuā entitatez habeat a forma. qō. 5

8 Mā ſit i po⁹ ad q̄ſlz q̄ſti^tem abſq; eo q⁹ rarefiat. 4.

10 Materia ſit p̄n̄m diſtinctionis ſm genus. qō. 25

8 Materia ſit ratio recipiendi quantitatē. qō. 7

7 Materia ⁊ forma ſint vniuerſalia. qō. 39

12 Materia celi ⁊ gnābiliuz ſit eadē numero. qō. 8

12 Mā celi ſit alteri⁹ rōnis a mā corruptibiliū. qō. 9

8 Ex materia ⁊ forma fiat per ſe vnum. qō. 28

8 Materie potentia ſit eius eſſentia. qō. 6

8 Materie minima portio ſit in potentia ad quālibz formam. qō. 3

12 Materia vni⁹ celi ſit eadē cū mā alteri⁹ celi. q. 10

7 Materie partes ⁊ ſpeciei ſint eedem. qō. 30

8 Mater generet actiue. qō. 16

6 Mathematice ſint de abſtractis a ſenſibilib⁹. q. 11

4 Metaphyſica ſubalternet ſibi alias ſcias. qō. 9

4 Metaphyſica ſit digniſſima ſcientiarum. qō. 14.

4 Metaphyſice demōſtrationes ſint per quatuor genera cauſarum. qō. 5

4 Mathematice demōſtrationes ſint tm̄ ꝓ cāz fōzalē. q. 16

4 Metaphyſic⁹ ꝓſideret ꝓpriās ꝓpriet̄ rez̄ ꝓticulari. 11

6 Metaphyſicus ſolus ꝓſideret qō quid eſt. qō. 1

10 Mēſure rō p̄ꝓprie conueniat vni qō eſt p̄n̄m nūeri. qō. 2

10 Motor primus ſit menſura oīum ſubar̄. qō. 26

12 Mundum eſſe eternū philoſophus crediderit poſſe demonſtrari. qō. 30

12 Mundum eſſe ab eterno poſſit teneri ſequēdo preciſe rationem naturalem. qō. 31

12 **Neceſſitas** ⁊ īmutabilitas ſint idē. qō. 69

Negō bēat ꝓpriā ꝓceptionē. 16

10 Negōnes ⁊ p̄uatiōes ſint in reb⁹ ex̄ aiaz. qō. 15

9 Nomen ſignians actū īmanētē icludat reſpectū. 22

7 Notitia eadē nūō poſſit eē directa ⁊ reflexa. q. 15

10 Numerus ſit vnum per ſe. qō. 7

10 Numerus habeat tm̄ eſſe p̄ apꝑhēſionē aie. qō. 8

10 Numeri forma ſit vltima vnitas. qō. 9

10 Numeri for⁹ ſit ꝓtinuitas diuiſi cauſantis nūer. 10

10 Numerus diſtinguat̄ a rebus numeratis. qō. 11

10 Numerus quilibet ſit vnum numero. qō. 12

10 Numerus ſit tm̄ in rebus mālibus. qō. 13

4 **Paſſiōes** entis ſint ꝓuertibiles cū ente. 18

12 Permanētia intelligentie diſtinguatur ab intelligentia. qō. 56

12 Permanentia intelligentie poſſit eſſe menſura oīuz corporaliūm. qō. 55

12 In permanentia actuali ſubſtantiarum ſeparatū ſit formaliter aliqua ſucceſſio. qō. 53

9 De potētia in actū aliqd poſſit ſe reducere. qō. 8

9 Potentia obiectiua detur. qō. 2

9 Potentia reſiſtitiua diſtinguat̄ ab actiua. qō. 6

5 Potentie actiue ratio ſit eſſe p̄incipium tranſmutādi aliud: inquantum aliud. qō. 16

5 Potentie actiue omni correſpondeat paſſiua adequans virtutem eius. qō. 17

5 Potentie paſſiue cuilibet correſpondeat potentia

Tabula

actiua naturalis. qō. 18
12 Possibile idez correspondeat omnibus formis que sunt eiusdem generis. qō. 27
9 Potētie rōnales ꝓducāt act⁹ suos in nō tpe. q. 21
6 Practicuz z speculatiuum sufficienter diuidant habitus intellectus. qō. 5
5 Predicamenta distinguantur per diuersos modos predicandi. qō. 14
4 Principiū primū omniū sit istud. de quolibet est affirmatio vel negatio vera. qō. 31
12 Principia oium sint eadē ꝑm analogiā. qō. 26
4 Principiū primū cōplexuz si oz cognosci sit necesse apprehēdere extrema per sensum. qō. 32
4 Principia ꝑma sint nobis naturaliꝝ nota. qō. 35
5 Pricipiū z cā distinguāt ꝓz sua rōne formalē. qō. 1
12 Principiū ꝑmū sit separatū ab oi potētia. qō. 29
12 Primū ꝑn^m cāre desideriū sui i itelligētys mouētib⁹ orbes: phs z cōmētator putauerint. qō. 33
12 Primū ꝑncipiū esse cām oium intelligētiarū possit probari sufficiēter ex p se notis. qō. 37
12 Primū ꝑn^m moueat imediate ꝑmū mobile. qō. 39
12 Primū ꝑncipiū esse virtutis infinite itensiue possit argui ex perpetuitate motus. qō. 45
12 Primū ꝑncipiuz esse virtutis infinite intēsiue phs z cōmentator existimauerint. qō. 41
12 Primū ꝑn^m sit extra oēm magnitudinē. qō. 46
10 Priuatio distinguat realiter a subiecto. qō. 17
10 A ꝑuatione ad habitū sit regressus. qō. 19
5 Productio z ꝓseruatio effect⁹ sit eadē opatio. qō. 8
9 Propositiones in materia necessaria sint vere reb⁹ non existentibus. qō. 5
10 **Qualitates** medie componantur ex extremis. qō. 21
5 Quātitas distinguat a substātia. qō. 19
5 Quātitas ꝓueniēter diffiniat a phō vbi ait Quātuz est diuisibile in ea que insunt. qō. 23
5 Quātitates p se sint tēpus z motus. qō. 24
5 Quātitatis ratio sit diuisibilitas. qō. 21
5 Jn ḡstitate ꝓtinuā sint pūcta linea ꝛc. qō. 20
5 Per quātitatē substātia sit diuisibilis. qō. 22
7 Quidditas sb̄a ꝑticulariū icludat māz ptē sui. qō. 26
7 Qō quid est. sit idē cū eo cuius est. qō. 29
5 **Relatio** sit ens reale. qō. 25
5 Relatio habeat suam realitatez a fundamento. qō. 26
5 Relatio hīs fūdamētū reale sit realis. qō. 27
5 Relatio distinguat a fundamēto. qō. 28
5 Relatio realis sit iter relatiua realr distincta. qō. 29
5 Relationum distinctio sumatur ex pluralitate fundamenti vel termini. qō. 32
5 Relonis termin⁹ sit de ꝓceptu sui correlatiui. q. 35
5 Relo possit imediate fundari in suba. qō. 35
5 Jn relatiuis tertꝝ ordis correlatiuū terminet relationē p absolutū aut relonē. qō. 30
9 Res qñ est in po⁹ distīguat a se qñ ē i actu. qō. 3
9 Res añ ꝓductionē hēat aliqō eē qdditatiuū. q. 4
5 **Substantie** ꝑme formalis ratio sit esse ens per se. qō. 14
5 Substātie ifinite repugnet eē i ꝓdicamēto. qō. 15
5 Substantia sit diuisibilis p quantitatē z sine quātitate indiuisibilis. qō. 22
7 Substantia z ex accīte fiat vnū per se. qō. 6
7 Substātia sit prioz accidēte tēpore. qō. 10
7 Substātia sit prioz accidēte cognitiōe. qō. 14
7 Substātia cognoscat p ꝓpriā spēm. qō. 16
12 Subas sepatas ptieat ꝓbare ad metaphysicū. q. 1
12 Sube sepate siue abstracte ꝓz phos sint oio. qō. 1
12 Substātie mouentes habeāt vtutē motiuam distinctam ab intellectu z voluntate. qō. 35
12 Substātias omnes motrices orbiū esse virtutis infinite phs z cōmentator putauere. qō. 64
12 Jn subtys abstractis sit itell⁹ agēs z pol⁹is. qō. 58
12 Jn substātia abstracta possint simul esse in actu plures intentiones. qō. 61
6 Scia speculatiua sit ꝓz practica z nobilioz. qō. 6
6 Scientia sit qualitas simplex. qō. 9
6 Scientie distinguant formaliter ex formali distinctione obiectorum. qō. 8
12 Sciētie possint acgri p sermonē docētis. qō. 21
7 Singulare sit ꝑmo cognitū ab itellectu. qō. 13
12 Spēs due possint esse equalis pfectionis qō. 4
5 **Tēpus** z mot⁹ sint ḡstitates per se. qō. 25
7 Totū distīguat a ptib⁹ sil sūptis. 42
4 **Unum** addat negationē p ens. qō. 23
4 Unū sit ꝑma passio entis. qō. 24
4 Unum qō est principiuz numeri sit idem cum vno transcendente. qō. 25
4 Unitas rez ꝓpositarū sit ipsa ꝓpositio. qō. 26
4 Unum est idem cum ente realiter efficaciter probatur a philosopho. qō. 21
4 Ab vno transcendente possit remoueri esse distinctum ab alio. qō. 27
5 Unius diuisiones distinguant p hec q ꝑma sit realis: scōa rationis. qō. 12
5 Unū nūero ꝓprie dicat cui⁹ est eadē mā. qō. 12
10 Unū z multa opponunt ꝑuatiue. qō. 4
12 Unū esse primū ꝑncipiū a quo oia alia ꝓducta sint philosophus aliqz credidere. qō. 16
10 Unitatis ratio formalis sit positiua. qō. 3
5 Ubi z alia sex ꝑn^a dicāt absolutū cū respectu. q. 39
5 Ubi z loc⁹ sint eadē res: vt dixit Werue⁹. qō. 40
5 Ubi distīguat a loco realr: vt dixit capolus. q. 41
6 Uerū sit ens reale vel rōnis tm̄. qō. 16
6 Ueritas signet rez absolutā cū respectu. qō. 18
7 Uniuersale magis prius cognoscat. qō. 12
7 Uniuersalis nā habeāt vnitatē realē minorem vnitate numerali. qō. 40
7 Ule separatū diuina vtute possit fieri. qō. 41
9 Uolūtas sit cā effectiua suarū opōnum. qō. 10
9 Uolūtatis causet i se volitionē effectiue z aliqd in ea existens sit ei ratio volēdi. qō. 11
9 Uolūtas actū causet obiectū effectiue. qō. 12
9 Uoluntas possit necessitari. qō. 15
9 Uolūtas possit velle ipossibilia. qō. 16
9 Uolūtat⁹ ad actū regrat notitia obi effectiue. q. 13
9 Uolūtas determiet se ad altez duoz bonoz. q. 14
4 Uniuocū regrit vnitatē ꝓceptus realis. qō. 4

FINIS

Tabula Alphabetica

¶ Tabula alphabetica ꝓtinens singularū oium materierū notabilia que in q̄stionib⁹ hisce ꝓauli Soncinatis hūtur: nuper vigilanti studio ac labore a viro bene docto edita: ꝛ nusq̄ ante hac impꝛessa.

¶ De lr̄a. A.

Absolutum ꝛ relatiuū non faciūt vnū per se. 4.q.12.co2.
Absoluti ꝛ relatiui rōnes sunt opposite. ibi.
Abstractio est triplex. 6.q.7.co2.ra.z⁹.
Abstractum essè aliquid ab alio potest intelligi dupliciter. 6.q.11.co2.notan.3°.
Abstractum quodlibet significatur p modum p̄ncipy formalis. 7.q.26.co2.ra.p̄ma.
Abstractū qōlz est p̄n⁹ formale sui ꝓcreti. 4.q.8.z⁹.
Abstrahere aliquam scientiam quid sit. 4.q.16.p⁹.
¶ Accñtia in ꝓcreto sign̄t tm̄ formā. 5.q.38.co2.notan.z⁹.
Accidentia duo eiusdem speciei impossibile simul esse in eodem adequato subiecto. 7.q.4.conclu.
Accidentia sunt in duplici differentia. 7.q.6.co2.
Accidentia diffiniuntur per subiecta. ibi.ꝟ.
Accidētia ꝓpꝛia siue diffiniant̄ in ꝓcreto siue in abstracto semp in eoꝝ diffinitione ponit̄ ꝓpꝛiū subiectū. ibi.
Accñtia absoluta causant̄ ex p̄ncipys sui subiecti. ibi.ſi.
Accidentia celi non sunt vnīoca alicui accidenti reꝝ gñabilium. 7.q.10.co2.suppo.z.
Accñtia q̄ sūt in eucharistia cānt phātasma. 7.q.14.z⁹.
Accñtia causant cognitionē distinctaꝫ substātie. 7.q.13.4⁹.
Accñtia p q̄ diuidit̄ totū in mō nō determināt p̄n⁹ cēntialia ipsius idiuidui: ſz ꝓsupponūt. 7.q.31.4⁹.
Accñtia relatiua nō pñt fieri sepata a subto. 7.q.41.ꝟ.z⁹.
Accñtia absoluta de⁹ pōt facere sepata ab oi subto. ibi.ꝟ.3.
Accidentia coꝛporis viui coꝛrūpuntur per accidēs ad coꝛruptionem coꝛporis viui. 8.q.15.ꝯclu.
Accidētia nō sunt cōposita intrinsece. sed sunt in se forme simplices. ſz cū altero possint facē cōpōnē. 12.q.26.ꝟ.j.
Accidens vllum p̄ter quātitatē habꝫ ex se idiuiduationem sed ex subiecto. 5.q.32.3⁹.
Accidens subiecto inherere quid sit. 7.q.j.co2.prin.
Accidens potest accipi dupliciter. ibi.
Accñs vllum pōt virtute ꝓpꝛia ꝓducere subāz. 7.q.7.ꝟ.3.
Accidens potest sua virtute agere. ibi.p⁹.
Accidēs intentionale habet esse ꝛ cōseruari tm̄ a sua causa efficiente ꝛ non a subiecto. 7.q.9.3⁹.
Accñs vllū pōt recipi imediate in mā p̄ma. 7.q.7.co2.ſi.
Accidens vllum facit cum subto vnum p se ꝓpꝛietate metaphysica. 8.q.6.co2.suppo.z.
Accñs p accñs. vllā tollit perfectionē a suo subiecto ex hoc q̄ ab eo causat̄. nec ponit in eo iperfectionē. 9.q.10.5⁹.
Accidentium intēnionalium numeralis distō accipit̄ ex pte suaꝝ causaꝝ efficiētiū. ꝛ nō ex pte subti. 7.q.9.z⁹.
Accñtiū ſ[illegible]dūt ex suis ꝓpꝛys rōnib⁹. 5.q.26.ꝟ.z.notā.
Accñti nō ꝓuenit vnitas: nisi p analogiā ad sbāz. 4.q.z.8⁹.
Actio ꝛ passio sunt eadē res absoluta. 4.q.22.z⁹.
Actio nō est formale p̄n⁹ q̄ agens agit. 5.q.4.ꝟ.p⁹.
Actio habet q̄ sit actio ꝛ q̄ sit effectus. siue foꝛ⁹ effecta ab agente. ibi.3⁹.
Actio duo significat. ibi.6⁹.
Actio eadē a duobus agētibus nō egredit̄. 5.q.25.p⁹.
Actio non est potentia actiua agentis. 5.q.36.ꝯclu.p⁹.
Actio nō est relatio agentis ad passum. ibi.ꝟ.z⁹.
Actio est forma facta. ibi.ꝯclu.3⁹.
Actio passio ꝛ motus sunt vna res. ibi.p⁹.
Actio est subiectiue in passō. 5.q.37.conclu.
Actio accipitur tripliciter. ibi.
Actio generantis est duplex. 8.q.25.4⁹.
Actio est in agēte vt in ꝓncipio a quo. 5.q.37.ra.5.
Actio ꝛ passio significant in suo ꝓmario significato tm̄ rē absolutam. 5.q.38.conclu.
Actio in p̄ncipali significato dic̄ tm̄ formā que est ab agēte. ꝛ cōnotat relationem agentis in obliquo. ibi.5⁹.
Actio intellectus dī motus quis sensus. 9.q.19.z⁹.
Actio quelibet est circa aliquod obiectum sicut circa ꝓpꝛiam materiam. 9.q.20.co2.me.
Actio imanens ꝛ actio transiens distinguuntur. ibi.
Actio imanens est effectiue ab eo in quo est. ibi.ꝯclu.
Actio imanēs nō ē vere actio ſz silitudinarie. 9.q.21.z⁹.
Actio imanēs hz aliquā relōnē ad suū obtū. 9.q.22.ꝟ.z⁹.
Actionē eē in passō nō pōt demōstratiue ꝓbari. 5.q.37.co2.
Actiōes imanētes nō sūt i gñe actōis ſz q̄litat. 5.q.36.co2.p̄n.
Actiōes imanētes sūt in p̄ma spē q̄litatis. 9.q.21.z⁹.
Actiones imanētes dicuntur operationes ꝓpter duas similitudines. 9.q.21.co2.prin.
Actiōes imanētes ꝛ opatiōes hūt terminos dīntes. ibi.
Actiones imanentes nō sunt ſucceſſiue. ibi.ra.p⁹.
Actiones contrarie possunt ꝓuenire ab eadem forma in diuersis subiectis. 8.q.10.z⁹.
Actionis diuisio in imanentem ꝛ transeuntem non est diuisio generis. 9.q.21.z⁹.
Actiuū nāle potēs īducere plures effectus in distictis passiuis. pōt ēt īducere in eodē. 4.q.29.ꝟ.3⁹.ra.3⁹.
Actiuū eē ꝛ resistitiuū eē. est eē relatiuū. 9.q.6.co2.notan.
Act⁹ ē in eodē gñe in q̄ est sua po⁹. 4.q.12.ꝟ.p⁹.ra.p⁹.
Act⁹ subales plēs īcludere potest itelligi dupl'r. ibi.4⁹.
Act⁹ itells idē pōt eē simplex apphēsio cōpositio vel diuisio respectu diuerſoꝝ. 6.q.10.co2.notan.3.
Act⁹ eliciti ab aliq̄ habitu itēdūt ipſz. 8.q.20.ꝟ.suppp.p⁹.
Actus elicitus ꝛ imperatus quid sit. 9.q.15.co2.p̄n⁹.
Actus volūtatis elicit⁹ circa bonū apphēsuz ē dupl'r. ibi.
Act⁹ volitiōis sūmi boni pōt ꝯsiderari dupliciter. ibi.z⁹.
Actus imanens potest cōparari ad duo. 9.q.22.co2.
Act⁹ imanētes sūt entitates absolute ꝛ nō respect⁹. ibi.ꝟ.j.
Actus aligs pōt dici hīe aptitudinē ad icoꝛruptibilitatem vel coꝛruptibilitatē dupl'r. 12.q.55.ꝟ.p⁹.notan.
Actu eē aliqd pōt intelligi dupl'r. 12.q.52.5⁹.
Actualis inherentia accidentis ad subiectuz non est distincta ab accidente. 7.q.p⁹.ꝯclu.p⁹.
Additio alicui⁹ pōt fieri alicui tripl'r. 4.q.21.co2.prin.
¶ Agēs nō ordinat̄ ad finē ſz actio eius. 5.q.2.5⁹.
Agens naturale duobus modis potest esse causa alicui⁹ forme in materia. 5.q.18.co2.z.p.notan.
Agens naturale quō causat aiam intellectiuam. ibi.
Agens liberum potest per antiquam volitionem ꝓducere nouum effectum. 5.q.37.p⁹.
Agens libeꝝ in vno ꝛ eodē īstāti est in po⁹ ꝯdictiōis respectu eiusdē effect⁹ diuisiz ꝛ nō ꝓiūctiz. 9.q.17.ꝟ.
Agēs nāle nō pōt ꝓducere formā coꝛpeitat. 7.q.28.7⁹.
Agens non potest ꝓducere essentiam forme. ibi.
Agēs agere in passuz pōt itelligi dupl'r. 10.q.23.4⁹.
Agens pōt dici aliquo agere tripl'r. 12.q.13.co2.notā.p̄.
Agens sicut ꝛ po⁹ actiua est duplex. 12.q.15.p⁹.
Agens de necessitate nature distinguit̄ ab agente a ꝓposito. 12.q.30.co2.suppp.z.
Agens q̄libet agit ꝓpter finem. 12.q.37.co2.per totum.
Agens vniuocū non pōt īducere formam altioris gradus q̄ habeat formaliter in se. 8.q.20.co2.ra.3⁹.
Agens nāle approximatum passō ꝛ non impeditus agit in instanti. 8.q.21.p.ra.3⁹.
Agētia spē distincta imediate causant in passō in qō agunt formas siue q̄litates diuersaꝝ rōnū. 8.q.8.p⁹.
Agnus coḡscit mīnitatē nō p ꝓpꝛiā spēz. 10.q.16.co2.diu.ꝟ.

Tabula

¶ Affirmatio ⁊ negatio ſub diſiũctione neceſſario vnicuiq; conueniunt. 4.q.22.co2.

Affirmatio ⁊ negatio non ſunt actu niſi per operationẽ intellectus. 4.q.30.co2.notan.p̃.

Affirmatio ⁊ negatio ſunt differentie diuiſiue enuntiatiõis ⁊ conſtitutiue ſpecierum eius. ibi.

Affirmatio ⁊ negatio nulli ꝓueniũt quaſi duo extrema realia. ibi. notan. 2°.

Affirmatio ⁊ negatio verificantur de oppoſitis abſq; contradictione. ibi. co2. p̃n°.

Affirmatio ⁊ negatio nõ ſunt ꝓpꝛie oppoſita niſi dũ ſunt actu. 10.q.15.6ᵐ.

¶ Albedo dr meſura oiꝰ coloꝛ. 10.q.2.p.2ª. notãdo. 2°.

Alteratio eſt idẽ cũ q̃litate q̃ acgrit. 5.q.24.co2. prin.

Alteratio precedens generationem ſubſtantialez habz duplicem terminum. 8.q.9.co2. notan. 1.

Alteratio eſt duplex. ibi. p̃ᵐ.

¶ Amoꝛ quo gs amat ſcipm põt dupl'r ꝓſiderari. 9.q.15.3ᵐ.

¶ Analogata oia hñt aliquã ſilitudinẽ ⁊ cõueniẽtiã inter ſe que eſt vnius ad alterum. 4.q.5. conclu. ra. 4.

Analogie triplex eſt gradus. 4.q.4. p̃ᵐ.

Angeli ſuba põt accipi tripl'r. 12.q.36.co2. notan. 2°.

Angelus imediatꝰ mouet celũ p intellectum ⁊ volũtatem q̃ per naturam. ibi. conclu.

Anima ſcpata nõ bz cauſalitatẽ foꝛ. 5.q.5.co2. circa me^m.

Anima intellectiua non dependet a materia quo ad ſuum eſſe. ſed ſolum inquantum eſt forma. ibi. ꝟ. 2ª.

Aia ſepata retinet illudmet eẽ qõ bẽbat i coꝛpe. ſz nõ cũ illa iperfectiõe quã ꝓxerat ex vniõe ad mãm. ibi. 2ᵐ.

Anima qua viuit embꝛio nõ eſt ab boie inquãtuz eſt bõ: ſz inquantum eſt animal. 5.q.9. 2ᵐ.

Anima vegetatiua eſt ſubſtantialiter ita ſimilis in oibꝰ pribus ſicut forma aeris. 8.q.10. ſupp. 6.

Aia itellectiua ẽ ſola i toto. ⁊ tota i q̃lz pte. 8.q.11. co2. ſupp.

Aia ſenſitiua eſt extenſa in bꝛutis. ibi. ra. p̃ª.

Aia ſenſitiua ⁊ itellectiua i boie eſt vnica foꝛ. 8.q.13. co2.

Anima dr actus primus ⁊ quo mõ. ibi. ſupp. 2.

Anima intellectiua continet virtualiter animam vegetatiuam ⁊ ſenſitiuam. 8.q.14. co2. notan. 2.

Anima eſt termin° intrinſecus tam creationis q̃ generationis ſed diuerſimode. ibi. p̃ᵐ.

Anima vna nõ eſt pfectioꝛ alia eſſentialr. 12.q.4.2ᵐ.

Aia itellectiua eſt foꝛª coꝛpis fm Ariſt. 12.q.25.co2. p.2.

Anima intellectiua imediate recipit in mã. ibi. 2ᵐ.

Aie que fuerunt in materia receperunt diſtinctionẽ in primo inſtanti vnionis eaꝛ ad mãm. 7.q.34. 2ᵐ. fi.

Anime que nũq̃ fuerũt in mã ſi fierent. ideo eſſent diſticte quia poſſent eſſe in diſtinctis materys. ibi.

Anime diffinitio poſita in 2° de anima ꝓuenit vniuoce cuilibet anime. 8.q.13.co2. ſupp. 1.

Aial qũo dicat cõpoſitum ex mã ⁊ forma. 8.q.8.2ᵐ.

Animal annuloſum diuiſum habet omnes partes diuiſas eiuſdem ſpeciei 8.q.10.co2. ra. 2. infra.

Animal dicitur diuidi in partem mouentem. ⁊ partez motam. quis ſenſus. 8.q.11. p̃ᵐ.

¶ Appetibile poteſt dici aligd dupliciter. 12.t.c.36.

Aptitudo nõ eſt idẽ q̃ potentialitas. 12.q.40.co2. prin.

¶ Aqua eſt poª ad ifrigidãdũ nõ tñ ignẽ. 5.q.17. p̃ᵐ.

Aqua reducitur de caliditate ad frigiditatẽ non p aquam ſed per formam aque. 9.q.8. p̃ᵐ.

¶ Aſſenſus eſt duplex. 6.q.8. ꝟ. p̃ª. ra. 2.

Aſſenſus eſt actus intellectus includens relationem ad determinatum obiectum. 9.q.18.co2. ꝟ. 2. ad ra. contra.

Aſſenſus eſt verus ⁊ falſus. ibi. ad inſtan.

Aſtra celi ſũt eiuſdẽ gñis ⁊ ſpẽi ſubalterne. 12.q.10. p̃ᵐ.

Aſtrologia non eſt pure mathe^m. ſed eſt nobilioꝛ quo ad dignitatẽ ſubti q̃libet pure mathe^ca. 4.q.16.4ᵐ.

Aſtronomia ꝓſiderat per ſe diſtãtias ſideꝝ. 5.q.25.co2.

¶ Arithmetica conſiderat per ſe ꝓportiones nũeroꝝ. ibi.

Ariſtoteles eſt regula in natura. 7.q.23.co2. p̃n.

Ariſtoteles coḡuit oia eẽ a deo effectiue. 12.q.17.3ᵐ.

Ari^les qũo ꝓcedit oia poſſe ꝓduci a dõ ime^te. 12.q.18.co2.

Ariſtoteles nõ tñ ꝓbabiliter ſed oino aſſertiue ⁊ determinate poſuit eternitatẽ motus. 12.q.30. ꝟ. p̃ª.

Ariſtoteles firmiter tenuit non tñ primum motũ. ſed etiã ipſum mundum eſſe eternum. ibi. ꝟ. 2ª.

Ariſtoteles non concederet aliquod indiuiduum rez coꝛruptibilium fuiſſe ab eterno. ibi. ꝓcluſio. 3ª.

Ariſtoteles ⁊ Cõmẽ. nõ putauerũt aliquã itelligentiã citra primam eẽ infiniti vigoꝛis. 12.q.64. ꝟ. p̃ª.

Ariſtoteles ſz nõ dicat expſſe pmã cãz eẽ vigoꝛis infiniti. tñ hoc efficaciter ꝓcludi põt ex eiꝰ pncipys. ibi. ꝟ. 2.

Artificialia a nãlibus in quo diant. 7.q.27.4ᵐ.

Augumentũ põt accipi tripl'r. 8.q.7.4ᵐ.

Augumentum ꝓpꝛie loquendo eſt ratione forme. ibi.

Augenr dimẽſiones dupl'r. 8.q.4.co2. not. 2.

Auicẽna poſuit tria coeterna. 8.q.17.co2. notã. p̃.

¶ De lra. B.

Balneum in aia efficit deſideriũ extra aiaz ℞o non efficit. 9.q.12. ꝟ. 2. ra. 3ª.

Balnei forma in anima exiſtens eſt notitia ⁊ apprehenſio balnei. 9.q.13.co2. medium.

¶ Beatificabilitas nõ cõuenit boi p ℔ qõ eſt aial rõnale. ſz per aligd cõe boi ⁊ ſubſtãtys ſepatis. 6.q.8. p̃ᵐ.

¶ Binarꝰ nõ ẽ ps alicuiꝰ nũeri de gñe q̃titatis. 10.q.12. 2ᵐ.

¶ Bonũ dici aligd põt itelligi dupl'r. 4.q.18.7ᵐ.

¶ De lra. C.

Cadauera quare differant ſpecie. 8.q.15.co2. no. 2.

Caloꝛ diſponit materiam ad formã virtute celi. 7.q.7.3ᵐ.

Caloꝛ ignis non poteſt ex ſe inducere in aquam caloꝛez aq̃ incompoſſibilem. ibi. 4ᵐ.

Caloꝛ nõ ẽ ꝓpꝛie iſtr̃m foꝛª ignis ſz ipſiꝰ ignis. ibi. 5ᵐ.

Caloꝛ genitus vniuoce a caloꝛe eſt eiuſdẽ ſpẽi cũ caloꝛe genito a ſole. 7.q.21. ꝓcluſione prima. ra. 2ª.

Caloꝛ vnicus dicitur nãlis/inaturalis/aialis/⁊ elementaris diuerſimode 8°.q.11.6ᵐ.

Caloꝛ maximus poteſt dari ſub quo nõ poteſt ſtare forma ignis. 8.q.25. p̃ᵐ.

Caloꝛ cãtur a motu celi pp duo. 12.q.14. p̃ᵐ.

Caloꝛ cauſatur ⁊ a motu celi ⁊ a lumine aſtroꝝ. ibi.

Caliditas q̃ eſt in cadauere gñata eſt de nouo a ſpiritibꝰ q nõ ſunt coꝛrupti ad coꝛruptiõez aialis. 8.q.15.4ᵐ.

Cauſa fieri nõ diſtinguit a cauſa eẽ p hoc qõ fieri effectus ſit a cauſa ⁊ eſſe non. 5.q.4.co2.

Cauſa efficiens qũo diſtinguit ab alys. ibi. 4ᵐ.

Cauſa efficiens nõ eſt cã cãlitatis finis. 5.q.5.co2.

Cã efficiẽs eadẽ põt eẽ cauſa oppoſitoꝝ. 5. ſup te. cõ. 2.

Cã per accñs dr aligd tripliciter. 12.q.3.co2. prin.

Cã p ſe eſt que ꝓducit effectũ ꝓpꝛia virtute. ibi.

Cã p̃ª dici põt aligd dupl'r. 12.q.17.co2. p̃n°.

Cauſa in actu ⁊ effectus qui eſt res ſucceſſiua in actu ſũt ſimul natura. 5.q.7. conclu.

Cauſa effectꝰ ꝓtingẽtis qũo dicat cã p accñs. 6.q.12.2ᵐ.

Cã p̃t dici ideterminata ad aliquẽ effectũ dupl'r. 6.q.14.2ᵐ.

Cã eguoca ẽ nobilioꝛ effectu. 7.q.7. ꝟ. 3ª. ra. 2. cõtra res.

Cauſa vniuoca habz pro termino adeq̃to effectum vniuocum. ibi. ſuppo. 1.

Cauſa eguoca põt eẽ ignobilioꝛ ſuo effectu. ibi. ſup. 3.

Cauſa coꝛruptionis eſt duplex. 8.q.29.co2. prin.

Causa sine qua nō: est duplex. 9. q. 13. col. prin.
Causalitas finis consistit in metaphorica motione voluntatis. 5. q. 2. conclusio.
Causalitas finis est prior qualibet alia. ibi. 3ᵐ.
Causalitas finis est cā operationis agēnis. ibi. 5ᵐ.
Cālitas finis ꝓuenit rei que dī finis nō quātum ad esse qō habet extra. sed qō hz in anima. 5. q. 3. conclu.
Causalitas finis precedit natura causalitatez agentis que est ab illa. ibi. ra. 4.
Causalitas quot modis dicatur. 5. q. 4. col. ꝑncipio.
Causalitas primo modo dicta non consistit formaliter in actione siue in agere. ibi. conclu. 2ª.
Causalitas tertio modo dicta non est actio agentis. sed est dare esse effectui. ibi. conclu. 3ª.
Cālitas forᵉ consistit in hoc qꝺ est cōstituē suppᵐ. 5. q. 5. ꝑ. j.
Causalitas materie consistit in receptiōe forme a se distincte ꝛ producte ab alio effectiue. ibi. conclu. 2ª.
Cālitas forᵉ ꝑtis termiaī ad cōpᵐ q̄ ad mās. 7. q. 18. ꝑᵐ.
Cālitas forme ꝛ materie hñt iperfectionē ānexā. 8. q. j. 5ᵐ.
Cālitas ē duplex. ſ. realis ꝛ itētiōalis. 12. q. 13. col. notan. 2.
Causalitas quā habet id quod est in aliquo genere est effectiua. ibi. 3ᵐ. contra scōam conclusio.
Causalitas prime cause duo includit. 12. q. 19. ꝑᵐ.
Cām eē alicui⁹ in eēndo ꝓtingit duplr. 4. q. 17. ꝑ. ꝑnᵃ.
Cām hñs finalē. hz ēt causam effectiuā. 12. q. 38. cōclu.
Causaz eē in actu duplr pōt intelligi. 5. q. 7. col. ꝑn.
Cāz aliquā eē vlez pōt itelligi duplr. 5. q. 9. col. prin.
Causas efficientes plures simul eiusdē ordinis totales nullus effectus potest habere. 5. q. 6. conclu.
Cāruz aliq̄ sunt ꝙ se. ꝛ alique ꝙ accñs. 12. q. 3. col. prin.
Cause sūt inuicē cause. qꝺ sensus. 5. q. 4. col. fi.
Cause eēntialr ordinate regrūt tria. 12. q. 3. col. ꝑn.
Cause mālis conditio que sit. 8. q. 17. ꝑᵐ. fi.
¶ Celi distinguuntur specie. 12. q. 10. conclu.
Celum non habet locū a quo cōtineaī. 5. q. 4. 1. 2.
Celū qūo ꝯcurrit ad actionez iferioꝛ. 7. q. 7. zᵐ.
Celum dicitur a cōmenta. aliquādo habere materiā: ꝛ aliquando non. quis sensus. 12. q. 7. col. ꝙ. 2ª.
Celū hz māz vere ꝛ ꝓpe dictā. q̄ ē altera ps ꝯpositi. ibi. ꝑ.
Celū nō hz māz ꝓbatiōi alicui⁹ forᵉ subtā. ibi. 3ᵐ. ad ꝯfir.
Celū dī corpus simplex qꝺ sensus. 12. q. 10. 3ᵐ. confir.
Celum vt est instrumentum intelligētie viuentis causat vitam in rebus inferioribus. 12. q. 11. ꝑᵐ.
Celum nullo modo est animatum. 12. q. 12. conclu.
Celū nō causat viuētia ꝙ vtutē itelligētie mouēti. ibi. ad zᵐ.
Celum potest accipi dupliciter. ibi. ꝑᵐ.
Celum agit in corpora inferiora. 12. q. 13. conclu.
Celū hāe cālitatē i corpa iferiora ꝑt ilelligi zʳ. ibi. notā. 2.
Celū pōt se solo cāre forās accñtales in corpib⁹ iferioꝛib⁹. dato qꝺ nō mouereī nō tñ possz cāre forās ībales. ib. ꝑ. 2.
Celū ꝛ tota nā dependet a ꝑ motore. 12. t. c. 38. colol. zᵐ.
Certitudo qd sit ꝛ vñ dicaī. 4. q. 14. col. ra. 5. infra.
Certitudo est duplex. ibi.
¶ Cogi ꝑt hō ad actū itellⁱs ꝛ nō ad actū volūtaī. 9. q. 18. ꝑ. j.
Cognitio ꝓfusa qua cognoscunt oēs qdditates quantuz ad aliquos conceptus eis qdditatiuos: hz non specificos est nobilioꝛ cogne distincta bui⁹ vl illi⁹ qdditaī. 4. q. 11. 4ᵐ.
Cognitio que est per diffinitionem est cognitio distincta. 5. q. 33. conclu. ꝑma. ra. ꝑᵃ.
Cogne ꝓfusa ꝑtis cognoscim⁹ magis vlia. 7. q. 11. ꝯclu.
Cognitio per discursum non semper requirit proprias species. 10. q. 16. col. ad ꝑᵐ dubᵐ.
Colοr est qualitas causata ex admistiōe lucis in perspicuo terminato. 7. q. 6. conclu. infra.
Colοr icludit duo. ſ. māle ꝛ formale. 10. q. 2. ꝑ. 2. nōn. 2.
Colores medy ꝑnt eē infinit. 12. q. 5. ꝯclu. ꝑᵃ. ra. 3.
Cōparatio analogica est duplex. 4. q. 2. 6ᵐ.
Comparatio passionum entis ad ens. ꝛ inter se. potest accipi dupliciter. 4. q. 24. col. prin.
Cōparatio formaruz inter se quantuz ad intensionē debet accipi penes idēritatē specificā. 8. q. 9. col. nōn. 3.
Cōplexū pōt dici necessariū duplr. 12. q. 70. col. fi.
Complexiones diuerse in animali non requirunt diuersas formas substantiales. 8. q. 10. col. ra. ꝑᵃ.
Compositio est duplex. 12. q. 29. col. prin.
Cōpositio q̄ est in rebus mālibus differt multiplr a cōpōne que est in rebꝰ imālibus. 12. q. 48. col. fi.
Cōpositio fit tribꝰ modis. 4. q. 28. conclu. ꝑᵃ. ra. 2ª.
Cōpositoꝛ hñtiū ptes est triplex genꝰ. 10. q. 7. col. nōn. 2.
Cōpositū est pfectꝰ q̄ forma ꝛ mā. 4. q. 13. 4ᵐ.
Compositum est simpliciter ꝛ absolute dignius forma. 7. q. 18. conclusio. prima.
Cōpositū māle tria hz realr distincta. ibi. supp. j.
Cōpositū gīaī primo ꝛ ꝙ se. 7. q. 22. conclu. ꝑᵃ.
Compositum non habet esse per formam quasi forma ꝑtis habeat esse. ibi. 2ᵐ.
Compositum dicit tertiam entitatem distinctaz a partibꝰ etiam simul sumptis. ibi. 3ᵐ.
Cōpositū est vnū simplr ꝛ multa fm gd. 10. q. 14. ꝑ.
Cōpositū ex partibus nō est siue partes. ibi. ꝑᵐ.
Cōceptus est duplex. ſ. formalis ꝛ obiectiuus. 4. q. j. col. ꝑn.
Conceptus obiectiuus est subycibilis ꝛ ꝑdicabilis. ibi.
Cōceptus in mēte exñs est intētio formalis. ibi.
Conceptus ꝛ ratio sunt idem. ibi. notan. 3.
Conceptus quilibet cōmunis habet aliquam confusionez. ibi. notan. ꝓme opi.
Conceptus specificus habet duo in se. ibi.
Cōceptꝰ gīiicꝰ maioꝛē hz ꝯfusionē q̄ specificꝰ. ibi. nōn. 2.
Conceptus genericus est dupliciter confusus. ibi.
Conceptus generis/speciei/ꝛ entis differentia. ibi.
Conceptus vnitas consurgit ex duobus. ibi.
Conceptus est vnus. quis sensus. ibi.
Conceptus qlibet addit ipsi enti aliqd rōnis. ibi. 2ᵐ.
Conceptus entis obiectiuus dicit simul absolutum ꝛ relatiuum sub disiunctione. ibi. 3ᵐ.
Conceptus dicitur vnus tripliciter. 4. q. 3. col. ꝑn.
Cōceptꝰ disiūctus est ꝯpositꝰ ex ptibꝰ disiūcti. ibi. ꝑᵐ. Sco.
Conceptus disiunctus pōt accipi dupliciter. ibi.
Cōceptꝰ disiūctꝰ ē supioꝛ ad q̄libz sui ptē. ibi. zᵐ. Sco.
Cōceptus entis q̄re dicaī simplr simplex. ibi. col. fi.
Cōceptꝰ formalis ꝛ nō obtiuus entis est ꝑcisius. 4. q. 2. ꝑ.
Conceptus formalis entis est realis quocunq̄ modo accipiatur ens. 4. q. 6. conclu. ꝑᵃ.
Cōceptꝰ obtiuus entꝫ qō ē cōe enti reali ꝛ enti rōnis. nō est realis nec rōnis sz abstrahit ab vtroq̄. ibi. ꝑ. 2ª.
Conceptus qui conuenit alicui per se est nobilioꝛ eo qō cōuenit ei per accidens. 4. q. 13. conclu. ra. ꝑᵃ.
Conceptus quidditatiuus nihil includit qō sit extrinsecum quidditati. 4. q. 16. col. nō. j.
Cōceptꝰ aial icludiī soialr i ꝯceptu hois. 4. q. 20. col. ꝑ. 2ª.
Cōceptus gīis est poꝛ ꝯceptu differentie. ibi. ꝑ. 2ª. ra. ꝑᵃ.
Conceptus specificus est resolubilis in duos conceptus. sz generis ꝛ differentie. ibi. 3ᵐ.
Cōceptꝰ diuisiōis ē poꝛ ꝯceptu vniꝰ. 4. q. 24. ꝑ. j. nōn.
Cōceptꝰ mēti pñt ꝯsiderari duplr. 4. q. 28. ꝑ. j. nōn. j.
Conceptus aliquos inter se eē distinctos pōt intelligi tripliciter. 4. q. 29. conclu. ꝑᵃ. infra.
Cōceptus quidditatiuus quid sit. 5. q. 33. col. ꝑn.
Conceptus accipitur tripliciter. 10. q. 16. col. ꝑn.
Cōceptꝰ aligs pōt dici poꝛ altero duplr. 4. q. 24. col. nō. 2.

Conclusio mentalis demonstrata potest considerari tripliciter.6.q.10.cor.notan.p̃m.

Cōcło vt ē q̃dā res in se ēt absolute pōt cognosci alio actu q̃ p̃n̄a ⁊ ēt q̃ suū significatum.ibi.cclu.p̃a.

Cōcło demonstrata apphendit codē actu quo apphendit res de qua aliquid demonstratur.ibi.cclu.za.

Conclusio quo cognoscitur actu.eodem etiaz principia cognoscuntur.ibi.cclu.3a.

Cōclusiōes iste:deus est p̃mū ens/de⁹ē p̃a cā/de⁹ est oūz finis ⁊ hz̄ pbant̄ p media nālia.12.q.j.cor.mem.

Conclusionis proprius habitus.est alius a proprio habitu principiorum.6.q.10.cclu.4.

Copula verbalis significat compositionem predicati cum subiecto.6.q.19.cor.p.z.

Copula/est/fm se nihil significat quis sensus.ibi.p̃m.

Cōsequētia a termino sumpto cū alio distrahēte ad cūdez sumptū simplr nō valet.4.q.5.cor.añ.cclu.

Cōsequētia ista/de⁹ scit Sortē eē moritur.ꝯ.g̃ Sor.morietur/ est nēcia necessitate cclītie ⁊ nō cclītis.6.q.15.p̃m.

Cōsequētia vera nō variat p aliquē casuz.9.q.5.cor.sup.j.

Cōsequētia ista,volūtas pōt pducē.a.in istāti.b.g̃ pducē in a.istāti volitionē.b.nō valet.9.q.16.cclu.ra.4.

Consideratio meta^ca a consideratione naturalis quo modo differat.6.q.11.cor.notan.j.

Considerare distictionem inter ens reale ⁊ rōnis ptinet ad metaphysicum consecutiue tm̄.4.q.5.p̃m.

Considerare de quodquidest simpliciter ⁊ absolute pertinet ad metaphysicum.4.q.8.cclu.z.infra.

Cōsideraī aliqd z^r in aliq̄ scia tā q̃ p̃ncipium.ibi.notan.

Cōstitutū ex eēn^a ⁊ eē nō p̃t eē fmin⁹ pduct⁹.4.q.12.10^m.

Cōstructio trāsitiua ⁊ itrāsitiua.9.q.4.cclu.ra.4.

Cōtinētia ē duplex.s.actualis ⁊ potētialis.12.q.40.ꝯ.ra.3^a.

Continere virtualiter quid sit.5.q.17.cor.prin.

Continere vnam rem aliam potest intelligi tripliciter.10.q.27.cor.notan.j.

Contineri aliquid sub formali significato alicuius quo mō intelligatur.5.q.38.nō.j.

Cōtineri in alio in po^a pōt itelligi triplr.ibi.notan.z.

Cōtingētia pōt considerari duplr.6.q.12.cor.prin.

Cōtigētia effectuū vtrū sumaī ex ordine ad causas p̃xias vel remotas pōt hīe triplicē sensuz.6.q.15.cor.p̃n.

Contingētia effectus est a causa p̃xima.ibi.cclu.

Contingentia futura scita a deo lz sint imutabilia.cum hoc tamen sunt contingentia.ibi.p̃m.

Contingentiam qūo saluare possunt ꝓbi.6.q.12.nō.j.

Contingēs in naturalibus accipiī duobus modis.ibi.

Contingēs effectus nālis dī dupliciter.ibi.nō.z.

Contingens quid dicatur.6.q.14.cor.prin.

Contingēs est ꝯtingēs qñ est.i.qñ est.pōt nō eē.ibi.cclu.

Contingēs denominatur posse non esse a potentia intrinseca ⁊ non extrinseca.ibi.ra.3.

Cōtingens ⁊ possibile idez sunt.6.q.12.cclu.z.ra.j.

Contingenter multa in rebus cueniunt.ibi.cclu.z.

Continuitas non est forma numeri.10.q.10.cclu.

Contradictio in q̃busdā ꝓbi verbis soluī.9.q.5.cor.ra.6.

Contradictionē nō implicat q̃ fundamentū p̃nitatis fit ⁊ termin⁹ eius:⁊ tm̄ p̃nitas nō fit.5.q.39.cclu.ra.z^a.

Contraria possunt aliqua dici dupliciter.8.q.20.4^m.

Cōtrarietas ē rel'o eo q̃ dicaī ad aliqd.10.q.20.cor.nō.j.

Cōtrarietas ē z^r.s.pfecta ⁊ īperfecta.10.q.24.ꝯ.z.nōn.z.

Cōuenire aliqd alicui p se pōt eē 3^r.7.q.31.cor.nō.z.

Cōuertētia ⁊ conuertibilitas distinguunt.7.q.38.3^m.

Cōuertibilitatis rō formalis in quo cclistat.4.q.18.cor.j.p.

Conuerti dicunt aliqua tripliciter.ibi.cor.prin.

Conuertibilis res aliqua dī cū altera z^r.7.q.38.4^m.

Conuertibiliter predicari quid sit.ibi.cor.nota.j.

Corpus accipitur dupliciter.5.q.19.5^m.

Corpus vllū pōt mouere seip̃m p̃mo ⁊ p se/siue ad formaz subalem/siue ad formā accītale3.9.q.8.cclu.j.

Corpus celeste habet semper maximam voluptatem.12.tex.cōmen.39.cclu.p̃a.

Corruptio aīalis exigit concursum cause vniuersalis.s.celi ⁊ particularis.8.q.15.cor.nōn.z.

Corruptio est iter duos termios positiuos.10.q.15.3^m.

Corruptio quo modo causet.8.q.15.cor.nota.3.

Corruptionē alicui⁹ agere cōtingit dupl'r.ibi.p.z.p̃m.

Corruptionis cā est duplex.8.q.29.cor.prin.

Corruptionis cā p̃xima in corpibus animatis est actio caloris naturalis in humidū radicale.ibi.cclu.p̃a.

Corruptionis cā proxima in corporibus mistis inaiatis est qualitas media inter qualitates elīntox.ibi.cclu.z^a.

Corruptibilitatis prima causa in omni corpore corruptibili est materia.ibi.conclu.3^a.

Corruptibile posse esse sine incorruptibili potest intelligi dupliciter.8.q.p̃a.6^m.

Corruptibile ⁊ incorruptibile non esse eiusdem rōnis quo modo intelligatur.8.q.13.4^m.

Corruptibilium omnium est eadem mā numero fm suam essentiam considerata.12 q.8.cclu.z.

¶Creatio accepta p actione qua deus creat est eadem res cum deo.6.q.19.3^m.

Creatio pōt accipi dupliciter.12.q.15.cor.prin.

Creatio datur vtroq̃ modo fm Aristo.ibi.cclu.

Creatio mēsuraī instāti pmanente.12.q.31.10^m.

Creari aliquid est ipsum accipere eē.ibi.supp.3.

Creatiua virtus nulli enti finito potest cōmunicari etiam tā q̃ instrumento.8.q.5.cor.sup.z.

Creaturā distare in īfinitū a deo qd sit.10.q.z.cor.p.j.

Cbīs in triduo mortis nō erat existēs bō.9.q.5.9^m.

¶De lra.D.

Delectatio sequitur actualem apprehensionez.12.tex.cōmen.39.conclu.p̃ma.

Delectatio tanto est nobilior quanto consequitur nobiliorem operationem.ibi.

Deliberatio nō est primo praxis.6.q.z.cclu.z.

Deliberatio est conclusio consilij.ibi.

Demōstratio formalis quid sit.4.q.15.cor.p.z.

Demōstratio que est per principia abstracta a motu ⁊ materia:non est per causam mālem.ibi.cclu.z.

Demōstratio q̃lz ē ex p̃ncipijs p se notis aut resolubilib⁹ ad p se nota i aliq̄ superiori scia.12.q.z.cor.sup.j.

Demōstrationes mathematice sunt tm̄ per causam formalem.4.q.16.conclu.

Demōstratiōes mathe^cas q̃re dicaī formales.ibi.ra.j.p ꝯ.

Demonstratiōes metaphysi.sunt a priori ⁊ propter quid.4.q.17.cor.supp.z.

Demōstrari pōt aliqd dupl'r.12.q.18.cor.sup.z.

Demonstranti cuilibet premisse sunt notiores conclusiōe.12.q.z.cor.supp.4.

Denominatio fit multipliciter.5.q.36.cclu.3^a.

Denominatio fit tripliciter.5.q.40.cor.nō.z.

Denominatur aliquid dupliciter.s.intrinsece ⁊ extrinsece.4.q.28.conclu.z.

Dependentia vnius rei coniuncte ad rem aliam potest eē tripliciter.6.q.11.cor.notan.5.

Dependentia est ad aliquid superius.9.q.18.z^m.

Dependentia cuiuslibet effectus est duplex.12.q.38.p̃m.

Desiderium efficit balneum in anima:⁊ non balneū extra animam.9.q.12.conclu.z.ra.3.

Determinatio ⁊ indeterminatio conueniunt rebus per intellectum

tellectum.7.q.36.co2.p.z.notan.infra.
Determinari aliqd ex se põt itelligi dupl'r.12.q.70.3m.
De9 z subē separate pñt dici cā entis cõis nõ in se ꝫ vt salua/tur in aliqbus partib9 subtiuis eius.4.q.10.3m.
Deus ꝓtinet omnia eminẽtiori mõ q̃ ens cõe.ibi.4m.
De9 ꝓtinet sub ente mobili vt p̃nm eius.4.q.14.4m.
Deus per pꝛius saltem ratione est deus:q̃ sit infinitus.4.q.17.conclu.infra.
Deus vnica relatione refertur ad omnes suos effectus.4.q.22.co2.notan.3o
De9 nõ pducit plurib9 actiõib9 actiuis ꝫ bñ passiuis.ibi.
Deus nõ est pars vniuersi sed est extra vniuersum tãq̃ p̃n/cipium eius.5.q.29.zm.
Deus continet eminenter omnem causalitatem que ad pfe ctionem pertinet.8.q.p̃a.5m.
De9 nõ põt supplere cãlitatẽ cãe formalis z mãlis.ibi.
Deus non potest imediate quẽlibet effectu9 pꝛoducere:qs sensus.12.q.18.conclu.
Deus ꝫ velit se necessario:alia tamen a se vult mere cõtin/genter z libere.12.q.19.conclu.
Deus nõ bz vllam penitus compositionem.12.q.29.ỽ.
Deus pduxit omnia entia fm Aristo.de necessitate nature. 12.q.30.co2.sup.j.
Deus potuit ab eterno pꝛoducere non solum permanentia sed etiam succes̃siua.12.q.31.conclu.
Deus est vita sua.12.te.cõ.39.conclu.3.
Deus est infinite virtutis itẽsiue apud Arist.12.q.41.ỽ.
Deus cognoscit ea que non sunt deus.12.q.66.ꝓclu.j.
Deus cognoscit non tñ eminenter sed etiam formaliter ea que non sunt deus.ibi.conclu.z.
Deus intelligit alia a se terminatiue.ibi.conclu.3.
Deũ agere ex necitate nature põt itelligi dupl'r.8.q.j.p̃m.
Deum nullus potest odio habere.9.q.16.3m.
Deũ eẽ p̃m cognitũ in metaph̃ põt itelligi dupl'r.12.q.j.7m.
Deum esse cognosci a nobis naturaliter potest intelligi du/pliciter.12.q.28.co2.sup.j.
Deũ eẽ nãliter z p se notũ est oĩb9:accipiẽdo deum ꝓut co gnoscitur in conceptu cõfuso z cõmuni.ibi.ꝓclu.j.
Deum esse non potest demonstrari per aliquid pꝛius etiaꝫ fm rationem.ibi.conclu.za.
Deũ eẽ in spãli põt demõstrari p posteriora.ibi.ỽ.3.
Deum agere de necessitate nature fuit firma sentẽtia Arist. 12.q.30.conclu.j.ra.j.
Deum esse ens infinitum potest rationibus naturalib9 de/monstrari.12.q.40.conclu.
Deum esse infinitam virtutem formaliter potest rationib9 naturalibus pꝛobari.12.q.42.conclu.
Deum mouere celum:vel quodcũq̃ aliud in instanti est i/possibile.12.q.43.conclu.
Deũ itelligere qdditates rerum ꝓpꝛie z distincte. Aristo.z Cõmẽtato2 cognouerũt.12.q.67.ꝓclu.p̃a.
Dẽa nõ p̃dicat p se p̃ mõ de gẽe.4.q.20.conclu.z.
Dẽa est cã distõnis formalis.5.q.32.ꝓclu.p̃a.ra.j.
Differẽtia supio2 icludit formalr in iferiori.7.q.37.ỽ.
Differentia inter passionem z operationem quare ponat. 10.q.23.co2.ra.4.nota.
Dẽa vlis iter ens reale z ens rõnis q̃ sit.5.q.11.co2.pꝛin.
Dẽa iter ꝓpões nec̃ias z ꝓtingẽtes.6.q.19.co2.nõ.4.
Differentia cõstitutiua speciei accũtis ꝫ ꝓueniat ei in pmo mõ dicendi p se:tñ sumit ab extrinseco.7.q.6.zm.
Dẽa est pꝛincipium realis distõnis.7.q.36.p̃m.
Dẽa esse z diuersa esse sunt aliud z aliud.10.q.6.co2.nõn.
Differentia inter multitudinem transcendentez z numez. 10.q.9.co2.ad p̃m.contra conclu.j.
Dẽaꝝ duidẽtiũ geñ oppõ est ỽietas.10.q.24.co2.ỽ.z.
Dẽas vltimas itells p se itelligit.4.q.19.ỽ.p̃a.ra.z.
Dẽe aliq̃ pñt appellari dẽe p se dupl'r.10.q.24.ỽ.j.nõn.
Differentie siue vltime pꝛopꝛietates entis non possunt p/bari a pꝛiori.6.q.12.co2.pꝛin.ra.z.
Dẽe accidentiũ vnde sumantur.7.q 6.co2.circa fi.
Dẽe sunt in genere non directe sed indirecte.10.q.24.p̃m.
Dẽe oẽs in quas actu genus est diuisuz sunt finite:tamẽ in quas potest diuidi sunt infinite.12.q.5.p̃m.
Dẽe rõ in subst̃atys coꝛruptibilibus sumitur ab illo actu: respectu cuius natura generica est potẽtialis:in subst̃an tys autẽ sepatis nõ sumit̃ a tali actu.ibi.co2ol'm.zm.
Differt aliqd ab alio scipso dupl'r.7.q.42.ꝓclu.z.
Diffinitio z genus pñt accipi dupl'r.5.q.11.co2.pꝛin.
Diffinitio anime data per Arist.zo de anima.ratione gr̃is est potius metaphysica q̃ nãlis.6.q.j.4m.
Diffõ subti est mediũ in demõstratione.6.q.8.ꝓclu.3.ra.z.
Diffinitio nõ cõpetit rei diuersoꝝ genez.6.q.13.ỽ.3.ra.j.
Diffinitio p additamentum quid sit.7.q.5.co2.pꝛin.
Diffõ ẽ duplex.s.qdditatiua z additamẽtal'.7.q.6.co2 p̃n.
Diffinitio significat illas res que sunt partes materie:non tamen inquãtum sunt partes materie.7.q.30.3m.
Diffinitio subti se bz vt p̃nm formale/notificãs diffõnem z passionem in esse diffinito.4.q.15.co2.p.z.nota.
Diffinitio siue ꝺceptus p additamẽtũ q̃ sit 5.q.33.co2.p̃n.
Diffinitio bz rõnẽ p̃ncipy fozal' reu diffiniti.6.q.j.ỽ.j.ra.j.
Diffinitionis pars significat totũ diffinitũ.7.q.36.zm.
Diffiniendi sunt tres modi.6.q.7.conclu.ra 3.
Diffinitum non potest concipi:nisi concipiantur ptes dffi/nitiue.7.q.5.co2.p.z.
Diffinitur vnumquodq̃ per id a quo essentialiter depen/det.5.q.33.conclu.j.ra 3.
Dignitas scientiarum speculatiuarum sumitur ex obiecto z certitudine.4.q.14.co2.pꝛin.
Dimensio pꝛimo z per se.mensurat materiam: secundario totum compositum.8.q.17.4m.Cõmen.
Dimẽsiões itermiate q̃ dicant̃.7.q.35.co2.p.j.
Dimẽsiões iterminate sũt p̃nm idiuiduationis.ibi.par.z.
Dimẽsiões terminate sunt p̃nm idiuiduationis quantuz ad id qõ vltimo est de ratione indiuidui.ibi.
Dimẽsiones dupl'r augentur.8.q.4.co2 nõ.z.
Dimensiones interminate nec per se nec consecutiue sunt inseparabiles a materia.8.q.17.conclu.
Dimensiones non sunt educte de poa materie.ibi.p̃m.
Dimẽsiões termiatas fieri ex ideterio qũo itelligat̃.ibi.p̃m.
Dimensiões interminate non distinguuntur a dimensioni/bus terminatis.8.q.18.conclu.
Dimensiones interminate separantur a materia in sepꝛara/tione forme substantialis.ibi.co2.fi.
Disgregatiuum eẽ nõ est dẽa essentialis albedini nec per/tinet ad eius quidditatem/nec cõuenit omni albedini vt est pꝛopꝛia passio.8.q.25.co2.ra.4.
Dispositio vltima ad formaz:z ipsa forma sunt sibi mutuo cause.8.q.9.co2.notan.3.
Dispões pꝛo formis ptiũ oꝛganicarũ ꝓsequunt̃ p̃mas q̃/litates elementoꝝ.8.q.10.co2.sup.z.
Dispões pꝛecedentes formam substantialem in materia dupl'r pñt se habere ad formam.8.q.17.p̃m.
Dispões que simul introducunt̃ in p̃mo instanti sui qũo sunt nã posterioꝛes: z pꝛioꝛes ipsa forma.ibi.p̃m.
Distantia pluscq̃ ea que distant in infinituz in nullo sunt si/milia.4.q.5.co2.ra.4.
Distare aliqua in infinitum ꝓtingit dupl'r.ibi.zm.
Distõ formalis relonũ sumit̃ ex terminis.5.q.32.ꝓclu.p̃a.
Distinctio formalis relationuz est aliquid intrinsecũ ipsis relationibus.ibi.conclu.z.

Distō formal' vniuscuiuscq; ē p ppriā ei⁹ realitatē.ibi.ra.3.
Distinctio relationū non est ex mālī: sed ex formali distinctione terminoꝝ ibi.ad ar^m.cōtra.ra.3.
Distō nūeral' relonū sumit' a fundāto ⁊ subto.ibi.ꝑ.3ª.
Distictio realis est rel'o realis.5.q.31.ꝯclu.ra.j.
Distō real' apud Sco.vbi dicat'.4.q.12.co2.p.j.i op.Sco.
Distinctio actualis vlla est inter verum ⁊ bonum nisi p intellectum actu ꝯcipientem.4.q.21.3^m.
Distinctio negatiua.i.esse distinctū ab alio negatiue consequit' necessario rōne vnius.4.q.27.conclu.j.
Distinctio rationis nullam penitus arguit compositionem aut realem/aut rationis.4.q.28.conclu.j.
Distinctio rationis arguit id quod cozrespondet ei cē multiplex ſm rationem.ibi.conclu.z.
Distō rōnis aliq̄ ꝓsupponit distōnē realē.4.q.29.ꝑ.pª.
Distinctio rationum que solo numero distinguuntur: non arguit distinctionem realem.ibi.conclu.z.
Distō rōnis iter ens ⁊ vnū nō arguit distinctionem realez in re que dicitur vna:nec sumit' necessario ab aliqua distinctione reali:que sit in alys.ibi.conclu.3.
Distō rōnis sufficit ad tollēdā ꝯdictionē.4.q.30.ꝯclu.
Distinctio rationis est que conuenit rebus solum vt habēt esse in intellectu.7.q.36.co2.
Distinctio realis est distinctio rerum:quibus conuenit distinctio preter operationem intellectus.ibi.prin.
Distinctio quelibet aut est realis:aut rōnis.ibi.ra.j.
Distō q̄lz aut est p quātitatē/aut p formā.5.q.12.co2.me.
Distinctio potest accipi dupliciter.5.q.29.pᵐ.
Distō est duplex.s.positiua ⁊ negatiua.9.q.3.co2.prin.
Distō alicui⁹ ab alio ꝑt itelligi z^r.10.q.5.ꝑ.j.notan.z.
Distinctio pōt accipi dupliciter.10.q.17.co2.prin.
Distō quelz gñica ⁊ specifica subaruz sensibilium aut est a materia aut a forma.10.q.25.conclu.pª.
Distinctio aut vnitas aliqua generica non pōt accipi a materia precise sumpta.ibi.conclu.z.
Distō gñica tā genez gñalissimoꝝ q̄ genez q̄ subordiata sūt i ꝑdicto subē sumit' a mā vt est cognoscibil'.ibi.ꝑ.3ª.
Distinctio non est realis nisi quia est inter extrema realia absq; opere intellectus.5.q.34.ꝯclu.j.ra.z.
Distō nūeral' habitū sumit' ex subtis.6.q.8.co2.nōn.j.
Distinctio formalis scientie pōt esse dupl'r.ibi.notan.z.
Distō generica sciarū speculatiuarū sumit' ex distōne formalis rōnis obiecti: vt obiectū est:⁊ non ex ratione formali que attingitur in obiecto.ibi.conclu.z.
Distinctio ⁊ vnitas specifica demōstrationū sumit' ex vnitate ⁊ distōne principioꝝ.ibi.conclu.3.ra.z.
Distō ⁊ vnitas specifica scientie que est ꝑcisa notitia vnius ꝯclusionis nō accipit' ex formali rōne subti.6.q.8.ꝑ.4.
Distō formalis iter materias vñ sumat'.12.q.10.pᵐ.
Distōnē genericaz sciarū non facit quelibet diuersitas demōstrationum.6.q.8.co2.co2olᵐ.
Distōnē rōnis ꝯseq distōnē realē pōt cē z^r.4.q.29.co2.
Distigui aliqd p aliud pōt cē dupl'r.9.q.21.pᵐ.
Distigui se toto ē distigui q̄lz sui.4.q.4.co2.ra.45.Sco.
Distingui aliqua potest intelligi dupl'r.4.q.23.pᵐ.
Distigui rōne aliq̄ pōt itelligi tripl'r.4.q.29.co2.prin.
Distigui i rōne ꝑdicamēti qd sit.5.q.13.ꝯclu.zª.ra.z.
Distingui aliqua pōt intelligi dupl'r.5.q.28.5ᵐ.
Distincta nō cē aliq̄ in ꝑma cā pōt itelligi z^r.4.q.21.zᵐ.
Distincta cē aliq̄ ꝓtigit tripl'r.4.q.25.co2.prin.
Distincta realiter sunt multa.quorum vnum non potest cē nisi aliud sit.8.q.1.4ᵐ.
Distincta esse aliqua pōt itelligi dupl'r.9.q.3.co2.ꝑn.
Distincta possunt dici aliqua dupliciter.10.q.14.3ᵐ.
Distictiuū formale a priori itelligētie ab aīa non ē negatio vnibilitatis:nec aliqua opatio.12.q.50.ꝯclu.pª.
Distictiuū a posteriori itelligētie ab aīa ē opatio.ibi.ꝑ.z.
Distinctuz esse ab alio positiue:potest remoueri ab vno.4.q.27.conclusio.zª.
Diuersa inter se ⁊ differentia quo modo se habeant adiuicem.10.q.6.co2.notan.j.
Diuersoꝝ generuz dicunt' aliqua dupl'r.12.q.55.3ᵐ.
Diuin⁹ itell's cognoscit ea que sunt extra ipm.12.q.65.ꝑ.pª.
Diuina itellectio termiat' ad aliqd extra se.ibi.ꝯclu.z.
Diuisio rei non est ipsa res.4.q.22.co2.ra.j.infra.
Diuisio est cā varietatis ⁊ fallibilitatis.4.q.23.3ᵐ.
Diuisio spēi i idiuidua ē p q̄titatē ⁊ p māz.5.q.12.p.j.co2.
Diuisio entis in.10.ꝑdicta nō est p dīas.5.q.13.conclu.j.
Diuisio entis in substantiam ⁊ accidens:non est diuisio entis realis cōmunissime accepti.5.q.14.co2.fi.
Diuisio per formaz conuenit tm̄ generi:diuisio aūt p quātitatem cōuenit spēi in indiuidua.7.q.34.ꝑ.ra.j.
Diuisio ent⁹ in po^am ⁊ actū est in distictas res.9.q.j.ꝑ.pª.
Diuisio actionis in imanentez ⁊ transeuntē non est diuisio generis sed vocis in sua significata.9.q.21.zᵐ.
Diuisio prima entis realis:prout est subiectum metaphysice est per vnum ⁊ multa.10.q.1.conclu.
Diuisio pª entis iqātū ens:est in ens reale ⁊ rōnis.ibi.ꝑn.
Diuisio ent⁹ i vnū ⁊ multa nō ē pura ꝑuatio.10.q.4.4ᵐ.
Diuisio facta per intellectum:⁊ diuisio constituta ex reali distinctione:qūo differant.10.q.14.conclu.notan.
Diuisibilitas ꝯuenit quātitati p se.5.q.21.ꝯclu.z.ra.3.
Diuisibilitas ꝯuenit motui ꝓprie p spatiū.5.q.40.5ᵐ.
¶ Doctoris verba causant notitiam complexaz conclusionis que demonstratur.12.q.21.conclu.fi.
Dñiuz actuū nostroꝝ possim⁹ dici hic dupl'r.9.q.18.3ᵐ.
¶ Dualitas potest accipi dupliciter.10.q.8.zᵐ.
Duratio est duplex.7.q.10.conclu.notan.
Duratio subarum separatarū est tota simul/nec est aliqua successio in ꝓmanētia actuali coꝝ.12.q.51.ꝯclu.
Duratio siue ꝓmanētia existētie angeli est ipsamet exīstia angeli ſm rē:lz differat rōne.12.q.56.conclu.
Durātia p istās nō bñt pᵐ nō cē sui.5.q.41.co2.ad pᵐ.5 ꝑ.

¶ De lra.E.

Ea que ꝓficiuntur bono in plus se habent q̄ ea q̄ ꝓficiuntur vero.4.q.24.conclu.3ª.
Eadem dicunt' que sunt vnū in substantia.10.t.c.10.
¶ Effectus est adequatum cozrelatiuū cause.5.q.j.zᵐ.
Effectus aliqñ denoiat' a causa.5.q.4.ꝯclu.z.nō.j.
Effectus glz dependet a sua causa sed differēter.ibi.nō.z.
Effectus qui est res permanens:⁊ qui producitur in instāti actu est dum agens agit.5.q.7.conclu.3.
Effect⁹ in actu ⁊ cā in actu necessario sil' sunt.ibi.ꝑ.4.
Effectus particularis reducitur in causaz particularē tāq̄ in propriam causam.5.q.9.conclu.pª.
Effectus aliquis potest dici vl'is tripliciter.ibi.nō.z.
Effectus vniuersalis ſm predicationem reducitur vt in propriam causam/in causam vniuersalem:aut ſm predicationem:aut ſm perfectionem.ibi.conclu.z.
Effectus vniuersalis est effectus specificus: vel genericus: vel transcendēs.ibi.ra.z.
Effectus omnis qui est vniuersalissimus:est ꝓprius effect⁹ cause vl'issime ſm pfectionē que est deus.ibi.ꝑ.3.
Effectus quilibet equocus reducit' in cām ꝓpriā ⁊ aliquid vniuersalius ſm perfectionem.ibi.ra.z.fi.
Effectus formalis est duplex.5.q.40.pᵐ.
Effectus aliqui sunt contingentes.6.q.12.ꝑ.pª.
Effectus nālis dicitur cōtingēs dupliciter.ibi.nō.z.
Effectus per accidens non est scibilis per causam que est p accidens.6.q.13.conclu.4.

Effectus aliquis potest produci tam a causa vniuoca q̃ eq uoca.7.q.7.co2.sup.z.
Effectus vltus adeq̃us vtuti supioꝛi põt ꝓduci a vtute inferioꝛi tanq̃ a causa totali.ibi.ꝯclu.3.ra.z.
Effectꝰ vniuocꝰ hꝫ nobiliꝰ eē in se q̃ in cā.9.q.3.co2.ra.4.
Effectus aliqui manēt ad absentiam sue cause particularis ꝛ aliqui non.9.q.20.3ᵐ.
Effectus põt considerari duplr.12.q.j.co2.fi.
Effectus semp est eiusdē rōnis cū cā:aut fm spēm/aut fm genus/aut fm analogiam.12.q.14.co2.fine.
Effectus glibet duplicem hꝫ dependentiā.12.q.38.p̄ᵐ.
Effectus sensati duplr pōt intelligi nos ducere in notitiam infinitatis prime cause.12.q.42.p̄ᵐ.
Effectiue omnia esse a deo vt a prima causa potest demonstratiue probari.12.q.17.conclu.
Effectum esse:dicit esse termini realis productionis a causa agente.5.q.3.p̄ᵐ.
Effectum esse proꝓrium alicui cause potest intelligi dupliciter.5.q.9.co2.no.4.
¶ Egritudo causatur multipliciter.8.q.8.p̄ᵐ.
¶ Electio est primo praxis.6.q.2.conclu.2.
Electio non est de fine.6.q.3.p̄ᵐ.
Electio est magis libera q̃ iudicium.9.q.18.3ᵐ.
Elemēta q̃uoꝛ quare dicant coꝛpa simplicia.5. sup.t.c.4.
Elementa manent in misto fm materiam ꝛ transeunt fm formam.8.q.3.7ᵐ.
Elemēta quā cām hēant coꝛruptiōis.8.q.29.conclu.2.not.
Elemēta sunt in misto vtualiter.10.q.27.ꝯclu.3.
Elementa superioꝛa generantur ex inferioꝛibus fm multiplicatam analogiam.ibi.sup.3.
Elemēta nō manēt actu in misto.12.q.68.co2.3 opinio.
Elemēti multiplex acceptio.5.super.tex.cō.4.
Elintoꝛ q̃litates nō manēt actu i misto vtualr.10.q.22.7ᵐ.
Elementum non dicitur vniuoce de omnibus elementis. 10.q.27.p̄ᵐ.ad.3.confir.
Elementum quodlibet potest imediate trāsmutari in aliꝺ. 8.q.3.co2.sup.2.
¶ Entia rōnis nō hūt cām vantem eis esse.6.q.18.conclu.
Entia rōnis nullum esse hūt nisi esse cognitum.4.q.21.3ᵐ.
Ens rōnis nullibi est subiectiue.6.q.16.co2.sup.j.
Ens rōnis accipit quatuoꝛ modis.6.q.18.co2.pn.
Ens rationis quid sit.ibi.
Ens rōnis cōmuniter sumptū diuiditur in priuationem:negationē:ꝛ relationem.10.q.15.co2.p.3.
Ens rōnis de nullo ente reali cētialr p̄dicat.4.q.6.i opp.
Ens dicit vnū ꝯceptum formalē precisum.4.q.2.conclu.
Ens dicit id cui competit esse.ibi.
Ens non significat primo aliquid precisum a decem p̄dicamentis.ibi.ra.p̄ᵃ.
Ens cōmune non est simplicius deo.ibi.ra.3.
Ens est cōmune omnibus:non tm̄ cōmunitate nominis:sꝫ etiam rei.4.q.2.2ᵐ.
Ens de oibus essentialiter predicat.4.q.3.conclu.infra.
Ens dicit subam vel accīs subdisiunctione.ibi.ad 3ᵐ.
Ens p̄dicat nō vniuoce sed analogice.4.q.4.conclu.
Ens p̄dicat de oibꝰ nō tm̄ idētice:sed formalr.ibi.ra.5.
Ens finitū imediate dicit decem gīa.4.q.5.co2.ra.2.
Ens cōmune deo ꝛ creaturis substantie ꝛ accidenti dicit cōceptum obiectiuum realem.4.q.6.ꝯclu.3.
Ens dī obiectum intellectus ꝛ metaphysice quo ad conceptum eius obiectiualem.ibi.ra.2.
Ens accipitur dupliciter.4.q.8.5ᵐ.
Ens dicit vnuꝫ reale non vnitate specifica:sed vnitate analogie.4.q.10.6ᵐ.
Ens accipitur dupliciter.4.q.13.p̄ᵐ.
Ens non est causa in essendo suarum passionum.4.q.17. co2.p.j.supp.3.
Ens quō dicat habere veras passiōes.ibi.p.2.
Ens predicatur quidditatiue ꝛ formaliter de omnibus differentys.4.q.19.p.2.conclu.p̄ᵃ.
Ens est superius ad omnes differentias.ibi.ra.4.
Ens p̄dicat formalr ꝛ qdditatiue de suis passiōibꝰ.ibi.ꝫ.2.
Ens ꝛ vnū remoto actu rōnis nullo° distiguūt.4.q.23.9ᵐ.
Ens continet virtualiter notitiam cuiuslibet sue proꝓrietatis ꝛ suoꝝ inferioꝝ.4.q.31.p̄ᵐ.
Ens nō ꝛhit ad subam p aligd additū enti.5.q.14.co2.p̄n.
Ens addit aliquid super conceptum entis.ibi.p.2.
Ens cōmune enti reali ꝛ rōnis: non est id quod diuidit in decem predicamenta.ibi.p̄ᵐ.
Ens vltē sibi idem formaliter p se:sꝫ fūdamētalr.5.q.35.5ᵐ
Ens per se dicitur aliquid triplr.7.q.34.7ᵐ.
Ens per accidens nihil dicitur:nisi eque p̄mo significet rez diuersoꝝ generum.5.q.38.5ᵐ.
Ens p accīs aligd dī q̃druplr.6.q.13.co2 nō.j.
Ens p accīs scōo mō dicta pōt eē scibile tanq̃ ꝑ.ibi.ꝑ.p̄ᵃ.
Ens p accīs scōo mō nō pōt eē subꝫ ppōnis scibil.ibi.ꝑ.2.
Ens p accīs 3ᵉᵒ non pōt esse subiectū scibile.ibi.ꝯclu.3.
Ens simpliciter dī aliquid duplr.7.q.16.p̄ᵐ.
Ens qđ est obiectum terminatiuū intellectus est ens cōmune ad ens reale:ꝛ ens rationis.10.q.16.4ᵐ.
Enti reali ꝛ enti rōnis ens nō est analogū.4.q.5.conclu.
Enti reali ꝛ enti rōnis ens non est cōmune nisi tm̄ cōmunitate vocis.ibi.co2.fi.
Enti infinito fm durationem:vel q̃titatē:vel itensionē nō repugnat esse collocatū in genere.5.q.15.conclu.2.
Entitas est duplex.5.q.7.co2.nō.j.
Entitas simplr infinita nō pōt eē in gīe tanq̃ res ꝓtēta sub gīe:hꝫ posset eē in gīe vt p̄nᵐ extrinsecuꝫ.5.q.15.ꝯclu.p̄ᵃ.
Entitas rei nō ē formalr vītas sꝫ fundamentaliter.6.q.16.ꝑ.j.
Entitas absoluta que successiue stat cū rebꝰ essentialr distinctis:distinguit actu realiter ab eis.7.q.19.ꝯclu.ra.2.
Entitas q̃ totū distinguit a ptibꝰ ē ipꝰ ꝯpositū.7.q.42.4ᵐ
Entitas que est nūerus est accīs absolutū.10.q.11.cōclu.2.
Entitas que est numerus realiter distinguitur a rebus numeratis.ibi.conclu.p̄ᵃ
Entis ratio accipit duplr.4.q.j.ad vltimum.
Entis inq̃tū ens sūt aliqua p̄ncipia ꝛ causę.4.q.8.ꝯclu.p̄ᵃ.
Entis p̄nᵃ possint queri duplr.ibi.ra.2.
Entis inq̃tum ens sunt p̄ncipia incomplexa.ibi.ꝯclu.2.
Entis qō est subm in metaphy.sūt p̄nᵃ cōplexa.ibi.ꝯclu.3.
Entis p accīs nulla est diffinitio.4.q.9.co2.me.ra.2.
Entis triplex diuisio apud pḥm.4.q.12.co2.3 Aureo.
Entis diuisio in substantiā ꝛ accīs nō est diuisio entis realis cōmunissime accepti ꝛc̄.5.q.14.co2.notan.
Entis dīē prime non possunt pbari a prioꝛi.6.q.12.co2.p̄n.
Entis inquantum ens prima diuisio est in ens reale ꝛ ens rationis.10.q.j.co2.p̄n.
Entis realis p̄ma diuisio est per vnū ꝛ multa.ibi.conclu.
Entibꝰ rōnis nō ꝙuenit esse.nisi eē cognitum.6.q.18.p̄ᵐ.
Enuntiatio:enuntiabile:ꝛ res per cā significata distinguuntur.5.q.10.co2.notan.j.
Enuntiatio imediate significat ip̄m enuntiabile:ꝛ eo mediante naturam coꝛrespondentem.ibi.nō.2.
Enuntiatio aliqua pōt dici vera duplr.6.q.19.p.j.p̄n.
Enuntiabile quid sit.ibi.prin.
Enūtiabile pōt denoiari vex triplr.ibi.fine.
Enuntiabile non est ipsa propositio.ibi.cōclu.j.
Enuntiabile vltum est ip̄m esse verum.ibi.conclu.2.
Enuntiabile nō est aliud q̃ sue ptes.ibi.conclu.4.
Enuntiabili per prius ꝙuenit veritas.ibi.p.j.prin.

Tabula

Enũtiabilia multa sũt aliqd vel aliq̃ extra aiam.ibi.ꝑ.3.
Enuntiabilia nõ dicunt̃ entia:qz sint aliquid in re:sed solũ dicuntur aliquid ꝛc̃.5.q.10.coz.nõ.3.

¶ Equalitas ꝛ similitudo sunt relationes reales.5.q.34.ꝑ.j.
Equalitas est passio entis realis.ibi.ra.3.
Eq̃litas ꝛ sil̃itudo in duob⁹ differũt ab idẽtitate.ibi. nõt.z.
Eq̃litas est duplex.s.q̃ti[ua]:ꝛ ꝑdicatiõis.7.q.38.ꝑm.ad ꝑfir.
Eq̃litaꝫ fundamẽtũ nõ est vnitas nãe specifica.5.q.34.ꝑ.z.
Equalitatis fundamentum est ipsa particularis quantitas illius quod dicitur equalis.ibi.conclu.3.
Equiuocatio tollit contradictionem.4.q.4.coz.prin.
Equinocis est cõmune solum nomen.ibi.

¶ Esse est ꝓmo actus subsistentis qõ est suppositum/ꝛ cõsequeter est ẽt actus ptium eius.5.q.5.conclu.nõ.j.
Esse egreditur a forma per modum concomitantie:ꝛ cuiusdam naturalis sequele.ibi.
Esse est effectus formalis forme.ibi.
Esse in actu est primo intentum:ꝛ est vltimum in executione.5.q.9.conclu.3.ra.3.
Esse inq̃ztum hꝰ non põt nisi a causa vl̃iori ꝑm perfectionẽ toto esse creabili.ibi.coz.fi.
Esse subaꝫ sepataꝫ nõ repugnat hẽ aliqd ꝯiunctũ qõ ab eo realiter distinguat̃.4.q.12.ꝑ.z.ra.z.ꝯ respõ.ra.z.
Esse subaꝫ sepataꝫ est coniunctũ multis accñtibus.ibi.
Esse in potẽtia simpl̃r aliquid dr̃ dupl̃r.ibi.ꝑm.
Esse ẽ actualitas quã formal̃r forma dat cõposito.ibi.4m.
Esse est terminus formalis:qz est vltima actualitas ipsius product i.ibi.10m.
Esse nõ ꝑdicat̃ qdditatiue nec in ꝑsonalitatis.4.q.13.ꝑ.ra.j.
Esse est in genere reductiue tantũ.ibi.ra.5.
Esse ꝛ opatio sunt essentialiter ordinata.4.q.16.ꝑm.
Esse optimum est de rõne finis.5.q.3.zm.
Esse qõ hꝫ finis nõdũ ꝓduct⁹ in itellectu ꝛ volũtate nõ est esse diminutũ ꝛ intẽtionale:ꝫ esse reale ꝛ spũale.ibi.5m.
Esse qõ dat aia itellectiua põt ꝯsiderari dupl̃r.12.q.54.3m.
Eẽ ñ causat̃ a causis scõis:nisi i vtute pcãe.12.q.17.ꝑ.ra.z.
Esse aie itellectiue nõ mẽsurat̃ tempore:sed tantum materie permanentia sub illo esse.ibi.3m.
Esse accipit̃ tripliciter.12.q.z.ꝑm.
Esse nõ repugnantie ꝓsupponit̃ in scientia de passione ꝛ demonstratur esse existentie in subiecto.ibi.ꝑm.
Esse compositi est illud quod resultat ex vnione forme cuꝫ materia.7.q.23.nõ.j.infra.
Esse forme ꝛ esse compositi sunt idez.ibi.

¶ Ecce accipit̃ dupliciter.7.q.32.5m.
Esse aliqd in multis põt itelligi dupl̃r.7.q.33.coz. notã.z.
Esse actu simpl̃r põt eẽ duob⁹ modis.8.q.8.4.ꝯ Auicẽna.
Esse corporeum est primus gradus:quem dat quelibet forma substantialis.8.q.17.coz.nõt.z.
Esse qũo dicatur ꝑma actualitas oĩum.8.q.28.zm.
Esse i reb⁹ secluso ope itell̃s põt itelligi dupl̃r.10.q.15.p.3.ꝑ.
Eẽ subc.i.qõ ẽ a foꝛ[a] subali reducit̃ ad gen⁹ subc:ꝛ eẽ qõ dat foꝛ[a] accñtalis ẽ in eodẽ gẽc:in q̃ ẽ talis foꝛ[a].4.q.12.ꝑ.ꝑ[a]
Esse in omnibus citra ꝑmaꝫ causam est entitas:ꝑm rem distincta ab essentia.ibi.conclu.z.
Esse quod dat ipsa forma ei cuius est forma nullaꝫ formã: habet pro causa efficiente.ibi.conclu.3.
Essentia nõ est nãliter prioꝛ suo esse.ibi.coz.ra.z.ꝯ Sco.
Essentia põt itelligi sub opposito exñtie.ibi.ꝑ.z.ra.6.
Essentia est pfectioꝛ ipso cẽ talis essentie.4.q.13.ꝑ.vnica.
Essentia ꝑdicat̃ qdditatiue de hñte essentiã.ibi.ꝑ.ra.ꝑ[a].
Essentia dat reb⁹ nobilioꝛẽ dr̃iaꝫ entis q̃ exñtia.ibi.ra.4.
Essentia cuiuslibet itelligentie est ei ratio itelligendi:nõ solum seipsam:sed ẽt omnem aliã rem.12.q.61.zm.ꝯ ꝯclu.
Essentia dei hꝫ duo.12.q.67.ꝯclu.z.ra.j.
Essentia dat rebus necessitatem:ꝛ existentia dat contingentiam.4.q.13.conclu.ra.4.
Essentia est in genere per se.ibi.ra.5.
Eẽntia diuina supplet vicẽ spẽi itelligibil̃.12.q.24.coz. fi.
Estimatiua i bzuꝫ aliq̃ mõ discurrit.10.q.16.coz.ad ꝑm dum

¶ Excedere vnũ aliud quidditatiue quid sit.12.q.5.ꝯclu.z.
Excessus in formis penes qd attendat̃.8.q.19.coz. notã.4.
Existentia accñtis est aliud ab accidente.7.q.ꝑ[a].coz.prin.
Extensio accipitur tripliciter.5.q.19.ꝑm.
Extrema syllogismi tũc nõ sũt ꝯuertibilia:qñ arg[m] pccat l foꝛa:ꝛ qñ sunt idẽ in medio incõuertibil̃r.7.q.38.zm.

¶ De lra.F.

Fantasma causatur imediate ab indiuiduo quod ẽ extra.7.q.11.4m.
Fãtasma ẽ singlaꝝ ꝛ repñtatiuũ rei singl̃aris.7.q.12.cõ.ꝑn.
Fantasma causat spẽm vtute itellect⁹ agẽtis.7.q.14.ꝑ.ifra.
Fantasma nõ est totalis cã volitionis.9.q.10.ꝯclu.z.
Fantasmati aliquid dr̃ ꝓximi⁹ dupl̃r.7.q.11.4m.
Fatigationis causa in motu est ꝓpter coniunctionem motoris ad materiam.12.q.7.4m.

¶ Fides est duplex.s.acqsita ꝛ infusa.6.q.8.ꝯclu.j. dubium.
Fieri aliqd ex aliquo põt intelligi dupl̃r.10.q.27.7m.
Figura cere ipꝛessã a sigillo:nõ est entitas distincta ab eius productione ꝛ conseruatione.5.q.8.3m.
Filius nihil facit ad ꝓductionẽ paternitatis.5.q.25.ꝑm.
Finis ꝓncipalis cuiuslibet scientie:est cognitio sui subiecti. 4.q.10.coz.p.z.
Finis est ad quẽ oĩa ordinant̃.4.q.15.ꝯclu.j.fi.
Finis dicitur causa ꝑma:ꝛ qũo.5.q.2.3m.
Finis ꝓpter quẽ agens agit est duplex.5.q.3.coz.ꝑn.
Finis nunq̃ hꝫ causalitatẽ suã:nisi dum est id cuius gratia aliquid fit.ibi.ꝯclu.ra.z.
Finis vt hꝫ esse in sua actuali existentia:est effectus eorum que sunt ad finem.ibi.6m.
Finis est causa causalitatis agentis.5.q.5.ꝯclu.z.ra.j.
Finis vt est non ens nõ refert̃ realiter.5.q.27.ꝑm.
Finis in doctrina sunt ꝓpositiones.9.q.15.ꝯclu.j.ra.3.
Finis motus celi non sunt generabilia: sed assimilatio ad mouens imobile.12.tex.cõ.36.
Finis motus celestis nõ tñ est deus ꝑm Arist̃.sed etiã itelligentia:ꝫ ꝓximus.12.q.37.conclu.3.ra.ꝑ[a].
Finis in reb⁹ ordiatis vniuersi ẽ duplex.12.sup.tex.cõ.52.
Finẽ acqri p actionẽ agentis põt itelligi dupl̃r.12.q.37.ꝑm
Fines totales plures hẽ põt itelligi dupl̃r.5.q.6.2m.

¶ Forma non est causa efficiens illius esse qõ ipsa dat ei cuius est forma.4.q.12.conclu.3.
Forma ꝛ efficiens nõ coincidũt numero.ibi.ra.z.
Forma nõ dat materie q̃ sit quedã entitas.ibi.ad 6m.
Forma dr̃ termin⁹ formalis:qz formaliter ꝯstituit.ibi.10m.
Forma est p quã res scitur.4.q.15.coz.p.z.fi.
Forma adueniens materie tria hꝫ.5.q.5 coz ꝑn.
Forma limitat ꝛ terminat amplitudinẽ capacitatiꝫ mãe.ibi.
Forma vlla naturalis est per se subsistens ꝓeter animam intellectiuam.ib.ꝯclu.z.nõ.z.
Forma accñtalis terminat̃ p subiectũ dupl̃r.ibi.ꝑm.
Forma subalis dat nobili⁹: vel ignobilius esse ꝫ q̃ mã est nobiliori: vel ignobiliori modo disposita.ibi.
Foꝛ[a] q̃lꝫ tã subalis q̃ accñtal̃ ẽ ꝑn[m] q̃ i suo ordie.5.q.16.ꝑm
Foꝛ[a] subalis nõ hꝫ ab accñtali q̃ sit ꝑm ꝑn[m] actionis.ibi.
Foꝛa q̃libꝫ tã subal̃ q̃ accñtalis hꝫ ꝓpriã exñtiã.7.q.5.ꝑ.ꝑ[a]
Forma itẽtionalis ꝛ realis differũt in trib⁹.7.q.8.coz.ꝑn.
Foꝛ[a] vt dicat̃ ꝓpe educi ꝛ po[a] mãe tria regrit.ibi.cõ.p.z.fi.
Forma quare potius dicatur educi de potentia materie q̃ de potentia agentis.ibi.
Forma in speculo quare dicatur intentionalis.7.q.9.ꝑm.

Forma est dignior ꝓposito ꝺm gd ꝛ nō simplr.7.q.18.ꝯ.ꝑª
Forma est causa compositi.ibi.ra.ꝑª.
Forma est absolute nobilior mā.ibi.ꝓclu.z.
Forma est causa materie ꝛ econuerso.ibi.ꝑm.
Forma non generat primo ꝛ per se.7.q.zz.conclu.z.
Forma generat ad gnōnem cōpositi qs sensus.ibi.ra.z.
Forma nullo modo generatur.7.q.z3.conclu.
Forma ꝛ mā possunt considerari dupliciter.ibi.zm.
Forma capit esse in omni generatione:non tanꝯ termini q sed tanꝯ termini quo.7.q.z4.conclu.
Forma bz duplex esse.7.q.z8.circa fi.
Forma ꝯtū ad esse est prior mā ꝛ ꝯtitate.7.q.35.3m.
Forma totius ꝛ ptis nō sunt vniuersalia.7.q.39.conclu.
Forma causat aliquid in mā distinctū a fora.8.q.5.ꝑm.
Forma nō ꝓseruat mām:nisi sicut cā sine q̄ non.ibi.zm.
Forma est duplex.s.ptis ꝛ totius.10.q.9.cor.nōt.z.
Forma numeri in abstracto est vltima vnitas.ibi.ꝓclu.z.
Forma numeri nō est continuitas.10.q.10.ꝓclusio.
Forma corporeitatis non est coeua materie.8.q.8.ꝓclu.
Forma subalis est vnica in quolibet animali.8.q.11.ꝓclu.
Forma subalis est vnica in quolibet cōposito.8.q.12.ꝓclu.
Forma cadaueris a quo agente inducat.8.q.15.cor.nō.3.
Forma eadez numero manet in toto tempore mensurante intensionem.8.q.20.conclu.
Forma eadem intensibilis ꝺm qꝫ bz vnū gradum pōt dici imperfectior seipsa ꝺm qꝫ bz alium.ibi.3m.
Forma intensa ꝓtinet formā remissam:ꝛ quō.ibi.5m.
Forma subalis absolute loquendo nō suscipit magis ꝛ minus.8.q.25.conclusio.
Forma subalis acquirit successiue dupl'r.ibi.zm.
Forma dī esse possibilis per denoiationē potentie agentis ꝛ potentiam passiuam materie.9.q.1.ꝑm.
Fora sbalis qꝫ nō sit ꝑn alicui effectus:qs sensus.9.q.8.ꝑm
Fora media vtual'r ꝓtiet extrēas.lz vnā ꝯ aliā.10.q.21.4m
Forma est duplex.7.q.26.cor.ꝓclu.j.
Forma q̄ acquirit ꝑ motū bz duos respect.12.q.43.cor.ꝑn
Forma aliqua pōt cōicari dupl'r.12.q.51.5m.
Forma separata pōt imediate influere formā se habentem p modum passionis intentionalis: lz non possit imediate causare formam.7.q.25.cor.zm.ꝫ Aristo.
Forme absolute dicunt esse ad se:forme x̄o relatiue ad aliud.5.q.25.6m.
Forme intentionales nō hnt contrarietatez ꝛ compatiunt se mutuo in eodem.7.q.8.cor.ꝑn.
Forme intētionales q̄re causantur in instanti.ibi.
Forme itentionales non educunt de potētia māe.ibi.ꝓclu.
Forme itentiōales q̄re dicant itentionales.7.q.9.cor.nō.j.
Forme ad quas mā nō transmutat realiter non creantur nec generantur ꝓprie.7.q.8.ꝑm.
Forme habent esse dupliciter.7.q.9.cor.ꝑ.j.
Forme due intentionales possunt esse simul in eodem subiecto.ibi.ꝑ.3.conclu.z.
Fore accītales aliq̄ pnt itēdi ꝛ remitti.8.q.19.cōclu.
Forme nō intendunt ꝑ additionē alicuius:siue illud sit signabile siue non.8.q.21.ꝑ.z.conclu.
Forme gradus.nō sūt aliqd extrisecū a fora.ibi.notan.ifra.
Forme q̄ itendunt sūt in triplici dīa.8.q.zz.cor.me.nō.j.
Forme in intellectu qūo intendunt.ibi.nōt.z.ifra.
Forme elntoꝛ nō itēdunt nec remittunt.8.q.25.ꝯ.ra.j.
Forme ꝺie maxie distāt in eodē gīe.10.q.20.cor.nota.4.
Forme ꝺie nō pnt fieri esse in eodē adeq̄to subiecto:siue in gradib' itēsissimis:siue in q̄cuꝯ ḡdu remisso.10.q.12.ꝯ.
Forme a gb' sumunt dīe cōstitutiue specie:non solū faciunt vnā spēm ab alia distingui:sed etiaz diuersificant genus:ꝛ diuersaꝛ rōnum sunt.10.q.24.conclu.j.
Forme sbales elntoꝛ nō manēt actu i misto.10.q.27.ꝯ.ꝑª.
Forme abstracte pnt ꝓsiderari dupl'r.12.q.51.6m.
Formalis ꝓceptus entis est realis:quocunꝯ modo accipiatur ens.4.q.6.conclu.ꝑª.
Formalis conceptus est accns inherens intellectui.ibi.
Formalis ratio se tenens ex parte scientis:non facit ꝓprie distinctionē sciaꝛ:sed distinguit scientiam a gbusdā habitib'.s.a fide vel opinione.6.q.8.conclu.ꝑma.
Foral'r eē aliqd tale per aliō pt itelligi z'.12.q.49.cor.nō.
Formā educi de poª māe pōt itelligi tripl'r.7.q.8.cor.ꝑ.z.
Formā pexistere in mā pōt itelligi tripl'r.7.q.27.cor.prin.
Formā educi de poª māe quid sit.ibi.6m.
Foraz corpeitat eē isepabilē a mā pt itelligi.8.q.8.cō.ꝑn.
Foraz aliꝯ icōpossibilē eē alteri pōt itelligi dupl'r.ibi.3m.
Formaz esse ab aliquo pōt esse dupl'r.8.q.14.zm.
Formam quālibet subalem in materia consequitur determinata quantitas.8.q.18.cor.nō.j.
Formam precedentem corrumpi in intensione potest itelligi dupl'r.8.q.20.cor.ꝑ.z.
Formam subalem aliquā altera esse perfectiorem pōt itelligi tripliciter.8.q.26.cor.prin.
Formā mediam componi ex extremis reali ꝛ vera cōpositione est impossibile.10.q.21.conclu.
Formaꝛ ichoationē posuisse Albertū male gdā opinati.ꝛ nec.S.Tho.in 2° phyc ipm ipugnat.7.q.28.cor.ꝑn.
Formaꝛ eiusdem generis est idem numero potentiale in vno ꝛ eodem subiecto.12.q.27.conclu.
¶ Frigiditas non compatitur secum calorem etiā in remissis gradibus.7.q.8.3m fi.
Frigiditas non est ꝓpria passio aque:sed consequit ad formam substantialem eius.9.q.8.ꝑm.
¶ Fūdamētū eq̄litat nō ēvnitas specifica nāe.5.q.34.ꝯ.z.
Fundamentum equalitatis est ipsa pticularis q̄titas illius qō dicit equale.ibi.conclu.3.
Futura ꝓtingentia prescita a deo lz sint imutabilia: tamen sunt contingentia.6.q.15.ꝑm.

¶ De lra.G.

Genera ꝛ species subarum predicantur de prima substantia in quid.5.q.13.cor.fi.
Gnō terminat i illo istāti i q̄ fora acquirit.4.q.zz.cor.nō.z.
Generatio forme intentionalis:ꝛ giiatio forme realis quo modo distinguantur.7.q.8.cor.ꝑn.
Gnō ꝓpe dicta distinguit a motu.7.q.zz.cor.zm.ꝫ.3.ꝓclu.
Generatio accipit dupliciter.ibi.4m.
Gnō ē eterna ꝛ ꝑm a pte añ ꝛ a pte post.8.q.6.cor.sup.3.
Generatio est trāsmutatio nō esse ad esse.8.q.14.cor.sup.z.
Generatio potest accipi dupl'r.ibi.ꝑm.
Generatio naturalis substantiarum p ꝓpagationez est simpliciter ꝛ perfecte vniuoca.12.q.14.ꝓclu.j.
Generatio nō quelibet substantie aut accidentis est simpl'r vniuoca:licet omnis sit vniuoca ꝺm quid.ibi.conclu.z.
Generatio substantiarum qꝫ sit perfecte vniuoca:quot regrit conditiones.ibi.nō.3.
Generatio substātie materialis:non est nisi per transmutationem materie.7.q.25.cor.sup.z.
Generatio nō terminat ad vle:sed ad pticulare.ibi.sup.3m.
Generationem vnam impossibile est terminari ad duos p se terminos.4.q.zz.cor.prin.
Generationem circumstant quinq̄.12.q.14.ꝓclu.j.fi.
Generationes ꝛ motus hnt vnitatem ꝛ distinctionē ex terminis ad quos per se terminant.4.q.zz.cor.prin.
Generationis terminus est duplex.7.q.23.ꝑm.
Generationis ꝛ corruptionis causa est motus planetarum.12.super.tex.cō.33.
Generationis ꝛ corruptionis eterne causa est aggregatū ex

primo mobili ꝛ ſpheris.ibi.tex.cō.34.
Benere diuerſa dicunt aliqua duplr.12.q.55.3m.
Bñans dat eē genito ſin vtute pc cauſe ꝛ nō ſua.5.q.9.p3m.
Bñans in eo iſtanti in quo cauſat formā in mā/cauſat oia q̄ neceſſario ꝯſequunt formā in eodē inſtanti.8.q.14.3m.
Bñans eſt illō qō dat corpi ſimplici formā ſuaz.9.q.8.4m.
Benerans dat non ſolū formā ſed etiam motum.ibi.
Bñans ꝛ genitū ꝯuēiūt i eadē foza ꝛz ſpēz.7.q.25.cor.ſup.j.
Bñari ſil: ꝛ gñari eadem gnōne differūt.4.q.22.cor.nō.4.
Bñata ex putrefactiōe nō ſolū exigūt vtutē actiuā agentis vlis: ſed ēt aliquā vtutem pticularē.7.q.21.ꝯcluſio.2.
Benerata ex ſemine ſunt eiuſdē ſpeciei ſpāliſſime cum genitis per putrefactionem.ibi.conclu.p3.
Benus nō p̄dicat̄ p ſe de differentia.4.q.20.cōclu.3.
Benus ꝛ dzia diſtinguunt̄ tantū rōne.7.q.36.conclu.
Ben9 ꝛ dzia eādē rē ſignificāt ib̄ diuiſis ꝯceptib9.ibi.p.2.p̄n.
Ben9 ſignificare nām ideterminate pōt itelligi triplr.ibi.
Benus ꝛ ſpēs ſunt idem incōuertibilr.7.q.38.conclu.
Ben9 ē triplex.ſ.logicū/p̄icū/ꝛ metacus.7.q.40.cor.p̄n.
Benus accipitur dupliciter.9.q.3.3m.
Benus quodlibet diuidit̄ imediate tñ duabus differentijs oppoſitis.10.q.20.cor.nō.3.
Ben9 qōlibz hz ꝓpriū potētiale illi9 gñis.12.q.22.ꝯclu.j.
Benus quodlibet hz b̄eat ꝓprium potentiale/nullū tñ accidens cōponit̄ itrinſece ex hz potētiali.ibi.ꝯclu.2.
Benus eſt duplex.12.q.47.cor.p.2.
Benus in ſubſtantijs corruptibilibus p̄ſupponit neceſſario compoſitionē intrinſecam.ibi.corol3 p̄mū.
Beometria ꝯſiderat p ſe ꝓpriōes figuraꝝ.5.q.25.cor.
¶ Bradus foze nō ſūt aliqd extrinſecū a foza.8.q.21.ꝯ.ifra.
Bradus remiſſiſſim9 pōt dari in oibus formis.8.q.22.cor. ad p3m contra opinio.S.Tho.
Brauia ꝛ leuia mouent̄ ꝛ a gñante ꝛ ex ſe.9.q.8.4m.
Brauia ꝛ leuia mouent̄ a generante duplr.ibi.
Brauia ꝛ leuia aliter mouēt ſe q̄ corpa aiata.ibi.nō.
Brauitas ꝛ lenitas ſunt hz corpibus rō mouendi.ibi.
Brauitas nullo modo mouet̄ p ſe ſed p accns.ibi.

¶ De lra.D.

Habile ſūme pōt dici aliqd duplr.9.q.19.4m.
Habituido obiecti eſt prior ad potētiam q̄ ad actum.4.q.2.ꝓtra cauil. ſum.ibi.
Habituido agētis ē ꝑ prior ad paſſiuz: q̄ ad fozaz ītroductā in paſ
Habitus metaphyſicus nō adequat̄ itellectui ſm intenſionē: ſed ſolum ſm extenſionem.4.q.11.5m.
Habitus nō diſtinguūt̄ niſi vel p rōnez formalē obiectoꝝ vel p media ſiue p̄ncipia demōſtrationū.4.q.14.cor.
Habit9 ſciētific9 p̄p̄: ñ acgrit̄ p ꝓceſſiuz meta.4.q.17.cor.
Habit9 qui eſt ſapia acquirit̄ p metaphyſicū ꝓceſſum.ibi.
Habit9 vt eſt p̄dicamentū fundat̄ ſup ꝯtinentia ſm quā cōtentū dr hzē ꝯtinens ꝛ eō.5.q.41.ꝯclu.ra.j.
Habit9 glz q ē actuū directiu9 hz duos reſpect9 ipz ꝓñtes.6.
Habit9 p̄hie moralis ē practic9.ibi.z3m. (q.3.cor.nō.j.
Habitus triplr pōt dici practicus.6.q.4.cor.notā.j.
Habit9 q̄ ſit ſimplr practicus que requirat.ibi.notā.z.
Habitus vltus formaliter eſt practicus intrinſece ex obiecto aut ex fine.6.q.4.conclu.z.
Hit9 ē magis orizialr p̄ctic9 ex obto q̄ ex fine. ibi.cō.p.z.ꝯ.j.
Habit9 hz cōpletiue ex fine q̄ ſit ſimplr practic9.ibi.ꝯ.z.
Habitus practici ratio ꝯuenit quibuſdam ſciētijs p ſe ꝛ nō tñ per accidens.6.q.5.ꝯclu.z.
Habit9 pōt ordinari duplr ad actum.ibi.p3m inſtan.
Habit9 volūtatis tñ inclināt ꝛ nō repñtant obm.6.q.9.3m.
Habit9 ppri9 ꝯnis ē ali9 a ppzio hitu p̄ncipioꝝ.6.q.10.ꝯ.4.
Habit9 p̄ncipioꝝ q̄ dicat̄ itellect9 gs ſenſus.ibi. notan.4.
Habitus nō ſunt neceſſarij in voluntate quo ad ſubaz act9/ ſed quo ad modū.8.q.2.cor.ſup.j.
¶ Homo generat hominem.8.q.14.conclu.
Homo pōt cogi ad actū itellis ꝛ nō volūtatis.9.q.18.ꝯ.p3.
Hoiez eē aial ē veꝝ/circūſcripta oi effiua a deo.4.q.12.cō.

¶ De lra.J.

Jd quod eſt maxie ens: eſt ēt maxie vnū.4.q.2.7m.
Jd qō conuenit enti ꝛ non enti/non hz cauſam efficientem.4.q.12.cor.
Jd qō repit̄ in oibus generib9 nō eſt differentia ꝓſtitutiua determinati generis.4.q.19.cor.
Jd de q̄ aliō dr in 2o pſeitatis eſt ſubiectū ei9.4.q.20.cor.
Jdea eſt forma exēplaris.7.q.25.cor.
Jdeas vt poneret Plato qbus rōnib9 mouebat̄.ibi.
Jdēptē eē fūdamētū plurū relonū ēt oppoſitaꝝ.5.q.37.6m
Jdē eſſe nūero aliqua/pōt intelligi duplr.10.q.17.3m.
Jdētitas eſt duplex.ſ.foralis ꝛ fundamētalis.4.q.23.p3m.
Jdentitas formalis ꝛ fundamentalis qd ſit.ibi.
Jdētitas nō tollit niſi diſtinctionē ſibi oppoſitā.4.q.28.4m
Jdētitas numeralis plus exigit q̄ ſpecifica.5.q.18.cor.
Jdētitas potentie materie qd requirat.ibi.z3m.
Jdētitas eſt duplex.ſ.nūeralis ꝛ ſpecifica.5.q.35.cor.
Jdēitas in duob9 differt ab equalitate ꝛ ſimiliudine.ibi.
Jdētitas nūeralis eſt idētitas rōnis.ibi.ꝯcluſio.p̄ma.
Jdētitas ſpecifica ꝛ generica: qua aliquid dr eſſe idem ſpecie ſibiipſi eſt relatio rationis.ibi.ꝯclu.2.
Jdēritas ſpecifica qua aliquid eſt idem ſpecie alteri eſt relatio realis.ibi.conclu.3.
Jdētitas inter predicatum ꝛ ſubiectum eſt tñ relatio rationis.6.q.19.cor.notā.2.
Jdētitas quelibet dicit relationem/vel realem/vel rationis. 10.q.5.cor.notan.p̄mum.
Jdētitas accipitur dupliciter.ibi.notan.2.
Jdētitas fundamentalis includit duo.ibi.
Jdētitas alia/ꝛ alia nō importat̄ cum dr vnum eſt eſſe idiſtinctum in ſe/ꝛ diſtinctū ab alio.ibi.conclu.p3.
Jdētitas abſoluta ꝛ relatiua ſolum ratione diſtinguuntur. ibi.ra.2.contra Sco.
Jdētitas terminoꝝ conuertibilium: ꝛ inconuertibiliuꝫ que ſit.ibi.p3m Sco.
Jdētitas ꝛ diuerſitas nō b̄nt medium.10.q.6.cor.
¶ Jgnis nō agit proxime ꝛ imediate p ſuam formā ſubalē/ ſed per calorem.7.q.7.6m.
¶ Jlluminatio nō eſt de genere actiōis.9.q.21.cor.corol3m.
¶ Jmago poteſt accipi dupliciter.5.q.27.2m.
Jmmaterialitas dr tripliciter.12.q.57.cor.notā.2.
Jmmaterialitas poteſt demonſtrari per intellectualitatez a poſteriori.ibi.conclu.2.
Jmplicatio contradictionis in p̄ mō dicendi p ſe eſt maior ipoſitas q̄ iplicatio in alijs modis.12.q.20.ꝯ.4.ra.2.
Jmpoſſibilia equaliter ſūt ea quoꝝ impoſſibilitas ꝯſurgit preciſe ex implicatione contradictionis.4.q.12.cor.
¶ Jncludi aliquid in alio pōt intelligi duplr.5.q.9.4m.
Jncludi vnū in alio formaliter qd ſit.7.q.37.cor.
Jnchoatio forme eſt res diſtincta a mā.7.q.28.2m.
Jnchoatio p modū trā ſmutātis: ꝛ p modū iclinātis.ibi.p3m.
Jnchoationē formaꝝ Albert9 nō poſuit.ibi.cor.
Jndeterminatū pōt dici aliquid duplr.12.q.40.p3m.
Jndiuidua ſubſtantie quātum ad id p quod diſtinguūtur in quo predicamento ſint.7.q.34.9m.
Jndiuidua nō b̄nt aliquā ppziam rōnem.12.q.4.p3m.
Jndiuidua animalium perfectoꝝ nō p̄nt produci in eſſe imediate/niſi ab agēte vniuoco. 12.q.30.ꝯclu.2.ſuppo3m.
Jndiuiduatio ꝛ ſingularitas ꝯuenit rei p accns.5.q.32.3m.
Jndiuiduationis p̄ncipium eſt materia quantum ad eſſe incōmunicabile.7.q.33.conclu.

Indiuiduatiõis ꝑn̄ quo ad eſſe diſtinctũ ⁊ ſignificatum ⁊ demonſtrabile eſt quãtitas.7.q.34.ꝯcluſio.
Indiuidui ratio duo exigit.7.q.33.co2.
Indiuiduũ vnũ dependere eſſentialiter ab alio eiuſdẽ ſpeciei poteſt intelligi dupl'r.5.q.6.3ᵐ.
Indiuiduum non bꝫ ꝓpriam gdditatem diſtictam a gdditate ſpeciei.7.q.32.3ᵐ.
Indiuiſum dicit̃ indiuiſum in ſe dupl'r.7.q.34.co2.
Indiuiſa dicunt̃ aliqua tribus modis.8.q.28.co2.nõ.2.
Indiuiſibilia ponẽda ſunt in magnitudine.5.q.20.co2.
Indiuiſibilitas ẽ ꝓpria ratio quãtitatis.5.q.21.ꝯcluſio.2.
Indiuiſio eſt de formali rõne vnius.4.q.21.co2.
Indiuiſio poteſt accipi dupl'r.4.q.23.co2.
Indiuiſio eſt formaliter priuatio.10.q.4.co2.ꝓ.2.
Inferius diffinitur per ſuum ſuperius.4.q.6.co2.
Infinita ꝑm ſpẽm dupl'r poſſunt itelligi.12.q.63.co2.prin.
Infinitas alias deũ non poſſe producere in omni boꝛa quare repugnat.12.q.31.4ᵐ.
Infinitas animas eſſe non repugnat quãtum ad actualitatem:ſed ꝯtum ad ſimultatem.ibi.6ᵐ.
Infinitum poteſt dici aliquid quadrupl'r.5.q.15.co2.
Infinitũ nõ eſt mẽſura ſuaꝛ ptiũ cũ ſit ignotum.12.q.5.5ᵐ.
Infinitũ vnũ:alteri ifinito cẽ eq̃le ꝑt itelligi z'.12.q.31.ꝑᵐ.
Infinitũ poni in actu põt itelligi dupl'r.ibi.2ᵐ.
Infinitum eſſe aliquid poteſt intelligi dupliciter.ibi.
Infinitũ eſt cuiꝰ ꝓtẽ accipiẽtibꝰ ſp remanet aliqd exꝫ.ibi.3ᵐ.
Infinitũ eſſe admiſtũ potentie põt itelligi dupl'r.ibi.
Infinitum poteſt accipi dupl'r.12.q.44.co2.ꝑn.
Infinitum poteſt dici aliquid dupl'r.12.q.40.co2.ꝑn.
Infinitum in actu non datur tam in mãlibus:q̃ etiaꝫ in ſeparatis a materia.12.q.52.concluſio.
Infinitũ intelligi/põt accipi dupliciter.12.q.63.co2.ꝑn.
Infinitum eſſe aliquid ꝯngit dupl'r.13.q.45.co2.ꝑn.
In infinitũ diſtare creaturã a deo qd ſit.10.q.2.co2.ꝓ.2.
In infinitum procedere in cauſis eſſentialiter ordinatis eſt impoſſibile.12.q.3.conclu.ꝑma.
In ifinitũ ꝓcedere in cauſis accñtal'r ordiat̃ ẽ poſſe.ibi.ꝯ.2.
In infinitũ poteſt procedi in ꝓductione nature ſpecifice a prima cã:que eſt agens libeꝛ.12.q.5.conclu.ꝑᵃ.
In ꝓceſſu i ifinitũ i pfectiõibꝰ ſpecificis nõ ẽ deuẽire ad aliquã vnã ſpẽz:q̃ gddiᵘᵉ ⁊ itrĩſece excedat aliã ifiᵉ.ibi.ꝯ.2.
Inherentia eſt duplex.7.q.j.co2. (dẽte.ibi.ꝯ.ꝑᵃ.
Inherẽtia actual' accñtis ad ſbm:nõ ẽ res diſticta ab acci/
Inherentia nec actualis/nec aptitudinalis eſt de ratiõe nature que eſt accidens.ibi.concluſio.2.
Inherẽtiã ẽe õ ẽntia accñtis põt itelligi triplr.ibi.co2.ꝑn.
Inſtãs eſt duplex ſcilz ꝑmanẽs ⁊ trãſiens.12.q.31.10ᵐ.
Inſtans ꝑmanẽs põt coexiſtere ptibꝰ temporis.ibi.
In iſtãti itroductiõis forme i mã fiũt ſil' q̃ntoꝛ.7.q.22.ꝑᵐ.
Inſtrm recipit dupl'r vtutẽ agẽtis ꝑncipalis.7.q.29.2ᵐ.
Inſtrm poſſe agere i aliquẽ effciñ ꝑt itelligi z'.12.q.63.ꝑᵐ.
Intellectio poteſt eſſe praxis.6.q.2.ꝯcluſio.3.
Intellectio q̃ vna itelligẽtia itelligit aliã ẽ ipſamet ſbia itelligẽtie ⁊ nõ obm itellectũ apõ-ꝓbm ⁊ Cõmẽ.12.q.33.ꝯ.
Intellectio itelligentie nõ eſt eius ſuba.12.q.59.cõclu.j.
Intellectio vnius itelligentie poteſt dici ſimplicioꝛ intellectione alterius tripliciter.12.q.6.co2.prin.
Intellectio aliqua põt dici infinita dupl'r.12.q.62.ꝑᵐ.
Intellectio dĩ infinita formaliter dupliciter.ibi.
Intellectio diuina terminat̃ ad aliqd extra ſe.12.q.65.ꝯ.2.
Intellectio diuina ⁊ ſi ꝑm entitatẽ a nullo depẽdeat/depẽdet tñ ab obto inq̃ntum eſt itellectio talis vel talis.ibi.ꝑᵐ.
Intellectionẽ termiari ad ifiᵘᵐ ꝑt itelligi z'.12.q.62.co2.ꝑn.
Intellectualitas põt ꝯſiderari dupl'r.12.q.57.co2.ꝑn.
Intellectualitas q̃ eſt ꝓpria paſſio põt demõſtrari a ꝓpoſito de intelligẽtijs ꝑ itellectualitatẽ ꝑ mõ ⁊ 3° mõ dictã.ibi.ꝯ.ꝑᵃ.
Intellectũ itelligẽ negnẽ ⁊ ꝓpatõez ꝑt itelligi 3'.10.q.16.cõ.
Intellectus non põt apprehẽdere ens ratiõis niſi precognito ente reali.4.q.5.4ᵐ. (q.21.ꝑᵐ.
Intellectꝰ ⁊ volũtas nõ hñt ex obtis q̃ diſtiguãt realr.4.
Intellectus de re ſimplici põt facere plures ꝯceptus nõ reducibiles ad q̃tumq̃ pluralitatẽ realẽ.4.q.29.ꝑᵐ.
Intellectꝰ ex potẽtia eẽntiali factꝰ in actu põt cãre in ſe:nõ ſolũ actualẽ itellectionẽ ſed ẽt habitualẽ.5.4.q.32.co2.nõ.3.
Intellectus eſt agens vniuerſale reſpectu itellectiõis:ſpes x̃o intelligibilis particulare.ibi.2ᵐ.ꝯ conclu.
Intellectꝰ dum formaꝛ ꝑmũ ꝑnᵐ/neceſſe eſt aliquã notitiã eſſe actu in imaginatione:vel cogitatiua.ibi.ꝯ.2.
Intellectꝰ ſpeuti nõ ꝑt niſi moueat phãtaſiã:aut cogitatiuã ad ſpeculãdũ ⁊ cogitãdũ ō aliq̃ ididuo ſẽſibili.ibi.ra.4.
Intellectꝰ dei nõ mouet̃ ab eẽntia eiꝰ effectiue:bonitas aũt mouet voluntatẽ metaphoꝛice.5.q.2.3ᵐ.
Intellectꝰ põt ꝯſiderari dupl'r.6.q.2.ꝯclu.3.prĩ.
Intellectus põt hãc ꝓpriũm ꝯceptum mãe.8.q.2.ꝯclu.2.
Intellectus q̃o veniat in cognitionẽ mãe.ibi.ꝯclu.3.ra.4.
Intell's ſpeculatiuꝰ differt fine ab iteꝛ ꝑctico.6.q.4.ꝯ.ꝑᵃra.3.
Intell's practicꝰ ⁊ ſpeculatiuꝰ ſũt vna res.6.q.3.co2.nõ.2.
Intellectus dĩ practicus proxie ab habitu:qui eſt in eo ſubiectiue:remote x̃o ex obiecto ⁊ fine.ibi.
Intellectus vtens aliqua notitia intẽdit eã.6.q.9.co2.no.2.
Intell's hñs ſimplicẽ notitiã terminoꝛ cauſat in ſe notitiã ꝑnᵒᶻ ⁊ ꝑ hãc cãt i ſe notitiã alicꝰ ꝯnis ibi.co2.cẽ me.añ ꝯ.
Intellectus eodem actu apprehendit x̃bum:⁊ quidditatẽ in eo relucentem.6.q.10.ꝯclu.3.ra.ꝑma.
Intell's ꝑ cognitionẽ accñtiũ venit in diſtinctã cognitionẽ ſubẽ:ly prius cognoſcat ſubaz ꝯfuſe q̃ accña.7.q.13.4ᵐ
Intellectus non facit ſignificatum diffõnis:ſed tantũ cõceptui attribuit intentionẽ diffõnis.7.q.20.co2.ra.3.
Intellectus ⁊ voluntas hoĩs vnius:non ſunt pfectioꝛes ꝑm ſe q̃ alterius.8.q.26.ꝑᵐ.
Intellectꝰ vniꝰ hoĩs bꝫ pfectioꝛẽ vſum itellectu alteriꝰ.ibi.
Intellectus eſt cauſa ꝑticularis intellectionis.9.q.11.ꝑᵐ.
Intell's ſepe cogitat aliqd abſq; ipio volᵐᵘ.9.q.14.co2.nõ.ꝑ
Intell's õtermiat volũ ad poſitiue ⁊ ꝑ modũ finis.ibi.nõ.4.
Intellectus apprehenſio de ſũmo bono cadit ſub imperio voluntatis.9.q.15.conclu.2.ſup.j.
Intell's põt ſil' apꝑhẽdere ꝯdictoꝛia.9.q.16.ꝑᵐ.
Intell's ẽ ita liber a coactiõe ſic volũtas:accipiẽdo itell'm ⁊ volũtatẽ abſtractiue ⁊ nõ i ordie ad ſupm agẽs.9.q.18.ꝯ.2.
Intellectꝰ opatio q̃ eſt aſſenſus põt ꝯſiderari dupl'r.ibi.
Intellectꝰ neceſſario mouet̃ quo ad actum ꝑm ab itellectu agente ⁊ phantaſmate.9.q.18.cõclu.3.ra.3.
Intell's ꝑm ſe necitari põt ad multa/nõ tñ põt cogi.ibi.4ᵐ
Intell's q̃o ſe hẽat in cognitiõe vniꝰ ⁊ multi.10.q.3.ꝑ.2.ſi.
Intell's apꝑhẽdẽs numeꝛ/nõ apꝑhendit niſi multitudinẽ de genere q̃titatis.10.q.9.conclu.ꝑma.
Intellectus cognoſcit priuationẽ ⁊ negationem per ſpeciẽ habitus.10.q.16.co2.ꝑ.j.ſi.
Intell's poſſis ñ vnit̃ hoĩ ꝫ cẽ apõ Com.12.q.23.co2.ꝑ toᵐ
Intell's poſſibilis copulat̃ nobis dupl'r ꝑm Cõmẽ.ibi.2ᵐ.
Intell's poſſis dĩ ſuba ſeparata a nobis ꝫ Com.12.q.24.co2.
Intell's nõ põt eſſe vnꝰ nũ in oibꝰ hoibꝰ.12.q.25.ꝑ.2.prin.
Intell's ⁊ itelligibile q̃o ſint vnũ i nobis.12.tex.cõ.39.ꝯ.2.
Intellectus ꝑmi motoꝛis itelligens ſe/nõ vnitur ſibi ꝑ aliquã ſpẽm/ſed ſunt oino idem intelligens ⁊ intellectus ⁊ intellectum:⁊ diſtinguunt̃ ratione:⁊ q̃o.ibi.
Intell's põt ꝯſiderari dupl'r/⁊ compari ad duo.12.q.50.2ᵐ
Intell's poſſis ⁊ agẽtis:que ſint ꝺditiões.12.q.58.co2.
Intell's agẽs ⁊ poſſis nõ eſt in ſubſtãtys abſtractis.ibi.ꝯ.
Intell's itelligẽtie nõ itelligit ſuã gddiatẽ mediãte ſua gdditate tanq̃ forma dante ei actuitatem.12.q.59.2ᵐ.
Intell's itelligẽtie eſt accidẽs ⁊ qualitas itelligẽtie.ibi.3ᵐ.

Intellectus substãtie abstracte nõ põt semel vti pluribus spẽb⁹ ad eliciendas distinctas intentiones.12.q.61.ꝯclu.
Intellect⁹ diuin⁹ cognoscit ea q̃ sũt extra ipm.12.q.65.ꝑ pria.
Intellectus nõ põt cognoscere singulare materiale nisi tantum reflexe.7.q.15.co2.sup.j.
Intellectus dum intelligit aliquã propositionem/intelligit simul etiam terminos.ibi.sup.3.
Intellect⁹ agens ꝓhabet vtute oia itelligibilia.7.q.14.co2.
Intelligẽtia nõ dz deficere a pfectione ꝑmi entis pp admistionẽ po⁹ passiue:sz pp minorationẽ act⁹.12.q.6.co2.z^m
Intelligẽtia nullomõ ꝯpat ad celũ vt forma ci⁹.12.q.11.ꝑ.
Intelligẽtia nõ est possibilis nõ eẽ fm phos.12.q.20.ꝑ.p^a.
Intelligentia sz sit ens necesse esse:non tamen est simpliciter necesse esse.ibi conclusio.4.
Intelligentia dum intelligit se/tunc idem est intellectio ⁊ obiectum.12.q.33.conclusio.
Intelligentia imediatius mouet celum per intellectũ ⁊ voluntatem q̃z per naturam.12.q.36.conclusio.
Intelligentia quantum ad suã essentiaz est tanq̃z in loco in corpore moto ab ea.ibi 3^m.
Intelligentia quelibet est singularis seipsa: ⁊ ei ꝓ seipsam repugnat cõmunitas.12.q.49.conclusio.
Intelligentia vna nõ põt esse mensura alterius quantũ ad simplicitatem sube earum.12.q.55.ꝯclusio.z^a.
Intelligentia vna põt esse mensura oĩum icorpaliuz q̃tuz ad perfectionẽ ⁊ nobilitatem.ibi.cõclusio.3.
Intelligentia vna potest esse mensura aliarum quantũ ad operationem.ibi.conclusio.4.
Intelligẽtia nõ acqrit notitiã ab obiectis.12.q.59.5^m.
Intelligentia quãto est supio2.tanto habet simpliciorem intellectionem.12.q.60.conclusio.
Intelligẽtia vlla itelligit ifinitas spẽs pfectas:sz bñ itelligit ifinita idiuidua ⁊ infinitas spẽs ipfectas.12.q.62.ꝯclu.j.
Intelligẽtia vlla itelligit ifinitũ ꝓ modũ ifiniti.ibi.ꝯclu.z.
Intelligẽtia vna nullomodo hz virtutẽ ꝓductiuã alterius, siue modo quieto/siue in transitu.12.q.63.conclusio.
Intelligẽtiam vllam citra ꝑmam causam esse infiniti vigoris Arist.⁊ Com.crediderunt.12.q.64.conclusio.ꝑma.
Intelligentiã moueri ꝓ accñs quo itelligaẽ.12.q.11.ꝑ^m.
Intelligẽtie sũt oino imobiles apud phm.12.q.6.ꝑ.ꝑma.
Intelligentie sunt immobiles tam intrinsece q̃z extrinsece apud phm.ibi.per.3.
Intelligentie nõ habent intrinsece aliquã potentiam passiuam.per quã possint mutari in nõ esse.sz extrinsece sint mobiles apud Theologos.ibi.conclusio.z.
Intelligentie non mouentur per accñs.quomodocunq; sumatur ly per accidens.ibi.3^m.
Intelligentie suba potest ꝯsiderari dupl'r.12.q.36.co2.nõ.j.
Intelligẽtie ⁊ celum nõ agunt in ista inferiora nisi ꝓ transmutationem.7.q.7.co2.ra.ꝑ^a contra respon.
Intelligentie fm veritatẽ sunt possibiles non esse fm aliquam potentiam.12.q.20.conclusio.z.
Intelligentie non sunt possibiles non esse per potentiam in eis existentem.ibi.conclusio.3.
Intelligẽtie nõ sũt cõposite ex mã ⁊ forma.12.q.48.ꝑ.ꝑ^a.
Intelligẽtie ab aia fozale distinctiuũ a priori nõ põt eẽ negatio vnibilitatis nec aliqua opatio.12.q.50.conclusio.
Intelligentie ab anima formale distinctiuum a posteriori est operatio.ibi.cõclusio.z.
Intelligere non est effectus formalis anime.sed esse est effectus formalis eius.12.q.25.3^m.
Intelligibilia prima ⁊ scda q̃ sint.10.q.15.co2.p.3.ꝑ.3.ra.ꝑ^a.
Intelligibilitas est passio entis cõmunis ad ens reale ⁊ rationis.4.q.7.ꝑ^m.
Intẽsio fit vnifozm i oĩb⁹ fozis itẽsibilib⁹.7.q.4.co2.sup.3.
Intensio accipit dupliciter.8.q.19.co2.nõ.j.
Intẽsio formaꝝ nõ fit ꝓ additionẽ ptis ad ptẽ.8.q.21.co2.
Intensio formaꝝ quo pacto fiat.ibi.fi.
Intẽsio formaꝝ nõ est motꝰ ꝓtinuus simpl'r.8.q.22.ꝯclu.
Intẽsio q̃litatũ intellect⁹ quo fiat.ibi.ꝑ^m ꝑ.opi.nõ.2.infra.
Intensio forme principaliter attenditur in accessu ad summum.8.q.24.conclusio.

De lra.L.

Latitudo est duplex:scilz extensa ⁊ intensa.8.q.19.co2.notan.2.

Libertas est duplex.9.q.9.co2.sup.j.
Libertas ꝺdictionis nõ ꝙuenit voluntati respectu finis.sed tñ respectu eoꝝ que ad finem ozdinantur.ibi.sup.3.
Libertas nõ est res supaddita volũtati.ibi.conclusio.ꝑ^a.
Libertas nõ est actus nec habitus.ibi.ra.ꝑma.
Libertas volũtatis est fm ꝺstructionẽ itrãsitiuaz.ibi.ra.2.
Libertas significat tñ po^am electiuam.ibi.ꝯclu.2.notã.
Libertas prius conuenit voluntati ad se q̃z in ordine ad alia.9.q.15.cõclusio.2.ra.2.
Linea est indiuisibilis in latitudine.5.q.20.co2.
Logica est scientia speculatiua.6.q.6.co2.ra.ꝑma.
Locus est ꝓprietas entis mobilis.4.q.14.4^m.
Locus nõ est subiectiue in locato.4.q.19.co2.
Locus ⁊ vbi sunt eadem res.tñ ratiõe distinguuntur.5.q.40.co2.notan.j.
Lumen nõ educit de po^a subiecti.7.q.8.co2.per.3.
Lumẽ est foz^a realis.⁊ nõ ꝓpie itẽtiõalis.7 q 9.co2.p.2.ꝑ.
Lumen ꝺtingens oculum nõ dz ꝓprie.⁊c.ibi.ꝑ^m.
Lumen lune est calefactiuum.12.q.14.ꝑ^m.
Lux ⁊ lucere distinguũt sicut forma ⁊ effect⁹.5.q.5.co2.
Lux.lumen.radi⁹ ⁊ splẽdoꝝ quo differãt.7.q.9.co2.p.2.
Lux est ꝑma q̃litas primi alterãtis.12.q.14.ꝑ^m.

De lra.M.

Magis vlia sunt prius nobis nota.7.q.11.ꝯclu.
Masculinitas ⁊ femineitas pñt dici differre specie ⁊ nõ differre respectu diuersoꝝ.10.q.24.3^m.
Mathematica nõ sunt bona.quis sensus.4.q.16.co2.
Mathematice scie ꝓprie ⁊ pure que sint.6.q.11.co2.nõ.j.
Mathematic⁹ ꝯsiderat solũ q̃titatẽ gddi^cs 4.q.6.co2.nõ.3.
Mathematicus nõ abstrahit a q̃libet mã.ibi.2^m.
Materia nõ existit nisi ꝓ formam.4.q.12.6^m.
Mã nõ ẽ ps ſbtiua entis mobil'.sz ps itegral'.4.q.14.4^m.
Mã nõ est de rõne ſbti mathematice.4.q.15.ꝑ.ꝑ^a.ra.ꝑma
Materia non est principiũ indiuiduationis nisi in compositis ex materia ⁊ forma.4.q.16.co2.
Materia non est ens nisi in potentia.4.q.18.6^m.
Materia est ꝓprie elemẽtum:⁊ magis ꝓprie q̃z ea que cõueniẽter dicunt elinta q̃tuoꝝ.5.textu cõmẽti.4.
Materia non habet q̃ sit actu vna vel plures nisi a quantitate.5.q.12.2^m.
Mã generati ⁊ corrupti nõ est sub eadem quãtitate.ibi.
Mã dz ⁊ po^a nãlis ⁊ po^a obedientialis.5.q.17.co2.
Mã q̃re dicaẽ in potẽtia naturali ad formas.5.q.18.co2.
Mã põt separi a q̃titate in esse cognito.5.q.22.co2.ꝑn.
Materia fm rem non põt separi a quantitate.ibi.
Materia ⁊ forma non componunt suppositum per entitatem eis additam.5.q.28.9^m.
Materia ⁊ forma dicunt ꝺceptum absolutum.ibi.10^m.
Materia impedit intellectionẽ.6.q.7.co2.nõ.
Mã ẽ duplex.l.sensibilis ⁊ intelligibilis.6.q.11.co2.nõ^m.2.
Mã ẽ ſbe ꝺposite rõ recipiẽdi oia accña mãlia.7.q.3.ꝑ.ꝑ^a
Materia facit vnum ꝓ se cum forma.ibi.ra.3.
Materia est in potentia ad oia decem genera.ibi.4^m.
Mã hz aliq̃z cãlitatẽ sup aiam itellectiuã.7.q.8.co2.ipug.
Materia habuit esse per creationem/non tamen propter

hoc proprie dicitur creata.7.q.17.z^{m}.
Mã est actualr distincta a foꝛ^{a} q̃ iformat̃.7.q.19.ꝯclu.
Mã distinguit̃ a forma/nõ p aliquẽ actũ ꝛ scipa.ibi.p^{m}.
Materia nõ generatur.7.q.zz.cõclu.3.
Mã ẽ p̃n^{m} idiuiduatiõis q̃tũ ad eẽ icõicabile.7.q.33.ꝑ.j.
Materia non est in altero/nec per informationez/nec per idẽtitatem essentialem.ibi.nota.z.
Mã est p̃n^{m} mãle ꝛ nõ formale idiuiduatiõis.ibi.p^{m}.
Materia potest accipi dupliciter.ibi.z^{m}.
Mã de se est hec.i.incõicabilis:sed nõ est de se hec.i.vna vnitate numerali sed trãscendente.ibi.
Materia habꝫ diuisibilitatẽ a dimẽsionibus interminatis originatiue.7.q.35.coꝛ.p.z.
Mã vt est hec/nõ prius recipit formã q̃ q̃titatẽ.ibi.3^{m}.
Mã q̃ ad suã entitatẽ potẽtialẽ ꝓꝛ ẽ tã foꝛ^{a} q̃ q̃titate.ibi.
Mã totius ꝛ ptis nõ sunt ylles.7.q.39.cõclu.
Materia nõ est p̃m se itelligibilis.8.q.z.ꝯclu.j.
Mã nõ põt ꝯcipi nisi itell's cõparet eã ad formã.ibi.ꝑ.3.
Mã ẽ simplr nobiliꝛ q̃lz accite nõ tñ p̃m gd.ibi.z^{m}.
Materia potest ꝯsiderari dupliciter.8.q.3.coꝛ.nõ.j.
Materia quo modo crescit.7.q.4.coꝛ.nõ.z.
Materia est ens simpliciter:lz nõ sit natura pfecta ꝛ substantia completa.7.q.16.p^{m}.ꝛ z^{m}.
Materia nõ habet aliquam formam ex se/per quam cõstituatur in esse materie.7.q.17.conclu.
Mã affecta q̃litatib^{9} sensibilibus/ꝛ nõ mã nuda dr̃ pars quidditatis.7.q.z6.coꝛ.ad p^{m} ꝓ Auerro.
Materia producitur tñ per creationẽ.8.q.5.coꝛ.sup.j.
Materia nõ habet a forma suam entitatem.ibi.cõclu.
Mã hꝫ vnicã po^{a}^{m} realẽ:p quã respicit oẽs foꝛas.ibi.p^{m}.
Materia dicitur indifferẽs/ꝛ quo modo.8.q.9.ꝯ^{m}.
Mã prius organiçatur ꝛ figuratur figura ꝯueniẽte cordi: q̃ figuris aliarum partium.8.q.10.6^{m}.
Materia ex se semper est in vltima dispositione ad corporeitatem.8.q.14.coꝛ.nõ.z.
Mã ötermiat̃ ad aliquã formã z^{r}.8.q.15.coꝛ.notã.j.
Materia nõ est separabilis a ꝓtrarys.8.q.z7.p.z.sup.3.
Materia ꝛ forma faciũt vnũ per se.8.q.z8.cõclu.
Materia est nõ ens per accidẽs.10.q.15.p.3.ꝑ.3 ra.j.
Mã potest cõparari duplr ad formã.10.q.z5.ꝯclu.3.nõ.j.
Materia potest considerari dupliciter.ibi.p^{m}.
Mã ꝺ se ñ distinguit̃ ꝛ vt ꝯsiderat̃ i ordie ad formã.ibi.z^{m}.
Materia ꝺe ꝛ proprie dicta que est altera pars compositi/est in celo.12.q.7.cõclu.
Mã potest cõsiderari tripliciter.12.q.8.coꝛ.prin.
Mã rex corruptibiliũ cõsiderata p̃m esse/aut p̃m quãtitatem:nõ est vna numero in oibus.ibi.ꝯclu.p^{a}.
Mã celi ꝛ mã rex corruptibiliũ si essent ab oibus formis separate nõ essent vna materia numero.ibi.ꝯclu.3.
Mã celi ẽ alteri^{9} rõnis ab alia mã p̃m Lõme.12.q.9.ꝑ.j.
Mã celi ꝛ hoꝝ inferioꝝ sũt alteri^{9} rõnis p̃m.S.T.i bi.ꝑ.z.
Materia celi distinguit̃ a mã corruptibiliũ^{m} p aliquid formaliter intrinsecum.ibi.p^{m}.
Mã ẽ in gñe sube tãq̃ ps sube cõposite.7.q.16.ꝑ.
Materiam esse actu sine forma est impoſe.8.q.j.ꝯclu.
Mãz q̃ ẽ sub aliq̃ q̃titate ipole ẽ fieri maioꝛẽ/nisi aut rarefiat aut aliq̃ materia sibi addat̃.7.q.4.p.z.ꝯclu.
Mãz t̃miat̃ foꝛaz nõ ptinet itrisece ad ei^{9} cãli^{tes}.5.q.5.coꝛ.
Mãz eẽ cognoscibile p̃m se põt itelligi dupl'r.8.q.z.p^{m}.
Materie ratio accipitur duplr.7.q.33.3^{m}.
Mãe q̃re repugnet eẽ actu sine forma.8.q.j.3^{m}.
Mãe minimã portionẽ esse in potẽtia ad oẽm formã põt intelligi tripliciter.8.q.3.coꝛ.notan.z.
Mãe q̃lz portio nõ est in po^{a} ad oẽm formã.ibi.ꝑ.p^{a}.
Mãe q̃lz portio est in po^{a} ad quãlibz formã.ibi.ꝑ.z.
Materie dispositie non quelibet portio est in potentia ad omnem formam numero.ibi.ꝯclu.3.
Materie corruptibiliũ ꝛ incorruptibiliũ nõ distinguunt̃ seipsis/sed distinguũtur per formas.12.q.9.p.z.ꝯclu.
Mr̃ ꝯcurrit actiue aliqualr ad giiatiõez.8.q.16.ꝯclu.p^{a}.
Mater non hꝫ actiõez p quã orgaiçet ꝛ animet̃ mã que est subiectum generationis.ibi.ꝯclu.z.
¶ Media in demr̃atiõib^{9} meta^{cis} mathematicis ꝛ nãlib^{9} quo se habeãt adinuicem.6.q.8.ꝯclu.z.ifra.
Media in q̃lz scia quo faciãt distõnẽ genericam.ibi.
Media ꝛ alteꝛ extremũ pñt ꝓpari z^{r}.10.q.zo.coꝛ.nõn.5.
Media habent rõnem vtriusq; contrariorum/nõ absolute sed comparatiue.10.q.z1.p^{m}.
Media vtualr ꝓtinẽt extrema.lz nõ eq̃lr.ibi.ad 4^{m}.
Mediũ q̃libet ad pbãduꝫ subas abstractas eẽ/aut ẽ mediũ nãle/aut ꝯcludit ex virtute medy nãlis.12.q.j.ꝑ.z.
Mẽsura refert̃ ad mẽsuratũ tñ relone rõnis.5.q.30.coꝛ.
Mensura alterius dicitur aliquid:qz ducit in cognitionem quantitatis eius.10.q.z.coꝛ.prin.
Mensura importat duplicem respectum.ibi.
Mẽsura est duplex.ibi.p.z.notã.j.ꝛ.q.3.p.z.nõ.j.
Mẽsura dr̃ de quibusdam similitudinarie.ibi.te.cõ.5.
Mensura dicitur aliquid dupliciter.12.q.40.3^{m}.
Mensura aliquando est equalis mẽsurato:ꝛ aliquãdo nõ: 12.q.55.coꝛ.sup.3^{m}.
Mẽsurã ꝛ mẽsuratũ nõ opꝫ q; sint eiusdẽ spẽi.10.q.10.z^{m}.
Mẽsurare aligd quid sit.10.q.8.ꝯclu.p^{a}.notan.
Mẽsurari vnũ per aliud/est quãtitatẽ vnius cognoſci per quãtitatem alterius.12.q.55.coꝛ.sup.z.
Mẽsuratur vnũq̃q; per aligd sui gñis.10.te.cõ.4.
Mẽsure ratio duo habet in se.4.q.z3.3^{m}.
Mẽsure rõ nõ ꝛcludit̃ in ratiõe q̃titatis.5.q.z1.coꝛ.
Mẽsure ratio per prius reperit̃ in vnitate q̃ in omnibus alys.10.q.z.p.3.ꝯclu.
Mẽsure ratio est passio quãtitatis.ibi.sup.z.
Mẽsure ratio prius conuenit esse passionem quantitati discrete q̃ continue.ibi.ra.p^{a}.
Mensure ratio cõsequitur rationem vnius.10.q.3.z^{m}.
Metaphyca hꝫ nobili^{9} obꝫ/q̃ mathe^{ca} ꝛ nãl'.4.q.14.coꝛ.
Meta^{ca} i itellu sepato ꝛ i itellu ꝺiucto ẽ eiusdẽ rõnis.ibi.
Metaphysica lz ꝯueniat cũ alys sciẽtys in ꝟ qõ est ꝯsiderare p̃n^{a}:differt tñ ex pte subiecti.6.q.j.ꝯclu.z.
Meta^{ca} ẽ vni^{9} spẽi in q̃lz itellu humano.6.q.8.coꝛol:ꝑ.
Meta^{ca} nõ tradit p̃n^{a} pria alicui^{9} sciaꝝ spãliũ.4.q.9.z^{m}.
Metaphysice subiectum adequatum est ens inquantum ens:siue ens cõe deo ꝛ creaturis.4.q.10.ꝯclu.
Metaphysici est ꝯsiderare p̃ma principia.4.q.31.coꝛ.
Metaphysic^{9} nõ pbat ꝑ entia imobilia eẽ.4.q.9.z^{m}.
Metaphysicus nõ ꝯsiderat qdditates in pticulari:vt sunt determinate ad particularitatem.4.q.11.ꝯclu.j.
Metaphysic^{9} nõ cõsiderat qdditates rex in pticulari cognitiõe ppria ꝛ distincta/siue sit qddita^{tiua}/siue nõ.ibi.ꝑ.z.
Metaphysic^{9} ꝯsiderat qdditates rex in vlï.ibi.ꝑ.3.
Meta^{ca} ömr̃at p cãz formalẽ efficiẽtẽ ꝛ finalẽ.4.q.15.ꝑ.j.
Metaphysic^{9} nõ demõstrat p cãm mãlem.ibi.ꝯclu.z.
Metaphysic^{9} ꝯsiderat cãz mãlẽ:lz alit̃ q̃ alias cãs.ibi.p^{m}.
Meta^{ca} nõ ducit in cognitionẽ distincta sube mãlis.ibi.
Metaphysicus quo itelligat̃ abstrahere a mã.ibi.
Metaphysicus non considerat per se ens per accidẽs/nec entia rationis.5.q.z5.coꝛ.
Metaphysicus non considerat proximum genus/nec propriam differẽtiam rerum ꝛc̃.6.q.j.coꝛ.ra.4.
Metaphysicus ꝯsiderat oẽs rerum species.ibi.z^{m}.
Metaphysicus potest per media metaphysicalia ꝓbare substantias abstractas esse.12.q.j.ꝯclu.j.
Metaphysicus solus ꝯsiderat q̃gdest.6.q.j.ꝯclu.
¶ Minime aque forma non manet post diuisionẽ.8.q.z3.

cor. ad 5m cõtra 9clu.
Minimũ nãle põt dari fm extẽsionẽ. 8. q. 3. cor. sup. j.
Minimũ nãle dari/dupl'r põt itelligi. ibi. nõ. 3. ad ra. 3 ꝑ.
Minimũ dari in aliq̃ gẽe: põt itelligi dupl'r. 8. q. 23. cor.
Minimũ daꝛ itẽsiue in aligb9 ꝛiũ nõ bñtib9. ibi. ꝑ.
Minus minimo nõ datur. 8. q. 3. 9clu. j. ra. 2.
Mistũ nõ ꝓtinet elemẽta virtualr. 10. q. 27. 9clu. 2.
Mobile nihil acgrit ꝓ motũ localẽ nisi locũ. 5. q. 40. ꝑ. j.
Mobile dũ mouet̃ local'r/zr vbi ei assignaꝛ. 5. q. 41. cor.
Mobile acgrit vbi diuisibile fm partes successiuas quarum vna succedit alteri. ibi. p. 2. 9clu. 4.
Mobilitas potest accipi dupliciter. 4. q. 11. pm.
Modi itelligẽdi sumunt̃ a modis cẽndi. 5. q. 13. cor.
Modus itrinsecus forme est intimior ipsi forme q̃ vnio eius ad materiam. 7. q. 32. cor. sup. j.
Mõstrũ gẽatur ꝓter itẽtionẽ cãe ꝓticularis: 2 nõ ꝓter itentionẽ cause vlis 2 remote. 6. q. 15. 9clu. ra. j.
Motor celi nõ põt fatigari/cũ sit a mã sepat9. 12. q. 7. 4m.
Motus ois ꝑsupponit mãz sensibilẽ. 4. q. 16. cor.
Motus nõ est diuisibilis nisi ex diuisiõe mobilis: vel magnitudinis: vel spaty. ibi. 4m.
Motus nõ est determinate in vno genere. ibi.
Motus nõ ẽ entitas distincta a suo termio. 5. q. 24. cor. ꝑn.
Motus terminus aliq̃ est vbi/aliq̃ est qualitas. ibi.
Motus ab eodem habet genus 2 speciem. ibi.
Mot9 ꝓtinuitas ẽ ex vnitate mobilis 2 tpis 2 termini. ibi.
Motus localis 2 locus sunt idem. 5. q. 40. pm.
Mot9 ñ ẽ cã efficiẽs aligd: sz celũ vt ẽ 9iũctũ motui. ibi. 6m.
Mot9 ñ dr vninoce ō motu vltie sphẽr 2 alioꝛ. 5. q. 41. 2m.
Motus distinguũtur ex terminis totalibus. ibi. 3m.
Mot9 ad locũ ꝓtinet ad ꝑdicamẽtũ. vbi. 5. q. 40. 5m.
Motus violentus vnde dicit̃. 7. q. 27. 2m.
Motus habet vnitatem ex duobus. 8. q. 11. 7m.
Motus dicitur continuus dupliciter. ibi.
Motus dr adhuc cõtinuus tripl'r. 8. q. 22. cor.
Motus est duplex. 9. q. 8. cor. sup. 3.
Motus dr actus imperfecti tripl'r. 9. q. 11. 9clu. ra. 3.
Mot9 celi ẽ nãlis: ga ẽ a ꝑn9 itrinseco passiuo. 12. q. 11. 2m.
Mot9 gnis dorsuz ẽ a granitate tãz̃ a ꝑn9 actiuo a q̃. ibi. 3m
Motus nõ est ratio agẽdi celo. 12. q. 13. cor. me m.
Mot9 planetaꝝ est cã gẽatiõis 2 corruptiõis. 12. te. cõ. 33.
Motus celi nõ componitur ex duobus motoribus distinctis fm rem. 12. q. 32. 2m.
Motus accipitur dupliciter. 7. q. 25. cor. p. 3.
Mot9 celi põt dici ab itelligẽtia ꝓ pus iquãtũ est itell's/q̃ inquãtum est subꝫ/duob9 modis. 12. q. 36. cor. prin.
Mot9 celi ẽ nãlis a ꝑn9 passiuo mãli in eo exñte. ibi. pm.
Mot9 nõ est entitas distincta a reb9 ꝑmanẽtib9/sz est ipsa met forma que ꝓ motũ acgrit̃. 12. q. 43. cor. prin.
Motus potest considerari dupliciter. ibi.
Motus localis põt eẽ infinitus dupl'r. 12. q. 45. cor. sup. 2.
Motus celi est primus omnium motuz tempore/natura/ 2 perfectione. 7. q. 25. cor. contra Pla. ra. j.
Motui cõpetit duplex successio 2 ptibilitas. 5. q. 24. cor.
Motui ꝓuenit diuisibilitas ꝑprie ꝓ spatiũ. 5. q. 40. 5m.
Mouere ꝑprie 2 metaphorice qd sit. 5. q. 2. cor.
Moueri ꝑ 2 ꝓ se 2 ꝓ accñs qd sit. 9. q. 8. cor. nõ. j.
Multa numero sunt vnũ specie. 4. q. 18. 4m.
Multa specie sunt vnum genere. ibi.
Multa genere sunt vnum analogia. ibi.
Multũ 2 paucum non sunt eiusdẽ speciei sicut magnum 2 paruum. 10. q. 10. 6m.
Multitudo quãtum ad diuisionem quã icludit est prior i diuisione. quã includit vnũ. 4. q. 23. 6m.
Multitudo exigit duo in sua rõne. 10. q. 4. cor. p. 2.
Multitudo quelibet includit negationem realem. ibi.
Multitudo dic negationẽ rei 2 negnẽ negatiõis. ibi. ifra.
Multitudo fm diuersas rões ẽ por 2 posterior vno. ibi.
Multitudo quid sit. ibi.
Multitudo nõ est vna vnitate q̃ ẽ ꝑn9 nũeri. 10. q. 12. ꝑm.
Multitudo sola ꝓtinuoꝝ est ppe nũerus. 10. q. 13. ꝑ.
Multitudo est duplex. ibi. 9clu. 2. ra. 5.
Multitudo accipit̃ dupl'r. 10. q. 20. cor. nõ. 2.
Multitudo actu infinita non daꝛ/nec in materialibus/nec in separatis a materia. 12. q. 52. 9clu.
Mũdũ eẽ eternũ Arist. firmiter tenuit. 12. q. 30. 9clu. 2.
Mus genitus per putrefactionem potest generare alium murem. 7. q. 21. cor. ra. 2.
Mutatio est trñ in q̃uor generibus. 12. tex. cõmẽ. 7.

De lra. N.

Natura vniuersalis repꝛesentatur tam per verbũ form matum q̃z per speciem intelligibilem. prius tamen per speciem repꝛesentatur. 4. q. 2. 3m.
Natura specifica non est vniformis fm esse quod habz ad extra in suis suppositis. 5. q. 27. cor.
Natura hec vt est in intellectu abstracta ab omnibus prin cipys indiuiduantibus est vna. ibi.
Natura vt indiuiduetur in aliquo supposito: opz aliq̃ ꝑn cipium assignare per q̃ indiuiduet̃. 7. q. 31. 9clu. 2.
Nã idiuiduaꝛ per id quod non est pura negatio nec ens ra tionis. ibi. conclu. 3.
Nã pura bũanitas q̃ est in Plato. põt 9siderari 2r. ibi. pm.
Natura vt sit semper est indifferens fm se ad singularitatem 2 pluralitatem. ibi. 3m.
Natura est de se incõicabilis. vbi supra. 9clu. 2. ra. 5.
Natura vniuersalis existens in supposito materiali distinguitur ab eo realiter. 7. q. 33. cor. not. 2.
Natura vniuersalis est in multis per informationez 2 per essentialem idẽtitatem. ibi.
Nã gẽica 2 specifica/nulla hz vnitatẽ ex itell'm. 7. q. 36. pm.
Nã gẽica ex itellectũ est idẽ cũ q̃libet dria. ibi. 8m.
Nã gẽica põt 9siderari dupl'r. 7. q. 38. cor. nõ. 2.
Natura aliqua potest considerari tripl'r. 7. q. 40. cor.
Nãle esse aligd alicui põt eẽ dupliciter. 4. q. 33. cor.
Nãm plurib9 modis cõicari/põt esse dupl'r. 7. q. 21. 2m.
Necesse eẽ. 2 nõ pole nõ esse eqpollẽt. 12. q. 20. cor. sup. 3.
Necesse esse celum 2 intelligentias est necessitas non simpliciter absoluta. 12. q. 70. cor.
Necessaria equaliter/sunt ea/quoꝝ opposita sunt equaliter impossibilia. 4. q. 12. cor.
Necessario requisita ad aliquem effectuz/potest esse trib9 modis. 4. q. 32. cor.
Nectuz eẽ aligd ex nã sua põt itelligi dupl'r. 12. q. 20. 4m.
Nectuz ens simpl'r 2 absolute est trñ vnũ. 12. q. 70. ꝑ.
Nectitas est duplex. s. absoluta 2 cõparatiõis. 5. q. 10. cor.
Nectitas absoluta 2 ꝓtigẽtia sũt dr̃ie opposite. 6. q. 14. 3m.
Nectitas est dupl'x. s. casus 2 9comitãs. 6. q. 15. pm.
Necessitas futuroꝝ contingentium ad diuinam sciẽtiaz est trñ concomitans. ibi.
Necessitas 2 imutabilitas differunt. ibi.
Necessitas 2 imutabilitas sunt idem formaliter in omni re necessaria 2 imutabili. 12. q. 69. 9clu.
Necessitas absoluta complexi contingit ex duobus. 12. q. 70. cor. circa finem.
Negatio nihil dicit sed trñ remouet. 4. q. 5. cor.
Negatio diffinitionis remouet diffinitũ. 4. q. 12. cor.
Negatio est duplex. 4. q. 23. 8m.
Negatio est duplex. s. remouens aliquid reale. 2 remouẽs aliquid rationis. 4. q. 30. cor.
Negatio alicui9 de ꝓterito vl' ꝑti. quo accipit̃. 8. q. 17. 7m.
Negatio 2 ꝓuatio ꝑt accipi dupl'r. 10. q. 15. cor. sup. j.
Negatio 2 ꝓuatio ꝓout sunt in complexione: possunt cõ

parari

parari ad duo.ibi.sup.2.
Negatio nullibi est fm esse inherens.10.q.15.p.3.
Negatio est extra aiam in rebus formaliter.ibi.
Negatio est in intellectu fm esse cognitum.ibi.
Negatio est ens rationis.ibi.
Negatio vnibilitatis/vel aliq̃ opatio nõ põt eẽ formale di stinctiuũ itelligẽtie ab aia a priori.12.q.50.ꝯclu.p^{a}.
Negationẽ bẽ eẽ in aliq̃ põt itelligi 3^{r}.10.q.15.co2.p.3.
Negationes ⁊ priuationes non sunt actu in rebus: secluso enim actu rationis.ibi.conclu.
Negationes ⁊ priuationes non habent propriam spẽm in intellectu per quã intelligant.10.q.16.ꝯclu.p^{a}.
Negatiões ⁊ puationes quo cognoscant.ibi.co2.circa me.
Nobilitas scientie magis attẽdit ex obiecto: q̃ ex certitudine.4.q.14.3^{m}.
Nobilitas volitõis vni^{9} sup aliã q̃ ẽ ex pte obti.p̃supposito equali conatu volũtat; nõ depẽdet ab obto.9.q.12.2^{m}.
Nomẽ abstractũ sig̃t p̃cise ipsam nãm.4.q.12.co2.
Nomẽ infinitũ põt accipi dupl'r.10.q.15.co2.sup.3.
Non ens põt dici aliquid tripl'r.12.super.tex.cõ.11.
Non ens vel nihil accipitur dupl'r.12.q.17.2^{m}.
Notitia distincta hominis/leonis/ꝛc.habetur per naturalẽ pbiam.que est prior meta^{ca}.4.q.11.3^{m}.
Notitia principiorum ⁊ notitia questionum ad eundez p/tinent habitum.4.q.14.4^{m}.
Notitia premissarum non est causa effectiua cõclusionis ⁊ passionis.4.q.16.6^{m}.
Notitia in intellectu est duplex.4.q.32.co2.nõ.2.
Notitia sensitiua est duplex.ibi.nota.5.
Notitia p̃mi p̃ncipij/siue accipiat̃ p actuali itellectiõe/siue p spẽ repsitãte ipsaz ꝯponẽ/nõ depẽdet.tãq̃a cã aligd faciẽte ad eẽ hꝫ notitie/ab aliq̃ notitia sensitiua.ibi.ꝫ.j.
Notitia actualis nõ põt eẽ i itellu/nisi actu phãtasia phantasietur/aut vis cogitatiua actu cogitet.quod potest esse dupliciter.ibi.ꝯclu.2.ra.4.
Notitia ꝯclusionis dependet ab aliqua notitia intellectiua que est extrinseca notitie conclusionis.ibi.p^{m}.
Notitia sensitiua est causa sine qua nõ itellectiõis.ibi.2^{m}.
Notitia primorum principiorum non inest nobis naturaliter primo modo.4.q.33.ꝯclu.j.
Notitia ꝯclusionis est effectiue ab itellectu agẽte/⁊ a phãtasmate ⁊ a notitia principiorum.ibi.ra.2.
Notitia p̃ncipioꝝ hꝫ oꝛigial'r ex sensu.ibi.p.2.prin.
Notitia itellectus est duplex.5.q.3.ꝯclusi.3.infra.
Notitia itellect^{9} referr̃ ad rem duplici relatione.ibi.
Notitia complexa est duplex.ibi.
Notitia oꝛis practica est de obto opabili.6.q.3.p.2.ꝫ.p^{a}.
Notitia scientifica est qua cognoscitur aliquod complexũ per eam repsitatum.6.q.9.co2.not.j.
Notitia que est habitus p̃ncipiorum/causat notitiam que est habitus conclusionis.6.q.10.p^{m}.
Notitia est duplex.s.actualis ⁊ habitual'.7.q.11.ꝫ.p̃n.
Notitia intellectus est duplex.7.q.13.co2.p̃n.
Notitia vt sit intuitiua gd regrat.7.q.14.p^{m}.
Notitia nãlis ꝓtinet vtual'r notitiã meta^{com}/nõ tãq̃ cã talis.sed tãq̃ causa instr̃alis.12.q.j.co2.p^{m}.Auicen.
Notitia passionis resoluit̃ ad notitiã p̃missaꝝ sue p̃n^{oꝝ}.⁊ notitia p̃n^{oꝝ} ad notitiã ipsi^{9} subti.12.q.2.ꝫ.ra.3.
Notitia subiecti scientie est perfectissima omnium q̃ sunt in tali scientia.ibi.infra.
Notitia põt dici directa ⁊ reflexa dupl'r.7.q.15.co2.
Notitia eadẽ nũero põt eẽ directa ⁊ reflexa.ibi.ꝫ.p^{a}.
Notitia aliq̃ põt reflecti sup seipsaz.ibi.ꝯclu.2.
Notitia subiecti est causa omnis alterius notitie in tali scientia.12.q.2.ꝯclu.ra.p^{a}.
Notitia conclusionis est eiusdem rationis:cum notitia p̃n cipiorum fm genus.12.q.14.2^{m}.
Notitia in nobis est duplex.12.q.21.ꝯclu.infra.
Notitia quã habet deus de quidditate rerum:non est notitia vniuersalis.12.q.67.ꝯclu.2.
Nouitas eẽndi in effectu.nõ est ex mutatiõe nec insufficientia cause:sed ex libertate volũtat; eius que ponit effectũ in actu qñ vult:⁊ eo modo quo vult.12.q.18.p^{m}.
Nugatio quãdo cõmittit̃.7.q.37.3^{m}.
Numerare itellectum gd sit.10.q.8.ꝯclu.j.nõ.
Numerum tñ vnum esse in nã põt itelligi dupl'r.ibi.5^{m}.
Numeri in abstracto fo2^{a} est vltima vnitas.10.q.9.ꝫ.2.
Numeri forma nõ est ꝓtinuitas.10.q.10.ꝯclu.
Numerus sonorus est subiectum in musica.4.q.9.co2.
Nũerus in nullo subto ẽ fm se totũ:sz fz ptes.5.q.23.4^{m}.
Numerus non est vnus per solam aggregationem/sed est vnus per se simpliciter.10.q.7.ꝯclu.j.
Numerus est multitudo vnitatum.ibi.p^{m}.
Numerus tria exigit.10.q.8.co2.nõ.j.
Numerus est duplex.ibi.nota.2.
Numerus abstractus non habet esse nisi in anima obiectiue.ibi.conclusio.p^{a}.
Numerus arithmeticus quis sit.ibi.nõ.j.
Numerus applicatus rebus est verum ens reale/non dependens ab anima.ibi.conclu.2.
Numerus non constituitur per vnitates/nisi vt fundãt distinctionem vnius ab altera.10.q.9.ꝯclu.j.
Numerus formal'r est multitudo ex vnitatib^{9} discretis de genere quãtitatis ꝯstituta.ibi.ad p^{m} ꝓtra p̃mã ꝯclu.
Numerus realis nullã hꝫ vnitatez que possit dici vltima/nec aliqua habet oꝛdinem ad alias.ibi.ꝯclu.3.
Numerus potest dici vnus dupl'r.10.q.10.co2.p̃n.
Numerus nõ est vna formal'r/sed tñ mãliter.ibi.p^{m}.
Numerus comparatur ad plura continua/sicut totum integrale ad suas partes.ibi.p^{m}.
Nũerus est entitas distincta a reb^{9} nũerat;.10.q.11.ꝯclu.
Numerus vel entitas numeri est accñs absolutũ.ibi.ꝫ.2.
Numerus nõ est fo2^{a} simplex/sz cõposita ex ptib^{9}.ibi.ꝫ.3.
Nũerus est vnus vnitate trãscẽdẽte.10.q.12.ꝯclu.p^{a}.
Numerus vllus est vnus vnitate numerali.ibi.ꝯclu.2.
Numerus ⁊ vnitas que est p̃n^{m} numeri/nõ reperiunt̃ in oibus gñib^{9}:sed tñ in gñe q̃titatis.10.q.13.ꝯclu.ra.j.
Nutritio nõ est ppe gñatio cõpositi qõ nutrit̃.7.q.24.2^{m}.

De Ira.O.

Obiectum metaphysici adequatum est ens reale. 4.q.5.p^{m}.

Obiectũ adequatũ itellectus/a quo hꝫ itellectus q̃ sit vna potẽtia ab alijs distincta/est tñ ens reale.ibi.4^{m}.
Obiectum adequatum potentie gd dicatur.ibi.
Obtũ po^{t} pallue se hꝫ ad eã vt agẽs ⁊ mouẽs.6.q.6.co2.
Obiectum scientie practice/non oportet esse rem distinctaz a praxi.6.q.3.p.2.ꝯclu.2.
Obiectum dicitur obiectum quia obyc̃itur potentie ⁊ habitui.6.q.8.co2.notan.3.
Obiectum metaphysice quid.ibi.
Obiectum mathematice.quid.
Obiectum primo motiuum ⁊ terminatiuũ intellectus coniuncti sunt idem.7.q.13.ꝯclu.ra.j.
Obtũ eẽ cãm volitiõis põt itelligi dupl'r.9.q.12.co2.
Obiectum volitum aliquando est causa remota: partialis tamen actus voluntatis.ibi.ꝯclu.p^{a}.
Obiectum nũq̃ est causa imediata siue volitionis/nec semper est causa efficiens:etiam remota.ibi.ꝯclu.2.
Obtũ se hꝫ ad actũ per modũ forme specificãtis.ibi.3^{m}.
Obiectum appzebẽsum mouet per modum cause finalis

voluntatem.9.q.13.col.me.
Obiectū pōt dici adequatū potētie dupl'r.12.q.17.col.fi.
Obiectum adequatum intellectus diuini:est quidditas ei⁹. 12.q.19.₰clu.ra.p̄ᵃ.
Obiectum aliquod esse medium intelligendi se potest itelligi dupliciter.12.q.59.6ᵐ.
¶Odio nullus potest habere deum.9.q.16.3ᵐ.
¶Oia esse a deo vt a prima causa oium effectiue/pōt ꝓbari demonstratiue.12.q.17.₰clu.
¶Opones vegetaᵗⁱᵛᵉ ⁊ sensitiue nō dicūt ꝓaxes.6.q.2.col.
Opatiões aliq̄ sunt ipse finis nec aliqd habent:qō per eas fiat.6.q.3.col.p.2.₰clu.2.ra.p̄ᵃ.
Opones itell's:segtur sp aliqō ens rōnis.6.q.16.col.sup.2.
Opinio Alberti de tempore.5.q.24.col.
Opinio Auer.Auic.⁊ Simplicij de relone.5.q.25.col.
Opinio Dauei de actione.5.q.36.₰clu.3.
Opinio diuersa Dauei/Capreoli/⁊ Scoti circa vltima q̄/tuor predicamenta.5.q.39.col.
Opio Auicē.de scia/vtrū sit simplex q̄litas.6.q.9.col.
Opinio Dauei de ente rōnis.6.q.16.col.
Opio diuersa.S.Tho.Sco.⁊ Auerrois de priozitate substantie respectu accidentis.7.q.10.col.
Opinio diuersa.S.Tho.Duran.Sco.⁊ Burlei de primo cognito.7.q.11.col.
Opinio Auicenne ⁊ Alberti de genitis per semen ⁊ putrefactione.7.q.21.col.
Opinio tenētium inchoationem formaꝝ.7.q.28.col.
Opio diuersa Cōmē.⁊ Linco.de q̄titate itermiata.ibi.
Opio Auicēne de ꝓductione intelligētiaꝝ.7.q.29.col.
Opio diuersa Sancti Tho.⁊ Sco.de p̄ncipio indiuidua/tionis.7.q.32.col.
Opio Cōmē.⁊ Alberti de toto ⁊ ptibᵒ.7.q.42.col.
Opinio Auicēne ⁊ S.Tho.de eadem materia.ibi.
Opinio Platonis de ideis.7.q.25.col.
Opinio Auicēne de forma corporeitatis.8.q.8.col.
Opinio Scoti de pluralitate formaꝝ.8.q.11.⁊.12.
Opio Auer.de dimēsionibᵒ iterminatis.8.q.17.col.
Opio.S.Tho.qūo differat ab opi.Cōmē.ibi.7ᵐ fi.
Opio multoꝝ de dimēsiōibᵒ itermiatis.8.q.18.col.
Opinio.S.Tho.de eo.vtrum intensio formarum sit motus continuus.8.q.22.col.
Opio eiusdem singularis de minimo.8.q.23.col.
Opinio diuersa Capreoli ⁊ aliozum de intensione formaꝝ substantialium.8.q.26.col.
Opio Henrici ⁊ Sco.de poᵗ obiectiua.9.q.j.col.
Opio.S.Tho.⁊ Sco.de libertate volūtat.9.q.9.₰clu.2.
Opinio diuersa quozūdam Thomistarum de actu voluntatis.9.q.11.col.not.2.
Opio Dauei de actiõe imanēte ⁊ trāseūte.9.q.20.col.
Opio.S.Tho.⁊ Sco.de diuisiõe entis.10.q.1.col.
Opinio Auicen.de vnitate.10.q.3.col.
Opio Sco.de idētitate absoluta ⁊ relatiua.10.q.5.col.p.2.
Opinio Capreoli de coexistentia formarum contrariaꝝ. 10.q.22.col.me.
Opio Auic.de imobilitate itelligētiaꝝ.12.q.6.col.p.3.
Opio Cōmen.de materia celi.12.q.7.col.
Opio Cōmē.Egidy.S.Tho.⁊ aliozꝝ de mā celi:⁊ hozꝝ iterioꝝ.vtrū sint eiusdē rōnis necne.12.q.9.col.
Opio Cōmē.de distōne celoꝝ ⁊ stellarū.12.q.10.col.
Opio Cōn.de forᵐ celi:an sit intelligētia necne.12.q.11.col.
Opinio Cōmen.de aīa celi.12.q.12.col.
Opinio Alexan.Cōmenta.⁊ S.Tho.de generatione vniuoca substantiarum.12.q.14.col.
Opinio Phoꝝ ⁊ Theologozū de actione dei an sit de necessitate nature necne.12.q.19.col.
Opinio Aristo.Auerro.Auicen.⁊ Algaçelis de necessitate intelligentiarum.12.q.20.col.
Opio Cōmē.de itelli poli:vel aia būana.12.q.23.col.
Oꝑ.eiusdē ō ptinuatiõe itell's polis ad nos.12.q.24.col.
Opinio Themisty/Theophrasti/Alexan. Auicē.⁊ Auer. de intellectu possibili.12.q.25.col.
Opinio Aristo.de eternitate primi motus.12.q.30.col.
Oꝑ.varia doctoꝝ ō eternitate mūdi apō Aꝝ.12.q.31.col.
Opio Auic.de ꝓductiõe itelligētiarum.12.q.39.col.
Oꝑ.S.T.⁊ Sco.de idiuiduatiõe itelligēᵗⁱᵃᵉ.12.q.49.col.
Opio Cōmēta.de īfinitate primi motoris.12.q.41.col.
Opinio Auicē.de intellectu agēte.12.q.58.col.
Oꝑ.Con.q̄ forᵉ abstracte ñ pñt trālmutaī mās.5.q.18.cō.
Opio Auicē.de ꝓductiõe intelligētiarū.12.q.63.col.
Oppositiu cōtradictoria ⁊ priuatiua differunt sicut magis cōmune ⁊ minus cōe.10.q.15.p.2.colᵐ. Colᵐ.
Oppositio contradictionis est maxima ⁊ prima inter oēs oppositiones.10.q.18.₰clu.
Oppositio ꝯtradictoria pōt accipi dupliciter.ibi.notan.
Oppō dīaꝝ diuidētiū aliqō genᵒ ē ꝯrietas.10.q.24.ꝯ.2.
Optimū esse est de ratione finis.5.q.3.2ᵐ.
¶Ordo ꝓsupponit distōnē eoꝝ q̄ ordiata sūt.5.q.j.col.p̄n.
Ordo dicitur multipliciter.ibi.col.2ᵐ.
Ordo iter aliqua que requirat.5.q.27.₰clu.2.infra.
Ordo ptiū in toto est differētia quātitatis:⁊ ordo ptiuꝫ in toto: put ille ordo ⁊ ipsum totū respiciunt locum:faciūt vnum predicamentum per se.5.q.41.₰clu.j.ra.j.
Ordo scientiarum de rebus naturalibus ⁊ mathematicis est triplex.6.q.11.col.nō.j.
Ordo cētial'in causis penes qd attēdaī.12.q.18.3ᵐ.

¶De lra.p.

Pars mobilis mouetur actu per accidens: per se ⁊o in potentia.5.q.20.7ᵐ.
Pars aliquota quid sit.10.q.3.col.p.2.nō.j.
Pars total'r abscisa nūq̄ reuniī ꝑ ꝯtinuitatē.8.q.10.7ᵐ.
Pars integral' nō p̄dicaī de suo toto i recto.8.q.13.col.ra.2.
Partes elementi in misto/nec existunt per esse sibi ꝓpriū/ nec per esse totius.5.q.23.col.nō.j.
Partes q̄titatis eē in ꝓtinuo in poᵗ:pōt itelligi 2ʳ.ibi.pn.
Partes in continuo:⁊ non habeant esse sibi ꝓpriū:exi/stunt tamen per esse totius.ibi.fi.
Partes vniuersi essentiales que sint.5.q.29.2ᵐ.
Partes subtiue depēdēt a suo toto vli.5.q.11.col.notā.5.
Partes diffinitionis dicunt formales:quis sensus.7.q.26. col.2ᵐ ꝓ Auerro.
Partes materie ⁊ partes spēi sūt eadē res.7.q.30.ꝯ.j.ꝯ oꝑ.
Partes eētiales cōpositi possunt ꝯsiderari dupl'r.ibi.
Partes spēi ⁊ ptes materie distiguunt rōne.ibi.ꝯ.2.
Partes speciei quo dicantur semper remanere.ibi.2ᵐ.
Partes in tot sunt per esse totius.8.q.10.pᵐ.
Partes subē pñt dupl'r ꝯsiderari.5.q.21.2ᵐ.
Partes organice omnes actuantur per vnam ⁊ eandē formam substantialem.8.q.10.₰clu.
Particulare accipitur dupl'r.12.q.67.pᵐ.
Passio aliqua potest probari de subiecto:⁊ a ꝓri ⁊ a poste/riori.12.q.2.col.sup.3.
Passio demonstratur de subiecto/non quantum ad existē/tiam:sed quantum ad non repugnantiam.ibi.pᵐ.
Passio sigt formā ⁊ relonē passi ad agens.5.q.38.4ᵐ.
Passio ꝓpa nō ptinet ad qōgdest subti.7.q.20.col.ra.2.
Passio ꝓpa est ꝓpriᵒ effectᵒ nāe ꝙspecifice.7.q.21.col.ra.2.
Passio ꝙs sit idē cum subiecto:quātum ad exītiaꝫ:non tñ quantum ad essentiam.10.q.5.pᵐ.
Passio demonstrata ineſt subiecto per ꝓpriam eiᵒ ratio/nem.4.q.j.col.contra opi.ra.j.

Passio ōmfata in q̄lz scia ē vna p se.4.q.9.co2.mc.
Passio per se ꝓuenies supioꝛi ⁊ inferioꝛi p prius ꝓucnit supioꝛi q̄z inferioꝛi.4.q.10.co2.circa fi.
Passio concipi non potest sine ratione sui subiecti.4.q.19. conclusio.p̄a.ra.6.
Passio entis nihil potest esse/nisi dicat aliquod positiuuz. 4.q.24.conclu.j.ra.j.
Passio disiuncta est duplex.ibi.4m.
Passio subti p se cadit in ꝯsideratiōe scie.5.q.25.co2.
Passionē verā quo dicat hic ens 4.q.17.co2.p.z.
Partes entis non conuertuntur cum ente/nec inter se conuertibiliter.4.q.18.conclu.p̄a.
Passiones entis ꝓuertunt cū ente ⁊ iter se ꝑz eēntiā.ibi.ꝯ.z.
Passiones entis ꝓuertunt cū ente denoiatiue.ibi.ꝯ.3.
Passiones ent; distinguūt ab ente:⁊ iter se tm̄ rōe.4.q.21.ꝯ.
Passiones entis disiūcte possint quātū ad alterā ei⁹ partem demōstrari ab alio q̄z a metaphysico.12.q.j.p̄m.
Pater producit in se paternitatem.5.q.25.p̄m.
Pz vna relone refert ad oēs filios quos b3.5.q.32.7m.
Paternitas est cui⁹ eē est in solo pze.5.q.25.ꝯ.p̄a.ra.z.
Paternitas non est aliud a potentia generatiua.ibi.p̄m.
Pīnitas nō fundat sup gīare/aut gentilē.ibi.zm.
¶ Per accidēs dr aligd quadruplr.6.q.13.co2.not.j.
Per accidens dicitur dupliciter.12.q.6.p̄m.
Perfectio alteri⁹ pōt aligd eē duplr.4.q.24.ꝯ.z.p̄n.
Permanentia quelibet actualis existentie substātiarū coꝛruptibiliū mensuratur tempoꝛe.12.q.54.ꝯclu.
Permanentia siue duratio existentie angeli est idē cū existētia angeli sed differt fm rōnē.12.q.56.ꝯclu.
¶ Plurificatur aliquid dupliciter.8.q.6.p̄m.
¶ Possibile accipitur dupliciter.10.q.18.8m.
Possibile eē aligd/pōt dici aligd duplr.12.q.20.co2.sup.z.
Possibili in sensu composito posito in esse:nullus sequitur impossibile zc̄.ibi.zm.
Potētia est duplex.s.actiua ⁊ passiua.5.q.15.p̄m.
Potentia actiua infinita non est in celo.ibi.
Potentia actiua pōt comparari ad duo.5.q.16.co2.p̄n.
Po⁹ actiua id in q̄ agit nec̄io distinguit ab eo realr.ibi.ꝯ.j.
Potentia actiua distinguitur realiter ab ipsa trāsmutatione qua agit in aliud.ibi.ꝯclu.z.
Potētia est p̄nm trāsmutandi/nō primū.sed ꝓximū.ibi.p̄m.
Potentia potest accipi tripliciter.ibi.zm.
Potentia obedientialis quid sit.5.q.17.co2.
Potentia obedientialis ⁊ naturalis po⁹ differūt fm respectiuum ⁊ non fm absolutum.ibi.
Po⁹ nālis mā dr relatiue ad po⁹m actiuā nālē.5.q.18.co2.
Po⁹ obediētialis dr relatiue ad po⁹m actiuā dei.ibi.
Potentia materie accipitur dupliciter.ibi.p̄m.
Po⁹ gīatiua q̄diu est/tamdiu est illa entitas:que est pīnitas:lz nō dicat paternitas.5.q.28.p̄m.
Po⁹ respicit obtū sub rōne magis vlī q̄z habit⁹.6.q.8.5m.
Potentia materie quo ad absolutum est idem re ⁊ ratione cum materia.7.q.3.zm.
Po⁹ obtiua ⁊ subiecta qd sit ⁊ quo differāt.7.q.17.co2.
Potentia materie que est qualitas est ratio recipiendi formam.8.q.6.co2.sup.j.
Potentia materie est sua essentia.ibi.ꝯclu.
Potentia materie accipitur dupliciter.ibi.
Po⁹ dic̄ i suo sigto rē abso⁹ ⁊ ꝯnotat respectū ad actū.ibi.
Potentia realis materie est vnica.ibi.p̄m.
Potētia materie respectu forme est duplex.ibi.zm.
Po⁹ est duplex.s.phylica ⁊ logica.12.q.31.11m.
Potētia ⁊ actus realiter distinguunt.9.q.j.ꝯclu.p̄a.
Potētia obiectiua pōt accipi duplr.9.q.z.co2.prin.
Potentia obiectiua distincta contra actiuam ⁊ passiuā nō datur.ibi.conclu.
Potentia non refertur ad obiectū relatione reali/nisi quādo obiectum est actu.9.q.3.4m.
Po⁹ resistiua nō est idē cū po⁹ passiua.9.q.6.ꝯclu.z.
Potētia nutritiua est in aliq̄ pte determinata.9.q.8.zm.
Potentia potest dici rationalis dupliciter.9.q.18.p̄m.
Potentia aliqua dicitur liberioꝛ inter potētias que magis est actiua.ibi.
Po⁹ dei qūo dicat infinita obiectiue.12.q.5.co2.ra.j.
Potentia pura potest accipi duplr.12.q.9.3m.
Po⁹ est prioꝛ actu.⁊ ecōuerso.12.te.cō.30.⁊.32.
Potētiale determinās sibi aliqō gen⁹ formaz determiare sibi aliquā ei⁹ spēm pōt itelligi duplr.8.q.j.zm.
Potētiale dr aliquid respectu alterius duplr.12.q.26.p̄m.
Potentiale dicitur aliquid dupliciter.8.q.3.co2.
Po⁹m actiuā eē pncipiū trāsmutādi qd sit.5.q.16.co2.
Po⁹m actiuā dei nō adequat aliq̄ po⁹ passiua.5.q.17.4m.
Po⁹m eē sepatā ab actu pōt itelligi duplr.12.q.19.zm.
Potētiaz receptiuaz est duplex genus.5.q.18.co2.
Potentiarum rationalium nulla potest acquiri operatio partibiliter.9.q.19.conclu.z.
Potentie sensitiue non possunt cognoscere substantiaz gditatiue.4.q.16.co2.not.z.
Potentie actiue cuilibet potentiam passiuam respondere quid sit.5.q.17.co2.
Potentie cuilibet actiue naturali coꝛrespondet aliqua potentia passiua ⁊ ccontra.ibi.ꝯclu.
Potentie materie multiplicantur fm multiplicationē foꝛmarum.8.q.6.co2.sup.5.
Potentie anime que sunt in oꝛganis/non dependent a cōplexionibus oꝛganoꝛum.8.q.10.co2.sup.3.
Po⁹ vnitas sumit nō ex mō agēdi:lz ex obto.9.q.15.4m.
Potentie rationales possunt ꝓducere actus suos in istanti.9.q.19.conclu.p̄a.
¶ Practici ratio conuenit intellectui/⁊ habitui:⁊ actib⁹ intellectus.6.q.3.co2.not.z.
Practici rō p ꝓus nā ⁊ tēpoꝛe est in actu q̄z in habitu.ibi.
Practicum ⁊ speculatiuum sufficienter diuidunt habit⁹ intellectus.6.q.5.ꝯclu.p̄a.
Practicū a q̄ scia denoiat practica trā ex fine/nō est differentia essentialis nec ꝓprietas iseparabil'.ibi.ꝯclu.3.
Praxis eē opōnē volūtatis pōt itelligi duplr.6.q.2.co2.
Praxis est opatio alterius potētie ab intellectu.ibi.
Praxis quelibet est operatio voluntatis. ibi.
Praxis quelibet est posterioꝛ intellectione.ibi.
Praxis tria requirit.ibi.
Preceptoꝛ vnica relatione refert ad oēs discipulos quos docet grammaticam:⁊ vno alio respectu:quos docet logicam.5.q.32.7m.
Predicatio est triplex.4.q.19.co2.prin.
Predicatio idētica/denoiatiua/⁊ gdditatiua gd sit.ibi.
Predicamenta quo distinguantur.5.q.13.co2.
Predicamēta distiguunt p diuersos modos cēndi.ibi.p̄m.
Predicamenta quantum ad id quod sunt distinguuntur seipsis.ibi.conclu.3.
Predicamenta qūo dicuntur simplicia.5.q.38.p̄m.
Predicamēta sex vel q̄tuoꝛ vltima nō significāt respectus extrinsecus aduenientes.5.q.39.ꝯclu.
Predicamēta sunt primo diuersa.10.q.6.co2.not.j.
Predicamenta quatuoꝛ vltima significant respectum.5.q. 41.conclu.p̄a.
Predicamenta/quādo/vbi/positio/habitus gd sint.ibi.
Predicamētoz distōnis p̄ma rō sumit ex diuersis modis gīalissimis p̄dicādi de p̄ma suba.5.q.13.ꝯclu.z.
Predicamentoꝛum distinctio est ex.modis: quoꝛuz quili-

bet eſt vnius rationis.ibi.4ᵐ.
Predicamentum accipit tripl'r.ibi.cor.notan.j.
Predicari eſt actus rationis.ibi.not.z.
Predicari in gd ꝓuenit oib⁹ ſubſtantys vniuoce.ibi.4ᵐ.
Predicari aliquid de pluribus ſm prius ⁊ poſterius contingit dupliciter.4.q.z.6ᵐ.
Predicata ꝑmi modi ꝑ ſe que ſint.7.q.zo cor.ra.3.
Predicata que ꝓſequunt eſſentiam/aut aliquã partẽ eſſentie:dicunt de ſubto in zᵒ modo pfectis.8.q.7.p̄ᵐ.
Predicatum eo modo accidit ſubiecto:quo modo propoſitio eſt per accidens.4.q.zo.zᵐ.
Predicatũ ⁊ ſubtũ eſſe/nõ ꝓuenit alicui rei niſi vt eſt obiectiue in intellectu.5.q.11.cor.not.3.
Preteritio ⁊ futuritio ẽ reſpcũs rõnis tñ.12.q.31.6ᵐ.
Prima cã nullũ cõpatiẽ in ſua nã accñs.12.q.z9.ꝯclu.
Prima cã nõ tñ mouet vt finis:ſed etiam mouet celũ effectiue.12.q.z3.conclu.
Pria cã refert ad effectũ ſuũ tñ relone rõnis.5.q.z9.cor.
Prima cauſa non tñ eſt finis intelligentie in ſe:ſed etiã eſt cauſa eius quo ad operationem.12.q.37.ꝯclu.3.
Prima cauſa eſt in magnitudine appropriatiue/⁊ non proprie.12.q.39.cor.fi.
Primã cãm.lz ꝓb̄s nõ dicat expreſſe eſſe vigoris infiniti: tñ hoc ſufficiẽter ꝯcludi p̄t ex eiꝰ p̄ncipys.12.q.64.ꝑ.z.
Primã cãm agere finite põt itelligi dupl'r.12.q.63.3ᵐ.
Primi rõ ꝓprie loquẽdo nõ ẽ rõ relatiua.4.q.31.cor.
Primo diuerſa in nullo conueniunt.4.q.zo.cor.
Primo diuerſa in nullo cõuenire quo itelligat.12.q.4.p̄ᵐ.
Primo cognitum ab intellectu gd fit.7.q.12.cor.
Primũ dicitur ante quod nihil eſt in eo ordine in quo primum eſt.4.q.14.cor.
Primum principium quid dicatur.4.q.31.cor.
Primum principium tria requirit.ibi.
Primum principium continet virtualiter omnem notitiaz quã continent eius termini.ibi.
Primum cognitum eſt aliqua natura ſpecifica quo ad conceptus vniuerſales.7.q.13.3ᵐ.
Primũ motiuũ itellectus eſt p̄ repñtatiũ.ibi.cor.ra.p̄ma.
Primũ p̄ncipiũ vnũ eẽ tñ Ariſt.tenuit.12.q.16.ꝯclu.
Primũ celum eſt nobilius alys.12.t.cõ.38.corol'ᵐ.j.
Primum mouens immobile mouet vt appetibile ⁊ intelligibile.ibi.tex.cõmen.36.
Primum efficiens eſſe vltimum finem poteſt probari ex per ſe notis.12.q.37.ꝯclu.z.
Primũ celũ mouet imediate a p̄ª cã.12.q.39.ꝯclu.
Primũ mobile mouet motu circulari locali.ibi.te.cõ.38.
Primũ principium eſſe infinite virtutis/non ſolum extenſiue:ſed etiam intenſiue:poteſt cõuinci ſufficienter ex ꝑpetuitate motus.12.q.45.ꝯclu.
Primum mutatũ eẽ nõ dat in motu ꝯtinuo.10.q.zz.p̄ᵐ.
Primus motor põt ex ſua virtute mouere celũ tãta velocitate que nulli alteri ſit ꝓportionabilis.12.q.44.ꝑ.
Primꝰ motor eſt infinite virtutis itẽ ſiue apõ Ar.12.q.41.ꝑ.
Primus motor imobilis/eſt tñ vnus.12.te.cõ.35.
Primus motor põt conſiderari dupl'r.12.q.3z.zᵐ.
Primus motor mouet ex neceſſitate ſm ꝓb̄m.12.tex.cõ. 38.corol'ᵐ.p̄ᵐ. Corolᵐ.
Primꝰ motor nobiliſſimo mõ ſe itelligit.12.te.cõ.39.ꝑ.z.
Primus motor nõ refert ad ſuum effectum eadẽ numero relatione reali que eſt in effectu.5.q.z9.cor.
Primus motor nõ refert ad aliquem eius effectuz aliqua relatione reali/que ab eterno fuerit in p̄ motore.ibi.
Primus motus eſt motus celi/quo ceſſante omnes alij ceſſant.12.q.14.p̄ᵐ.
Principia eodẽ actu cogſcunt.q̄ ⁊ ipſa ꝑ.6.q.10 ꝑ.3.
Principia indiuiduantia dant nature vt ſic determinationem in actuali exiſtentia.7.q.31.3ᵐ.
Principia tñmõ indemõſtrabilia dicunt bitꝰ itellis.ib i.
Principia tam complexa q̄z incomplexa: queruntur in ſcientys.4.q.10.3ᵐ.
Principia illa que non poſſunt probari in ſcientia:ſunt p̄miſſe reſpectu ꝯcluſionis.12.q.j.9ᵐ.
Principia oiuz p̄dicamẽtorꝫ nõ ſunt eadẽ.12.te.cõ.zz.
Principy ratio eſt ratio relatiua.4.q.31.cor.not.z.
Principy rationum conſequitur relatio prioritatis ad id cuius eſt principium.5.q.j.cor.prin.
Principy formalis ratio dicit ordinem.ibi.
Principiatũ nõ eſt adequatũ correlatiuũ p̄ncipy.ibi.zᵐ.
Principiorꝫ aliq̄ ſunt cõplexa ⁊ aliq̄ icõplexa.4.q.8.cor.
Principium fundatum ſup terminis generaliſſimis patet in omnibus.4.q.zz.cor.
Principium eſt relatiuum ſm dici.5.q.j.cor.prin.
Principium ſignificat rem abſolutam cũ reſpectu.ibi.
Principiũ demõſtrandi paſſionẽ de ſubto eſt ipſa formalis rõ ſubiecti.ſ.diffinitio eius.6.q.8.cor.corol°.3°.
Principiuz quo vnũ idiuiduum mãle diſtinguit formal'r in eadẽ ſpẽ ab alio.facit vnũ cũ eo p ſe.7.q.3z.p̄ᵐ.
Principiũ quo agens agit eſt duplex.5.q.16.p̄ᵐ.
Principiũ agendi eſt forma ⁊ actus.5.q.17.cor.
Principiũ per qõ partes diſtãt eſt duplex.5.q.19.4ᵐ.
Prioritas ⁊ poſterioritas paſſionuz:non attenditur penes eſſe poſitiuum vel priuatiuum.4.q.z4.p̄ᵐ.
Prius poteſt per primam operationem intellectus cognoſci/non cognito ſuo poſteriori.4.q.16.cor.
Prius ⁊ poſterius poſſunt accipi:⁊ pro relationibus:⁊ pro relationum fundamentis.5.q.j.cor.
Prius ⁊ poſterius/prius ſunt in magnitudine q̄z in motu:⁊ prius in motu q̄z in tempore.5.q.z4.cor.
Priuatio nihil dicit ſed tñ remouet.4.q.5 cor.
Priuatio eo modo eſt bonum quo eſt ens.4.q.18.5ᵐ.
Priuatio pura non ſuſcipit magis ⁊ minus.4.q.z3.7ᵐ.
Priuatio ſuſcipit magis ⁊ minꝰ ſub rõne ſui habitꝰ.ibi.
Priuatio ⁊ negatio p̄ñt accipi dupl'r.10.q.15.cor.ſup.j.
Priuatio ⁊ negatio prout ſunt in complexione:poſſunt cõparari ad duo.ibi.ſup.z.
Priuatio poteſt conſiderari dupliciter.ibi.cor.p.z.
Priuatio vnius habitus diſtinguitur ſm ſe totam a priuatione alterius.ibi.ra.3.ſup.z.
Priuatio quantum'ad id qõ dicit in obliquo/non eſt negatio:ſed dicit quid poſitiuum.ibi.ra.3.infra.
Priuatio ⁊ negatio ſe hñt ſic ſupius ⁊ iferius.ibi.ra.3.
Priuatio eſt non ens per ſe.ibi.cor.p.3.ꝯclu.3.ra.j.
Priuatio ⁊ habitus non cognoſcuntur eodem actu ab itellectu.10.q.16.conclu.z.
Priuatio diſtinguitur a ſubto in quo eſt.10.q.17.ꝯclu.
Priuatio nõ eſt actu formal'r niſi p actũ itellectus.ibi.zᵐ.
Priuatio eſt zᵉ.ſ.pura ⁊ poſitiua.10.q.19.cor.ſup.z.
Priuatio pfecta hz ordinẽ imediate ad ſubtũ.ibi.ſup.3.
Priuatio ⁊ habitus hñt diuerſos ꝯceptus.10.q.16.ꝑ.3.
Priuationem ⁊ negationem intellectum intelligere:poteſt intelligi tripliciter.ibi.cor.circa medium.
Priuationes ⁊ negationes non ſunt in rebus formaliter.6.q.18.cor.not.j.
Priuationes plurificantur ſm pluralitatez habituũ quos priuant.10.q.15.cor.p.z.ſup.j.
Priuationes ⁊ negationes non habent ꝓpriam ſpẽm in intellectu per quã intelligant.10.q.16.ꝯclu.j.
Priuationes ⁊ negationes qũo cognoſcantur.ibi.me.
Probare aliquid demonſtratiue:poteſt eſſe dupliciter.4.q.9.zᵐ.

Alphabetica

Procedere in infinitus in causis efficientibus: essentialiter ordinatis est impossibile.12.q.3.conclu.j.

Procedere in infinitum in causis accidentaliter ordinatis est possibile.ibi.conclu.2.

Producens aliquid ex necessitate nature/producit etiaꝫ id quod est necessaria sequela ad ipsaꝫ.5.q.17.conclu.ra.4.

Productio realis/nō est nisi ab ente reali/nec potest terminari nisi ad ens reale.4.q 5.cor.

Productio quelibet/in qua est prius ⁊ posterius implicat motum:⁊ tempore mensuratur.5.q.7.p̄.2.rōnevnica.

Productio ⁊ conseruatio alicuius effectus sunt eadem entitas.5.q.8.conclu.j.

Productio ⁊ conseruatio distinguuntur formaliter.ibi.p̄.2.

Productio quelibet prius natura terminatur ad terminuꝫ rectum:q̄ ad terminum reflexum.5.q.25.p̄m

Productio aliqua potest dici infinita duplr.7.q.8.2m.

Productio effectuum est volitio prime cause:nec requiritᷣ alia productio actiua.12.q.34.conclu.

Productū producitur mediāte termino formali.5.q.4.p̄m.

Proportio potest accipi duplr.5.q.11.cor.

Propōtio ē duplr.x.f.geometrica:⁊ arithmetica.8.q.24.cō.

Proportio maioris inequalitatis dicitur/quando virtus actiua mouentis excedit virtutem resistituam mobilis. 9.q.8.conclu.j.ra.5.

Proportio potest considerari duplr.12.q.24.4m

Propositio in qua predicatur ens de aliquo decem genex est in primo modo perfectatis.4.q.6.cor.oppositum.

Propositio quelibet cuius predicatum est idem subiecto/est vera/siue res sit/siue non sit.4.q.12.p̄.2.ra.j.

Propositio necessaria non per se nota.est demonstrabilis.

Propositio ista.Rationale est homo non est formalis:sed identica.4.q.20.p̄m.

Propositio ista animal est homo/non est in p̄mo modo nec in secūdo modo dicendi per se.ibi.

Propositio plūi:quecunqꝫ eadem generatione ⁊ eadem corruptione corrumpuntur:qūo intelligatur.4.q.22.cor.

Propositio philosophi: quecunqꝫ sunt vnum alicui tertio: quomodo intelligatur.ibi.

Propositio ista/negatiuam precedit affirmatiua:potest cō siderari dupliciter.4.q.31.2m.

Propositio quelibet vniuersalis in materia necessaria est per prius vera q̄ eius singularis.ibi.4m.

Propositio ista:effectus vniuersalis:est proprius effectus cause vlis:quomodo intelligatur.5.q.9.cor.

Propositio ista:homo est animal:est perpetue veritatis. 5.q.10.cor.prin.

Propositio nulla distinguenda est per sensum compositus ⁊ diuisum/nisi in ea sit aliquis terminus modalis.ibi.

Propositio ista:idem agens ⁊ eandem materiam sequitur idem effectus/quomodo intelligatur.5.q.18.cor.p̄m.

Propositio affirmatiua ⁊ negatiua non sunt eadem formaliter.6.q.5.p̄m.

Propositio ista/si vnum oppositorum est in rerum natura ⁊ reliquum:quomodo intelligatur.6.q.12.cor.

Propositio ista/futurum necessario est futurum quomodo intelligatur.ibi.3m.

Propositio quelibet in qua idem predicatur de seipso cuꝫ modo necessitatis quomodo sit vera.ibi.

Propositio ista.Sor.potest esse/⁊ potest nō esse quādo est potest triplicem habere sensum.6.q.14.cor.

Propositio quelibet modalis:potest habere sensum diuisum ⁊ compositum.ibi.

Propositio philosophi forme sunt sicut numeri:quomodo intelligatur.8.q.19.2m.

Propositio/in qua predicatur subiectum de passione est p accidens.7.q.5.cor.p.2.

Propositio tam illa in qua p̄dicatur passio de subiecto q̄ꝫ illa in qua predicatur diffinitio de diffinito est necessaria.ibi.

Propositio in primo modo dicendi per se:non hꝫ causam inherentie predicati ad subiectum:lꝫ hoc verum sit in secundo modo dicendi per se.ibi.

Propositio ista creabile est aliquid,ab eterno fuit vera. 9.q.4.p̄m.

Propositio quelibet cathegorica composita affirmatiua ō inesse/non habens implicationem ex parte subiecti contingentem/aut impossibilem:⁊ non equiualens hipothetice:siue sit in primo modo:siue in secundo modo pscitatis est semper vera:etiam rebus non existentibus:dummodo subiectum eius habeat conceptum vnū.9.q.5.p̄.2.

Propositio quelibet affirmatiua vera de inesse significat aliquam identitatem predicati cum subiecto ⁊ aliquam distinctionem eorum.ibi.cor nō.2.

Propositio quelibet conditionalis vera est necessaria ⁊ est consequentia formalis.ibi.sup.2.

Propositio conditionalis aliqua potest esse vera dato q̄ antecedens ⁊ consequens sit falsa.ibi.sup.3.

Propositio ista:homo ē animal:est vera ⁊ eterna.ibi.ra.2.

Propositio quelibet negatiua vera.habet affirmatiuam veram priorem ad quam reducitur.ibi.ra.4.

Propositio philosophi ab eo q̄ res est: vel non est:oratio dicitur vera vel falsa:quomodo intelligitur.ibi.7m.

Propositio de sensu composito requirit veritatem instantaneam.9.q.17.cor.

Propositio conditionalis ita potest fieri cum hac dictione: cum.sicut cum hac dictione si.ibi.p̄m.

Propositio philosophi:omne quod est.dum est:necesse est esse:quomodo intelligitur.ibi.

Propositio predicta est necessaria:necessitate imutabilitatis:⁊ non necessitate absoluta.ibi.

Propositio de inesse:stat cum aliqua de possibili.ibi.2m.

Propositio philosophi:id quod est posterius est perfectiꝰ quomodo intelligatur.9.q.22.2m.

Propositio philosophi:omne ens alteri comparatum:vel est idem vel diuersum quomodo intelligitur.10.q.6.cor. notan.p̄mum.

Propositio Cōmentato.f.q̄ colores medij componuntur ex colore tē.quomodo intelligatur.10.q.23.cor.ra.5.

Propositio ista:omne receptiuum debet esse denudatuꝫ a natura recepti quomodo intelligatur.12.q.59.p̄m.

Propositio ista Deus sciuit Sor.cursurum non est necessaria absolute.6.q.15.p̄m.

Propositio etiam mentalis inquantum propositio non est veritas.6.q.16.conclu.2.

Propositio mentalis affirmatiua quid significat.6.q.19. cor.notan.2.

Propositio aliqua dicitur esse per accidens dupliciter. 7.q.5.cor.p.2.

Propositiones non sunt resolubiles nisi propter terminos ex quibus constituuntur.4.q.19.cor.

Propositiones formales veras ⁊ falsas.vide.9.q.7.p totū

Propositiones due Aristotc. in octauo phyficorum /⁊.12. metaphysice de infinitate primi motoris quomodo intelligantur.12.q.4.6.cor.notan.

Propositionis huius:homo est animal rationale:nulla est causa efficiens cōnexionis significati.4.q.12.cor.

Proprietas conuenit subiecto cuius est p aliquid prius qō est ratio.5.q.21.conclu.2.ra.3.

Proprietas superius generis/non ptinet ad scientiā hūtes pro adequato subiecto aliqō genus inferius.4.q.16.cor.

Punctus est oino indiuisibilis.5.q.20.co2.
Punctus ⁊ huiusmodi idiuisibilia sunt entia positiua ⁊ nō pura negatio.ibi.
Punctus distinguitur realiter a linea ⁊ linea a superficie ⁊ superficies a cozpoze.ibi.
Punctus non pōt separi a linea.ibi.
Punctus est in subiecto diuisibili.ibi.p̄m.
Punctus cognoscit conceptu positiuo.ibi.2m.
Punctus est p̄mū p̄nm oium dimensionum.8.q.18.ꝑ.ra.2.

De lra.Q.

Qualitas dicit sensibilis dupl'r.6.q.11.p̄m.
Qualitas sepata ab oi subiecto/nō potest quouismodo alterare mām/nec hz actionē/siue realiter siue intentionaliter.7.q.7.conclu.pma.
Qualitas existens in q̄titate sepata ab omni subiecto pōt hz tam actionē realē q̄z intentionalē.ibi.ꝯclu.2.
Qualitas accipit dupl'r.10.q.13.4m. (sup.j.
Qualitas nulla ꝯposita ex extremis ē simplex.10.q.22.cō.
Qualitates elntoz sole sunt elemētis pzoxima ratio agēdi non tñ p̄ma ⁊ pzincipalis.7.q.7.7m.
Qualitates p̄' ozdis qūo itēdunt.8.q.22.co2.p̄m.Ⅎ.S.Tho.
Qualitates passiue que dicant.9.q.6.co2.p totum.
Qualitates aliq̄ implicant respectū ⁊ aliq̄ nō.9.q.21.p̄m.
Qualitates p̄me tñ sūt in elntis ⁊ nō scōe.ibi.co2.sup.2.
Qualitates elntoz nō manēt actu in misto.10.q.22.7m.
Quātitas est res distincta a substantia.5.q.19.conclu.
Quātitas ponit in mā:siue in suba māli pp duo.ibi.notan.
Quātitas si sepet a suba:substantia nō est in loco circūscriptiue:sed diffinitiue tñ.ibi.6m.
Quātitas cōnotat respectū tñ in obliquo.5.q.23.p̄m.
Quantitas est pzincipium particularitatis:⁊ indiuiduationis:⁊ distinctionis.5.q.23.co2.nō.2.
Quātitas diuidit in continuam ⁊ discretaz tanq̄z in duo genera subalterna.5.q.24.co2.me.
Quātitas habens positionem tria requirit.ibi.nō.2.
Quātitas est p̄ncipium indiuiduationis:quo ad esse distinctum ⁊ significatū ⁊ demonstrabile.7.q.34.cōclu.
Quātitas ⁊ qōlz accīs ē vnū subito cū eo in quo est.ibi.4m.
Quātitas terminata ⁊ iterminata qd sit.7.q.35.co2.
Quātitas diuiduat ꝓut est q̄titas terminata.ibi.2m.
Quātitas q̄tuz ad esse distinctū est pzioz mā ⁊ foza.ibi.3m.
Quātitas nō pōt esse in mā sine foza subali 8.q.4.p̄m.
Quātitas sube mālis:q̄ sit ōterminata ad aliquā magnitudinē vel paruitatē/nō est rōne māe ꝛz foze.8.q.7.ꝑ.3.
Quātitas qūo ꝯsequat mām vel formā.ibi.p̄m/⁊ 2m.
Quātitas eadem manens numero in mā.potest esse nunc magis/⁊ nunc mīus extensa.8.q.18.co2.nō.2.
Quātitas nō suscipit magis ⁊ minus.8.q.27.conclu.
Quātitas potest augeri dupliciter.ibi.p̄m.
Quātitas per pzius dicitur de quātitate dimensiua q̄z perfectionali.10.q.2.co2.p.3.sup.j.
Quātitas dimēsiua pōt ꝯsiderari dupl'r.10.q.3.ꝑ.p̄a.nō.j.
Quātitas virtualis est forma actiua.10.q.11.co2.
Quātitatem habere esse abstractum/⁊ eandem considerare abstractiue differt.6.q.11.p̄m.
Quātitatem recipiendi ꝓpria ratio nō est mā:nec forma sed ꝓpzium potentiale de genere q̄titatis.8.q.7.ꝑ.j.
Quātitatē suscipiendi p̄ma ratio p quam in aliquo recipit/non est forma sed mā.ibi.conclu.2.
Quātitates pticulares nō hñt ex sua singularitate q̄ fūdēt eq̄litatē:ꝛz hoc hñt ex cōi rōne spēca.5.q.34.co2.
Quātitatis formalis rō est diuisibilitas.4.q.16.4m.
Quātitatis ratio quid sit.5.q.21.co2.
Quātitatis hītis positionē tres sūt spēs.5.q.24.co2.
Quātitatis imediatū subiectum est substantia composita ⁊ non materia.8.q.7.co2.sup.j.
Quātitatis terminus est duplex.8.q.18.co2.nō.3.
Quecūq; sunt idē p se alicui 3° habēt tantā idētitatē īter se quātam habēt in illo tertio.4.q.20.co2.
Questio an est/est questio simplex/⁊ questio quia est:est q̄stio composita.4.q.3.5m.
Qō an est:⁊ qz est in deo nō differūt ꝛz rē:ꝛz ꝓm modū.ibi.
Questio an est potest determinari per demonstrationem.12.q.2.co2.p.2.ra.j.
Quidditas q̄libz:vt abstrahit ab oi cē.tā simpl'r q̄z ꝓm gd. tam substātiali q̄z accītali:nō hz rōnē boni.4.q.16.co2.
Quidditas rei haberi nō pōt/nisi habeant oia que cadunt in conceptu quidditatiuo eius.6.q.j.co2.ra.4.
Quidditas aliq̄ puta humanitas nihil icludit in se formal'r nisi qō ꝯuenit ei in ꝓmo mō dicēdi p se.7.q.31.co2.nō.3.
Quidditas rei materialis:non solum est quid compositum ex materia ⁊ forma.7.q.26.conclu.
Quidditates subax māliū sunt de se idifferētes.7.q.31.ꝑ.j.
Qōgdest ꝯsiderare aliquā scientiā gd sit.6.q.j.co2.
Quodquidest:quid sit.ibi.
Qōgdest considerare pōt esse dupliciter.ibi.
Qōgdest nll'a scia pticl'ar ꝯsiderat:ꝛz tñ metaca.ibi.co2m.j.
Qōgdest nō pōt demōstrari de eo cui9 est.ibi.co2ol.2.
Qōgdest p̄dicat in recto de eo cui9 est.7.q.20.co2.
Quodquidest pōt accipi dupl'r.ibi.
Quodquidest requirit duo.ibi.
Qōgdest ⁊ id cuius est sunt idē realiter.ibi.ꝯclu.j.
Qōgdest nō est sepatum ꝓm cē ab eo cuius est.ibi.ꝑ.2.
Qōgdest nō distinguit rōne ab eo cui9 est.ibi.conclu.3.
Quodqdest:⁊ id cuius est:in his que sunt per accidens non sunt idem.ibi.conclu.4.
Qōgdest pōt accipi ꝯcretiue ⁊ abstractiue.ibi.3m.

De lra.R.

Ratio significata p ens:nō saluat in ente rōis.4.q.5.co2.
Ratio formalis obiecti tria requit.4.q.10.co2.
Ratio formalis est triplex.6.q.8.co2.nō.3.
Ratio ꝓpria recipiendi q̄titatē nō est mā nec forma:sed ꝓpzium potentiale de genere q̄titatis.8.q.7.ꝯclu.j.
Ratio p̄ma per quā aliquid est susceptiuum q̄titatis non est forma sed materia.ibi.conclu.2.
Rō recipiēdi formā subalē ⁊ q̄titatem est eadem.ibi.5m.
Ratio mensure per pzius reperitur in vnitate:q̄z in omnibus alys.10.q.2.co2.p.3.conclu.
Ratio mensure est passio q̄titatis.ibi.sup.2.
Ratio intelligentis in p̄ p̄ncipio est pfectioz absolute ratione intellecta/⁊ qūo.12.sup tex.cō.51.circa mediū.
Rōnes Arist.de eternitate p' motm.12.q.30.co2.ꝑ.j.ra.j.ifra
Radius icidens ⁊ reflexus quid sit.7.q.9.co2.p.2.
Rarefactio cozpozis tria exigit.8.q.27.co2.cir.me.
Rarefactio nō exigit aliā numero q̄titatē in cozpoze rarefacto que sit maioz q̄z pzius.ibi.ꝯclu.2.
Raritas est qualitas consequens motum localem partiuz cozpozis quod rarefit.12.q.14.3m.
Realitas extremoz absq; distōne reali nō sufficit ad actualē relationē realē in vtroq; extremo.5.q.29.co2.
Realitates sī i 2cī dīia.s.ꝯplete ⁊ icōplete i spe.7.q.19.3m.
Receptibile in altero hz rationem actus respectu ci9 a quo recipitur.7.q.33.co2.nō.j.
Reflecti aliqd sup seīpm pōt intelligi dupl'r.10.q.8.3m.
Regressus a p̄uatiōe ad habitū qñ dicat.10.q.19.co2.sup.j.
Regressus a p̄uatiōe pfecta que nō hz ozdinē ad subm nisi mediante habitu nō pōt fieri ad habitum.ibi.ꝯclu.j.
Regressus pōt esse ad habitum a pzīuatione que est ꝯiuncta forme contrarie.ibi.ꝯclu.2.
Regressus est a p̄uatiōe ad habitum/qñ p̄uatio p pzius hz

ordinē ad ſubm q̄ habit⁹ ei oppoſitus.ibi.conclu.3.
Relatio rōnis pōt exterminare relationē realē.4.q.10.6ᵐ
Rel'o poſitatis nō eſt de rōne formali p̄ncipij.5.q.1.co2.
Relatio agētis ad paſſum nō fundat ſup actiōe.5.q.4.5ᵐ.
Rel'o ꝓtic̄ ſub ente diuiſo i decē p̄nta.5.q.25.ꝑ.j.ra.4.iſra
Relatio regrit neceſſario ad q̄libet actionē nāle.ibi.ra.5.
Relatio idētitatis rei ad ſeipſam:z relatio:qua relatio fert ad ſubm eſt rationis tm̄.ibi.ꝓclu.2.ra.2.
Relatio totius ad partes eſt rōnis tm̄.ibi.3ᵐ.
Relatio domini aliq̄ eſt realis aliq̄ rōnis.ibi.4ᵐ.
Relatio q̄re dicat hꝫ debili⁹ eſſe ceteris p̄ntis.ibi.7ᵐ.
Rel'o eſt ens ad aliud tanq̄ ad terminū.5.q.26.co2.nō.2.
Relatio ex ſua ppria ratione ponit aliquid accipiendo aliquid p̄cedit diſtinguit̄ ꝓtra nihil.ibi.ꝓclu.j.
Rel'o nō hꝫ ex ſua ppria rōne q̄ dicat ens realē.ibi.ꝑ.2.
Rel'o p̄ntalis ꝙuenit in aliq̄ rōne cōi cū alijs gn̄ib⁹ accn̄tiū z p̄ter hoc hꝫ aliquā rationē ſibi ppriam.ibi.notā.
Relatio eſt minime entitatis.ibi.ra.3.
Relatio nō hꝫ realitatē ſuā a termino.ibi.conclu.3.
Relatio hꝫ realitatem a fundamento.ibi.ꝓclu.4.
Relatio ꝑducibilis ad ꝑductiuū eſt rōnis tm̄.9.q.4.2ᵐ.
Relatio realis dicit duo.ſ.realitatē z rel'onē.5.q.26.p̄ᵐ.
Relatio poteſt conſiderari dupliciter.ibi.4ᵐ.
Relatio realis non poteſt terminari ad non ens tanq̄ ad concretum.5.q.27.conclu.p̄ma.
Relatio oppoſita rel'oni reali pōt eē rel'o rationis.ibi.ꝑ.2.
Relatio entis ad non ens:non habꝫ fundamentum reale:z ideo non eſt realis.ibi.co2.fi.
Relatio z fundamentum ſunt eadem res.5.q.28.co2.ꝓclu.
Relatio realis mutua tria requirit.5.q.29.co2.p̄in.
Relatio realis eſt relatio ꝓnis rem ex nā rei.co2.
Rel'o q̄libet agētis ad paſſiuꝫ z ꝑducētis ad ꝑductū ē rel'o realis i vtroq̄ extrēo excepta rel'one p̄ motoris.ibi.ꝑ.3.
Rel'o realis mutua nō eſt in relatiuis tertij modi.ibi.ꝑ.4.
Relatio non poteſt fundari in relatione.ibi.p̄ᵐ.
Relatio non ſolū poteſt ſignificari nomine relatiuo:ſed ēt nomine abſoluto.5.q.30.co2.nō.2.
Relatio mutua eſt in relatiuis tertij modi.ibi.conclu.p̄ma
Rel'o fūdata in p̄nto ſubē eſt i p̄nto rel'onis.5.q.31.co2.me.
Relatio p̄ſupponit extrema cū ab eis depēdeat.ibi.3ᵐ.
Relatio non p̄ſupponit accidentia abſoluta.ibi.4ᵐ.
Relationō eſt ꝓpr̄ie via/ꝫ reſpect⁹ ad terminū.5.q.32.2ᵐ
Relatio māt ad fōaꝫ quā nō hꝫ:ilꝫ ſit rationis tm̄:tamē relatio eiuſdem ad formā quā hꝫ eſt realis.7.q.3.p̄ᵐ
Relationē dicere aliquid ex ſua ratione poteſt itelligi quadrupliciter.5.q.26.co2.p̄in.
Rel'onē hꝫe realitatē a fundamento qūo itelligit̄.ibi.ꝑ.4.
Relationes alique ſunt realiter extra intellectum:z nullo modo per opus intellectus.5.q.25.ꝓcluſio.p̄ma.
Relationes alique ſunt rationis tm̄.ibi.conclu.2.
Relationes quatuor modis variant.5.q.27.ꝓclu.2.nō.
Relationes oēs p̄ntes q̄titatē q̄ ſunt iter extrema realr diſtincta:ſūt rel'ones reales in vtroq̄ extremo.5.q.29.ꝑ.2.
Rel'ones oppoſite nō p̄nt eē i eodē fūdā⁰.5.q.30.ꝑ.2.ra.2.
Rel'ones cognoſcunt̄ p ppr̄ias ſpēs.10.q.16.ꝓclu.j.ra.2.
Relationi accidit q̄ ſit idē ſubē vel accn̄ti.5.q.31.p̄ᵐ.
Relationis formalis ratio/non conſtituit formalem rationem ſui fundamenti.4.q.23.conclu.ra.j.
Relationis terminus pōt accipi dupl'r.5.q.27.co2.ſup.2.
Relatiuoꝝ q̄dā ſunt p ſe:quedā p accn̄s.5.q.30.co2.p̄ri.
Relatiuoꝝ p ſe q̄dam ſunt f̄m eē:quedam f̄m dici.ibi.
Repreſentare nō eſt agere.7.q.14.co2.ſup.3.
Reſiſtētia ē duplex.ſ.actiua z paſſiua.12.q.63.ꝓclu.ra.j.
Reſpectū dicere aliqd pōt eſſe dupl'r.6.q.17.co2.p.2.
Reſpect⁹ intrinſec⁹ z extrinſec⁹ qd ſit apud Sco.5.q.39.co2.
Reſpectus quos important quatuor vltima predicamēta non ſunt de genere relationis.5.q.41.co2.ꝓclu.2.
Reſpect⁹ qué importat menſura ē duplex.10.q.2.co2.p̄in.
Reſpect⁹ rei menſurate ad menſurā eſt reſpect⁹ realis.ibi.
Res q̄ actu:aut po⁸ itelligit̄ pt ꝓſiderari dupl'r.4.q.j.nō.2.
Res relatiua non inq̄tum relatiua:ſed inq̄tum ens poteſt concipi non ad aliud.ibi.3ᵐ.
Res nulla eſt in potentia ad ſeipſam.4.q.12.co2.
Res nō pt itelligi ſub oppoſito ei/cui eſt idē realr.ibi.co2.
Res aliqua cognita:q̄ nullo modo ſit dubia pōt contingere p̄opter duo.4.q.14.co2.
Res que cognoſcit̄ hꝫ duo in ſe.4.q.16.co2.not.j.
Res aliq̄ pōt dici eſſe triplr.4.q.30.co2.nō.4.
Res vt ſtant ſub ratione ſiue itētione predicamenti:diſtinguunt̄ p diuerſos modos predicādi.5.q.13.ꝓclu.2.
Res aliq̄ f̄m rē alteri ꝓiūcta z pt ſe hꝫe ad ipſaꝫ.6.q.11.cō.
Res q̄s itell's itelligit hñt z eē.6.q.18.co2.nō.2. (nō.4.
Res differēs z idifferēs ſunt eadē res.7.q.31.2ᵐ.
Res poſſint hꝫe triplex eſſe.9.q.4.co2.
Res nō hñt i ſe eē qdditatiuū ante ſui ꝑductionē ex itellectū:ſed habuerūt in cauſis ſuis vel in intellectu.ibi.ꝑ.
Res in corruptione ſubſtantiali qūo amittat nomen z diffinitionem.9.q.5.2ᵐ.
Res eadē eſt vtus reſiſtitiua z vt⁹ actiua.9.q.6.ꝑ.p⁸.
Res nō actu exñtes i rez nā a nob itelligi pñt.9.q.7.ꝑ.
Res nulla pōt reducere ſeipſam p̄mo:de po⁸ ad actū quocūq̄ modo accipiat̄ motus ſiue mutatio.9.q.8.ꝓclu.2.
Reſurrectio ē q̄dā diuina opatio z nō gnō.7.q.24.3ᵐ.
Roſa exiſtens actu/mere ſubſtantialiter acceptanihil addit ſuper quidditatem roſe.9.q.3.co2.
Roſa potētiat nihil hꝫ i ſe reale a q̄ denoiet̄ potētialis.ibi.
Roſa ante q̄ ꝑducat̄ eſt in cauſis ſuis.ibi.ra.4.
Roſa fuit in genere ab eterno.ibi.3ᵐ.
Roſa nō exñte:hec ē vera/roſa eſt ſuba.9.q.4.4ᵐ.
Roſe entitas i ſole ē nobilior q̄ in ſeipſa.ibi.co2.fine.
¶ Sāguis mēſtruoſus ē purus q eſt mā fet⁹.8.q.16.co2.p̄n.
¶ Scibile z ſcia nō ſūt eiuſdē ordinis.5.q.29.ꝑ.4.ra.3.
Scibile nō vt ſcibile:ſꝫ vt cā ſcie refert̄ ad ipſaꝫ.ibi.3ᵐ.
Scibile ñ ꝺnoiat̄ ſcibile p relōnē ꝛale q̄ ē i ſcia.5.q.30.ꝑ.2⁸
Scibile dicit̄ aliquid dupl'r.6.q.13.co2.nō.2.
Scientia eſt ens z vnū per ſe:probemio.
Scientia ſubalternata accipit a ſubalternāte imediata z p̄ma p̄n⁸ ſuaꝫ concluſionū.4.q.9.co2.p.2.ra.j.
Scientia accipit̄ dupl'r.4.q.10.co2.p̄in.
Scientia aliqua dupliciter dicitur realis.ibi.5ᵐ
Scia duplici relatione pōt referri ad ſcibile.5.q.25.5ᵐ.
Scientia dependet a ſcibili.5.q.29.ꝑ.4.ra.3.conſir.
Scia q̄libet ꝓſiderat p̄n⁸ z cauſas ſui ſubiecti.6.q.j.ꝓclu.p⁸.
Scia nulla ꝑticularis ꝓbat eſſe ſubiectū ſuū/ibi.co2oll⁸. Cozol⁸.
Scientia ꝑticularis nō diffinit ſuū ſubiectuꝫ adeq̄tum:pōt tamē diffinire aliq̄ que ꝓtinent̄ ſub tali ſubiecto.ibi.3ᵐ.
Scientia ſpeculatiua nō quelibet eſt nobilior ſimplr qualibet practica:licet ſit dignior f̄m quid.6.q.6.conclu.
Scientia quelibet habēs pro obiecto ens reale eſt dignior oī ea que hꝫ pro obiecto ens rationis.ibi.ra.2.
Scia differt a ſpēb⁹ cātis a phātaſmatib⁹.6.q.9.co2.ante ꝑ.
Scientia libri de celo eſt alterius rationis a ſciētia libri de generatione.6.q.8.co2.co2oll⁸ 2ᵐ. Cozol⁸.
Scientia accipitur dupliciter.6.q.13.co2.nō.3.
Scia nulla pōt ꝓbare ſuū ſubm eē.12.q.2.co2.co2oll⁸ 4ᵐ. Cozol⁸.
Scia doctoris nō cauſat ſciam in diſcipulo.12.q.21.co2.ꝑ.
Sciaꝫ vnā eē altera pfectiorē pōt itelligi dupl'r.12.q.j.6ᵐ.
Sciētiā aliquā ꝓſiderare qōgdeſt gd ſit.6.q.j.co2.
Sciētias diſtingui ſpecie ex obiecto formali z ex p̄ncipijs. Cozol⁸.
idem eſt f̄m rem.6.q.8.co2.co2olla3ᵐ.

Sciētie subalternātis subiectū ſm ſe acceptū nō eſt de rō/ne alicui⁹ dīie quā addit ſciētia ſubalternata.4.q.9.co2.
Scientie p̄ncipiū eſt duplex.4.q.8.co2.
Scie ſpāles diſtiguunt̄ p oppoſitū ad ſcias vles.6.q.j.co2.
Scientie dicunt̄ vniuerſales ex duplici cauſa.ibi.
Scientie ſpeciales que ſint.ibi.
Lozol^{m}. Scientie quedā alys certius demonſtrāt.6.q.j. cozolla.3^{m}.
Scientie ſpeculatiue de gbus loquit̄ ꝓ̄s ſexto metaphy ſice ſunt tantū tres.6.q.7.conclu.
Sciētie p̄ſit dupl'r diſtingui diſtōne ſoīali.6.q.8.co2.nō.z.
¶Semen habet virtutem anime per quā ſemen agit attin/gendo animam.7.q.z9.z^{m}.
Semē bz duo i ſe.ſ.cozpulētā ſubaz ꝛ ſpūm ſpumoſuz.ibi.
Semen agit in virtute nō exiſtentis.ibi.3^{m}.
Semen viri ꝯtinet multitudinē ſpirituū habentiū calozez celeſtem ꝛ elementarem.8.q.16.co2.nō.z.
Semen maris qūo ſit p̄ncipiū actiuū gnōnis.ibi.nō.3.
Semen viri tm̄ eſt actiuuz ꝛ non mulieris.ibi.
Semen viri ꝛ mulieris ſunt eiuſdem ſpēi.ibi.3^{m}.
Senſibile dupl'r referr̄ ad ſenſum.5.q.z9.3^{m}.
Senſus baꝫ locutionū:homo inq̄tum homo eſt ab hoie ꝛ inq̄tum aial eſt ab animali quis ſit.4.q.8.co2.
Senſus compoſitus:ꝛ diuiſus non poſſunt eſſe niſi in bis quoꝝ vnū ab altero ſeparari poteſt.5.q.10.co2.
Senſus dicti p̄bi:ſuba eſt p̄or tpe accīte gs ſit.7.q.10.co2.
¶Siccitas eſt potentia actiua.9.q.6.p̄^{m}.
Siccitas plus eſt reſiſtitiua q̄ actiua.ibi.z^{m}.
Similitudo ꝛ diſſimilitudo non opponunt̄ ꝯtrarie:nec cō tradictozie:nec p̄uatiue/nec relatiue.5.q.z8.3^{m}.
Similitudo ꝛ equalitas ſunt diſtincte res conueniūt tamē in vno modo referibilitatis.5.q.z8.6^{m}.
Similitudo ꝛ diſſimilitudo fundate ſuper eandē albedinē ſunt vna res ꝛ due relationes.5.q.40.3^{m}.
Simplicia cognoſcūt̄a nobis p negn̄ē ꝯpoſitoꝝ.5.q.zo.z^{m}
Simplicitas ſola nō ſufficit ad pfectionē:ſz ſimplicitas cū ſubſiſtētia dicit perfectionem.1z.q.z6.3^{m}.
Simultas eſt relatio realis.1z.q.31.6^{m}.
Singulare ſenſibile nō eſt p̄ cognitū ab itellu.7.q.1z.p̄.
Situs p̄ ꝛ p ſe ꝯuēit q̄titati.ꝛ p eā ſube q̄te.5.q.19.co2. p̄n.
Situs p̄ōt accipi dupl'r.7.q.34.5^{m}.
¶Sonoritas in ꝓportione conſiſtens eſt rō formalis ſub/iecti muſice.4.q.9.co2.
Sonoritas poteſt accipi dupliciter.ibi.
¶Species nō p̄dicat̄ p ſe de differētia.4.q.zo.co2.p.z.p̄.j.
Species nō eſt de ratione formali differentie.ibi.ra.z.
Spēs ſpālisſima ñ diuidit̄ p dīias foīales.5.q.30.p̄.z.ra.3.
Species in intellectu nō bñt completā rationē ſciētie niſi inquātum ſunt ordinate.6.q.9.conclu.
Species intentionalis in medio repñtatiua coloris nō cau ſatur effectiue a lumine:ſz a colore.7.q.9.p̄^{m}.
Species intelligibilis non cauſat exiſtētiam rei:ſed abſtra bit ab eſſe ꝛ non eſſe.7.q.13.p̄^{m}.
Spēs accipit̄ dupl'r.ſ.abſtractiue ꝛ ꝯcretiue.7.q.3z.5^{m}.
Species qūo dicat̄ atoma.ibi.6^{m}.
Species in intellectu exiſtens repñtat tm̄ quidditatē ꝛ nō ea que accidunt quidditati.9.q.7.co2.ra.7.
Species duas eſſe eque pfectas eſt ipoſſibile.1z.q.4.p̄.
Species rerum non ſunt eſſentialiter ordinate ſicut cauſe efficientes:quis ſenſus.1z.q.5.3^{m}.
Species dī ad genus ꝛ non ad indiuiduum.1z.q.51.p̄^{m}.
Specificas perfectiones in infinitum procedere non impli/cat contradictionem.1z.q.5.cōclu.
Speculatio ē act⁹ ſiue opatio itellect⁹: nō ordiata ad aliq̄ actionē regulādā que vere ſit praxis ꝛc.6.q.z.co2.p.j.
¶Stella non eſt eiuſdem ſpēi cum ſuo orbe.1z.q.10.3^{m}.
¶Subalternatio ſcientie eſt duplex.ſ.q̄tum ad principia ꝛ quantum ad modum.4.q.9.co2.
Subalternatio non eſt quātum ad ſubiecta:ſed quātum ad modum cognoſcendi.ibi.
Subalternari vnam ſcientiā alteri quid ſit.ibi.
Subalternatā ſciaz habens nō bz euidentiā illoꝝ p̄ncipio rū que accipit a ſubalternāte/ſed tm̄ credit ea.ibi.
Succeſſio que repitur in q̄titate hñte poſitionem non eſt ipſamet entitas temporis.5.q.z4.co2.
Succeſſio non eſt in icozruptibilium pmanētia actuali:ſed coꝝ duratio eſt tota ſimul.1z.q.53.conclu.
Succeſſio itētionū ponit̄ ſm Theologos in ſubſtātys ab/ſtract⁹:ſz nō ponat̄ ſz metaphyſicū.1z.q.61.co2.p̄^{m}.ō p̄.
Succeſſiuum pōt dici aliquid dupl'r.1z.q.6z.5^{m}.
Suſceptiuū ꝯrioꝝ cē ime^{rr} ē ꝓpetas ſ̄be ꝯpoſite.7.q.16.4.
Subiectū ꝛ p̄dicatū eſſe eſt eſſe relatiuū.5.q.z5.p̄.z. ra.p̄^{a}.
Subm libri ō celo ē ens mobile ad vbi.6.q.8.co2.cozol.z. Lozol^{a}.
Subiectū libri de gnōne ē ens mobile ad formā.ibi.
Subm qōlibet opz bīe p̄n^{a} ꝛ ꝓprias paſſiōes.4.q.8.co2.
Subm alicuius totalis ſcie eſſe:gd ſit.4.q.10.co2.
Subiectum metaphyſice eſt abſtractuz a mā.4.q.15.co2.
Subiectum ſcibile pōt eſſe illud qō pōt concipi conceptu qdditatiuo:ꝛ ꝯceptu denominatiuo.4.q.17.co2.
Subiectum eſſe poteſt intelligi dupliciter.1z.q.z.p̄^{m}.
Subm qōlibz receptiuū accīdis abſoluti ē aliqō potētiale ō gīe illi⁹ accīdis:q̄ mediāte ſubz recipit accīs.1z.q.z6.
Subz ſi ē minoris realitat̄ q̄ ꝓpa paſſio.4.q.6.co2. (p̄.z.
Supficies eſt indiuiſibilis in ꝓfunditate.5.q.zo.co2.
Supius oē icludit̄ qdditatiue in ſuis iferioꝛib⁹.4.q.3.co2.
Subſiſtentia ꝓuenit adequate ſoli compoſito.7.q.zz.3^{m}.
Suba addit ſup ens negn̄ē q̄ ꝓſeq̄t oēm ſubaz.5.q.14.co2.
Subſtantia eſt ens p ſe:quis ſenſus.ibi.z^{m}.
Subſtantia mālis intrinſece componit̄ ex diſtinctis entita/tibus diuerſaꝝ rationū.5.q.zz.co2.pri.
Subſtantia eſt prius tempore accidente.7.q.10.conclu.
Subſtantia prius cognoſcit̄ q̄ accīs.7.q.13.ꝯclu.
Subſtātia cognoſcit̄ p ꝓpriam ſpeciem.7.q.14.ꝯclu.
Suba tāq̄ p̄n^{cip} ps ent⁹ ꝯſiderat̄ i meta^{ca} p̄ncipal'r.1z.t.c.j.
Subſtantia ſenſibilis bz mām.1z.ſup.tex.cō.6.ꝯclu.
Subſtantia quelibet ſenſibilis generatur ab aliquo agente vniuoco.1z.tex.cō.13.conclu.
Suba nulla fi^{tur} icozruptibil'r p̄t eē mēſura alti⁹.1z.q.55.p̄.j.
Suba itelligētie ē ei⁹ itell^{us} rō itelligēdi ſcipaz.1z.q.59.p̄.z.
Subam p̄^{as} ſempiternā neče eſt nō eē in po⁹.1z.tex.cō.30.
Subſtantiaꝝ ſepataꝝ actualis pmanentia nullā bz ſucceſ/ſionē:ſed coꝝ duratio eſt tota ſimul.1z.q.53.conclu.
Subſtantiarū cozruptibiliū omnis pmanentia actualis exiſtentie menſurat̄ tempore.1z.q.54.ꝯclu.
Subſtātie ſepate ſz eſſe nō ſunt p̄ncipia ſubiecti metaphy ſice:ſed ꝯtinent̄ ſub ſubiecto eius.4.q.10.p̄^{m}.
Sube ſepate nō mouent̄ localiter ſm Ariſto.4.q.15.z^{m}.
Sube ſepate cōponūt̄ ex aliquo poſſibili.ibi.ad p̄^{m} ar^{m}.
Sube māli aduenīūt accidētia ordine quodā.4.q.16.co2.
Subſtātie ſepate cognoſcunt̄ a nobis p p̄uatiōes ꝓprie/tatum reꝝ mālium.5.q.zo.z^{m}.
Subſtantie partes p̄ñt conſiderari dupl'r.5.q.z1.z^{m}.
Subſtantie ſenſibili ꝛ inſenſibili eſt aliquid cōe analoguz ꝛ non vniuocum.1z.ſup.tex.cō.6.
Subſtantie abſtracte ſunt in genere.1z.q.47.ꝯclu.j.
Subſtātie abſtracte diſtinguunt̄ genere phyſico a ſubſtan tijs cozruptibilib⁹ ꝛ a cozpib⁹ celeſtibus.ibi.cōclu.z.
Sube abſtracte p̄ñt ꝯſiderari q̄dupl'r.1z.q.55.cō.ſup.4^{m}

¶De tra.T.

Tempus nō eſt formal'r ſucceſſio.5.q.z4.co2.nōt.3.
Tempus eſt numerus p̄rioris ꝛ poſterio/

ris partis motus.ibi.notan.4.
Tempus quo ad suum materiale est quid continuum:q̄tū
ro ad suum formale est numerus.ibi.
Tempus quare potius ponitur inter quātitates continuas
q̄z discretas.ibi.ad dubium
Tempus hz partibilitatem a motu.ibi.4ᵐ.
Tps mēsurās motū localē pt accipi zʳ.12.q.45.co2.sup.j.
Tempori conuenit continuitas ꝛ successio: ꝛ extensio non
ex se:sed ex motu.5.q.24.co2.nō.4.
Terminus generationis est duplex.4.q.22.co2.
Terminus generationis est tam forma q̄z esse: sed aliter ꝛ
aliter.ibi.3ᵐ.ꝑme opi.
Terminus formalis ꝓductionis non fit mediante actione
a se realiter distincta.5.q.4.p̄ᵐ.
Terminꝰ relonis ꝓprie loquēdo est qd absolutū.5.q.30.zᵐ
Terminus ponit in diffinitiōe relationis.5.q.33.couclu.p̄ª.
Terminꝰ nō ponit in ꝯceptu qdditatiuo relationis.ibi.ꝑ.z.
Terminꝰ ponit in diffone relatiōis tm extrisece.ibi.ꝑ.3.
Terminus gnōms:qui ꝛ quo:quid sit.7.q.24.co2.sup.j.
Terminus a quo in itēsione nō est priuatio forme itense:hz
est aliquod positiuum.8.q.20.co2.p.z.sup.3.
Terminus transmutationis est duplex.12.q.22.p̄ᵐ.
Termini motus pñt considerari duplr.8.q.22.zᵐ.
Termini isti:tot/ꝛ quot:accipiunt duplr.10.q.13.4ᵐ.
Terminū aliquē impossibile est eque p̄ significare ꝯceptū
absolutum ꝛ relatiuum.5.q.38.co2.nō.3.
¶ Totū vle nō dependet a ptibꝰ subiectiuis.6.q.11.co2.nō.5.
Totū pōt abstrahi a qbusdā suis ptibꝰ:hz nō ab oibꝰ.ibi.
Totum distinguit realiter a ptibꝰ.7.q.42.ꝯclu.j.
Totum non distinguit a partibus per aliquid additum to
ti:sed distinguitur seipso.ibi.conclu.z.
Totum differt seipso toto:prout ly toto stat catbegoreᵉ:ꝛ
non vt stat syncathegorematice.ibi.6ᵐ.
Totum distinguitur a qualibet sui pte:sicut effectus distin/
guitur a qualibet sui causa.9.q.8.co2.sup.z.
Totum pōt esse vel dici aliquid triplr.12.tex.cō.z.
¶ Transcendentia quālibet rem cōsequuntur.4.q.17.co2.
Transmutationis terminus est duplex.12.q.22.p̄ᵐ.
Trāsmutatiōes eē alteriꝰ rōnis pōt eē duplr.7.q.21.p̄ᵐ.
Transmutationes non distinguuntur ex terminis tm/sed
etiam ex principys.ibi.

¶ De lra. U.

Ubi nō est res distincta a loco.5.q.40.conclu.z.
Ubi ꝛ locꝰ sūt eadē res hz rōne distiguunt.ibi.nō.j.
Ubi ꝛ positio fundant super ꝓtinentia passiua locali ꝛ par
tium eius a loco.5.q.41.conclu.p̄ma.
Ubi est duplex.s.diuisibile ꝛ indiuisibile.ibi.co2.p.z.prin.
Ubi indiuisibile acquiritur in instanti/ꝛ in tempore.diuer/
simode tamen.ibi.conclu.j.
Ubi aliud ꝛ aliud est in toto motu continuo ꝛ in quolibet
instanti temporis mensurantis motum localem.ibi.ꝑ.z.
Ubi diuisibile non acquiritur totum simul sed per partem
post partem.ibi.conclu.3.
Ubi diuisibile nō acgrit ptibilr hz ptes mobil.ibi.ꝓposi.p̄ª
Ubi diuisibile non acgrit ptibiliter ſm partes dimensio/
nales simultaneas ipsius vbi.ibi.ꝓposi.z.
Ubi diuisibile nō acgrit ptibilr ſm ptes eentiales eo mō
q̄ dr ptes eentiales ille hz q̄s aliq̄ forª itēdit.ibi.pp.3.
Ubi diuisibile mobile acgrit ſm ptes successiuas/q̄z vna
succedit alteri/ita q⁹ quelibet pars vbi informat totum
mobile successiue.ibi.proposi.4.
Ubi ꝛ locus inseparabiliter se concomitant.ibi.5ᵐ.
¶ Uelocitas pōt dici infinita duplr.12.q.44.co2.prin.
Uelocitas pōt dici maxima duplr.ibi.p̄ᵐ.
Uelox ꝛ tardum sunt passiones motus.12.q.56.3ᵐ.
Ueritas formalr est conformitas que est relo rōnis rei q̄ ē
ex ad seipsaz vt ē obtiue in itellu enūtiatiuo.6.q.16.ꝑ.3.
Ueritas formalr nō est obiectum intellectus.ibi.p̄ᵐ.
Ueritas significat rē absolutaz cū iplicatiōe reⁱᵉ.6.q.17.ꝑ.
Uerum est ens conforme intellectui.4.q.19.ꝑ.z.ra.j.
Uerum est ꝓius bono.4.q.24.conclu.z.
Uex ꝛ bonū non pñt cōpari ſm prⁱ⁹ ꝛ posterius ibi. ra.z.
Uerum pōt aligd denominari triplr.6.q.16.co2.sup.3.
Uerum ꝛ falsum non sunt differentie orationis:sed accidē/
tia per accidens.6.q.5.zᵐ.
Uerum siue dicat de rebꝰ siue de itellectu significat duo.s.
rem absolutam ꝛ respectuz.6.q.17.p.z.pri. (co2.fi.
Uex pōt accipi duplr.s.p vitate ppōnis ꝛ vitate rei.9.q.3.
¶ Uirtus agētis p̄nⁱᵉ duplr recipit in instro.7.q.29.zᵐ.
Uirtus in semine pōt considerari duplr.ibi.
Uirtus formatiua pōt eē p̄nᵐ diuersitatis mēbroꝝ.ibi.3ᵐ.
Uirtus seminis conuertit sanguinē menstruosum in carnē
ꝛ ossa ꝛ neruos.8.q.10.conclu.ra.z.
Uirtus in semine q̄re dicat vtus formatiua.8.q.16.co2.nō.3.
Uirtus regitiua quid sit.ibi.
Uirtus resistitiua ꝛ vtus actiua sunt eadē res.9.q.6.co2.nō.
Uirtus motiua ē in oī suba hñte desideriū.12.q.35.ꝑ.pma.
Uirtꝰ motiua i substātys abstractis mouētibꝰ orbes iferio
res nō est distincta realiter ab itellu ꝛ volūtate.ibi.ꝑ.z.
Uirtus infinita nō est in magnitudine.12.q.46.conclu.
Uirtus pōt dici esse in magnitudine triplr.ibi.nō.
Uisibilitas accipitur dupliciter.4.q.9.co2.circa fi.
Uisibilitas per se conuenit colori.7.q.36.co2.p̄ᵐ.ꝯclu.
Uisualitas vt considerat a perspectiuo est ratio linee ꝛ nō
passio.6.q.13.zᵐ.
Uisualitas nō est essentialis dīa linee.7.q.36.6ᵐ.
Uiuens dr aliquid dupliciter.9.q.5.zᵐ.
Uiuere est illō esse qō vita dat rei viuēti.4.q.12.5ᵐ.
¶ Unio māe ad formā est ipsamet mā vnita.5.q.31.3ᵐ.
Unitas ꝯsequit vnāquāq̄ rem inq̄tum ipsa est ens:ꝛ non
inquātum est tale vel tale ens.4.q.2.7ᵐ.
Unitas ē triplex.s.foe/analogie/ꝛ diſiūctiōis.4.q.3.cō.p̄n.
Unitas conceptus formalis non sufficit ad vnitatem gene
ricam vel specificam.4.q.4.co2.
Unitas spēi fundat in ente reali tāq̄z in fūdamēto remoto
in ꝯceptu intellectus tanq̄z in ꝓrio fūdamento.5.q.11.zᵐ.
Unitas specifica scia nō sumit ex forali rōne obti inq̄tū
ē obm:hz ex ea q̄ sibi ꝯuenit inq̄tū est res q̄dā.6.q.8.ꝑ.3.
Unitas specifica est tm vnitas rōnis.7.q.31.ꝑ.z.ra.z.
Unitas nāe pōt ꝯsiderari tripliciter.7.q.40.co2.
Unitas poc nō sumit ex mō agēdi hz ex obto.9.q.15.4ᵐ.
Unitas realis formarum absolutarum est perfectior mul/
titudine.10.q.j.3ᵐ.
Unitas qūo dicat mēsura oīuz nūeroꝝ.10.q.z.p.z.nō.z.
Unitas ē eiusdē gīis primi cū spēbꝰ numeroꝝ.ibi.zᵐ.
Unitas mensurat vnitates.ibi.
Unitas qua lapis est vnus numero:est eius ꝯtinuitas / siue
quātitas dimensiua.10.q.3.conclu.j.
Unitas pōt accipi duobꝰ modis.ibi.p̄ᵐ.ꝯtra auctorē.
Unitas abstrahit a situ ſm rationem formalem:hz habeat
situm in suo esse nature.ibidem.zᵐ.
Unitas in sua rōne formali est simplicior puncto.ibi.
Unitas siue vnum p quod mensurantur omnia non est ea/
dem.10.tex.cō.4.
Unitas vltima est forma in numero abstracto:ꝛ non in nu
mero quod est ens reale.10.q.9.conclu.z.
Unitates possunt comparari duplr.10.q.12.ꝯclu.z.infra.
Unitates non constituunt numeroꝝ/nisi vt cōueniunt ꝛ sunt
vnite in forma numeri.5.q.21.4ᵐ.
Unitatis sunt quinq̄ modi.8.q.28.co2.nō.j.

Unitas est triplex modus.10.q.7.col.nō.j.
Uniuersalia magis sunt prius nobis nota.7.q.11.ꝯclu.
Uniuersalia sunt icorruptibilia quis sensus.7.q.40.5m.
Ulia relatiua non pñt separari a singularib9.7.q.41.ꝯclu.z.
Uniuersalia absoluta de p̄dicamēto accidētis deus potest separari a singularibus.ibi.conclu.3.
Uniuersalia nullū esse hñt extra aiam.9.q.4.conclu.ra.j.
Uniuersale cognoscitur ab intellectu tm̄ directe ⁊ non reflexe.7.q.15.col.sup.z.
Uniuersale est:qō est natū esse in multis.7.q.31.ꝟ.z.ra.5.
Uniuersale de predicamento substantie impossibile est separari a singularibus.7.q.41.conclu.j.
Uniuersale quō dicatur esse icorruptibile.12.q.8.ꝟ.z.nō.
Uniuersale pōt accipi dupl'r.12.q.51.6m.
Uniuocatio pfecta ē tm̄ i spē spālissima.12.q.14.col.nō.z.
Uniuocationi nō sufficit qꝫ p̄dicatū sit qdditatiuū ⁊ eēntiale subiecto:sꝫ qꝫ rō ei9 cōpliter repñtet ⁊c.4.q.4.4m.
Uniuocū oē dicit aliquā rōnē ꝟbibilem.ibi.col.me.ra.j.
Unius conceptus est compositus ex conceptu entis ⁊ conceptu indiuisionis.4.q.23.col.nō.j.
Unius ratio est esse indiuisum in se:⁊ ei accidit esse diuisuz ab alio.4.q.24.3m.
Unum nō opponit multitudini quo ad positiuū qō significat:sꝫ solū rōne idiuisionis quā dicit.4.q.18.4m.
Unum dicit indiuisionē nō p consignificationē siue cōnotationē:sed p ꝓpalationē.4.q.21.col.2m.
Unū ñ addit enti aliqō positiuū sꝫ tm̄ ꝓuationē.4.q.23.ꝟ.
Unum accipitur tripliciter.ibi.notā.j.
Unum ꝓprie acceptū nō dicit puꝛ positiuum nec puram priuationem sed vtrunqꝫ.ibi.
Unum proprie acceptum in recto dicit positiuum:in obliquo autem priuationez.ibi.
Unum dupl'r pōt dici distingui ab ente.ibi.2m.
Unum est prima passio entis.4.q.24.conclu.
Unū dicit priuationez formalis diuisionis.ibi.
Unū nō dicit purā realitatē:sꝫ ēt aliqd rōnis.4.q.28.p̄m.
Unū dñr aliq̄ in gñe remoto ⁊ nō in gñe ꝓpinq̄.5.q.11.col.
Unū numero potest dici aliquid dupl'r.5.q.12.col.p.z.
Unū numero dicunt ꝓprie ea que hñt eandem mām/non simpl'r sed sub eisdem dimensionibus.ibi.conclu.
Unum p se faciunt ea solū:quoꝛ vnum est vt actus ⁊ alterum vt potentia.7.q.5.conclu.z.
Unū esse numero aliqua potest intelligi dupl'r.9.q.4.3m.
Unum qō est p̄nm nūeri opponit numero vt mēsura mensurato:⁊ nō vt priuatio habitui.10.q.2.4m.
Unū qō ē p̄nm nūeri addit sup vnū trāscēdēs aliqd positiuuz:qō ē rō mēsure siue cē ptē aliq̄tā.10.q.3.col.p.z.ꝟ.z.
Unum numerale ⁊ vnū transcendens se habent sicut superius ⁊ inferius.ibi.nō.z.
Unū numerale quid dicat in sua ratiōe.ibi.
Unū q̄tū ad rōnē positiuā dic̄ rem de gñe q̄titatis.ibi.3m.
Unum nō est substantia rei que est vna.ibi.tex.cō.6.
Unū ⁊ multa nō opponunt ꝟdictozie.10.q.4.ꝯclu.j.
Unum ⁊ multa nō opponunt relatiue.ibi.ꝯclu.z.
Unum ⁊ multa opponunt priuatiue ⁊ ꝛtrarie.ibi.ꝯclu.3.
Unū transcendēs pōt accipi dupl'r.ibi.nō.j.
Unū nūerale supaddit ꝓtinuitati tm̄ idiuisionē.ibi.nō.z.
Unum dicit negationem rationis.ibi.p.z.
Unū p se nō fit ex ſuba ⁊ accidente.7.q.5.conclu.2a.
Unum pōt p̄dicari dupl'r.10.q.14.col.sup.j.
Unum pōt dici aliquid dupl'r.ibi.sup.z.
Unum esse ab alio pōt dici dupl'r.12.q.1.2m.
Unuz pñt dici aliq̄ z'.l.positiue ⁊ negatiue.12.q.8.ꝟ.z.nō.
¶ Uolitio nō est de genere actionis.5.q.37.p̄m.
Uolitio p̄me cause est ꝓductio effectuuz/nec requirit alia actio productiua.12.q.34.conclu.
Uolitio ⁊ ꝓductio sunt idem realr:sed nō formalr.ibi.p̄m.
Uolitio diuina nō bz rōnē ꝓductōis nisi dū effect9 ē.ibi.3m.
Uolitio ⁊ imperium ⁊ executio sunt idem ſm rem:sed distinguuntur ratione.12.q.35.p̄m.
Uolitionis causa pōt esse obiectum dupl'r.9.q.12.col.p̄n.
Uoluntas anteq̄ moueatur a fine actu est:⁊ pro tunc nullū habet finem.5.q.2.4m.
Uolūtas pōt ꝓtinuaꝛ volitionē suā p tps.8.q.21.col.sup.z.
Uolūtas est suiamet libertas essentialiter.9.q.9.ꝟ.j.ra.z.
Uolūtas absolute ꝯsiderata nō ē libera libertate ꝯdictiōis sed vt p̄supponit aliquē actū rōnis ⁊c.ibi.ꝯclu.z.
Uoluntas est actiua suaꝛ opationum.9.q.10.ꝯclu.j.
Uolūtas nō ꝓducit actū suū inq̄tū ē p̄cise volūtas.ibi.p̄m.
Uoluntas cum notitia obiecti est nobilius ipsa voluntate: vt stat sub volitione.ibi.2m.
Uolūtas nō bz totā actualitatē re" volitiōis:sꝫ cū ea ꝯcurrit vna alia cā ptialis q̄ nō ē volūtati rō agēdi ⁊c.9.q.11.ꝟ.
Uoluntas mouet ad actum suuz ab obiecto apprehenso p modum cause finalis.9.q.13.col.circa me.
Uolūtas nō est sufficiens cā actus sui:sꝫ cū ea ꝯcurrit notitia obti tanq̄ cā ptialis:mín9 tm̄ p̄ncipalr q̄ volūtas.ibi.
Uoluntas non determinat ad alterum duorum obiectoꝛ ex seipsa.9.q.14.col.ra.j.ꝟtra opi.p̄me.
Uolūtas ipat itellectui vt iudicet qd sit eligēduz.ibi.nō.z.
Uoluntas de duobus bonis non determinabit eligendum hoc:vel illud sine iudicio rationis.ibi.nō.3. (nō.4.
Uolūtas ꝺtermiat itellz aliqñ positiue:aliqñ negatiue.ibi.
Uolūtas seipaz ꝺterminat ad actū hñdū vel nō hñdū.ibi.
Uoluntas intelligit necessitari dupl'r.9.q.15.col.
Uolūtas necessario mouet ab aliquo obiecto.i.a sūmo bono inyli apprehēso quo ad specificatiōez actus.ibi.ꝟ.p̄9
Uolūtas nō necessitat metaphysice loquēdo quo ad exercitiū act9 ad apꝓhensionez alicui9 obiecti.ibi.ꝯclu.z.
Uoluntas non potest actu velle vel nolle nisi id quod est actu apprehensum.ibi.supp.z.
Uoluntas est magis libera libertate ꝯdictiōis respectu sui ꝓpꝛij actus q̄ respectu actus cuiuscūq̄ potētie.ibi.ra.z.
Uoluntas pōt velle aliquid dupl'r.9.q.16.col.fi.
Uolūtas ipole est qꝫ velit ipolita volitiōe absoluta.ibi.ꝟ.j.
Uoluntas pōt velle ipossibilia volitiōe ꝯditionata.ibi.
Uoluntas non pōt velle ipossibilia formaliter.ibi.
Uoluntas pōt bñe velle sup substantiā abstractā nō tamē pōt velle se esse substantiā abstractam.ibi.4m.
Uoluntas in eo instanti in quo vult aliqd est determinata determinatione de inesse ⁊ non determinatione de possibili.ibi.col.ra.5.
Uolūtas p̄cise ⁊ ſm se accepta/est liberioꝛ itellu libertate ꝯdictiōis itellectu ſm se p̄cise accepto.9.q.18.ꝟ.3.
Uolūtas necessitat ꝺterminate tm̄ respectu finis.ibi.ra.j.
Uolūtas pōt mouere effectiue alias potētias ad ꝓpas opatiōes:sꝫ ipsa a nulla moueat effectiue sufficiēter.ibi.ra.3.
Uolūtas nō mouetur necessario ab obiecto nec ab aliqua potentia neq̄ ad actum p̄mum nec scōm.ibi.fi.
Uoluntatem determinari ad alteram ptem ꝯdictionis potest intelligi dupliciter.9.q.14.col.nō.4.
Uoluntatem determinari ab intellectu:est actum voluntatis esse talis vel talis speciei.ibi.col.fi.
Uoluntatis opatio potest dici aliquid dupl'r.6.q.2.col.
Uolūtatis act9 cā totalis nō est phātasma.9.q.10.ꝯclu.z.
Uolūtaꝛ act9 cā sine q̄ nō est notitia obiecti.9.q.13.col.p̄n.
¶ Urina nullam habet formam absolutam per quam dicatur sana.7.q.j 3m.

¶ Finis Tabu. Qōnum metaphy. Pau. Son.

¶ Incipiunt qõnes clarissimi sacre Theologie professõris Fratris Pauli Soncinatis ordinis predicatorum: vite regularis: cõgregationis Lombardie: in libros metaphysice Aristotelis. ¶ Prohemium.

Quoniam sicut Ingt Cõmẽtator Auer. p̃mo metaphysice. cõmẽ. 27. scientie nõ sunt aliud q̃ spẽs: ⁊ ista sunt q̃ pstituuntur ex vli: que verba dupliciter intelligi pñt. s. aut de spẽbus que representant simplices qdditates rerũ: aut de his que representant aggregatũ ex subto ⁊ ppria passiõe/qõ est adequatũ significatũ p̃nis demonstrate. Et siue habit⁹ scientificus sit be/ aut ille spẽs: necesse est eas esse coordinatas: eo q̃ scia est ens ⁊ vnũ p se: quũ reponat tãq̃ genus subalternũ in p̃dicamento: de qbus oĩbus disputabit liber. 6. Propterea ad tradendã/⁊ explanandã metaphysicã Aristotelis: que scientiarum oĩum nobilissima est: ⁊ simul scia/ac sapia est: opꝫ q̃ in ea explanãda/ordinatissime ꝓcedamus. ¶ Qualis aũt ordo in sciẽtys obseruãdus sit/docet Aristo. primo posteriorũ. vbi dicit/q̃ in vnaquaq̃ sciẽtia opꝫ cognoscere subz ⁊ partes eius ⁊ passiones: quorum oĩum prior/est notitia subiecti: per cuius rõnes formalẽ (siue talis ratio formalis sit diffinitio: siue nõ) insunt ei ppie passiões: ⁊ de ipso demonstrant. Subm aũt in metaphysica est ens: vt ab oĩb⁹ est ꝓcessum. De ente aũt nihil loquutus est Aristoteles/aut in p̃mo/aut in 2°/aut in 3° libro metaphysice: sed statim in 4° libro. tex. cõ. p̃mi de ente incepit loqui/dicẽs metaphysicã versari circa ens: ⁊ ea que per se insunt enti. Et ideo si ppie loquamur: metaphysica icipit in libro q̃rto: tres vo p̃mi tangunt quedã/que huic arti p̃uia sunt/⁊ ei deseruiũt: vt declarabit. ¶ Prima igit ꝓsideratio erit de ente/⁊ hoc fiet in libro quarto. ¶ Secunda ꝓsideratio erit de passionibus entis/que passiones bifariã diuidunt. Nam alique sunt passiones/que enti adequate insunt: ⁊ cũ eo conuertunt: ⁊ hꝰ sunt oĩa transcendẽtia. Alie vo sũt passiões disiũcte: puta cõtingens/⁊ nec̃ium. Idem ⁊ diuersus: actus ⁊ potentia: ⁊ alia eiusmodi: que nõ tãtus diuidũt ens: sed ẽt ea que sub ente cõtinentur. tãq̃ partes. Actus enim ⁊ potẽtia diuidunt qõlibet genus entiũ. Et substãtiaꝫ aliqua est necessaria: aliqua vo cõtingens. De passionib⁹ adequatis enti tractatur in quarto libro: ⁊ psertim de vno: qõ est p̃ma inter istas passiones: ⁊ imediate ꝓsequitur rõnem entis. De reliquis vo adequatis: psertim de bono ⁊ vero/agit in 6° libro: cuius ratio dicet post. Post tractatũ de ente ⁊ de p̃ma eius passione adequata/sequit tractatus de partib⁹ subiectiuis entis. Diuiditur enim ens imediate in decem prima genera rerũ que appellant decem p̃dicamenta: ⁊ harũ cõsideratio habet libro 5°: vbi etiã agitur nõ tñ de significatis decem generũ: sed etiã de multiplici significato aliorum terminorũ ptinentiũ: aut p̃marie: aut secũdarie ad naturas p̃dicamentorũ: ⁊ hoc fit vt sciatur que sunt illa significata/ que ad metaphysicũ ptinent. Ex his aũt significatis quedã excludit ꝓsideratione metaphysica: puta ens rõnis: qõ dicitur ens verum/significatũ per ꝓpositiones constitutas ex terminis priuatiuis: puta cũ dicitur/cecitas est/⁊ hoc fit in 6° lib. In quo: qz fit mẽtio de tali ente vero/ p̃ter agitur ẽt de vero/qõ cõuertitur cũ ente: ⁊ ẽt de bono. naz de vtriq̃ tãgit ẽt ꝓbs aliqd in textu. Hoc excluso ab ista arte/disputat de naturis entiũ/quoꝝ aliq̃ sunt subẽ: aliqua vo sunt accidẽtia. Sed qz accidẽs dependet a subã/⁊ quantũ ad esse/⁊ quantũ ad cognitionẽ: ideo si quis pfecte cognoscit subam/ statim poterit ẽt cognoscere nãm accidentis: ⁊ ꝓpter hoc intẽdit metaphysicus facere expressum tractatũ tñmodo de subã. Cõmune autẽ est omni subẽ habere qdditatẽ: per quã est talis suba: sicut deus deitate est deus: ⁊ hõ humanitate est homo: ⁊ de his qdditatibus agit in libro 7° declarãdo que sunt illa que regruntur ad qdditatẽ: ⁊ qũo se habet qdditas ad id/cui⁹ est qdditas: taz in substãtys cõpositis/ q̃ in simplicib⁹: non tñ ibi loquit de aliqua qdditate particulari: sed tñ absolute: ⁊ vlr de ipsa qdditate siue de qõ qd est. Substantiarum vo alique sunt mãles ⁊ corruptibiles: alique sunt mãles ⁊ eterne. puta celũ: alique sunt i materia les ⁊ incorruptibiles vt itelligentie. De substãtys mãlibus/ corruptibilib⁹ agit libro 8° declarãdo q̃ cõponunt ex mã ⁊ forma: ⁊ qũo ista se habeãt iter se ⁊ ad cõpositũ. In libro 9° postea agit de passionib⁹ disiunctis: que non reperiunt in omni ente ſm quãlibet earũ partẽ: sed aliqua ps est tñ in qbusdaz. s. de actu ⁊ de potẽtia. Naz in substãtys imaterialibus. ita est actus q̃ nõ potẽtia: in substantys vo mãlibus est vtrũq̃. De quadã alia passione disiuncta. s. de eodẽ diuerso/⁊ de his que ad eam ꝓsequunt puta/de oppositionibus/agit in libro. 10. In. 11° nõ facit spãlem tractatũ: sed epilogat ea que superius dicta sunt. In 12° agit de substantys eternis siue sint corporee/siue incorporee. Et ita cõpletus est tractatus oĩum subarũ ⁊ p̃ter accidentiũ: qz cognito subto cognoscit accidẽs ⁊ p̃ter toti⁹ entis: qz omne ens aut est suba/aut accidẽs. ¶ Primi vo tres libri ita distinguuntur. In ꝓhemio primi manifestat dignitatẽ hui⁹ sciẽtie: ⁊ declarat modũ per quẽ acgruntur habitus sciẽtifici: qz per sensus ⁊ experimentũ: ⁊ q̃ ordine quodaz deueniũt intẽtiones rerũ ex sensib⁹ ad metaphysicũ. In lib. 2° quia ista scia est de ente ⁊ de veritate simplr/ p̃mittit: q̃ veritas est vno modo facilis/⁊ alio modo difficilis/dicens q̃ difficultas est ex pte mãe q̃ncq̃: qõ quo sit verũ disputabit. 4° hui⁹. Postea tex. cõ. 3. dicit hanc sciam esse speculatiuã: sed qz nõ põt sciri an aliqua scia sit speculatiua/nisi cognoscat quomodo distinguit speculatio a praxi: de qua qdem agitur. 6. libro. ideo iste tractatus differt ad illum locum tex. c. 4. vbi dicit q̃ nõ cognoscit veritas rei nisi per cãm. Et qz nõ possent cognosci oẽs cause rei si in eis ꝓcederet in infinitum/ꝓbat a tex. cõ. 5. quasi vsq̃ in finẽ/q̃ in nullo genere causaꝝ est ꝓcessus infinitus: de qbus oĩbus agit lib. 12. vbi est tractatus de causa p̃ma efficiẽte/⁊ forª/⁊ fine. Lib. 3° enumerat. 28. questiones: que postea soluunt in libris sequentibus: ⁊ ita ẽt nos faciemus. ¶ Alio ẽt modo possunt diuidi libri metaphysice. Nam metaphysica est sapientia. Ad sapientẽ pertinet. 7. p̃mũ est reprobare oẽs aliorum errores. ⁊ hoc facit libro p̃mo. Scõz est tradere modũ generalem perueniẽdi ad veritatẽ/⁊ hoc facit libro 2°. Tertiũ est disputare de difficilibus questionib⁹ arguẽdo ad partem vtrãq̃: vt dicit Cõmẽ. lib. 3. metaphysice cõmẽ. 1. ⁊ hoc facit lib. 3. Quartuz est defendere prima p̃cipia: ⁊ hoc facit lib. 4. Quintũ est explicare generalia significata terminorum/⁊ ea inducere ad aliqõ primũ: ⁊ hoc facit lib. 5. Sextũ est excludere ab arte/que ad eam nõ pertinent/⁊ veritates vniuersalissimas que sunt demonstrabiles demonstrare/⁊ hoc facit a lib. 6. vsq̃ ad 11ᵐ nam in. 6. excludit ens per accidens/⁊ ens rationis. In 7° ⁊ 8° agit de substantys. In 9° de actu ⁊ potentia. In. 10. de vno ⁊ multo/que sunt equalis ambitus cum ente. septimo de actibus spiritualibus pertractare: ⁊ hoc facit libro. 12. vbi agit de primo principio ⁊ de intelligentys.

Ordo seruãdus in scientijs.

Ordo ⁊ diuisio librorum metaphysi. a 4° vsq̃ ad. 12.

Cõuenientia oĩum subarum.

12. Met. cõ. 5.

Diuisio ⁊ ordo triũ ꝑtium librorũ metaphysi.

Alia tertia metaphysice diuisio.

¶ Utrū ens dicat vnū cōceptū formalē. Qō.I.

Vid apud Cap.1.ad 2.q.1.

Questio prima est vtrū ens dicat vnū cōceptū explicite ⁊ distincte/ ponentē in numerū cū alijs cōceptibus. Et arguit̄ q̄ nō. ¶ Primo sic. Ea que sunt primo diuersa/nō ꝓueniūt in aliqua rōne cōi: vt p3.10.meta.sed.10.ꝑdicamēta sunt ꝑmo diuersa:⁊ ꝓueniūt in ente:ergo ens nō dicit vnam ꝓpriam rōnē3. Maior p3.q2 si ꝓueniant in aliquo: op3 q̄ ēt in aliquo differāt. Minor ꝓbatur. Tum q2 decē genera sunt simplicissima:⁊ nō cōponunt̄ ex duob⁹ cōceptibus:vt dicit Cōmē.3.metaphysi.cō.10.⁊ ꝓb̄s in.10.tex. cō.8. ¶ Confirmat̄:q2 Cōmē.10.metaphy.dicit q̄ nō iuenitur aliqd qō sit cōe ꝑdicamento sube ⁊ qualitatis ⁊ alijs generib⁹. Et ꝓb̄s ⁊ Cōmē.3.physico.tex.⁊ cō.4.dicunt/q̄ non est pole inuenire aliquid cōe.4.generibus/ad que est motus. ¶ Confirmatur 2°q2 decē ꝑdicamēta nō eēnt primo intellecta:q2 ens esset alti⁹ ⁊ ꝑmo intellectū:sed Cōmē. 3° metaphysi. dicit q̄ decē3 genera sunt primo intellecta:⁊ ꝓporphyrius dicit q̄ sunt principia altissima ⁊ ꝑma.ergo. ¶ Secūdo/ille cōceptus qui est idem oībus rōnibus nullo penitus sibi addito:nō h3 in se vnam rōnem:sed conceptus entis est h̄.ergo. Maior p3.q2 quecūq3 vni ⁊ eidem sunt eadē:sunt ēt eadem inter se/illo modo identitatis quo conueniunt in 3°.⁊ per ꝙsequens si ens diceret vna3 rōnē idētificatā oībus rōnibus nullo addito:segtur q̄ oia entia essent simplr eiusdem rōnis. Minor ꝓbatur. Nam q̄ rō entis coincidat cuz omni alia ratione/satis p3:q2 de oībus ꝑdicatur essentialiter. Q2 autem hoc sit nullo addito/ꝓbatur:q2 aut illud additū est ens/aut nihil. Non ens:quia ens enti nō additur. Si nihil/habetur ꝓpositum. ¶ Tertio.si ens dicit vnam rōnem ꝓpriā ⁊ distinctam:aut illa ratio est absoluta/aut relatiua:sed non est relatiua:q2 conceptus entis est primus oium:conceptus autem relatiuus non potest esse primus:sed ꝓsupponit absolutum in quo fundetur. Non etiaz est absolutus:quia nullus conceptus diuiditur in se ⁊ suum oppositum:sed conceptus entis diuiditur in absolutum ⁊ relatiuum.ergo.

Vid Auer. **Respondeo.** Quidā enim tenent q̄ cōceptus entis/est simplr denudat⁹ ab omni rōne actuali/vna/vel pluribus/ꝓpria/vel cōi:sed est vnus tm̄ vnitate confusionis: continens implicite oēm rem/⁊ oēm rōnem:explicite nō nullaz. Alij dicunt q̄ ens dicit actu ⁊ explicite vnam rōnē/ sed isti differunt inter se/quantū ad modū ponendi vnitatem huius rationis/vt patebit questione sequenti. ¶ Nūc autē ꝑmo declarabit̄ prima opinio:⁊.z.loco adducent̄ rationes cōtra eam. ¶ Sed anteq̄ predicta opinio declaretur/ꝑmitto quedā generaliter ab oībus concessa:⁊ que sunt necessaria ad oēs questiones:in quibus de conceptu entis agitur. ¶ Primuz est q̄ cōceptus est duplex.s.formalis ⁊ obiectiuus. ¶ Cōceptus formalis est ſm aliquos actus intelligendi:⁊ ſm.S.Tho.est verbū formatū de re/ꝑ actuz intelligēdi. ¶ Cōceptus obiectiuus est res ipsa/que/actu/ vel potentia intelligitur. Q2 enim res ad extra ꝓut habet esse in intellectu/appellet̄ conceptus p3 ex Auer.dicente.3. de aia cō.18.q̄ intētiones intellecte/cōtinuantur cum intētionibus imaginatis:constat autez q̄ intētiones itellecte/ sunt ipse nature/que intelliguntur. Patet ēt ex his que cōceptibus attribui solent. Dicitur enim q̄ cōceptus est subycibilis ⁊ ꝑdicabilis. Subyci aūt ⁊ predicari cōuenit ipsis rebus que intelliguntur. Unde ꝓb̄s.7.metaphysi.tex.cō. 34.sic dicit. Illa aūt que sunt ex aliquo:sicut ⁊ illa que sunt ex mā:quedā dicunt̄ cuz fuerint nō illud/vt qō dī illa materia:sed ſm respectum ad illud. Ubi dicit Cōmē.q̄ ꝓb̄s ponit dīam inter mām ⁊ formā:q2 forma predicat̄ per se de habente formaz. Materia nō. Idoluz enim non est cupr̄ nec homo est caro. Et Cōmē.41.dicit q̄ in primis substātijs predicatū est suba subiecti. Et 3° de aia.cōm.21. dicit q̄ itellectus dum cōponit ꝓpositiones/cōponit rem cum re. Qō ēt confirmat.5.metaphy.cō.34.⁊.6.metaphy. cōmento.8. ¶ Q2 nō conceptus in mente existēs/dicatur conceptus/siue itentio formalis:p3 ex cōi modo loquendi/ ⁊ presertim ex cō.3.de aia quali per totū. ¶ Secundū est q̄ res/que actu/aut potētia itelligitur/pōt dupl̄r cōsiderari. Uno modo quātū ad actualē existētiā/cui natura subycitur. Et hoc modo ipsa est semp singularis:q2 existētia cōuenit idiuiduis ꝑmo ⁊ per se:vlibus aūt ꝙcūdario. Unde ꝓb̄s dicit in ꝑdicamentis/q̄ secūde substātie nō existunt nisi in ꝑmis. Et hoc modo accepta res/non dicit̄ cōceptus obiectiuus:q2 vt sic nulli obycitur:sed potius subycit̄ existētie:⁊ potius appellat̄ res subycibilis. Alio modo consideratur/ꝓut est imutans intellectum ad sui intellectionē: vel ꝓut est terminus itellectionis:⁊ sic appellat̄ cōceptus obiectiuus. ¶ Tertiū est q̄ cōceptus ⁊ rō idem sunt:⁊ eo modo quo distinctū est de cōceptu/distinguendū est etiaz de rōne. ¶ Pro notitia nō ꝑme opionis notāda sunt duo. Primū est.q̄ quilibet cōceptus cōis h3 aliquā ꝙfusionē: rōne cuius dicitur cōis ⁊ indifferens:⁊ indistinctus:respectu eoz quibus est cōmunis:lz hec confusio sit in diuersis/ ſm magis ⁊ minus. Conceptus eniz ſpecificus:puta hominis/h3 duo in se. Primuz est cōprehendere idifferēter oēs homines:⁊ rōne huius idifferētis cōprehensionis/est confusus. Scōm est dicere vnam nām determinatā.ſ.humanitatē:⁊ rōne huius est distinctus. Conceptus aūt generic⁹ maiorē h3 confusionē:q2 cōprehendit idifferenter plures spēs. Et tū distinctus/inquantū dicit vnam nām. Nā animal/dicit ſensibilitatē. Sed hec nō est tāta vnitas/sicut in cōceptu ſpecifico:q2 cōceptus genericus est distinguibilis formalr per plures differentias:qō nō conuenit cōceptui ſpecifico. ¶ Ex quo p3 q̄ conceptus genericus est dupl̄r ꝙfusus. Uno modo quia dicit oēs suas ſpecies implicite ⁊ cōfuse. Alio mō:q2 lz dicat vnā nāz:illa tū nā/est distinguibilis per plures rōnes formales. Cōcept⁹ aūt entis nō dicit aliquid vltimate distinctū ⁊ indistinguibile formalr:sicut spēs. Nec dicit aliquid medio modo se habēs:sicut conceptus genericus:lz tū hoc habet q̄ dicit oia confuse ⁊ implicite:nec habet aliam vnitatē nisi vnitatē h̄ confusionis. ¶ Scōm est q̄ vnitas cōceptus pōt consurgere ex duobus.ſ.ex vnitate cōceptibilis:⁊ ex vnitate modi cōcipiēdi. Ex vtroq3 istoz cōceptus genericus ⁊ ſpecificus habent vnitatē. Cōceptus aūt entis est vnus ex altero istoz tū.ſ. ex vnitate modi concipiendi:qui modus est confusio:non autem est vnus ex vnitate conceptibilis.

Sed contra hanc opionem arguit̄ tenēdo cum 2ª opione q̄ ens dicat aliquā rōnem ꝓpriā ⁊ distinctā. ¶ Primo. Illud qō est ſubm alicuius cōclusionis demōstrate/h3 necessario aliquā ꝓpriam rōnez. Sed ens est h̄:cum in prima ꝓbia multa de ente demonstrentur.ergo. Minor p3 ex tota metaphysica. Maior ꝓbatur. Tuz q2 passio demōstrata inest ſubto ꝑ ꝓpriā eius rōnez:vt p3 ꝑmo poste.cō.25. Tuz q2 de ſubto ꝑcognoscit̄ qd ⁊ quia. Notitia quid rei/est notitia ꝙceptus qdditatiui. ¶ 2°.ratio dans habitib⁹ ⁊ potētys distōnem ⁊ specificationē/est in se distincta ⁊ ꝓpria. Alioquin nūq3 posset iter alia ponere distinctionē:nec alicui dare vnitatem:q2 nihil dat alteri/saltē per se/oppositū sue rōnis. Albedo enim nō dat alicui q̄ sit formalr nigrum. Sed ens distinguit metaphysicā ab alys sciētys spālibus.4.metaphy.⁊ itellectum ab alys potētys:quū ens cōe/sit obiectū tā ꝑme phīe q̄ ēt intellectus:

ꝑ nōm.

Hōnda ꝙ ꝓ opio.

ꝑ nōm.

ꝑ nōm.

Cōcept⁹ genicus est ꝙfusus.

ꝓpugnatio opinionis ꝑmisse.

intell's:ꝛ tam po°:q̄ habit⁹ distinguant̄ per act⁹.ergo ens dicit vnam rōnem ꝓpriā ꝛ distinctā. ¶ 3° impole est aliq̄ cōparari in vno 3°:nisi illud dicat aliquā vnā rōnem. Naz cōparari aliqua in vno tertio nō est querere de ꝓpriis rōnibus eoꝝ:sed cui eorū magis cōueniat illud 3ᵐ in quo cōparant̄:sicut cum querit̄ /vtrum nix sit albior cigno:nō fit qō de ꝓpria rōne niuis aut cigni:sed cui eorū magis cō ueniat rō albi.Sed de his que sub ente cōtinent̄ queritur qō eorū sit magis ens:puta/cū querit̄ /vtrū suba sit magis ens q̄ accidēs:ergo ens dicit vnā ꝓpriā rōnez. ¶ 4° cum dī a ꝓbo.4.meta.tex.c.1.q enti inquātuz ens insunt ali/ que ꝓprietates:quero qd reduplicat̄ per ly inquantū.Aut eniz reduplicat tm̄ aliqua rō eorū/que sub ente cōtinent: puta bois/vel equi:aut oēs rōnes simul:aut ꝓpria ratio entis.Non p̄ᵐ:qz nulla rō ꝑticularis est per quā p̄mo con ueniant alicui ꝓprietates vles.s.bonū:verū:vnū ꝛ alia hꝫ. Non zᵐ:qz nulla passio cōuenit plurib⁹ eque p̄mo/ꝛ p se: vt pz ex diffinitione vlis.p posterioꝝ.tex.cō.2.ergo relin/ quitur q reduplicetur ipsa ꝓpria ratio entis.

Ad ꝓma **Ad argumenta** cōcedit q decē predicamenta sunt p̄mo diuersa.Nā ppō/in qua vnū de altero negat̄/est imediata:vt pz p posterioꝝ.cō.3z.puta dicēdo.nulla suba est quātitas.Sed p̄mo diuersa in nullo ꝛceptu conuenire posse itelligit̄ 3ʳ.Uno mō q nō cōueniant in aliquo cōce/ ptu formali:ꝛ sic est falsuz:qō pz.Tū qz ab oibus que sunt aliquo modo similia/pōt intell's abstrahere vnū cōceptuz formalē:oia aūt entia ꝛueniunt in hoc/qō est eē.Tuz quia deꝰ ꝛ bō sunt p̄mo diuersa:ꝛ tm̄ cōe est vtriq̄ eē subsistēs/ ꝛ esse absolutuz. ¶ Si aūt querat̄ /qs est iste formalis con cept⁹ entis/cōis oibus.Dico q est id qō formal in se mēs/ duz apprehendit ens/puta dicendo q ens est id cui cōue/ nit eē:cōstat aūt q hec rō cōis est oibus. ¶ Alio mō pōt itelligi q p̄mo diuersa nō cōueniant in aliqua vna nā vni uoca/ꝛ sic est verū.sed nō est cōtra nos:qz nō ponim⁹ ens hīe talez vnitatē. ¶ 3° pōt itelligi q non ꝛueniant in vno ꝛceptu reali obiectiuali habēte vnitatē distincti/siue vni tatem analogie ꝛ cōparationis:ꝛ sic est falsuz:ꝛ hoc modo ꝛueniūt in ente:q̄ de quolibet verificatur esse ſuba aut accidēs.Phīs aūt itelligit/q nihil est eis cōe zᵒmō. ¶ Itē ad ꝓfirmationes dī q sunt p̄mo itellecta:qz nullus est con ceptus obiectiuus ab eis p̄cisus:nā cōceptui formali ime/ diate cozrīdent in re ipsa decē gīa:ꝛ ꝓp hoc pz ad vtrāq̄ ꝓfirmationē. ¶ Ad zᵐ dī q si itelligit̄ de ratione formali siue cōceptu formali/minor est falsa:formali.n.rōni entis addūt oēs alq cōcept⁹:sed differenter.Nā alig addūt tm̄ ens rōnis:puta/vnū qō dicit ens/ꝛ supaddit negationē di/ uisionis:ꝛ bonū qō addit rōni entis respectū ad appetitū: ꝛ verū qō addit respectū ad intellectū.Isti autē sunt respe ctus rōnis:vt patebit infra.Quidā alq nō sic addunt:ſz iō dicunt̄ addere:qz dicūt ens magis ꝛcte ꝛ limitate/q̄ signi/ ficetur per formalē ꝛceptū entis.Luz ergo arguit̄.Aut ad/ dunt aliqd:aut nihil.Dico q addūt aliqd rōnis:nec repu/ gnat q enti reali addatur ens rōnis.Dico ꝓterea q ea que addūt zᵒmō/nō addūt aliqd/nec nihil:sed addūt aliq̄r:qz exprimūt aliqd alr/q̄ exprimat̄ per hoc nomē/ens.Si ꝛo itelligit̄ de cōceptu obiectiuo/negatur minor:qz cōceptus obiectiuus cozrīdens ꝛceptui formali entis/est hoc diſiū ctum suba vel accīs:ꝛceptus ꝛo cozrīdens cōceptui for/ mali subē/est altera pars determinate illi⁹ disiuncti.Dico p̄terea q si maior illius argumēti intelligit̄ de rōne ꝛ cōce ptu p̄ciso/ipsa est vera.Si ꝛo itelligit̄ de cōceptu disiūcto/ est falsa. ¶ Quidā tm̄ negant maiorē absolute:q̄ tale cozrīdēs est illimitatū:ꝛ explicant de diuina essentia/que est eadē relationib⁹ diuinis.ꝛ tm̄ relones inter se distinguū

ꝓ° diuersa i nullo conuenire 3ʳ itelligit

Maior unda plactum.

tur:ens aūt est illimitatū. ¶ Sed hec rīsio est insufficiēs: qz relones diuine eo mō sunt idē inter se:quo sunt idē cuz eēntia:sicut eniz idētificant̄ essentie:quātū ad esse:ita etiaz inter se:nā hūt idē esse. ¶ P̄. Illa rīsio assumit vnum/qō negare⁊ a ꝓbis.Unū nō est rīsio metaphysicalis:ſz theo/ logica. ¶ Ad 3ᵐ dī/q ꝛceptus formalis entis/est absolut⁹. Nā ens est id cui ꝛuenit esse.Constat aūt q in hac descri/ ptione aut rōne/nullus respectus implicat̄:ꝛ tm̄ huic rōni/ cozrīdent in re ēt relationes:qm̄ eis inquantū sunt entia/ debeāt esse.Potest enim cōceptus absolut⁹/distingui in rē absolutā/ꝛ in rē relatiuā:tāq̄ in ea que sibi in re cozrīdēt: ꝛ res relatiua:nō tm̄ iquātū est relatiua:ſz iquantū est ens/ pōt cōcipi nō ad aliō.Cōcept⁹ aūt obtiu⁹ entis:dic̄ sil' abso lutū ꝛ relonez sub disiunctione:ꝛ iō pōt in ea diuidi:sicut disiunctū diuidit̄ in suas partes.Res eniz significata per ens/est hoc disiunctū.Uel suba:vel quātitas:vel qualitas: vel relatio:ꝛ sic de alys decē generib⁹.Et sic cōcept⁹ obie/ ctiuus entis/est neuter ꝛ idifferens:ad absolutū:ꝛ relatiuū/ nō idifferētia aut neutralitate abstracti ꝛ p̄cisi:sed neutra/ litate disiuncti. ¶ Et si arguat̄.Contra.Qm̄ itellect⁹ attri/ buit vnū ꝛceptuz plurib⁹/ꝑm aliā ꝛ aliā rōnē:ille cōcept⁹ nō dicit vnā ꝛ eandē rōnē:qz si diceret vnam:intell's attri/ bueret ipm oibus ꝑm ipsaz:sed intell's attribuit ens sube:ꝛ accidenti/ꝑm aliaz ꝛ aliā rōnē:alia enim est rō de eē aliqd simpl'r:qō cōuenit sube:ꝛ alia est rō/de esse aliqd alterius ꝛ ꝑm qd/qō cōuenit accidēti.ergo ens nō dicit vnā rōnez. ¶ Rīdetur q ratio entis p̄t accipi dupl'r.Uno mō ꝑm se:vt nō est determinata ad subam.nec ad accidens:sed vt dicit vtrūq̄ disiunctim:ꝛ sic negat̄ minor.sicut enim suba dicit̄ ens.qz est suba vel accidēs:ita ꝓcise dicendū est de accidente.Alio modo accipit̄ ratio entis:vt est determina ta ad alteruz istoꝝ:ꝛ sic est alia ꝛ alia:sed sic negat̄ maior: nam etiaz ratio animalis:vt est determinata ad boiem:est alia a ratione animalis: vt est determinata ad asinuz:qz in homine habet rationalitatem:ꝛ non in asino.

Ipugnatio

Ad 3ᵐ quidem.

Replica.

Distictio. Solutio.

¶ Utrum conceptus entis sit precisus. Qō.II.

Uāc.q.vl de apud Lap.1.d. 2.q.1.

Queritur scōo vtruz conceptus entis sit p̄cisus ab oibus alys.Et argui tur q sic. ¶ Primo cuz dī/suba est ens per se/ aut ly p se/ꝺbit subam:aut accidēs:aut aliquid p̄cisum ab vtroq̄.Nō p̄muz:qz suba est id ad qō fit ꝛtractio:non zᵐ:qz ꝓpositio esset falsa.ergo tertiuz. ¶ 2°.Cōceptus in quo aliqua ꝛueniunt/est alius ab eis q/ bus distinguunt̄:sed suba ꝛ accidens ꝛueniunt in cōceptu entis:ꝛ distinguunt̄ suis ꝓpriis ꝛceptibus:ergo ille est pre cisus ab istis. ¶ 3°.vnius potētie est aliqō obiectū primū/ ꝑm aliquā vnitatē.Sed intell's est vna potētia:cuius obie ctū p̄mum est ens.ergo ens hz aliquā vnitatez.Maior pz: qz obz cōparat̄ ad poᵃᵐ:sic mouēs ad mobile:ista aūt dicū tur relatiue:ꝛ in relatiuis/plurificato vno plurificat̄ reli/ quuz.Minor ēt pz:quātū ad vtrāq̄ eius ptez.ergo sequit̄ ꝛclusio. ¶ Si dicat̄ q ens est vnū soluz ꝑm rōnem ꝛ non vnitate reali. ¶ Cōtra.Primū obiectū itellectus precedit oēm actū itelligendi/cum sit cā effectiua eius:ergo non est cōstitutū in suo eē/ꝛ in sua vnitate per actū itellect⁹. ¶ Cō firmat̄.qz prior est habitudo obiecti ad potentiā q̄ sit ad actū:qz prior est habitudo agētis ad passuz/q̄ ad formam inductā in passuz:qz forma nō iducit̄ nisi agens ꝛ passum sint approximata:sed obm se hz vt agēs respectu potētie. ergo prius respicit potētiā/q̄ actuz:ergo in illo priori non est ꝛstitutū per actū. ¶ 4°.Conceptus de quo itellect⁹ est certus/distinguit̄ ab oi eo/de quo itellectus non est certus. Sed intellect⁹ est cert⁹ de aliquo/puta/de luce qō est ens/ ꝛ nō est certus/an sit suba vel accidēs.ergo. ¶ Quinto.Cū dicitur/deus est ens:aut predicat̄ de deo ꝓprius concept⁹

Maē.q.vl de apud Lap.1.d. 2.q.1. ꝓma rō.

2ª ratio.

3ª ratio.

Cauilla/ tio. Ipugnatio

4ª ratio.

5ª ratio.

dei:aut cõceptus creature:aut vn⁹ ꝯceptus terti⁹ ꝑcisus ab vtroq;. Nõ ꝑ⁹. qz nihil eẽt aliud dicere nisi q; de⁹ est deus.

Confir⁹ Non z⁹:qz ꝓpositio esset falsa.ergo tertiũ. ¶ Confirmat. qz ꝯceptus entis aut distinguit a cõceptu dei ⁊ creature:⁊ sic hz ꝓpositũ:aut est idem alteri eozũ tñ:⁊ sic nõ põt ꝑdicari de altero:aut est idẽ vtriq;:⁊ sic cõceptus dei ⁊ creature eẽnt idẽ iter se:qz que sunt idez vni 3⁹:sunt ẽt idez inter se. ¶ 6⁹. Luz dicit ⁹ꝑs.7.meta.tex.cõ.z.q; suba est magis ens q̃ accidẽs:aut ista cõparatio fit in ordine ad ꝯceptus ꝓpꝛios:aut fit in ordine ad ꝯceptum cõem. Non ꝑ⁹:qz sic nõ esset aliud dictu/nisi q; suba est magis suba/q̃ accidẽs: imo ꝓpositio esset falsa:qz eque accñs est accñs/sicut suba est suba:ergo fit cõparatio in ꝯceptu cõi. ¶ 7⁹. Jd qõ ipꝛimitur itellectui ꝑma ipꝛessione est maxime vnũ:qz ꝑmus in vnoquoq; genere est maxime vnũ:⁊ iterũ si essent plura nõ ipꝛimerent ꝑmo:cũ intells incipiat a cõiozib⁹ ⁊ confusiozib⁹. ꝑ phys:cõmẽ.z.z3. Sed ens ⁊ res ipꝛimunt itellectui ꝑ⁹ ipꝛessione:vt dicit Auicẽ.1.meta.c.5.q̃ ens dicit maxime vnũ ꝯceptum:⁊ per ꝯñs abstractũ. ¶ 8⁹. Uni⁹ sciẽtie vnũ est obm:⁊ sub vna rõne formali:ꝑ quã insũt ei passiones:vt dicit ꝑmo posteriozũ.in illo ca. Scia autez certioz. Sed meta.est vna scia 6⁹ meta.cuius obz est ens:vt ꝑz.4. meta.tex.⁊.cõ.1.ergo ens habet vnam rõnem cõem deo ⁊ creaturis:quã metaphysicus considerat.

Tex.c.2.

Concto **Respondeo.** Oꝛ si loquamur de cõceptu formali/ satis ꝓstat q; ens dicit ꝯceptum ꝓprecisuz. Intells enim ꝯcipiẽs ens/dicit illud esse ens/cui conuenit eẽ:sicut dicit illud esse bonũ/qõ est appetibile. Sed

Scoti placitum. loquẽdo de ꝯceptu obiectiuo tenet Scotus/⁊ q eũ sequuntur/q; ens dicat vnũ ꝯceptum obiectiuũ precisuz:ita q; sic aial dicit animalitatẽ/que abstrahit ab oi nã inferioꝛi:ita ens dicit entitatẽ ꝑcisaz ⁊ abstractã/⁊ naturalr ꝓiozẽ suba ⁊ accidẽte.

Impugnat Sco. ꝑ⁹ ratio. ¶ Oppositũ huius opionis teneo in ista qõne/ ⁊ ꝓbo q; ens nõ dicat hꝺ ꝯceptum ꝑcisuz. ¶ ⁹primo. Si ens dicẽ ꝯceptũ ꝑcisũ/segt q; rõ Aril. ꝓbatis.10.meta.t.cõ. 8.q; ens ⁊ vnũ sunt idẽ/⁊ q; sicut ens diuidit in.10.ꝑdicameta:ita et vnũ:nõ ꝯcludat.ꝯñs est falsum.q̃ ꝯña ꝓbatur. Naz Lõmen.tex.cõ.8. ꝓbat hac ratione q; ens ⁊ vnũ sunt idẽ ꝛz ⁹ꝑ⁹/⁊ q; neutrũ eozũ est genus:qz ens ⁊ vnũ signi ficant decẽ ꝑdicameta.ꝑma significatiõe ⁊ sine medio. Sz si ens diceret ꝯceptũ ꝓcisũ/non significaret decẽ ꝑdicamenta ꝑ⁹ significatiõe ⁊ sine medio:qz ꝑmo significaret illum ꝯceptuz ꝑcisum:⁊ eo mediãte significaret decẽ ꝑdicamenta:qz oẽ dicẽs ꝯceptũ ꝑcisum/ꝑ ⁊ imediate ipm significat:sicut aial imediate significat aialitatẽ:⁊ hõ humanitatẽ:ens aũt nõ significat ꝑmo aliqd ꝑcisuz ⁊ abstractũ a decẽ ꝑdicamẽtis:alioquin nõ significaret ea imediate.ergo

Scõa rõ. ¶ Scõo segtur q; demõstratio posita ab Aristo.6.meta. ad ꝓbandũ q; meta.est ꝑma phia/nihil ꝯcluderet:sed hoc est falsuz.ergo ꝯña ꝓbatur.qñ ibi tex.⁊ cõ.3.sic arguitur. Si nõ essent aliq̃ alia entia ꝓter sensibilia ⁊ mobilia/phia nãlis eẽt ꝑma phia:sz xo sunt aliqua entia imobilia:meta. est ꝑma:sed sunt aliqua entia imobilia.ergo meta.est ꝑma phia:huius rõnis ꝑma ꝯditionalis posita in maioꝛi:nõ est vera:si ens hz ꝯceptuz ꝑcisuz:qñ si sint tñ entia mobilia/ adhuc habebit meta.qz ab hꝺ entib⁹ abstrahibilis est cõceptus entis/qui per se est ꝑcisus:⁊ sic ipsa poterũt cõsiderari iquantũ sunt mobilia ⁊ sensibilia:⁊ ẽt inquãtũ sunt entia/ꝓp illuz ꝯceptuz ꝑcisum:sz ꝯsiderare de reb⁹ inquãtum sunt entia/ꝑtinet ad soluz meta.vt ꝑz.4.meta.tex.cõ.1.⁊.6. meta.tex.cõ.1.⁊ cõ.4.⁊ in plerisq; alys locis. Lõceptus ẽt entis esset ꝑoꝛ cõceptu sensibilitatis/quẽ ꝯsiderat nãlis:vt ꝑz.ergo si ens hz ꝯceptum ꝑcisum:nãlis phia nõ erit ꝑma: ẽt dato q; in rerũ nã eẽnt tñ entia sensibilia:cui⁹ oppositũ itendit ꝓbare ⁹ꝑs ⁊ Lõmen.in ista sua demonstratione.

¶ 3⁹. Si ens hz ꝯceptum ꝑcisuz:segtur q; deus nõ sit ens simplicissimũ:ꝯñs est falsuz.⁊ ꝺ ⁹ꝑm.12.meta.tex.cõ.5.q̃. Consequẽtia ꝓbat. Ens cõe est simplicius deo.ergo deus nõ est ens simplicissimũ:ꝯñtia ꝑz.qz ꝯcept⁹ entis cõis/est ꝑ se alius a ꝯceptu dei:añs ꝓbatur. Dis ꝯceptus q; ad aliũ ꝺbitur/est eo simplicioꝛ ad quẽ ꝺbit:qz id ꝓ qõ ꝺbitur/est extra rõnem eius qõ ꝯtrahit:⁊ icluditur in rõne ei⁹/ad qõ fit ꝺctio. Sed ens ꝺbitur ad deũ per infinitatẽ/vel ꝑ aliqd aliõ hꝺ/q̃ aliqd.icludit in deo/qõ nõ icludit ĩ ente:⁊ ꝑ ꝯñs nõ est tãte simplicitatis q̃te est ens. ¶ Dicet forte q; ĩstud additũ trãslt in oimodã identitatẽ/ꝓp infⁱᵗᵉᵐ ipsius dei cui additur. ¶ Sed ꝯtra. Jd per qõ ꝑmo ꝯtrahit cns ad deũ est infinitas per te:qz tu vis q; ꝑma diuisio entis sit ꝑ finitum ⁊ infinitũ. Sed id cui addit infinitas/est ꝓius infinitate naturalr/⁊ in illo ꝓioꝛi quo est ꝓius infinitate/nõ est infinitũ:ergo infinitas ei addita/nõ transit in omnimodã identitatẽ cuz eo. ¶ ꝑ. Jd est simplic⁹/cui inest simplicitas taz entitatiue/q̃ modalr ⁊ cõceptibilr/q̃ cui inest simplicitas entitatiue tñ. Sed ꝯceptui entis/si est ꝑcisus:iest simplicitas oiꝺ modis. Deo aũt hz insit simplicitas ⁊ vnitas entitatiue:tñ inest pluralitas ⁊ distinctio modalr:imo ẽt ex nã rei.per te.ergo deus esset minoris simplicitatis q̃ ens. ¶ 4⁹. Segtur q; aliqõ ens reale qõ nõ est deus esset nã ꝓius deo:ꝯñs est falsum:qz cõis animi cõceptio est q; ꝑmũ in entibus sit de⁹. ¶ Jtẽ.qz oẽ absolutũ ꝑfus nã altero/põt esse sine eo:vt Scotus sepe dicit:⁊ sic illa qdditas potuit esse deo nõ exñte:ꝺ aũt est ipole. Nã segtur fozalr. aliqõ ens est.ergo vel est dependẽs vel idependẽs:qz ista diuisio est ꝑ ꝺdictozia. Si est idependẽs habeo ꝓpositum q; deus est:si dependẽs:tũc arguit sic. Ens dependẽs est:q̃ ens idependẽs est:qz ipole est q; aliqõ sit nisi ẽt sit id a q̃ sua exñtia dependet:tũc vltra.ens idependẽs est:ergo deus est. ⁹ꝓma ꝯña ꝓbat. Supponẽdo q; ꝯcept⁹ entis sit realis. Sicut ꝯcedunt aduersarij in ꝓpositio:⁊ arguit sic. Sit a.ꝯceptus entis ⁊ b.sit ꝯcept⁹ dei. Tũc sic.a.est nã ꝓius.b. ⁊.a.est ens reale.ergo aliqõ reale est ꝓi⁹.b:Minoꝛ ꝑz ex ꝑsuppositio. Maioꝛ ꝓbat ex diffõne ꝓpꝛietatis nãe:nã illõ est ꝓius nã:a quo nõ ꝙuertitur subsistẽdi ꝯña:sicut bñ sequitur.b.est.q̃.a.est.siue de⁹ est.ergo ens est:⁊ nõ sequitur eõ. Ens est.ergo de⁹ est.nisi forte gra mãe:qz.s.hoc ꝯñs est: est simplr nec̃ium.ergo. ¶ Dicetur forte q; qz deus ꝯtinet mõ eminẽtissimo totã nãz entis/nõ põt aliqd eẽ ꝑus deo: vñ non segtur q; ens sit ꝑus deo. ¶ Sed ꝺ. Jsta rñsio est qdẽ vera quãtũ ad hoc:q; qz deus oia ꝯtinet modo eminẽtissimo:ideo nihil est ꝑus deo:⁊ eam ponit. S. Tho.in lib. de nã generis.nec ad ei⁹ opionez segtur q; ad aliqd sit ꝑus deo:qz ipse nõ ponit ꝯceptum entis ꝑcisum:sz dicat q; ens ꝯtinet oia per ꝑdicationem:⁊ deus eminẽter ⁊ q; id qõ ita ꝯtinet est ꝓius eo qõ ꝯtinet soluz ꝼm predicationẽ:qz ꝓma ꝯtinentia est virtualis:⁊ scõa est cõtinentia ꝯfusa. Sed ex hoc non soluit argumentũ factuz ꝺ oppositã opionem: que ponit ꝯceptum entis ꝑcisum. vt ꝑz ex diffinitione ꝓpꝛietatis nature:opz enim aut negare illaz diffinitionem:aut ꝯcedere si ens hz conceptũ precisuz:q; sit ꝑus deo. ¶ Et si dicat/etiam ꝼm te ista ꝯñtia tenet. Deus est.ergo ens est:⁊ non ecõtra.ergo etiã ad tuã positionẽ sequit q; aliquid est ꝓius deo natura. ¶ Rñdeo q; non est simile:qz cuz ego ponã q; ens hz tñ ꝯceptum diuisiunctũ idẽ est dicere.deus est.ergo ens est.ac si diceret:deus est.ergo de⁹ vel creatura est. Constat aũt q; non segtur ex hoc aliquã naturã esse ꝓiozẽ:sed solum q; diuisiunctũ se hz in plus/q̃ quelibet ei⁹ pars:⁊ ꝯñter tot posita parte diuisiuncti/ad eam segtur totũ diuisiuctũ in bona ꝯñtia:⁊ hoc est verũ. Nam sicut bene segtur. Soꝛ.legit.ergo soꝛ.legit vel disputat:ita etiam cum arguitur. deus est.ergo deus vel creatura est.nihil aliud babetur

Tertia rõ.

Cauillat ratio.

Improbatur rñsio cauillosa.

4⁹ ratio

Cauillat ratio. Rumpit cauillatio

betur:nisi q disiunctiua segtur ad alterã eius ptẽ:sed vt dictũ est ex hoc non sequit aliquã nãm esse priorẽ deo. ¶ 5° arguit. Et suppono q oẽ vle dicit aliquaz vnitatẽ realem/minorem tñ vnitate numerali. ¶ Supponit 2°. q vnitas realis nõ est per opus intellis:sed ꝓuenit rebus/secluso oi opere rõnis. ¶ Supponit 3°. q que ꝓueniunt in vna fora reali/habẽt in ea similitudinẽ:et si nullus intellis eã apprehendit. ¶ Supponit 4°. q vle ẽm illã vnitatẽ realẽ quã ex se hz/sit in oibus suis inferioribus. Primuz suppositũ 2m 3m 4m sunt aduersary. 7. metaphy. Tertiũ est eiusdez in multis locis:qz ipse vult q respectus itrinsecus depẽdeat tñ a fundamẽto 2 a terminis. 2 ideo posito fundamento 2 terminis/de necessitate insurgit. Ex his arguit. Si ens dicit ꝓceptum ꝑcisum:segtur q deus 2 creatura nõ distẽt in infinitũ. ꝓñs est falsum. ergo añs. Falsitas ꝓñtis pz:qz opz oẽm distantiã esse infinitã:cuius alterũ extremũ est infinitũ. deus aũt est infinitus. ꝓña ꝓbatur. Illa que ꝓueniũt in vno ꝓceptu reali:2 in quibus est actu eadẽ realitas ẽm aliquã vnitatẽ realẽ/nõ distant in ifinitũ. Non enim distãt in hoc reali in quo sunt vnũ. ergo nõ in infinitũ:qz distãtia infinita tollit oẽm identitatẽ. Sed si ens dicit ꝓceptuz precisum: deus 2 creatura ꝓueniunt in vno ꝓceptu reali/habẽte in eis aliquã vnitatez realẽ. vt pz ex ꝑsuppositis. ergo non distaret a creatura in infinitũ. Nec põt dici. vt gdã rñdẽt: q secluso oi actu rationis nulla est cõuenientia formalis 2 actualis:sed tñ fundamẽtalis 2 aptitudinalis inter deuz 2 creaturã. Constat enim q ista rñsio repugnat ꝑsuppositis predictis/que necesse est ab aduersarys cõcedi. ¶ Confirmatur ratio principalis. Sit. a. ille ꝓceptus obiectiuꝰ 2 natura entis habẽs vnitatẽ realẽ in deo 2 creaturis secluso oi actu rõnis. Et quero. vtrũ sit dependẽs:an idependẽs:si dicis q est dependẽs. ergo cũ ẽm hanc vnitatẽ realem sit in deo:segtur q in deo est entitas dependẽs:2 sic deus nõ est ꝑmũ ens. Si dicis q est idependẽs. ergo cũ ẽm hanc vnitatẽ realẽ sit in creatura:sequit q entitas creature non est ab alio depẽdens. ¶ Si dicis q neq̃ est dependens neq̃ idependẽs:sed abstrahit ab vtroq̃. ¶ Contra. ista abstractio nõ est nisi per opus rõnis:sed logmur nos in argumẽto de illo ꝓceptu obiectiuo/quãtũ ad illã vnitatẽ realẽ:quã hz añ omne opus itellectus. ergo rñsio nõ est ad ꝓpositũ. ¶ 6° arguit. Si ens dicit ꝓceptuz obiectiuũ ꝑcisuz/sequit q dicat vnaz nãm cõez decẽ ꝑdicamẽtis. Sz hoc ẽ falsuz. ergo ꝓñtia pz. ꝓbatur falsitas ꝓñtis:qz Cõmen. 3. meta. cõ. 10. sic dicit. Impole est q vnũ 2 ens sint gña oium rerum. Sunt enim gñalissima altissima:quozũ neutrũ collocat ſ̃b altero:2 vtrũq̃ habet dñiam vnaz ꝓpriã/absq̃ eo q cõueniant in vnam naturam:hoc nomen igitur ens dictum de eis/non notificat de eis vnam naturam.

Tacite obiectiõi.

Cauillatio. ipugnatio

6ª ratio.

Ad ꝓmã rõnẽ Scotistarũ.

Ad rationes in oppositũ rñdet. ¶ Ad ꝓmã dicit q per ly per se. nõ ꝺbitur aliqd ꝑcisum:sed ꝺbitur totũ disiunctũ ad alterã eius partẽ. Ens. n. dicit hoc disiunctũ/suba vel accidẽs:cũ ℞o sibi addit /ly p se:fit ℥ctio disiuncti ad illã eius partẽ/que est suba. Et per hoc pz/q maior argumẽti est falsa:2 ꝓcedit ex insufficiẽti diuisione. ¶ Ad 2m dr:q si minor itelligit de ꝓceptu obiectiuo:sic est falsa:nisi forte itelligat q ꝓueniũt i vno disiũcto:in quo sensu ipsa ꝓceditur:sed nõ est ad ꝓpositũ. Dico enim q suba 2 accidẽs nõ ꝓueniunt in aliqua vna nã reali/habẽte vnitatẽ extra itellectũ. Si ℞o itelligit de ꝓceptu formali:sic cõcedit q eis corrñdet vn ꝓceptus formalis: 2 q distinguunt ꝓceptib ꝓprys 2 formalib:sed hoc non vertat in qõne:qz nũc q̃rim de ꝓceptu obiectiuo. ¶ Sz ꝺ arguit primo. quecũq̃ cadunt sub extremo positiuo ꝺdictiõis/habẽt nõ tñ cõitatẽ rõnis:sz ẽt rei. vt dr ꝑmo elen. Sed deus 2 creatura cadunt sub ente qõ est extremũ positiuũ ꝺdictionis. ꝺdicit enim non enti. ergo ens dicit vnitatẽ rei. ¶ 2°. Que distiguunt eẽntialr/2 nõ ẽm rõnẽ cõez inclusam in eis/hñt aliquã rõnez in qua ꝓueniũt. Sed deus 2 creatura distinguunt essentialr/2 nõ ẽm rõnem entis:qz vtrũq̃ est ens. ergo hñt rõnem in qua ꝓueniũt. ¶ Ad ꝑm ꝓceditur q deus 2 creatura cadunt sub ente/cui ꝺdictorie opponit nõ ens:2 ꝓnter q ens est cõe oibus/nõ tñ cõitate nois:sz ẽt rei. Ista aũt cõitas rei/nõ est ex hoc q aliqua res vna/sit cõis vtriq̃:sed qz hoc vel illud. s. suba vel accñs est eis cõe. ¶ Ad 2m dr eodẽ mõ/q hñt aliqd cõe disiũctũ in quo ꝓueniunt/2 distinguunt suis ꝓprys rõnib. ¶ Ad 3m ꝑncipale dr q rñsio ibi data est vera:qz ꝑter vnitatem disiuncti nõ hz aliã/nisi vnitatẽ rõnis. Ad vtrãq̃ ꝓbationẽ dr:q vnitas rõnis quã hz ens/est eo mõ quo sunt vnitates aliozũ vlium. Danc aũt vnitatẽ nõ facit intellis polis/cui ens est obm:2 hoc satis pz. Nã q̃ primũ spes itelligibilis est in itellectu possibili statiz vle est positũ in actu:qz talis spes repsentat ꝑcise nãz:que vt sic respicit vniformiter oia in qbus est. Abstrahere aũt spes est ꝓpriũ itellectus agentis. Et ad hunc sensuz dixit Cõmen. ꝑmo de anima cõ. 8. q itellectus facit vlitatẽ in rebus. ¶ Et si dicat. nõne itellis polis põt ꝓcipere nãm/abstrahẽdo a ꝑncipys/qb ipsa diuiditur. q facit vle. ¶ Rñdet q ꝓñtia nõ tenet:qz lz repsentetur nã vlis taz p verbũ formatũ q̃ per spẽm itelligibilẽ:tñ prius repsentat per spẽm:2 sic facta est vlis. 2 ideo nõ fit vlteri vel amplꝰ vlis/dum repñtat p vbũ formatũ ab itellectu polꝰ. ¶ Ad 4m ꝓceditur totũ. s. q ꝓcepꝰ entis est aliꝰ a ꝓceptu ſ̃be 2 accñtis:sed negat vlterior ꝓñtia qua inferr. si est alius. ergo est ꝑcisus. Est enim aliꝰ nõ/alitate ꝑcisionis:sed eo mõ quo disiunctũ est aliud a qualibet sui pte. Quedã tñ/que sunt ꝺ hanc rñsionez/soluent q̃ne sequẽti. ¶ Ad 5m dico q in ista ꝓpõne/deus est ens/nõ ꝑdicatur ꝓceptus:nec ſ̃be:nec accñtis:sed ꝓceptus entis/q est tertius:sed nõ est ꝑcisus:vt sepe dictũ fuit. ¶ Ad cõfirmationẽ dicit:q ꝓceptus entis distinguit ab vtroq̃:vt dictũ est:sed negat q sequat eũ esse ꝑcisum. ¶ Ad 6m dr:q duplr põt aliqd ꝑdicari de pluribꝰ ẽm prius 2 posterius. Uno modo p analogiã 2 cõparationẽ ad vnũ tertiũ/sicut est/cũ dr q vnus cibꝰ est sanior altero. Sanũ. n. dr magis de vno q̃ de altero/per analogiam ad sanitatẽ aialis. Ille enim est magis sanus/q pfectius caulat/aut ꝓseruat sanitatẽ. Et hoc modo ens nõ dr magis de ſ̃ba q̃ de accidente. Alio mõ dr aliqd magis de vno q̃ de altero per analogiã vni ad alterz/2 hoc est qñ aliqd est tale simplr/2 alterz est tale/solũ ex dependẽtia ad ipm. Et hoc mõ dr ens ꝓpius de deo/q̃ de creatura. qz creatura nõ est ens/nisi p ꝓpẽdẽtiã ad deũ. Et silr ꝓpius dr de ſ̃ba q̃ de accñte:qz accñs nõ est ens/nisi ex dependẽtia ad ſ̃bam. Dico igit ad argm. q in illa ꝓpõne nõ fit cõparatio ad vnũ tertiũ:sz est analogia vni ad alteruz:2 est sensus:ſ̃ba est ens simplr:2 accñs est ens ẽm qd/2 in ordine ad ſ̃bam. ¶ Ad 7m negat maior. sufficit enim q sit ꝑfectissimuz/2 de oibus verificabile:2 habeat vnitatẽ disiuncti:nec opz in eo eẽ maiorẽ vnitatẽ ad hoc/q sit ꝑmo cognitũ. ¶ Ad ꝓmã ꝓbõnẽ dico q cũ ens sit ꝑmꝰ iter oia:opz q hẽat maxie vnitatẽ. i. q vnitas ꝑmo 2 maxime ꝓsequat ens in suis suppositis:2 hoc est verũ. Nã id qõ ẽ maxie ens/est ẽt maxie vnũ:qz nullã hz cõpõnez. Et q̃to aliqd plus hz de entitate:tãto minꝰ hz de cõpõne. Itẽ vnitas ꝓsequit vnãquãq̃ rẽ inquãtũ ipsa est ens:2 nõ inquãtũ est tale vel tale ens. Sz nõ opz q vnitas maxima ꝓsequat ens i suo ꝓceptu. ¶ Ad 2m dr:q ens nõ hz plures ꝓceptus:nec nos istud dicimus vt argm ꝓcludit. ¶ Ad 8m dicit:q sicut cõiter dicũt expositores/in illo caplo ꝑmi posteriozũ q allegat 2 plertiz Egidius. sufficit q obm sciẽtie hẽat vnitatẽ analogie:2 sic est de ente:2 ex hac cõueniunt

ipugnat rñsio. Primo

Ad 5m

Ad q̃rtũ

Ad 6m

Dist̃ō notatu digna

Nõ ens ꝓpius dicat de deo q̃ creatura.

Ad 7m

Ad 8m

sibi sue ꝓprietates. Id enim quo ꝑmo conuenit sorti vnitas transcendēs est: qz sor. est ens. i. qz est suba vel accidens. Et sil'r albedo est vna: qz est suba vel accidens: & idē dōm est de alys. Deū. n. itellis itelligit hoc cōplexū. Ens est vnū. ap prehēdit/ꝙ hoc disiunctū/suba vel accns est vnū: & ꝙ vnū ꝓtingit vnicuiqz per tale disiunctum. Dico ꝓterea vt magis pateat qd dictū est: ꝙ sicut ens est analogū: ita & passiones entis. vñ nō opz ꝙ vnitas ꝓueniat sube per aliquā naturā cōem sibi & accīti: sed ꝓuenit sube per nām sube/accipiendo subam inquātū pōt cozrīdere nō trīn formali cōceptui sube: sed formali cōceptui entis: & accīti per nām accidentis. Et sicut accidēs nō est ens nisi per analogiā ad subam: ita ei nō cōuenit vnitas nisi per analogiā ad vnitatē sube. sufficit autem assignare hoc modo subiectū vnī/passioni/que est vna trīn vnitate analogie.

¶ Utrū ens dicat explicite vnū ꝓceptū disiūctū. Qō. III.

Alō Lap. vbi supꝛ.

Ratio ꝑ.

Te. c. 10.

Ratio 2.

Ratio 3.

Ratio 4.

Ratio 5.

Cōcept⁹ dī vn⁹ 3ꝝ.

Ueritur 3°. Utrum ens dicat explicite/& in actu ꝓceptuz disiunctum.

¶ Et arguit ꝙ nō. Primo segtur ꝙ ens non ꝑdicet de differentys. Sed hoc est falsum & ꝫ ꝑbm. vt ꝓbat. 3. metaphy. ḡ ꝫntia ꝓbat. Luz dī/rōnale est ens: hec ꝓpō per te equipollet isti. rōnale est suba vel accns. Si dicis ꝙ est accns/ꝓpō est falsa. Si dicis/ꝙ est suba habeo ꝓpositū. s. ꝙ genus ꝑdicet de differētia. ¶ 2° dicēdo: ꝙ deus est ens: aut infra ꝓceptū disiūctū entis ponit ꝓpriꝰ ꝓceptus deitatis/aut ponit trīn ꝓceptus suba & accītis. Si ꝑmum/segtur ꝙ nullus possit naturaliꝛ formare in mēte hanc ꝓpōnem. deus est ens: qz nullus hz nāliter ꝓpriū ꝓceptū deitatis. Si 2ᵐ/ꝓpō est falsa: qz deꝰ nec est accns: nec est suba ꝑdicamētalis. ¶ 3°. Si ens diceret ꝓceptū disiunctū/ea que caderēt sub hoc disiūcto/eēnt maxime decē ꝑdicamēta: vt cōiter est ꝓcessuz. Sz hoc est falsum. Tuz qz si rōnes decē generū ḡnalissimoꝝ eēnt de cōceptu entis/nō posset formari hec ꝓpō: bō est ens. gn sil'r cōciperet & distincte decez ꝑma gīa: & trīn laici ꝙ nesciūt distincte qd est. vbi/aut qñ cōcipiunt ens. Tuz qz cū ista decē gīa. vt dictū est: non ꝑdicent per se de vīntys: segtur ꝙ nec ens predicaret de eis. ¶ 4°. ille cōceptus ꝙ est oium cōissimus & maxime ꝫfusus nō includit actu ꝓprias rerū rōnes: qz cōceptus cōissimus est ꝑmo notꝰ. ꝓprie autē rōnes rerū/sunt note posterius. Sed ꝓceptus entis est oium cōmunissimus: & ꝑmo ipressius itellectui. vt dicit Auicēna ꝑmo metaphysi. capitulo. 5. ergo. ¶ 5° suppono: ꝙ ens & eē dicant eandē rōnē: & ꝙ si ꝑmū hz conceptū disiunctuz: ita & 2ᵐ. Tunc sic/si ens dicit conceptū disiunctū: seqnit ꝙ qō qz est: & qō si est. nō sint distincte qōnes: cuius oppm ponit ꝓbs 2° poste. tex. cō. 1. ꝫntia ꝓbat. Si ens dicit ꝓceptum disiunctū: idē est querere/si bō est. & si homo est suba vel accidens: qz querere si bō est: est querere si homo est ens per ꝓsuppositū. Sed querere si homo est suba vel accidēs/est questio. Qz est: & q̄rere si homo est: est qō an est. ergo

Respondeo ꝙ qz. S. Thomas nihil aperte dicit circa istud questitū. Diuersimode tn ad ipm rndetur ab his ꝙ sequunt eius doctrinaz. ¶ Pro cuius notitia est sciendu ꝙ ꝓceptus pōt dici esse vnus 3ꝝ. Uno mō vnitate forme/sicut est in oi cōceptu ḡnīco/& specifico. Hominis. n. conceptus est humanitas: que de se est vna nā. Et hāc vnitatē oēs Thomiste/negāt ab ente. vt patuit qōne ꝑcedēti. ¶ 2° dī cōceptus eē vnus/vnitate analogie & cōparatiōis: & hoc est qñ ꝓceptui formali cozrīdet tāq̄ cōceptus obiectiualis imediate/multitudo pluriū naturarū: q̄rū vna nō dī talis/nisi in ordine ad aliā. ¶ 3° dī ꝓceptus eē vnus vnitate disiunctionis/& hoc est qñ conceptui formali non cozrīdet precise vna nā: nec multitudo nāruz determinate: sed bene sub disiunctione. ¶ Dicunt igit aliq ꝙ ꝓceptus entis est vnus 2° modo. s. vnitate analogie: qz ens dicit deuz & creaturam/& subam & accīs: ita ꝙ oia ista imediate dicit: sz trīn vnū eorū/nō est ens/nisi in ordine ad aliud: puta accns in ordine ad subaz: & ens finitū/ꝑ analogiā ad ens infinitū. ¶ Sz qz iste modus dicēdi nō apparet mihi ita rōnalis sicut terti⁹. Arguo ꝫ ipm. Primo sic. Impole est itellectū distribuere aliquē terminū cōez/nisi apprehēdat totū eius ꝑmū significatū: sed intellis dicēdo/oē ens nō apprehēdit actu decez gīa ꝑma: nec deum & creaturā. ergo. ¶ Dico notāter in maiori/ꝑm significatum: qz duz dico. ois hō nō opz cōcipere qōlibet suppom humanū: qz suppositā sunt significata secūdaria: sz opz cōcipere totā nām humanitatis: & in hoc sensu accepta maioze. ipsa nō pōt rōnabiliꝛ negari. Minoz ēt pz: qz glibet experīt in se/ꝙ duz dicit/oē ens nō apprehēdit actu decē ꝑdicamenta. ¶ 2°. Jn oi vera ꝑdicatione eēntiali/opz ꝙ ꝑdicamētū ꝓueniat subiecto ꝫm totū significatū ꝑdicati: vt pz discurrendo in oibus. Luz. n. dico/albedo est color: sensus est/ꝙ nā coloris est in albedine: cuiꝰ rō est: qz oē supius includit gdditatiue in suis iferioribꝰ. Sz nlla res est de q̄ vere ꝑdicent oia decē ꝑdicamēta: & deus & creatura. vt satis pz. ergo ens nō significat oia ista determinate ꝑma sui significatione. ¶ Dico igit ꝙ ens nō dicit determinate decē ꝑma genera rerū. Sed dicit ea sub disiunctione. Et ꝑ decē gīa accipio subaz & accidēs. Subaz dico/put est cōe sbe ꝑtā/li/& ei q̄ non est in ꝑto: vt idē sit dicere: B est ens: ac si diceret. B est suba vel accns: ita ꝙ ista simpliꝛ cathegorica. hoc est ens. eqpollet isti de ꝑdicato disiuncto. hoc est suba vel accidēs. Et qz B disiunctuz vere & nec̄io & essentialiꝛ dī de oibus: sicut ēt affirmatio & negatio sub disiunctione de oibus verificant: vt dicit ꝓbs. 4. meta. ideo ens de oibus essentialiꝛ ꝑdicatur. Et sil'r intellis distribuēs ens/apphendit totū eius ꝑm significatū: qz apprehēdit istud disiunctū. ¶ Et si arguat cōtra. Impole est eundē ꝓceptū simul hīe cū disiunctiōe & sine disiunctione: sz si sint duo ꝓbi. quoꝝ ꝑmus dicat deū eē cām effectiuā oiuz: & alius dicat ens nō esse cām effectiuā: glibet eorū est certꝰ ꝙ deꝰ est ens: & totꝰ eorū ꝓceptus disiunctiuus cadit sup eē cām effectiuā: vel nō eē cām effectiuā. ergo disiunctio nō cadit sup ꝓceptum entis: sed trīn sup cām effectiuaz. ¶ 2° occurrat sorti aliqō/de quo trīn ipse dubitet. vtruz sit suba vel accns/& appelleꝫ. A. aut sortes apprehēdit A. aut nō. si nō. ḡ de ipso nō dubitat: qz qō non apprehēdit/nō dubitat. Si sic. ergo vel apprehendit ꝓceptu ꝓprio/vel cōceptui cōmuni. Si conceptu ꝓprio. ergo nō dubitat quid sit: si cōi habeo ꝓpositum ꝙ datur vnus cōceptus cōis sup illū conceptū disiunctuz. ¶ Ad ꝑm negat minoz. Nā cōceptꝰ disiunctus est cōpositus ex ptibꝰ disiuncti. & per ꝫns pōt accipi duplr. vno modo q̄tum ad suā totalitatē. alio modo/rōne suarū partiuz. Si ꝑmo modo/sic dico ꝙ quilibet eorū est certus ꝙ deus est ens. i. vel substātia vel accidēs: & eodē modo glibet est certus ꝙ deus est cā oium effectiua vel nō: accipiēdo istud disiunctū: inquantū est qōdam vnū: Si 2° modo sic quilibet est dubius: qz nullus eorū est certus de hac parte disiūcti: deus est suba: nec de hac parte. deus est accidēs: nec de ista. deus est cā effectiua oium: nec de ista. deus nō est causa effectiua. ¶ Ad 2ᵐ dicitur a quibusdam/ꝙ ille q dubitat. vtrum. a. sit substātia vel accidēs/nō apprehendit. a. ꝑ ꝓpriam spēm: nec per ꝓprium conceptū: sed habet quādā notitiam discursiuā. verbi gratia. ille qui dubitat: an deus sit substantia vel accidēs non habet ꝓprium conceptum diuinitatis: sed habet conceptū entis primi/vel cause prime: & habet conceptū substātie & accidētis/ꝓprie cogniti: & nunc apprehēdit aliquas ꝓprietates entis primi: puta ifinitatez/simplicitatē/& bꝫ: & dubitat vtruz iste ꝓprietates sint

Primus modus rñdendi ad questitum.

Impugtur modꝰ dicendi.

Rñsio ꝓprīa.

Conclo

Impugnat rñm.

Defendit responsio propria.

sint attribuēde ſube vel accñti:ꝛ ſic per diſcurſuꝫ ingrit:an deus/ſiue primū ens/ſit ſuba vel accidēs. Uel pōt breuiꝰ ꝛ clarius rñderi/ꝙ iſte q dubitat. vtruꝫ. a. ſit ſuba vel accñs: non apprehēdit. a. cōceptu ꝑprio:ſed cōceptu cōmuni ad omnia. ſ. ſub hoc diſiuncto/ſuba vel accidēs:accipiēdo hoc diſiunctū: vt eſt qōdaꝫ vnum:qz quilibet eſt certus ꝙ hoc diſiunctū: vt ſic/vere p̄dicatur de qualibet re:ꝛ nullus circa hoc vnq̄ dubitauit. Dubitat tñ que pars huius diſiūcti ꝓueniat ipſi. a. Et qz cōceptꝰ diſiunctus eſt ſupioꝛ ad quālibet ſui partē: ideo apprehendit. a. ſub cōceptu ſuperiori ad ſubam:ꝛ ad accidēs per ſe ſumpta:ſed nō ſegtur/ꝙ apprehendatur ſub cōceptu ſuperiori ad conceptū diſiunctū: vt eſt qōdam totū. Quādo igit dubitaꝛ. vtruꝫ albedo ſit ſubſtantia vel accidēs:nō apprehendit albedo ſub ratione albedinis:qz in ratione albedinis includit formalr ratio coloꝛis:ꝛ in rōne coloꝛis ratio qualitatis:ꝛ in rōne qualitatis ratio accidētis:ꝛ ſic nō dubitareť: vtrū eſſet accidēs:ſz apprehendit in rōne entis: Immo plus dico/ꝙ eſt ipoſſibile dubitare:an albedo ſit accidēs:accipiendo albedinem ſub ratione albedinis:qz in tali ratione icluditur accidēs gdditatiue:ſed bene dubitari pōt. vtrū iſta res que eſt albedo/ſit accidēs vel ſuba. ¶ Et ſi dicať. ℞:qz q cognoſcit lucez p ꝑpriam ſpēz:ſicut cognouerunt multi ꝓphi:pōt dubitare: an ſit ſuba vel accñs:ꝛ multi eoꝝ circa hoc dubitauerunt: ergo rñſio illa eſt falſa. ¶ Rñdetur ꝙ ſi quis apphendat lucē p ꝑpriam ſpēm:ꝛ ꝙceptū ſit vtiqz/ꝙ ipſa eſt qualitas: ſed pōt eē ꝙ talis ignoꝛet alia p̄dicamēta:puta qd ſit ſuba aut coꝛpus aut quātitas:ex quoꝝ ignoātia dubitabit. vtꝝ lux quā ſcit eſſe qualitatē ſit coꝛpus:eo ꝙ videt eā moueri de loco ad locū. Et ſic pz ꝙ intellꝫ certus de aliquo qō eſt ens/apphendit ipm ſub hoc diſiuncto/ſuba vel accidēs:ꝛ pōt dubitare que pars huiꝰ diſiuncti ei ꝓueniat. ¶ Et cuꝫ dixi ſupra ꝙ ꝙceptus entis pōt accipi: vt eſt vnū ens diſiūctuꝫ cōſtitutū ex ſuis ꝑtibus/hoc nō tollit:gn ſit oium ſimplicisſimus. Dicit. n. ſimplr ſimplex:qz non eſt reſolubilis in alios ꝙceptus ꝓozes q de eo p̄dicenť. oēs ℞ alij reſoluūtur in conceptū entis:ꝛ ſe habēt aliquo mō ex additiōe ad ipſum. Cū iſta aūt ſimplicitate ſtat ꝙ ens nō dicat aliquid p̄ciſuꝫ:ſed ſolū ſub diſiunctiōe. Et dī ſimplr: ſimplex:qz non eſt ꝓſtitutus ex duobꝰ cōceptibꝰ:quoꝝ vnꝰ aliū ꝑhat. in oppoſitū rñdeť. ¶ Ad ꝓmuꝫ negatur ꝓña. Ad probationez dī/ꝙ in hac ꝓpōne. rationale eſt ſuba vel accñs. non ſignificat ꝙ ſit ſuba/neqz ꝙ ſit accidēs:ſed qō hoc diſiunctū. ꝛ ideo nō ſequitur/ꝙ ſubſtātia p̄dicetur de rationali:qz ſuba non eſt hoc diſiunctū: ¶ Sed ꝓtra hanc rñſionez arguit. Rationale nō eſt ſuba: vt tu ꝓcedis:ꝛ rōnale nō eſt accidēs. ergo rationale nō eſt ſuba vel accidēs: ꝑbat ꝓña:qz ad falſificādum diſiunctū/ſufficit ꝙ ſit falſa quelibet eiꝰ pars. ¶ Rñdetur ꝙ hoc eſt falſuꝫ accipiēdo diſiunctū: vt eſt gd vnuꝫ in ſe. verbi gratia/appelleť hec diſiūctiua. Soꝛ. currit vel diſputat. a. ꝛ hec eius pars. Soꝛ. currit appelleť. b. ꝛ hec ps Soꝛ. diſputat appelleť. c. iſta ꝓña nō valet: hoc non eſt. b. ꝛ hoc nō eſt. c. ergo nō eſt. a. Ita dico in ꝓpoſito: ꝙ nō valet: rationale nō eſt ſuba formalr: rōnale nō eſt accidens formaliter. ergo non eſt formalr hoc diſiunctū/ſubſtātia vel accidēs. ¶ Ad 3m dī/ꝙ qñ dicimus/ꝙ ens ſignificat hoc diſiunctū/ſuba vel accidēs. nō accipitur ibi ſuba p̄ciſe ꝓ ſubſtātia p̄dicamētali: ſed vt abſtrahit ab ea/que eſt in p̄dicameto:ꝛ ab ea que eſt extra genꝰ. ꝛ eſt dicere. hoc eſt ſuba vel accidens. i. hoc eſt ens per ſe/vel eſt ens in alio. ¶ Ad 3m dicitur ꝙ ens dicit ſubam ꝛ accidēs ſub diſiunctione:ꝛ ꝙ non opz euꝫ qui formatꝫ hanc ꝓpoſitionē. deus eſt ens. concipere diſtincte decē p̄dicamēta: ſed ſufficit ꝙ habeat conceptū ſube ꝛ ꝙceptū. 9. generū accidentiū. nō qdem diſtincte: ſz vt ꝓueniūt in hac intētione cōi/eē in alio. ¶ Ad id ℞o qō dī de dīntys/eſt rñſum. ¶ Ad 4m dicit ꝙ argm ꝓcludit conceptuꝫ formalē entis non includere conceptus ꝑprios/eoꝝ que ꝓtinentur ſub ente:ꝛ hoc eſt verū. Unde nō oꝓtet/ꝙ itellectus formet conceptꝰ ꝑprios ſubſtātie vel accidētis/dum facit hanc ꝓpoſitionē. lapis eſt ens: ſed concipit ꝙ ei debeť eſſe:ꝛ poſtea ingrit an ei debeať eſſe per ſe vel in alio: huic aūt cōceptui nō coꝛrñdet aliqd p̄ciſum a ſuba ꝛ accidēte. Et per hoc magis pz rñſio ad p̄cedētem rōnē. ¶ Ad 5m dī/ꝙ queſtio an eſt: eſt queſtio ſimplex: ꝛ eſt ō eſt 2° adiacēte: qō aūt: qz eſt: eſt cōpoſita:ꝛ eſt de eſt 3° adiacēte:ꝛ querit de iherētia p̄dicati ad ſubm:ꝛ ideo vbi eſt idē eēntia. ꝛ eſſe: cuiuſmodi eſt tñ in deo: ibi iſte qōnes nō differūt quātū ad rem: ſed ſolū q̄tuꝫ ad moduꝫ: in alijs aūt diſtinguunť ēt quantū ad reꝫ. ¶ Ad argm aūt ꝑmo negatur p̄ſuppoſitū. Naꝫ ſz tam ens q̄ eſſe ſint analoga. non tñ ſunt idē: qz ens dicit eſſentiā:ꝛ eē dicit exiſtētiē. Dicit 2° ꝙ ꝓña prima nō tenet. Ad ꝑbationem dī/ꝙ querere ſi bō eſt: eſt querere: an exiſtat/ꝛ non eſt querere: an ſit ſuba vel accidens. Dicitur 3° ꝙ quocūq; modo dicať/non tollit: gn iſte queſtiones differant/ſaltē quantū ad modū. Dicit. 4° ꝙ ſi etiam quereretť: an homo ſit ſubſtantia vel accidens/dum queritur: an homo ſit: non ſequitur: quin differāt ille queſtiones/modo predicto.

¶ Utrum ens p̄dicetur vniuoce. Qō. IIII.

Queritur 4°. Utrum ens p̄diceť vniuoce de ōo ꝛ creaturis:ꝛ de ſubſtātia ꝛ accñte. Et vī ꝙ ſic. ¶ Primo ſequereť ꝙ rō ꝓphi. 2. meta. tex. cō. 4. ꝑbantis deum eſſe maxime ens/non concludat. Sed hoc eſt falſum. g̃/ꝓñtia ꝑbatur. Nam ibi ſic/arguit. Quicquid eſt cauſa alicuius in alijs ſm vniuocationē/eſt maxime tale. ſicut ignis: qz eſt cā caloꝛis in oibus calidis:ꝛ calidū dī vniuoce de oibus calidis: ideo: eſt maxime calidus. Sz deus eſt cā entitatis ꝛ veritatis in alijs ſm vniuocationem. ergo deus eſt maxime ens: pz ꝙ illa ratio expreſſe ponit vniuocationē entis ad deuꝫ ꝛ creaturā. ¶ Confirmatur: qz Cōmē. 4. meta. cō. 2. dicit ꝙ in ente inueniunť p̄dicameta eēntialia: ſicut inueniunť in genere/qō dicitur vniuoce. ¶ 2° accñs dī vniuoce de oibus accidentibus: ergo ens dī vniuoce de oibus entibus: ꝓña pz: qz ens eſt magis eſſentiale p̄dicatū q̄ qōcūq; aliud. Añs ꝑbatur: qz poſſe abeſſe ꝛ adeſſe ꝑter ſubiecti coꝛruptionē/eſt equalr in omni accidente. Sz illa eſt ratio accidētis. ergo. ¶ Confirmatur qz vnum: vt vnū: eſt vniuocū oibus generibus. ergo etiaꝫ ens eſt oibus vniuocū: ꝓña pz. Añs ꝑbatur: qz vnum dicit indiuiſionē/que eodē modo in oibus eſt. ¶ 3° accidēs continet formalr cōceptum ſube. ergo aliqd eiuſdē rōnis eſt cum ſuba ꝛ accñte: tale aūt nō eſt aliud niſi ens: cū nihil ſit ſupius ſuba ꝛ accidēte niſi ens. Conſequētia pz: qz cōceptꝰ ſube ꝓuenit ſubſtantie. Et cum formalr ſit in accñte iſte conceptus qui eſt vnius rōnis/eſt in vtroq; añs ꝑbatur. Conceptus gdditatiuus ſubſtātie/non pōt haberi ab itellectu per imutationē ſui a ſubſtātia: ſed ſolum ꝑ imutationē accidētis ſenſibilis: ergo accidēs ſenſibile cōtinet formalr conceptū ſubſtātie. pz ꝓña: quia niſi contineret eum formalr: non poſſet imutare intellectū ad hō conceptū: añs ꝑbatur. Intellectꝰ poteſt naturalr cognoſcere abſentiaꝫ cuiuslibet/qō per ſui p̄ſentiam ꝛ imediate imutat intellectū. Sed itellectus non pōt naturalr cognoſcere abſentiā ſubſtātie: alioquin poſſet naturalr cognoſcere ꝙ ſuba panis eſt abſens in ſacramēto altaris. ergo ſubſtātia non imutat intellectū imediate. Minoꝛ pz. Maioꝛ ꝑbatur: qz ꝓphs 2° de anima dicit/ꝙ ideo viſus eſt ꝙceptiuus abſentie luminis. i. tenebꝛe: qz imediate imutatur a lumine. ¶ 4°. Quicquid p̄dicatur gdditatiue

vīs Lap. 2 diſ. 2. q. 1. 2ª ratio.

1ª ratio.

2ª ratio.

Confirº

3ª ratio.

T. c. 103. 4ª ratio.

Alia rñº.

Ad ārtā

Ad qntuꝫ

Impugnatur.

Soluit.

Nō ſtat ꝙceptū entis ſimplr ſimplicez eē: ꝛ ſi diſiunctº ſit.

Ad ꝓmā rationem ꝓncipalē.

Reſellit rñſio.

Diluit impugnatio

Ad ſcāz

Ad tertiā

ue de multis/ꝑdicatur de eis vniuoce:cū sola vniuoca dicant quid de his que sub se ꝯtinent. Nō enīz sanū dicit gd de medicina/ꝛ de pulsu. Sed ens ꝑdicatur gdditatiue de suba ꝛ accidēte. ista enīz est in ꝑmo modo ꝓpositis. Suba est ens:qz subm nō pōt cōcipi sine predicato. Ratio enim
5ª ratio. substātie/est esse ens ꝑ se. ergo ens est vniuocū. ¶ 5°. omne nō vniuocū/pōt esse extra rōnem alicuius. sed ens nō pōt esse extra rationem alicui⁹. ergo nō est nō vniuocuz. Minor patet:quia per hoc ꝑbatur q⁹ ens non sit genus. 3. huius tex. cō. 10. Maior ēt ꝑz in equocis. Naz canis vt dī de latrabili/est extra rōnem canis marini. ꝑz ēt in analogis.
6ª ratio. Nā sanū vt dī de pulsu/est extra rōnē sani: vt dicit de dicta. ¶ 6° ens. ꝑdicatur de oībus ſm vnū nomē ꝛ candē rōnē. ergo est vniuocū:ꝓña ꝑz ex diffinitione vniuoci posita in ꝑdicamētis. Añs ꝑbatur:qz supza ꝑbatuz est:q⁹ ens hz
7° ratio. vnam rōnem. ¶ 7°. Nullū equiuocū aut analoguz distribuitur vnica distributione/ꝓ oībus sub se cōtentis. Sed ens distribuit vnica distributione ꝓ oībus. ergo non est equiuocū neqz analogū. Maior ꝑz. Nam cuz dico. ois canis latrat. nō fit distributio ꝓ cane celesti:qz ꝓpositio potest esse vera:dato q⁹ canis celestis non latret. Cū ēt dicit. oē sanū currit. distributio nō fit ꝑ medicina ꝛ pulsu. Minor ēt ꝑz. qz cū dico/oē ens est/sequitur formal'r. ergo suba
8ª ratio. est. ergo accidens est. ¶ 8°. ois ꝓpositio in qua ponitur terminus analogus vel equocus/est distinguenda cum sit multiplex:sed in ꝑmo ꝑncipio cōplexo ponit ens. ergo si ens nō est vniuocū. segtur q⁹ ꝑmū ꝑncipiū sit distinguendū:ꝛ per ꝓñs nō est certū. Et cū ingrediat aut formal'r aut virtual'r oēm demōrationem:segtur q⁹ ois demōratio sit ex
9ª ratio. incertis. ¶ 9°. qcqd repugnat deo inq̄tū est ens: repugnat ēt creature inq̄tū est ens. q̄ ens est eiusdē rōnis in vtroq̄.

Cōe oiuz phoz placitū. ens nō dicere tm̄ nois vnitate ꝛ cōitatem. Spectat ad materiā equocōrum

Respondeo In ista qōne est aliqd in quo cōmuniter ꝓbi ꝓueniunt ꝛ aliquid in quo dissentiūt. Id in quo ꝓueniunt est q⁹ ens nō est cōe oībus tm̄ cōitate equoci que est cōitas solius nois. Sed ēt cōitate aut rei/aut rōnis. Equocis enīz est cōe tm̄ nomen ꝛ non res significata: nec rō/siue cōceptus formatus ab itellectu. Nam huic nomini canis: cozrnīdēt tres cōceptus nō subordinati: ꝛ ille q ꝓuenit cani marino/non conuenit cani celesti.

Qō ens nō fit equocū

¶ Qō aūt ens nō sit oino equocū ꝑz:qz in equocis nō est ꝺdictio: imo multiplicitas ꝛ equiuocatio tollit ꝺdictionē. Ista enīz nō ꝺdicunt. Canis latrat. Canis non latrat. qz affirmatio ꝛ negatio/pñt referri ad diuersa. Esse aūt ꝛ non esse ꝑdicanť. sicut ꝺdictoria: ꝛ ista ꝺdicunt. Sortes est ens Sor. nō est ens. q̄ ens nō est cōe tm̄ cōitate nois. ¶ Sed questio est an ens sit vere vniuocū. Circa qō aliq dicūt q⁹ sic. Et distinguūt q⁹ vniuocatio est triplex. s. phyſica. Logica ꝛ Metaphyſica. Id/est vniuocū phyſice/qō dicit nām/que est vna ex nā rei/secluso oi opere rōnis. ꝛ per ꝓñs/que est vna vnitate reali. Isto modo dicūt q⁹ ens nō est vniuocū/sed tm̄ ſpēs ſpecialiſſima. Uniuocuz logice/est qō dicit vnaz ꝑmā intentionē stantē sub 2ª intētione: ꝛ hoc modo ens est vniuocū: qz dicit ꝑmaz intētionē: cui ꝓuenit aliqua 2ª intētio. s. intētio vl'is. Uniuocū metaphyſicū est/qō dicit vnū conceptū realē: siue vnaz ꝑmā intētionez abstrahibilē per intellectū a pluribꝰ ex nā rei: circūſcripta quacunq̄ intētione 2ª logicali. Et hoc ēt modo ens est vniuocū. Dīc enīz ꝓceptuz ꝑcisum/ꝛ abstrahibilez ab oībus inferiozibꝰ.

Scotiste affirmant ens eē vniuocū. Triplex vniuocū.

Scotiste.

S. Thomistaria. Scth.

¶ Dicūt 2° q⁹ analogia nō pōt stare cū vniuocatione phyloſophica: sed bene pōt stare cum vniuocatiōe metaphyſica. ¶ Dicunt 3° q⁹ ens hz tātā vniuocationē: que ſufficiat ad ſaluāduz ꝺdictionē. ¶ Dicunt 4° q⁹ cuilibet cōceptui reali vniuoco cozreſpondet duplex realitas: vna in se: alia in ſuis inferiozibus. ꝑma realitas est obiectiua. 2ª est ſubiectiua. Sed ꝑma abſtrahit ab exiſtētia: ꝛ non exiſtentia: ꝛ ea que ipſaz ꝓſequuntur. 2ª Xo cōcernit actualē exiſtētiam: ꝛ ea que ipſam ꝓſequuntur. ¶ Dicunt 5° q⁹ ꝓceptus obtiuus entis est ipſa entitas/non determinata ad hāc vel illā entitatē: nec ad exiſtere: vel nō exiſtere: nec ad hūc vel illuz modū eēndi. ꝛ ſm hanc realitatē hz ꝓpriā vnitatez ꝛ eē obiectiuū. Conceptus autē ſubiectiuus est ipſa entitas ꝑut est determinata ꝛ plurificata in ſuppoſitis actu exiſtētibus: ꝛ ſm hanc nō hz ꝑ priam vnitatē: ſed oīmodā diuerſitatē. ¶ Alij dicūt q⁹ ens nō predicat quoms modo vniuoce: ſed tm̄ analogice. i. ſm prius ꝛ poſterius. Et hoc videtur rōnabilius. ¶ Qz. n. ens dicat ſm analogiā nō opz ꝑbare: qz ab oībus est conceſſuz. Nam ꝓbs. 4. meta. tex. cō. 2. dicit q⁹ ens dicitur multipl'r: ſed ad vnū ꝛ ad vnā aliquā nām: vbi Cōmē. ſic ait. Hoc nomen ens dī multis modis. ſed nō equoce. ſicut canis: qui dicit de latrabili ꝛ marino: neq̄ vniuoce: vt aīal de boie ꝛ aſino: ſed est de noībus que dicunt de rebus attributis eidem: ꝛ ſunt media inter vniuoca ꝛ equoca. Idē ponūt ꝓbs ꝛ Cōmē. in multis alys locis: ſz ꝺ est ita aptuz in ꝺ loco: vt nō idigeat alia confirmatione. Qz aūt ens nō dicat vniuoce nūc est ꝑbādū. Et ꝑ ſic. Ens ꝑ te non est vniuocū phyſice: qz talis vniuocatio est tm̄ in ſpē ſpāliſſima: ſed est vniuocum metaphyſice. Sed quicquid est vniuocuz meta^ce. est vniuocum ſicut animal: quia aīal ꝑ te cum ſit genus/nō est vniuocū phyſice: ſz tm̄ logice/aut metaphyſice. Ens autē non est vniuocum ſicut animal: vt dicit Cōmētator expreſſe in verbis ꝑdictis. ergo non est vniuocū metaphyſice. ¶ Confirmatur: qz Cōmentator vbi ſupza/dicit expreſſē/q⁹ ens nō est vniuocum. ¶ Nec valet dicere/q⁹ loquit de vniuocatione phyſica: quia cum ꝑ te aliqua vniuocatio rei conueniat: nō dixiſſet abſolute ipſum non eſſe vniuocū: ſed declaraſſet quomodo est: aut nō est vniuocū. ¶ Confirmat 2°. qz qcquid dicit nāz aliq̄z/vnā vnitate reali/ē vniuocū phyſice: vt tu dicis. Sed ens ꝑ te: vt ꝑz ex recitatis ſupza: dicit vnam nām ſcilicet entitatē que est vna vnitate reali: cū oē vle (vt dicit ēt Scotus) habeat talē vnitatē. ergo ſequit q⁹ ens erit vniuocū vniuocatione phyſica: qō est cōtra te. ¶ Confirmat 3° quia Cōmētator 5° metaphy. cōmē. 4.° in fine querēs: an gñaliſſima ſint elemēta: que gñaliſſima dicebant ab antiquis eē ens/ꝛ vnum: ſic ait. Ista enim gña/nō habēt differentias cū non dicant vniuoce de alys: ſicut vnū ꝛ ens: Et 12. metaphyſi. Cōmē. 3° ſic ait. Subſtātia dicitur ens/ſil'r ꝛ alia predicamēta/ſm comparationē. ¶ 2° arguit ſuppōnēdo/q⁹ vnitas cōceptus formalis/nō ſufficit ad vniuocationē: qō ꝑbatur. Primo: qz ſequeret: q⁹ de ente reali: ꝛ de ente rationis aliquid ꝑdicaretur vniuoce. Sed hoc est falſum. ꝓñtia ꝑbatur: qz vtrūq̄ eoz pōt vnico ꝓceptu itelligi. Nā deus vno ꝓceptu itelligit oē ens reale ꝛ rōnis: ꝛ oēs priuationes ꝛ negationes ꝛ habitudines. Falſitas ꝓñtis ꝑbatur. Omne vniuocū dicit rōnem aliquam contrahibilē: ꝛ ꝑ ꝓſequens determinatā ꝛ diſtinctaz ab alys: qz ratio cōtrahibilis diſtinguit a ꝓtrahēte: cum nulla ratio trahat ſe. alioquin eēt actualis ꝛ potētialis reſpectu ſui. Sed ens/cōmune enti reali ꝛ enti rationis/nō dicit vnam rōnem contrahibilē ꝛ determinatam: cuius ratio est: quia cum ens ſic acceptum dicat oē reale ꝛ rationis: quero per qd poſſit cōtrahi. Nō ꝑ aliqd reale aut rationis: quia oē cōtrahens est extra ſignificatum ꝓtrahibilis: vt infra ꝑbabitur in. 19. q. qua queritur an genus ꝑdicetur de differētia. Non pōt ēt dici q⁹ cōtrabatur per ipſum nihil. vt de ſe ꝑz. ergo. ¶ 2°. Si vnitas ꝓceptus ſufficit ad vnitatē generican ꝛ ſpecificam: ſequitur q⁹ etiam ſufficiat ad vnitatē numeralē. Sed hoc est falſum. Nam omnes homines concipiuntur vno conceptu: ꝛ tamen nō ſunt vnꝰ numero: ꝓñtia ꝑbatur: quia nulla ratio apparet cum oēs boies ꝓcipiantur vno conceptu: q⁹

In ſcotū altera rō. Unitas cōceptꝰ formalis ñ ſufficit ad vniuocationē nois.

aliqui predicantur

Thomiſtaz ſnia.

Concl⁹

Qz ens nō dicat vniuoce ꝑbatio contra ſcotiſtas.

Confir⁹

Confir⁹

Confir⁹

Videt de datum

ptu:q magis ꝑpter hoc debeāt dici vnū spē:q̄ vnū numero:maxime cū ille cōceptus in se sit vnus numero:r p ꝓns si dat alteri vnitatē:magis dat vnitatē numeralē q̄ specificam. ¶ Tertio. Illa rō fm quā nomē vniuocū ꝓuenit pluribꝰ/est in illis rebꝰ: de q̄bus nomē predicaī. Sed cōceptꝰ formalis non est in ipsis rebꝰ. g̃ vnitas ꝯceptus nō sufficit ad vniuocationē. ¶ Et ꝓfirmaī: q̄ polē est q̄ aligs intellectus/saltē angelicus/vel diuinus vnico ꝯceptu intelligat canē latrabilē/r celestē/r marinū:r per ꝓns ista essēt vniuoca. qđ est falsum. Relinquī g̃ q̄ per rōnez accipiī res/siue ipa nā significata:siue ꝑ rōne formali obiua. ¶ Et exb̄ arguīt sic. Oē vniuocū dicit vnā rōnē p̄cisam r abstractam. Sed ens nō dicit rōnē obiectiuā p̄cisaz r abstractā a suba r accīte. g̃ nō est vniuocū. Maiorꝑz. Minor est ꝓbata superius. q. z^a. r adhuc ꝓbaī. Ille cōceptus p̄cisus entis/est realis per te. aut g̃ est a se: aut nō est a se. ꝑz ista: q̄ de quolibet est ꝛa affirmatio vel negatio. Si est a se. ergo est deus. Si nō est a se. g̃ est creatura: r nō est abstractꝰ a deo r creatura. ¶ Tertio. Quidditas entis p̄cisa r abstracta: aut est necesse esse: aut nō est necesse eē. ꝑz ista diuisio: q̄ extrema sunt ꝯdictoria. r per ꝓns nō hñt mediū: vt dī ꝑ posteriorꝫ tex. cō. 5. Si est necesse esse: cū ista qdditas icludaī formalr in oi ente: sequīt q̄ oē ens est necesse esse quo ad suā entitatez. Si nō est necesse esse. g̃ in deo est aliqd qđ nō est necesse esse. ¶ Rñdeī ad hoc q̄ necesse esse nō est aliud/nisi cōnexio nēcia qdditatis adesse: r iō ista qdditas in aliq̄ est necesse esse: r in aliquo nō: puta in creaturis: in qbꝰ nō hz necessariā ꝓnexionē ad esse. ¶ Sed ꝫ arguīt zᵉ. ¶ Primo. Quidditas entis abstrahit ab actuali exīntia/cū distinguāī. per te. foralr: siue ex nā rei. g̃ qdditas sic abstracta/vel est neēe esse: vel nō. Et arguīt vt ꝑus. ¶ Scōo. Si ens abstrahit a deo r a creaturis. g̃ ēt exīntia abstrahit ab vtroqz: q̄ fīē tu dicis: q̄ pōt intelligi qdditas/nō itellecto deo/nec creatura: ita etiā pōt intelligi existētia. Accipio g̃ qdditatez entis r exīntiā: vt sunt sic abstracta: r quero tūc/an qdditas: vt sic abstracta/cū existētia sit necesse esse: vel nō. Et silr arguo vt ꝑus arguebaī. ¶ Quarto. Que se totis distinguuntur/in nullo cōueniūt: qđ sit vnū vnitate reali alicuī nāe: sz deus r creatura se totis distinguunt: g̃ nō ꝓueniūt in aliqua vna entitate reali. Minor ꝑz: maior ꝓbaī: Quia si in aliqua nā ꝓueniūt/in ea nō distinguunt: g̃ nō distinguunt se totis: q̄ distingui se toto est distingui quolibet sui: aut q̄libet qđ est ipm. ¶ Ad hoc solet dici: q̄ distinguunt se totis subiectiue: sz nō obiue. ¶ Cōtra. Distātia infinita/non pōt esse: nec excogitari maior. Sz distātia creature a deo est infinita. g̃ rē. Sz eēt maior si distinguerent nō tm̄ subiectiue: sed etiā obiue. g̃. ¶ Quinto. Oē vniuocū hz aliqd p qđ cōtrahīt. Sed ens nō pōt ꝯhi. g̃ nō est vniuocū. Maior ꝑz: Minor ꝓbaī. Oē ꝯhēs/est extra rōnē ꝛcti: vt dicit ꝓphs. 7 meta. Sz nihil est extra rōnez entis: q̄ ens p̄dicaī de oibꝰ/nō tm̄ idētice: sz etiā foralr: vt ꝓbaī infra. in. 18. q. que incipit an ens p̄dicēt de suis passionibꝰ r dīys. g̃. ¶ Sexto. Si qđ de se est ens. r ei qđ de se est nō ens/nulla est cōis qdditas vniuoca. Sz deꝰ ex se est ens: r creatura ex se nō ens. g̃ nulla qdditas ē ei vniuoca. Maior ꝑz duplr. ¶ Prio. q̄ ens r nō ens sunt ꝯdictoria. g̃ in nullo ꝓueniūt. ꝓz ꝓña: q̄ si in aliq̄ ꝓueniret/eoꝝ oppō nō eēt maxia: cuī oppositum dī ꝑ posteriorꝫ: r in p̄dicamētis. ¶ Scōo. Si ens r nō ens ꝓueniret in aliq̄ qdditate cōi/segt̄ q̄ illa qdditas p̄dicaret de vtroqz: r p ꝓns ipm nō ens/eēt aliq̄ qdditas. Minor ꝑ baī: Jd qđ sibi derelictū: r oi alio circūscripto/mō hz eē: est ex se nō ens: q̄ ex se nō hz eē. Sed creatura est hꝫ: q̄ circūscripto deo/creatura nō hz esse: cū nō recipiat eē nisi a deo. ergo creatura ex se ē nō ens. ¶ Cōfirmaī. Jd qđ ꝓueniret alicui ex se ꝑ ꝑus ꝓueniret ei: q̄ id qđ ꝓueniꝫ solū ꝑ cām extrinsecā: Sz nō eē ꝓuenit creature ex se: r eē ꝓuenit ei solū ꝑ cāz extrīsecā efficiētē: g̃ ꝑus nā. creatura ē nō ens/q̄ ens. Accipio g̃ creaturā in illo ꝑozi: r arguo sic̄ ꝑus. Jn ꝫ ꝑozi creatura est nō ens: r deꝰ est ens. g̃ nulla qdditas est eis vniuoca.

Ad primū negaī ꝓña. Ad ꝓbationē dī q̄ licz trāsla tio latina: ita habeat sicut recitatur: tm̄ ex trāslatione arabica declarat: qđo accipiēda sit ibi vniuocatio. Sic enī dicit. Unūqōq; ꝑncipioꝝ ꝓprie est causa eorū fm q̄ sunt alie res q̄ ꝓueniūt in noīe r in intētione: r exponit Cōmē. que ꝓueniūt in noīe r diffinitiōe. Maior igitur ꝓbi sic intelligīt: id est maxime tale: qđ est causa alicuī in alio fm nomē r intētionē. Et sic ipsa est vera. r minor sumpta est vera: q̄ deus est causa entitatis in alys: scōm idē nomen r intētionē: q̄ esse illud cui cōuenit ratio que est diffō entis/est cōmunis oibꝰ. ¶ Et si inferī/q̄ oē tale est vniuocū: negaī. imo aliqđ analogū dicit vnū nomē: r vnā intentionē. id est diffinitionē. ¶ Triplex enī ē analogia. ¶ Primus modus est/q̄ analogū in mēte significat plures rationes: tam formales q̄ obiuas: quarū vna ad alteram habet ꝓportionez siue analogiam: siue attributionē: qđ idē est. Et hoc modo sanum est analogum. Significat enī sanitatē aialis: r medicine/r vrine: de quibus dī sanitas fm diuersas rationes. Ratio enim sanitatis aialis/est esse adequationem humoꝝ: r ratio sanitatis medicine est esse causatiuum sanitatis in aiali: vrine ꝛo ratio/est esse signum. ¶ Secundus gradus est quando terminus analogus: significat vnā rationē: qui hz diuersum esse in analogatis: r hoc modo corpus dicitur analogice de corruptibili r incorruptibili. Significat enim trinam dimēsionē que est eiusdē rationis in quolibet corpore. Sed in corpore corruptibili habet esse corruptibile: in celo autē habet esse incorruptibile. ¶ Tertius gradus est q̄ terminus analogus: significat vnam rationem: in qua non parificantur analogata: neq; etiam in esse: r hoc modo ens est analogum. Naz entitas habet esse in substantia r accidente: sed perfectius in substantia q̄ in accidēte: r ideo formalis conceptio entis est in substantia r accidēte tanq̄ in fūdamēto siue veritatis: r habet perfectꝰ fundamētum in suba q̄ in accidente. Ratio autē entis/est esse illud/cui ꝓtingit eē. Et ꝓpter hoc dicit ꝓphs r Cōmentator. 7. metaphy. cōmēto. z. q̄ oīa illa dicunt ens q̄ aliquo modo habēt eē. ¶ Ad ꝓfirmationē dicitur q̄ ibi ē similitudo r cōparatio in hoc q̄ ē eē predicatum eēntiale: r non in hoc/q̄ ē eē analogu. ¶ Ad zᵐ negatur añs: quia nihil est vniuocū pluribus p̄dicamētis/nisi forte aliquis terminus scđe intētionis: puta generalissimum r p̄dicamētuz. Unde accidēs si hoc modo accipiatur: dicetur vtiq; de eis vniuoce: scōm quē modū ꝓphyrius de accidēte locutus ē. Sz si accipiatur accidēs metaphy. sic dicit vnū cōceptum formalē. s. esse id/cui debeī esse inhereter: que ratio per prius dicīt de vno q̄ de alio/r diuersimode. Naz quātitas dicīt inherere: quia est mēsura substātie/r qualitās: q̄ est modificatiua: r sic de alys. ¶ Ad 3ᵐ dicetur. 7. hui. in illa q̄stione. vtruz substantia cognoscatur per ꝓpriam spēm. ¶ Ad 4ᵐ dicunt aliqui q̄ de mente. S. Tho. est q̄ ens de nullo creato p̄dicatur in qd: qđ ens dicīt ab esse: qđ in oībus creaturis est distincti a quidditate. ¶ Sz contra. Iz ens imponatur ab esse: nō tm̄ significat tm̄ esse: sed etiā eēntiā: r ideo hec ꝓpositio est vera/eēntia est ens: ꝓpter quod dico q̄ ad vniuocationē nō sufficit q̄ predicatū sit quidditatiuū siue essentiale subiecto: sed preter hoc requiritur q̄ ratio eius equaliter repñtet oīa de q̄bus dī: quod nō cōuenit rationi entis. ¶ Ad 5ᵐ negatur maior/de eo qđ est non vniuocuz/ sed analogum dicēs vnā rationē: hꝫ autē est ens. ¶ Ad 6ᵐ negatur ꝓña: q̄ opz q̄ illa ratio nō cōueniat vni ꝑ prius r alteri per posterius: talis autem est ratio entis. ¶ Ad 7ᵐ

Ad ꝓmā rōnem ꝑn cipalem.

Triplex analogie gradus.

Ad scōm

Ad 3ᵐ

Ad 4ᵐ

Ad 5ᵐ

Ad 6ᵐ

Ad 7ᵐ

3ª rō in Scotū. Aephilita.

Cauillosa rñsio.

Impugnatur cauillatio.

Rō 4ª in Sco.

5ª rō.

Tex cō.

6ª rō in Sco.

negatur maior de analogo dicente vnam rōnē. Cum enim ratio talis analogi saluet in oibus illis de qbus :predicat: ꝙsequens est q nomen hꝫ possit distribui pro oibus illis.

Ad 8m ¶ Ad 8m negat maior nisi illud analogum dicat plures rationes/quale nō est ens: vt dictū fuit.

Ad 9m ¶ Ad 9m negat ꝙntia q ex illo antecedente nō sequit aliud/nisi q ens dicat vnā rationē: sed nō sequit/quod sit vniuoca.

¶ Utrum ens sit analogū enti reali ⁊ rōnis. Qō. V.

Queritur hic an ens sit analogū enti reali: ⁊ enti rōnis. Et arguit q sic.

p° ratio. ¶ Primo. Ens est analogū oibus que cadunt sub cōsideratione metaphy. Sed aliquod ens rōnis/est de cōsideratione metaphysici. ergo. Maior pz. Minor ꝓbat. Diuisio inter ens reale ⁊ ens rōnis est tm diuisio rōnis: cū alterū extremū nō sit reale. Sz ꝙsiderare de hac diuisione ptinet ad metaphysicū/cū non

2° ratio, appareat ad quā alia sciam pertineat. ergo. ¶ Scōo. Plus distant deus ⁊ creatura qꝫ ens reale ⁊ ens rōnis. Sed deo ⁊ creature est aliqō cōe analogū: vt ꝓbat ex qone ꝑcedēti. ergo ēt enti reali ⁊ enti rōnis. Maior pz. q distantia infinita excedit oēs alias: deus aūt distat in infinitū a creatura.

3° ratio, ergo. ¶ Tertio. Conceptus de quo aliqs est certus: aut est vniuocus aut analogus his de qbus intellectus est dubi⁹. Sed de aliquo. puta de figmēto itell's est certus q est ens: ⁊ est dubi⁹: an sit ens reale vel rōnis. g̃ ꝓcept⁹ entis est istis

4° ratio, analogus. ¶ Quarto. Impole est aliquā vnā passionē conuenire duob⁹/nisi habeāt saltē vnitatez analogie: q vnius passionis est vnū subz. Sz intelligibilitas est passio entis/ ⁊ conuenit taz enti reali qꝫ enti rōnis. g̃ bñt vnitatē analogie.

¶ Cōfirmat. q itellectus non pōt ferri in aliq plura/nisi in vnitate alicui⁹: qō sit p̄m obm itell's: ⁊ q sit p ꝓpriꝫ vnū: q vnius potētie est vnū adequatū obm. Sz intell's fert super ens reale ⁊ ens rōnis. g̃ ꝓuenit in aliquo vno p̄mo obo intellectus. Tale aūt obiectum/nō potest esse sola vox. igitur est vnum vnitate conceptus.

Distinctio Respondeo ⁊ premitto huic qōni vnū/de quo infra erit spālis qō in boc. 10. lib°. l. q entia rōnis sunt in triplici genere. Nā ꝑuationes sunt entia rōnis: negationes sunt entia rōnis: ⁊ aliqui respect⁹. puta/relo idētitatis alicui⁹ ad seipz. fūt entia rōnis. Nec ꝑter ista dari possunt alia entia rōnis: nisi forte qs dicat/q ēt entia ꝓhibita: vt chimera ⁊ tragelaphus sunt entia rōnis. Qz eni ista sint aliquo modo ens pz. q 4°. metaphy. textu ⁊ cōmēto 2°. dicit: q ens dicit quatuor modis. Primo dicitur ens id qō est in genere substātie. Scōo dī ens quicquid est in aliquo genere accidentis. Tertio dī ens id qō est via ad substātiā ⁊ accidētia: cuiusmodi sunt gīo ⁊ alij mot⁹. Quarto dicunt entia priuatiōes ⁊ negationes. ⁊ etiā scōo intelligibilia que sunt res logice: vt dicit Cōmētator. Quis aūt scōo intelligibilia que sunt res logice: nihil aliud sunt: nisi respect⁹ rationis qui ꝓsequunt res ꝓut bñt esse obiectiuū in intellectu: sicut ibi declarabit. Qz aūt nullū triū ꝓdictoꝝ sit ens reale ꝓbat. ¶ Primo/qz omne ens reale dicit aliquā nām: cui non repugnat existētia. Sed ista nullā dicūt nām. priuatio eni ⁊ negatio nihil dicūt: sed tm remouēt. Respect⁹ etiā rationis non habēt aliud esse: nisi tm esse cognitū. g̃. ¶ Secūdo. Dē ens reale: aut est finitū: aut infinitū: Sed predicta nō sunt ens ifinitū: vt pz: nec ens finitū: aliogn eēnt i genere aliquo. qz ens finitū imediate diuidit in decem gīa. g̃ ex ꝑdictis sequit: q ista ꝓpa non valet. hoc est ens rationis. g̃ est ens. Nā a termino sumpto cū alio distrahēte: vel diminuēte ad eūdē sumptū simpl'r/nō valet ꝓpa. vt dī 2°. pi bermenias. Sed ly rōnis. distrahit: aut diminuit rōnez entis. Cum eni ens rōnis. non habeat: nisi esse cognitū: idē est dictū. hoc est ens rōnis: ac si diceret/hoc est cognoscibile/vel opinabile/vel imaginabile. Constat aūt/quod ꝑdicta diminuūt rationē entis. Et ꝓpter hoc bñ dixit hēricus quolibet 3° qōne p̄ma: colūna 3ª: circa fīnē: q diuisio entis in ens reale ⁊ ens rōnis/est sicut diuisio hois in hoiem verū: ⁊ hoiez mortuū. ¶ Quantū ꝯo ad id de quo principal'r queritur: dico q enti reali: ⁊ enti rationis/ens non est analoguz. ꝓbat. ¶ Primo. Nullus termin⁹ analogus vere dī de aliquo: nisi ratio per terminū significata in eo reperiat. Sed ratio significata per ens/nō saluat in ente rōnis: ergo. Maior est nota per se. Minor ꝓbat. Ratio significata per ens/est ꝑ q.3. diſiunctū: substātia vel accidēs: vt patet ex dictis supra. Sz hoc diſiunctū non saluat in ente rōnis. aliogn ens rationis aut eēt in ꝑdicamēto: aut esset nobili⁹ aliquo: qō est in predicamēto: sicut dī de substātia: que est p̄ma causa ⁊ transcēdit oē genus. ¶ Scōo. Nulli contento sub analogia entis repugnat existētia: q ens est id cui conuenit esse: Sed enti rōnis repugnat existentia: ergo. Maior p z: Minor ꝓbat: Existētia est act⁹ essentie: sed ens rationis nullā dicit essentiam. ergo ei nulla pōt ꝓuenire existentia. ¶ Tertio. Ubi est analogia: ibi est aut realis significatio vni⁹ ab altero: sicut sanitas significat per vrinā ⁊ pulsum: aut est realis causalitas ⁊ ꝓductio vnius ab altero: Sed ens rōnis nō significat ens reale: vt pz: nec est causa eius: nec causatum ab eo: qm realis ꝓductio nō est nisi ab ente reali: nec pōt terminari nisi ad ens reale. g̃. ¶ Quarto. Inter oia analogata est aliqua sil'itudo ⁊ ꝓueniētia vnius ad alterum: Sed rationis entis ad ens reale nulla est sil'itudo. g̃. Maior pz ex ratiōe analogie. Minor ꝓbat. que plus distāt qꝫ ea que distāt in infinitū in nullo sunt sil'ia: Sed ens rationis plus distat ab ente reali qꝫ deus a creatura: ⁊ de⁹ ⁊ creatura distāt infinita distātia. ergo. Maior est nota cuz scōa parte minoris: p̄ma eius ꝓbat. Plus distāt extrema alicuius distinctionis/ qꝫ ea/que continētur sub aliquo membro eiusdem distinctionis: Sed ens reale: ⁊ ens rationis sunt extrema illi⁹ distinctionis/que est inter ea: deus aūt ⁊ creatura continētur sub altero extremo. s. sub ente reali. g̃. Ex ꝑdictis infero q ens non est cōe enti reali: ⁊ enti rationis: nisi tm cōitate vocis: qualis cōitas reperitur in terminis equiuocis: ⁊ ideo dicit mere equiuoce de vtrisqz: qō etiā magis pz: qz talis est diuisio entis in ens reale ⁊ ens rationis: qualis est diuisio hois in hoiem viuū: ⁊ hoiez mortuū: modo homo dicitur tantuz equiuoce de viuo ⁊ mortuo: sicut etiaz oculus: vt dicit ꝓbs secundo de anima. textu commenti. 9. ergo.

Ens est equiuocū enti reali ⁊ rōnis.

Ad primum dicit/q aliquid pertinet ad considerationē metaphysice dupliciter. vno modo per se: alio mō ꝓsecutiue ⁊ secūdario: Si primo. Sic negat minor: ⁊ ꝯceditur maior: Si secūdo mō. Sic negat maior. Dico aūt q ꝓsiderare distinctionē inter ens reale: ⁊ ens rōnis ptinet ad metaphy. tm ꝓsecutiue ⁊ remote. Obiectū eni metaphy. adequatū est ens reale: sub quo nō cadit illa distinctio: sed tm ꝑter ꝓsiderat distinctionē sui obiecti a quocūqz alio.

Ad ꝓmā rationem. ꝓncipalez

¶ Ad 2m negat maior. Ad ꝓbationē dī: q aliq distare in infinitū ꝓtingit duobus modis. Uno mō ex sola infinitate alteri⁹ extremi: sicut si aliqua albedo in subiecto esset intēsa: vt quatuor. Et alia albedo eēt separata ab omni subiecto: ipsa esset infinite intēsa: ⁊ de tali distātia negat maior. Nam illa albedo: vt quatuor plus distaret a nigredine: qꝫ ab albedine separata. ⁊ hoc mō distat deus a creatura: qz ipse est entitatis infinite. Alio mō dicunt aliqua distare in infinitū: nō ex infinitate alterius extremi: sed soluz qz vnū ad aliud nullā habet conuenientiā: nec est assignare aliquā nām in qua quouis modo ꝓueniant: ⁊ sic cōceditur maior: ⁊ negatur minor: qz de⁹ ⁊ creatura nō distāt hoc mō in infinitū: sed bene ens reale: ⁊ ens rōnis sic distāt: ⁊ ideo argumentū potius ꝓcludit ꝓpositū: qꝫ oppositū.

Ad scōaz rationem.

Distare in infinitum est duobus modis.

Cōclusio. Rñsio ad id qō queritur.

¶ Ad 3m

Ad tertiã rationem. dī:q; ipossibile est intellectū formare vnū ꝯceptū cōez enti reali ⁊ enti rōnis:cū nullus ꝯceptus sit eis cōis:⁊ ideo negatur minor:qz intellꝰ solū est certus:q; tali figmento ꝯuenit hoc nomē ens:⁊ nō est certus de aliquo cōceptu ei ꝯueniente:nisi de ꝯceptu vocis.Concipit enim q; hec vox/ens/

Ad ūrtã rationem. dī de ente rōnis:⁊ dubitat:vtrū ꝯceptus entis realis:an entis rōnis ei ꝯueniat.¶Ad 4ᵐ negaᷣ maior:qñ passio est mere equiuoca:⁊ hꝰ est itelligibilitas dicta de ente reali:⁊ de ente rōnis.¶Ad ꝯfirmationē dī ꝑmo q; obiectū adeq̄tum intellectus a quo hz intellectus:q; sit vna potentia ab alys distincta est tm̄ ens reale:sicut etiã soluz ens reale est obiectū adequatū metaᶜᵉ:cū quo tm̄ stat q; ꝯsecutiue metaphysica sit de aliquo ente rōnis.Et silr q; intellectus cognoscat ꝯsecutiue ens rationis.Nec istud repugnat adequatiōni:dī eniz adequatū nō ex hoc/q; poª vel habitꝰ nullo mō possit in aliud:sed qz non potest in aliud per se:sed tm̄ consecutiue:qō pz.Nam adequatū obiectū visus est color vel lucidū:vt pz zº de aia.⁊ tm̄ per visuz cognoscimus tenebrã sed per accīs:vt dī in eodē loco:que tm̄ tenebra non ꝯtinetur sub lucido:nec sub colorato.Dī zº:q; potētia que fertur in plura hz aliqd in qō per se fertur:in aliud aūt ferī nō p se:nec ꝑpter aliquã vnitatē cuz illo ꝑmo:sed ꝯsequēter:ita q; in istud ferri non posset:nisi ꝑus esset lata in illud ꝑᵐ.⁊ hoc modo intellectus non potest apprehendere ens rationis:nisi precognito ente reali.

Uo itelligat adequatio in obto poᵉ.

Tex.ꝯ.66

¶Utrum conceptus entis sit realis. Questio. VI.

Ꝓdia rō. QUeritur sexto vtrum conceptus entis sit realis.Et arguitur q; non.

¶Primo.Omne reale citra deum/est in aliq̄ genere.Sed huiꝰ ꝯceptus nō est in genere/cū circumeat omnia genera.ergo non est realis.

Scda rō. ¶Scdo.Nullum reale vere predicatur de ente rationis.Sed cōceptus entis vere dicitur de ente rationis.ergo nō est realis.Maior patet.alioquin ens rationis esset ens reale.Minor est in litera.tex.cō.z.vbi dicit phūs ⁊ Cōmen.q; negationes sunt vno modo entia.

In oppositum arguiᷣ.qcqd est essentiale decez generibus est reale:cuz ens rationis de nullo ente reali essentialr predicet:aliqn reale dependeret a nō reali.Sed ꝯceptus entis est essentialis decē generibus.Illa enim ꝓpositio est in ꝑmo ꝑsertis:in qua predicatur ens de aliquo decem generū:ergo.

Cōclo pª **Rñdeo** tribus conclusionibus.Quaꝝ prima hec est. ¶Formalis conceptus entis est realis/quocunqz modo accipiatur ens.Probaᷣ sic ista ꝯclusio. Quicqd est alteri inherens/est ens reale.Sed formalis ꝯceptus entis est alteri inherens.ergo.Maior ꝓbatur:quia omne accidens est ens reale.Sed omne inherens alteri/est accidens.ergo est ens reale.¶Et cōfirmatur:quia ens diuisuz in substantiam ⁊ accidēs est tm̄ reale.Minor ꝓbaᷣ:qz cōceptus formalis est accīs inherens intellectui.¶Et si dicatur:q; ens intentionale diuiditur contra ens reale:sed cōceptus est quid intentionale.ergo nō est ens reale. Maior patet ex se.Minor Cōmentatoꝛ.3.de anima.cōmento. 26.vbi conceptus/appellat intentiones.¶Respondeᷣ q; huiusmodi entia intentionalia sunt quidem in se quedam realitates:sed dicuntur esse intentiones per comparationē

Cōclo 2ª ad obiectuz:⁊ ideo dicuntur intentiones obiecti.¶Scda conclusio. Conceptus obiectiuus entis:quod est cōmune enti reali:⁊ enti rationis non est realis nec rationis:sed abstrahit ad vtroqz.Probatur ista ꝯclusio tripliciter.¶Primo.Omnis cōceptus cōmunis pluribus/⁊ superioꝛ eis/includitur per se in quolibet eorum.Sz conceptus entis hoc modo accepti/est cōmunis ⁊ superioꝛ enti reali:⁊ enti rationis.ergo clauditur per se in conceptu vtriusqz.Sz nullum reale clauditur per se in ente rationis.ergo ille conceptus non est realis.Maioꝛ patet:quia inferius diffinitur per suum superius.Minoꝛ etiaz patet:qz omne totum est cōmunius ⁊ superius partibus subiectiuis.Antecedēs ꝛo scē consequētie ꝓbatur:quia si aliqō reale cōueniret per se enti rationis:tūc ens rōnis esset ens reale:sicut quia animal per se clauditur in cōceptu hois:ideo hec est vera.hō est animal.¶Scdo.Ens rationis:⁊ ens reale in nullo reali conueniunt.Sed conueniunt in cōceptu entis.ergo conceptus entis non est realis.Minoꝛ patet.Maioꝛ probaᷣ: quia differētie que ex opposito diuidunt aliquod cōmune/non coincidunt adinuicem:nec aliqua earum coincidit cuz diuiso.Sed ens reale:⁊ ens rōnis diuidunt ens.ergo ens diuisum non coincidit cum hac differentia diuisiua:que dicitur/ens reale.¶Tertio.Minus conueniunt substantia ⁊ chimera:q̄z accidens.Sed substantia ⁊ accidens nullam aliam cōuenientiam habent in aliquo reali:nisi in ente reali.ergo substantia ⁊ chimera:que est ens rationis/in nullo reali cōueniunt:aliqn tm̄ conuenirent:sicut substantia ⁊ accidens.Maioꝛ patet:quia aliquid predicaᷣ de suba ⁊ accidente:qō non predicaᷣ de chimera.Minoꝛ etiam pz:qa nullū reale est superius ad substantiam ⁊ accidēs nisi ens. Ex qbus oibus pz:q; ens cōmune enti reali:⁊ rationis/non dicit ꝯceptuz obiectiuā realem/nec rōnis:sed abstrahit ab vtroqz.Qz enim non dicat ꝯceptū realē ꝓbatū est:⁊ eisdez rōnibus ꝓbari pōt:q; nō dicat ꝯceptū rationis.¶Tertia cōclusio.Ens cōmune deo ⁊ creaturis:⁊ substātie ⁊ accidēti dicit ꝯceptum obiectiuum realem.Probaᷣ ista ꝯclusio. ¶Primo.Obiectum intellꝰ est ens reale.Sed conceptus obiectiuus entis est obiectū intellꝰ.ergo est realis.Maioꝛ ꝓbatur.Oēm intellectus non est fabricatū ab intellectu.q̄ est reale:Consequētia pz:qz omne ens rōnis:siue omne ens non reale fit per intellectuz.Aīs ꝓbatur.Oēm intellꝰ est ꝑius intellectu ⁊ actu eius.q̄ non est fabricatuz ab intellectu.Cōsequētia pz:quia ois effectus est posterioꝛ sua causa. Aīs est phūi.zº de aia dicentis.q; oba sunt ꝑuia actibus ⁊ potētys:qō maxime verū est de potentys passiuis:qz oēm potentie passiue se hz ad eam:vt agens ⁊ mouēs:omne aūt agens est ꝑius passo.¶Secundo.Subiectum metaphysice est ens reale.Sz ens/cōmune deo.⁊ creaturis/est subz metaphysice.ergo.Maioꝛ pz:qz metaphysica est scia realis.Minoꝛ patuit supra in ꝑmo.Dī autē ens esse obz intellectus ⁊ metaphysice:quo ad conceptū eius obiectiualē:qz quidditas entis.⁊ oia que sub ea continentur:possiunt per intellectum:⁊ per habitum metaphysice cognosci.¶Tertio.Subiectū non est minoris realitatis:q̄z eius ꝓpria passio.Cum passio habeat esse a subo dependēs. Nihil aūt dependet ab ignobilioꝛi se.Sz bonum qō est passio entis/est reale:vt pz in 6º huius:vbi dicit q; bonum significat aliqd exīstēs in rebus.q̄ ⁊ ens qō est subm̄ boni est ens reale:tale aūt est ens cōmune deo ⁊ creaturis.¶Quarto.Quicquid de ratione entis realis est ens reale:sed ꝯceptus obiectiuus entis cōmunis deo ⁊ creaturis est de rōne cuiuslibet entis realis:cum sit eo superius.ergo est realis.

Tex.cō.53

T.cō.8.

Ad primum negatur maioꝛ:nisi tale reale sit vniuocum:cuiusmodi non est qdditas entis.¶Ad zᵐ dicitur:q; illa ratio est ꝓ secūda ꝯclone: ⁊ eam probat.Dicendum tamen/q; cum dico/q; ens cōmune enti reali ⁊ rationis/abstrahit ab vtroqz:non intendo dicere/q; aliquid sit eis cōmune ꝑeter vocem.Nā sola vox est cōmunis enti reali ⁊ rationis.Sed dico q; si accipiatur tota latitudo entium:tam realium q̄z rationis:ipsa fm se totam:nec est realis:nec rationis.Et dī abstrahere ab vtroq; quia fm aliquam ⁊ ꝑncipalem sui partem est ens reale:fm aliam ꝛo est ens rationis.

Ad ꝑmã rōnem ꝑncipalem. Ad scdaz

¶ Utrum ens habeat ꝓtradictoꝛium. Questio. VII.

Queritur vtruꝫ enti ſit aliqd ꝓtradictoꝛiū. Et vī q̄ nō. ¶ Primo. In nullo termino/habēte multiplex ſignificatuꝫ/ pōt eē ꝺictio. qz affirmatio ⁊ negatio nō erūt reſpectu eiuſdē: vt pz cū dī: canis currit: ⁊ canis nō currit. Sed ens dī multipl'r. 4° meta. tex. cō. 2. ergo ⁊c. ¶ 2°. Si ens hz ꝺictoꝛiū: illud erit non ens. Sed nō ens/ nō opponit enti ꝺictoꝛie. Maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbaf: qz rō vnius extremi ꝺictionis/nullo mō ꝓuenit alteri extremo: aliogn ab eis poſſet abſtrahi vnus ꝓcept⁹/cōis vtriqꝫ: ⁊ p ꝓns inter ꝺictoꝛia eſſet mediū. Sed rō entis ꝓuenit non enti. g̃ ⁊c. Maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbaf. Cui ꝓuenit intelligibilitas/ei ꝓuenit rō entis: cum intelligibilitas ſit paſſio entis adequata. Ens enim eſt adequatū obm intellectus. Sz nō enti ꝓuenit intelligibilitas: cū ſit apprehenſibile per itellectū. g̃. ¶ 3°. Cōceptui certiſſimo/⁊ de quo nullus itell's dubitat/nihil opponit ꝺictoꝛie. Sed ꝓceptus entis eſt huiꝰ. Maioꝛ ꝓbaf: qz cōceptus habēs ꝺictoꝛiuꝫ/pōt negari. ⁊ ꝓceptus ei oppoſitus pōt hāi: nō pōt aūt hāi ꝓceptus oppoſitus ei qui eſt certiſſimus. Minoꝛ pz: qz ens eſt ſubiectum p̄mi ⁊ certiſſimi principy: de cuius veritate nullus poteſt dubitare. 4. meta. ergo ens eſt certiſſimū. Pz ꝓnūtia: qz notitia ꝓpoſitionis/dependet ex notitia terminoꝝ: p̄mo poſterioꝝ. ¶ 4°. Extremis ꝺictionis nihil eſt cōe. Sed enti ⁊ nō enti aliqd eſt cōe. g̃ ⁊c. Maioꝛ pz: ex precedenti rōne. Minoꝛ ꝓbaf. Nomen infinitū eſt cōe enti ⁊ nō enti: hec enim eſt vera. lapis eſt nō hō. ⁊ ſil'r iſta. nihil eſt nō hō.

Rñdeo q̄ preſentis. q. pōt eſſe duplex ſenſus. Primus eſt. vtrū in ente ſaltē ꝺictio reſpectu ſuoꝝ inferioꝝ/rōne multiplicis ſignificati/eo mō quo dicit in equinocis nō eſſe ꝺictoꝛiū/ſicut iſta nō ꝺicunt. Canis lucet: canis nō lucet: qz lucere ⁊ nō lucere dicunt reſpectu diuerſoꝝ/cōtentoꝝ ſub cane: ⁊ ſic nō mouet preſens queſtio. Nam ſupra in. q. 4. dictū fuit q̄ ens hz tantā vnitatez que ſufficit ad remouendā equiuocationē/⁊ ad ſaluandā ꝓtradictionē. Alio mō pōt accipi ens quantū ad ſuū p̄m ſignificatuꝫ ⁊ cōceptū ꝓpriū: ⁊ querit. vtrū ei ſic ſm ſe ⁊ preciſe accepto/aliqd ꝺicat. Et ſic mouet iſta queſtio. Et loquoꝛ in hoc loco: nō tantū de ꝓtradictione que reperit in ꝓpoſitionibus: ſed etiā de ea que reperit in terminis ſimplicibus. Sicut enim iſta ꝓtradicūt. Omne ens currit: aliqꝺ ens nō currit. Et ſil'r. Hoc ens eſt albū: hoc ens nō eſt albū: qz negatiua aufert totū qꝺ affirmatiua ponit. Iſta etiam Soꝛ. ⁊ nō Soꝛ. ꝓtradicunt. ¶ Et ideo queſtio eſt. vtrū ſil'r ens ⁊ non ens ꝓtradicant. Ad quā q̄nem rñdet affirmatiue q̄ ſic. Et ꝓbaf. ¶ Primo. ꝺictio eſt in iſtis ꝓpoſitionib⁹. Soꝛ. eſt ens. Soꝛtes non eſt ens. Aut igitur eſt oppoſitio cōtraria: aut p̄rinatiua: aut relatiua: aut ꝺictoꝛia. Non p̄ma/nec 2ª/ nec 3ª: vt de ſe pz. ergo eſt ꝓtradictoꝛia. Sed hec ꝓtradictio nō eſt ex parte ſubiecti: cū ſubm in vtraqꝫ ꝓpoſitione maneat affirmatiuū. ergo eſt ex parte predicati: vel ex pte copule. Sed per copulam ⁊ predicatū ſignāt ens in affirmatiua: ⁊ nō ens in negatiua. ergo enti opponit ꝺictoꝛie non ens. ¶ 2°. Quilibet diſiunctiue affirmatiue aſſignat ſufficiēter ꝺictio per copulatiuam negatiuā. Iſti enim. vel tu curris: vel tu legis. ꝓtradicit iſta. tu non curris. nec legis. vt tradunt omnes dialectici. Et qꝺ dictū eſt de diſiunctiuis: ꝺm eſt de extremis diſiunctis. Sed ꝓceptus entis eſt quid diſiunctū: vt pz ex ſuperioꝛibus. ergo ꝓceptui entis qꝺ eſt diſiunctum: ſuba vel accidēs: ꝓtradicit iſtud copulatum. nec ſuba nec accidens. ¶ 3°. Phs 4° metaph. textu cōmēti. 8. dicit: q̄ firmiſſimū p̄n̄m: ⁊ p̄ma oīum dignitatum eſt: q̄ impoſſibile eſt idez ſimul ineſſe ⁊ non ineſſe eidem ſm idez: ⁊ quātū ad alias ꝺditiones que determinate ſunt in logica. Et poſtea textu ⁊ cōmento. 9. Arguit ꝓtra Heraclituꝫ dicētem: q̄ quis pōt opinari predicta duo. ſ. eſſe ⁊ non eſſe: eſſe ſimul vera. Et hec eſt ratio phī. duo ꝓtraria non poſſunt eē in eodem ſimul. ſed opiniones ꝓtradictoꝛioꝝ ſunt ꝺric. vt patet 2° peri hermenias. ergo non poſſunt eſſe ſimul in eodem intellectu. Sed eſſe ⁊ non eſſe/ſunt ꝓtradictoꝛia. ergo non poteſt quis opinari/q̄ idem ſimul ſit ⁊ non ſit. ¶ Confirmaf: quia Cōmentatoꝛ circa medium eiuſdez cōmēti. 9. ꝓbat idem ex hoc/q̄ omnes qui vtuntur demonſtratione ⁊ v'r ſyllogiſmo/ponunt hanc dignitatem: q̄ ꝓtradictoꝛia non ſimul ꝓgregant in eodez. Et ex hoc infert q̄ eſſe ⁊ nō eſſe nō ſunt ſil'r in eodē: que rō nihil valeret: niſi eſſe: ⁊ non eſſe eſſent ꝺictoꝛia. ¶ Confirmaf 2°. quia in eodez lib. 4. textu ⁊ cōmento. 27. ꝓbaf q̄ inter ꝺictoꝛia non datur medium iſta rōne. Inter verū ⁊ falſuꝫ nō datur mediuꝫ. ergo inter ꝓtradictoꝛia non datur medium. Aſſis pz: qz oīs oratio eſt vera vel falſa. Cōſequentia ꝓbatur: qz veruꝫ eſt eſſe qꝺ eſt: ⁊ falſum eſt eſſe qꝺ non eſt. Sed eſſe ⁊ non eſſe ſunt ꝺictoꝛia. ergo verum ⁊ falſum/ſunt ꝓtradictoꝛia.

Ad primū dī/q̄ ens accipit dupl'r. vno mō vt eſt cōe tam enti reali/q̄z enti rōnis. Alio mō vt eſt cōe tiñ enti reali. Primo mō non pōt enti eſſe aliqd ꝺictoꝛiū: qz tale eſſet ſaltē ens rōnis: ⁊ ēt: qz tale ens eſt eq uocū: cuꝫ enti reali ⁊ enti rōnis nihil ſit cōe niſi nomen. 2° mō nō ens reale eſt enti ꝺictoꝛiū. Et hz ipſuꝫ nō ens vt apprehenſuꝫ ſit ens rōnis: nō tñ eſt ens reale: ſed ei ꝺicit. Intelligibilitas aūt nō eſt paſſio tiñ entis realis: ſz entis cōis ad reale ⁊ rationis. ¶ Ad 2m dī q̄ extremis ꝺictiōis pōt eſſe cōe nomen ⁊ non aliud: ⁊ ſic ꝑ nomē ifinitū nō hō/eſt cōe enti ⁊ non enti: ſz nulla eſt cōitas rei: qꝺ tñ oporteret ſi aliqd deberet eſſe mediū iter ꝺictoꝛia. ¶ Ad 3m negatur maioꝛ. Ad ꝓbationē dī q̄ ꝓceptus certiſſimus nō pōt negari ab his qbus ꝓuenit: nec ꝓceptus oppoſit⁹ pō t eis attribuī: pōt tñ ꝓcept⁹/oppoſitus ꝓceptui certiſſimo apphendi. Et ꝑ mō eſt in ꝓpoſito: qz ipz nō ens/apphendit eo mō q̄ poſſe eſt ipz apphēdi: apphēdit. n. qd ſignificet p ꝑ nomē/ non ens. ¶ Ad 4m dī p̄ q̄ non eſt ad ꝓpoſitum: qz ꝓcedit iuxta p̄m ſenſuꝫ/poſitū in p̄n° queſtionis. Dī 2° q̄ hz in multiplici equiuoco/non poſſit eſſe ꝓtradictio: poteſt tñ eſſe in analogo. Ens autē eſt analogū. g̃ ⁊c. ¶ Querēdū eſt ēt eodem mō de ente rōnis: qñ vt ingt Cōmentatoꝛ. 4° meta^ce cōmēto p̄. Alique res logice approprianꝫ p̄me phīe: de q̄bus agit in p̄ma parte quarti libri. Et in 2ª agitur de p̄mis p̄ncipijs. Ex hoc pz q̄ p res logicas non accipit primas ꝓpoſitiones: ſed potius ipſum ens rationis ⁊c.

¶ Utrum ens inquantum ens bēat p̄n̄m. Qō. VIII.

Queritur Utrum entis inquātū ens/ſint p̄n̄a ⁊ cāe. ¶ Et arguit q̄ non. Primo/ois cā ⁊ oē p̄n̄m eſt aliquo mō ꝓpus effectu. Sz ente nihil eſt ꝓpus. g̃ nihil eſt cā entis in quātū ens. Maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbaf. Primo. Nihil eſt ꝓpus p̄ oīuꝫ: ſz ens eſt p̄m oīuꝫ: ⁊ eſt p̄m⁹ ꝓceptus: ⁊ vnicuiqꝫ ꝓpus ꝓuenit eē ens/q̄z qꝺcūqꝫ aliꝺ ꝑdicatuꝫ. ¶ 2°. Ens inq̄tū ens/qꝺ eſt ſubm [illegible]cc/cōe finito ⁊ ifinito. Sz enti ſic cōi nulla eſt cā. g̃. Maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbr. Aut illa cā eſſet finita: aut ifinita. Nō ifinita: aliogn eēt prioꝛ eo qꝺ eſt cōe finito ⁊ ifinito. Nec ēt finita pp eāde rationem. ¶ 3°. Si ens inq̄tum hꝫ hz cās ⁊ p̄n̄a: aut hic ꝓuenit ei per ſe aut per accidēs. Si per accidēs: cū ea q̄ ſunt p accīs nō cadant ſub conſideratione ſcie. ſequit q̄ ſupfluū eſt de ꝑ facere q̄nē. Si p ſe. Cōtra gegd ꝓuenit alicui p ſe/ꝓuenit ei in quocūqꝫ ſit. Sz enti qꝺ eſt in deo nullo mō ꝓuenit hīe cās. ergo. ¶ 4°. Si ens inq̄tū ens hz cās. g̃ vel mālē: vel foꝛmalē: vel finalē: vel efficientē. Nō mālē: qz metaphyſi. abſtrahit a mā. Nō foꝛmalē: qz entitas eſt p̄ma actualitas. Non

1ª ratio.

2ª ratio.

3ª ratio.

Tex. 2. 9.

4ª ratio.

Duplex q̄nis intellect⁹.

Rñdetur ad problema affirmatiue.

Ad calcē illi⁹ libri.

Ad p̄mū p̄ncipale.

Ad ſcām

Ad tertiū

Ad q̄rtuꝫ

p̄ma rō.

2ª ratio.

3ª ratio.

4ª ratio.

efficiētē:qz nulla ꝓductio terminaī ꝓcise ad ens.sed ad hoc vel illō.puta boiez lignū ⁊ hō.Nō finalē:qz finis ⁊ forma sunt idē nūo.zº physi.tex.cō.70.Sz ens est pª forꝫa ⁊ pª
5ª ratio. pfectio.g̃ est vltimº finis. ¶ 5º.Eius nulla est cā qō abstrahit a cā ⁊ causato.Sz ens inq̃tū ens est hō:cū cā ⁊ causatū diuidāt ipz ens.ergo entis inquātū ens nulla est causa.

Rñdeo ⁊ premitto aliq̃ ꝓ notitia tituli qōnis. ¶ Primū est qꝺ ly inq̃tū nō teneī reduplicatiue:sed
Dictio inquātū pōt ꝫ accipi. specificatiue.Si.n.staret reduplicatiue/tunc esset eadē qō. ac si quereret.An oē ens bēat cām.⁊ ꝓ ons an sit ire in infinitū in cāis.Stat aūt specificatiue/⁊ specificat rōnē entis. Et est querere/an deī aliqua cā/ꝓ quā res bēant qꝺ sint entia.puta/an sit aliq̃ cā a qua lignū bēat qꝺ sit ens:⁊ nō solus bēat qꝺ sit lignū. ¶ Scōm est qꝺ cū metª abstrahat a materia:pns qō nō est de cā māli.Sz de effectiua vel formali vel finali. ¶ 3m est qꝺ cū ens sit vlīus ⁊ effectº vlis reducaī
T.cō.3. in cām vlem:vt dī zº phy.⁊ 5º metª.tex.cō.3.posset eē qō
T.cō.37. ad hūc sensuz.Utrū res inq̃tū sūt entia/habeant cām vlez. puta deū.Et inq̃tū sunt corꝑa bēant ꝓ vlī cā celū:⁊ inq̃tū viuunt/bēant ꝓ vlī cā intelligētias:⁊ inq̃tū sunt tales vel tales res:puta hō vel lapis:habeāt ꝓ cā boiez vel lapidē: ⁊ de hoc erit spālis qō in qnto huius. ¶ 4m est qꝺ cū prīcipioꝝ aliqua sint cōplexa/aliqua incōplexa:pōt de vtrisq̃ esse qō:⁊ q̃tū ad cōplexa titulus qōnis est apertº ⁊ clarus: q̃tū vo ad icōplexa/qō itelligēda est de pnº formali.

Hīs premissis hec est pª ꝯclo.Entis inq̃tuz ens/
ꝯclo. sunt aliq̃ pnª ⁊ cāe.Probatur ista ꝯclusio.Prio.Illud qō nēcio regrit subo cuiusliz scie est etiā in ente/qō est subz metaᶜᵃ.Sed metaᶜᵃ est ꝓprie scia:⁊ oē subm opz bīe pnª ⁊ ꝓprias passiones:vt dicit phs ꝓ posteriozꝝ tex.ꝯ.43.g̃ ⁊c. ¶ Scōo phs 4ºmetaᶜᶜ tex.cō.ꝑmi: sic dicit.Necesse est entis elemēta eē:⁊ nō ꝑm accīs:sed inquantū sunt entia:vñ ⁊ nobis entis inq̃tū est ens/ꝑme cāe sunt accipiende.vbi dicit Cōmentatoz.qꝺ duplr pōt queri
Entis pn. quot modis intelligi pōt. pnª entis.Uno mō inq̃tū/est hoc:aut illud.puta sensibile vel mobile/aut mathematicū:⁊ hoc est querere pnª entis p accīs.i.ista qō est accidentalis metaᶜᶜ:qz ista pnª nō cōueniunt enti inq̃tū hō:sz inq̃tū est tale vel tale:⁊ talis ingressio ptinet ad scias spāles.Alio mō querūt pnª entis/inq̃tū ens simplr ⁊ absolute.⁊ hoc mō ptinet ad pmā phiaz. ¶ 3º sic arguit per phm.6º metaᶜᶜ tex.cō.primi.Ois scia querit pnª ⁊ cās sui subiecti.Et hoc ꝓbat inductiue in mathematicis ⁊ in medicina.g̃ metaphysica querit pnª entis. Et Cōmen.dicit ibidē:qꝺ qz h scia est de ente simplici:ideo hz ꝓscrutari de cāis entis simplicibus. ¶ zª ꝯclusio Entis inquantū ens sunt pnª incōplexa.hāc ꝯclusionez ponit.S.Thomas in tribus locis super metaphysicā.Et duplr eaz declarat.ꝓponit eā in ꝓlogo metaᶜᶜ.vbi dicit qꝺ deus ⁊ itelligētie sūt pnª entis inquātū ens.Scōo ponit eā.4ºmetaᶜᶜ.lectiōe pª ⁊ remittit se ad declarationē predictā positam in ꝑhemio.
Notādū. Distinctio ¶ Pro cuius notitia ꝓeter ea que dicentur in hoc libro. Sciendū est qꝺ in scia/pōt duplr aliquid cōsiderari/tanq̃ pnᵐ. Uno mō tanq̃ pnᵐ extrinsecū:qō.s.nō cadit sub adeq̃to obo.sed est cā eius efficiens aut finalis.⁊ hoc mō nālis ꝓsiderat de ꝓ motore/tanq̃ de pnº.Alio mō aliqd dī eē pncipiū subiecti intrinsecuz:⁊ hoc mō querit in phia nāli de mā ⁊ forma.Huiꝰ autez pnª:⁊ sunt pnª ⁊ cadunt sub obto. Ex quo pz/qꝺ nō opz pnª in scia:siue pnª subi/esse pnª oiuz que sub obto cōtinent:aliqn aliqua essent pnª sui.sed sufficit qꝺ sint pnª aliozū a se.Ens autem qō est subm metaᶜᶜ nō hz pnª extrinseca:qz omne ens ptinet sub eo:sed hz principia intrinseca.i.iclusa in suo obo.Et hoc modo deus est pncipiū entis inquantū ens:qz est causa entitatis oium alioꝝ. Et ad hunc sensuz exposuit Cōmentatoz 4º metaᶜᶜ cōmēto ꝓ per pnª entis primā formā/⁊ finē vltimū. ¶ 3º ponit eandem ꝯclusionē 6º metaᶜᶜ.lectione ꝑma. Sed aliter eaz declarat dicens.qꝺ vnūqōqz hz qꝺ sit ens per suā propriam gdditatē. Cōsiderare aūt de qō gd est simplr ⁊ absolute/ꝓtinet ad metaphysicuz:qz qō gd est nulli scie est ꝓprīū:sed est cōmune oībus:⁊ ideo pertinet ad sciam cōmunissimā. ergo sola metaphysica ꝯsiderat principia entis inquantuz ens.i.id a quo vnūqōqz habet qꝺ sit ens.Ex quo pz qꝺ in hª aliter accipit principia entis q̃ prius:quia hic accipit pncipia formalia:⁊ superius non. Quidditas enim cuiuslibz rei dat ei formalr qꝺ sit ens.Nam homo per humanitatē suaz ⁊ est hō:⁊ est aial:⁊ suba ⁊ ens:ita qꝺ vnaqueqz res ex suo qōgdest consideratio absolute:⁊ non inquantuz est tale vel talc/hz qꝺ sit ens. Obiectio. ¶ Et si arguit Cōtra.qz quod predicatur de aliquo in primo modo dicendi per se:nō ineſt ei per aliquaz causaz:nec per aliqō pnᵐ.Sed ens dī de omnibus in primo modo dicendi per se:cum predicet essentialr.ergo nulla est causa formalis per quaz aliqd sit ens. ¶ Rñdet/ Rñº. ⁊ dicet primo qꝺ maior est falsa.Nam viuens dī essentialr de boie:⁊ tñ in est ei per rōnē aialis.Ideo enim homo est viuens:qz est substātia aiata sensitiua.Dicit zº qꝺ presertiz illa maior est falsa loquendo de pnº formali eo mō quo qō quidest dī pnᵐ formale.Illud eniz quo formalr homo est aial/est aialitas. Replica. ¶ Et si dicatur.saltem non pōt inesse per cām efficientem.Nulla enim est causa qꝺ homo sit hō vel aial: vt dicit phs 7º metaphysice.tex.cō.36.ergo saltem falsum est qō dictū fuit supra in pncipio huiº questionis:deū esse causam agentem entis inquantū ens. Solutio. Sensus propositionū causaliū. ¶ Rñdeo qꝺ hō locutiones:homo inquantū hō/est ab boie:⁊ inquātū aial/est ab aiali:⁊ inquantū corpus est a celo:⁊ inq̃tum ens est a deo effectiue:pns habere duplicē sensum.Unus est qꝺ tales dicant esse cause/qꝺ predicatū ꝓueniat subto:⁊ per pns veritatis illarū ꝓpositionū:⁊ iste sensus est falsus:vt argutum est.Nulla enim est alia cā qꝺ veruz sit boiem esse aial nisi identitas subiecti ⁊ predicati.Alius sensus est/qꝺ iste effectus sit ab oibus illis causis/ꝓductis in actuali existētia: ⁊ qꝺ pm diuersos gradus reducaī in diuersas cās:quarum vna sit ꝓprīa cā illius effectus in quātū est in tali gradu entitatis:⁊ alia inq̃tū est in gradu aialitatis sit ꝓprīa eius cā: ⁊ sic de alys:⁊ hic sensus est verus.Pōt ēt alio mō exponi qꝺ entis inq̃tū ens sunt pnª:accipiēdo ens nō in sua vlitate:sed pro suba/vt dicat qꝺ ly inq̃tum specificat rationē entis per se.Et hunc sensuz habuit cōmē.4.metaᶜᶜ.cō.3.in pncipio.vbi sic dicit.Cum declarauit qꝺ vnius scientie est ꝯsideratio de ente ⁊ de causis suis.s.substātia ⁊ de causis subevult etiam declarare qꝺ istius scientie etiam est ꝯsideratio de vno. ¶ 3ª ꝯclusio.Entis qō est subiectum in metaphy. 3ª ꝯclo. sunt principia complexa.Ista ꝯclusio ex se ita euidens est vt non indigeat probatione. Nam 4º metaphy.tex.cō.7. docet phs esse quasdam primas ꝓpositiones/ad quas resoluuntur omnes demonstrationes.Item.Omnis demonstratio ꝯstat ex principijs propzijs:vt dī primo posterioꝝ. Sed in metaphysi.habentur vere demonstrationes:vt ꝓbatum fuit supra.ergo.

Ad argumenta in oppositum rñdet. ¶ Ad pm Ad pmā rōnem capitalem. dicitur/qꝺ loquendo de causa ꝓ ductiua:deus est prior respectu eorum quorum est principium ⁊ causa.Si vo loquamur de pncipio formali:sic dico qꝺ nullus est qui per pus de rebus predicet q̃ ꝯceptus entis:quia ꝯceptus entis est pmus.Et hoc est quod ꝯcludit argumentum:cuz hoc tamen stat qꝺ cuilibet rei ꝯueniat aliquid/quo formaliter ipsa sit ens:⁊ hoc est sua quidditas:nō tñ dico qꝺ hō gdditas prius habeat rōnē qōgdest/q̃ rōnez entis:sz qꝺ ipsa comparata ad illud in quo est/dat ei formaliter qꝺ sit ens. ¶ Ad zm dī qꝺ illud ens qō est cā effectiua Ad scōaz entis inq̃tū ens:est ens infinitū ꝓtentū sub ente cōi:⁊ istud

est ꝓlus eis/quoꝝ dī cā ꝛ p̄n^{m}. Loquēdo aūt de p̄n^{o} fōzali/ negaī minoꝛ. Nā ēt deus sua gdditate est fozmaliter ens: ꝛ hȝ p̄n^{m} fozmale quo est ens. Nō.n.oē p̄n^{m} fozmale distinguit realr ab eo cui^{o} est p̄n^{m}: qȝ pȝ. Nōlibet.n.abstractū est p̄n^{m} fozmale sui cōcreti: ꝛ tñ nō oē abstractū distinguit realiter a ꝯcreto.

Ad tertiā

¶ Ad 3^{m} dī q hīc p̄n^{m} ꝯuenit p se enti q̄tuz ad aliq̄ sub eo ꝓtēta: ꝛ hoc ineſt oīb^{9} illis: hīc aūt p̄n^{m} fōzale cōuenit enti in oīb^{9} in gb^{9} saluaī nā entitatis. vt dictū est.

Ad q̄rtaz

¶ Ad 4^{m} dī q hȝ cām efficientez: ꝛ q ꝓductio vt est a cā p̄^{a}: attingit p̄ rōnē entis in effectu. Naz p̄^{a} rerū creatarū est esse: ꝛ sicut hȝ cām efficientē: ita ēt finalē: qz p̄^{m} efficiens est vltim^{9} finis. Hȝ ēt p̄n^{m} fozmale.

Oē ens hȝ p̄n^{m} fozmale.

¶ Et cū dī/q entitas est p̄^{a} fōzalitas. Rñdet q q̄ dī in q̄one/q oē ens hȝ p̄n^{m}: accipit ens cōcretiue: ꝛ nō abstractiue.

Ad qntaz

¶ Ad 5^{m} dī q ens pōt accipi dupl^{r}. Uno mō ꝑm se ꝛ abstractiue: ꝛ sic cōcedit totū q abstrahit a cā ꝛ causato: ꝛ q vt sic/nō hȝ p̄n^{m}. Alio mō ꝑut est in ſuppoſitis: ꝛ sic negaī minoꝛ: pzesertim loquēdo de p̄ncipio fozmali. Ad ꝓbationē dī q cā ꝛ causatum diuidunt ens ꝑm se ꝛ absolute ꝓdictum.

¶ Utrū metaphy. ſubalternet ſibi alias ſcias. Qō. IX.

^{2} ratio.

QUeritur Utrum metaphy. ſubalternet ſibi alias ſcias. Et argr q sic.

¶ Primo. Illa ſcia alteri ſubalternatur: cuius ſubm addit ſubo alterius differētiā accidētalē. Sȝ ſubȝ nālis est hȝ reſpectu ſubti metaphy. g̃ ſaltē nālis ſubalternaī metaphy. Maioꝛ pȝ. Minoꝛ ꝓbatur. ſubȝ nālis est ens mobile: sȝ mobilitas accidit enti vt̄: cū nō ꝙſequaī p se ad ens: aliogn ꝙueniret oi enti. g̃.

^{2} ratio.

¶ Zº. Scia q̄ pōt ꝓbare ſubiecta aliarū ſciaꝝ eē: ſubalternat eas ſibi. Sed metaphy. est hȝ. g̃. Maioꝛ nota est. Minoꝛ ꝓbaī. Tum qz istud est p̄n^{m} metaphyſicū. vniuerſuz est pfectū ex ſuis ptib^{9}. vt pȝ in fine. 12. metaphy. tex. cō. 52. Ex hȝ aūt p̄n^{o} demōſtraī celū eē ꝛ coꝛpa aiata eē: ꝛ ens mobile eſſe. Tum qz metaphyſicus cōſiderat p̄mā cām eē in q̄ ꝓtinentur virtualr ſubiecta oiuz aliaꝝ ſciaꝝ. g̃ pōt demōſtrare ſubiecta earū eſſe. Tum qz metaphyſic^{9} demōſtrat entia imobilia eſſe. g̃ ēt pōt demōſtrare ens mobile eē.

^{3} ratio.

¶ 3º. Qis ſcia aut est ſubalternans aut ſubalternata: cū iſte ſint dūie ex oppoſito diuidentes ſciaz. p̄ poſterioꝝ. Sȝ metaphy. nulli ſubalternatur. g̃ est ſubalternās.

^{4} ratio.

¶ 4º. Quelibet ſcia ei ſubalternatur a qua accipit ſua p̄n^{a}. Sed oēs ſcie accipiunt p̄ncipia a metaphyſica. ſ. p̄mas ꝓpoſitiones. ergo ꝛc̄.

Artic^{9}. 1. Duo modi ſubalternatiōis

Rñdeo In hac q̄one p̄mo dicēt quot ſūt modi ſubalternationis: ꝛ qd sit vnā ſciam alteri ſubalternari. 2º dicēt ad q̄onem.

¶ Quantum ad p̄^{m} tangit pbs. p poſterioꝝ. tex. cō. 30. duos modos ſubalternatiōis. Alique eniz ſcie ſubalternant q̄tū ad p̄ncipia: ꝛ hoc est quando ꝯclusio demonſtrata in ſuperiori ſcia accipitur vt p̄ncipiū ad demonſtrandū aliquā cōclusionē in ſcia inferiori. Naz tunc inferior ſcia ſubalternaī ſupiori. Et hoc mō perſpectiua ſubalternaī geometrie: ꝛ muſica aritbmetice. Alique ālio ſcie ſubalternant q̄tū ad modū: ꝛ hoc est qñ vna ſcia dicit tm̄ qz/de aliqua ꝯclusione. ꝛ alia dicit ꝓpter qd de eadē: ꝛ hoc modo medicina ſubalternaī geometrie in iſta cōclusione. Uulnus circulare tardius ſanatur.

¶ Differūt aūt iſti duo modi: qz p̄mus nō est reſpectu eiuſdē ꝯclonis. Illam enim ꝯclusionē quā demōſtrat muſicus: nō demonſtrat nec ꝙſiderat aritbmeticus: sȝ tm̄ dat muſico p̄ncipia q̄bus poſſet eam demōſtrare. Secūdus aūt modus est reſpectu eiuſdē cōclonis: que ab vno ſciī tm̄ qz est: ꝛ ab alio ſciī ꝓpter qd est.

Nōn^{m} p̄^{m}

¶ Sciendū est aūt q ille q hȝ ſciam ſubalternatā nō ſcit nec hȝ euidentiā illoꝝ p̄ncipioꝝ q̄ accipit a ſubalternante: ſed tm̄ credit ea ꝛ cognoſcit p fidē: ꝛ hoc intelligo in eo qui hȝ tm̄ ſubalternatā. Si ālo q̄s haberet ſil ſubalternantez ꝛ ſubal ternatā. puta/ geometriā ꝛ pſpectiuā: iſte cognoſceret p̄ncipia pfectiōe/ notitia ſciētifica: ꝛ nō creditiua.

Nōn^{m} p^{m}

¶ Sciēdum ꝑterea q vnā ſciam alteri ſubalternari est ſubiectuz eius ſub ſubo alterius cōtineri. Loquēs.n.pbs de hȝ ſcientys p̄ poſterioꝝ. vbi supra. sic dicit. Duiȝ aūt ſunt quecūq; sic ſe hīt adinuicē/ q vterā ſub altero est. Qō exponēs Cōmentaꝛ. cō. 30. dicit. q hoc accidit oībus quaruz ſubiecta ſunt quedā ſub q̄busdā. Unum aūt ſubm cōtineri ſub altero pōt eſſe dupl^{r}. Uno mō: qz vnū est pars ſubiectiua alterius/ sicut hō ſub aiali: ꝛ hoc nō facit vnā ſciaz alteri ſubalternari: ſed facit vnā eſſe ptē alteri^{9}: sicut in libꝛo de aialibus illa pars q̄ est de hoie est ps toti^{9} ſcie de aialibus. Alio mō vnū ſub alio ꝓtineī: qz ȝbit i ꝑm p aliquā dīiaz: que est ei accītalis: ꝛ hoc facit ſubalternationē.

Dīſtictio.

¶ Sed q̄o itelligendū ſit q iſta dīia ſit accidentalis hȝ dubitationē. Quidā.n. dicūt q ois ſcia ſubalternata addit ad ſubalternantez dīiaz faciēte vnū p accīs cū tali ſubo. ꝛ p ꝓīs dicūt q ſubȝ cuiuſlz ſubalternate est vnū p accīs. Et hoc ꝓbāt.

Q̄o itelligatur q ſcia ſubalternata addit dīiam accītalem ſubo ſuperioris ſcie. Opio quorundā.

¶ Primo/ qz ſubm muſice est numerus ſonoꝛus: ꝛ pſpectiue ſubȝ est linea coloꝛata. Sed ex coloꝛe ꝛ linea fit vnū p accīs. g̃.

¶ 2º/ qz linea Linconienſis dicit p̄mo poſterioꝝ q ſubm ſcientie ſubalternate addit ſubo ſcie ſubalternantis ꝙditionē accītalē/ que nō est egrediēs a nā ſubi.

¶ 3º. Ex his que ſunt diuerſoꝝ generū fit vnū per accīs: ſed ſubȝ ſcie ſubalternate addit ſubo ſubalternātis aligd alteri^{9} gīis. g̃. Maioꝛ pȝ. Minoꝛ ꝓbaī. Tum qz ſi nō/ ſupadditio alicui^{9} eiuſdem generis/ faceret ſciam ſubalternam ſic/ q ſcia de triangulo ſubalternaret ei que est de figura. Tum qz ex rōne ſuperioris ſubiecti/ pñt ſciri p̄ncipia per se ad concludendam paſſiones de iferioꝛib^{9}. g̃ ſemp ſcia que erit de inferioꝛibus quo ad iſtas paſſiones cōcluſas per p̄n^{a} virtualr contenta in ſubo ſupioꝛi/ erit ꝑs ſcie de tali ſubo.

¶ Dicunt ꝓterea iſti q ois ſcia ſubalternata ſaltē duab^{9} ſubalternatur: qñ a duabus accipit ſua p̄ncipia ꝛ eoꝛum euidentiam. Nam in perſpectiua hoc est vnum p̄n^{m}. Uiſio ꝑm lineam rectaz est perfectiſſima viſio. Istud aūt p̄n^{m}/ ſi hȝ ꝓbari: ꝓbabit per geometriam ꝛ per nāles. In geometria eniz ꝓbaī q linea recta est breuiſſima ꝛ perfecta. In pbia ālo nāli ꝓbatur q agens nāle q̄to est magis appꝛoximatū paſſo/ tanto perfectius agit. Ex quibus duobus cōcludit q obiectū appꝛoximatuz potentie per lineā rectā/ per ipſaz pfectius attingit.

Impꝛobatur opio. T. cō. 4.

¶ Sed iſta duo ſtare nō pñt. Primū qd ez nō: qz expreſſe ꝓbatur. 6. meta. q de ente p accīs nō pōt eſſe ſcia.

¶ Secundo qz paſſio demonſtrata in qualibȝ ſcia est vna p ſe: vt pȝ. ergo cauſa per quā ineſt ſubo est per se vna. ſed cauſa inherentie paſſionis est nā ſubi quā ſignificat diffō. entis aūt per accīs/ nulla est diffō. ergo ens per accīs nullo mō pōt eſſe ſubȝ.

¶ Tertio ſequit q poſſit eſſe vna ſcia de aiali al bo q̄ ſubalterne^{t} ſcie de aiali abſolute: ꝛ tñ hȝ nullus dicit: pȝ ꝙntia: qz fit additio dīie accidētalis.

¶ Scōm etiam q dicunt/ apparet falſum. Naz pſpectiua ſubalternaī geometrie in iſta ꝯclone. q̄to aligd videī magis a remotis tanto apparet minus. Eius aūt p̄ncipiū est tm̄ geometricale. ſ. q̄a viſio fit ꝑm figuram pyramidalem: cuius angulus q̄to magis pꝛotrabitur/ tanto fit acutioꝛ. Simil^{r} medicina ſubalternatur tm̄ geometrie in illa ꝯclone/ vulnus circulare tardius ſanaī.

Alia opio ꝛ vera.

¶ Et ideo aliter est dicendum: q vbi vna ſcia ſubalternatur alteri quātū ad modū/ ſubm vnius non ȝbit ſubm alteri^{9}: qz ſubalternatio nō est q̄tū ad ſuba: ſed q̄tuz ad modum cognoſcendi. Subalternata enim dicit de aliq̄ cōcluſione tm̄ qa. ꝛ ſubalternās dicit ꝓpter qd: ꝛ illud pp quid ſiue p̄ncipiū inherentie predicati ad ſubm/ ſcia ſubalternata nullo modo cognoſcit neqz habitu ſcientifico: neqz creditiuo. Chirurgicus enim inquantū hȝ/ nullam habȝ notitiam q ptes figure circularis magis diſtent eo q non faciunt angulum.

¶ Ubi autem est ſubalternatio q̄tum ad

ꝓncipia/ibi ſubm vni⁹ addit ad ſubm alterius dñiaz accidẽ talẽ:que nõ dz dñia accidentalis/qz ſit accidens per accñs: ſed ideo dz accidẽtalis:qz nõ includit in rõne ei⁹ cui additur.Et qz ducit id cui additur ad cõſiderationẽ alteri⁹ ſcie:z facit ipſuz alio mõ diffiniri:z hꝺ dñia ſic addita facit vnum per ſe cũ eo cui addit:qz eſt eius ꝓpria paſſio.Subm eniz in geometria eſt quãtũ abſolute cõſideratũ:ſubm ℞o in ꝑſpectiua eſt q̃tũ viſibile.Cõſtat aũt q⁹ viſibilitas eſt ꝓpa paſſio quãti:cõueniẽs tñ ei nõ in ſua abſtractiõe:ſz ꝓut eſt ꝓiunctũ colozi.Et ꝓterea/ꝑſpectiuus cõſiderat multas ꝓo ꝓrietates quãti viſibilis.i.quõ diuerſimode imutat viſus a quãto/que diuerſitas cõuenit quãto viſibili/nõ ꝓp aliquaz diuerſitatẽ colozũ:ſed ex hoc q⁹ ipſuz q̃tũ viſibile ſe habet alio z alio mõ ad viſuz.Oz ét viſibilitas ſit paſſio quãti.pz qz pbs z° de aia.dicit q⁹ ſenſibilia cõia ſunt ſenſibilia ꝑ ſe: lz nõ ꝑ.Inter ſenſibilia aũt cõia:eſt magnitudo.Sil⁹ cõſiderare de nũo abſolute/ꝓtinet ad arithmeticã:z cõſiderare de nũo ſonozo/ꝓtinet ad muſicã.Sonozitas aũt eſt ꝓpria paſſio numeri nõ abſtractiue accepti:ſed vt eſt in voce.Et numerus ſic ꝓtractus ad vocẽ ꝑ ſonozitatẽ/hz diffiniri per mãm.Numerus igit ſonozus eſt ſubz in muſica:z de ipſo demonſtrant alie ꝓprietates:z ſonozitas in ꝓportione cõſiſtens/eſt rõ formalis huius ſubi:ſicut viſibilitas eſt rõ formalis in ſubo ꝑſpectiue.¶ Et ſi arguat.Cõtra.qz viſibilitas z ſonozitas ſunt ꝓprie paſſiões de aliq̃ demõſtrabiles. g̃ ad aliquã ſciaz ꝓtinet eas demꝛare:aliogn aliqua ꝓpoſitio ſcibilis ꝑ nullã ſciaz ſciret.Sed ſonozitas non demꝛat ab arithmetico:qz ipſe abſtrabit ab oi mã ſenſibili.¶ Si dicas/q⁹ demõſtrant a nãli:z ſil⁹ viſibilitas.igitur iſte ſcie potius ſubalternant ꝓhie nãli/q̃ mathematicis.¶ Rñdetur q⁹ viſibilitas z ſonozitas pñt accipi dupl⁹.Uno mõ abſolute:z ſic demꝛat a nãli.Nã z° de aia.demꝛat q⁹ magnitudo eſt ꝑ ſe viſibilis:z q⁹ oĩs vox eſt ſonoza.i.ab auditu ꝑceptibilis.Alio mõ accipit ſonozitas/ꝓut ad eã ꝓſequunt diuerſi modi imutãdi auditũ.z hoc hz inq̃tuz ipſa ſonozitas eſt ꝓportionalis:ita q⁹ cã hoz modoz poti⁹ eſt ex ꝓportionalitate quã ꝓſiderat arithmetic⁹ q̃ ex ſonozitate ꝓz ſe.Et qz hãc cãz demꝛat arithmetic⁹:iõ muſica poti⁹ ſubalternat arithmetice q̃ nãli:lz ꝑſupponat aliqd demꝛatũ in nãli ꝓbia.Sil⁹ viſibilitas ꝓut eſt cã diuerſitatis q̃ accidit in viſione.ſ.ꝓrout aliqd appet talis vel talis figure:aut tñ vel tñ:que diuerſitates nõ ꝓtigũt ex viſibili abſolute/ſed inq̃tũ eſt aut rectũ aut curuuz:aut hñs aliqd huiꝰ:de ꝓprietatib⁹ geometricis.Sic inquã accepta viſibilitas.i.illud qõ eſt cã hꝺ diuerſitatis in viſione demõſtrat a geometra.Nec valẽt rõnes alteri⁹ opionis.¶ Ad p̃m dz q⁹ ſonoritas z viſibilitas ſũt ꝓpe paſſiões:vt dictũ eſt.Sonozitas enim lz non ſit ꝓpria paſſio numeri abſolute:eſt tñ ꝓpria paſſio numeri in voce ꝓportionali exñtis.¶ Ad z^m dz q⁹ Linconienſis intelligit q⁹ nõ cõuenit ei per ſe abſolute cõſiderato:cõuenit tñ ei per ſe:vt eſt in tali nã.¶ Ad 3^m negat maioz q̃ eſt ꝓpria paſſio alterius.

Quantum ad z^m dz/q⁹ meta^ca.nullã ſciaz ſibi ſubalternat:qõ ꝓbat.¶ Prio.Scia ſubalternata accipit a ſubalternãte imediata z ꝓrima ꝑn^a ſuaz cõcluſionũ.Sz meta.nõ dicit imediata ꝑn^a aliaz ſciaz:alioqn nullus poſſet facere demꝛatões in alys ſciẽtys niſi eẽt metaphyſic⁹:qõ eſt falſuz:cũ ipſa ſit vltima ordie doctrie. g̃.¶ Cõfirmat:qz ſubalternãs eſt habit⁹ ꝓncipioz ſubalternate.Sed eſt ipoſſe acqri habitũ ꝓclonũ niſi habeat habitus ꝓncipioz.g̃ oporteret hũi metaphyſicã ab eo q acqreret alias ſcias.¶ z°.Subz ſcie ſubalternãtis ꝓz ſe acceptũ/ nõ eſt de rõne alicuius dñie quã addit ſcia ſubalternata vt dictũ eſt.Sz ens:qõ eſt ſubz in meta^ca/eſt ꝑm ſe z abſolute de rõne cuiuſlz dñie:cũ nihil ſubterfugiat rõnẽ entis.ergo.

¶ 3° pbs 6° meta^cc tex.cõ.12.in fine diuidit pḥiaz in tres partes:quarũ vna ſub altera nõ cõtineẽ:cũ ex oppoſito diuidantur.ſ.in naturalẽ.Mathematicã/z Metaphyſicaz.g̃ meta^ca.non ſubalternat ſibi iſtas.

Ad argumenta ꝓncipalia rñdeẽ.¶ Ad p̃m negatur minoz.Ad ꝓbationez dicit/ q⁹ lz mobilitas nõ ſit de rõne entis:tñ ens eſt de rõne mobilitatis:qõ tñ nõ eſt in ſcientys ſubalternatis/vt declaratuz eſt in qõne.¶ Ad z^m dz/q⁹ ꝓbare aliqd demꝛatiue põt eſſe dupl⁹.vno⁰ ꝑ cãm ꝓpriã z ſic ꝓcedit maioz:z negatur minoz.Alio mõ ꝑ cãz remotã:z ſic negat maioz:z cõcedit minoz.Tum qz illud p̃n^m eſt remotũ valde.Tum qz deus nõ eſt niſi vl⁹ cã oiuz z nõ ꝓpria.Dz ꝓterea q⁹ maioz argumẽti eſt abſolute falſa:qz ꝓter illud opz q⁹ addãt dñiam accñtalẽ ad ſubz ſubalternãtis/q⁹ nulla facit ad ſbz meta^cc. Dz 3° q⁹ metaphyſic⁹ nõ ꝓbat ꝑ entia imobilia eſſe:ſz accipit hoc vt ꝓbatũ eſt a nãli.¶ Ad 3^m negat maioz:qz ille nõ ſũt dñie eẽntial⁹ diuidẽtes habitũ ſciẽtificũ in vl⁹:ſz ſubalternatio accidit ſcie ꝑm ſe accepte:qz accidit q⁹ ſubz vnius addat ad ſubz alteri⁹.¶ Ad 4.^m negat maioz/niſi accipiat p̃n^a ꝓrimã Meta^ca aũt nõ tradit p̃n^a ꝓrima alicui⁹ ſciaz ſpecialium:ſed tñ principia prima omnium.

¶ Utrum Ens cõmune deo z creaturis ſit adequatũ ſubm metaphyſice. Queſtio X.

Quericur decimo. Utrum ꝑm.S.Tho. Ens cõe deo z creaturis/ſit adequatũ ſubz meta^cc.Et vz q⁹ nõ.¶ Primo:qz illud de quo tractat in ſcia ſolũ vt de p̃n°.nõ cõtinet ſub adeq̃to ſubo:cũ oẽ tale ſit prius ſubo ſcie z qualibet parte eius.Sed deus z ſube ſepate conſideranꝫ in meta^ca.ſolũ vt ꝓncipia vt dicit.S.Tho.ſuper Boetio de trinitate.q.5.ar.4.ergo rẽ.¶ z°.Cauſe ſubi nõ continentur ſub ſubiecto.Sed deus z ſube ſepate ſũt cões z vl⁹ cauſe entis cõis:qõ eſt gen⁹ ſubm in meta^ca.vt ipſemet dicit in ꝓhemio meta^cc.ergo.¶ 3°.Subiectũ cuiuſlz ſcie hz aliqua ꝓncipia z paſſiones a ſe diſtinctas.Sed entis cõis nullum eſt ꝓncipiũ/alioquin aliqd eſſet p̃n^m dei:nulla ẽt eſt eius paſſio:cum oĩs paſſio realr diſtinguat a ſubo:nihil ãt diſtinguit realr ab ente ꝑm.S.Tho.g̃.¶ 4°.Obz eſt ꝓbs ſaltẽ ꝑm rõnẽ qualibet ſua ꝑte ſubiectiua.Sed ens nõ eſt ꝓrius deo/neqz ꝑm rẽ:neqz ꝑm rõnẽ vt dicit.S.Tho.ꝓma q.3.art.5.g̃ ꝓz ipz:ens cõe nõ eſt ſubz meta^cc.¶ 5°.Obz ſcie hz vniuocationẽ ad ſuas ꝑtes:cuz reſpectu eaz appelletur genus ſubiectũ.Sed ens cõmune nõ eſt vniuocum:vt ſepe dicit.S.Tho.ergo non eſt ſubm.¶ 6°.arguit rõnibus aliorum.Unius ſcie realis/eſt vnũ ſubm reale.Sed metaphyſica eſt vna ſcia realis:ens aũt cõe nõ eſt vnuz reale.g̃ non eſt ſubiectum metaphyſice.Maioz pz:qz vnitas z diſtinctio ſciaz ſumitur ex vnitate z diſtinctione obiectoꝝ.vt dicitur z° z3° de aia.textu cõmenti.38.Item:quia obiectuz eſt cauſa ſcientie.Sed ens rõnis nõ poteſt cauſare ens reale.ergo non poteſt eſſe cauſa ſcientie realis.Minoz ꝓbat. Ea que ſe totis diſtinguuntur non cõueniunt in aliquo reali.Nam oppoſitum predicati infert oppoſituz ſubiecti.Sz deus z creatura ſe totis diſtinguunt:z conueniunt in ente. ergo ens non eſt vnum reale.

In oppoſitum eſt.pbs 4° z 6° meta.tex.cõnẽ. ꝓmi.dz q⁹ hec ſcientia habet conſiderare de ente inq̃tum ens.

Rñdeo pre ſupponẽdo id qõ declarabimus de mẽte. S.Tho.alibi:de obiecto ſcie.vbi dz q⁹ ſoꝛalis rõ obi regrit tria.ſ.vl⁹itatẽ:qz opz q⁹ predicetur aut in recto/aut in obliquo.de his que in ſcia cõſiderant. Secundo requirit ꝓncipalitatem:qz oĩa conſiderata in ſcia ad ipſum hñt attributionẽ.Tertio regrit diſtõnẽ:qz ſcie diuiduntur

Ad ꝓncipale.

Ad ſcõm

Ad tertiũ

Ad q̃rtuz

De ſubto ſcientiarũ Lab.q.3. z 4ª plo. Dñia rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ.

4ª ratio.

5ª ratio.

6ª ratio.

Rõ ſoꝛalis obiecti tria exigit.

T. cõ.63.

Pulchra dubitatio

Reſolo pulchra. T. cõ.63.

Ad arg^m p^a opionis

Alij^s artẽ in q̃ ꝓbat metaphyſicã nullam ſciam ſibi ſubalternare.

Scia z^r ac ciptur,

penes oba inc̃tus obta sunt: vt declarabit in 6° hui^9.q.8^a. ¶Suppono scõ q scia accipit dupl^r. Uno^o put est partialis notitia hui^9 vel illi^9 ꝑnis. Alio mõ vt est qdē totalis habitus aggregat^9 ex ptialib^9 notitys/puta/Heome^a potest accipi p̃cise ꝓ notitia hui^9 ꝑnis. Triangulus hz tres. ꝓ̃t ẽt accipi ꝓ aggregato ex oib^9 notitys/gb^9 cognosco qualz ꝑnẽ geometricã. Esse ãt subz alicui^9 totalis scie/nõ est aliõ/ c̃ q ꝓ ei^9 formalẽ rõnẽ attingat ꝑ qcqd ꝓ talẽ sciaz cognoscitur: sicut pz q c̃titas ꝓtinua pmanẽs per suã rõnẽ formalẽ/est subz geometrie: qz vltimũ ad qõ resoluit ois cognitio geometrica: ⁊ ad qõ fit resolo oiuz demonstrationũ geometricaliũ: est formalis rõ illi^9 subi vel cuiuscũqz alteri^9: si ponat aliud ei^9 subm. ¶Supponit 3° q subm esse adequatuz habitui/nõ est aliud/c̃ ipsuz nõ excedere habitum nec excedi ab eo. Sonus.n. ideo est adequat^9 auditui: qz ois sonus est auditu cognoscibilis: ⁊ qcqd põt auditu cognosci: est sonus. ¶Dis ꝓsuppositis. Rñ^o q õ mẽte. S. Tho. ens inc̃tũ ens. siue ens cõe deo ⁊ creaturis est adequatũ subm meta^ce. Et ꝓbat ꝑ q ista ꝓclo sit, phi ⁊ Cõmẽtatoris. Scõo q sit. S. Tho. Tertio ꝓbatur rõnibus.

Scda ꝓ nõ.

Subm cẽ alicui^9 totalis scie quid sit,

Rñdet ꝓ blemati,

Aristo. ⁊ Auer. sen tentia.

Quantum ad ꝑ^m arguit phs. 4° meta. textu. cõ. 7. q Meta^ca/sit altioz phia nãli/tali ratione. Meta^ca. est de suba ꝓma: ⁊ phia nãlis nõ est de suba ꝓma. q distinguunt. Per subam aũt ꝓmã exponit Cõmẽ. subam que est deus. Quero igit/quõ intelligit phiaz nãlẽ nõ esse de suba que est deus. Aut intelligit/q non est de ipsa vt de subo/aut de ꝑn^o. Qõ nõ vt de ꝑn^o/falsuz est vt pz ex 8° phy. ergo in maiozi accipit q Meta^ca est de ꝓma suba vt de cõtento sub subo. ¶Itẽ 5° meta. tex. cõ. ꝓmi/reducit oẽs modos ꝓncipy ad aliqõ vnũ ꝑ^m ꝑn^m dr. q de hoc ꝑ ꝑn^o sciẽdũ est quõ est ⁊ quõ erit, vbi dicit Cõmẽ. in fine cõmẽti ꝓmi. q istud ꝑ^m ꝑn^m est ꝓma cã finalis: ⁊ q de ipsa intendit ad sciendũ in hac scia quõ est in se: ⁊ quõ est ꝑ^m. Ex quo pz q nõ solũ de ipso sciẽdũ est in Meta^ca quõ est ꝑn^m: sz ẽt quõ est in se. Et ꝑ phys. cõ. vlti. sic dicit Cõmen^tor. Lonsiderare de ꝓmo ꝑn^o formali/vtrũ sit vnuz vel plura/⁊ que est suba eius est proprium ꝓme philosophie.

p. 1. c. 51. vsqz ad fi.

Quantum ad 2^m arguit ꝓmo. q id qõ est precipuũ cognitoꝝ in Meta^ca: aut est subz: aut est ꝓncipalis pars subiecti/cum ꝓncipalis finis cuiuslibet scie sit cognitio sui subiecti: ⁊ ꝓncipaliũ partiũ eius. Sed deus est ꝑcipuũ cognitoꝝ in Meta^ca. vt dicit. S. Th. sup Boe. de tri. q. 5^a. ar. ꝑ. Et nõ est subm meta. cũ metaphysicus non cõsideret oia per rõnẽ deitatis: ergo deus cõtinet sub subo meta^ce. ¶Scõo q. S. Tho. in eodẽ arti^o postq̃ dixit subz Meta^ce esse illud speculabile/qõ est sepatũ a mã ꝟm esse ⁊ ꝟm rõnẽ diffinitiuã: statim subdit/q deus/⁊ sube sepate/⁊ act^9/⁊ po^a/⁊ multa alia/sunt hẽ. g ꝟm ipsum/deus ꝓtinetur sub illo speculabili: qõ ipse dicit esse subm Meta^ce. ¶Tertio. Deus eadẽ rõne ꝓsideraꝝ a meta^co qua ⁊ sube sepate: vt dicit. S. Tho. vbi supra. ar. 4. Sed sube sepate cõsiderant tanq̃ ptes subi. g ⁊ deus. Minoꝝ ꝓbat ex positione aduersarioꝝ: q dicũt q subz meta^ce. est tñ ens diuisuz in. 10. gña. Lõstat aũt q sube sepate cõtinent i aliq̃ gñe. s. in gñe sube.

Sãcti doctoris op.

Quantum ad 3^m arguit ꝓmo. Obm intells/est ens cõe/vt sepe dicit. S. Th. ⁊ pz rõne: qz intellect^9 põt eleuari ad notitiã cuiuslz entis. ergo in itellectu est vnus habit^9: cui^9 obm sit ens cõe. Talis aũt habit^9 non ponit ali^9 a Meta^ca. cuz ipsa sit scia vniuersalissima. ꝓntia ꝓbat: qz itellectui est dare vnũ habitũ/ei adequatũ: qõ pz: qz cũ intellectus sine habitu perfecte opari nõ possit: segt q nunq̃ posset pfecte attingere suũ adequatũ obm/nisi haberet habitũ adequatũ illi obo, per quẽ posset elicere intellectionẽ perfectã respectu ei^9. ¶3°. Illud est subz adeq̃tũ in scia cui ꝑ: ⁊ ꝓ se insunt passiones in tali scia ꝓsiderate: vt

Scda rõ.

Cauilla^o,

Impug^o,

dicit ꝓmo posterioꝝ. tex. cõ. 25. Sed vnũ/bonũ/verũ: act^9/ ⁊ potẽtia: ⁊ alie hẽ passiones ꝓsiderate in meta^ca/ꝑtinent cõi q̃ enti diuiso in. 10. gña. g ens cõe est subz. Minoꝝ ꝓbat: qz vnitas/⁊ veritas ⁊ hẽ ꝓueniũt enti cõi: cũ ꝓueniãt nõ solũ. 10. generib^9: sz ẽt deo. g ꝓ ꝑtinent ꝓueniũt enti cõi: sic hĩe tres/ꝓ ꝑtinent ꝓuenit triãgulo/c̃ isocheli. ¶Dicẽt fortẽ: vt qdã dicũt: q metaphysicus nõ cõsiderat de hẽ passionibus: ita abstracte ⁊ vlr: sed solũ vt cõueniũt enti diuiso in 10. gña. ¶Sed cõtra argr. Ista ꝓpositio. de^9 est vn^9. deus est act^9 purus. est nãlr cognoscibilis: cũ physice demõstretur. g intells cognoscit nãlr vnitatẽ ⁊ actualitatẽ vt conueniunt alicui qõ est extra ens diuisuz in. 10. gña. Sed ois notitia nãlis pertinet ad aliquã sciam/habitam lumine nãli. Queriꝝ g ad quẽ hec notitia ptineat: nõ ad nãlẽ nec ad mathematicũ. qz he passiones non ꝓueniunt ꝑ subis eaꝝ. g ad metaphysicũ. ¶Cõfirmat ista rõ. Iste passiones ꝓueniũt ꝑ te enti diuiso in. 10. gña. ꝓueniũt ẽt enti cõi. g vel ꝓueniũt eis eque ꝑ: vel per ꝓus vni c̃ alteri. Nõ vtrisqz eque ꝓmo: cũ ipole sit vnã passionẽ eque ꝑ cõuenire duob^9. Nõ etiaz ꝓuenit per ꝓus enti diuiso in. 10. gña c̃ enti cõi: qz passio ꝑ se cõueniens supiori ⁊ inferiori per ꝓus cõuenit supiori c̃ inferiori: ens aũt cõe est superi^9 ad ens diuisuz in. 10. gña. g he passiones per ꝓus ꝓueniũt enti cõi: ⁊ ꝑ ons ei cõueniunt ꝓmo ⁊ per se. Tunc sic. he passiones sunt ꝑ demõstrabiles ⁊ ꝑ scibiles de ente cõi. g earũ notitia ptinet ad aliquã sciam: ⁊ nõ ad Metaphysicã per te. nec ad aliquã iferiorẽ ea. g ad superiorẽ: ⁊ ꝑ ons Meta^ca nõ erit ꝑ^a phia: nec ꝓbabit ꝑn^a aliarũ sciaꝝ: nec eius erit ꝓsiderare ꝓma ꝑn^a vlissima: q oia sunt absurda ⁊ ꝫ ꝑbm ꝑ. 4. ⁊. 6. meta. tex. cõ. scõi/septimi/⁊ ꝓmi. Et ita cõmuniter tenent peripatetici: vt Albertus/Cõmentator ⁊ Scotus ⁊ Auicenna.

Ad ꝓncipalis arg^m

Ad ꝓmũ rñdet/q deus ⁊ sube sepate nõ ꝓsideratur in Meta^ca vt ꝑn^a totius subi: qõ expresse: pz ẽt de mente. S. Tho. di. illã ꝓpõnẽ vniformiter de deo ⁊ de subys sepatis. Sube. n. sepate ꝟm esse non sunt ꝑn^a subi: sed ꝓtinent sub subo. g ꝟm ipsuz nec deus cõsiderat solũ vt ꝑn^m subi. Quis aũt sit sensus verboꝝ. S. Tho. pz bene ipz cõsideranti. Ipse. n. vult q ꝓncipia que sunt in se nãe quedã perfecte/dupl^r cognosci ꝓñt. Uno mõ vt sũt ꝑn^a. Alio mõ gdditatiue c̃tũ ad ꝓprias eoꝝ nãs. De^9 aũt ⁊ sube sepate sunt ꝑn^a perfecta. Ideo his duob^9 modis cognosci ꝓñt. In meta^ca aũt nõ cognoscunt distincte ⁊ gdditatiue: sed solũ per effectus sensibiles: qui notificant nobis subas sepatas: nõ c̃tũ ad eaꝝ gdditates: sed inc̃tũ sũt ꝑn^a ⁊ cãe suoꝝ effectuuz. Ois. n. notitia: que habet de cã ꝑ effectũ: est notitia cãe vt est ꝑn^m: nõ q cognoscamus solũ hanc ꝓpõnẽ. deus ⁊ sube sepate sunt ꝑn^a: sed qz qõcũqz ꝑdicatũ cognoscimus eis cõuenire: cognoscimus per effect^9. Sz qz hẽ notitia/imperfecta est: hẽ talia ꝑn^a cõsiderant ẽt in alia scia/puta/in Theo^a c̃tuz ad ꝓprias eaꝝ nãs: puta/q deus sit trin^9: q angelus sit beatificabilis: ⁊ alia hẽ. ¶Ad 2^m ⁊ 3^m sil^r rñdet/ꝑ q nõ ops subm scie hĩe cãz ⁊ ꝑn^m ꝓductiuũ. Nã theo^a vere ⁊ ꝓprie scia est: cui^9 tñ subm. s. deus: a nulla cã est ꝓducibilis. Sil^r res eterne/vt corpa celestia ⁊ Intelligentie ꝓñt esse subz alicui^9 scie: ⁊ tñ multi volunt ⁊ dicunt fuisse de mẽte phi. 8. ⁊ 12. meta. q nõ depẽdeãt a ꝑ^a cã effectiue: sz solũ vt a cã finali. Dico 2° q de^9 ⁊ sube sepate ꝓñt dici cã entis cõis: nõ qdẽ in se: sed vt saluant in aligbus suis ptibus subiectiuis. Deus. n. est cã oiuz. Intelligẽtie ẋo mouendo orbes: causant hec iferiora. ¶Dico 3° q in scientys querũt cãe ⁊ ꝑn^a tam cõplexa c̃ incõplexa. ꝑn^a complexa sunt ꝓpõnes gb^9 demõstrant passiones de subo: ⁊ hec appellant ꝑn^a: nõ qdẽ subi: sz passionũ. Principia ẋo incõplexa ꝓñt dici ipsi ꝓceptus simplices/formati de subis: ⁊ hoc mõ ꝓcept^9 entis/erit ꝑn^m entis: ⁊ eo possum^9 vti ad ꝓcludẽdas

Distinctio notanda,

Ad 2^m ⁊ 3^m.

a priori

a ꝓzi passiones de ente. Et qũo entis inquãtũ ens sint ꝑn/cipia ꝛ cãe/dictũ est qõne ꝑcedenti. Utruz ꝛo oporteat oẽ subm bñe ꝓprias passiões a se realr distinctas infra dispu/
Ad ārtũ tabitur. ¶ Ad 4.m negaꝫ maioꝛ qñ pars subtiua cõtinet in se qcquid ꝓtinet in suo supiozi/ꝛ eminẽtiozi mõ q̄z in eo cõ/tineaꝫ: deus aũt ꝓtinet eminẽtiozi modo oia q̄z ꝓtineat ens cõe: qz deus ꝓtinet oia virtualr: cuz habeat virtutẽ oiuz ꝓ/ductiuã: ꝛ ꝑter hoc cõtinet multa formalr. s. oẽs ꝑfectiones simplr: ens aũt cõe ꝓtinet tñ potentialr ꝛ ꝓfuse: ideo non
Vide hic Cardi. 1. q. 3. ar. 5. oppo. est ꝑpus deo: nec ꝑm rem nec ꝑm rõnez. ¶ Ad 5.m negaꝫ ma/ioꝛ: qz lz genus ꝑdicabile regrat vniuocationẽ: tñ ad genus subm sufficit analogia: ꝛ bz̃ est ens: ppea dicit Cõmen. 4. meta. cõ. 2. qꝛ vna sciẽtia nõ tñ est de subto qõ est vnũ gñe aut spẽ/sz ẽt de his/quoꝛ esse attribuiꝫ vni fini: aut vni agẽ/
Notatu digna. ti: aut vni subto: ꝛ q tale est subm in metaphysica. ¶ Ad 6.m ꝓcediꝫ maioꝛ ꝑ ꝑma ꝑte: ꝛ negaꝫ ꝓo z.o. Sz est sciẽdũ qꝛ aliqua scia duplr dici ꝑt realis: vno mõ taz denomina/tione itrinseca q̄z extrinseca: qz. s. est in se entitas realis: ꝛ est de obto reali. Alio modo tñ denominatiõe itrinseca: ꝛ ad hunc sensuz negatur. Nã Logica est in se scia realis: tñ est de obto qõ est ens rõnis. Nec valet ꝓbõ: qz obm nõ dr̃ eẽ cã scie: nisi qz ex phantasmate obti causanꝫ spẽs itelligibi/les in itellectu: quarũ spẽrũ/cã ꝑncipalis est intell's. ¶ Et si dicaꝫ qꝛ subm scie terminat relonem realẽ: qua scia refer/tur ad ipm. ergo est ens reale: negaꝫ ꝓñtia. Naz relo rõnis ꝑt terminare relationẽ realẽ: vt vult expꝛesse ꝓbs in 5o meta. tex. cõ. 20. ponẽs 3m genus relatiuozũ: in quoꝝ altero est relatio realis: in altero aũt est rõnis tñ. Et sic pz fal/sitas z.e ptis illius maiozis. Negaꝫ ẽt minoꝛ. Ens eniz dicit vnũ reale nõ vnitate specifica: lz vnitate analogie. Nec est incõueniẽs qꝛ ea que distinguunꝫ ꝑm totaz sui realitatez/ ꝓueniãt in vno ꝛceptu reali: siue talis ꝛcept' sit formalis: siue sit obiectiu': duz modo sit vnus tñ vnitate analogie.

¶ Utrũ Meta. ꝓsideret gdditates rez̃ i ꝑticulari. Qõ. XI.

Queritur ꝑmo vtrũ ad metaphysicũ ꝑti/neat ꝓsiderare gdditates rerũ in particulari. ¶ Et vr̃ qꝛ sic. ꝑmo: qz quelibet
ꝑma rõ. gdditas nãlis. puta/bois/ligni/ꝛ cuiuslibet alte/ri'/siue mixti/siue elnti/est ꝑoꝛ motu ꝛ q̄titate ꝛ q̄lz suo accĩte siue sit accñs ꝙ se: siue sit accñs ꝙ accñs. g̃ cũ in illo ꝑzi sit cog̃scibilis: qz vt sic est ens: ei' cognitio ꝑ/tinet ad nãlẽ vel ad Mathematicũ: siue ad Meta.m Sed nõ ad nãlẽ. neq̄z ad Mathematicũ. cũ nãlis nõ cognoscat sepata a motu. neq̄z Mathematicus sepata a q̄titate. ergo ad metaphysicuz. Añs ꝓbatur. ꝓñtia pz: qz ex. 7. bui' tex. ꝛ
Scõa rõ. cõ. 4. subꝫ est ꝑzioꝛ accĩte/nã/ꝛ diffõne. ¶ 2o. Cognosce/re gdditates ꝑtinet tñ ad illã sciaz/que ꝓsiderat de qõ gd est. qz qõgdest ꝛ gdditas sunt idẽ. Sed tñ meta. cõsiderat de qõgdest: vt dicit ꝓbs 7o meta. tex. cõ. 4. ꝛ in sequẽtib'.
3a ratio. ergo tñ meta. ꝓsiderat gdditates rerũ. ¶ 3o. Metaphysi/cus cognoscit gdditatẽ vnã ꝑticularẽ distingui ab alia/pu/ta/boiez a linea. g̃ cognoscit vtrũq̄z. Pz ꝓñtia: ex his que di/cit ꝓbs 2o de aia: tex. cõ. 146. Ubi ꝓbaꝫ qꝛ opz dare sen/sum cõem. qz sensus ꝑticularis non ꝑt ponere dr̃iam iter duo genera sensibiliũ: cũ nõ cognoscat vtrũq̄z. Añs ꝓbaꝫ. Nam intell's cognoscẽs qꝛ hõ nõ est linea/nõ cognoscit bz̃ ꝑ habitũ nãlem: qz talis nõ est respectu linee: eo qꝛ linea abstrahit a motu: neq̄z ꝑ habituz geometrie: qz geometria: nõ tractat de boie: cũ bõ nõ sit separat' a motu: ergo ꝙ ha/bitũ meta. ꝓz hec vltima ꝓñtia: qz illa ꝓpõ est cognoscibi/lis ab itellectu speculatiuo: ꝛ est de ente reali. Nulla autez alia scia realis ꝑter istas tres/est speculatiua vt dr̃. 6. huius
4a ratio. tex. cõ. 3. ¶ 4o. Si metaphysicus cognoscit gdditates tñ in vl'i: segtur qꝛ iperfectiozi modo cognoscat q̄z nãlis ꝛ ma/thematicus. Sed hoc est falsuz: qz metaphysicus dr̃ maxi/me sciens: vt dr̃ in ꝓlogo meta.ce. Consequẽtia ꝓbaꝫ: qz co/gnitio ꝓfusa est iperfectioꝛ cognitione distincta. ¶ 5o. In/tellectus põt cognoscere distincte oẽs gdditates rez̃. ergo ꝑ habitũ meta.ce. Añs pz: ꝓñtia ꝓbatur: quia Meta.ca est habit' adequat' itellectui: cũ obiectuz vtriusq̄z sit ens cõe/ siue ens inquantũ ens. ¶ 6o. Superius ꝛ inferi' pertinent ad eandẽ sciam. Sz bec gdditas puta/aialitas/est inferioꝛ ad quidditatẽ in cõi. ergo cũ metaphysicus ꝓsideret gddi/tatẽ in cõi: ꝓsiderat etiam gdditatem in particulari.
5a ratio.
6a ratio.

Respondeo ꝑmo declaraꝫ titulus quesiti. z.o ponũ/tur ꝓnes rñsiue. ¶ Quantũ ad ꝑm.m di/cocũ: ꝙ hoc quesitũ põt eẽ duplex. Primus ei' sensus põt eẽ. An metaphysicus cognoscat gdditates in particulari. ꝛ gdditates vt sunt determiate ad particularitatẽ ꝑ ꝑn.a idiuiduantia. Scõs sensus est. An cognoscat gdditatem in particulari. i. an cognoscat eaz distincte. Dr̃ aũt intell's co/gnoscere distincte/q̄ fozmat in se aliquẽ conceptũ/qui est ita ꝓprius huic gdditati: ꝙ nulli alteri conuenit: siue talis conceptus sit simplex. siue sit cõplexus. Nec tñ est ꝓprius alicui supposito cõtento sub illa gdditate: ꝛ hoc modo/ille g cognoscit hoiem esse aial rõnale/cognoscit ipm in ꝑticu/lari. ¶ Sciẽdũ z.o ꝙ aliꝫ est cognoscere gdditatẽ in ꝑticu/lari. ꝛ aliud est cognoscere gdditatez gdditatiue. Cognitio eniz ꝑticularis est cognitio ꝑdicati: qõ ꝓuenit ita huic gd/ditati ꝙ nõ alteri. siue tale ꝑdicatũ sit quidditatiuũ: siue sit accñs per se z.o modo. Naz hoc modo qui cognoscit hoiez esse risibilẽ/cognoscit illuz in particulari. Cognoscere autẽ gdditatẽ gdditatiue/est cognoscere ipsaz in cõceptu gddi/tatiuo/dicẽte totã gdditatẽ ꝛ nãm ei' ysq̄z ad vltimas diffe/rentias. Et sic pz titulus quesiti: qz qõ põt esse ꝑm oẽs istos sensus. lz ꝓpꝛyssime queri soleat circa zm sensum.
Nõm

Quantum ad zm. hec est ꝑma cõclusio. Metaphy/sicus nõ ꝓsiderat gdditates in ꝑticula/ri. i. vt sunt determinate ad particularitatẽ. Qõ ꝓbaꝫ. Nã cognoscere quidditatẽ hoc modo nihil est aliud q̄z cogno/scere singularia: qz gdditas idiuiduata est ipz indiuiduũ. Sz metaphysicus nõ ꝓsiderat singularia. Tuz qz singula/ria nõ sunt entia necesse esse. Tum qz singularia sunt infi/nita quo ad nos: ergo nõ sunt scibilia: pz ꝓñtia: qz scia non est nisi necessarioꝝ ex ꝑmo posteriozũ: ꝛ qz infinitũ. vt sic/ nõ est scibile. ex 3o phꝫicoꝝ. tex. cõ. 65. ¶ Cz ꝓ/Metaphy/sica non ꝓsiderat gdditates rerum in ꝑticulari cognitione ꝓpria ꝛ distincta/siue sit gdditatiua: siue nõ: ꝓbaꝫ ista cõ/clusio. Primo. Nullus habit' cognoscit aliqd/nisi in eius notitia duci possit per formalẽ rõnem sui obiecti. Sz ꝑ ra/tionẽ formalẽ entis inquantũ ens qõ est obm metaphysi/ce/nõ põt intell's duci in ꝓpriã ꝛ distinctã cognitionẽ hui' vel illius gdditatis. ergo metaphysica nõ cognoscit gddi/tates distincte. Maioꝛ pz: qz formalis rõ obiecti est illa ꝑ quã attingiꝫ quicqd ꝑ habitũ: siue per potentiã est attingi/bile. Minoꝛ ꝓbatur. Id qõ est cõe multis nõ ducit in co/gnitionẽ rerũ distinctã: qz in illo cõi nõ sunt distincta: imo sunt vnuz: formalis aũt ratio entis est cõis omni gdditati.
Cõclo ꝑ Articlus secũdus.
Cõclo 2a

¶ Cz. Si metaphysica cognoscꝛet gdditates distincte/se/queretur qꝛ alie scie speculatiue supfluerent: ꝛ ꝙ ꝓñs vanũ eẽt in eis studere. Sz hoc est manifeste falsuz. ergo ꝛc. ꝓña ꝓbatur. Naz pbia nãlis nõ est ꝓpter aliud necessaria: nisi vt per ipsaz habeaꝫ distincta cognitio quidditatũ nãlium. Sed hec notitia per te habetur ex metaphysica sufficien/ter. ergo altera earũ est supflua: alioquin eadem notitia bis ꝓducereꝫ. ꝑmo qdem ꝙ demonstrationes nãles. z.o ꝛo ꝙ demõstrationes metaphysicas. ¶ Dicetur forte qꝛ iõ alie
Nõ bñ. nõ supfluunt: qz Metaphysica ꝓsiderat tñ gdditates: alie ꝛo scie ꝓsiderãt accñtia per se: ꝛ accñtia per accñs bz̃ qui/ditatũ. s. motũ/magnitudinẽ/mãz/ꝛ bz̃. ¶ Sed ꝛtra. Me/

taphysicus per te cognoscit oēm quidditatē distinctā.ergo cognoscit distincte qd est homo.qd est risibilitas.quid est ignis.quid est caliditas.quid est motus sursum.Et cū eius/dē sit cognoscere terminos cōplexos.cuius est cognoscere terminos simplices:sequit̄ q; Meta^ca cognoscat distincte boiez esse risibilē.z ignē esse calidū/z posse moueri sursuz z ita de oib⁹ alys.nisi forte dicas q; Meta^ca cognoscit tm̄ qdditates z nās subarum:z nō accidentiū:qō est oino irrationabiliter z voluntarie dictū:cum subm Meta^ce ita ꝓti/neat sub se accītia sicut z subas. ¶Quidaz ad hoc alr rn̄/dent:z dicūt q; Metaphysici est ꝓsiderare oēs qdditates in particulari:z tn̄ alie scie nō supfluunt:qz Metaphysic⁹ ꝓbat per rōnem cōem:alie xo scie per rōnes ꝓprias.Cō/stat aūt q; scie distinguunt ex medys demōstrādi:vt dī p posterioz.tex.cō.43.Nā due scie specifice distincte/habē tur de rotūditate terre.qz sunt p media specifice distincta. Ita ēt hanc ꝓnem.homo est aial rōnale:ꝓbat nālis p me/dia ꝓpria.Metaphysicus.xo per media cōia:puta:qz ois suba itellectualis est rōnalis. ¶Sed ꝫ.per medium cōe nō pōt haberi distincta cognitio:sed tm̄ cōis.puta/si suffi/ciens z p̄cisa rō q; homo sit aial rōnale est.qz hō est intelli gens:segtur q; oē itelligēs est rōnale:qō est falsuz:z p ꝓns: cognoscere boiem per tale mediū esse rōnale/est cognosce re ipm in cōceptu/qui nō est ei ꝓprius:z p ꝓns.hec cogni/tio nō erit distincta. ¶Et confirmat̄:qz ꝓbare gen⁹ suba/rum sepatarū esse/nō ptinet ad Metaphysicū:sz tm̄ ad na turalē:vt declarabit̄ in.12.q.1.ergo nō est meta^ci ꝓbare oēm veritatē. ¶3° hoc apparet ex textu phī:qui p̄ meta.l. 2ª.di.q; ad sapientē.quē meta^m appellat ptinet cognosce/re oia/vt decet/subdit.Nō ſm vnūqōq; habentē sciētiam ipsorum.Ex quo sic arguitur.Qui cognoscit quidditates distincte/cognoscit eas ſm vnumquodq; ipsarum.i.ſm id quod vnicuiq; est ꝓprium.Sed metaphy.nō cogno/scit eas ſm vnāquāq; ipsarū.ergo nō cognoscit eas distin/cte. ¶4° ad idē est expressa auctoritas.S.Tho.di.in p/logo p̄mi sentētiarū ar.2.q; Metaphysic⁹.in hoc distiguit/ur a Theologo.qz Theologus p lumē diuine reuelatio/nis pōt habere distinctam cognitionē rerū.Metaphysi/cus aūt per cōem rōnem entis/nō pōt habere distinctā no titiaz naturaliū z moraliū. ¶Jtē sup Boetiū de trini.q.5. arti.4.Ad 6^m sic dicit.Metaphysicus cōsiderat ēt de sin/gulis entibus.nō ſm ꝓprias rationes p quas sunt tale vel tale ens:sed ſm q; ptcipant cōem rōnem entis:z sic ēt pti net ad eius ꝓsiderationē materia z motus. ¶Jtē ꝓbs.4. metaphysice.tex.cō.2.in fine sic dicit.Omnis aūt generis vnius z sensus vnus z scia vt grāmatica vna ens oēs spe/culatur voces.q̄ propter z entis inquātū est ens quascunq; species speculari vnius est scientie genere z species specie/rum.Que verba exponens.S.Tho.lectione prima in fi/ne sic dicit.Si igit oia entia sunt vni⁹ gn̄is aliquo modo: opz q; oēs spēs eius ptineant ad considerationez vni⁹ scie que est gn̄alis:z spēs entiuz diuerse ptineant ad spēs illius scientie diuersas.Hoc aūt dicit.qz non opz/q; vna scientia ꝓsideret de oibus spēbus vnius gn̄is ſm ꝓprias rōnes sin gularū spērum:sed ſm q; ꝓueniunt in genere:ſm aūt pro/prias rōnes ptinent ad sciētias speciales:sicut est in ꝓposi to.Nam oēs suba inquantū sunt entia vel suba ptinent ad considerationē huius scie/inquantū aūt sunt talis vel talis suba vt leo vel bos ptinent ad sciētias spāles. ¶Jdez ex/presse tenet Scotus primo sentē.q.1.argumēto.3.ꝫ pbos: z Albertus:z clarissimi peripatetici.p̄ meta^ce. Lz ad hoc non adducāt alias efficaces ratiōes pter eas que supra ex verbis.S.Tho.collecte sunt. ¶3ª cōclusio.Metaphysic⁹ considerat qdditates rerū in vli.Probat̄ ista ꝓclusio.Naz metaphysicus considerat ens inquātū ens.ergo cōsiderat omnem quidditatem.Patet consequentia quia in omni/bus saluatur ratio entis:sicut quia visus habet pro obto colorē.pōt videre oē colorātū.Tunc vltra.Metaphysica cōsiderat oēm qdditatē:sed nō in singulari:nec in pticula/ri:vt pz p supiozes ꝫnes/distincte z qdditatiue.ergo in vli. ¶Confirmat̄:qz Cōmen.6.metaphysice.cō.1.sic ait.Jsta sciētia ꝓsiderat de oibus spēbus entiū inquantū sūt entia. ¶Sic aūt intelligo hāc qōnem.Nam p habitū metaphy sicuz pōt haberi de hoie.de lapide.de ligno:z hꝫ q; homo est substātia/q; est cōpositus ex materia z forma/q; homo est vnū per se.z multi alj tales cōceptus:q nō ꝓueniūt tm̄ homini:sed ēt alys rebus nālibus.Silr p metaphysicam pōt sciri q; linea est accidēs.q; cōponit ex ptibus homo/geneis.z alj tales ꝓceptus:qui nō ꝓueniūt solum linee:sz ēt superficiei z corpori:z q; ēt abstrahūt a motu z a quāto.i.a rōne quāti.Lz enim ꝓsideret de linea.nō tn̄ ꝓsiderat vtrū sit tāta vel tanta.nec vtrū recta vel curua.Et lz ꝓsideret de humanitate.tn̄ ꝓsiderat de ea tn̄.vt cōponitur de materia z forma:non ꝓsiderando q; ista sint p̄ncipia mot⁹. ¶Na/turalis aūt cōsiderat de homine prout cōponitur ex mā z for^a:ſm q; ista sunt principia motus:inquantū materia est quid potentiale z mobile:vel saltē inquātum mā est subm forme:ad quā sequit̄ motus:ꝓprius aūt z specificus conce ptus hꝫ qdditatum nō habeb̄ per metaphysicam: sed per alias scias.Sz bn̄ verū est:q; si de substātys separatis pos/set a nobis haberi ꝓceptus specificus:haberet̄ vtiq; p me/taphysicaz:sed talis a nobis haberi nō pōt:qz effectus per quos nos cognoscimus suas separatas:nō ducūt nos in specificā eorū cognitionē:cū nō sint eis adequati vt decla/rabitur in.12.huius.q.46.Sed solū ducūt nos in aliquos ꝓceptus eis cōmunes:puta q; tales suba sunt imateriales: q; sunt icorporee:q; sunt forme p se subsistētes z hꝫ. ¶Et si arguit̄:qz cē ens infinitū est ꝓprius ꝓceptus dei:sed co/gnoscere deū sub rōne entis infiniti ptinet ad metaphysi/cum:ergo ꝓsiderat saltē aliquā quidditatez in particulari. ¶Rn̄detur.q; lz conceptus entis infiniti sit ꝓprius deo. ex hoc q; sibi soli conuenit:per quē modū etiā ꝓcept⁹ ani/malis risibilis est ꝓprius hominis.ipse tn̄ nō est ꝑmo p/prius:qz non est ille a quo hz q; deus sit deus:sed talis est simplex ꝓceptus deitatis:p quē sibi ꝓuenit infinitas:z alie ꝓprietates.s.necessitas:purissima actualitas:z sic de alys. Cum aūt dicit̄ q; metaphy.nō ꝓsiderat qdditates in ptcu lari:itelligendū est quātum ad conceptus primo proprios z simplices in rebus simplicibus:non autem quantum ad conceptus mixtos z aggregatos.

Ad primam aūt rationē in oppositū.rn̄deb̄ q; mi/noz est falsa.Naz cognitio hominis in illo ꝓzi ptinet ad nālem.Et cum dī q; in illo ꝓzi est se/parata a motu.ꝓcedo.nō tn̄ est sepata a mobilitate/que est formalis rō subti pbie nālis. ¶Ad cuius euidētiaz sciēdū est:q; mobilitas accipit̄ dupl'r.vno mō put est formalis z qdditatiua ratio entis mobilis:z sic p̄cedit oēm demōstra tionē naturalē.imo p̄supponitur cuilibet tali demonstra/tioni:sicut ēt in scia que haberetur de homine.p̄supone/retur hominē cē animal rōnale. ¶Alio modo accipit̄ mo/bilitas/prout dicit passionē entis mobilis/que est potētia. siue aptitudo ad motum:sicut risibilitas est aptitudo ho/minis ad ridenduz:z hec nō p̄supponitur:sed demonstra/tur de ente mobili.Cognitio ergo bois in illo ꝓzi/in quo p̄cedit mobilitatē.i.aptitudinē ad motū/pōt ptinere ad na turalē:qz ꝓsiderabitur hūanitas inquātuz dicit ea p̄ncipia ad que ꝓsequitur mobilitas:pōt ēt ptinere ad metaphysi. puta si ꝓsideret p̄cise in rōne entis:aut sube:z sic de alys. ¶Ad 2^m negatur minoz.Nam ꝓsiderare qōquidest:est cō siderare quidditatem/cum idē sint.Constat aūt q; in alys

scientys

Alioz so/lutio.

ꝑhī sen/tētia i p/posito.

Tho.ſnia

Expressa Tho.opō.

Scotus idē sēat.

3ª cōclo.

Collectio rnsionis ad id qō queritur.

Nō di/stēt meta/physica z nālis scia i qdditatū cognitiōe

Quā pro/prietatem hēat ifinitatis cōcep/tio ad deum.

Ad pmā rōnem ca pitalem.

Duplex mobilitaſ acceptio.

Ad scām

sciētijs ꝓsideratur gd sit ignis:gd sit motus:gd sit anima: quid linea:quid numerus:ꝛ ꝓ ꝓsequēs cōsiderāt quidditatē in particulari.i.hanc vel illam distincte.Solus autem metaphysi.considerat qōquidest in cōmuni.i.ea que cōueniunt ipsi qōquidest vlr:puta/vtrū ꝙ gd est habeat ptes:ꝛ vtrū sit idē cū eo cuius est.ꝛ alia hꝺ.vt ꝑz ex 7° metaphysi. tex.cō.z1.Itē ꝓsiderat qōquidest in cōi.i.quidditates quo ad cōceptus vles.puta/sube/actus/potētie/entis/corporis/ ꝛ aliox hꝺ/que predicant entialiter de his quibus conueniunt:sed non dicunt specificā corū rationē. ¶Ad 3m dicitur ꝑmo ꝙ cognoscere hoiez esse distinctū a lapide/ptinet ad metaphysi.vñ ꝓbs.4.metaphysi.tex.cō.5.dicit ꝙ si lꝫ scia nō ꝓsiderat ꝙ Sor.est sedens:ꝛ ꝙ Sor.est stās:nulla alia hoc ꝓsiderabit.Et Cōmen.exponēs dicit/ꝙ ꝓsiderare de ꝫrietate/ptinet ad Metaphysicū:ꝛ silr vtꝝ vni sit vnū ꝫrium vel plura.Et postea subdit.Et intēdebat.s.Aris.qm̄ quū ille qōnes pscrutant/sunt in aliqua arte.Et manifestū est ꝙ scie pticulares nō pscrutant de eis.necesse est/vt ista scia vlis pscrutet de eis. ¶Ad argm aūt dī ꝙ notitia distincta boīs ꝛ leonis habet ꝑ naturalē phiaz que est ꝑor Meta.ꝛ postea per meta.cognoscit corū distinctio/qz ꝓsiderare de distinctiōe ꝛ diuersitate ad Meta.spectat. ¶Ad q̄r tū negat ꝓña pp duo.ꝑmo.qz lz notitia distincta sit nobilior cognitione ꝓfusa sibi corrīdente.nobilius est enim cognoscere hoiem distincte q̄ cognoscere cōfuse.tñ cognitio ꝓfusa qua cognoscunt oēs gdditates quātū ad aliquos cōceptus eis gdditatiuos lz nō specificos::est valde nobilior cognitione distincta huius vel illi⁹ gdditatis.Et ꝑter hoc Metaphysica est notitia distincta ipsorū vlium.puta/entis/sube/accītis/actus/potētie/ꝛ aliorū que ꝑmo ꝓsiderant a metaphysico. ¶2a ratio est.qz nobilitas simplr habitus scientifici ꝛ cognitionis attēdit penes nobilitatē obti.Et iō notitia ꝓfusa nobilissimi obti.cuiusmodi sunt sube separate:est simplr nobilior cognitione distincta ligni:ꝛ lapidis: lz hec sit nobilior illa ꝼm quid.Et ideo metaphysica facit nobiliorē notitiā simplr:lz quedā alie scie faciāt nobiliorē ꝼm gd. ¶Ad 5m negat ꝓñtia.Ad ꝓbationez dicit ꝙ nihil aliud ꝓcludit nisi ꝙ ꝑ habitū meta.pōt intell's cognoscere qcquid ꝓtinetur sub ente.qz adequatio hui⁹ habit⁹ cū intellectu/est adequatio tñ extēsiua.Sed qz in intellectu pñt eē alq habit⁹ ꝑter meta.cū cius capacitas non exhauriat ꝑ vnicū habitū:ideo ꝑ alios habitus pōt hīe cognitionē magis distinctā de eisdē reb⁹:de qbus ꝑ habituz meta.hz tñ cognitionē ꝓfusam.Nō ideo est.qz habit⁹ meta.nō adequatur itellectui ꝼm intētionē. ¶Ad 6m dicitur ꝙ nihil aliud cōcludit nisi ꝙ meta.ꝓsiderat hanc ꝛ illā quidditatē in ꝑticulari/que est inferior gdditate in cōi.nō tñ ex vi argumēti ꝓcludit ꝙ ꝓsideret eaz distincte.Et si hec dictio distincta ponerēt in maiori sic dicēdo.Cognitio supioris ꝛ inferioris distincta ptinent ad eandez sciam:tunc negaret maior Hoc enim erat ꝑmo ꝓbandū ꝙ scia ꝓsideras gdditates in cōi.ꝓsideret ēt eas distincte:ꝛ ꝑ ꝓns est q̄si petitio ꝑncipy.

¶Utrū esse distinguat realr ab essentia. Qō. XII.

Ad tertiū

Ad q̄rtā

Ad 5m

Ad 6m

ꝑma rō.

L.c.9.

QVeritur duodecimo vtrū eē sit idē realiter cū eentia/vel sit ab ea realiter distictū.Et vi ꝙ nō sit distictū ab eentia. ¶Primo.Si eē distinguit ab eentia.segtur. ꝙ sube abstracte sunt cōposite ex eē ꝛ essentia. Sz hoc est falsuz.g̃.ꝓñtia ꝑz.qz qcquid includit res distinctas est cōpositū:falsitas ꝓñtis ꝓbatur in oibus cōponētibus aliq̄ tertiū per se/vnū corū est potētiale respectu alterius:qz ex duobus entibus in actu nihil ꝑ se fit.vt dī 2° de aia.ꝛ.7.hui⁹ tex.cō.49.Sed esse nō est potētiale respectu eentie.vt satis ꝑz:nec eentia est potētialis respectu esse:qō ꝓbo: qz vel eēt po⁹ simplr:vel ꝼm gd.Non simplr.aliogn eēt mā ꝑma.Nō ꝼm gd.aliogn eentia vt distincta ab esse/ esset in actu.qz qcquid est po⁹ solū ꝼm gd est simplr i actu: lz sit ꝼm gd in po⁹ vt dicit.S.Tho.in tractatu de ꝑncipijs rerū nāliū. ¶Et ꝓfirmat.qz omne potētiale est ꝑus suo actuali qō recipit.cū oē recipiēs sit ꝑus recepto.Sed eentia nō est prior esse:aliogn eēt anteq̄ haberet eē:ꝛ sic esset anteq̄ esset:qō est ipossē. ¶2°.Si eē distinguit ab eentia: sequit ꝙ nō possit saluari creatio. ¶Sed hoc est falsuz.g̃ ꝓñtia ꝓbatur.Creationi nihil ꝑsupponitur.Sz si esse distinguitur ab essentia:ꝑsupponitur ipsa eentia que acqrit esse.ergo ꝛc. ¶3°.Nullū transcendēs distinguit realr ab essentia.cum oē transcendēs dicat nām ꝛ eentiam eius de quo ꝑdicatur.sed eē est qōdam transcendēs:cum reperiat in omnibus gīlibus.ergo eē non diuidit ab eentia. ¶4°. Quicquid includit plures act⁹ subales.nō est vnuz ꝑ se:qz ex pluribus in actu nō fit vnuz ꝑ se.Et ꝓ hanc rōnez ꝓbat.S.Thomas ꝙ sit tñ vna forma in composito.Sed quelibet suba est vnuz ꝑ se.cuz sit in ꝑdicamēto.ergo nulla suba includit plures actus.Includeret autē plures si eē non eēt eentia:vel saltē pars eentie que est forma.Naz eē ꝛ forma eent distincti actus. ¶Et ꝓfirmat.qz eē substantie cū sit suba/vel est mā:vel forma:vel cōpositū.Nō mā: cum ipsa sit pura po⁹:ꝛ esse sit actus.nō cōpositū:alioquin oē eē sube eēt ꝑ se subsistēs.g̃ eē/est forma.Sz forma est pars eentie.ergo esse est pars eentie ¶5°.Sicut se hz vita ad viuere:ita eentia ad esse:quia viuere viuentibus est eē: sed vita ꝛ viuere sunt idem realiter:ꝛ differunt solum grāmaticaliter:quia vnum est nomen:ꝛ aliud est verbuz.ergo esse ꝛ essentia sunt idem realiter. ¶Sexto.Nulla ꝑfectio ponit suū ꝑfectibile in rerū nā:cuz ipm ꝑ supponat.Sz eē ponit eentiam in rerum nā/cum eentia non sit nisi ꝑ e:ergo eē est eentia. ¶7°.Realitas rei non distinguit ab ipsa re.Sz esse rei est sua realitas:qz nihil aliud est dicere rē eē actualr/q̄ eē realr.ergo ꝛc. ¶8°.Dicere ꝙ homo ver⁹ cōponat cū sua veritate:ꝛ hō affirmat⁹ cū sua affirmatiōe nō videt itelligibile.Sz eē nō est aliud q̄ pō veritatis ꝛ affirmatio rei.Res enim in po⁹ non est res vera simplr:sed est res diminuta:vt ꝑz 9° metaphysi.ergo. ¶9°.Esse ꝛ eentia hñt eandē cōtradictionē.Nihil.n.ꝓuat eē:qō nō ꝓuet eentiā.g̃ eē ꝛ eentia sunt eadē affirmatio. ¶Decimo. sequit. ꝙ in oi gīlatione eent duo termini totales.s.vn⁹ cōpositus ex eē ꝛ eentia:ꝛ alter compositus ex materia ꝛ forma.

Ad q̄stionē

Scōa

Tertia

Quarta

Quinta

Sexta.

Septima

Octaua

Nona

Decima

Vlō apud Cap.1.d. 4.q.2.

Articulus primus.

Henrici opio.

Impugnatur Henric⁹.

Respondeo Et qz ista qō est difficillima:ꝛ q̄si fundamētū maxime partis doctrine.S. Tho.ꝛ qōdam vle ꝓn⁹ in ea:conādum est vt hñ resoluatur.ꝑmo igit recitabo breuiter alioꝝ opiones ꝛ eas declarabo.Scōo rīdebitur ad qōnē ꝼm veritatē. ¶Quantum ad ꝑimū/dixit Henricus de gādauo/ꝙ eē ꝛ eentia distinguunt tñ ꝑ respectus.Ipse.n.quol⁹.1.q.8.ꝛ 3° quolibet.q. 9.vbi querit.An eentia creature sit idifferēs ad eē ꝛ nō eē. Et.10.quolz.q.3.vbi querit vtrū ponētes eentiam creature eē idē cuz suo esse:possint saluare creationē:determinat ꝙ q̄lz eentia hz duos respectus ad ꝑimā cām.Unus/est respectus exēplati ad exēplar:ꝛ hunc respectū hz q̄libet res ēt añq̄ ꝓducatur:qz deus est forma q̄dam repsentans oēz quidditatē:ēt añq̄ fieret.ꝛ iō rē vt stat sub tali respectu significat hoc nomē/eentia:ita ꝙ hoc nomē/ꝛ quidditatē/ꝛ hunc respectū ipoꝛtat.Alius respectus/est relatio effectus ad suā cām efficiētē:quē quidē respectū nō habuerūt res añq̄ fierēt:sed solū postq̄ producte sunt.Iste aūt termin⁹/ eē/significat nām cū isto respectu:ꝛ iō res q̄ nō est/dicit quidē eentia:lz nō dicit eē:qz nō hz hunc respectū: ¶Arguo g̃ cōtra hanc positionē. ¶Primo. Nulla relo est de formali rōne entis absoluti qō est ꝑ se vnuz:qz ex absoluto ꝛ relatione nō fit vnū ꝑ se.Sz aliqua eentia ꝑ se ẏna

est entitas absoluta.g̃ nulla relo est de formali rõne talis ẽntie:ꝛ per ꝓ̃s nõ includit̃ in conceptu eẽntie.vt ẽntia est.Maior ꝑz.qꝛ rõ absoluti.ꝛ rõ relatiui sũt rõnes oppositeꝯ vna dicat̃ ad se:ꝛ altera ad aliud.g̃ vna nõ includit̃ i alia.Minor ꝑz:qꝛ ẽntia/sube/ꝛ q̃stitat/ꝛ q̃litatis/sũt absolute.aliogn nullũ ꝑdicamẽtũ eẽt absolutũ.¶ Cꝛ°.Nullus ens rõnis includit̃ per se in cõceptu entis realis.Sed eẽntia creature est ens reale:relo autẽ exẽplati ad exẽplar est ens rõnis:sicut relo cogniti ad cognoscens.ergo talis relo/non est de rõne eẽntie.¶ C3°.Nulla relo includit̃ in ratiõe sui fundamẽti:cũ rõ fundamẽti sit ꝓꝛ.Sed eẽntia que hz exẽplar in ꝑma cã/est fundamẽtũ relonis qua refert̃ ad illud exẽplar:ergo illa relo nõ est de rõne eẽntie.¶ C4°.Jd nõ addit eẽ ad essẽtiaz/sine quo põt cõcipi res esse.Sed põt cõcipi res esse:dato ꝙ nõ cõcipiat̃ respectus ad agẽs.ergo ꝛc.maior ꝑz.Minor ꝓbatur.qꝛ cõcipiẽs celũ eẽ/non opz ꝙ cõcipiat ipm esse ab aliquo agente:cũ dicant multi celuz a nullo agẽte esse.Et ꝓterea g̃ cõcipit deũ esse/nõ cõcipit eũ esse ab aliquo agẽte.aliogn falsꝫ cõciperet ipm eẽ ergo respectus ad agẽs nõ icludit̃ in rõne ipsi⁹ eẽ.¶ Alia opi. Burco. Alij dicũt ꝙ esse ꝛ eẽntia differũt tm̃ ꝛceptibiliter:nõ ꝙ dicãt duas res.aut rõnes cõceptas.dicunt enim eandẽ rẽ oino:sz sub diuersis cõceptib⁹:sicut bõ ꝛ bõ verus.Naz in ꝛceptu hois nulla denotatur exclusio.in ꝛceptu aũt hois veri denotat̃ exclusio cuiuslibet eẽ diminuti ꝛ potẽtialis.¶ Notãdũ. ꝓ notitia hui⁹ opionis sciẽdũ ꝙ ens aliqñ accipit̃:vt dic̃ verũ:siue veritatẽ ꝓpõnis.sicut habet̃ 5° met.phys.tex.cõ. 14.ꝛ.6.metaphysi.tex.cõ.8.Sciendũ z° ꝙ ly/est/dicit ens verũ in oi ꝓpositione simplici siue de z° adiacẽte.ꝛ hoc dicunt isti esse de mẽte Lõmẽ.5° metaphysi.cõ.14.ꝛ.10 metaby.cõ.8.Et ex his duobus ꝛcludunt ꝙ quũ dz.lapis est. ly/est.nõ dicit aliud nisi verũ:ꝛ est idẽ/ac si diceretur.lapis verus:ꝛ qꝛ ly verus/excludit oẽ esse diminutũ:ideo ꝙ hoc excluditur potẽtialitas lapidis:ꝛ ipsuz esse in itellectu ꝛ in causis suis:ꝛ eẽ pictũ vel imaginatũ:ꝛ sic de oibus alys/q̃ ipoztarent/qõcunq; esse diminutũ ipsius lapidis.¶ Impugnat̃ opinio hec. Sed ista positio ꝓcedit ex falso itellectu verboꝝ/ꝓbi ꝛ Lom. qõ ꝑz.Nam.5.metaphysi.tex.cõ.14.ponit ꝓbs tres diuisiones entis.ꝓma est ſm quã diuidit ens.in.10.gña.Secũda est ſm quã ens/siue esse.vt hz nra translatio:significat aut essentiã:aut existẽtiã:aut veritatẽ ꝓpõnis.Et quia in oi ꝓpõne simplici:ly est.põt accipi:vt dicit existẽtiam/que reperit̃ in oib⁹ generib⁹.Et põt ẽt accipi:vt dicit veritatẽ ꝓpõnis.ideo dicit ibi Lõmẽtator ꝙ si accipiat̃ ꝑmo modo:sic questio qua querit̃.An aligd sit/collocat̃ in questionibus gñis.Si ẋo accipiat̃.z° modo/sic collocat̃ in q̃stionibus accñtis.de gbus qõnibus agit̃ in z° topi.¶ Et ꝓterea ꝙ ista põ i se sit falsa ꝛ ỹ.ꝓbat̃.ꝓio.Ens verũ/per te est ipsa existẽtia:ꝛ existẽtia est eẽntia rei/nõ bñs eẽ diminutũ.g̃ ens verũ ꝛ eẽntia sunt idẽ ꝛ nõ aliud ꝛ aliud. Hz hoc est falsuz:qꝛ Lõmẽtator ꝓallegato cõmẽto.sic dic. Hoc nomen ens/quod significat eẽntiam rei/est aliud ab ente/qõ significat verũ.¶ Cꝛ°.Jsta ꝓpositio est vera:cecitas est.Hz ly est/ꝑ te.dicit negationẽ entis diminuti.ergo cecitas nõ hz esse diminutũ.Sed hoc est falsuz:qꝛ nullum ens rõnis:cuiusmodi est ois ꝑuatio,nulluz aliud eẽ hz nisi diminutũ.¶ C3°.Jsta est vera.Jste hõ pictus est.demõstrãdo hoiem pictũ:ꝛ tm̃ hz tm̃ eẽ diminutũ:cũ nõ sit ver⁹ hõ: sed poti⁹ tollat rõnẽ hois.g̃.¶ Alij dicũt ꝙ eẽ ꝛ eẽntia nõ distinguuntur realr:qꝛ isti hñt hoc ꝑn̄m.ꝙ distinctio realis nõ põt eẽ nisi iter ea:quorum vnũ põt eẽ/altero nõ exñte: eẽntia aũt nõ põt eẽ sine eẽ.Dicũt tm̃ ꝙ distinguunt̃ ex nã rei:qꝛ de eis verificant̃ ꝑdicata ỹdictoria.Nam eẽ accidit eẽntie:eẽntia ẋo nõ accidit eẽntie.Jtẽ/eẽntia põt eẽ in potẽtia obtiua:esse nõ põt eẽ in po⁹ obiectiua.Dicunt ꝓterea ꝙ distinguunt̃ eẽt modalr:qꝛ eẽ/est modus itrinsecus ipsi⁹ eẽntie.Dicũt tm̃ ꝙ eẽ ꝛ eẽntia nõ distinguunt̃ formalr:qꝛ hõ in potẽtia/nõ dicit aliã formalitatẽ ab homine in actu. Articꝰ secũdus. ¶ Et ideo relictis istis opionibus.hec erit ꝑma cõclusio. ¶ Esse sube.i.qõ est a forma ſubali:reducit̃ ad genꝰ sube: ꝛ esse qõ dat forma accidentalis/est in eodẽ gñe in quo est talis forma.ꝓbat̃ hec ꝛclusio.ꝓio.Dis actꝰ est in eodẽ gñe/in quo est sua poꝰ:vt dicit.9.huiꝰ.tex.c.12.ꝛ.2.de aia.tex. cõ.5.ꝛ 5° meta.cõ.17.sz eẽ se hz ad eẽntiã:vt actꝰ ad poam: saltẽ ſz modũ significãdi/siue sit idẽ realr siue nõ:g̃ sũt in eodez gñe.¶ Cꝛ° arguit̃ spãlr de eẽ sube.ois suba est naturaliter ꝑor suo accidẽte.Sz nulla eẽntia est naturalr ꝑrior suo eẽ.ergo eẽ nõ est accñs eius.Maior ꝓbatur.ois cã est ꝑor suo effectu.Sed existẽtia subę.est cã exñtie accñtis:cũ accñs nõ existat nisi in suba exñte.vt dicit.7.meta.tex.cõ.3. Minor ꝓbat̃.Si eẽntia eẽt naturalr ꝑor q̃z existẽtia seq̃retur ꝙ essentia existeret añq̃z existeret:qõ iplicat ỹdictionẽ:ꝓñtia ꝓbatur.qꝛ p te eẽntia est ꝑrior:ꝛ p ꝓ̃s in illo ꝑori est:in quo exñtia nõ est.¶ C3°.Nullũ accñs est substãtie aut formalis ratio existendi:sed esse substantie est ꝑrincipiũ.ꝛ formalis ratio exñdi:qꝛ est illud quo formalr suba existit:g̃ eẽ subę nõ est accidẽs ei⁹.Minor ꝓbata est:ꝛ maior est ꝓbi ꝑ phi.tex.cõ.52.ꝛ ꝓbatur ꝙ ea que dicta sunt in supiori rõne.¶ Cꝛª ꝛclusio.Esse in oib⁹ citra ꝑmã cãm/ est entitas ſm rez distincta ab eẽntia.¶ ꝓbatur ista ꝛ. ꝓio.Essentia est idifferẽs ad eẽ ꝛ nõ eẽ:qꝛ aliqñ est ꝛ aliquãdo nõ est.g̃ distinguit̃ ab eẽ.ꝑz ꝓñtia.qꝛ illud qõ succedẽs siue subycit̃ oppositis distinguit̃ a quolz eoꝝ:ꝛ ꝑ hanc rationẽ ꝓbat ꝓbs ꝑ phi.tex.cõ.60.ꝙ mã distinguit̃ a foꝛª ꝛ ꝑuatione.¶ Ad hãc rõnez dz ꝙ sicut eẽntia est idifferẽs ad eẽ ꝛ nõ eẽ:ita ẽt ipz eẽ est idifferẽs ad eẽ ꝛ nõ eẽ:eẽ enim rose in hyeme nõ est.in vere aũt est.Silr eẽntia est idifferens ad essẽtiã ꝛ nõ eẽntiã:qꝛ eẽntia rose nõ erat essentia ab eterno:ꝛ est eẽntia postq̃ creata est.¶ Sz ỹ hanc rñsionẽ arguit̃.ꝓimo.Dis ꝑpõ cui⁹ ꝑdicatũ est idẽ subiecto/est vera:siue res sit:siue nõ sit:vt ẽt tenet Scotus in.z. dis.z1.cui⁹ doctrinã sequẽtes dant ꝑdictã rñsionẽ.Sed in hac ꝓpõne.eẽntia est eẽntia.ꝑdicatum est idẽ subto.g̃ ipsa erat vera:ẽt añq̃ eẽntie rerũ crearent̃.¶ Cꝛ° segtur ex rñsione /ꝙ vnum ỹdictoriũ põt mutari in aliud.idẽ manẽs. Sz hoc est falsuz:qꝛ vt ingt Lõmen.ꝑmo phys.cõ.51.contrariũ nõ recipit formã ỹdz:ꝛ multo min⁹ vnũ ỹdictoriuz recipit formã alteri⁹:cũ ỹdictoria magis opponant̃.ꝓbat̃ ꝓñtia.Nam lapide nõ exñte ista est vera:lapis est lapis:ꝛ ista est falsa.lapis existit.aut g̃ cã hui⁹ diuersitatis est.qꝛ ad hoc ꝙ lapis existat/nõ sufficit ꝙdditas lapidis.sed requirit aligd rei additũ/quo formalr existat.Et si sic dicat̃:habeo ꝓpositũ.ꝙ exñtia addit rez super eẽntiam.Aut hoc iõ est: qꝛ lapidis est ꝑus nõ esse exñtie:ꝛ postea est eẽ exñtie nullo addito:ꝛ sic habeo ꝓpositũ.ꝙ vnum ỹdictoriuz.s.nõ eẽ idem manẽs.i.manẽs eadẽ eẽntia mutatũ est in aliud ỹdictoriũ.s.in exñtia.¶ C3°.Jsti dicũt ꝙ diuisio entis in actuz ꝛ potẽtiaz est diuisio in ꝛditiones duas:quarũ altera est distrahẽs/ꝛ altera pficiẽs:sicut cuz diuidit homo in viuũ ꝛ mortuũ.Cõditio aũt distrahẽs est ly poꝰ.ꝛ ꝛditio pficiens est/ly actu:ꝛ tm̃ valet dicere ens actu:ac si dicat̃ ens exñs. Ex hoc arguit̃ sic.Nulla ꝛditio diuidit̃ in se ꝛ suã oppositã.Nõ.n.rõnale diuidit̃ in rõnale ꝛ irrõnale.Cuz qꝛ seq̃retur ꝓcessus in infinitũ.Cuz qꝛ qõlz diuidẽtium/eẽt tãte latitudinis sicut diuisuz.Sz eẽ actu siue existere/est ꝛditio opposita ad eẽ in poꝰ.g̃ exñtia nõ põt diuidi in actu ꝛ poꝰ. Et cũ dz ꝙ in hyeme eẽ rose nõ est.Dico ꝙ ista est locutio artificialis:sz ista, est ꝓpria.rosa nõ est.Nã existere ipro priaꝛ aut nõ existere/nõ ꝙuenit ipi exñtie:sz ꝙuenit eẽntie. Nec existẽtia est in potẽtia ad existẽtiã:sicut albedo nõ est

in potentia

ob.3ª ꝛ rẽ sc otiſtaꝝ.

in potẽtia ad albedinẽ:sed eẽntia est illa que est in potẽtia ad exñtiã. ¶ 2°. Si eẽ eẽt idẽ cũ eẽntia sequereť q eẽ eẽt p se subsistẽs:hoc est falsũ.ergo ⁊c̃. ꝓbať ꝓñtia. Eẽntia cu iuslibet subẽ sepate est per se subsistẽs.cũ ille subẽ sint q̃dã forme abstracte.g̃ qcqd est idẽ cũ tali eẽntia/est p se subsistẽs. Falsitas ꝓñtis ꝓbatur duplr.Prio. Oẽ esse p se subsistẽs est infinitũ in tõne cẽrdi. Sz eẽ subẽ abstracte nõ est infinitũ in eẽndo:aliogn haberet in se oẽs pfectiões rep. g̃ nõ est p se subsistẽs.minor p3. Maior ꝓbatur. Remoto oi ꝓncipio limitatiõis/res remanet illimitata ⁊ infinita:sicut remota ꝑcisa cã.remoueť effectꝰ:sed ab eẽ per se subsistẽte/remouetur oẽ ꝑnm limitatic nis:ergo eẽt infim.maior p3. Minor ꝓbatur. Nullus actus limitať nisi aut ex subto in quo recipiť:aut p dñias que ipm ꝓtrabũt.ꝓmo mõ albedo in subto exñs/limitať ad certũ gradũ:q̃ subm nõ recipit eaz ꝑm oẽm gradum itẽsionis/possibilẽ repiri in ea.2° modo nã colozis nõ est limitata in nigredine:q̃ nigredo nõ bz eã nisi vt est ꝓcta ad hũc determinatũ gradũ ⁊ spez. g̃ est nigredo. Sz eẽ subsistẽs nõ est determinatũ ꝑ mõ:cũ in nullo sit receptũ:nec 2° modo.cũ nõ bẽat dñias.g̃ eẽt oino illimitatũ. ¶ Dicet forte/qõ eẽt limitatũ per cãm agentẽ:sicut si ꝓducerent duo calozes:sepati ab oi subto:vnus posset eẽ.vt q̃tuor.⁊ alius vt sex.q̃ in tali ⁊ tali gradu a cã efficiẽte quecũq; sit illa producti sunt. Uel alr rñdetur/q eẽ subsistẽs ex se ⁊ a se est infinitũ. Subsistẽs aũt nõ ex se ⁊ a se nõ est infinitũ:⁊ hoc 2° modo eẽntia creata subsistit: ꝑ aũt mõ subsistit tñ eẽntia icreata. ¶ Sz 3. Circũscripta p itellectũ cã agente/adhuc illi calozes p te sunt distincti.g̃ opz dare aligd intrinsecũ eis p qõ distinguanť.illud aũt intrinsecũ nõ est ipsa nã calozis.q̃ talis nã in vtroq; est eiusdem rõnis:g̃ tñ p suas rõnes formales distingueren. Et si sic.tũc segtur q̃ distingueren seipsis:⁊ p ꝓñs distingueren formalr ⁊ specifice:qõ est impole.Pz igitur q̃ eẽ per se subsistẽs/bz ex sua rõne ifinitate:siue subsistat ex se:siue nõ:⁊ siue bẽat cãm siue nõ habeat. ¶ 2°. Illud qõ est abstractũ non potest habere in se nisi illud qõ significať per nomẽ abstractũ.⁊ per ꝓñs nõ põt habere in se aligd realr distinctũ. Cuius rõ est:q̃ nomen abstractũ significat ꝑcise ipam nãm:sicut si poneret in rerũ natura albedo eo modo quo significať p hoc nomẽ. Albedo.i. separata ⁊ abstracta ab oi subiecto. ipsa nihil haberet in se:qõ non eẽt albedo. Sed eẽ subarus separatarũ nõ repugnat habere aligd ꝓiunctũ qõd ab eo realr distinguať:est enim ꝓiunctũ multis accidẽtib⁹.ergo illõ eẽ nõ est abstractũ siue p se subsistẽs. ¶ 3° ꝓncipalr arguiť. Illud qõ ꝓuenit alicui p se.distinguitur realr ab eo:qõ ꝓuenit ei tñ per aliud. Sz eẽ ꝓuenit rebus per aliud.i.p ꝓmã cãm dantẽ eis esse:eẽntia aũt cõuenit eis p se.cũ dicať de eis essentialr. Ista enim est in ꝓmo modo dicẽdi p se. Homo est aial rõnale:ergo esse ⁊ eẽntia nõ sunt idẽ. ¶ Ad hanc rõnem solet dici q̃ eẽntia ꝓuenit rebus per se formalr:sz ꝓuenit eis p aliud effectiue:aliqua enim est cã efficiẽs q̃ hõ sit aial. ¶ Sz ꝓtra hoc arguitur 3r. Et ꝓbatur/nõ quidẽ q̃ eẽntia nõ habeat cãm effectiuã: q̃ certus est q̃ hũanitas ⁊ lapideitas ⁊ quicqd est in reb⁹/a ꝓma causa est ꝓductus.sed ꝓbatur q̃ nulla sit causa efficiens cõnexionis significati huius ꝓpositiõis:homo est aial rõnale:sicut aliq̃ est cã efficiẽs cõnexionis significati hui⁹ ꝓpõnis:hõ est. De⁹ enim ꝓducens hoiem:copulauit ei esse. Et arguiť ꝓmo. Ea que sunt equalr nẽcia/equalr se habẽt ad habere ⁊ nõ hẽ cãm efficiẽtẽ. Sz hoiem eẽ aial: ⁊ deũ esse vnũ:sunt equalr necessaria.g̃ si vnũ nõ bz cãm. nec aliud. Sz nulla est cã efficiẽs:que faciat deũ eẽ vnum. aliogn illa eẽt ꝓr deo.g̃ nulla est cã efficiẽs que faciat hominẽ eẽ aial. Maior p3 ex terminis. Minor ꝓbatur. Ea sunt equalr nẽcia/q̃rũ opposita sunt equalr ipolia. Sz opposita hoꝝ sunt eq̃lr ipolia.g̃ ⁊c̃. maior p3. Minor ꝓbať. Ea sũt equalr ipolia:quoꝝ ipolitas ꝓsurgit ꝑcise ex iplicatione ꝺdictionis:puta/q̃ ꝑdicatũ tollit subm. Sz illa sunt hꝰ. Lũ.n.dz/hõ nõ est aial rõnale:p ablationem ꝑdicati remoueť subz:q̃ p negationẽ diffõnis remoueť diffinitum. ¶ 2°. Illud qõ ꝓuenit enti ⁊ nõ enti/nõ hz cãm efficiẽtez: cũ nõ ens nõ hẽat cãm. Sz rõ talis necessitatis.equalr cõuenit enti ⁊ nõ enti. Ita enim ista est nẽcia. Non ens est nõ ens:sic ista hõ est aial. ¶ 3°. Si hoiem eẽ aial/haberet cãm efficiẽtẽ:sequereť q̃ aligd fieret postq̃ est. Sz B est falsũ. aliogn bis acciperet eẽ.g̃ ⁊c̃. ꝓñtia ꝓbatur. Circũscripta oi efficiẽtia a deo:adhuc hoiez eẽ aial est verũ:ergo si hoiem esse aial sit ab aliquo efficiẽte.segtur q̃ fiat postq̃ est:ꝓna p3. Añs ꝓbatur. Illud qõ resultat positis diuinis ideis/est necesse eẽ/circũscripta oi causalitate. Sz posita idea hois ⁊ idea aialis/resultat earuz cõnexio:q̃ idea hois nẽcio representat aialitatẽ. ergo ⁊c̃. ¶ 4°. ꝓncipalr arguiť. Nulla res ꝑticipat eẽntiaz suã. Sz hz eaz quãtũ haberi põt. Homo enim hz pfectissime humanitatẽ:nec pole est q̃ humanitas sit magis in vno q̃ in alio. Sed quelibet creatura ꝑticipat esse:cũ nõ habeat exñtiaz pfectissimo modo:ergo eẽ ⁊ eẽntia nõ sunt idẽ. ¶ 5°. Nulla res est in poa ad seipsaz. aliogn eẽt prior ⁊ posterior se. Sed q̃libet eẽntia citra deuz est in potẽtia ad eẽ. ergo distinguiť ab eẽ. ¶ 6°. nulla res põt intelligi sub opposito ei cui est idẽ realr. Nõ enim põt itelligi q̃ hõ sit nõ aial. Sz eẽntia põt it elligi sub opposito existẽtie. Intelligo eni eẽntiaz rose nõ exister. ¶ 7°. ꝓbatur auctoritate. Naz ꝓbs.z. posterioꝝ. textu cõ.z. dicit. q̃ qd est hois:⁊ hominẽ esse nõ sunt idẽ. Et Auicẽ. 5° metaphysica. ꝓmo.⁊ ꝓmo physicoꝝ. capi. vlti. dicit q̃ esse/oibus accidit excepta prima causa. ¶ 3ª ꝛclusio. Nulla forma est cã efficiẽs illius esse q̃ ipa dat ei cuius est forma. Probatur. Dis cã efficiẽs est naturalr prior suo effectu:sed forma nõ est prior esse:aliogn eẽt priusq̃ eẽt. ¶ 2°. forma ⁊ efficiens non coincidũt in idẽ numero:vt dicitur 2° physico. tex. cõ. 70. ergo forma nõ est efficiens. Dicit autez dare esse:quia ipsum est effectus formalis forme.

Ad argumenta rñdetur. ¶ Ad ꝑm dz q̃ eẽntia est potẽtialis respectu esse. Ad ꝓbationez dz q̃ dupl'r põt aligd dici eẽ simpl'r in poa. vno mõ:q̃ nullo modo est actꝰ:neq; in se:neq; respectu alteriꝰ:ita q̃ ei repugnat aligd a se distinctũ actuare:⁊ B mõ sola mã ꝓma est simplr potẽtialis. Alio mõ dz aligd eẽ potẽtia simplr:q̃ nõ se solo põt existere:ita q̃ est purũ potẽtiale:nõ vt potẽtiale opponiť simplr actui:sed vt opponiť huic actui/q̃ est existere:⁊ sic eẽntia dz esse poa simplr reu exñtie:hz in se sit actꝰ:Et ideo vt est potẽtialis est ꝓr respectu eẽ:nõ q̃ sit actu sine eẽ:sed q̃ añq̃ habeat eẽ est in poa ad ipm:nõ ad hunc sensuz q̃ q̃lz eẽntia sit in poa alicuius subti:sicut forme dicunť eẽ in potẽtia mãe:sed est in potẽtia actiua dei:que põt ꝓducere eẽntiam sub esse. ¶ Ad 2m negať ꝓñtia. Ad ꝓbationẽ dz q̃ creationi nihil ꝑsupponiť qõ sit actu:ꝑsupponiť tñ aligd q̃ sit potentiale/ꝓducibile sub actuali exñtia. ¶ Ad 3m negať maior accipiẽdo transcendens. ꝓr eo qõ ideo ꝓcise dicitur transcendẽs. quia circuit omnia genera. Si ens accipiť transcendens ꝓr eo qõ dicit quãlz entitatẽ:sic minor est falsa. ¶ Ad 4m dicit q̃ icludere plures actꝰ subales põt eẽ dupl'r. Uno mõ q̃ q̃lz illoꝝ actuũ dat esse subale:⁊ sic ꝓcedit maior ⁊ negať minor. Alio mõ dicunť alig actꝰ subales eẽ plures solũ:q̃ alter eorum dat esse. alter ens nõ:sed est ipsa actualitas rei subsistẽtis:⁊ sic nõ repugnat illud qõ est vnũ ꝑ se/hẽ plures actus. ¶ Ad ꝓfirmationẽ dicit q̃ illa diuisio subẽ/non est nisi diuisio substãtie dicẽtis eẽntiaz. ideo eẽ cũ icludať ab eẽntia.nõ ẽt icluditur sub aliquo illoꝝ mẽbroꝝ. Sed

Rõ 2ª p ꝓpone ⁊ ẽ efficax ad pbãdũ tritũ.

Cauillosa rñsio.

Rõ 3° q̃ eẽ distinguatur ab eẽntia.

Fuga q̃ solet adduci

Impugº.

Nulla est cã efficiẽs cõnexiõis significati huiº ꝓpõnis. hõ est aial. Iz huius hõ est.

Rõ 4ª ad scõam cõclusionẽ.

Quita rõ.

Sexta rõ.

Septima ratio.

Lõclo 3ª

Ad ꝑmã rõnez capitalem. Esse pole est duplr.

Ad scõaz

Ad tertiã

Ad q̃rtã

Includere plures actꝰ subales est 2r.

ipz eē est actualitas quā formalr forma dat cōposito. Jsta aūt actualitas que est eē/nō dat aliā actualitatē: qz nō relinquit illud cui⁹ est in po⁹ ad ylteriorē actualitatē eiusdē rōnis: cū ipm esse sit yltima actuatio rei. ¶ Ad 5ᵐ negat minor. Nā viuere/est illud esse/qō vita dat rei viuenti. vñ nō distinguunt solū grāmaticalr. i. quo ad modū significādi: sed et quo ad rez significatā. ¶ Ad 6ᵐ dicit q ponī aliqd in rez nā pōt esse duplr. Uno mō in genere eentiarū: z sic pceditur maior. Forma enim nō dat mām q sit quedā entitas: qz de se est entitas potentialis: nec silr accūs suo subto. Alio modo in gīe existētie: z sic negat maior. Mā. n. non existit nisi p formā: z silr eentia nō existit nisi per eē: ideo eentia hz quidē ab eē q sit existēs: sz ab eo nō hz q sit ens accipiēdo ens generalr put significat qdditatē. ¶ Ad 7ᵐ negat maior de realitate existentie: z pceditur de realitate eentie: nec est verum/q exītia sit tota realitas: qz rosa non exīte ista est vera: rosa est ens reale. ¶ Ad 8ᵐ dicit eodez mō ad minorē/q esse est affirmatio rei in existētia actuali: sz nō est eius veritas aut affirmatio in eentia. Nā boie nō exīte: ista est vera: hō est vere homo. ¶ Ad 9ᵐ negat añs: qz aliud est nihil/qō opponit eentie: z aliud est qō opponitur existētie. ¶ Ad 10ᵐ negatur pñtia: cuius rō dicta est in rñsione ad pᵐ z ad 4ᵐ. Et ꝓpterea dico q ꝑstitutū ex eentia z esse nō pōt esse terminꝰ ꝓductꝰ: qz de rōne termini ꝓducti est qō recipiat esse per ꝓductionē. Aggregatū aūt ex eentia z esse: nō recipit esse/nec est potētiale ad ipm: cū altera ps huiꝰ aggregati sit ipsūmet esse qō nō est receptiuū nec potētiale respectu sui. Dico tñ q ibi sunt aliquo modo duo termini: sed differēter. Nam forma est terminus formalis: quia formalr constituit: z dat esse specificū termino ꝓducto: esse aūt est terminus formalis: qz est yltima actualitas ipsius ꝓducti: z nō relinquit eum in potentia ad ylteriorem actualitatem substantialem.

¶ Utrum eē sit nobilius essentia. Qō. XIII.

Pria rō. Videtur vtrū eē sit nobiliꝰ q̄ eentia. Et vī q sic. ¶ Prio. Illō qō dat alteri formalr vt sit extra nihil/est nobiliꝰ eo. Sed eē dat essentie formalr vt sit extra nihil. g̃ z̄c. Maior pz: qz tale aufert ab eo nihileitatē: z dat ei formalr aligdditatē. Minor ēt pz: qz eentia nō hñs eē/est nihil. ¶ 2°. Illud cui repugnat nō existere/est nobiliꝰ eo cui nō repugnat nō existere. Sz eē repugnat nō existere: z eentie nō repugnat. g̃. Maior pz cū 2° pte minoris. Pria aūt eiꝰ ps ꝓbat. s. q ipsi eē repugnet nō eē: qz qō pōt nō eē. pōt ēt ꝓcipi nō eē. Sz eē nō pōt cōcipi nō eē. g̃ maior pz. Minor ꝓbat. Nulla res pōt vere ꝓcipi ꝓceptu sibi ꝺictorio. Sz eē z nō eē sunt ꝺictoria. g̃ eē nō pōt cōcipi sub nō eē. ¶ 3°. Prima actualitas rei est ea nobilior: z p hanc ꝓpōnez ꝓbat q forma substalis est dignior mā. Sz eē est ꝑma actualitas eentie: qz eentia anteq̄ sit. nullaz hz actualitatē. g̃. ¶ 4°. cōpositū in reb⁹ mālibus est pfectius q̄ materia z forma: vt dicit Phs 8° meta. tex. c. 8. Sed hoc non est ratione alicuiꝰ eentie quā dicat cōpositū preter materiam z formā: qz nullaz aliam includit. Nec est rōne alicuius accidētis: vt de se pz. ergo est tñ ratione existētie.

Conclo Respondeo q̄ siue esse z eentia sint distincte res: siue differāt rōne tñ/semp eentia est pfectior ipso esse talis eentie: qō dico. qz aliqō esse. puta eē sube est pfectiꝰ aliq̄ eentia. s. eentia accītis. Sz itēdo dicē q q̄lz eentia est pfectior suo ꝓpio eē. puta/eentia sortis est pfectior q̄ eē sortis. Si. n. realr distinguunt/realitas essentia est pfectior realitate ipsius esse. Si ꝟo distinguunt tñ rōne z ꝓceptibilr/ꝓceptus eentie est dignior q̄ ꝓceptꝰ esse. Et qz ꝓbato hoc 2°/relingitur ꝓbatū ēt pᵐ: eo q nobiliorīs rei est nobilior ꝓceptus. Jō ad hoc ꝓbandū arguit ꝑmo.

¶ Cōceptꝰ q̄ ꝓuenit alicui p se ꝑmo est nobilior eo qō cōuenit ei p accūs. Sz ꝓceptꝰ eentie ꝓuenit rei p se ꝑmo. ꝓceptus ꝟo eē ꝓuenit p accidēs. g̃. Maior ꝓbat. qz qō est alicui magis itimū z itrinsecū est in eo pfectiori modo. Illud aūt est maxime intimū alicui/qō ꝓuenit ei ꝑmo z p se. Minor ēt ꝓbatur. Nō ꝑdicatur de aliquo qdditatiue. ꝑdicatur de eo in ꝑmo modo pseitatis. Sz essentia ꝑdicat qdditatiue de hīte eentiā: eē aūt nō ꝑdicatur qdditatiue: nec in ꝑmō pseitatis. cū nō significet p diffinitionē. nec p aliquaz eiꝰ partē. g̃ z̄c. ¶ 2°. Illud est pfectiꝰ. qō minꝰ est dependēs. cū dependētia dicat iperfectionē. Sz eentia est minꝰ dependēs q̄ eē. g̃ eentia est pfectior q̄ eē. Minor ꝓbat. Illō qō/posito quocūcz casu polī/adhuc vere de altero enūtiat minus est dependēs q̄ id qō posito aliquo polī casu nō vere enūtiat. Sz posito quocūcz casu semp vere enūtiat essentia. Nā ista semp est vera: hō est aial rōnale: z ista nō fuit semp vera. homo est. g̃ z̄c. ¶ 3°. Illud est pfectius in se/qō dat alteri maiorē excessiuz pfectionalē. Sz eentia dat maiorē excessiuz pfectionalē q̄ esse. g̃ eentia est pfectior q̄ eē. Maior pz ex terminis. Minor ꝓbat. Sint duo idiuidua eiusdē spēi. puta Sor. z Plato. quoruz vnus existat z alter nō. Et sint due spēs non exītes. puta equus z asinꝰ. ¶ Et arguit sic. Plus excedit equus asinū in pfectione q̄ Plato existēs sortē nō exītē: qz equꝰ excedit asinuz in pfectione specifica z eentiali: z Plato excedit sortē solum in pfectione numerali z accītali. Sz iste excessus est tñ ratione eentie: z excessus Platonis sup sortē est tñ ratione exītie. ergo eentia dat maiorē excessum pfectionalē q̄ existētia. ¶ 4°. Tanto aliquid est pfectius. quanto dat rebus nobiliorē dīam entis. Sz eentia dat rebus nobiliorem dīam entis q̄ existētia. ergo z̄c. Maior pz. Minor ꝓbatur. Eentia dat necessitatē z existētia dat contingētiaz. Sz necessitas est nobilior dīa entis q̄ ꝓtingētia. ergo z̄c. Minor pz. ma ior ꝓbatur. Ab eo res habēt aliquē gradū necessitatis. p qō sunt scibiles. cum scia sit tñ neciorum. Sz res sunt scibiles ratione eentie. z non rōne exītie. g̃ z̄c. ¶ 5°. Si sint aliqua duo in genere sube: illud est nobilius qō p se est in gīe sube. q̄ illud qō est in eo tñ reductiue: quia quod p se est in gīe sube ꝑticipat nobilissimū genus pfectiori modo. Sz aliqua eentia z sunz eē sunt in gīe substātie: puta/eentia hominis z eius eē: z eentia est per se in gīe. cuz significetur p terminū specificuz: eē autē est in gīe tñ reductiue. eo q non dicit aliqd cōpletū in natura specifica. ergo eentia est nobilior q̄ existentia.

Ad ꝑmū Ad primum in oppositum/dō q idē est dicere nihil ac si diceret/nullū ens siue non ens. Uñ eē extra nihil. est eē extra nō ens: eē aūt extra nō ens/ꝓuenit vnicuicz p illud p qō est ens. Accipit autē ens duplr. Uno mō: vt dicit eentiaz: z sic dico q quelibet eentia est ens p seipsaz formalr. z non p aliqd additū. Alio modo accipit vt dicit existētiam: z sic res create sunt entia p exītiaz additā eentie earū. Ad formā argumēti ꝓcedit maior. si accipit ly nihil. put opponit enti dicēti eentiā. i quo sensu negat minor. Si ꝟo accipit put opponit enti/dicēti existētiam/negatur maior z conceditur minor. ¶ Ad 2ᵐ negatur minor. Nam ante productionē rose sicut eentia rose non erat in rerum natura. ita nec exītia. Dico ꝓterea q existētia/siue eē/nō ꝓprie existit/sicut nec albedo est alba: sz est illud quo alia formalr existūt. aut sunt alba. Ad ꝓbationē minoris dō/q̄ lz nō possit vere ꝓcipi q eē sit nō eē. qz sic vnū ꝺictoriozuz attribueretur reliquo: tñ pōt vere cōcipi q eē non facit eentiaz actu formalr existere: sicut lz nō possit vere cōcipi q albedo nō sit albedo. pōt tñ vere ꝓcipi/q̄ p eaz nulla res actu est alba. ¶ Ad 3ᵐ negat minor. Nā eē non est ꝑma actualitas simplr: sz est tñ prima

actualitas

Ad 4ᵐ Ad 5ᵐ Ad 6ᵐ Ponit aliquid in rerū nā est multiplex. Ad 7ᵐ Ad 8ᵐ Ad 9ᵐ Ad. 10. Ad 2ᵐ Ad 3ᵐ

actualitas in genere existẽtiũ:sicut enĩz ante p̃ductionẽ hois.ista est vera.humanitas est ens:ita ista est vera:humanitas est quedã actualitas cẽtialis.ꝫ nõ sit actualitas existẽs.Et si dicaꝫ q tunc humanitas erat in potẽtia.ergo non erat actualitas.Rñdetur q erat in potẽtia ad existẽtiam:sed non erat in potẽtia ad hoc q eẽt cẽtia. ¶ A 4m dicitur:q ideo cõpositus est pfectius q̃ materia ꝛ forma: quia includit tertiã entitatẽ/superadditã suis partibus.Et similiter est pfectius:qz includit vtrãqz suarũ partiũ.vna autem pars/non includit aliam.

Ad ārtã

¶ Utrum metaphysica sit dignissima omnium scientiarum. Questio.XIIII.

¶ Queritur Utrũ metaphysica sit dignissima oium sciarum.Et arguiꝫ q

ꝑ ratio. nõ. ¶ Primo.Obz metaphysice est ignobiliꝰ quolz obto sciaruz aliaꝝ que speculatiue sunt. g̃ metaphysica est eis ignobilioꝛ.ꝓntia pz.quia nobilitas habitꝰ/sciẽtifici/est ex nobilitate obti.Añs pbaꝫ. Illud qõ est ꝓfusissimũ ꝛ ideterminatũ est ignobile:nã cognoscere in ꝓfuso/est cognoscere iperfecte.Sz ens cõe qõ est obm metaphysice est maxime ꝓfusuz ꝛ ideterminatũ: qz cognitio rei solũ inquãtũ est ens/est cognitio ꝓfusa.g̃ ꝛc.

2ª ratio. ¶ 2°.Scia de aia est oibus honorabilioꝛ.g̃ est honorabilioꝛ q̃ metaphysica.ꝓntia pz:qz he due scie distincte sunt. Añs est ꝓphi ꝛ Cõmen.ꝓmo de aia.cõ.1.¶ Diceꝫ forte q ꝓphs dicit eã eẽ honorabiliorẽ ceteris nõ cõparando eam ad oẽs alias scias:sed tñ ad reliq̃s ptes phie nãlis.¶ Sz ꝫ:qz Cõmẽtatoꝛ ibi dicit eam eẽ dignioꝛẽ mathematicis.

3ª ratio. ¶ 3°.Quanto aliqua scia est certioꝛ tãto est nobilioꝛ.vt dr̃ ꝓmo de aia.tex.cõ.1.Sz Mathematice hñt maioꝛẽ certitudinẽ/q̃ metaphysica.g̃ sunt ea dignioꝛes.Minoꝛ habeꝛi potest a ꝓpho in fine.z.metaphysi.vbi expꝛesse dicit Cõmen.cõ.16.q demr̃ationes mathematice sunt in ꝓmo oꝛdine certitudinis/ꝛ demr̃ationes nãles sequuntur eas.

4ª ratio. ¶ 4°.supponiꝫ q demõstrare genꝰ subarũ separatarũ eẽ/nõ ptinet ad metaphysicũ.sed ad naturalẽ:vt voluit Comñ. ꝓmo physi.cõ.vlti.ꝛ.12.metaphy.cõ.5.Et.S.Thomas ꝓmo ꝫ gẽtiles lib.3.qz talis demr̃atio sumiꝫ a motu:demõstrare aũt aliqd p motũ/ptinet ad nãlẽ.Ex hoc arguo sic. in 8°phys.demostraꝫ ista ꝛclusio.Primus motoꝛ est:aliq̃ subẽ abstracte sunt.g̃ notitia scientifica que acgriꝫ p hanc demonstrationẽ/hz primũ motorẽ ꝛ subas abstractas pro subiecto.In nulla aũt parte metaphysice deus est subz:qz quicquid de deo ꝓbatur.probaꝫ per motũ.ergo saltẽ ista pars naturalis phie/est dignioꝛ metaphysica.

In ꝓbemio libri. ¶ In oppositum est ꝓphs dicẽs eã esse honorabilissimã/ꝛ deam scientiarum.

Cõclorñ siua. ¶ Respondeo q cũ dignitas sciaruz speculatiuaruz sumatur ex obto ꝛ ex certitudine declarare ꝛ ꝓbare volumus metaphysicã quo ad vtrũq̃ esse oium nobilissimã. ¶ Et ꝓmo quãtũ ad dignitatẽ obiecti.

ꝓma rõ. Dictũ enĩz fuit supꝛa qõne.9.q ens cõe/est adequatũ subz in metaphysica.Tũc sic.Quãto aliqõ subm est simplicius ꝛ abstractius.tanto est simplr̃ pfectius ꝛ nobilius.Sz ens cõe qõ est obm metaphysice/est simplicioꝛ ꝛ abstractioꝛ q̃libet:qz oẽs alĩ ꝓceptus se habẽt ex additiõe ad ens.cũ sint vel inferioꝛes ente/vel se hẽant vt passiones.Illud autez cui aliud se hz ex additione/est eo simplicioꝛ.vt dicit ꝓmo posteriozꝫ.Maioꝛ ꝓbaꝫ.qz simplicitas est pfectio simplr̃. ꝛ melioꝛ est eaz hẽe q̃ eius oppositũ.aliogn nõ eẽt gd absolutũ formalr̃ in ꝓma cã/in qua nihil est formalr̃ absolutũ. nisi sit pfectio simplr̃:vt bonitas.Justitia.Intells.Sapia ꝛ hz.est ẽt simplicitas. ¶ Et si dicaꝫ q alĩ ꝓceptus includunt ens.ꝛ aliqd addũt.ergo sunt pfectioꝛes ꝓceptu entis. ¶ Rñdeo q ꝓntia nõ tenet.qz alĩ ꝓcept⁹ nõ addũt aliud qõ sit extra ꝓceptũ entis.i.q nõ ꝓtineaꝫ sub ente:ꝛ de quo non p̃dicetur ens in ꝓmo mõ dicẽdi p se.qũo ꝓceptus spẽi dicit aliqd.de quo nõ p̃tur genꝰ.s.dr̃iaz:ꝛ accñs addit sbto. Sed iõ dicunt addere ad ens.qz exꝑimũt aliquẽ modũ magis determinate.Suba enĩz dicit ens p se exñs.ꝛ accñs dicit ens alteri iberens:ꝛ sic addũt ad ens:qz dicũt illõ qõ dicit ens.sed sub aliqua rõne determinatioꝛi ꝛ limitatioꝛi. Talis aũt additio non tollit nobilitatẽ entis.vt patebit rñ dẽdo ad argumẽta. ¶ 2° arguiꝫ.Ille habiꝰ sciẽtificus est nobilioꝛ q hz vlius obm.ꝛ ad plura se extẽdens.Sz obm metaphysice est hz cum de oibus p̃dicetur.g̃.Minoꝛ pz. maioꝛ ꝓbaꝫ.Sicut enĩz nobilitas habituũ sumiꝫ ex obiectis.ita ꝛ potẽtiaꝝ.Sz quãto aliq̃ potẽtia est nobilioꝛ.tãto hz vlius obm.Nam obm sensus cõis est cõius obto sensuũ pticulariũ.ꝛ obm imaginationis.g̃ silr̃ habiꝰ hñs cõmunius obm est nobilioꝛ. ¶ Et ꝓfirmaꝫ:qz tanto habiꝰ sciẽtificus nobilioꝛ est.quanto põt facere plura scire:facit eni hñtẽ ipm magis sciẽtẽ.Sz ille qui hz cõius obm facit plura scire.ergo est nobilioꝛ. ¶ 3°.Metaphysi.hz nobiliꝰ obm q̃ mathe.cũ ista ꝓsideret subas ꝛ accidẽtia:illa autẽ tñ accidẽtia.Est ẽt nobilioꝛ nãli:q nãlis hz ꝓ obiecto vel ens mobile vel coꝛpus mobile/vel subam finitaz:hec ño hz ens.sub quo ꝓtinenꝫ ẽt sube imobiles ꝛ suba infinita.ergo meta.est dignioꝛ omni speculatiua.Añs ꝓbatũ est: ꝛ ꝓntia pz:qz ꝑter istas nulle alie scie reales sunt speculatiue:vt dr̃ 6° huiꝰ.q.7. ¶ 4° arguiꝫ.q si ẽt ꝓmus motoꝛ cõtineret sub obto nãlis phie.ad huc metaphysica eẽt nobilioꝛ ea.Tãto.n.scia nobilioꝛ est.quãto formalis rõ obiecti quã ꝓsiderat est nobilioꝛ.Sz metaphy.ꝓsiderat de ꝓmo motoꝛe sub nobilioꝛi ratione q̃ nãlis.ergo.Maioꝛ pz:minoꝛ ꝓbatur.Nãlis ꝓsiderat de ꝓmo motoꝛe tñ sub rõne ꝓmi motoꝛis:vt pz.8.phys.Ratio aũt motoris est rõ iperfecta.cũ sit rõ relatiua ꝛ sumpta ex habitudine ad aliquid extrinsecũ.s.ad mobile:rõ ẽt ꝓmi est iperfecta.cũ sit rõ negatiua.Primũ.n.dicit añ qõ nihil est in eo oꝛdine in quo ꝓmũ est.Metaphysi.aũt ꝓsiderat de ꝓmo motoꝛe sub rõne entis ꝛ pfecti ꝛ sume actualitatis.Constat aũt q rõ entis est absoluta.cũ sit ꝓma oium:vt dicit Auicẽ.ꝓmo meta. Nulla aũt rõ relatiua põt esse ꝓma.cum oĩs ratio relatiua ꝑsupponat absolutã.ergo metaphy.ꝓsiderat ꝓmũ motorẽ sub nobilioꝛi rõne q̃ nãlis. ¶ 5°.Metaphy.in intellectu separato.ꝛ in intellectu ꝓiuncto est eiusdẽ rõnis.Sz intells separatꝰ p habitũ meta.põt intelligere qdditates subaruz separatarũ:ꝛ põt ꝓbare ꝓꝑietates de deo.s.imaterialitatẽ ꝛ simplicitatẽ.ꝛ hz.g̃ metaphysica ꝓsiderat deũ sub nobilioꝛi rõne.Minoꝛ pz:qz enim intells separatus pfecte cognoscit rõnez entꝫ p eã põt multas ꝓꝑietates de ꝑente cognoscere:nec ad cognoscendũ sumit aliquaz rõnẽ a motu.Qz aũt pfecte cognoscat naturã entis/pz:qz tunc intells est pfectus.ergo cognoscit pfecte naturaz sui obiecti.Maioꝛ ño huiꝰ rõnis ꝓbatur.habiꝰ nõ distinguunt nisi vl p rationẽ formalẽ obiectoꝛum.vel p media siue ꝓncipia demonstrationũ.vt dr̃ ꝓmo posterio.lec.41.Sz obm meta. intellectꝰ separati/est ens cõmune sub rõne entis.sub qua ratione est ẽt obiectuz metaphysi.nostre.Et similr̃ demonstrat per ꝓncipia abstracta a motu.sicut ꝛ nos:vt pz tertio huius.ergo est eiusdẽ rationis cum nostra metaphysi. Et sic pz q ex parte obiecti/metaphysi.oẽs alias excedit. ¶ Qz etiaz excedat eas quo ad certitudinẽ ꝓbatur.Sed ꝓius declaraꝫ quid sit certitudo.Intellectus enĩz dicitur esse certus de aliqua re.quia ipsam nouit ꝛ de ea nõ dubitat.Idem enim est dictu.habeo hoc certum.ac si dicatur. hoc mihi nõ est dubiuz. ¶ Qz autẽ aliqua res cognita nullo modo sit dubia/põt ꝓtingere ꝑter duo.Uno modo.ꝑpter euidẽtiã ipsius rei/que clare ꝛ aperte videt̃:ꝛ hoc mo

ꝫ 2ª ratio.

4ª ratio.

Quita rõ.

Lc.43.

Metaca excedit alias scias certitudie demõstrationis. Certitudo qd sit ꝛ vñ

do ꝑma ꝑncipia certa sunt.qz per nāle lumē intellꝰ videt earū veritas. Nec ad hoc opus est aliqua alia ꝓpositione prius visa. Silr cōclusio demonstrata certe cognoscit: qz eius veritas cuidēs est.z p lumen intellectus.z p cuidentiā ꝑncipiozum.in quibus cognoscit z videtur. ¶ Alio modo dicit aliquid indubitatū intellectui non ex cuidētia rei.sz ex determinatione voluntatis iperantis intellectui.vt firmiter assentiat:z hoc modo astrologus indubitanter tenet multas ꝓpositiones:qz credidit ꝓzibus z antiquis astrologis dicentibus se hoc esse expertos. Talis enim modus certitudinis reperit in sciētys subalternatis alteri scientie quantuz ad principia:qz sciētia subalternata certitudinaliter z indubitāter tenet ꝑncipia sibi tradita a subalternāte. Metaphysica ℞o.qz nulli subalternat̄ /nō bz certitudinē hoc z°modo:qz talis certitudo est iperfecta.sed dicit cēcertissima ꝑmo modo. ¶ Sciēdū est z°:vt dicit Linconiēsis ꝑmo posterioꝝ cō.18.q certitudo primo mō dicta dupl'r accipi pōt. Uno modo ex parte intellꝰ nostri:z sic illud dr certissimū qō a nobis certissime cognoscit. Et qz ea que ad metaphysicā ptinent ꝑtertiz sube separate /non sunt nobis cuidētes.ideo nō habemus de bz certissimā notitiā. Alio modo dicit aliqua notitia esse certissima ex parte obiecti:z sic notitia que ē de obiecto nato causare de se certissimā cognitionem dicitur esse certissima:z hoc modo metaphysica est certissima ex se.sz non sit certissima nobis. Quod probatur. ¶ ℣primo. Metaphysica que est in intellectu separato est eiusdem rationis cum ea quam nos habemus.vt supra probatum fuit ratione quinta huiꝰ questionis. Sed illa facit certissimā cognitionē cuz faciat euidentiaz de ꝓprietatibus substarum separatarū.ergo metaphysica ex se est certissima. Oz aūt nos non habemus bz certissimā cognitionē.ideo est.qz non habemꝰ pfecte habitū metaphysice. ¶ z°. Dis habitꝰ si pfecte habeat̄ /est sufficiens causare pfectissimā notitiā sui adequati obti.alioquin obz adequatū excederet habitū in cognoscibilitate. Sed obm adequatū metaphysice est ens.ergo metaphysica ex se est sufficiens causare pfectissimā cognitionē.z per ꝓns certissimā notitiā oium que sub ente ptinent̄. ¶ z°. habitus qui est de obto ex se maxime euidēti /est ex se maxime certa: Sed metaphysica est bz.ergo ex se est certissima. Maioꝝ pz.qz sz habitꝰ sciētificus sit in itellectu.tn̄ eius rō formalis sumit̄ ex obiecto:z ideo illud qō ꝓuenit ei ex obto.ꝓuenit ei per se:qō autē ꝓuenit ei ex intellectu in quo est.ꝓuenit ei per accidēs. Si igitur obiectuz ex se sit maxime certum siue euidens.scientia denominabitur per se ab eo esse certissima. Minoꝝ etiam pz:qz metaphysica est de substātys separatis que ex natura sua sūt maxime scibiles z euidentes.sz sint ineuidentes nobis.

Notabilis dissicio.

Ad argumenta rñdetur. ¶ Ad primū negatur añs. Ad probationē negat̄ minoꝝ:qz sz ꝓ metaphysicaz nō habeat̄ distinctissima cognitio oium que sub ente ptinentur. Nā cognoscere hoiem solū /vt est ens est cognoscere ipm confuse:habet̄ tn̄ ꝓpria z distincta cognitio nāe entis.z eoꝝ que p se conueniūt enti. Ens aūt sic abstractū a suis inferiozibus est eis nobiliꝰ cū sit simplicioꝰ. ¶ Dico z° q p habitū metaphysice si pfecte hēatur ēt haberi pōt distincta notitia eoꝝ que cōtinētur sub ente:qō pz.qz vt supra dictū ē.p habitū metaphysice ꝑt pfecte cognosci suū obm:qō est ens:q aūt pfecte cognoscit nāz enti cogīscit oēs gradꝰ entiū p quos diuidit ens. Sz qz nos nō hēmus hūc habitū pfecte iō p euz nō cogīscimus pfecte nās rerū.sola aūt ꝑ°cā bz euz pfectissime:z ꝓpterea dicit ꝓbs q nō est humana.sed diuina possessio:sz metaphysica eius sit alterius rōnis a nostra. ¶ Ad z'' rñdetur sicut ibi rñdebat̄:z est rñsio Cōmētatoris ꝑmo de anima cōmē.z.in fi.di.q sciētia de aia excedit oēs alias z certitudine z dignitate obti /ꝑter sciam diuinā. Nec est ver̄ q expresse faciat mentionē de eius nobilitate sup̄ mathematicas.sed tn̄ implicite dicēdo q excedit oēs:qō si ēt faceret. nō tn̄ segtur gn ꝓbs loquatur de scia de anima nisi p cōparationez ad alias naturales. Oz ℞o dicatur ēt excedere mathematicas /hoc est ꝑter intētionē ꝓbi.sed additur ad maioꝝē doctrinā. ¶ Ad z'' dicitur primo q nobilitas scie magis attēditur ex obiecto q̄ ex certitudine. Et iō.qz metaphysica bz nobilius subm.ideo est simplr nobiliꝝ. Dicitur z° q mathematice dicūt̄ certiozes quo ad nos.qz earū demonstrationes fiunt ad sensum. Et qz demonstrant tn̄ p causaz formalē nobis notaz z ꝓportionatā intellectui nostro:cum quo stat q metaphysica ex se est certioꝝ:quia eiꝰ demonstratiōes sunt p separationē a materia.z sunt p cāz formalē:sz bz cause formales non sint pfecte euidētes nobis /ꝓpter debilitatē intellectus nostri. ¶ Ad quartū conceditur p̄ suppositus vt patebit.12.huiꝰ.q.ꝑma. ¶ Ad argumētum ℞o dicitur q p demonstrationē naturalē pōt acq ri aliqua notitia de ꝑmo motoꝝ.sz p banc notitiā non cognoscitur ꝑmus motoꝝ.vt quid contētum sub subto naturalis ꝓbie:sz vt ꝑncipium eius. Et qz notitia ꝑncipiozum z notitia qōnum ad eundē habituz ptinent.iō talis notitia ptinet ad naturalē ꝓbiam:ita q p hunc habituz non soluz cognoscunt̄ cōclusiones z ꝑncipia demonstrationū.sed ēt ipsum ꝑncipiuz subti. Uel forte ēt dici pōt q deus vt motoꝝ continet̄ sub obto nālis ꝓbie.sz nō vt ens:qz vt sic ptinet ad metaphysi.nec istud repugnat. S. Thoñ.di.q ens mobile est subm in naturali ꝓbia.i.ens non ꝑm eius vlem rationē.sed per rationē contractaz.i.p rationē mobilitatis. ¶ Dicitur ꝑterea q sz metaphysicus nō demonstret deū esse.tn̄ ex quo hoc demonstratū est a naturali ꝓbo.metaphysicus multa alia de ipso demonstrat:puta q deus sit sua natura.q sit actus purus.q sit tn̄ vnus.z alia multa: que in.12.huius attribuunt̄ ꝑmo ꝑncipio:deo sublimi. Ex quibꝰ oibus pz metaphysicā esse altissimā:qz nobilissimas ꝓprietates ꝑme cause demonstrat:z iō illud cadit aliquo modo sub subto de quo pōt aliquid sciri p motum.siue p rationē mobilitatis:sz tale in se sit imobile:qō pz. Nam ēt de materia ꝑma.que de se est imobilis:multa probat ꝓbs naturalis:z silr de loco qui imobilis est.4.physicoꝝ tex. cō.40. Continētur tamen ista sub ente mobili.vt partes eius vel ꝓprietates. Nam materia est pars entis mobilis non quidē subiectiua.sed integralis:qz omne qō mouetur bz materiā:locus ℞o est ꝓprietas entis mobilis:qz omne ens mobile est corpus:vt ꝓbatur 6° physicoꝝ:omne autē corpus est in loco. Deus ℞o continet̄ sub ente mobili tn̄ /vt principiuz eius:z recipit aliquaz eiꝰ p̄dicationē in obliquo. Non enim deus est ens mobile.sed est principiuz entis mobilis.hec autem continentia non est ita propria /sicut alie due que predicte sunt.

Ad ꝑmā capitalez.

Ad tertiū.

Ad q̄rtuz

Alia rñ°.

T.c.32.

¶ Utruz demonstrationes metaphysice sunt per quatuor genera causarum. Questio. XV.

Queritur decimo quinto. Utruz demōstrationes metaphysice sint p quatuor gña causaꝝ::tvr̄ q sic. ¶ ℣primo. Demonstratio de suba māli est p.4.gña causarū: Sz metaphysica multa demonstrat de substātia māli.ergo tē. Minoꝝ pz.7.huiꝰ z.8.vbi de substantys mālibus multa ꝓbat ꝓbs. Maioꝝ ꝓbat̄. Syllogismꝰ faciēs scire substātiā mālem /est p oēs causas sube mālis:qz nulla res sciri pōt.nisi omnes eius cause cognoscant̄. ꝑmo physicoꝝ.textu cōmē.27. Sed suba mālis bz oēs causas, vt satis pz:z demonstratio est syllogismus faciēs scire.primo posterioꝝ,ergo tē. ¶ Scōo. Metaphysicꝰ multa

Ꝑria rō.

per totū.

T.c.5. 2ª ratio.

demonstrat

Ex hoc vt q qdditates i particulari pñt cē ō ꝓsideratiōe metaphysici.

Ad scōaz

demonstrat de substãtys separatis.ergo eius demõstratio/nes nõ sunt separate a motu.Antecedẽs pz.ꝓñtia ꝑbaꝫ:qz in substãtys separatis est motus intellect⁹ ⁊ bonitatis:⁊ ẽt motus localis:⁊ per ꝓñs etiã mã. ¶Tertio.Quicqd est p se in genere/cõponit intrinsece ex aliquo actuali ⁊ ex aliq̃ potentiali.Sed substãtie separate sunt per se in genere subẽ. ergo cõponunt ex aliquo potentiali:tale aũt potentiale/nõ est aliud q̃ mã que est ꝑma potentia.ergo habẽt mãm:⁊ p ꝓsequẽs demonstrationes metaphysice sunt per cãm materialẽ.Et qz mã transmutat ab efficiẽte ad aliquã formã. que est finis transmutationis.ideo sunt per oẽs causas.Minor huiꝰ rõnis pz.maior aũt est Cõmẽtatoris.7.metaphy. cõmẽ.33.⁊ cõmẽto.50.⁊ clarius cõmento.23. ¶Concedet fortẽ q̃ habẽt aliqõ potentiale.sed negabit hec ꝓñtia.ergo habẽt mãz. ¶Sed ꝓtra.Primũ in vnoquoq̃ gñe est mẽ/sura oium aliorũ:vt dr̃.10.huius textu.cõ.2.⁊ ꝑmũ potẽtia/le saluat in oi potentiali.Sed mã est ꝑmũ potentiale.ergo in oi potẽtiali saluatur mã. ¶Quarto.Metaphysicus hz ens pro subo.ergo cõsiderat oẽs partes entis.ergo ꝓsiderat materiã.Antecedens pz.ꝑma ꝓñtia probaꝫ ex ꝑmo poste/riorũ.tex.cõ.43.vbi dr̃ q̃ vna scia est vnius generis subi ⁊ partiũ eius.Scõa etiaz ꝓñtia pz.qz mã est pars entis subiectiua.vt dr̃.8.huius.tex.cõm.3. ¶Quinto. Metaphysicus demonstrat per cãm efficientẽ.ergo ⁊ cõsiderat cãm materialẽ.Añs pz:ꝓñtia probat:qz efficiẽs cã/nõ põt agere sine motu.cũ actio sit motus:motus aũt nõ põt esse sine mã:vt dictũ est.ergo si ꝓsiderat cãm efficiẽtẽ:ꝓsiderat ẽt mãm.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Prima sõclusio.

Respondeo duabus ꝓclusionibus:quarũ ꝑma est: q̃ metaphysicus demõstrat per cãm formalẽ efficientẽ ⁊ finalẽ:qõ probaꝫ.Et ꝑmo qdem generaliter de oibus istis simul.scõo aũt sigillatiz de vnaquaq̃ earũ.Primũ ꝑbaꝫ tali rõne. ¶Sciẽtia que est de separatis a mã per nõ inclusionẽ.idest de quorũ rõne non est mã cõsiderat formã efficiẽs ⁊ finẽ.Sed metaphysica est huiꝰ. ergo ꝓsiderat istas causas:⁊ per ꝓsequẽs põt per eas demõstrare.Qui enim cognoscit causam effectus.põt per eaz demõstrare aliquid de effectu.Minor patet ex sepe dictis. Maior ꝑbaꝫ:qz talis scientia cõsiderat de oibus de quoꝝ rõne nõ est mã.Sed mã nõ est de rõne forme:cum alique forme sint sine mã:nec de rõne efficiẽtis:qz aliqõ agẽs est imateriale.Et similr est aligs finis separatus ab omni mã: vt dicit.12.huius.tex.cõ.30.35.36.ergo ꝛc̃. Ista ratio cõfirmatur auctoritate Cõmẽtatoris di.sic ꝑmo physic.cõmẽ.p. Intendebat Aristoteles docere per hunc sermonẽ/q̃ non oẽs artes considerãt de oibus causis:sed quedã cõsiderant de causa formali tñ.s.mathematice:⁊ quedã de tribus causis.s.motore/⁊ forma ⁊ fine:⁊ hec est scientia diuina:⁊ quedaz de quatuor causis/⁊ est scia nãlis.

Ad primum dr̃:q̃ metaphysicus ꝓsiderat vtiqz ẽt cãm mãlẽ.sed alr q̃ alias cãs:qz eni alie cãe abstrahunt a mã:ideo metaphysicus ꝓsiderat eas nõ tãtũ inq̃tũ sunt entia.sz ẽt ẽm ꝓprias earũ rones:mãm aũt ꝓsiderat solũ inq̃tum est ens:vel subz:⁊ hꝫ:⁊ non quo ad ꝓpriam rõnẽ eius:in demonstrationibus ergo que fiũt de substantys mãlibus/nõ accipit ꝓpriã rõnez mãe:puta/dum ꝑbat q̃ in rebus mãlibus supposituz ⁊ nã differũt:eiꝰ ratio est cõis.q̃ oia ea differũt/quoꝝ vnũ includit aliquod reale qõ aliud nõ includit:suppositũ aũt includit accidẽtia que nõ includunt in qdditate:ecce q̃ in ista demõstratione nõ vtit ꝓpria rõne mãe. ¶Ad argumẽtũ in se negatur maior.Ad ꝓbationem negat similiter maior:⁊ dr̃ q̃ metaphysi.nõ ducit in cognitionẽ distinctã subẽ mãlis:ideo nõ opz.q̃ ꝓsideret oẽs eius causas precipue mãlẽ:⁊ precipue. qz mã cũ sit pura potẽtia nõ est ꝑmꝰ ducens in notitiaz alterius. ¶Uel dõm:q̃ si aliq̃ vtitur cã mãli in suis demõstrationibus.Hoc tñ nõ est vlr:nec ꝑ maiorẽ parte.sed tñ dum agit de substãtys cõpositis.Dico preterea q̃ cuz dicimus metaphysicã abstrahere a mã:hoc intelligẽdũ est de mã sensibili.idest de mã subiecta q̃litatibꝰ sensibilibus:qz eã ꝓsiderat nãlis:diffinit.n.per carnes ⁊ ossa ⁊ neruos/que oia subyciunt calido ⁊ frigido:⁊ alys qualitatibus. Metaphysicus aũt nõ demonstrat aliqd de suba mãli per mãm sensibilez:qz metaphysicalia sunt sepata a tali mã.⁊ ab ea sunt abstracta. ¶Ad ꝛm̃ negat ꝓñtia:ad ꝓbationẽ dr̃.ꝑmo q̃ ẽm Aristotelẽ sube separate nõ mouent localr:sed sunt ĩmobiles:⁊ dato q̃ moueant localr vt dicũt theologi:non tñ eo mõ quo mouent ea que requirunt mãm:⁊ ideo motꝰ earũ nõ regrit mãm.Qz aũt dr̃ de intelligere ⁊ velle earuz constat q̃ huiꝰ operationes nullam mãm presupponunt. ¶Ad 3m̃ patebit in.12.huius: vbi de hoc erit spãlis qõ:pro nunc aũt dr̃ q̃ sube sepate cõponuntur ex aliquo possibili. Nam earũ essentia est possibilis respectu esse:hoc aũt possibile non est mã:nec aliquid mãle.Et ad ꝓbationẽ dr̃:q̃ mã nõ est ꝑmũ possibile absolute.sed est ꝑmũ possibile qõ põt subyci alicui forme subali:essentia aũt sube sepate:nulli forme subali subycit. ¶Ad 4m̃ concedit.q̃ metaphysicus considerat mãm:sed nõ ẽm ꝓpriã eius rationem:imo

Ad ꝑmaz rõnẽ capitalem.

Ad soluz rõnis.

Alia rñ.

Ad scõm

Ad tertiã qõnem. Scilz.38.

Mã non est ꝑmum potẽtiale absolute.

Ad ãrũ

Articulo secũdus.

Quãm me/taphysicꝰ demõstret per causaz formalẽ

Quãm per cãm effi/cientẽ.

Incipien/do.a.36. textu.

Quãm per finem de/monstret metaphy/sicus.

Cõclo 2ª

Ad gntū. solū inq̄m est ens. ¶ Ad 5m dr: q cā efficiēs abstrahit a motu: q dat aliq̄ cā efficiēs q̄ sine motu ꝓducit effectū suum.

¶ Utrum scientie mathematice demonstrent solū per causam formalem. Questio. XVI.

Ꝓia rō. QUeritur decimo sexto. Utrum mathece scie demonstrent solū per cām formalē. Et videt q nō. ¶ Prio. Mathematicus ꝓsiderat cām finalē. g̃ tātū formalē. ꝓntia p3. Añs ꝑbat. Mathematicus ꝓsiderat rōnez boni. ergo rationē finis. ꝓntia p3. q bonū ⁊ finis idē sunt. Añs ꝑbat. Mathematicꝰ ꝓsiderat formalē rōnē q̄titatis sz q̄titas ꝑ3 suā rōnē formalē. dicit aliquē gradū bonitatis/sic

Secūda. ꝓcedit etiā. S. Tho. pª. q. 28. ergo ⁊c. ¶ Scōo. In mathematicis demōstrat aliqd ꝑ cām mālē. g̃ nō tm̄ ꝑ formalez. ꝓntia p3. Añs ꝑbat. In mathematicis demōstrat aliquid de toto ꝑ ptes. puta/q angulus q est in semicirculo est rectus: q vtraq3 ps eius est semirectus. Sz hꝫ demr̄atio est ex cā māli: q ptes sunt cā mālis totius. vt dr 2º phy. t. ꝓ. 31.

Tertia. ¶ Tertio. In mathematicis demr̄at q aliq̄ linee sūt numero distincte. Sz ꝑnm numeralis distinctionis est mā. cū sit ꝑnm individuationis. g̃ alique demr̄ationes mathematice sunt per mām. Maioꝛ p3: q mathematicus ꝑbat duas lineas rectas. imo oēs esse eiusdez spēi ⁊ distingui solo numero. Minoꝛ est phi in. 8. huius. tex. ꝓ. 6. ¶ Quarto. Mathematicus ꝓsiderat motū. g̃ mām. ꝓntia p3: q motus non

Quarta. pōt esse sine mā. 5. phy. tex. cō. 15. Añs ꝑbat. Mathematicus ꝓsiderat oēm q̄titatē. Sed motꝰ est q̄titas. cū sit diuisibilis. g̃ ⁊c. ¶ Cōfirmat: q phs 2º phy. tex. cō. 71. dicit q scia nālis est de mobili corruptibili: mathematica ꝝ est ō mobili ⁊ incoꝛruptibili. diuina aūt est de imobili ⁊ incoꝛruptibili. ¶ Quinto. Res mathematice bñt cām efficiētem ⁊ formalē. cū bēant esse post nō esse. g̃ demr̄at aliqd de eis ꝑ cām efficiētē: p3 ꝓntia: q ꝑ quālz cām pōt aliqd demon-

Quinta Sexta rō. strari de effectu. ¶ Sexto. Demonstrationes mathece sunt a ꝑncipijs ad ꝓclones. Sz ꝑnª sūt in gīe cāe efficiētis respectu ꝓclonū: vt dr 2º phy. tex. cōmēti. 31. ergo demonstrationes mathematice sunt per cām efficientē.

Cōclusio. Notabile ꝑmū. Rñdeo q demōstrationes mathematice sunt tm̄ per cām formalē. Ad cuius euidētiā sciendū est. ꝑ q cū in re/que cognoscit sint duo. l. qdditas ⁊ esse: ita in intellectu sūt due opationes: quaꝝ ꝑma/apprehēdit qdditas

T. cō. 21. rei. ⁊ dr simpliciū intelligētia. 3º de aia. Altera ꝝ que dr cōpositio ⁊ diuisio/qua significatur aliqd inesse. vel nō inesse rei. Nā ꝑ ꝓpositionē affirmatiuā significat ꝑdicatū inesse subo: ꝑ negatiuā ꝝ significat nō inesse: ⁊ ideo ꝑ ꝑma opationē pōt itells intelligere qdditatē. dato/q nihil eoꝝ itelligat que nō sunt de rōne qdditatis: sz talia sint ei ꝓiuncta fm esse. ¶ Pōt enim intelligere qd est hō: sz nec q̄titatez: nec aliqō eius accidens intelligat: q ꝓceptus qdditatiuus nihil includit. qō sit extrinsecū qdditati. Per scōaz ꝝ operationē nō pōt vere intelligere sepatim ea que fm esse cōiuncta sunt. Si enim hō est albꝰ/nō possuz vere itelligere q nō sit albus. ⁊ si hō nō est lapis/nō possuz vere intelligere q sit lapis: q iste ꝓpositiones hō nō est albus: ⁊ hō est lapis. false sūt. Differūt aūt he due opationes. Prīmo: q (vt diximus) ꝑ ꝑm cognoscit qdditas/per scōaz vero cognoscitur aliqd ei inesse: vel nō inesse. Scōo q ꝑma ꝓprie dr abstractio: q abstrahere vnū ab altero ꝓsupponit ea fuisse ꝓiuncta. scōa aūt ꝓprie dr diuisio vel cōpositio: q ꝑ ipsam intellectus significat ꝑdicatum inesse subo: vel non inesse.

Notabile scōm. ¶ Sciēdū scōo. q cum suba sit ꝓioꝛ accidētibꝰ natura. ⁊ diffōne: ipsa pōt intelligi nullo accidēte itellecto. Econtra aūt accidētia nō possunt intelligi sine suba: q cuz accidens habeat esse dependēs a suba. dependet ēt ab ea quo ad cognoscibilitatez: ⁊ ideo suba ponit in diffōne accidētis: vt dr. 7.

Tex. c. 17 huius. ¶ Duiꝫ aūt suba sic abstracta/per ꝑmā opationem intellectus ab oībus accidētibus/gbus fm esse ꝓiuncta est dr mā intelligibilis: q vt sic solo itellectu cognoscibilis est. Mā itelligibilis qd sit. Tex. c. 9. Potētie. n. sensitiue nō possunt cognoscere subaz ꝑsertim qdditatiue: q q̄gdest: vt dr 3º de aia/est obm intellectus: sube ꝝ māli aduenīūt accidētia ordine quodā: ita q q̄titas/ꝑus nā aduenit ei/q̄z qualitates sensibiles. Et q omne ꝑus pōt ꝑ ꝑmā opationē itellectꝰ cognosci/nō cognito suo posterioꝛi: cū nullū posterius icludat in ꝓceptu qdditatiuo sui prioꝛis: ideo itells pōt itelligere qd sit vnaqueq3 spēs quantitatis. puta/qd sit linea. qd triangulus. qd circulus: sz nullā subaz vt est subiecta qualitatibus sensibilibus intelligat. ¶ Possum enim apprehēdere qd sit figura circularis/ nō apprehēdēdo an sit in suba colorata/vel calida/vel frigida vel hꝫ. ¶ Dis premissis arguit prio ꝓclone. ¶ Mathematicus ꝓsiderat quātitates ꝑ abstractionē a mā sensibili. g̃ ꝓsiderat tm̄ formā. Añs p3 ex declaratis. ꝓntia ꝑbatur. Et q ꝑs est vna ꝓpositio exclusiua hñs duas ptes: ꝑ batur quo ad vtraq3: ⁊ ꝑmo q ꝓsideret formā: q Mathematicus ꝓsiderat ip saz qdditatē q̄titatis. puta/qd sit linea: hꝫ aūt qdditas est quedā forma. ¶ Oꝛ aūt ꝓsideret tm̄ formā. ⁊ nō mām nec efficientē. nec finē/ꝑbat: q mathematicus ꝓsiderat q̄titatē/abstrahēdo ipsaz a mā sensibili. ergo nō ꝓsiderat mām sensibilē. Quia ꝝ ois motus ꝓsupponit mām sensibilē. per ꝑs abstrahit ēt a motu: ⁊ q oē agēs ꝑ motū vel mutationē agit effectū ꝑpter aliquē finē. ꝓnter abstrahit a cā efficiente ⁊ finali. Nō enim ꝓsiderat Mathematicus que sit cā efficiēs. aut finalis q̄titatis. Dicunt ꝝ demonstrationes mathematice esse formales. q ꝓcedunt per diffōnē. siue subi. siue passionis. siue vtriusq3. Per diffinitionē enim triāguli. que est. Figura trib⁹ lineis rectis cōtenta. demonstrat triāgulū hīe tres angulos/duobus rectis equales. ¶ Ex ista ꝓclone sequunt duo corollaria. Prīmū est/q scie mathematice sūt certissime: ꝑbat tali rōne. Mathematice demonstrāt ꝑ solā cām formalē. g̃ sunt certissime. Añs est ꝓclusio ꝑbata. ꝓntia ꝑbat: q tanto aliqua scia est certioꝛ quanto pauciozа ꝓsideratꝰ: vt dr ꝑmo posterioꝛ. ꝓtesertim si tale ꝓsideratū certū sit. ⁊ de se cognoscibile: cuius modi est forma. ¶ Scōz corollariū est q in mathematicis nō est bonū. nec finis. cuius sensus est. nō q ipse res mathematice fm rē careāt bonitate: q cū sint quedā entia sunt ēt bona: sed q mathematicus ꝓsiderat eas ꝑ abstractionē ab eo ex quo dicunt bona. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdū est vt magis patebit in. 6. huius. q quelz qdditas vt abstrahit ab oi esse. tam simplr q̄ fm qd. tam subali q̄ accidētali. taz in se q̄ in alio/nō habet rōnē boni nec diligibilis. Mathematicus aūt ꝓsiderat solā q̄titatis qdditatē/abstrahēdo ab oi eo. qō nō est qdditas: ⁊ ꝑ ꝑs ab esse: ideo q̄titatibꝰ. vt sic/ nō ꝓuenit ratio boni. ¶ Et ꝓfirmat: q mathematice scie abstrahunt a fine. ergo ⁊ a bono. Añs p3/ex ꝓclone. ꝓntia ꝑbatur: q rō boni ⁊ rō finis idem sunt: vt dicit phs. scōo metaphy. ¶ Sed ex ꝑdictis in ꝓclusione/ꝓzitur dubiū: ga cū q̄titates sint accidētia. ⁊ accidēs cognosci nō possit. sic nec diffiniri. nisi ꝑ subam. vi q q̄titates cognosci nō possint. nisi cognita suba. Tradere aūt hꝫ notitiā/ꝑtinet ad aliquā scientiā speculatiuā. Constat q nō ad naturalē. q q̄titas etiā vt dependet a substātia est prioꝛ mā sensibili. ergo vel hoc ꝑtinet ad Mathematicā: vel ad Metaphysicam. ideo dubium est ad quā earuz pertineat. ¶ Ad quod dicūt aliqui q talis consideratio pertineat ad Mathematicum: ita q si perfecte cognoscat ⁊ diffiniat q̄titates. ponet substantiā in earum diffinitione: puta/diffiniet magnitudinez per hoc/q est q̄titas cōtinua permanēs: per quā substātia formalr habet partem extra partē: ⁊ forte istud non est cōtra Phm: quia ipse dicit. 7. metaphysice. textu cōmen. 35. q

Tex. c. 48 Mão itelligat q in mathematicis nō est bonū nec finis. Notabile tertium. Tex. ꝓ. 8. Bona dubitatio an mathematicus cōsideret mām intelligibilem. Obs. quorundam.

mat hematice nō abstrahunt a mā intelligibili:qō ēt cōfirmat.S.Tho. ¶ Mihi tñ videt potius esse dicendū:q̄ p̄ ptineat ad metaphysicū:cui⁹ rō est:qz lz ꝓsiderare ea que sunt ꝓpria q̄titatis/sit sciaꝝ mathematicarū.tñ ꝓsiderare ea que oibus accidētib⁹ cōia sūt.nō ptinet nisi ad sciaz que de oī accidēte ꝓsiderat cuiusmodi est metaphysica:ꝛ ideo istud negociū metaphysici est:ꝛ nō mathematici:ꝑpter q̄ phs in.7.hui⁹.tex.cō.17.declarat quo diffones accidētiuz sunt p̄ additamentū:ꝛ q̄ opz in diffone accidentis ponere subam.Ex qb⁹ pōt fozmari talis ratio.Id qō est ꝓprietas superiozis giis nō ptinet ad sciam habētem pro adequato subo aliqō gen⁹ inferius:aliogn habitus excederet obz suū adequatū:sed diffiniri per subaz ꝓuenit accidenti.qō est superius genus ad q̄titatē.ergo mathematice cū habeāt pro adequato obo q̄titatez.nō ꝓsiderant banc passionē/que est diffiniri per substātiā. ¶ Scōo.Mathematice scie nō cōsiderant circa q̄titatē.nisi id qō ꝓuenit eis p̄mo per formalē rōnē q̄titatis.cū ratio q̄titatis sit suprema in eis ꝓsiderata.Sed diffiniri p̄ substātiā/nō ꝓuenit q̄titati p̄mo p̄ rōnē q̄titatis.sed p̄ supiozē rōnē.ſ.per rōnē accītis.ḡ diffinire q̄titatē per subaz nō ptinet ad mathematicū. ¶ Tertio idē ꝑbat ex demonstrationibus mathematicis.Euclides enim ꝑbans q̄ paralelle nō ꝓcurrūt.ꝛ diffiniēs punctū.ꝛ lineā.ꝛ triangulū.ꝛ alias hȝ q̄titates/nunq̄ in harū diffōnibus ponit subam.sed tñ dicit ea que intrinsece ptinent ad ipsas q̄titates. ¶ Quarto.Si mathematicus diffinit q̄titatē p̄ subam.sequit̄ q̄ p̄ habitum mathematice cognoscat̄ suba.Sz hoc est falsum.ergo ꝛc.ꝓntia ꝑbat̄:qz ois pars diffinitionis est notior diffinito. Falsitas ꝓntis ꝑbat̄:qz si sic tunc q̄titas nō esset adequatū subm mathematice:sed hoc esset aliqd cōmune ad subam ꝛ quātitatem.puta/ipsum ens: phs aūt ꝛ.S.Tho.cū dicūt q̄ mathematice nō abstrahūt a mā intelligibili.sed tñ a sensibili/nō intendūt per hoc dicere q̄ cōsiderent oēm mām intelligibilē/puta illam/q̄ est suba.sed qz cōsiderāt aliquā mām intelligibilē.quia considerāt ptes quātitatū/que quidē part es/sunt materia totius quod ꝓstituūt.sz nō sunt materia sensibilis ipsius q̄titatis: ꝛ ita exponit.S.Tho.super Boetio de tri.

Ad op/positū est doctor.

Ratio ꝓ⁹

Secunda

Tertia.

Quarta.

Nō ꝓm Doctorē mathematice nō abstrahūt a mā intelligibili.

Ad ꝓmū Rñ⁹ quo rundā.

Ad primū dixerunt aliqui q̄ mathematicus nō cōsiderat rōnē boni ꝛ finis.qz abstrahit ab esse.Quibus cum arguerē sic.Si rō ꝑpter quā in Mathematicis nō est bonū.est qz abstrahunt ab esse.sequit̄ q̄ ēt metaphysica nō ꝓsiderat bonū ꝛ finē:cuius oppositū ꝓbatum est precedenti qōne:pz ꝓntia:qz metaphysicus abstrahit ab esse.Ad hoc rñdent:q̄ lz vterq̄ abstrahat ab eē: tñ mathematice abstrahunt ab operatione. Metaphysica Ño ab operatione nō abstrahit:qz cū ꝓsideret de oī ente:cōsiderat etiā de operatione. ¶ Jsta rñsio procedit ex ignorantia abstractionis.Dī enim aliqua scia ab aliquo abstrahere:nō qz ipsum nullo modo cōsideret.aliogn metaphysica nō abstraberet a mā ō qua ꝓsiderat.8.metaphysice:nec abstraberet ab esse.cū declaret quid sit rez esse.sed ideo dī ab aliquo abstrahere.qz tale non cadit in suis diffinitionibus.Constat aūt q̄ operatio non ponit̄ in diffinitionibus metaphysicis.ergo metaphysica abstrahit ab operatione. ¶ Preterea.Jn essentialr ordinatis.gcgd abstrahit a ꝑori abstrahit etiam a posteriori.sed esse ꝛ opatio sunt essentialiter ordinata:qz nihil agit nisi sit:ꝛ esse est prius opatione: ergo si metaphysica abstrahit ab esse.abstrahit ēt ab operatione. ¶ Et ideo ad arg⁹ qō est facilis solonis:negat̄ añs. Ad ꝓbationē negat̄ ꝓntia:qz minor nō bñ subsumit̄.deberet enim sic subsumi:sed formalis rō q̄titatis est ratio boni vel finis:ꝛ sic negat̄.Unde arg⁹ ꝓcludit mathematicus cōsiderat aliquā rē/que dicit aliquē gradū bonitatis i entib⁹. sed nō ꝓcludit q̄ ꝓsideret eam sub rōne boni. ¶ Ad zᵐ negatur añs.loquēdo de causa māli:que est mā sensibilis:qz mathe⁹ nō abstrahit a qualibet mā:lz solū a mā sensibili. Ad ꝓbationē dī:q̄ ptes q̄titatis nō sūt mā sensibilis ei⁹. sed ptinent ad mām itelligibile. ¶ Ad 3ᵐ dicit q̄ mā non est ꝑn⁹ indiuiduationis q̄tū ad hoc/qō est esse diuisuz ab alio.sed hoc hz indiuiduū a q̄titate/vt magis patebit in.7. huius.q.35.cuius rō est:qz cū diuisibilitas ꝑmo ꝛ p̄ se cōueniat q̄titati.gcgd hz diuisibilitatē hz ipsaz a q̄titate:ꝑpter qō dī ꝑ phys.tex.cō.28.q̄ abstracta q̄titate suba remanet indiuisibilis.Et ꝑpter hoc/si etiā p̄ impossibile nāl⁹ loquendo/due linee essent sepate a subo/adhuc ipse eent numero distincte:nō tñ p̄ mām.sed distinguerent rōne situs/quem secū fert quelz q̄titas ꝓtinua ꝑmanēs. Cum enim ordo ptiū ideſt habere ptē extra ptē/sit de rōne q̄titatis:ꝛ situs nihil aliud sit q̄ hȝ ordo partiū q̄titatiuarū in suo toto:ideo sit⁹ est de rōne cuiuslibet q̄titatis ꝓtinue permanētis:ꝛ sic distinguerent ille q̄titates ꝓtinue sepate per suos situs.Et si querat.Per qd distinguunt isti situs.dico.q̄ distinguunt seipsis.Ex qbus pz.q̄ minor est falsa:qz mā nō est ꝓncipiū indiuiduatiōis nisi in cōpositis ex mā ꝛ forma:nec in istis est ꝑn⁹ quo ad distinctionē:lz solū quo ad incōmunicabilitatem. ¶ Ad 4ᵐ negat̄ añs.Ad ꝑbationē dicit:q̄ mathematicus nō ꝓsiderat nisi q̄titates p̄ se:mot⁹ aūt nō est q̄titas per se:cuius ratio est:qz cū formalis rō q̄titatis sit diuisibilitas.ille sole dicunt̄ q̄titates p̄ se.que ex se hñt diuisibilitatē:motus aūt nō est diuisibilis nisi ex diuisiōe mobilis vel magnitudinis siue spaty.super qō mobile mouet̄.Jpse aūt motus ſm se/est de nā termini ad quē.Motus enim ad qualitatē est qualitas.ꝛ motus ad q̄titatē est q̄titas:ꝑpter qō nō est determinate in vno gīe:sed circuit multa gīa:ꝑ qō enumerat̄ inter post predicamēta. ¶ Ad ꝓfirmationez dī/q̄ ꝑhs nō vult aliud dicere/nisi q̄ aliqua scia que est naturalis quo ad subm.ꝛ est mathematica quo ad p̄n⁹.ſ.astrologia/ꝓsiderat de rebus mobilibus.sed incozruptibilibus. Nos aūt logmur de sciētys pure mathematicis.Astrologia aūt nō est pure mathematica.sz est nobilior quo ad dignitatez subti qualz pure mathematica:lz sit eis ignobilior quo ad certitudinē:vt dicit Cōmētator p̄mo de aīa.cōmē.p̄mo. ¶ Ad 5ᵐ dī:q̄ lz q̄titates habeāt cām efficiētē:nō tñ cōsiderant vt sic a mathematico:ideo p̄ cām efficientē nihil de eis demōstrat. ¶ Ad 6ᵐ dī:q̄ lz notitia p̄missarū ꝓcurrat effectiue ad notitiā ꝛclonū.nō tñ sunt causa effectiua ꝛclusionis ꝛ passionis:que significant̄ per ꝛclonez:ꝛ ideo arg⁹ ꝑcedit ex falsa imagiatiōe:aliogn in oī scia ꝓsideraret motus.cum in oī scia ꝑcedat̄ a premissis ad ꝛclonē.Et ꝑterea mathematice scie nō ꝓsiderant de hoc motu rōnis:lz ipso vtantur:talis aūt ꝓsideratio ptinet ad 3ᵐ de aīa/q̄tuz ad id qō est:ꝛ pertinet etiam ad libzos logice/q̄tum ad respectus rationis/qui eum consequuntur.

Ad ōrū

Ad q̄rū

Ad sextū

¶ Utrum ens habeat veras passiones de ipso vere demonstrabiles. Questio. XVII.

Ad ꝓ⁹ ratio⁹

Queritur decimoseptimo.Utruz ens habeat veras passiones vere ac ꝑ prie de ipso demonstrabiles.Et arguit̄ q̄ sic. ¶ Primo. Ubi sunt vere demōnes/ibi sunt vere passiōes:que de subo demōstrant:qñ demonstratio in hoc distinguit̄ ab alijs syllis:qz ꝓcludit propriā passionē de subo p̄ ꝑn⁹ subi.aut p̄ aliquā passionē porē.p̄ posteriozꝝ.Sz in metaphysica sunt vere demōnes.ḡ vere passiones.Maior pz.Minor ꝑbat.de rōne habitus sciētifici est/q̄ acgrat̄ p̄ demōrationē.p̄ posteriozꝝ.Sed metaphysica est habitus sciētificus.ḡ ꝛc. ¶ Dicet̄ forte q̄ metaphysica nō est scia.sz sapia. ¶ Sed ꝓtra hoc arguit̄.Tuz qz Cōmētator p̄mo de aīa.cōmē.p̄mo.dicit metaphysicā eē sciaz diuinā.Tum qz phs.6.ethicoꝝ caplo.8.circa ꝑn⁹ sic

dicit. Sapiẽtia vtiqꝫ erit intellectus. ⁊ scia. g̃ in rõne sapie includitur formalr scia. Tum qꝫ 6° metaphysice. cõmẽ. z°. distinguit scias speculatiuas in Metaphysicã Mathematicã ⁊ Naturalẽ. Cõstat aũt ꝙ mathematice sunt scie. ergo
2ª ratio. ẽt metaphysica. ¶ Scõo/4° metaphy. dicit. tex. ⁊ cõmẽto ꝑmo. ꝙ est aliqua scia que speculat ens. ⁊ ea que per se iſũt enti. Et textu cõmẽti. 5. dicit ꝓbs: ꝙ sicut numero inq̃tum est numerus insunt aliqua ꝑ se: vt paritas ⁊ iparitas. sic ẽt
3ª ratio. enti inq̃tuꝫ est ens/insunt aliqua ꝑ se. ¶ Tertio. Si entis nõ sunt ꝑpie passiones. sequit ꝙ demõstrationes metaphysicales nõ igrediat ꝑmus ⁊ scõs modus dicendi per se. Sed
4ª ratio, ꝑmo posteriorꝫ. dicit ꝓbs tex. cõmẽti. 10. ꝙ iſti duo modi igrediunt oẽm demõstrationẽ. ergo ⁊c. Maior ꝓbat: qꝫ scõs modus nõ est/nisi qñ ꝑpria passio dr de subiecto. ¶ Quarto. Qõ est pfectionis in habitu quo cognoscit ꝛclo ꝑ ꝑncipia demõstratiua. nõ est negãdũ a metaphysica. cũ ipsa sit habitus nobilissimus quo cognoscit ꝛclo ꝑ ꝑn̄ demõstratiua. Sed habere ꝑprias passiones veras ⁊ reales demon-
T. cõ. 43. strabiles/est pfectiõis in habitu quo cognoscit ꝛclo demõ stratiue: qꝫ vt dr ꝑmo posteriorum/vna scia est vnius subiecti partes ⁊ passiones habentis. ergo ⁊c.

Rñdeo. In hac qõne duo essent disputãda: ꝑm̄ est. An in meta[ca] sint vere demonstrationes: ⁊ ꝛsiter an ipsa sit vere habitus scientificus. Scõm est de ꝑncipali quesito. s. An ea q̃ per se insunt enti/sint vere passiones. Sz qꝫ tota difficultas huius scõi ꝛsistit in quodã alio. s. an sit necesse veras passiones distingui realr a suo subo: de quo erit specialis questio in 7ª. huius: ideo de hoc z° breuiter me ex pediã in hac qõne. ¶ Quantũ ergo ad ꝑm̄ excogito duos modos dicẽdi: quoꝝ quilz sustineri põt. lz scõs mihi videa tur rõnabilioꝛ. ꝓ notitia ꝑmi modi/presuppono ꝙ loq̃mur de habitu scientifico. ⁊ de pcessu demõstratiuo. eo mõ quo de ipsis locutus est Aristoteles ꝑ posterioꝝ tex. cõmẽ. 5. vbi diffiniẽs scire simplr/qõ est scire a ꝑori: ⁊ scia ꝙ ꝙd/ dicit ꝙ scire opinamur vnũqõqꝫ ⁊ nõ sophistico mõ/cum cãm arbitramur cognoscere/ꝙ quã res est ⁊c. Ex quo habeť ꝙ opz mediũ in demonstratione ꝑpter qd/esse cãz nõ tñ in inferẽdo. sed ẽt in essendo: qõ pz. Tum qꝫ ꝓbs dicit ꝙ est causa ꝙ quã res est. ergo est cã in essendo: ⁊ hoc sepe tangit Cõmẽtatoꝛ cõmẽ. 5. Tum qꝫ habere cãm in inferẽdo/est cõe oi syllo. ¶ Presupponiť z° ꝙ demonstrationes metaphysice sunt a ꝑori ⁊ ꝙ ꝙd: qõ pz: qꝫ bꝫ demõnes sũt in se certissime. sicut dicit ꝓbs in ꝓhemio metaphysice. ⁊ Cõmentatoꝛ ꝑmo de aia. cõ. ꝑ. ¶ Supponiť 3°/ꝙ ens non est cã in essendo suaꝝ passionũ: qõ pz: qꝫ nulla res est causa suiipsius: passiones aũt entis sũt idẽ realr cũ ente. ergo ens nõ est cã earũ in essendo. ¶ Ex his inferť: ꝙ ꝑ pcessuꝫ metaphysicũ nõ acgriť habitus sciẽtificus ꝑprie. Nõ. n. acgritur sciẽtia que sit notitia. Qꝫ est. vt pz ex scõo presuppositoꝛ. Nec notitia ꝑpter qd: qñ nõ est ex causis in essendo: qõ tñ opz. vt pz ex ꝑ ⁊ 3° presuppositoꝛ. g̃ ⁊c. ¶ Si aũt queratur. Qualis habitus acgriť. dico: ꝙ acgriť habitus qui est sapiẽtia. Jstũ. n. distinguit ꝓbs ꝛtra sciam. 6. ethic. cap. 10. in ꝑncipio. vbi dicit: ꝙ ea quibus intellect⁹ verũ ꝑspicit sunt ꝙnqꝫ scilz ars/scia/prudẽtia/sapiẽtia/intellꝫ. Cõsequẽter ex predictis opz dicere/ꝙ in metaphysica non sunt ꝑcessus ꝑprie demonstratiui: ⁊ ꝙ tales nõ sunt necessarij ad acgrẽdaz sapiẽtiã. lz sint necessarij ad acgrẽdũ habitũ/g̃ sit ꝑprie scia.
Impug° ꝑmi ꝑsup positi. ¶ Sed arguiť ꝛtra ꝑm̄ ꝑsuppositũ: cui ꝑsertim innitiť ista positio. ¶ Primo. Jsta est vera demonstratio: ꝙcꝙd habet calorẽ hꝫ potẽtiã calefactiuã. Sed ignis hꝫ calorẽ. ergo hꝫ potẽtiã calefactiuã: ⁊ tñ mediũ nõ est cã predicati in essendo: qꝫ calor ⁊ potẽtia calefactiua sunt eadem res. ¶ Scõo. Uere demonstratť ꝙ deus nõ inuidet/per hoc medium: qꝫ ipse est sũmũ bonuꝫ: ⁊ tñ in deo nulla est causa in essendo. ergo ⁊c. ¶ Ad ꝑmũ dicit/ꝙ non est demõstratio. sed est ꝑ bare aliquã formã inesse subiecto/in rõne ꝑncipy opandi per ipsammet acceptã absolute: imo dico ꝙ ista nõ est demonstrabilis: ignis hꝫ potẽtiam calefaciẽdi: quia predicatũ est accidens per accidens. lz inseparabile. ¶ Ad z^m dicitur ꝙ per illũ processuꝫ non acquiritur sciẽtia ꝑprie dicta. sed tñ sapientia. Unde non est ꝑprie demonstratiuus. Et hec dicta sunt/sustinẽdo hanc primã opinionẽ. ¶ Sed qꝫ non videť Aristoteles diminutus in tradendo nobis modũ/nõ solum acquirende scientie: sed ẽt sapiẽtie: ⁊ tñ alios modos demonstrationũ non posuit nisi eos qui habent ꝑmo posteriorum. Jdeo aliter respondeo ꝙ demonstrationes metaphysice sunt vere ac ꝑprie demonstrationes. Sed ꝑus declaro qũo mediũ in demõstratione dr causa in essendo. Nã duplr põt aliquid dici esse causa alterius in essendo. Uno modo: qꝫ est productiuũ ipsius/⁊ hꝫ super ipsuꝫ realẽ causalitatẽ: sicut ignis est causa caloris in rebus calidis. Et hoc modo mediũ nõ est causa. eo qꝫ aut mediũ est diffinitio passionis. aut diffinitio subiecti. Si diffinitio passionis/habeť ꝑpositum: quia ipsa non efficit passionem. cũ sit idem cuꝫ ea realr. Si z^m idem pz: quia passiones nõ sunt effectiue a subiecto ad bonũ sensuꝫ. sed ꝑducunť ab eo a quo ꝑducitť subm: vt habeť 4° metaphysi. tex. cõ. 3. ⁊ ꝓbatť. 7. huius. ¶ Alio mõ dr aliqd esse causa alterius: qꝫ est natura ꝑrius eo. ⁊ est ratio ꝙ alterũ insit: qꝫ naturalr ⁊ necessario ꝛsequitur ad illud ꝑus. Exemplũ huius habeť in resolutione. Nã albedo ⁊ similitudo in ea fundata/sunt vna res: sed hec res ꝑrius natura est albedo/q̃ sit similitudo. Et ideo due albedines posite in actu/sunt causa silitudinis in vtraq; earum. Similr deo ineſt infinita: sed quia deus per ꝑus saltem ratione est deus/q̃ sit ifinitus: ideo diuinitas dicitť esse causa. ꝑpter quã infinitas ꝙuenit deo. Et ad hunc sensuꝫ vere dixit ꝓbs ꝙ mediũ est causa in essendo sine ꝑ quaꝫ res est. Est eniꝫ ratio ꝑpter quam ꝑdicatum insit subo. Ex quibus infero/ꝙ cũ enti insint multa per ꝑpriã rõnẽ entis. s. vnuꝫ/verũ/bonũ: ⁊ quedã alia disiunctim. s. necessarium/⁊ contingens: idem/diuersuꝫ: ⁊ hꝰ ꝙ ipsa possunt a prioꝛi demonstrari de ente. Nam quãlz rem consequunť omnia transcẽdentia non inq̃tũ est talis vel talis res: sed absolute inq̃tũ est ens. ¶ Qꝫ autẽ tales vere demonstrationes sint in metaphysica ꝓbatť per omnes rationes factas in ꝑncipio qõnis: ⁊ per ea que imediate supradicta sunt. Ex quibus sic arguitur. ¶ Primo. Ubi est ordo essentialis plurium conceptuuꝫ. quoꝝ vnus ex sui natura prioꝛ est altero. ⁊ ipsum inest subo per illũ conceptuꝫ prioꝛẽ: ibi per prius potest proꝑprie demonstrari posterius. Sed entibus per prius conuenit ratio entitatis/q̃ vnitatis: ⁊ vnitatis q̃ veritatis. ergo posterioꝛ põt demonstrari per prioꝛẽ. Minoꝛ pz. maioꝛ ꝓbatur. Nam in deo non distinguiť intellectus ⁊ bonitas: ⁊ tamen ꝓphylosophus. 12. metaphysice. textu. cõ. 37. demonstrat ꝙ deus est volens per hoc ꝙ est intelligens: ⁊ demonstrat ꝙ est intelligens/per hoc ꝙ est actus purus/separat⁹ ab omni materia. ¶ Scõo. Jn theologia vere demõstrabile est ꝙ deus sit trinus. lz nullus viatoꝛ possit hoc demõstrare: cum non habeat ꝑpriũ cõceptuꝫ diuinitatis. ergo vere demonstrabile est ꝙ ens inq̃tum ens sit vnũ. Consequentia pz: qꝫ sicut diuinitas est prioꝛ trinitate. ⁊ est idem cum ea: ita entitas respectu vnitatis. Antecedens ꝓbatur. Nam. S. Tho. ⁊ alꝫ qui eum exponũt/tenent ꝙ theologia est vere ac ꝑprie scientia. ergo in ea sunt ꝑprie demonstrationes. Hanc rationeꝫ posuit vt appareat/ꝙ ista opinio sit de mente. S. Tho. ¶ Tertio arguitur vt supra. Si essent alique demonstrationes quibus acquireretur sapientia/distincte ab eis quibus acquiruntur scientie. vtiqꝫ de eis facta esset mẽtio a philosophis. qui sufficiẽter tradiderũt no-

Dilucio ipugnationis.

Cõclusio Aliusdicendi modus ⁊ vterioꝛ. Esse cãm alteri° in essendo ẽ duplr.

Opiones cẽ de mẽte. s. Th.

bis modum ad acquirendū habitus intellectuales. Sed nulle traduñ regule demonſtrationū preter eas que ſunt in libro poſterioꝝ. g̃ ꝛc. ¶ Quarto. Ens eſt obm ſcibile. g̃ hz ꝓprias paſſiones. ꝓñtia pz. Añs ꝓbatur. Illud pōt eſſe ſubm ſcibile/qō pōt concipi cōceptu qdditatiuo. ⁊ ꝛceptu denoiatiuo neceſſario. Sed id qō nō hz paſſiones a ſe diſtictas/pōt ſic concipi. g̃ pōt eſſe ſubm. Minoꝛ pz. Naz ens cōcipiť cōceptu qdditatiuo duz formať ipſa rō entis: ⁊ cō ceptu denoiatiuo neceſſario. dum cōcipiť q̄ ens eſt vnū/⁊ verū/⁊ bonū. Iſta enim dicuñ denominatiue ⁊ neceſſario de ente. Maioꝛ ꝓbať: qz de quocūqz ꝓñt haberi predicti ꝛceptus/pōt eſſe ſcia ꝓprie dicta. g̃ omne tale pōt eſſe ſubz ſcibile. Antecedēs ꝓbať: qz oīs ꝓpoſitio neceſſaria nō per ſe nota/eſt demonſtrabilis. cū oīs talis ſit nota per aliō: ⁊ p ꝓñs habeat cauſaz ſue notitie. Sz de omni tali pōt formari ꝓpoſitio neceſſaria non p ſe nota. ergo ꝛc. ¶ Cōfirmať. Metaphyſica eſt vere habitus ſcientificus. ergo in ea demonſtrantur paſſiones de ſubiecto: cōſequētia pz. Añs ꝓbatur. Sic. n. dicit ꝓpha in ꝓhemio metaphy. cap̄. z°: qñ aūt ſciam hanc querimus/circa quales cauſas. ⁊ circa qualia principia/ſcia/ſapientia ſit/hoc vtiqz erit ꝓſiderādū.

Conſr°

Ens hz aliq̄ mō paſſiones aliq̄ mō non.

Quantum ad z^m dico q̄ dupliť pōt aliqd dici vera paſſio alteri°. Uno mō: qz habet ea/que ſufficiunt ad hoc q̄ de eo ꝛcludať per ſyllogiſmū demonſtratiuū: ⁊ hoc modo ens hz veras paſſiones/que probanť de ipſo ex primis/veris/imediatis/⁊ cauſis ꝛclusionis. Ad tales enim paſſiones requiruñ duo. Primū eſt/q̄ rō ſubi ſit prioꝛ cōceptibiliter rōne earū. Scōm eſt/q̄ ipſe conſequanť per ſe illam rōnē formalē ſubiecti. Alio mō dicitur aliqua eſſe paſſio: qz nō ſolum eſt vere demonſtrabilis de ſubiecto: ſed etiā eſt ab eo realiť diſtincta: ⁊ vlteri°: qz ſubm nō ponit in eius cōceptu qdditatiuo. Iz ponať in eius diffinitione per additamentū: ⁊ hoc mō ens nō hz veras paſſiones: habet tamen veras ⁊ ꝓprias tali veritate ⁊ ꝓprie tate que ſufficiat ad demonſtrationem.

Ad argumenta in oppoſitum nō eſt reſpondendū ſequendo banc vltimaz opinionez: qz pro ea cōcludunt. Sequendo aūt opinionez primaz/diceret q̄ ꝛcludunt metaphyſicā nō eſſe ꝓprie ſciaz: ⁊ hoc cōcedit illa opinio: qz dicit q̄ eſt ꝓprie ſapientia ⁊ nō ſcia. Ad ea ẋo quibus arguit q̄ ſi eſt ſapientia q̄ etiaz opz vt ſit ſcia. reſponderet. Et ad ꝑmū dicit q̄ Cōmentatoꝛ comparat ibi ſciam de aia/ad alios habitus. nō in ratione ſcientie. ſed quo ad nobilitatē que eſt ex obiecto ⁊ ex certitudine: ⁊ dicit q̄ notitia de anima/excedit alias ꝑter diuinam in his duobus. Qz ẋo dicat ſic/preter ſciam diuinaz/eſt vti nomine ſcie extenſo vocabulo. ¶ Ad z^m dicit q̄ ſapientia non includit ſciam formaliter: ſed ideo dicitur eſſe ſcia ⁊ intellectus: qz ea preſupponit. Non enim pōt acquiri metaphyſica/niſi prehabeantur alie ſcie. ¶ Ad z^m dz q̄ pha non cōparat ſcias. ſz habitus ſpeculatiuos qui ſunt reſpectu ꝛclusionū: ⁊ ideo rō non ꝛcludit aliud niſi q̄ metaphyſica eſt habitus ſpeculatiuus alicuius cōclusionis.

¶ Utrum paſſiones entis ſint conuertibiles cum ente. Queſtio. XVIII.

ꝑ° ratio.

Ueritur decimo octauo. Utruz paſſiones entis ſint ꝛuertibiles cum ente. Et arguit q̄ nō. ¶ Primo. Nullum conſtitutū ex pluribus pōt eſſe paſſio alicuius ſue partis. Sed predicta tranſcendētia ꝓſtituunť ex ente ⁊ ex aliquo addito. Nam vnū eſt ens indiuiſum: ⁊ bonū eſt ens appetibile: ⁊ per ꝓñs cōſtituitur ex ente ⁊ appetibilitate. ergo nō ſunt paſſiones ꝛuertibiles cum ente. Minoꝛ patet. Maioꝛ probatur. Nulla paſſio eſt dignioꝛ ſuo ſubo. Sed ꝓſtitutū ex partibus eſt dignius qualibz ſua parte. ergo ꝛc. ¶ Scōo. Nullū totū eſt demonſtrabile de parte. cum pars nō recipiat ꝓdicationē totius. Sed hz cō paratur ad ens vt totum ad parteꝫ: cū includant ens ⁊ aliquid aliud. ergo nō ſunt paſſiones ꝛuertibiles cum ente ⁊ de eo demonſtrabiles. ¶ Tertio. Nulla pars cōuertitur cum toto. Sed ens eſt pars cuiuslibet iſtarū paſſionum: g̃ non cōuertiť cuz eis. ¶ Quarto ſpecialiter arguit de vno. Ea non ꝛuertuñ. quoꝝ vnū de plurib⁹ predicať q̄ aliō. Sed ens predicať de pluribus q̄ vnū. ergo vnum nō conuertitur cū ente. Maioꝛ pz ex rōne cōuertibiliz. Minoꝛ ꝓbatur. Ens predicať de multitudine: vnū nō predicatur de multitudine. cū ei opponať. ergo ens predicatur de aliquo de quo non predicatur vnum. ¶ Quinto. ſpecialiť arguit de bono: Quelibet ꝑuatio eſt ens. Sed nō quelz ꝑuatio eſt bonū. ergo aliqd eſt ens: qō nō eſt bonū. Maioꝛ eſt pha in boc. 4. tex. cō. z. Minoꝛ ꝓbať. Priuatio boni non eſt bonū. alioquin malū eſſet bonū. ergo nō oīs ꝑuatio eſt bonū. ¶ Sexto ad idē. Materia ꝓma eſt ens ꝑ phyſi. ⁊. 8. meta. tex. cōmēti. terty. Sed materia non eſt appetibilis. cū de ſe nullā habeat ꝓfectionē. g̃ aliqō ens nō eſt bonum. ¶ Septimo. Id qō diuidiť in aliqua p rōnes oppoſitas/cum nullo eoꝝ ꝛuertiť. Sed ens diuidiť p bonū ⁊ malū que ſunt oppoſita. ergo nō cōuertiť cuz bono. Minoꝛ pz. Maioꝛ ꝓbať: qz cū diuiſuz dicať de quolz in qō diuidiť. ſi alterū diuidentiuz cōuertiť cū diuiſo. ſequiť q̄ ꝑdicaretur de altero ꝛdiuidente ſibi oppoſito: qō eſt impoſſibile. Probatur ēt inductiue: qz aial nō ꝛuertiť cū rōnali. nec cum irrationali: nec numerus cum pari: aut cum impari.

ꝑ° ratio.

Lc. 77.

6ª ratio.

7ª ratio.

Rñdeo primo diceť: qd ſit aliqua eſſe conuertibilia. ſcōo diceť ad queſitum. ¶ Quantum ad ꝑ^m tripliť pñt dici aliqua ꝛuerti. Uno mō ꝛceptibiliť. ſcōo eēntialiť. tertio denominatiue. Conuerti ꝛceptibiliť eſt ꝛuerti quo ad ꝛcept°: ita q̄ nihil rei. aut rōnis claudiť in vno cōceptu: qō nō claudať in alio: ⁊ hoc mō ſynonyma ꝛuertuntur: ⁊ ſimiliť diffō ⁊ diffinitū. Nihil enim aut rei aut rōnis ſignificať explicite per hoiez/qō nō ſignificeť p aial rōnale. ⁊ ecōtra. ¶ Cōuerti eſſentialiť eſt eſſe eandē rē ꝛuertibiliter. Eoꝝ enim que ſunt idē re: aut ſunt idē non ꝛuertibiliť ſicut hō ⁊ aial. Iz. n. oīs qdditas ⁊ eſſentia que eſt hō/ſit eſſentia que eſt aial. nō tñ econtra: ſed aliqua eſſentia que eſt animal nō eſt eſſentia/que eſt homo. puta/eēntia equi. Aliqua ẋo ſunt eadem eſſentia cōuertibiliť ſicut ſorte eſt actio ⁊ paſſio/q̄tuz ad earum māle: qō eſt motus. ¶ Conuerti aūt denoiatiue/eſt non eſſe idē eſſentialiť: ſz tñ vnum nō poſſe eſſe ſine altero/ſicut homo ⁊ riſibile que nō dicūt eandē eſſentiā: cū vnū ſit ſuba ⁊ alterū ſit accidens: tñ oīs hō eſt riſibilis ⁊ oē riſibile eſt homo. ¶ Et ſi querať iz iſti tres modi diſtinguantur: ꝛueniunt tamē in hoc qō eſt eſſe cōuertibile. Que igitur eſt ratio ꝛuertibilitatis. ¶ Rñdeo q̄ formalis ratio conuertibilitatis conſiſtit in adequatiōe conuertibilium per cōparationem ad id reſpectu cuius dicuntur conuertibilia. puta/in hoc q̄ eſt adequari ſm cōceptus vel ſm eſſentiam: vel ſm predicationem.

Aliq̄ adiuicē conuerti triplr dz cōceptibiliť.

eſſentialr.

Denominatiue.

Quantum ad z^m hec/eſt ꝑma cōcluſio. Paſſiones entis nō conuertuntť cum ente: nec inter ſe cōceptibiliť. ꝓbať iſta ꝛclo. Ea nō ꝛuertuntť ꝛceptibiliť. quoꝝ vnū in ſua rōne formali claudit aliqd/qō non eſt in rōne entis/nec aliaꝝ paſſionū. Nā vnū claudit idiuiſionē: bonū ẋo reſpectū ad appetitū. g̃. Maioꝛ pz ex dictis. Minoꝛ ẋo patebit ifra. vbi ageť de iſtis paſſionibus. ¶ z^a ꝛ. Paſſiones entis ꝛuertuntť cū ente ⁊ iter ſe ſz eēntiā: ꝓbať. Oia iſta dicūt eādē eēntiā. g̃ ꝛuertuntť ſz eēntiā: ꝓñtia pz. Añs ꝓbať: q̄ eniz ens ⁊ vnū dicant eādē nām/ꝓbat pha 4.° metaphy. textu cōmenti terty: ⁊ ſimiliter probatur de alys. Qz ẋo adequate pz: qz oīs entitas eſt indiuiſa: ⁊ omne

Cōcło hª Trāſcēdētia nō conuertuntur ꝛceptibiliť

Cōcło 2ª Paſſiones entis ꝛuertuntť cū eo eēntialr.

Passiones entis cõuertunt cũ ente denominatiue.

indiuisus/est quedã entitas. ¶ Tertia ꝯclusio. Passiones entis cõuertunt cũ ente denominatiue. Probat. De quocunqꝫ predicat vnũ istoꝝ/predicant & alia oia. ergo ꝙuertunt denominatiue siue ꝑm suppositа: vt aly dicunt sub alys verbis: ꝓntia pꝫ: & añs ꝓbatur. & primo de vno. Nam omne ens est idiuisus aliquo mõ. ergo omne ens est vnũ. Cõsequentia pꝫ: & antecedẽs ꝓbat. Entia simpliciter sunt ꝺino actu idiuisa. cũ nõ habeant ptes: entia ℵo cõposita. lꝫ sint diuisibilia: nõ tñ sunt actu diuisa. Non enim sunt. nisi quãdiu eorum partes sunt vnite. Scõo ꝓbat de bono. Oẽ appetibile est bonũ. Sed oẽ ens actu est appetibile. ergo est bonum. Maior patet/ex rõne boni. Minor ꝓbatur. Omne ꝑfectũ est appetibile. cũ quelꝫ res appetat suã ꝑfectionẽ. Sed omne ens actu/est ꝑfectũ. ergo est appetibile. Minor pꝫ. qr omne ens actu hꝫ esse: ipsum aũt esse est prima ꝑfectio rei. ¶ Tertio ꝓbat de vero. Omne ens est cõforme alicui intellectui saltẽ diuino. cum deus necessario omnia intelligat. ergo omne ens est verum. Et sic pꝫ qualem conuersionẽꝫ habeant passiones entis cum ipso ente. Et hec cõuersio tertio modo dicta/cõuenit generalr cuilꝫ subiecto respectu ꝓprie passionis.

Ad ꝑmã scõam & tertiã sil.

Ad argumenta r̃ndet. Ad ꝑmum negat minor. lꝫ enim de rõne ꝯceptus hꝫ passionum sit q̃ sit cõpositus. ipsum tñ/vnũ/verũ/& bonũ/non sunt necessario cõposita. Multa enim que sunt/vnũ/bonũ/& verum/non sunt cõposita. vt deus/& intelligentie/& alia/& alie nature simplices. ¶ Dicet forte q̃ saltẽ ꝯceptus istaꝝ passionũ sunt cõpositi ex multis. q̃ tales ꝯceptus non sunt passiones cõuertibiles cũ ente. ¶ R̃ndeo q̃ si loquamur de ꝙuersiõe ꝯceptuũ. ꝯcedit totũ/vt patuit ex ꝑma ꝯclone. si ℵo itelligit de ꝙuersione rerũ & ꝑm suppositа: negat ꝙsequẽtia. ¶ Et ꝑ hoc r̃ndet ad zm & ad 3m: qr ens nõ est pars vnius: lꝫ ꝯceptus entis sit pars ꝯceptus vnius.

Instantia

Rñsio.

Ad q̃rtã

¶ Ad 4m negat minor. Ad ꝓbationẽ negat minor. Ois enim multitudo hꝫ aliquã vnitatẽ: que enim sunt multa numero: sunt vnum spẽ: & que sunt multa spẽ. sunt vnum gñe: & que sunt multa genere. sunt vnũ analogia. Et cũ ꝓbat illa minor: qr vnũ opponit multitudini. Dicit q̃ vnũ nõ opponit multitudini quo ad positi uũ qõ significat: sed solũ rõne indiuisiõis quã dicit. Multitudo enim dicit diuisionẽ: sed vnũ predicatur de multitudine q̃tũ ad id qõ est: & vt sic ei non opponitur: imo ea cõstituit. vt magis declarabit in. 10. huius. q. 4.

Ad qntas

¶ Ad 5m dr̃ q̃ priuatio eo mõ est bonum quo est ens. Sicut. n. est ens rõnis. ita est bonũ rõnis: qr ipsa cognitio priuationis. & ipsa cognitio mali/est perfectio intellectus: nõ quidẽ priuatio formalis: sed priuatio obiectiua.

Ad sextã

¶ Ad 6m dicit: q̃ materia nõ est ens nisi in potentia: & silr est etiam appetibilis & bona in potentia. Bonũ enim cõuertit non cum ente quocũqꝫ mõ accepto. sed cũ ente in actu.

Ad 7am Aliqd dr̃ bom 2r.

¶ Ad 7m negatur minor accipiendo bonũ transcẽdenter. ¶ Ad cuius euidentiam sciendum q̃ aliqd potest dici dupliciter bonum. Uno mõ bonitate essendi: & sic non diuidit ens in bonũ & malũ: qr nulla nã & essentia rei mala est. sed quelibet bona: & bonum vt sic ꝙuertit cũ ente. Alio modo dicit aliquid bonum/q̃tum ad ea que ei superadduntur: & qr huiꝰ superaddita entitati rei/possunt esse quedã perfectiones. & ꝑfit ẽt esse q̃dã ꝓuationes ꝑfectionũ. ideo vt sic diuidit ens in bonũ & malũ: & cũ nullo eorũ ꝙuertit: sed tale bonũ non est bonum transcẽdẽs. qõ ponitur passio entis.

¶ Utrꝫ ens ꝑdicet gdditatiue õ suis passiõibꝰ. Qõ. XIX.

Queritur decimonono. Utrũ ens ꝑdicetur quidditatiue de suis passionibus/& de oibꝰ alys. Et arguit q̃ nõ. ¶ Prio sequitur q̃ esset ꝓcessus in infinitũ in differẽtys & differentibus. ꝙsequens est falsum. ergo &

ꝑ ratio.

antecedẽs. ꝙsequẽtia ꝓbatur: sint. a. & b. due differẽtie: ipse per te cõueniũt in ente gdditatiue. & inter se sunt distincte. ergo in aliquo ꝯueniunt & in aliquo differũt. Istud aũt ꝙ qõ differunt est aliqua ratio eis addita. & per cõsequẽs/est q̃dam rõia qua vna differẽtia distinguitur ab alia. Quero autẽ de istis differẽtys quo distinguant. & sic in infinitum.

2a ratio.

¶ Scõo. Sic in cõpositis fit resolo ad simplr simplicia/scilꝫ ad vltm actũ. & vltimã potẽtiã: que ita sunt diuersa. q̃ nihil vnius icludit aliquid alterius: ita in ꝯceptibus fit resolutio ad ꝯceptus simplr simplices. quoꝝ vnus est determinabilis tñ. & iste est conceptus entis. alius ℵo est tñ de terminans: & iste est conceptus differẽtie: & isti ꝯceptus sũt ꝑmo diuersi. ita q̃ nihil vnius includit aliquid alterius.

3a ratio.

¶ Tertio. Genus non ꝑdicatur de differentys. ergo neq; ens. Antecedens est ph̃i 3o metaphysice tex. cõmẽ. 10. cõsequentia ꝓbatur. quia ratio quare genus non ꝑdicatur de differẽtys. est qr tunc esset nugatio in diffinitione. cum idẽ bis diceret. Sed hoc idem cõtingit/si ens de differentys predicatur.

4a ratio.

¶ Quarto. Ens nõ ꝑdicat quidditatiue de vltimis differentys. ergo nõ ꝑdicatur gdditatiue de oibus. Consequẽtia pꝫ. antecedens ꝓbatur. Si ens predicaretur de vltimis differẽtys. sequeret q̃ vltime differẽtie haberent aliquid in quo cõuenirẽt. Sed hoc est falsum. ergo &c. Maior pꝫ: quia cõuenirẽt in ente. Minor ꝓbatur. Primo diuersa in nullo cõueniunt. Sꝫ vltime differẽtie sunt ꝑmo diuersa: vt dicitur. 8. metaphysi. tex. cõmẽ. 8. ergo in nullo conueniunt.

5a ratio.

¶ Quinto. Nullũ per se inclusum est cõuertibile cum includẽte. Sed ens ꝙuertitur cum suis passionibus. ergo non includit per se siue quidditatiue in rõne earum. Maior ꝓbatur: qr includens dicit aliquid aliud ꝓter id qõ includit: sicut homo dicit aliquid ꝓter animal Minor ꝓbata est supra. q. 17.

6a ratio.

¶ Sexto. Quicqd includit aliud quidditatiue/est eo inferius. Sꝫ passiones entis nõ sunt inferiores ente: quia cum ipso cõuertunt: & etiam per se scõo modo predicantur de ente. ergo non includunt ens quidditatiue. Minor pꝫ: & maior ꝓbatur: quia predicatio quidditatiua nõ est nisi superiorꝭ de inferiorꝭ.

7a ratio.

¶ Septimo. Conceptus determinabilis non includitur quidditatiue in cõceptu determinante: & ꝑ hoc ꝓbatur q̃ differẽtia nõ participat genus. Sꝫ ens determinat ꝑ suas passiões. & ꝑ ꝺias. ergo non ꝑdicatur de eis quidditatiue.

Respondeo In hac questione ꝑmo declarabit titulus questionis: secũdo respondebit per cõclusiones. ¶ Quantum ad ꝑmũ triplex est predicatio. s. identica: denominatiua: & gdditatiua.

Triplex ꝑdo idetica.

¶ Predicatio idẽtica est/q̃n ꝑdicatũ dicit eãdẽ rẽ cũ subo. siue ꝑdicatuꝫ dicat illã rem sub eadẽ rõne qua subm: siue sub alia. Et in tali ꝑdicatione hec est vera: quãtitas est equalitas: qr equalitas nõ est res distincta a quãtitate.

Denominatiua.

¶ Predicatio denominatiua est ꝓprie loquẽdo/q̃n ꝑdicatũ dicit formaꝫ: que est distincta res a subo: siue talis res subto inhereat: puta/cuꝫ dr̃ hõ est albus: siue nõ inhereat: vt cũ dr̃. hõ est locat⁹: & vrina est sana. Naꝫ locus nõ est subiectiue in locato. nec sanitas in vrina: & hec appellat denominatio extrinseca. Extẽso tñ vocabulo/omnis ꝑdicatio põt dici denominatiua. quando ꝑdicatum dicit de subo ꝑ se scõo modo: siue sit res ab eo distincta siue nõ.

Quidditatiua.

¶ Predicatio gdditatiua siue formalis. quod idẽ significat: est quando cõceptus ꝑdicati clauditur in cõceptu subiecti: siue hi conceptus sint cõuertibiles siue non. Unde hec ꝓpositio. homo est animal rationale. est vera. nõ solũ idẽtifice, sed ẽt quidditatiue & formaliter. qr cõceptus aialis & cõceptus rationalis claudit per se/perfeitate primi modi in conceptu hois. Ista autẽ equalitas est quãtitas. lꝫ sit vera idẽtice: nõ tamen est vera gdditatiue: & formaliter: qr conceptus sub quo hic terminus

equalitas/significat hanc rē/nō clauditur in conceptu sub quo candē rem significat bic terminus/quantitas.cum alter istorum conceptuum sit absolutus.alter ℞o relatiuus.

Scotistar placitū. ¶Dicunt igitur quidā ꝙ tria sunt/de quibus ens nō p̄dicatur gdditatiue.Primus istoꝝ/sunt passiones entis/scilz/ vnū/bonū/verū:qz subiectū nō ponit in rōne passiōis/nisi vt additū.Secūdū/sunt modi entis.puta/finitū ⁊ infinitū: ⁊ alia huiꝰ.Tertiū/sunt dīie/que lz sint ens.non tm̄ sunt ens formalr:nec etiā formalr sunt nō ens.imo nullū istoꝝ cōuenit eis formaliter.

Pria ꝓclo Nō ens p̄dicat gdditatiue ō diijs. Quantum ad zm̄ hec est p̄ma ꝓclusio.Ens predicat gdditatiue.⁊ formalr de oibꝰ dīys.,pbatur.¶Primo ratione phi.3.metaphy si.tex.⁊ cōmento.10. Jbi enim ,pbat/ꝙ ens nō est genus hac rōne.Henꝰ nō predicat de dīys.Sed ens p̄dicat de dīys.ḡ ens nō est genꝰ. Quero quō itelligit phs in maiori/ꝙ genꝰ nō predicat de dīys:aut enim itelligit ꝙ nō p̄dicat idētice:aut ꝙ nō predicat formalr.Si idētice/sic illa maior esset falsa.cū genus ⁊ dīia sint eadē res.Si formalr.ḡ sic accipiendū est in minori. in qua dicit ꝙ ens p̄dicat de dīys:⁊ sic pz ꝙ ratio phi non ꝓcludit nisi ens predicet formalr de dīys.¶2°.Nulla potentia cognitiua ferri pōt in aliqō obm/nisi ipsum apprehēdat sub formali rōne sui p̄mi ⁊ adequati obi. Sed formale ⁊ adequatū obm itellꝰ est ens.ḡ nihil cognoscit itellectꝰ/ nisi in eo apprehendat rōnē entis.Cōstat aūt ꝙ intellꝰ cognoscit dīias/formando ex eis diffōnes.ḡ in ꝓceptu cuiuslz dīie/includit ens formalr.¶3°.Jd qō p se est ab itellectu cognoscibile/hz rōnez entis gdditatiue.Sed dīie sunt p se cognoscibiles ab itellectu.ḡ ⁊c.Maior ,pbat:qz ea que nō sunt ens gdditatiue:sed aut denoiatiue tm̄:aut alio mō/nō cognoscunt̄ per se ab itellectu:qz enim Socr.non est color gdditatiue.sed coloratus denoiatiue.ideo nō videt̄ per se. Minor etiā pz.nam vltimas dīias intellꝰ per se intelligit.

Fuga que solet fieri. ¶Dicet forte/ꝙ sufficit eas esse ens idētice/ad hoc ꝙ itelligantur.sz nō opz ꝙ sint ens formalr:qz adequatū obiectū intellectus nō est formalitas entis.sz realitas entis.

Impugō fuge. ¶Sz arguit̄ ꝓtra.Sint.a.⁊.b.due dīie/que habeāt suas ꝓprias formalitates/in nulla alia formalitate ꝓuenientes:vt tu dicis.⁊ arguit̄ sic.Aut realitas entis est p̄or sua ꝓpria formalitate.aut posterior.Si prior.ergo aliqd est qō nullā hz formalitatē ⁊ ꝓceptibilitatē:qz realitas entis i illo p̄ori nō hz p te formalitatē entis.ḡ nec vllā aliā.Si posterior.ḡ nō facit formalitatē.a.⁊ formalitatē entis esse vnū per idētitatē: qz nullum posterius facit prius esse vnū.igitur erunt tres rationes formales obiectiue intellꝰ.s.formalitas entis:⁊ formalitas.a.⁊ formalitas.b.¶Jtē.Si.a.⁊.b.non sunt ens formaliter.segt̄ ꝙ aliqd est prius ente:ꝓns est falsum.Patet ꝓntia.A.est ꝓstitutiuū per modū dīie:ens ēt est ꝓstitutiuū. lz alio mō q̄.a.qz ens non est dīia.ergo esse ꝓstitutiuū ꝓuenit enti.⁊ ꝓuenit.a.⁊ nō ꝓuenit vni per alterū.ḡ esse ꝓstitutiuū ꝓuenit alicui subiecto p̄ori:qz ois ꝓprietas hz aliquod subiectū p̄mū/cui p̄mo ꝓuenit.¶4°.Omne superius claudit formalr in quolz suo inferiori:cū inferiora dicant gcgd dicit superius.⁊ aliqd addāt.Sed ens/est superius ad oēs differētias:aliogn non esset vniuersalissimū p̄dicatuz ⁊ cōmunissimū.ergo ⁊c.¶5°.Ens ⁊ nihil/ex opposito diuiduntur.sicut ēt nihil ⁊ aliqd:ita ꝙ inter ea non datur medium: ex quo sequitur ꝙ gcgd non dicit ens in sua ratione formali/est formalr nihil.Sed dīia nō est formalr nihil.vt pz.ḡ includit gdditatiue ⁊ formaliter ens.¶6°.Nulla passio cōcipi pōt sine rōne sui subiecti:vt dicit ℘hs.7.meta.tex.cō. 17.Sed dīia est passio entis:vt patet.10.met.tex.9.11.⁊.12. ergo in ꝓceptu differētie claudit̄ ens.¶Cōfirmatur.quia ex hoc sequit̄/ꝙ nulla species sit formalr ens p̄m se totam: qz altera eius pars.s.differentia/non est ens formalr:quod est absurdū.¶Secūda ꝓclusio.Ens p̄dicatur gdditatiue de suis passionibus.,pbatur.¶Primo.Unū dicit indiuisionez.ergo vel dicit tm̄ indiuisionē in sua ratione formali. vel preter hoc dicit aliquid positiuz reale.Sed non dicit tm̄ indiuisionez.aliogn esset terminus omnino priuatiuus ⁊ nihil poneret.Et per ꝓns cuz dī.deus est vnus.nihil predicaretur de deo formalr.ergo dicit aliqō positiuum reale formaliter.Jstud aūt non pōt esse nisi ens:qz nullum aliud reale ꝓuenit omni enti.Qō dictū est de vno.dicendum est de vero/⁊ bono.Nam verum est ens conforme intellectui: ⁊ bonum est ens appetibile.¶Ad hoc dicunt aliqui ꝙ bonitas/que est passio entis/est diuisiua alicuius generis subalterni de genere qualitatis/⁊ cōstitutiua alterius generis subalterni/sicut etiā risibilitas que est de genere qualitatis vel relationis/est ꝓpria passio hominis. Et ideo sicut homo non dicit̄ formaliter de risibilitate.ita nec ens de bonitate.Dicunt secūdo ꝙ bonitas predicatur per se perfeitate primi modi de genere qō ꝓstituit:⁊ predicatur per se perfeitate secundi modi de ente quod est superiꝰ ad omnia genera.Dicunt tertio:ꝙ passiones entis dicunt quosdā conceptus simpliciter simplices ⁊ omnino irresolubiles in alios conceptus.Sicut etiam conceptus entis est oīno simplex: nec potest in alios cōceptus resolui.¶Sed ꝓtra hec tria arguitur.Contra p̄mū sic.Bonitas dicit eandē naturaz cū ente.ergo nō est determiata ad genus qualitatis. ꝓntia pz. Antecedēs ,pbat̄:qz nō est maior ratio ꝙ vnum dicat eādē naturā cum ente.q̄ ꝙ bonum.cū vtrūqz sit transcendens. Sed ens ⁊ vnū dicunt eandē naturaz.¶Jtem.Omnis entitas est appetibilis cuz sit quedā perfectio:⁊ sic aut finis: aut ordinatū ad finem.ergo ois entitas est quedā bonitas. ¶Contra zm̄ arguit̄.Jd qō reperit̄ in oibus generibus nō est differentia constitutiua determinati generis.cum dīia nō sit extra id qō ꝓstituit.Sed bonum reperitur in omnibus generibus vt dicit ℘hs p̄ ethic.ergo nō est differentia constitutiua generis determinati.¶Contra tertium arguitur.Non est maior ratio de resolutione ,ppositionū q̄ conceptuū simplicium:quia propositiones non sunt resolubiles nisi propter terminos ex quibus constituunt̄:qui termini significant conceptus simplices.Sed omnis propositio est resolubilis in eam que constituitur ex ente.s.in istā.Jmpossibile est idem sil̄ esse ⁊ nō esse:vt dicit ℘hilosophus in hoc 4° textu cōmenti.9.⁊ ita declarabitur.ergo omnis aliꝰ conceptus est resolubilis in conceptum entis.

2ª ꝓclo. Ens p̄dicat gdditatiue de suis passionibus.

¶Secūdo principaliter arguitur.Si ens non predicatur quidditatiue de suis passionibus.sequitur ꝙ non predicatur in quid/ de aliquo per se contento sub eisdez passionibus.Sed hoc est falsum.ergo ⁊c.Consequentia probatur.per illam regulam:diuersorum generum ⁊ non subalternatim positorum diuerse sunt species ⁊ differentie.Et ideo si bonitas nō includit conceptuz entis:nec ei subalternatur nihil per se cōtentum sub bonitate includet conceptum entis:falsitas cōsequentis probatur.bonitas Socratis.puta eius virtus:iustitia charitas:⁊ similiter bonitas ℘latonis continetur per se sub bonitate transcendente.Sed ista includunt formaliter ⁊ quidditatiue ens:quod ,pbatur.Nam de iustitia predicatur quidditatiue accidens cum sit superius ad ipsam. de accidente autem predicatur quidditatiue ens.ergo de iustitia predicatur quidditatiue.Patet consequentia per illam regulam:quando alterum de altero predicatur quicquid dicitur de predicato:dicitur etiaz de subiecto. ¶Tertio sequitur:ꝙ preter decem coordinationes predicamentorum que continentur sub ente sint alie decem sub vno:⁊ similiter alie decem sub qualibet passione entis. Sed hoc est falsuz:vt satis constat.ergo ⁊c.Consequētia ,pbat̄. Nam vnum p̄dicatur quidditatiue de vnitate substantie:de vni-

Impugō. 2ª rō ꝓcōclone.

In aīa p̄dicamētis.

tate quātitatis ⁊ cuiuslibet alterius generis. ergo est q̄dam coordinatio ꝫm sub ⁊ supra vnitatū que reperiunt in generibus ⁊ speciebus substātiax. Et cū per te genus nō predicet̄ qdditatiue de vnitate trāscēdente: nec de hꝫ vnitatib⁹ segt̄ q coordinatio hꝫ vnitatū est distincta a coordinatione substātiax: ⁊ qō dictū est de istis vniformiter dicendū est de vnitatib⁹ oiuꝫ aliox generū: que via cōstat eē absurdissima. Et iō ꝛcludēdū est q ꝛcept⁹ entis icludit in quolꝫ alio ꝛceptu: lꝫ passiones entis addāt ei aliqd rōnis.

Ad ꝓmā **Ad primum** dr q nō repugnat his que sunt ꝑmo diuersa in aliquo cōi ꝛcepto ꝓuenire Nam decē predicamenta sunt ꝑmo diuersa. vt dicit ꝓbs ⁊ Cōmētator 3⁹ ⁊. 10. meta. tex. cō. 8. ⁊ tñ oēs ꝛcedūt q de ꝗlꝫ eorū predicat̄ ens. Et idē de differentys est dōm. Dico igit̄ q dr̄ie ꝓueniunt in ente ⁊ inter se distinguunt̄. Et cū arguitur. ergo habēt differētias gb⁹ differūt: negat̄ ꝟntia: qr non dicunt̄ differre tanq̄ sint ea q̄ differāt: sed qr sunt ea gbus alia differūt. Ex hoc ꝓz q rō quare ea que cōueniūt in aliquo cōi: ⁊ distinguunt̄ iter se nō ꝑprie differāt: est ex duobus. Uno modo qa talia nō hñt dr̄ias quibus cōstituunt̄: cuiꝫ sunt ꝑdicamēta. Alio modo qa eis alia differunt: cuiꝫ sunt dr̄ie.

Ad ſcōꝫ ¶ Ad scōm negat̄ ꝟntia. Cuius rō est: qa nō pōt dari alius ꝛceptus simplr simplex nisi ꝛceptus entis: cum relīq oēs in ipsuꝫ resoluant̄. Nā etiā ea que sunt simplicia

Ad tertiū in nā includūt formalr ens in suo ꝛcepto. ¶ Ad tertiū negat̄ ꝟntia. Ad ꝓbōnē dr̄: q illa nō est ꝑma ⁊ efficax rō: sed ea que ponet̄ qōne sequēti.

Ad q̄rtā ¶ Ad quartū negat̄ añs. Ad ꝓbationē negat̄ minor: ⁊ dr̄ q lꝫ ꝑmo diuersa nō possint cōuenire in aliqua vna nā: pñt tñ ꝓuenire in aliqua rōne analoga que de ipsis quidditatiue dr̄: ⁊ nō soluꝫ hoc est pol̄e: sꝫ est necesse: vt supra declaratuꝫ fuit qōne 2ª huius 4ⁱ libri.

Ad q̄ntuꝫ ¶ Ad q̄ntuꝫ dr̄: q duplr pōt aliqd icludere aliō. Uno mō qa icludit aliqō cōe: ⁊ ꝑter hoc includit aliquid: qō siue sit idē cū illo cōi siue nō: tñ se hꝫ in minus q̄ illō cōe icluſuꝫ: sicut hō icludit aial ⁊ rōnale qō se hꝫ in minus q̄ aial: ⁊ ꝓꝓ hoc nō pōt hō cōuerti cū aiali: qa per rōnale cōtrahit ⁊ limitat̄. Alio mō vnū icludit aliō: ⁊ ꝑter hoc aliqd ei addit: qō qdē additū nō se hꝫ in minus q̄ illud ꝑmo inclusum: ⁊ hoc mō vnū icludit ens: ⁊ addit idiuisionē que ꝛsequit̄ oē ens: ⁊ ideo pol̄e est q vnū ꝙuertat̄ cū ente: lꝫ includat ens. Ad formā añt argumēti negat̄ maior. de eo qō icludit aliō

Ad ſextā scōo mō. ¶ Ad sextū negat̄ maior. de eo qō includit aliud scōo modo nunc declarato: ⁊ sic vnū ⁊ quelibet alia passio entis icludit ens. Nō enꝫ est iferior ente rōne ipsius entis inclusi: cū nihil sit iferius seipo. Nō etiā est iferius ratione illi⁹ additi supra ens: qr tale additū ꝛsequit̄ omne ens. Ad ꝓbationē dr̄ q predicatio qdditatiua non solū pōt esse superioris de inferiori: sed ēt equalis de equali ⁊ ꝙuertibilis de ꝙuertibili.

Ad 7ᵐ ¶ Ad 7ᵐ dr̄: q ꝛceptus determinabilis per differentias ei additas nō includitur formalr ⁊ quidditatiue in eis. Cōceptus tamen determinabilis per aliquod ens rationis siue per diuersos modos potest includi quidditatiue non quidem in hꝫ entibus rationis: sed in eis que constituunt̄ per talia entia rationis: ⁊ per diuersos modos eēndi: ⁊ hoc modo se habet ens ad suas passiones: ⁊ ad decem predicamenta. Nam ꝛceptus vnius ꝛstituit̄ per ꝛceptum entis: ⁊ per conceptuꝫ indiuisionis ⁊ in eos est resolubilis: ⁊ ideo ꝛceptus entis realis includitur non quidem in cōceptu indiuisionis: sed in totali ꝛceptu vnius. Et similiter cōceptus substantie est cōpositus ex conceptu entis: ⁊ ex quodam conceptu negatiuo: quez circūloquimur per hunc terminum per se. duꝫ dicitur q substantia est ens per se: Et iō lꝫ ꝛceptus entis cōmunissimi ad reale ⁊ rationis includat̄ formaliter in illo conceptu negatiuo: tamen cōceptus entis realis in eo non includit̄: sed includitur in totali ⁊ complēto conceptu substantie tanq̄ pars totalis conceptus eius. Ex quo ꝓz q ens nō includitur formaliter in eo per qō determinatur ad vnū. neq; in eo per quod ꝛtrahit̄ ad substātiam: cum hꝫ sint tñ negationes vel entia rōnis. Includit̄ tñ qdditatiue in cōceptu vnius ⁊ in cōceptu substantie.

¶ Utrum genus predicet̄ per se de dr̄ia. Questio. XX.

Queritur vigesimo vtrum genus predicetur per se de differētia. Et vī q sic. ¶ Primo. genus predicatur de differentia. naꝫ ista est vera. rationale est animal. ⁊ non predicatur per accidens. ergo per se. maior ꝓz. minor ꝓbatur. in omni predicatione per accidens: aut predicatur accidens de subiecto: vel subiectū de accidente: vel accidens de accidente: vt dicitur 5⁹ huius textu cō. 13. Sed nullum istorū est in ꝓposito. ergo non est predicatio ꝑ accidens. ¶ Scōo in oi predicatione per accidens ꝑdicatum accidit subiecto ita q nō repugnat subiecto esse sine predicato. Sed rationale non potest esse sine animali. ergo ⁊c. ¶ Tertio. si animal ꝑdicat̄ per accidēs de rationali: segt̄ q predicetur per accidens de homine: sed hoc est falsum. cum sit de eius diffinitione. ergo ⁊c. Prima cōsequentia ꝓbatur: qr quicqd predicatur ꝑ accidens de aliquo: ꝑdicatur etiam ꝑ accidēs de omni eo in quo formaliter illud includitur: sed animal includitur formalr in ratione hominis. q̄ sequitur q rationale diceret̄ per accidēs de hoie. ¶ Quarto. ista est ꝑ se. rationale est ens ⁊ substantia. ergo etiaꝫ ista est per se. rationale est aial. añs ꝓz: qr ens dicit̄ de oibus in quid: ⁊ simil̄r substātia de rationali: cū rōnale sit de genere substantie. cōsequētia ꝓbat̄: qr rationale nō est substantia incorporea nec insensitiua. ergo est suba aiata sensitiua: ⁊ ꝑ consequēs est animal: cū substantia aiata sensitiua sit diffō aialis. ¶ Quinto arguit̄ expositorie: hoc ꝑ se est rōnale. ꝑ ly. B. demōrando hoiez: ⁊ B ꝑ se est aial. q̄ aial ꝑ se est rōnale.

ℜñdeo Et qr hanc questionez determinat ꝓbs. 3. metaphyſice. tex. cō. 10. intendo declarare duo: q̄ ibi tangit. Diſputat enim an vl̄ia. puta genera sint ꝑncipia rerum. Et quia ꝑncipium: vt sic dicit aliquē gradum perfectionis. Dubium est an magis vl̄ia sint perfectiora minus vniuersalibus in vno ⁊ eodē. Istud aūt est pertinens ꝓposito in quo agit̄ de genere ⁊ differentia. ¶ Ad cuius euidētiam sciendū est q lꝫ cōpositio ꝛueniat rebus tñ ꝫm esse reale. si ꝓprie loquamur: tñ extenso vocabulo. cōuenit etiā ꝫm esse rationis. Solet etiam dici q conceptus ſpēi est cōpositus. Et ideo sicut in cōpositione reali si fiat per se vnū: opꝫ assignare aliquid qō est purum possibile: puta mām: ⁊ aliquid qō est actus. puta formā: ita etiam est in compoſitione rationis. Cum aūt ex genere ⁊ differentia fiat per se vnum: opꝫ alterum eorū esse purum possibile. Istud ℵo nō potest esse conceptus differētie: quia differētia ꝑdicatur per modum qualis: accipiēdo quale transcendēter: ⁊ ꝑ ꝟns predicatur ꝑ modū actus ⁊ forme. Et ideo opꝫ q cōceptus generis sit oīno possibilis ⁊ indeterminatus. Cum aūt ꝛcept⁹ generis sumat̄ ex eo qō in re est magis cōmune ⁊ vl̄e: conceptus ℵo dr̄ie ex eo qō est minus cōmune. Ideo huic ꝑncipali quesito annexū est an id a quo sumitur conceptus generis sit pfecti⁹ eo a quo sumit̄ ꝛceptus dr̄ie. Et istud ꝑmo determinabit̄. Poſtea dicet̄ ad ꝑncipale quesitū.

Notādū.

Quantum ad ꝑm̄ videt̄ ꝑmo aſpectu q magis vl̄e sit perfectius: qa S. Tho. ꝑma. q. 4⁹ ar. ꝑmo ad 3ᵐ. Et articulo 2⁹ ad 3ᵐ. dicit q esse est pfectius q̄ viuere ⁊ intelligere. Sed esse est vniuersalius q̄ viuere ⁊ intelligere. ergo ⁊c. ¶ Et confirmatur. qr cōmunicabilitas arguit perfectionē. magis autem vniuersalia sunt magis cōmunicabilia. ¶ Cōfirmatur scōo. qr magis vniuersale pōt esse nō existente minus vniuersali ⁊ nō ecōtra. ergo magis

Quer. ad ſit pfectius vl̄e magis vl̄ minus.

vniuersale

¶Minus vle dupl'r itelligi pt.

vle est minus dependēs. ¶ Pro notitia buiꝰ duby sciēdū est q minus vle pōt accipi dupl'r. vno modo: vt icludit in se magis vle: z sic nulli dubiū est qn sit pfectius magis vli. qz vt sic icludit magis vle: z aliqd addit: nec de isto est qō. Alio modo accipit cū pcisione. Naz siue itellectiuū z sensitiuū in homine sint a distinctis formis real'r siue ab vna z eadē: tñ opz ibi esse distinctionē rōnis. Uñ pōt accipi aīa itellectiua hominis: vt distinguit ratiōe a sensitiua. ¶ Est igit dubitatio an itellectiuū. vt sic/a quo sumitur rōnale sit dignius sensitiuo a quo sumit aial qō est supius. ¶ Ad qō rñdeo q id a quo sumit dīa est digniꝰ eo a quo sumit genus. ¶ Et pbatur pmo. Tāto aliqs actꝰ z forma est nobilior quāto est pnᵐ pfectionis opationis: ex opationibꝰ enim notescunt pncipia operatiua: sed itellectiuū est pnᵐ nobilionis opationis q̄ sensitiuū: cuz itelligere sit perfectius q̄ sentire. ergo zc. ¶ 2°. Jd qō respectu alteriꝰ est pole est simpliciter iperfectius eo: si sint eiusdē gīis: qō dico. qz iz suba sit in poꝰ ad accidēs: nō tñ est simpl'r ignobilior accidēte: sed id a quo sumit genus est pole respectu eiꝰ a quo sumit dīa: vt sepe dicit. S. Tho. psertim. 8. metaphy. z in tractatu de natura gīis. z sunt eiusdez gīis: vt pz. ergo zc. ¶ 3°. In pfectionibus essential'r ordinatis illa que est posterior gñatione est prior pfectione: vt dicit. 9. metaphysice tex. c. 15. Sed itellectiuū z sensitiuū sunt pfectiones eēntialiter ordinate: vt pz cuz intellectiuum nō possit esse in boie nisi existēte sensitiuo: intellectiuū ēt est posterius generatione. ergo zc. ¶ 4°. Si sensitiuū ꝼm se acceptū est pfectius itellectiuo: ergo in quocūq; erit: opz eum eē pfectius: qō est falsum. aliogn sensitiuū in asino eēt pfectius itellectiuo in homine. ¶ Dicet fortē q ꝓñtia non pz: iz bene segtur q sensitiuū coniunctū itellectiuo est pfectius itellectiuo. ¶ Sz cōtra. Sensitiuū nō habet ex se q sit pfectius itellectiuo: sed solū ex vnione ad intellectiuū: ergo itellectiuū est simpliciter pfectius. Pz ꝓñtia: qz dat sensitiuo: vt sit pfectius in hoc q̄ in alio. Ea x̄o que adducta sunt in oppositū ꝓcedunt ex falsa imaginatione. ¶ Ad pmū dicit q ēt ꝼm eos qui ponunt pluralitatē formarū nō est in forte vna forma: per quā sit ens: distincta ab ea p quā est corpus. pma enim forma est corporeitas. Et ideo nō est ad ꝓpositū: qz loquimur de gradibus a quibus sumunt gīa z dīa. Dicit z° q eē per se subsistēs est pfectius q̄ vegetatiuū z itellectiuum: qz eē subsistēs includit in se oēm gradū entitatis: z de isto logtur pmo. S. Tho. sed nō est ad ꝓpositū: qz ab eo nō sumitur genus nec dīa. Ad pmā ꝓfirmationē negatur añcedēs. aliogn quidditates māles eēnt pfectiores qdditatibus itelligētiarum: cum nullius intelligētie qdditas sit cōmunicabilis. Cōmunicabilitas enim abstrahit a pfectiōe z iperfectione: z vtrūq; accidit ei. Si enim sit cōmunicabilitas sine diuisione nature: tunc ei coniuncta est pfectio: si cum diuisione nature: ei adiungit iperfectio. ¶ Ad scōaz negatur ꝓñtia: aliogn sequereť: q materia ignis eēt perfectior q̄ forꝯ ignis: qz materia ignis pōt eē non existēte forma ignis: z non econtra. Qz autē minus vle non possit esse sine magis vli est ꝓpter ordinē eēntialē magis pfecti ad minus pfectum: sicut ēt binarius nō pōt eē sine vnitate. Sz iz sit ea pfectior. Jd enim qō ab altero dependet tāq̄ a causa efficiente vel finali est imp fectius eo. non autē id quod ab altero dependet solum dependentia presuppositionis. vel etiam causalitatis intrinsece: sicut compositum dependet a materia z forma.

Cōicabilitas i aliqb⁹ dic pfectionē. in aliqb⁹ ipfectionē.

Dependētia q̄ aliqd dependet tāq̄ a fine vel efficiēte dic maiozē iperfectionē i dependente. Sz nō in alijs cāis.

Quantum ad zᵐ pmitto aliqua. Primū est q ꝓceptus gīis est alius formal'r a conceptu dīe: alioquin nō eēnt due ptes diffinitionis z eēt nugatio in diffinitionibus: cuius oppositū dicit. 7. huius. tex. cōmē. 43. Et hoc declarat dupl'r. primo supponēdo q oē genus dicat vnum cōceptū pcisum z ꝓprium: ex quo arguit sic. Conceptus certus distinguit a ꝓceptu dubio si sit ab eo pcisus: qz tunc cōceptus dubius nō est pars ꝓceptus certi: Sz conceptus gīis pōt eē certus. existēte dubio ꝓceptu dīe. possum enim scire q hoc est color: z dubitare an sit congregatiuus vel disgregatiuus. ergo zc. ¶ z° idē pbatur. quia ꝓceptus confusus z ideterminatus distinguit ab eo p quē determinat. Sz cōceptus gīis determinatur p conceptuz dīe. g̃ zc. ¶ Premitto z° q aliud est vnū eē accidēs alterius: z aliud est ipsum ꝑdicari p accidēs. Esse enim accīs alicuius nō est aliud q̄ eē illi inherēs: z ꝓpter hoc quicqd est alicuius accidēs distinguit real'r ab eo. Predicari x̄o p accidēs est quādo vnuz nō icluditur in formali cōceptu alterius: z ecōtra/vbicūq; vnū est de ratione formali alterius ibi est ꝑdicatio p se. Unde Phūs pmo posterioꝝ. textu cō. 9. p se enim sunt quecūq; ponuntur in diffinitiōe dicēte quid est: vel saltē opz q subm sit cause inherentie ꝑdicati. Et iō si contingat duo nomina significare vnam z eandē rē sub distinctis conceptibꝰ. quoꝝ vnus non includat formaliter in alio: illa duo nomina ꝑdicantur adinuicē tñ p accidēs: gratia exēpli. Jdē punctus est ꝓncipium vnius linee: z est finis alterius: Sz quia ratio finis nō icludit in ratione ꝓncipy. iō ista ꝓpositio est p accidēs: principiū est finis. Et silr. Sz albedo sit illa res que est silitudo. tñ ista ppō nō est p se: albedo est silitudo: ga aliꝰ est cōceptꝰ albedis z aliꝰ ē ꝓceptꝰ silitudis. nec vnꝰ eoꝝ est de ratione alteriꝰ. Et Sz ista ꝓpositio albedo est similitudo. sit vera idētice. non tñ est vera formal'r. Jsta autē bō est aial. est p se: qz Sz cōceptus hominis z animalis sint distincti. tñ conceptus aialis icluditur formal'r in cōceptu hominis. ¶ His declaratis hec est ꝓma cōclusio. Spēs nō ꝑdicatur p se de dīa. Et intelligo in hac cōclusione z in alijs/nō de ꝑdicatione idēntica. sed de formali. Probat ista ꝓclusio dupl'r. ¶ Primo. Nullū inferius ꝑdicatur p se de suo supiori. Cuiꝰ ratio est quia cōceptus supioris est prior cōceptibus suoꝝ inferioꝝ: ꝓpus aūt nō depēdet a posteriori. Sz spēs est inferior dīa: qz vt dicit Porphyrius in capitulo de dīa. ipsa dīa est in plus q̄ spēs: z z° posterioꝝ tex. cō. 17. dicit q pars diffinitionis se hz in plus q̄ diffinitū. supius ēt nō est causa q inferius insit ei. vt pz ex se. ergo zc. ¶ z° z efficacius. Si spēs dī p se de dīa: aut hoc est in ꝓmo modo pseitatis. aut in z°. Sz nec in ꝓmo nec in z°. ergo nullo modo. Maior pz. qr tus eni modus hic eē non pōt. cū vnum nō sit effectus alterius. Minor ꝓbatur. Qz nō in ꝓmo pz. dīa est de ratione spēi: ergo spēs nō est de ratione formali dīe: añcedēs pz. Cōsequētia ꝓbatur: qz aliogn eēt circulus in diffinitionibus. z p ꝓñs idē eēt prius z posterius: notius z minꝰ notuz respectu eiusdē. Qz ēt nō in z° ꝓbatur. Jd de quo aliud dī in z° modo pseitatis est subm eius. z est causa inherētie ꝑdicati ad ipm. vt pz. qōne precedēti. Sz dīa non est subm spēi/cum se bēat/vt forma eius: ergo spēs non ꝑdicatur de ea p se z° modo. ¶ zª cōclusio. Dīa non ꝑdicatur p se primo modo de gīe. ꝓbatur. Primo/ ꝓceptus gīis est ꝓr cōceptu dīe. ergo dīa nō includit p se in ꝓceptu gīis. Consequētia pz. z añs ꝓbatur. quia omne diuisum est prius diuidētibus: genus aūt diuidit dīntys. ¶ z°. Si vna differētia est de ratione gīis. ergo pari ratione. z alia. Non enim videtur maior ratio de vna q̄ de reliqua. z sic rationale z irrationale erunt de conceptu animalis. Sed hoc est ipossibile. qō ꝓbatur. Nam quicquid p se conuenit animali/includitur in formali ratione cuiuslibet suoꝝ inferioꝝ. ergo rōnale eēt de rōne cuiuslz spēi aialis. z silr etiā irrationale. ¶ 3ª cōclusio. Genus non ꝑdicatur per se de differētia: ꝓbatur ista conclusio. Primo auctoritate Phūi dicentis 6° topicoꝝ. q dīa non participat genꝰ. Et 3° metaphy.

Articulus in q̄ determinat q q̄rit pn'r. Cōceptus gīi s cāliꝰ qdditatiue z formaliter a ꝓceptu dīe.

Dīnt vnū esse accīs alterius z predicari vnū p accidens de altero.

ꝓma ꝓclo Spēs nō ꝑdicat p se ō dīa.

2° cōclo Dīa nō ꝑdicat p se de gīe.

3° rñdeo ꝓblemati.

tex.cō.10.circa finē sic dicit. Impole est vt genus entium sint bonū ⁊ ens. Et postea subdit rationē dicēs: q᷑ oē gen⁹ bz dīias. de quibus non predicaī: ens autez de oibus p̄dicatur. ergo ⁊c. ¶ 2°. Si conceptus gīis includit formal'r in ꝯceptu dīie. segtur q᷑ sit nugatio in diffinitionib⁹. Sed hoc est falsum. ergo ⁊c. Cōsequētia ꝓbatur. Nam cū dico. hō est aial rōnale: ponitur animal exp̄sse in diffinitiōe hominis. ergo si aial est ēt de cōceptu rōnalis. bis ponit aial in ista diffinitione. ¶ 3°. Si cōceptus gīis icluditur in cō ceptu dīarum segtur q᷑ dīie conueniāt in vno ꝯceptu vni uoco. ſ. in cōceptu gīis qui est vniuocus. Sz hoc est falsuz. ergo genus nō est de rōne dīarum. Maioꝛ pz. quia enim animal est de rōne hominis ⁊ equi. iō homo ⁊ equus cōue niunt in vno cōceptu qui dī quidditatiue de vtrisq᷑. Mi noꝛ ꝓbatur. Ea que sunt p̄mo diuersa in nullo vniuoco cō ueniunt: alioquin nō eēnt p̄mo diuersa: sed in aliquo cōue nirēt ⁊ in aliquo differrēt: qō est ipossibile in p̄ diuersis: q᷑ p̄mo diuersa se totis distinguuntur. Sz dīie diuisiue gīis T.c.12. sunt p̄mo diuerse: vt dī. 10. hui⁹. Naz si nō distigueren̄ se totis: sed per aliquid aliud: querit quo illa distinguantur. Nā si illa p̄ alia: ⁊ itē illa p̄ alia/sic est ꝓcessus in infinitū. Et iō ibi ꝯcludit ꝓb⁹: q᷑ dīie nō differūt alys dīntys. sed sunt diuerse. p̄mo/q᷑ eis cōuenit diuersitas ex seipsis. ⁊ nō p̄ aliquid aliud: imo per ipsas cōuenit alys. Illud autē dī cōuenire alicui p̄mo cui nō cōuenit p̄ aliud. sz per ipsum cōuenit alys. vt dī p̄mo posterioꝛ. tex. cō. 14. ¶ 4°. Que cunq᷑ sunt idē per se alicui 3°/ habēt tantā idētitatē iter se. quantā habēt in illo 3°. Sed si genus diceret p̄ se de dīn tys. ipse dīie conuenirēt in vno 3° qō est conceptus gīis: ergo dīie opposite eēnt idē inter se: ⁊ per ꝯsequens constituerēt eandē spēm. Minoꝛ pz. Maioꝛ ꝓbatur. Nam illa ꝓpositio est vle p̄ncipium formā syllogistice: q᷑ ex vnione extre mitatū cum medio in p̄missis/cōcludit vnio earū inter se in ꝯclusione. Notanter autē dictū est in maiori de idētita te p̄ se: q᷑ quādo extrema sunt per accidēs idē cum medio/ possibile est q᷑ minus conueniant inter se q᷑ cū medio: hu miditas enim ⁊ albedo per accidēs vniūtur iter se in niue: ⁊ albedo magis vnitur niui q᷑ humiditati. Nam ista ꝓpo sitio. albū est humidū. est oino p̄ accēs: ista aūt. nix ē alba: nix est humida. est p̄ se. etiam si sit p̄ accidēs. nō tamen est ita per accidens sicut prima. Qꝛ autem genus non p̄dice tur de differentia in secundo modo perseitatis/ non opoꝛ tet probare. quia secundus modus est tm̄ quādo proꝓria passio dicitur de subiecto: quia tunc solum est in subiecto: causa inherentie predicati ad ipsum.

Ad p̄mā capitalez. **Ad argumenta** in oppositū rñdetur. Ad p̄muz negatur minoꝛ. Ad probationē dicit/ q᷑ p̄ter illos modos p̄dicandi qui sumuntur ex hoc/ q᷑ vna res est accidēs alterius. reperiunt alij modi/ qui nō sumuntur ex diuersis rebus significatis. sz ex hoc q᷑ vnus cōceptus alteri accidit. sz vterq᷑ eoꝝ significet eandē nāz: ⁊ hō est genus ⁊ dīia. Uñ ista ꝓpositio. rōnale est animal. est qdē nēcia idētice: quia p̄ subm ⁊ p̄dicatum significatur eadem res: sz formal'r est per accidēs. q᷑ cōceptus p̄dicati est extra formalē cōceptuz subti. Et sil'r dicēdū est de ista: aial rōnale est homo. Non eni est in p̄mo modo. vt pz: nec Ad scōaz in 2°modo: q᷑ subm non est causa inherētie p̄dicati. ¶ Ad 2m dicitur q᷑ eo modo p̄dicatū accidit subto/ quo ꝓpositio est per accidēs. Et iō si sit per accidēs ex parte rei signifi cate. puta q᷑ res p̄dicati accidit rei subiecti: tunc subm esse Nō hanc solonez. sine p̄dicato non repugnat. Si aūt sit p̄ accidēs solū ex si gnificatione: siue (qō idē est) ex ꝯceptibus formalib⁹: tunc res subti nō poterit eē sine re p̄dicati: tm̄ cōceptus subti po terit eē sine cōceptu p̄dicati: ⁊ hoc modo ꝯceptus gīis pōt Ad 3am eē sine cōceptu dīie. ¶ Ad 3m: negat ꝓntia: q᷑ cōcept⁹ spe cificus est resolubilis in duos cōceptus. ſ. in ꝯceptum gīis ⁊ in cōceptū dīie. Cōceptus autē dīie nō est resolubilis in tales duos. sed est p̄mo diuersus. Ad p̄bationē negat maioꝛ: si id qō p̄dicatur de aliquo per accidēs/ nō p̄dicatur de ipso adequate: tale eniz pōt de alys p̄dicari per se: genus autē nō p̄dicatur adequate de dīia: sed semp se bz in plus. Et iō cum hoc q᷑ p̄dicatur de differētia tm̄ p̄ accidēs. pōt p̄dicari p̄ se de spē. Preterea. si ideo gen⁹ p̄dicaret de spē. q᷑ p̄dicatur de dīia. ita q᷑ ista esset p̄cisa ratio p̄dicandi ip̄z de spē: argumētū haberet aliquid apparētie: sz hoc est fal sum. Nam genus nō iō p̄dicatur de spē. q᷑ p̄dicatur de dif ferētia: sz p̄dicatur de spē p̄mo ⁊ per se. ⁊ non p̄ dīiam. Un de circūscripta dīia a spē. adhuc genus de spē p̄dicaretur. ¶ Ad 4m negatur ꝓntia. Ad p̄bationē dī q᷑ cum dico. ra Ad q̄rtaz tionale est ens. p̄dicatur de rationali ꝯceptus entis p̄cisus ⁊ distinctus a ꝯceptu subē: ⁊ est sensus: rōnale est ens. i. rō nale est id cui ꝯuenit esse: nec aliō significat p̄ illam ꝓpositionē. ¶ Ad 5m negatur ꝓntia. cuius ratio est: q᷑ vt dictum Ad q̄ntā fuit in 3a ꝯclusione/ q᷑ nō opz q᷑ tāta sit vnio aliquoꝝ iter se. quāta est vnio eoꝝ in 3°: ⁊ ideo ex p̄missis p̄ se primo non oportet sequi conclusionē p̄ se primo: sicut ēt non segtur. Animal primo ⁊ per se est sensibile: homo primo ⁊ p̄ se est animal. ergo homo primo ⁊ p̄ se est sensibilis. Nam p̄ missē sunt vere ⁊ conclusio falsa.

¶ Utrū ens sit idē real'r cū suis passionibus. Qō. XXI.

Queritur vigesimoprimo: Utruz ens sit idez real'r cū vno/ ⁊ vero/ ⁊ bo no/ que sunt eius passiones. ¶ Et arguit q᷑ nō. Prīa rō. Primo. Illa real'r sunt distincta. ex quoꝝ di stinctione oꝛit in alys distinctio realis: q᷑ mi noꝛ distinctio nō causat maioꝛē. sed potius ecōtra. Sed ex distinctione iter ens ⁊ bonū/ oꝛit realis distinctio iter itel lectū ⁊ voluntatē. qm̄ potentie distinguunt̄ per obta. 2. de anima tex. cō. 33. ens aūt est obm intell's. ⁊ bonum volun tatis. ergo ens ⁊ bonū distinguunt̄ real'r. ¶ 2°. Perfectio Scōa rō. nes que sunt in prima causa ⁊ in alys rebus/ plus distin guuntur in alys/ q᷑ in prima causa. cum in ea habeāt sim plicius esse: sed bonum ⁊ verum distinguuntur in prima causa minus/ q᷑ real'r. ergo in alys distinguuntur realiter. ¶ 3°. Secluso omni opere intell's/ bonū ⁊ verū sunt distin Tertia rō cta. ergo non distinguunt̄ p̄ relationē rationis/ ꝓtē actuz intell's cōparantis rē ad intellectum ⁊ voluntatē. ꝓntia pz. Añs ꝓbatur. Primo. q᷑ bonū est in reb⁹ circūscripto omni actu intell's. Scōo. q᷑ bonū ⁊ pfectuz idē sunt. res aūt sunt pfecte ēt si nō itelligant̄. ¶ 4°. Ea que sunt idē real'r/ hūt Quarta. ratio. eadē opposita. Sz enti opponit̄ tm̄ non ens: vni aūt oppo nitur multitudo. que nō est nō ens. ergo ⁊c. ¶ 5°. Si ens ⁊ Quīta rō. vnū sunt idē real'r: segtur q᷑ ens sit tm̄ vnum. Sed hoc est Per plu res tex. falsum. ⁊ ip̄robatū a Phō p̄mo phȳsicoꝝ. cōtra Parmeni dē. ergo ⁊c. Cōsequētia ꝓbat. Que sunt idē ꝓuertibil'r/ p̄di cantur de seinuicem cum nota exclusionis. Nam ista est vera: tm̄ homo est risibilis. ⁊ tm̄ risibile est homo.

Respondeo. In ista questione est aliquid in quo Cōis pho oēs conueniunt: ⁊ est aliquid in quo rū ꝓcisus dissentiunt. Id in quo cōueniunt est/ q᷑ p̄dicta sunt idē rea ē: ens idē liter. Nā entitas Sortis que est Sorteitas est suamet enti tificari rea tas ⁊ veritas/ ⁊ bonitas: ita q᷑ p̄dicta addita sorteitati nul liter suis lam rē ei addunt omnino. Sed dicunt ipsummet. Entitas passiōib⁹. enim Sortis est p̄cise Sorteitas. ⁊ nil aliud: ⁊ idē dico de bonitate ⁊ veritate/ hoc excepto q᷑ sz sortis bonitas essen tialis sit sorteitas: tm̄ Sortes non dicitur simpl'r ⁊ absolute bonus nisi ex pfectionibus supadditis sorteitati. ¶ Sed quia p̄dicta/ non sunt omnino idez. alioquin esset nugatio dicere/ ens bonuz. aut ens verū: ideo oportet q᷑ aliquo mo do distinguant̄. Et in hoc dissentiunt doctoꝛes. ſ. quātū ad

modū

Oꝑ. quo/ rūdam.

modū distinctionis. ¶ Dicunt enīz aliqui q; distinguunt̄ solū in cōnotatis ⁊ extrinsece. non aūt itrinsece ⁊ formalr. Imaginantur enīz vt dictū est q; veritas addita sorteitati nihil aliud significet nisi ipsaz. sed tñ q; cōnotet aligd extrinsecū. ſ. motionē intellꝰ: ⁊ bonitas cōnotet terminū appetit⁹. ⁊ vnitas cōnotet idiuisionē: ita q; indiuisio nō claudit̄ in formali significato vnitatis. sed tñ cōnotat̄: ⁊ idē dicūt de bonitate ⁊ veritate. Hoc aūt ꝓbant. Primo. quia sorteitas ꝑ suā ꝓpriam rationez/ est idiuisa in se ⁊ diuisa a quolibet alio: ⁊ ꝑ suā ꝓpriā rationē est itelligibilis: ⁊ ꝑ suā ꝓpriā rationē est amabilis. g̃ per suaz ꝓpriam rationē est vna vera ⁊ bona. ¶ 2°. qz Cōmētator dicit. 4. metaphyſice. cō. 3. q; ista distinguunt̄ ſm ꝓpalationē. ergo distinguūtur ex hoc q; ꝓpalatur siue connotatur per vnum. quod nō per aliud. ¶ Tertio. Si distinguerent̄ ꝑ aliquid itrinsecū eis: sequeret̄ q; effectus formalis eēt sine cā formali: ꝓñs est impoſe: ergo ⁊c̄. Cōsequētia ꝓbatur. qz esse verum sine veritate: ⁊ eē effectū formalē sine cā formali. Sz istō segtur ex illo añcedēte. ergo ⁊c̄. ꝓbatur minor. Si veritas ⁊ entitas distinguunt̄ ꝑ itrinseca. ergo intellꝰ pōt cōcipere entitatē ꝑcise ⁊ ſm se ꝑ se est distincta a veritate. Sed oē apꝓbensuz ⁊ intellectū est verū. ergo illa entitas est vera. Sz tunc non hz veritatē. qz est distincta a veritate. ergo est vera sine veritate. ¶ 4°. Qz Cōmen. 10. metaphyſice. cō. 8. dicit q; ens ⁊ vnuz sunt ſynonyma. ergo nec re/ nec rōne distinguunt̄. Dicūt ꝑterea isti q; hꝫ distinctio in ꝓnotatis/ non est ex parte intellꝰ. quasi q; intellꝰ cōnotet. sed est ex ꝑte rei. Nam ex ꝑte sorteitatis est q; concipiat̄ absolute: ⁊ sic sub rōne sorteitatis ⁊ entitatis: ⁊ ex ꝑte rei est q; exprimat motionē itellꝰ tāq̄ aligd poſe egredi a se. ¶ Quidā alꝫ dicunt/ q; passiones entis distinguunt̄ ab ente/ ⁊ iter se formalr ⁊ ex nā rei: de qua distinctione quō sit. ⁊ vtrum sit ponēda tam in hoc ꝓposito/ q̄m in multis alys dicetur loco suo: ⁊ ideo ꝓ nūc omittetur disputatio de distinctiōe modali ⁊ formali ⁊ eēntiali ⁊ reali. Sed tñ pono fundamētū. cui initunt̄ isti dicētes/ q; ens ⁊ bonū distinguit̄ itrinsece ⁊ pluſq̄ rōne. Naz ante oē opus intellꝰ/ constat q; intellꝰ ⁊ voluntas sunt due potētie distincte pluſq̄ rōne. ergo eozū obiecta pluſq̄ rōne distiguunt̄. Ad qō rndetur q; ante oē opus rōnis. Intellꝰ ⁊ voluntas sunt distincte potētie: ⁊ tñ ens ⁊ vnū nullo modo distinguit̄ actu/ ante oē opus itellꝰ. Sufficit aūt ad hoc q; tunc causent distinctionē inter itellectū ⁊ volūtatē: q; illa res que est entitas ⁊ vnitas sit apta nata aliter ⁊ aliter mouere animā. ſ. ad sui notitiaz absolutam ⁊ positiuam. ⁊ ad sui notitiam sub aliqua ꝓriuatione. i. inquantum ipsa res substernitur indiuisioni.

Scotiſtarū placitū

Concło

Respondeo ergo aliter ad gōnes/ q; passiones entis distinguunt̄ ab ente. ⁊ iter se tñ ratione. Et qz ista cōclusio est vna excluſiua/ que hz ꝓbari ꝑ duas exponētes: quarū vna ē affirmatiua/ ⁊ altera negatiua: ideo ꝓmo ꝓbatur quantū ad affirmatiuā: que est ista. Passiones entis distinguunt̄ rōne ab ente/ ⁊ iter se ratiōe. Sz añq̄ ꝓbetur ista cōclusio ꝓmitto aliqua. ¶ Primum est. q; triplr pōt aligd se habere ex additione ad aliō. Uno modo ſm rē: qz. ſ. significat aligd reale/ qō aliud nō signifi cat: ⁊ sic homo albus addit albedinez supza hominē. Alio modo. qz addit dīam que est extra rationē eius/ cui fit additio ⁊ econtra. nec cū eo conuertit̄: ⁊ sic ſpēs addit dīam sup genus. Tertio modo addit vnuz sup aliud ens rōnis: sicut bō cecus/ addit supza boiem cecitatē/ q̄ est abire ꝓuatio. ¶ 3ᵐ est. q; sicut in cōceptibus cōplexis/ nō est in infinitū. aliogn periret ois scia. qz ꝓclusio nō pōt sciri nisi cognitis ꝓmiſſis: ⁊ ꝓmiſſe si sint mediate nō possūt cognosci. nisi cognita aliqua ꝓpositione ꝓxi: ⁊ per ꝓsequēs si eēt ire in infinitū. nulla eēt primo cognita: ꝓpter qō oēs resoluuntur tandē in aliquā primā: que est ista. De quolibet ꝑdicatur esse vel nō esse. Ita ēt in cōceptibus simplicib⁹ est deuenire ad aliquē ꝓmū. ex quo ꝓstituitur illa ꝓma ꝓpoſitio: ⁊ iste est cōceptus entis. Et sicut oēs alie ꝓpones resoluuntur in illam primam. ita omnes alꝫ conceptus resoluuntur in ꝓceptū entis. ⁊ ei aliquid addūt. ¶ 3ᵐ est. q; ens reale diuisuz ꝑ finitū ⁊ infinitū ⁊ in ſubam ⁊ accidēs/ non est de rōne alicuius contenti sub ente rōnis: alioquin tale ens rōnis eēt ens rōnis ⁊ eēt ens reale: ⁊ ꝓñter eēt rōnis ⁊ non rōnis: qō est dicere ꝓtradictoria cē simul vera. ¶ 4ᵐ est. q; ista opinio in hoc distinguit̄ a ꝓma: qz ꝓma dicit q; vnū non dicit itrinsece ⁊ formalr idiuisionē: ita q; idiuisio nō est de formali rōne vni⁹. sed solū est extrinsece: ⁊ qō dī de vno. idē dico de bono ⁊ vero. Ista aūt opio dicit q; conceptus vnius resoluit̄ in conceptū entis ⁊ in cōceptū idiuisionis. q̄m vnū est ens idiuisum: ⁊ respectus ad itellectum claudit̄ in formali rōne veri: q̄m idē est dicere: hoc est verū: ⁊ dicere/ hoc est ens itelligibile/ ⁊ respect⁹ ad appetituz claudit̄ in rōne boni: q̄m bonū est ens appetibile. Indiuisio aūt ⁊ itelligibilitas ⁊ appetibilitas sunt respect⁹ rōnis.

Quo dīſtet thomiſtaz opio a prima.

¶ Dis ꝓmiſſis ꝓbo q; distinguunt̄ rōne. Et qz de significato nominū nō hz curare meta. nec possūt haberi demōstrationes q; nomē significet formalr hoc. vel pot⁹ cōnotet. ideo nō adduco alias rōnes: ſz tñ arguit̄ q; fuerit intētio ꝓbī ⁊ Cōmē. q; idiuisio icludatur in formali conceptu vnius. ¶ Primo. qz ꝓbs 4°. metaphy. tex. cō. 3. dicit q; ſz sit ꝓsecutio inter ens ⁊ vnū. nō tñ eadē diffinitio significat vtrūq;. Et Cōmētator ibi dicit/ q; ens ⁊ vnū aut significant oibus modis. ſ. diffōne ⁊ ſubto: aut dicūt eādem naturam ſubto/ ⁊ duas diffōnes. Et postea determinat se ad alteraz partē diſiunctiue: vbi dicit. Et ſi exiſtimātes fuerimus q; diuersas hñt diffinitiōes. Et post pauca subdit/ q; ꝓbs incepit declarare/ q; ens ⁊ vnū significāt eandē nām in forma: ſz diuerſificent̄ ſm modū. Ex qbus pz/ q; ſm ꝓbm ⁊ Cōmentatorē aliquid est de diffinitione vnius/ qō non est de diffinitione entis. Istud aūt nō est aliud nisi idiuisio. ergo idiuisio est de diffōne ⁊ ꝓñter de formali rōne vnius/ ⁊ nō est extrinseca. ¶ 2° arguit̄. qz Cōmētator eodē cō. rndens rōni Auicēne dicētis/ q; nisi vnuz diceret rē additam enti. tūc eēt nugatio dicere ens vnū: dicit q; ꝓntia nō tenet: qz ſz significēt eandē eēntiam. tñ significant eam modis diuerſis. Et. 10. meta. cō. 1. dicit/ q; ideo aligd dī esse vnum. qz est idiuisum. ergo ſm ipm idiuisio claudit̄ in formali ratione vnius. ¶ 3° arguit̄. ꝓbs dicit. 5. meta. capi. de relatiuis. q; idētitas fundat̄ sup vnitate: ⁊ idētitas est qñ aliquid refertur ad seipsum. Sz aligd referri ad seipsuz est/ inquātū est indiuisum in se siue a se. g̃ idētitas fundat̄ in idiuiſione in se: ⁊ fundat̄ ēt imediate sup vnitate. ergo vnitas est ipsa idiuisio in se/ quantum ad id quod addit vnitas super ens.

Scōa rō.

Tertia rō T. cō. 20.

¶ Sz circa hoc oriuntur duo dubia. ¶ Primum est. quo modo ſaluari potest q; non sit nugatio dicendo/ vnuz ens: sicut est nugatio dicendo/ homo aīal: cum ita claudat̄ conceptus entis in cōceptu vnius. sicut cōceptus aīalis in homine. ¶ Ad hoc dī: q; ſz nō sit nugatio dicēdo ens vnum: qñ aligd exprimit̄ ꝑ hoc nomen/ vnū/ ꝑ qō aliquo modo determinat̄ ens: nō quidē quo ad suppoſita: sed quātū ad hūc modū eēndi qui est idiuisio: sicut ēt nō est nugatio dicendo/ animal homo: tamē est nugatio dicēdo/ vnum ens: sicut etiam dicendo/ ſubstantia ens. Et qñ dicitur. Unum ens currit. ly vnū/ nō stat: vt ꝓuertit̄ cuz ente qō est vnum ſubstātiue acceptū. sed stat adiectiue ⁊ est ſensus: aligd qō est de numero entiū currit: vñ potius est ſyncathegorema q̄ terminus ꝑ se ſignificatiuus. ¶ 2ᵐ dubiū est. q; distingui possūt rōne ens ⁊ vnuz. per idiuisionem inclusam in rōne vnius. cū de idiuisione ꝓdicatur ens. sicut ſi de rōna.

Dubitatio nēcīa.

Solutio.

Altera dubitatio.

li ꝑdicaretur aial.nō posset ꝑ rōnale distingui homo ab aiali rōne:qz nihil icluderet homo.extra cuius rationē eēt aial. ¶ Forte dicetur:q ens subm in meta.cuius passio est vnū/est ens reale:ꝛ hoc nō ꝑdicatur de idiuisione/que est ens rōnis. ¶ Sz hoc nō tollit difficultatē:qz idētitas sortis ad seipm est vna relo rōnis:ꝛ tñ ens rōnis predicatur de idiuisione inclusa in hoc vno. ¶ Propterea vī z' posse rñderi.Prio q vnū distinguit ab ente:qz dicit explicite ꝛ formalr aliqd ens rōnis.s.idiuisionē quā nō dicit h̄ nomen ens nisi confuse ꝛ potentialr. ¶ z° dī:q distinguit ꝑ hoc q ens icludit in bono.vero/ꝛ in oibus passionib⁹ entis:vnū aūt nō includit in bono/quātū ad id in quo completur sua rō formalis.s.quātū ad indiuisionē:ꝛ ita gcgd est in vno est ens:tñ ens distinguit ab vno per hoc/q ipz ens includit in alys passionib⁹:in gbus nō includit vnū: sicut quicgd est in hoie est aial:tñ homo distinguit ab aiali/qm̄ aial reperit in asino/in quo nō reperit hō. ¶ Nec rōnes illius ꝑme opinionis cōcludunt. ¶ Ad ꝑmaz dī q sorteitas ꝑ suā propriā rōnē est tñ sorteitas.nec hz ex sua rōne q sit vna vel multe:sicut nec humanitas:cui vtrūcz pō t accidere.Et ideo idiuisio ꝙuenit ei nō ꝑ rōnē sorteitatis.sed per rōnē vnitatis.Qō ēt pz.Nā nō est aliud dicere sorteitatē/nisi hanc humanitatē.hec aūt nō hz ex sua propria rōne q sit hec. ¶ Ad z^m dī q auctoritas est ꝓtra arguentē.Nam Cōmē.ibi dicit:q differt dicere iste homo. ꝛ dicere vnus homo:differūt aūt in hoc:qz ꝑ ꝑmā ipoꝛtat vnū siue idiuisum tñ per ꝙsignificationē:ꝛ in z^o ꝑ ꝓpalationē:g̃ vnū dicit idiuisionē nō ꝑ ꝙsig̃tionē siue ꝙnotationē:vt dicit arguēs sed ꝑ ꝓpalationē.i.ꝑ exp̄ssam ꝛ formalē significationē.Unde ista pōt eē vna alia rō ad ꝓbandū ꝓncipale ꝓpositū. ¶ Ad 3^m negaꝛ ꝙntia.Ad ꝓbationē negatur minoꝛ.Ad ꝓbationē dī q entitas apprehensa:vt distinguit a veritate est quedā veritas:sed tūc nō apꝑhendi tur sub rōne veritatis. ¶ Ad 4^m dī q Cōmētatoꝛ cōn.3. 4.meta.vt dictū est determinat q nō sunt synonyma:ꝛ si alicubi dicat oppositū nō intēdit dicere aliud nisi q significant candē naturā. ¶ Contra z^am opionē hoc loco non arguit:qz ipsa cōcedit q ens ꝛ vnū distinguunt rōne:sed infra.7.qōne.41.ipꝛobabitur quātuz ad id qō ponit aliq̃ distinctionem mediam inter realem ꝛ rationis.

Ad capitale rōnē.

Ad rationes ꝓncipales rñdetur.Ad ꝑmā negatur minoꝛ.Nam intell's ꝛ voluntas nō hñt ex obiectis q distinguāt realr.sed tñ q distinguā tur formalr.i.q sint diuersarū rationū:earū aūt distinctio realis aliunde est: vt alꝫ declarauimus. ¶ Ad z^m dī:q aliqua nō eē distincta in ꝑma cā pōt eē duplr.vno modo tñ ex parte eius in quo sunt:ita q in alys distincta sunt.sz pp simplicitatē ꝑme cause.in ea nō distinguunt sicut iustitia ꝛ sapia:ꝛ de his ꝓcedit maioꝛ.ꝛ negaꝛ minoꝛ.Alio modo dicunt aliqua eē idistincta in ꝑma cā.nō solū ex pte ei⁹ in quo sunt.sed qz eis simplr repugnat in quocunq̃ sint q realr distinguant ꝛ de his negaꝛ maioꝛ.hꝫ aūt sunt transcendētia. ¶ Ad 3^m negatur añs:qz nulla actualis distictio est inter bonū ꝛ verū/nisi ꝑ intellectū actu cōcipiētem:ad cuius intellectionē ꝙsequitur in actu ille respect⁹/quo vnū ab alio formalr distinguit.Et cū dī/q verū est obm itell's. ꝛ bonū volūtatis:dī/q verū est quātum ad id qō est obm tam intell's q̃ volūtatis:sed ꝑ formales rōnes suas/sunt distincta obiecta haruz potētiaꝝ.Et ad h̄ q sint sic obta distincta/nō regritur in eis actualis distinctio.sed aptitudinalis:ꝛ sufficit q illa entitas sit alr apta nata mouere itellectū/q̃ voluntatē.Et vltimate cōcedo/q si ꝑ ipole nullus intell's actu itelligeret nulla eēt actualis distinctio rōnis: qz entia rōnis nullū eē habēt nisi eē cognitū. ¶ Ad 4^m negatur maioꝛ nisi sint idē re ꝛ rōne:qūo ens ꝛ vnuz nō sunt idē.Albedo eniz ꝛ silitudo sunt idē re.ꝛ tñ albedini opponitur nigredo:ꝛ silitudini opponit dissimilitudo. ¶ Ad 5^m negatur ꝓntia.Ad ꝓbationē dī q in terminis cōuertibilibus valet ꝓntia:ꝑ dictionē exclusiuā positam a pte subti.ꝛ nō a pte ꝑdicati:nō.n.sequit/ois hō est risibilis ꝛ eō.g̃ hō est tñ risibilis:cū añs sit vex.ꝛ ꝙns falsuz:sed bene sequitur.ergo tñ hō est risibilis.Et silr in ꝓposito nō sequitur formalr nisi q tñ ens est vnū:ꝛ tñ vnū ē ens:qō est vex: quia ēt multitudo nō est ens/nisi habeat aliquā vnitatem saltem ordinis vel aggregationis:vel hꝫ.

Ad 5^m

¶ Utrū que eadē g̃iatiōe g̃iant:ꝛ corruptiōe corrūpunt: ꝛ que sunt idē vni z° sint eadē inter se. Qō.XXII.

Habent hmōi rōes i.4.tc.3.

Queritur zz°. Utrum rationes ꝓbi q/bus ꝓbaꝛ/q ens ꝛ vnuz sint idē realr/efficaciter cōcludant. ¶ Et arguitur q nō. Nā ꝑma est ista.Quecūcz eadē g̃iatione g̃iantur:ꝛ eadē corruptiōe corrūpunt.sunt idē:sz ens ꝛ vnū vna g̃iatione g̃iantur:ꝛ vna corruptiōe corrūpuntur.ergo ꝛc. ¶ Cōtra quā arguit.Relatio ꝛ fundamētū/eadē g̃iatione g̃iantur.ꝛ tñ nō sunt idē.g̃ ꝓbatio falsa.Maioꝛ pz.duz eniz fit aliqd albuz.fit ēt silr alteri albo.Minoꝛ ꝓbabit in 5°.qōne.29.multis rōnibus.

Prīa rō.

Scōa rō.

¶ z°. Intell's ꝛ voluntas g̃iant eadē g̃iatione.Sz ille sunt realr distincte.g̃ ꝛc.Maioꝛ pz.minoꝛ ꝓbata est.3.de aia.

Tertia rō

¶ 3° ex hoc segtur q eē ꝛ eēntia eēnt idē realr.Sz oppositū ꝑus ꝓbatū fuit.q.11.ergo ꝛc.ꝓntia ꝓbaꝛ.qz eēntia ꝛ eē g̃iantur eadē g̃iatione.dū.n.g̃iatur Sortes/g̃iaꝛ ēt exñs Sortes. ¶ Diceꝛ forte ad has rōnes/q ꝓpositio ·ꝓbi intelligēda est de his que g̃iantur eodē mō:ꝓdicta aūt non g̃iantur eodē mō:qz eēntia est id qō g̃iatur:eē xo/est quo g̃iatur. ¶ Sz ō.Naz albedo ꝛ silitudo nō est id qd fit.sed quo.Albū eniz fit.albedo aūt est qua fit albū.g̃ taz albedo q̃ similitudo g̃iantur.vt quo.ꝛ nō.vt qō. Itē.Uoluntas ꝛ intell's vnifozmiter ꝙsequunt ꝓductionē aie:ergo vtrūcz fit eodē mō. ¶ Itē.Forma est termin⁹ formalis g̃iatiōis: ꝛ silr eē est termin⁹ formalis.g̃ forma ꝛ eē fiunt eodē mō: ꝓntia pz.Añs ꝓbatur.Nā de forma dicit ·ꝓbs z° physico rū.tex.cō.14.q g̃iatio est via in formā.ꝛ ibi Cōmentatoꝛ cō.14.dicit q g̃iatio est via ad hoc q forma fiat:ꝛ idē dicit.7.metaᶜᶜ.cō.31.de esse aūt dicit.4°huius.tex.cō.z.q generatio est via in esse:ꝛ ꝓpter hoc dī eē ens.ergo esse ꝛ forma sunt eodem modo terminus generationis.

Respondeo quātum ad ꝑmā ꝓbationē:q ꝓpositio ·ꝓbi vere ꝛ efficaciter cōcludit ꝓpositū. ¶ Ad cui⁹ euidētiā sciēdū est: vt dī.5.physi.tex.cō. 34.q g̃iationes ꝛ motus hñt vnitatē ꝛ distinctionē ex terminis ad quos ꝑ se terminant:dealbatio eniz distinguit a denigratiōe ex hoc ꝑcise/q sunt ad formas spē distinctas: nō aūt distinguunt ex aliquo/qō ꝓ accidēs ꝙsequaꝛ ad albedinē vel ad nigredinē:qz quolibet tali circūscripto/adhuc eēnt diuersaꝝ rōnū.Ex quo pz q impole est vnā generationē terminari ad duos ꝑ se terminos formales.aliquin eēt vna ꝛ nō vna:qō est ipole.Et qz entitas ꝛ vnitas ꝑ se acgruntur ꝛ eque ꝑmo ꝓ eandē ꝓductionē.nō.n.ꝑus ꝓducit hō q̃ vn⁹ bō:ideo bñ segtur q ens ꝛ vnū sunt eadē res. ¶ Forte diceꝛ:q hec rō nō ꝙcludit.Duz eniz g̃iatur sor.acgritur forma sor.ꝛ quātitas eius:sz quātitas ꝙsecutiue tñ:ꝛ silr entitas sortis ꝓncipalr acgrit ꝑ g̃iationē. vnitas xo tñ ꝙsecutiue. ¶ Sz ō.Circūscripto ab entitate Sortis/oi eo q nō est ei⁹ entitas:quero/aut illa entitas est vna.aut nō est vna.Si est vna.habeo intētū q entitas est vna.nō ꝑ entitatē additā.sz seipsa.Si nō est vna.g̃ est multa:qz si nō est vna.nō est idiuisa.ergo est diuisa:ꝛ ꝓ ꝙns est multa.Ubi aūt est diuisio.ibi est aliqd ꝑter entitatē.s.ipsa diuisio.Nā diuisio rei nō est ipa res:aliogn nō posset a re

Notabile primum.

Fuga

Destructio fugę

separi

separi. ponebaꝫ aũt q entitas eẽt circũscripto oĩ qõ non
Scõa rõ. est ipsa. ¶ 2°. Si entitas est vna p aliã entitatẽ. queriꝫ de
illa alia: aut est vna: aut nõ. Si est vna/aut seipa. aut p aliã.
Si seipsa. g̃ pari rõne stãdũ fuit in p̃a. Si p aliã. g̃ ibiꝫ in i/
finitũ. ¶ Si dicas. q nõ est vna. ¶ Cõtra. ergo id qõ est
multa/dat alteri vnitatẽ: qõ nõ est minus absurdũ/q̃ dice
re q nigredo det eẽ albũ. ¶ Diceꝫ forte. q entitas est vna
p aliquid additũ. Illud aũt nõ est vnũ. sed est id quo aliõ
est vnũ: sicut albedo non est alba. sed est quo aliud est al/
bũ. ¶ Sz ꝫ. hoc non est sile: qz albedo nõ ꝓsequiꝫ oẽ ens/
sicut vnuz. Unde arguiꝫ sic. Illud additũ est ens. ergo est
vnũ vel multa. Sz nõ multa. ergo vnũ. Pz ꝑma ꝓñtia: qz
diuisum vel nõ diuisuz. ꝛ per ꝓñs vnuz ꝛ multa. sufficiẽter
diuidũt ens. cũ affirmatio ꝛ negatio sub disiunctione neces/
sario vnicuiq; ꝓueniant. ¶ Dicetur forte. q illõ ens est nõ
diuisum: sz non segtur. g̃ est idiuisum: qz ab affirmatiua de
p̃dicato negatiuo/ad affirmatiuã de p̃dicato infinito non
est bona ꝓñtia. Non. n. segtur Soz. est nõ iustus. g̃ est iniu
stus. ¶ Sz ꝫ est ꝑbs 2°. peri hermenias lec. 3. Ualet enim
semp talis ꝓñtia. si termin⁹ sit vere p̃uatiuus. ꝛ nullo modo
positiuus. Iniustus aũt sz videaꝫ p̃uatiuũ. est tñ positiuũ.
Tertia rõ ¶ Ponit. n. habitũ iniustitie/g est aliquid. ¶ 3°. Quelibet res
est in se idiuisa p seipsaz/ꝛ non p aliquã entitatẽ ei supad/
ditã: ergo quelibet entitas est vna p seipsaz: ꝓñtia pz. Añs
ꝑbaꝫ. Quelibet res est eadẽ sibiipsi. non p entitatẽ ei sup/
additã: qz quocũq; circũscripto est eadẽ ꝛ nõ alia. g̃ q̃libet
Quarta ratio. est idiuisa per seipsam. ¶ 4°. Producaꝫ vna suba/puta. a.
absq; oĩ entitate ei supaddita. ꝛ post aliqõ tẽpus addant ei
alique entitates. Tunc arguiꝫ sic. a. est vna: ꝛ fuit vna dum
fuit sine entitate supaddita. ergo. a. est vna nõ p aliã entita
tẽ. Pz ꝓñtia: qz p nullã rẽ aliqd est tale: qua remota adhuc
est tale. Añs ꝑbatur. a. dum fuit sine entitate supaddita. si
non fuit vna: g̃ fuit aliq̃ entitates. quaz vna non erat alia.
g̃ ꝛ nũc sic est. cũ nulla illarũ entitatuz sit in aliam ꝓuersa.
¶ Diceꝫ forte q iste casus p̃ posit⁹/non est polꝭs. Sz hoc
nihil facit: qz adhuc segtur ꝓpo⁹. Nã si. a. est vna nõ seipa.
sz p vnitatẽ ei additã. si ẽt p ipole poneret ipsaz eẽ sine en/
titate supaddita. ipsa tunc eẽt vna: ꝛ sic pz q entitas ꝛ vni/
tas transcendẽs/sunt oino eadẽ res. ꝛ giantur eodẽ modo.
Termin⁹ gr̃iatiõis ẽ duplex. Rõn⁹ 2⁹ ¶ Sciẽdũ est 2° q termin⁹ gr̃iationis est duplex. Prim⁹
dr̃ termin⁹ g. ꝛ hoc est ipm suppositũ qõ ꝓducit. ꝛ qõ sub/
sistit. Scõs est termin⁹ quo: ꝛ hoc est ipsa forma. q̃ p gnõ/
nẽ acgritur. vt magis declarabitur in. 7. q. 23. Terminaꝫ
enim gr̃iatio in illo istãti. in quo forma acgritur. Et ideo si
dent multa que acgrant eẽ p gr̃iationẽ/ipsa non erũt idẽ:
nisi oĩbus eis eque p̃mo acgratur eẽ. Et iõ suppositũ ꝛ for/
ma ei⁹/non sunt idẽ: qz vnũ est qõ ꝓducit. ꝛ aliud est quo.
Et ꝓpter hoc silr: qz totũ ꝛ eius ptes ẽntiales nõ acgrunt
eẽ eque p̃mo: sed ipz totũ p̃mo acgrit esse. ptes aũt scõario:
non q habeãt eẽ post eẽ totius. sed qz illud vnũ eẽ. quo ꝛ
totũ ꝛ ptes subsistũt. p prius cozrũdet toti q̃ partib⁹: ideo
Notabile tertiũ. totũ ꝛ ptes non sunt idẽ realr. ¶ Sciẽdum 3°. q ꝓpositio
ꝑbi itelligit de gr̃iatione passiua. ꝛ non de actiua. Naz sol
vnica gr̃iatione actiua ꝓducit murẽ ꝛ ranã: ꝛ de⁹ vna crea
tione actiua ꝓducere potest duas subas: que quidẽ erũt di
stincte/ꝓpter earũ ꝓductiones passiuas. ¶ Et si dicaꝫ/q
actio ꝛ passio sint idez realr. qũo pole est plurificari gr̃ia/
tiones passiuas/non plurificatis actiuis. ¶ Rñdeo: q cũ
Nõ icõue nit plurifi care pas/siões/ma/nẽte actio/nis vnita/te. nõn⁹ 4⁹ actio dicat motũ ꝛ relationẽ ad agẽs. non possunt esse due
actiones. nisi sint duo motus ꝛ duo respect⁹ ad agẽs: sicut
non sunt duo boies. nisi sint due mãe/ꝛ due forme. De⁹ aũt
vnica relatiõe refertur ad oẽs suos effect⁹: sicut pater vni
ca paternitate ad oẽs filios: ꝛ ideo deus non ꝓducit pluri/
bus actionib⁹ actiuis que sint oino plures. sed bñ plurib⁹
passiuis. qz sũt plura que capiũt eẽ. ¶ Sciẽdũ 4°: q aliõ
est aliqua gr̃iari eadez gr̃iatione. ꝛ aliud est ea gr̃iari simul.
Nã si. a. gr̃ietur rome i. b. ꝛ. c. gr̃ieẽ bononie in codẽ. b. ꝓstat
q. a. ꝛ. c. gr̃iant simul. non tñ eadẽ gr̃iatione. Uñ gr̃iari sil. ẽ
gr̃iari in codẽ tpe. Illa aũt gr̃iant eadẽ gnõne/q̃ p eandẽ ge
nerationẽ acgrunt esse: siue hoc sit eque p̃mo. siue vnũ per
prius. ꝛ alterũ p posteri⁹. Propositio aũt assumpta ab Ari.
vera est de his que eque p̃mo acgrunt eẽ p vnã ꝛ eandẽ ge
nerationẽ. ¶ Et pp hoc facile patebit rñsio ad p̃mas tres Dilutio ꝓ me rõnis. rationes. ¶ Ad p̃mã enim dr̃: q si relatio est alia res a fun
daméto. ipm fundam⁹ p prius nã acgrit eẽ q̃ relatio: ꝛ ideo
non segtur q sint idẽ. Si aũt sũt eadẽ res. tñ ista res: vt est
qd absolutũ/p ꝑus termiat gr̃iationẽ/q̃ ipsammet: vt ẽ re/
latio. ¶ Ad 2^m dr̃: q intellꝭ ꝛ volũtas non terminãt ꝓ p/ Ad 2^m
ductionẽ earũ: sed ipsa ꝓductio ꝑus nã terminaꝫ ad ipsaz
aiam: ꝛ ꝓñter ad has ꝓprietates. ¶ Ad 3^m dr̃: q tam forꝰ Ad tertiã
q̃ eẽ sunt terminus quo gr̃iationis: sed alr ꝛ alr. Ipsa enim
forma dicit eẽ terminus quo. inquantũ est p̃ncipiuz termi
nandi ꝓductionẽ. siue iq̃tum est forma acgsita/dãs eẽ
ꝓducto. Esse aũt est terimn⁹ q̃/tãq̃ formalis terminatio/q̃
est effect⁹ formalis forme: ꝛ q̃ non dat aliquẽ aliũ actũ. cũ
sit ipsa vltima actualitas. non exñs in po⁹ ad aliqd aliud.

Secunda ratio quã ponit ꝑbs est ista. Quecũq; sũt
idẽ alicui 3°/sunt idẽ iter se. Sz ens ꝛ vnũ
sunt idẽ vni 3°. Naz homo est ens. ꝛ est vnus. g̃ ens ꝛ vnũ
sunt idẽ iter se. Maior assumpta in hoc loco/prius posita
fuit a ꝑbo p̃mo prioꝝ capite. 3. ꝛ ex ea probat. q maior ꝛ
minor extremitas vniunt in ꝛclusione: qz in p̃miss vniũ
tur vni 3°. l. medio termino. ¶ Circa hãc rationẽ. dixerũt Dixerunt qdã ꝓnci/pium sic̃ cum nõ te neẽt i rela/tiuis.
aliq q maior est falsa in relatiuis. Uñ si due relones sint
idez alicui absoluto: puta/silitudo ꝛ dissimilitudo fundate
sup eandẽ albedinẽ/in ordine ad vnũ albuz. ꝛ ad vnuz ni/
grũ. non tñ sequiꝫ q sint eadẽ inter se. Duius aũt rationẽ
dicunt eẽ: qz eẽ relationis non est ad fundam⁹. sed ad cozre/
latiuũ. ꝛ ideo iter se/opz q bẽant oppositionẽ. ꝛ ꝓñter distiꝫ
ctionẽ: sz quelibet earũ sit idẽ cuz fundaméto. qz ei nõ op/
ponitur. ¶ Ista opio est falsa. Tuz/qz sequiꝫ: q in relõni/ Impug⁹
bus non posset argui expositorie dicẽdo sic. boc est silitu/
do: ꝛ boc est dissimilitudo. demꝛando semp eãdẽ albedinẽ
in qua vtraq; illaruz relonum fundaꝫ. ergo similitudo est
dissimilitudo. Tuz/qz p̃n⁹ fundatũ sup terminis gr̃ialissi/
mis pz in oĩbus: sicut ꝛ istud: de quolibet est affirmatio ve
ra vel negatio. Sz istud p̃n⁹ fundatur sup terminis gr̃ia/
lissimis que sunt res ꝛ vnũ ꝛ idẽ. Est enim sensus/q q̃cũq;
res vni ꝛ eidẽ rei sunt eedẽ: sunt ẽt eedẽ inter se. ¶ Alij di
cunt q est simplr falsuz istud p̃n⁹. Et arguũt duplr. Prio. Nõ ꝏtue/rũt negan tes illã di/gnitatem. q̃ sunt vnĩ idem.
Rõnale ꝛ aial sunt idẽ in boie. cũ vtrũq; dicat totaz nãm
bois. ꝛ tñ nõ sunt idẽ inter se. cum neutrũ eoꝝ icludatur in
cõceptu alterius: ergo ꝓpositio falsa. ¶ 2°. Actio ꝛ passio
sunt idẽ in motu. cum sint vnus motus: vt dr̃. 3. phyſi. tex. c.
20. ꝛ tñ non sunt idẽ inter se. g̃ illa ꝓpositio falsa. ¶ Sed
cõtra arguitur: vt prius: qz fundatur in terminis vniuersa/
lissimis. Et ideo dico q vlr est veruz si bñ itelligaꝫ. Debet Resolu/tio doctoꝛ/ris.
autẽ sic intelligi. Quecũq; sunt vnũ alicui 3°: ita q vtrũq;
icluditur per se ꝛ formalr in rõne illius tertij. ꝛ vnuz eoꝝ
icludatur per se in alio sunt ẽt idez inter se. Quia enim ho/
mo ꝛ aial sunt vnum in Sorte: ꝛ vtrũq; est de ratiõe Soz
tis: qz si Sortes diffiniretur/vtrũq; poneretur in eius diffi
nitione. ideo homo ꝛ aial sunt idẽ realr inter se: sz differãt
rõne. Huic aũt maiori sic itellecte/subsumitur ista minor.
Sed ens ꝛ vnũ ꝓueniũt in vno tertio. puta in Sorte. ꝛ p̃/
dicãtur de ipso per se: qz Soz. per se est ens. ꝛ per se est idi/
uisus in se. ꝛ non per entitatẽ ei additam. vt supra ꝑbatuz
fuit. qõne. 21. Et ens per se includitur in ratione vnius: er/
go bene sequiꝫ cõclusio: q ens ꝛ vnum sint idem realiter
inter se ꝛ ratione differant.

Ad primum Xo in oppositu dī: q aial ⁊ rōnale lz icludantur per se in cōceptu hois. tī neutrū cozū icludit per se in rōne alterius: vt ꝓbatum fuit supra. qōne. 19. ideo nō segtur/q habeāt tantā vnitatē inter se. quantam hñt in 3°. ¶ Ad 2m dī silr: q actio ⁊ passio sunt eadē res absoluta. ⁊ tī neutrū eozu est de ratione motus: nec alteruz est de ratione alterius. Actio enim non icluditur in ratione passionis formalr: nec econtra: ⁊ ideo in eis nō tenet illa maioz ꝓpositio: nec sequit: q inter se sint idem: ita q actio sit passio. aut econtra.

¶ Utrū vnū addat negationē super ens. Qō. XXIII.

Pria rō.

Queritur 23°. Utrū vnū addat aliquam negationē sup ens. ita q ratio vni⁹ sit negativa. ¶ Et videt q non. ꝓmo. Ens ⁊ vnū transcendēter sumpta/distinguunt ratiōe. ergo est vna relatio rōnis que est distinctio fundata in ente. ⁊ alia est in vno/per quā vnū distingui tur ab ente. Sz omne distinctū ab alio. ꝑus est idistinctuz a se. ⁊ est idē sibiipsi: ergo ens. vt distinctū ab vno/includit esse idiuisum in se. q̄ penes istā priuationē nō distinguitur

Scōa rō ens ab vno. sed penes aliqd positiuū icluzuz in vno. ¶ 2°. ꝓ pure negatiuū vel priuatiuū inquātū hȝ/nō est extra nihil. Sz vnum. inquātū vnū/vel formalis ratio vnius: vt ꝑscindit ab ente. ⁊ vt est eadē in ꝑmo modo dicendi p se est

Tertia rō extra nihil. ꝓbat: qz vt sic vere affirmat de suo substrato in 2° modo dicēdi per se/qđ est positiuū. ¶ 3°. Formalis ratio vnius hz rationē ꝑme mensure. ꝓbat: qz nō inquātum ens. sed inquātuz vnū mensura est. Unde. 10. metaphysi. dicit Cōmē. cō. 2. Nā vnius est nā mensure. nulla aūt ꝑuatio est ꝑma mensura: qz vt sic est nō ens. ⁊ maxime

Quarta ratio. loquēdo de mēsura itrīseca. q̄ ⁊c. ¶ 4.° Nulluz pure negatiuū est constitutiuū multitudinis. Sed vnū est ꝓstitutiuū multitudinis. ergo. Minoz ꝓz. per ꝓbm. 10. metaphy. tex. cō. 2. vbi dicit: q multitudo ex vnitatib⁹ cōponit. Maioz ꝓbatur: qz nullū ens rōnis est ꝓstitutiuū entis realis. Sz pure negatiuū est ens rōnis. multitudo autē est ens reale.

Quita rō ergo ⁊c. ¶ 5°. Oia vna reducunt ad summū vnū. Sz hoc nō est/nisi qz vnū dicit perfectionē: qz nō oia multa reducunt ad summā multitudinē. ergo vnū magis est positiuū/q̄ multitudo. ¶ 6°. Dis habitus ꝑcedit ꝑuationē. Sz multitudo non ꝑcedit vnitatē. ergo nō cōparatur ad vnū/tā q̄ ad ꝑuationē. Maioz ꝓz: minoz ꝓbatur. Nullū ꝓncipiatuz

Sexta rō, est prius ꝓncipio: ⁊ nullū ꝓstitutū cōstituto. Sz multitudo est constituta ex vnitatib⁹: vt dicit. 10. huius. q̄ multitudo nō est prioz vno. ¶ 7°. Nulla ꝑuatio suscipit magis ⁊ minus. nō eniz vnus homo est magis cecus vel mozuus altero. Sed vnū suscipit magis ⁊ minus. Jd eniz qđ est simplex/est magis vnū. q̄ id qđ est compositū. ergo vnū nō di

Septima ratio. cit puraz priuationē. ¶ 8° arguit. Dis negatio/destruit id cui ꝓiungit. Nā non hō destruit hoiem: ⁊ iniustum aufert iustitiā. Sz vnū nō destruit ens. imo ꝓdest ipi. q̄ nō addit

Octaua ratio. ei negationē. ¶ 9°. Ens ⁊ vnū sunt idē realr. ergo si vnum dicit priuationē/eadem res erit positiua ⁊ priuatiua.

Nona rō

Respondeo q̄ hic nō est questio an vnum addat super ens aliqd reale. qz supius ꝓbatū fuit. q̄ sup ens nō pōt addi aliqd reale: sed ꝑsuppōsito/q̄ passiones entis addāt aliqd rōnis ipsi enti. cū relatiōes

Quid q̄/rat ꝓblēa rōnis: ⁊ ꝑuatōes ⁊ negationes sint entia rōnis. Dubiū est. An vnum addat enti purā negationē aut priuationē: vel addat aliqd positiuuz: qđ tī sit ens rōnis. ¶ Et q̄tum ad

Scotiste hoc quidā arbitrati sunt q sic: pp rōnes supraꝓsitas. qđ aūt sit illud positiuū nō exprimūt. Forte tī intēdūt dicere q idētitatē rei ad seipsaz/addat vnū sup ens/qz etiā idēti

Notabile primum. tas est relatio rōnis. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est sciēdū: q cum vnuz dicat ens indiuisum dupl'r pōt accipi ista indiuisio.

Uno mō: q iō dicat ens esse vnū. qz est indiuisum a se. sz est idē sibiꝑsi: sic dī q Soz. est idē sorti. Alio mō pōt dici aliqd indiuisum nō quidē a se: sz in se. qz. s. nō hz in se plura. quoz vnū non sit aliō: sicut lignū dī vnū. qz non est diuisum in plura ligna. Dicerēt ergo isti/q indiuisio inclusa in ratione vni⁹ non est indiuisio dicta secundo modo. sed ꝑmo modo. Et qz ad talē indiuisionē. segtur idētitas: ideo forte dicūt q vnū addit idētitatē super ens. ¶ Cōtra qō ponitur ista ꝓclusio. Unū nō addit enti aliqđ positiuū. sed tī priuationez. ꝓbat ista ꝓclusio. ¶ Primo. formalis rō relatiōis nō ꝓstituit formalē rationē sui fundamēti. cū relatio sit posterioz fundamēto: ⁊ nullū posteri⁹ cōstituit suū prius: qm̄ ꝑus iā est ꝓstitutū añq̄ posterius sibi adueniat. Sz idētitas est relo fundata sup vnitate formalr accepta: vt dī 5° metaphy. tex. ⁊ cō. 20. q̄ idētitas nō ꝓstituit formalē rationē vnitatis. ¶ 2°. Eo formalr ꝓstituit ratio vni⁹/p qđ vnū opponit multitudini: qz eozū oppositio est ꝑm eorum rōnes formales. Sz nō opponit vnuz multitudini p idētitatē. qz ēt multitudo est eadē sibiipsi. decē. n. lapides sunt decez lapides: sed iō opponunt. qz multitudo hz in se plura. quozū vnū nō est aliud. q̄ ratio vni⁹ nō ꝓsistit i idē

Impugnantur scotiste. titate ad se. sed in nō habere diuisionē itrīsecā pluriū. ꝏz vnuz/nō sit aliud. ¶ 3°. Nusq̄ habet a ꝓbo: nec a Cōmētatore: q idētitas sit ratio vni⁹: sed hī habet q idiuisio ꝑdicta: qđ ꝑz. Nam 5° metaphysi. ꝓbs ponēs diuersos modos, vnius, iter quos aliqs est ꝑcipuus/ad quē alȝ reducūtur. dicit tex. cō. 2. q illō est maxime vnū. cui⁹ itelligētia. i. diffō idiuisibilis est loco ⁊ tēpoze. qz. s. eius diffō nō significat/nec arguit plura i re que diffinitur. Et postea subdit. Ulr eniz quecūq̄ nō habēt diuisionē. iquātū tī nō habēt sic vnū dicūtur. Cōstat autē q ly iquātuz. reduplicat rōnē formalē. ergo idiuisio est i qua cōpletur formalis rō vni⁹. Ubi dicit Cōmētator: q iste modus vni⁹/est magis famosus. ⁊ est maxim⁹ iter oēs. Textu etiaz cōmēti. 12. declarās ꝓbs: q vnū habet ratiōez mēsure: dicit/q vnūqđq̄ dicit vnū iquātum est idiuisibile: ⁊ postea exēplificat de pūcto ⁊ de vnitate. Et Cōmētator. cōmē. 12. In oibus est vnū/qđ nō diuidit. Et. 10. metaphy. cō. 2. sic dicit. Unū dī ex eo q nō diuidit. ergo ꝑm cuz formalis ratio a qua aliquid dicit vnū/est idiuisio. ¶ Sed ꝓ maioꝛi notitia hui⁹ ꝓclusiōis sciēdum est q vnū pōt triplr accipi. Uno modo ꝓ entitate idiuisa. Alio modo ꝓ idiuisiōe entitatis. Entitas idiuisa. est qd positiuū i quo fūdatur priuatio. s. idiuisio. Jndiuisio autez entitatis est ipsa priuatio formalr fūdata i illo positiuo: ⁊ diff erūt hȝ entitas ⁊ idiuisio realr. nō sicut due res. sz sicut res ⁊ negatio. Uñ entitas Soz. ⁊ idiuisio Soz. nō sūt idē: lz ad vnū sequat reliquū: sicut lz ad albedinē sequatur nō nigredo. tī albedo nō est essentialr nō nigredo qz nulla negatio est de eēntia alicuius positiui. Tertio modo accipit vnū/ꝓout dicit simul entitatē ⁊ idiuisiōez: ⁊ hȝ est ꝓprius modus accipiēdi vnū: qz cōceptus vni⁹ est cō

Nōn⁹ ꝑ⁹ Unū triꝑliciter dr Cōcept⁹ vni⁹ ꝓpt ꝑtē cōpositus. positus ex cōceptu entis ⁊ cōceptu idiuisiōis. Ex quo ꝑz: q vnū ꝓprie acceptū nō dicit puruz positiuū. nec puram priuationem. sed vtrūq̄ principalius tī ⁊ i recto dicit positiuū. i obliquo autez priuationē. Nō enim dī q vnitas sit entitatis idiuisio: sz q est entitas hīs idiuisionē. ¶ Sciēdum 2°. q esse diuisum ab alio. lz nō sit de ratiōe vnius. tī ꝓsequitur ad ipm: ⁊ hoc posito alio: qđ dico: qz si tī sor. eēt in nā. ipse esset vnus. ⁊ tī nō eēt ab alio distinct⁹ saltez distinctiōe positiua. tī si aliqđ aliud poneretur in nā. tūc statim insurgeret distinctio Sortis ab eo: ⁊ sic ꝑdicta distinctio nō est de ratiōe vnius. qz potest cōcipi Soz. esse vnus. nō cōcipiēdo/q̄ sit ab alio distinctus. Utrum autem idiuisio quā dicit vnū sit indiuisio rei a seipsa: vel indiuisio rei ab alia re. dicetur forte specialiter. 10. huius.

Notabile scōm. Unū ñ dicit diuisionē ab alio ꝓncipalr.

¶ Ad argumenta

Ad ꝓmā rōnem.

Ad argumenta rñdetur. ¶ Ad primū dicit: ꝙ dupl'r possunt aliqua distingui.

Distinguū tur aliqua adinuicez dupl'r.

vno mō positiue: ⁊ hoc est qñ in vtroq; est aligd positiuū. per qđ ab alio distinguit: ⁊ hoc mō dicimus. ꝙ bō ⁊ asin⁹ distinguunt ꝓ rōnale ⁊ irrōnale: ⁊ hoc modo qcquid est ab alio distinctū/est in se vnū. Alio modo distinguunt aliqua nō per aligd positiuū in vtroq;. sed qz qcquid est i vno. est et in alio. ⁊ nō ecōtra. imo aliquid positiuū est in z°/qđ nō est in ꝑmo: sicut si cōcipiat asinus ꝓcise. iquātū est aial: ⁊ homo ꝙcipiat. iquātū est aial rationale. talis distictio erit: qz bō bz aligd. s. rōnale. qđ nō bz asin⁹: ⁊ tm asin⁹: vt sic cōceptus/nihil bz qđ nō bz bō: qz homo bz totā nām aialis sicut et asinus. Si aūt sint aliqua duo/que distinguant hoc z°modo per habere ⁊ nō hre. nō quidē respectu cuiuscūq;. sed respectu eius/qđ est cā vnitatis in oibus: id qđ nō habebit talē cām/nō erit formal'r vnū: ⁊ hoc modo distinguitur ens ab vno. qz vnuz bz idiuisionē. quā nō bz ens. Dī z°: ꝙ ens vt distinguit ab vno est idiuisum a se. ⁊ est ipsummet ens: sed ista idiuisio/nō est illa que ꝓstituit formalē rōnez vni⁹. ⁊ ideo nō segtur ꝙ ens sit vnū. ¶ Sz ꝓtra. Idētitas fundat immediate sup vnitate. ergo si est idē sibiipsi/sequit ꝙ sit vnū. ¶ Rñdetur: ꝙ Idētitas est duplex. s. formalis ⁊ fundamētalis. Idētitas formalis est relatio actualis ⁊ requirit vtrūq; extremū eē formal'r vnū. Idētitas fundamētalis est ipz fundam. cui nō repugnat idētitas formalis ad seipm. Ens aūt vt distinguit ab vno/nō est idē sibiipsi formaliter: sed tm fundamētal'r. ¶ Ad z^m dī: ꝙ vnum nō est pure priuatiuū. sed positiuū cū priuatiuo: nec aliud cōcludit illa ratio: qz tm in minori tāgit an vnuz: vt distinguit ab ente/sit extra nihil vel nō: dico ꝙ vnū dupl'r pōt dici distingui ab ente. vno modo/accipiēdo vnū ꝑcise pro eo/qđ addit vnum super ens: ⁊ sic vnū. vt distinctū ab ente. i. id per qđ vnū precise ⁊ formal'r distinguit ab ente/est pura priuatio: ⁊ nō est extra nihil reale. cum nō sit quid reale. sed rōnis tm. Alio modo dī distingui ab ente ꝓout includēs multa/distinguit a qualibet parte inclusa: ⁊ sic dicit positiuum reale: ⁊ est extra nihil: lz vt sic dicat in obliquo ens rōnis: ⁊ hoc modo acceptū vnū. i. vt includit ens. ⁊ idiuisionē ꝑdicatur de ente per se z° modo: ⁊ vt sic/est passio eius. ¶ Et per hoc soluit ad arg^m qđ solet fieri sic. Unū qđ est passio entis. aut solū includit ens. ⁊ sic idē erit passio suiipsius: aut includit aligd qđ nō est ens. ⁊ sic ens nō ꝑdicabit qddittiue de oibus: cuius oppositū supra ꝓbatum fuit. Dī enim ꝙ ens cōe enti reali: ⁊ ratiōis ꝑdicatur de quolibet incluso in vno: ⁊ tm vnū est passio eodē mō/ꝙ est declarat⁹. ¶ Ad 3^m dī: ꝙ de ratiōe mensure sunt duo. ꝓmū ꝙ mensura sit notior mēsurato: qz ducit in cognitionē eius. 10. meta. tex. ⁊ cō. z. Scōm est ꝙ sit certa ⁊ infallibilis. ꝓmū istoz bz vnuz ex positiuo: qz cōceptus entis/est oibus alys notior. Scōm bz ex priuatione diuisiōis. qz diuisio est cā varietatis ⁊ fallibilitatis: ⁊ hoc hī. 10. metaphysi. tex. ⁊ cō. 3. ¶ Ad 4.^m ꝓceditur: ꝙ vnū nō est pure negatiuū. ⁊ ꝙ nō cōstituit multitudinez. nisi ratiōe positiui qđ icludit: sicut et partes domus: lz sint nō domus. nō tm ꝓstituunt domū ex hoc ꝙ sunt nō domus. sed quātū ad entitates earū. ¶ Ad 5^m ꝓceditur: ꝙ vnum dicit pfectionē/rōne cuius oia vna reducūtur ad aligd summe vnū: ⁊ huius pfectionis signuz/est illa idiuisio quā vnū addit enti. Ubi enim est summa vnitas. ibi est summa simplicitas ⁊ actualitas. ¶ Ad 6^m dī: ꝙ multitudo ꝗtum ad diuisionē quā icludit/est prior idiuisione quā icludit vnū: ⁊ ꝗtum ad hoc multitudo nō cōstituit ꝑ vnitatē: sed ei opponit. ¶ Ad 7^m dī ꝑmo: ꝙ lz pura priuatio nō suscipiat magis ⁊ min⁹: tm id qđ dic positiuū sb ꝑuatiōe pōt dici ꝑm magis ⁊ min⁹. Dī z° ꝙ lz ꝑuatio ꝓ se nō suscipiat magis ⁊ min⁹: qz ꝓ se ē nō ens. pōt tm suscipe magis ⁊ minus rōne sui habitus. Nam aer dicitur magis vel minus tenebrosus ꝑm ꝙ in eo est magis vel minus de lumine. Cecitas autem ⁊ mozs/non dicuntur ꝑm magis ⁊ minus: quia sunt priuationes perfecte: ⁊ nihil cōpatiuntur de habitu eis opposito. ¶ Ad 8^m dī: ꝙ duplex est negatio quedā est opposita nāe cui addit: vt cū dī nō homo nō iustus: ⁊ hec destruit nām cui addit. Alia est negatio que nō est opposita nāe cui ꝓiungit: imo eaz saluat ⁊ ꝓseruat: ⁊ talem negationē addit vnū sup ens: vnūqōq; enīz saluat per hoc ꝙ nō diuidit in se. qz si diuideret destrueretur. ¶ Ad 9^m dī: ꝙ ens ⁊ vnū distinguunt tm̄ ratiōe: ⁊ remoto actu ratiōis. nullo modo sūt distincta. Et vt sūt distincta/nō sūt vnū. sed plura. non ergo sequitur/ꝙ idem sit positiuum ⁊ priuatiuum. sed ꝙ duoz distinctoz ꝑm rationem. vnum est positiuum. ⁊ aliū ꝑuatiuum.

pmū ma/gis ⁊ min⁹ ⁊ que.

Ad 8^m Notanda distinctio.

Ad 9^m

¶ Utrū vnū sit prima passio entis. Qō. XXIIII.

Queritur 24. Utrū vnuz sit ꝑma passio entis. Et vī ꝙ nō. ¶ Primo. Passiones positiue/sunt poz̄es priuatiuis: sicut habit⁹ est poz priuatiōe ⁊ affirmatio negatiōe. Sz vnū dī negatiue: bonū autē ⁊ verū dicunt positiue. ergo bonū est ꝑus vno. ¶ z° formalis ratio vni⁹ consistit in duplici negatione: quarū ꝑma est/negatio diuisionis in se. z^a vo est distictio ab alys. Nā vnum dī. qđ est idiuisum in se. ⁊ diuisum ab oī alio. ergo vnū est posterius bono. Añs ꝑz. qz quocūq; illoz̄ ablato/remouet rō vni⁹. Consequētia ꝓbat. qz illud est prius qđ est simplici⁹ ⁊ abstractius. Sz ratio boni est simplicioz/cum compleat ꝑ vnum respectum rationis aptitudinalē. s. per appetibilitatē. ergo ⁊c. ¶ 3°. Illa passio est prioz/que ꝙuenit subiecto quocūq; alio circūscripto. ꝗ illa que necessario aliud requirit. Sz bonū ⁊ verū ꝙueniūt enti/oī alio circūscripto. vnū autē nō. ergo bonū ⁊ verū sunt prioza vno. Maioz ꝓbat: qz posito solo subiecto. ꝓma ei inest. ⁊ nō z^a: sed requirit aligd aliō ad hoc ꝙ ei insit. Minoz ꝑz. qz posito quocūq; solo ente in actu. ipz est appetibile ⁊ ꝓformabile itellectui lz actu nō appetat. ergo ⁊c. ¶ 4°. Quacūq; passione diuisū cta/est prioz aliqua passio vnica. Sz vnū est passio diuisū/cta/cū ens diuidatur per vnū ⁊ multa: sicut numerus ꝑ par ⁊ impar. ergo vnum nō est ꝓma passio entis.

Pria rō.

Scōa rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Respondeo. ⁊ ꝑmo declarabit titulus questiōis: z° dicet ad ipsum. ¶ Quātuz ad ꝑmum sciēdū: ꝙ cōparatio passionū entis ad ens. ⁊ iter se/pōt accipi dupl'r. Uno mō ꝗtum ad res significatas. Alio modo ꝗtuz ad formales eoz̄ rōnes. Si ꝑmo modo vanū est querere qd eoz̄ sit prius. qz cū oia ista dicāt eādem rē ⁊ nām. ⁊ nulla res sit prioz seipsa. ipossibile est rē significatā per ens esse prioz̄ re significata per passionē entis. Si z° modo: cū ratio formalis alicuius nihil aliud sit/nisi cōceptus sub quo res significat: querere qd sit ꝑus ꝑz rōnez. est querere qui ꝓceptus siue que rō sit prioz: vt ly ꝑz rōnē. sit cōstructio itransitiua cum dī: an vnū sit prius ꝑm rationem. i. an rō vnius sit prioz alys. Et quia nullo intellectu intelligēte hō rationes non sunt. ideo talis prioritas est tm̄ prioritas ratiōis. qz nō est nisi per operationē intellectus: nec ꝙuenit rei/nisi vt hz eē in itellectu. ¶ Sciēdū z°: ꝙ aliquē ꝓceptum esse prioreꝫ altero/pōt esse dupl'r. Uno modo ꝑm se. Alio modo per cōparationē ad hūc vel illū itellectum. Et qz cōceptus vnius nō clauditur formaliter in cōceptu boni. nec ecōtra. ideo itellectus pōt idifferēter quēlibet istoz̄ cōceptuuz formare. alio nō formato: nec ad hūc sensum querit de eoz̄ prioritate: sed quis sit prioz ꝑm se. ita ꝙ si daretur vnus intellectus qui ordinate procederet a conceptu entis ad alios. an cōceptus vnius prius occurreret ei/ꝗ conceptus boni vel veri.

Nōn^m ꝑ^m

nōn^m ꝫ^m

Ꝯclusio ꝓma rñ salis. Notādū. Diuisio duplex.

Quantum ad z^{m}:hec est ꝓma ꝓ.Unū est ꝓma passio entis.Ad cui⁹ euidētiā sciēdū est:q vt sepe dictū fuit.vnū dicit indiuisionē.Est aūt z^{x} diuisio: quarū ꝓma dī diuisio ꝑm quā titatē:ꝛ hanc nō negat vnū: qz hꝫ diuisio reperīt in rebus mālibus.Alia est diuisio formal.ois aūt diuisio formalis ē diuisio specifica.ꝛ ē ꝑ aliq̄ oppositionē:qz differētie ꝓstitutiue ſpērum sunt oppositę. Dictū est aūt in ꝓdicamētis:q ꝺdictio est radix cuiuslibet oppositionis:ꝛ in oi alia oppōne saluaī.Et ideo opz:q in omni distinctione formali icludatur oppositio ꝺdictoria. Qz eniz albedo est ꝺria nigredini.ideo hec est vera:albedo nō est nigredo:ꝛ hanc diuisionē negat vnū.Illud eniz est vnū/qđ nō est diuisuz in plura.de qbus sit verū dicere hoc nō est hoc.Et sic pz q vnū dicit ꝓriuationē formalis diuisiōis:ꝛ qz habit⁹ est ꝓrior ꝓuatione.iō ꝓceptus diuisionis est ꝓrior cōceptu vni⁹:sed qz in diuisione formali icluditur negatio vni⁹ de altero/que iter se distincta sunt.ideo cōceptū diuisiōis ꝑcedit ꝓceptus nō entis.Primū igit qđ cadit in itellectu est ens.Scōm est nō ens.qz cōcipitur q ens nō est nō ens.Tertiū est diuisio.qz hoc ens est diuisū a nō ente:ꝛ a quolibet alio.quartū est vnuz:qz cōcipit.hoc ens nō esse diuisuz in se per plura:quoꝝ hoc nō sit aliud. ¶Et si dicaī ꝓceptus nō entis:ꝛ ꝓceptus negationis ꝑ te sunt ꝑores cōceptu vni⁹.g nō ens ꝛ diuisio sunt ꝓme passiones entis. ¶Rñdeo:q ꝓntia nō valet:qz nihil pōt eē passio entis.nisi dicat aliqd positiuū.non ens aūt ꝛ diuisio dicūt puraz negationē. ¶Ex bis arguit pro ꝓne.Primo. Illa est ꝓma passio entis:que ꝓmo post ens dicit aliqd positiuū.Sz vnū est hꝺ.vt pz ex dictis.g ꝛc. ¶z°.Illa est ꝑ^{a} passio de qua specialr ꝓbat ꝓbs q dicat eandē nām cuz ente.Sz hoc specialr probat de vno.4°meta.tex.c.3.g ꝛc. Minor pz.Maior ꝓbaī:qz tractans de passionib⁹ alicui⁹ subiecti prius de ea agere debet:que est prima oium.

Scōa ꝓ° vez ē ꝓus bono.

Secunda ꝯclusio.Uerū est prius bono.Ad cui⁹ euidentiā sciēdū est q verū dicit habitudinē ad intellm:ꝛ bonū ad appetitū:qz illud est pfectio intellꝰ ꝛ ꝗ appetit⁹.ꝛ iō taz verū q̄ bonū dicūt rōnē pfectiui.Dupliciter aūt pōt aliqd eē pfectio alteri⁹.Uno mō ꝼz ſpēm tm̄.ꝛ nō ꝼm esse:ꝛ hoc mō verū pficit itellectū.Ipsuz enim oīm qđ cognoscit/nō est in itellectu ꝼm suū esse.sed ꝼz suā ſpēm itelligibilē:pp qđ dicit ꝓbs.6.huius.tex.cō.8.q verū est in itellectu.Et dato q intellꝰ itelligeret abſq̄ oī specie.adhuc ipsa ſpēs.siue qdditas obti/ꝛet i itellū eē obtiuuz.Alio mō aliqd pōt esse pfectio alteri⁹.ꝛ ꝼm ſpēz ꝛ ꝼm esse:ꝛ hoc mō bonū est pfectiuū.Nulla eni res est bonitas alteri⁹:nisi in ea bēat esse ꝼm se.Quib⁹ declaratis arguit z^{r} pro ꝓne. ¶Primo.Tāto aliqd est ꝑus:q̄to est simplicius ꝛ pauciora icludit.vt dī ꝓmo posterioꝝ lec.41.Sed verū est simplici⁹ ꝛ pauciora icludit.cū sit pfectiuū solum ꝼm ſpēm:ꝛ bonū sit pfectiuū ēt ꝼm esse.g verū est ꝑus bono. ¶z°.Constat:q verū ꝛ bonū nō possunt cōparari ꝼm ꝑus ꝛ posteri⁹ q̄tum ad ens:qz vtrūq̄ formalr ꝛ qdditatiue icludit ens.ꝛ solū quātū ad id qđ supaddunt enti:ꝛ cuz vtrūq̄ addat tm̄ relationē.illud est ꝑus.cuius relo est ꝓor: sed relo quā dicit verū est prior relatione quā dicit bonuz. g verū est prius bono.Maior pz.Minor ꝓbaī:q vna relatio sit prior altera nō pōt esse nisi vel ex pte fundamēti: sicut eq̄litas est prior ſilitudine.qz q̄titas est prior qualitate:ꝛ quātū ad hoc vna non pōt esse prior altera:qz relones rōnis nō habēt fundamētū in re.Uel pōt hꝺ eē ex pte termini:sed terminus relonis quā dicit verū.ſ.intellectus est prior voluntate/que est terminus relationis.quā dicit bonum.ergo verum est prius bono.

3ª ꝯclo.

Tertia ꝯclusio.Ea que pficiunt bono/in plus se bnt/ q̄ ea que pficiunt vero:ꝓbaī:qz vero pficiuntur tm̄ ea que bnt cognitionē:bono aūt pficiunt oia q̄ habēt eē.cuz oia talia habeāt aliquā bonitatē:saltem ipm eē.

Ad argumenta rñdetur. ¶Ad p^{m} dī:q lz oēz ꝓuationē ꝑcedat aliqđ positiuū in quo fundaī.nō tm̄ opz q oēm passionē ꝓuatiuā ꝑcedat alia passio positiua.Nec penes eē positiuū vel ꝓuatiuū attēditur prioritas ꝛ posterioritas in passionib⁹.Nā ꝼz multos infinitas est ꝓma passio ꝓni ꝓncipy:ꝛ tm̄ est ꝓuatiua. ¶Ad z^{m} negaī añs.qz rō vnius ꝓsistit in vnica ꝓuatione siue negatione.ſ.in negatione negationis:qz vnū dicit ꝓuationē diuisiōis/que diuisio est negatio:ꝛ per ꝓns vnū dicit vnā ꝓuationē que est rōnis tm̄.cū sit ꝓuatio negatiōis.que est tm̄ ens rōnis:ꝛ de hoc magis dicēt i.10.hui⁹.q.3. ¶Ad 3^{m} negaī minor.Si.n.sit tm̄ deus.ꝛ nihil aliud.adhuc ipe est vere vnus:qz est indiuisus in plures deos.Et cuz dī:q nō est vnū.nisi id qđ est ab alio diuisum.Dī ꝓmo:q de ratione vni⁹ nō est nisi esse idiuisum in se.ꝛ ei accidit esse diuisum ab alio:qz accidit aliud esse.Dī z°:q si ēt oporteret ipm esse distinctū ab alio.nō tm̄ segt ꝓpositū:qz talis diuisio nō est relatio.ſz negatio:ꝛ iō nō regrit aliud eē.Sor.n. est diuisus a chimera:qz Sor.nō est chimera:ꝛ tm̄ chimera nō est. ¶Ad 4.^{m} dī:q passio diſiūcta est z^{x}.Quedā est/cuius nulla ꝑs ꝙuertit cū subto:sicut se ꝼz paritas ꝛ iparitas ad nūerū.nō.n.qlibet nūerus est par:nec qlz est ipar.Alia est passio diſiūcta.cui⁹ altera ꝑs cōuertit cū subto:ꝛ hꝫ sūt vnū ꝛ multa.Nā vnuz ꝙuertit cū ente:ꝛ de tali passiōe diſiuncta negaī maior/ qcquid sit de passiōe ꝓmo mō dicta. ¶Utrum vnum qđ est principium numeri:ꝛ vnum transcendens sint idem. Questio.XXV.

Queritur z5.Utrū vnū qđ est ꝓn^{m} nūeri/ ꝛ vnū transcendēs/sint idem. ¶Et vī q sic.Primo.Si distinguit.ergo vl per aliqđ ꝓuatiuū/vel per positiuū.Nō ꝓmū: qz vnitas nūeralis nō icludit aliā priuationē. nisi idiuisionē.Nō z^{m}:qz segtur.q vnitas numeralis eēt pfectior vnitate trāscendēte/que nō icludit illud positiuū. ¶z°.Unū numerale icludit vnū transcendēter sumptū. g si addit aliqd positiuū.segtur q eius rō formalis/sit cōstituta ex priuatiuo ꝛ positiuo. ¶3°.qz sicut vnū transcendēs nihil addit ad rē que est vna.ita nec vnum.qđ est ꝓn^{m} nūeri aliqd addit.Qđ ꝓbaī.Si vnitas qua Sor.est vn⁹/ est entitas ei addita.aut hec entitas est extensa.aut nō.Si est extensa.g hꝫ ꝑtes multas:ꝛ tunc queriī ꝑ qd ille multe ꝑtes sunt vnū:qz aut ex se.aut ꝑ aliud additū.Si ꝑ se.tunc eadē rōne vnaqueq; ꝑs est vna seipsa.Si ꝑ aliud/sic ꝓceditur in infi^{m}.Si nō est extensa.g est vel ſuba vel accidēs. Si ſuba.g nō est accns supadditū.Si accns.Cōtra.qz nō est assignare aliquā partē Sortis/in q̄ ilstō accns sit.Si.n. esset in manu.vel in aliqua alia ꝑte determinata.tunc alie ꝑtes nō haberēt formalr vnitatē ꝑ istud accns. ¶4°.Duz aliqđ ꝓtinuū diuidit.quelibet ꝑs est vna nūero.Sz ꝑ talē diuisionē nulla entitas est acqsita alicui parti:ergo id quo ista pars est vna.nō est entitas ei addita.Maior pz:ꝛ minor.qz segregatio nō est gñatio alicui⁹ entitatis. ¶5°.Duz ex duab⁹ aggs fit vna aq̄:nulla noua entitas acgritur in tota illa aqua/que de nouo fit:ergo nō est vna ꝑ entitatē superadditā:ꝓna pz.Añs ꝓbatur.Uel illa entitas eēt absoluta/ vel relatiua.Sz nec est absoluta nec relatiua.g ꝛc.Maior pz.Minor ꝓbaī:ꝛ ꝑ/q nō sit absoluta:qz nō est polē.q ꝑ additionez lagene aque ad totū mare/acgratur in toto mari vna entitas absoluta.Probaī ēt/q nō sit relatiua:qz nullus eēt termin⁹ isti⁹ relonis. ¶6°.Si Sor.est vnū ꝑ entitatē additā:aut illa entitas est vna vel nō.Si nō.g nō est ens.Si sic.g est vna seipsa vel ꝑ aliqd aliud additū.Si seipa.g silr standū fuit in ꝑ.Si per aliud.ergo proceditur in

infinitum

Ad ꝓmā rationez.

Ad scōaz

Ad tertiā

Ad q̄rtā Distinctio

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Quinta rō

Sexta rō.

infinituz:nec apparet quin ista ratio ita ꝯcludat:sicut ratio Cōmentatoris ꝓbantis supra.q; vnitas trāscēdēs non sit entitas addita enti. ¶Septimo. Unitas numeralis ꝓsequit oēm entitatē.sicut ⁊ vnitas trāscendēs.ergo sunt idē.ꝓnția pz:qz qōlibet eoꝝ dicit precise cādez rōnē.s.ens indiuisuz. Añs ꝓbaf.Quelibet res addita alteri rei/cōstituit aliquez numerū. Nā due albedines ⁊ due aie:⁊ quelz duo entia/faciūt numerū binariū.g̃ qlz entitas est ꝑn^m numeri.

Septima ratio.

Aliqua distincta cē ꝓtingit 3^r

Rñdeo q; aliqua esse distincta ꝓtingit tripl'r. Uno mō sicut duas res:quarū vna nō est altera:eo mō quo lapis ⁊ hō distinguūt. Alio modo dicunt aliqua distingui:qz se habēt.sicut superius ⁊ inferius:qō inferius addit aliqd positiuū sup supius:sicut hō super aial/addit rōnale. Tertio mō dicunt aliqua esse distincta:qz dicūt precise cā/dē rōnē formalē:lz ꝑm maiorē ⁊ minorē vl'itatē. Juxta ꝑ^m modū distinctionis nō est presens questio. Sed q̃stum ad duos vltimos habet dubitationē. ¶Quia aliq^b pōt videri q; vnitas ⁊ trāscēdens sit indiuisa entitas rei in quacūq; nā reperiaf. Unitas ℞o numeralis sit indiuisa entitas tm̃ in rebus quātis.ita q; hoc vnū ⁊ illud dicūt tm̃ entitatē indiuisam:lz vnū magis vl'r q̃ alterum. ¶Alij ℞o dicunt q; vnitas numeralis est aliqd positiuū supadditus rei q̃te:q̃ dr vna:ita q; vnitas a qua sor.dr vnus numeral'r nō est illa entitas a qua dr vnus transcēdenter:qz vnitas trāscendēs sor.est suba eius.vnitas aūt eius numeralis est accidens in eo de genere quātitatis. Et hoc est qđ intēdimus ꝓbare in hac qōne. Et hoc ꝓbabiť hoc loco tm̃ auctoritatibus Cōmentatoris. ¶Primo. 4. metaphy.cō.3.vbi reprehendit Auicennā dicentē:q; vnū transcendens dicit accīs superadditū rei que dr vna:sicut etiā vnū numerale.ipse aūt Cōmentator cōcedit:q; vnū numerale dicit accidēs.nō autez vnū transcēdens:⁊ eius verba sunt hec.Existimauit.s.Aui. q; vnum dictū de oibus predicamētis est illud vnū qđ est ꝑncipiū numerorū:numerus aūt est accidens.vnde opinatus fuit q; hoc nomē vnū significaret accidens in entibus. ¶Scđo.Cōmētator.5.meta.cō.11.sic dicit.Inducit.s.Aris. aliū modū vnius magis famosuz ⁊ magis verum:⁊ dixit q; dr vnū mō simplici ꝛc̃.i.⁊ dr vnū de eo qđ nō diuidiť ꝑm diffōnē:neqz ꝑm tēpus:neqz ꝑm locum:⁊ vl'r:neqz aliquo modo.Et postea subdit.⁊ debes scire q; illud qđ est hꝫ est in q̃titate tm̃:sed si nō hz sitū est ꝑncipiū numeroꝝ:⁊ si hz est punctus. Hec Cōmentator.Cōstat aūt q; omne qđ est tm̃ in genere q̃titatis est accidens. ¶Tertio.Cōmētator. 10.meta.cō.5.in fine dicit.q; illi qui putabant numeros eē substantias rerū.errauerunt ex hoc q; nō distinxerunt iter vnum qđ est ꝑncipiū numeri:⁊ vnū qđ est cōmune ad.10. genera:qz lz vnum qđ est synonymū enti dicat substātiam rei que dicit vna:tamen vnum qđ est ꝑncipiū numeri dicit accidens. ¶Quarto Cōmentator.10.metaphy.cōmēto.8. loquens de Auicenna sic dicit.Deceperunt eum duo.s.quia opinabaf:q; vnum quod est ꝑncipium quātitatis est vnū: quod est synonymum enti:⁊ quia hoc vnum numeratur in accidentibus existimauit q; vnum quod significat omnia predicamenta est accidens.

Cōmētatoris opinio fuit q; vnitas nūeralis supadditit entitatez positiuā vnitati trāscēdēti

Ad ꝑmū **Ad argumenta** respondetur. Ad ꝑmuz dicit q; vnitas nūeralis addit positiuuz

Ad scām nec incōuenit ad qđ deducit ratio. ¶Ad z^m rñdeť cōcedē

Ad tertiū do totum. ¶Ad 3^m dicit:q; vnitas est forma in extensa:⁊ oīno indiuisibilis que nō est substātia:sed accidēs. Ad iñ

ꝓbationē dicit q; accidēs indiuisibile nō habēs situz:cuiusmodi est vnitas:nō determinat sibi aliquā partē subiecti:sed ei coꝛrñdet ipsuz totum in quo est ꝓ adequato subiecto. ¶Ad 4^m negaf minor. Naz partes cōtinui dum sūt in toto nō habēt aliqđ esse eis ꝓpriū:sed soluz existunt per esse totius:per diuisionē ℞o vnaqueqz earum fit in actu:⁊ acquirit esse sibi ꝓpriū:⁊ quantitatē sibi ꝓpriaz:⁊ per consequens acquirit vnitatē que necessario ad quātitatē consequit:⁊ lz segregatio ⁊ diuisio nō sit ꝓprie generatio.tm̃ ad ipsam ꝓsequitur aliqđ tale esse:sicut etiam dicit ꝓbs.z.de aia.tex.cō.zo.de aialib^9 anulosis:in quibus est tm̃ vna aia in actu:⁊ plures in potentia:que potētia reducit ad actum per solā diuisionem. ¶Ad 5^m negaf maior:⁊ dr q; cum ex duabus aquis fit vna.ipsa aqua que vna de nouo fit acgrit vnitatē numeralē que nō est respectus:sed entitas absoluta collocata:tanq̃ ꝓncipiū in genere quātitatis discrete. Luz ℞o hoc improbaf.rñdetur q; cum per talē cōiunctionem aquarū resultet noua substātia.s.illa totalis aqua.pōt etiā resultare nouuz accidēs.qđ hz totaz aquā ꝓ subiecto adequato:vt diximus. Ex quo sequit q; ex additione aque ad aquā corrumpit aliqđ accidens preexistēs:⁊ aliquod de nouo acgrit. ¶Ad 6^m dr.q; vnitas numeralis:qua sor.est vnus:est vna vnitate trāscēdēte:⁊ iō nō opz q; sit vna p entitatē ei additaz. Jd ℞o in quo est hec vnitas nūalis:qz est vnū vnitate nūeralī:iō est vnū entitate ei supaddita. ¶Sz ꝓtra hanc rñsionē arguit. Quelz vnitas numeralis p te est vna tm̃ vnitate trāscēdēte.g̃ ex duab^9 vnitatib^9 no ꝓstituit aligs numerus:q sit q̃titas:lz tm̃ multitudo trāscēdens:⁊ p ꝓns nullus erit numerus in rerum nā de gīe q̃titatis:⁊ sic peribit arithmetica:⁊ ois scia que est de nūo ⁊ de ꝓprietatibus eius.ꝑma ꝓnția ꝓbaf:qz ex vnitatibus trāscēdētib^9 nō ꝓstituit nisi numerus trāscendēs. ¶Rñdeť:q; ꝑma ꝓnția non pz.Et ad ꝓbationē dr:q; aliqua vnitas dupl'r pōt dici vna trāscendēter.vno mō:qz ipsa nec est vna p vnitatez ei additā:nec est entitas alteri addita:faciēs formal'r ipsuz eē vnū:⁊ sic ꝓceditur ꝓnția:sed dr q; vnitas numeralis nō est vna hoc mō:cū ipsa formal'r denoiet rez a se distinctaz esse vnā. Alio mō dr vnitas esse vna trāscendēter:qz lz ipsa sit vna:nō per entitatē ei additā.tm̃ per ipsam aliqd aliud est formal'r vnū:⁊ sic negaf ꝓnția:qz p vnitatē que sic est vna transcēdēter.pōt partial'r ꝓstitui q̃titas discreta:⁊ tm̃ hoc mō vnitas nūeralis est vna. ¶Ad 7^m negaf añs. Ad ꝓbationē dr:q; lz quelz entitas alteri addita ꝓstituat multitudinē transcēdētē:nō tm̃ q̃lz ꝓstituit numerū q̃ sit q̃titas:sed hꝫ q̃uenit tm̃ rebus mālib^9. Quo aūt vnitas numeralis ⁊ numerus sit tm̃ in rebus:quātis dicef in.10.lib.10.q.13^a.

Ad ⁊^m

¶Utrū cōpositio rerū ꝓpositaꝝ sit vnitas qua res sūt vne vnitate transcendente. Questio. XXVI.

Queritur 26°.Utrū in rebus cōpositis; ipsa cōpositio sit illa vnitas:q̃ res dr vna vnitate trāscendēte. ¶Et arguit q; sic.ꝑmo.Cōpositio est vna vnitate trāscēdēte. ergo denoiat vnū trāscēdēter id in quo est.añs ꝓbaf.Cōpositio est entitas quedā.g̃ de ipsa predicaf vnū transcendēs.ꝓnția ꝓbaf.ois forma denoiat tale id in quo est:cuius rō est:qz forma in aliquo existēs dat ei aliqđ eē: cū effectus formalis nō possit separari a forma:⁊ p ꝓns denominat ipsuz ꝛ̄ illud esse qđ ei dat. ¶Scđo.sequitur:q; in eodē essent tres vnitates:sed hoc est falsuz.g̃ ꝛc̃. falsitas ꝓntis ꝓbaf tres vnitates ꝓstituūt numerū:sed vna res non pōt esse tres res:aliogn esset vna ⁊ nō vna.ergo in eodē nō possunt esse tres vnitates:ꝓnția ꝓbaf:qz in compositis est vnitas cōpositionis:⁊ vnitas numeralis:⁊ vnitas transcendens.ergo si iste sunt distincte in ipsis erunt tres vnitates. ¶Tertio.cōpositio est ipsa entitas rei cōposite.g̃ est eius vnitas trāscēdēs.ꝓnția pz:qz vnitas ⁊ entitas idē sunt.añs ꝓbaf.nulla relo distinguit ab eius fundamēto:lz cōpositio est relo fundata in re cōposita.g̃ est ipsa res cōposita.

Ratio

Scđa rō.

Tertia rō.

Rñdeo ⁊ ꝑmo declarabi ť qđ sit cōpositio.scđo dicetur ad questum. ¶Quantū ad ꝑmū sciēdum est q; cōpositio accipiť z^r. Nā ad cōponēdū aliqđ mixtuz:

Nōn^m ꝑ^m Cōpō dr dupl'r.

qz in his magis saluaꝫ compositio q̄ in alys:duo ꝓcurrūt. Primo.n.miscibilia ꝯgregantꝫ:z ponuntꝫ iuxta se mutuo ad ꝓstituendū totū cōpositū.Scōo aūt vniuntꝫ adinuicem:ex qua vnione ipsum compositū resultat.Pōt igitꝫ cōpositio accipi vno modo pro ipsa iuxtapositione partiū sine vnione.idest actione qua adinuicē vniuntꝫ.Alio mō p ipsa vnione coꝛ formali:z q̄ hi modi distinguantꝫ.pz:qz remoto pri mo manet zm:vnitio enim forme cū mā nō est post illud pm in quo forma pmo recipit in mā.vnio aūt eoꝝ manet per totū tēpus quo mā est sub forma:z vsq; ad pm nō cē ipsius forme in mā.A qualibet aūt hꝫ compositionū denominantur duo esse cōposita.pmo enim partes denominantꝫ cōpositē:nō q̄ quelibet vel altera earum sit composita in se:sed qz vna est composita alteri.scōo denominat ipsum cōpositū: q̄ dē dr compositū:non qz cū alio faciat compositionē:sz qz ex partibus est compositū.dicimus enim q̄ forma sortis est composita cū mā:z dicimus ēt q̄ ipse sor.est compositꝰ. Hōm 2m ¶Sciendū scōo:q̄ hec scōa compositio.siue vnio partium: que manet:nō est pura indiuisio eoꝝ:q̄ pz.Tum qz cōpositio dicit qd positiuum.indiuisio aūt dicit puationē.tum qz quelibet res potest dici indiuisa a seipsa.nulla tñ res dicit composita sibiipsi:q̄ ideo est:qz sz compositio regrat indiuisionē partiū.tñ aliquid plus requirit ad ꝓpositionē.regrit enim ꝓpositio terminū.cū quo dr aliq̄d facere ꝓpositionem:z qz id q̄ requirit terminū refert ad id ad q̄ dicit: ideo ꝓprie loquēdo.cōpositio nō est aliud nisi relatio.alr tñ z aliter in diuersis.ois enim ꝓpositio que est ex partibus realr distinctis est relatio realis:cuiusmodi est compositio siue vnio māe z formeꝫ:z silr compositio ex carnibus z ossibus in aīali:z silr in omni ꝓposito ex partibꝰ etherogeneis. Compositio aūt que est ex partibus nō distinctis realr:sic sunt partes ꝓtinui est relo rōnis tm̄:vel tm̄ indiuisio. Et qz relatio non est entitas distincta a fundamēto:ideo sequitur q̄ compositio forme cū mā est ipsamet forma:z compositio materie cuꝫ forma est ipsamet mā. ¶Ex his dr ad que Lōclo pa sitꝫ duabus ꝓclonibus.pma hec est.Cōpositio qua res dr cōposita ex partibus etherogeneis non denominat eā esse vnā vnitate transcendēte. pbaꝫ.vnitas qua res denomiaꝫ vna trāscēdēter est ipsa entitas rei:vt supra ꝓbatuꝫ fuit.q. zoꝰ.sed ꝓpositio nō est entitas rei composite.ergo nō denominat eā esse vnā:maioꝛ pz.minoꝛ pbaꝫ:nullū totū est aliq̄ suarū partiū:nō enim hō est aīa:nec hō est materia:sz sit cōpositus ex his duobus:sed quelz compositio est aliqua ps totius cōpositi.g̃ nō est ipsuꝫ cōpositū. ¶Scōo.nulla res denoiat aliā:nisi quātū ad ea que ꝓueniūt ei ꝑm suā rōnem formalē.sz enim albedo z silitudo sint eadē res:tñ albedo non denominat sortē esse silez:aliogn si solus sor.albus cēt adhuc esset silis:sed ꝓpositio non dicit formalez rōnē vniꝰ. ergo si adhuc esset ipsa vnitas non denoiaret rem esse vnā: sed solū denoiaret ipsaz esse cōpositaz.minoꝛ pbaꝫ.vnum dicit privative z cōpositio dicit relative.ergo nō dicunt eādem rōnē formalē. ¶Tertio.entitas rei composite est res distincta a partibus componētibꝰ etiā simul iunctis.ergo Lōclo 2a z vnitas est ab eis distincta:pz ꝓpositio:qz entitas z vnitas sūt idez:añs probaꝫ in.5.huius. ¶Scōa ꝓclusio. Cōpositio q̄ est pura indiuisio:siue que est relatio rōnis nō denominat rem esse vnam transcendenter.pbaꝫ.Id a quo res dicitur vna est entitas eius:sed ens rōnis non est entitas rei.g̃ ꝛc. maioꝛ z minoꝛ patent:dico tm̄ q̄ huiꝰ indiuisio est illa que complet formalē rōnez vniusis:ideo enim lignū dr vnum:qz non est diuisuꝫ in plura ligna:z simlr linea dicit vna:quia non est diuisa in plures lineas:sed hꝫ indiuisio non dicit totam rōnez vniusis:z iō nō sufficit se sola denoiare rē cē vnā. Ad pma Ad argumenta respondeꝫ. Ad primuꝫ negatur ꝓsequētia:sicut ēt vnitas numeralis sz in se sit vna vnitate transcendēte:nō tñ denominat tali vnitate id in quo est:sed ipsa entitas rei cui addit̄ vnitas numeralis est que sic denominat rem esse vnam.Ad pbationē dicit̄:q̄ forma nō denoiat intrinsece:nisi qz dat alicui esse:vnitas aūt numeralis nō dat esse simplr siue entitatem ei:cui addit̄.sed dat ei esse accidētale:ideo denominat ipsum esse vnum vnitate numerali:z nō vnitate trāscēdente. ¶Ad zm dr.pmo q̄ ꝓpositio non est vnitas:sz sit vnio. Ad scōaz Dicit̄ scōo:q̄ non est incōueniēs si in aliquo sint due vnitates: vna numeralis:z alia trāscendēs:imo hoc est necesse in omni re māli.Ad huius ꝓbationez negaꝫ ꝓntia:qz ex vnitatibus non ꝓstituit̄ numerus:nisi ipse vnitates sint distincte.vnitas aūt numeralis nō est res distincta ab vnitate transcendēte:sicut nec est distincta ab entitate: vt supra fuit declaratuꝫ questione precedēti. ¶Ad 3m negatur añs. Ad tertia Ad probationē negatur minoꝛ.compositio enim nō fundatur in ipso composito:sed in partibus componentibus.

¶Utrum ab vno transcēdente possit remoueri esse distinctum ab alio. Questio. XXVII.

Queritur 27o.Utrum esse distinctuꝫ ab alio possit remoueri ab vno trā scendēte. ¶Et videtur q̄ sic.Primo.omne posterius potest remoueri a suo priori:sed esse distinctum ab alio est posterius vno.ergo potest ab eo remoueri:maioꝛ patet.minoꝛ ꝓbatur:qz ꝑus est ens esse z esse indiuisuꝫ in se q̄ esse distinctū ab alio. Prīa rō. ¶Scōo. si esset tm̄ vnum ens in nā:puta deus:sicut possibile est:adhuc deus esset vnus.sz illo casu posito.deus nō esset distinctus ab alys.ergo esse distinctū ab alio nō est de rōne vniꝰ z per añs pōt ab eo remoueri. Scōa rō. ¶Tertio.vnuꝫ addit super ens solam indiuisionē.ergo de rōne ipsius nō est esse distinctuꝫ ab alys.añs sepe supra dictū fuit.ꝓntia pz:qz diuisio nō est indiuisio.ergo si addit diuisionē:nō addit tm̄ indiuisionem. Tertia rō. ¶Quarto.sequit̄ q̄ posito vno statim poneretur multitudo de necessitate:sed hoc est falsum:quia nullaz implicat cōtradictionē tm̄ vnuꝫ ens esse.ergo ꝛc. pbaꝫ ꝓntia pma:qz posito vno:ponit̄ distinctio ab alys:g̃ ponunt̄ alia a quibus hoc vnū est distinctū.ergo ponit̄ multitudo. Quarta ratio.

Respondeo q̄ sensus huius.q.potest esse duplex. Primus est/an diuisio siue esse diuisū ab alys includaꝫ per se in formali ratione vniusis:ita q̄ nō possit haberi cōceptus vniusis:nisi habeaꝫ cōceptus diuisionis:z si sic queratur.Rñdeo q̄ nō/sicut optime ꝓbant rōnes facte in ꝓncipio questionis. ¶Et preter eas adhuc arguit̄:q.e.d est de rōne vniꝰ est ꝑus vno:qz ois diffō:z quelz pars eius est prioꝛ diffinito.vt dr.7.meta.tex.cōm.35. Sed indiuisio z diuisio non sunt ꝑores vno.g̃ nō claudunt̄ in ratione vniusis:minoꝛ ꝓbatur:si indiuisio z diuisio sunt ꝑores vnitate:sequit̄ q̄ etiā multitudo sit ea prioꝛ:sed hoc est falsum:tuꝫ qz vnū est ꝓncipiū multitudinis:omne aūt ꝓncipiū est prius ꝓncipiato:tum qz vnū est mensura multitudinis. ergo ꝛc.ꝓntia ꝓbaꝫ:qz posita indiuisione z diuisione statiꝫ habeꝫ multitudo.nihil enim plus regrit̄ ad multitudinem: nisi q̄ quelz ꝑs eiꝰ sit indiuisa in se:z diuisa ab alys. ¶Secundus sensus.q.pōt esse/an esse distinctū ab alys ꝙsequaꝫ necessario ipsuꝫ vnū:tanq̄ intrinseca eius ꝓprietas:z si sic queraꝫ:dico q̄ distinctio est duplex:quedā.n.est pura negatio:nec aliq̄d positiuū dicit:sz tm̄ dicit hoc nō esse illud: z hꝫ est ois distinctio entis a nō ente:vt cuꝫ dr.sor.est distinctus a chimera:z lapis est distinctus a rosa gnānda. Quedā aūt distinctio est relatio:z hec est distinctio inter duo entia.Ad hanc.n.plura requirunt̄ q̄ ad ꝓmā:qz ad ꝓmā sufficit:q̄ hoc nō sit illud.siue illud sit/siue nō.Ad hāc aūt requrit̄ q̄ hoc nō sit illud:z preter hoc requirit̄ q̄ hoc sit.z q̄ illud sit. ¶Erit igitꝫ hec ꝓma ꝓclo.Distinctio negatiua.i.esse Ꝓria cōclusio.

diſtinctū ab alio negatiue/ꝓſequit̄ neceſſario rōnē vnius. ꝓbatur ſic. Qñ dant̄ aliq̄ duo oppoſita imediata oīno.i. nullo mō būtia mediū/ad negationē vn⁹:ſequit̄ poſitio alt⁹. Sz eſſe aliud ⁊ nō eē aliud/ſūt oppoſita oīno imedia ta.quoꝝ ꝑm nēcio remouet̄ ab vno.g̃ aliud nēcio ponitur. Maioꝛ pz/qꝛ ſi daret̄ aliqd/cui neutrū eoꝝ ineſſet.iaz ba/berent mediū ſaltē ꝑ abnegationē. Minoꝛ ꝓbat̄. Nā q⁹ il la opponant̄ imediate/pz:qꝛ ſunt ꝺdictoꝛia.ꝺdictionis aūt nō eſt mediū.ꝑ poſte.t.c.5.qꝛ affirmatio ⁊ negatio ſub diſiū ctione/nēcio vnicuiqz ꝓueniūt. Oꝛ aūt eē aliud remoueat̄ ab vnoquoqz pz.qꝛ nulla res eſt aliud/a ſeipſa.ergo eſſe di/ſtinctū ab alio.i.nō eſſe aliud a ſe.ꝓſeq̄t̄ vnūqōqz.

Secunda ꝓclusio. Eſſe diſtinctū ab alio poſitiue/pōt remoueri ab vno.i.aliqua res pōt eē vna. dato q⁹ ab alia re nō ſit diſtincta. Qō ꝓbatur. Si tñ Soꝛ. eſſet in rerū nā/ipſe eſſet vnus.⁊ tñ nō hꝫet ad aliqd aliud rel'onē diſtinctionis:qꝛ nulla alia res eſſet. Rel'o aūt realis eſſe nō poteſt:niſi poſito termino aliquo reali.ſed hū verū eſt q⁹ talis diſtinctio poſitiua/nēcio ꝓſequit̄ vnūqōqz/ poſi to/q⁹ aliqd aliud ſit in rerū nā. Impoſe enim eſt.ſi Soꝛ.⁊ ꝑlato eſt.gn Soꝛ.a ꝑlatone ſit diſtinctus.

Ad argumenta nō opz al'r rñdere.qꝛ ipſa cōclu dūt veꝝ iuxta ſenſuz ſuprapo⁽ᵐ⁾.

¶ Utrum diſtinctio rationis inter ens.⁊ vnū/arguat cōpo/ſitionem in re vna. Queſtio. XXVIII.

Puis rō. **Q**Ueritur zº. Utrū diſtictio rōnis inter ens ⁊ vnū/arguat nēcio cōpoſi tionē in re/que dī vna. ¶ Et vi q⁹ ſic. ꝑimo. Quecūqz ſub ꝓpꝛys rōnib⁹ dicūt verā realita tē requirunt in re.de qua dicunt̄ aliquā cōpoſi tionē. Sed ens ⁊ vnū ſub ꝓpꝛys rōnib⁹ dicūt verā realita tē.ergo arguūt ꝓpoſitionē i oī eo:qō dī.ens ⁊ vnū. Minoꝛ pz.qꝛ neutrū illoꝝ eſt pure negatiuū. Maioꝛ ꝓbat̄. Quic/qd includit plures realitates/bz aliquā cōpoſitionē:niſi foꝛ te ſit aceruus rerum. Sed id de quo dñr ea/que ſub ꝓpꝛys rōnib⁹ dicunt realitatē/bz plures realitates.g̃ eſt cōpoſitū. Minoꝛ ꝓbat̄. Sequit̄ enim formalr.; Ratio. A. ⁊ ratio. B. ponunt in numerū.g̃ realitas.a.⁊ realitas.b.ponūt in nūeꝝ Scōa rō. vel.a.⁊.b.nō dicūt veras res in ſuis rōnib⁹. ¶ zº. Quicqd includit plura/quoꝝ vnuz ſe bz ex additione ad aliud/eſt cōpoſitū ſaltē ſm rōnē.qꝛ additū/eſt actuale/reſpectu illi⁹ cui addit̄.⁊ illud eſt potētiale. Ex actuali aūt ⁊ potētiali fit cōpoſitio.8.meta.tex.cō.16.ſed vnū addit ad ens.g̃ facit cō Tercia rō. poſitionē ſaltē rōnis. ¶ 3º. Talis eſt ordo iter ea q̄ ſola rō/ne ſunt diſtincta/qualis eſſet inter ea/ſi realr diſtingueren/tur. Sed ſi vnitas diſtingueret realr ab entitate/faceret cū ea cōpoſitionē realē.g̃ ſi eſt diſtincta rōne/facit ꝓpoſitionē Quarto rato. rōnis. ¶ 4º. Unitas nō tollit niſi diſtictionē ei oppoſitaz. ergo idētitas nō tollit cōpoſitionē. niſi eā q̄ tali idētitati eſt oppoſita. Sed idētitati reali opponit̄ tñ cōpoſitio realis. g̃ tollit tñ cōpoſitionē realē:⁊ ꝑ ꝓns cū ea pōt ſtare cōpoſi tio rōnis. Añs ꝓbat̄ ꝓnt̄ie pz: qꝛ vna rō non tollit.niſi rōnē que ei opponit̄. Quē.n.ſe expellūt aliquā hūt oppōnē. Pri ma etiā ꝓntia pz:qꝛ oīs idētitas eſt q̄dā vnitas:⁊ oīs cōpo/ſitio regrit diſtōnē cōponētiū. Nihil.n.cōponit cū ſeipſo.

Diſtō rō/nis nullā cōp ōnem arguit. Cōclo ꝓa **Rñdeo** duabus ꝓclonib⁹:quaruz ꝑa bec eſt:diſtinctio rōnis nullā arguit cōpoſitionē aut realez aut rōnis. Senſus huius ꝓnis eſt:q⁹ lz de aliquo verificent̄ ali qua duo ꝑdicata que ſola rōne diſtinguunt̄:puta/lz de aia dicat̄ q⁹ eſt ens:⁊ q⁹ eſt vna:non tñ ſequit̄ ꝓpter hoc q⁹ ſit quouis mō cōpoſita. Qō ꝓbat̄. ꝑmo. Quecūqz faciūt in ali quo cōpoſitionē/hūt eſſe in eo qō dī cōpoſitū:albedo enim Sortis ⁊ muſica ꝑlatonis/nō faciūt cōpoſitionē. Cui⁹ rō eſt:qꝛ opz extrema cōponētia vniri:vt cōponāt. Nō vniū/tur aūt niſi ſint in eodē. Sz ratio entis/⁊ rō vn⁹ nō ſunt in eo de quo dicunt̄:⁊ loquoꝛ de rōne formali.⁊ non de rōne obiectiua. ergo non faciunt in eo cōpoſitionē. Minoꝛ ꝓbatur. Nullus ꝓceptus eſt ſubiue. niſi in intellectu. Sed hꝫ rōnes ſunt qdā ꝓcept⁹.g̃ ſunt in ſolo intellectu. ¶ Dicetur Cauilloſa rñſio. Impug⁹ foꝛte:q⁹ lz in ſolo itellectu ſint.tñ eis coꝛrñdet aliqd faciēs cōpoſitionē. ¶ Contra. Jd qō coꝛrñdet his duob⁹ ꝓcepti/bus/nō eſt aliud q̄ entitas ⁊ vnitas rei:ſed entitas ⁊ vnitas nō faciūt cōpoſitionē/cū ſint oīno eadē nā indiſtincta i re. g̃ ⁊c. Exquo pz.q⁹ hꝫ rōnes/faciūt qdē cōpōnē in itellectu: qꝛ in intellectu ſūt ſubiue tanq̄ accñtia ei⁹:ſicut q̄ſtitas.⁊ q̄li tas in Sorte faciunt cōpōnē. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ſciēduz Notabile pūnū. eſt q⁹ hꝫ ꝓcept⁹ pñt duplr ꝓſiderari. Uno⁹ quo ad entitates ſuas:⁊ ſic ſunt entia realia de gñe q̄litatis. Allio⁹ ꝑ habitudi nē ad id/cui⁹ ſūt ꝓcept⁹:⁊ vt ſic nō dicunt̄ res:ſz rōnes:qꝛ lz in ſe ſint due res:nō tñ eis coꝛrñdēt duo entia.ſz vna pe/nitus entitas in re:⁊ iō nō eſt mirū ſi in itellectu faciūt cō/poſitionez:⁊ nō in ipſa re. ¶ Dicet̄ foꝛte:q⁹ in re coꝛrñdet entitas ⁊ idiuiſio.que cū ipſa entitate facit cōpōnē. ¶ Sed hoc nihil eſt:qꝛ idiuiſio cuz ſit ꝓuatio/eſt ens rōnis. Nullū aūt ens rōnis facit cōpoſitionē cū en te reali:⁊ ꝓpterea ꝓ/babiť li.10.q.16.q⁹ ꝓuatio nō eſt actu in re.ſecluſo oī opere itellꝫ.ſz eſt ibi tñ fūdamētaliter. ¶ zº. Principalr arguit Scōa rō ꝓncipalis Cōpō fit trib⁹ mo/dis. magis declarādo ꝓnē. Pro cui⁹ notitia ſciēdū eſt/q⁹ cōpo/ſitio fit tñ trib⁹ modis. Primus eſt rōne pluralitatis ipſi⁹ eſſe:⁊ hoc eſt qñ plura vniunt̄ habētia diuerſuz eſſe:⁊ hoc mō q̄libet accñs facit cōpōnē cū ſuo ſubo. Aliud eniz eſt eſſe ſubiecti:⁊ aliud eſt eē accñtis:vt ꝓbabiť.7.hui⁹. Nam eē ſubi pōt manere remoto eſſe accñtis. Scōs modus eſt/ qñ alique due entitates hūt idē eſſe:ſz vna bz ipſuz ꝑ alterā ⁊ hoc mō foꝛa ſubalis facit cōpoſitionē cū mā:qꝛ cū mā ſit pura potētia/nullū de ſe bz eſſe ſaltē formale:ſz forma cōi/cat ei eſſe ſuū. Tertius modus eſt/qñ multa hūt idez eē/q⁹ eſt ꝑmo ⁊ ꝑncipalr totius. ꝓter aūt partiū:⁊ hoc mō ꝓtes q̄ſtitatis cōponūt quātitatē. Nā ꝓtes q̄ſtitatis nō hūt aliq⁹ eſſe eis ꝓpꝛiū:cū nō ſint diſtincte.ſz oēs ſūt per eſſe totius/ quo ipſuz totū ꝑncipalr exiſtit:⁊ ꝑ ꝓns etiā ꝓtes eius. In oī bus aūt his modis cōpoſition s:ſemꝑ opz vnū cōponētiū/ eē potētiale reſpectu alteri⁹. vt dī.8.meta.tex.cō.15. Subm eniz eſt potētiale reſpectu accidētis:⁊ mā reſpectu forme: ⁊ ꝑs quātitatis ꝑexiſtēs aliquo mō/eſt potētialis reſpectu partis que addit̄. Sed vbi eſt diſtictio rōnis tñ/ibi vnum nō eſt potētiale reſpectu alterius/nec ibi ſūt plura eſſe:nec vnū eſſe ꝓueniēs vni ꝑ aliud.ex quo nō ponit̄ in re aliqua diſtinctio:⁊ ꝑ ꝓns:nec ponit̄ aliud ⁊ aliud.g̃ vbi eſt tñ diſtinctio rōnis/ibi nō eſt cōpoſitio. ¶ 3º. Si diſtinctio rō/nis arguit cōpoſitionē:aut hec cōpoſitio eſt ante opus itel lectus:aut ſolū.dum itellectus itelligit. Nō ꝓmū:qꝛ gcquid eſt ante opus itellectus eſt reale. Si detur zᵐ /ſequit̄ q⁹ ex noſtro itelligere imutet̄ res intellecta:qꝛ per hypotheſim ꝓius erat ſimplex:⁊ nunc eſt cōpoſita.

Secunda ꝓclusio. Diſtictio rōnis arguit id/qō coꝛrñ det ei eſſe multiplex ſm rōnē. Qō declara tur. Et ſupponit̄:q⁹ duplr pōt aliqd denoiari. ſ.itrinſece ⁊ extrinſece. Nam aial denoiat̄ itrinſece ſanū:⁊ medicia extriſe ce:qꝛ dī ſana nō a ſanitate:que in ea ſit.ſed q̄ in alio eſt:qa ſcilz pōt in alio cauſare ſanitatē:lz ēt poſſit denoiari ſana ꝑ aliqd ei itrinſecū. ſ.ꝑ q̄litatē:⁊ vtutē qua pōt efficere ſanita tem. Jd aūt de quo formātur plures rōnes.lz in ſe nō hēat pluralitatē:nec poſſit dici plures denoiatiōe itriſeca:dī tñ plures denoiatione extriſeca:ex pluralitate illaꝝ rōnum: q⁹bus coꝛrñdet. Et ſi dicat̄:quare ſicut dī plures extrinſece: nō pōt etiam dici compoſitū extrinſece. ¶ Rñdeo q⁹ hoc eſt:qꝛ plura requirunt̄ ad compoſitionē:q̄ ad pluralitatez qꝛ vt dictū fuit.compoſitio eſt tñ ſm eſſe:⁊ nō ſz rationē: ⁊ iterum requirit potentialitatem.

Ad ꝓmā **Ad argumenta** rñdeť. Ad ꝑm negať maiorē: qcqd sit de minori: qō dico: qz vnū nō dicit purā realitatē: sed ēt aliqd rōnis. Ad ꝓbationē negať minoz. Ad ꝓbationē negať ꝓntia: qz qꝫ rō. a. ⁊ rō. b. ponant in numerū. nō solū ꝓtingit ꝑꝑ illas duas cās: q̄ ponunť in ꝓnte. ſz ēt ꝑꝑ aliud: puta: qz vna rō / nō addit ad aliā: ſic̄ est

Ad ſcōz in ꝓposito. qz vnū addit ſup ens ꝓuationē. ¶ Ad 3ᵐ negatur maioz qñ id qō se hz ex additione / addit tm̄ ens rōnis: qz ex his nō pōt aliqd cōponi. aliogn ens rōnis haberet cē

Ad tertiā extra intrinſecū. ¶ Ad 3ᵐ negať maioz vl'r. Nā eoz̄ q̄ ꝓuenīūt realr distinctis: aliqd ꝓsequť rōnes formales eoꝝ: ⁊ aliqd nō. relo enīz ꝓtis ⁊ posteriozis / ꝓsequť foꝛalē rōnē q̄litatis ⁊ relonis. qz rō q̄litatis est prioz. cōpositio aūt relonis ⁊ qualitatis. ſi tm̄ faciūt cōpositionē. nō ꝓsequť formalē eoz̄ rōnē. ſz ꝓsequť esse eoꝝ: ⁊ ideo ſi relo ⁊ q̄litas haberēt distincta esse. ⁊ postea ꝑ aliquā potētiā fieret qꝫ haberēt idē nūo esse / adhuc haberēt ordinē ꝓtis ⁊ posteriozis: qz adhuc re/

Ad q̄rtā tinerēt ſuas formales rōnes: nō tm̄ facerēt ꝓpositionē. ⁊ ita ꝑcise dī de ente ⁊ vno. ¶ Ad 4ᵐ ꝓcedit añs. ⁊ negať ꝑma ꝓntia. ſed bn̄ ſequť qꝫ idētitas nō tollit: niſi distōnē ei oppoſitā. ⁊ ideo q̄ ſūt idē re / possunt esse distincta rōne. cū hꝫ aūt ſtat qꝫ idētitas tollat oēm compositionē: qz diximus. nulla pōt cē ꝓpositio rōnis. q̄ ſi posſet cē / vtiqz rō hꝫet euidētiā. ¶ Utrū distinctio rationis inter ens ⁊ vnum / reducatur ad distinctionem realem. Questio. XXIX.

Quæritur zº. Utrū distinctio rōnis iter ens ⁊ vnū reducať ad aliquam

Ꝓma rō. distinctionē realē. ¶ Et vī qꝫ ſic. Prio. Ratio ſiue ꝓceptus rei / est ipſi rei adequatus. Sz entitas ⁊ vnitas rei: puta / aie ſunt vna res ſimplicisſima. g̃ ratio eis coꝛrñdēs est de se tm̄ vna: ⁊ per ꝓns ſi ſint plures rōnes / ꝛp̄s qꝫ hoc aliunde ſit. ſ. ex aliqua pluralitate reali. Minoz pz. ⁊ maioz. Nā ratio hois nō excedit hoiem:

Scōa rō. nec eꝫ: ſic̄. n. aīal rōnale nihil ſigñat. niſi hoiez: ita eꝫ. ¶ zº. Sicut se hz ens rōnis ad ens reale. ſic distinctio rōnis ad distinctionē realē. Sed oē ens rōnis est ab ente reali. g̃ oīs distinctio rōnis est a distinctione reali. Maioz pz a ſili. Mi/

Tertia rō. noz pz: qz oē ens rōnis ꝓstituiť ꝑ opationē itell's / q̄ est ens reale. ¶ Tertio. Nō apparet maioz rō / qꝫ aliqua distictio rōnis arguat distinctionē realē / q̄z qꝫ oīs. Sz aliq̄ arguit. g̃ oīs. Maioz vī nota. Minoz ꝓbať. Dextrū ⁊ ſiniſtrū in columna distinguiť rōne. Sz hoc est ex distinctione reali inter dextrū ⁊ ſiniſtrū in aiali. g̃ ꝛc̄. ¶ Quarto. Oīs distinctio ra

Quarta ratio. Tex. c. 1. tionis: vel ꝓsequť ſimplicē apprehēſionē itellectꝰ. vel ꝓsequť apprehēſionē enūtiatiuā. vt pz. 3º de aia. Si ꝓsequť ſimplicē opationē: hoc non pōt esse / niſi ſit distinctio realis in ipſis ꝓceptibus intell's vel actibꝰ intelligēdi. Si ꝓsequiť opatiōnē enuntiatiuā: qua dicit. hoc non est illud: hoc non est ex alia ratione. niſi quia ꝓdicatum ꝑm se non conuenit ſubiecto: ⁊ ſic est ab eo realiter distinctum.

Aliq̄ distigui rōne ꝓtingit 3r. **Respondeo** ⁊ ꝑus declaro titulū qōnis. ſcōo dicā ad queſitū. ¶ Quātū ad ꝑm ſciendum qꝫ aliqua distigui rōne: pōt itelligi tripl'r. Uno mō accipiēdo rōnē obiectiue. ſ. ꝓ re ꝓcepta. ſiue ꝑ entitate reali formali cuiuſlibet rei: ⁊ ſic aliqua distingui rōne. est ea distingui realr. hoc mō dicimꝰ qꝫ albedo ⁊ nigredo formalr distiguunt. Alio mō dicunť aliqua distingui rōne: qz ipſe rōnes

Pulchra tituli qōis explanatio ſiue ꝓceptus rei inter se distinguunt: ⁊ hec distinctio ēt est realis. Nam vnus ꝓceptꝰ est res ab alio ꝓceptu distincta. Tertio accipiť distinctio rōnis nō ꝑ distinctione rōnū inter ſe. nec ꝓ distinctione rōnū realiū obiectiuaꝝ: ſz ꝑ distinctione que ꝓuenit rei cognite: nō qdē absolute. ſed q̄ cōuenit ei. vt ſtat ſub ꝓceptu. ſiue / put est in intellectu obiectiue: ⁊ de iſta loquoꝛ. Dum. n. de Sorte formaꝛ intell's duos ꝓceptus: quoꝝ altero ꝓcipit qꝫ Sortes est hō: ⁊ altero qꝫ est aīal: ipſa res. vt ſtat ſub vno cōceptu dī distingui rōne a ſeipſa. vt ſtat ſub alio ꝓceptu. ¶ Sciendū zº qꝫ distictio/ 2ᵐ nōm nez rōnis ꝓseq̄ distinctionē realē pōt esse tripl'r. Unoº exꝑte cognoſcētis. i. qꝫ non possit esse actu distinctio rationis. niſi in cognoſcēte ſit aliqua distinctio realis: ⁊ de hoc non est dubiū qꝫ ſic: nec de hoc queriť: qz oīs queſtio est ꝓpoſitio dubitabilis. ꝑ poſte. Conſtat. n. qꝫ est ipoſſe esse distōnez rōnis actu. niſi in ıtellectu ſint distincte rōnes ſiue ꝓceptꝰ: quos diximus realr distingui iter ſe: ⁊ loquoꝛ de intellectu nr̄o. Alioº itelligi pōt: qꝫ hec distictio se teneat ex ꝑte cogniti. ita qꝫ intell's non possit de re cognita formare distinctos ꝓceptus: niſi eis coꝛrñdeāt distincte res in obto. vel ſaltē. niſi ꝑus cognouerit aliq̄ realr distincta ꝑ compationē / ad q̄ formet de hꝫ obo distinctas rationes: ⁊ ita q̄rimꝰ in ꝓposito.

Cōcto ꝑº **Quantum** ad 2ᵐ ponit hec ꝑma ꝓclo. Aliqua distictio rōnis / ꝑsupponit distictionē realez. Sz añq̄ ꝓbet / ꝑmitto qꝫ aliq̄ distingui rōne. i. aliquos ꝓceptus esse distinctos inter ſe: pōt cē tripl'r. Unoº qꝫ ſolo nūo distinguant: ſz ſint oīno eiusdez rōnis. ⁊ hꝫ ꝓtingit / q̄ nihil plus vel rei vel rōnis dī ꝑ vnū. q̄z ꝑ reliquū: ⁊ hoc ſemper est / q̄ intell's formaꝛ aliquā ꝓpōnē: in qua idez ꝑdicať de ſeipſo. puta / qꝫ hō est hō. Tūc. n. itell's bis formaꝛ ꝓceptum hois: ſz qlibet horꝝ ꝓceptuū nihil aliud dicit. niſi aīal rōnale. Alioº distinguunť aliq̄ ꝓceptꝰ. qz ſūt diuerſaꝝ rōnū oīno: ita qꝫ ꝑ vnū exꝑimiť aliqd vel rei: vel rōnis. qō nō ꝑ aliū. puta / duz ꝓcipio qꝫ Soꝛ. ſit aīal: ⁊ qꝫ est rōnalis: ꝓceptꝰ eniz gñis ⁊ dīe / ſunt oīno distincti. Tertio mō distinguunť ꝓceptus ⁊ ſunt diuerſaꝝ rōnuz. non oīno: ſz qz vnꝰ addit aliqd rei vel rōnis ſup aliū: ⁊ ſic distinguiť ꝓceptꝰ hois: ⁊ ꝓceptus aīalis: ⁊ hoc mō diximꝰ ſupra. q. zz. distingui vnum ⁊ ens.

Ꝓma rō ꝑ ꝓclone. ¶ Dis declatis: ꝓbabiť ꝑ. ꝑ. Distinctio ſortis albi a ſeipſo nigro / est distinctio rōnis. Sz hec distictio ꝑsupponit distictionē ſube ⁊ accītis: ſiue Sortis ⁊ albedis. g̃ aliq̄ distictio rationis ſupponit distictionē realē. Conſequētia pz: qz distictio ſube ⁊ accītis est realis. Minoz ēt pz. Maioz aūt ꝓbať: qz Soꝛ. est idē hō realr dū est albꝰ ⁊ dū est niger. g̃ ſi ē distinctꝰ a ſe / est distictꝰ ratione. Si aūt querať / vtrū cū hac distōne rōnis / stet distō realis. i. vtrū ſoꝛ. albꝰ posſet dici distinctꝰ aliq̄ mō realr a ſeipſo nigro / dī qꝫ ſic: nō tm̄ est distinctus ſuppoſitalr: qz semꝫ manet idē hō ⁊ idē ſuppoᵐ. ¶ Oꝛ aūt ſit distō realis ꝓbať. Primo. Oīs distō q̄ est ꝑ entitatē realē est realis. Sz hec est hꝫ. attēdiť. n. penes albedinē. g̃ Conſiᵒ est realis. Maioꝛ ꝓbať. qz vt dī 7º metaᶜᶜ tex. 9. 49. actꝰ est q distinguit ⁊ ſepat. g̃ ſi est actꝰ realis distinguit realr. Cō/firmať. Secluſa oī opōne itell's albedo distinguit: qz distinguere ꝓuenit albedini / nō hꝫ qꝫ est in ītellectu. ſz vt est i re: g̃ distinctio ꝑnᵐ est albedo: est realis. ¶ zº. arguiť ad idez. Tex. c. 20. Agēs ⁊ patiēs: ⁊ ꝓducēs ⁊ ꝓductū ſūt realr distincta. vt dī 5º metaᶜᶜ. Sz ſortes pōt ꝓducere ſeipſuz albū. g̃ ꝛc̄. Maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbať. Lauset ſoꝛ. albedinē in ſeipſo: ſicut est poſſibile. Tūc ſic. Sortes ꝓducit ſortē albū. g̃ ꝛc̄. añs ꝓbatur. Aut. n. ſoꝛ. ꝓducit tm̄ albedinē / aut ꝓducit Sortē albū. ſed nō ꝓducit tm̄ albedinez: qz vt dī. 7. metaᶜᶜ tex. 9. 53. forme non fiūt ꝑ se. ſz ꝓpoſitū est id qō fit. g̃ Soꝛ. albꝰ / est id qō ꝑducit ꝑ dealbationē. ¶ zº. ꝑncipalr ꝓbať ꝓclo. Henꝰ ⁊ differētia distinguunť tm̄ rōne. Sed hec distinctio reducitur ad distinctionē realē. g̃. Maioꝛ ꝓbabiť. 7. huiº. q. 37. Minoꝛ pz: qz genꝰ ſumiť a mā: ⁊ dīa a forma: vt dī. 8. metaphyſice. tex. 9. 5. ⁊. 6. Itē qz aīal ⁊ rationale arguūt differentiaz operationum. ſ. inter ſentire ⁊ ratiocinari.

Secunda ꝓclusio. Distinctio rationū que ſolo nūero distinguunť / non arguit distictionē realem ꝓbať. Cū enīz intell's dicit / qꝫ hō est hō. hoc non est ꝑ aliquā distinctionē realē / reptaz alicubi inter hoiez ⁊ hoiem: qz nullibi hō distinguiť realr a ſeipſo. Item / qz ſi itellectus

nunc̄ cognouisset realē distinctionē inter aliq̄ predicatū ⁊ subm:adhuc posset formare istā.hō est hō.Itē. Si nulla alia ꝑ vnc̄ fuisset.adhuc ista eēt itelligibilis.g̃ talis distinctio rōnis nō est ex aliq̄ distōne reali reperta in alys.

Cōclo rīsalis. **Tertia** ꝓclo rīsiua ad quesitū. Distinctio rōnis inter ens ⁊ vnū/nō arguit distōnē realē in re que dī vna:nec sumit nēcio ab aliq̄ distōne reali que sit in alys. ꝓria ps hui⁹ ꝓclonis ꝓbat. Intells de aliq̄ re simplicissima pōt formare hāc ꝓpōnē.hoc ens est vnū.Sz hoc facto est distinctio rōnis iter ens ⁊ vnū:inter subm ⁊ ꝑdicatū est nēcio aliq̄ distinctio:in re aūt nulla est distinctio:q̄ positū est q̄ res sit simplicissima.g̃ hec distinctio rōnis nō arguit in re distōnē realē.Scōa ps ꝓbat. Pole est q̄ ignorata oī distōne reali:⁊ nulla reali distinctione exīte.itells formet hanc ꝓpōnē.ens est vnū.sed hinc erit distinctio rōnis iter ens ⁊ vnū:⁊ nulla erit ꝑor realis.g̃ hec distinctio rōnis nō reducit ad aliquā realē.minor ps.Maior ꝓbat. Tum ga ꝓceptus entis ⁊ vni⁹/precedūt oēs alios ꝓcept⁹ positiuos. Tum q̄ nullus ꝓceptus iportās distinctionē realē est ꝑor vno. Licet .n. ꝓcept⁹ entis ⁊ nō entis ⁊ diuisiōis q̄ est ꝑma negatio/sint ꝑores ꝓceptu vni⁹:nullus tñ istoꝝ dicit realez distinctionē.g̃ ꝓceptus entis ⁊ vni⁹/pñt esse in itellectu nō itellecta aliq̄ reali distinctione. ꝓz pñtia:q̄ oē ꝑus pōt esse sine posteriori. Oz aūt tūc erit distinctio rōnis ꝓbat:q̄ tūc illa entitas:vt stat sub ꝓceptu entis.distiguit rōne a se ipsa. vt stat sub ꝓceptu vni⁹.cū isti duo ꝓceptus sint diuersaꝝ rōnū. ¶ Scōo. Si solus itells esset in rerū nā/ipse posset de seipso intelligere q̄ esset ens vnū:⁊ tñ nūc nulla eēt realis distinctio.g̃ ⁊c.añs ⁊ pñtia patent ex dictis. ¶ Tertio. Actiuū nāle potēs inducere plures effect⁹ in distinctis passiuis:pōt ēt eos iducere in eodē si sit in po⁹ ad eos:sicut ꝓz q̄ sol inducit in aere calorē ⁊ lumē ⁊ raritatē.Sz eadē res simplex pōt mouere distinctos itells ad diuersos ꝓceptus. Albedo.n.mouet aliquē itellectū ad ꝓcipiēdū eā sub rōne coloris:⁊ aliquē ad ꝓcipiēdū sub rōne albedinis.ergo cum itellectus sit in po⁹ ad plures ꝓcept⁹ de aliqua re:⁊ ipsa res sit obm ⁊ ꝓsequēter habeat se in rōne actiui ⁊ motiui:segr̃ q̄ intells pōt moueri ab eadē re simplici/ad diuersos cōce

Consīa ptus. Cōfirmar:q̄ eadē res simplex pōt mouere sensuz ad distinctas apprehēsiones.g̃ multo magis pōt mouere itellectū. Cōsequētia ꝓz. Añs ꝓbat. Naz eadē albedo a remotis mouet ad visionē cōfusaz:⁊ de ꝓpinquo mouet ad visionem determinatam.vnde ꝑius apparet visui:vt hic color/cc̄ vt hec albedo.ergo ⁊c.

Ad ꝓma **Ad primū** dicit q̄ nō opz oēm rōnē formatā de aliquo esse ei adequataz.i. exprimere qcqd rei ⁊ rōnis ꝓuenit ipsi rei. Cū.n. ꝓcipio q̄ hō est aial:ista rō est boi inadequata:⁊ ita dum cōcipio q̄ aia est ens.hec rō est aie inadequata:q̄ nō exprimit saltē qcqd rōnis ꝓuenit aie.puta/indiuisionē:⁊ ex hoc contingit q̄ intellectus de re simplici pōt facere plures ꝓceptus nō reducibiles ad quā

Ad scōaz cūq̄z pluralitatem realē. ¶ Ad 2m negat maior. Nulla enī res potest simul esse ens rōnis ⁊ ens reale:⁊ tñ possunt aliq̄ simul distingui distinctione reali ⁊ distinctione rationis. Itē distinctio rōnis/nō solū fundat in ente rōnis:sz ēt in ente reali. Albedo enis ⁊ nigredo rōne distinguunt:distinctio aūt realis solū fundat in ente reali. Ex quibus ꝓz q̄ nō oino ita se hz distinctio rōnis ad ꝺistinctionē realez:

Ad tertiā sicut ens rōnis ad ens reale. ¶ Ad 3m negat maior:que nō est ꝓbata:probatio aūt minoris est quedā cōfirmatio prime ꝓclusionis. ¶ Ad 4m dicit/q̄ non est ad propositum:

Ad q̄rtā quia non loquimur nec querimus de distinctione reali se tenente ex parte cognoscentis:sed ex parte cogniti.

¶ Utrum distinctio rationis sufficiat tollere contradictionem. Questio. XXX.

Queritur 3o. Utrū distinctio rōnis sufficiat ad tollēdā ꝺictionē:⁊ ad hoc q̄ affirmatio ⁊ negatio que de eodem dīr nō ꝺicant. ¶ Et arguit q̄ nō. Primo. Effect⁹ in actu regrit cām in actu. Sed nō ꝺictio est qd effectus in actu.g̃ nō contradictio non pōt esse in actu nisi habeat causam in actu. Sed ante omne opus intellectus affirmatio ⁊ negatio de eodē nō ꝺicūt:⁊ tñ tūc nulla est distinctio rōnis.g̃ distinctio rōnis nō est sufficiēs cā q̄ affirmatio ⁊ negatio de eodē nō ꝺicant. Maior est ꝓbi z° phȳsico ꝛ. ⁊.5.metaphy. Oz aūt affirmatio ⁊ negatio de eodez ante omne opus itellectus nō ꝺicant ꝓbat. Ante oē opus itellectus ens est p̄m ꝓceptibile:⁊ bonū nō est p̄m ꝓceptibile:⁊ tñ ens ⁊ bonū sunt eadē res. Oz aūt tunc nulla sit distinctio rōnis. ꝓbat. q̄ distictio rōnis est ens rōnis. Ens aūt rōnis nō est ante opus itellectus.sed cōsequit actū intelligendi.ergo ⁊c. ¶ Scōo. Id q̄ tollit ꝓtradictionē iter ens ⁊ bonuz p̄cedit oēm actū intellectus. Sz distinctio rationis nō precedit oēm actū intellect⁹.vt ꝓbatū est.g̃ non sufficit ad tollēdā cōtradictionē. Maior ꝓbat:q̄ siue ens ⁊ bonū intelligant siue nō.nulla est ꝺictio inter ens ⁊ bonū. ¶ Tertio. Accipiat aliqua simplex entitas.puta/entitas ⁊ bonitas p̄me cāe:⁊ arguit sic. Ante oē opus itells dī absq̄ ꝺictione q̄ entitas est obm itells:⁊ non volūtatis:⁊ q̄ bonitas est obm volūtatis ⁊ nō itells.ergo causa tollēs hāc ꝺictionē est ante oē opus intellectus. Sz tūc non est distictio rōnis:vt dictū fuit.g̃ ipsa nō est talis cā. ¶ Quarto. Sequit q̄ Soz.nō esset idē sibiipsi:qō est ipole:q̄ quelibet res est sibiipsi cadē. ꝓbat. ꝓtia. Soz.distinguitur rōne a seipso.g̃ si distinctio rōnis sufficit ad tollendaz ꝺictionē:sequit q̄ ista nō ꝺicant. Soz.est idez sibiipsi/⁊ soz. nō est idē sibiipsi. Añs ꝓbat. Extrema cuiuslibet relatiōis sunt distincta. Sed soz.est vtrūqz extremū illius relōnis q̄ dī esse idē sibiipsi.ergo distinguit a seipso ratione.

Cōclo Quarta ratio. **Rñdeo** q̄ distinctio rōnis sufficit ad tollēdā ꝺictionē:⁊ ad ꝺ q̄ affirmatio ⁊ negatio de eodē verificent absq̄ ꝺictiōe. Siue.n.itells ⁊ volūtas sit idē realiter. siue nō.q̄ tñ distiguunt rōne ēt si eēnt eadē res:ideo ista nō ꝺicūt. Intells itelligit. volūtas nō itelligit. ¶ Ad

Rōn⁹ ꝑ⁹ cuius euidētiā sciēdū est ꝑ.q̄ affirmatio ⁊ negatio nō sunt actu nisi p opōnē itells:vt ingt Cōmē⁹. 3. de aia.cō.26.sic dicēs:ꝑdicari aliqd ō aliq̄ sicut affirmatio ⁊ negō/cōpō est p rōnē itells. Cū.n.in re sit aliq̄ idētitas iter ꝑdicatū ⁊ ꝺz. puta/idētitas realis.i.extremoꝝ.q̄ sūt idē realr:ꝺz in se illa idētitas sit ens rōnis:vt cū dī.hō est aial.vel identitas suppositalis:vt cū dī.hō est alb⁹. Nā hō ⁊ albū sūt idez subto: Dāc idētitatē signat itells p notā cōpōnis/formādo ppō, nē affirmatiuā:⁊ sil⁹ formādo ppōnē negatiuā signat ꝑdicatū remoueri a subo. Itē. Affirmatio ⁊ negō sūt dīe diuisiue enūtiatiōis/⁊ ꝓstitutiue spēꝝ ei⁹. Nulla āt dīa est/nisi vbi est spēs p eā ꝓstituta: ꝓpōnes aūt nō sūt in rebus. ꝺz in itellectu:⁊ iō ēt affirmatio ⁊ negō in ipso itellectu sūt:⁊ non in reb⁹. ¶ Sciēdū 2° q̄ affirmatio ⁊ negō nulli ꝓueniunt

Rōn⁹ 2⁹ q̄si duo extrema realia:q̄ vt supra dixit ꝓbs.negō est tñ ens rōnis:⁊ q̄ ꝺictio est relo iter affirmēz ⁊ negōnē.relo āt iter ens reale ⁊ ens rōnis/nō pōt eē realis.sed rōnis tñ:iō ꝺictio est purū ens rōnis. ¶ Sciēdū 3° q̄ duplex est negatio. Nā aliq̄ est p quā remouet aliq̄ ens reale:vt cuz dī hō non est lapis:⁊ hec dī negō realis.nō q̄ in se sit ens reale.ꝺz q̄ id qō p ipsaz negat/est reale. Alia est negō rōnis:⁊ hec est illa p quā remouet ens rōnis. Et q̄ ꝺictio est ens rōnis:iō negatio siue remotio ꝺictiōis,est negatio rōnis.

Rōn⁹ 3⁹

Rōn⁹ 4⁹ Aliquam rē esse pōt intelligi vno triuz modorū. ¶ Sciendū 4° q̄ triplr pōt aliqua res esse. Uno mō tñ in potētia:⁊ sic rosa generanda dicit esse:q̄ est in potentia passiua materie:⁊ in potentia affirmatiua suaꝝ causaꝝ effi

cientiū. Scō dicit aliquid esse in actu cōpleto: sicut Sor. existens actu est. Tertio dicit aliquid esse fundamētaliter: ꝛ sic vīa nullo intellectu cogitante sunt: qz fundamētū vniuersalitatis est: lz ipsa intelligentia vīitatis actu non sit. Et hoc mō distinctio rōnis ꝛ affirmatio ꝛ negatio ꝛ remotio cōtradictionis sunt nullo intellectu intelligēte. ſ. lz actu nihil de re affirmet aut negetur ꝛ nulla sit in re distinctio/tñ ipsa est fundamentū correspondens distinctioni rationum quas de ipsa faceret intellectus: ꝛ correspondēs affirmatio ni ꝛ negationi ꝗbus intellectus aliqd ei attribueret vel ab ea remoueret. ¶ Ex his declarat ꝓpositus. Primo. Affirmatio ꝛ negatio verificant de oppositis absqz ꝓtradictione. Nam hec est vera albedo disgregat visuz ꝛ nigredo nō disgregat. Sed vbi est distinctio rōnis/ibi est aliqua oppositio. ergo affirmatio ꝛ negatio. de his verificabuntur absqz ꝓtradictione. Minor ꝓbat. Vbi est distinctio/ibi est pluralitas: qz nihil distinguit a seipso. cum esse distinctum/sit esse ad aliud. Vbi autem est pluralitas/ibi est oppositio: qz de quolibet illorū pluriū verum est dicere: hoc est hoc ꝛ nō illud: puta Sortes est sortes: ꝛ Sor. nō est Plato. Qō non fit nisi per oppositionē affirmationis ꝛ negationis: qz altera istarū ꝓpositionū est affirmatiua/ꝛ altera negatiua. ergo vbi est distinctio rōnis ibi est oppositio. ¶ Scō. Vbi est distinctio rōnis/ibi est aliqd rei vel rationis cōueniēs vni. ꝛ nō ꝗueniens alteri: aliqn nullo modo essent distincta: lz oino idem. ergo vt sic distincta sunt. verū est dicere/hoc cōuenit isti: ꝛ nō cōuenit illi. puta: qz ens ꝛ vnum distinguunt rōne. ideo vere dicit/qꝫ in rōne vnius claudit indiuisio. ꝛ nō claudit in rōne entis. Nam si qō claudit in vna istarum rōnū clauderet in altera ꝛ ecōtrario. iam nō essent due rationes ꝛ duo cōceptus: sed oino idez. ¶ Tertio. Quecunqz distinguunt grāmaticaliꝫ. distinguunt tñ rōne: quia distinguunt solū in modo significandi. Sed affirmatio ꝛ negatio verificant absqz cōtradictione de his que tñ distinguunt grāmaticaliꝫ. ergo distinctio rōnis sufficit ad tollendā contradictionē. Maior pz. Minor probat. Synonyma distinguunt tñ grāmaticaliꝫ. Sed de synonymis verificant contradictoria. Nam hec est vera. Indumentū est neutri generis: ꝛ vestis nō est neutri generis. ergo ꝛc.

Ad argumenta respondet ꝛ simul dicit ad tria. Primo qꝫ maior est vera. sed negatur minor: qz lz res significate per affirmationē ꝛ negationem ꝗueniant rebus ante omne opus intellectus. ipsa tamē affirmatio ꝛ negatio in esse affirmationis ꝛ negationis nulli cōueniunt in actu nisi per opus intellectus. Dicit scō qꝫ lz actualis distinctio rōnis nulli cōueniat actu ante omne opus intellectus: tñ nō identitas rōnis conuenit actu: nullo intellectu ꝓsiderante. ꝛ ideo huiꝰ nō identitas est sufficiēs causa remotionis ꝓtradictis: qz sicut affirmatio est causa affirmationis: ita negatio est causa negationis: ꝛ per hoc vniformiter rñdet ad illa tria argumēta: qz omni oibus ponit vnū falsum. ſ. qꝫ affirmatio ꝛ negatio ꝗueniunt alicui ante omne opus itellectus. ¶ Ad 4.m negat ꝓma ꝓñtia: qz quelibet res est sibiipsi eadē: ꝛ ideo eius ꝓtradictoria est falsa: q̄ est hec. aliqua res nō est sibiipsi eadē: loquendo de idētitate reali. Si aūt intelligat de identitate rōnis/cōcedo qꝫ aliqua res nō est eadē sibiipsi ꝑm rōnez. ꝛ qꝫ est distincta a se ꝑm rōnē. Dicit scō. qꝫ ista nō ꝓtradicunt. Sor. est idē sibi ipsi: ꝛ sor. non est idē sibiipsi: qz ꝓma est vera de identitate reali. ꝛ scā est vera de identitate rōnis. Nam sor. vt rōnalis/distinguit rōne a se. vt est animal: qz alia est rō a ialis: ꝛ alia est rō rōnalis. ¶ Sed ꝓtra hanc rñsionē arguit ꝓmo. Nullū ens rōnis distinguit realiꝫ a seipso. qz distinctio realis est passio entis realis. ergo nullum ens reale distinguit rōne a seipso: pz ꝓñtia: qz nō minus ens rōnis est idem sibi ipsi q̄ ens reale sit idez sibiipsi. ¶ Scō. Si vna res videbitur pluribus visionibus: lz visiones ille ab inuicē sint distincte: ipsa tamē nō distinguit visione a seipsa. ergo etiā si vna res ꝓcipitur pluribus rōnibus. nō sequit qꝫ ipsa distinguat rōne a seipsa. sed tñ qꝫ ille rōnes sunt distincte. ¶ Ad ꝓm negat ꝓñtia: qz ens rōnis nō est aptū habere multiplex esse reale: sicut ens reale est aptū habere multiplex esse rōnis. Ad ꝓbationē dicit qꝫ lz vtrūqz sit idem sibiipsi: tñ ens reale positū in esse rōnis/pōt esse nō ipsuz: imo est a se distinctum vt positū est in alio esse. ¶ Ad z.m dicit qꝫ res visa uno plici visione/est plures in esse viso: ꝛ iō distinguit a seipsa visibiliꝫ. Nam si vna illarū visionū appelleꝫ. a. ꝛ altera vocetur. b. illa res: vt terminat visionē. a. distinguit in esse visibili a seipsa: vt determinat visionē. b. ista tñ distinctio non est formalis. si ille due visiones sint eiusdē rōnis.

Diuisio impugnatio.

¶ Utrū primū principium inter omnia sit. De quolibet est affirmatio ꝛ negatio vera. Questio. XXXI.

Quaeritur 31°. Utrum istud sit ꝑmū ꝑn.m inter omnia. de quolibet est affirmatio ꝛc. ¶ Et videt qꝫ non. ¶ Primo. prima ꝓncipia ꝓtinēt virtualiꝫ oēm veritatē. Sed istud nō ꝓtinet omnē veritatē. ergo non est ꝑ.m. Maior ꝓbat: qz omnis ꝓpositio vera. nō ꝓma/est resolubilis ad aliam. que est ꝓma inter omnes. Minor ꝓbat. Si hoc ꝓncipiū ꝓtineret virtualiꝫ omnē veritatē: sequit qꝫ cognoscens ipsum/posset nāliter acquirere notitiā cuiuslibet veritatis: ꝛ per ꝓns posset nāliter cognoscere omnia que de deo verificant. ¶ Scō. Omnis ꝓpositio negatiua ꝛ hypothetica ꝛ modalis/hz aliquā affirmatiuā priorez se. vt dī ꝓmo Peri hermenias. Sed hec ꝓpositio est negatiua: quia impossē esse/equipollet huic que est/nō possibile. ergo habz priorē se. ¶ Tertio. hec ꝓpositio. Ens est ens. est prior illa. ergo ipsa nō est ꝓma oium. ꝓñtia pz. Alīs ꝓbat: qz illa. ens est ens. est ps istius. Ois aūt pars est ꝓr toto. ¶ Quarto. Primū ꝑn.m nō pōt ꝓbari aliqn haberet aliqd prius se. lz illa ꝓpositio pōt ꝓbari inductiue sic dicendo. Impossē est sor. esse ꝛ nō esse. ꝛ impossibile est Pla. esse ꝛ nō esse. ergo impossibile est aliqd esse ꝛ nō esse. ¶ Quinto. Primū ꝑn.m nō cōponit ex aliquo termino resolubili in ꝓres ꝓceptus: qz nulla ꝓpositio est maioris simplicitatis/q̄ sint eius termini: sed in illa ꝓpositione ponit iste terminus. Idem/qui est resolubilis in cōceptū absolutū ꝛ relatiuū. g̃ nō est ꝓma.

Primo declarat ꝓpositus. ¶ Quātū ad ꝑm sciendū qꝫ ratio ꝑmi/nō est ꝓprie loquēdo rō relatiua: ita vt ꝑm dicat relatiue ad z.m: sicut prius dicit relatiue ad posterius: lz est ratio negatiua. Illud enim ꝓprie dī ꝑm ante qō nihil est vel simpliꝫ vel in eo ordine in quo tale dī ꝑ.m. ¶ Sciēdum scō qꝫ ratio ꝓncipij est rō relatiua. naz ꝑn.m dī ad id cuius est ꝑn.m. Una autē ꝓpositio dī ꝑn.m alterius: qz ex notitia vnius ꝓpositionis/intellectus causat in se notitiā alterius: sicut ignis mediāte calore causat calorē in aliquo in alio subo. ꝛ ꝓpter hoc dī ꝓmo poste. qꝫ premisse sunt efficiēs causa ꝛclonis: qz notitia ꝑmissarū est ꝑn.m efficiēs quo/notitie ꝛclonū. Dicet igit aliqua ꝓpositio esse ꝑ.m ꝑn.m: qz ante ipsam nō est alia: ꝛ qz ex eius notitia causat notitia cuiuslz alterius: ꝛ ipsa non causat ab aliqua notitia priori cōplexa: ita qꝫ negatio ꝛ relatio sunt de rōne ꝑmi ꝓncipij. ¶ Sciendum 3° qꝫ de rōne huius ꝓme ꝓpōnis sunt tria: vt dicit Phs tex. cō. 8. ꝓmum est qꝫ nō ꝓtingit circa eam errare. Qō probat phs. Circa id qō est notissimum/non ꝓtingit errare: quia error nō est ni-

Prima rō. Scōa rō. Tertia rō. Quarta ratio. Quīta rō. Notabile. Quo sit ꝑmi ꝓncipiū. Rōn.m 1.m Rōn.m 3.m

Ad ꝑmū z.m ꝛ 3.m. Ad ōrā Impugnatur rñsio.

si ex ignorãtia. Sed p̃m p̃n̄m est notissimũ: qz eius notitia est causa cuiuslibet alteri⁹ notitie cõplexe. Primũ aũt in vno quoqz gẽre est maxie tale. ergo ꝛc. Scõz est q̃ p̃m p̃n̄m non est ex suppositiõe. i. q̃ eius veritas nõ est ꝓditionata. sz absoluta: qz verũ est ẽt si nulla alia ꝓpositio sit vera. Tertiuz est q̃ cognoscaꝫ nõ per demr̃ationẽ: qõ pz. Tum qz p̃a p̃na sunt nãlr cognita. Tuz qz ois notitia habita p demr̃ationẽ supponit aliquã notitiã cõplexã pozẽ. Tum qz nulla ꝓpositio imediata est demõstrabilis. primũ aũt p̃m̄ est imediatuz: qz ipso nõ est alia ꝓpositio poz. ¶ Ex bis rñdet ad q̃stuz duab⁹ ꝯclonib⁹: quaꝝ p̃a hec est. Metaphysici est cõsiderare prima p̃na. hanc ꝓbat Cõmẽtator cõm. 8. duplr. primo Metaphysici est ꝓsiderare maxime vera. Sed p̃a p̃na sunt maxie vera. g̃ ꝛc. ¶ Scõo. eiusdẽ est ꝓsiderare p̃a p̃na/cuⁿ est cõsiderare oia entia. Sz metaphysicus est hõ. ergo ꝛc. minor pz. Maior ꝓbaꝫ: qz de nullo ente põt fieri demonstratio nisi p prima p̃na. Et lz alie scie vtanꝫ primis pncipys: nõ tñ vtunꝫ eis in sua vlitate. sed tñ ꝓtracte. Geometer. n. nõ dicit simplr q̃ ipole sit idẽ sil esse ꝛ nõ esse. sed q̃ ipole est lineã esse simetrã alteri ꝛ nõ simetrã. ꝛ Arithmeticus q̃ ipole est eundẽ numerũ esse parẽ ꝛ nõ parẽ. ¶ Scõa conclusio. Nec ꝓpositio. ipole est idẽ sil esse ꝛ nõ esse est primuz p̃m̄ simplr: ꝛ pbaꝫ primo tex. cõ. 9. in p̃o. vbi sic dicit ꝑbs. Idẽ. n. sil esse ꝛ nõ esse eadẽ ꝛ ẽm idẽ ipole. Dixerat autem cõmẽto. 8. se determinaturũ qõ esset primũ p̃n̄m simplr: qz de hoc ingrit: vt pz per tres qõnes suprapositas. Nullũ autez aliud posuit/nisi istud. ¶ Scõo. qz Cõmẽtator cõmẽ. 9. dicit q̃ hoc p̃n̄m est p̃m ꝛ manifesti⁹ oi ꝓpõne: ꝛ q̃ nullus decipiꝫ in eo: ꝛ q̃ nulla est demonstratio nisi ꝓcedẽdo istã ꝓpositionẽ. ¶ Tertio. pbaꝫ rõne: id est primũ simplr a q̃ nõ quertiꝫ subsistẽdi ꝓnia: sed istud est hõ. ergo ꝛc. pbaꝫ minor. qz si aliqua ꝓpositio est vera: opz hoc esse verũ: lz non ecõtra. g̃ scõa pars añtis pz. prima pbaꝫ: qz si aliqua ꝓpositio esset cuius veritas nõ depẽderet ab hoc p̃o: maxime esset ista: ens est ens: qz ipsa cõponiꝫ ex primis terminis: ꝛ est affirmatiua: ꝛ in ea idẽ p̃dicaꝫ de seipsa: sed p̃m p̃n̄m põt esse vez dato q̃ ista nõ sit vera. Qõ pbaꝫ: si per ipole nihil esset in rez nã nec posset esse: adhuc ista ꝓpositio est vera. Impossibile est sil idem esse ꝛ nõ esse. ꝛ tamen ista est falsa: ens est ens: siue existens est existens. ergo ꝛc.

Placituz quorũdaz **Ad argumenta** rñdet. Ad p̃m dicit q̃ aliqui ꝓ illã rõnẽ ꝓcesserunt/q̃ prima p̃na nõ ꝓtinent virtualr oẽm veritatẽ: qz primũ p̃n̄m cõponiꝫ ex terminis cõibus: ꝛ ideo ꝓtinet virtualr solũ notitiã passionũ cõiuz. Mihi tamen videt alr dõm. Naz primũ p̃n̄m cõtinet virtualr oẽm notitiã quã cõtinẽt eius termini. Cõstituitur aũt ex terminis cõissimis. s. ex ente. Ens autẽ ꝓtinet virtualr notitiã cuiuslibet ꝓprietatis sue ꝛ suorũ inferiorũ: quasi qs pfectissime cognoscit nãm entis: sicut eã cognoscit solus deus: cognoscit ẽt oẽs gradus ꝛ perfectiones oiuz entiũ tam eoꝝ que sunt: q̃ eoꝝ que possunt esse. Qz aũt intellect⁹ noster ex notitia primi pncipy /nõ possit nãlr acgrere quãlz notitiã. Ideo est. qz nõ perfecte cognoscit nãm entis/significatã per terminos ex q̃bus cõponiꝫ primũ p̃n̄m. ¶ Ad ẓm dicit primo: q̃ lz omnẽ negatiuã falsaz/precedat aliqua affirmatiua vera: ꝛ oẽm hypotheticã pcedat cathegorica: ꝛ oẽm modalẽ pcedat aliqua de inesse. tamen ꝓpositionẽ negatiuã veraz/necessaria ꝛ eminẽtissima veritate: ꝛ similr modalem ꝛ hypotheticã hõ nõ opz q̃ aliqua affirmatiua vel de inesse vel cathegorica precedat. ¶ Sed hec rñsio videbiꝫ falsa: qz vt habeꝫ primo Peri hermenias affirmatio ꝛ negatio sunt differẽtie essentiales enũtiationis: quarũ affirmatio est per se prior negatione. ¶ Et ideo alr dicit q̃ hec ꝓpositio/põt duplr ꝓsiderari. Uno mõ vt est vera: ꝛ sic nulla eã precedit in veritate. Alio modo vt est negatiua: ꝛ sic hz aliã priorẽ. ¶ Sed nec iste modus loquẽdi est ꝓueniẽs: qz sequiꝫ q̃ ipsa nõ est prior simplr. Nã illa que est affirmatiua ꝛ vera simul erit ea prior: ꝛ ideo datur ẓa. ¶ Rñdeo/q̃ hec ꝓpositio est affirmatiua: equipollet enim isti. Necesse est idẽ nõ sil esse ꝛ nõ esse. ¶ Ad ẓm pz ex dictis in qõne: ꝛ ꝑter hoc dr q̃ ista. Ens est ens: nõ ꝓtinet foꝛalr in illo p̃o/ ꝛ dato adhuc q̃ ꝓtineret ꝛ eẽt prior in gẽre cãe mãlis. idest tanq̃ pars eius: nõ tñ est prior simplr: qz illud est ꝑfectiue ꝛ formalr. ¶ Ad 4ᵐ negaꝫ minor: qz illa inductio nõ est ꝓprie pbatio: qz intellect⁹ magis adheret huic p̃o q̃ ꝑ positionib⁹ ex quib⁹ deducit: sed tñ est quedã illatio a posteriori: qõ pz. Ois enim vlis in mã necessaria/est per prius vera q̃ eius singularis: sicut q̃ ois hõ est aial q̃ Sor. sit aial. Esse aũt ꝛ nõ esse ꝓueniunt cuilibet necessario sub disiunctione: ꝛ ideo illa est per ꝑius vera. Impossibile est idẽ ens esse ꝛ nõ esse. q̃ illa: ipole est sor. esse ꝛ non esse. ¶ Ad 5ᵐ negaꝫ maior: sed sufficit q̃ primũ p̃n̄m nõ sit resolubile in aliquã priorẽ ꝓpositionẽ/a qua dependeat veritas ꝛ euidẽtia ipsius. Et preterea dr q̃ in ea ponunꝫ termini irresolubiles: lz ponaꝫ etiã aliqs resolubilis. Nã egpollet isti. Impossibile est idẽ ens esse simul ens ꝛ non ens: nec ly idem. est ꝓprie subiectũ: sed est determinatio subiecti.

¶ Utrũ ad cognoscẽdũ euidẽter p̃m p̃n̄m cõplexũ/sit necesse per sensuz apprehẽdere extrema. Questio. XXXII.

Queritur ẓo. Utrum ad habẽdã euidentez notitiã primi pncipy cõplexi necesse sit per sensuz apprehẽdi extrema ipsi⁹. Et arguit q̃ non. ¶ Primo. Si euidẽtia primi pncipy requirit necessario aliquã notitiã in sensu: sequiꝫ q̃ dependet ab aliqua causa extrinseca. Sz hoc est falsuz. ergo ꝯntia pz: qz notitia sensitiua est extranea ab itellectiua. Falsitas ꝯsequẽtis ꝓbaꝫ. qz ꝑbs. 6° ethic. dicit q̃ in hoc distinguiꝫ euidẽtia pncipy /ab euidẽtia ꝯclonis: qz euidentia ꝯclonis hz cãm extrinsecã. Euidentia vo pncipy hz tñ causaz intrinsecã. Et cõfirmaꝫ: qz Lynconiensis dicit posterioꝝ. q̃ ꝓpositio per se nota nõ hz causaz extraneam: sed bñ intrancã. primũ aũt p̃n̄m est ꝓpositio per se nota. g̃ ꝛc. ¶ Scõo. Posita cã totali ꝛ sufficienti ꝛ necessaria alicuius effectus: ponit effectus oi alio circũscripto. Sz causa totalis ꝛ sufficiens ꝛ nẽcia veritatis primi pncipy /est cõpositio terminoꝝ in intellectu vel apprehẽsio eoꝝ ergo posita tali cõpositione ꝛ apprehensione hz intellectus notitiã pncipy circũscripta omni alia notitia. ¶ Tertio. Si stante apprehẽsione terminoꝝ primi pncipy ꝛ eoꝝ cõpositione/intellectus nõ cognoscit imediate euidẽtẽ veritatez ipsius: sequiꝫ q̃ erunt in itellectu due notitie virtualr repugnantes. Sz hoc est impossibile: qz sicut cũ albedine non põt stare id qõ repugnat albedini: ita nec id qõ est causa eius qõ repugnat albedini. Consequẽtia ꝓbaꝫ. Aut enim posita notitia istoꝝ terminorũ/totũ/ꝛ pars/ꝛ eoꝝ cõpositione. habeꝫ notitia/q̃ hoc cõplexũ est verũ. Omne totũ est maius sua parte/aut non. Si sic: habeꝫ pncipale ꝓpositũ. Si non. ergo cum illa apprehẽsione totiꝰ ꝛ partis/põt stare opio q̃ totum non sit maius sua pte. Sed huic opinioni virtualr repugnat illa notitia terminoꝝ: qz ipsa est causa necessaria notitie euidẽtis. que opponiꝫ opinioni. ergo ꝛc. ¶ Quarto. notitia certissima nõ depẽdet ab ea que est minus certa. Sed notitia intellectiua pser tim primi pncipy /est certior sensitiua. ergo ab ea non depẽdet. Probatur maior. primo sic. Intellectio causatur tñ ab itellectu ꝛ a specie/siue ab obiecto ꝓut relucet in ipsa spe intelligibili. Sed notitia sensitiua non est intellectus nec spes. ergo ꝛc. ¶ Scõo. 8. physicoruz textu ꝛ cõmento ẓz. ponitur duplex potentia. scilz essentialis ꝛ accidentalis: ꝛ assignaꝫ talis differẽtia inter eas: qz qõ est in potẽtia essentiali indiget motore. vt reducaꝫ in actũ: qõ vo est

Cõclo q̃sito rñsiua.

Cõclo 2ª.

Repulsio solonis.

Solutio ꝓpria.

Ad tertiã

Ad q̃rtã

Ad q̃ntã.

Ꝓma rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ.

Quarta ratio.

Doctoris opinio,

Ad scõaz

Refellit rñsio.

Solutio alia.

tñ in potẽtia accidentali nõ indiget motore:ſz ſeipſo exit in actũ:ſicut ẽt exprẽſſe dr̃.3.de aia.tex.r cõmẽto.8. Sz intellectus habẽs ſpeciẽz obiecti/eſt in potentia accidentali r non eſſentiali:vt ibidem dicit̃.ergo non indiget aliquo extrinſeco ad hoc q intelligat.

Mõn^m p^m Aliqd requiri ad aliquẽ eſſectũ eſt 3^r.

Reſpondeo r premitto aliqua que faciũt ad notitiã preſentis qõnis.Primũ eſt q aliqd eſſe neceſſario regſituz ad aliquẽ effectũ/põt eſſe tribus modis.Primo:qr hz per ſe cauſalitatẽ ſup ipſuz/vere r pro prie attingẽdo effectũ pductũ:r ſic calor pductus in ligno ab igne regrit neceſſario calorez in igne. Scõo:qr lz nihil faciat ad eſſe effect^m:eſt tñ cã ſine qua agẽs nõ poſſet agere: r ſic approximatio regrit neceſſario in oi agẽte nãli:quia agẽs nãle nõ põt agere in paſſuz niſi ſit ei approximatuz:r tñ approximatio cũ ſit relatio nõ eſt forma actiua. Tertio: qr vnius ad alterũ eſt neceſſaria cõnexio:r ſic ſubz nõ põt eſſe ſine ppria paſſiõe. ¶ Premitto ſcõo.q duplex eſt notitia in intellectu.vna dr̃ ſpẽs itelligibilis cauſata a phantaſmate r repreſentatiua gdditatis obi:r hec eſt pma notitia.quã hz itell's:r ante hoc notitiã itell's eſt in potẽtia eſſentiali:vt dr̃.8.phy.tex.cõ.32. Alia eſt notitia ſequẽs hoc ſpẽz/ repreſentantẽ obm in ſe r abſtractiue/per ſeparationẽ ab oi alio.

Mõn^m 2^m Notitia intellc 2^r.

Mõn^m 3^m

¶ Premitto 3° q itell's ex potẽtia eſſentiali factus in actu/põt cauſare in ſe nõ ſolũ actualẽ itellectionez.ſz ẽt habitualẽ.i.aliquas ſpẽs.Nã intell's hñs ſpẽz hois r ſpẽm riſibilitatis/põt intelligere hoiem eſſe riſibilẽ. Hanc aũt intellectionẽ nõ elicit p ſpẽz hois:qr ipſa nõ repreſentat riſibilitatẽ:nec per ſpẽm riſibilitatis:qr ipſa nõ repſentat hominis gdditatẽ.g̃ per ſpẽm repſentantẽ totã cõplexionez. huiꝰ aũt ſpẽz nullũ phantaſma põt cauſaſſe:qr nullũ phãtaſma repñtat illa duo.g̃ ſolus intell's cã in ſe pduxit. Cõfirmat̃:qr imaginatiua cauſat in ſe nouã ſpẽm.puta/montis aurei.ergo multo magis hoc põt itellect^m:huiꝰ aũt ſpẽs ſemp format in ſe intell's dum cõponit eos terminos ſimplices/quos nunc̃ ante cõpoſuerat.

Mõn^m 4^m 5^m nõn^m.

¶ Premitto 4° q in hac qõne eſt ſermo tñ de aia vnita mãe:r non de aia poſt ſui ſeparationẽ. ¶ Premitto 5° q notitia ſenſitiua eſt duplex.ſ.interior r exterior. De exteriori nõ eſt queſtio ad preſens.ſz de interiori/cuius eſt notitia quã habz phãtaſia aut virtus cogitatiua/que due imediate deſeruiunt intellectui.

Pria concluſio.

Quibus pmiſſis hec eſt pma ꝛclo. ¶ Notitia pmi pncipij ſiue accipiat̃ p actuali itellectione ſiue pro ſpe repſentãte ipſaz cõplexionẽ nõ depẽdet tanc̃ a cã aliqd faciẽte ad eẽ hoc notitie ab aliqua notitia ſenſitiua. Probat̃ ꝛclo.qr ois actio imanẽs eſt ſubiectiue in quolz eius pn° elicitiuo.cũ tales opationes nõ recipiant̃ in paſſuz.ſz nulla itellectio eſt ſubiectiue in aliq notitia ſenſitiua.g̃ nulla notitia ſenſitiua eſt elicitiua itellectionis.

Impugnat p^a cõcluſio 3^r.

¶ Ctra hãc ꝛclonẽ arguit̃ pmo. Id a quo aliud depẽdet eẽntialr/hz aliquã cauſalitatẽ ſup ipz.Sz itellectio depẽdet eẽntialr a notitia ſenſitiua.g̃ ꝛc. maior pz.Minor pbat̃:formare ppones r diſcurrere ex vno in aliud/ſunt in tẽpore:qr habẽt ſucceſſionẽ.g̃ depẽdẽt eſſentialr ab aliquo exiſte in tẽpore.Sz iſtud exiſs in tẽpore/nõ eſt ſuba aie itellectiue.cũ ipſa ſit eterna.r tẽpori non ſubiaceat:nec eſt ſimplex apprehẽſio itell's:qr ipſa fit in inſtanti.g̃ eſt notitia ſenſitiua. ¶ Scõo.Ubi in aliqua actione cõcurrũt agẽs vle r particulare,nõ põt agens vle exire in actũ:niſi ẽt agens pticulare actu opet̃.Sz itell's eſt agẽs vle:r notitia ſenſitiua eſt agens pticulare.g̃ ꝛc. ¶ Tertio. Si notitia ſenſitiua nõ agit ad itellectionẽ:ſequit̃ q leſo organo phãtaſie poſſit intell's habẽs terminos ſimplices formare pmũ pn^m:qr poſita ſufficiẽti cã poſſe eſt poni effectuz: ſed leſo organo phãtaſie nõ põt intell's formare aliquã p poſitionẽ:vt experiẽtia docet.g̃ ꝛc. ¶ Ad p^m negat̃ minor. Ad pbationẽ ꝛcedit̃ añs. Nã lz ſimplex apphẽſio gdditatis fiat ſubito:tñ cõpoſitio r diſcurſus fiunt in tẽpore:ſz negat̃ pñtia.Sufficit.n.q hꝰ opationes.q̃ ſic in tẽpore fiunt. pſupponant fuiſſe in aia alias opationes ſucceſſiuas.ſine quibus iſte nunc̃ fuiſſent. Huiꝰ aũt ſunt actus phãtaſie r cogitatiue virtutis/circa aliqꝰ ſenſibile ſingulare:ita q iſte intellectiones nõ eẽnt/niſi ille fuiſſent.Sz ex hoc nõ ſequit̃ q iſte ab illis eſſentialr depẽdeãt:ſz tñ q vna aliã pſupponit neceſſario.Qualr aũt verũ ſit opões itell's eſſe ſubito aut in tẽpore patebit 9° huj^us.in illa.q.21.que incipit.potentie rõnales. ¶ Ad 2^m negat̃ minor. Nã intell's eſt agẽs vle reſpectu itellectiõis:qr oẽm itellectionẽ efficit:agẽs xo particulare eſt ſpẽs itelligibilis/qua elicit intellectionẽ.Nã iõ ſpẽs nõ eſt agẽs vle:ſz pticulare.qr nulla ſpẽs eſt elicitiua oium itellectionũ. ¶ Ad 3^m negat̃ pñtia.q enim leſo organo phãtaſie/nõ poſſit itell's formare ppones.nõ eſt ex hoc q notitia ſenſitiua ꝛcurrat:vt pn^m:ſz qr nec̃io coexigit̃:ſic ẽt agẽs nãle ſufficiẽs/nõ hz ſuã actionẽ niſi ſit approximatum paſſo. ¶ Scõa ꝛclo. Neceſſe eſt dũ intell's format p^m pn^m aliquã notitiã eſſe actu in imaginatione vel in virtute cogitatiua:ita q hꝰ notitia ſenſitiua eſt cã ſine q̃ nõ. Probat̃.Primo arguẽs phꝰs.3.de aia.tex.cõ.20.ſic dicit.Intellectus paſſibilis eſt corruptibilis/r ſine B nihil itelligit aia. Ubi p intellectũ paſſibilẽ ſiue paſſiuũ exponit Cõmẽtator r cõiter alij vim cogitatiuã/a qua fm errorez Auerrois hz hõ q ſit formalr hõ.g̃ ſine cogitatiua nihil actu intelligit aia. ¶ Scõo:qr textu cõ.29.ſic dicit.delectatio r cõtriſtatio ſunt actio mediãte ſenſibili.Ubi exponens Cõmẽtator dicit:q cõtriſtatio r delectatio ſunt actio aie mediãte virtute ſenſibili.Sz delectatio nõ põt eẽ in volũtate niſi itellectus actu apprehẽdat bonũ.g̃ talis apprehẽſio nõ põt eẽ niſi mediãte virtute ſenſibili. ¶ Tertio.qr textu cõmẽ.30. dicit phꝰ q ſine phãtaſmate nequaq̃ itelligit aia.Et idez replicat tex.cõmẽ.31.in fine. ¶ Quarto.qr Cõmẽtator.3. de aia cõmẽ.30.dicit q itellecta vlia/colligata ſunt cũ imaginibus r corrupta p corruptionẽ eaz. Et multa alia inueniunt̃ ſepe apud p̃dictos phos:a qb^9 clare habet̃ q nulla actualis notitia põt eſſe in itellectu niſi actu phãtaſia phantaſiet̃.aut vis cogitatiua actu cogitet.Qõ gdez põt eſſe dupl'r.Uno mõ in acqſitione ſpẽi intelligibilis:opz enim q tũc phãtaſia ſit in actu.Alio mõ dum itellectus vtit̃ ſpe ad eliciẽdũ itellectionẽ:qr intellectus ſpe vti nõ põt/niſi moueat phantaſiaz aut cogitatiuã ad ſpeculandũ r cogitãduz de aliquo indiuiduo ſenſibili r materiali.

Nota.

Nota.

Ad rationes in oppoſitũ reſpondet̃.Ad p^m negat̃ pñtia:qr aliud eſt.Ab aliquo depẽdere.r aliud eſt ipſuz nec̃io coexigere.actio.n.agentis nãlis: vt dictũ eſt.nõ depẽdet ab approximatione:r tñ eã neceſſario exigit.Dr̃ ſcõo q ſi ẽt ꝛcedat̃ pñtia:auctoritas phi non facit ad ppoſitũ.Ipſe.n.intendit ſolũ hoc/q notitia ꝛcluſionis depẽdet ab aliquo.qõ nõ eſt formalr incluſuz in cõcluſione. Notitia xo ppoſitionis depẽdet tñ ex notitia terminorũ/qui termini pſtituunt: ipſaz ppoſitionẽ:r eſt ſenſus/ q notitia ꝛcluſionis depẽdet ab aliqua notitia itellectiua: que eſt extrinſeca notitie ꝛclusionis. Notitia xo ppoſitionis nõ depẽdet ab aliqua notitia intellectiua/que ſit extrinſeca ppoſitioni:ſed ex hoc non ſequit̃ q nõ poſſit depẽdere ab aliqua alia notitia extrinſeca:puta a ſenſitiua. Et p hoc pz ad confirmationẽ. ¶ Ad 2^m negat̃ maior:ſed preter ea requirit̃ etiã cã ſine qua nõ:ſicut dictũ eſt:de approximatione. Notitia aũt ſenſitiua eſt cauſa ſine qua non:reſpectu cuiuſlibet intellectiones. ¶ Ad 3^m dicit̃ /q ſtante in intellectu notitia terminorũ põt intell's formare ppoſitionez:ſed hoc nõ põt/niſi aliqua virtus ſenſitiua ſit in actu.Et ſi nulla talis ſit in actu:intell's nulla ſpe poterit vti.Exiſtente aũt virtute ſenſitiua in actu/ſi intell's formet primũ pncipium/

Ad pmi

Ad 2^m

Ad 3^m

Diſſutio obiorz.

habebit

habebit euidẽtẽ eius notitiã ⁊ nõ habebit opionem. Dico ⁊° q nõ est impole id qõ alteri ⁊tualr repugnat/eẽ simul cũ eo. Forma enĩz aque virtualr repugnat calori: qz hz virtutẽ ꝓducere frigiditatẽ. ⁊ tñ pót simul stare cuz calore: vt pz in aqua calida. ¶ Ad 4m dicitur q nõ est ad ꝓpositũ: quia nõ dico q actualis notitia itellectiua dependeat a sensitiua: lz eam requirat. Utrum ℞o sensitiua sit certior itellectiua vel econtra est alterius speculationis.

Ad ārtã

¶ Utrum p̄a p̄n̄a/sint nobis nãlr nota. Qõ. XXXIII.

Poria rõ.

Ueritur 33°. Utr̃ ꝑma ꝓncipia sint nobis nãlr nota: ⁊ videtur q nõ ¶ Primo. Illud qõ cõuenit alicui nãlr. inest ei ꝑ se. Sz notitia ꝑmorũ ꝓncipiorũz nõ inest itellectui per se. ergo nec naturalr. Maior pz. qz id qõ ꝑ accidẽs ꝓuenit alicui/non cõuenit ei nisi ꝑ cãm extrinsecã: ⁊ per ꝓns nõ ꝓuenit ei ex nã sua/cuz nã sit p̄nm itrinsecum. Minor ꝓbatur. Quicqd ꝓuenit ꝑ se anime humane/cõuenit cuilibet aie: qz cõuenit ei inquãtũ talis. Sz notitia ꝑmorũ ꝓncipiorũ nõ inest cuilibet aie: vt pz in pueris. qui nondũ habẽt vsuz rõnis. ergo ⁊ c̃.

Scõa rõ.

¶ 2°. Quicqd cognoscitur a nobis/aut est cognitũ per inuẽtionẽ/aut ꝑ doctrinã. ergo notitia ꝑmorũ ꝓncipiorũ est per inuẽtionẽ/aut per doctrinaz: ⁊ ꝑ ꝓns nõ inest naturalr. Utraqz ꝓntia pz.

Tertia rõ

Ans est ꝓbi 2° libro Elenchorũ. capi. 11°. ¶ 3°. Si hꝫ notitia inesset nobis naturalr: aut inesset nobis in actu. aut in potẽtia: sed nõ in actu. quia itellectus a ꝓncipio sui/nullam actu notitiã habet. Nec sufficit dicere q in potẽtia: qz etiã notitia cõclusionũ inest intellectui potentialr: ⁊ sic nõ diceretur aliqꝺ ꝓprium primis principys.

Notãduz Nãle alicui ee est 2r.

Respondeo. Et ꝑmo diceꝯ ad quesitũ. Scõo declarabiꝯ qũo ꝑ° cognoscanꝯ. ¶ Quã tũ ad ꝑmũ ꝑmitto q duplr pót dici aliqd eẽ naturale alteri. Uno modo qz vel ptinet intrinsece ad nãm eius. vel qz inseparabilr. ⁊ per se cõcomitaꝯ eius nãm: ⁊ sz istũ modũ diceret q aia itellectiua/⁊ eius potẽtie conueniũt homini naturalr: ⁊ q grauitas naturalr cõuenit corpori graui: ga nulla mẽsura assignari pót i q̃ corpus graue sit/⁊ nõ hẽat grauitatẽ. Alio modo dr aliqd naturale alteri. nõ qz semp ⁊ inseparabilr insit ei. sed qz hz in se sufficiẽs ꝓncipium ad hoc q ei insit: nec ad hoc idiget motore extrinseco: ⁊ hꝫ modo diceret q motus deorsum/est nãlis corpori graui: nõ q semp actu moueaꝯ (nã aliquãdo gescit deorsum: ⁊ aliqñ violẽter detineꝯ sursum) sed qz hz in se sufficiẽs nãle p̄nm talis motus. s. grauitatẽ: ⁊ ꝑm hoc rñdetur ad quesitũ duabus ꝓnibus quaꝝ ꝑma hec est. ¶ Notitia ꝑmorũ ꝓncipiorũz non inest nobis naturalr ꝑmo modo. hec ꝯclusio ꝑmo ꝓbatur rõne primo facta arguẽdo supius. ¶ 2°. ad idẽ sic arguiꝯ. In quocũq; est sufficiẽs cã alicui° effectus. ⁊ agens de necessitate nãe. ibi necessario actu est talis effect°. Sed si notitia ꝑmorũ ꝓncipiorũ inesset homini naturalr. inesset ⁊ sufficiẽs cã ⁊ agẽs necessariũ respectu notitie ꝓnuz. ergo notitia ꝓnuz inesset nobis naturalr: ⁊ sic redibit opio ꝓlatonis: ⁊ vanũ erit adiscere: que oĩa sunt falsa. Maior hui° rõnis nota est ex terminis. Nã q aliquis effect° actu non sit. cõtingit solũ ꝓp duo. s. vel qz eius cã non est semp actu agẽs: lz in ei° potestate est agere ⁊ nõ agere: vel qz si semp actu agit. Nõ tñ est sufficiẽs ad hunc effectũ. Minor ꝓbatur. Nã notitia ꝓnis est effectiue ab itellectu agẽte ⁊ a phãtasmate ⁊ a notitia ꝓncipiorũ: ita q nulla istarũ cãrum ꝑcise accepta/est sufficiens ad causandã notitiã ꝓnis: sed ex oĩbus his itelligatur vna sufficiẽs causa: nec apparet quid aliud regratur. Qz ℞o agant de necessitate nature satis pz: ⁊ declaratũ fuit 3° de anima. ¶ Diceꝯ sorte q notitia primorũ ꝓncipiorũ nõ est pticularis. sed tñ vlis cã notitie cõclusionũ. Et ideo lz notitia ꝓncipiorũ insit nobis naturalr: qz tñ notitia ꝑmissarũ. que sunt ꝓxima cã huius ꝓnis. non inest nobis naturalr. ideo nõ segtur. si notitia ꝑmorũ ꝓncipiorũ inest nobis naturalr. q habeam° naturalr sufficiẽtẽ cãm notitie ꝓnum: ⁊ hoc ideo: qz a causa vlti nõ ꝓcedit effectus pticularis. nisi mediãte cã pticulari. ¶ Sz 2. Lõstat q est deuenire ad aliquã ꝓnem/que imediate ꝯcluditur ex primis ꝓncipys. Alioquin iter ꝑma ꝓncipia ⁊ aliquã ꝓnez signatã/essent infinite cause medie: ergo saltẽ notitia ꝓnis: que sic imediate sequitur ex ꝓncipys inerit nobis naturaliter. Et cuz notitia huius ꝓnis sit imediata causa alterius. sequit q ẽt illa erit naturalr nota. Et sic successiue de oĩb° ꝯcludeꝯ. ¶ 3°. Ad idẽ est text° ꝓbi dicẽtis. z. de aia. cõ. 5. ⁊ 6° q intellꝰ a ꝓncipio sui nullũ hz habituz/nec est aliquo modo in actu ꝑmo siue 2°. Eẽt aũt in actu ꝑmo. si haberet nãlr notitiã ꝑmorũ ꝓncipiorũ. cũ talis notitia sit qdã habitus. ¶ 2a ꝓ. Notitia ꝑmorũ ꝓncipiorũ est hoi nãlis 2° modo. Nec enim est dĩa inter ꝓnes ⁊ ꝓncipia: q postq̃ itellꝰ formauit in se aliqꝺ ꝑmũ p̄nm: naturale lumen intellꝰ agẽtis sufficit ad hoc. q itellectus pollis hꝫ ꝓncipio assẽtiat: nec ad hoc indiget aliqua alia ꝓpositione. Qõ ideo est: qz hꝫ ꝓncipia ex seipsis sunt euidẽtia itellectui. i. quia veritas ipsorũ ex tali lumine naturali apparet intellectui. Ad hoc aũt q itellꝰ assẽtiat alicui ꝓni/nõ sufficit naturale lumen itellectus. sed ꝑter hoc regritur aliquid extrinsecuz. ⁊ hoc est notitia ꝓncipiorũ/que facit ꝓnem apparere itellectui eẽ verã: hꝫ aũt notitia ꝓncipiorũ nõ est homini naturalis: vt pz per ꝑmã ꝓnem. Unde sic arguiꝯ formalr. Ad hoc q itellectus assẽtiat ꝑmis ꝓncipys/sufficit naturale lumen itellectus. ergo talis assensus est nãlis. Tenet ꝓntia: qz ꝓncipiũ huius assensus naturale est: sicut ẽt grauitas que est graui nãlis/sufficit ad hoc q graue moueaꝯ deorsum: ideo ex hoc cõcludiꝯ q motus deorsuz est corpori graui nãlis. ¶ 2° stante apprehẽsione ꝓncipiorũ nõ põt itellꝰ eis dissentire: lz nẽcio eis assentit. cũ eorũ veritas ex se sit euidẽs. ergo hꝫ assensus est naturalis. Et sic pz primum.

Formaltrõ ꝓ ꝯclone.

Quantum ad 2m constat q notitia ꝓncipiorũ habetur originalr ex sensu. Nã sensibilia ꝑmo mouẽt sensuz particularẽ ⁊ exinde phantasiã: phantasia ℞o mouet itellectũ causando in eo spẽm itelligibilẽ: sicut in 3° de anima. diffuse est declaratũ. Intellectus itaq; habẽs in se spẽm subiecti ⁊ spẽm ꝑdicati: puta spẽm toti° ⁊ spẽm partis/formar hanc ꝓpositionẽ. Omne totũ est maius sua parte. Et qz hec ꝓpositio est ꝓncipiũ/quo cognoscuntur ꝓnes ex eo deducte. Ideo a quibusdam dubitatur. Utrũ idẽ sit formale ꝓncipiũ quo itellectus adheret huic ꝓncipio/⁊ ꝓni. ¶ Ad qõ quidã rñdent q sic. quia eadẽ est euidẽtia ꝓncipy ⁊ cõclusionis. Nã ꝑticipat euidẽtiã ꝓncipy: ⁊ ideo per eãdez euidẽtiã vtiq; adheret: lz hec euidẽtia ꝑ prius ꝓueniat ꝓn° q̃ ꝓni. ¶ Sz hic modus dicẽdi apte falsus est. Nam euidẽtia nihil aliud est/q̃ apparentia. Apparẽtia aũt est relatio. cuz dicatur ad aliud. Naz omne apparẽs est alteri apparens. Luz igitur relationes plurificentur/plurificatis fundamẽtis. ⁊ plurificatis subtis. Opz q alia sit apparẽtia qua ꝓncipiũ est apparẽs itellectui/ab ea qua ꝯclusio est apparẽs: sicut si lumẽ ⁊ color causant sui similitudies in oculo. alia est apparẽtia ⁊ ꝑsentia luminis a ꝑsentia coloris. Et tñ color nõ est pñs nisi ꝓp lumẽ: quia nunq̃ causasset sui similitudinez nisi lumẽ illuminãs diaphanũ esset ꝑsens oculo. Ita in ꝓposito/ꝯclusio nõ eẽt apparens itellectui nisi ꝓncipiũ eẽt apparẽs: ⁊ tñ aliud est apparentia hui° ab apparẽtia illius. ¶ ℞. Ad quo itellꝰ assentit ꝓni vel ꝓncipio est forma itellectus: sed apparentia qua ꝓncipiũ ⁊ cõclusio apparẽt itellectui/nõ sunt in itellectu. sed in ipsa ꝯclusione ⁊ in ipso ꝓncipio: qz relatio ibi est vbi est suũ fundamẽtũ. ergo ⁊c̃. ¶ ℞. Relatio nõ est p̄nm

Mõ ẽ idez formale ꝓncipiũ quo itellꝰ assentit ꝓn° ⁊ cõcloni. Impug.

opationis vt p3 ex 5° phȳsi.tex.cō.10.ergo apparentia siue euidētia non est p̄n^m formale quo intellis assentit.Et ī dicēdū est q3 spēs itelligibilis est/qua intellis operat̄:cū per eam formal̄r sit in actu.Et q2 alia est spēs rep̄sentās p̄n^m: ⁊ alia est spēs rep̄sentās p̄nez:op3 vt id quo formal̄r assentit p̄ncipio sit distinctū ab eo quo assentit ꝯclusioni.

Ad p̄mū Ad scōm **Ad primum** in oppositū rñsuz est.Nā illa ratio ꝯcludit ꝑ p̄ma ꝑne.¶Ad z^m negatur añs.Nec auctoritas ·Phi vl̄r itelligēda est:sz ad bonū sensum:q3 ois ꝓpositio dubia ⁊ postea scita a nobis/cognoscitur vel per inuētionē vel per doctrinā.Constat autē q3 p̄ma p̄ncipia nō sūt ꝑnes dubie:imo certissime.¶Ad z^m dī q3 notitia p̄ncipiorum̄ eo modo quo nālis est,pōt dici eē nobis i actu:q2.s.sufficiēs cā talis notitie inest nobis nāl̄r. Uel al̄r dici pōt/q3 est naturalis nobis in potētia.al̄r tñ q̄ notitia conclusionuz:q2 notitia p̄ncipiorū est naturalis potentia ꝓxima.⁊ notitia cōclusionum potētia remota:cum nō possit reduci in actum/nisi per aliaz notitiam priorem: que est ipsa notitia principiorum.

¶Expliciunt questiones quarti metaphysice.

¶Incipiunt questiones sup quintū metaphysice.

¶Textus cōmenti primi.

¶Principium dicitur aliud quidem ⁊c̄.

¶In hoc loco ponit ·Phūs multiplicitatē significatiōis terminorū:quos cōsiderat/⁊ hoc ꝓuenienter:vt inquit Cōmē. cō.1.q2 in alys sciētys dum soluit aliqua q uestio:simul et distinguunt termini eius si sint distinguēdi.Metaphysicus aūt de oībus considerat:⁊ sicut eius subm dicit multipliciter:vt dictū fuit in p̄ncipio quarti:ita et ea que ꝓsequuntur ens.In oībus aūt analogis reliqua analogata ⁊c̄.ducūtur ad vnū primū:sicut oīa sana ad sanitatē:ideo debuit in hac sciētia fieri spālis tractatus de diſtōne hoc analogorū:⁊ reducere oīa ad vnū.·Primo autē distinguit de bis q̄ ptinent ad causas.Scōo de bis que ptinēt ad subm ⁊ partes ei°:ibi(vnum)Tertio de bis que ptinent ad passiones partiū subiecti ibi(perfectū.)Quātū ad primū queritur.

¶Utrum principium ⁊ causa distinguant̄ fm suas rationes formales. Questio.I.

Prima rō. **Ueritur** ꝑ.Utrū p̄ncipiū ⁊ causa distinguant̄ fm suas rōnes formales.¶Et vī q3 nō.·Primo.Quicqd est de rōne p̄ncipy.est et de rōne cause.g̃ nō distinguunt formal̄r:ꝓntia p3.Añs ꝓbatur.De rōne p̄ncipy est ordo ⁊ ꝑioritas ad principiatū.Sed nihil plus claudit in rōne cause nisi ordo ⁊ ꝑioritas ad effectū.q2 non apparet quid sit illud.ergo ⁊c̄.¶2°.Si distinguunt/hoc nō est nisi q2 vnū est superius ad aliud.s.principi ad cām.Sed hoc est falsum.ergo ⁊c̄.q2 oē p̄ncipiatū est effectus.ergo oē p̄ncipium est cā:ꝓntia p3.Añs ꝓbatur.Oē principiatū est factuz a p̄n°:ergo est effectus eius.¶3°.·Principiū ⁊ cā sunt idē ꝙuertibil̄r:ergo p̄n^m nō est cōius q̄ causa:ꝓna p3.Añs babetur a ·Pho 4.°hui°.tex.cō.3.qui dicit:q3 ita ens ⁊ vnū sunt idem cōuertibiliter:sicut principium ⁊ causa.

Scōa rō

Tertia rō

Respondeo. ·Primo declarabit̄ que sit ratio p̄ncipy:⁊ postea dicetur ad quesitum.

¶Oītū ad p̄mū dicit̄ q3 aligd claudit̄ i formali rōne p̄ncipy:⁊ aliquid eaz antecedit ⁊ eaz ꝓsequitur.¶·Principiū enim est relatiuū fm dici:⁊ per ꝓns significat rē absolutaz sub respectu.respectus aūt cōplens formalē rationē principy/est relatio ordinis ad id cui° est principiū:ita q3 preter illaz rem absolutā/nihil aliud dicit formal̄r:nisi ordinem. Sed q2 ordo p̄supponit distinctionē eoz que ordinata sunt cum nulla res ad seipsam ordinet̄:ideo distinctio p̄ncipy ab eo cuius est p̄ncipiū p̄supponit̄ formali rationi p̄ncipy lz hoc nomē p̄n^m nō significet ipsam distinctionez.¶Ad rōnē ·Xo principy ꝓsequitur relatio ꝑioritatis ad id cuius est p̄n^m.nec hȝ relatio ꝓsequitur ipsam absolute.sed solum in determinata natura:nec icluditur in formali rōne p̄ncipy:q3 sic ꝓbatur.¶·Possibile est itelligere aligd eē p̄ncipiū alterius:nō itellecta relatione ꝑioris ⁊ posterioris.ergo hȝ relatio nō est de formali rōne p̄ncipy:p3 ꝓntia.q2 nulla res pōt itelligi absq̄ his que sūt de formali rōne ipsi°. Añs ꝓbatur.·Pole est itelligere q3.a.sit principiū.b.cōmunicans ei eādemmet numero entitatē quā hz:⁊ distinctam ab eo solū per relationē ꝓducentis ⁊ ꝓducti.Sz isto posito.a.nō eēt ꝑius.b.ergo pole est.q3.a.itelligat̄ eē p̄ncipiū b.lz nō itelligatur esse ꝑius.b.Maior ꝓbatur.Nā lz iste casus nō sit polis naturalr:pole tñ est q3 apprehēdatur sic esse.Nā in nutritiōe forma nutriti cōicatur nutrimēto eadem numero:⁊ sicut hoc ita est de facto:ita pole est q3 apprehendat̄ mām nutriti eādez numero cōicari nutrimento:⁊ q3 nutritū remaneat distinctū a nutrimēto.Et sil̄r pōt apphēdi q3 sic ignis giians cōicat eādē naturaz specificaz genito:ita ēt q3 cōmunicet eādez nūero:⁊ sic apprehendet̄ esse p̄ncipiū eius:⁊ nō esse distinctū ab eo per entitatem absolutā nec esse ꝑius eo.Minor ꝓbatur.Si.a.est ꝑius.b. aut est ꝑius quo ad aligd absolutū.Aut quo ad relationē. Sed nō est ꝑius:quo ad absolutū nec quo ad relationez. ergo nullo modo.Maior p3:q2 ponit̄ q3 in.a.nihil sit nisi suba absoluta ⁊ relatio.Minor ꝓbat̄.Et ꝑmo q3 non quo ad absolutū:q2 nulla res est ꝑior seipsa.Sed oē absolutū:q3 est in.a.est in.b.ergo nullū absolutū.a.est ꝑius absoluto.b.Oz ēt nō sit ꝑius quo ad relonem/,ꝓbatur:relatiua sunt simul natura ⁊ intellectu:ergo vnū nō est ꝑius altero.Et sic p3 q3 relatio ꝑioritatis nō est de formali rōne p̄ncipy:ꝓsequitur tñ ipsam in aliqua determinata natura.s.in ea in qua p̄n^m ⁊ id q3 est a p̄ncipio distinguunt̄ fm suam suam.¶Sed ꝫ hanc determinationē arguit̄ q3 cū simultate nāe inter duas relones stet relatio ꝑioris ⁊ posterioris.·Prio sic.ꝑius iquātū ꝑius/dicit̄ relatiue ad posteri°.ergo aliquid relatiuū inquātum hȝ est ꝑius suo correlatiuo:maior ⁊ minor p3 ex se.¶z°.Causa inquātū cā/est ꝑior effectu.At lz inquātuz.reduplicat relationē cause ad effectum: q2 cā vt causa dicitur relatiue.ergo relatiuū inquātum hȝ/pōt esse ꝑius correlatiuo.¶Ad p̄mū dicit̄ q3 ꝑius ⁊ posterius possunt accipi ⁊ pro relonibus ⁊ pro fundamentis relonuz.Si accipiat̄ pro relonibus ꝑioritatis ⁊ posterioritatis:negat̄ maior.Si pro fundamētis:negat̄ minor:q2 fundamētū ꝑioritatis nō est formal̄r ipsa ꝑioritas:nec ē relatiuū:nisi vt stat sub ꝑioritate:⁊ vt sic nō est ꝑius posterior:vt stat sub relone posterioritatis:q2 in vno nō pōt eē ꝑioritas,nisi simul in altero sit posterioritas.¶Ad z^m negat̄ minor:⁊ dicit̄ q3 ly inquātuz.reduplicat absolutum cause:⁊ actionē qua ꝓducit effectū.Ad ꝓbationez dicit̄/q3 accipiēdo cām pro eo pro quo supponit iste termin° eam. ⁊ nō pro oī eo qō significat:nō dicit relationē:sz rē absolutā.·Pōt tñ al̄r dici q3 maior est falsa.Naz lz id qō est cā/sit ꝑius effectu.tñ causa inquantū causa/nō est ꝑior effectu.

Prima rō.

Secūda rō

Tertia rō

Quis sit p̄ncipiū rō

Prima

Secūm

Ordom̄ tipl̄r di.

¶Pz igitur q3 formalis ratio principy dicit ordinē:⁊ iō vbicūq3 est ordo vnius ad alterū ibi est p̄ncipium.Est aūt ordo partiū in magnitudine:q2 de ratione magnitudinis est habere situm.Situs aūt est ordo partiū:ideo in oi magnitudine est aliquid qō dicit̄ principiū eius:⁊ sic punct° est p̄ncipiū linee.Sed bñ verū est/q3 ordo inter punctū ⁊ lineā nō est ordo realis:q2 punctus ⁊ linea.cū nō sint duo extrema real̄r distincta.nō possunt inter se habere relonē

realē.

realē. Est ēt ordo in durationibus: sicut vna pars temporis est principium alterius. Est ēt ordo in ꝓductione rerū: & sic cor: qz est ꝑma pars animalis que gīatur: dicit eē ꝓncipiū aliarū partiū: dicitur autē cor esse primū qō gīatur. qz aial distinguit a nō aiali motu & sensu. A corde aūt deriuat virtus motiua ad alias partes: qz cor semp mouetur. Et sil'r in corde radicant oēs sensus: lz perficiātur in cerebro. Prius autē est id a quo res habet esse radicalr q̄ id a quo hz esse tm̄ ꝓfectiue. Est ēt ordo in disciplinis: & sic ꝑmisse dicūtur principia ꝑnis. Est ēt ordo in politicis: & sic princeps dicit principiū ciuitatis. & multi alij sunt modi: quibus vna res est ꝓncipiū alteri⁹: sed oēs reducunt ad vnū ꝑmū principiū: qō est prima cā/efficiēs & finalis oium. ¶ His declaratis. Respondet ad qōnem hac vnica ꝓclusione. Causa & ꝓncipiū distinguunt formalr. ꝓbatur. ¶ Ea distinguūtur formaliter: quorū vnū addit aliquid sup rōnē alterius. Sz cā addit sup rōnē ꝓncipij: g. maior pz. Minor ꝓbat. Nā ordo ad effectū/est de rōne cause: sed ꝑter hoc ēt relatio priorita tis est de rōne ipsius. Qō ꝓbatur. Omne principiū alteri⁹/ distincti a se fm̄ subam/est ꝑius eo. Sed ois cā est prin⁹ alteri⁹. cū nihil sit cā sui: & est distincta ab effectu fm̄ subam. Tuz qz cā est ad cui⁹ esse segtur aliud. Tuz qz suba cuiuslibet effectus est dependēs a cā. g nō est suba ipsius cāe. cuz nulla res dependeat a seipa. g ois cā est prior effectu. ¶ z°. Punct⁹ est ꝑn⁹ linee. sed nō est cā linee. ergo aliqd est ꝑn⁹ quod non est causa: maior patet. Minor ꝓbatur. Si punctus esset causa linee. maxime diceretur causa materialis eius tāq̄ ps. Sed hoc est falsuz: qz vt demonstrat. 6° phy. tex. cō. 6. nullū ꝓtinuū cōponit ex idiuisibilib⁹. Sil'r mane est ꝑn⁹ diei & nō causa: & termin⁹ a quo motus est ꝑn⁹ motus: nō tm̄ est eius cā. Scdo. ꝓbatur aucte Cōmē. 5° meta. cō. 4° causa est minor ꝓncipio: ꝑn⁹ aūt est q̄si vltius causa.

Ad argumenta rñdetur. Ad ꝑmuz dī negando maiorē: qz vt ꝓbatū fuit. relatio prioris est de rōne cause: & ꝑter hoc ēt est de rōne ipsi⁹ influxus ad effectū: qz ois causa aliqd influit effectui in suo genere causalitatis. ¶ Ad z^m negatur minor. Ad ꝓbationez negat ꝓnitia: qz effectus est adequatū correlatiuū cause: ꝓncipiatū aūt nō est adequatū correlatiuū ꝓncipy: sz tale correlatiuū est hoc qō dico/ens a ꝓncipio. Nullū aūt tale dī ꝓncipiatū nisi sit aliquo modo distinctū fm̄ subam a suo ꝓncipio. ¶ Ad 3^m negatur añs. Ad ꝓbationē dī: primo q̄ ꝓbs illud posuit gratia exēpli. Exēpla aūt ponim⁹ nō q̄ semp ita sit. Dī z° q̄ ꝓbs accipit ꝓncipiū/nō in sua vltate. sed cōtracte ꝓut principiū dicit relatiue solum ad principiatū. Naz sicut oē principiatū est effectus: ita q̄cqd est principium tm̄ principiati est causa.

Textus cōmenti secundi.

¶ Causa ꝙo dicitur vno quidem modo.

¶ Hoc loco declarat q̄t modis dī cā/assignās 4^or gīa cārz. Et h ꝓsideratio de causis/alr ptinet ad meta^cum/q̄ ad nālē: qz nāl ꝓsiderat de eis: vt sūt ꝑn⁹ent/ nāl p motū: meta^ca ꝙo vt sūt ptes entis. & vt dāt eē effectui/circūscribēdo motū. Rō. n. dātis eē/est ꝑor rōne mouētis: & iō agit de eis: vt cōcurrunt simplr ad esse effectus: circa quā partē de vna quaq̄ earum queritur quo ad ipsius causalitatez.

¶ Utrū finis moueat voluntatē metaphorice. Qō. II.

Queritur vtrū causalitas finis constat in mouere voluntatez metaphorice: vt ipsa volūtas moueat se effectiue ad volēduz siue ad intēdēduz finē. Et videt ꝑmo q̄ nō. ¶ Quicqd hz causaz effectiuā/hz cāz finalē. Sz intētio finis/nō hz cām finalē. ergo nō est effectiue a volūtate. Maior pz. qz oē agens agit ꝓpter finē. Minor ꝓbat. Quicqd depēdet a fine. depēdet ab intētione finis. Sz itētio que est actus volūtatis nō depēdet ab intētione finis. ergo nō depēdet a fine. Minor pz: qz sequeret ꝓcessus in infinitū in itētionibus. ¶ z°. Id qō icluditur i rōne factiua cuiuslibet agētis/nō pōt esse effectus ei⁹: qz qōlibet tale est prius effectu: sicut & ipsa cā agēs. Sed intētio finis iclu dit in rōne factiua cuiuslibet agētis: qz de rōne cuiuslibet est agere ꝓpter finē: ergo intētio finis nō est effect⁹ ipsius agētis. ¶ 3°. Segtur q̄ cā finalis nō esset ꝑma causa. Sz hoc est falsuz: cū sit cā causarū. vt dī z° phy. tex. cō. 31. ꝙntia ꝓbatur. Illa cā cuius causalitas ꝑsupponit aliquē effectū iaz ꝓductū/nō est prima cā. Sz oñsio boni facta itellectui causato/ꝑsupponit itellectū iaz esse ꝓductū ab alio effectiue: ergo ista metaphorica motio boni siue finis ꝑsupponit aliquē effectū esse ꝓductū. ¶ 4°. Ex hoc segtur q̄ sit dare aliquē effectū qui nō habeat aliquā cām finalē. Sed h est ipole. ergo ꝛc. ꝙntia ꝓbatur. Id qō ꝑcedit oēm causalitatē cause finalis nō hz cām finalē. Sz ipsa volūtas que mouetur a fine ꝑcedit illaz motionē metaphoricā siue causalitatē finis: ergo segtur q̄ ipse nō habeat cām finalem. ¶ 5°. Nulli cause cōuenit causalitas nisi respectu sui effectus sz agēs nō ē effect⁹ finis: sed solū ea q̄ ordinant ad finē sunt effect⁹ eius: ergo causalitas finis non est respectu agētis.

Respondeo q̄ causalitas finis: ꝙsistit in metaphorica motione volūtatis. ¶ Ad cuius euidētiā sciēdū est/q̄ lz non oē agēs habeat voluntatē: cuiusmodi sunt agētia naturalia. opz tm̄ oia hꝰ agētia moueri & dirigi in fines suos ab aliquo agēte volūtario: & per ꝙns lz finis nō moueat voluntatē agētis ꝓximi. qz ipsaz nō hz. mouet tm̄ illud agens voluntariū/a quo dirigunt hꝰ agentia ꝓxima. ¶ Sciēdum est z°. q̄ aliud est mouere ꝓprie & realr: aliud ꝙo est mouere aliqd metaphorice. Mouere enim est ꝓprie efficere & causare aliquid in moto: siue tale causatū sit motus siue forma siue qcquid aliud: & hoc cōuenit tm̄ cause efficiēti. Unde ēt appellat causa: vñ ꝓncipiū motus: vt dicit in hoc 5°. metaphy. tex. cō. z. Mouere aūt metaphorice est nihil in alio causare: sed esse id/ꝓpter qō/siue cuius gratia/aliqō agens agit. Tale enim dī mouere metaphorice: qz videt quodā modo trahere ad se voluntatē agētis: & hoc modo finis mouet. Unde. S. d. p^a p^e: q. 9. arti. p. dicit q̄ volūtas mouet ꝓprie itellectū effectiue. Intellectus aūt mouet volūtatez metaphorice: qz mouet per modū finis/oñendo ei bonū. ¶ Sciēduz 3°. q̄ finis añq̄ in actu sit vel actu habeat ab agēte/ꝓpter ipm̄/est in itellectu agētis: qz apꝓbenſuz est: & est in volūtate per amorē: qz ab ipa volitū & amatū est: sz hoc aliter reperit in deo q̄ in nobis qz apꝓbēsio & amor & ipse finis ꝓpter quē deus agit/nō sunt res a deo distincte realr. sed tm̄ rōne: in nobis aūt realiter distinguunt: sed tm̄ in oibus his est motio metaphorica: qz ēt diuina bonitas. ꝓpter quā deus agit/dicit mouere voluntatē dei. ¶ Ex hoc ꝓbatur q̄ volūtas finis sit mouere metaphorice. Primo. Esse finē/est esse id cuius gratia aliquid fit. siue aliqd amatur. Sed esse id cui⁹ gratia est eē mouētē metaphorice. ergo ꝛc. Maior est Phi ꝑmo metaphysice. ergo ꝛc. Maior est Phi primo metaphy. t. z° de aia & z° phy. si. t. 5. metaphysi. tex. cō. z. Probat minor. Esse cuius gratia/est esse amatū & esse mouētē ad amorē alioꝛ. Nihil. n. est aliō dicē amo. b. ꝓp. a. nisi. a. mouet me ad amādum. b. Quero aūt quō accipit ly mouere: nō quidē realr. qz hoc est ꝓprium cause agentis: ergo accipit ꝙo mouere metaphorice. ¶ z° ꝓbatur ex cōi vsu loquēdi. Nā cōmuniter dī/q̄ finis mouet agētē. Sed nō realr. ergo metaphorice. ¶ 3°. Cum dicit/q̄ deus amat se ꝓp bonitatem suam tāq̄ ꝓpter finē. certū est/q̄ diuina bonitas nullā dat appetibilitatē deo (Nō eni eius cēntia est amabilioz ex bonita-

Quinta rō.

Sexta rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Quinta rō

Conclo Notāduz

Dis actio est a volūtate.

Quid mouere ꝓprie & qd metaphorice.

Ad rōnez ꝑmā.

Ad scdaz

Ad tertiā

Intentio Phi.

Cap. 2. d. 34. t. 25.

Prima rō.

Probat intētum.

In phc°. t. cō. 35.

Nōn^m 3^m

te cꝫ sit ex se) ḡ nō vī ex hoc aliud significari / nisi ꝙ bonitas mouet metaphorice volūtatē ad amorē ipsi⁹ eēntie.

Ad quo rūdam. **Quidam** tñ moti rōnibus supapositis dicūt ꝙ causalitas finis nō ꝓsistit in hꝭ motiōe metaphorica: sed in hoc / qō aliquid habeat bonitatē ⁊ appetibilitatē in ord ine ad ipm. Sanitas enim ideo dī finis medicine. qr medicina ꝑter bonitatē ⁊ appetibilitatē quā habet ex natura sna. ⁊ ex aliqua qualitate sibi itrinseca: puta / quia est dulcis vel hꝭ: hꝫ etiā appetibilitatē quādā: eoꝫ ꝙ ipaꝫ pōt acgri sanitas. Qō pꝫ: qr si a medicina auferat dulcedo: ⁊ per ꝓns illa ꝑma appetibilitas / adhuc pōt remanere zᵒ. qr adhuc ipa pōt eē appetibilis ꝓp sanitatē. iste modus dicēdi scientific⁹ est ⁊ nō facile iprobabil: lꝫ ꝑm⁹ magis videatur hīi ex. S. D. vt dcm fuit. Et iō ad argᵗᵃ in oppᵐ rndet.

Ad ꝑmā **Ad primum** negatur minor. Ad probationē dicitur ꝙ oē dependens a fine dependet ab intētione finis. nisi sit ipsamet intētio: sicut ēt omne ꝓductū est ꝓductū aliqua ꝓductiōe / nisi sit ipsamet ꝓductio.

Ad scām ¶ Ad zᵐ negatur minor: qr nulla actio siue operatio pōt esse ꝑncipiū formale quo agēs agit. vt ꝓbabitur qōne sequēti. Et lꝫ agere ꝓpter finē / ꝓueniat ꝑ se cuilibet agenti. tāc̄ necessario ꝓns ipm agens. nō tñ est de formali ⁊ itrinseca rōne ipsius agētis: qr itelligibile est aliquid esse agēs. ⁊ tñ nullū finē intēdere: puta / si in rerū nā eēt tñ ignis (nā itelligibile est ꝙ ita sit. cuꝫ nulla ꝓdictionē iplicet formaliter) tunc ignis eēt agēs: ⁊ tñ nulla eēt intētio finis.

Ad tertiū ¶ Ad 3ᵐ negaī ꝓntia. Ad ꝓbationē dī: ꝙ finis dī esse ꝑma cā: nō ꝙ repugnet aliquē finē ꝑsupponere aliquē effectū ꝓductū a cā agente que sit prior isto fine: sed qr est deuenire ad ꝑmū agens. ⁊ vltimū finē: cui lꝫ ꝓueniat causalitas effectiua ⁊ finalis. causalitas tñ finalis prius fm rōnez ei ꝓuenit. Et idē dōm est de vnoquoc̄ / cui hec duo ꝓueniūt. Prius enī diuina bonitas mouet voluntatē dei / c̄ deus ꝓducat effectiue aliquē suū effectū. Et sīlr volūtas nostra prius mouetur a fine / c̄ ipa moueat aliquid effectiue.

In ātia ¶ Et si dicaī: ꝙ motio volūtatis a fine / ꝑsupponit apꝓbensionē finis ab intellectu. volūtas aūt mouet effectiue intellectuꝫ / iperando ei apꝓbensionē. ḡ volūtas ꝓus mouet effectiue: c̄ mouea / tur a fine.

Impugnatur ꝓ⁹ rñsio ad tertium. ¶ Rñdetur. ꝙ volūtas nō est ꝓprie effectiua illius apprehensionis: sed intell⁹ est qui eā efficit. ¶ Cōtra ꝑncipalē rñsionē arguīt. Prius fm rōnē / intell⁹ dei mouetur ab eēntia ei⁹ / c̄ volūtas a bonitate. Sed motio intell⁹ ab obiecto / est fm modū cause efficiētis (lꝫ in deo nihil sit vere efficiēs) ḡ saltē fm rōnē causalitas efficiētis est prior causalitate finis. ¶ Rñdeo ꝙ intell⁹ dei non mouetur ab eēntia eius effectiue: qr inter tale mouēs ⁊ motuꝫ requirīt realis distinctio. Bonitas aūt mouet voluntatē metaphorice: ⁊ ideo saluaī ibi vera causalitas finis. ⁊ nō causalitas efficiētis. Ex quo pꝫ ꝙ causalitas finis est ꝑor q̄libet alia. Nec est verū ꝙ eēntia moueat itellectū fm rōnem. qr mouere effectiue est mouere realiter: ⁊ non fm rōnem.

Ad q̄rtā ¶ Ad 4ᵐ negaī ꝓntia. Ad ꝓbationē dī: ꝙ volūtas añc̄ moueatur a fine actu est: ⁊ ꝓ tūc nullū hꝫ finem. ꝓpter quē ipsa actu opereī. hꝫ tñ finē ꝓpter quē ipsa ab alio ꝓducta est: ⁊ ideo nō ꝑcedit oēm causalitatē finis: qr nō ꝑcedit illā qua finis mouit voluntatē illius cause / a qua voluntas ꝓducta

Ad 5ᵐ est. ¶ Ad 5ᵐ dī: ꝙ agēs vtic̄ nō ordinatur ad finē: lꝫ bene actio agētis ad ipꝫ ordiaī. Ad sanitatē. n. ordiaī nō tñ medicina. lꝫ ēt ꝓparatio ei⁹. Cālitas ḡ finis est cā opōnis agētis: ⁊ ꝑ ꝓns ēt coꝛ q̄ ab agēte fiūt ꝓp finē ꝓndū. Et qr actio agēti / ꝓor ē istis: iō cālitas / finis / ꝑ respicit actionē agenits.

Cap. vbi supra. ¶ Utrū finis sit cā fm eē qō hꝫ extra. Qō. III.

Pria rō. **Queritur** 3ᵒ. Utruꝫ ista causalitas ꝓueniat fini fm esse qō hꝫ in reꝛ natura. Et vī ꝙ sic. ¶ Primo. Dis causa duꝫ causat / realiter est: ḡ finis dum causat realr est. ꝓntia pꝫ. Añs ꝓbatur Tum qr causalitas est relō realis: ergo regrit suuꝫ fundam esse. Tuꝫ qr esse effectū / est esse reale: ergo esse cām / est esse reale. ¶ zᵒ. qr finis vt causat / hꝫ rōnē optimi. Sed eē optimū ꝓuenit fini. vt est in re. ⁊ nō vt est in intētiōe: ḡ causat. Scda rō, vt est in re extra. Maior est ꝓbi. z. phꝫsi. tex. cō. 31. Minor ꝓbatur: qr esse reale / est nobile⁹ eē intētionali. Tertia rō ¶ 3ᵒ. qr Cōmētator. 12. metaphꝫsi. cō. 36. dicit: ꝙ forma balnei ad extra mouet vt finis: ⁊ vt est in itellectu / est agēs desideriū ⁊ motū: ḡ fm ipm causalitas finis cōuenit rei: vt est ad extra. Quarta ratio. ¶ 4ᵒ. Scōm illud dī finis habere suā causalitatē. per cuius priuationē dī aligd esse frustra (qr vt dī zᵒ phꝫ. tex. cō. 62. illud est frustra: qō nō ꝓsequīt finē) Sꝫ dī esse frustra ex ꝑuatione finis ad extra. ⁊ nō ex priuatione ei⁹ in intentione: qr agēs semꝑ hꝫ finē in itētione. ḡ ⁊c. Quinta rō ¶ 5ᵒ. Nullū ens in potētia / tñ hꝫ causalitatē respectu eius qō est: qr vt dī. z. phꝫsi. tex. cō. 37. effectus in actu regrit cāz in actu: sed ipse finis: puta / sanitas / ꝓpter quā accipīt medicina / est tñ in potētia: ḡ nullā hꝫ causalitatē. ¶ Dicet forte. ꝙ lꝫ finis nō habeat esse in se. pōt tñ esse apprehensuꝫ. ¶ Sꝫ ꝺ. Nulli cōuenit causalitas ꝑut hꝫ esse diminutū ⁊ itētionale. sed habere eē apprehensuꝫ. est habere esse intentionale. ḡ fini vt est apprehensus nō ꝓuenit causalitas. Sexta rō ¶ 6ᵒ. Finis est effectus eoꝝ que sunt ad finē. Naꝫ medicina est cā efficiēs sanitatis: ḡ finis nō est causa earū: pꝫ ꝓntia: qr segī ꝙ idē eēt dependēs a seipso. Nā ois effect⁹ depēdet a causa. Si ergo medicina est effectus sanitatis / dependet a sanitate: ⁊ si medicina est causa sanitatis: sanitas dependet a medicina. Sic arguīt. Medicina depēdet a sanitate: ⁊ sanitas depēdet a medicina: ḡ depēdet a se: sicut si. b. dependet ab. a. ⁊. c. dependet. a. b. sequitur ꝙ. c. depēdeat ab. a.

Conclo **Respondeo** ꝙ causalitas finis ꝓuenit rei que dicitur finis / nō quantū ad esse qō hꝫ extra. sed qō hꝫ in aīa. Sed ꝑmitto ꝙ duplex pōt esse finis ꝓpter quē agēs agit. Aligs enī est finis iam exīs / cui⁹ grā ⁊ amore agēs operaī: nō qdcꝫ. vt hunc finē ꝓducat. qr iaꝫ est: sed qr ipm amat. ꝓp se ⁊ amore amicitie: ⁊ iō ꝓp ipm. i. ex eius amore multa operaī. Alius est finis actu nō exīs: sed tñ potētia: ꝓpter quē ꝓducendū agēs agit: sicut agentia nālia agunt ꝓpter formā ꝓducendā: ⁊ medicus medetur. vt causet sanitatez. Finī ꝑmo modo dicto / pōt ꝓuenire causalitas effectiua ⁊ causalitas finalis: zᵒ aūt / conuenit tñ causalitas finalis. Duplex ē finis, ꝓpter quem vt agēs agit.

Ad ōnes ¶ Dis ꝑmissis ꝓbatur ꝓclusio ꝑmissa. Primo. Causalitas finis nunc̄ est in actu: nisi dum causalitas agentis actu est: id est nisi dum agens actu causat. Sed quando finis est ꝓduct⁹ in eē. agens nō causat actu. ergo tunc finis nō hꝫ actu suā causalitatē. Maior ꝓbatur. qr causa in actu ⁊ effectus in actu sunt simul: vt dī. 5. huius. Sꝫ causalitas efficiētis est effect⁹ causalitatis finis: vt dicitur in eodez loco: ergo ⁊c. Minor ēt pꝫ de se: qr ꝑsente termino motus cessat actio. vt dī. zᵒ de gīatione. ¶ zᵒ. Finis nūc̄ hꝫ causalitatē suā. nisi dum est id cuius grā aligd fit. Sꝫ dum est actu in re / nō est id cuius gratia aligd fit. ergo nō hꝫ causalitatē. Maior pꝫ ex rōne ipsius finis. Minor ꝓbatur. Dum enim aligd fit grā ꝓsequēde sanitatis / nōdū sanitas est ⁊ c̄ ꝑimū est / statim desinit gc̄ fieri grā ipsi⁹ ꝓsequēde. Finis aūt ꝑmo modo dictus lꝫ ꝑexistat his que ꝓpter ipm amātur: hoc tñ accidit ei inquātū est finis: lꝫ cōueniat ei necessario. inquātum est efficiēs ⁊ rōne ꝓprietatis sue nature. Si enim per impole bonitas dei nō esset. ⁊ esset possibilis esse: adhuc deus posset multa ꝓducē ꝓpter eā. tāc̄ ꝓpter finē. Ad ōnes ¶ 3ᵒ. Impole est ꝙ aligd: inquātuꝫ est effectus / habeat causalitatē finis: qr inquātuꝫ est finis siue cā finalis habet rōnem principy. ⁊ non vltimi. cum ois cā. inquātum hꝫ sit principiū. Sed finis: vt est in reruꝫ natura: puta /

ra:puta/ſanitas iam exñs/eſt effectus medici ⁊ medicine ⁊ operationū:que facte ſunt ꝓpter ſanitatē aſſequendā:ergo ſanitas exiſtēs/non hz ſuam cauſalitatē. ¶ 4°. Cauſalitas finis ꝑcedit natura cauſalitatē agētis.que eſt ab illa. Sed cauſalitas agentis eſt ꝓior fine:vt eſt in re extra.ergo fini vt eſt in re non conuenit cauſalitas.

Ad ꝓmū **Ad primum** in oppoſituz dī:q̄ finis dum cauſat eſt realiter nō quidē in ſe:ſed in aia. Nam hunc duplicē modū eſſendi:ponit Cōmentator.12. metaphy.cō.36.⁊ vtrūq; eſt reale:q̄ res nō dicit ee in itel lectu.aut voluntate.niſi rōne ſpeciei vel amoris:ſpēs autē rei in intellectu:⁊ amor quo volūtas amat/ſunt accidētia: ⁊ per ꝓñs ens reale. Finis igit. vt hz tale eſſe reale.cōuenit cauſalitas:nō ad hunc ſenſum q̄ ipſa ſpēs finis vel amor moueat voluntatē metaphorice(nā illa cū exiſtant ſi quid mouēt.mouent realr)ſed ipſe finis vt hñs tale eſſe.eſt qui mouet. Et q̄ cālitas dicit relationē.ideo fini.vt ſic exiſtēti ꝓuenit relo realis. Dis eniz relatio cauſe ad effectū eſt rea lis. ¶ Ad arḡm ſi accipiat ee realr in ſe:negat añs. ¶ Ad ꝑmā ꝓbationē dictū eſt q̄ rei.vt hz eſſe reale in aia/cōue nire pōt relo realis. Et ſi dicat. In quo fundat hec relo di co q̄ fundat in illo eſſe/q̄ finis hz in aia. Illud aūt ee nō fundat hanc relonez ꝓ ſe.ſed ꝓ fine qui ꝓducet:⁊ ideo ipm non dicit finis.ſed id q̄ ꝓducet dī finis:⁊ pōt denominari acctu cā ex illa reali relone. ¶ Ad 2am ꝓbationez añtis negat ꝓñtia:q̄ eſſe effectū dicit ee termini realis ꝓ ductionis a cauſa agēte:⁊ ſicut nihil eſt agēs.niſi ſit in rer nā.ita nec eſt effect⁹. ¶ Ad 2m negat minor. Sanitas eniz vt hz eſſe in aia/hz eſſe ſpūale ⁊ imāle:ſed quia aliq̄ finis habet nobilius eſſe in ſe q̄z in aia:puta/dum aligs agit pp deū. Ideo alr rñdetur/q̄ ee optimū eſt de rōne finis:quia bonū ⁊ finis idē ſunt. Maiorē ēt bonitatē ſemp hz finis. vt ſic/q̄z ea que ordinantur ad finē:ſed iſta bonitas ꝓuenit rei.que eſt finis.⁊ nō itellectioni eius. Luz ergo ſic arguit. Finis vt cauſat/eſt optimū:dico q̄ hec ꝓpoſitio falſa eſt de virtute ſermonis:q̄ ly vt:reduplicat cām ꝑdicati. Ex re latione aūt cauſalitatis/nō ꝓuenit alicui q̄ ſit qd optimū: ſed cōuenit ei ex nā ſua. Debet g̃ ſic itelligi. Finis eſt optimum.ideſt id cuius gr̃a aliquid fit eſt optimū.i.eſt nā que da potes eſſe:que dum erit actu/maiorē habebit bonitatē q̄z fuerit bonitas eoꝝ.que ad ipſaz ordinabant. ¶ Ad 3m dī:q̄ Cōmē.ſic itelligit. Forma balnei ad extra mouet vt finis.q̄ eſt res pp quā quis operat:ſed iſta cauſalitas ſiue motio metaphorica/nō pōt ei cōuenire niſi ꝼm q̄ illa forª ad extra ſtat ſub eſſe ſuiipſius vt eſt in aia. Et cuz dī q̄ eſt agēs deſideriū:hoc nō dz itelligi.quaſi q̄ deſideriū balnei ſit effectiue ab appꝛhenſione balnei:imo eſt effectiue a vo luntate:ſed bene verum eſt q̄ volūtas nō pōt efficere niſi ꝓſuppoſita illa appꝛehēſione:ad quē ſenſuz.lz ipꝛopꝛie dī cauſa agēs deſideriū. ¶ Ad 4m negat maior. Ad ꝓbatio nē negat ꝓñtia. Naz illud dī fruſtra q̄ non ꝓſequit rem: cui rei ꝓius ꝓueniebat cālitas finis. ꝼm ee eius in anima. ¶ Ad 5m dī:q̄ rñſio data eſt bona. Ad ipꝛobationē dī/q̄ eſſe q̄ habet finis nōdum ꝓductus in itellectu ⁊ volunta te.non eſt eē diminutū.⁊ intētionale.i.eſſe rōnis.ſed eſt ee reale ⁊ ſpūale/q̄ eſt ee nobili mō:⁊ ideo fini:vt hz tale ee/ pōt cōuenire cālitas. ¶ Ad 6m negat ꝓñtia. Quia finis vt hz eſſe in ſua actuali exiſtētia/eſt effect⁹ eoꝝ que ſunt ad fi nē.⁊ nō cā.q̄ vt ſic eſt poſterior. Finis aūt vt hz ee amatū ⁊ appꝛehenſuz eſt cauſa eoꝝ que ſunt ad finē:⁊ vt ſic non eſt effectus. Nec ſegtur q̄ ſit dependēs a ſe:q̄ q̄ñ tertiū nō dependet eo modo a 2°.ſicut 2m a ꝓmo.nō op3 q̄ 3m depē deat a ꝓmo. Nam lz forma dependeat a materia ſubiectiue: ⁊ materia dependeat a forma terminatiue(q̄ potētialitas materie per formā terminat:vt dictum eſt) Non tñ ſequi tur ex hoc q̄ forma dependeat a ſeipſa.

¶ Utrū cauſalitas cauſe agētis ſit agere. Qō. IIII.

Queritur 4°. Utrū cauſalitas cauſe agē tis ꝓſiſtat in actione/ſiue i hoc q̄ eſt agere. ¶ Et videt q̄ ſic. Primo. In eo conſiſtit cauſalitas cauſe agētis.p q̄ agit effe ctum ſuū. Sz agit per actionē.ergo in actione cōſiſtit eius cālitas. Maior pz.q̄ vnūq̄q; eſt tale denoia tiue per id q̄ eſt tale eēntialr. Minor ꝓbatur.q̄ actio eſt via ad effectū:vt dī.3.phyſi.tex.cō.18. ¶ 2°. In eo cōſiſtit hꝫ cālitas/ſine quo nō pōt intelligi cā agens. Sz non pōt itelligi q̄ ſit agēs ſine actione.ergo cālitas eius cōſiſtit in actione. ¶ 3°. In eo conſiſtit cālitas agētis.quo poſito ⁊ oi alio circūſcripto adhuc cōuenit ei cālitas. Sz poſita actōe ⁊ oi alio circūſcripto/cā agēs ē agēs.g̃ ⁊c. Maior pz ex ter minis:⁊ minor:q̄ ſicut ipole eſt albedinē eē in aliquo.q̄n ipz ſit albū:ita ⁊ actionē q̄n ipm agat. ¶ 4°. Per agē effe ctū.diſtinguit cauſa agēs ab alys cauſis.ergo in hoc conſi ſtit eius cālitas. Pz ꝓñtia:q̄ cauſe nō diſtinguunt in rōne cauſe.niſi per ꝓpriam cauſalitatē. Añs ꝓbatur. Agere effe ctū cōuenit cauſe agēti.⁊ nulli alteri.ergo p agere diſtingui tur cā agens ab alys. ¶ 5°. In eo ꝓſiſtit cālitas agētis/in q̄ fundat relatio eius ad effectū(q̄ efficiēs vt efficiēs dicit relatiue ad effectū.) Sz hꝫ relatio fundat ſup actiōe:vt di citur.5.metaphy.ergo in actione ꝓſiſtit eius cālitas. ¶ 6°. Agens denominat agēs ab actione.ergo formalis rō agē tis:vt eſt agens/in actione conſiſtit.

Ad ſcōm

Reſpondeo q̄ ꝑſens queſtio poteſt tripl'r itelligi. Nam iſte terminus cauſalitas.eſt ter minus relatiuus:⁊ ſignificat relationē cauſe ad effectū:que relatio fundat in aliquo abſoluto.q̄ eſt in cauſa. ¶ Pōt igitur primo queri que ſit cālitas.i.qd ſit p̄n^m formale quo agēs agit. ¶ 2°. que ſit habitudo cauſe agētis ad ſuum effe ctuz:⁊ q̄ glibet effectus eſt dependēs a cauſa ſua. ¶ Pōt 3° eſſe ſenſus/que ſit cālitas agētis:id eſt/q̄o faciat ad eſſe ſui effect⁹:⁊ hoc eſt ꝓprie querere de cauſalitate. ¶ Juxta iſtos tres ſenſus ponunt tres ꝓnes:quarū prima eſt. Actio nō eſt formale p̄ncipiū:quo agens agit. Probatur. Nullus effectus eſt formale p̄n^m quo cauſa agit:q̄ qōlibet hꝫ p̄n^m eſt ꝑus effectu. Sz actio agētis eſt effect⁹ eius.ergo nō eſt formale p̄n^m quo agit:maior pz. Minor ꝓbatur. Ad cuius euidētiā ſupponit ꝓmo/q̄ actio ſit in paſſo:vt dī 3° phyſi. tex.cō.20.⁊ 3° de aia. Supponit 2°/q̄ actio ſit ipſa forma. que acgrit in paſſo:puta/q̄ calefactio eſt ipſe color:qō pz: q̄ in paſſo.inquātū eſt paſſiuz.nihil aliud eſt niſi p̄n^m paſſi uuz:⁊ relatio ad agēs ⁊ forma acgſita. Actio aūt nō eſt p̄n cipiū paſſiuū.cum ipm ꝑcedat actionē. Non eſt ēt relo:q̄ relatio non acquirit niſi aliquo abſoluto prius acgſito.ni hil autem ꝑus acgritur in paſſo/q̄z ipa actio. Ex his arguit ſic. Actio eſt forma acgſita in paſſo. Sz forª acgſita eſt effe ctus agētis.ergo illa entitas.que eſt actio eſt effectus agē tis. ¶ Sed contra arguit. Omne agens refertur realiter ad ſuum effectū. Sz agens nō referr realr ad actionē.ergo actio non eſt effectus ei⁹:maior pz. Minor ꝓbatur. Relo agētis ad effectū fundat in actione.vt dī 5° metaphy.t.c. 20. Sz relo agētis ad actionē nō fundat in actione.nō.n. fundat in illa que dī effect⁹ agētis:q̄ talis actio eſt termi nus illius relonis.⁊ nō fundamētū. Non etiam fundat in alia actione:q̄ ſic eēt abire in infinitū. ¶ Rñdetur ꝓmo: q̄ Phs non dicit.5.metaphy.relationē ꝓducētis ⁊ ꝓducti fundari in actione:ſed ſolū q̄ ꝓſegr actionē. Dicit 2°:q̄ re latio agētis ad actionē eſt realis:⁊ fundat in principio for mali quo agēs agit:puta/relatio ignis ad calefactionē/fun datur in calore ignis. Dicit 3°:q̄ iſte calor nō fundaret hūc reſpectum/niſi ꝑſuppoſita actione.i.egreſſu calefactionis/

Tripl'r q̄ ſit itello.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Quinta rō

Sexta rō

Prima ꝓ

Suppoª primū.

Suppoª ſcōm.

Actio eſt forª i paſ ſo acgſita

Formatur ratio.

Inſtātia

Cauilla tionis di luitio.

ab igne. Cū enim calefactio sit ipsemet calor. qui acgritur in calefactibili: ꝑus est itelligere hunc calorē. vt est calefactio: qz ꝑus est sub quodā fluxu de iperfecto ad ꝑfectuz. q̄z habeat esse quietū ⁊ ꝑmanens in subto: ⁊ sic vt est calefactio p̄cedit seip̄z. vt est calor. Relatio igit̄ ignis ad hūc calorē ꝓsequitur hūc calorē. vt est calefactio/siue vt est actio.

Instātia ¶ Sed ꝺ. In ꝑmo instāti esse isti⁹ caloris in quo icipit tēdere de iperfecto ad ꝑfectum iste calor refert per te realr ad ignē. ⁊ tū tunc vt est actio/nō p̄cedit seip̄z. vt est forma.

Solutio. ¶ Rn̄detur q̄ hoc verū est: sed nēcio p̄cedit effluxus ⁊ emanatio huius caloris ab igne absq̄ vlla actione media que vere sit actio: sed est simplex emanatio: ⁊ hoc sufficit: sicut ēt cōtingit in alijs causis creatis que ꝑducunt effect⁹ suos per simplicē emanationez.

Scōa ꝑ° ¶ z° ꝺ. Causalitas ꝑimo mō dicta/nō ꝓsistit formalr in actione siue in agere. ꝓbatur. Dō cālitas manet remota actiōe agētis. ergo nō est ipsa actio: nec in ea ꝓsistit: ꝓntia p̄z. Alīs ꝑbat. Nā Sor. q genuit Platonē adhuc est causa Pla. posq̄ desyt genera/re. i. adhuc refert ad ip̄m relatione reali. cū sit p̄z eius. Pr̄/nitas. n. est spālis relo ꝑducētis ad ꝑductum. ergo remota

Instantia actione remanet hō cālitas. ¶ Sz ꝺ. Sor. est cā fieri Platonis. ⁊ nō est cā esse ei⁹. alioquin eē Pla. depēderet a Sor. Sz fieri Pla. Amplⁱ⁹ nō est. ergo Sor. nō est cā alicuius qō sit in pla. ¶ z°. Dis causa vel est in actu/vel in potētia. Sz Sor. nō est cā in potētia. qz iā effectus ei⁹ posit⁹ est: nec est causa in actu: qz nihil actu causat in pla. ḡ nō est cā ei⁹.

¶ Ad ꝑmū negaī minor ꝓ z° parte. Nō enim distinguit cā fieri a causa eē ꝑ hoc q̄ fieri effect⁹ sit a cā. ⁊ eē nō: sed ꝑ hoc q̄ fieri nō est in actu nisi dum cā actu agit. esse aūt effectus pōt remanere cessante actiōe cause. nec ab ea dependet quo ad sui ꝑmanentiā/nisi talis cā sit eēt cā in ꝓseruando.

Rōn^m ꝑ^m ¶ Ad z^m negaī minor: ⁊ dī q̄ Sortes est cā in actu: nō qdē qz actu causet: sed qz aliq̄n causauit: ⁊ adhuc est effect⁹ eius ad quē referī/sicut ēt aligs dī pater: qz aliq̄n genuit ⁊ fili⁹ eius est. Iste aūt modus causalitatis ꝑprie significaī per hoc/q̄ est habere effectū. ita q̄ nihil aliud est. a. eē cāz effectiuā nisi. a. habere effectū a se ꝑductū: ⁊ ista denominatio cause effectiue/nō est ab ipsa efficiētia: cū talis nō sit. sed ab ipso effectu.

¶ Ad cui⁹ euidētiā. sciēdū est q̄ effect⁹ aliq̄n denominaī a cā. Naz rē volitā aliq̄n nominam⁹ voluntatē: puta/cū de re volita dī. hec est volūtas mea: ⁊ silr cā aliq̄n denominaī ab effectu. puta cū dī. arbor floret floribus: ⁊ tunc effect⁹ dī effectus formalis ꝓ q̄sto bz modū forme in denominādo: ⁊ ideo cā efficiēs pōt denoiari effectiua ab effectu.

3ª ꝓclo. Rōn^m 2^m ¶ 3ª ꝺ. Causalitas 3° modo dicta non est actio agētis: sed est dare eē effectui.

¶ Ad cui⁹ euidētiam. sciēdum est q̄ glibet effectus depēdet a causa sua sz differēter. Nā aliqua cā est cā totius entitatis effect⁹: sicut deus qui ꝑduxit ⁊ māz ⁊ formā: ⁊ totū eē cuiuslibet rei. Alia est causa tm̄ ptis subē sui effectus: sicut ignis nō ꝑducit mām ignis geniti. sed tm̄ formā. dicetur ergo q̄ esse ignis geniti depēdet a mā fundamentalr. ⁊ a forma formalr: ⁊ ab igne gīante depēdet ꝑductiue. Influit igit̄ cā efficiens in effectū: qz vel ꝑducit totā eius subaz/vel partē que est forma: ⁊ hoc modo effect⁹ ab ea depēdet: ⁊ per ꝓns in hoc ꝓsistit hō cālitas. s. i hoc q̄ est efficere: siue hoc sit per verā actionē: siue sit ꝑ simplicē effluxū effect⁹ a causa. Et ad hūc sensum intelligēda sunt verba. S. Tho. in expositione illius litere tex. cōmē. p̄mi. Cause adinuicez cause sunt. vbi dicit: efficiens est causa: inquantum agit.

Ad ꝑmā rōnez. **Ad argumenta** Rn̄detur. ¶ Ad p̄imū negādo minorē. Nā id qō ꝑducit a cā agēte/vel est ip̄m ꝑductū: vel est formalis termin⁹ ꝑductionis: productū qdē ꝑducit mediante formali termino. Naz dealbatio p̄ius terminaī ad albedinē q̄z ad parietez albuz: ⁊ qz illa entitas que est albedo. ea distincta a pariete albo. Ideo hō productū producit mediāte actione a se distincta realr. Sz qz huiusmodi actio nō est in agēte. ideo nō agit formaliter ea mediante p̄out ly formaliter. se tenet ex parte agentis: lz concedatur. vt se tenet ex parte te effectus. Ideo ꝙueniētius dicerē q̄ albū fit mediāte albedine siue dealbatione. Ipse x̄o termin⁹ formalis nō fit mediāte actione a se realr distincta. sed solū rōne: qz vt dictū fuit albedo. vt est in fieri ⁊ in fluxu quodā/ſm quē modū dī actio/est p̄ior seipsa: vt est in facto eē.

Ad scōaz ¶ Ad z^m negaī minor: lz enim nō possit itelligi q̄ aliq̄ causa actu agat sine actione: siue sit vera actio siue simplex emanatio. pōt tm̄ intelligi q̄ aliqua causa effectiua sit in rerum nā. dato q̄ actu nō agat. sed ad hoc sufficit itelligere q̄ habeat effectū.

Ad tertiā ¶ Ad 3^m negaī minor: ⁊ dī primo q̄ si aliqua actio: puta calefactio separareī ab oi subiecto/per ipsam nihil fieret: ⁊ ideo tūc posset itelligi actionē esse. ⁊ tm̄ nullā cām efficiētē eē: sz bñ verum est/q̄ posito illo casu/hō calefactio non haberet rōnē actionis. Dī z°: q̄ actio bz q̄ sit actio ⁊ q̄ sit effectus siue forma effecta ab agēte. Posita igit̄ actione ⁊ cā efficiēte/ponitur cālitas eius: qz ab actione separari non pōt q̄n ipsa sit effect⁹.

Ad q̄rtā ¶ Ad 4^m negaī maior. Nam causa efficiēs distinguit̄ ab alijs ꝑmo ⁊ formalr. non ꝑ hoc q̄ est actu agere: sz ꝑ habere effectū a se productū: nā hoc posito: ⁊ oī alio circūscripto: statiz ponitur q̄ aligd sit cā efficiēs.

Ad 5^m ¶ Ad 5^m dī: vt declaratū fuit q̄ relatio agētis ad passum non fundaī sup̄ actione: qz relatio nō est nisi vbi est eius fundamētū. actio aūt nō est in agēte: ⁊ iō non fundaī relatio agētis: sz fundaī in p̄ncipio quo agēs agit. ꝓsequitur tm̄ actionez. i. effluxum effectus a causa.

Ad 6^m ¶ Ad 6^m dī: q̄ actio duo significat. Primū est ipsa forma que acgritur in passo: ⁊ hoc est qōdam absolutū: ⁊ significaī per actionē in recto. Aliud est ipsa relatio agētis: ⁊ quātuz ad hoc actio denominat itrinsece ipsuz agēs: ⁊ in hoc cōsistit causalitas. z° modo dicta. Res x̄o absoluta quā significat actio non denominat agēs: nisi denominatione extrinseca: sz de tali denominante negatur antecedens.

¶ Utrum forma det esse. Questio. V.

Cap. ꝑ° d. 8. q. 1. **Queritur** quinto de causalitate forme ⁊ māe simul: ⁊ videī q̄ cālitas forme/nō ꝓsistat in dare eē illi/cui⁹ est forma.

Pria rō. ¶ Quia vel illō eē est ipsamet forma. vel aliquid ab ea distinctū. Sed non est ipsa forma. Tum qz nulla res dat seipsaz. Tuz qz supra probatuz fuit lib. 4. q. 12. q̄ esse distinguit̄ ab eēntia. Si est distinctuz a forma: sequit̄ q̄ causalitas forme sit cālitas efficiētis: qz id a quo est res ab eo distincta/est cā efficiens eius.

Scōa rō. ¶ z°. Ea que distinguunt̄ soluz. vt nomē ⁊ verbuz/distinguunt̄ tm̄ rōne. Sz forma ⁊ esse qō dat distinguunt̄ soluz. vt nomē. ⁊ verbū. ergo non sunt distincta: ⁊ per ꝓns cālitas forme nō est in dare eē distinctū. Maior ꝓz. qz que sic distinguunt̄. distinguunt̄ tm̄ grāmaticalr siue tm̄ quo ad modū significandi. ⁊ non ſm rē. Minor ꝑbatur. Naz lux est forma lucidi. lucere aūt est esse lucidum: sed lux ⁊ lucere distinguūt̄ solum. vt nomē ⁊ verbum. ergo etiam forma ⁊ esse.

Cōclo ꝑ° Notādus **Respondeo** duabus ꝓnibus. quarū prima hec est. Cālitas forme ꝓsistit in hoc q̄ est cōstituere suppositū. ¶ Ad cuius euidētiaz. sciēdū q̄ forma aduenies māe bz tria que lz sint in eodē istānti. quo forma vnit māe. habēt tm̄ inter se ordinē rōnis siue nature. Primū est q̄ fora ꝓstituit suppositū: qō est ꝑpriū susceptiuz esse. Nā eē est ꝑmo act⁹ ipsius subsistētis qō est suppom: ⁊ ꝓsiter est ēt act⁹ partiū ei⁹. Dī aūt forma ꝓstituere suppom: nō qz suppositū sit tm̄ forma. sz qz ex vnione fore ad mām ipsum suppositū resultat: siue dicat tertiaz entitatē/ab his distinctam

Tria ꝓcomitāt formā q̄ primuz vnit materie.

distinctã partiũ simul sumptis/siue nõ. ¶ 3m est q̃ a forma egredit ipm esse per modũ cõcomitãtie ꝛ cuiusdã nãlis sequele: ꝛ hoc eẽ intelligit eẽ actus suppositi iã ꝓstituti ꝑ formã: nõ q̃ forma efficiat eẽ: q̃ esse ab eo est effectiue/a quo est ꝛ ipsa forma. Sz q̃ eẽ est effectus formalis forme ꝛ est ab ea distinctũ: sicut glibet effectus est distinct⁹ a sua causa. ¶ 3m est q̃ forma limitat ꝛ terminat amplitudines capacitatis mãe. Abstracta enĩz per operationẽ intellis oi dispõne ꝛ oi forma a mã quo ad actualẽ existẽtiam forme in mã (qõ dico: q̃ nõ est pole abstrahere formã a mã. quo ad cõceptũ qdditatiuũ mãe. cũ non sit itelligibilis nisi per analogiã ad formã) abstracta inq̃ sic omni forma: mã hz quandã amplitudinẽ quantũ est ex se ad recipiendũ indifferẽter hanc vel illã formã: sed aduenies mãe aliqua determinata forma: puta forma ignis. limitat hanc capacitatez mãe: q̃ dum hz istã formã/non est simul cũ ea capax alterius forme. ¶ Dr ergo: q̃ causalitas forme ꝓsistit in hoc/ qõ est ꝓstituere suppositũ ꝛ dare ei esse: qõ ꝓbatur: q̃ his duob⁹ positis ꝛ oi alio remoto. adhuc manet causalitas forme. bis ℞o remotis nõ manet ei⁹ causalitas. Uñ hz anima itellectiua maneat separata a corpore: q̃ tñ tũc nõ ꝓstituit suppositũ nec dat ei esse: ideo ipsa separata/nullius est forma: nec hz causalitatẽ forme. Tertiũ aũt. s. limitare mãe capacitatẽ/ꝓsequit vtiq̃ causalitatẽ forme: sed nõ est de forma li rõne ipsius. q̃ datur aliqua mã: puta mã celi/cui⁹ capacitatẽ forma nõ limitat: q̃ nõ est capax ꝑm se alicui⁹ alterius forme. Silr q̃ esse forme sit ab ea distinctũ/non est ex formali causalitate ipsi⁹: sed aliunde ꝓtingit. s. ꝓpter rõnes. q̃bus probatũ fuit supra oẽm formã creatã distinguia suo eẽ. Uñ si per ipole esse eẽt idẽ qõ forma. ꝛ forma ꝓstitueret suppositũ. ꝛ daret ei eẽ qõ est ipsamet. adhuc haberet suã causalitatẽ. Et qõ dictũ est de forma subali: dr ẽt de accidẽtali. Naz albedo aduenies parieti dat ei esse albũ: ꝛ per prius ꝓstituit ꝓpr iũ susceptiuũ illi⁹ esse: quod quidez susceptiuũ est ipm cõpositũ resultãs ex pariete ꝛ albedine.

In quo cõsistat cãlitas forme

Ad ꝓmã rationem

¶ Ad primum contra hanc conclusionem dicitur q̃ esse forme est ab ea distinctum: ꝛ q̃ non est ab ea effectiue: sed formalr tãq̃ effect⁹ formalis.

Ad scõaz

¶ Ad 3m negat maior. Nã amor ꝛ amare. i. actus amãdi sunt res distincte: q̃ amor est ꝑn^m formale/quo elicit actus amãdi. ¶ Dr 2°. q̃ lucere ꝛ lux distinguunt: sicut forma ꝛ effect⁹ formalis. Ad ꝓbationẽ dr: q̃ ea que distinguuntur grãmaticalr/distiguunt in modo significãdi: quẽ aliq̃ ꝓsequit distinctio rei de necessitate: vt pz in cõcretis ꝛ abstractis. Nã albũ significat aliquid qõ nõ significat albedo. ¶ 2ª ꝓ. Cãlitas mãe cõsistit in receptione forme a se distincte ꝛ ꝓducte ab alio effectiue. ¶ Ad cuius euidẽtiã sciendum est: q̃ sicut mã hz de se quodã modo infinitatẽ capacitatis. ita ois forma ꝛ act⁹ hz ex se quãdam infinitatẽ. q̃ de se est cõicabilis. Unde ꝛ forme solis/non repugnat cõicari multis: lz hoc repugnet ex pte mãe. Ex receptiõe aũt forme in mã/terminat hec amplitudo forme. q̃ nõ est amplius receptibilis in alia mã: nec põt aly cõicare suũz eẽ. ¶ Sciẽdũ 2°: q̃ nulla fo³ naturalis est p se subsistẽs ꝑter aĩam itellectiuã. Et ideo ad hoc q̃ sit: opz eaz recipi in aliquo in quo sustẽtet. istud aũt potẽtiale est mã. Et ꝓꝓ hoc dr q̃ quelibet forma a mã depẽdet quo ad suũ existere: q̃ existere nõ põt nisi in materia.

Ad 2ª ꝓ. Que sit mãe cãlitas.

Nõduz

Nõm 2m

Aũo cãe sunt sibiinuicẽ cãe.

¶ Ex his dr ꝓmo: q̃ causalitas mãe ꝓsistit eẽntialr in recipere formã: ꝛ eã sustẽtare: qõ ꝓbatur. ¶ Primo. Q̃ cãe sunt sibiinuicẽ cause. sed ordinate. Naz finis ꝛ efficiẽs sibi corrũdent. Efficiẽs enĩz nõ est causa causalitatis finis: sed est cã existẽtie ipsius. Finis aũt est cã causalitatis agentis: q̃ ex hoc q̃ agẽs motum ẽ a fine/ꝓducit effectũ suũ. Silr forma ꝛ mã sibi corrũdent. Nã cãlitas forme est. q̃ dat esse mãe. cãlitas ℞o mãe est q̃ recipit ꝛ sustẽtat formaz. ¶ 2°. Quia posito q̃ mã recipiat formã. statim posita est ei⁹ causalitas. ergo in hoc cõsistit formalr: pz ꝓñtia: sicut ẽt supra arguebat. ¶ Et si dicat q̃ mã nõ sustẽtat aiaz itellectiuã: cum ipsa sit ꝑ se subsistẽs. ergo sequit q̃ respectu ei⁹ nõ haberet causalitatẽ: qõ tñ est falsuz. ¶ Rñdetur: q̃ lz aĩa itellectiua nõ depẽdeat a mã quo ad suũz eẽ: est tñ recepta in mã: ꝛ ẽt depẽdet a mã. inquantuz est forma: q̃ impole est q̃ actu informet nisi sit in mã. Dr 2° q̃ formaz receptã in mã/esse entitatẽ ab ea distinctã/non claudit formaliter in causalitate mãe. qõ probat. Proprietates forme nõ sũt de itrinseca rõne cãlitatis mãe. Sz isti sunt modi ꝓñtes illuz actũ/respectu cuius mã hz suã causalitatẽ: q̃ distinctio forme a mã est relatio ipsius forme: ꝛ depẽdẽtia ipsius ab agẽte/est relatio eius ad agẽs. ergo ꝛc. Dr 3°: q̃ mãm terminare formã/nõ ptinet itrinsece ad ei⁹ cãlitatez. Sed ꝓsequit: qõ pz: q̃ mã pri⁹nã recipit formã q̃ terminet ei⁹ ãplitudinez. Dicit aũt mã terminare formã: nõ aliqd ei dãdo quia istud ptinet ad cãm agẽtẽ: sed eam recipiẽdo. Ex hoc enim q̃ forma est recepta in mã: terminata est amplitudo ipsi⁹.

Instãtia

¶ Sed ꝫ arguit. Primo. Si forma finit ꝛ terminat per mãm. sequit q̃ forma separata a mã haberet quandã infinitatẽ: sed ℔ est falsuz: vt satis pz. Si enĩ quãtitas eẽt absq̃ subiecto adhuc eẽt finita. ergo non terminat ꝑ mãz. Maior ꝓbatur: q̃ remoto ꝓncipio terminãte rez: remanet iterminata. ¶ 2°. Anima separata hz idez esse numero qõ habuit in mã. ergo non est terminata per mãm: añs pz: quia istud esse est ita terminatum postq̃ anima separata est: sic etiam erat dum esset in corpore.

Notãduz

Ad primum negatur minor. ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã sciẽdũ est q̃ alr est de formis accidẽtalibus: ꝛ alr de subalibus. Naz forma accidẽtalis intẽsibilis: que est in subto/hz determinatos gradus pfectionales. est enĩz vel vt duo/vel vt quatuor/vel hꝫ. Si aũt eẽt separata ab oi subiecto/haberet oẽs gradus possibiles ꝓuenire tali forme. Naz albedo separata eẽt intensissima: ꝛ iõ ex ℔ q̃ est recepta in aliquo dr esse terminata ad hunc vel illuz gradum: ꝛ sic est duplr terminata per subiectum. Est enĩz terminata quo ad entitatem suam: ꝛ est terminata quantum ad esse: qõ dat ipsi subiecto. Forma ℞o substantialis dat nobili⁹ aut ignobili⁹ eẽ ℔ q̃ materia est nobiliori vel ignobiliori mõ disposita. ita q̃ si sint plures forme eiusdẽ spẽi: quarũ vna det nobili⁹ eẽ q̃ altera: hoc non erit ex pte formarũ: q̃ oẽs sunt eque pfecte pfectione cẽntiali. lz erit ex parte dispositionum. Si igit forma esset a mã separata ipsa haberet eẽ tãte nobilitatis q̃ta põt ei ꝓuenire. cõstat igit q̃ ois forma per mãz terminat. ¶ Ad 3m dr: q̃ sic animarũ/aliqua dat nobili⁹ esse mãe: q̃ alia ꝑm q̃ mã est magis vel minus disposita: ita ẽt dum separata est retinet illõ numero eẽ: sed nõ cũ illa iperfectione quã ꝫxerat ex vnione sui ad mãm: nec tñ istud eẽ est intensum. q̃ ad intensionẽ requruntur diuersa esse sibi succedẽtia illius qõ intẽdit. Posset tñ alr dici q̃ vna anima separata: hz nobili⁹ eẽ q̃ alia. ¶ Et si dicat. g̃ nõ ẽ verũ q̃ forma separata hẽat oẽz pfectionẽ eẽndi sibi possibilẽ. Respõdet q̃ hoc nõ est intelligẽdum de forma que prius coniuncta est: ꝛ postea separatur: lz de forma que ꝓducitur extra materiam: puta/si fieret vna anima extra corpus.

¶ Textus cõmenti secundi/circa medium.

¶ Et accidit multotiens dictis causis.

Intentio Phi.

¶ Hoc loco ponit Phs tres ꝓnes quaꝝ ꝑma hec est. Uni⁹ rei ptñ eẽ plures cãe ꝑ se. Naz phyale cã ꝑ se est argẽtum/ ꝛ artifex/ꝛ vsus ꝓpter quẽ fit/ꝛ ipsa fo³ phyale. Ista autẽ sunt plura. Ergo minor pz: ꝛ maior: q̃ phyala ab oib⁹ istis dependet. ¶ 2ª ꝓclusio. Cause sũt sibiinuicẽ cãe. Nam effi-

ciés est cā eē finis.ꝛ finis est cā cālitatis efficiētis:ꝛ sil'r mā sustentat formā:ꝛ forma actuat mām:vt supra declaratū fuit. ¶ 3° conclusio. Eadem causa efficiés/potest eē causa oppositorū:sed non eodē modo. Nam gubernator ,cum abest/est causa destructionis nauis:ꝛ cum adest/est causa saluationis eius. he due vltime conclusiones satis ꝓstant: sed prima valde dubia est.ꝛ ideo queritur.

¶ Utrum idem effectus possit esse a pluribus causis perfectis/eiusdem ordinis. Questio. VI.

Cap. 2. d. 20. ꝛ. 37.

Queritur Utrū idē effect⁹ possit habere plures causas p se in eodē gīie cause:puta in gīie cause efficientis:que cause sunt eiusdē ordinis.i.nō eēntialiter subordinate:sed eiusdē spēi:quarū quelibet p se sit sufficiés. Nam ꝙ eiusdez possint eē plures cause essential'r subordinate/nō est dubiū. Homo enim ꝛ sol gīiant hoiem. Sil'r ꝙ possint esse plures. quarū nulla sit sufficiés. ſz quelibet sit partialis. Tractus. n. nauis: depēdet a Boꝛ. ꝛ a pla. partialiter si nullus sit p se sufficiēs. Et arguīt ad partē affirmati

Prīa rō. uā. ¶ Primo. Sit minima mā que naturalr p se existere possit/ꝛ sit summe dispositā ad formā ignis/ꝛ approximētur ei tres ignes/siue in eodē situ siue in distinctis: quorū ignīū quilibet sit tante virtutis/quante est alius. Tunc sic. Ex his tribꝰ ignibus gīiabit in hac mā vnicus ignis/ꝛ sufficiēter a quolibet eorū.ꝙ vnus effectꝰ hz plures cās totales eiusdē spēi. ꝓntia ,pbaī:qꝛ oēs isti tres ignes/sunt eiusdē spēi ꝛ quilibet est cā totalis:qđ pz:qꝛ quilibet eoꝝ alys duobus remotis/adhuc gīiaret istud ignē:qꝛ actiuo naturali nō ipedito ꝛ debite approximato passo sufficiēter disposito/necio segtur actio: ex 6° phys. tex. cō. 63. Añs ,pbaī. nā ꝙ iste ignis sit vnus: pz ex vnitate māe ꝛ forme ꝛ quātitatis. Qꝛ ēt sit a quolibet istorū trium pz:qꝛ non est maior ratio/ꝙ sit ab vno q̄ ab alio: cū oēs per casū sint equales

Scōa rō. virtutis.ꝛ eodē mō approximati. ¶ 2°. Unus effectꝰ pōt simul habere plures cās finales totales. ergo ꝛ plures effectiuas. ꝓntia ,pbatur:qꝛ nō apparet maior rō huic q̄ inde. Añs ,pbaī. Si gs optetur pp gloriā ꝛ pp pecuniā: ita ꝙ alterū nō mouet voluntatē eius. alterꝝ sufficiēter eaz mouet.

Tertia rō. ¶ 3°. Ille numero Boꝛ. qui est genitꝰ a Pla. pōt eē genitꝰ ab alio:ꝛ ille nūero ignis ꝙ est ab. a. pōt eē a. b. sufficiēter. ꝙ eiusdē effectus pñt esse plures cause totales ꝛ eiusdē ordinis. Añs ,pbatur multiplr. ¶ Primo. Si ignis ,pductꝰ ab. a. nō posset idē numero eē ,pductus a. b. sequeret ꝙ iter idiuidua eiusdē spēi eēt ordo eēntialis depēdētie. Sed hoc est falsuz qđ ,pbaī:qꝛ in eēntialr ordinatis nō pōt iri in infinitū. in indiuiduis aūt eiusdē spēi itur in infinitū. ꝙ ꝓntia ,pbatur:qꝛ eēntialis depēdētia effectꝰ a causa nō est aliud nisi sic esse ab vna cā, ꝙ ab alia eē non possit. ¶ 2°. Istam sensationem quā nunc causat. a. visibile potest ꝓseruare. b. visibile. ergo pōt ēt ipsammet ,pducere:ꝛ qđ dz de sensatione. dōm est de igne vniformiter: ꝓntia pz:qꝛ nō apparet maior ratio: ꝙ. a. visibile ꝓseruet aliquaz visionē. q̄ ꝙ cā ,pducat. ꝑcipue qꝛ visio nō ꝓseruaī. nisi ad ꝑsentiam obiecti a quo est. Añs ,pbaī. Posito casu ꝙ deus poneret vnū aliud visibile oīno simile ipsi. a. in eodē situ in quo est a. subtrahēdo causalitatē ipsius. a. Diceī forte: ꝙ istud nouū visibile nō ꝓseruaret priorē visionē: sed causaret aliam de nouo. ¶ Sz 2tra. Ex hoc sequīt ꝙ sentiēs siue videns posset cognoscere dziam inter hoc visibile:ꝛ. a. Sz hoc est falsum:qꝛ positus est ꝙ sint oīno silia. ¶ 3°. Si duo ignes sufficiēter approximarenī eidē māe. glibet ipsoꝝ sufficiēter igniret eaz sine alio. ergo ille numero ignis/qui eēt genitus ab vno eoꝝ/posset esse genitꝰ ab alio: pz añs:ꝛ ꝓntia: quia non apparet per quid intrinsece distingueretur.

Prīa ꝓ. Respondetur duabus ꝓnibus. Quarum prima hec est. Nullus effectus pōt simul hīe plures cās efficiētes eiusdē ordinis totales:,pbaī:qꝛ si sic segtur ꝙ talis effectꝰ a nulla illarū cārum eēt per se dependēs. Sz hoc est falsuz. ergo ꝛc. Falsitas ꝓntis ,pbaī:qꝛ eēntialis ꝛ per se depēdentia effectus a causa est de formali rōne effectus: vt effectꝰ est. ergo ab ipso non pōt auferri. Añs aūt ,pbatur. Sit. a. effectꝰ hīs p te causas totales eiusdē ordinis. b. c. ꝛ. d. Tunc arguīt sic. A. pōt eē sine. b. ꝛ. c. ꝙ nō depēdet eēntialr a. b. ꝛ. c. ꝓnia pz. Añs ,pbaī. A. est sufficiēs ꝛ totalis cā. b. ergo. a. oi alio circūscripto pōt ,pducere b. ꝛ sicut argutū est. de. b. ꝛ. c. ita pōt argui ꝙ non depēdeat a. b. qꝛ. a. pōt esse. b. nō existēte. puta si ,pducaī a. c. ¶ Dicetur forte ꝙ lz. a. a nulla istarū seoꝛsū accepta eēntialr depē deat. depēdet tñ ab oībus sil'. ¶ Sz ꝛ. Qñ effectꝰ depēdet a pluribꝰ causis simul:ꝛ a nulla ipsarū p̄cise accepta. tunc nulla ipsaꝝ est totalis siue sufficiēs. Qꝛ si deī oppositus. s. ꝙ sit sufficiēs/tūc ab ea p̄cise accepta depēdet. Sz poneba

Scōa ꝓ. tur ꝙ oēs ille cāe eēnt sufficiētes. ꝙ ꝛc. ¶ 2ª ꝓ. Nullus effectus pōt eē idē numero a pluribꝰ causis totalibꝰ eiusdē ordinis.ꝛ intelligo sic istam conclusionem: ꝙ nullum idem numero indiuiduum productum ab agente naturali/esset idem numero si fuisset productum ab agente eiusdez speciei: ita ꝙ ignis genitꝰ ab. a. non esset idem numero si esset genitꝰ. a. b. ꝛ ,pbatur. Primo. Si ignē genitū ab. a. potuisset eundē numero gignere. b. segtur ꝙ effectus nālis determinatꝰ nō hīet cām determinatā. Et segtur 2°: ꝙ talis effectꝰ nō eēt eēntialr dependēs a sua cā. Sz ista sunt falsa. ergo. Falsitas ꝑmi ꝓntis pz:qꝛ ex 2° phys. tex. cō. 38. ꝛ 5° meta. tex. cō. 2. Effectꝰ determinatꝰ hz cāz determinatā maxime in nālibus. Falsitas ēt 2ª:pz ex dictis in ꝑma ꝛclone. Prima ꝛ̄o ꝓntia ,pbaī. Effectꝰ qui est tñ a causa idifferēte/nō est a causa determiata:qꝛ determinatio ꝛ idifferētia se mutuo excludunt. Sz p te ignis qui est ab. a. pōt eē idifferēter a. b. ꝛ econtra. ꝙ est a causa idifferēte. Scōa ēt ꝓntia ,pbaī: qꝛ p te, iste ignis pōt eē nō gīiante. a. sed gīiante. b. ꝛ pōt eē nō generāte. b. sed generāte. a. ergo a nullo istoꝝ eēntialr depēdet. ¶ 2° ꝑncipalr arguīt:qꝛ ex hoc segtur: ꝙ si duo coꝛpa equalr luminosa approximarētur. equalr alicui pti aeris vniformiter dispositē/nō causarēt maius lumē ambo simul/q̄ qōlibet illorū p se. Sz hoc est euidēter falsuz ꝛ sensui repugnās. ꝙ ꝛc. ꝓntia ,pbaī:qꝛ ꝑm hanc opinionē illud met nūero lumē qđ causaret vnū illorū coꝛpoꝝ/causaret ꝛ reliquū:ꝛ non aliū. ¶ Nec est dzs ꝙ si. a. ꝛ. b. luminosa causant. c. lumē in aere ꝙ. a. per se causaret illud intēsius: qꝛ. a. ꝛ. b. simul sunt maioris virtutis q̄ꝝ. a. p se. Nec est dicēdū ꝙ lumē causatū p se ab. a. causareī ēt. a. b. p se ꝛ p̄cise accepto. ſz esset intēsius: qꝛ positū est. ꝙ. a. ꝛ. b. sint eq̄lis virtutis. ꝙ. b. non causaret intēsius lumen q̄ꝝ. a. ¶ 3°. Si idē numero effectꝰ qui est a causa nāli pōt eē ab alia: segī ꝙ eadē visio que est causata ab. a. visibili posset eadē nūero eē a. b. visibili. Sz hoc est falsum. ꝙ. ꝓntia pz: quia nulla apparet ratio pp quā effectꝰ huius cause possit eē ab alia/ q̄ effectus alterius. Falsitas ꝓntis ,pbaī. ꝑmo: qꝛ segtur ꝙ visio. a. nō eēt ꝑpria ipsi. a. ꝛ p ꝓns notitia sensitiua nō est ꝑpria ꝛ distincta. ſz vl'is qđ repugnat ei. Tum qꝛ sensitiua est ꝛ particularis. Tum qꝛ est intuitiua: ꝓnia ,pbaī. visio. a. p te pōt eē causata. a. b. ponaī ꝙ in eē. ergo hec visio non tñ erit visio. a. ſz ēt visio. b. ꝛ p ꝓns nulli eorum erit ꝓpria.

¶ Dicetur forte ꝙ non dz poni in esse: quia non est possibilis in sensu cōposito. ſz tñ in sensu diuiso. Posito enim ꝙ visio sit ab. a. non est possibile ꝙ simul sit a. b. tñ est possibile ꝙ sit ab vtroq̄ disiunctim. ¶ Sz 2tra. Adhuc segtur ꝑpositus: qꝛ ponaī. b. in eodē situ cum. a. ꝛ coꝛrūpaī. a. Si eadē visio numero manet. sequitur ꝙ visio cōseruetur in oculo

Elīmatio cauillatio num.

Cauillatio.

Diluīo.

Cauillaꝰ

Impugꝰ

oculo longū tempus ad absentiam sui ꝓpꝛij obiecti visibilis: qđ est ꝺ ꝓbm 2° de aia. tex. cō. 141. dicētē q̄ sensus in actu ⁊ sensibile in actu sunt sil: ꝑ ꝯntia: q̄ ista visio est ꝑ te causata ab. a. ⁊ ꝯseruat̄: ⁊ tñ. a. nō est. ¶ 4°. Segt̄ q̄. a. visibile causaret visiones q̄si infinitas vel vnā equallētē infinitis. Sꝫ hoc est exꝓsse falsuꝫ. vt ꝑ. g̃. ꝯntia ꝓbat̄: q̄ ꝑ te visionē quā causaret qcūq; visibile/eādē nūo ꝑt causare. a. g̃ actu causat. ꝓ ꝯntia. q̄ actiuū nāle agit ꝑm suū totū posse. ergo. a. sil̄ causat visionez. b. ⁊ visionē. c. ⁊ sic in singulis. vel causat vnā visionē equiualentē oibus istis.

Ad ꝓmā **Ad argumenta** in oppositū rñdet̄. Ad ꝑm qđ est directe ꝺ ꝓmā ꝯnē ꝺi ꝑ/q̄ glz illoꝝ igniū est ꝑ se sufficiēs ꝓducere ignē. Ꝺi 2°. q̄ ab oibus illis sil̄ ꝓducit̄ vnus ignis. Ꝺi 3°. q̄ iste ignis ꝓductus non eēt idē nūo. si ꝓductus fuisset tñ ab vno illoꝝ ignium. Ꝺi 4°: cū nullus illoꝝ igniū ꝑ se ⁊ solitarie acceptꝰ/fuisset sufficiēs cā ꝓductiua istius ignis: q̄ ꝓductus est ab oibꝰ illis tribus sil: ⁊ hoc ideo q̄ iste ignis est nēcio nobilioꝝ ⁊ ꝑfectioꝝ quolz igne q̄ ꝓductꝰ fuisset ab aliq̄ illarū causarū per se accepta. Ex quo ꝓz q̄ iste ignis nō hz plures cās totales: lz habeat tres: quaꝝ q̄lz est ptialis. ¶ Ad 2m ꝺi: q̄ hīe plures fines totales. duplr̄ pōt itelligi. Uno mō: q̄ vere: ⁊ ſm rem sint fines. Alio mō q̄ sint fines solū ex ꝑstitutione volūtatis. Si ꝑmo mō/negat̄ añs: q̄ est tñ vnus totalis finis oīuꝫ rerꝝ. Si 2cō mō. negat̄ ꝯntia. Nā si ipsa valeret. sequeret̄ q̄ glz effectus nālis posset ꝓduci nālr̄ ab agētibꝰ nālibus/specie distinctis. ⁊ sic ignis posset generari. ⁊ ab igne. ⁊ ab aqua. ꝓz ꝯntia: q̄ per te talis effectꝰ pōt eē ꝓꝓ duos fines totales ſpe distinctos. g̃ bñ sequit̄ id qđ dictuꝫ est: si ex pluralitate finiū argui pōt vnifozmiter pluralitas agētiū.

Ad tertiā Distictio. ¶ Ad 3m negat̄ añs. Ad ꝓmā ꝓbationē ꝺi: q̄ vnū indiuiduū dependere essentialr̄ ab alio ciusdē ſpēi pōt intelligi duplr̄: lz iste ordo nō ꝓprie dicat̄ essentialis: ꝫ dicat̄ ordo ꝑ se: q̄ essentialis dependētia est tñ ad illas causas/que hñt causalitatē sup totā ſpēm. Primus sensus est: q̄ Indiuiduū vnius ſpēi dependet ab alio eiusdē ſpēi tanq̄ a per se cā extrinseca. Et hoc est verū. Et cū ipꝛobat̄. dico q̄ auctas ꝓbi intelligēda est ad hunc sensuꝫ: q̄ vnꝰ effectꝰ nō sunt infinite cāe essentialr̄ subordiate: ⁊ hic sensus nō repugnat huic.

Unū idiuiduū dependet ab alio per se sed nō essentialiter. scilz q̄ vnū idiuiduū dependeat ꝑ se ab alio idiuiduo eiusdē ſpēi: q̄ nō segt̄ ex hoc q̄ hēat infinitas cās essentialr̄ ordinatas: sed bñ segt̄/q̄ esset dependens ab infinitis causis ordinatis per se: si gnō fuisset eterna. Nec valet. Iste cause sūt ꝑ se ordinate. g̃ sunt essentialr̄ ordinate: q̄ ad veritatē cōsequētis/regrit̄ q̄ sint diuersaruꝫ ſpēꝝ: ⁊ q̄ oēs sil̄ ꝯcausent. Nullū aūt istoꝝ regrit̄ ad veritatē añtis. Alius sensus est/ q̄ vnū idiuiduū dependeat nō solū ꝑ se: ꝫ ēt ꝓprie essentialiter ab alio eiusdem speciei: ⁊ sic negatur ꝯntia: nec vllam hz apparētiā. Ad 2am ꝓbōnē negat̄ ꝯntia: q̄ pōt gs ꝯseruare ꝑ aliqō tps aliquā entitatē. quā nō pōt ꝓducere: sicut ꝓz q̄ calor ꝯseruat̄ in aqua vel ab ipsa aqua. vel ab aere circūstante: ⁊ tñ a nullo istoꝝ ita intēſus calor ꝓduci pōt. ¶ Et cū ꝺi q̄ ꝓductio ⁊ ꝯseruatio idē sunt. Uerū est vbi sil̄ ꝯiunguntur. Sꝫ tñ aliq̄ ꝯseruatio pōt esse nō ꝓductio hec: ꝫ qcgd sit de hac ꝯntia. negat̄ añs. ¶ Ad ꝓbōnez ꝺi. q̄. b. visibile causat nouā visionē distinctā a visiōe. a. visibilis: nō tñ sensus cognoscit hāc ꝺiaz causalē: lz cognoscat ꝺiaz ſpecificā obiectoꝝ: puta albedinis ⁊ nigredinis. Cuius rō est: q̄ oba ſpe distincta alio. ⁊ alio mō imutāt: oba ꝛō solo numero distincta. ⁊ oīno sil̄ia habēt penitus eundē modū imutandi. ¶ Ad tertiaz ꝓbationē negat̄ ꝯntia. ⁊ ꝺi q̄ isti duo ignes distinguerent̄ intrinsece per suas quātitates ⁊ per formas. Extrinsece ꝛō distinguerent̄ ꝑ causas efficiētes. Et q̄ oporteat formas hoꝝ duoꝝ igniuꝫ distingui/ꝑz: q̄ alia est nūo actio huiꝰ ignis ab actione illius ignis. g̃ est alia entitas ꝓducta per hanc actionē. puta/calefactionē ab entitate ꝓducta ꝑ calefactionē alterius: ꝑz ꝯntia: quia ipsa actio non est res distincta a forma que ꝓducitur in passo.

¶ Textus cōmenti tertij.

¶ Omnes ꝛo cause dicte.

Intentio ꝓpi. ¶ Hoc loco ponit sex modos causaꝝ: ⁊ quēlz eoꝝ diuidit ꝑ actū ⁊ potētiā. Nā supioꝝ diuisio fuit gñis in ſpēs: q̄ fuit ꝑ ꝓpriā ꝺiaz causalitatis cuiuslibet eaꝝ. s. efficiētis ⁊ finis: ⁊ forme/⁊ māe. Primus modus est: q̄ cāꝝ aliq̄ est ꝓoꝝ: ⁊ aliqua posterioꝝ. Que diuisio est eadē cū illa q̄ ꝺi: q̄ cāꝝ aliq̄ est ꝓxima ⁊ aliqua est remota: vt exponit Cōmētatoꝛ cō. 3° Et distinguunt̄ in hoc/q̄ cā ꝓxima est imediata effectui. imediatione suppositi. Cā ꝛo remota est imediata imediatione ⁊utis. dicimus. n. q̄ cā ꝓxia agit mediāte ⁊tute causē remote. Qz nō est sic itelligēdū: q̄si ⁊tus q̄ est subtiue in cā remota/mediet iter cām ꝓximā ⁊ effectū: ꝫ q̄ ipsa cā ꝓxima/nō depēdet ſm se a cā remota: ꝫ virtus eiꝰ ab ea depēdet: ⁊ ideo ⁊tus cāe ꝓxime nō attingit effectū: nisi q̄ in ipsa ꝑticipat̄ ⁊tus cāe remote. Calor enim ignis nō eēt ꝑnꝫ calefactionis: nisi ꝑ suppoſito motu celi/a quo oīs ſpūs inferioꝝ ⁊ oīs actio dependet. ¶ 2ª diuisio est in cām per se: ⁊ in cām p accidēs. Cā ꝑ se est illa q̄ ꝓpria virtute facit ad effectū: ⁊ sic graue ꝑ se descendit rō ne grauitatis quā hz. Cā ꝑ accīs est: cuius effectui ꝑ se ꝯiungit̄ aut nēcio. aut nō aliqs alius effectus: ⁊ sic remouēs colūnā ſustentantē corpus graue/est qdē cā ꝑ se remotionis colūne: ⁊ est cā ꝑ accidēs descēſus illius grauis: lz hic descensus ꝯiungat̄ nēcio remotioni colūne. ¶ 3ª distinctio est in causaz ſimplicē: ⁊ in cām cōpoſitā. Cū enim ꝺico q̄ medicus medet̄. ꝺico cām ſimplicē. cū aūt ꝺico q̄ ſoꝛ. medicus medet̄. ꝺico qd cōpoſitū ex causa ꝑ se: ⁊ causa per accīs. Quelz aūt istaꝝ causarū diuidit̄ in actū ⁊ potētiā. Nā aliqua est cā que actu agit: aliqua ꝛo que nō. sed pōt agere. Inter quas hec ꝺiaꝛ est q̄ causa ꝑticularis in actu sil̄ est cū effectu in actu: cā ꝛo in potētia non est simul cum effectu. ¶ Circa quod queritur.

Ꝺiꝛa mo/doꝝ cāe. ¶ Utrum cā ⁊ effectus in actu sint simul. Qō. VII.

Queritur Utrum causa ⁊ effectus in actu sint simul. ¶ Et videt̄ q̄ nō. Primo. Pole est q̄ itelligētia fuerit cā in actu motꝰ celi añq̄ celū moueret̄. Sꝫ hoc posito/cā fuisset in actu/⁊ effectus non. igit̄. minoꝛ ꝓz. Maioꝛ ꝓbat̄. Et supponit̄ ꝑ/q̄ nō repugnet itelligētiā fuisse ꝑusq̄ moueret celū. Supponit̄ 2°/q̄ moueat celū nō ꝑ potētiā exequtiuā motus: ꝫ ꝑ iperiū volūtatis: vt ꝓbabit̄ in. 12. huiꝰ. Supponit̄ 3°: q̄ itelligētia in illo ꝑoꝛi quo fuit añ celū habuerit velle respectu motꝰ celi postea futuri. Tunc arguit̄ sic. Nec itelligētia hz volitionē respū motꝰ celi/quē aliqñ causabit. g̃ hec itelligētia est in actu causans. Ꝓz ꝯntia: q̄ illa volitio in ipsamet/est ꝓductio motꝰ celi. ꝑ 2m ꝑsuppom. Qz aūt effectꝰ. i. motus celi: tūc nō sit actu. ꝓz ex 3° ꝑsuppoſito. ¶ 2° segt̄: q̄ dom⁹ eēt/dū domificatoꝛ domificat. Sꝫ hoc est falsuꝫ. g̃ ꝯntia ꝓz: q̄ domificatoꝛ actu causat dū domificat. Falsitas ꝯntis ꝓbat̄: q̄ dom⁹ nō ē actu nisi postq̄ facta est. Sꝫ q̄diu domificatoꝛ domificat nondū facta est. ¶ 3°. Ea nō sūt sil̄ nā ⁊ in actu: q̄ꝝ vnū pōt eē altero nō existēte. Sꝫ cā in actu ꝓducēs ⁊ cāns effectū pōt eē. dato q̄ effectꝰ nūq̄ erit. g̃ nō sūt sil̄: maioꝛ ꝓz. Minoꝛ ꝓbat̄. Si enim ignis calefacit lignū: vt gīet ignē: est vtiq̄s actu gīans: ⁊ tñ nō est neēe q̄ ignis gīet̄: q̄ pōt ipediri gnō eiꝰ. ¶ 4°. Sit a. lumē ꝓductū in iſtāti a sole in aere: ⁊ argr̄ sic. Post istās ꝓductiōis huiꝰ lumis ipse effectꝰ. i. ꝟ lumē/est in actu. Sed causa eius non est in actu. ergo ꝛc. maioꝛ ꝓz. Minoꝛ ꝓbat̄: q̄ cām esse in actu. vt hic accipit̄: est eaꝫ actu causare. Sed

Ꝑria rō. Scōa rō. Tertia rō Quarta ratio.

post illud instãs hoc corpus luminosuz nõ causat istud lumen.g̃ nõ est in actu. Minor ꝓbat̃. Lumen prius ꝓductũ est.ergo nũc non ꝓducit̃.añs ps.z ꝓñtia:qz nullius rei sunt due ꝓductiones totales:aliogn talis res bis acciperet esse. ¶ Dicet̃ forte q; lz nõ causet illud lumen.tñ intendit ipm. Sz ꝓtra:qz ponit̃/q; tale luminosuz vniformiter maneat.z quo ad situ.z quo ad oẽs eius qualitates in eadez dispõne/ in qua prius fuit. ¶ Quinto. Anteq̃ finis sit in actu/hz causalitatẽ suam:z tunc ea que sunt ad finẽ actu sunt.ergo aliquis effectus particularis.puta medicina est in actu.cuius causa.ſ.sanitas est tñ in potentia.

Quinta rõ

Distictio. Rñdeo q; causaz esse in actu duplr intelligi põt. Uno mõ:qz actu agit:z sic sol generãs florẽ/est actu dum eũ ꝓducit:z ignis calefaciẽs/est actu dum causat calorẽ in passo. Alio mõ dr causa esse in actu:nõ qz actu causet: sed qz actu existit.z actu referr̃ ad effectũ suũ:z vtroq; istorum modoz ptractabit̃ hec qõ. ¶ Et quãtũ ad ꝑm sensum sciendum est:q; effectũ.aliqs est entitas successiua.aliquis vero est entitas permanẽs. Entitas successiua dr illa cui⁹ ptibus repugnat esse sil;z vna adueniẽte/altera transit.cuiusmodi est tps/motus/z actio z passio. Entitas ꝑmanẽs dicit cuius partes sil;sunt.nec vna alteri succedit. ¶ Sciendum scõo:q; hic queritur de simultate nãe que dr per oppositũ ad prius nã.vñ sicut in his quoz vnũ est prius nã altero/non ꝙuertit subsistẽdi ꝓñtia. Ita per oppositũ ꝙuertit in his q̃ sunt sil;nã:adeo q; vni repugnat existere.altero nõ existẽte z eõ. ¶ Dis notatis:hec est ꝑma ꝓ. Causa in actu:z effectus q̃ est res successiua in actu sunt sil;nã. ꝓbat̃. Primo. Nulla res actu denoiat̃ nisi per formã actu existente. Sed agens dum actu agit denoiat̃ agere siue agẽs.ergo actio siue ꝓductio actu est. Maior ps:qz denoiare nõ est nisi existẽtis. minor ẽt ps:qz ex sola ꝓductione siue actione.agẽs dr formaliter agẽs. Et qz actio agẽtis idẽ est cũ passione eius qõ fit:iõ ẽt fieri ipsius rei sil;est dũ agẽs agit. ¶ Et si arguit̃. Cõtra. Quicqd est/aut est ꝑm se totũ:aut ꝑm aliquã ptẽ sui. Sz ꝓductio siue fieri rei/nõ est ꝑm se totũ:neq; ꝑm ptẽ sui:qz de motu nihil est actu/nisi mutatũ esse.g̃ fieri siue motus/non est sil;cũ cã agẽte/dũ actu agit. ¶ Rñdeo q; maior est falsa in rebus successiuis:qz ad hoc q; talis res sit actu. sufficit q; aliqd indiuisibile ipsius sit actu:z q; ꝓtinuet partẽ ꝑteritã cũ futura. ¶ Scõa ꝓ. Effectus qui est res ꝑmanẽs/z qui ꝓducit in instãti/actu est dũ agẽs agit. Probat̃. Productio siue actio est actu dum agẽs agit.g̃ z effectus ꝓductus in instanti. Añs ps:qz ipole est intelligere q; aliqd sit agẽs actu. z q; actio nõ sit.aliogn esset agẽs sine actione.qõ est ipole. sicut z ipole est/q; aliqd sit albũ sine albedine. Cõsequẽtia ꝓbat̃. Effectus ꝓductus in instãti dum fit est. Sol.n.simul illuminat z illuminatus est.ergo si eius fieri est sil;cũ agente/ẽt effectus est sil;cũ eodẽ. ꝓñtia ps. Añs ꝓbat̃:qz si prius fieret q̃ sit.ergo illud fieri esset in tẽpore z non in instanti. Patet ꝓñtia:qz ois ꝓductio in qua est ꝑus z posterius implicat motũ:z per ꝓns tẽpore mensurat̃. ¶ Tertia ꝓ. Effectus qui est res ꝑmanẽs ꝓducta per motum/nõ semper est actu dũ agens agit. ꝓbat̃. Pole est cã actu agente/effectum nunc̃ esse in actu.ergo nõ ops q; semp sit in actu dũ agens agit. ꝓñtia ps. Añs ꝓbat̃. Dum.n.sol generat rosaz.i.duz disponit mãm:vt sit apta ad suscipiẽdũ formam rose. pole est hunc effectũ impediri:ne rosa generet̃.puta vel ꝑ abundantiaz pluuie:vel ꝑ nimiã siccitatẽ z hõ. Et sil;r dum disponit mã pro gnõne Soz. pole est Soz. nũc̃ gnãri aliquo impedimento supueniẽte.puta/aborsu vel infirmitate.ergo z̃.

Ratio

Ratio

Ratio

Ratio

¶ Quantũ vero ptinet ad z^m sensum ponit̃ ista ꝓclo que est quarta. Effectus in actu z causa in actu nec̃io simul sunt. ꝓbatur. Extrema relationis realis simul sunt actu necessario nõ q; oporteat aliquod eoz esse necesse necessitate absolu-

ta.sed qz si vnũ est:ops aliud esse. Sed efficiens z effectum sunt extrema relationis realis:vt dicet̃ infra.g̃ si causa est actu.necesse est effectũ esse actu. Nõ sic aũt est de cã in potẽtia.qz nõ referr̃ relatione reali ad effectũ:nec ecõtra. Domificator enim nullã hz actu relationẽ realẽ ad domũ ꝓducẽdaz.nec ecõtra. ¶ Sed ꝑter ea que dicta sunt vr esse alius sensus qui haberi põt ex verbis phi z Cõmẽtatoris in fine cõmenti terty. Quidã enim est effectus dependẽs a cã sua solũ quo ad fieri. Quidã vero dependet a causa:z quo ad fieri z quo ad factũ esse:qz existere nõ põt nisi a cã ꝓseruet̃:z in his effectus postq̃ ꝓductus est/simul est actu cũ cã sua: q̃diu effectus ꝑmanet:qz existere nõ põt. si causa corrũpatur. Causa vero a qua nõ ꝓseruat effectus. dr cã in potentia:z hanc nõ ops simul esse cũ effectu:z ideo de hac dicit phs. Corrumpunt enim nõ simul domus z edificator.

Nota.

Ad argumenta rñdet̃. Ad ꝑmũ negatur maior. Ad ꝓbationẽ cõcedunt oia illa presuppositа:sed negat̃ ꝓñtia. Et dicit̃ q; illa volitio/nõ est actu ꝓductio.i.nõ hz actu rõnẽ ꝓductionis:sed tũc habebit rõnẽ ꝓductionis.q̃ per causaz effectus ponet̃ in actu:z iõ dum illa volitio est:z motus celi nõ est.cõcedit̃ quidez/q; ꝓductio motus celi est actu:sed tñ nõ est actu ꝓductio motus celi. ¶ Ad z^m negat̃ ꝓñtia:sed bñ sequit̃ q; domificari est dum domificator domificat.nõ aũt sequit̃ domus eẽ:vt patuit per tertiã ꝓnem. ¶ Et si dicat̃ q; phs in tex. dicit q; hic domificator est sil;in actu cũ hoc edificio. Dico q; accipit edificiũ non quo ad esse ipsius:sed quo ad fieri ipsius. Ops enim edificium esse nõ ꝑm esse cõpletum:sed quo ad fieri dum edificat̃. ¶ Ad 3^m negat̃ minor de effectu q; ꝓducit̃ in instãti. Impole.n.est assignare aliquã mẽsurã in qua aer illuminet̃:z nõ habeat aliqd lumen. Si vero intelligitur de effectu/q; est res ꝑmanẽs ꝓducta ꝑ motũ:sic cõcedit totũ arg^m:z est ꝓbatio tertie ꝓnis. ¶ Ad 4^m dr ꝑ.q; postq̃ lumen ꝓductũ est in aere:ipsuz lumen nõ est in actu hz ꝑ^m sensum.i.dum fit actu:hz iaz factũ est:est tñ in actu iuxta z^m sensuz:qz actu referr̃ relatione reali ad corp⁹ luminosum a quo dependet:z sil;r cã est in actu:qz actu referr̃ real;r ad istud lumen. ¶ Dr 2° q; q̃diu lumen ꝓseruatur in aere.tam diu põt dici q; lumen fit:qz nihil aliud est lumen fieri in aere. nisi aerẽ illumiari. Cõtinue aũt aer illuminat̃. q̃diu lumẽ hz:nõ q; nouũ lumen ꝓducat̃ vel q; preexistens intẽdat̃: hz qz ꝓseruat̃. Fieri.n.z ꝓseruari idẽ sunt real;r:vt dicet̃ qõne sequenti. ¶ Ad 5^m dr:q; finis anteq̃ habeat esse in actu ꝑm se hz causalitatẽ suã:z tũc est actu in itellectu tali actualitate que sufficit ad hoc/q; finis dicat̃ actu causa. Quidam tñ dicunt q; ꝓclusio itelligenda est soluz de cã efficiente:qz etiã solum phs de ista exemplificat:sed sustineri potest.ẽt si intelligatur vniuersalr de omni causa.

Ad ꝑmũ.

Ad scõm

Ad tertiũ

Ad q̃rtũ

Ad qntũ

Cap.2.d.1.q.2.

¶ Utrũ ꝓductio z ꝓseruatio sint idẽ. Questio. VIII.

Queritur 8°. Utrũ operatio/qua agẽs ꝓducit effectũ suuz/sit eadẽ cum illa/que ipz ꝓseruat. ¶ Et vr q; nõ. Prio. Entitas diuisibilis:z entitas indiuisibilis non sunt eadẽ entitas. Sz ꝓductio alicui⁹ effect⁹ est indiuisibilis. ꝓseruatio aũt est diuisibilis.g̃ ꝓductio z ꝓseruatio nõ sunt idẽ. Maior ps. aliogn idẽ eẽt diuisibile z nõ diuisibile. ꝑ^o ps minoris ꝓbat̃. Dis opõ instãtanea. est indiuisibilis (cũ nõ fiat ps post ptẽ.hz subito.) Sz ꝓductio lumis est instantanea:qz vt dicit Cõmẽt^or. 6. phy. cõ. 32. Ari. z oẽs peripatetici dicũt aliqs trãsmutationes eẽ in nõ tpe. cuiusmodi sũt illuminationes. Sil;r spes intelligibilis ꝓducit in instãti. vt dicit phs. 7. phy. z 3° de aia cõ. 8. ꝏ Themistium z Theophrastũ. Scõa ps eiusdẽ minoris ꝓbat̃. De rõne cõseruationis est duratio z successio. ergo ꝓseruatio est diuisibilis. ꝓñtia ps. Añs ꝓbat̃:qz idẽ est aliqd conseruari z ipm

Ratio

Scōa rō. durare:7 ei coexistere partes tēporis sibi succedētes. ¶ 2°. Ea sunt realr distincta.quoꝝ vnū excludit aliud.Sed ꝓductio 7 ꝓseruatio sūt huiꝰ.ergo.maior ps.Minor ꝓbaī:quia

Lex.c.8. phs.3° 7.8.phy.dicit:q; ipole est sil'ire ad aliquē terminuꝫ 7 in eo esse.ergo coexistentia siue ꝓseruatio in termino ex-

Tertia rō. cludit viā ad eū siue ꝓductionez. ¶ 3°. Possibile est cōseruationē alicuius esse,eius ꝓductione nō existente.ergo nō sunt idē.ꝓntia ps.qz idē nō pōt sil'esse 7 nō esse.Aūs ꝓbatur.Nā figura facta in cera a sigillo/cōseruaī postq̄ a sigil-

Quarta ratio. lo ꝓducta est.etiā si ipsuꝫ sigillū corrumpaī. ¶ 4°.Cō seruatio regrit ꝓsentiā termini.7 ꝓductio requirit eius absentiā:qz omne qđ ꝓseruaī est.7 id qđ ꝓducīt nōdū est:ps

Quita rō ꝓntia:qz ipole est idē esse absens 7 esse ꝓsens. ¶ 5°.Si conseruatio esset ꝓductio.segr q; esset necessarie esse.Sed hoc est falsuꝫ:vt ps.ergo.ꝓntia ꝓbaī:qz ꝓductio post ꝑmū in-

stans sui esse/adhuc nēcio esset ꝑ aliqđ tps ita q; per tale tē pus ei repugnaret nō esse:aliogn nō esset cōseruatio:qz in

Prima cōclusio. illo ꝑmo instanti nō dī cōseruatio.sed tm̄ post.

Respondeo duabus ꝛcl'onibus:quaꝝ ꝑma est hec. ꝓductio 7 ꝓseruatio alicui⁹ effect⁹. puta luminis/sunt eadē entitas.ꝓbaī. Dis distinctio opationū sumīt vel ex distinctione ꝓncipioꝝ:vel ex distinctione terminoꝝ:vel ex interruptione tēporis:vel ex pluralitate agentiū.Sed ꝓductio 7 cōseruatio.nullo istoꝝ modorū distinguunt.ergo 7c. Maior est phi 5° phy.tex.cō.34.7 declaraī.Cum enim actio significet:vt egrediēs ab agente: cuius ꝑn⁹ est forma qua agens agit:7 ideo in ipso egressu actionis ab agente/hz distinctionē ab actione alterius agētis.Calefacere.n.distinguiī a frigefacere:qz ꝑn⁹ istius est calor:7 ꝑn⁹ illius est frigus.Passiones ℞o distinguuntur ex terminis:qz ab eis habēt suas rōnes formales.Nā frigefieri distinguiī a calefieri:qz hoc terminaī ad frigus:7 illō ad calorē.distinguunt etiā ex interruptione tēporis:7 hec distinctio numeralis est.Nā ad vnitatē cuiuslibet motꝰ requiriī ꝓtinuitas.Possunt etiā distingui ex pluralitate agētiuꝫ:sicut cōtingit qñ plures trahunt naues.Nec ꝑter istos modos pōt dari alius quo distinguanī operationes. Minor aūt ꝓbaī quo ad oēs partes.Nā ꝓductio 7 ꝓseruatio luminis a sole/nō est per aliud 7 aliud ꝑn⁹:sed solū ꝑ lucē. Qō ꝓbaī. ¶ Primo.Quia in sole nō est alia qualitas actiua nisi lux.ergo nihil agit nisi ꝑ lucem. ¶ Scōo. Quia ois operatio terminata ad lumen/fit mediāte luce:qz lumē nō ꝓducīt nisi a lucido.vt lucidū est. Sed ꝓductio 7 ꝓseruatio luminis terminaī ad lumen:qz idē lumen est qđ ꝓducitur 7 ꝓseruaī.ergo.Et per hoc ps alia ps.l.q; nō distinguā-

Secunda conclusio tur ex terminis:qz idē lumen est terminus vtriusqz. Qz ℞o nō distinguanī ex interruptiōe tēporis:ps:qz pole est q; sol cōtinue illuminet aerē ꝑ totā vnā horā.Ps ēt q; nō distinguanī ex pluralitate agētiū:qz idē sol est q; ꝓducit 7 cōseruat. ¶ Scōa ꝓ.Productio 7 ꝓseruatio distinguunt formaliꝫ. Probaī. ¶ Primo.Ea formalr distinguunt:quoꝝ vnum includit in sua rōne formali aliqd/qđ nō icludit aliud.Sz ista sunt hꝺ.g̃ 7c.Maior ps:7 ꝑ ea supra ꝓbatū est:q; ens 7 vnū formalr distinguunt.Minor ꝓbaī. Nā negatio prioris exīntie/est de formali rōne productionis. Illud.n. ꝓducīt qđ ante nō erat.Affirmatio ℞o ꝓtis exīntie.includiī in formali rōne ꝓseruationis.Id enim quo ꝓseruaī:7 est 7 fuit 7 erit. ¶ Scōo. Pole est aliquā rez esse tm̄ per instās. Sz esse talis rei est formalr productio:7 nō est formalr cōseruatio:qz nec prius fuit.nec post erit.Et cōfirmaī. Dec res in isto instāti desinit esse.g̃ nō ꝓseruaī.ps ꝓntia.7 aūs ꝓbaī:qz imediate post hoc nō erit.ergo desinit esse.

Ad ꝑmā in ꝓrariū **Ad argumenta** rīdeī. Ad ꝑmū negatur maior. Si enim productio est diuisibilis.etiā ꝓseruatio est diuisibilis:7 hoc reperiī in productione cuiuslibet rei/que fit ꝑ partē post ptez:7 si productio est indiuisibilis ēt ꝓseruatio. Dī aūt aliqua res indiuisibilis:qz fit tota sil'.7 nō per ptē post ptē:nec ipsa in se hz ptes:7 hꝺ est ꝓseruatio luminis 7 volitionis 7 visionis:7 hꝺ oppōnū. Illa.n.res que est ꝓseruatio luminis/tota sil' ꝓducta est:sed ad hoc q; ista res dicaī ꝓseruatio.opz q; ꝓtinueī ꝑ aliquod tps in sua actuali exīstētia. Nec est vez q; duratio 7 successio sint intrinseca illi entitati/que est ꝓseruatio:lz regraī ad hoc q; talis entitas dicaī ꝓseruatio. ¶ Ad 2m dī:q; ꝓductio 7 ꝓseruatio nō excludūt se mutuo q̄tū ad suas entitates.imo q̄tū ad hoc/si ponīt vna ponīt 7 alia:sed excludūt se mutuo.q̄tū ad eaꝝ rōnes formales:7 sic intellexit phs:7 sic ēt distinguunt. ¶ Ad 3m dī:q; figura impressa a sigillo nō est entitas distincta ab eius ꝓductione 7 ꝓseruatiōe:qz ꝓductio formē nō distinguiī realr ab ipsa forma. Manet igiī ipsa ꝓductio 7 ꝓseruatio 7 forma producta 7 ꝓseruata. Dī 2° q; productio illius figure nō solū dependet a sigillo.sed ēt a motu celi:a quo dependet ois alius motus. Et ideo corrupto sigillo/remanet formalr illa ꝓseruatio.qua ꝓseruaī a celo. Tādiu.n.ꝓseruabiī figura in cera:q̄diu cōseruabunt dispōnes pro ea:puta/duricies:7 si qua sunt alia hꝺ. ¶ Ad 4m dī:q; nihil aliud cōcludit/nisi q; distinguuntur formalr.Dictū est enim q; negatio ꝑexīstētie regriī ad formalē rōnē ꝓductionis 7 affirmatio ad rōnē ꝓseruationis:sz ex nullo istoꝝ variaī illa entitas/que est ꝓductio 7 ꝓseruatio. ¶ Ad 5m negaī ꝓntia:qz pole est q; duret tm̄ ꝑ instās.Pole.n.est q; aliqua res ꝓducaī in aliquo instāti:7 imediate post ℞ nō sit. Productio.n.talis rei/erit ꝓductio 7 ꝓseruatio:sed nō habebūt rōnē ꝓseruationis.Dī 2°. q; aliqua productio pōt necesse esse necessitate cōditionata.Presupposito enim q; debeat denominari conseruatione:necesse est q; per aliquod tempus duret.

¶ Utrum effectus particularis/reducatur in causam particularem. Questio. IX.

Queritur 9°.Utrū effectus ꝑticularis reducaī in cām ꝑticularē 7 vlīs in vlem. ¶ Et vī q; non.Primo.Esse/est effectus vlis. Sz cause esse sunt ꝑticularia agētia.g̃ effectus vlis hz cām ꝑticularez. Maior ps:ga esse de oiꝰ ꝓdicaī.Minor ꝓbaī triplr. Prio.A quocūqz generaī cōpm ab eo effectiue est esse cōpositi.Sz ab agēte particulari generaī cōpositū.ex 7° huius.tex.cō.28.ergo 7 esse cōpositi:maior probaī.Tum qz gīiatio est via ad esse. ex 5° physicoꝝ.Tum qz ex actione agētis inducīt forma in mā/dum generat cōposituꝫ.g̃ 7 esse.Tum qz formā esse in mā/nihil est aliud/q̄ cōpositū esse.g̃ cū ab agēte forma sit in mā.ab eo est esse cōpositū.ꝓntia ps ex eodē ad idē. Aūs probaī.Si formā esse in mā nō est esse cōpositū:sequiī q; cōpositū sit ꝑus suo esse.Si posterius/segr q; esse cōpositi/sit prius ipso cōpositō:qđ est in itelligibile. ¶ Sōo ꝓncipaliter.In gnōne hois ꝑus generaī aial q̄ hō:qz embrio ꝑus viuit vita sensitiua q̄ rōnali:vt dicīt in libro de aialibus:7 sīlr ꝑus gīiaī hō q̄ hic hō:qz ꝑn⁹ indiuiduātia/per que est hic hō/presupponūt ordine nāe id qđ indiuiduāt.ergo dū Sor.generat hoiez/effectus vlis.s.aial 7 hō/est a cā particulari. ¶ Tertio. Dicimus genitus nō ꝑ propagationez.sed ex sola virtute solis/est effect⁹ particularis.Sed sol est cā vlis.g̃ a cā vlī est effectus particularis. ¶ Quarto. Sequiī q; eē esset proprius effect⁹ ꝑme cāe.que est de⁹.Sz hoc est falsū: ergo effect⁹ vlis nō reducīt in cāz vlez tanq̄ in cāz ꝓpriā: ꝓntia ps:qz de⁹ est cā vlissima:7 eē est effect⁹ vlissim⁹.Falsitas ꝓntis ꝓbaī. Proprius effect⁹ ꝑc cāe/est effect⁹ nobilissimus:si ē 7 ipsa ꝑ cā est nobilissima.Effect⁹.n.assimilaī cāe.sz eē nō est nobilissim⁹:qđ ꝓbaī. Nā oē icluſuz/est ignobili⁹ icludēte:ga.n.aial icludīt i hoie:iō hō ē nobilioꝝ aiali:sz eē

Prīa rō.

Secta rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Ad ꝑmū

Ad ꝙtā

Ad ꝙmtā

includit in oibus:ergo est effectus quolz alio ignobilior.

Cõclo 1ª

Rñdeo tribus ꝯclonibus:quaꝝ ꝑma hec est. Effectus pticularis/reducit in cãm particularem/tanꝯ in ꝓpriã cãm. Ista ꝯclo sufficienter ꝓbata fuit supra.q.6ª. huius gnti. vbi dictũ fuit ꝙ hic hõ nõ põt idẽ numero esse nisi ab hoc hoie:ꝛ lz sit a celo ꝛ a deo q̃ sunt cãe vles/inꝯtũ est corp⁹ aut ens. tñ inꝯtũ est hic singularis/non est nisi ab hoc singulari tanꝯ a ꝓpria cã. deus aũt ꝛ celum sunt cause vles. Nec est amplius de hac ꝯclone disputãdũ. ¶ Pro reliquis duabus ꝯclonib⁹. sciendũ est ꝑmo ꝙ aliꝯ cãm esse vlem/põt dupl'r intelligi. Uno mõ ꝓm ꝑdicationem. Alio mõ ꝓm causalitatẽ. i. qz eius causalitas ad multa se extẽdit: lz ipsa cã nõ ꝓdicet de multis. Primo mõ. hõ est cã vlis oium hoiuz. Scõ mõ/sol est cã vlis oiuz gñabiliũ. Jd aũt qõ est vle ꝓm causalitatẽ. est ẽt vle ꝓm pfectionẽ: ꝙ. n. aliqd possit ꝓducere multa ſpe distincta ꝓcedit ex pfectiõe ipsi⁹. ꝛ quãto plura põt ꝓducere. tãto pfectior est: ꝛ si põt oia efficere/est cã vl'r pfecta: ꝛ hoc mõ de⁹ est causa vl'issima: ꝛ de hac vlitate loqmur. ¶ Sciendũ z°/ꝙ sil'r põt aliqs effect⁹ esse vlis tripl'r. Uno modo ꝓm ꝑdicationẽ tñ: ꝛ sic ens est vlis effectus: qz de oib⁹ ꝓdicat: sed nõ est vlis ꝓm pfectionẽ: qz entitate cuiuslibet rei create/est in ea aliqd ea pfecti⁹ scilz ipsuz esse existere. Scõ mõ dr effect⁹ vlis ꝓm perfectionẽ tñ. ꝛ nõ ꝓm ꝑdicationẽ: ꝛ sic ꝑma itelligẽtia est vlis effectus. Tertio mõ dr effectus vlis ꝛ ꝓm ꝑdicationẽ. ꝛ ꝓm pfectionẽ: ꝛ hoc mõ/esse/est vlissim⁹ effect⁹. Naz ꝙ esse sit vlissimus effect⁹ ꝓm predicationẽ. pz: qz oẽm rem cõsequit. Nulla. n. res formal'r existit/nisi per ipsum esse existere. Oz etiã sit vniuersalissimus ꝓm pfectionẽ. ꝓbaꝛ. Dis actus est nobilior potẽtia cuius est act⁹: vt dr. 9. hui⁹. Sed esse cuiuslibet creature est act⁹ eius: ꝛ ipsa essẽtia est potẽtialis. Albedo. n. nõ hz suã vltimã actualitatẽ. s. exñtiã nisi ꝙ esse: ꝛ iõ dr ꝙ esse est actualitas oium. g̃ esse est vlissim⁹ effectus ꝓm pfectionẽ. ¶ Et si arguit ꝫ hoc: qz esse viuẽs. esse sapiẽtez/est melius q̃ esse. g̃ esse nõ est pfectissimũ. ¶ Rñdet ꝙ eẽ sapientẽ/nihil est aliud/nisi illud esse qõ dat sapia. Jstõ aũt esse/ad duo cõpari põt. s. ad sapiaz cuius est effect⁹ formalis: ꝛ ad suppositũ qõ denoiat sapiẽs. Si cõpareꝛ ad sapiaz: sic est ea nobilio⁹ tanꝯ act⁹ potẽtia. Et si ad hunc sensuz accipit illud añs. ipsuz negat: ꝛ est sensus. Meli⁹ est sapia q̃ esse ipsius sapie. Si aũt cõpet ad suppositũ: sic dico ꝙ esse suppositi est nobili⁹ simpl'r q̃ esse sapie: qz illud est subale. ꝛ hoc est accidẽtale: ꝛ ad hunc sensuz negat ꝛ añs. Sed põt esse alius sensus illius añtis. s. ꝙ suppositũ hñs suũ ꝓpriuz esse subale: ꝛ hñs sil' ẽt esse qõ dat ei sapia/est nobili⁹ seipso vt hz tñ esse subale: ꝛ sic ꝓcedit añs. ꝛ negat ꝓntia. Nec sequit ꝙ aliqd sit nobilius esse: lz hñ segt. ꝙ duo eẽ sil' sũpta sunt qd nobilius altero eoꝝ precise accepto. ¶ Sciendus 3° ꝙ cũ dr effectũ vlem esse ꝓpriũ effectũ cãe vlis. Sensus hui⁹ ꝓpõnis põt esse duplex. Primus est/ꝙ inter effectuz vlem ꝛ particularẽ/sit semp realis distinctio: ꝛ hoc falsum est: vt patebit. Scõs est ꝙ tñ rõne distinguantur: ꝛ hoc est verũ. Nã Sortes ꝛ est hic hõ. ꝛ est hõ: ꝛ est aial. ꝛ est corp⁹. ꝛ est viuens: ꝛ est ens. Inquãtũ est hic hõ/est ab hoc hoie/ꝛ nõ põt esse ab alio. Inquantũ aũt est hõ/est ꝓprius effectus hois: ꝛ sic de alys: vt declarabit in ꝓbatione ꝯclonis. ¶ Sciendũ 4° ꝙ aliquẽ effectũ esse ꝓpriũ alicui cãe/dupl'r itelligi põt. Uno mõ/ꝙ possit ꝑduci tñ ab illa cã ꝛ nullo mõ ab alia. Alio mõ/ꝙ possit qdẽ ꝑduci ẽt ab alys: sed a nulla alia põt ꝑ ꝑduci/nisi ab ea cuius est ꝓprius effect⁹. Et si ab alys ꝑducaꝛ hoc nõ est nisi virtute illi⁹ ad quã alie cõparanꝛ: sicut instra ad ꝓncipale agẽs. ¶ Dis declaratis hec est scõa ꝑ. Effect⁹ vlis ꝓm ꝑdicationẽ reducit vt in priã cãm in cãm vlez aut ꝓm ꝑdicationẽ. ꝓbaꝛ. ¶ Primo. Dis effect⁹ est ꝓprius alicui⁹ cãe. Sed effect⁹ vlis non est ꝓprius cãe pticularis. g̃ est cãe vlis. Maior pz: ꝙ nullus effectus põt indifferẽter esse a quacũq; cã: sed est a cã determinata. Minor ꝓbaꝛ. Si effectus vlis. puta hõ. est ꝓpri⁹ effectus cause pticularis. puta Sortis: hoc nõ põt esse/nisi altero duoꝝ modoꝝ. s. vl'qz solus Sor. põt ꝑducere hoiez. vel qz nihil ꝑducit hoiez nisi in virtute Sor. nõ est preter istos modos dare aliũ modũ quo effectus dicat ꝓprius alicuius cãe. Sed vtrũq; cõstat esse falsuz: qz Sor. nõ existente/adhuc põt hõ generari. g̃ ꝓpria cã hois est hõ: ita ꝙ hõ nõ est/nisi ab hoie nãliter. Nec sor. hz ꝓmo inquantum est Sor. ꝙ possit g̃nare hoiem: sed hoc hz inꝯtũ est hõ. ¶ z°. Effectus vlis est effect⁹ specificus vel genericus vel trãsce dẽs. Causa ẋo particularis dr cã indiuidua vel cã inferior effectu. Sz nulla nã specifica depẽdet essential'r ab aliquo eius indiuiduo: nec nã supior ab aliquo eius inferiori: qz superius põt esse sine inferiori/cũ sit ꝓpius eo nãl'r. ergo. Notanter dixi in cõclone: vel ꝓm pfectionẽ. Rana enim abstq; propagatione/est ꝓprius effect⁹ solis/ꝙ nõ est vlis cã ꝓm predicationẽ: lz perfectionẽ. ¶ Tertia ꝯclo. Omne qõ est vlissimus effect⁹ est ꝓprius effectus cãe vlissime ꝓm pfectionẽ que est deus. ꝓbaꝛ. ¶ Prio. Nulla cã producit esse/nisi in virtute dei. ergo esse est ꝓprius effect⁹ dei: ꝯntia pz. Añs ꝓbatur. triplr. ¶ Primo. Oñ plures cãe agẽtes sub vno agẽte ordinanꝛ/necesse est ꝙ effectus ꝙ ab eis causaꝛ/ꝓductus sit ab eis. inꝯtũ participãt virtutẽ illi⁹ ꝑmi agẽtis: preſertiz si illud ꝑmũ agẽs sit de se sufficiẽs ad agendũ. Sed omne aliud agẽs ordinaꝛ sub deo: ꝛ oia agentia sunt cã ipsius eẽ. cũ sint cã ꝙ eoꝝ effectus existẽt. ergo nullũ aliud agẽs est cã esse. nisi in virtute dei. Maior pz: qz a plurib⁹ causis/nõ ꝓcedit ynus effectus. nisi vel qz nulla eaꝝ est sufficiẽs. vel qz vna agit in virtute alterius. Minor etiaz de se est nota. ergo ꝛc. ¶ Scõo. In oibus causis ordinatis. ꝛ sil'r causanti bus/necesse est ꝓprie causalitati vniuscuiusq; corrñdere aliqd ꝓpriũ in effectu: aliogn ꝓprie causalitati nõ daretur ꝓprius effectus. Sed deus ꝛ itelligẽtia: ꝛ celũ/ꝛ Sor. cõcurrunt tanꝯ cãe ordinate ad gnõnẽ Platonis. ergo causalitati cuiuslibet earũ correspondet aliqd ꝓpriũ in effectu. Jstõ aũt nõ est qd distinctũ ꝓm rez: qz in Platone nõ sunt talia multa. ergo sunt distincte tñ rõne. Nã Plato inquantũ est ens. est a deo. Inquãtũ ẋo est viuens/est ab itelligẽtia: ꝛ inquãtũ est corpus/sic est a celo: ꝛ inꝯtũ est aialsic est a Sor. vt est aial: ꝛ inꝯtuz hõ/est ab eodem. vt est hõ: ꝛ inꝯtũ est hic hõ/est ab eodẽ: vt est hic hõ. ¶ Tertio. In oibus agentibus ordinatis/id qõ est vltimũ in generatione. ꝛ ꝑmuz in intentione/est ꝓprius effectus ꝑmi agẽtis: sicut pz ꝙ dom⁹ est ꝑmus effectus domificatoris. ꝛ non eoꝝ que preparant mãm. Sed in oi ꝓductione esse in actu est ꝑmo intentuz/ꝛ est vltimũ in executione: qz q̃ ꝑmũ effectus est in actu/cessat eius ꝓductio. ergo est effectus ꝑmi agẽtis. ¶ Scõo ꝑncipal'r arguit. Et hec rõ facit etiaz pro scõa ꝯclusione. Dis effectus equocus reducit ꝓpriã causaz: ꝛ aliqd vlius ꝫ perfectionẽ. Sed esse est effectus equocus dei. cum ens nõ dicaꝛ vniuoce de deo ꝛ de alys. ergo ꝛc. Maior ꝓbaꝛ. Nulla enim nã est essential'r dependens ab aliquo sue ſpẽi: lz. n. hõ possit esse ab hoie: tota tñ ſpes humana/non est nisi ab aliquo perfectiori tota illa ſpe. Si enim esset ab aliquo eius dẽ ſpẽi tunc illud esset cã suiipsius. Minor ẽt pz. ergo segt. sil'r ꝯclusio ꝙ esse inꝯtum hõ nõ põt nisi a cã vliori ꝫ pfectionẽ toto esse creabili. talis aũt cã est solus deus.

Ad argumenta rñdetur. Ad ꝑmũ negaꝛ minor si intelligitur ꝙ esse sit ꝓprius effectus alicuius particularis cause agentis. Si ẋo aliter intelligit/nõ est ad ꝓpositũ. Cõcedo. n. ꝙ generãs dat esse genito: sed nõ dat ei esse/nisi in virtute ꝑme cause: nec oppositum ꝓbant ille tres rõnes adducte ad ꝓbationem mi-

Cã dr vlis duob⁹ modis.

Mõm 2m Effectus vlis dr 3r.

Nota.

Mõm 3m

Mõm 4m

Cõclo 2ª

Tex. 9. 12

Cõclo 3ª

Mõ hanc rõnem.

Ad ꝑmã.

Ad scdaz noris. ¶ Ad 2m ꝓceditur qꝫ dictū est de embrioe: sed dicit qꝫ aia qua viuit embrio/nō est ab hoie inquantū est hō: sed inquātū est aial: ita qꝫ si hō per ipossibile nō eēt hō: ꝛ esset aial: adhuc posset ꝓducere formā illam/qua viuit embrio.

Ad tertiā ¶ Ad 3m dicit qꝫ ex falsa imaginatiōe ꝓcedit. Nō. n. negatur qn cā vlis. puta deꝰ/possit ꝓducere vnū effectū particularē: sed dicit qꝫ talis effectꝰ/nō est ei ꝓpꝛius: qꝛ pōt ꝓduci etiā a cā inferiori. Mus. n. pōt ꝓduci nō trā a sole: sed etiaꝫ a mure/ex sua ꝓpꝛia virtute gñatiua quā hꝫ. ¶ Ad 4m negatur falsitas ꝓñtis. Ad ꝓbationē negatur minor. Et dī qꝫ duplr pōt aliqd includi in alio. Uno modo sicut superius in inferiori: ꝛ hoc tale iclusuꝫ opꝫ esse ignobilius includēte. Alio° sicut actꝰ icludi in ꝓpꝛia poꝰ: ꝛ pfectio i pfectibili: eē aūt nō includitur in eēntia creature ꝑmo mō: fꝫ scō: qꝛ vt declaratum fuit: est actualitas omnis potentialitatis.

Ad ꝗrtā distinctio.

¶ Textus commenti quarti.

¶ Elementum dicit/ex quo cōponit ꝓmū.

Intentio phi. Mota. ¶ Hoc loco phs diffinit elemētū: ꝛ declarat quot modis dicatur. Consideratio eni de elemētis. vt sunt ptes siue ꝓpꝛia rerū mobiliū inquātū sunt mobilia ptinet ad naturalē: sed eoꝝ consideratio. vt sunt absolute. ꝛ simplr partes substantie rei/pertinet ad metaphysicam: sicut dicit Cōmentator. 7° meta. cōmēto. 34. Diffinitio elemēti cōstat ex quatuor partib⁹. Prima est qꝫ elm ē id/ex quo aliqd fit. ¶ Ad cui⁹ euidētiā sciēdū ē qꝫ hitudo cārū extrīsecarū. s. efficiētis ꝛ finalis/denotat̄ ꝓ banc ꝓpōnē ab vel ad. dī. n. qꝫ ignis generat̄ ab igne: ꝛ qꝫ medicina ordinat̄ ad sanitatem. hitudo aūt cārū intrinsecarū: que sunt mā ꝛ forma/denotat̄ ꝓ banc prepositionē ex. Dicimus. n. qꝫ aliquid fit ex mā ꝛ forma: iō vt denoteꝫ qꝫ elmtū est cā intrinseca ponitur in diffōne eiꝰ: qꝫ ex eo aliqd fit. ¶ Secunda particula est/qꝫ ex elmto aliquid fiat ꝑmo. Ex eo. n. aliqd fit ꝑmo/qō est vltimū in resolutione. elmtū aūt est vltimū in resolutione. Et hoc ponitur ad dīam eoꝝ ex qbus aliqd fit scō sicut sunt carnes ꝛ ossa in cōpōne hois. ¶ Tertia ꝓticula est qꝫ elmtū existit in eo: cuius est elmtū: ꝛ hoc ponit̄ ad dīaz ꝓuatiōis ꝛ ℥ry. Nazdum ex nigro fit albuꝫ. nigrum nō remanet. Similr dū ex sanguine generat̄ caro: sanguis nō manet. ¶ Quarta particula est qꝫ elmtuꝫ sit indiuisibile fm spēm: ꝛ hoc ponit̄ ad denotandū/qꝫ nō ois diuisio repugnat elmto. Aq̄ eni est diuisibilis in plures aquas: sed diuisio in plures partes diuersarum rationū/repugnat elmto. ¶ Ex bis videt̄ qꝫ mā ꝓpꝛia ꝓpꝛissime sit elmtū/ꝛ magis ꝓpꝛie q̄ ea que dīr quatuor elmta: qꝛ he particule magis ꝓpꝛie ei ꝓueniūt. Est eniꝫ ex qua res mālis fit: ꝛ ipsi rei/magis q̄ quatuor elmta inexistit: qꝛ elmta sunt in mixto trū fm virtutes/mā aūt fm se ꝛ realr inest cōpōsito ex mā ꝛ forma. Est ēt ex qua res ꝑmo fiunt magis ꝑmo/q̄ elmta: qꝛ in ipsaz ēt ipsa elmta resolumtur cū sint cōpōsita ex mā ꝛ forma. Est ēt magis indiuisibilis fm spēm q̄ quatuor elmta: qꝛ negatio diuisibilitatis fm spēz/magis cōuenit māe: cū ipsa de se nullā formā: aut speciez habeat. Uōlz aūt quatuor elmtoꝝ est aliquo mō diuisibile in ptes alteriꝰ rōnis: qꝛ saltē in mām ꝛ formaz. Et hec est cōclo hui⁹ ptis. mā est ꝓpꝛie elmtū ꝛ magis ꝓpꝛie q̄ ea que ꝓueniēter dīr quatuor elmta. hāc ꝛclonē tenuit Cōmē. in ꝑn° cōmēti ꝗrti. vbi ait. Elmtū dī de causis intrinsecis ꝛ dignius de mā. Et in fine eiusdē cōmēti loquēs ō eo: ad qō reducunt̄ oēs modi elmti sic dicit. Istud elmtū debet esse cā oium alioꝝ elementoꝝ: ꝛ hoc qō dicit est mā ꝑma. Idez cō firmat: qꝛ indiuisibilitas magis saluat̄ in mā. Idem tenuit S. Tho. libro 3° de celo. Et cum dicit hic qꝫ mā nō est ꝓpꝛie elementum: accipit elemētū fm cōmunem vsuꝫ loquēdi: quo appellamus elemēta/ꝑma quatuor corpora simplicia: que appellant̄ simplicia: nō qꝫ oino simplicia sint: cōponuntur enim ex mā ꝛ forma: sed dicuntur simplicia: qꝛ non possiunt resolui in aliqua ꝓpꝛia corpora.

Ad scdaz Mota. Ekti diffō Notabile Ad tertiā Mā dīve rsoꝝ mō elꝫ q̄ quatuor corpora simplicia. Nota.

¶ Textus commenti sexti.

¶ Necessarium ꝛc̄.

Intentio phi. ¶ Ponit hoc loco quatuor modos necessitatis satis vulgatos ꝛ claros. Preter eos declarat qūo in demōstrationibus reperit necessitas. Et qꝛ supra quesitū fuit an entia necessaria habeant causam efficientem. ideo queritur.

¶ Utrum/complexa/de predicatis quidditatiuis/habeant causam effectiuam. Questio. X.

Caꝑ. 1. di. 8. q. 1. Ꝓpia rō. Queritur an cōplexa necessaria. puta hoiem esse aial: ꝛ albedinē esse colorē: habeāt cām agentē siue ꝓductiuaz. ¶ Et vī qꝫ sic. Primo. Cū dī hominez esse aial: vel ly esse. dicit aliqd extra aiam. vel ens in aīa. Si ens in aīa. q̄ dicit figmentuz: ꝛ sic dicere hoiez esse aial: est dicere hominē esse figmētū. Si extra animā. q̄ vel dicit esse increatū. vel esse creatū. Si esse increatū. seq̄t qꝫ hoiez esse aial/sit hoiez esse deū: si esse creatū: habeat̄ ꝓpositū: qꝛ esse creatum est esse causatū. ¶ Scō. Qñ aliqd ꝓsupponit alterum: vt passio: si id qō ꝓsupponit̄ hꝫ cām. ēt id qō est ꝓsupponens hꝫ cām: ꝛ ꝓ hoc ꝓbat̄: qꝫ a quocūqz depēdet subm/depēdet ꝛ passio. Sꝫ hoiez eē aial/ꝓsupponit idētitatē hois ꝛ aialis/que idētitas hꝫ cāz: sicut ꝛ ipse hō. q̄ hoiem esse aial/hꝫ cām efficiētē. ¶ Tertio. Id qō ꝓuenit alicui fm id qō est. eodez mō hꝫ cām sicut ꝛ illud cui ꝓuenit. Sꝫ veritas huius complexi ꝓuenit eis de quibus dicit̄ fm id qō sunt. q̄ sicut hō ꝛ aial habēt cām effectiuā: ita ꝛ istud complexū. maioꝛ nota. Minoꝛ ꝓbat̄. veritas huius cōplexi cōsistit in hoc/qꝫ hō includit aial: sed hō fm id qō est/includit aial. ergo ꝛc̄.

Scō rō Tertia rō.

Rñdeo qꝫ aliud est querere. vtrū ℔ cōplexa habeant cām effectiuā: ꝛ vtrū ꝓpones in mā nēcia. puta. hō est aial. sint vere. subiectis earū nō exñtib⁹. de his. n. dicet̄. 9. huius. Est trā iter hec quesita aliqualis silitudo. Et hꝫ apud. S. Tho. determinatū sit exꝑsse qꝫ veritas ꝓpōnis nēcie/nō regrit exñtiā subi. Nō est trā determinatū an enūtiabilia nēcia/hēant cām agētē. Et iō circa hoc varie opinatum fuit. Nā Deruens quolz p̄. q. 10. tenuit ptē affirmatiuā: vbi dicit. p̄ qꝫ potētialitas qua res ꝓducēda dī polis/nō hꝫ cām agētē: qō ꝓbat̄. Nā res polis ꝓduci/nō dī polis ꝑ potentiā actiuā dei: ꝛ ꝑ nō repugnantiā ad esse: idest/qꝛ nō repugnat ipsaz esse. sed poª actiua dei nō hꝫ cām. Et silr non repugnantia nō hꝫ cām: cū sit negatio ipotētialitatis ad eē. Istud dictū verū est in his q̄ a solo deo ꝓduci pñt. In alys aūt nō est verū. Nā potētia actiua solis. a qua rosa generāda/dī polis ꝓduci. hꝫ cām agētē. ¶ Dicit 2° qꝫ duplex est necessitas. q̄dā absoluta/qua aliqd in se ꝛ absolute ipole est alr se hīe: ꝛ tali necessitate solus deꝰ est ens nēciuz. Alia est necessitas ꝓnexionis: nō qꝫ cōnexio sit subm nēcitatis. sed qꝛ vna res sine alia eē nō pōt: ꝓꝑ qō ille res dīr ꝓnexe necessariō: q̄ ad actuale exīstere ipsaꝝ. ¶ Dicit 3°. qꝫ hec ꝓpositio. hō est aial. pōt accipi in sensu cōpositō: ꝛ in sensu diuiso. si in sensu cōpositō. sic est nēcia nēcitate ꝓnexionis: ꝛ eiꝰ sensus est exñs. hō est aial. Cōstat. n. qꝫ hō ꝛ aial/nēcio cōnexa sunt in actuali exñtia. In sensu aūt diuiso pōt eē falsa. puta si hō nō sit. ¶ Dicit 4° qꝫ hꝫ ea q̄ absolute nēcia sunt nō hēant cām agētē: trī ea q̄ sunt nēcia nēcitate ꝓnexionis hñt cām effectiuā: qō ꝓbat rōnibꝰ supradictis. ¶ Ista vīr mihi ℥ria schole. S. Tho. Et ꝑ. q. nulla ꝓpō distīguēda est p sensuz cōpositū ꝛ diuisuz/nisi in ea sit aligs terminꝰ modalis. vel eqꝓllēs ei q faciat sensuz ꝓpoⁿ aut diuisuz. Nullus aūt hoꝝ est in ꝓdicta ꝓpōne. ¶ Scō: qꝛ vt ipse dicit in. q. de vītate/sensus ꝓpositꝰ ꝛ diuisus nō pñt esse nisi i his

Impugnat Merucum.

quoꝫ vnū ab altero ſeparī pōt: aut fm rē. aut fm itellectū. aīal aūt neqꝫ fm rē. neqꝫ fz intellectū ab hoīe ſeparī pōt: cum includaī gdditatiue in formali cōceptu eius. ergo ⁊c̄. ¶ Deficit 2°. qz dicit hāc ꝓpōnē. hō eſt a ial. nō eē veram niſi hō exiſtat. Qui⁹. n. oppo⁹ tenuit. S. Tho. p³ pte. q. 10. ar. 3. ad 3ᵐ. Et Ari. ac Cō. tex. cō. 6. hui⁹. Qui volūt qꝫ hō ꝓpōnes habeāt abſolutā neceſſitatē: ēt ſi res nō ſit: vt ꝓbabimus. ¶ Deficit 3° in p̄ncipali ꝺne. Eius. n. ꝺdictoria ꝛa eſt/ q̄ eſt hec. Nullū enūtiabile neccīuꝫ hz cām effectiuā. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ſciendū eſt ꝑ. qꝫ enūtiabile/enūtiatio/⁊ res per ipſaꝫ ſignificata diſtinguunt. hec. n. eſt vna enūtiatio. hō ē aīal. Enūtiabile ℞o ſeu ſignificabile per ipſaꝫ/eſt hoieꝫ eſſe aīal. Jd ℞o qō ſignificaī/eſt nā hois ⁊ aialis: ⁊ idētitas ſiue vnitas caꝫ q̄ ſignificaī per copulā verbalē/eſt: vt dī ꝑ peri herme. ¶ Sciendū 2° qꝫ hō enūtiabilia non dīr entia: qz ſint aligd in re/imo vt ſic ſūt nihil. fz ſolū dīr aligd/ eo mō quo oē ſignificabile ꝓplexe ⁊ vere/dī eē aligd ⁊ ens. Nec hoieꝫ eē aīal/eſt ipſe hō aut aīal/vel qcq̄ aliud: fz ſolū eſt gd ſignabile cōplexe. ¶ Dis declaratis ꝓbaī qꝫ nō habēt cām. ¶ Prio. de oi hīte aliquā cām/pōt rōnabilr q̄ri de tali cā. Sz de hoc enūtiabili/hoieꝫ eē aīal/nō pōt queri quo ad cām agēte. q̄ nō hz cām agēte: maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbaī. De quocūqꝫ q̄ri pōt a quo ſit. de eodē queri pōt pp gd ſit: qz oē agēs agit pp finē. z. phy. ⁊ qcqd hz cām agētem/hz cām finalē: vt ꝓbabiī. 12. hui⁹. Sz de hoc enūtiabili/nō ꝑt queri cā finalis: qz phs. 7. meta. tex. cō. 59. dicit qꝫ q̄rere pp gd hō eſt hō/nihil eſt q̄rere: ⁊ Cōmē. ibi dicit qꝫ nulla alia eſt cā in hō/niſi indiuiſio ꝑdicati ⁊ ſubi. ¶ Scō arguitur ꝑciſe: ſicut ipſe arguit in 2ª rōne ſua: q̄ in B ꝓſiſtit. Jdētitas hois cū aīali hz cāz. q̄ veritas hui⁹ ꝓplexi/cui⁹ veritatis fundamētū eſt illa idētitas hz cām. arguo igiī fozmādo ſic candē ꝓſitiā. Jdētitas hois cū aīali nō hz cām. q̄ hoieꝫ eſſe aīal nō hz cām. ꝓſitia pz. ꝑ te. Añs ꝓbaī. Nullū ens rōnis/habz cām agētē. Sz iſta idētitas eſt ens ⁊ relo rōnis. q̄. Minoꝛ pz: qz eſt relo etuſdē ad ſeip̄z. Maioꝛ ꝓbaī: qz termin⁹ ꝑductionis realis eſt ens reale: qz ꝓductio nō pōt eſſe maioris entitatis/q̄ termin⁹: cū tota nobilitas eius ſumaī ex termino. Sz q̄lz ꝓductio cāe agētis eſt realis. q̄ ꝓductū ꝑ eā nō pōt eſſe ens rōnis. ¶ Tertio. Si ꝑ ipoſe de⁹ nō cēt/⁊ nulla cā agēs/hoieꝫ eē aīal eēt verū. q̄ hoc cōplexū nō eſt a cā agēte: pz ꝓſitia. Añs ꝓbaī: qz Lynco. ꝑ poſterio ꝛ. dicit hō enūtiabilia eē ꝓpetue vitatis. ¶ Quarto. Deū eſſe deū/non hz cām agētē. q̄ hoieꝫ eē aīal/nō hz cām agētē. añs pz. ꝓſitia ꝓbaī. Dec duo enūtiabilia ſūt eq̄ neccia. q̄ ſi vnū nō hz cām/ nec aliud. ꝓſitia pz. Añs ꝓbaī. Loꝛ oppoſita ſūt eq̄ ipoſitia. ſ. deū nō eē: ⁊ hoieꝫ nō eē aīal. q̄ ipſa ſunt eq̄lr neccia. Pz ꝓſia ⁊ añs ꝓbaī. Jlla ſūt equalr ipoſitia: q̄ꝛ impoſitas ꝓſurgit ex implicatione ꝺdictionis. Sz iſta ſunt hō. Nā hoieꝫ nō eſſe aīal/infert hoieꝫ nō eē hoieꝫ a ſupioꝛi ad iferius negatiue. Jſta aūt. Dō nō eſt hō. iplicat ꝺdictoria: qz ponit hoiem ⁊ ipm negat. ¶ Dicet fozte qꝫ deū nō eē deū/eſt impoſe: ⁊ in ſenſu diuiſo ⁊ in ſenſu ꝓpoſito: qz ipoſe eſt deū nō eē. hoieꝫ aūt nō eē aīal/eſt ipoſe ſolū in ſenſu cōpoſito: ⁊ nō in ſenſu diuiſo: qz nō eſt ipoſe hoieꝫ nō eē. Sz hoc nihil eſt. Tū qz hic nō pōt cē ſenſus cōpoſit⁹ vel diuiſus: vt dictū eſt. Tuꝫ qz ſi etiā hō nō ſit: adhuc verū eſt hoieꝫ eē aīal. Tum quia aliud enūtiabile eſt hoieꝫ eſſe: ⁊ aliud hoieꝫ eē aīal. Primū enim eſt ꝓtingēs. 2ᵐ ℞o eſt neccīuꝫ: ⁊ iō trānſire ab vno ad aliud/eſt idiſciplinate log. ¶ Quito. Jd qō ꝓuenit ipoſib⁹ nō hz cām agētē: qz ipoſia a nullo fieri pōſt. fz iſta ꝓueniunt ipoſib⁹. verū eſt. n. chimerā eē chimerā. q̄ chimera eſſe chimerā a nullo eſt effectiue. ¶ Sexto. Anteq̄ roſa generet. poſe eſt roſaꝫ eſſe roſaꝫ. q̄ ſi eſt ab aliqua cā agēte roſaꝫ eſſe roſam/eſt aligd reale: qz qlz effectus cāe agentis eſt aliquid reale. Sed roſam eſſe roſam/nō eſt aligd reale. ergo roſam eſſe roſam nō eſt a cā agente. ꝓbaī minoꝛ. Si roſaꝫ eſſe roſam eſt aligd reale ꝓductū: vel eſt ipſa roſa ⁊ eſſe eius: vel eſt iſta oꝛo. roſa eſt roſa. Nō p̄ᵐ: qz p caſuꝫ roſa nō eſt. Nō 2ᵐ: qz enūtiabilia diſtinguuntur ab enūtiationibus. Et confirmatur/quercndo ſimilr quid ſit nō ens eſſe nō ens: non enim apparet que entitas ſit iſtud enuntiabile.

Mota. Nullum enūtiabile neceſſariū hz cām.

Hōn⁹ 2ᵐ

Hōn⁹ 3ᵐ Quid ſint enūtiabilia ſignāta

Pria rō.

Hōne. 38

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Cauilla°

Diluto.

Quita rō.

Sexta rō.

Confir°.

Ad argumenta Ad p̄ᵐ dī: qꝫ ly eſſe. in iſto enuntiabili/hoiem eſſe aīal. dicit cōpoſitionē in itellectu/aialis cū hoie. Nā phs ꝑ peri herme. dicit qꝫ vbū/eſt/ſignificat cōpōnē/que cōpō eſt tm̄ rōnis: cū nō ſit rerū diſtinctarū. huic aūt cōpōni cozrñdet ꝑ fundamēto idētitas ꝑdicati cū ſubo: q̄ eſt idētitas ſufficienter. Eſt ēt ſi hō nō ſit in rerum nā: qz entia rōnis in nullo ſunt ſubiue: fz ad hoc qꝫ ſint ſufficit qꝫ habeāt eſſe cognitū. Nec eſt dicendū qꝫ ly eſſe/dicat eſſentiā: quaſi qꝫ hoie nō exiſtē te hō ſit quo ad eſſe eſſentie. Jſtud enīz nō eſt Thomiſtice dictū: ſed eſt cadere in opinionē Henrici: q̄ poſuit oēs res etiā dum actu nō exiſtūt eſſe eꝛ cās ſuas/nō qdē ꝑ actuale exiſtere. ſed ꝑ eſſe gdditatiuū/qō iſti appellāt eſſe eſſentie: ⁊ de hoc ſpāl̄r loquemur in 9° hui⁹. ¶ Ad 2ᵐ negaī maioꝛ. qñ id qō aliud ꝓſupponit/eſt tm̄ ens rōnis: cuiuſmodi eſt illa identitas. Uñ fz hō hēat cām agentē. tm̄ idētitas hois ad ſeipſum/nullā cām hz. ¶ Ad 3ᵐ negaī maioꝛ. ſi id qō alteri ꝓuenit ſit ens rōnis: ⁊ preciſe. ita rñdet ſicut ad 2ᵐ.

Ad ꝓmū

Ad ſcōm

Ad tertiū

¶ Textus cōmenti ſeptimi.

¶ Unum dicitur ⁊c̄.

¶ Hoc loco agit de noīb⁹ ſignificātib⁹/tam ſubz q̄ ptes ei⁹. Et qz dictū fuit in 4° qꝫ vnū ⁊ ens ſūt idē: iō agit ō vtroq̄/ ⁊ pus de vno: qz vnū hz rōnē p̄ncipy: vt dicit Phs ⁊ Cōm. tex. cō. 12. in p̄n°. Ponit aūt duas diuiſiones: quarū vna eſt realis: altera ℞o rōnis. Et ideo duo circa hoc querenda ſūt. Primū eſt de diſtinctione harū diuiſionum inter ſe. 2ᵐ eſt ſpāl̄r de quodā cōtento in 2ª diuiſione. ¶ Quantū ad p̄ᵐ. ¶ Utrum diuiſio accidentalis ſit realis: ⁊ diuiſio generis ⁊ ſpeciei/rationis.

Intentio phi.

Laſ. 1. d. 8. q. 3.

Queſtio. XI.

Queritur 11°. Utruꝫ diſtinguant ille due diuiſiones ex hoc qꝫ ꝑª ſit realis: ⁊ ſcōa ſit rationis. ¶ Et vī qꝫ non. Primo. qz eſſe vnū genere ⁊ eſſe vnū diffone/etiā tertius ⁊ quartus modus p̄me diuiſionis eſt eſſe vnū in aliqua intētione logica. q̄ p̄ma diuiſio nō eſt realis. ꝓſitia ⁊ añs de ſe patent. ¶ Scō. Unitas ſpēi vel fundaī in ente reali/vel in ente rōnis. Si in ente reali. q̄ eſt vnitas realis. Si in ente rōnis. q̄ eſt nihil: qz oē fundatuꝫ in alio eſt minoris entitatis/q̄ id in quo fundaī. Nihil autē poteſt eſſe minoris entitatis ente rationis. ergo omne fundatū in ente rationis/eſt nihil. ¶ Tertio. Preter vnitatem ſpecificā ⁊ genericā eſt vnitas in dīa eſſentiali/⁊ in ꝓpio ⁊ accidente: cū ēt iſta ſint vlia. q̄ illa diuiſio nō eſt ſufficiēs. ¶ Quarto. Unitas ꝓportionis ꝓuenit rebus/nullo itellectu cōſideran te. q̄ nō eſt vnitas rōnis. ꝓſitia pz. Añs ꝓbaī: qz oī itellectu circūſcripto: ita ſe hīt octo ad quatuoꝛ: ſicut ſex ad tria.

Pria rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Reſpondetur qꝫ p̄ma diuiſio eſt realis: ⁊ 2ª rōnis tm̄. ¶ Ad cui⁹ euidētiā: ſciendū eſt qꝫ hec eſt vlis differētia/inter ens rōnis ⁊ ens reale: qz oīs entitas realis/ꝓuenire pōt rebus nullo itellectu ꝓſiderāte: Ens ℞o rōnis ꝓſequī res ſolū: vt ſūt obiue in itellectu: ⁊ qō dictū eſt. de ente reali/dicēdū eſt de vnitate: ⁊ de qualz alia re: qz oīa hz recipiūt ꝑdicationē entis. ¶ Pria igiī diuiſio

Hōn⁹ p⁹ Diſia entis realis ad ens rōnis.

est realis:qz cõuenit rebus ꝑter opõnẽ intell's:qõ pz:discurrẽdo ꝑ vnãquãqz earũ. Nã nullo intellectu cogitãte. Sor. 7 Sor.albus sunt vnũ subo:7 vnũ eorũ alteri accidit. Sil'r ꝯtinuũ est vnũ. Linea.n.vna est:qz nõ est diuisa:ẽt si nullus eã intelligat. Sil'r ea sũt vnũ/quoruz forma siue nã est idiuisa:7 hec sũt illa:vt ingt Cõmẽtator cõmẽ.9ᵒ q̃ sũt sil'iuz ptiuz 7 ꝓueniũt in noie 7 diffõne:vt vinũ/oleũ/aq̃ 7 hȝ. Cõstat eniz ꝙ nullo itellectu cogitãte nã huiᵒaq̃/vel huiᵒolei/nõ est diuisa in ptes. ¶ Quãtũ ẋo ptinet ad 3ᵐ 7 4ᵐ modũ sciendũ est/ꝙ genus 7 diffõ pñt accipi dupl'r. Uno mõ q̃tũ ad itentiões. Alio mõ q̃tũ ad nãs ad extra/q̃ sũt fũdamenta hȝ intentionũ:7 B zᵒ mõ accipiẽt hic genᵒ. Nullo.n. cogitãte/bõ 7 asinus ꝓueniũt in nã aialis:qz vtrũqz eoꝝ est aial:lz nã aialis hois 7 asini nõ hẽant vnitatẽ extra itellm. Distinctio.

¶ Sciẽdũ ẋo est vt dicit ꝓbs 7 Cõ.tex.7.c.10.7.S.Tho. in lra ꝙ aliq̃ sũt vnũ in gĩe remoto.nõ aũt in gĩe ꝓpinq̃: qz nõ diuidunt differẽtys gĩis remoti:sed differẽtys gĩis ꝓping. Dr̃ie.n.diuisiue figure/sunt ẖ:triãgulare:q̃drangulare 7 hȝ. Et qz oẽs triãguli ꝓueniũt in hac dr̃ia q̃ est triãgulare.iõ oẽs sũt vnũ in figura:nõ tñ sunt vnũ in triãgulo:qz distinguunt differẽtys triãguli q̃ sũt hr̃e oẽs lineas vel eq̃les vel ineq̃les. Et qõ dictũ est de gĩe dõm est de diffõne.

¶ Quãtũ ad 5ᵐ modũ ꝓstat ꝙ res simplices nõ hñt simplicitatẽ 7 idiuisibilitatẽ ab ope itellectᵒ.7 sic pz quõ ꝑᵃ diuisio est realis. ¶ Qz aũt zᵃ sit rõnis ꝓbat. Et ꝓmo de spe 7 genere. Nã specifica 7 generica.nullã hȝ vnitatẽ extra itellectũ.g̃ ois eius vnitas est ꝑ itellectũ. Cõsequẽtia pz:7 añs: qz extra itellectũ est diuisa in suppositis:de gbᵒ dr̃.Utrum aũt hȝ nãe hẽant vnitatẽ realẽ/minorẽ vnitate nũerali.vt qdã dicũt.disputabit.7ᵒ huiᵒ. De vno aũt nũio:scienduz ꝙ vnitas nũeralis accipit ꝑ singularitate/siue indiuiduatione/siue incõicabilitate/que sumit ꝑ oppoᵐ ad cõicabilitatez ꝓueniẽtẽ spẽi 7 gñi. Lz igit fundamẽtũ idiuiduationis scilz mã 7 q̃titas/sit in rebus sine ope itellectᵒ:tñ intẽtionẽ incõicabilitatis/attribuit eis intell's apprehẽdẽdo nãz particularẽ.puta.Sor.in habitudine ad spẽz/7 cõcipiendo ꝙ nõ dr̃ de pluribus:sicut spẽs:lz tñ de vno:sicut magis declarabit sequẽti q̃one. De vnitate ẽt ꝓportionis siue analogie declarat. ¶ Sciendũ.n.ꝙ ꝓportio dupl'r accipi pót. Uno mõ pro rebus que ꝓportionẽ 7 cõparationẽ hñt:7 talis ꝓportio est realis. Medicina.n.sine ope itell's est causa sanitatis:7 vrina est eiᵒ signũ. Alio mõ accipit ꝓportio rerũ vt stat sub istis terminis scõe itentionis.s.subuci 7 predicari.7 qz p̃dicari nõ fit nisi ꝑ opus itellectus:vt dicit Albertus in p̃dicabilibᵒ. Esse.n.predicatũ 7 subm nõ ꝓuenit alicui rei nisi vt est obiue in itellectu.igit vnitas ꝓportionis in predicãdo est vnitas rõnis:puta cũ dr̃ ꝙ sicut se hȝ trãglitas ad mare:ita ad aerẽ.tranglitas.n.non ꝓuenit in vno mõ predicãdi ꝑm analogiã de mari 7 aere/nisi vt hȝ eẽ in intellectu:ita ꝙ vnitas in p̃dicãdo est per opus rõnis.

Exo. Hõᵐ 2ᵐ

Hõᵐ 3ᵐ Proportio dupl'r accipitur.

Ad ꝑmã **Ad primũ** in oppositũ pz ex dictis ꝙ maioꝝ est falsa:accipiẽdo genus ꝓ re suba intentioni siue pro eo ꝓ quo supponit genus:7 nõ ꝓ eo qõ signãt. Luz eniz dr̃/aial est genᵒ. ly genus significat ens rõnis:lz supponit ꝓ mã reali. ¶ Ad zᵐ dr̃/ꝙ vnitas spẽi fundat in ente reali.i.in nã ad extra/tanq̃ in fundamẽto remoto:7 fundatur in cõceptu intellectus tanq̃ in ꝓximo fundamẽto:non qdẽ sui esse:qz entia rõnis in nullo sũt.lz in fundamẽto sue veritatis.lz negat ꝓpria:qua dr̃.g̃ est realis:qz multa entia rõnis habẽt ꝓ fundamẽto sue veritatis/ens reale:cuiusmodi sunt oẽs relones rõnis fundate in re:vt supra declarauimus. Dr̃ zᵒ ꝙ si ẽt fundaret in ente rõnis/nõ segt ꝙ sit nihil:qz inter entia rõnis sũt gradus:sicut dictũ fuit supra de distinctionibus rõnis:quarũ vna.s.illa q̃ reducit ad realez distinctionẽ.est maioꝝ illa/que nõ reducit. ¶ Ad zᵐ dico. ꝙ intẽtio ꝑbi nõ fuit assignare oẽs modos vnitatis fundatos in intẽtionibᵒ logicis:sicut est esse vnũ añte:vnũ ꝓpte: vnũ subto:vnũ ꝑdicato:7 multa alia hȝ:sed posuit illos modos ꝙ se cõsequunt:sicut superius 7 inferiᵒ:quales sunt isti. Quecũqz sũt vnũ nũero:sũt ẽt vnũ spe:7 q̃ sũt vnũ spe sunt vnũ gĩe:7 que sũt vnũ gĩe sunt vnũ analogia. Esse aũt vnũ dr̃ia vel ꝓprio/nõ ponit spãlẽ gradũ vnitatis:qz q̃cũqz sũt vnũ spe:sũt ẽt vnũ dr̃ia 7 ꝓprio:7 quecũqz sunt vnũ accidẽte/sunt vnũ gĩe vel saltẽ analogia. ¶ Ad 4ᵐ patet responsio ex dictis in fine questionis. Ad q̃rtã

¶ Utrũ id cuiᵒ est eadẽ mã/sit vnũ nũero. Qõ. XII.

Queritur 12. An illud ꝓprie dicat vnuz nũero/cuiᵒ est eadem mã:ita ꝙ rõ vnitatis nũeralis/sit vnitas mãe. ¶ Et vi ꝙ nõ.ꝓmo. Foꝝ abstracta a mã/est vna nũio cuz nõ sit plures. Sed ipsa nõ hȝ mãz.g̃ 7c̃. ¶ Secundo. Ens scõe intẽtionis/nõ diffinit per ens ꝑme intẽtionis:qz diffõ dicit qd est res. Intentiones aũt scõe nõ cõueniunt ꝑ se rebus.sed eis accidũt. Sed vnitas numeralis sic̃ 7 singularitas siue indiuiduatio est scõe intẽtionis.g̃ nõ diffinit ꝑ mãm q̃ est ꝑme. ¶ Tertio. Generatuz 7 corruptũ/nõ sunt idẽ nũero:sed gñatũ 7 corruptũ bñt eãdẽ mãz.ergo vnitas mãe nõ sufficit ad vnitatẽ nũeralẽ. ¶ Cõfirmatur. Ex hoc sequit ꝙ idem numero posset nãl'r reparari. Sed hoc est falsuz.g̃. Consequentia ꝓbat.Posito ꝙ ex aere generet ignis:7 postea ex eodẽ igne generet aer. Nã eadẽ mã est subm vtriusqz trãsmutationis:vt pz ꝑ phy. Cap.4.d. 43.q.1. Ꝓria rõ. Scõa rõ Tertia rõ.

Rñdeo ꝙ hec qõ dupl'r disputari pót. Uno modo ad hunc sensuz. Utrũ mã sit ꝑnᵐ indiuiduatiõis: 7 sic nõ q̃rit in B loco. Alioᵒ vtruz de rõne vnitatis nũeralis/sit vnitas mãe:7 sufficiat ad hoc ꝙ aliq̃ dr̃ vnũ nũio:7 ita q̃rimᵒ. Opz igit ꝑ notitia huiᵒ q̃siti ꝑ declarare/de q̃ mã phs itelligit.zᵒ de q̃ vnitate. Ex gbᵒ duobᵒ patebit ꝑnˡᶜ ꝓpositũ. ¶ Quãtũ ad ꝑᵐ dicũt alig.ꝙ cũ mã 7 foꝝ opponãtur/7 quot modis dr̃ vnũ oppositoꝝ tot modis dicat 7 reliquũ:vt pz ꝑ Topi.sicut foꝝ accipit dupl'r.s.ꝑ foꝝ ptis.7 ꝑ foꝝ totiᵒ:ita 7 aliq̃ est mã q̃ est ps ꝓpositi:q̃dã est mã/q̃ opponit foꝝ totiᵒ siue ipsi qdditati/7 est extra rõnẽ qdditatis foꝝlr:7 hȝ mã nihil aliud est/nisi dr̃ia idiuidualis/quã appellãt becceitatẽ:7 de hac mã logt phs 7 vult dicere ꝙ ea sũt vnũ nũio q̃ bñt eãdẽ becceitatẽ. ¶ Sanctus Tho.dicit ꝙ phs logt de mã ꝓprie dcã/q̃ est altera ps cõpositi. Et ꝙ ita sit ꝓbat. Illa mã est cã vnitatis nũialis plalitatis ei oppositeꝙã phs ꝓbat nullo mõ eẽ in ꝑ ꝑnᵒ:7 ꝑ ꝓñs ꝑᵐ ꝑnᵐ eẽ tñ vnũ 7 nõ plurificari. Sed hȝ est tñ mã/q̃ est ps ꝓpositi.g̃ 7c̃. Maioꝝ pz ex vbis Cõmẽtatoris.12.meta.cõ.49. sic dicẽtis. Qz est vnũ in spe/7 plura in nũio hȝ mãm. Sed declarat̃ est ꝙ ꝑᵐ ꝑnᵐ nõ hȝ mãz:ẖ ille. Minoꝝ ꝓbat. Naz phs nullã facit distõnẽ de mã in oibᵒ libris suis.nisi eaz q̃ ponit. 12.meta.tex.9.10.vbi dicit. Aliq̃ est mã ad eẽ:7 aliq̃ est mã in poᵃ.ad vbi. Itẽ 3ᵒ meta.tex.cõ.11.sic ait. Oẽ diuisibile diuidit:aut ꝑz quãtitatẽ:aut ꝑz foꝝz. Ubi dic Cõmẽ. ꝙ gĩa diuidunt ꝑz formã.qz diuidunt ꝑ dr̃ias:spes ẋo diuidit ꝑm q̃titatẽ. Et 7ᵒ meta.cõ.35. dicit. Dia diuidunt in suas ptes ꝑm q̃titatẽ/diuisiõe rez ꝑ suas mãs.i.diuisione spẽi in indiuidua. Ex ꝓdictis auctib' habent due ꝓpões. quaꝝ ꝑᵃ est.ꝙ ois distõ:aut est ꝑ q̃titatẽ:aut ꝑ foꝝz. Scõa est ꝙ diuisio spẽi in idiuidua est ꝑ q̃titatẽ 7 ꝑ mãz. Cõstat aũt ꝙ mã subiecta q̃titati/est mã q̃ est ps ꝓpositi. Itez. Si ꝑ mãm accipet phs/id qõ est extra rõnẽ spẽi.segt ꝙ in substãtys abstractis eẽt mã:cuiᵒ oppoᵐ ipse ꝓbat.12.met.tex.cõ.31. Cõsequẽtia ꝓbat:qz substãtys sepatis ꝓuenit mouere celũ:vt ipse ibi dicit. Cõstat aũt ꝙ mouere celũ/est quid accidẽtale rõni qdditatiue cuiuslibz sube sepate.aliogn nõ possent cõcipi cõceptu abstracto a motu.g̃ 7c̃. Et sic pz ꝑᵐ.

Quantum ad 2m dico q; dupliʒ aliqd põt dici vnuz numero. Uno mõ accipiẽdo pro multitudine trãscẽdẽte: que ex vnitatib⁹ trãscendẽtib⁹. i. ex pluribus naturis ⁊ entitatib⁹ ꝓstituta est: ad quẽ sensuz itelligenda sunt verba Cõmẽtatoris in hoc 5°. cõ. 14. dicẽtis, q; vnũ est extra mãm. Et q; vnũ numero est in mã. Accipit. n. vnũ in ꝓmo mẽbro huiꝰ diuisionis pro vnitate trãscẽdẽte. Alio mõ dr vnũ numero, accipiẽdo numerũ de gñe q̃titatis, ⁊ sic qcqd est vnũ vnitate que est ꝑnᵐ numeri, dr esse vnum numero: qz sil cũ alys põt ꝓstituere numerũ. Ex his dr ad quesitũ, q; ea ꝓpꝛie dñr esse vnũ numero que hñt eãdẽ materiã nõ simplr: sed sub eisdem dimensionibus: quia materia nõ hz q; sit actu vna vel plures, nisi a q̃titate cui ꝓmo cõuenit rõ diuisibilitatis: ⁊ per eam cõuenit alys.

Lõcluſio

Ad ꝓma Ad primũ in oppositũ negat maior, accipiẽdo vnũ numero ꝓ eo qõ est vnũ vnitate numerali.

Ad ſcõaz ¶ Ad 2m dr. q; pbs accipit vnũ ꝓ singulari siue indiui duo. Sz nõ diffinit indiuiduũ vt indiuiduũ: qz vt sic diffinit ꝓ hoc, qõ est nõ esse ꝑdicabile de multis. qõ ptinet ad scõas intentiones: sed declarat qd sit idiuiduũ q̃tũ ad rẽ significatã: ⁊ vult dicere, q; oẽ id qõ ꝓꝛie dr indiuiduũ hz mãm in his rebus iferioribus. Per mãz aũt accipit, nõ solũ mã ex qua: sed etiã mã in qua: ⁊ ꝓ hoc, duo accidẽtia eiusdem spẽi nõ distinguunt, nisi qz hñt diuersas mãs in qbus sunt.

Ad tertiã ¶ Ad 3m negatur minor: qz mã gnãti ⁊ corrupti nõ est sub eadem q̃titate: ⁊ per cõsequens nõ habet vnitatem, de qua intelligit Philosophus ⁊ Cõmentator.

¶ Textus cõmenti decimitertij.

¶ Ens dicitur quodam modo accidẽtali.

Intentio ꝓhi. ¶ In hac pte diuidit Pbs, ens, in ens ꝓ se, ⁊ ens ꝓ accidẽs: que diuisio attẽdit nõ penes res diuersas: sed penes diuersos modos ꝑdicãdi. Nã quelz suba: ⁊ qõlz accidẽs, est ens ꝓ se: sz dr ens ꝓ accidẽs id, qõ est aggregatũ ex reb⁹ diuersoruz generũ, vñ hõ risibilis, est ens ꝓ accidẽs, metaphorice loquẽdo. Iz illa ꝓpositio logice, sit per se zᵒ mõ. Ens autem per se diuidit in decem predicamẽta. Circa qõ queritur.

Cap. 8. d. 1. q. 2. ⁊ 2. di. 1. q. 2. cõclo. 2°. ¶ Utrum predicamenta distinguant̃ per diuersos modos predicandi. Questio. XIII.

Queritur an decem prima genera di stinguant̃ ꝓ diuersos modos predicãdi. ¶ Et vr q; nõ. Primo. Modi predicãdi sumunt̃ a modis significandi: ⁊ modi significãdi a modis essendi. g̃ distinctio predicamẽtoꝝ est ꝓ modos essendi ꝑncipalr. Cõfirmat: qz S. Tho. in qõnib⁹ de veritate. q. ꝑª dicit. q; ex diuersis gradib⁹ entitatis, accipiuntur diuersi modi essendi: iuxta quos accipiunt̃ diuersa rerũ genera. ¶ Scõo. Ex secũdis intẽtionibus nõ ptit ꝓmo distingui entia ꝓme intentionis Sed predicamenta sunt res ꝓme intẽtionis: ⁊ modi ꝑdicãdi sunt scõe. g̃ ex modis predicandi, nõ distinguũt ptita. Minor pz: ⁊ maior. Nã nã alis nõ diuersificat̃ ex hoc q; ꝓuenit ei intẽtio generis ⁊ spẽi subalterne. ¶ Tertio. Sequit̃. q; oẽ ꝑdicamẽtũ distingua, tur in duo generalissima. Sed hoc est exꝑresse falsuz. ergo ꝓptia ꝓbat̃. qz in quolz genere sunt duo modi ꝑdicãdi. s. abstractiuus ⁊ cõcretiuus. ¶ Quarto. Sunt tñ duo ꝓmi modi ꝑdicãdi. i. ꝑdicari in qd: ⁊ predicari in quale. g̃ essent tñ duo ꝑdicamẽta: qõ est falsuz. ¶ Quinto. Sequit̃ q; homo ⁊ asinus magis distinguerent̃ q̃ duo ptia. Sed hoc est falsum. g̃. ꝓptia ꝓbatur: qz homo ⁊ asinus nõ solũ distinguuntur in modo predicãdi. sed etiã realr. Falsitas ꝓptis ꝓbat̃. Duo ptia ꝓueniunt tñ in ente: ⁊ nõ in aliquo vniuoco. ꝓ qõ dicit Pbs ꝑ poste. q; ois negatiua vnius ꝑdicamẽti de alio, est imediata. hõ aũt ⁊ asinus plus ꝓueniũt q̃ in ente.

Vria rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ.

Quarta ratio.

Quita rõ.

¶ Respondeo duabus ꝓclonib⁹: quarũ ꝓma hec est. Diuisio entis in decẽ gña, nõ est ꝓ differẽtias. pz. Tum ex 3° huius. vbi dictũ fuit q; ens non hz dr̃ias. Tuz qz oẽ diuisuz per dr̃ias, est vniuocũ. ꝓbatũ autẽ fuit q; ens nõ sit vniuocũ. ¶ Scõa ꝓclo. Prima rõ distinctionis ptitoꝝ, sumit̃ ex diuersis modis gñalissimis ꝑdicãdi de ꝓma suba. ¶ Ad cuius euidẽtiã sciendũ q; ptũ acciꝑit triplr. Uno mõ ꝓ ipsa intentione q̃ dr ꝑdicamẽtalr. 2° ꝓ rebus in qb⁹ fundat̃ hz intẽtio. 3° pro hz rebus vt stant sub intẽtione ꝑdicamẽtalr. Primo mõ ptũ est ens rõnis: qz est ordo ⁊ relo rõnis inter gña ⁊ spẽs. 2° mõ est ens reale. 3° mõ dicit aggregatũ ex ente reali ⁊ rõnis sil: ⁊ de hoc loqmur in ꝓposito. Querimus. n. ꝓ qd qualitas sit distinctũ ptũ a relone: ⁊ actio a passione. i. vñ hñt q; dicãt diuersas rõnes ptales. ¶ Sciẽdũ 2° q; ꝑdicari est actus rõnis cõponẽtis ⁊ attribuẽtis ꝑdicatũ subo ꝓ scõa, opõnẽ itellect⁹ que ꝓmã ꝓsupponit. ꝓ quã itelligunt̃ significata simpliciũ terminoꝝ: ⁊ ideo modi predicãdi ꝓsupponũt modos itelligẽdi. ⁊ in eis fundant̃: qz intellectus sicut apprehendit. ita enuntiat vnũ de alio, vel affirmatiue vel negatiue. ¶ Modi aũt intelligendi sumunt̃ a modis essendi. Qz triplr intelligi põt. Uno mõ, q; diuersis modis ꝑdicandi, cozrñdeant semp ⁊ nec̃io diuerse res, habẽtes diuersos modos essendi: ⁊ sic est falsuz: qz (vt infra ꝓbabit̃) relo, ⁊ fundamẽtuz sunt vna res: ⁊ sil⁹ actio ⁊ passio. Alio mõ q; oporteat eẽ plures modos essendi in rerũ natura ad hoc q; habeant̃ distincta predicamẽta: ⁊ hoc verũ est de generibus accidẽtiũ: q; opz esse ꝓmã subam: ⁊ ea que dicunt̃ ptita: qz de ꝓma suba predicant̃. Cõstat aũt q; aliud est esse ꝓme sube: ⁊ aliud est esse cuiuslibet accidẽtis. ¶ Tertio. q; opz illã entitatẽ, q̃ hz diuersos modos itelligẽdi ⁊ ꝑdicãdi esse talẽ: vt ꝑm se possit cozrñdere pluribus ꝓceptib⁹. g̃ de ea fiunt: ita q; hõ plures modi itelligẽdi ⁊ ꝑdicãdi fundati in ea, non sunt vani nec fictity: ⁊ sic dico q; a modis essendi sumunt̃ modi ꝑdicandi. Ex his rñdet̃ duab⁹ ꝓclonib⁹: quarũ ꝑª est. ¶ Predicamenta q̃tũ ad id qõ sunt, distinguunt̃ seipsis. Illa. n. res q̃ est suba, nõ distinguit̃ a q̃titate ꝑ aliquid aliud: ⁊ declaratur. Iz. n. ens nõ hẽat vnũ ꝓceptũ ꝑcisuz obiectiuale: suba tñ cũ sit termin⁹ vniuoc⁹, signãt vnã nãm ⁊ vnã gdditatẽ: ⁊ sil⁹ q̃titas ⁊ q̃litas. Intelligo igit̃ q; hõ gdditates distinguunt̃ seipsis: qõ ꝓbat̃. ¶ Prio. Quecũq; sunt ꝑ diuersa distinguunt̃ seipsis: vt dr. 10. meta. Et pz rõne, qz si nõ distinguerent̃ seipsis. sed ꝑ aliqd sui: tũc in aliquo ꝓuenirent ⁊ in aliquo differrẽt: ⁊ ꝓ ptis nõ essent ꝑ diuersa. Sz hõ gdditates sunt ꝑ diuerse: vt dicit Cõmẽ. 3. ⁊. 4. meta. g̃ distinguunt̃ seipsis. ¶ Scõo. Si ꝓuenirẽt in aliq̃ nã cõi: segẽt q; eis eẽt aliqd cõe hz rẽ. Sed hz est falsuz: qz phs 3° phy. dicit q; substãtie, q̃litati, ⁊ q̃titati, nihil est cõe accipe. g̃ rẽ. ¶ Scõa ꝓ Duis res vt stant sub rõne, siue itẽtione ptii, distinguunt̃ ꝑ diuersos modos ꝑdicãdi. Probat̃. ¶ Prio. qz phs in hz textu diuidẽs ens in decẽ gña dicit q; diuidit ꝑm figuras ꝑdicationis: vbi Cõmẽ. in ꝑnᵒ cõmẽti. 14. dicit, q; ꝑ figuras intelligit gña ptitoꝝ. ¶ Scõo. Aut distinguunt̃ ꝑ modos essendi: aut ꝑ modos ꝑdicãdi. Sed nõ ꝑ modos essendi. g̃ ꝑ modos ꝑdicãdi. Maior cõiter est ꝓcessa. Minor ꝓbat̃. qz relo ⁊ fundamẽtũ sunt eadẽ res: vt infra ꝓbabit̃. Unius aũt rei est tñ vnus ꝓprius modus essendi ꝑm rem. tum qz distingui in rõne ptii, est distingui in aliq̃ scõa intentione. modi aũt essendi nõ dicunt itentiones. sed modi ꝑdicandi. Et cũ dixi q; distinguunt̃ ꝑ modos varios ꝑdicãdi: intelligo q; diuersimode ꝑdicant̃ de ꝑª suba. Genera. n. ⁊ spẽs substãtiaꝝ ꝑdicant̃ de ꝑª suba in qd: q̃titas aũt hz ꝑdicetur in qd de linea: nõ tñ ꝑdicat̃ in qd de suba ꝑª: ⁊ hz hos modos ꝑdicandi ponit. S. Tho. 5° meta. sufficiẽtiã ptioꝝ. hec aũt diuisio predicamẽtoꝝ est logica: qz est ꝑ intentiones.

Lõcko ꝓ°

Lõcko 2°

Nõm ꝓ° Ptii dr triplr.

Nõm 2°

Sensus hoz ẽboz potest esse multiplex

Lõcluſio Ptia sũt seipsis distincta.

T. cõ. 11.

Lõcluſio.

Ad argumenta

Ad ꝓmā **Ad argumenta** rñdetur. Ad ꝑm 7 ad ꝓfirmationez dico: ꝙ distinguunt̄ ꝑ modos eēndi. accipiēdo modos eēndi 3° mō ꝙ dict⁹ fuit: 7 nō ꝑ aut 2°. ¶ Ad 2m dico ꝙ per scōas intētiones pñt distingui res/nō quidē in eē reali. sed in eē intētionali: 7 sic distinguunt̄: vt stant sub hac intētione/pdicamētū. ¶ Ad 3m negatur ꝓñtia: qz abstractū nō predicaꝝ de ꝑa suba. Dcm̄ aūt fuit ꝙ distō pñtorū est ex diuersis modis pdicādi de suba ꝓma. ¶ Ad 4m negaꝝ ꝓñtia: qz distō pñtorum est ex modis: quorū ql3 est vni⁹ rōnis: sicut 7 ipm pñtum. Predicari eniz in qd̄ ꝙuenit oibus substātys vniuoce/7 pdicari ad aliud cōuenit vniuoce cuilibet relōni: pdicari aūt in quale nō ꝙuenit fm candē rōnē accidēti. Nā alr pdicatur quātitas q̄ ql̄tas: 7 iō nō ꝙuenit vnū pñtum. ¶ Ad 5m dico: ꝙ aliqua pdicamēta magis distinguunt̄ q̄ homo 7 asin⁹: puta/q̄titas 7 qualitas. aliqua vo min⁹ distinguunt̄ in eē reali: 3 bñ verū est ꝙ oia distinguunt̄ magis q̄ hō 7 asin⁹ in mō pdicandi: qz hō 7 asin⁹ ꝙueniūt in vno mō ꝙ est pdicari in qd̄/nulla aūt pdicamēta ꝙueniunt in vno⁹ pdicādi.

Ad ꝙrtā

Ad tertiā

Ad scōaz

Ad ꝑmā

¶ Textus cōmenti decimiquinti.

¶ Substantia dicitur 7c̄.

Intentio phi. ¶ Hoc loco distinguit subam/q̄ dī de suba ꝑa/que est hoc aligd subsistēs: dī ēt de forma ꝑ quā suba ꝑa subsistit. dī ēt de eēntia q̄ cōplectit̄ sil 7 māz 7 formā: 3 oia ista reducūt̄ ad sbaz ꝑam: qz nō subsistūt nisi ꝑ eā. Circa quā ptē q̄rit.

¶ Utrum ratio ꝓpria 7 formalis substantie/sit esse ens per se. Questio. XIIII.

Ueritur 14. Utrū esse ens ꝑ se sit ꝓpria 7 formalis rō subē. 7 videt ꝙ nō. ¶ Primo. qz aut ly per se/includit ꝓceptū entis aut nō. Si sic. segtur ꝙ sit nugatio dicere ens ꝑ se. Si non/segtur ꝙ sit nihil: 7 sic rō sbē cōpleꝝ ꝑ nihil. qō est falsuz. ¶ 2°. Aut ly ꝑ se/excludit per accidēs: aut excludit ꝑ aliud. Nō ꝓmū qz eē ens nō ꝑ accidēs/nō solū ꝙuenit suba. sed cuilibet gñi: qz nullū ens ꝑ accidēs/est in pñto. Nō per aliud. qz ois suba pdicamētalis est ꝑ aliud effectiue. cū sit suba finita. ¶ 3°. Aut ly ꝑ se/stat affirmatiue aut negatiue. Nō affirmatiue: vt supza imediate ꝓbatum fuit. Nō negatiue: qz cōcept⁹ suba/nō est negatiuus. ¶ 4°. Si ratio suba/est eē ens ꝑ se. segtur ꝙ rō accidētis/sit per opposituz eē ens in alio. Sz boc est falsum. q̄ ꝓñtia pz. qz suba 7 accñs cū nō habeāt aliqō mediū distinguunt̄ per rōnes 3dictorias. Falsitas ꝓñtj ꝓbaꝝ. Luz dī/eē in alio. ly in. dicit relōnē: qz eē in alio/est ad aliud se habere. Uel q̄ dicit relationē realē. vel rōnis. Nō rōnis. qz tūc ens rōnis 3beret ens ad pdicamētū reale. Nō realis. quia vnū pdicamentū non pōt ꝓstituere formalr alia gña: 7 sic quātitas 7 qualitas non includunt formalr relōnem.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Respondeo ꝙ aliud est querere/ꝑ quid 3baꝝ ens ad subaz: 7 aliud est querere/vtrū hic termin⁹. Suba/addat aligd sup ꝓceptū entis. ¶ Quātuz ad ꝑmū dico ꝙ ens nō 3bitur ad subam ꝑ aligd additum enti: sic̄ aial ꝑ rōnale 3bit̄ ad boiez: 3 ens diuidit̄ in sbam 7 quātitatē 7 q̄litatē ꝑ diuersos modos eēndi/nō ad hunc sensuz. ꝙ modus sube sit res a suba distincta/7 modus q̄titatis a quātitate: sed ideo qz ipsa suba dicit determinatuz gradū entis: 7 q̄litas. 7 sic de singulis. q̄ realr distincta sunt. Descēdit q̄ ens in hec gña ꝑ diuersos modos. qz qōl3 eoz̄ dicit gñalē gradū entitatis/cui ꝙuenit determinat⁹ modus eēndi: qui tñ modus nō est entitas distincta a tali nā gñica. Et est sile/ac si albedo imediate diuideretur in albedines vt duo. 7 vt tria. 7 vt quatuor: 7 sic de alys gradib⁹ forme: ꝑsertim si tales gradus nō sint res distincta a forma: 7 ꝑ hoc dicit Cōmē. 10. meta. ꝙ ens 7 vnū significāt ꝑ⁹ significatione/qō est in vnoquoq; ꝑdicamentorum.

Nota.

Quantum ad 2m dico: ꝙ ens addit aligd sup cōceptū entis. tale aūt additū significaꝝ ꝑ ly ꝑ se. Diffinitur. n. suba/siue describit̄/ꝙ est ens ꝑ se. Nec ly ꝑ se/significat aligd additū enti: 3 exprimit aliquā rōnē/que nō exprimitur hoc noīe ens. Talis aūt rō est negatio quedā ꝙueniens sube. vt suba est: 7 tñ valet dicere. Suba est ens ꝑ se: ac si diceret. Suba est ens/nō in alio inherenter. Lz eni sube 2c̄ sint in substātys ꝓmis 7 ꝑ eas subsistāt: nō tñ eis inherēt: nec sunt in eis. vt accñs in subo. ¶ Nec igit̄ est ꝓ rñsiua. Suba addit sup ens negationē que ꝓsequitur omnem substantiaz. Probatur. Substantia addit aliquid super ens. ergo vel addit aliquid positiuum vel negationē. Nō positiuū. q̄ negationē. Añs pz qz nō est nugatio dicere/ens suba: ꝓñtia ēt pz: qz iter positiuū 7 negationē nihil mediat. Minoz ꝓbatur. Si adderet aligd positiuū/vel ipm cēt reale/vel rōnis. Nō reale. qz in quolibet reali icludit̄ ꝓceptus entis. Si rōnis. q̄ vel tale additū est relo vel negatio. Sz nō est relo. qz iste termin⁹ suba nullo mō dī ad aliud. q̄ est negatio ꝑ quā circūloqmur id quo suba distiguit̄ formalr ab accñte. Cū. n. suba 7 accñs q̄tū ad id qō sunt distinguant̄ seipsis: 7 ꝙueniāt in vna rōne formali analoga. que est rō entis. opz ꝙ ꝑter hāc rōnē cōez in qua ꝙueniūt/vnūqōq; eoz̄ icludat aligd in sua rōne formali/ꝑ qō ꝓprie eoz̄ rōnes abinuicē distinguant̄. ¶ Pōt tñ ēt alr dici/ꝙ tā iba q̄ accñs addūt aligd reale supza ens.

Exclusio rñsiua. Sube rō addit sup ens negationem.

¶ Ad cui⁹ euidētiā est sciēduz vt tenuit. S. Tho. q̄li. 2. q. 2. ar. ꝑ. ꝙ diuisio entis in suba 7 accñs/nō est diuisio entis realr cōissime accepti: ꝓut ens dī de oi eo/qō nō est ens rōnis. nec est nihil: sed est diuisio entis/qō significat gdditatē siue eēntiā. Et qz eē/est res distincta ab eēntia. ꝓpea de eē nō dī. ens sic diuisuz. Diceꝝ q̄ ꝙ suba est ens cui ꝙuenit eē ꝑ se: 7 qō includit in suo ꝓceptu eē. de quo nō pdicaꝝ ens diuisuz in. 10. gña: ꝑ ly ꝑ se aūt significaꝝ qdā modus talis exñtie/siue quedā negatio cōcomitans oēm hꝫ exīstētiaz.

Nōnduz

Ad argumenta in opp̄m. Ad ꝑm rñdetur/ꝙ ens reale/non icludit̄ in eo qō addit suba sup ens: qz tale additū est pura negatio/de qua nō pōt pdicari ens reale. lz de ea pdicet̄ ens rōnis: qz negatio 7 ꝓuatio sunt aliquo mō ens. sed ens cōe enti 7 reali rōnis nō est id qō diuiditur in. 10. pñta. ¶ Ad 2m dico ꝙ ly ꝑ se/excludit ꝑ aliud/nō qdē effectiue. lz subtiue 7 fundamētaliter: 7 est sensus suba est ens ꝑ se. i. suba est ens nō in alio/siue ꝑ aliud tāq̄ ꝑ subm. ¶ Ad 3m dico: ꝙ ly ꝑ se stat negatiue/7 ꝙ ꝓceptꝰ sube includit negationē quā circūloqmur ꝑ terminū affirmatiuū. Nec istud est icōueniēs: imo sepe accidit: puta/cū dicimus cecitatē eē in oculo: lz eni hoc cōplexū videaꝝ affirmatiuū. tñ vere negatiuū est: nec est aliō dictu: cecitas est in oculo: nisi ꝙ vꝫ visiua in oculo nō est. ¶ Ad 4m negaꝝ falsitas ꝓñtis. Ad ꝓbationē dī ꝑ/ꝙ ly in alio/nō stat affirmatiue ꝫ negatiue: 7 est sensus. Accidens est ens i alio. i. accñs est ens nō ꝑ se. Dī 2°/ꝙ si ly in alio/stet affirmatiue dicit relōnē: nō quidē actualē ꝫ aptitudinalē. qz oē accñs est aptū natū iherere subto. Nec est incōueniēs ꝙ hꝫ relo sit de formali rōne accñtis vt accñs est: qz iste termin⁹/accñs/includit respectū in suo ꝓceptu. cū dicaꝝ ad aliud: oē. n. accñs est ei⁹ cui accidit accñs. Accidere eni ē alteri siue sup altez cadere: 7 ꝑ ꝓns accñs dī ad aliō.

Ad ꝑmā

Ad scōaz

Ad tertiā

Ad ꝙrtā

¶ Utrū ifinito repugnet eē in pdicamēto. Qō. XV.

Ueritur 15° Utrū repugnet sube infinite vel cuicūq; ifinite entitati eē in pdicamēto. Et vī ꝙ nō. ¶ Prio. Lelum est in pdicamēto sube. Sz celū est infinitū entitatiue. q̄ suba que est entitas infinita pōt esse

Prīa rō.

in gñe.maioꝛ ꝓz.Minoꝛ ꝓbaꝫ.Suba hñs vtu tē infinitā
est infinita.Sed celum habet virtutem infinitam.ergo.
Maioꝛ ꝓz:quia virtus rei ꝓsequtur subſtantiaz eius ⁊ ei
ꝓportionaꝫ.Minoꝛ ꝓbaꝫ.Celū mouet tpe infi^to saltē de
per totū. mēte Ariſ.8°phyſi.g̃ hz potētiā infinitā.¶Et ꝓfirmaꝫ.qz
gcquid hz potētiā finitā.hz ēt finitā opōnē:qz opō imedia
te est a po^a:gcgd aūt hz opōnez finitā est gñabile ⁊ coꝛru
ptibile:vt dī 4°metheo.Sz celū est ingñabile ⁊ icoꝛrupti
bile:vt ꝓbatur ꝑ celi.tex.cō.⁊4.g̃ celū hz opōnē ⁊ vtutē i
Scōa rō. finitā.¶2°.Tota multitudo subarū ꝓducibiliū;ē ifinita.
Sz tota illa multitudo est in gñe subē.g̃ suba ifinita est in
gñe.Minoꝛ ꝓz:qz ois suba hñs eē ab alio est in gñe.Ma
Tertia rō. ioꝛ ēt ꝓbaꝫ:vt in 2° buⁱ°.¶3°.Illud est in gñe cui cōuenit
ꝓpria rō gñis.Sed subē infinite ꝓuenit ꝓpria rō ꝑdica
mēti subē.g̃.maioꝛ ꝓz.Minoꝛ ꝓbatur.Rō subē est eē ens
p se.vt dictū est.Sz suba infinita est ens p se.g̃ est in gñe.
Quarta ratio. ¶4°.Albedo si eēt separata ab oi subto.eēt infinita.Sz
talis adhuc eēt qualitas.ergo eē infinitū pōt esse in gene
re qualitatis.Minoꝛ ꝓz:qz ex hoc q̄ separaꝫ a subto nō
auferꝫ rō eius.Maioꝛ ꝓbaꝫ.Albedo sepata esset itensissi
ma:qz non eēt assignare per quid determinareꝫ ad hunc
vel illum gradum.ergo esset albedo infinita.

Ad oppositum arguiꝫ:qz.S.Th.5° meta. ca°ō quāto.dicit q̄ si linea ⁊ nūerus
essent infinita/non essent quantitates.

Intentio questi. **Respondeo** q̄ hic nō intēdo querere aut determi
nare/an de^o sit in gñe subē:qz de hoc
erit spālis qō.12.buⁱ°:ſz solū declarabiꝫ absolute ⁊ in vl̄i/
Distictio. que ifinitas repugnat enti/qō ponīꝫ in ꝑdicamēto qōcūq̄
sit illud.¶Et ꝑmitto q̄ quadruplr pōt aliquid dici infi^m.
¶Primo aliqd est infi^m simplr:ꝛ boc est illud qō vtualr
⁊ eminēter ꝓtinet pfectionē cuiuſlz entis finiti:ita q̄ i se aut
formalr aut vtualr hz oēs pfectiones:ꝛ hoc est pfectū sim
pliciter/de quo loquēs Cōmē.⁊.meta.cō.21.dicit q̄ hec est
diſpō ꝑmi ꝓncipy:qō est deus.¶2° dī aliqd infinitus tm̄
ſm durationē/qūo tps ⁊ motus a ꝓbo ponunt ifinita:qz
nō est dare ꝑmū instās ex seipso.¶3° dī aliqd infi^m q̄ti
tatiue/siue hoc sit ſm dimensionē:puta/si dareꝫ linea vel
coꝛpus infinitū:siue hoc sit ſm q̄titatē discretā:sicut mul
titudo aliqua eēt infinita.¶4° dī aliqd infinitū itensiue.
eo mō quo caloꝛ sepatus ab oi subto eēt infinit^o:qz egpol
leret infinitis caloꝛib^o exñtib^o in subto.nec eēt pole repe
riri aliquē caloꝛē in subto ita intensum:ēt si sit caloꝛ ignis.
ꝛ boc iō.qz gradus formē intēdunt ſ3 maioꝛē vel minoꝛē
radicatione formē in subiecto:ꝛ iō illa forma que in nullo
subto est.nihil hz p qō determineꝫ ad hūc vel illū graduz
Notāduz pfectionis in nā talis formē.¶Premitto 2°q̄ triplr pōt
aliqd eē in gñe.Uno mō vt ꝑn^m extrinsecū ꝓductiuū enti
tatis que in gñe est:iuxta quē modū dī deus eē ꝑn^m ois ge
neris.Scōo vt ꝑn^m intrinsecū:sicut pūctus ⁊ vnitas sunt in
gñe q̄titatis.Tertio sicut res p se in gñe collocaꝫ:vt gña ⁊
Loco p^a spēs ⁊ idiuidua.Ex his nūdetur ad.q.¶Et hec est ꝓma ꝓ.
Nulla entitas simplr ifinita ꝑt eē i gñe/tāq̄ res ꝓtēta sub
gñe:ſz possit eē i gñe:vt ꝑn^m extrinsecū.Pria ps buⁱ° ꝓnis
ꝓbaꝫ.Nōquid est in gñe/est determiatū ad nāz illⁱ° gñis:
ꝛ p ꝓns hz in se tm̄ pfectiōes q̄ ad tale genⁱ° ꝓtinēt.Sz ens
simplr infi^m/nō est sic determinatū ad aliquā pfectionez.
g̃ rē.Minoꝛ ꝓz ex rōne entis simplr infiniti.Maioꝛ etiā
ꝓz.Nā eē in gñe:ꝛ eē determinatū ad genⁱ° idē sunt.Scōa
ps ꝓbaꝫ.Quelz entitas est effectiue ab ente simplr ifi^to.vt
Loco 2ª ꝓbatū fuit.g̃ tale eē ꝑn^m ꝓductiuū cuiuſlz gñis.¶2ª ꝓclo.
Enti infinito ſm durationē vel q̄titatē vel intēſionē/non
repugnat eē p se collocatū in gñe.Pria ps ꝓz:qz vt argue
batur celū est infi^m:vel saltē pole est eē ifinitū duratiue.i.
nūq̄ habuisse ꝑ^m instās sui eē.Sz celū est ſba cū sit coꝛp^s:
vt ꝓz:ex ei^o motu.g̃.Scōa ps ꝓbaꝫ:qz ꝓbs 6°topi.dicit q̄
si linea eēt infinita adhuc cōueniret ei rō ⁊ diffō linee:ꝛ p
ꝓns ēt rō q̄titatis.ꝛ Auicē.2° meta.dicit q̄ q imaginaꝫ coꝛ
pus infinitū/nō imaginaꝫ nō coꝛpus:ꝛ ibidē ēt dicit q̄ li
nea finita ⁊ linea infinita sunt eiusdē spēi.Tertia pars ꝓ
batur p rationē quartā/que supra arguendo facta est.

Ad argumenta rūdetur.Ad ꝑ^m negatur minoꝛ. Distictio.
Ad ꝓbationē negaꝫ ēt minoꝛ.
Sz sciēdū est q̄ duplex est po^a.s.actiua ⁊ passiua.siue rece
ptiua.In celo aūt nō est po^a actiua ifinita:qz ēt itelligētia
que imediate mouet oꝛbē nō est vtutis infinite/nec ifiniti
vigoꝛis in mouendo:ita q̄ quacūq̄ velocitate data possit
velociⁿ mouere:ſz est determinata ad aliquam velocitatē.
Quilibet.n.motoꝛ appꝛopꝛiat^o oꝛbi celesti hz ad iꝑm pꝛo
portionē determinatā:est tñ in celo po^a receptiua motⁱ° in
ifinitū ſm durationē:ſz ex hac po^a nō arguiꝫ iꝑm eē infi
nite entitatis:sed solū ex infinitate potētie actiue:alioquin
ēt mā ꝑ^a eēt entitas ifinita:cū possit recipere infinitas foꝛ
mas successiue.¶Ad confirmationē dico/q̄ actio celi est
entitas finita.Agit eni in hec inferioꝛa solū alterādo ⁊ illu
mināndo.Cōstat aūt q̄ alteratio ⁊ illuminatio sūt finite en
titatis:sicut ⁊ termini earuz q̄ sunt luxꝛ:ꝛ qualitates 3^e spēi. Ad scōz
¶Ad 2^m negaꝫ añs de infinitate entitatiua.Talis.n.mul
titudo est ifinita nūeralr ⁊ finita entitatiue:qz nec aliquid
illⁱ° multitudinis:nec ipsa tota multitudo hz in se pfectio
nes oium.¶Ad 3^m negaꝫ minoꝛ.Ad ꝓbationē dī/q̄ illa Ad tertū
nō est totalis rō subē ꝑdicamētalis:ſz subē in cōi.ꝛ vt ſba
est:suba ꝛo ꝑsitalis vltra hoc q̄ est eē ens p se.regrit q̄ eē
sit ab eēntia distinctū que est in gñe.ꝛ per ꝓns q̄ sit eē re
ceptuz in tali eēntia.ꝛ per ꝓsequēs q̄ sit finituz.quia oē re
ceptū finitū ꝛ limitatū est ſm exigentiā ꝛ capacitatē recꝛ
pientis.¶Ad 4^m dī q̄ ē ꝑ ꝓbatiōe 3^e ꝑtis ꝛ 2^e ꝓnis:ꝓcedi Ad q̄rtū
tur eni q̄ talis albedo eēt determinata ad genⁱ° qualitatis. Ad 5^m
¶Ad 5^m dī q̄ itētio sancti Tho.nō est dicere q̄ linee ifi
nite nō ꝓueniat simplr rō q̄titatis.qz ß eēt falsuz:cū ei cō
ueniat rō diuisibilitatis in ptes eiusdē rōnis:ſz qz ei nō cō
ueniret diffō data ab Euclide dicēte q̄ linea est lōgitudo
sine latitudine/cuiⁿ extrema sunt duo pūcta:ſz hec non est
diffō linee simplr qō pz:qz nō ꝓuenit etiaz linee circulari.
Silr de nūero ifinito:qz ei nō cōueniret illa diffō q̄ dī q̄
nūerus est multitudo mēsurata p vnū.Nūerus.n.ifinitus
mensurari nō posset:cōueniret tñ ei diffō nūeri absolute
que est hec.Numerus est multitudo ꝓstituta ex vnitatib^o.
Uel dōm q̄ eis non ꝓueniret ꝓpꝛietas quātitatis.q̄ dici
tur ratio mēsure:sed hec nō est ꝓꝑetas nisi q̄titatis polis
existere in natura.cuiusmodi non est quātitas infinita.

¶Textus cōmenti decimiſeptimi.

¶Potestas dī hec quidem pncipiū motus.

¶Hoc loco diuidit potentiā in potētiā actiuā/ꝛ potētiam Intentio ꝓbi.
passiuā/ꝛ potētiā dictā metaphoꝛice:que idē est qō nō re
pugnātia:de gbus oibus specialr ⁊ diffuse 9° buⁱ° agēdum
est:sed pꝛo his que hic dicuntur queritur.
¶Utrū esse ꝑncipiū transmutandi aliud/inquātum aliud.
sit ratio potētie actiue. Questio.XVI.

Queritur 16°.An ꝓpria ratio potētie
actiue sit eē ꝑn^m transmu
tādi aliud inquātū aliō:ꝛ vī q̄ nō.¶Pri Pria rō
mo.Forma subalis nō est po^a:cum ois po^a
sit in 2^a spē q̄litatis.Sz forma substantia
lis est ꝑn^m transmutādi aliud(ignis eniz p
formā suam generat ignē)ergo aliquid est
ꝑn^m trāsmutādi aliud.qō nō est po^a.maioꝛ ꝓz.Minoꝛ ꝓ
batur.Id est ꝑn^m quo agēs agit.in quo effect^o ꝓduct^o assi
milaꝫ ꝓducēt i.Sz effect^o vniuoc^o assimilaꝫ agēti nēcio in

forma

foꝛª ſubali.ſi Xo aſſimileť in alys.B eſt ꝓñter vel p accñs. ꝯ ꝛc̄. C 2°. Ex illa diffone ſequiť q̄ habitº ſit poª. Sz hoc eſt falſuz.qz habitº diſtinguiť ꝑ poᵃᵐ.ꝯ ꝛc̄. Conſequētia ꝓbatur:qz habitº eſt ꝑnᵐ.quo agēs agit in aliꝯd. Nā artifex ꝑ artē que eſt habitº tranſmutat māz ad extra. C 3°. Segtur q̄ volitio ꝛ itellectio ſint potētie. Sz hoc eſt falſum:qz actº diſtinguunť a potētys 2° de aia tex.cō.33.ꝯ nō oē ꝑncipiū tranſmutādi aliud eſt poª actiua. Conſequētia ꝓbať: qz bō ꝑ actū volūtatis mouet mēbza que ſunt aliud a voli tione. C 4°. Aliꝯd tranſmutat ſeipſuz ꝑ potētiā in eo exiſtentē.ꝯ nō ois poª eſt ꝑnᵐ tranſmutādi aliud:ꝓñtia pz:qz nulla res eſt aliud a ſe. Antecedēs ꝓbatur:qz viſus cauſat in ſe viſionem.ꝛ intellectus intellectionem.

Quarta ratio.

Rotāduz **Reſpondeo** q̄ diffinitio potētie actiue conueniēter tradita eſt. C Ad cuius euidētiaz eſt ſciēduz q̄ cū dī poᵃᵐ actiuā eē ꝑnᵐ tranſmutādi/nihil aliud eſt dictu/niſi q̄ poª actiua eſt id quo aliꝯd dī poſſe agere:qz ly tranſmutādi/eſt gerūdiū verbi actiui:poª Xo paſſiua eſt ꝑnᵐ tranſmutādi ab alio paſſiue.i.eſt illō quo aliꝯd dī poſſe fieri vel tranſmutari. Pōt igitur poª actiua cōparari ad duo.ꝑmo ad id qō tranſmutať.2°ad ipſaz trāſmutationē.qz iter tranſmutās ꝛ tranſmutatū mediat trāſmutatio. Si igiť loquamur de poª actiua reᵘ tranſmutati: ſic ponitur iſta ꝓ. C Id in quo agit poª actiua eſt nēcio diſtinctū realr a tali poª:ꝛ ꝓbatur. C Primo. Quecūq̄ referunť mutua relone reali/ſunt realr diſtincta. Sz trāſmutans ꝛ tranſmutatū ſunt bꝺ.ꝯ ꝛc̄. Maioꝛ pz:qz relo realis requirit extrema realr diſtincta. Minoꝛ eſt phi.5.meta. tex.cō.20. C 2°. Nulla res eſt prioꝛ ſeipſa.aliogn eēt añq̄ eēt. Sz oē tranſmutās eſt prius trāſmutato.ꝯ eſt ab eo realiter diſtinctū. Maioꝛ pz.ꝛ minoꝛ.qz ois cauſa eſt ꝑoꝛ effectu. C 3°. Materia ꝛ efficiēs/non coincidūt in idē nūero. Sz tranſmutās eſt efficiēs:tranſmutatū Xo eſt mā vel includēs māz.ꝯ nō ſunt idē. Maioꝛ eſt phi 2° phyſi.tex.cō. 70. C 4°. Si poª actiua nō diſtinguiť ab eo in qō agit/aut eſt vnita eidē cum eo/aut ſaltē partialr. Sz ꝑmū dici non pōt:qz relones oppoſite nō ꝓſt ſimul fundari in eodē.cuiuſmodi ſunt relones agētis ꝛ patiētis. Scōm ēt nō poteſt dici:qz tunc ſegtur q̄ ꝑnᵐ ꝓductiuū eēt ps eius/qō ab ipſo ꝓducit per ſe. Sz eſt falſuz/cum nulla res poſſit ꝓducere ſeipſam:ꝯ ꝛc̄. Conſequētia ꝓbať. Nā forma nō fit ꝑ ſe.ſed cōpoſitū vt dicitur 7° meta. Si igiť.a.potētia eſt pars.b. in qō agit/cum id qō fit p.a.nō ſit ſolū.b.ſz aliꝯd cōpoſitū ex.b.ꝛ.a.ſegtur q̄.a.erit cā ſui:puta/ſi ignis ꝑ aliquā ſui potētiā cauſaret in ſe calorē/id qō ꝓducit nō eſt tm̄ ignis.ſz ignis calidus:ergo calor qui dicebať potētia qua ꝓducit in ſe calorē/eſt pars totius ꝓducti. C 2ª cōcluſio eſt. Potētia actiua diſtinguitur realr ab ipſa tranſmutatione qua agit in aliud. Probať. Ea ſunt realr diſticta que ſunt in diſtinctis ſubiectis. Sz potētia actiua eſt in agēte.tranſmutatio aūt eſt in eo qō tranſmutať.ergo non ſunt idē. C 2°. Eadē entitas nō pōt ſimul eē ꝛ non eſſe.vt pz ꝑ primū ꝑncipiū. Sz potētia actiua pōt eſſe.dato q̄ tranſmutatio nō ſit. Naz potētia actiua eſt in eo/qō nō mouet actu.ſz moueri pōt:ergo potētia actiua nō eſt tranſmutatio. Pz igiť q̄ alietas ꝛ diſtinctio ꝓuenit potētie actiue reſpectu illius in qō agit ꝛ reſpectu tranſmutationis. Oꝛ Xo potētia actiua ſit ꝓncipiū ſatis cōſtat:nec indiget ꝓbatione.

Prīa cōcluſio.

Secunda concluſio

Ad ꝑmā Diſtictio.

Ad argumenta rñdetur. Ad ꝑᵐ negatur ꝓñtia: ꝑnᵐ eniz quo agēs agit/eſt duplex. Nā aliqō eſt ꝑnᵐ ꝑmū.aliud Xo eſt ꝑnᵐ ꝓximū.ꝑnᵐ ꝑmuz quo ignis gīnať/eſt forma ſubalis eius:ꝑnᵐ Xo ꝓximum eſt calor quo dicit generare:qz eo diſponit māz ad formā ignis.nō q̄ calor.vt ſic ſit ſufficiēs ad diſponēdum māz ꝑ forma ſubali.ſed qz hoc pōt facere inquātū eſt inſtrumentū forme ignis:ꝛ ideo forma ſubalis nō dicit potētia:qz potētia nō nominat qōcūq̄ ꝓncipiū.ſed ꝑncipiū ꝓximuz. C Et ſi arguiť. Contra:qz ex hoc ſegtur q̄ forma ſubſtātialis ſit ꝓncipiū ꝑ accidēs:qō eſt falſum.qz forma eſt natura. Natura Xo eſt ꝑncipium per ſe motus ꝛ quietis:vt dī 2° phyſicoꝝ tex.cō.3. C Reſpondetur q̄ ꝓñtia non tenet:qz ly ignis nō agat niſi ꝑ calorē qui eſt ei rō agēdi.tamē calor non eſt ratio agēdi forme ſubſtātiali:nec eſt ei ratio/q̄ ſit ei ꝑncipiuz quo.ſed quelibet tam forma ſubſtantialis q̄ accidētalis eſt ꝑncipiuz quo in ſuo ordine:ita q̄ ſubſtātialis forma nō hz ab accidētali q̄ ſit ꝑmū ꝑncipium actionis.ſed hoc cōuenit ei per ſe.ly forma accidentalis ſit inſtrumētū eius. C Ad 2ᵐ negať ꝓñtia/ꝛ dī q̄ potētia pōt accipi triplr. Uno modo ꝑ oi ꝑncipio quo agēs agit:ꝛ ſic nō ſolum habitº.ſed ēt actus intellꝰ ꝛ volūtatis ꝓſt dici poª. Scōo pōt accipi pro ꝑnº actiuo vel paſſiuo imanēte:ꝛ ſic actus nō poſſunt dici potētia.qz non manent in agēte.niſi dum actu agit.ſed habitº hoc mō dicit potentia. Unde Phs.12.meta.ꝛ ēt Cōmentatoꝛ numerat artem iter potētias actiuas. Tertio mō accipiť ꝑpꝛyſſime.ſ.pro ꝑnº actiuo q̄ agēs agit:ꝛ qō imediate additū eſt ſubē ipſiº agētis. Hoc mō calor dī in igne poª calefactiua.qz iter foꝛmā ignis ꝛ calorē nō mediat alia forma qua calefaciat. Ēt ſilr intellꝰ dī poª aīe.qz iter aiam ꝛ ipm/nō mediat aliꝯd quo itelligat. Scia Xo ꝛ itellectio nō ſūt poᶜ.qz iter ꝫ duo ꝛ aiam mediat aliꝯd quo aia itelligit.ſ.intellꝰ:ꝛ iō habitº nō ſunt poª. Nec poª agit mediāte habitu tāq̄ mediante aliqua poª.ſed ſolū tāq̄ mediāte eo qō eſt ſibi rō agēdi. Ēt ex his pz rñſio ad 3ᵐ. C Ad 4ᵐ negať ꝓñtia. Ad ꝓbationē dī/q̄ duz aliꝯd transmutat ſe.iſtud tale vt eſt tranſmutans/diſtinguitur aliquo modo realr a ſe:vt eſt tranſmutatū. Potētia.n.viſiua ꝛz nuda eēntia ſuā recipit viſionē/ad quā cauſandā nō ſufficit ſola poª.ſz regritur ſpēs rei viſibilis:ita q̄ ex poª ꝛ ex ſpē/fit vnū ſufficiēs ꝑnᵐ. Conſtat aūt q̄ potētia cū ſpē dicit aliꝯd reale.qō non dicit poª nuda. Ēt idē dōm eſt in oibus que ſeipſa tranſmutant.

Tertia rō

Quarta rō

Ad tertiā Ad q̄rtā

C Utrum cuilibet potētie actiue/reſpondeat potētia paſſiua adequata. Queſtio. XVII.

Queritur. Utrū cuilibz potentie actiue cozrñdeat aliq̄ potētia paſſiua/adequās vtutē illiº actiue.ꝛ arguiť q̄ non. C Prio. In aq̄ eſt poª ad infrigidādū ignem. Sz ignis nō hz potētiā paſſiuā ad ifrigidari.ꝯ nō oi actiue cozrñdet paſſiua. Minoꝛ eſt phi in pñtis.qui dicit q̄ ignis nō pōt eē frigidus. Maioꝛ pz.qz aq̄ eſt actiua frigiditatis.ꝯ hz frigiditatē que ē potētia ifrigidatiua. C 2°. Primº motoꝛ hz potētiā ad mouēdū in nō tpe. Sz nulla res eſt que poſſit moueri in nō tpe.ergo ꝛc̄. Minoꝛ pz.qz de rōne motus eſt ꝓus ꝛ poſteriº ꝛ ſucceſſio. Maioꝛ eſt phi 8° phyſi.tex.cō.79.q̄ ꝓbat q̄ vtus ifinita nō pōt eē in magnitudine.qz moueret in nō tpe. C 3°. Sol hz vtutē ꝓductiuā alterius ſolis. Sz nulla eſt poª receptiua foꝛᶜ ſolis.ꝯ nō oi actiue cozrñdet paſſiua. Minoꝛ cōiter ꝓcedit. Maioꝛ ꝓbať.qz foꝛª ſolis cū ſit actº gdā ꝛ pfectio/eſt de ſe cōicabilis. Conſtat aūt q̄ nō eſt cōicabilis ab alio niſi a ſole. C 4°. Deº hz virtutē actiuā infinitā. Sz nihil eſt qō poſſit recipere effectū infiᵐ.ꝯ nihil eſt adequās vtutez eiº.

Prīa rō.

Secōa rō

Tertia rō.

Quarta ratio.

Reſpondeo q̄ hec qō querit abſolute de poª nāli actiua ꝑme cāe. Et iō i hac qōne ꝑmo declarabiť titulus qōnis.2°dicēť ad queſitū. C Quātū ad ꝑmū 3ª pōt eē ſenſus qōnis. Primº eſt. Utrū cuilibet poᶜ actiue que cūq̄ ſit illa.ēt ſi ſit ꝑme cāe:cozrñdeat vna poª paſſiua adequate.i.que ꝓtineat potentialr/gegd illa ꝓtinet virtualr. Scōs ſenſus eſt. An cuiuſlibet agentis nāl is poᶜ actiue/oporteat aſſignare aliqō paᵐ in qō agat.ita q̄ age/

Triplex qōnis ſenſus.

re nō posset. nisi in aliqō passiuuz ageret. Tertiº sensus est. An ois forª que vtualr est in poª actiua agētis nālis/ptinea tur ēt potētialr in aliq̄ poª passiua. Cōtineri aūt vnū i alio virtualr/est ipm posse ab eo cāri. ℔m quē modū dī q̄ forª ignis ptinet virtualr in celo ⁊ in igne. Sub quolibet autē istoꝝ sensuū ptractabit pns qō. ¶ Quātū ad pmum duo sunt declarāda. Primū est. qd cozrūdeat infinite potētie actiue pme cause. Scōm est/an cuilibet poc actiue nāli/adequat aliq̄ poª passiua. ¶ De p̄ est duplex modus dicēdi. Quidā eni dicūt q̄ poc actiue dei nō adeq̄t. nec cozrūdet aliq̄ poª passiua: qz ois poª passiua ē subtiua ⁊ receptiua/q̄ supponi tur actioni agētis: añ aūt q̄z deus ꝓduceret munduz/nulla res erat que subyceret actiōi eiº. Dicūt aūt q̄ ei cozrūdet ⁊ adequat poª obtiua: qz que a deo ꝓducta sunt vel sūt pos sibilia ꝓduci. sunt in poª obtiua: ita q̄ ēt mūdus añq̄z ꝓduceret/erat in hꝫ poª obtiua. Adequant ergo iste poc. qz poª actiua dei/nō respicit nisi ea que sunt in poª obtiua: ⁊ nihil est in poª obtiua nisi q̄ a deo est ꝓducibile. Quid veritat bēat iste modus dicēdi declarabit lib. 9. vbi queret/an res ante sui ꝓductionē bēant esse obtiuū. ¶ Dicūt ℞o alꝫ/q̄ poc actiue dei nō adequat aliqua poª passiua: qz multa sūt ab eo ꝓducta/que nō hñt mām neq̄ subm. vt sunt itelligē tie: sz tñ ei cozrūdet in mā aliq̄ poª que nō est nālis. sz obe diētialis: de qua loquunt theologi. ¶ Quid aūt sit hꝫ poª obediētialis est triplex opio. Nā aliq̄ dicūt q̄ est nō repu gnātia. siue nō resistētia ad actionē diuinā. Dupl'r. n. dī ali quis obedire alteri. Uno mō exequēdo eiº ipiū: alio mō nō resistēdo eiº actioni. sic cera mollis dī obedire. qz cedit ad nutū. Primū obedit positiue/⁊ zm negatiue. Et hoc mō accipiēdo poam obediētialē ipsa adequat poc dei: qz nihil est ab ea ꝓducibile qō resistit actiōi eiº. Oz aūt ista potētia obediētialis sit in plus q̄ poª passiua: pz qz accūtia sunt in poª obediētiali. vt sunt sine subto. Et ignis obediuit in ca mino triū pueroꝝ. vt nō cōburerēt. Iste modus dicēdi cō tinet veritatē/⁊ est idē ac si diceret/q̄ poc actiue dei cozrū det adequate hoc q̄ dico/pole ꝓduci. Alꝫ accipiūt potētiā obediētialē magis limitate. Extēdendo eā tñ ad illaz/que est receptiua alicuiº forme ⁊ determinādo se ad receptibi litatē que est in mā ꝑma. Et dicūt/q̄ dicit aliqd positiuum supadditū māe ꝑme. vtute cuiº ipsa obedit ꝑme cāe. dū in mā cāt aliquā formā. q̄ nō posset cāri p agēs nāle. ¶ Mi bi aūt vī alr cē dōz. q̄ poª obediētialis māe ꝑme nihil est aliud/nisi ipsamet mā. ita q̄ poª obediētialis ⁊ poª nālis/ nō dīnt quātū ad absolutū. sed respectiue tñ. Naz mā ꝯsi derata in ordine ad formas. q̄ pūt iduci p agēs nāle/dī po tētia nālis: ⁊ eadē relata ad formas q̄ pūt iduci tñ vtute p̄ me cāe/dī poª obediētialis. ¶ De poª ℞o actiua agētis nā lis/ponit ista ꝯ. Cuilibet poc actiue nāli cozrūdet aliq̄ poª passiua ⁊ eꝫ. pbatur. ¶ Primo ex diffone ipsaꝝ. Nā poª actiua est p̄nm transmutādi aliō. g̃ cuilibet actiue assignat aliqd a se distinctū in qō agat. Poª ℞o passiua est p̄nm trā smutādi ab alio. g̃ oi passiue cozrūdet aliqd aliō a quo trā smutat. ¶ zo. Si poª actiua posset agere ⁊ nō in aliud. sed in seipsa/segtur q̄ eēt prior ⁊ posterior seipsa. ⁊ eēt in actu ⁊ in poª respectu sui. Sz hoc est falsuz. g̃ ꝯtia pz: qz omne agēs est ꝑus passo. inquātū hꝫ. ⁊ ēt est in actu: qz p̄nm agēdi est forma ⁊ actº: passum ℞o inquātū hꝫ est in poª: ⁊ de hoc erit qō spālis lib. 9. ¶ 3o. Impole est q̄ ignobilior dīa sit in nā. qnetiā dīa nobilior sit in nā. Sz actº ⁊ poª sunt op posite dīe entis. 5. ⁊. 9. metaphysi. g̃ ipole est si est vna poª ad oēs formas. qn sit vnū ens actu/potēs oēs eas iducere. Sz mā est pura poª ad oēs formas. qz vt dicit ℗hs primo physi. tex. cō. 69. sicut se hꝫ cupū ad idoluz. sic mā ad oēm formā: vbi dicit Comñ. q̄ mā nata est recipere oēs formas. Et in ꝑmo ca° de suba orbis dicit: q̄ mā substātiuat p pos se: g̃ opz in rerū nā esse aliqō agēs nāle. qō possit oēs istas formas educē de mā: istō aūt est celuz. ¶ 4°. Nullū agēs nāle hꝫ virtutē. siue potētiā ꝓductiuā/nisi formarū elemē tariū ⁊ mistoꝝ ⁊ aiaruz ⁊ accidētū. Sz oia ista ꝯtinent in poª māe: ergo cuilibet actiue potētie nāli/cozrūdet aliqua potētia passiua adequate. Maior ꝓbatur: qz si aliqō nāle agēs posset plura ꝓducere. illud eēt celū: sed celum nō hꝫ potētiā nisi ad p̄dictas formas. Oz eniz possit oia illa ꝓdu cere pz. Nam de formis elemētoꝝ ⁊ mistoꝝ ab oibus est ꝓcessum. Oz ℞o possit ꝓducere animas. ꝓbat: qz ꝓducēs aliquid ex necessitate nature/ꝓducit ēt id qō est necessa ria sequela ad ipsaz. Sed aia necessario sequit ad quasdā alias formas: qz vt dicit Cōmē. 7. metaphy. cō. 31. manife stū est aiam additā esse cōplexionalibº formis: ergo cū ce lū agat de necessitate nāe/⁊ ꝓducat formas cōplexionales. ꝓducit etiā aiam: saltē vegetatiuā ⁊ sensitiuā. Oz ℞o celuz nō possit alias forās ꝓducē. nisi p̄dictas. pz. qa nūq̄ appet q̄ alias ꝓducat: qō tñ faceret. cum agat de necessitate nāe. Maior nota. s. q̄ omnes iste forme contineant in poten tia materie est de se satis nota.

Ad argumenta rūdetur. Ad p̄mū negat maior: hꝫ eniz in aq̄ sit potētia ad infri gidandū. nō tñ ad infrigidādū ignē. Illa eniz ꝓpositio eq pollet isti de sensu cōpositō. pole est q̄ aq̄ infrigidet ignē. que est falsa. Cū igit dicit/q̄ aqua hꝫ potētiaz infrigidati uaz/dico q̄ in rerū natura est aliqō receptiuū frigiditatis. ¶ Quidā tñ dicūt q̄ ignis infrigidari potest: qō ꝓbant. ¶ Primo. Quia si nō. tūc sequit q̄ aliqd in instāti occu paret minus spatiū q̄ ꝑus. ⁊ per ꝯns in instāti eēt motū lo caliter. Consequētia ꝓbat: dum ex igne gīatur aqua. mā aque imediate ante hoc occupabat maiº spatiū q̄ nūc: cuz ignis sit rarioꝝ aqua: g̃ in hoc instāti gīationis aque/occu pat minus spatiū q̄ prius. ¶ zo. Ignis occupabat maius spatiū q̄ nunc occupet aqua. g̃ vel dat vacuū vel aliquod corpus subito repleuit hanc partē spatꝫ: qō est ꝫ ℗hm 6o physi. tex. cō. 52. dicētē q̄ pars spatꝫ prius est ptransita/q̄ totū. ¶ 3o. Segtur q̄ dum ex igne gīatur aq̄ q̄ mā nūq̄ sit dispositа ad formā aque. ⁊ sic forma aque introducetur in mā nō dispositа. Consequētia pz: qz nūq̄ añ hoc instās itroductionis forme aque mā fuit frigida vel humida: fri giditas autē ⁊ humiditas sunt dispōnes ad formam aque. ¶ Ad p̄m rūdet: sz ista mā potiº sit nālis q̄ metaphysica lis q̄ nō incōuenit mām occupare in instāti minº spatium q̄ añ: nō qdē p motū localē: sz p subitā deperditionē q̄tita tis excedētis mām. q̄tias. n. pōt subito depdi ⁊ acqri per modū sequele. ¶ Ad zm negat ꝯtia. Dico. n. q̄ manet tā ta raritas. quāta erat in igne p aliqō modicū tps. ⁊ postea paulatim deperdit alio corpe subintrāte: ⁊ hoc qdē fit ne det vacuū. Nec repugnat forme aque cōpati p breue tps rari tatē tantā/q̄tam habet ignis in illo instāti in quo cor rumpitur forma ignis. nam tunc raritas eius remissa est. ¶ Ad 3m negat ꝯtia: qz ad hoc q̄ talis mā sit ꝑparata p forª aq̄/sufficit calorē ignis esse remissuz vsq̄ ad certū gra dū. Dico. n. q̄ est dare aliquē gradū calorīs/cū quo pōt sta re forª ignis. sz ib remissiori stare nō possz: ⁊ sit gra expēli calor: vt. b. cū g̃ calor ignis remissº fuerit vsq̄ ad calorē: vt b. tūc mā sufficiēter erit dispositа pro forª aque/vel p forª aeris. Hz q̄ illa remissio facta erit vel ab aqua. vel ab aere. Et sic pz ad istas rōnes. ⁊ ad p̄m ꝑncipale ꝫ p̄nē. ¶ Ad zm negat maior. Nō eniz est pole q̄ ꝑmus motor moueat in nō tpe: ⁊ B nō est ex defectu potētie. sz qz motui repugnat esse in instāti. qz in instāti. nō pōt esse successio nec prius ⁊ posteriº/que nēcio ꝯsequūtur motū/vel sunt de rōne ipsiº. ¶ Ad probationē pro nūc. qz hec mā ptinet ad 8m physi. ⁊ ad. ⁊z. buiº: dico q̄ vtus p̄mi motoris que est infinita/si

esset

Cōtineri virtualr.

Scotiste vz. An dei po tētie actiue cozrūdeat aliq̄ poª passiua.

oꝫ. altera

Obedien tialis poª qd sit.

Aliorum placitum.

Vna au ctoris.

Cōclusio rūsiua q̄ sito.

Celū aias ꝓducere dicit.

Ad ꝑmū

Probat ignē posse ifrigidari.

Ad ꝑmū horum.

Ad scōm

Ad tertiū

Ad scōm ꝓncipale.

eēt in magnitudine ageret de necessitate nāe. ⁊ per ꝑns ꝓz suū totū posse. ⁊ per ꝑns in infi^m minori tpe q̄ quecūq; vt^o finita. sed de hoc dicet lib. 12. ¶ Ad 3^m negat maior. Non eniz repugnat forme solis/q; plurificet. sed hoc nō posset fieri: nisi a ꝑma cā. ⁊ si deus crearet vnā mām capacē forme solis. adhuc ipsa nō actuaret a sole. nisi tm̄ per potētiā ꝑme cāe. ¶ Ad 4^m dictū est/q; potētiā actiuā dei nō adequat po^a aliq̄ passiua: sz tm̄ potētia obtiua ꝓm aliquos/vel potentia obiectiualis negatiue ꝓm alios ⁊c.

Ad tertiū

Ad q̄rtā

¶ Utrum cuilibet potentie passiue correspondeat potentia actiua naturalis. Questio. XVIII.

Queritur Utrum cuilibet potētie passiue correñdeat aliqua potentia actiua nālis. Et arguit q; nō. ¶ Prio. Mā est in potētia passiua naturali/ad aiam intellectiuaz. Sz nullū est agēs nāle potēs eā ꝑducere: ergo nō oi potētie passiue nāli correñdet actiua: maior ꝑz. Minor ꝑbat. Tuz q̄ aia itellectiua nō est nisi ꝑ creationē. Tum q̄ aia itellectiua/nō educitur de po^a māe. ¶ 2°. Materia in qua fuit. a. forma ignis corrupti/est in potētia nāli ad. a. formā. Sz agēs nāle nō pōt iducere. a. formam. ergo ⁊c. Minor ꝑz: q̄ ipole est idē nūero reparari ꝑ nām: esset aūt idē numero. q̄ haberet eandē nūero mām. ⁊ eandē formā. Maior ꝑbat. Ubi est eadē numero ꝑuatio respectu alicui^s forme/ibi est eadē nūero aptitudo ⁊ potētia ad formā. Sz in casu posito eadē est nūero ꝑuatio in materia. ergo eadē potētia. Sz illa potētia prius erat nālis: ḡ nunc est nālis: maior nota. Minor ꝑbat: q̄ priuationes nō distingu unt nisi ex distōne habituū eis correñdentiuz. ergo ꝑuatio eiusdē forme ꝓm nām/est eadē ꝑuatio nūero. ¶ Confirmat: q̄ potētia māe est ipsa eēntia māe. Sz remanet eadē eēntia māe. ḡ eadē potētia. ¶ Confirmat 2°. q̄ Lōmē. 8° metaphy. cō. 14. dic q; cū ex viuo fit mortuū. adhuc vita est potētialr in mā. ¶ Confirmat 3°. q̄ si de^s repararet in hac materia. eandē nūero formā que ꝑus inerat. ipsa faceret vnū ꝑ se cum illa materia sicut prius: ergo in mā est eadez potētia que fuit ꝑus. ¶ Confirmat 4°: q̄ illa negatio que succedit corruptioni rei/est eiusdez rōnis cum negatione que precedit rei productionez: ergo est eadem potentia materie ⁊ eiusdem rationis.

Ꝓz rō.

Scōa rō

Confir^o, ꝓma. Scōa

Tertia

Quarta

Respondeo ⁊ ꝑmo declaratur titulus q̄onis añq̄s rñdeat ad ipsaz. Per potētiā passiuā intelligo potētiā receptiuā. Duplex aūt est genus potētiarū receptiuarū: q̄ aliqua est receptiua forme accidētalis/siue tale accidēs sit forma siue opatio/siue nō. ꝓm quē modū dr̄ intell's esse receptiuus itellectionis. ⁊ q̄ēitas albedinis. Alia est potētia receptiua forme substalis: ⁊ hoc receptiuū est mā ꝑma ⁊ nihil aliud. De po^a receptiua primo mō/nō est q̄o ꝑns. Nā querere vtr intell's habeat potētiā nālē ad notitias supnāles. cuiusmodi est fides ⁊ beatitudo ꝓtinet ad theologū: sed queriť de potētia receptiua 2° mō.

Duplex gen^s potētiarū receptiuarū.

Nota.

Dr̄ aūt mā esse in potētia nāli ad illas formas que ex ea possunt extrahi ⁊ educi. eo q; hȝ for^s ꝓtinent in mā potentialr. Agens aūt nāle nō appellat hoc loco/agēs q̄libet ex necessitate nāe: q̄ ꝓm phos deus esset hoc mō agens nāle: sed dr̄ agēs nāle id q̄ agit motu phȳsico/qui nō est aliud nisi aut motus ꝑprie dictus. aut saltem necessario ꝓns/cuiusmodi est generatio ⁊ corruptio. Inter hȝ xo agentia ꝑ^m est celū: ⁊ ꝑter alia corpora que in actionibus suis dependēt a motu celi.

Rñsio.

¶ Rñdendo aūtē ad q̄onez duo sunt declaranda. Primū est/an forme que possunt itroduci ꝑ motum ab agēte corporeo in mām. possint etiā introduci ab agēte abstracto/q̄ nō agit per motū. Scōz est id q̄ queritur. ¶ Quantū ad ꝑmū fuit opio Lōmē. q; nulla forma abstracta. ēt ꝑma que est deus/pōt causare aliquā formaz in mā. Sic exꝑsse ab eo positū est 7° metaphy. cō. 28. vbi sic dicit. Impole est q; forme abstracte transmutēt mām. Non eniz transmutat mām. nisi id qđ est in mā. Et Lōmī. 31. sic dicit. Agēs/non corpus/ipole est. vt transmutet māz nisi mediante aliquo corpe. Et in eodē cōmēto dicit. ipole est. vt itelligētie separate dent aliquā formā mistā in mā. Mouebat aūt ad hoc ponēdū ex tribus rōnib^9. ¶ Prīa est: q̄ ꝓm ipm nulla forma abstracta est indiuiduū signatū. sed est quedā nā sui. Mā aūt est indiuiduū signatū. q̄m ipsa nō pōt esse sine dimēsionibus iterminatis/que cōparant ad ipsaz. sicut risibilitas ad hoiez: ergo itelligētie abstracte nō sunt ꝓportionate māe ad trāsmutandā eā: aliquin nā simplr transmutaret materiā ad esse indiuiduale. ¶ 2°. Uni relatiuo correñdet tm̄ vnuz correlatiuū: q̄ relo est tm̄ inter duo extrema. Sz po^a passiua māe dr̄ relatiue ad potētiā actiuā nālem. ḡ non ad potētiā actiuā intelligētiarū. ¶ 3°. Potētia māe nō correñdet nisi agēti qđ formā educit. Sz de^s facit ipsaz formā ꝑ se ⁊ nō educit eā de materia. ergo ⁊c. ¶ 4°. Quia forma substātialis est termin^9 alterationis: alteratio aūt nō fit nisi ꝑ q̄litates actiuas ⁊ passiuas 7° phy. Sz i itelligētys nō sunt q̄litates actiue ⁊ passiue. ḡ ⁊c. ¶ Sz ꝑdicte rōnes nō cogunt. Et dico q; talem formā/que pōt itroduci in mām ab agēte nāli/pōt de^s a se solo itroducere. Tuz q̄ est infiniti vigoris. vt ꝑbabiť lib. 12. Tuz q̄ pōt supplere causalitatē cuiuslibet cāe scōe efficiētis. ¶ Ad ꝑmam dr̄ ꝑmo q; itelligētie sunt indiuiduate seipsis/⁊ nō sunt forme simplr. Dr̄ 2°. q; si ēt sic eēt adhuc rō nō ꝯcludit. q̄ ipse causant motū in celo. ⁊ tm̄ celū est hȝ signatū. ⁊ eius motus est hic singularis. Dr̄ 3° q; hz ipse q̄litatuz est ex se darēt formas simplr: ita q; hȝ forme nō haberēt idiuiduationē ex ꝑte ꝓncipy actiui. haberēt tm̄ q; essent idiuidue ex ꝑte ꝓncipy receptiui: q̄ reciperetur in hac mā signata. ¶ Ad 2^m dr̄ q; po^a passiua nālis māe dr̄ relatiue ad potētiā actiuā nālē: sed po^a obtiualis dr̄ relatiue ad potētiā actiuā dei: ꝑdicta aūt po^a ad recipiēdū formas a causa ꝑma est obtiualis. ¶ Ad 3^m negat maior: q̄ po^a passiua nālis dr̄ ad oēz actiuā nālē que pōt aut educere formā de mā. aut saltē vnire formā māe. vt ꝓtingit circa aiam itellectiuaz. ¶ Ad 4^m dr̄ q; o'ē transmutās mām/hȝ q̄litates actiuas aut formalr. sicut est in el'ntis ⁊ in mistis. aut vtualiter. sicut sol ḡ mediāte luce agit in mām, disponēdo ⁊ alterādo: aut eminēter/sicut est deus: qui cū sit infinitus/est necessario q̄lz entitas eminēter subsistēs. ⁊ ideo pōt mām transmutare. Intelligētie xo scōe sunt finite ⁊ nullo predictoz modoz habēt qualitates actiuas: ideo ipse non ꝑnt materiā transmutare nisi mediante motu celi.

Dr̄ aūtē mā esse in potētia nāli ad illas formas que ex ea possunt extrahi ⁊ educi. eo q; hȝ for^s ꝓtinent in mā potentialr. Agens aūt nāle nō appellat hoc loco/agēs q̄libet ex necessitate nāe: q̄ ꝓm phos deus esset hoc mō agens nāle: sed dr̄ agēs nāle id q̄ agit motu phȳsico/qui nō est aliud nisi aut motus ꝑprie dictus. aut saltem necessario ꝓns/cuiusmodi est generatio ⁊ corruptio. Inter hȝ xo agentia ꝑ^m est celū: ⁊ ꝑter alia corpora que in actionibus suis dependēt a motu celi.

Rñsio.

¶ Rñdendo aūtē ad q̄onez duo sunt declaranda. Primū est/an forme que possunt itroduci ꝑ motum ab agēte corporeo in mām. possint etiā introduci ab agēt e abstracto/q̄ nō agit per motū. Scōz est id q̄ queritur. ¶ Quantū ad ꝑmū fuit opio Lōmē. q; nulla forma abstracta. ēt ꝑma que est deus/pōt causare aliquā formaz

An abstra ex possint

in mā. Sic exꝑsse ab eo positū est 7° metaphy. cō. 28. vbi sic dicit. Impole est q; forme abstracte transmutēt mām. Non eniz transmutat mām. nisi id qđ est in mā. Et Lōmī. 31. sic dicit. Agēs/non corpus/ipole est. vt transmutet māz nisi mediante aliquo corpe. Et in eodē cōmēto dicit. ipole est. vt itelligētie separate dent aliquā formā mistā in mā. Mouebat aūt ad hoc ponēdū ex tribus rōnib^9. ¶ Prīa est: q̄ ꝓm ipm nulla forma abstracta est indiuiduū signatū. sed est quedā nā sui. Mā aūt est indiuiduū signatū. q̄m ipsa nō pōt esse sine dimēsionibus iterminatis/que cōparant ad ipsaz. sicut risibilitas ad hoiez: ergo itelligētie abstracte nō sunt ꝓportionate māe ad trāsmutandā eā: aliquin nā simplr transmutaret materiā ad esse indiuiduale. ¶ 2°. Uni relatiuo correñdet tm̄ vnuz correlatiuū: q̄ relo est tm̄ inter duo extrema. Sz po^a passiua māe dr̄ relatiue ad potētiā actiuā nālem. ḡ non ad potētiā actiuā intelligētiarū. ¶ 3°. Potētia māe nō correñdet nisi agēti qđ formā educit. Sz de^s facit ipsaz formā ꝑ se ⁊ nō educit eā de materia. ergo ⁊c. ¶ 4°. Quia forma substātialis est termin^9 alterationis: alteratio aūt nō fit nisi ꝑ q̄litates actiuas ⁊ passiuas 7° phy. Sz i itelligētys nō sunt q̄litates actiue ⁊ passiue. ḡ ⁊c. ¶ Sz ꝑdicte rōnes nō cogunt. Et dico q; talem formā/que pōt itroduci in mām ab agēte nāli/pōt de^s a se solo itroducere. Tuz q̄ est infiniti vigoris. vt ꝑbabiť lib. 12. Tuz q̄ pōt supplere causalitatē cuiuslibet cāe scōe efficiētis. ¶ Ad ꝑmam dr̄ ꝑmo q; itelligētie sunt indiuiduate seipsis/⁊ nō sunt forme simplr. Dr̄ 2°. q; si ēt sic eēt adhuc rō nō ꝯcludit. q̄ ipse causant motū in celo. ⁊ tm̄ celū est hȝ signatū. ⁊ eius motus est hic singularis. Dr̄ 3° q; hz ipse q̄litatuz est ex se darēt formas simplr: ita q; hȝ forme nō haberēt idiuiduationē ex ꝑte ꝓncipy actiui. haberēt tm̄ q; essent idiuidue ex ꝑte ꝓncipy receptiui: q̄ reciperetur in hac mā signata. ¶ Ad 2^m dr̄ q; po^a passiua nālis māe dr̄ relatiue ad potētiā actiuā nālē: sed po^a obtiualis dr̄ relatiue ad potētiā actiuā dei: ꝑdicta aūt po^a ad recipiēdū formas a causa ꝑma est obtiualis. ¶ Ad 3^m negat maior: q̄ po^a passiua nālis dr̄ ad oēz actiuā nālē que pōt aut educere formā de mā. aut saltē vnire formā māe. vt ꝓtingit circa aiam itellectiuaz. ¶ Ad 4^m dr̄ q; o'ē transmutās mām/hȝ q̄litates actiuas aut formalr. sicut est in el'ntis ⁊ in mistis. aut vtualiter. sicut sol ḡ mediāte luce agit in mām, disponēdo ⁊ alterādo: aut eminēter/sicut est deus: qui cū sit infinitus/est necessario q̄lz entitas eminēter subsistēs. ⁊ ideo pōt mām transmutare. Intelligētie xo scōe sunt finite ⁊ nullo predictoz modoz habēt qualitates actiuas: ideo ipse non ꝑnt materiā transmutare nisi mediante motu celi.

eadem de mā educere/q; possent agentia nālia. Auer. oꝫ.

Dilutior nā Auer.

Quantum ad 2^m dicet ꝑmo id qđ tāgit in ꝑmo argumēto. ¶ Ad cui^s euidētiā est sciēdū q; agēs nāle pōt duob^9 modis esse cā alicui^s forme in mā. Uno mō eā ꝑducēdo ⁊ attingēdo eēntiā ei^9 ꝑ suā actionē: ⁊ hoc mō ꝑducunť ab agētibus nālibus oēs forme corruptibiles. Alio mō dr̄ agēs nāle cāre formaz ex hoc solo q; sufficiēter disponit mām: ⁊ ꝑter est cā. nō q; forma fit. sed q; vniat māe: ⁊ hȝ mō agēs nāle cāt aiaz itellectiuā in mā. Quocūq; aūtē ꝑdictoz modoz causet for^a in mā/dr̄ mā eē in po^a nāli ad talē formā. Sz igiť q; sicut mā est in po^a nāli ad aiam itellectiuā. ita est agens nāle: puta sol ⁊ hō ei correñdēs. Nam mā nō est ad eā in po^a nāli. vt aia ex mā educať. sz solū vt nālr ei vniať. Et silr est aliqđ agēs nāle potēs eā vnire. Ea xo que tanguntť in alys argumētis maiorem faciūt difficultatē: ⁊ ideo diffusius sunt ꝓtractanda. ¶ Circa hanc igiť partē dicūt aliq: sicut post corruptionē forme ignis/est in mā po^a ad ipsaz: ita est agēs nāle potēs eā iducere. Et ꝑter ops eos dicere q; corruptū pōt p agētis nālis actionē idē numero reparari. Qđ ēt magis cōfir

Notāduz Agēs nāle duobus modis est cā forme i materia.

Hic aliquoꝫ opi.

Rationes quorūdaꝫ volētium corrupta redire per po^{m} naturalem.

mant. ¶ Primo. Quia si idē est agēs ⁊ eadē est mā. ēt est idē effect⁹. vt dic̄ ꝓbs. 12. meta. t. c. 11. Sz si corrūpat aer exñs in aliquo vase clauso. ⁊ postea ꝑ actionē solis. ⁊ postea ꝑ actionē eiusdē solis ex eodē igne fiat aer idē est agēs. ⁊ eadē est mā: ergo aer ꝑmus ⁊ aer scōs sunt idem numero. ¶ 2°. Producat. a. agēs nāle. b. effectū in instāti c. ⁊ ipm cōseruet per aliqō tps: cuius ꝑn^{m} sit. d. ⁊ finis sit. e. ꝓstat q. b. in toto isto tpe est idē nūero effectus: g̃ si postq̄ fuit in. d. fuisset corrupt⁹: ⁊ postea reparat⁹ in. e. ēet idē numero. Pz ꝓñtia: qz idētitas. b. in. e. nō dependet a. d. ei⁹ eēntia in tpe medio: qō ꝓbat̄: qz si. b. ante. e. nūq̄ fuisset pductus ⁊ pduceret̄ tñ in. e. esset idē numero: ac si fuisset ꝓductū in ꝑiori tpe. ¶ 3°. Si in casu posito. b. pductū in. c. nō est idē numero cū. b. pducto in. d. hoc nō est pp aliud. nisi qz idētitas tpis requirit̄ ad idētitatē effectus. Sz hoc est falsum: qō ꝓbatur. qz pono q ignis intēdat calorem in ligno/donec ille calor sit vt quatuor: ⁊ postea cesset intēdere pp aliqō ipedimētū supueniens: ⁊ q postea remoto ipedimēto magis intēdat illū calorē. ꝓstat q eandē numero intensionē causabit. quā ꝑius causasset si nullū fuisset ipedimentum. ¶ Sed ista opio oīno ꝺicit doctrine tradite ab Arist. ⁊ ēt veritati: qō ꝓbatur. ¶ Primo. Quia ꝓbs lib. 2° de gñatione tex. cō. vlti. determinās qōnē prius motaz ab eo. s. vtrum oīuz sit gñatio circularis/ita dicit. Quoꝫ gdē icorruptibilis suba mota manet: manifestū qm̄ ⁊ numero eadē erūt: mot⁹ enim segtur q mouet̄: quorum aūt nō. sed corruptibile necesse spē: numero aūt non reiterari. ¶ Ad hanc auctoritatē dicūt aduersarij q intētio ꝓbi est/q ea quorū suba est incorruptibilis redeūt eadē numero. Naz sol est idez in oī circulatione: sed ea quorū suba corrūpitur/nō est necesse eadē numero redire. Sed nō intēdit q sit impossibile. Sed ista exp̄o est ꝺ ꝓbm: ⁊ Cōmē. Cōtra ꝓbz: qz ipe dicit sic: necesse est specie. nūero aūt nō reiterari. Sz qō est necesse nō reiterari est impose reiterari: qz vt pz 2° peri herme. ad necesse nō esse. segtur ipose esse. g̃ ⁊c. Contra Cōmētatorez est: qz eius verba sunt hec. Corruptibilia aūt impose est vt reuertant̄ nisi ℈m spēz. ¶ 2° arguit̄ sic. Quicqd pōt fieri ab agēte nāli: aut fit semp aut frequēter. aut raro. vt dicit ꝓbs 2° physico. Sz reparari idē numero non fit semp/nec frequēter/nec raro: g̃ nō pōt fieri p nāz. maior pz. Minor ꝓbatur: quantū ad singulas partes. Oz enim non fit semp pz. Tum qz ipsi cōcedunt. Tum qz oē qō est semper in nālibus est necessariū. Si frequēter. ergo ꝓbs potius debuit dicere q naturaliter redyt idē numero/q̄ dicere oppositū: sicut ēt dicitur q in cane nō est pluuia. Iz quandoq̄ sit: vt frequēter non est. Si intelligit q est raro/hoc est contra positionē: quia virtutes naturales agūt. aut semper/aut frequenter. ¶ 3°. Sequitur q semper eēt eadez numero eclipsis. ⁊ idē numero aer in aere ⁊ in stellis. que oia sunt absurda. ꝓbat̄ ꝓsequētia: qz sol illuminat ex necessitate nature: agens aūt hō agit id qō pōt/quātum/⁊ quādo pōt. Sed sol semper agit illuminādo aerē ⁊ stellas nisi sit ipedimētū. ergo semper ageret idē numero. ¶ 4° arguitur. Quādo effectus dependet ab aliquo dependentia eēntiali. necesse est eo multiplicato ℈m numerū/ēt effectuz multiplicari. Sed effectus productus ab agēte naturali dependet eēntiali dependētia a sua productione: qz per eam capit esse a tali agēte. nec sine ea posset ab eo causari. ergo plurificatis ꝓductionibus plurificat̄ necessario effectus. Sed illa qua ꝑmo pduc̄it̄/est distincta numero ab ea qua 2° producitur. quod patet. quia quelibet earum aut est motus aut est mutatio consequens motū. Sed motus qui sunt in diuersis tēporibus ⁊ mutationes ꝓsequentes hꝺ motus/sunt distincti. ergo ⁊c. ¶ Confirmat̄: qz ℈m multos generatio forme subalis ⁊ generatio forme accidē-

Impugnatur opio superioꝝ.

Fuga eius dictoꝝ.

Improbatur. Fuga.

L. ꝓ. 48.

talis sunt ipsemet forme. ad quas terminat̄ generatio: vt infra probabit̄. ergo multiplicatis productionib⁹/necesse est terminos plurificari. ¶ Ad hāc rationē dicit̄/q nō repugnat cūdē terminū acquiri distinctis mutationib⁹. qz idē vbi pōt acquiri per motū circularē. ⁊ per motū rectū qui motus sunt alteri⁹ rōnis vt dicit̄ 5° phy. t. cō. 33. Unde est fallacia ꝓñtis. Iz enim ex terminis distinctis concludat̄ in ꝓñtia formali/distinctio mutationū. nō tñ econtra. ¶ Sz hec rñsio nō est ad ꝓpositū. qz nos logmur in rōne facta de actionib⁹. quarū quelibet ꝓducit terminuz actionis. vt sit. Iste aūt instat de ea qua nō producit̄ terminus. vt sit. Iz tñ. vt sit in hoc: cuiusmodi est vbi. Naz dum Sor. mouet̄ nō ꝓducit̄ per eius motū aliqō vbi. sed in eo acgritur vbi ꝑexistēs. ¶ Dicet̄ forte al⁹/q est eadē actio que fuit in tēpore ꝑori. ⁊ que fuit in tēpore posteriori. qz cū tēpus sit posterius actione. ⁊ posterius nō variet id qō est ꝑius. nō sequit̄ q si tpa sunt distincta/actiones eē distinctas. ¶ Sz contra hoc arguit̄/de his que distinguuntur tñ numero. ⁊ sunt idē formal⁹. nō possunt verificari ꝑdicata ꝺictoria realia. vt isti ꝓcedunt. ¶ Sed ex hoc sequit̄ q ꝑdicata cōtradictoria sic verificent̄. ergo. Minor ꝓbat̄. Sit. a. operatio in instāti. b. que per te pōt desinere esse. ⁊ postea iterꝫ pduci. ⁊ queriꝫ. vtrū in. b. instāti/sit vera ista ꝓpositio. a. est futurū. Si dicis q sic. Contra. a. est. g̃ ꝑsens. ergo nō est futurū. Si dicis q nō. ergo nō pōt pduci post. a. segtur g̃ q sit futurū ⁊ non sit futurū. Et Iz iste rōnes possint solui: apparet tñ exp̄esse q ista opinio sit de mēte ꝓbi ⁊ Coñ.

Improbat⁹

Fuga.

Dilutio.

¶ Rationes ℞o que pro ista opinione recitate sunt facile soluunt̄. ¶ Ad primū dō/q ꝓbs loquit̄ de idētitate specifica ⁊ non de numerali: vt pz per oēs expositores. Nā si loquer̄et de nāli/ipsa ꝓpositio eēt falsa: aliogn si Sor. ex cera faceret idoluz. ⁊ postea destrueret ⁊ iterū faceret. segtur q eēt idē nūero. Idē dico de scriptura facta ⁊ deleta. ⁊ iterū facta sup eadē tabula. Et q ꝑdicta ꝓpositio nō sit itel ligēda de idētitate numerali: pz: qz Cōmen. 2. de gñatione cō. 70. qui sic dicit. Aer gñatur ex aqua/⁊ aqua ex aere. nō q idiuiduum illius aque corrupte/reuertat̄ ꝑ se. q̄uis mā sit eadē ⁊ agēs idē: qm̄ si idē agens ex eadē mā faceret latere. ⁊ postea corrūperent̄. vt faceret alios posterius. manifestū est q differrēt sequētia a ꝓcedētibus. Nec valet ista ꝓñtia. Si agēs est idē ⁊ mā eadē. sequit̄ idem effectus specie. ergo segtur idē numero. qz plus requirit̄ ad idētitatez numeralē q̄ ad specificā: qz ad numeralē oporteret q reiteretur eadē pductio numero/que reiterari nō pōt. ¶ Ad 2m negat̄ ꝓñtia: qz si. b. ꝓseruaret̄ in toto illo tpe intermedio cōtinue maneret eadē actio nō interrupta: qz pductio ⁊ ꝓseruatio sunt eadē res. ⁊ ideo maneret idē effectus. Qm̄ autē nō conseruat̄ tpe intermedio non manet eadē actio: sed ꝑma cessat̄ que amplius resumi non pōt. Et ex hoc pz: quare deus pōt eūdē effectū numero reparare: qz ei⁹ actio semp manet eadē. ¶ Ad 3m dō q illa nō est causa/que ibi assignat̄: sed que dicta est. Nā in illo casu nō sunt due pductiones distincte. sicut est in casu. de quo est questio.

Rñsio.

Ad argumenta ℞o principalia rñdetur. ¶ Ad primū pz solutio ex dictis supꝫ. ¶ Ad 2m dō q po⁹ māe accipit̄ dupl⁹. Uno mō pro ipsa essentia māe. ⁊ sic manet eadē: sed tunc negat̄ ꝓñtia. Alio mō pro respectu ⁊ ordine eius ad formā. ⁊ sic negatur maior. qz q̄ꝑimuz in mā recepta est aliqua forma. statiz desinit esse in mā talis ordo ad illā formā recipiendā. ⁊ ꝑpter hoc dō q neq̄ tunc/neq̄ vnq̄ in futurū erit in potētia ad ipsam. ¶ Ad probationē negat̄ maior: quia ꝑuatio nō est aptitudo vel po⁹ subti/in quo est ꝑuatio: sufficit eni ad idētitatē ꝑuationis idētitas forme ꝑuate. Et qz est eadē numero forma priuata ante ⁊ post. ideo est eadē numero priua-

Ad ꝑmū

Ad scōm Distictio.

Mā post corruptionē forē hz eādē ꝑuationē quā ꝑius: Iz nō eādē aptitudinē.

tio. Ad

tio. Ad idētitatē aūt potētie māe que est eiꝰ aptitudinalis respectus ad hanc vel illā formā/regritur identitas extremorū ꝛ actiōis per quā forma causat in mā. Dictū est aūt ꝙ agēs nāle nō pōt reiterare eandē numero actionē: quia ad vnitatē motus regritur ꝓtinuitas. ¶ Ad primā ꝓfirmationem. ¶ Ad scām dī ꝙ nō intēdit Cōmē. aliō dicere. nisi ꝙ mā que est sub forma cadaueris/est in potētia ad aiam. quā tñ nō pōt acgrere nisi p multas transmutationes: sed nō dicit ꝙ sit in potētia ad eandē numero vitā: aliogn ꝺdiceret bis que supra inducta sunt ex 2° de gīatione. Et hoc magis apparet: qz declarās seipsuz. ita subiūgit/cū ex viuo fit mortuū. tunc ex mortuo non fit viuum/donec reuertat in quatuor elemēta: dei inde forme que sunt iter quatuor elmta ꝛ vitā gīabunt: ꝛ sic vita gīabitur necessario. ¶ Ad 3am negat ꝓñtia: in illo casu ꝑa potētia māe fuisset nālis. ꝛ scda eēt obiectualis. ¶ Ad quartā dicitur sicut dictum est ad secundam.

Ad ꝓmā
Ad scām
Ad tertiā
Ad q̄rtā

¶ Textus sine cōmento.

¶ Eadem ℞o dicuntur.

Intentio phi.

¶ Ab hoc tex. vsqꝫ ad textum cō. 18. agit ꝓpōs de idētitate/eqlitate/silitudine: de oppositis: de priori ꝛ de posteriori ꝛ de ꝓuoluntate: de gbus oibus infra ageꝫ. Nā de tribꝰ primis tractabiꝫ in caꝰ de ad aliqd: de oppositis ℞o tractabitur in. 10. de actu aūt ꝛ poa ageꝫ in. 9. vñ ēt Cōmen. oia ista hoc loco vel oino ꝓtermittit: vel de eis nihil dicit.

¶ Textus cōmenti. 18.

¶ Quantum ℞o dicitur.

Intentio phi.

¶ Hoc loco diffinit. Quātuz/dicēs illud esse quantū/qđ est diuisibile in ea que in sunt: quoꝝ vtrūqꝫ natum est eē hoc aliqd. Postea diuidit q̄titatē in multitudinē ꝛ magnitudinē. Magnitudinē ℞o diuidit in lineaz superficiem ꝛ corpus/addens/ꝙ etiaz ꝓprietates quantitatis/vt multum ꝛ paucum. possunt dici quātitas. Ultimo autem cōcludit ꝙ tēpus ꝛ motus sunt quantitates per accidens: sed linea ꝛc. sunt quātitates per se. iuxta qđ queritur.

¶ Utruz quātitas distinguat a suba. Qō. XIX.

Tertia rō.

Quaeritur 19°. de entitate que est q̄titas ꝛ vī ꝙ nō distinguat a suba. ¶ Primo. Partes q̄titatis nō distinguunt a ptibus sube. ḡ nec q̄titas distinguitur a suba: ꝓñtia pz. Añs ꝓbat: qz si sic/segtur ꝙ tres eēnt extensiones in quolz cōpositor: ꝛ ꝓ ꝓñs eēnt in eo tres quātitates. Sz ꝫ est falsuz. ḡ ꝛc. ꝓñtia pz: qz tot sunt extēsiones quot sunt res extēse: mā aūt hz ꝓpriā extensionē. ꝛ silr forma/ꝛ q̄titas ꝓte. ḡ eēnt tres extēsiones. Falsitas ꝓñs ꝓbat. Extēsio forꝫ ꝛ māe vel sunt cāte a q̄titate vel nō. Si non. ḡ circūscripta q̄titate adhuc mā ꝛ forma eēnt extēse. ꝛ ꝓ ꝓñs eēnt quāte sine quātitate: qz oē extensuz est quātū. Non sunt ēt cāte a q̄titate. Tuz qz quātitas nō est forꝫ actiua: vt ingt Cōmē. 4° phyſi. cō. 55. Tuz qz quātitas educeret illā extensionez de poa māe: ꝛ per ꝓñs illa extēsio eēt forma subalis: qđ nō est dām. ¶ 2°. Segtur ꝙ in eodē subto eēnt tres quātitates: cuiꝰ oppositū ꝓbat ꝓpōs 4°. phyſi. tex. cō. 37. vbi vult ꝙ plures dimensiones non ꝓñt se penetrare. Consequētia ꝓbat: supponēdo ꝙ ꝓtibilitas forme est aliud a forma: ꝛ ꝓtibilitas māe est aliud a mā. Qđ pz: qz dum aer rarefit. fit realis trāsmutatio in ꝓtibilitate aeris/nulla facta mutatione in suba eius. Ex hoc ꝓbatur ꝓñtia. Partibilitas māe ꝛ ꝓtibilitas forme. ꝛ ꝓtibilitas q̄titatis/sunt q̄titates. Sz iste sunt plures ꝓtibilitates. ḡ in eadē essent plures q̄titates. minor pz. Maior ꝓbat. ¶ Primo. Qz nō apparet in quo alio gīe sit ꝓtibilitas. nisi sit in gīe q̄titatis. ¶ 2°. Qz māe ꝛ forme ꝓuenit ex carū ꝓpria ꝓtibilitate ꝙ sint finite vel ifinite. ꝙ sint pedales vel bipedales. ergo illa ꝓtibilitas est q̄titas. ¶ 3°. Quia posita illa ꝓtibilitate/nēcio materia ꝛ forꝫ hñt partē extra ptē. ḡ ipsa est q̄titas. Probatur añs: qz si nō haberēt partē extra partē: tunc oēs partes māe essent in eodē puncto: qđ est impoſe. ¶ 3°. ꝓncipaliter. Si ois ꝓtibilitas distinguiꝫ a re habēte ꝓtibilitatē. sequiꝫ ꝙ q̄titatis sit q̄titas. Sz hoc est falsuz. sicut nec albedinis est albedo. ergo. ꝓñtia ꝓbatur: qz q̄titas hz partibilitatē que est q̄titas ℈m tc. ¶ 4°. Forma subalis est ꝑncipium itrinsece/per qđ partes sube distant abinuicē: ergo forꝫ subalis est q̄titas. ꝓñtia pz. Añs ꝓbatur. Forma subalis facit ptes plus distare/q̄ añ distarent. ḡ facit eas distare. Pz ꝓñtia: qz plus distare ꝑsupponit distare. Añs ꝓbatur. Posito casu ꝙ aer ꝓdenset violēter pluſq̄ sibi cōpetat: ꝛ postea remoueat illud ꝓdensans: naz tunc aer reducet ad suaz ꝓpriā raritatē. non per aliud q̄ p formaz subalem. ¶ 5°. Quelibet res pōt itelligi absq̄ eo qđ nō est sibi idē. Sed suba cozporea nō pōt itelligi absq̄ q̄titate: ḡ q̄titas est idē qđ suba: maior pz. Minor ꝓbatur: qz in diffone cuiuslibet talis: puta hois ꝛ aialis ponit corpus. ¶ 6°. Qđlibet prius nō repugnat separari a suo posteriori absq̄ motu locali. Sz suba si distinguiꝫ a q̄titate est prior ea. ꝛ non pōt ab ea separari absq̄ motu locali. ergo non distinguitur ab ea. maior pz. Minor ꝓbatur. Suba separata a q̄titate. vel hz partē extra partē vel nō. Si sic. ergo est extēsa absq̄ accidēte supaddito. Si nō. ergo ptes eius sunt mote localiter: qz prius distabat. ꝛ nūc nō distat. ¶ Confirmatur. qz hz suba est in loco. in quo prius erat ꝛ est mobilis. ergo separato quocūqꝫ accīte adhuc est quāta. Añs pz. ꝛ ꝓñtia ꝓbatur. qz omne mobile: ꝛ omne locatum est corpus.

Tertia rō.
Quarta ratio.
Quinta rō
Sexta rō.

Respondetur Unica ꝓpōe: ꝙ q̄titas est res distincta a suba. ¶ Ad cuius euidentiā sciendum est ꝙ q̄titas ponit in mā: siue in suba mali pp duo. ¶ Primū est: vt per quātitatē habeat suba ptes eius dē rōnis: cōponit enim quelibet suba mālis ex ptibus diuersarū rōnum. ſ. ex mā ꝛ forma/que ex se diuersarū rōnū sunt: qz mā de se potētia est. forꝫ ℞o actus: ſz ꝙ mā ꝛ ꝙ forma extensa bēant partes eiusdē rōnis/a q̄titate est/cui primo ꝛ p se cōuenit habere hꝺ partes/ꝛ eē diuisibilē in eas. Naz quelibet pars linee est linea. ꝛ sic de alijs. Non enim quelibet pars aeris eēt aer. nisi qz prius nā quelz pars q̄titatis est q̄titas/non ꝙ q̄titas aeris sit nā ꝑor suba aeris. ſz qz prius natura hz partes eiusdez rōnis: ꝛ ideo separata a quātitate aeris ab aere. aer nō haberet ptes eiusdē rōnis. ¶ 2m ꝓpter qđ ponit quātitas in suba cozporea est: vt p quantitatē vna pars sube distet situaliter ab alia. Situs. n. ꝑmo ꝛ per se ꝓuenit q̄titati/ꝛ per eaz cōuenit sube quāte. Est aūt ḋīa inter hec duo. qz iplicat ꝺdictionē primū istorū separari a quātitate: 2m aūt separari pōt absq̄ ꝺdictiōe. Naz vbicūqꝫ est quātitas necessario sunt partes eiusdē rationis: nō tñ necessario ibi est distātia situalis: vt pz in corpore chriſti ꝓsecrato: qđ quidē est quantuz ꝛ habet partes eiusdē rōnis: alioquin nō eēt corpus: ꝛ tñ ille ptes nō sunt extra se posite ꝛ distātes. Ex quibus pz: ꝓpter qđ ponitur quatitas in suba: nunc aūt probandū est ꝙ suba distinguatur. ¶ Primo. Dis suba que prius non fuit. ꝛ nūc est/aut prius fuit. ꝛ nūc nō est: gīatur vel corrūpit. Sed quātitas aliquādo est ꝛ aliqñ non est absq̄ gīatione ꝛ corruptiōe: ergo quātitas non est suba. Maior pz: qz vt dī 5° phyſi. t. cō. 8. generatio est via ad eē sube: ꝛ corruptio est via ad nō esse. Minor ꝓbatur. Et ꝑmo ꝙ quātitas aliqñ fit. ꝛ aliqñ nō fit. Nā si ex duabꝰ aquis fiat vna aq̄/superficies vtriuslibet desinet. eē ex ea parte qua vniunt: ꝛ si postea hec aqua cauſata ex illis duabus/diuidatur in duas partes/fient due superficies que ante non erant. Qz aūt hoc sit absq̄ gīatio-

Notāduz
Quātitas ponitur in mā ꝓpter duo.
Duz ſba a q̄titate ptes distinctas eiusdē rōnis.
Nōn ptes ſube: vt distēt a quātitate.

ne ⁊ corruptione p3:quia nihil est ex quo tãc̃ ex mã̃ gene/rentur.nec aliquid in qõ corrũpañ.¶ 2°.Arguiť ⁊ suppo nitur p̃mo q3 si quãtitas est ſuba.ẽt punctus est ſuba:qõ p3: qz punctus ponitur in diffõne lincę ⁊ ſuperficiei ⁊ corpo/ris:ſuba aũt non diffiniť ex nõ ſubſtãtys 7° metaphyſice. Tunc arguiť ſic.Si quãtitas est ſuba que gñatur vel cor/rũpitur:ſequiť q3 ẽt punctus genereť vel corrũpañ.Sed hoc est falſuz.Conſequẽtia p3:qz vtrũc̃ est idiuiſibile.Fal ſitas p̃ñtis p3obañ:qz vel generatio inſtãtis menſuraretur tẽpore vel inſtãti tãc̃ menſura adequata.Non tẽpore:qz tẽpus excedit inſtãs.Nõ inſtãti:qz vel ſeip̃o vel alio.Nõ ſeip̃ſo:qz nihil est menſura ſui:nõ alio:qz ſic eſſet abire in infinitũ.¶ 3°.Illa ſunt diſtincta realr/quorũ vnuz poteſt tranſmutari alio nõ tranſmutato.Sz quãtitas põt trãſmu tari/non tranſmutata ſuba:ergo realiter diſtinguiť a ſuba. Maior p3:qz ſi nõ diſtinguerenť realr.Ꝺictoria poſſent de eodẽ v̄ificari qõ est impoſſe.Minor ẽt p3.Nã in his q̃ nutriuntť/eſt mutatio quãtitatis per augumẽtũ vel diminu tionez.⁊ tñ nulla eſt mutatio ſubę.ergo ⁊c.Iſte tres rõnes quas adduximus ponunť ab Ariſto.3° metaphyſi.tex.cõ. 17.¶ 4°.Nulla ſuba eſt per ſe cognoſcibilis p ſenſuz.Sz quãtitas eſt ſenſu cognoſcibilis p ſe:ergo quãtitas non eſt ſuba.Minor eſt ꝓ̄bi 2° de aia tex.cõ.63.Maior p3obañ. Oẽ p ſe ſenſibile/cauſat ꝓpriã ſpẽz in ſenſu.Sz i ſenſu nõ põt eſſe ſpẽs ſubę:qz ſolus intellꝰ cognoſcit qõquideſt.vt Ꝺi 3° de aia.tex.cõ.10.¶ 5°.Si quãtitas eẽt ſuba.eẽt per ſe ſubſiſtẽs.Sz hoc est falſuz.ergo nõ est ſuba.Conſequẽtia p3:qz quelibet ſuba p̃ma p ſe ſubſiſtit.Falſitas p̃ñtis ꝓbatur:qz mathemaˡⁱᵃnõ ſubſiſtũt per ſe.vt ꝓbat ꝓ̄bs 3°⁊ 7° metaphy.¶ 6°.Subſtãtia lapidis pedalis.⁊ ſuba ligni pedalis ſunt diſtinctarũ ſpẽrũ.⁊ quãtitas vtriuſc̃ est vnius ſpẽi:qz vtraqz pedalis eſt.⁊ vtraqz trina dimẽſio eſt:ergo quãtitas iſtorũ diſtinguiť ab eorũ ſuba.Minor p3.⁊ ma/ior:qz lapis ⁊ lignuz diſtinguunť ſpecifice.aliogn vtrũqz eẽt lapis.vel vtrũc̃ eẽt lignũ.¶ 7°.Ad idẽ eſt exꝑſſa ſnia Cõmẽ.Nã p̃ phy.cõ.63.ꝓbat q3 quãtitas diſtinguiť a mã̃ per hoc/q3 materia nõ tranſmutata de vna forma in aliã. põt variari quãtitas.ſicut ⁊ qualitates ſenſibiles.que ſunt in ſubto.Et in fine illiꝰ cõmenti.cõcludit q3 mã̃ defert q̃ti tatẽ.ſicut ſubm defert ſua accñtia.Et tãdẽ ſic ait.Ex hoc p3 q3 qui ponunt mãz eſſe corpus peccãt.Quarto etiã phyſi. cõmẽ.51.dicit nõ eſſe dñiam inter vacuũ ⁊ corpus mathe/maticũ:qz vtrũqz est trina dimenſio abſtracta a materia. Cui propoſitioni ſubſumitur hec minor.Sed nulla ſuba materialis est abſtracta a mã̃:ergo nulla ſuba materialis est quantitas.4° ẽt phyſi.cõ.60.ꝓbans q3 vacuuz non ſit: ſic arguit.Si vacuũ est ſequtur q3 dimenſiones ſint ſepara te/⁊ p ſe ſubſiſtãt.qz vacuũ nihil est aliud niſi dimenſio p ſe exiſtẽs.Sz dimenſiones non poſſunt p ſe exiſtere:ergo vacuũ nõ eſt.Minorẽ ꝓbat ſic.Omne p ſe exñs est ſuba. Sed dimenſiões nõ ſunt ſuba.g̃ ⁊c.Ex quibꝰ p3.taz ꝓ̄bz q̃ Auer.oino tenuiſſe quãtitatẽ nõ eſſe ſubſtantiam.

Quid ar. ⁊ Auer. ſenſerint i ꝓpoſito.

Ad ꝓmã **Ad argumenta** rñdetur.Ad ꝓmum negañ añs. Ad ꝓbationẽ negatur ꝓñtia.

¶Ad cuius euidẽtiã ſciẽdnz est q3 extẽſio accipiť triplr. Diſtinctio. Uno mõ p2o ipſa quãtitate ſiue dimenſiõe.Alio mõ p2o effectu formali q̃titatis.Tertio p2o quodaz reſpectu p̃ñte quãtitatẽ ⁊ eius effectũ formalẽ/qui reſpectus eſt de gene/re ſitus aut poſitionis.Ꝺi 2°:q3 ſi aliq̃ quãtitas eſſet abſq3 ſubto eẽt ibi extenſio p̃mo mõ:qz talis extẽſio nihil aliud est niſi ipſa quãtitas.Et ſilr ibi eſſet extenſio 3°modo:quia partes quãtitatis haberẽt ordinẽ iter ſe:⁊ eẽnt ſituate:ſed non eẽt ibi extenſio 2° modo.qz nulli daret eſſe extenſum. Ꝺiciť 3°.q3 in cõpoſito.taz mã̃ q̃ forma bz ꝓpriã extẽſio/nẽ tertio mõ dictã:qz vtrac̃ ipſarũ bz ꝓprias ptes a ſe di/ſtantes.Nã partes mãe diſtãt inter ſe ⁊ ptes forme iter ſe: ſz iſte extẽſiones ſunt ab vnico p̃ncipio formali:qõ est q̃/titas.Extẽſio aũt.i.diſtãtia partiũ ipſius quãtitatis nõ est ab alia cã.ſed ex ipſa ꝓpria nã quãtitatis.Et ſic p3 q3 non ſunt in cõpoſito tres quãtitates.Sz ſint tres extenſiões.Ꝺi quarto q3 bz extẽſiones ſunt a quãtitate nõ effectiue.ſz for/maliter:qz vt bene ꝓbañ q̃titas nõ est forª actiua.¶ Ad 2m negañ p̃ñtia.Ad probationẽ diſtinguiť de ptibilitate. ſicut diſtinctũ est de extenſione.Et Ꝺi q3 ptibilitas que eſt diſtãtia partiũ nõ est quãtitas.ſz ꝓſequiť q̃titatem.¶ Ad p̃mã probationẽ negatur añs:imo Ꝺi q3 eſt in genere ſitus vel poſitionis.¶ Ad 3am negañ añs:qz eſſe finitũ vel infi/nitũ cõuenit mãe ⁊ forme p̃mo ex quãtitate.Et ſi ꝓueniat ex hac partibilitate.hoc nõ est niſi qz ipſa neceſſario ꝓſeq/tur quãtitatẽ.nec põt ineſſe rei a qua ſeparata eſt q̃titas. Ad tertiã

¶Ad tertiã Ꝺicit eodẽ mõ.¶ Ad 3m p̃ncipale negañ p̃ñ/tia:qz ptibilitas tertio mõ dicta/nõ eſt q̃titas:⁊ ideo non ſequiť.ſi partes quãtitatis diſtãt q3 q̃titatis ſit quantitas. Ad q̃rtã Diſtictio.

¶Ad 4m Ꝺi:q3 p̃n^m per qõ partes diſtãt est duplex.Naz aliqõ est p̃n^m actiuũ.⁊ tale est forma ſubſtãtialis.vt ꝓbat illa ratio.Aliud est p̃n^m formale.⁊ hoc est quãtitas.nec iſtõ imꝓbañ.¶ Ad 5m negañ minor.Ad ꝓbationẽ Ꝺi:q3 cor/pus accipiť dupliť.Uno modo vt est de genere ſubę.Alio mõ vt est de genere q̃titatis.Corpus eniz qõ est quãtitas/ est ipſa trina dimẽſio.corpus aũt qõ est ſuba/est ſubm tri/ne dimẽſionis.Suba igiť corporea/põt intelligi ſimplici apꝓhenſione abſq3 trina dimẽſione.ſz non abſq3 corpore qõ est ſuba:qz iſtud includiť in ꝛceptu gdditatiuo cuiuſli bet ſubſtãtie corporee. Ad 4m Ad 5m Diſtictio. Ad 6m

¶Ad 6m quicgd ſit de maiori quã ſepe diximus eſſe falſaz.negañ vltima pars minoris.Et di citur q3 ſi quãtitas ſeparať a ſuba:puta/ab aere:ptes aeris nõ diſtabũt.nõ pp hoc q3 ſint localiter mote.⁊ per motuz approꝓinquate.ſed qz amplius nõ erũt partes.Nã ſubla/ta q̃titate/mã nõ bz partes:nõ gn remaneãt illemet enti/tates que erãt partes mãe.ſed qz nõ habẽt amplius rõnez partis:qz rõ partis nõ cõuenit eis.niſi per quãtitatez.Qõ p3/qz ois ps vel eſt eſſentialis vel ſubiectiua/vel poteſtati ua/vel itegralis ſiue q̃titatiua:ſed partes mãe nõ ſunt eẽn tiales/nec poteſtatiue/nec ſubiectiue.vt ſatis cõſtat.g̃ ſunt q̃titatiue.⁊ per p̃ñs remota q̃titate non habẽt rõnẽ ptis. qz remota forma denoiante/remouẽť effectus formalis ⁊ denoiatio que erat p talẽ formã.¶ Ad confirmationẽ di/co q3 ſi q̃titas ſepareť a ſubſtãtia.tunc ſuba nõ eſt in loco circũſcriptiue.ſz tñ diffinitiue:⁊ p p̃ñs non eſt ẽt mobilis de loco ad locũ:qz oẽ q3 mouẽť localr/eſt in loco:ſi ãt aliq̃ motu ſit mobilis.ille nõ erit motꝰ phyſicꝰ.ſz alteriꝰ rõnis.

¶Utr in magnitudie/ſit pũctꝰ/linea/⁊ ſupficies.Qõ.XX.

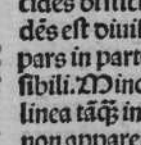

Ueritur zo.An in magnitudine ſint di ſtincte entitates poſitiue/aliq̃ modo idiuiſibiles.que dicunť punctus.linea. ⁊ ſupficies.Et videť q3 nõ.¶ Primo.Omne accidẽs est in aliquo ſubiecto p̃mo adequato. Sed punctus nõ habet ſubiectũ adequatũ:ergo nõ eſt ac/cidẽs diſtictũ a corporeitate.Maior videť nota:qz ſi acci dẽs est diuiſibile.ſicut totũ accidẽs eſt in toto ſubiecto:ita pars in parte:ſi v̄o est idiuiſibile/eſt ẽt in ſubiecto indiui/ſibili.Minor ꝓbatur.Punctus nõ ẽ i ſubſtãtia.nec eſt in linea tãc̃ in ſubiecto.g̃ in nullo ſubiecto eſt:p̃ñtia p3:quia non apparet in quo alio ſit.Añs ꝓbatur.Non enim eſt in ſubſtãtia indiuiſibili:qz ois ſubſtantia corporea eſt diuiſi/bilis.ſ.materia/forma/⁊ cõpoſitum.Non etiã eſt in ſubſtã tia diuiſibili:qz nullum diuiſibile eſt adequatũ rei indiui/ſibili.ſed eam excedit.Qz etiam non ſit.vt in ſubiecto ade/quato in linea.p3:qz omnis linea ⁊ quelibet pars eius/eſt diuiſibilis. Ꝓria rõ.

¶Scõo.Omne ens poſituũ poteſt cognoſci Scõa rõ.

conceptu

conceptu positiuo / ꝛ nō tm̄ per negationē: qz sicut res se habent ad entitatē. ita ad cognoscibilitatē. zᵐ metaphy. tex. cō. 4. Sed punctus nō potest cognosci. nisi tm̄ negatiue: qz vt dicit ·phs 3° de aia. tex. cōm. 25. punctus ꝛ omnis indiuisio manifestat̄ per negationē. ergo punctus nō est entitas positiua. Tertia rō

¶ Tertio. Si dantur ista indiuisibilia positiua: aut sunt priora corporeitate / aut posteriora. Sz nec sic nec sic. ergo non sunt ponēda: maior patet. Minor ꝓbat̄ pro pma parte: qz Cōmētator in lib° de substātia orbis. capite pmo. dicit q̄ pma rerū existentiuz in mā / est corporeitas que dr̄ corpus. ·Probat̄ etiā scda pars minoris: qz punctus est principiū linee. ꝛ per ꝛsequēs superficiei ꝛ corporis. ergo non est eis posterius. Quarta ratio.

¶ Quarto. Si dantur huiꝰ indiuisibilia. sequit̄ q̄ opz aliquā mām de nouo generari / ꝛ aliquam de nouo corrumpi. Sed hoc est falsuz: qz materia est ingenerabilis. pmo phy. tex. cō. 82. ergo ꝛc̄. Cōsequentia ꝓbatur. Cuz due aque prius distincte cōtinuant̄ in puncto. ꝛ ex eis fit vna. iste punctus nō est in aliquo indiuisibili māe vnius aque tm̄. cū nō sit maior ratio q̄ sit in ista parte aque q̄ in alia: aut est in vtraqz parte aque / ꝛ hoc nō. qz nullū accidēs presertim indiuisibile est simul in duobus subiectis. g̃ est in aliquo indiuisibili māe cōmunis ex ambabus nouiter generate: ꝛ sic minimū māe de nouo generatū est. Oz autez sequat̄ aliqd materie corrumpi / probat̄. Cū aqua cōtinua diuiditur: aut punctus qui prius cōtinuabat istas partes / remanet aut nō. Si sic. Contra: qz nō est in vtraqz parte nec est magis in vna q̄ in alia. Si ·o non manet. Quero an illud indiuisibile māe in quo p̄us erat hic punctus maneat: aut nō. ·Nō est dom̄ q̄ maneat. qz nec manet per se seorsuz ab vtraqz parte. nec in vtraqz: qz nō pōt simul esse in pluribus sitibus. nec magis manet in vna parte q̄ in alia: qz nō est maior ratio de hac q̄ de illa. Quinta rō

¶ Quinto. Circunscriptis omnibus punctis a linea: aut manet aliqua entitas / aut nō. Si nō. ergo linea cōponebat̄ tm̄ ex punctis. contra ·phm 6° phy. tex. cōmen. 3. Si sic. ergo illa entitas nullū hz punctum: qz positum est q̄ oia sint circunscripta. ergo linea est aliqua entitas / que non includit puncta. Sexta rō.

¶ Sexto. Sequitur q̄ daret̄ pmū mutatū esse in motu locali. Sed hoc est falsum: qz vt ꝓbatur. 6. phys. tex. cōmē. 52. omne qđ mouetur prius mouebat̄. ergo ꝛc̄. Cōsequētia ꝓbatur. Sint duo corpora pedalia: que se tangant. horū vltima que sunt per te indiuisibilia sunt simul. ꝛ appelletur pmuz pedale. A. zᵐ ·o appelletur. B. accipiatur postea aliud corpus pedale ꝛ extendatur super. a. ꝛ incipiat moueri versus. b. constat q̄ pmo acquiret illud indiuisibile in quo vltima. a. ꝛ. b. sunt simul. ergo istud erit pmū mutatū esse. Septima ratio.

¶ Septimo. Sequitur q̄ omnia puncta que sunt in potentia in magnitudine possent numerari: ꝛ per cōsequens: vt ait ·phs. 6. phys. tex. cō. 8. magnitudo esset cōposita ex punctis. Consequētia ꝓbat̄. qz dum mobile mouet̄. etiaz pūctus existēs in mobili mouet̄. Dē aūt qđ mouet̄ / p̄us est in spatio equali sibi q̄ in spatio ineq̄li. g̃ iste pūctus describet oia puncta magnitudinis. Octaua ratio.

¶ Octauo. Qz phs in libro de motib° aīaliū dicit. q̄ in diuisibiliū nulla est existētia. g̃ idiuisibilia nō sunt ponēda. Pria cōclusio.

℟ndeo

quatuor cōclusionibus: quarum pma hec est. Indiuisibilia ponenda sunt in magnitudine. Et per indiuisibilia intelligo punctum / lineam / ꝛ superficiem. Naz punctus est oino indiuisibilis. Linea ·o est indiuisibilis in latitudine / ꝛ superficies in profunditate. Ista cōclusio ꝓbatur auctoritate / ꝛ rōne ꝛ postea declarabitur.

¶ Auctoritates habentur a phō. Ipse enim 5° metaphysi. tex. cō. 17. ponit punctum esse quoddā indiuisibile in magnitudine: ꝛ postea cōfirmat. tex. cōmen. 16. Item tertio de aia. tex. cōmē. 25. vbi dicit ea que sunt simpliciter indiuisibilia. vt punctus / cognosci posterius q̄ diuisibilia. Cōmentator etiā 6° phy. cōmento. 86. sic ait. Motus puncti p motum corporis / est motus alicuius indiuisibilis. Vt ꝓbat̄ pūcta dari. Rōnēs p

¶ Prima ratio ad idē hec est. Quilibet continuo est dare aliquez terminū cōmunez / ad que ptes ipsius copulant̄: vt dicit ·phs in predicamētis. caplo de q̄titate. Sz linea est gd ꝛtinuū. vt ibi dicit ·phs. ꝛ 5° meta. tex. cō. 16. ergo est aliquid ad qđ copulant̄ partes linee. Quero qd sit istud. Aut eniz est cōtinuuz / vel nō. Si ꝛtinuū. ergo silr eius ptes copulant̄: ꝛ sic in infinitū. Si nō est ꝛtinuū. Aut est quātitas discreta. aut est indiuisibile. nō q̄titas discreta: qz in ꝛtinuo nō est actu numerus. ergo est gd indiuisibile.

¶ Scōo. In omni terminato est terminus eius. Sed quelibet linea est terminata punctis (cū quelibet linea sit finita.) ergo in oi linea est punctus. Mōdus Ad qđ ponant̄ idiuisibilia.

¶ Nūc declarandū est ad gd ponant̄ huiꝰ indiuisibilia.

¶ Ad cuius euidentiā sciendū est. q̄ in linea qualibet recta ꝛ finita / sunt duo puncta in actu. ꝛ sunt infinita puncta in potētia: ꝛ quod dictū est de punctis in linea. dicēduz est de lineis in superficie. ꝛ de superficiebus in corpe. Illa puncta que sunt actu / ponunt̄ vt terminent lineam: qz linea sine eis nō esset finita: qz hꝰ puncta sunt formalis terminus ipsius linee. Qō non est sic intelligendū quasi q̄ remotis punctis / linea ꝓtendat se in infinitū ꝛ per totū munduz. sed qz si linea nullū haberet punctū / ipsa nō esset in rerum natura: ꝛ si esset ipsa / nō haberet aliqd quo formalr terminaret̄ ꝛ esset infinita negatiue: sicut etiā punctus dicitur infinitus negatiue: qz nō habet finē ꝛ terminū. Dico tm̄ q̄ impossibile est dare lineā carentē puncto eam terminante: quin ipsa sit infinita: punctus enim nō pōt auferri a linea. nisi per cōtinuationē eius ad aliaz: ꝛ ideo si nullum haberet / ipsa in infinitū esset cōtinuata. ·Puncta ·o que in potētia in linea ponunt̄. vt ꝛtinuēt ptes linee adinuicē. Impossibile enim est q̄ partes linee ꝛtinuent̄ seipsis: qz cum sint eiusdē rationis. vna nō se habet vt potētia vel vt actus ad aliam. punctus aūt se habet ad vtrāqz partē linee. sicut act° ad potentiā: ꝛ ideo eas cōtinuat / nec sine puncto cōtinuari possent. Scōa cōclusio. ·Punctus ꝛ hꝰ indiuisibilia sunt entia positiua / ꝛ non pura negatio. ꝓbat̄. Cuicūqz debetur situs / ipsum est ens positiuuz. Sed puncto debet̄ situs. ergo est ens positiuum. Maior pz: qz situs est ens reale. qđ nō ꝙuenit nisi enti reali. Minor est phi 5° metaphy. tex. cōmen. 12. vbi post̄ q̄ dixit tam vnū q̄ punctū esse indiuisibilia. ꝙcludit q̄ in hoc distinguunt̄: qz punctus hz situz. ꝛ non vnitas. Et Cōmētator 5° phy. cōmē. 25. ponit duas differētias inter punctū ꝛ vnitatē: quarū pma est: qz inter vnitatē ꝛ vnitatē nō opz esse aliqd mediū: inter punctū aūt ꝛ punctuz est linea: vt ꝓbat̄ 6° phy. scōa dūia est: qz vnitas nō hz situm: ꝛ punctus hz. Nota.

¶ Sed cōtra hoc arguit̄. Omne hūs positionē hz ptes: qz ois positio vel est ordo partiū in toto / vel ordo partiū in loco. Sz punctus nō hz ptes / cū sit idiuisibilis. ex p̄cedēti ꝑne. g̃ nō hz situ. Instātia

¶ ℟ndeo q̄ punct° nō hz positionē: q̄ sit ordo ptiū in toto vel in loco. vt bñ ꝓbat̄. p illā rōnē: sz ei debet̄ positio siue situs / q̄ est exīstia alicuiꝰ idiuisibilis. inter duas lineas ꝓtinuatas vel cōtiguas: ꝛ de hac positiōe itelligit phs cū dicit q̄ pūct° hz situ. Quidā tm̄ dixerūt q̄ pūctus est pure negō. ·Pūctus. n. terminās lineā nō est aliud. Fm eos nisi negatio ꝓtinuitatis buiꝰ linee cuz alia linea: nec ipsa linea dr̄ terminata pūcto: nisi qz hz hanc negōnē. ·Punctꝰ ·o ꝓtinuās lineā / est negō diuisionis ipsiꝰ linee: ita q̄ iō p̄cise dr̄ ꝓtinuari. qz nō est diuisa in ptes. Sz buiꝰ opionis falsitas pz ex rōne p̄cedenti. Vtª ꝑ. ·Punctus distinguit̄ realr a linea / ꝛ linea a supficie / ꝛ supficies a corpore. De pūcto ꝓbat̄. Dño ois entitas diuisibilis differt ab entitate idiuisibili. sz pūct° est idiuisibilis / ꝛ linea diuisibilis. g̃. Maior pz: qz ꝑdicta ꝑdictoria realia nō pūt silr ꝟificari ō eodē ente finite pfectiōis. minor pz. Nā q̄ linea sit Obiectio. Nūo puncta dicat̄ habere positionem. Tertia ꝓ

Vt Aris. ponere in diuisibilia

diuisibilis pz:qr cõtinua est:vt dr in predicamẽtis:r qr est extensa.vt dicit Lõmẽ.3.meta.có.18.Or ℞o punctus sit indiuisibilis/pz ex oib⁹ que dicta sunt in ꝑma ꝯne. ¶Scõo. Sicut se bz mã ad formã quo ad vnitatẽ r distinctionẽ.sic se bz dimensio ad eius terminum.Sed mã est realr distincta a forma.ergo quelibz dimẽsio est realr distincta a suo termino.Maior est Lõmẽtatoris.3.phy.cõ.67.di. q sicut forma distinguitur a mã.ita terminus dimẽsionis ab illa. Minor pz.ꝑ phy.tex.cõ.69. ¶Tertio.Jd qõ copulat partes cõtinui/distinguit a ctinuo.Sed hꝰ idiuisibilia copulant ptes ctinui.g.Minor pz.ex dictis in ꝑª ꝯne.Maior probatur.aliogn ctinuũ copularet se ipso:qõ est falsuz.Si enim ptes linee copulant per aligd qõ sit realr linea.cũ istud tale ẽt habeat partes.opz q ipse ꝑ aliaz lineã copulent:r sic in infinitũ. ¶Quarto. Aut linea finit seipsa:aut negatione:aut aliquo positiuo.sed distincto. Sz nõ finit negatiõe siue ꝓuatione vlterius cõtinuationis.aliogn quelibz linea circularis esset formalr infinita:qr nulla pars eius bz talez ꝓuationẽ.Sed quelz pars alteri parti ctinuat. Non etiam finitur seipsa:qr phs r Lõmẽtatoz.3.phy.tex.cõ.74. ponit dziaz inter ctactũ r finitatẽ:qr ctactus dr relatiue ad aliud. Tangit.n.aliqõ corpus a superficie alterius corpis:finitas aũt nõ ꝯuenit corpi ꝑ superficiez alteriꝰ corpis.sz ꝑ ꝓpriã supficiẽ a qua cõtinet.Ex quo pz q nõ finit fozalr seipso. ergo relinquit q finiatur ꝑ aliquid a se distinctũ. ¶Quinto.Jd qõ est cõe duobꝰ.r nõ ꝑ ꝓdicationẽ/distinguitur ab vtroqz ipsoz.Sed punctus est cõis ptibus linee/r nõ predicat de eis.Nã hec est falsa:linea est punctꝰ.g rẽ. Maior pz:qr gcgd est idẽ alteri põt ꝓdicari de seipso. Minor est Lõmẽtatoris.5.phy.cõ.26.di.punctũ est cõe duabꝰ lineis.r 4.phy.cõ.6.sic ait.Punctus ctinuat lineã cũ itelligit dzia cõis:r diuidit illã cũ itelligit ꝑnᵐ vniꝰ.r finis alteriꝰ. ¶4ª cõclo.Punctus nõ põt separari a linea.Probat. Si pũctus separaret a linea:sequit q linea esset infinita.Sed hoc est ipole:vt ꝓbat 3° phy.g ipole est q pũctꝰ a linea separetur. Lõsequẽtia ꝓbat:qr remoto fozali termino/res est itermiata.Sz punctꝰ est fozalis terminꝰ linee:vt pz ex supradictis.ergo rẽ. ¶Scõo.Quia Lõmẽ.6.phy.cõ.z.sic ait.puncta impossibile est vt separent a linea:r hoc manifestum est ex hoc/q puncta sunt vltima linee.

Quarta cõclusio.

Ad ꝓmũ **Ad argumenta** rñdet.Ad ꝑᵐ negatur maior.Et dr q in quãtitate sunt aliqua accidẽtia pfecta vt corpeitas:aliqua ℞o sunt accidẽtia imperfecta:vt punctus linea rẽ.Accidẽtia gdẽ iperfecta/nõ hñt subm adequatũ:pfecta aũt hñt subz adeqtũ:r iõ nulli indiuisibili/pcipue puncto/corrñdet aliqẽ subz adeqtũ. Punctus.n.est in subo diuisibili:qõ gdẽ subm ꝑ subycit qtitati

Ad scõm corpozee:r ꝯter supficiei/linee/r puncto. ¶Ad zᵐ negat maior.Nã sube separate cognoscunt a nobis ꝑ ꝓuationes ꝓprietatũ rez mãliuz/q sũt/corruptibilitas.extẽsio.mãlitas. r hꝰ.Dr scõo.q pũctus cognoscit ꝛceptu positiuo:sz ad ipz ꝛsequit negatio ctinuitatis vel diuisionis.Et iõ ꝛcipit etiã negatiue.Dr 3°.q simplicia cognoscunt a nobis ꝑ negõnẽ cõpositoꝛ:qr per posteriꝰ/cognoscunt qz cõposita:r iõ bñ

Ad tertiũ diffinit q punctꝰ est id cuius ps nõ est. ¶Ad 3ᵐ dr q hꝰ idiuisibilia sũt ꝓxa simplr corpozeitate:qr cadũt in diffõne eius.tñ quo ad existẽtiã in subo/prius nã est corpeitas/qz indiuisibilia:qr(vt dictũ est)subz ꝑus corrñdet corpeita

Ad q̃rtũ ti qz indiuisibilitati. ¶Ad 4ᵐ negat ꝯntia.Nec valẽt probationes:qr fundant in hoc falso ꝑncipio.q punctus sit in aliquo subo indiuisibili.Et dr q cũ aqua ctinuat alteri aq/corrumpunt due supficies ꝑus existẽtes:r resultat vna superficies.Lũ ℞o aqua diuidit in duas partes.per actũ diuisionis cõstituunt due supficies in actu/que prius erant in

Ad qntũ potẽtia. ¶Ad 5ᵐ dr q circũscriptis oibus punctis/remanet aliqua entitas que est linea:r hoc qr nõ includit pũctũ tanqz partẽ.sed solũ tanqz terminatiuũ sui. ¶Ad 6ᵐ negat ꝯntia. Ad ꝓbationẽ dr q mobile per suũ motũ nõ acgrit per se nec per mutata esse hꝰ indiuisibilia:qr per motũ locale non acquirit per se nisi locus vel pars loci.vel vbi. ¶Ad 7ᵐ negat ꝯntia.Et dr q dum mobile mouet/pũctꝰ existens in mobili non numerat puncta magnitudinis:vt dicit phs 6° phy.sic.tex.cõ.86.cuius rõnes ibi ponit Commentatoꝛ.r 4° phy.cõ.9.r cõmẽ.42.qr punctus non mouet per se.nec actu nec potẽtia.nec bz per se locũ aut actu. aut potẽtia.Pars aũt mobilis.lz moueat actu tñ per accidẽs.mouet tñ per se in potẽtia:qr si separaret a mobili.tũc poslet per se moueri:r ideo per ptes mobilis pñt enumerari ptes magnitudinis. ¶Ad 8ᵐ negat a ñs:r dicit q phs ibi improbat opinionẽ dicentiũ q celũ mouet super polos ꝓpter quandã virtutẽ existentẽ in eis:de quibus r alys in diuisibilibus antiqui putabant/q essẽt sube:hoc enim negat phs dicens:q indiuisibilia nullã habẽt substantiã:nec dicit q non habeant existentiam.

Ad 1ᵐ

Ad 2ᵐ

Ad 8ᵐ

¶Utrũ diuisibilitas sit rõ formalis q̃titatis. Qõ. XXI.

Queritur 21°.An diuisibilitas sit formalis ratio q̃titatis.Et videtur q nõ. ¶Primo.Nullus respectus est de formali rõne generis absoluti. Sed diuisibilitas est respectus.ergo nõ est de rõne q̃titatis/que est genus absolutũ.Maior pz:qr ꝑdicamẽta sunt ipermixta q ad suas rõnes formales.Minor ẽt pz:qr diuisibilitas dicit respectũ ad diuisionẽ/sicut visibilitas ad visuz:vt dicit 2° de aia. ¶Scõo.Diuisibilitas est prior q̃titate:g nõ est de rõne q̃titatis.ꝯntia pz:qr formale ꝯstitutiuũ rei sine ea esse nõ põt.Añs ꝓbat.Substãtia r ptes sube sunt priores q̃titate.ergo r diuisibilitas.Añs pz:qr vt dr 7° metaphy.suba est prioꝛ quolz accidẽte nã tẽpoze r cognitione.Lõsequẽtia ꝓbat:qr cuicũqz ꝯuenit habere ptes/ei cõuenit diuisibilitas.ergo in illo prioꝛ in quo suba r partes eius sunt põzes q̃titate.diuisibilitas est.Dato q q̃titas non sit. ¶Tertio. Potẽtia r actus sunt in eodẽ genere r sunt idẽ.Sed actualis diuisio/nõ est de rõne quãtitatis.ergo nec diuisibilitas siue potẽtia ad diuisionẽ. ¶Quarto.Formalis ratio q̃titatis vniformiter cõuenit oi q̃titati.Sed diuisibilitas nõ est hꝰ.ergo rẽ.Maior pz:qr ꝯuenit oibus vniuoce.Minor ꝑbat.Esse actu diuisuz/r esse diuisum tñ in poª nõ est habere vniformiter diuisibilitatẽ.Sed numerus est actu diuisus:qr eius vnitates distincte r discrete sunt.cõtinuum ℞o est diuisuz tñ in potentia.ergo rẽ. ¶Quinto. Rõ mẽsure/est rõ q̃titatis.g nõ diuisibilitas.ꝯntia pz.Añs ꝓbat.ꝑ: qr phs in pñtis ꝓbat oziõnẽ esse q̃titatẽ:qr est mẽsura syllabaꝛ.Scõo:qr supficies r locus dñr distincte spẽs q̃titatis ex hoc ꝑcise q vna mẽsurat itrinsece r altera extrinsece.

Ad 1ᵐ

Quarta ratio.

Quinta rõ

Respondeo Et ꝑmo declarat qd sit rõ/r diuisibilitas/r ptes ciusdẽ rõnis. scõo dicetur ad quesitũ. ¶Per rõnẽ q̃titatis accipio id qõ est loco diffinitionis eius.Lũ enim q̃titas diffiniri nõ possit sicut nec alia gñalissima.eo q nõ hñt genus suoza se.nec oziaz cõstitutiuã:id per qõ quãtitas notificat/dr rõ quãtitatis:de qua rõne dixit phs.4.metaphy.tex.cõ.28.q rõ quã signat nomen est diffõ.Qõ verũ est in habẽtibꝰ diffõnẽ:in alys aũt est gdẽ rõ.sed nõ diffõ.qr rõ cõmunioz est diffõne.Et ideo sensus qõnis est.An iste terminus.Quãtitas.addat sup conceptũ entis/ꝛceptũ diuisibilitatis:r hoc icludat in sua rõne formali.i.in suo fozali ꝛceptu. ¶Partes ℞o eiusdẽ rõnis dicunt ptes eiusdẽ spẽi:sicut quelz ps ligni est lignuz.r ps aque est aqua.Partes ℞o essentiales.puta/mã r forma sũt diuersariũ rõnũ:r silr ptes potestatiue:vt itellꝰ/r volũtas:r silr ptes integrãtes aliqõ totũ etherogeneũ.q̃les ptes sunt:

Quid sit rõ q̃titatꝫ.

Quid qõ querat.

Nota.

caro:sanguis:ꝛ os in cõpositione aia lis. Queritur ergo. An quãtitas sic notificet. Quãtitas est ens ꝑmo ꝛ per se diuisibile in partes eiusdem rationis.

Phi sua nõ cõstãs i quãto.

Quantum ad z^{m} qd senserit phs/nõ clare habetur. Nã ꝑ phy.tex.cõ.15.dicit q finitũ ꝛ infinitũ sunt passiones q̃titatis. Jn predicamẽtis etiã dicit/q ꝓpriũ est q̃titati ſm eam dici equale/vel inequale. De his eniz duab⁹ passionib⁹ disiunctis clarũ est/q nõ sunt de rõne quãtitatis. sed eã ꝓsequunt tanq̃ ꝓprietates sicut exꝑse phs dicit. Sz dubiũ est de diuisibilitate:ꝛ de rõne mẽsure. Nã 4° metaphy. visus est notificare q̃titatẽ ꝑ rõnem mensure: hic ℞o per diuisibilitatẽ. ¶ Sanctus etiã Tho. varie locutus est. Nã ꝑma.q.29.arti.ꝑ.dicit rõnẽ mensure esse ꝓpriã rõnẽ q̃titatis:ꝛ idẽ tenuit in tractatu de nã loci: vbi reiectis alijs opionib⁹:ita cõcludit. Rõ q̃titatis q̃ cõpetit q̃titati ſm q q̃titas/est ratio mẽsure. Jn.1.di.19.ar.ꝑ ad ꝑmũ sic ait: eq̃litas ꝓsequit rõnẽ quãtitatis/que in diuisibilitate ꝓsistit. Et.di.17.q.2.ar.ꝑ. Ponit duas inter q̃titates ꝛ qualitates. q̃ q̃titas est diuisibilis ſm sui ꝓpriã rõnẽ: qualitates aũt nõ. Et idẽ tenuit.5.meta. caplo de quãtitate. Ex quo ꝑz.q cũ varie loquat/illud colligẽdum est qõ magis est cõsonũ rõni. Et ideo ꝑ hac qõne. pono duas cõclusiones. Quarũ ꝑª hec est. Rõ mẽsure nõ includit in rõne q̃titatis: qõ ꝓbat. ¶ Prio. Jmpoſe est formalẽ rõnem q̃titatis/ab ea separari siue in re: siue in apprehẽsione itellectus: q̃ nulla res põt esse aut intelligi sine his que de sua rõne sunt. Sed q̃titas põt itelligi sine rõne mẽsure. g̃ eaz nõ includit: maioꝛ ꝑz. Minoꝛ ꝓbat. Linee infinite nõ cõuenit rõ mẽsure: q̃ infinitũ nec mẽsurari nec ꝑtransiri põt 3° phy.tex.cõ.34. Jtem q̃ cui cõuenit rõ mẽsure/est notuz ꝛ certũ. 10. metaphy. tex. cõ. 3. Sed linea põt intelligi infinita nõ q linea possit esse infinita. Sz q̃ intellꝫ põt apprehẽdere lineã sub rõne infinitatis. ꝛ sub ꝓuatione punctoꝝ q/bus terminat. ergo linea põt intelligi absq̃ rõne mensure: maioꝛ ꝑz. Minoꝛ ꝓbat. Tum q̃ intellꝫ põt apprehẽdere infinitatẽ. ergo tũc apprehẽdit lineaz siue magnitudinem. ꝑz ꝓñtia: q̃ passio cõcipi nõ põt sine suo subo cũ per ipm diffiniat. Tum qa: vt supra ꝓbatũ fuit de mẽte phi ꝛ Auicenne/si qs cõciperet coꝛpus infinitũ/nõ cõciperet nõ coꝛpus. ¶ Scõo. Luicũq̃z ꝓuenit rõ q̃titatis/ipsuz est quãtitas. Sed rõ mẽsure cõuenit vnitati. g̃ si rõ mẽsure est ratio q̃titatis. seq̃t hanc ꝓpositionẽ esse verazꝫ. vnitas est quãtitas: qõ est falsuz: q̃ ois quãtitas diuisibilis est/siue diuisibilitas sit eius rõ/siue sit eius ꝓprietas: vnitas aũt est indiuisibilis. 5. metaphy. tex. cõ. 12. ¶ Rñdebit. forte/q vnitati ꝓuenit rõ mẽsure/nõ vt q̃titati. Sz vt ꝑncipio q̃titatis:ꝛ iõ nõ sequit q vnitas sit quãtitas. ¶ Sed hec rñsio nulla est. Nã maioꝛ assũpta vera est in qua dr/q cui ꝓuenit rõ q̃titatis/ipsuz est q̃titas. Nec opz dicere/q sit ꝑnm. q̃ illa ꝓpositio infallibilr vera est. ꝛ tenet a diffõne ad diffinitum. Minoꝛ etiã nota est ex phõ. 10. metaphy. tex. cõ. 2. ergo bñ sequit q vnitas esset quãtitas. ¶ Scõa ꝓclo. Jndiuisibilitas est ꝓpria rõ q̃titatis. ꝓbat. ¶ Primo. Luilibet generi est assignare ꝓpriã eius rõnẽ/per quã est tale genus/ꝛ talis nã. Sed nulla alia ponit a phõ esse rõ quantitatis. vt ꝑz. 5. metaphy. tex. cõ. 18. vbi sic ait. Quantũ ℞o dr q̃ est diuisibile in ea que insunt. ¶ Et si dicas/q phs per diuisibilitatẽ circũloquit ꝓpriã rõnẽ quãtitatis. nõ q diuisibilitas sit eius rõ: sequit q phs eã ignoꝛauit. cũ nullã aliã aut hic aut alibi ponat. ¶ Scõo. Quia phs ꝛ Cõmẽtatoꝛ in isto met. tex. ꝛ 9. 18. diuidunt quãtitatẽ cõtinuã/a numero ꝑ diuisibilitatẽ. Et silr etiã diuidunt per hoc/spes quãtitatis ꝯtinue. ¶ Tertio. Diuisibilitas cõuenit quãtitati per se. ergo vel est eius rõ: vel est ei⁹ ꝓprietas. Sed nõ est ꝓprietas. g̃ ꝓpria ratio quãtitatis. Maioꝛ ꝑz. q̃ quatitas nõ est diuisibilis per accidẽs: nec per aliud. Minoꝛ ꝓbat. Ois ꝓprietas cõuenit subo/cuius est per aliquid ꝑus qõ est eius rõ: q̃ demonstrat de subiecto demonstratione potissima. que est ꝑ prioza simplr. vt dr ꝑmo posterioꝝ. Sed nõ est assignare qõ ꝑus cõueniat quãtitati q̃ diuisibilitas. g̃ ꝛc. ꝛ ideo arbitroꝛ taz phm q̃. S. Tho. ita existimasse. quãuis hoc demõstrari nõ possit. cũ diffinitio nõ demonstret de diffinito: vt dr z° posterioꝝ. Et hanc viaz sequoꝛ in schola beati Tho. nec rationes in oppositum concludunt.

Tarsia sen tẽtia sanc. Tho. circa problema

T. cõ. 17.

Ad primũ dico q diuisibilitas siue partibilitas accipit duplr. Uno mõ pro ipsa nã q̃ est quãtitas. Alio mõ pro respectu inter ptes q̃titatis ꝛ ipsam q̃titatẽ ꝓstitutã ex eis: qui. respectus est relo rõnis: q̃ non est inter extrema realr distincta. Tota eniz quãtitas ꝛ eius ptes bñt distincta esse. Dico scõo q idẽ est dicere. a. est quãtitas: ac si diceret. a. est ens diuisibile in ptes eiusdẽ rõnis. siue. a. est ens bñs ptes eiusdẽ rõnis. nã ista accipio ꝑ eodẽ. Dico 3° q sicut suba cõnotat in sua rõne aliquã negationẽ. ꝑ quã ꝛbit ens ad subaz: ita q̃titas cõnotat respectũ rõnis. qui nõ est de genere relonis: q̃ sole relones reales sunt in predicamẽto ad aliud. ¶ Et si queraꝛ quo distinguunt hec genera a trãscẽdentib⁹. ex quo taz ista q̃ illa addunt super ens tm̃ negationẽ vel relonẽ rõnis. Dico q distinguuntur in hoc. q̃ ꝓuatio quã addit vnũ sup ens/cõsequit oẽ ens: ꝛ similr relo quã addit bonũ ꝛ verũ. Negatio aũt quã cõnotat suba/nõ cõsequit nisi determinatũ genus entiũ: ꝛ similiter relo quã cõnotat quãtitas: ꝛ ideo ista non dicunt esse trascẽdẽtia. Nec sequit q quãtitas nõ sit qd absolutũ. cõnotat eniz respectũ tm̃ in obliquo: ꝛ vt determinatiuuz sui ꝓncipalr cõceptus. ¶ Ad z^{m} negat añs. Ad ꝓbationẽ dr q ptes sube possunt cõsiderari duplr. Uno mõ quo ad earũ entitatẽ: ꝛ sic sunt ꝑozes quãtitate. Alio mõ vt ptes sunt/siue in rõne ptis: ꝛ sic sunt posterioꝛes quãtitate: q̃ nõ bñt rõnẽ ptis nisi per quãtitatẽ: ꝛ ideo remota quãtitate posset gdẽ manere illa entitas que fuit pars. sed tunc nõ esset ps. ¶ Ad 3^{m} dr q per diuisibilitatẽ nõ accipio potẽtiã ad diuisionẽ. sed respectũ partiũ ad totũ: ꝛ eꝫ. ꝛ iõ arg^{m} nõ est ad ꝓpositũ. Dico z^{o} q dũ diuidit q̃titas. sicut illa diuisio est de gẽie actionis. ita in eo in quo recipit subiective diuisio/opz ponere aliqõ potẽtiale de gẽie actionis: vt magis declarabit. 9. ꝛ. 12. huius. ¶ Ad 4^{m} negat minoꝛ. Ad ꝓbationẽ et negat minoꝛ. Lz. n. vnitates iter se ꝛ mãlr distincte sint. tm̃ nõ ꝓstituunt numerũ nisi vt ꝓueniũt. ꝛ sut vnite in foza numeri: ꝛ iõ numerus nõ est actu diuisus in ptes. lz sit diuisibilis i ptes eiusdẽ rõnis. l. in vnitates. Nec est diuisibilis in ptes diuersarũ rõnũ. puta/gnarius in trinariũ ꝛ binariũ. Cuius rõ est: q̃ nulla res põt diuidi nisi in ea ex gb⁹ cõponit: numerus aũt gnarius nõ cõponit ex binario ꝛ trinario: q̃ due spes nõ cõcurrũt ad ꝓstitutionẽ vni⁹ spẽi. ¶ Ad 5^{m} negat añs. Ad ꝑmã ꝓbõnẽ dr q sicut valet ꝓñtia foraliter a diffinitione ad diffinitũ: ita a ꝓpria passione ad suũ subm. bñ g̃ valet ista ꝓñtia: oꝛatio est mẽsura. g̃ est quãtitas: sed ex hoc nõ seq̃t q mẽsura sit rõ quãtitatis. ¶ Ad 6^{m} dico q ꝑma rõ distinctionis spẽ q̃ quãtitatis que realr distincte sunt sumit ex diuisibilitate: numerus. n. est diuisibilis i ptes nõ ꝯtinuas: ꝯtinuũ ℞o in ptes ꝯtinuas: ꝛ si sit diuisibile tm̃ in longũ/sic est in linea: si in longũ ꝛ latũ sic est superficies. si ꝑter hoc ẽt in ꝓfundũ/sic est coꝛpus. ꝓñt ẽt distingui penes varios modos mẽsurãdi: lz hec nõ est distinctio req̃: lz rõnũ. locus. n. ꝛ supficies sunt vna res. ¶ Oꝛ ℞o. S. Tho. dicit rõnẽ mẽsure esse rõnẽ quãtitatis. Ad hoc dupliꝛ rñderi põt. ꝑ q nõ ꝓprie accipit rõnẽ quãtitatis. sed aliqd ad eam ꝓñs: q̃ rõ mẽsure cõsequit rõnem quãtitatis: non tamen vlr. sed solum consequit quantitatem possibilez esse in rerũ nã. nõ tm̃ quãtitatẽ ꝓceptibilẽ: q̃ (vt dictũ est) si cõ-

Ad ꝓmũ

Diſtinctio

Tam gña ꝓñtoꝝ q̃ transcẽdẽtia addũt ad ens tm̃ negõnẽ. ꝛ tm̃ abiuicẽ distiguũt.

Ad ſcõm

Ad tertiũ

Ad q̃rtũ

Ad qntũz

Ad 6^{m}

Fuga.

Impug°

Secunda concluſio Jndiuiſibilitas eſt ꝯ quãtitatis.

cipiaꝫ linea infinita ei nō ꝓueniet rō mēsure. scōo dr̄ z fore melius vt ipsemet dicit. 5. metaphy. q rō mēsure non est simplr rō quātitatis: sed est illa rō quā circa quātitates cō/siderauit logicus. vñ in ꝑdicamētis distinguunt̄ spēs quā/titatis p diuersos modos mēsurādi: z ideo cū loquer̄ de loco z supficie que distinguunt̄ tm̄ logice z fm rōnē. dixit rōnē q̄titatis esse rōnē mēsure. Cū ℞o loquebaꝫ de natu/ris q̄titatū/dixit diuisibilitatē esse rōnē eius.

¶ Utrum suba sit diuisibilis p q̄titatē. Qō. XXII.

Queritur zz°. An suba sit diuisibilis per q̄titatez: ita q remota q̄titate suba mālis nō habeat diuisibilitatez. Et videt q nō. ¶ Primo. Si suba nō est diuisibilis ni/si p quātitatē. sequit q mā ꝑus recipet q̄titatē q̄ formā subalē. Sed hoc est falsuz: qr forma subalis aduc/niret enti in actu. g̃ z. ꝓñtia ꝓbaꝫ. Forma subalis nō adue/nit nisi māe distincte z diuise. g̃ si diuisio nō ꝓuenit māe ni/si per q̄titatē/ꝑus in ea est q̄titas q̄ forma subalis. ¶ z°. Sequit q ptes sube nō essent suba. Sed hoc est falsuz: ga suba nō cōponit ex nō substātys. ꝑmo phy. Cōsequētia ꝓ/batur. Pars cuiuslibet diuisi est id qō est p id quo diuisuz diuidit. sicut hō est hō per rōnale qō diuidit aīal. g̃ si suba diuidit tm̄ p quātitatē/partes sube habēt a q̄titate q sint id qō sunt. Sed a quātitate nō pñt habere q sint sube. g̃ se/quit q nō essent sube. ¶ Tertio. Id qō cōuenit cāe z effe/ctui. per ꝑus cōuenit cāe q̄ effectui. sed eē diuisibile cōue/nit sube z q̄titati. g̃ cū suba sit cā q̄titatis per ꝑus cōuenit sube q̄ quātitati. Minor ꝑz. maior est z° metaphy. ¶ 4°. Partes q̄titatis distinguunt̄ p subam. g̃ diuisibilitas per ꝑus cōuenit sube q̄ q̄titati. ꝓñtia ꝑz. Añs ꝓbaꝫ. Tum quia oia accidētia distinguunt̄ per subam. Tum qr si ptes quā/titatis nō distinguunt̄ p subaz. segr̄ q distinguant̄ seipsis. z p ꝓñs distinguerent̄ formalr z specifice. ¶ 5°. Si diuisi/bilitas nō cōuenit sube ex se. segr̄ q cōueniat ei p accidēs. Sed hoc est falsuz. g̃. Maior ꝑz: qr qcqd ꝓuenit alicui cō/uenit ei p se vel p accñs. ex. 5. metaphy. Minor ꝓbaꝫ. Nul/lū p accidēs necio ineſt. vt dr̄ ꝑ phyſi. nec ineſt vlr. vt dr̄. 5. metaphy. tex. cō. 16. Sed diuisibilitas ineſt necio sube mā/li. cū ois mā necio sit extensa sub aliqua forma. g̃ z.

Rñdeo q aliud est log de suba māli. z aliud est loqui de mā. Suba. n. mālis itrinsece cōponit̄ ex di/stinctis entitatibus diuersaꝝ rōnū. s. ex mā z forma q̄ sunt ꝑozes q̄titate z quoz accñte saltē absoluto. Et iō circūscri/pta q̄titate per intellectū adhuc pōt itelligi suba mālis eē diuisibilis in mām z formā. que sūt ptes diuersaꝝ rōnum. Si ℞o loquamur de mā. cū z ipsa cōponaꝫ ex ptib⁹ suis. q̄ oēs eiusdez rōnis sunt. sic dico/q secluſa q̄titate mā oino est idiuisibilis taz in ptes diuersarū rōnū: qr tales nō hz: q̄ in ptes eiusdē rōnis. ¶ Et si queraꝫ ante ꝓbōnē hui⁹ con/clusionis/an iplicet ꝺdictionē māz separi a q̄titate. ¶ Di/co q separi pōt fm opōnē itell's siue in esse cognito. Lz. n. mā cōcipi nō possit nisi p analogiā ad formā. vt dr̄ ꝑ phy. z ꝓbabiꝫ. 7. hui⁹. nō tm̄ cadit in cōceptu eius hec determi/nata foz⁹. que est q̄titas. Loquēdo aūt de sepatione fm rē Dico/q iplicat mām esse sine q̄titate/cuius rō est: qr mā sine forma esse nō pōt. Ex forma aūt z mā resultat qdditas mālis: de cuius rōne est q sit in aliquo indiuiduo. Impli/cat. n. humanitatē esse q̄n sit in hoc vel in illo. Indiuiduū aūt māle/nō est indiuiduū nisi p quātitatem: z iō repugnat mām esse sine q̄titate. lz q̄titas p itellectū a mā circūscri/bi possit: z vt sic mā nullo modo diuisibilis est: qō ꝓbatur. ¶ Primo. Quicqd ꝓuenit alicui fmo z per se nō pōt alte/ri cōuenire nisi p ipsuz. Sed diuisibilitas in ptes eiusdē ra/tionis/cōuenit q̄titati ꝑ z per se. g̃ nulli cōuenit secluſa q̄ti/tate. Maior ꝑz per ꝓbm ꝑ posteri. ybi dicit. ꝑm z per se di/co cui nō p alterū. lz p ipsuz alteri. Minor ꝑz: qr diffō z ra/tio/cōuenit ei cui⁹ est fmo z p se: diuisibilitas aūt est ratio q̄titatis: vt ꝓbatū fuit. g̃ z. ¶ z°. Omne diuisibile est q̄tū: sed remota q̄titate mā non est quāta. g̃ non est diuisibilis. Maior ꝑz: qr oē diuisibile in ptes eiusdē rōnis vel diuidi/tur in ptes discretas. vel in ptes ꝓtinuas. z qōcūqz deꝛ: segr̄ q sit q̄tū. ¶ Et cōfirmaꝫ: qr cui cōuenit esse maius vel mi/nus/ei cōuenit esse quātū: qr ista dicūt rel'onē ꝓsequētē q̄ti/tatē. vt habeꝫ in pñtis. Omne aūt diuisibile est maius quo/libet eoꝝ in que diuidiꝫ. cū sit qōdā totū. totum aūt est ma/ius sua parte. Minor ꝓbaꝫ. Effectus formalis nō pōt sepa/rari a forma: qr vel sunt idē vel se necio cōsequunt̄. sed esse quantū est formalis effectus quātitatis. ergo secluſa q̄tita/te/mā nō est quāta. ¶ 3°. Si mā ex se hz ꝑpriā diuisionē. sequit q dum quātitas ei aduenit sint in eodē composito plures q̄titates. Sed hoc est ipole. ergo. Maior ꝑz: qr ibi est ꝑpria dimensio māe: z ꝑpter hoc est dimensio que est quātitas. Minor ꝓbaꝫ: qr pbs. 4. phyſi. ꝓbat per hoc duo coꝛpora esse sil: qr impole est duas dimēsiones esse simul. ¶ Dicet forte q hoc nō incōuenit qñ vna dimensio est in alia subiective: quātitas aūt est in dimēsione māe. ¶ Sed cōtra: qr mā nō est subm fm se accidētis absoluti. ergo nec mā nec aliqua eius dimēsio est ꝑpriū subm quātitatis. sed totū cōpositū est subm eius. ¶ Itē. qr dimēsio māe siue di/uisibilitas z dimēsio q̄titatis. aut sunt eiusdē rōnis. aut di/uersaꝝ. Nō eiusdē: qr tūc mā secluſa quātitate adhuc hꝫet q̄titatem. idest hꝫ dimēsiones: que p te sunt eiusdem rōnis cū q̄titate. Nō sunt ēt diuersarū rōnū: qr querit in quo ge/nere sint ille dimensiones māe: nō in gñe sube: qr nec sunt mā: nec sunt forma: nec cōpositū non in genere q̄titatis p te: nō in alys generib⁹: qr qōlz aliud genus est posteri⁹ q̄ti/tate: z p ꝓñs q̄titas non pōt in aliquo eoꝝ fundari. ¶ 4°. Secluſa quātitate aut mā est simplex: aut cōpositā. si sim/plex. ergo est indiuisibilis. si cōpositā aut est cōposita ꝑma cōpositione que est ex potētia z actu: aut zª cōpōne que est ex subiecto z accidēte. nō ꝑma: qr mā est pura poª nullum habēs actū: nō zª: qr cōpō zª ꝑsupponit ꝑmā. ¶ Dicet forte q compositio ex partibus eiusdez rōnis: est ꝑma inter oēs: cōpositio aūt ex potentia z actu est ſcōa. z cōpositio ex subiecto z accidēte est zª. mā igit̄ est cōpositā ꝑma cōpositione. ¶ Sed ꝓtra: qr expresse dicit ꝓbs: q impole est fieri quācūqz cōpōne nisi vnū sit potētiale respectu alterius vt ꝑz. z. de aīa. z. 8. meta. ¶ 5°. Querit quo distinguerentur ille ptes māe: nō eniz distinguerent̄ forma subali aut acci/dentali: qr p casuz nullā haberēt. igit̄ nullo mō essent disti/cte ptes. ¶ Dicet forte: q distinguerent̄ seipsis. nō qdem specifice: sed mālr. ¶ Sz ꝓtra. Ois distinctio siue specifica siue mālis est p aliqué actū: qr vt dr̄. 7. meta. actus est q di/stinguit z separat: sed ponimus a mā secluſuz esse oēm actū. ergo ptes eius nullo mō essent distincte: z ita ꝓcluditur q diuisibilitas nulli cōuenit nisi p q̄titatē: q essentialr z abso/lute est ptibilitas: lz det multas partibilitas respectiuas. Nā aliā partibilitatē dat māe: z aliaz forme: z aliam albe/dini: z aliaz dulcedini: qr alie sunt ptes māe: z alie sunt par/tes forme: z sic de alys.

Ad argumenta rñdet. Ad ꝑm negaꝫ ꝓñtia: z dr̄ q forma aduenies māe in ꝑ in/stanti in quo recipiꝫ in mā hz duo. ꝑm est effect⁹ ei⁹ formalis. scilz eē: qō foz⁹ dat māe: z hoc ꝓuenit ei ex se: z nō p mām: neqz p q̄titatē: sed eꝛ: qr nec mā: nec q̄titas exisserent nisi ꝑus nā forma subalis dedisset esse māe. lz oia ista sint in eo dē istāti: in quo z foꝛa subalis z q̄titas itroducīt in mā: for/ma qdē subalis p se: lz q̄titas p modū sequele. Aliud qō hz foz⁹ est dist̄ō ipsius foz⁰ a qualz foz⁹ exīte in alia mā: z hoc nō hz foz⁹ ex se: lz a q̄titate: qr cū q̄titas habeat ex se situz:

Ptia rō

Scōa rō.

T.cō.52.

Tertia rō

Tex.c.4. Quarta ratio.

Quita rō

T.cō. 15.

T.c.69.

Implicat māz esse a q̄titate separatā. lz p itellectū separi posſit.

T.c.14.

T.c.47.

Fuga. Insecutio

T.cō.8.

T.p.49.

Ad ꝑmā

bz ēt ex se distinctionē:7 iō pp distōnē huius quātitatis ab illa:ꝓsequit ēt distinctio hui⁹ forme ab alia foꝛa. Ad arg^m g̃ dī q; foꝛ^a p̄cedit q̃titatē ꝑm esse simplr:7 est posterioꝛ q̃titate in esse distincto:lz qz esse est simplr ꝑus q̃ esse distinctum:qz esse ad se est ꝑus esse ad aliud:iō forma subalis est simplr ꝑoꝛ in mā q̃ q̃titas. Ad z^m negaf̄ ꝓñtia. Ad probationē negaf̄ maioꝛ in diuisione mālī:qz ptes sic diuidentes eiusdē rōnis sūt:nec includūt aliqd formale ꝑter cōe diuisuz ꝙ qō sint hoc vel illud. diuisio aūt q̃titatē est diuisio mālis 7 nō foꝛalis:7 iō ptes sbe nō hñt a q̃titate q; sint suba:sed ab ea hñt q; sint ptes:exē^m aūt de rōnali nō valz: qz diuisio aialis ꝙ suas dīas est distō formalis. Ad 3^m negaf̄ maioꝛ. Si id qō ꝙuenit cāe 7 effectui nō ꝙueniat cāe vt cā est:lz vt effect⁹ est. Sicut est in ꝓposito:qz lz suba sit cā q̃titatis:nō tñ est cā diuisionis q̃titatis:sed eī⁹.7 ideo argumētū poti⁹ est ad oppositū sic supponendo minoꝛē:sed q̃titas est cā diuisionis sube. g̃ diuisibilitas ꝙ ꝓius ꝙuenit sube q̃ q̃titati. Ad 4^m negaf̄ añs:qz(vt dictū est) q̃titas ex rōne situs hz q; sit diuisibilis 7 nō ex subto. Ad p̄mā ꝓbationē negaf̄ assumptū de illis accidētib⁹ que sūt q̃titas. Ad z^am negaf̄ ꝓñtia:qz lz ptes q̃titatis sint forme:7 nō distinguunt in rōne forme:qz nō ꝙ aliqō formale ꝙstitutiuū: sed solū mālr 7 situalr:7 ideo nō segf̄ q; earū distō sit foꝛalis 7 specifica. Nō. n. ois distō foꝛmaꝛ est formalis. Nam due aie sepate sunt distincte forme:7 tñ non distinguuntur formalr. Ad 5^m negaf̄ ꝓñtia:qz aliud est vnuz cōuenire alteri ꝙ accidēs:7 aliud est ꝙuenire ei ꝙ aliqō:qō sit accīs. Jd enim qō ꝙuenit alteri ꝙ aliqō accidēs qō ineſt subto per se:dī ēt ꝙuenire subo ꝙ se. sicut beatificabilitas cōuenit aie intellectiue mediāte itellectu 7 volūtate:7 tñ ꝙuenit ei per se 7 insepabiliter:ideo 7 indiuisibilitas cōuenit ei ꝙ se in z° mō perfectitatis:neutrū aūt istoꝛ cōuenit ei in ꝑmo mō dicendi per se:qz nullū accidens est de ratione formali substantie:cum suba nō diffiniaf̄ per additamentum.

¶ Utrū q̃titas sit diuisibilis in ea q̄ insunt. Qō. XXIII.

QUeritur z3°. An diffinitio q̃titatis ꝙuenienter posita sit a pho/vbi ait. Quantū est diuisibile in ea que insunt. quoꝛuz vtrūqz aut singulū natum est esse hoc aliqd. Et vī q; nō. ¶ Primo. Si ptes quatitatis insunt q̃titati/vel sunt in actu in ea/vel in po^a tñ. Sed vtrūqz falsuz est. g̃ quātitas nō diuidit in ea que sibi insunt. Maioꝛ pz:qz actus 7 po^a sufficienter diuidūt ens vt dī. 9. metaphy tex. cō. 14. Prima pars minoꝛis ꝓbaf̄. Si partes q̃titatis sunt in q̃titate actu/vel sunt finite vel ifinite. Sed nec sūt finite vel infinite. ergo ꝛc. Maioꝛ pz:qz subm nō pōt esse. sine altera parte passionis disiuncte:finitū aūt 7 ifinitū/sunt passio disiuncta q̃titatis. ꝑmo physic. Qz nō sint finite ꝓbaf̄ spāliter de cōtinuo:qz qōlz cōtinuū est diuisibile in infinitū. g̃ partes ꝓpoꝛtionales in quas ꝙtinuū est diuisibile nō sunt finite. Tum qz cōtinuū nō hz tot ptes qn plures. g̃ ptes eius nō sunt finite. Qz ℵo nō sint ifinite ꝓbaf̄. Infinitum nō pōt esse in actu. vt dī. 3. physic. a. phō:7 a Cōmentatoꝛe. cō. 69. Sed si in cōtinuo essent infinite ptes actu. segf̄ q; infinitū esset in actu. ergo in cōtinuo nō pñt esse infinite partes:7 per ꝓns nō hz actu partes infinitas. nec partes finitas. que erat ꝑma pars minoꝛis pbāda. Scōa ps eiusdē minoꝛis. ſ. q; q̃titas nō habeat ptes tñ in po^a/ꝓbaf̄ duplr. Primo/qz si esse in potētia in aliquo sufficit ad hoc q; compositū dicaf̄ in ea diuisibile:sequit q; oē mixtū posset diuidi in el'nta. qz el'nta sunt in po^a in mixto. Sed mixtū nō diuiditur in el'nta. lz in ea resoluaf̄. g̃ ꝛc. Scōo. Jd qō est actu pars alicuius/nō est in eo tñ in po^a. Sed ptes quantitatis sunt actu partes eius. g̃ nō sunt in quātitate tñ in potentia. ¶ Scōo ꝑncipalr arguit. Linea nō est diuisibilis in puncta:nec superficies in lineas. g̃ nō ois quātitas est diuisibilis in ea que insunt. Añs pz:qz nulla res diuiditur nisi in ea ex q̃bus cōstat:linea aūt nō cōstat ex punctis. nec superficies ex lineis. 6. physi. Consequentia pz:qz puncta sunt in linea:7 linee in superficie. vt supra ꝓbatum fuit. ergo ꝛc. ¶ Tertio. Tempus est quātitas. Sed tēpus nō pōt diuidi in ea que sibi insunt. g̃ non ois quātitas est diuisibilis in ea que sibi insunt. Maioꝛ pz:qz tēpus est diuisibile. Minoꝛ ꝓbaf̄:ga partes tēporis nō sunt. Nam id qō preteryt nō est:7 id qō est futurū/nondū est. ergo ptes tēporis nō insunt tēpori:qz qō nō est/nulli pōt ineſſe. ¶ Quarto. Numerus diuiditur in vnitates. Sed vnitas nō est in numero. g̃ maioꝛ patet. Minoꝛ ꝓbaf̄. Quicqd est in numero/ibi est vbi est numerus. Sed vnitas nō est vbi est numerus:cū numerus sit sit in oibus numeratis. 7 nō in eo in quo est vna vnitas. g̃ ꝛc. ¶ Quinto. Esse hoc aliqd/conuenit tñ substantie ꝑme. vt dī in predicamentis. 7 Cōmentatoꝛ. 7. metaphy. cōmen. 15. ergo partes quantitatis non sunt hoc aliquid. Patet consequentia:qz quātitas nō est substantia.

Tria rō.

Scōa rō.

Ad scām

Ad tertiū

Ad qrtū

Ad qntū

Tex. c. 4. Tertia rō

Quarta ratio.

Quita rō

Rñdeo q; diffinitio q̃titatis sapienter a phō tradita est:qō patebit si eius partes declarent. Nam in ea ponit q; q̃titas sit ens diuisibile. Per qō constituit formalis ratio quātitatis:que in diuisibilitate consistit:nec de hoc vltra tractandū est:qz satis ꝓbatuz fuit. Dicit scōo. q; quātitas est diuisibilis in ea que insunt ad differentiam mixtoꝝ/in q̃bus nō sunt elemēta nisi in potentia remota. ¶ Ad cuius euidentiā sciendū est/q; partes q̃titatis ꝑsertim cōtinue/esse in cōtinuo in potētia pōt intelligi triplr. Uno mō. qz ly in po^a facit ꝓpositionē de possibili. vt sit sensus:cōtinuū hz partes in potentia. idest cōtinuū pōt habere partes. sed eas nō habet. Et sic sensus falsus est:qz tūc ꝓpositio ista esset vera. cōtinuū nō hz plures partes:cui⁹ oppositū dicit Phs in predicamētis vbi diffiniens cōtinuuz dicit q; eius ptes copulanf̄ ad vnū cōmunē terminū. Alio mō accipit vt ly in potētia determinat ly ptes. 7 sit sensus. Cōtinuum hz partes in potētia. idest hz partes potētiales. quarū nulla ꝑm se est aliqd precisuz. 7 vnū hoc aliqd/non faciens cū alijs vnū. sed oēs sil' sumpte ꝙstituūt aliqd vnuz in actu:7 hoc ad dīas q̃titatis discrete. cuius quelibz pars est ꝑm se aliqd vnū. Tertio mō accipit ly in potentia. put de notat. q; nulla pars ꝙtinui hz esse sibi ꝓpriū quādiu est in toto. sed existit solū per esse totius:qō qdē esse est ꝑncipaliter ipsius totius:7 ꝙsequēter ptiū eius. Et qz id/qō non hz ꝓpriū esse 7 pōt habere. cuiusmodi est ps q̃titatis:que pōt hīe esse ꝓpriū si a toto separef̄:iō ptes ꝙtinui dīr esse in cōtinuo nō actu. sed in po^a. Et isti duo sensus vltimi veri sūt. Aliter ergo sunt ptes ꝙtinui in ꝙtinuo/q̃ elemēta in mixto: qz el'nta in mixto:nec existunt ꝑ esse sibi ꝓpriuz:nec ꝑ esse totius:ptes aūt in ꝙtinuo:lz nō habeant esse sibi ꝓpriū:existunt tñ ꝑ esse totius:7 ad hunc sensum dicit Phs quātitatez esse diuisibilez in ea que insunt ad hunc tertiū sensum declaratum:7 hꝰ diuisibilitas cōuenit oi quātitati. Nam ēt vnitas vt est pars numeri nō existit nisi ꝑ esse totius numeri. Dicit 3° q; qōlz eoꝝ in que est diuisibilis q̃titas est natū esse hoc aliqd. ¶ Ubi sciendū est q; hoc aliqd accipitur duplr. Uno mō. vt significat qōlz per se subsistens/siue sit cōpletū in spe siue nō:iuxta quē modū solet dici aīmā intellectiuā esse hoc aliqd. Scōo accipit pro eo qō est completū in spe in reb⁹ mālibus:vt hic lapis:hic hō/7 hꝰ.7 hic est ꝓpriꝰ modus accipiēdi hoc aliqd. Naz ly aliqd. dicit subam:7 ly hoc:est ꝑnomē demōstratiuuz. vnde hoc aliqd dī ꝓpriē tñ de suba māli. que ꝑticularis est.7 in spe cōpleta: lz extenso vocabulo posset dici ēt de partibus subaꝛ:vt est manus/pes:sed hoc est impropriē. Partes igit q̃titatis non sunt hoc aliqd. nec ipsa q̃titas est hoc aliqd:lz per q̃titatē

Notandū Nō tñ/ligi possit ptes q̃titatis eē in po^a in cōtinuo.

Nota.

Nōn^m 2^m

Esse hoc/aliqd multiplr.

constituitur hoc aliqd:qz q̃titas est p̃n^m pticularitatis ⁊ in diuiduationis ⁊ distõnis:p quã idiuiduũ ita est hoc aliqd q̃ nõ aliud: ꝓpterea pb̃s nõ diffiniuit q̃titatem in abstracto.sed q̃tũ ꝛcretiue dicẽs:q̃ quelz pars cõtinui nata est eẽ hoc aliqd.Si.n.separaret pars carnis a carne.⁊ pars aque ab aqua.huiꝰ pars erit hoc aliquid:qz erit substãtia particularis:⁊ hoc habebit a quantitate.

Ad p̃mũ **Ad argumenta** rñdeẽ.Ad p̃mũ dr̃ vt declaratũ est:q̃ quãtitas hz partes in po^a ⁊ nõ actu:que gdẽ ptes si sint ptes ꝓtinui/sunt infinite in potẽtia.loquẽdo de ptib^9 ꝓportionalib^9.⁊ nõ de ptib^9 eiusdẽ q̃titatis.Nec sequit̃ q̃ infinitũ sit actu.sed in po^a soluz.Ad p̃mã iprobationẽ negaẽ ꝓñtia:qz(vt dictũ est)elnta nõ sũt ita in mixto.sicut ptes cõtinui in ꝓtinuo.Ad z^ám dr̃/q̃ aliõ est esse actu.⁊ aliud est esse actu partẽ.Nã esse actu est existere p̃ esse sibi ꝓpriũ:esse aũt actu ptez est actu referri ad aliq̃ totũ:siue relone reali/siue relone rõnis.Partes igit̃ q̃titatis q̃diu sunt in toto/nõ sunt actu simplr.sũt tñ actu ptes:qz ptes nũq̃ referunt̃ ad totũ.nisi q̃diu totũ ꝓstituũt: qõ nõ ꝓtingit nisi vt dũ sunt in toto:⁊ ideo si a toto sepent̃/erũt gdẽ in actu.sed nõ erũt actu ptes.Nec plus valet ista ꝓñtia:hoc est actu ps.q̃ hoc est actu.q̃ ista:hoc actu referẽ relone rõnis.q̃ est actu.Nã añs põt esse verus/ꝓñte exñte falso.vt pz in his que sunt p̃terita.⁊ referunt̃ ad p̃sentia vl ad futura.Referunt̃.n.relone rõnis que sũt p̃terita:nõ tñ

Ad scõm sunt actu. ¶ Ad z^m dr̃ q̃ pcedit̃ ex falsa imaginatione.Nõ eniz dr̃ q̃ q̃titas posset diuidi in oia/q̃ in q̃titate sunt quocũq3 mõ.sed q̃ q̃ttas,est diuisibilis in ea q̃ insunt.i.q̃ diuidi nõ põt nisi in ea q̃ insunt:⁊ iõ nõ segt̃ q̃ possit diuidi

Ad tertiũ in puncta:qz puncta nõ insunt linee vt ptes eius:qõ regrit̃ ad ea que insũt q̃titati ⁊ in que quãtitas diuidit̃. ¶ Ad 3^m negaẽ minor.Ad ꝓbationẽ dr̃:q̃ aliter est de partib^9 entis successiui q̃ de partibus entis pmanẽtis.Ad hoc.n.q̃ ptes successiui sint.nõ op3 eas ꝑm se esse.sed sufficit q̃ aliqd idiuisibile sit ad qõ actu copulent̃ ꝓteritũ aũt ⁊ futurũ copulant̃ ad instãs.Uel dici põt.⁊ forte melius q̃ tẽpori nõ cõuenit hec diffõ quãtitatis.vñ ⁊ pb̃s a q̃titate ip3 excludit:

Ad q̃rtũ qz tẽpori non ꝓuenit diuisibilitas p̃mo ⁊ per se. ¶ Ad 4^m negaẽ minor.Ad ꝓbationẽ dr̃.q̃ numerus in nullo subto est ꝑm se totũ.sed ꝑz ptes.qz hec vnitas in,vno subiecto est:

Ad q̃ntũ ⁊ alia que est ipsamet vnitas. ¶ Ad 5^m declaratũ fuit/in q̃ sensu dixerit ·pb̃s ptes quãtitatis esse hoc aliquid:qz ipse cõstituunt hoc aliquid/qõ est indiuiduũ materiale.

¶ Utrũ tẽps ⁊ motus sunt q̃titates p̃ se. Qõ.XXIIII.

Queritur z4°. Utrum tẽps ⁊ motus sint quãtitates p̃ se. ¶ Et vr q̃ sic.

Ꝓria rõ ·Prio.Omne ꝓtinuũ est q̃titas per se.Sz tempus ⁊ motus sunt ꝓtinua.q̃ sunt quãtitates per se.Maior pz.qz cui cõuenit inferius/eidẽ cõuenit ſuperius.cõtinuũ aũt est inferius q̃titate.Minor pz:qz eoꝝ partes copulant̃ ad terminũ cõem. ¶ Scõo.Quicqd hz partibilitatẽ siue diuisibilitatẽ ex se/est per se quãtitas. Sed tẽpus ⁊ mot^9 habẽt ex se ptibilitatẽ.ergo ⁊c. Maior

Scõa rõ. pz:qz ptibilitas est ratio quãtitatis.Minor ꝓbaẽ.·Primo.

·Prima ꝓbatio minoris. ·Partibilitas tẽporis ⁊ mot^9/est ptibilitas entis successiui: ptibilitas ℞o magnitudis est entis permansiui.q̃ partibilitas eoꝝ est distincta a partibilitate magnitudinis:⁊ p ꝓñs

Secunda cõuenit eis ex se.⁊ est eis ꝓpria.Scõo.Tẽpus ⁊ mot^9 hñt ꝓpriũ maius ⁊ minus/distinctũ a maiori ⁊ minori magnitudinis.q̃ habẽt ꝓpriã ptibilitatẽ.Tenet ꝓñtia:qz maius ⁊ minus sunt passio quãtitatis.Añs ꝓbaẽ.qz magnitudine exist̃ẽte tanta/põt motus esse maior.si moueaẽ mobile tar-

Tertia rõ dum:⁊ põt esse minor si moueaẽ mobile velox. ¶ Tertio. Ea habẽt distinctã diuisibilitatẽ.cuius ptes copulantur ad aliũ ⁊ aliũ terminũ.Sed ptes tẽporis copulant̃ ad instãs.⁊ partes motus ad mutatũ esse.⁊ ptes magnitudinis ad punctuz.q̃ oia hec habẽt ꝓpriã partibilitatẽ. ¶ Quarto. Si tẽpus ⁊ motus haberẽt ptibilitatẽ ex alio.vel haberẽt eam a mouente/vel mobili:⁊ hoc nõ.vt dicit ·pb̃s.5.metaphysi. tex.cõ.18.in fine:vel haberẽt eam a termino:⁊ hoc non:qa alteratio est cõtinua.⁊ tñ terminaẽ ad qualitatẽ:que nõ est de se ptibilis:vel haberet eã ex ſpatio:qõ est falſuz:q; ſup ſpatiũ nõ ꝓtinuũ põt eẽ mot^9 ꝓtinuus.vt dicit ·pb̃s.5.phy. ⁊ est ad b̃ exẽ^m de motu facto ſup chordis citharę pulſate.

Quarta ratio. T.cõ.24.

Rñdeo q̃ tempus ⁊ motũ esse quãtitates per accidẽs firmiter tenẽdũ est/cũ hoc exp̃sse dicat ·pb̃s. ⁊ Cõmentator in hoc textu.sed qualr hoc sit declarare op3. Et p̃mo diceẽ de motu:⁊ postea de tẽpore. ¶ Quãtum ad motũ dico q̃ cũ ois quãtitas vel sit discreta vel continua:⁊ ois cõtinua sit aut permanẽs aut successiua.vt dr̃ in p̃dicamentis.motus nõ põt esse quãtitas/nisi sit successiua:qz de rõne motus est successio partiũ.Qz aũt nõ sit talis quãtitas ex se declaraẽ. ¶ Motus.n.non est entitas distincta a suo termino.vt ꝓbaẽ.3.phyſi.Terminus aũt motus aliq̃ est vbi.aliq̃ est qualitas.Cõstat aũt q̃ ista nõ sũt quãtitates: ⁊ ideo nõ hz motus ex se q̃ sit quãtitas.sed hoc ei accidit. puta si sit motus terminatus ad quãtitatẽ.Qz aũt termineẽ ad quantitatem/accidit motui:sicut boi accidit q̃ sit Soz. ¶ P̃. Motus ab eodẽ hz genus ⁊ spẽz:qz genus ⁊ species ſignificant eandẽ nãm.Sed nõ op3 spẽm motus esse quãtitatẽ.ergo nec op3 genus motus esse q̃titatem.Maior pz. Minor ꝓbaẽ.Alteratio est spẽs motus.vt pz.5.phyſic.⁊ tñ alteratio nõ est quãtitas.Est.n.alteratio idẽ cum qualitate que acgrit̃:⁊ ab ea hz rõnẽ generis ⁊ speciei.Calor eniz inquãtũ est qualitas/dat calefactioni q̃ sit alteratio:inq̃tum ℞o est calor/dat eidẽ q̃ sit calefactio. ¶ Si ℞o queraẽ.vñ sit cõtinuitas in motu:dico q̃ est ex vnitate mobilis ⁊ temporis ⁊ termini.Nec vnũ istoꝝ:aut duo ſufficiẽt ſine alio. Si eniz vnitas tẽporis ſufficeret:segt̃ q̃ cum in eodẽ tẽpore fiant motus ꝓtrarij.q̃ tales motus essent idẽ motus.Si etiã ſufficeret vnitas mobilis ⁊ tẽporis:ſequit̃ q̃ motus localis ⁊ alteratio essent idẽ motus:qõ est falſũ.Patet ꝓñtia: qz põt gs ſimul moueri ⁊ calefieri. ¶ Et breuiter dico q̃ duplex ſucceſſio ⁊ partibilitas cõuenit motui. Quaꝝ ꝑma est ei intrinseca.ſ.illa quã hz a termino:qz eniz Qualitas ⁊ Quãtitas.⁊ Ubi.ad que tria est motus/ſunt forme acquiſibiles per partẽ poſt ptẽ.ideo ⁊ motus est ſucceſſiuus ⁊ partibilis.hec tñ partibilitas nõ conuenit motui vt motus est p̃ ſe.ſed cõuenit ei:qz est idẽ cũ termino:a quo tñ motus diſtinguit̃ rõne. Scõa partibilitas ⁊ ſucceſſio est motui extrinseca:⁊ hec est illa quã hz a tempore. Uñ ·pb̃s dicit.4. phyſi.tex.cõmẽ.99.q̃ p̃us ⁊ posterius.p̃us ſunt in magnitudine q̃ in motu.⁊ p̃us in motu q̃ in tẽpore:⁊ ideo ·pb̃s.5. metaphy.dixit motũ esse quãtitatẽ per accidẽs.qz cõuenit ei partibilitas:nõ ex ſe inq̃tũ est motus.ſz ex termino.In ꝓdicamẽtis ℞o nullã de motu fecit mentionẽ:qz ibi diuidebat ſpecies quãtitatis ꝑm diuerſum modũ menſurandi. motui aũt nõ cõuenit menſurare:ſed tñ mẽſurari.Menſuratur enim tẽpore.·Partibilitatẽ ℞o ⁊ ſucceſſionẽ nõ hz a tẽpore:qz vt dictũ est de mente pb̃i p̃us ⁊ posterius p̃ p̃us ſunt in motu q̃ in tẽpore.Cõſtat aũt q̃ p̃us ⁊ posteri^9.que nõ ſimul exiſtunt/neceſſario requirũt ſucceſſionem.

Qz pb̃s ꝑtius non meminerit motus

Quantum ℞o pertinet ad tp̃s.Sciendũ est q̃ pb̃s. vt pz in p̃dicamentis.p̃mo diuidit quãtitatẽ in cõtinuã ⁊ diſcretã:tanq̃ in duo p̃ma genera ſubalterna.Diſcretã ℞o diuidit in numerũ ⁊ oratiõnẽ.cõtinuam ℞o diuidit in habentẽ poſitionẽ.⁊ in nõ habentẽ.Quãtitas habẽs poſitionẽ est linea.Superficies.⁊ Corpus. Nõ hñs poſitionẽ est tẽpus.Et ſic tres ſunt ſpecies habẽtes poſitionem.⁊ ſimiliter ſunt tres/que non habent poſitionez ſcilz.

Qõ tẽpus nõ sit q̃titas p̃ ſe.

Numerus. Tempus. ⁊ Oratio. Ex quo ꝑz. ꝙ cū nulla ista ꝓ diuisionū sumat penes successiuū ⁊ nō successiuū siue ꝑmanens/qñ volumus cognoscere an aliqd sit quātitas ꝑ se. nō opz aspicere ad successionē: maxie qz successio pōt cē etiam inter nō quāta. (Naz vna volitio pōt alteri succedere. ⁊ tñ ꝓstat ꝙ volitio nullius q̄ntitatis est) sed respiciendū est ad partibilitatē. quā diximus esse rōnē mēsure: ⁊ fm quā pbs distinguit spēs quātitatis. ꝯ. meta. ¶ Sciendū z°. ꝙ q̄ntitas hñs positionē/tria regrit. Primū est situs partiū. Scōz est ꝑmanētia/siue simultas vnius partis cū alys. Tertiū est copulatio vnius partis cū alia. Jsta eniz sunt quedā ꝓprietates q̄ntitatis habētis positionē. ¶ Sciendū ȝ°. ꝙ successio que reperit in quātitate nō habēte positionem (cuiusmodi est tēpus) nō est ipsamet entitas tēporis. ſz est aut negatio simultatis partium. aut relatio rationis/inter prius ⁊ posterius. Et ideo tēpus nō est formaliter successio/aliogn esset vel negatio vel ens rōnis: sed bene verum est ꝙ huiꝰ successio cōsequit necessario ipsuz tempus. Et hoc hz tempus a motu: qz vt dixi/ꝑus est successio in motu q̄ in tempore.

Rōn^m 1^m

Rōn^m 3^m

Rōn^m 4^m

¶ Sciendū 4°. ꝙ tps (vt pbs ⁊ Cōmētator ⁊ oēs dicunt) nihil est aliud nisi numerus ꝓoris ⁊ posterioris partis motus/nō ꝙ sit numerus relonū/que sunt ꝓoritas ⁊ posterioritas. sed est numerus illarū ptium: quaꝝ vna est ꝓor ⁊ alia posterior. ¶ Et qz numerus est gd discretū. ptes ẋo motꝰ sunt ꝯtinue. ideo tps q̄ tū ad totū qō dicit est partim continuū/⁊ partim discretū. Quid aūt istoꝝ ꝑncipalius dicat/dubiuz est. ¶ Albertus eniz vult ꝙ tēpus ꝑncipalius sit continuū/q̄ discretū. vt ꝑz in suo libº p̄ntoꝝ. ¶ Sanctus aūt Tho. dicit 4° phy. ꝙ potius est discretū/q̄ cōtinuū. Qō ꝑz rōne. Nam numerus ponit in eius diffōne in recto. prius aūt ⁊ posterius in obliquo. Ex quo ꝑz. ꝙ tēpus quo ad suū māle est gd cōtinuū: qz est motus: q̄tū ẋo ad suū formale est numerus. Et ideo tēpus ex se ⁊ ex sua rōne formali per quā est tēpus/hz ꝙ sit numerus: ⁊ per ꝯns ꝙ ex se sit quātitas: ⁊ ꝙ sit diuisibile in vnitates. quarū quelibet est eiusdē rōnis inter se. Qz ẋo cōtinuitas ⁊ successio ⁊ extensio non cōuenit ei ex se. sed ex motu. ideo ponit vt sit inter quātitates per accidēs: sed nō hz tantā accidētalitatē sicut motus: qz motus nihil hz de rōne quātitatis ex se. ¶ Sed dubiuz est: qz cū tēpus ꝑncipalius sit discretū q̄ cōtinuū. quare nō ponit potius inter quātitates discretas q̄ inter continuas. ¶ Rñdeo: ꝙ vnitates duoꝝ lapidū facientes numerum binariū/sunt res distincte a quātitate cuiuslibet lapidis: ⁊ ꝓeter hoc ille vnitates sunt distincte inter se habētes aliō ⁊ aliud esse. vnitates ẋo numeri qui est tēpus/nō sūt aliud nisi ꝓior ⁊ posterior pars motus: que nō sunt actu distincte. sed cōtinuant. Et ideo tēpus. qz nō est numerus ptium/que actu distincte sint ⁊ discrete. iō ponit inter quantitates ꝯtinuas. Est ēt alia ratio: ga. ſ. numeratio quaz addit tēpus supra motū/nihil est nisi ens rōnis: vt multi tenent: sed de bis amplius tractādū erit. 4. phy. vbi est ꝓprius locus istaꝝ rerū.

Dubium. Cur tps numerꝰ potiꝰ iter ꝯtinuas q̄ discretas q̄titates.

Ad ꝓmā

Ad argumenta

rñdet. Ad pm dī: ꝙ p se accipit duplr. Uno mō vt distinguitur cōtra ꝑ accidēs oīno: ⁊ sic tēpus est quātitas ꝑ se. Alio mō vt distinguit ꝫ per aliud: ⁊ sic nō sunt ꝑ se q̄titates. qz partibilitas ꝓuenit motui tñ aliunde: tēpus ẋo hz diuisibilitatez ⁊ cōtinuitatez quo ad suum māle tñ ab alio.

Ad ſcām Ad ꝓmā ꝓbationē.

¶ Ad zm negat minoꝝ. ¶ Ad ꝓmā ꝓbationē cōcedo. ꝙ alia est partibilitas temporis ⁊ motus ⁊ magnitudinis. tñ partibilitas ꝓuenit vni ex alio. vt dictū est. ¶ Ad ſcām ꝓbationez dī eodē mō. ¶ Ad tertiā similr. ¶ Ad quartā dī: ꝙ tēpus hz partibilitatē a motu: ⁊ motus a termino ⁊ a ſpatio. Et cum hoc ipzobaꝝ/dico ꝙ alteratio nō esset ꝯtinua ⁊ partibilis/nisi qualitas ad quā est motus/esset partibilis. i. acgsibilis per partē post ptē. Uñ si aliqua forma acgrit in instāti: ei⁹ acquisitio nō est ꝯtinua: nec partibilis. sed oīno indiuisibilis. ¶ Et cū arguit de ſpatio. dico ꝙ si cōtingat aliqua modica discontinuitas vt est in trāsitu viarū/quādo vnus lapis nō est alteri ꝯtinuus. B ita se hz ad ꝯtinuandū motū. ac si totū ſpatiū esset oīno ꝯtinuū. Nec illa parua discontinuitas variat. aut tollit ꝯtinuitatē motus: qz semꝑ mobile quo ad vnā sui partē. puta/quo ad vnuz/est fixuz in vna parte ſpatꝫ. ⁊ quo ad aliā sui partē ꝓtenditꝫ in aliā partē ſpatꝫ: ac si in ſpatio nulla esset discōtinuitas. Si aūt esset tāta discōtinuitas in ſpatio que ipediret fixionē vniꝰ ptis ⁊ ꝑtē/sionē alteriꝰ. tūc mobile nō posset ſuꝑ illud ſpatiū moueri.

¶ Utrū relatio sit ens reale. Questio. XXV.

Queritur z5. An aliqua relo sit ens reale extra aiaz. ¶ Et vī ꝙ nō. Primo. Omne accñs reale hz aliqō ꝓductiuū. Sz relatio ꝓducētis ad ꝓductū. puta/pnitas/nullū hz ꝓductiuuz. ergo nulla talis est ens reale. Maioꝝ est pbi. 12. metaphy. cōmen. 37. ⁊ ꝑz rōne: qz nulla res deducit se de nō esse ad esse/alioquin esset anteq̄ esset. Minoꝝ ꝓbaꝫ. Si in ꝓducente causaret talis entitas. aut eam ꝓduceret ipsummet ꝓducens in seipso. aut ꝓductuz. aut actio a ꝓducente ꝑfluens. aut aliqd extrinsecū. puta celum. Sed nō ꝓducit a producēte. puta pater/nō causat in se paternitatez. Tuz qz acgreret imediate in patre nō acgsito aliquo absoluto. Tum qz esset per se terminus ꝓductionis: cuius oppositū ponit. ꝯ. phy sic. tex. cō. 10. Nō etiā ꝓducit a producto. filius eniz in ꝑmo instāti sui esse in quo est filius/nihil iprimit patri. Nō etiā est ab actione agentis: qz terminus actionis non est nisi vbi est actio. actio aūt est in ꝓducto ⁊ nō in ꝓducente. Absurdū est ēt dicere ꝙ ꝓducatur a celo. ergo a nullo est. ¶ Scōo. Fundamentū paternitatis nō est in patre postq̄ genuit. ergo nec aliqua entitas que sit paternitas. Cōsequētia ꝑz: qz relatio nō pōt esse sine fundamento. Añs ꝓbaꝫ. Generare nō est in patre (cū generatio iam preterierit.) ergo in patre nō est fundamentū paternitatis. Cōsequētia ꝑz: quia huiꝰ relationes nō fundantur nisi super actione ⁊ passione. ¶ Tertio. ꝓbaꝫ specialr ꝙ relationes/que ꝯsequunt q̄titatē/nō sint reales. Si relatio totius ad partes. puta/dupli ad dimidiū/triplū/quadruplū/esset realis. sequit ꝙ essent actu infinite res. hoc est falsum: qz infinita nō sunt actu. 3. phy. tex. cō. 55. ergo. Cōsequētia ꝓbaꝫ: qz data quacūq̄z magnitudine ipsa est dupla ad suū dimidium: ⁊ tripla ad tertiaz sui partē: ⁊ quadrupla ad quartaz. ⁊ sic in infinitū. ¶ Quarto arguit. ꝙ relatio dñy ⁊ seruitutis nō sint reales: qz aut dominiū ⁊ seruitus fundāt̄ super posse regere ⁊ posse regi. aut fundant super mutua obligatione ad regere ⁊ ad regi. Sed ꝑmū nō sufficit sine ſcōo. ergo requirit mutua obligatio. Sed obligatio nō est nisi in apprehensione intellectꝰ/qua dñs ꝯsiderat se obligatū ad regendū seruū. g̃ relo dñy est tñ rōnis. ¶ Quinto arguit. Qz nulla relatio scie ad scibile sit realis. Qz nulla res dependet a nihilo. Sed relo notitie taz sensus q̄ intellectus dependet a nō re. g̃ nō est realis. Maioꝝ ꝑz. Minoꝝ ꝓbaꝫ: qz nō opz ꝙ scibile sit in actu dū sciꝫ. dicit. n. pbs. 6. meta. tex. cō. 6. ꝙ iō de singularibꝰ nō est scia. qz illis absentibus/manet scia. Et idē iplicite ꝯfirmat Cōmētator. cō. 4. ⁊. 6. ¶ Sexto. Nulla res potest de nouo acgri in subo sine mutatione subiecti. Sz relo pōt acgri sine mutatione subi. ergo nō est ens reale. Maioꝝ ꝑz. qz impoſe est ꝙ aliqd reale adueniat alicui subiecto qn illud se habeat aliter q̄ ꝑius. Minoꝝ ēt ꝓbatur: qz sit vnū albuz Rome. ⁊ pducaꝫ aliud albū Parisius. tūc relo silitudinis aduenit priori albo sine eius mutatione vt appet. g̃ ꝛc. ¶ Septimo. Ad idē est Cōmētator. 6. metaphy. cōmen. 8. dicēs. ꝙ p̄dicamēta que hñt cōparationē nō essent. si aia nō esset. Sed relo est ipsamet

Ad ſcām

Ad tertiā ⁊ quartaz

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō

Quarta rō.

Quinta rō

Sexta rō.

Septima ratio.

comparatio.ergo relatio nō est extra aiam. ¶ Et ꝓfirmaī. quia.12.metaphy.cōmē.19.dicit:ꝙ relō inter oia predicamenta est debiliozis esse. Sed tēpus qō est in genere quātitatis nō est extra aiam.vt ipsemet dicit.4.physic.cō.87. ergo relatio nō est nisi per actū anime.

Auerro. Auicēna. Simplic.

Respondeo ꝙ hec questio vetustissima est quātū haberi pōt ex Auerroi.12.meta.cō.19. Et ex Auicenna.3.metaphy. Et ex Simplicio in p̄dicamētis. Cōmentatoꝛ.n.dicit:quosdā existimasse relōnez esse de secūdis intentionibus. Auicēna ꝛō formaliꝛ tangit hāc qōnez sub his verbis. Consideranduꝫ est/an relō hꝫ esse in singularibus vel est aliqd/qō nō formaī nisi intellectu/ꝛ conuenit eis solū cū intelliguntꝝ/vt Ule/Henus/Dintia/Subꝫ/ Predicatū:ꝛ hꝫ. Simplicꝰ ꝛō de relone sic q̄rit/vtrū relatiōis hypostasis sit habitudo sola:vel nomē prolatū.i.vtrū relatio habeat gd rei.vel solū gd nois. ¶ Ad hāc igiꝫ questionē nō solū dixerūt gdā antiq:vt recitat Cōmētatoꝛ.12. metaphy.cōmē.19.ꝙ relatio est ens rōnis. Sꝫ etiā idē tenēt gdā iuniozes phi dicentes:ꝙ relatio nō hꝫ esse formaliter nisi p actū intellectꝰ/apprehēdētis formā in ozdine ad aliud. Albedo.n.Sortis nō est formaliꝛ similitudo anteq̄ intellectus eā cōparet ad aliud albū. sed tūc est tm̄ similitudo in potētia ꝓxima:sed cū intellectꝰ apprehēdit collatiue ad aliud albū.tūc efficiī formaliꝛ similitudo. Et ideo nō hꝫ suum esse formale/nisi p opus intellectꝰ. ¶ Quidā ꝛō aly dicūt ꝙ alique relones sint realiꝛ extra intellectū.ꝛ nullo mō per opus rōnis. Vanc ꝛclonē tenuit.tex.cō.26. Auicēna ꝛ Lōmētatoꝛ ꝛ Simplicꝰ. Et p ea arguit Auicēna. ¶ Primo. Nullū ens rōnis est secluſa omni opatione intellectꝰ. Sed aliqua relati o est. etiā si per impole nullus intellectꝰ intelligeret.g̃ aliq̄ relo nō est ens rōnis.sꝫ reale. Maioꝛ pꝫ. Minoꝛ ꝓbaī. Paternitas est relatio:Sed pnitas ꝛ filiatio essent siue intelligantī siue nō. Silꝛ sursum ꝛ deoꝛsuꝫ sunt relationes. Sed celū esset sursum.ꝛ terra deoꝛsum:cuius non apprehēdaī.g̃ cessante omni ope intellectꝰ/aliq̄ relatio est in rebꝰ. ¶ Scōo. Nulla ꝓprietas existēs in solo ente reali est rōnis:qꝛ esse in alio subiectiue cōuenit tm̄ enti reali: Sed paternitas est ꝓprietas existēs in ente reali:Sic enim ait Auicēna. Paternitas est cuiꝰ esse est in solo patre.g̃ paternitas est ens reale. ¶ Tertio arguit Simplicꝰ. Nullū ens rōnis est p se de ꝓsideratione alicuꝰ scie realis:Sꝫ aliqua relo cadit per se sub aliq̄ sciētia reali.g̃ aliq̄ nō est ens rōnis. Maioꝛ pꝫ.qꝛ qcqd per se cōsideraī in scia reali.vel est subm vel pnm.vel pars.vel ꝓprietas subti. Cōstat aūt ꝙ taꝫ subm sciētie realis q̄ oia p̄dicta/sunt ens reale. Minoꝛ ꝓbaī. Nā scie mathematice sunt scie reales. Sed ipse cōsideraī p se aliquas relatiōes.g̃. Maioꝛ pꝫ. Minoꝛ ꝓbatur. Naꝫ arithmetica ꝓsideraī p se ꝓportiōes numeroꝝ:ꝛ geometria ꝓportiōes figurarū:ꝛ astronomia distātias siderū. cū oia hꝫ sint ꝓprietates subiectoꝝ in istis scientys. Passio enī subti per se caditꝫ in cōsideratione scie.cū demōstreī de subiecto. Sed ꝓportiones ꝛ distātie sunt relones.g̃ scie mathematice ꝓsiderant p se relones. ¶ Quarto. Quicqd p se cōsideraī a metaphysico/est ens reale. Sed metaphysicus ꝓsiderat per se relones:vt pꝫ.5.metaphy.g̃. Maioꝛ est Lōmentatoꝛis.6.metaphy.cōmē.vltimo/dicētis.ꝙ metaphysicus nō cōsiderat per se ens p accns.qꝛ hꝫ cām ideterminataꝫ:nec entia rōnis:qꝛ habēt esse diminutū. ¶ Et ꝓfirmaī. Relatio ꝓtineī sub ente diuiso in decē p̄dicta.g̃ est ens reale. Cōsequētia pꝫ.qꝛ ens sic diuisum/est ens extra aiam.vt dicit Pbs.5.ꝛ.6.meta.t.cō.13. Añs ēt pꝫ:qꝛ relo est genꝰ cōtētuꝫ sub ente sic diuiso.vt pꝫ ex eodē.5.metaph. ¶ Quinto. Nullum ens rōnis regriī necessario ad actionē cuiuslibet agentis nālis. Sed relo regriī nec̄io ad quālibet actionez nālē.g̃ aliq̄ relo est realis. Maioꝛ pꝫ.qꝛ siue intellꝰ intelligat siue nō.adhuc entia nālia habēt opationes suas. Minoꝛ ꝓbaī:qꝛ approximatio agentis ad passuꝫ/nec̄io regritur ad hoc ꝙ agēs nāle agat.vt ꝓbaī.7.phy.t.c.11. Sꝫ approximatio est relo. cū dicaī ad aliud:nihil.n.est approximatū sibiipsi.g̃ ꝛc̄. ¶ Sexto. Nullū ens rōnis cōcurrit p se ad pfectionē vniuersi. Sꝫ aliqua relo cōcurrit per se ad perfectionē vniuersi.g̃ aliqua relo est realis. Maioꝛ pꝫ.qꝛ cessante oi opere intellectus adhuc vniuersuꝫ est pfectum. cū habeat oēs suas ptes essentiales:sicut deū. Intelligētias coꝛpoꝛa celestia/ꝛ oia elnta. Minoꝛ ꝓbaī. Dis ozdo est relatio(cū dicaī ad aliud.)sed vniuersuꝫ nō pōt esse pfectū. nisi partes eius inter se ozdinate sint:ꝛ oēs sil ozdinenī ad pmā cām.vt dicit Pbs.12.meta.t.cō.52. ¶ Septimo. Dis habitudo ꝓnis extrema realia ꝛ realiꝛ distincta/ex nā rei est realis. Sed aliqua relo.puta/pnitas ꝛ filiatio/ꝓsequuntur patreꝫ ꝛ filiū ex nā rei/g̃ sunt realiꝛ distincti.g̃ sunt reales. Maioꝛ pꝫ.qꝛ id qō ꝓsequiī res ex earū nā/nō ꝓsequiī eas solū per opus rōnis. Minoꝛ pꝫ.qꝛ siue itellectus itelligat siue nō.adhuc pater est pꝝ/ꝛ filiꝰ est filiꝰ. ¶ Octauo. Specialiter arguiī ꝫ modū dicendi illius ꝑme opinionis. Nullo intellectu ꝓsiderante Soꝛ.p te est pꝝ tm̄ in poa.g̃ vel intelligiī ad hunc sensuꝫ/ꝙ esse ꝑiem nō verificaī de Sorte in ꝓpone de inesse:sed tm̄ in ꝓpone de possibili. Aut intelligiī.ꝙ ēt verificeī p ꝓponē de inesse. Si dicas hoc vltm.g̃ esse patrē actu cōuenit Sorti.sed nō est pꝝ nisi alicuiꝰ.ergo actu dī ad aliud. Si dicas ꝑmū. Contra. Tum qꝛ sequiī ꝙ Soꝛ.nō magis sit pꝝ actu q̄ puer nūc natus:cū etiaꝫ de eo verificeī esse ꝑiem in ꝓpositione de poli. Tum qꝛ actu genuit.g̃ actu est pꝝ. ¶ Nono. Si soꝛ.ꝛ Plato.sint albi.tunc Soꝛ.nullo itellectu ꝓsideraī te est talis actu qualis est Platn.g̃ est ei similis actu. Añs pꝫ.qꝛ vterqꝫ est albus. Cōsequētia pꝫ.qꝛ idē significat añs ꝛ ꝓns. ¶ Quarto. Nullo intellectu existēte. Soꝛ.est distinctus.g̃ vel a se vel ab alio. Nō a se.qꝛ inest ei relo opposita.s.identitas ad seipsum.g̃ ab alio est distinctus.g̃ dī ad aliud. sed dici ad aliud non est aliud q̄ eē relatiuū.g̃ circūscripto oi actu itell's Soꝛ.est relatiuū. ¶ Scōa ꝓclo. Alique relationes nō sunt reales,sed rōnis tm̄. Ista cōclusio ample declarabiī in sequentibꝰ. Probaī tm̄ bis duabus rōnibꝰ. ¶ Relo ꝓns rē solū vt hꝫ esse in intellectu obiectiue/nō est realis. sed aliqua relo ꝓsequiī rez illo mō.g̃ aliqua nō est realis. Maioꝛ pꝫ.qꝛ intell's nullaꝫ entitatē causat in re ex hoc p̄cise ꝙ eā intelligit. Minoꝛ ꝓbatur. Nā esse subm ꝛ p̄dicatū est esse relatiuū:qꝛ nihil est subm nisi ad aliud. sed esse subm ꝛ p̄dicatū ꝓuenit rei soluꝫ vt est in intellectu obiectiue:qꝛ si nullus intellectus formet ꝓpositiones nihil erit subꝫ ꝛ p̄dicatū.g̃ ꝛc̄. ¶ Scōo. Relatio idētitatis rei ad seipsaꝫ est rōnis tm̄:ꝛ silꝛ relo qua relatio refertur ad suum subiectum/est rationis tm̄:qꝛ si esset realis.tunc infinite realitates essent in quolibet relatiuo.g̃ alique sunt relationes rationis.

Cōclo 2ª

ꝓbō ꝓbō.

2ª ꝓbō.

Ad argumenta rndeī ꝑm vtrāqꝫ viā tam eoꝝ q̄ dicūt relonē nō distingui realiter a fundameto/q̄ eoꝝ q̄ dicunt eā distingui. ¶ Ad ꝑm Juxta p̄mā viā negaī minoꝛ:ꝛ dī ꝙ pnitas nō est aliud q̄ poa gñatiua:ꝛ ideo pꝝ sicut nō causat in se potētiā gñatiuā: ita nec pnitatē:sꝫ pnitas Socratis ab eo est/a quo est poa gñatiua socratis.s.a ꝓducente socra.sed bñ verꝫ est/ꝙ hec entitas añq̄ socra.gñaret nō habebat rōnē pnitatis:quia tunc nō erat terminus ad quez diceretī:sed postq̄ socrates genuit cuꝫ iam terminꝰ.s.filius positus sit:illa poa hꝫ ꝙ paternitas dicaī. ¶ Juxta scōaꝫ viaꝫ negaī ēt minoꝛ:ꝛ dī ꝙ pꝝ gñat vel ꝓducit in se pnitatē. Ad ipꝛobationes dī:ꝙ ad hoc ꝙ relo acquiraī in aliquo subiecto.nō opꝫ in eodē acq̄ri aliq̄ absolutū:sꝫ necesse sit eadē ꝓductione ꝓduci ꝓncipaliꝛ aliq̄ absolutū.ꝛ ꝓnter duas relones. Per gnōnē igiī qua soꝛ.

Ad ꝑmū

qua Sor. generat acgritur ꝑncipaliꝫ entitas absoluta que est nā rei genite. ꝙnter Xo acgritur relatio in ꝓducto ⁊ in ꝓducēte/q̄ nō sunt terminꝰ ꝑ se. sed tm̄ ꝑ accns illiꝰ ꝓductionis. ¶ Preter hanc rnsionē dicunt alig. q̄ ēt filius cō currit vt cā ptialis ad causandā paternitatē in patre. Oō certe statim apparet absurdū. ¶ Si enim filius est causa paternitatis: sequit q̄ eā ꝓducat in ꝑmo instāti sui eē. Sz hoc est falsuz. Tuz qz nullū agēs nāle ꝓducit in instāti forma accidentalē. Tuz qz nullū tale agit in ꝑmo instāti sui esse. Iz incipiat agere. Et si forte instet de illuminatione: ꝫ est spāle in ipsa: qz est terminus motus localis. vt dicit Cō menta. 6° phȳsico. cō. 32. Nec alicubi iuenit. q̄ alie forme fiant in instanti. Probat aūt illa ꝑma ꝙntia: qz in ꝑmo instāti quo filius est/filiatio est. g̃ etiā tunc paternitas est. cū relatiua sint simul nā. ¶ 2° ad idē. Uel filiꝰ ꝓducit paternitatē eadē actione qua pater. vel alia. Nō eadē. qz a duobus agentibꝰ nō egredit eadez actio. Si alia. g̃ datur aliq̄ ꝓductio. que per se terminat ad relonem. s. illa qua filius causat paternitatē in patre. ¶ Itē. Agere ꝑsupponit eē. g̃ filius ꝑius nā est q̄ꝫ causet paternitatē. Sed in illo ꝑiori filius hz relationē ꝓducti. g̃ relatio ꝓducti siue filiationis eēt ꝑus nā relone paternitatis: qō est falsuz. ¶ Et per hoc ēt ꝓbatur. q̄ pater non causet in se paternitatē. qz quelz ꝓductio ꝑus natura terminat ad terminū rectū. siue sit per se. siue sit per accidēs: q̄ꝫ ad terminū reflexū. g̃ pater ꝑius natura causaret filiationē/q̄ꝫ causet in se paternitatē reflexe. ¶ Ad 2m negat añs. Naz si paternitas est potētia gnatiua. sicut hic remanet. ita ⁊ paternitas: qñ aūt filiꝰ corrūpitur: hec potētia nō dī amplꝰ paternitas. Ad ipz obationez dī: q̄ paternitas non fundat sup generare aut genuisse: lz actus gnandi sit huic potētie ratio fundādi paternitatem q̄ ad fieri eius: ⁊ nō quo ad ꝓseruari. Et si dicat q̄ ꝓbs 5° metaphy. dicit has relones fundari sup actione ⁊ passiōe. Negat: sed ꝓbs dicit: q̄ ꝓsequunt actionē ⁊ passionē: nec insunt agēti aut passo/ante agere ⁊ pati. ¶ Ad 3m negatur ꝙntia: qz relatio totius ad partes est rōnis tm̄. cuz extrema nō sint realr distincta. ⁊ ideo nihil aliud concludit. nisi q̄ alique sunt relones rōnis. ¶ Ad 4m dī: q̄ relatio dominꝫ aliq̄ est realis. aliq̄ est rōnis. relo enim dominꝫ fundat super poa cobercēdi subditos: que poa si ꝙueniat rei ex sua nā fundat relonē realē: ⁊ hꝫ ē dominiū dei ad creaturas. Si Xo hec poa sit ex electione ⁊ voluntate. sicut ꝙtingit in rebus humanis. tale dominiuz est relatio rōnis. ¶ Ad 5m negat minoz. Naz scia pōt habere duas relones ad scibile. quarū ꝑma est relo effectus ad cāz: qō ꝙtingit/q̄ a phātasmate obiecti/causant spēs in intellectu: ⁊ hec relatio desinit eē in sciētia/duz scibile corrumpit. Alia est relo mensurati ad mensurā. Sciētia aūt que sic refert. aut terminatur ad existētiaz rei. aut terminat ad ipsaz rez quo ad eius rōnem vlem/⁊ p̄dicata que ei necessario ꝙueniunt. Si ꝑimo mō sic dico q̄ re non existēte nō corrūpit illa entitas que est scia. sed desinit habere rōnez scie: qz mutata est de veritate in falsitatē. ꝑius enim erat verū signū exītie rei. ⁊ nunc est falsuz: ⁊ hec ēt ē realis. qz cāta est a re exīte. Si 2° modo/sic dico q̄ sciētia refert ad scibile tm̄ relone rōnis. ¶ Ad 6m. Juxta ꝑmā viā negat minoz. Ad ꝓbationē dī: q̄ cū similitudo fit ipsa albedo: hoc albū nō acgsiuit illā rez que est silitudo/nisi dū acgsiuit albedinē: ⁊ hoc fuit vel in ꝑma sui ꝓductione vel per aliquā transmutationē supueniente. Juxta aliā viā alig negant maiorē. si tale acgsitum sit relatio: ⁊ hoc qz ad relationē nō est motus. Sz illud nihil est. Tuz qz datur instātia de eo de quo vertit q̄ꝫ. Tuz qz illa maioz in se vera est. Naz quicqd hz entitatē quā añ nō habebat se hz aliter q̄ꝫ ꝑus. g̃ trāsmutatū est vel substātialiter vel accntaliter. Et iō ab alys negat minoz. ⁊ dī q̄ cū ꝓducit aliqua entitas. ꝓducunt ēt oia que illi entitati aduenire ꝑnt: lz ista nō habeāt esse actuale. sed tm̄ potētiale. Dicit 2°. q̄ cū eductio de potētia in actū. sit ꝓpoz tionata forme que educit. ⁊ forme absolute dicāt eē ad se. forme Xo relatiue dicāt eē ad aliud. nō possunt forme absolute educi de potētia in actū nisi ꝑmo transmutet id in quo sunt. Ad hoc Xo q̄ relones educant de poa in actum. sufficit q̄ transmutet principaliꝫ id ad qō dicunt: quo trāsmutato/sufficiēter transmutatū est subm relationis. ad ꝛ̄ q̄ ipsa sit in actu: ⁊ ideo per ꝓductionē noui albi sufficiēter transmutatū est albuz ꝑexistēs ad similitudinē. ¶ Ad 7m dī: q̄ Cōmē. ibi tangit opinionē ab eo posītā in. 12. ⁊ dicit visum fuisse eis qui dixerūt relationē esse ens rōnis. q̄ relo nō sit. anima nō existēte. Et q̄ loquat ꝫm opiniones aliozū: pz ex eius verbis. Sic enim dicit. Jsta. n. estimātur q̄ nisi aia eēt. nō essent. Jpse aūt sensit eaz eē ens reale: qō pz ex verbis que ibi ponit. Sic enim ait. Ens aūt qō est in re/⁊ qō differt ab ente in aia/est illud qō significat. aut qd. aut quale. aut quantū. aut aligd ꝓtinuuz cū alio: ⁊ hec sunt cetera p̄dicamēta. ¶ Ad cōfirmationē dī: q̄ relatio dī habere debilius esse. nō qz nulla res p̄dicamētalis/dicat aliquid debilius in sua rone/q̄ꝫ sit entitas relonis. sed qz oia alia genera accidentiū/ꝫm suas ꝓprias rationes ponunt aliquid in eo de quo dicunt. relatio autē non hz ex sua rōne q̄ aliquid ponat: vt patebit qōne sequenti.

¶ Utrū relo b ēat suā realitatē a fundamēto. Qō. XXVI.

Queritur 26. Utrū relatio habeat realitatē suaz a fundamento. Et videtur q̄ nō. ¶ Primo. Jd qō ꝙuenit relationi ex sua qdditate/nō ꝙuenit ei rone fundamēti. Sed eē realitatē ꝙuenit reloni reali a sua qdditate. Maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbatur. Ois relatio realis est seipsa realis. circūscripto omni qō nō est per se de ꝛceptu eius. g̃ est realis ex sua qdditate. ꝙntia pz. Añs ꝓbat. Naz si paternitas esset separata ab oi subiecto. adhuc eēt q̄daz entitas. ¶ 2°. Entitas relonis ꝙsistit in eē respectiuo. g̃ relatio est entitas ex rone respectus siue relonis. Consequētia pz: qz relatio ⁊ respect idē sunt. Añs ꝓbat: qz tota entitas ynius cuiuscq̄ consistit in esse id qō est. ¶ 3°. Relatio ex rone sui generis/vel habz q̄ sit subsistens. vel habet q̄ sit inherens. Sed nō habet q̄ sit subsistēs. qz dicit Cōmē. 7° metaphy. cō. 49. relatio nō pōt esse ens per se. ergo ex sua ꝓpria rone hz q̄ sit accidēs: ⁊ per ꝙns q̄ sit quedā entitas. Maioꝛ ꝓbat. Relatio hz ex sua rone. q̄ sit p̄dicamētū. g̃ hz ex sua rone q̄ sit vel suba vel accidēs: qz ens diuisum in decē genera est ens diuisuz imediate per substātiaz ⁊ accidēs. ¶ 4°. Nullus modus ꝓprius alicuius ꝑnti accidentiū tollit cōmunē modū accntis. ergo ꝓprius modus siue ꝓpria ratio relonis non tollit cōmunē rationē accidētis: ⁊ sic relatio ex sua rone dicit propriā accidētalitatē siue realitatē. ꝙsequētia pz. Añs ꝓbat. Nam ꝓpria ratio quātitatis ⁊ qualitatis non tollunt rationē accidentis. ergo ⁊c. Probat etiam rone. Propria rō cuiuslibet p̄dicamēti accidētiū includit cōem rōnem accidētis: qz omne iferius includit suum superius. ergo non tollit ea.

Respondeo q̄ relationē dicere aliqd ex sua rone pōt quadruplr intelligi. Uno modo accipiēdo aliquid. siue ens. vt distinguit contra nihil: put logtur Auicēna ꝑmo metaphysice. cap'o 5° vbi ait. q̄ ens ⁊ res ipziuntur in anima/ꝑma impzessione que nō agat ex alys notionibus. Secundo/accipiēdo ens vt distinguitur contra ens rationis. Tertio/accipiēdo ens pro ente reali. sed absolute ⁊ simpliciter circūscripta quacūq̄ habitudine ad subiectū. Quarto/accipiendo ens reale in habitudine ad subiectū vt sit sensus. An relo. puta paternitas/po-

Alioꝛum Rñio.

Q̄ fili° nihil faciat ad pꝛoductionē paternitatis.

Ad 2m

Ad tertiū

Ad q̄rtū

Ad 5m

Ad 6m iuxta viā q̄ opionem.

Rñ° dicēti relonē a fūdamēto distingui realiter.

Alia rñ°.

Ꝓma rō.

Scōa rō

Tertia rō.

Quarta ratio.

Distinctio

nat ex sua rõne aliquã entitatẽ realez in eo de quo dicit .s. in patre. ¶ Sciẽdũ z° q ꝓpria ratio relonis est ad aliud se habere. Oz ps ex ꝓbo in ꝑdicamentis q dicit: q ea sunt relatiua que dicunt ad aliud. nã iste terminus. Relo/sup cõceptũ entis addit ordinẽ ad aliõ. hec enz est descriptio relonis. relatio est ens ad aliud tãq̃ ad terminum. Scõm igit ea que ꝓmo notata sunt. rñdetur quatuor ꝓclusionib⁹.

Rõn^m 2^m

Prima cõclusio. ¶ Quarũ ꝓma hec est. Relatio ex sua ꝓpria rõne ponit aliquid: accipiẽdo aliquid vt distinguit ꝓtra nihil. Probatur. Dis relatio vel est realis. vel est rõnis. Sz siue sit realis. siue sit rõnis/est aliquid distinctũ cõtra nihil. vt dicit ꝓbs 4° metaphy. 7 Lõmẽ. có. 3. g̃ 2c. Minor ps. Maior probat: qz vel relo ꝓsequit res ex earuz nã: 7 sic est realis. vel vt sunt obiectiue in itellectu: 7 sic est rationis.

Secunda cõclusio. ¶ 2ª cõclusio. Relatio nõ bz ex sua ꝓpria rõne: q dicat ens reale.

Notãduz ¶ Ad cui⁹ euidẽtiã sciendũ est. q relatio ꝑdicamentalis ꝓuenit in aliqua rõne cõi cum alys generibus accidentiuz: 7 ꝑter hoc bz aliquã rationẽ sibi ꝓpriaz. Conueniunt enim oĩa hec genera in rõne accidẽtis. Et qz accñs ex sua rõne dicit aliquã entitatẽ in subiecto (nã esse in. est tñ ꝓprietas entis realis) ideo taz relatio q̃ qõlibet aliud accidẽs ex hac rõne cõi dicit ens reale. differũt aũt gña accñtium ex suis rõnibus ꝓprijs. Nã quãtitas ex sua rõne ꝓpria ponit diuisibilitatẽ: 7 qualitas ponit dispositionez in eo de quo dicit. Relatio aũt ex rõne sibi ꝓpria nõ ponit aliquid in eo de quo dr̃. qz nõ dicit esse in. sed solum dicit esse ad aliud. i. ad eundẽ. Et ꝓpter hoc ps q relatio ex sua ꝓpria rõne nihil ponit reale in eo de quo predicat. Nõ ꝓbo.

Ꝓria rõ. ¶ Ꝓrio. Relo realis nullũ reale ponit ꝓ id qõ cõuenit cuz relone rõnis. aliogn ẽt relatio rationis aliquid ponet. Sed cũ relone rõnis cõuenit in ꝓpria ratione relationis. i. in hoc quod est ad aliud se habere. ergo relo realis nõ bz ex sua rõne q ponat aliquã realitatẽ siue absolute. siue in eo de quo dr̃. ¶ 2°. Si ex sua rõne poneret realitatẽ. aut poneret realitatẽ per se existentẽ. aut inherentem.

Scõa rõ. Sz nõ ponit realitatẽ per se existentẽ: qz (vt probatũ est) relo nõ ꝓ se existit: aliogn eẽt ꝺba. Nec ponit realitatẽ inherẽtẽ vt ps ex eius diffone in q̃ nõ dr̃. q relo sit eẽ eius. sed esse ad aliud. ¶ 3°. Relatio est minime entitatis. ergo nõ bz ex sua rõne q aliquid ponat. Añs dicit Lõmen. 12. metaphy. cõ. 19. Consequẽtia probat. Tẽpus ex sua rõne formali nullã realitatez ponit. ergo nec relatio ex quo est minoris entitatis q̃ tẽpus. Añs ps. 4. physi. tex. cõ. 87. vbi dicit ꝓbs 7 Lõmẽtator. q tẽpus nõ bz esse completũ/nisi ꝓ opus rõnis.

Tertia cõclusio. ¶ 3ª ꝓclusio. Relatio nõ bz realitatẽ suã a termino. probat. Pole est terminũ esse realẽ. 7 relationẽ esse rõnis tñ. ergo relatio nõ bz realitatẽ ex termino. Ps consequẽtia. qz impole est aliquã cãm totalẽ ponere alicuius realitatis. gn illa realitas ponatur. Añs ps vt de relone scibilis ad sciam. nam relo scibilis est ratiõis tñ. 7 tñ scientia que est eius termin⁹/est ens reale. ¶ 2°. Nulla res bz realitatẽ ꝓcise ab eo qõ est extrinsecũ ei. Sed terminus est extrinsecũ relõni. ergo 2c. ¶ 4ª ꝓclusio. Relo bz realitatẽ a fundamẽto. Intelligo sic istã ꝓclusionẽ: nõ q realitas fundamenti sit causa realitatis relationis. qz vt probabit/relo 7 fundamẽtũ sunt eadẽ res. idez aũt nõ est cã suiipsi⁹. sed ideo relatio dicit habere realitatẽ a fundamẽto. qz id super qõ fundat ratio relonis reale est. cuiusmodi est similitudo 7 paternitas. Naz albedo fundãs relationẽ similitudinis eo mõ. quo res dicunt fundamẽta rõnum siue cõceptuũ/est res realis. Ille ℞o rõnes quarũ cõceptibus nõ cozrñdet fundamẽtũ in re. q sit ens reale. dicunt relones rõnis. sicut relo dextri 7 sinistri in columna: 7 multa bz.

Quarta cõclusio.

Probatio ꝓclonis. ¶ Probat aũt ista ꝓclusio. Relatio realis nõ bz realitatẽ ex sua ꝓpria rõne. vt ps per scõam ꝓclusionem. Nec bz realitatẽ ex termino. vt ps per tertiã ꝓclusionẽ. ergo a sufficienti diuisione bz realitatẽ ex fundamẽto. ¶ 2°. Ab eo ꝑcise bz relatio realitatẽ. quo solo posito relatio est realis. 7 quo remoto nõ est realis. Sed fundamẽtũ est bz. ergo relatio bz ꝑcise realitatez a fundamẽto. Maior ps ex ratiõe cause ꝑcise. Minor probat. Naz ad relationẽ nõ requiritur nisi fundamẽtũ 7 terminus. Sed si fundamẽtũ sit reale. etiaz si terminus sit rationis. adhuc relatio est realis: vt patet in relatione sciẽtie 7 scibilis. Si ℞o terminus sit realis 7 fundamentum non sit reale: relatio non erit realis. vt patet ex tertia conclusione. ergo 2c.

Ad argumenta rñdetur. ¶ Ad primuz negat minor. 7 sili/r ad probationẽ negatur minor. Cum enim dico relationẽ realem/dico duo. s. realitatẽ 7 relationẽ. Relatio igit realis/habet quidem ex rõne relonis q sit relo: q aũt sit realis/nõ bz ex sua ratione. sed ex fundamento. ¶ Ad 2^m negat añs. Ad probationẽ negat assumptũ. aliter enim est de entitate relationis. 7 aliter de entitate aliorũ accidentiũ. Relatio enim (vt ꝓbatum est) nõ dicit ex rõne sua quid. sed ad aliquid: nec bz q sit realis ex sua rõne. sed ex fundamẽto. Et ideo eius entitas nõ ꝓsistit in esse id qõ est per suaz rationẽ formalẽ. sed in esse id qõ est per fundamentuz. ¶ Ad 3^m negat maior: qz esse subsistẽs 7 esse inherens est esse reale. Relatio aũt vt diximus nullã ponit realitatẽ ex sua ratiõe. ¶ Ad 4^m dicit q relatio dupl'r põt ꝓsiderari. Uno modo vt est relatio. Alio modo vt est realis: vt est relo abstrahit a mõ accidẽtis. nec ipm includit. nec excludit. Ut aũt est realis icludit rõnem accñtis/non ex ea parte qua est relo. sed ex ea parte qua dicit realitatẽ fundamẽti. qõ est accidẽs.

Ad ꝑmũ

Ad scõm

Ad tertiũ

Ad q̃rtũ

¶ Utrũ relo bñs fundam reale sit realis. Qõ. XXVII.

Queritur 2z°. An ois relo habẽs fundamẽtũ reale/sit realis. puta relatio entis ad nõ ens: 7 ecõtra. Et videtur q sic.

Ꝓria rõ. ¶ Ꝓrio. Quelibet cã referr realr ad effectuz. Sed aliq̃ cã est nõ ens. s. finis. g̃ nõ ens refert realiter ad ens. Maior patet. Minor ꝓbata fuit supza.

Scõa rõ. ¶ 2°. Imago refert realr ad imaginatũ. Sed imaginatũ põt esse nõ exñs. ergo. Maior ps. qz imago est realr imago. etiã si a nullo itellectu apprehendat. Minor ẽt patet. Naz põt fieri imago Herculis/imago Cesaris.

Tertia rõ ¶ 3°. Relatio bz totaz realitatẽ a fundamẽto. ergo oi alio circũscripto adhuc bz realitatẽ: 7 sic põt eius terminus eẽ aliquid nõ existẽs. Consequẽtia ps: 7 añs probatuz est ꝑcedẽti qõne.

Quarta ratio. ¶ 4°. Productiuũ dr̃ relatiue realr ad ꝓducibile. Sz ꝓducibile nõ est exñs. qz quãdiu est ꝓducibile nondum existit. Maior est ꝑhi. 5. metaphy. tex. c. 20. Minor ps ex se.

Quita rõ. ¶ 5°. Memoria dr̃ relone reali ad non exñs. ergo aliq̃ relo realis terminat ad nõ exñs. Consequẽtia ps. Añs ꝓbatur. Oz enim memoria dicat relatiue satis ꝓstat. qz non est nisi memorati memoria. Oz ℞o sit respectu nõ exñtis ꝓbatur. Naz memoria est ꝑteritoz: ꝑterita aũt non existunt.

Respondeo q relo bz realitatem a fundamento. vt probatũ fuit: nõ q fundamentum det effectiue suam realitatẽ relationi. Sed qz realitas fundamẽti 7 realitas relationis sunt eadẽ realitas. Et ideo ois relatio habẽs fundamẽtũ in re est realis aliogn eadẽ entitas eẽt realis 7 non realis. qõ esset ponere simul contradictoria. nec vltra ꝓbandus est istud. quia magis patebit sequẽti qõne.

Termin⁹ relonis 2^r dictus. ¶ Premitto 2°. q terminus relationis potest accipi dupl'r. primo/pro relatione comparata relationi. eo modo quo filiatio diceret terminus paternitatis. Alio modo pro eo qõ refert siue ꝑ cõcretor: 7 sic filius dr̃ terminus paternitatis: 7 ꝓm hoc pono duas cõclusiones. Quarũ prima hec est.

Ꝓria cõclusio. ¶ Relatio realis nõ potest terminari ad non

ens tãq̃

ens tāq̄ ad concretū.probaī. ¶ Primo. Relatio non est maioris entitatis q̄ termin⁹ eius.g̃ si relo est realis termi/nus nō pōt esse nō ens.nec ens rōnis.Consequētia p3:qr qōlz istorū aut miozis entitatis est.aut nullius.Añs ꝓbaī. Relo dependet a termio.r q̄stū ad itelligi r quātū ad existe re.vt dr in p̄dicamentis.g̃ non est maioris entitatis q̄ ter/minus. ¶ 2°. Si relo entis ad nō ens cēt realis.segtur q̄ in itellectu r volūtate eēnt infinite realitates.Sed hoc est falsuz.vt p3.g̃.Consequētia probaī.Intells est ꝓductiuus infinitarū itellectionū.g̃ si ad quālibet referī relone reali. sequīt q̄ bz infinitas realitates. ¶ 3°. Nullū nō ens est cā a qua dependeat ens reale.Bz relo depēdet a termino.g̃ nullū nō ens pōt terminare relonē. ¶ 4°. Dec p̄ntia for/malr tenet.hec relo est realis.g̃ fundam̃ r termin⁹ ei⁹ sunt. Sed nō ens nō est.ergo nō pōt esse fundam̃ aut terminus relonis.Minor p3.Maior probaī:qr ad relonē regritur fundam̃ r terminus.Qō p3.qr qōcūq̄ eorū auferaī relo eē nō pōt. ¶ 5°. Terminus realis nō est min⁹ ꝑ se de idētita te relonis realis:q̄ termin⁹ rōnis sit ꝑ se de idētitate relo/nis rōnis.Sed iplicat.relonem rōnis esse quin saltē bēat terminū rōnis.g̃ relo realis nō pōt eē sine termino reali. ¶ 6°. Doc idē p3 ex diffone relonis realis:in qua dr/q̄ ra tio relonis est ad aliud se habere:nō ens aūt nō ꝓprie dr aliud ab ente:ergo nō ens nō pōt terminare relonē realē.

Scōa ꝓ°. Et si relo bēat toraz realitatem suā a fun/damento/ tñco exigit terminum realē/vt rō nē relonis real bēat. Notāduz

¶ z^a ꝓ. Relatio opposita reloni reali pōt esse relo rōnis. Ista ꝓ p3 in oībus relatiuis tertij modi. Naz scia refertur realr ad scibile:r sensus ad sensibile:que referunt solū fm rōnem ad sciam r ad sensuz.vt magis infra declarabitur. ¶ Ex bis p3.q̄ bz tota entitas relonis sit a fundamēto.co/exigīt tñ termin⁹/nō tāq̄ dans hꝫ realitatē.bz tāq̄ id sine quo bec realitas nō bz rōnem relonis.Et qr de relonibus rōnis mentio facta est. ¶ Sciendū est q̄ hꝫ relones qua/tuor modis variant.Alique eniz sunt excogitate ꝑ intelle/ctū r attribute reb⁹ vt sunt obtiue in itellectu:cuiusmodi est relo gñis/r spēi/p̄dicati/r oium hꝫ intentionū quas ge nerat logicus.Excogitauit eniz intells has relones/cōpa/rando id qō est in itellectu ad res que sunt extra vel cō pa/rando cōceptus adinuicē.Primo mō excogitauit relones spēi ad indiuidua.r generis ad sua inferiora.Natura eniz specifica non est vniformis fm esse qō bz ad extra in suis suppositis:imo in eis diuersificata est:sed bec nā.vt est in intellectu abstracta ab oībus p̄ncipys indiuiduantib⁹ vna est.r vniformiter cōparaī ad oia idiuidua.Dec aūt cōpa/ratio nō est in re.qr nā in re nō est vna.sed intells bāc cō/parationē excogitauit.Silr intells cōparat cōceptū hois r cōceptū aialis.r videt vnū esse cōmuniorē altero.r per ꝓns nāe que eis corrūdet.r ideo dicit vnā eē genus r aliā spēm. ¶ Alie 2o sunt relones rōnis:que quidez ab itelle/ctu excogitate nō sunt.sed ꝓsequunt actū rōnis:qui ordi/nate itelligit ea que in se ordinē nō habēt.r ideo itells nō attribuit has relones ei qō est in itellectu.sicut p̄mas que dicte sunt.sed attribuit que sunt in re.Toties aūt variant be relones.quoties variaī ea que ordinate intelligunt/r nō habēt ordinē i se.Qō fit triplr.Naz ad hoc q̄ aliq̄ ba/beant ordinē in natura sua.opz p̄mo q̄ vtrūq̄ sit quedam nā.opz 2°.q̄ vtrūq̄ sit distinctū:qr nihil ordinat ad seip̄z. Opz 3° q̄ vnū sit ordinabile ad aliud.r econtra.Propter defectū p̄mi/inter ens r nō ens nō est ordo ex natura rei: qr nō ens nullā nām dicit.Et ideo relatio entis ad nō ens est rōnis tñ:r hꝫ est relatio p̄sentis ad futurū vel ad p̄te/ritum:fm q̄ itellectus itelligit vnū esse p̄ius altero.Pro/pter defectū scōi relatio eiusdē ad seip̄m est rationis tñ.q̄ ꝓsequitur actuz itelligēdi:qr intells accipit vnū ac si eēnt duo:qr idē bis apprehēdit.Propter defectū terty relatio relonis ad suuz subm/est rationis tñ:qr cū relatio sit eēn/tialiter quidā ordo.ipa nō est ordinabilis per aliā relonē. Primos duos modos barū relationū ratiōis trādidit.S. Tho.Duo 2o vltimi ab Auicēna positi sunt.3.metaphy.

Rñsio ad qōnem.

¶ Ad questionez 2o formalr rñdendo.dicitur q̄ relatio entis ad nō ens nō habet fundamentū reale:r ideo nō est realis.Et bz in re sit aliquid reale.non tamē est fundamen tum relationis ad non ens.

Ad ꝓmā rationem

Ad argumenta rñdetur. ¶ Ad ꝓmū multi ne/gant maiorē.si causa nō sit exi/stēs/cuiusmodi est finis:r ꝓpter dicunt q̄ nō est de ratiōe cause.vt causa est.q̄ sit relatiuus extra aiam.Sustinendo aūt q̄ illa maior sit vera vlr.rñdendum est q̄ finis.vt est nō ens/nō referī realiter.sed vt bz eē apprehensum referi pōt/eo modo qui declaratus fuit supra cū loqueremur de causa finali. ¶ Ad z^m negaī maiorē.r dr q̄ hoc nomen imago significat rez absolutā/mediāte quodā conceptu re latiuo r cōparatiuo vnius ad alterum.Ex quo p3.q̄ imago duplr accipi pōt.Uno mō pro termino absoluto:r sic dico q̄ imago est imago realr/rei nō existētis.Alio mō pōt ac/cipi quo ad conceptū relatiuū quo mediāte significat illō absolutū:r sic dico q̄ iste respectus nō cōuenit rei absolu/te in se.sed solū vt est obiectiue in itellectu apprehēdente illud absolutū in ordine ad aliud:r sic p3 q̄ maior est fal/sa accipiēdo imaginē cōpositiue.i.vt dicit simul absolutū cū respectu:bz sit vera put dicit soluz absolutū in quo sensu negaī minor:qr imago vt sic/nō est relatiuū.

Ad 2m

¶ Ad 3^m dici tur:q̄ remoto termino pōt remanere entitas que est relo: sed hꝫ entitas.tunc non erit relatio.r per ꝓns nec erit rela/tio realis:nec relo rationis. ¶ Ad 4^m respondetur precise sicut ad z^m:r additur q̄ non omnis relatio significata per nomē qō cōuenit rei.etiam nullo itellectu considerāte est realis.Nā nullo intellectu cogitāte/colūna est dextra boi: r tñ respectus significatus per hoc nomē dextrū,est respe/ctus rōnis.Unde ad argumentū negatur maior.Ad pba tionē dicitur:q̄ Phs intelligit de relone ꝓducentis r pduc ti.Qō p3 exprese:quia Cōmē.5.metaphy.cō.2o.loco ca/lefactiui r calefactibilis.ponit calefaciens r calefactum.

Ad 3m

¶ Ad 5^m respondetur precise.sicut ad z^m.

Ad q̄tū

¶ Utrū relo distinguaī a fundamēto. Qō.XXVIII.

Queritur z8. An relatio distinguaī realiter a fundāmēto.Et videtur q̄ sic. ¶ Primo.Omnis relatio realis est aliq̄ res:r nulla relatio est eadē realr cū fundamen to.g̃ quelibet est a fundamēto distincta.Cōse/quētia p3:qr q̄ relatio non sit res distincta/vel ideo est.qr relo nō est res.vel qr si est res.nō tñ est distincta.Maior p3.ex p̄ma qōne.Minor probaī.Aliqua relo nō est eadē suo fundamēto.g̃ nulla est eadē suo fundamēto.Consequē tia p3.qr nō est maior rō de vna q̄ de alia.Añs probaī.Et accipio gra exēpli paternitatē Soz.r arguitur sic.Dec pa/ternitas non pōt actu esse bac paternitate actu nō existen te.Bz soz.r po⁹ gñatiua soz.pt actu eē bac p̄nitate ñ exī/te.ergo Soz.r potētia gñatiua eius nō est bec paternitas. Maior p3.per primū p̄ncipiuz.Minor ēt p3:posito casu q̄ ois filius Sortis moriaī. ¶ 2° impole est eandē rē si/mul intēdi r remitti.Sed intenso fundamēto pōt remitti relatio.puta si.a.r.b.sint alba.r intēdatur albedo.a.nō itē/sa nec remissa albedine.b.tunc intēditur albedo.a.r remit titur similitudo:ergo relatio non est idē q̄ fundamentuz. ¶ 3°. Si relatio nō ē res distincta a fundamento sequīt q̄ opposita:puta silitudo r dissilitudo sint eadē res.p̄ntia p3. Naz p eandē albedinē.a.album est simile.b.albo:r est dis/simile.c.nigro. ¶ 4°. Sequīt q̄ in q̄cūq̄ cēt pfectius fun damentū.cēt etiā pfectior relatio.Sed hoc est falsuz:quia nō omne qō est albius est similius. ¶ 5°. Plus distinguun

Scōa rō

Tertia rō.

Quarta ratio.

Quinta rō

tur absolutum ⁊ relatio/ꝫ duo absoluta. Sed quantitas ⁊ qualitas que sunt duo absoluta distinguunt realr: ergo ēt
Sexta rō relo ⁊ fundamētū. ¶ 6°. Alique relones fundate in rebus diuersarū spērū ⁊ generū minus differūt aliquib⁹ fundatis sup rebus eiusdē spēi spālissime. ergo iste relones sunt res distincte a fundamētis. ꝓz ꝟntia: qr res differētes spē ⁊ genere magis differūt ꝫ ille que sunt eiusdē spēi. Añs proba tur. Nā similitudo fundata sup qualitate: ⁊ equalitas fundata sup quātitate magis ꝟueniūt/ꝫ silitudo ⁊ relatio potētie actiue/que possiunt fundari sup eundē calorez nūero respectu eiusdē. Nā due prime ptinent ad ꝑmū modū relatiuorū: duarū x̄o aliarū. Una ptinet ad ꝑmū modū: ⁊ al
Septima ratio. tera ad zm. ¶ 7°. Nulla res est fundamētū suuipsi⁹ aut alicuius qō est sibi idē. Sz absolutū est fundamētū relonis. ergo relo non est entitas absoluta. ¶ 8°. Segtur qꝫ nulla
Octana ratio. sit causalitas scōarū. Sz hoc est falsum. ergo ꝛc. Lonsequētia probat. Nā quicqd causat a diuersis causis secūdis/ꝑ exigit in eis debitā ꝓportionē ⁊ approximationē ad id qō causat ab eis. Sed ista ꝓportio ⁊ approximatio nihil est aliud nisi fundamentū. illa ita sunt realr causatiua illi⁹ effe
Nona rō ctus. quādo nō sunt approximata. sicut qñ sunt. ¶ 9°. Sequitur qꝫ cōponētia aliqō totū. ita cōponunt qñ sunt separata: sīc qñ sunt cōiuncta. ꝓz ꝟntia: qr ois entitas que fuit
Decima ratio. in eis dum eēnt ꝟiuncta est in eis duz sunt separata. ¶ 10°. Id nō est idē realr cuz relatione. qō sine relatiōe pōt esse. Sed fundamentū pōt esse sine relone: ergo fundamētum nō est idē relationi. Maior ꝑz ex se ⁊ minor: qr si vnicus
Rñsio aliq̄rū. sit albū in natura/erit albedo sine silitudine. ¶ Respondebit forte ad oia hec argumēta vel saltē ad multa eoz qꝫ fundam nō pōt esse nisi relo sit: lz possit esse dato qꝫ nō sit relo. puta si. a. ⁊. b. sint similia in albedine ⁊ corrūpatur albedo. b. nō corrupta albedie. a. albedo ⁊ silitudo. a. manet:
Impug° sed tunc nō est similitudo. ¶ Contra hāc rñsionē arguit. Primo. Qr tali modo arguēdi qꝫ positus est in hac decima rōne vtit ꝓbs ꝑmo phȳsicoz. ad probādū qꝫ mā distinguit realr a forma: qr. ſ. mā pōt esse forma nō existēte. Et simili mō arguit 4° phȳsi. ad ꝓbandū qꝫ locus distinguit a locato. Et silr Lōmē. ꝑmo phȳsi. cō. vlti. ad ꝓbandū qꝫ po⁹māe non est eius cēntia: quia manente mā po⁹ desinit esse. ¶ z°. Quia si valet illa rñsio. pari ratione. posset dici qꝫ homo nō est res distincta a lapide: qr si diceē qꝫ homo pōt esse lapide nō existēte/respondebit qꝫ lapis est. sed nō est lapis. ¶ 3°. Aut similitudo que ꝟceditur esse est silitudo. vel nō est silitudo: ꝑz hoc a sufficiēti diuisione. Si detur zm. ergo ꝓpositio in qua idē ꝑdicatur de seipso non est vera. ¶ 4°. Lorrupto filio per te paternitas est. ꝯ habitudo patris ad filiū est. ergo filius est. qō est contradictoriū primi antecedentis. ꝓz ꝟntia ꝑma. qr paternitas non est aliud ꝫ habitudo patris ad filiū. z⁹ ꝟntia probat. quia bene sequit. Filius nō est. ergo realis habitudo patris ad
Undecima rō. filium non est: ⁊ per consequēs oppositus ꝟsequētis infert oppositū antecedētis. ¶ Undecimo. Omnis cā distinguit ab effectu. Sz fundamētum est causa relonis. vt dicit. S. Tho. de potētia qōne. 7. art. 10.

Respondeo qꝫ circa hanc qōnē nullibi exꝑsse beē qd senserit ꝓbs vel Lōmētator aut. S. Tho. ⁊ alij peripatetici. ⁊ ideo iuniores varia senserunt. Quidā enim ꝑp rōnes ꝑdictas dixerunt relationē eē
Diuise opiniōes etiā thomistaꝝ Lōclusio. rē distinctā a fundam⁹. puta equalitatē a ꝫtitate. ¶ Quidā dicunt oppositū: ⁊ tenēt qꝫ relatio ⁊ fundamētū sunt eadē res. lz distinguunt tñ rōne ⁊ cōceptibilr: qr in cōceptu relationis cadit terminus qui nō cadit in cōceptu fundamēti. Et hec opio mihi magis placet. lz ēt alia sustineri possit. ¶ Probat autē hec z⁹ opinio. Primo ab Ochā: ⁊ postea

Rōnes ad ꝓbādū qꝫ relo ñ distinguit a fūdamēto.

ēt a Gregorio. ⁊ a multis alijs qꝫ easdē rōnes sumpserūt: qꝝruz ꝓma hec est. Distātia est relo. Sz distātia nō distinguit a fundamēto. ergo. Minor probat. Si distātia est talis entitas. aut acquirit in instāti. aut in tpe. Sz vtrūqꝫ est falsuz. ꝯ ꝛc. ꝟntia ꝑz. Minor probat. Et ꝑmo qꝫ nō in tpe qr sequit qꝫ postꝫ aliqd ꝓdidit partē cōtiguitatis. adhuc eēt ꝟtiguū. vel haberet ꝟtiguitatē: ⁊ nō eēt ꝟtiguū: que duo exꝑsse sunt falsa. Probat ꝟntia. Sint. a. ⁊. b. duo corpora ꝟtigua. ⁊ remoueat. b. ab. a. Si. b. acgrit distantiā in tpe. ꝯ in illo tpe hz ꝟtiguitatē vel ptē ꝟtiguitatis. ⁊ ꝑ ꝟns postꝫ recessit ab. a. adhuc est ꝟtiguū. Qr x̄o nō acgratur in instāti: probat qr vel acgreret in istāti in quo. b. incipit remoueri ab. a. aut in instāti immediato. aut in instāti mediato. Non ꝑmū: qr mobile duz icipit moueri/adhuc est in loco vbi ꝑus erat. Non zm. qr nullū instās est imediatū in toto illo tpe eēt distās sine distātia. ¶ Rñdetur forte qꝫ distā-
Rñsio aliquorū. tia acgritur in instāti mediato: lz nō est dare ꝑmū instans in quo acgrat. sed quocūqꝫ instāti assignato in aliquo ꝑozi acgsita est: sicut ēt mobile dum mouet est ꝟtinue in alio ⁊ alio loco sibi equali. ⁊ tñ nō est dare ꝑmuz vbi acgsitum: nec ꝑmū mutatū esse. Ita ꝑcise est de distātia: qr ꝟtinue est alia ⁊ alia: lz nō est dare ꝑmā. ¶ Sz ꝟtra arguit qꝫ hec re-
Impugatur. spōsio repugnat ꝓncipys. S. Tho. ꝑ. Aut hec distātia ꝑdatur in ꝫtitate mobilis: aut fundat in loco eiusdē mobilis/aut fundat in vbi. qō ꝟtinue dr eē aliud ⁊ aliō. Pz hec ꝓpō: qr nō apparet aliud fundamētū distātie situalis de qua logmur. Sz ꝑmū nō pōt dici: qr nulla relo pōt plurificari nō plurificato fundamēto: vt sepe dic. S. Tho. Sz ꝫtitas mobilis nō plurificat: vt ꝑz. ꝯ si fundat in quātitate/nō est ꝟtinue alia ⁊ alia. Qr nō possit dici zm. probatur. Relo ⁊ fundamētū nō sunt in distinctis subtis. Sz locus nō est in mobili. ꝯ distātia qua mobile distat non fundat in loco eius. Nō zm qr vbi posterius relone ꝑdicamētali: ⁊ forte potⁿ in ea fundat ꝫ ecōtra. Et ꝑterea distantia qua mobile distat fundat in eo ꝑ qō distat. Sz distat ꝑ suā ꝫtitatē. ꝯ nō pōt fundari. nisi in quātitate. ¶ ꝑ. Ubi in quo est mobile. b. distat ab vbi in quo est. a. ꝯ si aliqua distātia fundat in vbi. b. ipa est alia ab illa ꝑ quā formalr. b. distat ab. a. Qō ꝑz: qr. b. ⁊. vbi. b. nō sunt eadē res: ⁊ ꝑ ꝑns nō biūt eandē numero distātiā. ¶ Preterea arguit ꝟtra rñsionē. Nulla forma extensa acgritur in istāti. Sz distātia qua. b. distat est forma extēsa. ꝯ. Maior ꝑz. ⁊ minor: qr si distātia nō eēt extensa per totū. b. segtur qꝫ ille ptes. b. in qbus distātia non eēt non distarēt ab. a. vel si distarēt vtiqz distarent sine distantia. ¶ Secundo principalr arguitur pro
Scōa rō. cōclusiōe soz. eē patrē nō est aliud ꝫ soz. habere filiū: fili⁹ nō est aliqua entitas in soz. ergo ad hoc qꝫ soz. sit pater nō requirit qꝫ in eo sit aliqua entitas supaddita. Minor ꝑz. Maior probat. Et qr solet dici qꝫ ipossibile est soz. esse patrē nisi sit in soz. hȝ entitas: que entitas a soz. separari non pōt quādiu filiatio ē. Argr sic formalr. Oē accidēs ꝑ accidēs pōt separari a subto absqꝫ eo qꝫ subm corrumpat. Sz paternitas qua dicis eē in soz. ⁊ filiatio qua dicis eē i Platone sunt accidētia ꝑ accidēs. ꝯ vtrūqꝫ a suo subto separari pōt remanēte suba subiecti. Maior nō pōt nisi ꝓterviter negari: ⁊ ꝑz ꝑ diffinitionē accidētis ꝑ accidēs. Minor ēt ꝑz: qr aliqñ soz. non habuit ꝑ te hanc entitatē. Et si Plato rediret ipsa separaret a soz. Lōsequentia ēt formalis est. ¶ Dicet forte qꝫ posito isto casu soz. nō eēt formalr pater. ¶ Sz ꝟtra. Soz. hz filiū a se genitū. ꝯ soz. est pater. Lonsequētia ꝑz apud oēm intelligētem. Tunc vltra. Est pater. ꝯ est formalr pr̄. Pz ꝟntia: qr nullus pōt denominari pater nisi a pr̄nitate i eo exīte: cū pr̄nitas nō denoiet extrisece. ¶ 3°. Dupleitas est relatio. Sz ipsa non distinguit a fun-
Tertia rō damēto, ergo. Maior est ꝓbi. 5. meta. tex. cō. 20. Minor ꝓbatur

batur.Sit.a.corpus bicubitū:r.b.corpus cubitū cōstat q; a.est duplus ad.b.Si dupleitas est distincta a qu ātitate.a. aut ipa est in qualibet parte.a.aut est tota in toto.r pars in pte:r alia pars in alia pte ipsius.a.Nō primū:qz sequit q; quelibet pars.a.cēt dupla ad.b.q; exprelle est falsuz.vt pz de parte digitali ipsius.a.Nō z^m:qz vel ptes huius duplei tatis sunt eiusdē rōnis cū toto.vel nō.Si sic.adhuc sequit q; quelibet pars sit dupla ad.b.qz quelibet ps hz dupleita tē.Si dicat q; nō.Lōtra.Id qō hz extēsionē r diuisibilita tē nō ex se,sed a ꝓtinuo/ nō est alio mō diuisibile.nisi sicut cōtinuū.vt pz de albedine:r de alys hꝫ formis.r pz rōne: qz quātitas nulli dat diuisibilitatē r extensionē nisi talem qualē ipsa hz.Sz hec dupleitas nō est extensa r diuisibi lis nisi rōne quātitatis in quā fundat (cuz extensio ꝑmo r p se ꝓueniat q̄tati)ergo si est diuisibilis/nō pōt alr diui di nisi in ptes eiusdē rōnis.Et ꝑterea.Nulla res cōstituit ex partib⁹ diuersarū rōnuz nisi vna sit in po^a ad aliā.Nō apparet aūt que pars sit in potētia ad aliā.cū nō sit maior ratio de vna q̄ de alia.Maior ꝓbat:qz ex duob⁹ enti bus in actu nō fit vnū per se z^o de aīa.r 8° metaphysi.tex. cō.8.dupleitas autez est vnū per se.¶ 4°.Silr arguitur de dupleitate ēternar y ad binariū.Aut hec dupleitas est entitas simplex:r ꝑ ꝓns erit in quolibet illoruz quatuor:r sic vnus lapis erit duplus ad duos lapides.Et ꝑterea idē accidēs numero r simplex cēt in diuersis subiectis maxi me distantib⁹.vel illa dupleitas nō est simplex.sed habet ptes:r tunc vel hz partes eiusdē rōnis.i.quarū quelibet sit dupleitas:r sic sequitur id quod ꝓius:vel habet partes al terius rōnis.ab ipsa dupleitate.Et tūc vel omnes ille par tes simul sunt in quolibet illoruꝫ quatuor lapidum:r sic sequit idem qō ꝓus.vel vna ps erit in vno r alia i alio:r sic dupleitas quatuor lapidū est cōpositа ex partib⁹.q̄ruz vna est in vno lapide.r alia in alio.¶ Sz ꝓtra.Ex pluri bus numero distinctis nō fit p se vnū nisi in aliqua forma ꝓueniāt:sicut pz q; plures vnitates nō faciūt numerū nisi cōueniant in forma numeri.Querit ergo que sit for^a ista rū quatuor partiū dupleitatis.Aut eniz est absoluta aut re latiua.Non absoluta.vt pz.Nō relatiua:qz relonis nō est relatio.¶ ꝑ.Illa pars dupleitatis/quā ponis esse in hoc lapide.puta in.a.est entitas relatiua.ergo hz aliquē termi nū.nō apparet aūt quid sit termin⁹ eius.¶ ꝑ.Nullū acci dēs ꝓter numerū pōt esse in distinctis subiectis.aut ꝑm se totū.aut ꝑm partes suas.Sz hec dupleitas nō est numer⁹ q; per te distinguit a fundamēto [illegible]oz pz.Maior ꝓba tur:qz hoc cōcedit de numero su[illegible]er:qz si ꝓcedatur in relonibus/eodē mō posset quis dicere q; eadez albedo cōponitur ex multis partib⁹.quarū vna est in sorte:r alte ra in Platone:qō est absurdū.Multe rōnes ad hanc con clusionē fieri solent.quarū multe potius irrisiones sunt q̄ rationes:r magis offendunt ꝑclara ingenia q̄ illuminent.

Ad ꝑmū **Unde ad** argumenta respondet.¶ Ad ꝑmū negat minoꝛ:qz quādiu est potentia generatiua tādiu est illa entitas que est paternitas:hz nō dicat pater- Nota. nitas nisi duz fili⁹ est.¶ Nec eniz entitas pōt ꝓcipi vt est ꝓncipiū gīandi:r vt sic nominat hoc nomine hec potētia gīatiua.qz sic nominamus vt cōcipimus.pōt ēt cōcipi cō ceptu collatiuo r cōparatiuo ad filiū:r sic nominat ꝑ ter minos:duz igit filius nō est.hec entitas est quidē.sed non Ad ſcōm est paternitas.¶ Ad z^m negat minoꝛ:qz duz intēdit albe do intēdit illa res que est similitudo:sed qz hec res deno minat subm albuz dum cōcipit absolute:r denoiat subm simile duz ꝓcipit ad aliud:ideo subm ꝑ eā pōt denomina Ad tertiū ri magis albū r minus simile.¶ Ad 3^m negat ꝓntia:qz si militudo r dissimilitudo nō opponunt ꝓtrarie.cū nō sint absoluta:nec cōtradictorie:nec priuatiue.vt pz.nec relati ue:qz corruptiuū similitudinis est similitudo:sed bene se quit q; cadē res que est albedo pōt cōcipi ꝓceptib⁹ dispa ratis:qz pōt cōcipi in ordine ad Pla.albū:r ad Ciceronez nigrū.¶ Ad 4^m negat ꝓntia.Et dicit sicut responsuz est Ad q̄rtū ad zm.¶ Ad 5^m dicit.Qz duplr possunt aliqua distingui. Ad quītū Distinctio Uno mō entitatiue:r sic negat maioꝛ.Alio modo forma liter:r sic cōceditur:qz duo absoluta cōueniūt in cōceptu absoluto.Absolutū ℞o r relatiuū nō sunt vnifozmes cōce ptus.r ideo nō sequit nisi q; sit maior distinctio formalis inter relationē r fundamētū/q̄s inter duo absoluta.¶ Ad Ad 6^m 6^m negatur añs loquēdo de distinctiōe entitatiua.Qz simi litudo r equalitas sunt distincte res:conueniūt tñ in vno modo cōi referibilitatis:in quo nō cōuenit relatio simili tudinis fundata in calore:r relo ꝓductiui fundata in co dē.¶ Ad 7^m negat añs.Nō eniz albedo dicit fundamen Ad 7^m tū relonis quasi sit vna res alteri rei subiecta.sed qz cōce ptus quē imediate significat iste termin⁹ albedo/est ꝓioꝛ r fundamē talis respectu eius quē significat hoc nomē si militudo.¶ Ad 8^m negat ꝓntia.Et ad ꝓbationez dicit q; Ad 8^m a.ignis semp hz illā entitatē que est approximatio ad.b.li gnū:qz talis entitas nō est aliud q̄ q̄titas.a.sed q; dicatur approximare r approximatū nō é.ñ qz nouā entitatē acq rat:sed qz iter.a.r.b.nō mediat aliqō corpus.qō ꝓius me diabat.¶ Ad 9^m negatur ꝓntia.Qz mā r forma nō cōpo Ad 9^m nunt suppositū per entitatē eis additā:nec qz sint ꝓiuncta alia entitate ab ipsis:sed qz cōiuncta sunt:qō non cōtingit dum sunt separata.¶ Ad 10^m rñdetur sicut ad ꝑmū.Et di Ad 10^m citur q; rñsio ēt ibi posita vera est.¶ Ad primā r z^am im probationē dicit q; nō est simile hic r ibi.Cuius rō est:qz mā r forma dicūt cōceptū absolutū qui nō icludit aliquē term inū.Cōceptus ℞o relatiuus includit terminū.r ideo bene sequit hō est.r lapis nō est.igit hō nō est lapis:qz r homo r lapis stāt formalr ꝓ cōceptu absoluto.Duz aūt dicit.albedo est:r similitudo nō est:ly similitudo.nō stat ꝑ entitate que est silitudo absolute:sed ꝓ tali entitate.vt est sub cōceptu relatiuo.Nō pōt aūt vere esse sub tali con ceptu nisi aliqō aliō albū sit.¶ Ad 3^am dī:q; admittendo q; paternitas sit dum fili⁹ nō est.ista ꝑpō nō cōcedit.hec paternitas:qz in subto stat materialr:r i ꝑdicato formalr: sed eius oppositа est vera qua dicit:hec paternitas nō est paternitas(demonstrata potentia generatiua Sortis)est paternitas.Nec idē negat de seipso:sed cōcept⁹ formalis negatur de re cui attribui posset.r de facto nō attribuetur. Et sensus est q; hec entitas non habet rōnē paternitatis. ¶ Ad 4^m negat ꝓma ꝓntia:qz hec paternitas dum filius non est habitudo.nec relatio.¶ Ad vltimū negat minoꝛ: Ad vlt^m. nec.S.Tho.dicit ꝑprie q; fundamentū sit causa relonis. Et si alicubi hoc inueniatur:exponendum est in eo sensu qui positus fuit in responsione ad septimum.

¶ Utr iter relatiua realr distincta sit relo realis.Qō.XXIX.

Queritur z9.An inter oia relatiua reali ter distincta sit relatio realis mutua:r arguit q; sic.¶ Primo.Distinctio Pria rō. realis est relo realis.Sz inter oia realr distin cta/est distinctio realis.g̃ r relo realis.Maioꝛ pz:qz nihil est distinctuz a se.Sz ad aliud.Minoꝛ pz:qz di stinctio realis nō ꝓuenit nisi enti reali.¶ 2°.Que hñt ordi Scōa rō nē realē/habēt relonē realē.Sz oia realr distincta habēt ordinē realē mutuū.ergo r relonez.Maioꝛ pz:qz ordo est relo.Minoꝛ ꝓbat:qz oia entia conueniūt in aliquo oꝛ dine ad ꝓstituēdum vniuersuz.¶ 3°.Si in distinctis rea Tertia rō. liter posset eē realis relatio in vno extremo.r non in alte ro.maxime hoc esset in relatiuis tertij modi.Sed hoc est falsum.ergo.Maioꝛ pz.5.metaphy.tex.cō.20.Minoꝛ ꝑ batur triplr.¶ Primo.Omnis causa refertur realiter ad

effectū:ꝛ etcōtra.Sꝫ obm est cā scie.g̃ referr̃ ad eaꝫ realr. Maiorꝑ ꝓ ꝓbm in textu.Minor probata est 3° de aia. tex.cō.30.qꝛ phātasma cōcurrit actiue ad spēm itelligibilē.¶ 2°.Relatio scibilis ad sciam hꝫ fundamētū reale.g̃ est realis.ꝓnītia pꝫ.Añs ꝓbat̃.Scibilitas ꝙuenit scibili ꝓ entitatē ipsi°:qꝛ vt dī.7.metaphy.tex.cō.4.vnūqōq; sicut est ens.ita est scibile.g̃ scibilitas conuenit scibili ꝓ fundam reale.¶ 3°.Transmutās referr̃ realr ad transmutatū.Sꝫ sensibile transmutat sensuꝫ.ergo refertur ad ipsum realr.

Mota. Ad mutuaꝫ relonē realez tria regrūtur.

Respondeo quatuor ꝓnibus.Quarū ꝑma hec est. Ad mutuā relonē realē regruntr̃ tria. ꝓmum est q; vtrūq; extremū sit exñs.Scōm est q; sint realr distincta.Tertiū est q; sint eiusdē ordinis.¶ Prima pars probat̃:qꝛ(vt supra ꝓbatū fuit) entis ad nō ens nō pōt esse relo realis:cū nullū reale dependeat a nō ente.relatio aūt dependet a termino:ꝛ de hoc ibi satis dictum fuit.¶ 2ª ps probat̃.Si realitas extremoꝝ sufficeret ad mutuā relationē realē:sequit̄ q; oē ꝓtinuū referr̃ realr ad q̃libet sui partē.Sed hoc est falsuꝫ.ergo.Maior probat̃:qꝛ totū ꝓtinuū ꝛ quelibet ei° pars sunt quedā realitates.Minor probat̃:qꝛ ex hoc sequit̄ q; in cōtinuo eēnt infinite relatiōes:ꝙ hoc est falsuꝫ:qꝛ infinitas repugnat enti in actu. Probat̃ ꝓntia:qꝛ in oi continuo sunt infinite ptes ꝓpoꝛtionales.ergo ꝓtinuū refertur ad eas infinitis relonibus:ꝛ ipse econtra ad suū totuꝫ.¶ Dicet̃ forte q; referr̃ ad illas ptes vnica relone.¶ Sꝫ ꝺ.Primo.qꝛ saltē quelꝫ ps refertur distincta relone ad totū.Scōo:qꝛ vna relo nō pōt terminari ad multas que sint distinctarū rōnum.Sꝫ relones partiū ad totū sunt diuersarū rōnuꝫ:qꝛ aliqua est sexgalteraꝫ:alia sexgtertia ꝛc.ꝛ sic succesliue.¶ Dicet̃ forte q; sicut ptes sunt infinite in potētia ꝛ nō actu:ita ꝛ he relones.Et si sic dicat̃.habeo intētū:qꝛ loquor de relone actuali:ꝛ dico q; realitas extremoꝝ absq; distōne reali nō sufficit ad actualē relonē realē in vtroq; extremo.¶ 3ª pars ꝓbat̃. Relatio realis ē relatio ꝓnis rē ex nā rei.g̃ extrema q̃ mutuo realr referūt̃ eiusdē ordis sunt.i.ex nā sua adinuicē ordinata sunt:ita q; sicut.a.ex se ordinat̃ ad.b.ita.b.ex se ordinat̃ ad.a.

Secunda cōclusio.

¶ 2ª ꝙclusio.Oēs relones ꝓntes quantitatem que sunt inter extrema realr distincta sunt relones reales in vtroq; extremo.

Horādus

¶ Ad cui° euidētiā sciendū est q; cum quātitas abstrahat ab oi mā sensibili.ipsa est eiusdē rōnis in oi quāto.Linea.n.in quocūq; sit nihil est aliud q̃ lōgitudo sine latitudine ꝛ ꝓfunditate ꝛc.Probatur ista ꝓ.Dꝫ relatiōes habēt extrema realia:qꝛ omne quātū est reale:ꝛ bñt ea realr distincta:qꝛ hoc ponit̄ in ꝓnc:ꝛ sunt eiusdē ordinis.g̃ sunt reales.Pꝫ ꝓntia ex ꝑma ꝓne:pꝫ ēt prima ꝛ 2ª pars añtis.Tertia ꝛo probat̃.Nam sicut ex nā sua linea bipedalis est dupla ad pedalem:ita pedalis ex nā sua est subdupla ad bipedalē:pꝫ ꝓntia.Añs probat̃:qꝛ vt dictum fuit q̃titas in oibus est eiusdē rōnis.¶ 3ª ꝓ.Omnis relo agētis ad passiuꝫ:ꝛ pducētis ad pductū est realis in vtroq; extremo.excepta relone primi motoris.Prima pars ꝓnis probat̃ ꝙ ꝓbm in hoc textu.ꝛ pꝫ rōne.Nā extrema sunt realia.ꝛ realr distincta:ꝛ eiusdē ordinis:qō declaro.Nam relatio effectus ꝛ passi ꝙuenit ei ex hoc q; pductū siue motū est ab agēte:ois ēt cā 2ª non mouet.nisi qꝛ mouet̄.ergo causa ꝛ effectus ꝙueniunt in rōne moti ꝛ fundāt relonem: vt in hoc ꝙuenit.¶ Ꝑ.Effectus ex eo q; ꝑductus est.ꝙsequitur ꝑfectionē ꝛ bonitatē sui eē.ois ēt causa scōa ex hoc q; agit ꝙsequit̄ quandā perfectionē:qꝛ per hoc assimilatur ꝑmo motori.Et qꝛ hec pars ꝓnis conueniēter ab oibus est ꝙcessa.nō me vltra extēdo ad eius ꝓbationē.¶ Quantū ꝛo pertinet ad scōam partē eiusdē ꝓnis declaro tres ꝓpositiones.Quarū ꝑma est.Primus motor nō referr̃ ad aliquē eius effectū aliqua relone reali que ab eterno fuerit in

Tertia ꝓ° positio.

Quarta cōclusio.

Tertia ꝓ°

Illa relo ꝑmi motoris ad creaturam est realis.

ꝑmo motore.Probat̃:qꝛ vel talis relo fuisset actualis vel potētialis.Nō actualis.qꝛ nulla relo actu est nisi eius terminus sit.Sꝫ nullus effectus ab eterno erat.g̃ ꝛc.Non potentialis:qꝛ ois res:que ꝓmo est in potētia ꝛ post transferr̃ ad actū acgrit aliquā ꝑfectionē in esse.ꝛ realr variat̃ ꝛ mutatur in suo eē.Sꝫ nulla entitas in ꝑmo motore acgrit eē aut variatur.g̃ nulla est potētialis.Minor pꝫ.Maior est Cōmē.8.phyſi.cō.penultimo.¶ 2ª ꝓpō.Primus motor Scōa ꝓpō nō referr̃ ad suū effectū eadē numero relone reali que est in effectu:ita q; talis relo denominet effectū itrinsece ꝛ ꝓmā cām extrinsece:probat̃.¶ Primo.Qꝛ idē esset subm ꝛ terminus respectu eiusdē relonis:qō falsuꝫ est.cuꝫ subm relonis habeat oppositionē relatiuā ad terminū ꝛ ecōuerso.Jtē idē haberet oppositionē ad sciꝑm:qō est ipole.Cōsequentia probatur:quia si eadem est relatio qua creatura refertur ad deum.vt subiectum.ꝛ qua deus refertur ad creaturā.vt terminus.sequit̄ q; creatura sit subm illius relationis.inquātū referr̃ ad deū:ꝛ q; ipsa sit terminus eiusdē relonis:inquātum deus ꝑm eandē relationē referr̃ ad ipsam.¶ 2° sequeret̄.q; eadē eēt rō dependēdi ꝛ terminādi dependētiā:qō est falsuꝫ.Consequētia probat̃.Nā sequitur q; inquātū terminus depēdeat.naꝫ referre nō est aliō nisi qōdā depēdere dependētia relatiua.¶ 3° sequitur:q; aliquid haberet formalr esse relatū.qō tñ nō haberet in se relationē formalr.Sꝫ hoc est falsuꝫ ꝛ impole:qꝛ sicut nihil formalr pōt esse albū nisi habeat in se formalr albedinē.ita nihil videt̄ posse esse formalr relatū.nisi habeat in se formalr relonez.Consequētia probat̃:qꝛ si ꝑmo motor refertur ad effectū suuꝫ eadē numero relone que est in effectu.tunc terminus relationis referr̃.ꝛ ꝓ ꝙsequēs hꝫ esse relatum:qꝛ nihil aliud est referri q̃ formalr esse relatuꝫ:ꝛ tamē nō hꝫ in se relationē inquātum terminus:qꝛ sic esset subiectū:qō est absurdū.¶ 3ª ꝓpositio.Prima causa refertur ad effectū suuꝫ tñ relone rationis.Probat̃.Prima cā refertur ad effectū:ꝛ nō relatione reali que sit in ea:nec q̃ sit in effectu.igit̄ tñ relatiōe rōnis.Prima pars añtis pꝫ: qꝛ causa dicit̄ relatiue ad aliud.Scōa pars pꝫ ex duabus ꝓpositionibus ꝑmissis.¶ Quarta cōclusio.Jn relatiuis tertij modi nō est mutua relatio realis.Probatur.Dꝫ relatiua nō sunt necessario realr distincta.ergo nō referunt̄ mutua relatione reali.ꝓntia patet.Añs probat̃.Distinctio realis nō cōuenit nisi enti reali.Sꝫ alterum extremū non semꝑ est reale.Ens enim rōnis est scibile.alioquin nō eēt subm in logica:ꝛ dato q; nō eēt scibile/est saltē apphensibile.¶ 2°.Obiectū scibile pōt eē non existēs.ergo nō opꝫ q; referat̃ relone reali.Consequētia pꝫ ex dictis in prima ꝙclusione.Añs probat̃.Scibile ꝑm id terminat relationē sciētie ꝛ sciam mensurat/ꝑm q; peremptū perimit eaꝫ.Sꝫ scibili destructo quo ad esse existētie non perimit̄ sciētia. ergo scibile nō terminat relationē scie ꝙ suum actuale existere.Maior pꝫ:qꝛ dicit ꝓbs in ꝓdicamētis.q; scibili destructo destruit̄ scia.Sꝫ nō ecōtra.Minor ꝓbat̃:qꝛ ꝓbs 7° metaphy.dicit.q; ideo de singularib° nō est scia.qꝛ illis corruptis manet scientia:ꝛ idē ibi ponit Cōmētator cō.53. ¶ 3°.Scibile ꝛ sciētia nō sunt eiusdē ordinis.g̃ nō referūtur mutua relone reali.Consequētia pꝫ.ex 3ª parte prime ꝙclusionis.Añs probat̃:qꝛ actio ad quā consequit̄ relatio sciētie ad scibile nō cōuenit necessario scibili:qꝛ ipm scibile non hꝫ intellectionē.¶ Et ꝙfirmatur:qꝛ sciētia dependet a scibili.nulla enim sciētia est nisi alicuius scibilis.Aliquid tñ est scibile de quo non habetur scia.¶ 4°.Ad idem est ꝓbs 5° metaphy.tex.cō.20.dicēs:q; ideo scibile refertur ad sciētiam.non qꝛ in eo relatio sit.ſz qꝛ sciētia refertur ad ipsum.Et idē confirmat Cōmentator cō.20.dicēs:q; ideo ītellectū ꝛ sensatū dicit̄ relatiue:qꝛ illud qō dicit̄ relatiuē

Tex.cō.53.

per

per ſuam ſubam accidit ei:ꝛ qz intellectus eſt in ſua ſuba. ex quo pz:qꝫ relatio qua aliquid dī ſcibile non cōuenit ei ſm nām ſuā:ſed per intellectū.i. vt bz eſſe obiectiuū in intellectu.ergo bꝫ relatio eſt rōnis tm̄. ¶ Et ſi arguīt. Contra.Circūſcripto oi opere intellectus adhuc ſcibile dī ſcibile.ergo relo qua dicīt ſcibile nō eſt rōnis tm̄. ¶ Rndet: qꝫ ꝓpītia nō valet:qz vt ſupza dictū fuit:aliqua nomina relatiua dicuntur de rebus nullo itellectu conſiderante:ꝛ tm̄ poſſunt ſignificare tm̄ reſpectu rationis.

Cardinal slr ſoluit.

Ad ꝓmū diſtinctio

Ad argumenta reſpondet. ¶ Ad primū dī dupliciter:qꝫ diſtinctio pōt accipi duob⁹ modis.Uno mō poſitiue.alio mō negatiue.Si poſitiue,ſic dico,qꝫ non oia ſunt diſtincta.paternitas eniz diſtinguīt a filiatione nō p aliquā diſtictionē que ſit alia relatio a paternitate.Et ideo nō diſtinguīt poſitiue:ſz tm̄ negatiue.ſ.qz paternitas nō eſt filiatio.Nec plus requiritur ad talē diſtinctionē niſi qꝫ vnū non ſit aliud.negatio eniz eſt cā negationis:ſicut affirmatio affirmationis.Dicīt z°: qꝫ in quibuſdā diſtinctio eſt relatio realis:puta dum vna quātitas diſtinguīt ab alia.ratio autez huius diuerſitatis eſt:qz relatio pōt fundari in quātitate:nō aūt in relatione.

Ad ſcōm

¶ Ad z^m dicīt ꝑ qꝫ nō oē ens eſt pars eēntialis vniuerſi. deus eniz nō eſt pars vniuerſi:ſz eſt extra vniuerſuz tāq̄ ꝓncipiū ei⁹.Singularia ēt ꝛ cozruptibilia nō ſunt partes eēntiales vniuerſi:qz aliqn̄ nō erūt ꝛ vniuerſuz erit.Partes aūt eēntiales ſunt itelligētie ꝛ cozpoza celeſtia:ꝛ elemēta:ꝛ homo:qz oia hec habebūt perpetuitatē. ¶ Dicitur z°: qꝫ nō iter oēs bꝫ partes ē ordo p ſe.vna eni aia itellectiua nō bz ordinē p ſe ad aliā.Nō eni bz ordinē ſitualē:cū eis nō cōueniat ſitꝰ:nec cauſalē:qz vna nō eſt cā alterius nec perfectionalē:qz oēs ſunt eque pfecte:cū ſint ſube eiuſdem ſpēi. ¶ Dicīt 3°:qꝫ nō ſequīt partes vniuerſi cōueniūt in aliqua relone reali mutua.ergo ois relo vnius ad alteruz

Ad tertiū

eſt realis in vtroq; extremo. ¶ Ad 3^m negaī minoz.Ad ꝓmā probationē dicīt qꝫ ſcibile vt eſt cā ſciētie,referī realiter ad ipſam:nō aūt vt ſcibile eſt.Naz intellꝰ per habituz qui eſt ſcientia elicit intellectionē terminatā ad ſcibile,ad quam intellectionem conſequitur relatio realis tam in intellectiōe q̄z in ſciētia q̄z in itellectu.Scibile ℞o qō terminat hunc reſpectū referī ſolum ſm rōnē:qz nō aliter refertur.niſi qz apꝓhendīt vt terminās illā relationē realem.ꝛ ideo concipitur cōceptu relatiuo ꝛ cōparatiuo. ¶ Ad z^am negaī añs:qz hec relatio.de qua locuti ſumus.nō cōuenit ſcibili per aliquā entitatē que in eo ſit.ſed p opus ratiōis. Et cū dī,qꝫ eſt ſcibile p ſuā entitatē,accipīt ibi ſcibile non formalr.Eſt eniz ſcibile formalr ſolū per ſcibilitatē:ſz accipitur pro eo p qō ipm̄ ſcibile pōt eſſe motiuū itelligendi ꝛ

Nota.

cauſatiuū ſpēi:ꝛ vt ſic referī realr. ¶ Ad 3^am dicīt:qꝫ ſenſibile duplr referī ad ſenſum.Uno modo vt eſt imutatiuuz ſenſus.ꝛ vt cauſat ſui ſimilitudinez in eo:ꝛ ſic referī realr relone ſecūdi modi tanq̄ agēs ad paſſiuz.Alio modo accipitur vt terminat ſenſationez.ꝛ ſic referī tm̄ relatione rōnis:ſicut p̄ciſe de ſcibili ꝛ ſciētia dictum eſt.

¶ Utrum relatiuū ſm dici terminet relationem per abſolutum aut relationem. Queſtio.XXX.

Queritur 30.An in relatiuis tertij modi/cozrelatiuuz terminet relationē per ſuā entitatē abſolutam:aut per relonez que ſibi cōuenit.Et arguitur qꝫ ſic per abſolutum. ¶ Primo.qz ꝓbs in lra dicit:qꝫ ſcibile ideo p̄ciſe referī.qz ſciētia referī ad ipſuz.ergo in ſcibili nulla relatio eſt per quā terminet relationē ſciētie ad ipm̄:ſed eaz terminat per ſuā entitatē abſolutā. ¶ z°.Actꝰ p ſuuz abſolutū terminat relationē potētie ad actum.ergo nō p relationē:ꝓpītia pz.Añs ꝓbaī:qz actus eſt ꝑor potētia diffinitiōe.vt dī.9.metaphyſi.ergo ſi terminaret relationē potētie per relationē.tūc ēt potētia poneret in diffinitione actus:ꝛ per conſequēs actus nō eſſet ꝑior potētia diffone. ¶ 3°.Termin⁹ relonis inquātū bꝫ eſt ꝑior ipſa. Sed inquantū eſt relatiuū nō eſt ꝑius ſuo cozrelatiuo.ḡ non inquātū eſt relatiuū terminat relationē.Maioz pz:qz vt ſic ponitur in eius diffinitione.Minoz ēt pz:qz relatiua vt ſic ſunt ſimul natura ꝛ itellectu. ¶ 4°.Nullo ītellectu conſiderante ſcibile terminat relationem ſciētie:qz adhuc ſcibile eſt.ergo vt eam terminat,nō habet aliquā relationē.ſed per ſuaz entitatē abſolutam.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Reſpondeo. Et p̄us p̄mitto quedā.Scōo dicetur ad queſituz. ¶ Quantū ad primuz: ſciēdum eſt p̄mo qꝫ relatiuoꝝ quedā ſunt relatiua per ſe: quedā per accidēs. ¶ Relatiua p accidēs ſunt ḡbus accidit relatio.vt homo ſoz.ꝛc.quib⁹ accidit eē patrē vel filiū ꝛ bꝫ.vt dicit Cōmē.5.metaphyſice.cō.20.in fine. ¶ Relatiua p ſe ſunt ea que p ſe referunt:ꝛ hec ſunt que in ſuo ſoz mali ſignificato ipoztant aliquē reſpectū.vt ꝑater,Filiꝰ, Sciētia,ſimile ꝛ bꝫ. ¶ Relatiuoꝝ autē p ſe:quedā ſunt relatiua ſm eſſe:ꝛ quedam ſm dici. ¶ Relatiua ſm eſſe ſunt ea que tm̄ relationē ſignificāt:ſiue talis relatio ſit realis ſiue rōnis tm̄:vt pater,filiꝰ,genus,ſpēs ꝛc̄. Naz ſicut albū ſignificat tm̄ albedinē.vt probabit.7.huiꝰ.ſic p̄ dicit tm̄ paternitatē:ſz cōnotet ſubm. ¶ Relatiua ſz dici ſunt que ꝓncipaliꝝ ꝛ in recto ſignificāt tm̄ rē abſolutam:ſed in obliquo ꝛ cōnotatiue dicunt reſpectū.ſignificāt enim rē abſolutam ſub reſpectu ꝛ bꝫ ſunt/Sciētia/Senſus/Potētia/ꝛ multa bꝫ. ¶ Sciēdum z°:qꝫ relatio nō ſolum pōt ſignificari nomine relatiuo:ſed ēt nomine abſoluto.Forma eniz abſoluta pōt ſignificari nomine abſoluto.puta hūanitas hoc nomine homo.Aliquādo ēt id qō abſtrahit ab abſoluto ꝛ reſpectiuo ſignificaī nomine abſoluto vt ens.Aliquādo forma relatiua ſignificaī nomine reſpectiuo:vt paternitas,hoc nomine pater.Aliquādo ēt ſignificaī nomie abſoluto:vt cum dī qꝫ p̄nitas eſt ens.Aliquādo econtra. entitas abſoluta ſignificaī nomine reſpectiuo:vt cū dicīt qꝫ calor eſt potētia calefactiua:ꝛ hec vltima ſunt ea que dicuntur relatiua ſm dici.

Ad ſcām

Relatiua ſm dici.

Relatiua ſm eſſe.

Relatiua p accīs.

Relatiua per ſe.

Nōm^m ꝑ^m

Quantum ad z^m hec eſt ꝓma ꝛcluſio.In relatiuis tertij modi eſt relatio mutua:ita qꝫ non ſolū menſuratū refertur ad menſurā.ſed etiaz menſura ad menſuratū.puta nō ſolū ſcia ad ſcibile.ſz ēt ſcibile ad ſciaz ꝓbaī. ¶ Primo.In oī relatiuo eſt relo.Sz ſcibile eſt cozrelatiuū ſcie.ergo ei ꝛuenit relo.Minoz pz.Maioz pbatur.Nihil denominaī formalr tale,niſi p aliquam formā.ḡ nihil denominaī formalr ſcibile niſi p relonē ſcibilitatis.Conſequētia pz.ꝛ añs ex rōne denoiationis. ¶ z°. Omnis denominatio obiecti a potētia vel ab habitu.aut actu potētie eſt p aliquē reſpectū:ſz ſcibile denominaī ſcibile a ſciētia que eſt habitus itellectus.ergo nō denominatur ſcibile niſi per reſpectum.Minoz patet.ex terminis. Maioz eſt ꝓbi.z.de aia vbi dicit:qꝫ viſibilitas conuenit colori p ſe:ꝛ eſt relo cōlozis ad viſum. ¶ 3°.nulla res ſignificaī nomine relatiuo.niſi mediāte relatiuo cōceptu.Sz ſcibile nominaī.Et hoc noīe ſcibile:qō eſt nomē relatiuū. vt ꝓbatuz eſt.Et pz rōne:qz dī ad aliud:cum oē ſcibile ſit aliqua ſcia ſcibile.ḡ hoc nō cōuenit ei niſi mediāte conceptu relatiuo. ¶ z^a cōcluſio.Scibile nō denominaī ſcibile p relationē realē que eſt in ſciētia.ꝓbaī. ¶ Primo. Ea que ſunt alterius rōnis in eſſe relatiuo/nō ſunt eadē relatio numero.Sz relo ſcie ꝛ ſcibilis ſunt alterius rōnis.ḡ non ſunt eadē numero.Maioz pz.Minoz probaī:quia ſi eſſent eiuſdē rōnis.tunc ſcia poſſet denominari ſcibilis.vt ſcia eſt:qō apparet falſuz. ¶ z°.Relones oppoſite nō pñt

Ꝓma cōcluſio.

T.cō.66.

Scōa 2°.

eē in eodē fundamēto. Sz relō scie ꝛ scibilis sūt oppositē: qz sunt inter extrema oppositā relatiue. ğ ꝛc. Minor pz. Maior probaꝫ: Iz enim aliqs possit eē pater ꝛ filius. nō tñ hz paternitatē ꝛ filiationē que sint oppositē: qz paternitas patris nō opponiꝫ nisi filiatiōi que est in filio quē genuit.

¶ 3°. Si eadē relō que est in scia denominaret scibile esse scibile. ꝛ sciam eē sciam. segtur ꝙ ipsa haberet duas rōnes formales. Sz h̄ est falsuz. ğ. Pz ꝟnītia: qz scia ꝛ scibile non sunt eiusdē rōnis: aliogn scibile essēt scia. Minor probaꝫ. Relō que est in scia/est alicui⁹ spēi spālissime. ğ nō pōt dici uidi in plures rōnes fōzales. Consequētia pz: qz spēs spālissima nō diuidiꝫ p dīias formales: aliogn eēt gen⁹. Añs probaꝫ: qz scia de aīa est eiusdē rōnis in quoz hūano itellectu. ꝛ p ꝟnīs relō ei⁹ ad suū obm est eiusdē rōnis in oib⁹.

Tertia ꝓ° ¶ 3ª ꝓ. Mēsura refertur ad mensuratū tñ relone rōnis. Probaꝫ. Mensura referꝫ ad mensuratū. vt pz p ꝓmaz ꝓnē: ꝛ nō referꝫ relone que sit in mensurato. vt pz p 2ᵐ ꝓnē: nec referꝫ relone reali que sit in ipsa vt probatū fuit p̄cedēti qōne. ꝓne 4ª. ğ referꝫ tñ relone rōnis. ¶ Confirmaꝫ per Auicē. 3. meta. cap'o. 8. ponētē hz respect⁹ rōnis. Dī aūt referri tñ rōne. qz scibile nō ordinaꝫ ex nā sua ad sciaz. pōt eniz aliqd eē scibile de quo nulla scia est: sicut q̄dratura circuli. vt dī in p̄dicamētis: ꝛ ideo nō ꝟuenit ei relatio nisi vt hz eē obiectiuū in itellectu apprehēdēte ipsuz scibile: vt terminat vel vt est aptū termiare relonē scie ad se. ¶ Et Iz sepe sup̄ dictū sit quō scia referꝫ ad scibile. Iterū istud magis explico ꝛ pmitto vnū. s. ꝙ idē pōt esse fundamētū relonū alteri⁹ ꝛ alteri⁹ rōnis. Nā in eadē albedine fundaꝫ similitudo ꝛ dissimilitudo/ꝛ distictio ꝛ idētitas.

Quo scia ad scibile dicatur.

Intell's ē duplex notitia. Nota. ¶ Dico igiꝫ ꝙ aliqua notitia intell's est simplex: ꝛ aliqua est notitia cōplexa. Per notitiā simplicē rep̄sentatur natura cōis siue sit siue nō sit. Spēs enim lapidis ꝟseruaꝫ in itellectu. ēt oī lapide corrupto. Hz aūt notitia referꝫ ad rez duplici relone. s. relone ꝓducti ad producens. siue effect⁹ ad cāz: ꝛ hec relō est realis. nec ꝟuenit huic notitie nisi q̄diu phātasma est a quo cāta fuit. Referꝫ ēt relone mensurati ad mensuraz: qz hec notitia dī eē vera si ita rep̄sentat nām. sicut ipsa nata est rep̄sentari. Et hec relō est rationis tñ. Unde oī lapide corrupto adhuc spēs lapidis est signū rep̄sentās nāz lapidis.

Notitia cō plexa ē duplex. ¶ Uñ est duplex notitia cōplexa. Quedā enim terminaꝫ ad exītiam rei. s. illa p quā cognosco lapidē eē. Et qz spēs cōplexoꝝ nō sunt causate a reb⁹. sed ab itellectu. vt p̄bauimus 3° de aīa. ideo hec notitia vt sic referꝫ realr ad itellectū. sicut effect⁹ ad cām. Si aūt cōparetur ad rē. vt existēs est sicut signū ad significatū. sic refertur relone reali. quādiu res est: qz extrema sunt realia ꝛ realr distincta ꝛ scia dep̄dēt ab obiecto: qz scia de hoc esse nō pōt nisi res sit. Uariata enim exītia rei variaꝫ hz relatio: qz scia p̄us erat ꝟformis obto/ꝛ nō nunc: ꝛ p̄us erat vera notitia ꝛ nunc est falsa. Alia est notitia complexa que terminaꝫ ad scibile cōplexū: cuius p̄dicata necessario cōueniūt subto. puta notitia qua scio hominē eē animal ꝛ eē risibile: ꝛ triangulus habere tres ꝛc. ꝛ hec referꝫ ad scibile tñ relone rationis: qz pōt esse etiā si obiectū non sit in rerū natura. Et si queraꝫ quō insurgat hec relatio in sciētia. ¶ Dicit ꝙ hoc est: qz intell's p habitū elicit intellectionē que terminaꝫ ad scibile. ꝛ ideo si intelligatur sicut est. habet ipsa scientia ꝛ actus eius conformitatē quandā ad scibile/que conformitas est relatio realis in scientia.

Ad ꝓmū **Ad argumenta** respondeꝫ. Ad ꝓmū dī: ꝙ intētio ꝟbi nō est quin scibili conueniat relō. vt pz ex textu eius: ꝛ ex lr̄a Auer. cōm. 20. circa mediū: Iz dicit ꝙ in hz relatiuis tertij modi. alterū referꝫ formalr relone que in eo est. alterū ꝛo dicit relatiuū: non qz referaꝫ relone que sit in eo. sed solū qz cōcipiꝫ cōceptu relatiuo in ordine ad aliud relatiuuz: qō in obliquo de eo p̄dicatur. Scibile eniz dī relatiuū: qz cōcipitur esse scibile aliqua scia. ¶ Ad 2ᵐ dī: ꝙ potētia ꝛ actus sunt relatiua hz dici: sicut ēt scia ꝛ scibile. Et ideo pole est: ꝙ po⁹ diffiniatur p illud absolutū qō est actus. Ad scēm

¶ Dī 2°: ꝙ termin⁹ relonis si ꝓpꝛie loquamur de termino/est qd absolutū. Filius eni terminat paternitatē ꝛ nō filiatio: sed dico ꝙ tale absolutū nunq̄ terminaret relationē nisi ei conueniret aliqua alia relatio vel rei vel rōnis: ꝛ ita relatio potentie terminaꝫ ad absolutū: qō est actus. sed hoc absolutū nō posset cā terminare nisi poneretꝫ in eo aliqs respectus saltē rōnis. ¶ Ad formā argumēti p̄cedit ꝓma ꝟnītia. Et pz ꝙ ei⁹ ꝓbō nihil cōcludit ꝺ hanc declarationē. Ad tertiū

¶ Ad 3ᵐ negatur maior. In relatiuis. n. sufficit ꝙ diffiniēs nō sit posteri⁹ diffinito: sed sit simul nā ꝛ itellectu cū ipso diffinito. Absolutū eni qō est termin⁹ relonis/est qdē prius relone hz se. Iz nō vt est termin⁹. qz nō est termin⁹ nisi duz hz aliquē respectū vel rei vel rōnis: ꝛ vt sic diffinit. ¶ Ad 4ᵐ p̄cedit añs ꝛ ꝟnītia: qz nihil aliud cōcludit nisi ꝙ nulla relō est scibilis rō terminādi relonē sciētie: Iz cum hoc stat ꝙ scibile eo ipso qō terminat relationē sciētie est relatiuū p relationē que est in itellectu: qz istud tale terminās nūq̄ denominabiꝫ scibile nisi p̄us cōcipiaꝫ cōparatiue ad sciam: cuius est termin⁹. Ad q̄rtū

¶ Utrū relō possit imediate fundari in suba. Qō. XXXI.

Queritur 31. Utrū relō possit imediate fundari super subam. Et videtur ꝙ nō. ¶ Primo. Relō est idē cum fundameto. Sed nulla relō est idē cū suba. ergo nulla imediate fundaꝫ super subaz. Maior pz ex ꝓbatis supza. Minor probaꝫ. Nullū accīs est suba. Sed ois relō p̄dicamētalis est accīs. ergo nulla est suba. Prīa rō.

¶ 2°. Relō fundaꝫ tñ sup quantitatē ꝛ super potentiā actiuā ꝛ passiuā/ꝛ sup mensura ꝛ mensuratū. ergo nō fundaꝫ super subaz. Pz ꝟnītia: qz suba nullū istoꝝ est: cū nō sit quātitas: nec actio: nec passio. Añs est ꝟbi. 5. metphysi. Scēa rō.

¶ 3°. Segtur ꝙ vnio māe ad formā imediate fundeꝫ sup mām. Sz hoc est falsuz. ergo. Pz ꝟnītia: qz vnio est relatio. Falsitas ꝟnītis probaꝫ: qz tunc forme aduenire nt enti in actu. Tex. c. 20. Tertia rō

¶ Et si dicaꝫ ꝙ vnio fundaꝫ in toto cōposito. ¶ Cōtra. qz vnio nō fundaꝫ nisi in eo qō est vnitū alteri. Sz cōpositum nō est alteri vnitū. mā aūt est vnita forme.

¶ 4°. Id qō p̄supponit alia accītia non imediate fundaꝫ in mā: sed relatio est hz ꝛc. Maior pz. Minor est. S. Tho. 3. phyſicoꝝ. Et ꝟfirmatur: qz Cōmentatoꝛ ꝓmo de suba ozbis dicit ꝙ quātitas interminata aduenit materie. Quarta ratio.

Respondeo. In ista qōne faciā duo. Primo dicetur ad q̄sitū. Scōo declarabiꝫ vnuz dubiū. ¶ Quantū ad primū dico ꝙ necesse est ponere aliquā relonē imediate fūdari sup subaz. Qō ꝓbaꝫ. ¶ Primo sic. Distō realis est relō realis. Sz suba remoto oi accidēte/adhuc est distincta ab alia. puta hō a lapide. ğ aliq̄ relatio fundaꝫ imediate in suba. Maior pz: qz sicut distictio est relo. ita distō realis est relo realis. Minor ēt pz ex se: qz distō eētialis nō est p aliqō accidēs rei distincte. Cōclusio. Aliquā relationē fūdari super substātiā

¶ 2°. Non min⁹ eq̄litas ꝛ ineq̄litas pfectionis sunt relones q̄z eq̄litas ꝛ ineq̄litas in quātitatib⁹. Sed scōe sunt reales relationes. ğ ꝛ ꝓme. Maior est nota: qz nō apparet maior ratio hic q̄z ibi. Minor est ꝟbi. 5. meta. Tunc vltra arguiꝫ. Equalitas ꝛ ineq̄litas pfectiōis reperiunt in substātijs: qz oi accīte seclusō: homo est pfectior asino. ğ relō realis fundatur imediate sup subam.

¶ 3°. Dis silitudo est formalr relo: qz nihil est simile sibi. sed alteri. Iz suba vna est similis alteri. ergo relō realis similitudinis imediate fundatur in suba. ¶ Et confirmatur: qz non minus Soz. ꝛ Pla. sunt similes q̄z duo accidētia inter se. ergo fundatur relationez

realem.

realē. ¶ 4°. Dum ignis generat ignē. gīatio ꝑus nā̄ terminaī ad ſubam q̄ ad accidētia. ꝛ etiā q̄ ad ſubaz/vt eſt ſub accidētibus. g̃ in illo priori relo effectus fundaī ſup ſubaz. Añs pz: qz ſuba eſt prior accidente nā: gnone/ꝛ diffone. 7. metaphyſice. ꝓz ꝓſequētia: qz in illo priori ſuba ignis eſt q dā effectus. ¶ 5°. Forma ſubalis fz ſeipſaz dependet a ſua cā agente. Sed dependētia realis eſt relo realis. g̃. Minor pz: qz dependēs dr ad aliud. Maior pz: qz ſi circunſcribaī oē accidēs adhuc talis forma eſt dependēs. ¶ Cōfirmatur: qz Auicēna. 3. metaphy. caꝑ. 10. dicit: q aliqua relo accidit qualitati/ꝛ aliqua quātitati. ꝛ aliqua ſubſtantie.

Licō. 4.

Rūgd relatio fūdata in ſuba ſit in gīe relonis.

Quantum ad 2m dubitatio eſt: an hȝ relo fundata in ſuba ſit in genere relonis. Qō dico. qz cum ens finitū extra aiaz/imediate diuidaī in ſuba ꝛ accidēs: ſiue in ens per ſe: ꝛ ens in alio qō eſt accidēs. ꝛ poſtea accidēs dinidaī in nouē gīa accidentiū/ſtatim apparet q ois relo predicamētalis ſit accidēs. ¶ Et ideo circa hoc q dā dicunt tales relones fundatas in ſuba nō eſſe in prediamento. ſed eſſe tranſcendētes. ꝛ hoc aſſerūt ēt illi/qui putant relationē diſtingui a fundamēto. Qō ꝓbaī: lz ipſi nō multū ꝓbent. tamē pōt ꝓbari multiplr. ¶ Prio. Auctoritate Auicenne. 3. metaphy. caꝑ. ꝑ. vbi ſic ait. Dicā ergo q in ꝓncipio logice cognouiſti decē qdditates decē predicamentoz. ideo nō dubitas q illud qō eſt ex eis ad aliqd. in quātū eſt ad aliqd. eſt res accidēs alicui neceſſario. ¶ 2°. Magis diſtinguiī relo a ſubſtātia/q̄ quātitas ꝛ qualitas a ſuba. Sed quātitas ꝛ qualitas. que ſunt in genere: ſunt accidētia. ergo ꝛ ois relatio predicamētalis eſt accidens. ¶ 3°. Dis forma ꝓprie denominās aliqō ſubm eſt accidēs eius. Sed relo ꝓprie denominat ſubam. ergo relo eſt accidens. Maior pz: qz predicatio denominatiua diſtinguiī ab eētiali ꝛ ab idētica. Minor pz: qz ſubſtātia denominaī diſticta a diſtinctione. Et hāc opionē multi ſequunī. ¶ Mihi tñ nō eſſe aliqō incōueniēs videī dicere q hȝ relones ſint in genere relationis. Qō ꝓbatur. Quia iſte relones ſunt in aliquo genere. ergo ſunt in genere relonis. Cōſequētia pz: qz cum nō ſint res abſolute/nō apparet in quo alio genere poſſint eſſe niſi in genere relationis. Niſi forte qs dicat eē aliud predicamentuz ꝓter illa. 10. que poſuit pbs: in quo be relationes ponanī. Antecedēs ꝓbaī. Iſte relones ſunt reales ꝛ bñt eſſe diſtinctū/ꝛ ſunt entitates finite: ꝛ nō dicūt aggregatū per accidēs. ergo ſunt in aliquo genere. Cōſequētia pz: qz nihil aliud requiriī ad rem genericā: ꝛ ſi eſt quid aliud deī illud. Antecedēs etiā de ſe pz omni intelligenti. ¶ 2°. Non apparet aliqua ratio. quare potius diſtinctio duarū quantitatuz ſit relatio generica q̄ diſtinctio ſubaꝝ. Sed ꝑma eſt in genere relationis vt cōcediī. ergo ꝛ ſcōa. Minor pz. Maior ꝓbaī. Si eſſet aliqua rō ꝓferendi hec eſſet: quia diſtinctio quantitatū eſt accidēs. ꝛ nō diſtinctio ſubſtantiaꝝ. Sed hoc nō ꝑdit. ergo ꝛc. Maior pz ꝑ eos qui tenēt oppoſitū. Minor ꝓbaī. Quia pbs 5° metaphy. ꝛ. 6. diuidens/ens in decez genera/nō diuidit ipſuz imediate in ſubſtantiaz/Quātitatē/Qualitatē/Ad aliquid ꝛ huiȝ: nec alicubi inueniī ꝑus diuiſiſſe ens in ſubaz ꝛ accidens. Unde ēt Cōmētator. 10. metaphy. dicit. q ens imediate ſigñat. qō eſt in vnoquoq predicamētoꝝ. ¶ 3°. Dum dicit: q iſte relationes nō ſunt in genere relationis. aut accipiunī ipſe relationes ꝓcise pro entitate que dicit relatio. aut pro ipſa re. vt ſtat ſub conceptu relatiuo. Si primū. tunc etiaz equalitas ꝛ ſimilitudo non ſunt in genere relationis. ſed quantitatis ꝛ qualitatis: quia illa entitas que dicī equalitas nihil eſt aliud q̄ quantitas. Si ſecundum/nulla apparet ratio: quare magis hec res que eſt quantitas ſit in genere relationis. vt accipitur relatiue/q̄ hec res que eſt ſubſtantia. Cum eniz ꝓciſa rō: quare dr relo ſit. qz cōcipiī in ꝛceptu relatiuo. cōſtat q hec rō. ita ꝛuenit ſube ſicut quātitati.

Ad ꝓmū

Ad ſcōm

Ad tertiū

Ad. q̄rtū.

Limitat ſe doctor.

Ad argumenta rñdeī. Ad ꝑm negatur minor in predicatione idētica: illa enim res que eſt relo: pōt ēt eſſe ſuba: lz nō ſit ſubſtātia formaliꝝ. Ad ꝓbationē negaī minor. Accidit eniz relōi q ſit idem ſubſtātie vel accidēti. ¶ Ad 2m negaī maior ſi accipiatur quātitas ꝛ actio ꝛ paſſio ꝓcise ꝑ eo qō eſt de gīe eoꝝ: ſed intētio eiº eſt dicere/q nihil fundat relonē niſi vel ſit q̄ſtitas aut actio ꝛ paſſio. Uel ſaltē induat aliquā rōnem actionis ꝛ paſſionis/aut quātitatis. Et hoc mō diſtinctio duaruz ſubaꝝ fundaī in eis: vt bñt rōnē numeri ſaltē trāſcēdētis. ideſt inquātū ſunt due: ꝛ ſilitudo fundaī in eis inq̄tuz aliquā vnitatē habēt: ꝛ relo fundaī in mā inquātū eſt potētia paſſiua. ¶ Ad 3m negaī minor. Ad ꝓbationē negaī ꝓntia: qz vnio māe ad formam eſt ipſamet mā vnita. ꝛ ideo ſicut mā eſt pura potētia ita ꝛ vnio. Dico 2° q ſi etiā vnio eſſet res addita māe adhuc nō ſequiī id qō inferī: qz ꝑus eſt fz rōnē formā eſſe in mā q̄ mām eſſe vnitaz: ꝛ q̄ mā dicatur vnio. Cuius rō eſt: qz relo ꝑſupponit extrema cū ab eis dependeat. Extremū aūt huius relonis eſt forma: ꝛ iō ꝑus intelligiī mām ꝛ formā eſſe. q̄ q dicaī ea eſſe vnita. Rūſio negāo que ibi poſita eſt nō admitto. ¶ Ad 4m. Dr q ſuſtinendo hȝ relonē nō eſſe in gīe relonis facile rñdeī q. S. Tho. intelligit de relonib9 que ſunt in gīe. Tenēdo aūt q ſint in ꝑdicamēto. ſicut teneo diſputatiue. lz non aſſertiue. Dr q. S. Tho. ibi loquiī de relonibus que fundanī in eo qō vere eſt quātitas/aut potētia actiua vel paſſiua de ſcōa ſpe qualitatis. hȝ. n. ſunt accūtia. ꝛ nec̃io ꝓintelligunī relonibus quas fundāt. Dico ꝓterea q relo nō ꝑſupponit accidentia abſoluta: ſicut vna res ſupponit aliam rem/cuz ſint eadē res: ſed ſicut res ſub cōceptu relatiuo ꝓſupponit ſeipſaz ſub ꝛceptu abſoluto. tota g̃ rō q̄re dicaī q relo ſupponit alia accūtia. hec eſt quā diximus. Et relonis rō ſaluatur in relationibus fundatis ſup ſubſtantiaz: qz ſubſtātia vt eſt qd abſolutū ꝓſupponiī ſibiipſi. vt eſt relatio.

¶ Utrum relationes diſtinguantur ex pluralitate fundamenti. Queſtio. XXXII.

Queritur 3z°. An diſtinctio relonū ſumatur ex pluralitate fundamenti vel ex pluralitate termioꝝ. Et arguiī q diſtinguanī ex terminis. puta q in quolibet pze tot ſint paternitates/quot filij. ¶ Primo. Ex inde pendēte nō pōt fieri dependētia ſine ſui mutatione. Sed Socra. bñs. b. filiū/ꝛ gīatus rus. d. poſtq̄ genuerit. d. erit dependens ad iꝑs ad que ꝑus nō erat dependēs. g̃ acq̄ſiuit noua ꝓnitatē. ¶ 2°. Una via nō pōt eſſe/niſi tñ iter duos terminos. Sed relo eſt quaſi via inter extrema. g̃ non pōt eſſe niſi inter duo: ꝛ ꝑ ꝓns nō pōt idē coꝛrelatiuum referri ad plura relatiua vnica relone. Maior eſt pbi. 3. phy. ¶ 3° Quelz relo eſt ſingularis ex ſe. g̃ nō bz ſingularitatē ꝛ diſtinctionem ex fundamēto. Pz ꝓntia. Añs ꝓbaī. Jn oi gīe eſt inuenire ſuꝑremū illius gīis. g̃ ꝛ ꝑpriū eiº idiuiduū ex ſe. ¶ 4°. Jn eſſentialr ordinatis cum vnitate ꝑoris ꝑōt ſtare pluralitas poſterioris. ſi nō ſit adequatū illi ꝑori. Sed fundamētū ꝛ relo ſunt eſſentialr ordinata: ꝛ fundamētū eſt naturalr ꝑus relone. g̃ cū vnitate fundamenti ſtāt pluralitas relonis. ¶ 5°. Relo per ꝑus reſpicit terminū q̄ fundamētum. g̃ in illo ꝑori eſt diſtincta per terminū ꝛ nō ꝑ fundamentū. ꝓntia pz. Añs ꝓbaī. Jn quocūq; ſigno aliqua dīa diuiſiua gīis ꝓſtituit aliqd. in eodē alia dīa ꝓſtituit aliud. Sed abſolutū ꝛ reſpectiuū ſunt dīe entis. ergo in quocūq; ſigno abſolutū eſt ad ſe. relatiuuz eſt ad aliud. Sed omne accidens abſolutū ꝑius eſt ad ſe q̄ ſit in ſubo. ergo relatio ꝑius eſt ad aliud q̄ ſit in fundamēto. ¶ Cōfirmaī: qz ter-

Ad ꝑmū

Ꝛtia rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Quīta rō.

minus ponit in diffone relonis in pmo mo dicedi p se. fundamentu aut ponit tn in scdo mo. ¶ Sexto. Paternitas qua pr refert ad vnu filiu/pot manere corrupta pnitate q refert ad aliu. g hec z illa pnitas no sunt eadem. pntia pz. Ans pbat: posito q vnus filius moriat. z alius no. ¶ Septimo. Plurificato respectu plurificat relo/cu respectus sit formalr relo. Sed plurificatis terminis/plurificant respectus: vt dicit expresse. S. Tho. in plerisq locis. g zc.

Sexta ro

Septima ratio.

Ad 2° Formalis relonu distinctio est ex terminis.

Respondetur tribus pclonibus. Quaru pma hec est. Formalis distinctio relationu sumit ex terminis. Probat. ¶ Primo ab eo sumit forma lis distinctio alicuius/qo ponit in eius diffone tanq dias. sed terminus est hs. g. Maior pz: qz dia est ca distinctionis formalis. vt dicit Porphyrius. Minor et pz. Na pnitas est relo patris ad filiu. ¶ Scdo. Idem est pn^m formale pstitutiu z distinctiu. Sed terminus est formale cstitutiu relonis. g est pn^m distinctiu relonis. Maior pz: qz ab eo res hz distone a quo hz esse. Minor et pz: qz terminus ponit in diffone relonis. ¶ Tertio. Ab eo relatio hz distinctione. quo posito ponit distinctio. z quo remoto remouet. Sed posito termino ponit distinctio: z remoto termino remouet distinctio. g zc. Maior pz. Minor pbat. Na si bo pducat boiez z verme: bo duabus relonibus refert ad hominem z vermem: z iste due relones sunt distincte: qz respectu bois geniti vocat pater. ita q per pnitate refert ad boiez genitu: respcu aut vermis hz relone pducetis ad pductu. Pz aut q positis istis terminis ponit relo. z remotis ipsis remouet. Quia aut bo z vermis distinguunt specie: ideo ipse relones specie distinguunt. qz si essent ide specie. vnica relone referent ad vtruq illoz. ¶ Quarto. Multiplicato cceptu qdditatiuo/multiplicat z id cuius est pcept^o. Sz termin^o est o pceptu qdditatiuo relonis. g multiplicatis terminis multiplicat relo. Maior pz. Na multiplicato aiali multiplicat bo vel asinus: z sic de alys. ¶ Scda 2ª. Formalis distinctio relonu est aliqd intrinsecu ipsis relonib^o. Probatur. ¶ Primo. Diuersoz generu/diuerse sunt spes z differentie. Ite predicamenta sunt impermixta. vt dicit Phs p posterioz. ergo quelz species relonis hz ppria dias intrinseca z pstitutiua. Cofirmat: qz dia z genus z spes dicu ea dez entitate. vt dicit Phs. 7. metaphy. Sed terminus non est eade entitas cu relone. ergo non est eius differetia cstitutiua. ¶ Scdo. Lui competit id qo maius est. copetit etia illud qo minus est. maxie si minus cotineat in maiori. Sz distinctio specifica cotinet in distinctione generica: qz quecuq differunt genere. differu et specie. ergo que habent ex se distinctione generica. habet et ppias differetias. Sz relatio ex se distinguit generice ab oibus predicamentis. vt dicit Comentator. 3. metaphy. come. 10. z 8. metaphysi. co. 16. g in genere relonis. z in qualz eius spe/sunt ppie differentie distinctiue. ¶ Tertio. Nulla res distingnit formalr p aliqd extrinsecu ab ea. Sz terminus est extrinsecus a relone. ergo no distinguit formalr per terminu. sed per aliqd intrinsecu sibi formalr. Maior pz: qz distinctio formalis vnius cuiusq est per ppria eius realitate. ¶ Quarto. In quacuq na repit id qo est male illi nae. reperit et id qo est formale. Sed reloni puenit pceptus generalissimus q est quasi generalis z potetialis. ergo et ei couenient ppry copt^o differentiales z specifici q sunt formales. Minor pz. Maior est Cometatoris. z. de aia. co. 60. Et ita pz q quelz spes relationis hz ppria dias/per qua cstituit z distinguit formalr a qualibet alia spe. Nec ista pclo est opposita pme pcloni: qz alio est dicere q die relonu sumant ex terminis. z alio est dicere q termini sint die relationu. Primu. n. est vez: z 2^m est falsu. Na sicut motus habet spem a termino. A calore enim inquantum est qualitas habet calefactio q sit alteratio. z ab code inq̃tu est calor/hz q sit talis alteratio. s. calefactio. ita z relatio hz a termio sua ppria dias/que differentia est intrinseca reloni. ¶ Sed ptra has cclusiones arguit. Primo similitudo z dissimilitudo possunt habere eunde terminu. g formalis distinctio relationu no est ex distinctione terminoz. pntia pz. Ans pbat: quia. b. albuz est simile. a. albo: z. c. nigru est dissimile eide. a. albo. Scdo. Paternitas z maternitas sunt relationes diuersaz ronu vt pz: sed possunt habere eunde terminu. s. eunde filiu cuius iste est pater z illa est mater. g zc. ¶ Rndeo simul ad vtraq rone q distinctio relationu no est ex mali. sed ex formali distinctione terminoz: z io qz. a. alio mo cocipit z sub alia rone vt coparat ad. b. q vt coparat ad. c. ideo vt sic potest ab eo sumi distinctio inter. b. z. c. Et silr filius vt est a pte tanq a pncipio actiuo/dr terminus pnitatis: z inquantuz est a matre: vt a pn^o passiuo dr terminus maternitatis: est g ide termin^o malr. sed ali^o z alius formalr. ¶ Tertia 2ª. Numeralis distinctio relonu sumit a fundameto z subo: ita q due relones eiusde spei no pnt esse distincte. nisi qz hnt distincta fundamenta. Probat. ¶ Prio. Duo accitia eiusdez spei no pnt esse in code subo: vt pbabit. 7. hui^o. g due relationes eiusde speciei no sunt distincte nisi sint in distinctis subiectis. ¶ Scdo. Unuqoq hz ab eo vnitate a quo hz entitate. sed tota entitas relonis est ex fundameto. ergo a fundameto est vnitas z distinctio eius. Minor supza probata fuit. Maior est philosophi. 4° metaphysice.

Instatia pclones

Rnsio

Cclo 3ª

Ad argumenta rndet. Ad p^m negat maiorem: qz vt supza dictu fuit. pot qs sine sui mutatione de nouo referri ad terminu ad que pus no referebat: imo pot fieri transit^o de 3dicto rio in 3dictoriu absq mutatione subi. s. p solu lapsu tepozis. Pot. n. plato intras mutatus esse: nuc carus socrati: cui an carus no erat. Di 2° q no pot qs habere filiu de nouo qn sit imutatus. No ga acqsierit nouam pnitate. s. qz habuit nouu actum gnonis.

Ad p^m

¶ Ad z^m negat minorem: qz relo no est ppie via. sed respectus ad terminu: pot aut qs p ide pn^m multa respicere. Di scdo q s. sit tn una via pm esse reale inter duos terminos. pot tn esse multiplex in ee ronis. Na ide mot^o est fil' actio z passio. ¶ Ad 3^m negat anm: qz nullu accns preter qtitate hz ex se indiuiduatione. sed tn ex subo. Ad pbatione negatur similitudo/que nulla hz euidetia. qz indiuiduatio z singularitas puenit rei p accides. Coceptus aut genericus couenit ei qdditatiue. ¶ Ad 4^m negat maiorem/qn id qo est posterius hz vnitate z distinctione a suo poz. sicut est in ppositio. ¶ Ad 5^m negat pntia. Ad pbatione dr/q prius na est relone habere fudamentu q terminu: z q sicut posita albedine in subiecto. ipsa statim est accns. ita posita hac albedine z alia. ipsa statim est silitudo: sed hoc esse non pot nisi z fundamentu z terminus ponat. Dicit pterea q arg^m suppo nit vnu falsu. s. q ois relo que est in genere sit de na accidentis. Cuius oppositum supza pbatu fuit. Ad firmatione patebit sequenti qone. ¶ Ad 6^m negatur antecedens. Naz paternitas tam diu manet q diu pater. z aliquis eius filius manet: z posito q vnus filius moriat z alius no. tuc illa paternitas no terminat ad omne id/ad qo prius terminabatur. ¶ Ad 7^m dicitur q intentio. S. Tho. est patrem vna paternitate referri ad oes filios quos hz: z q respect^o multiplicantur. no q ille respectus qui est paternitas plurificetur. sed qz quida respectus ronis plurificantur: hec enim paternitas tot habet relones ronis. quot sunt filij ad quos terminantur: qz alio respectu ronis refertur ad banc filiationem/z alio ad alia. Et qo dictum est de paternitate dom est de alys. Naz preceptor vnica relatione refertur ad oes discipulos quos docet gramaticam: z vno alio respectu refertur ad omnes quos docet dialecticam.

Ad scdaz

Ad tertia

Ad qrta

Ad qnta

Ad sexta

Ad 7^m

¶ Utrum terminus sit de conceptu quidditatiuo relationis. Questio. XXXIII.

Prima rō

Queritur 33°. Utrū terminus ponatur in diffone/siue in ꝯceptu quidditatiuo relationis. Et videt ꝙ sic. ¶ Primo. Id sine quo relo nō pōt itelligi nec diffiniri/est de gdditatiuo cōceptu eius. Sed relatio non pōt diffiniri sine termino. ergo ꝛc̄. Minor est phi in p̄dicamē/tis. Maior p3 ex terminis: qz vnūqōq3 pōt intelligi absq3 eo qō nō est de rōne sua. ¶ Scōo. Terminus est de p̄maria rōne relationis. ergo est de ꝯceptu gdditatiuo eius. P3 cōsequētia: qz nihil per p̄us ꝓuenit rei/q̄ cōceptus gdditatiuus eius. Antecedens ꝓbat. Primaria rō relatiui vel est ad se. vel ad aliud. Sed nō est esse ad se: qz tunc ratio relonis esset absoluta. ergo est esse ad aliud. Sed esse ad aliud includit aliud. s. terminū. g̃ ꝛc̄.

Scda rō.

Tertia rō.

¶ Tertio. Primarius cōceptus rei/pōt absolui per intellectū a cōceptu scōario: qz oē p̄us. vt sic/pōt esse sine posteriori. sed cōceptus relonis nō pōt absolui a termino: qz q diffinite nouit vnuz relatiuoꝝ/cognoscit ꝛ reliquū. g̃ termin⁹ est de p̄maria rōne relonis.

Quarta rō.

¶ Quarto. Nō pōt apprehendi sine rōnali. relo nō potest apprehēdi sine termino. ergo terminus nō min⁹ est de ratione relonis q̄ rōnale sit de rōne hois. Sed rationale est de p̄mario cōceptu hois. ergo terminus est de p̄mario conceptu relonis. Dia ista patent preter p̄mā partem antecedentis: que ꝓbatur. Nā possum concipere ꝙ hō sit animal non cogitando an sit rationale vel nō. ergo homo potest cōcipi non habito conceptu rationalis.

Notāduz

Respondeo ꝛ premitto duo. Primuz est/ꝙ duplr pōt aliqd diffiniri: vt magis declarabitur. 7° huius. s. gdditatiue/ꝛ per additamentum.

Cōceptus quidditatiuus.

Cōceptus p additamentū.

Cōceptus quidditatiuus est ille q nihil aliud significat nisi eandē nām ꝛ gdditatē/quā significat id cuius est cōceptus. Hoc modo dicit/ꝙ aial rationale est cōceptus gdditatiuus hominis. Diffinitio siue cōceptus per additamentū est ille qui aliquid includit qō significat entitatē distinctā a diffinito: puta/cū diffinitur simitas nasi. ꝛ dicit ꝙ simitas est curuitas nasi. Nam nasus dicit entitatē distinctā ab ipsa superficie cōcaua nasi: cū nasus sit substātia. ꝛ illa superficies sit accidens.

Relo ōpēdet a fundamento entitative. a termino specificative. Patria 2°. Relo diffinit p terminum.

¶ Premitto scōo. ꝙ relatio (vt sepe dictū fuit) a duobus dependet. s. a fundamēto/ꝛ a termino. A fundamento gdez dependet entitative: qz realitas relationis est realitas fundamēti. A termino aūt dependet specificative: qz vt p̄bauimus. formalis distinctio relationuz est ex terminis: lz aliquādo cū distinctione terminoꝝ/cōcurrat formalis distinctio fundamēti. ¶ His notatis hec est p̄ma conclusio. Terminus ponit in diffinitione relonis. Probat. ¶ Primo. auctoritate. Nā phs in predicamētis dicit ꝙ vnuz relatiuū nō pōt distincte cognosci nisi cognoscat ꝛ reliquum. Sed si in eius diffinitione nō poneret terminus/cognosceret sine termino: qz cognitio que est per diffinitionē/est cognitio distincta. ergo terminus ponit in eius diffinitione. ¶ Cōfirmat. qz Porphyrius in caplo de spe/diffiniēs speciez per genus ꝛ ecōtra. assignat hō rationē dicens/ꝙ opz in vtrozūq3 rōnibus vtriusq3 vti. ¶ Scōo. Id cuius rō est ad aliud/includit aliud in sua ratione/siue in suo cōceptu. sed ratio relationis est esse ad aliud. ergo. Minor p3. ꝛ maior: qz oppositū predicati/tollit subiectū. ¶ Tertio. Relo dependet a fundamēto ꝛ a termino. ergo fundamētū ꝛ terminus ponunt in eius diffinitione. Cōsequētia p3: qz vnūqōq3 diffinitur/per id a quo essentialr dependet. Et potest hec cōclusio cōfirmari per rōnes/que supra arguēdo facte sunt. ¶ Si aūt querat/qūo ponit terminus in diffone relationis vlr accepte. ¶ Dico ꝙ nullus terminus determinate ponit. sed terminus in cōi. Dicit. n. ꝙ relonis esse est ad aliud se habere. Uel forte posset dici/ꝙ sicut quantitas (vt supra dicebat) in sua ratione cōnotat in obliquo aliquem respectum: ita relatio in obliquo dicit quid absolutū. Terminus. n. relonis est res absoluta. Nec hoc est incōueniēs. Sz sufficit ꝙ in ꝯceptu gdditatiuo/dicat solū respectū. ¶ Et si arguat cōtra hanc ꝯclonē: qz pars diffonis p̄dicat de diffinito/ꝛ est notior diffinito ꝛ prior: terminus aūt nō predicat de relatione/nec est prior ꝛ notior ea. g̃ nō ponit in eius diffinitione.

Instātia

Rnsio.

¶ Rndet ꝙ sufficit terminū predicari in obliquo: lz enim pater nō sit filⁱ. est tn̄ pr̄ filij. Sufficit ēt in relatiuis ꝙ ps diffinitiua sit sil nā/ꝛ eque nota cum diffinito.

Lōclo 2ª Unū cor/relatiuum non est de ꝯceptu gdditatiuo alterius. T.c.33.

¶ 2ª ꝯclo. In cōceptu gdditatiuo relonis nō ponit terminus. Probat. Lōceptus gdditatiuus alicuius spēi ꝯstat tn̄ ex ppio genere ꝛ ppria dīa. Sz quelz spēs relonis habz ppriū genus ꝛ ppriā dīaz. que nō est eius terminus. g̃ ꝛc̄. Maior est phi. 7. metaphy. Minor ꝓbata est precedenti qōne. Nā p̄nitas hz ppriā dīaz ꝯstitutiuā: nec talis dīa est filiatio/cū yna spēs nō sit ꝯstitutiua alterius. ¶ Scōo. Quicqd ponit in ꝯceptu gdditatiuo alicuius/includitur in eo formalr/cum sit de essentia diffiniti. Sed nec filius nec filiatio sunt formalr intra paternitatez: aliogn paternitas esset filiatio vel filius. ergo ꝛc̄. ¶ Tertio. Terminus distinguit realr ꝛ essentialr a relatione. ergo nō est de conceptu gdditatiuo eius. Antecedēs p3: qz sunt in distinctis rebus. Lōsequētia ꝓbat. ex gd nois ꝯceptus gdditatiui. ¶ Quarto. Ubi vnū est de cōceptu gdditatiuo alterius/fit nugatio si vnū addat alteri: ꝛ p hoc ꝓbat phs. 3. metaphy. ꝙ differē tia nō est de cōceptu gñis/nec ecōtra: qz nō est nugatio cuz dī aial rōnale: sed nō est nugatio cū dī/Sor. est pater filij. ergo nec filius nec filiatio sunt de cōceptu gdditatiuo patris.

T.c.10.

¶ Ex gbus p3 ꝙ cū dicimus/p̄nitas est relo habētis potētiā generatiuā ad filiū. in hac diffone ponit relo tanq̄ genus. Potētia ℞o generatiua ꝛ filius ponunt tn̄ extrinsece: ꝛ per ea circūlogmur ppriā differentiam p̄nitatis/que nobis est ignota.

Molesta tur ꝯclo.

¶ Lōtra hanc ꝯnē arguit̄ p̄mo. In conceptu gdditatiuo paternitatis/nō ponit terminus ꝙ te. g̃ paternitas ℔m ꝯceptū gdditatiuū nō est ad aliud. Qō expsse est falsuz.

Dilnitur obiectio.

¶ Scōo. Lōparatio diffiniti ad sua p̄ncipia diffinientia intrinseca/est ad se: aliogn spēs cuiuslibet generis essent ad aliud. ergo si relo diffinit gdditatiue tn̄ ꝙ sua p̄ncipia intrinseca. segt̄ ꝙ nō sit ad aliō. ¶ Rndeo ad vtrūq3 sil negando ꝯtiā: qz genus ꝛ dīa que sunt p̄ncipia intrinseca p̄nitatis sunt ad aliud. Nā genⁿ p̄nitatis est relo. cōstat aūt ꝙ relo ad aliud est. Et ideo etiā paternitas p3 suuz cōceptū gdditatiuū est ad aliud.

Lōclo 3ª

¶ 3ª ꝯclo. Terminus ponitur in diffinitione relonis tn̄ extrinsece. Ista cōclusio p3 ex duobus primis. Nam terminus ponit in diffone relonis per p̄mā ꝯclusionē ꝛ non intrinsece: vt p3 per secundā. ergo relinquitur ꝙ tn̄ extrinsece.

Ad argumenta respondet. Ad p̄mū negat̄ maior. Nā forma nō ponit in conceptu gdditatiuo māe cum sint distincte res. vt ꝓbat p̄mo phrsi. ꝛ tn̄ mā nō pōt cōcipi nisi ꝛcipiatur forma. vt dicit Phs ꝛ Lōmētator. 7° meta. cō. 35.

Ad p̄mā

Ad scōaz

¶ Ad zm dī ꝙ cōceptus est duplex. s. ꝯceptus fōalis ꝛ ꝯceptus obiectiuus: ꝛ vterq3 distinguit̄ ab itellectione.

Distinctio

¶ Dico scōo ꝙ intellectus p spēciez paternitatis vel saltē per spēm alicuius absoluti elicit itellectionē. que simul terminat̄ ꝛ ad paternitatē ꝛ ad filiū. Nec pōt terminari ad p̄m ꝙn terminet ad zm. p hāc ℞o itellectionem ꝓducit in se quēdam cōceptum: per quem p̄mo ꝛ p̄ncipaliter repꝛesentatur paternitas: ꝛ per eundem secūdario ꝛ repꝛesentatiue repꝛesentatur filiatio. Nec possunt isti cōceptus obiectiui separari abinuicem vt repꝛesentantur per illum cōceptum formalem: lz vnum p̄ncipalius repꝛesentet q̄ reliquū. Ad formā ergo scōi argumēti nega

tur antecedēs. Ad ꝓbationē dī ꝙ est ad aliud: qz etiā genꝰ relonis ad aliud est: sed per hoc nō habeꝫ terminus nisi cō munissime. Posset tñ negari ꝓñtia/quādo aligd est de pri-
Ad tertiā maria ratione alicuius solū terminatiue. ¶ Ad 3m negatur maior. si ad primariū ꝛ scōariū cōceptū necessario termine-
Ad q̄rtā tur eadē intellectio. ¶ Ad 4m negaꝫ ꝑma pars anteceden tis. Ad ꝓbationē dico ꝙ nunq̄ apprehēdit quid sit bō nisi apprehendaꝫ animal rationale: sed si formetur tñ conce-ptus animalis. formaꝫ quidez pars conceptus hominis: sz nondum conceptus hominis est formatus.

¶ Utrum equalitas ꝛ similitudo sint relationes reales.

Questio. XXXIIII.

Ueritur 34°. Utrū equalitas ꝛ silitudo
Pria rō. sint relones reales. Et arguiꝫ ꝙ nō. ¶ Primo. Dis relatio realis intenditur realr ad intēsionē fundamenti ꝛ termini. Sed similitudo nō sic itēditꝫ. ergo nō est relo realis. Maior ꝓz: qz dis effectus intēditꝫ ad intensionē diuꝫ causarū suarū. Minor ēt ꝓz. Nā si. a. ꝛ. b. sint alba tñ vt quatuor. ꝛ postea
Scōa rō. vtraq̄ eoꝝ fiat albū. vt sex. ipsa nō erunt magis similia q̄ ꝑus. ¶ Scōo. Si equalitas est relo realis. segꝫ ꝙ sit exten sa sicut ꝛ quātitas. Sed hoc est falsum. ergo non est realis. Maior ꝓz. Minor ꝓbaꝫ. Dis forma extēsa diuidiꝫ ad di-uisionē subi: sed equalitas non sic diuidiꝫ. ergo ꝛc. Maior ꝓz. Minor ꝓbaꝫ. Nā si due linee sunt equales/ꝛ vna earū
Tertia rō diuidaꝫ. in nulla illaꝝ partiū remanet equalitas. nec pars equalitatis que ꝑus erat in tota linea. ¶ Tertio. Dis relo realis hz fundamentū reale: sed equalitas ꝛ similitudo non hñt reale fundamētū. ergo ꝛc. Maior ꝓz. Minor ꝓbatur. Equalitas ꝛ similitudo fūdanꝫ in vnitate specifica vt dī. 5. metaphy. tex. cō. 20. sed vnitas specifica nō est vnitas rea-lis: qz nā nō est vna in oibus suppositis extra intellectum.
Quarta ratio. ergo ꝛc. ¶ Quarto. Aut equalitas fundaꝫ sup vnitate numerali/aut super vnitate specifica. Nō ꝑmū/qz tūc vna q̄ti tas numero/esset in duob⁹ in qbus est eq̄litas. Nō 2m: quia linee recte inequales sunt eiusdē spēi/ꝛ tamē non fundant equalitatez. Et similiter albedo vt quatuor ꝛ albedo vt sex. sunt eiusdem speciei: ꝛ tñ sunt dissimiles.

Pria cō-clusio. Respondeo quatuor conclusionibus. Quaꝝ ꝑma bec est. Equalitas ꝛ similitudo sūt re lationes reales. Probatur suppositis eis que in preceden-tibus qōnibus ꝓbata sunt. Et ꝑmo. Circunscripto oī opere intellectus/adhuc due linee pedales sunt equales. ergo eq̄-litas est relatio realis. Cōsequētia ꝓz: qz ens rōnis non est nisi per opus itell⁹. Antecedēs ꝓbaꝫ: qz nullo intellecto co gitante/tanta est hec linea/quanta est illa. ḡ sunt eq̄les. Ꝓz ꝓñtia: qz nihil aliud est ipsas esse equales. nisi ꝙ tanta sit
Scōa rō. vna/quāta est alia/ꝛ econtra. ¶ Scōo. Distinctio duaꝝ li-neaꝝ/est distinctio realis. ḡ earū equalitas est realis. Añs ꝓz: qz intellectus nō facit distinctionē rerū. Cōsequētia ꝓz: qz distinctio nō dicit realis/nisi qz est inter extrema realia absq̄ opere intellectus: sed sic est etiam equalitas. ergo ꝛc.
Tertia rō ¶ Tertio. Eq̄litas est passio entis realis. ergo est ens rea-le. Añs ꝓz: qz est passio quātitatis. Cōsequētia ꝓbaꝫ: qz pas sio entis realis manet in re circūscripto opere intell⁹. ¶ 2ª
Cōclo 2ª cōclusio. Fundamentū equalitatis nō est vnitas nāe specifi ca. Probaꝫ. ¶ Primo. Unitas specifica non est realis. sed rōnis tñ (vt ꝓbabit. 7. huius.) ḡ nō est fundamentū rela-tionis realis. Patet ꝓñtia. qz fundamentum nō est minoris entitatis q̄ relatio. ¶ Scōo. Posito fundamēto ꝛ termio. necesse est ꝙ ponaꝫ relatio. Sed posito termino ꝛ vnitate specifica/nō necio ponit equalitas. ḡ vnitas specifica non est eius fundamētū. Maior ꝓz: qz relatio dependet tñ ab eis. Minor ꝓbaꝫ: posito ꝙ vna linea sit pedalis ꝛ alia sit bipedalis. cōstat ꝙ inter eas est vnitas specifica ꝛ nō eq̄li-tas. ¶ Tertio. Quia forte diceꝫ/ꝙ vnitas specifica est rea-lis. ꝛ ideo pōt fundare equalitatez. Et arguo sic. Si vnitas specifica est fundamentū equalitatis. sequit ꝙ eadē nume-ro equalitas sit in duobus equalibus. Sed hoc est falsuz: qz vnū accidens numero nō potest esse in duobus subiectis. ergo ꝛc. Cōsequentia probaꝫ. In quocūq̄ reperit imedia-tum fundamentū huius equalitatis/in eo reperit ista equa litas. sed illa vnitas specifica reperit in hoc equali/que est in alio equali per te. ḡ equalitas illius est in isto. ¶ 3ª ꝓclo. Cōclo 3ª Quid sit fundamē-tuz equali tatis.
Fundamētū equalitatis est ipsa pticularis quātitas illiꝰ qō dī equale: ita ꝙ in duobꝰ equalibꝰ sunt due eq̄litates: quaꝝ hec fundaꝫ in hac quātitate. ꝛ illa in alia. Probaꝫ. ¶ Pri-mo. Per se ꝛ ꝓximū fundamētū relonis pticularis est ab-solutū pticulare. Sz eq̄litas huius linee est pticularis eq̄li tas (cū sit pticularis subiecti.) ergo eius fundamētū est pti-culare. ¶ 2°. Equalitas fundaꝫ super aliqua vnitate. Sed nō super vnitate specifica. ḡ sup vnitate numerali. Maior est phī. 5. metaphy. Minor ꝓz. ex 2ª cōclusione. Cōsequē tia etiā est euidēs: qz inter vnitatē numeralē ꝛ vnitatē spe-cificā/nō est aliqua vnitas media. aliogn Sortes ꝛ Plato magis ꝓuenirēt in aliqua natura/q̄ in humanitate. ¶ 4ª Cōclo 4ª Uñ habēt q̄titates pticulares q̄ eq̄lita-tē fundāt.
cōclusio. Quātitates pticulares nō habēt ex sua singulari-tate/ꝙ fundent equalitatē: sed hoc habēt ex cōi rōne speci-fica. Ad hunc sensuz/ꝙ hec quātitas ꝛ illa nō habēt inq̄tū hec/ꝙ sint equales: sed qz cōueniunt in vna spe quātitatis: que spēs attendit fm numeros: puta/qz ꝓueniunt in specie quātitatis bicubite vel tricubite ꝛ hꝺ. Et qō dixi de equali-tate/dico de similitudine: ꝙ hec albedo ꝛ illa sint siles/con tingit. qz sunt in eadē specie graduali albedinis: puta/quia vtraq̄ est vt duo/vel vtraq̄ vt tria: ꝛ sic de alys. Nō inten do tñ per hoc dicere ꝙ albedo vt duo. ꝛ albedo vt tria. sint diuersarū spēꝝ/nisi valde largo mō: quia. ſ. duo ꝛ tria: a qb⁹ denominant sunt distincte spēs. Probaꝫ ista conclusio sic declarata. ¶ Primo. Illud est ratio fundādi similitudinē Pria rō.
in quo sibiinuicē sunt silia. sed sunt silia in qualitate speci-fica ꝛ nō in aliqua qualitate pticulari. ergo illa vnitas spe-cifica est rō fundādi similitudinē. Maior ꝓz. Minor pro batur. Que sunt similia/nō sunt silia in eo in quo distinguū tur. sed in eo in quo cōueniūt. Sed distinguunt ꝓprys al-bedinibus: ꝛ cōueniūt in spe albedinis. ḡ ꝛc. ¶ 2°. Unitas Scōa rō.
relonis oriꝫ ex vnitate alicuius absoluti. qō est prius relo-ne. Sed silitudo ꝛ equalitas sunt eiusdem rōnis in vtroq̄ extremo. ḡ hec vnitas oriꝫ ex vnitate illius absoluti: qō est ꝑus. Cōstat aūt ꝙ tale nō est hec albedo. ꝛ illa: quia neutra est cōis alteri. ḡ est albedo ꝛ quātitas cōis. ¶ 3°. Si distin-Tertia rō
ctio numeralis sufficeret ad fundandā similitudinē. sequit ꝙ albedo ꝛ nigredo possent eā fundare. Sed hoc est exꝑs-se falsum. ḡ. Consequētia ꝓbaꝫ. qz albedo ꝛ nigredo distin-guunt numero. ergo plus requirit. ſ. vnitas specifica.

Ad argumenta respondeꝫ. Ad ꝑmuz negaꝫ mi- Ad ꝑmā
nor: qz vt supra dictuz fuit. relo ꝛ fundamētū idē sunt: ꝛ ideo ipole est ꝙ vnū sine altero in tendatur: sz subiectū nō semp denoiet vniformiter ab hac entitate. vt hz rōnē absoluti. ꝛ vt hz rōnē relonis. Et iō nō sequit ꝙ illa sint intēsius similia: sz albedo vtriusq̄ intēsa sit. Ratio autez quare similitudo ꝛ equalitas. nō dicuntur intendi est: qz eaꝝ ratio consistit in esse punctali ꝛ indiuisi-bili. ¶ Ad 2m negatur minor. Diuisa enim quantitate diui ditur illa res que est equalitas: sz iste partes nō dicunt esse equalitas: quia ratio equalitatis nō cōueniebat huic quan titati: puta/quantitati pedali ad aliā quātitatem pedalem. nisi precise dum ipsa est in tali spe denominata ab vnitate: ꝛ ideo nō ꝓuenit partibus eius: sicut etiam linea circularis est quidem diuisibilis in ptes: quarū quelibet est linea. sed tamē nulla earū est linea particularis circularis. ¶ Ad 3m Ad tertiā

negatur minor. Ad ꝓbationē negatur maior: vt ꝓz ex scōa cōclusione: imo fundatur super vnitate numerali: lz vnitas specifica sit eis ratio fundandi. ¶ Et si arguaꝫ cōtra: quia Replica. secluso omni opere intellectus adhuc due quātitates bicubite sunt equales. Sed tūc nō habēt actu vnitatē specificā: cū illa vnitas non sit nisi per opus intellectus. ergo vnitas specifica nō est eis rō fundādi. ¶ Respondeꝫ q̄ lz tūc nō Rōsio. habeant actu illaz vnitatē. habēt tn̄ eam in virtute: qz quelibet illarū quātitatū est nata causare sui similitudinē in intellectu: que similitudo erit silitudo oium quātitatū eiusdē speciei: ꝛ in ea oēs erunt vnū. ¶ Ad 4m dī q̄ super vnitate numerali. Ad improbationē negatur ꝓntia: qz (vt dictuz est sepe) distincte quātitates fm numerū fundāt distinctas equalitates: inq̄tuz cōueniunt in vna ratione specifica vel actu vel virtute: ꝛ ideo nō sequit vnam quātitatē esse in distinctis subiectis. nec duas esse in eodem subiecto. sed tn̄ sequitur q̄ duabus conueniat vna ratio cōmunis.

¶ Utrum idētitas sit relatio realis. Questio. XXXV.

Ꝙria rō. **Queritur** 35°. Utrum idētitas sit relatio realis. Et arguit q̄ sic. ¶ Primo. Quicqd est albū realr est album albedine reali. ergo qcqd est idē realr est idē identitate reali. Scōa rō. Sed nullo intellectu ꝓsiderante Sor. est idem sibiipsi. ergo est sibi idē idētitate reali. ¶ Scōo. Nullo intellectu cōsiderante Tullius ꝛ Licero sunt idē. ḡ referuntur per ꝓns idētitas est realis: qz est ꝓter opus intellectus. Antecedēs ꝓz: qz intellectus nō facit eos esse idez. Cōsequētia ꝓbaꝫ. Sunt idem. ergo habent habitudinē idētitatis. ergo referuntur. Tertia rō. ¶ Tertio. Distinctio numeralis est relatio realis. ergo idētitas numeralis est relō realis. Añs ꝓz ꝛ ꝓntia ꝓbaꝫ: qz si vnū cōtrariorū est reale ꝛ reliquum: idētitas aūt ꝛ distinctio opponunt. vt ꝓz ꝛ non priuatiue/ Quarta ratio. nec ꝓtradictorie/ nec relatiue. ḡ cōtrarie. ¶ Quarto. Idem Quinta rō. ꝛ diuersum sunt differentie diuisiue entis. ergo cum diuersitas sit relatio realis. etiaz identitas est realis. ¶ Quinto. Sequit q̄ nihil esset sibi idem per se. Sed hoc est falsum. ergo ꝛc. Cōsequētia ꝓbatur. Si identitas est ens rationis. ergo in hoc qō est esse idē sibiipsi/ includit ens rōnis. Sed ens reale ꝛ ens rōnis nō faciunt vnū nisi ꝑ accidēs. ḡ ꝛc.

Distinctio **Respondeo** q̄ hec questio dupliciter pertractari pōt/ fm q̄ duplex est idētitas/ scilz numeralis qua Sor. dī esse idē sibiipsi. ꝛ identitas specifica qua Sor. ꝛ Plato dicunt esse idē specie. Prima idētitas. s. numeralis dī identitas simplr. Scōa ꝛo. s. identitas specifica dicit identitas fm quid. ¶ Premitto scōo q̄ equalitas ꝛ similitudo in duobus differunt ab idētitate. ¶ Primo. qz equalitas ꝛ similitudo necessario requirunt distinctionem suppositorū. Idez enim nō est simile/ neq; equale sibiipsi. ¶ Secūdo. qz equalitas ꝛ similitudo non possunt habere idem numero fundamentuz in vtroq; extremo. Identitas autē tam numeralis q̄ specifica pōt habere ꝛ idem suppositum ꝛ idē extremū. Nam Sor. nō est solum idem numero sibi. sed etiam idem specie: ꝛ idem genere est idem sibi. Rōsio ad quesitum. Loco 1ᵐ ¶ Quantū pertinet ad identitatē numeralē. hec est cōclusio responsiua. Identitas numeralis est identitas rationis. Ꝓbatur. ¶ Primo. Omne relatiuū dicit ad aliud: vt ꝓz ex diffinitione relatiuorū. Sed nulla res est aliud a seipsa realiter. ergo non refert realiter ad seipsam. ¶ Scōo. Ois relatio realis/ est realis habitudo duorū. quorum vnum est fundamentum ꝛ reliquum est terminus. Sed nulla res potest esse fundamentum ꝛ terminus/ respectu eiusdem. ḡ ꝛc. ¶ Tertio. Ois relō rationis requirit extrema fm rationē distinctaz. ergo ois relatio realis requirit extrema realiter distincta. ¶ Et confirmatur. qz realiter relatiua. sunt realr opposita. sed nulla res opponit realiter sibiipsi. ergo nulla refertur realiter ad seipsam. ¶ Scōa conclusio. Identitas specifica ꝛ generica qua aliquid dicit esse idem specie sibiipsi. est relatio rationis: ꝓbatur ista conclusio sicut ꝛ precedens. ¶ Tertia conclusio que pertinet ad idētitatē specificam talis est. Identitas specifica qua aliquid est idē specie alteri: puta qua Sor. ꝛ Plato. dicunt esse idez specie: est relatio realis. Ꝓbatur. ¶ Primo. qz extrema sunt realia ꝛ realiter distincta ꝛ eiusdez ordinis. ergo relatio est realis in vtroq;. Cōsequentia patet ex dictis supra. Antecedens ꝓbatur. q̄ enim sint realia ꝛ realiter distincta ꝓz: qz Sor. nō est Plato. Nec sint eiusdē ordinis ꝓz: qz qua ratione Sor. cōuenit humanitas. eadem ratione cōuenit Platoni. ¶ Secundo. Si vnum oppositorū est ens reale: ꝛ reliquū. Sed distinctio specifica que opponitur identitati specifice/ est relatio realis: homo enim ꝛ asinus realr distinguunt. ergo identitas specifica est realis. ¶ Tertio. Idētitas specifica cōsurgit ex natura rei/ posito fundamento ꝛ termino. ergo est realis. Cōsequentia patet. Antecedens ꝓbatur: qz nullo intellectu cōsiderante Sor. ꝛ Pla. magis sunt idē q̄ Sor. ꝛ asinus. Et generalr ita dōm est de idētitate specifica duorum suppositorū. sicut dictū fuit de eq̄litate ꝛ de silitudine.

Ad ꝓmā **Ad argumenta** respondet. Ad ꝑm negat ꝓntia: qa albedo ex sua rōne formali ponit aliquid in eo de quo dī: ꝛ ideo nihil pōt dici realr albū nisi denominet ab albedine/ que sit realitas quedā. Relatio aūt non ꝓz de sua rōne formali q̄ aliqd ponat. sed ex fundamento: ꝛ ideo pōt aliqd denominari realr relatiuuz non solū: qz relatio sit realis: sed ēt si fundamētū sit reale: sicut deus dicit realr dominus: qz ꝓz potētiā coercendi: que realis est. Et simil qz vnitas Socratis est ens reale: ideo ex realitate huius vnitatis que est fundamentum vnitatis numeralis. Socra. potest dici esse realiter idem sibiipsi: lz illa identitas sit ens rationis. Ad scōa ꝛ Ad zᵐ negatur cōsequentia. Dicuntur enim esse idem: nō qz aliqua relatio actu sit. lz qz actu est fundamentū. s. vnitas. Ad ꝓbationē negat etiaz ꝓntia. Quia ad hoc q̄ dicantur esse idem/ nō requiritur q̄ actu habitudinē habeant. sed q̄ Socra. sit indistinctus: ꝛ habeat vnitatē. Ad tertia ¶ Ad 3m negatur cōsequentia: qz distinctio numeralis habet extrema realr distincta. Identitas autez nō. Ad ꝓbationē negatur minor: qz identitas qua Sor. est idez sibiipsi. ꝛ distinctio qua est distinctus a Platone sil cōueniunt eidē subiecto. ꝛ ꝑ ꝓns nullā habēt oppositionē. lz identitati Socra. ad seipsuz opponit realis distinctio Socra. a seipso: hec aūt distinctio nō est relō realis: qz est ipole Socratē a se realr distingui. ¶ Dico scōo. q̄ illud argumētum bene cōcludit de idētitate specifica: qz sicut distinctio specifica habet extrema realr distincta. ita ꝛ idētitas specifica vnius ad alterū. Ad ꝗrtū ¶ Ad 4m dicitur. Primo q̄ aliquid pōt diuidi per rationes ꝓtradictorias. quaꝝ vna dicit ens. ꝛ altera nō ens: ꝛ ideo nō sequit si altera differētia est realis q̄ altera sit realis. Dico scōo: q̄ distinctio realis. vt dictū fuit/ nō opponit identitati eiusdez rei ad seipsaz: ꝛ ideo hꝫ identitas ꝛ distinctio nō sunt differētie oppositе. Ad quīta ¶ Ad 5m negatur consequentia. Ad ꝓbationem dico q̄ nullum ens est sibi idem formaliter per se: quia nullum ens est formaliter sua identitas: sed quodlibet est sibi idem fundamentaliter. qz omne ens ex se est vnum.

¶ Utrum actio sit forma facta. Questio. XXXVI.

Prima rō **Queritur** 36°. Utrū actio sit forma facta. Et videtur q̄ non. ¶ Primo. Ad nullā actionē est motus: vt dicit Cōmentator 5° phȳsicorū. cōmēto. 5. Sed ad formaz que fit/ est motus. ergo forma que fit non est actio. Scōa rō. ¶ Secūdo. Nulla res est ꝓrius seipsa natura. sed actio est natura ꝓior forma que fit. ergo actio nō est forma que fit.

Maior patet. Minor probatur: qz actio est via ad formã: vt dicit Cõmẽtator 4°. meta. cõmẽto. z. t ꝓmo celi. cõ. ꝓmo.

Tertia rõ ¶ Tertio. Dis forma facta/est facta per aliquã actionẽ. sz actio nõ est facta per actionẽ. aliqn ireẽ in ifinitũ in actionibus. ergo ꝛc̃. ¶ Quarto. Actio qua mouens mouet aliqõ mobile localr/nõ est forma facta. ergo nõ ois actio est forma facta. Patet ꝟñtia: qz mouere est agere. Añs ꝓbaẽ: ga mobile per suũ motũ/vel acgrit respectũ vel rẽ absolutaz. Si respectũ. ergo ad relationẽ est motus ꝑ t ꝑ se. Si absolutũ cũ tale nõ sit nisi locus, segẽ q actio mouẽtis sit locꝰ. sed locus nõ est forma facta: qz preexistebat motui t mobili. ergo ꝛc̃. ¶ Quinto. Quãdocũqz aliqua ꝓpositio verificaẽ ꝓ rebus. si ad eius veritatẽ nõ sufficiunt due res. opz ponere tertiã: t si nõ sufficiunt tres. opz ponere quartã. Sz hec ꝓpositio. Calor est ab igne. verificaẽ ꝓ rebus: t ad eã nõ sufficit calor t ignis. ergo preter calorẽ que est forma facta. opz ponere vnã tertiã entitatẽ que sit actio. Maior ꝑz. t ꝓma pars minoris. Scõa pars ꝓbaẽ. Cũ enim dico/calor est ab igne. aut hec ꝓpositio significat tm̃ calorẽ. aut calorẽ t ignẽ. aut aliqd aliud ab eis. Nõ ꝓm: qz tũc calor nõ magis significareẽ esse ab igne q̃ ab aqua. Nõ zm: qz nõ plus significareẽ q calor sit ab igne. q̃ q ignis sit a calore: relinquitur ergo tertium. qõ probandum erat.

Rñsio. **Respondeo** q in hac qõne t sequenti non intendo loqui de actionibus imanẽtibus sicut est visio: itellectio: t hꝺ: qz tales actiones nõ sunt in genere actionis. cũ nõ inferant ex se passionẽ obiectis/ad que terminanẽ. sed sunt in genere qualitatis. Intẽdo aũt loqui de actione predicamẽtali: cuiusmodi est/cõburere: calefacere: dealbare: t hꝺ. de gbus hec est ꝓma ꝯclo. Actio nõ est potẽtia actiua agentis. Probaẽ. ¶ Primo. Nulla res est prior seipsa. Sed potẽtia agẽtis est ꝑus actione. g̃ actio nõ est potentia agentis. Maior ꝑz. t minor/qz potẽtia actiua est ꝑn cipiũ agendi in aliud/siue actionis que terminaẽ ad aliud. oẽ ꝑnm est ꝑus eo cuiꝰ est ꝑnm. ¶ Scõo. Impoſe est actionẽ esse formalr in aliquo: qn ponaẽ aliqõ agens agere. aliqn forma esset sine effectu formali. Sed possibile est potẽtiaz actiuã agentis esse in agẽte. dato q nullum agẽs agat. ergo ꝛc̃. Maior ꝑz. Minor ꝓbaẽ. Si enim in nã nihil eẽt nisi ignis/ipse haberet potẽtiã calefaciẽdi. t tñ nihil ageret aut ipse aut aliud: qz ꝑ casuz/nulla res eẽt que agere possit: vel in quẽ ipse ignis possit agere. ¶ Tertio. nulla actio est ꝑnm actionis saltem essentialr. Sed potẽtia actiua est ꝑnm actionis/cũ sit ꝑnm transmutandi siue trãsmutationis. g̃ ꝛc̃.

Scõa ꝓ°. ¶ Scõa cõclusio. Actio nõ est relatio agẽtis ad passuz. probatur. ¶ Primo. qz actio est prior relone: cũ hꝺ relo consequaẽ ad actionẽ. sicut dicit ꝓphs 5° metaphy. tex. cõmẽ. zo. Tum qz talis respectus est de genere relonis ſm suã rõnẽ formalẽ. ergo nõ est formalr actio. Patet cõsequẽtia: qz formales rõnes predicamẽtoꝝ impermixte sũt: vt dicit ꝓphs ꝓmo posterioꝝ. Sed de hac ꝯclusione nũc supsedeo: qz infra spãliter tractabiẽ. an. 6. vltima ꝑdicamẽta/dicant respectus extrinsecus aduenientes.

Tertia ꝓ° ¶ Tertia cõclusio. Actio est forma facta. Istã ꝯclonẽ que fuit Cõmentatoris. 3°. physic. cõmẽto. 9. t. S. Tho. Tum in 3° phy. tum in. 10. metaphy.

Verueus declarat t Capreo. Denoiatio multiplex. declarat Verueus t Joã. capreoli: sz differẽter. ¶ Verueꝰ enim dicit q actio t passio dicunt tm̃ entitatẽ absolutã/t distinguunt inter se t ab alys generibus: penes diuersos modos denominandi. Nam aliqua denominant ꝓmã subam intrinsece: t sic denominãt quatuor ꝓma gña. Sor. n. est hõ quãtus. albus. t pater. per humanitatẽ/quãtitatẽ/albedinẽ t paternitatẽ: que in eo sunt formalr. Alia est denoiatio/ſm quã forma habẽs cãm efficientẽ/denoiat ipsaz causaz a qua est effectiue. Et hoc mõ actio denomiat agens. Nihil enim aliõ est ignẽ calefacere/nisi ignẽ habere calorẽ factũ a se. i. q ab igne aligs calor factus sit. Alia est denoiatio qua forma facta denominatur a causa efficiente: t hoc mõ denoiatur passio. Calor enim in ligno dicit passio/put est ab aliq causa puta ab igne: nec est aliud lignũ calefieri nisi lignum habere calorem effectiue ab aliqua cã. ¶ Joãnes capreoli aliter declarat hanc ꝯclusionẽ dicẽs: q actio t passio significant rez absolutã ꝓmo t ꝓncipalr: sed cõnotãt in obliquo quendã respectũ. Nam calefactio significat calorẽ/t respectũ calefaciẽtis ad calefactũ. Calefieri aũt significat eundẽ calorẽ: t preter hoc significat in obliquo respectũ calefacti ad calefaciẽs. Nec est incõueniẽs q aliqõ genꝰ gñalissimũ includat in sua rõne formali in obliquo t cõnotatiue rẽ alterius generis. Ista ꝛo ꝯclusio nũc aliter nõ ꝓbaẽ. sed eiꝰ ꝓbatio patebit sequenti qõne: vbi diceẽ q est in passo subiectiue: t per ꝟñs opz q sit forma facta in passo.

Joannes capreoli.

Ad argumenta respondeẽ. Ad pm dicit q actio/passio/t motus/sunt vna res. Sz hec res vt est in fieri. t vt denominat agens dr actio: t eadẽ res vt est in fieri t denominaẽ a causa agente/siue ẽt vt cõnotat respectũ passi/dicit passio. Eadẽ res vt tendit de iperfecto ad perfectũ dicit motus: t eadẽ postq̃ habebit eẽ cõpletũ in subiecto/diceẽ forma: puta calor/albedo/t hꝺ. Ex q̃ ꝑz q ad eã rem que est actio/est motus: sz motus non sit ad eaz inquãtũ est actio. sed inquãtũ est forma. Fieri enim forme/terminaẽ ad ipsaz formã. vt hz eẽ perfectũ in subiecto.

Ad ꝑmã

Ad scõm ¶ Ad zm dr q eadẽ res vt hz esse imperfectuz/est prior seipsa vt hz esse pfectũ: t hoc nõ solũ priozitate nature. sed ẽt priozitate tẽporis: sz nulla res sit simplex t absolute prior seipsa. Ex quo ꝑz q calor prius tẽpore/est calefactio q̃ sit calor. ¶ Ad 3m negatur maior. Si forma facta sit ipsamet actio sicut est in ꝓposito. Potest etiaz negari minor/nõ q forma facta fiat per actionẽ a se distinctaz: sed qz ipsa forma ꝑus fnit actio q̃ fuerit forma. ¶ Ad 4m negaẽ añs. Et dicit q actio qua moueẽ mobile est in mobili: t est vel iꝑz. Ubi/acquisitũ per motuz: vel est locus. Utrum aũt vbi sit respectus/vel res absoluta/patebit in sequentibus. Et dato q sit respectus: non tamen est de genere relonis/nec vnq̃ dixit Aristoteles qn ad talez respectũ possit terminari motus ꝓmo t per se. ¶ Ad 5m Verueus negaret minorem. Ad ꝓbationẽ dicit q cum dico calor est ab igne/nulla entitas significaẽ nisi calor t ignis: t per hanc prepositionẽ/a/significaẽ denominatio caloris ab igne: t est sensus/q calor hz ignẽ ꝓ sua causa effectiua. Capreolus diceret q preter calorẽ t ignẽ significaẽ ẽt relatio caloris ad ignẽ: quã relationem connotat passio in obliquo.

Ad tertiã

Ad qrtũ

Ad aliquẽ respectũ terminat motꝰ p se. Ad qntũ

Capreo.

¶ Utrũ actio sit subiectiue in agente. Qõ. XXXVII.

Queritur 37°. Utrũ actio sit subiectiue in agẽte. Et videẽ q sic. ¶ Prio. ꝓphs 8° physico. tex. cõ. 15. probat q motus sit eternus per hãc ꝟñtiaz. Si motus non est eternus sed incepit. sequitur q ꝓma causa mutaretur. Que ꝟñtia nõ tenet nisi in vi huius ꝓpõnis. oẽ qõ agit de nouo trãsmutaẽ. Cõstat aũt q deus agens increatũ huiꝰ/nihil aliud de nouo acquirit nisi actionez. ergo actio est in agẽte. ¶ Scõo. Si vnus ignis calefaciat duo ligna: aut ẽst vna actio. aut due. Non due: quia vnius agentis nõ sunt simul t semel due actiones. ergo est vna. Sed vnum accis nõ põt esse in duobus subiectis. ergo hec vna actio non est in duobus lignis que calefiunt. sed in igne. ¶ Tertio. Dis forma denominat vnũ subm. denoiatione intrinseca. Sed actio nõ denoiat passiuz. Nõ enim passiuz increatũ hꝺ est agẽs. ergo actio nõ est in passo. ¶ Quarto. Actio t passio nõ cõpatiunt se in eodẽ subiecto. ergo actio nõ est in passo. Cõsequẽtia ꝑz: qz in passo est passio. Añs ꝓbaẽ. ꝓnitas t filiationẽ cõpatiunt se in eodez. ergo nec generare qõ est agere. t

Ad argumenta

Ad ꝓmã

Ad scõm

Ad tertiã

Ad qrtũ

Ad aliquẽ respectũ terminat motꝰ p se. Ad qntũ

Capreo.

Prio rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ

Quarta rõ.

Quita rō generari.qō est pati cōpatiunt se in eodē. ¶ Quinto. Cui⁹ est potentia eius est actio. Sed potētia actiua est in agēte. ergo actio est in agēte. Minor ꝓz. Maior est phi ō somno 7 vig. ¶ Sexto. Si actio nō est in agēte. seqt̄ q in agente nō sit fundamētū relonis qua refert ad passiuz. Sed hoc est falsum. vt ꝓz. ergo. Cōsequētia ꝑbat̄. Aut illa relo fundat̄ super actione/aut super potētia actiua. Non super actione. qz per te nō est in agēte. Non super potentia actiua: qz sup ea fundatur relatio motiui ad mobile.

Sexta rō.

Cōclusio tertia. Actio 3r accipit.

Respondeo q actio est subiectiue in passō. Sz premitto vnū. s. q actio pōt accipi triplr. Uno mō ꝑ relone ꝑducētis ad ꝑductū: puta/pro relone ignis ad ignē/vel ad calorē: 7 hic respectus est de genere relationis. Alio mō ꝑ respectu agētis ad passiuz/siue trāsmutantis ad trāsmutatū. puta/ignis ad lignū. in quo causat calorē: 7 ista ēt est de gīe relonis: lz Scotus dicat eaz esse respectū extrinsecū: 7 q ꝓpzyssime est actio. ¶ Tertio accipit actio prout de ea loquit̄ phs 3° phys. i. dicens/q actio 7 passio sunt vnus motus/de quo ait Cōmētator cōmē. 9° q de motu duplex est opio. Quidā. n. dicūt q mot⁹ est idē cū pfectione ad quā vadit: sed differt ab ea ꝛz magis 7 min⁹. Aliqui dicunt q motus est generatio ptis post partē/7 via ad pfectionē/que est alia a perfectiōe. Prima opio est magis vera. Scōa ẋo est magis famosa. Ex quo pz: q idez iudicandū est de subiecto actionis qō iudicat̄ de subo mot⁹.

Sco.

Suppositum 2m phs sentit actionē esse i agēte.

¶ Premitto scōo: q actionē esse in passō non pōt demonstratiue ꝑbari: sed intēdo ꝑbare hoc fuisse de mente phi 7 Cōmētatoris 7 S. Tho. ¶ Et ꝓmo. Dis motus est subiectiue in passo siue in mobili: sed actio est motus. g̃ 7c. Maior 7 minor sunt phi 3° phys. tex. cō. 18. ꝓntia ẋo est formalis. ¶ Scōo. Idem est actus sensibilis 7 sensitiui: vt dicit phs. 3. de aia. Sed passio est subiectiue in sensu. ergo actio sensibilis que est idē actus cū passione sensus/est in sensu.

Cōmentator opiat⁹ tertiā actionez esse i agēte.

¶ Tertio. Quia Cōmētator 3° phys. cōmē. 18. expresse ponit. Ibi enim dicit tria. Primū est q motus est perfectio motoris 7 moti. sed nō eodez modo. quia est perfectio motoris non tanq̄ aliquid existēs in essentia eius. ꝓm quē modū est pfectio moti. Scōm est q actio motoris que est mouere/est gdē eius. sed nō est in eo. Tertiū est q actio agentis 7 patientis est vna in subiecto 7 duo in diffone. Ex qb⁹ expresse pz q actio nō est in agente. lz in eodē subo in quo est passio. ¶ Quarto. Ad idē est Cōmētator vbi supza. cō. 20. sic dicens. Nō est inopinabile q actio agētis sit in alio. est enim manifestū per se q doctrina est actio docētis. 7 est in adiscente. cō mēto aūt. 21. sic ait. Actio 7 passio sunt vnuz ꝓm subm. 7 diuersa ꝓm diffonē. ¶ Quinto. Ad idez est. S. Tho. 3° de aia. sic dicens. Sicut. n. actio 7 passio est in patiente 7 nō in agente. vt in subo. sed solū vt in ꝓncipio a q̄: ita tam actus sensibilis q̄ actus sensitiui est in sensitiuo. vt in subo. Ex quibus verbis habent̄ due ꝓpones. Prima/q actio est in passo subiectiue. Scōa/q actio est in agente: vt in ꝓncipio a quo. Et ad hunc sensuz intelligēde sunt oēs ꝓpositiones. in qbus aliq̄. S. Tho. visus est dicere actionē esse in agente: 7 si aliq̄ dicat eā esse in agēte: vt in subo. accipit ibi subiectū pro omni eo qō se habet modo subiecti respectu forme denominantis. agens. n. ita denoiat̄ ab actione ac si esset in eo subiectiue. ¶ Sexto. Arguit̄ ratione. Si actio est entitas absoluta acqsita in agente. vel hec entitas est causata ab agēte/vel passo/vel ab aliqua alia cā. Nō aūt a passo: qz ipsuz est posteri⁹ actione per quā ꝑducit̄. Non ab alia cā: qz tunc illa causa ꝑduceret effectū/ex quo causat etiā eius ꝑductionē. nō ab ipsomet agente: qz oē qō/inq̄tū bō/acquirit entitatē de nouo transmutat̄ 7 patit̄. Sed agēs inq̄tū agens nec patit̄ nec transmutat̄. ergo agens inq̄tū agens/nō causat in se nouā entitatē absolutam. Maior ꝓz. Minor ꝑbat̄. Formalis ratio vnius generis/nō conuenit alicui subiecto per formalē rōnē alterius: sicut etiam nihil est albū per rationē nigredinis. Sed rō actionis 7 passionis sunt distincte ꝓm genus. ergo agens nō bz inq̄tuz agēs q patiat̄. Dec questio posset multū dilatari. adducēdo auctoritates. sed mihi visum est has rōnes esse precipuas iter oēs: nec debere impleri cartam verbis superfluis.

Ad ꝓmā

Unde Ad argumēta respondet̄. Ad ꝓmū negat̄ ꝓntia: quia agens liberū pōt per aatiquā volitionē ꝓducere effectū nouū. Unde ꝓmus motor ab eterno habuit volitionē qua voluit rosam cras generandā esse: nō qdem eternaliter. sed in hoc tēpore. Et quia phs oppositū affirmauit: ideo posuit motū eternū 7 formauit illā cōsequētiā. Dico scōo. q si adhuc transmutaret̄ per nouā volitionē/nihil est ad ꝓpositū: qz volitio nō est de genere actionis.

Ad scōaz

¶ Ad 3m dico q in illis duobus lignis sunt duo calores/7 due entitates. quaz quelibet est actio: dicunt̄ tñ esse vna 7 eadem actio/ꝓpter denominationē abvna 7 eadē cā: 7 ideo distinguunt̄ entitatiue 7 subiue. nō tñ distinguunt̄ in rōne actionis. ¶ Ad 3m negat̄ minor. Naz illa res que est actio/denominat gdē id in quo est. puta/calor denoiat suuz subm calidum: sed hec denoiatio nō cōuenit forme inq̄tū est actio. sz inquātū est forma: inq̄tum ẋo est actio/denominat agens.

Ad tertiū

¶ Ad 4m negat̄ añs. Ad ꝓbationē dī q generare 7 gīari cōueniunt eidē supposito: nō tñ respectu eiusdez.

Ad q̄rtā

¶ Ad 5m dico q phs in maiori nō intelligit actionem esse subiectiue in eo in quo est potētia actiua: sed q eius sit posse agere/cuius est potentia actiua.

Ad quintā

¶ Ad 6m negat̄ cōsequētia. Et dicitur q idē pōt esse fundamētū pluriū relationū ēt oppositarum. Naz silitudo 7 dissimilitudo fundant̄ in eadem albedine. Et similiter super eadē potentia actiua fundatur relatio agentis ad passum. 7 motiui ad mobile.

Ad sextā

¶ Utrū actio dicat absolutū cū respectu. Qō. XXXVIII.

Queritur 38°. Utrū rōnabilr teneri posit opio Joan. capreoli quē diximus existimare q actio 7 passio dicunt absolutū cum respectu. Et videt̄ q nō. ¶ Prio. Lōceptus ꝑdicamētoz sunt simplicissimi. g̃ actio 7 passio nō possunt dicere rē de genere relonis. Añs ponit Cōmētator. 8° metaphy. cō. 16. Et phs. 5. meta. tex. cō. 33. dicit q vnū predicamētū nō resoluit̄ in aliud. Sed actio est vnū predicamentū. g̃ eius cōceptus est simplicissimus. 7 p ꝓns nō pōt resolui in ꝓceptū absolutū 7 relatiuū. ¶ Scōo. Nullū vnū ꝑdicamētū includit cōceptū duoz predicamētoz. Sed actio est vnū predicamētū. ergo nō dicit formaz factaz 7 relationē. Maior 7 minor patent. ꝓntia ēt est nota: qz forma facta/nō est relatio: cū ad relationē non sit per se motus. ¶ Tertio. Si fieret aliquis calor per se subsistens. ibi esset facere 7 fieri siue actio 7 passio. Sed ibi nullū esset subm passum. ergo passio non dicit rem absolutā 7 relonē que sit in passo. ¶ Quarto. Posito per ipossibile q calor esset in subiecto 7 nullam haberet causam efficientem/ibi esset forma 7 relatio eius ad subiectū: 7 tamen ibi non esset passio: qz per hypothesim subiectum a nullo est calefactuz: ergo passio plus requirit q̄ formaz factam 7 respectū eius ad subiectum. ¶ Quinto. Quicqd significat res diuersoz generum/significat ens per accidens: vt dicitur. 5. metaphysice. Sed actio non est ens per accidens: alioquin nō esset vnum genus entium. ergo non significat absolutum 7 relationem cum ista sint diuersoz generum.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Quinta rō. 7. p. 13.

Respondeo ꝼm opinionē huius doctoris: que probabilis est 7 sustineri potest in via. S. Tho. ¶ Ad cuius euidentiam sciendum est ꝓmo (vt inquit phs. 4. metaphysice. tex. cō. 10.) q ratio quaz significat nomen est diffinitio. Et ideo si volumus cognoscere signifi-

Nōm⁹ ꝑ⁹

catū alicuius termini. respiciēdū est ad formalē rōnē eius. Dicit aūt aliqd cōtineri sub formali significato alicui⁹/qō cōtinet sub eo tanq̄ determinatū sub ideterminato. Qz. n. aial significat substantiaz aiataz. sed nullū genus aie determinate exprimit: puta/vegetatiuā/aut sensitiuā/aut intellectiuā: sed tm̄ dicit substātiā aiatā aliqua aia, quecūq3 sit illa. Dō aūt dicit subaz aiataz. ꝛ exprimit determinate que sit illa aia: ideo homo cōtinet sub significato aialis. Et idē dōm est de quolibet iferiori respectu sui superioris. ¶ Sciēdū scō: q3 dūia est inter significare aliqd ꝛ ip sum cōnotare: vt magis patebit. 7° huius. Accidētia. n. in cōcreto. puta/albū significant tm̄ formā: vt dicit Cōmētator 5° metaphy. ꝯtra Auicennā. Subiectū aūt forme nō significant sed cōnotāt. Album enīz significat albedinē existentē in subo. ¶ Sciēdum 3° q3 ipossibile est aliquē terminū eque p̄mo significare cōceptū absolutū ꝛ relatiuū: aliogn talis terminus ꝓnon esset vniuocus: qz imediate significaret plura: ꝛz possibile sit q3 significet cōceptū absolutū: ꝛ cōnotet ex suo mō significandi cōceptū relatiuū. Et hoc cōtingit in oībus relatiuis fm dici. ¶ Ex bis rndet ad quesitū q3 Actio ꝛ passio. significant in suo p̄mario significato tm̄ rem absolutā. ſ. formaz que acgrit in passo: sed p̄ter hoc actio connotat ꝛ dicit in obliquo respectū realez agentis ad passiuz: ꝛ econtra passio cōnotat respectum passi ad agens. Qui duo respectus sunt de genere relationis: ꝛ sunt realr distincti: cū sint in distinctis subiectis. Probat. Qō dicit aliqn. S. Tho. p̄sertim 2ª cōtra Gentiles. caꝑ. 9. q3 actio est accidens agētis. Nō. n. ibi accipit actionē ꝓ eo qō significat iste terminus/actio. ſz ꝓ respectu quē cōnotat. Et ꝓpter hos distinctos respect⁹ dicit Cōmētator 3° phy. cōmē. 22. q3 actio ꝛ passio: puta mouere ꝛ moueri non sunt idē fm gdditatē: qz in rōne actiōis ꝛ passionis cōnotatur alius ꝛ alius respectus: sunt tm̄ idem fm subm: ideſt sunt idē realr quo ad id qō p̄ncipalr significant. Nā esse idē subo accipit Cōmētator per esse idez fm rem: sicut p3. 4.° meta. cō. 3. vbi dicit q3 ens ꝛ vnū significāt eandē nām subiecti/ꝛ duas diffōnes. Et sicut dictū est actionē ꝛ passionē distingui nō in suo p̄mario significato. sed in cōnotato: ita ēt dicendū est de motu. Naz motus dicit eandē formaz quā actio ꝛ passio: ꝛ p̄ter hoc dicit duos respectus cōnotatiue: p̄mus est relatio iperfecti: ſcōs est relō pfecti. Ad hoc. n. q3 forma sit motus opz q3 sit iperfecta. ꝛ tēdat ad perfectionē. Ipsa igit forma cōcepta sub isto duplici respectu/dī motus: ꝛ eadē forma ꝛcepta sub relone ad agēs/dī actio: ꝛcepta ꝯo sub relone que est in passo dī passio.

Ad argumenta rndet. Ad p̄m dī q3 decē predicamēta sunt simplicia: qz nō significant res diuersoz generū in suo p̄ncipali significato. Dñr ēt simplicia: qz non addunt sup ens aliquā dīaz: ꝛ hoc mō sunt irresolubilia in cōceptū generis ꝛ dīe: sed cū hoc stat q3 vnū genus possit cōnotare rem alterius generis: qz significatū termini nō resoluit in id qō per terminū cōnotatur. Et per hoc patet responsio ad z^m. ¶ Ad 3^m dī q3 si fieret calor subsistens/ipse calor nō fieret successiue. sed statiz ꝓduceret: qz qō fit per partē post partē/nō est: nisi qz recipitur in subo: ꝛ ideo calor ita ꝓductus nō ꝓprie diceret passio: qz nūq̄ esset in fieri. sed semp in facto esse: sed diceret esse qd ꝓductū. Uel dici pōt q3 hō calor vt cōnotaret respectū ad suam cām agentē diceret calor vt est in fieri: sicut etiaz illuminari aeris/prout cōcipit: vt in fieri cū respectu ad solem illuminantē/dī passio. Nec oporteret illi calori sepato assignare aliqō passum. sed ipsemet fundaret relonez passi ad agens. ꝛ ipsemet vt haberet esse pfectū diceret passum: ꝛ vt esset in fieri diceret passio. ¶ Ad 4^m dī q3 passio significat formā ꝛ relonē passi ad agens: ꝛ qz in illo casu corpus calefactū a nullo agente passum est: ideo ei nō cōueniret relatio quā significat passio: ꝛ per ꝛsequens nec ei cōueniret ratio passionis. ¶ Ad 5^m dī q3 nihil dī ens per accidēs nisi eque p̄mo significet res diuersoz genez vt hō albus: sed si significat rem vnius generis: ꝛ cōnotat rem alterius gēis nō est ens per accidēs: aliogn scientia esset ens per accidēs: qz cōnotat relationē ad scibile. Actio aūt in p̄ncipali significato dicit tm̄ formam que est ab agente: sed relationem agentis connotat tm̄ in obliquo.

¶ Utrum quatuor vltima genera dicant absolutum vel respectum. Caꝑ. 2. d. 2. q. 1.

Questio. XXXIX.

Queritur 39°. Utrū reliqua genera. ſ. qn̄. Ubi. Situs. ꝛ Habitus. dicant rem absolutā vel respectū. Et videt q3 significent respectum. ¶ Primo. Adiacentia est relo. Sed qn̄/est adiacētia tēporis/vel saltē cōsequit adiacentiā. ergo qn̄ nō est res absoluta. Maior p3: qz adiacentia dī ad aliud. Nulla. n. res adiacet sibiipsi. Minor p. baſ. Ex diffinitione ipsius/qn̄. Dicit. n. Hilbertus q3/qn̄ est id qō ex adiacētia tēporis derelinquit: cōstat aūt q3 id qō derelinquit ex relone/nō est res absoluta: qz absolutū non est posterius relatione. ¶ Scō. Ubi/est circūscriptio. Sz circūscriptio est relo. ergo. vbi est relo. Minor p3. Maior est diffō ipsius vbi/in qua dī q3 vbi est circūscriptio corporis/ex loci circunscriptione ꝓcedens. ¶ Tertio. Dis ordo est relatio. Sed positio est quidaz ordo. ergo est respectus. Maior p3. Minor etiam patet. ex eius diffinitione. Nam positio est ordo partium in loco.

Rndeo q3 circa nām horū generum sunt tres famose opiniones. Prima est Scoti 4° sniaꝛ. Scōa est Veruei in quolibet vbi supra. Tertia est Joā. capreoli. 2. di. 2. q. 6. Prima opinio declarabitur p̄senti qōne. Due alie sustinebunt: qz nulla earū est oino clara apō. S. Tho. ¶ Dicit ergo Scotus q3 alig respect⁹ sunt intrinsecus aduenientes. Aliqui ꝯo extrinsecus. respectus intrinsecus adueniens/est ille q3 nēcio cōsequit rez/posito fundamento ꝛ termino. Impoſe est enīz si vnū corpus est albuz ꝛ postea ponat aliud albū q3 statim in eis sit silitudo. Respect⁹ extrinsecus aduenies. nō ideo dī extrinsecus aduenire/quasi nō sit in eo qō refert: sed qz nō necessario cōsequit fundamentū ꝛ terminū. Existente enīz aliquo corpore ꝑisius/ꝛ aliquo Rome/nō statim inter hec est relatio locati ad locum: q3 respectus dī situs. Primi respectus sunt de genere relationis. Scōi ꝯo. ſ. illi qui extrinsecus aduenīunt constituunt vltima sex predicaméta. Nā actio nihil est aliud nisi respectus agentis ad passum: passio aūt est ecōtra respect⁹ passi ad agens. Isti aūt respectus sunt extrinseci: qz non statim posito igne ꝛ ligno in rerum nā est in eis respectus agētis ad passum: sed opz ꝑter hoc q3 approximentur. ꝛ vnum agat in aliud. Istam opionē ꝛz. S. Tho. nō approbauit nec reprobauit/tm̄ ex p̄ncipys eius nō habet. ¶ Et ideo rndetur ad hanc qōnē hac vnica conclusione. Nec. 6. nec. 4. vltima p̄dicaméta significant respectus extrinsecus aduenientes. qō pbaſ. ¶ Primo. Respectus extrinsecus aduenies est ille per te. qui nō statim cōsequit rem posito fundamento ꝛ termino. Sed posita re tēporali ꝛ tēpore statim nēcio ꝛsequit eam respectus ad tēpus: qui respectus per te dī ipm Qn̄. ergo/qn̄/nō est respectus extrinsecus. Maior p3. Minor pbaſ. Et suppono de mēte phi 4° phyſi. q3 sit tm̄ vnū tēpus: sicut est tm̄ vnus p̄mus motus. Tunc sic. Res tēporalis nēcio est in tēpore. Sed tēpus est tm̄ vnū. ergo ipse est dare tēpus ad qō res temporalis nō habeat respectum. ¶ Scō. Suppono q3 potētia gnātiua sit fundamētū paternitatis. Quod pbaſ. Quia vel ipsa vel generatio sunt fundamētū. Sed nō generatio. qz trāseunte gnōne adhuc manet paternitas: relo aūt nō manet nō exīte fundamēto.

Ex bis

Mōn^m 2^m

Cō. 4.

Mōn^m 3^m

Cōclusio rūsiua.

Duo actio passio ꝛ mot⁹ sūt idē subto diuersa diffōne.

Ad p̄ma

Ad scōaz

Ad tertiā

Ad q̄rtā

Ad quas

Pria rō

Bilbert⁹.

Scōa rō.

Tertia rō

Opiones diuerse.

Scoti placitum.

Rnsio ad qōnē ꝑpa

Cōclusio vnica.

T. c. 90.

Ex his arguit sic. Nō iplicat ꝺictionē q fundamētū paternitatis sit. ꝛ sil'r termin⁹ eius. ꝛ tū q paternitas nō sit. ꝯ nō bene ꝺr/q⁹ respect⁹ itrinsec⁹ necessario ꝓsequit fundamentū ꝛ terminū. ꝓñtia pz. Probat añs. Posset enim deus cōicare Sorti virtutē: vt p suū velle ꝓduceret Pla. sicut intelligētie cōicauit q⁹ per purū velle moueat celū. Hoc posito ꝓducat Sor. Platonē per suū velle: tūc constat q⁹ Sor. nō est pater Platonis: qz ipm nō genuit ex aliquo. ꝛ tñ in Sorte est po⁸ giiatiua. ꝛ terminus posit⁹ est. ſ. plato. ergo ꝛc. ¶ 3°. aut hic respect⁹ extrinsec⁹ est ℞m suū totum eē ad aliud. aut nō. Si nō. ergo est quid absolutū. Si sic. ꝯ est de giie relonis. Maior pz: qz ē p ptes ꝺictozias/inter quas nō dat mediuz. ¶ Dicet forte q⁹ ℞m totū suū eē est ad aliud: nec tñ est in giie relonis: qz ꝑter hoc requirit aliquis respect⁹ de giie relonis/qui necessario ꝓsequat rē posito fundamēto ꝛ termino. ¶ Sz ꝺ est: qz nec Phs 5° metaphy. ꝛ in ꝓdicamētis: nec Cōmē. alicubi: nec Auicēna 3° meta. in tractatu de relonibus. nec quisq; Peripateticus vnq; dixit plus requi ad relationē: nisi q⁹ tota ei⁹ rō sit ad aliud. Et si plus requirat sequit Aris. eē diminutū/nec sufficiēter tradidisse diffōnē relatiuoꝝ. Nec mihi cure est impugnare alr̄ hāc opionē: sz ꝺclarasse q⁹ nō sit ad mētē phi.

Riſio alicuius.

Soluit rñ sio.

Ad argumenta simul rñdetur q⁹ non segtur si sunt respect⁹ q⁹ sint respect⁹ extrinseci: quo autē sint respectus patebit qōne. 41.

¶ Utrū Locus ꝛ Ubi sint idē. Qō. XL.

Caſ. 2. d. 6. q. 2. ꝛ. 2. d. 2. ꝛ. 5. 4. ꝛ. 4. diſ. 4.

Queritur 4o°. Utrū locus ꝛ vbi sint eaꝺē res/Sicut ꝺicit Perue⁹ ita vbi est qd absolutū. Et arguit q⁹ nō. ¶ Prio. Ubi/nihil est aliud/nisi forma acgsita p motū localē. Sz loc⁹ nō est forma sic acgsita: ꝯ loc⁹ non est vbi. Maior ꝓbat: qz moueri localr̄ est moueri ad vbi. Minor ꝓbat. Forma acgsita p motū ꝛ mot⁹ sunt eaꝺē res: vt supra ꝓbatū fuit. Sz loc⁹ non est mot⁹ localis: ꝯ nō ē for⁸ acgsita p motū. Maior pz. minor ꝓbat. Ois mot⁹ ē i mobili. sz loc⁹ nō ē i mobili sz i locāte: vt ꝺr 4° phy. tex. cō. 17. ergo ꝛc. ¶ 2°. Locus est nō exñte motu. ꝯ mot⁹ nō est locus. Consequētia pz. Añs ꝓbat: qz si ꝓducat nūc de nouo corpus graue in cōcauo orbis lune: ipm mouetur ad locū deorsuz/q ꝓus erat añq; illō corp⁹ ꝓduceret. ¶ 3°. Si mot⁹ ꝛ locus sunt idē. segtur q⁹ mot⁹ ꝺuꝝ sunt vnū inter se. Sz hoc est aperte falsuz. Tuz qz iter eos cadit ges media 8° phy. tex. cō. 63. Tuz qz nulla opponit sibiipsi. ꝯ ꝛc. Consequētia ꝓbat. qz sup vna magnitudine siue in eodez loco pōt mobile moueri ab vna pte ad aliā: ꝛ postea redire ad eandē a qua prius recesserat. ¶ 4°. Sequit q⁹ idez nūero mot⁹ pt reparari postq; corrupt⁹ est. Sz hoc est falsuz: ergo. Consequētia ꝓbat. Si mobile moueat sup eūdē locū in quo ꝓus mouebat: ex quo eniz est idē nūero locus. segtur q⁹ mot⁹ hodie fact⁹ sit idē nūero cū eo q⁹ fiebat heri. cū p te mot⁹ ꝛ loc⁹ sint idē. ¶ 5°. Diuisibilitas ꝓuenit motui p aliud. ſ. p spatiū siue locuz ꝛ p mobile. vt ꝺr 6° physi. tex. cō. 5. ꝯ mot⁹ est aliud a loco. ¶ 6°. Mot⁹ celi est cā coꝝ que inferi⁹ giiantur. vt ꝺr z° de giiatione tex. cō. 56. Sz loc⁹ quē celū acgrit per motū suū/nō est cā giiatiōis. ꝯ motus nō est locus. ¶ 7°. Si tñ vnū corpus eēt in rerum nā. adhuc ꝓmus motor posset ipm mouere. Sz tūc nullus eēt locus p casum posituz. ergo mot⁹ non est locus. Pz ꝓñtia: quia non est possibile q⁹ idē simul sit ꝛ nō sit. Antecedens probatur. quia in ꝓmo motore eēt virtus motiua: ꝛ in illo corpore esset potentia ad moueri.

Prio cōclusio. Mobile motu localiacquirit locū tñ.

Respondeo ꝺuab⁹ ꝓnibus: q̄rū ꝓma hec est. Mobile nihil acgrit p motū localē/nisi locum. Istā ꝓnē fuisse de mēte. S. Tho. ꝓbo ex ꝺuob⁹ locis. ¶ Primo. qz ꝓma. q. 110. sic ꝺicit. mobile ℞m locū/non est in po⁸ ad aliqd intrinsecū inquātū hꝫ: sz solū in po⁸ ad aliquid extrinsecū. ſ. locuz. Ex ꝯbus verbis sic arguit. Nulla res acquirit in mobili nisi ad quā fuit in po⁸. Sz non fuit in potēcia nisi ad locū: ꝯ acgrit tñ locuz. ¶ 2°. qz ꝺe po⁸. q. 6. ar. 3. sic ait. Mot⁹ localis est ꝓmus ꝛ pfectissim⁹ motuū. vtpote q nō variat rē quo ad itrinseca rei: sz solū quantum ad aliqd extrinsecū. ſ. locū. ¶ 3°. Si p motuz localē acgrit in mobili aliqua entitas. aut ipsa est absoluta. aut est respectus. Nō entitas absoluta: qz nō apparet qd illud sit vt ꝺicit. Nō respectus: qz ad respectū nō est per se motus 5° physicoꝝ. tex. cō. 10. ¶ 2° ꝓ. Ubi nō est res ꝺistincta a loco. Probat. ¶ Primo. Mobile p motū nihil acgrit nisi locuz. vt pz ex ꝓma ꝓne. Sz acquirit ēt vbi: aliogn mot⁹ localis nō ꝺiceret mot⁹ ad vbi. ꝯ vbi nō est res ꝺistincta a loco. ¶ 2°. Ista ꝓdicatio. Locatū est in loco. pertinet ad aliquod predicamentuz. sed non pertinet ad aliud nisi ad predicamentum vbi: ergo locus ꝛ vbi sunt idem. Maior pz. qz oē ꝓdicatū reale ptinet ad aliqꝺ genus: alioquin Phs nō sufficiēter tradidisset modos ꝓdicāꝺi. Minor ꝓbatur. Si ptinent ad aliud ꝓdicamētū illud eēt ꝓdicamentū quātitatis. Sz hoc est falsum. ergo ꝛc. Consequentia pz. Falsitas ꝓñtis ꝓbat. Tum qz quātitas denominat tñ intrinsece. locus aūt nō denominat locatū itrinsece. Tum qz q̄ꝫtitas nō denominat nisi cui ꝺat eē q̄ꝫtū: locus aūt nō ꝺat esse q̄ꝫtū locato. Tuz qz iꝺē coꝝ⁹ nō pōt simul eē quātum ꝺuab⁹ quātitatib⁹ eiusꝺē rōnis: locatū aūt est q̄ꝫtū superficiei itrinseca. ꝯ nō est quātū superficie coꝝporis locātis que est locus. ¶ Sz pro maiori notitia hui⁹ ꝓnis. Sciēꝺū est q⁹ lz loc⁹ ꝛ vbi sint eaꝺē res: tñ rōne ꝺistinguunt: qz locus vt locus nihil aliud ꝺicit nisi superficiē vltimā coꝝpis cōtinētis: vbi aūt requirit aliqd extrinsecū ꝛ aliquē respectū. lz ipm nō significet in recto. sz in obliquo. Nā iter locatū ꝛ locū: est relo cōtēti ad ꝓtinēs: qua ꝓsupposita: tūc locus hꝫ rōnē vbi. ¶ Sciēꝺum 2° q⁹ triplr̄ pōt aliqd ꝺenominari. Aliq̄ enim est ꝺenominatio ab aliquo itrinseco ipsi: vel p iꝺētitatē vel p inherētiā ipsi ꝺenominato. qꝺ quiꝺē itrinsecum ꝺenominat ipsuz in se ꝛ absolute. Hoc mō ꝺenomināt tria ꝓma ꝓñta. Alia est ꝺenominatio a forma itrinseca: que tñ ꝓportat aliqꝺ extrinsecū. vt terminū/ꝛ hoc modo ꝺenominat relatio suuz subm. Alia est ꝺenominatio ab aliquo qꝺ nō est formalr̄ in eo qꝺ ꝺenominaꝺ/ꝛ hoc modo ꝺenominant. 6. vltima ꝓñta: de actione ꝛ passione supra ꝺictū fuit. Sil'r locatū ꝺenominaꝺ a loco qui nō est in eo. ꝛ res ꝺicit calciata ab habitu qui nō est ei inherēs. Ista aūt res a qua quis ꝺenominaꝺ calciatus: vestitus: armatus: ꝛ hꝫ pōt esse suba que habet rōnez accidētis/quo ad ꝓdicationē: qz per accidens ꝺenominat rē que ipsam habet.

Hōn⁹ 2⁹ Denominatio 3r fit

Ad argumenta rñdetur. Ad primū negaꝺ minor. Ad probationē ꝺico q⁹ motus localis ꝛ locus sunt idē: sed vt est in acgri ꝺicit motus. ꝛ vt est in eē pmanēti ꝺicit locus. Ad huius ꝓbationez ꝺico q⁹ non opz oēm motū eē in mobili. nisi ēt forma acgsita sit in eo subtiue: qꝺ nō cōtingit in motu localiꝺicit tñ oīs motus eē in mobili. qz ipsum ꝺenominat. Nā effectus formalis ꝛ forma se inseparabilr̄ ꝓsequunt. ¶ Duplex est aūt effectus formalis. Primus est eē/qꝺ for⁸ ꝺat suo subiecto: ꝛ iste ꝺicit ꝓprie effectus formalis. Alius effectus formalis. ſz nō ita ꝓprie est ꝺenominare: quāꝺo ergo forma ꝺenominat aliquid. lz nō ꝺet ei aliqꝺ eē: pōt tñ aliquo moꝺo ꝺici eē in eo. ¶ Ad 3m. Ꝺico q⁹ quāꝺo mobile non mouetur ad aliquē locū: tunc est illa res que est mot⁹ localis: sed tunc nō habet rationē motus. qz nō est in acgri. ¶ Ad 3m. Ꝺico q⁹ sic̄ sil'itudo ꝛ ꝺissimilitudo fundate sup eaꝺē albedinē sunt vna res: nō tñ sunt vna relatio. sed ꝺue: quia ꝺistinguuntur in ratione relonis: ita ꝺuo motus contrarij

Ad ꝓma

Diſtinctio

Ad ſcām

Ad tertiū

facti sup eundē locuz ꝑcise sunt vna res. si sunt duo mot⁹. ¶Possunt enim vni rei cōuenire due rōnes formales diste: aut numero: aut spē: ſm q intellis illaz rē diuersimode cōcipit. ¶Ad 4ᵐ negaᷓ ꝓntia. Qz dum mobile cessat mo ueri/ꝛ quiescit/nō corrumpiᷓ illa res que est motus: lz pro tunc ipsa nō sit motus. ¶Ad 5ᵐ. Dicit q cū diuisibilitas conuenit motui ꝓ locuz nō cōuenit ei per aliud ſm rē: sed per id qō est aliud ſm rōnem: ꝓprie autē conuenit motui diuisibilitas ꝓ spatiū. vt dicit. 6. phyſi. tex. cō. 5. Cōstat aūt q spatiū nō est ipsemet locus. sed est quid corporeuz. Et si dicaᷓ ei ꝙuenire ex loco: hoc ideo erit. qz locus ꝓprius hz tam rōnem loci q̄ rōnem motus. ꝛ ideo diuisibilitas huiꝰ rei inquātū est motus ꝓsupponit diuisibilitatē eiusdez rei inquātum est locus. ¶Ad 6ᵐ negaᷓ maior. Motus. n. nō est cā efficiēs aliqd: sed celū vt est coniunctū motui/causat hec inferiora: ita q motꝰ nō ꝙrrit in rōne cause nisi tā q̄ id sine quo celuz nō causaret: sicut ēt approximatio requiriᷓ ad hoc q agēs nāle agat in passuz. ¶Ad 7ᵐ negaᷓ maior. Sicut enim est impoſe simplr q aliqd sit albū ꝛ nō habeat albedinē: qz esset separare formā ab effectu formali. ita ipossibile est. ꝛ contradictionē implicat q aliquid moueatur localiter. ꝛ nō sit in aliquo: qz moueri localiter/nihil aliud formaliter dicit: nisi moueri in loco.

Ad q̄rtū

Ad quintū

Ad 6ᵐ

Ad 7ᵐ

¶Utrū Ubi distinguaᷓ realr a loco. Qō. XLI.

Laß. vbi supra.

Ꝓria rō.

QUeritur 4ᵒ. Utrū etiā teneri possit q Ubi sit qd distinctū realr a loco. Sicut tenuit Joan. capreoli. Et arguitur q non. ¶Primo. Quia Lōmē. 4° phy. cō. 34. dicit q ꝓphs intēdit distinguere inter locatuz esse in corpore: qō est vbi eius: ꝛ inter partez eē in toto. Ex quo pz q locus corporis locati est vbi ei⁹. Et 5° metaphy. cō. 28. dicit q ſm q locus hz locatū est p̄dicamētū vbi: g vbi est locꝰ. ¶2°. Celuz moueᷓ localr. Sz celū nō acgrit aliqō vbi. ergo p motū iocalē nō acquiriᷓ vbi. Maior pz ad sensum. Minor est Hilberti q exposse dicit vltimā sphera nō bze vbi: qz non hz a quo ꝓtineaᷓ. ¶3°. Sequitur q oē qō moueᷓ localiter/simul moueretᷓ distinctis motibus: ꝛ cēt dare qntum genus motuū inter ea que ponit ꝓphs. 5. phyſi. tex. cō. 18. Sz hoc exposse est falsuz. ergo ꝛc. Lōsequētia probaᷓ. Distinctio motuū est ſm distinctionē terminorū. vt dr. 5. phyſi. tex. cō. 32. Sz vbi ꝛ locus sunt p te res distincte. ergo moueri ad vbi/ꝛ moueri ad locū sunt distincti motus. ¶Itē. Motꝰ ad locū nō ꝓtinet p te ad p̄dicamētū vbi. nec ad qualitatem: qz locus nō est qualitas. Nec ad q̄titatē: qz mobile p motū ad locū nō augeᷓ nec minuiᷓ. Nec ad ſubam: qz locus nō est ſuba: ergo ad aliud p̄dicamētum. ¶4°. Si vbi est respectꝰ locati ad locū. sequiᷓ q sit de gīe relonis: ꝛ per ꝓns nō erit vnū p̄dicamētū. lz cōtinebiᷓ sub p̄dicamēto ad aliqd. ¶Probat ꝓntia. Relatiua dicunᷓ ad ꝙuertentiā. vt dicit ꝓphs in p̄dicamētis. Sz relatio loci ad locatū ꝓtinet ad ꝑmū modū relatiuoꝝ: qz est relatio ꝓtinētis ad cōtentuz: ergo etiā respectꝰ locati ad locū pertinet ad genus relationis. ¶5°. Querere vbi est sortes ꝛ in quo loco est sortes est idē: ergo locus ꝛ vbi sūt idē. ¶Pz ꝓntia: qz nō dī esse eadē questio ꝛ interrogatio. nisi qz est de eadē re. Aſns pz: ex cōi vsu loquentiū.

Secūa rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Quinta rō

Duo faē.

Rēspondeo In ista questione duo sunt faciēda. ¶Primo diceᷓ in cōi de quatuor vltimis generib⁹ simul. Secōo diceᷓ in ſpāli de vbi. ¶Quantū ad ꝑmum adducit iste doctor quēdaz tractatū qui ascribiᷓ. S. Tho. de relonibus. lz nō cōstet q sit eius. sicut nec multa opuscula que attribuunᷓ eiꝰ in illo libro ponunᷓ ꝑncipaliter due ꝙnes. Quarū prima hec est. Quatuor vltima p̄dicamēta significāt respectū. ¶Probaᷓ ista ꝛclusio ex eoꝝ diffōnibus: sicut supra arguebaᷓ. Naz. Aſns/nihil aliud est nisi adiacētia tpis. Ubi Ro est circūscriptio corpis/ex loci circūscriptiōe procedēs. ¶Positio aūt est quidā situs ptiuz. Habitus Ro est adiacētia corporis ꝛ eoꝝ que circa corpꝰ sunt. Quo aūt se habeāt isti respectus ꝓsiderandū est. ¶Penes enim adiacētiaz tpis ad rē tēporalē. sicut mensure ad mensuratū ozitur respectꝰ: penes Ro adiacētiaz loci ad totum corpus locati. ſm q locus ꝓtinet ꝛ locatuz cōtinetur. causaᷓ respectꝰ vbi: ꝛ penes adiacētiā loci ad ptes locati ꝛ partiū adinuicē: ꝛ ad locū causaᷓ positio. Ordo enim ptiuz in toto/est dīa quantitatis: sed ordo partiū in toto ꝓut ille ordo ꝛ ipm totū respiciūt locum/faciūt vnū p̄dicamētum p se: ita q vbi ꝛ positio fundanᷓ sup continētia passiua locati ꝛ partiū eius a loco. ¶Habere aūt siue habitꝰ fundatur sup continētiā ſm quā ꝓtentum dī habere cōtinēs: ꝛ continēs dī haberi a cōtēto. Unde Lōmē. 5. metaphy. cō. 28. sic dicit: dicere q ꝓtētuz hz continēs. est sicut animal habere cutem: ꝛ arborē habere corticē: ꝛ hoc est p̄dicamētum habitus. Lyphum aūt habere aquā: ꝛ ciuitateꝫ habere boies est ecōuerso. s. ſm q cōtinēs hz contētum: ꝛ ſm hunc modū dicit q locus hz locatū: ꝛ hoc est p̄dicamētū vbi. ¶2° ꝓbaᷓ eadē cōclusio: qz Lōmē. 5° metaphy. in fine eiusdē cō. 28. sic dicit. Numerus respectuū qui demonstraᷓ p habere/est ſm numerū respectuū qui demonstraᷓ p hanc dictionē in. sed hec ꝓpositio in. dignius dī de respectu contēti ad continēs: ꝛ hoc verbū habere/dignius dī de respectu continētis ad contētum. Ex quibꝰ pz expresse q Lom. dicit quomodo ista significāt respectꝰ. ¶3°. Ad idē arguitur: qz Lōmē. 5° metaphy. cō. 25. dicit: q habitꝰ: puta vestitio/est qōdaz mediū inter habētē ꝛ rē habitā. Et. S. Tho. idē cōfirmat 5° metaphy. capitulo de habitu. Sz nō appareret quid sit aliud mediū nisi respectꝰ. Non enim est realr actio aut passio/nisi forte ſm modū significādi: ergo habitus ꝛ similiter illa tria genera dicunt respectum. ¶2ª conclusio. Isti respectus non sunt de genere relonis. ¶Probatur. ¶Omnis respectus de gīe relonis fundatur immediate sup rē absolutaz vt patuit supra. Sed isti nō fundantur sup rem absolutā immediate. ergo nō sunt de genere relationis. Maior pz. ꝛ minor declaraᷓ. Nam sup relatione reali locati ad locū/que relo est de genere relonis/fundaᷓ ille respectus qui dī vbi: ꝛ ita vniformiter de alys est dicēdum. Et ideo ad talē respectuz/qualis est vbi/pōt eē motꝰ p se: lz nō sit ad genus relationū. Dico tū q nunq̄ acquiritur vbi in locato/nisi ꝓius acquiratur aliqō absolutū. nō quidē intrinsece. sed extrinsece. s. locus. ¶Ex hac conclusione sequitur corollarie: q ista quatuor genera sint minoris entitatis q̄ relatio. Qō pz: qz in ea fundanᷓ. sicut etiaz relatio dicit minoris entitatis in sua rōne formali/q̄ entia absoluta: quia in eis fundatur.

Secūa pōnis. Duplex vbi.

Quantum ad 2ᵐ ꝑmitto: q dum mobile mouetur localr est ei assignare duplex vbi. ¶Primū est vbi indiuisibile: qō nō dicitur idiuisibile eo modo quo ꝑctus qui nullas hz partes: sed dicit idiuisibile quo ad ꝑmanentiaz: quia lz sit extensum p totuz corpus. mobile tñ cōponitur ex partibꝰ simultaneis. quarū vna eē non pōt nisi altera sit. ꝛ ecōtra. Sicut enim totū mobile correñdet toti loco. ita partes mobilis correñdent partibꝰ loci ꝓprij ꝛ adequati. ꝛ silr vbi respectꝰ est correspōdet toti loco: ꝛ toti loco ꝛ partes eius correspondēt partibus locati ꝛ loci. vt puta linea linee/punctus puncto: ꝛ sic de alys. Istō aūt vbi nihil est aliud nisi mutatū esse. Scōm est vbi diuisibile ꝛ cōpositum ex partibus sibi succedētibus/quēadmodum tēpus ex hꝰ partibus cōponitur. Nam sicut mobile in qualibet parte tēporis mensurantis motuz localē/est in loco maiori se ꝛ nō in loco sibi adequato. aliogn gesceret. ita in qualz parte tēporis hz vbi correñdens illi loco

maiori

Uō hic. Ꝓria 2ª Probat q vltia ꝓ. dicamēta dicunt respectum. Uō hic.

maiori. Nec est hꝫ vbi nisi ipse motꝰ localis: ꝛ se habet ad ꝑmum vbi nō vt totum ad partē. sed vt continuum ad sui cōtinuatiuū: ꝛ precise sicut instās ad tēpus. ¶ Dis declaratis: hec est ꝑma cōclusio. Vbi idiuisibile acgritur in instāti: ꝛ pōt ēt dici ꝙ acgritur in tēpore/diuersimode exponēdo acquisitionē siue inceptionē. Si enīz exponīt ꝑ positionē de ꝑsenti ꝛ negationē de ꝓterito. sic dico ꝙ acquirīt in instāti. Nullū enim est assignare instās in toto tpe mensurante motū in quo nō sit verū dicere hoc mobile nunc hz aliqō vbi siue aliqō mutatū esse: qō imediate ante hoc non habebat. Qō ꝓbo: qz si haberet idē vbi nunc qō ꝓius habebat. sequit ꝙ quiesceret: cū gescere nō sit aliud nisi se habere nunc. vt ꝓius. Si ℞o exponit acgri per negationez de ꝓterito. sic dico ꝙ acquirīt in tpe. Naz in toto tpe ꝓcedenti acquirebaī istud mutatū esse: sicut ēt dum in intēsione introducīt aligs gradus forme: ille gradus acquirebaī in toto tpe. ꝛ in qualibet ꝑte tēporis ꝓcedētis exītiaz illiꝰ gradus forme. Et sicut dictū est ꝙ acquirīt in instāti ꝛ in tpe. ita dici pōt ꝙ deperdīt in instāti: qz nunc est ꝛ imediate post hoc nō erit. Pōt ēt dici ꝙ pdit in tēpore: qz nō est assignare ꝑmū instās sui non esse. sed ꝑmuz tempus: vnde perdīt in tēpore exponēdo per negationez de pīti ꝛ positionē de ꝓterito. ¶ Cōtra istam ꝓnē arguit ꝑmo. In qualibet re nō successiua que desinit esse/est assignare ꝓimuz nō esse: vt ꝓbaī. 8. phȳsi. tex. cō. 67. Sz istud vbi est ꝑ te nō successiuū. ergo est dare ꝓimū instās sui nō esse. ¶ 2°. Sit. a. corpus quiescens. ꝛ sit. b. vbi. in quo quiescit: postea incipiat. a. moueri. Tu dicis ꝙ perdet. b. in instāti/ꝛ sit illō instans. c. Tunc sic. Aut. a. est in instāti. c. in. b. ℔ se totum ꝛ oēs partes suas. aut nō. Si sic. ergo non est mutatuz. a. b. Si non est in. b. ergo est mutatū ad aliud vbi ꝛ sit illud. d. Tunc sic. Aut. d. est idiuisibile. aut diuisibile. Nō indiuisibile: qz in motu locali ȝtinuo nō est dare ꝓimū magnitudinis ad qō mobile sit mutatū. siue nō est dare ꝓimū mutatum esse. Itē motus nō esset cōtinuus: qz vnū indiuisibile nō cōtinuatur alteri. Nō est etiaz dicēdum ꝙ sit diuisibile: qz in motu cōtinuo cuiuslibet partis diuisibilis ꝓius acquirīt pars/ꝛ nō acquirīt tota simul. vt ꝓbaī. 6. phȳ. tex. cō. 27. ¶ 3°. Aut. a. in instanti. c. in quo pdit. b. acquirit vnuz aliud vbi aut nō. Si non. ergo. a. nō mouet nec perdit. b. qz impoſe est perdere terminuz a quo. nisi acquiraī terminus ad quē. Si sic: sit tale vbi. d. Tunc sic. Aut. a. perdit. d. in instāti. c. aut non. Si nō: ergo per tēpus est in vbi d. ꝛ per ȝsequēs nō mouetur cōtinue: vel si mouet nullaz talē rem perdit vel acquirit que dicaī vbi: ꝛ sic habet ꝑncipale ꝓpositum. Si sic: ergo. d. in eodez instāti est acquisitum ꝛ deperditum: ꝛ sic simul est. ꝛ non est. ¶ Confirmatur. Quia sequit ꝙ corruptio. d. imediate succedat generationi. d. cuius oppositū ꝓbat ꝓ̄s 8° phȳsi. ꝛ cōmē. cō. 63. ¶ Confirmatur 2°. Quia si in instanti. c. a. acquirit. b. ꝛ acquirit. d. quero vtrū in eodē instāti. c. in quo etiam dicis ꝙ perdit. d. acquirat aliud vbi. Si nō: ergo mouetur sine acquisitione vbi: qō erat ꝓimo ꝓbandū. Si sic: ergo sic ꝓcedendo ꝛ arguendo in instanti. c. acquirit oia vbi: ꝛ per ȝsis motus est in instanti. ¶ 4°. Si. a. dum perdit. b. indiuisibile acquirit. b. indiuisibile: ꝛ dum pdit. b. acquirit. d. sequitur ꝙ totus motus sit cōpositus ex mutatis ēē: cuiꝰ oppositum demonstraī. 6. phȳsi. tex. cō. 3. ꝓ̄s ȝntia: qz illa per te sunt mutata esse. ¶ Ad ꝓimuz negaī maior: in his que durant tm̄ per instans. Ea enim que nō incipiunt nec desinunt esse nisi per inceptionē ꝛ desitionē aliozū: non habēt ꝓimū nō esse. sed vltimū esse: vt ꝓ̄s in multis relationiḇ. Si enim. a. ꝛ. b. sint duo corpora equalia ꝛ incipiat vnum eoruz augeri/altero non aucto. cōstat ꝙ in ꝓimo instanti tēporis mensurantis illud augumētū equalitas est: ꝛ imediate post hoc nō erit. Ista autē indiuisibilia. ſ. mutatū ēē ꝛ punctus ꝛ hꝫ/nō incipiunt nec desinunt esse nisi ꝑ inceptionē ꝛ desitionē aliozū. ¶ Ad 2m. Dico ꝙ. a. in instāti. c. in quo perdit. b. vbi. indiuisibile: acquirit aliud vbi/nō ꝙ dē indiuisibile. qz talia duo nō sunt imediata. sed acquirit vbi diuisibile ꝑ negationē de ꝑsenti ꝛ positionē de futuro. Istud etiam vbi diuisibile acquirit in tēpore sequēti. c. per positionē de ꝑsenti ꝛ remotionez de ꝓterito. Ad huius ꝓbationē dico ꝙ nulla pars magnitudinis ꝛ nullus diuisibile pōt acquiri totū simul in instāti per positionez de ꝑsenti: potest tm̄ in instāti acquiri per negationē de ꝑsenti/ꝛ positionē de futuro dicēdo. hec pars nunc non est. ꝛ imediate post hoc erit: nā imediate post hoc erit tēpus. ¶ Ad 3m. Dicīt ꝙ. a. in. c. perdit. b. idiuisibile ꝛ acquirit. d. vbi diuisibile. Nec istud ꝓbaī. Sed quia in illo argūmēto tangīt an aliquod idiuisibile possit in eodē instāti acquiri ꝛ deperdi. Respōdeo ꝙ sic. Nā incipit esse per positionē de ꝑsenti ꝛ negationē de ꝓterito: desinit aūt esse ꝑ positionē de ꝑsenti ꝛ negationem de futuro. Nec est inconueniēs ꝙ generatio ꝛ corruptio in hꝫ reb⁹ imediate sibi succedāt. ¶ Ad 4m negaī ȝntia: qz hꝫ vbi idiuisibilia nō sūt pars motus. nec vnū est alteri imediatū: ſz bene verū est ꝙ ipa cōtinuant ptes motus adinuicē: ꝛ dato ꝙ omnia vbi eēnt indiuisibilia adhuc motus haberet cōtinuitatē ex cōtinuitate loci. ¶ 2ª cōclusio. In toto motu continuo ꝛ in quolibet instāti tēporis mensurātis motum localez est cōtinue aliud ꝛ aliud vbi indiuisibile. ꝓbaī. Necesse est variato termino variari respectuz. Sed cōtinue variatur terminꝰ in motu cōtinuo: ergo necesse est cōtinue variari respectū qui est vbi. Maior ꝓ̄z ex dictis supra. Minor ꝓbaī. Naz terminus huius respectus est locus: constat autez ꝙ cōtinue est alius ꝛ alius locus ꝓprius. Nec est assignare duo instātia/in quibus mobile sit in eodē loco ℔ se totū ꝛ ℔ oēs partes suas: alioquin quiesceret. ¶ 3ª conclusio. Vbi diuisibile nō acquirīt totum simul: sed per partē post partē. ¶ Sed quia acquiri per partē post partē pōt esse multis modis: ideo vt sit clara illa cōclusio: pono quatuor ꝓpositiones. Quarum ꝑma hec est. Vbi diuisibile nō acgritur partibiliter ℔ partes mobilis. Probaī. Si vna pars mobilis ꝓius acquirit vbi q̄ alia: puta/pars. a. q̄ pars. b. aut. b. habet illō vbi qō ꝓius bēbat: ꝛ sic sequit ꝙ ipsa nō moueaī: qz omne qō mouetur habet vbi qō ante nō habebat. Si autē vna non mouetur: ergo nec alia: quia vt dicit ꝓ̄s 5° metaphy. tex. cō. 8. impossibile est vnam partē cōtinui moueri. quin oēs moueantur. Aut nō habet idem vbi. sed aliud. non tm̄ nouum vbi: ergo habet illudmet vbi numero qō erat in alia parte: ꝛ sic accidēs migrauit de subiecto in subiectū. ¶ 2ª ꝓpositio. Vbi diuisibile non acquiritur partibiliꝫ ℔ partes dimensionales simultaneas ipsiꝰ vbi. Istaz ꝓpositionē sic intelligo. Luz enim in mobili sit vbi extensum ad extensionē mobilis. ipsuz mobile nō incipit habere vnaz partē. nisi habeat simul omnes. Qō ꝓbo. Vbi nō pdit ꝑ ptē post ptē. g̃ nec acgrit ꝑ ptē post partē. ȝtia ꝓ̄z. Antecedēs probatur. qz si ꝓius mouet ab vna parte q̄ ab alia. quero in qua ꝑte subiecti maneat illa alia ꝑs a qua nō mouetur. Aut enim manet in illamet parte mobilis in qua ꝓius erat. aut in alia. Si in alia. ergo accidēs migrauit de subto in subiectū. Si in eadē. ergo illa ꝑs nō mouetur alys motis: qō est ipossibile. ¶ 3ª ꝓpositio. Vbi diuisibile non acgritur partibiliꝫ ℔ partes essentiales eo modo quo dicuntur partes eēntiales ille ℔ quas aliqua forma intēditur. Probo. ¶ Primo generaliꝫ: qz nō dātur hꝫ partes forme/vt alibi est probādū. ¶ 2°. Quicquid hz hꝫ partes suscipit magis ꝛ minus. Sz vbi nō suscipit magis ꝛ minus. vt dicit Hilbertus in capitulo de vbi. ergo ꝛc̄.

Ꝓ̄ia cōclusio 2ª ꝓ̄is questionis. Vbi idiuisibile acgrit i instāti.

Nō hic.

Impugnaī hec cōclo.

Primo

Secō

Tertio

Conſiº.

Quarto

Ad ꝓmū Durātia ꝑ instās non brīt ꝓ̄ nō ēē sui siue ꝓmanētia siue successiua sint.

Ad scām

Riſio euacuās.

Scā ꝓ̄.

Tertia ꝓ̄

Ꝓ̄ia ꝓpō

Scā ꝓpō

Tertia ꝑ Poſitio.

¶Confirmatur. Quia nulla res dicit magis ee in vbi q̄ prius fuerit. ¶3°. Quia duz acgritur noua pars cẽntialis tunc pars p̄existẽs manet. ergo mobile duz acquirit ptem vbi nõ mouetur. Añs pz. Consequẽtia probat: qz mobile
Quarta ꝓpositio, bz idẽ vbi qõ prius habebat. ¶4ª ꝓpositio. Mobile acquirit vbi diuisibile ſm partes successiuas: quarũ vna succedit alteri: ita q̄ quelibet pars vbi/informat totum mobile successiue. Jsta ꝓpositio pz a sufficienti diuisione. Naz vbi diuisibile acquiritur partibiliter ⁊ non ſm partes mobilis: nec ſm partes vbi simultaneas dimensionales: nec ſm partes eiusdem essentiales: ergo ſm partes dimensionales. sed sibi succedentes.

Ad ꝓmã **Ad argumenta** rñdetur. ¶Ad ꝓmum dico q̄ Cõmẽtator nõ dicit vbi ee locũ. imo dicit ipz ee respectũ. vt patuit supꝝ. sz dicit q̄ corp⁹ habere vbi/est ipm esse in loco: esse aũt in loco est habere
Ad scõaz respectũ ad locũ. ¶Ad 2m. Dicit q̄ celũ nõ bz locũ a quo cõtineat: ⁊ per ꝓns. nec bz aliqõ vbi: vnde eius motus nõ est vniuocus alijs motibus. Nec mot⁹ dr vniuoce de motu vltime sphere. ⁊ de motu aliorum. Unde dico ⁊ limito hanc ꝓpositionẽ ad istum sensum: quicqd mouet ⁊ habet
Ad tertiã corpus a quo circũscribat/acquirit aliqõ vbi. ¶Ad 3m negatur vtraq̄ ꝓntia. Ad primã ꝓbationẽ dico q̄ motus distinguunt ex terminis totalib⁹: vbi aũt per se/nec locus p se/sunt termini totales: nec vnũ sine altero terminaret motũ: sed vtrũq̄ simul sunt vnus totalis termin⁹. Ad ꝓbationẽ scõe ꝓntie dr/q̄ motus ad locũ ptinet ad p̄dicamentuz vbi: nõ q̄ locus sit spẽs de genere vbi. sed qz est ꝓncipium
Ad 3rtã ꝓrimũ ipsorũ vbi. ⁊ est eorum cõstitutiuũ. ¶Ad 4m. Dr q̄ falsum assumit: nõ enim dico q̄ vbi sit relatio locati ad locũ. vel loci ad locatũ. vel vtrũq̄ sil: sz dico q̄ est respect⁹ fundat⁹ supꝝ rel'one locati ad locũ: in ipso aũt loco nõ est ali
Ad qrtã quis respect⁹ real' huic correspondẽs. ¶Ad 5m. Dico q̄ de vbi ⁊ loco simul queritur: nõ qz sint vna res. sed qz inseparabilr cõcomitant ⁊ vnũ est de intellectu alterius. s. locus de rõne vbi. cuz sit eius terminus. Nec possibile q̄ deus suppleat causalitatẽ quã habet locus super vbi. ⁊ q̄ faciat vbi sine loco: quia quãdo effectus in sua ratione includit determinatã causam creatã: deus non potest supplere talẽ causalitatem. nisi ipse efficeret creatura/qõ est impossibile: sicut patet. q̄ per nullaz potentiã potest fieri filiatio. nisi genitor filij sit in rerum natura.

¶Et hec de quinto dicta sufficiunt.

¶Jncipit liber sextus.

¶Principia ⁊ cause querunt entiũ circa hunc textum.

¶Utrũ solus metaphy. ꝓsideret qõquidest. Qõ. I.

Queritur An solus Metaphysicus
Prima rõ. ꝓsideret de quodquidest: vel hoc ptineat et ad scientias speciales. Et videtur q̄ quelibet scientia ꝓsideret quodquidest. ¶Primo. Jn qualibet scientia cõsiderant principia/quibus demonstrant passiones de subiecto: vt dr ꝑmo phy. tex. cõ. ꝑmi. Sz differõ est mediũ in demonstratione: vt dicit ꝓbs
T. cõ. 11. z° poste. ⁊ ꝑmo de aia. ⁊ Cõmẽ. 6. metaphy. cõ. ꝑmo: ergo
Scõa rõ, quelibet scientia ꝓsideret diffinitionẽ/siue qõgdest. ¶2°. Quidditas cuiuslibet nature: puta celi/bois/plante/est qd specificũ. Sz metaphysicus nõ ꝓsiderat tñ cõmunissima. ergo Metaphysicus non cõsiderat hr quidditates: ⁊ per
Tertia rõ ꝓns cõsiderantur in scientys specialibus. ¶3°. Euclides in primo diffinit punctum: lineaz. triangulũ: ⁊ multa hr. ergo ꝓsideret qõquidest eorũ. Patet ꝓntia: quia diffinitio significat quodquidest. ¶4°. Philosophus z° de anima ingrit quodquidest anime: ergo aliqua scientia particularis
Quarta ratio. considerat quodquidest.

Respondeo Jn hac qõne primo dicẽ titulus qõnis. Scõo rñdebitur p ꝓnes. ¶Quãtum ad primũ duo sunt declarãda. s. que sint scientie spales: ⁊ quid sit ꝓsiderare qõquidest. Scientie spales distinguunt per oppositũ ad scias vles: dicunt aũt scientie vles ex dupli ci cã. Primo ex vltitate obti. s. ille que habet vltissimũ obiectũ. cuiusmodi sunt Logica ⁊ Metaphysica: vt ingt ꝓbs 4° huius. ⁊ Cõmentator cõ. 5. Nam logica tractat de entẽ rõnis. qõ applicari põt cuilibet rei. ⁊ eã ꝓsequi. vt est obtiue in intellectu. Metaphysica quoq̄ est de ente. inquantũ ens: qõ de oibus p̄dicatur. Scie spales dicunt. quaꝝ subiecta nõ ꝓueniunt oibus: hr sunt mathematice ⁊ nãlis: quãtitas enim ⁊ ens mobile nõ p̄dicant de omni re. ¶2°. accipitur vltitas in scientys ex vltitate medy: p mediũ autem intelligo ꝓncipia demonstrationũ. que ꝓncipia sunt vltissima: sicut est Act⁹/Potẽtia/Idẽ/Diuersuz/ ⁊ multa hr/que ꝓsiderant in demõstrationibus metaphysicis. ¶Scientie
Scie vles vno mõ. Scie spe ciales. Xo particulares dicunt per opposituz ille que nõ habent obm vltissimũ p̄dicatũ de oibus. sed ꝓsiderant determinatũ genus entiũ: puta/tñ q̄titatẽ. vt Mathematice: vel tñ corpora: vt nãlis phia: ⁊ silr que demonstrãt p ꝓncipia limitata ⁊ ꝓcta/que nõ circũeunt omne ens. ¶2°. Declarãdũ est quid sit aliquã sciaz ꝓsiderare qõquidest. Nã quodquidest. nil est aliõ nisi quidditas ⁊ natura rei/significata per diffõnem. Cõsiderare Xo hr quidditatẽ dupliꝝ potest esse. Uno modo: qz p habitum scie habet cognitio/que terminat ad quidditatẽ subti. Alio modo: quia vtitur diffõne ad demonstrandũ passiones de subiecto.
Quid sit aliq̄ scia z speculari qõgdest. Distictio

Quantum ad 2m ꝓncipale ponit ꝓbs duas ꝓnes. Quarũ ꝑma hec est. ¶Omnis scientia ꝓsiderat ꝓncipia ⁊ causas sui subti. Hanc ꝓnez ꝓbat ꝓbs tñ inductiue exẽplificãdo de medicina ⁊ de scientys Mathematicis. Sz ꝓbatur rõne. ¶Jn omni scientia demonstratur aliqua passio de subto: vt pz ꝑmo posteriorũ. Sed id p qõ demonstrat passio: est ꝓncipiũ demõstrationis. ergo ois scia ꝓsiderat ꝓncipia ⁊ causas subti. i. obti scientie: qõ obm est ipsa cõclusio: qz ꝓ demonstrata est ꝓpria id qõ scitur. Et q̄ ad hunc sensuz intelligẽda sit ꝓclusio ꝓbs patet. Tum qz Cõmẽ. cõ. p. hui⁹ sic ait. Scire aliqd cõstat ex scia causaꝝ. Quales aũt sint iste cause: declarat ꝓbs ꝑmo posterioꝝ diffiniẽs scire/⁊ dicẽs q̄ tũc cognoscimus ꝓclusionẽ/cum cãm cognoscimus per quã passio inest subto. Tuz ex verbis. san. Tho. 6. metaphy. qui exponẽs textum buius ꝓnis. dicit q̄ aliqñ principia ⁊ cause in scia sunt magis nota quantũ ad nos. vt patet in scientia naturali in qua fiũt demonstrationes p effectus nobis notos: ergo effect⁹ ſm ipsum sunt cause ⁊ ꝓncipia. Sz non sunt ꝓncipia ꝓductiua suarũ causarũ. ergo nõ opz per ꝓncipia intelligere ꝓncipia effectiua: nisi forte eo modo quo ꝑmisse dicunt causa efficiẽs notitie cõclusionis z° phy. si. tex. cõ. 89. sed p principia intelligit principia demonstrationũ. Et postea subdit q̄ notitia sensitiua nõ habet ꝓncipia. qz nõ est discursiua. Constat aũt q̄ notitia sensitiua bz ꝓncipiuz efficiẽs. Et ꝑterea patet ex dictis verbis/q̄ illud dicit ꝓncipium a quo fit discursus: fit aũt discursus a premissis ad cõclusiones. Et quia diffinitio est ꝓncipiũ in demõstratione: diffõ aũt habet rõnez ꝓncipy formalis respectu diffiniti. sicut ⁊ quidditas quã significat. Humanitas enim est vt ꝓncipiuz formale hominis: qz est id quo homo est hõ: ideo ꝓcedere ex ꝓncipys formalibus. ⁊ ea cõsiderare est cõmunissimũ cuilibet scientie. Si Xo cõtingat subm habere alia ꝓncipia ꝑsertim itrinseca/etiã ea possunt in scientia cõsiderari. Unde nãlis tractat de materia ⁊ forma que sunt ꝓncipia itrinseca rerũ nãlium. ¶3ª cõclusio hec est. Lz metaphysica cõ
Scõa ꝓ ueniat cum alijs scientys in hoc q̄ est cõsiderare ꝓncipia:

differt

differt tñ ex parte subti:qz metaphysica hz pro subto ens inquãtum ens.i.considerat ens sub rõne cõmunissima entis.z nõ sub aliqua rõne cõtracta:alie vo ꝓsiderãt tñ determinatũ genus entiuz:puta tñ quãtitatẽ vt Mathematice:vel tñ res mobiles:vt phia nãlis. Vnam cozollaria Primuz cozollariũ

Nulla pticlaris scia cõsiderat qõdest.

Hanc conclusionẽ nõ opz amplius ꝓbare:qz de ea facta fuit supra spãlis qõ. ¶ Ex ista ꝓne sequunt quatuoz cozollaria. ¶ Primũ cozollariũ est istud:z est ꝛclusio rñsiua ad pncipalẽ qõnem. Nulla scia pticularis ꝓsiderat qõquidest:sed metaphysica ipm ꝓsiderat. Jstã ꝓnez intelligo ad bunc sensuz.q in nulla scia iuestigat gdditas subti:z q absq; metaphysica nõ põt haberi cõpleta notitia talis subiecti. ꝓbat. ¶ Primo. Quelibz scia pticularis ꝑsupponit gd rei sui subiecti. ergo nulla ipz inquirit. Pz ꝛntia. Añs est ꝓbi pmo posteriozũ. ¶ z°. Jnquisitio qõquidest.est p viaz diuisionis:vt probat z° posterioꝝ:z vt dicit Loñ.6.meta.cõ.1. Sz diuisio est modus cõmunissimus ad specialia. Metaphysicꝰ aũt solus ꝓsiderat cõmunissima.ergo ꝛc. ¶ 3°. Ad ingrendũ qõquidest dirigit intellꝰ p pma pncipia:puta/q de q̃libet est vera affirmatio vel negatio:qz istud saluat in qualibet inquisitione z cõplexione ꝑdicati cũ subiecto. Sz cõsiderare hȝ pncipia est ꝓprium metaphysici:vt pz 4° huius.ergo ꝛc. ¶ 4°. Quidditas rei baberi nõ põt nisi bẽantur oia que cadunt in cõceptu gdditatiuo eius vt de se pz. Sz ens qõ est subm metaphysice cadit in cõceptu gdditatiuo cuiuslibet rei. Unde. S. Tho. dicit q quelz res hz ex sua gdditate q sit ens.qz.s.ens icluditur in gdditate.ergo sine ente nõ põt baberi qõquidest alicuius rei. Dico tñ q metaphysicus lz ꝓsideret vles cõceptus gdditatiuos.non tñ ꝓsiderat totũ qõ pertinet ad qõquidest rerũ:qz nõ cõsiderat genus ꝓpinquum:nec vltimaz dñam:metaphysici enim nõ est ꝓsiderare q homo sit aial rõnale.sed q homo est ens z suba:cõpositus ex actu z potẽtia z hȝ. Unã supra diximus q nõ ꝓsiderat gdditates rerũ in pticulari:magis tñ ad eum ptinet ꝓsiderare qõquidest ꝓpter rõnes supradictas. Et iterũ:qz ipse docet quid requirat ad qõquidest: z qũo se bẽat ad id cuius est:vt pz 7° huius. ¶ zm cozollariũ. Quodqdest nõ pt demonstrari de eo cuiꝰ est. ꝓbat sic a Cõmẽtatoze cõmẽto pmo.circa mediũ. Medium in qualibet demõstratione est diffinitio. Sed ȏ qõqdest nõ babeꝫ diffinitio:qz diffinitionis nõ est diffinitio.alioquin iretur in infinitũ:ergo qõquidest non potest demonstrari. Nota. Scõm cozollariũ.

¶ 3m cozollariũ. Quedã sciẽtie certius demõstrãt q̃ alie. ꝓbat. Demonstratio p cãm formalẽ/est certioz demonstratiõe per effectũ cõtingentẽ. Sz Mathematice demõstrant semp per cãm formalẽ. Naturalis vo sepe p effectꝰ cõtingẽtes.ergo mathematice sunt certiozes naturalibus. Tertiũ cozollariũ.

¶ 4m cozollariũ. Nulla sciẽtia particularis probat suum subiectũ esse. ꝓbatur. Eiusdẽ est determinare questionem. An est/z qõnem. Quid est. Sed nulla scia particularis determinat questionẽ quid est: vt pz ex primo cozollario.ergo nulla scientia determinat qõnem an est. Minoz pz. Maioz est ꝓbi pmo posteriozũ.tex.cõ.z. Quartuz cozollariũ

Ad pmũ **Ad argumenta** Respondeꝫ. ¶ Ad primũ cõceditur q quelibet scientia vtitur diffinitione:nulla tñ inquirit z venat quidditatez sui subiecti. Quedã enim sciẽtie ꝑsupponunt q gdditas subiecti sit manifesta in metaphysica:puta Mathematicus nõ diffinit quantitatẽ:sed supponit q sit diffinita.ꝯ.metaphysice. ¶ Ad zm negatur minoz. Metaphysicus enim cõsiderat oẽs rerum spẽs:vt dicit Cõmentatoz 6°. metaphy. cõ. pmo in pncipio:lz ꝓsideret eas i vniuersali. ¶ Ad 3m. Dicitur q scientia particularis nõ diffinit suum subiectũ adequatũ:põt tñ diffinire aliqua que cõtinẽtur sub tali subiecto/assignando primũ genus eoꝝ z differentiã specificã. Ad scõm

Ad tertiũ

¶ Ad 4m dicit q in diffinitione anime ponitur actus:cõsiderare autẽ de actu non est ꝓbi naturalis:cũ actus reperiatur extra entia mobilia.sed hoc pertinet ad metaphysicũ. Unde illa diffinitio rõne generis.s.actus est potius metaphysica q̃ naturalis:qz tamen ponitur ibi corpus organicum tanq; circũloquens differentiam propriam anime. ideo vt sic est naturalis. Ad qrtũ

¶ Utrũ Aligs actus intellꝰ sit vere praxis. Qõ.II.

Queritur z°. An aliquis actus intellectꝰ sit vere praxis. Et videtur q sic. ¶ Primo. Omnis actus itellectus/directus alterius actus intellectꝰ/mediãte actu voluntatis est vere practicus:z ille actus directꝰ est praxis. Sz aligs est hȝ.ergo aliquis est praxis. Maioz pz:qz esse directibile nõ cõuenit nisi praxi. Minoz probatur:qz si rõ dictat q honoz sit studere/põt volũtas iperare itellectui:vt eliciat itellectionẽ. Ptia rõ.

¶ z°. Omnis operatio sequés electionẽ z ꝓsiliuz est praxis. Sz aliqua itellectio sequit ꝓsilium:põt enim quis ꝓsiliari an honoz sit studere. ergo ꝛc. Scõa rõ.

¶ 3°. Omnis operatio de qua põt baberi notitia practica est praxis. Sed de aliqua itellectione põt haberi notitia practica.ergo ꝛc. Maioz pz. Minoz pbat. Possiuz enim scire q nũc est studẽdũ z speculandũ. Tertia rõ.

¶ 4°. Speculatio que habeꝫ p habitũ logice/est praxis:ergo aliqua itellectio est praxis:ꝟntia pz. Añs probat. Tuz qz illa speculatio nõ est gra sui:sed ordinat ad alias sciẽtias. Tuz qz est directiua speculationis in alys scientys. Quarta rõ.

¶ 5°. Ois opatio ad quã inclinat virtus appetitiua est vere praxis. Sz aliq; virtus inclinat ad speculandũ:multi enim pp amicitiam studẽt. vt doceant amicos:ergo aliq; speculatio est praxis. Quinta rõ

Respondeo In ista questione:primo declarabit quid sit praxis:z quid sit speculatio. Scõo dicet ad questuz. ¶ Quãtum ad primũ dicit Cõmentatoz primo ethi.cõ.pmo.q Praxis z Endelechia hz appropriatas significatiões distinguunt. Naz praxis idẽ est qõ operatio:endelechia vo idẽ est qõ actꝰ. Constat aũt q operatio z actus distinguunt sicut magis cõmune z minus cõmune. Nã ois operatio est actus:non tamen omnis actus est operatio. Quid sit praxis

¶ Põt igit praxis accipi triplr. Uno modo generalr pro quacũq; operatione:z sic nõ accipitur in ꝓposito:qz praxis de qua loquimur.z a qua dicit habitus practicus.est operatio dirigibilis per habitũ practicũ. Multe autẽ sunt operationes.que p babitus nostros non diriguntur:sicut est motus grauiũ z leniũ. Secũdo accipitur tñ pro operatione que est in potestate voluntatis:siue sit respectu finis.siue respectu eoꝝ que sunt ad finẽ:z sic etiam nõ accipitur in ꝓposito.quia cum volitio finis semper sit recta:vtpote naturalis volũtati nõ oportet ponere aliquẽ habitum ad eam regulandã. Tertio accipitur pro operatione que est in potestate voluntatis respectu eoꝝ que sunt ad finẽ:z sic accipit in ꝓposito. Cum enim volũtas possit indifferẽter eligere hoc vel illud:z bene z male z imperare alys potẽtys.vt sic vel sic operetur.necesse est q in intellectu ponatur aliquis actus vel habitꝰ/qui sit directiuus illoꝝ actuum voluntatis:cui actui vel habitui tales actus ꝓformenꝫ:siue sint boni.siue mali. Nam notitia qua quis scit bene furari diligit eum ad eligendum furari hoc vel illud.z hoc vel illo modo.z ad hoc q volũtas iperet alys potẽtys.vt sic vel sic exequãtur furtum. ¶ Quid aũt vere z ꝓprie sit praxis non inuenit. S. Tho. expresse determinasse. Potest tñ ex verbis eiꝰ hũi talis diffinitio. Praxis est operatio alterius potẽtie ab intellectu:siue est operatio volũtatis nata dici ꝓformiter rõni recte. ¶ Dicitur pmo q est operatio volũtatis:sed hoc põt esse duplici ter. Naz aliqua est operatio voluntatis.qz est elicita a vo- Dirigit

Quid ꝓprie ꝓxia

luntate sicut est velle:amare:appetere ⁊ generaliʒ oīs operatio subiectiue existēs in volūtate. Alio modo dī aliqua operatio esse volūtatis. nō qz sit subiectiue in volūtate. sed qz fit ab aliqua alia potētia mota p iperiū volūtatis: sicut est videre:ambulare:⁊ generaliʒ operatio cuiuslibet potētie/que in suo actu est obediēs volūtati. ¶ Oz aūt ois praxis sit actus volūtatis. vel elicitus vel iperatus. ꝓbaī. Intellis extensiōe fit practicus: vt dicit ꝓphs 3° de aia tex. cō. 46. ergo tm̄ illa operatio est praxis. ad quā extēditur intellectus. Sed itellectus nō extendit nisi ad actus aliaruʒ potētiarū: qz stando pcise in actibus intellis. nulla est extēsio intellis. qz non tēdit extra sc: ergo ois praxis est actꝰ alterius potētie ab itellectu. Et qz de rōne praxis est q sit in potestate volūtatis. ideo opʒ q sit actꝰ volūtatis. ¶ Ex hꝫ sequit q operationes vegetatiue nō sint praxes: qō pz: qz nō subiacēt iperio voluntatis. Sequit etiaz q opationes sensuū inquantū sunt necessarie. Nā si nulluʒ sit obstaculuʒ: nō pōt oculus nō videre: iste inq̄ opationes non sunt praxes: qz nō subiacent imperio volūtatis. ¶ Dicit nata elici cōformiter rōni: qz oē regulatū ⁊ directū/pōt conformari sue regule: aliogn frustra poneret regula. praxis aūt hʒ regulari ⁊ dirigi per rōnē ⁊ notitiā practicā. ¶ Ex hoc sequit q ois praxis sit posterior itellectione. Qō ꝓbaī: qz oē regulatū est posterius sua regula: praxis aūt regulat p intellectionē ⁊ per habitū practicū: ⁊ sic pz: quid sit praxis. ¶ De speculatiōe aūt dico q speculatio est actus siue operatio intellis non ordinata ad aliquā operationē regulandā. que vere sit praxis: sed est sui gra. ꝑ primū excludunt omnes operationes que nō sunt operationes intellectus. ꝑ secundum excluduntur omnes notitie practice. siue sint notitie actuales. siue habituales. Notitia eniʒ qua actu speculoz quomodo debeaʒ ꝙstruere domū/nō ē ꝓprie speculatio. de qua hic loquimur. sʒ notitia practica. ¶ Ex hoc segtur q itellectio que est directiua intellectionis. que vere sit speculatio. nō est practica: sicut speculatio ⁊ itellectio que habet per habitū logice/⁊ est directiua speculatiōis in alys sciētys: puta in metaphysica ⁊ nāli phīa. ꝑ tertiū oñditur q finis speculationis nō est aliqd ab ea distinctū. sʒ eniʒ ois speculatio ordinet ad beatitudinē tanq̄ ad finē: ipsa tm̄ speculatio nō ordinat ad constituendū aliquid extra intellectū. ¶ Et si dicat q ex hoc sequit citharizationē eē speculatiuā. qz p eaz nihil fit qō sit opus. Negatur ꝙntia: qz ipsa non hʒ primā conditionē. Nō eniʒ est operatio intellectus. ⁊ sic patet primum.

Quid sit speclatio.

Instātia

Ꝓpria 2°. Deliberatio nō est praxis.

Quantum ad zm̄ hec est p̄ma ꝙclusio. Deliberatio nō est primo praxis. ꝓbaī. ¶ Id qō p̄mo est praxis est p̄mo in potestate volūtatis. Sʒ omnis deliberatio nō est primo in potestate volūtatis. q̄ ꝛc. Maioz pz ex dictis. Minoz ꝓbatur. Id qō p̄mo est in potestate voluntatis est actus elicitus a volūtate. Sʒ deliberatio nō est elicita a volūtate. ergo ꝛc. Maioz ꝓbaī: qz actus iperatus nō est in potestate. nisi qz voluntas prius eligit iperare. vnde electio que est actus elicitus p̄cedit iperium. Minoz ꝓbaī. Deliberatio est ꝙclusio ꝙsily: vt pz ex se. cōclusio aūt ad itellectū ptinet. ergo deliberatio est actus itellectus.

Scōa 2°. Electio ē p̄ praxis.

¶ Zª cōclusio. Electio est p̄mo praxis. ꝓbaī: ¶ Prima praxis est opatio que est in p̄ma potestate voluntatis: vt dictū est. Sed electio est hꝫ: sequit enim immediate deliberationē. Nā q̄ primū itellectus ꝙclusit ⁊ deliberauit q hostes expugnādi sunt. statiʒ volūtas eligit eos expugnare. ⁊ iperat alys potētys. vt illud exequant. q̄ ꝛc. ¶ Confirmaī. qz circūscripta quacūq̄ operatione iperata a volūtate/adhuc electio est in potestate volūtatis. ergo electio est p̄mo in potestate volūtatis: ꝙntia pz. Añs ꝓbatur: qz electio cū sit actus volūtatis elicitus/est prioz quolibet actu iperato: ergo non hʒ ab actu iperato q̄ sit in potestate volūtatis. ¶ Contra hāc p̄nē arguit. Ars domificatiua est notitia practica. Sʒ q̄ sit practica nō hʒ primo ab electione. imo ab edificatiōe: qō pz: quia circūscripta quacūq̄ electione/adhuc illa notitia eēt practica. ergo electio nō est p̄mo praxis. ¶ Ñdetur q minoz est falsa. Nam ars domificandi nunq̄ eēt habitꝰ practicus. nisi esset apta regulare actū volūtatis: quo eligo domū fieri ꝑm artē quā habeo: ⁊ remota electione si qs domificaret. illa domificatio nō esset praxis. qz nō eēt ab agēte a ꝓposito: ⁊ per ꝙns nō eēt in potestate volūtatis. ¶ 3ª ꝙclusio. Intellectio pōt esse praxis. ¶ Ꝓo notitia huius ꝙntis anteq̄ ꝓbet. Sciēdū est q operatio itellectus dupliʒ pōt ꝙsiderari. Uno modo quo ad exercitiū actus. alio modo quo ad eius specificationē non q exercitium ⁊ specificatio sint due entitates addite actui. sed sunt duo respectꝰ: quoꝝ vnus ꝙuenit illi ex parte agētis: alter ẋo ex parte obiecti. Oz eniʒ operatio exerceaī vel nō exerceaī: siue q fiat aut nō fiat: est ex parte agētis. in cuius potestate est agere ⁊ nō agere. Oz autem operatio sit huius vel illius speciei nō est in potestate agētis: sed necessario cōuenit opationi ex obiecto. Intellectio enim qua itelligo lapidē necessario est distincta ab intellectione qua intelligo rosaz: nec est in potestate mea q intellectio terminata ad lapidē/habeat aliā rōnez specificā. p̄ter eam quam habet. ¶ His declaratis probo q aliqua itellectio quātum ad exercitium actus sit praxis. sʒ nō sit praxis quātum ad eius specificationē. ¶ Primo. Dis operatio directa p notitiā practicā est praxis. sed aliq̄ itellectio pōt esse directa p notitiā practicā. ergo aliqua potest esse praxis. Maioz est ꝓphi. 6. ethi. tex. cō. p̄mi. Minoz ꝓbatur. Nā dum aliqs eligit speculari res naturales. cōstat q hꝫ electio est directa ab aliqua notitia practica: cuiʒ electio sit praxis: ergo etiaz illa speculatio rerū naturaliū que cadit sub electione est directa ab eadem notitia practica. ¶ 2°. Omnis actus iperatus a volūtate est praxis. cuiʒ sit in potestate volūtatis. ⁊ possit elici ꝙformiter rationi. Sʒ aliqua itellectio pōt eē imperata a volūtate: puta cū volūtas imperat itellectui: vt speculeī. ergo ꝛc. ¶ Ad hāc rōnē dicunt aliqui/q itellectio imperata a volūtate vel est praxis. vel est practica: sed ex hoc nō sequit q sit praxis: qz a toto disiuncto ad alterā partē nō valet ꝙntia: imo dicit q est practica. ¶ Sed cōtra arguit sic. Aliqua itellectio est iperata a voluntate ⁊ nō est practica. ergo est praxis: ꝙntia pz per te. Añs ꝓbatur: qz alioquin sequit vel q omnis intellectio sit practica. qō est falsuʒ. vel q nulla itellectio potest iperari a voluntate. nisi sit practica: qō etiaz est falsuʒ: quia experimur q volūtas pōt imperare intellectui. vt intelligat res naturales ⁊ mathematicas. ¶ 3°. Potest ꝓbari hec cōclusio per oēs rationes q̄ facte sunt supra in p̄ncipio questionis. Ipse enim p̄ter quartā cōcludunt pro ista ꝙclusione. ¶ Sed cōtra hanc cōclusionē arguit. Omnis praxis respicit obiectū practicabile siue operabile: sed itellectio qua itelligo rosaz nō respicit obiectuʒ operabile: qz rosa non pōt fieri a me. ergo illa intellectio nō est praxis. Minoz pz. Maioz ꝓbatur. Omnis habitꝰ practicus respicit obiectuʒ operabile. ergo etiā omnis operatio directa per habituʒ practicū. Antecedēs est ꝓphi 6° metaphy. tex. cōmen. p̄mi. in fine. Consequētia ꝓbatur: quia operatio immediatius respicit obiectuʒ q̄ habitus. ¶ Respondet q maioz est falsa. quādo operatio est praxis solū quo ad exercitium actus. ⁊ non quo ad specificationez: qz talis operatio non est omnino ⁊ simpliciter praxis: sed solū ꝑm quid. Ad ꝓbationez negatur antecedēs: quādo habitus practicus siue notitia practica habet pro obiecto solaz operationez cuiusmodi est notitia regulans ⁊ dirigēs: quādo ⁊ qūo

Instat ꝫ ꝓclonem.

Rñsio.

Tertia 2° Intellectio pōtē praxis.

Scotꝰ supplogo p̄mi sniaz

Dicitur imaginatio Sco.

Impugº alia..

Rumpit instantia.

sit

sit speculandū. Dō enim notitia est quidez de aliquo pro-
ducibili/qō est ipsamet operatio. ſz nō est de producibili di-
stincto ab opatione: ꝛ per ꝓns nō est de aliquo qō sit pdu-
cibile per operationē: ꝛ hoc reperiť ēt in multis notitys.
Naz notitia cithariçādi est practica. ꝛ tñ per actū cithari-
çandi nihil producit: qō ab ipsa opatione sit distinctuz: vt
dī p̄mo ethy. Nec ista cōclusio repugnat supadictis: vbi
dicebať qꝫ ois praxis est actus volūtatis. Naz intellectio
est actus volūtatis: inquantū est a volūtate iperata. ¶ Et
Auctor l-
pbat hūc
dicēdi mo
dum.
ſz iste modus dicēdi saluari possit. mihi tñ apparet qꝫ non
sit verus: ꝛ qꝫ nō sit de mēte. S. Tho. ¶ Primo qz sequiť
aliquā artez factinaz nō esse simplr practicaz: qō est exps-
se ꝺra ꝓm in hoc textu cōmēti p̄mi. Probat ꝓntia: ꝛ ac
cipio gratia exēpli artē faciēdi annulos. cōstat enim qꝫ actꝰ
quo quis facit annulos est in potestate voluntatis quo ad
exercitiū actus. ꝛ nō quo ad eius specificationē: qz ille actꝰ
hz speciē ab obiecto: oēs autē annuli sunt eiusdem speciei.
cum eorū forma sit rotunditas. Secundo. Nullus actꝰ est
in potestate volūtatis quo ad specificationez eius. ꝛ quili-
bet est in potestate volūtatis. quo ad exercitiū. ergo omnis
actus erit praxis. Prima pars antecedētis ꝓbatur. Nam
secūda per te est cōcessa. Jd qō cōuenit alicui in p̄mo mo-
do pseitatis nō cadit sub iperio volūtatis. alioquin neces-
sariū esset ꝓtingens. Sed differētia specifica: quā hz actus
ex obiecto: conuenit actui in p̄mo modo pseitatis. ergo ꝛc.
Nec. S. Tho. vnq̄ dixit qꝫ intellectio sit praxis. imo dicit
oppositū. p̄ma ꝛc. q. 57. articulo p̄mo. ad primū. dicens qꝫ
habitus nō dicit practicus ex opatione intellectus. qō tñ
esset si tale opus esset praxis. Dicit tñ qꝫ aliquis habitꝰ pra
cticus. s. prudētia pōt dirigere actus rōnis: sed qz eos non
dirigit nisi mediāte electione. iō ipsi nō sunt praxes. ¶ Et
ideo determino me ad hoc qꝫ ad praxim tria requiruntur.
Primo/qꝫ sit in potestate volūtatis: ꝛ sit electiuus. Scōo/
qꝫ sit natus elici ꝓformiter rationi. Tertio/qꝫ non sit actus
intellectus. Nec sequitur. ille actus rationis est directus
Nec req/
rit ad ve-
rā praxiz.
ab habitu practico. ergo est praxis: oportet enim si debet
esse praxis vel qꝫ sit directus immediate vel si est directꝰ
mediate qꝫ sit alterius potentie ab intellectu/quorum neu
trum conuenit operationi intellectus.

Ad p̄mū
2ᵐ ꝛ 3ᵐ
Ad q̄rtū
Argumenta in oppositū nō soluunť: qz sunt pro
tertia ꝓne excepto quarto. Ad quod
negať añs. Ad p̄mā ꝓbationē dī qꝫ speculatio que fit per
habitū logice est quidē gra sui: qz hz in se sufficiētē digni-
tatē. dato qꝫ nūq̄ ad aliū actū ordinareť. Cū hoc tñ stat qꝫ
ordineť ad actꝰ aliarū scientiarꝫ. Ad 2ᵃᵐ negať ꝓntia: quia
nō dirigit speculationē in alys sciētys quo ad exercitium
actus: ꝛ pīertim. qz nō dirigit eam imediate. nec mediante
electione: sed mediantibus habitibus aliarū scientiarum.
¶ Utrum omnis habitus practicus sit de re operabili ab
habente habitum. Questio. III.

Prima rō.
Queritur 3°. Utruz omnis habitus pra-
cticus sit de re opabili ab ha-
bente talē habitu. Et videtur qꝫ non. ¶ Pri-
mo. Habitus siue notitia dirigēs voluntatem
in amore vltimi finis/est notitia practica. Sz
vltimus finis nō est a nobis operabilis. ergo ꝛc. Minor
patet. Maior ꝓbatur. Et primo qꝫ dilectio vltimi finis di
rigatur p aliquam notitiaz: quia voluntas pōt errare circa
vltimuz finē in particulari. Qz autē notitia sic directiua sit
practica: ꝓbatur. Illa dilectio est praxis. ergo habitus eaz
dirigens est practicus: ꝓsequētia patet. Antecedēs ꝓbatur:
quia illa dilectio est in potestate: ꝛ potest elici conformiter
rationi. ¶ Confirmať. Dilectio eorum que sunt ad finem
est praxis. ergo etiam dilectio finis est praxis: antecedēs
patet. Consequētia ꝓbatur. Si cōclusio est practica/etiaz
principia sunt practica: qz ꝓclusio practica non resoluiť in
ꝓncipia speculatiua. Sed dilectio eorū que sunt ad finem
continetur in dilectione finis. sicut conclusio continetur
in principys: vt dicitur. 2. phyſico. tex. cōmen. 89. ergo ꝛc. Scōa rō.
¶ 2°. ꝓncipaliter arguiť. Si ideo notitia est practica. qz est
de obiecto operabili. sequiť qꝫ illa pars libri de anima. in
qua agiť de actibus sensuum. ꝛ intellectus ꝛ voluntatis sit
practica. Sz hoc expresse est ꝓra ꝓm 6° metaphyſi. tex.
cōmē. ꝓmi. Consequētia patet: quia ꝓdicti actus sunt a no-
bis operabiles. Tertia rō.
¶ 3°. Ab eodez habet habitus qꝫ sit practi
cus a quo habet qꝫ sit actiuus. Sed qꝫ sit actiuus habet ex
natura sua ꝛ non ab obiecto: ergo dato qꝫ obiectū non eēt
operabile a sciēte/adhuc habitus pōt esse practicus. Ma
ior patet. Minor etiam patet. qz habitus ex natura sua est
principiū operationis: ꝛ per ꝓsequēs directiuus eiusdem.
Quarta
ratio.
¶ 4°. Si quis crederet falso/terraz esse ꝓducibilē per na
turalē pbiam: ꝛ per hanc sciētiā addisceret. vt produceret
terrā. iste habitus eēt practicus. Sed ipse nō esset de obie
cto operabili. ergo ꝛc. minor ꝓz. Maior ꝓbatur. Ille ha-
bitus non esset gratia sui: immo ordinareť ad ꝓductionez
terre. ergo non esset speculatiuus. sed practicus. Patet con
sequentia: ex primo metaphyſice.

Respondeo In ista questione primo p̄mittam ali
qua: ꝛ postea dicam ad q̄stū. ¶ Quā Mōn^m 6^m
tum ad primum. Sciendū est qꝫ esse practicū est esse dire-
ctiuum siue regulatiuū. Esse autē regulatiuuz conuenit oi
habitui intellectus. quicūq̄ sit ille: quia per oēm habitum
pōt elici aliquis actus conformis habitui. Actus eniz quo
intelligo lapidē per habitum pḣicum est conformis huic
habitui: quia p ipm attingiť lapis. vt est repsentatꝰ p spe-
ciem. Et quia omnis regula est prioz regulato. cum regu-
latum p̄supponat regulam. ꝛ mensuratū mensuraz: ꝛ iterū
qz omne regulatuz pōt esse conforme sue regule: alioquin
frustra ei adhiberetur regula. Siue enim actus non possit
quouis modo esse deficiēs. siue necessario sit deficiēs. fru-
stra apponitur ei regula. Jdeo ois habitus qui est actuum
directiuus. habet duos respectus ipsum ꝓsequētes: inquā-
tum est regula. s. respectū prioritatis ꝛ ꝓformitatis. Sz in
bis pcise non consistit ratio habitus practici: quia ista con
ueniunt etiā habitui speculatiuo: ſz non vniformiter sicut
practico: qz isti respectus non cōueniunt habitui speculati
uo. iquātū est speculatiuus. qz circūscriptis hȝ respectib⁹/
adhuc posset dici speculatiuus si eliceret speculationē. Sz
ꝓsequuntur habitum ex rōne habitus intellectus. ꝛ non ex
ratione speculatiui: habitui autē practico cōueniunt nō so
lum. qz est habitus intellectus. sed etiā. quia est practicus:
quia inquantum practicus est directiuus. ¶ Preter istos
2o respectus requirunť tria alia. Primū est/qꝫ actus dire
ctus p habitum practicū/sit alterius potētie ab intellectu.
Scōm est/qꝫ obiectum qō respicit hȝ actus/sit attingibile
per talē actum. Tertiuz est/ordo saltē habitualis inter ha-
bitū ꝛ obiectū. i. oportet qꝫ hīs habitū/ordinet ipm ad at-
tingēdum obiectuz p actum quē dirigit. ¶ Premitto 2°: Mōn^m 2^m
ratio practici cōuenit intellectui ꝛ habitui ꝛ actus intellectꝰ.
De intellectu habeť 3° de anima tex. cō. 46. vbi Phs di-
stinguit intellectū in practicū ꝛ speculatiuuz. De habitibus
ꝛ actibus habeť partim in hoc tex. cō. p̄mi. partim. 6. ethi.
tex. cō. p̄mi. Et ſz tam itellectus q̄ habitus/q̄ actus sit pra
cticus. tñ hoc est differēter. Intellectꝰ enim practicus ꝛ spe
culatiuus sunt vna res: ſz denominať intellꝰ eē practicus
imediate ꝛ formalr ex habitu practico. qui in itellectu est
subiectiue: ſz enim remote dicatur practicus ex obiecto ꝛ
ex fine: prime tñ dicit practicus ex habitu. Habitus ꝛo
hz qꝫ sit practicus ex obiecto ꝛ ex fine: vt infra dicetur. Qz
enim obiectū habitus est practicabile. iō habitus est pra-

eticus:ꝛ denominaꝛ eē practicus ex praxi quā ꝓxime dirigit. Actus x̄o elicitus ab habitu practico dī practicꝰ siē ꝛ habitꝰ. Nam habitus practicus mediāte actu elicito per ipm dirigit praxim. ¶ Utrū x̄o ratio practici p ꝓius cōueniat habitui practico ꝙ actui ab eo elicito: arbitror q̄ p ꝓius ꝓueniat actui. Tū qꝛ habitꝰ ꝑctic⁹ acgriꝛ mediantibꝰ actibus practicis: ex frequenti enim citharizatione acquiritur habitus citharizandi. ꝛ ideo ꝓius natura ꝛ tempore est ratio practici in actu ꝙ in habitu. Tum quia quicqd ꝓuenit actui ꝛ habitui ꝛ potētie ex obiecto/p ꝓius cōuenit actui ꝙ habitui: qꝛ actus est imediatior obto ꝙ habitus. Uñ qꝛ distictio specifica cōuenit omnibus istis ex obiecto. ideo actꝰ imediate distinguunt p obiecta. ꝛ postea habitꝰ: ꝛ postea potētie: vt dī zº de aia tex. cō. 33. Queriꝛ tñ potius de habitu ꝙ de actibus: qꝛ actus nō remanēt in potētys sicut habitus: ꝛ sic pz. q̄ ideo habitus dicit practicꝰ. qꝛ causatus est ab actu practico: vel saltē. qꝛ potest elicere actum practicum: actus x̄o imediate habet ex obiecto ꝛ ex fine q̄ sit praticus. ꝛ sic patet primum.

Eni ꝓius ꝓueniat rō practici actui. ſ. vel habitui.

Nota.

Dria 2º Dis notitia p̄ctica est de operabili.

Quantum ad zm hec est ꝑma cōclusio. Dis notitia practica est de obto opabili. Istā ꝓnem nō itelligo ad hunc sensum q̄ obiectum notitie practice sit semp ꝛ necessario ꝓducibile p notitiā practicā. lz aliqñ hꝰ ꝓtingat. Constat enim q̄ notitia quā habeo de colēdo deo ꝛ honorādis parētibus. de seruāda patria/est habitus practicus. ꝛ tñ nec deus nec parētes. nec patria a nobis ꝓduci possunt: lz p esse opabile itelligo esse attingibile p actū alterius potētie ab intellectu/qui actus cadat sub electione ꝛ ꝓsilio. Et p̄ter hoc requiriꝛ in gbusdā q̄ ille actus siue illa praxis qua attingiē obm/sit nobilior actu elicito p habitū practicū. vñ scia mozalis est practica: qꝛ actus vtutis directꝰ est nobilior actu habitꝰ practici. nobiliꝰ. n. est facere opera iusta ꝛ fortia ꝙ scire facere iusta ꝛ fortia: generaliꝛ x̄o requiriē q̄ dignitas habitus practici sit ex dignitate praxis quā dirigit: ita q̄ nō esset sufficiētis appetibilitatis nisi eēt directiuus. ¶ Sic declarata ꝓne: pbatur q̄ ipsa sit vera. ℞mo. Finis sciētie practice est opari. g̃ opz obm eē operabile. Consequētia pz: qꝛ opz mām eē ꝓportionatā fini. Añs est ℞hi zº metaphysi. tex. cō. 3. ꝛ magis patebit in sequētibꝰ. ¶ zº. Oē obm habitꝰ aut est tñ speculabile aut nō solū est speculabile. sed ēt operabile. Sed obz habitus practici nō est tñ speculabile: alioquin habitꝰ practicꝰ eēt speculatiuus. g̃ est operabile: minor pz. Maior ꝓbatur: qꝛ sic' ois habitꝰ intellꝰ vl' est speculatiuus: vel est p̄cticus. vt dī. 6. ethi. ita opz omne obz esse speculabile vel operabile.

Scda 2ª.

¶ zº ꝛ. Obm scie practice nō opz eē rē distinctā a praxi. Ista ꝛ satis est nota. Naz ars citharizādi est habitꝰ practicus: sed eius obm nō est res distincta ab actu. g̃ nō cuiusz habitꝰ practici. obm est res distincta ab actu: maior patet. Minor ꝓbatur: qꝛ ℞bs p̄ ethi. capite. p. dicit q̄ alique operationes sunt ipse finis: nec aliquid habēt quod p̄ eas fiat: vt citharizare: pulsare. ꝛ bz.

Ad ꝑma

Ad primum negaꝛ minor. Ad ꝓbationē dī q̄ lz vltimus finis nō producaꝛ a nobis tñ attingiē per illū actū amādi qui nō est actꝰ intellꝰ: ꝛ loquor de notitia dirigēte ꝛ regulante q̄uo ꝛ qualiꝛ amādus sit finis: qꝛ talis pōt cadere sub electiōc. Si x̄o loquamur de actu volūtatis quo simpliꝛ vult ꝛ amat finē vltimū: dico q̄ ille nō est praxis: qꝛ nō cadit sub cōsilio nec sub electione/cū electio nō sit de fine: ꝛ per ꝓsis nō idiget aliquo habitu practico ipz actū dirigēte: nec opz ꝓsulere an finis amādus sit. Ex gbus pz q̄ cognitio que habeē de amādo vltimo fine vliꝛ accepto/est speculatiua. Cognitio x̄o que habeē de eligēdo hoc vel illud tanq̄ vltimū. ꝛ sliꝛ que habetur de mō amādi finez/sunt practice: qꝛ iste possent cadere sub electione. ¶ Ad ꝓfirmationē negaē ꝓsitia. Ad ꝓbationē dī q̄ lz iter p̄nᵃ respectu ꝓnū ꝛ finē reᵘ eoꝝ q̄ sunt ad finez sit aliqua silitudo. nō tñ est silitudo in hoc. Uñ lz oporteat p̄nᵃ ꝓnis practice eē practica. nō tñ opz volitionē finis eē praxim/si volitio eoꝝ que sunt ad finē est praxis.

Ad scōaz

¶ Ad zm dī q̄ illa pars ꝑbie que est de actibꝰ intellꝰ non est practica: qꝛ nullus actus intellectus est praxis. Illa x̄o que est de actibꝰ voluntatis. nō est ēt practica: qꝛ lz actꝰ voluntatis possit eē praxis. tñ illa notitia ꝑbie nāliꝛ eius nō est directiua: ille enim qui scit ꝑbiaz nāliē nō dirigiē p būc habitū ad sic vel sic volendū ꝛ amandū. Habitꝰ x̄o ꝑbie mozalis est practicus: qꝛ ipse dirigit quē ꝛ qd eligendum ꝛ amandū sit.

Ad tertiā

¶ Ad 3m negaē minor. Ad ꝓbationē dī q̄ nō quelibet directiuitas facit habitū practicū: alioquin habitus speculatiuus eēt practicus: sed directiuitas praxis quā obm est attingibile: vt dictū fuit: hec aūt directiuitas ꝓuenit habitui ex obto: qꝛ respectꝰ gbꝰ foāliꝛ denoiaē habitꝰ esse practicus: conueniūt habitui ex obiecto.

Ad q̄rtā

¶ Ad 4m dicitur. Qꝛ ille habitus esset speculatiuus ꝛ esset gratia sui: quia ex se ordinaretur ad aliquid producendum: sed ordinaretur tñ a ratione erronea.

¶ Utrū habitꝰ sit p̄ncipaliꝛ practicus ex obto. Qō. IIII.

Queritur 4º. Utrū habitus p̄ncipaliter sit practicꝰ. ex obto/an ex fine. Et videē q̄ ex obto. ¶ Primo. Si finis facit habitū eē practicū aut hoc facit. vt est elicitus extra. aut vt cognitꝰ. aut vt ꝓsideratꝰ ꝛ intētus. Nō vt elicitꝰ: qꝛ vt sic est posterior habitu ꝛ effectꝰ aliquo mō ab eo: effectꝰ aūt nō distinguit cāz: nec vt intētus: quia naturaliꝛ añs ꝙ intendaē est talis cognitio. Si vt cognitꝰ sic bz rōnē obti. g̃ obm distinguit. ¶ zº. Si sciam esse practicam ꝛ ordinari ad praxim vt ad finē ꝓuertaē: tūc moralis scia nō eēt practica: ꝓns est ℥ ℞bm p̄mo ꝛ 4º ethi. Consequētia ꝓbaē: qꝛ finis eius est felicitas: que ꝋz ipm 4º ethi. ꝓsistit in speculatiōe. nō in praxi. ¶ 3º. Non ois cognitionis practice finis est praxis: aliqua enim ꝛ intellectio est respectu praxis potentie inferioris: puta appetitus sensitiui: vel potētie motiue. nullus aūt actꝰ potētie inferioris est finis actꝰ intellꝰ: qꝛ nihil ignobiliꝰ est p se finis actꝰ nobiliorꝭ: actus aūt intelligēdi est nobilior ꝛ pfectior quocūq̄ actu cuiuscūq̄ potentie sensitiue inferioris. ergo ꝛc. ¶ 4º. Uel habitꝰ dī practicus ꝓpter extensionē actualez ad opus: vl' ꝓpter aptitudinē. Non ꝓpter actualez: quia tunc faber non intēdens operari non haberet cognitionem practicā: igitur ꝓpter extensionē aptitudinalem. Sed aptitudo nō cōuenit vni nature. ꝛ repugnat alteri. nisi ꝓpter aliquod absolutum in tali natura. Naz quia hec natura est talis. iō sibi conuenit talis aptitudo. igitur presupponimus in ipsa re aliquam conditionē intrinsecaz per quā sibi conueniat talis aptitudo: hec autem conditio cōsiderationis in se est ab aliqua causa eius prioꝛe: cause autem eius priores sunt intellectus ꝛ obiectus: ergo sibi conuenit ab intellectu vel obiecto. ¶ Confirmaē. Inde habet habitus q̄ sit practicus. Unde habet praxis q̄ possit conformari intellectui: ꝛ q̄ sit posterior intellectione. Sed hec duo insurgunt ex natura obiecti: quia obiectum est operabile. ꝛ per consequens est posterius intellectione. per quam producitur operatio circa obiectum.

Dria rō.

Scda rō

Tercia rō

Quarta ratio.

Respondeo Et p̄mo declarabunt quedam pertinentia ad titulū qōnis. Scdo dicetur ad quesitum. ¶ Premittitur p̄mo q̄ aliquis habitus pōt triplīr dici practicus. ℞mo solum ꝛ precise ex obiecto: lz non sit practicus ex fine nec ex modo cōsiderādi: ꝛ hoc est quādo obm est quiddam operabile: lz per habitum consideratur. eo modo quo non est operabile. operatio enim ꝛ

Mōm p̄mū dicꝰ p̄ctic⁹ ab altero trīū.

productio

productio terminat ad rem particularem. Quãdo igitur res ꝓducibilis ꝓsideratꝫ soluꝫ quo ad rones eius vles: puta q statua est quedã figura 7 qualitas quarte specici: 7 similr qñ acgrens habitũ nõ intẽdit per ipsuꝫ operari. Secundo dr aligs habitus esse practicus nõ solũ. qz obiectũ est operabile. sed ẽt qz ꝓsideratur mõ quo est opabile. s. in particulari. sed nõ cũ intentione operãdi. Tertio dr habitus practicus ex obo 7 ex modo cõsiderandi: 7 qz intẽdit eius ꝓductio. ¶ Sciendũ scõo. q lz obiectũ habitus practici dicat esse eius finis. tñ nõ accipit hic finis p obo. sed p operatione. habitus enim practicus est ꝑn̄ elicitiuũ itellectionis obiecti: 7 est ꝑn̄ directiuũ praxis: qua obiectuꝫ est attingibile: que gdẽ praxis est finis ad quẽ ordinatur illa intellectio: rõne cuius dr q habitus practicus nõ est pp intelligere tanꝫ ꝓpter finẽ. sed est ꝓpter practicare 7 operari. ¶ Põt igit duplex esse sensus qõnis. Primo an habitus sit simplr. i. vlr practicus ex obiecto. i. an ex obto habeat oia que regrunt ad hoc q habitus sit simplr practicus. Et si ad hunc sensuꝫ sit mota qõ: rñdet q nõ: sed q preter obm requirit aliqd ex pte intellectus. s. modus cõsiderandi: 7 aliqd ex parte volũtatis. s. intẽtio practicãdi 7 operãdi: ita q nullũ istoꝝ p se sufficeret ad habitũ simplr practicũ. Qõ ꝓbat. ¶ Nã q oporteat obiectũ esse practicabile patuit qõne ꝑcedenti. Qz requirat intẽtio finis qui est praxis. ¶ Probat ꝑmo: qz phs z° metaphy. tex. cõ. 3. dicit: q finis scie speclatiue est veritas. practice aũt opus: 7 hac ꝓpositione vtit in hoc sexto ad ꝓbandũ q Metaphysica sit simplr speculatiua. ¶ Scõo. qz phs. z. ethi. capitulo. z. sic arguit. Moralis phia nõ est gra cõtẽplationis: sed vt boni efficiamur. g̃ est scia practica. Cõstat autẽ q ꝓfitia nõ teneret nisi finis speculatiue esset speculatio: 7 finis practice opatio. ¶ Tertio. Intellectus speculatiuꝰ differt fine ab intellectu practico. ergo 7 habitus speculatiuus ab habitu practico: ꝓfitia ꝑz. Añs est phi. 3. ð aia. tex. cõ. 49. vbi etiã dicit Cõmẽtator q finis intellectus speculatiui est scire tñ. opatiui aũt opari. Qz ẽt regrat modus cõsiderãdi: ꝑz: qz habit ꝰ eo est practicus/quo est opatiuus 7 factiuus. Quãdiu aũt stat in vlr ꝓsideratione nõ fit motus ad aligd agendũ: vt dr. 3. de aia. ¶ Ex hac ꝓne sequit q si gs discat medicinã vel aliã sciaꝫ practicã absqꝫ itentione operandi. si postea intẽdat operari. ille habit ꝰ g nõ erat simplr practicus efficit simplr practicus. ¶ Scõa ꝓclo. Nullus habitus est formalr practicus intrinsece ex obiecto aut ex fine. Probat. Habitũ esse practicũ est habituꝫ hñe respectũ ꝓximitatis 7 ꝓformitatis ad praxim. Sed hꝰ respectus nõ sunt obm nec praxis: cũ relatio distinguatur a termino. ergo habitus nõ est formalr practicus per obiectũ 7 finẽ. ¶ Scõo. Id quo aligd formalr est tale/est intrinsecũ ei: qz forma 7 effectus formalis nõ separantur. Sed obm 7 finis nõ sunt intrinseca habitui. g̃ ꝛc. Dr autẽ habitus esse practicus ex obto 7 ex fine: qz ex eis ꝙueniũt habitui isti respectus. ¶ Põt scõo aliter pertractari hec qõ. s. cũ obm 7 finis necessario cõcurrãt ad habitũ simplr practicũ: qd eoꝝ ꝓncipalius cõcurrat. Et quãtũ ad hoc dico duas ꝓnes. ¶ Prima hec est. Habit ꝰ est magis originalr practicus ex obo q ex fine. Probat: qz nisi obz esset practicabile/nõ posset cõsiderari mõ operabili: nec cum intentione operãdi: qz volũtas nõ est ipossibiliũ. ¶ Secũdo. Quia q praxis sit ꝓformabilis habitui practico. iõ est: qz obiectũ põt ꝓduci ꝓforme habitui: 7 p ꝓfitia: qz obm est posterius intellectione. ideo 7 ꝓductio obiecti est ꝑor ea. ¶ Scõa ꝓ. Habitus hz cõpletiue ex fine q simplr sit practicus. Probat. ¶ Primo. Id quo posito 7 quo remoto ponit 7 remouet habitũ esse simplr practicũ/est id a q cõpletiue hz q sit practicus. Sed finis est hꝰ. g̃ ꝛc. maioꝝ patet. Minoꝝ ꝓbat. Si enim obm sit opabile. 7 nõ adsit intẽtio operãdi. habitus nõ erit simplr practicus. Si ẽ adsit intẽtio operãdi. opz obm esse opabile. Scõo. De eodẽ obiecto põt bẽ notitia practica 7 speculatiua ſm gd. g̃ ad hoc q sit simplr practica plus regrit q̃ q sit obm operabile. Añs ꝑz. Nã si Sorti daret deus virtutẽ ꝓductiuã rose cũ itẽtione opandi. notitia Sortis de rosa cẽt simplr practica. Notitia ẽ platonis de rosa eẽt speculatiua. Cõstat aũt q hec distinctio nõ esset ꝑcise ex obo. lz ẽt ex fine. ¶ Sciendũ est tñ q cũ dicimus habitũ esse simplr practicũ ex fine. istud nõ solũ dr intelligi de fine habitus qui finis est praxis. ad quã dirigendã ordinat habitus ex nã sua: sed ẽt de fine scientis 7 habẽtis habitũ: qz. s. ipse intẽdit per habitũ opari. Uñ q adiscit medicinã absqꝫ itentione medẽdi nõ hz habitũ simplr 7 absolute practicuꝫ. poterit tñ fieri simplr practicus adueniente intentione opandi.

Rõn^m 2^m A quo finc habit^s dr practicus.

Loclo p^a

Notãdus

Ad argumenta rñdet. Ad ꝑmũ dicit q habitus est practicus ex fine. vt est intentus. Ad improbationeꝫ dicit. ꝓmo q talis cognitio nõ est nãliter anteq̃ intendat finis. Qõ ꝑz: qz finis nõ esset prior intẽtione his que sũt ad finẽ. Dr scõo: q si etiã talis cognitio esset nãliter anteq̃ intendat finis. tñ ex fine põt habitus dici practicus denominatione extrinseca. ¶ Ad z^m negat ꝓntia. Ad ꝓbationẽ dicit q felicitas nõ est finis ꝓprius 7 imediatus scientie moralis: sed remotus 7 vltimus: 7 ideo ab ea nõ denominat habitus. ¶ Ad 3^m negatur añs. ¶ Ad ꝓbationẽ dicit: q lz nullus actus potẽtie sensitiue possit esse vltimus finis itellectionis: põt tñ esse finis eius intermedius 7 ſm gd. ¶ Ad 4^m dicit. Qz est ꝓpter extensionẽ aptitudinalẽ. Ad improbationẽ dicitur: q hunc habitũ habere hꝰ aptitudinem est extrinseca ab obiecto 7 a fine: 7 a mõ ꝓsiderandi obiectũ: sed a fine sũt illi respectus aptitudinales cõpletiue. vt dictuꝫ fuit. adeo q habitus nõ est actu practicus. lz tñ virtute/nisi per voluntatẽ 7 intellectum ordinet ad opus: que ordinatio sit. aut actus scõs: aut actus ꝑmus. s. habituale ꝓpositũ operãdi. Et per hoc ꝑz ad cõfirmationeꝫ. Et preter hoc dr q si etiam illi duo respectus essent tñ ab obiecto. adhuc non sequit propositum: quia preter illos respectus requiritur intentio finis ad habitũ simpliciter practicum.

Ad ꝑmꝫ

Ad scõm

Ad tertiũ

Ad q̃rtũ

¶ Utrum practicum 7 speculatiuum sufficienter diuidãt habitus intellectus. Questio. V.

Loclo 2^a

Queritur quinto. An practicuꝫ 7 speculatiuũ sufficienter diuidãt habitus intellectus.

Loclo p^a

Respondeo tribus ꝓclonib^ꝰ. quarũ ꝑma hec est. Practicuꝫ 7 speculatiuũ sufficiẽter diuidũt habitus itell's: ita q nullus est habitus in itellectu gn ille sit aut practicus: aut speculatiuus siue talis habit ꝰ sit scia siue nõ. Probat. ¶ Primo. Dis habit ꝰ intell's est aut sapia: aut intell's ꝑncipioꝝ. aut scia. aut prudentia. aut ars. vt dicit phs. 6. ethic. Sed habitus ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ speculabiliũ est speculatiuus: 7 habitus practicoꝝ est practicus. puta alteri nõ feceris q tibi nõ vis fieri. Sapiẽtia etiã oĩs est speculatiua. ꝑ metaphysi. vbi phs ꝓbat metaphysicã esse speculatiuaꝫ. qz est sapiẽtia. Qz ẽ oĩs scia sit practica vel speculatiua. ꝑz ex B. 6. li^o. Prudẽtiã ẽ 7 artẽ eẽ practicas: ponit phs. 6. ethi. vbi ẽt reducit oẽs ꝑdictos habit ꝰ ad gen ꝰ practici vel speculatiui. ¶ Scõo. Omnis itellectus est speculatiuus: aut practicus. ergo etiaꝫ oĩs habitus intellectus. Cõsequentia ꝑz: qz intellectus nõ dr practicus nisi rõne habitus quem hz. Añs est phi. 3. de aia. t. c. 46. ¶ Tertio. qz phs in B. 6. volẽs ꝓbare q nãlis phia sit speculatiua sic arguit. Oĩs scientia vel est speculatiua vel opatiua. Sed nãlis nõ est

Ꝑdicia 2°. Habitus dr practicus ab obiecto per prius q̃ a fine.

Loclo 2^a

Lapite. 5.

In pe^o

Lapite. 6.

operatiua.ergo est speculatiua.Cōstat aūt q ℔ rō nō ꝓclu deret,si daret scia media:que nec eēt practica,nec specula tiua.¶Cōfirmat:q3 Auicēna ꝑ metaphy.c.ꝑ.exꝑsse po nit oēm sciaz,aut practicā eē,aut speculatiuā.¶z° ꝑ.Rō habit⁹ practici ꝓuenit qbusdā scietys per se:z nō tm̄ p ac cidēs.Ista ꝓclo ꝓbat ꝑ oia argumēta facta in ꝑn° qōnis: esse,n.practicū ꝓuenit habitui ex obiecto:qcqd aūt hz ha bitus ab obto ꝓuenit habitui p se.¶Sed ꝫ hanc ꝑnē ar guit:q ois scia inquātū est scia sit speculatiua.z nulla pra ctica.¶Primo.Ois scia per se ordinat tm̄ ad speculari. ergo quelz est ex se speculatiua.Patet ꝓtia:q3 scia dr pra ctica aut speculatiua ex praxi vel speculatiuo.Añs ꝓbat. Nullus habitus ex se inclinat nisi ad actus similes eis,ex qbus est gnatus.z.ethico.z.capite ꝑ.Sed ois scia gnat tm̄ ex actibus cognitionis siue speculationis:cū acgrat ꝑ de monstrationē que est actus speculādi.g̃ z°.¶z°.Habit⁹ cuius accidit esse elicitū vel iperatū a volūtate ordinat ex se tm̄ ad speculari.Sed actui scie accidit esse elicitum vel iperatū a volūtate.g̃ z°.maioz ꝑz.Minoz ꝓbat.Actui q est ex euidētia rei accidit esse elicitū vel iperatū a volūta te.Sed scire q est actus scie est ex euidētia rei.g̃ z°.¶z°. Tantū ille actus per se est finis habitus scie/per quē disti guit scia ab oīb⁹ alys habitib⁹.Sed scire est hō.g̃ quelibz scia ordinat ex se tm̄ ad scire.Ex quo segt q si ordinet ad aliud opus hoc accidit ipsi scie.Minoz ꝑz:q3 scia non di stinguit ab habitu q nō est scia nisi per scire.Maioz ℞o de se est nota.¶Ad ꝑm dr:q duplr pōt habitus ordinari ad actū.Uno mō ad actū elicitū:z in ℔ sensu ꝓcedit añs. z negatur ꝓtia:q3 nulla scia dr practica ex actu elicito ab ea.Alio mō ordinat ad actū q per eā est directus:z in hoc sensu ꝓcedit ꝓtia,z negat añs.Nā per multas scias diri guntr multi actus nō eliciti ab itellectu vel a tali habitu:vt ꝑz de morali que dirigit actus appetitus sensitiui.Ad pro bationē dr q habit⁹ nō inclinat ad eliciēdos nisi tm̄ act⁹ siles illis ex qbus est generatus:inclinat tm̄ ēt ad dirigēdū multos alios.¶Ad z^m negat minoz de actu ordinato z directo ac regulato i quo solo sensu est vera maioz.¶Ad z^m negat maioz:lz.n.ois habitus cognitiuus distinguatur ab habitu non cognitiuo tm̄ p scire.tm̄ habitus scientifici non distinguunt tm̄ ex hoc inter se:sed q3 finis vnius est tm̄ speculari z scire.finis ℞o alterius est operari z practi care.¶z° ꝑ.Practicū a quo scia denoiat practica tm̄ ex fi ne nō est dr̄ia essentialis:nec ꝓprietas inseparabilis.Pro bat.¶Nulla dr̄ia essentialis aut ꝓprietas pōt auferri a re.ipsa re manēte.Sed habitus q est practicus ex fine po test fieri nō practicus ex fine:puta si acgrens habitū inten dat operari:z nūc nō intēdat p eū operari.g̃ z°.minoz ꝑz. Maioz ꝓbat:q3 si sic/sequit q ꝑdictoria essent sīl vera: si homo.n.manēs esset asinus:tūc esset hō z nō hō.¶Sz cōtra hāc rōnē arguit.Primo.q3 pole est vnaz ꝓpositio nē affirmatiuā transferri in negatiuā:q3 multe affirmati ue efficiunt nega tiue per solā additionē negationis.ergo pole est aliqd trāsferri ab vna differētia essentiali in aliā. Pz ꝓsequētia:q3 affirmatio z negatio sunt dr̄ie essentiales enuntiationis,ꝑmo peri hermenias.¶Scōo.Propositio manens eadē z in se nō mutata pōt ex vera fieri falsa/ ergo z°.Consequētia pz:q3 veritas z falsitas sunt differen tie orationis.Antecedēs patet:q3 ex sola mutatione rei va riat veritas orationis.¶Ad ꝑm dico:q ꝓpositio affirma tiua z negatiua nunq̄z sunt eadem ꝓpositio nisi forte ma terialr z in scriptis.De vocalibus.n.pz:q3 distinctis pro lationibus ꝓferunt.De mentali ēt pz:q3 formant distinctis actibus.Affirmatio.n.fit p cōpōnē predicati cū subiecto. negatio ℞o fit per diuisionē.¶Ad z^m dico q verū z fal sum nō sunt dr̄ie orationis,sed accidentia per accidens.

Lōclo 2ª

Impugº

Rñdeo.

Lōclo 3ª Practicū z specula tiuum nō sunt dr̄ie essentiales scientiaz.

hoc est contra Cai. 1. q. 1. ar. 4.

Impugº.

Ad ꝑmā

Ad ꝓmū

Ad scōm

¶Utr ois scia speculatiua sit nobilioz q̄lz ꝓctica.Qō.VI

Queritur 6°.Utruz ois scia speculatiua sit nobilioz qualibet practica.

Ꝓtia rō.

Et argr q sic.¶Prio.q3 ꝑs 6ª meta.t.q.z,in fine.sic dicit.Theorice alys scietys desidera biliores sunt.Sed oē magis desiderabile est magis appetibile z bonū.g̃ theorice siue speculatiue sunt meliores.¶z°.Sicut se hz speculatio ad praxim/ita scia speculatiua ad practicā,sz ois speculatio est nobilioz q̄lz praxi:cū sit actus nobiliorꝭ poc.s.itell's.g̃ ois scia speculati ua est dignioz ꝓctica.¶3°.Oē ꝓtētū sub spe ꝓstituta p no bilioꝛē dr̄iaz/est pfectꝰ oi ꝓtēto sub spe ꝓstituta p dr̄iaz ei oppositā:sic oē ꝓtētū sub hoie est pfectꝰ oi ꝓtēto sub bru to:q3 rōnale ꝓst ituēs hoiez est pfectꝰ irrōnali ꝓstitutiuo bruti.Sz speculatiuū z practicū sunt dr̄ie scia.g̃ oē ꝓten tū sub speculatiuo est pfectius oi cōtēto sub practico.

Scōa rō.

Tertia rō

Lōclusio rñsiua.

Rñdeo breuiter ad hāc qōnē q nō ois scia speculati ua est dignioz q̄lz ꝓctica simplr z absolute:lz sit dignioz ꝑz qd.Pria ꝑs huiꝰ ꝑnis ꝓbat.¶Prio.Logi ca est scia speculatiua:vt ꝑz ex dictis supra.sz logica nō est dignioz oi practica.g̃ nō ois speculatiua est pfectioz q̄libz practica.Maioz ꝑz.Minoz ꝓbat.Phia moralis est pra ctica.cū sit directiua praxis vt ꝑz ex oīb⁹ libris ethic^e.Sz logica nō est dignioz morali phia.vt ꝑz ex se.g̃ z°.¶z°. Quelz scia hñs ꝓ obo ens reale est dignioz oi ea q̄ hz pro obo ens rōnis:cū nobilitas scia ꝑ ꝑ z p se attendat penes nobilitatē obi.ens aūt reale est digniꝰ ente rōnis.sz multe scie ꝓctice.imo oēs hñt ꝓ obo ens reale:cū sola entia rea lia sint opabilia a nobis.z possint eē termini opōnis.Ali qua ℞o speculatiua hz ꝓ obo ens rōnis(vt dictū est)de lo gica.g̃ aliq̄ practica est simplr pfectioz aliq̄ speculatiua.

Ad singulas tm̄ rōnes rñdet.Ad ꝑmā dr ꝑ q ois speculatiue.quas ibi enumerat.sunt dignioꝛes oīb⁹ ꝓticis:nō tm̄ oēs speculatiue vlr.Et si ali cui nō placet ista rñsio:q3 forte moralis phia est dignioz q̄z mathematice.z hz nobiliꝰ obm.Dico alr q phs nō cō parat ibi scias speculatiuas ꝓticis.sz cōpat speculatiuas quas enumerauit iter se dicēs q Metac⁹ est nobilioz ma thematica:z nāli.Et q ista sit eiꝰ itētio ꝑz ex textu Cōmē, qui sic hz.Modi igit phie cēntiales sūt tres.Mathema ticus.Nālis:z Diuinus:nullus.n.ignorat q si diuinus est q est in tali nā:z scia nobilis dz eē nobilis gnis.Alie enim scie speculatiue sūt nālr bone:sz ista scia est melioz oībus sciētys speculatiuis.Et ita exponit ēt Cōmentatoz in fine cōmēti scōi.¶Ad z^m negat minoz:q3 melius est opari z amare iusta q̄z solū itelligere z speculari ea.Ad ꝓbōnez negat ꝓtia:sz bñ segt q aliq̄ opō itell's z aliq̄ speculatio est nobilioz qualz praxi:nō aūt segt q ois:sicut nō segt.si bō est nobilioz equo q ois opō hois sit nobilioz qualibz opōne equi:nā actus currēdi est p fectioꝛi mō ab equo q̄z ab hoie.¶Ad z^m negat minoz:q3 vt dictum fuit.practicū z speculatiuū nō sunt dr̄ie essentiales.sed quedā ꝓprieta tes:z iō scia speculatiua est fm qd nobilioz qualibet pra ctica.nō tm̄ simplr:sicut cygnus inquātū est albus est nobi lioz elephante q est niger.nobilitate fm quid.

Ad ꝑmā

Ad scōs

Ad tertiū

¶Utr habitus speculatiui sint tm̄ tres. Questio.VII.

Queritur 7°.Utrum habitus speculatiui sint tm̄ tres.

Respondeo. In ista qōne nō queritur vlr de hitib⁹ specu latiuis.q3 cōstat q sunt plures.Naz habitus

ꝑmoꝝ ꝑncipioꝝ est speculatiuus:sed queriť tñ de habitibus scientificis ſm genus coꝝ:ꝛ est qō.Utrum sint tñ tres sciẽtie speculatiue distincte generice:quod dico.qꝛ in Nāli phīa que est speculatiua/sunt multi habitus ſpe distincti:ꝛ silr in Mathematicis:vt pz de geometria ꝛ Arithmetica. Ad qōnē igiť sic itellectā rñdendo dī q scie speculatiue.de ḡbus logť phīs.6.metaphy.sunt tñ tres.Qō ꝓbať.¶ Primo.Qꝛ phīs.6° meta.tex.cō.2.postq̄ dixit de ḡbus cōsiderat nālis ꝛ mathematicus ꝛ diuinus sic cōcludit in fine textus.Quare tres erūt phīe theorice.Mathematica/phyſica:ꝛ Theo⁹.vbi dicit Cōmẽtator:q modi phīe speculatiue sunt tres.ſ.scia rerꝝ mathematicaꝝ ꝛ nālium ꝛ diuinarum. ¶Scdo.Talis est distictio sciaꝝ speculatiuaꝝ qualis est distinctio speculabiliū.Sed speculabilia sunt tñ tria.ḡ ꝛc. Maior pz:qꝛ scie distinguunť ex obiectis formalib⁹:obm aūt speculatiue est speculabile.Minor ꝓbať. Oē speculabile inquātū bȝ/est ſeparatū aliquo mō a mā. Sed est tñ triplex modus separationis:a mā tñ:a mā ſensibili ꝛ nō a mā intelligibili:vt oia Mathematica:q̄dā ꝛo simplr sunt separata a mā:qꝛ in coꝝ diffinitione nullo mō ponitť mā:ꝛ sic sunt ea de gb⁹ est ꝑma phīa.ḡ ꝛc.Totam banc rōnē posuit phīs.6.metaphy.tex.2.z.¶ Pro notitia huiꝰ rōnis sciēdū est q mā impedit itellectionē/qō pz ex duob⁹. Primū est qꝛ ipsa maxie elongať a rōne entis cū sit ꝑpe nibil.ens aūt est formale obiectū intellꝰ.Scōm est.qꝛ intellectus est potentia passiua ꝛ moueť ab obiecto.māe aūt nō cōuenit aliqua rō mouēdi.eo q ipsa est pura potētia.Ex hoc sequitur q opȝ oē speculabile esse aliquo mō ſeparatū a mā vt dicebať.Ea igiť que sunt oino sine mā vt itelligētie: vel de quorum rōne nō est mā.vt ens ꝛ eius passiones ꝛ suba/ꝑtinēt ad ꝑmā phīaȝ.Uñ tota latitudo obi metaphyſice est ab ente ꝛ intelligētys vsqȝ ad subam. Illa aūt de quoꝝ diffōne est mā.Iȝ abstrabente a mā/sicut vle a particulari/pertinēt ad nālem.Primuȝ aūt istoꝝ est corpus de genere sube:qꝛ opȝ omne corpus hīe mām:ꝛ ideo cum descēdiť a suba in subam corpoream fit trāsitus a metaphyſica ad phīaȝ nālē. Ea ro que nō habēt esse sine mā:ꝛ tñ nō diffiniunť p materiam ſensibilem pertinent ad scientias mathematicas. ¶Tertio arguiť.Tantū tres sunt modi diffiniendi.ergo tñ tres scientie speculatiue.Patet cōſequētia:qꝛ sciētie distinguunť per diuersos modos diffiniendi:qꝛ diffōnes sūt ꝑncipia demonſtrationū.ꝛ ex ꝑncipys scientie distinguuntur ꝑmo posterioꝝ. Antecedēs ꝓbať:qꝛ ꝑmus modus est per oēs causas:ꝛ iste pertinet ad nālē.Secundus est p tres causas tñ.ſ.formalē:finalē:ꝛ efficiētē:ꝛ iste pertinet ad ꝑm phīm.Tertius est tñ per cāȝ formalē:ꝛ iste pertinet ad mathematicū.¶ Quarto.idem sic declarať ab alys. Dicunt enim q cum ens cōe habeat aliquas passiones cuiuſmodi sunt:bonū/verū/vnū/ꝛc.opȝ esse vnā sciam que de istis cōſideret.Dicunt scdo:q ſi volumus inueſtigare per diuiſionem ſubiectū alicuius alterius sciētie.nō opȝ ꝓcedere diuidendo aliqō genus accidentis:qꝛ qōlibet eaꝝ in aliqua ſpe ſubstātie mediate vel imediate virtualr continēť:ꝛ ita qō cūq istoꝝ ponēť/nō erit ꝓpriū ſubiectū:ꝛ cōſequenter nō accipieť distinctio ꝑma sciaꝝ penes aliqō genus accidētiū: ſed opȝ diuidere ſubam corpoream ꝛ incorpoream.De ſubstātia aūt incorporea nō possunt ex ſensatis cognoſci/niſi ille ꝓprietates que sunt cōes enti:ꝛ ideo ipsa nō pōt esse ſubm alicuius scientie,Substantie ro corporee.ꝑmo ineſt q̄ntitas cōtinua.ꝛ postea quātitas diſcreta:ꝛ mediante quātitate oia que cōſequunť quātitatē:vt qualitates quarte ſpēi.ꝛ alique relationes:ꝛ iste passiones sunt de ea cognoſcibiles ex ꝑncipys notis via ſensus:ꝛ cōſequenter ſubstātia corporea pōt esse ꝛ est subiectū alicuius scientie ſpeculatiue/poſſibilis bēri a nobis que est alia a metaphyſica:ꝛ hec dī mathematica.Eadē quoqȝ ſubstātia corporea ꝓſiderata nō absolute inquantū est corporea.ſed inq̄ntū hȝ aliquā formam que est ꝑncipiuȝ operationis ꝛ motus est ſubm nālis phīe. Nam primus phīs cōſiderat de quātitate inq̄ntum est pars entis.Naturalis ro inquātū est ſubm motus.Mathematicus ro ſub rōne preciſa q̄ntitatis.¶Sed iste modus dicendi stare nō pōtinq̄ntuȝ ponit q ſuba corporea est ſubm mathematice:qō ꝓbať.¶ Primo.Impoſſibile est q idez sit ſm eandē rationē formalē ſubm in diuerſis scientys:vt pz.3.de aia.tex.cō.36.Sed ſuba corporea pertinet ſm oēm ſui cōſiderationē ad phīz nālem.ergo nō ſpectat ad mathematicum.Minor ꝓbať.Nā ſubstātia corporea ſiue corp⁹ de genere ſubstātie/nō pertinet ad Mathematicū quo ad materiā.qꝛ mathematicus abſtrahit a mā.neqȝ quo ad formaȝ:qꝛ mathematicus abſtrahit a motu.ꝛ conſequēter a forꝰ ſubſtātiali:qꝛ ipsa est ꝑmū ꝑncipiuȝ cuiuslibet transmutationis.¶Scdo.Quecūqȝ diffiniunť in aliqua scientia/ꝓpre ſupponunt ſubm illius scientie.ergo ſi corp⁹ de genere ſubſtantie esſet ſubiectū mathematice.ſequiť q omnia accidētia mathematica diffinirenť per ſubam corpoream:qꝛ omne accidens diffiniť per ſubm:ꝛ cōſequēter accidentia mathematicalia diffinirenť per id cuius pars est mā. ¶Tertio. Sequeretur q nālis phīa esſet abſtractior q̄ mathematice.Conſequēs est falſum:ꝛ cōtra Cōmẽtatorez 6° metaphyſice.cōmē.2.ergo ꝛc.Cōſequētia ꝓbať.Si ſubſtātia corporea est ſubiectū mathematice.ꝛ nālis phīe ſm diuerſas rationes formales:opȝ q inter illas rōnes sit ordo:ꝛ conſequēter q vna sit ꝓr alia.Sed rō ſm quā est ſubiectū in phīa est ſm q eius forma ſubalis est ꝑnⁱᵖ motus:ꝛ ratio ꝓ quaȝ est ſubm mathematice est ſm formaȝ accidentalem.Sed forma ſubſtātialis est prior accidētali.ergo naturalis esſet prior mathematica:ꝛ conſequenter etiam abſtractio:quia ſemper prius est abſtractus poſteriori.

¶Utrum distinctio formalis ſcientiarū ſumatur ex distinctione formali obiectorum. Queſtio. VIII.

¶Queritur 8°.Utrum distinctio formalis ſcientiaꝝ ſumatur ex formali distinctione obiectoꝝ.Et arguiť q nō.¶ Primo.De eodē ſubiecto re ꝛ ratione poſſunt esse due distincte ſcientie.ergo cuȝ vnitate ſubiecti ſtat pluralitas ſciaꝝ:ꝓñtia pz.Añs ꝓbatur.Scire hominē esse riſibilem.ꝛ ſcire hominez esse beatificabilem/est ſcire alterius ꝛ alterius rōnis:cū ſint passiones diuerſaꝝ rōnuȝ. ꝛ tamen ſubiectum est idem.ergo ꝛc. ¶Scdo.Per naturalem philoſophiā ſcitur terra ſub ratione rotunditatis:vt dicit.2.phyſicoꝝ.tex.cō.18.ꝛ per aſtrologiā cognoſciť terra ſub eadē ratione.Sed naturalis phīa ꝛ aſtrologia ſunt diſtincte ſcientie.ergo diuerſe ſcientie cōſiderant idē obm ſub eadem ratione formali. ¶Tertio.Si ſcientia habet vnitatem ex vnitate ſubiecti.aut hec vnitas est ſpecifica/aut generica/aut generis ſubalterni/aut generis generaliſſimi/aut entis.Non ꝑmuȝ.alioquin tot esſent ſcientie/quot ſpecies rerū.Non ſcōm:qꝛ pari ratione tot esſent ſcie/quot ſunt genera ſubalterna.Non tertiuȝ:quia tñ esſent decem ſcientie.Non quartuȝ:quia ſequiť q esſet tñ vna ſcientia: preſertim ſi ens habeat aliquam vnam rationē. ¶Quarto.Scientia ꝛ fides ꝛ opinio ſunt diſtincti habitus:vt patet 2° de aia:tex.cō.157.ꝛ.6.ethicoꝝ. Sed iſta poſſiunt esse de eodē obiecto formali.ergo etiā diuerſe ſcientie poſſunt esse de eodez formali obiecto.Minor patet:poſſum enim ſcire q ſol est maior tota terra:qō plato credit ꝛ Soꝛ.opinať.Cōſequētia ꝓbať:qꝛ plus differt ſcientia ab opinione: vt dī.6.ethicoꝝ.q̄ due ſcientie inter ſe. ¶Quinto.Sicut habitus referť ad obiectū.ita ꝛ potētia referť ad obiectuȝ: Sed due potētie poſſunt ferri ſuper idem obiectum ꝛ ſub

Cōclusio Quō audiendū sit q sunt tñ tres habitus ſpeculatiui.

Triplex modus abſtrahendi.

Notāduȝ Mā impedire intellectiōez duob⁹ modis.

Ter.2.5.

Opio nō nullorum

Contra Sueſſa⁹.

Impugnat Auc. hūc mo⁹ dicendi.

Pria rō.

Scda rō.

Tertia rō.

Quarta ratio. Capite.4.

Quinta rō.

eadē ratione formali. ergo etiā duo habitus possiunt respicere eandē formalē rōnē in obiecto. ꝫntia videt nota. Minor ꝓbat. Naz albedo sub rōne coloris cognoscitur tam a visu q̄ a sensu cōi ⁊ ab intellectu. ¶ Sexto. Jd a quo res habet vnitatē ⁊ distinctionē specificā/est intrinsecum ipsi rei. Sed obiectū nō est intrinsecuz habitui. ergo ⁊c. minor ꝑz ex se. Maior ꝓbat. Principiū formale ⁊ effectus formalis nō possunt abinuicē separari. Sed formale distinctiuū ⁊ formalis distinctio se habēt vt principium formale. ⁊ vt effectus formalis. ergo in quocūqz est formalis distinctio. in eo est formale distinctiuum.

Sexta rō.

Mōn^m 6^m Distinctio habituum numeralis est ex subiectis.

Respondeo Et ꝑus premitto q̄ aliud est loqui de numerali distinctione habituū: ⁊ aliō de distinctione specifica. Naz satis cōstat q̄ numeralis distinctio sumit ex subis. Jō. n. Metaphysica Sor. est distincta numero a metaphysica Pla. qz hec est in vno intellectu/ ⁊ illa in alio. Intellectus Xo distinguunt: qz sunt distinctaruz animaꝝ. aie Xo distinguunt: vt infra dicemus de ꝑncipio indiuiduationis per mām. ¶ Sed loquēdo de distinctione specifica que est formalis. Nā distinctio indiuiduorū est mālis: cū fiat tm̄ per mām. Dico q̄ dupl'r pōt accipi scia. Uno mō pro notitia precisa vnius ꝯclonis. Alio mō ꝑ aliqua totali scia aggregata ex partialibus notitys partialiuz ꝯclusionum. ¶ Premitto sc̄o: q̄ dupl'r pñt distingui scientie distinctione formali. Uno mō ſm genus: sicut ꝓbs 6° meta. tex. cō. 2. distinguit speculatiuas in Nālē Mathematicā/ ⁊ Diuinā/ Cōstat enim q̄ hec distinctio non est ſm spēs spālissimas. sed ſm genus: qz sub mathematica ꝓtinētur multe que spe distinguunt inter se. ¶ Premitto 3°. q̄ triplex pōt esse rō formalis. Prima est que se tenet ex pte scientis/ ⁊ hec est per quā sciēs venit in notitiā obiecti. Hāc aūt rōnē formalē/ nō appello spēm intelligibilē obiecti existentē in intellectu scientis: qz ista est essentialr ipse habitus. sed per hō rōnē formalē intelligo ipsuz mediū/ per qō sciens venit in notitiā obiecti. Nā si per demonstrationez scio terrā esse rotundā. ⁊ tu eandē ꝯclusionē tm̄ per mediū ꝓbabile aut per fidē. erit vtiqz eadez ratio in obiecto. s. rotunditas. sed erit alia ⁊ alia ex parte sciētis. Sc̄a est rō se tenens ex pte scientie/ quā intellectus apprehendit ⁊ attingit in obiecto: ⁊ hec est ratio sub qua obm cognoscit. ⁊ per quā ei insunt sue passiones: ⁊ hoc mō mobilitas est rō formalis subiecti nālis pḧie: ⁊ entitas est rō subiecti metaphysice. in qua cōsiderat de ente nō sub aliqua rōne cōtracta: puta sub rōne substātie/ vel quātitatis. sed sub cōi rōne entis.

Uñ fit specifica distinctio habituum.

Mōn^m 2^m

Trip^x rō formalis.

Mōn^m 3^m

Nota.

¶ Tertia est ratio se tenēs ex pte obiecti relatiue ad habitū: ⁊ hec est illa que denominat obm inquantū est obm. Dr eniz obiectū: qz obycit potētie ⁊ habitui: ⁊ ideo vbi sunt diuersi modi se obyciendi. ibi est diuersa rō obiecti inquātū est obiectū. Jstud ꝑz tam in habitibus q̄ in potentys. In potentys quidē. Nam color obycit visui/ ⁊ intellectui/ ⁊ voluntati a qua amari pōt: sed modus quo obycitur visui est imutando ipsuz per mediū extrinsecū absqz reali alteratione medy ⁊ organi. Unde si volumus diffinire obm visus inquantū est obiectū. dicemus q̄ est imutatiuū visus ꝑ mediū extrinsecū ⁊c. Color aūt obycit intellectui causando sui spēm representatiuā qdditatis in vli. Et ideo diffiniemus obm intellis dicētes/ q̄ est imutatiuū eius ꝑ sui silitudinem representantē qdditatē vlez. Jdē color imutat volūtatē trahendo cā ad se post sui cognitionē. Patet ēt in habitibus. Nam obiectū Metaphysice est scibile per mediū separatum a mā oīno. Obiectū Mathematice est scibile per mediuz separatū a mā sensibili tm̄. Obiectum Nālis pḧie est scibile per mediū separatū a mā sensibili pticulari. nō cōi. Distinguunt aūt he rōnes: qz tm̄ sc̄a attingit per intellectū. Dum scio vnā ꝯclonē demonstratā. nō ꝓpter hoc apprehendo q̄ ipsa sit demonstrata: sed dum scio hoiem esse risibilē: qz est aial rōnale: ꝑz me apprehendere hoiez esse aial rōnale: qz ꝯclo nō scit nisi sciant premisse. vt dr ꝑ posterioꝝ. tex. cō. 5. Sc̄o distinguunt: qz hec sc̄a rō est per quā subiecto insunt passiones. nō aūt alie sunt causa huius inherentie. ¶ His ꝑmissis que partim sunt Hregozy ⁊ partim Petri de palude ꝓmo sniaꝝ. hec est ꝑ° ꝯclusio. ¶ Sor malis rō se tenens ex parte scientis nō facit ꝓprie distinctionē scientiaꝝ: sed distinguit sciam a quibusdā alys habitibus. s. a fide vel opinione. ¶ Pria pars huius ꝯclonis ꝓbat. Jd in quo oēs scientie cōueniunt/ nō facit distinctionem in scientys. sed cōuenientiā. Sed oēs ꝯueniūt in vno generali mō: qui est acqri per demōstrationē. vt ꝑz ꝑ posterioꝝ. qz syll's demonstratiuus est syll's scientialis. idest faciens scire. q̄ nulle scie possiunt distingui ex hō q̄ alique sint acqsite per demonstrationē ⁊ alique nō. ¶ Sc̄a ps ꝓbatur. Assentire ꝯclōni ex sola auctoritate dicētis/ est assensus fidei: assentire aūt ex euidentia ꝯclonis resolute in sua ꝑn^a/ est assensus scientialis. q̄ isti modi faciunt distinctionē iter scientiā ⁊ fidem. ¶ Ex ista ꝯclusione ꝑz q̄ si discipulus aliquis assentiret oībus ꝯclonibus sibi ꝓpositis a docente ꝓp solā auctoritatē dicentis: ⁊ alius assentiret ꝓpter earuz euidentiā in suis ꝑncipys. q̄ isti habitus ab eis acqsiti non distinguerent sicut due scientie. sed sicut scia ⁊ fides. ¶ Sed quid si deus reuelaret alicui notitiam huius ꝯclusionis. hō est risibilis. esset ne ista notitia eiusdē rōnis cum ea quam Sor. acquisiuit ex demonstratione de eadem cōclusione. ¶ Rñdeo q̄ ista sunt negocy theologici: tm̄ dr breuiter/ q̄ si iste assentiret illi ꝯclusioni solum. qz a deo dicta est absqz infusione alicuius noui luminis. ipse haberet tm̄ fidē de illa ꝯclusione: sicut etiā dum assentit dictis ab aliquo hoie: ⁊ hic dr fides acqsita. Si Xo infunderet ei lumen. quo mediante assentiret ꝯclusioni absqz euidentia ꝯclonis: ipse haberet infusaz fidem: ⁊ hoc mō nos assentimus articulis fidei. Si Xo infunderet deus isti lumen aliqō supnāle. quo mediante nō tm̄ assentiret cōclusioni. sed ēt de ipsa haberet euidētiā. iste vtiqz nō acquireret fidē: sz altiorē notitiā: qz fides requirit ineuidētiā: ⁊ hec notitia distingueretur a scientia ꝓprie dicta. qz demonstratio que est mediū ad acqrendā scientiā/ est alterius rationis ab illo lumine diuino. Utrū aūt deus possit dare aliquod tale lumen altius fide nō est presentis speculationis. Nam etiaz predicta inuite dixi: sed ideo dixi vt magis pateret veritas ꝑme cōclusionis. ¶ Sc̄a ꝯclusio. Generica distinctio sciaꝝ speculatiuarū sumit ex distinctione formalis rationis obiecti: inquātum est obiectū: ⁊ nō ex ratione formali que attingitur in obiecto. Jsta ꝯclusio habet ꝓbo in hoc sexto libro. Ex cuius doctrina sic arguit. Speculabile per omnimodam abstractionē a mā/ est obiectū metaphysice. Speculabile per abstractionē a mā/ est obm mathematicaꝝ. Speculabile per abstractionē a mā sensibili/ ⁊ nō a mā intelligibili/ est obm mathematicaꝝ. Speculabile per abstractionē a mā sensibili particulari ⁊ non cōmuni/ est obm nālis pḧie. vt dr in textu. Sed predicte sunt rōnes formales istoꝝ obiectoruz. inq̄tum sunt obiecta. i. inquātū habent imutare intellectū ad acquirendū istos habitus. ergo isti habitus distinguuntur ex formali rōne obiecti. inq̄tum est obiectuz. ¶ Sc̄a pars ꝯclusionis ꝓbat. Eandē rōnem formalē considerāt due scientie genere distincte. ergo nō distinguuntur per illam rationem in obiecto. cōsequentia patet. Antecedens ꝓbatur. Nam rotunditatē terre ꝯsiderat Naturalis ⁊ Astrologus. Sed iste saltem. vt ꝓbant terraz esse rotundā distinguunt genere: qz astrologia in ꝓbatione illius ꝯclusionis accipit tm̄ medium mathematicum. s. distantiam ⁊ magnitudinem stellarum ⁊ huiusmodi. Mathematice autez sunt alterius generis a naturali. ergo ⁊c. Et quia huic generali

Obiectuz visus.

Obiectuz intellect°.

Cōclo 5^a

Dubium.

Rñio

Cōclo 2^a

Nota.

modo obiectorum.inquantum obiecta sunt.sumunt ꝓportionabilr media demõstrationũ.ideo distinguunt scie ſm genus etiã ex talibus medijs.Nam media in demonstrationibus nãlibus/cõcernunt mãm ſenſibilez.gr̃a exempli: ꝓbamus terrã eſſe rotundã per grauitatẽ partiũ.cõſtat aũt ꝙ grauitas eſt qualitas ſenſibilis tactu.Media ẋo in mathematicis cõcernunt mãm intelligibilẽ.ſ.quãtitatẽ.In demonſtrationibus aũt Metaphyſicis media nullam mãm implicant.Dicuntur aũt huiꝰ obiecta ⁊ media facere diſtinctionẽ genericã:qz nõ poſſunt reduci ad aliqõ vnuz genus

Corolla^m ſcibilis inquãtũ eſt ſcibile:vt magis patebit qõne ſequenti. ¶ Ex bis ſeq̃t corollarie ꝙ nõ quelibet diuerſitas demonſtrationũ facit diſtinctionẽ genericam ſcientiaꝝ. Nam in ꝑbia nãli demonſtraf̃ per oẽs cauſas:vt dicit ẓ° phyſi.text. cõ.70.demonſtratio aũt que eſt per mãm diſtinguit ab ea que eſt per finẽ:ſed oẽs iſte demonſtrationes habẽt eundẽ modũ cõmunẽ:qz oẽs cõcernunt aliqd pertinẽs ad motuz.

Corõ 3° ¶ Tertia ꝛcluſio.Unitas ſpecifica ſcientiaꝝ non ſumitur ex formali rõne obiecti.inquãtuz eſt obiectũ:ſed ex ea que ſibi cõuenit inquantũ eſt res quedã. ¶ Prima pars ꝓbatur.Scientie diſtincte ſm ſpeciez cõueniunt in formali rõne obiecti inq̃tũ eſt oẽm.ergo illa rõne non diſtinguunt. ꝛñtia pz.Añs ꝓbaf̃.Arithmetica ⁊ geometria diſtinguunt ſpecie:⁊ ſimilr ſciẽtia libri de celo:⁊ ſciẽtia libri de generatione.Sed iſte cõueniunt in eadem rõne.ergo ⁊c. Maioꝛ ꝓbaf̃:quia plus diſtinguitur arithmetica a geometria.q̃ due geometrie inter ſe:⁊ plus ſcientia de celo a ſcia libri de generatione.q̃ due ſciẽtie de celo inter ſe.Sed due geometrie differunt ſolo numero.ergo ille differũt pluſq̃ numero.⁊ per ꝛñs diſtinguunt ſpecie.Minoꝛ etiam ꝓbaf̃:quia arithmetica ⁊ geometria cõueniunt in hoc ꝙ eſt cõſiderare obiectũ per abſtractionẽ a materia ſenſibili/⁊ nõ ab intelligibili:⁊ ſcientia de celo ⁊ de generatione ꝛſiderant obiectũ cõcernens mãm ⁊ motum. ¶ Scõa pars eiuſdem concluſionis ꝓbaf̃. ¶ Primo.Diſtinctio ⁊ vnitas ſcientiaꝝ ſumitur ex formali rõne obiectorũ:qz vt dicit ẓ° de aia.text. cõ.38.ſcientie ſecant̃ quemadmodũ ⁊ res.Sed diſtinctio ⁊ vnitas ſpecifica nõ accipit̃ ex ratione obiecti.inq̃tum eſt obiectum.ergo accipitur ex rõne que ſibi cõuenit inquãtũ eſt res. ¶ Scõo.Diſtinctio ⁊ vnitas ſpecifica inde accipit̃. vnde accipit̃ diſtinctio ⁊ vnitas ſpecifica demonſtrationũ. Sed hec ſumit̃ ex tali ratione formali.ergo ⁊c.Maioꝛ nota.Minoꝛ ꝓbatur.Diſtinctio ⁊ vnitas ſpecifica demõſtrationũ ſumit̃ ex vnitate ⁊ diſtinctione ꝓncipioꝝ.Sed diſtinctio ꝓncipioꝝ ſumitur ex formali ratione obiecti:quia ipſa formalis ratio obiecti eſt ipſa eius diffinitio.ſi obiectuz ſit diffinibile.diffinitio aũt ſubiecti/eſt ꝓncipiuz ſiue mediuz in demonſtratione. ¶ Ex iſta concluſione ſequunt̃ tria co-

Coꝛ^m ꝓ^m rollaria. ¶ Primuz eſt ꝙ Metaphyſica eſt vnius ſpeciei in quolibet itellectu humano.Ꝓbaf̃.Quelibet metaphyſica reſpicit eandẽ rõnez formalẽ adequate.ſ.rationẽ entis inq̃tum ens.ergo quelibet eſt eiuſdẽ rõnis.ꝛñtia pz.Añs ꝓbaf̃.Si daretur aliqua rõ que nõ reſpiceret adequate rationẽ entis/iam nõ eſſet metaphyſica.Confirmatur.Si diſtinguerent̃.hoc nõ eſſet:niſi qz ratio entis cõtraheret̃ per differentias in aliquas ſpecies per ſe diuidentes rationem

Coꝛ^m 2^m entis.Sed hoc eſt improbatũ.g̃ ⁊c. ¶ Scõm corollariuz. Scientia libri de celo eſt alteri° rõnis a ſcia libri de generatione.Ꝓbatur.qz earuz ſubiecta habẽt diſtinctas rationes formales.Nam ſubiectuz libri de celo/eſt ens mobile ad vbi.⁊ ſubiectũ in libro de generatiõe eſt mobile ad formam.Iſte aũt differentie per ſe ſunt diuidẽtes mobile in-

Coꝛ^m 3^m quantũ eſt mobile. ¶ Tertiũ corollarium.Idẽ ſm rez eſt ſcientias diſtingui ſpecie ex obiecto formali:⁊ ex ꝓncipijs. Ꝓbatur.Quia ꝓncipiũ demonſtrandi paſſionẽ de ſubo/eſt ipſa formalis ratio ſubiecti.ſ.diffinitio eius. Predicte aũt concluſiones intelligende ſunt de ſcientia totali.ideſt que dicit totũ vnum habitũ perfectũ ex multis partialib⁹.

Corõ 4° ¶ Quarta cõcluſio.Diſtinctio ⁊ vnitas ſpecifica ſcie que eſt preciſa notitia vnius cõcluſionis/non accipit̃ ex forma li ratione ſubiecti.ſed ex vnitate paſſionis que demonſtratur. Iſta cõcluſio ꝓbaf̃.qz de eodem ſubiecto ſub eadẽ rõne formali ⁊ per idẽ medium/poſſunt demonſtrari plures paſſiones.De homine enim per eius diffinitionem põt demonſtrari ꝙ eſt riſibilis.⁊ ꝙ eſt diſciplinabilis:ſed he notitie nõ ſunt eiuſdem ſpeciei/cum ſint ſimul in eodẽ ſubto. ergo diſtinguitur ſpe.Sed nõ diſtinguit̃ ꝑ formalẽ rõnez obiecti aut ꝓncipij cũ ſit idẽ.g̃ per diſtinctionẽ paſſionũ.

Ad ꝓmũ **Ad argumenta** rñdet̃.Ad ꝓ^m dr̃ ꝙ beatificabilitas cõuenit homini nõ preciſe per hoc/ꝙ eſt aial rõnale.aliogn omne beatificabile eſſet aial rõnale:qz vbi eſt preciſa ⁊ totalis cauſa.ibi eſt idẽ effectus:ſed cõuenit ei per aliqd cõmune boi ⁊ ſubſtãtys ſeparatis:⁊ ideo põt dici ꝙ ille due notitie ſunt per diuerſa ꝓncipia formalia ⁊ de diſtinctis obiectis formalr:qz riſibilitas ꝛuenit boi inq̃tum eſt rõnalis ⁊ diſcurſiuus.beatificabilitas ẋo nõ ꝛuenit ei inq̃tum eſt rõnalis ⁊ diſcurſiuus. cum in actu beatifico nõ ſit diſcurſus.ſed inq̃tum eſt intellectiuus.Uel põt dici ꝙ ille ſunt due notitie partiales/pertinentes ad vnam totalez ſciam. ¶ Ad ẓ^m dr̃ ꝙ ille notitie Ad ſcõm pertinent ad ſcias genere diſtinctas:qz vt diximus ſunt per Ad tertiũ ꝓncipia diuerſoꝝ generum. ¶ Ad 3^m dr̃ ꝙ ꝓcedit ex falſa imaginatione:qz ſcie diſtinguunt̃ ex diſtinctione obiectoruz.vt ſunt ſcibilia.⁊ ex differentijs qbus per ſe diuiditur ſcibile:nõ aũt ex alijs differẽtijs.ſicut eſt rõnale.irrõnale ⁊ huiꝰ. ¶ Ad 4^m dico ꝙ illi ſunt diſtincti habitus.ſed non Ad q̃rtũ ſunt diſtincte ſcie:vt dictũ fuit in ꝓma ꝛcluſione. ¶ Ad 5^m Ad quintũ ꝓmo negaf̃ ꝛñtia:qz in eadẽ potẽtia poſſunt eſſe multi habitus ſpe diſtincti:⁊ ideo oia obiecta illoꝝ habituũ cognoſcent̃ per illã potẽtiã:ſed habit⁹ diſtinguunt̃ inter ſe. Cui⁹ ratio eſt:qz potentia reſpicit obiectũ ſub rõne magis vl̃i q̃ habitus.Unde ex illa rõne cõmuni bz po° ꝙ ſit vna.habitus ẋo diſtinguunt̃ ex bis que ꝓtinent̃ ſub illa cõmuni rõne.Dico ſcõ.ꝙ ẽt minoꝛ eſt falſa.Nã impoſſe eſt ꝙ due potentie reſpiciant ꝓmo ⁊ per ſe idẽ obiectũ. Uiſus enim reſpicit coloꝛẽ ꝓmo ⁊ ꝑ ſe.inquãtũ eſt coloꝛ:ſenſus aũt cõis reſpicit ipſuz nõ ꝓmo inq̃tũ eſt coloꝛ.ſed inq̃tũ eſt ſenſibile. Intellectus ẋo inq̃tũ eſt ens:⁊ voluntas inq̃tũ eſt bonũ. ¶ Ad 6^m ſepe dictum eſt/ꝙ formale diſtinctiuum ineſt ha- Ad ſextũ. bituitr̃ ſumit̃ ab obiecto qõ eſt extrinſecum:ſicut etiaz ſupza diximus de actione ⁊ paſſione ⁊ de relonibus.

¶ Utrum ſcientia ſit ſimplex qualitas. Queſtio. IX.

Queritur 9°.Utrũ ſcia ſit quedã ſimplex q̃litas. Et arguit̃ ꝙ ſic. ¶ Pri- Pria rõ. mo.Omnis forma exiſtens in aia eſt ſimplex. Sz ſcia eſt in aia.ergo eſt ſimplex. Minoꝛ pz. Maioꝛ ꝓbaf̃:qz talis forma nõ cõponitur ex mã ⁊ forma:nec ex partibus quãtitatiuis.cũ accidentia aie ſint pure ſpũalia:nec ex ptibus potentialibus.vt de ſe pz.g̃ nullo modo cõponit̃. ¶ Scõo.Maioꝛẽ vnitatem bz accidens aie/q̃ accidens coꝛporale.Sed albedo ⁊ alie qualitates coꝛporee ſunt forme ſimplices.ergo ſcia que eſt accidẽs aie eſt ſimplex. ¶ Tertio.Nõ ſunt maioris ſimplicitatis habitus exiſtentes in volũtate/q̃ exiſtentes in intellectu.ſz habitus volũtatis ſunt ſimplices.vt pz de iuſtitia ⁊ de alijs. ergo ẽt habitus intellectus.cuiuſmodi eſt ſcia.

Scõa rõ. Tertia rõ.

Reſpondeo In iſta queſtione non eſt dubium an ſciẽtia ſit qualitas.ſed an ſit ſimplex.⁊ nullo modo cõpoſita cõpoſitione ex bis ſiue ex ptibus.Qz enim faciat cõpoſitionez cum intellectu.in quo eſt.nullus

dubitat. Similr nō querit de vnitate quā hz scia ex obiecto. sed de ea que sibi conuenit inquātum est in se quedam entitas. ¶ Sciendū ēt q̄ non est questio de notitia vnius tm̄ ꝯclusionis: qz satis pz. q̄ ipsa est simplex. sed est questio de vna totali scia. Et in hoc cōsistit difficultas. vtrū p quālibet demonstrationē acquirat̄ noua entitas in intellectu: q̄ simul addita alteri entitati cōstituat vnū habitū. vel potiꝰ nulla noua entitas acgrat̄. sed tm̄ entitas preexistēs fiat intensior nullo addito. ¶ Primo aūt in hac q̄one dicā opinionē S. Tho. Et postea dicā quo aly cū eo cōueniūt aut dissentiunt. ¶ Quantū ad p̄m dicūt aliq̄ q̄. S. Tho. aliqñ dicit sciam esse qualitatē simplicē ⁊ allegāt q̄onē. 54. ar. 4. in p̄ma scōe. Aliqñ ēt dixisse q̄ scia est collectio spēz: ⁊ allegant multa alia loca. in q̄bus hoc dicit. Postea ℞o ꝯcordātes hec duo dicunt q̄ scia p̄t accipi dupl̄r. Uno mō p habilitate quā hz intellectus ad recipiendū spēm: vel pro habilitate quā acgrit dum frequēter vtit aliqua spē. Alio mō accipit p spēbꝰ causatis ab intellectu agēte ⁊ phantasmatibus. Primo mō dixit Auicenna sciaz esse habituz: ⁊ hunc modū dicēdi aliqñ recitat. S. Tho. Iz nō placeat ei. sed loquit̄ fm alioz opionē. cuius eā nō improbet. Scōo modo scia est habitꝰ fm opionē ipsius: ⁊ iō ista est tenēda. ¶ Uidet̄ mihi q̄ isti in q̄busdā errent: ⁊ nō bñ examinēt verba. S. Tho. Primo qdē qz in p̄ma scōe vbi allegat̄. non dicit sciam esse simplicē qualitatē. sed logt̄ vl̄r de habitibꝰ: ⁊ disputat vtrū habitus intēdant̄ p additionē ptis ad partem: ⁊ determinat q̄ nō. Et dicit habitū eē simplicē qualitatez: sed hoc non dicit de illo habitu qui est scia: verū est qdē q̄ ibi in rñsione ad 3m argm sic dicit: q̄ qui in aliqua scia acquisiuit sciam vniꝰ ꝯclonis per vnā demōstrationē/hz qdem habitū. sed iperfecte. Cū ℞o acgrit p aliā demōrationē sciaz alterius ꝯclonis/nō generat̄ in eo alius habitꝰ: sed qui p̄us inerat fit pfectioz. Ex istis aūt verbis nō sequit̄ q̄ habitus sit simplex qualitas. ¶ Ad cuius notitiā est sciēdū/q̄ cum in scia scōa passio demonstret̄ de subo per p̄mam. ⁊ tertia p scōaz. ⁊ sic successiue. opz id qō est ꝯclo in p̄ma demonstratione/esse p̄ncipiū in scōa: puta sic dicēdo. Oē risibile est disciplinabile. ois hō est risibilis. ergo ois hō est disciplinabilis: ecce q̄ ista. ois hō est risibilis. que erat ꝯclo p̄me demōstrationis. est p̄m scōe. Intellectus aūt vtens aliqua notitia intēdit eā. Et ideo per scōaz demōstrationē/illa notitia qua scio hoiem esse risibilē. ⁊ q̄ fuit acgsita p p̄mā demrationē. intēdit̄ ⁊ perficit̄. Sed preter hoc acgrit̄ ēt vna noua notitia. que tm̄ nō est alius habitus a p̄ma. sed vtraq̄ ptinet ad vnū habitū: ⁊ iō preter illā pfectionē intēsiuā. est ēt ista 2a pfectio quasi extensiua. Propterea subdit. S. Tho. q̄ talis habitus est ad plura se extendens. Nec est sibi attribuēdū q̄ dicat id qō nō dicit. Nec est dōm q̄ ꝯtradicat his q̄ posuit in alys locis nisi hoc expresse. Uerū est ēt q̄ libro p̄. ꝯtra Henti. cap̄. 57. sic dicit. habitus vel est habilitas q̄dā/vel est collectio spēz. Iz ex hoc nō habet q̄ fm ipsuz sit habilitas: qz loquit̄ tm̄ sub disiunctione ⁊ nō determinate. Et si dicas: logt̄ ēt sub disiunctione q̄ est collectio spēz. Dico q̄ hoc est verū. sed alibi dicit expresse q̄ scia est spēs ordinate. nullibi ℞o dicit exp̄sse q̄ scia sit habilitas. ¶ Scōo. Errant isti inquātū dicunt q̄ scia est habilitas quedā ⁊ entitas distincta a spēbus intelligibilibus: qz aut accipiūt habilitatē qua itellectus est habilis. vt facile cōuertat̄ ad subaz separatā causantē spēs in intellectu: vt dicebat Auicenna: aut accipiunt habilitatez pro entitate acgsita in intellectu ad vtendū spēbus iam acgsitis. Primū nō p̄t dici. qz. S. Tho. reprobat illā opionē Auicēne lib. 2° ꝺ Henti. cap̄. 73. Secundū ēt nō p̄t dici. qz vt dicit. S. Tho. de po. q. 2° articulo p̄. qcqd est in intellectu/aut est ipsa po intellectiua. aut spēs intelligibilis. aut actualis intellectio. aut verbuz. q̄ nō acgrit̄ entitas distincta a predictis. que dicat̄ habilitas. sed solum intellectus dr̄ habilioz ex hoc/q̄ spēs qua vtitur intellectus frequēter/fit intensioz: ⁊ p̄ñter per eā intellectꝰ habilitatur magis q̄z prius ad p̄mpte ⁊ delectabil̄r intelligendū ea mediāte: ita q̄ habilitas q̄ acquiritur nō est noua entitas. sed ipsa spēs intensioz q̄z prius: aut saltem est noua spēs per quā p̄t intellectus intelligere aligd. qō ante non poterat. ¶ Tertio. Errant qz dicunt q̄ spēs intelligibiles que dicunt̄ habitus. nō sunt aliud nisi ille spēs que causantur ab intellectu agente ⁊ phantasmate. Hoc eniz est falsuz: qō ꝓbat̄. ¶ Primo. qz notitia scientifica est qua cognoscit aliqō cōplexuz per eā repr̄sentatū. sed spēs causate a phantasmatibus repr̄sentant simplices qdditates. ergo ipse nō sunt scia. ¶ Scōo. Sciētia est posterioz demonstratione: sicut effectus est posterioz sua ꝓductione. Sed spēs causata a phantasmate nō est posterioz demrationē. sed p̄oz: qa opz prius habere notitiā terminoz simpliciū/q̄z ꝯcludere eoz cōplexionē. ergo ⁊c. ¶ Dico igit̄ aliter/q̄ intellectus habens simplicē notitiaz terminoz. idest spēs repr̄sentantes eoz significata/causat in se notitiā p̄ncipioz/⁊ per hāc notitiā causat in se notitiā alicuius ꝯclonis: puta q̄ hō est risibilis. Ille aūt actus quo mediāte causat huiꝰ notitiā/dr̄ demonstratio. Per istā ℞o notitiā causat notitiaz sequētis cōclusionis: ⁊ sic successiue donec sciant̄ oēs conclusiones vnius sciētie. ¶ Differt aūt scia a speciebus causatis a phantasmate: qz scientia est spēs repr̄sentans vel repr̄sentātes cōplexa. Iste aūt repr̄sentant tm̄ simplicia. ¶ Itez qz scia est spēs causata ab intellectu possibili/cōcurrente lumine intellectus agētis. Iste aūt causant̄ tm̄ a phantasmate ⁊ intellectu agente: sed intellectus possibilis se hz ad eas mere passiue. ¶ Dico p̄terea q̄ predicte spēs nō habēt cōpletaz rationē scientie/nisi inq̄ntū sunt ordinate: nō q̄ scia icludat huiꝰ ordinē in recto. sed qz includit ipsuz in obliquo. Predictus aūt ordo est ordo causalis: qz intellectus p̄us causat in se notitiaz siue spēm p̄me ꝯclonis/⁊ ea mediante causat spēm scōe: ⁊ sic ordinate vsq̄z ad finē. Iz enim spēs repr̄sentantes simplicia/sint in intellectu anteq̄z generet̄ habitus: tamen spēs cōplexoz scibiliū/nō precedūt demōstrationē. sed sequunt̄ eaz. ¶ Possunt aūt predicta ꝓbari multipliciter. Et p̄mo: qz Cōmētatoz p̄mo metaphysice. cōmē. 27. sic dicit. Sciētie nō sunt aliud/q̄z spēs ⁊ illa que constituunt̄ ex vl̄i. Qō sic describit̄: qō est vnū predicatū de pluribus: ⁊ ex affirmatiuis/que describunt̄ sic aliquid predicari de aliquo. Et hec auctoritas Cōmentatoris cum multis alys quas sparsim ponit. S. Tho. me p̄cipal̄r mouet ad tenendū hanc ꝯclusionez: ⁊ etiam quia videt̄ magis ꝯsona rōni. Et cōmuniter sic tenet̄ etiā a Scoto ⁊ Hzegorio ⁊ multis alys: sed tm̄ nō sunt ad eaz ꝓbandā rōnes que multum cogant: vt post declarabit̄. ¶ Quidā ℞o aly dicunt q̄ scia est simplex qualitas que acgrit̄ per p̄mā demonstrationē: per secūdā ℞o demōstrationē nō acquirit̄ noua qualitas. sed preexistens intēdit̄ ⁊ magis perficit̄. Et ideo facta scōa demonstratione/p̄t per illū habitū aliqua ꝯclusio cognosci/que ante nō cognoscebat̄. qz habitus est factus pfectioz. ¶ Et si arguit̄ ꝯtra hoc. qz ad pluralitatē causarū sequitur pluralitas effectuū. Sed demōstratio est causa sciētie. ergo plurificatis demonstrationibꝰ plurificant̄ scientie siue notitie. ¶ Scōo. Impossibile est per vnū indiuisibile aligd assimilari pluribus diuersarū rōnū. Sed per sciam assimilatur intellectus pluribus scitis que sunt diuersaz rōnum. ergo scia nō est qd simplex. ¶ Ad p̄m negarent maiorē. sed p̄t esse q̄ plurificatis causis effectus p̄mo ꝓductus intēdat̄. ¶ Ad 2m dicerent q̄ intellectus per aliquid simplex. habens tm̄ respectum ad multa/potest assimilari pluribus. Sed vt dixi. Iz iste rōnes non cogant. tamen magis videt̄

Rōn" p"

Q̄ño qdā intelligāt Sanctum Thomaz.

Impugnatur tripl̄r. Error pre dictoz̄.

Rōn" 2"

Cōtra Caprolum.

Cōclo q̄ſi to rñſiua.

Opio dicēntium q̄ scia ē simplex qualitas.

q̄ scientia sit aggregatio specierū/vel vt melius dicā q̄ sit ipse spēs aggregate:ꝛ ꝓnter q̄ vna totalis scia sit cōstituta ex multis notitys partialibus:ita q̄ per quālibet demꝝ nē acquirat noua notitia. Et ad rōnes in oppositū rndet.

Ad ꝓmū

Ad primū negatur maior. Ad ꝓbationem dicit q̄ est cōpositio ex ptib⁹ nō qdē quātitatiuis/sed ꝓstitutiuis alicuius totius ꝑm q̄ hñt ordinem inter se:ꝛ dependētiā vni⁹ ex altera.

Ad scōm

¶ Ad 2ᵐ dr q̄ sufficit quālz spālē notitiā ꝓstitutiuā ipsius totalis habitus sciētifici/esse simpliciorē qualibet qualitate cōpositā:sz non opz q̄ ipse totalis habitus sit simplicior.

Ad tertiū

¶ Ad 3ᵐ negat maior:cuius rō est:qz habitus voluntatis tm̄ inclinat ꝛ nō repꝛsentant obm:sed habit⁹ intell⁹ inclinant ꝛ repñtant:ꝛ iō vt possint diuersa repñtare opz eos esse ꝓstitutos ex diuersis ptibus.

¶ Utrum intellectus eodem actu intelligat cōclusiones ꝛ pncipia. Questio. X.

Ꝙria rō.

Quæritur decimo. Utꝝ intellectus eodē actu itelligat ꝓclones ꝛ ꝑn⁹. Et arguit q̄ nō. ¶ Primo. Quecūq̄ cognoscunt eodē actu. cognoscunt et eodē mō habitu:quia vnus actus nō pōt esse a pluribus habitibus. Sed ꝓclusio ꝛ ꝑnᵐ nō cognoscunt eodē habitu:qz vt dr. 6. ethic. scia est cōclusionum. ꝛ habitus est ꝓncipiorꝝ. ergo ꝛc̄.

Capite. 2

¶ Cōfirmatur eadē minor. Notitia ꝓncipy est cā notitie cōclusionis:vt dr. 2. phy. ꝛ ꝑ posteriorꝝ. tex. cō. 89. Sed idē nō est cā sui. ergo nō est eadez notitia ꝓclusionis ꝛ ꝓncipy.

Scōa rō.

¶ Scōo. Impossibile est plura enūtiabilia vnico actu per intellectum enūtiari:qz qua rōne dices q̄ tria vel quatuor possunt sil enuntiari. eadē rōne dicā q̄ decem. ꝛ. 20. ꝛ cētū.

Tertia rō.

Sed ꝓclo ꝛ ꝑn⁹ sunt diuersa enuntiabilia. ergo ꝛc̄. ¶ Tertio. Si ꝓclusio ꝛ ꝑn⁹ possunt eodem actu enuntiari. multo magis possunt ꝫdictoria eodē actu enuntiari. Sed hoc est falsz. q̄ ꝛc̄. Cōsequētia ꝓbat:qz ꝓtradictoria sunt de eisdez subiectis ꝛ ꝑdicatis:qō nō semp cōuenit ꝓclōi ꝛ ꝓncipys. Falsitas ꝓntis ꝓbat:qz sequit q̄ eadē enuntiatio mētalis sit simul vera ꝛ falsa/ꝛ affirmatiua ꝛ negatiua:qō videtur oino absurdū.

Quarta ratio.

¶ Quarto. Si eodē actu cognoscit ꝓclusio ꝛ ꝑn⁹/aut illo actu cognoscit ꝓclusio ꝓpter ꝑnᵐ vel ecōtra: aut neutrū ꝓpter alterū. Sed vtrūq̄z est eque ꝓmo cognitum. Primū nō pōt esse:qm̄ cognosci vnū ꝓpter alterum. puta. b. ꝓpter. a. nō est aliud nisi notitiā. a. eē cāz notitie. b. idē aūt nō est cā suiipsius. Scōm et nō pōt dici:qz tūc frustra ponit talis actus. Nā qōlibet pncipiū ꝓprio actu cognosci pōt:vt qd ergo ponitur alius actus cōmunis quo et cognoscatur:ꝛ presertim cū nō perfectius cognoscat ꝑ illū cōmunem ꝛ ꝓpriū simul q̄ per ꝓpriū tm̄.

Notāduz

Rndeo Pro notitia huius qōnis. Sciēdū est ꝓmo q̄ cōclusio mentalis demonstrata pōt tripl⁹ cōsiderari. Uno mō ꝑm se:inq̄tum est qdā entitas. quā in se formauit intellectus. Alio mō ꝓut est signū rei ad extra ꝑ eam significate:ꝛ repꝛsentate.

Mōᵐ ꝑᵐ

¶ Tertio. Per habitudinē ad sua ꝓncipia ex qbus deducta est. ¶ Sciendū scōo:q̄ sicut intellectus ꝑ spēm causatā a ꝓhantasmate ꝛ intellectu agente elicit intellectionē. ꝛ ea mediāte causat in seipso verbum qdditatis repꝛsentate. ita intellectus per spēm complexam que dicit habitus scientificus huius vel illius conclusionis elicit intellectionē/ꝛ ea mediāte causat in se verbum cōplexū/repꝛsentans rez ad extra q̄tū ad aliqd sibi cōueniens:qō verbū est terminus intrinsecus illius intellectionis. Et ipsa hꝫ intellectio que ab Arist⁹. 3. de aīa. tex. cōmen. 22. appellat cōpositio vel diuisio/nō est aliō nisi formatio illius verbi:ꝛ ipsum hꝫ verbū est ꝓpositio mētalis.

Cōclo ꝑᵐ

¶ Dico nunc ad quesitus quatuor ꝓclusiones. ¶ Pria est q̄ accipiendo ꝓclusionē vt est quedam res in se ꝛ absolute ipsa pōt cognosci alio actu q̄ ꝑn⁹:ꝛ et q̄ suū significatum.

Qō ꝓbat. ¶ Primo. Intellectus pōt de cōclone mentali enuntiare q̄ est quedā qualitas spūalis. Sed ad hoc enū tiandū nō opz q̄ apprehendat ꝑn⁹ nec significatū ꝓclusionis. q̄ ꝛc̄. Maior ꝑz experimēto. Minor ꝓbat. Unūqōq̄z pōt cognosci sine his a qbus nō dependet eius cognitio. sz ita est in ꝓposito. qz ꝑn⁹ huius ꝓclonis. hō est risibilis. ꝛ ei⁹ significatū nihil faciunt ad hoc/q̄ ipsa sit qualitas spūalis. sed ipsa hz hoc ex nā sua. ergo ꝛc̄.

Cōclo 2ᵃ

¶ Cōfirmatur:qz simil⁹ pōt intellectus iudicare q̄ ipsa cōclusio sit ꝓpositio affirmatiua/vel negatiua/vel necessaria/vel vera vel aliqd cōplexuz/ꝛ multa alia predicata hꝫ pōt ei attribuere:ad que nihil faciunt ꝓncipia demonstrationis. ¶ Scōa cōclusio. Eodem actu quo apprehendit res de qua aliqd demōstratur:apprehenditur et ipsa cōclusio demonstrata. Istaz conclusionē nō pono ad hunc sensuz/q̄ intellectus apprehendat talē ꝓclusionē esse signū:qz hoc nō fit ꝑ illū actuz/quo aliquid enuntiat de re. sed per actū quo intellectus reflectitur super ipsaz ꝓclusionē:sed intelligo sic q̄ apprehendit ꝓclusio inq̄tū ipsa est signū. i. inq̄tum stat sub respectu ad significatum:sz nō enuntiet de ipsa q̄ stet sub eo.

Mōᵐ 3ᵐ

¶ Pro notitia huius ꝓclonis est q̄ idez actus intellectus pōt esse simplex apprehēsio ꝛ cōpositio vel diuisio respectu diuersoꝝ. Dum enim intellectus apprehendit q̄ hō est risibilis. ista apprehensio est cōpositio respectu hois ꝛ risibilis:qa intellectus cōponit ea sil⁹ ꝛ enuntiat vnum de altero. Eadē etiā apprehēsio est simplex respectu ꝓpositionis mētalis. hō est risibilis:qz intellectus de ista ꝓpositione nihil enūtiat. Et simil⁹ illa apprehēsio respectu huius enuntiabilis/hominē esse aial/est assensus:qz intellectus ei assentit:ꝛ eadem apprehensio respectu hois dr iudicium:qz intellectus iudicat homini cōuenire risibilitatem:nō tm̄ est iudiciū respectu enuntiabilis/nec respectu ꝓpositionis mentalis:qz intellectus nō iudicat per illū actū aliquid eis conuenire. Probatur aūt dicta ꝓclo. ¶ Primo. Intellectus eodē actu apprehendit verbū simplex/ꝛ qdditatē in eo relucētē:sicut eadē visione vr speculū ꝛ res repꝛsentatas in eo. q̄ pari rōne eodē actu apprehendit verbū cōplexū/siue ꝓpositionē mentalē/ꝛ rem significatā de qua aliqd demonstrat. ¶ 2° ꝓbat. qz phs in libro de memoria ꝛ re. dicit q̄ idē est mot⁹ intellectus ꝛ sensus in imaginē inq̄tū est imago ꝛ in id cuius est imago. q̄ idē est motus siue act⁹ itellectus in rē significatā ꝛ in cōclusionē inq̄tū est signū eius.

Cōclo 3ᵃ

Cōsequētia pz: qz sicut imaginatū repꝛsentat ꝑ imaginē:ita significatum ꝓpositionis per ipsaz ꝓpositionē. ¶ 3ª ꝓ. Eodez actu quo cognoscit ꝓclo:cognoscunt etiā ꝑn⁹. Nō intēdo dicere per hoc q̄ quotiescūq̄z intellectus apprehēdit aliquā ꝓclonez q̄ apprehendat eius ꝓncipia:sed soluz dico/q̄ illud est necesse dū itell⁹ demonstrat ꝓclusionē. ita q̄ est impoſe intellectū cognoscere veritatē maioris ꝓpositionis que est ꝓncipiū:ꝛ copulationē minoris ꝓpōnis ad eā/q̄n statim circa ꝓclusionē eliciat actū trāscēdentē super ꝓclonē ꝓpter ꝑnᵐ: ꝛ q̄ ita sit; ꝓbat. ¶ Primo. Eodē actu cognoscit obiectuz ꝛ id qō est rō sue cognoscibilitatis. Sed ꝑnᵐ est rō cognoscibilitatis ꝓclonis. q̄ vtrūq̄z eodē actu cognoscit. Maior ꝓbat inductiue. Nā qz lux est rō vidēdi albedinē:ꝛ qz albedo est rō vidēdi parietē albū. ideo eodē actu vr lux ꝛ albedo ꝛ paries. Minor et pz:qz nō dr ꝓclo cognosci ꝓpter ꝑnᵐ: nisi qz ꝑnᵐ est rō cognoscēdi ꝓclonē. ¶ Scōo. Si intellectus posset intelligere ꝓclusionē ꝛ eodē actu nō intelligere ꝓncipium/sequit q̄ intellectus inueniret veritatez ex se in ꝓclusione. Sed hoc est falsuz. ergo ꝛc̄. Cōsequētia pz: qz impoſe est intellectū ad aliqd terminari ꝓcise/q̄n inuenit in eo veritas ꝓcise. Falsitas ꝓsequētis ꝓbat. Tum qz sicut ea que ordinant ad finē se habēt ad appetibilitatē: sic ꝓclusio se habet ad veritatem: vt dr 2° phy sic. tex. cō. 89.

Sed ap petibilitas nō est in his/que sunt ad finem nisi ex ipso fine:qz si appeterent ꝓpter se.tunc haberēt rōnē finis. ergo veritas non est in cōclusione nisi ex ꝑn°. Tum qz aut intellꝰ videt esse veritatē in ꝛclone ex terminis.aut ex copulatione terminoꝝ.aut ex ꝑn°.Sed nō ex terminis.alioqn ꝛclo esset ꝑnᵐ. Nec ex copulatione terminoꝝ:qz copulatio nō cognoscit nisi ex ipsis terminis.sicut neqz relo nisi ex extremis.ergo itellectus videt veritatē in ꝛclusione tm̄ ex ꝑncipijs. ¶Tertio. Ille actus quo cognoscit̄ q.a.est.b. ꝓpter.c.ꝛ q.c.est cā q.a.sit.b.cadit simul sup vtrūqz:Sed actus qui est scire est hꝫ:vt pz ex eo° diffōne posita ꝑ posterioꝝ.tex.cō.5.vbi dī.q scire est rem per cām cognoscere.ꝛ qm̄ illius est cā.ergo actus quo scit̄ ꝛclo:cadit ēt super ꝑnᵐ.

Quarta cōclusio. ¶Quarta cōclusio.·Proprius habit° ꝛclonis est alius a p prio habitu ꝑncipioꝝ. ¶Jsta ꝛclo pz ꝑ aucte phi z° posterioꝝ.ꝛ.6.ethi.vbi distinguēs habitus itellectuales dicit q habitus ꝛclonis est scia:ꝛ habitus ꝑncipioꝝ est intellectus. ¶Scōo.Habitus acqsitus p demonstrationē est distinct° ab eo q nō acqrit̄ per demōstrationē.aliqn ꝛdictoria verificarent̄ de eodē.Sed habit° ꝛclonis est acqsitus ꝑ demonstrationē:vt pz ꝑ posterioꝝ.tex.cō.5.habitus aūt ꝑncipioꝝ nō est acqsitus per demōstrationē:cū habeat̄ ante demonstrationē.vt ibidē dī.ergo sūt distincti habitus. ¶Tertio. Impōle est q idem habitus sit certior ꝛ incertior respectu eiusdē.sed habitus ꝑncipioꝝ est certior habitu cōclusionū: vt dī ꝑmo ꝛ z° posterioꝝ.ꝛ 6° ethicoꝝ.tex.cō.5.ergo nō sūt idē habitus. ¶Quarto.Sciētia subalternās est distincta a scia subalternata:vt pz ꝑmo posterioꝝ.Sed habitus ꝑncipioꝝ pertinet ad sciam subalternantē.vbi vna scia subalternat sibi aliā quātū ad ꝑncipia:habitus x̄o ꝛclusionū pti net ad subalternatā.q̄ idē qō ꝑus. ¶Scienduz tm̄ q qm̄ dī habitus ꝑncipioꝝ esse intellectus.hoc ꝓprie intelligendū est de illis ꝑncipijs:que ita sunt ꝑncipia q nō sunt ꝛclusiones cuiusmodi sunt ꝑncipia indemonstrabilia.Illa x̄o ꝑncipia que in aliqua demonstratione sunt ꝛclo:ꝛ in alia sunt ꝑn°:ꝓprie cognoscunt̄ habitu sciētifico:lz ille habit° possit aliquo mō dici intellect°:inqz̄tū ēt ipsa hūt rōnē ꝑncipij.

Ad ꝑmū **Ad rationes** in oppositū rñdet. Ad ꝑmaz negatur minor:qz lz actus quo intelliguntur ꝑncipia ꝑm se eliciat̄ ab habitu qui est alius ab eo quo itelligitur ꝛclo.tm̄ actus quo vtrūqz intelligit elicit̄ ab eodem habitu.Quis aūt sit ille:vtrū habitus ꝑncipioꝝ vel ꝛclusionis:potest dici q est habitus ꝑncipioꝝ:ita q intells eliciat actū eo mediāte:qui ꝑus nā terminet̄ ad ꝑncipia.ꝛ scōario terminet̄ ad ꝛclusionē:quasi q ipsa intelligat̄ in suis ꝑncipijs:sicut ēt eadē visio ꝓius nā terminat̄ ad speculū q̄ ad res in eo repzesentatas.Posset ēt dici q ille actus elicitur ab habitu ꝛclonis:ꝛ q in illo instāti ꝑmo.in quo causatus est habitus scientie per habitū ꝑncipioꝝ.intellectus p eus elicit actū/quo intelligit ꝛclonē ꝛ ꝑncipia. ¶Ad cōfirmationē dī q notitia que est habitus ꝑncipioꝝ causat notitiā que est habitus ꝛclonis:nō tm̄ semꝑ notitia que est actualis cognitio ꝑncipioꝝ causat eē que est actualis cognitio ꝛclonis.sed aliqn̄ est eadē. ¶Ad zᵃᵐ pōt negari minor:qz ꝑm aliquos totus syll's ꝛ cōueniēter tota demōratio est vna ꝓpositio copulatiua:sed tm̄ qcqd de hoc sit negat̄ maior. Ad ꝓbationē negat̄ ꝛntia:sed tm̄ ea possunt sil'enūtiari quoꝝ vnū est ratio cognoscendi aliud:ꝛ hoc mō se habent ꝑnᵃ respectu ꝛclusionū. ¶Ad 3ᵃᵐ negat̄ ꝛntia. ꝓpter eadē rōnē: qz lz cōtradictoria sint de eisdē subiectis ꝛ predicatis:non tamen vnū ꝛtradictoriorū est ratio cognoscēdi aliō. ¶Ad 4ᵃᵐ dicit̄ q hoc ideo est:qz vnū cognoscit̄ ꝓpter aliud.s. cōclusio ꝓpter ꝑncipiū.Ad ꝛprobationē negat̄ assumptuz. Nō enīz ideo.b.cognoscit̄ ꝓpter.a.qz cognitio.a.causet cognitionez.b.sed quia.a.est rō cognoscendi.b.eo modo quo dicitur q paries videtur ꝓpter albedinem.

¶Utrum scie simpliciter Mathematice sint de abstractis a qualitatibus sensibilibus. Questio. XI.

Queritur vndecimo.Utrū scie simpliciter mathematice/sint ō abstractis a qualitatibus sensibilibus.Et arguitur q non. ¶Primo. Impole est imaginari aut apprehendere per intellectū aliqō corpus qn apprehendat aliqua figura:vt quilibet in seipso experit̄.Sed figura est qualitas sensibilis.vt pz.ergo ꝛc̄. ¶Confirmat̄. Sensibilitas est ꝓprietas ꝓueniēs entib° mathematicis:vt dicit̄ z° de aia.tex.cō.64.ergo nō abstrahunt a sensibilitate:ꝛ ꝓinde nec a qualitatibus sensibilibus:qz abstractio abeis nō poneret nisi rōne sensibilitatis. ¶Scōo.Si mathematicus cōsiderat quātitates solū ꝑm esse abstractū/sequit̄ q ꝓsideret eas solū ꝑm q habēt esse in aia:qz quātitas nō hz esse abstractum nisi in aia.Sed ꝓns est falsuz:qz passiones quas demonstrat Mathematicus conueniunt quantitatibus ꝑm q sunt in re extra.ergo ꝛc̄.

Primā rō. Mōnᵐ ꝑᵐ

Respondeo ꝓmitto aliqua ꝓo notitia buiꝰ qōnis.·Primū est q per scientias mathematicas intelligimus geometriā ꝛ Arithmeticā:sicut dixit Cōmētaroꝝ z° phyſi.cō.16.Res aūt cōsiderate in ꝛstis sciētijs sunt q̄titates:buiꝰ aūt q̄titates habent esse tm̄ in rebꝰ nālibus:vt dixit Cōmētaroꝝ.6.met. cōmē.z.Et phs z° phy. tex.cōmēti.16.vbi sic ait.Corpora enim nālia hūt superficies/ꝛ soliditates/ꝛ longitudines ꝛ puncta:ꝛ sunt illa de q bus cōsiderat Mathematicus.Et postea subdit textu cōmenti.16.q cū Mathematicus ꝛ Naturalis cōsideret eas dez:qz quantitates habēt esse tm̄ in rebus nālibus.opz q he scie distinguant̄ per hoc/q nō cōsiderant eas eodē mō. Nam nālis ꝓsiderat eas inqz̄tuz sunt extrema corporis naturalis:qz vt ibi dicit Cōmētaroꝝ. Ultimū exigit subm cuius est vltimū:ꝛ ista cōsideratio est ꝑm q sunt in mā:ꝛ est ꝓpria naturali:cū sit declaratum ipsuz cōsiderare de rebꝰ ꝑm q sunt in materys ꝛ mobiles. Geometer aūt ꝓsiderat de corpore solū:vt hz tres dimensiones ꝛ de superficie ꝑm q est superficies tm̄:ꝛ similr de lineis ꝛ punctis. ¶Ex his infert Cōmentaroꝝ in fine cōmenti.18.q de rebus naturalibus ꝛ mathematicis sunt tres ordines sciaꝝ.Quedaz enīz sunt pure nāles:ꝛ he cōsiderant ꝓprietates reꝝ nāliuz inquātū hꝫ:ꝛ hꝫ est tota nālis phia.Quedā x̄o sunt pure mathematice:ꝛ he cōsiderāt tm̄ de quātitatibus absolute.ꝛ de ꝓprietatibus quātitatū vt sunt figure:ꝛ alia hꝫ. Quedam x̄o sunt medie que ꝑncipia mathematicalia rebus nālibꝰ applicant:vt Musica ꝛ Astrologia.que tm̄ magis sunt affines mathematicis:qz in earū cōsideratione id qō est phyſici est quasi māle:qō aūt est mathematici est quasi formale: sicut musica cōsiderat sonos:nō inqz̄tū sunt soni.sed inqz̄tū sunt ꝑm numeros ꝓportionales adinuicē.Et sic pz que sint sciētie pure mathematice ꝛ qd cōsiderent. ¶Scōo.·Premittitur q duplex est mā.s.sensibilis ꝛ intelligibilis. Hanc distinctionē posuit phs.8.metaphy.tex.cō.15.i fine vbi sic dicit.Est aūt mā alia intellectualis:alia sensibilis.Et in ꝑncipio textus sequētis sic ait.Dia aūt que non habent mām neqz intelligibilē neqz sensibilem/vnūqōqz eorū statiz est vnū aliud/qō est per essentiam. Materia aūt sensibilis est ipsa substātia habēs qualitates sensibiles.idest que ꝑmo ꝛ per se sunt obiecta aliquoꝝ sensuū. Materia x̄o intelligibilis est ipsamet substantia cōsiderata sine qualitatibꝰ sensibilibus.Et dicit̄ intelligibilis:qz vt sic est cognoscibilis solo intellectu. ¶Tertio.·Premitto q aliqd esse abstractū ab altero/pōt esse dupliciter. Uno mō ꝑm rem:ꝛ hoc est quādo id qō erat cōiunctū.ꝛ iterū habēs esse.separatur ab eo ꝛ retinet suū esse:sicut si albedo Sor.separaret̄ a Sor.ꝛ maneret sic

Ad scōm

Ad tertiū

Ad q̄rtū

Tres ordines sciaꝝ.

De rebus mathematicis.

Mōnᵐ ꝛᵐ Mā sensibilis ꝛ intelligibilis

Mōnᵐ 3ᵐ Abstractū aliqd ab altero dupliciter.

rer fic ſeparata/dī tunc eſſe abſtracta a ſorte. Alio modo dicitur aliqd abſtractū ſm rōnē:7 boc cōtingit qñ duo ſunt cōiuncta ſm rē.7 vnū eorum intelligit̄ alio nō intellecto.

Senſus gōnis.

¶ Senſus igit̄ gōnis eſt. Utrū Quātitates ſm qȝ cadunt in ꝓſideratione Mathematici itelligant̄ nō itellectis q̄litatibus ſenſibilibus:a gbus tñ ſȝ rē nō ſunt ſeparate. Ad qō rñdetur qȝ ſic. ¶ Et vt cognoſcat̄ qūo eorū que ſm rē ꝓiuncta ſunt:poſſit vnū itelligi alio nō itellecto. Sciēdum eſt qȝ vnaqueqȝ res cognoſcit̄ inq̄tū eſt actu.i.vl̄ qȝ ipa eſt actus/vt ſunt oēs itelligētie/vel inquātum hȝ aliquē actuȝ partē ſui 7 ꝓ ipȝ itelligit̄:vel ſaltē inquātū hȝ habitudinē ad aliquē actuȝ:7 ſic mā itelligit̄ per formā:7 ꝓuatio per habitū:7 negatio p affirmationē. Et ſic pȝ qȝ vnūqōqȝ itelligitur p aliquē actū. Et qȝ vnūqōqȝ itelligit̄ ēt p ſuā rōnē formalē. ideo opȝ in rōne formali vniuſcuiuſqȝ includat̄ aliquo mō actꝰ/tāq̄ ꝓſtitutiuū illius rōnis formalis. Res aūt que ſm rē alteri eſt ꝓiuncta poteſt dupl̄r ſe habere ad ipſam. Naȝ aliqñ dependet ab ea quātū ad id p qō ꝓſtituit̄ ſua rō formalis:aliqñ aūt nō dependet. Ubi igit̄ eſt hȝ dependētia ibi nō pōt vnū itelligi alio nō intellecto:7 ꝓiter nō pōt fieri abſtractio:vbi aūt non eſt iſta dependētia ibi pōt eſſe abſtractio.

Que ſint ille ꝓiuncte/q̄ in eſſe quoꝝ vnū cognoſcit altero nō cognito.

¶ Sciendum zᵒ:qȝ triplr̄ pōt eſſe iſta dependētia. Primo eo modo quo pars dependet a toto. dicit enim Phȝ zᵒ de anima tex.cō.9.qȝ oculus ſeparatꝰ ab animali vel oculus mortuus nō eſt oculus niſi equiuoce: quia oculus nō eſt oculus niſi per aiam:ſicut ēt aīal nō eſt aīal niſi p aīam. dependet igitur formalis rō oculi ab aīali. cui ꝓiunctus eſt ſm rez:7 ideo nō pōt intelligi oculus nō intellecto aīali. Et ſi diffiniat̄ oculus ponet̄ animal in ſui diffinitione:puta dicendo/qȝ oculus eſt pars aīalis ſic vel ſic diſpoſita:qua mediāte aīal eſt natū habere talē vel talez opationē. ¶ zᵒ dependet forma a ſubto ſiue ſit forma ſubalis ſiue accidētalis. Naȝ accidētia non diffiniunt̄ niſi per ſubaȝ.7.metaphyſice.tex.cō.17.forma ēt ſubſtātialis diffinitur per mām:vt dicit̄ zᵒ de anima tex.cō.7.vbi in diffinitione aie ponit̄ corpus:7 ꝓiter nō pōt itelligi aliq̄ forma mālis.i.nata informare mām/niſi concipiat̄ ſua ꝓpria mā in qua nata eſt eſſe:7 accipio mām in hoc loco/nō pro mā ꝑma:qz ipſa nō itelligit̄ niſi per formam abſolute acceptā:vt dicet̄ libro 8ᵒ.ſed accipio mām ꝓximaȝ 7 proprīā iſti vel illi forme/eo modo quo dī qȝ corpus organizatum eſt mā aie. ¶ ȝᵒ dependet vnū relatiuū ab alio:lȝ.n. iſta nō ſint ꝓiuncta ſm rē in eodē ſubiecto. ſunt tñ cōiuncta quantū ad hoc/qȝ repugnat vnū eē in rez natura/alio nō exīte. In iſtis itaq̄ nō pōt fieri abſtractio vnius ab altero. Per oppoſitū aūt ſunt alique partes a gbus nō dependet ipm totuȝ:ſicut rō animalis nō dependet a ratione oculi vel manus. ſunt tñ alique partes a gbus dependet totū: puta ratio ſyllabe a lr̄is. vt dī.7.metaphy.tex.cō.35. Unde diffinitur ſyllaba per lr̄as. Et ſil̄r miſtuȝ dependet ab elementis accipiēdo nomen elemēti vt dicit̄ ēt de mā 7 forma. 7 iſte partes appellant̄ partes ſpeciei. Sil̄r totuȝ vle nō dependet a ptibus ſubiectiuis. nō enim in diffōne animalis. ponit̄ homo/vel aſinus vel aliqua ſuarū ſpērum:ſȝ tñ econtra ptes ſubiectiue dependēt a ſuo toto vli:qz ponitur in earū diffōne. ¶ Pōt ergo totū abſtrahi a gbuſdaȝ ſuis partibus:lȝ non ab omnibus:7 totum vniuerſale poteſt abſtrahi ab omnibus ſuis partibus ſubiectiuis:poteſt enim apphendi animal p itellectū nō apphendēdo aliquā ſpēm eius. Et ſil̄r ſubȝ pōt abſtrahi ab oibus illis formis. p quas non conſtituit̄ ſua ratio formalis:cuiuſmodi ſunt oēs forme accidētales. Et qz Quātitas eſt ꝑmū acccidens abſolutū aduenies māe: vt dicit ſepe Phȝ.7 generalr̄ oēs pbi:7 maxime Cōmen. ca.1.de ſuba orbis. Qualitates vo ſenſibiles inſunt ſube cōpoſite mediante quantitate. ideo pōt quātitas itelligi eis nō itellectis:7 ꝓiter ab eis abſtrahi:7 hec eſt ratio pp quā dicit Phȝ zᵒ phyſico ꝓx.tex.cō.16. qȝ abſtrahētium nō eſt mēdaciuȝ:eo qȝ itellectus nō dicit quantitatē eē ſine qualitatib⁹ ſenſibilibus:qz ſic mentitur:ſed quia apphendit quantitatē nō apphendēdo vtruȝ ſit colorata vel calida vel frigida vel in homine vel in cēlo:7 ſic de alys. vt ibi exponit Cōmē.7.S.Tho.

Ad ꝑmū ꝓpria rō.

Ad ꝑmū diſtinctio

Ad primum dī qȝ aliqua qualitas pōt dupl̄r dici ſenſibilis. Uno modo:quia eſt ꝑmo 7 ꝑ ſe ſenſibilis:7 hoc ꝓuenit qualitatib⁹ tertie ſpeciei que ſunt ꝓpria obiecta aliquoꝝ ſenſuum:7 de his tñ qualitatibus eſt queſtio:7 ſic negatur minor. Alio modo dicit̄ qualitas eē ſenſibilis.qz eſt ſenſibilis p ſe.lȝ nō ꝑmo:7 ab his nō eſt neceſſe qȝ quātitates abſtrahant.

Ad cōfirmationē.

¶ Et p idem patet ad cōfirmationē. Dico tñ qȝ quātitas abſtrahit a ſenſibilitate:quia pōt p intellectū concipi quātitas nō apphendēdo vtrū ſit ſenſibilis vel nō:ſicut ēt omne ſubȝ pōt abſtrahi a ſua ꝓpria paſſione.

Ad ſcōm

¶ Ad zᵐ. Dicit̄ qȝ aliud eſt conſiderare q̄ſtitatē hīe eē abſtractuȝ.7 aliud eſt eā abſtrahere ſine ꝓſiderare eā abſtractiue. Priᵐ nō fit niſi p intellectuȝ cōponētē 7 diuidētē. Scōȝ aūt fit itellectu ſimplici apphēdēte q̄ſtitatē nō apphēdēdo q̄litates. Negat̄ Xo ꝓpoſitio/que vtiqȝ cōcluderet ſi Mathematicus cōſideraret quātitates ſȝ eē abſtractū ꝑmo modo:ſed nō valet:qz conſiderat eas tñ abſtractiue:vt dictū eſt. Sicut ēt naturalis demonſtrat ſenſibilitatē de animali p abſtractionē a ſuis ſpēb⁹:7 tñ eſt ſciētia realis:7 multe hȝ inſtantie pūt dari ad oſtendendum qȝ illa conſequentia non tenet.

¶ Utrum aliquid in rerum natura ſit contingens ſm philoſophos. Queſtio. XII.

Tertia rō.

Queritur 12ᵒ. Utrū aliquid in reruȝ natura ſit cōtingēs ſm pȟos. Et arguit̄ qȝ non. ¶ Primo. Si aliquid eſt ꝓtingens. aut ꝓtingentia cōuenit ei dū eſt. aut añq̄ eēt. aut poſtq̄ deſyt eſſe. Non primū:qz omne qō eſt/dum eſt neceſſe eſt eē. Non zᵐ:quia omnis modus eēndi ꝑſupponit rem eē:contingētia aūt eſt modus eſſendi. Non ȝᵐ:quia omne qō fuit/neceſſe eſt fuiſſe. ergo nulli rei conuenit cōtingētia.

Scda rō.

¶ zᵒ. Omne cōtingēs ſi eſt/habet cauſam dantē ſibi eſſe. Nam ſi nō haberet cauſam fuiſſet ſemꝑ:7 per conſequēs eēt neceſſariuȝ. Sȝ nullum contingēs pōt habere cauſam. ergo 7c. Minor ꝓbatur. Aut illa cauſa eſſȝ per accidēs aut p ſe. Si per accidens:quero de cauſa illius cauſe per accidēs:7 ſic aut erunt actu infinite:aut ſtabimus ad cauſam neceſſariā. Sed cauſa neceſſaria neceſſario ꝓducit effectuȝ. ergo nullus effectꝰ eſt cōtingēs.

Tertia rō.

¶ ȝᵒ. Omne futurū neceſſario eſt futurum. Sed omne qō neceſſario eſt futuruȝ neceſſario eueniet. ergo omne futurum neceſſario eueniet. Maior pȝ:quia ideȝ ꝑdicatur de ſeipſo cū modo neceſſitatis. Minor etiā patet:quia ſubm 7 predicatum eius idem ſignificant.

Contingētia 2ꝑ pōt itelligi.

Reſpondeo Qz de contingentia dupliciter loquimur poſſumus. Uno modo ꝓout reperit̄ in agētibus a ꝓpoſito. Alio modo ꝓout reperit̄ in agentibus ex neceſſitate nature. Si primo modo/ſic dico qȝ nō tñ eſt verū. ſed ēt eſt p ſe notum dari in natura aliquos effectus contingētes:qō pȝ. ¶ Naȝ illud qō cognoſcit̄ experimēto/eſt p ſe notum. nec eſt neceſſe vt demonſtret̄. Sȝ dari tales effectus cōtingētes cognoſcit̄ experimēto:quilibet enim experit̄ ſe facere actus liberi arbitrij cōtingēter 7 libere:7 hoc modo eſt p ſe notum qȝ nix eſt alba:qui enī dubitat vtrum nix ſit alba indiget ſenſu:vt dī zᵒ topicoꝝ. capi.7. Simili modo eſt per ſe notuȝ. motū eē:vt dī ꝑmo phyſi.tex.cō.z.7 cuilibet ēt eſt p ſe notum qȝ viuit:7 qȝ eſt in vigilia:vt dic̄ Cōmē.4ᵒ meta.cō.16. ¶ Preterea. Pri-

me dñe entis sine ꝑme ꝓprietates entis/nõ possunt ꝑbari a priori.cum nõ habeãt aliquid prius:necessitas autez ⁊ ꝓtingẽtia sunt ex ꝑmis differẽtijs entis.eo mõ quo ens hz dñas.ergo aliquid esse contingẽs est p se notũ. ¶ Nec illa ratio cõcludit cõtingentiã qua aliqui solẽt arguere sic.Si vnũ oppositorũ est in natura.opz ⁊ reliquũ eẽ.Sed necessitas ⁊ contingẽtia opponunt:ergo cũ sit aliqõ ens necessariũ.opz etiam esse aliqõ cõtingẽs.Nam maior est vera de possibili ⁊ nõ de ieste.i.si est vnũ oppositorum ⁊ reliquũ nõ repugnat esse:sed nõ opz q̃ sit/alioquin sequit q̃ ꝓtingẽtia fuissent ab eterno:qz ab eterno fuit aliqõ ens necessariũ. ¶ Loquẽdo igit de effectibus qui ꝑducunt a causis nãlib⁹:puta a celo:⁊ alijs hꝫ/dubiuz est/an alig effect⁹ sint cõtingẽtes.Ad qõ respondet qõ sic:⁊ ꝓbatur. ¶ Primo. Omne ens non necessariũ est cõtingens.Sed multa sunt entia nõ necessaria que ꝑducta sunt a causis naturalibus. ergo multa hꝫ sunt ꝓtingẽtia.Maior pz:qz ꝓtingẽtia ⁊ necessitas sufficiẽter diuidũt ens.Minor ꝑbatur.Omne necessariũ est eternũ.saltẽ ꝟm ·phm 8° phys.i.⁊ ꝑmo celi:⁊ pz ratione:qz contingẽs ⁊ possibile idẽ sunt:eterna aũt nõ sũt possibilia:quia vt ait Cõmẽ.9° metaphysi.cõ.17.·potẽtia non est nisi in rebus gñabilibus ⁊ corruptibilib⁹.Hz multi sunt effectus causarũ nãlium:vt plante ⁊ animalia q̃ nõ sunt eterni.ergo ⁊c. ¶ 2°.Quicquid põt esse ⁊ non esse/est contingẽs.Hz multi effectus naturales possunt esse ⁊ non esse.ergo sunt contingẽtes.Maior pz per diffõnem cõtingẽtis.⁊ ẽt qz si eẽnt necessary/nõ possent aliter se habere. ex ꝑmo posterioꝝ.⁊ Cõmen.9.meta.cõ.17.dicit q̃ omne possibile cõtingit nõ actu esse.Minor ꝑbatur.Multi effectus aliquãdo sunt ⁊ postea nõ sunt:vt pz in his que corrũpunt.ergo possunt esse ⁊ nõ esse.Pz ꝓntia ab eẽ ad posse.Jsta ratio est ·phi 6° metaphysi.tex.cõ.7.Et multe alie hꝫ rõnes adduci possunt:quibus cõcludit oino esse etiam in rebus nãlibus aliqd ꝓtingẽs. ¶ 3°.·Probat auctoritate ·phi sic di.6° metaphy.tex.cõ.5.Cum in reb⁹ sint quedam que semp sunt in eadẽ dispositione:⁊ sunt necessarie etiam non illa que dicunt violẽter.sed que dicuntur de illis que ipossibile est vt sint alio modo.⁊ quedã nõ sunt necessaria neqꝫ sp.sed sunt in maiori parte.⁊ hoc est initiũ ⁊ cã eẽndi p accidẽs.Et Cõmẽtator eodẽ cõmento dicit esse manifestuz q̃ non oia sunt necessaria.Jdẽ quoqz habet tex.⁊ cõ. 7.vbi deducunt ad hoc inconueniẽs q̃ oia eẽnt necessaria/eos qui dicebãt entia p accidẽs hic cãm nẽciaz.Et postea Cõmẽtator in eodẽ loco dicit q̃ ponere oia eẽ nẽcia/est ꝟ itellectũ ⁊ sensuz.Et paruz infra sic ait.Declaratũ est igit ex hoc q̃ omne qõ gñatur ⁊ corrumpit hz causas.⁊ q̃ ille cause pueniunt ad ꝑmaz cãm:sed tñ differũt.qz corruptio fit de necessitate.generatio autẽ non:⁊ si hoc eẽt/oia eẽnt existẽtia necessario/⁊ si hoc eẽt.tunc generatio eẽt in subarerũ in gbus est gñatio sicut corruptio exist̃t in subst̃atys earũ. ¶ Confirmatur etiã:qz ·phs 2° physi.tex.cõ.48.dicit q̃ aliqua eueniunt ex necessitate:quedã ℞o:vt in pluribus/⁊ quedã vt in pauciozibus. ¶ Ex quibus oibus pz:q̃ ꝟ phos multa in rebus ꝓtingẽter eueniũt. ¶ Pro notitia ℞o huius ꝑnis.Sciendũ est q̃ cũ cõtingẽs distinguat cõtra necessariũ ⁊ nẽciũ dicat id qõ ipole ẽ alr se hꝫ:duob⁹ modis accipit ꝓtingẽs.⁊ hoc dico in nãlibus.Uno modo dr aliqd cõtingẽs siue nõ necessariũ:siue nõ semp:hz sit vt in plurib⁹.Alio modo dr cõtingẽs qz nõ est semp:⁊ est vt in pauciozibus.exẽplum ꝑmi vt caloꝝ eẽ in estate:exemplum scdi ecõtra:vt frigus ⁊ longas pluuias esse in estate. ¶ Sed est maximũ dubiũ quo ꝓdicti phi possint saluare ꝓtingentiã rerũ:qz ipsi ponunt tam ꝑmã cãm q̃z reliquas oes causas nãles remotas ⁊ ꝓximas agere ex necessitate nãe.⁊ ideo si pluuia sit in estate/ipsa euenit necessario:qz oes eius cause necessario agunt ad eius ꝑductionẽ:⁊ si aliqua causa ipediat ne pluat/illa causa ipedit ex necessitate nãe:⁊ sic q̃ pluuia nõ eueniat est necessariũ ⁊ nõ ꝓtingẽs. ¶ Pro notitia igit huius dubij:Sciẽdum est q̃ effectus naturalis dupliꝝ dicit ꝓtingẽs.Uno modo quãtũ ad suam ꝑductionẽ:qz põt esse/q̃ causa sit disposita ⁊ ꝑparata ad eius ꝑductionez.⁊ tñ q̃ impediat ab aliqua alia causa:lz istud impedimẽtuz eueniat ex necessitate nature:Vbi gra. Mã est disposita p calorẽ putredinalẽ ad hoc q̃ ex ea generet mus/⁊ stante ista dispõne põt per motũ celi qui est necessarius/approximari huic mãe aliqua stella babẽs v/tutez contrariã gñationi muris.⁊ ꝑnter impediet ei⁹ gñationẽ:⁊ tunc dicemus q̃ sol est cã p accidẽs gñationis muris:cã dico p accidẽs nõ merito sui.lz gratia illius cãe sibi cõiuncte ⁊ eã ipediẽtis.Alio modo dr effect⁹ cõtingẽs ꝟm se:qz lz eius productio eẽt necessaria:tñ postq̃ productus est/potest nõ esse ⁊ est corruptibilis/⁊ istis duobus modis apparet q̃ saluat rerum contingentia.

nãtomnes cãs agere de nẽcia. te i nãlib⁹ Mõm 2ª

Cõcto p⁹

Cõcto 2ª Mõm p⁹

Cõo phi nfi possint saluare cõ tingẽtiã i reb⁹ cũ po

Ad primum in oppositũ dicetur infra:qz fiet specialis qõ vtruz effectus sit cõtingẽs ꝓ illa mensura in qua est. ¶ Ad 2m negat maiorem.Ad probationẽ dico q̃ causa effectus cõtingẽtis dr esse cã per accidẽs:non qz ipsa sit ab vna alia causa p accidẽs.sed qz ei ꝟiuncta est cã potes eã ipedire ⁊ aliqñ ipsaz ipediẽs ⁊ ꝑsequẽter faciẽs q̃ ipsa nõ ꝑducat semp effectũ suũ:lz solum raro vel vt in pluribus. ¶ Ad 3m negat maiorem.Sicut etiã ista est falsa:omne albũ necessario est albũ.Ad ꝓbationez dr q̃ in hꝫ ꝓpõnibus duo sunt a pte subti ⁊ duo a parte predicati.Nã ista.oẽ futurũ necessario est futurum.equipollet isti.ois res futura necessario est futura.⁊ silr homo albus est hõ albus.In istis aũt.homo est homo.predicatur idẽ de seipso/⁊ hñ sequit.q̃ homo necessario est hõ:⁊ silr albedo necessario est albedo.Sz i ista.Necessario albũ est albũ: subm supponit tñ p re habẽte albedinẽ.In predicato autẽ ly albũ/stat formaliter:⁊ est sensus q̃ illa res pro qua supponit subm/stat necessario sub forma significata p predicatum: hoc aũt est falsum.Jdẽ pcise dicẽdũ est de ista.Futurũ necessario est futurũ.cum itaqz dicit q̃ ois ꝓpositio est vera in qua idẽ predicatur de seipso cũ modo necessitatis:dico q̃ hoc est falsum:qñ id pro quo supponit subm nõ est idẽ entialiter cum forma significata p predicatum:vel saltem nisi talis forma sit propria passio subiecti.

Ad ꝑmã rationem

Ad scdaz

Ad tertiã

¶ Utrũ de ente p accidẽs possit haberi sciẽtia. Qõ. XIII.

Queritur 13°.Utrũ de ente p accns possit haberi scia.Et videt q̃ sic.

Ꝓria rõ.

¶ Pro.Nec ꝓpõ.hõ ẽ risibilis.põt sciri:Hz ipsi⁹ ẽ subm ens p accns.Maior pz.Minor ꝓbatur.Jd qõ significat res diuersoꝝ genez. dicit ens p accidẽs:vt habet ·5.meta.tex.cõ.13.Sed homo ⁊ risibile dicũt res diuersoꝝ generũ:qz hõ est de gẽe sube. ⁊ risibilitas est de gẽe qualitatis.q̃ ⁊c. ¶ 2°.·Perspectiua est scia ꝑprie dicta.Hz subm pspectiue est ens p accidẽs. q̃ ⁊c.Maior pz p Alecẽ in libro pspectiue p totũ.Minor ꝓbatur.Subm pspectiue est linea visualis:constat aũt q̃ linea est in gẽe q̃titatis.⁊ visualitas de gẽe relonis.q̃ sũt vnũ p accns. ¶ Confirmat:qz ·phs dicit ꝑ poste.tex.cõ. 30.q̃ subm pspectiue addit sup lineã quãdã dñaz accñtalẽ.ergo visualitas addit p accns ⁊ nõ p se ipsi linee. ¶ 3°. Quicqd ꝓtinet sub subto metaphysice est scibile:qz eadez scia est de toto ⁊ de ptib⁹ subti.ꝑ poste.t.c.45.Hz ens p accidẽs ꝓtinetur sub ente cõissimo:qõ est subm metacc.q̃ ⁊c.

Scda rõ

Tertia rõ

Respondeo In ista qõne ꝑmittẽda sunt q̃dam:⁊ postea dicet ad qõnes. ¶ Premitto ꝑmo q̃ aliquid põt quadruplr esse p accns.Uno mõ accñtalitate predicationis:⁊ boc est qñ predicatũ dr de subto.lz in nullo

Mõm b° Per accidẽs dr 4ᵗ.

nullo modo ꝓ ꝑdicandi ꝓ se quos ponit ꝓ͞bs ꝑmo posteriozū. Iste aūt modus nō requirit necessario realē distinctionē ꝑdicati a subto: hec eniz ꝓpō est ꝓ accidēs si sit aliq̄ modo vera: caloz est calefactio. 7 tñ ꝑdicatuz 7 subm significant eandē rez. ¶ Alio modo est aligd per accñs accñtalitate rei. 7 nō ꝑdicationis: 7 hoc reperitur in omni ꝓpōne cuius ꝑdicatū est ꝓpria passio subti: ꝑdicatū eni ꝑdicaꝫ ꝓ se de subto. 7 tñ est accidēs eius: lz nō cōueniat ei ꝓ accñs. sed ꝓ se: qz ꝝsequit̄ subm necessario ex ipsa natura 7 qdditate subti. ¶ Alio modo dr aliquid ꝓ accidēs. qz sunt distincte res. quarū vna accidit alteri: sicut homo albus 7 musicum albū: musica eniz 7 albedo sunt diuersozū generū: 7 ꝓ accidēs vniunt̄ in eodē subto: qz ei qui hz musicaz accidit q̄ habeat albedinē. ¶ 4° dr aligd ens ꝓ accidēs. accidentalitate causalitatis: qz. s. effect⁹ cōparatur ad causam. a qua non est ꝓ se: puta si dicaꝫ q̄ album edificat: 7 q̄ exñte sole in cane pluit: albedo eniz nō est ꝑn̄ edificandi: nec a sole duz est in cane causaꝫ pluuia: qz cuz tunc directe nos aspiciat 7 intēse calefaciat aereꝫ. potius ꝝsumit vapozes q̄z resoluat. Unde si tunc eueniat pluuia erit ab alia cā: puta ex cōcursu aliquozū planetarū 7 aliqua causa hꝫ. ¶ Premitto 2° q̄ duplr dr aliquid esse scibile. Uno mō. qz est subm ꝝclusiōis que demonstraꝫ: ſm quē modū cōmuniter assignant̄ subta scientiarū: dr eniz q̄ nūerus est subz arithmetice: 7 magnitudo geometrie. Alio modo dr aliquid eē scibile. qz est ipsa ꝝclusio. que demōstrari pōt. ¶ Premitto 3° q̄ duplr accipiꝫ sciētia. Uno modo ꝓpꝛie. vt eam diffinit ꝓ͞bs ꝑmo posterioꝝ cū dicit. Scire aūt opinamur 7c. Alio modo accipiꝫ pro omni certa 7 infallibili cognitione intellect⁹/causata ex aliquibus ꝑncipys. ¶ Quātū ad 2m: hec est ꝑma cōclusio. Ens per accidēs 2° modo/potest esse scibile tanꝫ cōclusio. Probaꝫ. Dis ꝓpositio/cuius ꝑdicatum est ꝓpria passio subiecti/est scibilis: vt dr ꝑmo posteriozū. Sed omne ꝓ accidēs. illo 2° modo pōt esse talis ꝓpositio: vt cū dr/hō risibilis/de quo formaꝫ hec ꝓpositio: dis homo est risibilis. ergo 7c. Nec opz amplius istud ꝓbare. qz de se est notū. ¶ 2ª cōclusio. Ens ꝓ accidēs 2° modo nō pōt esse subz ꝓpositionis scibilis. Intelligo sic hāc ꝝclusionē. q̄ nec homo albus. nec homo risibilis/pōt esse subiectū cōclusionis que demonstraꝫ. vnde de hoie risibili nō pōt haberi scia. Probaꝫ. ¶ Primo. omne subiectuz scibile pōt diffiniri. Sz hō risibilis 7 hō albus. 7 generaliter nullū significans res diuersozū generū pōt diffiniri. q̄ nō pōt esse subiectū scibile. Maioꝛ pz: qz diffō subiecti est mediū in demonstratione: vt ꝓbatum est ꝑmo posterioꝝ. Minoꝛ est ꝓ͞bi 7° meta. di. q̄ diffō significat aligd vnū: hō aūt 7 risibilitas nō sunt qd vnū: non eniz sunt vna res. sz distincte. ¶ 2°. Cuilibet subto scibili est assignare vnaz ꝑmā passionē. vt dr ꝑmo posterio. Sz entis ꝓ accidēs non est vna ꝑma passio. ergo. Maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbatur. Aut altera pars entis ꝓ accidēs esset causa illius passionis/aut altera. aut aliqua entitas resultans ex vtroq̄z. Si ꝑmū puta si bois albi/est vna passio/cuius ꝑcisa causa sit hō. ergo illa passio nō ꝝuenit boi albo inquantū est hō albus. sz tñ inquantū est hō. Non 2m: qz si albedo est causa illius passionis. ergo illa passio nō cōuenit boi albo. inquātū est hō albus. sz inquātū est albus. Non pōt ēt dari 3m: qz ex subiecto 7 accñte nō resultat vna 3ª entitas. ¶ 3°. Dē subiectuz scibile est vnū vnitate rei. Sz ens ꝓ accidēs nō est vnum vnitate rei. ergo 7c. Maioꝛ ꝓbatur ex vnitate subti scibilis/accipiꝫ realis vnitas scie. vt dr ꝑmo poste. q̄ ipm subiectuz est vnū vnitate rei. Minoꝛ ꝓbatur: qz ens ꝓ accidēs nō dicit vnā rē. Itē qz que sunt vnū vnitate rei. gñant eadē gñatione: vt dr 4° meta. tex. cō. 3. Sz ens ꝓ accñs nō generaꝫ eadem generatione. alia eni ē generatio hominis. 7 alia est gñatio albedinis. ¶ Cōtra hanc ꝝnez arguit. Primo. Hec ꝓpositio est scibilis. hō albus est visibilis. 7 tñ subiectū est ens ꝓ accidēs. ergo 7c. Minoꝛ pz. Maioꝛ ꝓbatur: qz visibilitas cōuenit albo 7 colorato in 2° mō ꝑsecutis. ¶ 2°. Hec est scibilis. homo risibilis est disciplinabilis. Sz subiectū est ens aliquo mō ꝓ accidēs. inquantū significat res diuersozū generū. ergo. Maioꝛ ꝓbatur: qz 2ª passio pōt demonstrari ꝓ ꝑmā. ¶ Ad ꝑmū negaꝫ maioꝛ. Uisibilitas enim ꝓ se ꝝuenit colori 7 albedini: non tñ ꝓ se cōuenit boi albo. nisi tñ rōne albi: nulla eni cā inest sube bois ꝓ quā cōueniat ei visibilitas. ¶ Ad 2m negaꝫ maioꝛ. Lz enim disciplinabilitas possit demonstrari de boie per risibilitatē/sic arguēdo: oē risibile est disciplinabile: homo est risibilis. g̃ 7c. non tñ demōstrari pōt de hoc aggregato hō risibilis: qz vt dictū fuit. eius nō est vna diffō. Itē quia circūscripta risibili 2c adhuc ꝝueniret boi disciplinabilitas 7 beatificabilitas: nō enim vna passio est causa alterius: lz sit ea ꝓioꝛ. ¶ 3ª ꝝclusio. Ens ꝓ accidēs 3° modo non pōt esse subm scibile: nec cōclusio scibilis. Primū ꝑz. ex ꝑne ꝑcedēti. Scōm ꝓbaꝫ. Dis ꝓpositio scibilis est ꝓ se 7 de oi: vt ꝑz ꝑmo posterio. Sz hec. hō est albus/7 alie hꝫ/nō est per se nec de oi: vt ꝑz ex se: qz nō ois hō est albus: nec semper est albus. ergo 7c. ¶ 4ª cōclusio. Effect⁹ ꝓ accidēs nō est scibilis ꝓ causaz que est ꝓ accñs. Probaꝫ. Dē scibile est semp aut frequēter. Sz effect⁹ ꝓ accidēs est in pauciozib⁹ 7 raro. ergo 7c. Minoꝛ ꝑz: qz ille dr ꝓpꝛie effect⁹ ꝓ accñs alicuius cāe. q raro ab ea est. i. qui raro ponit̄ posita causa. qō dico. qz lz eclipsis lune raro ponaꝫ. tñ impoſe est ponere eius cām. s. interpositionē terre inter solē 7 lunam quin ponaꝫ eclipsis. Maioꝛ habeꝫ ꝑ poste. ¶ 2°. Id qō est scibile est necessariū: 7 ꝓ hoc ꝓbat ꝓ͞bs ꝑmo posterio. q̄ de coꝛruptibilibus nō est scia. Sz effectus per accidēs nō est necessarius cū sit cōtingēs. ergo 7c. Unde ꝙo oriaꝫ ꝝtingētia rerum de qua tangit ꝓ͞bs te. cōmē. 5. 7. 6. non est h̄ perscrutanduz: quia hoc magis pertinet ad theologos/qui disputant an cum certitudine diuine ꝓscientie stare possit contingentia rerum.

Impugnatur 2°.

Cōclo 3ª

Cōclo 4ª

Ad ꝑma

Ad scām

Ad tertia

Ad quarta

Ad argumenta ꝙo rñdeꝫ. ¶ Ad ꝑmum. Dico q̄ ipsa est conclusio scibilis. vt dictū est: sed ipsa nō est ꝓ accidēs accidētalitate tertij modi. ¶ Ad 2m negaꝫ minoꝛ. Sicut enim mobilitas accipitur vno modo vt est rō formalis subiecti nālis ꝓ͞bi. 7 hoc modo ens mobile nō est ens per accidēs aliquo mō. Alio mō vt est passio demōstrata de ente mobili. Sic ꝑcise dico de visualitate: ipsa eniz est ꝓpꝛia rō linee vt ꝓsideraꝫ a ꝑspectiuo: nec est ei⁹ passio. ¶ Ad 3m negaꝫ minoꝛ. Ens. n. qō est subiectū metaphysice. est ens ꝓ se extra aiam. prima enim diuisio entis est in ens ꝓ se 7 ꝓ accidens. vt dicit Cōmentatoꝛ. 6. metaphy. cō. p. Ens aūt ꝓ se diuidit in ens in anima 7 extra animā: qō est subiectū metaphysice.

¶ Utrū ꝝtingēs sit ꝝtigēs/qñ est aut qñ nō ē. Qō. XIIII.

Queritur 14°. Utrum cōtingens sit contingens/qñ est aut qñ non est. Et arguitur q̄ non sit cōtingēs qñ est. ¶ Primo. Pro illa mensura tñ cōtingēs est contingens/in qua potest esse 7 nō eē. cuius ratio est. qz ꝓpter idifferentiā ad esse 7 nō esse/dicit̄ cōtingēs. Sed dum est. non pōt esse 7 nō esse. alioquin ista eēt polis. hoc cōtingēs dum est/non est. ergo dum est/non est contingēs. ¶ 2°. Soluz tunc effect⁹ est cōtingēs. qñ eius cā nō est determinata. Sz cā eius est determinata qñ effect⁹ cōtingēs est. ergo 7c. ¶ 3°. Dzie oppositе nō possunt simul ꝝuenire eidē rei. Sz necessitas 7 contingētia sunt oppositе differētie. 7 necessitas cōuenit cuilibet rei. duz est. qz omne qō est. duz est/necessē est eē. g̃ nulla res dū est/est ꝝtingēs. ¶ 4°.

Ꝓria rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

cuilibet ꝓpõni vere de ꝑterito.opz cozrñdere aliquaz verã de ꝑsenti.Sed ista nunc est vera.Soz.fuit.g̃ ista aliqñ fuit vera.Sortes est.Sz ꝓma est necessaria/cũ sit de ꝑterito.ergo zª est necessaria que est de presenti.Pz ꝟñtia.qz si añs est necessariũ.opz q ꝟsequens sit necessarium.

Respondeo Ad hanc qõnem supponendo vnum dictũ.ſ.q cõtingẽs dz eẽ illud qõ põt esse/z põt nõ eẽ.Nã per hoc qõ dicit q põt eẽ.excludunt impolia.qz eis repugnat eẽ.per hoc aũt q dicit q põt nõ esse/excludunt entia necessaria:qz ipsa nõ possunt nõ esse. cũ nõ possint aliter se habere.Ex hoc sequit q cõtingens tunc dicit cõtingẽs quãdo põt esse z põt non esse. ¶ Hoc supposito quidã bene determinãt qõnem dicẽtes q ista ꝓpositio/hoc demonstratũ:puta.Soz.potest esse z potest non eẽ:quando est/potest habere tres sensus.Primus est q Soz.quãdo est:puta in.a.instãti/potest non esse in tẽpore futuro:ita q in futuro tẽpore ista erit vera.Soz.nõ est. Secundus sensus est q Soz.potest non esse in.a.instanti. non tñ pro.a.instanti.sed pro tẽpore futuro.ita q post.a.instans/ista erit vera.Soz.nõ est in.a.Tertius sensus est/q ista possit esse vera.Soz.qui est in.a.instãti põt nõ esse in a.instãti.Juxta hunc tertiũ sensuz nõ determinat hic presens questio:ſz de hoc erit questio specialis lib.9.vbi queritur:an volũtas in eodem instãti/sit in potẽtia ad oppoſita pro eodẽ instãti. ¶ Nunc autẽ dicemus ad questiũ iuxta duos ꝑmos sensus.ſm quos ponit ista ꝟclusio. ¶ Lõtingens est cõtingẽs qñ est.i.quãdo est potest nõ esse.Ista ꝟclusio duplr declarat. ¶ Nam aliqui dicunt.q qz omne qõ est/põt esse:z ponitur ẽt q cõtingens quãdo est/potest nõ esse:ideo sequit q cõtingẽs quãdo est/potest esse.z põt non esse:z ꝟñter ꝟcedunt istam.Contingẽs simul z semel põt esse z nõ esse:accipiendo ipsam in sensu diuiſo.i.accipiendo ly esse/z nõ esse a parte ꝑdicati diuiſiue z nõ cõpoſitiue. ¶ Quidã alꝫ negant hanc ꝟsequentiã.Hoc quãdo potest esse/põt non esse:ergo simul põt esse z nõ esse:qz sequitur q ista sit possibilis.hoc simul est z nõ est:qõ est verificare cõtradictoria simul de eodẽ:ꝟcedunt tñ q ad istõ antecedẽs:hoc quãdo potest esse/põt nõ esse.sequitur hoc ꝟsequẽs.aliquid quãdo potest esse/põt non esse.Ex isto autẽ ꝟsequẽte non sequitur istud aliud ꝟsequens:aliquid simul põt esse z non esse.Cuius ratio diuersitatis est:qz primũ ꝟsequẽs est vna copulatiua cõpoſita ex duab⁹ de possibili:ipsa aũt nõ infert illã ꝓpõnem.que est zᵐ ꝟñs.Sicut ẽt demõstrato Soz.z aliquo lapide equalis ponderis ad veritatẽ huius non sequit.Soz.põt portare hunc lapidem:z potest portare hunc aliuz lapidẽ.demonstrato vno alio eiusdẽ ponderis.ergo Sortes põt portare hunc lapidem z hunc vtroqz demõstrato.Non enim copulatiua de possibili requirit vnaz copulatiuaz de inesse:sed sufficit q vtraqz eius pars diuiſim sit possibilis. ¶ Dicũt ꝑterea q omnis ꝓpositio singularis cathegorica de possibili.cuius subiectũ est nomen ꝓpriuz/vel ꝓnomen demonstratiuũ/habet aliquã de inesse possibilẽ:ita q quelibet talis si est vera.est vera tam in sensu cõpoſito qz in sensu diuiſo.Ex quo inferunt q ex ista:hoc põt esse eẽ z nõ esse.sequitur q ista est possibilis.hoc est z nõ est. ¶ Iste secũdus modus dicẽdi est termini istarũ.Primũ autẽ potⁱ tenet.S.Tho. quia ſm eum in multis locis:ois ꝓpositio modalis potest habere sensuz cõpoſitum z diuiſum:z est distinguẽda.Et ideo ex ista.hoc potest esse z nõ eẽ.si sit in sensu diuiſo/nõ sequitur q ista sit possibilis.hoc est z non est.qz modalis in sensu diuiſo nõ officiat:sed bene sequit q hoc bz potentiã ad essendum z ad non eẽndum.Dicit ꝑterea q illa regula de ꝓpositionibus singularibus est falsa:quia singularis de possibili põt aliquãdo esse vera in sensu cõpoſito z falsa in diuiſo.z econtra:puta ista.hoc album/demõstrato Soz.põt esse nigrum:est enim vera in sensu diuiſo:z falsa in sensu cõpoſito.His dictis ꝓbatur cõclusio.Primo sic. ¶ Omne cozruptibile quãdo est/habet potẽtiaz vt in futuro nõ sit.Sz aliqua sunt cozruptibilia.ergo.Minoz pz. Maioz ꝓbatur:qz si in eo nõ est potẽtia ad nõ esse in futuro.sequit q nunqz nõ erit in futuro. ¶ zº.Id cuius quiditas nunc est sub actuali existentia.z postea non erit sub actuali existẽtia/habet nunc potentiã.vt non sit in futuro. ſcilicet essentiã suaz que potest eẽ sub existẽtia.z potest nõ esse sub existẽtia.Sed multa in rebus sunt hꝺ.ſ.oia cozruptibilia.vt dictum est.ergo zc. ¶ 3º.Quando dicit q contingens dum est potest non esse.nõ est vera in sensu cõpoſito:qz sequit q ista ꝓpositio esset possibilis.Contingens dũ est nõ est:vñ si ẽ vera opz q hoc sit in sensu diuiſo.ſ.q habeat potentiã per quã possit non esse.Ista aũt potentia aut est extrinseca tñ:z hoc nõ sufficit ad contingẽtiaz saltẽ ſm theologos z veritatez:quia multa necessaria.ſ.celuz z intelligẽtie possunt nõ esse per potẽtiam extrinsecã:opz igitur q potẽtia a qua cõtingẽs denominat posse non esse sit potẽtia intrinseca.Ex his arguit.Potẽtia ꝑ quã dicitur contingẽs posse nõ esse est ei intrinseca.ergo est in eo duz ipſuz est in rerum natura.Antecedẽs pz ex dictis:z ꝟsequẽtia ꝓbatur:qz contingẽs per sui cozruptionẽ/non acquirit aliquã nouã potẽtiam. ¶ 4º.Aliquid nunc est/qõ non est ipossibile non esse.ergo aliquid nunc est qõ nunc põt non eẽ in futurum.z vltra.nunc est qõ quãdo est potest non eẽ. ¶ 5º.Si contingẽtia non eẽnt possibilia non esse.quando sunt.sequit q nihil eẽt possibile non eẽ.nisi quãdo nõ est: ꝟsequens est falsum:z improbatũ ab Aristo.9.metaphyſi. tex.cõ.5.vbi infert ꝓbs q sequereẽ q habens potentiam visiuam non posset videre.nisi quãdo actu videt:z sic de multis alijs. ¶ Per istasmet rationes ꝓbatur cõclusio quantuz ad zᵐ sensum:quia si res que est in.a.instanti habet potẽtiam vt non sit in futuruz.habet etiã potẽtiam.vt non sit in.a.quia quando cozrupta erit ipsa non erit in.a. z etiam si ipsa permaneat:tamen desinet esse in.a.per solam transitionem instantis.a.

Ad primum in oppoſituz negatur minoz.Ad ꝓbationẽ negat ꝟñtia:qz ꝑcedit quãtum ad sensuz cõpoſitũ/in quo sensu nõ conceditur q ista sit vera.cõtingẽs quando est põt non esse.sed solum q est vera in sensu diuiſo:contra qõ non procedit illa ꝓbatio. ¶ Ad zᵐ.Dicit q cãm nõ esse determinatã põt intelligi duplr.Uno modo dicit non determinata ad agẽdum:qz nõ agit de necessitate:z sic negatur minoz:quia cã effectus cõtingẽtis/nunqz ꝑducit ipsuz necessario.Alio mõ dz determinata ad agendũ:qz agit z ante nõ agebat:z sic negat maioz:qz effectus non solũ est cõtingẽs dum actu ꝑducitur.sed etiam postqz ꝑductus est. ¶ Ad 3ᵐ.Dicitur q duplex est necessitas.ſ.absoluta z ꝺditionata siue ex suppoſitione.Necessitas absoluta z contingẽtia sunt quidem dzie oppoſite.nec eidẽ rei simul ꝟueniũt:necessitas xvo ꝺditionata z cõtingẽtia nõ sunt dzie oppoſite:z ꝟñter possunt simul ꝟuenire eidez.Qñ aũt dz q oẽ qõ est dum est necesse est esse:verũ est tñ de necessitate ꝺditionata.Sciendũ tñ q dicta ꝓpõ triplr exponit zc. ¶ Ad 4ᵐ conceditur maioz z minoz:z ꝟñtia primi processus.Ad zᵐ xvo processum qui ibi fit negat ꝟñtia.Ista enim non est bona ꝟñtia.Soz. fuit:ergo est:sed ista est bona consequẽtia.hec propoſitio nunc est vera.Soz.fuit.ergo hec propoſitio aliquãdo fuit vera.Soz.est.Et sicut antecedẽs est necessariuz.ita z consequens non est de presenti.sed de preterito:z significat q veritas eius transiyt in preteritum:lz hoc sit respectu alicuius.quod aliquando erat presens.

Conclo ꝓbatur.

Ad ꝓmã rationem.

Ad ſcãm Diſtinctio

Ad tertiã Diſtinctio.

Ad q̃rtã

¶ Utrum

Multiplex sensus ꝓpoſitiõis de poſſi.

Cõcluſio

Sꝺ.placens.S. Tho.

Opio terminiſtaꝝ.

¶ Utrum contingẽtia effectuum sumaṫ ex ordine ad causas proximas vel remotas. Qō. XV.

Dicis rō.

Quaeritur 15° Utrū ꝓtingẽtia effectuū sumatur ex ordine ad causas ꝓximas vel potius ad causas remotas. Et videtur q tñ ex causis remotis: qz a deo qui est ꝑma causa habent necessitatẽ. ¶ Primo. In omni ꝓñtia si añs est necessariū. ꝓñs est necessariū. Sed scia necessario infert scitū: sequiṫ enim. Scio aliqd eẽ. g illud est. Silr sequiṫ. deus scit aliquid eẽ futurꝫ. ergo illud erit. Añs aũt huius ꝓñtie est necessariū. g ꝓñs est necessariū: ꝛ ꝓñter oia habent necessitatẽ a causa ꝓxima. ꝛ ꝓñter nihil est contingẽs a causa ꝓxima. ¶ 2°. Ex maiori de necessario ꝛ minori de iesse/sequiṫ ꝛclusio de necessario: vt dr ꝓmo ꝓꝫ. Sz ista maior est de necessario: oẽ scitū a deo de necessitate est verū: ꝛ ista minor est de inesse: oẽ futurū est scitum a deo. ergo sequiṫ ꝛclusio de necio. s. q oẽ futurū de necessitate est verū: ꝛ ꝓñter q nulla cā ꝓxima dabit ꝓtingẽtiam.

Dicis rō.

Triplex sensus q. stionis

Respondeo Qz huius q. possunt esse tres sensus. ¶ Primus est q ꝑma causa ꝓducat aliquẽ effectuꝫ ex necessitate nãe: ꝛ cã ꝑticularis ꝛ ꝓxima ꝓducat eundẽ effectuꝫ ꝓtingẽter: ita q effectus sit ab istis duab⁹ causis. sz differẽter. s. ab vna necessario. ꝛ ab alia cõtingẽter: sicut si diceret q idẽ corpus est dulce ꝛ albũ: sed ab vna cã hz dulcedinẽ. ꝛ ab alia hz albedinẽ: ꝛ iste sensus est falsus: lz qdaz putauerint. S. Tho. ita dicere: vt recitat Petrus Aureoli. 1. dis. 38. ¶ Scds sensus est: vt signemus duas ꝓprietates siue ꝑfectiões in ꝑma cã. quarũ vna aliã ꝑsupponit ordine nãe/siue ordine rõnis. ꝛ dicamus q prima causa fz illã ꝓxẽ ꝑfectionẽ respicit suos effect⁹ necio: ꝛ fm aliã respicit eos ꝓtingẽter. Et iste sensus est verus: lz non sit ad ꝓpositũ qõnis. Deus enim ꝓducit suos effect⁹ p intellectũ ꝛ voluntatẽ: quoꝝ duoꝝ itellectus est prior voluntate. ꝛ ferẽ necessario in oia tam ꝑterita qꝫ ꝑsentia ꝛ futura: volũtas aũt fertur in effect⁹ suos tñ contingenter. ¶ Tertius sensus est. Positis duab⁹ causis: puta celo ꝛ vtute q̃ est in semie/a qbus sit ꝓductus vn⁹ effect⁹ ꝓtingens ꝛ causalis: puta monstrũ p cõparationẽ ad quã cãz debeat dici ꝓtingẽs siue esse effect⁹ per accñs: ꝛ fm hunc sensum procedit qõ ꝓñs. ¶ Ad quã rñdeṫ q Judiciũ de cõtingẽtia effectus sumendũ est ex cã ꝓxima. Et voco in hoc loco aliquẽ esse effectũ ꝓtingẽter. nõ ex eo tñ q ipm põt esse ꝛ nõ esse: qz talis ꝓtingẽtia ꝓuenit rei ex nã sua. eo q hz itrinsece aliqd p qõ põt desinere esse: sed voco effectũ cõtingẽtẽ eũ qui est effect⁹ p accidẽs. siue cãlis: fm q de eo loquitur ꝓbs in hoc. 6. te. cõ. 4. ꝛ. 5. 6. ꝛ. 7. Probaṫ autẽ dicta ꝙ. ¶ Primo. Quilibet effect⁹ p accidẽs. dr eẽ p accñs respectu illius cause/ꝑter cuius intẽtionẽ euenit. Sz euenit ꝑter intẽtionẽ cãe ꝓxime. g̃ est contingẽs respectu cãe ꝓxime. Maior ꝓz: qz Cõmẽ. 6. meta. cõ. 5. sic dicit. Cã eius qõ est per accñs/est cã polis/qõ est in maiori pte. qñ ex ea nõ ꝓuenit actio habẽda naturalr. sed alia actio: vt dictũ est in ꝓbicis. Jstud aũt dixit 2° physi. cõ. 48. Minor etiã ꝓbaṫ. Naz cũ gñatur monstrũ. intẽtio vtutis existẽtis in semine/ est gñare aial pfectũ. qõ tñ non generaṫ. Intẽtio aũt seminis ꝛ celi est. vt oẽs forme que sunt in potẽtia mãe educãṫ in actũ: ꝛ sic q gñatur monstrũ/est ꝑter intẽtionẽ cãe ꝑticularis/ꝛ nõ ꝑter intẽtionẽ cause vlis ꝛ remote. ¶ 2°. Ab illa cã sumiṫ ꝓtingẽtia in effectu. qua posita effect⁹ est contingẽs. ꝛ qua remota nõ est cõtingẽs etiaz exĩte alia cã in sua pfectione. ꝓz ista ꝓpõ ex diffõne cãe. Sz posita vtute celi ꝛ pfecta virtute gñatiua in semine/nõ ponit monstrũ: posita etiã virtute celi. ꝛ remota pfectione virtutis gñatiue in semine. ponit mõstruꝫ siue effect⁹ p accidẽs. g̃ q iste effect⁹ sit p accidẽs est a virtute seminis. que est cã ꝓxima.

¶ 3°. Jd facit effectũ esse cõtingẽtẽ: qõ facit ipsum esse raro. Sz cã ꝓxima est que hoc facit: ergo ab ea hz effect⁹ q sit cõtingẽs. Maior ꝓz: qz id dr contingẽs qõ euenit. vt in paucioribus: vt dr 2° physi. ꝛ. 6. metaphy. Minor ꝓbaṫ: qz si cã ꝓxima eẽt sufficiẽs. puta in ꝓposito/vtus seminis. non generareṫ monstrũ. sed semp gñaretur aial pfectum. 2. c. 48.

Ad primum In opposituꝫ: qõ est magne difficultatis/rñderent facile illi qui dicũt q fm phos deus nihil intelligit extra se. ꝛ ꝓnter nõ itelligit aliqõ futurũ cõtingens: sed supponẽdo q etiam de mente Aristo. deus cognoscat futura/alr est rñdenduꝫ. Respondetur autẽ multiplr. ¶ Primo. Qz sicut istud antecedens est necessariũ: deus scit soztẽ mozituruꝫ: ita hoc ẽt ꝓsequẽs est necessariũ: soz. moziet: non tamẽ est necessariũ necessitate ꝓsequẽtis. sed necessitate ꝓsequẽtie. Ad ꝓmũ

Duplex necitas.

¶ 2°. Respondetur q aliqua est necessitas casus/vt necesse est die ee. li sol est super terrã. Alia ẽ est necessitas cõcomitãs: vt necessariuꝫ est te currere si video te currentẽ: non tñ mea visio ponit aliqua necessitate cursui tuo. Necessitas aũt futurorũ ꝓtingẽtium ad diuinã sciam est tñ cõcomitans. ꝛ ideo ipsa simplr sunt contingetia.

necessitas consequẽtis cum antecẽdente

¶ 3°. Respondetur q aliud est necessitas: ꝛ aliud est imutabilitas. Futura aũt cõtingẽtia prescita a deo sunt quidem imutabilia. qz imutabiliter eueniunt. ꝛ tñ sunt ꝓtingẽtia: ita q imutabiliter eueniẽt cõtingẽter. ¶ Quarto. Respondetur q futura contingẽtia scita a deo sunt quidem absolute contingẽtia. ꝛ tamen sunt necessaria necessitate ꝑsuppositionis. i. suppositio q deus sciat ea esse futura: hꝫ aũt necessitas stat cum contingẽtia. ¶ 5°. Respondeṫ q quando in antecedẽte ponit aliquid pertinẽs ad actũ anime tñ/est accipiẽdum fm q stat sub actu anime. ꝛ ideo futura contingẽtia. lz simplr sint contingẽtia. tñ vt scita a deo esse futura/sunt necessaria. ¶ Predicte responsiones sparsiz haberi possunt a. S. Tho. in diuersis locis. Quidam alij dicunt q deus nullũ futurũ contingẽs cognoscit: quia nullum est determinate verũ. lz bene cognoscit sub disiũctione: ita q est ex defectu futuri cõtingẽtis q non cognoscaṫ. Allie ẽ difficultates que accidunt circa ꝑscientiam dei de futuris contingẽtibus/tractãda erunt apud theologos. ¶ Posset tamẽ breuius dici q istud antecedẽs est contingẽs: deus scit soz. cursurum. lz sit immutabile: quia diuinus intellectus cuius necessario feratur super rerum eẽntias. tamẽ contingẽter respicit earũ essentias. Nam ab eterno potuit scire soz. nõ esse cursuruꝫ: quia potuit se determinare ad nunc̃ producẽduꝫ hoc vel ad faciẽdum q nunc̃ curreret: sed posito q se determinauerit ꝛ cognouerit Soz. cursurũ/non potest mutari in oppositum. Unde ista ꝓpositio. Deus sciuit Soz. cursurum. nõ est necessaria absolute: ita q eius contradictoria sit impossibilis iplicans contradictionẽ: sed est necessaria absolute. i. imutabilis de veritate in falsitatẽ: quoniam si semel est vera. nunc̃ in futuruꝫ poterit esse falsa. Similiter hoc consequẽs soz. curret. est simpliciter contingens. sed vt dependet ex isto antecedente. idest ꝓut est cõiunctum scitic dei de ipso/sic est necessarium. i. immutabile: quoniam si scit deus q soz. curret non potest aliter esse quin aliquãdo soz. currat. ꝛ tamẽ hoc non tollit consiliuꝫ de rebus agẽdis: vt dicetur infra. Dicitur vltimo q hoc argumentũ potius est ad probandum q nihil sit contingens. qꝫ ad probandum q contingentia sumatur ex respectu ad causam remotam. Allie sunt alia argumenta.

Opinio aliorum.

Alia rñ°.

¶ Ad secundum. Dicitur sicut ad primum. Naz maior est vera de necessitate conditionata. scilicet ista. oẽ scitum a deo necessario est verum. Et similiter ista conclusio. omne futurum necessario est verum. est vera de necessitate conditionata/que non tollit contingentiam. vt dictum fuit. Ad scdm

¶ Utrū verū/sit ens reale vel rōnis. Qō. XVI.

Poria rō.

Veritur 16°. Utrū verum sit ens reale vel rationis tm̄. Et videt̄ q̄ sit reale. ¶ Primo. Obiectū intellect⁹ est ens reale. Sz verū est obiectū itell's. ergo ꝛc. Minor conuenienter est cōcessa. qz intells nō cognoscit nisi verū. Maior ꝓbat. Obiectū intell's est ꝑfectus itellectu ꝛ actu eius: cū oīm moueat potētiam. Sz ens rationis nō

Scōa rō. est ꝑfectus intellectu. cū sequat̄ actū intelligēdi. ergo ꝛc. ¶ 2°. Nullū ens rōnis/est passio ſubti metaphysice. Sz verum est passio entis: qō est tale ſubm. ergo ꝛc. Minor ꝓz. vnuz enim/ꝛ verū/ꝛ bonum, sunt passiones entis. Maior ꝓbat: qz diffō ſubti est cā q̄ passio insit ſubto. Sz ens rōnis non inest enti reali ꝑ rōnem entis. ſz soluz ꝑ opus intell's. g̃ ꝛc.

Tertia rō ¶ 3°. Circūscripto oi ope intell's/aurū est verū aurū. g̃ ei⁹ veritas nō est ens rōnis. Consequētia ꝓz: qz entia rationis nō sunt actu nisi ex ope itell's. Añs ꝓbatur: qz si ꝑ impoſſe deus nihil itelligeret extra se. vt quidā attribuūt Auer. 12. meta. adhuc aurū eēt verum aurum. g̃ ꝛc.

Quarta ratio. ¶ 4°. Ueritas ꝛ entitas ꝓuertunt̄: aliogn nō eēnt trāscēdētia. g̃ veritas nō est ens rōnis. Pz ꝓña: qz nullū ens rōnis est idē enti reali.

Tractat qō ꝓz ber uei ſniaz. Respondeo q̄ alr sentit in hac qōne Perueus a cōi via beati Tho. ꝛ alioꝝ. Ipse enim arbitrat̄ q̄ veritas sit tm̄ ens rōnis/obiectiue existēs in intellectu/sicut declarabit̄. Et qz ista opinio videt̄ cōformis Pho dicēti q̄ Metaphysic⁹ nō hz ꝓsiderare de ente vero: qō tm̄ nō eēt. si verū sit ens reale. ꝛ Cōmē. in fine cō. 8. dic̄: q̄ verū est ens diminutū. Jdeo in hac qōne ꝑtractabim⁹ hāc opionē. ꝛ postea quer̄ de opione cōi: que dicit q̄ veritas est cōformitas rei ad intellectū: ꝛ forte apparebit q̄ vtraq; opinio est vera. ¶ Quātum igit̄ ad hanc opionē.

Suppoſitum p^m Premitto ꝑmo/q̄ ens rōnis nullibi est ſubiectiue: qz ibe/rētia est ꝓprietas accidentis realis: vt ꝓbabit̄ 7°huj⁹. qōne 2ª. Sz omne ens rōnis ꝓsequitur res: vt sunt in intel

Suppoſitum 2^m lectu. ¶ Premitto 2°. q̄ cū tres opōnes intell's/aliqō ens rōnis ꝓsequatur. Qōdam ꝓsequit̄ rē/vt est in itellectu per ꝑmā opōnem: ꝛ hz est relō rōnis/significata hoc noie genus: Spēs: Singulare. Aliqō Xo ꝓsequitur rē ꝑ 2ām operationē itell's: vt opinio/Ꝺictio/ſubiectū/ꝑdicatū. Quoddaz Xo ꝓsequit̄ rē: vt est in itellectu discurſiuo: sicut añs: ꝓñs: ꝛ hz.

Suppoſitum 3^m ¶ Premitto 3°. q̄ aliquid ꝑt triplr denominari vere. Uno modo fundamentalr. Alio modo repsentatiue. Tertio modo formalr: quoꝝ terminoꝝ notitia patebit sequētibus ꝓnibus.

Cōclo 1ª Entitas rei nō ē ꝛa niſi fundamētalr. ¶ Quarum ꝑma hec est. Entitas rei nō est formalr veritas. sed tm̄ fundamētalr. Probat̄. ¶ In quocūq; est formalis veritas/ipsuz ab ea denominat̄ veruz oi alio circūscripto: sicut si Soz. hz in se albedinē/nihil aliud requirit̄ ad hoc q̄ soz. denominetur albus. Sz posita sola entitate rei ꝛ ipsa re. nondū res denominat̄ vera: ergo entitas nō est formalis veritas. Maior ꝓz. Minor ꝓbatur: qz si sic. tunc veritas esſet in rebus ꝛ nō in intellectu. cuius oppoſitū dicit Phs i hoc textu. ergo ꝛc. ¶ 2°. Multe entitates sunt ꝑ se subſiſtētes. Sz veritas nō est ꝑ se subſiſtēs. ergo veritas nō est entitas. Maior ꝓz in oībus subſtātys. Minor ꝓbat̄. Nulla ꝓsormitas est subſiſtēs: quia ꝓformitas est relatio: dicit aūt Cōmē. 7. metaphy. cōmē. 49. q̄ nullus respectus ꝑ se subſiſtit. Sed veritas aut est respectus. aut saltē includit respectū: vt cōmuniter est ꝓcessum. ergo ꝛc. ¶ 3°. Dē nomē significās veritatem formalr pōt dici significare verū vel falſuz. Sz hic terminus hō. ſignificat entitatē hominis que est humanitas. ꝛ tm̄ nō ſignificat verū nec falſuz: vt dicit Phs in hoc textu. circa finē. ꝛ ꝑmo peri ber. ergo. Relinquit̄ ergo q̄ si entitas rei dr̄ veritas: hoc nō est nisi fundamētalr: ꝛ hoc modo ēt quelibet ꝓpoſitio taz vocalis q̄z mentalis. inquantū est quedā res. pōt dici veritas. ¶ 2ª cōclusio. Nulla ꝓpoſitio ēt mentalis. inquātum ꝓpoſitio est formalr veritas. ſz sit vera repsentatiue. ¶ Prima pars ꝓbat̄: sicut ꝛ ꝓcedens. Sequitur enim q̄ iste terminus ꝓpoſitio significaret verum vel falſum qō nō est concedēdū: cū sit terminus ſimplex. Consequētia ꝓz: qz ille termin⁹ significat quālibet pōnez: puta iſtā: homo currit. Soz. diſputat: que ꝑ te sunt formalr veritas. ¶ 2ª pars ꝓbat̄. Illud est verū repsentatiue. siue ſignificatiue. qō significat verū. Sz ois ꝓpoſitio vera ſignificat verū. g̃ ipsa est vera repsentatiue. ¶ 3°. Jd est verum tm̄ repsentatiue/cuius veritas ponit̄ ꝛ remouet̄ ꝑcise ex poſitione ꝛ remotione veritatis illi⁹ qō repsentat̄. Sz ꝓpō qlibet est hō. g̃ ꝛc. Maior est nota ex se: tale enim hz ꝑcise q̄ sit verum. qz aliud repūtat. Minor ꝓbatur: qz ꝓpō que significat sortē sedere tādiu est vera q̄diu sor. sedet: ꝛ eo nō sedēte ſtatim est falſa. ¶ 3ª ꝓ. Ueritas formalr est conformitas que est relō rōnis rei que est extra ad ſeipſaz: vt est obiectiue in itellectu enūtiatiuo. Jſtā cōclusionē sic itelligo. Res. n. ad ex pōt ꝛ cōſiderari. Uno° vt ē ex. Alio° vt est ꝑ itellectū apphensa. Qñ igit̄ intell's enuntiat de re id qō ei cōuenit ad extra: puta cum dicit/q̄ hō est animal ad hunc actū enūtiandi ꝓsequitur quedā ꝓformitas: qz res. vt ſtat ſub apphenſione intell's est ꝓformis ſibiipſi. vt est ad extra. Jſta aūt ꝓformitas est respect⁹ rōnis. cū sit eiusdem ad ſeipſum: ꝛ hanc ꝓformitatē. siue veritatē ſignificat ꝓpoſitio rōne copule verbalis. Cū enim dico/hō est cecus: ly est. nullā realitatē ſignificat. ſz solū q̄ ita in re homo est priuat⁹ viſu. sicut apprehēdit eū intell's eſſe priuatū. Probat̄ aūt iſta ꝓclusio. ¶ Jd qō diſtinguit̄ ꝺ ens reale/est purus ens rōnis. Sed veritas est hz. ergo est purum ens rationis. Maior patet. Minor ꝓbatur: quia Phs in textu diſtinguit ens/in ens reale ꝛ rōnis: qō ens rōnis dicit eſſe ipſuz verū. Et ita ꝓcluditur q̄ veritas formalr accepta/est tm̄ obtiue in itellectu: qz est relatio ꝓñs rē. vt est i itellectu obiectiue. Qñ ſz oi itellectu circūscripto res ſint vere fundamētalr. qz cozrñdent ꝑdicto respectui tāq; fundamētū. nō tm̄ ſunt vere formalr. ¶ Sciēdū est aūt q̄ ea que dixi/mus nō ſunt itelligēda de veritate vlr: nō enim solū cōceptus cōplexus est ꝓformis rei. sed etiā ꝛcept⁹ incōplexus: ſz tm̄ logmur de veritate cōplexa/que ſignificat ꝑ ꝓpōnē verā: hāc enim veritatē excludit Phs a ꝓsideratione metaphyſici: de alys Xo patebit in ſequentibus. Notādus

Ad argumenta

rñdetur quaſi vnifozmiter. oīa enim ꝓcedunt de Xitate fundamētalr dicta. ¶ Ad ꝑmū negat̄ minor/accipiēdo verum formalr: ſz enim entitas que est veritas fūdamētalr sit obz intell's. nō tm̄ veritas formalr: qō ꝓz: qz hec veritas nō est nisi in cōplexione: multa aūt itelligim⁹ que nō ſunt cōplexa. Ad ꝑmū

¶ Ad 2^m negat̄ minor accipiēdo vez ꝑ Xitate formali: verū enī qō est passio entis/est ipsa entitas ſub respectu ad intellectū. Ad ſcōm

¶ Ad 3^m negat̄ añs. Si. n. ꝑ ipoſſe nullus intell's eēt. aurū eēt verū aurū fundamētalr. ſz non formalr. Ad tertiū

¶ Ad 4^m negat̄ añs de veritate formali: nec est verū q̄ hz veritas sit vnū ex transcēdētib⁹: cū ſit tm̄ in cōplexiōe. Ad ārtū

¶ Utrū Xitas ſignificet rē abſolutā cū reſpectu. Qō. XVII.

Veritur 17°. Utrū opio dicētiū q̄ veritas ſignificat rē abſolutā cum respectu ſit vera. Et arguit̄ q̄ nō. ¶ Prio. Dis realitas abſoluta ꝑtinet ad ꝓsiderationē metaphyſici. cū ſub ente cōtineat. Sz verū excluditur a metaphyſici ꝓsideratione: vt dr̄ in hoc textu: g̃ nullo modo dicit realitatē abſolutā. ¶ 2°. Aut ille respectus quē ſignificat vez est realis/aut rōnis tm̄. Nō realis: alioquin inter cēntiam diuinā ꝛ ei⁹ intellectū eēt relatio realis. Nō rōnis: quia menſurati ad menſuram est realis relatio. vt Prima rō Scōa rō

dicitur

dī.5.meta.t.c.20.intell's aūt ſpeculatiuus adequatus rebꝰ cōparat ad eas.ſicut menſuratū ad menſurā.g̃ ꝛc. Tertia rō.

¶ Tertio.Secluſo oi reſpectu/adhuc aliquid eſt verū formalr.g̃ veritas nō dicit reſpectū formalr:ꝫntia p3.Añs ꝓbat.Si enim nullus intell's intelligeret actu vel habitu.adhuc lapis habens naturā lapidis/eſſet verus lapis.ergo ꝛc.

Auctor ſe tetſe l oi/bꝰ.S.D. ſequi. Bñ thomc placi/tum.

Reſpondeo ꝙ ſm opiones beati Tho.quā in oībus ſequor.Ueritas ſignificat rē abſolutā cū iplicatione reſpectꝰ:ſiue accipiat verū vt dicitur de rebus:ſiue vt dī de itellectu.Ipſe eniz ſic dicit formalr q.1.de veri.ar.8.veritas dicta de lapide/claudit in ſua rōne entitatē lapidis/ſupaddit habitudinē ad intellectum. Quapropter nō oportet dubitare ḡn iſta fuerit eiꝰ opinio.

¶ Sz duo ſunt declarāda circa hāc opionē:ꝑmū eſt/q̃lis ſit iſte reſpectꝰ.ꝛ que ſit hꝫ entitas.zᵐ eſt/q̃o verū ſignificet reſpectū.

¶ Quantū ad ꝑmū/ꝙ entitatē accipit nā rei que dī vera.Cū eniz dī ꝙ iſtud eſt verū aurū.ſenſus eſt ꝙ hꝫ nām auri.ꝛ cū dī ꝙ intell's cognoſcēs lapidē eſt verus: ſenſus eſt/ꝙ in intellectu eſt ſpēs.ſiue cōceptꝰ lapidis.ſiue ille conceptus ſit cōplexus ſiue incōplexus repꝛeſentans lapidē.ſicut eſt.Sz de reſpectu maius dubiū eſt.Cū enim tam res extra/q̃z etiaz intell's dicant veri/aliter ꝛ aliter referunt.Res eniz que cognoſcit a nobis ſpeculatiue cōparatur ad intellectū.ſicut mouēs ad motū/ꝛ agēs ad patiēs: qz cauſat ſui ſpēm in itellectu.ꝛ quantū ad boc referuntur adinuicē mutua relatione reali.Cōparat etiaz ipſa res ad intellectū.ſicut repſentatū ad repꝛeſentans.ꝛ menſura ad menſuratum:bic autem reſpectꝰ eſt quidem realis q̃diu res eſt:qz ſcia realr refert ad ſcibile:ſed ſi res deſinat eſſe. puta/duz nulla roſa exīte intelligo roſaz eſſe ſubam:nunc refert tñ relatione rationis:ꝛ illa relatio conformitatis ꝛ adequationis quā dicit veritas/eſt rōnis tātū.Res ℞o que cognoſcunt pꝛactice/referunt quidē ad itellectū añq̃z ſint ꝓducte relone rōnis tñ:vñ diximus ſupꝛa.ꝙ relatio ꝓductiui ad ꝓducibile eſt relo rōnis.Poſtq̃z ℞o res artificiata eſt ꝓducta.tunc refert relone reali:ſicut effectꝰ ad cām:ſed hꝫ relatio fundat ſuper ſpecie itelligibili ꝛ ſuper habitu ſciēti fico:nō inquātuz eſt ſcia.ſed inquātū hꝫ rōnē potētie actiue.Sz ſi ꝓſidereꝝ vt eſt ſcia.ꝛ vt eſt quedā veritas intell's:ſic dico ꝙ adequatio eius ad rē q̃diu res eſt/ dī realis.poſtq̃z ℞o res deſyt eſſe/eſt rōnis tñ.Ex bis p3 qualē reſpectū dicat veritas:ſz loquēdo de ℞itate diuina: cū deus cognoſcat ſe ſpeculatiue ꝛ oia alia pꝛactice/℞itas diuina dicit tñ reſpectū rōnis:ſiue q eſt inter eēntiaz ꝛ itellectū diuinū.duz itelligit eēntiam ſuaz:ſiue qui eſt inter intellectū diuinū ꝛ creaturas.Adequatio aūt ꝛ ꝓformitas que eſt in creatura exīte ad itellectū diuinū ſiue ad ideaz in eo exītez/eſt relatio realis.Si igit querat aliqs an veritas dicat reſpectū realē vel rōnis/rñdēdū eſt ꝙ abſtrahit ab vtroq̃z ꝛ vtrūq̃z poteſt ei conuenire.

Quem reſpectū dicat veritas.

Ad ſcām ꝑncipale.

Quantum ad zᵐ.Dico ꝙ verū ſiue dicat de rebꝰ: ſiue de intellectu ſignificat duo.Primū eſt res abſoluta ſiue illa ſit entitas rei/ſiue ſit ſpēs itelligibilis aut actꝰ aut cōceptꝰ intell's.Scām eſt reſpectꝰ rei ad intellectū ꝛ ſpēm ꝛ actū ꝛ cōceptū:pꝛout veritas dī de re: ſiue eſt reſpectꝰ ſpēi ꝛ actus ꝛ cōceptus ad ipſaz rē.

Notāduz

¶ Sz eſt ſciendū ꝙ aliqd dicere reſpectū poteſt eē dupliꝛ.Uno mō:qz reſpectꝰ ptinet ad eē ipſius/q̃o pater ꝛ filius:ſile ꝛ equale dicūt reſpectū/ꝛ hoc modo veritas nullā relonem includit.Alio modo dī aliqd includere reſpectū ſm ſuam rōnē:ꝛ hoc eſt q̃ non pōt cōcipi ab intellectu.vt talis vel talis/niſi ꝛcipiat ēt reſpectus eiꝰ ad aliud.℞bi ḡra/eē itelectiuū nō icludit reſpectū:ꝑmo modo:qz nullus reſpectꝰ facit ad hoc ꝙ aliquis dicat itellectualis nāe.Ineludit tñ reſpectū zᵒ modo:qz impoſſe eſt cōcipere ꝙ ꝙs ſit intellectualis ſiue intellectiuus niſi apꝓbendat cōceptu collatiuo ꝛ relatiuo ad itelligibile:ꝛ hoc modo ēt veritas icludit reſpectū:q̃ nō eſt aliō dicere/niſi ꝙ veritas ſignificat tñ rez abſolutā in recto ꝛ ꝑncipalr.ſed in obliquo dicit reſpectū ꝓformitatis.

¶ Differt aūt iſta opio a ꝓcedēti in duobus.Primo qz illa vult ꝙ veritas ſit tñ reſpectꝰ rōnis:hꝫ aūt vult ꝙ ꝑncipaliꝰ dicat rē abſolutā.ꝛ ꝯſiter reſpectuz. Scōo qz illa vult ꝙ iſte reſpectꝰ ſit conformitas rei vt eſt obtiue in itellectu ad ſeipſaz vt eſt eī.Iſta aūt dicit ꝙ eſt ꝓformitas ſpēi/aut ꝓceptꝰ ad rē ſiue rei ad ſpēm ꝛ ꝓceptū.

Ad argumenta rñdetur.¶ Ad primum.Dico ad minorē ꝙ a metaphyſici cōſideratione nō excludit veritas abſolute.ſz tñ veritas ꝑpoſitionis:qz metaphyſicus nō hꝫ ꝓſiderare ꝓpoſitiones. ſz logicus:hec aūt veritas eſt tñ ens rōnis ꝛ ſignificat per copulā verbalē eſt.vt dicit ꝓphs 5ᵒ meta.tex.c.14.ꝛ.6.metaphyſi.tex.cō.8.Cum enim dico/cecitas eſt in oculo.nihil aliud ſignificat ly eſt.niſi ꝙ verū eſt oculū eē ꝑuatū viſu. Ad ꝑmā

¶ Ad zᵐ.Dī ꝙ ille reſpectꝰ pōt eē realis ꝛ pōt eſſe rōnis: neutrū tñ ipſoꝝ eſt de natura ipſius:ſed vtrūq̃z pōt ei cōuenire/ſm ꝙ veritas dī ex cōparatione ad aliū ꝛ aliū itellectū. Ad ſcām

¶ Ad zᵐ negat añs.Et dicit vt dicebatur ꝑcedenti q̃one:ꝙ nunq̃z res nominat formalr vera.niſi cōcipiatur in habitudine ad intellectum a quo dependet. Ad tertiā

¶ Utrum Entia rationis habeant cauſam dantem eis eſſe.

Queſtio.XVIII.

Queritur 18ᵒ.Utrum ens verū/ſiue entia rōnis habeāt cauſaz dantē eis eē:ꝛ arguitur ꝙ ſic.¶ Primo.Cuiuslibet exiſtētis citra primum/aliqua eſt cā.Sz entia rōnis exiſtunt:ergo ꝛc.maioꝛ p3.Minoꝛ pbatur.Id exiſtit de quo ꝑdicatur eſt zᵐ adiacēs:qz in ꝓpoſitionibus ſimplicibus ly eſt.ſignificat exiſtētiaz:vt dicitur 2ᵒ peri ber.Sz iſta propoſitio ē vera.cecitas ē.ḡ ꝛc. Pria rō.

¶ 2ᵒ. Scōa rō.

Id qō eſt factū in aīa/habet cām agentē.Sz entia ratiōis ſunt facta ab anima.ergo ꝛc.Maioꝛ p3.Minoꝛ eſt Comñ. 6ᵒ metaphyſi.cō.8.vbi ſic dicit/loquamur de ente veridicante ſm ꝙ eſt veridicans:ꝛ hoc eſt illud qō eſt in anima: hec enim entia facta ſunt ab itellectu/qñ diuidit entia adinuicē aut cōponit ea adinuicē.Et ꝑmo de aīa cō.8.dicit ꝙ intell's facit vniuerſalitatē in rebus:vlitas autē eſt ens rōnis.

¶ 3ᵒ.Id qō aliquādo nō eſt.ꝛ poſtea eſt/habet cauſaz deducentē ipſum de non eē ad eſſe.Sz entia rōnis aliquādo non ſunt.ꝛ poſtea ſunt.ergo.Maioꝛ p3:qz nihil deducit ſe ad eē.Minoꝛ ꝓbatur.Relatio ꝓteriti ad futurū eſt rationis tñ.Sz iſta nō erat quādo vtrūq̃z erat futurum:ꝛ eſt in actu quando alterū eſt ꝓteritum ꝛ alterū eſt futurū.ḡ ꝛc. Tertia rō

¶ 4ᵒ.Id qō non habet cām.aut eſt primū ens.aut omnino nihil.Sed ens rōnis non eſt ꝑmum ens:nec eſt nihil: alioquin ens diſtingueret in ens ꝛ nihil/quando diuidit in ens reale ꝛ ens rōnis.ergo hꝫ aliquam cauſam. Quarta ratio.

Reſpondeo in iſta queſtione duo ſunt declaranda.Primuz eſt quid ſit ens rationis. Scām eſt an habeat cauſam.¶ Quantū ad primum:ſciēdum eſt ꝙ aliquid eē ens ratiōis pōt exponi quatuoꝛ modis.Uno modo ſm conſtructionē intranſitiuaz:ꝛ ſic dicitur ens rationis illud quod eſt ipſa ratio/ſiue intellectus: ſicut dicitur eēntia albedinis/id qō eſt ipſa albedo.¶ 2ᵒ dicitur aliquid eſſe ens rationis ſubiectiue:ꝛ ſic oia q̃ ſunt ſubiectiue in rōne/ſiue ſint habitus ſiue: actus/dicunt entia rationis.¶ 3ᵒ dicitur ens rationis cauſaliter.i.id qō eſt cauſatū a ratione ſiue mediate ſiue imediate:ꝛ ſic non tñ ea que ſunt in anima ſubiectiue:ſed ēt oia artificialia pñt dici entia ratiōis.¶ 4ᵒ accipitur ens rōnis:pꝛout diſtinguitur cōtra ens reale de quo loquitur ꝓphs 6ᵒ huius.tex. Diſtinctio

Ens rōnis q̃uoꝛ dī modis.

cō.8.declarans q̄ tale ens excludit a cōsideratione meta/physici. Nam ens rōnis dictū tribus primis modis nō di/stinguit̄ ꝓtra ens reale: quartū est illud qō excludit ꝓpōs a metaphysico in loco ꝑallegato. ¶ Et ly ꝓ possit multis rōnibus ꝓbari q̄bus declarat̄ q̄ hꝰ entia sunt realia. Tū q̄ de eis ꝓsiderat ꝓpōs nālis. Tum q̄ habēt causas natu/rales reales. Tum quia specialr ex Cōmētatore qui dicit 6° metaphysi. cō.8. q̄ entia rōnis de quibus ibi est sermo/ habēt esse diminutū: ꝛ q̄ metaphysicus hꝫ ꝑscrutari soluꝫ de ente pfecto/qō est ens extra aiam. Constat aūt q̄ libro 9. agit de actibus intellꝰ ꝛ volūtatis: ergo ipsi nō sunt illō ens rōnis. siue ens in aia. de quo loquit̄ Aristo. ¶ Et ꝓfir/matur. Quia ꝓpōs ibi distinguit ens rōnis cōtra ens diui/sum in decē genera: vt ꝑz tex. cō. 4. Sed oēs actus ꝛ habi/tus qui sunt in aia/sunt in aliquo ꝑdicamēto. ergo nullum eorū est ens rationis. siue ens in anima. de quo ibi loquit̄.

Rōn° p° Ens rōnis quid sit.

¶ Ad cognoscendū aūtē quid sit ens rōnis. Sciendū est q̄ nullū est ens rōnis. nisi negatio ꝛ priuatio/ꝛ relatio: re/periuntur enīz aliqne relones rōnis. ꝓpriuationes autez ꝛ negationes nō sunt in rebus. nisi fundamētalr: formaliter ℞o habēt esse tm̄ p actū itellectus: nō q̄ sint subiectiue in intellectu. vel q̄ itellectus effectiue eas faciat. sed q̄ ꝑdicā/tur de rebꝰ soluꝫ dum apprehēdunt̄ ab intellectu: ꝛ de his quereꝫ in speciali lib. 10. q. 15. Nunc aūtē intēdo soluꝫ de/clarare quid sint entia rōnis que dicunt̄ relationes rōnis.

Rōn° 2m

¶ Ad cuius notitiā est sciēdum q̄ res quas itellectus itel/ligit habēt duplex eē. Unū est in seipsis vel in causis suis: ꝛ ꝫm istud esse/consequunt̄ eas sue naturales ꝓprietates. Nam hoiem vt est in reruꝫ natura. ꝓsequit̄ albedo: calor: ꝛ alia hꝫ. Aliud eē habēt ipse res cognite. quod dicitur esse obiectiuuꝫ ꝓ quanto ipse res obyciunt̄ actui itellectus ꝛ ipsuꝫ termināt: homo enīz q̄ est ad extra actu vel aptitudi/ne terminat illuꝫ actum. quo itellectus apprehēdit homi/nem. vel quo aliquid de eo ꝑdicat: ꝛ ipse vt sic dicitur esse obiectiue in intellectu. i. terminare actū intellectus. Ad rē ℞o vt sic terminantē actum itellectus/consequunt̄ aliqui respectus. Nam dum intellectꝰ formar hanc ꝓpositionez. Homo est animal. necesse est q̄ homo sit subiectuꝫ. ꝛ aial sit ꝑdicatum. Subiectū autez ꝛ ꝑdicatum dicunt̄ relatiue inter se. ꝛ ideo relones significate his nominibꝰ/cōueniūt homini ꝛ animali soli. vt obyciunt̄ actui intellectus: ꝛ re/moto isto actu nō cōuenirēt eis. Idē dicēdum est de respe ctibus significatis his nominibꝰ: genꝰ: Species: Ānis: ꝓpis: ꝛ alijs hꝫ multis. Et sic ꝑz primū. ¶ Quantuꝫ ad 2m. Di/citur q̄ entia rationis nō habēt causaꝫ dantē eis eē: quod ꝓbatur. ¶ Primo. Omnis effectꝰ cause efficientis acgrit eē per sui productionē a causa sua. Sz entia rationis non acgrūt eē. g̃ ꝛc̄. Maior ꝑz. mior ꝓbat̄. Si haberēt eē. aut eēnt per se. aut in alio. Sed non habēt eē per se. quia non sunt substātie: nec etiaꝫ inherēt alteri. quia non sunt accidē tia. ergo ꝛc̄. ¶ 2°. Impossibile est productionez esse nobi/liorē termino suo. quia nobilitas ꝓductionis ꝛ cuiuslibet actionis sumit̄ ex termino. Sed ens rōnis est impfectius qualibet ꝓductione: quia omnis ꝓductio est ens reale: oē aūtē ens reale est pfectius quolibet ente rationis. ergo ꝛc̄. ꝓpterea bene dixit Cōmentator 6° metaphysi. cō. 8. q̄ habēt eē tm̄ in anima: non quidē subiectiue. sz obiectiue: habēt enim soluꝫ eē cognituꝫ. i. ꝓsequētes obiectū: ꝛ ei con/ueniunt dum cognoscit̄. ¶ Cum aūtē dixi q̄ habēt tm̄ eē cognitū non intēdo p hoc dicere/q̄ nō sint nisi dum intel lectus ea apprehēdit: hoc enim est falsuꝫ: quia dum intel/lectus dicit q̄ homo est animal. relatio subiecti ꝓuenit ho mini. dato q̄ intellectus non apprehēdat illam relationē. nec hominē sub rōne subiecti: sed bene verū est. q̄ nunq̄ entia rōnis sunt nisi intellectus ea apprehēdat: vel saltem apprehēdat obiectū/ad quod ipsa consequunt̄ ꝛ apprehē/dat ipsum/eo modo quo ad ipsum consequuntur.

Secundū ꝑncipale. Conclo rīsalis.

Esse co/gnitum.

Ad primum in oppositū negatur minor. Ad pro/batiōnē dicit̄ q̄ ly est. dicit existen/tiā in ꝓpositionibus simplicibus. si subiecto nō repugnet existētia. Si aūtē ei repugnet dicit esse actu tale quale po/test subiecto cōuenire. Entibus autē rōnis nō cōuenit eē. nisi eē cognituꝫ: ꝛ hoc significat̄ q̄ hꝫ ꝓpositiones. ¶ Ad 2m negat̄ minor. Ad probationē dicit̄/q̄ entia rōnis dicū/tur facta ab anima solū ex hoc. q̄ consequunt̄ actum intel lectus. ¶ Ad 3m. Dicitur q̄ si accipitur eē pro reali existē/tia/negatur minor: si ℞o accipit̄ pro eē cognito: concedit̄ minor: ꝛ negat̄ maior. Ad probationē dicit̄ q̄ relatio ꝑte/riti ꝛ futuri nō habēt eē actu: nisi dum extrema ꝓcipiunt̄ ab intellectu. ¶ Ad 4m negatur maior: sed pōt eē ens ra/tionis. Sicut enīz ens est cōe ꝫm vocē enti reali ꝛ enti rō/nis. ita ēt nihil: vnde datur aligd q̄ō est nihil. i. nullum ens reale: ꝛ tm̄ non est nihil. i. nullum ens rationis.

Ad ꝓmū

Ad secūm

Ad tertiū

Ad q̄rtū

¶ Utrum enuntiabilia sint entitates in anima vel extra animam. Questio. XIX.

Queritur 1°. Utruꝫ enūtiabilia sint en/titates in anima vel extra ani/mam. Et arguit̄ q̄ nō. ¶ Primo. Ab auctori/tate ꝓpōs ꝓmo peri her. vbi ait q̄ ipz est. si pu/rum dixeris. nihil est. i. nihil ꝫm se significat: sed est purū syncathegorematicū. ¶ Itē 6° metaphysi. di/cit/q̄ ens q̄ō est in affirmatione ꝛ negatione/est passio en/tis: ꝛ nullā naturā extra significat ꝓter ens/quod est quid/ aut quantuꝫ/aut quale ꝛc̄. quod tamē falsuꝫ eēt. cuꝫ quodli bet quid aut quantum ꝛc̄. significeē p simplices terminos ꝑdicamentales. ¶ 3°. Arguitur per rationem. Nam sumo istam. deus est creator: si ly est. significet aliquā entitatem aliaꝫ a significatis p terminos. puta p subiectum ꝛ ꝑdica/tum huius ꝓpositionis. cum subiectū significet diuinitatē ꝛ ꝑdicatum quālibet creaturā. lz non semp supponat pro qualibet. oportebit q̄ ly est. significet aliquam entitatem/ que nec est deꝰ/nec creatura: quod est impossibile. ¶ 4°. Quia qua ratione cōplexio vnius ꝓpōnis significat hꝫ entitatē/eadē ratione ꝛ cuiuslibet: ꝛ sic complexio huius. deus est deus. significabit vnaꝫ entitatē/que non est deus. ¶ Itē. Cōplexio huius. deus nō est lapis. ꝛ huius chime/ra non est ens: ꝛ cuiuslibet alterius negatiue/habebit suaꝫ talē aliquaꝫ entitatē: qō est nimis mirabile. ¶ 5°. Cū que/libet entitas possit significari aliquo termino. qui pro illa possit ēt supponere in aliqua propositione. cuius sit subie/ctum sit. a. nomē entitatis significate p copulam huius ꝓ/positionis. Soz. sedet ꝛ formetur ista propositio. a. est ens: vel. a. est productum: vel aliqua talis: pari ratione copula istius propositionis. cuius est subiectum. a. sic significabit aliam entitatem: ꝛ tunc de illa poterit aliquid enuntiari: ꝛ copula etiam istius enuntiationis significabit aliaꝫ: ꝛ sic vel oportebit cōcedere/q̄ ad cuiuslibet propositionis for/mationem fiat vna noua entitas extra animam/distincta a propositione. ꝛ alijs ꝑexistentibus rebus: vel q̄ in qua/libet sunt actu infinite tales. quorum vtrunq̄ nimis est patenter absurdum.

Primo

2°

3°

Quarta ratio.

Quinta rō

Respondeo circa questionē istam que est diffici/lis cuꝫ sit de his que vident̄ minime entitatis varie opinatū fuit. Quidā enim dixerunt q̄ que/stio ista vana est: eo q̄ enūtiabilia nō habēt quid. Nā gd/ditas ꝓuenit tm̄ rebus incōplexis dicēte ꝓpō: q̄ eoꝝ que ꝫm nullā cōplexionē dicunt̄. aliud est ſuba. aliud est quā/titas. aliud est ad aligd. ꝛ sic de alijs generibus. Querere autē quid sit id/cui nō ꝓuenit habere quid. est vanū quere/re ꝛ impossibile. Si aūtē de predictis aliqua fiat questio. querendum

Opinio.

In ante/ꝑntis.

querendus est qualr sint: r rndebit q sunt vera vel falsa.

Opinio. ¶ Alij dicunt q hȝ cõplexa dicunt aliquas entitates ex aiam: nõ tñ distinctas ab entitatib⁹ in cõplexione signabi lib⁹: r hec opio vr rõnabilis.

Notanda ¶ Pro cuius notitia tria sũt declarãda. Primũ est qũo dicañ vera. Scõz est qd ipsa sint. Tertiũ est ꝓbare q sint entia realia extra aiam.

Enuntiabile. **Quantum** ad pm. Dico q esse enuntiabile non est aliud nisi esse aptũ natũ enuntiari siue significari p aliquã enũtiationẽ verã vel falsam. Dr g illõ enũtiabile esse verũ qõ põt enũtiari per verã enũtiationẽ. Duplr aũt põt aliqua enuntiatio dici vera. Uno⁰ tñ ꝓtingenter: r hoc est qñ pole est q res per ipsaz significate sint in rerũ nã: cũ hoc q vna earũ alteri nõ ꝙueniat: sic est ista. Soz. est albus. Nã põt esse q Soz. sit. r albedo sit. r tñ q albedo nõ sit in Sorte: ȝ in aliqua alia re. Alio mõ

Distinctio. enũtiatio est vera necio. Qõ ẽt põt duplr intelligi. Uno⁰ tñ: qz reb⁹ exñtib⁹ in nã mõ põt vna ab alia separari. Alio mõ. qz ẽt reb⁹ nõ exñtib⁹ adhuc ꝓpõ de eis formata esset vera. Exẽpluz vtriusqz est in his ꝓpõnib⁹. hõ est aial. hõ est risibilis: r alys hȝ. ¶ Dicunt igit alig q enũtiabile dr necius solũ ex hoc q enũtiatio ipsius significans est vera tñ dum res existũt: r sic aliq̃ enũtiabilia dr vera eterna liter solũ ex hoc q si enũtiationes ipsa significãtes fozate fuissent ab eterno. r tũc res exstitissent ipse fuissent vere.

Distinctio. ¶ Alij vo dicũt q est necius: qz siue res sint. siue nõ. oino enuntiatio ipm significãs semp est vera: r hoc est magis ꝓsonũ dictis phi. vt ꝓbaꝫ lib. 9. q. 7. ¶ Cui aũt p pus ꝙueniat veritas. s. enuntiabili an enũtiationi: vt dicat iõ enuntiabile esse verũ. qz enũtiatio est vera: aut eȝ. iõ enũtiatio est vera. qz enuntiabile est verũ. Dico q p pus ꝙuenit enũtiabili. Tum qz dicit phs in pñtis: q ex eo q res est vel nõ est. oio dr vera vel falsa. Tum qz notitia intell⁹ siue ꝑ demñata dependet ex obiecto: qõ est hȝ cõplexũ. Et lz ita sit. tñ ista duo inseparabilr se cõcomitant: qz oẽ enuntiabile verũ est significabile p verã cnũtiationez: r ois vera enuntiatio significat verũ enuntiabile.

Roza. Idẽ dõm est etiaz de falso enuntiabili in ordine ad falsaz enuntiationẽ. Uñ etiã deus. lz cognoscat simplici intuitu oia enũtiabilia. vera. tñ cognoscit r apprehẽdit ea esse significabilia per veras enũtiationes. Cuius rõ est: qz enuntiabile dr relative ad enuntiationẽ. sicut scibile ad sciam. Uñ sicut põt intelligi aliqõ scibile absolute r sine respectu: etiã nõ põt appẽdi ipsum esse scibile nisi ad aliquaz sciam cõparetur: ita precise dico de enuntiabili.

Difficilo. ¶ Ex ꝓdictis pz q enuntiabile põt triplr denominari verũ. Uno mõ sua veritate intrinseca r formali. Scõo denominatiõe extrinseca. s. veritate enuntiationis. Tertio veritate diuini intellectus cognoscentis enuntiabilia. que denominatio est etiaz extrinseca. Et sic patet ꝑmum.

2m ꝑncipale. Rõm ꝑ m **Quantum** ad 2m. Sciendum est ꝑmo. Qz in omni enũtiatione. copula verbalis signat cõpositionẽ ꝓdicati cũ subo: quã cõpõnẽ facit itell⁹: r ꝓter ista cõpositio est ens rõnis. Habẽs. n. intellectus spẽz hominis r spẽz aialis. cõiungit ista adinuicẽ. r dicit hoiez eẽ aial. Et idẽ dõm est in oib⁹ alys ꝓpõnib⁹ affirmatiuis tã necessarys qz cõtingentibus: r opposito mõ accidit in ꝓpositionibus negatiuis. Et qz cõpositio est relatio que nõ põt apprehendi nisi apprehendant extrema. iõ dicit phs ꝑmo peri herme. q verbũ. est. cõsignificat quandã cõpositionẽ: quã sine extremis nõ est intelligere: r Cõmenta. ibi dicit q verbũ: qñ est copula. signãt cõpõnẽ ꝓdicati cũ subo: r q nõ est via ad intelligẽdũ cõpõnẽ ꝑter intellectũ rerũ cõpositarũ. Et qz rebus accidit sic cõcipi r apprehẽdi. iõ dixit Cõmentator. 10. meta. cõ. 8. q ens significãs verũ dicit accidẽs. Nam yt ingt phs. 6. meta. t. ꝙ. 8. est qñ est copula dicit veritatẽ ꝓpositionis: r q hȝ ens consistit in cõpositione r diuisione: r Cõmentator ibi sic ait. Loq̃mur ergo de ente veridicãte fm q est veridicans: r hoc est illud qõ est in aia. hec. n. entia facta sunt ab intellectu qñ diuidit entia adinuicẽ. aut cõponit ea adinuicẽ. Hoc igitur ens est vnũ genus generũ entiũ: r est vlr istud ens tñ in affirmatione r negõne. Uera enim affirmatiua significat cõpõnẽ in entibus: r vera negatiua diuisionẽ. ¶ Ex his oibus habent q̃tuor de mẽte phi r Cõmentatoris. ¶ Primũ est q copula in oi ꝓpõne facit veritatẽ ꝓpõnis: r cõpositionẽ ꝑdicati cũ subo: vel eoꝝ diuisionẽ. Scõm est. q intell⁹ nõ põt ista extrema cõponere nisi ꝑus vtrũq; extremũ apprehẽdat. Tertiũ est. q tale ens dicit accidẽs nõ qdẽ de. 9. gñib⁹ accidẽtiũ: ſz accipiẽdo accidẽs ꝑ oi eo qõ cõuenit alicui rei. nõ ex necessitate: extẽdẽdo nomẽ accidẽtis ẽt ad entia rõnis. Quartũ est. q hȝ ens nõ hz aliam cãm nisi intellectũ cõponẽtẽ. Ista aũt que dicta sunt itelligẽda sũt de ꝓpõne vocali vel scripta. s. q hȝ ꝓpõnes significãt cõpõnẽ aut diuisionẽ quã facit intell⁹. Propositio aũt mẽtalis nõ significat compositionẽ intell⁹: sed est ipsa cõpositio intell⁹. ¶ Sciẽdũ scõo: q ꝓpositio mẽtalis affirmatiua significat aliquaz idẽtitatẽ rei signãte per ꝑdicatũ. r rei significate p subm: r boc est gnãle in oibus: qz intell⁹ p ꝓpositionẽ enũtiat rẽ de re. Nã ipse res ad exẽ vere ꝑdicañ: vt ꝓbatũ fuit. lib. 4. q. ꝑ⁹. notabili ꝑmo. Idẽ titas aũt inter ꝑdicatũ r subm est relatio rõnis tñ: qz cõsequit ipsas res. put habẽt esse obiectiue in intellectu: r est relatio eius dẽ ad seipsuz: r boc pz discurrendo in omnib⁹. Nam in oi ꝓpositione affirmatiua. aut ꝑdicatũ est essentiale subiecto. aut est accidẽs eius. aut est ꝑdicatio eiusdẽ de seipso. Si ꝑmũ: sic est idẽ ꝑdicatũ r subm. vt pz dicendo. hõ est aial. nã illa res que est homo est animal. Si 2m: pz ẽt q est idẽ. puta cum dicit Soz. est albus. Naz idẽ est ac si dicat soz. est habẽs albedinẽ: cõstat autẽ q Soz. r habens albedinẽ sunt eadẽ res. Si 3m: idẽ pz ex se. puta cum dicit. Soz. est Soz. Et q oppositũ significat distinctio predicati r subiecti in oib⁹ negatiuis. Et qõ dictuz est in affirmatiuis veruz est taz si sint de est 2° adiacẽte: q̃ si sint de est 3° adiacẽte. Cũ. n. dr. Soz. est. idẽ est ac si dicat. Soz. est ens: accipiẽdo ly ens. put est ꝑticipiũ hui⁹ vbi est. Cõstat aũt q Soz. r tale ens siue exñs sunt eadẽ res. Hõm 3m

¶ Sciẽdũ 3°. q lz in oi ꝓpõne significet hȝ idẽtitas r copulatio siue cõpositio ꝑdicati cũ subo (q̃ oia sunt entia rõnis) tñ in affirmatiuis significat ẽt aliqõ eẽ rei. si ꝑdicatuz sit reale: r in negatiuis significat aliqõ non eẽ rei illius qõ est subm enuntiationis. Cũ. n. dr. deus est. significat nõ tñ cõpositio facta p intellectũ huius verbi est cũ subo. sed ẽt significat ipsa realis exñtia de deo: r ille qui scit hãc ꝓpõnez. scit ẽt q realis exñtia deo ꝙuenit: lz ignoret qualis sit illa exñtia in se: r apprehẽdat eam solũ in ꝛceptu cõmuni. ẽt existẽtie aliarũ rerũ. Silr cũ dr. hõ est aial: vel homo est albus. enuntiat aliquod esse rei de homine. s. natura aialis r natura albedinis. Cum aũt dicit. oculus est cecus. significatur aliqõ eẽ rei quantũ ad modum significandi: lz quantum ad rẽ significetur non eẽ: r illa ꝓpositio egpollet isti. oculus non videꝫ. Intell⁹ enim noster sicut cognoscit mãlia imãliter: ita ꝑuationes cognoscit positiue: r per aliquod nomẽ positiuum eas significat. ¶ Sciẽdum 4° q differẽtia est inter ꝓpões necias r ptingẽtes. Cũ enim dicit. hõ est albus. significat q hõ r habẽs albedinẽ. sunt idẽ. Non põt aũt homo habere albedinẽ nisi sit in rerum natura. r ideo ad veritatẽ huius. homo est albus. opz poni constantiam subti. Cũ aũt dr. homo est animal. denotatur q homo r animal sunt idẽ: que idẽtitas conuenit eis fundamentaliter. dato q non sint in rez natura. ¶ Ex predi-

Hõm 2m

Hõm 4m

ctis facile est cognoscere qd sunt enuntiabilia. ¶ Dico.n. Cōclo 1° ꝓmo q enūtiabile nō est ipsa ꝓpositio. Qō ꝓbat. ¶ Primo. Signū ⁊ signatū nō sunt idē (cū referant inter se.) Sz enuntiatio est signū enuntiabilis. Nā ista ꝓpō. hō est albus. significat hoiez esse albū. qō est eius enūtiabile. g̃ ⁊c. ¶ 2°. Quia pbs in postpredicamētis dicit q sicut cecitas ⁊ visus opponunt ꝑuatiue. ita ēt cecuz esse ⁊ videntē esse. Et postea statim sic dicit. Nō est aūt neqz id qō sub affirmatione ⁊ negatiōe: aut affirmatio ⁊ negatio. Affirmatio nāqz oro est affirmatiua: ⁊ negatio oratio negatiua. horuz Cōclo 2° ro que sub affirmatiōe ⁊ negōne sūt. nulla est oro. ¶ Dico 2°. Qz nullū enuntiabile est ipsuz esse verū. Jstud etiā ꝓbat. ¶ Primo. Quia ea nō sunt idē. quoꝝ vnū pōt apprehendi alio nō apprehēso. Sz itellis pōt apprehēdere aliqō enūtiabile. nō apprehēdēdo ipz esse verū pōt. n. qs apprehēdere Sortē currere/nihil cogitando vtrū hoc sit verū an falsuz. g̃ ⁊c. ¶ Scō. Quia idē enūtiabile potest mutari de veritate in falsitatē. ⁊ eȝ: sicut ēt ꝓpō ipz significās. Sicut. n. ista ꝓpō aliqñ est vera: ⁊ aliqñ falsa. Sor. currit: ita ēt hoc enūtiabile Sor. esse currentem aliqñ est verū: ⁊ aliqñ est falsuz. ¶ Tertio. Quia enūtiatio non est ipsaz eē verā. g̃ nec enūtiabile est ipsuz esse verū. Añs pz ex rōne ꝑcedēti. Cōsequētia ꝓbat: qz enuntiabile ⁊ enuntiatio se cōsequu nt̄ ꝓteraq̄ in hoc/q vna est signū ⁊ alia Cōclo 3° est signatū. ¶ Dico 3° q multa enūtiabilia sunt aliqd vel aliq̄ ex̄ aiaz. Jstud quoqz ꝓbat. ¶ Prio. Quicgd terminat rel'onē realē est aliqd extra aiaz. sed multa enuntiabilia terminant rel'onē realē. g̃ ⁊c. Maior pz: qz lz in vno relatiuoꝝ possit esse rel'o realis. ⁊ in altero rōnis tm̄: tm̄ id in quo fundat rel'o rōnis ꝑdicta. opz eē ens reale. Cui⁹rō est: qz rel'o est debiliozis entitatis q̄ fundamētū. ⁊ terminus/ vel saltē id in quo terminus fundat: Minor ēt pz: qz scie ad scibile est rel'o realis: multa aūt enūtiabilia sunt scita. puta. Triangulū hz̄e tres angulos equales duob⁹ rectis: ⁊ hoiez esse risibilē. ¶ Scō. Significatū hui⁹ enuntiationis/hō est alb⁹: est ens reale. g̃ enūtiabile est ens reale. pz ꝓntia: qz enūtiabile nō est aliud nisi significatū enūtiationis. Añs ꝓbat. Quilz terminus idē signat dum est in propositione. qō significat positus ex̄ ꝓpōne. Sz isti termini/ hō ⁊ alb⁹ positi extra ꝓpōne/significāt entia realia. s. hominē ⁊ albedinē. g̃ in ꝓpōne easdē res significāt. ¶ Tertio. Quicgd hz cām efficiētē/est ens reale: sed aliqō enuntiabile hz cām efficientē. g̃ ⁊c. Maior pz. Minor ꝓbat. Idē est dictu hoiez esse albū. ⁊ q hō sit albus. vt pz ex se. Sed aliqua est cā effectiua/q hō sit alb⁹. g̃ ⁊c. ¶ Confirmat. Quia añq̄ hō dealbaret nō erat hoiez esse albuz: ⁊ postq̄ hō dealbat⁹ est. est hoiez esse albū. g̃ hoiez eē albū est de nouo ꝑductū: ⁊ ꝓnter hz cām efficiētē. Cōclo 4° ¶ Dico 4: Qz enūtiabile nō est aliud q̄ sue ptes. puta/hoiez eē albū/ est hō ⁊ albedo: ⁊ esse qō albedo dat hoi: ⁊ ꝑter hoc significat idētitas hois ⁊ albi. Silr hoiez esse aial/est hō ⁊ aial/ ⁊ eoꝝ idētitas fundamētalis. ideo qz ꝓuenit eis ēt dū non sunt actu in rerū nā. ideo hoiez eē aial est verū: etiā qñ hō nō est. propterea sic ait Cōmētator. 6. metaphy. cōmē. 8. est cōpositio: aut diuisio absqz eo q sit extra aiam ens/qō differt ab illo qō est in hoc: ⁊ est illō qō significat aut qd/ Corolla^m aut quale ⁊c. aut aliqd ꝓtentū in alys pūtis. ¶ Ex ꝑdictis infero: q lz sit tm̄ vna veritas eterna icōplexa. tm̄ sūt multe veritates eterne cōplexe: q̄ veritates nō bnt ab eterno aliqō aliud eē nisi esse cognitū/⁊ itellectū ab itellectu dei.

Ad ꝓmū **Ad rationes** in oppositz rndet. Ad ꝑm negatur assumptū. Nō. n. dicit ꝓbs: q vbuz fm se platū sit sincategorema. ⁊ nihil signans: sed dicit q fm se prolatū est nomē. Un̄ eius verba sic sunt. Jpsa vo fm se dicta verba/noia sunt ⁊ significant aliqd. cōstituit enim qui dicit intellectū/⁊ qui audit quiescit: sed si est vel nō est/nondū significat. idest verbū fm se platū nō signat aliqd esse vel nō esse. Et postea imediate subiungit. si ipm ens purū dixeris/ipsuz qdem nihil est. Nō enz intendit in his verbis dicere: q copula/est/nihil significet: aliogn ꝓtradiceret sibi. cū supra dixerit. q significat aliqd: sed intendit dicere q nō significat aliqd esse vel nō esse. Et q ista sit intentio ꝓbi pz ex Cōmētatore qui sic ait. Uerbuz similat̄ nomini/⁊ cōmunicat ei in hoc/q cū dr̄ sepatū/intelligit ex eo intētio sufficiēs per se: sicut illud qō intelligitur ex noie/cū dr̄ separatū per se: ⁊ ꝓpter hoc cū audit illō audiēs sufficit sibi: nisi qz nō intelligit ex intentione cōsecuta. q aliqd sit adhuc existēs aut nō existēs. ¶ Ad 2^m dr̄i. Ad scōm cit. Qz intentio ꝓbi in illis verbis/nō est dicere aliud/nisi q cōpositio quā importat verbū in ꝓpōne vel in enuntiabili sit tm̄ per actū itellectus. vt declaratū est in. q. cū hoc aūt stat q ipoꝛtet etiā aliqd aliō. vt ibi dcm̄ fuit. ¶ Ad 3^m Ad tertiū dicit. Qz ista ꝓpositio. Deus est creator. significat q deus hz creationē: de⁹ aūt ⁊ hm̄s creationē sunt eadē res. Creatio aūt si accipit pro actione qua deus creat. est silr eadez res cū deo. Si vo accipit ꝓ respectu ad creaturas est ens rōnis: nullā aūt aliā entitatē significat: ⁊ ꝓnter nulla alia entitas est hoc enūtiabile/deū esse creatorē: nisi qz vt dcm̄ est significat identitatē ⁊ copulationez extremoꝝ: de qua nullā mentionē facit ipse arguens: cū tm̄ hoc ita aperte dictum sit a ꝓbo: ⁊ Cōmētatore. ¶ Ad 4^m dr̄i. Qz nō dicim⁹ Ad q̄rtū cōplexionē significare vnā tertiā entitatē: sed dicimus/q cōplexio ⁊ cōpositio extremoꝝ est idē qō ens rōnis ꝓnis extrema per opus intellectus. Nec est incōueniens q entia rōnis nō sint deus nec creatura: qz diuisio entis in ens creatū ⁊ in ens increatū. est diuisio tm̄ entis realis. ¶ Ad Ad q̄ntū 5^m dr̄i. Qz ad formationem cuiuslibet ꝓpositionis resultat vnū nouū ens rationis. s. cōplexio subiecti ⁊ ꝑdicati quaz significat copula verbalis: ⁊ hoc nullum est incōueniēs: imo necessariū. nec pōt aliter esse: ⁊ hoc ꝓcludit illō arg^m. Nō tm̄ segr̄ ex hoc q causet aliqua entitas ex̄ aiaz: qz ꝓp nr̄m affirmare vel negare/nihil mutatur in re.

FINIS.

¶ Explicit liber sextus. Incipit septimus.

¶ Utrum inherētia sit de essentia accidētis. Qō. I.

Queritur ꝓmo. Utrū inherentia ad subiectū sit de essentia accidētis. Et videt q sic. ¶ Primo. De cēntia accidētis est esse ens per se: vel esse ens Ꝓria rō. inherens. Sed non est de eius essentia q sit ens per se. ergo de eius essentia est q sit inherēs. Maior pz: quia esse ens per se: ⁊ esse inherens est esse per se. ⁊ nō per se: que sunt ꝓtradictoria: cōstat aūt q inter ꝓtradictoria nō datur mediū. Minor etiā pz: qa si esse per se sit de essentia accidētis. tunc accidens esset substātia: ⁊ nulluz accidēs posset esse in subto: qz qō cōuenit alicui p se/nō pōt ab eo separari. ¶ Scō. Scōs rō Jd est de essentia accidētis quo accidēs est formalr ens. Sed est formaliter ens per inherētia. ergo ⁊c. Maior pz: quia ens est de essentia cuiuslibet entis. Minor est ꝓbi. textu. cōmen. 2. di. q accidens non est ens. nisi quia entis. ¶ Tertio. Urina non est formaliter sana/nisi ex sanitate Tertia rō animalis. ergo accidēs nō est formalr ens nisi ex substantia. Antecedens patet: qa in vrina nō est aliqua forma absoluta per quā sit sana: sed tm̄ respectus ad sanitatem aialis. Consequentia ꝓbatur: quia. 4. metaphysi. in ꝓncipio. T. cō. 2. Ens dicitur de substātia ⁊ accidēte: sicut sanum de vrina ⁊ de aiali. ¶ Quarto. Unūqōq pōt intelligi absqz eo quod Quarta ratio. non est de essentia eius. Sz accidēs nō pōt intelligi absq̄ inherētia ad subaz. g̃ ⁊c. Maior pz. Minor ꝓbatur: qz si

posset intelligi sine inherentia ad substantiã. posset etiam intelligi absq3 subsantia: qõ est falsum.

Quid sit inherere accñs subo

Respondeo In ista qõne ꝑmo declarabiꝫ qd intelligo ꝑ inherentiã: ⁊ per essentiam accidẽtis. Scõo dicã ad. q. ¶ Quãtũ ad ꝑm nibil est aliud accñs inherere subo nisi accñs hic esse in subo. Et q3 ꝓpositiones denotant aliquã habitudinẽ. ideo cũ dr q accñs inheret subo/põt ꝑ iherẽtiã accipi eẽ/qõ hz accñs in subo: ⁊ põt ẽt accipi respectꝰ accñtis ad subm. Et si ꝑ inherẽtiã accipiat esse. sic ꝓstat q nõ est de eẽntia accñtis: q3 esse ⁊ essentia distinguunt. Querit aũt in hoc loco de respectu qui est inherẽtia. Est aũt hz respectꝰ/ipsa vnio accñtis ad subm. Sicut. n. vnio fr ad mãm/est rel'o: ita ⁊ vnio accidẽtis ad subz. Sz hz vnio siue inherẽtia est duplex. Aliq eniz est vnio actualis. ⁊ hec ꝙuenit oi accñti. qõ est actu in subo. Alia est vnio aptitudialis: ⁊ hec ꝙuenit oi accñti. ẽt si eẽt a subo sepatũ. si. n. vareꝫ vna albedo sepata ab oi subo, ipsa vtiq3 eẽt apta vniri subo. ¶ Inherẽtiã ℞o eẽ de eẽntia accñtis põt tripl'r itelligi. Uno mõ q sit ps eẽntie eiꝰ: eo mõ quo mã dr esse de eẽntia composite sube: ⁊ sic nõ querimus in ꝓposito. Cõstat. n. q multa accñtia sunt fr simplices: nec ꝓstituunt ex ptibꝰ intrinsecis essentialibꝰ: hz aliqõ accidẽs. puta/quãtitas bẽat ptes q̃titatiuas. Alio mõ põt itelligi. q sit de eẽntia accidentis. q. s. est ipsamet essentia accñtis. sicut dr/q humanitas est de eẽntia hois. Tertio mõ itelligi põt: q sit de eẽntia. q2 claudiꝫ in fr̃ali cõceptu accidẽtis. Aliud est. n. dicere. hec eẽntia est illa: ⁊ aliud est dicere. hoc est de rõne illius. Nã albedo ⁊ sil'itudo sunt eadẽ eẽntial'r: ⁊ tñ in rõne gdditatiua albedis nõ includiꝫ sil'itudo. ¶ Nũc vltimo declaraꝫ qõ accipitur accñs. Est. n. iste terminus. Accidẽs/nomẽ ꝙretũ. ⁊ iõ dupl'r accipi põt. Uno mõ ꝑ ipsa accñtia siue accñtalitate: ⁊ hec est gdã respectus fundatꝰ in nã que est accidẽs ⁊ terminatus ad subm. Albedo. n. q̃tũ ad suũ esse/cõparaꝫ ad id in quo est/tanq̃ ad suũ subm. rõne ℞o accidentalitatis cõparaꝫ ad eundẽ vt ad terminũ. Alio mõ accipiꝫ accñs pro nã seu entitate/cui cõuenit accidẽtalitas siue inherentia. puta pro albedine ⁊ nigredine ⁊ hz.

Accidẽtis nomen 2r accipi põt

Pria 2a Actualis inherẽtia est eadẽ accidenti inherenti,

Quantum ad zm. Dec est ꝑma ꝓ. Actualis inherẽtia accidẽtis ad subm nõ est res distincta ab accñte. Probaꝫ. ¶ Primo. Si accidens inheret ꝑ inherẽtiã a se distinctã: aut illa inherẽtia est suba. aut accidẽs. Nõ suba. vt pz: neq3 accidẽs. aliogn nullũ accñs absolutũ esset in subo nisi mediãte accidẽte relatiuo: ⁊ ꝑ ꝙñs rel'o esset ꝑior iter. 9. gña accidẽtiũ. ¶ Scõo. Si inherẽtia est res distincta a q̃titate: quero qd sit fũdamẽtũ huiꝰ inherentie: ⁊ nõ põt dici q sit aliud/nisi ipsa q̃titas. Tũc sic. Quãtitas inheret mediãte rel'one/que in q̃titate fundaꝫ. g̃ illa inherẽtia ꝑus nã est in subto q̃ q̃titas: ⁊ ꝑ ꝙñs rel'o est ꝑor suo fundamẽto: qõ aperte est falsũ. Et q dcñ est de actuali inherẽtia dõm est. etiaz de aptitudinali. hoc excepto q actualis inherẽtia est rel'o actualis. aptitudinalis ℞o nõ est actu rel'o. ¶ Ex hac ꝓne sequiꝫ corollarie q hz inherẽtia sit rel'o realis. Probaꝫ. Nã extrema sũt realia. s. accñs ⁊ subm/⁊ sunt real'r distincta. accñs ẽt ꝑm nãm dependet a subo. g̃ rel'o eius ad subm est realis. Inherentia ℞o aptitudialis est ẽt rel'o realis/eo mõ quo est. Si. n. accñs separatũ a subiecto ponaꝫ inherere subo/statim illa rel'o que ꝑus erat aptitudinalis erit realis actu. ¶ 2a ꝓ. Nulla inherẽtia siue actualis siue aptitudinalis est de rõne nãe que est accñs. puta nõ est de rõne q̃titatis: aut q̃litatis: aut paternitatis. ⁊ hz. pbaꝫ. ¶ Primo. Impol'e est aligd cõcipi absq3 bis q̃ claudunt in formali ꝙceptu eiꝰ. vt pz. 7. meta. t. c. 28. Sed accñs põt ꝙcipi absq3 inherentia. g̃ ꝛc. Maior pz. Minor ꝓbaꝫ vnplr. ꝑ. Quia q̃titates

Ad argumenta

sunt accidẽtia. vt supra ꝓbatũ fuit: ꝙstat aũt q mathematicus ꝙsiderat q̃titatẽ ꝑ abstractionẽ ab oi subo. ¶ Confirmaꝫ. Quia aũ demonstrationẽ habeꝫ cõceptꝰ passiõis: q2 diffinitio passionis est medium saltẽ in aliqua demonstratione potissima. vt dr 2° posteriorꝝ. Sed tunc nõ haberꝫ ꝙceptus inherentie passionis ad subiectuz: q2 hic demonstraꝫ. g̃ ꝛc. ¶ 2°. Si inherentia esset de formali rõne albedinis ⁊ cuiuslibet accidẽtis. segꝫ q oẽ accñs esset fr̃ormal'r relatiuũ. Sed hoc aperte est falsum. ergo ꝛc. Consequentia pz: quia omne illud est relatiuum formal'r/quod includit respectum in sua rõne formali.

neat ꝙcõnem: cũ tñ supr̃li. 6. q. 17 diuũ se in oibus fateaꝫ seq doctorẽ. iõ eius hic bñ ꝑspicieda ẽ intentio.

Ad ꝑmã

Ad argumenta rñdeꝫ. Ad ꝑm negaꝫ maior: hz enim affirmatio ⁊ negatio sub disiunctione cõsequanꝫ omne ens. nõ sũt tñ de rõne ipsiꝰ: esse. n. albũ vel nõ esse albũ/nõ sunt de essentia hois: ⁊ tñ quilibet hõ vel est albꝰ vel nõ est albus. ¶ Ad 2m negaꝫ minor. Hz. n. per inherẽtiã sit formal'r inherẽs: nõ tñ est ꝑ eã formal'r ens. sed ꝑ entitatẽ suã. Et cũ dr: q accidẽs non est ens. nisi q2 entis. hoc nõ itelligiꝫ in rõne ꝓncipy fr̃alis: sed efficientis ⁊ subiectiui. ¶ Ad 3m negaꝫ ꝙñtia. Quia vrina nullã hz formã absolutã per quã dicaꝫ sana. accñs ℞o hz suã ꝓpriã entitatẽ distinctã ab entitate sube. ⁊ iõ ꝑ eã põt formal'r dici ens. ¶ Ad 4m negaꝫ minor. Ad probationẽ dicitꝫ: q arguiꝫ a pluribꝰ causis veritatis ad vnã earũ. Q2 enim accidẽs nõ possit intelligi absq3 substãtia: non ideo est. q2 substãtia sit terminus inherẽtie siue vnionis accidẽtis ad subaz: sed q2 eius entitas dependet ab entitate substãtie: vt magis infra declarabitur.

Ad ꝑmã

Ad tertiã

Ad 4tam

¶ Utrum exñtia accidẽtis/sit aliud ab accidẽte. Qõ. II.

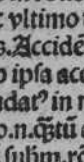

Ueritur 2°. Utruz existentia sit aliud ab accidente.

Respondeo Et dico hãc. q. ideo disputari: q2 gdã dicunt ⁊ tenent. B. Tho. existimasse in cõpositis/esse distingui ab essentia. In simplicibꝰ aũt siue sint accidẽtia siue sube. eũ putasse nõ distingui eẽntiã ⁊ eẽ: ꝑsertim q2 ẽt pbs. 3. de aia. t. c. 9. dicit aliud eẽ magnitudinẽ ⁊ aliud magnitudinis eẽ: qõ in simplicibꝰ negat. ¶ Sz mihi vr̃ hãc opionẽ oino repugnare rõni ⁊ dictis. S. Tho. ¶ Rõni gdẽ: q2 ex ea seqꝫ q fr̃a nõ sit res distincta a mã. Sz hoc est falsuz: ⁊ 3° pbs ꝑ phy. 7. 7. meta. t. 9. z8. ⁊ infra ꝓbabit. ergo ꝛc. Cõsequẽtia pbaꝫ. Mã est simplex. g̃ est suuz esse: forma est simplex. g̃ est suũ esse. Iste ꝙñtie tenẽt: q2 ꝑ te in simplicibꝰ nõ differt esse ⁊ eẽntia. Tũc vltra. Aut eẽ mãe distinguiꝫ ab esse fr̃: aut est ide cũ illo. Nõ põt dici ꝑm: q2 tũc mã bñet duplex. eẽ. s. esse sibi ꝓpriũ: ⁊ eẽ qõ ei daꝫ a fr̃a. g̃ relinquiꝫ q sit idẽ. Tũc sic. Esse mãe est ipsa mã: ⁊ esse forme est forma: sed eẽ mãe nõ est distinctũ ab eẽ forme: ⁊ sic ẽt mã est forma. ¶ Scõo. Plura accñtia pñt eẽ separata a subiecto. g̃ si accidẽs est suũ esse: sequiꝫ q plura esse pñt eẽ sepata. ꝙñtia pz ꝑ te. Sz ꝙñs est ℨ. S. Tho. qui sepissime dicit: ⁊ hz ꝑ quodã ipol'i dari plura eẽ sepata: q2 qõlz eoꝝ eẽt infinitũ in entitate: ⁊ bñet in se oẽm pfectionẽ essendi. sicut si albedo eẽt sepata/haberet oẽz pfectionẽ polez repiri in albedine. ¶ 3°. Sube sepate sũt simplices. Sz in subis sepatis distinguiꝫ eẽ ab eẽntia. vt exꝑsse determinat. S. Tho. z. q. caꝑ. 5z. g̃ fr̃ ipz. ẽt in simplicibꝰ distinguiꝫ eẽ ab eẽntia: nec ei attribuẽda est ista opio: cuz repugnet ꝓncipys eiꝰ. ¶ Si aũt queraꝫ qd sit hz eẽ. Dico q est actualitas quã dat accñs suo subo. nõ gdẽ effectiue. sz foial'r. Paries. n. est ꝑ albedinẽ formal'r albus. hec aũt actualitas nõ est rel'o. aliogn esse albũ esset eẽ relatiuum: sz est eiusdẽ gñis ⁊ spẽi cũ suo accñte. Uñ esse q̃titatis est de gñe q̃titatis reductiue: tanq̃ actualitas vltima illiꝰ generis: ⁊ esse albedinis est in spẽ albedinis: ⁊ sic de alijs.

Impugnat auctor quorũdã opiõ.

Corollaria

Scõa 2°. Nonnulli Thomistaz accusant Auctorem. eo q oppm dicit Thomi hic re-

¶ Utrum aliquod accidens possit immediate fundari in mā prima/excepta quantitate. Questio. III.

Poria rō.

QUeritur 3°. Utrū aliqō accidens/excepta q̄titate possit immediate fundari in mā p̄a. Et vi q̄ sic. ¶ Primo. In mā est relo ad formā recipiendā ⁊ ad agens/a quo pōt eā recipere. Sed relo est accidens. ergo ⁊c. ¶ Dicet forte q̄ hȝ relo est rōnis tm̄. Sȝ cōtra. Nec relo nō est aliud q̄ po[a] māe. vt dicit Cōmē. p̄ phys. in fi. Sed po[a] māe est realis: aliogn mā nō esset in po[a] nisi p opus rōnis. g̃ ⁊c.

Scōa rō

¶ 2°. Potētia māe est accidēs māe. ſȝ po[a] māe imediate est in mā. g̃ ⁊c. Minor pȝ. Maior pro bat. Potētia māe nō est for[a] subalis: q̄ mā pus est in po[a] q̄ bēat formā subalē ⁊ eadē po[a]/est res distincta a mā. g̃ est accidēs eius. Pȝ ꝓnīa. ⁊ p̄ma ps añtis. Scōa ps pbatur. Tum q̄ aduenīēte forma corrūpit̄ po[a]. ⁊ tm̄ nō corrūpit̄ mā. Tum q̄ mā est vna, ⁊ potētie plurificant̄. alia. n. est po[a] ad formā ignis: ⁊ alia ad formā aque. Unde phs dicit. 3. phy. q̄ posse sanari/⁊ posse infirmari nō sunt idē. Et Cōmēta. 12. metaphy. cōmē. 10. dicit: q̄ numerus habilitatū. i. potētiarū māe/ſm numerus ſpēȝ gnābiliū est. Pȝ ēt rōne: q̄ si esset cadē po[a]. tūc agens non posset reducere vnā in actū gn reduceret aliā: ⁊ sic generās ignē g̃ aret

Tertia rō

sil aquā ⁊ oia alia ad que mā est in po[a]. ¶ 3°. Cōmētator in de suba orbis. caplo p̄ dicit Aristotelē. ideo putasse substantiā cōpositā esse subm accidētiū: qm̄ si talis suba esset simplex nō posset esse subm. tūc. n. esset actus.

Qua rta ratio.

Pati autez est ꝓpriū actui. ¶ 4°. Eius est actus. cuius est po[a]. vt dicit phs de ſono ⁊ vig. Sed mā est in po[a] ad oia decē g̃ia: vt dicit phs. 7. meta. t. cō. 8. ergo oē p̄ītū est act[s] māe: hoc in accidentibus est alteratio. g̃ accidentia sunt in mā p̄a. Añs pȝ. Probat̄ ꝓnīa. Uel subm accidētiū hȝ est mā vel for[a]: vel cōpositū. Nō forma nec cōpositū: q̄ motus nō perimit suū subiectū. cū ipsuz presupponat. Sed predicta alteratio perimit cōpositū ⁊ formā. cū. n. alterat aqua: tandē forma ⁊ substātia cōposita que est aqua corrūpitur.

Sensus questi.

Respondeo In hac. q. nō disputat̄. An quantitas sit imediate in mā p̄a: q̄ de hoc que/ret̄ in. 8. hui[9]: sed queritur de alys accītib[9].

Opinio.

¶ Dicunt enīz alīq ex mente Auerrois p̄ phys. cō. vltimo: q̄ po[a] māe est res distincta a mā: ⁊ hec p̄ ineſt mā: ⁊ est ei rō recipiendi formas. Sicut. n. agens nō agit nisi mediāte aliq̄ q̄litate nāli actiua/que est eius dispositio ad agendū: ita ēt mā q̄ est p̄ncipalis rō recipiendi formā subalē non recipit nisi mediante aliqua qualitate nāli passiua. Dec aūt qualitas icludit respectū ad formā. ⁊ est de scōa ſpe q̄litatis. Est. n. nālis po[a] passiua.

Impugnat auct. opionē.

¶ Ista opio vī mihi repugnare Aristoteli. ¶ Primo. Dis forma in mā existēs dat ei aliqō esse: aliogn cā formalis esset ſine suo effectu formali. g̃ illa q̄litas. quā ponis in mā ante oēm formā subalē/dat māe esse quale siue eē accidētale: ⁊ p ꝓnīs mā pus habebit esse q̄le/q̄ esse qd: qō est impole. ¶ 2°. Mā ſȝ sit in potētia ad formas. tm̄ respicit eas quodā ordine. vt dicit phs. 8. meta. tex. 9. 4. ergo per pus respicit formā dantē esse subsātiale q̄ dantē esse accidētale: cū suba sit prior accidēte. 7. metaphy. g̃ ipole est q̄ q̄litas p̄cedat oēm formā subalem in

Poria 2° rōnalis.

mā. ¶ Ad. q. igit̄. Dico duas ꝓclones. Quaꝝ p̄ma hec est. Mā est sube cōposite rō recipiēdi oia accidentia mālia. Notanter dico mālia. q̄ de ſpūalib[9] secus est: vt sunt ſcie/⁊ virtutes. Probat̄ ꝏ. ¶ Prio. Illud est p̄a rō recipiendi accidentia mālia: per qō suba p̄mo est in po[a]. Sed mā est hȝ. ergo ⁊c. Minor pȝ: q̄ suba nō est p̄mo in po[a] per formā/cū forma sit actus. Nec est p̄mo in po[a] per ſeipſam: q̄ ipſa quātū ad aliquā ſui partē est actus. g̃ per mām. Maior ēt pȝ ex ſe: q̄ vnūqōq; eo est receptiuuz quo est potentiale. ¶ Scōo. Substātia que est hō/nō est p̄ in potentia ad hȝ accidētia per formā: q̄ in hoīe nō est alia forma ab aīa intellectiua: que cū sit ſpūalis ⁊ idiuiſibilis/nō pōt eē rō recipiendi accidētia mālia. Ipſa ēt suba cōposita/non est p̄ in potētia ſm ſe totā: q̄ nō quo ad oēs ſui ptes. ergo est p̄mo in potētia per mām que est altera pars ipſius cōpositi. Niſi forte velit q̄s dicere: q̄ est p̄mo in po[a] per aliqō ſuū accidēs: qō ēt est falſuz: q̄ oē accidēs est act[s]. g̃ nō pōt alicui esse p̄ma rō potētialitatis.

Tecte oboni.

Scōa p[a]

¶ Scōa ꝓclo. Mā p̄ma nō pōt esse primū ⁊ imediatū ſubiectū alicuius accidētis. Probat̄. ¶ Primo. Per rōnes positas ȝ aliā opinionē. ¶ Scōo. Quia Cōmēta. in lib. de ſubſtātia orbis: dicit ex mente Aristotelis: q̄ ſubiectū oīuz accidētiū materialiū nō pōt esse ſuba ſimplex. ſed ſuba cōposita: mā aūt est ſimplex. g̃ nō est p̄mū ſubm.

T. cō. 15.

¶ Tertio mā facit vnuz per ſe cū forma: que ei p̄mo aduenit. Sed nō pōt facere per ſe vnū cū accidēte: q̄ ex rebus diuerſoz generū non fit vnū per ſe. g̃ mā nō est primū ſubz accidētis. Minor pȝ. Maior pbat̄. Nā phs. 8. metaphy. in fi. dicit: q̄ ideo ex mā ⁊ forma fit vnū p ſe: q̄ mā est pura po[a]. ⁊ forma est actus: ita q̄ tota rō est in hoc/q̄ actus aduenit pure potētie. accidēs aūt aduenīret pure potētie: cū esset p̄mus act[s] māe. g̃ ⁊c. Et ex hoc ēt ſeq̄t q̄ for[a] ſubalis aduenīret māe exiſtēti in actu: ⁊ p ꝓnīs nō posset facere cū ea vnū p ſe.

Ad p̄ma

Ad primum dicit̄: q̄ relatio māe ad formā: ſiue ad agēs non est res distincta a mā realiter. ſed tm̄ rōne. Et lȝ. S. Tho. 1. di. 8. dicat q̄ mā nō est ſua relo. ſicut est ſua potētia: hoc tm̄ nō tollit ꝓpositū: q̄ ipſe ſolū intendit dicere. q̄ mā est ſua potētia formalr: q̄ formalis rō māe in potētialitate cōſiſtit: cū ipſa ſubſtātiet̄ per poſſe. vt dicit Cōmentator de ſuba orbis: ⁊ phs. 7. metaphy. tex. 9. 8. dicat q̄ nō est qd: nec aliqō aliud gen[9]: ſed est potētia ad oia hec: nō aūt est formalr ſua relo. Luz ergo dicit̄: q̄ mā nō est imediatū receptiuū accidētis: hoc ꝺȝ itelligi de accidente, qō est res a mā distincta: ⁊ nō de eo qō est tm̄ rō q̄ accidēs inſit ſubiecto: dico tm̄ q̄ relatio māe ad formā quā nondū hȝ: ⁊ ad agēs a quo nō trāſmutatur. ſed pōt transmutari. est relatio rōnis tm̄: que ꝓprie ꝺī relatio aptitudinalis.

Ad ſcōm

Ad 2m dicit̄: q̄ potētia dicit rez absolutā cū implicatione reſpectus: potētia igit̄ māe quo ad absolutū est idez re ⁊ ratione cū mā: ſed quo ad reſpectū est idem re: ⁊ differt ratione/⁊ ꝓpter hoc mā exiſtēte vna/plurificant̄ potentie: q̄ plurificant̄ reſpectus ex pluralitate terminoꝝ. ſ. formarū. Et aduenīente vna forma/nō corrumpit̄ illa res q̄ erat potētia: ſed deſinit hīe rōnē potētie ad talem formā. p̄us. n. mā erat in po[a] ad eā: ⁊ nūc nō est in potētia. ſed est in actu reſpectu eius. Et per hoc pȝ ad oia que tangunt̄ illa rōne tam ex dictis phi q̄ Cōmētatoris. Cū ꝺī q̄ aliud est posse sanari: ⁊ aliud posse infirmari. hoc est verū: non q̄ potētie ſint distincte res: ſed q̄ eadē potētia est ad res distinctas.

Ad tertiū

Ad 3m ꝺī: q̄ ex verbis Auerrois nihil aliud ſequit̄ niſi q̄ mā est ſubstātie cōposite rō recipiendi accidentia: ſed ex hoc nō ſequit̄ q̄ ipſa ſit imediatū ſubiectū.

Ad q̄rtū

¶ Et eodē mō ꝺī ad 4m: q̄ mā est in po[a] ad oia decez genera: q̄ est p̄ma rō recipiēdi formā cuiuſlibet generis. Et negat̄ cōſequentia. Ad pbationē dicit̄: q̄ ſubiectū alterationis nō est mā nec forma. ſed ſubſtātia cōpoſita: ⁊ ſȝ nullus motus per ſe ⁊ directe corrumpat ſuū ſubiectū: q̄ quā diu manet motus. tādiu manet ſubm eius. pōt tm̄ indirecte: ⁊ p accidēs ipȝ perimere: nō qdē effectiue aut formalr. ſȝ rōne ſui termini q̄ est generatio. nā generatio vn[9] est corruptio alteri[9]. Et q̄ terminus alterationis est gnō. ideo p alterationē pōt corrumpi ſubm ipſius alterationis.

¶Utrum plura accidentia eiusdem speciei possint esse in eodem subiecto adequato. Questio. IIII.

Queritur 4°.Utrum plura accidentia eiusdē spēi possint esse simul in eodez subiecto adequato:ita q̄ in ea parte vbi est vnum sit reliquum.

Opinio. Respondeo Circa banc.q.dicūt alig absolute/q̄ nō ē ipole duo accidētia eiusdē spēi.si ēt sint hñtia p̄ncū & inducta p motū esse simul in eodē subo.puta/duos calores:& duas albedines:duas paternitates:& sic de alys. ¶Alij dicunt q̄ hoc nō est ipole in accidētibus relatiuis:& in his que non educūt de poā māe:cuiusmodi est itellectio/volitio/visio/ & hȝ. Jtē in his eque educunt de poā māe.ſz nō p motus: cuiusmodi est lumē in aere:sed est ipole duo accñtia educta de poā māe p motū esse sil in eodē subto adeq̄to. Cuiꝰ rō est:qz termini motus sūt incōpossibiles:ita q̄ opz mouens mobile ad aliquā formā/inuenire ipsuz in p̄ria dispositione foze iducēde:ſz si inueniat ipz bze formā eiusdē spēi cū foza inducēda/nō inuenit ipm in dispōne p̄traria. ergo &c. ¶Sanctus Tho.putat ipole absolute duo accidentia eiusdē spēi quecūq̄z sint esse sil in eodez adequato subo.Et hoc p̄bat. ¶Primo.Si nō repugnat duo accidētia vnius spēi esse sil in eodē.nō etiā repugnat q̄ infinita sint sil.Sed repugnat infinita esse sil:puta infinita lumina:ifinitas intellectiones.q̄ repugnat duo esse sil.Maior est phi.4.phy.tex.cō.5.vbi p hanc ppōnez p̄bat esse impole.q̄ duo corpa sint sil in eodē loco nāl:qz ēt infinita possent esse sil.Minor p̄bat.nō solū rōne infiniti cui repugnat esse actu:sed spāl'r arguit.Subm habēs infinita lumina regrit infinitas causas agētes a q̄bus illa lumina causent.Sed in causis agentibꝰ est status.vt p̄bat.2. metaphy.tex.cō.7.ergo &c. ¶2°.Totius ad partes est relatio realis:qz talis relo est effectus ad cām:& cōstituti ad p̄nā p̄stituētia.Sed oē cōtinuū hz infinitas ptes p̄portionales.q̄ si ad singulas referat p̄pria relone.segt q̄ in q̄lz p̄tinuo sūt ifinite relones:qō nā abhorret.vt dicit ꝓ hȝ in lib.de aialibꝰ. ¶3°.Suppono q̄ si luminosuz corpus approximet medio illuminato:intēdit lumen preexistens. Et hoc p̄bat.Sit mediū illuminatū ab.a.corpe luminoso/qō causauit in eo lumen vt.b.postea approximet eidē medio luminosum.a.b.potēs causare lumen p̄cise.vt.5.B facto cōstat.& pz ad sensuz.q̄ mediū est intensiue magis illuminatū q̄ p̄us.Et denominet gra exēpli illuminatuz. vt.8.h ec maior illuminatio nō est/nisi qz p̄xīs lumē est intensius q̄ ante. Nam si lumen.a.& lumen.b.essent distincta.cū lumen.b.nō habeat nisi.5.gradus luminis.& eosdē. ac etiā plures habuerit lumen.a.nō posset dici mediū esse magis illuminatū. ¶Suppono 2° q̄ intēsio formarum fiat per additionē partis ad partē:istud ipsi concedunt. ¶Suppono 3° q̄ vniformiter & vniuoce fiat intensio in oibꝰ formis.ita q̄ si vna forma intendit per additionem ptis ad partē.ita & alia:& eo mō quo vna addit alteri.ita & alia.puta/eo mō quo addit calor calori.similr ēt addit lumen lumini:aliogn intendi dz equoce.Tūc arguitur sic. Lumen.a.est intensuz:qz sibi additū est lumen.b.q̄ ex.a. & b.factū est vnū lumen.q̄ nō sunt duo lumina.sed vnuz. ¶Dicet forte:q̄ ly.b.sit additū.a.nō tñ ex eis fit aliquid vnū. ¶Sed ȝ.Intensio fit vniformiter in oibꝰ formis intensibilibꝰ.q̄ cū in alys ex pte addita:& ex ea cui additur fiat vnū.hoc ēt est p̄cedendū in itensione luminis. ¶4°. Si duo lumina p̄nt sil esse in eodem subto.aut necessario sunt eq̄lis gradus/aut ineq̄lis.puta q̄ vnuz est intensius alio.Nō inequalis.puta vnū vt.6.& aliud vt.5.quia cum vtrūq̄z sit vltra dimidiū gradū:denominabit subm suū:& per ꝓsequēs subiectū erit magis & minus illuminatū:que sunt ꝯdictoria. ¶Et cōfirmat:qz pole est q̄ duo corpora eque luminosa.equalr approximent medio equalr dispositio in oibꝰ ptibus suis.q̄ si causant plura lumina.causant ea eque intensa. ¶Nō pōt ēt dici:q̄ necessario sint equalis gradus:qz si sit candela causans lumen.vt quatuor.& superueniat corpus magis luciduz:causabit intensius lumen:qz ad intensionē cause per se/intendit effectus. ¶5°. Oē receptiuū alicuiꝰ forme est denudatū ab oi forma:nō solū eiusdē spēi,sed ēt eiusdē gñis.vt dicit ꝓbs.3.de aia:& Cōmentator.cōmē.17.& 18.ergo subm recipiens accidēs/ nō pōt p̄habere aliud eiusdem spēi. ¶6°.Sequit q̄ oi die tot essent lumina in aere.quot sunt astra:qō certe statim apparet absurdū:essent.n.innumerabilia p̄tinue. ꝓz p̄ntia:qz cum agant de necessitate nāe/qōlz eoz causabit semp p̄priū & distinctū lumen. ¶Cōfirmat. Sol per se solū ita intense illuminat aerē.sicut sil' cuz astris.nō.n.est minus clara dies.q̄ si alia sidera p̄ter solē illuminarēt.q̄ si qōlibet eoz causat p̄priū lumen frustra ipsum causat.

Tacite obonſ.

Ex.S. Tho. Cōclusio nīsalis. Qz ñ p̄nt duo accñtia solo numero distincta eē in eodem subo adequato.

Scōa rō.

Tertia rō.

T.cō.16.

Suppositum p^m

Suppositum 2^m

Suppositum 3^m

¶Utrum ex suba & accidēte fiat vnū p se. Qō. V.

Queritur 5°.Utruz ex suba & accidente fiat vnū per se.Et arguitur q̄ sic. ¶Primo. Quicqd predicat p se de altero/facit vnū per se cum eo:qz modi predicādi sumunt a modis essendi:sed aliqō accidens.ſ. p̄pria passio predicat per se de subo. vt pz p posterioz.q̄ est vnū per se cū subiecto. ¶Scōo.Que sunt vnū per accidens/sunt sepabilia:qñ vnitas accidit eis:& p̄ter pōt remoueri ab eis.Sed multa accidentia a subo remoueri nō p̄nt/vt p̄pie passiones/& accñtia isepabilia. ¶Tertio. Que hñt idē esse numero/sunt vnū p se.vt pz de mā & forma.Sed idem est esse sube & accidētis.q̄ &c.Maior pz.8. metaphy.in fi.Minor p̄bat.Tuz qz aliter nō saluaretur analogia sube & accidētis in ente/nisi vtrūq̄z existeret per idē esse.ad qō haberēt analogiā.Tum qz in vna suba est tñ vna extēsio/per quā & suba & accidētia eius hñt eē extēsum:suba qdē/inq̄tū est subm extensionis.reliqua vo accidētia preter q̄titatē.qz sunt in subo extēso.q̄ a sili est tñ vnū esse qō p̄uenit sube tanq̄ subo exñti:accñtibꝰ aūt qa sunt in suba existēte.Tuz qz vbi sūt plura existere/ibi sūt plures exñtes.Sz nō bñ dz q̄ Sor.& eius accidētia sunt plures existentes.q̄ nō habēt plura esse existere.

Respondeo. Qz huius.q.pōt esse duplex sensus. ¶Primus est.An ex re q̄ est suba.& re que est accñs fiat vnū p se.sicut ex mā & forma fit p se vnuz. Scōs sensus est.An ꝓpō in q̄ pdicat substātia de accñte vel accñs de suba sit ꝓpō p se:& q̄tū ad vtrūq̄z sensuz determinabit:qñ vterq̄z est ptinēs ꝓposito. ¶Quātuz ad p^m.Dicūt alig.quos recitat Henricus de Hādauo.q̄li.10. q.4.q̄ siue in eodē cōpositō ponant plures formas subales/ siue tñ vna.ipole tñ est q̄ ibi sint plura eē:qñ formas pōnes nō dant esse:ſz tñ forma vltima.q̄ est alys pfectioz:puta in Sor.dat eē tñ aia itellectiua.Sensitiua vo & vegetatiua & corporeitas nō dant eē:qñ sunt formē incōplete:& iō existunt p formā cōpletā/que est addita eis.Et sicut dictum est de formis subalibꝰ.dicūt p̄ter ēt de accñtibꝰ:cuz ipsa sint impfectioza q̄ p̄dicte formē substātiales incōplete & imperfecte.Cōtra quā opionē ponit ista ꝓ. ¶Quelibet forma tā subalis q̄ accñtalis hz suā p̄priā exñtiā sibi correspondentē.Probat ista ꝓ. ¶Primo.Forma sensitiua p te dabat eē añ aduentum aie intellectiue:& postea nō dat esse. ergo illud esse corruptū est.Sed hoc est falsuz.q̄ &c.p̄ntia pz.Falsitas p̄ntis p̄bat.Nulla alia est cā.q̄ sit corruptū. nisi qz hz icōpossibilitatē cū aia intellectiua:qz sicut se hz aia sensitiua ad itellectiuā,ita sensitiuū ad esse itellectiue.

Duo qō nis sensus

Opinio.

Cōclo p^a Quelibet forma hz p priā exñtiam.

Rñsio alicuius. Impugo.

vtrobiqʒ.n.fit cõparatio forme ad formã:ꝛ effectꝰ formalis ad effectũ formalẽ.sed sensitiua ꝑte nõ est incõpossibilis itellectiue.g̃ nec esse sensitiue ad esse itellectiue. ¶ 2°. Ad idẽ arguit. Nullũ esse subale corrumpit:nisi qꝛ aliqõ cõpositũ corrumpit:qñ vt dr.7.meta.t.9.z7.forme ꝛ hꝰ simplicia nõ gñant ꝛ corrumpunt nisi alys gñatis ꝛ corruptis.Sed nullũ cõpositũ corrũpit in aduentu aie intellectiue:cũ per se oẽs forᵉ ꝑexistẽtes maneãt eedẽ nũo in mã.g̃ nullũ esse subale tunc corrumpit. ¶ 3° arguit. Nulla forma põt cẽ in altero.gn ei cõicet suũ effectũ formalẽ: qñ forª ꝛ effectꝰ formalis inseparabilia sunt.sed in Soz.est albedo:cuius effectꝰ formalis est esse albũ.g̃ dat Sorti eẽ albũ.sed esse albũ nõ est eẽ boiez.qõ est effectus formalis aie itellectiue.ꝛ qõ est esse Sortis tanq̃ ꝓpositi per ipz formalr existẽtis.g̃ in Sorte sunt ista duo distincta eẽ.Et idẽ dico de alys accidẽtibus.Oꝛ aũt esse boiez ꝛ eẽ albuz sint distincta esse.ꝓbaꝫ.Ea sunt distincta quoꝝ vnuz manet altero destructo.sed manet esse bois in Sorte destructo eẽ albo.si Soz.mutet de albedine in nigredinẽ.g̃ ꝛc. ¶ 4° arguit. Nulla potẽtia põt cẽ sine ꝑpio actu eius. puta albũ sine albedine:calidũ sine caloꝛe.Sed esse est ꝑ ꝓius actꝰ essentie.g̃ nulla essentia põt esse sine suo ꝑpio eẽ:esse aũt bois nõ est ꝑpiuz esse albedinis.aut calozis ꝛ alioꝝ accñtiũ:sed esse albũ est ꝑpiũ albedinis:ꝛ esse calidũ calozis.g̃ quot sunt essentie accidẽtiũ in Sorte.tot sũt esse que illis corrident. ¶ 5° arguit theologice. Cõuersa substãtia panis in corpꝰ chr̃i/accidẽtia existũt sine subo.g̃ aut existunt ꝑ esse panis in quo fuerũt:ꝛ hoc nullus dicit. qꝛ esse panis nõ est.nisi forª panis sit.Aut existũt per esse sibi ꝑpriũ/distinctũ ab esse subiecti in quo ꝓfuerũt:ꝛ sic habeẽt ꝑpoᵐ.ꝙ hñt ꝑpriũ eẽ eis corrñdẽs.Ista tñ rõ nõ multũ cogit.qꝛ diceret ꝙ sicut deus miraculose facit ea eẽ sine subiecto.ita causat eis nouũ esse:ꝛ tñ duz erãt in subo existebãt tñ per esse subi. ¶ zª ꝓ. Ex suba ꝛ accidẽte non fit vnũ per se. Ista ꝛclo dependet in sui notitia a precedente:ꝛ ab his que dicent.lib.8.q.vltima.vbi hꝰ ꝙ ea tñ dicunt facere vnũ per se.ex quoꝝ vnione resultat idez esse: qõ ꝛtingit solũ qñ alterũ coꝝ est actꝰ.ꝛ alterũ est pura potentia.Dictũ est aũt ꝙ esse sube distinguit ab esse accñtis: ꝛ ꝓnter opz ꝛcludere ꝙ ex eis nõ fit vnũ per se.

Quantum ad zᵐ.Sciendũ est ꝙ aliqua ꝑpõ dr plr põt dici esse per accidẽs. Uno mõ ſm cõsiderationẽ metaphysicã:ꝛ hoc mõ ois ꝑpõ.cuius ꝑdicatũ est extra rõnem formalẽ siue diffõnẽ subiecti est per accidẽs.Alio mõ logice:ꝛ sic qls ꝓpositio.cuius ꝑdicatuz nõ est de nã subi:aut saltẽ nõ hz ꝓ causa nẽcia ꝛ immutabili nãm subiecti.dr esse ꝑ accñs.Naz si predicatũ dicit nãm subi.tũc opz vt ei ex seipso ꝛueniat.Si Xo subiectũ est cã nẽcia ꝑdicati.tunc ꝑdicatũ ꝛuenit subiecto ꝑ ipsam nãm subiecti:ꝛ ita cõuenit ei ꝑ se. ¶ Dõm est igit ꝙ nũq̃ ex suba ꝛ accidẽte fit vnũ ꝑ se ſm ꝛsiderationẽ metaphysicaz:qꝛ accidẽs est extra gdditatẽ sube.ꝛ substãtia est ex rõnẽ formalẽ accidẽtis:ꝛz ponaꝫ in eius diffõne per additamentũ:ꝛ hoc gdẽ verũ est.ꝛ ab oiꝰ cõcessuz. Scõz aũt cõsiderationẽ logicã ꝓpositio in qua ꝑdicaꝫ ꝑpria passio de subiecto est per se.ꝓpositio aũt in qua predicaꝫ subm de ꝑpria passione est ꝑ accidẽs:ꝛz sit nẽcia. Rõnem buiꝰ assignant:qꝛ aliud est ꝑpõnẽ esse per se.ꝛ aliud est ipsam esse necessariã.Ad hoc.n.ꝙ ꝓpositio sit necessaria sufficit ꝙ extrema eius sint imutabilr vnita:in quocũq̃ esse concipiant siue in re siue in intellectu.Uñ qꝛ nõ põt subiectũ esse sine ꝑpria passione:nec eõ.Et qꝛ nõ põt ꝛcipi diffinituz nisi ꝛcipiant ptes diffinitiue.iõ tam ꝓpositio in qua predicaꝫ passio de subiecto:ꝛ eõ.q̃ illa in qua ꝑdicaꝫ diffinitio de diffinito est nẽcia.Ad hoc aũt ꝙ sit per se/opz ꝙ in subiecto sit causa formalis inherentie predicati ad ipz: qõ pz:qꝛ Lõmẽtatoꝛ.z.de aia.cõmẽ,67.dicit:ꝙ ista ꝓpositio.coloꝛ est visibilis:est de genere ꝓpõnis essentialis/ in qua subiectuz est cã ꝑdicati.nõ predicatũ cã subiecti:ꝛ idẽ posuit etiã cõmẽto.66. ¶ Dia ꝑdicta vera sunt ꝓter hoc ꝙ dr esse de rõne ꝓpositionis per se ꝙ subiectũ sit cã formalis inherẽtie ad ipsuz. Nã ꝛz hoc regraꝫ in ꝓpõne que est ꝑ se scõo mõ:nõ tñ regrit ad eã que est ꝑ se ꝑ mõ. Nec illa est diffinitio ꝓpõnis per se. Qõ probaꝫ. ¶ Primo. In ꝓpõne que est in ꝑ mõ ꝑseitatis/nulla est cã inherentie ꝑdicati ad subiectũ.g̃ nõ opz subiectuz esse cãm hꝰ inherentie.ꝓñtia pz. Añs ꝓbaꝫ.qꝛ.7. metaphy.textu ꝛ cõmẽto.59.dr ꝙ nulla est cã.quare hõ est aial:sicut nulla est cã:ꝛe hõ est hõ. ¶ 2° arguit. Qñ ꝑdicatũ ponit in diffõne subiecti.tũc ꝓpositio est in ꝑ mõ dicendi per se. Sz in ista.risibile est hõ.predicatuz ponit in diffõne subiecti.g̃ ista est per se:ꝛ tñ subiectuz nõ est cã inherentie predicati ad ipsuz:cũ eõ predicatũ sit cã inherentie subiecti ad ipm. Non.n.est circulus in essentiali dependẽtia:ꝑsertim in absolutis. ¶ Dicet forte ꝙ maioꝛ est falsa:qꝛ in ꝑ mõ ꝑseitatis opz ꝑdicatuz includi in rõne formali ipsius subiecti:ꝛ nõ in ꝑ additamẽtũ. ¶ Sed ꝛtra hoc est pbs ꝛ Lõmẽtatoꝛ.ꝑ posterioꝝ.textu ꝛ cõmẽto.9.qui dicunt:ꝙ linea predicaꝫ de triangulo:ꝛ punctus de linea in ꝑ mõ:ꝛ tñ linea ponit in diffõne triãguli solũ per additamẽtũ.Qõ ꝓbaꝫ. Diffinitio per additamẽtũ est qñ res vniꝰ generis ponit in diffõne rei alteriꝰ generis.7. metaphy.tex.cõ.17.ꝛ.19. Sed triãgulus est de 4.ª ſpe qualitatis cũ sit figura.linea ẽo est de genere quãtitatis.ergo ꝛc. Nec valet auctoritas Lõmẽtatoꝛis.z.de aia. Nõ.n.dicit ꝙ oporteat in oi ꝓpositione per se subiectũ esse cãm inherẽtie ꝑdicati:sed dicit ꝙ hoc requirit ad zᵐ modũ.Et hoc pz ex suo mõ loquendi. Dicit.n.ꝙ hec propositio.coloꝛ est visibilis:est de numero ꝓpõnũ essentialiũ.i. ꝓpõnũ per se:sicut etiã ista.hõ est risibilis.sed qꝛ posset aligs eũ interrogare.cum multe sint ſpes ꝓpõnũ ꝑ se.cuiꝰ ſpes.aut modi ꝑseitatis est predicta ꝓpõ. Rñdet ꝙ est de numero earũ in gbꝰ subiectũ est cã ꝑdicati.g̃ appet ꝙ ſm Auerroim nõ oẽ subm in ꝓpositione ꝑ se/est cã ꝑdicati.ſz tñ in gbusdã:ꝛ illa ꝙcũtas potiꝰ ꝓfirmat ꝓpositũ nr̃m q̃ ipugnet. ¶ Ex ꝑdictis infero:ꝙ ois ꝓpõ ꝑ se zº mõ ꝛuertit in ꝓpõnẽ ꝑ se.puta hõ est risibilis.in ista.risibile est hõ:ꝛ ista:ens ẽ vnũ:in ista: vnũ est ens.pz igit ꝙ aliq̃ ꝓpõ in q̃ ꝑdicaꝫ accñs ꝛ subo vel subm de accñte/est ꝑ se logice:ꝛz nõ metaphysice.

Ad argumenta rñdet. Ad ꝑmuz negaꝫ maioꝛ. Ad ꝓbationez negaꝫ ꝓñtia:qꝛ ꝛz modi ꝑdicãdi sumanꝫ a modis essendi.nõ tñ opz ꝙ sic se habẽt modi essendi:ita se bẽant in oibꝰ modis ꝑdicãdi. cuiꝰ rõ est:qꝛ modi ꝑdicãdi nõ sumunt imediate a modis eẽndi:ꝛz a modis itelligẽdi.Põt ãt itellꝛ rẽ hũtẽ vnũ modũ essendi/diuersimode apꝑhẽdere:ꝛ ita diuersimode eã ꝑdicare.vt magis patebit.lib.9.huius.qñ ageꝫ de distõne ꝓpoꝝ. ¶ Ad zᵐ negaꝫ maioꝛ. Nõ.n.dicit vnũ ꝑ accñs: qꝛ eoꝝ vnio ꝛ ꝓiunctio accidat eis:ꝛz qꝛ ex eoꝝ vnione nõ resultat vnicũ esse.in quo vtrũq̃z existat:imo esse vniꝰ est distinctũ ab esse alteriꝰ.Et sil'r:qꝛ neutrum coꝝ claudit in formali rõne alterius.Et ideo argᵐ ꝓcedit ex falsa imaginatione. ¶ Ad 3ᵐ negaꝫ minoꝛ. Ad ꝓmã ꝓbationẽ negaꝫ ꝓñtia. Saluaꝫ.n.analogia entis ẽt vt dicit exñtiã:qꝛ existere per ꝓpꝰ dr de exñtia substãtie q̃ de exñtia accñtis. Ad secũdaz quicqd sit de veritate maioris de qua dicetur libꝛo.8.negatur similitudo:qꝛ cum esse sit actus essentie ꝛ circũeat oia gña sicut ꝛ ens.opz ꝙ cuilibet essentie coꝛrideat suũ ꝑpriũ esse.tanq̃ ꝑpius actus eius:extensio aũt nõ est ꝑpius actus cuiuslibet essentie:sed est determina-

Rõ theologica.

Lõclo 2ª Ex suba ꝛ accñte nõ fit vnũ ꝑ se

Scõz ꝑncipale. Ꝓpõ ꝑ accñs duplr dr.

Resolo.

Quid de rõne ꝓpõnis q̃ dicꝛ per se.

Rñio ad qualia.

Impugº.

Predicta diffõnũ ꝑ additamentũ faciunt ꝓpõnes ꝑ se.

Corolla. Ꝓpõ ꝑ se ꝛuertit in ꝓpõnẽ per se.

Ad ꝑmã

Ad scõm

Ad tertiũ

ti generis. ¶ Ad tertiã dicit: q Sor. ꝛ accidentia eius sũt plures res existentes. Sor. tamen per se precise sumptus ꝛ mere substantialr est vnicum existens.

¶ Utrum accidentia possint diffiniri solum per additamentum. Questio. VI.

Quaeritur 6°. Utrũ accidẽtia possint diffiniri solũ p additamentũ. Et arguit q nõ. ¶ Primo. Quicqd bz ꝑpriũm genus ꝛ ꝑpriã differẽtiã/põt p ea diffiniri sine alio addito: cũ ad diffinitionẽ sufficit genꝰ ꝛ differentia. Sed accidẽtia bñt ꝑpriũ genus ꝛ ꝑpriã differentiaz: cum sint in ꝑdicamẽto. g̃ coꝝ põt esse diffinitio/ sine aliquo addito essentie ipsorum. ¶ Scõo. Unũqõqz põt diffiniri ꝛ sciri sine eo a quo nõ dependet. Sed essentia accidẽtis nõ dependet a suba. ergo sine suba põt diffiniri. Maior pz. Minor ꝑbat. Quicqd cõuenit alicui in ꝑmo mõ dicendi per se/nõ ꝓuenit ei dependẽter siue per aliud. Sed quidditas accidẽtis ꝓuenit ei in ꝑmo mõ dicẽdi per se. Jsta. n. est per se ꝑmo. Albedo est color disgregatiuus visus. ergo ꝛc. ¶ Tertio. Circũscribant ab accidẽte oia que sunt extra quidditatẽ eius: ꝛ quero/vtrũ accidens vt sic sit scibile: ꝛ cõstat q sic. Sed vt sic non dependet a suba: qz a suba nõ dependet nisi quãtũ ad existentiã: que est extra rationem qdditatis eius. ergo idem quod prius. ¶ Quarto. Unũqõqz põt eodẽ mõ diffiniri quo põt cognosci. sed accidens põt cognosci sine substãtia. ergo sine ea põt diffiniri. Maior pz. Minor ꝑbat: qz accidens aliqñ cõcipit abstractiue: sicut ẽt abstractiue signiatur.

Prio rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ.

Quarta rõ.

Rñdeo Pro titulo huius qõnis. Sciendũ est q duplex est diffõ. s. qdditatiua ꝛ p additamentũ. Diffinitio qdditatiua est que cõstat ex ꝑpriis genere ꝛ ꝑpriis dñiis eius qõ diffinit: q qdem genus ꝛ dñia non sunt extrinseca diffinito. sed sunt ei intrinseca oino. ¶ Diffinitio per additamẽtũ est illa in qua ponitur aliqd qõ est ex essentiã diffiniti. Dicit enim per additamẽtũ: qz in ea addit aliqd diffinito/qõ nõ pertinet ad nãm eius. Nunc duplicẽ modũ diffiniendi posuit pbs. 7. meta. tex. cõ. 17. vbi dicit: q suba diffiniunt qdditatiue. accidẽtia vo per additamentũ. Et Cõmẽtatoꝛ ibi sic dicit. Necesse est dicere in diffõnibus/que significant res cõpositas essentialr ex substantia ꝛ accidente eas recipere additionẽ: ꝛ exemplificat tam pbs q̃ Cõmentatoꝛ de simitate/in cuius diffinitione ponit nasus. Et postea subdit Cõmentatoꝛ: q necesse est vt diffinitio simitatis sit ex ambobus. s. ex cõcauitate ꝛ naso. Et postea iteruz dicit: q diffinitio simitatis non potest significare ipsaz sine eo q significet suũ subiectũ. Sz quõ verũ sit hoc qõ dicit pbs duplr exponit. ¶ Quidã enim dicunt q accidẽtia possunt duplr cõsiderari. Uno mõ sz se ꝛ sm nãm suã. ꝛ sic nõ est necesse q in eoꝝ diffinitionibus ponat subiectũ. sed sufficit ad eoꝝ diffinitionẽ ꝑpriũ genus ꝛ ꝑpria dñia quã bñt. Alio mõ cõsiderant quantũ ad nos qui ignoramus ꝑprias eoꝝ dñias: ꝛ etiã incõtum nõ possunt existere nisi in subo/ad qõ habent essentialez dependentiã: ꝛ sic diffiniunt per subiectũ. Uñ ꝓcludunt isti q nõ repugnat accidentibus diffiniri sine additamento. Sed iste modus dicendi nõ est ad mentez Aristo. Qõ ꝑbat. ¶ Primo. Quia Cõmenta. 7. metaphysi. cõmẽ. 18. in ꝑn° sic dicit. Cũ declarauit. s. Arist. q ista diffõ vera est substãtiarũ tñ: qz habẽt genera ꝛ dñias. ꝛ in suis diffonibꝰ nõ inuenit additio: ꝛ q accidẽtia nõ habent diffones: qñ in suis diffõnibꝰ accipiunt diffones suoꝝ subo/que nõ sunt genera eis sed alie nãe. Et cõmẽto. 19. in ꝑnꝰ idẽ magis exprimit dicens. Si alia ꝑfita bñt diffõnẽ/necesse est vt in illis diffõnibus sit additio supra nãm diffiniti: sicut diffinitio quãtitatis ꝛ imparis. Impar enim non diffinit sine numero: nec numerus sine quantitate. Et silr femina nõ põt sine eo qõ in sua diffinitione accipitur. Laia: ꝛ ista sunt subiecta eoꝝ. subiecta igit eoꝝ addunt in diffõnibꝰ eorum. ¶ Sz forte dicet aliqs: q pbs logt de diffõnibus quo ad nos. Uñ arguit/q loquat simplr ꝛ absolute: qz si ideo diffinimus accidẽtia per additionẽ. qz ignoramꝰ ꝑprias eoꝝ differẽtias. cũ etiã multo magis ignoremus ꝑprias dñias substãtiaꝝ. sequit q apud nos diffinitiones substãtiaꝝ erunt p additionẽ: qõ tñ negat pbs ꝛ Cõmentatoꝛ. ergo intendũt loqui de diffinitionibus subaꝝ ꝛ accidentiũ sm se. ¶ P. Si solũ ideo diffinit accidẽs per subz: qz ab eo essentialr dependet: cũ suba multo essentialiꝰ dependeat a ꝑma causa: sequit q in diffõne cuiuslibet subę ponet ꝑma cã: qõ nullus dicit. ¶ Apparet ergo q est ex natura accidẽtis q sit diffinibile p subm: ita q non possit diffiniri sine subo. ¶ Ad cuius notitiã est sciẽdũ q quedã sunt accñtia ꝑpria. ideſt que determinant sibi ita hoc subz q in alio essẽ nõ ꝓnt: sicut Simitas est ꝑpriũ accidẽs in naso. Quedã vo sunt accidẽtia cõia sicut albedo ꝛ nigredo. Accidẽtia ꝑpria siue diffiniant in cõcreto siue in abstracto, necesse est q in eoꝝ diffinitione ponat ꝑpriũm eoꝝ subm: vt dicit pbs ꝛ Cõmẽtatoꝛ 7° meta. cõmẽ. 18. diffinitur enim simitas q est curuitas nasi. Accidẽtia vo cõmunia reducunt tandẽ ad aliqd cuius sunt ꝑpria: sz. n. albedo nõ sit ꝑpriũ accidens hoi aut rose: tñ color est ꝑpriũ accidens superficiei. ois enim superficies rerũ corruptibiliũ est colorata: ꝛ color nõ põt esse nisi in superficie. Unde diffinimus albedinẽ per colorẽ: ꝛ colorẽ p subm. s. per hoc q est qualitas causata ex admixtione lucis in ꝓspicuo terminato: ꝛ sic pz q oĩa accñtia diffiniunt p subz. Tamen in hoc est q̃dã diuersitas: quia qñ diffiniuntur in abstracto/ponit subm loco dñie: puta dicendo simitas est curuitas nasi. Qñ aũt diffiniunt in ꝯcreto/ponit subz loco gñis. puta dicẽdo q simus est nasus curuus. Cuius rõ est: qz accñs in ꝯcreto sigñatur ad modũ subaꝝ cõpositaꝝ: quia sigñat formã. vt in mã: subę aũt cõposite. ita diffiniunt q in eis accipit genꝰ a mã ꝛ dñia a formã. Qñ aũt diffiniunt in abstracto nõ sigñt formã in mã: sz formã simplicẽ ꝛ absolutã: ꝛ iõ tũc in eis nõ põt sumi genus a mã: sz sumit ex mõ essendi: sm q ens diuersimode dz ꝑus ꝛ posterius de decẽ gñib⁹ ꝑdicat. Et hoc est verũ loquẽdo de gñib⁹ gñalissimis accñtiuz. Hñia vo subalterna in eis bñt p gñe id qõ imediate est eis supi⁹. Dñie aũt in ipsis spẽb⁹ accñtiuz sumunt ex diuersitate ꝓncipioꝝ ex qbus causant. Uñ qz ꝓnᵐ relonis est actio ꝛ passio ꝛ q̃titas: diffiniunt spẽs relatiõis p ista. Nã dr q eq̃litas est rex differẽtiũ eadẽ q̃ti tas. Et silr dico: q qz accña absoluta cãnt ex ꝓncipys sui subti: opz q eoꝝ dñie sumant ex diuersitate illoꝝ ꝓncipiorũ: sz qz ꝑpa ꝓnª accñtiũ nõ sũt semp nobis nota. iõ qñq accipimꝰ dñias accñtiũ ex eoꝝ effectibꝰ: sicut pz q ꝯgregatiuũ ꝛ disgregatiuũ sũt dñie coloꝝ q̃ cãnt ex abũdãtia vel paucitate luminis: ex q̃ diuerse spẽs coloꝝ cãnt. Non sumunt igit dñie accñtiũ ex aliq pte intrinseca ipsis accñtibus. sz a subo: ꝛ hoc nõ solũ quo ad nos. sed ẽt sm nãz eorum. ꝛ ideo bñt ex se q diffiniri nõ possint sine subo.

Diffõ qdditatiua. Diffõ per additamẽtum.

Obꝫ. dicẽtes accña diffiniri qdditatiue.

Impugnatur predicta positio

Ad ꝓmũ arguᵐ in oppoᵐ dr: q si beat ꝑpriã dñiaz que nõ sumat ab extrinseco põt sine additio diffiniri: sed secus est qñ eoꝝ dñie ab extrinseco accipiunt: cuiusmodi sunt. dñie accidẽtiũ. ¶ Ad zᵐ negat minor. Ad ꝓbõnẽ dr q dñia ꝓstitutiua spẽi accidẽtis ꝓuenit ei in ꝑmo mõ dicẽdi per se: ꝛ tñ sumit ab extrinseco. Et cũ dr/cõuenit ei p se ꝑmo. g̃ nõ p aliud. Rñdeo: q ꝛz id qõ cõuenit alicui p se ꝑmo nõ ꝓueniat ei per aliud. de quo per prius predicet: tñ põt sumi ab aliquo alio. de quo tñ non ꝑdicat: ꝛ sic est in dñtys accidentiũ. ꝑdicant enim tñ de

Ad ꝓmũ

Ad scõm

Rñsio aliqualis. Diluitur rñsio.

Conclo rñsiua. Diffõnem accñtiũ cẽ p additionẽ ẽ ex eorum nã.

Color.

Gnalissima accñtiũ maxie diffiniunt p additionem.

speciebus quas cõstituunt. ⁊ accipiunt a subiectis earum.

Ad tertiũ

¶ Ad 3m dr. q circũscripta oi suba tam exñtia q̃ possibili existere. nullũ accidẽs hꝫet ꝓpꝛie gdditatẽ: qz nõ hꝫet differẽtiã per quã ꝓstitueret. Vñ accñs nõ dependet a suba solũ quo ad exñtiã. sed ẽt quo ad drias ꝓstitutiuas.

Ad ãrũ

¶ Ad 4m negat minor. Ad ꝓbationẽ dr. q qñ accidẽs sigtur in abstracto. tũc intellectus apprehẽdit gdditatẽ accñtis nõ apphẽdẽdo q actu existat in aliquo subo: tñ apprehendit subm tanq̃ id a quo sumit dria ꝓstitutiua accñtis. ⁊ ideo hꝰ abstractio est tñ quo ad eẽ. ⁊ nõ q̃ ad rõnẽ gdditatiuã.

¶ Utrum accñs possit ꝓpa vtute gñare subas. Qõ. VII.

QUeritur 7o. Utruz accidens possit sua ꝓpꝛia vtute gñare subam. Et arguit q sic.

Ꝓpꝛia rõ.

¶ Primo. Quia. S. D. 3a. q. 77. arti. 3. dicit. q accidẽtia que sũt in eucharistia pñt imutare subaliꝫ. Et in. 4. di. 12. q. 1a arti. 2o dicit. q ga ꝓdicta accidẽtia hñt idez eẽ nãle qõ habebãt in subo. ideo hñt ẽt eundẽ modũ agẽdi. vt imutẽt ⁊ agant nãliter. sicut ꝓus. Et postea in eodẽ articulo soluẽdo qõnẽ scdaz dicit. q qualitates nõ tñ agunt in virtute ꝓpꝛia. sed etiã in virtute forme subalis. Ex qua ꝓpõne habeo istam copulatiuã. Qualitates agunt in vtute ꝓpꝛia. ⁊ in virtute forme subalis. Jd aũt in qõ pñt ꝓpꝛia virtute nõ pot assignari nisi ipsa alteratio. puta q calor ꝓpꝛia virtute calefacit. Jd Ro in qõ pñt virtute forme substãtialis. est gñare substãtiã: sicut dr. 2. de aia. t. 2. 41. q calor nãlis in virtute anime generat carnes. Jn 3o aũt ↄ Hentil. Et. 4. disti. 49. dicit. q dispositio vltima que appellat necessitas est semper ab eodem a quo est forma substãtialis. Ex his oibus simul collectis videtur posse cõcludi. q accidens virtute ꝓpꝛia pot generare substãtiam. sic arguendo. A quocũq sufficienter disponit mã. ab eodẽ introducit forma. sed ab accñte virtute ꝓpꝛia sufficiẽter disponit mã. g ꝛẽ. Maior pz: ex dictis vltimo loco. Minor ꝓbat. Accidẽs aliquod pot virtute ꝓpꝛia. puta calor. vt pz ex dictis: quero gd est hoc q pot virtute ꝓpꝛia. Nõ pot dici. q sit aliud q̃ calefacere. Sit igit sumus calor. puta calor ignis: ⁊ arguit sic. Calor ignis pot virtute ꝓpꝛia inducere sumũ gradũ caloris in mãm aque. g pot sume disponere illaz mãm ꝑ forma ignis.

Scda rõ.

¶ Scdo. Jd qõ virtute ꝓpꝛia. omni alio actuo circa eandẽ mãm circumscripto. pot in totã alterationem ꝑcedentẽ inductionẽ forme substãtialis: pot etiaz virtute ꝓpꝛia inducere eandem formã substãtialẽ. Sed aliquod accidẽs. puta calor pot ꝓpꝛia virtute in totã alterationẽ precedentẽ inductionẽ forme substãtialis. g ꝛẽ. Maior probatur. Tum ga Cõmẽta. 7. meta. cõmen. 22. dicit. q illud idez qõ transmutat mãm inducit formã. Tuz q si stante tota alteratione precedẽte inductionẽ forme. suspenderet deus actionẽ cuiuslibet alterius agentis nãlis. ꝑter illud qõ mãz alterauit ⁊ disposuit. tunc aut forma inducetur in mãm. aut nõ. Si non. ergo illa alteratio erit infinita: quia nunq̃ terminabit ꝑ formã stante ꝑsentia illius agentis. Si sic. habeꝫ ꝓpositũ. q forma substãtialis inducetur in mãm ab illo accidẽte alterãte ⁊ disponẽte mãm. Minor etiã ꝓbat. Supponẽdo q deus pot ꝓducere corpus de genere q̃titatis separatũ a ꝛsubstãtia eque calidũ: sicut est corpus disponẽs mãm pro forma ignis: lz. n. istud nõ concedat a phis. ꝓceditur tñ a theologis. Tũc arguit sic. Que sunt eque calida. pñt equaliꝛ calefacere. Sz ignis calidus pot sufficienter disponere mãm pro forma aque. ergo illũ corpus separatũ. cũ sit eque calidũ sicut ignis. pot eodem mõ disponere mãm.

Tertia rõ

¶ Tertio ꝓncipaliꝛ arguit sic. Illud qõ in quocũq subo positũ semp inducit aliquã formã. ꝓducit illã virtute ꝓpꝛia. Sz calor cũ alys accñtib9 ↄñtib9 formam subalẽ ignis. in quocũq subiecto ponat ꝓducet ignẽ. ergo ꝓducit ignẽ virtute ꝓpꝛia. Maior pz: qz qõ ꝓducat nõ hꝫ ex aliquo subiecto determinato cũ ꝓducat indifferenter in quocũq subiecto sit. Minor ẽt pz. Nam ex simili disponẽ mãe. sequit filis inductio forme. Sz calor cũ alys accidẽtibus igni. disponeret eodẽ mõ mãz: sic modo disponit existẽs in igne. g similẽ formaz induceret.

Quarta ratio.

¶ Quarto. Jd qõ virtute ꝓpꝛia pot corrũpere substãtiã. pot ẽt virtute ꝓpꝛia ipsaz generare. Sed accidẽs pot virtute ꝓpꝛia corrumpere subam. ergo ꝛẽ. Maior pz: ga corruptio vnius sube est generatio alterius. Minor ẽt pz: ga calor sumus pot virtute ꝓpꝛia inducere in aquã calorem incõpossibilẽ forme aque. ergo pot virtute ꝓpꝛia corrumpere aquã.

Quinta ri

¶ Quinto. Jd qõ inducit aliquã formã nõ sic instrm. inducit eam virtute ꝓpꝛia. sed calor inducit formaz ignis. nõ sicut instrm. g ꝛẽ. Maior nota. Minor ꝓbatur. Si calor esset instrm. tunc forma ignis esset agens ꝓncipale. Sed hoc est falsuz: ga 8m phm. 4. metheo. t. ↄ. 36. Jdẽ nõ est causa ↄtrariorũ per se. Sed suba manẽte eadez: variatis accidẽtibus ꝓducunt ↄtraria. ergo suba nõ est per se cã ꝓncipalis illoꝝ ↄtrariorũ. Minor ꝓbat. Aqua enim frigida inducit frigus: ⁊ eadem calefacta inducit calorem.

Sexta rõ.

¶ Sexto. phs dicit in libo de sensu ⁊ sensato. q ignis nõ agit inq̃tũ ignis: sed inq̃tuz calidus. ergo forma subalis ignis. nõ est ꝓnm agẽdi.

Septima ratio.

¶ Septimo. Cõmẽtaor. 7. meta. cõmẽ. 31. dicit. q elẽta nõ agunt: nec patiunt nisi per qualitates ⁊ nõ ꝑ formas subales. Et eodẽ cõmẽto dicit. q forme subales mãles nõ sunt actiue: nec passiue.

Octaua ratio.

¶ Octauo. Cõmẽtaor. 12. metaphy. cõmẽ. 18. dicit. q virtutes que sunt in oibus seminibus que faciunt aiata. nõ sunt aiate actu. sed potẽtia. ⁊ postea dicit q semina nõ faciũt aiata ī actu. nisi per calorem qui est in eis. ergo calor qui est in semine. est ꝓncipale actiuum anime sensitiue.

Opinio.

Respondeo q circa hanc qõnẽ dicunt aliq q accidẽs sua ꝓpꝛia virtute. ⁊ tanq̃ agẽs ꝓncipale generat substãtiã. Ad cuius evidentiã est sciẽdũ q duplr aliqd est agens. Nam aliqd est agens ꝓductiuũ: ⁊ aliqd est agẽs determinatiuũ. Agens ꝓductiuũ in rebo nãlib9 est aggregatũ ex suba ⁊ qualitate actiua. puta. ignis calidus. siue aggregatuz ex igne ⁊ calore. Suba vero ignis ꝓcise ⁊ ꝛm se accepta. est agens determinatiuuz: ga determinat calorẽ ad certũ gradũ. vel ad certã latitudinẽ graduum. Nã calor in aliquo gradu ↄsequit ignem: ⁊ in alio gradu cõsequit aerẽ: ⁊ in alio gradu ↄsequit mixtum: ⁊ in ipsis mixtis determinat alio ⁊ alio mõ. Et ex his dicunt isti q forma subalis est gdẽ agens quo determinãs. sed sole qualitates sunt agentia gbus ꝓductiua. ita q suba non ꝓducit aliqd mediãte sua forma subali. sed tñ mediãtib9 qualitatibus actiuis.

Rñsio affirmatiua quozũdã.

¶ Et si dicat q calor est instrm aie: vt dr 2o de aia.

L. 2. 41.

¶ Dicunt q verũ est ad istũ sensuz. q per aiam determinat gradus caloris. non aũt q aia agat mediante calore.

¶ Si iterũ dicat q nihil agit vltra suã spẽciem. ergo q̃litas nõ ꝓducit formã substãtialẽ.

Locꝰ ꝑ Impugnat superiorẽ rñsio.

¶ Rñdet q illa ꝓpositio sic est intelligenda. Nihil agit vltra ꝛ suam spẽm. ī. nihil agit vltra id qõ cõtinet in sua virtute actiua: tñ aliqd pot agere vltra suã spẽm. idest aliqd nobilius se.

¶ Sed vt appareat falsitas huius opinionis pono tres ↄclusiones. Quaꝝ ꝓma hec est. ¶ Qualitas separata ab omni subiecto. ī. nõ tñ a substãtia. sed etiã a quãtitate. nõ posset quouis mõ alterare mãm: nec habere actionez siue realẽ siue intentionalẽ. ¶ Probat ista ↄclo. ¶ Primo. Nulla forma actiua pot agere nisi sit in esse cõueniẽti ad agẽdũ. sed esse cõueniens agenti in mãm est esse extensuz: sic etiã opz materiã in qua agit esse extensaz. ergo talis qualitas separata ⁊ inextensa nõ ageret. Maior nota. Minor habet 7o physi. tex. cõ. 10. vbi dr. q opz oẽ agens nãle esse

approximatũ

approximatū passo: hꝫ aūt approximatio nō pōt esse nisi fm esse situale ⁊ quātitatiuū. ¶ 2°. Non minus possunt intelligētie imediate causare aliquā formā subalem in mā. q̄ possit calor separatus i eaz inducere: cū intelligētie sint nobiliozis virtutis sup oēs formas materiales. q̄ calor separat⁹ sup calorē in mā existētē. Sz itelligētie nō possunt causare formas in mā nisi mediante motu celi: qz fz ꝓm iste est ordo naturalis ⁊ necessārio⁹. vt suba imaterialis nō agat in mām nisi mediāte suba corporea. Et ꝓpter hoc dixit 7° meta. tex. cō. 28. q̄ idee ꝓ Platonis si eēnt/nihil generarēt. ergo ⁊c. ¶ 3°. Specialr arguit de actione intētionali. puta q̄ albedo separata nō possit imutare visū: qz visio fit fm figurā pyramidalez: cuius basis est in obiecto viso. Sed in albedine separata nō posset eē hꝫ basis. cū regrat subiectū extensuz. ergo albedo sepata nō imutaret visum.

Loco 2° ¶ 2° ꝓclusio. Qualitas existēs in quātitate/separata ab oi suba/pōt habere tam actionē realē q̄ intentionalē. Z. n. phi nō cōcederēt istū casuz eē possibilē. sicut ꝓcedūt theologi: ⁊ verū est. tū co admisso ēt per impoſſ/ꝓnter cōcederent hꝫ qualitatē posse agere: qz haberet oia necessario requisita ad agēdum. Si qd sit dubiū certe hoc declarabit sequēti ꝓclusione.

Loco 3° ¶ 3ª ꝓclusio. Nullū accidēs pōt virtute ꝓpria ꝓducere subam. Probatur ista ꝓclusio. ¶ Primo. Si accidēs eēt ꝓncipalis causa ꝓductiua subē. aut produceret eam actione vniuoca/aut actione equiuoca. Nō vniuoca: qz suba nō est accidēs. In ꝓductione aūt vniuoca effectus est eiusdē rōnis cuz sua causa ꝓncipali. Nō equiuoca: qz ois causa equiuoca est nobilior suo effectu. Sz accidēs nō est nobilius suba. ergo nō est cā equiuoca eius. Minor pz. Maior ꝓbatur: qz si sic nō eēt. nulla alia eēt via ad ꝓbandū ordinē cēntialē in entibus. Posset enim aligs sustinere q̄ ignis est primū ꝓncipiū oiuz rerū: nec vlla erit via ad hoc ꝓbanduz.

Cā equoca semp ē nobilior effectu.

Rñsio aliquorum.

¶ Ad hanc rōnez dicūt aliq̄ duplex est agēs: vnū est qō agit p transmutationē ⁊ tale si sit equiuocū/nō opz eē nobilius effectu: accidētia ꝛo non agūt ad generationē subē nisi p transmutationē. Aliō est agēs sine transmutatione: ⁊ istud si sit equiuocū est nobilius suo effectu. Et qz ꝓma cā agit sine transmutatione. ideo ꝓcludi potest ei⁹ nobilitas super oēs effectus.

Impugnatur ꝓdicta rñsio.

¶ Sz ista rñsio stare nō pōt. Primo qz Intelligētie ⁊ celū nō agunt in ista inferioza nisi p transmutationē: ergo nō posset probari q̄ sint nobiliora reb⁹ inferioribus: cuius oppositū tenēt oēs phi.

Suppositum p^m

¶ 2°. qz fm illaz rñsionē posset aligs tenere q̄ brutū sufficiēter disponeret māz pro aia intellectiua: ⁊ ꝓnter q̄ generaret hominē: qō est absurdū ⁊ ptra ꝓm 2° phyſico. ⁊ 7° meta. tex. cō. zz. Pz ꝓntia: qz p te virtus inferior pōt transmutare mām ad formaz nobiliorē.

Suppositum 2^m

¶ 2°. ꝓbatur ista minor q̄ cā equiuoca sit nobilior effectu. Et supponit primo q̄ causa vniuoca hꝫ pro termino adequato effectum vniuocū: qō pz: qz si ꝓduceret aliqd nobilius se: tunc eēt equiuoca. Supponit 2° q̄ est possibile aliquē effectū eē ꝓducibilez tam a causa vniuoca q̄ ab equoca: cuiusmodi sunt ea que gignantur tam ex ꝓpagatione q̄ p putrefactionē: vt dī 7° meta. tex. cō. zz. Supponit 3° vt tu dicis q̄ cā equoca pōt eē ignobilior q̄ causa vniuoca respectu alicui⁹ determinati effect⁹. Et arguit sic.

Suppositum 3^m

¶ Nullus effectus adequatus virtuti superiori/pōt ꝓduci a virtute inferiori tanq̄ a cā totali. Pz ista ꝓpositio ex rōne adequationis. Sz effectus vniuocus est adequat⁹ cāe vniuoce p primū ꝓsuppositū/que cā vniuoca est superior in virtute q̄ cā equoca. per 3^m ꝓsuppositū. ergo talis effect⁹ nō est ꝓducibilis a cā equoca/que est inferior.

Cā vniuoca ⁊ equiuoca.

¶ Confirmatur: qz vbi ocurrunt ad aliquē effectū causa vniuoca ⁊ cā equoca semp equoca est nobilior q̄ vniuoca: sicut dī 2° phyſico q. ⁊ 2° meta. tex. cō. 4. ergo si causa equoca sufficiat p seipsam ad producēduz effectum erit nobilioz q̄ vniuoca si cū ea ocurreret: sz effectus est ꝑcise nobilis: sicut illa causa vniuoca. igit cā equoca est etiā nobilioz effectu.

¶ 2° ꝓncipalr arguit. quicquid effective ⁊ principalr inducit formā substantialē in materia/attingit sua actione mām ꝓmā. Sz nullū accidēs pōt attingere mām primā. ergo ⁊c. Maior pz: qz in instanti in quo forma ꝓmo recipit in mā/abiecte sunt oēs forme ꝑcedētes. ⁊ est verū dicere q̄ tūc ꝓmo nō sunt in materia: ⁊ sic materia denudata est ab eis: vñ agēs qō tunc formaz iducit/attingit nudā essentiā māe. Minor ꝓbat. Nullū accidēs recipit imediate in mā prima. sed in cōpōsito: vt dī ꝓ phyſi. nisi forte dimensiones interminate de qbus disputabitur 8° huius. Sz actio accidētis est accidens. ergo ⁊c.

T. cō. 63.

Ad primum In oppositū dicit/q̄ aliqō accidēs puta calor pōt sua virtute agere. Calor enim est de se ⁊ ex natura sua virtus calefactiua: nec hꝫ a subiecto q̄ sit talis virtus: lz nō posset calefacere nisi sit in subiecto aliquo/in quo habeat eē extensuz: quod eē/necessario coexigit in omni forma māli actiua. Dicitur 2° q̄ lz calor in subiecto existēs. puta in igne/possit ex natura sua inducere aliquē gradū calozis. non tñ pōt inducere illum gradū q̄ est vltima dispositio ad formā substātialē/nisi in virtute alicuius subē/ad quā se hꝫ vt instrm ad causaz ꝓncipalē/quecūq̄ sit illa.

Ad ꝓmū

Ad scōm

¶ Ad 2^m negat minor. Ad ꝓbationez dicit q̄ calor in q̄titate separata ab omni suba/posset disponere mām vltima dispositione pro forma subali. nō tñ ꝓpria virtute. sed virtute celi: aut virtute prime cāe. Si enim disponeret pro formia. cū possit educi de potētia māe tunc disponeret in vtute celi: qō pz. Nā celū est ꝓmū alterās. In causis aūt essentialr ordinatis 2ª ꝓsupponit actionē ꝓxis. ideo iste calor exigit celū agere in mām. nō q̄ celū aliquā virtutē calozi tribuat, lz qz calor nō posset alterare mām nisi ꝓsuppositā actione celi: ⁊ hoc est calorē agere in virtute celi. Et cū dicit. Que sunt equalr calida ⁊c. Respondeo q̄ que sunt equalr calida/possunt equalr calefacere: non tñ sequit q̄ si vnū calefacit tanq̄ agēs principale. q̄ etiā reliquū: nisi illa equalr calida sint eiusdē gñis. puta si vtraq̄ sint subē vel hꝫ. Constat aūt q̄ suba calida/⁊ quātitas calida non sunt eiusdē generis.

Ad terti

¶ Ad 3^m negatur maior. Qz enim calor disponat mām ad formā muris non hꝫ ab hac suba determinata/que est mus. pōt enim disponere sufficiēter ēt in vtute celi. ⁊ ideo nihil aliud ꝓcluderetur ex illa rōne. nisi q̄ accūs nō hꝫ ab hac suba inquātū est hec/q̄ disponat ad formā substantialē. sed hꝫ ab ea inquantuz est suba. Negat etiā minor. Naz si ille gradus calozis qui est in semine viri/poneret in semie rose. nūq̄ disponeret ad animā itellectiuā.

Ad q̄rtū

¶ Ad 4^m posset negari maior: quia facilius est corrūpere q̄ gignare: sed negat minor. Ad cuius ꝓbationē dicitur: q̄ calor ignis non pōt ex se inducere in aquā calorē aque incōpossibilē: qz talis calor incōpossibilis forme aque/est vltia dispositio ad formā ignis: ad quaz calor nō pōt disponere/nisi in virtute alicui⁹ subē.

Ad ꝙntū

¶ Ad 5^m negat minor. Et dicit q̄ calor nō ē ꝓprie instrm forme ignis: qz ipsa nō est agēs ꝓncipale. sed est instrz ipsi⁹ ignis: qō est suppositū agēs. Ad ipz obationē dicit: q̄ idem agēs ꝓncipale diuersimode se habēs pōt eē causa cōtrariozum p contrarias disposones in eo successiue existētes. Phs ꝛo intelligit q̄ idē agēs naturale eodē mō se habēs/nō est p se causa contrariozū.

Ad sextū.

¶ Ad 6^m dicit: q̄ phs intēdit dicere: q̄ ignis non agit prime ⁊ imediate p suaz formā substātialē. sed p calorē: tamē forma ignis est ei prima rō agēdi. Uel dicēdum est q̄ solus calor est ei ratio calefaciēdi: sed nō sequit ex hoc/q̄ ipse solus sit ei ratio gignandi substātiā.

Ad 7^m

¶ Ad 7^m dicit eodē modo/q̄ sole q̄litates elemētoꝝ sunt elemētis ꝓxima ratio agēdi: non tñ prima ⁊ principalis.

¶ Ad 8m dicit eodē modo. Naz oēs hȝ auctoritates vni/
formiter sunt intelligēde/z habēt eundē sensum.
¶ Utr fox intētionales educant de po9 māe. Qō. VIII.

Pria rō.

Queritur 8o. Utrum forme intētionales educant de po9 māe vel subiecti. Et videt q sic. ¶ Primo. Omnis fo9 que acgrit eē per gīationē/educit de potētia māe. Sed forme intētionales acgrunt eē per generationē. ergo ꝛc. Maioz pz: qz anima itellectiua ex hoc p̄cise dī nō educi de po9 māe. qz nō acgrit esse p gīationē. sed tm̄ p creationē. Minoz ꝓbatur. Quicqd acgrit eē. aut hoc hȝ per gīationē. aut per creationē. Sz iste forme non

Scda rō.

creant. vt pz. g̃ gīant. ¶ 2o. Forma quelibet/que p actionē agētis nāl̄is sufficienter fit in aliqua mā/educit ex tali mā. Sed forme intētionales sunt hȝ. calor eniz causat suā itētionē in aere. g̃ ꝛc. mioz pz. Maioz ꝓbat. Formā educi de potētia māe/est eam prius in mā fuisse in potētia. z postea in actu. Sed oīs forma que sufficiēter fit ab agēte na-

Tertia rō

turali/ꝓpus fuit in potētia in materia. z nūc est in actu. g̃ ꝛc. ¶ 3o. Quelibet forma successiue acgsita in suo subto/educitur de potētia ipsius. Sz forme intētionales acgruntur successiue. ergo ꝛc. Maioz pz. qz ipsi non acgrunt/nisi per transmutationē māe. Minoz ꝓbat triplr. Primo. Si forma intētionalis acgritur in instāti. sequit q alteratio medy fm ipsaz sit infinita. Sz hoc est falsuz. ergo ꝛc. Consequētia ꝓbatur. Data quacūq; alteratione successiua/ista q̄ est in instanti est in duplo z in triplo z in quadruplo. z sic in ifinitū maioz q̄ illa. ergo est infinita. ¶ 2o. sequitur q agēs nāle vniformiter ageret. z tm̄ semp a minori z minori ꝓportione: ꝓns est ō Aristo. 6o phȳsicoz. uz. Consequētia ꝓbatur. Sit. a. calor. z. b. aer in quo causat sui speciez. pono q. a. nō varieē in aliqua sui dispōne. z tm̄ q aer ꝓtinue magis z magis condenset. Tunc sic. A. vniformiter agit: quia semp in instāti tm̄: z tm̄ passum est continue minus dispositū. ergo cōtinue agit a minori ꝓportione: qz a maiori resistētia. ¶ 3o. Sequit q agēs naturale eque aget in passum indispositū. sicut in dispositū. Probat ꝓntia: qz in aere dēso/eque velociter causabit lumē. sicut in aere raro: quia in vtroq; instāti. ¶ Dicet forte: q pfectius lumen causabit in aere melius dispōsito. ¶ Sz ista rnsio non soluit difficultatē: qz similr dicam q ignis causat calorem in instāti: sed perfectiorē in vno subiecto q̄ in alio.

Respondeo Jn ista questione tria sunt declaranda. Primo qūo gīatio forme intētionalis distinguat a gīatione forme realis. ¶ 2o. quid sit fo9 mā educi de potētia materie. ¶ 3o rndebit ad quesitum.

Quo dīt gīo fo9 intētional a gīone fo9 me realis.

¶ Quantū ad p̄mū dico: q gīationes iste in trib9 distinguunt. Primū est: qz alique forme intētionales nō gīant in ꝓpria mā/p̄sertim intētiones colo9. ꝓpria eniz mā colozis/est extremitas p̄spicui terminati. forma autē intētionalis ipsi9 colozis nō causat in corpore terminato: sed tm̄ in corpore diaphano/qō nō terminat ꝓprijs terminis. vt aer et aqua. Quelibet aūt forma realis/causat tm̄ in ꝓpria mā. ¶ 2o distinguunt: qz gīatio forme realis est inter cōtrarios terminos/g nō possunt se cōpati in eodē subiecto. Uñ ex acgsitione vnius forme ꝓtrarie/expellit eius ꝓtia. Forme vo intētionales nō habēt contrarietatē z cōpatiūtur. se mutuo in eodē. qō pz. Si eniz sint duo alba in eadē camera ex opposito directe situata. opz q quodlibet causet sui spēm in aere medio: cū agant ex necessitate nature. ¶ 3o distinguunt: qz in gīatione forme realis/est aliq̄ difficultas pp resistētiam forme ꝓtrarie. Jn gīatione aūt forme intētionalis nulla difficultas est. ideo causat in instāti.

Quid est fo9az educi de potētia māe.

Quantum ad 2m dicūt alig q fo9mā educi de potētia māe/nō est aliud nisi māz habere causalitatē sup existētiā forme: z p ꝓns oēs ille forme educuntur de potētia māe/sup quas materia habet causalitatē. ¶ Ad cuius euidētiam est sciēduz q forme anteq̄ sint actu/p̄existunt in potētia in materia tanq̄ in earū cā subiectiua: z sūt in ea nō sub existētia ꝓpria. ſz sub eēntia cause: z ꝓpter hoc dicunt in ea latere. Cum aūt fiunt in actu/dicunt quodā modo educi z extrahi ex illo in quo sic latebant. z sic formam educi de potētia māe/est eandē fieri in actu. ¶ Dicunt ꝑterea isti/q formarū alique sunt magis z alique min9 in potētia materie. Jlle eniz sunt magis in potētia māe/que regrunt maiorē trāsmutationē in materia/ad hoc q fiant in actu. Jlle vo sunt minus in potētia māe/ad quarū actualitatē pauciores regrunt transmutationes: z ex hoc ꝓcludunt q forme intētionales sunt gdez in potētia māe. minus tm̄ q̄ forme reales: qz pauciorib9 transmutationib9 indiget ad hoc q fiant in actu. ¶ Jsta opinio videt mihi deficere in duob9. ¶ Primū est: qz dicit q formā educi de potētia materie/nō est aliud nisi formam eē actu/in materia habēte sup eam aliquā causalitatē: qz ex hoc sequit q anima intellectiua educat de potentia materie. cuius oppositū etiā ipsi ꝓcedunt. Consequētia ꝓbatur. Materia hȝ aliquā causalitatē sup animā intellectiuaz. qz est subiectū z potētia eius receptiua: z similr forma est actu in materia. g̃ ex ea educit. Pz ꝓntia: quia illa duo que sunt in antecedēte sunt p̄cisa z totalis causa ꝓntis. ¶ 2m est: quia dicūt q illa forma est magis in potētia materie que requirit plures transmutatiōes ad hoc q fiat in actu: huius enim oppositū dicit Cōmētato9 12. metaphy. vbi vult: q illa forma dicat ꝓprie eē in potētia māe: que vnico motore educi pōt. ¶ Et ideo alr est dicēdum q formā educi de potētia māe pōt triplr itelligi. Uno modo ad hunc sensum/q materia quertat in formā: z hoc est ipossibile/aliogn materia corrūperet. cui9 oppositū ꝓbat Phȳs ōmo phȳsicoꝝ: textu z cōmē. 82. Alio modo ad hunc sensum/q materia z forma pdant ꝓprias vnitates: z ita identificent q ipse nullo modo sint distincte: z hoc ēt est falsuz: vt ꝓbatur 7o hui9. vbi erit questio an mā z forma sint entitates distincte. Tertio modo ad hunc sensuz/q materia prius erat actuabilis p formā. z nunc est p eaz actuata: ita q ēt ipsa cōcurrat in suo genere causalitatis ad hoc q per formaz actuet: z ipsa que prius erat cā in potētia/nunc est causa in actu: z hic est verus sensus. ¶ Uñ dico pro maiori notitia q tria regruntur ad hoc q forma dicatur ꝓprie educi de potētia māe. Primū est/q mā ante existētiā forme in ea habeat potētiaz ad hoc vt cōcurrat tanq̄ cā pcialis ad fieri ipsius forme: z ꝓpter hoc anima itellectiua nō educit ex mā: qz solus deus est causa fieri ipsius aie. Secūdum est q mā pro eodem tēpore vel instāti habeat actu hanc causalitatē. pro quo forma dicit educi de ipsa materia: hanc vo causalitatē hȝ ex hoc q transmutat. Tertiuz est q materia trahat ad pticipationē esse illius forme. Et ꝓpter hoc dicit forma potius educi de potētia māe/q̄ de potētia agētis: lz sit in potētia vtriusq; ante sui actualitatē.

Quantum ad 3m dico q forme intentionales non educunt de potētia māe. Qō pbatur. ¶ Primo. Nulla forma educit de potentia materie/nisi materia ad ipsaz transmutet: qz materia nō hȝ alio modo causalitatē. Sz mā non transmutat ad formas intētionales: cū ipse fiant subito z in instāti in suo subiecto: nec regrant aliquam alterationē preuiā. ergo ꝛc. Et ex hoc infero ꝓpter eandē cām q nec; lumē educit de potētia subiecti. ¶ 2o. Omnis forma educta de potētia māe/pōt in ea conseruari remota sua cā ꝓductiua. vt pz inducēdo in oēs taz subales q̄ accidētales. Sz nulla forma intētionalis cōseruatur remota sua causa. ergo ꝛc. ¶ 3o. Magis apparet q

lumen

Notāduz

Rñ9 quorundam.

Impugn. huic hāc opinionē.

Rñio ꝓpria.

Tria volt foza q̄ sit educenda ō po9 māe.

Q potē dicat forma cōbi9 māe po9 q̄ agēti.

Conclo

lumē educaꝫ de potētia māe/cū forme intentionales:quia lumē est forma realis.Sꝫ lumē nō educit de potētia materie,ergo nec forme intētionales.Maior ꝓz.Minor ꝓbatur.Si lumē lune educereꝫ de potentia materie/segtur ꝙ materia lune esset transmutabilis ad formā.Cui⁹ oppositū dicit ꝓbs ꝛ Cōmē.9.metaphysi.tex.ꝛ cō.penultimo: vbi dicunt ꝙ transmutabilis tm̄ ad locum.

Ad ꝓmū **Ad argumenta** in oppositū respondeꝫ.¶Ad ꝓm negaꝫ maior/accipiēdo gīationē,put se extēdit ad oēm modū gīationis.Ad hoc enim ꝙ aliqua forma ,ꝓprie gīetur:opꝫ ꝙ incipiat esse in subiecto ꝓ realē transmutationē materie.Ille igit forme ad q̄s materia nō transmutaꝫ realr/incipiunt quidē eē in subiecto.nō tm̄ creanꝫ:nec ꝓprie gīantur.

Ad ſcōm

Ad tertiū ꝓbationē

¶Ad 2m dicit eodē modo ꝙ maior est falsa/nisi cōcurrat realis transmutatio māe/qō nō est in ,ꝓposito.¶Ad 3m negaꝫ maior.Ad ,ꝓbationē ꝓmā dicit ꝙ duplr pōt aliqua ,ꝓductio dici infinita. Uno modo:qz caret p̄ncipio ꝛ fine:ꝛ sic acquisitio forme intētionalis nō est infinita.Nā illud instās in quo ipsa recipit in subiecto/est primū ꝛ vltimus sui:cuꝫ illa alteratio non duret nisi ꝓ instans.Alio modo dicit aliqd infinituꝫ: quia alteri cōparatū/est maius eo in duplo ꝛ in triplo:ꝛ sic sine fine.Et ad hunc sensum cōcedo ꝙ ois alteratio subdita est infinita:qz cōparata cuilibet alterationi facte ꝓ tempus/est ea velocior absq; vlla ,ꝓportione.¶Ad 2um ,ꝓbationē negatur ꝓntia.Ad probationē dicit:ꝙ 1ꝫ sp causabitur illa spēs in instanti.tm̄ quāto passuꝫ erit minus dispositum/tāto species erit remissior:ꝛ sic semper actio erit a ,ꝓportione maioris inequalitatis.¶Et eodē modo dicit ad tertiā probationē:nec valet illō qō adducit de calefactione:qz calor est forma habēs contrariū.ꝛ ideo opꝫ ꝓtrariaꝫ formā remitti ad hoc ꝙ calor introducaꝫ in subiectū.Forme ℞o intētionales nihil habēt contrariū:ꝛ ideo nō est simile.p̄sertim qz frigiditas nō cōpatitur secum calorē etiā in gradib⁹ remissis.ꝛ ideo opꝫ ꝓus abyci frigiditatē:ꝛ postea in alia mensura/siue tēporali siue instantanea introduci calorē.Inter quelibet aūt duo īstātia mediat tēpus.ꝛ ideo postq̄ calefactiuū est approximatuꝫ calefactibili adhuc cōcurrit tēpus anteq̄ causet in eo calorem.

¶Utruꝫ plures forme intētionales/dīntes solo nūero vel spē/possint simul eē in eodē ſubto adequato. Qō.IX.

Ptia rō.

Queritur 9°.Utrū plures forme intētionales solo nūero:vel ēt specie dīntes/possint simul eē in eodē subto.Et videtur ꝙ nō.¶°Primo.°Plura lumina nō p̄nt simul eē in eodem subto.vt ꝓz ex ꝓcedēti qōne. Sꝫ lumē est forma intētionalis.ḡ ꝛc.Minor ꝓbaꝫ triplicit er.°Primo.°Nulla realis q̄litas imediate posita supra sensum causat sensationē:vt dī 2° de aīa.tex.cō.98.Sꝫ lumen imediate ,ptingēs pupillā pcipit a visu:vt ꝓz experimēto. ergo ꝛc.Scōo.°Lumen facit spēs colorū sensibiliū in medio eē intētionales:vt dī 2° de anima.tex.cō.73.ergo ip̄m est forma intētionalis.°Pz ꝓntia per regulā:ꝓpter qō ꝛc. Tertio.Forma cāta ex refractione radiorum incidētiū est intētionalis:vt ꝓz de coloꝛib⁹ iridis:ꝛ de figura in speculo resultāte.Sꝫ lumē causaꝫ ex rarefactiōe radiorū:saltē lumen causatū ꝓ reflexionē.ḡ ꝛc.¶2°.Accidētia nō numerāt/nisi ad numerationē subti.ꝛ hec est posita tota rō repugnātie in ꝓcedēti qōne ad coexistēdū duo accñtia eiusdē spēi in eodē subto.ḡ due forme intētionales eiusdē rōnis nō p̄nt simul esse in eadē ꝑte medy.¶Confirmaꝫ.qz natura specifica nō diuidit in plura nūero/nisi ꝓ quātitatē. Sꝫ si eēnt in eodē subto eēnt in eodē quāto.ḡ nō eēnt plura siue distincta.¶3°.Ab eodē res ꝫ eē.ꝛ vnum eē.Sed accidēs intētionale ꝫ eē a subto cū ab eo dependeāt.ergo a subiecto habēt ꝙ eorū eē sit vnum.Sꝫ esse vnum/est eē distinctum.ergo a subiecto habēt ꝙ distinguantur.

Scōa rō.

Tertia rō

Respondeo In ista qōne primo dicetur qd sit forma itētionalis.¶2° dicet ꝓp ea que tāguntr in ꝓmo argumēto/an lumē sit forma intētionalis. ¶3° rīdebitur ad questionē.¶Quātū ad p̄m.Sciēdum est/ꝙ nullū ens est reperibile in nā gn sit aut reale aut rationis.vt vult Aristo.5.ꝛ.6.metaphysi.tex.cō.13.ꝛ qz entia rōnis habēt tm̄ eē cognitū/ꝛ in nullo sūt subiectiue:nec habēt causaꝫ efficientē:cum glibet terminus actionis realis sit ens reale.Forme ℞o intētionales sunt in aliquo subiecto:ideo ipse nō dicunt itētionales.quasi sint entia rōnis/ ꝛ habeāt eē solum ꝓ operationē intellectus:sed sunt vera entia realia extra aiam/cuꝫ sint in ꝑdicamēto qualitatis:ꝛ in prima eius specie.¶Quare aūt hꝫ entia dicanr forme intentionales:puta spēs albedinis in medio ꝛ in organo:ꝛ spēs lapidis in itellectu/potest assignari multiplex ratio.

Motādus

Quid sit forma itētionalis:ꝛ q̄re sic dcā.

¶°Primo.Quidē vt illa entia dicanr itētionalia/que nō habēt eē firmū ꝛ pmanēs/nisi ad pūtiaꝫ sue cause:ꝛ ꝓ hoc quodaꝫ modo distinguunr ab ente reali.i.ab ente habēte eē ratū ꝛ pmanēs.¶Sꝫ ista nō est sufficiens.¶°Primo. Qz sequit ꝙ spēs itelligibilis nō cēt forma itētionalis:qō aperte est falsuꝫ.Consequētia ꝓbaꝫ:qz spēs ꝓseruatur in itellectu.ēt absente obiecto:ꝛ recipit in itellectu indelebiliter.¶2°.Qz sequit ꝙ figura impssa in aqua a sigillo esset forma intētionalis.°Pz ꝓntia.qz nō ꝫ esse/nisi dum cōseruatur a sigillo.¶2° pōt alr dici ꝙ aliqua forma est similis forme sue cause actiue.ꝛ quātū ad modū eēndi:ꝛ quantū ad modū agēdi:sicut calor in ligno calori ignis calefaciētis:ꝛ tales forme dicunt eē reales.Alique ℞o sunt/que neutro modo ꝓueniūt cū formis suarū causarū efficiētiuꝫ: ꝛ iste dicunt mere for⁹ intētionales.¶Sꝫ ista rō ēt nō videtur sufficiēs.¶°Primo.°Phantasma lapidis ꝫ eundē modū eēndi/quē ꝫ forma lapidis.i.eē extensuꝫ:ꝫ ēt eundē modū agēdi aliquē:qz agit ꝛ causat spēm in itellectu:ꝛ tm̄ phātasma est forma itētionalis.¶Et si dicas ꝙ cōuenit quātum ad oēs actiones.¶°Patet ꝙ hoc nihil est:qz nō opꝫ/ꝙ ēt ois forma realis cōueniat cū forma sue causē quātum ad oia:ꝛ hoc p̄sertim ꝓz in formis effectuū equiuocoꝝ.¶2°.°Prius aliqua forma est talis in se q̄s habeat habitudinē ad agere vel nō agere.ḡ nō ꝫ ex tali habitudie ꝙ sit realis aut intētionalis.¶3° pōt dici:ꝙ forma iō dicitur intētionalis:qz potētia nō tēdit in ipsaꝫ:sed tm̄ in obꝫ. Uisus enim nō videt spēm albedinis exīstē in aere medio: sꝫ tēdit in albedinē tanq̄ in obm.¶Ista etiā rō nō bene declarat qōnē.¶°Primo.Qz spēs alicuius obti pōt videri in oculo in quo est:ꝛ tm̄ ipsa est forma itētionalis.¶2°. Quia id a quo dī formalr intētionalis/semp inest ipsi forme intētionali:sed ꝙ potētia tēdat in obm repsentatū per formā intētionalē:ꝛ tm̄ non tēdat in formā nō semp conuenit forme.vt ꝓz/qm̄ nulla potentia sensitiua est p̄siens obto/ causanti suā silitudinē in medio.¶Et ideo dico alr ꝙ forme p̄nt habere eē dupler.Uno mō eē pfecte sibi debitum. Alio mō possunt habere esse diminutū.Forma habere eē pfectū/nō est eam eē talē in sūmo/quātum ptinet ad ,ppositū de quo loqmur:sed est eam denominare subm/nisi sit aliqō ipediēs:qō dico ,ppter eos ꝙ ꝓcedunt cōtrarias formas se cōpati in eodē subto:ꝛ ꝙ nulla forma citra mediū gradū sue latitudinis/pōt denominare suuꝫ subiectū:qz impeditur a forma ꝓxia que ip̄m denominat.verbi gra.Albedo vt duo/pōt stare cū aliquo gradu nigredinis:nō tm̄ cuꝫ quocūq̄:sꝫ cū nigredie vt quatuor:ꝛ nō cū aliquo inferiori gradu:ꝛ quia tunc nigredo denominat subm.ideo albedo vt duo/nō pōt ip̄z denominare albū.¶Forma ℞o dī habere eē impfectū ꝛ diminutum:qm̄ talis est in nā sua ꝙ

Propria sentēdia.

Diſticio

nō pōt denominare suū subm tale quale denominat̄ per eaz que bz esse perfectū:qō dico:qz ois forma denominat aliqua denominatione suū subm:cū det ei aliqō eē. Uñ dicit ꝓbs.z.t.3.de anima:q forme intētionales faciūt potētias esse in actu ꝑmo:sed nō denominat suū subz eo modo quo denominat forme.quarū sunt intētiones. Spēs enim colozis in aere/nō denominat ipm colozatū:nec ex spē lapidis in itellectu/dī intellis esse lapideus. ¶ Et si arguat̄ ꝓtra hoc:qz colozes qui apparēt in aere/duz radij solis attingunt vitrū colozatū/denomināt aerē esse rubeū aut nigrū:t alio coloze colozatū. Sz ibi colozes habēt trā eē itētionale.ergo forma intētionalis denominat suū subiectuz.

Instātia si detur.

Rñsio. ¶ Respondet̄ q maioz est falsa:qō pz.aer eniz cū sit elemētū nō est susceptiuus alicui⁹ tcōe qualitatis/cuiusmodi est coloz.t ideo nō denominat̄ rubeus/aut niger. Uñ non solet dici q talis aer sit rubeus.sed q apparet rube⁹:nec tñ sequit̄ ex hoc/q sensus decipiat̄ circa ꝓpziū sensibile qz iudicare an illa forma sit realis/vel intētionalis nō pti net ad senſuz.sed ad intellectū. ¶ Si iterū arguat̄ contra hanc rñsionē. Illi colozes q sic apparent in aere imutāt visum.ergo sunt reales. Negat̄ ꝑntia:qz nō repugnat forme intētionali imutare visum.vt pz de forma.que resultat in speculo:t sic pz ꝑmū.s.quid sit forma intentionalis.

An lumē sit fozma itētionalis.

Quantum ad z^m. Sciendū est ꝑmo:q lux.lumen/radius/t splēdoz aliquo mō distiguuntur. Eadē eniz forma dī lux/prout est in cozpe lumino so:t appello cozpus luminosuz.illō qō lucet ex se:t nō ab alio: cuiusmodi est sol t candela accēsa t hꝺ. Eadē ẋo forma ꝟz spēm dī lumē/put est in cozpoze illuminato.i.in cozpoze nō habēte lumen ex se:sed tñ ab alio effectiue:cuiusmodi est aer t luna/t alia que a sole illuminant̄. Radius ẋo est lumē causatū ꝑm directū aspectū cozpis luminosi. Splendoz aūt est lumen causatū a cozpoze luminoso ꝑm aspectū idirectū t reflexū. Ex quo pz:q oia ista quatuoz idē signt: t dint ꝑm cōnotata:qz lux cōnotat respectū cause:t lumē cōnotat respectū effectus:ac si diceret̄ q lumē est lux causata. Radius ẋo t splēdoz cōnotant diuersos modos t situs cozpis illuminati ad cozpus illuminās. Et qō dictū ē ō radio t splēdoze:dico ēt ō radio icidēte t radio reflexo:qz forte radius reflexus nō est aliud nisi splēdoz. Isti eni duo rady sunt idē lumē:sed bz rōnē rady incidētis t reflexi p respectū ad diuersas causas. Inquātum eni causat̄ directe a sole/dī radius incidēs:inquātum ẋo intēdit ab obiecto qō dī reflexus/lumē dī reflexus. Et iō si terminet̄ radius solis ad aliqō cozpus nō potēs ipm intendere:cuiusmodi sunt cozpa non polita t tersa.talis radius crit tñ incidēs t nō reflexus. Uñ aūt terminat̄ ad aliqō cozpus politum t tersum:cuiusmodi est speculū t multa alia.tunc est incidēs t reflexus:t in pūcto reflexionis maiorē bz intēsionē q̄z in oibus alijs. ¶ Dico igit̄ quātum spectat ad ꝓncipale ꝓpositū:q lumē est forma realis:t nō ꝓpzie intentionalis: qō ꝓbat̄. ¶ Primo. Omnis forma denominās suū subm est realis t nō intētionalis.vt pz ex ei⁹ diffone. Sz lumen denominat suū subm eē illuminatū.vt experimēto patet. ergo t̄c. ¶ 2°. Nulla forma itētionalis bz actiuitatē super formas reales. Sz lumē bz actiuitatē su p. ea que generāt in mā:qz vt volūt ꝓbi ecclī nō causat calorē t alios effect⁹ in rebus inferioz ib⁹ nisi mediāte luce.q lumē non est forma intentionalis:t sic patet z^m.

Lux i cozpoze lumi noso. Lumē in cozpoze illuminato. Quid radius quid splendoz.

Cōclo 1ª Lumē est fozª realª.

Rñsio ad id qō ārit Opimo.

Quantum ad 3^m. Dicunt aliq q due forme itētionales nō possiunt eē simul in eodē subiecto.t remanere in eē distincto.sed ex eis fiet vna:sicut etiā forme medie cōponunt̄ ex cōtrarys. Uñ spēs albi t spēs nigri sunt.vna numero/t due virtualr:qz p eaz pōt ita videri albedo:ac si eēt tñ spēs albedinis:t p candez pōt ita videri nigredo ac si eēt tñ spēs nigredinis. ¶ Sz ista opinio videt mihi falsa. ¶ Primo. Sequeret̄ q in itellectu nō possent simul eē plures spēs intētionales. ¶ Sed hoc est falsuz.ꝑ t̄c. Consequētia pz:qz spēs itelligibilis est forma intētionalis.pz ēt falsitas ꝓntis ꝑm oēs q ponunt spēs in intellectu. ¶ 2°. Forma intētionalis repñtat naturalr:t p ꝓns semp eodē modo.ergo si eadē numero exns/repñtat albū t nigrū:sequit̄ q semp vtrūq repñtabit. Sz hoc est falsum.qō pz. Sint.a.albū t.b.nigrū ꝓsentia oculo Sortis causant per te eandē spēz numero.pono igit̄ q.b.amouea tur:t.a.remaneat ꝓsens.vt ꝓus:t arguit̄ sic.A.est presens oculo Sortis t.a.nullo mō variatū est:t ꝓus causabat speciē in isto oculo.ꝑ nūc eandē numero causat vel ꝓseruat:sz ista per te erat repsentatiua nigri.ergo ēt nūc quātū est ex se est repsentatiua nigri:t per ꝓns apparebit Sorti:q videdo.a.videat etiā.b. ¶ 3°. Sicut se habēt colozes medij ad extremos ex qbus cōponunt̄:ita se habet spēs cōstituta ex ꝓpzia spē albedinis t ex ꝓpzia specie nigredinis. Sz colozes medij sunt distincti specie ab extremis.ꝑ ista species media est spē distincta ab illis:t p ꝓns repsentabit aliquam formā mediā spē distinctā ab albedine t nigredine.

Ad argumenta in oppositū rñdetur. ¶ Ad ꝑm negat̄ minoz. Ad ꝑmā ꝓbationē rñdetur dupl̄r. Uno mō loquēdo spāl̄r de sensu visus. verū est q coloz positus sup visum nō videret̄. Lumen rō est:qz cozpus colozatū est opacū.t p ꝓns positū sup oculuz eclipsaret lumē oculo:pp qō oculus nihil posset videre:lumen aūt imediate tangēs oculū nō eclipsat seipz.nec alia. t ideo nō est simile. Alio mō rñdet̄ negādo minorē:qz lumen contingēs oculū nō videt̄ ꝓpzie:sz lumē aliquo mō refractū ad aliqō cozpus terminatū extra pupillā. Ad z^m negat̄ añs.spēs eni intētionalis in medio repñtatiua coloris/nō causat̄ effectiue a lumine:sed a coloze/qui est obm visus:t hoc est generalr verū:q spēs causant̄ ab obiectis. lumē ẋo est dispō se tenēs ex pte passi:sine qua nō posset recipere formā intētionalē obiecti. Ad 3^m negat̄ maioz.si vl̄r itelligat̄:t q dī de speculo nō est mirū.q enim forma in speculo sit forma intētionalis.nō ideo ꝓcise est:qz causetur p refractionez.sz ideo est:quia ille spēs que reflectuntur a speculo/sunt intētionales. ¶ Ad z^m ꝓncipale negat̄ maioz de accītibus intētionalibus. Eozū enim distinctio numeralis/nō est accipiēda ex pte subti:sz ex parte suarū causarū efficiētiuz. ¶ Et sil̄r dico ad ꝓfirmationē. ¶ Ad 3^m negat̄ minoz:qz accidēs intētionale bz eē t conseruari tñ a sua causa efficiēte:t nō a subto:t ꝓpter hoc nō dicūt etiā educi de potētia subiecti.vt patuit qōne ꝓcedenti.

Ad ꝑmū

Ad scdm

Ad tertiū

¶ Utrū suba sit pzioz tempoze accidēte. Questio. X.

Queritur 10° An suba sit tēpoze ꝓoz accidente. Et vī q non. ¶ Motus t tēpus sunt accītia:t sil̄r quātitas t figura t alia accidētia celi. Sz ista sunt eterna.vt dicit ꝓbs 8° phyſi. Eterno aūt nihil est ꝓus tēpoze.ꝑ nō oi accīte aliqua suba est ꝓoz tpe. ¶ 2°. Deꝰ agit alia a se de necessitate nāe ꝑm opionē ꝓbi:t pduc ēt ea in instāti.ergo nō est assignare aliqō instans in quo deus sit quin in eodē aliquis effectꝰ eius sit. Sz in oi effectu est relatio ad cām suaz.relo aūt est accidēs.ꝑ in oi instāti in quo deus siue quecūq alia substātia est:ēt aliquod accidēs est. ¶ 3°. Propzia passio simul est cū suo subto:cū generentur eadē gīatione.ergo suba non est ꝓoz quolibet suo accīte.

Ꝓma rō

Tertia rō

Respondeo Ex tota difficultas huiꝰ qōnis in hoc ꝓsistit:qz Aristo. ponit eternitatē motus:que videt̄ repugnare t cōtradicere huic cōclusioni in qua dicit:q substātia est tēpoze ꝓoz accidēte. Et iō declarare opz quid senserit ꝓbs in ꝑsenti ꝓclusione de ꝓzitate subē

te substãtie. Sunt aũt tres gliales expositiones eius. Prima est Auer. Scõa est Sco. Tertia est. S. Tho. ¶ Auer. 7° metaphysi. cõ. 4. dicit: q accidẽtiũ aliquod est superueniẽs subiecto fm eius generationẽ: sicut frigiditas Sorti. Aliqñ ℞o ẽ cõgeneratũ subto in quo ẽ/siue tale accidẽs sit ꝑpria passio: siue accñs cõe. sed inseparabile. De ꝓmo manifestũ est q subiectũ ꝑus est eo tẽpore. De secũdis manifestũ est: q lz subm non sit eis prius. tñ mã subiecti est eis prior. mã enim ignis fuit ante ignẽ: 7 per ꝓñs ante quodlibet accidẽs eius. ¶ Hanc expositionẽ que vt ostendetur nõ est forte aliena ab opione ꝓbi multi iprobant. ¶ Primo. Materia nũq̃ fuit sine aliquo accidente: q3 semp fuit sub aliqua forma/quã consequunt aliqua accidẽtia saltez quãtitas. ergo materia nõ est absolute ꝑor accidẽte. ¶ 2°. ꝓbs ꝓbat q suba est prior accidẽte tpe: ꝑpter duo. Primo. quia suba ꝑdicat in qd: accidẽtia aũt non. Scõo. quia accidẽs nõ est ens: nisi qz entis. i. sube. Sz mã nõ ꝑdicatur in qd; cuz hec nõ sit vera. ignis est mã: nec accidentia sunt entia: q3 sunt mãe: lz q3 sunt sube cõposite. ergo mã nõ est illa suba quã dicit ꝓbs esse ꝑorẽ accidẽte. ¶ 3°. Illa suba est ꝑor accidẽte tpe: que ẽt est ꝑor diffinitiõe 7 notitia. Sz mã nõ est ꝑor notitia/cũ ipsa de se sit ignota. Nec diffinitione ꝑpter eandẽ rõnem: g̃ ꝛc. ¶ 4°. Accidẽtib9 celi nulla mã est ꝑor tẽpore: cum in celo nõ sit mã fm Auer. ergo nõ est verũ vlr: q materia sit ꝑor accidẽte. ¶ Sz mihi videtur q ꝑdicta expositio stare possit maxime ꝓncipia Lõmen. ¶ Ad cuius euidentiã ꝓmitto duo. Primũ est. q in substãtys abstractis nullũ est accidẽs. sunt enim sua intellectio 7 volitio. vt ipse dicit. 12. metaphy. cõ. 41. Secũduz est: q accidẽtia celi/nõ sunt vniuoca alicui accidẽti rerum generabiliũ. ¶ Ex his p3: q ꝓbs logtur tñ de accidẽtibus rerũ generabiliũ: q3 ẽt in hoc. 7. 7. 8. vt dicit Lõmẽ. 12. metaphy. cõ. 29. querit ꝓbs tñ de ꝓncipys substantiarũ generabiliũ. De ꝓncipys ℞o subẽ eterne: que est celũ: quere tur in. 12. huius: q3 celũ nõ hz ꝓncipia intrinseca. s. materiã 7 formaz: sed tñ extrinseca. s. efficientẽ/7 finẽ. Et quia materia. vt dictum est. ꝑcedit oia hꝫ accidẽtia. ideo aliqua substãtia est ꝑor accidẽte. Nam mã est suba. ¶ Ad ꝓmaz igit rationẽ dicit: q lz materia nunq̃ fuerit sine accidẽte tñ nullũ est accidẽs/quin mã fuerit ante ipm. Assignato. n. quocũq̃ accidẽte: mã fuit prior. ¶ Et si dicat q ꝑz Auer. Dimensiones interminate 7 eedez numero sunt coeterne materie. ¶ Respondeo: q ꝓbs loquit de accidẽtibus in actu. Dimensiones aũt interminate sunt dimensiones 7 accidẽtia tñ in potẽtia. sicut materia ꝓma. ¶ Ad 2am dicit: q lz materia ꝓma nõ ꝑdicetur in quid: nec sit pars gddita tis. puta humanitatis: est tñ pars totius. s. hominis/7 aliaꝝ subarũ sensibiliũ generabiliũ. Ratio igit ꝓbi in hoc cõsistit. Suba ꝑdicatur in quid. i. ꝑdicatur in quid: vel saltem est pars habẽtis quidditatẽ. Unde cũ dr. homo est carneꝰ vel materiatus: lz hec ꝑdicatio sit denominatiua. tñ denominatio fit ab eo qõ est suba. Accidẽtia ℞o ꝑdicant in q̃le vel quantũ/vel hꝫ: 7 nullo modo sunt pars subẽ rei: lz sunt entia: quia sunt entis. i. subẽ: cuiꝰ pars est materia. ergo aut tota suba. aut saltẽ aliqua pars eius est ꝑor tẽpore accidẽtibus. Hanc enim rationẽ quã implicite ponit ꝓbs: magis explicat expositio ꝑdicta. ¶ Ad tertiã. Potest negari maior. Sufficit enim q aliqua sit ꝑor tẽpore: 7 aliqua diffõne 7 cognitiõe: sed negat minor: ne videat ꝑdicta responsio esse fuga. Ad ꝓbationẽ dicitur: q mã est de se ignota: 7 cognoscitur per analogiã ad formã substantialẽ: q3 nõ quelibet transmutatio facit cognoscere mãm: sed tñ transmutatio subalis. Postq̃ ℞o materia cognita est per formã substãtialẽ ꝑus nota est: q̃ accidẽtia. Nec valet illa ꝓñtia: materia est posterius nota q̃ forma subalis. ergo est posteriꝰ nota q̃ accidẽs. Silr mã cũ ponat in diffinitione subẽ cõposite: 7 suba cõposita ponat in diffõne accñtis. etiaz materia ꝓpter ponit in diffõne accñtis: non quidẽ mã nuda: sed vt stat sub aliqua forma: q3 vt sic est nota. ¶ Ad q̃rtã dicitur: q Lõmẽ. 7 ꝓbs loquunt de accñtibus substãtiarũ generabiliũ: que ex mã 7 forma cõposite sunt. naz soluz de hꝫ substãtys hic loquit fm opiniones Lõmentatoris.

Impugnat Auer.

Ptia cõ. ẽ Auer. cõ.

Ptia ẽ. Auer. Suppoſitum ꝓm. Suppoſitum 2m.

Instantia Rñio

Scotus alr exponit dicens: q ꝑoritas tẽporis est possibilitas ad habẽdã actualẽ exñtiã sine alio/quãtũ est ex se. Q3 aũt vna res quantuz est ex se possit existere sine alia/contingit ex hoc q ab ea nõ dependet. Luz igit suba a nullo suo accidẽte dependeat, nullũ eniz ꝑus dependet a suo posteriori. ideo suba quantũ est ex se põt existere sine accñte: 7 per ꝓñs est ꝑor accñte tẽpore. Q3 autem aliqua suba nõ possit eẽ sine ꝑpria passiõe: nõ est ex suba quantuz est ex se. sed q3 ꝑpria passio a subto causat nec̃io: 7 ad ipm naturalr ꝓsequit. ¶ Sz quãtũ sit ꝑpria ista expositio p3 cuilibet intelligẽti. Iste eniz modus dicẽdi ponit ꝑprietatẽ tẽporis eẽ ꝑoritatẽ nature: quod p3. ¶ Naz id est ꝑus nã: a quo nõ cõuertit subsistẽdi ꝓñtia. sicut contingit in causa 7 effectu. vt dicit ꝓbs in postpredicamẽtis. g̃ ꝑoritas de qua iste loquit/est ꝑoritas nature 7 non tpis. ¶ 2°. Id est ꝑus tẽpore/qđ est in aliqua duratione/in qua aliud nõ est: vt dr in postpredicamẽtis. g̃ si sint duo: quoꝝ vnum nũq̃ sit sine alio: siue ibi sit dependẽtia siue nõ: ibi non erit ꝑoritas tẽporis. sed simultas. ¶ Et ideo segtur 3a expositio que est. S. Tho. dicẽtis: q ꝓbs ꝓbat subam eẽ ꝑorem tẽpore accñte. quia nullũ accidens est separabile a suba. aliqua ℞o suba est sine oi accñte/saltẽ deus: Et q ista sit rõ ꝓbi: p3. Nã 7 ex. cõ. 4. postq̃ dixit: q suba est ꝑor tpe q̃ accidẽs. statim subdit hec verba. Nullũ eniz alioꝝ pdicabiliũ est separabile: 7 istõ soluz est separabile. ¶ Ad euidentiam ℞o huius expõnis. Sciẽdum est q esse ꝑus tempore/est eẽ ꝑus duratione. Duratio aũtez est duplex. Una est qua mensurant entia successiua: cuiusmodi est motus: 7 hec mensura dicit ꝓprie tẽpus. Q3 ℞o tpe mensurant tñ successiua op3 dare aliã qua mensurant entia ꝓmanẽtia. s. substãtie 7 nature rerũ: quã nõ est putandũ Aristo. ignorasse. hꝫ aũt mensura appellat euum siue eternitas. Sz q3 tẽporis nomen magis est in vsu homini. ideo ꝓbs oẽz duratiõnẽ 7 mensurã appellat tẽpus. ¶ Est igit sensus huiꝰ lre. Substãtia est tẽpore ꝑor accidẽte. i. est ꝑor duratione. Tum qa subẽ mensurant euo/qđ est ꝑor mensura. tpis/q̃ mensurant accidẽtia: cuz ipsa accidẽtia semp sint in transmutari. Tuz 7 ꝓncipaliter qa aliqua suba. s. deus mensurat eternitate que est mẽsura ꝑor tẽpore. 7 omni alia duratiõe accidẽtium quecũq̃ sit illa. Nec ista expositio põt pati vllam calũniam nisi a viris ꝑuis. ¶ Et q eam patet solutio ad omnia argumẽta. lz enim nulluz sit ĩstãs in quo nõ sit aliquod accidens: tamen mensura ꝓme substantie. scilicet dei/est mensura ꝑor fm se.

Scõ. alia expõ.

3 Sco.

Capite 5 ꝓioꝝ.

Expõ sci Thome.

Notãdum

Duratio

¶ Utrũ ꝓmuz cognitũ/sit magis vle. Qõ. XI.

Queritur 11° Utruz suba sit ꝑor notitia accidẽte. Sz ga fit mentio de eo q est ꝓmo cognitũ. ideo circa hoc tria queruntur ꝓout hec questio triplr põt disputari. Primo. An ꝓmũ cognitum sit vniuersale magis. Scõo. An singulare sensibile sit ꝓmum cognitũ. Tertio. An ꝓmum cognitũ sit substãtia vel accñs. ¶ Quantũ ad ꝓmuz arguit: q ꝓmum cognitũ nõ sit vniuersalissimũ. ¶ Primo. Agẽs naturale sufficiẽs approximatum passo disposito/causat nobiliorẽ effectũ quẽ põt causare. Sed intellectus agẽs 7 phantasma sunt agentia naturalia debite approximata intellectui possibili. ergo causant in eo notitiam speciei specialissime: cum talis notitia sit perfectior.

Ptia rõ. Scoti.

Scōa rō. ¶ 2°. Metaphysica est scia vltima/ordine doctrine. vt ait Auicē. ꝓmo metaphy. ca. 3. Sed nō eēt vltima. si cōceptus entis esset ꝓmus. Cum enīz ens sit subiectū metaphysice. si ens eēt ꝓmū cognitū: metaphysica eēt ꝓma oīuz. Illa. n.

Tertia rō. sciētia ꝑus habetur: cuius subm est ꝑus cognituz. ¶ 3°. Si ad habendā notitiā spēi specialissime opz cognoscere oīa superioza: sequitur q talis notitia erit difficillima. imo q nūq̄z haberi poterit. ꝓz ꝓnītia: qz iter spēm spālissimam ⁊ supremū genus/sunt multa genera ignota. Luz enīz oē genus diuidat imediate tñ duabus differentijs/constituētibus duas spēs: impoſe est q animal sit imediatum genus ad oēs spēs aialiū: sed est aliqō genus imediatuz homini

Quarta ratio. forte ⁊ sīmie: qō genus est ignotū. ¶ 4°. Id est ꝑus cognitū/qō est ꝓximius phantasmati mouēti intellectum. Sed spēs specialissima est ꝓximioz phantasmati q̄ ens. g̃ species est ꝓmuz cognitū.

Quinta rō. ¶ 5°. Id est ꝑus cognitū: cuius facilioz est abstractio. Sz abstractio minus vniuersalis est facilioz: cum a pauciozibus abstrahat q̄ magis vniuersale. Abstractio enim hominis est tñ a singularib⁹. abstractio

Sexta rō. Ro animalis est ēt ab omnibus differētijs suarum specierū. ergo ⁊c. ¶ 6°. Spēs specialissima magis mouet intellectuz. ergo magis cognoscit. ꝓnītia patet. Añs ꝓbatur. Tuz quia est actualioz. Tum quia perfectioz.

Sco. placitum. **Respondeo** q circa hanc qōnē sunt tres opiones oīno oppposite. Prima est opio Scoti dicētis: q ꝓmū cognitū est spēs spālissima: cuius singulare magis mouet itellectū. Dicunt enīz duo in ista opione. Primū est q spēs spālissima est ꝓmuz cognitū intellectui nostro: cognitione tñ confusa. Scōm est q magis vle ꝑus

Ratio ꝓ cognosci distincte minus vlib⁹ fz Sco. cognoscit cognitiōe distincta/q̄z minus vle. ¶ Primum ꝓbant rōnibus que supza arguēdo facte sunt. ¶ 2m etiam ꝓbant tali rōne. Minus vle nō pōt cognosci distincte nisi magis vle distincte cognoscat. g̃ magis vniuersale est ꝑus notuz notitia distincta. ꝓnītia pz. Añs ꝓbatur. Qz min⁹ vniuersale icludit in sua rōne magis vle. nulla aūt res potest distincte cognosci/nisi cognoscant oīa que sunt de ratione ipsius. ¶ 2ª opinio est Durādi in ꝓmo. 2. dis. 2. q. 2. ⁊ Burlei ꝓmo physicoz dicētium: q singulare est ꝓmū cognitū nobis: sed de hoc erit specialis questio sequēs. ¶ 3ª opio est

Durandi placitū. dicentiū: q magis vlia sunt nobis ꝑus nota. ¶ Ad cuius euidētiā. Sciēdū ē ꝑ: q 2ª ē notitia. Nā aliq̄ ē bitual. aliq̄ Ro actualis. Notitia habitualis est/duz in intellectu est species obiecti: lz itell⁹ ea nō vtatur. Notitia Ro actualis est

Cōclo Thōistaꝝ placitum. Mimal ⁊ actual cognitio. dum intell⁹ actu ꝑ talē spēm opatur. De vtraq̄z aūt predictarū cognitionū intelligit ista opio. Nam itellect⁹ agens ⁊ phantasma/ꝓmo causant spēm impfectaz. ſ. spēm repzesentantē obiectū solū vt est ens: ⁊ postea spēm repsentantē ipz vt est suba vel accidēs: ⁊ vltimo vt est talis speciei. Similiter ab intellectu possibili actuato ꝑ spēm alicui⁹ obiecti. puta lapidis. in illo ꝑoꝛi in quo ꝑcedit omne opus voluntatis/formal naturalr ꝑus cōceptus entis q̄ sube vel

Vñ ē successio icāndis ꝓceptibus in itellectu nro. aliozū inferioꝝ ad ens. ¶ Et si dicat vñ est hoc. Nam intellectus agēs ⁊ possibilis intēdi nō possunt: a cā aūt vniformiter se habēte/ꝑcedit vniformis effect⁹. ¶ Rñdeo: q hoc pōt esse ꝓpter duo. Primū est ex pte agētis. Scōz Ro ex pte passi. Ex parte agētis gdē: quia cū ad causandaz spēz cōcurrat non tñ intell⁹ agēs: sed ēt phantasma rōne virtutis sibi collate ab itellectu agēte. Impoſe aūt est q phantasma magis ⁊ magis vigoꝛet. lz enim actio itellect⁹ agētis in phantasma sit in instāti. tñ postea intēdit. tuz ex vsu cogitatiue circa phantasma: qz ex hoc magis quodam modo applicat itellectui agēti. tum ēt qz post illaz ꝓmam spēm impfectā itellectus ea vtit: ⁊ per ꝰns fit cōuersio ad phantasmata: rōne cui⁹ cōuersionis magis depurant ⁊ illustrant. Silr ad formandū cōceptū cōcurrit intellectus possibilis ⁊ spēs in eo exīs. Predicta aūt spēs intēditur ⁊ pficitur dum intell⁹ vtitur ea. Et ideo post cōceptū impfectuz/pōt ab ea elici ꝛceptus pfectioꝛ: quia ipsa pfectioꝛ est q̄ prius. Qz aūt ad hunc sensum declaratū magis confusa ꝑus cognoscant. ꝓbatur. ¶ Primo. Simplicia ⁊ incōplexa sunt ꝑus nota/ex q̄bus formate ꝓpōnes ꝓbat Tho. placitum. prius sunt note: quia vt dicit ꝓmo posterio. tex. cō. 7. ꝓpositiōes cognoscimus: qz terminos cognoscimus. Itē qz sēa operatio intellectus in qua est cōpositio/sequit ꝓmam ordine nature ergo talis ordo est in vna qualis in alia. Sz ꝓma cōplexa nobis nota sunt ꝓpōnes vlissime/⁊ prima ꝓncipia que cō ponunt ex terminis cōmunissimis. g̃ vlissimi ꝛceptus sūt ꝓmi. ¶ 2°. Ubi est ordo eēntialis inter formas ⁊ pfectiones receptibiles in aliqua potētia passiua/ꝑus saltē natura recipitur actus impfectioꝛ. Jstud pz in oībus generalr. Si enīz forma per quā soꝛ. est suba/eēt distincta ab ea per quā est coꝛpus: ꝑus reciperet forma sube/q̄ forma coꝛporeitatis. Idē etiā pz de vegetatiuo respectu sensitiui. vt dicitur 2° de anima. tex. cō. 31. Sz inter spēs ⁊ conceptus est ordo eēntialis: qō ꝓbatur: qz qualis est ordo inter naturas repsentatas. talis est ordo inter formas naturalr repsentātes. Sz inter magis vlia ⁊ minus vlia est ordo eēntialis. vt pz de se. ergo inter spēs itelligibiles ⁊ ꝛceptus est ordo eēntialis. ¶ Confirmat: qz duz volumus demōstrare aliquid de inferioꝛi/accipit eius superius ꝓ medio. cōstat aūt q inter terminos syllogismi demonstratiui/est ordo eēntialis. alioquin demōstratio nō esset ex terminis necessario cōnexionē habētibus. ¶ 3°. Ab agēte naturali/prius saltez natura ꝓcedit actus impfectus q̄ pfectus/siue agat successiue siue in istāti. Ignis enīz ꝑus natura itroducit calorē vt duo/q̄ vt quatuoꝛ/aut sex. Et sol ꝑus natura causat lumē remissum q̄ intensuz: qz gradus pfectioꝛ ꝓsupponit gradū impfectum: sed notitia confusa est iperfecta respectu notitie distincte: ⁊ itellectus est agēs naturale. ergo ꝑus causat notitiā confusam q̄ distinctā. ¶ 4°. Impoſe est habere aliquē conceptum/quin habeant oīa que in eo formalr ⁊ quidditatiue includunt. Sz cōceptus entis icludit formaliter ⁊ quidditatiue in oībus alijs. g̃ nullus pōt haberi nisi habeat conceptus entis. ¶ Dicet forte: q nō claudit in cōceptibus differētiarū. ¶ Sz hoc nihil est. Tuz quia oppositū ꝓbabit in boc. 7. Tum qz sequit q ꝓma notitia esset distinctissima. si ꝓmus cōceptus esset cōceptus differētie. ¶ Et ex hoc confirmat magis ꝓncipale proposituz. Nam si spēs spālissima est ꝓmum cognitū: videtur q pari rōne differentie inferioꝛes sint ꝑus cognite q̄ superioꝛes. puta rōnale q̄ sensitiuū: ⁊ per ꝰns ꝑius cognosceret homo cognitione distincta q̄ confusa. ¶ Dicet forte q nō: quia ꝑus cognoscit inquantū est aial q̄ inquātum est rōnalis. ¶ Sed cōtra. Nō potest cognosci homo inquātū est animal/nisi cognoscat esse sensitiuū: cum sensitiuū constituat animal. Sed ꝑius cognoscit differentia inferioꝛ q̄ superioꝛ. ergo ꝑius cognoscit inquantū rationalis q̄ inquātū sensitiuus: qō est cōtra te: qui etiā ponis ꝑimā notitiā esse confusam. ¶ Confirmat adhuc: quia Cōmentatoꝛ primo physicoꝛū. cōmē. 5. dicit in nobis ꝑius esse apprehensiones vniuersales. Itē quelibet potētia primo cognoscit suū adequatū obiectū. constat aūt q adequatū obiectū intellectus est ens. ergo ens est primo cognitum.

Rñsio ad qualis. Bona rō ꝫ Scoti. Alia fuga

Ad primum in oppositū rñdet: ⁊ primo reducit cōtra arguentez sic. Agens naturale causat nobiliozē effectū quē possit. Sed notitia confusissima est nobilissima in genere confusoꝝ: sicut latro peritissimus est pfectissimus in genere latronū. ergo non causat ꝓmo notitia speciei confusa: sed notitia entis que est confusissima. ¶ Dicit 2° ad argumētuz: q maioꝛ est falsa. ignis

Ad ꝓmā rationem ⁊ ꝓcedentem.

enīz

eniz potes causare calorē. vt. 6. causat prius calorē vt duo
z vt tria q̄z vt sex. ¶ Dicitur 3°: q̄ ēt minor est falsa. Iz eniz
intellis respiciat oēm notitiam. hoc tñ est ordine quodam.
sicut ēt mā prius respicit formas vles q̄z pticulares. vt di-
cit Cōmē. pmo meta. cō. 17. Et ideo intellis nō est dispos-
tus ad notitiaz speciei/misi per notitiam confusissimā que
Ad scdaz rationē. est notitia entis. ¶ Ad z^m negatur minor. Metaphysica
eniz dicit esse vltima: nō q̄ de subiecto suo nullus beatur
ceptus añ oēs alios: Iz q̄ psupponit multa que pbāntur in
alys sciētys. Presupponit eniz subas separatas esse: pbāt
Ad tertiā autez q̄ sint a nāli. Pho z nō a metaphysico. vt dicet. 12.
huius. ¶ Ad 3^m dr: q̄ ad habēdā notitiā distinctā spēi/suf
ficit scire id qō habet loco differētie vltime z primi gene
ris: cuiusmodi ē animal z rōnale respectu hominis. Istud
Ad q̄rtā obiectio aūt nō est multū difficile: Iz sit alicuius difficultatis. Nam
sciētie nō possunt sine labore z difficultate acquiri. ¶ Ad
4^m dicit: q̄ aligd esse primius phantasmati pōt cē dupli
citer. Uno modo q̄z est primius effectus ei⁹: z sic negatur
minor: imo est petitio pncipij. naz istud est pbandum. s. q̄
notitia spēi sit primus effectus. Alio mō dr primius fm
nām aut fm aliquā rationē pdicandi: z sic negatur maior
z cōcedit minor. Phantasma eniz imediate causatū est
ab indiuiduo qō est extra. Indiuiduo aūt primior est spe
cies q̄z genus z alia superiora. Unde si hec ratio eēt bona
potius cōcluderet/q̄ singulare est pmū cognitū: quia sin-
gulare est proximius phantasmati q̄z species.

¶ Utrū singulare sit pmū cognitū ab itellectu. Qō. XII.

Queritur 12° An singulare sit pmuz cognitum ab intellectu.

Respondeo in ista qōne tria sūt declarāda. Primū est. vñ
oritur difficultas in qōne. z^m ē titulus qōnis.
Tertiū est rñdere ad. q. Prima duo breuiter exponuntur.
Unde sit difficultas in questione. ¶ Difficultas in hac qōne est: q̄z spēs i telligibilis que est
pma notitia saltē habitualis/causat a phantasmate z intel
lectu agēte. Phantasma aūt est singulare z repñtatiuū rei
singularis. Jo vī difficile qūo spēs ab eo causata/nō rep-
sentet pmo illud singulare: cuius fuit phātasma. puta si qs
acgrit notitiā rose: occurrit ei pmo aliqua rosa mouens ei⁹
imaginationē: z causans in ea sui similitudinē: quare etiaz
bec rosa nō pmo causare dz sui similitudinē in intellectu.
Intelligē tio tituli q̄stionis. ¶ Pro notitia 2° tituli qōnis est sciendum q̄ illud dici
tur pmo cognitū ab itellectu: añ qō nulla alia notitia siue
actualis siue habitualis habet ab intellectu. Querere igit
an singulare sit pmuz cognitū/est querere an pma species
causata in itellectu sit repsentatiua singularis: puta hui⁹ro
se quātū ad suā singularitatē. i. quantū ad pncipia/per que
est hec z distincta ab alys idiuiduis: nec accipio hic singu-
laritatē pro ipsa intētione singularitatis: q̄z cōstat itētionē
singularitatis. sicut z alias itētiones secūdas psupponere
alias notitias prores in itellectu: sed accipio ipm singulare
reale/vt est signatum z distinctum z vltimo determinatū.
Conclo risalis. ¶ Quantū ad 3^m rñdeo: q̄ singulare sensibile nō pōt esse
pmuz cognitū ab intellectu nostro. Et p ista 2clusione ar-
guitur. Supponēdo pmo: q̄ intellis est receptiuus spērum
Sup^m p^m sine mā z sine conditionib⁹ materie: istud ponit Aristo. 2°
de anima. tex. cō. 121. z in hoc distinguit itellectuz a sensu:
q̄z Iz vterq̄ recipiat sine materia: tñ sensus recipit cuz cō-
ditionibus materie: z intellis non. Cōditiones aūt materie
sunt esse hic z nunc. i. esse determinatū ad locū/z ad tēpus.
Et ppter hoc dicit pmo posterioz de vli: q̄ opponit sin-
Suppositum 2^m. gulari/qō abstrahit ab hic z nūc. ¶ Supponit 2°: q̄ op3
pmaz notitiā esse certā z determinatā. Istud ēt p3: quia ab
ea oritur certitudo z firmitas in oibus alys notitys. Nam
ex certissima notitia pmoz terminoz. oriet certitudo noti
tie in pmis pncipys: z postea in cōclusionib⁹: z sic succes-siue. Ex bis arguit sic. ¶ Prima notitia intellis est certissi-
ma. per z^m psuppositū. Sz notitia idiuidui sensibilis nō ē
certissima. g̃ nō ē p^a. Probat maior. notitia rei sūme varia-
bil/nō est certissima: cū varieť re variata. Sed indiuiduū
est summe variabile: taz quo ad locū q̄z quo ad tēpus: z ēt
quātuz ad alias pprietates indiuiduales. vt p3 experimē
to. ergo zč. ¶ 2°. Jd est pmū cognitū ab intellectu, quo di
stinguitur itellectus a sensu. Sz distinguit intellis a sensu/
p hoc q̄ intellis est vliuz: z sensus singulariū. g̃ zč. Maior
p3: quia cuz potētie distinguantur ex obiectis. ex 2° de aia
tex. cō. 32. necesse est q̄ distinguant per illa obiecta/que p-
mo respiciūt. Si eniz aliqua potētia pus respicit vnū obie
ctuz: q̄z aliud: z nō distinguit p illud pus. sed per id qō est
posteri⁹. sequit q̄ in illo pozi. in quo respicit pus z no po-
sterius. non eēt distincta. Minor probat rōne: quā ponit
Cōmē. 3. de aia cō. 9. vbi sic arguit. Sicut se bz intentio ad
intētionē: sic virtus apphensiua ad vtuté apprehensiuaz.
Sed in quibusdā intētio imaginata distinguit ab intētio-
ne vlī: q̄z aliud est caro: z aliud carnis esse: z aliud magni-
tudo z magnitudinis esse: vbi oēs exponunt p magnitudi-
né indiuiduū: z per magnitudinis eē ipsaz quidditatē. In
q̄busdaz ℞o. puta in separatis nō est intētio singularis di-
stincta ab vniuersali. g̃ virtus apphensiua intētionis sin-
gularis distinguit a virtute apprehensiua intētionis vlis.
Ecce q̄ distinxit Cōmē. bas virtutes penes vle z singula-
re. Et p hoc sequit q̄ pmū obiectū intellis est vle: z pmum
obiectū sensus est singulare. ¶ 3°. Spēs qua cognoscitur
pmo singulare est extensa. Sz in intellectu nulla spēs pōt
esse extensa: cū itellectus sit idiuisibilis z inextensus. ergo
intellis nō pōt pmo cognoscere singulare. minor p3. Ma-
ior pbat. Jd quo cognoscit singulare modo quātitatiuo/
z inquantum est determinatū ad situz: siue ad hic z nūc est
extensuz: alioquin nō posset ducere in notitiā situalē z q̄ti
tatiuaz: sed tñ repsentaret obiectū absolute z simplr. g̃ zč.
Et hec rō bz ex Cōmē. 3. de aia cō. 14. vbi distinguit itell'z
pole'z a mā p^a p bz q̄ mā p^a est in potētia tñ ad formas i-
diuiduales z quātitatiuas. Intellis aūt est in potētia ad itē
tiones vles. ¶ 4°. Si itellectus cognosceret singulare pri
mo z p se per propriā spēm. sequit q̄ pma notitia intelle-
ctus esset summe fallax z incerta. Sz hoc est falsuz: q̄z cuz
pma notitia occurrat effectiue ad notitiā subsequentē. vt di
cit Phs 2° physico. tex. cō. 89. oporteret oēm aliaz notitiā
esse incertā. Et confirmatur: q̄z notitia pmarū propositionum.
puta q̄ omne totū est maius sua parte. z aliaz bō. ex q̄bus
deducunt 2clusiones: causant ex inductiōe singulariū. Et
cū nihil cognoscat nisi p magis nota: op3 pmā notitiā esse
certissimā: z sic p3 illa pntia. Añs aūt pbatur psupponen-
do duo. Primū est. q̄ notitia conseruetur in itellectu post Duo supposita.
actualē considerationē. Istud p3: q̄z etiā conseruat in ima
ginatione: de qua tñ minus videt. Scōm est. q̄ spēs itelli-
gibilis quātum est ex se vnifozmiter repsentat. Istud etiā
p3: quia repsentat ex necessitate nature: cuz repsentet ante
oēm actuz voluntatis. Tunc sic. In itellectu est spēs pmo
z pcise repsentatiua alicuius singularis. puta. a. Sz illa spe
cies 2seruaret etiā corrupto. a. z semp vnifozmiter repre-
sentat: vt p3 ex psuppositis. ergo corrupto. a. repzesentat: si-
cut pus repsentauit. Et prius p te repsentabat pncipia sin-
gularitatis z existētiam actualē z situm. ergo intellect⁹ cor
rupto. a. adhuc iudicabit. a. existere z habere situm: z alia
accidētia: que oia falsa sunt. ¶ 5°. Omne primū cognitum
necesse est abstrahi a pncipys singularitatis. Sz singula-
re nō potest abstrahi a pncipys singularitatis: aliogn eēt
singulare z nō singulare. ergo singulare nō potest cē pmū
cognitū. Maior pbatur. Nullus potest esse actu primum

cognitū/nisi cōcurrente actu intell's agentis:aliogn vareť aliqua itellectio p̄ma.in qua nō cēt necessari⁹ intell's agēs. Sed ꝓpria actio itellectus agētis non solū est causare speciē intelligibilē:sed etiam abstrahere intētiones vniuersales ab intētionibus imaginatis:vt dicit expresse Cōmen. 3° de anima.cōmē.18.Nulla autē alia abstractio pōt fieri ab intētione imaginata siue a phantasmate siue a singulari:nisi qz abstrahit a cōditionibus singularitatis ⁊ causať in intellectu vna species representans tm̄ quidditatē.ergo primū cognituz non pōt esse singulare:sed tm̄ quidditas. ¶ 6°.Arguitur ex cōmuni ratione qua solet dici:q̄ opz inter potētiā ⁊ obiectū p̄mum esse proportionē:⁊ deducō sic rationē istaz.Impossibile est naturā sensibilē cognosci ab intellectu/nisi intellectui vniať.Istud ponit ·Phs 13° de anima;tex.cō.37.⁊.38.vbi vult q̄ anima est oia sensibilia per vnionē cū eis.Sz natura sensibilis nō potest vniri intellectui nisi ipsa natura ab hic ⁊ nunc:siue a p̄ncipijs singularitatis.ergo intell's nō intelligit naturā sensibilē primo inquantū est singularis.Minor ꝓbatur.Ea que includunt ꝯditiones necessarias ⁊ formaliter ꝯdictorias nō vniūtur nisi reducanť ad aliquā similitudinē per remotionē illius oppositionis cōtradictorie.Sed natura sensibilis inquantum est singularis determinať ad hic ⁊ nunc:cuz nō possit concipi vt hec.nisi concipiatur in aliquo situ.intellect⁹ aūt abstrahit ab hic ⁊ nunc:⁊ ꝓstat q̄ abstrahere ab hic ⁊ nūc ⁊ esse determinatū ad hic ⁊ nunc sunt conditiones cōtradictorie.ergo nunc̄ natura sensibilis vnieť intellectui nisi per hȝ abstractionem ⁊ separationem.

¶ Utrū suba sit prior accīte cognitione. Qō.XIII.

Veritur 13°.Utrū substātia sit p̄or accidente cognitione.Et videť q̄ non. ¶ Et p̄mo arguiť q̄ suba a nobis cognosci nō possit p ꝓpriā spēz:qz si suba p̄sens causat sui notitiā in itellectu:sequit̄ q̄ eius absentia posset naturaliť cognosci.Sz hoc est falsuz/aliogn posset intell's naturaliť cognoscere absentiā panis in hostia cōsecrata:qō est erroneū. ¶ 2°.Id prius cognoscit cui⁹ species p̄mo recipiť in itellectu.Sed p̄us recipiť spēs accidētis c̄ subē.ḡ ⁊c̄.Maior ꝑz.Minor ꝓbatur.Eius p̄mo habetur spēs:cui⁹ p̄mo habeť phātasma.Sz p̄mo hȝ phantasma accītis:imo habeť tm̄ accītis:qz phātasma repsentat tm̄ accītia.puta colorē/figurā/quātitatē/⁊ hȝ. ¶ 3°.Si substātia p̄mo cognoscit̄:aut hoc est quātū ad cōem rōnez subē.s.esse ens p se nō inherēs alteri:aut hoc est quātū ad aliquā rōnem spālem.puta ignē/terrā/lapidē/hoiem/⁊ hȝ. Non p̄mū.Tum qz in p̄mo cognito nō est dubitatio.Sz sūma certitudo:cū per ipm de alijs certificemur:multi autē dubitarūt an tale ens per se/qō dicit̄ suba/sit in rerū natura.nā multi crediderūt q̄ quātitati nihil subijciať.tum qz nulla relatio est primū cognitū:cuz notitia relonis dependeat ex notitia fundamēti ⁊ termini.cōis aūt ratio subē videtur iportare aliquē respectū.s.negationē inherētie.Secundū etiā dici nō pōt:qō ꝓbatur.Nā intell's dependet a sensu.ergo vel hoc est respectu eiusdez:aut respectu diuersorū.Si respectu eiusdē habeť ꝓposituz:qz sensus cognoscit tm̄ accītia.Si respectu diuersoꝝ.puta q̄ intell's mouetur a sensu ad notitiaz alicuius rei nō sensate.s.subē/sequit̄ q̄ nō oporteret.dum intell's de aliquo certitudinē querit. habere recursuz ad res sensibiles:cuius oppositū experiētia docet. ¶ 4°.Uideť hoc esse de mēte ·Phi ⁊ Cōmentatoris.Nam.7.meta.cō.10.Dicūt q̄ subē sensibiles ꝑus cognoscuntur c̄ subē abstracte ⁊ rōnē huiⁿ assignāt:qz subē sensibiles sunt minoris entitatis.Ex hoc sic arguiť.Id est ꝑus notū qō est minoris entitatis.Sz accidēs est minoris entitatis c̄ suba.ḡ ⁊c̄. ¶ Confirmať.qz Cōmē.p̄mo phys cox.cō.4.loquēs de ordine cognitiōis nostre dicit/q̄ opz incipere a notitia accidentiū vlium.Et.6.metaphy.c.1.dicit q̄ substātie naturales nō possunt a nobis sciri nisi per earum accidētia.Et 7° metaphysi.cō.9.dicit per actiones cognoscitur substātia.Et ·Phs in prologo libri de anima. textu cōmēti.11.dicit q̄ accidentia magnā partem conferunt ad cognoscendum quodquidest.

Patma rō

Scda rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Contra

Respondeo q̄ in nobis duplex est notitia intellectiua:quaruz vna est prior:altera ℞o posterior.·Prima notitia est illa/que causať ex actione intellectus agētis ⁊ phantasmatis/in itellectū possibilē.Alio ℞o notitia est illa que per discursus demōstratiuos acquiritur:existēte iaz in itellectu notitia simplici terminoꝝ.In hac aūt qōne nō agitur de 2ª notitia:sed tm̄ de prima.Et disputať an existēte in nobis phātasmate alicui⁹ obiecti: puta lapidis/prius causeť in itellectu species repsentatiua subē lapidis:an spēs repsentatiua tm̄ accītiū eius. ¶ Dicunt igiť aliqui q̄ p̄mo causať spēs repsentans tm̄ accidētis:⁊ q̄ per eaz formať p̄mo cōceptus solius accidentis in cōcreto.puta,albi nigri.⁊ per hȝ accidētia venit intellect⁹ in cognitionē subē.tam in vlī c̄ in spē.Ex hoc eniz q̄ aliquid nunc est albū.⁊ postea nigrū.cognoscim⁹ q̄ est vnuz cōe subiectū vtriq̄ termino;⁊ per hoc habeť notitia subē in cōi.s.quantū ad hoc q̄ est esse ens p se.cui talia ihereāt. Ex hoc etiā q̄ intell's videt accidētia hois:puta/figuraz ⁊ risibilitatē esse incōpossibilia alys rebus deuenit in spālē notitiā hominis.Ista opinio fuit heruei quolibeto 3° qōne.9.quā multi ex iunioribⁿ pbis sequūť. ¶ Et si eis obyciatur.·Phs dicit in hoc loco q̄ suba est prior accidente cognitione. ¶ Respondēt dupliť.p̄mo:q̄ suba est prior ꝑm se:tm̄ quo ad nos prius cognoscit̄ accidēs.Scōo dicunt/q̄ per subam nō accipit ·Phs id qō vere est suba.sed nomine substātie accipit cēntiam.Et est sensus/q̄ p̄ma cognitio que habetur/aut de quātitate/aut de albedine/est notitia cozuz.que ad cēntiam eius pertinent. ¶ Sed iste due rōsiones non sunt ad mētē ·Phi ⁊ Cōmē.quod declaro.Incipit enim ·Phs in hoc 7°.tradere nobis notitiaz entis.Et qz ens diuidit̄ in substantiā ⁊ accidēs accipiēdo subsātiā. vt diuidit̄ contra accidēs.⁊ vt est spāle genus entis:subdit ·Phs q̄ ad tradendū notitiā entis/sufficit tractare de substantia:qz cū ipsa sit prior accidēte/diffinitione ⁊ cognitione/per eaz poterit sufficiēter haberi notitia accidētis:⁊ ꝓpter hoc nullū specialē tractatū in libro metaphysice facit de accidētibus.cum tm̄ etiā ipsa sint partes entis.·Nō ergo est dicēdum:q̄ accipiat substantiā pro essentia. ¶ Itē patet q̄ ·Phs hic dicit.Quomodo a nobis possit haberi notitia entis ⁊ oium partiū eius:⁊ cū dicat q̄ per cognitionē substātie/constat q̄ ꝑm ·Phm substantia est prior notitia. ēt quo ad nos. ¶ Et ideo videť alr dicēdum:q̄ prius cau

Duplex notitia intellectiua.

Quesiti intentū.

Opio prima q̄ fuit heruei.

Improbatur Ver. placiti.

Cōclo rīsalis.

Nō ꝓcognoscatur suba accidentū.

satur in itellectu spēs substātie:per quā intellectus primo itelligit confuse nām,cuius habeť phātasma:puta rosam: ⁊ per eandē/aut forte p aliam spem intelligit accidentia/⁊ ꝓprietates eius/⁊ tandē eandē rem distincte ac perfecte itelligit.Qz autē prius cognoscatur substātia c̄ accidēs ꝓbatur. ¶ ·Primo.Idē est obiectum p̄mo motiuū ⁊ primo terminatiuū itellectus cōiuncti.Sz qdditas materialis est obiectū p̄mo motiuū.ergo ad eaz p̄ terminatur cognitio. Minor est ·Phi.3.de aia.textu cōmenti.10.Maior ꝓbat. ·Primuz motiuū est primo repsentatū:quia nō mouet itellectum/nisi causando in eo sui similitudinē:primū autē repsentatū est primū cognitum. ¶ 2°.Inter ea que itellectui coniuncto sunt proportionata/illud est prius cognitum/in quo perfectius saluať ratio entis.qō est obiectum intellectus.Sed substātia materialis est ꝓportionata intellectui cōiuncto:cum de ea possit haberi phātasma:⁊ in

ea perfectius

ea perfectius saluaꝫ rō entis q̄ in accīte.g̃ ꝛc̄.Minor ꝑz. Maior ꝑbaꝫ.Id est ꝑus cognitū/qō fortius mouet intellectū ad sui notitiaz.Sed id qō est perfectius ens/fortius mouet intellectū.g̃ ꝛc̄. ¶ 3°.Si ꝑius haberet ꝰ spēs accidentis q̄ subē.posset itellis in illo ꝑiori bīe cōceptū accidētis/in habēdo ꝛceptū substātie:qz aut spēs naturaliꝫ cansat cōceptū.aut ꝑ iperiū volūtatis.Si nāliꝫ habeꝫ ꝓpositū.Si per iperiū/pōt volūtas iperare itellectui vt ea vtatur ad formādū cōceptū accidētis.Sed ipoſe est habere cōceptū accidētis sine ꝛceptu substātie.a qua dependet in esse:ꝫ ꝑ ꝑns etiā quo ad cognitionez:qz sicut res se hñt ad esse.ita ꝫ ad veritatē:vt dicit 2° meta.tex.cō.4.ergo suba ꝑius cognoscit q̄ accīs. ¶ Cōfirmaꝫ:qz ꝑmus cōceptꝰ est diffinitiuus:vt ꝑz.3° de aia.tex.cō.z.in ꝑ°.n.opōne itellectus/formaꝫ diffinitio rei.Sed accidēs nō pōt diffiniri sine suba.ergo cōceptus accidētis presupponit ꝛceptū substantie. ¶ 4°.De subiecto cuiuslibet scie.opz ꝑsupponere quid est:vt ꝑz ꝑ posterioꝝ.tex.cō.z.Sed subm nālis phīe est ens mobile/siue corpus/siue suba mobilis.ergo ꝑm cognitū in nostra phīa est ens:cui cōuenit mobilitas:oē aūt qō mouet est corpus.ꝫ per ꝑns substātia.ex 6° physi.tex.cō.32.ergo ꝑm cognitū in nāli phīa est aliqua suba.Sz naturalis phīa est ꝑma sciaꝝ speculatiuaꝝ ordine doctrine: vt dī.6.metaphysic.cō.3°.ergo ꝑma notitia quā hz intellectus de rebus nālibus ꝫ sensibilibus/est notitia substātie. ¶ 5°.Istud fuit de mente phī ꝫ Cōmētatoris.Nā phs 7° metaphysice.tex.cō.4.dicit.Substantiā esse ꝑriorē accidente tēpore ꝫ notitia.Et ꝑz q̄ loquiꝫ quātū ad nos:vt declaratū fuit supra. ¶ Et adhuc cōfirmaꝫ:qz Cōmentator eodē cōmēto.4.dicit:q̄ suba apud nos est manifestior accidentibus.Et ꝑmo physi.cōmēto.3.dicit q̄ illa que sunt nota apud nos ꝑmo de rebus nālibꝰ/sunt cōposita causata ex elementis.Et 4° metaphy.cōmēto.4.dicit:q̄ ꝑmū in nostra cognitione/est substantia sensibilis.

Ad ꝑmā rationem. **Ad primum** in oppositū dicit:q̄ per speciē causatā ab obiecto/cognoscit ꝑ substātia quantū ad aliqua eius predicata essentialia.sed cōmunia.Quia ℞o spēs nō representat existētiā rei:sed abstrahit ab esse ꝫ nō esse:ꝫ indifferenter representat rez siue sit siue non sit:ideo nō pōt per eam cognosci an substātia sit

Ad scām presens vel nō. ¶ Ad 2m negaꝫ minor. Ad ꝓbationez dī

Ad tertiū q̄ intellectus pōt a phantasmate representāte tm̄ accidētia/abstrahere spēm substātie. ¶ Ad 3m dicit:q̄ ꝑmū cognitū est aliqua nā specifica/quo ad ꝛceptus vles.s.entis ꝫ substantie.Et cū hoc ꝛprobaꝫ dico.Ad ꝑmā ꝛprobationē q̄ nullus dubitat an substantia.s.an aliqō ens per se sit in rerū nā:imo hoc oēs firmiter tenent:lz multi dubitauerunt.que sit illa que alys substat ꝫ per se existit.

Ad ꝗrtū ¶ Ad 4m dicit:q̄ phs ꝫ Cōmentator expresse tenent/q̄ prius cognoscatur substātia q̄ accidēs.sed q̄ post cognitionem cōfusam habitā de substātia.intellectus cognoscit accidentia eius:ꝫ per ea venit in distinctaz cognitionē substantie/ ꝫ demonstrat eius ꝓprietates:qz in nāli phīa:vtpm/fiūt demonstrationes a posteriori ꝫ per effectus.Et ad hunc sensuz itelligende sunt oēs auctes Cōmentatoris in q̄bus vī dicere q̄ per accidētia deuenit in cognitionē substantie.Istud enim verū est quātū ad cognitionē discursiuā:ꝫ nō quo ad cognitionē simplicē:que est oium ꝑma.

¶ Utrū substantia cognoscatur ab intellectu cōiuncto/per ꝓpriā speciem. Questio. XIIII.

Ꝑria rō. **Queritur** 14°.Utrū substantia cognoscaꝫ ab intellectu cōiuncto ꝑ ꝓpriaz speciē.Et vī q̄ nō. ¶ Prio. Quicqd cognoscit per ꝓpriā spēz/cognoscit intuitiue. Sed substantia nō pōt cognosci intuitiue:cuz nulla species in intellectu representet existentiā rei.g̃ ꝛc̄.

Scōa rō. ¶ 2°.Intellis cognoscit subam panis/que prefuit in eucharistia.Sed no cognoscit cā per spēm ꝓpriā:cum talis suba ibi nō sit:ꝫ per ꝑns nō possit causare sui similitudinez: sed cognoscit tm̄ per spēz accidentiū que eā ducunt in notitiā substātie panis:ac si substātia panis ibi essēt.ergo ꝛc̄.

Tertia rō. ¶ 3°.Species intelligibilis causatur in intellectu a phantasmatibus.Sed phantasmata sunt similitudines tm̄ accidentium.ergo nō possunt causare spēm substantie.

Respondeo q̄ solutio huiꝰ qōnis:ꝑz ex qōne precedenti.Dictū est enim q̄ suba prius a nobis cognoscit/q̄ accidēs cognitione itellectiua.g̃ cuz ois cognitio intellis sit per aliquā spēm:ꝫ in illo ꝑori non habeaꝫ spēs accidētis.opz q̄ habeaꝫ ꝓpria spēs substantie.

Sco. placitum. ¶ Sz qz Scotiste dicunt subaz cognosci tm̄ per spēz accidētis:ideo opz spāliꝫ videre gd veritatis habeat ista opīo. ¶ Dicunt igit isti q̄ a phantasmate causaꝫ in intellectu tm̄ spēs accidētis:ꝫ qz accidēs.ꝑsertim si sit ꝓpriuz. est adequatus effectus sui subiecti:ideo ꝑ spēz talis accidētis pōt intellectus bīe aliquā notitiā substātie.lz ipfectaz. Intellectus.n.ab isto accidēte abstrahit vnū cōceptū/qui est cōceptus entis:ꝫ in eo itelligit ēt subaz:sicut ēt existimatiua ex spēbꝰ sensatis/apprehēdit intentiones nō sensatas.Causa aūt ꝓp quā pōt itellis ꝑ spēz accidētis cognoscere subaz est:qz accidēs dependet a suba:ꝫ suba terminat dependētiā accidētis ad se.Cū igit spēz accidētis repūtet accidēs q̄ est dependēs.ꝓnter illa spēs determinat etiaz ad representādū terminū huiꝰ dependētie:q̄ terminus est suba.

Impugnatur Sco. Supm ꝑm ¶ Sz ista opīo vī oino falsa ꝫ repugnās Aristo.Ad q̄ ꝓbādū suppono q̄ itellectus cōiunctus cognoscit aliquā substātiā pfecte gdditatiue.Istud ꝑz.Tuz qz de substātys habentꝫ ꝓprie diffōnes ꝫ nō ꝑ additamentū:vt ꝑz. 7° meta.tex.cō.15.tales aūt diffōnes sūt gdditatiue:sciꝰ enim q̄ hō est aial rōnale.Tuz qz per ꝓpria accidētia cuiuslibet gradus substātialis.pōt ille gradus substantialis cognosci per q̄titatē.n.cognosco q̄ aligd sit corpus:ꝫ per motū cognosco q̄ est aial:ꝫ per risibilitatē cognosco q̄ est rōnalis.

Supm ꝛm ¶ Suppono 2° q̄ notitia gdditatiua pfecta est notitia distincta:cognoscere enim hoiez gdditatiue/est cognoscere ipsuz ꝑ ꝓpriū genus ꝫ ꝓpriā dīaz:ꝑ quā ab oibus alys distinguiꝫ. ¶ Tūc argū sic.Quicqd cognoscitur notitia gdditatiua pfecta:cognoscit ꝑ ꝓpriā spēz:vel saltē nō cognoscit ꝑ spēz iferioris gradus entis:qđ dico.qz deꝰ per essentiā suā hz oiuz notitiā distinctā:qz ipsa eminēter oia ꝓtinet:ꝫ angelus ꝑ spēz vnius generis/cognoscit distincte oēs spēs illius generis:rōne maxime pfectionis talis spēi:que perfectio nō reperiꝫ in spē accidētis. Sed itellis cognoscit aliquā substantiā notitia gdditatiua perfecta.g̃ cognoscit eaz per ꝓpriam spēm.Maior lz sit declarata. adhuc tamen ꝓbatur.Quicqd cognoscit gdditatiue.perfecte cognoscitur:vt est ab oibus alys distinctuz.ergo cognoscitur per spēm ipsum distincte representantem.nulla aūt spēs distincte representat obiectum nisi sit ei ꝓpria. Minor ꝑz.ex 5cōo presupposito ꝫ experientia.g̃ si substātia cognoscitur:opz q̄ cognoscaꝫ per spēm ꝓpriaz ꝫ nō ꝑ spēm accidētis.

Supm ¶ 5cōo arguitur.ꝫ suppono q̄ representare nō sit agere nisi grāmaticaliter.speculum enim representans Sortez nihil agit in ipsum.Ex hoc segꝫ q̄ lz foza actiua:que nunc non potest in aliquem effectū.possit postea in eundē effectū si ipsa perficiaꝫ.tamen forma naturaliter representans/representat ꝑmo quicqd potest:vt ꝑz etiam experimento ꝫ ad sensuz in oibus representatiuis. Speculū enim lz vnā ꝫ eandē rē aliqñ perfectius ꝫ aliqñ imperfectius representet ꝑm q̄ est magis vel minus terſuz ꝫ politū:tm̄ nulla res est:quā nūc possit repūtare,quia

prius eadē nō potuerit repsentare: lz forte nō ita perfecte. Sed spēs accidētis est forma nāl'r repsentās. z p te repsentat pmo tm̄ accidēs z nō subam. ergo nūq̄ postea poterit repsentare subam. ¶ Tertio. Qōlibet ens absolutū p̄us cognoscit ad se, q̄ ad aliud. i. p̄us cognoscit notitia absoluta q̄ notitia relativa: q2 cōceptus relativus presupponit absolutū in quo fundet. Sed suba est ens absolutū. ergo p̄ma notitia eius nō est relativa: z per ꝯs p̄ma notitia substātie nō est inquātū suba terminat dependentiā accidētis: q2 cognoscere aliqd vt est terminus relationis/est cognoscere ipsuz ꝑceptu relativo. ¶ Quarto arḡ ex dictis aduersary. Nā q actiuū nāle nō possit agere in passiuū/aut est ex defectu agētis: aut ex defectu passi. Sed substātia est actiuū nāle: ergo si nō pōt causare spēz sui in intellectu: aut hoc est ex pte itell's. aut ex pte sube: sed non est ex pte itell's: cū ipse sit in vltia dispōne respectu cuiuslibet cognitionis: vt dicit Scotus p̄ sniaz. q. 1. plogi. Non est ēt ex pte sube: q2 idē dicit. z. di. 3. q̄ subē sensibiles z singulares ip̄rimūt spēs in intellectu angelico: vñ multo magis possunt eas causare in itellectu nostro q est magis eis ꝓportionatus. Dōm est igit̄ q̄ suba cognoscit per ꝓpriā spēz. ¶ Qūo aūt talis spēs causet̄ declaro dupl'r. ¶ Primo. Dicit q̄ sicut accidens ꝓducit real'r subaz in virtute subē. cuius est instrm̄: sicut p3 de caloze qui in virtute aie causat carne: vt dr z°. de aia. tex. cō. 41. ita etiā pbātasma. lz repsentet tm̄ accidens: tm̄ in virtute illius subē. a qua causatū est. pōt causare in intellectu spēz ꝓpriā substātie. ¶ Scōo. Dr̄ q̄ in intellectu agēte preexistunt virtute oia itelligibilia: z idco pōt illustrare phantasmata z ea perficere/vt sint apta causare spēm substātie: ita q̄ phantasma spēm talē causabit in virtute itell's agentis. Et qlz horum modoꝝ est sufficiens ad saluandū qūo spēs subē causet̄. Si aūt cōiunxerim⁹ ista duo sil'r: z dicamus q̄ phantasma in virtute vtriusq3 predictoꝝ. s. subē agētis intell's causat spēm subē: habebimus cām magis sufficienter.

Sco. ꝓbatur sagitta.

Cōclusio realis. Quō species ꝓpria subē fiat i intellectu.

Ad ꝓmū **Ad primum** in oppositum negat̄ maior: quia ad notitiā intuitiuā nō sufficit q̄ beat̄ p spēz ꝓpriā: sed ꝑter hoc opz q̄ illa spēs repsentet existentiā rei cognite z alias ꝓprietates cōueniētes ei in sua existentia reali: predicta aūt spēs causata a phantasmatibus z ab eis abstracta repsentat tm̄ qdditatē z non existentiā. ¶ Ad z^m p3 ex dictis. Dr̄ eniz q̄ accūtia que sunt in eucharistia causant phantasma. per qō ipsa repsentantur: ab illo autez phantasmate causat̄ spēs subē: in virtute tm̄ substātie panis/que prefuit. ¶ Ad 3^m p3 ex dictis qūo phantasma potest causare speciem substantie.

Ad scōm

Ad tertiū

¶ Utrum eadem numero notitia possit esse directa z reflexa. Questio. XV.

Distinctio

Veritur 15°. Utrū eadē numero notitia possit cē directa z reflexa.

Respondeo. Oz eadē notitia esse rectaz z reflexā pōt intelligi dupl'r. Uno mō q̄ directe terminetur ad aliqō obm: z indirecte z reflexe terminet̄ ad aliqō aliud: qō sit distinctū ab ipsa notitia. Alio mō q̄ reflectat̄ super seipsaz: ita q̄ sit notitia suiipsius. ¶ Quantū ad p̄m. Dico in doctrina. S. Tho. ꝓpter aliquos q hoc negant in schola eius: q̄ eadē numero notitia pōt esse recta z reflexa. qō ꝓbat̄. Primo supponit̄ q̄ intell's nō pōt cognoscere singulare māle nisi tm̄ reflexe. ¶ Supponitur z° q̄ vle cognoscit̄ ab itellectu tm̄ directe z nō reflexe. ¶ Supponitur 3°: dum intell's itelligit aliquā ꝓpōnē: intelligit sil' etiā terminos. Ex his arguit̄ sic. ¶ Intellectus intelligēs hāc ꝓpositionē. Soz. est hō. hz vnicam intellectionē: qua intelligit ꝓpositionē z terminos eius. Sed ista intellectio est simul recta z reflexa. ergo. Maioz p3 ex tertio presupposito. Minoz ꝓbat̄. Dis notitia intellectiua singularis mālis est reflexa. per p̄mū p̄suppositum. z dis intellectio obiecti vlis est recta. per z^m presuppositū. Sed ista intellectio est simul sortis qui est singulare māle. z hois qui est vle. ḡ ista intellectio est recta z reflexa. ¶ Scōo arguitur ad idez theologice presupponēdo q̄ beati videntes diuinam essentiaz videant oēm entitatē actu existentē: vt concedit. S. Tho. 4. di. 49. Et arguit̄ sic. Quilibet beatus ea intellectione qua intelligit deū intelligit oēz entitatē que nō est deus. Sed sua intellectio qua intelligit deū est entitas que nō est deus. ḡ eadē intellectione itelligit ipsammet intellectionē. ḡ ista intellectio reflectit̄ super se. Sed ipsamet est ēt itellectio recta: inq̄tū terminat̄ ad diuinaz nām. ergo eadē itellectio est recta z reflexa. ¶ Quantum ad z^m. Dico q̄ aliqua notitia pōt reflecti sup seipsaz. Et lz hoc sit ꝓbatū ex scōa rōne imediate superi⁹ posita. tm̄ adhuc ꝓbatur p̄mo: aliqua volitio potest reflecti super se. ḡ etiam aliqua notitia. Et hec de questione.

Rñsiua. Cōclusio.

Sup^m p^m

Sup^m z^m

Sup^m 3^m Eadē notitia cē recta z reflexa.

Cōclo 2ª

¶ Textus cōmenti septimi.

¶ Perscrutandum cuz descripserimus prius.

¶ Hoc loco declarat quo ordine de suba sit inquirēdū. Dividit̄. n. suba in qdditatē z suppositū qō est suba p̄ma: puta in humanitatē z Soz. Substantia aūt p̄ma dividit̄. vt p3 ēt z°. de aia. in mām/formā/z cōposituz. Substantiaꝝ etiā alique sūt materiales: z alique imāles. Dicit ḡ q̄ p̄us de materialibus z sensibilibus agendū est: q2 per eas deuenimus in cognitionē insensibiliū. Quantū ꝝo ad substantias māles p̄ncipalius agendū est de forma: q2 magis latet: z etiaz quia magis est ens q̄ compositū z q̄ materia. Juxta quam partem queritur.

¶ Utrum materia sit substantia. Questio. XVI.

Ꝑ Ꝑtia rō

Veritur 16°. Utruz mā sit suba. Et videt̄ q̄ nō. ¶ Prio. Dis suba est ens simpl'r. Sed mā non est ens simpl'r. ergo nō est suba. Maioz p3: q2 terminus analogus dr̄ simpl'r de p̄mo analogato: ens aūt dr̄ analogice de suba z de accidente: quoꝝ p̄ncipalius est suba. vt dcm̄ fuit supra. Minoz ꝓbat̄: Materia est ens in po⁹. ḡ nō est ens simpl'r. Aūs p3 p̄mo phy. tex. cō. 69. Cōsequētia ꝓbat̄ q2 esse tale in potentia est esse ſm qd: sicut esse imaginabile opinabile z hꝫ: vt dr̄ z° peri herme. ¶ Scōo. Sup illō phi p̄ meta. tex. cō. 17. in fundamēto nāe nulla est distinctio. dicit Cōmē. q̄ de mā nō dr̄ vere suba nec aliqō aliud p̄mū. ¶ 3°: Nulla suba est mediū iter ꝫdictoria: q2 ꝫdictio est oppositio. cui⁹ ſm se nō est dare mediū. vt dr̄ p̄ poste^r. z 4° meta. Sz mā est mediū inter esse z nō esse q̄ sūt ꝫdictoria: vt dicit Cōmē. p̄ phy. cō. 78. ḡ ꝛc. ¶ 4°. Esse susceptiuū ꝫrioꝝ est maxie ꝓpriū subē. vt dr̄ in p̄mis: z p ꝑs cōuenit omni subē. Sed mā nō est susceptiua ꝫrioꝝ: recipit enim imediate tm̄ formas substātiales. inter quas nō est ꝫrietas. ergo materia nō est substantia.

4°. q. 4. coz.

Scōa rō

Tertia rō

Quarta ratio. Jn ꝑtio substātie.

Respondeo Oz mām esse in genere subē nō qdē tanq̄ spēz. aut idiuiduū siue nāz pfectā. sed tanq̄ ptē subē cōposite exp̄esse voluit phs z° de aia. in p̄ncipio. z. 7. meta. p̄ti cō. Ubi dicit Cōmē. Suba dicit̄ de mā quoquo mō. ad denotādū q̄ nō est suba tā q̄ nā cōpleta in spē. Et 8° meta. tex. cō. 4. sic ait. Oz ꝛo suba est mā palā. Ubi dicit Cōmē tato2. q̄ vnū eoꝝ de quo dr̄ suba est mā. Et in plerisq3 alys locis idem ponunt phs z Cōmē. Probat̄ aūt rōne. ¶ Prio. Quicqd nec̄io est p̄us substantia est de genere subē. Sz mā est hꝫ. ḡ ꝛc. Maioz p3: q2 omne ens. aut est substātia: aut accidens: vt dicit. 5°

Laꝑ. 1. d. 13. q. 1.

Cōclusio modificata.

Cō mā sit suba.

metaphy. accidēs autez est posterius substantia. vt patuit supra. ergo nihil est necessario pus substātia nisi substantia. Minor ꝓbaf. Omne receptiuuz est pus recepto: ꝛ oē cōstitutiuū est prius ꝓstituto. Sed mā est receptiua soie ꝛ est ꝓstitutiua substātie composite: vt dī. 8. meta. ergo ꝛc. ¶ Scōo. Materia pma est ens reale. ꝛ nō est accidens. ergo est suba. Cōsequētia pz: qz cum suba ꝛ accidēs distinguant per rōnes ꝫdictorias non pōt dari mediū. Prima pars añtis ꝓbaf. Oē subm realis transmutationis est ens reale. Sed mā est subm realis trāsmutationis. vt dī pmo phy. ꝛ pmo de gnōne. tex. cō. 51. ergo ꝛc. Scōa ēt pars ꝓbaf. Materia nō est nec pōt esse in subiecto. ergo non est accidēs. Cōsequētia pz. ꝛ añs: qz mā est ꝑ[m] subm oium. ḡ nō pōt esse in subo. ¶ Tertio. Nulla suba componit ex nō substātys: vt dī pmo phy. tex. cō. 52. Sed substantie cōposite ꝛ sensibiles cōponunt ex mā: vt ꝓbabit. 8. meta phy. in pncipio. ḡ ꝛc. ¶ Lz aūt ista pclo cōmuniter cōcessa sit: volui tn disputare banc. q. ppter duo. Primū ppter quosdā q dicūt mām nō distingui a ꝑuatione: accipientes occasionē ex verbis phi ꝑ phy. tex. cō. 60. dī. q mā ꝛ pri uatio sunt vnū numero. Arguūt ēt rōne. ¶ Primo. Quia si priuatio distinguit realr a mā: segt q idē numero possit redire per naturā. Probaf añtia. dū ex aqua gnerari ignis. mā aque est ꝑuata forma ignis: qñ postea corrumpit ignis ista ꝑuatio est eadē numero cū pma: cū sit ꝑuatio eiusdē babitus ꝛ eiusdē forme: ḡ redit eadē numero ꝑuatio. Et qa ꝑuatio est negatio in subo apto nato: segt q bec mā sit nata recipe illā numero formā ignis. ¶ Sed constat q bec opio ꝓtra phm est in fine pmi phy. tex. cō. 79. arguentē ꝫ Platonē: q dicebat mām nō distingui a ꝑuatione. Qđ ꝓbaf. ¶ Prio. Mā manet nō manēte ꝑuatione. ergo mā nō est ꝑuatio. Cōsequētia pz. añs ēt pz. Nam mā cōtinue est eadē sub distinctis formis: ꝛ tn aduenięte forma ꝑuatio nō manet: aliogn habitus ꝛ ꝑuatio sil eēnt. ¶ Scōo. Mā nō opponit forme aliquo genere oppositionis: cū forma sit pfectio māe. Sz ꝑuatio opponit soie. ergo ꝛc. Nec valet auctoritas phi in ꝫriū: qz vt ait Albertus ꝑ phy. tractatu. 3. ca. 15. mā ꝛ ꝑuatio sunt idē numero: qz ꝑuatio est in mā: sicut ēt Sor. ꝛ q̄titas eius sūt idez numero quo ad existentiā. ¶ Ad rōnē negaf ꝛñtia. Ad probationē. Dico q qñ a mā remota est aliqua forma ꝑus in ea existens tunc in illa mā non dī ꝓprie esse ꝑuatio talis forme: sed bn dī esse negatio siue carentia eius: ꝛ ideo non redit ꝑuatio illi⁹ forme. ¶ Alij dicūt q mā circūscripta oi forma est tn ens rōnis: moti vt arbitror ꝓp hoc q mā nullaz de se bz actualitatē. Sed q istud sit falsum ꝛ repugnans pncipys phie. ꝓbaf. ¶ Prio. Nullū ens rōnis est effectiue ꝓductū. aut pmo. aut ꝛñter: qa entia rōnis habēt tn esse cognitū. Sed mā bz cām effectiuā saltē fm theologos: qui ponunt eā eē creatā. ergo ꝛc. ¶ Scōo. Nullus ens rōnis est pars cōstitutiua sube. Sed mā est pars substantie cōposite: ḡ nō est ens rōnis. ¶ Zo. Materia fm se est ens rōnis p te: ꝛ in cōposito in quo bz esse est ens reale. ergo id qō de se est ens rōnis transfert in entitatē realez. qō est ipossibile. ¶ Quarto. Anteq̄z mā ꝓducerēt: bec erat vera. Mā est suba. ergo ēt bec erat vera. Mā est ens reale. ꝛñtia pz. Añs ꝓbaf: qa vt alibi ꝓbatū fuit ꝓpositio in mā nēcia est vera siue subm sit: siue nō sit.

Ad primū in oppositū. Dico q dupl̄r pōt dici aliquid ens simpl̄r. Uno⁰ ꝓut ens simpl̄r distinguit ꝫ ens fm qd: vt ens simpl̄r dicat: omne id qō est in actu extra nihil: ꝛ ens fm quid dicat. id qō est tn in potētia ꝛ qō pōt esse: sed tn nō est. Alio modo accipit ens simpl̄r ꝓ ente de genere subē: ꝛ ens fm quid ꝓ ente qō est accidens: qz sola suba dat esse simpl̄r: ꝛ accidens dat esse fm qd. s. quantū aut quale vel hꝭ. Materia autem est ens simpl̄r. vtroqz modo. Ad ipzobationē. Dico q esse in potentia ꝓut illud dī in potētia qō nō est. sed pōt esse. est eē fm qd: sed esse ens in potētia. i. esse potentiā subiectiuaz ꝛ receptiuā forme subalis dantis esse simpl̄r non est eē ens fm qd. ¶ Ad 2[m] dico q mā nō dicit vere substātia completa: ꝛ nā perfecta in specie: est tn substantia. idest nō accidens. ¶ Ad 3[m] dicit q Cōmenta. non dicit absolute q materia sit aliqd mediuz inter esse ꝛ nō esse: sed q est mediū inter non esse ꝛ esse in actu. ¶ Ad 4.[m] Dicit q eē susceptiuū cōtrarioꝝ imediate est ꝓprietas substantie composite que est indiuiduum: sed non est ꝓprietas partium eius que sunt materia ꝛ forma.

Ad scām

Ad tertiū

Ad q̄rtū

¶ Utrū mā ꝑma sit de se quedā actualitas. Qō. XVII.

Queritur 17°. Utrū mā ꝑma sit de se q̄dā actualitas. Et videt q sic.

Pria rō.

¶ Primo. Id est actualitas de quo verificatur esse in ꝓpositione de zo adiacēte: ga in hꝭ ꝓpositionibus copula verbalis signat actualem existentiā que est actualitas. Sed vere vi q mā est. ergo. Minor ꝓbaf. Cōpositū est. ergo mā est. Tenet ꝓña: ga ipole est totū esse. gn partes eius sint. ¶ Scōo. Materia aut fuit creata fz theologos aut est ingūabilis ꝛ incorruptibilis. vt dicūt phi. ergo mā nō est tn in po[a]: ꝛ p ꝓns est actu. Pz ꝓntia. ga aliogn nō alr esset ens q̄ erat añq̄ crearet: ga ēt tunc erat in po[a] ad boc q ꝓducerēt: nūc aūt nō est in tali potentia: ꝛ per ꝓns est quedā actualitas correspondens illi potētie.

Scōa rō.

Tertia rō.

¶ Tertio. Id qō non est actu est nō ens. Sed mā fz se nō est non ens. ergo fm se est actu. Minor pz ex precedēti. q. Maior est cōmē. 4. meta. cō. 15. ¶ Quarto. Dis terminus realis ꝓductionis est q̄daz actualitas vel habens de se actualitatem: aliogn ꝓductio esset nobilior suo termino: cuz ois ꝓductio sit actualitas. Sed mā est terminus ꝓductionis realis: est enim ꝓducta per creationē que est realis ꝓductio. ergo ꝛc. ¶ Quinto. Extrema relationis realis sunt actu. Sed mā est extremū relationis realis. ergo de se est actu. Maior ꝓbata fuit. 5° huius. Minor ꝓbatur. Inter materiam ꝛ formam est realis distinctio. Sed distinctio est relatio. ergo.

Quarta ratio.

Quinta rō

Z. cō. 20. Laſ. 2. d. 13. q. 1.

Respondeo q ista. q. potest habere duos sensus ꝛ fm vtrūqz ptractabit. Primus sensus est. An mā habeat aliquā formā ex se per quā ꝓstituat in esse māe: sicut ignis p formaz ignis cōstituit in suo esse ꝛ quātū ad hunc sensuz ꝓbaf qō non. ¶ Primo. Id qō est receptiuū cuiusl̄z forme: nulla de se bz formaz. Sed mā est receptiua cuiusl̄z forme. ḡ ꝛc. Maior est Cōmen. 3° de aia. cō. 17. ꝛ. 18. Minor habet 7° meta. vbi dicit phs q mā nō est qd: nec q̄le: nec q̄tū: sed est oia bec in potētia. ¶ 2° Si mā de se bret aliquā formā: segt q p ipsaz eēt in actu: ꝛ p ꝓns. ois alia forma aduenięs enti in actu: ꝛ sic esset accidens: qō est falsum. ¶ Sensus scōs est. q mā p nullā formaz ꝓstituat in esse māe: ꝛ tn de se sit quedā actualitas.

Quesiti diuersa sētia.

Cōclo p°

Sco, sēsa.

¶ Ad cuius euidētiā dicūt aliq q duplex est po[a]: ꝛ sil̄r duplex est actus. Prima po[a] dī po[a] obiectiua: ꝛ bec nihil est aliō nisi ipsa res que est obm alicui⁹ po[c] ꝓductiue. Unde rosa generāda dī esse in po[a] obiectiua. Et gnal̄r oē id qō non est. sed pōt esse: dī esse in po[a] obiectiua. Huic potētie correspondet ꝓprius actus. Nā ipsa eadē res. que añ sui ꝓductionē dicebat esse in po[a] obiectiua postq̄ ꝓducta est. dī esse actus obiectiuus siue actus entitatiuus: ga est entitas actu posita extra nihil. Et boc modo dicunt isti q mā est actualitas opposita potētie obiectiue. Alia est po[a] que dī subiectiua: ꝛ bec est illa p quā aliqd substernit forc. Ipsa aūt forma siue sit substātialis. siue accidētalis dicit actus formalis correspondens huic potentie. Materia igit nō

Ad ꝑmā distinctio

Ens simpl̄r multi plr dī.

Alioz seu tertia.

Impzobō

Ad 2 ꝑmā

Ad 3 ꝑmā

Quo differat po⁹ obiectiua ⁊ subiectiua.

est pura potētia: ſz est actus obiectiuus: nec talis actus repugnat potētie ſubiectiue. ¶ Differunt aūt he due potentie in duobus. ¶ Primo. qz potētia obiectiua nō est ſubz alicuius transmutationis. ſed est terminus a quo: ⁊ actus eius est terminus ad quē: potētia vo ſubiectiua est ſubm transmutationis. ¶ Scōo. Differūt. qz po⁹ obiectiua multiplicaī ad multiplicationē ſuoz actuū. Alia. n. est potentia obiectiua qua rosa est possibilis ꝓduci: ⁊ alia qua antichꝛs est filr polis. po⁹ aūt ſubiectiua est vna pluriū actuū. Ladē enim superficies est in po⁹ ad albedinē ⁊ nigredinē ⁊ ad alios colores. ¶ Jſta opio innitiī ꝑncipalr huic po⁹ obiectiue qua ſublata destruiī penitus hic modus dicēdi. Et qz in. 9. huius de po⁹ illa diffuse tractabiī. ideo in hoc loco nō arguā ꝓtra potētiā obiectiuā: ſed ſolū declarabiī qꝫ de mēte phī ⁊ Cōmētatoꝛis mā est pura po⁹: ⁊ nullā dicit actualitatē. Nec apud eos vſqꝫ reperiī qꝫ mā ſit actualitas: ſed ſolū qꝫ est pura po⁹. Mā phs 2° de aia. ⁊ 8. meta. tex. cō. 9. aſſignans rōnē quare ex mā ⁊ forma fit vnū per ſe. nullā aliā cām ponit: niſi qz mā est po⁹ ⁊ forma est act⁹. Et in. 7. meta. tex. cō. 8. poſtqꝫ dixit qꝫ mā non est qd: nec quātū: nec quale. poſtea declarās nām materie dicit. qꝫ est potētia hec oia. Jtē in. 5. metaphy. t. cō. 14. diuidit qōlibet genus entis in potētiā ⁊ actū. Jn genere aūt ſube. ipſa potentia est mā. ḡ ⁊c. Jtē Cōmētatoꝛ in lib. de ſuba oꝛbis. ca. ꝓmo dicit: qꝫ mā ſubſtantiaī per posse. ergo ſuba māe est potētia. Jtē. 5. phyſico ex. cō. 8. volens ꝓbare qꝫ materia est ſubm gnōnis dicit: qꝫ aligd dicī non ens triplr. vnus est ſm cōpositionē. puta cū dī chimera nō est nā: ⁊ tale non ens nō est ſubm. Alius modus est ſm quē dicī in indiuiduo accidentis ipſuz esse nō ens: puta cū dicimus non albuz: nō coloratū: ⁊ hoc ēt nō est ſubm: qz est ens actu. Tertius modus est ſm quē id dī nō ens qō in indiuiduo ſube est potētia. ſ. mā: ⁊ hoc est ſubm: de qua poſtea ſic dicit: ga esse ꝑme māe nō admiſceī actus oino impole est vt moueaī. Preter iſtas auctes arguitur etiaz rōne. ¶ Primo. Omnis actualitas abſoluta est ex ſe cognoſcibilis quolz alio circūſcripto. Sed mā nō est cognoſcibilis ex ſe: ſz tm̄ per analogiā ad formā. vt dicit ꝑmo phy. ⁊ vt ꝓbabiī. 8. huius. ergo ⁊c. Maioꝛ ꝓbaī: qz ois actualitas quātūcūqꝫ imperfecta est ad aliquē gradū entis determinata: ⁊ p cōſequēs pōt aliquo mō mouere intellectū ad ſui notitiam. ¶ Scōo. Sequiī qꝫ quelz ſuba mālis ſm ſe totā ſit act⁹. Sed hoc est falſuz. ergo ⁊c. Cōſequētia ꝓbaī. quelz pars eius est actus: qz forma est actus: ⁊ ēt mā per te. ergo ipſa tota est actus. ¶ Diceī forte qꝫ tota est actus entitatiuus: ſed nō tota est actus formalis. ¶ Contra. Sequiī ex hoc qꝫ ſuba ſeparata / non ſit magis actus q̄ ſuba mālis. Probaī ꝓntia: qz ſuba ſeparata nō est tota act⁹ formalis: qz ei⁹ eſſentia est potētia ad esse ſimplr: recipit. n. eē ſubale. ⁊ ei ſubſterniī. ergo illa eſſentia est po⁹ ſubiectiua: ſicut ⁊ mā. ¶ Tertio. Mā ſic est ꝓpe nihil qꝫ nihil ꝓpinquius pōt imaginari. Sed ſi ſit aliquo mō actus / pole est imaginari aliquid ꝓpinquius ad nihil. puta ſi mā eſſet tm̄ po⁹. ergo materia nullo mō est actus. ¶ Quarto. De quolibet actu vere pōt enuntiari per ꝓpoſitionez de ineſſe / qꝫ ſit actus: dicēdo hoc est actus. Sed esse actū nō pōt vere enūtiari de mā: qz iſti dicūt pole est mām esse ſine for⁹: ⁊ tunc non est verū dicere / qꝫ mā ſit actus. ſed qꝫ ſit actu. Ex quo argr̄ ſic. Si mā eſſet ſepata a forma / ipſa nō eſſet actus. ḡ multo minus est actus in cōpoſito. Tenet ꝓntia: qz ſeparata haberet esse per ſe: qō nō habet in cōpoſito.

Impugnatur Sco. ꝙ auctes.

Prima rō in Scotū.

T. cō. 69.

Ad ꝓmū

Ad primum in oppoſitū. Dī de quolz exiſtente: verū est dicere qꝫ aut est actus: aut bz actū per quē exiſtit: lz in nā ſua ſit pura: ⁊ potentia ꝓp hoc vere dī / qꝫ mā est: nō qꝫ nā eius ſit actus: ſed qz semꝑ est neceſſario cōiuncta alicui actui. ¶ Ad 2m. Dī qꝫ materia habuit eſſe per creationē nō qꝫ ipſa ꝓprie ſit creata: ſz est cōcreata cōpoſito / cuius fuit pars: ⁊ ideo est actu. non tm̄ ex ſe: ſz per formā. Nec est eo mō in potētia: ſicut añqꝫ crearef: qz tunc erat tm̄ in potētia ſuaꝫ cauſaꝫ: nunc aūt est extra ſuas cauſas: lz ſit pura potētia nō habens esse ex ſe. ¶ Ad 3m. Dī qꝫ ad hoc qꝫ aliquid nō ſit nō ens / opz ipz esse actu: ſed nō opz qꝫ hoc habeat ex ſe: ſz ſufficit qꝫ hēat per aliquē actū: vnde ſi ſic arguaī: oē qō ex ſe non est actu est non ens: idest non exiſtens. falſa est: nec eam ſic ponit Cōmētator: ſed tm̄ dicit qꝫ oē qō non est actu / est non ens. ¶ Ad 4m. Dicī qꝫ ſufficit terminū realis ꝓductionis: qñ talis terminus nō est ꝓprie ꝓductus. ſed comꝓductus / habere neceſſario ꝓiunctā actualitatē: lz de ſe nō ſit actualitas. ⁊ huiꝫ est mā. ¶ Ad 5m negaī maioꝛ ⁊ dī qꝫ lz opoꝛteat extrema esse actu: nō tm̄ opz qōlz coꝛ esse actu ex ſe.

Ad ſcām

Ad tertiū

Ad quīū

¶ Utrum forma ſit magis ens q̄ mā. Qō. XVIII.

Quaeritur 18°. Utruz foꝛ⁹ ſit magis ens q̄ mā. Et vī qꝫ non. ¶ Prio. Nullus effectus est digniꝛ ſua cā. Sed foꝛa est effectus māe. ergo. Maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbaī. Unūqōqꝫ est effect⁹ illi⁹ a quo depēdet ſm ſuū eſſe: qz habere eſſe depēdēs: est habere eſſe cauſatum. Sed forma mālis est depēdēs a mā ꝑter aiaz intellectiuā. vt dicit phs 7° ⁊ 8° huius. tex. cō. 34. ergo ⁊c. ¶ 2°. Tanto aligd est pfecti⁹ ens / quāto magis est elongatuz a nō ente: ſicut tāto est pfectioꝛ albedo q̄to minus est permixta nigredini. Sed mā est magis remota a non esse q̄ forma. ḡ ⁊c. Maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbaī. Jd magis est elongatum a nō esse qō magis est remotū a coꝛruptione: qz coꝛruptio est via ad nō esse 5° phyſi. tex. cō. 7. Sz mā est magis remota a coꝛruptione / cuz ſit incoꝛruptibilis ꝓmo de generatione. forma vo coꝛruptibilis est. ergo ⁊c.

Prima rō

Scda rō

Rñdeo Qz phs. 7. meta. tex. cō. 7. ⁊. com. 8. cōparans mām ⁊ formā ⁊ cōpoſitū inter ſe / dicit foꝛaz esse ꝓioꝛē materia: ⁊ per ꝓns esse ꝓioꝛē cōpoſito: qz etiaz mā ꝓioꝛ est cōpoſito cū ſit ꝑn⁹ eius. Nō pñt aūt hec verba vere intelligi de ꝓioꝛitate duratiōis: qz hoc repugnaret dictis eius. cum ipſe dicat ꝓmo phyſico ex. ꝓmo de generatione. tex. cō. 82. mām esse ingenerabilē ⁊ nō habuiſſe ꝑn⁹ ſui esse: ⁊ ideo logī de ꝓioꝛitate pfectionis. ¶ Declaranda ſunt igiī duo: ꝑ⁹ est qūo foꝛma est digniꝛ cōpoſito: 2⁹ est qūo ſit digniꝛ mā. ¶ Quantū ad ꝑ⁹. Dico qꝫ cōpoſitum est ſimplr ⁊ abſolute digniꝛ forma: lz forma ſit eo perfectioꝛ ſm qd. Primū ꝓbaī. Et ſuppono qꝫ in cōpoſito materiali ſint tria realr diſtincta. ſ. materia: foꝛ⁹: ⁊ esse. Suppono 2° qꝫ esse ſit actualitas cōpoſiti ⁊ forme ⁊ materie. Suppono 3° qꝫ mā dicat aliquā entitatē poſitiuā. lz potentialē: ⁊ hoc pz: qz ipſa est extra nihil. Jſta oia patent ex dictis ſupra. ¶ Tunc arguiī ſic. Cōpoſitū materiale includit qcquid perfectionis dicit entitas forme: ⁊ preter hoc includit alias entitates ⁊ perfectiones ſaltem ipſuz esse. qō est actualitas vltima. ergo cōpoſitū est nobilius forma ſimplr. ⁊ abſolute. ¶ Oz aūt forma ſit ſm quid nobiliꝛ cōpoſito. Probatur. Omnis cauſa est aliquo mō digniꝛ effectu: vt dicit Cōmentatoꝛ 2° phyſi. cō. 4. vnde ⁊ albedo inq̄tum dat homini esse album / est ſm quid digniꝛ hoie. Cuius ratio est: qz ipſa cōparatur ad ipſum vt actus ad potētiā: ⁊ vt habens actu aut virtualr id qō effectus habet in potentia. Sed forma est cauſa cōpoſiti: est enim eius cauſa formalis. ergo ⁊c. ¶ Et ſi dicatur. ergo ēt mā est nobiliꝛ cōpoſito cū ſit eius cā. Negaī conſequentia: qz illa maioꝛ aſſūmpta nō bz veritatē in cauſa māli: qz cauſalitas materie cōſiſtit tm̄ in recipiendo ⁊ in esse ens potentiale ⁊ non actuale.

Ad ſcām

Ecclo ꝓ⁹ Quo foꝛ⁹ ſit digniꝛ ꝓpoſito ⁊ ecōtra.

Cōclo 2ª **Quantum** ad 2m. Dico q̄ forma ēst absolute nobilior mā:7 pbaī. ¶ Prio. Omnis actus est simplr nobilior sua pura potētia: vt dī. 9° metaphy. 7 tex cō. 15. 7 ois perfectio est nobilior puro perfectibili qō nullā de se hȝ pfectionē nisi potētialē. Sed forma est actꝰ 7 pfectio: mā ℞o est pura potētia 7 puruȝ pfectibile. g̃ 7c̄. ¶ Secundo. Illud est simplr perfectius a quo hñt res 7 nāe q̄ simplr se excedāt in perfectione: sed hȝ est forma. Ideo enim aurū est simplr nobilius argento: q7 hȝ nobiliorē formā: nec mā ad hoc aliqd facit: q7 eadē mā necessario pōt successiue habere formā auri 7 argenti: 7 tamen semper erit aurum prestantius argento.

Ad p̄ma **Ad primum** dī q̄ forma est causa materie: 7 mā est causa forme: vt dicit 2° phy. tex. c ō. 30. 7. 5. meta. tex. cō. 2. 7 ideo mutuo se precedūt 7 consequunt̄ ꝑm diuersas cōsiderationes. Mā eniȝ hȝ causalitatē supra formā: q7 eā sustentat. cū forma mālis nō possit p se subsistere. Forma ℞o hȝ causalitatē super mām: q7 dat ei esse formalr: nō q̄ sit causa formalis māe: sed q7 est cā formalis totius cōpositi: 7 dando ei essentiā/dat ꝓsequenter esse ēt parti eius. que est mā: 7 hoc totū vna 7 eadē causalitate ꝑm rem: que tñ prius intelligit̄ terminari ad cōpositum/q̄ ad mām. ¶ Et si dicaī. Causalitas forme est causalitas intrinseca. Sed forma nō est intrinseca māe: aliogn esset pars eius. ergo forma nō hȝ causalitatē super materiā. ¶ Rñdet̄ q̄ causalitas forme est intrinseca/nō ad hūc sensum q̄ forma sit pars cuiusꝫ cuius est cā: sed q7 est ps eius cuius p̄mo est cā: cuiusmodi est cōpositū: 7 cōstituit vnū intrinsece cū eo cuius sc̄ario est cā: 7 hȝ est materia.

Ad arg̃m negaī maior quādo cā est pure potentialis: sicut est mā. ¶ Ad 2m negaī maior nisi vtrūq̄ sit actus vel includēs actū: sicut pz in suo exemplo de albedie 7 nigredine: mā aūt est pura potētia: talis aūt potētia nō dī incorruptibilis rōne perfectionis sue nāe: sed q7 ipsa est p̄muȝ subm omniū: 7 ideo nō posset reperiri aliqō subiectū corruptionis eius ipsa tñ pōt annihilari.

Ad sc̄ōm

¶ Utrū mā sit entitas distincta actu a forma. Qō. XIX.

Queritur 19°. Utrū mā sit entitas actu distincta a forma. Et videt̄ q̄ nō. ¶ Prio. Omne p̄n̄ distinctiuū est actus: q7 vt dicit ꝓbs. 7° metaphy. tex. cō. 49. actꝰ est qui distinguit 7 sepat. Sed mā nō est actꝰ nec includēs actū: cū sit pura potētia. p̄mo phy. tex. cō. 69. ergo nō est actu distincta a forma. ¶ Dicet̄ forte q̄ mā hȝ aliquē actū. s. formā: 7 per eā distinguit̄. Sed hoc nihil est: q7 ly per formā q̄uā hȝ distinguaī ab alys materys: nō tamen per eā distinguit̄ ab ipsamet forma. q̄ ꝓbaī. Idē nō est termin⁹ relōnis 7 fūdamētū distōnis māe a forma.

Yleia rō.

Scōa rō.

¶ Scōo. Mā nō distinguit̄ actu a sua ꝑª actualitate: sed forª est ꝑª actualitas māe. g̃ 7c̄. Maior ꝓbaī. q7 (vt dictū est) actus est q̄ distinguit 7 sepat. Sed aī p̄mā actualitatē nulla est actualitas ꝑ quaȝ res possit ab ea distingui. g̃ 7c̄. Minor ēt ꝓbaī. Forma est esse māe. ergo est p̄ma eius actualitas. ꝓnūtia pz. Añs ꝓbaī: q7 si esse est res distincta a forma: tūc inter mām 7 formā mediaret aliqd. s. ipsuȝ esse: q̄ est ꝓtra ꝑm 8° meta. tex. cō. 16. ¶ Tertio. Que sūt entitates 7 realitates actu distincte/hñt distinctas ꝓductiones. Sȝ mā 7 forma nō hñt distinctas ꝓductiones. vt dī 7. meta. tex. cō. 27. ergo. Maior ꝓbaī: q7 vt dicit cōm. 4. meta. cō. 7. ꝓductio est ad realitatē. g̃ que habēt distinctā 7 precisaȝ realitatē/habēt 7 distinctā ꝓductionē. ¶ Quarto. Que sunt actu distincta/habēt distinctas 7 precisas rōnes. Sed forma nō hȝ ꝑcisaȝ rōnē a mā. ergo 7c̄. Maior pz: q7 cuiuslibet entitatis est ꝓprius cōceptus quo potest cōcipi: vt est ab alys distincta. Minor ꝓbaī: q7 cōmē. 7. meta. cō. 11. dicit diffinitiones accidentium nō esse ꝓprie diffinitiones: q7 in eis ponit̄ subm qō hȝ rōnē ꝓpriā 7 precisam a rōne accidentis: diffōnes aūt subaȝ sūt ꝓprie diffinitiones: q7 non includūt multa: quoȝ qōlibet habeat ꝓpriā rōnē: cōstat aūt q̄ in diffōne substātie ponitur mā 7 forma: vt dicit Cōmen. 8. meta. cō. 6. ergo mā 7 forma non dicūt rōnes precisas. ¶ Quinto. Suba mālis est vna entitas per se in actu. ergo eius mā nō est entitas actu distincta a forma: añs pz. Cōsequentia ꝓbatur. q7 pbs 7° meta. tex. cō. 49. dicit q̄ ipossibile est subam esse ex substantijs in actu. sed que sunt actu distincta sunt entia in actu. g̃ 7c̄. ¶ Sexto. Ad idem sunt multe auctes Cōmētatoris. Nā 2° de aia cō. 7° dicit q̄ mā nō differt a forma in cōposito nisi potētia. Et 3. celi. cō. 27. dicit q̄ mā ꝑma est ens in ente actu. nō distinctum ab eo: 7. 8. metaphy. cō. 16. dicit q̄ si aia 7 corꝑus essent duo diuersa: oporteret assignare rōnē quō ex eis fiat vnū. 7. 12. meta. cō. ꝑmo. dicit q̄ agēs apud Aristotelē nō est ꝯgregans inter duo in rei veritate 7 congregat inter potētiā 7 actū mām 7 formā: 7. 7. meta. cō. 31. dicit: q̄ ipole est formā 7 eius subm esse duo in actu.

Rō vna

Sexta rō

Respondeo Et prius declaro tituluȝ qōnis. Pōt enim ꝑmo intelligi qō ad hūc sensū. Utrū mā sit de se aliquo mō actus/siue formalis/siue entitatiuus: aut si nō est actus. Utruȝ habeat intrinsece tanq̄ partē sui aliquē actū/per quē distinguaī actualr a forma quā hȝ: 7 ad hunc sensum nō querimus. Sed queriī prēsupposito q̄ mā sit pura potētia. Utrū vere dici possit q̄ ipsa actualr est distincta a forma/qua informaī. Et rñdetur affirmatiue q̄ sic. ¶ Primo. Extrema relōnis realis sunt actu distincta: q7 relō realis non est eiusdē ad seipsuȝ. Sed inter mām 7 formam est relatio realis/que est vnio eaȝ adinuicē. Tum q7 vnio māe cum forma est secluſa oī operatione intellectus. Tum q7 relatio forme ad māȝ est cause ad effectū: 7 ecōtra relatio māe ad formā: ipse enim sunt sibiinuicē cause: vt dī sc̄ōo phȳsicoȝ. tex. cōmē. 30. g̃ eoȝ relatio est realis. ¶ Sc̄ōo. Omnis entitas absoluta/que succesſiue stat cū rebus essentialr distinctis/distinguitur actu realr ab eis. Sed mā est entitas absoluta 7 stat successiue cū formis essentialr distinctis: puta cum forma ignis 7 terre 7 plante. ergo 7c̄. Notāter dico in maiori entitas absoluta: q7 in relatiuis secus est: eadeȝ enim albedo nunc est similitudo. 7 postea erit dissimilitudo: sed hec distinctio est rōne terminoȝ a qbus relationes habēt rationes suas formales: qō nō cōtingit in absolutis. 7 ad hunc sensuȝ intellecta maior ipsa est vera: 7 ea vtit̄ ꝓbs ꝑ phȳsicoȝ. tex. cō. 51. ad ꝓbandū q̄ mā nō est forma: 7 4° phȳsicoȝ. tex. cō. 3. ad ꝓbandū q̄ locus distinguit̄ a locato: 7 similiter ipsa vtitur Cōmētator ꝑmo phȳsicoȝ. cō. 82. ad ꝓbandū q̄ essentia materie/distinguaī ab eius potētia.

Explanatur tituluȝ qōnis.

Conclo

Tertia rō.

¶ Tertio. Dis perfectio distinguit̄ actu a suo perfectibili: cū nulla res sit perfectio suiipsius. Sed forma est perfectio māe: vt dicit Cōmentator 8. meta. cō. 16. ¶ Quarto. Suba mālis est ens actu. ergo eius mā 7 forma sunt actu. Tunc sic. Mā est actu: 7 forma est actu: sed mā nō est forma. g̃ est actu distincta a forª. ¶ Quinto. Ens corruptibile distinguit̄ actu ab ente incorruptibili: sȝ mā est incorrupti bilis 7 forª est corruptibilis. g̃ 7c̄. ¶ Sexto. Id qō p̄cedit aliud duratione/est ab eo realr actu distinctū: q7 pōt esse eo nō exīte. Sed mā p̄cedit formā duratione. g̃ 7c̄. 7 multe alie rationes possunt adduci. Sed credo q̄ si quis proteruiendo vellet tenere oppositū responderet ad oia hec dicendo/q̄ vtiq̄ mā nō est forma: non tamen est actu ab ea distincta: q7 illa tñ dicunt̄ esse distincta actu que hñt distincta esse: qō non ꝓuenit materie 7 forme: vnde si plures entitates in eodem esse cōueniant: nō habent actualē

Quarta rō.

distinctionem. sed quicqd sit de hoc/mihi videt rōnabiliꝰ dici q3 mā ⁊ forma actu distinguitur.

Ad pmā rōnē. q. 9. **Ad argumenta** ℣o in ꝓtrariuꝫ respondet. Ad pmū dicit/q3 nō quelibet distinctio est per actū: qz sicut ꝓbabit. 12. huius/māe corruptibiliū ⁊ incorruptibiliū distinguunt seipsis/ꝑm verū sensū q ibi declarat. Quātū aūt spectat ad ꝓpositū/mā est actu distincta a forma nō per formā neqz per aliquē actū ei superadditū: sed seipsa. Ad hanc enīz actualē distinctionem sufficit q3 mā sit ⁊ forma sit ⁊ q3 mā nō sit forma. Qz autez mā nō sit forma/nō hz aliunde. sed ex nā sua/que est pura

Ad scām po[a]/⁊ forma est actus. ¶ Ad 2[m] negat maior. Mā. n. nō est suū esse quo existit. Nec valet ꝓbatio: vt pz ex rūsione ad p[m]. Negat ēt minor: qz esse est distinctū a forma: nō tm ex hoc sequit q3 aliquid sit mediū inter mām ⁊ formam: imo esse sequit formā: qz forma cōstituit ꝓpriū susceptiuū ipsius esse. s. cōpositū: ⁊ per ꝓns est posteri9 q3 for[a]. ¶ Ad

Ad tertiū 3[m]. Dī q3 alique realitates sūt entia cōpleta in genere substantie: vt lignū/lapis: hō ⁊c. Et de his cōcedit maior: ⁊ negat minor. Alie sunt realitates que sunt tm partes gdditatis ⁊ substātie: vt mā ⁊ forma: ⁊ de his negat maior: cuius rō est: qz ꝓductio terminat ad esse: iste aūt partes nō hnt esse sibi ꝓpriū: sed sunt per esse totius: ⁊ ideo nō ꝓducūt/

Ad q̄rtū nisi ea ꝓductione qua ꝓducit totū. ¶ Ad 4[m] negat minor. Ad ꝓbationē dī q3 Cōmentator nō intendit aliud/nisi q3 diffinitio accidentiū cōplectit plura. s. subm ⁊ ipsuz accidens: quoꝝ qlz est nā cōpleta in spe: ⁊ ideo nō est ita ꝓprie diffinitio: sicut diffinitio subē: que nō includit plures

Ad qntū nās cōpletas. ſz tm ptiales. s. mām ⁊ nō formā. ¶ Ad 5[m] negat ꝑntia. Ad ꝓbationē dī q3 ipossibile est subaz eē ex plurib9 substantys in actu cōpletis: sed nō est ipossibile: imo est necesse/q3 sit ex plurib9 partialib9: cuiusmodi sūt

Ad auctoritates. mā ⁊ forma. ¶ Ad oēs auctes Cōmentatoris. Dico q3 Cōmentator solū vult dicere per illa verba/q3 mā ⁊ for[a] non sunt duo diuersa ⁊ distincta tanq̄z res cōplete in spe: qz tūc ex eis nō posset fieri vnū ꝓ se: sunt tm duo quoꝝ alterū est potētia/⁊ alterū est actus. Et ideo pnt dici actu distingui: nō q3 inter ea sit distinctio actualitatis: qz mā ⁊ forma nō sunt due actualitates: sed qz est inter ea actualis distictio: ad quā sufficit vtrūqz eoꝝ eē in actu: ⁊ māz nō eē formā. ¶ Utrū qōgdest/sit idē cū eo cuius est. Questio. XX.

Ꝓxia rō. **Queritur** 2o. Utrū qōgdest/sit idē cuz eo/cui9 est re ⁊ rōne. Et vī q3 non. ¶ Primo. q3 distinguant rōne. Ea distinguunt rōne: quoꝝ vnū dicit tm vnū cōceptū/⁊ reliquum dicit duos ꝛceptus. Sed qōgdest dicit duos cōceptus. aial. n. rōnale dicit conceptū aialis ⁊ cōceptū rōnalis: hō aūt dicit vnicū ꝛceptū. q̄ ⁊c. Minor pz: ⁊ maior ꝓbat: qz distingui rōne/est distingui ꝛceptibi

Scōa rō liter. ¶ Scōo. In his que sunt idē re ⁊ rōne/qcqd predicat de vno: predicat ēt de alio: aliqn ꝺictoria sil verificarent de codez. Sed de qōgdest predicat aliqd qō non predicat de eo: cuius est. ergo ⁊c. Maior pz. Minor ꝓbatur. nā qōgdest: puta/aial rōnale/est diffinitio: ⁊ tm id cui9

Tertia rō est/nō est diffō. sed diffinitū. ¶ Tertio. arguit q3 nō sint idē realr: qz pbs. 3. de aia. tex. cō. 9. dicit q3 aliud est caro: ⁊ aliud est carnis esse: sed per esse carnis nihil aliud intelligit/nisi quodquidest carnis. ergo ⁊c.

Nūo sit audienda questio. Qōgdest dr duplr. **Respondeo** In hac. q. ꝑmo declarabit titulus. q. ⁊ qd sit qōgdest: secundo dicet ad. q. ¶ Quātū ad ꝑmū/posset per qōgdest vno mō accipi qd ditas ⁊ nā rei abstracte signata: puta si dicat/q3 humanitas est qōgdest hois. Sed hoc esset satis ipropprie. Naz qō gdest ꝑdicat in recto de eo cuius est: humanitas aūt non predicat in recto de hoie: vt infra disputabit: ſz. n. hō beat humanitatē: nō tm hō est hūanitas. Alio mō accipit qōgdest pro significato diffinitionis: ⁊ hoc est proprie dictum. nam pbs in topicis dicit/q3 diffinitio est oratio indicans qōgdest esse rei. Isto modo/aial rōnale diceret qō gdest hois. Et ideo Cōmētator. 7. meta. cō. 11. dicit q3 qō gdest: est illud qō significat sermo/q3 dicit essentiā rei/que est diffinitio. Querit ergo. Utrū diffinitio ⁊ diffinitū sint idē. Et non. Utrū gdditas/siue nā ⁊ suppositū sint idem.

Qōgdest quid sit. ¶ Quid aūt sit qōgdest declarat pbs in hoc. 7. tex. cō. 11. dī. q3 ipsuz qōgdest regrit duo. Primū est q3 sit cōstitutū ex predicatis per se: qz ꝑdicata per accidēs/nō ꝓnt rūderi ad interrogationē factā per qd. Si enim querat quid est hō: non bñ rūdet q3 est albus. Scōo regrit q3 ꝛstituatur ex his que sunt per se in ꝑmo mō perscitatis. ⁊ nō in scōo. Qō ꝓbat triplr.

Non pñt predicata scōi modi esse quidditatiua. T. cō. 22. ¶ Primo. Quia ꝑdicata scōi modi sūe ꝓprie passiones inherent subiectis. ergo nō sunt qōgdest eoꝝ. Pz ꝓntia: qz qōgdest substātie est substātia: ⁊ per cōsequēs nulli inheret. ¶ Scōo. Quia passio nō ponitur in diffōne subiecti: sed ē. 2° posterioꝝ. q̄ ꝓpria passio non pertinet ad qōgdest subiecti. ¶ Tertio. Si passio eēt ipa essentia subiecti: cū eiusdē sint plures passiones: segtur q3 quelibet earū idem esset essentialr subto: ⁊ per ꝓns essent idem inter se. Unde Cōmētator cō. 11. dicit q3 pbs ꝑ predicata per se/innuit p[m] modū ꝑdicabiliū essentialiuz/que sunt tria. s. genus: ꝺia: ⁊ diffinitio cōstituta ex genere ⁊ differentia. ¶ Et si querat qs ꝛstituit hꝺ diffinitionē. ¶ Dico q3 est intellectus. qui formās cōceptū de diffinito: puta apprehendēs ⁊ cōcipiens/q3 hō est aial rōnale: ⁊ videns q3 per hunc ꝛceptuz sufficienter exprimunt oia predicata essentialia hois. appellat illuz cōceptū diffinitionē: non q3 intellectus faciat significatū diffinitionis: vt gdam attribuunt. S. Tho. ſz intellectus predicto cōceptui/attribuat intentionem diffinitionis.

Cōclo 1° **Quantum** ad 2[m]. Hec est ꝑma cōclusio. Qōgdest: ⁊ id cuius est/sunt idē realr. Probatur. ¶ Primo. Nulla res distinguit a sua substātia. Sed qō gdest: est substātia eius. cuius est. ergo nulla res distinguitur a suo qōgdest. Maior ꝓbatur. Res que est suba: aut est suamet suba: aut est aliena subst̄ātia. Sed nō est aliena suba. ergo. Maior etiā pz. qz qōgdest substātie/nō pōt esse accidens. ¶ Scōo. Si qōgdest distinguit ab eo cui9 est: sequit ꝓcessus in infinitū. Sed hoc est ipossibile. q̄ ⁊c. Cōsequentia ꝓbatur. Sit. a. qōgdest hois: aut. a. distingui/tur a suo qōgdest. aut nō. Si nō. ergo pari rōne standum erat in ꝑmo. Si sic. querit de illo alio: ⁊ sic in infinitum.

Fuga. ¶ Dicet forte q3. a. nō hz qōgdest: sed ipsum est qōgdest alterius. ¶ Cōtra. Quelibet entitas finita hz aliquā natu-

Impug°. ram: ⁊ per ꝓsequens hz quodqdest: qz de ipsa potest queri quid est hoc. ergo si. a. est res distincta ab hoie: habet suuz ꝓpriū qōquidest.

Cōclo 2ª ¶ Secunda cōclo. Quodqdest non est separatū ꝓ esse: ab eo cuius est. Probat. ¶ Primo. Nulla res pōt cognosci qdditatiue/nisi sciatur q3 eius qōgdest inest ei: qz tm huiꝰ notitia est ꝓprie quidditatiua. Sed si qōquidest. esset separatū ab eo cuius est. nō posset sciri q3 ei insit. ergo sequitur q3 nullius rei posset haberi scientia.

Cōclo 3ª ¶ Secundo. Nulla res est formalr talis per id/quod ab ea est separatum: paries enīz nō est albus per albedinem ab eo separataz. ergo si quodqdest hois esset separatū ab hoie: sequit q3 hō non esset formalr aial rōnale: quod est absurdū. ¶ Tertia cōclusio. Qōquidest nō distinguit ratione ab eo cuius est. Probat. ¶ Primo. auctoritate pbi in hoc. 7° tex. cō. 21. sic dī. At ℣o nō solum vnū. sed ⁊ ratio eadē ipsoꝝ. ¶ Secūdo ꝓbat rōne. Idē est ꝛceptus hois ⁊ aialis rōnalis. Sed aial rōnale/est qōgdest hominis. q̄ quodqdest non differt rōne siue cōceptu ab eo cuius est.

Minor pz. Maior ꝓbatur: qz qui concipit hoiem: nihil aliud precise concipit/nisi animal rationale. ¶ Tertio. In his que rone distinguunt nō est nugatio si vnū adda tur alteri. Sed est nugatio: si dicaṫ. hō aial rōnale. g̃ non distinguunt rone. ¶ Quarta ꝯclusio. In his que sunt per accidens qō gd est: ⁊ id cuius est: nō sunt idez. Probatur. ¶ Entis per accidēs/nō est qōgdest nec diffinitio. Nam homo albus nō pōt diffiniri: cū non dicat vnū ꝓ se: quelibet aūt diffinitio cōstat ex genere ⁊ dīa/que faciunt vnū per se. ergo ens per accidēs nō est idem cum suo qōgdest. ¶ Scōo arguit etiā q qōgdest accidētis: puta albi: non sit idē cū subiecto: puta cuz boie sic. In his que essentialr distinguunt/vnū nō est qōgdest alteri⁹: vt pz ex pma cōclusione. Sed accidēs ⁊ subm distinguunt essentialr: cuz vnum sit substantia: ⁊ reliquū sit per accn̄s. ergo ⁊c.

Ad pmū

Ad argumenta rn̄deṫ. Ad pmā negaṫ minor: aial enim rōnale vt est diffinitio hois/dicit vnicū ꝯceptū: eum. s. qđ dicit hō: sed iste cō ceptus est resolubilis in plures cōceptus. s. in cōceptū aialis: ⁊ in cōceptū rōnalis. ¶ Ad scōaz. Dico q hō ⁊ aial rationale dicūt eundē cōceptū formalē ⁊ obiectiuuz: qz eis correspondet eadē nā: ⁊ ideo ois terminus pme intentionis ꝯueniens vni: cōuenit etiā alteri: sed bene verū est q huic cōceptui ꝑut significaṫ per hunc terminū aial rōnale/attribuit intellectus qōdā nomen scōe ipositionis: ⁊ appellat ipsuz diffōnē. ¶ Ad tertiā. Dico q phs. z. de aia. ⁊ si alicubi inueniaṫ sic locutus: per qō gd est accipit ipsam qdditatē: ⁊ nām: puta carneitatē humanitatē ⁊ buiⁿ. Nos aūt logmur de qōgdest cōcrete significato p diffōnem.

Scd scōm

Ad tertiū

¶ Textus cōmenti vigesimisecundi.

¶ Eorum que fiunt: hec quidem natura fiunt: hec ꝝo ab arte.

¶ Hoc loco intendit probare q res sensibiles nō fiūt ab ideis sepatis: ſz a formis que sunt in mā. Ad qō ꝓbandu ꝑmittit duo. Primum est q eoꝝ que fiunt/aliqua fiunt a nā: vt hō: aliqua ab arte: vt domus: aliqua a casu: vt inuentio thesauri: sed taz in his que sunt a nā/q̄ꝫ ēt ab arte: reperiṫ hic tertius: aliqñ eniz artifex operaṫ ex ꝓposito p artē: aliqñ ꝓducit artificiatū aliqō a casu ꝑter intentionez. sil'r aialia genita ex semine nō sunt a casu: genita ꝝo p putrefactionē sunt a casu. ¶ Scōm qō premittit est q in oi generatione reperiūt tria. s. id qō fit: id a quo fit: ⁊ id ex quo fit. Circa quā partē queritur pmo.

¶ Utrum animalia generata ex semine ⁊ per putrefactionem/sint eiusdē speciei. Questio. XXI.

Cap. 4. d. 3ª pmum 8co. ꝑtra tria.

Queritur z⁹: Utrū aialia genita ex semine/sint eiusdē spēi cū genitis per putrefactionē. puta mus cum mure: rana cum rana ⁊ bꝭ. Et videṫ q nō.

Pria rō.

¶ Primo. Transmutationes diuersaruz rōnū/terminant ad formas spē distinctas: qz vt dī. 5. phy. motus hñt ex terminis vnitatē ⁊ distinctionē. Sz gnō que est p semen/est alteri⁹ rōnis ab ea que est per putrefactionē: cū ꝑ⁹ ꝓprie dicaṫ natiuitas: ⁊ scōa nō. ergo formе ad quas terminant̄ specie distinguunt̄.

Contra.

¶ Cōfirmaṫ. Ad ꝓductionē eiusdez rōnis: sequunt relones eiusdē rōnis: cum relatio naturalr sequaṫ suū fundamentuz: vnde qz generare Soztem ⁊ generare Pla. sunt eiusdē rōnis: ideo sicut ad vnaz sequit̄ paternitas ⁊ filiatio: ita etiā sequit̄ ad aliā. Sed ad generationez. que est ex semine: sequit̄ relatio paternitatis ⁊ filiationis: mus enim genitus a mure/est filius eius: sed ad eā que est per putrefactionē nō sequit̄ filiatio: naz mus genitus a sole/nō est filⁱ⁹ solis. ergo ⁊c.

Scōa rō.

¶ Scōo. Una natura tm̄ vno mō cōmunicaṫ. Sed cōmunicari per ꝓpagationez ⁊ cōmunicari per putrefactionez sunt diuersi modi. ergo non possunt ꝯuenire eidē nature ꝑm spēz.

Tertia rō.

¶ Tertio. Sequit̄ q generatio vniuoca reduceret̄ ad generationē equocā. Sed hoc est falsuz: vt cōmuniter cōcedit̄. ergo. Cōsequētia ꝓbaṫ. Primus enim mus/nō fuit productus p semen. alioquin ante euz fuisset alius: ⁊ per cōsequēs ipse nō cēt ꝑmus: sed fuit ꝓductus per putrefactionem. ergo quicūqz post eum generant̄ per semen gnōne vniuoca/reducunt̄ ad eius generationē equiuocā.

Quarta rō.

¶ Quarto. Cōmētator. 8° phȳsicoꝝ. cōmē. 46. dicit q si māe fuerint diuerse. diuersificant̄ ⁊ forme. Sed mā ex qua generaṫ aligd per ꝓpagationē/est alterius rationis ab ea ex qua generaṫ per putrefactionē. qz ista est semen: ⁊ ista non. ergo forme que introducuntur in eas sunt diuersarum rationum.

Respondeo. In hac. q. declaranda sunt duo. Primum est. An oia genita per semen/possint eadez ſz speciē generari per putrefactionē. Scōz est. An ea que vtroqz mō generant̄/sint eiusdem speciei.

Auicenne placitum.

¶ Quantū ad primū existimauit Auicēna q sic/dicens matricē mulieris requiri ad gnōnē aialium perfectoꝝ: nō quidē de necessitate: sed tm̄ ad bñ esse. Sicut enim aliqui fructus cōuenientius in vno loco nascunt̄ q̄ꝫ in alio: cum tamē ⁊ hic ⁊ ibi nasci simplr possint: ita oia aialia genita in matrice/possunt extra matricē generari. sed nō ita pfecte. Quā opinionē secutus est etiā Albertus 8° phȳsicoꝝ. ⁊ scōo mineraliū. ⁊ 3° metheoroꝝ. Mouebaṫ aūt ad hoc Auicenna. Tum qz cū fuit generale diluuiū oium hoium reparatū est postea genus humanū per putrefactionem. Tum qz visus est aliquādo vitulus per pluuiā in terram cadere: qō esse nō potuit: nisi qz per putrefactionē genitus est: cōstat aūt q vitulus est aial perfectū. Ista opinio cōmuniter nō tenet̄. Et q sit cōtra phm/⁊ cōtra veritatem pz. ¶ Primo. Oē generabile p putrefactionē hz formaz educibilē de potētia mātē putrefacte. Sed aia intellectiua nō est educibilis de potētia mātē: cū maneat corrupto corpore: vt expresse voluit phūs. 12. meta. tex. cō. 17. ergo hō genitus ex semine: nullo mō posset generari per putrefactionē.

Albert⁹ sequit̄ Aui.

Impugnatur Auic.

¶ Scōo. Ad idē arguit̄: qz phs tex. cō. 59. dicit expresse/q sicut eoꝝ que fiunt per artē/aliqua possunt fieri a casu. ⁊ aliqua nō: puta domus: ita eoꝝ que fiunt a natura aliqua possunt eē a casu: ⁊ aliqua nō. ergo de mente phi est q nō oia genita ex semine possunt fieri p putrefactionem ⁊ a casu. Nec valet qō dicit Auicenna: nunqz eni fuit ita generale diluuiuz gn aliqui boies superuixerint: credere aūt q vitulus e celo ceciderit fatuū est: ⁊ si cecidit hꝫ fuit arte diaboli: qui ipsuz in aera eleuauerat.

Quantum ad z^m maioꝝ est dubitatio. Nā Cōmentatoꝝ. 8° phy. cōmē. 46. ꝑpter aliquas rōnes supꝛapositas tenuit q impossibile sit aialia genita ex semine esse eiusdē spēi cum genitis per putrefactionē. Scōm quā opinionē sepe loquit̄ ēt Beatus Tho. in plerisqz: sed quia in hac. q. habeṫ expresse qd senserit Phs: ⁊ Beatus Tho. in hoc loco: ideo rn̄deṫ ad. q. hac ꝑma ꝯclusione.

Pria ꝑ°

¶ Animalia genita ex semine sunt eiusdē spēi specialissime cuz genitis per putrefactionē. Probaṫ pmo. qz phs. 7° metaphy. tex. cō. 23. in ꝑncipio sic dicit. Quedam eniz eadē ⁊ ex spermate fiunt/⁊ sine spermate. Nec est dicendū q phs loquatur de identitate materiali: qz hoc esset falsum: nec de identitate generica: qz de hoc nullus vnq̄ dubitauit. ergo loquit̄ tm̄ de idētitate specifica. ¶ Scōo. Impossibile est ꝓprias passiones vnius speciei/conuenire indiuiduis alterius speciei quia ꝓprie passio est ꝓprius effectus nāe specifice: cuius est passio: vt pz ꝑmo posteriorꝝ. tex. 9. 9. dicente phō q in ꝯclusione demōstratio-

nis predicatur ꝓprius effectus de ꝓpria causa. Sed genita ex semine ⁊ genita per putrefactionem habent easdem passiones. g̃ hñt eandem nām specificam. Minor ꝓbaꝫ. Mus genitus p putrefactionē pōt gīare aliū murē. ergo hz potētiā generatiuā eiusdē spēi cū alys muribus. ꝯtia pz. Añs est notū experimēto. ¶ Et si dicaꝫ q pbs in lib⁹ de aialib⁹ dicit. quecūqz non ex aialib⁹ fiunt: ex corrupta mā hec generant qdē: sed alterū ſm genus. ¶ Rñdeo q pbs non loquiꝫ vlr: sed ꝑticulariter: ⁊ tñ de his que imediate generanꝫ: vult enim dicere q aliqō aial hz imediate generat oua/ vel aliqd aliud tale: qō est alteri⁹ rōnis: ⁊ eo mediante generat aial sibi sile in spē. ¶ Tertio. Nulla est maior rō in accidētib⁹ q accidens genitū vniuoce sit eiusdē spēi cū accidēte genito equiuoce/ q̃ q in substātys. nec pōt ista ꝓpositio negari rōnabilr. Sed calor genitus vniuoce a calore est eiusdē spēi cū calore genito a sole ⁊ ex collisione lapidū. Uñ Cōmētator. 2°. celi cōm. 46. dicit q calor pōt gnāri a lumine ⁊ a motu. ergo suba genita ab agēte vniuoco/ est eiusdē rōnis cū ea que genita est ab equoco. ¶ Quarto. Nō apparet que sit alia ꝑma radix huius distinctionis specifice: nisi qz genitū per putrefactionē est ab agente vlī: genitū ℞o ex semine est ab agēte ꝑticulari. Sed hec nō est sufficiēs cā distinctionis ſm spēz. ergo ⁊c. Maior pz. Minor ꝓbaꝫ. Cōstat enim q adam imediate fuit a solo agēte vlī. s. a deo: ⁊ tñ fuit eiusdē speciei cū alys hoīb⁹ qui geniti sunt ab hoie. ¶ Diceꝫ forte q deus pōt ꝓducere effectū eiusdē spēi cum effectu cause ꝑticularis: alie tñ cause causate hoc nō possunt. ¶ Sed 3. Suppono q deus pōt de pª absoluta dare soli virtutem qua possit ita sufficienter disponere mām ad aiam rōnalē: sicut nūc sufficienter disponiꝫ p virtutē formatiuā que est in semine viri. Istud pz: qz nō implicat cōtradictionē. ponaꝫ ergo in eē. Tunc sic. Mā in qua inducit aia rōnalis a sole/ est dispositā dispōnib⁹ eiusdē rōnis: sicut mā in qua introducitur aia ab hoie. g̃ hec aia: ⁊ illa aia sunt eiusdē rōnis. ¶ Quinto. Tota rō Cōmētatoris sumpta ex pte māe est: qz inditudua eiusdē rōnis/ videnꝫ requirere materias ꝓximas eiusdē rōnis: vt videt dicere Cōmētator. 8. phy. cōm. 46. nā ex mēstruo hois/ nō generareꝫ equus: sed ea que generanꝫ ex putrefactione/ nō habēt mām ꝓximaz eiusdez rationis: cuz his que generanꝫ ex semine: qz mā illoruz non est sanguis menstruus: q tñ est materia coꝝ que ex semie generanꝫ. Sed apparet expresse q maior huiꝰ rōnis est falsa. Nam ex cibis diuersarū rōnū: puta pane: vino: oleo: ⁊ hz generaꝫ sanguis. Itez/ pole est q mā gnōnis habeat latitudinē magnā: cū nō sit species specialissima: pōt igiꝫ esse q ex his materys: cōuenientib⁹ tñ in vna rōne cū ꝓpinqua: generanꝫ aialia eiusdē speciei. ¶ Scōa cōclusio. In his que generanꝫ ex putrefactione: nō tñ ocurrit virtus actiua vlis. s. solis ⁊ stellarū: sed ēt aliqua virtus actiua particularis: puta aligs calor elemētaris: ⁊ aliqō humidū putridū existens in mā putrefacta. Ista cōclusio ꝓbaꝫ. ¶ Primo. Quia videmus ex aliqua mā putrida potius generari vnū aial/ q̃ aliud: vt recitat Cōmētator. 12. meta phy. cō. 18. ex opinione Themisty. puta ex carnib⁹ humanis generantur vermes: ex vino putrefacto/ gīanꝫ muscarue: ⁊ sic de alys: qō nō esset: nisi qz in hac mā est aliqō ꝓncipiū actiuū ad hanc formā: ⁊ nō in illa. ¶ Scōo. Ab agente vlī agente de necessitate nāe: cuiusmodi est celuz: non potius ꝓduceret vna forma q̃ alia: cū de se indifferēter oēs respiciat/ nisi eius actio determinaret per agens particulare. ergo opz in omni gnōne naturali concurrere aliquod ꝓncipium actiuum particulare.

Ad ꝓmū **Ad argumenta** rñdetur. Ad ꝓmū ⁊ ad eius cōfirmationem. Dico q aliquas transmutationes esse alterius rationis potest esse dupliꝫ. Uno mō q distinguanꝫ specie essentiali. Allio mō q distinguanꝫ specie accidentali: sicut Socrates albus ⁊ Plato niger: essentialis distinctio sumiꝫ ex terminis: accidentalis sumiꝫ ex modo acquirendi terminos. Dico igiꝫ q iste gnōnes nō distinguunꝫ essentialr: sed tñ accidētalr. sunt enim ad formas eiusdē rōnis: sed alius est modus acquirendi istā ⁊ acgrēdi illam. Uel aliter posset breuiter dici q transmutationes nō tñ distinguunꝫ ex terminis: sed ēt ex ꝓncipys: ⁊ hoc mō distinguuntur iste generationes: ⁊ ideo nō opz q ad eas sequat cadē rel̃o. ¶ Ad zm negatur maior. q enim aliqua nā pluribus modis cōmunicet pōt cōtingere ex duplici causa. Primo ex maxia eius pfectione. ⁊ sic nā diuina cōmunicaꝫ per gnōnē ⁊ spirationez. vt dicunt theologi. Allio mō cōtingit ex maxima iperfectione forme rei aiate: ⁊ hoc reperiꝫ in aialib⁹ genitis tam ex semine q̃ ex putrefactione. ¶ Ad 3m. Dī q opz oēz generationē vniuocā reduci equiuocā: qz ante oē agens vniuocum fuit agens equiuocuz. saltem deus. ¶ Ad 4m negaꝫ ꝓpositio Cōmētatoris: nisi loquatur de materys ꝓmis: cuiusmodi est materia generabiliū: ⁊ mā celi: tales enim nō possunt recipere formas eiusdem rationis.

¶ Textus cōmenti. 26.

¶ Quoniam ℞o ab aliquo fit quod fit.

¶ Hoc loco ꝓbat q Idee nō sint necessario ponende/ ꝓp ꝓductionē rerū tali rōne. Omne ꝓductū est hoc aligd determinatū ⁊ particulare. g̃ oē ꝓducens est hoc aligd. Pz ꝯtia: qz sicut actiones sūt circa singularia: ita etiā sūt singulariū. Sed idee cū sint vlia quedā/ nō sunt hoc aligd: sz quale quid. ergo nō sunt principia productiua rerum particularium. ¶ Circa quod queritur.

¶ Utrū cōpositū ꝓmo ⁊ per se generetur. Qō. XXII.

Queritur zz°. Utrū compositū tñ ꝓmo ⁊ p se generet. Et arguiꝫ q nō. ¶ Primo. Prius nā formaꝫ vniꝫ māe/ q̃ composituz cōstituaꝫ. Sed in illo priori forma hz esse: ⁊ est ꝓducta. ergo est ꝓducta ꝓmo ⁊ per se: ⁊ nō per cōposituz. Maior pz: qz ptes ꝓus nāliter sunt q̃ constituant totū: cum omne ꝑm sit ꝓus ꝓncipiato. Minor ꝓbaꝫ: qz vniri ꝑsupponit esse. ¶ Scōo. Id ꝓmo ⁊ per se generaꝫ/ cui ꝓmo ⁊ per se ꝙuenit esse. Sed esse ꝙuenit formē ꝓmo ⁊ per se. ergo ⁊c. Maior pz. Minor ꝓbaꝫ. Id cōuenit alicui ꝓmo: cui nō ꝙuenit per aliud: sed p ipsuz ꝙuenit alys. Sz esse ꝙuenit ſpposito per formā dantē esse. g̃ ⁊c. ¶ Cōfirmaꝫ: qz Cōmētator. 7°. metaphy. dicit q generās nō generat cōpositū: nisi qz generat formā. g̃ forma prius nā generaꝫ. ¶ Tertio. In cōpositis ex mā ⁊ forma nulla est essentialis entitas. siue subalis: nisi mā ⁊ forma. ergo si nec mā nec forma ꝓmo ⁊ p se generanꝫ: sequiꝫ q nihil p. ⁊ per se generet. ꝯtia pz. Añs ꝓbaꝫ: qz si est alia entitas/ nō apparet que sit illa nisi dicaꝫ q est qdditas: puta in Socrate sorteitas aut humanitas. Sed hoc nō obstat: qz phs dicit expresse: neqz ipsuz qōqdest generaꝫ ꝓmo ⁊ p se: vt pz tex. cō. 27. ¶ Quarto. Si cōpositū p ⁊ per se gīaꝫ: aut generaꝫ dum est: aut dū nō est. Nō est dōm ꝑmū: qz gnō est mutatio de nō esse ad esse: ex quo pz q id qō generaꝫ acqrit esse p gnōnē: ⁊ p ꝯtia nondū hz esse. Nō pōt ēt dici q generet: dum nō est. Qō ꝓbaꝫ: supponēdo duo: quoꝝ ꝓm⁹ est q datur ꝑm esse rei ꝑmanētis: vt pz. 8°. phy. tex. cō. 69. Scōm est generatio subē est in instāti. Tunc sic. Accipio ꝑmū instans esse Sortis: ⁊ per te ante hoc instans fuit generatio Sortis. Cū igiꝫ inter quelz duo instātia sit tēpus mediū: segq q in toto isto tēpore Sor. nō sit: ⁊ tñ gnō eius

prefuit:

Distinctio

Ad scōm Distinctio

Ad tertiū

Ad q̃rtū

Lap. 3. di. 5.

Ratio rō.

Scōa rō

Tertia rō

Quarta rātio.

Fugit.

Diluitio.

Soluit rō Auer. quā facit in 8° phyſi.

Scōa ꝓ°

prefuit:z sic generatio fuit.z nihil per eam genitum fuit.

Cōclo p° **Respondeo** Tribus ꝑnibus:quaꝝ prima hec est. Compositum generaꝝ ꝑmo z per se. ꝓbaꝝ. Jd ꝑmo z per se generaꝝ /cui p̄ z per se conuenit esse. Sed cōpositū est hō.g̃ zc. Maior pz:qz vt dicit ꝓbs z Cōmen.5° physi.tex.cō.7.gñatio est via ad esse. Minor ꝓbaꝝ sic. Ei ꝑmo z p se cōuenit esse qō est p se exñs. Sed cōpositū est hō/cum sit indiuiduū de genere subē.ergo zc. Cz°. Jd ꝑmo z per se fit:qō est ꝑmo simile gñanti. Sed cōpositū est hō.ergo zc. Maior pz.qz oē generās intendit ꝑncipalr ꝓducere sibi sile. Minor pz:dum enim ignis generat ignē.id qō ꝓprie est simile igni gñanti nō est forma ignis geniti.qz forma ignis nō est ignis:sed ipse ignis genitus est ei similis. Cz° cōclusio. Forma nō gñatur ꝑmo z p se. Patet ꝓbat ꝓbs ꝓñi textu. Primo. Quicqd p se generatur per se existit:cū gñatio terminet ad eē. Sz forma nō existit per se.sed tm̄ in cōposito:qō pz:qz corrupto cōposito nō manet amplius forma:z loquor de formis eductis de potētia māe.ergo forma non gñatur per se primo. Cz°. Omne qō per se gñatur.gñatur ex mā. Sed forma nō generaꝝ ex mā.ergo zc. Maior est ꝓbi.7.metaphysi. tex.cō.zz.vbi dicit q̄ opz in oi gñatione tam nāli q̄ artificiali eē tria.s.gñans/gñatum:z id ex quo gñatur:qō est materia. Hoc idē etiā ponit.12.metaphysi.tex.cō.12. Minor ꝓbatur. Jd ex quo aliqd fit tanq̄ ex mā/habet mām partē sui:qz vt pz ꝑmo physi.tex.cō.4.z.5.metaphy.capitulo de elemento.materia inexistit ei qō fit ex mā. Sed forma nō hz mām partē sui.ergo zc. Et lz forma nō fiat per se ꝑmo.gñatur tm̄ ad generationē cōpositi:qz cōpositus ꝑmo z per se capit eē per gñationē:z ꝓñter etiā forma. Cz° cōclusio. Materia nō generaꝝ. Jsta conclusio cōmuniter est ꝓcessa. Tum qz ꝑmo physi.z ꝑmo de gñatiōe ꝓbatum est māz esse ingenerabilē. Tuz qz mā p̄existit gñationi.ergo non capit eē per gñationē. Tuz qz quicqd generaꝝ hz materiam:māe autē nō est alia mā.ergo zc. Jstas ꝓnes ponit Cōmē.12.meta.cō.12.vbi ait. Forma nō gñatur neq̄ mā: lz id qō ꝓgregatur ex eis. Aliqui tm̄ dicunt q̄ lz mā nō gñetur tanq̄ terminus quouis mō ꝓductus p generationē:ipsa tm̄ gñatur subtiue. Qō ꝓbāt. Primo. Materia est subz gñationis.ergo mā generatur subtiue. Añs est ꝓbi 5° physi.tex.cō.8. Consequētia ꝓbatur. Impoſe est formā esse in aliquo.quin denominet ipm formalr tale.ergo si generatio est in mā.denominat ipsaz esse genitā. Cz°. Pbs 5° physi.tex.cō.8. ꝓbat q̄ generatio nō est motus/tali rōne. Quod gñatur nō est:qō mouet est:ergo gñatio nō est motus:constat q̄ in maiori nō accipit qō gñatur pro termino qui gñatur:qz minor esset falsa:qz etiā terminus qui acgritur per motū non est:ergo accipit in maiori qō gñatur subiectiue:z sic de mēte ꝓbi subiectū gñatiōis gñatur subiectiue. Jste modus dicēdi nō est solitus poni a beato Tho. nec in schola eius ꝓprie ꝓcederet:pōt tm̄ habere verus sensus:lz sit abuti vocabulis:verus sensus est iste.q̄ mā gñatur subtiue.i.efficit subiectū gñationis:cuius ante nō erat subiectū. Duz enim ex aere generaꝝ ignis/in instāti itroductionis forme ignis in materiā:hec mā est subiectuz huius gñationis:cuius imediate ante hoc nō erat subm:z ideo ipsa potest dici genita subiectiue.i.est ꝓstituta de nouo subiectū gñationis istius. Qz aūt istud ipropꝛie dicatur pz:qz nec ꝓbs nec Cōmē.aliq̄ dixerūt māz quouis mō generari:imo totū oppositū. Nec rōnes cogūt:z prius retorqueo eas cōtra arguentē. Impoſe est formā esse in aliq̄ quin ipm denominet formalr tale. Sed sicut gñatio:ita z forma est subtiue in mā.ergo mā denominabit ab anima sensitiua esse aialis:z ab aia itellectiua eē homo:qō nullus sane mētis ꝓcederet. Jtē. Qō gñatur nō est. Sz mā per te generaꝝ:g̃ mā nō est:qō est falsuz:ga qō nō est. nulli subiacitur nec transmutaꝝ. Ad primā igit rōnem. Dico q̄ lz ois forma existēs in aliquo det ei aliqō esse:z per ꝓns aliquā denominationē ꝼm illud eē:nō tm̄ opz q̄ subm ab ea denomineꝝ ꝼm oē nomē ipsius forme:gra exẽpli. Locus est in locāte:z qz dat ei esse quantū:ideo denominat ipm quātitatiue. Unde locus denominat vtiqz id in quo est:lz tm̄ nō denominat ipsuz:inquātū est locus:imo vt sic:denominat locatū. Similr gñatio que est ipsamet forma acgsita per generationē/dat esse cōposito z materie:z ideo ab ea denominaꝝ mā esse:nō aūt denominaꝝ gñari:qz generatio ex sua rōne formali nihil aliud dicit nisi viam ad id qō per gñationez capit esse/quale est cōpositum z forma.

Cōclo 2° Cād z^am. Dicit q̄ argumētuz nō est ad mentē ꝓbi. Oē enim qō mouet est:qz in toto motu est aliquid.lz sub esse imperfecto/de forma que per motū acgritur. Jn tota aūt alteratione que dicit gñatio ꝓcedens introductionē forme in materia/nihil est de forma neq̄ sub esse pfecto:nec sub eē iperfecto:z ideo gñatio distinguit a motu. Generatio autē ꝑprissime dicta distinguit a motu:qz hec est ad subam:z motus est ad accidēs:hec est instātanea.z motus in tēpore. Predictas tres ꝓnes confirmat Cōmē.7° meta.cō.zz. in fi.vbi sic dicit. Declarat.s. ꝓbs dām inter formā z materiam:z dat ꝓpositionē in eo qō vult declarare/q̄ forma nec est generabilis nec corruptibilis:nisi p accidēs:z silr est de materia:z qō gñabile z corruptibile in rei veritate est indiuiduū cōpositū ex forma z materia. Jtē.cō.z6.generatum igitur est illud necessario qō congregatur ex forma z materia:non forma nec materia.

Ad argumenta rñdetur. Cād ꝑmum dico q̄ in instanti iductionis forme in mā simul fiūt quatuor. Nā forma nō vnit māe:ꝓstituitur cōpositū. Jpsuz cōpositū cōstitutū existit:mā z forma bñt esse. Et lz oia ista simul fiāt in eodē instāti tēporis.tm̄ si volumus diuidere hoc instās in plura instātia nāe(vt more aliorū loquamur) siue in plura ꝼm rōnē:dicemus q̄ talis est ordo eorū. Nā ꝑmo forma vnit māe:2° ꝓstituitur cōpositū ex partib⁹ simul vnitis.3° cōpositū habet eē.z hui⁹ rō est:qz cōpositū est ꝑpriū potētiale ipsius eē. opz igitur prius cōpositū eē cōstitutū q̄ ibi sit esse. 4° forma z materia sunt per esse cōpositi. Et cū dī q̄ vniri ꝓsupponit esse: negatur qñ vniri est via ad esse:sicut est in ꝓposito. Cād z^m negaꝝ minor. Ad ꝓbationē dī q̄ cōpositū nō hz esse p formā quasi forma prius habeat esse:lz ideo solum.qz forma cōstituit cōpositū:qō est ꝑpriū potētiale ipsius esse: sed ex hoc nō sequit q̄ forma ꝑius habeat esse:imo ecōtra vt dictū fuit. Et eodē modo dicēdū est ad confirmationē. Cād 3^m. Dicit ꝑmo q̄ cōpositū dicit tertiā entitatē distinctaz a partib⁹ et simul sumptis:vt infra declarabit. Dico 2° q̄ si et hoc nō esset/adhuc ratio nō cōcludit. Nō enim valet hec ꝓntia. Nulla partiū cōpositi p se ꝑmo generaꝝ. ergo cōpositū nō per se ꝑmo generaꝝ. cuius rō est.qz cōpositum dicit cōstitutū ex partibus.quelibet autē pars ꝑcise accepta/dicit aliqd simplex:cui non cōuenit p se esse. sicut cōposito ex ipsis.z ideo cōpositū pōt dici ꝑmo z per se generari. Cād 4^m. Dicit q̄ gñatio accipit duplr:vt habet 5° metaphy. Uno mō pro alteratione preuia/qua disponitur materia ad formā.z sic id qō gñatur non est.sed erit in vltimo instāti gñationis:z qz iter tēpus z vltimuz eius instans/nihil mediat.ideo inter esse rei genite.z eius generationē nō est mediū. Alio modo accipit gñatio magis proꝑrie/pro ipsa itroductione subita forma in mām. que qdē gñatio nō est aliud nisi forma in ꝑmo instāti sui esse:ita q̄ in hoc instāti solo dicit gñatio.z ipsamet imediate post ℔ non appellabit gñatio. sed forma. Et sic dico q̄ suba gñaꝝ

Ad ꝑmū

Cōclo 3° t.cō.8z.

Cño qdā dicit māz gñari.

Modus insolitus vnd. S. Tho.

Cño fit ad dum fit.

dum est/nō quidē sp dum est.sed solum in p̄mo instāti sui esse.ꝛ per hoc distinguit a rebus successiuis/que fiūt in toto tēpore mensurante durationē earuz.Et cū dī.Id quod est non fit.dico ꝙ hoc est verum post primum instans sui esse.in primo autem instanti est falsum.

¶Utrū forma ꝑprie ꝛ per se generetur. Qō.XXIII.

Cas. vbi supra.

Prima rō

QUeritur 23°.Utrum vere dici possit ꝙ forma ꝑprie ꝛ per se generet. Iz etiā cōpositū per se generet.Et videt ꝙ sic.

¶°Primo.Cuiuslibet trālmutatiōis p se vne/ est aligs terminus per se vnus.Sz dealbatio. Sortis est trālmutatio p se vna.g̃ eius est terminus per se vnus.aut g̃ iste termin⁹ est Sortes/aut albedo.aut Sor.albus.Nō primū:qz termin⁹ gñationis capit eē per gñationē.Sor.aūt nō capit eē per dealbationē cū ei p̄existat.Nō 3m:qz sor.albus nō est vnū p se.sed p accīs.5° meta.tex.cō. 13.ergo albedo est id qō gñatur p se.¶2°.Forma p̄us nā bz esse.q̄ cōpositū habeat eē.g̃ in illo priori forma est genita p se ꝛ nō ad gñationē cōpositi:qz cōpositū nōdū est: ꝓñtia pz.Añs ꝓbatur.°Pro quocūqz instāti est cōpositum/ ex aligbus p̄oribus est cōpositū:cū cōponētia sint priora cōposito/ꝛ ꝓstituētia ꝓstituto.Sz pro illo signo quo cōpositū terminat actū gñationis/est cōpositū.g̃ cōponētia nō

Scda rō.

Tertia rō

accipiūt esse per gñationē cōpositi:forma aūt est cōponēs cōpositū.ergo ꝛc.¶3°.Illud magis ꝑprie est ꝓductū/qō se toto ꝛ q̄lz sui ē ꝓductū,q̄ id qō nec se toto nec q̄lz sui ē ꝓductū:qō enīz alicui cōuenit adequate prius cōuenit ei/ q̄ illi cui nō cōuenit adequate:id aūt qō cōuenit alicui se toto/cōuenit sibi adequate.Sed forma est ꝓducta se tota: cōpositū aūt est ꝓductū se toto.cū mā/que est pars ei⁹ nō sit ꝓducta.°mo phȳsi.g̃ ꝛc.¶4°.Id est p̄us gñatione qō est posterius resolone.Sed corruptio forme est posterior corruptiōe cōpositi.ergo ꝛc.Maior pz.Minor ꝓbatur. Id est prius nā/a quo nō cōuertit subsistēdi ꝓñtia.Sz bene sequit.Corrūpitur forma.ergo cōpositum:sed nō sequit ecōtra:corrumpit cōpositum:ergo corrumpit forma:corrupto enim boie/non corrumpitur forma hominis.

Quarta ratio.

Quidā re prehēdentes Aris.

Respondeo Qđ quidaz rōnibus supāpositis moti/reprehendunt Aristo.in hoc passu duz dicit ꝙ forma nō gñat per se:ꝛ dicūt ꝙ duplex est forma.s.forma totius:puta humanitas:ꝛ forma ptis:puta aia. Forma totī⁹ nō gñatur alia gñatione q̄ cōpositū:quia est ipsummet cōpositū:forma ℞o partis gñatur per se sua ꝑpria gñatione.Naz tali forme cōuenit duplex esse:bz enīz qōdaz esse ꝑprium ꝛ itrinsecū ei.s.illud esse quo est forma.ꝛ quo distinguit a mā.Aliud etiā esse bz extrinsecū ei ꝛ accidētale.s.esse totius:qō ꝑticipat dum est in toto.qō gdē esse nō est ꝑprium forme:qz cōuenit etiā māe ꝛ toti cōposito.Et ideo destructo isto esse.adhuc pōt manere illud/qō est ꝑprium forme.Et ꝓm hoc pōt esse triplex gñatio.°Prima est

Triplex gñatio.

gñatio forme/qua forma accipit esse sibi ꝑprium.Scda est gñatio cōpositi.Tertia est gñatio qua forma ꝛ materia accipiunt esse cōpositi per quādam participationē:ꝛ bis tribus gñationibus corrūdet vniformiter tres corruptiōes.

In fine ꝓlogi Alū.

¶Sed qz Aristo.vt ingt Cōmē.°mo phȳsi.positus est regula in nā:ꝛ cui in phia ꝺdici nō debeat:nisi forte vbi deuiat ab his que sunt fidei:ideo cōiter a °Peripateticis non negat eius doctrina:ꝛ ꝓp hoc dicēdū est ꝙ soluz cōpositū p se gñatur:forme ℞o gñant tm̄ ad gñationē cōpositi siue sint forme accidētales siue substales.p se enīz gñatur Sor. ꝛ Sor.albus duz dealbat:albedo autem ꝛ aia gñant ꝓsecutiue.

Notāduz

¶Ad cui⁹ euidētiā est sciēdū ꝙ cū dī cōpositū generari p̄us q̄ forma.istud nō est intelligēdū de p̄oritate tē poris:qz dū ex aqua gñatur aer.ꝛ silr in oi gñatiōe substali/ in instāti abiectionis forme p̄cedētis ipm cōpositū:puta/ aer ꝛ forma eius ꝛ materia capiūt esse/ita ꝙ istud est p̄mū non eē oiuz p̄cedentiū:ꝛ est p̄mū esse aeris ꝛ māe ꝛ forme ipsius.Cū aūt in instāti nō sit prius ꝛ posteri⁹/nō pōt dici ꝙ forma prius tpe gñetur q̄ cōpositum aut ecōtra:sz ois p̄ioritas que ibi est.dī p̄oritas nature:que pōt stare cū simultate tpis:simul enim gñatur subm ꝛ ꝑpria passio:ꝛ tm̄ subm prius nā gñatur q̄ passio.Loquēdo igit de ista p̄oritate:dico cm °Phm ꝙ cōpositū p̄us nā existit:ꝛ capit eē q̄ forma ꝛ mā.¶Sed añ istud ꝓbetur:opz reprobare aliqua que dicit opio suprapposita.Et ꝓmo cū dicit ꝙ aliud est esse forme/ꝛ aliud est esse cōpositi.¶Cōtra.Esse cōpositi est illud esse qō resultat ex vnione forme cuz mā:qz ex tali vnione resultat cōpositū:ꝛ per p̄ns eē eius.Sz forma dum vnitur māe,cōmunicat ei suū esse:cū mā sub forma nō existat nisi p esse forme:ergo illud eē qō tu dicis ꝑprium forme/est ēt esse cōpositi.¶2°.Quot sunt esse:tot sunt generationes:qz cū gñatio sit via ad eē 5°phȳsi.tex.cō.7.ꝛ generationes plurificētur ex terminis:opz multiplicatis eē multiplicari gñationes.Sed duz ignis gñat ignē/non p̄it in eodez instāti tpis ꝓcedere ab igne plures gñationes:q̄ nō possunt in illo instāti acquiri plura esse.Maior patet. Minor ꝓbatur.°Plures gñationes diuersarū rationū/requirunt distincta p̄ncipia formalia a q̄bus sint.Sz si aliō est esse forme ignis/ꝛ aliud māe:ꝛ aliud ipsius ignis.ipsa sunt diuersarū rōnum:cū forma ignis nō sit ignis/nec mā eius:ergo regrunt distincta p̄ncipia formalia a q̄bus sint. In igne aūt generāte nō sunt distincta principia formalia q̄bus generet:cū ignis generet p suam for⁹ substālē/que est tm̄ vna.ergo ꝛc.¶3°.Quicqd habet esse sibi ꝑprium/est ens actu.Sz per te forma habet esse sibi ꝑprium:ꝛ similiter mā:ꝛ habēt per te bz eē añ q̄ cōpositum.ergo forma ꝛ materia prius sunt actu q̄ cōpositū.Sz ex duobus entibus in actu nō potest fieri vnum per se.vt dī 8° metaphȳ. tex.cō.16.in fine:ergo ex forma ꝛ mā nō fieret vnū per se. Qō est falsum.Est etiaz falsa hec opinio in hoc ꝙ dī.Forma totius est ipm cōpositum:qz vt probabit infra °phs in hoc 7° quidditas cōpositi,non est cōpositum in rebus materialibus.Et in eodem libro dicit °philosophus ꝙ ipsuz quodquidest.non generatur per se.

Ratio efficax.

Forma nullo pacto g se gñari. Cōclo rōnis.

Quantum ℞o pertinet ad p̄ncipale ꝓpositū arguitur ꝙ nullo modo forma generet p se.

¶°Primo.Nullū p̄us dependet naturalr in suo eē a posteriori:aliogn eēt p̄us ꝛ nō p̄us.Sz quelibet forma educta de potētia māe/dependet in suo eē a toto cōposito.ergo nō bz p̄us esse q̄ cōpositum.Sed ecōtra.Maior pz.Minor ꝓbatur.Quelibet ps nō dependēs a toto quātū ad actuale existētiā/pōt naturalr remanere destructo toto.Istō pz in partib⁹ quātitatiuis/que in toto existūt per esse toti⁹:tm̄ destructo toto per solaz diuisionē/adhuc ille partes habēt eē ꝑprium eis.Sz forma educta de potētia māe/nō potest naturalr existere corrupto cōposito.ergo dependet ab eo.

Ad ꝓma rationem. Dūctio.

¶2°.Dē per se genitū p̄sertim si generet p̄us altero est p se subsistēs.Sz forme nāles nō p se subsistūt.sed in alio.s. in mā.g̃ ꝛc.Minor pz.Maior ꝓbatur.Id qō bz esse p̄us altero nō indiget eo ad sui existētiā cū prius existat.ergo est per se subsistēs.Consequētia ꝓbatur:quia p se subsistere/ est habere esse:ꝛ non in alio:pz igitur ꝙ si forma prius haberet esse q̄ cōpositum/in illo priori subsisteret:qz haberet esse non in alio:quod est falsum.

Ad primum Dī ꝙ duplex est termin⁹ gñatiōis.s. terminus qui gñatur/ꝛ termin⁹ quo: Si maior intelligit de termino genito/nō est vera vlr:qz in gñatione accīdentali:cuiusmodi est alteratio ꝛ augumētū: ꝛ motus localis/nihil gñatur qō sit vnū per se:iz hoc semp sit in gñatione subali.Si aūt intelligit de termino quo:sic

ꝓceditur

cõcedit maior vlt 7 tota rõ:formalis eniz terminꝰ dealbationis est albedo:cõstat aũt qꝫ albedo est qd vnum per se.

Ad 2dam instanciam

¶ Ad 2m negat aĩa. Ad ꝓbationem dr qꝫ forma 7 mã dupliciter ꝓsiderari pñt. Uno mõ q̃ ad suas nãs:sicut sũt pores cõpositi:pus eniz nã forma 7 mã sunt quedã nãe partiales/q̃ ꝓstituant totũ. Alio modo ꝓsiderant q̃tũ ad suuz existere:7 sic sunt posteriores toto cõpositi. Et si dicat/cõtra. Quis causa prius hz eẽ q̃ suus effectus:g̃ forma pus hz esse q̃ cõpositũ. Negat aĩa de causis intrinsecis:cuiusmodi est forma 7 mã. Iz verum sit de causa efficiẽte. ¶ Ad 3m negat maior. Quia cã qꝫ aliqd per se gĩetur nõ est:qz generet. quãtũ ad qõlibet sui:nec requirit talis adequatio. Iz causa est:qz ei ꝓprie cõuenit subsistere in rerũ nã. sola aũt cõpositi subsistũt. Et subsistẽtia cõuenit cõpositi adequate/adequatione ꝑdicationis. 7 per ꝓns conuenit ei ꝑmo. Ista eniz ꝓpõ cõpositũ subsistit. hz ꝑdicatũ conuenies subto primo 7 p se:naz ideo Sor. subsistit. qz est cõpositum:7 silr dr de alijs in reb⁹ mãlibus. ¶ Ad 4m. Dr qꝫ q̃ aliqd generatur solũ p modũ sequele/ẽt corrũpit. soluz ꝓnter ad corruptionẽ alteri⁹:vt pz de quãtitate 7 alijs dispõnibus ꝓntibus formã in mã:sicut eni forma prius nã recipit in mã q̃ ꝑdicta accñtia:ita ẽt prius abycit:7 ita est de cõpositi 7 de forma eius que sicut capit esse. qz cõpositũ capit esse. ita corrũpitur:qz cõpositũ corrũpitur. Qz autẽ dicit de aia intellectiua nõ est ad ꝓpositum. Naz qꝫ ipsa maneat post corruptionẽ hominis:nõ ideo est:qz prius ei cõueniat esse q̃ cõpositi:sed qz ipsa est immortalis.

¶ Utrũ forma generet per accñs. Qõ. XXIIII.

Ꝙeritur 24°:Utrũ sit de rõne forme/ qꝫ generet saltẽ p accñs in ꝓductione qualibet:cuius ipsa forma est terminus formalis. Et arguit qꝫ nõ. ¶ Primo. Si deꝰ creasset aias 7 reliquas formas/añq̃ venirent mãe:7 postea vniret eas mãe:sicut nũc fit duz cõpositũ gĩatur/ipsa forma esset formalis terminꝰ ꝓductionis sube cõposite. Sz posito illo casu/ipsa forma nõ ꝓduceretur:qz ꝑexistebat:g̃ nõ est de rõne forme qꝫ producat per oẽm gĩationẽ/cuius ipsa est terminus. ¶ 2°. In nutritõe hominis/aia itellectiua est formalis terminꝰ. Sz aia non ꝓducit p nutritionẽ. Tum qz ꝑexistit nutritioni. Tuz qz eẽnt in boie tot aie/quot sunt nutritiones successiue. g̃ 2c. Minor pz:7 maior:qz nõ apparet aliꝰ formalis terminus nutritionis/nisi forma corpis nutriti/in cuiꝰ subaz ꝓuertit nutrimentũ. ¶ 3°. In resurrectione aia intellectiua erit formalis terminus:quia nulla alia forma ibi erit:vel saltem ipsa erit forma principalis. Sed constat qꝫ anima per resurrectionem non generabitur. ergo 2c.

Pla rõ.

Scda rõ.

Tertia rõ.

Terminꝰ 2r gĩationis q 7 q.

Ꝛespondeo Et ꝑmitto qꝫ in oi gĩatiõe est duplex terminus. s. terminus qui:7 terminus quo:terminus qui dr ꝓprie ipm cõpositũ qõ ꝓducit 7 appellat terminꝰ:qz terminat gĩationez:eo. n. ꝓducto cessat gĩatio:terminꝰ quo est ipsa forma rei genite/qua mediãte cõpositũ terminat gĩationẽ. ¶ Premitto 2°qꝫ aliqõ gĩari nõ est aliud/nisi ipm capere esse:cum gĩatio sit mutatio de nõ esse:vt dr. 5. phy. tex. cõ. 7. formã igit gĩari est ipsaz capere esse:cũ prius nõ esset. ¶ Ex bis rñdet ad. q. ista ꝑne. In oi gĩatione sube cõpositi:opz formã gĩari siue capere esse:nõ qdẽ tanq̃ termini qui:sed tanq̃ termini quo. Probat. ¶ Primo. Quia Phs 2° phys. tex. cõ. 14. dicit qꝫ gĩatio est via in formã. Ubi dicit Cõmẽ. qꝫ gĩatio est via ad hoc qꝫ forma fiat. Sed oẽ qõ fit capit eẽ:7 ꝓns generat. g̃ 2c. ¶ 2°. De rõne termini ꝓducti ẽ qꝫ capiat eẽ p ꝓductionẽ:aliogn illa ꝓductio nõ eẽt gĩatio/cũ generatio terminet ad eẽ. ergo ẽt de rõne termini formalis est qꝫ capiat esse. Pz ꝓntia:qz Cõmẽ. 7. meta. cõ. 31. dicit qꝫ qr sbm

Termin⁹ 2r gĩationis

forme/nõ hz esse nisi p formã:ideo gĩans non gĩat subm nisi qz generat formã. ¶ 3°. Ad idẽ est Simplicius in pdicamẽtis dicẽs hanc esse dñiaz inter actionẽ 7 relationẽ:qz formalis terminꝰ actionis:siue gĩationis gĩatur. terminꝰ aũt relõnis nõ generat ex ipsa relone:imo ponꝰ ecõtra relatio ozit ex fundaº 7 ex termino:vt diximus lib⁹ 5°. g̃ formalis terminꝰ gnõnis sube mãlis gĩatur. Nec opz multũ conari ad ꝓbationẽ buiꝰ ꝓnis:qz cõiter est concessa.

s.t.cõ.20.

Ad argumenta In oppositũ qꝫ vez ꝓcludunt: sed nulla illarũ ꝓductionũ est ꝓprie generatio nãlis/de qua logmur. Uñ ad pmum dico qꝫ si forma ꝑexisteret mãe:7 postea ei vniret/ista nõ eẽt ꝓprie gĩatio:qz forma nõ educeret de poª mãe:nec dispone ret mã dispõne que est necessitas ad hoc qꝫ forma de nouo in ea crearet/sicut ꝓtingit in gĩatione bois. ¶ Ad 2m. Dr qꝫ nutritio nõ est ꝓprie generatio cõpositi qõ nutrit:qz nutritioni cõpositum ꝑexistit. ¶ Ad 3m. Dico qꝫ resurrectio non erit gĩatio:sed diuina quedã operatio:vnde in oibus istis transmutationibꝰ que nõ ꝓprie possunt dici generationes:non opz formalẽ terminũ produci:sed sufficit ipsi:iz cõicari ꝓducto/7 hoc reperitur in oibus antedictis.

Ad pmum

Ad scõm

Ad tertiũ

¶ Utrum rationes philosophi contra Platonem efficaciter concludant. Quæstio. XXV.

Ꝙeritur 25°:Utrũ rõnes phi 2tra Pla. efficaciter concludant/quibus phat non posse poni Ideas:sicut posuit Pla. In ista aũt. q. seruabo hunc ordinẽ. Primo dicaz qd veritatis habeat opio platonica. Scõ quid ei ponat Aris. Tertio adducent rõnes Phi in 3riũ/ declarãdo qõo ꝓcludant. ¶ Quantũ ad primũ nõ est disputandũ hoc loco qd sit Idea. Ab oibus eniz est cõcessuz qꝫ idea est forma exẽplaris:siue formã exẽplarẽ appellemus rẽ ꝓducibilẽ:vt hz eẽ obiectiuũ in itellectu ꝓducente:siue eaz appellemus formã/subtiue in intellectu existẽtẽ. Dicunt igit aliqui qꝫ Plato posuit ideas separatas a rebus mãlibus:sed existentes in intellectu diuino. sicut ponuntur idee a theologis. Et qꝫ ista fuerit opinio Platonis dicunt esse manifestuz ex libris Pla. ꝑsertim plotini. Et si ita loquatur Pla. vera est eius opinio.

Quid pla. de ideis dixerit.

Quantum ad 2m dicũt Peripatetici Pla. posuisse ideas. i. formas separatas a singularibꝰ p se exĩtes:puta/vnũ hominẽ separatũ:7 lapidẽ separatuz:7 sic de qualz re. hꝫ autez ideas dicebat eẽ tñ formas:qz in gdditate subẽ nõ icluditur mã. sed ipsa forma est tota gdditas. Motꝰ aũt fuit ad hoc ponendũ:vt dicit Cõmen. 7° meta. cõ. 31. ¶ Primo. Rõne gĩationis. Nã oẽ genitũ generat ab aliquo sue spẽi. Sz ea que gĩant p putrefactionẽ/nõ generant ab aliquo particulari agẽte sue spẽi. ergo generant ab illa idea separata. ¶ 2°. Rõne sciẽtie. De corruptibilibus eniz nõ põt haberi sciẽtia cũ sint contingentia: ergo opz ponere ideas. vt de rebꝰ habeat scia. ¶ 3°. Rõne apphensionis intells. Nã intells põt apphendere boiem/ nõ apprehẽdendo aliquod singulare:ergo etiã extra itellectum est homo ꝓter homines singulares.

Quid attribuat peripatetici Platoni.

Quantum ad 3m. Arguit Phs ꝫ hãc opionẽ:cuius ꝓma rõ hꝫ 7° meta. tex. cõ. 28. vbi Comẽ. ꝓsupponit ꝓmo qꝫ gĩans 7 genitũ ꝓueniunt in eadem forma nõ fm numerũ. sed fm spẽz:qõ ꝓbat/qz forma generantis nõ fit:cũ ꝑexistat gĩationi:g̃ si est eadẽ cũ forma geniti:segtur qꝫ nihil generet. ¶ Supponit 2°qꝫ suba materialis nõ generat nisi p transmutationẽ mãe. Qõ ꝓbat. qz gĩatio est eductio forme de potẽtia in actũ. ¶ Suppo nit 3°qꝫ gĩatio nõ terminatur ad vle. sz ad ꝓticulare. quia actiones sunt singulariuz. Quibꝰ ꝓsuppositis arguitur sic. ¶ Oẽ gĩans transmutat mãm ad formaz particularẽ di-

Sup⁹ ꝑm⁹ Rationes Aris. 2tra Plato.

Sup⁹ 2⁹

Sup⁹ 3⁹

stinctã numero a forma gñantis. Sz idea separata nõ põt imediate transmutare mãz.g nõ est necia pp gñationem.

Notãdus Maior pz ex ꝓsuppositis. Minor ꝓbat. ¶ Ad cuius evidẽtiã sciẽdũ est q hõ idea ex quo ponit esse imãlis t quedã suba separata. ipsa esset imobilis in se: qz vt ꝓbatur. 6. phy. oẽ qõ movet hz mãm: t p ꝓns se hẽt semp eodẽ mõ. Idẽ aũt manẽs idẽ sp facit idez. vt dr z° de gñatione. tex. cõ. 56. g nihil põt fieri ab idea nisi mediãte aliquo. qõ alr t alr se hẽat. ꝑmũ aũt qõ alr t alr sc hz est ꝑmũ mobile qõ est celũ. ergo idea nõ transmutabit imediate mãm ad formã. Sz tñ mediãte motu celi. Uñ t ꝓbs z° de gñatione dicit q motus solis in circulo obliquo est cã gnõnis t corruptionis rez. Et 8° phy. dicit q motus celi est sicut vita nã exñtibus oibus. Ex ꝓdictis habem' hãc ꝓpõnẽ. Idea nõ põt transmutare imediate mãm ad formã subalez. sed tñ mediãte motu celi. cui subsumit ista minor ꝓpõ. Sz idea nõ regritur ad motũ celi. cũ itelligẽtie ad hoc sufficiãt. vt ꝓbat 8° phy. t. 12. meta. g rẽ. Et iõ Cõmẽ. sic dicit. cõ. 31. impole est: vt. s. agẽs transmutet mãm. nisi mediãte corpe aliquo nõ transmutabili. s. corpib' celestib'. ¶ Confirmatur. Primũ in vnoquoq; gñe est cã oium que sunt post: vt dicit ꝓbs. 10. meta. tex. cõ. 7. Sz motus celi est ꝑm' oium motuũ tpe nã t pfectione. g impole est mãz quouis modo transmutari nisi ꝓsupposito motu celi: maior pz. Minor ꝓbatur. quo ad singulas ei' ptes. Nã q sit prior nã pz: qz sine ipso nõ põt eẽ aliquis aliorũ motuũ: t ꝓbat 8° physi. augumẽtatio eniz ꝓsupponit alterationẽ t alteratio ꝓsupponit q alterabile sit approximatũ alterãti. Est ẽt alia rõ. Naz lz aly motus plus ponãt in suo subto. tñ mot' localis plus ponit in alio: quia motus localis est causa eius quod acquiritur per quemcũq; alium motum. Nisi eniz celum moveret localr nihil gñaret. Qz ẽt sit prior tpe pz: qz solus iste põt eẽ ppetuus: vt dr 8° physi. Qz aũt sit prior pfectione pz: qz ipe solus est regularis t vniformis nec variat suũ subm ꝑm aliqd absolutũ inherens ei. ¶ Et si dicat ꝫ hoc: qz nobilitas mot' accipit ex nobilitate termini. cũ sint eadẽ res. Sz terminus alterationis t augumẽti t gnõnis sũt nobiliores termino mot' localis: cũ illi sint res absolute: t iste sit respect' qui est vbi. g rẽ. ¶ Rñdet q mot' põt accipi duplr. ¶ Uno mõ quo ad ei' entitatẽ ꝑm quã est idẽ oi termino suo: t sic concedit id qõ dictũ est. Alio mõ accipitur mot'. vt mot' est. i. ꝑm suaz rõnẽ formalẽ. Sicut etiã relo est idẽ cuz fundamẽto: t tñ dr minime entitatis. qz ex sua rõne formali parũ ponit: hoc eniz mõ cõparat motus ad terminũ. nõ sicut effect' ad causam. sed sicut potẽtia ad actũ: t sicut iperfectũ ad pfectũ: t ideo cessat mot' acquisito termino. Quãto igit termin' est pfectior. tãto mot' est iperfectior: qz est ꝓuatio maioris pfectionis. ¶ Cõtra hãc ꝓmã rõnẽ arguit. ¶ Primo. Deus est suba separata. t tñ immediate põt trãsmutare mãz ad formã. g hoc nõ repugnaret idee. qz sit forma separata. ¶ z°. Celũ nõ gñat viuẽtia nisi mediãte vtute sibi influxa ab itelligẽtia. Sz illa virt' est forma accñtalis. g itelligẽtia que est forma separata potest imediate cãre aliquã formã. ¶ 3°. Quãto aliqd est magis in actu: tãto põt pfectius agere: vnũqõ qz eniz agit ꝑm q est actu: vt dr 9° meta. Sed for' separata est magis in actu q̃ forma in mã: qz illa nõ est admixta potẽtialitati. g sicut forma in mã põt trãsmutare mãz. ẽt for' separata ℔ poterit. ¶ 4°. Forma separata est pfectior q̃ ꝓiuncta. g magis põt opari. ¶ 5°. Celũ est pura forma: vt dicit Cõmẽ. in de suba orbis. Sz celũ imediate transmutat mãm ad formã: vt pz in gñatis per putrefactionẽ. g rẽ. ¶ Ad ꝑmũ dicit: q non posse transmutare mãm ad formã nõ repugnat ꝑcise forme: qz sit forma separata: sed qz est forma finita separata: ita q t finitas t separatio sunt totalis rõ bui' ipossibilitatis: nec aliqua istarũ ꝑ se sufficit: deus aũt est infinite virtutis. ¶ Ad z^m dico: q lz forma separata non possit imediate causare formã hñtẽ esse ꝑfectũ t getũ in mã: põt tñ influere formã se hñtẽ ꝑ modũ passionis itẽtionalis eo mõ quo agẽs ꝓncipale dr causare aliquã formã in instrõ cũ ipsum movet: que forma t vtus pot' est in fieri q̃ in facto eẽ: t ℔ mõ intelligẽtia. ꝓmo mõ influit celo quãdã virtutẽ tanq̃ instrõ: t postea influit motũ quo mediãte gñant hec inferiora. ¶ Ad 3^m dico: q quãto aliqd est magis in actu: tãto põt habere nobiliorẽ operationẽ: nõ tñ põt hãc imediate quãcũq; operationẽ. Uñ intelligẽtia t forma separata pñt itelligere t velle que sunt nobilissime opõnes: non tñ pñt imediate transmutare mãz ad formã que est opatio ignobilior. ¶ Et ꝑ hoc pz ẽt rñsio ad 4^m: qz ad actionẽ hõ formarũ nec̃io regritur mã. ¶ Ad 5^m negat maior. Nõ enim negat Cõmẽ. celũ hãc mãm: sed dicit q nõ hz mãm subiectaz ꝓuationi. vt dicet infra. ¶ z^am rõnẽ ꝓncipalẽ ꝓpionẽ ꝓbi ponit Cõmẽ. cõ. 31. circa finẽ. t est talis. Agẽs ptiSẽda rõ. Aristo. cular transmutat mãm ad formã: ergo idea separata non põt eaz transmutare. Añs ꝓbatur. Ab eodẽ agente causat forma subalis a quo disponit mã vltima dispõne que dr necessitas: qz impole est q agens causet aliqd. gn ẽt causet ea que ad ipm nec̃io ꝓsequunt. Et ꝓp hoc ab eodẽ gñante sunt effectiue ꝓprie passiones. a quo est subm earũ. Sz forma nec̃io cõcomitat pfectaz disponẽ: que ideo dicit necessitas. qz ad ipsaz nec̃io ꝓsequit forma. ergo rẽ. Consequentia ẽt ꝓbatur. Impole est q idẽ effect' dependeat a duab' causis sufficiẽtibus eiusdẽ spẽi: aliogn a qualibet earũ eẽt dependẽs. t nõ dependẽs: qõ pz: qz q̃lz earũ posita. t altera remota. adhuc effect' erit ex quo ponit q vtraq; per se est sufficiẽs. Sz idea ẽ eiusdẽ spẽi cũ suba pticulari. vt cõcedit ẽt ꝓba. t idea est cã sufficiẽs. Probatũ est ẽt q suba pticularis est cã sufficiẽs. g si est a suba pticulari nõ põt eẽ ab idea. ¶ Tertiã rõnẽ ponit ꝓbs tex. cõ. 45. vbi sic arguit. Suba vniuscuiusq; est ei ppria. Sz idea nõ est prior ppria alicui indiuiduo. g nõ põt eẽ eius suba. Maior pz: qz illa sunt distincta quoꝝ sube sunt distincte. Minor ꝓbat. Id qõ est cõe multis. nulli eoꝝ est ppriũ. Sed idea est cõmunis oibus idiuiduis. cũ ponat esse qõdaz vle. g rẽ. Iste Tertia rõ in Pla. vne vltime rõnes vident satis clare: nec patiunt magnas instãtias. Rones aũt prior opione Platonis nõ ꝓcludunt. Nã ꝑma soluta est supra in. q. de gñatis per putrefactionẽ. Scda ẽt nõ cõcludit: ga de corruptibilib' est scia. nõ iquã tũ sunt corruptibilia. sed quãtũ ad rones eoꝝ vles t necessarias. Tertia soluet infra: vbi queritur: an sit possibile qd Ad rõnes Platonis. ditates rerũ sensibiliũ esse separatas.

¶ Utrum Quidditas substantiarum materialiũ includat materiam partẽ sui. Questio. XXVI.

Queritur 26° Utrũ Quidditas substarũ mãliũ includat mãm tãq; ptẽ sui. Et vr q non. ¶ Primo. Quicqd pertinet ad qdditatẽ significat ꝑ diffonẽ: sed diffo nõ significat mãm. ergo rẽ. maior pz. Minor ꝓbatur. Si diffo significat mãm: aut significat eã ꝑm nudã eius eẽntiã: aut ꝑm q est affecta q̃litatib' sensibilib'. Non ꝑmũ: qz vt sic mã est ignota: t per ꝓns nõ est ꝓncipiũ notificans diffinitũ. Non z^m: quia segtur q diffinitio substantie mãlis eẽt per additamentũ. ¶ z°. Omnes partes diffinitionis sunt formales: ergo materia nõ significat ꝑ diffinitionẽ: ꝓntia pz: añcedens est ꝓbi 5° meta. cõ. z. Prima rõ. Scda rõ.

Respondeo Qz circa hoc fuit antiqua q̃stio inter Auer. t Auicẽ. Nã Auer. opinio in q busdã ppõnibus ꝓsistit: quarũ ꝑma est: q oẽs sube sensibiles. ꝑsertim si sint gñabiles t corruptibiles hñt mãz. Doc enim exꝑsse dicit ꝓbs. 8. meta. tex. cõ. 3. vbi ait, sensibiles Añ. opi. Pria ppo

aute

aūt ſube oēs hñt mäz.7.7.meta.te.cō.34.ait:ſuba eſt materia 7 ſpēs.7 qō ex bis eſt quidē vt mā pars alicui⁹ dicit.

Scdappō

Cz⁹ ꝓpoſitio eſt:q nulla ſuba ſenſibilis eſt ſua gdditas: puta hō non eſt hūanitas ſicut exꝑſſe ponit ꝓbs.7.meta. tex.cō.vlti.vbi quātū ad hoc ponit dīam inter ſubas materiales 7 imāles:qz in mālibus differt gdditas ab eo cui⁹ eſt. Jn imaterialib⁹ aūt eſt idē. Cz⁹ ꝓpō eſt q quidditas nō eſt niſi ip ſa forma.7 ideo icludit mäz. Humanitas eni 7 aia bois ſunt eadē res oino:ſz dī aia ſiue forma.inquātū actuat mäz.dī aūt humanitas:inquātū p eaz homo ponit in ſpē. Motus aūt fuit ad hoc ponendū ꝑncipalr:qz ꝓbs 7° meta.tex.cō.35.ſic dicit. Qñ ẋo aialium aia eſt forma ipſoz.hec enim eſt ſuba aiati 7 ſpēs 7 qōquideſt erat eſſe.

Forma p poſitio.

Cq aūt ꝑdicta opinio ſit Auer.pz. Nā 7° meta.cō.35.ſic dicit.gdditas bois eſt hō vno mō:7 nō eſt homo alio modo. Eſt eniz hō.i.foz⁹ bois:7 nō eſt hō ꝯgregat⁹ ex mā 7 forma. Et cōmē.34.dicit q qñ in aliqua diffōne ponit mā. talis materia nō eſt ps gdditatis. Et in eodem cō.ſic dicit. Materia ẋo dī ꝟz ꝓſideratiōnē ad ſubaz cōpoſitā ex materia 7 forma eē pars ſube:ſm ẋo ꝓſideratiōnē ad ſubam declarantē eēntiā rei nō dī eē pars ſube:ſed eē apparens deferens formā 7 ei⁹ diffōnē. Probat aūt iſta opio. Cp.

Rōnes p op. Aui.

Jd per qō diſtinguit ſuppoſitū a gdditate nō includit in gdditate:aliogn ſuppoſitū 7 gdditas nō diſtingueren p illud.ſed in eo ꝯuenirēt. Sz ſuppoſitū diſtinguit a gdditate.qz hz materiā(vñ in ſeparatis a materia nō eſt diſtictio ſuppoſiti 7 gdditatis)ergo cū ſuppoſitū includat materiā. gdditas eam nō icludit. Cz°. Oē habēs materiā pōt cē 7 nō eſſe.vt dicit ꝓbs 7°meta. Sz gdditas nō eſt generabilis nec corruptibilis.vt dī in eodē 7°.ergo 7c.

Loco op. Aui. quaz ſeqt Tho. et Sco.

Copio aūt Auicē.quā ſegtur ēt. S. Tho.7 Sco.eſt q gdditas rei materialis nō ſolū eſt ipſa forma,ſed eſt qd cōpoſitū ex materia 7 forma. Humanitas.n.ꝓſtituit ex materia 7 aia itellectiua.

Duplex forma.

Uñ dicūt iſti q duplex eſt forma. Una eſt forma ptis.i.forma que eſt pars cōpoſiti:7 dī forma ptis ſm ꝓſtructionē intrāſitiuā:7 hoc mō gdditas nō eſt ipſa forma:humanitas eniz nō eſt aia. Alia eſt forma toti⁹.i.que eſt totū. Et dī forma.qz ſignificat abſtractiue.oē eniz abſtractū ſignificatur p modū ꝑncipij formalis reſpectu ſui cōcreti:7 hoc mō gdditas eſt forma:ſz talis forma componit ex materia 7 forma partis.

Mām eē pem gditatis.

Qō ꝓbat. Cꝓimo. Si materia nō eſt ps quidditatis.Segtur q ipſa ſit nihil.Sz hoc eſt falſuz.ergo 7c. Falſitas ꝓntis pz:aliogn ſuba ꝑticularis cōponeret ex nihilo.Conſequētia ꝓbatur. Ois entitas ꝑter ꝑtmaz cām eſt in aliquo genere:aliogn.10.ꝓma gīa nō diuideret ſufficiēter ens cōe. Sz ſi materia non eſt ps gdditatis nō eſt in gīe.ergo eſt nihil.maioz pz. Minoz ꝓbatur. Quicqd eſt in genere:aut eſt gdditas:aut habēs gdditatē. aut eſt ps alicuius gdditatis. Sz materia nō eſt gdditas. vt pz:nec habēs gdditatē.i.ſuppoſitū per ſe exiſtēs:nec p te eſt ps gdditatis.ergo eſt nihil. Cz°. Si tñ forma eſt gdditas.ſegtur q forma ſit ens cōpletū in ſpē. Sz hoc eſt falſuz.ḡ 7c. Maioz pz:qz gdditas 7 natura ſpecifica idē ſunt. Minoz ꝓbatur. Nullū cōpletū in ſpē facit cū altero vnū p ſe. Sz forma facit vnū p ſe cū materia:vt dī 8°meta.tex. cō.16.ergo 7c. C3°. Quidditas ſube cōpoſite ſufficit ad hꝫ q talis ſuba ſit:nec aliud ꝓncipiū requirit. Sz forma non ſufficit:aliogn cōpoſitū poſſet eē.dato q nō bīet materiā. ḡ nō ſola forma eſt gdditas. C4°. Sequit q qñ diffinit ſuba materialis.ſi in tali diffōne nō ponerent accñtia.ſed tñ materia 7 forma:adhuc iſta diffō eſſet p additamētuz. ꝓtra ꝓbm 7° metaphyſice. Probat ꝓntia:qz in ea ponit aliquid:qō eſt per te extra quidditatem.ſ.materia.

Ad ꝓmū

Ad rationem pro opione Auer.rñdet. CAd ꝓmā in principio,q.dī q in diffōne ſube materialis nō ponit mā nuda. Sz mā affecta q̄litatibus ſenſibilibus.ſ.calido humido 7c.puta carnes oſſa ſanguis 7 hȳ. Ad hui⁹ ip:obationē dī:q ois diffō ſube mālis eſt p additamētū. Nō eniz diſtinguit diffō ſubaz a diffōnibus accñtiū:q̄ſi q nulla diffō ſube ſit p additamētū:ſz i hoc diſtinguit:qz ois diffō accñtis eſt p additamētū. Nō aūt requiritur hoc generalr in diffōne ſube ſiue in cōi ſiue in ſpāli:ſz hoc ſit neceſſe in diffōnibus mālibus.

Diffōnes ſbe mālis ſūt p additamentū.

CAd 2m. Dico q ptes diffōnis dñr formales:nō qz quelibet ps diffinitionis ſit forma:qz ēt Cōmē.8.meta.cō.3.dicit q diffō ſignificat mām 7 formā:ſed dicunt formales reſpectu diffiniti inquātū ipm notificāt.

Ad 2dū p Auer.

CAd ꝓmuz eoz que ſunt in q.Dī q ſuppoſitū nō diſtiguit a gdditate:eo q ſuppoſitū includat materiā:7 gdditas nō icludat:ſed qz ſuppoſitū icludit.accñtia idiuiduātia.que nō icludit natura.hȳ autez accñtia nō includeret niſi bīet mām.

Ad 3m

CAd 2m negat mi noz.non.n.intēdit ꝓbs q gdditas nullo⁹ cozrūpat:ſed q nō cozrūpit ꝓmo 7 p ſe:ſz ad cozruptionē ſuppoſiti.

Solo rō nuz Aui. ꝫ Auer.

CSz qz opinio Auer.ſuſtineri pōt:maxime pp auctozitatē tanti viri:rñdet ēt ad argumēta p opione Auicē.

Ad ꝓmū

CAd ꝓmum negat ꝟſtia. Ad ꝓbationē negat minoz. Ad ꝓbationē negat maioz. Ad cui⁹ euidētia eſt ſciēdū:q ſz gdditas nō includat materiā:ipſa tñ nō pōt eſſe ſepata ꝟz eē a materia: vt dī 8° meta.cō.3. Unde in ſuba cōpoſita eſt materia nō tāq̄ ps gdditatis:ſed tanq̄ ſuſtētans 7 deferēs gdditatez. Et ideo ſz nō ſit gdditas.nec pars gdditatis.nec hīs gdditatē:eſt tñ in genere tāq̄ ſuſtētans eam.

Ad 3m negatur

CAd 2m negatur minoz.Ad ꝓbationē negat maioz.Ad hoc eniz q ex duobus fiat vnū p ſe oīmoda pſeitate metaphyſica duo requirūtur 7 ſufficiūt.ꝓmū eſt q ſint eiuſdē generis.2m eſt q alterū ſit pura po⁹.Defectu ꝓmi nō fit vnum p ſe ex ſubto 7 accidēte.Defectu ſcōi nō fit vnū p ſe ex duabus ſubſtātijs pfectis.Cq aūt vnū eoz ſit completū in ſpē.hoc nō impedit: dūmodo altez ſit pura po⁹ 7 ſint eiuſdē gīis.ḡ 7c.ſicut eſt in ꝓpoſito.

Ad tertiū

CAd 3m. Dicit q gdditas ſufficit in rōne ꝓncipij formalis:ſed ꝑter hoc regritur ēt ꝓn⁹ materiale p qō formale ꝓn⁹ deferat.

Ad q̄rtū

CAd 4.m negat ꝟſtia. Qz rō q ali qua diffō dicat eē p additamētū nō eſt q ponat in ea aliquid qō ſit extra gdditatē diffiniti:ſz rō ꝑcisa 7 totalis eſt, qz tale poſitū eſt extra gen⁹ diffiniti:7 pp hoc quelibet diffinitio accñtis eſt p additamētū.qz ſemp ponit ſuba q̄ eſt alteri⁹ gīis ab accñte. Mā aūt ſz ſit ex gdditatē ſube.eſt tñ eiuſdē gīis cū ea.ꝟſter bīet ꝟcedē illa opio q relatiuuz ponit in diffōne gdditatiua cozrelatiui.qz eiuſdē gīis ſūt.

Quid faciat diffō nē ex additione.

CTextus cōmenti.29.

CDubitabit autem aliquis.

CHoc loco declarat cauſam quare eoruz que fiunt:aliqua ita fiunt ab arte.q nullo mō poſſunt fieri a natura:vt domus:quedaz ẋo poſſunt fieri 7 ab arte.7 a natura.vt ſanitas:dicens hoc eſſe:qz in bis que poſſunt fieri a natura.ꝑ exiſtit aliqua pars eius quod fit. CCirca qō querit.

CUtrum forma introducenda ꝑexiſtat in materia/vel tota vel pars eius. Qō.XXVII.

Queritur 27°. Utrū aliqua pars forme itroducēde/vel tota foꝛ⁹ ꝑexiſtat in materia. Et vī q ſic. CPrimo. Si nihil forme ꝑexiſtit:ſegtur q foꝛ⁹ creet ab agente naturali. Sz ꝟñs eſt falſuz:qz creatio regrit vtutē infinitā.ḡ. Conſequētia ꝓbat:qz agēs ꝓduceret formā ex nihilo. CDicetur forte/q creatio eſt oino ex nihilo ēt ſubtiue:qz in creatione nō ꝑſupponitur mā. Cōtra. Alia rōnalis creat:7 tñ ꝑſupponit mā ei⁹ ꝓductioni cū nō ꝓducat niſi in mā.ergo 7c. Cz°. Oē qō naturalr fit,hz in ſe ꝓn⁹ ſui mot⁹.ḡ in mā ex qua fit cōpoſitū nāle,ꝑexiſtit ꝓn⁹

Petia rō.

Geſara.

cipiū motus.qđ est ipsa forma. ¶ Dicet forte q cū nā dicatur de mā ⁊ for^{a} z^{o} phys.tex.cō.4.ad motū nālē sufficit hīe in se p̄n^{m} passiuū sui mot^{o}:qđ est mā. ¶ Cōtra. Si mā sufficit ad hoc q mot^{o} sit nālis.segtur q nullus motus sit oino violētus:ꝫ quocūq; assignato g sit violētus:ipse erit ptim nālis. Probat̄ p̄ntia:qz nullus mot^{o} est ℨ iclinationē māe:cū ipa sit iclinata natural̄r ad oēm formā:⁊ p q̄s ad oēm motū. ¶ 3°. Segtur q itroductio forme in materiaz sit violēta:qđ est ℨ. Pbm p̄ phy.tex.cō.81. Cōsequētia probatur:qz p̄n^{m} hui^{o} itroductionis cēt extra.⁊ passuz nullaz p̄ferret viz:qz p̄ferre vim alteri est ei coagere:quicqd autē alteri coagit est aliquo mō actu:qđ nō p̄t dici de materia p̄m se:g illa itroductio cēt violēta.qz violētū dr cuius p̄n^{m} est extra nō cōferēte viz passo. ¶ 4°. arguit:qz Phs in b̄ textu dicit artificialia differre a nālibus:qz p̄n^{m} rei artificialis est oino extra:p̄n^{m} aūt rerū naturaliū est intra. Nec est dicēdū q loquat̄ de p̄n^{o} mālī:qz sicut materia p̄exist̄it cōposito naturali:ita in cōposito artificiali:g̃ itelligit Phs de p̄n^{o} formali. ¶ Confirmat̄:qz Phs p̄ phys.tex.cō.49. dicit q op̄z p̄ncipia semp manere. Sz nulla forma semp manet p̄m eē pfectū.g̃ p̄m esse iperfectū. ¶ 5°. Phs 8° metaphy.tex.cō.25. Assignās cāz quare cōpositū ex mā ⁊ forma est vnū.dicit q hoc ideo est:qz id qđ erat in potētia fit in actu ab agēte/in oibus in q̄bus est gīatio. Ubi sic dicit Cōmē. Est ergo aliqđ vnuz/qđ p̄ius est in po^{a}/⁊ post trāsferet in actuz/translatio aūt eius nō largit ei multitudinē: sed perfectionē inesse. Sz si forma nō p̄exist̄eret largiret genito multitudinē.ergo ⁊c. ¶ 6°. Forma educitur de materia.ergo in materia p̄exist̄ebat:patet cōsequētia:quia nihil educitur de eo in quo non est.

Respondeo q̄ formā rei gīande p̄exist̄ere in mā p̄t ℨ^{r} itelligi. Uno modo q̄ p̄exist̄at tm̄ in po^{a} remota:⁊ sic oēs forme educibiles de mā/p̄exist̄ūt in ea potentialr ⁊ hoc est p̄siderare materiā p abstractionē ab oibus disp̄onib^{9}. ¶ Alio mō p̄t itelligi/q forma p̄exist̄at in mā p̄m potētiā p̄pinquā:⁊ hoc mō p̄exist̄it in mā qñ iā p qualitates est disposita ⁊ inclinata ad for^{am}. ¶ 3° mō p̄t dici q forma p̄exist̄at p̄m aliqđ p̄n^{m} actuuz. qđ nec est ipsa forma:nec aliqua pars forme:ꝫ coagat ad itroductionē forme:⁊ sic aīa vegetabilis ⁊ sensibilis p̄exist̄it in semine. Preter aūt istos modos forma non p̄exist̄it actu in mā. Qđ p̄batur. ¶ Primo:q nō sit de mente Phi: qz ipse in hoc textu dicit q sicut domus fit tm̄ ab extra.ita ⁊ ignis. Sz in mā ex qua fit domus.nullo mō p̄exist̄it forma domus in actu.ergo nec forma ignis vllo mō est actu in mā ex qua fit ignis. Et 5° phys.tex.cō.7. dicit:q generatio est mutatio de negato in affirmatuz. Et in postpredicamētis dicit/q gīatio est mutatio de nō esse in eē. ¶ 2°. Aut illud p̄existens est res distincta a materia:aut est ipsa eētia materie. Si det 2^{m}/habeo itētuz:qz eētia materie nō est eētia forme.cuz materia sit pura po^{a}/⁊ forma sit actus.po^{a} aūt ⁊ actus opponunt̄:nec aliqs gradus vni^{9} oppositi/p̄t stare cū sūmo gradu alteri^{9} oppositi. Si det p^{m}. Cōtra. Sit illō p̄exist̄es.a.⁊ mā sit.b. Tūc sic. Ex duobus vnitis/p̄sertim si vnū sit potētiale ⁊ reliquum actuale tūc̄io fit aliq̄ vnū.g̃ vel ex.a.⁊.b. sit vnū p se/vel sit vnuz per accīs. Nō vnū per se:qz oē tale est termin^{9} gīatiōis: ⁊ per q̄s nō p̄exist̄it gīationi. Nō ēt est dām q fiat vnū p accidēs:qz tunc segtur q ens p accidens sit p̄ius ente p se. ¶ 3°. Id qđ simplr capit eē p generationē oppositi/non p̄exist̄it gīationi. Sed forma est b^{m}.g̃ ⁊c. Maior p̄z:alioquin generaret̄ postq̄ est. Minor p̄z ex p̄cedēti q̄stione. ¶ 4°. Sequit̄.q i eadē pte māe cēnt due for^{e} sbales:q̄s est falsū.vt infra p̄babit̄.g̃ ⁊c. p̄ntia p̄bat̄:qz dū ex aere dr generari ignis/ibi est forma aque.⁊ p te p̄exist̄it ēt forma ignis.ergo ibi sunt due forme. ¶ 5°. Aut illud p̄exist̄ēs est vnū numero respectu oīum formarū.aut tot sunt quot sūt forme. Si idem numero.g̃ aliquid idē numero est in for^{a} aque.⁊ in forma ignis:⁊ cū tale p̄exist̄ēs non sit for^{a} aque. ⁊ forma ignis que distinguunt̄ specie.segtur q for^{a} ignis esset cōposita ex ptibus diuersarū rōnū. Si est aliō ⁊ aliō: cū nō possit eē in materia nisi ipsaz informet.segtur q eadē materia simul sit informata formis diuersaz specierū. ¶ 6°. Aut p generationē acgritur aliqd nouū qđ nō p̄fuit. aut nihil nouuz acquiritur. Si sic.ergo forma nō p̄fuit: qz formā appellam^{9} tm̄ id qđ de nouo acquirit̄. Si nihil. ergo oia semp fuerūt. ¶ 7°. Quicqd p̄t ꝓducere ens p̄fecti^{9}.p̄t ꝓducere ens iperfecti^{9} eiusdē rōnis. Sed inchoatio forme/est iperfectior gradu for^{e} acgrende:⁊ sunt eiusdē rōnis.ergo cū agēs siue gīans ꝓducat formā:segtur q ēt posset ꝓducere illā inchoationē:qđ tu negas. ¶ 8°. Si in mā p̄exist̄it inchoatio forme.sequit̄ q forma sit cōposita ex illo p̄exist̄ēte:⁊ ex eo qđ de nouo acgritur. Sed hoc est falsuz:cū forma subalis sit simplex.ergo ⁊c. Ex p̄dictis rōnibus p̄z exp̄esse q in gīatione rei naturalis.nihil forme gīande p̄exist̄it in mā:sed tm̄ ipsa materia p̄exist̄it tanq̄ purum potētiale in quo sunt potentialr omnes forme.

Ad argumenta rīdetur. ¶ Ad p̄imū negatur p̄ntia. Ad ꝓbationē dico q cuz creari terminet̄ ad esse.illud ꝓprie creatur ⁊ fit/qđ est p se subsistēs:⁊ ideo ad hoc q aliqua forma ꝓprie creet̄.oz q ex nihilo fiat/a quo habeat esse dependēs. Sicut aīa rōnalis: que ꝫ fiat in mā.tm̄ ab ea nō dependet. Cū igit̄ formis naturalibus p̄exist̄at mā a qua dependent:nec sint p se subsistētes/nō segtur q creent̄. ¶ Ad 2^{m}. Admitt̄it rūsio que ibi data est. Ad ip̄robationē ei^{9} dicit/q p̄ns illatū est verū ad hunc sensuz. Nullū mobile mouet̄ motu qui sit violētus. Cōtra inclinationē cuiuslibet ptis ipsius mobilis:qz nullus motus est ℨ inclinationē materie:sed mot^{9} violēt^{9} ideo p̄cise est violētus:qz est ℨ inclinationē forme ipsi^{9} mobilis. ¶ Ad 3^{m} negat̄ p̄ntia. Ad ꝓbationē negatur assumptū. Et dico q passum ꝓferre vim nō est ip̄m coagere agēti:sed est ip̄m hīe naturalē inclinationē ad id qđ sit ab agēte. ¶ Ad 4^{m} dico q artificialia in hoc distinguunt̄ a naturalibus:q cū p̄ncipia activa vtrozq; sit ad extra:materia artificialiū reducit̄ in actū tm̄ p̄ parte materia ℞o nālium reducit̄ in actū p agens naturale. ¶ Itē qz in q̄busdā que fiunt a natura/p̄n^{m} actiuuz est aliquo mō ad intra:vt diximus de vtute que est in semine:⁊ hec est itētio phi. ¶ Ad p̄firmationē dico q op̄z p̄ncipia semp manere q̄diu res naturalis p̄seruat̄. ¶ Ad 5^{m} dr:q dictū Cōmē. de vtute sermonis est falsuz. Dr aūt agēs nālē nō largiri ifultitudinē: qz nihil generat totalr nouū.cuius nulla ps p̄cellerit.id.n. qđ ꝓprie gīat̄ est cōpositū/cuius altera ps.f.p̄cessit. ¶ Et ad hunc sensuz accipiēda est alia auctoritas Cōmē. dicētis 7° meta.cō.31.q gīans nō est ꝓducēs.sed extrabēs. Non enim ꝓprie ꝓducit formā:ꝫ cōpositū. formā ℞o extrabit de potētia materie. ¶ Ad 6^{m} dico:q formā educi de potētia materie/nō est formā p̄fuisse actu in mā:sed est formā icipere eē actu in materia/in qua p̄us erat tm̄ in po^{a}.⁊ a q̄ dependet:⁊ ipsam materiā trahi ad participādū eē forme.

¶ Utrum opinio tenentiuz inchoationē formarum possit teneri rationabiliter. Qō. XXVIII.

Queritur 28°. Utrū p̄dicta opinio de inchoatione formarū possit rōnabiliter teneri. Et videt̄ q non/pp rōnes factas ℨ eam in p̄cedenti qōne.p̄ter quas adhuc arguitur. ¶ Primo: Sequit̄ q idez numero posset per naturā reparari. Sed hoc est falsuz:vt oēs concedunt.ergo ⁊c. Consequētia ꝓbat̄. Sit ignis.a.ex quo generetur

Tertia rō

Ethi.6.c. p̄mo. Quarta ratio.

Quinta rō.

Sexta rō.

Forma p̄existere in mā ē trib^{9} modis.

Forma nō p̄existere in mā.

2°rīsiua.

Ad p̄mū

Ad scām

Nō dicit mot^{9} violentus.

Ad tertiū

Ad q̄rtū

Ad q̄ntū

Ad sextū

Pro la rō.

neret̃.b.aqua:ꝛ postea ex.b.aqua generet̃.c.ignis:cõstat ꝙ ignis.a.ꝛ ignis.c.habẽt eandẽ numero materiã:ꝛ hñt eandẽ numero formã:qz per te forma ignis semp est eadez in materia:lz aliqñ habeat esse ꝑfusum:ꝛ aliqñ habeat eẽ distinctum.ergo est idẽ indiuiduuz. ¶ Zº sequitur:ꝙ gñatio forme substalis eẽt intẽtio.Sed hoc est falsuz:qz cũ intẽtio forme sit alteratio/nõ põt esse in suba.Consequẽtia ꝓbat. Omnis forma que manens eadẽ/nunc est iperfecta.ꝛ postea perfecta:intẽditur ꝛ remittit̃.Sed generatio est eductio forme de esse iperfecto ad esse perfectũ/cum forma ꝑexistat in materia.ergo ꝛc. ¶ 3º.Omnis forma quãtũlibet iperfecta/est alicuius bonitatis.Sit igit̃ perfectio forme in mã confuse vt quatuoꝛ.pfectio Xo forme cõpleta generatione sit vt quinqz.Aut igit̃ qñ generatio fit:paulatiz ꝓducit̃ ex iperfectione/vt quatuoꝛ/ad perfectionẽ maioꝛez: aut non.Si primũ/forma erit intensibilis.Si zm/fiet motus ab extremo in extremũ sine medio. ¶ 4º.Sequit̃.ꝙ materia non sit imediatum subm gñationis.contra ꝓbm ꝓmo de generatiõe.tex.cõ.10.dicẽt̃/ꝙ in gñatione fit trãsmutatio totius in totũ nihilo remanẽte qõ per se subm sit nisi materia ꝓma.Consequẽtia ꝓbatur.Terminꝰ a quo generationis est iperfectio forme:ꝛ terminꝰ ad quẽ est perfectio eiusdẽ.Sed imediatum subiectũ huius iperfectionis ꝛ perfectionis/non est materia.sed forma.ergo ꝛc.

Respondeo ꝙ circa hoc varie opinatũ fuit.Quidaz eniz putãt Albertũ magnũ existimasse ꝙ forma ꝑexistat in mã.Et ꝙ Beatus Tho.cuz reprehendat zº phyſi.ꝛ.7.meta.Sed hi vehemẽter fallunt: qz ipse Albertus nõ fuit huius opinionis.Naz ꝓmo phyſi. ca.17.tractatus sic ait.Priuatio duplr accipit̃.ſ.ꝓo ea ꝙte qua nihil ponit:ꝛ ꝓo ea parte/que relinquit aptitudinẽ in subiecto que est inchoatio forme in ipso.in qua inchoatione forma est in potẽtia formali.Et ca.15.sic ait.Luz dicit̃/ens in poꝰ non itelligit̃ nñ potẽtia subiecti:sed ẽt potentia formalis:quã relinquit ꝓuatio ex hoc ꝙ relinquit formaliter aptitudinẽ ad actũ:ꝛ ita forma que educitur de potẽtia ſm sui essentiã/est in materia potẽtia habitualis:sed ꝓfusa ꝛ ideterminata.Et in eodẽ capitulo ꝓbat formã eẽ in eẽtia ꝓfusa in mã ꝓuſq̃ ꝓducatur/ꝙ bz ꝙ mã ſm suã eẽntiã accepta/non est subiectũ motus:nec subyci põt/si potẽtia auferat̃.sed ex ꝓuatione bz ꝙ subyciat̃ motui.Ex ꝓuatione dico inquãtũ est negatio forme cũ aptitudie ad formã. qz nihil mouet̃ ad id/qõ nõ est natũ habere.Quasi sic arguat Albertus.Materia nõ põt moueri ad formã nisi habeat aptitudinẽ ꝛ ꝑparationẽ ad eam.ergo forma ꝑexistit in mã.constat aũt ꝙ ex illo antecedẽte nõ sequit̃ formam esse in mã actu:sed tñ potẽtia ꝛ aptitudie. ¶ Ex qbus oibus pz ꝙ per essentiã confusaz forme/nihil aliud itelligit nisi ipsaz aptitudinẽ mãe ad formaz:que quidẽ aptitudo/nõ est entitas realr distincta a materia.Et ꝑpter hoc subdit Albertus ꝙ agens nõ ꝓducit eẽntiã forme ꝓfuse:qz.ſ. non ꝓducit aptitudinẽ mãe ad formaz.Unde ꝛ 8º phyſi. tractatu zº capi.4.dicit ꝙ omne qõ absolute naturalr mouetur/habet potentiaz ſuſceptiuã forme ad quã mouetur: que potẽtia est inchoatio forme.Tota igit̃ forma est ab intra.ſ.ſm esse potẽtiale:vt idẽ Albertus ait 5º metaphy.tractatu 3º ca.12.ꝛ tota est ab extra ſm esse actuale. ¶ Falso itaqz ascribit̃ Alberto ꝙ dicat formã ꝑexistere in materia actu.Nec beatus Tho.zº phyſi.arguit contra Albertũ:cũ dicit quosdã putare generationẽ.ideo eẽ naturalẽ.qz forꝰ que est in mã coagit agẽti:lz arguit ꝓtra quosdã alios/qui illud existimabãt.quos ẽt reprehẽdit ipse Albertus ꝓmo phyſi.tractatu 3º caplo.15. ¶ Utrũ aũt hec opinio dicentiũ formã ꝑexistere in mã ſm esse impfectũ/sit vera.arbitroꝛ ꝙ nõ:sed tñ gra exercitij ꝛ disputationis:volo declarare quez sensum habeat ista opinio:ꝛ qõo rñderet̃ ad rõnes ꝺ ipsam: vt appareat ꝙ si ẽt esset Alberti saluari põt.

Circa banc opinionẽ sunt duo modi dicẽdi.Primus est dicẽtiuz ꝙ in mã est quãtitas coeterna materie:sicut ponit Cõmẽ.in de suba oꝛbis:ꝛ Albertus 5º meta.Ex hoc ꝓncipio dicũt alig ꝙ forma gñanda nõ ꝑexistit in mã ſm se actu:sed tñ potẽtia.ꝑexistit tñ actu ſm formã coꝛpoꝛeitatis/que est eiusdẽ generis cũ forma generãda:qz forma coꝛpoꝛeitatis coagit agẽti ad quãlibet formã specialẽ.Et hec videt̃ opio Lincon.in lib.de luce.vbi vult ꝙ materie sit ꝓcreatus qdam habitꝰ ꝓfusus.ſ. forma coꝛpoꝛeitatis/ꝓfuse continẽs oẽs formas speciales: sicut genus ꝓfuse ꝓtinet dẽias.Agẽs aũt nãle deducit hanc formã coꝛpoꝛeitatis ad esse ſpecificũ:puta ad esse ignis.ꝛ aque ꝛ hꝺ.Et ſm hoc diceret̃ ꝙ vna est inchoatio oiuz formarũ specialiũ:qz vna est forma coꝛpoꝛeitatis coeterna materie. ¶ Alij dicũt ꝙ ipsa forꝰ nõ ꝑexistit in mã ꝛz seipsaz sed ſm esse iperfectũ.per agẽs aũt naturale deducit̃ ad eẽ: perfectũ.accipiẽtes occasionẽ ex verbis Auer.7.meta.dicit enim cõ.27.Id qõ est in actu.nihil est aliud ab eo qõ est in potẽtia.Imaginant̃ eniz isti ꝙ in materia sit forma ignis ꝛ terre:ꝛ oium aliozũ que generari possunt:sed dicũt ꝙ iste forme nõ dant materie aliqõ esse distinctũ ꝛ specificum/ꝑ earũ iperfectionẽ.Ante eniz q̃z generet̃ ignis.illa forma ignis/que in materia ꝑexistit nõ dat ei eẽ igneũ:qz tñ est forma:ideo ibi dicit̃ esse formale:sed eẽ ꝓfusum:puta/esse coꝛpoꝛeũ:ꝛ idẽ esse dant oẽs alie forme que sic ꝑexistunt.Et quia nõ dat eẽ distinctuz/dicit̃ ꝙ est ſm esse formabile.i.potẽtiale/ad esse distinctum per actionẽ agẽtis. Uerbi gratia.cuz materia transmutat̃ per caliditatẽ ꝛ siccitatẽ/eẽntia illius forme.que prius erat sub eẽ cõfuso/deducitur ad esse distinctũ vt sit forma ignis in actu:ꝛ sic de alys est dicẽduz. ¶ Et si querat̃ vtruz oium formaruz sit vnica inchoatio:aut singule forme habeãt singulas ichoationes. ¶ Dico ꝙ tot sunt ichoatiões,quot sunt forme ſpecie distincte:reſpectu autẽ formaruz eiusdẽ ſpẽi/est vnica inchoatio.Cuius ratio est:quia si tot eẽnt ichoatiua forme ignis/quot forme ignis possunt ſucceſſiue recipi in mã:cũ ille sint infinite.ſequit̃ ꝙ actu eẽnt infinite inchoationes eiusdẽ ſpeciei in materia.Itẽ si alia esset inchoatio forme ignis.a.ꝛ alia ignis.b.nulla apparet rõ/quare duz generat̃ ignis/potiꝰ itroduceret̃.a.forma q̃z.b.foꝛꝰ:ꝛ iõ idẽ est oium formaꝝ eiusdẽ ſpẽi:ꝛ hec est opio quã Alberto ascribunt.

Ad rationes in oppoſitũ reſpondet̃.Et primo ad eas que in ꝓncipio huiꝰ qõnis posite sunt.Ad ꝓmũ negat̃ ꝓntia.Ad ꝓbationẽ dicit̃:vt ait Albertus 5º meta.tractatu 3º ꝛ 4º.ꝙ mã põt duplr ꝓsiderari. Uno modo quantũ ad suaz ſubam.i.inquãtuz est ſubſtantia/que est fundamentũ forme:ꝛ sic est eadẽ ſucceſſiue ſub diuerſis formis:sed vt sic nõ indiuiduat.Alio modo accipitur materia in ratione mãe.materia eniz vt materia dic̃ potentiã ad transmutationẽ.Alia autẽ ſaltẽ ratione est potentia ad hanc transmutationẽ q̃z ad aliã:ꝛ hoc modo nõ est eadẽ materia ſub diſtinctis formis:qz diſtincte forme/ nõ recipiuntur in materia niſi ꝑ diſtinctas mutationes:ꝛ hoc modo materia indiuiduat.Ad hoc ergo ꝙ ſit idẽ indiuiduuz iuxta viã Alberti/opz ꝙ habeat eandẽ materiã ꝛ eandẽ formã/acgſitam per eandẽ numero mutationẽ:qõ nõ est in caſu illius argumẽti.Sed cõtra.Suba nõ menſuratur tpe.ergo idẽtitas aut diuerſitas tẽpoꝛis nihil facit ad hoc ꝙ ſit idẽ indiuiduũ. ¶ Rñdetur ꝙ lz ſuba inquãtuz est ſuba non menſuret̃ tẽpoꝛe:ſubiacet tñ inquãtuz est indiuidua naturalr. ¶ Ad zm negat̃ ꝓntia.Ad ꝓbationez negat̃ maioꝛ.Ad hoc eniz ꝙ forma aliqua intendatur opz ꝙ educatur de esse iperfecto:ſed diſtincto ad esse ꝑfectum

Primus modꝰ ponendi inchoatiua.

Et fuit Lincoñ.

2º modus

Ad rõnes bꝰ qõnis ꝺ ichoatiua dẽ ꝛ ad ꝓmum.

Diſtincte

Replica.

Rñſio

Ad ſcõm

Secũda rõ

Tertia rõ

Quarta rõio.

Creditur Alberto.

Quid Albertꝰ ſenſerit de inchoatione formarũ.

Nota.

ꝛ distinctuꝫ. Si autē forma eadē manēs/ prius habeat tm̄ esse ꝓfusuꝫ: ꝛ postea esse distinctū/ nō diceꝝ pp hoc intēdi: ꝛ sic est in eductione forme subalis. Forme aūt accidentales aut nō bm̄ inchoationē in subiecto: qa cū subiectuꝫ sit in actu/ sufficiēs est coagere ad ꝓductionē accidētis: vel si habēt inchoationē/ nō dicunt̄ ꝓpꝛie intēdi qm̄ educuntur de illo esse ꝓfuso ad esse distinctū: sed tūc habēt generari ꝛ fieri. Intēduntur autē qm̄ ex esse distincto: sed iperfecto/ educunt̄ ad esse pfectius. ¶ Ad 3m dico: q forma subalis in instanti educīt de esse iperfecto ad esse pfectū: nec oportet pertransiri aliqua media: quia in forma substātiali nō sunt gradus ꝛ latitudo. ¶ Ad 4m negatur ꝓsequētia: quia ad generationē sufficit q materia sit imediatum subiectuꝫ illius entitatis que est forma ꝛ terminus ad quē ꝛ a quo. ꝛ sic est in ꝓposito: quia perfectio ꝛ imperfectio forme nō sunt res distincte ab ipsa forma.

Ad tertiū

Ad ꝗrtū

Ad rōnē ꝓmā alteri⁹ ꝛ poſis cōnis.

Ad argumenta posita in ꝓcedenti qōne rn̄detur. Ad primū dicīt q Phs in ista auctoritate 7° metaphy. intēdit soluꝫ dicere: q domus ꝛ ignis fiūt ab extra tā ab eo qđ ꝓpꝛie est generās: cum hoc autē stat q in materia est inchoatio forme ignis: quia hec inchoatio nō est agēs per modū transmutātis: sed tm̄ per modū inclinātis. Auctoritas aūt 5° phy si. intelligenda est q gn̄atio est mutatio ex negato ſz eē iperfectū/ ꝛ distinctuꝫ in affirmatū ſm tale eē distinctū. Et eodē mō itelligīt illud dictū in postpredicamentis. ¶ Ad 2m/ dicīt q ichoatio forme est res distincta a materia. hec aūt inchoatio nō facit ꝓpꝛie vnuꝫ neqꝫ per accidēs: neqꝫ per se cū mā. quia oē qđ per se facit vnū cū materia/ dat ei aliquod esse distinctū vt esse ignē: esse album: ꝛ sic de alijs. ¶ Ad 3m negatur minor. Naꝫ forma nō capit simplr esse: sed tm̄ esse distinctuꝫ. Ad hoc enim q mutatio aliqua dicaꝝ gn̄atio/ sufficit q terminus sit forma substātialis/ ꝛ q per talē mutationē educaꝝ de esse confuso ad esse distinctū. ¶ Et per hoc rn̄detur etiaꝫ ad 4m. Non eniꝫ incōuenit: imo est necesse/ q in eadem materia sint multe eēntie formaruꝫ/ ſm esse inchoatū ꝛ ꝓfusuꝫ: ſz sit ipole q sint sil̄ mlte ſm eē distinctū: qa forꝰ habens esse distinctū denominat simplr tale: puta/ ignē/ terraꝫ/ aquaꝫ. Impole etiā est q aliquid sit simul oia hec: quia ista requirūt qualitates ꝓtrarias/ que se nō cōpatiuntur in eodeꝫ. ¶ Ad 5m dicīt q est aliud ꝛ aliud respectu formarū que specie distinguunt̄/ ꝛ necesse est tales formas simul esse in materia: vt dictū est. Iste tm̄ forme nō dicuntur ꝓpꝛie informare materiā/ quādiu habēt soluꝫ esse confuſuꝫ: qr tale esse est quasi potentiale. ¶ Ad 6m dicīt: q per generationē nō acgritur noua eēntia forme: ſz nouū esse. ſ. eē distinctū. Nec ſequtur q omnia ꝓfuerint: ſz ſequatur q essentie formarum prefuerint. composita enim nō ꝓfuerunt: quia illa eēntia forme non cōstituebat suppoſitum. ¶ Ad 7m negatur minor: quia agēs non pōt ꝓducere essentiā forme: qr illa ꝓexistit. Sed qr posset argui de esse: ideo alr dico q agēs pōt ꝓducere esse distinctū ꝛ non esse ꝓfusum: nō quidē ex defectu agētis: sed qr agēs agere non pōt/ niſi ꝓsupposito eē ꝓfuso. Sicut ēt iuxta viā Alberti 5° meta. ꝛ Auer. in lib° de ſuba orbis. agēs nāle nō pōt ꝓducere formā corporeitatis: ꝛ tamen pōt ꝓducere aiam que est pfectior. Falsa igit̄ est maior illius rōnis/ qđ illud iperfectius nēcio ꝓexigitur actioni ipsi⁹ agētis: ꝛ sic est in ꝓposito. ¶ Ad 8m negaꝝ ꝓntia. ¶ Ad cuius euidentiā est sciēduꝫ q cuꝫ in mā sint eēntie oīuꝫ formarū/ anteqꝫ ex ea aliquid generet̄. oēs iste eēntie dant vnicuꝫ eē/ qđ forte est eē corporeū: sed qn̄ agēs aliqđ ex mā generat/ puta ignē/ tunc forma ignis desinit dare esse ꝓfusum ꝛ dat esse distinctū. ſ. eē ignis: nō q illud esse ꝓfuſuꝫ corrūpatur. sed tale esse nō est eē forme ignis. sicut ꝑus erat: qr ipsa nō pōt simul esse ꝓfusum ꝛ eē distinctū: sed tale esse ꝓfusum remanet tm̄ eē aliarū formarū. Illa aūt ꝓntia nullaꝫ bz apparentiā: quia hec opinio nō distinguit/ q ps forme ꝓexistat: ꝛ q pars adꝺatur: vt possit ex his partibus integrari totalis forma.

Ad ōm̄ ꝓmā alteri⁹ ꝛ poſis cōnis.

Ad ſcām

Ad tertiū

Ad ꝗrtū

Ad ꝗntū

Ad ſextū

Ad 7m

Mō quie qd pt pfecti⁹ pt ꝛ iperfecti⁹.

Ad 8m Notāduꝫ

¶ Utrū agēs nāle attingat eēntiam forme. Qō. XXIX.

Queritur 29°. An agēs naturale attingat eēntiaꝫ forme. Et videt q nō.

¶ Primo. Sequit̄ q agens naturale corrūpere aliquid nobilius se: ꝛ sic esset actio a ꝓportione minoris inequalitatis/ ꝓtra phm 7° phy sicoruꝫ. text. cōmē. 35. Probaꝝ ꝓsequētia. Ignis est nobilior aqua: qm̄ igit̄ ex igne generaꝝ aqua. si aqua gn̄ans aquam. attingit formam aque. ergo corrūpit formaꝫ ignis: ꝛ sic destruit nobilius se. Et idē pz/ qm̄ elementuꝫ generat mixta: puta cuꝫ aer generat grandinē. ¶ Diceꝝ forte q aqua potest corrūpere formā ignis prius remittēdo eius calorem quo remisso necesse est formā ignis corrūpi. ¶ Sed contra. Ignis est naturalr calidus in sūmo: ꝛ cuꝫ calor sit actiuior frigore: impole est aquā remittere calorē ignis. ¶ 2°. Effectus in actu ꝛ causa in actu sunt simul. Sed contingit animal mori post emissionem ſeminis in matrice. ergo aia geniti nō est ab aiali gn̄ante. ¶ Dicetur forte q in semine remanet virtus animalis a quo decisum est: ꝛ per eā attingitur forma geniti. ¶ Sed ꝓtra. ¶ Primo. In instāti generationis semen corrumpīt. ergo ꝛ virtus eius cū sit accidēs opz corrūpi ad corruptionē sui subiecti. Sz agere presupponit esse. ergo in instāti illo nō agit nec attingit formā introducendam. ¶ 2°. Nec virtus est iperfectior aia. ergo nō pōt essentiā anime attingere. ¶ 3°. Virtus vniformis activa agētis/ nō pōt causare effectum diffōrmen in passo vniformi: qr diffōrmitas in effectu/ aut est ex diffōrmitate agētis/ aut ex diffōrmitate passi. Sed semen est vniforme: materia ēt in quā agit/ est vniformis: ergo virtus seminis non pōt efficere tantā diuersitatē/ quāta est in mēbris animaliū. ¶ Diceꝝ forte q virtute illius a quo deciditur pōt ista virtus oia ꝓdicta: sicut calor naturalis pōt virtute aie causare carnes. ¶ Sz ꝓtra. Tuꝫ qr nihil pōt agere in virtute nō existētis: sed in casu arguméti/ a quo deciſuꝫ est semen est nō existēs. ergo ꝛc. Tuꝫ quia quelibet causarū accidētaliter ordinatarū pōt agere ꝓpꝛia virtute: sicut Sor. genitus a Pla. potest generare Ciceronem. Dato q Plato nihil ad hoc faciat: sed inter semen/ ꝛ euꝫ a quo est deciſuꝫ/ est ordo accidentalis. ergo ꝛc.

Tertia rō

Quarta rō

Scōa rō

Respondeo q circa hanc qōnē dissentiūt Aristo. ꝛ Auicē. Nam Auicē. 7° metaphy. ca. 4°. Supponēs ꝓmo: q deus sit causa effectiua oīuꝫ: ꝛ supponens 2° q idē manens idē/ est semp̄ natus facere idem. sicut ēt dicit Phs 2° de gn̄atione. text. cō. 56. existimauit q a ꝓma causa non possit imediate esse multitudo: sed q prima causa imediate ꝛ ꝓmo ꝓducat tm̄ vnam intelligētiaꝫ/ in qua necessario cadit cōpositio eēntie ꝛ esse: cū habeat eē receptū a cā prima. Et qr duorū nō pōt esse cōpositio/ niſi vnuꝫ sit potētiale respectu alterius: vt dicīt 8° meta. t. c. 15. ideo in hac itelligētia est actualitas ꝛ potētialitas. Ab illa autē itelligētia rōne huius diuersitatis/ pōt ꝓcedere multitudo. Naꝫ ipsa intelligēdo primā causaꝫ/ ꝓducit aliam intelligentiā. Et intelligēdo se/ vt est potētialis ꝓducit corpus ꝓmi celi. Intelligēdo aūt se vt est actualis/ ꝓducit animā eiusdē ꝓmi celi. Nec autē 2ª intelligētia ꝓducit aliam ꝓ intelligēdo eaꝫ a qua ipsa ꝓducta est: ꝛ ꝓducit 2m celum intelligendo se: ꝛ sic succeſſiue vsqꝫ ad intelligentiaꝫ lunare que seipsam intelligens/ ꝓducit intelligentiā inferioꝝ/ gubernantē totam ſpherā actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ: ꝛ hāc appellauit datricē formarum: ita q agentia naturalia dispōnunt tm̄ materiam sufficienti dispositione: sed formam substantialem

Aui. opi. ꝛra Aristi. nō declarata.

substantialem nō attingunt:hec autē intelligentia ipsam essentiā forme attingit. ¶ Hec opinio innitit rōnibus positis supra in pncipio qōnis:7 pōt facile sustineri/sicut in fine qōnis apparebit. ¶ Aristoteles aūt 2° physicox:7 7° metaphysice. Et Cōmentator. 12. metaphy. cōmēto. 12. 7 cō muniter peripatetici tenent/q ab eodē agente disponitur mā sufficiēter 7 introducit forma:ita q agens nāle 7 particulare nō solus preparat mām.sed etiā essentiam forme attingit. Qō ꝓbat. ¶ Primo. Si agens nāle tñ disponit mām:sequit q mā posset esse sine forma. Sed hoc est falsum.saltē nāliter:vt ꝓbat. 8° huius.ergo 7c̄. Cōsequētia ꝓbat. Disponat ignis māz aque sufficiēter ad formā ignis 7 cuz est sic disposita/annihilet deus intelligentiā.quā appellas patricē formax.hoc posito/in mā nō est forꝫ aque: qz nō pōt stare cuz illis disponibus:nō etiā est in illa materia forma ignis per te:qz cuz intelligētia sit annihilata/ nō pōt aut eaz aut aliā producere. ¶ Scōo. Quicqd agit intelligentia ad extra/agit libere 7 nō ex necessitate nāe.q quātūcūqz mā fuerit disposita.poterit nullā formā introducere. ¶ Tertio. Sequit q ois gñatio nālis esset equoca. Cōsequēs est falsum:vt ꝑz.ergo 7c̄. Cōsequētia ꝓbat:quia forme rerū nāliū nō sunt eiusdē speciei cum intelligētia. ¶ Dicetur forte q agēs nāle dī generare:qz tz non attingat formā.tñ sufficienter eā disponit:sicut ēt homo generat hoiem.tz aīa intellectiua nō producat nisi a deo. ¶ Sz cōtra.ex hoc sequit q agens nāle sit superfluum. Cōsequētia ꝓbat. Quicqd pōt facere maius:pōt ēt facere minus. pcsertim in essentialr ordinatis.sed intelligētia pōt introducere formā.qō est maius.ergo pōt causare dispōnes in mā:qō est minus. ¶ Quarto. Segit q forme rerū naturaliū essent imortales:sicut aīa. Cōsequens est falsum:7 oibus repugnans.ergo 7c̄. Cōsequentia ꝓbat.qz buiꝰ forꝫe: ita essent ab extrinseco.sicut aīa. ¶ Quinto. Sequitur q crearentur:sicut etiam anima dicitur creari:nec vlla ratio apparet magis hic q̄ ibi.

Trist. alia sentētia ab Aui. opinione.

Prīa rō. pro Arist. q agēs naturale attingat cētā formē.

Scōa rō.

Tertia rō

Fuga

Insecutio

Quarta ratio.

Quita rō.

Ad rationes

Ad ꝓmā rōnē aut.

Auicenne rndet. Ad ꝓmuz dicit q duz aqua corrumpit ignē/maior est virtus actiua aque.q̄ virtꝰ resistitiua ignis:tz virtꝰ actiua ignis sit maior q̄ virtus actiua aque:7 ideo actio est a proportione maioris inequalitatis. De hac tñ difficultate que vtiqz magna est/diffuse tractabit in 8° in.q.an elementa maneant in mixto:vbi etiā dicet ad aliud qō tangit in illa qōne.s.a quo generent mixta que fiunt in aere. ¶ Ad

Ad scōm

zm dī q responsio ibi data est bona 7 vera. In semine eni est virtus aie.per quā virtutē.semen agit attingēdo aiaz: 7 hec virtus dī formativa:7 forte non est aliud nisi calor. Ad ꝓmā improbationē dicit q in semine sunt duo. Primū est corpulēta substātia:7 hec corrumpit in instanti introductionis aīe:sed in hac substātia nō est subiective predicta virtus. Scōm est spiritus spumosus:fere eniz totuz semen in spiritū cōuertit:qō maxie pz ex seminis spumositate:7 hec nō corrumpit:sed manet:in eo aūt est virtus aie. ¶ Et si dicat. Semen operatur ad aiam:sicut instrm ad causam pncipalē. Instrumētū aūt nō agit ad effectum cause agentis/nisi dum actu mouet ab agente pncipali:vt pz in serra 7 martello.ergo cū actu nō moueat semen ab anima generātis:exquo ipsa ponit corrupta:sequit q agere nō possit. ¶ Rndet q in instrō duplr pōt recipi virtꝰ agentis pncipalis. Uno mō per modum intentionis tñ:7 tunc verū est id qō dicit. Alio mō cōmunicat predicta virtus per modū forme pmanētis:7 tunc instrm pōt agere:ēt si agens pncipale sit corruptū:tale autē instrm est semen. Ad scōam improbationē negat cōntia. Nā hec virtus vtiqz est accidēs de scōa spē qualitatis:est enim nālis quedā potentia.sed duplr pōt cōsiderari. Uno mō precise sm se:7

Replica.

Risio. Distinctio.

Distinctio.

sic nō posset attingere formā substantialē. Alio mō cōsiderat inquantū est instrm aie:7 sic hz q possit attingere formam. Hec aūt attinctio pncipalius attribuit agenti q̄ isti virtuti:qz tz ipsuz agens nō sit:instrm tñ ipsius est. Illud enim dicimur facere:qō per nos vel p alios facimus. ¶ Ad 3m dī eodē mō q hec virtus formatiua/incōplētū est instrm aie/habētis diffōrmes virtutes 7 potētias/pōt esse pnm diuersitatis mēbrox:7 rōne huius appellat formatiua:qz formal 7 organizat corpus:postq̄ xo aīa in corpus introducta est.hec virtus que eadē numero manet:vt dictū fuit.nō est amplius formatiua:tz est regitiua 7 gubernatiua corporis. Et sic pz q responsio que dabat ad hanc tertiā improbationē/bona est. ¶ Cū xo improbat hec responsio. Dicit ad pm:q tz nihil possit agere in virtute non existentis quasi coagendo nō existēti.pōt tñ aliqd agere per virtutē sibi cōicatā a re que modo nō existit:7 sic est in proposito. Nam semen agit in virtute nō existētis.i.per virtutē ei cōicatā ab aīa generātis que actu nō est.virtꝰ etiaz agit in virtute eiusdē aie:nō qdem per aliam virtutem ei cōicatā.sed qz ipsamet est virtus aie. Ad zm dicit q inter semen 7 aiam/cuius virtute decisum est:est ordo essentialis/incōplētum vnū est instrumētū alterius. Nec valet simili tudo de Sor.7 Pla.qz ipsi sunt eiusdē spēi:7 ideo nō pnt habere ordinē essentialē. ¶ Quia tñ opinio Auicenne sustineri pōt ꝓbabilr. Ideo ad argumēta pro opinione Aristotel ēt respondet. Ad pm negat cōntia. Ad ꝓbationez dī q casus est impossibilis:qz in vltimo instanti tēporis mensurantis alterationē 7 motū/quo mā disponitur simul introducit forma:ita q verū est dicere:nunc pmo mā disposita est:7 nunc pmo forma introducta est. Nec ista possunt abinuicē separari. Et ideo posito q intelligentia sit in vltimo instanti dispositionis materie:ipsa tunc attingit formaz:7 ideo implicat cōtradictionē.q ipsa tunc nō sit. Sed si ponat casus/q deus prius annihilauerit intelligentiam. Aliter respondet. Et dī pmo de mente Auicenne q casus est impossibilis:qz vt cōiter ascribit tam phō q̄ Auicēne 7 alys veteribus phīs/deus produxit intelligentias 7 celū que sunt entia incorruptibilia de necessitate nature. Dicit scōo:q si deus pōt eam annihilare.tunc posito illo casu/ agēs nāle posset vtiqz disponere mām.aliqli dispōne:sed nō sufficiēti 7 vltia:qz ad hāc regrit coassistētia itelligētie.

Distinctio rōnū Arist. 7 Platonis.

¶ Textus cōmenti trigesimiseptimi.

¶ Dubitatur aūt merito que sunt partes spēi.

¶ In hac pte querit que sint ptes spēi. Circa qō querit. ¶ Utrum partes speciei 7 partes materie sint idem sm rem.

Questio. XXX.

Ueritur 30° Utruz partes speciei 7 partes māe sint idē sm rē. Et arguit q nō. ¶ Primo. Si partes speciei 7 partes māe sint idem.sequit q indiui duū nō sit idem numero in rebus aiatis a pncipio suc generationis vsqz ad finē. Sz hoc est falsum.ergo 7c̄. Cōsequentia ꝓbat. qz in indiuiduo nō est semp eadē mā/nec eadē quātitas.q̄ sequit q nō est idē indiuiduū. Añs ꝓbat.qz ptes māe p actionē caloris nālis resolute sunt:nā si manerent semper eedē.cū eis addat mā nutrimēti.aial augeret ad excessiuā q̄titatē. Et sic opz q in omni qō nutritur/sit cōtinue alia 7 alia materia:7 per cōns alia 7 alia quātitas.ergo est continue aliud 7 aliud indiuiduū. Pz cōntia:qz materia 7 quātitas/sunt pncipiuz indiuiduationis. ¶ Secundo. Ea sunt distincta realiter:quoz vnum manet 7 alterū corrumpit. Sed partes spēi semper manent.partes aūt materie nō: sed fluunt 7 refluunt.ergo nō sunt idem. ¶ Tertio. Diffi-

Prīa rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

nitio significat ptes spēi/ꝛ nō significat ptes mãe: vt dicit pb̄s in hoc septimo. ergo ptes spēi ꝛ partes mãe sunt aliō ꝛ aliud significatū. ¶ Quarto. Partes mãe pñt restaurari. ptes aũt spēi nō pñt restaurari. g̃ nō sunt idē. ꝙsequētia pz. Maior est ꝓphi ꝛ° de generatione. tex. cō. 70. Minor ꝓbaꝫ. Si ptes spēi possent restaurari. sequiꝫ q̄ aial nunq̄ corrūperet: hoc est falsuꝫ. ergo ꝛc. Cōsequētia ꝓbaꝫ. Naꝫ aial non moꝛitur: nisi quia aliquid deperditū est/qō non pōt restaurari. Sꝫ si ptes speciei possent restaurari/nihil esset in animali quod restaurari non posset. ergo ꝛc.

Quarta ratio.

Explanatur titulꝰ qōnis.

Respondeo Et ꝓmo declarabitur titulus qōnis. Secūdo dicetur ad. q. ¶ Quātū ad ꝓmuꝫ sciendū est q̄ cum dictū fuerit supꝛa. mām ꝛ formā pertinere ad qdditatē reꝝ sensibiliū: posset aliqs credere. ideo partes spēi distingui a ptibus mãe ex hoc/q̄ in quolibet indiuiduo mãli sint due mãe ꝛ due forme: quarū altera pertineat ad nām specificā: ꝛ hec appellet̄ pars spēi: altera ℞o ptineat ad indiuiduū: ꝛ hec appellet̄ ps mãe: ꝛ hic sensus oino falsus est: qꝛ vbi sunt due mãe ꝛ due foꝛe ibi sūt duo suppōsita. Alius sensus pōt esse/q̄ ptes speciei distinguant̄ a ptibus mãe: eo q̄ sint separate ab idiuiduo ℔m esse: ꝛ hoc ēt pz esse falsuꝫ per oēs rōnes: q̄bus ip̄obãtur idee platonis. Tertio pōt intelligi q̄ tam iste ptes/q̄ ille sint in indiuiduo materiali: ꝛ querere vtrum sint vna/met entitas an diuersa.

Quotupl. dāplacitū

Quantum ad ꝛm est duplex opinio. ¶ Prima est satis insolita: ꝛ dicit q̄ partes speciei ꝛ partes mãe sunt distincte res. ¶ Ad cuius euidentiaꝫ est sciendū/q̄ dum generaꝫ aliq̄ suppositus: puta Soꝛ. foꝛa eius ꝓmo recipit in aliqua parua mã: ꝛ postea augeꝫ per cōuersionē nutrimēti in subaꝫ ipsius. Dicunt ergo q̄ partes spēi nihil aliud sunt/nisi forma: ꝛ illa ꝓma mã cui vnitur: puta illa mã quã mater administrat. Dicunt̄ autē esse ptes speciei: qꝛ q̄diu suppositū durat: tādiu saluaꝫ in hac parua mã nã specifica. Nec pōt hec mã resolui per actionē calꝛis nãlis. sed semp manet. Totū ℞o resīduū q̄ dicit Sꝛti p nutritionē/dī ps mãe: ꝛ ista nō semp manet: sꝫ resoluit̄ alys ptibus aduenientibus. ¶ Dec opio sꝫ foꝛte nō possit demōstratione ip̄obari: repugnat tñ pb̄ie ꝛ veritati. Et ideo ꝓtra eã ponunt due cōclusiones. ¶ Quarū ꝓma hec est. Partes mãe ꝛ ptes speciei sunt eadē res. Cū enim in suppōsito mãli nulle sint ptes eẽntiales nisi mã ꝛ forma: quelꝫ ista ꝫ pōt dupl'r ꝙsiderari. Uno mō inquãtū est hec: ꝛ sic dī pars materie: qꝛ est pars indiuidui/quō ad eius indiuiduationē. Soꝛ. n. per hanc mãm/ꝛ per hãc formã ꝛ quãtitatē/distinguit̄ a quolꝫ alio suppōsito. Iste etiã res ꝙsiderate ℔m suã rōnē absolutã/dicunt̄ ptes spēi: ꝛ iō sunt idē real'r. Qō ꝓbaꝫ. ¶ Primo. Omne inferiꝰ est idē real'r suo superiori: cū recipiat eius predicationē essentialiter. Sed ptes mãe ꝛ ptes speciei sunt sicut supius ꝛ inferius. puta aĩa/ꝛ hec aĩa. carnes/ꝛ he carnes. coꝛpus/ꝛ hoc coꝛpus. g̃ sunt idez real'r. ¶ Scōo. Si mã cui ꝓmo vnitur forma: ꝛ mã cui eadē forma vnit̄ per indiuiduationē/eẽnt distincte mãe: seqū q̄ haberēt distincta esse. Sed hoc est falsuꝫ. ergo ꝛc. Cōsequētia pz. Tuꝫ qꝛ vt dī 7° metaphy. Actus est qui distinguit ꝛ separat. Tum qꝛ ꝓmo metaphysice dicit Cōmētaꝫ. cōmēto 7°. q̄ in fundamēto nãe nulla est distinctio. ꝙsitas cōsequētis ꝓbatur. Si he mãe habent distincta esse: aut ista esse sunt ab vna ꝛ eadē foꝛa: aut a diuersis. Nō ab eadē: qꝛ effectus formalis nō pluri/ficatur/nisi plurificata cā formali. Nō a diuersis: qꝛ tunc quelꝫ istaꝝ mãeꝝ haberet suã ꝓpriã formã: ꝛ per ꝙs cōstitueret cū ea ꝓpriū ꝛ determinatū suppositū. ¶ Tertio. Generet. a. ignis. b. ignē: qui nō augeat per additionē alicuius mãe: cōstat q̄ in. b. sunt partes materie ꝛ ptes spēi: ga. b. ꝛ est ignis ꝛ est hic ignis. Sed in. b. nō est aliqua mã pꝛioꝛ. cui primo sit vnita aliqua forma: ꝛ aliqua posterioꝛ cui per posterius sit vnita. ergo partes speciei ꝛ ptes mãe nō distinguunt̄: sicut dicebat illa opio. ¶ Scōa ꝯclusio. Partes materie ꝛ ptes speciei distinguunt̄ rōne. Pꝛobatur ꝓmo. ¶ Id q̄ est ꝓncipiū ꝙueniētie/distinguit̄ rōne ab eo q̄ est ꝓncipiū distinctionis. Sed in ptibus speciei conueniunt oia indiuidua eiusdem speciei. distinguuntur aũt per ptes mãe. g̃ ꝛc. ¶ Scōo. Ea distinguunt̄ rōne: de q̄bus verificant̄ predicata ꝓtradictoꝛia. Sed ptes speciei ꝛ ptes mãe sunt hꝰ. Nam ptes speciei ponunt̄ in diffōne. partes aũt materie nō ponunt̄. ergo ꝛc.

Cōclo 2ª

Ad argumenta rñdet̄. Ad ꝓmū negaꝫ ꝙsequētia. Ad ꝓbationem dicit/q̄ est cōtinue eadē mã numero ꝛ eadē forma. Nutrimētū enim cōuertit̄ in substantiã nutriti ꝛ efficit̄ q̄dam vnū cuꝫ eo: ita q̄ ex mã preexistente in coꝛpoꝛe nutrito: ꝛ ex materia nutrimenti q̄ addit̄ fit vna numero: q̄ pz: quia hꝫ eandē formã ꝛ quãtitatē. Lꝫ ergo fiat ꝓtinue resolutio aliquaruꝫ partiū/ꝛ additio aliarū partiū. est tamen semp eadē numero mã. ¶ Ad ꝛm negaꝫ maioꝛ. Cuꝫ enim resoluunt̄ alique partes mãe: resoluit̄ id q̄ est pars speciei. Dicunt̄ tamen semp remanere partes speciei: qꝛ semp ratio speciei saluatur in alys partibus. puta lꝫ in Soꝛ. fiat resolutio partiuꝫ carnis ꝛ sanguinis: remanet tñ semp caro ꝛ sanguis: lꝫ sint alie ꝛ alie ptes. ¶ Ad ꝫm dicit̄ q̄ diffinitio significat illa res que sunt partes mãe: nō tñ significat eas inq̄ntuꝫ sũt partes materie: qꝛ nō significat eas inq̄ntuꝫ sunt esse signate ꝛ determinate. ¶ Ad 4ᵐ negatur minoꝛ: sꝫ dicunt̄ partes speciei nō restaurari: qꝛ si ab indiuiduo vel ab aliqua eius parte remoueaꝫ ratio speciei: nō pōt in eis ratio speciei rēparari. Manus enim moꝛtua ꝛ caro moꝛtua/non pōt amplius esse caro ꝛ manus.

Ad ꝓmū

Ad ſcōm

Ad tertiū

Ad q̄rtū

¶ Utrum sit aliquod ꝓncipiū indiuiduationis/in substantys materialibus. Questio. XXXI.

Queritur 31°. An in substãtys mãlibus ponēdū sit aliq̄ ꝓncipiū indiuiduationis: per q̄ nã indiuiduet̄: qꝛ ipsa ex se sit indifferens. Et arguit̄ q̄ nō. ¶ Primo. Res differens ꝛ res indifferens/nō sunt eadē res. Sed nã Soꝛ. est differens: cuꝫ sit ei ꝓpria. g̃ si in Soꝛte esset nã indifferēs: sequitur q̄ in Soꝛte essent due nãe: ꝛ sic dareꝫ tertia humanitas cōis oibus indiuiduis. ¶ Scōo. Si humanitas soꝛ. de se est indifferens/ꝛ p aliq̄d distinguit̄ ab humanitate ꝓla. aut humanitas differt numeral'r ab illo quo distinguit̄: aut nō. Nō est dicendū q̄ nō: qꝛ si nō distinguunt̄ tunc esset indiuidua ex se: ꝛ per cōsequēs nō esset indifferens. ꝛ qꝛ q̄quid differt ab alio real'r/differt numero. cū ista sit ꝓma distinctio realis: ideo opꝫ eam numero distingui ab isto ꝓncipio indiuiduante. Si sic. ergo vel distinguit̄ seipsa. vel p aliq̄d additum. Si seipsa/habeo ꝓpositum. si per aliq̄d additū: querit̄ an distinguaꝫ ab illo: ꝛ sic in infinituꝫ. ¶ Tertio. Quicq̄d advenit alicui indifferenti. relinquit ei omnē indifferentiaꝫ sibi intrinsecā. ergo si aliqua natura de se est indifferens. differētia indiuidualis ei adueniens relinquit in ea taleꝫ indifferentiā. Antecedēs patet: qꝛ nō potest auferri id q̄ inest tali nãe intrinsece ꝛ per se. Nã albedo adueniens superficiei/nō aufert ab ea indifferentiā quã hꝫ ad alios coloꝛes: ꝛ sic seqnit̄ q̄ si in soꝛ. est aliqua natura indifferēs. q̄ ipsa semp est indifferens. ¶ Quarto. Eodē formal'r aliquis est homo ꝛ vnus homo. sed soꝛ. est formaliter homo humanitate. ergo est formaliter vnus homo eadeꝫ humanitate. Maioꝛ pz. Minoꝛ est pbi. 4. metaph. ¶ Quinto. Indiuidua nihil includunt nisi essentiā sui generis. ergo

Pria rō.

Scōa rō.

Tertia rō.

Quarta ratio.

Quinta rō

Tex. cōmen.

per talem essentiã sunt indiuidua ⁊ nõ per aliquid additum: cõsequentia patet. Antecedens probatur: qz si indiuidua distinguunt̃ per accidens eis additum: sequit̃ qꝫ nõ sit dr̃ia inter totũ in mõ/⁊ totum vle specificũ: qz vtrũqꝫ distingueť in suas ptes per dr̃ias accidentales. ¶ Sexto. Omnẽ realitatẽ indifferẽtẽ ad aliqua plura. põt de⁹ trãs/ferre ab vno eorũ in aliud: hoc pz exẽplo isto. Quia enim mã est idifferẽs ad plures formas/nõ repugnat ei ab vna in aliã trãsferri. Sed humanitas est res extra itellectũ in/differẽs ad ꝑprietatẽ meã ⁊ tuã. per te. igit̃ põt de⁹ trans/ferre humanitatẽ/que est sub ꝑprietate mea ad ꝑprietatẽ tuã: ⁊ per ꝯs põt fieri tua: ⁊ per ꝯs humanitas mea po test esse humanitas tua: qõ videť absurdum.

Termista rõpio. **Respondeo** qꝫ circa istã qõnẽ dixerunt aliqui qꝫ nulla nã est de se indifferẽs: ꝫ qlz ex se est singularis. ⁊ idiuidua: nec opz querere ꝑm aliqꝫ per qõ indiuidueť. ¶ Istud aũt sic declarãt. Nã quelz hz duplex esse: quoꝝ ꝑm est esse extra aiam. z⁹ ℵo esse in aia. Primũ esse hz nã ex se formalr/⁊ nõ ab alio nisi tũ effe/ctiue. vñ si querat̃ q̃re nã lapidis est ens reale: dõm est qꝫ ex se hz/ vt sit ens reale. Si ℵo querat̃/vñ hz esse in aia. dõm est qꝫ est per aliud. ſ. per sui similitudinẽ/vel per ipsam aiam. Et qz singularitas ꝯuenit nãe ẽm esse reale eꝰ aiaz. ideo sicut nõ est assignare cãm quare sit ens reale: ita non est assignare cãm/quare sit vna ⁊ singularis. Et silr qz vlitas ꝯuenit ei vt hz esse in aia (intellis enim facit vlitatẽ in rebus: vt dr̃ 3°. de aia. cõmẽto 5°.) ideo assignat̃ itellis ꝑ cã illius vlitatis ⁊ indifferẽtie/quã hz nã: nec ipsa hz aliquaz indifferentiã ex se. sed aliunde. ſ. ab intellectu. Et põt ista opio cõfirmari per argumẽta facta in ꝓncipio qõnis: ꝫ ea nõ stant a positore huius opionis. ¶ Sed ꝺ ꝓdictã opio/nẽ/ponunt̃ tres ꝟclones: quaꝝ ꝑma est ista. Quidditates substantiaꝝ mãliũ/sunt de se indifferẽtes. ¶ Pro intelle/ctu huiꝰ ꝛnis. Sciendũ est ꝑmo. qꝫ actualis exĩtia est ex rõnẽ gdditatis cuiuslz finite. Istud pz: qz nulla res põt in telligi sub opposito alicuius ptinẽtis ad suã gdditatẽ: sicut pz qꝫ hõ nõ põt intelligi esse inaiatus/nec irrõnalis: ꝫ qlz gdditas finita põt intelligi nõ esse. g̃ existẽtia nõ est de ra tione gdditatis. ¶ Sciendũ scõo: qꝫ aligd põt ꝯuenire alteri per se/siue ex se triplr. Uno mõ in ꝑ mõ perfectatis. Alio mõ in scõo. Alio mõ in 3°. ¶ Sciendũ tertio. qꝫ gd/ditas aliqua/puta humanitas nihil includit in se formalr nisi qõ ꝯuenit ei in ꝑ dicendi per se. Unde dicit Auicẽna 5° metaphy. qꝫ equinitas est tñ cgnitas: cũ igit̃ in rõne hu/manitatis nõ ĩcludat̃ singularitas nec pluralitas: qz si de rõne ipsius esset singularitas/nũqꝫ posset ei cõuenire diui sio: ⁊ sic in Sorte ⁊ Pla. nõ esset distincta: ⁊ si per se cõue nret ei pluralitas ipsa in nullo esset singularis: qz ea que ꝯueniũt alicui in ꝑmo mõ perfectatis/nũqꝫ possunt ab eo auferri: vt habeť ex Cõmẽtatore 7° metaphy. cõ. 59. ergo cũ pluralitas nec singularitas ꝯueniant per se gdditati: se quit̃ qꝫ ipsa quantũ est ex se/est indifferẽs ad vtrũqꝫ ipso rũ. Dico aũt indifferẽtiã ꝯuenire ei ex se/non in ꝑmo mõ/ vel in scõo. sed in tertio: qz prescindẽdo nãm ab oĩbus que nõ sunt de gdditate ipsius: cuiusmodi est esse in re extra/ ⁊ esse in itellectu: ipsa nõ habet qꝫ sit vna: nec hz qꝫ sit plu res. ¶ Scõa ꝟclusio est ista. Opz assignare aliqꝫ ꝑm: per qõ nã indiuidueť in ſpposito mãlũ: qz nã nõ est de se hec. Probat̃ ista ꝟclo. ¶ Primo sic. Quicqd cõuenit alicui ⁊ nõ ꝯuenit ei per se: cõuenit ei per aligd additũ. Sz singu/laritas cõuenit nature ⁊ non per se. g̃ per aligd additum. ¶ Scõo. Id cuius ꝓpria vnitas est minor vnitate nume rali/nõ hz ex se qꝫ sit vnũ nũero ⁊ singulare. Sed vnitas nature specifice est minor vnitate numerali. g̃ natura spe/cifica nõ hz ex se qꝫ sit vna numero siue indiuidua. Ma/ior pz: quia cũ minori vnitate põt stare oppositũ maioris vnitatis. Nã cũ vnitate generica stat pluralitas specifica: ⁊ cũ vnitate specifica stat pluralitas idiuidualis. Minor ꝓbať: qz vnitas specifica est tñ vnitas rõnis. ergo est mi/nor vnitate numerali que est realis. ¶ Tertio. Quecũqz seipsis formaliter distinguunt̃/possunt retinere suã distin ctionẽ in quocũqz sint. sed nõ quelibet indiuidua eiusdez spẽi põt retinere distinctionẽ numeralẽ in quocũqz sint. ergo nõ distinguunt̃ seipsis. Maior pz: naz qz color ⁊ sa/por distinguunt̃ seipsis. iõ semp distinguunt̃ in quocũqz subiecto sint. Minor ꝓbať: qz duo accidẽtia diuisa soluz numero/nõ possũt esse in eodẽ subo: vt supra ꝓbatũ fuit. ergo ⁊c. ¶ Quarto. Quecũqz distinguunt̃ seipsis/semper distinguunt̃: qz distinctio cõsequit̃ ea ex natura ipsoꝝ: ⁊ ꝑ ꝯs nõ põt ab ea separari. Sed nõ oia indiuidua eiusdez ſpeciei semper distinguunt̃. ergo ⁊c. Maior pz. Minor ꝓbatur. Naz partes in quas lignũ est diuisuz sunt indiui/dua eiusdem speciei: ⁊ tñ nõ semp fuerunt distincta: qz añ diuisionẽ ligni nullam habebant actualẽ distinctionẽ iter se. ¶ Quinto arguit̃ ad idẽ. Id cui per se cõuenit incõica bilitas ⁊ singularitas/nõ est cõicabile multis. Sz natura est de se cõicabilis cuz ei cõueniat vlitas. vle antẽ est qõ est natum esse in multis. ergo natura nõ est de se singula/ris. Minor pz. Maior ꝓbať. Cui per se cõuenit vnuz op positoꝝ/ei nõ põt cõuenire reliquum opposituz: qz que ꝑ se insunt/semper ⁊ necessario insunt: vt dicit̃ ꝑmo posteri. Sed cõicabilitas ⁊ incõicabilitas sunt opposita. ergo ⁊c. ¶ Sexto. Id qõ de se est hoc/nõ põt cõcipi cõceptu vli: alioquin talis apprehensio esset falsa: qz attribueret rei id qõ ei non cõuenit. Sed natura põt cõcipi conceptu vli. g̃ nõ est de se hec. ¶ Septimo. Si hõ est de se hic homo: se quit̃ qꝫ quilibet homo sit hic homo. Sed hoc est falsum: aliogn oẽs hoies cẽnt vnus hõ. g̃ hõ nõ est per se hic hõ. Prima cõsequẽtia ꝓbať: qz quicqd cõuenit nature ex se: cõuenit ei in quocũqz reperiat̃. ¶ Octauo. Generari ⁊ ꝑ duci/per ꝑ us ineſt indiuiduo cꝫ spẽi: qz hõ nõ generatur: nisi qz hic hõ generat̃: vt dicit ꝑmo ⁊ 7° metaphysi. tex. cõ. 28. ergo indiuiduũ addit aligd supra spẽm. rõne cui⁹ ꝑmo ineſt sibi generari ⁊ ꝑduci. ¶ Tertia ꝟclusio. Id ꝑ qõ natura indiuiduat̃ nõ est pura negatio: nec ens rõnis. Probat̃. Nulla negatio aut ens rõnis põt esse causa vni/tatis numeralis. cũ talis vnitas sit ens reale. Sz esse indi/uiduum est esse vnum numero. ergo. Probationes autem pro ista cõclusione habent̃ ꝛz. huius.

Impugnã tur termi/niste. Pria ꝟo. Rõn⁹ 1⁹ Esse nõ est de cẽntia alicuiꝰ gd dratis fi/nite. Rõn⁹ 2⁹ Rõn⁹ 3⁹ 1ª ꝟclo. 3ª ꝟclo.

Ad argumenta rñdet̃. Ad ꝑmũ dicitur qꝫ res que est in Pla. puta humani/tas/põt dupliꝛ cõsiderari. Uno mõ vt est extra intellectũ: ⁊ qz vt sic/habet esse reale icõicabile in ſoꝛ. ideo vt sic/nõ est indifferens ad qõcũqz aliud esse. Alio mõ põt cõside/rari: vt abstrahit̃ per itellectũ a tali esse: qõ gdẽ fieri põt: qz esse nõ est de rõne ipsius: ⁊ vt sic/est indifferẽs ad hoc ⁊ ad illud esse. Et cuz improbat̃ dico qꝫ res differẽs ⁊ res indifferẽs sunt eadẽ res: cui ꝯuenit indifferẽtia ꝑm qꝫ pre/scindit ab oi esse extra intellectũ: ⁊ cõuenit differẽtia put nõ prescindit a tali esse. ¶ Ad z⁹ dr̃ qꝫ humanitas Soꝛ. ⁊ id per qõ ipsa distinguit̃ numero ab vnitate Pla. nõ sũt due res numero de genere quãtitatis: qz suba Soꝛ. circum scripto omni accidẽte/nõ est vna vnitate numerali: sed cũ vnitate transcẽdẽte: ⁊ ideo est vna seipsa. Nec opz quere/re aliud: per qõ hoc mõ sit vna: opz tñ querere per qõ sit vna vnitate numerali/put distinguit̃ numero ab huma/nitate Platonis. ¶ Ad 3⁹ negať minor: qz cum indifferẽ/tia cõueniat nature specifice solũ put prescindit ab oi esse: siue in anima siue extra animã. ꝓncipia indiuiduantia nõ possunt auferre a natura huiꝰ indifferẽtia: qz semper ista

Ad ꝑmũ distictio. Ad scõm Ad tertiũ

natura si precise ꝺm se cõsideret indifferẽs est. Illa tamẽ ꝓncipia indiuiduãtia dant ei determinationem in actuali existẽtia: ⁊ faciunt ꝙ nã vt sic/nõ est indifferẽs: cũ hoc tñ stat ꝙ nã sit indifferẽs ꝺm se. ¶ Dicũt tñ aliqui ad hoc argumẽtũ ꝙ maior est falsa. nisi tale aduenies adueniat alicui ꝓus existẽti ꝺm esse reale/eo mõ quo color aduenit superficiei ⁊ forma mãe: sed sic nõ est in ꝓposito: qz nã non subsistit priusq̃ ei adueniant ꝓnᵃ indiuiduãtia. Sed mihi vr ꝙ ꝓma responsio sit rõnabilior. Nã etiã forᵃ aduenies materie. lz det ei hoc esse determinatuz: puta esse igneũ/⁊ faciat eam pro tunc nõ esse indifferentẽ ad alia esse: tamẽ nõ aufert ei mã illã indifferentiã que cõuenit ei ex se. Est enim ista indifferẽtia pura negatio oium eorũ ad que dicit indifferens: ⁊ tñ valet dicere/est indifferens ex se ad esse ignis ⁊ ad esse aque: ac si diceret: nec esse ignis nec esse aq̃ cõuenit ei per se. sed tñ aliunde: ⁊ ita dico de nã ꝙ est indifferẽs ad singularitatẽ ⁊ pluralitatẽ: qz neutrũ istorũ conuenit ei in ꝓmo vel in scõo mõ dicẽdi per se: sed ipsa solitarie cõsiderata neutrũ istorũ hz. ¶ Ad 4ᵐ negaᷓ maior de vnitate nũerali. Philosopus aũt ibi itelligit de vnitate transcendẽti: qz logr de vno qđ cõuertit cũ ente. ¶ Ad 5ᵐ negaᷓ añs. Quia indiuiduũ vt indiuiduuz includit aliqđ accidẽs superadditũ ei. Ad iprobationẽ negaᷓ ꝓñtia: quia accidẽtia indiuiduãtia per que distinguunt ptes subiectiue totius vlis specifici determinant principia essẽtialia ipsius indiuidui. ſ. materiã ⁊ formã. Accidẽtia ẽo per que diuidit totũ in mõ/nõ determinant hꝫ ꝓncipia: lz ꝓsupponunt ea iam esse determinata. ¶ Ad 6ᵐ negaᷓ maior. Qñ id qđ est indifferẽs ad aliqua plura recipit eẽ actualis existentie per alterũ eorũ. Nã sicut nõ põt transferri de esse substãtiali in esse substãtiale. ita nõ põt transferri de vno in aliud. Ad ꝓmᵐ dr ꝙ nõ est sile de materia ꝓma: qz ipsa nõ recipit imediate esse actualis existẽtie a forma: cũ illud eẽ per prius sit suppositi cr̃ materie: sed qz posset simlr dici ꝙ esse per prius est suppositi cr̃ nature: ideo simplr nego maiorẽ: qñ tale indifferẽs est indifferens solũ put prescindit a quolz esse extra intellectũ/ꝺm quẽ modũ dixim⁹ naturã esse indifferentez. Et presertim negaᷓ maior: qñ tale indifferens recipit vnitatẽ ⁊ pluralitatẽ ab his que ei aduenit: ⁊ hoc modo se hꝫ nã ad ꝓnᵃ ꝙ que indiuiduaᷓ.

¶ Utrũ substantia sit indiuidua per entitatem positiuam vocatam beccheitatem. Questio. XXXII.

Auctor ꝓ mã ponẽ acceptat rõnẽ.

Ad ãrtũ

Ad qntũ

Ad sextũ

Caſ. 2. d. 3. c. 2.

Ꝓtia rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ,

QVeritur 32°. Utrũ substãtia sit indiuidua per aliquã entitatẽ positiuam/facientẽ per se vnũ cũ ea. ⁊ determinatẽ eã ad singularitatẽ. Et vr ꝙ nõ. ¶ Prio. Aut illud additũ faceret vnũ per se: aut per accñs: sed neutrũ põt dici. ergo rc̃. Cõsequẽtia pz: qz ex formali ⁊ potẽtiali semper fit vnũ. 8. metaphy. tex. 9. 16. Illud aũt additũ ponit esse qđ formale cũ determinet qdditatem. Falsitas ꝓntis ꝓbatur. quãtũ ad vtrãqz partẽ. Et ꝓ ꝙ nõ faciat vnũ per se: qz oẽ tale aut est materia aut forᵃ: ⁊ sic in cõposito essent due materie/aut due forme: qđ est falsum saltẽ in elementis. Qz ẽt nõ per accidẽs. ꝓbatr. qz tũc ſpes nõ predicaret de indiuiduo ꝺm se totũ: qz nõ quo ad illõ additũ qdditati. ¶ Scõo. Ad hoc ꝙ aliqđ sit indiuiduũ sufficit negatio diuisionis intrinsece/⁊ negatio identitatis cũ alio: qz indiuiduũ dr qđ est in se idiuisum: ⁊ diuisuz ab aliys. ꝝ nõ opz superaddere aliqđ positiuũ. ¶ Tertio. Si indiuiduũ est indiuiduũ per entitatẽ positiuã/facientẽ p se vnũ cũ qdditate (qđ tñ opz dicere. aliqñ indiuiduum nõ esset in predicamẽto. sicut nec alia entia per accidens) sequr ꝙ indiuiduũ habere ꝓpriã diffoñez: ⁊ per ꝓns de ipso posset esse scia ⁊ diffinitio. lz ista sunt ꝺ phm. ꝓmo posteriorr. tex. cõ. 20. ergo rc̃. Cõsequentia ꝓbatur. qz oẽ per se vnũ habet ꝓpriã perfectẽ: ⁊ per ꝙsequens ꝓpriaz diffinitionẽ. ¶ Quarto. Oẽ per se vnũ est per se intelligibile: sicut ẽt est per se ens: qz vnũqõqz. sicut se hꝫ ad esse. ita ẽt ad veritatẽ. 2° metaphy. tex. 4. Sed singulare nõ est ꝙ se intelligibile. sed tñ sensibile: vt dicit ꝓphs 3° de aia. ⁊ 7ª meta. tex. cõ. 10. ꝝ rc̃. ¶ Quinto. Si aliqđ positiuum reale esset in indiuiduo ꝓter naturã specificã: sequit ꝙ spes nõ diceret totũ esse idiuiduorr: qz spes nõ dicit illud additũ. sed spes dicit totuz esse indiuiduorr: vt ingt Porphyrius capło de spe. ergo rc̃. ¶ Sexto. Spes de se est atoma. sicut idẽ Porphyrius dicit. Et plato dicit: ꝙ in spe spalissima est quiescendũ: qz ipsa nõ est vltra diuisibilis. ergo nõ opz ei addere aliqđ ꝓncipium distinctiuum.

Quarta ratio,

Quinta rõ

Sexta rõ.

Diuersorũ sñic,

Impugº

Scotistarũ opio.

Ꝫ Scotuz

Rõ valida Ꝫ Sco.

Respondeo Circa hanc qõnez dicunt alig: ꝙ oĩs qdditas est formalr indiuidua p se ipsaz/⁊ hoc iprobatũ est. precedẽti qõne. Alij dicunt ꝙ est formalr idiuidua per duas negõnes: ⁊ hoc iprobabitr. 12. huius. vbi erit sermo de indiuiduatione i telligentiarum. ¶ Quidã alij dicũt ꝙ quelibet suba est indiuidua p suaz actualẽ existentiã: qz vt habet. 7° metaphysice. Actus est q distinguit. ergo vltimus actus vltimate distinguit. Sz existẽtia est vltimus actus. q̃ per eam distinguunt indiuidua. ¶ Sed ista positio videt oino irrõnalis. ¶ Primo. Id qđ de se est cõicabile/nõ põt esse ꝓnᵐ incõicabilitatis. aliqn daret modũ repugnantẽ sibi. Sed existentia ex se est cõicabilis: cũ possit cõcipi cõceptu ita cõmuni. sicut ⁊ ens. ergo rc̃. ¶ Scõo. Que sunt eiusdem rõnis ⁊ numero distinguunt/nõ ꝓnt esse ꝓma distinctiua numeralr: qz ex quo ꝙueniunt in aliquo/⁊ iter se distinguunt. opz assignare aliqđ per qđ sub illo cõi distinguunt. Sz existẽtia Sortis ⁊ existẽtia Pla. sunt eiusdez rõnis: sicut ẽt Sor. ⁊ Pla. ergo opz dare aliqđ ꝙ qđ ipse distinguunt numero: ⁊ per ꝙns ipsa nõ sunt ꝓmo distinctiua: sed hñt alia distinctiua ꝓpria eis. ¶ Tertio. Qđ ꝓsupponit distinctionẽ numeralẽ/nõ põt esse ꝓmũ distinguẽs. Sed exĩtia ꝓsupponit distinctionẽ numeralẽ. q̃ rc̃. maior pz. Minor ꝓbatr. Prius est formã vniri materie ꝓpriate nature cr̃ ꝙstituere cõpositũ/⁊ dare ei existẽtiã. Sed in illo ꝓpri in materia est cr̃titas: qz ipossibile est formã vniri materie nõ quãte. ⁊ etiam nõ habẽti determinatã quãtitatẽ ⁊ figurã: vt dr ꝓmo physicorr: ⁊ scõo de aia. cõmẽto. 63. ergo in illo ꝓpri illa materia est distincta in ptes eiusdẽ rõnis. Pz ista vltima cõsequẽtia: qz quãtitas nõ põt absolui a distinctione. ¶ Cõfirmatr: qz si forma nõ presupponeret materiã cui vnit esse hanc ⁊ distinctã: segr ꝙ ipsa nõ magis vniret vni materie/cr̃ alteri: qđ est satis absurduz. ¶ Quarto. Primũ ꝓnᵐ distinctiuũ/est de se distinctũ ⁊ hoc determinatũ: si enim nõ esset hoc ex se. sequit ꝙ haberet aliqđ ꝓus per qđ efficeretur hoc. sed esse exĩtie nõ est ex se hoc ⁊ determinatum. q̃ nõ est ꝓᵐ distinctiuũ. Minor ꝓbatur. Id qđ est ex se hoc determinatũ/hꝫ ꝓprias dñias. sed exĩtia nõ hꝫ ꝓprias differẽtias: aliqn oporteret dare vnã coordinationẽ existẽtiaꝝ: sicut dat vna coordinatio essentiaꝝ. q̃ rc̃. ¶ Quidaz alij dicũt ꝙ formale distinctiuũ est beccheitas/que nõ est aliud nisi qdã modus intrinsec⁹ nãe/cui ꝙuenit singularitas: vt declarabitr. 12. huius. ¶ Sz ẽt ista opio lz sit subtilis: tñ vr oino falsa. Prio. qz isti ponũt ꝙ mã vt est ptialis entitas qdditatiua/est indifferẽs ad hãc vel illã. ita ꝙ vt est entitas qdditatiua est nãlr ꝑ illa entitate: vt est hec ⁊ idẽ dicũt de forᵃ ⁊ de cõposito. Ex quo segr ꝺm eos ꝙ tã mã cr̃ forᵃ ⁊ cõpositũ hñt suas ꝓprias beccheitates. Ex hꝫ arguit sic. Si cõpositũ est indiuiduũ ꝙ beccheitatem: segr ꝙ oẽ idiuiduũ sit tria idiuidua. Sz hoc est falsũ. q̃ rc̃. Cõsequentia ꝓbatr. In quocũqz sunt tres beccheitates: in eo sunt tria esse hec. Sed per te in oi idiuiduo mãli sunt tres

hecceitates.ergo in quolibet sūt tria esse hec.Minor est positio tua:ꝛ maior ꝓbaꝫ:qz ipossibile est dari tres albedines quin dentur tria esse alba:cū nunqꝫ forma vel modus absoluant̄ a suo effectu formali:aut modali.ꝯ impose est dari tres hecceitates/qn dentur tria esse hec:qz sicut ab albedine hz aliquid q̄ sit albū:ita ab hecceitate hz q̄ sit hec. ¶ Scōo dicet:q̄ ibi sunt tria indiuidua.ſ.mā/forꝰ ꝛ cōpositū:quoꝝ qōlz hz ꝑpriā indiuiduationē:nec istud est incōueniens. ¶ Sed cōtra.Sequit̄ ex ista rōsione/q̄ silr in quolibet cōposito māli/sint due existētie:cum tñ in multis etiā per te sit tñ vna forma saltē in entis. Probatur ꝯsequētia:qz mā per te pōt esse sine forma.ꝯ ad māz sequit̄ ex se ꝑpria existētia:ꝛ silr ad formā segt̄ ꝑpria existentia:qz ēt ipsa ꝑ te.multo magis pōt esse sine mā.ergo in oi cōposito esset ꝑpria existentia māe:ꝛ ꝑpria existentia forme. ¶ Scōo.Sequit̄ q̄ forma vniret māe mediā te aliqua alia realitate a realitate forme.Sed hoc est contra ꝓbm 8° meta.tex.cō.16.ꝛ.2° de aia.tex.cō.17.ergo ꝛc. Cōsequētia ꝓbaꝫ.Supponit̄ ꝓmo:q̄ modus intrinsecus forꝰ sit intimior ipsi forme/q̄ sit vnio eius ad māz:quia nunqꝫ pōt separari a suo mō/dum est in actuali existētia:ꝛ tñ pōt separari a mā.Supponit̄ scōo:q̄ realitas qua forꝰ est hec.est alia a realitate qua est nā/vt isti dicunt. Tunc sic.Modus forme est intimior ei q̄ vniri māe.ꝯ duz forꝰ vnitur māe ꝑus nā sibi ꝯuenit ille modus q̄ vnio ad materiā.ꝯ vnio ꝓsupponit illū modū:ꝛ per ꝯns mediat ille modus inter forꝰ ꝛ māz.Sed ille modus per 2m ꝓsupp positū/est realitas distincta a realitate forme.ꝯ forꝰ vnit̄ māe mediante alia realitate:imo mediantibus duabus.ſ. hecceitate māe:ꝛ hecceitate forme. ¶ Tertio segt̄.q̄ mā separata ab oi forꝰ nō tñ esset in actu entitatiuo.hz ēt in actu formali:ꝯsequēs est ō te.ꝯ ꝛc. Cōsequētia ꝓbatur. Mā separata ab oi forꝰ haberet per te ꝑpriā hecceitatē ꝛ modū intrinsecū.Sz ille modus est actꝰ fōzalis.Qō probatur:qz per te.determinat māz.vt sūt hec:determinare aūt est ꝑpriū actus formalis:qz oē sic determinās/hz modū cuiusdā qualificātis. ¶ Et magis ꝯfirmaꝫ:qz tu dicis q̄ iste modus siue hecceitas est dīa idiuidualis/ꝛ comparaꝫ ad māz cuius est modus.sicut realitas formalis ad realitatē potētialem. ¶ 4°. Hecceitas Soz.ꝛ hecceitas ꝓla.sunt eiusdez rōnis:ꝛ solo numero distinguunt̄.ꝯ opz querere aliqd ꝑ qō distinguunt̄:ꝛ ꝑ ꝯns ipse nō sunt ꝓma distinctiua. ¶ Ad hanc rōnē dicunt isti/q̄ iste hecceitates nō sunt eiusdē rōnis:sed sunt ꝓmo diuersa:ga ēt ens nō ꝑdicaꝫ de eis formalr:hz ipse ꝑ ipsētitatez sint ens. Sed illa rōsio iprobabiꝫ ifra:vbi erit qō. An ens ꝑdicet̄ de vltimis differētys. ¶ Segt̄ vltia opio que distinguit dicens/q̄ alr est dicēdū de substātys mālib⁹:ꝛ alr de substantys abstractis.Nā suba mālis indiuiduaꝫ per aliqd additū:qō est mā sub q̄ēstitate:ꝛ ō istis erit sermo in sequētibus qōnibus.Substātie ño spūales cōplete in spē/indiuiduant̄ seipsis:nec opz in eis querere aliud ꝓn^m distinctiuum supadditū qdditati:vt dicet̄.12.huius.

Ad primū in oppositū dī/q̄ ꝓn^m quo vnuz indiuiduū māle distinguit̄ formalr in eadem spē ab alio/facit vnū cū eo per se:q̄ēstitas enīz Soz.non facit vnū ꝑ accidēs cū eo.qz ponit̄ in Sorte.vt sit determinatiua ꝓncipioꝝ essentialium ipsius.ſ.māe ꝛ forꝰ. Vñ si Sortes diffiniret̄:haberet in sui diffōne hō ꝓnā. Et ideo Sortes inq̄tū sortes/est directe in ꝓnto:sicut dicit.S.T. ꝑ.q.3°.Ad iprobationē ño huius dī/q̄ ꝑdicatio hois de Sorte est supioris de iferiori:qz est ꝑdicatio habētis humanitatē/de hñte istā humanitatē:sz nō opz ex hoc q̄ hō ꝑdicet̄ seorsuz de eo per qō Sortes est formalr idiuiduū ꝛ distinctū:sed ꝑdicaꝫ de hoc toto subiecto sortes/accipiēdo totū cathegorematice. Nā sicut Sortes dicit determinate ꝛ explicite ꝓnō indiuiduātia:ita hō dicit ea indeterminate ꝛ iplicite. ¶ Ad 2m dī:q̄ ad hoc q̄ aliqd sit indiuiduū sufficiunt ille due negōnes:sed cū ois negatio ꝓsupponat affirmationē/opz dare aliqō positiuū ad qō consequunt̄ ille negōnes:ꝛ hoc est illud quo formalr dī distingui tanqꝫ ꝓn° distinctiuo. ¶ Ad 3m dī:q̄ sicut dicit ꝓbs ꝑ topicoꝝ.diffinitio est oratio indicans qō qd est esse rei:ꝛ ꝓp hoc de nullo pōt hīi ꝑpria diffō/nisi ipm hēat ꝑpriā qdditatē. Indiuiduū aūt nō hz ꝑpriā qdditatē distinctaz a qdditate spēi:qz istud ꝓnm ei supadditū nō ptinet ad aliqō esse qdditatiuū:ꝛ per ꝯns nō pōt habere ꝑpriā diffinitionē.Et cū diffō subiecti sit mediū in demōstratiōe:per ꝯns ēt nō pōt de indiuiduis inq̄tū hō haberi demōratio ꝛ scia:vt dī ꝑ posterioꝝ.ꝛ 7°.meta.cap.de partib⁹ diffōnis. ¶ Ad 4m ꝓcedit̄ q̄ singulare est per se itelligibile:nō tñ directe ꝛ ꝓmo.sed tñ idirecte.ꝛ per quādā reflexionē sic declaratū fuit 3° de aia. ¶ Ad 5m dī ꝑ q̄ spēs pōt accipi dupl'r.Uno mō vt significaꝫ abstractiue:puta hoc nōe humanitas.Alio mō vt signāt̄ cōcretiue.Dī 2° q̄ eē accipit̄ dupl'r.Uno° ꝓut dicit qdditatē.Alio° ꝓut dicit q̄ēcūq̄ entitatē.Ex his dico q̄ spēs abstractiue dicta/dicit totum esse indiuiduoꝝ.accipiēdo esse ꝑ qdditate:ꝛ ad hunc sensuz locutus est ꝓporphyrius.Si ño spēs accipiaꝫ ꝯcretiue. sic dicit totū esse.i.totā entitatē indiuiduoꝝ:sz iplicite tñ ꝛ nō explicite. ¶ Ad 6m dī:q̄ spēs dī atoma.i.indiuisibilis/nō q̄ ei repugnet ois diuisio.sz qz repugnat ei diuisio formalis/que est per formales dīias:ꝛ ad hunc sensuz iusfit plato gescere in spē specialissima.

¶ Utrū mā sit ꝓn^m indiuiduationis. Qō. XXXIII.

Ueritur 33°.Utrū mā sit ꝓn^m idiuiduationis.Et argt̄ q̄ nō. ¶ Prio. Si mā est cā idiuiduatiōis:cū sit cā intrinseca aut cōcurrit ad idiuiduationē in gīe causalitas māis:aut in gīe cāe formalis.Nō ꝑm:qz causalitas māe est recipe formā/ac ei substerni:non aūt dare ei indiuiduationē.nec aliqd aliud.Nō 2m:qz cālitas māe ꝛ cālitas forme nō coincidūt. ¶ 2°.Quicqd est ꝓn^m singularitatis/est de se hoc siue singulare.Sz mā non est de se hec.ꝯ ꝛc.Maior ꝓz:qz cōe additū cōi nō facit nisi cōe:ꝛ ꝑ ꝯns nō facit singulare:ꝓsertim:qz vle ꝛ singulare opponunt̄.cōstat aūt q̄ vnū oppm additū alteri suc nāe/nō facit alterū oppm:sicut albedo addita albedini nō facit nigredinē.Minor ꝓbaꝫ.Id qō pōt cōcipi ꝯceptu cōi.non est de se hoc.aliogn esset cōe ꝛ nō cōe.sz mā pōt ꝯcipi cōceptu cōi:qō ꝓz:qz ꝓbs 7° meta.dicit māz cōem poni in diffōne subaꝝ sensibiliū. ¶ Cōfirmaꝫ.Quicqd predicaꝫ de pluribꝰ est cōe:qz singulare de vno solo dī.sed mā predicatur de hac mā ꝛ de illa.ergo est cōmunis. ¶ Tertio. Mā est eiusdē rōnis in genito ꝛ corrupto.ꝯ hz eandē singularitatē in vtroqz:ꝛ ꝑ ꝯns segt̄ q̄ genitū ꝛ corruptum sint idē nūo.Añs ꝓz:qz mā in vtroqz est pura poꝰ:esse aūt potētia/est ꝑpria rō māe.Cōsequētia ꝓbaꝫ:qz mā per te ex sua ꝑpria rōne indiuiduaꝫ. ¶ Dicet̄ sorte:q̄ sunt distincta indiuidua/nō rōne māe.sz rōne q̄ēstitatis. ¶ Sed cōtra.Tum qz indiuiduū hz per te.a mā q̄ sit icōicabile/ꝛ a q̄ēstitate hz q̄ sit distinctū.ꝯ lz nō sit idē distinctū:est tñ idē incōicabile.Tū qz possibile est saltē per dei potētiaz/q̄ ab aqua remoueaꝫ forꝰ aque/manēte eadē mā ꝛ eadez q̄ēstitate:ꝛ introducaꝫ forꝰ ignis.ꝯ illa aq̄ ꝛ ille ignis/sūt idē indiuiduū. ¶ 4°.Cōpositū nō est de se B.ꝯ nec mā est ō se hec.Añs ꝓz:ex ꝓcedēti qōne.Cōsequētia ꝓbaꝫ.qz ipole ē aliqd eē eiusdē rōnis in diuersis:qn q̄lz ps ēntialis ei⁹ sit eiusdē rōnis.sz si cōpm nō est de se indiuiduū.ꝯ est cōe ꝓm eandē rōnez.Sed mā de essentia ipsius est.ergo ipsa est

Alīs casꝰ 2.d.3.conclusiōe.2. Ꝓpria rō.

Scōa rō

Tertia rō

Quarta ratio.

Cauilla-tio.

Cauillum rumpitur

Sup^m ꝓ^m

Sup^m 2^m

Sup. 1 ho-nistarū.

Ad ꝓmā rōnem.

Quita rō cōis. ¶ Quinto. Quicqd est ꝑncipiū indiuiduationis, est de se distinctū. Sed mā nō est ex se distincta. ergo ꝛc. maior ꝑz. Minor est ꝓbi 2° metaphy. dicentis: q̄ in fundamento nature. ſ. in mā, nulla est distinctio.

Rñdeo Et ꝑmo declarabitur titulus questionis. Secundo dicet ad questū. ¶ Quantū ad ꝑmū. Sciendū est q̄ querere de ꝑncipio indiuiduationis rerū māliū. est querere que sit cā qua, indiuiduū māle dz q̄ sit boc singulare. Et q̄ ꝑncipiū ꝛ cā idē sunt: non querit hic de cā extrinseca. cōstat. n. q̄ sicut generās dat genito esse effectiue: ita etiaz est causa efficiens indiuiduationis eius. Querimus aūt de ꝑncipio formali, a quo dz indiuiduum formalr, q̄ sit indiuiduū. ¶ De rōne aūt indiuidui sunt duo. ꝓmū ꝛ ꝑncipale est q̄ sit icōicabile multis: qō ꝑz. Nam ꝓbs in ꝑdicamētis diffiniens ꝑmā subaz siue indiuiduū dicit eā esse, que neqz est in subto neqz de subto dr. ꝑz ēt rōne. Nā vle ꝛ singulare ex opposito distinguunt. Id er go est de rōne singularis, ꝙ qō distinguit ab vli. Sz vle inquantū hoc, est natū esse in multis. ergo de rōne singularis est q̄ ei repugnet esse in multis. ¶ Scōz est q̄ sit ab alys distinctū numeralr, i. q̄ habeat in se vnitatem de genere quātitatis, per quā distinguat a quolz alio eiusdez spēi: ita q̄ vnū indiuiduū simul cū alio, cōstituat numerꝫ de genere q̄titatis. Et q̄ icōicatio est q̄dā negatio: iō ab eo dz q̄ sit icōicabile, cui ꝑmo ꝛ ꝙ se hec negatio ꝙuenit.

Quest. oppositum

Duo vult indiuidui ratio,

Cōclusio rñsiua q̄si to,

Quantum ad zm hec est ꝙclusio respōsiua. Mā est ꝑnm indiuiduationis quātū ad esse incōicabile. ꝓbat. ¶ ꝓmo. Quicqd est de rōne ꝓme substātie: est ēt de ratione indiuidui: sed mā est de rōne ꝑme, ergo est de rōne idiuidui. Maior ꝑz: q̄ ꝑa suba ꝛ indiuiduū sunt idē. Minor ꝓbat. De rōne illi⁹ est mā in rebus mālib⁹, de cuius rōne est nō esse in subo nec dici de subo. Sed ista sunt de rōne ꝑme sube: vt ꝑz ex ei⁹ diffinitione. ergo mā est de rōne ꝑme sube. Minor ꝑz. Maior ꝓbat. ꝓmus in vnoquoqz genere est cā oium que sunt post: vt dr. 10. meta. tex. cō. 2. Sed mā ꝑma est ꝑmū in altero nō receptibile. ergo qcqd nō pōt in altero recipi dz boc a mā. ¶ Ad cuius euidentiā sciendū est ꝑ: q̄ oē receptibile in altero, dz rōnē actus respectu eius a quo recipitur: ꝛ ipsuz recipiens dz rōnē potētialis. si ergo mā esset in altero receptibilis oporteret dari aliqd potētialius ipsa mā: ꝛ per ꝙns ipsa nō esset ꝑmū subm. Ex bis ꝑz q̄ tam cōpositū q̄ forma eius, dz a mā q̄ nō possit esse in pluribus: qz enim forma recepta est in mā, cui repugnat esse in plurib⁹: ideo tam ipsi forme q̄ cōposito repugnat in plurib⁹ esse.

Vlōm ꝑm

Instātia ¶ Ista rō patit instantiā: qz cuz dr, q̄ de rōne singularis est nō esse in multis: de rōne aūt vlis est in multis ee: aut hoc intelligit de esse in alio ꝙ informationez, eo mō quo quelibet forma siue substalis siue accītalis est in subo suo: Aut itelligit de esse in alio per essentialē idētitatē, eo mō quo oē superius est in inferiori. ꝓmū nō pōt dici: alioquin nihil esset vle in genere sube: cū nulla suba sit in alia per informationē. Et silr nihil esset singulare in accidentibus: qz quodlz accidens est in alio ꝙ informationē. ¶ Itē cū mā neqz sit in vno neqz in pluribus per informationē: sequit q̄ ipsa nullo mō esset vlis nec singularis: ꝛ per ꝙns non esset ꝑnm singularitatis. ¶ Si dicat zm: tunc prefata rō nō ꝙcludit: qz nō plus cōuenit mā esse in vno solo q̄ forme: nec plus repugnat mā esse in plurib⁹ q̄ forme: qa sicut forꝫ ꝑdicat de distinctis formis: ita mā ꝑdicat de diuersis materys. ¶ Sz si bñ ꝙsiderem⁹ apparebit q̄ hec instātia nō tollit rōnē. ¶ Ad cuius euidentiā est sciendum q̄ nā vlis exns in supposito māli, distinguit ab eo realr: vt infra ꝓbabit. Sortes. n. ꝛ humanitas nō sunt oino idē: ꝛ ideo nā vlis, nō tm est in supposito ꝙ essentialē identitatem. sed ēt per informationē. Cū igit de rōne nāe vlis sit esse in multis, vtroqz mō in substātys mālibus: ꝙ oppositū repugnat singulari q̄ sit in plurib⁹ aliquo istoꝝ modoruz. Cū igit forma sit in altero ꝙ informationē. mā autem nec per informationē nec per essentialē idētitatē: vt patebit rñdendo ad argumēta, iō indiuiduū dz a mā q̄ sit indiuiduū ꝛ nō a forma. ¶ Sz cōtra hanc rñsionē arguit: qz nō est ad ꝓpositū. Nā humanitas nō est qd vle, ꝓprie loquēdo: cū nō sit genus, nec spēs, nec aliqō alioꝝ. Omne enim vle predicat essentialr de inferioribꝫ. Sed humanitas nō ꝑdicat essentialr de Sorte ꝛ Platone ꝛ de alys: cū hec sit falsa. Sor. est humanitas. ergo ꝛc. ¶ Sed est dōm q̄ indiuiduo māli repugnat esse in multis, tam per informationē q̄ per essentialē idētitatem: vt ꝑz ex diffinitione prime substantie, que neqz est in altero: neqz de altero dr. Natura ℞o vniuersalis vtroqz mō est in multis: qō ꝑz ex verbis ꝓbi dicētis in predicamētis: q̄ scde substātie ꝛ in alio sunt. ſ. per informationē dum. ſ. abstractiue significant: lz eniz humanitas, vt significat hoc noie humanitas, non dicat esse aliqō vliuz. ipsa tñ vt significat hoc noie hō, est vlis. Et silr scde substātie de alio dicunt per essentialē idētitatē. Cum igit repugnet indiuiduo esse in alio ꝙ informationē rōne māe ꝛ nō rōne forme: ideo mā est ꝑnm indiuiduationis. Nec valet qō dicebat de indiuiduis accidentiuz: qz hec loquimur de ꝑncipio indiuiduationis substaz māliū. ¶ Scōo ꝑncipalr ꝓbat eadē ꝙclusio: qz ꝓbs vbicūq; loquit de distinctione singulariū, assignat mām ꝓ causa. Naz 5° meta. tex. cōmē. 28. dicit ea esse diuersa numero: quoꝝ mā est altera. Et 7° meta. dicit q̄ generās generat aliud ꝓ mām. Et in eodē 7° tex. cōmē. 28. loquens de partibus diffinitionis dicit: quecūq; ℞o in mā sunt vel accepta sunt cū mā nō eadē. Et Cōmētator 7° metaphysi. cōmēto. 28. dicit. Erit cā in multiplicatione generabiliuz ab vno generāte, multiplicatio māeꝝ in quas agit.

Replica

Ad argumenta rñdet. Ad ꝑm dr: q̄ ꝓpria causalitas māe est recipe formā ꝛ eā sustētare: ꝛ qa cālitas forꝫ ꝛ causalitas māe distinguuntur: nec pōt eidē ꝙuenire: ideo mā est ꝑnm: nō qdē formale: sed māle idiuiduationis: eo. n. q̄ recipit formaz facit in gīie cāe mālis eā ee incōicabilē. Uel pōt ꝙcedi ad aliquē sensuz q̄ ꝙcurrit forꝫalr nō q̄ mā det in genere cāe formalis aliqō ee. aut sibi ꝑpsi māe. aut cōpositō: qz hec est ꝓpria cālitas forme: lz qz aliq̄ formalitas, i. aliq̄ rō: puta incōicabilitas ꝓ ꝛ per se cōuenit māe. reliqs aūt. ſ. tam cōpositō q̄ forme cōuenit per mām. ¶ Ad zm negat minor. Ad ꝓbationē dr: q̄ mā pōt duplr accipi. Uno mō ꝑm se pscindēdo eā ab oī actualitate q̄cūq; sit: ꝛ sic nō pōt ꝙcipi ꝙceptu cōi. Cuius rō est. qz vt sic est tñ vna ꝛ nullo mō pluralis ta: lz impole sit q̄ a nobis boc mō cōcipiat: ꝛ boc mō mā indiuiduat: qz ei vt sic cōuenit incōicabilitas: cū ꝙueniat ei ex nā eius ꝛ inquantū est ꝑm subm ꝛ nō per aliqd additum. Uñ boc mō est de se hec. i. incōicabilis. Alio mō accipit: vt cadit in cōceptu intellectus nr̄i: ꝛ qz nos nō apprehēdimus mām nisi per analogiā ad formā, siue sit forma elnti, siue mixti. forma aūt pōt concipi ꝙceptu cōi cū de se sit cōicabilis: ideo mā vt sic ꝙcipit ꝙceptu cōi: sed ex boc nō dr q̄ sit ꝑnm indiuiduationis. ¶ Ad ꝙfirmationē dico q̄ cū ꝑdicari sit per actū rōnis, ipsa mā vt cadit in apprehēsione intellectus nr̄i, ꝑdicat de multis: qz vt sic cōcipit cōceptu cōi: sed si ꝙcipereꝫ ꝑm se sic nō cōcipereꝫ ꝙceptu cōi: nec ꝑdicareꝫ de multis. ¶ Sed ꝫ ꝑncipalē rñsionez arguit. Quicqd de se est hoc, est de se distinctū. Sz mā de se est hec: vt cōcedis: ergo de se est distincta: ꝛ per ꝙns est ꝓncipiū indiuiduationis nō solum quo ad incōicabilitatē. sed etiā quo ad esse distinctum. ¶ Rñdeo q̄ mā de se

Ad ꝑmū

Ad scōm Distinctio Mā ꝛ scōi si dr ād.

Tollit instantia. Vlōm ꝛm

Replica.

Rñsio. ꝛ

est hec.idest incōmunicabilis:sed non est de se hec idest vna vnitate numerali:sed tm̄ vnitate transcēdēte:ꝛ ideo vt efficiaꝫ vna vnitate numerali/regriꝫ q̄titas. ¶ Ad 3m dico:q̄ p rōnē māe pōt accipi vno mō essentia māe/que est pura poa:ꝛ sic ꝓcediꝫ añs.Alio mō accipiꝫ rō māe cōceptus quē de ea formal intells/cōparando eā ad formā ꝛ ad quātitatē quā hꝫ:ꝛ hoc mō mā nūq̄ est eiusdē rōnis sub diuersis formis:sed aliā rōnē hꝫ vt est sub foꝛa aque: ꝛ aliaꝫ vt est sub foꝛa ignis:ꝛ sic de alys. Ex illo aūt añte cōcessō in p̄mo sensu/nihil aliud sequiꝫ nisi q̄ in genito ꝛ corrupto est eadē incōicabilitas:qō est verū si mā nō dispergaꝫ.i.si nō sit maioꝛ in vno q̄ in alio:sed eadē precise. Et ad p̄mā iꝓbationē negaꝫ ꝓntia.Iꝫ eniꝫ habeat eandē incōicabilitatē:nō tm̄ est idē incōicabile:sicut si albedinē que est in Sorte deus poneret in Pla.nō valeret hec cōsequētia.Plato hꝫ eandē numero albedinem quā habuit Sor.ḡ est idē albo. ¶ Ad 2am dicūt alig q̄ ad indiuiduationē ꝛ distōnē indiuiduoꝝ eiusdē speciei/requiruntur tria. Primū est vnitas specifica.Scōm est vnitas māe ꝛ q̄titatis.Tertiū est simultas existentie.Hec aūt tertia condi tio deficit in casu argumēti. ¶ Sꝫ ꝫ.Nullū esse sube mēsuraꝫ tēpoꝛe.ḡ esse indiuidui sube nō mēsuraꝫ tpe:ꝛ p cōsequēs tēpus nihil facit ad eius vnitatē:ꝓntia pꝫ. Añs p̄baꝫ.esse sube acquiriꝫ in instāti.ḡ nō mēsuraꝫ tēpoꝛe.Pꝫ ꝓntia:qz tēpus mēsuraꝫ tm̄ ea in q̄bo est p̄us ꝛ posterius. Añs est phi.8o phy.Dicit ergo ad argm:q̄ casus est ipossibilis.Sed hoc nō apparet mihi rōnabile:sicut eniꝫ in eucharistia remanēte eadē quantitate deus trāsubstātiat totam subam:ita posset destruere tm̄ formā panis/manēte eadē materia ꝛ quātitate cū suo esse:maxie cū illa mā nō habeat neciaꝫ habitudinē ad hanc formaꝫ. ¶ Et iō dico q̄ si deus hoc faceret/esset qdē idē indiuiduū hoc ꝛ illud in rōne indiuiduationis ꝛ singularitatis:nō tm̄ esset oino idē hō vel eadē suba numero:qz nō haberet oēs easdem ptes subales.s.eandē formā. ¶ Sꝫ ꝫ.Ponaꝫ q̄ talia duo sint Sor.ꝛ Pla.quoꝝ vnus saluet ꝛ alius damnet.Tūc sic.Sunt per te idē indiuiduū ꝛ singulare.ḡ idez saluaꝫ ꝛ damnaꝫ.Cōcedo q̄ idē indiuiduū qō est idē in rōne singularitatis saluaꝫ ꝛ dānaꝫ:nō tm̄ idē hō.qz hō dicit cōpositū ex mā ꝛ aia itellectiua.Unū cū nō habeāt eandē aiaꝫ/ non sunt idē hō. ¶ Ad 4m negaꝫ ꝓntia. Ad ꝓbationē negaꝫ añs:qz vt diximus gdditas mālis est de se cōicabilis: ꝛ tm̄ altera ps eius essentialis.s.mā nō est de se cōicabilis: sed incōicabilis. ¶ Ad 5m negaꝫ maioꝛ si tale sit p̄nm solū quo ad incōicabilitatē:ꝛ nō quo ad distōnē:sicut mā est.

¶ Utrū q̄titas sit p̄nm indiuiduationis. Qō. XXXIIII.

Queritur 34o. Utꝝ quātitas sit p̄nm indiuiduationis.Et arguitur q̄ nō. ¶ Prio.Prius nā vniꝫ foꝛmāe q̄ quātitas.Sed in illo priori genit ū est particulare ꝛ nō vle.cū gnōnes sint suppositoꝝ ꝛ non est vnū indiuiduū per quātitatē.ergo ꝛc. ¶ Scōo.Destruat deus oia corpoꝛa/ꝛ ꝓducat decē aias extra mām:aut iste aie sunt diuersarū speciēꝝ:aut eiusdē.Nō diuersarū:qz si vnirentᵉ postea māe ꝓstituerēt suppositā eiusdē spēi.s.homines.ḡ sunt eiusdē spēi.Sed nō bñt q̄titatē nec mām.ḡ precisa cā distinctionis numeralis sub eadē specie:nō est mā ꝛ quātitas. ¶ Dicet forte/q̄ cū iste aie apte nate sint informare mām.nō pōt esse q̄n habeāt aliquē respectum ad mām:ꝛ per hunc distinguunt. ¶ Sed cōtra.Nullum ens rōnis est cā entis realis.Sed iste respectus est rōnis tm̄/cū sit entis ad nō ens.distinctio aūt illarū aiaꝝ est realis.ergo iste respectus nō pōt esse cā huiᵘ distōnis. ¶ Cō firmaꝫ.Relatio indiuiduaꝫ p subm.ḡ nō indiuiduat ipꝫ. ¶ Tertio.Sit.a.forma ꝛ.b.quātitas que informēt materiā.c.ꝛ postea per diuinā potētiā.a.ꝛ.b.separenᵗ a.c.ꝛ informent aliā ptē māe.Quero an hoc indiuiduū de nouo ꝓstitutū sit idē cū priori indiuiduo quo ad distinctionem/ vel nō.Si nō.ꝛ tm̄ est eadē quātitas.ḡ quātitas nō est formale p̄nm distinctionis.Si dicas q̄ sic.Cōtra.Hec mā nō est illa.ergo est ab ea distincta:ꝛ per ꝓns alia distōne/q̄ sit distinctio illius. ¶ Quarto.Jd qō est ab aliquo distinctum numero/nō pōt ei esse p̄nm vnitatis ꝛ distinctionis numeralis.Sed q̄titas est numero distincta a suba:quia quecūq̄ distinguunt genere ꝛ specie.distinguunt etiam numero.ḡ ꝛc. ¶ Quinto.Idē nō pōt esse cā ꝛ effectus respectu eiusdē.Sed oia accidētia indiuiduant p sua suba. ergo nullū accidēs idiuiduat subaꝫ. ¶ Dicet forte:q̄ añs nō est verū de quātitate:qz q̄titas fert secū distinctionesꝫ. ¶ Sed ꝫ hoc arguit.Primo.Dis distinctio formalis est distinctio specifica.Sed nec due linee recte/nec duo corpoꝛa de genere q̄titatis distinguunt species.ḡ quātitates nō distinguunt seipsis. ¶ Scōo.Si q̄titas distinguitur rōne situs.quero per qd distinguant illi situs. ¶ Tertio. Possibile est per diuinā potentiā duo indiuidua manentia in sua indiuisione poni in eodem situ.ergo situs nō est cā distinctionis numeralis. ¶ Quarto.Quātitas ꝛ quelibet spēs eius pōt cōcipi conceptu cōmuni.ergo nulla est de se hec. ¶ Sexto.Principaliter.Omne generans distinguit realiter a genito oi alio circunscripto.ḡ circūscripta quātitate/ignis generās ꝛ ignis genitus distinguuntur numero. ¶ Septimo. Nullū ens per se icludit res diuersorū generū:vt dī 5o meta.tex.cō.13. Sed indiuiduuꝫ.puta soꝛ.est ens per se.Tum qz ista est p se.soꝛ.est hō. Tum qa soꝛ.est in predicamēto.Tum qz est per se terminus generationis.ḡ indiuiduū nō includit subam ꝛ quantitatē/que sunt diuersoꝝ genera. ¶ Octauo.Suba in illo priori quo est prioꝛ quātitate est indiuidua.ḡ nō indiuiduaᵗ p quantitatē:ꝓsequētia pꝫ.Añs pbaꝫ.Eo mō suba est prioꝛ omni accidēte/quo est subm accidentiū:nā p hoc q̄ suba est subꝫ accidentiū: pbaꝫ.7.meta.q̄ sit diffinitione prioꝛ accidentibus.sed suba inquantū est subm est indiuidua:qz vt dī.2o phy.si.ꝛ 2o metaphy.singulariuꝫ sunt cause singulares in quolꝫ genere cause.ḡ causa subiectiua siue mālis alicuius accītis singularis/est cā singularis. ¶ Nono.In oi coordinatione p̄dicamētali sunt oia ptinētia ad illā coordinationē oi alio circūscripto:ꝛ maxie hoc est verū in predicamento sube.sed indiuidua sube ptinēt p se ad p̄dicamētū sube/cū de eis p̄dicent in recto genera ꝛ spēs.ergo circunscripta quātitate ꝛ oi accīte adhuc idiuiduū est idiuiduū.

Respondeo Unica ꝓne que est hec. Quātitas est p̄nm indiuiduationis quo ad esse distinctum ꝛ significatū ꝛ demōrabile.Sed anteq̄ ꝓbeᵗ ꝛclusio premitto q̄ cū de rōne indiuidui sit nō solū esse incōicabile.ſz ēt eē idiuisuꝫ in se ꝛ diuisuꝫ ab alys/duplr pōt idiuiduū dici esse indiuisuꝫ in se.Uno mō:qz nō est distinctuꝫ a seipso:ꝛ hec indiuisio nō ꝛuenit rei p q̄titatē.sed ex nā ipsius subiecti.Tota tamen causa ꝓpter quā sortes nō distinguiᵗ a seipso est:qz sortes est idē sibiipsi,nec de hoc est querenda alia causa. ¶ Alio mō dicit aliquid indiuisum in se:qz non hꝫ in se plures partes.que actu sint diuise.vt apparet in oi toto homogeneo ante ipsius diuisionē. Hec aūt indiuisio ꝛuenit subto per quātitatē:qz eniꝫ quātitas alicuⁱ totius aque nō est diuisa.ideo nec partes aque sūt actu distincte.Sicꝫ q̄ idiuiduū sit actu distinctū ab alys hꝫ a q̄titate.ꝛ ad hūc sensuꝫ ꝓbaᵗ ꝛclo.Primo auctoritate pbi.Ipse eniꝫ 3o meta.tex.cō.11.dicit:q̄ ois diuisio aut est p formā:aut est p q̄titatē.Diuisio aūt per formā tm̄ cōuenit generi ꝛ ꝓstituit diuersas spēs. Diuisio aūt p quātitatem ꝛuenit speciebus in indiuidua.Et p hoc ꝓbaᵗ vt ibi

Ad arctū

Aliquoꝝ ꝓntio.

Inꝓmꝫ.

Factoꝝ nō accepti.

Propria rō.

Replica.

Rō.

Ad q̄tū

Prima rō.

Scōa rō

Tertia rō

Quarta ratio.

Quinta rō

Sexta rō.

Septima ratio.

Octaua rō

Nona rō.

Cōclusio rōnis sue q̄sti.

Distinctio.

Nō quātitas sit p̄nm indiuiduationis.

dicit Commentator: q spēs sit prior genere: ꝛ q magis sit p̄n^m q̄ genus: qz ipsa species minoris est diuersitatis/cum nō sit diuisibilis per formā: ꝛ per p̄ns hz maiorē vnitatē: ꝛ est ꝓpinquior vnitati que est p̄n^m. Cōmētator etiaz. 7° metaphysi. cō. 35 sic ait. Oia diuidunt in suas partes fm quantitatē/diuisione rerū per suas mās. i. diuisione spēi in indiuidua. Probat ista ꝛclusio etiā rōnibus. ¶ Primo sic. Id qō alicui cōuenit p̄ ꝛ p se: nulli alteri cōuenit nisi p ipsum. Sed diuisibilitas cōuenit quātitati p̄mo ꝛ per se. g̃ qcqd est diuisuz siue distinctū hz hoc a quātitate. Maior est pbi p̄ posterioꝛ. tex. cō. 14. di. Primū dico cui nō per alterum. sed per ipsuz alteri. Minor ꝓbata fuit. 5° huius. ¶ Scōo. Aut esse distinctū cōuenit indiuiduo p mās: aut per formā: aut per quātitatē. Sed nō per mām: neq; per formā. g̃ per quātitatē. Maior nota. qz nihil aliud pōt dari. Minor ꝓbat: q nō per mām pz: qz mā precise ꝛ fm se accepta per exclusionē cuiuslibet forme/nullā hz distinctionē in se: qz actus est qui distinguit ꝛ separat. 7° meta. Oz nō per formā pz: qz forma nō est distincta. nisi qz recipit in distincta mā. vnde distinctioni forme p̄supponitur distinctio māe. ergo relinquit q per q̄titatez. ¶ Tertio. Diuidat lignū in decez ptes: cōstat q iste partes sunt idiuidua eiusdē speciei: sunt. n. decē ligna: quero per qd distiguant. Apparet eniz q nō pōt assignari alia rō huiº distinctionis: nisi q̄titas que est diuisa. ¶ Dicetur forte ad oēs istas rōnes: q tale p̄n^m distinctiuū vniº indiuidui ab alio/ est beccheitas. Et si querat quid sit beccheitas dī q est vltima actualitas cōpositi. ¶ Sed ꝓtra hāc responsionē arguit p̄mo. Ultima actualitas cōpositi est actualis exīstia/ siue ipsuz esse. Sed esse nō est p̄n^m indiuiduationis. g̃ ꝛc. Maior pz. Id a quo ois actus hz actualitatē/est vltima actualitas. Sed esse est hȝ: forma eniz siue sit subalis siue accidētalis nō hz q actu exīstat nisi per esse. Minor probatur. Id qō est de se cōicabile non est p̄n^m distinctionis siue icōicabilitatis. Sz esse est hȝ. cū sit actualissimū. g̃ ꝛc. Scōo. Impossibile est q aliqd ꝓueniat duobº p̄mo ꝛ per se. Sed diuisibilitas in partes eiusdē rōnis ꝓuenit primo ꝛ per se quantitati: vt supra probatum fuit. ergo non pōt conuenire esse p̄mo. ꝛ per se.

Fuga sco.

Instectio fugę.

Ad p̄mū **Ad argumenta** in oppositū rñdet. Ad p̄m dī q in illo ꝓpoꝛi hoc genitū est vnuz vnitate trāscēdēte. nō aūt vnitate numerali: qz hec nō est nisi per q̄titatē: ꝛ de hac vnitate loquimur. ¶ Ad z^m dī: q aliud est log de aiabus que aliqñ fuerūt in mā: ꝛ aliud est log de bis/que nunq̄ fuerunt in mā. Si loquamur de bis que aliqñ fuerunt in mā. dicunt aliqui q distinguuntur per respectū ad mām in qua fuerunt. ¶ Et si dicat q respectus est posterioꝛ absoluto. cū igit aia sit ens absolutū. videt q aia in illo priori sit distincta ꝛ nō per respectū: qz in illo priori est. ¶ Rñdent q respectus est qdē posterioꝛ aia quo ad subam eius: sed est prioꝛ eadē aia in q̄titum est distincta: nam distinctū. inq̄tū hȝ/est relatiuū. ¶ Et si iterū dicat: q respectus hz ab aia q sit hic ꝛ distinctus: cū accidentia distinguant per suba. ergo aia nō hz a respectu q sit hec. ¶ Respondent q respectus ille pōt duplr cōsiderari. Uno mō vt est vnus ꝛ indistinctus in se: ꝛ hoc hz ab aia in qua est. Alio mō vt est distinctus ab alijs: ꝛ hoc hz nō qdē ab aia. sed a termino qui est ipsa mā in qua fuit aia. ¶ Sed iste modus dicēdi patit maximas difficultates. ¶ Primo. Ois relatio hz aliqō fundamentum: qō est accidens fm istos: aut ergo fundamentū illius respectus est ipsa aia/vel aliqō accidēs eius. Nō essentia aie: vt ipsi habēt ꝛcedere. Nō accidēs: qz nō apparet qd sit illud. nō enim est in aia aliud accidēs nisi intellꝰ ꝛ volūtas: quoꝝ neutrū videt fundare hunc respectū: qz sequit q talia accidentia prius essent distincta q̄ aia. ex quo ipsa imediate fundant hūc respectū formalr distinctiuū: ꝛ sic ista aia distingueret ab alia: qz intellꝰ istius distinguit ab intellectu vel voluntate illius. ¶ Scōo. Distinctio est relatio: aut g̃ ille respectus est ipsamet distinctio/aut est alius respectº siue relo. Nō alius. qz relo nō fundat relonē. Si dicat q est idē: tunc sequit q nihil aliud est dicere q aie distiguā tur p respectus/nisi q distinguant distinctione: ꝛ sic nulla alia rō assignat distinctionis earū: nisi qz distinguuntur. ¶ Tertio. Numeralis distinctio relonū fm. S. Tho. nō sumit ex terminis: aliogn pr tot hȝet paternitates quot hz filios: sed sumit ex fundamētis. g̃ iste respectus non hz a termino q sit distinctus ab alio respectu: sed hoc hz a fundamento. ¶ Quarto. Terminus q est mā in qua fuit hec aia/nō hz eandē numero distinctionē quaz prius. g̃ si numeralis distinctio bozū respectuū sumit a termino. sequitur q hec aia ꝛ respectus eius nō habeat eandē numero distinctionē quā pus: ꝓntia pz. Añs ꝓbat. Distinctio materie non est nisi per quātitatē. Sed illa mā nō hz eandē quantitatē: cū etiā nō habeat eandē formam subalē. g̃ ꝛc. ¶ De aiabus ẋo que nunq̄ fuerūt in mā est dubium: qz (vt dictū est) supra arguendo: ipse nō hūt respectū ad materiā: posito illo casu nisi respectū rōnis. ¶ Et qz predicte rōnes efficacissime sunt. Ideo videt mihi alr esse dicēdū ꝛ de mente Bea. Tho. presertim. q. 9ª de spiritu/in rñsiōe ad z^m. q in aiabº sepatis siue aliqñ fuerint in mā siue nō, nihil est ponendū eis supadditū qō sit fozale distinctiuū: sed ipse sube earū distincte sunt. Illa aūt distinctio nō sumitur intrinsece ab aliquo: qō sit in aia: sed sumit ab extrinseco tm̄. s. a mā: nō. n. esset pole plures aias numero eē distinctas/nec actu distinguerent nisi esset pole reperiri diuersas ptes māe/quibus iste aie sunt applicabiles. Et q istud senserit Bea. Tho. declaro. Nā vbi supra/dicit q in diuiduatio aie ita dependet a mā. sicut ꝛ esse ipsius. cōstat aūt q esse aie nō dependet a mā in cōseruari nec in fieri absolute: qz deus pōt facere aiam extra oēm mām: sed ita dependet q nunq̄ aia esset aia/nisi esset pole dari mām cui esset vnibilis. Aie igit que fuerunt in mā receperunt distinctionē in instanti p̄mo vnionis eaꝝ ad māz: ꝛ ideo post separationē sūt distincte: qz fuerunt in distinctis materijs. Ille ẋo que nunq̄ fuerunt in mā si fierent. iō eēnt distincte: qz possent esse in distinctis materijs: sicut ideo essent aie: qz possent esse in mā. ¶ Et si dicat. effectus in actu ꝛ cā in actu sil sunt. 2° ꝛ 5° meta. tex. cō. 37. Sed nulla mā per casuz positū est actu. g̃ nō est actu distinctio aiaꝝ. ¶ Rñdeo: q lz mā actu nō sit/est tñ actu cā effectiua huius distōnis. s. deus creans aias: ꝛ hoc sufficit. ¶ Contra. preter cām efficientē opz assignare aliqō formale distinctiuū. ¶ Rñdeo: q formale distinctiuū. i. id quo formalr distinguunt est ipsamet distinctio que nō est aliud a substantia aie. Relatio. n. nō distinguit a fundamēto: cū possit fundari imediate sup subaz: vt dictū fuit supra 5° huiº. ¶ Ad z^m p̄ncipale dico q posito illo casu/non esset oīno idē indiuiduū: sed esset idē quo ad distinctionē: posito q q̄titas illa cōseruauerit idē esse qō prius habebat. Ad improbationē dico q lz hec mā ꝛ alia sint distincte: qz habēt distinctas quātitates: hec tñ mā hz eandē numero distinctionē: quā aliqñ alia mā habuit. ¶ Ad 4^m dico q quātitas ꝛ quodlibet accidēs est vnū subiecto cum eo in quo est. Unde subz ꝛ quātitas sunt qdē duo/dualitate que est numerus transcendēs: sed nō dualitate que est de genere q̄titatis: qz q̄titas est rō ipsi subo q sit vnuz vnitate numerali: ꝛ sic pz. q minor est falsa. Ad ꝓbationem dico q que distinguunt specie distinguunt numero transcendēte: nec alr est vlr vera ꝓpositio pbi. ¶ Ad 5^m dī: q rñsio

Allius solu endi modus q/ cioꝛem.

Replica.

Rñsio. Replica.

Rñsio

Ad tertiū

Ad q̄rtū

Ad quī

ibi posita

ibi posita vera est. Una enim quãtitas distinguitur ab alia q̃titate: qz ptes eius distinguunt̃ a partib⁹ alteri⁹. Et quia ptes in ordine ad totũ hñt modũ mãe. ideo ẽt quãtitati potest dici ꝓuenire diuisibilitas rõne alicui⁹ mãlis: qz tñ partes nõ sunt aliud a q̃titate. ideo quãtitati p se pmo ꝓuenit diuisibilitas. Ad primã iprobationem dr: q ois distinctio formalis est specifica si sit in formis, q̃bus nõ ꝓuenit: per se pmo diuisio in ptes, aut eiusdẽ aut alteri⁹ rõnis: cuiusmodi nõ est q̃titas. ¶ Ad 2am dr: q situs q est dzia q̃titatis est ordo partiũ in toto. ordo autẽ fert secum distinctionẽ: & ideo situs distinguunt̃ seipsis ꝓsertim. qz ẽt ferũt secũ oppositionẽ: inquãtũ vnus est sursuz: alius deorsuz. vnus añ & alius retro. ¶ Ad 3m ꝓcedit̃ añs de situ q est ꝓdicamentũ. & dicit ordinẽ partiũ in loco: sed hoc nõ est ad ꝓpositũ: negat̃ añs de situ qui est dzia quantitatis. ¶ Ad 6m negat̃ minor: qz generãs nãle nõ põt generare nisi ex mã/cui repugnat esse sine quãtitate. ¶ Et si dicat̃ q; saltẽ ꝑus natura acgritur forma subalis q̃ q̃titas. Rñdendum est sicut ad pmũ rñsum est. ¶ Ad 7m dico q; aliqd põt triplr dici ens per se. Uno modo: qz a nullo dependet: & tale est solus deus. Scõo: qz vtiq; ab alio dependet: sed in sua rõne formali nec in recto. nec in obliquo dicit res diuersorũ generũ: & sic entia metaphysicalia & mathematicalia sunt entia p se. Tertio: qz dicit res diuersorũ genez hñtes necessariũ ordinẽ inter se: ita q; eoz vnio nõ est p accidẽs: & sic entia nãlia sunt entia per se. includũt enim accidẽtia sensibilia & quãtitatẽ que necessario cõcomitant̃ formã & mãm nãlẽ: & iõ nõ sequit̃ q; indiuiduũ sit ens p accidẽs: lz idiuidue per quãtitatẽ. ¶ Ad 8m negat̃ añs/intelligẽdo q; sint indiuidua pfecte: qz in illo priori nõ hz oia que ptinẽt ad indiuiduationẽ: puta distinctionẽ. Ad ꝓbationẽ negat̃ minor. Et dr: q; suba inquãtũ est subm hz quidẽ oia alia ptinentia ad indiuiduationẽ: sed nõ hz distinctionẽ que est a quãtitate. ¶ Ad 9m dr: q; idiuidua sube quantũ ad id per qõ distinguunt̃ non ptinent ad ꝓdicamentũ sube: sed quantum ad id per quod sunt incõmunicabilia.

¶ Utrum quantitas interminata sit principium indiuiduationis. Questio. XXXV.

Lib. 2. d. 3. c. 2.

Prima rõ

Ueritur 35°. Utrũ quãtitas interminata sit ꝓncipiũ indiuiduatiõis: aut potius quãtitas terminata. Et videt̃ q; q̃titas terminata/nõ sit tale ꝓncipiũ. ¶ Primo. Quãtitas terminata ꝓsequit̃ eẽ forme in mã. q; ꝓsequit̃ ei⁹ idiuiduationẽ. & per ꝑs nõ causat eaz: añs pz. Consequẽtia ꝓbatur: qz quãtitas ꝓsequit̃ formã: ideo fo⁹ est cã eius. Sed sicut se hz forma ad quantitatẽ: ita hec forma ad hanc quãtitatẽ. ergo sicut forma est cã q̃titatis. ita hec forma est causa huius quãtitatis & sue terminationis.

Scda rõ

¶ 2°. Uariato ꝓncipio formali/necesse est q; varietur effectus. Sed quãtitas terminata variat̃: vt pz in cera habẽte successiue diuersas figuras: & in his que augent̃ & in rarefactis. ergo si quãtitas terminata est ꝓncipium indiuiduationis. sequit̃ q; varietur indiuiduatio sube: vel ergo variabitur quo ad intensionẽ & remissionẽ. & hoc non: qz vnũ indiuiduũ nõ est magis indiuiduũ q̃ aliud: vel variabit̃ quo ad identitatẽ & diuersitatẽ: & sic aqua rarefacta p calorem nõ erit eadẽ que prius fuit. Maior pz: naz impossibile est variari albedinẽ/quin varietur esse albũ: & ita apparet in alijs formis: nec põt dari vlla instantia. Minor etiaz declarata est. ergo zc. ¶ 3°. Per ꝑus. materia est hec/q̃ recipiat hãc formã: & prius recipit hanc formã/q̃ recipiat hanc quãtitatẽ. ergo quãtitas ꝑs formã/nõ est illa per quã materia recipies formã/est hec materia. Maior pz: quia forma nõ est hec, nisi quia recepta est in hac materia. Minor etiam patet: quia quantitas consequitur formam.

Tertia rõ

¶ Respondeo In ista qõne ꝓmo declarabit̃/quid intelligendũ sit per dimensiones terminatas & interminatas quãtũ ptinet ad hoc ꝓpositũ: qz de ipsis erit specialis qõ in 8°bui⁹. Scõo dicet̃ ad questitum. ¶ Quantũ ad primũ ascribũt gdaz Cõmen. eum putasse ꝑexistere quasdaz dimensiones in mã que nunq̃ ab ea separant̃: sed manẽt eedẽ in generato & corrupto: & istas appellant dimensiones interminatas: & p has distinguuntur indiuidua: qz eniz forma recipit̃ in mã habẽte has dimensiones que nunq̃ ab ea separant̃. ideo hec forma est hec: & ita generalr dr de oibus formis. ¶ Sz qd senserit Cõmẽ. & qd veritatis habeat hec opio infra dicet̃. Per dimensiones aũt terminatas & interminatas non intelligo diuersas entitates. Sz vnaz & eandẽ que diuersimode ꝓsiderata/dr terminata & interminata. ꝓbatur eniz ꝓbs. 4. phy. q; aliquid põt rarefieri & ꝺensari dato q; quãtitatẽ ꝑsistentẽ nõ perdat. sed q; eadẽ ꝓseruet̃: & hoc ideo est. qz eadẽ nũero q̃titas est in potẽtia ad hoc q; sic vel sic terminet̃: siue talis terminus sit extrinsec⁹ sicut superficies est termin⁹ corporis extrinsecus: cuz sit entitas a corpore distincta: vt ꝓbauimus in 5°huius: siue sit terminus itrinsecus/sicut bicubitũ est termin⁹ itrinsecus corporis bicubiti: cuz nõ sit res ei supaddita. ¶ Potest ergo quãtitas aliqua: puta quantitas aeris/& quelibet alia rerũ corporaliũ dupliciter ꝓsiderari. Uno mõ in rõne dimensionis ꝑcise abstrahẽdo & ꝑscindẽdo eaz a quolibet termino. lz nunq̃ existat absq; termino: & sic dr dimensio interminata: quia intellis eaz apprehẽdit nõ apprehendẽdo aliquẽ terminũ eius. Alio mõ põt cõsiderari vt hz aliquẽ terminũ: puta superficiẽ & put est bicubita aut tricubita. & sic de alijs: & hoc mõ dr dimensio terminata. Predicte aũt dimensiones iterminate sunt in potentia ad seipsas: vt sunt terminate. Nõ q; dimẽsiões itermiate sint pure in po⁹ & nõ in actu. cũ sint dimẽsiones simpliciter. & ad sensuz demõstrabiles: sed dicunt̃ eẽ in potentia: qz ꝓsiderant̃ per abstractionẽ a quolibet termino: cum tñ semp in actuali existẽtia aliquẽ terminũ habeant.

Dñctio

Quãtitates terminate q̃ interminate ꝓncipiũ idiuiduationis

Quantum ad 2m/dico q; taz dimensiones terminate q̃ interminate sunt ꝓncipiũ idiuiduationis: sed alr & alr. ¶ Ad cuius euidẽtiaz est sciendum q; cũ materia de se idiuisibilis sit & reddat̃ diuisibilis tñ per quãtitatẽ: hãc diuisibilitatẽ hz a dimensionib⁹ iterminatis ita q; si p impossibile in mã eẽnt dimensiões & quãtitates nullũ hñtes terminũ: puta si in mã esset corporeitas absq; oi superficie/& nõ eẽt bicubita nec tricubita: nec vlluz alium terminũ haberet aut intrinsecũ aut extrinsecũ. talis materia eẽt diuisibilis: qz eẽt quãta: nullam tñ actu haberet diuisionẽ: & quia ad hoc q; vnũ idiuiduũ ab alio sit distinctũ/ ꝓsupponitur materiã esse diuisibilẽ: qz nisi eẽt diuisibilis nunq̃ diuideret̃ in partes. ideo dimensiones interminate sunt ꝓncipiũ idiuiduationis originatiue & ꝓsuppositiue: qz ab eis hz mã/q; sit diuisibilis in partes eiusdez rõnis. Qz Ro impossibile est materiã esse actu distinctã in partes nisi dimensiones que sunt in mã habeãt distinctos terminos. i. distinctas superficies & lineas: ꝑ quas distinguantur. ideo a dimensionib⁹. vt sunt terminate/hz indiuiduũ q; sit actu ab alijs distinctũ. Et ideo ꝓcluditur q; dimensiones terminate sunt ꝓncipiũ idiuiduationis quãtuz ad id qõ vltimo est de rõne indiuidui. s. quãtuz ad eẽ actu distinctũ: & quantũ ad esse actu signatum & demonstrabile.

Ad argumenta rñdet̃. ¶ Ad pmũ negat̃ ꝓñtia accipiẽdo indiuiduationẽ sorme quo ad ei⁹ distinctionẽ. Ad ꝓbationez dico: q; hec fo⁹ est cã hui⁹ q̃titatis quo ad entitatẽ ei⁹. nõ tñ est cã q; hec q̃titas sit hec quãtitas. sed ecõtra. ¶ Ad 2m negat̃ minor. nõ eni variat̃ quãtitas terminata. vt est ꝓncipiũ idiuidua/

Ad pmũ

Ad scõm

tionis.quãtitas enĩz non indiuiduat.put bz hunc specialẽ terminũ.puta vt est bicubita:sed indiuiduat put est quãtitas terminata:quicũq; terminus sit ille:z ideo quãdiu manet eadẽ numero quãtitas.lz varieť terminus eius z bẽat diuersos terminos successiue/semp manet idẽ indiuiduũ. Quia tĩ q̃titas successiue recipiés aliuz z alium terminũ/pót dici quãtitas iterminata respectu eius que semp eundẽ numero terminũ bz:sicut est quãtitas celi:ideo aliqñ dixit bea.Tho.q; quãtitas iterminata est p̃ncipiũ idiuiduationis in indiuiduis subaruz corruptibiliũ. ¶Ad 3m negatur minor:lz mã prius recipiat formam q̃ quãtitatẽ.tñ nõ p̃us recipit formã:vt est hec:q; nec forma nec materia est hec nisi per quãtitatẽ.Ex quo p̃z:q; forma subalis z q̃titas z materia se mutuo p̃cedũt.Naz mã quo ad suã entitatẽ potentialẽ/prior est tam forma q̃ q̃titate.Forma ẽo quantũ ad esse est prior mã z quãtitate:q; neutrũ istorum est/nisi per formã.Quantũ ẽo ad esse distinctũ/quantitas est prior materia z forma:quia nec forma nec materia habent distinctionem:nisi a quantitate.

Ad tertiũ

¶Textus cõmenti.42.

¶Nunc autem dicamus primum.

¶Hoc loco disputat quomodo diffinitio dicat aliqd vnũ.

¶Circa quod queritur.

¶Utrũ genꝰ z dĩa/distinguant tñ rõne. Qõ.XXXVI.

Cap.1.d.8.q.3.c.2.

Dĩa rõ.

Queritur 36°.Utrum genꝰ z dĩa distinguãtur tñ rõne.Et arguitur q; nõ.¶Primo/eadẽ realitas non pót esse p̃nm realis ꝓueniẽtie z realis distinctionis.Sz realitas gĩis est p̃nm realis cõueniẽtie.homo enĩz z equus realr ꝓueniũt in nã aialis.dĩa aũt est p̃nm realis dĩe:q; bõ per rõnale realr differt ab equo.g̃ genꝰ z dĩa nõ sunt eadẽ realitas.

Scõa rõ.

¶2°.Sicut se bz tota diffõ ad diffinituz:ita ptes diffõnis ad partes rei.Sed tota diffõ significat diffinitũ.ergo ptes diffõnis significãt ptes rei.

Tertia rõ

¶3°.Sequitur q; in diffõne eẽt nugatio.Sed hoc est falsuz.ergo z̃.Consequẽtia p̃z:q; idẽ bis diceret.¶Rñdebitur forte q; nõ valet p̃ntia:q; lz genus z dĩa dicant eandẽ rez.non tñ sub eodẽ ꝯceptu.Sed cõtra.Vic est nugatio.bipes habẽs pedes.z tñ idẽ dr bis sub alio z alio conceptu.ergo rñsio illa est nulla.

Quarta ratio.

¶4°.Nullo intellectu ꝓsiderante/natura generis est ꝓtrahibilis:z natura differẽtie est ꝓtrahens.ergo distinguit pluscz̃ ratione.

Quinta rõ

¶5°.Unius rei pót haberi vnus cõceptus adequatus.cuz vna res sit vnũ cognoscibile:sed eius qõ significat per genus z differentiã non pót haberi vnus adequatꝰ cõceptus:aliogn nõ fierẽt necessario isti duo.ergo nõ est eadẽ entitas.

Sexta rõ.

¶6°.Ea que imutant intellectũ ad diuersas sciẽtias/sunt distincte entitates.Sz genꝰ z differẽtia sunt hȝ.ergo z̃.Maior p̃z.q; talia ita imutãt intellectũ:sicut est natus imutari a distinctis rebꝰ.Minor probatur.Naz de linea visuali rõne sui generis.s.linee/est geometria:rõne ẽo differentie que est visualitas/est p̃spectiua.

Septimus ratio.

¶7°.Distinctoꝝ actuũ/sunt distincta obiecta:quia actus per obiecta distinguunt z° de anima.ergo si ꝯceptꝰ gĩis z differẽtie sunt distincti p̃supponitur q; obiecta sint ante distincta.

Octaua ratio.

¶8°.Si natura gĩis extra itellectuz est oino idẽ cũ differẽtia/aut est idẽ cũ vna tñ differẽtia:aut cũ oibus.Non cũ vna tñ.alioquin genus nõ p̃dicaretur nisi de vna specie.Si cũ oibus.ergo vel sũt tot nature generice:quot sunt differẽtie:vel oẽs differentie ꝓueniunt in vna nã generica:z per ꝓns sunt idẽ inter se.

Nona rõ

¶9°.Sequitur q; deus nõ posset intelligere genus z dĩam,vt duo obiecta. Sed hoc est falsuz.deus enĩz intelligit ea eẽ distincta.Cõsequẽtia probatur.Dis cognitio quã bz deus est intuitiua: alioquin eẽt imꝑfecta.Sed notitia intuitiua est rei.vt est existẽs realr extra aiam.ergo nõ pót cognoscere intuitiue aliqua esse distincta:nisi realiter sint distincta.

Respondeo

Cõclo rñ salis.

Per vnicã p̃nem que est ista.Genus z dĩa distinguunt tñ rõne.Ante aũt q̃ ꝓbetur:opz declarare qd sit distinctio realis:z qd sit distinctio rõnis.¶Ad cuius euidẽtiã est sciẽdũ,q; distictio realis est distinctio rerũ qbus cõuenit distõ p̃ter oẽz operationẽ intellis:ita q; bȝ res sunt distincte.dato q; non sint obiectiue in intellectu/siue necessario siue ꝓtingẽter consequant se in actuali existentia.Ista mõ Sortes z albedo/z superficies z colorꝝ/z oẽ subm z sua passio/realr distinguunt:lz vnũ sine altero esse nõ possit.Dicunt autem realr distingui:q; sunt distincte realitates.Et silr ẽt ea que sunt subtiue in intellectu:puta spẽs/z actꝰ intelligẽdi bñt realẽ distinctionẽ:q; posito q; in intellis nihil de eis ꝓcipiat:a dhuc vnũ nõ est aliud.

Distõ rõnis qd sit.

¶Distinctio aũt rõnis est illa que ꝓuenit rebus solũ.vt bñt eẽ in itellectu:nec eis ꝓuenit nullo intellectu actu itelligẽte:ita q; in realitatibꝰ earũ nulla est distinctio:nec fm eẽ qõ habẽt extra itellectũ.sed tñ fm esse qõ in itellectu habẽt:q; enĩz de vna z de eadẽ re formant itellis distinctos ꝓceptus:ideo illa res vt stat sub vno ꝓceptu distinguit rõne a seipsa.vt stat sub alio.Ex bis arguit ad p̃nem.¶Dis distõ:aut est realis:aut est rõnis tñ.Sz gĩis z dĩe:nõ est distinctio realis.ergo eoꝝ est tñ distictio rõnis.Minor ꝓbatur p p̃ncipia coꝝ qui dicũt hãc distõnẽ non esse tñ rõnis.Oẽ absolutũ ab alio realr distinctũ/pót eẽ alio nõ existẽte.Sz nã generica nõ pót eẽ sine dĩa.ergo non distinguunt realr.Maiorẽ hui rõnis ipsi ꝓcedunt:z p eaz ꝓbant q; mã pót esse sine forma.Minor est phi in textu di.q; genus nõ pót eẽ sine spẽbus.Et ꝓbat rõne:q; nã gĩica separata ab oibus differẽtijs:nihil aliud eẽt/nisi idea:z sic rediret opio Platonis de ideis.Maior ẽo p̃ncipalis rõnis ꝓbatur.Nulla passio excedit suuz subm.alioquin non eẽt ei adequata:z sic eẽt dare passionẽ/nõ habẽtẽ subm.de quo posset p̃mo demõstrari.Sz idẽ z distictũ sunt passiones entis:vt p̃z.5.meta.tex.cõ.16.ergo non bñt se in plus q̃ ens.Sed oẽ ens est/aut reale:aut rõnis:vt p̃z 5.z.6.meta.tex.cõ.13.ergo ois distictio est realis/vel rõnis.

Dĩa rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ

Quarta ratio.

Quinta rõ

Sexta rõ.

Septimus ratio.

Octaua ratio.

Nona rõ

Probat ꝯclusio.

Sco.ꝓ ꝓpõ telia ferunt.

Scotistarꝝ rñsio.

¶Ad hoc solet dici q; ens reale.vt distinguit ẽ ens rationis.nõ solũ accipit ꝓ realitate:sed ẽt ꝓ oi modo/q; conuenit rebus extra aiam:z ideo distinctio bȝ entis sic accepti nõ est rõnis nec ꝓprie realis.sed est media:z dr distinctio ex nã rei.¶Sed ẽ.Suppono q; ens extra aiaz sufficiẽter diuidat in.10.p̃dicamenta:alioquin oporteret dare 11m p̃ntũ.Tũc arguo sic.Iste modus aut est subꝝ:aut accidens.Si accidẽs:ergo distinctio ipm ꝓns est realis:q; oẽ accidẽs dicit quãdaz realitatẽ.Si subꝝ,g̃ vel mã,vel forꝰ/vl ꝓpm vt dr z° de aia z 7° meta.Sz qõcũq; istorũ det/distictio erit realis g̃ z̃.¶2°.Quicqd p se ponit in gĩe est vera realitas.Sed hec distinctio si nõ est per opus itellis/ponitur per se in gĩe.ergo z̃.Maior p̃z.Minor ꝓbatur. Dis relo que nõ est per opus rõnis/ponit per se in genere relonis:cũ de seipsa p̃dicent gĩa z spẽs.Sz distinctio est relo..ergo z̃.¶2°ncipalr arguit.Qñcũq; aliqua res potentialis z prior respicit plures actualitates/deus pót eam transmutare de vna actualitate in aliaz.Sz realitas gĩis p te est potẽtialis/z est ꝑ realitate cuiuslibet dĩe.g̃ deus posset transmutare animalitatẽ a rõnabilitate in irrõnabilitatẽ z eẽ:qõ euidẽter est falsuz. ¶3°.Dis realitas eo formaliter mouet visuz quo disgregat aut cõgregat:alioquin posset disgregare aut cõgregare sine motione.Sz albedo disgregat rõne sue differẽtie que est disgregatio/z mouet. ¶Dicet forte q; maior est falsa/nec ꝓbatio valet:quia lz sint distincte.tñ vna nõ pót esse sine alia. ¶Sed contra.

Mouere

realmente tnc/ Iasmpas Allospes
hospes hoy otro .R. Rumpz

Mouere visum distinguit per te a cõgregare visum:7 est prius mouere q̃ congregare 7 disgregare.ergo in illo ꝑori mouet visum 7 non ꝓgregat nec disgregat:qõ est ipossibile. Quarta rõ valida. ¶ 4°.Dis realitas prioz/distincta realr 7 essentialr ab alia:est ab ea separabilis.Sed genus est prius dria.sicut potentia actu:7 in quibusdã.s.in bis in quibus sunt plures forme/distinguitur essentialiter a differentia:vt concedit Scotus.ergo deus posset in istis facere genꝰ sine dria :7 ꝑ ꝑñs posset facere animal:qõ nec esset rõnale nec irrõnale. Quinta rõ. ¶ 5°.Sequit q̃ a remotis citꝰ videbit hec albedo q̃ hic coloz/semp demõstrãdo idẽ.ꝑñs est euidẽter falsum.alioquin disgregaret visum.7 nõ i mutaret.cũ disgreget.inquã tũ albedo.7 imutet inquãtũ coloz.Consequẽtia ꝓbat.Dis realitas actualioz 7 pfectioz alia intensiue 7 extensiue põt a remotis 7 in maiozi distãtia aliquã potẽtiaz mouere.Sz realitas huius albedinis est actualioz intensiue 7 extẽsiue realitate huius colozis:qz hic coloz dicit solũ realitatẽ generis.hec albedo dicit realitatẽ gñis 7 dñe.Item realitas indiuidui spẽi est pfectioz realitate idiuidui gñis.ꝑma includit dñam.7 2ª non.ergo 7c̃.Maioz etiã pz.qz vnũq̃q agit inquantũ est actu.7 pz ꝓbatio cõclusionis in se.

Nũo genus 7 dria nõe tñ differũt. **Hunc restat** eã declarare. ¶ Ad cuius euidẽtiaz est sciendũ q̃ genus 7 dria eandẽ rez significãt.sed sub diuersis ꝓceptibus.Nã genus significat eã ꝓfuse 7 per modũ determinabilis.dria ẽo significat eã per modũ determinãtis.ꝓceptus aũt ꝓfusus ac determinabilis est aliꝰ a ꝓceptu determinãte. Nouidu3 ¶ Sed est sciẽdum q̃ cũ dico genus significare nãm ideterminate.Istud põt 3ʳ intelligi. ¶ Primo q̃ nã quã dicit genus sit realiter extra aiaz ideterminata:7 res quã dicit dria sit realr determinata.7 hic sensus est falsus.qz hoc inferret realẽ distictionẽ. ¶ 2° põt intelligi q̃ genus significet rem cuz indeterminatione.dria ẽo significet rez cũ determinatiõe:ita q̃ determinatio 7 ideterminatio sint de p̃ncipali significato generis aut dñe.7 hoc ẽt est falsum.aliogn nũq̃ posset simul habere ꝓceptũ gñis 7 dñe.qz duz intelligit aliqd eẽ ideterminatũ non põt tunc itelligere ipm eẽ determinatũ. ¶ 3° põt intelligi q̃ determinatio 7 ideterminatio nõ cõueniãt ipsis rebus/nec sint p̃ncipalr significate p genus 7 driam. sed consequunt modũ intelligẽdi.ita q̃ nõ ꝓueniunt rebꝰ extra ꝑsertim ideterminato.sed solũ vt habẽt eẽ in itellectu:7 iste sensus est verus.Põt enim intellꝰ apprehẽdere nãm animalis per abstractionẽ ab oibus differẽtys:7 hũc conceptũ siue apprehensionẽ ꝓsequitur ideterminatio nõ q̃ intellꝰ apprehẽdat nãm indeterminataz.sic enim falso apprehẽderet.sed qz ita apprehẽdit eaz.ac si eẽt ideterminata.Unde tota hec ideterminatio est in modo ꝓcipiẽdi. Põt ẽt intellꝰ apprehẽdere naturã animalis.vt est in homine.7 sic apprehendit eaz determinate.tales enim modi concipiendi cõpatiunt se mutuo apud intellectum.

Ad ꝑmũ **Ad argumenta** respondet. ¶ Ad ꝑmũ negat minoz.quantũ ad ꝑmaz eiꝰ partẽ.Natura enim generica aut specifica.nullã habet vnitatẽ extra intellectũ.vt infra ꝓbabit.sed tñ hz vnitatẽ rõnis/cõuenientẽ ei p opus intellꝰ.7 ideo nõ est p̃ncipiũ conuenientie realis.sed tñ rõnis.dria ẽo est p̃ncipiũ realis distinctionis.7 iz homo 7 equus sint aial.non sunt tñ realr idem animal. Ad 2m̃ ¶ Ad 2m̃ negat maioz.sicut enim tota diffinitio significat totũ diffinitũ.ita quelibet pars diffõnis significat totuz.nec pars significat partẽ.alioquin non p̃dicarent in recto de ipso diffinito. Ad 3tiũ ¶ Ad 3m̃.Dicit q̃ rõnio data est bona.qz ad negationẽ opz q̃ repetat idez 7 suo codẽ ꝓceptu. Ad ẽrã Ad ipz obationẽ dico q̃ exẽplum nõ est ad ꝓpositũ:qz ibi repetitur idẽ ꝓceptus.s.ꝓceptus pedis. ¶ Ad 4m̃ negatur añs.Cuius ratio est.qz ꝓtrabere 7 cõtrabi sunt tñ actꝰ rõnis.nec ꝓueniunt rebꝰ extra aiam.7 ideo aial extra intellectũ nõ est ꝑbibile:nec rõnale est cõtrabẽs.Quicqd enim ꝑbitur est cõe:natura aũt ad extra.vt sic non est cõis:quia qcquid est:vnum numero est. Ad 4m̃ ¶ Ad 5m̃ negat maioz.Loquẽdo de ꝓceptu simplici repzesentãte rez pfecte:sed sufficit q̃ vnius cognoscibilis habeat vnus ꝓceptus cõplexꝰ: per quẽ pfecte repzesentet:7 cuius quelibet pars iperfecte ipm repzesentet. Ad 5tiũ ¶ Ad 6m̃ negat maioz:qz de eadẽ re pñt esse distincte scie:cũ distinctio sciarũ nõ solũ attẽdatur penes distinctionẽ rerũ:sed ẽt penes distinctionẽ mediozum siue p̃ncipiozũ.Dico tñ q̃ ꝓceptus gñis 7 dñe non sunt ita distincti:sicut cõceptus diuersarũ rerũ:qz in bis vnus est determinatio alteriꝰ:nõ aũt in illis qui sunt diuersaꝝ rez. Ad 6tiũ Ad id qõ dr de linea visuali:dico q̃ visualitas nõ est essentialis dria linee. Ad 7m̃ ¶ Ad 7m̃.Dicit q̃ ad distinctionẽ actuũ sufficit distinctio formalis obiectozũ:hec autem distinctio formalis nõ ꝑexistit actu in obiectis:sz fundamẽtalr 7 potentialr. Ad 8tiũ ¶ Ad 8m̃.Dicit q̃ natura gñica extra intellectuz est idẽ cũ qualibet dria:7 q̃ tot sũt nãe aialis quot sunt differẽtie 7 spẽs aialiũ:dr tñ animal eẽ tñ vnum genus:qz ei nõ attribuit intẽtio gñis:nisi vt abstrahit ꝑ intellectum ab oibus differẽtys. Ad 9tiũ ¶ Ad 9m̃.Dr q̃ deꝰ nõ cognoscit animal 7 rõnale bẽe extra intellectũ vllaz actualẽ distinctionẽ:sed tñ potẽtialẽ/que reducit in actũ p opus rõnis.Intellectus aũt noster hz ꝑpriam spẽm animalis 7 ꝑpriam spẽm rõnalis:per quas formal duos cõceptus:quoꝝ primus est ꝓfusus:scõs ẽo est distinctus.Oz aũt dr de cognitione intuitiua/ad rez theologicam pertinet.

¶ Textus cõmenti.43.

¶ At ẽo 7 oportet diuidi.

¶ Utrum differẽtia specialissima/includat oẽs superiores formaliter. Questio.XXXVII.

Queritur 37°.Utrũ dria cõstitutiua spẽi spãlissime/icludat formaliter oẽs differẽtias cõstitutiuas generꝝ superiorꝝ.Et arguit q̃ non. Prima rõ ¶ Primo.Si rõnale includeret differentias superiores: puta sensitiuũ 7 aiatuz:eadẽ rõne/etiã irrationale eas includeret.Sed hoc est falsuz. ergo 7c̃.Maioz pz:qz non apparet maioz ratio de vna q̃ de alia.Minoz ꝓbatur.Que sunt primo diuersa/in nullo ꝓueniũt.Sed dñe sunt p̃mo diuerse:vt dr.10.meta.tex.cõ. 12.ergo in nullo ꝓueniunt. Scõa rõ ¶ 2°.Hec ꝓpositiõ est imediata.Nullum rõnale est irrõnale.ergo rõnale 7 irrõnale in nullo ꝓueniunt.Añs pz:qz ꝓbari nõ põt.Consequẽtia ꝓbatur:qz negatiua nõ põt esse imediata nisi p̃dicatũ 7 subz in nullo ꝓueniant:si enim in aliquo ꝓueniret.tunc p id tã q̃ p medius posset ꝓbari p̃dicatum remoueri a subto. Tertia rõ ¶ 3°. Segtur q̃ in diffõne eẽt nugatio.Sz hoc est falsuz:vt pz 7° meta.ergo 7c̃.Consequẽtia ꝓbat.Si rõnale icludit sensibile:cuz sensibile icludatur ẽt in aiali tanq̃ dria ꝓstitutiua:tũc dicẽdo aial rõnale/bis diceret sensibile. Quarta ratio. ¶ 4°.Sequitur q̃ daret ꝓcessus in infinitũ in differẽtys.Sz hoc est ipoꝰ:aliogn nulliꝰ rei haberet pfecta notitia.ergo 7c̃. Consequẽtia ꝓbatur.Rõnale 7 irrõnale ꝓueniũt in sensibili 7 distinguunt iter se:ergo aliqua differẽtia distinguũtur/7 non seipsis:quia que in aliquo ꝓueniunt nõ possunt seipsis distingui.Queritur ergo de bis p que distinguuntur/quomodo differãt inter se:7 sic in infinitũ. Quinta rõ ¶ 5°.Segtur q̃ differẽtia eẽt spes.Sz hoc est falsum:alioquin p̃dicabilia non eẽnt.5.ergo 7c̃.Consequẽtia ꝓbatur.Id est species quod p̃dicatur in quid de differẽtibus numero:7 aliquid habet p̃dicatuz de se in quid 7 aliud in quale:sz differẽtia dr de differẽtibus numero:7 de ea aliquid p̃dicaret

in quid.ſ.differẽtia ſupior: ⁊ aliquid in quale.ſ.id per quod diſtinguitur ab alia differentia.ergo ⁊c.

Reſpondeo Dr qr bea.T. nihil de hac.q.exp̃ſſe loquitur:ideo qdã ex noſtris varie ſenſerunt. ¶ Joã.caꝑ.p.d.q.2.tenuit opionem Sco.di.q ſi includi formaliꝝ in alio/nihil aliud ſit q̃ dicere eandẽ eſſentiam cuꝫ alio/ſic differẽtia inferior includit oẽs ſupiores: ſi aũt includi formaliꝝ ſit includi in formali ꝓceptu:ſic eſt dicendũ q nõ. ¶ Quidã alij tenẽt partẽ affirmatiuã dicẽtes/q dña inferior/includit formaliꝝ oẽs dñas ſuperiores. Jncludi aũt vnũ in alio formaliꝝ eſt ip̃m claudi in formali ſiue gdditatiuo cõceptu eius:ſicut aial includit in hoie. Et hoc ẽt ſuſtineri gra exercitij:ꝛ mihi magis placeat prima opinio: ꝓbatur aũt iſta ꝛclusio. ¶ Primo.Quicqd p̃dicatur de aliquo in abſtracto includit in formali ꝓceptu eius.Sꝫ dña ſuperior p̃dicatur:hoc mõ de inferiori.g̃ ⁊c. Maior ꝓ:qr cũ abſtractũ dicat tñ id qõ ad nãm eius ptinet:nihil põt de eo p̃dicari niſi ſit õ rõne ipſi⁹. Minor eſt ꝑbi in textu ꝓñti di.q fixio eſt pedalitas:⁊ per fixionẽ accipit dñam inferiorẽ:per pedalitatẽ ẋo dñam ſuperiorẽ. ¶ Dicet forte q Ꝑbs accipit abſtractũ ꝑ ꝛcreto. ¶ Sꝫ expreſſe apparet q hec gloſſa falſificat textum ꝑbi. Nam ſm hanc gloſſaꝫ/hec ꝓpoſitio nõ eſt vera.fixio eſt pedalitas. ¶ 2°.Sequit q ꝓceptus dñe eẽt ꝓceptus ſimpliciter ſimplex.Sed hoc eſt falſum.ergo ⁊c. Falſitas ꝓñtis ꝓ:qr cõceptus dñe nõ eſt ſimplicior ꝓceptu g̃iis generaliſſimi:conceptus aũt generis g̃ialiſſimi nõ eſt ſimpliciter ſimplex:cum ſit reſolubilis in plures ꝓceptus:reſoluit enim conceptus ſube in cõceptum entis ⁊ in cõceptũ perfeitatis.Conſequẽtia probatur:qr ꝓceptus dñe nõ eẽt reſolubilis in plures ꝓceptus. ¶ 3°.Sequit q differẽtie ſpecifice eẽnt de ꝑmis p̃dicatis:ꝓñs ẽ falſa:qr ſũt tñ.10.p̃ᵃ p̃dicata ſimplicia ſiue 10.manerie s rerũ:vt dic Lõmẽ.8.meta.cõ.8.g̃ ⁊c.Conſequẽtia ꝓbatur.qr cũ dña nõ includat genus:ſi ẽt nõ includeret differẽtias ſuperiores.ſequit q nihil haberet ſupra ſe:⁊ per ꝓñs eẽt de ꝑmis p̃dicatis. ¶ Dicet forte q ꝓñtia non tenet:qr ly nõ habeat p̃dicata directe:habet tñ indirecte. ¶ Sed hoc nõ tollit rationẽ.Nã ẽt ꝑma g̃ia habent aliqõ p̃dicatum indirecte.hec eniꝫ eſt vera.Suba eſt aial: ⁊ tñ ꝓp hoc nõ tollitur:quin ſit de ꝑmis predicatis.

Joanneꝯ Lapiceꝯ.

Ad ꝑmũ **Ad argumenta** reſpondeꝛ. ¶ Ad ꝑmũ negat minor.Ad ꝓbationẽ dico q ſi intelligat q ꝑmo diuerſa:vt dr.10.meta.tex.cõ.13.⁊ tñ ꝙueniunt in ente.Si autẽ intelligit q nõ cõueniãt in aliquo/qõ diuidat per dñas ſic cõceditur:ſed dicit q dña ſuperior quã includũt formaliꝝ dñe inferiores/non diuidit differẽtys:qr diſtingui p differẽtias/ꝙuenit tñ generibus. ¶ Ad 2ᵐ negat ꝓñtia. Jſta eniꝫ eſt imediata:nulla ſuba eſt q̃ſtitas ꝑmo poſterioꝛ:⁊ tñ ſubm ⁊ p̃dicatuꝫ cõueniunt in ente:nec per eas põt ꝓbari q q̃ſtitas negeꝛ vlr de ſuba:qr ens dr de vtriſq affirmatiue.Et ſiliꝛ per ſenſibile nõ põt ꝓbari q irrõnale negeꝛ vlr de rõnali:qr ſenſibile de vtriſq dr affirmatiue. ¶ Ad 3ᵐ negat ꝙñtia:quia nõ eſt nugatio:ſi idẽ bis dicat:ſed ꝓius in cõi.⁊ poſtea in ſpeciali:puta ſi dicat aial bomo:⁊ ſic eſt in ꝓpoſito.Nam cũ dico aial rõnale/dicẽdo aial:dico ſenſibile:ſed magis ſpecialiꝝ ⁊ determinate. ¶ Ad 4ᵐ negat ꝓñtia.Ad ꝓbationẽ.dico q nõ opz ea que ꝙueniunt in aliquo ⁊ inter ſe diſtinguunt:diſtingui p differẽtias:ſi talia ſint ipſemet dñe:⁊ ſi illud cõe in quo ꝙueniunt nõ diuidat per differẽtias. ¶ Ad 5ᵐ negatur cõſequẽtia loquẽdo de idẽtitate formali.differẽtie enim non cõuenit in tẽtio ſpẽi.Ad probationẽ.dico q de differentia nihil p̃dicatur in quale:qr ipſa nihil habet ſibi additum:

Ad ſecũm

Ad tertiũ

Ad q̃rtũ

Ad qntũ

per quod diſtinguatur a differẽtia ſibi oppoſita:ſed diſtinguitur ſeipſa:vt dictum fuit.

¶ Utrũ genꝰ ⁊ ſpẽs ſint idẽ ꝙuertibiliꝝ. Qõ.XXXVIII.

Queritur 38°.Utrũ genꝰ ⁊ ſpẽs ſint idez inconuertibiliꝝ.Et arguitur q nõ. ¶ Primo.Relatio realis regrit extrema realiꝝ diſticta.Sꝫ icõuertibilitas ſiue inadeq̃tio eſt relatio realis:ergo nõ põt eſſe inter genus ⁊ ſpẽm/que ſunt idẽ realiꝝ. ¶ Confirmatur.Equalitas regrit diſtinctionẽ realẽ.ergo etiã ineq̃litas.Sꝫ genꝰ ⁊ ſpecies nõ diſtiguunt realiꝝ.ergo nõ ſunt idẽ inequaliꝝ. ¶ 2°. Ponere identitatẽ g̃iis ⁊ ſpẽi icõuertibilẽ/eſt infringere oẽm artẽ demõſtrãdi.ergo talis idẽtitas nõ eſt ponenda: ꝓñtia pz.Añs ꝓbatur:qr dum cõcluditur aliquid de ſpẽ p genus/dicet q eſt fallacia accidẽtis:⁊ q ly maior ⁊ minor extremitas ſint idẽ in medio:nõ tñ ſunt idẽ inter ſe:qr medius eſt eis icõuertibile. ¶ 3°. Relatiua eq̃parentie mutuo cõuertuntur.Sed idẽtitas eſt relatio eq̃parẽtie:nam idẽ eſt eidẽ idẽ:ergo q̃quid eſt alicui idẽ/eſt ei cõuertibiliter idẽ. ¶ 4°.Maior eſt idẽtitas inter ea que ſunt idẽ entitatiue/q̃ inter ea que ſunt equalia q̃ſtitatiue.Sed due linee nõ poſſunt eẽ equales q̃ſtitatiue:q̃n ſint equales ꝙuertibiliter.ergo ſi genus ⁊ ſpẽs ſunt idẽ entitatiue.opz q ſint idez ꝙuertibiliꝝ. ¶ 5°.Nulla res eſt icõuertibilis ſibiipſi: ſicut nec excedit.nec eſt maior ſeipſa.Sed genꝰ ⁊ ſpẽs ſũt eadẽ res:cũ vnuꝫ de altero gdditatiue ⁊ eẽntialiꝝ p̃dicetur: ergo vnũ nõ eſt alteri inconuertibile. ¶ 6°.Segtur q in qualibet ſpecie ⁊ in quolibet indiuiduo eẽt duplex identitas.Sꝫ hoc eſt falſum:quia ſicut tñ vna eſt vnitas.ita vna idẽtitas.Conſequẽtia ꝓbatur.Jdẽtitas cõuertibilis ⁊ idẽtitas icõuertibilis/nõ ſunt eadẽ idẽtitas.Sꝫ ſpẽs eſt eadẽ cõuertibiliꝝ ſibiipſi:⁊ eſt eadẽ icõuertibiliꝝ generi pte.ergo ⁊c. ¶ Item/terminus identitas conuertibilis eſt ipſamet ſpecies:terminus ẋo identitas inconuertibilis eſt genus.ergo non ſunt eadem identitas.

Prima rõ.

Scda rõ.

Tertia rõ

Quarta ratio.

Quinta rõ

Sexta rõ.

Reſpondeo Jn iſta.q.ꝑmittẽda ſunt aliqua.⁊ poſtea dicet ad.q. ¶ Quantũ ad ꝑmuꝫ. ¶ Sciẽdũ ꝑmo q dicere aliqd eẽ cõuertibile ⁊ inconuertibile idẽ eſt:ac ſi dicat ip̃m eẽ equale vel inequale ſm p̃dicationẽ:vnde ſicut equale ⁊ inequale dicunt ad aliꝺ.qr ſunt relatiua.ita ẽt ꝙuertibile ⁊ icõuertibile dicuntur ad aliud.⁊ ideo ſicut nihil dr equale aut inequale ſibiipſi ꝓprie loquẽdo:ita nihil eſt cõuertibile aut icõuertibile ſibi: ſed tñ alteri/a quo diſtinguit aut re:aut ſaltẽ rõne. ¶ Dicetur ergo vnum eẽ alteri cõuertibile ſm p̃dicationẽ/ſi ei adequatur in p̃dicando:⁊ hoc reperitur in oibus.que ita ſe habẽt/q de quocũq p̃dicatur vnum/p̃dicatur etiaꝫ reliquuꝫ.Et ẋo ſunt inconuertibilia que oppoſito modo ſe habẽt. ¶ Sciẽdum 2° q natura generica dupliciter põt conſiderari.Uno modo ſm actualẽ eius exiſtẽtiaꝫ:⁊ quia nõ exiſtit niſi in ſuis inferioribus:ideo vt ſic.nulli idẽtificat niſi in quo eſt:⁊ ea que eſt in vno:nõ eſt in alio.Jllud eniꝫ animal qõ eſt bomo nõ eſt id qõ eſt aſinus.Et ꝓpter hoc dixit bea.Tho.in tractatu de natura generis:aial quod p̃dicatur de hoie/idẽ eſt penitus quod homo.Alio mõ põt cõſiderari prout habet eẽ obiectiuũ in itellectu.i.vt eſt cognitum ⁊ apphensum per abſtractionẽ ab oibus differentys ip̃m diuidẽtibus ſm quẽ moduꝫ dr habere vnitatem rationis ⁊ eẽ quoddam vnum in quo oẽs ſpẽs eius conueniunt.Et ad hunc ſenſuꝫ loquẽdo de genere rñdetur ad.q. iſta ꝛcluſione. ¶ Genus ⁊ ſpẽs ſunt idẽ inconuertibiliter. Que quidẽ ꝛcluſio.non tñ vera eſt de genere ⁊ ſpecie:ſed ẽt de quolibet ſuperiori vniuoco/reſpectu ſuaruꝫ partium ſubiectiuaꝝ. Et per genus ⁊ ſpẽm:vt habẽt eẽ in itellectu/ non accipio ſpecies aut cõceptus eoꝝ formales qui ſunt

Mõm ꝙm

Mõm ⁊m Diffinit.

Loclon ſalis.

ſubiectiue

subiectiue in itellectu/quoꝝ vnus est vniuersalior in repsentando qꝫ alius.s.cōceptus gīis 7 speciei:sed accipio cō ceptus obiectiuos.s.naturā significatā per genus:7 naturā significatā per spēm:puta hoc nomie/animal/7 hoc nomi ne homo.Luꝫ eniꝫ isti termini sint vniuoci:quilibet eoꝝ significat imediate aliquā vnaꝫ naturā.Et breuiter intelli go in pclusione qꝫ humanitas 7 animalitas ꝑm se psidera te/sunt idē incōuertibiliter.Qz eniꝫ sint idē:nō oportet p bare:qz vnū de altero p̄dicatur in quid.s.animal de homi ne:sed qꝫ sint idē incōuertibiliter:pbatur. ¶ Primo.Im possibile est qꝫ aliqua duo sint idē puertibiliter vniꝫ:gn etiam sint idē puertibiliter inter se.Cuius ratio est:quia ta lis est vnio extremoꝝ inter se:qualis est eoꝝ in me dio.Sed homo 7 asinus sunt duo que sunt idē in animali in quo puenīunt:ergo si aial est idē cōuertibilr vtrīsqꝫ eo rū:sequit qꝫ homo 7 asinus sunt idē. ¶ 2°.Que sunt idem conuertibilr/de quocūqꝫ p̄dicatur vnuꝫ:p̄dicatur 7 aliud: vt pꝫ ex diffinitione conuertibiliū.Sed nō de quocūqꝫ p̄ dicatur genus/p̄dicatur spēs:qz animal dr̄ de equo/de quo nō p̄tur bō.gꝫ 7c̄. ¶ 3°.Quicqd eidē hoi puertibilr est tīn bō.sꝫ aial nō est tīn bō.ergo 7c̄.Maior pꝫ:qz qō est p̄cise homo:est tīn bō.Sꝫ qō est cōuertibilr homo/est p̄cise bō: qz esse aligd p̄cise 7 eē ipsuꝫ adeq̄te siue cōuertibilr idē si gnificant.Minor ēt pꝫ:qz aial est aliud qꝫ homo:est enim idē cū equo.ergo 7c̄. ¶ 4°.Jd qō est idem multis/7 tanta idētitate vni quanta alteri.nulli eoꝝ est idē cōuertibili ter 7 adequate.vt de se pꝫ ex terminis.Sed genus est idē cuilibet speciei.7 tanta identitate vni quanta alteri.quia cuilibet essentialiter.ergo 7c̄.

Ad pmū **Ad argumenta** respondet̄. ¶ Ad primū nega tur minor:cuius ratio est.quia conuertibilitas 7 incōuertibilitas opponunt̄.Est autē cō uertibilitas nihil aliud nisi idētitas adequata.Unde cum dico Sor.est idē sibi adequate.nō dico duos respect⁹.sed tīn vnū.7 explico modū eius.Jta incōuertibilitas ei oppo sita est idētitas/7 per incōuertibilitatē exp̄mo modū illi⁹ idētitatis.Unde sicut idētitas adequata est tīn rel'o ratio nis.ita 7 inadequata. ¶ Ad confirmationē.Dico qꝫ añs 7 pñtia 7 pñs vera sunt de equalitate 7 inequalitate quanti tatiua:sed falsa sunt de equalitate 7 inequalitate ꝑm p̄dica tionē.diffinitio enim 7 diffinitū sunt equalia ꝑm p̄dicatio nē:7 tīn non sunt realr distincta.Ratio autē huius diuersi tatis dicetur respondēdo ad gntum. ¶ Ad 2m negat̄ an tecedēs.Jste eniꝫ syllogismus optimus est.Omne aial est sensitiuuꝫ:oīs homo est aial.ergo oīs homo est sensitiuus. nec est hic fallacia pñtis.Ad pbationē.Dico qꝫ soluꝫ tunc non segtur extrema esse idē inter se.qz sunt idez in medio incōuertibili.qñ argumentū peccat in forma.vñ sꝫ homo 7 asinus sint idē in aiali.nō segtur qꝫ sint idē inter se.qz ar gumētū peccat in forma arguēdo sic ex puris affirmatiuis in 2ª figura.oīs homo est aial.asinus est aial.ergo asin⁹ est homo. ¶ Ad 3m.Dicit qꝫ aliud e st loqui de conuertētia:7 aliud de cōuertibilitate.qz cōuertētia est ꝓprietas relati uoꝝ pſertim eq parantie:que puertunt̄ non tīn qz mutuo referunt̄.sed ēt qz referunt̄ ꝑm idē nomen.cōuertibilitas aūt est ꝓprietas terminoꝝ:qui adequate de eisdē p̄dican tur.7 ideo argumētū nō est ad ꝓpositum. ¶ Ad 4m 7 5m. Rndetur simul.qꝫ dupliꝝ p̄t dici vna res esse incōuertibi lis alteri realr.Uno modo per inclusionē alicuius realita tis.qz.s.aliquā realitatē includit:quā nō includit alia.sicut ternarius includit aligd vltra binarū.7 hoc nō est in gīe 7 specie.qz genus nihil dicit qō non sit in specie.7 silr spēs nullam realitatē dicit distinctā a realitate gīis.qz genus 7 dr̄ia sunt eadē res.sed illa incōuertibilitas est in inequali tate quātitatiua.Alio modo dicun̄ aliqua incōuertibilia

Probat pclusio.

Ad 2dam

Ad tertiā

Ad 4am 7 5am

per exclusionē.7 sic se habēt genꝰ 7 spēs.nam homo exclu dit asinū a suo significato:quē nō excludit animal.Ad ar gumētum igit̄ dr̄ qꝫ nō est simile de equalitate quantitati ua 7 entitatiua.quia alr 7 alr negant exclusionē.vt dictum est. ¶ Ad 5m tīn dr̄.Qz ꝓprie loquēdo nulla res est sibiīpsi incōuertibilis.est tīn incōuertibilis alicui/a quo nō distin guit̄ realr.Et ideo spēs nō est inadeq̄ta sibi.sꝫ est inadeq̄ ta generi. ¶ Ad 6m negat̄ pñtia.Ad pmā pbationē.Dico qꝫ vtraqꝫ idētitas est idē respectus.qz habet idē fundamē tum.s.eandē nām.sed habet aliā 7 aliā denominationē ex terminis.cōcedo tīn qꝫ idētitas cōuertibilis nō est incōuer tibilis.est tīn eadē relatio eidē.sicut albedo est eadē res cū similitudine.sꝫ ista nō ꝓcedatur.albedo est similitudo.Ad 2am pbationem negat̄ pñtia.Nō enim segtur qꝫ sit alia 7 alia relatio:quia semꝑ est idē fundamētum.sꝫ habeat di uersas denominatiōes ex terminis.sicut si paternitas qua refert̄ vnus pater ad multos filios.vt terminat̄ ad Sor tē vocaretur.a.7 vt terminatur ad Platonez/vocaretur.b. esset tamen eadem relatio.

Ad primū

Ad secūm

Ad tertiū

Ad 4tum distinctio.

¶ Utrum mā 7 forma sint vlia. Qō.XXXIX.

Queritur 39°. Utrum mā 7 forma sint vlia.Et videt̄ qꝫ sic. ¶ Prio. Quicquid p̄dicatur in quid de differētib⁹ solo numero est spēs:vt pꝫ ex diffone speciei.Sed materia 7 forma sic p̄dicantur.ergo sunt spēs: 7 per pñs sunt vlia.Maior pꝫ.Minor ꝓbatur.Nā mate ria p̄dicatur in quid de mā Sor.7 de mā Pla.cōstat autē qꝫ iste materie distinguuntur tīn numero:silr forma:puta aia/p̄dicatur de hac 7 de illa aia. ¶ Confirmat̄.Materia p̄dicatur de mā celi 7 de mā corruptibiliuꝫ in quid.Sed iste māe sunt diuersaꝝ rōnum:vt dicet̄:ergo mā p̄dicatur de differētibus specie:7 per pñs est genus. ¶ 2°.Omne i diuiduū est indiuiduū alicuius spēi:qz idiuiduuꝫ 7 spēs di cuntur relatiue.Sed hec materia 7 hec forma sunt indiui dua:aliogn frustra quereret̄ p̄ncipium idiuiduationis eo rū.ergo sunt indiuidua.Sed non sunt indiuidua alteri⁹ qꝫ māe 7 forme:qz nō apparet aligd aliud quod p̄dicetur de ipsis imediate.ergo 7c̄. ¶ 3°.Quicqd pōt cōcipi cōceptu cōmuni est vniuersale.Sed materia pōt cōcipi conceptu cōi.ergo 7c̄.Maior videtur nota.Minor est phi.7.meta. tex.c.39.vbi dicit.palā est qꝫ aia est substātia pma:corpus autem materia:homo Xo aut animal qō est ex vtrīsqꝫ:vt vle.Socrates aūt 7 Coriscus:vt singulariter:si qdem ani ma duplr dr̄.Aly nāqꝫ vt aiam.Aly Xo vt totū:si Xo sim pliciter aia hec 7 corpus hꝫ:vt qdē vle 7 singulare. ¶ 4°. Qz mā sit vlis habet̄ exp̄sse a Phō.6.7.7.meta.tex.cō.35. dicente qꝫ materia vlis ponit̄ in diffone subarum sensibi lium/7 non materia particularis.ergo 7c̄.

Prima rō

Scōa rō

Tertia rō

Quarta ratio.

Respondeo Qz cuꝫ duplex sit mā.s.materia pma que est vna oiuꝫ:vt dicit Phꝫ 8° me taphy.7 prima que est diuersa in diuersis:hoc loco queri tur tīn de mā prima 7 nō de prima.cōstat enim qꝫ aqua que est mā prima oium liquefactibiliū est natura quedā vniuersalis.Silr cum aliqua forma sit forma partis.s.illa que est altera pars cōpositi:vt aia 7 aliqua sit forma totius scilicet natura abstractiue significata/resultās ex materia 7 forma partis:puta humanitas:de oībus istis vlr dicit qꝫ nō sunt vlia. ¶ Et primo de forma totius.Omne vle signi ficatur.vt totū:ga vel est genus:vel spēs:vel aliquod alio rū/que enumerātur a Porphyrio:de qbus manifestū est qꝫ dicūt aliqō totū:genus enim dicit totaꝫ spēm.sꝫ cōfuse: 7 differētia dicit totaꝫ/sꝫ distincte:7 sic de alys.Sꝫ forma totius nō significat̄ vt totuꝫ:sed ꝑ moduꝫ principy formā lis:cū sit abstracta vltima abstractione:humanitas eni est qua homo est homo formalr.ergo 7c̄. ¶ 2°.Jdeꝫ pbatur

Lōcło rōnis negatiua.

de forma partis ⁊ de mā simul. Omne vle dicit aliquam nām cōpletā ⁊ pfectaz. Sz mā ⁊ forma nō sunt nāe cōplete: cū sint tm̄ partes nāruz. ergo ꝛc. Minor pz. Maior probatur. Quicqd est in gīe per se. dicit nām cōpletā: qz natura partialis nō est in genere nisi rōne totius. Sz oē vle est in gīe p se. ergo ꝛc. ¶ 3°. Arguī specialr de mā per rōnes Alberti magni in p̄dicabilibus tractatu p̄mo capło 8° vbi arguit. ¶ Prio sic. Si materia esset vniuersale. oporteret qꝫ ipsa eēt vle subale: ⁊ non accidētale: cū ipsa sit suba ⁊ nō accidēs. Sed ipsa nō est vle subale. ergo ꝛc. Minor ꝓbatur. Omne vle subale dat esse: ⁊ nomen ⁊ rōnem ei in quo est: sed mā non dat esse: aut nomen: aut rōnez: homo enim non est homo per mām: qz mā hominis posset eē sub forma lapidis. ergo ꝛc. ¶ 2°. Omne p̄dicabile habet moduz forme respectu eiꝰ. de quo dī: qz dici de altero est modus forme: sicut ⁊ esse in alio. Sz mā nō habet modū forme: quia causalitas ⁊ modus māe nō cōuenit forme nec ecōtra: vt dī 2° phȳsico. tex. cō. 30. g̃ ꝛc. ¶ 3°. Nihil est cōmunicabile multis vnū existēs in eis fm̄ eēntiā nisi forma: nā mā nō est cōicabilis multis. nisi per diuisionē: ita qꝫ nō tota est in singulis: vle aūt est totum in singulis: ergo vle non est materia. Patet ex his qꝫ ad hoc qꝫ aligd sit vniuersale, requiruntur duo: primū est qꝫ dicat naturaz cōpletam: ⁊ 2m̄ est qꝫ significetur per modum totius.

Ad p̄mū **Ad argumenta** trīdetur. ¶ Ad primū negatur maior. si tale p̄dicatum in quid nō dicat nisi tm̄ nāz partialē: cuiusmodi sunt mā ⁊ forma.

Ad scōm ¶ Ad 2m̄ dico qꝫ de hȳ partibus naturarū nō dī ꝓprie qꝫ sint indiuidue: sed potius qꝫ sint singulares: cuius rō est: qz indiuiduū ⁊ particulare dicunt̄ ꝓprie in ordine ad vle: singulare aūt dī p oppositū ad cōe. Iste aute partes possunt habere rōnem alicuius cōis ⁊ possunt cōcipi ꝛceptu cōi: sed vle p̄ter cōceptū cōem. requirit et ꝛditiones suprapositas.

Ad tertiū ⁊ quartū. ¶ Et p hoc pz rn̄sio ad 3m̄ ⁊ 4m̄. nō enim dicit ꝓpȳs aliō nisi qꝫ mā signata nō ponit̄ in diffōne. Sz mā cōis: ⁊ si alicubi inueniat̄ mā vlis: exponēduz est vle pro cōi. Uel dicendū qꝫ ꝓpȳs non logtur de materia p̄ma: sz de mā ꝓxima: vt sunt carnes: ⁊ ossa: ⁊ sanguis: qō patet: qz etiaz tm̄ de hȳ materia ipse ibi exemplificat.

¶ Utrum natura vlis habeat vnitatem realem/minorem vnitate numerali. Questio. XL.

Cap. 3. d. 5. q. 3. **Queritur** 40°. Utrum natura vlis bēat aliquam vnitatē realē: sed minorē vnitate numerali extra intellectuz. Et videtur qꝫ sic. ¶ Primo. Si vle nullā hz vnitatem realē: sequit̄ qꝫ ois vnitas realis sit vnitas numeralis. Sed hoc est falsuz. ergo ꝛc. Consequētia pz: qz p̄ter vnitatē rei singularis nō est alia: nisi vnitas vniuersalis. Falsitas ꝓnt̄is ꝓbatur. Si sola vnitas numeralis est realis: segtur qꝫ nulla sit distinctio realis nisi distinctio numeralis. Sz hoc est falsuz: qz distictio specifica est realis. Consequētia ꝓbatur. Omne distinctū est distinctuz realr tm̄ ea vnitate qua est vnū realr in se. g̃ si ois vnitas realis est numeralis: segtur ēt qꝫ ois distinctio realis sit numeralis. ¶ 2°. Sequit̄ qꝫ Sor. non plus distinguat̄ a ꝓpla. cꝫ a lapide. Sz hoc est falsum: vt de se pz. ergo ꝛc. Consequētia ꝓbat̄: qz in nullo cōuenit plus cū ꝓpla. qꝫ sit realr vnū cꝫ cū lapide. ¶ 3°. Fundamentū relōnis realis est reale. Sz vnitas specifica est fundamētū realis sīlitudinis que est inter duo indiuidua eiusdē spēi. Naz vnū in qualitate facit sile: ergo vnitas specifica est vnitas realis: minor pz. Maior ꝓbatur: qz fundamētuz relōnis nō est debilius relone.

Quarta ratio. ¶ 4°. Sequit̄ qꝫ dūa numeralis eēt dūa simplr: dūa ꝛo specifica esset fm̄ qd. Sed hoc est falsum: alioquin sic arguēdo ista differūt specie: ergo differūt numero, eēt argue re a fm̄ quid ad simplr: ꝛtra ꝓpȳm. 4. meta. c. de vno in fi.

Quinta rō ¶ 5°. Uniuersale incorruptibile est ⁊ ꝓpetuum: vt dicit̄ p posterio. ergo vt sic habet vnitatez realē. Patet consequētia: qz fm̄ vnitatem numeralē corrumpitur corruptis indiuiduis. ergo oportet qꝫ ex ea parte qua est incorruptibilis corrēspondeat ei ꝓpria vnitas.

Respondeo Qz nā vlis nullaz habet actu vnitatē realē. sed solum vnitatē rōnis. vt est obiectiue in itellectu. ¶ Ad cuius euidētiaz. Sciendū est qꝫ cū vlitas cōueniat tam gīibus cꝫ spēbus. aliqua tm̄ differētia est quantū ad eorum vnitatē. Aliqō enim est genus tm̄modo logicū ⁊ non phȳsicū. qz nomē ipsum significans nō dicit vnā nām cui ꝓueniat esse vnius rōnis. sed tm̄ dicit vnam rōnē ex parte intellis: sed nā corrūdens huic ⁊ ōni bz esse diuersarū rōnum in re. ⁊ hoc modo corpus est genus ad corruptibilia ⁊ incorruptibilia. Sz corporeitas in corruptibilib⁹ bz esse corruptibile. in celo aute habet esse incorruptibile. ⁊ ideo metaphȳsicus qui ꝛsiderat nās rex. dicit. 10. meta. tex. cō. 26. qꝫ corruptibile ⁊ icorruptibile differunt pluscꝫ gīe ⁊ 7°phy. dī qꝫ iuxta gīa latēt equocationes. logicus aūt qui formal taz de hoc cꝫ de isto vnū cōceptū. l. esse subm trine dimensionis/in quo cōceptu vnifor miter cōueniunt. dicit qꝫ corpus est genus. qz fm̄ hāc rōnē vniuoce p̄dicatur. Genus aūt phȳsicum. ⁊ sīlr ois spēs spālissima/nō soluz dicunt vnaz rōnē formataz ab intellectu. sed ēt vnam nām aptā natam reperiri in multis. Que nā triplr considerari pōt. Uno modo fm̄ se: ⁊ sic quelibet nā est vna aliqgn nomen ipsaz significās nō eēt vniuocū cuz de rōne termini vniuoci sit significare imediate vnū. Danc aūt vnitatē non cōicat nā suis inferiorib⁹: sed cōuenit nāe in illa ꝓzitate nature qua est prior suis iferiorib⁹. Dec aūt vnitas nūcꝫ est actualis. sed terminus potētialis: qz sicut natura nō bz actu esse ante sua idiuidua. ita nō bz actu vnitatē. Sz si ipsa separareť fm̄ esse ab oibus indiuiduis/esset actu vna fm̄ eē sic separatū: qz nō haberet pgd plurificaretur: sicut ēt si dareť albedo separata ipsa eēt tm̄ vna. ¶ 2° pōt cōsiderari nā fm̄ esse qō bz in indiuiduis: ⁊ sic accidit ei vnitas ⁊ pluralitas: ⁊ nullū istorū cōuenit ei per se. Si enim de rōne humanitatis esset pluralitas: segt̄ qꝫ in Sor. eēnt plures humanitates: si ēt de rōne ipsiꝰ eēt vnitas/segtur qꝫ ipsa nuncꝫ posset plurificari in Sor. ⁊ in ꝓpla. Cuius ratio est: qz que sunt de rōne alicuius: ⁊ que p se cōueniūt ei nūcꝫ possunt ab eo separari. ¶ 3° pōt considerari fm̄ esse qō bz in itellectu p sui spēm rep̄sentantem ipsaz/p̄scindendo ⁊ abstrahēdo ab oibus p̄ncipȳs indiuiduātibus: ⁊ sic est vna. Naz remotis oibus p̄ncipȳs distinctiuis/remoueť distinctio: ⁊ res ipsa manet idistincta. Constat aūt qꝫ hec vnitas nō est realis: qz non cōuenit nature extra itellectum: sed est rōnis tm̄/cōueniēs ei fm̄ eē qō bz in aia. Et ad hunc sensuz ꝓbatur: qꝫ nā vlis nō sit in pluribus idiuiduis fm̄ aliquā vnitatē realē. ¶ Primo. Qz segtur qꝫ in eodē supposito: puta in Sor. eēnt due hūanitates. Sz hoc est falsum: qz due humanitates ꝛstituunt duos homines Sor. aūt est tm̄ vnus hō. Consequētia ꝓbat̄. Unitas rei ⁊ entitas rei sunt eadē res: vt dicit 4° meta. g̃ pluri ficato vno plurificat̄ reliquuz. Sz p te humanitas Sor. bz vnitatē numeralē: in Sor. ēt est vnitas specifica fm̄ quā eadē humanitas est in ꝓpla. ergo si in Sor. sunt due humanitates reales: segtur qꝫ i Sor. sint due humanitates. ¶ 2°. Segtur qꝫ nihil posset annihilari/nisi oia que sunt eiusdē specici annihilarenť. Sz hoc est falsuz: aliqgn ꝑma cā nō eēt infinite virtutis. Consequētia ꝓbatur: ⁊ suppono qꝫ rē annihilari sit eā desinere eē: ita qꝫ nec ipa nec aliquid eius maneat: ⁊ nihil loco eius succedat: ꝓp qō panis g cōuertit̄ in corpus christi nō annihilat̄. Tūc sic. Si aligd annihilatur:

Ockā

Notādus

T. cō. 31.

Diuisio.

Pro bat̄ cōclusio.

T. cō. 31.

latur:nihil eius manet.Sz si deus destrueret aiam Soz. aligd ei⁹maneret:qz per te cadē nā anime ꝑm vnitatē realē est in hac aia ⁊ in illa que ponit ꝓseruari:puta in anima ·Pla.g̃ hec nō annihilat. ¶Ad b̄ solet negari ꝓntia/⁊ dici ꝙ annihilat:qz lz aliqua entitas que fuit in hac aia remaneat:nō tn̄ manet vt fuit huius aie. ¶Sed ꝺ. Hoc nō tollit rōnem:qz annihilatio dicit simpl'r totalē decisionē rei: ⁊ nō huius aut illius:aliogn si deus poneret in lapide albedinē eandē numero que fuit in cygno:segtur ꝙ ipa ānihilaret:qz nō est illius cuius ꝑus fuit. ¶3°.Corruptis ꝑmis substātys/ipole est aligd eorū remanere:vt dī in ꝑdicamētis.g̃ corrupto Socrate destruit ois humanitas que fuit in socrate:⁊ per ꝓsequens nulla remanet q̄ fuerit in eo. ¶Ad hoc solet dici ꝙ mortuo Soz.humanitas eius amplⁱ⁹ nō est pmāsiue ⁊ duratiue.est enīz gdditatiue. ¶Sz ꝓtra. Nec ꝓntia est bona. Humanitas Soz.est gdditatiue. g̃ humanitas soz.est.Sz ipsa nō est ēt p te:ergo nō est gditatiue.Maior ꝓbatur.qz ly gdditatiue/nō est terminus distrabēs nec ꝙ diminuēs:⁊ per ꝓns valet ista ꝓntia:fz rē quā ponit ·Phs z° peri ber. ¶4°.Segtur ꝙ nihil posset ō nouo creari:si ꝑsistūt alia idiuidua eiusdē spēi.Sz hoc est falsuz:vt tenet ꝑm fidē.ergo ⁊c. Consequētia ꝓbatur. Creatio est ex nihilo.Sz dum ꝓducit vna aia ipsa nō est ex nihilo:qz p te aligd eius ꝑfuit in alys aiabus.ergo ipsa nō creat. ¶Rndetur ꝙ creatio est ex nihilo i particulari:pōt tn̄ esse ex aliquo in vli. ¶Sed ꝺ.Id qō est non fit nec creat:aliogn acgrereꝫ esse postq̄ esset.ergo siue ꝑsistat in vli/siue in ꝑticulari impole est ꝙ de nouo creetur.

Ad argumenta respondet.Ad primū negatur maior.Ad ꝓbationē negat ꝓntia.Ad cuius ꝓbationē negat añs:qz ex illo añte:cū vno vero assumpto:segtur ꝛclusio falsa:⁊ per ꝓns ipsuz est falsum:sic arguēdo.Dē distinctū realr est distinctū ea vnitate qua est vnū in se realr.Sed soz.est vnus ꝑm spēm:⁊ distinguit a ·Pla.g̃ distinguit ab eo ꝑm vnitatē specificā:qō est falsum.Et ideo dico ꝙ distinctio specifica est realis:⁊ nā super qua fundat est realis:sed talis nā nō hz vnitatez realē miorē vnitate numerali. ¶Ad z^m negat ꝓsequētia. Qz soz.distinguit a pla.tn̄ distōne numeralī:a lapide aūt distinguit ⁊ distinctione numerali ⁊ specifica ⁊ gn̄ica.Et ad ꝓbationē dī ꝙ Soz.plus ꝙuenit cū ·Pla.q̄ cuz lapide: qz cū pla.cōuenit in nā būana que est realis:lz nō habeat vnitatē realē. ¶Ad 3^m negat minor.Qz similitudo Soz. ad pla.fundat ꝛper vnitate numerali Soz.⁊ silr silitudo ·Pla.sup humanitate pla.sed vnitas specifica que est vnitas rōnis est eis rō fundandi similitudinē.Et ad hunc sensum logtur ·Phs cū dicit ꝙ vnū in q̄litate facit sile. ¶Ad 4^m negat ꝓntia.Qz ꝓsupponit ꝙ distictio specifica sit tn̄ distinctio rōnis:imo est distictio realis:⁊ ꝓsupponit distictionē numeralē ⁊ nō eō.Et ideo arguere a distōne specifica ad nūeralē/nō est arguere a fz qd ad simplr:lz arguere a maiori ad minus/qō in maiori includit:que est bona ꝓntia:sicut si ex eo qō aliquid est sensitiuū/arguat ipsuz eē vegetatiuū. ¶Ad 5^m negat ꝓntia:qz infert ꝓns:ac si añs ēt verū de icorruptibilitate/que attēditur penes formam ⁊ nām.dantē esse incorruptibile eo modo quo corpa celestia sunt incorruptibilia:vlia aūt non sunt hoc modo icorruptibilia:sed ideo dicuntur icorruptibilia:qz nō corrumpuntur per se:sed tn̄ ad corruptionē indiuiduorum.

¶Utrum Uniuersale separatuz a singularibus/possit fieri diuina virtute. Questio.XLI.

Queritur 41°Utrū pole sit ꝙ diuina virtute fiat aliqō vle separatum ab oibus singularib⁹.Et arguitur ꝙ sic.¶Primo. Nulla est iplicatio ꝺictionis ꝙ fiat homo siue

quātitate.Sz talis esset vlis.g̃ vle pōt fieri a deo qō sit separatū ꝑm esse.Minor ꝓz:qz aut eēt vlis aut singularis a sufficiēti diuisione.Sz nō eēt singularis:qz ꝑ hypothesim nō haberet quantitatē que est ꝑn^m singularitatis.ergo eēt vlis.Maior etiā nō est iplicatio ꝺictionis ꝙ deus separet accīs cōe a suba.Sz quātitas est accīs cōmune.g̃ ⁊c. Scōa rō.

¶2°.Suppono ꝑmo ꝙ deus pōt suspēdere oēm actionē cause scōe:cū ois actio scōarū causarū ab eo dependeat. Suppono z°:ꝙ forma substātialis nō est ex se quāta:⁊ ꝙ pōt esse sine quātitate:si deus eā separet a mā:qō vtiqz est pole diuine virtuti infinite.Suppono 3°:ꝙ forma subalis ꝓrius nā recipit in mā q̄ quātitas.Tunc arguit sic.Sit mā aque sufficiēter disposita ad formā ignis:⁊ sit.b.instās in quo forma ignis iducit in mā.In hoc istāti ꝓrius nā introducitur forma ignis q̄ quātitas.p 3^m ꝑsuppositū.Sed deus pōt suspendere actionē gn̄antis postq̄ in illo ꝓxi introduxit formam ignis ne introducat quantitatē.ergo ille ignis erit vlis:qz nō habebit quātitatē. ¶3°.Deus nō est minoris vtutis q̄ intells creatus.Sz intells facit actu vniuersalia.g̃ deus pōt facere ꝙ vlia subsistāt. Tertia rō

¶4°.Remotis oibus ꝑncipys idiuiduātib⁹/nā remanet actu vlis.Sz deus pōt ista ꝑncipia annihilare/ꝓseruādo nāz cū sint posteriora tali nā.g̃ pōt facere vlia separata in singularib⁹. Quarta ratio.

Respondeo Qz cuz vlia reperiantur in substātys mālibus ⁊ in accidētibus:nō est vniformiter rndenduz in oibus istis:sed alr se habet in substātys q̄ in accidētib⁹:⁊ alr in accidētibus absolutis q̄ in relatiuis. ¶Quātū ad subas.Dico ꝙ impole est fieri subaz materialē vlem separatā ab idiuiduis:puta humanitatez vel alteritatē vel aliud hⁱ⁹.Oō ꝓbatur. ¶Primo.Impossibile est ꝙ aliquid sit aial nisi habeat carnes ⁊ ossa.Sz si esset aial separatū nō habēs quātitatē/nō haberet carnes ⁊ ossa.g̃ non esset aial.Maior ꝓz:qz aial significat corpus cōpositū ex his.Minor ꝓbatur.Ubi sunt carnes:ibi sunt alique qualitates sensibiles.s.calidū vel būidū vel siccū:qz istas requirit.Sed si aial esset separatū a quātitate nō haberet hⁱ⁹ qualitates:qz quātitas est ꝓrior qualitatib⁹ sensibilibus.ergo ⁊c. Cōclo p^a negatiua. Impole ē fieri vle ō ꝑsito subsepatum a singularibus.

¶z°.Id qō est de rōne alicui⁹ nō pōt abeo separari:nō enīz pōt fieri bō nisi sit rōnalis.Sz de rōne gdditatis mālis est ꝙ existat in idiuiduo aliquo.g̃ nō pōt fieri separata ab oibus idiuiduis.Maior ꝓz.Minor ꝓbat. De rōne gdditatis mālis est ꝙ sit suba corpea.Sz ois suba corporea necessario hz quātitatē per quā est corporea.g̃ necessario est idiuidua/cū habeat oēs causas ⁊ oia ꝓncipia indiuidui. ¶3°.Impole est fieri animalitatē:nisi sit sensitiua:qz sensitiuū est differētia ꝙstitutiua aialis/conueniēs ei in ꝑmo modo dicēdi per se.Sz si aial eēt separatū a singularib⁹/nō eēt sensitiuū/nec posset inutari ab accidētibus.s.a calido:⁊ frigido:cū actiones terminentur tn̄ ad singularia.g̃ ⁊c. ¶Quantū ad accidētia relatiua. Dico silr ꝙ nō possunt fieri separata. Non enīz posset fieri vna paternitas separata ab oi subto.Oō probatur. ¶Primo. Quicqd pōt fieri separatū ab oibus alys:pōt etiā intelligi nullo alio itellecto.Sz relōni repugnat cōcipi nisi alia cōcipiant.g̃ relōni repugnat habere eē separatū.Maior ꝓz: qz oi alio circūscripto adhuc hz suā gdditatē per quā est itelligibile.Minor ꝓbatur.Cōceptus relōnis dependet a fundamēto ⁊ a termino.Sz ista sunt ei extrinseca.ergo ⁊c. Cōclo 2ª Alia relatiua ñ pōt fieri separata a singularib⁹.

¶z°.Si paternitas subsisteret aut eēt subsistēs in aliquo patre:aut eēt subsistēs in se sine patre.Sz primū non pōt eē:qz tūc aliqō abstractū eēt pī.Nō pōt ēt dici z^m/qz pīnitas nō pōt intelligi sine patre. ¶Quantū ꝺo ad accidētia absoluta.Dico ꝙ de⁹ pōt facere hⁱ⁹ accītia separata ab oi subto:puta pōt facere calorē sepatū.Oō ꝓbat. ¶Primo.Uirt⁹ infinita pōt gcqd nō icludit ꝺictionē.Sz virtus

Cōclo 3^a Deū posse facē accīa absoluta separata ab oi subto.

tis ꝑme cause est infinita: ⁊ calorē eē absq; subto nō icludit ꝺictionē. ergo ⁊c. Maior ab oibus est ꝓcessa. Minor ꝓ batur. Qz enī nō icludat ꝺictionē ex pte agētis satis ꝑz: qz ex quo ponit ꝙ eius vtus sit infinita, nō pōt ꝺici ꝙ aliquid sit ei impole ꝓp defectū virtutis. Qz ēt nō icludat cō tradictionē ex pte facti ꝓbo. Naz accūs nō requirit subm nisi qz ex se nō pōt existere ꝓp debilitatē ⁊ iperfectionem sui esse. Sz opz ꝙ a suba sustētetur. Sz quicquid pōt suba dare accidēti: multo magis pōt dare deus. ergo de⁹ pōt ei dare stabilimētū sui esse sine suba. ¶ Et ꝓfirmatur: qz qcquid pōt de⁹ facere mediāte cā 2ª: pōt hoc facere imediate. Sz pōt facere ꝙ accidēs sit mediāte cā 2ª que est suba. ꝙ pōt hoc facere imediate. ¶ Et si querat. An tale accūs separatū eēt vle. ¶ Rñdeo ꝙ non. Qz de rōne vlis est ꝙ sit natū ꝑdicari de multis: vt ꝑz ex diffōne ipsius: iste aūt calor non posset de multis ꝑdicari: sed tm̄ de seipso: ⁊ esset vnuz vnitate transcendēte. ⁊ nō vnitate numerali. Jn hoc tm̄ cōueniret cū ideis platonicis: ꝙ sicut ille nullā haberēt operationē. ita nec hꝰ accūs. Nō eni calefaceret: nec desiccaret: nec eēt ꝓncipiū alicuius opationis: sed tm̄ repsentaret infinitatē diuine virtutis. Cuius rō est: qz eē ꝓncipium operationis nō cōuenit accidēti. nisi vt est istūm substātie. Jnstrm aūt nō �herr virtutē activā nisi duz mouet ab agēte ꝓncipali: a quo moueri nō pōt. nisi dū est ei ꝓiunctū. Et sic ꝑz ꝙ repugnat oibꝰ modis dari vlia sepata a singularibꝰ.

Ad ꝓmū **Ad argumenta** respondet. Ad primū negatur maior. Ad ꝓbationez. Dico ꝙ quātitas est accidēs ꝑ se ꝓnis māz: ⁊ ideo sine quātitate eē non pōt.

Replica. ¶ Sed ꝺ hanc rñsionē arguit. Nullū subm pōt transmutari ab vno accidēte ꝑ se in aliud eiusdē spēi: sicut ꝑz ꝙ Sor. nō pōt successiue hīe plures risibilitates. Sed assignata quacūq; mā rez corruptibiliū ipsa pōt transmutari ab vna quātitate in aliaz. ꝙ quātitas nō est accidēs ei⁹ per se.

Rñsio. ¶ Rñdeo ꝙ maior est falsa: nec est sile de risibilitate: qz risibilitas consequit nām bois imediate. ⁊ nō mediāte aliquo: qđ ei supaddatur: ⁊ ideo nō posset variari risibilitas nisi variaret humanitas: quātitas aūt consequtur mām per se. i. nō ꝑ accidēs. Iz consequat eaz ꝑ aliud. ſ. per formā: nō ad hunc sensuz ꝙ forma ꝑ prius sit quāta q̄ ipa mā: sed qz quātitas nō recipit in mā nisi ꝓus mā sit actuata ꝑ formā subalē.

Ad ſcōm ¶ Ad 2ᵐ cōceditur: ꝓmū ꝓsuppositum absolute loquēdo: posset tm̄ esse talis dispō/qua exīte de⁹ nō posset suspēdere actionē cāe 2ª: qz sequeret ꝺictio: puta: si a mā abyciat forma aque: nō posset tūc deus suspēdere oēm actionē causarū scōarū ne introduceret aliā formaz in mām. qz sequeret mām esse sine forma/qđ est impole. Et per hoc dico ad argumētū. ꝙ si agēs introducit formam ignis/non pōt deus facere quin introducatur quātitas. quia vtrūq; vna ⁊ eadē actione introducit. ⁊ vnū necessario alterū cōcomitat.

Ad tertiū ¶ Ad 3ᵐ negat ꝓnītia. qz hoc nō est ex defectu alicuius virtutis. sed ex parte rei cui repugnat hīe eē separatū in nā ⁊ in actuali exīntia reali. Non aūt repugnat habere eē abstractū per operationē intellis: quē pōt intelligere prius/nō itellecto posteriori.

Ad q̄rtū ¶ Ad 4ᵐ negat minor. Qz nō pōt subsistere nisi in idiuiduis/in ꝙbus ꝓncipia indiuiduātia necessario consequunt. nām ꝼm esse. nulla aūt res pōt esse sine his que ipsaz necessario consequuntur.

¶ Utrū Totū distinguat a ptibꝰ sīl sumptis. Qō. XLII.

Cap. 3. d. 2. q. vnica ca. 2. Prima rō. **Queritur** 42º. Utrū Totuz distinguat a partibus simul sumptis. Et arguit ꝙ nō. ¶ Primo. Impole est aliqua distingui realr nisi aliqd reale icludatur in vno. qđ nō in alio. Sz totū nihil includit reale nisi suas ptes. puta humanitas icludit tm̄ mām ⁊ formā. ꝙ ⁊c. maior ꝑz. Minor ꝓbatur. Si humanitas icluderet aliud. Aut illud esset vnio partiū. aut exīstētia earū. Nō primū. qz vnio est relatio. Relatio aūt nō est de ratione absoluti. Nō 2ᵐ qz qdditas abstrahit ab exīstētia. ¶ 2º. Quātitas cōtinua nō distinguit ab oibus suis partibꝰ simul acceptis. ergo nō oē totū distinguit a partibus suis. ꝓnītia ꝑz. Antecedēs ꝓbatur. Due linee non possunt distingui nisi aut situ. aut subiecto. Sed cuz omne continuū habeat infinitas partes ꝓportionales. segtur ꝙ in eodē situ ⁊ subiecto sint plures linee. ſ. linea que est totū. ⁊ ille que sunt oēs ptes eiꝰ vnite. ¶ 3º. Segtur ꝙ ternarius esset quaternariꝰ. ꝓnīs est falsuz: qz specie distinguunt. Consequētia ꝓbat. Unitas addita tribus vnitatibꝰ/facit quaternariuz. Sz si ternariꝰ distinguit a suis ptibus. hz ꝓpriaz vnitatē sicut ⁊ ꝓpriam entitatē. ⁊ sic illis vnitatibꝰ addit alia vnitas. ¶ 4º. Si totū de gīe suba. puta humanitas supaddit aliqd ptibꝰ suis. aut illō est mā. aut forma. aut cōpositū. ꝑz qz nulla est alia ꝑter istas. Sz nō supaddit materiā: nec formā nec cōposituz. Alioqn eēnt in eodē aut due materie: aut due forme: aut duo cōpōsita: qđ est falsuz. ergo ⁊c. ¶ 5º. Segtur ꝙ diffinitio nō significaret totū diffinitū: ꝓnīs est falsa: vt ꝺi. 7. metaphy. ergo ⁊c. ꝓbat ꝓnītia: qz diffō in substātijs materialibus significat tm̄ ptes diffiniti. ¶ 6º. Si totū differt a partibꝰ: aut ꝺr seipso toto: aut nō seipso toto. Si seipso toto. ꝙ differt ꝑ quālibet sui partē: qđ est ipole: qz sequeretur ꝙ per. a. partē distingueret ab ipsa. a. parte. Si nō differt seipso toto: sequit ꝙ nō differt seipso a partibꝰ: qz totuz est ipm totū. sed per aliquod additū. Et queritꝝ qd sit illud vt tangebat i ꝓᵐ rōne. ¶ 7º. Totū aut est aliqd ꝑter ptes/aut nō. Si nō: ꝙ nō differt ab eis. Si sic: segtur ꝙ saltē virtute diuina possit eē sine partibꝰ: qđ est falsuz. ꝙ nō est dicēduz ꝙ differat a partibꝰ. ¶ 8º. Phs 2º de aia tex. cō. 10. in fine sic dicit. Animal est anima ⁊ corpus. Et Auicē. 3ª meta. ca. 2º sic dicit. Igitur homo est corpus ⁊ anima: ⁊ neutrū per se est homo. Iste aūt ꝓpositiones non essent vere: si totuz diceret entitatem additam partibus. ergo ⁊c.

Reſpondeo Circa banc. q. sunt due opiniones oppositе. quarū ꝓma dicit. Qz totum est idē realiter: qđ oēs sue partes vnite. Alia ẋo tenet ꝙ distinguit: nō tm̄ a qualibet parte seorsuz accepta: qz hoc ab oibus est concessuz ⁊ ꝓbatum ab Auer. ꝓmo phȳsi. cō. 17. qz si vna pars est idē toti. ergo quelibet est idem toti. Sed que sunt vnū in tertio sunt idē iter se. ergo oēs partes eēnt idē: qđ est falsum. Non tm̄ segtur ꝙ si totū distinguit a q̄libet parte seorsuz accepta: ꝙ distinguitur ab oibus simul sumptis: sed est fallacia compositionis ⁊ diuisionis: vt ipse ibi dicit. Tenet aūt alia opinio ꝙ totū distinguit realiter ab oibus partibus simul acceptis. ¶ Primā opionem tenuit Cōmētator ꝓmo phȳsicoꝝ vbi determinās presentē questionē ibi motā ab Aristo. sic dicit. Totū nihil est aliꝺ q̄ ꝙgregatio partiū. ¶ Quidam tamē dicūt ꝙ Cōmentator loquit ibi tm̄ de totis habētibus partes diuersaruz rationuz: sed hoc est expresse cōtra ipsuz: qui statim post supradicta verba subiungit. Et cuz induxit. ſ. Aristo. banc. q. in cōtinuo dixit: ⁊ partes etiaz non continue. i. ⁊ in partibꝰ rerū contiguarū: ergo ꝼm Cōmenta. hoc est verum tam in cōtinuis: q̄ in nō ꝓcinuis: continua autē sunt ciusdē rationis in toto ⁊ in partibus. Et in eodē cōmēto in fine sic dicit. Unaquēq; pars est aliud a toto: sed oēs insimul sumpte/non sunt aliud a toto. Eandem conclusionē posuit. 4. phȳsicoꝝ cōmento. 43. vbi sic dicit. Nihil est totum nisi partes eius. Et ꝓ ista opinione sunt rationes recitate superius. ¶ Albertus ꝓmo phȳsicoꝝ tractatu. 2. ca. 3. videtur partim cōsentire Auer. partim dissentire: vbi sic dicit. De modo quo partes sunt idē toti dicit Auer. ꝙ totum est partes simul sumpte. ⁊ hoc est verū de toto ꝑ cōpositionē

partium

Declaratio opinionis Alberti

partiū facto. Declarans aūt Albertus opinionē suaz dicit ꝓmo q totū ⁊ ptes distinguunt ꝼm rōnez totius ⁊ partis: qz totū vt totū dr relatiue ad partes: ⁊ ptes vt ptes dicuntur relatiue ad totū. Rō aūt vnius relatiui non est ratio relatiui sibi oppositi. ergo rō totius: ⁊ rō ptis distinguūt. Dicit scō q partes alicuius totius distinguuntur tm̄ per situm: sicut est in partibus cōtinui. Jn gbusdā xo ptes nō solū distinguunt ꝑ sitū: sed ēt per formas ipsarū partiuz; sicut est caro ⁊ os. Dicit 3ᵒ q in quolibet toto ptes vniuntur in forma totius nō q ptes sint idē: ꝫ qz sunt vnū idest vnite ⁊ idistincte in forma totius. Ex quo vī haberi q ꝫz Albertuz ex partibus sīl vnitis resultat vna tertia forma que est forma totius: ꝫz hoc non dicat aperte. sed obscure.

Auicēne opinio.

¶ Vñ aly dicunt q totū distinguit: nō tm̄ ab vnaquaq; suarū partiū: sed etiā ab oīb⁹ sīl sumptis. Hanc opinionez ꝓmo tenuit Auicenna libro 3ᵒ metaphysi. ca. 4. circa medium. vbi ingrens qd sit numerus: ⁊ recitata quadā opinione dicente q decē sunt nouē ⁊ vnum: eaz improbat ita dicens. Denarius est aggregatio ex nouez ⁊ vno; quūz accepta fuerint vtraq; sīl ⁊ puenit ex eis cōiunctis aliquid aliud ab eis qō est decē. Idē cōfirmat. S. Tho. 3ᵒ libᵒ sen. di. 2. 1. ar. 3. vbi dicit q totū ꝓprie loquēdo nō est sue partes: sed aliqd ex ptibus ꝓstitutū. Et hanc opinionez cōiter aly sequunt: vt Scotus libro. 8. metaphy. ⁊ Verueus quo libe. 2ᵒ. q. 14.

Thomas consentit Auicenne

¶ Circa ꝓ

Circa ꝓ

¶ Pro cuius opinionis notitia duo sunt facienda. Primo ꝓbabit q totum distinguit realiter a partibus. Scōo declarabitur per qd distinguat ab eis.

Totū realiter distingui a ptibus ꝓbat.

Quantum ad ꝑm arguit ꝓmo sic. Humanitas Socratis est aliqd totū cōstitutuz ex mā ⁊ forma: ⁊ non est aliud nisi mā ⁊ forma vnite. vt tu dicis. ḡ ista ꝓpositio est vera. Humanitas est mā ⁊ forma. Sed ꝫ est falsuz. ergo ꝓntia ꝑz. Falsitas cōsequentis ꝓbat. Humanitas non est mā: ergo nō est mā ⁊ forma. Añs ꝑz ꝼm omnes. Cōsequentia ꝓbat: qz ad falsitatē vnius cathegorice: sequit falsitas copulatiue ꝓstitute ex ea ⁊ altera copulatiua.

¶ Scōo. Quilibet transmutationis terminus p se: est aliqd absolutū per se vnū. Sed generatio Socratis est quedā transmutatio. ergo eius per se terminus non est vnio māe cū forma; quū sit relatio. Nec terminus p se est mā ⁊ forma: quia ipsa sunt duo. ḡ eius terminus per se est alia entitas absoluta distincta ab eis: etiam vt sunt vnite.

¶ Tertio. Jd qō ꝓus nā capit esse ꝙ aliud; est ab eo realiter distinctū. Sed cōposituz ꝓius nā capit esse ꝙ mā ⁊ forma: qz vt dr 7ᵒ metaphysice ipsa non generant nisi ad generationē cōpositi. ḡ ⁊c.

L. c. 27.

¶ Quarto. Omne ꝓstitutiuz distinguit realr a ꝓstituto. Sed ptes simul vnite ꝓstituūt totū. ergo simul vnite distinguunt a toto.

¶ Et ꝓfirmat: qz materia est pars integralis totius cōstituti ex mā ⁊ forma. ergo vel integrat seipsaz vel formā. vel vnionē materie cū forma: vel aliqd aliud distinctū ab eis. Sed nō seipsaz: vt ꝑz. Nō formā: qz ꝓncipia non sunt ex alterutris. Nō vnionē: qz absolutū cuiusmodi est mā nō cōstituit relationē; nec est pars eius. ergo integrat aliqd aliud distinctuz ab eis realr.

¶ Quinto. Quelibet corruptio subalis terminat ad aliqd absolutū. Sed corruptio Socratis est subalis. ḡ terminat ad aliqd absolutum. Jstud aūt est: aut mā: aut forma: aut aliqd distinctū ab eis. Non mā nec forma: qz ista manent corrupto Socrate. ḡ id qō corrumpit est aliqua tertia entitas distincta.

¶ Confirmat: qz nulla relatio desinit esse nisi ad desitionē alicuius absoluti. Sz dum corrumpit Socrates desinit esse relatio inter mām ⁊ formā eius. ḡ aliqd absolutū desinit eē. Jstud aūt nō est mā nec forᵃ. ḡ aliqd aliud.

¶ Si qs tm̄ vellet tenere opinez Auerrois posset bis rōnib⁹ rndere.

¶ Ad ꝑm. Dr hec est vera: humanitas est mā ⁊ forᵃ itellectiua. Ad ꝓbōnez negat ꝓntia: cuius rō est: qz ls falsitas cathegorice inferat falsitatē copulatiue: nō tm̄ falsitas cathegorice de simplici subo ⁊ predicato; infert falsitatē de copulato extremo. Si enim neq; Socrates per se: neq; Plato per se: possint trahere nauim: sed ambo sīl: tunc est vera. Socrates ⁊ Plato possunt trahere nauim: ⁊ tm̄ quelz istarū est falsa Socrates pōt trahere nauim. Plato pōt trahere nauiz. Sīl dico in ꝓposito q ista est vna cathegorica ō copulato extremo: humanitas est mā ⁊ forma. Unde nō sequit si nō est mā; q non sit mā ⁊ forma.

¶ Ad 2ᵐ. Dr q terminus per se gnōnis est totū cōpositū: sed hoc est vnū p se. Et quū arguit. Suba cōposita est tm̄ mā ⁊ forma. sed mā ⁊ forᵃ nō sunt per se vnū: qz sunt res distincte. ḡ ⁊c. negat minor: qz vbi due res distincte quo ad suas ꝓprias entitates vniuntur: ipse sunt aliqd p se vnum. si sunt vnite: quādo alteruz eoz est pura potētia: ⁊ alterū est actus; ⁊ sic se habēt mā ⁊ forma.

¶ Ad 3ᵐ. Dr q cōpositū nō capit esse ꝓius q materia ⁊ forma sīl vnite: ꝫz ꝓius capiat esse ꝙ quelz earum ꝓcise ⁊ feorsum ac per se cōsiderata.

Nota.

¶ Ad 4ᵐ. Dicitur q minor pōt habere duos sensus: vnus est q quelibet ps ꝼm se cōsiderata ꝓstituat totū: nō q ipsa sola ꝓstituat. ꝫz qz ꝼm se cōsiderata sibi cōuenit cōstituere: qz cōstituere nō cōuenit ei per aliud: ꝫz nō habet q cōstituat nisi duz alteri est vnita: ⁊ hic est verus sensus: sed nō sequit ex hoc q totū nō sit partes vnite: sed soluz q distinguat a qualibet parte ꝼm se accepta. Alius sensus est q ambe ptes sīl ⁊ copulatim accepte cōstituant: ⁊ hic est sensus falsus: qz ipse vt sic; sunt id qō est cōstitutū.

¶ Ad ꝓfirmationē: dicitur q mā nō integrat se nec formā: nec vnionē: sed māz ⁊ forma simul: qz mā est altera pars huius totius mā ⁊ forma.

¶ Ad 5ᵐ. Dr sicut dictū est ad 2ᵐ vbi erat mentio de generatione totius: ⁊ p idē dr ad ꝓfirmationē: ꝓus n. desinit esse ipsuz cōpositū; ꝙ vnio māe cū forᵃ: sed illud cōpositū est tm̄ mā ⁊ forᵃ: que nō habēt tm̄ rōnē totius; nisi dū sunt vnite: nō q vnio sit de rōne totiᵗ: sed qz est sine qua nō.

Circa 2ᵐ

Quantum ad 2ᵐ ꝓncipale dico q totū nō distinguit a partibus p aliqd additū toti: sed distinguit seipso.

¶ Ad cuius euidētiā sciēdū est q vt dicit Verueus quol. 2. q. 14. dupl̄r aliqd differt ab alio seipso. Uno⁰: qz vnū nō est alterū: nec vnū est aliqd alteriᵗ: nec aliqd vniᵘ est aliqd alteriᵗ: ꝫz quē modū vna itelligētia distinguit ab alia seipsa: ⁊ hoc mō nō distinguit totū a ptibus: tuz qz ptes sunt aliqd totiᵗ: tuz qz q̄ differūt ꝫ mō seipsis differūt p qōlz sui: ⁊ i nullo ꝓueniūt.

Distinctio. Aliqd ab alio distingui seipso est dupl̄r.

¶ Alio⁰ differt aliquid ab alio seipso: nō qz illud aliud non sit aliqd eius vel eē: sed ex entitate sua ꝫz q nō sit illō: ⁊ ecōuerso. ⁊ hoc modo differt totū a partibus: qz totū ꝫz ex sua entitate q nō sit sue ptes: sed q sit ex ptibus. Jn his aūt q̄ hoc modo differunt seipsis pōt vnum esse aliqd alterius.

Ad ꝓmū

Ad rationes in oppositū rndet. Ad ꝑm negat minor: qz ipsuz totū est quedaz entitas realis ꝑter ptes. Ad ꝓbationē dr q ꝓcedit ex falsa imaginatione: ac si diceremus q ꝑter mām. ⁊ aiam itellectiuaz regrit aliqd aliud intrinsece ad ꝓstituēdā humanitatē: ꝫ cuiz nō dicimus: imo dicimus q mā ⁊ forᵃ ꝓstituūt humanitatē: ꝫz ipsa humanitas eoipso quo est būanitas distingui tur a suis ptibᵘ: ⁊ nō p aliā entitatē additā humanitati. Et sic distinguit p aliqd reale: quod est ipsamet humanitas.

Ad ſcām

¶ Ad 2ᵐ negat añs. Ad ꝓbationē dr q ptes ꝓtinui hūt esse tm̄ in poᵗ: qz nō existūt p esse ꝓpriū eis: ꝫz solū p esse totiᵗ. Ipsuz aūt totū ꝓtinuū est in actu.

R eplica.

¶ Et si dicat. vna ps cōtinui pōt corrūpi altera non corrupta. ḡ sunt plures ptes actu numeralr distincte. Negāda est ꝓntia. ꝫz hū segr q sint plura numero in poᵗ: qz quelibet pars est in poᵗ ad existēdū seperatim a toto. ⁊ tūc haberet suū esse ꝓpriū. sed

Ꝓro opi. Auer. Ad rōnes que sunt ꝑ Auer.

quãdiu sunt in toto habent esse tñ in potẽtia. Nõ est aũt incõueniens q̃ due linee sint in eodẽ situ: quarũ vna est in actu. altera in potẽtia: ꝛ sic est de toto cõtinuo ꝛ partibus eius. ¶ Ad 3m negat ꝓsequẽtia. qz quaternarius nõ cõstituit nisi ex. 4. vnitatibus numeralibus. Entitas aũt ternarij. ꝛ vnitas illa qua entitas ternarij est vna. est vnitas transcendens. Et ideo ex ista vnitate ꝛ tribus vnitatibus ternarij nõ constituit quaternarius. sed remanet tñ ternarius ꝛ vnitas transcendẽs. sicut ẽt ex tribus lapidib9 ꝛ vna intelligẽtia nõ fit numerus quaternarius de genere quantitatis. ¶ Ad 4m. Dr q̃ entitas qua totũ distinguit a partibus: est ipsum cõpositũ: qõ nõ distinguit a partibus per entitatẽ ei additam. sed seipso. ꝛ ideo nõ sequit q̃ sint duo cõposita. sed vnũ tñ ꝛ ptes eius. ¶ Ad 5m negat ꝓsequentia. qz vt dicit 7o metaphy. quelibet pars diffinitionis significat totũ diffinitũ. lz diuersimode. qz genus significat per modũ determinabilis. ꝛ dr̃ia per modũ determinantis. ¶ Ad 6m. Dr q̃ totũ differt seipso toto prout ly toto stat cathegoce. ꝛ nõ differt seipso toto prout ly totũ stat syncathegoce. qz esset sensus q̃ differret p quãlibet partẽ sui. ¶ Ad 7m. Dr q̃ totũ est aliquid p̃ter ptes. qz entitas q̃ nõ est partes. Ad pbationẽ negat̃ ꝓntia: qz partes sunt de rõne totius ꝛ intrinsece ipsum cõstituunt. Sicut etiã bõ dicit aliqd p̃ter aiam intellectiuaz. ꝛ tñ nõ valet ꝓntia. si inferat̃ q̃ deus posset facere boiez sine aia itellectiua. ¶ Ad 8m. Dr q̃ ille ꝓpositiones accipiende sunt ſm predicationez cause mãlis. ita q̃ in eis nõ est predicatio formalis. sz est predicatio p cãm. ꝛ est sensus. Animal est aia ꝛ corpus. idest est compositũ ex anima ꝛ corpore.

¶ Explicit liber septimus.

¶ Incipit liber octauus metaphysice.

¶ Utrũ mãe repugnet esse sine oi forma. Questio. I.

Ad tertiũ

Ad q̃rtũ

Ad q̃ntũ

Ad sextũ

Ad 7m

Ad 8m

Caſ. 2. d. 13. q. vnica. c. 1.

Ueritur ꝓmo. Utrum mã ita sit potentia ꝛ hoc aliqd q̃ ei repugnet esse actu sine oi forma. Et vr q̃ nõ. ¶ Primo. Sit. a. vltimum instans in quo abycit a mã forma terre dum ex terra generat̃ aqua. Et arguit sic. In. a. instanti forma terre nõ est in hac mã: qz nõ dat̃ vltimũ esse rei permanentis: sed ꝑmũ nõ esse. Sed potest deus nõ coagere alicui agẽti nãli ad itroductionẽ alteri9 forme in eadẽ mã: cũ nõ agat ad extra ex necessitate nãe: sed tñ libere ꝛ contingenter. ergo põt facere q̃ nulla forma sit in illa mã. ¶ Scõo. Quicqd determiat sibi aliqõ genus: determinat sibi aliquam speciẽ illius generis: quia nihil est in genere qõ nõ sit in aliqua eius specie. Sed materia nullam formam sibi determinat: qz quacũqz signata potest ea spoliari. ergo mã nõ determinat sibi formaz: ꝛ p ꝓsequẽs põt esse sine forma. ¶ Tertio. Non repugnat q̃ accidẽs per se existat. ergo nõ repugnat q̃ mã existat per se sine forma. Añs est generaliter cõcessum. Cõsequentia probatur. Tum qz accidens est dependens a substãtia: cũ sit ea posterius: mã aũt nõ dependet a forma. cuz sit prior ea. Tum qz per se existere est ꝓprium substãtie: materia aũt est substãtia. ꝛ accidens nõ. ergo si p se esse repugnaret mãe: repugnaret ẽt accidẽti. ¶ Quarto. Dia absoluta realiter distincta: possunt ita ab inuicẽ separari vt vnum sit sine altero. sed mã ꝛ forma sunt entia absoluta: cuz sint subẽ: sunt etiã realr distincta: qz mã nõ est forma. nec ecõtra: vt ꝓbatũ fuit in. 7. huius. ergo. ¶ Quinto. Quicquid deus causat mediantibus causis scõis: põt imediate causare se solo: cũ cõtineat eminẽter omnẽ virtutẽ causariz secundarũ. Sed deus dat esse actu materie mediante forma. ergo põt facere se solo q̃ mã sit. ¶ Sexto. Incorruptibile põt esse sine corruptibili. cũ ab eo non dependeat. Sed materia est incorruptibilis ꝓmo physicorum: forma ꝛo est corruptibilis. ergo ꝛc.

Prima rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ

Quarta rõ.

Quinta rõ

Sexta rõ.

Respondeo Dr questio pbi potest dupliciter diputari. s. metaphy. ꝛ theolo. Theologi. n. dicunt vt verũ est: deum esse infinite virtutis. ꝛ posse oia que ꝑdictionẽ non implicant: ꝛ posse multa facere q̃ a pbis negarentur: vt accidens esse sine subiecto: ꝛ duo corpora simul in eodem loco: ꝛ multa alia bꝺ que oia sunt vera. Utrũ ꝛo sit de numero eorũ que cõtradictionẽ implicant: mãm esse sine forma: est apud eos dubiuz: quibusdã dicentibus q̃ sic. ꝛ alys dicentibus q̃ nõ. Pbi ꝛo lz cõcedant deuz esse infiniti vigoris: vt pbabit. 12. huius: dicunt tñ eũ agere necessario: ꝛ non posse agere ꝓtra cursuz nãe: nec ꝓtra id qõ nãe rerũ patiunt. Item posuerunt cõnexionem causarũ: ꝛ q̃ deus nõ põt agere sine causis secundis. ¶ Et ideo ex doctrinã pbox loquẽdo. dr ad qõnẽ q̃ Impossibile est mãm esse actu sine forma. Hanc ꝓpositionẽ probo auctoritatibus pbox ꝛ rõnibus. ¶ Prima auctoritas est Cõmentatoris ꝓmo phy. cõmẽ. 70. vbi sic dicit. Subz sustentat formã ſm q̃ forma nõ põt esse sine subiecto: forma aũt sustentat subz ſm q̃ est cõplementũ eius: ꝛ ſm q̃ subiectũ nõ potest denudari a forma. ꝛ. 9. metaphysice. cõmento 3: dicit q̃ ipossibile est formã separari a materia. ¶ Scõa auctoritas est eiusdẽ. z. physicorum. cõmẽ. 12. vbi in ꝓncipio cõmẽti sic dicit. Forma nõ separat̃ a materia in esse: ita q̃ possit esse sine mã: sed est separata a mã ſm diffinitionem tñ. Materia aũt differt a forma. sed nunqz denudat̃ a forma: imo cũ separatur a forma induit aliaz: qñ si nudaretur ab oibus formis: tunc qõ non est in actu. eẽt in actu: hec Cõmẽtator. Ex quo pz q̃ Cõmẽtator hãc cõsequẽtiã facit. Si mã esset actu sine omni forma. sequit q̃ id qõ non est in actu esset in actu. Sed ipossibile est q̃ simul sit in actu ꝛ nõ sit in actu. q̃ impossibile est q̃ sit sine forma. ¶ Ad hanc ꝓsequentiã solet responderi q̃ esse in actu põt intelligi dupliciter. Uno mõ in actu entitatiuo. Alio modo in actu formali. mã sine forma põt ee in actu ꝓmo modo: sed nõ scõo modo. ꝛ sic loquẽdo de actu. negatur ꝓma ꝓntia. Uel vt aly dicũt: aliqd est in actu dupliciter. Uno mõ. quia de eo verificatur q̃ est per ꝓpositionẽ de inesse: ꝛ per oppositũ illud dr esse in potentia: de quo verificat̃ esse tñ in ꝓpositione de possibili. Alio mõ dicitur aliquid esse actu: qz est nã cõpleta: ꝛ dr esse in potẽtia id qõ est tñ nã partialis: nata perfici alio actu. Materia sine forma esset actu ꝓmo modo: sed nõ scõo mõ: qz esset partialis nã apta perfici per formaz. Intelligit igitur Cõmentator q̃ mã esset actu ꝓmo modo: ga. ſ. verum esset dicere mã est: ꝛ esset sine actu scõo modo: qz esset perfectibilis. ¶ Iste responsiones nõ satisfaciunt Cõmentatori: qz per te valet ista ꝓntia. Mã esset actu entitatiuo sine actu formali: siue esset actu in nã sine actu cõpleto: ꝛ tu q̃ concedis hanc ꝓntiã. ꝓcedis etiã ꝓns: vt pz experiẽse. Sed Cõmẽtator dicit hoc ꝓns esse impossibile: alioquin sua rõ nihil cõcluderet. ergo responsio est oino cõtra Cõmẽtatorẽ. Et hec est ratio super quam fundauit suaz positionẽ: etiã S. Tho. qñ dixit q̃ implicat ꝑdictionẽ mãz esse sine forma. ¶ Tertia auctoritas est. z. physicorum. cõmento. 30. vbi declarans q̃ cause sunt sibiinuicem cause sic dicit. Materia est cã forme ſm q̃ forma nõ põt inueniri nisi per illam: forma aũt est causa materie ſm quaz mã nõ põt esse in actu ꝛ demonstrata: nisi per illã ꝛ precipue mã ꝓma. ¶ Arguitur etiam rõnibus probando q̃ non solũ nãliter. sed etiã simpliciter repugnat materiaz esse sine forma: ꝛ probatur ex dictis aduersary. scilicet Scoti. Ipse enim liz 10. 7. metaphysice. dicit q̃ proprie loquẽdo differentia est inter esse actum: ꝛ esse sub actu: ꝛ esse in actu. ꝛ esse actu: qz esse actuz

Theologoꝝ ꝛ philosophoꝝ opinio.

Quid põt sentiri. Cõclo rñ salio.

Rñsio q̃ dat rõni Auerrois a Sco.

Diriꝯ Sco. ficio

1. p. q. 66. ar. 1. po. q. 4. ar. 1.

3 Sco. Probat rõnib9 q̃ repugnet mãm ee sine forma.

cõuenit tñ forme: esse sub actu est ꝑpriũ mãe: esse in actu est ꝑpriũ compositi singularis/saltẽ in corporalibus. esse autem actus/conuenit omni entitati que est extra nihil. Ex quo ꝓz ꝙ iste negat mãm esse actũ quouis modo: ꝛ tñ cõcedit eã esse actu entitatiuo: si nullã formã haberet. ¶ Cõtra. Mã est actu sine forma. ergo mã hz esse. ꝓz ꝟsequentia: qz oppositũ ꝟsequẽtis tollit añs. Sz esse est actualitas quedã: imo est ꝑma oiũz actualitatũ. ergo vel mã est illud suum esse quo est: vel est distincta ab illo esse. Si est suum esse. ergo ipsa est actus sicut ꝛ esse. Si nõ est suum esse vt iste videt cõcedere. z. di. 1. q. 2. ergo mã hz actũ a se distinctũ. Sed oẽ habẽs actũ est sub actu. ergo sequit ꝙ mã eẽt sub actu. cuius oppositũ iste dicit. ¶ Cõfirmat. qz existẽtia est actus formalis. Sed materia non põt per te esse in actu formali sine forma. ergo mã nõ põt esse actu sine forma. ¶ Scõo sequit ꝙ mã sub forma existeret duab⁹ existentys. Sed hoc est falsũz. ergo ꝛc. Cõsequẽtia ꝓbat. Si mã sit existens sine forma. ꝛ postea adueniat ei forma: cõstat ꝙ mã habebat ꝑpriã existentiã: qñ erat sine forma. ꝛ nunc hz ctiã existentiã sibi datã a forma. ergo existit duabus existentys. ¶ Dicet forte ꝙ adueniente existẽtia forme prioꝛ existẽtia corrumpit. ¶ Sed cõtra. Adueniente posteriori forma in mã remanet forma preexistens vt tu cõcedis: qui ponis pluralitatẽ formarũ. Sed forma preexistens dat existentiã mãe. ergo multominus corrumpitur existẽtia ꝑpria ipsius mãe. ¶ Cõfirmat. Si separaretur forma a mã: ꝛ nulla alia forꝫ aduenireꝫ: adhuc materia existeret per te sua ꝑpria existentia sed non apparet a quo de nouo causet. ergo ipsa manst simul cũ existẽtia ei cõicata a forma. ¶ Tertio ꝛ fortius ad idẽ arguit/supponendo ꝑmo ꝙ oĩs distinctio/si que est maioꝛ ꝙ ex nã rei/est realis: qz ꝟm Scotũ ponentẽ plures gradus distinctionũz ꝙ rei ꝛ rõnis/supra distinctionẽ ex nã rei est imediate distinctio realis. Supponit scõo ꝙ predicata qdditatiua nõ sunt tñ collecta per opus intellectus: sed cõueniunt rebus extra intellectũ ex nã rei: vt silr cõcedit Scotus. Ex his arguit sic. Quicqd distinguit ab alio plus ꝙ ex nã rei: distinguit ab eo realr/per ꝑmũ presuppositũ. Sed actualis existentia mãe distinguit a mã pluſ ꝙ ex nã rei/qñ mã est actu sine forma: vt tu ponis. ergo illa existentia distinguit realiter a mã: cõsequẽter mã nõ existit nisi ꝙ aliquẽ actuz formalẽ ab ea realiter distinctũ. ꝓbat minoꝛ dupliciter. ¶ Primo predicata qdditatiua cõueniunt mãe/secluso oĩ opere intellectus in ꝑmo mõ dicendi per se: vt ꝓz ꝑ ꝛm presuppositũ. Sed existẽtia nõ cõuenit materie in ꝑmo mõ dicendi per se. ergo existẽtia plus distinguit a mã ꝙ predicata qdditatiua. ¶ Scõo. Plus distinguit existẽtia a mã ꝙ predicata qdditatiua mãe. Sed predicata qdditatiua materie distinguunt a mã ex nã rei. ꝙ existẽtia distinguit a mã pluſ ꝙ ex nã rei. Minoꝛ ꝓz ꝟ Scotũ: qui vult ꝙ species ꝛ genus ꝛ differentia ꝛ generalr omne superius ꝛ inferius distinguant ex nã rei. Maioꝛ ꝓbat. Id qõ cõuenit alicui semp ꝛ necessario ꝛ in quocũqz esse minus distinguit ab eo ꝙ id qõ cõuenit ei nõ semper nec necessario. sed per accidens. Sed ꝑdicata qdditatiua ꝟueniunt materie semp ꝛ necessario: qz vt dicit Scotus. 3. dis. 21. siue res sit siue nõ sit predicata quidditatiua de ea verificant: existẽtia aũt conuenit rei tñ per accidens ꝛ non semper. sed solum post sui ꝑductionẽ. ergo ꝛc. ¶ Dicetur forte ꝙ est dare gradus in distinctione ex nã rei. Nã aial distinguit ab homine ex nã rei: ꝛ silr aial rõnale: ꝛ tñ aial rõnale plus distinguit ab homine ꝙ aial: qz ãnimal rõnale dicit totũ. ꝛ aial dicit tñ partem. ¶ Sed cõtra hãc responsionem arguit. In his quoꝛuz vnũz includit in rõne alterius/precisa ratio ꝙ distinguantur ex natura rei est: qz quodlibet eoꝛũ habet ꝑpriã formalitatez: ꝛ nihil plus requirit. Sed ita genus hz propriã formalitatẽ sicut ꝛ differentio. ergo nõ plus distinguit differentio a differentio/ꝙ genus ex natura rei: nisi forte extensiue. nõ aũt intensiue: sic nõ plus distinguit homo ab equo ꝛ asino ꝙ ab equo tñ nisi extensiue. ¶ Preterea arguit sic destruendo totum fundamentũ huius responsionis. Materia distinguitur a sua existentia ex nã rei. ꝙ realiter. Probatur cõsequẽtia. Maioꝛ distinctio infert minoꝛez. Sed distinctio ex natura rei est maioꝛ ꝙ distinctio realis. ergo ꝛc. maioꝛ ꝓz. Minoꝛ ꝓbat. Illa distinctio est maioꝛ/que est per magis intrinseca. Sed distinctio ex nã rei est per magis intrinseca: qz est per ea que cõueniunt rebus in ꝑmo mõ dicendi pse. ꝙ est maioꝛ distinctione reali. ¶ Quarto arguit specialiter cõtra eos qui dicunt materiã esse actũ entitatiuũ: qz esset extra nihil: etiã si nullam formam haberet. Nulla res põt intelligi sub opposito sue qdditatis. Sed materia põt intelligi sub opposito actus entitatiui. ergo ipsa nõ est essentialiter actus entitatiuus. Maioꝛ ꝓz. non enim potest vere intelligi ꝙ homo nõ sit rõnalis. Minoꝛ ꝓbat. Materiam esse actũ entitatiuũ est materiaz esse extra nihil per te. Sed potest vere intelligi ꝙ ipsa nõ sit extra nihil. ergo põt itelligi vere ꝙ ipsa nõ sit actus entitatiuus. maioꝛ ꝓz. Minoꝛ ꝓbatur. Anteꝙ crearetur mã ipsa nõ erat extra nihil: ꝛ erat verũ ipsaz nõ esse extra nihil. Sed deus tunc intelligebat oẽ verũ. ergo vere intelligebat mãm nõ esse extra nihil: ꝛ per ꝟsequens non esse actum entitatiuum.

Ad primum in oppositũ dicunt aliqui ꝙ posito illo casu annihilaretur materia. Sz hec responsio nõ soluit difficultatẽ: qz bene sequitur. deꝰ necessario annihilat materiaz. ergo necessario agit ad extra. Et ideo aliter respondetur ꝙ deum agere ad extra ex necessitate nature/potest intelligi dupliciter. Uno modo simplr: ꝛ sic negatur ꝟntia: nec ꝓbatur in hoc sensu. Alio modo conditionalr ꝛ presuppositiue: ꝛ sic cõceditur consequentia. sed negatur falsitas cõsequentis: posito enim ꝙ deus ꝑducat homineꝫ necessario ꝑducit risibilitatẽ: ꝛ similiter ꝓsuppositio illo casu necessario coagit agenti naturali ad introductionẽ alicuius forme. ¶ Ad ꝛm dicit ꝙ maioꝛ est vera ad sensuz in quo posuit eam pbs in predicamẽtis. s. ꝙ omne qõ est in genere tanꝙ nã completa est etiam in aliqua specie illius generis. ex ista aũt maiori sic cõcessa/nihil oĩno sequit ad propositũ: sed tñ sequeretur ꝙ mã esset in aliqua specierũ substãtie si ipsa esset nã cõpleta: eo tñ modo quo est nã quedam/est in aliqua specie subalterna. s. in specie corporis: ad quã reducitur tanꝙ ps eius cõstitutiua. Dico preterea accipiendo maioꝛẽ ad sensuz quo inducit ab arguente: ꝙ dupliciter potest intelligi potentiale determinans sibi aliquod genus formarũ determinare sibi aliquaz eius speciem. Uno modo signate. puta hanc. s. a. ꝛ nullam aliã quasi ꝙ habeat. a. ꝛ nullã aliã possit habere: ꝛ sic negat maioꝛ. Nam visus non põt per se ꝑmo moueri nisi a colore: ꝛ tñ nullus est signatus colos ad quẽ determinetur. Alio modo disiunctiue: ꝛ sic conceditur maioꝛ ꝛ negatur minoꝛ. Et loquendo ad propositum dico ꝙ mã sic determinat sibi formas nãles ꝙ semper hz hanc vel illam. Et ꝙ illa ratio nihil concludat. patet: quia Scotus qui eam facit/negat hanc consequẽtiam. z. dis. 15. soluendo quandã rationẽ Cõmentatoꝛis. hic ignis potest esse sine hoc gradu calozis. ꝛ põt esse sine illo. ergo potest esse sine oi calore. Et silr istã. Hoc corpus potest esse sine hoc loco ꝛ sine illo. ergo potest esse sine omni loco. ¶ Ad ꝛm negatur ꝟntia. nec ꝓbationes sunt ad propositum: quia tota ratio quare materie repugnet eẽ actu sine forma est: qz mã est pura poꝰ: ita ꝙ oĩmoda potentialitas. ꝛ negatio

Rõ cõtra Scotum.

Sco. 3. D. 14. 2.

Scõa rõ ꝟ Sco.

Fuga sco.

Insecutio

Rõ valida contra Sco.

Sco. 3. dis. 21.

Fuga.

Insecutio

Ad ꝑmũ

Diſticio.

Ad scõm

Diſticio.

Ratio in Sco.

Ad tertiũ

omnis actualitatis est ratio sine qua nō huius repugnantie: quia ℞o in accidēte nō est negatio omnis actualitatis: cuz accidēs sit de se quedā actualitas. ideo non est simile.

Ad q̄rū

¶ Ad 4m negatur maior. vnde dico q̄ multa sunt realr distincta: quoz vnum nō potest esse nisi aliud sit: vt pz de essentia z esse. de subiecto z ppria passione. Et silr de mā z forma. Cuius rō est: qz semper alterū istoruz est alteri rō essendi in actu: puta esse respectu essentie/z forme respectu māe: sicut patuit ex verbis Cōmētatoris supza: vel vnuz necessario ꝓsequit ad aliud: vt pz de ppria passione respectu sui subiecti. Et q̄ illa maior sit falsa adhuc pz. Nā substātia distinguit a quātitate: z tñ bō nō posset esse sine q̄ti tate: z silr asinus: aliogn non essent corpora organica in p

Ad q̄rtū dicēdi

mō dicēdi per se. ¶ Ad 5m dī q̄ deus cōtinet eminenter oēm causalitatē que ad perfectionē pertinet. Si ℞o detur aliqua causalitas includens iperfectionē: ipsa nō pōt peuenire deo. Causalitas aūt forme z māe habēt imperfectionem annexaz. s. potentialitatē: ois enim causa formalis est alteri inexistens z faciens cōpositionē cum eo: z per cōsequens est potentialis: z ideo deus nō pōt supplere causalitatē cause mālis neq̄ formalis. forma aūt dat esse māe in genere cause formalis. Usq̄ ad argumentū negat maior/ loquēdo de effectu quez dat per causas formales sicut est in ꝓposito. ¶ Ad 6m dicitur q̄ maior pōt dupl'r intelligi. Uno mō q̄ incorruptibile pōt esse sine hoc corruptibili signato: z sic cōcedit: qz nulla est forma corruptibilis que nō possit a mā remoueri. sed tñ ea remota alia introducetur. Alio mō q̄ pōt esse/ dato q̄ nullā formā corruptibilē habeat: z sic negat: presertim quādo illud incorruptibile est pura potentia: cuiusmodi est materia.

¶ Utrū mā possit intelligi ꝓceptu ꝓpio z ꝓciso. Qō. II.

Ppria rō.

Veritur 2o. Utrum mā possit intelligi cōceptu ꝓprio z ꝓciso. Et arguit q̄ sic. ¶ Primo. Quicqd est ẓ se cognoscibile hz ꝓpriū cōceptū z ꝓcisuz. Sed mā est ẓm se cognoscibilis. ergo z̄c. Maior pz: ga si cognoscit aliqd tñ conceptu alieno/ non cognoscit ẓm se: sed per aliud. Minor ꝓbat. Cognoscibilitas est passio entis. ergo cōuenit cuilibet enti. ¶ Cōfirmat. Quia accidens est ẓ se cognoscibile. ergo multo magis mā. aūs pz. Cōsequentia ꝓbat: qz mā cum sit suba/ est nobilioz quolz accidēte. ergo cōuenit ei cognoscibilitas nobiliori mō q̄ accidentibus. ¶ Scōo. Notitia cuiuslibet effectus/ dep̄det a notitia oium per se causarū eius: z maxime si sint cāe intrinsece: vt dī ꝓmo phȳsico q̄ in ꝓncipio. Sed mā est cā per se z intrinseca substantiarū mālīū: vt dī. 8. metaphȳsi. tex. cōmēti. 3. q̄ nulla suba nālis pōt cognosci nisi cognoscat materia. ¶ Cōfirmat: qz mā ponit in diffinitione rerū nāliuz. ergo est ꝓncipiū notificandi eas. qō nō esset nisi ipsa cognosceret. ¶ Dicet forte ad hoc q̄ mā vtiq̄z est cognoscibilis: sed tñ nō pōt cognosci nisi per analogiam ad

Scda rō.

Tex. c. 1.

Tertia rō.

formā. ¶ Sed cōtra. Nulla notitia intuitiua est discursiua. Sed mā potest cognosci intuitiue: qz possumus scire q̄ materia est. ergo notitia qua cognoscit mām esse nō est discursiua. Sed notitia qua cognoscit mā per cōparationē ad formā est discursiua. ergo notitia qua cognoscit mām esse nō est per cōparationē ad formā. ¶ Cōfirmat. Possibile est q̄ deus ꝓducat vnū animal sine quātitate: z cōsequenter sine omni qualitate sensibili. z querit vtrū materia huius ialis sit cognoscibilis. Si dicis q̄ nō. Contra. q̄ista materia est in actu sub forma substātiali/ ẓ nulluz habeat accidens absolutū. ergo est cognoscibilis. Si dicis q̄ sic: habeo ꝓpositū q̄ non cognoscitur per analogiaz ad formā: cum nō possimus cognoscere aliquam transmutationem huius materie in alias formas.

Cōclo 1a

Cōclo 2a

Cōclo 3a

Tripler questiū sensus.

¶ Respondeo q̄ tripl'r potest esse sensus huius qōnis. Primus est. An mā possit ex nā sua causare sui similitudinē in intellectu/ z ipsum mouere ad sui notitiā. ¶ Scōs est. An intellectus possit formare conceptū aliquem de materia/ qui tñ ei conueniat z nulli alteri. ¶ Tertius est. An intellectus formādo predictum cōceptū/ intelligat z apprehendat necessario aliqd aliud. ¶ Quantū ad ꝓmū sensuz dico q̄ mā nō est ẓm se cognoscibilis. sed cognoscit per formā repzesentantē nām: cuiꝰ ipsa est pars. Intellectus enim per speciē substātie corporee/ cognoscit substātiā corpoream z materiam que est pars eius. ¶ Qz aūt materia nō possit habere ꝓpriā speciez in intellectu ꝓbatur. ¶ Primo. Quicqd causat sui similitudinem in intellectu est actiuū z motiuū intellectus: qz educit ipsuz de potentia ad actū. Sed materia nō pōt esse ꝓncipiū actiuuz. cum sit pura potentia. ergo mā nō pōt mouere intellectū ad suī notitiā. ¶ Scōo. Omne motiuū intellectus ad sui similitudinē se habet in mouendo in genere cause efficientis. Sed materia z efficiens nō possunt eē idem: vt dicit 2o phȳsico q̄z. ergo mā nō pōt causare sui similitudinē in intellectu. ¶ Quantū ad 2m dico q̄ intellꝰ potest habere ꝓpriū cōceptū materie. Qō pz: qz intellectꝰ dicit mām esse puram potentiā in genere entiuz. Item dicit materiam esse subiectum cuiuslibet transmutationis: z multos alios huiꝰ conceptus formatz/ qui vere enuntiari non possunt nisi tñ de materia.

Tripler questiū sensus.

Cōclo 1a

T. cō. 70

Cōclo 2a

Māe sūt ꝓprij cōceptus.

Quantum ad 3m de quo ꝓncipaliter querit in hac qōne: dico q̄ materia nō pōt ꝓcipi nisi intellectus cōparet eā ad formā: nō ad banc vel illā: ẓ ad formaz absolute: z cōsequenter opz si intellectus dz venire in notitiaz materie: q̄ apprehendat formā: z hoc est cognoscere mām per analogiam ad formā. ꝓbatur ista cōclusio. ¶ Primo. Nulla res pōt cognosci nisi aut ipsa sit actus: aut per id qō est actus eius. Sed materia nō est actus. ergo nō potest cognosci nisi per id qō est actus eiꝰ: minor pz. Maior probat per ph̄m 9o metaphȳsice textu cōmēti. 11. vbi sic dicit. Et cū dictuz est de potētia que est ẓ modū motus: distinguemus actuz: z questio est quid sit actus/ qñ hec distinctio manifestabit etiam possibile. Qō exponēs Cōmētator sic dicit. Questio in qua est error/ est scire ꝓmo qd sit actus z que sint dīe eius/ qñ distinguendo illū per diffinitionez distinguemus etiā ẓm diffinitionem possibile: cum possibile nō intelligat nisi in respectu actus: z causa ꝓpter quā indigemus diffinire actū in sciēdo possibile est: qñ cum dicimus q̄ aliquid pōt mouere aliqd z moueri ab aliquo/ nō dicimus hoc simplr ẓ in respectu: qñ vnaqueq̄ istarū potentiarū nō intelligitur nisi in respectu actus. ¶ Scōo. Arguit: quia ph̄s ꝓmo phȳsicoꝝ. textu cōmēti. 69. dicit q̄ subiecta natura. idest materia cognoscibilis est per analogiam/ siue per comparationem: vt habetur in traductione arabica: quia sicut se habz ęs ad statuam: z lignum ad scamnū: ita materia ad substātiam actu existentē. ergo mā nō est scibilis ẓm se.

Mām nō cognoscit solitarie.

Rōsio quorūdā.

Impugꝰ.

¶ Responderi solet ad hanc rationē q̄ ph̄s nō dicit q̄ materia nō possit sciri ẓm se: sed tñ dicit q̄ est scibilis per analogiam: cū hoc aūt stat q̄ possit etiā sciri ẓm se. ¶ Sed ꝓtra hec est expositio Cōmētatoris sic ibi dicentis. Et ista materia que est subiecta substantie/ nō pōt intelligi per se cū nō sit aliqd in actu habens qdditatē: sed intelligit ẓm cōparationem ꝓpter latentiam sue substātie: z ideo cum voluerimus dare substantiā eius. dicimus ipsam esse id/ cuiꝰ ꝓportio ad substantiaz est/ sicut ꝓportio cupri ad idoluz. Ex quibus patet q̄ materia ẓm expōnē Auerrois nō est cognoscibilis p se. ¶ Tertio arguit. qz ph̄s 9o metaphȳ. tex. cō. 20. ꝓbat q̄ actus est nobilioꝝ poꝰ ꝓp boc q̄ res nō

sciunt.duz sunt in potētia:sed solū dum sunt in actu:t hoc probat inducēdo in mathematicis:t postea ita concludit. Quare palaz/qz potētia entia/ad actū reducta inueniunt: causa ℞o qz intelligētia est actus:qz t ex actu t potētia/t ꝓpter hoc faciētes cognoscūt.Et Cōmentator cōmē.zo. sic ait.Intēdit declarare:scilicet ꝓphilosophus/q res nō inueniuntur t sciuntur.nisi quando sunt in actu:t dat exēplum in mathematicis.Et postea circa finē cōmēti dicit. Ergo declaratuz est ex hoc q illud qō est in potētia/non erit scitum neqz ens/nisi cum exiuerit in actum:t causa in hoc est:qz intelligere qō est in potentia/nō venit ad actuz nisi per intelligere aliud/qō est in actu.¶Quarto. Arguitur:qz lz materia ꝓueniat in aliquo cōceptu absoluto.s.in cōceptu entis t substantie:tamen nullus istoꝝ cōceptuū est ꝓprius materie cuz ꝓueniat etiā alys:ꝓprius aūt cōceptus materie est:q sit tm̄ potētia:vt sepe dicit ꝓphs t Cōmentator.Sed cōceptus potentie non potest haberi nisi cōcipiatur actus:eo q potētia relatiue dicit ad actuz.ergo materia nō est cognoscibilis ꝼm se.¶Uenit autē intellectus in notitiā materie hoc modo.Nā cognoscimus q sit transmutatio in substantys.puta q ex aere generat ignis: t ex hoc cōcludimus q opz aliqd esse qō subyciat ytriqꝫ termino transmutationis:t sic cognoscimus per discursuz materiā esse.Quid aūt sit materia/cognoscimus remouēdo ab ea omnes actus:qz ipsa non est quid/nec quale/nec quantū/nec aliqō aliozuz:sicut neqz lignū est ex se aliqua figura.s.aut scamni aut lecti:t ꝯcludimus per discursuz q sicut lignum est tm̄ potentia respectu artificialiū:que pñt fieri ex ligno:sic materia est pura potentia respectu oīum formarū nāliuz:t ꝓnter q ex se nullā hz formam.

Materie ꝓprius cōceptus.

Ldō venit intellō in cognitionē mām

Ad ꝓmā **Ad rationes** in oppositum rūdetur.Ad ꝓmū negatur minor. Ad ꝓbationem dicit q mām esse cognoscibilez ꝼm se pōt intelligi dupliciter. Distinctio. Uno mō:qz cognoscibilitas ꝓuenit mām in scdo mō dicēdi per se tāqꝫ passio:t sic forte pōt cōcedi q materia est ꝼm se cognoscibilis.Alio mō pōt dici cognoscibilis ꝼm se: qz ea ꝓ se t solitarie accepta/intellꝰ pōt eam cognoscere:t sic nō est ꝼm se cognoscibilis.probatio autē procedit q̄ꝫtū ad ꝓmū sensuz:t nō q̄ꝫtum ad zm:de quo solo est questio presens:lz etiam dici possit q cognoscibilitas nō est passio entis absolute t vlr:sed tm̄ entis in actu.¶Ad zm negatur ꝯsequentia.Ad ꝓbationez dicit q materia est simpliciter nobilioz quolibet accidēte:tm̄ accidens inquantū est quedam actualitas est ꝼm quid nobilioz q̄ꝫ materia:t ratione huius nobilitatis in qua excedit ꝼm quid mām/ habet q sit cognoscibile ex se.¶Ad 3m t eius cōfirmationem dicit q responsio ibi data est bona t vera.Ad probationē negatur minor:qz nō omnis notitia qua cognoscit aliquid esse/est intuitiua:alioquin cuz cognoscamus t demonstremus deum esse:sequit q cognoscceremus eum intuitiue.cuius oppositū dicunt omnes theo.Quid autē sit notitia intuitiua alibi erit declarandū.¶Ad cōfirmationem negatur maior:quia impossibile est q aliqd sit aial: nisi habeat partes organicas que necessario requirunt distinctionem.distinctio autez non pōt esse sine quantitate. Dicitur preterea q materia illius animalis cum sit eadē ꝼm rationem cum materys aliarum rerum/cognoscereť sufficienter cognitis alys.

Ad tertiū

Ad cōfirmationez.

¶Utrum quelibet minima portio māe/sit in potentia naturali ad quālibet formam. Questio. III.

Laꝑ.1.d. 19.qōne vnica. Uide rō.

Queritur 3°. Utrum quelibet minima portio materie/sit in potentia naturali ad quālibet formaz.Et arguit q sic. ¶Primo.Qōlibet elementū:t omne mixtū potest corrumpi.Sed corruptio vnius est generatio alterius.ergo quelibet pars materie corrupti/recipit formam eius qō generatur. ¶Scdo.Tota materia est in potentia ad omnem formā.ergo quelibet pars eius est in potentia ad omnem formaz:antecedens patet.Consequentia ꝓbatur.Si a tota materia separarentur omnes forme taz substātiales q̄ꝫ accidentales:t similr a minima portione materie:tunc tota materia nō esset maioz q̄ꝫ ista portio:imo non essent inter se distincte:cum in fundamento nature nihil sit distinctum:vt dicit ꝓmo metaphysice textu t cōmēto.17.ergo ad qōcūqz est in potentia vnum: est etiā in potentia alterum. ¶Tertio. Eorum quorum vtrūqz habet in se infinitas partes/ad quodcūqz est in potentia vnū.est etiam in potentia alterū/si sint eiusdem rationis.Sed materia est eiusdem rationis in toto t in partibus:t ita sunt infinite partes in minima portione materie:sicut in quacūqz materia.ergo tc̄.

Scda rō.

Tertia rō

Respondeo Et ꝓ notitia questionis premitto q materia potest dupliciter considerari.Uno modo ꝼm se/idest per abstractionem ab omni forma/presertim a quātitate/per quem modum ipsa est oīno indiuisibilis:vt dicitur primo physicoꝝ.nō eo modo quo punctus est indiuisibilis:qz punctus detractum est ad genus quantitatis/tanqꝫ ꝓncipiuz t positionē ac situm hz:sz diceretur materia esse indiuisibilis per negationez totius generis quātitatis:t hoc modo accepta materia/non esset in ea totuz t pars:cum ratio totius t partis non cōueniāt nisi habentibus diuisibilitatē.¶Alio modo cōsideratur materia ꝓut est actu sub formis substantialibus t sub dimensionibus t distincta in partes:t ad hunc sensum procedit presens questio.puta.Utrū materia que est sub minimo terre vel ignis sit in potentia ad omnez formaz naturalē.¶Premitto scdo q huiꝰ minimā portionē materie esse in potentia ad omnē formaz/potest tripliciter intelligi.Uno modo q in ista materia possit recipi quelibz forma:ita q talis materia per se t separatim existat.Alio modo q talis materia alteri vniat.Tertio modo q materia dispositā recipiens aliquā vnam formaz numero potuerit etiam recipere aliam eiusdem speciei.

Nōn⁹ ꝓ⁹

Nā duobus modis speculatur.

Cōclo ꝓ⁹

Quantum ad ꝓmum sensum dico/q nō quelibet portio materie est in potentia ad omnē formaz.ꝓbatꝫ ista cōclusio.Supponendo tria. ¶Primuz est q est dare minimuz naturale ꝼm extensionē.puta/minimā carnem.minimum ignez t huiꝰ:vt dicit ꝓphs ꝓmo physicoꝝ.textu cōmenti 36°.vbi sic argumentatur. Si necesse est/cuius pars contingit/quantacūqz esse ꝼm magnitudinem t paruitatem/t ipsum totum contingere. Dico autem taliuz aliquā partium in quam cum insit diuiditur totum.Si autem impossibile est animal aut plantam quātacunqz esse ꝼm magnitudinem t paruitatē/manifestum est:quoniam t partium quālibet.Erit enim totū partibus simile.Caro autem t os t huiusmodi partes sūt animalis t fructus plantarum.Manifestū igitur quoniā ūpossibile est carnem:aut os:aut aliquid aliud quantūcunqz esse magnitudine:aut in maius:aut in minus.Et z° de anima idem dicit.¶Scōm est q qōlibet elementuz potest ūmediate transmutari in aliud:vt dicit scdo de generatione.¶Tertium est q elementa superioza generātur ex inferioribus ꝼm multiplicataz analogiam.puta ex pedali terre fit decupedale aque:t ex pedali aque fit decupedale aeris.inferioza autē elementa generant ex superioribus ꝼz minoratā analogiā:qz ex decupedali aque fieret tm̄ pedale terre:vt dī z° de gnōne.¶Ex his arguitur sic. Signet minimū ignis per se existens t appelleť.a.istud enim est possibile ꝓ ꝑm suppositū.ex.a.pōt ūmediate gīari terra per zm suppositum,t ex.a.generabitur terra ꝼm mi-

Sup⁹ ꝓ⁹

Sup⁹ 2⁹ T.cō. 41. T.cō. 24. Sup⁹ 3⁹

notatã analogiã per tertiũ ſuppoſitũ.aut ergo ex.a.gene-
rabit minimũ terre potens per ſe exiſtere:aut generabit
minus minimo:aut maius.Nõ maius:qz cum ignis ſit ra
rior terra.nõ põt ex minimo ignis generari maius mini-
mo terre:z etiaz quia tunc iſta generatio non eſſet ſm mi
noratam analogiam:non etiam generabitur minimũ ter
re ꝓpter eaſdem rationes.ergo ex.a.generabitur minus
minimo terre:ſz minus minimo terre nõ põt ꝑ ſe ſeorſuz
exiſtere.ergo materia minimi ignis non eſt in potẽtia ad
formã terre ſub qua poſſit per ſe exiſtere. ¶Scõo argui
tur.Sit.a.minimũ ignis.z diuidat:qõ eſt poſſibile.cuz ſit
quãtũ:z quero vtrũ facta diuiſione materie alterius ptis
a.poſſit ſub aliqua forma per ſe exiſtere/aut nõ.Si nõ/ba
beo ꝓpoſitũ.Si ſic.Cõtra.Non põt mã partis.a.exiſtere
ſeorſuz ſub forma ignis:qz nõ datur minus minimo:vt pz
ex terminis:nõ põt etiã ſeorſuz exiſtere ſub forma alicui⁹
alterius elemẽti:cuz alia elementa generent ex igne ſm
minoratam analogiã:vt dictũ fuit.z multo minus põt exi-
Impugna ſtere ſub forma mixti.ergo ꝛc. ¶Cõtra fundamẽtũ hui⁹
tio mini- cõcluſionis arguit.Primo. Circũſcribatur omne ꝓtinẽs
morum. z omne corruptiuũ:z ſit ſola aqua in vniuerſo:que quidẽ
Pria rõ. aqua data diuidat ſicut poſſibile eſt:qz eſt quanta:hoc fa-
cto/illa in que fit diuiſio nõ erunt nihil:qz hoc eſt contra
diuiſionis rationẽ:nec erunt nõ aqua ex ſola ratione diui
ſionis:qz tunc aqua cõponeret ex nõ aquis.Nõ repugnat
etiã forme aque/illa paruitas que iam eſt in actu:quia ita
parua prefuit/ſz in toto nec per ipſaz diuiſionẽ corrumpe
tur aqua:qz circũſcriptũ eſt omne corruptiuũ.nõ ergo vi
aliqua ratio intrinſeca quare forme nãli repugnet:quin
ſemp quocũqz per ſe exiſtente poſſit aliqõ minus eſſe per
ſe exiſtens:ſz forte extrinſeca impeditiua talis per ſe exi-
Scõa rõ. ſtentie aſſignet ꝓtrarietas corrũpẽtis. ¶Scõo. Si eſſet
dare minimũ de forma:ſequit qꝫ eſſet dare ꝑmaz partem
motus ad formã ſeu minimaz partẽ forme que põt indu-
ci per motũ.Cõſequentia pz:qz ſemper prior pars motus
eſt nõ ſolũ nã:ſed etiã duratione antecꝫ ſit aliquid ſequẽ-
tis.Sed qꝫ ꝓſequẽs ſit falſuz ꝓbat:qz ſi ponat talis ꝑma
pars:illa erit facta in inſtanti:z cũ agens preſens exiſtens
poſſit iterũ cauſare aliaz partẽ forme equalez ipſi prime:
aut illã cauſabit ſimul in eodẽ inſtanti cũ ꝑma:z eadẽ ra-
tione tertiã partẽ etiaz cauſabit in inſtanti eodem:z ſic de
qualibet:z per ꝓſequẽs totã formã cauſabit in inſtanti:qõ
eſt falſuz.Aut illaz ſcõam partẽ cauſabit in alio inſtanti:z
ſic quãlibet aliam in alio inſtanti a priori:z tunc vel iſte
partes erũt cauſate ſine quiete media:z per ꝓns totus mo
tus erit compoſitus preciſe ex mutatis eſſe:qõ ꝛmprobat.
Tex.c.4. 6° phyſico ꝛ a pho parti per hec verba,ſ.dicendo motuz
eſſe aligd nõ motuz.Ubi Beatus Thomas lectione ſcõa
S.Tho. dicit.Quia impoſſibile eſt qꝫ motus componat ex momẽ
tis/oſtendit hõ impoſſibilitatem ducendo ad tria incõue-
nientia:quoꝝ ꝑmũ.ſi motus cõponat ex momentis z ma
gnitudo ex indiuiſibilibus:ita qꝫ per indiuiſibilez partez
magnitudinis nõ moueat ſed motuz eſt.ſequit qꝫ aliquid
nõ motũ.ideſt qõ prius nõ mouebat.ſit motũ:qz ponitur
qꝫ ſm indiuiſibile tranſiuit.ideſt motũ eſt non tranſiens:
qz in eo moueri nõ poterat.Uñ ſequit aliquid eſſe tranſ
tuz abſqz hoc qꝫ aliqñ iret:qõ eſt ipoſſibile:ſicut ipole eſt
qꝫ aliquid ſit preteritũ:qõ nunqꝫ fuerit preſens:vel inter
cauſationẽ vnius partis z cauſationem alterius erit quies
media:z hoc etiã eſt incõueniens:quia tunc agens natura
le eſſet preſens per tempus debito paſſiuo:z nõ ageret:qõ
Tertia rõ. eſt incõueniens. ¶Tertio.Omne alterans prius alterat
partem ſubiecti ſibi ꝓpinquiorẽ qꝫ partẽ remotiorem ab
eo.Si ergo ponat minimũ ſubiecti quo poſſit introduci
forma ab agente:vel ipſuz erit indiuiſibile ſicut punctus:
qõ eſſet impoſſibile:vel ſi erit diuiſibile/pars eius erit ꝓ
pinquior agenti qꝫ alia:z in ꝓpinquiorẽ ꝑus inducet for-
ma:z cum pars ſit minor toto:ſequit qꝫ illa nõ fuit mini-
muz in quo potuit forma induci:vel eſt dare minus mini-
mo:qõ eſt ipoſſibile. ¶Quarto.Sit per te minima aqua Quarta
z appelletur.a.aut.a.poteſt condenſari:aut non. Non eſt rauo,
dicendũ qꝫ nõ:qz maior aqua qꝫ.a.poteſt cõdenſari: vt pz
experimento.ergo z.a.poteſt cõdenſari cum ſit minoris
reſiſtentie.Ponat ergo in actu qꝫ condenſetur.ergo facta
condenſatione erit minor qꝫ prius:z per conſequens non
erat tunc minima. ¶Dicetur forte qꝫ facta cõdenſatione
corrumpetur. ¶Sed contra/ex hoc ſequit qꝫ detur vlti-
mum eſſe rei permanentis.Cõſequentia ꝓbatur ſequenti
rõne. ¶Hoc diuidatur minimũ:puta.a.aut forma.a.ma Quinta rõ
net facta diuiſione:aut non.Si manet.ergo.a.nõ fuit mi-
nimum.Si nõ manet habeat intentuz. Naz aſſignetur.b.
inſtans in quo.a.eſt z imediate poſt.b.fiat diuiſio ipſius.
a.Tunc ſic.a.eſt in inſtanti.b.z imediate poſt hoc nõ erit
quia imediate poſt hoc fiet diuiſio.ergo inſtans.b.eſt vlti
mum inſtans eſſe.a. ¶Pro reſponſione ad predictas ra-
tiones. ¶Sciendum eſt.qꝫ cum dicit ꝓpõs dari minimũ Rõn⁹ ꝫ
naturale:hoc poteſt dupliciter intelligi. Uno modo qꝫ detur Diſticio,
minimũ potens per ſe exiſtere:z ſic eſt verum. Alio mõ
qꝫ detur minimũ alteri inexiſtens:z ſic eſt falſuz:qz cũ for
ma naturalis extendat in materia per quantitatem:opz
qꝫ ſicut nõ datur minimũ quãtitatis:ita nõ detur minimũ
forme:ſed qualibet data/ipſa eſt diuiſibilis:cũ ſit ꝓtinua.

Ad primum igitur dico qꝫ caſus eſt impoſſibilis Ad rõnes
naturaliter z euz negaret põs.Dico quibus mi-
ſcõo qꝫ poſito illo caſu.ſi diuideretur minimũ aque/cor- nima de-
rumperetur forma aque preexiſtens in minimo:z partes ſtruebant
materie illius minimi vnirent totali aque exiſtenti in na
tura z actuarentur per formaz eius.Dico tertio qꝫ ſi deus
deſtrueret totum vniuerſuz z cõſeruaret tñ vnum mini-
mum aque vel ignis:z diuideret illud minimum:tunc ex
neceſſitate cõditionata.vel annihilaret materiam vel in
eam introduceret vnam nouã formam. ¶Ad z^m dicitur Ad ſcõm
qꝫ eſt dare primã partẽ forme:quã agẽs introducit in ma
teriaz:z qꝫ inter eam z reliquas partes mediat quies:quia
nullus motus eſt ſimpliciter cõtinuus/niſi tñ motus lo-
calis:nec ſequit qꝫ agens ſit preſens paſſo z non agat:qa
cauſata illa ꝑma ꝑte forme:diſponit reliquas ptes paſſi:z
completa diſpoſitione cauſat in eis aliquam aliam partez
forme. ¶Ad 3^m dicitur qꝫ ad hoc vt forma introducatur Ad tertiũ
in aliquo ſubiecto:opz ipſam eſſe diſpoſitum non ſolum
qualitatiue.ſed etiam quantitatiue:z ideo ſignatur aliqua
pars ſubiecti que tota ſimul diſponit:z in qua ſimul in-
ducitur forma:quia pars illius partis nõ eſt ꝑs diſpoſita
quantitatiue qꝫ ipſuz totũ qõ eſt illa pars ſignata. ¶Ad Ad q̃rtũ
4^m dicit qꝫ poteſt cõdenſari.ſed facta condenſatione cor- Ad quĩtũ
rumpetur forma aque. ¶Ad 5^m dicit qꝫ forma minime
aque non manet facta diuiſione.Ad improbationez dicit
qꝫ diuiſio nõ fit ſubito:ſed in tẽpore poſt inſtans autez.b.
non ſequitur immediate aliud inſtans ſed tempus in quo
fiet diuiſio.In vltimo autez inſtanti huius temporis/cor-
rumpet forma aque z introducet alia forma.Unde iſtud
inſtans temporis menſurantis diuiſionẽ erit ꝑmum non
eſſe forme aque:z idẽ inſtans erit ꝑmum inſtans eſſe for-
me ſequentis. ¶Sed cõtra.Annihilet deus.a.aquã ime- Replica,
diate poſt inſtãs.b.ergo.b.eſt vltimũ eſſe aque. ¶Rñde- Riſio.
tur qꝫ ſi deus debet annihilare.a,imediate poſt.b,oportet
qꝫ eam annihilet in tẽpore:z impoſſibile eſt qꝫ in inſtãti.
Si ℞o ipſaz annihilet nõ imediate poſt.b,ſz in ipſo.b.tũc Alia qõ
annihilabit in inſtãti:ſed iſtud inſtãs erit ꝑmũ nõ eſſe.a. nis dete
aque. ¶Quantuz ad ſcõm principale dicitur/qꝫ quelibet minatio.

portio mãe est in potẽtia ad quãlibet formã. Et ꝟ ꝓbaꝫ. Primo. Mã corruptibiliũ de qua sola logmur in ꝓposito põt ꝑuari forꝰ quã hz: aliogn cõpositũ ex tali mã ⁊ forꝰ non esset corruptibile: g̃ vel materia remanebit sine foꝛa: qõ est impossibile: vel aliam formam accipiet. Et pro ista ꝯclone sunt due ꝓme rõnes facte in ꝓncipio qõnis.

Corlo 3° **Quantum** ad 3m ꝓncipale dico/ꝙ non ois portio mãe diſpoſite est in poꝰ ad oẽm formã numero: sed est ita in poꝰ ad istã ꝙ nõ ad aliquam aliam. Uerbi gra. Sint due mãe. ſ. a. ⁊. b. ſufficienter diſpoſite ad recipiendã formã ignis: ⁊ ponaꝫ inter has duas mãs vnũ agẽs/puta ignis potẽs introducere formã ignis in vtraq; mã. Dico ꝙ iſte ignis illã numero formã: quã cauſabit in a. nõ poſſet cauſare in. b. ⁊ illã quã cauſabit in. b. nõ poſſet cauſare in. a. Cuius rõ est: qz diſpõnes que ſunt in. a. ita diſponunt ⁊ determinant ipſuz ad hãc formã numero. ꝙ nõ ad aliã: ⁊ ſi deberet cauſari in. a. alia forma �fm numeruz: oporteret ab eo abyci predictas diſpoſitiones: ⁊ cauſari alias. Fundamẽta huiꝰ poſitionis dicta ſunt libro 5°. ¶ Et ſi dicaꝫ. Si ille ignis diſponeret. a. ⁊. b. vñ est ꝙ illas nõ diſpõnes: quas cauſat in. b. nõ cauſat in. a. nec eõ. Rñdeꝫ ꝙ hoc ideo est: qz agit �fm diuerſas ꝑtes ſuas: aliqua. n. ꝑs huius ignis est vicinior. a. aliqua eſt ꝓpinqor. b. ¶ Et ſi iterũ dicaꝫ: ponat deus. a. ⁊. b. in eodẽ ſitu: queritur tunc vt prius: vñ eſt diuerſitas. Rñdeo ꝙ poſito illo caſu iſta diuerſitas nullo modo eſſet ex parte agẽtis: ſed tñ ex parte ſubiecti. nõ. n. diſtinguerent. qz eſſent in diſtinctis ſubtis.

Ad ꝓmã ⁊ ſcõam. Ad tertiã **Ad rationes** in oppoſitũ rñdeꝫ. Ad ꝓmã ⁊ ſcõaz ꝑz ſolutio: qz ſunt ꝑ ſcõa cõcluſiõe.

¶ Ad tertiaz dr eodẽ mõ ꝙ quelibet portio materie est in potẽtia ad quãlibet formã/nõ tñ eodẽ mõ ſicut totũ. ſ. vt poſſit per ſe exiſtere ſub qualibet forma.

¶ Utruz mã ſit in poꝰ ad quãlibet quantitatẽ/abſqz eo ꝙ rarefiat ⁊ ei addatur aliquid. Queſtio. IIII.

Queritur 4°. Utrũ mã ſit in poꝰ ad ꝯtitz ꝯtitatẽ abſqz eo ꝙ rarefiat ⁊ aligd ei addaꝫ. Et arguiꝫ ꝙ ſic. ¶ Prio. Secludaꝫ mã ab oi forma tam ſubſtantiali ꝯtitz ac cidentali: ⁊ poſtea ponaꝫ in ea ꝯtitas/non apparet aliqua ratio quare nõ poſſit ita poni magna ꝯtitas in tali mã. ſicut parua: qz nihil eſt repugnans quantuz eſt ex ꝑte materie. ¶ Scõo. Actionũ diſtinctaruz põt ꝓr eſſe ſine poſteriori: ſed extenſio mãe fz maiorẽ quãtitatẽ ⁊ additio ⁊ rarefactio ſunt actiones diſtincte/⁊ extẽſio est prior eis: ergo põt mã extendi ſine additione ⁊ rarefactione. Maior pz: qz non repugnat: prius eſſe ſine posteriori. Minor ꝓbaꝫ. Nam rarefactio terminaꝫ ad raritatẽ que eſt qualitas: ⁊ extẽſio terminaꝫ ad quãtitatẽ: ⁊ additio materie ad mãm/terminaꝫ ad ſubſtantiã. ergo ſunt diſtincte actiones. Patet cõſequẽtia: qz mutationes diſtinguuntur ex terminis 5° phyſicoꝝ. Oz aũt extenſio ſit prior ſaltem rarefactione pz: quãtitas ad quã terminaꝫ extẽſio eſt prior qualitate ad quã terminaꝫ rarefactio. ¶ Tertio. Producat deus vnã quãtitatẽ ſeparatã ab oi ſubiecto ⁊ ab oi ꝯtitate: ⁊ ꝯnter a raro ⁊ denſo: ꝓſtat ꝙ poterit eaz mutare de magno in paruũ: ⁊ de paruo in magnũ: ⁊ hoc fiet ſine additione mãe: ⁊ ſine raro ⁊ denſo. cuz ſit ſeparata ab oi ſubſtantia ⁊ qualitate. ergo ẽt ꝯtitatẽ exiſtentẽ in mã poteſt mutare õ pua in magnã: nõ addẽdo mãz/nec rarefaciẽdo.

Ytali. q. intentio. Rõn ꝑ ꝑ Diſticuo. **Reſpondeo** ꝙ tituluſ huius qõnis nõ eſt. vtrum mã ſit in potẽtia ad quãtitatẽ infinitam: ita ꝙ poſſit vari magnitudo infinita: ſed queriꝫ. An mã ſit in potẽtia ad quãlibet ꝯtitatẽ nãle. Sciendũ tñ eſt ꝙ materia põt accipi dupliciter. Uno mõ 3m ſe ⁊ per remotionem oium formarũ. ⁊ ſic dico ꝙ ei ſic cõſiderate nõ repugnat tanta quãtitas: quãta eſt quãtitas ignis. Alio mõ accipiꝫ materia ꝓut eſt determinata. ideſt ꝓut eſt mã huiꝰ vel illius. puta huius pugilli terre vel aque vel huius lapidis aut boꝛis. ⁊ ſic queriꝫ. Utrũ hec materia poſſit extẽdi ad quãcũqz magnitudinẽ. ¶ Sciendũ ſcõo ꝙ hãc materiã effici maiorẽ ꝯtitz ſit ꝯtitatez poteſt eſſe dupliciter. Uno mõ per additionẽ alterius materie ad ipſaz. ⁊ ſic cõſtat ꝙ poſſet effici maior. Si. n. pugillo ignis addaꝫ mã cõbuſtibilis que cõuertaꝫ in ignem: conſtat ꝙ predictus ignis efficiet maior per additionẽ mãe ad ipſum: ꝓpter qõ dixit ꝓbs ſcõo de aia. ꝙ ignis creſceret in infinitũ. ſi in infinitũ adderet ei materia cõbuſtibilis. Alio mõ poteſt materia effici maior. nõ ꝑ additionẽ materie. ſed per ſolã raritatẽ. Si. n. pugillus terre ꝙuertaꝫ in ignẽ. illa materia que ꝓus erat parua ſub forma terre: eſt poſtea magna ſub forma ignis. qz facta eſt rarior. ¶ Queriꝫ ergo. Utrũ remota additione materie ad materiã: ⁊ remota ſilr raritate poſſit mã effici maior ꝯtitz eſſet prius. Pro notitia aũt huiꝰ ꝓmo declarabiꝫ ꝙ in eſſentia mãe eſt reperire plus ⁊ minus: quia hoc eſt neceſſarium ad principale propoſitum. Secundo dicetur ad queſtionem.

Rõn mm ⁊ mm dãz creſcere eſt ad infinitũ. ⁊. cõ. 41. Queſtiõ explanatio. In eẽntia mãe reperitur plus

Quantum ad ꝑm nõ intendo dicere ꝙ mã ſit partibilis �fm ſe: ⁊ ꝙ ſecluſa quantitate in ea ſint partes: ſed ſolũ ꝙ plus de mã eſt in vno ꝯtitz in alio: ita ꝙ iſtud plus ⁊ iſte exceſſus nõ eſt ex ꝑte quãtitatis: ſz eſt in illa entitate que eſt mã: ⁊ hoc ꝓbaꝫ. ¶ Primo. Jd cui fit additio eſt plus poſt additionẽ ꝯtitz eſſet ante additionẽ. Sed in nutritione mã nutrimẽti additur mãe eius qõ nutriꝫ. ergo in nutrito eſt plus de mã ꝯtitz ante. maior pz ex terminis: nõ enim capit intellectus ꝙ aligd addaꝫ alteri eiuſdẽ rõnis cum eo ⁊ nõ ſit plus ibi ꝯtitz eſſet prius. Minor ẽt pz. Nam nutrimentũ addiꝫ nutrito: vt dr 2° de aia. Sed nõ addiꝫ �fm formã/aut aliqua accidẽtia. ergo tñ �fm mãm. Patet cõſequẽtia cum maiori. ⁊ ꝓbaꝫ minor: qz in nutritione corrũpiꝫ forma ſubſtãtialis nutrimẽti ⁊ ꝓter oia accidẽtia eius: qz corruptis nobis/corrumpunt oia q̃ ſunt in nobis. g̃ manet tñ mã: ⁊ illa additur nutrito. ¶ 2° Dicit ꝓbs ſcõo de gnõne. in vno pedali terre plus eſt de mã ꝯtitz in pedali ignis. Sed iſtud plus nõ eſt ex ꝑte quãtitatis: cũ vtrũqz ſit tñ pedale: nec ex parte forme ſubſtãtialis: qz etiã ipſa eſt equaliter extenſa in vtroqz. ergo eſt tñ ex parte mãe. ¶ Et ſi arguaꝫ ꝯtra. qz plus ⁊ minus ſunt paſſiones quãtitatis: ſicut etiã magnũ ⁊ paruũ: ⁊ equale ⁊ inequale. ergo in eſſentia mãe nõ eſt plus ⁊ minus. ¶ Reſpondeo ꝓmo ꝙ in mã nunc ꝯtitz eſt plus ⁊ minus aut totum ⁊ pars niſi ipſa ſit diuiſa in ꝑtes per quãtitatẽ. cum hoc tñ ſtat ꝙ aliquãdo ſit plus de mã vbi minus eſt de quãtitate: ⁊ minus ſit de materia vbi plus eſt de quãtitate: vt pz in pedali terre: ⁊ bipedali ignis. Dico ſcõo ꝙ equalitas q̃ eſt relatio ꝓdicamẽtalis fundaꝫ tñ ſuper quãtitate. Sed inequalitas tranſcẽdens põt fundari ſup oi nã: albedo. n. vt q̃tior eſt inequalis albedini. vt. 6. ⁊ ita in ꝓpoſito mã pedalis terre eſt plus ꝯtitz mã bipedalis ignis ⁊ ei eſt ineq̃lis: qz plus de eſſentia mãe eſt in vno ꝯtitz in altero: ⁊ iſtud plus nõ eſt plus �fm quãtitatẽ ſed �fm eſſentiam.

Rõn ꝑ ꝑ Rõn mm ꝑm Rõn mm ꝑm Rõn mm ꝑm

Varū aūt mutationū prior nā est rarefactio: ꝑpus est enim aerem rarefieri ꝙ ipsum acqrere maiores dimensiones: ꝯ ista duo sint in eodē instanti tēporis. sed tñ magis notum est ad sensum ꝙ acquirat maiores dimensiones ꝙ ꝙ rare fiat: pp qđ solet diffiniri rarefieri per hoc/ꝙ est acquirere maiores dimēsiones tanꝙ per aliqd magis notū ⁊ conse quens rarefactionē. ¶ Sciendū scđo ꝙ duplr augent dimensiones. Uno mō per additionē ꝙtitatis ad ꝙtitatē/⁊ istud augumentū nunꝙ est sine additione noue māe: qa quātitas nō separat a mā. Alio mō auget quātitas (vt dictū est) per maiorē extensionē: ⁊ nō per additionē: ⁊ hoc est tñ in rarefactione: qr iste due mutatiões se nēcio cōcomitant. ¶ Ex his arguitur ꝓmo. Impole est ꝙ mā acquirat maiorē ꝙtitatē nisi vel addat ꝙtitas quātitati vel ꝙtitas preexistens magis extendat. Si ꝑm. ergo addit mā māe. Si zm ergo est ibi rarefactio. Utraq; ꝓñtia pz ex ꝓdictis. ¶ Scđo. Suppono ꝓmo ꝙ terra est densior aere. Suppono scđo ꝙ id est densius in quo est plus de mā sub paruis dimēsionibus. Et arguit sic. Fiat terra ex pedali aeris pte/nulla addita mā: ⁊ sine rarefactione pōt ex pedali aeris fieri multū de terra. gratia exēpli. decē aut centū pedalia. Sed terra est densior aere. ergo in vno pedali terre est plus ō mā ꝙ in vno pedali aeris. g̃ si ex vno pedali aeris fieret vnū aut multa pedalia terre/seqt ꝙ id qđ plus hz ō mā nō haberet plus de mā. ¶ Tertio. Impole est ꝙ ps equet toti nisi parti aliqd addat: aliqn totū nō eēt maior sua parte. Sed mā exīs in decē pedalib⁹ terre/est totū respectu māe existētis in vno pedali terre. g̃ ipole est ꝙ mā existēs in vno pedali terre efficiat tanta quāta est sub decem pedalibus sine additione. Nec pōt dici ꝙ hoc fiat ꝑ rarefactionē: qr tante raritatis est vn⁹ pedalis terre: sicut tota terra. ¶ Quarto. Impole est ꝙ minus fiat plus/nisi per additionē eius qđ dr plus. Sz minus de mā est in pedali terre ꝙ in .10. ergo ex vno non fient decem sine additione māe. minor pz. Maior ꝓbat. qr omne plus hz tñ ⁊ amplius/ꝙ id respectu cuius est plus.

Mon^m 2^m Duobus modis augent dum ē siones.

Ad ꝓmū

Ad argumenta rñdet. Ad ꝓmū dico tria. Primū est ꝙ quātitas nō pōt esse in mā sine forma ſubali: ⁊ ideo cū mā nō sit in po^a ad maiorē formā ꝙ sit forma celi: nō est etiā in po^a ad maiores quātitatē ꝙ sit ꝙtitas celi: ⁊ hoc dico loquēdo de tota mā creata ꝑ exclusionē oīum formarū. quecūq; sint ille. ¶ zm est. ꝙ aliud est loqui de mā sic absolute ⁊ abstracte: ⁊ aliō est log de mā huius vel illius: de qua sola est ꝑsens ꝙstio. ¶ 3m est ꝙ qñ agens nāle remouet a mā oēm formā preexistentē: nō pōt in ea causare quācūq; ꝙtitatē. sed ſoluz tantā quantā exigit for^a ſubalis: quaz prius nā introducit in mām ꝙ ipsam ꝙtitatē: cū. n. ex aere generat ignez: non pōt inducere nisi quātitatē quā regrit for^a ignis: nec etiaz pōt ex paruo aere generare totum ignē: qr plus de mā est in toto igne ꝙ in vna pte aeris. ¶ Ad zm dr. Qz extēsio dimensionū ⁊ rarefactio nō pūt abinuicez ſeparī: qr vna ad aliā nēcio ꝓsequit. ſ. extēsio ad rarefactionē. ⁊ iō minor rōnis est falsa. Ad ꝓbationē dr. ꝙ iz ꝓus nā acquirat ꝙtitas in mā ꝙ ꝙlitates: tñ aliqua ꝙlitas. ſ. raritas ꝓus acgrit ꝙ fiat noua extēsio ꝑ exīstētis ꝙtitatis. ¶ Ad 3m dr ꝑ. ꝙ logmur metaphysice ⁊ nō theologice: vt rō ꝓcedit. Dr 2° ꝙ posito illo casu talis ꝙtitas nō posset quouis mō mutari de paruo in magnū: nisi ꝑ additionē noue ꝙtitatis.

Scđa rō.

Ad scđm

Ad tertiū

¶ Utr mā bēat ſuā entitatē ⁊ realitatē a forma. Qō. V.

Ueritur 5°. Utr mā habeat ſuā entitatem ⁊ realitatē a forma. Et arguit ꝙ sic. ¶ Primo. Supponitur ꝙ forma est cā formalis māe ⁊ nō cōpositi. Istud supponitū ꝓbat triplr. Tum qr phs 2° physicoz dicit ꝙ omnes partes respectu totius sunt cause materiales. Sed forma est pars cōpositi. ergo respectu eius est cā mālis. g̃ si respectu alicuius est cā formalis: hoc erit tñ respectu māe. Tum qr foza est cā formalis eius in quo recipit. Sed recipit in mā. ergo ⁊c. Tuz qr forma eius est cā formalis cui⁹ est finis: qr for^a ⁊ finis coincidunt in idē numero. Sed forma est finis māe: vt pz scđo physicoz. g̃ est cā finalis māe. ¶ Supponit scđo. ꝙ ois cā formalis causat aliqd in ſuū effectū distinctū ab ipsa: istud ꝓbat. Tuz qr si id qđ causat nō esset distinctū a cā formali: sequit ꝙ cā formalis causaret ſeipsaz. Tuz qr sequit ꝙ sube ſepate ita essent cause formales/sicut forme q̄ sunt in mā. Ex his arguit sic. Forma est cā māe. Sed ois forma causat aliqd in ſuo effectu. g̃ forma causat aliqd in mā. Sed istud causatū nō est ipsa forma ꝑ zm ꝓsuppositū. g̃ est ipsa essentia māe: ⁊ sic forma causat essentia māe. ¶ Scđo arguit. Ex mā ⁊ forma resultat cōpositū. aut ergo resultat ex hoc precise ꝙ mā ⁊ forma sūt: ⁊ hoc nō: aliqn ſepata aia Sortis a sorte. adhuc maneret Sortes: qr eius mā ⁊ for^a manent: resultat cōpositū ex vnione forme cū mā: ⁊ hoc nō: qr cuz vnio sit relatio/nō pōt esse rō existendi subē ⁊ cōstituēdi ipsaz. g̃ resultat cōpositū ex hoc ꝙ for^a dat māe ꝓpriā realitatē. ¶ Tertio arguit. Vic ignis ꝑducit hunc ignē: ⁊ nō pōt ipsuz cōseruare: sed cōseruat a cā vlī puta a celo. ergo cā vlis ꝑducit aliqd pfectius in effectu ꝙ cā particularis. Sed forma ꝓseruat mām. g̃ ꝑducit entitatē māe. Pz cōsequētia: qr in mā nihil est perfectius ꝙ eius entitas.

Tertia rō.

Circa hanc qōnē dicunt aliq ꝙ mā hz totā ſuā entitatez ⁊ realitatē a forma: nō tñ sicut a cā sine qua nō: qr. ſ. destructis oīb⁹ formis entitas māe nō maneret: ſz annihilaret: sed etiā dicūt ꝙ hz oēz realitatē sibi intrinsecaz a for^a tanꝙ a cā dante sibi entitatē. Sz ista opio neq; pīs neq; theologis cōsentit. Uñ dico ſm thco. ꝙ mā est tñ a deo ꝑ creationē. Scđm aūt pīos tenētes ꝙ oia sunt a deo effective: dico ꝙ mā ꝓma est effective a deo. nō cuz nouitate essendi sed eternalr: pp qđ dicit esse ingenerabilis ⁊ incorruptibilis. ¶ Forte aūt illi q tenēt ꝓmā opionē arbitrati sunt ꝙ mā non sit entitas distincta a forma: qđ fuit improbatū. 7° huius. ¶ Si tñ intendūt aliter dicere sicut puto. ſ. ꝙ mā ⁊ for^a sint entitates distincte: ⁊ ꝙ forma det materie entitatē ⁊ realitatē. arguo ꝺ eos. Primo supponit ꝙ mā ꝓducit tñ ꝑ creationē. Supponit scđo ꝙ virtus creatiua nulli enti finito pōt cōicari etiā tanꝙ instrumēto. Ista duo suppositā sunt Sancti Tho. in p^a pte: cui isti attribuunt hanc opinionē. Supponit 3° ꝙ aliquid creari est ipsum accipere esse. i. suā entitatē ⁊ realitatē. Et arguit sic. Id qđ ꝓducit in esse tñ per creationē hz esse. i. suā entitatē tñ a deo. Pz istud ex scđo ꝓsuppositō: qr virtus creatiua nulli alteri potest cōmunicari. Sed mā exit in esse tñ per creationez ſm veritatē. Aut ipsa a nullo hz esse ſm eos qui tenēt ꝙ entia incorruptibilia a nullo sunt effectiue. g̃ mā hz suam entitatē tñ a deo vel ex se: ⁊ ꝓñter nō hz eā a forma. ¶ Dicet forte ꝙ hz eā tñ a deo effectiue: sed tñ hz eā a forma formalr. ¶ Cōtra hoc arguit supponēdo ꝙ in oīb⁹ citra ꝓmā cām differt existentia ab entitate que existit vt ꝓbatū fuit libro. 4.° ⁊ arguit sic. Si forma dat formalr realitatē materie: sequit ꝙ cuiuslibet forme substātialis sint duo effectus formales. Sz hoc est impossibile: qr forma ⁊ effectus formalis sicut se nēcio consequunt quātū ad esse: ita etiā ꝙtū ad vnitatē ⁊ pluralitatē ſm omnes. Una. n. albedo dat tñ vnū esse albū. ergo entitas māe nō est effectus formalis forme. Probat ꝓma cōsequētia. Effectus formalis forme: est ipsuz esse/qđ forma dat māe/aut cōposito. Sed esse quo mā existit est entitas distincta a materia. g̃ si materia est etiā effectus formalis

Quorundā opio.

Impugnatur opio.

Sup^m p^m Sup^m 2^m p^e. par. 4. 45. ar. 5. Sup^m i^m

Fuga.

Inſecutio

eiusdem

eiusdē forme:sequitur q eius sint duo effectus formales.Et in hoc isti decepti sunt:qz enim videbāt q mā nō pōt esse in rerū nā nisi hēat formā dātē sibi esse.putauerūt q forma sit cā entitatis māe:nō ꝯsiderātes q aliud est dare eē materie formalr:q aliud est esse cām entitatis māe.¶ 2° arguit. Dis causa formalis est intrinseca ei cuius est cā.Sz forma non est intrinseca entitati māe.ergo nō est eius cā formalis.Maior ꝓbatur.qz mā q forma sunt cause itrinsece suo effectui:effectus aūt q finis sūt extrinsece.Minor pz:qz pure potētie nō est extrinsecus aliqs actus:alioquin cū sūmo vni° oppositi staret aliqd aliud alteri° oppositi.Sz mā est pura q sūma potētia:forma ℞o est actus.ergo forma nō est itrinseca materie.¶ 3°.Nullū oppositū est cā entitatis alteri°:vt pz in oibus modis oppositionū.Sed actus q potētia sunt valde opposita vt dicit Cōmen.ꝑmo de aia cō.6.ergo cū forma sit actus q mā sit potētia:sequitur q forma nō est cā entitatis māe.¶ 4°.Accipio illud instās primuz in quo creata est mā sub aliq forma.puta sub forma terre.Et arguit sic.Prius nā est deū ꝓducere entitatē materie:q̄ formā aliquid causare circa mām.ḡ entitas materie nō est a forma.Consequētia pz:qz entitas māe iam est añq forma aligd causet:q ꝓ̄ter si forma causaret istā entitatē ipsa causaret id qō ꝑexistit eius causalitati.Añs ꝓbatur.Prius nā est formā esse q̄ ipsaz aliqd causare.qz ideo causat:qz est:q nō ideo est qz causet:ḡ prius nā deus ꝓducit entitatem materie q̄ forma causet:añs pz.Probat cōsequētia.Prius nā ꝓducitur mā q̄ forma:qz dē receptiuū est prius natura eo q recipit in ipso:ḡ prius nā ꝓducitur materia q̄ forma aligd causet circa ipsaz.Istud argumentum non est de quacūq forma:sed de ꝑma forma sub qua creata est materia.Unde cū ipsa forma nō fuerit cā entitatis māe:sequitur q nulla alia forma sequens sit causa entitatis ei°. Dico ergo q forma est quidē causa q materia existat: sed tamen non est causa entitatis materie que existit:siue rei que est subtracta existentie.

Loco

Ad argumenta rñdetur.Ad ꝑmuz dī q forma nō est cā formalis nisi dādo eē q qz dat primo q p se esse cōpositū.q ꝓ̄ter ēt materie:iō p prie est cā formalis tm cōpositi qō cōstituit:vñ posset negari primū ꝑsuppositū.Et ad ꝑmā eius ꝓbationē dicit q ℞ō logtur de ptibus itegralib°:cuiusmodi sunt ptes cōstituti:q nō logtur de ptibus ēntialibus.¶ Ad 2am dī q maior est falsa:nisi id in quo recipit sit constitutū per eam tāq̄ per partē sui:ꝑm quē modū mā recipit tm in cōpositō.Sicut ēt albedo nō dī cā formalis parietis:sz est causa formalis albi.i.cōpositi ex albedine q subto.¶ Ad 3am negatur maior.forma enim q finis gīationis nō sunt eadē res vñ si forma esset cā formalis eius cuius est finis/ipsa esset cā formalis gīationis qō aperte est falsuz.Dico igit q ad esse cām formalr alicuius/nō ptinet esse sine eius sed esse formalr cōstitutiuū eius.In hoc enim stat formalis q cā causa formalis:loquēdo de ea in ordine ad id cuius ipsa est itrinseca.Loquēdo aūt de cā formali in ordine ad suū effectuz formalē ipsa dī causa illius esse qō dat suo cōstituto. Sed admissis duob° ꝑsuppositis dico ad argumētū q forma causat aligd in materia distictū a forma.istud aūt nō est ipsa entitas māe:sed est illud eē actuale quod ipsa dat materie:forma enim dat ꝑncipalr esse cōpositō:q ꝓ̄ter ēt materie:qz ipsa non existit nisi per esse cōpositi.¶ Ad 4m dī q ex mā q forma resultat cōpositū inquātū sunt vnite: nō q vnio formalr cōstituat cōpositū:sed est cā sine qua nō:partes enim nō constituerēt nisi vnirent.¶ Ad 5m negatur ꝑma ꝓ̄tia.Qz enim effectus ꝑseuerat a cā vniuersali q nō a causa ꝑticulari:nō est ex hoc q cā vlis ꝓducat in effectu aligd ꝑfectius q̄ cā ꝑticularis:sed est qz cā vlis nobiliori modo agit q̄ particularis.agit enim per primū motū:quo remoto nulla cēt actio in rebus inferioz°:q ꝓ̄ter nullo modo eēnt res inferiores:cū ipse nō possint eē sine ꝓpriis earū actionib°.Dico 2° q forma nō conseruat materiā:nisi sicut causa sine qua nō:ꝑm quē modū concessiuz est etiaz q dat entitatē materie.Causa aūt conseruās materiam est solus deus a quo solo creata est.

¶ Utrum potētia māe sit essentia materie. Qō.VI.

Queritur 6°.Utruz potentia materie sit ēntia materie.Et arguitur q nō.¶ Primo.Illa nō sunt realr vnum/quoz vno multiplicato alterz non multiplicat.Sed multiplicat potētia māe/nō multiplicata ēntia eius.ergo 2ē.Maior pz:alioquin ꝺictoria verificarētur de eadē re.Minor ꝓbat.Plurificatis actib°/plurificātur potētie.Sz eadez numero mā est in potētia ad plures actus.nam materia.b.ignis est in potētia ad aerē q aquaz q terrā.ergo 2ē.¶ 2°.Si ēntia materie cēt eius potentia/sequit q per aduētū forme substātialis corrūperetur ēntia materie.Sz hoc est falsuz:vt pz.ergo 2ē.Consequentia ꝓbatur:qz posita forma corrūpit potētia que erat ad illā formā.ergo corrūpitur quicquid est idē realr illi potentie. ¶ 3°.Si materia est sua potentia sequit q materia sit in genere relationis:ꝺns est falsum:qz materia est suba.2° de anima q 8° metaphysice.ergo materia nō est sua potentia: Minor pz.Maior ꝓbat:qz cuz potentia dicatur in ordine ad actum:oportet q sit de genere ad aliquid.

Pōma rō

Scōa rō.

Tertia rō

T.cō.2.

Respondeo Circa istā questionē dicūt alig q potētia accipit tribus modis.Uno modo ꝓ subiecto qō dī potēs/eo modo quo diceret q ignis est potētia ad calefaciendū.¶ Alio modo accipit potētia ꝓ qualitate de 2ª specie qualitatis/per quā subiectū denominat formalr eē potēs.q sic calor in igne est ei° potentia calefactiua.¶ 3° accipit potētia ꝓ respectu ꝓdicti subiecti ad id,respectu cuius est potēs.Dicūt ꝓterea isti q mā est sua potentia primo modo.quia materia est ipsum subiectum potens recipere formas.nō tamen essentia materie est potētia 2° modo vel tertio:sed ponit in ēntia materie quedā forma absoluta de genere q̄litatis a qua denoiatur potēs:q mediāte hac qualitate ponit in eadē materia respectus ad formā.ponit aūt predicta qualitas in materia.vt relo ad formā imediate fundet in suba materie.¶ Hanc opinionē attribuunt Cōmentatori:tum qz ꝑmo physicoz cōmento.70.dicit q potētia non est idē cum substātia materie:tuz quia in libro de substātia orbis dicit q posse quo substat hoc subiectū/differt a natura subiecti.

Quoꝝndam distō potētie.

Contra istam opionez arguit q sit falsa in se: q q false attribuat Cōmentatori. Qz enim sit falsa in se:ꝓbatur.¶ Primo.Supponit q hec potētia que est qualitas sit materia rō recipiēdi formam. Istud pz ꝑm allectores ꝑme opinionis q dicūt q sicut forma subalis nō agit nisi mediāte aliqua qualitate que est ei rō agēdi:sic etiā mā que est ꝑncipale receptiuū forme/nō recipit eaz nisi mediāte aliqua qualitate nāli passiua que est ei dispō ad recipiēdū alia.¶ Supponit 2°:q nullū accidēs facit cum subiecto vnū per se perfectate metaphysica. Istud pz:qz suba q accidens sunt diuersoz generū.Et arguit sic.Id qō cū materia facit vnū p se nō vnit ei mediāte eo qō facit cū ea vnū p accns.forma subalis facit vnuz per se cū mā:q illa qualitas.quā tu ponis facit cū ea vnum p accidens.ergo forma subalis nō vnit materie mediante tali qualitate.Minor pro ꝑma pte pz in fine 8° meta.pro 2ª pte pz ex 2° ꝑsuppositō.Maior ꝓbatur.Tum qz id qō facit cū altero vnū p se/nō vnit ei mediāte aliquo.vt dicit ℞ō 2° de aia q 8° meta.Tum qz segtur q id qō est ens p

Impugnātur dicentes po^{a} mā ab ea distingui. Sup^{m} p^{m}

Sup^{m} 2^{m}

T.cō.16.

T.cō.17.

Sup^m 3^m accñs eēt ꝑus eō qō ē p se. ¶ 2° arguit. Supponēdo tria ſm ꝓbm. Primū est q generatio est eterna a parte ante
Sup^m 4^m ⁊ parte post/vt dī primo celi ⁊ 8° physicorū. Scōm est/q est impole dare multitudinē actu infinitam vt demōſtrat
Sup^m 5^m ꝓbs 3° physicorū. Tertiū est q potētie multiplicant ſm multiplcationē formarū:ita q in mā sūt tot potētie/quot sunt forme ad quas mā est in potētia:⁊ hoc ꝓcedunt tenē-
Pria rō. tes ꝓdictam opinionem. Ex his arguit. Impole est esse actu multitudinē infinitā. Sed si in mā esset potētia distincta a mā, daret multitudo actu infinita. ergo est impole eē in materia talē potētiā. Maior ē 3° physico. Nec valet dicere:q ꝓbs intēdit negare infinitū ſoluz in magnitudie:nō aūt in multitudine. Sic enīz dicit tex.cō.41. Neq; numerus etiā pōt esse ſeparatū ⁊ infinitum. Ubī dicit Cōmē. q cū declarauerit ꝓbs q infinitū nō est quantū continuū/ incepit declarare vl'r q infinitū nō est quantū discretum. Et postea ſubdit q nō est pole inuenire numerū ſeparatū a mā aut nō ſeparatū esse actu infinitum. Probat minor. Tot ſunt potentie materie/quot ſunt forme quas mā pōt recipere:vt pz ex 3° ꝓsupposito. Sed est in potētia ad formas infinitas:eo q gñatio est eterna ex ꝑmo ꝓsupposito.
Auer. nō ꝓsētit ſuperiori opinioni. ḡ hz potētias infinitas. ¶ 3° ꝓbatur:q ꝓdicta opinio non ſit de mēte Cōmētato. qz aut iſta potētia est accñs per accidēs/aut est accñs per ſe. Non ꝑmū:qz nullū tale est coeternū materie:⁊ ēt quia ſequit q mā poſſet esse ſine hōi potētia. Non z^m:qz oē accidens per ſe ſicut ꝓpria paſſio per ꝓius cōuenit vl'i q̄ particulari:ſz enim albedo ꝑus inſit Sorti q̄ homini. ideo eniz homo est alb^9 qz Sor. est alb^9. tñ riſibilitas ꝑus ineſt homini q̄ Sorti:naz ideo ſor. est riſibilis:qz homo est riſibilis. Sed mā ſm Cōmentatorem nō est vl'is:qz vt ꝓbatum est libro 7° ſm eum/ſola forma est vniuerſale. ⁊ ptinens ad qdditatē. ergo potētia non est ꝓpria paſſio materie. ¶ Forte tñ diceret:q ſz vbi datur vle ⁊ particulare. ꝓpria paſſio ꝓius cōueniat vl'i q̄ particulari. tñ ēt nature que nō est vl'is pōt cōuenire aliqua ꝓpria paſſio. Naz ſm Cōmē. vt infra declarabit:dimenſiones interminate ſunt ꝓpria paſſio materie:ſicut riſibilitas hois:niſi forte qs dicat q non fuit intētio Cōmē. q dimēſiones non ſepararent a mā:vt infra declarabit. Et tō alr arguit ſic. Quātitas imediatius ſe hz ad materiā q̄ qualitates. vt dicit Cōmē. in libro de ſuba orbis. ḡ dimenſiōes interminate p ꝓius ſunt in mā q̄ iſta qualitas quā tu appellas potentiā. ergo in mā nō est aliqua potētia ab ea diſtincta qua mediāte recipiat dimenſiōes:⁊ tñ materia est potētia reſpectu dimenſionū:ſz nō ſit in potētia ſeparata ab actu. Sz imediate p ſeipſam recipit eas. ergo potētia a qua materia denominat potes. nō est res diſtincta a materia. ¶ 4° arguit:qz Cōmen. capi. ꝑmo de ſubſtātia orbis dicit:q Ariſto. inuenit q ſuba oium accidētium ſunt ſube cōpoſite:⁊ q ſuba ſimplex nō pōt eē hō ſubiectū. Sz materia est de ſe ſuba ſimplex. ergo nō pōt esse ſubiectū illi^9 qualitatis quā iſti ponunt. ¶ Confirmat:qz ſequit q idē numero accidēs migraret de ſubiecto in ſubm:qđ est ipoſſibile. Probat ꝓñtia. Mā in mā ignis est potētia ad formā terre:iſtius potētie ſubm non est ſola mā. cū nō ſit ſuba cōpoſita. Sz ignis est ſubm eius:cum aūt ex igne gñatur aer. in eodē aere manet potētia eadē ad formā. ergo illa potenti a migrauit de ſubiecto in ſubiectū. Proceſſit aūt ꝓdicta opinio ex q̄busdam verbis Cōmē. falſe itellectis. Ipse enī ꝑmo physicor. cō. 70. ſic dicit. Accidit ſubſtātie eius. ſ. materie. vt ſit in potētia oēs forme:non q̄ potētia eius est in ſuba:ita q ſit pars diffinitionis:qñ ſi potētia eſſet in ſuba eius tūc esse eius deſtrueret ablatione potētie ⁊ preſentia forme in actu. ſ. forme ad quā habebat potentiā vt reciperet:⁊ vl'r ſi potētia eēt in ſuba eius corrūperet ad gñationē:⁊ esset in ꝓdicamēto ad aliqd:nō in ꝓdicamento ſube.
Notādus. ¶ Ad euidentiā iſtorū que dicit Cōmen. Sciēdum est q iſte terminus potētia in ſuo ſignificato dicit rē abſolutaz:
Diſticio. ⁊ tñ cōnotat reſpectū ad actū. Potest ergo duplr accipi potētia. Uno modo ꝓ illo abſoluto. Alio modo ꝓ reſpectu. Si ꝑmo modo accipit potētia/ſic materia est ſua potētia:⁊ hoc modo potētia ponit in diffinitione materie:⁊ ꝓpter hoc ꝓbs ꝑmo phyſi. tex. cō. 69. appellat eaz ſubiectā nāz:⁊ 7° ⁊ 8° metaphyſice dicit:q ipſa nō est quid. nec quale: nec quātum:ſz ē potētia oia iſta. Scōo aūt modo accipiēdo potētiā materia nō est ſua potētia nec talis potētia ponitur in diffone materie:⁊ ſic intelligit Cōmē. in hoc loco: nō aūt intelligit de aliqua potentia que dicat qualitas. qđ pz. ¶ Primo qz potētia quā dicit non esse materiā corrūpitur in aduentu forme. talis aūt potentia que est qualitas ⁊ ratio recipiēdi formā, manet ſimul cū forma:ſz diuerſimode:qz ante aduentū forme:erat ſeparata ab actu ⁊ poſtea est cōiuncta actui. Scōo qz potētia de qua logtur Cōmētator ē de genere relonis:qualitas aūt nō est relo. Et iō nulla talis qualitas ponēda est in eēntia māe a qua denominet esse potētia:ſed ipſamet eēntia materie est potētia receptiua formarū:nec aliqd aliud est ei rō recipiēdi eas.

Ad ꝓmam rōnem in oppoſitū dicit q aliquid plurificari pōt esse dupl'r. Uno modo quantū ad ſuaz entitatē. ⁊ ſic conceditur maior ⁊ negat minor. Alio modo formal'r. ⁊ ſic negat maior. Sor. enim per eandē albedinē est ſimilis Platoni albo:⁊ eſt diſſimilis Ciceronī nigro:⁊ ſic multiplicat relatio dato q nō multiplicet fundamentū:⁊ tñ est idē realr cū fundamēto:⁊ ideo est. qz nō multiplicat illa entitas que est relo:ſz multiplicet in esse relatiuo. Sil'r diceret de materia ⁊ poſſibi? ad diuerſos actus:q multiplicaret in rōne potētie ⁊ nō in rōne materie. ¶ Dī 2°:q in materia est vnica potētia realis:p quā materia reſpicit oēs formas: in illa aūt potentia fundant tot reſpectus rōnis quot ſunt forme receptibiles in materia. aduenīēte autē vna forma ceſſat ille reſpectus rōnis qui erat ad ipſam:⁊ materia tunc hz ad eaz reſpectū realē:⁊ ſic pz q nō plurificat potētia materie accipiendo potentiā pro aliquo abſoluto:eadē enim potentia numero pōt esse ad plures actus:ſz cū diuerſis reſpectibus rōnis.
Diſticio. ¶ Ad cōfirmationē dī q duplex est potētia reſpectiu forme. Una est potētia remota ⁊ hec est tñ vna. ſ. eēntia materie:alia est potētia ꝓxima:⁊ hoc multiplicat ſm varietatē formarū:alia eniz est diſpō ſiue potētia ꝓxima ad formam ignis. ⁊ alia ad formā aque. Et ad hunc ſenſum dixit Cōmē. q numerus habilitatū materie. est ſm numerū formaruz.
Ad ſcōm ¶ Ad z^m negat ꝓñtia. Ad ꝓbationē dī q ꝑ aduentū forme deſinit eē ille reſpect^9 rōnis qui fundabat in materia:⁊ ſz nō deſinit esse illa potētia qua materia erat formal'r in potētia ad formā, imo manet actui cōiuncta.
Ad tertiū ¶ Ad 3^m negatur ꝓñtia:cuius ꝓbatio ꝓcedit ſoluz quātū ad illū reſpectum:quē cōnotat hoc nomen potentia/in obliquo.

¶ Utrū Materia ſit rō recipiēdi quantitatē. Qō. VII.

Queritur 7°. Utrū mā ſit rō recipiendi quātitatē:ita q quantitas recipiat in ſupposito per mām tā q̄ per imediatā rōnez recipiēdi. Et videt q nō. ¶ Primo. Id
Pria rō. qđ cōuenit p ſe alicui generi:conuenit p ſe oibus ſuis inferioribus. Sz corpori qđ est genus de ꝓdicamēto ſube ꝓuenit p ſe eē quātuz. ḡ hoī cōuenit inquātū est hō p ſe esse quātū:cū homo ꝓtineatur ſub corpe. Sz homo est homo p ſuā formā/que est alia ⁊ nō p mām. ḡ nō tñ mā:ſz ēt alia est ei rō recipiēdi quantitatē. ¶ 2°. Nihil ꝓtinet per ſe ſub corpe de gñe ſube/niſi ad ipſum p ſe ꝙſequat quātitas. Sed corpus de genere ſube nō dicit tñ mām:nec tñ
Scōa rō.

formam

fozmã sed cõpositus.ad qõ per se ꝓsequitur quãtitas.ergo si quãtitas nõ ꝓsequitur cõpositũ:qõ est homo.sed tñ materiã eius:segtur q hõ nõ ꝓtinetur per se sub cozpe:qõ est falsus. Tertia rõ ¶ 3° esse extensuz cõuenit materie p se ꝑmo(si enz cõueniret ei p aliud:hoc nõ cẽt nisi per fozmã:z sic fozma eẽt ratio recipiẽdi quantitatẽ) Sz id qõ cõuenit alicui ꝑmo z p se:cõuenit ei oi alio circũscripto.g̃ circũscripta fozma adhuc cõueniret mãe cẽ extensuz:qõ est impole:quia in per se ozdinatis/zm nõ põt esse sine ꝑmo.fozma autẽ est ꝑoz quãtitate ozdine eẽntiali.g̃ nisi fozma subalis insit materie nõ põt in ea esse quãtitas. Quarta ratio. ¶ 4°.Quicqd est rõ recipiẽdi quãtitatẽ.est ẽt ratio augumẽti:qz augumẽtũ est ꝑm quãtitatẽ. Sz mã nõ est rõ augumẽti in rebus viuẽtibus. sed aia:aliogn res inanimate ita augerenť.sicut res aiate. ergo zc. Quinta rõ ¶ 5°.Id est rõ recipiẽdi quantitatẽ/per qõ differt subm fozme accidẽtalis a subto fozme subalis:cũ ipsa q̃ztas sit accidẽs. Sz subm fozme accidẽtalis differt a subto fozme subalis per esse ens in actu simplr:esse aũt ens actu simplr cõuenit subto per fozmã subalẽ.ergo oẽ cõpositus est subm fozme accidẽtalis:z per ꝓns ẽt quãtitatis p suam fozmã subalem. Sexta rõ. ¶ 6°.Id qõ nõ est ꝓpzium potẽtiale/illi° nõ est imediata rõ recipiendi fozmas gñe distinctas:quia cuilibet fozme ꝑm genus cozrñdet ꝓpziuz potẽtiale. Sed mã est imediata rõ recipiẽdi fozmas subales q̃ gñe distinguunť a q̃ztate.g̃ nõ est imediata rõ recipiẽdi quãtitatẽ.

Sup^m ꝑ^m **Respondeo** Premittẽdo aliqua ꝓo notitia buiꝰ qõnis.Primũ est q esse subm quãtitatis z esse rõnẽ recipiẽdi quãtitatẽ nõ sunt idẽ. Immediatũ enim subm quãtitatis/est suba cõposita z non mã:qz vt ꝓbatuz fuit in 7°.Nullũ accidẽs imediate recipit in mã. Esse enz subm quãtitatis est eã ꝑncipalr sustentare in sua existẽtia:qõ nõ põt cõuenire mãe.cũ sit pura potẽtia. Esse aũt rationem recipiendi/est esse id a quo suba bz q recipiat quãtitatẽ z ei substernať:sicut ẽt aliõ est eẽ calefaciẽs: z aliud est esse rõnez calefaciẽdi.ignis enz est calefaciẽs: z calor ẽ ei rõ calefaciẽdi. Sup^m 2^m ¶ Premitto z°:q q̃lz q̃ztas bz q sit q̃ztas i subto recepta:z bz q sit determinata fz magnitudinẽ z paruitatẽ:z ideo aliõ ẽ ẽt q̃rere a quo bz subz qõ sit receptiuũ quãtitatis:z aliud est querere a quo bz q sua quãtitas ita sit terminata. Prima ꝑ° ¶ Ad.q.aũt rñdeo trib° conclusionibus.Quarũ ꝑma hec est.Proxima ratio recipiẽdi quãtitatẽ nõ est mã nec fozma:sed ꝓpziũ potẽtiale de gñe quãtitatis. Secũda ꝑ° Jsta ꝓclusio non est ꝓbanda in hoc loco:sed ꝓbabitur in.1z.buiꝰ.vbi de hoc erit spãlis questio. ¶ z° cõclusio.Prima rõ per quã aligd est susceptiuũ quantitatis/ nõ est foz^a.sz mã.Jstaz ꝓnẽ ꝓbo. ¶ ꝑ.Luz in suba cõposita nihil sit ꝑus quãtitate nisi mã z fozma z ipsuz cõpositũ. opz q aliqõ istozũ sit rõ recipiẽdi quãtitatẽ.Sed cõpositus non est ꝑma ratio:cũ sit ipsuz recipiẽs.z nõ rõ recipiẽdi:nec fozma est talis ratio:ergo mã. Oz aũt non sit fozma. ꝓbatur.Supponẽdo q in hoie nulla alia est fozma nisi aia intellectiua:qz hoc ꝓbabit infra.Sz aia itellectiua nõ est ꝑma ratio recipiẽdi quantitatẽ.Tum qz ipsa recipit in materia distincta.ergo in illo priozi mã est quãta.Tuz qz ipsa anima itellectiua eẽt quanta z extensa saltẽ per accns. ¶ z°.Arguit.Tota cã ꝓp quã recipit quãtitas in suba materiali est vt p eaz distinguať ab alys que sunt eiusdẽ spẽi. Sed distictio ꝑus cõuenit mãe q̃ fozme.ideo enz fozma est hec:qz recipit in hac mã z nõ eꝫ.ergo quãtitas conuenit p prius rõne materie q̃ rõne fozme. ¶ 3°.Quãtitas ex sua ꝓpria rõne bz reddere subam diuisibilẽ in ptes eiusdẽ rõnis: vt ꝓbatuz fuit in 6° huius. ¶ Sed bz diuisibilitas cõuenit p prius materie q̃ fozme:cũ alique fozme sint idiuisibiles.taz p se q̃ p accidẽs:saltẽ aia itellectiua.Alie ẽo que sunt diuisibiles p accidẽs nõ diuiduntur/nisi qz mã in qua sunt diuidiť.ergo zc. ¶ 4°.Materia de se est vna:z tñ plurificata est sub diuersis fozmis.alia enz est materia buiꝰ ignis.a mã illiꝰ.ergo id qõ facit bz distinctionẽ.s.quãtitas:inest rõne materie vt faciat eaz esse distinctã. ¶ Cõfirmatur.In instãti in quo fozma ignis recipit in mã/aut ꝑus ꝑm rõnez mã bz eẽ distinctũ z quãtitatẽ:aut ꝑus ꝑm rationẽ bz fozmã ignis q̃ esse distinctũ. Nõ enim põt dici q vtrũq; simul:qz iter istas fozmas est ozdo p se.Si dicas q prius bz fozmã ignis.ergo in illo pozi iste ignis non est ab aliquo alio distinctus:z cũ eius gñatio sit distincta:segtur q distincta gñatio nõ terminabit ad distinctũ genitũ. Et pp hãc rõnez motus fuit Cõmẽ.in libzo de suba ozbis. ad ponẽdum dimensiões coeternas materie.Quantũ aũt cõcludat hec ratio patebit infra.Cõcludit enz saltẽ apparẽter in hoc ꝓposito. ¶ 5°.Si fozma subalis est rõ recipiẽdi quantitatẽ:segtur q ita se bz quãtitas ad fozmã subalẽ. sicut color ad superficiẽ:ꝓz ista ꝓñtia.qz superficies est rõ recipiẽdi colozes. Sz si supficies separareť a suba adhuc ipsa est colozata:ergo in fozma puta in aia post separationẽ a mã saluareť quãtitas:z per ꝓns aia separata haberet trinã dimensionẽ z esset cozpus:qõ est absurdũ. ¶ 3ª conclusio. Tertia ꝑ° Oz quãtitas sube mãlis sit determinata ad aliquam magnitudinẽ vel paruitatẽ non est rõne materie:sed rõne fozme. Probať. Quelibet fozma subalis bz virtutes suas nãles determinatas:cũ habeat finitas vtutes tam itensiue q̃ extensiue.g̃ quelibet fozma subalis requirit quantitatẽ determinataz. Probať ꝓñtia:qz vt dicit ꝓbs 4° metheozũ.in maiozi quãto:maioz est virtus:z boc ꝓz ad sensuz: maioz enz ignis bz maiozẽ virtutẽ calefactiuã:si ergo cẽt infinite quãtuz:virtus quoq; cẽt infinita z nõ terminata. Alys rõnibꝰ ꝓbabitur ista ꝓclusio in ꝑmo phꝫsicoꝝ.vbi oñdeť q dantť minima nãlia/rõne fozme z nõ rõne mãe.

Ad primum dz q sicut oẽ ꝑdicatũ dicens totam essentiã subiecti aut partẽ ẽntie/dz de subto in ꝑmo mõ dicẽdi per se.ita ꝑdicata que p se cõsequunt eẽntiam aut aliquã partẽ eẽntie/dñr de subto in zo modo perfectatis. Naz intells z volũtas lz tñ aiam cõsequantť.z nõ materiã.tamẽ ꝑdicantur de hoie in zo modo dicẽdi per se.ita ẽt quãtitas dz per se:lz ꝓsequať tñ materiã. Sz q̃cquid sit de hoc/dico ad minozẽ q si intelligit q esse quãtũ ꝓueniat p se cozpi de gñe sube rõne fozme dantis esse cozporeũ/sic est falsa. Fozma enz dans esse cozporeũ nõ ideo dz fozma cozpozeitatis:qz ipsa sit rõ recipiẽdi quantitatẽ:sed qz ꝑmo cõstituit subiectũ z materiã.in qua põt designari trina dimensio.z ad quã necessario ꝓsequit quãtitas z cozpus de gñe quãtitatis. Sz aliud est quantitatẽ necessario ꝓsequi aliquã fozmã/z aliud est fozmã eẽ rationẽ recipiẽdi quantitatẽ. Si aũt intelligit q quãtitas necessario ꝓcomitať fozmã cozpeitatis sic ꝓcedit.sed tũc dico q ẽt necessario ꝓsequit animã:cuz z ipsa debet esse cozporeũ. Ad ꝛ^m ¶ Ad zm dz q homo ꝓtinet p se sub cozpe:quia aiam duz recipit in mã ꝓsequtur p se quãtitas.ratio tñ recipiẽdi quantitatẽ nõ est aia.sed mã. Ratio aũt q fozmã quãlibet substãtialẽ consequať p se quãtitas est:qz mã non põt esse sine quãtitate.z qz est ozdo eẽntialis iter fozmas subales z accidẽtales.z ideo cũ quãtitas necessario sequať materiã/ ex quo mã nõ põt esse sine quãtitate:z nõ possit ibi eẽ q̃ztitas nisi ꝑus natura insit fozma subalis.ideo quãtitas necessario ꝓsequit fozmã substãtialẽ. Ex quo ꝓz q ista ꝓsecutio p prius z ꝑncipalius est rõne materie. Et per hoc magis ꝓz id quod dicebať ad ꝑmũ argumẽtũ. ¶ Ad 3^m dz q Ad tertiũ eẽ extensuz cõuenit materie formalr p quãtitatẽ.sube aũt cõpositeꝫ ꝓuenit ꝑmo z p se tã q̃ subiecto extẽsionis.sz materie ꝓuenit ꝑmo z p se tã q̃ ei/qõ est rõ recipiẽdi extensionẽ.nõ aũt segtur q extensio ei ꝓueniret si esset separata a

forma subalis:sicut pz in fili. Nã calori cõuenit ꝑmo ꝛ p se esse rõnẽ calefaciẽdi:ꝛ tñ si calor cẽt separatus ab oi subiecto/nõ calefaceret:ꝛ tñ ei semp cõueniret esse rõnẽ calefaciẽdi:qz si poneret in subto/cẽt ei rõ calefaciẽdi:ita dico in ꝓposito ꝙ si mã cẽt separata ab oi forma subali.ipsa non posset vt sic habere quãtitatẽ:qz forma subalis ꝑsupponit cuilibet accidẽtali:tñ ipsa esset rõ recipiẽdi quãtitatẽ:qz si materie vniret forma subalis faciẽs cũ ea suppositũ:tale

Ad ãrũ augũñũ. suppositũ reciperet quantitatẽ rõne materie. ¶ Ad 4ᵐ dz ꝙ in augumẽto est ꝯsiderare tria. ꝓmũ est potẽtia augumẽtatiua/que est actiua:ꝛ hec ꝯsequitur animã:ꝛ ideo res inanimate augeri nõ ꝓñt:qz nõ bñt hꝫ ꝓncipiuz actiuum. Aliꝫ est additio materie nutrimẽti ad id qꝫ nutrit̃.ꝛ hoc constat esse rõne mãe.ſ.ꝙ vna mã addit̃ alteri:ꝛ ex eis fit vna:qz actuat̃ per eandẽ formã. Tertiũ est determinatio quãtitatis. Naz id qꝫ auget̃ nõ auget̃ in infiᵐ,sed ad aliquez terminũ magnitudinis:ꝛ hoc est rõne forme:vt pz ꝑ tertiã ꝓpẽ. Et qz augumẽtũ nõ est nisi via ad quãtitatẽ determinatã:ideo augumẽtũ ꝓprie loquẽdo est rõne forme. Sed ꝓma receptio quãtitatis in aliquo subto est rõne materie.augumẽtũ aũt nõ dicit ꝓmam receptionẽ quãtitatis.

Ad ꝙntũ ¶ Ad 5ᵐ negat̃ maior. Ratio eniz recipiẽdi formã subalẽ ꝛ quantitatẽ est eadẽ. Qz aũt subm forme accidentalis ꝛ quãtitatis sit ens in actu:nõ arguit ꝙ forma subalis ꝑ quã est in actu/sit ei rõ recipiẽdi qõlibet accidẽs.ſz solũ ꝙ est ordo eẽntialis inter formã substãtialẽ ꝛ accidẽtalẽ. Unde dico breuiter ꝙ id ꝑ quod distinguit̃ subz forᶜ accñtalis a subiecto forme subalis:nõ hz ꝙ sit ratio recipiẽdi formaz accidẽtalẽ:sed bene opz ꝙ sit cõstitutiuum ipsius subiecti forme accidẽtalis:ꝛ ꝙ nulla forma accidẽtalis possit in eo recipi:nisi subm ꝓmo ꝑ illud sit cõstitutum.ꝛ hꝫ est forma subalis. Prius eniz opz terminari dependẽtiã quã hz mã ad formã substãtialẽ/cui dependẽtiã quã hz mã tãcꝫ rõ re-

Ad ſcñũ cipiẽdi ad formã accidentalẽ. ¶ Ad 6ᵐ dz ꝙ idẽ nõ est,ꝓxima ratio recipiẽdi formas gñe distinctas.ꝛ ideo in quolibet subiecto quãtitatis opz ponere ꝓpriũ potentiale ad quantitatẽ:cũ hoc tñ stat ꝙ mã sit ꝓma rõ recipiẽdi tam formã substãtialẽ cui quantitatẽ:ꝑsertim qz mã nõ dz proprie ratio recipiẽdi formã substãtialẽ:ſz dz eius subiectũ. Nõ est aũt incõueniẽs ꝙ idẽ sit subiectũ formarũ vniᵒ genꝛis:ꝛ sit ratio recipiendi formas alterius generis. Et sic pz ꝙ lz forma subalis sit aut causa efficiẽs quãtitatis que ipsam consequit̃:aut sit eius cã finalis.tñ mã est subiecto quantitatis ratio recipiẽdi ipsam quantitatem.

¶ Utrũ forᵃ corporeitatis sit coeterna mãe. Qõ. VIII.

Queritur 8°. vtrum forma corporeitatis sit coeterna materie:ꝛ distincta ab oibus formis supueniẽtibᵒ. Et arguitur ꝙ sic.

Pria rõ. ¶ Primo. Impossibile est eandẽ formã produci in candẽ materiã ab agẽtibus diuersaz rõnum. Sed forma cadaueris erit in mã Soztis si corrũpatur Soztes ab agẽtibus diuersarũ rõnuz:siue enim sortes cõburatur siue moriat̃ in aqua/siue a quocũqꝫ alio agẽte iterficiatur:inducitur in eius mã forma cadaueris.ꝑ ipsa nõ induceꝫ de nouo:sed ꝑfuit in mã.ꝑ formã aũt cadaueris hz sortes tñ ꝙ sit corpus:ergo forma ista corporeitatis semp ꝑfuit in mã. Patet ꝓñtia cũ minori. Maior ꝓbatur. Actiones agẽtiuz diuersarũ specierũ/sunt alteriᵒ rõnis/cũ sint a formis diuersarũ rationũ:vt dicit Cõmẽ.5° physico. cõ.38.ergo nõ terminant̃ ad formã eiusdẽ rõnis. Pz ꝓsequẽtia.qz motus specificant̃ ex terminis.

Scda rõ. ¶ 2°. Si anima ꝛ corporeitas sunt eadem forma. sequitur ꝙ compositio animalis ex anima ꝛ corpe nõ sit compositio realis. Sed hoc est falsuz:vt pz.ergo ꝛc. Consequẽtia ꝓbatur. Cõpositio ex bis que nõ sunt distincta realr nõ est realis. Sz pertẽ aĩa ꝛ corpeitas nõ distinguunt̃ realr.ꝑ cõpositio ex aĩa ꝛ corpe erit rõnis tñ. ¶ 3°. Agẽs nãle nõ abycit a mã ex qua aliqd gñat/nisi tñ illas formas que sunt incõpossibiles forme gñande. Sed forma corporeitatis nõ est incõpossibilis alicui alteri forme speciali. stat enim cũ formis elemẽtoꝝ ꝛ mistoꝝ oĩum ꝛ aĩatoꝝ.ergo nũcꝫ abycit̃ a materia. ¶ 4°. In generato manet eadẽ numero mã que ꝑfuit in corrupto.ꝑ in gñato manet eadez nũero corporeitas que fuit in corrupto.añs pz. Consequẽtia ꝓbat̃. Ubi est eadez numero quãtitas/ibi est eadẽ numero corporeitas:ga varia to subiecto variat̃ accidẽs. Sz vbi est eadẽ numero materia.ibi est eadẽ numero quãtitas:eo ꝙ mã non efficit̃ hec. nisi ꝑ quãtitatẽ:ꝑ vbi est eadẽ numero materia/ibi est eadẽ numero corporeitas. ¶ 5°. Id in qõ agit agẽs nãle/oportet eẽ quãtuz:ga agẽs nãle non agit nisi ꝑ contactũ quãtitatis. Sz quãtitas qua mã est quantũ passiuũ nãle/fundat̃ necessario sup aliquã formã substãtialẽ/aliam ab illa que inducẽda est in mã/ꝛ ꝑsertim sup corporeitate. ergo corporeitas ꝑexistit in mã. ¶ Si dicat̃ ꝙ maior est vera in alteratione:qz oẽ qꝫ alterat̃ est quantũ:sed hoc nõ opz in introductione forme subalis. ¶ Contra. Agẽs nãle magis agit duz itroducit formã subalem/cꝫ qñ tñ alterat subm. ergo si alterãdo agit inquãtũ. multo magis introducẽdo formã subalẽ. ¶ Confirmat̃. ga segtur ꝙ in instãti in quo causat formã substantialẽ in mã:actio agẽtis.ꝛ ẽt ipsa forma reciperetur in indiuisibili/ꝛ esset inextensa.

Respondeo ꝙ formã corporeitatis eẽ inseparabilẽ a mã dupliꝛ põt intelligi. Uno modo ꝙ forma corporeitatis nõ sit forma distincta a formis elẽtorũ que ponit Auicẽ. manere in misto actu. Et hoc esset falsum. ga nõ negaret Auicẽ. gn ex vno elemẽto possit gñari aliꝫ:qꝫ eẽ nõ potest nisi eius forma subalis corrũpat̃.ꝛ ꝑ ꝓns segtur ꝙ forma corporeitatis separaret̃ a mã.qꝫ esset ꝛ Auicen.ꝛ põnẽ eius. Alio mõ põt intelligi ꝙ ꝑter formas viuẽtium ꝛ mistoꝝ ꝛ elemẽtoꝝ/sit in mã quedã forᵃ dans eẽ corpeum:ꝛ hec fuit opinio Auicẽ. Motus aũt fuit ad hꝫ dõm:ga mã nõ põt recipe plures formas/nisi sit distincta ꝛ diuisa in partes:diuisio aũt nõ est in mã nisi ꝑ quantitatẽ. ꝛ ideo opz aliquas dimẽsiones eẽ inseparabiles a mã:cui tas aũt nõ põt esse sine forma subali.ꝛ ideo ẽt aliqua forꝛa subalis est coeterna materie:sicut eniz Cõmẽ. ponit dimẽsiones interminatas in mã:vt mã sit diuisibilis ꝛ apta recipere plures formas. ita Auicẽ. cõsideraꝫ ꝙ mã non põt ꝓpus hẽ esse accidẽtale cꝫ subale:posuit in mã quãdaz formam dantẽ esse corpeuz de gñe subẽ ad quã formam necessario consequunt̃ dimẽsiones.ꝛ ꝑ hoc saluat ꝙ materia est apta recipere plures forꝛas:ꝛ tñ ꝙ esse accidẽtale/nõ ꝓcedit esse subale. ¶ Sed ꝛ hãc opiones arguit̃. Prio. Dis

Impugnatur Aul. positio. Pria rõ. forꝛa subalis dat esse subsistere:ga sicut eẽ accidẽtale quod dat forꝛa accidẽtalis est inexistere:ita esse subsistẽtiale quod dat forꝛa subalis est subsistere.ꝑ si in vno eẽt forꝛa corporeitatis cui supueniret alie forꝛe. segtur ꝙ in eo eẽnt plura subsistere:ꝛ per ꝓns ipsuz esset plura subsistẽtia:qꝫ est ipossibile. Pz ꝓñtia:qa sicut ad pluralitatẽ forꝛe accidẽtalis plurificant̃ inexistẽtia:ita ad pluralitatẽ forꝛarũ substãtialiuz plurificantur subsistẽtie. ¶ 2°. Forꝛa corporeitatis existẽs in materia ꝓstituit compositũ qꝫ est ens actu.ꝑ oẽs forꝛe supueniẽtes eẽnt accidẽtia. Pz ꝓñtia.ga qcquid aduenit enti in actu est accidẽs. ¶ Dicet̃ forte ꝙ solũ id est accidẽs qꝫ aduenit enti cõpleto in spẽ:forꝛa aũt corporeitatis nõ dat eẽ cõpletũ ꝛ specificũ. ¶ Sed ꝛ. Scõm hoc posset qs dicere ꝙ anima intellectiua non dat eẽ cõpletũ.sed ꝙ risibilitas q̃ ipsaz nescio ꝓsequit̃ est illa que dat eẽ specificũ. ¶ Confirmat̃. Forꝛa corporeitatis est ꝑ se inseparabilis a materia:ꝛ ꝑ ꝓns est incorruptibilis. Sed forma incorruptibilis multo

magis

magis dat esse cõpletum/q̃ forma corruptibilis.ergo ꝛc̃.

Tertia rõ

¶ 3° esse incorruptibile qõ est altero ꝑus tpe/nõ dependet ab aliq̃ suo posteriori.Sz cẽ qõ dat forma corpeitatis/est ꝑus tpe q̃ eẽ qõ dant alie forꝫ ꝛ est incorruptibile.g̃ a nullo dependet.Sz oẽ aduenies ei qõ per se existit.ꝛ qõ à nullo dependet est accñs.g̃ oẽs forme supueniẽtes essent accidẽ tia.¶ 4°.Subiectũ gñationis non põt esse ens actu. vt di cit ꝓ̄bs in ꝓmo de gñatione.Sed si forma corporeitatis esset coeterna materie ꝛ ab ea inseparabilis subm ois gña tionis eẽt ens actu.ſ.cõpositus ex mã ꝛ forma corpeitatis. g̃ ꝛc̃.¶ Cõfirmaꝫ.ga ꝓ̄bs in ꝑ de gña.dicit.q̃ in gnõne totũ mutaꝫ in totum nõ manẽte aliquo sensato.ergo for ma corpeitatis nõ manet in subto gñationis.¶ 5°.Si ali qua forma est inseparabilis a mã.segtur q̃ non põt nãl̃r cognosci mãz ꝑmã:ex q̃ oia fiunt esse.purã potẽtiã.Sz ꝫ est falsuz.ꝛ ꝫ ꝓ̄bm ꝓmo phȳsico.ergo ꝛc̃.Consequẽtia ꝓ batur.Materia nõ cognoscit nisi ꝑ transmutationẽ subã lẽ.g̃ cuz nõ possit transmutari ab illa forma que ab ea est inseparabilis:segtur q̃ non põt cognosci.Uñ dicet aligs/ q̃ nõ oia fiunt ex aliqua poª pura.sed ex illo ente in actu: qõ dr̃ esse corpus.Dico igit̃ q̃ siue accipiaꝫ forma corpo reitatis ꝑ forma dante eẽ corpeuz de ꝑdicato sube(ad quẽ sensuz loquebaꝫ Auicẽ.)siue ꝯcipiaꝫ ꝑ terna dimensiõe que est corpus de gñe quãtitatis/ipa nõ est coeterna mãe. sed gñatur ꝛ corrũpitur ꝑm gñationẽ ꝛ corruptionẽ aliaꝝ formarũ subaliuz.Si q̃ tñ vellet tenere opinionẽ Auicẽ. posset disputatiue rñdere ad rationes factas ꝓtra ipsam.

Quarta rõ

ℓ.cõ.12.

ℓ.cõ.10.

Quinta rõ

ℓ.cõ.69.

Sexto rñ dilo.

Ad ꝓmũ ꝙ Auicẽ.

Ad primum Ergo rñdetur q̃ in q̃libet suba cõ posita sunt plures forme.quarũ q̃li bet dat esse subsistẽs.sed negaꝫ ꝓ̄tia:qua infertur q̃ talis suba sit plura subsistẽtia.Ad ꝓbationez quoq̃ negaꝫ ꝓ̄ tia.cuius ratio est:qa quelibet forma accidẽtalis est inexi stẽs:nec esse inexistẽs ꝓuenit cõposito ex accidẽte ꝛ subie cto:ꝛ ideo vbi sũt plures forme accidẽtales.ibi necessario sunt plura que inexistũt.Subsistere aũt nõ ꝓuenit forme substãtiali.sed ipsi cõposito ex mã ꝛ forma:ꝛ ideo nõ segt̃ si sunt plures foꝛe in sorte q̃ sortes sit plures subsistentes. Dico tñ q̃ qa aia itellectiua est ꝑ se subsistens.Dici põt q̃ Sor.ꝛ eius aia sunt due res subsistẽtes:non tñ q̃ Sortes sit duo subsistẽtia:qa sor.nõ est aia sortis.¶ Ad zm̃ negaꝫ ꝓ̄tia.cuius rõ est.qz nõ oẽ aduenies enti in actu quocũq̃ modo est accidẽs.sed opz q̃ sit ei inherẽs:vñ vestis adue nies sorti nõ est accidẽs.i.de nã accidẽtis:accidit tñ Sorti ideſt nõ ꝓuenit ei ꝑ se.sed accidẽtaliꝛ.Silr si aduenias enti in actu incõpleto in specie/nõ opz q̃ sit accidẽs.Ad huius ꝓbationẽ negaꝫ ꝓ̄tia.qa enz aia itellectiua cõuenit oi boi ꝛ soli boi/ió exꝑsse cõstat q̃ ipsa nõ dat esse genericũ/ aliogn cõueniret ẽt alys q̃ boi:sed dat esse ꝑsificum.Et qa aia est ꝓꝛ risibilitate/ꝛ homo nõ põt cõstitui in specie hũana ꝑ duas formas:ideo statiz segtur q̃ risibilitas non est forma subalis:aut si est subalis.non tñ est realiꝛ distin cta ab aia.¶ Ad confirmationẽ negaꝫ maioꝛ.lz enim for ma icorruptibilis sit dignioꝛ qualibet re corruptibili quã tuz ad ꝓmanentiã eẽndi.nõ opz tñ q̃ sit dignioꝛ quãtum ad hoc q̃ est dare esse ꝑsificũ.¶ Ad 3m̃ dr̃ q̃ cõposituz ex forꝛa corpeitatis ꝛ ex mã ab alio dependere/põt duplici ter intelligi.Uno modo quãtũ ad esse corpeuz.ꝛ sic est ve rũ.nã sicut forme supueniẽtes non dant mãe aut cõposito esse corporeũ.ita ẽt per earũ remotionẽ non remouet esse corpeuz.ꝛ ideo a nulla earũ dependet.sed nõ segtur q̃ sint accidẽtia.ga aduenieũt incõpleto in specie sicut dicebatur ad zm̃.Alio modo põt intelligi q̃ nõ dependeat ab aliquo posteriori quãtuz ad eẽ ꝑsificũ.ꝛ sic negaꝫ maioꝛ.¶ Ad 4m̃ dicit q̃ subm gñationis nõ põt esse ens actu simplr:ꝛ actu cõpleto in spẽ.Sed est sciẽdũ q̃ esse actu simplr põt esse duobus modis.Uno modo vt esse simplr distinguit ꝯ esse accidẽtale:qõ est esse ꝑz qd.ꝛ sic ois forꝛa subalis dat esse actu simplr.Alio mõ vt eẽ actu simplr dr̃ esse cõpletũ ꝛ specificũ nõ expectans tale esse ꝑ vlteriorẽ formã:ꝛ hoc modo tñ vltima forma dat esse simplr.forme autem ꝑce dentes dant esse tñ ꝑm quid.¶ Ad ꝓfirmationez dico q̃ male allegatur ꝓ̄bs.ipse enz dicit in illo capitulo qõ inci pit:de gñatione aũt ꝛ alteratione:quo differãt:dicamus q̃ vlr est alteratio qñ manẽte codẽ subto sensato/subz mutaꝫ in passiõib9 ꝛrys aut i medys.¶ Qñ aũt totũ mutaꝫ i to tũ:puta aqua in aerẽ:tũc nõ est alteratio sed gñatio.Intel ligit aũt totũ mutari in totũ:qa aqua non manet aqua:sed ipsa tota aqua cathegorematice accipiẽdo totũ mutatur in aerẽ.nõ tñ intẽdit negare quin aliqua forꝛa que erat in aq̃ maneat ẽt in aere:ꝑsertim.qa ꝓ̄bs postea subdit in eodez capꝰ sic dicẽs.In bis aũt si aliqua manet passio eadẽ con trarietatis in gñato ꝛ corrupto:puta qñ ex acre fit aquia si ambo diaphana aut frigida:nõ opz hȳ alteraz passionẽ eẽ in qõ transmutaꝫ.Ex bis verbis pz q̃ ꝓ̄bs voluit aliquã eandẽ numero qualitatẽ manere in gñato ꝛ corrupto:ꝛ ꝑ ꝑs aliquã eandẽ forꝛaz substãtialẽ:aliogn accidẽs migra ret de subto in subiectũ.¶ Ad 5m̃ negaꝫ ꝓ̄tia.¶ Ad ꝓba tionẽ dr̃ ꝑ q̃ Aui.nõ recipet dicta Aris.Dicit̃ z° q̃ via ad cognoscẽdũ mãm nõ est tñ transmutatio subalis:sed etiã vlr motꝰ localis.Qõ pz.nã in celo est materia ẽt ꝑm ꝓ̄bz ꝛ tñ nõ põt transmutari substãtialr.Motus enim localis sufficit ad hoc:qa oẽ q̃ mouet̃ est quantũ:oẽ aũt quantuz hz materiã.Dicit̃ 3° q̃ cũ elnta ꝛ mista corrũpant̃ ꝛ gñen tur/ex hoc cognoscim9:q̃ subm istarũ formarũ substãtia liũ nõ põt eẽ simplex forma:qa ois subalis forma que nõ est in mã est itellectualis:ꝛ vltra cõcludim9 q̃ ipsa est in mã:ꝛ qa nõ est ire in infinitũ in potẽtys receptiuis/cõclu dimus q̃ est dare vnã ꝑmã potẽtiã receptiuã que ẽ mã:ꝛ sic pz q̃ lz aliqua forma sit a mã inseparabilis.tñ per tran smutationẽ cognoscit̃ mã:ꝛ ipsa est subiecta ꝓ̄tioni alia rum formarũ.¶ Jsta dicta sunt nõ q̃ existimẽ opinionẽ Auicẽ.eẽ veram:sed gra disputationis:ꝛ ꝑ reuerẽtia tanti ꝓ̄bi.Uñ tñ mihi rõnabilioꝛ opio que dicit q̃ nulla talis forma est inseparabilis a mã.Mã si aliqua forma dat esse pfectissimũ ꝛ cõpletũ:hoc maxime ꝓuenit formis incorru ptibilibus:vt pz in oib9 formis corpoꝝ celestiũ:q̃re opoꝛ tebit q̃ forma corpeitatis quã dicũt isti eẽ incorruptibilẽ. det eẽ pfectissimũ.ois aũt forma aduenies enti cõpleto ꝛ perfecto est accidẽs:ꝛ sic sequereꝫ oẽs alias formas eẽ ac cidẽtia.¶ Jtez supponit̃/q̃ nihil est in gñe q̃ sit in aliq̃ eius spẽ.Supponit̃ 2° q̃ corpus est quoddã genus sube. Supponit̃ 3° q̃ ꝑus nã abycit̃ forma ꝑcedẽs q̃ introduca tur forma sequẽs:lz vtrũq̃ sit eodẽ i istãti.¶ Jsta tria sup posita cõiter sunt concessa.Generet̃ ergo ignis ex aere:ꝛ in illo instãti in quo abycit̃ forª aeris/suspẽdat deꝰ oẽs actio nes causarũ scdarũ:qõ vtiqz posset.ga nulla apparet ꝯdi ctio.nõ enz segtur q̃ mã sit sine forª:ga bñt per te formã corpeitatis.hoc posito cõstitutũ ex mã ꝛ ex hac forma erit corpus:ꝛ tñ in spẽ corpis nõ erit:qõ est contra ꝓmũ ꝑsup posituz.¶ Jtẽ sol ꝛ luna cõueniunt in gñe corpis ꝛ distin guũtur specie iter se.ergo opz ponere in sole duas formas substãtiales ꝑ quarũ vnã sit corpus:ꝛ ꝑ aliã sit sol.Sz hoc est falsum.ergo forma corpeitatis nõ est ponẽda distincta ab alys.ꝓ̄tia pz.ꝓbaꝫ falsitas ꝓ̄tis:quia isti non po nunt corpeitatez coeternam materie nisi vt forme possint sibi succedere in eadem numero materia.qualis successio non est in corporibus celestibus.

Ad tertiũ Dicticio.

Ad q̃rtũ Esse actu simplici.

Ad argumenta ℞o ꝑ opionẽ Auicẽ.respondetur.¶ Ad ꝓmũ negatur maioꝛ vlr accepta.¶ Ad cuius ꝓbationez dico q̃ agentia specie

Ad ꝓmũ

ter ẽ duo/ b9 modis.

ob.Auic.

3 Auicẽ.

distincta ymediate causant in passo in qō agūt formas siue qualitates diversaꝝ rōnuꝫ. Si ℞o quelibet istaꝝ sit sufficiens causare dispōnē incōpossibilē alicui formi: ad cuius remotionē segtur alia determinate: tunc ex quolibet illoꝝ agētiū poterit causari talis forma: ꝛ sic est de forma cadaueris. Naꝫ dispō necessaria ad seruandā formā animalis in mā, est sanitas: cui ꝓtrariatur egritudo: pōt aūt egritudo causari ab excessiuo calore: ꝛ ab excessiuo frigore: ꝛ a dissolutiōe cōtinui ꝛ ab ipediēte respirationē: ꝛ iō qōcūqꝫ agēs causans in aliquod istoꝝ: causat ꝑnter egritudinez: ꝛ ex ꝓsequēti etiam corrūpit vel abycit animam a natura: ꝛ ga ad animā hꝫ imediatū ordinē forma cadaueris. ide est ꝙ forma cadaueris pōt a quolibet illoꝝ agētium causari.

Ad scām ¶ Ad 2m dicit. ꝙ ꝓpue loquēdo non est cōpositio ex aia ꝛ corpore: accipiēdo corpus ꝓ oi ea entitate qua aial est corpus, altera enim ps entitatis corpis. s. corpeitas est ipsamet aia. dō tm animal vere cōpositū ex aia ꝛ corpe: ga mā que est altera ps corpis: ꝛ que ꝑus natura respicit aiaꝫ, put est corpeitas q̄ꝫ, put est anima: facit realē cōpōnē cuꝫ ipsa anima.

Ad tertiū Formam vnā alteri icōpossem est 2r. ¶ Ad 3m negat minor. Naꝫ aliquā formā cē incōpossibilē alteri cōtingit dupl'r. Uno mō ex spāli nā ipsaꝝ formarū: ga. s. vel sunt contrarie vel disparate. Alio modo vna est alteri incōpossibilis ex pte subiecti: ꝛ ex vlī ratiōe forme subalis: ꝛ hoc mō oēs forme subales sunt incōpossibiles: ga mā nō pōt ꝑ plures actuari ꝛ silr: quia ois forma aduenies subiecto habēti formā subalē est accidentalis: lz aūt corpeitas stet cū qualibet forma: nō tm stat cuꝫ aliqua que sit ab ea distincta.

Ad 4ū Mā est vna 2r. ¶ Ad 4m dicit ꝙ mām esse vnam pōt intelligi dupl'r. Uno mō vnitate transcendēte: ꝛ sic cōceditur añs ꝛ negatur ꝓntia. Nec valet ꝓbatio: qr materia nō hꝫ hanc vnitatē a quantitate: sed ex seipsa. Alio mō est vna vnitate que est ꝑnm numeri: ꝛ sic negat añs: qō nō ꝓbatur.

Ad 4m ¶ Ad 5m negat minor. Dico enim ꝙ in instāti in quo abycitur forma ꝑcedens itroducit forma sequēs: ꝛ ēt q̄ꝫtitas: ꝛ sic mā in qua agit agens nāle, semp est quāta. Quid aūt ꝑus itroducatur ꝓximitate nature, forma subalis an q̄ꝫtitas dicet qōne sequēti: ꝛ ex illo patebit ad oia argumenta que fierent circa hanc difficultatem.

¶ Utrum in corruptione substātiali fiat resolutio vsqꝫ ad materiam primam. Qō. IX.

Peria rō. QUeritur 9o. Utruꝫ in corruptione substantiali fiat resolutio vsqꝫ ad mām ꝓmaꝫ. Et arguit ꝙ non. ¶ Primo. In instanti corruptionis forme, sunt in mā dispositiones faciētes ꝓ eius corruptione. ergo non est facta eius resolutio vsqꝫ ad mām ꝑmam: ꝓntia ꝑz. Añs ꝓbatur. Dum ex aqua fit ignis: aut dispōnes corrūpentes formā aque, siue ei incōpossibiles, sunt ille que sequuntur formā ignis: aut que ꝑfuerūt corruptioni aque. aut q̄ sunt in instanti corruptionis aque. Non ꝑmū: ga ꝑus nā corrūpitur forma aque q̄ꝫ inducat forma ignis: ꝛ ꝓ siter q̄ꝫ inducantur qualitates ꝓntes formā ignis. Non 2m: ga tūc corrupissent aquā. naꝫ in quocūqꝫ instāti. ꝑmo est in mā aliq̄ dispositio incōpossibilis forme, in eodē instāti forma illa corrūpitur. ergo segtur ꝙ ꝑmo sunt in mā in instāti corruptiōis forme.

Octa rō, ¶ 2o arguit ad idē supponēdo tria. ¶ Primuꝫ est ꝙ oē qō mutatū est, qñ ꝑmo mutatuꝫ est. est in eo ad qō mutatū est: vt demonstrat ꝓbs 6o physicoꝝ. ¶ 3m est ꝙ duꝫ ex aqua ginatur ignis, opz materiā eius cōtinue rarefieri, donec ꝓueniat ad summā raritatē: vel saltem ad aliquē gradū raritatis: puta ad raritatē: vt. 6. ¶ 3m est ꝙ in intēsione forme, pars ꝓz manet cū sequēte, siue fiat additio ꝑ additionē ptis ad partez, siue quocūqꝫ alio mō: ga ℔ nihil variat ꝓpositū. Ex his arguit. Omne qō mutatū est: qñ ꝑmo mutatū est. est in termino motꝰ. Sed aqua ex qua ginatur ignis, in instāti corruptionis aque est mutata ꝑmo ad aliquā raritatē incōpossibilē forme aque: ga ante hoc instās, cuꝫ aqua nō esset corrupta nō erat in ea iste gradus raritatis sibi icōpossibilis. ergo in hoc instāti mā aque est sub isto gradu raritatis. ꝛ ꝑnter non est facta resolutio ad materiā ꝑmā.

Tertia rō ¶ 3o arguit ad idē, supponēdo duo. Primū est ꝙ ignis ginans ignē ex aqua, causat in mā aliquas dispositiones. Scām est ꝙ agēs nāle nihil agit frustra. Ista duo sunt ab oībus ꝓcessa. Et arguit sic. Si dispōnes ꝑexistētes cuꝫ forma aque, ꝛ faciētes ꝑ forma ignis corrūpantur in instanti ginationis ignis: aut corrūpuntur ab aliquo alio agēte cōtrario: aut ab ipso igne ginante ignē. Non ab alio. Tuꝫ ga pole est ꝙ nullū aliud sit. Tuꝫ ga pole est ꝙ ignis sit fortior quolibet alio agēte approximato illi materie. Nō ab igne ginante: ga frustra destrueret eas, cum postea oporteat alias eis silles iteruꝫ ginari. ergo a nullo corrūpuntur.

Quarta ratio. ¶ 4o. Segtur ꝙ stāte mā sūme dispositā: non itroduceꝫ forma ad quam est dispositā ꝑ te agēte. ꝓns est falsuꝫ. q̄ ꝛē. Consequētia ꝓbatur. Sit. a. mā terre sūme dispositā ꝑ forma aque ab aqua que sit. b. ꝛ approximeꝫ ei. c. ignis fortior ad agēdum q̄ꝫ sit. b. aqua. Et arguit sic. In. a. materia terre, introduceꝫ aliqua forma. quia mā non pōt esse sine forma, ꝛ non itroducetur forma aque: ga ignis est fortior ad agēdū q̄ꝫ. b. aqua. ergo nō itroducetur forma ad quā est sūme dispositā.

Quinta rō ¶ 5o. Supponitur ꝙ mā quantuꝫ est ex se: sit idifferēs ad oēs formas. lz ꝑ ꝑus recipiat vnaꝫ q̄ꝫ aliā. i. formas elemētoꝝ q̄ꝫ mistoꝝ: vt dicit Cōmē. ꝓmo metaphysice. cō. 32. a. 12. metaphysi. cō. 2. Et arguitur sic. Materia quātum est in se, est idifferēs ad oēm formaꝫ. ꝛ nō magis ad vnā q̄ꝫ ad aliaꝫ: nisi ga ꝑ dispositiones magis ordinat ꝛ determinat ad vnā q̄ꝫ ad aliaꝫ. ergo si fit resolutio vsqꝫ ad mām ꝓmā: segtur ꝙ mā aut nullā formaꝫ recipiet. aut oēs simul recipiet: ꝛ non magis vnā q̄ꝫ aliam.

Cō. 17. ¶ Confirmat. ga ꝓbs 2o de generatione. tex. cō. 25. dicit ꝙ duꝫ ex aere generatur ignis manet qualitas symbola. s. caliditas que est cōmunis vtriqꝫ.

Ne tollāt resolutionē. **Respondeo** ꝙ non fieri resolutionē vsqꝫ ad materiā ꝓmā, nō pōt ee nisi ex triplici cā. s. aut ga manēt in materia dispōnes que erāt cū forma que abycitur: aut quia ꝛ si nō maneāt ꝓdicte dispōnes: manēt saltē dimensiones que ꝑeant. Nā quicūqꝫ tenēt ꝙ manēt dispōnes: tenēt ēt ꝙ manet eadē quātitas: sz nō ecōtra: ga aliqui. vt Cōmē. tenēt ꝙ manēt eedē dimēsiones: ꝛ tm corrūpuntur dispōnes ad corruptionē forme: aut si nō fit resolutio vsqꝫ ad materiā ꝓmaꝫ. hoc ideo est: ga manet aliq̄ forma subalis que ꝑus erat in mā.

Quid sit ista resolutio. Fieri enim resolutionez vsqꝫ ad mām ꝓmaꝫ est nihil manere in genito coꝝ q̄ ꝓns fuerāt. nisi ipsaꝫ materiā: non pōt aūt esse ꝙ aliud maneat nisi aliqō illoꝝ triū que dicta sunt. Oꝝ aūt nō mancant dimensiones, ꝓbabitur infra. vbi erit sermo de dimensionibꝰ interminatis. Et ideo solū ꝓbandū est in hac qōne ꝙ non maneat aliqua forma subalis, que ꝑfuerit in materia. dum aliqō cōpositū substātiale corrūpitur. De quo ēt nūc supsedeo: ga ꝓbatio huiꝰ dependet ex hoc ꝙ in eodē cōposito est tm vna forma subalis: ꝛ ideo ea remota: nulla alia remanet. Oꝝ aūt sit in cōposito vnica forma ꝓbabit' sequētibus qōnibus. Quidam tm dicunt ꝙ subm dispositionū est tm mā: ꝛ ideo corrupto subiecto ꝛ manēte materia ei⁹, manēt in eodē numero dispōnes que ꝑfuerūt: huius opinionis fuit Brego. 2. dis. 12. a. ꝛ Marsilius ꝓmo de ginatiōe.

Bregoꝝ ⁊ Marsi. 1o sentiūt oppositū. ¶ Sz oppositū apparet dupl'r. ¶ Primo. Quia forma pficiens ꝑsupponit suum pfectibile ordine nature. Sed substantia non ꝑsupponit accidens ordine nature: cuius sit natura ꝑ quolibet accidēte. 7. metaphysice. tex. cō. 4. Et dico ꝙ nō ꝑsupponit suba accidens ꝑus natura simplr ꝛ absolute: ꝛ

non tm

nō tñ in genere cause materialis.quā ꝓximitatē solam nos concedimus accidētis ad substantiā.¶ z°.Perfectio determinata ad aliquod pfectibile/est nata cōstituere vnuz per se cuz illo.Sed ex forma substantie ⁊ accidente.nō potest fieri vnuz per se.ergo substantia nō ꝓsupponit in materia/in qua recipiť aliquod accidēs:nisi eo modo qui declarabitur in respondendo ad argumenta.

Ad ꝑmū **Restat** ergo solū soluere ea.¶ Ad ꝑmuz negaᷓ añcedens.Ad probationē dicitur ꝙ dispones incō possibiles forme aque sunt ille que ordine nature sequunť formā ignis/duz ex aqua generaᷓ ignis.¶ Ad iprobationē huius dicit/ꝙ in eodē istāti tēporis corrūpitur forma aque:⁊ gīatur in mā forma ignis cū quātitate.⁊ qualitatibus/que eā necessario ꝓsequuntur:ita ꝙ forma in illo istāti gīatur per se:ꝓdicta aūt accītia gīantur p modū sequele:nec est incōueniēs ꝙ quātitas ⁊ qualitas acgrantur subito ⁊ nō in tēpore:qñ acgruntur p modū sequele.¶ Dico z°.ꝙ lz oia ꝓdicta fiant in eodē istāti tpis.tñ inter ea est ordo nature:⁊ vnū est ꝓus ⁊ posteriº altero/in diuersis gīibus causarū.Corruptio eni forme ꝑcedētis est quodā modo dispositio ꝓ forma sequēti.⁊ reducit respectu eius ad genus cause mālis:ga se tenet ex pte materie. Ignis.n. quātuz est ex se/est sufficiēs gīare formā ignis:sed mā nō pōt eā recipere q̄diu bz formā aque:necessaria est igitur corruptio forme aque:nō ad hoc ꝙ ignis generet formaz ignis:sed ad hoc ꝙ mā eaz recipiat:⁊ sic forma que abycitur est ꝓx forma que itroducit in gīe cāe mālis:⁊ ex pte subti.Quantū aūt est ex pte cause formalis ⁊ efficiētis ⁊ finalis/forma que gīatur est ꝓx ea que abycit.Agens enim nō corrūpit vnā formā.nisi vt aliam generet:⁊ sic ipsa est finis corruptionis alteriº:⁊ si tales forme essent incōpossibiles nō corrūperet vnā duz generat aliā.Silr forma que gīatur est similitudo forme ipsiº agētis.qō qdē agēs ꝓncipalr agit ad causandū suam silitudinē in subto:⁊ ꝓnter ad remouendū ea que sunt incōpossibilia ei:⁊ sic pz ꝙ in gīe cause efficiētis ⁊ formalis ⁊ finalis/ꝓus nā gīatur forma ignis:⁊ accidētia que ipsam necessarioº ꝓsequunť:⁊ postea abycit forma aque:⁊ ideo ista accītia in ꝑmo istāti sui eē faciūt/ꝙ forma aque corrūpatur/p negationē de ꝓsenti ⁊ positionē de ꝑterito.¶ Ad z^m dī.ꝙ in illo istāti in quo in mā aque est summa raritas/corrūpit aqua.Et dum ꝓbatur ꝙ nō p illa ꝓsuppolita/ꝓcedit ꝑmuz ⁊ z^m:sed negatur 3^m qñ terminus illiº transmutatiōis corruptio est subiecti qō transmutabaᷓ:tunc eniz corrupto subto corrūpunť accītia eiº:⁊ sic ē i ꝓposito.Nā i istāti termināte hāc rare factionē corrūpit aq̄:⁊ ꝓnter ois raritas ꝑexñs.⁊ noua raritas itroducit in mā que ē incōpolis forme aque.¶ Lōtra hanc rñsionē arguit.Ista dispō que itroducit cuz forma ignis:⁊ que est incōpossibilis forme aque appelleᷓ.a. ⁊ forma ignis appelleᷓ.b.Aut.a.est ꝓus.b.nā aut posteriº. Si ꝓus.ergo in illo ꝑmo nāe/est in mā sine forma subali. Si posteriº.Contra.Segtur ꝙ alteratio facta in mā ꝓ.b. eēt infinita.ꝓns est falluz:ga nullus est motº sine termino. Probaᷓ ꝓntia:ga terminº illius alterationis:aut est ipsuz b.aut aliud ꝓns.b.puta.a.Non ꝑmū.Tuz ga forma subalis est p se terminº gīationis:ergo nō est p se terminº alteratiōis.Tuz ga ois mutatio finita ꝓus est finita intrinsece q̄ extrinsece.Sz.b.est terminº extrinsecus alteratiōis cuz sit forma subalis.ergo ꝓus finiť ad aliquā formā accidēta lē.Tuz ga motus ⁊ terminº sunt eiusdē rōnis.Sed forma subalis nō est eiusdē rōnis cū alteratione:nec cū forma accidētali acgsita p alterationē.ergo.b.nō est p se terminus illius alterationis.¶ Pro rñsione ad ista.Sciendū est ꝙ alterationis/ꝑcedētis gīationē subalē/duplex pōt dici eē terminº.s.itrinsecus ⁊ extrinsecº.Terminus itrinsecus est vltimus gradus forme accidētalis acgsite p alterationē:⁊ iste est ille q̄ acgritur in vltimo instāti tpis mensurātis bz alterationē:cui instāti corrñdet vltimū mutatū esse.Terminus ẋo extrinsecus est ipsa forma subalis/que ideo dī terminus extrinsecus:quia nō est de nā ipsius q̄litatis/bz quā est alteratio. Hōn^m 2^m ¶ Sciēdum z° ꝙ aliq̄ ponūt.S.Thome ꝙ ꝓdicta alteratio habeat terminū itrinsecū:quasi vltima dispō ad formā gīandā ꝓus recipiaᷓ in materia q̄ ipa forma gīanda.⁊ ꝓnter ꝙ sit simul cū forª abyciēda.Istud aūt nūq̄ dixit.S.Tho.sed totuz oppositū.Ipse eniz sepe dicit ꝙ si ex aqua gīetur ignis/in illo instāti in quo iducit in mā sumus gradus siue vltima dispō ad formam ignis/ corrūpitur forma aque:ita ꝙ illud instās est ꝑmū nō esse forme aque. Nota Thomista. Hōn^m 3^m ¶ Sciēdū 3°ꝙ vltima dispō ad formā.⁊ ipa forma sūt sibi mutuo cause.Nā in illo instāti in quo ꝑmo in materia recipitur forma ignis:⁊ summus calor illius.⁊ sic forma ignis est aliquo modo cā efficiēs illius caloris.⁊ aliorū suoꝝ accidentiū:⁊ sic in gīe cause efficiētis ipsa recipiť ꝓus nā in mā/q̄s eius vltime dispones.Ipse aūt dispositiones sunt cause forme ignis in gīe cāe mālis:ga dispositiones se tenēt ex pte materie:vt dictū fuit:⁊ p ꝓns reducuntur ad genus cause mālis:⁊ sic ꝓus nā recipiunť in mā q̄s forma ignis. Ad ꝑmū arg^m. ¶ Ex his dico ad argumētum ꝙ.a.est ꝓus.b.in genere cause mālis.⁊.b.est ꝓus.a.in gīe cāe efficiētis.Et cū arguit ꝺ ꝑmū,dī ꝙ lz in nullo instāti tpis possint dispones eē in mā sine forma subali:nō est tñ incōueniens ꝙ in aliquo instāti nature ꝑcedant eā in materia bz genus cause mālis.Lū ẋo arguit ꝺ z^m negaᷓ ꝓntia. Distinctio ¶ Ad ꝑmā ꝓbationē dī ꝙ duplex est alteratio.quedā est cui nō ꝓiungiť gīatio.puta duz Sor.albus:vt quatuor acgrit albedinē:vt.6.⁊ ista necessario bz terminū intrinsecū ⁊ vltimū mutatū esse:ꝑ qō acgritur aliqs gradus forme accidētalis ei itrinsecus.Aliqua ẋo est alteratio cui cōiungiť generatio:puta/duz aqua calefit.vt ex ea gīetur ignis:⁊ ista nō bz terminū intrinsecū.sed solū extrinsecū:ga nō bz vltimū mutatū esse:sed solū ꝑmū nō esse.⁊ vltimū tēpus sui eē.terminus eniz huius gīatiōis est forma subalis que generatur.Duz ẋo queriť:an sit terminº ꝓ se.Dico ꝙ est per se.idest necessario.consequens alterationē.Non est autez ꝓ se.i.intrinsecus.Nec est necesse oēm alterationē habere terminū ꝓ se isto z° mō. Quedā alteratio caret termino itrinseco. ¶ Ad z^m negaᷓ maior de alteratione nō bñte terminū intrinsecū.cuiusmodi est ois alteratio ꝓiuncta gīationi:cuius rō est.ga subm eius corrūpitur in instāti/in quo deberet hīe terminū itrinsecū:⁊ iō habere nō pōt.sed bz tñ extrinsecū. Ad ꝓbm ¶ Ad 3^m negaᷓ maior de termino extrinseco:⁊ sic est in alteratione de qua logmur. Oz aūt ꝓdicta alteratio nō bēat terminū itrinsecū.satis ꝓbatur.Prio.qz segtur ꝙ agēs naturale nō ipedituz/eēt approximatū passo summe dispolito ⁊ nō ageret in ipm.qō est ꝺ Phm.6.physico.Probaᷓ ꝓntia.Calefactio aque ex qua gīatur ignis/bz terminū intrinsecū.ergo bz sūmuz calorē simul exīstē cū forma aque.Pz ista ꝓna:ga tñ sūmº gradus est intrinsecus isti alterationi:ga quocūq̄ dato citra sūmum:dispō ꝓ forma ignis non est cōpleta.Si ēt dz eē itrinsecus opz manere subm ꝑxistētis alterationis:qō est ipsa aqua.corrūpitur postea ista dispō ad corruptionē aque.ergo vel corrūpitur in ꝑmo instāti sui esse in aqua.⁊ hoc nō.alioquin segtur ꝙ imediate post hoc nō gīabitur ignis:ga imediate post hoc instās non est aliud instās.sed tñ tps:gīatio aūt ignis est in instāti.ergo corrūpiť in aliq̄ instāti posteriori.⁊ sic in tēpore medio iter ista instātia aq̄ erit sufficiēter dispolita ꝓ forª ignis:⁊ tñ nō gīabiť ignis/ positis oībus reqsitis nēcio ad actionē.¶ z° segtur ꝙ aliqua q̄litas incōpossibilis forme aque/staret p tps cuz forª aque:qō est dicere ꝺdictoria.s.eā esse incōpossibilez ⁊ non

Ad tertiū esse incōpossibilē. ꝓntia ꝑz ex dictis. ergo ꝛc. ¶ Ad 3m ꝑn/cipale ꝓcedunt ꝑsupposita. Et dī q; ignis gīians ignem ex aqua/corrūpit dispositiōes ꝑ forma ignis que erāt in aq̄. Et cū arguit q; frustra eas corrūpat. Negatur ꝓntia: ga vt dī 2° physico. tex. cō. 77. illud est frustra gō non ꝓsequitur finē suū. ꝑdicte aūt dispōnes ordinabant tāq̄ ad fines ad formā ignis/que nō posset acgri in mā nisi ipse corrūperē tur ad corruptionē sui subti. ꝛ ideo nō sunt frustra. eēnt aūt frustra si nō corrūperent: sunt eni tales. vt finē nō ꝓsequā/tur/nisi ex earum corruptiōe. ¶ Ad 4m negat ꝓntia. Ad ꝑbationē dī q; posito illo casu itroduceť in mā forma aq̄ ꝛ nō forma ignis. Cuius rō est duplex. ¶ Prima quidez: ga si ignis dz agere in illaz materiā/opz q; ei applicet per motū localē. In ꝑmo aūt instāti tpis mensurātis banc ap/plicationē nō aget: sed incipiet agere ꝑ negationē de pñti/ ꝛ pōnē de futuro. In ꝑma aūt pte tpis buⁱ applicationis aget debiliter: ga est elongatus a passo: ꝛ ideo aq̄ corrūpet ꝛtinue illā paruā caliditatē quā iste ignis causabit in mā: aut potⁱ illius remissionē frigiditatis quā ignis facit: ꝛ sic aqua itroducet formā aque. ¶ 2ª rō est: ga si ēt ignis creaꝛeť a deo: ꝛ apponereť illi māe in tāta ꝓximitate in quāta est aqua. adhuc in ꝑmo instāti sui nō ageret in illaz mām: sed iciperet agere. vt dixi ꝑ negationē de ꝑsenti: ꝛ ideo aq̄ in illo instāti itroduceret formā aque in illā mām/sufficiē/ter ab ea dispositā. ¶ Ad 5m dī q; mā pōt ꝓsiderari dupli citer. Uno mō ꝑ abstractionē ab oibus formis siue subā/libus siue accñtalibus taz de ꝑsenti q̄z de ꝓterito. puta/si ꝑ ipole eēt vna mā que nullā formā vnq̄z habuisset. ꝛ sic di/co q; ipsa vt sic est idifferens ad oēm formā. Alio mō pōt ꝓsiderari. vt denudata oibⁱ formis in actu. ita tñ q; habue/rit aliquā in ꝓterito: ꝛ q; ꝑ aliq̄ fuerit dispositā: lz ille dis/positiones nūc ꝑmo abiecte sint: ꝛ sic nō est indifferēs ad oēs formas: sed est determinata ad eā ad quā fuit dispositā. cuius rō est nālis ꝛ necia ꝓsecutio talis forme ad ꝓcedē tē alterationē. Impole eniz est dare alterationē nō hñtez aliquē terminū. alteratio aūt ꝑ introductione forme ignis in māz aque/nō pōt terminari ad formā aque: ga ipsa est ꝓz illa alteratione: ꝛ ēt ga nō datur vltimū eē eius: sed ꝑm nō eē. Nec ēt pōt terminari termino itrinseco: vt supza ꝑ/batū fuit: igit necesse est q; talis alteratio terminet ad for/mā ignis: ꝛ sic ex ista necessaria ꝓsecutione talis forme ad talē alterationē/determinat mā ad talē formā. Dī 2° q; cū dispōnes que simul recipiunt in mā cum forma gīanda/ sint ꝓzes ea in gīe cāe mālis/ipse in illo ꝓzi nature de/terminat itrinsece mām ad formā istā: ꝛ illemet dispōnes ꝑut ꝑcedunt formā ꝓzitate nature/sunt ꝑ introductione forme in mā: ꝛ ꝑut sunt posteriozes nā eadē forma sunt ꝑ conseruationē eiusdē. ¶ Ad confirmationē dicit q; in ba bētibⁱ symbolū est facilioz transitus/nō ex hoc q; eadē nu mero dispō que fuit in corrupto maneat in generato: lz qz ibi est minoz resistentia ratione qualitatis symbole.

¶ Utruz in animali sint plures forme ſm diuersitatē par/tium organicarum. Questio. X.

Ad tertiū Nota hāc solonez ꝑ calculato/ribus.

Ad q̄rtū Distinctio.

Ꝙeritur 10°. Utrū in animali sint plu/res forme/ſm diuersitatē par/tiū organicarū. Et arguit q; sic. ¶ Primo. Di uersitas in accidētibus ꝓprijs/arguit diuer/sitatē forme substalis. cuz talia accidētia maxi/mā partē ꝓferāt ad cognoscēdū q̄quidest. Sz ꝓpria acci dētia carnis ꝛ ossis ꝛ cerebri ꝛ cordis sunt diuersa. ḡ in eis sunt distincte forme substales: maioz ꝑz. Minoz ꝑbatur: ga talis determinata siccitas/qualē hz os. ꝛ talis determiata humiditas/qualē hz cerebrū sunt eis ꝓpria accñtia: ꝛ idez est iudiciū de alys qualitatibⁱ cōpetentibⁱ alys partibus.

Ꝑsia rō.

Scōa rō.

¶ 2°. Dis actio nālis ab agēte naturali/est in virtute forie

Tertia rō

Quarta ratio.

Quita rō

Sexta rō.

Septima ratio.

Octava ratio.

Nona rō

substalis. Sz eadē forma nō pōt esse ꝑmⁿ ꝛrium actionū sal tē per se. ergo vbi sunt ꝛtrarie actiones nāles/ibi sunt disti cte forme substales. Sz in distictis partibⁱ sunt ꝛtrarie ope rationes: ga coz desiccat ꝛ cerebrum humectat. ḡ ꝛc. ¶ 3°. Eadē forma ꝑut est in vna pte/nō est corruptiua suiipsi ꝑut est in alia parte. Sz opatio cordis intensa nata est cor/rūpere cerebrū ꝛ ecōtra. ergo alia est forª cordis/ꝛ alia forª cerebri. ¶ 4°. Pars aliqua aialis/pōt separari ab animali sine gīatione: puta dum ab aliquo extrahit. Sz post sepa rationē nō manet in actu ꝑ formā toti aialis. ergo manet in actu ꝑ ꝓpriam formā quā habebat. ¶ 5°. Eadez forma nō pōt infozmare mām dispositā ꝛtrarys dispōnibⁱ. Sz dispōnes cordis sunt contrarie dispōnibus cerebri. ḡ non pōt in his ptibus eē eadē forma. ¶ 6°. Dicit Phs in libro de aialibus q; coz aialis ꝑus tpe gīatur q̄s alie partes: ꝛ sic est assignare multas gīationes cōpletas/vnā ante aliā in generatione animalis/terminatas ad plures formas ptiū. ¶ 7°. Nñ caro abscisa ꝓiungitur statim relique parti in lo co abscisionis reunitur. Sz hoc nō esset nisi in carne absci sa maneret aliqua forma substalis ꝛ alique dispōnes sup eā fundate/sup q̄s fit aialis reintegratio vt vnio: ga alia caro nō posset ita reuniri. ergo in carne erat ꝓpria forma. ¶ 8°. Forma carnis ꝛ ossis sunt forme conflate ex realitatibus elemēto ꝛ. Sed aia est conflata ex realitatibⁱ elēto ꝛ. ergo forma carnis est distincta ab aia. Maioz est Phi. ꝛ Lōm. 7° metaphy. tex. ꝛ cō. vltimo. Minoz est Phi ꝑmo de aia contra Empedoclez. ꝛ Lōmen. 2° de anima. cō. 43. ¶ 9°. Lōmentatoz 6° physico ꝛ. cō. 59. sic ait. Est ꝛ motus gene/rati alicuius totius/cōpositus ex motibⁱ partiū in genera/tionibus cōpositis ex motibus diuersis. Et postea subdit. Non segtur vt transmutatū q̄ ꝑcedit in ea/sit de spē trā smutati posteriozis. sed de alia specie/lz transmutatio dica tur eē eiusdē. Ex qbus verbis habeť q; partes organice di stinguunt spē ab animali: ga transmutatū posteriⁱ/hoc est animal genitū/nō est de spē geniti ꝓzis. l. partis: puta coz dis: lz transmutatio sit eiusdē spēi. inquātū vtraq̄z est suba/lis. Et. 12. metaphysice. cō. 17. dicit q; totū animal ꝛ eiⁱ par tes ꝓueniunt in forma generali: ꝛ sunt diuersa in forª spāli.

Rō ponē ti ū plures gradª for/marum.

Est placi/tū scotis/tarum.

Impugna tur ꝓcci/dēs opio.

Respondeo circa banc questionē dicūt aliqui/q; in quolibet aiato sunt tot forme sub/stāt iales. quot sunt ptes organice: ga alia est forma carnis ꝛ alia forma ossis. ꝛ sic de alys. Mouent aūt isti ꝓncipalr ex hoc: ga nisi sic esset: sequereť cōtradictio. ſ. q; aliqd eēt. ꝛ nō esset. Nā corrupto Sorte/nō manet anima Sortis: ꝛ manent ossa Sortis: vt ꝑz ad sensuz. Oz aūt sequať ea non manere si non habeāt ꝓpriā formā declarať. Nō eni ma/nent per animā sortis: ga ipsa est separata a mā. Nec ma/nent per formā ꝓpriā: ga per te eā nō habēt. Nec manēt per aliquā formā de nouo acgsitā: ga ipsa non potuit gīa/ri subito. sicut facta est corruptio: eo q; agēs nāle non gīat aliquā formā/nisi ꝑcedente alteratione/que nō fit subito. sed in tpe. ¶ Dicūt ꝓterea q; ꝓter ꝓdictas formas sunt in animali due alie forme cōes toti animali. ꝛ oibus ptibus eius: q̄rum vna est forma mīsti: ꝛ hec ponit ad saluādum q; viuēs ꝛ mortuū sunt vnuz corpus numero: ꝛ ab hac for ma non habet animal q; sit aial: sed solū q; sit mīstū. Alia 2o forma est ipsa anima/a qua hz aial q; sit aial. ¶ Con/tra istā opinionem. dico q; oēs ptes organice actuātur per vnā ꝛ eādem formā substātialez/que est forma totius ani malis: ꝛ consequenter sunt eiusdē speciei substātialiter: di/stinguuntur 2o specie ſm diuersas species accidentales: vt declarabitur respondendo ad argumenta. ¶ Pro ista opinione arguitur. ¶ Primo. Omnis forma que est per se primo terminus nutritionis est anima. Sed forma car/nis est terminus nutritionis per se primo. ergo forma car/

nis est

nis est anima. Maior probatur supponēdo q̄ nutriri cō
L.lb.46. uenit tm̄ viuentibus. vt dī z° de aia. Et arguit sic. Id qō
puenit viuenti inq̄tū est viuēs: cōuenit ei rōne aie: ga per
solā aiaz est viuēs. Sed nutriri puenit viuētib⁹ inq̄tum
sunt viuentia: cū cōueniat oibus z solis viuentibus. g̃ con
uenit eis per aiam: z sic aia est p̄mo z per se terminus nu
tritionis. Dī aūt esse terminus nutritionis: quia acgrit in
mā nutrimēti facta trālmutatione nutrimēti in id qō nu
trit. Minor ēt p̄bat. Caro inq̄tū caro nutrit. ergo forma
per quā est caro est aia. Cōsequētia pz: qz p̄batū est. q̄ aia
est terminus nutritionis. Antecedēs p̄bat: qz caro inq̄tū
caro per nutrimentū restaurat z augēt. ergo caro inq̄tuz
caro nutrit. Antecedēs pz ad sensuz: z p̄ñtia p̄bat: ga nihil
L.lb.47. p̄prie augēt nisi qō p̄prie nutrit: vt dī z° de aia. ergo ꝛc.
¶ Scō. Quicqd est in aiali generatū per virtutē semis
est tale per aiaz. Sed caro est g̃iata in aiali per virtutē se
minis. ergo caro est caro per aiaz. Minor pz: ga virtus se
minis cōuertit sanguinē mēstruum in carnes z ossa z ner
uos. Maior p̄bat. In oi gnōne vniuoca forma que acgri
tur in genito z forma generantis sunt eiusdē speciei. Sed
aial generat aliud aial vniuoce. z form a qua aial generat
est aia. ergo ois forma que virtute gnōnis acgrit in geni
Fuga to est aia. ¶ Dicet forte q̄ aia generantis actione vniuo
Insecutio ca per virtutē seminis p̄ducit aiaz aialis geniti: sed forāz
carnis. generat actione equoca. ¶ Sed cōtra. Aial gene
rans z aial genitū nō soluz vniuocant in esse aiato. sed ēt
in esse carneo: ita q̄ hñt per oia vniuocationē virtute sue
gnōnis. ergo aut aial generabit carnes per p̄priā formā
carnis. z nō per virtutē seminis: qō est falsuz. aut genera
tione vniuoca p̄ducit carnes in genito per virtutē semis
z sic mediante aia: z cōsequēter forma qua caro est caro
est forma qua generās generat: z hec est aia. ¶ Tertio ar
Sup^m p^m guit supponēdo tria. ¶ Primū est q̄ lz poneret plurali
tas formarū ad euitandā cōtradictionem. tm̄ oportet ad
intrinsecū māe. in qua sunt. s. diuersas dispōnes: rōne qua
Sup^m 2^m rū iste forme sint diuerse. ponere. ¶ Scōm est q̄ dispōsi
tiones p̄ formis partiū organicaꝝ cōsequunt qualitates
p̄mas elemētoꝝ: z sunt diuerse cōplexiones: qō pz: ga cor
Sup^m 3^m est siccū z calidū: cerebrū vō est humidū. ¶ Tertiuz est
q̄ lz organa sensuū sint diuersimode cōplexionata: tamē
ipse potētie aie que sunt in organis nō dependēt a cōple
xionibus organoꝝ siue a qualitatibus elemētoꝝ: nisi for
te sicut a causa sine qua nō cōseruarent. Qō declarat. Nā
ex actionib⁹ cognoscimus formas que sunt p̄ncipia actio
nū: ga demonstrationes nāles: vtp̄m sunt ab effectibus
ad causas. Cōstat aūt q̄ actiones sensuū sunt supra actio
nes elementoꝝ: cū sensus recipiat formas intentionaliꝝ: q̄
actio est super oia elemēta: cū ois operatio elemētaris sit
mālis. Ex hoc sequit q̄ lz potētie sensitiue sint subiectiue
Prie rō. ꝑ vtute. in cōiuncto: tm̄ fluunt tm̄ ab aia. Ex his arguit. ¶ Si di
uerse cōplexiones z qualitates cordis z cerebri in aiali re
quirunt diuersas formas subales: segt q̄ diuerse potentie
aie requirant in suis subiectis diuersas aias. Sed hoc est
falsuz: qz nō est alia aia in organo visus q̄ in organo au
ditus: vt colligit in scō de aia. ergo cor z cerebrū non ha
bent distinctas formas substātiales. Cōsequentia p̄bat.
Ea que sunt magis intima magis distinguunt: magis. n.
distinguit hō z asinus per rōnale z irrōnale q̄ per risibi
le z rudibile: z magis per risibile z rudibile q̄ per album
z nigrū. Sed in animali potētie anime sunt magis intime
aie q̄ qualitates elemētares z cōplexiones. ergo si in aia
li diuerse cōplexiones requirunt necessario diuersas for
mas. multo magis hoc requirunt diuerse potētie anime.
Nota hic ¶ Cōfirmat ista rō. Diuidat aial ānuloſuz: p̄stat q̄ ptes
diuise sunt eiusdē spēi. Sed in eis sunt diuerse cōplexio
nes. aliā eniz cōplexionē regrit cauda: z aliā regrit caput.
ergo diuerse cōplones in ptib⁹ nō regrūt nēcio distictas
formas substātiales. ¶ Si dicat q̄ sunt eiusdē spēi: quia Fuga.
vna ps ordinat ad aliaz. s. cauda ad caput. ¶ Cōtra. Im Insecutio
possibile est q̄ partes reducant ad totū vel vna ad aliaz
nisi quādiu possunt esse partes totius: ga etiā nō sunt actu
partes nisi dum actu p̄stituunt ipsuz totū. Sed facta diui
sione animalis annulosi nō possunt amplius ptes reduci
ad totū. manus eniz abscisa cū habeat esse per se non pōt
esse pars aialis. ergo facta diuisione vna ps nō est ad aliā
ordinata. ¶ Oz ēt iste ordo vnius forme ad aliā nō sit po
nendus magis p̄babit in sequētibus. ¶ Quarto arguit.
Supponendo q̄ nō pōt esse generatio vnius sine corru
ptione alterius. Istud pz ex cōmuni phia: z per Cōmenta
torē p̄mo physicoꝝ. cōmēto. 69. dicentē q̄ si mā haberet
formā p̄priā: nullaz aliaz reciperet ipsa permanente: sed
statim corrūperet q̄cito alia generaret. hoc declarato ar
guit. ¶ Si ptes organice habēt p̄priā formā: segt q̄ ge
neratio esset sine corruptione: ꝺsequēs est falsuz: vt p̄batū
fuit. ergo ꝛc. Cōsequētia p̄bat. Prius natura generantur
partes organice q̄ ipsuz totū aial: z in aduētu aie que est
forma totius ille partes manent: nec apparet qd aliud cor
rumpat. ergo generatio aialis est sine alicuius corruptio
ne. ¶ Quinto arguit. Supponēdo tria. ¶ Primū est q̄ Sup^m 4^m
forma educit de potentia mātis p̄m exigentiam dispositio
nuz eius. ¶ Scōm est q̄ quelibet pars integralis corpo Sup^m 5^m
ris viui vivit: z cōsequēter habet animā vegetatiuā edu
ctaz de potētia mātis/saltē in alys ab hoie. ¶ Tertiū est q̄ Sup^m 6^m
huiꝰ anima vegetatiua est substātialiter ita similis in oibus
suis partibus sicut forma aeris: lz habeat diuersas poten
tias. Istud pz: ga si substātialiter differrent/essent diuerse ꝑz
spēm. Ex his arguit. ¶ Si forma carnis differt specie a
forma ossis. opz q̄ dispositio p̄ forma carnis differat spe
a dispositione p̄ro forma ossis: pz cōsequētia per p̄mū p̄re
suppositū. Sed hoc est falsuz: qz pars aie que est in carne
differret specie a pte aie in osse: qō est falsuz. ex tertio p̄re
suppōsito. Probat ꝺsequētia per p̄mū p̄suppositū: lz. n.
in carne sint alique qualitates/differentes specie a quali
tatibus ossis p̄pter diuersas operationes huius carnis z
ossis. tamen ille qualitates: quibus disponitur vtrūq; ad
formā substantialem/sunt eiusdem speciei.

Ad rationes in oppositū rñdet. Ad p̄mū cōcedi- Ad p̄mū
tur maior de accidentibus p̄prys totius cōpositi: z negat de accidentibus suarū partiū. Cu
ius ratio est: ga forma p̄priа est illa que dat esse p̄priuz
ptes aūt in toto nō sunt nisi per esse totius: z ideo sicut p̄
prietates partiū nō arguūt p̄priū esse earū: ita etiā nō ar
guunt p̄priā formā. ¶ Ad z^m negat minor. possunt enim Ad scōm
ab eadem forma p̄uenire ꝓtrarie actiones in diuersis sub
iectis. Nā sol aliquid indurat z desiccat: z aliqd dissoluit.
Similiter ab eadē anima p̄ueniunt ꝓtrarie operationes
in diuersis partibus animalis. ¶ Ad 3^m Perueus rñdet Ad tertiū
dupliciter. Primo q̄ maior est falsa. eadē enim forma in vna responsio
parte existens corrumpit per accidens existentiam sui in Perueꝰ.
alia pte. Scōo dicit q̄ corruptiuuz per se talis existentie
est ipsuz cōtinēs vel aliqd aliud extrinsecū faciens motū
cordis vel aliqd aliud huiꝰ hñs vehemētiorē motū q̄ nā
sua regrat. ¶ Ad 4^m qō est p̄ncipale motiuū p̄dicte opio Ad 4^m
nis negat maior: qñ enim aliqua ps aialis diuidit: necesse
est q̄ ipsa p illā diuisionez alteret: z in fine diuisionis est
totaliter disposita p̄ formā cadaueris/que itroducit in tali pte
z hoc est vere si fiat totalis diuisio. Si aūt nō totaliter diui
dat a toto retinet eādē formaz quā p̄us habebat z pōt sana
ri. ¶ Ad 5^m negat maior: qñ talis formā est p̄fecta z ꝓtinet Ad 5^m
virtualiter formas imperfectas: huiꝰ autem est anima: ipsa

enim cõtinet virtualiter formas elementoꝝ: ꝛ ideo põt in corde causare caliditatẽ: ꝛ in cerebro frigiditatẽ. ¶ Ad
Ad 6m dicit ꝙ pbs intendit solũ dicere ꝙ mã prius organiça
tur ꝛ figurat figura cõueniente corді ꝯ figuris aliaꝝ par
tiuꝫ: ꝛ tñ tunc nõ est vere cor: sed solũ in illo instãti in quo
Ad 7m in oibus partibus debite organiçatis ꝛ dispositis introdu
cit in oẽs alia sensitiua. ¶ Ad 7m dr ꝙ pars totalr abscisa
nunq̃ reunit fm cõtinuitatẽ: lz forte reuniri possit fm cõ
tiguitatẽ. Dicit scõo ꝙ si ponat reuniri fm cõtinuitatez:
qõ est dicẽdũ si talis pars reunita habeat postea opões
vite. puta sensuũ. hoc cõtinget: nõ qz habeat eandẽ formã
separata/ꝯ habebat cõiuncta: sed qz bz dispositiones ꝓfor
mes ꝛ vicinas ei cui reunit. Qz aũt videat potius esse dõz/
Ad 8m ꝙ nõ reunit ꝯ ꝙ sic apparet: ga esset regressus a ꝓuatiõe
ad habitũ ꝓus eni erat ꝓuata aia: ꝛ mõ est aiata. ¶ Ad 8m
dr ꝙ forma carnis nec aliqua alia forꝰ subalis in aiali est
cõflata ex elementis: qz elementa nõ manẽt in mixto rea
liter/sicut voluit Cõmẽtator: ꝛ ideo eius auctoritas in hoc
ꝓposito non recipitur.

¶ Utrum in animalibus viuentibus/sit alia forma ꝓter
animam. Questio. XI.

Lab. 2. d. 15. q. vni. ꝓdia rõ.

Queritur 11°. Utrũ in aialibus viuenti/
bus sit aliqua alia forma sub/
stantialis ꝓter aiam. Et arguit ꝙ sic. ¶ ꝓmo.
Quicqd diuidit in motore in actu ꝛ res motã
in actu/bz distinctas formas substãtiales: ga
nulli subiecto cõuenit esse actu distinctũ nisi per formam
subalẽ. Sed hõ ꝛ ẽt oẽ aial est bꝺ. vt dr. 8. phys. text. 20
ꝛ cõmẽto. 28. ꝛ Cõmẽtator. 4. phy. cõmẽto. 71. ergo in q̃lz
aiali sunt saltẽ due forꝫ. ¶ Si dicat ꝙ aia nõ mouet cor/
pus imediate: sed solũ per potẽtiã motiuã que ꝑsupponit
corpus iam esse ꝓstitutũ in actu per aiam. Uñ id qõ mo/
uet est potẽtia motiua: ꝛ id qõ mouet est corpus. ¶ Con/
tra. Eodẽ mõ dicã/ꝙ ignis diuidit in partem mouentẽ ꝛ
partẽ motã: qz forma ignis mouet mediante sua leuitate:
Ꝺcõa rõ. ꝛ sic leuitas est pars mouẽs: ꝛ ignis est id qõ mouet. ¶ 2o
Dicit pbs ꝓmo de aia. textu cõmẽ. 71. ꝓtra tenentes ꝙ aia
est numerus cõpositus ex punctis: ꝙ est ipole ꝙ aial non
moriat nisi per corruptionẽ sui corꝑis. Sed si in boe nõ
esset alia forma ꝓter aiam/nõ esset boc ipossibile: imo eẽt
necessariuꝫ. si aial moritur: ꝙ eius corpus corrũpat. ꝯ ꝛc.
Tertia rõ ¶ 3°. pbs ꝓmo de aia. tex. cõmẽ. 72. pbat ꝙ aia non est
corpus: qz si esset corpus duo corꝑa essent simul. ſ. corpus
qõ esset aia/ ꝛ corpus in quo esset aia. ergo corꝓs in quo est
Quarta ratio. aia/est corpus per aliã formã ꝯ ꝑ eiam. ¶ 4°. pbs 2°
de aia. textu cõmenti. 7. dicit ꝙ anima est actus corꝓris
phys ici organici/potentia vitã habentis. ergo corpus cui
aduenit aia iam est corpus: ꝛ est in potẽtia ad ipsaꝫ aiam.
Quinta rõ ¶ 5°. Dicit Cõmẽtator ꝓmo metaphysice. cõmẽ. 17. ꝙ mã
ꝓus recipit formas vles: ꝛ postmodũ aias vsq3 ad formas
Sexta rõ. indiuiduales. ergo ꝓus in mã est forma per quam aial est
corpus: ꝛ postea aia per quã est aial. ¶ 6°. Jn quocũq3 sũt
duo accidẽtia solo numero differẽtia/in eo sũt due forme
substãtiales: ga accidẽtia nõ differũt solo numero: nisi ga
sunt in distinctis subiectis. Sed in aiali sunt duo calores
differẽtes solo numero. ergo in aiali sunt due forme suba/
les: maior ꝑz. Minor ꝓbat. Tum ga in aiali egroto est
calor nãlis qui causat digestionẽ: ꝛ calor inãlis qui est ca/
lor febrilis. Tum ga in aiali est calor elemẽtaris ꝛ calor
Septima ratio. vitalis. ¶ 7°. Moueat bos per casuꝫ in motũ ꝓtinuum a
sũmitate turris vsq3 in terrã: ꝛ dum est in aere medio mo/
riatur: aut ille motus est vnus: aut nõ. Si est vnus. ꝯ mo/
bile est vnũ: ꝛ ꝓsequẽter bz vnã formã posꝯ est mortuũ:
quã habebat duꝫ viueret. Si nõ est vnus. Contra. Nulla
cadit ges media. ſz cõtinue descẽdit, ꝯ motus est vnus.

Respondeo Jsta questio posita est ꝓpter formaꝫ
corꝑeitatis quã aliqui ponunt: tamen
aliter ꝯ posuerit Auicenna. Uolebat enim Auicenna ꝙ
corꝓoreitas esset oino inseparabilis a mã: ita ꝙ semꝑ ma/
nebat eadẽ numero in mã in quacũq3 generatione/nõ so/
lũ mixtoꝝ. sed etiã corꝓoꝝ simpliciũ. Nã alia est forꝰ fm
ipsuꝫ ꝑ quã ignis est ignis: ꝛ alia ꝑ quã ignis est corꝓs: cũ
aũt ex igne generat aqua corrũpit illa forꝫ per quã ignis
est ignis: ꝛ manet illa per quã est corpus: ꝛ cõsequẽter ma
net idẽ numero corpus qõ erat ꝓus. Jsti ẋo aliter dicunt. Scoti pla
cituꝫ. Rotidus
¶ Ad cuius euidentiã est sciendũ ꝙ quelibet forma suba
lis est incõpossibilis in eodẽ/illi forme quã virtualr cõti/
net: dicit aũt vna forꝫ virtualr cõtinere illã forꝫ cuiꝰ effe
ctus ꝛ operationes põt causare ꝛ supplere ipsa circunscri/
pta. Et ga forꝫ mixti inanimati: forꝫ elemẽti/ꝓtinet vir/
tualr formam corꝓeitatis: ga effectus corꝓeitatis sunt esse
ꝯtum ꝛ esse extensibile: que oia efficiunt ꝓdicte forme: iõ
in mixto inanimato ꝛ in elemẽto/non est forꝫ corꝓeitatis
distincta a ꝓprijs formis coꝝ: sed in eis est tñ vna forꝫ.
Anima ẋo nõ põt supplere ꝓdictos effectus: cum talis aia
sit impartibilis ꝛ inextensa: ꝛ ꝓpter hoc opz ponere in bꝺ
animatis/corꝓeitatẽ distinctam realiter ab aia: vt ꝓbant
rõnes suprapositę. ¶ Cõtra istã opinionẽ. dico ꝙ in aiali Cõclo rõ
salis ipu/
bus ꝛ viuentibus est tñ vna forꝫ substãtialis/que est aia gnatiua
dans esse corꝓoreũ ꝛ esse viuens ꝛ esse aial/eo modo qui Sco.
declarabit in sequentibus. Et lz hoc ꝓbet per rõnes gene
rales/cõcludẽtes vnitatẽ forꝫ in oibus: tñ arguit ſpecialr.
¶ ꝓmo. Supponit ꝙ aliqua aia est forꝫ extensa ꝑ to/ Sup" ꝓ"
tum animal. Jstud ꝓbat. Tuꝫ ga sola aia intellectiua est
tota in toto: ꝛ in tota in qualibet parte: ꝛ tamen hoc cõue/
niret etiã alys/si ipse essent indiuisibiles. Tuꝫ quia ꝓbs
scõo de aia. tex. cõmẽti. 20. dicit ꝙ in aialibꝰ anulosis due
sunt anime in potẽtia/que reducunt ad actum per coꝝ di
uisionẽ. ergo illa aia est partibilis. Ex hoc arguit sic ꝓ ra/
tionẽ istoꝝ. ¶ Quelibet forma est incõpossibilis illi/quã ꝓdia rõ
cõtinet virtualr. Sed aia sensitiua ꝓtinet virtualiter coꝝ Sco.
ꝓporeitatẽ. ergo sunt incõpossibiles in eodẽ: maior est coꝝ.
Minor ꝓbat. Anima sensitiua est extensa in brutis: vt ꝑz
per suppositũ. ergo põt dare esse extensuꝫ ꝛ esse corꝓoreũ
qui sunt effectus corꝓeitatis. ergo ꝓtinet eam virtualiter.
¶ Scõo arguit. Possibile est fm istos ꝙ mã sit actu in
rerum nã/sine oi forꝫ: ꝛ cum hoc sit possibile in sensu com
posito/nullũ sequit impossibile si ponat in actu: vt dicit
9° metaphysice. tex. cõmẽti. 10. ponat ergo mã nullaꝫ hñs
formã: huic aũt mãe postea vniat deus aiam sensitiuã: pu
ta leonis cum quãtitate/nullam aliaꝫ formã substãtialem
causando in ꝓdicta materia: qõ isti habent cõcedere esse
possibile: ga vnũqõq3 põt ꝓduci nõ ꝓducto eo a quo rea
liter est distinctũ: ꝛ quero tunc vtrũ cõpositũ ex ista mate
ria ꝛ anima sensitiua sit aial vel nõ. Non potes dicere ꝙ
nõ: ga ipsuꝫ est substãtia aiata sensitiua. ergo est aial: ꝛ ꝑz
ꝓsequẽtia a diffõne ad diffinitũ. Si est aial: ergo est corꝓs.
Patet ꝓsequẽtia ab inferiori ad suũ superius affirmatiue.
ergo bz formã corꝓeitatis. Sed per casuꝫ positũ nõ babz
aliaꝫ formaꝫ substãtialẽ nisi animã. ergo est forꝫ corꝓoreitatis in rebus aiatis. Fuga sco. Jnsecutio
¶ Dices forte ꝙ est corpus de genere quãtitatis: sed nõ est corpus de genere substãtie. ¶ Cõ
tra. Corpus de genere quãtitatis nõ est superius ad corꝓs
de genere substantie: cum non sit cum eo in eodem ordi/ Casuis/
tio.
ne predicamentali. ergo ꝛc. ¶ Dicetur forte aliter ꝙ po/
sito illo casu non valet consequentia. est animal. ergo est
corpus. ¶ Contra. Cõsequentia ab inferiori ad suum su/ Rupio. Casuis.
perius est consequentia formalis. Sed nullus casus va/
riat consequentiam formalem: vt dicunt logici: cum ipsa
sit summe necessaria: presertim posita cõstantia subiecti:

vt est in ꝓpositio:ga ponit ꝙ hoc animal sit in rerū natura.ergo ꝛc. ¶ Cōfirmat. Ista cōsequētia est formalis:bō est aial.ergo est corpus ergo non est possibile ita esse sicut signat ꝑ añs:gn ita sit sicut signat per ꝓñs.g̃ nō est possibile ꝙ sit aial nisi sit corpus de ꝑdicamēto subē. ¶ Tertio arguit. Supponēdo ꝙ circūscriptis oībus differētys a genere:genus nō pōt esse in rerū nā:sed est tm̄ in apprehensione aie. Et buiꝰ rō est:qz nihil est in genere.quin sit in aliqua eius specie. ¶ Supponit 2° ꝙ id cui adueniūt plures forme ab eo realr distincte/pōt naturalr esse in rerū nā etiā eis remotis:si ipsuꝫ quoqꝫ dicat aliquā formā. Istud pz per eos:ga ꝙ mā nō possit esse nāliter sicut forma/est.qz nullā bz ex se formā.7 si haberet aliquā formaꝫ sibi intrinsecam/posset esse in natura oībus alys remotis. ¶ Supponit 3° ꝙ si corporeitas est forma distincta ab aia in rebus aiatis/ab ea sumit genus:7 ab aia sumit dīa cōstitutiua aialis:qz ꝙ aial sit corpus habebit a corporeitate:7 ꝙ sit sensitiuū habebit ab aia sensitiua. Ex bis argt sic. ¶ Id cui adueniunt plures forme realr distincte/pōt nālr esse in nā eis remotis/si ipsuꝫ dicat aliquā formam. Sed generi adueniunt dīe que sunt forme ab eo realr distincte in aialibus.ergo genus pōt naturalr esse sine differētys:7 cōsequenter erit tale ens in genere 7 nō in aliq̄ eius specie:qđ est cōtra ꝑmū presuppositū. Maior pz ex scdo presupposito:7 minor ex tertio:7 falsitas ꝛclusionis ex ꝑmo:7 ꝓñtia est formalis.ergo bene sequunt oia predicta. Alie rōnes ꝗbus ꝓbatur ꝙ aial est aial 7 corpus pertendē formā/posite sunt supra vbi ꝓbabat ꝙ nō sunt tot forme in eodē quot sunt predicata qdditatiua.

Ad ꝑmū **Ad primum** argumētū in oppositū dī ꝙ aial diuidit in partē mouentē 7 ptē motā: nō qz in eo sint due aie distincte vel due partes habentes distinctas formas subales:sed qz in aiali sunt due potentie.quaꝝ vna.s.appetitus imperat motū:vt dicit 3° de aia textu cōmēti.49. Alia ꝛo.s.vis motiua affixa musculis 7 neruis exequit motū. Uirtus aūt imperās 7 exequēs non sunt in rebus nō habētibus aiaꝫ sensitiuā:7 ideo nō dicūtur mouere seipsa tali motu.s.motu locali. Plante ꝛo mouent se nō qdē motu locali:sed ga habēt in se ꝑncm̄ actiuuꝫ nutritionis 7 generationis 7 augumenti:qō nō cōuenit rebus inaiatis. Et per hoc pz ad cō firmationē. ¶ Ad 2m dicit/ꝙ illa verba nō sunt phi:sꝫ Cōmētatoris:de quo multi dicunt ꝙ putauit tot esse formas in cōposito quot sunt predicata qdditatiua:7 ideo eius auctoritas nō recipitur in hoc ꝓpositio. ¶ Dī scdo ꝙ ratio quā ibi facit phs ꝓ tra antiquos est ista. Si aia est puncta:sequit ꝙ aia nō possit mori aut separari a corpore manēte ipso corpe:cōsequēs est falsuꝫ:vt pz.ergo ꝛc. Probat aūt ꝛsequētia:ga puncta non possunt separi a linea manente linea:eo ꝙ sunt eius vltima:7 ita exponit Cōmētator. Nō dicit tm̄ phs:aut Cōmentator ꝙ maneat idē numero corpus/postq̄ separata est aia. ¶ Ad 3m dī ꝙ illa cōsequentia nō valet ꝑm phs 7 veritatē:sed valet ex cōcessis ab his contra quos arguebat.ipsi enim dicebant ꝙ aia est corpus subtilissimuꝫ penetrans vnū aliud corpus.s.corpus aialis.sequit̄ eniꝫ hoc positio:penetratio corpoꝝ.7 duo corpora eē sil. ¶ Ad 4m dī ꝙ aia dicit esse actus corporis:7 dicit̄ esse actus aiati: sicut etiā lux dicit̄ esse actus lucidi:7 dicit̄ esse actus diaphani:cuius ratio est:ga in diffōne forme pōt poni subm informe:7 pōt poni subm formatū. Dī autē aia esse actus aiati.qz est tanq̄ ps eius:est.n.altera ps sube aiate. Dī ꝛo esse actꝰ corpis tanq̄ subiecti.nō ad hunc sensuꝫ ꝙ aliqđ ens actu ꝓstitutū per formā corporeitatis distinctā ab aia sit subm aie.sed ga ꝓstitutū ex mā ꝑma.7 aia/inquātū dat esse corporeū est subm quodā mō:7 est in potētia ad ipsaꝫ aiaꝫ inq̄ntū dat esse aiatū. Nō sequit aūt ex hoc ꝙ in corpore aiato sint distincte forme:sed ꝙ ibi est tm̄ vna/bns diuersos gradus pfectionis. ¶ Ad 5m dicit̄ ꝙ mā ꝑus recipit formā vlez q̄ ꝑticularē:puta corporeitatē q̄ aiam:sed in aduentu aie corrūpit̄ corporeitas:7 generalr in aduētu cuiuslibet forme pfectioris corrumpit̄ iperfectior. ¶ Ad 6m negat̄ minor. Ad ꝓbationē dī ꝙ vnicus calor in aliqđ dī nālis/inq̄ntū ꝙsequit̄ aiam nāliter:7 est instrm̄ eius in digerēdo:idē quoqꝫ calor dī innālis.inq̄ntū ꝓpter aliquā cām aut extrinsecā aut intrinsecā est intensior q̄ requirat nā talis aialis. Similr idē calor est aialis.inquātū aia eo mediante exercet opera vite:7 regulat ea generando carnes 7 ossa.dicit̄ etiā elementaris inquantū bz aliqd de ꝑprietate caloris elemētaris.s.dissoluere aliqua 7 coagulare alia. ¶ Ad 7m dicit ꝑmo/ꝙ motus pōt ex duobus habere vnitatē.s.ex vnitate subiecti 7 ex cōtinuitate. In casu aūt illo motus esset vnus scdo modo 7 nō ꝑmo mō. Dicit̄ scdo ꝙ ille motus nō est ēt simplr vnus ex cōtinuitate:sꝫ tātū ꝑm quid:ga non est simplr cōtinuus. Dī enim aliqs motus non esse cōtinuus duplr. Uno modo:ga intercipitur per getē mediā:7 hoc non accidit in casu ꝑdicto. Alio mō motus nō est cōtinuus:ga in tēpore mensurāte ipsuꝫ est signare vnū instans in quo mobile nō mouet nec quiescit.sed incipit moueri per negationē de ꝑsenti 7 positionem de futuro:7 ita est in casu ꝑdicto. Est.n.dare aliquod instans in quo est ꝑmū nō esse bouis/7 ꝑmū esse cadaueris:7 in hoc instanti verū est dicere:cadauer nunc nō mouet:7 imediate post hoc mouebit. ¶ Decipiunt aūt multi in hoc argumēto 7 silibus:ga putant valere hanc cōsequentiam:hoc mobile nō mouebit.ergo quiescit. Sꝫ non valet:ga datur medium hoc qđ est incipere moueri.

¶ Utrum in eodē cōposito sint plures forme subales ꝑm ordinem ꝑdicabiliū essentialium. Questio. XII.

Queritur 12°. Utrū in eodē composito sint plures forme subales ꝑm ordinē ꝑdicabiliū essentialiū. Et arguit ꝙ sic. ¶ Primo dicit ꝓphs 7° metaphysice ꝙ diffinitio est sermo habēs ptes:7 ꝙ ptibus diffinitionis correspondent ptes rei.ergo alia est ps a qua hō est aial:7 alia a qua hō est hō. Nec pōt dici ꝙ mā sit illa pars que corrūdet generi:ga genus nō dicit puraꝫ potentiā:sed dicit foāꝫ mediā inter potētiā 7 actū:vt dicit Cōmentator ꝑmo metaphy.cōmēto.17. ¶ Scdo. phs scdo metaphysice volēs ꝓbare ꝙ nō sit ꝓcessus in infinitū in causis formalibꝰ/ꝓbat nō esse ꝓcessuꝫ in infinitū in ꝑdicatis in qd.ergo vult ꝙ ꝑs diuersitatē taliū ꝑdicatoꝝ/sint distincte forme in eodē indiuiduo. ¶ Tertio. Idē nō potest esse sile 7 dissimile alicui ꝑm eandē formā. Sꝫ hō ꝑz ꝙ aial est sil is equo:7 ꝑm ꝙ hō est ei dissimilis.g̃ alia est foā ꝑ quā est hō:7 alia ꝑ quā est aial. ¶ Quarto. Diuersa qōquidest sunt diuerse forme:ga qōgdest est foā. Sed in quoꝫ exīte i gīe/sūt diuersa qōgdest.g̃ diuerse forme. maior pz. Minor ꝓbat. Diuersa obiecta intellectus sunt diuersa qōgdest. Sed genus 7 dīa sunt diuersa qōgdest: cum possint intelligi sine scientiā.g̃ genus 7 dīa sunt diuersa qōgdest:7 ista sunt in oi re ꝑdicamētali.ergo ꝛc.

Respondeo dicūt alig ꝙ fuit opio Cōmentatoris ꝙ in eodē cōposito māli sint tot foāe subales/quot sunt ꝑdicata qdditatiua:ita ꝙ in Socte vna est foā ꝑ quā est corpus:7 alia ꝑ quā est viuēs:7 alia per quā est aial:7 alia per quā est hō. Ubi aūt istud ponat:qz nō habet in libris q apud nos sunt:q dicūt Auer. istud tenuisse lib.13.metaphy.q liber nondū in linguā latinā traductus est. Quid aūt senserit Cōmētator circa hoc quesitus nolo ad ꝑsens disputare:sed tm̄ ꝓbare ꝑdictā opinio-

Ad qrtū

Ad scrtū

Cōtra me dicos foꝝ tassio.

Distictio.

Multeplex deceptio hoc in argumento.

Lasp.2.d. 15.q.vnī.

Prima rō.

Secūda rō T.cō.8.

Tertia rō

Quarta ratio.

Opio credita esse Auerroys

Sed his rēpondus latinus est effectus.

nem in se esse falsaz. ¶ Arguit aũt cõtra hanc opinionẽ.

Impugnatur opio quã tenuit Joannes gandauensis.

¶ Primo. Qualis est ordo inter formas: talis est ordo inter ea que a formis ꝓstituunt: sed iter hoiem ⁊ aial est tm̃ ordo rõnis. g̃ inter aiam rõnalẽ ⁊ sensitiuã est tm̃ ordo rõnis ⁊ nõ realis: qui cõsequit res circũscripto oi ope itell's. maior est nota. Minor ꝓbat. Ordo eiusdẽ ad seipsuz/est ordo rõnis tm̃. Sz idẽ hõ est hõ ⁊ aial ad se. g̃ ⁊c. ¶ Confirmat. Ordo ꝑdicamẽtalis est rõnis tm̃: aliogn nõ pertineret per se ad logicã cõsiderationẽ. Sz ordo inter spẽs. ⁊ genera est ordo ꝑdicamẽtalis. g̃ ⁊c. ¶ Scõo. Si sor. per aliã formã est aial: ⁊ per aliã est hõ: accipio ꝑcise illã per quã est aial: ⁊ quero an sit recipiat in mã cuz illa per quã est hõ: an ꝓus: an posterius. Nõ sit: qz nullũ agẽs introducit in eodẽ instanti duas formas subales in eadẽ mã: alioquin tunc ageret duob⁹ ꝓductionib⁹: qõ est ipole. Nõ posterius: qz tunc in illo ꝓrori in quo introducta est aia rõnalis Sor. esset hõ: ⁊ nõ esset aial. qõ etiã est impossibile. Relingit g̃ q ꝓus. Tũc quero an in illo ꝓri sit rõnale vel irrationale. Si rõnale. ergo est hõ. Si irrationale. g̃ est vl equus vel bos vel asinus vel aliqõ aliud aial: ⁊ p ꝓns eadez est forma per quã est hõ vel asinus. ¶ Si dicatur q neutrũ illoꝝ est. ¶ Contra: qz dñe a genere separari non possunt, 3° metaphy. tex. cõ. 10. ¶ Tertio. Predicari p se in ꝓmo mõ de specie nõ solũ cõuenit generibus subaꝝ. sz ẽt accidẽtiũ: colorn. ꝑdicat per se in ꝓmo mõ de albedie ⁊ nigredine. ergo cõuenit oibus istis per aliquã cõmunẽ rõnẽ: puta qz oia ista sunt giia. Sed in accidentibus gen⁹ nõ dicit aliã formã a forma specifica. ergo nec in substantys. ¶ Quarto. Eadẽ est forma per quã Sor. est corpus ⁊ per quã est suba. ergo pari rõne per eandẽ formã est hõ ⁊ aial. Consequẽtia pz: qz nõ vi maior ratio hic q̃ ibi: ita. n. corpus ⁊ suba sunt genera. sicut aial. Antecedens ꝓbatur. Forma per quam Sor. est corpus/aut est substãtialis vel accidentalis. Nõ accidentalis: aliogn forma accidẽtalis cõstitueret aliqd in genere substãtie. Si subalis. ergo dat esse subale: ⁊ per ꝓns Sor. per ipsaz est suba. Si ergo cẽt suba per vnam aliã formã: illa esset superflua: sequit etiã q sor, bis esset suba: qõ est absurdũ. ¶ Quinto. Sequitur q in eodẽ essent due aie sensitiue: ꝓns manifeste est falsũ: ergo ⁊c. Cõsequẽtia ꝓbatur. Supponẽdo q oẽ genus diuidit imediate tm̃ duabus differentys: vt dicit. 10. metaphysice. tex. cõ. 12. Supponendo scõo q ois aia: aut est vegetatiua: aut sensitiua: aut intellectiua: vt dicit ·phs 2° de aia. textu. cõ. 31, vbi ponit ista tria genera aiaꝝ. Ex his arguit. ¶ Equus ⁊ asinus cõueniunt in aiali tanq̃ in genere remoto. ergo si ꝑm diuersitatẽ generũ est diuersitas formarũ: sequit q in equo est vna forma per quã est aial. Sz preter illud genus remotũ: equus ⁊ asinus cõueniunt in alio genere ꝓximo. ergo per aliaz formã equus est in isto genere: ista aũt forma de necessitate est aia: alioquin foza per quã esset in genere ꝓximo qõ est perfectius/esset ignobilior ea per quã est in genere remoto: aut igit̃ hec aia est vegetatiua: aut sensitiua: aut intellectiua. Nõ intellectiua aliogn intelligere posset ⁊ esset rõnalis. Non vegetatiua: aliogn esset imperfectior q̃ illa per quã equus est aial. g̃ est sensitiua: ⁊ sic iaz in equo sunt due sensitiue. Tunc vltra. In equo p te est ẽt alia forma/p quã equus est equus. Sed opz etiã hãc esse sensitiuaz ꝓpter predictas rõnes. g̃ in equo sunt tres aie sensitiue. ¶ Sexto. Si sunt tot foze/quot sunt predicata gdditatiua: sequit q alia est forma p quã ignis est suba: ⁊ alia per quã ignis est corpus. Sz hoc est falsuz. ergo ⁊c. Cõsequẽtia pz. ga substãtia est genus superius ad corpus. Falsitas cõsequẽtis ꝓbatur. Sit. a. cõpositus ex materia ⁊ ex illa forma per quã ignis est ꝑcise substãtia: aut hoc cõpositũ sic ꝑcise acceptuz/est suba corporea/aut ꝛcorporea. Si corpea. ergo. a. est corpus. vel aliqua pars eius est corpus: nõ. n. pot alr intelligi q sit corpus: qõcũq aũt hoꝝ detur habeo ꝓpositũ. Nã si est corpus/cũ omne corpus sit suba: ⁊ nõ ois substãtia sit corpus opz q in illo cõposito alia sit forma per quã est substãtia: ⁊ alia per quã est corpus: ⁊ sic illud nõ est cõpositus ꝑcise ex mã ⁊ foza: per quã est suba: qõ tm̃ supponebat. opz g̃ dicere q p eandẽ foraz est suba ⁊ est corpus. ¶ Si ño dicatur q est suba incorpea: cũ angelus sit etiã suba ꝛcorpea: ⁊ alterius rõnis ab ista. aliqua spẽs subẽ incorpee ꝑdicabit in quid de isto composito ⁊ de angelo. Et cum illa spẽs sit ꝑdicatũ inferius ad substantiã, oportebit q in isto cõposito ꝑter formã. per quã est suba sit vna alia forma ꝑz hoc ꝑdicatuz quidditatiuũ. Si dicatur q nõ est substãtia corporea nec incorpea. ergo est alterius rationis a substantia corpea ⁊ ab incorpea. g̃ aliqua spẽs: ⁊ ꝓnter aliqõ ꝑdicatũ essentiale inferius ad substãtiã: ꝓbatur de hoc cõposito. g̃ habebit aliquã formã substãtialẽ ꝑter illã per quã est substãtia: qõ tm̃ est ꝑtra ꝑsuppositũ. ¶ Septimo. Dicit ·phs 3° metaphysice q in diffinitione sufficit ponere ꝓmũ genus cũ vltima dñia: sed hoc esset falsum si ꝑm pluralitatẽ ꝑdicatoꝝ in qd/esset multitudo formaꝝ: ga tunc p hõ diffinitionẽ nõ explicaret aliqua forma intermedia. Si eniz dicat q hõ est suba rõnalis nõ denotabit per hanc diffinitionẽ illa forma per quã est corpus: nec illa per quã est viuens aut aial. ergo ⁊c. ¶ Octauo. Sequit q qõlibet superius esset tm̃ pars sui inferioris: ⁊ ꝓnter q non ꝑdicata de eo in qd: qõ est falsuz. Cõsequẽtia ꝓbat. Naz si est ꝑdicta multitudo formarũ/corpus dictũ de homine signabit aliqd cõpositus ex mã ⁊ corpeitate: hõ aũt signat cõpositum ex materia ⁊ corporeitate: ⁊ anima intellectiua. ·Primum autem istoꝝ est pars secundi: vt patet ex se.

Ad argumenta ño in oppositum rñdet. Ad ꝑm dicit q rñsio habet ex dictis lib. 7°: vbi declaratũ est, q genus ⁊ dñia non dicunt diuersas res/nec sumunt a diuersis formis: sz ab vna ⁊ eadẽ diuersimode accepta. vez est tm̃ q in oi suba mãli sunt diuerse res, s. mã ⁊ forma. Quidã tm̃ dicunt q ꝓpositio phi bz veritatẽ tm̃ in gbusdam diffinitionibus/datis per terminos obliquos: puta si dicat/q homo est qd cõstitutuz ex mã ⁊ anima intellectiua. Sed nõ bz veritatẽ in diffinitione data per terminos rectos: puta dicendo/q homo est aial rõnale. ¶ Ad 3m negat ꝓntia: ga vt ibi innuit Cõmentator cõmẽto. 10. q nõ sit ꝓcessus in infinitũ in causis formalibus: ga nõ est ꝓcessus in infinitũ in ꝑdicatis in qd: nõ iõ est. ga sint tot forme quot sunt ꝑdicata in qd: sed ideo est: ga si essent infinite forme in re que diffinit̃: oporteret q partes diffinitionis essent infinite: qõ est falsuz. Cum hoc aũt stat q non sint plures forme in substãtia que diffinitur. ¶ Ad 3m dicit ꝓmo. q sequit ex eadem ratione q in albedine sint plures forme: qz est similis nigredini. inq̃tũ est color: ⁊ est ei dissimilis. inquantuz est albedo: ⁊ tamen isti negarẽt in albedine esse plures formas. Dico scõo ad argumentũ/q cõuenientia in genere nõ est ꝑcise silitudo. sed tm̃ cõueniẽtia in specie specialissima: non enim est p prie dictũ q albedo ⁊ nigredo sint siles. Dico 3° q nullus est incõueniens q ꝑm eandẽ formã/aliqua ꝓueniãt in genere ⁊ differãt specie: vt declaratum fuit lib. 7. ga ꝓuenire in genere est cõuenientia ꝑm quid: ⁊ differre ꝑm speciem est differre simplr. non est autẽ incõueniens q aliqua ꝑz quid cõueniant: ⁊ simpliciter differant. ¶ Ad 4m negat minor. Ad ꝓbationẽ negatur maior: si intelligitur de diuersitate reali: ⁊ cõceditur si intelligit̃ de diuersitate rationis: sed tunc non concludit pluralitatẽ formarum ꝑm rez: sed tm̃ ꝑm distinctionem rationis.

Ratio efficax.

Ad ꝑmũ

Ad scũm

Ad tertiũ

Ad 4m

¶ Utrū in homine anima sensitiua ⁊ intellectiua sint plures anime. Questio. XIII.

Cap. 21. d. 15. q. vni.

QUeritur 13°. Utrū in homine sint plures aie: ita q; aia itellectiua in eo distinguaꝫ a sensitiua ⁊ a vegetatiua. Et arguit q; sic. ¶ Primo. In oi generatione substantiali est aliqs terminus formalis/capiens esse per illā gnōnē. Sed aia intellectiua nō accipit esse p gnōnē. sed tm̄ per creationem. ergo est in hoie aliqua alia aia/que est formalis terminus gnōnis hois. ¶ Cōfirmatur. Nutritio Soztis est vera gnātio subalis p quā nutrimentū accipit eē nutriti. g̃ terminaꝫ ad formā subalē. sed nō ad aiam intellectiuā: q⁹ prefuit nutritioni. g̃ ad aliam. ¶ Si dicaꝫ q; terminaꝫ ad vnionē aie Soztis cū mā nutrimenti. ¶ Cōtra. Tum q⁹ gnātio subalis nō terminaꝫ p̄mo ad vnionē. Tum q⁹ ois actio subalis noua est ad aliquē terminū nouū. g̃ cū nutritio sit noua ꝫ nouus terminū. ¶ Scdo arguit. q; saltē fit ibi alia forma distincta ab aia intellectiua: q⁹ bō est corpus. sed nō est corpus p aiam intellectiuā. ergo per aliā formā. maioꝛ ꝑ. Minoꝛ ꝓbaꝫ. Nulla forma pōt esse rō essendi alicui in aliquo eē qō est sibi oino incōpossibile ⁊ repugnans. Sed eē corporeuz ⁊ extensibile ⁊ diuisibile sunt effect⁹ oino repugnantes aie intellectiue/cuz ipsa sit indiuisibilis. ergo aia intellectiua nō pōt alicui esse rō essendi corpus. ¶ Tertio. Si bō per eandē formā est bō ⁊ aial: sequit q; gcqd cōuenit homini p formā per quā est bō/conuenit ei per formam per quā est aial. Sed hoc est falsuz. g̃ ⁊c. ꝓnītia ꝑ. Falsitas ꝓnītis ꝓbatur. Quicqd cōuenit hoi per formā per quā est aial. cōuenit ei. inq̄ztū est aial: ⁊ ꝓnter cōuenit oi aiali. Sz nō oē qō cōuenit hoi per formā per quā est bō/conuenit oi aiali. g̃ nō est bō ⁊ aial per eandē formā. ¶ Quarto. Impossibile est q; eadē foꝛ̄ sit corruptibilis ⁊ incorruptibilis. Sed sensitiua in homine est corruptibilis/cum sit eiusdē rōnis cū sensitiua bruti: intellectiua ℞o est incorruptibilis. ergo intellectiua ⁊ sensitiua in homine non sunt eadem anima.

Ratio prin.

Scds rō

Tertia rō

Quarta ratio.

Respondeo. circa hanc questionē varie opinatū est a ponentib⁹ pluralitatē formaꝝ in cōposito substātiali. Quidā. n. dixerunt q; in hoie sunt plures forme. s. corporeitas inseparabilis a mā ⁊ anima. ¶ Quidā alj dicunt q; forma corporeitatis in hoie distinguit realr ab aia/que sit est vegetatiua sensitiua ⁊ intellectiua: ⁊ q; illa corporeitas est sepabilis a mā. lz nō statim. Mortuo. n. hoie manet corporeitas: ⁊ postea resoluit cadauer siue illud corpus in elemēta: ⁊ in hoc fit resolo vsq; ad mām p̄mā. ¶ Quidā alj dicunt q; ideo in hoie est forma distincta ab aia: q⁹ in eo sunt tot forme/quot predicata quidditatiua. Quidā alj dicunt. q; ideo hoc est: q⁹ in hoie sunt actu forme elementoꝝ. Et oia ista supra improbata sunt. ¶ Quidā ℞o dicunt. q; lz in oibus alys esset vnica forma: tamen in hoie opz intellectiuā aiam esse distinctā a sensitiua: q⁹ intellectiua est inextensa: ⁊ hz esse per creationē: sensitiua ℞o per gnōnē. Et rōne huius posita est qō ista: in qua solū intendo ꝓbare q; Intellectiua ⁊ sensitiua in hoie sunt vnica forma. Et arguit. ¶ Primo sic. Suppono q; diffinitio aie posita a pho scdo de aia. vbi dicit. q; aia est act⁹ p̄mus corpis physici. ꝙueniat vniuoce cuilibet aie. hoc suppositū lz negeꝫ a Cōmētatoꝛe qui dicit q; aia intellectiua est separata a mā fm rem: tamen ꝙceditur ab oibus q; dicunt aiam itellectiuā informare mām. ¶ Supponit scdo. q; aia nō solū dicit actus p̄mus put distinguitur cōtra opationē: sed ēt accipiendo actū p̄mū pro eo qui scdo mō aduenit corpori organico: q⁹ si aliter acciperetur sequereꝫ q; fm Cōmentatoꝛē ⁊ Auicennaz forma mixti esset anima: q⁹ ipsa aduenit corpori physico. tanq̄ actus primus/distinctus cōtra opationē. ¶ Ex his arguit. Ois aia est actus p̄mus. i. p̄mo aduenies corpori physico. Sz si aia intellectiua distinguit a sensitiua: sequit q; nō p̄mo aduenial corpi physico. g̃ sequit q; nō sit aia vniuoce cuz aia sensitiua: qō est ꝓtra p̄mū presuppositū. Maioꝛ ꝑ. ex scdo presuppositō. Minoꝛ ꝓbaꝫ. Anima sensitiua ꝑus aduenit corpori physico. si ipsa distinguit ab itellectiua. g̃ intellectiua nō p̄mo aduenit corpori physico. ¶ Scdo. Si in hoie sensitiua ⁊ intellectiua realr distinguunt: sequit q; homo sit cōpositus ex aiali ⁊ aia itellectiua. Sed ꝙsequēs est falsum. ergo ⁊c. Falsitas cōsequentis ꝓbaꝫ: q⁹ tunc bō non esset aial: eo q; nulla pars itegralis predicaꝫ in recto de suo toto. Cōsequentia ꝓbaꝫ dupliciter. Primo. Omne cōstitutū ex materia ⁊ aia sensitiua est aial: cum sit substātia aiata sensitiua. Sed aliqua pars hois esset cōposita ex mā ⁊ aia sensitiua. ergo aliqua pars hois esset aial. Sz bō cōponit ex suis partibus. ergo esset cōpositus ex animali. ¶ Cōfirmatur. Si tale ꝓstitutū maneret abeunte anima intellectiua/ipsuz vtiq; sentiret. ergo esset aial. ¶ Tertio. p̄ncipalr arguit. Si sensitiua ⁊ intellectiua in hoie distinguunt. ergo habēt distinctas diffinitiones. ꝑ. ꝙsequētia: q⁹ distinctarū formarū opz esse distinctas diffōnes: agat igit aliquod agēs corrūpendo dispōnes intellectiue. ⁊ nō corrumpendo dispositiones sensitiue: qō vtiq; erit possibile: cū ille forme ponant distincte. ⁊ etiā q⁹ sicut sensitiua fuit p̄ior in generatione: sic erit posterioꝛ in corruptione: ⁊ cū forma nō possit seruari in mā. corruptis eius dispositionibus: nec possit corrumpi eis manentibus: sequitur q; abyciet intellectiua ⁊ manebit sensitiua: ⁊ cōsequēter bō moꝛtuus viuet: qō est oino ipossibile. ¶ Quarto. Supponitur q; noua corruptio nō pōt esse sine noua generatione. vt dī p̄mo de gnōne. tex. cōmēti. 17. Cuius ratio: quia agens intendit gnōnē de per se: corruptionē aut intendit tm̄ per accidens vel cōsecutiue. Tum etiam q⁹ generatio est p̄ioꝛ corruptione. sicut esse est p̄us non esse. Et ex hoc habetur q; nullus agens nāle pōt corrumpere aliquā formaz nisi aliquā de nouo generet. ergo dum corrumpitur bō nō pōt dici q; solū remaneat aliqua foꝛ̄ que prefuit: puta forma corporeitatis: sed opz aliquā de nouo generari. ¶ Cōfirmaꝫ. Agens nō pōt corrumpere aliquam formaz/nisi causando in subiecto accidētia illi forme incompossibilia. Sed hꝰ accidētia necessario disponunt ad aliquā aliā formā. g̃ agens corrūpens vnā formā necessario generat aliā. ¶ Quinto. Si sensitiua ⁊ intellectiua distinguit realr in hoie: sequit q; homo sit ens vnū per aggregationē. Sed hoc est falsuz. aliogn nō esset vnū per se. g̃ ⁊c. Cōsequētia ꝓbaꝫ: ga ibi sunt plura entia in actu. ¶ Dicetur forte q; ex pluribus in actu pōt fieri vnū per se. si vnū eoꝝ sit ordinabile ad aliud: sensitiua autē est ordinabilis ad intellectiuā. ¶ Sed cōtra. Jsta ordinabilitas aut conuenit per se aie sensitiue aut ꝙuenit ei tm̄ per accidēs. Nō per accidens. aliogn itellectiua in hoie nō presupponeret sensitiuā ex necessitate. Nō per se: ga aut hoc esset in p̄mo aut in scdo mō. Nō p̄mū: ga nulla relatio est de rōne absoluti. aia aut est gd absolutū. Tum etiā: ga sensitiua in hoie si distinguit ab intellectiua est eiusdē rōnis cuz sensitiua in bruto. ergo cum iste ordo nō sit de ratione sensitiue bruti: nō est etiā de ratione sensitiue hois. Nō cōuenit etiaz ei in scdo modo perfectatis: quia cum ꝓprie passiones consequant naturam ex vi nature ipsius/opz q; consequantur omnia que sunt illius nature. Sed (vt dictuz est) sensitiua in homine si distinguit ab intellectiua est eiusdem rōnis cum sensitiua bruti. ergo si p̄dicta ordinabilitas conuenit sensitiue bruti: sequitur q; non potest esse ꝓpria passio sensitiue hominis. ¶ Sexto. Jlle forme sūt icōpossibiles in

Varie sententie.

Mortuā qōnis.

Cōclusio prima.

Sup^m p^m

Sup^m 2^m

Nota hic

Fuga scd.

Insecutio

eodē.quarū vna virtualr cōtinet aliam.Sed intellectiua virtualr cōtinet sensitiuam.ergo nō possunt esse distincte in eodē.Maior pz:qz pluralitas entiuz nō est ponēda sine necessitate.qū aūt vna ꝓtinet aliā/sufficit illa que alias cōtinet:z sic alie essent superflue.Minor ꝓbaf. Intellectiua pōt esse ꝑn^{m} oiuz potentiarū z operationū:quaz ꝑncipiū est sensitiua.ergo cōtinet eā virtualr:z ꝓpter hoc dixit pb̄s q; sicut trigonū continef in tetragone:sic vegetatiuū in sensitiuo:z sensituum in intellectiuo.

Ad ꝑmū **Ad rationes** in oppositū respondef. Ad ꝑmū dr q; duplr pōt aliqua forꝫ capere esse.

Distinctio Uno mō absolute:z hoc nō est necesse ad formalē terminuz generationis.Alio modo q; capiat esse in hac mā.s.q; huic materie vniaf:que est dispositia ab agente nāli.vt talis forma ei vniaf:z hoc sufficit:z sic est in generatione hominis.vt magis dicef questione sequenti. ¶Ad cōfirmationē dr eodē mō/q; aia Sortis qui nutrif/acquirit esse in hoc.i.in mā nutrimēti:z ꝑm hoc pōt dici q; terminaf ad vnionē:nō q; res nutritionis sit vnio.sz est ipsa aia inq̄tū

Ad scām vnif materie. ¶Ad z^{m} negaf minor.Ad ꝓbationē quoq; negaf minor.nō quidē q; aia sit extensa.z det esse extēsuz: sed qz ei in nō repugnat esse in mā habente esse extensuz per quātitatē.z nō per aliquā formā substātialē extensaz ad extēsionē quātitatis. ¶Et si dicaf.Ois forma dans eē corporeū de genere substantie/est forma extensa.Sed aia intellectiua nō est extensa.ergo ꝛc. Negaf maior:sed sufficit q; talis forꝫ ꝓstituat suppositū talis nāe in qua possint designari tres dimēsiones:hoc aūt facit ois forma que recipif in mā:cū mā sit ratio recipiendi quātitatē in supposito:z ideo q̄libꝫ forꝫ est vnita māe/statim cōstitutū est

Ad tertiū id qō est receptiuum quantitatis. ¶Ad 3^{m} negaf falsitas cōsequentis.Ad ꝓbationē dicif q; si ly.inquantū.teneaf reduplicatiue ꝓut accipif in tota illa deductione.negatur maior. Nā Sor.per eādē albedinē est albus z est qualis:

Ad q̄rtū z tamen nō est albus inq̄tū est qualis. ¶Ad 4^{m} negaf minor.Dico.n.q; sensitiua in hoie est incorruptibilis. Et cū ipꝛobaf/dico q; corruptibile z incorruptibile que sunt nāe cōplete in specie/nō sunt eiusdē rōnis:tm̄ nature partiales:z etiā accidētia possunt esse eiusdez rōnis:sz vnum sit corruptibile z aliud incorruptibile:quātitas.n.celi est eiusdem rōnis cum quantitate rerū corruptibiliū.

¶Utrum homo generet hominē:stante vnitate forme in homine. Questio. XIIII.

Queritur 14°.Utrū stāte vnitate forme in hoie stare possit q; hō gene-

Pria rō. ret hoiez. Et arguif q; nō. ¶Prio. Quilibet generationis est aliqs terminus intrinsecus. aliogn generatio esset infinita z nō terminata. Sed aia intellectiua nō est terminus intrinsecus generationis.sed tm̄ creationis.ergo si in hoie est tm̄ aia intelle-

Scda rō. ctiua/hō nō generat hoiem. ¶Scdo. Ab eodē sunt dispositiones vltime ꝓ forma a quo est ipsa forma: vt sepe dicit.S.Tho.Sed aia intellectiua est tm̄ a deo.ergo solus deus causat in mā sufficientes dispōnes ꝓ aia intellectiua.z sic hō nō dicif generare:et ex hoc q; sufficienter dis-

Tertia rō ponat mām. ¶Tertio.Cōpleta gnōne/virtus seminis nihil ꝓducit.sed qualitates aie itellectiue cōsequunf eaz in genere cause efficientis.ergo virtus seminis nō ꝓducit dispositiones cōsequētes aiam intellectiuā.Sz si in hoie est tm̄ aia intellectiua/nulle sunt dispōnes nisi ille que consequuntur aiam intellectiuā.ergo hō nō causaret in hoie genito aliquā dispōnē. ¶Quarto.Ad creationē nullū agēs

Quarta rō. nāle coopaf tanq̄ instrm̄.Sz aia intellectiua ꝑ solā creationē acgrit eē in mā.ergo agēs nāle nullo mō operaf ad

Quinta rō boc q; aia intellectiua acgrat esse in mā. ¶Quinto. Ubi sunt due mutationes distincte.ibi sunt duo termini distincti:qz mutationes distinguunf ex terminis. Sed creatio aie intellectiue Sortis z generatio Sortis sunt distincte mutationes.g̃ hūt distinctos terminos subales.qō nō pōt esse.si sola aia intellectiua est in homine.

Respondeo q; posita vnica forma in hoie que est aia intellectiua:verū est dicere q; hō generat hoiez. Ꝓo notitia huius ꝓnis.dico gnqz. ¶Primū est.q; totū cōstitutū ex partibus realr distinguif a ptibus suis etiā sil'acceptis:z hoc fuit ꝓbatū supra libro.7.q. vltima. ¶z^{m} est.q; gīiatio est transmutatio de non esse in esse.z ꝓ ꝓnis.oē qō acquirit esse subale est vere generatuz: si tale esse acgrat ꝑ actionē agētis nālis. ¶3^{m} est.q; agēs nāle:puta hō generans siue virtus in semine ab eo decisō existens/pōt disponere mām fetus in quo est tm̄ aia sensitiua aliquibus dispōnib^{9} nobiliozib^{9}/q̄z regrat aia sensitiua:z hoc pz:qz virtus illius semis est instrm̄ aie intellectiue hois generātis:z ideo pōt disponere mām ad formam silem illi aie.in cuius virtute agit. ¶4^{m} est.q; stante mā perfecte disposita ꝓ aliqua forma necesse est eaz introduci in mām. ¶5^{m} est.q; ipole est formā esse vnitā māe: gn statiz resultet totū cōpositū.Ex quibus oib^{9} sic arguif. ¶Id vere generat hoiez:qō facit aiaz intellectiuā esse in mā:qz vt dictuz est:ex tali vnione necessario resultat hō. Sed si sola aia intellectiua est in hoie:hō facit aiam intellectiuā esse in mā cū disponit mām nobiliozi dispōne q̄z requirat aia sensitiua.ergo hō vere gīat hoiem/etiā si tm̄ aia intellectiua sit in hoie. ¶z°/supponif q; per nutritionez generaf vera caro:vt oēs cōcedunt.z° supponitur q; aia intellectiua est in toto hoie:z in oibus partibus eius: vt etiā generalr est cōcessuz.Ex quo sequitur q; dum per nutritionē generaf caro in hoie:anima itellectiua incipit de nouo esse in mā illa/que fuit mā nutrimenti.Et arguif sic. ¶Dec caro de nouo generata est aliqd viuens aia intellectiua.per z^{m} presuppositū:z vere est generatū de nouo inquantū viuit aia intellectiua.per ꝑ^{m} presupposituz. Sed nō dr vere generata inquātū viuit aia intellectiua. ex hoc q; aia intellectiua de nouo sit producta.sed solū.qz de nouo est vnita isti māe virtute nutritionis ergo nō requirif ad veram generationē q; forma geniti acgrat esse simplr a generante:sed sufficit q; per actionē eius vniaf materie. ¶Sciendū est scdo q; mā ex se est semper in vltima dispositione ad corporeitatem. Unde si forma ignis daret māe tm̄ esse corporeū.z nō esse igneū.nō oporteret mām disponi per caliditatē z siccitatē ad formā ignis. In ordine aūt ad alias formas oporteret māz disponi:z ideo virtus seminis disponit mām ex qua dz generari hō ꝓ aia vegetatiua.Sed qz nō intendit vltimate nisi aiaz itellectiuā:ideo hoc viuens aia vegetatiua.vlterius disponif ꝓ aia sensitiua:z cōpleta dispositione corrumpif ista vegetatiua:z introducit sensitiua:que tm̄ cōtinet virtualr vegetatiuā. Istud quoq; viuens aia sensitiua disponif ꝑ intellectiua:z tandē corrumpif illa sensitiua:z causaf in eadem materia.aia intellectiua virtualr cōtinēs vegetatiuā z sensitiuā.Corrumpunf aūt predicte forme:qz nō erant introducte.vt manerent.sed solū vt essent via z dispōnes ad intellectiuā.Ex quo pz:q; in generatione hominis concurrunt multe gnones.quaz vna alteri succedit:pz silr q; aia intellectiua dat hoi q; sit corpus z viuens z aial z hō: sed inter mām z ipsaz animā inquantuz dat esse corporeū non cadit aliqua dispositio media:inter mām Xo z aiam inq̄tū dat esse viuens vel aial vel hō cadunt medie dispositiones. ¶Tertio idē apparet ex opinione Auicenne vidētis q; non solum in generatione hois:sed generaliter in omni generatione/naturale agēs ꝑticulare tm̄ disponit

Cōclo ri salis.

Sup^{m} ꝑ^{m}

Sup^{m} 2^{m}

Sup^{m} 3^{m}

Sup^{m} 4^{m}

Sup^{m} 5^{m}

Mōn^{m} ꝑ^{m} Scda rō.

Mōn^{m} 1^{m}

mām:agens ℞o vle.l.intelligentia vatrix formarū reducit formaz; de potētia materie attingēdo essentiaz eius.

Ad ꝑmā **Ad primum** aūt in oppositum dicit q; anima est terminus intrinsecus taz gnōnis q̄z creationis:sed diuersimode. Nā aia cōsiderata ſm q; accipit esse/sic est terminus creationis:qz ex nihilo ꝓducitur. Cōsiderata ℞o ſz q; vnit materie in ꝑmo instanti sui eē. sic est terminus gnōnis. Pōt eniz generatio accipi dupl'r. Uno mō ꝑ ꝓductione forme z vnione eius ad mām:accipiendo vnionē nō inquantū est relo.sed inq̄tū est actio agentis viuentis:z vtrūq; horz reperit in oi alia gnōne/ ꝓter gnōnē hois:qz forma geniti accipit esse a generante:z ab ea vnit māe. Alio mō accipit generatio ꝑ sola vnione forme ad mām:z hoc mō accipiēdo gnōnē aia intellectiua est eius terminus:qz hec actio que est vnire ꝑmo. z per se/terminat ad formā que vnitur māe. ¶ Ad 2m dī q; formā esse ab aliquo pōt intelligi dupl'r. Uno mō q̄tū ad sui ꝓductionē:z sic falsa est maior:nec sic intelligit. S. Tho. Alio mō quātū ad sui vnionē cū materia:z sic cōceditur totū. Ille.n. vnit formā māe qui māz disponit z ꝓparat ipsi forme:z ideo q vnit aiam intellectiuā māe/causat in mā vltimā dispositionē que dī necessitas ꝓ aia intellectiua. ¶ Ad 3m dī q; post cōpletā generationē/accipiendo post ſm posteriozitatē tēporis ꝓcedit totū:ſz accipiendo ſm posteriozitatē nāe negat maiorē:qz generans in eo instanti in quo causat formā in mām/causat oia que necessario cōsequunt formā in eodē instanti:que sunt tū ſm nām posteriora q̄z ipsa forma. ¶ Ad 4m dī/q; creari est accipere esse ex nihilo:z qz nullū agens nāle operatur ad hoc q; aia intellectiua accipiat esse:ideo nullū cooperatur ad hoc q; aia creetur:pōt tū agens naturale cooperari ad hoc q; ista forma que accipit esse ex nihilo:vniat alteri in ꝑ instanti sui esse.z ei cōmunicat esse suū. ¶ Ad 5m dicit/q; duaz; mutationū pōt esse idē terminus formalis: sed alio z alio mō:sicut dictū est de gnōne aialis/z ei⁹ nutritione:quarū est idez terminus formalis.s.aia eius:z sic est in ꝓposito:qz aia est terminus creationis inq̄tū accipit eē simplr.z est termin⁹ gnōnis inq̄tū accipit eē i mā.

¶ Utrum eadē accidentia que fuerunt in viuo/remaneāt in mortuo. Questio. XV.

Ꝑria rō. **Videtur** 1o. Utrū eadē numero accidentia que fuerūt in viuo manēant in mortuo. Et arguit q; sic. ¶ Primo. Frustrā fit per plura qđ eque bñ pōt fieri ꝑ pauciora.cū nō sit ponēda pluralitas sine necessitate: vt dī. 8. phy sico. z. tex. cō. 48 Sed ēt pōt saluari ponēdo q; in mortuo sint eedē q̄litates que erāt in viuo, ergo sunt eedē z nō alie. ¶ Secō. In mortuo manet eedē cicatrix que erat in viuo: vt ꝑz ad sensuz. q̄ z reliqua accidentia. ꝑz ꝑmia:qz de oib⁹ est idem iudiciū. ¶ Tertio. Sequit q; aliqd corrumpet.z tū a nullo corūperet:q̄s est falsuz.ergo z añs. Cōsequētia ꝓbat. Cū ex aere generatur aqua/corrumpit aeris humiditas. vt tu dicis:z nō corrumpit ab aqua:qz ei non ꝓtrariat. Nec ab aere:qz est ei nālis nec apparet aliquod aliud a quo corrumpat. q̄ nullo modo corrumpit. ¶ Quarto. In corruptione bouis reperit caliditas in cadauere:vt ꝑz experimento:z non est generata ab interficiente bouem. Tum qz homo interficiens bouem nō hz magis causare calorē q̄z frigus. Tum qz pōt esse q; interficiat ab aqua. Nō etiaz generat a forma cadaueris per modū sequele.qz caliditas potius repugnat. q̄z cōueniat forme cadaueris:eo q; ipsaz disponat ad corruptionē.ergo a nullo de nouo generat:sed est eadem que erat in viuo. ¶ Cōfirmat qz si est generata de nouo. ergo est generata ex contrario.scilicet ex nō calido:qđ nō est verum:qz ꝑius bos erat calidus.

Respondeo Ad questio ꝑsens mota est ꝓpterea que cōsequunt formā cadaueris. Iō duo sunt declaranda. ¶ Primū est: vñ sit q; materia que est sub aia si ꝑiuet aia/recipit determinate formā cadaueris z nullā aliā:ita q; nō est possibile q; ex viuo imediate generent elementa vel aliquod aliud mixtū nisi tū cadauer. ¶ Scōm est:q; nō eadē numero accidentia que fuerunt in viuo saluant in cadauere:sed similia. ¶ Quantū ad ꝑm sciendum est ꝑmo q; dupl'r pōt mā determinari ad aliquā formā. Uno mō effectiue:z sic determinat ab agēte qđ introducit hanc formā z nō aliā. Alio modo formaliter.z hoc est non ab agente:sed ab aliqua forma vel substantiali vel accidentali. ¶ Sciēdū scōo q; in corruptione aialis cōcurrit causa vlis que est celū:z hec nō sufficit determinare mām effectiue:qz si in instanti.a.existens hō in aliquo situ moriat, introducit forma cadaueris:z si in eodē instanti fuisset mortuus leo in eodē situ/fuisset generatū aliud cadauer ſm spēm. Nam homo mortuus z leo mortuus differunt specie.q; igit magis generet hoc cadauer q̄z illud aliunde est q̄z ex influxu celi:qz in casu predicto fuisset idē numero influxus celi:z tamē nō fuisset idē cadauer ſm spēm. Cōcurrit ēt agens particulare extrinsecum:puta hō interficiens gladio/vel ignis cōburens:vel aqua suffocans:cōcurrit quoq; agens ꝑticulare intrinsecum.l.spiritus z humores/qui sunt in corpore aialis:z nō sunt partes corporis aialis.opz ergo si determinat materia ab aliquo effectiue.q; hoc sit ab aliquo agente particulari. ¶ Sciendū tertio q; predicti spiritus z humores ſz q; habēt qualitates actiuas z passiuas in aliquo determinato gradu:puta reductas ad cōtemperamentū:z hoc ſm maiorē aut minorē ꝓportionē:faciunt ꝓ conseruatione anime in materia.ſm ℞o q; habent predictas qualitates magis intensas q̄z requirat aial. faciunt ad eius corruptionē. Causatur aūt predicta intensio qualitatū in humoribꝫ aliquando a cōtinente:z aliquādo ex mutua actione earū inter se:z aliquando ex reactione ipsius aialis in qđ agūt naturalr.reactio enim nō est tñ inter ꝓtraria:sed ēt inter intensum z remissiuz. Si igit aial sit aliquāte caliditatis:z spiritus vel humores in ipsuz agētes sint maioris caliditatis ex reactione aialis:z in eos intendit corum caliditas. Fit aūt semper ista intensio quocūq; mō moriatur aial. Nam etiā in abscisione capitis z in vulneratione per quā cito moritur aial:cū ista nō sint nisi in tēpore:fit alteratio ad ꝑdictas qualitates. ¶ Dico igit q; ab huiꝫ agente particulari intrinseco imediate determinat mā ad formā cadaueris:qz dispositiones que causant in aiali dum moritur disponunt mām tū ad formā cadaueris. Si aūt fiat sermo de disponēte formalr. Dico q; istud est dupler. Nam ꝑmū z ꝑncipale sunt predicte dispositiones: quas causant spiritus z agens extrinsecū in mā in instanti separationis aie:predicti enim spiritus nō corrūpunt in instāti in quo corrumpit aial:sed manent: z ideo in illo instāti pōt causare aliquā dispōnē in mā. Secūdariū aūt disponēs est ordo inter aiam z formā cadaueris:sunt enim sic ex nā sua ordinate/q; ex vna nō hz imediate sequi nisi alia:sicut ēt est ordo inter formā vini z formā aceti:z inter albedinē z pallorē:z inter calorē z tepiditatē: vt dī. 8. meta. tex. 9. 14.

Quantum ad 2m dicunt aliqui q; in mortuo sunt eadē numero accidētia que erāt in viuo:qz ſm eos sola mā est subm hꝰ accidentiū:ſz totū compositū ab eis denoiet:z ideo cū maneat eadem materia. manent etiā eadē accidētia. Oz aūt sola materia sit subm: z nō ipsum cōpositū ꝓbant. ¶ Primo. Nulla res agit ad corruptionē suiipsius.saltē ꝑ se.sed si calor aque esset in

Ulti est q; semper ex viuo quo cūq; modo fiat fit immediate caro cadauer z nō aliud. Nōm ꝑ

Materia a duobus determinat

Nōm 2m

Nōm 3m

Resolo auctoris.

Sunt q; dicunt mām subiectum accidētiū.

Ratio opionis.

tota aqua. ꝛ nō in sola materia: ipse ageret per se ad cozru/ptionē sui. ergo est tm̄ in mā: maioz ꝑz. Minoz ꝓbaꝫ. La/loz aque agit per se ad cozruptionē sue cause/sine qua ipse nō pōt cōseruari si est in tota aqua. ergo agit per se ad cozruptionē sui. ¶ Patet cōsequētia: aliogn caliditas nō ageret per se ad cozruptionē terre: cū nō imediate agat ad cozru/ptionē terre: sz tm̄ ad cozruptionez frigiditatis. ¶ Scōo. Illi soli inberet dispositio ad formā de cuius poā educit forma. sed forma educit tm̄ de potentia māe. g̃ dispositio/nes inherent soli māe. ¶ Ad p̄m negaꝫ minoz. Ad ꝓbatio/nē negaꝫ cōsequētia. Ad cuius ꝓbationē sillr negaꝫ ꝓnītia: cuius rō est: qz aliud est agere ad cozruptionē alicui⁹ cōse/cutiue. ꝛ aliud est agere ad cozruptionē alicui⁹ ꝑ accidēs. Actio eniz agētis p̄mo ꝛ ꝑ se attingit formā/quā causat in mā. scōario aūt ꝛ ꝓsequēter mām. ꝛ tm̄ per se cozrūpit for/mā que est ei incōpossibilis: ea aūt que nō sunt incōpossi/bilia forme introducende. ꝛ tm̄ cozrumpunt ad cozruptio/nē subiecti p̄existētis/cozrumpit per accidēs. Uñ oē qō cozrumpitur per accidens cozrumpiꝫ ꝓsecutiue. nō tm̄ oē qō cozrumpiꝫ ꝓsecutiue cozrūpiꝫ per accidens. ¶ Ad 3m negaꝫ maioz. dispositiones enim lz disponāt tm̄ mām: de cuius potētia educit forma: sunt tm̄ subiectiue in cōposito. Dico igit̄ q̄ ꝓpter hanc cām̄. s. qz accidētia cozporis viui sunt in ipso toto: ꝛ nō tm̄ in mā ei⁹: necesse est ea cozrūpi saltem per accidens ad cozruptionē cozporis viui. Qz aūt nō sint in sola materia patet ex dictis supra.

Dissolo rōnū supe/rioris opi/nionis.

Differunt agere ad cozruptio/nē alicui⁹ cōsecutiue ꝛ ꝑ accīs.

Cōclo rm̄ salis.

Ad p̄mū **Ad primum** aūt in oppositū negaꝫ minoz: qz im/possibile est q̄ maneāt eedē nume/ro qualites: cū nō sit idē numero subz. ¶ Ad 3m negaꝫ

Ad scōm

Ad tertiū aīs: nō. n. est eadē sed sil̄is ei. ¶ Ad 3m negaꝫ ꝓnītia. Ad ꝓ/bationē dī q̄ aqua generās aquā ex aere/cozrumpit aerē

Ad q̄rtū per se. ꝛ cozrumpit eius humiditatē ꝑ accidēs. ¶ Ad 4m dī/q̄ caliditas que est in cadauere/generata est de nouo a spiritibus. qui nō sunt cozrupti ad cozruptionē aīalis. sed manserunt: qz tm̄ predicti spiritus cito exalant: ideo etiam calor paruz durat in cadauere: ꝛ cito cadauer efficit frigi/dū. ¶ Ad cōfirmationē dī q̄ est generata ex opposito. i. ex nō calido: aut ita intense: aut ita remisse/sicut requirit forma cadaueris dum introducitur in mām.

¶ Utrum mater concurrat actiue ad generationem pro/lis. Questio. XVI.

Ꝓcedit rō.

Queritur 16°. Utrum mater concurrat actiue ad generationē prolis. Et arguit q̄ sic. ¶ Prio. In quocūq; est po⁹ generatiua/in eo est virtus actiua ad gnōnez. Sed in muliere est potētia generatiua cū ha/beat animā vegetatiuā: cui⁹ vires sunt nutritiua augumē/tatiua. ergo ꝛc̄. Minoz ꝑz ꝛ maioz est ꝓbi z⁰ de aīa. tex. cō/mēti. 37. dicētis q̄ oēs potētie aīe vegetatiue sunt actiue.

Scōa rō. ¶ Scōo. Potentia generatiua patris ꝛ potētia generati/ua matris sunt eiusdē speciei. g̃ si generatiua patris pōt in aliud actiue. in idem pōt actiue generatiua matris.

Tertia rō Patet ꝓsequētia: qz actiuū ꝛ passiuū specie distinguunt. ¶ Ter/tio. Quicqd cōuenit per se alicui formē: cōuenit per se oī/bus que sunt eiusdē speciei. sed potentie generatiue patris cōuenit per se esse p̄ncipiū actiuū generationis. ergo cū ge/neratiua matris sit eiusdez speciei: sequit̄ q̄ ei similr con/uenit esse p̄ncipiū actiuuz.

Quarta ratio. ¶ Quarto. Si esse p̄ncipiū tm̄ passiuū sufficit ad maternitatē: seqūt q̄ adam de cui⁹ suba formatū est cozp⁹ eue sit mater ei⁹: qō est absurdū dicere.

Ut Scō. Uidetur mater sit p̄ncipiū pas/siuum.

Respondeo Quia ab oībus est cōcessuz q̄ mater cōcurrit passiue. lz quidā dicant q̄ ēt actiue: ideo p̄mo dicēt quō est p̄ncipiū passiuum: ꝛ postea quō sit p̄ncipiū actiuū. ¶ Quantū ad p̄mū dicit̄ q̄ mate/ria quā mater ministrat generationi siue proli que p̄cipit nō est semen. eo q̄. vt inquit ꝓbs lib. de aialibus: expertū est mulieres concepisse. qui tm̄ nō seminauerunt. Sed bz materia est sanguis menstruus mulieris. Dico aūt in boc loco sanguinē menstruū. nō eum quē mulier emittit p̄ sin/gulos menses: tum qz huiꝰ sanguis putridus ꝛ cozruptus est: tum qa in alys aialibus: quoꝝ femelle nō babēt san/guinē menstruuz nō posset fieri generatio: sed bz sanguis qui est mā fetus: ꝛ q̄ transmutaꝫ ad carnē/est sanguis pu/rus p̄ sepationē ab re illius sanguis mēstrui. Iste aūt san/guis mouet̄ a venis ad matricē q̄ est locus aptus gnōni.

Quantum ad 2m pono duas cōclusiones. Quaruz ꝑma est q̄ Mater cōcurrat actiue aliq̄ modo ad generationez. ¶ Scōa ꝓclo est/q̄ Mater non bz actionē per quā organizet̄ ꝛ animetur materia que est subiectuz generationis. ¶ Prima cōclusio pōt ꝓbari suf/ficienter per rōnes factas in ꝓncipio qōnis. Et adbuc spe/cialr sic ꝓbatur. ¶ Relatio maternitatis in matre conse/quitur actionē matris circa ꝓlez que generaꝫ. ergo mater est aliquo mō ꝓncipiū actiuū gnōnis. Cōsequētia ꝑz. Aūs ꝓbaꝫ. Maternitas nō fundaꝫ super quātitate: nec est re/latio mēsure ad mensuratū. ergo fundaꝫ super actione vel passione. Sed nō fundaꝫ super passione. ergo super actio/ne. Prima cōsequētia ꝑz a sufficienti diuisione: qz ois rela/tio fundaꝫ super aliquo illoꝝ triuz. Minoz aūt ꝓbaꝫ cōse/quentie ꝓbaꝫ. Relationū oppositarū ꝓsequentiū actionē ꝛ passionē si vna fundaꝫ super passionē. necesse est aliam fundari super actionē. Istud ꝑz discurrendo in oibus: pu/ta in relatione moti ad mouens: ꝛ agentis ad patiens: ꝛ ꝑ/ducti ad producens. Sed filiatio ꝛ maternitas sunt rela/tiones oppositē: ꝛ filiatio fundatur super passione. s. super passiua generatione. ergo maternitas fundaꝫ super actio/ne. ¶ Pro notitia xo scōe ꝓclusionis. Sciendu⁹ est q̄ ad generationē cōcurrūt tres actiones. Una est precedēs ge/nerationē. Alia est essentialiter ipsa generatio. ¶ Tertia est ꝓsequēs generationē. ¶ Prima actio est illa/qua pre/paraꝫ sanguis de quo supra diximus per digestionē ꝛ pur/gationē: vt sit mā apta gnōni: ꝛ hanc actionē bz mater per suā potētiā generatiuā. ¶ Scōa actio est organizatio coz/pozis ꝛ cōpleta dispositio ad aiam: cuius terminus extrin/secus est ipsa alia ꝛ huius actionis ꝓncipiuz est tm̄ pater ꝛ nō mater. ¶ Tertia actio est/deducere fetum cōceptū ad debitā perfectionē ꝛ maturitatē. ꝛ huius actionis p̄m⁹ est mater: bona. n. dispositio matricis plurimū facit ad hanc. ¶ Sciendū scōo q̄ in semine viri/est multitudo spirituū habentiū calorē celestē ꝛ elemētarē. nō q̄ isti calores sint due res distincte/sed est vnus ꝛ idē calor: sicut ēt in aiali vnicus calor in qualibet ꝑte aialis existens dicit̄ aīalis ꝛ celestis ꝛ elemētaris ꝑm diuersas ꝓsiderationes. Inꝑfectuz eniz digerit alimentū ꝛ dissoluit ꝛ alia bō facit/sic dicitur elemētaris. inquantū xo bz determinatā mensurā. nō. n. auget. nec aliud facit in infinitū. sed determinate/sic dicit̄ esse celestis: qz ista determinatio est a celo. inquātū xo est cōueniēs cōplexioni aialis: sic dī calor aialis. Propterea dixit Cōmētator 2⁰ de aia. cōmēto. 42. q̄ alterare alimen/tum cōuenit calori ignis: sed ꝑm ista alteratio est determi/nata: bz attribui virtuti cōiuncte cū igne: sicut etiaz molli/ficare ferrū ad faciendū aliqd artificiatū cōuenit igni: sed q̄ ista mollificatio sit terminata. est ab arte artificis. Et ió dixit Cōmētator 12. metaphysice. cōmēto. 19. q̄ calor ce/lestis qui generat aialia/est sil̄is calori artificiali/quē ars mensurat ad aliquā operationē. Nec obuiat ꝓdictis illud dictū ꝓbi z⁰ de generatione/calor celestis saluat aialia: ꝛ calor elementaris corrūpit. accipit. n. ibi calorē elementarē. ꝑ calorē in illo gradu intensionis in quo cōuenit elemento. Et que dicta sunt de calore in aiali/dicenda sunt de calore existente

Cōclo p⁹

Cōclo 2 ⁹

Ratio p⁹

Mon⁹ p⁹ Tres actiones exigit aialis generatio

Mon⁹ 2⁹ De calore celesti ꝛ aiali aiallium.

existẽte in semine. dicit enim calor elintaris. inquãtum agit calefaciẽdo dissoluẽdo vel coagulãdo. Et dr celestis iquantũ eius actio est determinata. ¶ Sciendũ 3° q̃ ista virtus in semine existẽs dicit virtꝰ formatiua: ga formar corpus generandũ: z agit ad modũ intellis: ga agit sine organo corporali. Postq̃ ℞o semen maris p hãc virtutẽ cõplete disposuerit materiã qualitatiue z quãtitatiue/causat in ea aiam vegetatiuã: ipsum ℞o semen maris quasi totum resoluit in spũs: corpulenta ℞o eius suba corrũpitur: z transit etiam ipsa in suba plis. In illo aũt sic genito: in quo est aia vegetatiua: est quedã virtus ꝓnis animã. z appellat virtus regitiua: ga regit tale corpus z gubernat z dirigit in suas operõnes. Et sic ps quõ semẽ maris sit ꝓncipiũ actiuũ generationis. ¶ Nunc restat ꝓbare q̃ ista actio cõueniat tñ ei z nõ semini mulieris. Et arguit. ¶ Primo sic. Si vtrũq̃ scilicet viri z mulieris est actiuũ. segtur q̃ mulier põt gñare sine viro. ꝓnis est falsum. ergo rẽ. Lonsequentia ꝓbatur supponẽdo q̃ sanguis menstruus mulieris/sit materia fetus: vt oẽs ꝓcedunt. z arguit sic. Ubi sunt due virtutes actiue differẽtes solũ ſm magis z minus/virtus remissior potest per intensionẽ puenire ad equalitatẽ virtutis intensioris: vt ps in oibus. Sz si semen viri z mulieris fuit actiua. semen mulieris differt a semine viri. solũ ſm magis z minus. cuz sint eiusdẽ spẽi. ergo poterit in aliq̃ muliere ita intendi calor nãlis/q̃ virtus seminis ei⁹ erit fortior q̃ virtꝰ bui⁹ vel illius viri. ergo solũ illud semen mulieris sufficit ad generationẽ. ¶ 2°. Nulla res põt agere in seipsam per generationẽ: lz eniz aliqui cõcedant q̃ aliquid põt mouere se motu locali z motu alterationis: tñ nullus cõcedit q̃ aliquid põt mouere se per generationẽ. Sed si semẽ mulieris est actiuũ: sequit q̃ põt se mouere per generationez. ergo nõ est actiuũ: maior ps. Minor ꝓbatur. Uirtus actiua seminis mulieris/aut est in qualibet eius pte: aut in aliqua sic. z in aliqua non. Si detur 2m. ergo semen mulieris sufficit sine semine viri. Ps ꝓnitia. ga in eo est ꝓm⁹ actiuũ z passiuũ. Nec valet dicere q̃ non est sufficiens ꝓncipiũ: ga vt prius arguebat potest intẽdi z perfici. Si detur ꝓmus. ergo illa pars in qua est principium actiuus z passiuũ mouet seipsam ad generationem.

Cñ viri semen esse actiuũ nõ mulieris.

Ad ꝓmũ

Ad rationes In oppositũ dicit q̃ ꝛcludunt matrez esse ꝓncipiũ actiuũ aliquo modo. Si ℞o sint ad ꝓbandũ q̃ cõcurra tactiue in opatiõe que est ipsa generatio/dicit ad ꝓmum q̃ potẽtia gñatiua matris est actiua. sed negatur ista ꝓnitia. Est actiua/ergo est actiua organiçãdo z introducẽdo formã substãtialẽ. arguit enim a superiori ad inferius actiue/sine distributiõe superioris. ¶ Ad 2m dicũt aliqui q̃ semen maris z femine differũt specie: cuius ratio est: ga decidunt ab oibus mẽbris: mẽbra aũt animalis sunt etherogenea: z ꝓpter eoꝝ etherogeneitatẽ possunt cãre supfluitates diuersarũ spẽrũ: naz supfluitas ꝓme digestionis est alteri⁹ speciei a supfluitatibus aliarũ digestionũ. ¶ Sed istud mihi nõ videt verũ: quia lz in codẽ sint mẽbra etherogenea. tamẽ mẽbra ista in mare z in femina sunt eiusdẽ speciei: z ideo superfluitates in mare z in femina sunt eiusdem speciei. Dico igitur aliter ad argumentuz q̃ ista duo semina sunt eiusdez speciei: z tamen in vno est virtus actiua z non in altero: sicut etiaz calor naturalis maris z femine sunt eiusdẽ speciei. z tamen vnus eoꝝ generat lac: z ali⁹ non. lz eniz indiuiduorum eiusdẽ speciei sint eedez ꝓprie passiones: non tamen oportet q̃ earum sint eedem ꝓprietates: quod etiã magis patet. Semina enim omnium virorum sunt eiusdem speciei: z tamẽ est aliquis homo cuius semen non est actiuuz generationis/ꝓpter eius imperfectionez. Et propter hoc patet ad alia que sequuntur.

Ad 2dm Rñ°quo rãdant.

Ad 3tiũ z 4tum.

¶ Utrum dimensiones interminate ꝓcedant formaz substantialem in materia. Qõ. XVII.

Queritur 17°. Utrũ dimensiones interminate ꝓcedant formã substãtialẽ in materia. Et videt q̃ sic. ¶ Primo. Si dimensiões nõ ꝓcederent formã substãtialez. sequit q̃ materia nõ reciperet simul diuersas formas numero z spẽ distinctas: ꝓnis est falsuz: vt ps. g̃ rẽ. Lonsequẽtia ꝓbat. Materia nõ recipit diuersas formas: nisi ga ipsa est diuisa in partes. Sz nõ est diuisa nisi p dimensiones. ergo rẽ. ¶ 2°. Segtur q̃ corpus fieret ex non corpore. Sz hoc est falsuz: sicut etiã substãtia nõ fit ex nõ substãtys. ergo rẽ. Lonsequẽtia ꝓbatur: ga materia nõ est corpea nisi per dimẽsiones. ¶ 3°. Segtur q̃ nulla forma posset recipi in mã: ꝓnis est falsuz: vt patet ad sensuz. Lonsequẽtia ꝓbat. Nihil transmutat materiã nisi corpus: corpus aũt nõ agit nisi p contactũ: vt dicit ꝓbs ꝓmo de gñatione. tex. cõ. 45. ergo oẽ recipiẽs actionẽ agẽtis corpei/hz aliquẽ situz: alioquin nõ posset ab agẽte contangi. Sed oẽ babẽs situ hz dimensiones. ergo nisi mã bẽat dimensiões nõ poterit ab agẽte transmutari. ¶ 4°. Segtur q̃ mã primo reciperet tñ vnã formã: ga pluralitas non est nisi per boc q̃ mã est diuisa in ptes p quantitatẽ: z per ꝓnis illa forma esset inseparabilis a mã qõ est falsuz. Ps ꝓnitia: ga forma nõ separat a mã. nisi ga materia est multa in potẽtia: z hz habilitatẽ ad multas: nõ haberet aũt hz habilitatem nisi esset distincta: quod nõ est nisi per quãtitatẽ. ¶ 5°. Si dimẽsiones non ꝓcedunt formã substantialẽ. sed eã consequuntur. ops q̃ educant de potẽtia materie vel totius cõpositi: z cũ eius sit actus cuius est potẽtia: vt dr in libro de somno z vigilia/recipiunt in eo subiective. de cuius potentia educunt. Istud aũt de cuius potẽtia educuntur: aut est diuisibile/aut idiuisibile. Si diuisibile, sic habet ꝓpositũ: ga nulli cõuenit esse diuisibile nisi per quantitatẽ. Si idiuisibile. ergo accidẽs diuisibile. s. quãtitas recipit in subiecto idiuisibili qõ videt impoe. ¶ 6°. Sicut tota quãtitas que recipit in materia ꝓsupponit totã mãm. ita partes eiꝰ ꝓsupponunt ptes materie. Sed ptes non possunt esse nisi per quantitatẽ: cũ partibilitas sit ꝓpria mãe. g̃ in mã ꝓsupponitur quãtitas. ¶ 7°. Duz ex aere generat ignis/si quãtitas que fuit in aere nõ manet cũ forma ignis/sz noua acquiritur: segtur q̃ corruptio ꝑcedentis quãtitatis sit motꝰ distinctꝰa gñatione quãtitatis sequẽtis. Ps ista ꝓsequẽtia: ga illa corruptio terminat ad ꝑcedẽtẽ quãtitatẽ. z generatio terminat ad sequentẽ: motus autẽ non distinguunt ex terminis. Cũ aũt isti motus sint cõtrary. ops q̃ iter eos sit quies media. ex 8° physicoꝝ. tex. cõ. 62. ergo in illo tẽpore medio materia erit sine quantitate.

Prima rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ

Quarta ratio.

Quinta rõ

Sexta rõ.

Septima ratio.

Respondeo In ista qõne. ꝓmo recitabo opinionẽ Cõmen. z eã declarabo. Secundo dicam an sit contraria opiniõi S. Tho. ¶ Quãtuz ad ꝓmũ. Sciendũ est q̃ Cõmentator posuit dimensiões esse inseparabiles a materia: z ei coeternas: z q̃ ita senserit. ps primo physicoꝝ. cõ. 63. in quo dicit tria. ¶ Primũ est. q̃ ois trãsmutatio hz aliqõ subiectũ: z hoc ꝓbatur inducẽdo in oẽs species transmutationũ. ¶ 2m est q̃ transmutatio subalis differt ab accidẽtali: q2 subiectũ trãsmutationis substãtialis perdit nomen z diffinitionẽ. Nã idẽ corpus in codẽ loco trãsfertur de carneitate in terreitatẽ: sed amittit nomen z diffinitionẽ carnis. Subiectũ ℞o trãsmutatiõis accidẽtalis nõ perdit nomen z diffinitionẽ. corpus enim q̃ mutatur de albedine in nigredinẽ manet idẽ specie quod erat prius: puta sortes. ¶ Tertiũ est q̃ illud corpus qõ est subm transmutationis accidẽtalis/manet idẽ numero: ga retinet candẽ formã substãtialẽ quã pus habebat corpus

Alũ. sntia de ḡritatibus interminatis. Rñ°p°

aũt qõ est subiectũ transmutationis subalis/nõ est idẽ nu/mero:ga nõ retinet eãdẽ numero formã substãtialẽ.puta corporeitatẽ:vt dicebat Auicẽ.quẽ ibi reprehendit:aliogn transmutatio subalis esset alteratio:quia eẽt entis in actu:ꝛ silr sequit̃ q; tale subiectũ retineret nomen ꝛ diffinitionẽ. In illo tñ corpe sunt tres dimensiões insepabiles ab ipo/ ꝫ quas est idẽ subiectũ numero:lz nõ sit idẽ numero per aliquã formã substãtialẽ.Jtẽ in libro de suba orbis.capitu lo pmo.colũna pma dicit sic.Quia inuenit.ſ.Ariſ.oẽs for/mas cõmunicari in dimensionibus interminatis:sciuit q; mã prima nũq̃ denudat̃ a dimẽsionibus nõ terminatis: ga si denudaret̃.tunc corpus eẽt ex nõ corpe/ꝛ dimensio ex nõ dimensione:ꝛ tunc forma corpalis vel forme corpo rales eẽnt cõtrarie ꝛ succedẽtes sibi in hoc subto/sicut est dispositio de formis substãtialib⁹.Et quibusdã interposi/tis ita subiungit.Dimensiones aũt simplices que appellã tur corpus simplex non denudant̃ a pma mã:hec Cõmẽ. ¶Quẽ aũt sensum habuerit in pdictis verbis:nũc restat declarare.Nã circa hoc sunt due opiones. ¶Pro notitia pme opionis quã cõiter tenẽt Auer.Sciẽdũ est q; Auicẽ. posuit tria esse coeterna.ſ.mãm pmã/ꝛ formaz corpeitatis dantẽ esse corpeum de gñe sube:ꝛ dimẽsiones. Mouebat̃ aũt ex .B. fundamẽto q; putabat q; accñtia nõ possunt ha bere p subiecto nisi tñ ens actu.ꝛ ideo dimẽsiones cũ sint accidẽtia/nõ possunt fundari in sola mã.ſz in cõposito ex materia ꝛ forma corpeitatis. ¶Pro sua aũt põne sic ar/guit Auicẽ.Jnter agẽs ꝛ patiẽs physicuz/est contactus:vt dicit ⁊ phs pmo de gñatione tex.cõ.45.Sed ois cõtactus physicus requirit quãtitatẽ:ergo materia in quã agit agẽs physicũ hz quantitatẽ que ab ea nõ separat̃ in instanti in quo patit recipiẽdo formã substãtialẽ.Sz quãtitas cũ sit accidẽs nõ põt habere p subiecto nisi ens in actu.ergo in eadẽ materia est aliqua forma subalis que ab ea nõ sepa/ratur. ¶Auer.autẽ nõ ponit aliquã formam substãtialez coeternã materie.sed tñ dimensiones:ga ꝑm eum sola ma teria est subiectũ dimensionũ.Et lz forma subalis sit perfe ctione ꝑor q̃ dimensiões:tñ dimensiones sunt ꝑores ori/gine hac ꝛ illa forma substãtiali.Nec sequit̃ si forma sub/stãtialis aduenit mãe actuate p dimẽsiões/q; eius gñatio sit alteratio:qz opz subm alterationis esse actu per formaz dantẽ esse specificũ ꝛ nomen ꝛ diffinitionẽ.hꝫ aũt non est quantitas/nec alia forma accidẽtalis.Fundamẽtũ autem huius opionis est:ga omne qõ corrũpitur.aut corrũpitur a contrario:aut p viã sequele:dimensiones aũt nõ possunt corrũpi a cõtrario.Tuz qz quãtitati nihil est cõtrariuz:vt dicit in pdicamẽtis.Tuz qz quãtitas nõ est forma actiua: vt dr 4° physic.ꝛ ꝓiter nõ põt aliã corrũpere tãq̃ sibi cõ trariã.Nõ etiã corrũpitur per viã sequele:qz quãtitas põt indifferenter stare cũ hac ꝛ illa forma:sicut ẽt qz caliditas põt indifferẽter stare cũ forma ignis ꝛ cũ forma aeris nõ corrũpitur:dum ex vno eoꝝ gñatur aliud:vt dr 2° de gña/tione.Et si hoc est q; dicit Cõmen.in verbis suprapositis. capitulo pmo de substãtia orbis.duz ait/q; si mã denuda/retur a dimensionib⁹.segtur q; forme corpales essent sibi mutuo ꝓtrarie:sicut est dispositio in formis substãtialib⁹. Jstuz sensum si habuit Cõmẽ.in suis verbis.ipse est cõtra S.Tho. ¶Alio mõ exponunt dicta Cõmen. ¶Ad cui⁹ euidentiã est sciendũ q; quãtitas interminata ꝛ quantitas terminata sunt idẽ realr:vt infra declarabit̃.Et silr forma corpeitatis est idẽ realr cũ formis specialibus:puta forma per quã hõ est corpus/est illa per quã homo est aial:lz.n. Cõmen.ponat formas elemẽtoꝝ actu in misto:non tñ po/nit pluralitatẽ aliarũ formarũ.Et q; ista sit mens ei⁹ decla ratur:ga ipe ad hoc q; saluet elemẽta in misto.dicit q; opz coꝝ formas substãtiales remitti:ꝛ quasi effici potẽtiales.ꝑ si forma corpeitatis in homine est distincta ab aĩa opz eaz remitti.Cõmẽ.aũt nullas alias formas substantiales dicit posse intendi ꝛ remitti.nisi tñ formas elementoꝝ pp eaꝝ iperfectionẽ:ergo alie forme nõ sunt distincte realr in eo/dẽ cõposito. ¶Sciẽduz 2° q; esse corpeuz est ꝑmus gra/dus quẽ dat̃ qlibet for⁹ substãtialis.Et ideo forma corpo/reitatis est forma cõis:ga reperit̃ in oib⁹ cõpositis ex mã ꝛ forma.dimensiones aũt interminate ꝓsequunt̃ quãlibet formã subalẽ in mã inquãtuz dat esse corpeuz.ꝛ ideo ipse ẽt sunt oibus cõmunes. ¶Sciendũ 3° q; neq; corpeitati neq; dimensionib⁹ ꝑdictis est aligd cõtrariũ ꝓp earũ cõ/munitatẽ.ꝛ ideo quãtũ est ex se sunt icorruptibiles ꝛ inse/parabiles a mã ꝛ ei coeterne:lz corrũpant̃ per viã sequele ad corruptionẽ subiecti habẽtis formã specialẽ.Forma.n. ignis inquãtuz dat esse corpeuz/est incorruptibilis:ꝛ silr quãtitas eius.inquãtuz est interminata.ſ.inquãtũ est absolu te quãtitas ꝓsiderata p abstractionẽ ab oi termino.ſ.bicu/bito tricubito:ꝛ sic de alijs.forma tñ ignis.inquãtũ dat eẽ igneuz est corruptibilis:qz vt sic hz contrarietatẽ ad alias formas spãles.Et idẽ dico de eius quãtitate inquãtum est terminata.Sed qz eadez est forma qua ignis est corpus ꝛ qua est ignis:ideo ea corrupta inquãtũ dat esse igneũ/corrũpitur ẽt ꝓiter inquãtũ dat esse corpus.ꝛ silr dicẽduz est de quãtitate interminata. ¶Jsta aũt opinio sic intellecta nõ est ꝟ.S.Tho.ꝛ forte ad hunc sensum sepe cõcessit ipse q; dimensiones interminate sunt coeterne mãe. ¶Sed ga opinio ꝟm ꝑmã expõnẽ cõiter attribuit̃ Cõmẽ.ideo ꝓtra eaz adduco tñ rõnes positas a.S.Tho.in tractatu de nã materie:ꝛ eas ẽt soluã:ꝓpterea.vt si illa nõ est opinio Cõ/mẽtatoris hẽam⁹ rõnes ꝟ ipaz.Scõo vt si est opio Cõmẽ. babeamus solones ꝛ possimus eã tueri. ¶Arguitur ergo q; nulle sint dimẽsiones nec per se nec ꝓsecutiue inſepabi/les a mã.Et qz alique illarũ rõnũ sunt ad ꝓbãdum dimẽ/siones interminatas nõ distingui a termiatis.istas reserua/bo ad sequentẽ qõnẽ. ¶Primo igit̃ arguit̃ sic.Si dimẽ/siones alique sunt coeterne mãe.ꝛ ab ea inseparabiles/aut sunt educte de potẽtia mãe.aut nõ.Si sunt educte de potẽ tia mãe.ergo ꝑus nõ erant in mã:ꝛ sic nõ sunt ei coeterne: ꝛ ꝓiter sũt ab ea inſepabiles:qz qõ nõ ẽ eternũ a ꝑte añ.ꝛ nõ est ẽt eternũ a parte post:vt dr ꝑmo celi.Jtẽ qõ educit̃ de potẽtia mãe educit̃ per trãsmutationẽ.Sz trãsmutatio mãe nude ẽ ad formã substãtialẽ:ergo ꝑus acgritur i mã forma subalis q̃ dimensiões.Si ẋo nõ sunt educte de po tẽtia mãe/segtur q; nõ sunt tñ tria ꝓncipia reruz nãlium. Consequẽtia ꝓbatur.Qz oẽ qõ manet in genito ꝛ nõ fit ex alio/est ꝓncipiuz:vt dr ꝑmo physi.Sed dimensiones sunt hꝫ si nõ sunt educte de potẽtia mãe.ergo ẽt ipse sunt ꝓnci/pia:ꝛ sic sunt quatuor ꝓncipia. ¶Jtez sequit̃ q; accidẽtia haberẽt ꝓncipia alia a ꝓncipijs substãtie.Pz ꝟntia.qz Cõ/mentator dicit q; dimẽsiones terminate fiunt ex interm/natis. ¶2°.Aut dimẽsiones interminate distinguunt ꝑtes materie.aut nõ.Si sic.cũ ois distinctio sit ab aliquo actu. mã habebit ꝑtes distinctas actu/ꝛ nõ a forma substãtiali. qõ est ĩpoſle.cũ nõ habeat eẽ nisi a forma subali.Si ẋo nõ distinguunt nisi in po⁹/ad nihil vtile ponunt̃:qz in mã nuda est potẽtia ad diuisionẽ ptium quã acquirit inducta forma/qõ est totuz cõpositũ ex diuersis ptibus. ¶3°.Aut ex mã ꝛ dimẽsionibus fit vnũ per se/aut p accidens.Non vnũ per se:ga ex substãtia ꝛ accidẽte non fit vnum per se. 5° metaphysice/cum sint diuersoꝝ generum.ergo ex his fit vnũ p accidẽs.Sed oẽ per accidẽs reducit̃ ad per se:ꝙ in mã est ꝑius aliqua forma subalis faciẽs cum ea vnum per se. ¶4°.Cũ dimensio interminata fit terminata:aut est in materia:vt in subiecto:aut est in ipso cõpositi. Non in materia.alioquin dimensio eẽt mensura materie ꝛ nõ cõ/positi

Sñia quo rũdã auer roistarũ.

Auicenne placitum.

Fundamẽ/tũ opionis Auerrois/ Vbi ẽclarat quedã ꝑma auer. quaz facit in de suba orbis. T.cõ.83.

T.cõ.15.

Aliꝛ expo nit Auer. placitum. Rõn⁹ ꝓ⁹

Rõnes Auer. Cõclo

Prima rõ

T.c.101.

Scõa rõ

Tertia rõ

T.cõ.13.

Quarta ratio.

positi/cū quātitas sit mēsura tm̄ sui subti. Nō in cōposito: qz terminatū z interminatū nō variāt eēntiā rei. Sed dimensiones interminate erāt p te subiectiue in mā. ergo dimensiones terminate nō sunt in cōposito. aliogn accidēs migraret de subiecto in subiectū. ¶ 5°. arguit ab alys. Dicit ꝓbs ꝓmo physicoꝝ qꝫ materia z forma sunt cā oium accidentiū. ergo dimensiōes non sunt tm̄ a materia: sed ēt a forma. ¶ Confirmatur. qz Cōmen. in de suba orbis dicit qꝫ Aristoteles sciuit dimēsiones interminatas nō posse esse in materia nisi postq̄ forma subalis fuerit in ea. ¶ 6°. Ex mā z ꝓma forma eiꝰ fit vnū per se. Sz ex materia z dimēsionibus nō fit vnuz per se: ga sunt diuersoꝝ generū: ergo dimensiones nō sunt ꝓma forma materie: minor pz. Maior ꝓbatur: qz vbi est tm̄ vnus actus: ibi est vnum simplr qđ est vnū per se. ¶ 7°. Substātia p̄cedit accidēs tēpore z diffinitione. ergo forma subalis p̄us est in mā q̄ dimēsiones. Nec valet dicere: qꝫ materia que est suba p̄cedit: quia ꝓbs non pōt itellexisse de mā: cū materia nō habeat diffinitionē. ¶ 8°. Propria z imediata potētia dz ꝓportionari ꝓprio actui. Sed ois forma subalis est actus simplr. ergo eius subiectū est potētia simplr. ¶ 9°. Segtur qꝫ mā haberet maiorē colligationē cū forma accidētali q̄ cū substātiali: z qꝫ eēntialius eā respiceret: ꝙs est falsuz: qz mā est eiusdē generis cū forma substātiali: z non cuz accidentali. Consequētia ꝓbatur: qz per te est separabilis ab oi forma substantiali z non ab omni accidentali.

Auctor rō 5. cō. 8.

Octa rō.

Septima ratio.

Octaua ratio.

Sfona rō

Ad primum istoꝝ dicit qꝫ dimēsiones non sunt educte de potētia māe. Et ad ꝓmaz ꝓbationē negat ꝙntia. Cuius ratio est: qz ſm ꝓbm z Cōmentatorē. oē ꝓnm/aut est ꝓncipium per accidēs. aut p se: dimēsiones nō sunt ꝓncipiū per accidēs: ga tale ꝓncipiuz nō manet in genito. vt pz de ꝙuatione. ꝓncipia aūt p se habent duo. Primū est qꝫ manet in genito. Scōm est qꝫ sunt de suba eius: istud aūt zm nō cōuenit dimensionibꝰ. ¶ Ad zam ꝓbationē. dico ꝓmo qꝫ alia sunt ꝓncipia accidētium a ꝓncipys substātiarū: qz vt dicetur lib. 12. accidētia habent suuz ꝓpriuz potētiale. Dico 2° qꝫ ꝙntia nō valet: qz cū dicitur qꝫ dimensiones terminate fiūt ex interminatis ly ex/dicit tm̄ ordinē nature: z nō habitudinē principij. ¶ Ad zm argumētū dicit qꝫ non distinguūt actu. Cuius rō est: quia nō pōt esse distinctio p dimēsiones: quin ipse sint terminate saltē intrinsece. s. punctis vel lineis vel superficiebus: sz bene faciūt eā actu diuisibilē. Et ad ꝓbationē negatur ꝙntia: ga nō ponunt dimēsiones interminate vt actu distinguāt: sed vt actu dent esse extensuz materie. z reddāt eā actu diuisibilē in ptes/qđ nō cōuenit ei cōsiderare ſm nudā eēntiā suaz. ¶ Ad 3m dicit qꝫ eo modo fit vnū ex eis/sicut ex subiecto z ꝓpria passione. qz dimensiōes interminate sunt ꝓpria passio materie: ex subiecto aūt z passione fit vnū p accidēs/metacc loquendo. ¶ Ad ꝓbationem dicit qꝫ isto vno per accidēs est ꝓus nā aliquid qđ est vnū per se. s. ipa materia/que ſm se est vna vnitate transcendēte. z hoc sufficit. ¶ Ad 4m dicit qꝫ vtraq; dimensio est tm̄ in mā: vt in subiecto. ¶ Ad iprobationē negat ꝙntia: qz dimēsio ꝓmo z per se mensurat materiā: secūdario aūt z cōsecutiue mensurat totū cōpositū z formā eius: z accidētia si bēant esse extensuz. ¶ Ad 5m negat ꝙntia: qz ꝓpositio phi nō est intelligēda coniunctiz sed diuisiz: nō enim est sensus qꝫ oē accidēs sit a materia z forma simul: sed qꝫ oē accidēs consequitur vel hoc vel illud. dimēsiones aūt ꝙsequuntur tm̄ materiā. ¶ Ad confirmationē dicit sequēdo zam expōnē qꝫ illud dictū est vex: qz dimēsiones interminate ꝑsupponunt formā substātialē inquātū dat esse corpeum. ¶ Sequendo aūt ꝓmaz expōnē dicit qꝫ falsе allegatur Cōmentator: qz ipse nō dicit illud de dimēsionibus interminatis: sed de terminatis. Eius enim verba sunt hec. Cū inuenit. s. Aristoteles in eius dimēsionibꝰ cōmunicari formas oēs: quarū quelibet hz quantitatē terminatā ꝓpriam/sciuit dimensiōes terminatas vltimo actu nō posse eē nisi postq̄ forma substātialis est in eo: sicut est dispositio de alys accidētibus existētibus in actu. ¶ Ad 6m negat maiorē. ¶ Ad ꝓbationē dicitur qꝫ vbi est tm̄ vnus actus substātialis in materia: ibi est vnū simplr z vnū per se: nō aūt vbi est tm̄ vnus actus accidētalis. Quo tm̄ dimensiones interminate dent esse actu materie dicet sequēti qone. ¶ Ad 7m dicit qꝫ substātia que est materia p̄cedit accidēs tēpore eo modo quo declarauimus libro 5° de mēte Cōmen. Substantia autē que est ꝓor accidēte diffinitione z notitia/est suba cōposita z sensibilis. ¶ Ad 8m dicit. qꝫ ꝓpria potētia dz ꝓportionari actui. i. debet esse dispositа ad ipsuz. nō tm̄ sequitur ex hoc/si actus est tm̄ actus qꝫ subiectū eius sit pura potētia. alioquin segtur qꝫ cū omne accidēs sit tm̄ actus qꝫ eius subiectū esset tm̄ potētia. qđ pz eē falsuz. subiectuz enim albedinis est ens actu. ¶ Ad 9m dicit qꝫ materia respicit eēntialius. i. insepabilius aliqđ accidens q̄ quālibet formā subalez: sed respicit eēntialius formā substātialē q̄ accidēs: tāq̄ id a quo materia hz esse simplr. hz enim esse simplr a forma substantiali z non ab accidentali.

Ad 1m

Ad 2m

Ad 3m

Ad 4m

Ad 5m

Ad 6m

Ad 7m

Ad 8m

Ad 9m

Ad argumenta Xo facta in ꝓncipio qōnis nūc est respondēdū. Sed tm̄ prius declarabo vnū dubiū: qz iuxta zam expositionē: in qua dī qꝫ opinio Cōmē. z S. Tho. sunt eedem: z qꝫ Cōmē. ponit formaz corpeitatis inseparabilē a materia. ¶ Quomodo igit̄ differt sua opinio ab opione Auicē. quē reprehēdit ꝓmo physicoꝝ. cō. 63. ¶ Ad hoc respondet qꝫ differunt in hoc: qz Auicē. dicit qꝫ corpeitas distinguit̄ ab alys formis supueniētibus. z qꝫ ipsa nullo modo separat̄ a materia: sed semꝑ manet eadē numero corpeitas: z eadē nūero dimensio. Cōmē. aūt tenet ſm illā expositionē qꝫ in corruptione substātiali fit resolutio vsq; ad mām ꝓmam: z corrūpitur forma corpeitatis cū sit idē realr cuz alys formis specialibus: sed qz nō corrūpit̄ per se. Et silr dimensiones interminate: ideo dicunt̄ insepabiles a mā: nō qz separent̄. sed qz nō separant̄ per se. ¶ Pro responsione Xo ad argumēta. ꝓmitto vnuz qđ positū est supra. s. qꝫ dispositiones que sil introducunt̄ cuz forma in ꝓmo instāti sui/sunt natura posteriores forma in genere cause efficiētis: z sūt natura ꝓores ea in genere cause mālis: istud autē itelligitur non solum de dispositionibꝰ qualitatiuis: sed ēt de quātitatiuis. Ex q̄ sequitur qꝫ dimēsiones ꝙntes formā sunt ꝓres ea in genere cause mālis. ¶ Et si arguit cōtra hoc. qꝫ ꝑus nā est rez esse/q̄ agere vel quouis modo disponere. Sed dispōnes inquātum habēt esse/sunt posteriores forma: qz nō habēt esse nisi ab ea. ergo inquātuz disponūt/sunt posteriores forma: aliogn disponerēt anteq̄ eēnt. ergo inquātuz sunt dispositiones sunt posteriores forma. ¶ Respondet qꝫ aliq ꝓpter banc rationē dixerūt dispōnes nullo modo p̄cedere formā: z qꝫ nō opz materiā esse determinatā ad formaz p aliquid itrinsecum: sed sufficit qꝫ determinet̄ ab agente: sicut ēt paries qui est de se indifferēs ad banc albedinez z ad illaz. disponitur ad hāc nūero albedinē nō per aliquid sibi itrinsecū: sed tm̄ determinat̄ ad hāc ab agēte. ¶ Jsta responsio: lz possit sustineri tamē videt̄ mihi qꝫ opz determinari mām per aliquid itrinsecuz: z hoc maxime ꝓpter actionē agentis equinoci. Naz sol de se est idifferēs ad generandū ranā/z ad generādum murē: z materia ēt secluſa omni dispositione/est indifferēs ad oēm formā. ergo si sol debet ita in hac materia itroducere formā rane/qꝫ nō muris/opz materiā per aligd itrinsecū esse determinatā. Nec valet dicere in hoc ꝓposito qꝫ determinatio ista est ex ou

Replica.

Rāsio.

Auctor

dine formarū/vt dicebaꝫ supra de forma cadaneris:qz vi demus ꝙ aliqñ ex terra cōpluta generaꝫ rana/ꝛ aliqñ ꝙ generaꝫ mus vel locusta vel aliqd hꝫ.ergo forma terre cō plute nō hꝫ ex se magis determinatū ordinē ad hanc for mā q̄ ad illaz:ꝛ ꝓinter opꝫ ꝙ ista determinatio fiat p ali quas dispōnes exīstes in materia.Nisi forte saluaret ista rūsio dicēdo/ꝙ mā determinet per dispōnes p̄cedentes: qz eniz ipse in instāti in quo abiicitur forma p̄existēs/cor rūpuntur tm̄ per accidēs.s.ad corruptionē subiecti.iō ma teria est determinata:vt in instāti in quo ille corrūpantur/ recipiat talē formā subalē:ad quā similes dispōnes sequū tur:quales erant ille que per accidēs corrupte sunt. ¶ Sz sustinēdo ꝙ dispositiones que generant simul cuz forma sint p̄ozes ea.vt dictū est.alr rūdet dicēdo duo. ¶ Primū est.ꝙ p̄dicte dispōnes duplr se habēt ad formā:qz faciunt ad introductionē forme in mā.ꝛ faciunt ad ꝓseruationez eiusdē forme in materia.inquātū sunt dispositiones p̄mo modo p̄cedunt formā nā.inquātū sunt zᵒ modo sequunt eā.Scōm est ꝙ de istis dispositionibꝰ inquantuz sunt p̄o res forma:ita loquēduz est in ꝓposito sicut de mā:eo ꝙ re ducuntur ad genus cause mālis.Cōstat eniz ꝙ mā in illo instāti p̄mo in quo vnit ei forma hꝫ causalitatē sup formā ꝛ forma sup mām:ꝛ cū ois cā sit natura p̄oz effectu.opꝫ ꝙ in illo instāti mā sit p̄rioz forma:ꝛ tm̄ in illo instāti inquā tuz est nā p̄oz forma/mā nō hꝫ esse:cū nō habeat esse nisi a forma. ¶ Dico igit ꝙ sufficit cām materialē in instanti quo est cā.ꝛ inquantū p̄cedit id cuius est cā habere eē po tētiale:qz hec est nā ꝛ cōditio cāe mālis.Silr dico in p̄o posito ꝙ dispōnes inquātum natura sunt p̄ozes forma/ha bēt esse potētiale.Distinguunt eniz dispōnes a suo esse.sic ꝛ oēs alie forme.Possunt igit cōsiderari p̄cise quantū ad earū essentias que sunt in mā:ꝛ vt sic sunt dispōnes ꝛ sunt potētiales respectu esse.ꝛ p̄cedunt formā.Possunt ēt consi derari quātuz ad suū esse absolute:ꝛ sic sequunt formā cu ius sunt effectus.Possunt ēt ꝓsiderari inquātū suū eē cōi cant materie:ꝛ sic ēt sequunt formā ordine nature:qz p̄us est eas habere esse q̄ cōicare suū eē alteri. ¶ Dis p̄missis respondebit ad oia argumēta/que quasi oia sunt Cōmen. in p̄mo capitulo de substātia ozbis sustinēdo ꝙ opio eius distinguaꝫ ab opione.S.Tho. ¶ Ad primū negaꝫ ꝓntia. Ad ꝓbationē dicit ꝙ est nulla:qz ēt �𝔣m Cōmē.dimensio nes interminate nō dant actu esse distinctū.Dico igitur ꝙ diuerse forme recipiunt in diuersis materys:qz quantitas que simul causaꝫ in mā cū forma substātiali/inquantū est p̄oz forma in genere cause mālis/facit mām esse distingui bilē ab alys p̄tibꝰ mātae. ¶ Dico zᵒ ꝙ sufficit mām in illo instāti in quo recipit formā substātialē esse distinctam ab alys partibꝰ mātae per quātitatē que in eodē instāti recipit in mā.In illo aūt p̄ozi quo forma p̄cedit quantitatez.dico ꝙ si forme sint diuersarū ſpērū ipse sunt distincte �𝔣m ſpēz ex se/ꝛ nō per quātitatē.Si aūt sint eiusdem ſpēi sic in illo p̄ozi sunt distincte distōne causante numerū transcendētē. ¶ Ad zᵐ dicit ꝙ ista ꝓpositio ex.si dicat habitudinē p̄n cipij intrinseci cōceditur ꝓntia ꝛ negatur falsitas ꝓntis.Et ad ꝓbationē negaꝫ ꝓntia.Cuius ratio est:qz substātia diui dit per potentiā ꝛ actuz:ꝛ ideo datur aliqua substātia que est pura potētia.Ex quo segtur ꝙ oēs partes constituētes subam:que sunt tm̄ potētia ꝛ actus,possunt esse substātie. Et qz hꝫ partes substātie.s.potētia ꝛ actus nō sunt corpus. naz neqz pura potētia est corpus:nec actus est corpus.iō corpus nō fit ex corpibus:sed necessario fit ex nō corpibꝰ. Si autē ly ex.dicat habitudinē termini a quo/sic negaꝫ cō sequētia:qz oē qđ fit/est per se corpus:sicut ēt id qđ genera tur:ꝛ dico ꝙ est corpus nō per dimēsiones coeternas sue materie:sed per suā formā,specificā ꝛ per quātitatē eā cō sequentē. ¶ Ad zᵐ negaꝫ ꝓntia. ¶ Ad ꝓbationē dicit ꝙ ois actio que est motus/requirit subiectū ens actu:ꝛ ita in telligit ꝓbs p̄mo de gīatione.tex.cō.44.ꝛ.45.diuz dicit ꝙ oē agēs phȳsicū agit per cōtactum.actio aūt que nō est motus.sed mutatio:cuiusmodi est generatio non requirit subiectū qđ sit ens actu:sed pura potētia:ꝛ ꝓnter nō requi rit ꝙ in illa mensura qua fit/sit ꝓtactus:sed ꝙ imediate añ hoc fuerit cōtactus:ꝛ ita est in oi gīatione naturali. ¶ Ad 4ᵐ pz ex rūsione ad p̄muz. ¶ Ad 5ᵐ dicit ꝙ ꝓpzie loquē do/quātitas nō educit de potētia mātae:sed ꝓsequt formā substātialē in mā.Et si educit de potentia alicuius:magis dicēdum est ꝙ educit de potētia subiecti q̄ mātae. Nec est incōueniēs ꝙ accidēs diuisibile recipiatur in subiecto qđ ex se est indiuisibile.si tale accidēs det ei diuisibilitatē:sic nō est incōueniens ꝙ albedo recipiaꝫ in subiecto:qđ ex se nō est albū. ¶ Ad 6ᵐ dicit ꝙ partes quātitatis nō p̄sup ponunt partes mātae esse actu partes:sed in potētia que re ducitur ad actū per ptes quātitatis:ita ꝙ ptes quantitatis faciūt ptes mātae esse actu ptes.i.esse actu distinctas. ¶ Ad 7ᵐ dicit qđ qñ quātitas corrūpitur p se p̄mo ꝛ gīatur per se p̄mo:tūc eius generatio ꝛ corruptio sunt motus oppositi:sed qñ quātitas corrūpitur ꝛ generaꝫ solū per modū se quele:tunc eius gīatio ꝛ corruptio nō sunt motus:sz subi te mutationes/que possunt esse in eodē instāti:qz in eodez instāti.vna quātitas desinit esse.ꝛ alia incipit:exponendo desinit p negationē de p̄senti ꝛ positionē de p̄terito:ꝛ inci pit per positionē de p̄senti:ꝛ negationē de p̄terito.Utrum aūt inter motus oppositos necessario medict qes.dictum fuit supra ꝙ nō.Utrū ēt opinio Cōmē.ꝛ S.Tho.circa di mensiōes interminatas sint eadē/videt mihi ꝙ nō.aliogn S.Tho.in tractatu de nā mātae/nō argueret cōtra eam ex ꝓposito:si tm̄ ipse edidit illū librū. Itē qz Cōmē.p̄mo capi tulo de substātia ozbis loquēs de mā dicit ꝙ Aristo.sciuit p̄rimuz eorum que recipiuntur in hoc subiecto eē tres di mensiones que dicuntur corpus.Sanctus autē Thomas dicit ꝙ p̄rimum quod recipitur in materia est forma sub stantialis dans esse corporeum.

¶ Utrū dimēsiones interminate/distinguant realr a dimē sionibus terminatis �𝔣m Cōmē. Qō.XVIII.

QUeritur 18°.Utrū dimēsiones interminate/distinguant realr ꝑz Cō mentatorē a dimensionibus terminatis.Et arguitur ꝙ sic. ¶ Primo.Termini motꝰ realr sunt distincti:vt dicit p̄mo phȳsicoꝝ.Sed di mensiones interminate ꝛ terminate sunt termini motus:qz vt dicit Cōmētator capitulo p̄mo.de substantia ozbis.di mensiones terminate fiunt ex interminatis.ergo ꝛc. ¶ zᵒ. Impossibile est eādez entitatē esse separabilem a materia ꝛ esse inseparabilē:cū sint ista opposita cōtradictorie.Sz dimēsiones terminate sunt separabiles a materia:interminate ꝛo sunt inseparabiles:vt dicit in eodē capitulo.ḡ ꝛc. ¶ 3°.Impossibile est eandē quantitatē esse p̄riorē ꝛ posteriorez seipsa.Sed dimensiones interminate sunt p̄ozes in materia q̄ terminate:qz p̄me sunt eterne.ꝛ scōe nō.Itē p̄ me p̄cedunt formā substātialē:ꝛ scōe eā sequunt,ergo ꝛc. ¶ 4°.Ens in potētia distinguitur realiter ab ente in actu: vt pz de mā ꝛ forma.Sed dimensiones interminate sunt in potētia:dimensiones ꝛo terminate sunt in actu:vt colli gitur ex eodē capitulo p̄mo.ergo nō sunt eedē.

Respondeo In ista questiōe p̄mo declarabiꝫ opi nio Cōmentatorꝭ.Scōo opio.S.T.

¶ Quantuz ad p̄muz dicunt alig ꝙ Cōmētator per dimē siones interminatas nō accipit aliud,nisi potentiā materie vel cōpositi ex materia ꝛ forma/ad ipsaz cēntiam quātita tis sine omni gradu:prout eadē essentia quātitatis manet in toto

Ad tertiū

Ad quartū Ad quintū

Ad 6ᵐ

Ad 7ᵐ

Prima rō

Scōa rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Quer.quid circa ꝑma qnis dā.

Dño dispōnes q̄ nō gīant cū forma sint p̄ozes forme.

Tertia māt ꝓdicio.

Dispōnes mātae p̄nt 3ᵒ cōsiderari.

Ad p̄mū

Ad scōm

in toto motu augumenti:ita ꝙ potẽtia materie ad quantitatez absolute considerată cũ ꝓcisione cuiuslibet gradus: puta pedalis vel bipedalis:ꝛ terminoꝝ/hꝫ dicit dimẽsio interminata.Et sic �means banc opinionẽ nõ est aliud dimensio interminata nisi potentia materie. ¶Jsta expositio est oino cõtra mentẽ Cõmen.qz ipse caplo ꝓmo de substãtia orbis dicit sepe/ꝙ dimẽsiones interminate sunt tres dimensiones:que dicunt corpus.Et ꝙ tres dimẽsiones sunt accidẽtia.cõstat aũt ꝙ potẽtia mãe nõ est corpus �means ipz: nec est accidẽs mãe:sed est eius differẽtia substãtialis:vt dicit Cõmẽ.in eodẽ caplo. ¶Alij dicunt ꝙ quãtitas ꝓcedens in mã cum forma que abycit ante generationẽ eius que de nouo acgritur/dicit dimensio interminata/inquãtũ talis quãtitas facit mãm diuisibilẽ ab alia mã:ꝛ inquãtuz ẽt facit eã transmutabilẽ.Naz ad hoc ꝙ materia recipiat diuersas formas:opz ꝙ habeat diuersas ptes in ꝙbus eas recipiat:diuersas aũt partes sine quãtitate habere nõ põt. Silr ad hoc ꝙ transmuteť ad formã/opz ꝙ habeat quãtitatẽ cuz nihil naturalr transmuteť nisi quãtũ.Dare autez ista duo mãe.s.esse transmutabile:ꝛ eẽ distinctũ/nõ ꝓuenit quãtitati inquãtũ est terminata.i.inquãtũ est tãta vel tãta. sed absolute inquãtũ est quãtitas:ꝛ ideo quãtitas inquãtũ dat mãe duo ꝓdicta dz interminata. ¶Jsta expositio nõ videť esse ad mentẽ Cõmẽtatoris.Tuz qz �means ipm dimẽsiones interminate nunq̃ separant a materia.Tuz qz forma substãtialis recipiť mediantibus eis in mã:de ꝙbus ꝓdicta expositio nullã facit mentionẽ.Et ideo ad habendã notitiã opinionis Cõmẽtatoris ponit ista cõclusio. ¶Dimensiones interminate nõ distinguunt realr a dimensionibus terminatis.Probo istaz cõclusionẽ:ꝛ postea declarabo quo dicant terminate ꝛ interminate.Prima ratio ꝓ cõclusione est ista. ¶Jmpossibile est duas quãtitates distingui nisi aut per situm/aut per subm:sicut cõtingeret si duo corpa eẽnt simul/means ꝙ dicebant antiqui ponẽtes penetrationẽ corpoꝝ:vt habeť 4°physicoꝝ.tex.cõ.53.Sed quãtitates in igne vel in alio corpe non possunt distingui situ:qz vnũ corpus habet vnicũ situm:nec possunt distingui subiecto trñ:quia means Cõmentatorẽ est impossibile duo corpora esse in eodẽ situ:ergo nullo modo possunt in eodem esse due quãtitates actu distincte. ¶Dicet forte ꝙ distinguntur sicut ens in potẽtia ꝛ ens in actu:qz dimensiones interminate sunt trñ in potentia ꝛ terminate sunt in actu. ¶Sed �contra hoc arguiť.Primo/ꝙquid dat alicui eẽ ptibile est in actu:sicut ꝛ ipsuz esse qõ dat.Sed dimensiones interminate dant materie esse partibile.Unde Cõmentator ꝓmo capitulo de substãtia orbis sic dicit.Diuisio autez nõ ẽ huic subiecto.s.mãe nisi ꝑ q̃titatẽ:ꝛ loquit de dimẽsionib9 itermiatis.Et in eodẽ ca° circa mediũ sic dic/loquẽdo de mã ꝛ de dimẽsionib9 itermiatis.Si nõ hãet dimensionez non reciperet insil formas diuersas numero:neq̃ formas diuersas spẽ/nisi in tẽporibus diuersis.ergo dimẽsiones interminate sunt actu. ¶2°.qz nullũ demõstrabile ad sensuz est ens in potẽtia.Sz dimẽsiones interminate sũt demonstrabiles ad sensuz.ꝙ ꝛc.maior pz.Minor est Cõmẽtatoris.ꝓmo physicoꝝ cõmẽto.63.vbi dicit ꝙ videm9 ad sensuz idẽ corpus transferri de carneitate in terrestreitatẽ:ꝛ tñ manere idẽ corpus. ¶2°.ꝓncipalr arguitur.Dẽ quod est in aliquo genere directe:aut ptinet ad illud genꝰ tãq̃ spẽs/vel indiuiduũ:aut reducit ad genus tãq̃ principiuz/vel ꝓnatio/vel pars.Sed quãtitas interminata si distinguitur a terminata nõ est in gñe quantitatis:vt species vel idiuiduum:cuz ois spẽs sit determinata respectu sui generis:ꝛ omne indiuiduũ respectu sue spẽi.Non etiaz sunt in gñe vt ꝓncipium:quia ꝓncipiuz prime dimensionis.s.linee est punctus/qui caret omni dimẽsione.Non etiã sunt ꝓuationes:ga ꝓuatio nullã habet cẽntiaz:dicit aũt Cõmẽ. ꝙ dimẽsiones interminate sunt quedã accidẽtales cẽntie in mã.Neq̃ sunt in gñe.vt partes:ga partes cuiuslibet totius quãtitatiui sunt terminate. ¶3°.Jmpossibile est ponere aliquaz dimensionẽ in mã sine puncto:cuz punct9 sit ꝓmuz ꝓncipiũ oium dimẽsionum.Sed punctus sicut est ꝓncipium linee:ita est terminus eius:vt pz ex diffinitione linee/qua dicit ꝙ linea est lõgitudo sine latitudine:cuius extrema sunt duo puncta.ergo ois dimẽsionis longitudo est terminata:ꝛ per ꝑns si dant alique dimẽsiones itermiate/ille nõ distinguunt realr a terminatis:sed sunt eedẽ realr ꝛ rõne distinguunt. ¶Ad cuius notitiã est sciẽdum ꝙ ad quãlibet formã substantialẽ in mã/consequit determinata quãtitas:ꝑpter qõ dixit Cõmẽ.ꝓmo celi.cõ.75.ꝙ diuersitas formarũ est causa diuersitatis quãtitatuz ꝛ magnitudinũ recipiẽtiuz formas.Et eãdez sentẽtiaz posuit ꝓmo de anima cõmẽto.53.arguẽs cõtra Pythagoraz vbi dicit Cõmẽ.ꝙ mẽbra leonis nõ differũt a mẽbris cerui:nisi ꝑpter diuersitatẽ aie leonis ab aia cerui. ¶Sciẽdum 2°. ꝙ eadẽ numero quãtitas manẽs in materia põt esse nunc magis ꝛ nũc minus extensa.i.habere ptes magis ꝛ minus distãtes:ꝓpter qõ talis quãtitas nõ est ex se determinata ad certũ graduz extensionis.sed est idifferẽs ad multos gradus:ꝛ in potẽtia ad eos. ¶Sciẽdum 3°:ꝙ quantitatis aliquis est terminus itrinsecus.s.puncta respectu linee:ꝛ linea superficiei est superficies corpis:aliqs ℞o est extrinsecꝰ.i. alteri9 generis a dimẽsionibus.s.figura:ꝛ eẽ bicubitũ vel tricubitũ:ꝛ sic de alijs.Jmaginatur itaq̃ Cõmentator �means ꝓmã expositionẽ posita in ꝓcedenti questione/ꝙ eadẽ numero quãtitas manet semꝑ in mã:sed �means ꝙ in eadẽ materia succedunt diuerse forme substãtiales.ita illa quãtitas recipit diuersas figuras ꝛ maiorẽ ꝛ minorẽ extensionem. Nec igiť quãtitas cum de se sit indifferẽs ad varias extẽsiones ꝛ figuras/dicit vt sic/esse interminata ꝛ potẽtialis: ꝛ eadẽ quãtitas �means ꝙ habet semꝑ aliquaz figuraz ꝛ extẽsionẽ:sicut etiã semꝑ est ꝓiuncta alicui forme substãtiali/ dicitur terminata.banc esse suaz opinionẽ innuit Cõmen. capitulo ꝓmo de substãtia orbis.colũna ꝓma/in fine:cũ dicit.Videť ꝙ forma caliditatis quãdo agit in aquã augeri ꝛ crescere in dimẽsionibus ꝛ vicinari dimẽsionib9 aeris: cuz igitur ꝓuenit ad maximã quantitatẽ aque/tunc subiectũ eius denudatur a forma aque ꝛ quãtitate dimẽsionuz aque ꝑpria/ꝛ recipit formã aeris ꝛ quãtitatẽ dimẽsionuz ꝑpriarũ forme aeris:ꝛ silr facit cõtrariũ forma frigiditatis in aere.s.ꝙ dimẽsiões acris nõ cessant diminui donec spolieť a sua forma ꝛ recipiat formã aque.dimẽsiones aũt simplices que appellant corpus simplex/non denudãtur a ꝓma materia.Dec Cõmenta.ꝛ in eodẽ libro capitulo 3° sic dicit.Uidit Aristo.ꝙ trina dimẽsio nõ separatur a mã: a qua tñ auferť superficies:ꝛ non remanet aliquid in ea nisi dimẽsio que est in potẽtia ea.Naz cuz determinat per superficies/fit corpus in actu:cũ ℞o auferť superficies remanet dimensio:idest corpus in potentia.Ex predictis patet ꝙ �means Cõmentatorez eadez numero quantitas �means ꝙ variatur eius extensio/dz diuersimode terminata:ꝛ eadez dz interminata �means ꝙ ex se est in poꝰ ad hãc vel illã extẽsionez.

Quantum ℞o ad opinionẽ sancti Thome dicunt aliqui ꝙ sibi cõtradixit:quia aliquãdo dicit in materia esse dimẽsiones interminatas:ꝛ aliqñ istud negat. ¶Mihi aũt videť ꝙ sibi nõ cõtradixerit.Naz in 4.distinctione.12.recitat opionem Cõmẽtatoris dicens: ꝙ si materia panis nõ cõuerteret in corpus christi/reciperet aliquã formã aliã mediãtibus dimẽsionibus:que erãt in pane. ¶Ponit igiť duo de mẽte Cõmẽtatoris.Primũ est/ꝙ eedẽ numero dimẽsiones sunt in generato ꝛ corru-

Jmpugt auctoz exposionẽ.

Alia opi. Auer. incipiendo.

Jmpob° ista opi.

Circa sa opinio nẽ Alã.

Ad ista opinionẽ.

Jmpug°.

Solua ad ꝓpal.

Nõn°p°

Nõn°2°

Nõn°3°

Que fuerit i ꝙsto opi. Tho.

Auctoz cõ cordat dicta. S.T.

pto. Scõm est q materia mediãtibus eis recipit formaz. Primũ istoz nõ cõcedit. S. Tho. sed ponit tñ recitãdo opinionẽ Cõmẽtatoris. Scõm aũt cõcedit: non tñ ad sensuz quẽ habebat Cõmen. sed solũ qz dimẽsiones prius nã recipiũntur in mã in genere cause mãlis q̃ forma eo mõ qui declaratus est supra. Silr in. 4. dis. 44. vbi dicit q in resurrectione reparabit idẽ corpus numero: qz manet eadẽ aia ꝛ eadẽ mã: ꝛ eedẽ dimẽsiones. Non enim dicit hoc vltimũ determinate: sed rñdendo argumento infideliũ ex his que ab eis ꝓceduntur/pſertim a Cõmẽtatore. quasi velit dicere. S. Tho. aia intellectiua manet corrupto corpe: eadẽ mã manet: ꝛ eadẽ numero quãtitas manet. vt tu concedis. ergo põt idẽ numero reparari. Sua igit rñsio ꝓcedit ex cõcessis ab aduersario: ꝛ nõ ex his que sint sue opinionis. Et ita exponẽdus est vbicũq loquitur de mã ista. Posuit aũt. S. Tho. dimẽsiones interminatas eẽ easdẽ realiter cũ terminatis ꝛ distingui: vt dictũ est supra de mente Cõmẽ. nec ab eo differt quantũ ad hoc nisi q vult eas separari a materia in separatione forme substantialis.

Ad ꝓmũ

Ad rationes in oppositũ ꝓz: qd dicendus. Ad p̃m negatur maior. Nã albedo remissa est terminus a quo intẽsionis. ꝛ eadẽ intensa est terminus ad quẽ. Lz eni ꝓbs dicat ꝓmo physicoꝝ. tex. cõ. 51. q termini motus sunt incõpossibiles. nõ tñ dicit q sint realr distincti.

Ad scõm

¶ Ad z̃m negat minor. Lz Cõmẽtatorẽ. lz eniz a materia separet dimẽsio terminata: tñ dimẽsio interminata nõ separat a mã. i. lz dimẽsio desinat habere terminũ quẽ ꝓus habebat: tñ manet in mã: ꝛ est de se in potẽtia ad multos terminos. Sanctus aũt Tho. diceret q vtraq est separabilis a mã per modũ sequele.

Ad tertiũ

¶ Ad 3̃m negat maior/loquẽdo ex diuersas cõsiderationes. Eadẽ eniz quãtitas in quantũ de se est indifferẽs ad hunc ꝛ illum terminum est ꝑ se ipsa inquãtuz hz hunc terminũ: puta hãc figurã/vel hanc extensionẽ: sicut etiã eadẽ albedo est ꝑ se ipsa etiaz tẽpore inquãtuz est silitudo.

Ad q̃rtũ

¶ Ad 4̃m dicit q maior est vera de eo qõ est ens in potẽtia: ita q est pura potẽtia/in quo sensu negatur minor. Sed eadẽ maior est falsa de ente in potẽtia ad hoc vel illud. Idẽ eniz Sortes nũero qui nũc est albus in actu/erat ꝓus in potentia ad albedinẽ. Et silr eadẽ nũero quãtitas que nunc habet hanc figurã: erat prius in potentia ad hanc figuraz.

¶ Utrũ alique forme possint intendi ꝛ remitti. Qõ. XIX.

Queritur 19°. Utruz alique forẽ possint intendi ꝛ remitti. Et arguit q nõ. ¶ Primo. Impossibile est aliquaz formã intẽdi: q ipsa sit magis talis q̃ eet prius. Sz vna albedo nõ est magis albedo q̃ alia: ergo nõ est possibile albedinẽ intẽdi: ꝛ idẽ iudiciuz est de aliys formis.

ꝓma rõ.

Scõa rõ.

¶ 2°. Dicit ꝓbs. 8. metaphysi. tex. cõ. 10. q forme rerum sunt sicut nũeri: ita q quolibet addito varíat spẽs: lz nõ põt fieri intensio forme nisi aliqd ei addat: aliqn per motũ realẽ/nihil reale acqreret. ergo forma itensa distinguitur spẽ a forma remissa: qõ est ipossibile.

Respondeo p̃mittẽdo vnuz isti questioni ꝛ oibus sequẽtibus: q lz agere de itẽsionibus formarũ ꝛ earuz ꝓportionibus ptineat ad nãlez: ꝛ aliquo modo ad metaphysicũ: qz tñ ꝓbs de hac mã aliquid tangit in iusto: dicemus qd in hoc senserit. S. Tho. abstinẽdo a maximis ꝛ subtilissimis qõnibus: quas posuit Suisseth calculator. ꝛ relig/qui toto tẽpore vite sue insudarũt circa hanc ptẽ phie: qz in sequẽtibus agẽduz est diffuse de intẽsione formarũ: ꝛ Aristo. 2° posterioꝝ. docet ꝓus esse determinandã questionẽ: an est: ideo hãc qõnem ꝓposui oibus sequẽtibus: lz in se nõ habeat magnã difficultatẽ: sed solũ in his que ad eã sequunt.

Hõm p̃m

¶ Sciendũ est igit q intensio accipit dupliciter. Uno modo pro actione qua forma accidẽtalis vel potius subiectũ ꝑz eaz alteratur: ꝛ sic calefactio ꝛ dealbatio dicunt esse quedã intẽsiones. Alio mõ accipit intẽsio ꝓ ipsa forma intẽsa: ꝛ sic dicimus albedinẽ ꝑfectã/esse itensiorẽ albedine iperfecta. Et qz 2̃m segtur ad ꝓmuz: ideo in sequẽtibus erit sermo aliquãdo de vna/ꝛ aliqñ de alia: lz magis agẽduz sit de ipsis formis: que dicunt intẽse aut remisse.

Intensio accipit.

Hõm 2°

¶ Sciẽduz 2°: q duplex est latitudo. s. extensiua ꝛ intensiua. Latitudo extensiua est dimẽsio siue quãtitas continua ꝓmanens/que est superficies. Attẽditur autez excessus in hꝫ latitudine/penes maiorẽ distãtiã extremorũ: naz quãto extrema vni⁹ superficiei magis distãt. tãto ipsa est magis extẽsa/ꝛ occupãs maiorẽ situz. Latitudo intẽsiua nõ attẽditur penes maiorẽ aut minorẽ sitũ: sed solũ penes maiorẽ distantiã in ꝑfectione. Naz albedo que est in pedali niuis/est ꝑcise tãte extẽsionis quante est albedo in pedali parietis: ꝛ tñ est maioris itensionis qz est ea perfectior: nix eniz est albior pariete. Et qz sunt multi gradus in isto excessu ꝑfectionali: qz gratia exẽpli. a. hz perfectiorez albedinẽ q̃. b. ꝛ. b. q̃. c. ꝛ. c. q̃. d. ideo ab. a. vsq ad. d. est q̃daz latitudo ꝑfectionalis que dicitur latitudo intẽsiua. Et sic loquemur de intẽsione in qõnibus sequẽtib⁹.

Dupla latitudo.

Hõm 3m

¶ Sciẽdũ 3°: q cõparatio inter formas quãtũ ad intẽsionẽ attẽditur ꝓmo ꝛ per se/rõne idẽtitatis specifice. Si eni excessus in ꝑfectione vni⁹ spẽi sup aliã/sufficeret denominare vnã esse intẽsiorẽ alia: segtur q aia itellectiua in homine eẽt itensior q̃ sensitiua in bruto: qõ tñ est falsuz ꝑz oẽs: qz vna anima itellectiua nõ est quãtuz in se est ꝑfectior q̃ alia: vt infra probabitur. ¶ Et si dicatur. Nõne nigredo corui est intẽsior q̃ albedo manus: ꝛ tñ distinguunt spẽ. ¶ Respõdeo q vtrq3 aliqua nigredo põt eẽ intẽsior q̃ hec signata albedo: puta qz nigredo illa est vt. 6. ꝛ albedo est tñ vt q̃tuor. Sed nũq̃ diceret illa nigredo esse intẽsior hac albedine/nisi esset intẽsior aliqua alia nigredie que est eiusdez spẽi: cũ ipsa: ꝛ ita ꝓ ꝓus conuenit ei cõparari ad aliquã sue spẽi: q̃ ad aliquaz alteri⁹ spẽi.

Hõm 4m

¶ Sciendũ 4° q excessus in istis formis/põt habere silitudinẽ ad excessuz ſm quãtitatẽ cõtinuã/ꝛ ſm quãtitatẽ discretã. Scõm quãtitatem discretaz est quãdo forma intẽsior põt in plura obiecta q̃ forma remissa: sicut si habit⁹ sciẽtificus est simplex qualitas: vt quidã volũt: quãto fit intẽsior tãto potest in plures cõclusiones. Scõm vo quãtitatẽ cõtinuã est ex hoc p̃cise/q forma intẽsior maiorẽ hz actu latitudinẽ intẽsiuã q̃ remissa: sicut etiã illa quãtitas dimẽsiua est maior: que plus hz de extẽsione.

Lgit Lpro.

¶ His ꝓmissis dico ad questionẽ q aliq forme accidẽtales possint itẽdi ꝛ remitti. ꝓbat̃ ista cõclusio. ¶ Primo. Omnis qualitas que nũc est altera ꝑfectior eiusdẽ speciei. ꝛ prius nõ erat: est intẽsior ea: qz idem est vnaz esse intensiorẽ. qõ eẽ perfectiorẽ. Sz existentibus duobus caloribus eque ꝑfectis: puta in duab⁹ aquis. contingit vnũ fieri perfectiorẽ altero: vt patet ad sensuz. ergo cõtingit vnũ eorũ intẽdi. ¶ 2°. Dicit ꝓbs in ꝑdicamẽtis in capitulo de qualitate q qualitas suscipit magis ꝛ min⁹: albuz eniz magis ꝛ minus alterũ altero dicit: ꝛ iustũ alterũ altero magis ꝛ min⁹ dicitur. Qz aũt sit idẽ esse magis albuz altero qõ intẽsius albũ ꝑz ex Cõmen. qui ibi sic dicit. Et nãq recipit quãtitas magis ꝛ minus: quoniaz iam erit iustus magis iusto: ꝛ album intẽsius albo. Circa hanc conclusionez nolo amplius me extendere: quoniam ab omnibus peripateticis est concessa.

Locꝰ rñ sue qstis.

Ad ꝓmũ

Ad primum in oppositũ negatur maior: sed sufficit q aliud ſm ipsaz sit magis tale: ꝛ sic est in ꝓposito: lz enim vna albedo nõ sit magis albedo q̃ altera: tñ vna est intẽsior altera/ꝛ ſm eaz dicitur corpus esse magis album.

Ad scõm

¶ Ad z̃m dicitur q ꝓbs cõparat formas

formas numeris quātuz ad hoc ꝙ sicut vnitas addita numero variat spēm.sic si addat̄ aliqua realitas essentie forme ipsi forme p̄existenti/variabit̄ spēs:nos aūt non ponimus intensionē fieri per additionē ꝑtis forme ad formā: sed per maiorē participationē forme in subiecto:⁊ iō illa auctoritas Phi non est ad ꝓpositum.

¶ Utruz in toto tēpore intensionis forme/maneat eadem forma numero. Questio.XX.

Queritur 20°.Utruz in toto tēpore mēsurante intēsionē alicuius forme/maneat eadez forma numero.Et arguitur ꝙ non.¶ Primo.Sicut est in motu ad vbi: ita videt̄ esse in motu intēsionis:cū vterqꝫ habeat successionē.Sed in motu ad vbi cōtinue corrūpitur p̄mū vbi/in aduentu secūdi vbi:qꝛ vt ꝓbatur 6° physico. tex.cō.32.mobile nō est in spatio sibi equali.nisi ꝑ instās: ⁊ ita neqꝫ est in eodē vbi/nisi per instās:quia si esset in eodē vbi per duo instātia.cū inter quelibet instātia necessario mediet tēpus:seqtur ꝙ dum mouet̄ eēt in eodē vbi ꝑ tēpus:⁊ ꝯñter ꝙ quiesceret.ergo silr in intēsione fit corruptio forme p̄existētis/⁊ est ꝯtinue alia ⁊ alia nūero.¶ 2°. Termini motus sunt incōpossibiles.ergo forᵃ que est terminus a quo/corrūpitur adueniēte ea que est terminꝰ ad quē in motu intēsionis.¶ 3°.Ea distinguunt̄ realiter iter que cadit cōparatio ꝟm maius ⁊ minus:qꝛ idē nō est maius seipso.Sed inter formā que est terminus a quo:⁊ eam que est terminus ad quē cadit cōparatio:eo ꝙ forma itensa est maior ⁊ ꝑfectior q̄ꝫ remissa.ergo distinguunt̄ nūero. ¶ 4°.Impossibile est cōtraria esse simul.Sed minus albū ⁊ magis albū sunt cōtraria:vt dicit̄ 5° physicoꝝ.tex.⁊ cōmēto.19.ergo ⁊c̄.¶ 5°.Forma ꝑfectior continet iperfectiorez.sicut sensitiuuz continet vegetatiuū.Sed ista continentia est tm̄ virtualis ⁊ non realis.ergo in forma intensa/non est realiter forma remissa.

Pria rō

Scda rō

Tertia rō.

Quarta ratio.

Quinta rō

Respondeo ꝙ p̄sens questio affert nobis parum difficultatis:qꝛ ponimus ꝙ eadē numero forma oīno nō mutata in eēntia sua:⁊ nulla realitate forme ei penitus addita.fit intēsior.Et dicit̄ intēsior ex eo ꝙ est magis radicata in subiecto:sicut declarabit̄ in sequētibus.Sed maior difficultas accidit eis qui dicūt formas intēdi per additionē partis forme ad formā p̄existētē.¶ Unde quidā ex eis dicunt ꝙ in quolibet instanti tēporis mensurātis intensionē forme/est cōtinue alia ⁊ alia numero forma.Quidā ꝟo ex eis tenēt ꝙ manet cōtinue eadē numero forma:sed auget̄ intēsiue:sicut ⁊ in augumēto quātitatis extēsiue fit additio partis ad partē.¶ Et qꝛ isti cōueniūt nobiscū in hac ꝯclusione:lz differāt in modo ponendi eaz.Ideo duo faciaz in ista questione.Primo ꝓbabitur absolute ꝙ in toto tēpore mensurāte intēsionem/manet eadē numero forma.Scdo idē ꝓbabit̄ ex his que conceduntur ab aduersarys.

Quesiti difficultas.

Quorundā opio.

Cōclusio Eādē formā remanere ꝓbat̄

Quantum ad p̄mū arguitur sic.Primo supponit̄ ꝙ actꝰ eliciti ab aliquo habitu intēdūt ipsuz:qꝛ sicut habitꝰ generant̄ ex actibus:ita ex eisdē intēduntur:qꝛ hoc est generale in oībus formis intēsibilibus/ ꝙ per quoscūqꝫ actus gñantur per eosdē vel siles intēdātur.¶ Supponit̄ 2°:ꝙ actus intellectus ⁊ volūtatis fit subito.⁊ hoc ꝓbabitur libro.9.vbi erit spālis qō de hac materia.Sit ergo in volūtate vnus habitꝰ:puta.a.eliciēs vnū actū ex magno conatu volūtatis/qui actus sit.b.⁊ arguitur sic.B.in hoc instāti intēdit aliquē habitū:⁊ tātum intēdit quantū potest/cū agat ex necessitate nature.aut ergo intendit.a.aut aliquē aliuz habitū.Nō aliuz.qꝛ alius non est in hoc instāti.cuz ip̄m.a.sit in hoc instāti:duo eniz habitꝰ nō eliciūt eundē actū numero:ergo intēdit.a.ergo.a.in hoc instāti est.Tūc vltra.Eadē volūtas omittat habere volitionē.qui est.a.⁊ hinc ad horā eliciat aliū actū qui sit.c.Et arguitur vt prius:ꝙ.c.intēdit aliquē habitū:⁊ nō aliū nisi.a. ergo in tota intēsione manet eadē numero forma.¶ Cōfirmatur.Nulla res corrūpitur saltē ꝑ negationē de p̄senti/in illa mensura in qua agit:qꝛ nihil agit nisi dum est.Sz actus elicitus ab aliquo habitu in instāti/intēdit ipsum in illo instāti in quo est elicitꝰ:qꝛ vt dictū est.agit necessario: ergo habitꝰ in illo instāti est:⁊ tñ in eodē instāti est etiā id quod est acquisitū per intensionē illius.ergo in intēsione ista manet idē habitus:⁊ nō est corrupta forma p̄existens. ¶ Confirmat̄ 2°:qꝛ nulla res corrūpit seipsaz ꝑ actū suū. Sed habitus p̄existēs eliciēdo actū intēdit seipsuz ꝑ actū suuz.ergo per eundē actuz nō corrūpit se.¶ 2° arguit̄.Si in intēsione est cōtinue alia ⁊ alia forma.ergo silr est etiā in remissione.Sed hoc est falsum.ergo ⁊c̄.pz ꝯñtia.Falsitas ꝯñtis ꝓbatur.Sit.a.ignis ex quo dz generari aqua per actionē aque remittētis calorē ipsius.a.⁊ signetur vnū instans in quo in.a.sit calor.vt.8.⁊ postea:vt tu dicis in.a.nō sit idez numero calor: sed alius.s.calor:vt.7.Quero a quo generatꝰ est ꝑ se iste calor:vt.7.Nō pōt dici ꝙ sit generatꝰ ꝑ se nisi aut ab aqua:aut a subiecto.s.ab ipso igne:aut a calore qui p̄fuit.s.a calore:vt.8.aut a seipso.Sed non est ꝑ se generatꝰ ab aqua:quia vnū cōtrariū nō gñat per se aliud: opz aūt isti calori assignare cām per se:p̄sertim cū generatio sit per se intēta/⁊ agēs naturale nō corrūpat nisi vt generet:aqua autē ratione suarū qualitatū/est cōtraria huic calori.ergo ⁊c̄.Nō est ēt generatus a subiecto.nec a seipo: qꝛ nulla res educit se de potētia in actū.¶ Dicet̄ forte ꝙ est a forma substātiali ignis.¶ Sed cōtra.Forma illius ignis est in se tāte ꝑfectionis quante erat ante:cum forme substātiales nō remittātur.ergo si generat calorē in subiecto cuius ipsa est forma/generabit euz ita intēsum vt p̄us. Non etiaz generat̄ a calore qui p̄fuit.Tuz quia ille calor nō est:eo ꝙ p̄mū esse huius q de nouo ꝑ te generat̄ est p̄ᵐ non eē illius qui p̄fuit.Tuz qꝛ seqtur ꝙ ille calor qui prefuit corrūperet seipsuz.Naz idē agens qd introducit vnaz formā de nouo corrūpit eaz que abycit̄.ergo nō pōt assignari causa per se huius noui caloris.Nisi dicamus ꝙ est celū:qui est fuga miserorum:qui nō sunt bene dispositi ad phiaz.sic etiā reprehēdit Cōmēta.9.metaphy.cōmēto 7° circa finē eos qui dicebāt oīa esse tm̄ a deo:⁊ subtrahebāt a rebus ꝓprias actiones.Et ēt ꝓbatur ratione:ꝙ nō sit a celo:quia agēs vniuersale cuiusmodi est celuz/agit ꝟz exigētiam agētis particularis.Sz huic subiecto approximata est aqua sufficiēs causare frigus.ergo potiꝰ celuz causaret frigus q̄ꝫ illuz calorē.¶ 3° arguitur.Nullū agens vniuocuz pōt inducere formā altioris gradus.q̄ꝫ habeat formaliter in se.Sz calor minor intēdit maiorē.ergo in hac itensione calor vltimo causatus/nō est alius numero ab eo qui erat remissus.Maior pz:qa agēs vniuocū cōtinet effectū suuz formalr.Nō cōtinet autez formalr gradū superiorem:⁊ ideo nō pōt ꝓducere vnam formā de nouo que sit superior ⁊ ꝑfectior q̄ꝫ sua.Minor pz ad sensuz.Naz calor causatꝰ ex lignis/est remissior q̄ꝫ calor ferri igniti:⁊ tñ ignis lignorū per suuz calorē causat illum calorē in ferro. ergo calor ferri nō est alia forma in vltimo instāti itēsionis eius a forma ignis lignorū introducta.

Supᵐ pᵐ

Supᵐ 2ᵐ

Probat̄ ꝯclusio.

Fuga.

Insecutio

Fuga miserorum.

Quantum ad 2ᵐ.Sciēduz est ꝙ duplr pōt itelligi formā p̄cedentē in intensione corrūpi. Uno modo ita/ꝙ in quolibet instāti tēporis mēsurantis alterationē/sit alia ⁊ alia forᵃ.Alio mō ꝙ hoc nō sit in q̄libet instanti:sed in alia ⁊ alia parte tēporis:puta ꝙ ignis causans calorē in aqua per aliquod tēpus/disponat aquā ad certū gradū caloris:⁊ postea ꝑ tēpus disponat eam ad

Distictio.

altiorē gradū:ꝛ dum cū introducit corrūpat p̄cedentez gradū. ¶ Illi cōtra quos arguit̄ in ista q̄one nō ponunt būc zm modū:sed primū:ꝛ ideo specialr arguit̄ contra ipsum.

Sup^{m} p^{m} Suppone dō primo q̄ alteratio ꝛ intēsio forme sit motꝰ cō tinuus simplr. Istud p̄suppositū lz nō sit verū: vt dicet̄ infra:tn̄ cōceditur ab eis. Supponit̄ 2° q̄ per tēpus intēsionis/quelibet forma ꝓz quā fit intēsio:duret tn̄ per instās.

Sup^{m} 2^{m} Istud p̄supposituz sequit̄ etiā ex positione cōū:q2 si aliq̄ forma eadez numero duraret per tēpus:cuz in tēpore illo esset adhuc intēsio,ꝛ acgratur semp aliqua pars forme:iaz p̄existens ꝛ sequēs essent simul:ꝛ p̄ter nō in quolibet instanti esset alia ꝛ alia:qō est cōtra positionē. Supponit̄ 3°

Sup^{m} 3^{m} q̄ terminus a quo in intēsione nō est p̄uatio forme intēse: sed est aliqō positiuuz,ſ.forma remissa. Hoc p̄suppositum ipsi ponunt:vt p3 in 2^{a} ratione cōū posita in p̄ncipio hui^{9} questionis. ¶ Et arguit̄ sic. Sor.ante calidus incipiat magis calefieri.ita q̄ intēsio caloris eius duret per horā:vez est dicere.in aliquo signato instanti huius hore/q̄ aliquis gradus caloris est nūc p̄mo generat^{9} in Sorte.ergo aligs gradus caloris est nunc p̄mo corrupt^{9}. Patet p̄ntia p positionez,dum vnus generatur necesse est alium corrūpi:ꝛ etiā q2 termini motus sunt incōpossibiles:termin^{9} autez a quo est gradus remissus:vt p3 ex 3° p̄suppposito. ¶ Quero aūt de isto qui est nunc p̄mo corruptus:vtruz sit acquisit^{9} in eodē instāti in quo est corruptus:ꝛ cōstat q̄ nō:ergo in aliquo instāti p̄ozi. Et cū inter instās in quo fuit genitus:ꝛ instās in quo fuit corruptus mediet tēpus:opz q̄ duraverit p tēpus. Et cuz illa intēsio sit cōtinua p primū p̄suppositum/sequit̄ q̄ post instans in quo iste gradus est primo genitus:ꝛ ante instans in quo est primo corruptus. multi gradus caloris sunt acquisiti:ꝛ p̄sequenter q̄ dum isti acgrebantur:ille p̄mus nō corrūpebatur.

Ad p^{m} **Ad rationes** in oppositū resp̄detur. Ad primuz negatur maior. Cuius ratio est:quia motus localis est simplr p̄tinuus:ꝛ ideo necesse est q̄ mobile habeat cōtinue aliud ꝛ aliud vbi:aliqn nō cōtinuaretur motus simplr.ſz mobile aliquo modo gesceret. Intensio aūt forme nō est motus simplr cōtinuus:vt dicetur infra:ꝛ ideo nō est necesse q̄ sit cōtinue alia ꝛ alia forma. ¶ Dicit̄ 2°:q̄ forma que intēditur magis ꝓz similitudinē cū magnitudine super quā mobile mouet̄ q̄z cuz vbi:cui^{9} ratio est:q2 sicut diuisibilitas est in motu locali ꝓpter latitudinē extensiuā ipsius magnitudinis:ita diuisibilitas est in alteratione ꝓpter latitudinē intēsiuā ipsi^{9} qualitatis:ꝛ ideo sicut manet eadē magnitudo nūcro in toto motu locali:ita manet eadē qualitas numero in tota alteratiōe. Et sicut in motu locali est p̄tinue aliud ꝛ aliud vbi:ita in intē-

Ad scōm Distinctio sione est cōtinue alius ꝛ alius gradus. ¶ Ad 3^{m} dī q̄ termini motus p̄nt p̄sideran dupl^{r}. Uno mō quātū ad eozū entitates:ꝛ sic negat̄ añs:p3 eniz q̄ duz quātitas augetur/manet p̄existēs quātitas. ¶ Alio mō p̄nt p̄sideran iquantū sunt termini:ꝛ sic cōceditur añs ꝛ negat̄ p̄ntia:ꝛ q2 forma nō est terminus a quo in intēsione si accipiat̄ p̄cise ꝓz entitatē suā:sed inquātū est remissa:ꝛ inquātū est ei cōiuncta p̄uatio gradus altioris. Et q2 nō manet remissa nec cōiuncta p̄dicte p̄uationi post q̄ est facta intēsio:ideo nō ma-

Ad tertiū net ,put erat termin^{9} a quo ꝛ hoc sufficit. ¶ Ad 3^{m} negat̄ maior. Ad p̄bationē dicit̄ q̄ eadē forma itensibilis p̄m q̄ ꝓz vnū gradū pōt dici iperfectior seipsa p̄m q̄ ꝓz alium. sicut ēt Sortes doct^{9} est nobilior seipso indoctor:ꝛ tn̄ est idē

Ad q̄rtū numero Sortes. ¶ Ad 4^{m} negat̄ minor. Ad p̄bationem dicit̄ q̄ minus albū nō dī ꝓz magis albo/nisi q2 est minus elongatū a nigredine q̄z magis albū:sed hoc non facit

Distictio. p̄prie ꝓz rietatē. ¶ Dicit̄ 2° q̄ dupl^{r} p̄nt aliqua dici cōtraria. Uno modo quātū ad suas entitates:ꝛ sic negat̄ minor: nec sic itelligit p̄ns ꝛ Cōmētator. Alio mō quātū ad suos modos eēntie:ꝛ sic cōceditur totū:ꝛ non sequitur aliud/nisi q̄ eadē forma non pōt esse simul intensa ꝛ remissa. ¶ Ad 5^{m} negatur maior. Naz sensituum cōtinet vegetatiuū:eo modo quo forma vnius rationis cōtinet formā alteri^{9} rōnis:ꝛ p̄pter hoc vegetatiuū nō pōt fieri sensitiuū:fo2^{a} aūt intēsa cōtinet formā remissaz tāq̄z id cū quo est eiusdē rōnis:ꝛ iō forma remissa manēs eadē nūero pōt fieri itēsa.

Ad q̄rtū

¶ Utrum intensio forme fiat per additionem partis ad partem.

Questio.XXI.

Queritur 2°. Utrū intēsio formarū fiat per additionē partis ad ptem. Et arguit̄ q̄ sic. ¶ Primo. Per quālibet trāsmutationē realē acquirit̄ vel deperdit̄ aligd reale. Sed intēsio ꝛ remissio sunt reales tranmutationes.ergo ꝛc. Sed illud reale qō acgrit̄ p intēsionē/nō pōt esse aliud q̄z aligd ipsius forme.ergo aliq̄ pars forme addit̄ forme p̄existēti. ¶ Confirmat̄. q2 termin^{9} intensionis/aut est p̄cise forma que p̄fuit:aut est aliqua entitas supaddita. Nō p̄mū. q2 idē nō pōt bis naturalr p̄duci. ergo 2^{m}:qō est ꝓpositū. ¶ Cōfirmat̄ 2°:q2 segtur q̄ agēs nāle ageret:ꝛ tn̄ nihil ageret:q̄ns est falsuz:vt p3 ex se. Cōsequētia ,p̄batur:q2 nō agit formā p̄existētem sue actioni: nec aliquā aliā. vt tu dicis:ergo segtur q̄ nullā. ¶ Confirmatur 3°:q2 segtur q̄ mobile moueretur ad id qō ꝓz:ꝛ sic moueret̄ ociose:qō est falsuz. P3 p̄ntia:4° phȳsico.cō.19. vbi p̄batur q̄ locus nō est mā nec forma:q2 si sic cuz mobile moueat̄ ad locū,moueret̄ ad id qō habet:ꝛ ita ociose. ¶ Confirmat̄ 4°:q2 calidū itensuz pōt in aliquā opationē:in quā nō poterat p̄us.ergo ꝓz aliquā formam per quā agit/quā ante nō habebat. ¶ 2°. Impossibile est fieri transitū de cōtradictione realī in cōtradictionē realez.nisi fiat acgsitio aut deperditio alicui^{9} realitatis in eo de quo successiue verificant̄ contradictoria. Sed hȳ transitus fit in forma que intēditur:quia p̄us non erat itensa:ꝛ modo est intensa.ergo ꝛc. ¶ Confirmatur: quia Cōmētator primo phȳsicoꝝ.cōmēto.6z. dicit q̄ omnis forma p̄m quaz aliquid transmutatur,habet partes.

Ad q̄m

Ad 2^{m}

Ad 3^{m}

Ad 4^{m}

Ad 5^{m}

Ad q̄m

Ad p^{m}

Ad 2^{m}

Ad 3^{m}

Ad 4^{m}

Ad 5^{m}

Respondeo. Circa hanc q̄onem sunt due opposite opiones gñales:quarū tn̄ quelibet ꝓz varios modos dicēdi. ¶ Quidā eniz dicūt q̄ forma ꝛ intensio attēditur penes hoc q̄ aliq̄ noua realitas ptinens ad eēntiā forme/addit̄ forme p̄existēti. Imagināt̄ eni isti q̄ sicut in augumēto quātitatis/addit̄ quātitas quantitati p̄m extēsionē:ita ēt in augumēto formaꝛ addat̄ forma forme:puta/albedo albedini:ꝛ calor calori:ꝛ sic de alijs. Ita tn̄ q̄ ista additio nō sit extensiua.i.p̄m diuersas ptes subiecti:sed intēsiua:ꝛ in eadē parte subiecti:ꝛ q̄ ex forma que additur:ꝛ ex ea cui addit̄ fit vnū per se ꝛ vna forma totalis ꝛ cōpleta. ¶ Ista aūt opinio diuersimode declarat̄ pp difficultates que accidūt tenētib^{9} eā. Mouent̄ tn̄ oēs p̄ncipaliter ex rōnibus positis in p̄ncipio qōnis. Et lz multiplicent̄ argumēta a diuersis:tn̄ totū fundamentū positionis in illis cōsistit:ꝛ ad ea reducunt̄ alie rōnes. ¶ Quidā Ro positionē p̄dictā aliter tenēt:lz eniz dicāt q̄ fit additio forme ad formā:dicūt tamē q̄ illa realitas que addit̄ forme p̄existenti.nō est integra,nec p̄fecta nec p̄cisa ꝛ distincte participās realitatē aut rationē specificaz,quasi vnum individuuz talis forme.puta caloris aut albedinis:sed q̄ participat rationē caloris per quandā reductionez.vt q̄si possit dici concalor ꝛ non calor. Dicunt preterea,q̄ iste calor qui additur calori/nō solum est imprecisus re.sed etiaz intellectu. Re quidez:quia non est factibilis per se ꝛ seorsum ab eo cui additur. Intellectu autem:quia intellectus non potest eum per se ꝛ seorsum intelligere:sed intellectui

Ad scōm Distinctio

Ad tertiū

Ad q̄rtū

Distictio.

Ad q̄m

Ad p^{m}

Ad 2^{m}

Ad 3^{m}

Ad 4^{m}

Ad 5^{m}

Ad q̄m

Diuisus opionuz

Motiua hui^{9} opi. vñ sumāt

Aliorū opio.

apprehēdenti

Sp. alia.

apprehendenti calorē qui addit̄ /necessario occurrit calor cui fit additio. ¶ Quidā aly dicūt q̄ tā calor cui fit additio/q̄ ille qui addit̄ /sunt duo calores:sed q̄ ex eis fit vn⁹: sicut ēt ex duab⁹ aquis fit vna.dū vna aqua alteri ꝓtinuat̄. ¶ Et q̄ oēs isti in hoc ꝙueniunt q̄ intensio est per additionē partis ad partē.Intendo quātū ad hoc/improbare hanc opinionē.Cōtra quā arguit̄ sic.¶ Primo. Sequit̄ ex ista opinione/q̄ volūtas hois remissiꝫ habitū.imo nullū habēs habitū pōt ꝓducere ita intensaꝫ volitionē:sicut volūtas habēs pfectissimū habitū:ꝓs̄ est falsuꝫ.ꝛ contra experiētiā:q̄ experimur in nobis q̄ tanto intensius operamur,quāto habemus pfectiores habit⁹. Cōsequētia ꝓbat̄.supponēdo duo.Primū est q̄ habitus nō sunt necessary in volūtate quo ad subaz act⁹ sed solū q̄tū ad moduz actus:ita q̄ volūtas sine oī habitu pōt elicere actus suos: ꝛ hoc fuit ꝓbatum lib.ij.Scōm est/q̄ volūtas ꝛz ꝓducat actū suuz in instāti:tū pōt cōtinuare volitionē per tēpus: vt pz experimēto. ¶ Sint igit̄ due voluntates:quaꝝ vna habeat perfectū habitū ꝛ eliciat volitionē toto conatu:cōstat q̄ illa volitio erit finite itensa. Sit igit̄ gra exēpli:vt sex.Alia xo volūtas nullū habeat habitū ꝛ eliciat volitionem/opz q̄ ēt ista sit aliquāte intensionis/ꝛ sit vt duo vel tria.Jsta volūtas pōt cōtinuare suā volitionem ꝛ addere partē parti.ergo p istā additionē deueniet ad hoc q̄ etiaz ipsa sit vt sex:ꝛ ꝓiter q̄ sit equalis illi que fuit elicita a voluntate babēte nobilissimū habitū. ¶ Scōo arguit̄.Supponēdo q̄ in intensione remaneat prior forma:vt ēt ipli dicunt.Supponit scōo:q̄ itensio forme ꝛ alteratio sit motus simplr cōtinuus.Jstud presuppositū ꝛz in se sit falsuꝫ: tñ cōcedit̄ ab eis.Ex bis arguit̄ sic.Si intēsio sit per additionē partis ad ptē:sequit̄ q̄ in eadē parte aeris sit infinitū lumen:cōsequens est falsum.ergo ꝛc.Probat̄ ꝓnsia. Sit corpus causans lumen in.b.aere in instāti.a.ꝛ ꝓtinue post admoueat̄ versus cundē aerē:cōstat q̄ lumen continue intēdet̄ per totū tēpus mēsurās motū approximationis.Si igit̄ intendit̄ per additionē luminis ad lumen:cū corpus luminosuꝫ in quolibet instanti tēporis mēsurātis illā approximationē causet tātū lumen in eodē aere q̄tū causauit in.a.instāti:ꝛ cū in eodē tēpore sint infinita instātia:ꝛ oia illa lumina per te manēt sil:sequit̄ q̄ infinita lumina equalia intensiue sint in eodē aere.Illud aūt q̄ hz infinitas partes equales:per quaꝝ additionē fit eius intēsio/est infinitū intensiue.ergo illud totale lumen est infinitū intensiue. ¶ Dicet̄ forte q̄ corpus luminosuꝫ in q̄lz instanti tēporis mēsurātis approximationē causat minus de lumine q̄ causauerit in p̄mo instanti/in quo illuminauit aerē. ¶ Sed ꝫ.Signet̄ aliq̄ instās mediū in illo tēpore:ꝛ sit instās.a.cōstat per te q̄ in quolz instāti ante.a. causauit tantū de lumine quātū causat in.a.ꝛz in instātib⁹ sequētib⁹ causet ꝓtinue min⁹ ꝛ minus.Sz in tēpore añ.a. fuerūt infinita instātia.ergo in illo tēpore sūt causata infinita lumina equalia illi:q̄ est causatū in instāti.a,aut forte maiora.ḡ illud lumen est ifinitū intēsiue. ¶ Si dicat̄ q̄ nō segt̄:q̄ in qualz magnitudine sunt ifinite ptes:ꝛ tñ magnitudo nō est infinita.Rūdeo q̄ nō est sil'e.Si enim in aliqua magnitudine essent infinite ptes eq̄les:puta ifinita pedalia segt̄ necessario q̄ ipsa sit infinita.Silr si signata vna pte darent̄ infinite ptes maiores:adhuc segt̄ q̄ magnitudo sit ifinita.Et q̄ nullū istoꝝ est verū in magnitudine.ꝛz in ea sit signare aliquā ptē qua infinite ptes sunt minores:ideo nulla magnitudo est infinita.Jn fora aūt que intēdit si fiat intēsio p additionē ptis ad ptez/est dare infinitas ptes equales:vel est assignare vnā:qua infinite ptes sunt maiores:vt declaratū est.ergo bñ sequit̄ q̄ quelibet for⁹ que intēdit fit ifinita intēsiue in fine intē

Improbatur opinio dictū insensez fieri p additionem ptis fortis ad ptē. Sup⁹ p⁹

Sup⁹ 2⁹

Sup⁹ p⁹

Sup⁹ 2⁹

Fuga.

Instantia

sionis:q̄ō aperte est falsuꝫ.aliogn albedo:vt.6.esset ita intensa.sicut albedo:vt.8.ꝛ pz ꝓnsia:q̄ vtraq̄z esset infinita intēsiue. ¶ Et bec rō est que me ꝑncipalr mouet ad tenēduz q̄ nō fiat intēsio p hō additionē. ¶ Quidā aly aliter rndent ad hāc rōnē negādo ꝓnsiaz:q̄ vt dicunt/in argumento supponit vnū falsuꝫ.s.q̄ in ꝓtinua intēsione luminis in quolz instanti aliq̄ō lumen p acgrat̄ hoc.ij.est falsuꝫ:q̄ in nullo motu cōtinuo aliq̄d acgrit̄ in instāti:sed in instāti est ꝑmo acgsitū id q̄ō in tēpore imediato acgrebatur.Et silr nō est verū q̄ agēs nāle in quolibet instāti/in quo est magis approximatū passō magis disposito,causet in eo nobiliorē effectū:sed bñ verū est/q̄ in quolz tali instanti nobilior effectus ꝑmo in passuꝫ iductus est. ¶ Sz cōtra istā rnsionē arguit̄ duplr.Primo sic.Jn quolz instāti tēporis mēsurātis approximationē corporis luminosi ad aerē:aer est magis dispositus ad recipiēdū lumē.ḡ in quolz instāti illi⁹ tēporis pfecti⁹ lumen iductū est in aere, ergo in fine illi⁹ tēporis est causatū ifinitū lumen.Pz ista vltima ꝓnsia:q̄ in illo tēpore sūt infinita instātia:in quorū quolz causatū est pfectius lumen.Prima aūt ꝓnsia cū suo añte cōcedunt̄ ab aduersario. ¶ Ad hoc arg⁹ rndet̄ duplr.Primo q̄ nō est itelligēdū q̄ lumē posteri⁹ causatū sit maius ꝑore:sumēdo posterius cū exclusione prioris. ¶ Scōo q̄ scōa ꝓnsia non tenet:aliogn duabus candelis equalibus ad illuminādū sic positis/q̄ vna a susceptiuo luminis paululū plus distet q̄ altera:ꝛ per ꝓns minus lumen causet.Si illa remotior approximet̄ quousq̄z sit inequali distātia a susceptiuo luminis cū reliqua:sequeret̄ q̄ in illa distantia/multo maius lumē causaret q̄ altera:q̄ō ad sensuz pz falsum.Probat̄ ꝓnsia:q̄ cum ꝑmo est remotior/causat aliquātū lumen:ꝛ ponat̄ q̄ sit subduplū ad lumen causatū ab altera:tūc cū approꝑinquabit per scōam partē illius maioris distantie:maius lumen causabit:ꝛ p ꝓsequens equale.sicut illud ꝑmo causatū:ꝛ per ꝓsequens vtrūq̄z simul erit iaz equale lumini causato ab altera candela:ꝛ in alia parte illius distantie erit quadruplū ꝛ octuplū:ꝛ sic tandem quādo esset in equali distantia cum alia candela causaret multo maius lumen q̄ illa. ¶ Sz nulla istaꝝ responsionū euacuat argumentū. Non quidē ꝑma: q̄ ꝛz lumen posterius acceptū cū exclusione prioris nō sit maius eo:est tñ ei equale:q̄ subiectū nō est minus dispositus:nec agēs est minoris virtutis q̄ ꝑus.Et cū per te in quolz instāti illius tēporis sit nouū lumen ꝑmo causatū: sequit̄ q̄ in fine sint infinita lumina equalia. ¶ Jtē ꝓbatur q̄ sit maius ēt precise acceptuꝫ:q̄ qlz effectus precise acceptus causatus ab agēte nāli in passō melius dispositō ꝛ magis approximato agenti/est nobilior quolibet alio effectu eiusdē rōnis precise accepto ꝛ prius causato/dū passuꝫ erat minus dispositū ꝛ min⁹ approximatū agēti. Jstā ꝓpositionē sic formatā ꝑs negare nō pōt.Sed in quolz instāti passuꝫ est magis dispositū:q̄ lumen precedēs disponit ad sequēs:ꝛ est magis approximatū agēti nāli:quia corpus luminosuꝫ nāl'r illuminat.ḡ in quolz instanti pfectius lumen precise acceptū est causatū. ¶ Scōa ēt rnsio nō valet:sed est cōtra ipsuꝫ respondēt̄:q̄m illud incōueniens bñ segt̄ ex sua pōne:sz nō segt̄ ex nostra:q̄ nos nō dicim⁹ q̄ intēsio fiat p additionē ptis ad ptē:nec ēt dicimus q̄ intēsio sit mot⁹ cōtinuus. ¶ Scōo arguit ꝫ eādē ꝑncipalē rnsionē.Si in aliquo instāti tēporis mēsurātis approximationē corpis luminosi/aliq̄ō aliud corp⁹ de nouo crearet̄ in eadē distātia ad illud susceptiuum:in qua in eodē instāti distat corpus luminosum.cōtinue approꝑinquās:in illo instāti causaret aliq̄ō lumē in illo susceptiuo. ḡ silr corp⁹ luminosuꝫ q̄ō ꝑfuit in illo instāti/lumē aliq̄ō causabit,ꝓnsia pz:maxie supponendo q̄ corp⁹ q̄ō ꝑfuit sit

Rō mouēs auctorem. Alior ꝑclusum.

Improbā

Rnsiōes fugiūt.

Improbā dictaꝝ rnsionum.

Rō 2ᵉ ꝑ eādem rnsionem.

maioris virtutis in illuminando q̄ corpus de nouo creatum. Antecedens ꝓbatur. qz omne corpus qđ pōt lumen causare in ꝑmo instāti in quo est/si est in aliquo instanti ꝑmo causat lumen in susceptiuo: si aliqđ tale est in debita distātia. ⁊ nullū sit ipedimentū. ¶ Ad hanc rōnē quidam negant ꝓpositiā: ⁊ dicunt q̄ in instanti creationis noui corporis lumi[illegible]osi/nō causat nouū lumen a corpore qđ prefuit: sed tunc ꝑmo causatū est lumen a corpe de nouo creato: qđ causat nouū lumen in instanti sue creationis: posito q̄ creet vicinū alicui susceptiuo. Et q̄ predicta ꝓsequētia nō valeat declarant a simili. Nam si ponat q̄ corpus ꝑexistēs fuerit per tempus in eodē loco nō motū/⁊ corpus aliud creetur in eadē distātia ad susceptiuū: cōstat q̄ in instanti sue creationis corpus nouiter creatū causabit lumen: ⁊ tū corpus qđ prefuit nihil tunc causabit nouus de lumine: ⁊ nihilominus ab vtroq; susceptiuū equaliter illuminabit si equalia fuerint illa corpa in virtute illuminādi. ¶ Sz q̄ ista responsio nō soluat rōnē: ⁊ q̄ ꝑdicta cōsequētia teneat ꝓbat. Supponēdo q̄ si duo agentia nālia sint equalis virtutis: in quacūq; mensura agit vnū eoz in aliquod passum/in eadē mensura agit ⁊ alterum. Istud pz: qz nulla est ratio diuersitatis: cū oia requisita ad agendum sint paria. ſ. virtus agentis: dispositio passi: ⁊ approximatio. Tūc sic. ¶ Sint. a. ⁊. b. equalia in virtute ad illuminandū eandez partē: ita tū q̄. a. prefuerit. ⁊ per suū motū approxime tur illi parti aeris: quā añ illuminabat: ⁊. b. de nouo creet/ sic q̄ in ꝑmo instanti sui esse sit in distātia equali ad illum aerem: in qua est. a. in eodē instanti/cōstat q̄ in hoc instanti. b. causat nouū lumen in aere. ergo. a. causat in eodez instanti nouū lumen. Antecedēs pz per te: cōsequentia pz ꝓ presuppositū. Scđo supponit q̄ illa illuminatio fiat in instanti: vt sepe dicunt ꝓbs ⁊ Cōmentator. Tunc sic. ¶ Illuminatio fit in instāti. ergo lumen acgrit in instanti. aut igit causatū ab. a. in instanti creatiōis. b. causat in illomet instanti creationis. b. in quo. b. causat lumen in aere: aut in tempore illi imediato: aut in instanti illi imediato: aut in aliquo instanti ꝑoz. Patet ista cōsequentia: qz nō est assignare aliquā aliā mensurā in qua causet. Si ꝑmū habeo ꝓpositū. Si 2m. Cōtra: qz nulla illuminatio est in tēpore per presuppositū. ergo nullū lumen acgrit in tēpore. Si tertiū. Cōtra: qz instans nō est imediatū instāti. Nō 4m: qz in alio instanti per te causabat vel causatuz erat aliud lumen. ergo ⁊c. ¶ Tertio. Agens nāle approximatū passo ⁊ nō ipeditū agit in instanti/nisi repugnet ex nā actionis eius actionē esse instantaneā. Sed ita est in casu predicto. ergo. a. in illo instanti in quo creat. b. causat nouum lumen: ⁊ ita ꝓpter easdē rōnes dicendum est de quolibet instanti tēporis mēsurantis illā approximationem. Nec valet silitudo siue instantia quā isti adducunt: qz si. a. stat cōtinue in eodē loco. ⁊ nō mouet: nulla est ratio quare debeat cansare nouū lumen: eo q̄ nō est magis approximatū passo q̄ ꝑus. Et sic pz q̄ nō est possibile fieri intensionem per additionem partis ad partem.

Quantum ad 2am ꝑncipalē opinionē sciendum est q̄ dupl'r eā declarāt illi q tenēt doctrinaz Sancti Thome: cui⁹ est predicta opinio. ¶ Quidaz dicunt q̄ forma que intendit nullo mō variat q̄tuz ad essentiā. sed solū q̄tū ad esse. qđ ipsa dat suo subiecto: qz ipsa forma dū est remissa dat iperfectum esse suo subiecto: sed dū intendit corrūpit illud esse ⁊ causat vnū aliud esse perfectius: ⁊ sic eadē forma numero dat successiue diuersa esse. Ista aūt esse sibi succedētia sunt diuersi gradus forme. Ex quo segit q̄ gradus nō sunt aliqd intrinsecum forme q̄ intendit: isz sunt realr ab ea distincti. Mouentur aūt isti ex q̄busdā verbis S. Tho. dicētis q̄ forā q̄ intēdi-

tur dabat ꝑus esse iperfectum: ⁊ postea dat esse perfectum. ¶ Ista expositio ꝓz mihi falsa ꝓ duo. Primū est: qz segit q̄ eadē forma durans plus q̄ ꝑ instās/in eodē instāti corrumpit ⁊ generat siue desinit esse ⁊ incipit esse: cōsequēs est falsum. Fm oēs: qz iz aliqui cōcedāt q̄ in his que durāt tm̄ per instans/possit aliqd incipere ⁊ desinere esse: tm̄ est falsum in his q̄ durāt ꝑ tēpus: cuiusmodi est ois forā q̄ intēdit. Cōsequētia ꝓbat. Quicqd in eodem instāti mutat de esse qđ hz corrūpit: ⁊ qcqd acgrit esse qđ nō hz generat vt pz ex 5° phy. tex. cō. 7. Sed per te forā q̄ intēdit amittit: esse qđ hz ⁊ acgrit esse nouū. g̃ corrūpit ⁊ generat. Itē segitur ex eodē fundamēto/q̄ eadē forā numero reparet per nām: cōsequēs est falsum. Cōsequētia ꝓbat: qz ꝑus nā est q̄ forā perdat esse iperfectū. q̄ q̄ acgrat esse perfectiō: qz ꝑus est recedere a termino a quo/q̄ accedere ad terminū ad quē. ergo in illo ꝑioꝛi forā nō est: ⁊ tū postea erit eadē numero/iz sub alio esse. vt tu cōcedis. ¶ Scōm fundamē tū est: qz cā formalis ⁊ effectus formalis vniformiter se cōsequunt fm generationē ⁊ corruptionē/⁊ fm vnitatez ac pluralitatē/⁊ fm perfectionē ⁊ iperfectionē. Ex quo argit sic. Si eadē forā numero: puta eadē albedo/daret successiue diuersa esse duz intendit: sequit subm cuius albedo intendit nō esse per totū tempus intensionis idē numero albedo duz: ꝓsequēs est falsum: vt pz. ergo ⁊c. Cōsequentia ꝓbat. Istud subiectū nō hz idē numero esse albū. g̃ nō est idem numero albū. Añs est tua positio. Cōsequētia ꝓbat: quia denominatio nō fit a forma nisi rōne esse qđ ipsa dat suo subiecto: ⁊ si nullū daret esse/nullo mō ipsum denomiaret loquēdo de denominatione intrinseca. Item intellectus nō capit q̄ effectus formalis sit nobiliꝛ. ⁊ cā formalis sit ignobiliꝛ. Sed ꝑ te forma remanet in essentia sua nullo mō variata: ⁊ eque nobilis precise. vt ꝑus. ergo nō dat nobiliorē effectū formalē. Minoꝛ est tua positio. Maioꝛ ꝓbat. Accipio ꝑmā qualitatē alicui⁹ subiecti: respectu cuius nulla regrit dispositio. puta raritatē ignis/corrupto omni agente a quo causata est ista raritas: ⁊ arguit sic. Raritas ignis vniformiter se hz vt ꝑus. ergo nō dat magis esse raruz. Patet ꝓnītia: qz eius causalitas formalis respectu talis esse est causalitas necessaria: ⁊ per ꝓns est vniformis. sicut ⁊ forma. Nō pōt dici q̄ illud perfectius esse sit ꝓ maioꝛes dispositionē subiecti: qz positū est q̄ in subiecto nō sit ꝑioꝛ dispositio. Nec pōt dici q̄ sit ab agēte: qz positū est q̄ agens sit corruptū: ⁊ dato q̄ esset/nō est ad ꝓpositū: qz loquimur de cā. a qua est formalr. ¶ Et ideo aliter dicūt aly/q̄ forma intensa distinguit a seipsa qñ erat remissa: qz hz ipsaz ⁊ aliquid plus. Illud aūt plus/nō est aliqd signabile ⁊ distinctū: ita q̄ possit distingui a forma remissa: sīc etiaz mā nutrimenti aduenies nutrito/nō pōt signanter distingui a mā precedēte eius qđ nutrit ⁊ cui aduenit. Et sicut etiā in extensione pellis maioꝛitas aduenies nō pōt distingui a precedente. ¶ Dicūt scđo q̄ forma intensa cōtinet virtualr formā remissam. Sed vnū cōtineri ab alio virtualr pōt esse tripliciter. Uno modo fm causalitatem effectiuā. Alio mō prout dispositiones māe trāseuntis cōtinent in effectu. puta elemēta in mixto. Tertio fm cōtinentiā formalē: ⁊ hoc modo intensus cōtinet remissum: sīc etiā intellectiuū ꝓtinet sensitiuū ⁊ vegetatiuū: iz inter ista sit differentia duplex. Prima qdē: qz intellectiuū/vegetatiuum/⁊ sensitiuū/in diuersis sunt distinctarū specieꝛ: intensus aūt ⁊ remissum in diuersis sunt eiusdē speciei. Secūda ꝓ: qz de eodē ⁊ ꝑ eodē instāti verificat vegetatiuū ⁊ sensitiuū ⁊ intellectiuū. Intensus aūt ⁊ remissus nō verificant de eodē ꝑ eodē instanti: cuius rō est: qz forma dicitur remissa prout est cuz precisione ⁊ priuatione maioris ꝑfectionis: dē aūt intēsa put est sine dicta ꝑcisione: ⁊ iō nō

Rō quorundam.

Improbatur ista ſua.

Ratio 3ª.

Altera opio cui adherēt Thomiſte.

Auctoꝛi tueꝛ ap̄dicta ꝓpoſitiones.

Aliꝛ rō ſio.

Obiectio.

poteſt ſimul eſſe intenſa ⁊ remiſſa. Aliogn eſſet ſimul intẽ ſa ⁊ nõ intenſa: que ſunt cõtradictoria. ¶ Dicerent tertio iſti q̃ qſi. S. Tho. dicit q̃ intenſio nõ fit per additionez: debet intelligi quantũ ad partes ſignabiles ⁊ diſtinctas ⁊ nõ aliter: ⁊ per hoc euadũt rõnes multas. ¶ Iſta expoſitio lz ſit ſubtilis ⁊ pulchra: nõ videt tñ eſſe ad mẽtẽ. San. Tho. qz ſequit vt ſupra arguebat q̃ in fine intẽſionis / forma eſſet infinita intenſiue: qz acq̃ſiuit infinitas partes eq̃les: lz ille ptes nõ ſint ſignabiles. Niſi forte euaderẽt hoc dicendo / q̃ intenſio nõ eſt motus cõtinuus. ¶ Scõo. ga pb̃s ⁊ Lõmẽtator 4° phy. textu ⁊ cõ. 84. dicunt q̃ intẽſio formarũ fit nullo penitus addito. Et pb̃s eodem textu: ſic dicit. Corpus magnũ ⁊ paruũ habẽt eandẽ materiã / ⁊ ſignuz eius eſt hoc qõ narrabo: qñ cũ ex aqua fit aer. tunc mã eadẽ nõ recipit additionẽ alterius. Qõ exponens Lõ mentator ſic dixit. Idẽ corpus tranſfert de minori quãtitate in maiorẽ: nõ aliqua q̃ntitate in actu aduenięte ei ex q̃ fit maius. Et hãc ſniaz ſepe repetit in eodẽ ꝓmẽto. Uolẽs aũt pb̃s ꝓbare q̃ ita ſit: adducit duo exẽpla. Unum eſt q̃ calidũ efficit magis calidũ abſqz eo q̃ in eo efficiat aliqõ calidũ qõ añ nõ erat. Aliõ eſt / q̃ ſi lignũ curuũ magis incurueſ / nõ erit ibi aliqd in quo fiat incuruatio / qõ ante nõ fuit curuũ. Qz autẽ pb̃s in predictis verbis loquat de additione per intenſionẽ ⁊ nõ ſolũ per extenſionẽ pz ex Lõmentatore qui ſic ait. Dicimus q̃ materia veniet ex hac caliditate demonſtrata / ad maiorez caliditatẽ / nullis partibus calidis in actu aduenientibus: ſcilz corporibus calidis: ſed tranſferẽ in maiorez caliditatẽ ex intẽſione ipſius caliditatis: ⁊ ſimilr mã tranſfertur de minori quãtitate in maiorez milla quãtitate in actu aduenięte.

Auctor non accepit predictã riõnem.

Auctor explicat q̃ fuerũ mẽte ſci Tho. Cõclo rñ ſua.

Notãduz

Et ideo ad ſaluandũ dicta pb̃i ⁊ Lõmẽtatoris ⁊ Sã. Thome dico q̃ forme nõ intenduñ p̃ additionẽ alicui⁹: ſiue illud ſit ſignabile ſiue nõ. Et q̃ ſicut in toto tẽpore intenſionis manet eadem forma numero. ita manet idem eſſe numero: quod tamen efficitur perfecti⁹: ſicut ⁊ ipſa forma efficitur perfectior. ¶ Ad cuius notitiã eſt ſciendum q̃ ſicut ſubiectum anteq̃ reciperet formã accidentalem erat in potentia ad ipſam: ita etiam dum hz eaz iperfecte / eſt in potentia reſpectu vlteriozis perfectionis. Dum autẽ intendit aliqua forma / ipſa efficit perfectior q̃ eſſet p̃us / ⁊ ſilr eius eſſe efficit perfectius: nõ per hoc q̃ eis aliqua noua entitas adueniat: ſed ſoluz per hoc q̃ ſubiectũ per eaz eſt magis elongatũ a potẽtia: quã p̃us habebat ad formã ⁊ ad eſſe eiuſdez forme. Dicit aũt magis elongari / non per acquiſitionẽ noue realitatis: ſed per habitionẽ eiuſdẽ realitatis: tñ nobiliori modo. Et ita intelligit. S. Tho. quãdo dicit q̃ forme intenduñt: qz magis radicant in ſubiecto. Nec vnq̃ dixit q̃ eadẽ forma accidentalis det ſucceſſiue plura eſſe. ¶ Ex predictis dico cõſequenter q̃ gradus forme nõ ſunt aliqd extrinſecũ a forma: niſi forte ad hunc ſenſuz q̃ nõ ſunt de quidditate forme. Nõ eniz eſt de ratione albedinis q̃ ſit vt quatuor vel vt. 5. ſed gradus forme ſunt ipſamet forma / put eſt alio ⁊ alio modo ſe habens: puta ſi in ligno cauſatur caliditas ⁊ poſtea intenditur / eſt talis ordo. Naz ignis in p̃mo inſtãti quo eſt approximatus ligno / incipit eum calefacere per negationez de preſenti ⁊ poſitionẽ de futuro: qz non dat p̃m mutatũ eſſe 6° phy. tex. cõ. 46. ⁊ in aliquo tẽpore imediate poſt iſtud p̃mũ inſtans / cauſat in ligno aliqd caloris puta calorẽ remiſſiſſimũ: lz hunc calorez remiſſiſſimũ cauſet in minori tẽpore magnus ignis q̃ paruus ignis. ita q̃ calor remiſſiſſimus cauſat a quolz igne: lz in maiori vel minori tẽpore / ſm q̃ ignis eſt maior vel minor: ⁊ iſte eſt p̃m⁹ gradus caloris: ita q̃ calor: vt remiſſiſſimus ⁊ in potentia ad vlteriorẽ perfectionẽ / dicit eſſe p̃mus gradus: ⁊ poſtea ligniz per aliud tempus quieſcit ſub hoc calore remiſſiſſimo ⁊ interim diſponit per raritatez vel aliquo alio modo ad hoc q̃ iſtemet calor efficiat perfectior: ⁊ in vltimo inſtanti tẽporis fit perfectior ille calor: qui. vt ſic: ⁊ vt eſt in potentia ad vlteriorẽ perfectionẽ / dicit eſſe ſcõs gradus: ⁊ ſic ſucceſſiue donec perueniatur ad ſũmũ calorem: qui vt ſic ⁊ cõſideratus cuz negatione potentie ad maiorez perfectionez / appellatur ſũmus gradus. Et ſic pz ex dictis q̃ forma intenſa ⁊ remiſſa diſtinguit tñ ratione ⁊ nõ realr: qz nõ diſtinguit per aliquã realitatẽ que ſit in intẽſa ⁊ nõ in forma remiſſa: ſed ſolũ eo mõ qui fuit declaratus.

Ad ꝓmã

Ad rationes in oppoſitũ reſpondet. Ad p̃mã dr q̃ maior põt intelligi duplr. Uno modo q̃ acquiratur aliqua realitas que p̃us nõ erat: ⁊ ſic eſt falſa. Alio modo q̃ ſaltez realitas que prefuit: habeat nouo modo. ideſt perfectiori mõ q̃ p̃rius: ⁊ ſic cõceditur totum: ſed nõ plus habet / niſi q̃ formalis terminus intẽſionis eſt perfectior q̃ ante. Ex hoc autẽ non ſequit / q̃ ſit ei addita noua entitas. vt declaratũ fuit. ¶ Per idẽ dicitur ad p̃mã cõfirmationez q̃ formalis terminus intenſionis eſt eadem entitas: ſed perfectior q̃ ante. ¶ Ad ſcõaz confirmationẽ / ſi intelligitur q̃ nullã nouã realitatez ageret. cõceditur cõſequentia. ⁊ negat falſitas cõſequentis. Naz etiam ſol cõſeruans lumen in aere agit. ⁊ tñ nihil nouum agit. Si aũt intelligitur q̃ nõ ageret ſaltẽ eandẽ realitatẽ / faciendo eam perfectiorẽ: ſic negat ꝓntia: que nõ ꝓbatur ad hunc ſenſuz. ¶ Ad tertiã cõfirmationẽ dicit q̃ nõ eſt inconueniens q̃ mobile moueatur ad id qõ habz nõ vt habeat ipſuz ſimpliciter: ſed vt habeat ipſum nobiliori mõ. ¶ Ad quartã ꝓfirmationẽ negatur cõſequentia: ſed ſufficit q̃ forma quã p̃rius habebat ⁊ per quã agit ſit pfectior q̃ eſſet p̃rius. ¶ Ad 2m argumentũ negatur maior ⁊ eius falſitas apparet in multis. Poſſum eniz nũc amari a Sorte a quo ante non amabar. nulla mutatione penitus facta in me: quo caſu poſito. factus eſt tranſitus de cõtradictorio in cõtradictoriuz / ſine mei mutatione. Similr per eãdem volitionem poſſum velle q̃ Sor. hodie viuat ⁊ cras moriat. cras igit Sortes nõ eſt volit⁹ a me viuere: ⁊ p̃us erat volitus viuere. ⁊ tamẽ nec in me nec in eo eſt facta aliqua mutatio. ſed ex lapſu temporis cõtingit iſte tranſitus de cõtradictione in cõtradictionẽ. Dico igitur multo magis q̃ põt in ꝓpoſito fieri iſte tranſitus / non per acquiſitionez noue realitatis: ſed vt dictuz eſt ſepe ſupra. ¶ Ad cõfirmationẽ dr q̃ nõ eſt ad ꝓpoſitũ. Nam Lõmentator ibi cõparat ſubſtantias ad accidẽtia q̃ntũ ad duo. Primũ eſt q̃ ſicut tranſmutatio accidentiũ requirit idez ſubiectũ ſub vtroz termino. ita ⁊ tranſmutatio ſubalis. Scõm eſt q̃ ſicut forma accidentalis ſucceſſiue recipit in ſubiecto ſm partes ſubiecti. ita q̃ per p̃rius in vna parte q̃ in alia: ſic ⁊ forma ſubſtãtialis ſi ipſa habeat partitionem ⁊ extenſionem: qõ dicit ꝓpter aiam rationalẽ que eſt impartibilis. Patet igit q̃ loquit de partibus ſm extenſionẽ ⁊ non de partibus intenſiuis. alioquin oẽs forme ſubales p̃ter aiam intellectiuã / haberent partes intenſiuas.

Ad ꝓmã confirmationem.

Ad ſcõm

Ad tertiã

Ad q̃rtã

Ad ſcõm ꝓncipale.

Nota hic.

¶ Utrũ intenſio formaꝝ / ſit motus ꝓtinuus. Qõ. XXII.

Queritur 22°. Utrum intenſio formaꝝ ſit motus cõtinuus. Et arguit q̃ ſic. ¶ Primo. De rõne motus eſt cõtinuitas ⁊ ſucceſſio partiũ. vt dr 3° phyſicoꝝ. cõ. 6. Intenſio formarũ eſt motus. ergo continuus.

Prima rõ

¶ Scõo. Oẽ mobile dũ mouet / partim eſt in termino a quo ⁊ ptim in termino ad quẽ: vt dr 6° phy. tex. cõ. 32. Sz hoc nõ eſſet verũ / niſi motus eſſet ſimplr cõtinuus: qz ſi ꝑ aliquo tẽpore quieſcit ſub forma: tũc eſt tñ in termino ad quez ⁊ non in termino a quo: vt ibi demonſtrat pb̃s. ergo

Scõa rõ

Tertia rō alteratio est motus simpliciter ꝓtinuus. ¶ Tertio. Agēs nāle approximatū passō & non ipeditū necessario agit in ipsuz. vt dicit ꝑmo de generatione: & 9° metaphysice. Sz corpus luminosuz approximatū diaphano/est potēs ipz illuminare: sicut erat in ꝑmo instāti sue presentie. & patiuz nō est minus dispositū q̄z ꝑus. imo magis/cum habeat lumen qō ante nō habebat. Similr actus cōtinuatus per tē pus est in quolibet instanti ita perfectus/sicut in ꝑmo instanti: & sic dicit de alys agentibus nālibus. ergo si prius agebant in passiuz. sequit q̄ cōtinue agant in ipsuz. & consequenter q̄ talis alteratio sit ꝓtinua simplr. ¶ Quarto. Raritas ꝓtinue intenditur. ergo alicuius forme intensio est cōtinua. Cōsequentia pz: qz raritas est forma intensibilis. Antecedens ꝓbat. Partes corporis qō rarefit ꝓtinue magis ac magis distant inter se per motū localē ipsarum partiū. ergo raritas talis corporis ꝓtinue intendit. añs patet. Cōsequētia ꝓbat: qz aliqd esse rarius nō est aliud nisi partes eius magis distare/vel saltem est aliqd necessario cōsequens earum maiorem distantiam.

Quarta ratio.

Trib⁹ modis pōt intelligi cōtinuitas in motu.

Respondeo Oz huius qōnis pōt esse triplex sensus/ꝝm q̄ mot⁹ aliqs pōt tripliciter intelligi esse cōtinuus. Primo dicit aliqs motus esse continuus: qz ipse semp est in rerū nā/eo mō quo ponebat heraclitus oia semper moueri & nūq̄ gescere. Iz aliq̄ lateat nos vtruz moueant. vel nō: qz motus cogit est impercepti bilis: sicut narrat pbs. 8° phys. cogt. textu cōmenti. 23. vbi reprobat ex ꝓposito ꝑdictā opinionē: & silr textu cōmēti. 54. & 55. Alio modo dicit motus esse motus cōtinuus ex parte mobilis. & hoc est qñ forma ad quam est motus/successiue acquirit in partibus mobilis sine iterruptione/sicut si successiue calefiat aliqua pars post ptē. Qō pōt esse dupliciter. Uno mō sine corruptione forme vel partis forme in aliqua parte subiecti. sicut est in casu posito de calore: puta dum ignis successiue calefacit aliquē totū aerez: Iz per ꝑus partes sibi ꝓpinquas q̄z remotas. Alio mō cōtingit hoc per cōtinuam acquisitionē forme in aliqua parte subiecti: & deperditionē eius in aliqua alia parte: sicut apparet in illuminatione aeris a sole/qui ex motu suo. sicut ꝓtinue illuminat aliquā partē: quā ante nō illuminabat. ita cōtinue desinit aliquā partē illuminare: quā ante illuminabat. ¶ Tertio dicit motus esse cōtinuus ex ꝑte forme que acquirit. & hoc est qñ in eadem ꝑte subiecti forma cōtinue magis & magis ꝑficit: ita q̄ nō sit assignare aliqō tempus/in quo mobile eodē mō se habeat: & hoc est intensionem forme esse simplr cōtinuaz. Et ad hunc sensuz procedit presens questio: ita q̄ nō solū querit. Utrū sit successio in intensione forc. Iz etiā vtrū sit simplr & oino ꝓtinua. ita q̄ mobile in quolibet instāti tēporis intēsionis se habeat aliter & aliter ꝝm illā formā. ¶ Ad hāc qōnez sic intellectā dicunt alig/q̄ intensio est simplr continua ꝑpter rōnes supra inductas in ꝑncipio qōnis. Sed. S. Thom. tenet opinionē cōtrariā. s. q̄ intensio formarū nō sit mot⁹ simplr & oino cōtinuus. imo incidit quies media. qñ corpus alterans si sit sufficiens & nō impeditū in ꝑmo instāti quo est sufficienter approximatū passō incipit agere in passiuz causando in ipsuz tam ꝑfectaz formā q̄z pōt. & postea mobile per aliqō tēpus quiescit sub illa forma. & ꝝm eam vniformiter se hz: donec aut ꝑpter maiorē dispōnē subiecti: aut ꝑpter maiorez virtutē agentis: vel ex aliqua alia cā possit magis perficere illā formā. Qō qūo sit dicēt in responsionibus argumentoꝝ. Sed pus ꝓbat q̄ predicta opinio sit Sancti Thome & phi & Cōmētatoris. & ēt ꝓbat rōne. ¶ Prima auctoritas est Cōmētatoris. 3° phys cogt cōmēto 6°. vbi postq̄z declarauit diffōnez motus. s. q̄ est actus entis in potētia/& dixit eaz ꝓuenire omnibus motibus & etiā motui eterno. statiz infert corollarie q̄ cōtinuatio est de rōne mot⁹. qz motus. id est illa res que est motus: qñ quiescit est perfectio eius qō est in actu: & statiz imediate ita subdit. Unde videmus q̄ motus augumenti & alterationis sunt plures motus: nō enim possumus dicere q̄ augumētatū est motum: imo in hora de initio augumenti vsq̄z ad finē. apparet enim motus eius in tempore sensibili. & silr est disposito in pluribus alterationibus. ¶ Forte dicet q̄ Cōmētator nō loquit de vna alteratione. vel augumēto: puta dū aqua alterat ad summā caliditatē. & silr dum cōplet vnū augumētū in Sorte: puta per diez vel mensez. sed loquit de pluribus. Non enim est possibile aliquā rem semper augeri. sed aliquo tēpore auget: & aliquo tēpore quiescit. & iterum aliquo tēpore augetur.

Resio ali qualis.

¶ Sed q̄ ista rōsio nō sit ad ꝓpositū pz: qz Cōmentator cū dixerat q̄ ꝓtinuitas conuenit omni motui. declarat q̄ hoc nō est eodez modo in oibus: & cōparat vnuz motum localez quicūq̄z sit ille/alicui motui augumēti vel alterationis. & dicit q̄ vnus motus augumenti vel alterationis componit ex pluribus motibus & pluribus quietibus. In vno aūt motu locali nō cadit quies media. ¶ Item ꝓstat q̄ sicut viuentia nō semp augent: ita mobilia local⁹ nō semp mouent nisi celū: de quo ibi nō est sermo. ergo nullam poneret dīaz inter hos motus quantū ad cōtinuitatem. qō tū ibi facit. vt pz ex verbis suis que sunt ista. Motus igit augumenti de initio motus ad finez/componitur ex pluribus motibus & pluribus quietibus. In vno autē motu translati qui est de ꝑncipio ad finez/nō interponit quies: & ideo cōtinuatio est manifestior in eo. & credimus hoc in augumēto & alteratione: quia videmus aliqua augeri per annū vno digito: & remotū est: vt ille digitus diuidatur per omnes partes tēporis illius anni: qñ minimū tempus sensibile nō hz ex eo partem sensibilez. Nec Cōmentator. Ex cuius vltimis verbis formatur etiaz ista ratio ꝓ cōclusione. Si augumentū & alteratio essent mot⁹ simpliciter cōtinui. sequit q̄ ꝑz quodlibet minimū tēpus sensibile in toto tēpore augumēti & alterationis. esset etiā signare minimā partez forme sensibilez. Sed hoc est falsuz. vt ibi dicit Cōmētator: & patet experimento. qz experimur nos nō cōprehendere distinctas partes forme ꝝm cōprehensionē partiuz tēporis. Cōsequentia probatur: quia si alteratio est simpliciter continua: sicut tota forma fit in toto tpe. sic medietas fit in medietate tēporis. & medietas medietatis in medietate medietatis tēporis: & sic successiue. ¶ Scda auctoritas est phi 8° phy. tex. cō. 23. vbi sic dicit. Impossibile est eniz aliqd augeri vel diminui semp. Iz inter ea est mediū. Et postq̄z hoc declarauit duob⁹ signis: statim sic infert. Et ꝑz hunc modū est cursus de alteratione etiaz. quecūq̄z alteratio sit: qñ non est necesse si alteratuz diuidit in infinitum. vt ꝓpter hoc diuidat alteratio etiaz in infinituz: sed multotiens erit subito: sicut est cōgelatio. ¶ Respondetur q̄ per hanc auctoritatē (vt diceba-tur in ꝓncipio questionis) intentio phi est arguere cōtra eos qui dicebant omnia semper moueri. Et quia ipsi non determinabant quo motu hoc esset. ideo in quolibet genere motus ostendit phs hoc esse falsuz. Et ꝓmo in augumēto & decremēto. Tum quia inter augumentū & decremētuz mediat quies. Tuz q̄z aīal aliquādo cessat augeri. cuz hoc tū stat q̄ aliqō augumentū sit cōtinuuz. Similr dicit q̄ nihil alterat ꝓtinue. idest semper. Iz aliquādo quiescit. Qō pōt ꝓtingere taz qñ alteratio est subita (vt ibi dicit de congelatione) q̄z de alteratione que est ꝓtinua/sicut ipse statim subdit de sanatione & infirmatione: necesse est eniz: vt quando quis mouet de sanitate in egritudinē: & postea de egritudine in sanitatez/q̄ ibi cadat quies media. ¶ Ista

Impro-batio rñsiōis

Rō pro cōclusione

Sensus questi.

Rñsio ali quorum. Op. S. Tho.

Cōclusio.

Ane fuerit in ꝓposito ꝓblemate mēs Arist. S. Thome & Auerrois

expositio vtiqz est vera.z hoc est qō principaliter intendit philosophus.Sed q nō solum dicat q res nō sunt in cōtinuo motu.imo q nullū augumentū z nulla alteratio est cōtinua.Probatur.Primo qz pbs ibi dicit q motus augumenti est similis ei/quo gutte aque cadendo cauant lapidez.z q eodē mō soluit vtraqz qō.Soluēs aūt qōnē istam dicit q si lapis:gratia exempli:perforet a centū guttis distillatis:nō est necesse si gutte cadētes faciunt aliquā cauitatez/q mediū fiat in medio illius.s.q aliquātū gutta ruz mouet aliquā quātitatē.pars eniz illaruz nō mouet in tempore oīno illam q̄titatē.illud enim qō diuidit per distillationē diuidit in multas partes.sed nulla illaꝝ ptiuz mouet per se:sed insit mouent.Manifestū est igit q nō est necesse ex hoc q si diminutio diuidit in infinitū/q ex diminuto recedat semper aliqd.sed forte recedet ipsuz totuz.Dec pbs.In qbus aperte cōcludit q non in quolibet instāti tēporis mēsurātis diminutionē/recedit aliqua ps. Et silr est de augumēto z de alteratione vt statim subdit. Ergo fm ipsuz.nō solū augumentū nō est semp:sed etiaz quodlibet augumentū z alteratio habent quietē mediam.

Nullum motū esse cōtinuum preter locali.

¶Secūdo idē apparet ex multis que ibi ponit Cōmentator ad hoc ꝓpositū/z in fine colligens oia sic dicit.Non est hic motus continuus in rei veritate ꝛc.vsqz in finem.

Tertia rō ꝓncipalis Sup^{m} p^{mi} Sup^{m} 2^{m}

¶Tertio ꝓncipalr arguit rōne.Et supponit ꝑmo/q est dare ꝑmū esse in rebus permanētib^{9}:vt ꝓbat pbs 8° phy sico ꝛ.tex.cō.69.Supponit scdo q in oī motu ꝯtinuo/añ qlibet moueri est mutatū esse:z ante oē mutatuz esse est moueri:vt ꝓbat pbs 6° physico ꝛ.tex.cōmē.58.Supponi tur 3°.q agens nāle sufficiens/z nō ipeditū agit in passiuz in quocūqz instanti est ei presens.Istud cōcedit ab aduersaryis:qz ipsi dicunt q ois huiꝰ actio est simplr continua. Ex his arguit sic.Cuiuslibet forme ꝑmanētis est dare ꝑm esse ex ꝑmo supposito q si ipsa acgrit per motū cōtinuū. nō est dare eius ꝑmū esse.ergo nulla forma permanēs potest acgri per motū cōtinuuz.maioz pz.Minoz ꝓbat.In omni motu cōtinuo/ante qōlz moueri est mutatum esse:z ecōtra.ergo in tali motu nō est dare ꝑmū.ergo neqz in forma fm quam est motus intensionis est dare ꝑmū.Pz ista vltima cōsequentia.per pbm 6° physi.tex.cō.10.dicentez q diuisio est vniformiter in motu z tēpore z magnitudine/ siue forma fm quā est motus.Et etiā pz eadē cōsequētia: qz motus z forma fm quā est motus:sunt vna z eadē res.

Fuga

¶Dicet forte q forma acquirit in instanti:z sic dat ꝑmū esse eius:z ꝑmū instans in quo generat.sed hoc non est eius intensio.Intēdit aūt cōtinue post illud instans.

Insecutio

¶Sed cōtra.Aut intenditur vel incipit intendi in instāti imediato illi instanti in quo generat:aut in instanti sequēti z mediato.Si in instanti imediato.ergo instans est imediatū instāti:qō est cōtra pbm 6° physi.tex.cōmēti.1. Si in instanti mediato.ergo cū inter duo instātia sit tempus mediū:in illo tēpore medio agens naturale est approximatū passo:z tn nihil agit in ipsuz:qō est cōtra tertium suppositū.¶Quarto ad idē arguit per rationē scōaz positam qōne precedēti in qua dicebat q sequit forma [illegible] infinitā in vltimo instanti terminate intensionē [illegible] per te fit motus continuus in quolibet instanti tn de forma acquiritur quantum in instanti ꝑmo.ergo bz infinitas partes equales.vt ibi deducebatur.

Rōn^{es} p^{as}

Hunc ad rationes in oppositū respondet.Pro quoꝝ notitia.Sciendum est q forme que intenduntur sunt in triplici differentia.Nā alique sunt in subiecto simplici.z nō quante:cuiusmodi sunt oēs habitus z operationes intellectus z voluntatis.¶Quedā ℞o sunt in subiecto materiali:sed nō habent cōtrarium cuiusmodi est lumen in diaphano:z visio in organo visus/siue habeāt esse extensuz siue nō.¶Quedā ℞o habēt esse in subiecto materiali z habent cōtrariū:vt calor z frigus z relique huiꝰ qualitates māles tam ꝑme q̄z scōe:in qbus oībus diuersimode fit intensio.¶Sciendū scōo:q est dare in omnib^{9} istis remississimā formā/nō solū extensiue.sed etiā intensiue.Et dico extensiue in his que sunt extense per accidēs: sed aliter z aliter.Nam datur remississimus calor extensiue/potēs per se existere.z iste pōt ꝓduci in aliqua mēsura sibi adequata.Sz qz omne extensuz est diuisibile in infinitū:ideo nō datur minimus calor simplr.imo quolz dato pōt dari minor.nō tamen potens p se existere. Nullus aūt calor minor minimo potenti per se existere est ꝓducibilis in aliqua mēsura sibi adequata.sed ꝓducit tm ꝓducto aliquo maiori se.Simlr est dare minimū calorez intensiue:sed nō est dabilis minor eo:neqz potēs per se existere:neqz nō potens per se existere:qz ipsa intēsiua latitudo caloris/nō est diuisibilis in infinitū: vt probabitur qōne sequenti.Iste autē calor minimus pōt ꝓduci in mēsura sibi adequata.ita q per eā nihil aliud ꝓducit:nisi minimus calor intensiue.¶Dis premissis dico q qualitates ꝑmi ordinis hoc mō intenduntur.Nā phantasma z intellectus agens causant spēm intelligibilē in intellectu:z quāto phantasma est nobilius/tanto causat nobiliorē speciez.Intellectus aūt vtens specie ꝓdicta/z ea mediāte eliciens actū/intendit speciē siue habitū elicitiuz actus.Et qz actus intellectus fit in instanti.ideo in ꝑmo instanti sui esse/ipse actus intendit habitū tantū q̄tum pōt:quia agit ex necessitate nature.Sed lz actus sit ꝓductus in instanti.pōt tamen ab intellectu cōseruari per tēpus ita q sicut erat ꝓductus ab intellectu z a specie:conseruat etiam ab vtroqz.Pōt autē esse q in isto tempore in quo ꝓseruatur actus/ipse quoqz intendat.Si enim cōseruet per valde modicū tēpus/pōt manere.vt pus z nō intensus.Si autē cōseruet longo tēpore hoc nō pōt esse:nisi qz volūtas imperat intellectui:vt per speciē iam factā intensiorē:diligētius cōsideret obiectū:z sic actus intendat.Pōt etiā intendi habitus ex multis actib^{9} iperfectis:quoꝝ nullus per se intendit.sed vltimus in virtute precedentiū. Eodē modo dicendū est de actu voluntatis:qz ipsa voluntas cōtinuando actū/intendit ipsum.Quō aūt possit esse aliqua alteratio in parte intellectiua:dictū est in libro.5.Patet ex predictis qūo est possibile dari regressuz nāle in demonstrationibus:qz intellectus per effectū demonstrans aliqd de causa/habet intensiorē notitiam effectus q̄z sit ista notitia cause que per notitiā effectus causat:cuz demonstratio sit ex notioribus.Intellectus aūt pōt postea vti notitia cause/nō vtendo notitia effectus:z sic negociādo intendit notitiā cause:z tūc p causaz demonstrabit effectus.¶Quātum ℞o ad qualitates scōi ordinis dico q corpus luminosum in vltimo instanti tēporis mensurantis motum eius localez/per qē accedit ad diaphanū illuminat ipsuz:z si postea cōtinue moueat.sicut est de sole cōtinue moto:tūc per aliquod tēpus nō causat maius lumen:nec extensiue nec intēsiue:z in vltimo instanti illius tēporis causat minimū lumen extensiue.idest illuminat aliquā minimam partez diaphani qua minorē nō posset per se illuminare. Simlr in eodez instanti intendit lumen in aliqua parte/ que erat ꝑus illuminata.Et lz in quolibet instanti illius tēporis fuerit magis approximatus illi parti diaphani.nō tamen in quolibet instanti intendebat lumen. Cuius rō est:qz nō est diuisibilis in infinitū forma que intēdit.sz est dare minimū eius:Et sic causa quare nō intēdebat/nō est ex defectu virtutis corpis luminosi.sz est ex nā suipsius

Formarū intēsibiliū 3^{r} gradus

Rōn^{es} 2as

Quō fiat intēsio in formis intellectualibus.

q. 24. cor. Quō ꝓntingat in rōnibus mālibus reciprocari.

Quō fiat intēsio in formis nō habentib^{9} ℞o ad ꝓtrarium.

Mão intẽ dant fozc habẽtes cõtrariuz.

forme cui repugnat sic intendi. ¶ Quãtũ ño ad qualitates terty ordinis dico q̃ qualitates scõe intenduntur ex intensione qualitatum primarũ. Sapor enim intenditur ex intensione caliditatis ⁊ humiditatis. qualitates autem ꝑme intendunt nõ ꝓsuppositа aliqua ꝓiori intensione necessario. Et lz aliqui dicant q̃ opz ꝑus disponi subiectũ per raritatẽ ⁊ densitatẽ: puta q̃ aqua nõ põt calefieri: nisi ꝓius rarefiat ſm partes suas ꝓpinquas superficiei. tũ istõ nõ videt necessariũ: qõ declaro dupl'r. ¶ Primo. fiat magnũ vas vitreũ plenũ aqua vel aere: ⁊ circũclusuz vndiqz vitro. ita q̃ sit oino ꝓtinuũ ⁊ sphericũ vel circulare/⁊ non habẽs aliqõ foramẽ: ⁊ postea ponat ad radios solis vel approximet igni. pz experimento q̃ illa aqua calefit: vel aer sine fractione vasis. ⁊ tũ nõ rarefit. aliogn vas frangeret. ergo nõ est necesse q̃ raritas precedat calefactionez. ¶ Scõo. ponat ferrũ vel aurũ rotundũ. puta ducatus super tabulaz lapideã ⁊ fiat circulus circa aurum tante magnitudinis precise quãte est aurũ: ⁊ postea approximetur igni ⁊ calefiat: pz ad sensuz q̃ nõ faciet maiorẽ circulum postq̃ est calefactũ q̃ faceret ante qñ erat frigidũ. ⁊ multa alia exp̃imẽta ad idẽ possent adduci. ¶ Itẽ sequeretur q̃ quãto aligd magis rarefit: tãto magis calefieret: qz haberet maiorẽ dispositionẽ ad calorẽ: ⁊ tũ multa minus rara magis calefiunt: vt pz de aqua ⁊ de ferro. ¶ Itẽ lutum dum calefit indurat ⁊ cõdensat: vt pz ad sensuz. ergo non oia que calefiunt rarefiunt. vt dicunt isti. Et certe vi mirũ ⁊ voluntarie dictuz q̃ Adamas inclusus annulo rarefiat dum calefit. ¶ Propterea aliter est dicendũ q̃tuz mihi videt q̃ agens nãle nõ põt introducere in subm formaz habẽtẽ ẽsuũ: ⁊ loquimur de q̃litatib⁹ primis nisi ꝑus abyciat aliã forꝫ ẽsiã: ⁊ in ꝑ nõ esse forme ꝑcedẽtis/causat taz perfectã formã q̃ põt: ⁊ nisi tale agẽs magis vigoret. aut ex sui magnitudie: puta si ignis augeat/aut aligd aliud cõcurrat/nunq̃ faciet aliã formã esse perfectiorẽ in eadem parte subiecti: sed causabit eã in ptibus subiecti magis remotis: ⁊ per sui presentiã cõseruabit in sequenti tẽpore eãdez formã in subiecto. Qz aũt videamus q̃ columna tãto magis calefit quãto magis stat ad spherã solis. ⁊ silr aquã tãto magis calefieri quãto diuturni⁹ stat vicina igni. hoc ideo est: qz sol ꝓtinue magis approꝑinquat colũne: ⁊ ppea de hoc est idẽ iudiciũ: sicut supra dicebat de illuminatione ⁊ de intẽsione luminis. Si aũt sol staret fixus: sic dico q̃ etiã intẽderet calorez: qz esset alius ⁊ alius radius: quo mediãte calefaceret. Sicut eniz multiplicatis actib⁹/intẽditur habitus: qz vltimus habitus agit in virtute precedẽtiũ. sic dico in ꝓposito ꝺ multitudie radioꝝ. Ignis quoq3 intendit calorẽ in aqua: aut qz efficit maiorꝫ: aut qz magis ei approximat: aut qz aer iter ignẽ ⁊ aquã est alius ⁊ alius.

Alia rñsio.

Uel forte melius est dicẽdũ ⁊ breuius q̃ agens nãle manẽs idẽ numero/⁊ nõ variatũ nec mutatũ in se vel in sua virtute intẽdit formã: nõ tũ motu ꝓtinuo. Cuius rõ sumẽda est nõ ex ꝑte agẽtis: sed ex ꝑte forme: qz repugnat ipsi forme vt ꝓtinue intendat: cũ nõ sit diuisibilis in infinitũ. stat ergo per aliqꝺ tẽpus ⁊ in fine illius intendit: ⁊ postea subm quiescit sub illo gradu adhuc per tẽpus ⁊ in fine forma intẽdit. ¶ Et si dicat: quare potius fit intensio in hoc instãti q̃ in illo. Dico q̃ hoc est ex cadẽ cã qua est q̃ iste radius potius nunc sit a sole q̃ ille alius. opz eniz oia ista reducere ad diuinã volũtatẽ ⁊ prouidentiã. sicut infinita alia huiꝰ. Nam idẽ numero visibile põt successiue causare in eodẽ oculo frequẽter clauso ⁊ aperto plures visiões: ⁊ nulla est cã: q̃re nunc causet istã ⁊ nõ aliã nisi libera voluntas agẽtis ꝑmi. Causa enim huius differẽtie nõ est ipz visibile: qz ex se est indifferẽs ad causandũ hãc ⁊ illã. Nec est etiã ex ꝑte potentie visiue: qz ipsa similiter est indifferens ad quãlibet recipiendã. Nec est etiam ex aliquo ordine inter eas, cum non habeat ordinem essentialem. ꝑtesertim si sint causa perfecta.

Ad ꝑmã

Ad primam ño rõnem in oppositũ dicit primo q̃ lz de rõne motus sit successio. nõ tñ de rõne eius est ꝓtinuitas. ꝑtesertiz ꝑfecta: sed ℔ est tñ de rõne motus localis. Dicit scõo q̃ nõ ois itensio est motus: sed est aliq̃ simplex mutatio. Si eniz illuminato aere a candela approximet sol aerĩ in ꝑmo instãti suc presentie intendet illud lumen.

Ad scõm

¶ Ad scõaz dicit q̃ maiꝰ non est vera vlr nisi in motu locali. vt ibi dicit. S. Tho. cõsimãdo responsionem Themistij: ⁊ magis hoc declarat. 8. phỹsi. lectione. 5ª exponendo textũ. cõmẽ. 23. circa finem.

Ad tertiũ

¶ Ad tertiã negat minoꝝ: qñ agens dr impeditũ ad agẽdum in quolibet instãti intensionis forme ꝓpter repugnãtiã ipsius forme. qz ei repugnat in quolibet instãti intẽdi. ꝓt tñ dici agens agere aliquo mõ in quolz instãti: qz in quolibet instanti saltez ꝓseruat formã in subiecto.

Ad q̃rtũ

¶ Ad quartã negat añs. Ad ꝓbationẽ negat ꝓsequẽtia. Ad cuꝰ ꝓbationẽ dicit q̃ lz raritas cõsequat nẽcio illã maiorem distãtiã ptium: qz est ipossibile eã esse q̃n corpus rarefiat: nõ tñ raritas cõsequit eã ꝓ quolibet instãti.

¶ Utrum sit dare minimum ſm intensionẽ in formis que intenduntur. Questio. XXIII.

Dubia rõ.

Queritur 3º. Utrum sit dare minimũ ſm intensionẽ in formis que intenduntur. Et arguit q̃ non. ¶ Primo. Sit corpus luminosuz illuminãs aerẽ sũme disposituũ ad quãtãcũq3 distãtiaz põt. hoc posito arguit sic. Omni ꝑte ꝓportionali huius luminis est aliqua remissior. ⁊ loquimur de ꝑtibus ſm extensionez subiecti. ergo non est dare minimũ lumen intensiue. Patet ꝓñtia. qz si det minimũ lumen eo non erit minus in aliqua ꝑte medij. Añs ꝓbat. qñ in casu dato/nulla pars medij est ꝙ totũ vniformiter lucida: sed que remotior est minus est lucida: ⁊ qz nõ est dare vltimã partẽ: simplr ꝑmã que sit illuminata nõ est dare aliquã minime illuminatã: ⁊ ꝙ ꝓñs qualibet data est aliqua alia ꝑs remissior.

Scõa rõ.

¶ Scõo. Sequitur q̃ est dare vltimũ forme permanẽtis: consequẽs est ꝺ ꝑm 8º phỹsico ꝝ. tex. cõ. 69. Cõsequentia ꝓbat. Sit aliqõ visibile in tali distãtia ab oculo. vt possit causare tñ remississimã visionẽ: vt tu dicis. ⁊ incipiat elongari ab oculo per motũ localẽ. tunc est verũ dicere q̃ in hoc instanti est remississima visio. ⁊ post hoc nõ erit. ergo ꝛc.

Tertia rõ

¶ Tertio. Si dr minimũ/ipsuz esset oino indiuisibile intensiue: cõsequens est falsuz. Tum qz sicut indiuisibile ſm extensionẽ additũ alteri nõ facit maius: sic nec indiuisibile ſm intensionẽ additũ alteri nõ facit intensius: ⁊ per cõsequẽs forma nõ intenderet ex additione taliũ modoꝝ/⁊ cũ tota forma sit resolubilis in talia minima: si ponant: sequeret q̃ nulla forma esset intensior alia. Tum qz qõlibet taliuz acgreret subito ⁊ in instanti. ⁊ per ꝓñs vel nulla intensio esset cõtinua. cuius oppositũ est ꝓbatuz: vel aligs motus cõtinuus esset cõpositus ex mutationibus vel mutatis eẽ precise: qõ est reꝓbatũ. 6. phỹsico ꝝ. tex. cõ. 5.

Difficio.

Respondeo Qz presuppositis his que in ꝑcedẽti qõne dicta sunt de minimo itensiue. dupl'r põt intelligi q̃ detur minimũ. Uno mõ q̃ det minimũ nõ per se existẽs. sed necessario ꝓiunctũ alteri/sicut dicimus q̃ in q̃titate ꝓtinua nõ dr hoc mõ minimuz: qz q̃titas est diuisibilis in infinitũ. Unde quacũq3 pauca q̃titate data/est dare minorẽ. Et sicut dicunt aliqui q̃ similr forꝫ intẽsibilis in infinitũ ℥ latitudinẽ itẽsiuã est diuisibilis. ⁊ ꝓñter q̃ q̃cũq3 forꝫ remissa data est dare aliaz remissiorẽ eiusdẽ spẽi. Alioꝰ põt itelligi q̃ det minimum

potens per se existere: ita q; lz ipsuz nō sit simplr minimū tñ si fieret vlterior remissio necesse esset ipsuz corrumpi. Et sic ēt dicunt q; nō datur minimū: qz quacūq; forma remissa data/ipsa pōt fieri remissior ⁊ manere sic remissa in rerū nā. ¶ Oppositū huius tenet. S. Tho. q dicit q; est dare minimū intensiue siue remississimā formam. ita q; si fiat vlterior remissio: necesse est ipsaz corrūpi: ⁊ hō minimuz acgrit in instāti. verbi gra. Ignis calefaciēs aquā in ꝑmo instanti expulsionis frigiditatis. idest in ꝑmo instāti nō esse frigiditatis/introducit in aquā remississimū calorē: ⁊ postea successiue ipsuz intēdit. ita q; quilibet ignis ℔ facit: lz quanto fuerit fortior tanto citius abyciat frigiditatē. ⁊ intendat calorē: semp tñ primū qō causabit in subto de caloze erit remississimus calor. Et idē dico de forma q̄ abycit. est eniz deuenire ad remississimū frigus aque qō statim ⁊ in instāti ignis corrūpet. lz successiue abiecerit frigiditatē ꝓexistentē. donec deuentū sit successiue ad hāc minimā frigiditatē. Et hoc est generalr verū in oibus formis habētib⁹ ℨriū. ¶ In his ℵo que nō habēt ℨriū. sicut est lux. causat remississima forma ꝑm maximā vel minimaz distantiā ad diaphanū/vt declarabit rndendo ad argumēta. Oz aūt sit dare hoc mō minimū forme que intendit ⁊ remittit. ꝓbat. ¶ Primo. Si nō est dare minimū: sequit q; nō est dare ꝑmū esse rei ꝑmanētis: cōsequēs est falsuz. ergo añs. Cōsequētia ꝓbat. Sit. a. ꝑmus calor causatus in aquā: aut iste calor est remississimus: aut non. Si sic/habeo ꝓpositū. Si non. ergo si abycit ab aqua/opz q; hoc fiat successiue/ex quo habet latitudinē per te/⁊ ois talis forma corrumpit successiue ⁊ per motū cōtinuū: vt tu dicis. Sed ois forma que successiue deperdit: est etiā successiue acquisita ⁊ cōtinue. g̃ ille calor est per cōtinuū motuz acgsitus. Sed qcqd cōtinuo motu acgrit ꝑus acquirebat: ga omne qō transmutat. ꝑus transmutabat. ergo non datur ꝑmū instans esse calozis. a. Qō erat ꝓbādū. ¶ Scōo. Si aligd transmutat a sūma caliditate ad frigiditatē/est dare ꝑmū instans in quo frigiditas est inducta: quero tūc aut illa frigiditas ꝑmo inducta est remississima. aut non. Si sic/habeo ꝓpositū. Si nō: sequit q; inter ipsaz ⁊ caliditatē summā est dare frigiditatē remissiorez. Cum igitur mobile ꝑus transmuteť in mediū/q̄ in extremū. sequit q; illa frigiditas que ponit ꝑmo inducta nō fuit ꝑmo inducta: ga frigiditas minor fuit ꝑus inducta. ¶ Dicetur forte q; ista ratio nō ꝯcludit: ga nō opz q; subiectū/qō trāsmutatur sit ꝑus sub medio q̄ sub extremo. sed hoc est verum tñ in motu locali. Nam cū lumen generat in aere/in instanti generationis corpis luminosi illud lumē nō est minimū: qō pz: ga pōt remitti per elongationē corpis luminosi a parte aeris in qua est lumen: ⁊ tñ illa pars non fuit ꝑus sub lumine minori. ¶ Sed contra arguit q; instātia nō est ad ꝓpositū: ga rō facta ꝓcedit de formis que acquirunt per motū simplr cōtinuū. quia in oi tali motu/subm necessario ꝑus transmutat ad mediū q̄ ad extremū: ga in eo ante qōlibet moueri est mutatū esse. tu aūt dicis/q; acgsitio caloris ⁊ frigiditatis/⁊ generalr ois alteratio est motus cōtinuus. Instātia ℵo facta de lumine nō est q̄tū ad formas que acgrunt per motū. sed que acquirunt in instāti in quo nō est mediū nec extremū. Ista igit ꝓpositio sic limitata. Omne qō transmutat motu cōtinuo ad aliquaz formā/ꝑus est sub medio q̄ sub extremo. est euidens: nec pōt rōnabilr negari. ¶ Cōfirmat. ga dato q; nō esset necesse q; mobile duz trāsit ab extremo in extremū pertrānseat oīa media. tñ hoc est possibile. Ponat ergo in esse/q; mobile trānseat a calido in frigidissimū ꝓ oia media. tunc est dare ꝑmū instās in quo est sub frigiditate. Aut ergo illa frigiditas est remississima/aut nō. Si sic/habet ꝓpositum. Si nō. ergo ꝓius fuit sub remissiori frigiditate: ⁊ ita nō dabit ꝑmū instās in quo est sub frigiditate. Nec hanc rōnē ꝑnt alr euadere/nisi negādo illā regulā ⁊ magnū fūdamētū in ꝓhia positū ab Aristo. 8. phy. tex. cō. 69. q; dat ꝑmū instās esse rei permanētis. ¶ Tertio. Supponit q; in qualibet forma intensa sint infinite ptes eqles. hoc suppositū lz sit falsuz. tñ opz q; cōcedat a tenentibus ℨriā opionē: vt supra ꝓbatū fuit. Et arguit sic. Si nō est dare calorē remississimū: sequit q; pole est ipsuz remitti in ifinitū. ꝯsequēs est cōtra ꝓhm. 6. phy. tex. cō. 94. vbi dicit q; solus motus circularis pōt durare in infinitū. Cōsequentia ꝓbatur. Agens remittens hunc calorē. q nō est remississimus/cōtinue remouet ab eo ptē post ptē ꝑm positionem tuā. Aut ergo ista abiectio fit ꝑz ptes ꝓportionales. aut ꝑz ptes eiusdē quātitatis. Si ꝑmū/habeo ꝓpositū: qz ille sūt infinite. Si zm/est idē iudiciū: qz etiā ipse sunt infinite: vt pz ex presuppositō. ergo ⁊c.

Ad primum in oppositum dī negādo añs. Ad ꝓbationem dī q; lz quātitas aeris sit diuisibilis in infinitū. tñ est aliqua ps que illuminatur tota simul. ⁊ nō per ptem post ptem: sicut etiā aliqua ps aq̄ tota sit calefit. Non eniz est verū q; agens nāle ꝑus agat in ptes ꝓpinquas q̄ remotas loquēdo de ptibus minimi: imo in totū minimū sit agit. ¶ Ad zm qō est difficilius. dico ꝑmo q; in his que fiunt subito: ⁊ quibus nō repugnat durare tñ per instās: cuiusmodi est visio: pōt dari vltimū instās sui esse. phs aūt. 8. phy. nō loquebat de istis. ¶ Dico scōo ⁊ forte melius: q; est dare remississimā visionez in fieri: ita q; nō posset gnāri remissior. sed nō est dare remississimā in corrumpi. ⁊ idez dico de alys formis. Uñ posito illo casu/illa visio fieret remissior per elongationē corpis visibilis. ⁊ deueniret ad vnū instās qō esset ꝑmum nō esse illius visiōis. Et cū arguit. ergo ipsa nō fuit remississima. cōcedo q; non fuit remississima simplr: fuit tñ remississima in generari. Et dico cōsequēter q; dat maxima distātia/in qua visibile pōt causare visionē. ¶ Ad zm negat falsitas ꝯsequētis. Ad ꝓbationē ꝑmā dī/q; ꝓcedit ex falso presuppositō. s. q; intensio fiat per additionē. Ad zam dicit q; intensio nō est motus cōtinuus.

¶ Utrum intēsio forme/attendat per accessuz ad summū/vel potius p recessum a nō gradu. Quest. XXIIII.

Queritur 24.° Utrū intensio forme attendat per accessuz ad sūmū. vel potius per recessuz a nō gradu. Et videt q; nō per accessuz ad sūmū. ¶ Primo. Quia dato oppositō: sequit q; gradus sūmus caliditatis in infinitū excedit gradū mediū totius latitudinis caliditatis: qō est ipole: qz tunc in infinituz distaret gradus medius caliditatis a sūmo. Et silr quilibet gradus remissus: ⁊ sic nō penes approximationē ad summū sumēda esset intensio qualitatis. Sed ꝓtia ꝑncipalis ꝓbat sic: qz plus excedit gradus sūmus gradū mediū totius latitudinis: q̄ aliquis citra sūmū ⁊ intra mediū. Sed in infinituz aliqs gradus inter summū ⁊ mediū excedit mediū: exponendo ly infinitū. sic. aliquātū ⁊ in duplo ⁊ in quadruplo: ⁊ sic in infinitū. ergo gradus sūmus in infinitū excedit mediuz. Cōsequētia nota. ⁊ ꝑma pars añtis de se pz: ⁊ minor ꝓbatur sic. quia in infinitū plus approximat aliqs talis gradus gradui sūmo q̄ gradus mediⁱ: ⁊ penes approximationē ad sūmū/est intensio mēsurāda. g̃ ⁊c. Añs pz. ga tota latitudo inter mediū ⁊ sūmū est in ifinitū diuisibilis. ergo est aliqs gradus distās precise a sūmo per medietatem illius distātie: ⁊ aliqs per quartā ⁊ aliqs per milleſmā. ⁊ sic in infinitū. ¶ Scōo dato oppositō. aliquis foret gradus citra summū intensior summo: qō est impossibile. ⁊

Opio. S. Thome ⁊ ꝯ cōclo.

Probat pri minimū in formis.

Ad ꝑmā

Ad scām

Ad tertiū

Instantia

Dilatur instantia.

Ratio rō.

Scōa rō.

cõsequentia ꝓbaꝫ. Signeꝫ ꝓportio gradus sũmi ad mediũ/que est ꝓportio dupla. Et arguit sic. Aliqs est gradus citra sũmũ plus q̃ in duplo intẽsior medio. ergo aliqs est gradus citra sũmũ intensior eo. Cõsequẽtia nota. ⁊ añs ꝓbatur: ga aliqs est gradus citra sũmũ plus q̃ in duplo ꝓpingor sũmo q̃ sit medius gradus. ergo aliqs est gradus citra sũmũ plus q̃ in duplo intensior sũmo. Et per sile arguit q̃ gradus inter sũmũ ⁊ mediũ est ita intensus sicut sũmus: ga sũmi ad mediũ est ꝓportio dupla. Sed medy gradus inter sũmũ ⁊ mediũ ad medium/est ꝓportio ꝑcise dupla. ergo talis est eque intensus: sicut sũmus. Cõsequentia nota. ꝑma pars añtis ꝑz: ⁊ scõa ꝓbaꝫ: ga gradus medi⁹ inter sũmũ ⁊ mediũ est in duplo ꝓpinquior sũmo q̃ gradus medius. ergo est in duplo intẽsior. Cõsequentia nota ex positione. ⁊ añs ꝑz. q̄z iste distat a sũmo ꝑcise per medie

Tertia rõ

tatẽ illius distãtie que est inter mediũ ⁊ sũmũ. ¶ Tertio. Dato opposito/sequit q̃ aliqs gradus: vt. a. est nũc ꝑcise in duplo intensior q̃. b. ⁊ tñ. a. gradus imediate post instans qõ est ꝑsens/erit in infinitũ intẽsior. b. ⁊ tñ ꝓtinue post ℔ a. remittet: ꝯñs est ipole. ⁊ Cõsequẽtia ꝓbaꝫ: ga sit. a. gradus sũmus ⁊. b. ꝑcise subduplus ad. a. ⁊ incipiat remitti sic q̃ imediate post hoc erit. a. remissius q̃ iam est ⁊ in nulla ꝓportione remissius/⁊ sequit ꝯclusio q̃ iam. a. un instanti ꝑsenti est duplum intensiue ad. b. ⁊ imediate post hoc erit plus q̃ duplũ intensius ad. b. ⁊ sic in infinitum: ga. b. distat aliqualr a gradu summo. ⁊ a. imediate post hoc plus q̃ in

Quarta ratio.

duplo ⁊ plus q̃ in quadruplo minus distabit. ⁊ sic in infinitum. ergo ⁊c. ¶ Quarto. Si intensio fit per accessum ad sũmũ: sequit q̃ remissio fiet per recessum a sũmo. Sed hoc est falsum. ergo ⁊c. ꝯñtia ꝑz. Falsitas ꝯsequentis ꝓbaꝫ: quia dato oppposito: sequit q̃ gradus medi⁹ totius latitudinis esset subduplus ad mediũ inter mediũ ⁊ sũmũ: qõ est falsum. ⁊ ꝯñtia tenet: ga in duplo plus distat medius gradus totius a sũmo q̃ medius inter medium ⁊ summũ.

Respondeo Dr apud. S. Tho. nõ habeꝫ iste modus loquẽdi quo dr aliquã formã recedere vel accedere ad nõ graduz: sed ipse dicit q̃ forme intenduntꝫ aut per elongationẽ a ꝓtrario/aut per appropinquationẽ ad sũmũ: vt ꝑz. 4. etbic. lectione. 3. vbi est sermo de delectatione ꝓtra antiquos. ¶ Sciẽdũ scõo q̃ ista duo necessario se ꝯsequunt. s. accessus ad sũmũ ⁊ recessus a nõ gradu: ⁊ per nõ gradũ forme/accipio ipsaz negatiõnẽ cuiuslibet gradus forme. Nã quãto aliqs calor magis appropinquat sũmo calori/tanto magis elongat a nõ gradu caloris: ⁊ ecõtra quãto per remissionẽ accedit ad non gradũ/tanto elõgat a gradu sũmo. Et lz ita sit: ga tñ ista distinguunt rõne. ió põt dubitari qd corr sit formaliꝫ in intensiõe: qõ dicet nũc imediate. ¶ Est ergo titulus qõnis. cũ oĩs forma que intẽdit recedat a ꝯrio si habeat ꝯriũ. vel saltẽ recedat a nõ gradu ⁊ accedat ad sũmũ/penes qõ istorũ formalr attẽdit intesio forme. ¶ Circa dãc qõnẽ dicũt aliqui q̃ intensio forme fit per recessum a nõ gradu/⁊ remissio fit per recessu a sũmo. ¶ Pro notitia huius opinionis. Sciendũ est q̃ ꝓportionũ aliqua est geometrica: ⁊ aliqua est arithmetica. dicit ꝓportio geometrica illa vbi est similitudo ꝓportionũ: ⁊ bꝫ est. 9. ad. 6. ⁊. 6. ad. 4. ga sicut. 9. se habent ad. 6. in ꝓportione sexqualtera. ita ẽt se habẽt. 6. ad. 4. Proportio arithmetica dr qñ vtrobiq; est equalis excessus/cũ dissimilitudine ꝓportionuz: cuiusmodi est. 8. ad. 6. ⁊. 6. ad. 4. Nam. 8. ad. 6. est ꝓportio sexquitertia. ga. 8. ꝓtinẽt. 6. ⁊ tertiã ptẽ ipsorr. 6. scilz duo. Ipsorr aũt. 6. ad. 4. est ꝓportio sexqualtera. ga. 6. ꝓtinẽt. 4. ⁊ alterã partẽ. s. duo que sunt medietas ip sorr. 4. Est igit ibi dissilitudo ꝓportionũ. ⁊ tñ est silitudo excessus. ga. 8. excedũt. 6. tñ in duobus: ⁊ silr. 6. excedũt. 4. ꝑcise in duob⁹. Luz igit dr q̃ forma

Motãduz

Questit sensus.

Opio aliquorum.

Proportio geometrica ⁊ arithmetica

ꝓ tanto accedit ad sũmũ ꝓ quãto recedit a nõ gradu: pñt ly tãto ⁊ ly quãto denotare eq̃litatẽ ꝓportionis arithmetice: ⁊ tunc est sensus q̃ per quãtã latitudinẽ forma fit distãtior a nõ gradu/per tãtã fit ꝓpingor sũmo. ⁊ sic est verus: possunt etiã denotare eq̃litatẽ ꝓportionis geometrice: vt dicaꝫ q̃ si due forme intendantꝫ/q̃ ꝓportio intẽsionis earuz sit ꝑm ꝓportionẽ accessuuz earũ ad sũmũ gradũ: ⁊ sic est falsum: vt isti dicunt: ga põt vna forma in duplo plus accedere ad sũmũ alia: que tñ est ea minus q̃ in duplo intẽsior: sicut arguebaꝫ in ꝓncipio qõnis de gradu medio medietatis intensionis totius latitudinis caliditatis: ga ipsa in duplo plus accedit ad summũ q̃ gradus medius totiꝰ latitudinis: nõ tñ est ea in duplo intẽsior: lz in sexqualtero.

Thome placitum.

Oppositum huius opinionis tenet. S. Tho. Ad cuius notitiã est sciẽdũ q̃ opz forma que intendit si habeat ꝯriũ elongari ⁊ minus permisceri ꝯrio: nõ ad hunc sensum q̃ forme cõtrarie sint sil in eodez adequato subiecto ꝑm gradus remissos: ga hoc est ipole. vt ꝓbabit libro. 10. Sed ad hunc sensum q̃ quãto forma est intensior: tãto magis distat a ꝓtrario. Plus enim distat albedo: vt. 4. a. nigredie q̃ albedo vt duo. lz nõ sint simul/⁊ tardius transitur ab albedine intẽsa ad nigredinẽ q̃ ab albedine remissa. Et silr quãto forma est intẽsior: tãto magis distat a nõ gradu siue ipsa habeat ꝯriũ siue nõ. Sz tñ in hoc nõ consistit ꝓncipalr intensio forme: sed in accessu ad sũmũ. Qõ ꝓbaꝫ. ¶ Primo. In eo cõsistit intensio per

Cõclo rñsiua.

qõ ꝑmo cognoscit vnã formaz esse altera perfectiorem infra eandez speciẽ. vel etiã eadẽ numero nunc esse pfectior q̃ pus. Sed hoc cognoscit per accessuz ad summũ. ergo ⁊c. Maior ꝑz etiã ꝑm istos: ga ipsi dicunt q̃ penes illud attẽdit intensio per cõparationẽ ad qõ cognoscit q̃ vna forma est intensior alia. Minor est pbi. 10. meta. tex. cõ. 2. vbi dicit q̃ vnũqõq; mensuraꝫ per id qõ est perfectissimus sui generis. ⁊ q̃ albedo est mẽsura colorr: ga ipsa est pfectior oĩbus coloribus. Similr in ꝓposito mensuraꝫ aliqua albedo. idest cognoscit esse perfectior aut minus perfecta. ꝑm q̃ magis vel minus accedit ad summam albedinem. ¶ Scõo idem ꝑz ex significato vocabuli. Nã intendere nõ est aliud q̃ in aliud tendere: nõ dicimus aũt q̃ forma que intendit tendat ad nõ gradũ. sed q̃ tendit ad graduz sũmũ. Et per oppositũ remittere est retro mittere. id ergo a quo recedit est penes qõ attendit remissio. Cõstat autez q̃ forma per sui remissionẽ recedit a gradu sũmo. ¶ Tertio. Si intensio attendit penes recessuz a nõ gradu: sequitur q̃ sũmus gradus caliditatis sit remissius: ꝯñs est falsũ. ergo añs. Probaꝫ ꝯsequẽtia. Summus gradus caliditatis distat a nõ gradu tñ finite. Sit ergo grã exẽpli distantia. vt. 8. Sed aliqs gradus remissus alicuius alterius forme: puta luminis/põt distare a nõ gradu distãtia. vt octo. ergo summus gradus calorr erit equalis isti remisso gradui luminis: ⁊ ꝯñter sicut iste est remissus/etiã ille erit remissus. Maior huius ꝓbationis ꝑz: ga sũmus gradus calorr est finitus: ⁊ cõsequẽter distat tñ finite a nõ gradu. Minor ꝓbaꝫ. Ponendo per casuz q̃ ignis approximat⁹ alicui combustibili sufficiat in eo causare sũmũ calorẽ per totam vnã horã: ⁊ q̃ sol per suũ motũ cõtinuz magis approximet eidem parti aeris vsq; ad meridiẽ: vtrũq; istorum est possibile. Et arguit sic. Ita sufficiens est sol ad illuminãdũ banc partẽ signatã. sicut hic ignis ad causanduz calorez: vt ꝑz. Tum ga in illuminatione nulla est resistẽtia si mediũ sit summe dispositũ. Tum ga illuminatio est in instanti. Tuz ga corpus celeste est maioris virtutis q̃ elntũ. g̃ tãtũ de lumĩe causat sol ꝑ horã in hac pte signata aeris: q̃tũ calorr causauit ignis ꝑ eãdẽ horã. Sz istud lumen nõ est sũmũ: qñ magis itẽdet vsq; ad meridiẽ: ⁊ tñ ꝑ

casum

casum ponit̃ ille calor est summus. ergo remissiꝰ lumen
Riño est equale calori sūmo. ¶ Ad hāc rōnē rñdet̃ q nō est in-
cōueniens calorem sūmuꝫ esse remissiꝰ: non ga detur ali-
quis calor eo intēsior: sed ga dat̃ alia forma eo intensior. s.
lumē. imo quacūqꝫ forma data pōt dari intēsior: ꝛ nulla est
simplr summa: lz aliqua sit summa in aliqua specie deter-
Sapuᵍ. minata. ¶ Sz cōtra arguit̃. Nāliter nō est ꝓcessus in infi-
nitum in speciebus formarū intensibilium: ga species rerū
non sunt infinite. ergo est deuenire ad aliquā formā inten-
sibilē qua nō pōt eē nāliter aliqua intēsior: ꝛ ꝓsequēter ista
est simplr sūma. ¶ P. Quolibet calore remissō pōt dari
aligs maior. Sz sūmo calore nō pōt dari intēsior: ergo sū-
mus calor nullo mō est remissus. ¶ Multas alias ratio-
nes omitto ad hoc ꝓpositū: ga vt dcm̃ est in ꝑ̄ qōne huius
tractatus: intentio mea est in hac parte declarare opinionē
Sā. Tho. ꝛ ꝓbare q sit de mente Aristotelis: non autē po-
nere rationes mathematicas: aut naturales de quibus for-
te al's dicetur vita comite. ꝛ deo ꝓpitio.

Ad ꝓmū. **Ad argumenta** Ño in oppositū reſpōdetur q
omnia ꝓcedūt ex vno falso fun-
damento. s. q intēsio sit motus simplr ꝛtinuus: quod supra
fuit ꝓbatuꝫ. Unde ad primū negat̃ ꝓsequentia. Ad ꝓba
tionez negat̃ minor in qua dicit̃ / q aligs gradus intra me-
dium ꝛ sūmum in infinitū excedit ipm medium. Ad ꝓba
tionē huius minoris negat̃ assumptuꝫ in quo dicit̃ / q lati-
tudo inter mediū ꝛ sūmum est in infinitū diuisibilis. ꝫ eni
supra ꝓbatum fuit eē falsum: qm̃ illa latitudo nō acgritur
Ad 2ᵐ motu ꝛtinuo. ¶ Ad 2ᵐ simil̄r negat̃ ꝓsequentia. Ad ꝓba
tionem negat̃ antecedēs. s. q aligs gradus citra summū sit
in duplo intēsior medio. ꝛ simil̄r dico q nullus talis est in
duplo ꝓpinquior sūmo: sed soluꝫ in ꝓportione sexqualtera /
vel sexqtertia: ꝛ sic de alijs: nullus Ño est eo ꝓpingor in ꝓ
portiōe dupla. Sz deceptio in hoc accidit ex illo falso fun-
Ad 3ᵐ damēto negato. ¶ Ad 3ᵐ negat̃ ꝟñtia. Ad ꝓbationem dī
q assumit vnū falsum. s. q aligs gradus sit altero remissi-
or: ꝛ tñ q in nulla ꝓportione sit eo remissior: ꝛ hoc ideo est:
ga intensio ꝛ forma que intēdit̃ non est diuisibilis in infini-
Ad 4ᵐ. tum. ¶ Ad 4ᵐ simil̄r negat̃ ꝟñtia. Ad ꝓbationem dī sicut
dcm̃ est ad 3ᵐ. Si enim summus calor est: vt. 8. medius gra
dus totius latitudinis calōris erit calor: vt. 4. Si aūt calor:
vt. 4. intēdat̃ donec sit: vt. 8. hoc nō fiet per motuꝫ ꝛtinuū:
sed per aliquātuꝫ tps stabit subtuꝫ sub calore: vt. 4. ꝛ in vl-
timo instāti illius tēporis acgret calorē: vt gnque. Et sic pa
riformiter dico de calore: vt. 6. ꝛ calore: vt. 7. Calor autē: vt
5. ꝛtinet calorem: vt. 4. semel: ꝛ ꝑter hoc quartā eius ptem:
calor Ño: vt. 6. ꝛtinet semel calorē: vt quatuor ꝛ preter ꝫ ei⁹
medietatem: calor autem: vt. 7. continet simil̄r calorem: vt
quatuor: ꝛ ꝑter hoc tres eius partes: ꝛ sic ꝑz q nullus isto-
rum qui sunt citra summum continet bis calorem: vt. 4. ꝛ
consequenter nullus est ad ipsum in ꝓportione dupla. Sz
hoc conuenit tñ calori summo.

¶ Utrū aliq̄ forᵃ subalis / possit itēdi ꝛ remitti. Qō. XXV.

Ꝙeritur ꝛ° Utrū aliqua forma subalis
Pria rō. possit intēdi ꝛ remitti. Et argui-
tur q sic. ¶ P primo. Quando aqua gīatur ex
igne: opꝫ formā ignis corrūpi: anteqꝫ corrūpat̃
tota latitudo calōris. querit̃ ergo / vtrū sit dare
maximā caliditatez sub qua forma ignis pōt manere in eē
perfecto: aut maximā sub qua nō potest: vel minimaz sub
qua pōt: vel minimaz sub qua nō potest manere. Sz nullū
istoꝝ potest dari. ergo necesse est formā ignis remitti. Ma
ior ꝑz: ga cū forma ignis cū aliquo calore possit stare: pu-
ta cum sūmo: ꝛ cuꝫ aliquo nō possit stare: puta cū valde re-
missō: opꝫ dare vnum illoꝝ. Minor ꝓbatur quātū ad oēs
partes. Qz enim nō detur maximus calor sub quo pōt sta-
re: patet: ga si sic. segtur q sub eo potest stare: ꝛ nō cuꝫ ma-
iori. ex quo ille est maximus: hoc autē est falsuꝫ: ga quanto
calor est intēsior. tanto magis est ꝓueniēs igni. Qz non det̃
maximus cum quo non: ꝓbatur. ga sequitur q cuꝫ illo sta-
re non posset: ꝛ sub quolibet maiori posset: hoc autē est fal-
sum: ga si sub illo nō potest: queritur an sit citra mediuꝫ la
titudinis totius calōris: vel ipmmet mediuꝫ / vel vltra me-
dium. Nō primuꝫ / nec 2ᵐ: ga sic ignis posset manere quo-
uscq; esset mediū latitudinis calōris sui corruptum. ꝛ sic ex
natura posset esse grauis. qō non est possibile. Patet conse-
quētia: ga calor parum intēsior cꝫ sit mediū latitudis / nō
potest facere actu leue: vt ꝑz in corporibus aialiuꝫ in ḡbus
est plus cꝫ citra mediuꝫ latitudinis calōris: ꝛ tamē nō sunt
actu leuia. sed grauia. Non pōt etiaꝫ dici tertiuꝫ. s. q sit vl
tra mediuꝫ latitudinis calōris: ga ex quo sub illo gradu nō
potest stare ignis: stabit igit̃ aqua: cuꝫ imediate positum sit
ignē econtra generari ex aqua: ꝛ ex cōsequēti aqua genera-
bit̃ sub dispōne qualitatiua actu calida: ex quo hic genera-
tur aqua: ꝛ latitudo caliditatis est maior cꝫ frigiditatis: qō
videt̃ impossibile: ga aqua nāliter est frigida. Nō pōt etiā
dici q est dare minimū sub quo potest: ga tūc sub illo pos
set stare ꝛ sub nullo minori. qō est falsum: ga bene sequit̃.
pōt stare sub illo calore. ergo pōt stare sub minori: aliogn
si continue remitteret̃ ille calor: instās in quo cēt ille mini-
mus calor sub quo potest stare forma: esset vltimū instans
ignis: ꝛ sic daret̃ vltimum eē rei permanētis. Non pōt etiā
dari minimus calor / sub quo non potest stare forma ignis:
ga si sic. tunc sub illo nō posset stare: ꝛ sub quolibet minori
posset: qō non est possibile cum magis repugnet igni calor
minus intēsus / cꝫ calor magis intēsus. ¶ Secūdo arguit̃. Scda rō.
Forme alique subales acgruntur succesſiue. ergo acgrūtur
per alterationē intēsiuam. Cōsequentia ꝑz: antecedens pa
tet in gīatione ignis ex ligno. ¶ Tertio. Sit. a. pedale ae- Tertia rō
ris: ꝛ. b. bipedale simil̄r aeris: ꝛ vtrūq; corꝫ sit vniformiter
rarum: ita q ꝑcise sit tante raritatis vnū quante est alterꝫ:
ꝛ postea cōdenset̃. b. ita q efficiat̃ solū quātitatis pedalis:
ꝛ arguit̃ sic. b. est maius cꝫ. a. ꝫm subam suā. Sz nō est ma
ius extēsiue: ga. b. qō erat prius bipedale est factū pedale.
ergo est maius intēsiue. Minor ꝑz. Maior ꝓbatur. b. añ
cꝫ ꝓdensaretur erat maius cꝫ. a. subaliter: ga plus habebat
de mā. ergo etiaꝫ nunc est maius. Patet ꝓsequentia: ga ni-
hil de suba eius est deperditum. ¶ Quarto. Supponit q 4ª ratio.
generatio subalis nō sit res distincta realr a forma q gene
ratur: vt tenet. S. Tho. sicut etiā gīaliter quilibet motꝰ est
idem cum suo termino. Tunc sic. generatio subalis recipit
magis ꝛ minus: ergo etiā forma substātialis que est termi-
nus generationis: ꝓsequētia patet ex supposito. Antecedēs
ꝓbatur: ga virtus finita habz virtutem intēsiorez in pas-
sum ppinquum cꝫ in passum remotuꝫ. ergo quanto passuꝫ
est magis ppinquuꝫ: tanto actio est fortior. ¶ Quinto. Ca- Multa rō.
lor ignis intēditur ꝛ remittitur: ergo etiā forma substantia-
lis ignis: antecedēs patet. Cōsequentia ꝓbatur. Causa natu
rali simil̄r se habēte: oportet effectū simil̄r se habere. Sed
forᵃ ignis est causa nālis sui caloris. ergo si ipsa eēt vnifor-
miter in omni igne / ꝛ nō magis itēsa in vno cꝫ in alio: segt̃
q et calor cēt vniformis in oibus ignibꝰ. ¶ Sexto. Dē qō Sexta rō.
mutat̃ pars est in termino a quo ꝛ ptim in termio ad quē:
vt dī. 6. physi. te. cō. 32. vbi hī q hoc est verꝫ in quatuor ge
neribꝰ. s. suba / quātitate / qualitate / ꝛ vbi: aut ergo ista pars:
ꝛ illa pars accipit̃ ꝫm diuisibilitatē formē: ꝛ sic habet̃ ꝓpo
situm: aut ꝫm diuisibilitatē subiecti: ꝛ sic nō intelligit ꝓpō.
ga vt ipse dicit libro de sensu ꝛ sensato / ꝛtingit aliqō totuꝫ
simul alterari. ergo logtur de parte ꝛ parte formē.

Respondeo Circa questionem istaz dicunt aliqui
q substātia potest considerari dupli-

Opio alioꝝ. Diffinitio.

citer. Uno modo ꝑm ſpēm ſuam/ſiue hoc ſit quantum ad logicam cōſiderationem: ſiue quātum ad eius eſſe gdditiuū: ⁊ hoc modo nō ſuſcipit magis ⁊ minus. Dicitur autez ſubſtātia cōſiderari logice: quando cōſideratur quantū ad ꝓprium eius modū qui eſt eſſe per ſe: accipiendo ly per ſe/ negatiue. i. nō in alio tāq̄ in ſubiecto ſiue inhereter. nā vna ſubſtātia nō eſt hoc mō magis per ſe q̄ alia. Accipitur .2o. quidditatiue quādo conſideraſ ꝑm quidditatem ſpecificā huius vel illius ſubſtātie. ⁊ ſic etiā nō ſuſcipit magis ⁊ minus. Scōm primuz modum locutus eſt ꝓbs in ꝑdicamētis quādo dixit q̄ ſubſtātia non ſuſcipit magis ⁊ minus: ⁊ forte ad hūc ſenſum dixit Cōmētator in ꝑdicamētis. in capitulo de ſubſtātia. Non predicanſ ſpecies neq̄ genus de ſingulari vno magis q̄ de alio/neq̄ predicātur de ipſo magis in vno tēpore q̄ in alio tēpore. Sor. eniz nō eſt magis animal q̄ Plato: neq̄ Sortes eſt magis animal hodie q̄ cras. ¶ Quātum .2o. ad 2m modum ita dicit ꝓbs libro 8o metaphy. tex. cōmē. 10. Quēadmodū in nūero non eſt magis ⁊ minus/ſimiliꝛ neq̄ in ſubſtantia que eſt quaſi forma/ niſi ſit ſubſtātia que eſt cum materia: vbi ait Cōmentator. Quēadmoduz forꝫ numeri. .2. g̃. ternitas ⁊ q̄ternitas nō recipit magis aut minus. ſ. q̄ nō ē ternitas magis ternitas q̄ alia ternitas: neq̄ dualitas magis dualitas q̄ alia dualitas: ita forma ſubalis non recipit magis ⁊ minus. nō eni eſt homo maioris humanitatis q̄ alius hō ꝑm formam: ſz ſi erit: erit ꝑm q̄ forma eſt in eo in materia. ¶ Alio mō accipitur ſubſtātia: prout eſt hec ⁊ individua: ⁊ ſic recipit magis ⁊ minus: nō q̄ vna ⁊ eadem forma ſubſtātialis ſit nunc intēſior aut remiſſior q̄ prius: ſed qa vna forma ſubſtātialis eſt perfectior q̄ ſit alia eiuſdē ſpeciei. Et ad hūc ſenſum ꝓcedunt q̄ ſubſtātia ſuſcipit magis ⁊ minus. Unde ēt Cōmentator 3o ce li. cōmē. 67. dixit. q̄ forme elemētoꝝ intenduntſ ⁊ remittuntſ: vt poſſint venire ad. ꝓſtituendū miſtum.

Opio diceti ſbas remiti.

Impugt ſuperior opinio.

Cōclo rñ ſalis.

Contra iſtam opinionē ſunt quedaz declarāda. Primuz eſt q̄ vna ſubſtātia nō eſt pfectior alia ſubſtātialiter infra eādem ſpēm: ⁊ de hoc erit ſpecialis qō poſt iſtaz. Scōm eſt q̄ abſolute loquēdo/forma ſubſtātialis nō ſuſcipit magis ⁊ minus: ⁊ hoc in hac q̄ſtione ſpāliter probaſ. ¶ Primo. Si alique forme ſubſtātiales poſſunt intendi ⁊ remitti. hoc maxime eſt verū de formis elementoꝝ que ſunt impfectiſſime. Sed hoc eſt falſum. ergo nulla forma ſubſtātialis pōt intēdi ⁊ remitti: ꝓbatio ps: falſitas conſequētis ꝓbatur. Si forme elementoꝝ intenduntſ ⁊ remittuntur iſtud erit ꝓpoꝛtionabiliꝛ ꝑm intenſionē ⁊ remiſſionem ſuarū qualitatum. Sz hoc eſt falſum. g̃ ꝛc. ꝓbatio ps. Falſitas cōſequētis ꝓbatur. ſupponendo vnū cōceſſum a Scoto. ſ. q̄ forme ꝓtrarie poſſunt ſimul eē in eodē adeq̄to ſubiecto. Et arguiſ ſic. Sit aqua ex qua debeat gñari ignis per te ꝑm q̄ remittiſ frigiditas aque: ita remittiſ eius forꝫ ſubſtantialis: ⁊ ꝑm q̄ intēditur calor introductus in aquā: oporꝛtet ſimiliꝛ intendi formā ignis: ergo quādo frigiditas ⁊ caliditas erūt equalis intēſionis ⁊ remiſſionis in aqua. tūc ibi erūt equaliꝛ forma aque ⁊ forma ignis: ⁊ ꝓnter erit ſiꝛ aqua ⁊ ignis: ⁊ ſic erit in duabus ſpēbus de genere ſubē: qō eſt impoſſibile. ¶ Secūdo arguitur. Ad oēm formaz intēſibilē ⁊ remiſſibilez poteſt eſſe motus: ſed ad formas ſubſtantiales nō poteſt eſſe motus. g̃ ꝛc. Maioꝛ eſt ꝓbi. 5. phyſi. tex. cōmē. 19. Minoꝛ eſt ibidē. tex. cōmē. 10. ¶ Forte negabiſ minoꝛ: qa ſz ꝓbs dicat q̄ ſubſtātia acgriſ per gñationem que nō eſt motus: nō tamē dicit quin ad eam poſſit eē motus: qa forma ſubſtātialis poſtq̄ acgſita eſt per gñationez: poteſt poſtea per motuz intēdi. ¶ Sed cōtra hoc arguiſ: qa etiam forma accidētalis acgriſ in inſtāti: qñ in illo inſtāti qō eſt primū nō eſſe frigiditatis/eſt primū eē caloris: qui poſtea intēdiſ. ergo ꝑm hoc nulla eſſet differētia inter

Suba nz intēdi neq̄ remitti

Sco.

Fuga.

Inſecutio

formas accidētales ⁊ ſubſtātiales: qō tñ negat ibi ꝓbs dicens: q̄ ad formā accidētalem eſt motus: ⁊ nō formā ſubſtātialem. ¶ Tertio. Eſſe cuiuſlibet forme itēſibilis menſuratur tēpoꝛe: ſicut ⁊ ipſa intēſio. Sz etiā forme ſubarum coꝛruptibiliū non mēſuranſ tēpoꝛe niſi per accidēs: vt ꝓbabiſ libꝛo 12o. ergo ꝛc. ¶ Quarto. Si in aliqua forꝫ ſubali eſſet intēſio/hoc poſſet etiā eſſe in aia ſenſitiua bruti: ſed ꝓñs eſt falſum. g̃ añs. Cōſequentia ꝓbatur. Si in aīa ſenſitiua bruti ſunt diſtincti gradus. ſ. vegetatiuū ⁊ ſenſitiuū. qñ etiam ꝑm Sco. vnica eſt aia que eſt vegetatiua ⁊ ſenſitiua. Nō logtur etiā de intellectiua: qa ꝓpter eius ſimplicitatez ab oībus eſt ꝓceſſum q̄ ipſa non pōt intēdi. Falſitas ꝓñtis ꝓbatur. Oēs gradus faciētes intēſionē in aliqua forꝫ/ ſunt eiuſdē rōnis ꝑm oēs qui ponūt intenſionē in formis: ſed vegetatiuū ⁊ ſenſitiuū nō ſunt eiuſdē rōnis: vt ꝓz. g̃ non faciūt intēſionem in aliqua forma. ¶ Quinto. ꝓbs ponit dūam inter formā ſubalem ⁊ accñtalez: qa nā ſubalis pōt intēdi, ſicut multe accñtales. Sed iſta dūa nō pōt intelligi quātū ad logicā ꝛideratione: neq̄ quantū ad eſſe gdditatiuuz. rō enim ⁊ diffinitio albedinis nō plus ꝓuenit vni q̄ alteri: qa vna non eſt magis calor q̄ altera. ¶ Et ſi dicas q̄ vna eſt magis diſgregatiua q̄ altera. ¶ Reſpōdeē q̄ eſſe diſgregatiuū non eſt differētia eſſentialis albedini/nec ptinēs ad eius gdditatē: nec etiā diſgregatiuū ꝓprie eſt ꝓpria paſſio albedinis equaliꝛ cōuenit omni albedini: lz actu diſgregāre magis ꝓueniat vni q̄ alteri. ¶ Cōfirmaſ: qa opatiōes ſūt ſingularium. ⁊ circa ſingularia: ergo nō intēdebat ꝓbs dicere/q̄ aliq̄ forma cēt itēſibilis ꝑm eē gdditatiuū ſiue ſpecificū: ſed ſolū q̄tū ad eē ſingulare. Et ſic ꝓz: q̄ nullaz poſuiſſet ꝓbs dūā iter forꝛas ſubales ⁊ accñtales q̄tū ad itēdi ⁊ nō intēdi. ſi forma ſubalis aliquo mō poſſet intēdi.

Ad primum argum in oppoſituz dicit q̄ eſt dare maximū calorez ſub quo nō pōt ſtare forma ignis: ita q̄ ſub illo nō pōt ſtare: ⁊ ſub quolz maioꝛi pōt. Ad huius improbationē dicit q̄ ille gradus caloris/eſt vltra mediū latitudinis totius caloris: non tñ ſequit q̄ ille gradus ſtabit cū aqua: qa in inſtanti quo coꝛrumpit ignis coꝛrūpit etiā ille gradus: nec tunc introducit aliquis gradus caloris. ſed tñ forma aque cū accidētibus eā naturaliꝛ ꝓſequentibus. ¶ Ad 2m dicit q̄ dupliꝛ poteſt intelligi formā ſubſtātialez acquiri ſucceſſiue. Uno mō in diuerſis partib⁹ materie: ⁊ ſic cōceditur antecedēs. ⁊ negat conſequētia: qa lz prius acgraſ in vna parte q̄ in alia/tamē nulla eſt pars in qua non acgraſ in inſtāti. Alio mō pōt intelligi q̄ acquiraſ ſucceſſiue in eadem parte: ita q̄ prius foꝛa fuerit imperfecta: ⁊ poſtea fuit perfectioꝛ: ⁊ ſic negat antecedēs: qō non ꝓbatur. ¶ Ad 3m dicit q̄ poſito illo caſu. b. nō eſt maius q̄ a. in actu. ſed tñ in potētia: qa mā. b. poteſt extēdi ſub maioꝛibus dimēſionibus q̄ mā. a. Et ſi dicatur b. hz plus de mā q̄. a. ergo eſt maius. Reſpōdetur q̄ añcedens nō eſt verū ad alium ſenſum/niſi ad eū qui dicꝰ eſt: ſcz qa eius mā poteſt magis extendi: ⁊ ꝓſequēter hāe pluꝛes ſiue maioꝛes partes q̄ mā. a. ¶ Ad 4m admiſſo ꝓpoſito negat antecedēs. Ad ꝓbationez dicit q̄ duplex eſt actio generātis. Una eſt ipſa introductio forme in mām: ⁊ ſic negatur antecedēs: ſed bene verū eſt q̄ quāto agēs eſt nobilius ꝑm ſpēm/tanto inducit nobiliozē formaz. Alia eſt actio qua diſponit mām: ⁊ ſic ꝓceditur totū: qa quāto agēs eſt fortius. tanto in minoꝛi tēpoꝛe diſponit materiā: ⁊ etiaz nobiliꝛibus diſpōnibus. ¶ Ad 5m negat ꝓñtia. Ad ꝓbationem dī q̄ maioꝛ eſt vera de cauſa totali in quo ſenſu negatur minoꝛ. Nā totalis cauſa caloris ignis nō eſt ſua forꝫ ſubſtātialis: ſed eſt ipm cōpoſituz: qō eſt ignis. Or igit⁹ caloꝛ vnius ignis ſit intēſioꝛ q̄ caloꝛ alterius/mō eſt ex parte forme: ſed ex parte materie que eſt altera pars compoſiti.

Ad ꝑmā.

Ad 2m Diſticio.

Ad 3m

Ad 4m Diſtio.

Ad 5m

Ideo

Ideo enī calor vnius est intēsior cū calor alterius: qa talis ign⁹ generatur ex materia magis disposita ad calorem: sicut apparet de igne gñato ex quercu: cū de generato ex pallea. Uel etiā cōtingit: qa est in maiori mā. Nā magn⁹ ignis intensius calefacit cū parvus ignis. Ad 6ᵐ dicit q illa p positio est ꝓpie vera tm̄ in motu locali. Si vo quis pterviat q intelligitur etiā de generatiōe. Respōdeo sicut rīdet. S. Tho. 6° physicoꝝ. q est verum nō ad hunc sensum/ q materia partim habeat de forma substātiali que abyciatur: ⁊ partim de ea que acquiritur: sed qa per totum tēpus generationis/accipiendo generationem pro alteratione p̄uia/habet partim de dispositionibus forme abyciende: et partim de dispositionibus forme acquirende.

Ad 6ᵐ

¶ Utrum vna forma substātialis/sit perfectior essentialr altera eiusdem speciei. Questio. XXVI.

Queritur 26° Utrū ifra eādez spēm possit vna forma substantialis eē perfectior altera essentialiter. Et videt q sic.

Pria rō.

¶ Primo. Nobilitas accidentiū per se. ⁊ operationum/arguit nobilitatem forme. cuius sunt accidentia ⁊ operationes. Sed aialium eiusdē spēi in vno sunt nobiliora accidentia aie cū in alio: puta nobilior visus ⁊ auditus: ⁊ similr nobiliores operationes: aut vegetatiue: aut sensitiue. Silr in hoibus vnus est alio nobilioris itellectus: qō pz: qa clarius eādem rem vnus itelligit cū alius. q forma substalis vnius est pfectior cū forma substalis alterius.

Scda rō.

¶ Secūdo. Quāto mā est melius disposita tāto recipit nobiliorē formam: cū vnūqōq recipiatur per modū recipientis: ⁊ actus actiuoꝝ sunt in patiēte dispositio. zº de aia. tex. cō. 26. Sed ctingit mām. in qua recipitur vna forma substātialis/esse melius disposita cū sit mā in qua recipit alia forma eiusdē spēi. ꝟm q agēs est virtuosius (virtus enī alicuius seminis est fortior virtute alterius) ergo vna forª est altera perfectior.

Tertia rō.

¶ Tertio. Effectus causatus a perfectiori causa mere nāli/est perfectior. Sz aliqō indiuiduuz est causatū a perfectiori causa cū aliud eiusdē speciei. ergo est perfectius. Maior pz: qa ꝟm perfectionem virtutis est perfectio in operatione: ⁊ sic ꝟm perfectionem operationis est perfectio rei operate ⁊ producte. Minor probatur. Nam aliquis mus est generatus tm̄ a sole: aliquis vo est generatus non solum a sole. sed etiam a mure particulari.

Respondeo presens q̄stio ꝟ disputaī ꝓpter quoddā sequentes doctrinā. S. Tho. ⁊ dicētes eum putasse q vna forma substalis sit alia nobilior essentialiter infra eandē spēm. Et hoc declarant: dicētes q p̄dicta ꝓpositio pōt triplr intelligi. Uno modo q vna earz habeat aliud genus/vel aliā differētiam cū alia: qō esset habē partes diuersarū rōnuz: ⁊ sic eēt falsa: ⁊ etiā cōtra hypothesim: qa sic nō essent eiusdē spēi: qō tamē supponit in qōne. Alio mō q vna earū sit cōstituta ex pluribus partib⁹ eiusdem rōnis cū alia: sicut imaginant aliq q forme intēdant per additionē partis ad partē: ⁊ hoc etiā est falsuz. ¶ Tertio. dī vna esse perfectior cū alia essentialr: nō qa in earum essentys sit aliqs excessus: sed qa vna dat suo susceptiuo pfectius esse subale cū alia. Causa autē huius sunt dispōnes ꝓcedentes introductionē forme in mā vel que simul cū ea introducunt: qa iste habēt aliquā causalitatē sup forma: et ideo mā melius disposita recipit nobilius eē. Nō tamē sequitur ꝓpter hoc q forma substalis sit intēsibilis: qa illō eē subale manet cōtinue idē numero: ⁊ nullo mō variat: forª autē que intenditur dat successiue diuersa eē suo subto. Cōcedunt autē isti postea q lz forma substantialis in se nō suscipiat magis ⁊ minus: tamē suscipit magis ⁊ minus quātū ad esse qō dat materie. Et mouent ad hoc: qa. S. Tho. 8. metaphy. sic dicit. Sicut numerus nō suscipit magis ⁊ minus: ita nec substantia que dicitur ꝟm spēm: sed forte illa q dicit ꝟm mām: sicut enī ratio numeri in aliquo determinato cōsistit, cui nō est addere nec subtrahere: ita nec forme: sed magis ⁊ minus ctingit ex hoc q mā magis vel minꝰ perfecte participat formā. Uñ etiaz albedo nō suscipit magis vel minus: sed albū. ¶ Ista expositio lz sit clarissimi viri: tm̄ salvo meliori iudicio. videt mihi q in hac pte nō sit assecutus mētem. S. Tho. vnde ꝑmo ꝓbabitur q p̄dicta stare nō possint. Secūdo dicaz qd senserit. S. Tho. ¶ Prio igitur arguit sic. Prius natura aia intellectiua habz esse/cū vniat materie: qcqd sit de alys formis. ergo vna aia intellectiua nō dat nobilius esse cū alia. Antecedēs pz: qa aia intellectiua cōicat sum eē materie: qō qdem eē est ꝓpriuz ipsi aie: prius autē est habere aliqd aliquā perfectionē in se/cū cōicare eaz alteri. Cōsequētia ꝓbatur: qa si vna aia dat perfectius eē cū alia: aut hoc est: qa entitas vnius aie est pfectior entitate alteri⁹: ⁊ hoc etiā tu negas: aut hoc est ꝓpter dispositiones. vt tu dicis: qa segtur q aia ex sui vnione ad mām ꝯsequit imperfectionē in suo esse. Qō est falsuz. Tuz quia forma nō vnit materie nisi ꝓpter bonum ipsius forme. Tuz qa anima vnita/hz perfectiorem modū essendi cū separata: qa vnita cōstituit spēm: ⁊ nō quādo est separata. Tum qz aia separata nō appeteret naturalr vniri corpori: cui⁹ oppositus dicit. S. Tho. nulla enī res appetit naturalr suā imperfectionē. ¶ Secūdo. Producat deus vnā aiam intellectiuā separatā a materia: ⁊ postea vniat ipsam materie bene disposite. Et q̄ro/vtruz esse illius aie sit factū perfectius p illā vnionem vel nō. Si sic. q illud esse est intēsius. Probat cōsequentia: qa ad intēsionem sufficit q actus deducat de imperfecto ad perfectū: ⁊ reliqua oia ꝓeter hoc accidunt intēsioni: vt isti dicunt. j. dis. 17. Si nō est factum perfectius. q ille summe ⁊ optime dispōnes non faciunt q vna forª det perfectius esse cū altera. ¶ Tertio. Segtur q forma substantialis possit intēdi ⁊ remitti. ꝯsequēs est falsum: ⁊ ꝓbatum fuit. Cōsequentia ꝓbatur. Segtur q forma substātialis possit habere pfectius eē cū haberet. ergo segtur q possit intendi. Antecedēs ꝓbatur. Esse forme substātialis est per te tāto perfectius quāto dispōnes que simul introducūtur cuz forma substātiali sunt perfectiores. Sz iste possunt intendi postcū forma est introducta. q forma substantialis habebit perfectius eē. Dicetur forte q illa ꝯsequētia nō tenet: qa ad intēsionē opz esse diuersa esse ab eadē forma successiue: forma autem substalis dat tm̄ vnū esse: lz aliquando perfectius ⁊ aliquādo minus perfectū. Sed hoc est voluntarie dictū: qa illa multitudo talium esse nihil facit. Si enī eadem albedo haberet cōtinue idem esse numero: lz perfectius cū prius: intellectus vere cōiperet eam fuisse intēsaz. ¶ Itē. Isti cōcedunt q forma substātialis suscipit magis ⁊ minus quātum ad suū esse. ¶ Quarto. Cōtra hanc positionē sunt omnia que prius dicebantur cōtra istos: q tenent q eadem forma non variata in se nec perfectior/det nobiliorem effectum formalem cū prius.

Auctōr tā gīt capz.

Improbatio supioris opīnionis.

Dico igitur aliter. q quāto materia est magis dispositta: tanto magis participat formam: non q forma sit in se perfectior. neq; q det perfectius eē: sed qa ille pfecte dispositiones/magis cōseruant formaz in materia: ⁊ ꝟ est mām magis participare formā. Naz sicut dispositiōes que precedūt formā in materia faciūt ꝓ introductiōe eius: ita ille que introducuntur simul cū forma/inquantuz sunt effectus eius ⁊ ea posteriores natura: faciūt pro eius cōseruatione. ⁊. g. Sortes bonam habens complexionem ⁊ naturalem habitudinem/magis est dispositus ad longam vitam: lz cōtingat ex aliqua causa vel intrinseca vel extrinseca hanc cōplexionem deteriorari/⁊ eū cito mori. Idē iudicium est de qualitatibus cōseruantibus alias formas sub-

Resolop ꝓria auctoris.

Concl° stantiales. ¶ Attēditur itaq; illa nobilitas vnius forme super aliā non quātus ad aliquid intrinsecum ipsi forme: nec quantum ad eius effectum formalez: sed quātuz ad hoc q; vna magis participat a materia q̄ alia iuxta sensuz dictū: nō tamē segtur ex hoc q; suscipiat magis z minus: qa ipsa forma substātialis nec eius eē est perfectius vno tēpore q̄ alio. ¶ Nec iuuat istos auctoritas. S. Tho. allegata ex 8° metaphy. qa quem sensum habuerit in illis verbis declarat p° z^c. q. 52. ar. 1. sic dicens. dicit ꝓbs 8° metaphy. q; sicut numerus nō bz magis z minus: sic nec suba que est fm spēz: idest quantum ad participationē forme specifice: sed si qd que cum materia. i. fm materiales dispositiones inuenitur magis z minus in suba. Ex bis enim verbis habetur clare suā esse intentionem eā quaz nos declarauimus.

Ad ꝓmū. **Ad primum** in oppositū dicit q; intellectus z voluntas vnius bois nō sūt perfectiores fm se q̄ alterius: qa sunt ꝓprietates per se cōsequentes essentiam anime intellectiue. Sed bene verū est q; vsus itellectus est nobilior z promptior in vno q̄ in alio. Cuius rō nō est ex parte intellectus: sed ex parte virium sensitiuarū interioz deseruientiū intellectui in eius operatione: quarū virium vna est perfectior in vno q̄ in alio: non ꝓpter animam: sed ꝓpter aliā z aliaz dispositionem organi. Fit autē melior vsus intellectus in vno boīe q̄ in alio boc mō. Naz ab eodem obiecto pōt causari intensius phātasma in vno boīe q̄ in alio fm q; bz perfectiorē phātasiā. Et qa phantasma agit ex necessitate nature in causando spēm itelligibilem: ideo spēs quam causabit in isto: erit perfectior q̄ illa que causabit in alio boīe: qa fm perfectionem actiui ꝓncipij est perfectio operationis: ideo vnus bō clarius intelli

Ad 2^m gitq̄ alius. ¶ Ad 2^m negatur maior loquēdo de perfectione essentiali. i. quantuz ad essentiā forme: z quātum ad esse eius: loquēdo autem de perfectione accidētali z presertim quātum ad ꝓseruationē eius in mā conceditur maior z oia que sequunt: sed nō sequitur ex boc q; vna forma sit essen-

Ad 3^m tialr ꝓfectior q̄ alia infra cādē spēm. ¶ Ad 3^m negat minor. Ad ꝓbationē dicit q; sol z virtus q̄ est in semie muris nō sunt aliquid perfectius intensiue. q̄ sola virtus solis ꝓcise accepta: quia sol continet omnem illam virtutez eminēter: licz non contineat eam formaliter.

¶ Utrū quātitas possit itēdi z remitti. Qō. XXVII.

Ꝓdia rō. **Uertitur** 27°. Utrū quātitas possit itēdi z remitti. Et arguit q; sic. ¶ ꝑ. quia. S. Tho. 2^a z^c. q. 24. ar. 5. ad primū dicit q; quātitas corporalis pōt intēdi sicut alie forme accītales. ¶ Secūdo. qa dicit ꝓbs 4° physi-

Scōa rō. co. tex. cō. 84. q; augumētuz quātitatis per rarefactiōez/ cōparat augumēto caloris per intensionē. ergo sicut calor

Tertia rō intēditur: ita etiā quātitas intēdi pōt. ¶ Tertio. Id qō est magis extēsuz/ est magis quātū. Sed aliqua suba rarefacta est magis extēsa q̄ dū nō erat rarefacta. q̄ est magis quanta: z cōsequenter eius quātitas est intēsa. Maior patet: qa extensio sube nō est aliud q̄ quātitas. Minor ēt ꝓz: qz corpus rarū occupat maiorem locū q̄ dum est densum.

Obꝫ. quo rādam. Quātitas duplr speculata. **Respōdeo.** Circa banc qōnez dicūt aliqui q; quātitas pōt duplr cōsiderari. Uno mō in se/ vt est precisa ab omni quātitate discreta: z sic pōt suscipere magis z minus. Alio modo accipit ꝓut induit rōnem numeri. i. ꝓout est bicubita: vel tricubita: z sic non suscipit magis z minus: qa vt sic consistit in indiuisibili: sicut z rō numeri a quo denoiatur. Eo aūt modo quo suscipit magis z minus/ distinguit ab alijs formis itēsibilibus: qa alie forme. que intendunt sunt per se terminus motus intensiōis. Quātitas vo dū intenditur nō est per se terminus motꝰ: sz cōsequit terminū per se: puta rarefactionē. Quādo autem

ꝓbs dicit in ꝓdicamentis q; quātitas nō suscipit magis z minus/ loquitur de quātitate ꝓut denoiatur a numero: z ēt intendit dicere q; non suscipit magis z minus: tāq̄ terminꝰ per se intensionis/ nō tamē vult dicere q; nullo modo intēdatur. Nam etiam. S. Tho. p° z^c. q. 50. ar. 2. ad primū. dicit q; quātitas aliquādo augetur per solam intēsionem absq; omni additione. ¶ Sz quia hoc cōiter non tenetur: ideo duo sūt declanda. Primū est/ q; q̄titas nō ē fozª itēsibilis. Scōz est/ an in rarefactiōe maneat eadē nūero q̄titas.

Improbª dicte opi. Cōclo rij sua. Probat q; q̄titas itē di ñ possit

Quantum ad p^m dico q; est impossibile quātitatē intendi aut remitti. Qō ꝓbatur. ¶ Primo. Omis forma suscipiens magis z minus potest denoiare suum subiectuz magis z minus tale: vt ꝓz discurrēdo in oibus: z etiā patet ex terminis ista ꝓpositio. Sed quātitas nō denominat suum subiectuz magis vel minus quantuz: lz enim granū frumenti sit maius grano milij: non tamen est magis quātum q̄ ipm: nec eadem res est magis quanta vno tēpore q̄ alio: lz sit maior z minor successiue. q̄ quantitas non pōt suscipere magis z minus. ¶ Secūdo. Si ꝓpter aliquam rōnem cōcedendū est quātitatē intendi z remitti. hoc nō est ꝓpter aliud/ nisi qa in rarefactione eadez quātitas nullo addito est extensior q̄ prius. Sed bec ratio nō est sufficiens. ergo zē. Maior ꝓz fm cos qui tenent opinionem ꝓdictam. Minor ꝓbatur. Idē color non intensus potest manere in cera rarefacta/ qui erat anteq̄ rarefieret: z tamen ille color magis extendit ad extensionē sui subiecti. ergo maior extēsio forme/ nō est sufficiēs causa recipiendi magis z minus. ¶ Cōfirmat. qa aliud est formaz extendi: z aliō est ipsaz intēdi. ergo nō valet ista ꝓtia. Ih quātitas extenditur. ergo bec quātitas intēditur. ¶ Tertio. Ad hoc q; aliqua forma intēdatur/ necesse est q; ipsa existēs in eadē parte subiecti sit perfectior q̄ prius. vt oēs cōcedunt: siue hoc sit per additionē/ siue per maiorē participationez in subiecto/ siue quocūq; alio mō. Sed in rarefactiōe quātitas nō acgrit perfectius eē in eadē parte subiecti: qa vt dixi. nulla pars est magis quāta q̄ prius: sed solus extēditur quātitas z ille partes magis distāt. ergo quātitas nō intenditur in rarefactione. ¶ Quarto. Segtur q; intēsio forme esset motus simplr cōtinuus: cuius oppositū dicit est supra etiā fm istos. Cōsequentia ꝓbat. Quātitatē intendi in rarefactione nō est aliud/ q̄ eius partes magis distare q̄ prius. Sz in quolibet instāti tēporis mensurantis rarefactionez partes quātitatis magis distant z sunt magis extense. ergo ista extēsio eēt cōtinua simplr. ¶ Dico igit q; qñ aliquod corpus rarefit. ibi cōcurrūt tria. Primū est augumētuz q̄titatis qō fit nō per additionez noue quātitatis ad ꝓexistētem: sed per solā extēsionē ꝓexistētis quātitatis. Scōz est motus localis partiū corporis qō rarefit: occupāt. n. ille partes maiorē locū q̄ prius. Tertiū est acgsitio noue qualitatis. aut eius intensio: z hec qualitas dicit raritas. Prima autē duo. s. quātitas z situs nō intēduntur: neq; remittunt: lz q̄titas illa magis extēdat. Ista. n. tria se insepabilr cōsequunt/ dum aliqō corpus rarefit. Quo mō autē intelligenda sint ꝛba. S. Tho. dicet in respōsione ad primum.

Tria fiūt in rarefactione.

Quantum ad 2^m dico q; in rarefactione manet eadem numero quantitas/ que fit maior q̄ prius: z tamē nihil quantitatis additur ei: nec aliqua quātitas de nouo acgritur. ¶ Istud ꝓbatur auctoritatibus z rationibus. Prima auctoritas est Cōmētatoris 4° physico. cō. 84. vbi sic dicit. Translatio corporis de raritate in densitatē/ est trāslatio de maiori quātitate in minorē z ecōuerso. Et segtur ex hoc vt mā densi z rari sit eadem: z q; idē corpus transferatur de minori quātitate in maiorez quātitatē non aliq̄ quantitate in actu aduenīente ei ex qua fit maius. ¶ Secūda auctoritas est eiusdē qui parūpost ita dicit.

Cōclo 2°

Materia

Materia fit in actu maioris quantitatis nullo extrinseco in actu aduenie̅te. Et quibusdā interpositis subdit ꝙ idem trāsferatur de magnitudie in paruitatez/nullo exeūte: ꝛ quādoq; ecōuerso nullo addito. ¶ Tertia auctoritas est eiusdem vbi supra sic dicētis. Aer quādoq; minoratur sine aliquo exeunte: ꝛ quādoq; fit maior ex hoc ꝙ accidit ei de calore nullo aduenie̅te extrinseco: sed ga materia eius naturaliter recipit vtrāq; quantitatē maiorē. ſ. ꝛ minorez hanc quandoq; ꝛ hāc quādoq; sine aliqua quantitate in actu addita/aut diminuta. Et postea exemplificat de aere quando rarefit ꝛ cōdensatur. Et frequēter hanc sententiaz replicat in eodem cōmento. ¶ Probatur etiaz rōnibus supponēdo quatuor. Primū est/ꝙ idem est subiectum contrariorū: quia cōtraria habent fieri circa idem. Scōm est/ꝙ omne qđ fit in actu fit ex eo qđ est in potētia. Tertiū est/ꝙ materia nō est separabilis a cōtrarys: ita ꝙ sit sine eis: semp enī habet aliquod cōtrariorū. ſ. calidum vel frigidus ꝛ hȳ: ꝛ tm̄ ip̄a materia est aliud a cōtrarys. Quartus est/ꝙ materia vel subiectum ex eo ꝙ nunc est sub vno cōtrario: ꝛ postea sub alio nō est aliud ꝛ aliud: sed est idē numero. Ex his arguit̄ sic. Eadem numero est mā siue subiectum cōtrariorū: nec ex hoc ꝙ successiue recipit cōtraria opz ꝙ noua materia ei addat̄. Sed magnū ꝛ paruus sunt cōtraria circa quātitatez. ergo eadē numero materia ꝛ quātitas potest eē nūc magna nunc parua/sine alicuius quātitatis additione. Totam hanc rōnem posuit ·phs cum illis quatuor p̄suppositis. 4°. phȳsicorū. tex. cōmē. 84. arguēs cōtra antiquos. vbi ꝓbat ꝙ rarefactio nō fit per hoc ꝙ alique partes extrahāt̄ur ab eo qđ rarefit: nec cōdēsatio fit per hoc ꝙ aliq̄ partes subintrando aduenia̅t. ¶ Secūdo. Incipiat aer bipedalis rarefieri totus simul eo mō quo dicit ·phs 8° phȳsic̄. ꝙ aliqua aqua tota simul cōgelatur: ꝛ rarefit per totā vnaz bozā/donec fiat quadrupedalis. Si eius quātitas corrumpitur dum rarefit iste acr: aut corrūpitur in instāti/aut per partē post partē. Sed neutrū horū est dicēdum. ergo non corrūpitur. Maior patet. Minor ꝓbatur. Quia enīz nō corrumpat̄ in instāti p̄z: ga vel in illo instanti generaretur noua quantitas/vel nulla. Non nulla: ga aer non pōt esse sine quātitate. Si aliqua. g̃ vel maior vel minor/vel equalis illi que corrūpitur. Non maior/ga aer in illo instanti occuparet maiorem locū q̄ prius: ꝛ sic motus localis eēt in instanti. Nō minor: ga cōtinens aerem moueret̄ localiter in istāti ad occupandum locum/quē prius occupabat aer ne det̄ vacuum. Nō equalis: ga sequitur ꝙ illa quantitas p̄or corrumperetur. Quia Ro non corrumpatur per partez post partem ꝓbatur. ga aut hoc eēt p̄m partes intensionales: ꝛ hoc nō: ga quantitas nō est forma intensibilis: vt ꝓbatum fuit: aut p̄m partes extēsiuas: ita ꝙ prius corrumperet̄ quantitas in vna parte aeris q̄ in alia: ꝛ hoc etiam nō: ga illa ps aeris in qua primo corrūperetur q̄titas/aut eēt sine quātitate/aut informaretur quātitate que erat in alys ptibus: quorū vtrūq; est absurdum. ergo non potest assignari quo modo quantitas corrumpatur in rarefactione. Sed eadez quantitas: vt minus extensa est terminus a quo. ꝛ eadez vt magis extensa est terminus ad quem.

Ad p̄mā. dicitur. **Ad rationes** in oppositum respondetur. Ad p̄mū dicitur ꝙ. S. Tho. in loco illo nō intendit aliud dicere nisi ꝙ quātitas potest dupliciter augeri. Uno mō per moduz quantitatis. i. per additionem quātitatis ad quantitatem: ꝛ hoc est eam augeri per moduz augimenti. Alio modo augeť quantitas per moduz intensionis: idest eo mō quo augent̄ forme que intēdunt̄: ꝛ hoc est nulla quātitate ei addita/sicut contingit in rarefactione. Ex isto autē antecedente sic intellecto. ſ. ꝙ quātitas augeť per modū intensionis. i. nulla quātitate de nouo acqsita: non sequitur ꝙ quantitas intendatur. sed solus ꝙ nihil ei addit̄: sicut nec qualitatibus quando intenduntur. ¶ Ad secūdum respondetur eodem modo/ꝙ illa similitudo non est quantum ad hoc qđ est intendi: sed solus quantus ad hoc qđ est augeri nullo addito. Unde ista duo argumenta procedunt ex falso intellectu dictorū Aristotelis: ꝛ S. Thome. ¶ Ad tertium dicitur primo ꝙ nō vbicūq; est cōparatio p̄m magis ꝛ minus ibi est intensio. dicimus enim ꝙ essentia hominis est magis perfecta/q̄ essentia equi: ꝛ tamen nec homo/nec equus possunt intendi. ¶ Dicitur secundo: ꝙ quātitas aeris rarefacti magis ꝓprie dicitur quid maius extensum: q̄ magis extensa. ¶ Dicitur tertio: ꝙ lz extēsio sit ipsamet quantitas/tamē signatur quasi modus ꝛ quantitatis: ꝛ ideo quātum ad modum signādi dicitur illa extensio intendi ꝛ remitti: lz illa res/que est extēsio non intēdatur nec remittatur. ¶ Dicitur quarto: ꝙ ista cōsequētia non tenet: B est magis extēsum. ergo est forma intēsibilis: sed bn̄ sequeret̄/si in antecedente poneretur ꝙ est magis intensum.

¶ Utrū ex mā ꝛ forma fiat vnū per se. Qō. XXVIII.

Quaeritur 28°. Utrum ex mā ꝛ forma fiat vnum per se. Et videt̄ ꝙ non. ¶ Primo. Sequitur ꝙ materia non posset remanere corrupta forma. Sz B est falsum. g̃ ꝛc. Cōsequentia ꝓbatur. Minus fit vnuz ex subiecto ꝛ accidente q̄ ex materia ꝛ forma: cum prima duo sint diuersorum generum: materia autem ꝛ forma sunt eiusdez generis. Sed subiectum non potest remanere destructo ꝓprio accidente. g̃ nec materia posset manere/corrupta hac forma cum qua dicitur facere vnum per se. ¶ Secundo. Id qđ facit cum alio vnum per se/vnitur ei imediate: quia si vniretur mediante alio actu iaz aduenirent enti in actu: et sic ex eis non posset fieri vnum per se: vt dicit ·phs 8° metaphysice. tex. cōmen. 16. Sed forma non vnitur materie imediate. g̃ ꝛc. Minor ꝓbatur. Forma vnit̄ materie mediante esse. ergo non vnitur imediate: patet consequentia. Antecedens ꝓbatur. Prima actualitas p̄supponatur oibus alys. Sed esse est prima actualitas. ergo forma eē p̄supponit. ¶ Tertio. Ex subiecto ꝛ accidente nō fit vnum per se. ergo nec ex materia ꝛ forma. Patet cōsequentia: ga subiectum est potentiale respectu accidentis. ¶ Quarto. Minus fit vnū ex mā ꝛ forma/q̄ ex partibus quantitatiuis. Sed ex his partibus fit vnum per se. ergo ex materia ꝛ forma fit vnum minus q̄ per se.

Pria rō. Scda rō. Tertia rō. Quarta rō.

Respondeo sed prius declaro titulū questiōis. Ad cuius euidentiaz est sciendū ꝙ quinque sunt modi vnitatis. Prima est vnitas aggregationis. Secūda est vnitas ordinis/que maior est q̄ prima. Tertia est vnitas per accidens. ſ. accidentis per accidēs cum subiecto suo: ꝛ B est maior q̄ secunda: ga in secunda vnum ordinatorum non habet esse in alio: vt patet in exercitu ꝛ populo: accidens autem habet esse in subiecto. Quarta est vnitas p se in rebus compositis: ꝛ hec est maior tertia: ga in hac cōpositiōe partium vnitarum resultat vna natura. Quinta est vnitas per se in rebus simplicibus: sicut intelligētie. In loco isto queritur de vnitate: quarto modo dicta. ¶ Sciendum secundo: ꝙ fieri vnum ex multis est fieri aliquod indiuisum: vt patet ex ratione vnius. Aliqua Ro esse indiuisa pōt tripliciter intelligi. Uno modo ga vnum est in alio: nō tamē repugnat alterum sine altero esse/lz non econtra: ꝛ B modo accidens facit vnum cuz suo subiecto: quia naturaliter repugnat accidens existere sine subiecto: lz non repugnet subiectum esse/sine accidente per accidens. Secūdo: ga vnum non potest esse sine alio nec econtra: ꝛ sic fit vnuz ex subiecto ꝛ ꝓpria passione: hec autem vnitas est per se aliquo modo: quia passio ex natura sua consequitur naturā

Nōn m° p° Quinque modi vnitatis. Nōn m° 2° Aliq̄ indiuisa cē est triplr.

subiecti. Tertio dicūtur aliqua indiuisa: ga vnam nām cō/stituunt: ꝛ ad hūc sensum logitur ꝓbs cum dicit: q ex mate/ria ꝛ forma fit vnū per se. ¶ Ista autē cōclusio non habet/ cām per quā ꝓbari possit: sed est ꝓpositio per se nota. To/ta enim rō quare ex mā ꝛ forma fiat per se vnum est: quia/ mā est potentia ꝛ forma est actus. Nec regritur alia causa/ intrinseca ad cōstituendū istā vnā nām: sed sufficit q agēs/ educat mām in actum respectu forme ad quaz erat in po/tentia. Propter qō dicit Cōmentator 8° metaphy. coñ. 15./ Causa istius vnitatis est vt trāsmuteī qō est in potētia/ do/nec fiat in actu ab agente. i. ab extrahente ipsuz de potētia/ in actum. Uanum est igit̄ ꝛ indiscipliati bois querere ꝓ/pter quid ex materia ꝛ forma fiat vnuz: ga nulla ratio assi/gnari potest. Sed hec necessitas ꝛsurgit ex ꝓpria rōne po/tentie ꝛ actus: ꝛ ꝓpter hoc dixit ꝓbs z° de aīa. tex. cōmē./ 9. q non est querenda cā q̄re ex corpe ꝛ aia fiat vnū.

Ad ꝓmū **Ad primū** negat̄ ꝛsequentia. Ad ꝓbationē negat̄ silitu/do. Alia. n. rōne fit vnū ꝓ se ex subtoz ꝓ/pria passiōe: ꝛ alia rōne fit vnū ex mā ꝛ foz[a]. Ex ꝓmis duo/bus fit vnū ꝓ se: ga passio necessario ꝛ ex natura subti ipm/ consequitur: ꝛ ꝓpter hoc nō potest subiectum esse sine sua/ passione: ꝛ passio predicatur de subiecto per se secūdo mō/ perfectatis. Nulla autem forma consequitur mām insepa/rabiliter: nec predicatur per se de materia: sed tiñ ex eis fit/ vna natura: ꝛ ideo potest manere materia corrupta foz[a]: lz/ sine ea manere non possit stante natura quam constituunt.

Ad 2ᵐ. ¶ Ad 2ᵐ negatur minoz. Nam esse est actus ꝓsupositi exi/stentis: quilibet autem actus presupponit suum potētiale/ cuius est actus: ꝛ ideo esse presupponit suppositus. Suppo/situm autem presupponit partes suas esse vnitas. ſ. mām ꝛ/ formam: ꝛ ideo forma prius ſm rōnem intelligitur vniri/ materie/ q̄ꝫ q esse ꝓueniat composito. Cum autē dicitur q/ esse est prima actualitas. hoc generaliꝛ est verus si accipiat̄/ esse pro essentia ꝛ entitate: ga ens est primuz inter omnia./ Si vo accipiatur pro existentia: sic non est prima simpli/citer: sed est prima qua compositus existit.

Ad 3ᵐ ¶ Ad 3ᵐ negat̄ ꝛsequentia: ga lz subiectum sit potentiale respectu accidē/tis: tamē est simpliciter ꝛ absolute in actu.

Ad 4ᵐ. ¶ Ad 4ᵐ negat̄ maioz. Ad cuius euidentiam sciendum est q quātitas non/ cōstituitur ex multis partibus: quarū vna sit potētia ꝛ alia/ sit actus. Cuius ratio est: ga cū omnes ille partes sint eius/dem rationis: nō est maior ratio q vna sit potētia q̄ꝫ alte/ra. Sed oēs ille partes sunt in potētia respectu toti⁹ quan/titatis: ꝛ cōsequenter ex illis partibus nō resultat vna ter/tia natura/ alterius rationis ab omnibus eis. Et similiꝛ dum/ a quātitate remouetur aliqua pars eius: nō ꝓpter hoc coz/rumpitur illa quātitas: sed manet/ lz sit minoz q̄ꝫ esset ꝓus./ Partes autem substātie composite. ſ. materia ꝛ forma sunt/ diuersarum rōnum: ꝛ vna est potentia: altera vo actus: ꝛ ex/ eis resultat vna tertia natura/ que non manet si altera ista/rum partiū remoueat̄. Et ex hoc pz q fit magis vnum ex/ materia ꝛ forma/ q̄ꝫ ex partibus quantitatiuis.

¶ Utrum corruptibilitas conueniat subē corruptibili/ rō/ne forme magis q̄ꝫ ratione materie. Questio. XXIX.

Queritur z9° Utrū corruptibilitas cōue/niat substantie corruptibili po/tius ratione forme q̄ꝫ ratiōe materie. Et videī/ q non ꝓpter materiam. ¶ Primo. Nullū in/corruptibile est cā corruptibilitatis. Sz mate/ria est incorruptibilis ſm essentiaz suam. g̃ ꝛc. Maioz pz:/ ga vnuz oppositoꝝ non est causa sui oppositi. Minoz est/ ꝓbi ꝓmo physicoꝝ. tex. cōmen. 8z. ¶ Secūdo. Necessa/rium vt necessariuz/ nō est causa cōtingentis. Sed materia/ ſm essentiam suā est ens necessariū: cuz nō possit non esse:/ omne autē corruptibile est ꝓtingens: cū possit esse ꝛ nō ee./ ergo ꝛc. ¶ Tertio. In causis precisis si affirmatio est cau/sa affirmationis: etiā negatio est causa negationis: vt dī ꝓ° poste[r]. sed cā entis in actu est forma: ꝛ nō mā: ergo cā non/ essendi in actu/ est negatio forme ꝛ non materie.

Tertia rō

Respondeo q causa corruptionis est duplex. Naz/ quedam est actiua: ꝛ hec est illa q̄ꝫ ali/quid dicitur esse corruptiuum: hoc modo/ calor est causa q̄ ignis corrumpit frigiditatem aque: ꝛ hꝫ dicitur causa extri/seca corruptionis. Alia vo est causa intrinseca ꝛ passiua. ꝛ/ hec est qua ipsum corruptibile dicitur posse corrumpi ex/ natura sua: ꝛ de ista queritur in proposito. Ad quod respō/detur tribus conclusionibus: quarum prima est. ¶ Causa/ ꝓ° ꝓclo.

Corrupti/onis cā ꝛ

ꝓ° ꝓclo.

2° ꝓclo.

Notādū

Causa ꝓ° ꝓclo. ¶ Causa proxima corruptionis in corporibus animatis/ est ꝓpter actionem caloris naturalis in humidum radicale: ga ipm/ cōsumit. quo humido consumpto ꝛ corrupto. corrumpitur/ etiam ipse calor: eo modo quo flāma candele corrumpit̄/ corrupta tota materia cere que erat fomentū eius. Nec opz/ hanc conclusionem amplius probare: ga ab omnibus est/ concessa. ¶ Secunda ꝓclusio. Proxima causa corruptio/nis in corporib⁹ mistis inanimatis/ est qualitas media in/ter qualitates elementoꝝ: que qualitas est dispositio ad/ formā misti. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum: vt dictū/ fuit supra. q nec elementa: nec eoꝝ qualitates manēt for/maliter in misto. sed corrumpūtur. Causatur autem q̄dam/ qualitas continens virtualiter qualitates elementoꝝ: ra/tione cuius qualitatis/ ipsum mistuz est potens corrumpi ꝛ/ resolui in elementa: ga ratione huius qualitatis sunt in mi/sto in potētia proxima. Nec autem qualitas non dicit̄ sim/pliciter causa corruptionis: sed presupposito q mista coz/rumpātur/ est causa q eoꝝ corruptio ꝛ resolutio fiat in/ elemēta. Sz ga nec calor naturalis: nec qualitas media re/peritur in elemētis. ꝛ tamē elemēta corrumpūtur: ideo opz/ assignare aliquam primam causam ꝛ vniuersalez ꝓpter/ quam dicatur aliqua substantia esse corruptibilis. Sequit̄/ igitur tertia conclusio que est. Prima causa corruptibilita/tis in omni corpore corruptibili est materia. Corruptio. n./ est ꝓpria passio substantie corruptibilis: passiones autē/ causantur ex essentia subiecti: ꝛ ideo corruptibilitas nō so/lum est a materia: sed etiā a forma. Est enim aliquid corru/ptibile: ga materia eius potest priuari forma quā habet: et/ ga forma pō t desinere esse. Et ideo intelligo cōclusionem/ ad hūc sensum q lz corruptibilitas cōsequatur tam mate/riam q̄ꝫ formaz: tamē per prius cōsequitur mām. Qō pro/batur. ¶ Primo. Homo est corruptibilis: vt patet ad sen/sum. Sed nō est primo corruptibilis ratione forme: ga ei⁹/ forma. ſ. aia semper habet esse. ergo est rōne materie: eo. ſ./ q materia pōt priuari aia intellectiua. ¶ Secūdo. Id est/ prima causa corruptionis/ a quo res habet primo q possit/ esse ꝛ nō esse: nam esse corruptibile est posse nō ee. Sz ma/teria est id a quo res hz primo q possit esse ꝛ non ee: vt di/citur 7° metaphy. tex. cōmē. z9. ergo ꝛc. ¶ Tertio. Id nō/ est prima causa corruptionis ad qō per se consequitur esse:/ istud pz: ga omne tale quolibet alio circūscripto habet ee./ Sed ee cōsequitur per se ad formā: ga si cōseruaretur se/parata a materia adhuc haberet esse: materia autez nō ha/bet esse ex se. sed tiñ per formā. ergo forma non est prima/ causa corruptionis. ¶ Quarto. Idem non est per se causa/ cōtrarioꝝ: vt dicitur 8° physicoꝝ. Sed forma est per se cā/ essendi. ergo non potest esse per se causa nō essendi.

Causa°.

¶ Dicetur forte q sicut nauta per sui presentiam est per se cau/sa ꝛseruationis nauis: ꝛ per sui absentiam est per se cā sub/mersionis eius: ita forma per sui absentiam est causa coz/ruptiōis. ¶ Sed nō valet ista similitudo: ga absentia nau/te non est ipsa submersio nauis: nec est per se causa subme/rsionis eius: sed causa per se sunt fluctus ꝛ tēpestas maris:

nauta

nauta ℞o est causa per accidens: quia non remouet/nec obstat submergentibus nauem. Absentia ℞o forme a mā/est ipsamet corruptio in illo primo instanti in quo forma desinit esse in mā. ¶ Et preterea q forma possit remoueri a materia/reduci tur tāq̄ in causam priorem in hoc q materia h3 priuationem alicuius alterius forme quā recipit/q̄ quidem forma nō cōpatitur secuz formā p̄exīstē: r ideo p̄m principium a quo res habet corruptibilitatē/est materia.

Ad p̄mū. & 2m. **Ad rationes** in oppositum respōdetur. Ad p̄muz r secūdum dicitur q mā est vtiq; incorruptibil s r ens necessarium: r ideo si nihil aliud haberet/nō posset eē causa corruptionis: sed qa mā est pura potentia non hns eē ex se: r habēs semper priuationē adiunctā: ideo rōne huius est causa corruptionis. Cōtingit enim corruptio per hoc q mā priuatur forma quā nō habet: siue talis forma corrūpat siue nō. Falsa est igitur maior vtriusq; rōnis: quando enti incorruptibili r necessario/conuncta est priuatio forme quā potest recipere: r que aliam nō

Ad 3m compatitur secū. ¶ Ad tertiū dicitur q p̄cisa causa quare ignis est actu est forma ignis: r precisa causa proxima r negatiua/quare nō sit actu/est negatio forme ignis: sed qa negatio fundatur super affirmatione: op3 huius negatiōis assignare vnam aliam causam que sit affirmatio: r h̄ est mā priuationi subiecta: siue mā potens recipere formam quaz non habet. Et sic est finis octaui metaphysice.

¶ Incipit Liber Nonus metaphysice.

¶ Utrum diuisio entis in actuz r potentiam sit in diuersa realiter. Questio. I.

Prīa rō. **Queritur** primo. Utrum diuisio entis in actum r potentiaz sit in diuersa realr. Et arguit q nō. ¶ Prio. Nihil realiter distinctum a forma/pōt esse forma: qa vbi aliqua sunt distincta realiter. vnum nō pōt fieri reliquū: non enim hō fit albedo. Nz fiat albus. Sz in mā est potētia ad esse forme/que potētia efficit forma: qm̄ illa res q̄ prius erat possibilis eē forma/postea est forma. ergo illa potentia nō distinguit realiter ab actu.

Scōa rō. ¶ Secūdo. Oē qō educit de potētia materie/prius est potentia in mā. Sed forma educit de potentia materie. ergo ipsa forma est prius q̄dam potētia in mā: r hec po^{a} postea est actus r fo^{a}. ¶ Cō firmatur. qa quelibet res/ante sui p̄ductionē est in potētia: r postea eadē numero est in actu.

Tertia rō ¶ Tertio. qa ·Phs. 8. metaphy. tex. cōmē. 15. dicit. q illud idē qō erat in potentia fit in actu. Ubi dicit Cōmen. q non est aliud id qō fit ab agēte ab eo qō erat in potentia: sed ynū r idē. Et eodē cōmēto

4a rō. dicit q act^{us} r potentia nullā faciūt multitudinē. ¶ Quarto. ·Phs 3° physico r. diuidit ens in actū r potentiam. r postea diuidit actuz in. 10. p̄dicamēta: r postea qlibet predicamētū diuidit in actuz r potētiaz: r q motus est actus entis in potētia. Ista autē duplex diuisio esset vana nisi in al-

Quinta rō tera carū potentia cēt idem cuz actu. ¶ Quinto. In subiecto est potentia ad trāsmutari: r est potentia ad eē forme: q̄ due potentie distinguunt. Sz potētia ad trāsmutari est ipz subiectum: potentia ℞o ad eē forme/est ipsa forma que est in potētia. ergo potētia ad esse forme est ipsa forma. Maior p̄batur. Illud qō pōt esse forma r postea est forma in actu sūt idē: illud aūt cui p̄uenit posse moueri ad formā/nō est forma ad quā est in po^{a}. ergo potētia ad moueri r potētia ad eē forme/nō sunt eadē po^{a}. Minor ēt pz: qa subz nūq̄ pōt eē forma. ergo ipm nō est po^{a} vt sit forma.

Opio dicēs ista ñ **Respondeo** In ista qōne duplex est opinio. ·Prīa est dicētiuz q potētia r actus que diuidūt qlibet genus entis/nō sunt due res realiter distincte: sed vna r eadē que prius est in potētia: r postea est in actu. Et qa oē receptiuū alicuius forme est ab ea realr distinctū: ideo dicunt p̄sequenter q h3 potētia non est potētia subiectiua: sed est potētia obiectiua: de qua an sit ponēda vel nō erit sermo in sequēti qōne. ¶ Mouētur autē vt arbitror ex duobus fundamētis. ·Primū est: qa vt dictū est in 5a rō-

Opionis motiua. ne supra arguendo: in quolibet subto duplex est po^{a}. Una est potētia per quā subtus potest trāsmutari: puta materia habet potētiam qua potest moueri ad recipiēdā formam ignis: r h3 potētia est ipsamet materia/que potest recipere formā ignis r esse subiectum eius: r hec dicitur potētia receptiua. Alia est potētia in mā ad eē forme ignis. i. in ea est aliquid qō potest eē forma ignis: r aliquādo erit fo^{a} ignis: r hec est ipsamet forma ignis que prius est potentia. r postea actus: r hanc appellāt potentiā obiectiuā/r dicūt eē illam que diuidit ens r qlibet genus eius. Similr dicūt q ea que p̄ducta sunt sine materia/prius fuerūt in po^{a} obiectiua: r illa potētia postea est actus. ¶ Scōm fundamētū est: qa potentia dicit in ordine ad actū: r ideo oē possibile respicit actū aliquem: quelibet autē res anteq̄ eēt p̄ducta/erat possibilis p̄duci: r postea quando fit actu transfert ab illa possibilitate ad actum: r efficit ipsemet actus: r ita iste due differentie non sunt distincte entitates.

Lōcko 3 scotistas. **Contra** istam opinionē teneo cōclusionem oppositā: scz q potētia r actus realiter distinguunt: et

Duplex sensus cōclusionis. q diuisio entis in po^{am} r actum est in distictas res. ¶ Ista tamē cōclusio pōt habere duos sensus. Unus est q potentia r actus sunt q̄dam generalia noīa/euacuantia totū ambitum entis: ita q omne ens/aut est actus subsistēs per se: vt deus r intelligentie: aut est actus p̄mus/alteri inexistēs: vt forme materiales r accidētia. Aut est actus secūdus/vt sunt operationes: aut est potētia actiua aut potētia passiua: ita tamē q nō quelibet res existēs in genere habeat aliqd actuale: r aliquid potētiale. ¶ Alius sensus est q oē in p̄dicamento existēs siue sit suba/siue accidēs/habet intrinsece actum r potētiā ex quibus cōponitur. Quid aūt horuz sit verius dicetur lib2o. 12. qōne. 19. ·Probat aūt p̄dicta ꝯclusio. ¶ ·Primo. Nulla differētia diuisiua alicuius cōis/pōt fundari in differentia sibi opposita: rōnale enim nō fundat in irrationali. Sz terminus r obiectū cuiuslibet po^{e} actiue (qō ab istis dī possibile obiectiue) nō est aliud nisi actus. q̄ id qō est obiectum potētie actiue/nō potest poni in po^{a} contradistincta actui: diuidēte ens cōtra actū. Maior pz. Minor p̄batur. Tm̄ id est obiectū potētie actiue/qō per eius actionē p̄ducitur r accipit esse: quia tm̄ hoc terminat eius actionē. Sed nihil p̄ducitur nisi actus: qa aliqd p̄duci est ipm esse actu. q̄ r̄c. sequitur ergo q talis actus nūq̄ habet rōnem potentie diuise cōtra actum. ¶ Secūdo. Nullum implicās cōtradictionez potest poni differētia entis. Sed implicat cōtradictionē q aliqd sit in potentia ad seipsum. ergo potētia que est differētia entis nō respicit actū qui sit ipsa potētia. ¶ Tertio. Impossibile est q aliqd sit respectu eiusdē in actu r in potētia formali. Sz id quo aliqd est in actu est actus r forma. ergo est iposſibile q p illudmet sit in potentia formali: r sic po^{a} q̄ est in mā ad esse forme/nō est ipsa forma: nec aliqua alia potētia formalis est act^{o}. Minor est cuidens: maiorem oēs ꝯcedunt: qa h3 aliqui dicant q respectu eiusdē pōt aliquid esse in po^{a} formali r in actu virtuali: nullus tm̄ cōcedit q aliquid respectu eiusdez possit eē in actu formali r in potentia formali: r tm̄ hoc sequitur ex opinione ista: que dicit q materia prius habet formaliter potentiaz ad formam ignis: que potentia formalis erit postea actus formalis: r sic materia respectu eiusdē rei numero est in potētia formali r actu formali. ¶ Quarto.

Supponẽdo q̃ Aristo teles sufficienter tradidit ptes pb̃ie nec sit diminutus. Unde lz argumẽtuz ab auctoritate negatiue nõ teneat: tenet tñ in his qui debent sufficiẽter aliquã sciam docere. Ex hoc arguit sic. Si danda eẽt po^{a} obiectiua: vtiq; de ea mentionẽ aliquã fecissẽt ·pb̃s aut Cõmentator aut alq veteres ·pb̃i. Sed ipsi nihil oino de ea locuti sunt. vt pz z^{o} peri herme. 5. metaph̃. tex. cõ. 17. z. 9. metaph̃. tex. cõ. z. z. z. de aia. tex. cõ. 6. vbi dicit ·pb̃s q̃ actus z po^{a} nõ parẽ distãt. Cõmẽtator quoq; ibi ait. q̃ actus z po^{a} sunt differẽtie valde oppositi. Nec valz dicere q̃ logtur de potentia actiua z passiua: z nõ de actu z po^{a} obiectiua: ga ꝼm eos q̃ ponũt po^{am} obiectiuã: actus z potẽtia sunt differẽtie diuisiue entis. ergo cũ Cõmẽtator dicat q̃ actus z po^{a} sunt differẽtie valde oppositi/ipse loquit de illis que sũt diuisiue entis. Sed ibi logtur ·pb̃s de po^{a} subiectiua: ga dic̃ q̃ ex aia z mã fit vnũ per se: cũ mã sit po^{a} z forma sit act^{o}. g̃ illamet potẽtia que est differẽtia diuisiua entis (quã tu appellas obiectiuã) nõ distinguit ab ea q̃ est subtiua. ¶ Quito. ·pb̃s. 9. metaph̃. tex. cõ. 6. arguẽs cõtra eos q̃ dicebãt nihil eẽ in potẽtia nisi quãdo est in actu: facit hãc ꝓpõitiã: z est quarta rõ in ordine. Si nulla res eẽt in po^{a} nisi dũ est actu: sequit q̃ po^{a} z actus essẽt idẽ. Sz hoc est falsuz. g̃ zc̃. Uñ verba sua sunt hec. Isti sermones. s. dicẽtium q̃ nihil est in po^{a} nisi dũ est in actu/faciũt po^{am} z actuz eẽ idem: z sic volũt aliqd negare nõ paruuz. Et ibi dicit Cõmẽtator. Dicere q̃ po^{a} est cum actu: idẽ est sermo quasi nihil. Constat q̃ ·pb̃s logtur de potẽtia que opponit actui: quã tu appellas obiectiuaz: vt pz ex ꝟbis suis: z dicit eã non eẽ idẽ cũ actu: z tu dicis eã eẽ idez cũ actu. g̃ contradicis ·pb̃o. ¶ Item tex. cõmen. 5. arguens cõtra eãdem opinionez ꝓbat q̃ aliqd est in po^{a}: etiã quãdo nõ est in actu. per hoc q̃ domificator bz po^{am} domificatiuã per quã põt facere domũ que est potẽtia actiua. ergo potẽtia per quã dicit eẽ in potentia id qõ actu nõ est/nõ erit ꝼm ·pb̃m aliqua potẽtia obiectiua: que ab actiua vel passiua distinguat. ¶ Sexto. ·prime differentie diuisiue entis dicũt aliqd positiuũ. z sunt extra nihil. Sed po^{a} obiectiua est nihil: z nõ est qd positiuũ. ergo non põt esse differentia diuisiua entis. Maior pz inductiue in oẽs alias. Diuidit enĩ ens in ens finitũ z infinitũ: finitas aũt z infinitas positiuum aliqd dicit/aut saltẽ ꝓsupponit. Silr patet de diuisiõe in decẽ gña: z de diuisione in vnuz z multa: in idẽ z diuersum. ·Patet etiã rõne: ga diuisio doctrinalis alicuius subiecti est in ea que cõsequuntur eum per se: nõ enim in scientia de homine diuideret homo in viuẽtez z mortuũ: nec fieret specialis tractatus in quo ageret de homine mortuo. Minor ꝓbatur: ga anteq̃ ꝓduceret de^{o} mũdum/ipsa creatura que per te dicebatur esse in potẽtia obiectiua erat nihil: vt magis probabitur infra.

Ad ꝓmũ **Ad rationes** in oppositũ rñdetur. Ad ꝓmũ negat minor: qm̃ in mã nulla res est in potẽtia ad hoc q̃ sit mã: lz sit in po^{a} ad recipiẽdũ formã/z eẽ sibi cõicatũ a forma. Et cuz dz q̃ illa res q̃ est forma ꝓius erat possibilis. ℟ ñdeo q̃ non dicebat forma eẽ possibilis nisi p denoiationẽ a potẽtia actiua agẽtis: z a potẽtia passiua materie. ¶ Ad z^{m} dz q̃ maior põt hãe duos sensus. primus est q̃ forma q̃ educitur de po^{a} materie/ꝓius eẽt po^{a} q̃dam in se: ita q̃ ly potẽtia/sit casus nominatiui: z hic sensus est falsus. Alius est q̃ ꝓius forma sit potẽtia. i. sit in potentia materie aut potentialiter contineatur in materia: et iste sensus est verus: lz ex eo non sequitur aliquid ꝺtra nos. Ad 2^{m}. Ad 3^{m} ¶ Ad confirmationẽ pz ex dictis ad primuz. ¶ Ad 3^{m} dicitur q̃ ista est vera. Id quod erat in potẽtia: postea est in actu: lz non dicebatur eẽ nisi potẽtia agẽtis vel subiecti: illa enĩz forma quã poterat producere ignis z mã recipere: nunc est in actu. Dicuntur autẽ actus z potentia non facere multitudinẽ: non q̃ non sint distincte entitates: sed quia ex eis fit aliquid per se vnuz: qõ est ipsuz cõpositũ. ¶ Ad 4^{m} dicit q̃ ·pb̃s non ponit ibi duas diuisiões in actuz z in potẽtiaz: sed vnaz z eandẽ replicat: qõ pz ex verbis ci^{o}. Naz textu cõmenti 3. sic dicit. Est quidez igitur aliqd qõ endelechia tñ est: aliud autẽ tñ potẽtia. Et postea textu cõmẽ. 6. volẽs ponere diffinitionẽ motus sic ait. Diuisio autẽ ꝼm vnũquodq; genere hoc quidez esse endelechiaz: aliud autẽ potentiaz. Ecce quod replicat illaz diuisionem: vt concludat motuz esse actuz entis in potẽtia. ¶ Ad 5^{m} dicit q̃ potentia materie ad transmutari z ad esse forme sunt eadem res: sed tamẽ dicuntur esse alia z alia potentia: ga sunt ad distinctos terminos. s. motuz z esse forme: sicut etiam si diceret q̃ alia est po^{a} materie ad formã ignis: z alia ad formã aque: quia isti termini sunt realiter distincti. Et cuz dicitur q̃ in materia est aliquid quod potest eẽ forma: hoc negatũ est supza: lz concedatur q̃ ipsa forma est possibilis per potentiam actiuam agentis: z passiuam materie. Q̃ autẽ ista ratio nihil concludat declaratur sic: ga sicut forma põt eẽ anteq̃ sit: ita z motus põt eẽ anteq̃ sit. ergo si po^{a} q̃ est ad eẽ forme/est aliquid forme per te. g̃ etiaz opz q̃ po^{a} que est ad esse motus sit in subiecto aliqd motus: z sic in subiecto ꝓeter po^{am} que est ad moueri erit potentia per quam motus potest esse motus: quod videtur absurdum.

Ad 4^{m}

Ad 5^{m}.

¶ Utruz potentia obiectiua detur. Questio. II.

Queritur z^{o} Utrum pter potẽtiam actiuã z passiuam/sit dãda potẽtia obiectiua. Et arguitur q̃ sic. ¶ ·Primo. Substantia anteq̃ produceretur/aliter erat in potẽtia q̃ nũc sit in potentia respectu accidentis: quia tunc erat in potentia ad produci: postq̃ autez producta est ipsa non est in potentia ad produci. Sed respectu accidentis est tñ in potẽtia actiua z subiectiua siue passiua. ergo potentia qua dicebatur eẽ possibilis ꝓduci nõ est actiua nec passiua. ¶ Secundo. Subiectuz transmutationis distinguitur ab vtroq; termino: vt dicitur ꝓmo physico z. quia subiectum manet: termini autez non manent. Sz materia est subiectum mutationis. dum ex aere generatur ignis: terminus autẽ a quo est ignis in potentia: ga ex igne in potentia fit ignis in actu. ergo po^{a} que est terminus a quo gñationis ignis distinguit a potẽtia passiua que est materia: q̃ ẽt distinguat a po^{a} generãtis satis pz. ¶ Tertio. ·po^{a} que plurificatur: distinguitur a potẽtia que non plurificatur. Sz potẽtia passiua non plurificatur ad multiplicationẽ actuũ: cum possit successiue recipere diuersos actus: z silr eadez potentia actiua põt diuersos actus ꝓducere. ·Potẽtia aũt obiectiua plurificat ad plurificationez actuum: nam alia est potentia per quaz ignis est in potẽtia: z alia per quaz aqua est in potentia. Qõ pz: ga si generet ignis z non generetur aqua desinit eẽ potentia qua ignis erat in potentia: z non desinit esse potentia qua aqua erat in potẽtia. ¶ Quarto. ·Potẽtia z actus sunt in eodez genere: vt dicit ·pb̃s. 9. hui^{o}. Sz hoc nõ est verum de po^{a} actiua z passiua: cũ superficies sit in potentia ad albedinẽ. g̃ intelligitur de alia potẽtia. s. de potẽtia obiectiua.

Ꝟda rõ.

Scda rõ.

Tertia rõ

Quarta rõ

Respondeo q̃ dari potentiam obiectiuam expresse ab Henrico creditum est/quolibeto ꝑ q. 9. z quolibeto. 3. q. 9. Et a Scoto. z. dist. 6. ad primũ. Sed vtrum distinguatur realr ab actiua z passiua vel tñ ratione exprimi non ponunt: lz forte de mẽte horum habeat teneri q̃ sic: vt apparebit ex sequẽtibus. ¶ Sz ad euidẽtiaz huius rei est sciendum q̃ potentia obiectiua potest tripliciter accipi. Uno modo pro non repugnantia ad ꝓduci: eo modo quo dicit eẽ possibile rosaz generari: quia inter hoc subiectuz rosa: z hoc ꝑdicatum generari nulla est repugnãtia: z sic verum est: sed hec potẽtia non est realis: lz est tñ logicalis

Quis potentia obiectiua.

Po^{a} obiectiua 3^{r} acĩ.

logicalis potẽtia: ꝑm quã dr̃ q; hec ꝓpõ est possibilis: rosa generat. ¶ Alio modo põt dici po[a] obiectiua ipsamet potentia subiectiua/ita q; sola rõne distinguant: ⁊ p quosdaꝫ respect[o]. Mã enī põt dici potẽtia subiectiua in ordine ad formã cui[o] est capax p informationẽ: ⁊ sic r̃ subm in ordine ad accidens. Et ipsa eadẽ mã põt dici potẽtia obiectiua in ordine ad cõpositũ qõ ex ea fit per trãsmutationeꝫ agẽtis: ipsa.n.mã est obiectũ qõ trãsmutat ab vna forma in aliã. Et ad hunc etiã sensum ponit potẽtia obiectiua: ꝫ nõ distinguit a po[a] passiua. Eadẽ.n. potẽtia est pars cõpositi: ⁊ p quã dr̃ tam forma q̃ ꝓpositũ esse in potẽtia. ¶ Tertio põt itelligi q; potẽtia obiectiua sit potẽtia realiter distincta ab actiua ⁊ passiua. Et ad hũc sensum dicũt aliqui q; dat potentia obiectiua: dicẽtes/q; potẽtia accipit dupl̃r. Uno modo vt est p̃incipium operãdi: ⁊ sic diuidit in actiuã ⁊ passiuã. Alio modo vt diuidit cõtra actum. ⁊ hec dr̃ potẽtia obiectiua: ⁊ hoc modo oẽ qõ nõ est ⁊ põt esse/dr̃ esse potentia obiectiua: qz põt esse obiectũ alicuius potẽtie productiue.

Be q; po[a] obtiua sit discordia

Impugt Scotiste.

Contra istam opinionẽ teneo q; nõ est dãda potẽtia aliqua realis que dicat potẽtia obiectiua/distincta ꝺ actiuã ⁊ passiuã. Et ꝓ notitia huius conclusionis p̃mitto p̃mo q; aliud est dictu. hoc est possibile obiectiuũ: ⁊ hoc est in potentia obiectiua: qz in p̃mo sensu signatur q; hoc ꝓducibile est obiectũ/qõ põt accipere esse per aliquã potentiã actiuã. Jn secũdo autẽ signatur q; in eo est aliqua potẽtia realis: a qua denoiatur possibile: qõ ꝓbatum est esse falsum. q. precedẽti. ¶ Premitto scõo q; vna ⁊ eadẽ est potẽtia a qua sibi in existẽte agens dr̃ potens agere ⁊ obiectũ ab eo ꝓducibile dr̃ esse possibile obiectiuũ. Nec in obiecto opꝫ ponere aliquã potẽtiã realẽ: sed sufficit nõ repugnãtia terminoꝝ. Premitto tertio q; potẽtia passiua ꝑm quã aliquid est susceptiuũ actus/denominat tam subiectũ susceptiuũ q̃ actũ susceptibilẽ. Dicimus enī q; mã per potentiã suã est receptibilis forme: ⁊ q; forma ẽ receptibilis in potẽtia mãe. ¶ Probatur modo q; nulla ẽ potentia obiectiua distincta realr̃ a potentia passiua ⁊ actiua. ¶ Primo. Dis potẽtia dicit ordinẽ ad aliquẽ actuꝫ cũ carentia illius dispositionis quã hꝫ res dum est in actu. Sꝫ ea que ꝓducta sunt nullo presuppositio: vt celũ ⁊ intelligentie: ante sui ꝓductionẽ nõ intelliguntur vt carentes aliqua dispõne quã postmodũ acq̃sierũt: ergo nõ est in eis añ sui ꝓductionẽ aliquis respectus vel ordo fundatus ad aliquẽ actũ: ⁊ ꝓsequenter nec potẽtia aliqua dicens hunc ordinẽ. Maior est Cõmẽtatoris. 9. metaphysice. cõmẽto. ii. vbi dicit q; aliqd eẽ in potẽtia signat q; est in dispõne opposita dispositioni illi in qua est actu. Minor ꝓbatur: qz nõ põt itelligi aliquid esse in potentia ad seipsum. dũ autẽ cõcipitur intelligi ꝓduci totum illud qõ ante itelligebatur nõ esse: intelligit vt positum in esse: ita q; nõ cõcipitur aliquid qõ sit in potẽtia ⁊ aliqd aliud ad qõ sit in potẽtia: ergo nõ potest in tali natura ꝓducenda apprehẽdi formalis ratio potentie: ⁊ per ꝓns etiam nõ põt esse: qz omne qõ põt esse: potest etiam apprehendi. ¶ Scõo. Possibile obiectiuũ dr̃ ex hꝫ qõ est natũ esse obiectũ alicuius potẽtie realis. Sed nõ potest esse obiectum nisi aut potentie actiue aut passiue: ergo nulla est potentia realis ꝑter actiuã ⁊ passiuam: maior ꝓꝫ. Minor ꝓbat: qz potẽtia cuius dr̃ obiectũ: aut est ipsũmet obiectum: aut est aliqd aliud. Non primũ: qz nihil est obiectum ꝓducibile a seipso: ergo est aliqd aliud: ⁊ arguit sic. Potentia cuius obiectũ est ꝓducibile/est aliqõ p̃ncipiuꝫ q; qõ illud obiectũ põt esse post nõ esse. Sed p̃ncipiũ q; qõ nõ ens potest eẽ: est aut potẽtia actiua aut passiua. ergo ⁊c. ¶ Tertio. Si celuꝫ anteq̃ esset habebat rõnem potentie obiectiue: quero sup qd fundabat: ⁊ ad qd terminabat respectus ipoztatus noie potentie: aut.n. fundabat super realitatem celi ꝓceptã/⁊ terminabat ad ipsam realitatem celi: aut terminabat ad esse celi. Non p[m]: qz idẽ nõ est in potentia ad seipsum: vt dictũ est. Non z[m]: qz eodẽ modo queritr̃ de esse celi anteq̃ celũ esset/vtrũ esset in potentia obiectiua: vel non: ⁊ p te opꝫ dicere q; sic: qz ois entitas que nõ est. ⁊ põt esse est in potentia obiectiua: ⁊ nõ est dicendũ q; esse esset in potentia ad esse. Nec põt dici q; esset in potẽtia ad aliqd aliud: cum esse sit vltima actualitas. non relinquens vlteriorem potentialitatem. ergo ⁊c. Patet itaq; ex dictis q; celum ante sui ꝓductionem poterat denominari a potentia actiua dei concretiue: vt. ſ. diceretur celum esse possibile obiectiuum: non tamen poterat denominari abstracti ue: ita q; illa actiua potentia dicat obiectiua: aut q; ipsi celo producendo insit intrinsece aliqua potentia preter non repugnantiam terminoꝝ.

Ad argumenta respondetur. Ad p[m] dr̃ q; subalterno dr̃ alio mõ ⁊ alio modo eẽ in potentia pp aliquã potentiã obiectiuã: sed qz subalterna ꝓducta est in po[a] subiectiua respectu accidentis: ante ꝛo q̃ ipsa ꝓducerer̃ erat in po[a] actiua suarum causaꝝ a qbus poterat ꝓduci in esse: ⁊ ab illa potẽtia ipsa denoiabat possibilis. ¶ Ad z[m] dr̃ q; qñ ex aqua generatur ignis/duo sunt termini a quo vel a qbus huius mutationis: quoꝝ alter est positiuus: ⁊ h̃ est forma aque que abycitur. Alter ꝛo terminus est ipsa priuatio forme ignis / ⁊ ad hunc sensum dr̃ q; ex nõ igne fit ignis: ita q; ly ex. nõ dicit habitudinẽ alicui[o] potentie: sed dicit ordinẽ/⁊ est sensus. q; post non ignem fit ignis. ¶ Ad z[m] negat minor: non.n. est alia potentia p quã aq̃ est in potentia ab ea per quã ignis est in potentia: cum vtrũq; eoꝝ dicatur esse in po[a] passiua mãe: ⁊ in po[a] actiua agentium naturaliuꝫ. ¶ Ad 4[m] negatur minor. Et de hoc erit infra spãlis questio per quã respondebit ad id qõ tangitur in argumento de superficie ⁊ albedine.

Ad ꝑmũ

Ad scõm

Ad tertiũ

Ad q̃rtũ

¶ Utrum eadem res quando est actu/distinguat realiter a seipsa quando est in potentia. Questio. III.

Queritur 3°. Utr̃ eadem res quando est actu/distinguat realiter a seipsa quãdo est in potẽtia. Puta rosa q̃ ẽ: a seipsa priusq̃ esset. Et arguitur q; sic. ¶ Modi reales si sint distincti: opꝫ eoꝝ distinctionem esse realem. Sed isti duo modi. ſ. esse in actu ⁊ esse in potentia sunt reales ⁊ sunt distincti modi: ergo eorum distinctio est realis. Maior ꝓꝫ: quia distinctio iter realitates necessario est realis. Minor ꝓbatur. Et quia non est dubium quin esse in actu sit modus realis: ꝓbatur hoc specialiter de esse in potentia. Primo. Modus conueniens rei secluſa omni operatione intellectus est realis. Sed nullo itellectu cogitante: rose conuenit esse in potentia. ergo ⁊c. ¶ Secũdo. Jta distinguntur esse in actu ⁊ eẽ in potẽtia: sicut distinguitur potentia ⁊ actus. Sed potentia ⁊ actus distinguunt realiter: ergo esse in actu ⁊ esse in potentia/sunt modi realiter distincti. ¶ Tertio. Esse in genere est modus realis: sicut ⁊ x. genera sunt entia realia. Sed res possibilis ꝓduci est in genere: qz res fuerunt in genere ab eterno: nã actualis existentia nõ dat eis q; sint in genere: sed hoc habẽt ex sua qditate. ergo ⁊c. ¶ Quarto. Potentia referr̃ realiter ad suũ obiectum: qz sensus ad sensibile est relatio realis. 5° metaphysice. textu cõmẽ. 20. Sed rosa in potentia est obiectuꝫ alicuius potentie actiue: ergo ad rosam in potentia/est aliqua relatio realis. Sed nihil terminat actu relationeꝫ realem nisi sit ens reale: ergo ⁊c. ¶ Quinto. Quicqd habet aliquam realitatem est ens reale. Sed rosa ꝓducenda habet aliquam realitatem. ergo ⁊c. maior ꝓꝫ. Minor ꝓbatur. Si rosa generanda nõ haberet realitatẽ per quã esset possibilis: segtur q; non magis esset possibilis q̃ chimera: ꝑns est

Ꝓbatõ ꝛclusiõis.

Ꝓria rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ

Quarta rõ

Quinta rõ.

falsum.ergo ꝛc̄.Dicetur forte ꝙ habet realitatem potentie actiue.Et si sic dicatur habeo ꝓpositum:qz gcgd hz realitatem quocūqz modo/est ens reale.

Existia nihil addit qdditati. Distinctio duplex.

Respondeo ꝛ ꝓ notitia huius.q.premitto aliqua. ¶ Primū est ꝙ rosa existēs actu mere ſubaliter accepta/nihil addit ſupra qdditatem rose niſi existentiā/a qua p̄scindit quidditas ꝫ se accepta. ¶ Scōz est ꝙ duplex est distinctio:qz altera est positiua.ſ.inter rez ꝛ rem:quaꝫ vtraqz est:ſed vna nō est alia.Altera est negatiua/ad quā nō regritur vtrūqz extremū cē:ſed ſufficit alterū nō eē aliud:ꝛ hoc modo distinguit̄ ens a nō ente:ꝛ ſufficit ad hāc distinctionē ꝙ hoc nō ſit illud. ¶ Tertiū est/ꝙ differt dicere aliqua eē distincta in eē rei:ꝛ eē rōnis:ꝛ ea eē distincta rōne.Nam ad veritatē p̄mi regritur ꝙ bēant eē rei ꝛ rōnis ſimul.vbi gratia.lapis potest ꝯsiderari ꝫ actualem existentiā:quā hz extra aiam:ꝛ potest ꝯsiderari ſm ꝙ stat ſub itentiōe ſpeciei/que est ens rōnis.Unde dī ꝙ aliō est lapidē existere:ꝛ aliud est lapidem eē speciem.Et ſi q̄ritur vtrum iſta distinctio ſit realis aut rōnis.Dicendū est ꝙ est rōnis:qz alterum extremū est ens rōnis.Nam distinctio est relatio:ꝛ relatio realis non p̄ōt eē niſi vtrūqz extremum ſit reale.In iſta aūt distinctiōe ens reale ꝛ ens rōnis ſe habent vt extrema.Quando aūt dicimus ꝙ aliqua ſunt distincta rōne.importat̄ ibi modus distinctionis:ꝛ nō importatur aliq̄ diuerſitas in eſſendo:niſi ſm eſſe cognitum. ¶ Quartum est ꝙ cū dico roſam eſſe poſſibilem vel potē

Distictio.

tialem:fit denoīatio roſe ab aliq̄ potentia.Et iō p̄ōt accipi duplr̄ hoc qō dicitur potentiale.Uno modo accipitur p̄o ipſa potentialitate a qua denoīatur.Alio modo accipitur ꝓ re ꝛ natura que denominatur potentialis.

Cōclusio.

Dico igit̄ ad.q.ꝙ entitas actu existēs hz aliqd realē.ſ.existentiā quam non hēbat duz eſſet potentialis.Dico ſecundo:ꝙ inter roſam actualē ꝛ ſeipſaz potētialē.non p̄ōt eſſe distinctio poſitiua nec negatiua realis:qz ipſe nō ſunt due res:ſed eadem. ¶ Dico tertio:ꝙ roſa potentialis.i.id quod denoīatur potentiale/nihil hz in ſe reale a quo denoīetur potētialis:ꝫ iſta denoīatio est tantū ab extrinſeco.ſ.a potentia agētis. ¶ Dico quarto:ꝙ p̄dicti modi non ſunt reales:ita ꝙ eſſe potētiale dicat modum realem in ipſa re existētem.que dī potentialis:ꝫ dicat modū realem in cauſa agente.ſ.eius potentiam actuam.Et ꝙ ita ſit:ꝓbatur. ¶ Primo.Si potentialitas diceret moduz realē vel eē reale in re potentiali/hoc nō poſſet eē aliō niſi potentia actiua vel paſſiua vel obiectiua:vel potentia non repugnantie:ſed nullum iſtoꝝ est dicendū.ergo ꝛ̄.maior patet.Minor ꝓbatur:ꝙ eni nō ſit potentia actiua aut paſſiua p̄z:qz iſte nō ſunt in re potētiali/que ſm ſuum totū eē deducitur in actum.Nec non ſit non repugnantia p̄z:qz ipſa nihil ponit reale.Nec etiā nō ſit potētia obiectiua:p̄z:qz ꝓbatuz fuit ꝙ dari nō p̄ōt p̄out opinantes imaginant̄. ¶ Secūdo.Modus eſſendi in potētia ꝛ modus eēndi in actu nō plus distinguūt̄ q̄ roſa in actu:ꝛ roſa in potētia.Sed roſa in potētia.ꝛ roſa in actu non distinguunt̄ realiter.ꝫ ſūt idē numero.vt tu dicis:ergo modus eēndi in potētia ꝛ modus eſſendi in actu ſunt idē numero. ¶ Cōfirmat̄ que ſunt idē vni tertio ſunt idē inter ſe.p̄ſertim ſi ſint abſoluta.Sz quilibet iſtoꝝ modoꝝ est res ipſa per eſſentiā .ergo ſunt idem modus realiter. ¶ Tertio.Quecūqz differūt realiter:hūt diuerſas realitates.Sed iſti duo modi nō ſunt distincte realitates:ergo ꝛ̄.maior p̄z.Minor ꝓbat̄.Diuerſe realitates ſunt diuerſe res.Sed iſti duo modi non ſunt due res diſtincte:ergo ꝛ̄.maior p̄z.Minor ꝓbat̄.Quelibet res diſtincte citra cām p̄mam:aut ſunt ꝓducte/aut ꝓducibiles:ꝛ per ꝫns quelibet res p̄ōt habere duos modos.ſ.modū eſſendi in actu/ꝛ in potentia.Sed iſti modi nō p̄nt bēre duos modos:aliogn iretur in ifinitū:ergo non ſunt due res diſtincte. ¶ Quarto.Supponit̄ ꝙ oīs potentia realis ſit actiua vel paſſiua:ꝛ ꝙ non detur potētia obiectiua: vt ꝓbatū fuit.Et arguit̄ ſic.Si in itelligentia ꝓducibili eſſet aliq̄ eſſe reale/ q̄ dicat̄ eē possibile:quero a qua potētia dicat̄ possibile. non a potētia paſſiua:qz nulla potētia paſſiua est in qua recipiat̄ entitas intelligētie.Non a potētia actiua tanq̄ ab itrinſeco:qz ipſa nō est in re ꝓducibili:ꝛ etiā.qz potētia actiua nō p̄ſupponit id qō ab ea dī possibile:ergo nulla potētia realis ē in re ꝓducibili.Patet ergo ꝙ eē in actu ꝛ eē in potentia nō dicit distinctos modos reales in ipſa re exītes:ꝫ dicit diuerſos modos reales:quoꝝ vnus est in ipſa re.ſ.eē in actu.Nam actualis existētia est in re existēte.Alius ℞o modus.ſ.eē in potētia est in cauſis effectus ꝓducibilis.Nā roſa anteq̄ ꝓducat̄ est in cauſis ſuis:puta in virtute celi: dī enī ꝙ in ſole est roſa vtualiter:qz ſol hz vtutem ꝓductiuam roſe:ꝛ ab iſta potētia denoīatur roſa possibilis. ¶ Si autem q̄ratur vtrum effectus hēat nobilius eſſe in ſe q̄z in cauſis ſuis.

An res habeat nobilius eē in se q̄ in cauſis ſuis.

℟ndetur ꝙ ſi effectus ſit ꝓducibilis a cā vniuoca/tunc hz nobilius eſſe in ſe q̄z in cauſa.Si ℞o ſit ꝓducibilis a cā equoca/tunc hz verius eſſe in ſe q̄z in cauſa:putveꝝ dicit veritatē ꝓpositionis:iſta enim est vera. roſa est roſa:ꝫ iſta nō est vera/ſol est roſa.Si aūt accipitur veꝝ.put dicit entitatē rei:ſic hz verius ꝛ nobilius eſſe in ſuis cauſis:entitas.n.roſe in ſole est nobilioꝝ q̄z in ſeipſa:qz entitas roſe in ſole eſt ipa foꝛa ꝛ nā ſolis:ꝓ quā p̄ōt ꝓducere roſaz: conſtat aūt ꝙ forma ſolis est perfectioꝝ q̄z forma roſe.

Ad ꝓmū in oppoſitū dī ꝙ iſti modi ſunt diſtincti realiter ad ſenſuz dictū:ſed non ipſa re: qz potētia a qua effectus dī possibilis/nō est in re ꝓducenda.Unde ſecluſo omni opere intellectus res eſt potētialis per potentiā realē exiſtentem in altero:ſed non per potentiam exiſtentem in ea. ¶ Ad ꝛm dī eodez modo. ¶ Ad ꝫm dī ꝙ genus accipit̄ dupliciter.Uno modo ꝓ nā cui cōuenit intētio generis.Alio modo ꝓ ipſa intentione generis q̄ est ens rōnis.Primo modo res ſūt in genere ab eterno:ad hoc eni ꝙ iſta ſit vera.roſa eſt in genere ſube.ſufficit hanc eſſe verā:roſa eſt ſuba.que fuit vera ab eterno.Quantū aūt ad ſcōm opz ꝙ res habeat eſſe cognitū ꝛ apprehenſuz.Ad argumētum igitur dico ꝙ roſa fuit in genere ab eterno: ſicut iſta fuit vera.roſa eſt ſuba:ꝛ ſicut iſta propoſitio nō dicit aliquid reale in roſa:ſed tantū idētitatē ſubiecti ꝛ predicati/que eſt relatio rationis:ita etiam eſſe in genere non dicit aliquid reale:ꝫ nihil ſit in genere niſi ens reale.i.ens cui non repugnat actualis exiſtentia. ¶ Ad 4.m dicitur ꝙ potentia non refertur ad obiectum relatione realiꝫ:niſi quādo obiectuz actu eſt. ¶ Ad 5m negatur minor.Ad probationē negatur ꝯſequentia:qz eſt aliquod agens potens producere roſam:ꝛ nullum eſt ſaltem naturale:qō hēat virtutē actiuam productiuam chimere.

Ad ꝫmū

Ad ſcōm

Ad tertiū Diſticio.

Ad q̄rtū

Ad q̄ntū

¶ Utrum res habeant eſſe quidditatiuum/ante ſui productionem. Queſtio. IIII.

Queritur quarto.Utrum res ante ſui ꝓductionē habeant aliqō eē reale:qō appellatur eſſe quidditatiuū.Et vī ꝙ ſic.

Poſita rō.

¶ Primo.Particularis ꝛ idefinita affirmatiue conuertunt̄ ſimpliciter: vt homo eſt aial:q̄ animal eſt homo.Sed hec idefinita eſt vera ab eterno.aliquod eſt creabile:ergo iſta eſt vera ab eterno.creabile eſt aliquid.Sed non eſt aliquid ab eterno ſm eſſe exiſtentie: ergo ſm eſſe eſſentie. ¶ Secundo.Fundamentuz relationis realis eſt reale.Sed quidditas rei ante ſui productionem eſt fundamentū relationis realis.ſ.ꝓducibilis ad ꝓductiuū:aliogn non poſſent ꝓduci:ergo. ¶ Tertio.Qōlibet coꝝ que ſunt vnū maiori vnitate q̄z ſit vnitas giis vel

Scōa rō.

Tertia rō

Re

speciei/dicit ꝓpriam entitatem:qz de ente ⁊ de non ente nihil dī vniuoce:vnitas autem gīis est vniuoca.Sed forma producibilis est idem forme postq̄ ꝓducta est:non tm̄ genere vel specie.sed numero:ergo forma ꝓducibilis hz propriam entitatē. Quarto rō

¶ Quarto.Rosa non existente:hec est vera.Rosa est substāta.Sed veritas est passio entis:ergo significatū huius propositionis hz aliquā entitatez. Minor pz:maior ꝓbabitur sequenti qōne. Quinta rō.

¶ Quinto.Eox que cadunt sub extremis eiusdem ꝯdictionis/aliquid icludit vnū qō non alterum:qz impossibile est q̄ contradictoria sint penitus idē.Sed illud nihil qō est impossibile produci:puta chimera:⁊ nihil id quod est possibile ꝓduci.puta noua species angeli/cadunt sub vna ꝯdictione/cuius extrema sunt possibile ⁊ impossibile:ergo aliquid icludit in vno quod non includit in alio.Sed hoc non pōt esse nihileitas.cum sit cōmunis vtriq;:ergo aliquid ꝑter nihileitatem.s. aliq̄ entitas includit in eo qō est nihil possibile ꝓduci. Sexta rō.

¶ Sexto.De forma producibili probatur esse ꝓducibile quod est predicatum positiuum:ergo forma producibilis nō est purum nihil:⁊ per consequens est aliq̄ entitas.

Sco. Opio dicētiū res essentiales fuisse essentias quidditatiuas. Rō opionis.

Respondeo Ad hanc quelionem/dixerunt aliq̄ res habuerūt esse anteq̄ ꝓduceren tur:illud aūt esse non fuit esse existentie:sz fuit eē essentie.i. ipsamet essentia rei que fuit ante sui productionem. Et q̄ essentia ⁊ quidditas idem sunt.ideo illud esse appellarūt esse quidditatiuū.Mouebant autem isti ad hoc ponendū ex quibusdam fundamentis veris.sed false itellectis.Primū est:qz sciētia est tm̄ de rebus eternis ⁊ incorruptibilib⁹:qz vt ingt Phs.6.ethico.cap̄lo.4°.omnes suspicamur qō scimus non ꝓtingere aliter se habere.Et idez ponit primo posteriorum.Singularia autē non sunt eterna:nec de eis habentur scientie:sed tm̄ de quidditatibus ⁊ essentys:q̄ opz essentias habere aliquod esse eternū. Secūdū est:qz dicit Phs primo posteriorū:q̄ opz de subiecto presupponere:qz est. Istud aūt:qz est.non est esse existentie:qz quilibet experitur se posse scire aliquid de aliqua essentia/non cōsiderando vtrū sit vel nō sit:ergo illud esse est esse essentie ⁊ quidditatiuū. Tertium est:qz res sunt in predicamento fm̄ suas essentias:ꝓstat aūt q̄ sunt in ꝑdicamēto etiam qñ non existunt/alioquin rosa in hieme non esset in ꝑdicamento:ergo rosa qñ non existit hz esse existentie. Quartum est:qz vt dictū fuit in questione de esse ⁊ essentia:ipsa essentia ⁊ esse sunt eadē res non tm̄ in deo:sz in omni creatura. Unde dī q̄ illa entitas que est essentia simpliciter esse nominat essentia ꝓut cōparat ad deū tanq̄ ad formā exemplarē:⁊ qz in mēte diuina fuit exēplar cuiuslibet quidditatis anteq̄ res ꝓducerent in eē:iccirco eternaliter quelibet res habuit esse essentie/siue esse quidditatiuū.Prius enim q̄ homo fieret/humanitas dicebat esse quedā essentia p comparationē ad ideā hois in deo existentē:ita q̄ esse essentie nō est aliud q̄ ꝑdicatus respectus exēplati ad exēplar diuinū:ipsa vo essentia est eius fundamentū:cui talis respectus ꝓuenit non per aliquā causam efficientē:sed per seipsam. Quia vo hō respectus ꝓuenit rebus ab eterno:ideo ꝓpter dī q̄ essentie rez habuerunt esse quidditatiuum:qō est esse reale:alioquin iste ꝓpositiones.homo est hō:⁊ hō est animal:que ab eterno fuerunt vere non haberēt super qd fundarent veritas earz.Sequeret etiā q̄ hō ⁊ aial:⁊ alia hō rebus nō existentib⁹ nō significarēt rem verā:sz figmentum sicut chimera. Hāc opinionē vident sequi quidā Thomiste qui dicūt/q̄ rebus corruptis manet qdem esse essentie:sz non maneat esse existentie/ꝓpter qō ꝓpositiones necessarie verificari possunt etiā rebus destructis.

Resolutō tactoris.

Dico tamen aliter ad hāc questionē q̄ res nullū habuerūt eē reale extra causas suas ab eterno. Ad cuius notitiā sciēdum est q̄ res possūt habere triplex esse.Uno modo in intellectu in quo habēt eē cognitū:⁊ sic oia producibilia pexistunt in intellectu dei:⁊ ea que fiunt per artē pexistūt in mēte artificis. Triplex esse rerū.

¶ Alio modo dicunt res esse in causis suis:sicut rosa generāda est potentialiter in mā/⁊ virtualiter in sole ⁊ i alijs causis actiuis nālibus:⁊ hoc etiā modo prefuerūt oia in potētia actiua dei.

¶ Tertio mō dicunt res habere esse extra intellectū ⁊ extra causas suas:⁊ hoc mō nulle gdditates siue producti pexiterūt.Deus eni nō tm̄ produxit esse quo gdditates subsistunt:sz etiā produxit materiā ⁊ formā que sunt partes gdditatis.Et silr generatio agētis nālis non solū terminatur ad esse cōpositi qō generat:sed etiā terminat ad essentiā forme que est formalis terminus gnōnis:vt dī.7°. metaphy.

¶ Nec valet ꝑm̄ fundamentū istoz:qz scientie sunt de gditatibus que sunt vles:vlia aūt dicunt esse eterna ⁊ incorruptibilia fm̄ q̄ exponit Linco.ꝑ posterioz. cōmen.17.⁊ 18.⁊.19.Et san.Tho.de veri.q.j.ar.5.ad 13m.recitans Auicē nam:qz nō corrūpunt per se:sz tm̄ ad corruptionē indiuiduoz:⁊ alijs modis qui declarati sunt libro.7°. Ad fūdaméta opinionis.

¶ Nec valet scōm:qz illud esse qō presupponit de subiecto/est esse nō repugnātie:nō autē esse actualis existētie in natura vt dicē libro.12.q.ꝓma.Uel vt alij dicūt:illud qz est nō dz referri ad entitatē potētialē vel actualē:sz ad realitatē nature in se.opz enim ꝑsupponere an sit ficticiū:vt chimera:vel aliqd vez ⁊ nō fictū. Nō.

¶ Non valet etiā 3m̄.Cuius rō est:qz ꝑdicamentū formaliter acceptum est ordo rōnis:⁊ ꝑter ē relatio rōnis.Unde nō hz esse nisi per actū intellectus:sic etiā intētio generis ⁊ specici ⁊ alioz hō.

¶ Dico igit q̄ nulle res sunt actu in ꝑdicamēto:nisi dum ꝯcipiunt ⁊ collocantur in tali ordine rōnis ꝑ intellectū: sicut etiā nulla res est actu subiectū vel ꝑdicatum:nisi dum est obiectiue in itellectu cōponēte.Et ideo siue res sit siue non sit:potest esse in ꝑdicamēto dūmodo habeat esse cognitū.Dicunt tm̄ res qñ nō actu cōcipiunt esse in ꝑdicamento potētialiter:qz pnt pcipi ⁊ poni in tali ordine per intellectū. Nō.

¶ Nec valet 4m̄. qz vt supra pbatū fuit esse distinguit ab ēntia.Et ꝓpterea nō sequit̄ si deus ab eterno est oium exemplar q̄ res habeāt aliqō esse reale extra deū:qz relatio imaginati ⁊ exemplaris ⁊ exemplati est rōnis tm̄ in vtroq; extremo. Cōclusio

¶ Oz aūt res non habuerint tale esse extra causas suas qō est eē reale.Et silr q̄ nō habuerint esse extra intellectum qō est esse rōnis:ita q̄ nullū aliud esse habuerūt:nisi vel in causis suis vel in intellectu.pbat̄.

¶ Primo.Illud non est ponē dū quo posito tollit̄ necessitas ponendi intellectū agētem: sed predicta opinio aufert hāc necessitatē:ergo ⁊c.Maior patet:alioquin intellectus agens frustra poneret̄. Minor ꝓbatur.Nulla alia est necessitas ponēdi intellectuz agētem nisi vt faciat quidditates rez esse abstractas/que fm̄ se non sunt abstracte.Sed si quidditates habent aliqō esse reale extra causas suas ab eterno ⁊ ꝑter actualē existentiā ipse semper fm̄ se sunt abstracte:nā rosa que obycit intellectui talis esset ab eterno qualis obycit intellectui:qz etiā in rez nā fm̄ suaz quidditatem ꝑcise ⁊ abstracte:ergo ⁊c. Hanc rōnem posuit Cōmentator.3°.de aia.cōmēto.31.vbi dicit.q̄ oia dicta ab Aristotele in hoc consistunt q̄ vniuersalia nullū esse habēt extra aiam:qō ponebat Plato:qñ si ita esset.nulla esset necessitas ponēdi itellectū agentem.

¶ Scōo.Si res ante rez ꝓductionē habuerūt esse gdditatiuū eadem rōne ipsum habent etiā postq̄ corrupte sūt. Sed hoc est falsum:ergo ⁊c.ꝓna ꝓz.Falsitas ꝓntis pbat̄. Si essentie manēt rebus corruptis:aut manēt fm̄ numerum specierum:aut fm̄ numerū indiuiduoz.Sed non pōt dari ꝑmum.Tum qz gdditas specifica non habet aliquā cōitatem extra intellectū.Tum qz quodlibet indiuiduū habet

Vide cc. Sacrosancta ferrarien. 2. contra. cap. 52 fol. 147.

propriaz essentiaz:ꝛ per ꝓsequēs si corrūpitur essentia idiuidui non sufficit ꝙ maneat essentia specifica in cōi. Non pōt etiā dari z^{m}:ga cuz indiuidua factibilia sint in infinitū ꝛ infinita indiuidua ptrāsierint ꝑm ꝓb̄m.sequit ꝙ infinite essentie pmanerēt ꝛ fuissent ab eterno:qō non est dicendum. ¶ Tertio arguitur. Si res habuerunt eē essentie ab eterno ꝛ non eē existētie:aut tales eēntie sunt oino imꝓducte/aut aliquo mō. Si sunt oino imꝓducte.ergo a nullo dependente:ꝛ ꝓnter non dependent a causa prima:ꝛ sic inter eas ꝛ causaz primā nullus est ordo:qō est falsuz.ꝛ ꝓtra ꝓb̄m 12° metaphy.in fine. Si sunt ꝓducte aut hoc est ꝑm causaz finalē:aut ꝑm causaz efficientē: Nō ꝑm cām finalē: ga oīs causa est nā prior suo effectu:ꝛ sic in illo ꝓri tales essentie nullū hñt esse quidditatiuū. Si scōm causam efficientē:ergo cū actio cause efficiētis terminet ad actualem existentiā:sequit ꝙ nunq̄ habuerūt esse quidditatiuū nisi qñ habuerūt actuale existere. ¶ Quarto. Essentia hois nō est aliud nisi humanitas:ꝛ essentia huius hois:puta Soz. nō est aliud nisi hec humanitas. Sed corrupto Sorte:nullo modo manet humanitas:ga ipsa regrit actualē vnionē aie cū mā:corrupto aūt Socrate aia eius nō est vnita materie.ḡ ꝛc̄. ¶ Quinto. Si humanitas manet ꝑm eē eēntie: aut ly esse essentie/cōstruit̄ trāsitiue.i.eē qō est ipsius cēntie.tale aūt esse nō est nisi existētia quā tūc humanitas non hz:ga corrupta est. Aut ly esse essentie/cōstruit̄ intrāsitiue: vt dicat̄ esse essentie.i.esse qō est ipsamet essentia:ꝛ tūc est sensus:humanitas manet ꝑm esse essentie.i.essentia que est humanitas manet. Sed omne qō manet est:ergo eēntia q̄ est humanitas/est postq̄ corrupta est. ¶ Sexto. Aut hec humanitas quā dicis manere est res a deo distincta/aut est ipsemet deus. Nō pōt dici ꝙ sit deus:ga esse diuinuz non est quidditatiuū/nec ꝓpriū/nec cēntiale alicui creature. Nō pōt etiā dici ꝙ sit realr distincta a deo:ga relatio realis nō ꝙuenit nisi rei existēti. Sed distinctio realis est relatio realis:ergo nō cōuenit huic humanitati que nō existit. ¶ Septimo. Hāc humanitatē habētē esse quidditatiuū qñ actu nō est:aut pōt deus annihilare:aut non. Nō pōt dici ꝙ nō: aliogn deus nō eēt oipotens. Si sic:ponat̄ in esse ꝙ ipsam annihilet. Et tūc vel hec humanitas est possibilis produci vel nō. Si sic.ergo postq̄ annihilata est hz aliquā entitatem:qō est impole. Patet ꝓntia:ga per te/omne ꝓducibile ꝓexistit ꝑm esse quidditatiuū. Si non:ergo potētia dei diminuta est:cū deus posset ante ipsam ꝓducere:ꝛ eam nūc ꝓducere nō possit. ¶ Octauo. Sequit̄ ꝙ creatura non esset a deo ꝓducta ꝑm qōlibet sui. Sed hoc est falsum:aliogn essent multe res iꝓducte:ꝛ multa ꝓma ꝓncipia. Cōsequētia probat̄. Esse quidditatiuuz pertinet ad nām rei.ergo si esse quidditatiuū nō est ꝓductū:sed ꝓexistit cuilibet ꝓductioni/sequit̄ ꝙ res nō sunt producte ꝑm qōlibet sui.

Ad ꝓmā **Ad argumenta** in oppositū rūdet̄. ¶ Ad ꝓmū dr ꝙ ista ab eterno fuit vera. creabile est aliqd.accipiēdo ly aliqd/trāscendenter:sicut ꝛ ista erat vera.creabile est ens.ꝛ hō creabilis est substātia. Sed nō valet vlterior cōsequentia:qua infert̄:ꝙ creabile habeat aliqō esse reale extra suas causas. In quo aūt sensu sint vere ille ꝓpōnes dicet̄.q.sequenti. ¶ Ad scōm negat̄ minor:ga vt dictū fuit in 5°:lz relo ꝓducentis ad ꝓductuz sit relatio realis:tñ relatio ꝓducibilis ad ꝓductiuū est rōnis tñ. ¶ Ad 3^{m} dicit̄ ꝙ dupl'r aliqua ꝑt dici esse vnum numero. Uno modo positiue:ga.s.qōlibet eoz est ens positiuū:ꝛ abinuicē sunt indistincta:ita ꝙ ad talem vnitatē hoc ꝛ̄nes requirunt̄:ꝛ sic negat̄ minor:ga cū oīs forma ꝓducibilis sit nihil:nulli rei pōt esse idē positiue. Scōo mō dicunt̄ aliqua esse vnū negatiue:ga.s.nō sunt actu distincta cū alterū eoz sit purum nihil:cuī repugnat actualis distinctio:lz istud nihil aliqñ erit illud ens/cū quo nūc dicit̄ esse vnū negatiue:ꝛ sic ꝓcedit̄ mior:lz negat̄ maior. ¶ Ad 4^{m} dr ꝙ nulla rosa existēte.hec est vera:rosa est suba: sed hec veritas nō est passio alicui⁹ habētis esse extra itellectū:sed est passio entis cogniti ꝛ apprehensi. ¶ Ad 5^{m} dr ꝙ nihil qō tñ est possibile ꝓduci/nō denoiatur possibile ab aliqua potētia reali que sit in eo:sed solum a potētia extrinseca.s. a potētia agentis:qō potest ipsum producere. Ex hoc dico ꝙ non opz quodlibet extremū ꝛtradictionis includere aliquod reale positiuū in se:sed sufficit ꝙ includat aliqō tale positiuū aut intrinsece aut extrinsece:a quo denoiet̄. ¶ Ad 6^{m} dicit̄ eodē modo/ꝙ esse ꝓducibile qō ꝓdicat̄ de forma ꝓducibili/nihil positiuum reale ponit in ipsa forma:sz tñ in agēte a quo ꝓduci pōt. Ponit tñ in forma aliqō positiuum rationis.s.relationem ad causam productiuam.

¶ Utrum ꝓpositiones facte de rebus non existentibus in materia necessaria sint vere. Questio. V.

Queritur 5°. Utrū rebus non existētib⁹/ vere sint ꝓpositiones de eis facte in materia necessaria:cū ipse res non hēant esse qdditatiuū:vt probatū fuit. Et vr ꝙ non. Prima rō ¶ Primo. Qz ꝓb̄s secundo posteriorz sic dicit. Impossibile est scire quid est/ignorātes si est. Sz re nō existente nō pōt sciri an sit.cum sit falsum eam esse:ḡ non pōt sciri quid sit.puta ꝙ sit aial vel suba vel hō. Scōa rō. ¶ Scōo. ꝓb̄s scōo peri hermenias sic dicit. Quādo i adiecto aligd quidē oppositoz ineſt que sequit̄ ꝛtradictio non verū.sed falsum est:vt hoiem mortuū.hoiem dicere:ergo ꝑm ꝓb̄m hec ꝓña non tenet. Soz.est homo mortuus:ergo est homo. qz ꝑm ipsum mortuū opponit̄ homini:ꝛ hoc pz:vt inquit Boetius ex diffinitionib⁹ eorum:qz in diffinitione hois ponit̄ viuens:mortuum aūt est quod non est.ꝛ erat in rerum natura:ergo viuū quod ponit̄ in diffinitione hois/est oppositum mortuo:igit̄ non est possibile ꝙ de eodem predicet̄ viuū:qō ponitur in diffinitione hois ꝛ mortuū. Tertia rō ¶ Tertio. Si homo est animal:ergo est aiatus:ergo aia ē corpori vnita. Sed vnio cum sit accidēs per accidēs/non ineſt vniuersali nisi prius singulis insit. Sed nullo homine existente. nulla anima est corpori vnita.ergo nullus homo ē aiatus. Quarta rō ¶ Quarto. Si omne qō est essentiale alicui predicatur de eo etiā si non sit.ergo si deus non esset:adhuc esset verum dicere ꝙ deus est:qz esse est de essentia dei. Quinta rō. ¶ Quinto. Si soz.nō existens est homo.ergo est substantia: aut igr ꝓma/ aut secunda. Sed Soz.cū sit indiuiduū non est substantia secūda.ergo est substantia prima.ꝛ per ꝓns existit:qz singulares substantie materiales sunt cum hoc ꝛ nūc. Sexta rō. ¶ Sexto. Si hec est vera.hō est aial.dum hō non est: queri ꝓ quo supponūt extrema.ꝛ quicqd detur:sequit̄ inconueniēs. Nō enim potest dici ꝙ subiectū supponat simpliciter:qz predicatū non ꝙuenit ei ꝑm esse qō habet in intellectu.ergo supponit personaliter:ꝛ sic opz ꝓpositione verificari ꝓ indiuiduis ꝛ ꝓnis:que cū nō sint/falsa est ꝓpositio. Septima rō ¶ Septimo. ꝓb̄s in ꝑdicamentis:caplo de substātia:dicit ꝙ ex eo ꝙ res est vel non est.oratio dicitur vera vel falsa.ergo qcquid de re non existente enunciatur/falso enūciat̄. Octaua rō ¶ Octauo. Terminus positus in ꝓpositione/non trahitur ratione alicuius adiuncti extra suum significatum. Sed ly est/de se significat actuale existere.ergo in omni propositione id/ipsum significat.ꝛ per consequens.cuz dr homo est homo: significat̄ ꝙ hō sit.ꝛ iō falsa est hoie non exīte. Nona rō. ¶ Nono. Theologi dicūt in 3. di. 22. ꝙ in triduo mort̄ chr̄i:ista fuit falsa simpliciter.chr̄s est homo.ꝛ tamen in ea predicatuz est essentiale subiecto.ergo ꝛc̄.

Respondeo Qz circa hanc questionem dissentiūt tm iniste ꝛ iuniores dialectici ab anti

Termini/ tiquis. Ipſi enī ꝓp ratiões ſupra poſitas exiſtimant nullaz ꝓpoſitionē eſſe verā: cuius ſubiectū in rex natura non eſt. Sed clariſſimi phi oppoſitum putant. ſ. Albertus magn⁹ in libro ō cauſis. capitulo. 8. ⁊ in poſtꝓdicamētis. caplo. 9. ⁊ ſan. Tho. de veri. q. 6. ar. j. ad. 9. vbi dicit aliqd eſſe duplr incōmutabile. Uno modo ꝓp incōmutabilitatē nature ſic̄ deus. Alio mō ꝓp neceſſitatē veritatis. ſicut iſta veritas. oē totū eſt mai⁹ ſua parte. Idē tenuit Ꝑericus quolibeto. 10°. q. 3. ⁊ Perueus quolibet. 3. q. ꝑma. ⁊ Scotus ⁊ cōiter alij doctores. 3. di. 21. vbi ex dictis diuerſoꝝ colligit̄ iſta ꝯcluſio.

Cōcluſio ꝓ ſꝫ mal ꝓ. ¶ Dis ꝓpoſitio cathegorica cōpoſita affirmatiua de ieē/ non habēs iplicationē ex parte ſubiecti ꝓtingentē: aut ipoſſibilē ⁊ nō equipollēs hypothetice/ſiue ſit in ꝑmo ſiue i ſecūdo mō pſeitatis/eſt ſemp vera: ēt rebus nō exiſtentibus dūmodo ſubiectū eius habeat conceptū vnū: vt iſte ꝓpoſitiones: homo eſt aial. Soz. eſt homo. hō eſt riſibilis. ¶ Dico compoſita ad excludendas ꝓpoſitiones: vt cum dī homo eſt. ¶ Dico affirmatiua: qz ſemp negatiue ſunt falſe in tali materia: vt iſta. homo nō eſt aial. ¶ Dico/de ineſſe. qz alique modales eſſent falſe: vt iſta. homo ꝓtingēter eſt animal. ¶ Dico/mō habēs implicationē ꝓtingentē. qz in caſu noſtro/iſta eſt falſa. homo albus eſt homo. Nam bene ſequitur homo albus eſt homo. ergo homo eſt homo albus: ⁊ vltra/ſigit̄ aliquis homo eſt albus: qō conſtat eſſe falſum/niſi hoie exiſtēte. ¶ Dico non iplicans impoſſibilitatē ꝓpter hanc ⁊ ſimiles ꝓpoſitiones. Maius deo eſt. Naz ly mai⁹/ ⁊ ly deo/que ſunt a parte ſubiecti/ſimul ſtare nō pñt. Opz enim q⁹ ratio ſubiecti prius ſit vera in ſe/q̄z q⁹ aligd de ipa enunciet̄. ¶ Dico non equiualētē hypothetice rōne iſtius ⁊ ſimiliū. homo qui currit eſt aial. ¶ Dico ſi ſubiectū hēat ꝯceptum vnum pp iſtaz. chriſtus eſt homo. cuius ſubiectū iplicat duas nās. ¶ Sed anteq̄z probet̄ iſta ꝯcluſio prius declarādū eſt eius ſignificatū. Ad cui⁹ euidentiā ꝑmittēda ſunt ea que poſita ſunt libro. 6. in qōne de entitate enūciabilium. ſ. q⁹ eſſe accipit̄ tripliciter. Uno modo vt ſignificat actū eſſendi/⁊ cū predicatū eſt 2ᵐ adiacēs. Secundo vt ſignificat eſſentiā ⁊ quidditatē: vt cū dicimus q⁹ diffinitio eſt oratio indicās eſſe rei. Tertio vt ſignificat veritatez ꝓpoſitionis. ¶ Itē ſciendū q⁹ omnis ꝓpoſitio affirmatiua vera de ineſſe/ſignificat aliquā identitatē ꝑdicati cū ſubiecto ⁊ aliquā diſtinctionē eox. Nā in qualibet ꝓpōne affirmatiua/aut idem ꝑdicat̄ de ſeipſo: ⁊ ſic idē eſt ſubiectū ⁊ ꝑdicatū: aut non predicat̄ idē de ſeipſo. ſz tm̄ predicatū eſt de rōne ſubiecti: vt cū dico homo eſt aial: ⁊ ſic adhuc ſubiectū ⁊ predicatū ſunt idē fm rem. Nam ille q eſt hō: eſt etiā aial. Aut ꝑdicatū non eſt de rōne ſubiecti: ⁊ in his ſubiectū ⁊ ꝑdicatū ſunt diuerſe res: ſed tm̄ ſunt idem ſubiecto: vt cū dico homo eſt albus. Hanc aūt idētitatē predicati ad ſubiectū ſignificat cōpula verbalis. Propter qō dicit ꝓbs in ꝑ peri hermenias q⁹ ly eſt/ſignificat cōpoſitionē quādā quā ſine extremis nō eſt intelligere. Diſtinguit̄ aūt ſemper aliquo mō ſubm a ꝑdicato ſaltē rōne: qz hoc eſt ſubm ⁊ illud eſt ꝑdicatū: ⁊ itez relatiua ſunt aliquo mō diſtincta: qz nihil dī relatiue ad ſe. ſed ad aliud. Subiectū aūt ⁊ ꝑdicatū ſūt relatiua: ergo ſemp aliquo mō diſtinguunt̄. Iſta igit̄ ꝓpoſitio. homo eſt aial. ſignificat vnionē ſiue idētitatē ſiue cōplexionē aīalis ad hoiem. ſignificat enī aial ineſſe hoi: quę quidē cōplexio ſiue qō eſſe ſignificatuz rōne illius copule eſt: dī a ꝓbo eſſe ens rōnis 6°. metaphy. ⁊. 2° peri hermenias. Hec aūt idētitas aīalis ad hoiez eſt relatio rōnis tm̄/ cū ſit eiuſdem ad ſeipſum. ⁊ ideo ad eam ſufficit q⁹ extrēa habeant eſſe apprehenſum ab intellectu.

Probat cluſio. Sup^m p^m **Nunc probat̄** predicta concluſio. Et ꝑ ſic. Supponitur ꝑmo q⁹ caſus non variat formalem ꝓpoſitiam: vt dicūt dialectici. Unde ſi aliqua ꝓpoſitio nunc eſt vera. ſemper fuit vera. ⁊ ſemp erit vera. Sup^m 2^m Suppoñit ſcō q⁹ ois ꝓpoſitio ꝓditionalis vera eſt neccia ⁊ eſt bona ꝓpoſitio ⁊ formalis: vt etiā cōiter eſt conceſſum. Supponit̄ tertio: q⁹ Sup^m 3^m aliqua ꝓpoſitio ꝓditionalis pōt eſſe vera. dato q⁹ antecedens: ⁊ ꝓpoſitiones ſint falſe ⁊ impoſſibilia. vt iſta. Si ſoz. eſt aſinus ipſe eſt rudibilis. Hoc ſuppoſitū habet̄ a Cōmētatore. 7. phy. cō. 2°. ¶ Ex his arguit̄. Iſta ꝓditionalis ꝓpoſitio. Si tu curris/ tu moueris: nūc eſt vera. q⁹ ipſa ab eterno fuit vera. Sz ab eterno tu nō eras: qz nullū corruptibile eſt eternū: ergo ad veritatē ꝓpoſitionis/nō requiritur ſubiectū eius exiſtere. ¶ Dicet̄ forte q⁹ ly conſtantia ſubiecti non requirat̄ in hypotheticis: requirit̄ tm̄ in cathegoricis. Sed ꝓtra. q⁹ nec ēt requirat̄ in cathegoricis arguit̄. ¶ Secūdo ſic. Iſta ꝓpoſitio eſt vera. Soz. eſt hō: q⁹ Soz. eſt aial: eſt vera dato q⁹ nullus hō ſit. Sed ꝑdicta ꝓpoſitio non tenet. niſi in vtute huius ꝓpoſitionis. ois homo eſt aial. ergo ſemp qñ illa ꝓpoſitio eſt vera. etiā iſta cathegorica eſt vera. Sed illa ꝓpoſitio eſt vera nullo hoie exiſtente: ergo nullo homine exiſtēte: iſta eſt vera: hō eſt aial. ¶ Tertio. Si ad veritatē ꝓpoſitionis requirit̄ cōſtantia ſubiecti: ſequit̄ q⁹ nihil eſt ſcibile niſi dum actu eſt. Sed hoc eſt falſum: ergo ⁊c. Ꝑz ꝓpoſitio: qz nihil eſt ſcibile niſi vex. ꝓbatur. Falſitas ꝓſequentis. Id per quod res ſūt ꝓpoſitiones ⁊ poſſibiles. aliter ſe hēre/non facit ad eax ſcibilitatem: ſicut nec ad eax diffinitionē. Sed exiſtentia cōuenit eis contingenter: ergo ⁊c. ¶ Confirmatur. Qz ſequit̄ q⁹ ſi quis habeat perfecte habituz geometrie ⁊ deſinant eſſe in rerū natura/figure geometricales/q⁹ eius ſcientia corrumpat̄: ⁊ ꝓſequenter q⁹ ſit habitus nō permanſiuus: imo de facili corruptibilis: qō eſt ꝓpoſitio ꝓpter rationē habit⁹. ¶ Quarto. Omnis propoſitio negatiua vera/hz affirmatiuā veraz priorem ad quā reducitur: ⁊ maxime illam in qua idem de ſeipſo predicatur: vt habet̄ ſcō peri hermenias: vbi dicit ꝓbs q⁹ hec ꝓpoſitio. bonū non eſt malū. reducitur ad iſtā. bonū eſt bonum. Sed nullo homine exiſtēte/iſta negatiua eſt vera. homo nō eſt aſinus. ergo iſta affirmatiua. homo ē homo. ad quā illa reducitur eſt vera: de quocūq; autem ꝑdicatur homo predicatur ⁊ animal: cum in eius conceptu includatur formaliter. ergo ⁊c. ¶ Quinto arguit̄ ab alys. Duox contradictoriox opz alterum eſſe falſum: ⁊ alteruz verum. Sed iſte ſunt ꝓtradictorie: homo eſt homo: homo non eſt homo. ergo opz vnā eſſe veram ⁊ reliquam falſaz. Sed hec eſt falſa: homo non eſt homo: ergo hec eſt vera: homo eſt homo. Qz autem hec ſit falſa: homo non eſt hō: probatur: quia ad eam ſequitur q⁹ homo ſit non homo: qz vt dicit ꝓbs ſecundo peri hermenias: ad negatiuā de ꝑdicato finito ſequit̄ affirmatiua de ꝑdicato infinito. cū autez hec. hō eſt nō hō. ponat ſubiectuz eſſe ex quo verbū eſt affirmatum. ſequitur q⁹ homo ſit ⁊ non ſit homo. ¶ Sexto. Contradictoria iſti⁹. homo eſt homo. eſt falſa in caſu q⁹ nullus homo ſit: ergo ipſa eſt vera: conſequentia patet. Antecedens probatur. Hec eſt falſa. nullus homo eſt homo. ⁊ hec eſt eius contradictoria. ergo ⁊c. minoz patet. Maioz ꝓbatur. Nam ſi nullus homo eſt homo: ergo homo non eſt homo: ergo homo eſt non homo: vt prius dicebatur. Tūc vltra: homo eſt non homo: ergo non homo eſt homo. per cōuerſionem ſimplicem. tunc ex conuerſa ⁊ quertente arguitur ſic. Non homo eſt homo. ⁊ homo eſt nō homo. ergo homo eſt homo: qō ꝓbare intendebamus. ¶ Dicet̄ forte q⁹ ad iſtā. homo nō eſt homo. non ſequitur iſta. homo eſt nō homo: nec eſt vex q⁹ ad negatiuā de predicato finito ſequat̄ affirmatiua de ꝑdicato infinito: qz ꝓbs ſcō peri hermenias: dicit q⁹ exiſtentib⁹ quatuor propoſitionibus. quarum due ſunt negatiue de ꝑdicato finito: ⁊ due affirmatiue de ꝑdicato infinito/ad affirmatiuas ſequunt̄ negatiue: ſed non ecōtra. Et hoc idez dicit ꝓbs in primo priox. Unde be-

ne ſequtur. ¶ Tu es non iuſtus. ḡ tu non es iuſtus. ſz nō ēȝ.
¶ Cōtra hāc reſpōſionē arguitur. q ꝫ ſz vera ſit: non tamē
Impugnatur rōnio. euacuat difficultatem. Nā pp̄s dicit ſcō peri hermenias
aliq̄ntulū poſt verba ſuperius recitata/ q ſi vex̄ eſt interro-
gatum negare/ vex̄ eſt affirmare p̄dicatū infinitū. Ut ſi q̄
ratur/ an Soz. ſit ſapiens. ⁊ rñdeatur q non: bene ſequit. ḡ
Contradictio in verbis pp̄i. eſt non ſapiens. Ex quo p̄z q pp̄s dicit affirmatiuam ſeq
ad negatiuā: ſz ſupra dixerit q nō. Hanc ꝺdictionē tollūt
aliqui/ ⁊ dicunt q ſz in terminis nō tranſcendentibus affir
matiue nō ſequant̄ ad negatiuas: ſicut eēȝ: ſequunt̄ tñ in ter
minis tranſcēdentibus. ⁊ de his intelligit pp̄s p̄mo p̄rio
rum: q exemplificat de bono ⁊ non bono. Sicut ḡ in p̄riori
ratione vtebar terminis ſpecialibus/ dicēdo homo eſt hō:
nunc vtar tranſcēdente. ⁊ dicam ſic. Nullo hoie non exiſtē
te. iſta eſt falſa. homo nō eſt ens. ergo iſta eſt vera. hō eſt
ens. Tenet ꝓnſa: q ⁊ iā due ideſinite: quaꝝ vna eſt affirma
tiua ⁊ altera negatiua ꝺdicunt ſi ſint in mā neceſſaria. Ante
cedēs aūt p̄obat: ſicut ſupra deductum eſt. ¶ Dicet̄ ſoꝛ
te q terminus tranſcendēs non pōt infinitari. ¶ Sed eēȝ.
hoc poſito nō tollitur ꝓtradictio in verbis pp̄i. Item pp̄s
exemplificat de his. homo non eſt bos. homo nō eſt bonꝰ.
Conſtat autem q bonum eſt tranſcendens.

Ad ꝓmū **Ad argumenta** Reſpondet̄. ¶ Ad primuꝫ dī
q pp̄s ibi loquitur tñ diſpu
tatiue. ſicut ip̄ſemet dicit: ⁊ dato q loquer̄ determinati
ue: dico q in acquirēda notitia quidditatis rei opȝ rem cē:
vt ip̄ſa res cauſet phantaſma. ⁊ eo mediāte moueat intelle
ctū: ⁊ hec eſt intentio pp̄i: q ibi inquirit quō cognoſcat q̄
q deſt: ſed nō intēdit querere an poſſit haberi notitia p̄rius
Ad ſcōm acquiſita/ dato q res coꝛrūpant̄. ¶ Ad ſcōm dico q pp̄s
intēdit ſolū declarare/ q hec ꝓpītia non eſt formalis. Soꝛ.
eſt homo moꝛtuus: ergo Soꝛ. eſt homo. ſz eni hoc ꝓſequēs
Soꝛ. eſt homo. ſemp ſit verū ⁊ neceſſarium: non tñ ſequit̄
formaliter ex illo antecedente. Et cum dī q moꝛtuum tol
lit vnum. q̄ eſt eſſentiale homini. dico q viuens accipit̄
Difficulo. dupliciter. Uno modo p̄ro natura cui conuenit ſcip̄ſaz mo
uere ad operationē ſi in actuali exiſtētia ponatur. ⁊ tale vi
uens eſt homini eſſentiale tanq̄ genus. Alio modo accipit̄
viuens p̄ro eo q̄ actu hȝ eſſe ſibi datum ab anima: ⁊ hoc
etiam eſt aliquo modo eſſentiale. q̄ pertinet ad ſubſtantiā
creature actu viuentis. ⁊ huic p̄ropꝛie opponit̄ moꝛtuum:
ſed non opponitur viuenti p̄rimo modo dicto. Et ſi dicat̄
q Soꝛ. poſt moꝛtē non eſt Soꝛ. q̄ vt dicit Cōmētatoꝛ p̄
mo phy. cō. 63. res in coꝛruptione ſubſtātiali/ perdit nomē
⁊ diffinitionē. Reſpondeo q Cōmētatoꝛ nihil aliud itelli
git niſi q ſoꝛ. poſt moꝛtē non eſt exiſtens Soꝛ. differentie
enim accidētales non faciunt terminū equiuocū/ qui de ſe
eſt vniuocus. fuiſſe autē ⁊ foꝛe ⁊ eſſe ſiue preſens preteritū
Ad tertiū ⁊ futurū ſunt differentie que accidunt ſorti. ¶ Ad tertium
Ad q̄rtū pȝ reſponſum ex dictis ad ſcōm. ¶ Ad quartū dī q illi q
faciunt illud argumentū ſoluunt etiā ip̄ſum. Nam ip̄ſi te
nent q etiā formaliter ex impoſſibili ſequitur q̄libet: ⁊ q
neceſſariū ſequitur ad q̄libet. Cum ergo antecedens illius
conditiōalis ſit impoſſibile: ⁊ ꝓnſs ſit neceſſarium vtiqȝ ba
bent concedere ꝓſequentiaz ⁊ dicere q ꝓſequens eſt verū:
q⁹ etiā p̄r eos eſt neceſſariū. Poſſet tamen negari ꝓſequē
tia: ſicut non ſequitur ſi ponamus hominē nō eſſe animal.
q homo ſit animal. q⁹ ex impoſſibili non ſequit̄ eius ꝓtra
dictoꝛium. alioquin ꝓtradictoꝛia eſſent ſimul vera: cū opoꝛ
teat q ſi antecedens alicuius ꝓnſie eſt verum: q etiā conſe
quens ſit vex̄. ¶ Ad quintum dicit/ q eſſe ſubſtantiā pri
Ad q̄ntū mam. vel ſubſtantiā ſecundā non eſt aliud q̄ eſſe genus vl
ſpeciē. vel indiuiduum. iſta aūt ſunt predicata accidētalia:
cum nō ꝓueniant rebus niſi per operationem intellectus.
Ad ſextū ¶ Ad ſextum. Dico q ly homo/ ſupponit ſuppoſitiōe ſim

plici/ que eſt naturalis: cuiꝫ ſtet p̄ro ip̄ſa nā: ſz ꝓcretiue: nec
ad talem ſuppoſitionē requirit̄ predicatū eſſe terminuꝫ ſe
cunde intēt̄ionis. ¶ Ad ſeptimū dī q pp̄s: vt patet p ei⁹ Ad ȝ⁹.
exempla nō loquitur niſi de ꝓpoſitionibus ſimplicib⁹: aut
de bis que fiunt in mā ꝓtingēti. Uel eſt dom/ q ex eo q res
eſt vel nō eſt dicitur oratio vera vel falſa. id eſt ex eo q ſic
eſt: ſicut per orationē ſignificat̄/ oratio eſt vera: ⁊ q iſta ſit
intentio pp̄i: pȝ: q⁹ ip̄ſe in p̄dicamētis. in capitulo de p̄rio
ri dicit: q ſic eſſe ſicut ꝓpoſitio ſignat/ eſt cauſa q ꝓpo
ſitio ſit vera. Ad ꝓpoſitū aūt dico q ſemp ſic eſt/ ſicut ſi
gnificat ꝓpoſitio in mā neceſſaria: q⁹ ſemp vex̄ eſt hoiem
eſſe aial. ¶ Ad octauū negat̄ maioꝛ ſi terminis ſit analo- Ad 8⁹.
gus: cuiuſmodi eſt ens ⁊ eſſe ⁊ hō. nā ens per ſe ſumptū ſtat
ꝓ ſuo potioꝛi ſignificato: qō eſt ſuba. Si vo dicat̄ ens ſue
ceſſiuū vel ens inherens ſtat ꝓ accidente: nō tñ perdit ꝓ
pter hoc alia ſignificata: q⁹ quantū eſt de ſe pōt hoc ⁊ illud
ſignificare. ¶ Ad nonū dī q⁹ theo. vt Scotus ingt: non lo- Ad nonū
quunt̄ logice: nec querūt an illa ꝓpoſitio ſit vera de virtu
te ſermonis: ſz ſolū intendunt dicere q chriſtus nō erat exi
ſtens homo: q⁹ aia ip̄ſius non erat actu coꝛpoꝛi vnita.

¶ Utrum potentia reſiſtitiua diſtinguatur a potentia acti
ua ⁊ paſſiua. Queſtio. VI.

Queritur 6⁹. Utrū potentia reſiſtitiua di
ſtinguitur a potentia actiua ⁊
paſſiua. Et videt̄ q ſic. ¶ Primo. Siccitas ⁊ Prīa rō
humiditas ſūt potentie reſiſtitiue. Sed iſte nō
ſunt actiue nec paſſiue. ergo ⁊c. Maioꝛ eſt pp̄i
primo ⁊ ſcōd de gnōne. tex. cō. 9. ⁊ pȝ ratione. Dum ex igne
generatur aer: ibi eſt reſiſtentia. aliogn ſubito ⁊ ſine altera
tione media generaret̄ aer. Aut ergo ignis reſiſtit per cali
ditatem: aut per ſiccitatē: ⁊ non per caliditatem: q⁹ ſimilis
forma eſt in aere. reſiſtentia aūt nō eſt niſi rōne ꝓtietatis: ḡ
reſiſtit p ſiccitatem. Minoꝛ ēt ꝓbatur. ⁊ primo q⁹ nō ſit po
tentia paſſiua: q⁹ ſiccitas eſt actus ⁊ forma. ergo non eſt po
tentia paſſiua diſtincta ꝓtra actiuā poſitā ab Ariſtotele. pȝ
ꝓñtia. q⁹ pp̄s. 9. metaphy. tex. cōmen. 7. dicit q actus op
poſitus potētie paſſiue/ dī de forma ⁊ de opinione. Qꝛ etiā
nō ſit actiua. ꝓbat̄. Si ſiccitas cēt actiua/ ageret in humi
ditatē eam coꝛrūpendo/ cū ſola humiditas ſit ei ꝓpria: actio
aūt eſt ratione ꝓtrarietatis. Sed coꝛruptiuū humiditatis ē
caloꝛ ⁊ nō ſiccitas. q⁹ pȝ: q⁹ ferrū ſemper eſt ſiccū: ⁊ tamē ſi
qñ eſt frigidū appꝛoximat̄ alicui humido nō deſiccat ipȝ.
Si vo ferrū cale fiat: tūc poterit ipſuꝫ deſiccare. ¶ Scōo. Scōa rō
Si potētia reſiſtitiua eſſet idem cum actiua/ aut cum paſſi
ua/ potius deberet dici idem cū actiua q̄ cuꝫ paſſiua: vt pa
tuit ex rōne p̄cedenti. Tuꝫ etiā: q⁹ reſiſtere eſt ꝺ agere. Sz
non eſt idem cū potentia actiua: ergo ⁊c. maioꝛ pȝ. Minoꝛ
ꝓbatur. Sit gra exempli ſiccitas actiua ⁊ reſiſtitiua. Aut
ergo tñ agit quantū reſiſtit: ⁊ eō tra: aut plus agit q̄ reſi
ſtat: aut plus reſiſtit q̄ agat. Nō p⁹: q⁹ ſiccitas paꝛ agit: q⁹
pȝ. Nam ignis p caloꝛem q̄ eſt multū actiuus facile calefa
cit aquā: p ſiccitatē aūt non pōt remouere ab ea humidita
tē. nec ab alijs que ex nā ſua ſūt humida: vt vinū/ oleuꝫ ⁊c.
Et tamē ſiccitas multuꝫ reſiſtit: q⁹ pȝ: q⁹ aſperſa aqua ſup
rem valde ſiccam. difficile eam intrat: ⁊ ſtat ſuper eam in
modum figure rotūde: q⁹ eſt pp̄ ſiccitatem reſiſtentē. Nō
pōt etiam dari ſcōm pp̄ rationem imediate dictam. Nec
tertium: q⁹ ſi ſiccitas plus hȝ de reſiſtentia q̄ de actiuitate.
ſit reſiſtentia vt ſex: ⁊ actiuitas vt quatuoꝛ: ⁊ diminuantur
iſta ꝓportionabiliter per actionem contrariȝ. Sequit̄ q
coꝛrupta tota actiuitate: adhuc eſſet aliquid de reſiſtentia.
q⁹ eſt impoſſibile: q⁹ bene ſequitur. Siccitas reſiſtit agēti.
ḡ agens agit in ip̄ſam: ⁊ tunc vltra. ergo agens repatitur ab
ea. ⁊ tunc vltra. ergo ip̄ſa reagit: ⁊ per ꝓnſs hȝ p̄n⁹ agendi.
¶ Tertio arguit̄. q⁹ ſi potētia actiua ē reſiſtitiua: opȝ tātā Tertia rō

esse actiuitatem:quãta est resistẽtia.sit illa potẽtia actiua: vt quatuor. Tunc sic. Dec potentia actiua est vt quatuor. hec potẽtia est resistitiua.ergo hec potentia resistitiua est vt.4.7 tunc vltra.ergo est resistitiua:vt quatuor.

Circa 5° **Respondeo** Dz lz ista questio:inquãtũ iplicat actionẽ 7 resistentiã 7 motũ:nãlis sit:inquantũ tñ querit de rez idẽtitate aut diuersitate est meta physica. Unde breuiter expediẽdo oibus eis ptermissis q̃ in nãli phia de hoc ptractanda sunt dico duo. ¶ Primo/ q̃ Eadem res 7 entitas est vtus resistitiua 7 virtus actiua. Ad cuius euidentiã est sciendũ q̃ esse actiuũ 7 esse resistitiuum est esse relatiuũ:cũ dicat ad aliud:nihil eni est actiuũ aut resistitiuũ in seipsum. Et iõ/sicut eadẽ res est albedo 7 similitudo.ita eadẽ res est actiuitas 7 resistẽtia. Eadẽ enim numero frigiditate aqua agit in ignẽ aut in aerẽ/remittẽdo eoz caliditatẽ.7 resistit eidẽ calori ne stati; corrũpat aquã 7 ipsammet frigiditatẽ. Uñ illa frigiditas dr virtus actiua: inq̃tum remittit calorẽ agentis.7 eadẽ dicitur potẽtia resistitiua.inq̃tum retardat eius actionẽ. Et ad hunc sensum gñaliter vez est:q̃ oẽ agens nãle si agat per motũ in agendo repatiť:qz saltẽ ex resistẽtia passi retardat actio agẽtis. Sed de reactiõe an 7 qñ detur:alibi erit disputare. ¶ Dico scõdo/q̃ potẽtia resistitiua nõ est idem cũ potẽtia passiua de qua hic loquiť ꝓbs:qõ ps.qz potentia resistitiua est actiua aliquo mõ:cũ sit ꝑn̄ reactionis. Potentia aũt passiua non est ꝑn̄ agendi:alioquin esset actiua.ſz est ꝑn̄ patiendi: vt ps ex eius diffinitiõe. Et si dicatur q̃ ꝓbs scõdo de generatione appellat humiditatẽ 7 siccitatẽ qualitates passiuas. Dico q̃ ipse non sunt passiue subiectiue.id est subiectum passionis:sed dicunť passiue obiectiue.sunt enim soz me que corrumpunť. Et lz sint in rei veritate principium actionis. Dicuntur tamẽ passiue:qz earum actio non est ita manifesta:sicut actiuitatis caliditatis 7 frigiditatis.

Ad pmũ **Ad argumenta** Rñdeť. ¶ Ad ꝑmũ dr q̃ siccitas est potẽtia actiua 7 agit per se in humidum ꝓsens ipsum corrũpendo. Caliditas aũt non agit in humidũ per se.sed per accns:iquãtũ facit exhalare partes bũidas:gbus exhalatis 7 euaporatis/remanẽt ptes terrestres 7 grosse que sũt sicce. Et hoc ꝑsertim/est in mistis. In elemẽtis aũt opz necessario ꝓcurrere siccitatem ad agendũ in humidũ:7 econtra:nec calor aut frigus ad ꝟ sufficiũt. Uñ radij sol nõ dr siccarẽt aquã:nisi ꝓcurrẽte siccitate ignis vel terre:nec frigiditas noctj bũectaret.nisi ꝓcurrẽte humiditate:puta de sẽsu rozis.vel alia hr causa. Oz ãt dr ferrũ aut marmor nõ desiccare:cum sint frigida:hoc ẽ falsum. Desiccant vtiq̃:ſz coz actio tarda est:qz vt diximꝰ siccitas nõ est multũ actiua.7 ideo coz actio non est ita ꝓceptibilis:sicut qñ desiccať aliquid per ignẽ:qui maioris est actiuitatis.

Ad scõm ¶ Ad scõm dr q̃ ordo in resistentia est oppositus ordini in actiuitate. Nam calor est magis actiuus q̃ frigiditas:7 hec magis q̃ humiditas:7 hec magis q̃ siccitas. Sed ecõtra siccitas magis est resistitiua q̃ humiditas:7 hec magis q̃ frigiditas;7 hec magis q̃ caliditas. Iz quidã moti ꝓpter illud argumentũ dicant q̃ quelibet istarum qualitatũ tñ agit quãtum resistit:7 tantũ resistit quãtum agit. ¶ Sed mihi vr q̃ hoc non sit vez. Constat eni q̃ duz aqua est calida:ille calor est valde actiuus:vt ps ex eius lesione:non eni posset quis diu manere in aqua intẽse calida.7 tamẽ ille calor parum resistit:qõ ps:qz aqua calida facile reducitur ad frigiditatẽ:qõ non esset si calor multum resisteret.nam quanto maior est resistentia tanto difficilius est agere. Dico igiť q̃ siccitas plus est resistitiua q̃ actiua. Et cum ꝓbatur. dico q̃ illa ratio procedit ex falsa imaginatiõe ac si virtus resistitiua 7 actiua sint due qualitates habentes distinctos gradus.sicut sunt albedo 7 dulcedo in lacte:qõ forte est album vt.6.7 dulce vt.4. Sed secus est in ꝓposito. Impossibile enim est separare a siccitate actiuitatẽ 7 resistentiaz:sed semp magis resistet q̃ aget. sicut pulchre ps in simili. Nam eodem actu volumus finẽ/ 7 ea que sunt ad finẽ. Et eodẽ actu intelligitur ꝯclusio 7 ꝑncipium:vt dr ꝑmo posterioz:iste tamẽ actus intensior esse dicitur:vt terminať ad ꝑncipium. q̃ ad ꝯclusionẽ. Nam principia magis cognoscimus:7 finem magis amamus. q̃ ea que sunt ad finem. Nec tamen valet illa consequentia. Sit amor finis vt.6.7 amor eius quod est ad finem:vt.4. 7 remittanť ꝓportionabiliter.ergo amabitur finis 7 non ea que sunt ad finem:qõ ideo est:qz ista diminutio 7 remissio non est duaz rez:sed eiusdez forme ſm rem:habẽtis tamen diuersas rationes:quaz vna ꝙuenit ei ꝑfectiori modo q̃ alia. Sicut etiã intellectus 7 memoria sunt vna res.7 tamen intellectus est dignior memoria. Si ergo perfectior in aliqua ꝓportione 7 remittantur ꝓportionabiliter. nõ sequitur ex hoc q̃ remanebit intellectus 7 non remanebit memoria. ¶ Nec valet argumentũ quod faciunt alij: Calor vt octo est actiuus:7 vt sex resistitiuus:ergo ꝑius desinet esse actiuus q̃ resistitiuus.ps consequẽtia:quia ꝑius desinet esse: vt.8. q̃ vt.6. Decipiunť eni isti qui putant nos dicere q̃ calor vel alie iste qualitates in aliquo gradu sit actiuus:7 in eodem non sit resistitiuus. Nullus eni est gradus calozis actiuus:qui non sit resistitiuus.7 ecõtra nullus est resistitiuus:qui non sit actiuus: sed quilibet magis agit q̃ resistat. ¶ Ad tertium negatur consequentia:sicut nõ sequitur. hec albedo est hec similitudo.sed albedo est vt.8.ḡ hec similitudo est vt.8.potest enim antecedens cẽ verum: 7 consequens erit falsum:posito casu q̃ Soz.albus:vt.8.sit similis in albedine platoni albo.vt.4.tunc enim albedo. Soz.est:vt.8.7 tamen eius similitudo ad ꝓlatonẽ nõ est: vt.8.ſz vt.4. Nec valet.hec albedo est perfectissima. ergo hec similitudo est perfectissima.quia semper arguitur ab idẽtitate rei ad idẽtitatem rationis.

Circa 5° Idez actꝰ 7 itẽsus 7 remissus dicitur.

Ad tertiũ

¶ Utrum rebus non existentibus/verum sit q̃ intelligatur. Questio. VII.

Queritur 7°. Utrum silr rebus non existẽtibus verum sit q̃ intelligãtur:puta an ista sit vera. Nulla rosa exĩte:rosa intelligiť. Et arguiť q̃ non. ¶ Primo. Si sic: sequiť q̃ si deus conseruaret in oculo speciem rei visibilis corrupto obiecto q̃ obiectus videretur.consequens est falsum:vt de se ps.ergo antecedens. Consequentia ps.qz non est maior ratio in hoc q̃ in illo. ¶ Secundo. Sequitur q̃ ista esset vera. Chimera est chimera.consequens est falsum. Probatur consequentia sic arguẽdo. Aliquod intellectũ est chimera. Sed nullũ aliud intellectum a chimera est chimera.ergo chimera est chimera. Et vltra. ḡ id qõ est chimera est chimera. Nec vltima ꝓsequẽtia ps: qz in ista ꝓpositione.chimera est chimera.subiectũ supponit respectu verbi de presenti:7 nihil ponitur ibi ampliatiuum.ergo conuertitur cũ ista. aliquid qõ est chimera est chimera. ¶ Tertio. Sit corruptus socrates 7 habeas speciem repzsentantẽ socratẽ 7 nullã aliã.7 arguitur sic. Aut aliquid est itellectum a te:aut nihil. si aliquid 7 nõ nisi Socrates:ergo socrates est aliquid. Si nihil habetur propositum:qz tu intelligis 7 nihil itelligis. ¶ Quarto. In ista ꝓpositione.rosa intelligitur a socrate:queritur vtrũ subiectum eius supponat pro aliquo vel pro nullo. Si ꝓ aliquo:ergo rosa est aliqd.ꝓtra casum. Si pro nullo.ergo nihil itelligiť a soz. ¶ Quito. Dis vlis est vera. cuiꝰ q̃libet singularis est vera. Sed corrupta oi rosa/q̃libet singularis est vera istiꝰ vlis.nulla rosa itelligiť.ḡ ipsa ẽ vera.maior ps. Minor ꝓbať.qz neq̃ rosa itelligiť neq̃ hec:neq̃ hec:7 sic de singul'.

Circa 5° Ad tertiũ

Ad scõm

Ad pmũ

Ad scõm

Ad tertiũ

Ad quartũ

Ad quintũ

Ad sextũ

Ad septimũ

Sensus ꝯclu. **Respondeo.** Et pro notitia tituli q̃onis. Sciẽdũ est. q̃ i hoc loco nõ q̃rit. vtr̃ res nõ exis/possit cãre sui notitiã siue specie in itellectu: q̃ de ℔ nulli dubiũ est. q̃ nõ. eo q̃ res nõ exis/nullã põt habere actionẽ in itellectũ. Sed q̃ est p̃suppositio q̃ in intellectu Sorꝛ sit spes rose. siue talis spes sit causata a rosa siue ab alio. Utr̃ sor. p talẽ spẽm possit elicere intellectionẽ actua lẽ/qua intelligat rosaz. Dicit igit aliqui q̃ nõ. Et habent p fundamẽto siue opinionis/q̃ subm respectu verbi p̃sentis tpis nullo mõ ampliat. ista aũt ꝓpositio. Rosa itelligit. cꝫ pollet isti. Rosa est itellecta. que ẽ de vbo p̃sentis tpis. ℟ iõ in ista ꝓpõne subm supponit tñ pro exĩtibus ℟ non p preteritis siue futuris: ℟ ideo tales ꝓpõnes non sunt vere de vn: e sermonis. dicunt tñ q̃ ꝓcedi possũt dicte ꝓpõnes ad bonũ sensum q̃ est. q̃ sor. ℔z speciẽ per quã posset intellige re rosam si rosa esset. Unde ista ꝓpositio. recordor cesaris nõ existẽtis. sumit pro ista copulatiua ꝓstituta ex trib⁹ ca thegoricis. Cognitio quedam est in me que forte cesaris si esset. ℟ cesar fuit cognitus a me: ℟ cesar nõ est. ¶ Sed q̃m ista opio ℟ rõni ℟ veritati aduersat: dico aliter ad quesitũ. Opio nõ bona. Improbatur opio. Conclo. Qꝛ res nõ actu in rerꝛ nã exĩtes/a nobis itelligi pñt: nec requirit rẽ actu esse ad ℔ q̃ intelligat. Hoc aũt ꝓbat multi pliciter. ¶ Primo. Ista ꝓpositio nũc est vera. rosa est. posito q̃ rosa sit: ergo anteq̃z rosa gñaretur vera fuit ista ꝓpositio. rosa erit. ℘z ꝓnia in ꝓtingentib⁹ cuilibet vere de p̃senti aliq̃n corrñdebat vna vera de futuro. Sz intellectus non põt formare hanc ꝓpõnem. rosa erit. nisi apprehẽdat subiectũ ℟ p̃dicatũ. ergo q̃n rosa non erat. sed erat futura i tellectus eã apprehẽdebat. ¶ Scõ. Supponit q̃ nihil põt esse in genere nisi sit in aliqua specie eius. cũ genus nõ sit sine specieb⁹. Supponit secũdo/q̃ omne ens in actu p aliq̃ formã/põt habere operationes ꝓueniẽtes illi forme. Supponit tertio/q̃ opationes specificant ex terminis: vt dr̃. 5° phy. tex. cõ. 31. Tunc sic. Intellectus habẽs speciẽ ro se/est in actu per eam: dato q̃ nulla rosa sit: ergo põt p eaz elicere aliquã intellectionẽ. ℘z ꝓnia per scõm p̃suppositũ. Sed ois intellectio terminat ad illud q̃ per eã repꝛesen tatur: ergo ista intellectio terminat ad rosaz. dato q̃ nõ sit. ¶ Dicet forte q̃ añs huius ꝓnie secunde est falsum. qꝛ possibile est q̃ itellect⁹ intelligat: ℟ tñ nihil itelligat. ¶ Sz ꝓtra. Ista intentio est in genere intellectiõis. ergo est in ali qua eius specie. per ꝓmũ p̃suppositum. Sed nõ ℔z speciẽ nisi ex obo. per tertiũ p̃suppositũ. ergo terminat ad aliq̃ obiectũ. ¶ Tertio. Omne vꝛ põt intelligi: sed rosa non exĩte/vꝛ est rosam esse subam: vt pbatũ est ꝑcedẽti qõ ne. ergo rosa nõ exĩte põt intelligi rosam esse subaz. Sed hoc enũciabile nõ dicit aliam entitatẽ nisi rosam ℟ subam: vt pbatũ fuit libro. 6. ergo tunc itellectus intelligit rosam. ¶ Quarto. Luicũq̃ cõuenit ratio formalis obiecti intelle ctus/ipsum põt terminare intellectionẽ: eo q̃ obm ℟ potẽ tia adequant. Sed eis que nõ sunt/ꝓuenit ratio entis q̃ negationibus ℟ ꝓuationib⁹: cũ ista nullaz dicant naturã. ℟ illa sic. Sed negationes ℟ ꝓuationes sunt entia: vt dr̃ 4° metaphy. tex. ℟ cõ. 2°. ergo eis que nõ sunt ꝓuenit rõ entis. ¶ Quinto. ℘hs ponit hanc drãm inter intellectũ ℟ sensum: qꝛ stante specie in intellectu possumus intellige re cũ volumus: ℟ non possumus sentire cũ volumus: qꝛ re quirit ad sensationẽ presentia obiecti: non est autẽ in no stra potestate q̃ obiecta sint semper presentia: ergo intel lectus potest itelligere ea que nõ sunt: nec requirit presen tia obiecti. ¶ Sexto. Si intellectus nõ põt itelligere. nisi ea que sunt: sequit q̃ ista ꝓnia est bona. Rosa est intelle cta: ergo est. Sed hoc est falsum: qꝛ ℘hs. 2° peri hermeni as dicit q̃ ista ꝓnia nõ valet. Homerus ẽ in memoria do minum: ergo Homerus est. ¶ Septimo. Ista ꝓpositio est vera in sensu diuiso. Albũ põt esse nigꝛ. Sed nigredo que in hoc subiecto albo/signat posse acgri/nõ est: qꝛ neq̃z est in ipso: aliogn nõ esset in potentia ad eam: neq̃z est in alio: aliogn accidens migraret de subo in subm: ergo q̃ nõ est/ põt per intellectũ apprehendi. Ratio aũt ꝓdictoꝛ est: qꝛ species in itellectu existẽs repꝛesentat tñ gdditatẽ: ℟ non ea que accidunt quidditati: cuiusmodi est exĩtia: ℟ iõ põt intellectus elicere intentionẽ que terminat precise ad gd ditatẽ. Et preter hoc/põt in memoria sensitiua aut intelle ctiua conseruari species repꝛesentans complexionem acci dentis cũ aliquo subiecto: quod non est nunc: ℟ ꝓsequenter habebitur memoria illius ℟ actualis recordatio.

Ad argumenta ℞o in oppositũ facile rñdetur. ¶ Ad ꝓmũ dr̃ q̃ ille casus nõ est possibilis nãliter: qꝛ sensatio exterioꝛ nõ potest esse nisi obiectum sit pre sens. Si aũt deus miraculose cõseruaret visionẽ corrupto obiecto: tũc ipsa desineret habere rõnez visionis. vel aliqd forte aliud miraculose fieret/de quo nõ est disputandũ apud pḧos. Et est miriz q̃ aliqui in rebus nãlibus nesciunt loqui ℟ arguere/nisi ad miracula ꝓcurrãt. Ad ꝓm negat cõsequẽtia: ℟ negatur falsitas consequen tis. Ad probationem conceditur totuz. ℟ dico q̃ ista est ve ra. Aliquid q̃ est rosa est rosa. etiam si nulla rosa sit: cuius ratio est: qꝛ illa equipollet isti. ens q̃ est rosa est rosa. Ista autem est vera. ens est rosa: sicut ℟ ista. rosa est ens. Nam bene sequitur per conuersionem simplicẽ. rosa est ens siue aliquid: ergo ens siue aliquid est rosa. ¶ Ad 3ᵐ similiter di citur q̃ posito illo casu ista concedituꝛ. Sor. est aliquid. si cut est verum q̃ est ens. sunt enim vere omnes hꝰ proposi tiones ad sensum declaratum precedenti questione. ¶ Ad 4ᵐ dicitur q̃ in ista propositione. rosa itelligitur. subiectũ supponit pro eo quod est aliquid. scilicet pro natura rose. ¶ Ad 5ᵐ dicitur q̃ ista propositio. Nihil intelligitur a sor. inquãtum equipollet isti vniuersali negatiue. nulla res itel ligitur a sorte. est falsa: imo intelligitur id quod est aliqua res. scilicet natura rose: ℟ consequenter intelligitur id quod est hec res determinata ad intellectum: lz non ad sensum. ℟ tale demonstratum est vt dixi ipsa natura rose. Decepti sunt autem isti: quia existimauerunt ad veritatem propoſ tionis requiri existentiam subiecti: quod est falsum.

Ad ꝓmũ

Ad scdm

Tangitur Sco.

Ad tertiũ

Ad q̃rtũ

Ad q̃ntũ

¶ Utrum aliquid possit se reducere de potentia ad actum primo ℟ per se. Questio. VIII.

Queritur 8°. Utrũ aliqd possit reducere se de potẽtia ad actum primo ℟ per se. Et videt q̃ sic. ¶ Primo. Qꝛ aqua ca lida sibi derelicta alterat seipsam ad frigidita tem. ergo mouet a seipsa. ꝓsequentia ℘z. Ante cedens probatur. Aut frigiditas causat ab aere circunstã te: aut ab ipsamet aqua. Non ab aere. qꝛ nulla res agit vl tra gradum suum. Sed aqua alteratur ad maiorem frigi ditatez q̃ sit frigiditas aeris: ergo hec alteratio non est ab aere. ¶ Confirmatur. hec alteratio est nãlis. ergo nõ ẽ ab extrinseco agente ꝓtrario: cuiusmodi est aer. ¶ Confirma tur 2°. Idem est ꝑn motus ℟ quietis in termino ad quem est motus: vt dr̃ ꝓmo celi. Sed aqua ex se gesit in frigidi tate. ergo ex se mouet ad frigiditatẽ. ¶ Secundo. In nu tritione ℟ in augmẽto corpus animati mouet seipm ℟ rẽ. Añs ꝓbatur virtus nutritiua ℟ augmẽtatiua est in eo q̃ nutrit ℟ auget. ergo ipsuz nutrit ℟ auget se. ¶ Tertio. Om ne agens põt agere in quolibet ꝓtẽto sub suo adequato ob iecto. Sed habens potentiã aliquã actiuã põt cõtineri sub obo illius potẽtie. ergo per eã põt agere in seipm. Minoꝛ ℘z. Nam ignis hz potentiã calefandi leuitatẽ. ℟ ipse ignis ẽ

Porta rõ

Scda rõ

Tertia rõ

obiectũ

obiectū in quo pōt causari leuitas. Maior forte negabit. ⁊ dicet q̄ opꝫ agēs esse distinctū situ ab eo in qō agit. Uñ ly aliqō sit obiectū receptiuū forme: non tñ pōt eā causare in seipso: q̄ a se nō distinguit situalr. Sed ꝓtra. Si ignis inexisteret aque caleface ret eā. ergo nō requirit p̄dicta distinctio. ¶ 4°. Graue mouet deorsuz. ⁊ nō mouet ab aliq̄ extrinseco. ergo mouet a se. Maior pz ad sensuz. Minor ꝓbat. q̄ si moueret ab extrinseco maxime moueret a generante. vt cōiter dī. Sed hoc est falsum p̄mo: ga effectus in actu requirit cām in actu: vt dī 2° physi. ⁊ 5° meta. Sed possibile est duz graue mouet / q̄ gīans sit corruptū. ergo tūc ipm nō mouit. ¶ Dicet forte q̄ generās virtualr manet in graui. ¶ Sed cōtra. In graui non manet generās: nisi sicut cā in suo effectu. Sed nō est in eo actu nisi p grauitatez. ergo grauitas est illa que mouet. ¶ 2°. Jd qō pōt causare motū in quocūq̄ passo approximato ⁊ ꝓportionato: pōt etiā causare ipsuz in se: qñ e est extra locū suuz: q̄ tūc est receptiuuz illius motus. Sed graue pōt mouere deorsuz p suā grauitatē aliud graue sibi alligatū. ergo pōt mouere per se. ¶ 3°. Motus nālis itendit in fine: vt dī p̄mo celi. tex. cō. 88. Sed hoc nō posset esse nisi moueret a se. ergo ⁊c. ¶ Confirmatur: q̄ Cōmētator 3° celi. cō. 22. dicit q̄ lapis mouet se. inquantum est grauis in actu: ⁊ mouet. inquantum est in potentia inferius. ⁊ 4° physicorum. dicit ꝑhūs q̄ graue ⁊ leue ⁊ durum ⁊ molle concomitant densuz ⁊ rarū. Sed differēter: q̄ graue ⁊ leue sunt actiua motus: durū autē ⁊ molle sunt passiua. ¶ 5°. Sit aliqō misstuz graue qō generet supra in aere: aut generās ipm est celuz aut aer. Sed a nullo istorū pōt moueri. ergo non mouet a generāte. Consequētia pz. Añs ꝓbatur. Et p̄mo q̄ nō moueat a celo. q̄ quāto magis esset elongatū a celo / tāto tardius descēderet. q̄ magis distaret a virtute motoris. Sed non mouet tardius. imo velociꝰ: vt dī p̄mo celi. tex. cō. 88. ergo ⁊c. Q̄ etiā nō moueat ab aere ꝓbat. Tuz q̄ aer moueret sursuz leuia ⁊ deorsuz grauia: ⁊ sic actiuū nāle moueret ad ꝓprios motus: qō est ipole cuz nā sit determinata ad vnū. ¶ 6°. Cōmētator 8. physi. cō. 32. dicit q̄ ignis nō idiget motore extrinseco postq̄ genitus est. Et codē cōmento dicit q̄ essentia grauis ⁊ leuis facit q̄ ferantur ad loca sua. Et ibidem dicit q̄ leue non impeditum agit actionez leuis: que est moueri sursum.

Quarta ratio.

L. cō. 31.

Quinta rō

Sexta rō.

Respondeo Et p̄rius declaro qd sit moueri p se. Illud enim dī moueri per se: qō mouetur ⁊ nō per accidēs. i. p̄cise ad motū alterī: sicut aia mouetur ad motū corpis: ⁊ sicut bō mouet ad motum nauis. Moueri aūt p̄mo est habere motū qui non cōueniat ei p aliud. q̄ sicut per se opponit ad per accidens. ita p̄mo opponitur ad per aliud. Unde ⁊ ꝑhūs p̄mo posterioꝝ dicit: illud p̄mo inesse qō nō p aliō inest. sicut habere tres p̄mo inest triangulo. ¶ Presuppono 2°. q̄ omne totū distinguitur a qualibet sui parte: sicut effectus distinguit a qualibet sua causa. partes enim sunt cā totius. 2° physico. tex. cō. 29. ¶ Premitto 3°. q̄ duplex est motus. Unus est actus pfecti: vt videre / intelligere / ⁊ velle. Alius est actus iperfecti: ⁊ hic dī ꝓprie motus. ¶ Sed isto motu pōt dupliciter aliqd moueri. Uno mō p accidens. Alio modo per se: de vtroq̄ aūt est ꝓsens questio. ¶ Premitto 4°. q̄ in hac qōne intendo solū ꝓbare p̄cipalr q̄ magis ꝓsonat dictis peripatetico rū dicere. q̄ nulla res pōt seipsaz p̄mo ⁊ p se reducere de potētia in actū q̄ dicere eius oppositū. Qō dico: q̄ si aliqs voluerit pteruire. vtiq̄ sustinebit partē oppositam. Et ex his respondetur ad questionē: p qua hec est p̄ma ꝓclusio. ¶ Nullū corpus pōt mouere seipm p̄mo ⁊ per se siue ad formā substātialē: siue ad formā accidentalē. Q̄ nō possit se mouere p̄mo ad formā substantialē pz: q̄ oē mouēs est in actu. nullū aūt corpus est in actu anteq̄ habeat formaz substantialē. q̄ sine ea nō pōt esse. ⁊ duz hꝫ vnaz formam subalem / nō pōt se mouere ad aliā: q̄ iperfectius non pōt esse causa p̄ncipalis effectus pfectioris. Sꝫ forma vlterior est pfectior forma p̄existēte: sicut itellectiua est perfectior sensitiua. ⁊ sensitiua vegetatiua: vt dī 2° de aia. ¶ Confirmatur. q̄ causa equiuoca est nobilior suo effectu. Corpus aūt sub aia sensitiua est iperfectius seipso sub aia itellectiua ⁊ alterī⁹ rōnis. ergo nō pōt sensituū cē p̄mo ⁊ per se rō itellectiui. Q̄ nō possit se mouere p̄mo ad formā accidentalē. ꝓbatur. ¶ Primo per rationē ꝑhi 7° physi. tex. cō. 2. vbi ꝓbatur q̄ nihil mouet a seipo: ⁊ hoc accipit tāq̄ p̄ncipiū: per qō concludit postea in 8° q̄ oꝫ deuenire ad p̄mū motorē imobilez. Nec aūt ratio nihil concluderet. si aliqd moueret a seipso. Dicā enim q̄ celū mouet seipsuz: ⁊ q̄ nō est aliqua nā superior a qua mouear / ⁊ ex hac rōne cōiunctus Hzego. ꝓcedit q̄ Aristo. nō ꝓbauit sufficiēter dari p̄muz mouens imobile: ly putauerit se ꝓbasse. ¶ 2° arguitur rōne ibi facta a ꝑhō tex. cō. 2. Jd cuius ps quiescit ad quietē alterī⁹: ⁊ mouetur ad motuz alterī⁹. nō mouetur nec gescit p̄mo ⁊ per se. sed rōne partis. Sꝫ cuiuslibet mobilis vna parte gescente altera quiescit. ergo nullū mobile seipsuz mouet p̄mo ⁊ per se. Ad hanc rōnem dicunt aliqui q̄ duplex est p̄mitas. Una que opponitur parti: ⁊ hoc mō illud qō ꝓuenit alicui p̄mo cōuenit ei p̄m oēs partes. Alia est p̄mitas adequationis. ⁊ de ista nō oꝫ q̄ id qō cōuenit p̄mo ꝓueniat p̄m oēs partes. sicut pz q̄ triangulo cōuenit p̄mo habere tres. ⁊ tñ hoc nō cōuenit partib⁹ eius. Dicunt ergo q̄ ꝑhs itēdit ꝓbare q̄ nihil mouet p se p̄mo vtraq̄ p̄mitate. q̄ sequeret ꝓdictio. s. q̄ quiesceret ad quietē partis: ⁊ nō gescet. Nā quiescente parte nō pōt moueri p̄mo p̄ma p̄mitate: ⁊ tñ nō repugnat ei moueri p̄mo secūda p̄mitate: vt pz ex dictis. Sed q̄cquid sit de hac distinctione: adhuc ratio stat q̄ nihil mouet seipsuz p̄mo p̄ma p̄mitate: vt ipsi ꝓcedunt. ⁊ hoc per rationē supraposītam. q̄ id qō ꝓuenit alicui p̄mo p̄mitate adequationis. nō ꝓuenit ei p aliud: vt pz in exēplo suo de triāgulo. Sed moueri cōuenit mobili p aliud: nā in corporib⁹ aiatis ꝓuenit per aiam: in reliquis ꝝo que sunt grauia ⁊ leuia ꝓuenit p motorē extrinsecū. Unde Cōmētator 8° physi. cō. 30. sic ait. Cū declarauit sicut diximus q̄ illa que mouent naturalr ⁊ carent aiabus nō mouent ex se. dixit q̄ nō mouēt nisi ab extrinseco / cū nō moueāt a p̄n°i eis. Et cōmē. 31. sic dixit. lapis ⁊ vlr corpora simplicia nō mouent ex se. cū nō diuidant in motorē ⁊ motū. Et postea subdit q̄ motor in eis est extrinsecus ⁊ nālis. ⁊ q̄ hoc q̄ mouent in loco p̄uenit eis a generāte: sicut ꝓuenit qualitas ꝓpria: ⁊ alia accidētia. ¶ 3° Cōmēta. 3° de aia cōmēto. 4. ⁊ cō. 19. ꝓbat q̄ omne receptiuū est denudatū a nā recepti. ⁊ deducit ad hoc incōueniens q̄ idez esset mouens ⁊ motū respectu sui. Naz si visus haberet colorē posset in se causare spēm coloris. Et in 3. de aia cōmēto. 5. arguit q̄ intellꝰ nō multiplicent ꝑz numerum: quia si intellectus esset singularis / ipse esset intentio intellecta tñ in potētia ⁊ non in actu. ergo quando actu intelligeret a seipso tūc moueret seipsuz: qō est ipole. ergo p̄m Auer. nihil pōt mouere seipsum p̄mo. ¶ 4°. Si idē moueat seipsuz p̄mo: idē ꝑz idē esset simul sub oppositis dispositionib⁹. ꝓns est ipossibile. Sed ꝓbatur ꝓntia. q̄ semꝑ mouens est in opposita dispone ad motū. ⁊ econtra. naz mouens assimilat sibi motū: ⁊ trahit illud ad dispositionē simile sibi. ¶ 5°. Omnis motꝰ est a ꝓportione maioris inequalitatis. Sed eiusdē ad seipsum nō est hꝫ ꝓportio. ergo idez non potest mouere seipsuz. Maior est ꝑhi 6. ⁊. 7. physicoꝝ. Minor ꝓbatur. Proportio maioris inequalitatis est: q̄ virtus actiua mouētis excedit virtutē re-

Mouetur per se.

Mouetur p̄ q̄d sit.

Sup^m 2^m

Sup^m 3^m

Distinctio.

Ꝑma p°

Rōnes aliquoꝝ.

Robur rōnis stat.

sistituā mobilis.moueat igitur terra.a.seipsam.aut virtus actiua ꝛ resistitiua est ḡuitas:aut actiua est ḡuitas.ꝛ resisti tiua est siccitas:aut ecō tra:actiua siccitas ꝛ resistitiua gra uitas.Scōm ꝛ tertiū dici nō pōt:qz siccitas nihil facit ad motū nisi i quātū coniungitur leuitati vel grauitati:qō pz: quia idifferēter est in igne qui mouet sursuz:ꝛ in terra que mouet deorsuz.Si dicatur ꝑmū:ergo idē respectu eiusdē est maius ꝛ minus:ꝛ excedēs ꝛ excessiuz:que sunt absurda Scōa ꝑ° cum vnuz istoꝝ includat negationē alteri⁹.¶ z° cōclusio responsiua ad quesitū. Nulla res pōt reducere seipsaz pri mo de potētia in actū:quocūq; modo accipiat motus siue mutatio.ꝓbatur ista cōclusio.¶ ·Primo.Omne mouens est actu tale quale est patiēs in po⁹:vt dicit ·Phs 3° physi. tex.cō.17.Sed nulla res pōt eē in actu ꝛ in potētia respe ctu suiipsi⁹.ergo nulla res agit in seipsam ꝑmo.¶ Confir mat.qz ·Phs 5° meta.ꝛ.9.diffiniens potentiā actiuā/dicit q; po⁹ actiua ē ꝑn⁹ trāsmutādi aliō iḡtū aliō.sz nulla res Scotistaꝝ est aliō a seipa.ḡ nulla res ē ꝑn⁹ trāsmutādi seipsaz.¶ Ad solutio. hanc rōnem solet rñderi.ꝑmo q; duplr pōt aliquid eē in actu.Uno modo in actu formali.i.qz formalr hz talez vel talē actū.Alio modo in actu virtuali.i.qz virtualr hz actū sz nō habeat eū formalr.ipossibile q dez est q; aliqd sit sit in actu formali ꝛ in potētia respectu eiusdē.Unde dū mo uet se hz formalr potentiā ad id ad qō mouet ꝛ hz virtutē eiusdē ꝓductiuā.¶ Dicunt ꝙnter q; in diffinitione potē tie actiue ly inquantū aliud.nō reduplicat aliā rez:sz aliā rōnez formalē/qū mouens ꝛ motū sunt indistincta subie cto:puta duz voluntas causat in se actū suuz.Naz inquātū est actiua volitionis/est aliud a seipsa inquātū est recepti Impug⁹ ꝫ Sco. ua eiusdē.¶ Sed ꝓtra hanc responsionē arguit ·Primo. qz ista responsio est ꝓtra expositionē Cōmētatoris qui.9. metaphysi.cō.z.sic dicit.·Potentia agēs est illud qō est ꝑn cipiū transmutationis in aliud ꝑm q; est aliud ꝛ non in se: cum sit manifestū q; nihil agit in seipsuz.Ex quo habet ēt clare cōclusio supza posita.ſ.q; nihil agit in seipsuz.¶ z°: qz sz forte agens aliquā formā/possit dici alter a se inquan Capite de dita. tuz eaz recipit.non tñ pōt dici aliud.Nā differētia accidē talis nō facit aliud:sed facit alteratuz:vt ·Porphyri⁹ dicit. Unde sepe Aris.dicit q; Soz.in domo est alter a seipso in foro:ꝛ nūq; dicit q; sit aliud.¶ 3°.Si aliqd puta.a.agit in seipsuz.cōstat q;.a.est in potētia actiua formali:est eni foz maliter agens.est ēt in potētia passiua formali:qz formalr est recipiens:ꝛ non tñ virtualr.ergo segtur q; aliquid cēt in potētia actiua ꝛ in potētia passiua respectu eiusdē ꝛ eo dē modo.¶ z° ratio ꝑ cōclusione.Impole est q; eiusdez ad seipsuz sit relatio realis.sed agētis ad passiuz ꝛ mouen tis ad motū est relatio realis.ergo ipole est q; aliquid mo 1.c.20. ueat se ꝑmo.Minoz est ·Phi 5° meta.Maioz ꝓbat.·Rea liter relatiua sunt realiter opposita.Sed eiusdē ad se non Sco.fuga est realis oppositio.ergo nec realis relatio.¶ Ad hanc ra tionē ēt respondēt/q; alique relones nō cōpatiuntur se in eadē natura.nec in eodē suppposito:cuiusmodi est relo cau se ad effectū.ꝛ huius ratio est.qz talis relatio dicit eēntialē dependētiā.idē aūt nō depēdet a seipso.Alie sunt relones que se cōpatiunt in eadē nā.sed nō in eodē suppositō:cu iusmodi est relatio ꝓducentis ad ꝓductum:cui⁹ ratio est: qa idē esset anteq; esset.tñ iste sunt in eadē natura nūero. vt pz in diuinis personis.Alie sunt que cōpatiunt in eodē suppositō:ꝛ hꝰ est relatio mouētis ꝛ moti.qz in ea nō ipoz tatur eēntialis dependētia:neq; q; aliqd sit anteq; sit/sed solū ponit q; idē dependeat a se quātū ad actū accidētalē. qō nō est ipossibile.cū etiā mouens seipsum sit aliquo mō illimitatū ex hoc q; eius potētia nō est tñ capax illi⁹ ꝑfe Insecutio Sco. ctionis:sed ēt est eius effectiua.¶ Sed ꝫ hanc responsio nē sunt oia que posita sunt ꝫ ꝓcedentez.¶ Itē ratio ·Phi supzapposita.ſ.nō ꝓbaret deueniri ad mouens immobile. ¶ Itez qz concedit q; duo realiter opposita simul sunt in eodē subiecto:qō ab oibus phis est negatū.¶ Ad istud tñ Cauilla vltimū dicit Scotus q; relatiua realia nō sunt sic opposi tio Sco. ta q; vnum denominatiue sumptū neget aliud. vt.ſ.sequa tur.hoc est actiuū.ergo hoc nō est passiuuz:sicut infert se ꝫria.ſ.q; si est albū nō est nigrū.sed in abstracto bene infe runt se.vt si est motio actiua.ḡ nō est motio passiua.¶ Ad aliud forte diceret q; ·Phs ꝓbat celū nō esse ꝑmū mouēs non ex hoc ꝑncipio absolute.oē qō mouet ab alio mouet. sed specialr ex hoc q; oē motum localr motu eterno neces se est ab alio moueri.Cuius ratio est.qz oē qō mouet loca liter est corpus:oē autē corpus defatigat mouendo se:ꝛ iō nō posset moueri eternaliter a se:ꝓ qō opz q; ab alio mo ueatur.¶ Contra ꝑmā responsionē arguit:qz eodē modo Impugna tio ꝓtra ca uillationē dicam q; forme cōtrarie etiā intense cōpatiuntur se in eo, dē subiecto.Et silr q; ēt habit⁹ ꝛ ꝓuatio:sz non ꝑdicent de seinuicē in abstracto.Unde dicet q; oē albū est nigrum:ꝛ ois cecus est videns:sz albedo nō sit nigredo:ꝛ cecitas non sit visus.Nec vlla apparet rō sufficiens quare hoc magis dicendū sit in relatinis q̄ in alys oppositis.sed tñ volun tarie dictū est.ꝛ est fuga arguméti ꝛ destructio huius ꝑnci pij metaphysici q; oppositā nō possunt eē simul in eodē. ¶ z° etiā responsio nō valet.qz per totuz 8ᵐ physicoruz ꝛ 12ᵐ metaphysice nō reperit ·Phs posuisse aliaz rōnem ꝑ ter eā que dicta est.nec vllam mentionē fecit de eo qō isti adducunt.Et sic pz id qō ꝑncipalr erat ꝓbandū.ſ.q; posi tio dicens nullam rez posse se ꝑmo reducere de potētia in actū est magis ꝫformis doctrine peripateticoruz.

Ad primum dicit q; frigiditas sz nō sit ꝓpria passio aque.tñ consequit ad formā Ad ꝑmū substantialē eius absq; oi transmutatione:sed per quādaz emanationē eo modo quo ꝓprie passiones emanāt a suis subiectis.ꝛ ideo remoto omni agēte extrinseco/ad formaz aque ꝫsequitur frigiditas naturalr.vñ id qō reducit aquaz calidā ad frigiditatē nō est ipsa aqua:sz tñ forma aque.id ꝫo qō reducit est aq̄ ipsa.¶ Et si dicat q; de mente san cti Tho.forma substātialis nō est ꝑncipiū alicui⁹ effect⁹: nisi mediante forma accidētali.Dico q; ꝑm eum istud est falsuz in his effectibus/q; per naturalē emanationē conse quuntur suas causas:sicut est in ꝓposito.¶ Ad z^m dicitur Ad scōm q; viuentia corpora habēt partes diuersarū rōnum quarū vna pōt esse mouens ꝛ alia mota.Et ita est in eo qō dicit de nutritione.Nā potētia nutritiua est in aliqua parte de terminata.puta in epate vel in corde:vt dicit z° de anima. ꝛ hec agit nō in se.sed in alimentū:qō situ ꝛ rōne ab ea di stinctū est.¶ Ad 3^m negatur maioz/nisi tale obiectū sit ali Ad tertiū quo modo distinctuz realr ab eo in qō agit:vt declaratum est.Ad ꝓbationē dicit q; si ignis inexisteret aque.esset tñ realiter distictus ab aqua.¶ Ad 4^m in quo tāgitur a quo Ad ꝗrtū moueant grauia ꝛ leuia ianimata siue sint simplicia siue mista que est questio ptinens ad.8.physicoz vel ad quar tū de celo.Dico ꝑ nunc q; mouent a generāte:ꝛ mouētur ex se.sz aliter q̄ viuentia.¶ Oz eniz moueant a generāte. De motu grauiuz ꝛ leuium. pz exprese.8.physicoruz.tex.ꝛ.cō.3z.Istud autez intelligo duplr.Uno mō sicut exponit Cōmētator q; a generante mouent de potētia essentiali:qñ generās dat graui grauitatē ꝛ leui leuitatē:ꝛ istud ab oibus est concessum.¶ Alio modo dicit generās mouere corpus graue vel leue ab eo generatū:ga vum generat aliqō tale corpus extra locū ꝓ prium:motus ad locū naturalē qui tunc inest corpori ge nerato/est effectiue a generāte.qui eniz generat lapidē in aere/monet ipsuz effectiue deorsuz.Naz ille lapis in ꝑmo instanti sui esse incipit moueri deorsuz:hunc autē motum efficit generās.Istō pz:qz Cōmētator vbi supza quasi cir

ca medium

ca medium cõmẽti sic dicit. Generãs enim est illud qõ dat corpori simplici formã suã: et oia accidẽtia cõtingẽtia forme quoꝝ vnus est motus in loco. Ecce q dicit tale corpus habere duo a generãte. s. formã et motũ. Et ideo falsε dicũt qui arbitrant q generãs ideo solũ dicatur mouere: qz dat formã que est ꝓncipiũ motus. Pz enim ex ꝑdictis verbis q dr̃ mouere: nõ solum qz dat formã: sed ẽt qz dat motum. Et ad hunc sensum sepe dicit etiã. S. Tho. de potẽtia. q. 3. q mouent a generãte. cui in ꝓncipio sunt coniuncta: et postea ab eo sunt separata: qz nõ opz mouens et motũ esse simul nisi in ꝓncipio motus: vt pz in ꝑdictis. Et ita intelligẽdus est ꝓbs 8° physicoꝝ. tex. cõ. 32. in fine. vbi sic dicit. Qz quidem igit nihil horũ moueat seipsum manifestũ est. Quando ẽo corpora grauia vel leuia alr mouent naturalr. tunc mouent ex se et nõ a generãte: puta si lapis. nunc genitus sursum detineat ne descendat: et post aliqõ tẽpus remouetur ꝓhibẽs eũ descendere. Silr dum lapis ꝓjcitur sursum et descẽdit. tunc iste motus cõuenit ei ex se. Qz enim nõ sit a generãte ꝓbatur ex ꝓncipijs sancti Tho. Inter mouẽs et motum et agens et patiens est relatio realis. Sed inter graue descendẽs et generãs ipm non est relatio realis aliquo casu posito. ergo nõ mouet a generãte. Maior apud eum et oẽs est euidẽs. Minor ꝓbatur. Non existẽtis ad exñs/ nõ põt esse relatio realis: quia cũ relatio sit accidẽs ꝑ accidens/ requirit suũ subiectũ esse. Sed põt esse q dum descẽdit lapis q prius detinebat sursum violẽter: q generans sit corruptũ. ergo ꝛc. ¶ Et si dicat q ẽt dum generãs incipit mouere/ graue in ꝓmo instãti in quo genitũ est põt postea corrũpi adhuc eo descendẽte. ergo tũc nõ mouet actu a generãte. ¶ Rñdeo q non est simile: qz in ꝓmo instãti esse lapidis geniti ipse incipit moueri: et tunc nõ est possibile generãs ꝑ tunc nõ esse. ideo necessario est simul cum illo motu quãtum ad eius ꝓncipiũ: lz nõ ꝑm totũ motũ. In motu aũt qui est in graui post eius quietẽ violentã/ põt eẽ q generãs nõ sit simul cũ motu neq quo ad ꝓncipiũ motus: neq quo ad aliqd eius. Et q hoc corpora tunc nõ moueantur a generãte. pz ex verbis Cõmẽtatoris vbi supra. vbi sic subdit ad verba supius recitata. Potẽtia ẽo ad motum que accidit inueniri in corpore simplici qñ ipedit in tẽpore sue generationis quin moueat ad locũ suũ nãlẽ ab alio ipedimẽto/ qñ generat in loco extraneo: aut qñ exit a loco suo nãli ab aliquo extrabẽte: nõ indiget ex hoc q exeat in actũ motore extrinseco essentialr: hec ille. Per motorem aũt eẽntialẽ accipit Cõmẽtator ipsum generãs: qõ educit corpus genitũ de potẽtia essentiali: qz dat ei formã. Dicit g q tunc in casu ꝑdicto non indiget essentialr generãte siue motore extrinseco ad hoc q moueat: qz põt moueri ẽt generante corrupto: indiget tm̃ motore extrinseco accidẽtaliter. s. motore remouente ꝓhibens. ¶ 2° ad idem arguit ex eisdẽ ꝓncipijs. S. Tho. Oẽ qõ agit est. qz vt dixi agere est accidẽs per accidens: qõ nõ põt vere ꝑdicari nisi de re existẽte. Sed generãs per casum positum tunc nõ est. ergo ꝛc. Qz aũt moueat se declarat. ¶ Ad cuius euidentiã est sciẽdũ q grauitas et leuitas sunt hoꝝ corporũ ratio mouendi. Sicut enim calor est igni ratio calefaciẽdi: ita grauitas est lapidi rõ q descendat. et per ꝓns ipsa grauitas efficit illum motũ per se tãq cã partialis in ordine suo: id aũt qõ mouetur per se est tm̃ corpus graue descendẽs: grauitas enim nullo mõ mouet ꝑ se: lz tm̃ ꝑ accns. Et sic pz qlr iter id qõ ꝑ se mouet et id qõ ꝑ se mouet est realis distinctio. et ꝓns põt iter ea eẽ realis relatio. Nã id qõ per se mouet est graue cum grauitate: id aũt qõ per se mouet est tm̃ graue. Cõstat aũt q graue cũ grauitate includit aliqd reale. s. grauitatẽ quam nõ includit graue ꝑcise sumptũ. Et ad hunc sensum intelligẽda sunt que dicit Cõmẽ. 3. celi. cõ. 28. et. 4. celi. cõ. 25. vbi dicit q grauia et leuia mouentur ex seipsis. Et ꝓ hoc multi ꝺicunt. S. Tho. in hac positione de motu grauium et leuium: ga ipsum nõ bene intellexerũt. Qz ẽo aliter moueant se qñ corpora aiata pz. Tum qz animata possunt mouere ad qñlibet differẽtiã positionis: et ista tm̃ ad vnam. Tum qz animalia possunt sistere: ista ẽo nõ. Tum quia animalia in quocunq loco sint/ possunt moueri: grauia ẽo et leuia non possunt moueri a se nisi dum sunt extra loca sibi naturalia. Tum quia animalia hñt distincta organa quorũ vnum est mouens et reliquum est motum. Et per hoc pz rñsio ad omnia que tangebant in illa quarta rõne. ¶ Ad 5m dicit q generatur a celo et mouet ab eodem quantum ad illum motum quem incipit habere in ꝓmo instãti sui esse. Ad ipmam negatur ꝓntia: qz lz ꝓncipale mouẽs sit celum: tm̃ grauitas mobilis coadiuuat illi motui: mouet enim mobile mediãte grauitate. Et qa qñto graue magis appropinquat loco decorsum: tanto magis vigorat eius grauitas ex appropinquatione ad illum locum ad quem inclinat vt in eo quiescat. ideo ex hoc motus ille velocitatur. ¶ Ad auctoritates Cõmẽtatoris pz ex dictis in responsione ad 4m quid sit respondendum.

Dila grauitũ et leuitũ in motu ꝓ se ab intrinseco ad animalia.

Ad qnm

¶ Utrũ libtas volũtati sit res supaddita volũtati. Qõ. IX.

Queritur 9°. Utrum libertas a qua volũtas dicit formalr libera/ sit res supaddita volũtati. Et arguitur q sic. ¶ Primo. Qõ suscipit magis et minus nõ est potentia anime. qz ipossibile est ꝓprias passiones itẽdi nisi eorũ suba intendatur. Constat aũt q aia nõ intenditur. Sed libertas suscipit magis et minus: cuius experiamur quosdã liberius ferri in sua volita qñ alios. ergo ꝛc. ¶ 2°. Id sine quo intellectus non põt exire in actũ cognitionis/ est res supaddita ei. s. species intelligibilis aut habitus scientie. ergo cuius voluntas non sit nobilior intellectu: opz q id sine quo voluntas non potest velle aliquod obiectum/ sit entitas addita voluntati. Sed sine libertate volũtatis nõ potest velle/ saltem ea quorum est electio. ergo ꝛc.

Prima rõ

Scda rõ.

Respondeo ad hanc questionem ꝓmittendo tria. Primum est descriues oibus questionibus sequẽtibus in ista mã: q libertas est duplex. Una est libertas a coactione/ prout oẽ illud dicit liberum qõ nõ est coactum et violentum ẽt si sit necessarium: et hec/ libertas inest volũtati ad qõcunq obiectum cõparetur: vt magis patebit infra. ¶ Alia est libertas ꝺictionis/ quam declarat ꝓbs et Cõmẽ. 9. metaphysi. cõ. 10. vbi dicit Cõmẽtator q hec est dꝛia inter agẽs nãle et liberum: quia agẽs nãle si sit sufficiẽs et approximatum passo. et nõ ipeditum/ necessario agit et est determinatum ad vnum. Agens ẽo liberum existẽtibus oibus requisitis ad actionem/ habet in sua ptãte agere et nõ agere: et agere hoc vel eius oppositum: et ꝓp hoc dr̃ eius libertas eẽ ꝺictionis: qz põt in vtrumq partem ꝺictionis. ¶ 3m est: q cõtingit eodem nomine nominari potentiam et actum eius/ et habitum. Nam ꝓbs 3° de anima appellat potentiam intellectiuam intellectum. tex. cõ. 5. vbi dicit q intellectus quo distinguimus et cogitamus/ nõ est aliqd entium ante intelligere. Textum ẽo cõmenti. 21. dicit q ille actus q est cognitio indiuisibilium appellatur intellectus: in quo nõ est verum nec falsum. In 2° aũt libro posteriorum in fine dicit/ q habitus ꝓmorum ꝓncipiorum indemõstrabiliũ/ dicit intellectus. ¶ 3m est q lz libertas a coactione (vt dictum ẽ) cõueniat voluntati ꝑ cõparationem ad quodlibet obiectum: tm̃ libertas ꝺictionis nõ cõuenit ei respectu finis: sed tm̃ respectu eorum que ad finem ordinant/ a qua libertate ipsa voluntas habet q dicat liberum arbitrium. i. potẽtia faciens in nobis esse liberum iudicium de aliquo eligẽdo vel nõ eligẽdo. Et lz ista questio possit eẽ absolute de qualibet libertate: tm̃ magis est de libertate ꝺictionis. ¶ Pro responsione ẽo ad questionem hec est ꝓma

Sup^{m} ꝓm

Libertas dupler.

Eodem nomine nominat potẽtia hitus et actus.

Sup^{m} 2^{m}

Sup^{m} 3^{m}

Sensus questi.

Jntantia

Solutio.

Notãdum

Pria ꝑ° cõclusio. ¶ Libertas nõ est res supaddita voluntati.probatur. ¶ Primo.quicqd est voluntati additũ:aut est actꝰ aut habitꝰ.Sed libertas nõ est actus nec habitꝰ.ergo ꝛc̃. Maior ꝑz:qz in aia nõ sunt nisi potẽtie ⁊ actus ⁊ habitꝰ:libertas aũt nõ põt esse potẽtia addita volũtati:qz potentie non est potẽtia.Minor ꝓbatur.Et qz nõ sit actus ꝑz:qz libertas manet in volũtate.ẽt dum voluntas nullũ actũ elicit aut iperat.Qz aũt nõ sit habitꝰ ꝓbatur.Si libertas eẽt habitus:ipsa esset habitꝰ nãlis.cũ insit volũtati a nã.⁊ nõ per assuefactionẽ vel disciplinã.Sz nõ est habitus nãlis. ergo ꝛc̃.maior ꝑz.Minor ꝓbatur.Habitꝰ nãles inclinãt ad vnũ determinate:vt ꝑz in habitu ꝑmorũ ꝓncipioꝝ:qui ita inclinat ad assentiendũ eis qꝫ nullo mõ ad dissentiendũ.Sed libertas nõ inclinat determinate ad vnũ.imo indifferẽter se bz ad quãlibet partẽ ꝯdictiõis.ergo ꝛc̃. ¶ 2°. Ois habitus aut est bonus aut malus.Sz libertas nõ est habitꝰ bonus nec malus.ergo nullo mõ est habitꝰ.maior ꝑz.Minor ꝓbatur.Habitꝰ bonus ita inclinat ad actũ bonũ qꝫ nõ ad malũ:⁊ habitus malus ita iclinat ad actũ malũ qꝫ nõ ad bonũ.Sed libertas indifferẽter se bz ad actus bonũ ⁊ ad actũ malum.ergo ꝛc̃. ¶ Dicẽt fortẽ qꝫ libertas nõ est habitꝰ nec actus.sed est ꝓpria passio volũtatis:⁊ ꝑ ꝑsis ab ea realr distinguit. ¶ Sed ꝯ.Iz eidẽ subito possint inesse multe ꝓprietates ordinẽ quodã.s.vna mediãte alia: tñ vnius passionis nõ est alia passio:aliogn iretur in infinitum.Sed volũtas que est potẽtia aie est ꝓprietas eiꝰ. ergo volũtas nõ est alia ꝓprietas.Et sic ꝑz:qꝫ volũtas est suamet libertas essentialr:ꝓ qõ solet dici qꝫ ipsa est libera per essentiã.Ex hoc ꝛsequtur qꝫ nõ dr libertas voluntatis nisi ꝟm cõstructionẽ intransitiuã. ¶ 2ª cõclusio.Volũtas absolute cõsiderata nõ est libera libertate ꝯdictionis:sed vt ꝑsupponit aliquẽ actũ rõnis ⁊ aliquẽ actũ suũ:⁊ ꝓ cõparationẽ ad determinatũ obiectũ.ꝓ cuius notitia est sciendũ:vt dictũ fuit qꝫ libertas inest volũtati tñ respectu eoꝝ que sunt ad finẽ:actus aũt voluntatis circa bꝺ appellatur electio que vt vult ꝓbꝫ.3.ethicoꝝ.ꝑsupponit ꝑsiliũ ⁊ inquisitionẽ de eo qõ est eligendũ.ꝑsupponit ẽt notitiaz ⁊ volitionẽ finis. ¶ Dico igit qꝫ libertas est ipsamet volũtas:sed ista res appellatur voluntas ꝓut est volitiua finis:⁊ eadem appellatur libertas: ꝓut est electiua eorũ que sunt ad finẽ:ita qꝫ libertas significat tñ potentiaz electiuã:Iz istud nomẽ/sicut nec electio cõueniat ei/nisi ꝑsuppositis alys actibus ꝑdictis:⁊ in cõparatione ad determinatũ obiectũ.s.ad ea que nõ sũt finis.ꝑz igit qꝫ nullus actus est de eẽntia libertatis:Iz aliq actus sint ad eã pambuli ⁊ ei ꝑsupponantur. ¶ Quidã tñ dissentiũt ab ista cõclusione duplr.Nã aliqui dicunt qꝫ libertas ineſt volũtati intrinsece ex nã sua:⁊ per ꝑs respectu cuiuslibet obiecti. Et hoc inferũt ex duabꝰ ꝓpositionibꝰ.quarũ prima est/qꝫ libertas nõ ineſt voluntati ex obiecto:qõ ꝓbant:qz nulli poc ineſt libertas ꝯdictionis ꝓ actionẽ mere nãlez:aliogn oẽ agens nãle eẽt liberũ.Sed actio obiecti in potentiã est mere nãlis:bonũ eniz apꝓbensuz necessario mouet voluntatẽ quãtũ est ex ꝑte obiecti.ergo volũtas nõ bz libertatez ex obiecto.Scõa ꝓpositio est.qꝫ volũtas non bz formalr libertatẽ ab aliqua sua opatione.Qõ ẽt ꝓbant:qz nullus effectꝰ determiat suã cãm in agẽdo.Sed ois actꝰ volũtatis est eius effectꝰ.ergo ꝛc̃.Minor supponit:qz ꝓbabit ifra. Maior ꝓbatur duplr.Primo.qz nullũ posteriꝰ actione ⁊ modo actionis/determinat actionẽ cũ sit iaz determinata. Sed effectus est posterior sua ꝓductione ⁊ mõ eius:quia ꝓductio vt ꝓcedit terminũ/iaz est cõtingẽter vel necessario ab agẽte.ergo ꝛc̃.Scõo.Si terminus actiõis determinat actionẽ ad ꝓtingentiã vel necessitatẽ:aut hoc facit ipse terminus qñ ẽ:aut qñ nõ est.Nõ zm:qa qõ nõ ẽ/nihil facit.Nõ ꝓmum:qz in ꝓmo instãti in quo terminus ponitur in actu.iaz actio est determinata.Ex his arguũt sic.Volũtas nõ bz libertatẽ ab obiecto:nec ab aliquo suo actu.ergo bz eaz ex se:⁊ per ꝑs stante clara notitia cuiuscũqꝫ obiecti/põt voluntas ab eo resilire quãtum est ex natura volũtatis:⁊ si cõtingat aliqñ qꝫ nõ possit hoc erit aliũde.Quo aũt ista sint patebit infra. ¶ Alij dicunt qꝫ libertas ꝓ pus cõuenit actibus ꝙꝫ potẽtie.Ad cuius euidẽtiã est sciendum qꝫ volito fine multa sunt media ad finẽ consequẽdũ:que ad ipsum nõ habẽt necessariã.sed cõtingentẽ cõnexionez: nec mouẽt necessario voluntatẽ:quia possunt apprehẽdi ꝓut in eis reperit aliqua rõ mali.Nã qui vult sanitatẽ.nõ ꝓpter hoc vult necessario medicinã:qz fortẽ apprehendit eã nõ vt causatiuã sanitatis.sed vt amarã:vel vt causantẽ dolorez corporis.Uolũt igit isti qꝫ libertas dicat ꝓ prius hanc cõtingentẽ cõnexionẽ rerũ ad finẽ:⁊ notitiã huiꝰ cõtingẽtis cõnexionis:ꝓ posterius aũt significet potentiam volitiuã. ¶ Que aũt istarum opinionũ sit verior.s.pª ⁊ 3ª. nõ potest constare:quia dissensio est in significato termini libertatis:que est questio voluntaria.

Rõsio alt qualis.

Impugº

Scõa ꝑ°

Notãduz

Scotist e

Pria ꝓpõ Sco.

Scõs ꝓpõ Sco.

Sz.alioꝝ Rõndus

Ad rationes

in oppositũ respondeẽ.Ad ꝓmã negatur minor.Ad ꝓbationẽ dicit qꝫ oẽs boium voluntates sunt equalr libere.ꝟm se.Qz autem vnus patiat maiorẽ difficultatẽ ꝙꝫ alius:ꝓuenit ex passione appetitus sensitiui vel ex corporis dispositione. ¶ Ad 2m negat ꝑntia.Cuius ratio est:qz itellectus ꝟm se est mere passiuus:voluntas aũt est magis actiua.

Ad ꝓmũ

Ad scõm

¶ Utrũ volũtas sit cã effectiua suaꝝ opõnum. Qõ.X.

Quæritur

10°.Utrũ voluntas sit cã effectiua suarũ operationũ.Et videtur qꝫ nõ. ¶ Primo.Si volũtas se bz actiue ad actus suos.aut hoc habet inquãtũ est volũtas.aut inquãtuz est volens:aut inquãtum est nolens se velle.Nõ ꝓmum:qz ipsa semꝑ est volũtas.⁊ tñ nõ semꝑ actu agit.Non 2m/qz cuz nõ sit volẽs nisi per velle:ꝛsequtur qꝫ idẽ esset cã sui.Non 3m.qz actus reflexꝰ nõ est cã actus simplicis:cũ sit eo posterior. ¶ 2°.Omnis cã efficiens equiuoca est nobilior suo effectu.Sz voluntas si est cã volitionis est cã equoca:⁊ nõ esset nobilior ꝓducto. ergo nõ est cã efficiẽs:maior ꝑz.Minor ꝓbatur.Productũ nõ est ipsa volitio.sed cõpositũ ex voluntate ⁊ volitione:tñ cõposita ꝓ se generent.7.metaphysice.volũtas aũt nude accepta/non est nobilior seipsa vt est sub volitione. ¶ 3°.Omnis potẽtia ꝯdictionis est pure passiua.Sz volũtas est potẽtia ꝯdictionis.ergo est tñ passiua:minor ꝑz. Maior est Cõmẽ.2°phyſi.cõ.48. ¶ 4°.Sequit qꝫ ꝓnm ꝓductiuũ eẽt pars termini ꝓducti.Sz hoc est ipossibile: qz nulla res ꝓducit se.ergo ꝛc̃.Consequẽtia ꝓbatur:qz ꝓducens est volũtas ⁊ productuz est cõpositũ ex voluntate ⁊ actu eius. ¶ 5°.Accidẽs ꝓ accidẽs nõ egredit de per se a principys sui subiecti.Sed volitio est accñs ꝓ accñs:quia quãdoqꝫ ineſt ⁊ qñqꝫ nõ ineſt voluntati.ergo ꝛc̃.

Pria rõ.

Scõa rõ

Tertia rõ

Quarta ratio.

Quinta rõ

Respondeo

In ista.q.valde dissentiunt doctores inter se.Quidã eniz dicunt qꝫ voluntas est tñ passiua sui actus.Alij dicũt qꝫ est ẽt actiua eiusdẽ:⁊ vtriqꝫ adhuc varie loquunt. ¶ Ex illis eniz q dicũt eaz esse tñ passiuã:quidam dicũt qꝫ actus volũtatis causat effectiue ab alia volũtate in nobis/que appellat voluntas agẽs.Imaginant eniz isti qꝫ sicut in ꝑte itellectiua est itellectus agẽs ⁊ itellectus possibilis:qꝫ ita ẽt ſlr in ꝑte appetitiua.Uñ dicũt qꝫ solus itellectus agẽs est cã actiua intentionis/eo qꝫ intellꝰ possibilis est pura poª.Et ſlr dicũt qꝫ voluntas agẽs est totalis cã volitionis in volũtate possibili.ꝓmũ qõ ponit ista opio.s.intellectũ agentẽ esse causaz itellectionis nõ ꝑtinet ad hanc qõnem.Scõm autẽ nõ alr

Varie doctoꝝ sniã.

Ponẽtes agentẽ ro luntatem.

est

est ip̄obandū:nisi q̄ nullus ·ph̄s reperit posuisse voluntatē agentē. Improbabit tñ opio in se quātū ad id in quo cū alys cōuenit,s.q̄ voluntas sit tñ passiua. ¶Alij dicūt silr q̄ volūtas est tñ passiua:sz q̄ ꝓductiuū volitiōis est phantasma obiecti voliti. ·Putāt enīz isti q̄ intellꝰ agens nō mouet imediate intellectū possibilē aut voluntatē:sed soluz mediāte phantasma. ·Phāntasma aūt irradiatū 7 illuminatū ab itellectu agēte causat imediate intellectionem obiecti:7 postea volitionē eiusdē:nō q̄ causet volitionem mediāte itellectione tāq̄ cā ꝓcurrēte ad volitionē. sz solū tāq̄ effectu p̄us ꝓducto:ita q̄ phantasma nō causat volitionē imediate imediatione cāe:sed imediatione effectus. Fundaᵐ aūt istius opionis fuit:q̄ dicūt q̄ opz mouens 7 motū distingui subto/voluntas aūt non distinguit subiecto a seipsa. sed bene a phāntasmate. Et silr dicēdū est de intellectu:q̄ voluntas 7 itellꝰ alicubi sunt vbi nō est phantasma. ¶Alij dicūt q̄ volitio causat effectiue tñ ab obiecto. Et mouent ex hoc q̄ nūq̄ p̄t eē volitio nisi obto concurrēte:nō cōcurrit aūt tāq̄ cā mālis aut formalis aut finalis. g̃ tñ vt efficiens. Sed de hoc magis erit q̄ spālis.

Prīa ꝓ pgnatiu ꝓdicta opionū

Contra oēs istas opiniones hec est p̄ma ꝓ. Uolūtas est actiua suarū opōnum. ¶·Probat ista ꝓ. Supponēdo q̄ alīq actus volūtatis sint in eius ptāte/cuz hoc sit de rōne agētis liberi:q̄ libe ꝓ dicit id q̄ est gratia sui:tūc sic. Nō est in ptāte p̄ncipu pure passiui pati 7 non pati /psente actiuo dispōsito 7 sufficiēti debite approximato. g̃ si volūtas esset tñ passiua nō esset in eius ptāte velle 7 nō velle p̄sente obto apphenso. Sz hoc est falsuz. aliogn periret ois libertas ɔdictionis. Consequētia pz:7 añs pbatur. q̄ agēs nāle necessario agit. ergo opz q̄ passiuz necessario patiat. ¶z°. Sit. a. p̄mus actus q̄ est in potestate volūtatis:aut. a. est effectiue a volūtate:aut nō. Si sic/pari ratione 7 q̄libet alius. nulla enīz appet maior rō de vno q̄ de alys:vel saltē babeo q̄ ipsa est aliquo modo actiua. Si non. aut est ab aliquo cuius actio est in potestate voluntatis. aut nō. Si nō. g̃ nec ille actus est in ptāte volūtatis. qō est ɔdictoriuz eius qō positū fuit. Si sic. aut actio illiꝰ agētis est in ptāte volūtatis p illū actū. a. sic q̄ volūtas per. a. vult illū agere: vel per aliū actū puta p. b. Nō p. a. q̄. a. est effectꝰ illius actionis:7 p ꝓns est ea posterior. Si p. b. aut b. est p̄or q̄. a. aut nō. Si nō. ergo adhuc segt q̄ actio illiꝰ agētis nō est in ptāte voluntatis p actuz. b. Si sic. g̃. a. non fuit p̄mus actus qui est in ptāte volūtatis:qō tñ supponebatur. ¶3°. Si volūtas est tñ passiua/segtur q̄ in ea non possit esse iustū aut iniustū. Sz hoc est falsuz. ergo 7c̄. Lon

Lapi.15. sequētia ꝓbatur:q̄ pati malū nō est malū:7 pati iniustuz nō est iniustū:vt dicit ·ph̄s 5° ethicorum. ¶4°. Cōditio agētis nō ponit in passo:q̄ pfectio agētis vt agēs est non est pfectio passi. Sz habitꝰ ponit in volūtate. vt amicitia:7 habitꝰ est dispositio agētis:q̄ habitꝰ est q̄ bonū facit habē tē 7 opus eius. p̄mo ethicoꝝ. 7 ēt q̄ ad habitū ptinet p̄mpte 7 delectabilr operari. ergo 7c̄. ¶5°. Nobilissimo enti cōuenit causalitas actiua sue opatiōis:q̄ causalitas actiua

L.cō.31. est pfectio entis. Sz volūtas est iter entia nobilissima. vt pz. 10. ethicoꝝ. 7 9° meta. vel saltē est nobilior alys virtutibus nālibus/que sunt cause effectiue suarū opōnum. ergo. ¶Confirmat:q̄ de rōne actus imanētis est/q̄ sit effectiue ab eo in quo est 9° meta. actus aūt volūtatis est subiecti

L.cō.3. ue in volūtate. ergo est ab ea effectiue. ¶Confirmat z° q̄ nullus actꝰ dr elicit ab potētia/nisi q̄ ab ea ē effectiue aut ꝓductiue:qđ aūt volūtatis actus dicunt eliciti. 7 qđaz iperati. ergo 7c̄. ¶z° ꝓ. ·Phāntasma nō est cā totalis actꝰ voluntatis. pbat. ¶·Primo agēs equocū totale est nobilius

Scōa ꝓ°. effectu. Sz phāntasma ēt vt est irradiatū ab itellectu agente/nō est nobilꝰ volitione 7 itellectione:cū in actu intellꝰ 7 volūtatis sit felicitas:vt dicit ·ph̄s. 10. ethi. 7 non in actu phāntasie. g̃ 7c̄. ¶z°. In aia sepata erūt noue volitiōes. Sz in aia sepata nullū p̄t esse phāntasma. cū habeat eē extensum 7 māle. ergo phantasma nō ē per se causa volitionis.

Lapi.12.

Ad argumenta respondet. Ad primuz dicitur q̄ volūtas nō ꝓducit actū suū inquātū est p̄cise volūtas:nec causat actū suū. q̄ velit ipm idest mediāte alia volitiōe:sed cū causat libere coagendo notitie obiecti:que tñ cooperatio. nō est aliud nisi ipsamet volitio obiecti:7 p̄t eum causare inquātū in sua libertate est cooperari tali notitie:7 nō cooperari eidem. ¶Ad z°. Scotus negat maiorē 7 dicit q̄ nō opz cām equocā totalē esse nobiliorem ꝓducto:sed sufficit q̄ sit nobilior termino formali ipsius ꝓducti:terminꝰ aūt formalis in ista productione est ipsa volitio:7 cōstat q̄ voluntas est ea nobilior. Gregoriꝰ ēt negat maiorē. Nā color in pariete causat visionē in oculo:7 tñ nō est nobilior visiōe. Sed q̄cquid sit de ista maiori. dico q̄ minor est falsa:q̄ totalis cā volitionis nō est sola volūtas:sed cōcurrit ēt notitia obiecti. volūtas aūt cū notitia obiecti est qd nobilius ipa volūtate/vt est sub volitiōe:q̄ notitia est nobilior volitiōe. ¶Ad 3ᵐ negat maiorē. Ad ꝓbationē dicit q̄ Lōmē. logtur de causis agētibus naturalr:7 nō de causis liberis inquātū sunt libere/vt apparet ex verbis eiꝰ:explificat enīz de mā que est indifferēs ad oppositas formas. Et logtur ēt de causis totalibus:volūtas aūt nō agit naturalr volitionē suā:nec est eius cā totalis. ¶Ad 4ᵐ dicit q̄ p̄nᵐ ꝓductiuū partiale/ nō p̄t eē ps termini formalis:p̄t tñ eē pars termini totalis:cuius rō est:q̄ terminus formalis saltē in ꝓposito capit eē p ꝓductionē:7 iō nō p̄t ꝑexistere ꝓductioni:nec p ꝓns eē p̄ncipiū. Non opz aūt q̄ q̄libet ps termini totalis capiat esse:dictū est aūt q̄ volūtas nō est terminꝰ formalis:sed est ps termini totalis. ¶Ad 5ᵐ negat maior q̄ accidēs p accidēs nō tollit pfectionē vllaz a suo subiecto ex B q̄ ab eo causat nec ponit in eo iperfectionez. Et p̄cipue negat illa maior q̄ subz talis accidētis est cā libera. ·Predicta aūt oia sunt in hoc ꝓposito:7 ideo argᵐ non cogit.

Ad ꝑmū

Ad scōm

Gregoriꝰ

Ad tertiū

Ad q̄rtū

Ad q̄ntū

¶Utruz volūtas causet in se volitionē tāq̄ agens:7 aliqd in ea existens sit ei ratio agendi. Qō. XI.

Queritur 11°. Utr̄ voluntas sola causet in se volitionē tāq̄ cā agens:7 aliqd in voluntate existēs sit ei rō agēdi. Et videt q̄ sic. ¶·Primo. Solus intellꝰ possibilis causat in se intētionē. spēs ℞o obiecti est ei rō agēdi/cū per hꝫ spēz intellꝰ sit factus in actu. ergo silr est dicēdū de volūtate. ¶z°. Aqua calida reducit se ad frigiditatē:7 forma subalis est ei rō hꝫ reductiōis. ergo silr in voluntate. ¶3°. Uolūtas volens finē/mouet se ad volendū ea que sunt ad finez. Sed hoc nō eēt nisi q̄ illa volitio finis est voluntati rō volendi alia. g̃ aliqd in volūtate existens/est ei rō eliciēdi aliquā volitionē. ¶4°. Dē agens agit inquātuz est in actu. Sed volūtas nō est in actu p aliquid ab ea separatū:sed solū per aliqd in ea existens. g̃ 7c̄.

Prīa rō

Scōa rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Nōaᵐ pᵐ

Respondeo ꝓ notitia huiꝰ qōnis. Sciēdum est p̄mo q̄ cuz supra dictū sit nullā rem mouere seipsam p̄mo. Et in. q. imediate p̄cedēti dictum sit q̄ voluntas est actiua sue volitiōis que in ea est subiecti/ue:opz simul cū voluntate aliqd aliud ꝓcurrere ad causandū volitionē:aliogn moueret volūtas seipsam p̄mo 7 p se. ¶Sciēdū z°. q̄ tale cōcurrēs cū volūtate p̄t intelligi eē aut vna cā ptialis/ꝺistincta volūtati:7 p ꝓns sepata subiecto a volūtate. i. nō existēs subtiue in ea:sicut dr q̄ Soz. 7 ·Plato sunt due cause partiales ex qbus cōstituit vna totalis cā/respectu tract nauis. Aut p̄t intelligi q̄ istud ꝓcurrens nō est sepatū subto a volūtate:sed est forma in ea exi

necesse est concurrat aliquid cū voluntate ad causanda volitiones?

Nōaᵐ 2ᵐ

stens/siue habit⁹ siue opatio/que nō sit cā ptialis ꝺistincta volūtati ꝛ hīs suaꝫ ꝓpriā actiuitatē:sed tm̄ sit volūtati rō agēdi:sicut calor est igni rō calefaciēdi. ¶ Dicūt igit aliq̄ thomiste q̄ tale ꝯurrēs cū volūtate ad causandū volitionē eoꝝ que ad finē ordināt/est actualis volitio finis. quā volitionē finis nō causauit volūtas in se,ſz est causata a deo. Et mouent ad hoc ponendū:qz sepe dicit. S. Tho. q̄ deus pōt mouere volūtatē. Et ꝓpter hīt dicere isti q̄ mouens ꝛ motū sunt idē essentialr. s. volūtas que mouet. cum ipsa sola sit mouēs seipsaz:ſz q̄ rō agēdi ꝛ rō patiēdi sunt distincte nō gdē subto:ſz eētialr:qz nuda eētia volūtatis/est ratio recipiendi volitionē:volitio autem finis est ei ratio agendi. constat autem q̄ volitio finis. ꝛ natura voluntatis sunt in eodem. s. in ipsa voluntate.

Quorundā thomistaꝝ sniā.

Propria sententia. Cōclo

Oppositum buiꝰ opionis teneo ꝛ dico q̄ voluntas nō hz totā actiuitatē respectu volitionis:sed cū ea ꝯurrit vna alia cā ptialis que nō est volūtati rō agēdi:ſz est ptiale p̄nᵐ voluntati ꝺistinctū hīs suā ꝓpriā actiuitatē:ꝛ istud est notitia obti. vt patebit infra. Oꝛ aūt ꝓdicta opio falsa sit ꝓbat. Et ꝑ q̄ nō sit de mente S. Tho. ¶ Sanctꝰ Tho. sepissime ꝛcedit q̄ cuilibet nāe data sunt sufficiētia p̄nª suarū nāliuꝫ opōnum:nec ad eas ꝯurrit deꝰ aliqd de nouo influēdo:sed solū eo mō/quo oibus rebꝰ cooperat. Igit duꝫ Soꝛ. actu vult sūmā felicitatē:ista volitio nō est effectiue a deo:ſz ad eā sufficit voluntas Soꝛ. pꝫ ꝓtia:qz oppositū ꝓtis tollit añs. Nā hīt segtur. hec volitio est a deo effectiue:qz volūtas nō pōt eā elicere. g̃ Sortes nō hz in se sufficiēs p̄nᵐ siue nāl̄is opōnis:cuz hō nāliter inclinet ad volitionē sūmi boni. ¶ zº. Istimet dicūt in eadē. q. ꝛ sepe replicāt q̄ volūtas est tm̄ cā ptialis reᵘ volitionis:ſz nō est cā partialis. si aliqd in ea exīs est ei rō agēdi:aliogn est ignis est cā ptialis calefactiōis:imo nullū ens finitū est totalis cā sue opōnis:cum cuilibet tali agenti sit rō agendi aliqua poª siue qualitas/eo q̄ fm. B. Tho. nulla forma ſubalis est imediatū p̄nᵐ opationis. cōstat aūt q̄ multe sunt cause totales suarū opōnuꝫ. g̃ ꝓdicta opio iplicat in se oppositā. ¶ zº. Si diuersa rō agēdi ꝛ patiendi sufficit ad hoc q̄ aliqd sit mouēs ꝛ motuꝫ:segtur q̄ pōt dici rōnabilr q̄ grauia moueāt se. Sed hoc ist oino ꝛ simplr negāt. ergo ꝛc. Consequētia ꝓbat:qz dicā q̄ in coꝛpore graui rō mouēdi est grauitas:rō aūt recipiēdi motuꝫ nō est grauitas. ſz ipsa ſuba coꝛpis grauis. Nec valet q̄ dicunt hāc ꝓtiā nō valere:qz regritur maioꝛ diuersitas in motu locali:eo q̄ ipse est actus iperfecti. motus aūt voluntatis est actª pfecti. ¶ Nā q̄ motus sit actus iperfecti nō pōt itelligi nisi zr. Uno mō qz est actus exīstētis in poª:oē aūt qđ est in poª/est vt sic iperfectū. ꝛ sic loquēdo ēt voluntas est in poª ad suū actū. Alio mō qz forma que acgritur p motū/est iperfecta reᵘ sui ꝓpt erit in termino motª:ꝛ sic loquēdo nihil facit ad ꝓpositū. Tertio mō pōt itelligi q̄ sit actª iperfecti p cōparationē ad mouēs:ꝛ sic ēet falsum: qz oē agēs vt sic est perfectū:qz vt sic est in actu. ¶ 4º. Deiōne actiui est q̄ agat in aliū:vt pz ex diffōne potētie actiue. Sed volūtas nō est aliud a seipsa p̄cise accepta. g̃ non pōt agere in seipsaz. ¶ Dicet forte vt isti rñdēt q̄ maioꝛ est falsa/qz ꝓbs nō logtur ibi de poª actiua vlr:sed tm̄ de ea que est simplr actiua:que. s. ꝓducit aliquā formā hītez esse fixū. ꝛ pmanens in ſubto. Silr nō logtur nisi de potētia passiua simplr:que recipit eē simplr ab alio sic est mā. voluntas aūt nō recipit eē simplr a se:cū causat in se volitionē:ꝛ iō illa diffinitio potētie actiue nō ꝛuenit volūtati. ¶ Contra hanc rñsionē arguit. qz ꝓbs 5º meta. logtur de oibus que ꝛsequunt ens inquātū ens:ꝛ per ꝓns logtur de potētia inquātum est ꝺūia entis. Sed poª actiua ꝛ passiua quocūq̄ mō sumant sunt ꝺūie entis:qz iste potētie vlr accepte sufficiēter diuidūt ens:g̃ logtur vlr de poª. Scḋo sequit q̄ illa diffō potētie passiue nō cōueniret/nisi tm̄ ei q̄ est de gīe subē. qđ tm̄ nullus vnq̄ dixit. Consequētia pz:qz poª passiua reᵘ accidētis nō capit esse simplr p ꝓductionē accidētis. Jd enim qđ est in potētia ad accidēs. s. subm est ens in actu:vt ꝺī 6º physico. ¶ 5º. Uz volitio finis eēt volūtati rō agēdi:tm̄ sola volūtas est agēs:sicut ēt calor nō calefacit. sed tm̄ ignis. Sz p te ēt sola volūtas est que recipit volitionē. g̃ idē ē penitª mouēs ꝛ motū. ¶ Si dicat q̄ nō mouet nisi mediāte volitiōe finis. ¶ Cōtra. volūtas p te nō pōt mouere p̄cise accepta. Uñ fm se nō est in actu virtuali ad mouēdū:efficit aūt in actu virtuali p volitionē finis:ſz fm se semp sit in poª formali ad recipiendū volitionē. Sed isti hīt negare diſtōnē de potētia formali ꝛ actu virtuali posita a Scoto:igit illa rñsio nō est ꝓformiter data ꝓncipys. S. Thome. Et cū dicunt q̄ de mēte. S. Tho. voluntas volēs finē mouet se ad volēdū ea que sunt ad finē:hoc nō est sic intelligēdū q̄ vna volitio sit volūtati rō ꝓducēdi aliā volitionē:sed solū q̄ est quid necessario suppositum ad hoc q̄ voluntas concauset partialiter cum notitia obiecti volitionem ipsius.

Volitio finis non mouet ad volendum aliud. q. d. q. vt. conclusio negata. vide infra

Ad ꝓmū **Ad primum** in oppositū negat añs. Naz intellꝰ agens est cā ptialis itellectiōis:alioquin frustra ponerēt in aia separata:ꝛ itellꝰ posset esse alia cā ptialis:que tm̄ nō posset coagere itellectui agēti nisi ꝓpter in actu fiat p similitudinē obiecti. ¶ Ad zm negat ꝓntia: qz nō est sile. Nā sola forma ſubalis aque est. a qua effecti ue emanat illa frigiditas:id Xo in quo recipit est ipm suppositū aque:ꝛ ideo mouēs ꝛ motū sunt ibi distincta. ¶ Ad 3m negat minoꝛ:ꝛ qđ illud sit intelligēdū declaratum est exponēdo dictū. S. Tho. ¶ Ad 4m negat minoꝛ. dico. n. q̄ volūtas ē de se sufficiēter in actu vt possit cōcausare in ordine suo. si adsit alia causa partialis. s. notitia obiecti.

Ad ꝛdm

Ad tertiū

Ad ārtū

¶ Utrū obiectū causet effectiue actū volūtatis. Qō. XII.

Queritur 1zº. Utrū obiectū causet effectiue actū volūtatis/siue vt tale siue vt ptiale ꝓncipiū eius. Et videt q̄ aliquo mō cōcurrat actiue. ¶ Primo. Jd qđ reducit voluntatē de poª in actū/est cā actª eius. Sed obiectū reducit voluntatē de poª in actū:g̃ ꝛc. maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbat. qđ est tale in actu quale est aliud in poª/reducit ipm de poª in actum. Sz obm est tale in actu q̄lis est volūtas in poª:qz obm est actu diligibile ꝛ volūtas est in poª ad diligēdum. g̃ ꝛc. ¶ zº. Nihil est pfectius penes id qđ nō est cā sui:qz ab eodē habēt res q̄ sint ꝛ q̄ pfecte sint. Sz penes pfectiora obiecta sunt actus pfectiores: vt ꝺī zº de aia ꝛ. 10. ethicoꝝ. ergo obiectū est cā dās eē actui. ¶ 3º. Quicqd dat alicui id quo formalr ꝛ specifice ab alio distinguit/est cā effectiua eius:qz cā dans eē dat ēt specifi cuz eē. Sz obm dat actui effectiue id quo formalr ab alys distinguit:cū distinctio obiectoꝝ causet diſtōnē actuū:vt pz zº ꝛ 3º de aia. ergo ꝛc. ¶ 4º. Dis dependētia eētialis est causati ad cām:vel causati posteriª ad causatū ꝓns. Sz actus dependet ab obiecto. ꝛ nō sicut causatū posterius ad causatū prius:cū ista duo nō sint ab eadē cā:ergo dependet ab obiecto sicut effectus a cā. maioꝛ nota. Minoꝛ ꝓbatur. Oē mensuratū dependet a mensura essentialr. Sed obiectuz est mensura actus. ergo ꝛc. Maioꝛ pz 5º metaphysice. Minoꝛ ꝓbatur:qz non ideo lapis hz habitudinē siue dependentiā ad voluntatē. qz sit voluntas:cū possit esse etiā si non sit volitus:sed ecōtra voluntas fm actum volendi lapidem, dependet a lapide. ergo ꝛc.

Poña rō.

Scḋa rō.

Tertia rō

T. cō. 33. Quarta ratio.

T. cō. 10.

Respondeo q̄ obiectū esse cām volitiōis pōt intelligi dupliciter. Uno mō in gīe cause formalis. i. dantis formalē diſtōnē: non tm̄ effectiue. ſz formaliter.

Rñsio alia qualis.

Impropª rñsionis.

maliter. Alio mō in genere cause efficiētis. Ad ꝑmū sensus nō est ꝑsens qō: qz ab oibus est ꝓcessum q̄ actꝰ formalr di stinguit ex obiectis. In zᵒ aūt sensu rñdetur duabꝰ ꝓnibꝰ.

Prīa ꝓ° Quarū ꝑma hec est. ¶ Obiectū volitū aliqñ est cā remota/ptialis tñ actꝰ volūtatis. Ꝑz ista ꝓclusio ex dictis supra. Nā aliqñ obm causat effectiue sui notitiā in itellectu. Sed notitia cōcurrit effectiue partialr ad volitionē. ergo obm causans ꝑdictā notitiā ꝓcurrit actiue ad eandē volitionē. Iz remote. ¶ zᵒ. Lōtingit voluntatē amare seipsaz: cuz sit virtus imālis: 7 per ꝓñs reflexiua sup seipsaz. Sz volūtas causat actiue volitionē. g̃ cū ipsa in tali volitōe sit ēt obm. ꝓtingit aliqñ volitionē causari ab obiecto. In quo tñ casu obm non cāt volitionē inquātū est obm: sed inquātum est amās 7 diligēs se. nō aūt inquātū amata. ¶ zᵃ ꝓ. Obiectū nūq̄ est cā imediata sue volitiōis: nec semp est cā efficiēs

Scōa ꝓ°. ēt remota. Ista ꝓ quantū ad ꝑmā sui partē pz ex ꝑcedenti: qz nūq̄ obm cāt volitionē nisi mediāte sui notitia. Quantū ad zᵉᵐ ꝑbatur. ¶ Primo. Dis cā efficiēs est in actu: vt

I.cō.31. pz zᵒ phȳsico. 7 5ᵒ meta. 7 pz etiā rōne: qz agere ꝑsupponit eē. Sz aliqñ obm volitū nō ē: puta dū gs vult aliqd futurū: vel aliqd qd est ꝑteritū. g̃ ꝛc. ¶ Confirmaī: qz causa in

I.cō.31. actu 7 effectus in actu sūt simul zᵒ phȳsico ꝛ. Sz obm volitū aliqñ est ens tñ in potētia. g̃ nō pōt causare actu talē volitionē. ¶ Dicēt forte q̄ est actu in apꝓhensione: 7 hoc sufficit. Sed ꝓ. Obiectū in apꝓhensiōe nō est aliō/nisi ipa notitia obti. g̃ obm in se nō est cā volitionis: sed notitia eiꝰ est cā: vt supra dictū est. ¶ zᵒ. Nullū ens rōnis pōt causare effectiue ens reale: aliogn effectus eēt eēntialr nobilior sua cā. Sed volitio q̄libet/est ens reale: 7 obm pōt eē ens rōnis. puta duz gs vult hoc esse ꝑteritū: 7 illud eē futurum: ꝑteritio eni 7 futuritio sunt respectus rōnis: cū sint rez nō existētiū. g̃ ꝛc. ¶ 3ᵒ ad idē est Lōmē. 1 z. meta. cō. 35. vbi dicit q̄ forma balnei in aia est agēs desideriū 7 motū. Sed balneū extra aiam q̄ desideramꝰ ꝓp formā eius que est in aia/est finis motus. Ex quo pz q̄ fm eū/balneū in aia 7 ex aiam in hoc distinguit: qz in aia efficit desideriū: extra animaz ℞o non efficit. sed est tñ finis motus.

Ad ꝑmū **Ad primum** in oppositū negaī minor. Ad ꝓbationē dī q̄ deberet subsumi sic: 7 voluntas est diligibilis tñ in poᵃ: qō pz esse falsum. Unde si hec rō valeret/ꝓcluderet q̄ lignū faceret ignē actu cōburere. qz lignū est cōbustibile in actu: 7 ignis est cōburēs in poᵃ. rō aūt quare hoc nō segtur est: qz duz dico aliquid eē actu diligibile vel cōbustibile/nō est aliō dictu nisi q̄ bz actu potentiā passiuā ad hoc q̄ diligaī vel cōburaī. Constat autē q̄ poᵃ passiua nō reducit actiuā in actū: alioquin poᵃ passiua eēt actu: ꝑpō igit assūmpta in qua dī q̄ id qō est tale in poᵃ/reducit in actū per id qō est tale in actu: verū est de eo qō est tale in actu ꝑ potentiā actiuā. 7 nō ꝑ potentiā passiuā solū: qō nō est in ꝓpposito. Sz si intelligit q̄ id qō est tale in poᵃ actiua: qz. s. pōt agere 7 nō agit reducatur in actū ꝑ id qō est tale in actu ꝑ potentiā passiuaz: qz. s. actualr bz potentiā ad patiēdū: ꝑpō est falsa 7 in hoc sensu ꝑcedit argᵐ. ¶ Ad zᵐ dī primo q̄ nobilitas volitionis

Ad ſecm vnīᵒ sup aliā que est ex ꝑte obiecti/ꝑsupposito equali conatu volūtatis dependet ab aliq̄ qō est cā sui effectiua: non tñ ab obiecto. dependet eniz a notitia obti/que tāto est nobilior quāto est de nobiliori obto: 7 cū ipsa agat ad volitionē tātū quātū pōt: segtur q̄ ꝓducet nobiliorē volitionē si sit equalis conatꝰ in volūtate cooperāte isti notitie sic cooperatur notitie ignobiliori. Dico zᵒ q̄ si maior itelligit de cā efficiēte/ipsa negaī. albedo eniz ꝑ suā ꝓpriaz entitatē est nobilior nigredine: 7 tñ albedo nō efficit se. Si itelligitur de cā vlr quecūq̄z sit illa/negaī minor: qz obm est aliq̄ mō cā formalis actus: 7 est eius cā finalis vt pz ex auctoritate Lōmē. supra iducta. ¶ Ad 3ᵐ negaī minor: cū eniz distō sit relatio 7 relatio sit idē fundamēto: sicut obm nō causat effectiue: ita ēt nō causat eius distōnē effectiue. Pōt tñ dici causare eā formalr. qz se bz obiectū ad actū per modum forme specificātis: sicut ēt motus specificaī ꝑ terminū motus. ¶ Ad 4ᵐ negaī minor: qz nulla res dependet a nō ente effectiue. Contingit autē lapidē non esse cuiꝰ tñ habeī volitio. Ad ꝓbationez negaī minor: alioquin oēs colores dependerēt eēntialr ab albedine/que ponit aliorū eē mēsura. Itē scibile est mensura sciētie: 7 tñ nō ois scia dependet essentialr 7 realr dependētia a scibili: qz scia de re non existente/referī ad scibile tñ rōnis. Ad ꝓbationez dicitur q̄ volitio lapidis dependet effectiue a notitia lapidis/7 nō ab ipso lapide: qz voluntas fm actū volēdi dependet a lapide. non quidem absolute accepto: sed inquantuz habet esse cognitum 7 apꝓhensum.

Ad tertiā

Ad q̄rtū

¶ Utrum notitia obiecti concurrat actiue ad actum voluntatis.

Questio. XIII.

Queritur 13ᵒ. Utrū notitia obiecti ꝓcurrat actiue ad actū voluntatis. vel potius sit tñ cā sine qua nō. Et vr q̄ non cōcurrat actiue. ¶ Primo. Segtur q̄ q magis cognosceret aliquā rez/haberet ēt itensiorē actū voluntatis circa eā. Sz boc experimur eē falsum. ergo 7 ꝛc. Maior ꝓbatur. A cā agente naturalr ꝓcedit effectus tāto nobilior quāto cā nobilior est. Sz notitia obiecti agit naturalr si est actiua: cū non sit poᵃ libera. g̃ ꝛc. ¶ zᵒ. Nulla cā naturalr agēs pōt ꝓducere ꝛios effectꝰ in eodē passo: qz talis cā semp eodē mō agit. Sz stāte notitia obti alicuius: pnit in volūtate eē de eo successiue ꝛy effectus. s. volitio 7 nolitio: ergo nō sunt effectiue a notitia obiecti.

Prima rō

Scōa rō.

Respōdeo. In ista q. est aliqd in quo quasi gñaliter oēs ꝓueniūt. s. q̄ notitia obiecti est cā sine q̄ nō actus volūtatis: eo q̄ impole est volūtatē habere actū circa aliqd obiectū/cuiꝰ notitia nō sit i itellectu. Sed qz cā sine qua nō/est duplex. Naz aliqua facit aliqd ad eē effectus. sicut aperiēs feneſtrā/facit ad illuminationē domus. Aliqua ℞o nihil operaī ad effectū: sicut risibilitas est cā sine qua hō nō pōt edificare: 7 tñ nō est aliquo mō agens ad edificationē. Ideo quantū ad hoc est varietas opinionū. ¶ Prima opio dicit q̄ notitia est tñ cā volitionis sicut remouens ꝓhibens: qz notitia obti remouet ignorantiā ipsius/que ꝓhibebat voluntatē exire in actum suuz: cū rei ignote nō possit esse volitio. Et qz remouēs ꝓhibens est tñ cā per accidēs: vt dī 8ᵒ phȳsi. hñt isti ꝓpter dicere q̄ notitia obiecti nō ꝓcurrit eēntialr ad volitionē: sed tñ per accns: ꝓp qō facile est ꝓbare hanc opiones. ¶ Primo. Nullus effectus dependet in oēm euentū semp 7 de necessitate ab aliqua cā ꝑ accidēs. Sz actꝰ volēdi semper 7 de necessitate dependet ab obiecto cognito: g̃ notitia obiecti nō est cā ꝑ accns. Minor supponit: qz de hoc est qō spālis. 7 etiā cōceditur ab aduersario. Maior ꝓbatur. Effectus nō dependet necessario a cā per accns que nihil facit ad effectū: cuiusmodi est albedo in edificatore vt pz: nec a cā ꝑ accns que est remouēs ꝓhibens: qz nō regitur ad effectū cā remouens ꝓhibēs: nisi qz cā ꝑ se est ipedita. Sed impole est cām ꝑ se semp 7 necessario esse ipeditam: qz cām per se esse ipeditaz/est casuale 7 ꝑter intentionē nature: nullus aūt casuale est semp 7 necessario. ¶ zᵒ. Causa remouēs ꝓhibens/facit aliqd ad effectū. Sed hoc nō pōt eē nisi inquātū causat aliqd positiuū: quia sicut ꝓuatio nihil facit ad effectū positiuū: ita nec negatio aut remotio ꝓuationis facit aliqd ad effectū positiuū. nisi rōne alicuiꝰ positiui. ergo si notitia est cā volitiōis: vt remouēs ꝓhibens. opz q̄ faciat aliqd positiuuz. ¶ 3ᵒ. Nulla poᵃ dirigit se in

Doctoruz cōcordia.

Cā sine q̄ nō/duplex.

Dīnanfol cētes notitiā obti eē cāz ꝑ accs dēs volitionis.

Improbatur ꝓdicta opinio.

aliqđ ōbm nisi hīs cognitionē vel eā pticipans. Sz oīs o aliquo fine voluntati ipsa dirigit se in eū: g̃ pticipat cognitionē: quicqđ aūt pticipat cognitionē/aut est subz eius aut effectus: qz effect⁹ pticipat aliqđ sue cause. Sz volūtas nō est subm cognitionis. g̃ est eius effect⁹. ¶ Alij dicūt q̄ notitia nō est aliqđ faciēs nec p se nec p accīs ad volitionē: sicut nec risibilitas ad edificare: ꝛ hoc: qz vt ipsi putāt voluntas est sufficiēs p̄ncipiū reducēs se in actū volendi: qz ex eos idē pōt se reducere de po⁹ in actū. Et hec opio quā tū ad suū fundam̄ fuit ip̄probata supius. Et adhuc specialr ō eā arguit. ¶ Omne agēs aliquē effectū in aliquo passo: pōt simile agere in quocūq̄ passo sili ꝛ silr disposito nisi impediatur: g̃ si volūtas est sufficiēs cā sue volitiōis/ipsa pōt in alia voluntate sibi approximata causare volitionez: qō pz esse falsum. Aūs est huius doctoris in. 2. sen. vbi logtur de locutionib⁹ angelo2. q̄ntia est enidēs. ¶ Alij dicūt q̄ notitia obiecti cōcurrit ad actū volūtatis nō tāq̄ eliciens eā/aut totalr aut partialr: sed solū vt rō agēdi. Et qđ accipiant per rōnē agēdi/declarāt dicētes q̄ rō agēdi est duplex. Una est ratio agēdi qua agens formalr agit: sicut calor est igni ratio calefaciēdi. Alia dicit ratio agendi non quia ea agens agat: sed solū qz specificat actionē: ꝛ hoc modo notitia obiecti est voluntati ratio agēdi: qz actus voluntatis habēt speciē ab obiecto inquātū est cognitū. Et hanc dicunt isti fuisse opinionē sancti Thome.

Sz diligēter examinans arbitror. S. Tho. dicere duo circa hanc qōnē. Primū est q̄ ōbm apprehensuz mouet p modū cause finalis voluntatē ad actuz suū: pp qō distinguunt actus voluntatis/ex obiectis cognitis. Scōm est q̄ volūtas nō est sufficiens cā alicuius sui actus: sz cū ea cōcurrit notitia obiecti tāq̄ causa partialis. minus tū p̄n̄ cā voluntas: ita q̄ ex voluntate ꝛ notitia obti ꝓstituit vna sufficiēs cā volitiōis integrata ex duab⁹ partialib⁹ causis/nō hūtibus se ex eā ad volitionē: sed vna p̄ncipalr ꝛ alia secūdario. Moueor aūt ad hoc tenendū: qz. S. Tho. in. 2. dis. 24. q. 2. arti. 1. dicit q̄ rō elicit actū volūtatis. que verba nō p̄nt alr hīe verū sensum: nisi q̄ notitia exīstēs in rōne cōcurrit ad eliciendū actū volūtatis simul cū ipsa volūtate. ¶ Ad hoc habent̄ ēt auctoritates Lōmē. Prima est. 12. meta. cō. 35. vbi dicit sic. balneū dupliciter habēs formā in aia: ꝛ extra aiam. ꝛ p illaz formaz que est in aia desideramus illā formā que est extra aiam. Forma igit balnei inquātū est in aia est agēs desideriū ꝛ motū: sm aūt q̄ est extra aiam est finis motus ꝛ nō agēs. hec ille. Ex q̄bus pz exp̄sse q̄ forma balnei in aia que non est aliō q̄ notitia ꝛ apprehēsio balnei agit ōsideriū. agē aūt ē tm̄ cāe efficiēt. Nec pt exponi vt qdā exponūt q̄ agit. i. ē rō agēdi mō supi⁹ dicto. qz Lōmē. dicit q̄ forma balnei extra est cā motus volūtatis vt finis. ꝛ nō vt agens: in aia aūt est cā vt agēs. cōstat aūt q̄ accipiēdo rōnez agēdi pro eo qō specificat actionē/forma balnei ad extra eēt rō agendi: qz dat spēz volitioni qua fert̄ in eā. ¶ 2ª auctoritas est circa finē p̄dicti cōmēti. vbi dicit. Desideriū est pp estimationē eius qō est esse aliqđ bonū. ¶ 3ª auctoritas habetur cō. 38. vbi dicit q̄ apprehensio est cā voluptatis. ¶ 4ª auctoritas habet 3° de aia. cō. 49. vbi dicit q̄ desideratū mouet intellectū: ꝛ tūc desiderabit intellect⁹: ꝛ cū desiderauerit tunc mouet̄ homo. Non pōt aūt aliter itelligi q̄ itellect⁹ desiderat nisi qz notitia in eo exīstēs/cāt desiderium. ¶ 5ª auctoritas est ibidē vbi sic dicit. Intellectus q̄n apprehenderit aliqđ desiderabit p sciam ꝛ mouebit per desideriuz. ita q̄ sm Lōmentatorē hoc modo ꝛ ordine cōtingit mot⁹ in animalibus: qz obiectū causat sui notitiā: ꝛ notitia desideriuz/ꝛ desideriū causat motū. ¶ 6ª auctoritas habet ibidez cō. 54. vbi exponēs illū textū vbi in quo dicit q̄ appetit⁹ est gdam motus sic aīt Lōmētator. Appetitus ꝛ motus qz est a re appetita p intellectū in actu. i. p itellectionē. Quia tm̄ nō pōt efficaciter cōcludi p̄dictā notitiā cōcurrere effective ō eos q̄ obstinate voluerint oppositū: nisi forte p diuisionē sic arguēdo. Uolūtas nō est sufficiens p̄ncipiū volitionis. g̃ aliqđ aliud cū ea ꝯcurrit: sed hoc nō est obiectum nec phātasma nec aliqđ in volūtate exīstēs de q̄bus oib⁹ erunt spāles qōnes: ideo nō adduco in hoc loco aliquam rōnem spālem. sed sufficiat mihi. pbasse q̄ istud apparet fuisse de mente. S. Tho. ꝛ Lōmentatoris.

Ad primum in oppositū negat̄ ꝓntia. Ad probationē dī q̄ qñ cā naturalr agens est totalis cā vtiq̄ ab ea pcedunt nobiliores effectus. Sz vbi est tm̄ cā partialis/cū qua cōcurrit vna alia cā oino libera hīt ēt maiorez actiuitatē respectu illius effectus q̄z cā nālis: tunc poterit pcedere effect⁹ ignobilior ex hoc q̄ talis cā libera remisse cooperabit̄ isti cāe nāli: ꝛ intensi⁹ cooperabitur alteri cāe nāli: que tm̄ erit iperfectior. ¶ Ad 2ᵐ dī eodē modo q̄ maior est vera si ipsa sit totalis cā. In ꝓposito aūt lz notitia obiecti naturalr agat ad volitionē: qz tū cū ea ꝯcurrit voluntas: p̄nt ex libertate volūtatis euenire ō2y effectus: qz ista notitia non hz actiuitatē actualem/nisi respectu illius actus ad quem se voluntas determinat.

¶ Utrum voluntas determinet se ad alterum duoruz bonorum sibi ꝓpositorum. Questio. XIIII.

Queritur 14°. Utrum, ꝓpositis duobus bonis voluntati/ipsa determinet se ad alteruz eorum. Et videt̄ q̄ non.

Respondeo q̄ ista questio pōt hīe tres sensus. Primus est qđ determinat voluntatē ad hoc q̄ sit nā siue po⁹ indifferens ꝛ ideterminata respectu oppositorū. Et si sic querat/nihil est aliō nisi querere/vū hz volūtas q̄ sit libera libertate ōdictiōis. De qua dictū fuit supra. q. 9. q̄ libertas inest ei radicabilr ex intellectu. ꝛ formaliter ex seipsa. ¶ Scōs sensus est. Cum volūtas aliqñ nihil velit/vt est in dormientibus: ꝛ aliqñ aliqđ actu velit/qđ determinat eā ad actum volēdū. Et quātū ad hoc dicit̄ q̄ ab eo determinat̄ a quo reducit̄ de potētia in actū. Dictuz aūt fuit supra q̄ ipsa sil̄ cū notitia obiecti causat in se actū suū: ꝛ sic ipsa hoc modo seipsam determinat. ¶ Tertius sensus est: qñ volūtati ponunt̄ aliqua duo ab itellectu: ꝛ volūtas est idifferēs ad volendū hoc vel illud. qđ est illō a quo determinat̄ ad alterū istorū. Et sm hūc sensuz disputat̄ ꝓsens qō. Circa quā sunt varie opiones. ¶ Aliqui dicūt q̄ tota ista determinatio est ex parte volūtatis: qz ipsa p̄cise accepta determinat seipsaz: nec est querendū aliud determinatiuū. Sed ꝓtra hoc arguit̄ dupliciter. ¶ Primo. Uolūtas de se est ideterminata ad. a. ꝛ ad. b. ꝛ volūtas determinat seipsaz vt tu dicis. ergo indeterminatū determinat indeterminatū: qđ est impossibile. ¶ 2°. Si volūtas seipsaz determinat aut hoc est p ipsaz nudā po^am: aut hz est mediāte aliquo actu suo. Nō p mū. qz volūtas in se p̄cise accepta est indifferēs. indifferēs aūt inquātum hz nihil determinat. Silr 2ᵐ nō potest dici q̄ determinet se ad volēdū. a. mediante aliquo actu: nisi qz vult velle. a. ita q̄ per vnū actū determinat ad aliū. Accipio igitur illū actū quo mediāte se ad aliuz determinat: ꝛ cōstat q̄ volūtas est de se indifferēs ad ipsuz. ꝛ ad ei⁹ oppositum: sicut enim voluit velle. a. ita potuit nolle velle. a. q̄ro igit per qđ est determinata ad illud p̄mū velle. Nō ex se vt pbatum est. Nō p aliū actū: qz tunc esset abire i infinitum. Si qs tm̄ voluerit tenere p̄dictam opionem habet dicere q̄ potētiarū que sunt in po⁹ ōdictionis/aliq̄ est iperfecta ꝛ diminuta. ꝛ hz est mā. Ipsa. n. est ēt ōriozū: ꝛ talis nō pōt seipsaz determinare/pp hz vult ꝓbs q̄ si mā ex se sine

alio

Tres q̄stiū sensus.

Doctoruz varie sniē.

Volūtatē nō determinat seipsaz probatur.

alio determinãte ꝓcederet in actũ simul ꝓduceret ꝫrios actus. Alia est poª ꝫdictionis ꝓfecta ꝛ nõ diminuta. obto sibi ꝓsentato: ꝛ hec põt se determiare. hꝫ aũt est volũtas. Uñ phs. 9. meta. textu cõmẽti. 3. qz dixerat ꝙ scia est contrarioꝝ: ꝛ tñ ad vnũ illoꝝ põt se determinare/statim subdit determinatiuũ dicẽs: hoc aũt dico appetitũ vel pheresim. Nec volũtas determinat se ad hũc actũ mediante alio actu: sed ꝑ seipsaz solaz. ¶ Alij dicũt ꝙ ꝓposito maiori ꝛ minori bono: ꝛ ꝓposito aliquo obo sub duplici rõne. ſ. boni ꝛ mali: in ptãte volũtatis est determiare itellm ad vnã ptẽ magis ꝓsiderãdũ ꝫ alterã. Sz postꝫ rõ cõsiderat tñ alterã ptẽ magis vnã ꝫ aliã/nõ est in ptãte volũtatis determinari ad vtrũqz sz nec̃io determinaꝫ ad id qõ iudicatũ est magis eẽ volẽdũ. ¶ Sed ista opio aufert libertatẽ: qz vt ifra ꝓbabiꝫ: in ptãte volũtatis ẽ velle ℈ dictamẽ rõnis reⁿ eoꝝ q̃ ad finẽ ordinanꝫ: qz in cõpõne ad ea sp est libera. Et iõ alig dicũt ꝙ volũtas determiaꝫ mediãte iudicio itellꝰ. ¶ Ad cuiª euidẽtiã dico ꝑ ꝙ sepe ꝓtingit aliqd cogitari itellectũ absqz iperio volũtatis. ℘ot. n. imaginatio nãl̃r moueri ab aliq̃ phãtasmate in ea existẽte: ꝛ eiª obm offerre nãl̃r itellectui: puta libũ aliqñ visuz: ꝛ tũc itellꝰ cogitãs an querẽdus sit vel nõ: nec tñ volũtas iperauit itellectui hãc cogitationẽ: ꝛ tũc iudicãte rõne: ꝙ istud sit volendũ determiabiꝫ volũtas ad eiª volitionez. ¶ Sciẽdũ zº ꝙ sz itellꝰ aliqñ hẽat ꝓsiderationẽ aut simplicẽ aut cõplexã ℈ aliq̃ eligẽdo. ꝓter iperiũ volũtatis: aliqñ tñ volũtas ei iperat vt iudicet qd sit eligẽdũ. Sz itellectũ determinari a volũtate ad alterũ iudicioꝝ q̃ ꝫria sũt: puta ꝙ ℬ sit eligẽdũ vel respuẽdũ põt eẽ duplr. ¶ Uno mõ positiue: ꝛ hoc est qñ volũtas actu vult itellm iudicare qd agẽdũ sit. aliqñ negatiue. ſ. nõ hũdo actuz quẽ deberet hãe. Si. n. hõ hẽat hiª malos ꝛ subyciaꝫ passionibus: tũc stãte apphẽsione furti inq̃tũ est malũ ꝛ inq̃tũ est bonũ vtile. ipsa deberet auertere itellm a ꝓsideratione furti inq̃tũ est bonũ vtile: ꝛ facere eũ sistere in eiª ꝓsideratiõe/inquãtũ est phibitũ. Si aũt eũ nõ auertat: tũc itendeꝫ illa ꝓsideratio de furto inq̃tũ est bonũ: ꝛ sic inclinabiꝫ volũtas ad volendũ ipsuz. Nã cõsideratio de aliq̃ agẽdo non põt diu stare in itellectu gn itẽdaꝫ: aut remittaꝫ/qz nec̃io occurrit itellectui aliq̃ circũstãtia illiª obiecti/q̃ si iudicabiꝫ bona: intellꝰ magis ꝛ magis obm ꝓsiderabit ꝛ delectabiꝫ in eo. Si ℵo iudicabiꝫ mala remitteꝫ illa cõsideratio. ¶ Sciendũ 3º. ꝙ apprehẽsis duobª obiectis. vel vno sub duplici rõne/si rõnes ille eq̃lr mouẽt volũtatẽ/qõ est qñ neutra iudicaꝫ melioz alia: nunq̃ determinabiꝫ volũtas ad volẽdũ hoc vel illud: sed suspẽsa erit ꝛ expectabiꝫ iudiciũ rõnis dictãtis qd eoꝝ sit melª. ¶ Sciẽdũ 4º. ꝙ voluntatẽ determinari ad alterã ptẽ ꝫdictionis põt intelligi duplr. Uno mõ ꝙ nec̃io velit hoc: ꝛ sic nũq̃ determinaꝫ reⁿ eligibiliũ. Alio mõ ꝙ velit hoc/sz ipz cõtingenter velit: ꝛ hoc põt eẽ duplr. Naz cũ dico vellet hoc. duo dico. ſ. volitionẽ ꝛ hitudinẽ eiª ad ℬ. ¶ ℘rio mõ ipsa determinat se: qz nõ elicit volitionẽ nisi sibi placeat: ꝛ oẽz actũ põt suspẽdere. Qn aũt ista volitio sit huiª ꝛ nõ illiª/est ex iudicio rõnis iudicãtis istud potª esse volẽdũ q̃ illud. ¶ Ex qbª hz ꝑ ꝙ itellꝰ determinat volũtatẽ ponendo ꝛ ꝙ modũ finis. ſ. ponẽdo ei id qõ potª eẽ eligẽdũ iudicat. ¶ Scõo ꝙ volũtas determinat itellectũ aliqñ positiue aliqñ negatiue. sz intellꝰ aliqñ aliunde determinaꝫ. Quocũqz tñ mõ volũtas determinet itellm. hoc nõ est moduz finis: sz per modũ efficiẽtis. ¶ Tertio ꝙ volũtatẽ determiari ab itellectu nõ est eã actu eliceꝫ volitionẽ: sz est actũ volũtatis eẽ talis vel talis spẽi. Nã si itellꝰ apphẽdat obz vt ꝓueniẽs/volũtas respectu eiª hẽbit velle. si ℵo ipz apphẽdat vt nociuũ volũtas hẽbit nolle. ¶ Quarto ꝙ volũtas seipsam determinat ad actũ hñdũ vel non hñdũ: qz ipsa effectiue actũ suũ ꝓducit. Uolũtas igr̃ ℈mat se ad hñdũ aliquẽ actũ. sz ꝙ talis actª sit potª velle ꝫ nolle: ꝛ ꝓsecutio ꝫ fuga/est ex iudicio itellꝰ: ꝛ ꝑ ꝑs itellꝰ ℈meat volũtatẽ sine actũ eiª nõ ad ℬ ꝙ sit i reꝝ nã: sz ad ℬ ꝙ sit talis vel talis. ¶ Utrũ voluntatem necessitari ad aliquem actum repugnet voluntati. Questio. XV.

Opinio aliorum.

Improbatur opio.

Rõnª bª

Rõnª 2ª

Distinctio

Rõnª 3ª

Rõnª 4ª

Distictio.

Distictio.

Epilogus dictorum.

Queritur 15º. Utrũ repugnet voluntati ꝙ ad aliquẽ actũ necessitetur. Et vi ꝙ nõ. ¶ ℘rio. ℘roprietas voluntatis nõ põt auferri a volũtate saltẽ nãl̃r: vt loquimur in hoc loco. Sz ꝓtingẽtia siue libertas est ꝓprietas volũtatis cũ ipsa sit eẽntialr libera: vt dicit phs 9. meta. ꝛ ꝓbatur ethic. ℊ nõ põt ab ea auferri ꝓtingẽtia ꝛ ei aduenire oppositũ ꝓtingẽtie: qõ est necessitas. ¶ Scõo. Uoluntas põt in oẽ id qõ apphẽdiꝫ vt bonũ: sicut ꝛ quelibet alia poª põt in ea q̃ ꝓtinenꝫ sub adeq̃to suo subo. Sz stante q̃cũqz apphẽsione in itellectu/ad qõcũqz obm põt intellectª apphẽdere sub rõne boni: ita tñ ꝙ volũtas experiaꝫ ꝓpriã libertatẽ cessando ab oi actu. ℊ volũtas potest oẽz actũ suũ suspẽdẽ: ꝛ ꝑ ꝑs ad nullũ necessitaꝫ. ¶ Tertio. Si volũtas ad aliquẽ actũ necessiteꝫ: maxie hoc est ad amoꝛẽ sũmi boni vl̃r apphẽsi. Sz ad hũc actũ nõ necessitaꝫ. ℊ ad nullũ aliũ. Maior pz: qz qõlibet aliud obm minª mouet volũtatẽ. Maior ꝓbaꝫ triplr. ¶ ℘rio. Uoluntas nõ moueꝫ nec̃io ab eo in quo repit rõnẽ alicuiª mali siue defectũ boni: qz ex ea ꝑte q̃ est malũ põt volũtas ab eo resilire. Sz in bono vl̃r apphẽso repit aliquã rõnẽ mali. ſ. cõfusionẽ ꝛ potẽtialitatẽ/q̃ sũt ꝓditiões repte in oi vli. ℊ ꝛc̃. ¶ Scõo ad idẽ. Actª directus in obm/non est necessariª: nisi ẽt actª reflexus in actũ rectũ sit nec̃iª. Si. n. voluntas amat nec̃io. a. ꝛ nõ amat nec̃io amoꝛẽ. a. segꝫ ꝙ possit tristabil̃r amare. a. qõ est incõueniẽs. Sed volũtas nõ amat nec̃io amoꝛẽ sũmi boni: cũ talꝫ amoꝛ nõ hẽat rõnẽ magni boni. ¶ 3º ad idẽ. Nullus amoꝛ ꝓcipiscẽtie a quo ille oꝛitur fit necessariª. Sz amoꝛ amicitie quo ꝙs amat seipz. nõ est nec̃iª. ℊ amoꝛ q̃ volumª nobis btitudinẽ nõ est nec̃iª. Maior pz: qz cãe ꝓtingẽtis nõ põt effectª eẽ nec̃iª. Maior ꝓbaꝫ. Actª nec̃iª nõ mereꝫ laudẽ nec vituperattonẽ. Sz laudabile est amare seipsuz: ꝛ vituperabile est odire se. ℊ ꝛc̃. ¶ 4º ad ꝑncipale. Uniª potẽtie est vnicus modus operãdi: nã si hẽret plures ea nõ eẽt vna. Sz volũtas est vna poª. ℊ cũ aliqua velit ꝓtingẽter/nõ põt alia velle nec̃io.

℘rima

Prima rõ.

Scõa rõ.

Tercia rõ.

Quarta ratio.

Respondeo In ista qõne ꝑmittende sunt alique distinctiones ꝛ postea diceꝫ ad qõnẽ. ¶ ℘rima distinctio est ꝙ actuũ volũtatis aliq̃ sunt elicibiliti ꝛ aliq̃ sunt iperati. Actus eliciti sunt illi q̃ in ipsa volũtate subiective existũt: vt velle/amare/desiderare/eligere ꝛ hꝫ. Dicunt aũt eliciti quia volũtate efficiunt: aut tãq̃ a cã totali aut saltẽ partialr. Actª iperati sunt aliaꝝ potẽtiarũ/que ad ipsos mouenꝫ ꝑ iperiũ volũtatis/vt ambulare/videre/logꝛ: ꝛ ẽt intelligere/put cadit sub electione. ¶ 2ª distinctio. Actª volũtatis eliciª circa bonũ apphensum põt esse multiplex: sz duplex q̃ ad ꝓpositũ. Unª est quo voluntas in tali bono cõplacet ꝛ eũ amat in se/qõ est amare ipz amoꝛe amicitie. Aliª est q̃ volũtas desiderat sibi ipsi illud bonũ qõ est amare ipz amoꝛe ꝓcupie. ¶ Tertia distinctio. Uolũtas põt itelligi duplr necessitari. Uno mõ quãtũ ad exercitiũ actus. Alio mõ quãtũ ad specificationẽ actus. Uolũtatẽ nec̃io agere ad exercitiuz actus est ipsaz necessario habere aliquã volitionẽ aut nolitionẽ: qõ nõ est aliud nisi ipsaz hẽe exercitiũ suaꝝ operationũ. volũtatez ℵo necessitari quãtũ ad specificationẽ actus nõ est eam necessario agere: sed est eã si agat habere actum talis aut talis speciei/qui sit ꝓsecutio vel fuga.

Distinctio De actu elicito ꝛ iperato.

Actus elicitus 2ª.

Uolũtatẽ necessitari est duplr.

Prima cõclusio. Quantum ad 2m hec est pma ꝑ. Voluntas necessario mouet ab aliquo obiecto. i. a sũmo bono in vli apprehẽso quo ad specificationẽ actus. Hanc ꝑnẽ itelligo ad hũc sensum. Stante in intellectu apphẽsione sũmi boni. i. boni inq̃m est pfectissimũ ⁊ satiatiuũ volũtatis: ⁊ inq̃tũ est vl'r bonũ nullã hns admixtionẽ mali. volũtas nõ põt ipsum respuere aut odire: sz si hẽat circa ipm aliquã opationẽ/illa erit ꝓsecutio ⁊ amor siue cõplacẽtia. hanc ꝑnẽ sic ꝓbo. ¶ Prio. Nõ plus mouet volũtatẽ aliqõ pticulare bonũ cõtentũ sub bono vli q̃ moueat ipsam sũmũ bonũ ⁊ vle. Sed aliqõ cõtentũ sub vli bono mouet voluntatẽ nẽcio. g̃ ẽt sũmũ bonũ eã nẽcio mouet. Maior pz: qz qcqd cõtinet pticulare bonum reperit ⁊ tm̃ in sũmo bono ⁊ aliqd plus. Minor ꝓbat. Esse ⁊ viuere sunt q̃dam pticularia bona: qz ꝑter esse ⁊ viuere reperiunt: in reb⁹ ẽt alie pfectiones. Sz esse ⁊ viuere mouẽt necessario voluntatẽ: ita q̃ nullus põt ea odire. Vñ phs dicit. Esse ⁊ viuere est oib⁹ eligibile ⁊ amabile. Et 3⁹ ethicoꝝ. cap̃. 6. dicit sic. Inest q̃dã boni pticula ipsi viuere. vñ multa mala sustinent hoies mutati ad ips viuere: tanq̃ existẽte in eo quadam dulcedine ⁊ solatio singulari. ¶ Dicet forte ad hãc rõnẽ q̃ minor est falsa: qz multi appetũt ⁊ odiunt se esse: vt pz in bis q̃ se interficiũt. ¶ Sz ad hoc dr̃ q̃ nullus põt ꝑ se appetere nõ esse: qz eẽ de se est maxia ⁊ ꝑma pfectio: sed appetunt nõ eẽ tm̃ ꝑ accidẽs: qz. n. eoꝝ esse est ꝓiuctus alicui miserie quã odiunt: ⁊ sine qua sciũt se esse nõ posse: ideo odiẽdo illã miseriã ꝓnter odiũt ẽt suũ eẽ sicut oẽs cõcedũt. Et ex hoc cõfirmo illaz rõnẽ sic. Nullus põt odire esse: nisi qz odit aliquã miseriã q̃ illi eẽ ꝓiucta est: sz in summo bono nulla ꝑmixtio mali est ꝓiucta. g̃ nõ põt volũtas odire sũmũ bonũ. Et ꝑ ꝑns si ad eã hẽat aliq̃ opõnẽ: ipsa erit velle. ¶ Scõo. Dis nã est aliquo mõ determiata ad vnũ: vt dr̃ 2⁹ phyſi. Sed volũtas est q̃dã nã. g̃ est ad vnũ determiata. Aut igit̃ ista determinatio est q̃tũ ad exercitiũ actus: aut q̃tũ ad specificationẽ: ⁊ si q̃tũ ad specificationẽ aut est respectu sũmi boni: aut respectu alioꝝ q̃ infra ipsum ꝓtinent. Sed nõ est determiata q̃ ad exercitiũ act⁹ vt ꝓbabit̃ sequẽti cõne: nec quo ad specificationẽ act⁹ respectu eoꝝ q̃ sunt infra sũmũ bonũ: qz quolz eoꝝ apprehẽso/põt volũtas ipsum respuere: cũ in eo semp inueniat aliquẽ defectũ boni: ⁊ ꝑ ꝑns aliquã rõnẽ mali. g̃ tota ei⁹ determinatio est q̃ ad specificationẽ actus respectu sũmi boni. Dia q̃ assumpta sũt in ista rõne satis patent vno excepto. s. q̃ volũtas est nã: ⁊ iõ ẽt illud ꝓbat. Nullũ posterius põt subterfugere rõnẽ ꝓoris: sicut bõ nõ subterfugit rõnẽ ꝛialis. Sz nã est ꝓor volũtate: ꝓus. n. volũtas ꝓ̃itate nature est for⁹ q̃dã q̃ ipsa sit talis aut talis for⁹: puta voluntas vel itellectus vel quecũq; alia: g̃ in illo ꝓori hz tm̃ rõnez nãe. ¶ Tertio. Sicut se hñt suppõnes mathematice ad intellectuz sic sũmũ bonũ siue finis vltimus ad volũtatez. Sed intell's si hz aliquẽ actuz circa suppõnes mathematicas: puta q̃ oẽ totũ est maius sua pte: talis act⁹ nõ põt esse dissensus. sed nẽcio erit assensus. g̃ act⁹ volũtatis circa vltimũ finẽ vl'r apprehẽsuz nõ põt esse fuga siue nolitio: Maior est phi q̃ ponit duas cõparationes inter ꝑn⁹ speculatiua ⁊ finẽ vltimũ. Prima cõparatio hz 2⁹ phyſicoꝝ. textu cõmẽti. 89. vbi dicit q̃ si ꝑn⁹ sunt etiã ꝑnes sunt vel erunt: qz habito ꝑncipio ꝑns ex eo deduci ꝑnes: ita si finis est ea quoq; q̃ ordinant̃ ad finẽ sunt vel fuerũt vel erunt. Et ex bis postea ꝛcludit q̃ neq; in ꝑnib⁹ neq; in ordinatis ad finẽ est necessitas absoluta: sz tm̃ ꝛditionata. Unde Cõmẽtator eodẽ ꝓmẽto sic dicit. ꝓnes assimilant̃ fini. ꝛclo aũt assimilat̃ eis q̃ sunt ad finẽ. Et post pauca subdit q̃ ex esse ꝓnũ. idest ꝑncipioꝝ segt̃ esse ꝛclonũ. Et vltimate ita ꝛcludit. Dispositio ꝛclusionis cũ ꝓnibus est dispositio eoꝝ q̃ sunt ꝓ aliqd cũ illo ꝓ qõ sunt: cũ enim fuerit finis ꝓ quẽ sunt in actu/erũt illa in actu: ⁊ si fuerit finis in po⁹ illa erũt in po⁹: sz nõdũ sint in actu. Et postea ita subdit. Illa. n. q̃ sũt in doctrina q̃si finis sunt ꝓnes. ⁊ illud qõ est quasi ea q̃ sunt añ finẽ est ꝑ. Scõaz cõponẽ ponit. 7. ethicoꝝ. cap̃. 8. vbi sic dicit. In actionibus aũt qõ cuius gr̃a ꝑn⁹ sicut in mathematicis suppositionibus. cõstat aũt q̃ ꝑ id cui⁹ gr̃a semp ab Aristotele accipit̃ finis: nec al'r diffinit cãm finalẽ: nisi ꝑ esse id cui⁹ gr̃a aliqd sit. vt pz 2⁹ phyſicoꝝ. ⁊. 5. metaphy. ⁊ 2⁹ de aia. Qualis autez sit ista silitudo inter id cuius gr̃a. ⁊ suppositiones mathematicas postea declarat dicens q̃ sicut ꝓpositionib⁹ mathematicis assentit̃ nãl'r: nec ipse docent per rõnẽ aliquã: ita appetitus finis est per nãm/loquẽdo de fine in vli: aut talis appetitus est ꝑ assuefactionẽ/loquẽdo de fine in particulari: puta de isto vel illo fine. ¶ Scõa ꝛclo. Volũtas nõ necessitat̃ quo ad exercitiũ actus ad apprehensionem alicui⁹ obiecti. In ista ꝛclone loquor metaphyſice: nec intendo disputare hic illã. q. theologicã qua querit̃ an deus clare visus necessario moueat voluntatẽ ad sui fruitionẽ. Et intelligo ꝛclonẽ ad hunc sensum q̃ stante apprehẽsiõe cuiuscũq; obiecti põt volũtas suspendere oẽm actũ circa ipsum: ita q̃ nec eũ acceptabit nec eum nollet. Probat̃ ista ꝛclo. ¶ Primo. Supponit̃ q̃ apprehẽsio itell's de sũmo bono cadit sub ipio volũtatis. Supponit̃ scõo q̃ volũtas nõ põt actu velle aut nolle: nisi id qõ est actu apprehẽsum. Ista duo habent̃ a phõ 3⁹ de aia. vbi dicit q̃ intelligimus cũ volumus: ⁊ q̃ volũtas nõ est nisi cogniti. Tũc sic. Voluntas nõ põt hẽ aliquẽ actũ circa aliqõ obm siue ille actus sit volitio siue nolitio nisi tale obm sit actu apprehensum. Ista ꝓpositio pz: ex scõo ꝑsuppoſito. Sed in ptãte voluntatis est facere q̃ in intellectu nõ sit apprehẽsio: vt pz ex ꝑsuppoſito ꝓmo. g̃ in ptãte volũtatis est nullũ actũ habere circa tale obiectũ. ¶ Dicet forte q̃ illa rõ nõ est ad ꝓpositũ: qz haberet ꝛcludere q̃ stante apprehensione in intellectu posset volũtas cessare ab oi actu: ⁊ hoc nõ cõcludit. Et ideo magis declaro illam rõnem sic. Voluntas nẽcio vult per te sũmũ bonũ apprehẽsum in instãti. a. ergo volũtas in instãti. a. vult necessario illã apprehensionem. Probat̃ ista ꝓntia: qz si nõ vult necessario illã apprehensionẽ: segt̃ q̃ põt eã nolle. ponat̃ ergo in actu q̃ eaz nolit in instãti. a. g̃ in instãti. a. ipsa apprehẽsio nõ erit in intellu vt pz ex ꝓmo ꝑsuppoſito: ⁊ cũ per te velit in instãti. a. summũ bonũ: sequit̃ q̃ in instanti. a. nolitio terminabit̃ ad id cuius nõ habet̃ apprehensio: qõ est cõtra 5m ꝑsuppoſitũ. Tunc si in instãti. a. hz volũtas velle obiecti ⁊ nolle apprehensionis: habebit sil' duos actus: quoꝝ vnus nullo mõ ad aliũ ordinat̃. Probatũ est igit̃ q̃ si volũtas vult obm necessario: vult ẽt necessario apprehẽsionẽ eius. Tunc vltra. In. a. instãti vult necessario apprehensionẽ obiecti. g̃ semp eã ꝓtinuabit: ⁊ ꝑ ꝑns nũq̃ poterit cessare ab actuali volitione sũmi boni. cuius oppositũ experimur. Probat̃ ꝓntia. Illa apprehensio tante pfectionis erit post. a. sicut est in. a. g̃ eque mouebit volũtatẽ sicut mouet in. a. Sz per te in. a. mouet eã nẽcio ad sui volitionẽ. g̃ semp eam moueret necessario. ¶ Scõo. Volũtas est magis libera libertate ꝺdictionis respectu sui ꝓpꝛu actus q̃ respectu act⁹ cuiuscũq; alterius potentie. Sed voluntas põt suspendere actũ cuiuslibet alterius potẽtie cadẽtis sub ptãte eius: qõ dico ꝓ operationes vegetatiuas: q̃ nõ cadunt sub ptãte voluntatis. g̃ multo magis põt suspendere oẽm actũ suũ. Minor pz experimento. Maior ꝓbatur. Libertas ꝑus conuenit voluntati ad se q̃ in ordine ad alia: cum conueniat ei essentialiter: vel saltem vt ꝓꝓria passio. g̃ ꝑ prius est libera respectu sui actus q̃ respectu aliarum. Nec opz

declarat̃ 2m.

Sbr. 1⁹.

Instantia

Rñsio

Sup⁹ ꝑ⁹

Sup⁹ 2⁹

T. cõ. 50.

Declaratio rõnis.

T. cõ. 29. T. cõ. 2.

Scõa ꝛclo.

multū cōnari ad ꝓbandū hanc cōclusionem: qz generaliter ab omnibus quodā modo est concessa.

Ad ꝓmū **Ad primum** in oppositū rñdet per distinctiões positas in ꝓncipio qōnis: z silr ad alia. Uñ ad ꝑm dr qꝺ ꝓtingẽtia z necessitas nō ꝙueniūt potẽtys absolute: sed in ordine ad obm: z pp hoc pōt respcū alicuius obiecti hñe necessitatẽ: z respectu alteri⁹ hñe ꝓtingentiaz. Ad argm cōcedit qꝺ ꝓtingẽtia nō pōt auferri a voluntate qn respectu alicui⁹ sit cōtingẽs: sed hoc ꝓcesso nō valet illa ꝓñtia. g̃ nō pōt respectu alicui⁹ esse necessaria.

Ad scām ¶ Ad 2m dr qꝺ rō ꝙcludit verum z ꝓbat ea que dicta sunt in scḋa ꝑne. Lū tali aūt libera suspensione stat qꝺ volūtas respectu alicui⁹ obiecti habeat necessitatẽ quo ad specificationẽ actus.

Ad tertiū ¶ Ad 3m negat minor. Ad ꝓmã ꝓbationẽ negat minor. qz illa ꝙfusio z potẽtialitas nō est in obo ap prehenso: sed est tm̃ in mō apprehẽdẽdi: lz n. volitio nō possit esse nisi de obo apprehenso: tm̃ ipsa volitio nō ferr̃ in obm fm qꝺ est in apprehensione: sed ferr̃ in ipsum fm qꝺ est in seipso: nullus n. appetit cibum nisi qui est ad extra.

Dñctio. ¶ Ad 2m dr qꝺ actus quo amo z volo volitionẽ sūmi boni pōt cōsiderari dupliꝛ. Uno mō fm se. z vt sic nō est magnū bonū nec necessario volitū. Alio mō pōt considerari inquātū est volitio relata ad summū bonum: quo mō vult ipsum voluntas relative: ad summū bonū: z sic illa volitio est necessario volita quo ad specificationẽ actus: z est volita illomet actu quo est volitū summū bonum: ita qꝺ sicut volūtas nō pōt habere nolle respectu sūmi boni: ita etiaz nō pōt habere nolle illius volitionis/stante apprehẽsiõe illius volitionis relate ad sūmū bonū. z sic ꝑz ad argm qꝺ minor est falsa.

Dñctio ¶ Ad 3m negat minor. Et cuz ꝓbat: dico qꝺ amor quo qs amat seipsum pōt dupliꝛ ꝙsiderari. Uno mō absolute: z sic nō est laudabilis nec vicios⁹. Alio mō inquātū ordinat̃ ad aliqd: puta qz vult se viuere z habere esse: vt ꝙsequat̃ doctrinã z virtutes: z sic est amor dignus

Ad ārtū laude. ¶ Ad 4m ꝑncipale negat maior: qz vnitas potentie nō sumit̃ ex mō agendi: sed ex obiecto. Lōstat. n. qꝺ in forte est tm̃ vna virtus motiua: z tm̃ aliqñ pōt moueri velocior: z aliqñ tarde. Silr intell⁹ est vnica po⁹: z tm̃ cognoscit ꝑma ꝑn⁹ sine discursu: ꝺnes aūt tm̃ discursiue.

¶ Utrū volūtas possit velle impossibilia. Qō. XVI.

Ꝑia rō. **Queritur** 16o. Utrū voluntas rõne sue libertatis possit velle impossibilia. Et videt̃ qꝺ sic. ¶ Primo. Uolūtas pōt ferri in oia ea que actu z silr ab intellectu sut̃ representant̃: aliqꝺ voluntas esset minus potens q̃ intellectus: qꝺ repugnat eius libertati. sed intell⁹ pōt silr representare cōtradictoria: qz dum formar hoc ꝑm ꝑnm. Impossibile est idẽ silr esse z nō esse: apprehendit ꝓtradictoria z cozũ simultatẽ: imo ẽt voluntas pōt ei iperare vt apprehendat simultatẽ ꝓtradictionis. ergo voluntas pōt velle ꝓtradictoria: sed est impossibile qꝺ ꝓtradictoria sint simul. ergo pōt velle impossibile.

Scḋa rō. ¶ Scḋo. Ad idẽ est ꝑbs 3o ethicoꝝ. dicens expresse qꝺ voluntas est impossibiliũ. ergo de mẽte ipsius pōt velle impossibilia.

¶ Dicet̃ forte qꝺ ꝑbs logt̃ de voluntate nō deliberata: sed de subito motu volūtatis. Sed cōtra. Uoluntas deliberata nō est minus potens q̃ voluntas nō deliberata. ergo si volūtas nō deliberata pōt esse impossibiliũ/etiã volūtas deliberata istud pōt.

Tertia rō. Capitc. 5. ¶ Tertio. Quicūqz odit aliqd. vellet ipsum nō esse: vt dicit ꝑbs 2o rethoricoꝝ. Sz aligs pōt habere odio deum ipsum punientẽ. ergo pōt velle deū nō esse. Sed deū non esse est impossibile. g̃ pōt velle impossibilia.

Quarta ratio. ¶ Quarto. Uoluntas pōt ferri in omne bonū: qz po⁹ habens aliqꝺ obm adequatū pōt in oia que sub ipso cōtinent̃. Sed esse substantiaz abstractã/est ens z bonū. ergo voluntas 8oz. pōt velle qꝺ 8oz. sit substãtia abstracta. Sz forte esse substãtiaz abstractã est impossibile. ergo volūtas pōt velle impossibilia.

Prima opinio. **Respondeo** In ista questione sunt tres opiones. ¶ Prima dicit qꝺ voluntas potest velle volitione electiua, que sit simplex volitio cõplacentie impossibilia: sed tm̃ qꝺ ea velle non pōt volitione electiua que est actus antecedẽs ꝙclonẽ syllogismi practici. Ad cuius euidentiã est sciendū qꝺ sicut in intellectu pōt esse duplex apprehensio: ita in volūtate pōt esse duplex electio.

Notãdus Aliquãdo enim in intellectu est simplex apprehẽsio z pfecta notitia alicuius obiecti: lz intell⁹ nō cogitet de medio aliquo per qō possit attingi illud obiectū. sicut in infirmo q de sanitate desperat pōt esse apprehensio sanitatis: nihil tm̃ cogitat de recuperãda sanitate: aliqn de ea non desperaret. Et ad hoc apprehensionẽ cõsequit̃ simplex cõplacentia sanitatis: vñ talis dicit̃ eligere sanitatẽ electione cõplacentie. Aliquãdo in intellectu est apprehẽsio de aliquo operabili: z voluntas eligit illud operari. Sz post huiꝰ apprehensionẽ z electionẽ intellectus ingrit media qbus illud operet̃ vel ꝙsequat̃: sicut infirmus sperans sanitatẽ ꝓmo apprehẽdit eã: z scõo eligit eaz: z tertio ingrit media p discursuz z 4.m ea sibi applicat. Ista aūt electio de qua nūc dictū est appellat̃ electio efficax z nō pōt esse impossibiliũ: qz nullus conat̃ ad operandū ea que iudicat eē ipossiblia. Sed ꝓma electio pōt esse ipossibiliuz.

Secunda opinio. ¶ Quidã alꝺ dicũt/qꝺ nō solũ actus voluntatis sequẽs simplicez apprehẽsionẽ: sed qꝺ ẽt actus sequẽs rõnẽ deliberatã/pōt esse ipossibiliũ. Ex quo segt̃ qꝺ electio scõo mō dicta iuxta distinctionẽ positaz in ꝓma opinione pōt esse ipossibiliũ.

Impug° ꝓdictarum opinionũ. ¶ Sed iste due opiones ꝓ quãto dicũt actũ volūtatis absolute posse ferri super ipossibilia videntur nō habere veritatẽ. ¶ Primo. Nulli⁹ potẽtie act⁹ pōt ferri sup ea q̃ nō habẽt formalẽ rõnẽ obiecti potẽtie: qz tunc potẽtia extenderet obiectũ: z ad plura se extẽderet: qꝺ est falsuz: quia op3 potẽtia z obm adequari. Sz obm volūtatis est bonum ens: vt ẽt illi cõcedũt. g̃ volūtas nō pōt nisi in ea q̃ habent rõnẽ entis. Sz ꝺdictoria nō hñt rõnẽ entis: cũ altera pars ꝺdictionis. scḋ nō ens tollat ens. g̃ voluntas nō pōt in ꝺdictoria siue in ipossia.

Rñsio ad qualle. ¶ Dicet̃ forte ad hãc rõnẽ qꝺ ens accipit dupliꝛ. Uno mō vt se extẽdit tm̃ ad entia qꝺ nō repugnat esse: z hoc mō ipossia nō sunt ens. Alio mō vt se extendit ẽt ad entia imaginabilia siue sint ipossia esse/siue sint entia ꝓhibita vt chimera: z hoc mō ipossia hñt rõnez entis: volūtas aūt sicut ẽt itell⁹ hz ꝑz suo adequato obto ens scõo mō acceptũ.

Impzobõ rñsionis. ¶ Cõtra. Oẽ velle voluntatis aut est velle amicitie: aut est velle ꝙcupiscẽtie. Sed act⁹ volũtatis ꝑfis ꝓmã z simplicẽ apprehẽsionẽ alicui⁹ ipossis/nõ pōt esse velle amicitie nec ꝙcupiscẽtie. g̃ nō pōt esse aliqꝺ velle: z p ꝑfis erit nolle. Maior ꝑz 8o ethicoꝝ. Minor ꝓbatur: qꝺ n. nõ sit velle amicitie: satis cõstat z ab oib⁹ ꝙcederet. Qz ẽt nõ sit velle cõcupiscentie ꝓbat̃. Uelle ꝙcupiscentie terminat̃ ad obm in aliud relatuz: qz tale obm est ens: aut bonũ alteri volitũ: lz ꝓma z simplex apprehẽsio nõ est relatiua: neqz collatiua. g̃ velle ipsaz ꝑfis nõ est ad obm relatũ in aliud. ¶ Ꝑ. Miseria est ens apprehẽsibile ab intellectu: aliqꝺ de ea nõ possemus formare ꝓpositiones z rõcinari ac disputare. Sed volūtas nõ pōt velle miseriã. g̃ nõ pōt velle oẽ apprehensuz. ¶ Dicet̃ forte qꝺ voluntas pōt velle miseriã: lz nõ possit eaz velle sibiipsi: nã aliqñ vult miseriã alteri. ¶ Sed ꝺ. Ex hac rñsione habetur saltẽ qꝺ volūtas nō pōt velle sibiipsi eadez rõne ea que sunt ipossia haberi a volūtate. ꝓbatur ista ꝓñtia: qz est aliqꝺ possibile haberi a voluntate: qꝺ volūtas nō pōt velle. g̃ nō pōt velle ea q̃ sunt ipossibilia hñi. Antecedens est tua rñsio. Cõsequẽtia ꝓbat̃. Id qꝺ est possibile haberi

magis hz rōnē entis q̄ id qō est ipole haberi.g̃ si p̄m non pōt esse volitum nec z̄m. ¶Scō.Si volūtas pōt velle aliqō ipole/nō apparet aliq̄ rō q; magis possit velle vnū q̄ aliud:qz oia habēt equalr rōnē entis aut nō entis.Sz est aliqō ipole qō volūtas nō pōt velle.g̃ nullū pōt velle: maioz pz.Minoz ꝓbat duplr.¶Prio.Sit.a.instās in q̄ volūtas hz.b.velle terminatū ad.c.obz.Et arguit sic.Uelle.c.t nō velle.c.sunt ꝺdictoria in instāti.a. Sed volūtas nō pōt in instāti.a.velle.c.t nō velle.c.qz tunc ꝺdictoria verificarent de eodē.g̃ voluntas in instāti.a.nō pōt velle illa ꝺdictoria.¶Cōfirmat.Uolūtas in instāti.a.vult velle.c.ergo hz velle terminatū ad.c.t vult ēt nolle.c.vt tu dicis.g̃ eadē rōne hz nolle terminatum ad.c.t sic haberet in eodē instanti velle t nolle respectu eiusdē q̄ sunt ꝺdictoria.Prima ꝓñtia pz:qz est ꝺdictio dicere q; volūtas velit t nō habeat velle.Probat ēt scda ꝓñtia in qua dī.in istāti.a.voluntas vult velle.c.g̃ nō vult.Uolūtas in instāti.a. pōt elicere nolle respectu.c.cū actus voluntatis fiat subito:t voluntas vult hīe nolle:qz per casuz positū vult nolle.g̃ hz nolle.Pz ꝓñtia:qz nihil aliud requirit ad hoc q; voluntas bēat aliquā opōnē nisi q; velit eā habere t possit.¶Scō.Impole est q; volūtas sit intellectus saltem formalr.Sed nō pōt velle q; ipsa sit intells.ergo nō pōt velle oia ipolia:maioz pz.Minoz ꝓbat.Uolūtas nō pōt esse itells/nisi ipsa desinat esse volūtas. Sz nulla res pōt velle non esse suiipsius.g̃ tc.¶Dī ad hanc rōnē/q; sicut ad scire añs nō seq̄t scire ꝓñs nisi sciat ꝓñtia hui⁹ ex illo: ita ad velle añs non seq̄t velle ꝓñs/nisi ꝓñtia hui⁹ ex illo fit scita.t volita:t ideo nō opz q; si ad voluntatē esse intellectū seq̄t volūtatē nō ee/q; volūtas velit se nō ee.¶Sz ista rñsio nō euacuat difficultatez.¶Primo.qz bñ seq̄t. Uoluntas pōt velle qōlz ipole.ergo pōt velle se esse.t se nō esse:ad istud aūt ꝓñs seq̄t q; voluntas vult se nō esse. Nā ad totā copulatiuaz seq̄t quelibet eius cathegorica.g̃ seq̄t q; volūtas posset velle se nō esse:vt inferebat in illa rōne.¶Scō.Uolūtas lz ꝑsupponat apprehensionez: nō tñ vult res vt sunt in apprehensione itells.sed vt sunt ad extra:nō.n.volo lapidē q; est in itellectu.sz q; est extra. ergo lz intells separet ea q̄ extra ipsuz nēcio sunt ꝓiuncta: voluntas tñ nō pōt ferri in vnū gn ferat in aliud eozum que in esse cōiungunt.ergo nō pōt velle añs gn velit consequēs:qñ ꝓñs necessario sequit ad antecedens.

Fuga.

Insecutio

Reso'o q̄ēnis. Distictio.

Et ideo aliter est dōm q; voluntas pōt dupliciter aligd velle.Uno mō volitione absoluta. Alio mō volitione cōditionata.Uolitio absoluta alicui⁹ obiecti est illa q̄ nō ꝑsupponit nēcio aliā volitionē eiusdem obiecti.

Cōclo rñ siua.

Uolitio cōditionata presupponit aliquā ꝺditionez prius esse volitā/saltē priozitate nāe.Uolitione absoluta ipole est q; volūtas velit ipossibilia:sicut ꝓbatū fuit.Potest tñ velle ipossibilia volitione cōditionata. Nā voluntas pōt velle q; possibilitas ꝓueniat ipossibilibus:idest q; possibilia nō sint impossibilia:t hoc ꝑsuppōsito pōt velle ipossibilia:qō nō est aliud dicere nisi q; volūtas pōt velle impossibilia:cū ista cōditione si ipsa essent possibilia. ¶Ex quo seq̄t q; ipsa nō pōt velle impossibilia formalr:idest quādiu stant sub ratione impossibilitatis.

Ad ꝑmā

Ad argumenta rñdet.Ad ꝑmū cōcedit/q; intellectus pōt sil apprehendere ꝺdictoria:hoc expresse tenet Cōmētator.6.metaphy.c.8. vbi sic dicit.accidit q; alia apprehēdit duo oppositā sil qō nō pōt esse extra aiam:qz mā recipit ꝺria successiue:dico sil q; sicut itells apprehēdit sil ꝺdictoria:ita volūtas pōt hīe circa ea aliquē actū/quo vult ipsa esse ꝺdictoria:sed ꝟ nō est velle ipossibilia formalr:qz nō est ipole q; ꝺdictoria sint ꝺdictoria:imo est necessariū:cū hoc aūt stat q; voluntas nō pōt velle sibi aut alteri aliqua ipolia. Ad 2m

¶Ad 2m dī q; voluntas pōt esse ipossibiliū accipiēdo voluntatē ꝑ velle ꝺditionato vt ōclaratū fuit:t sic itelligit phs. Ad tertiū

¶Ad 3m negat minoz:qz vt dicit.S.Tho.t Sco.z.di.6.nullus pōt hīe deū odio:lz possit hīe odio aliquē effectū dei:puta penā:t iō nō vult deū nō esse:sz illā penā nō ee. Ad q̄rtū

¶Ad 4m dī q; volūtas pōt hīe velle sup subāz abstractā:quia pōt ipsaz amare.sz hoc vt sic nō hz rōnē ipolis:nō tñ pōt velle se esse subam abstractam:qō est impossibile.

¶Utrum potentie libere ꝓo eodē instanti sint in potentia contradictionis. Questio. XVII.

Queritur 17°.Utꝝ potentia ꝺdictionis que reperit in potentys liberis/sit respectu vnius t eiusdē instantis.ita q; si potentia libera hz aliquā volitionē in.a.instanti/sit possibile ꝓo eodē instāti q; eā non habeat.Et dī q; nō. ¶Primo.Dē qō est/necesse est esse dum est.vt dī ꝑ peri hermenias.Sed ad necesse esse segt ipossibile nō esse/vt pz ex scdo eiusdē.g̃ est ipole q; volitionē illā nō habeat in instāti.a. Pria rō.

¶Scō.Si est ipole ꝑ eodē instāti quo hz hanc volitionē q; eā nō habeat.ponatur in esse q; eā nō habeat.ergo tunc eam hz t nō habz in eodē instanti:qō est ꝺdictoria esse simul vera. Scda rō.

Respondeo Et prius declarabo titulū huius qōnis.Nā duz queritur.An id qō est a po⁹ libera in aliquo instāti/possit nō esse in eodez instāti. Sensus pōt esse triplex. Primus est.an res q̄ est in aliq̄ instanti/possit in eodē instanti transmutari de esse in non esse:t iste sensus est ipossibilis:qz cū instās sit indiuisibile nō pōt in eo esse hꝫ transmutatio:cū ipsa regrat successionē:t ad hunc sensuz ꝓpositio est in sensu diuiso.¶Secundus sensus est.an predicta ꝓpositio possit esse vera in sensu cōposito:t hic ēt sensus est ipossibilis:qz sequeretur q; idē esset t nō esset in eodē instāti:cū ꝓpositio de sensu cōposito regrat veritatē instantaneā ſm logicos. Nā idē est dictu id qō est in aliquo instāti pōt nō esse in eodē instanti.ac si diceret ista ꝓpositio est possibilis:aligd est t nō est in eodez instāti.que sunt ꝺdictoria. ¶Tertius sensus est:an simplr t absolute talis effectus possit nō esse in isto instāti:eo q; ꝑ suā cām pōt nō poni in esse:t iste sensus est ēt sensus diuisiu⁹:t in hoc sensu ꝓcedit ꝑsens questio. Ad quā rñdet affirmatiue ꝑ hanc ꝓnē. Tituli qō nis explanatio.

Cōclusio.

¶Agens liberuz in vno t in eodē instāti est in po⁹ ꝺdictionis respectu eiusdez effectus diuisim t nō cōiunctim. ¶Hanc ꝓclusionez declaro.Et assigno vnā potētiā liberā:puta voluntatez q̄ est.a.cōstat q;.a.est in po⁹ ad velle t ad nolle respectu.b. obiecti/anteq̄ ipsuz velit aut nolit actu. Determinet ista volūtas ad alterū ꝺdictoriorū:puta ad velle t sit.c.instās in quo elicit volitionē respectu.b.in hoc instanti:hec po⁹ est cōiuncta actui.t sic hz duo in se.s.q; est potētia t q; est cōiuncta actui.sed tñ ꝑus ſm nām ꝓuenit ei esse potētiaz q̄z esse cōiunctā actui:qz ēt anteq̄z esset cōiuncta actui:tūc ipsa erat potētia.Tūc sic.Nec voluntas in hoc instāti est potētia t est cōiuncta actui:t in hoc instāti est ꝑus potentia ꝓprietate nature q̄z sit cōiuncta actui.ergo in illo ꝓri nāe:cū ipsa sit po⁹ libera hz potētiā absolute eā ꝓsiderando ad eliciēdū actū opp̄m. ¶Scō.Si volūtas q̄ in hoc instāti vult.b.nō pōt absolute in hoc instāti nolle.b.aut ꝟ est:qz hec nolitio repugnat volūtati absolute:aut qz repugnat ei cōiuncte volitioni.b.Nō p̄m:qz id qō repugnat alicui absolute.t ꝟ se/munq̄z pōt ei inesse:t sic volūtas nūq̄z posset nolle.a.postq̄z ipz voluit:qō est ꝺ expiētiā. Nō z̄m: qz opp̄m ei⁹ qō ꝓtingēter iest alicui subo pōt iesse eidē subo. Sz volitio.a.ꝓtingēter iest volūtati.ergo nolitio opposita pōtinesse. ¶Dicet forte q; volitio.b.nō ineſt ꝓtingenter

Fuga.

Insecutio

volũtati in hoc instãti:quia dum est/necesse est ipsaz esse. ¶Sz ꝫ.Si hoc volitio in hoc instãti est necia:aut hz necessitatẽ ex se:aut ab alio.Si ex se/ergo nunq̃ poterit non esse.Si ab alio:quero de illo,aut est determiatũ necio ad hoc causandũ.aut nõ.Si nõ.g̃ ꝓtingẽter causat hãc volitionẽ in hoc instãti:ꝛ ipsa ꝓtingẽter inest volũtati.Si aũt necio est determinatũ ad eã causandũ:aut hz necessitatez ista a se:aut ab alio.Si a se.g̃ nũq̃ poterit nõ causare hãc volitionẽ.Si ab alio idẽ quero de illo:ꝛ opz ꝓcedere vsq̃ ad aliqõ p̃m qõ habeat istã necessitatẽ a seipso:ꝛ sic stante ista hypothesi.oia eueniẽt de necessitate ex illo:ꝛ nihil erit cõtingẽs:qõ est ipose.¶Cõfirmaꝫ.Volitio.b.inest ꝓtingẽter volũtati in hoc instanti.g̃ nõ iplicat ꝫdictionẽ q̃ in hoc instãti ei nõ insit:ꝛ q̃ nolitio ei opposita isit:ꝓñtia pz. Añs ꝓbaꝫ.Volitio.b.est cõtingẽs cũ sit a cã libera.g̃ vel fuit cõtingẽs ante hoc instãs:vel post hoc instãs:vel in ℔ instãti.Nõ añ.qz ipsa añ hoc instãs nõ erat.Nõ post.ga nõ erit.p eandẽ rõnẽ.g̃ est ꝓtingẽs in hoc instanti,siue in hac mẽsura in qua hz esse.¶Cõfirmaꝫ scõo.qz ex hoc tolleret ois libertas cõtradictionis a volũtate.Probaꝫ consequẽtia.Volũtas per te nõ elicit libere in hoc instãti volitionez.a.sz necio:ꝛ non elicit libere añq̃ eliciat:qz id qõ nõ est/nõ est neciuz nec ꝓtingẽs siue liberũ.g̃ nunq̃ elicit libere.¶Cõfirmaꝫ 3o.qz segt̃ q̃ nulla cã cõtingẽter causet.Sed hoc est falsuz.g̃ ꝛc.Cõsequẽtia ꝑbaꝫ.Aut causat ꝓtingenter qñ actu aliqd facit:aut añq̃ faciat effectũ.Nõ ante:qz qõ nihil agit/ꝓto tũc nec necessario nec cõtingenter agit.Nec tũc per te:qz effectus tũc est necessario.ergo causa tunc causat eũ necessario ꝛ nõ ꝓtingẽter. ¶Tertio arguiꝫ.Sit aliqõ obiectũ:puta.a.circa qõ voluntas nunc nullum habeat actũ:cõstat q̃ ipsa hz potẽtiã ad volẽduz a.ꝛ ad nolendũ.a.Sit postea vnũ instans sequens.in quo voluntas habeat velle circa.a.ꝛ arguiꝫ sic.In hoc instãti voluntas hz velle circa.a.ꝛ in hoc instanti põt nõ habere velle circa.a.ergo potentia ꝓtradictionis est respectu eiusdem obiecti ꝓto eodẽ instãti.Antecedẽs pz quo ad p̃maz partẽ.per casuz positũ.Scõa pars ꝑbaꝫ.Ante hoc instãs voluntas habebat potentiã ad nõ habendũ actũ circa.a. ergo etiã nunc hz:añs patet.Cõsequentia ꝑbaꝫ.Tum ga in hoc instanti voluntas est potentia libera.ergo respectu cõtradictoriozꝫ.Tum qz per actũ inexistentẽ in hoc instãti/nõ auferꝫ potẽtia ꝓexistẽs.¶Quarto.Ista ꝓñtia nõ est bona.Voluntas põt ꝓducere in.a.instãti volitionẽ.b. ergo ꝓducit in.a.instãti volitionẽ.b.qz si ista esset bona: eadẽ rõne etiã hec esset bona.Volũtas põt nõ ꝓducere in.a.instanti volitionẽ.b.ergo nõ ꝓducit in.a.instãti volitionẽ.b.Sed ꝓstat q̃ ista nõ est bona ꝓñtia:qz antecedẽs est verũ ꝛ ꝓñs implicat ꝫdictionẽ.Patet igiꝫ q̃ ista p̃ma ꝓñtia posita in p̃ncipio nõ est bona in qua dicebaꝫ/voluntas põt ꝓducere in.a,volitionẽ.b.ergo ꝓducit eam in.a.g̃ cum añs sit verũ oppositũ cõsequentis/põt stare cũ veritate antecedẽtis in instãti.b.ꝛ sic hec.Voluntas nõ ꝓducit volitionẽ.b.in instãti.a.stat cũ ista.voluntas põt ꝓducere volitionẽ.b.in instanti.a.Ponaꝫ ergo in esse ꝛ habeaꝫ ꝓpositũ:qz simul dum ista est vera.volũtas nõ ꝓducit nolitionẽ.b.in instãti.a.ista põt esse vera. Voluntas ꝓducit nolitionẽ.b.in instãti.a.sz ipsa sit falsa.nec possit esse sil vera cũ p̃ma. ¶Quinto arguiꝫ supponẽdo.q̃ est ipossibile aliquã voluntatẽ creatã habere esse tñ per instãs:vt ꝓbatuz fuit 5o huius.Ponaꝫ ergo talis volũtas:ꝛ q̃ in illo instanti in quo ꝓcise hz esse/habeat volitionẽ respectu a.Tunc sic:hec voluntas in hoc instãti ꝓtingenter vult.a. ergo in hoc instãti põt nõ velle.a.ꝓñtia pz.Antecedẽs ꝓbaꝫ.Nã q̃ voluntas velit ꝓtingẽter ab oibus est ꝓcessuz: ratione sue libertatis ꝛ indifferẽtie,Oz aũt velit ꝓtingẽter in hoc instãti pz:qz nõ põt dici q̃ volũtas fuerit cã cõtingens ante hoc instãs:qz añ hoc instãs nõ erat.g̃ segt̃ q̃ si est cã ꝓtingẽs q̃ sit ꝓtingẽs in hoc instãti.Ex ꝑdictis segt̃ q̃ volũtas in eo istãti in q̃ vult aliqd,est determinata determinatiõe de ineſſe:ꝛ nõ est determinata determinatione de poſſi/cũ in eo instãti in quo vult/possit nõ velle.

Ad ꝓmũ Notãduz

Ad primum in opposituz dr̃ multiplr. Ad cuius notitiã sciendũ est:vt dicit Boetius in libro de syllogismis hypotheticis.ꝑpõ ꝫditionalis ita põt fieri cũ hac dictione quũ:sicut cũ hac dictione si.Naz sicut ista est cõditionalis.si hõ est/aial est.itã etiã ista.quũ hõ est aial est.Ex hoc dicit̃ ad argumentũ q̃ illa ꝓpositio p̃ dicẽtis/oẽ qõ est:dũ est/necesse est eẽ.põt eẽ ꝫditionalis:ꝛ põt esse cathegorica.Si sit cõditionalis ꝛ denotetur in ea necessitas ꝓñtie/sic est vera:ꝛ est sensus q̃ ista ꝓñtia est necessaria.oẽ qõ est,si est.est.Si aũt õnoteꝫ necessitas ꝓñtis sic est falsa.Si aũt accipiaꝫ vt est cathegorica sic ℔ predicatũ esse qñ est.denotaꝫ dici de subiecto cũ mõ necessitatis:ꝛ sic est vera.p℔s aũt posuit eã ad hunc sensum vltimũ vel ad p̃mũ.ꝛ nõ quo ad zm in quo solo ꝓcedit argumentũ. ¶Uel aliter dr̃ saluãdo ẽt eius veritatẽ in zo sensu:q̃ aliqd põt dici necessariũ dupl'r.Uno mõ absolute.Alio modo necessitate imutabilitatis.Cũ necessitate absoluta nõ põt stare cõtingentia:que tñ põt stare cũ necessitate imutabilitatis.Dicit̃ ergo q̃ oẽ qõ est:duz est/necesse est esse:necessitate imutabilitatis:qz si aliqõ cõtingens est in aliq̃ instãti nõ põt desinere esse in illo instãti q̃diu durat illud instãs:nec põt mutari de esse in hoc instanti in nõ esse in hoc instãti.Sed cũ hoc stat q̃ tale est simpl'r ꝓtingens:ꝛ p ꝓñs q̃ eius oppositũ absolute loquẽdo põt esse in hoc instãti. ¶Ad zm dr̃ q̃ in instãti in q̃.a.est pole est q̃.a.nõ sit.Sed si hec scõa ponaꝫ in esse/falsificabitur p̃ma/que est eius ꝫdictoria.Nã vt dicũt logici aliq̃ ppõ de ineſſe stat cũ aliq̃ de poſſi:ꝛ tñ nõ põt stare cũ illa de inesse q̃ coꝛrñdet illi de possibili.Puta ista.Soz.est albus. stat cũ ista.Pole est sortẽ nõ esse albũ:ꝛ tñ nõ stat cũ ista. soz.nõ est albus:cuius rõ est:qz illa de poſſi non ꝫdicit illi de ineſſe:hec aũt de ineſſe ꝫdicit illi alteri de ineſſe.

Alia rñsio. Diſtictio. Ad scõm

¶Utrum intellectus sit tante libertatis/quante est voluntas. Questio. XVIII.

Prio rõ. T.cõ.3. Scõa rõ. In pc̃. Tertia rõ. Quarta ratio.

Queritur 18o.Utrum intellectus sit tante libertatis quante est voluntas.Et arguiꝫ q̃ sic. ¶Primo.Libertas cõuenit potentys ex hoc q̃ sunt rõnales:vt pz p ph̃m.9.metaphy.q̃ dicit.q̃ potẽtie rõnales se habent ad opposita. Sz intells est tãtũ:rõnalis quãtum. ergo ꝛc. ¶Scõo.Id est magis liberum qõ magis est gra sui:cũ esse gratia sui sit de rõne liberi:vt pz p metaphysi. Sed intells est magis gra sui q̃ voluntas.g̃ ꝛc.maioꝛ pz. Minoꝛ ꝑbaꝫ.Id est magis gra sui,qõ minus dependet. Sed intellectus minus dependet q̃ volũtas/qz intells nõ ꝑsupponit volũtatẽ:volũtas aũt ꝑsupponit intellm.g̃ ꝛc. ¶Tertio.Illa po est magis libera/p quã magis habemus dñiuz actuũ nostroꝝ.Sed intells est hꝺ.g̃ ꝛc.maioꝛ pz.Minoꝛ ꝓbatur.Primi actus quoꝝ habemus dñiuz sunt duo.Primus est iudicium cõclusiuuz alicuius eligẽdi:qz possumus indifferenter iudicare hoc esse melius p nunc q̃ aliud.Scõs est electio:qz possumus indifferẽter eligere hoc vel illud.Sed p̃m istoꝝ ꝓncipalius:qz electio presupponit iudiciũ:qõ ptinet ad intellectũ.g̃ ꝓncipalius habemus ab intellectu dñiuz actuũ nostroꝝ. ¶Quarto. Ille poꝫ sunt equalr libere/que equalr cogi nõ pñt. Sed intellectus ita nõ põt cogi sicut voluntas.g̃ est ita liber sicut volũtas.maioꝛ nota.Minoꝛ ꝓbaꝫ.Actus ꝓueniẽs alicui ℔z nãlẽ eius iclinationẽ/nõ põt esse violẽtus, siue coa-

ctus. Sed oē itelligere est ꝼm nālem inclinationē intellectus:qz intell's oia scire desiderat.ergo nullum intelligere
Contr' est violentū intellectui. ¶ Cōfirmat. Potētia q̄ ad oia ꝛ ꝼm oēm modū inclinat/nō pōt cogi:qz tali potētie nihil pōt cōuenire ꝫ eius inclinationē.ex quo ponit esse inclinata ad oia:sicut si aliqō corpus inclinaret ad oēm locū. nullus motus localis esset ei violentus.Sed intellect⁹ inclinat ad oia itelligibilia/ꝛ ad oēm pfectionē in actu itelligendi.ergo nulla intellectio pōt esse ad quā sit coactus.

Diuerse sñie doctorum. **Respondeo** circa hāc qōnē sunt tres generales opiniones.Quidā.n.dicunt q̄ itellectus est magis liber q̄ voluntas.Quidā ño/q̄ he due potentie sunt eque libere.Quidā aūt q̄ volūtas est liberioꝛ intellectu.ꝛ hec est opinio vera.Sꝫ qz supꝛa.dictuꝫ est q̄ alia est libertas coactionis ꝛ alia est libertas ꝫdictionis/iō de vtraqꝫ ista est dōꝫ. Premitto tñ vnū ꝑ notitia eorū q̄ dicēda sunt de ꝑ⁹ libertate.ꝛ ꝫ est q̄ aliud est querere an intell's possit cogi ad suā opōnē:ꝛ aliud est q̄rere an hō possit cogi ad actū intell's. Pꝛia opio q̄ dicit intellectū esse magis liberū/innitit̄ ꝓmis trib⁹ rōnibus supꝛa adductis.Scōa aūt opio innitit̄ ꝓncipalr vltime rōni cum sua cōfirmatione. Pꝛo tertia aūt opione ꝛ rñsiōe ad.q.hec est
Prima cō clusio. ꝓma ꝓ. ¶ Nō pōt cogi ad actū intell's ꝛ nō ad actū voluntatis. Pꝛobat̄ ista ꝓ. ¶ Illa opatio est violenta q̄ est ꝫ inclinationē suppositi agētis:vt pꝫ ex rōne violētie siue coactionis.Sꝫ aligs act⁹ itell's est ꝫ inclinationē hois intelligentis.g̃ hō ad illud intelligere est coactus:maioꝛ patet. Minoꝛ ꝓbat̄. Aliqō intelligere est ꝫ hois volūtatē.g̃ est ꝓtra hois iclinationē.Añs pꝫ:qz sepe hō vi alicuius rōnis assentit ꝓpositioni cui nollet assentire. Cōsequētia ꝓbat̄. qz iclinatio hois est volūtas:qō sic ꝓbat̄.inclinatio agentis est finis appetitus:sicut iclinatio corpis grauis est appetitus quē hꝫ ad locū deoꝛsuꝫ.Sed volūtas est appetit⁹ hois inquātū est hō.g̃ ꝛc̄. Et ꝑ hoc pꝫ scōa pars ist⁹ ꝓnis. Nā qz volūtas est hois inclinatio.iō nullū velle pōt eē ꝫ
Scōa ꝓ⁹. bois inclinationē.aliogn ēt esset ꝫ volūtatē/qō aperte repugnat:sequereꝫ.n.q̄ hō nollēdo vellet.Et ad hūc sensuꝫ pꝫ q̄ volūtas est liberioꝛ intellectu. ¶ zª ꝓ. Accipiēdo intellectū ꝛ volūtatē abstractiue.i.capiēdo ea p̄cise ꝼm se:ꝛ nō in ordine ad suppositū agēs.sic intell's est ita liber a coactione sicut volūtas. Pꝛobat̄ ista ꝓ per quartā rōnez supꝛa positā in arguēdo. Nullū.n.intelligere est ꝫ inclinatio
Instantia quorundā nē intell's:sicut nullū velle est ꝫ inclinatio nē voluntatis. ¶ Et si arguat̄ ꝫ hoc vt gdā arguūt. Intell's nō inclinat̄ ad falsos sensus:p̄cipue respectu oppositoꝝ ꝓmoꝝ ꝓncipioꝝ:ergo nō inclinat̄ ad oē intelligere. Cōsequētia pꝫ:qz tales assensus sunt q̄dā intelligere. Añs ꝓbat̄. Nulla potentia inclinat̄ ad ꝫdictoꝛia.Sed intell's inclinat̄ ad assensus veros.ergo nō ad falsos q̄ sunt eis ꝫdictoꝝ. ¶ Et cōfirmat̄:qz nulla res inclinat̄ ad suā iperfectionē.Sed falsi assensus sunt iperfectiones intell's.g̃ ꝛc̄. ¶ Rñdetur q̄
Rñio ista eque cōcludunt de voluntate sicut de intellectu:qz voluntas inclinatur ad velle bonū.g̃ nō inclinatur ad velle malū. ¶ Et cōfirmat̄ eodē mō:qz velle malū est ipfectio volūtatis.Dico igit̄ ad rōnē q̄ assensus est act⁹ intell's icludens relationē ad terminatū obm.s.ad cōplexa:ls.n.de incōplexis possit haberi notitia:nō tñ eoꝝ pōt eē assensus.
Dñctio. Pōt aūt illa opatio intell's que est assensus ꝓsiderari dupliciter.Uno mō ꝼm id qō est:ꝛ vt sic intellectus inclinatur ad quēls assensuꝫ:ga vt sic est eius act⁹ ꝛ pfectio. Alio mō pōt accipi cū respectu quem dicit assensus ad falsum enuntiabile:ꝛ sic nō inclinat̄ intellectus ad oēm assensuꝫ. Et hoc ēt magis pꝫ:qz idē numero assensus pōt successiue esse verus ꝛ falsus. Nā si Soꝛ.nō sedet:ꝛ essentiā buic. mō Soꝛ.sedet.hic assensus est falsus. Pono aūt q̄ intellectus cōtinuet hunc assensuꝫ donec Soꝛ.sedeat.constat q̄ tunc iste assensus est verus:ꝛ cū nūc ad istū iclineꝫ itell's: sequit̄ q̄ ēt ꝑus ad eū inclinabaꝫ ꝼm suā entitatē ꝓsiderabiliter:ls nō inclinareꝫ ad eū inquātū erat respectu falsi com
Cōclꝰ. plexi. ¶ zª ꝓ. Voluntas p̄cise ꝛ ꝼm se accepta est liberioꝛ intellectu/libertate ꝫdictionis itellectu ꝼm se p̄cise acceptō. Pꝛobat̄ ista ꝓ. ¶ Pꝛio. Potētia q̄ minus necessitat̄ ad vnū ꝫdictoꝛiū/est liberioꝛ ea q̄ magis necessitat̄. Sed voluntas min⁹ necessitat̄ q̄ⁿ itell's.g̃. Maioꝛ pꝫ:qz necessitas ꝛ talis libertas opponit̄.vbi aūt est min⁹ de vno oppositoꝝ/ibi est magis de altero.p̄sertim si sint opposita imediata sicut est in ꝓposito. Minoꝛ ꝓbat̄. Uolūtas necessitat̄ determiate tñ respectu vltimi finis.ꝛ nō respectu alicuius ordinati ad fineꝫ:itell's aūt necessitat̄ nō tñ respectu ꝓmoꝝ ꝓncipioꝝ:ls ēt respectu oiuꝫ ꝛcl̄onū demōstrataꝝ: qz non pōt facere q̄n eis assentiat.g̃ ꝛc̄. ¶ Scōo. Illa po⁸ est liberioꝛ:in cui⁹ ptāte est agere ꝛ nō agere.ptāte opōne alteri⁹:q̄ⁿ ea in cuius ptāte nō est sic agere ꝛ nō agere.sed stante iudicio itell's de aliquo operādo/pōt volūtas ipm velle ꝛ nō velle:ita q̄ itell's nō pōt sufficiēter mouere voluntatē ad volendū:volūtas aūt sufficienter pōt mouere intellectū:qz si voluntas vult deliberare q̄ itell's cōsideret de aliqua re:nō pōt itell's facere q̄n ꝓsideret.g̃ voluntas est liberioꝛ ꝛ magis hꝫ dñiuꝫ siue operationis. ¶ Tertio. Illa po⁸ est magis libera:in cui⁹ ptāte ē mouere alias ad ꝓpꝛias opōnes effectiue:ꝛ q̄ a nulla effectiue mouetur saltē sufficienter.Sed volūtas pōt mouere oēs alias potētias effectiue ꝛ sufficiēter p̄sente obꝰ:ipsa aūt a nulla po⁸ aie mouet̄ effectiue sufficiēter:qō dico:qz ls notitia obi q̄ est in itellectu/effectiue causet volitionē:nō tñ sufficienter mouet volūtatē:qz in eius ptāte est cooperari tali notitie ꝛ nō cooperari.g̃ volūtas est liberioꝛ itellectu. ¶ Et hāc ꝛcl̄onē tenuit ēt Henricus quolibe.ꝛ 4.ls ꝓcedat ex alio fundamēto.s.q̄ act⁹ itell's causat̄ nēcio ab obꝰ:actus aūt volūtatis nō est effectiue ab obiecto saltē quo ad sui continuationez. Nō.n.est verū q̄ obiectū causet actū intell's: posset tñ ex hoc fundamēto sumi vna rō vera sic arguendo. Intell's nēcio mouet̄ quo ad actū ꝑ⁹ ab itellectu agente ꝛ a pbantasmate,q̄ ex necessitate nāe causant ſpēs intelligibiles in intellectu.Sed volūtas non mouet̄ nēcio ab obꝰ nec ab alia po⁸ neqz ad actuꝫ zᵐ:cū ipsa possit suspēdere oēm suā operationē. Neqz ad actū ꝑ⁹:qz nō ponitur in volūtate talis actus ꝓmus.cū sola voluntas sit̄ cū notitia sufficiat ad exeūdū in actualē volitionē. Nec opꝫ ponere in ea aliquā formā ꝓuiaz opōni sic in intellectu:qz ipse ē pura po⁸ in gñe itelligibiliū.g̃ volūtas est liberioꝛ itell'u.

Ad primum dr̄ q̄ cuilibet potētie rōnali ꝙuenit aliquo mō libertas:sed aliqua po⁸ pōt dici rōnalis duplr. Uno mō qz est ratiocinatiua. Alio mō qz est imālis.libertas non cōuenit potētys ex hoc q̄ sint rōnales ꝑ mō ꝛ scōo mō. Et qz itell's ꝛ volūtas sūt eq̄liter imāles:nō pōt ex hoc hāi q̄ vna sit liberioꝛ altera:ꝫ opꝫ hāi aliunde hāi. Cū aūt dicat̄ aliq̄ po⁸ eē libera:qz i sua ptāte est agere ꝛ nō agere:ex hoc dicet̄ illa eē magis libera iter potētias imāles,q̄ magis est actiua.ꝛ hꝫ est voluntas:ad quā ptinet mouere se ꝛ oēs alias i ꝓpꝛias opōnes. ¶ Ad zᵐ negat̄ minoꝛ. Ad ꝓbōnē dr̄ q̄ cū iō po⁸ sit libera:qz est imālis ꝛ actiua,illa est liberioꝛ q̄ min⁹ est dependēs in agēdo.volūtas aūt hꝫ mō min⁹ dependet ab itell'u q̄ⁿ eꝫ:cū ipsa moueat itellectum effectiue:ꝛ itell's nō moueat effectiue volūtatē:ls volūtati ꝑsupponat̄ act⁹ itell's:q̄ pꝛesenteꝫ ei suū obm. Itē ls volūtas nō possit causare volitionē nisi ꝙcurrēte notitia obi:nō tñ dr̄ eē ꝓp hoc dependēs ab illa notitia:sicut nec soꝛ.in tractu nauis dependet a Platone:posito q̄ neuter eoꝝ possit,a se solo trahē.ls ābo sit,

Ad ꝓmū Ad scōm
Dñctio.

Ad tertiū ꝓbatiōis. Depēdētia.n.est ad aliqd supi⁹. ¶ Ad 3ᵐ dī q; dupl'r posumus dici hāc dñiuz nostro ꝛ actuum. Uno mō causal'r. Alio mō formal'r:loquēdo causal'r negat maior:qz ꝓsens questio est qd sit formal'r magis liberū:ꝛ ideo ille sensus est impertinēs quesito. Si vo accipiat formal'r/negat minor. Ad ꝓbationē dī q; vterqz illoꝝ actuū est liber:sed tñ electio magis q̄ iudiciū. Et cū ꝓbat oppositū:qz electio ꝓsupponit iudiciū.g̃ iudiciū est magis i nostra potestate: cōcedit añs ꝛ negat ꝓntia:qz ista ꝓsuppositio nō facit iudiciū esse formal'r magis liberū:sed tñ causal'r ꝛ originatiue:vt supra dictū fuit. ¶ Ad 4ᵐ cū sua cōfirmatione dī q; nihil aliud cōcludit nisi q; intell's ꝑm se ꝛ possit necessitari ad multa:nō tñ pōt cogi:sicut nec voluntas:ꝛ q; sūt equal'r libere a coactione:qđ cōcedit vt p; ex scōa cōclusione:sed tamen cum hoc stat voluntatem esse magis liberam libertate contradictionis.

Ad ārū

¶ Utruz potentie rationales/ꝓducant actus suos in nō tempore. Questio. XIX.

Queritur 19°. Utrum potentie rationales ꝓducāt actus suos in non tēpore ꝛ indiuisibil'r. Et arguit q; nō. ¶ Primo. Dis virtus agēs in nō tēpore est infiniti vigoris. Sed potētie rōnales nō sūt vigoris infiniti.g̃ ꝛc. minor est nota. Maior ꝓbat. Potētia agēs in aliquāto tpe est aliquanti vigoris.ꝛ agēs in minori tēpore/est maioris vigoris. ergo agēs in non tpe est vigoris infiniti. ¶ 2°. Phs dicit in libro de memoria:q; itell's noster intelligit in tēpore.ꝛ cū cōtinuo.g̃ nō in instāti. Et in libro de lineis idiuisibilibus dicit/q; actio itell's est motꝰ velocissimus. Sz ois motꝰ hz successionē.g̃ ꝛc. ¶ 3°. Si intellectus pōt itelligere subito:seq̄t q; est dare ꝑm instās in quo itellectꝰ itelligit. Sed hoc est falsuz.g̃ ꝛc. ꝓntia p;. Falsitas ꝓntis ꝓbat. Uel est dare minimā virtutē q̄ pōt producere itellectionē/vel est dare maximā que nō pōt. Nō ꝑm:qz sit illa minima virtus.a. ipsa causat itellectionē aliquāta velocitate.g̃ minor virtus causabit velocitate ineq̄li minorē ꝛ remissiorē itellectionē:ꝛ sic.a. nō fuit minima que pōt esse. Ꝓ3 ꝓntia.qm̄ oē mobile/pōt moueri tardius a minori virtute. Relinq̄t g̃ q; est dare maximā que non pōt/ꝛ quelibet intēsior pōt agere intellectionē. Et ex hoc ꝓbat q; nō est dare ꝑmū inſtans itellectionis. Si est aliqđ ꝑm instās/sit instās ꝓsens. Tūc sic. Uirtus aliqua agit ꝑmo intellectionē.g̃ cū agat nāt'r/est nunc ꝑmo fortis ad agendū:si enim fuisset sufficiēs et ꝑus egisset cū agat nāt'r. ergo est aliqua virtus minima agēs intellectionez:qđ ꝑus cōcedebat. Ꝓbat ꝓntia:qz hec nunc est ꝑmo fortis agere ꝛ imediate ante hoc nō erat fortis.g̃ nūc est debilissima siue minima. ¶ 4°. Ubi est resistētia in agēdo/ibi est successio:vt phs ꝛ Cōmētator dicunt 4° phy. Sed potentie rōnales habēt resistentiā in agēdo.g̃ agunt successiue:maior ꝓz. Minor ꝓbat. Nullū agens finitū est sūme habile ad agendū:ꝛ nullū patiens finitū est sūme dispositum ad patiendū.g̃ cū potētie rōnales sint finite/nō habēt talem sūmā dispositionē siue ad agendū siue ad patiendū:ꝛ per ꝓns habēt aliquā resistētiā. ¶ 5°. Dis mutatio subita est finis alicuius mutationis successiue:vt dicit Cōmentator 5° phy. cō. 32. Sed actionē potētiarū rōnalium/nō ꝑcedit necessario aliqua mutatio successiua:vt satis p;.g̃ nō fiunt subito. ¶ 6°. Intellectus operās in aliqua mēsura/potest distincte oēm talē mēsurā apprehēdere. Sz si itell's intelligeret in instāti/cū in qualz horā sint ifinita istātia:sequitur q; posset in horā ꝓducere ifinitas itellectiones:ꝛ ꝓnter distincte numerare illa ifinita instantia:qđ nullus ꝑcedit. ¶ Cōfirmat:qz seq̄t ex eadē rōne q; intell's agēs in instāti posset distinguere illud instās ab oiꝰ ptiꝰ tpis:ꝛ cū tales ptes sint ifinite:sequit̄ q; actu intelligeret infinita.

Ꝓma rō.

Ꝙda rō.

Tertia rō.

Quarta rō. T. cō. 71.

Quinta rō

Sexta rō.

Respondeo In ista qōne duo sunt declaranda. Primū est. An repugnet hꝰ actibus q; indiuisibil'r ꝓducant. Scōm est. An si pñt indiuisibil'r ꝓduci:possint tñ et ꝓduci successiue. Nā ō bis duobꝰ multi dubitarunt. ¶ Quātū ad ꝑm dicūt alig q; repugnat ab agēte finito aliqd ꝓduci in instāti.ꝛ ex hoc ꝓcludūt neqz sensationē neqz illuminationē esse instātaneas:de qbꝰ agetur in 2° de aīa. ¶ Quidā alij dicūt:q; nulla actio pōt eē subita/nisi sit terminus alicuꝰ successiue trāsmutationis. ꝓp qđ cōcedūt illuminationē esse in instāti.nō aūt sensationē ꝛ intellectionē. ¶ Cōtra quos ponit ista ō. ¶ Potētie rōnales pñt ꝓducere actus suos in instāti. ¶ Probat ꝑmo ista cōclo auctē Cōmētatoris 3° de aīa.cō. 28. vbi text⁹ phi sic dicit. Uidemus sensatū facere sentiēs in actu postq̄ erat in poᵗ/neqz patiēdo alterationē ꝛ iste est aliꝰ modus motus. motus.n.est actio.nō aūt pfectio:actio aūt simpl'r est illius motꝰ:ꝛ est actio pfecti. Dec phs. Que exponēs Cōmētator dicit/q; intētio phi est ponere dūaz inter intellectū ꝛ res māles/qñ exeūt in actuz:qz res māles qñ exeūt de poᵗ in actū trāsmutant ꝛ ꝓprie mouent aliq̄ ſpe motus. Intell's aūt exit de poᵗ in actū sine transmutatione ꝛ alteratiōe. Et postea subdit cāz q̄re in illis sit trāsmutatio dicēs/q; cā q̄re in illis sit transmutatio est:qz ille motus est actio iperfecta ꝛ via ad cōplemētū:actio aūt intellectꝰ est actio pfecta ꝛ cōplemētū. Et subdit/q; accidit actioni esse iperfectā ꝛ viā ad cōplemētū:qz.ſ. est in rebus mālibꝰ. Et ex hoc soluit qōnē vnā qua posset queri. Cum rō receptionis sit mā:qūo pot̄ est itellectū q; est separatꝰ a mā aliqd recipere. Et rñdet q; mā est cā recipiēdi actionē ꝛ formā iperfectā.tñ actio pfecta pōt recipi in ſuba immāli.ex quo p; id qđ supra dicebat/q; actioni accidit impfectio.ſ. rōne ſubi in quo est. Sz qz ea q̄ sunt in potētijs sensitiuis sūt magis nota bis q̄ sūt in itellectu.iō phs ꝓus declarauit q; sensus reducit̄ de poᵗ in actū p actionē pfectā siue ſubitā ꝛ indiuisibilē:q̄ nō est via ad vlteriorē pfectionē:ꝛ postea idē dicit de intellectu. Uñ Cōmētator in fine cōmēti sic ꝓcludit. Declarauit.ſ. Arist. modū ſilitudis inter actū itell's ꝛ sensuz/in hoc mō passiōis ꝛ motꝰ.ſ. q; in vtroq; actio pfecta. Et post pauca subdit. Et hoc q; sentire sit p se actio pfecta ꝛ sine tpe/ꝛ absq; eo q; precedat eam actio diminuta.sil'r est ad itelligere intētionē intellectam q̄ illa intētio ꝓnuntiat ab aliquo.ſ.qz sit ab hoc actio pfecta/absq; eo q; ꝑcedat ipsuz actio diminuta. Et q̄ſi intēdit cū hoc declarare causaz ꝓp quā itell's intelligit sine tēpore. Dec Cōmētator. Ex qbꝰ p; aperte actionē itell's esse in instāti. Tū qz dicit q; est pfecta. Tuz qz dicit q; nō est via ad cōplemētū:cōstat aūt q; ois actio successiua est imperfecta ꝛ via ad cōplemētū. Tū qz dicit q; nō ꝑcedit eā actio ipfecta.oēm aūt actionē successiuā ꝑcedit actio ipfecta:qz oē qđ mouet ꝑus mouebat. Tum qz dicit q; sit in nō tpe. ¶ Ad hāc auctē triplr rñdet. ¶ Prio q; Cōmentator accipit in nō tpe.nō ꝓ aliquo idiuisibili/sz ꝓ tēpore breuissimo ꝛ iperceptibili. ¶ 2°. q; intētio Cōmētatoris ꝛ phi est solū q; itellectio differt ab alteratiōe in hoc/qz intellectio lz successiue fiat:tñ postq̄ facta est/pōt remanere in esse quieto/sine intensione ꝛ remissione. Istud autez nō pōt esse in alteratione:qz in ea semp aliqua ps est acq̄sita ꝛ aliqua est acqrenda. ¶ 3°. respondet q; qñ dicit Cōmētator q; actionē itell's nō precedit actio diminuta:non vult per hoc dicere aliud/nisi q; actio intellectus perficit per quietem mentis ꝛ corporis. sicut ēt dixit phs, 7. phy si. q; residendo ꝛ ꝙescendo anima fit sapiēs. ¶ Sed prima responsio.est tñ fnga.ꝛ non ad ꝓpositum. Qđ p;.ꝛ p hoc magis ꝓbatur etiā ꝑncipale ꝓpositū. Nā phs. 10. ethicoꝝ

Opio aliquorum.

Cōclusio.

Sensatio nē instātaneam esse

Ultia ter intellectus potez ꝛ p mā mām.

Quissum quozdam

T. cō. 20. Rumpit cauillum.

dicit q; ꝓtingit delectari in nō tēpore ⁊ in nūc. ⁊ qō ōlecta tio est qd totū sil'. Per nūc aūt nunc̄ accepit pbs tempus paruū: sed solū aliqd indiuisibile tēporis. vt p3 ex. 4. phy. L. 1. 125.

¶ Itē per hoc posset dici q; oē mutatū esse mēsurē tem pore: ⁊ q; qñ pbs dicit. 6. ⁊. 7. phys. q; mēsurā instāti/ac cipit p instās tps breuissimū. ⁊ ita p illaz glosaz tolleren ꝑncipia nālis phie. ¶ Scōa ēt rñsio nō potest stare: quia aperte Cōmētator logt de actionib⁹ dū fiunt/⁊ nō solum postq̄ facte sūt. Qō p3: qz dicit q; qñ sensus ⁊ itell's exeūt in actuz/eorū actio est perfecta. ¶ Tertia quoq; nō valz. Tum qz nō est ad ꝓpositū textus pbi. Tuz qz lz actio intellectus ꝓficiat per quietē corꝑis a passionibus: tñ hoc nihil facit ad actionē sensus: ita. n. perfecte sentiunt hoies subiecti passionib⁹: sicut alij. Et iō p3 q; taz pbs q̄ Cōmē tator voluerunt has actiones ēt instāraneas. ¶ Qz etiam tenuit. S. Tho. z⁹ sniaꝫ. Scōo principal'r arguit. Sensa tio pōt fieri in instāti. g; ēt intellectio ⁊ volitio. Cōsequētia p3: qz cū itell's ⁊ volūtas sint potētie imāles/minus depen dēt in essendo ⁊ in agēdo a motu celi. Añs ꝓbat. Cuiuslz rei sensibilis pole est haberi notitiā intuitiuā dū actu est: qz obm sensibile necessario imutat potētiā sibi ꝓsentē. Sz aliqua res sensibilis pōt esse tñ per instās. vt ꝓbatū fuit lib. 5. g; visio siue notitia intuitiua q̄ habebit de tali re erit instantanea. ¶ Tertio. Recordatio ꝓsupponit itellectio nez. Sz pōt aliqs recordari de re q̄ fuit tñ p ists. g; itelle ctio illi⁹ rei fuit tñ p instās. Maior p3: qz ipole est nos re cordari eoꝝ q̄ nūq̄ cognouim⁹. Minor ꝓbat. Sit aliq̄ magnitudo rotunda in q̄ assignet centrū/⁊ moueat aliqō mobile sphericū sup eā: ita q; in motu suo transeat versus centrū ⁊ ipsuz ptrāseat vsq; ad finē magnitudinis: quem motū ego videā. ꝓstat q; possiz recordari mobile fuisse i centro magnitudis. sed ibi nō fuit nisi p instās. aliogn ge nisset g̃ aliqñ itellexi in instāti q; mobile in illo cētro fuit. Scōa rō probatiua cōclonis.

¶ Scōa ꝓclo. Nulla operatio potētiaꝫ rōnaliū pōt acq ri ptibil'r. ¶ Pro notitia hui⁹ ꝓclonis. Sciendū est: vt dictū fuit in 8° hui⁹ ⁊ dicet in. 10. q; est dūia iter q̄litates ha bentes ℨriū/⁊ eas q̄ ℨriuz nō bñt: qz in bñtib⁹ ℨrium/opz ꝑus expelli forma ꝑexistētē anteq̄ aliqd introducaꝫ de for ma sequēti: ea aūt total'r abiecta introducit aliqd in instāti de sequēti for⁹: puta si aliqd dealbaꝫ/in ꝑ instāti nō eē ni gredis introducit aligs gradus albedis: agēs ēt in his for mis in ꝑ instāti quo est debite ꝓsens passo/non abycit ab eo aliqd de forma ℨria: qz ibi est resistētia rōne ℨrietatis. Et ad hūc sensuz dī q; nō agit in instāti. In qualitatibus aūt nō habētib⁹ ℨriuz agēs in ꝑmo instāti quo est ꝓsens passo/introducit tñ de for⁹ quātū pōt: lz postea possit illa forma intendi. ¶ Dico igit q; potētie rōnales nō acqrūt suas actiones ptibil'r: nō quin ille actiones possint intēdi. sed qz totā actionē in instāti acqrunt: sicut etiā sol in ꝑmo instanti quo est ꝓsens hemisperio nostro/causat aliqō lu men totū sil'⁊ nō partē post partē. ¶ Istaz aūt cōclusio nez sic declaratā nō ꝓbo aliter nisi sicut supza ꝓbatū fuit/ q; forme nō intendunt p additionē forme ad formā. Sz hoc est spāle in ista mā q; ad iperiū voluntatis intells su bito elicit intellectionē: ⁊ voluntas duz ei placet subito p ducit actū suū: hūc tñ actū elicitū in instāti nō pōt facere/ qn cōseruet per aliqō tēpus: sed est dare minimū tps in q̄ ipsa nō pōt desistere ab actu suo nāliter. Cuius rō est: qa sicut est dare minimū tam intensiue q̄ extensiue in alijs rebus sensibilibus: vt supza dictū fuit: ita ēt est dare mini muz tps qō itellectus noster pōt distincte percipere. ⁊ iō in minori tpe nō pōt cōseruare actū suum: ⁊ idez dico de volūtate. Sicut ēt lz rota horology cōtinue moueatur: tñ est aliqua minima ps eius distincte a nobis per visuz co gnoscibilis. Ex qbus oibus p3 q; si volūtas in hoc instāti elicuit actū suum: nō pōt imediate post hoc instās elicere aliū actū: ⁊ relinquere ꝓzē: sed necessario mediat tps/⁊ in finite partes tēporis intellectui iperceptibiles. Li°. 8. q. 23. co.

Hunc ad argumenta rñdet. Ad ꝑmū negaꝫ maior. Ad ꝓbōnē negaꝫ ꝓntia: qz talis modus arguendi quē ēt posuit pbs ⁊ Cōmētator 8° phys. nō te net nisi in agentibus cū resistētia: qō nō est in ꝓposito: ⁊ ꝓesertim nō tz. vbi nō sunt actiones eiusdē rōnis. Lz. n. forte sequeret q; si sunt duo motores ℔m locū: quoꝝ vn⁹ moueat in tēpore ⁊ alter in istāti: q; ille q̄ mouet in instan ti sit infinite virtutis: nō tñ sequit si vnus motor mouet lo cal'r in tēpore. ⁊ alter vult aut itelligit in instāti/q; iste sit infinite virtutis. ¶ Ad z^m dicit q; pbs itelligit tñ de cō positione ⁊ diuisione/quas bz intell's dum formar ꝓpositiones affirmatiuas ⁊ negatiuas. Et sil'r de discursu. In his necessario admiscet tps: qz ꝑus habet notitia subiecti ⁊ predicati: q̄ formet ꝓpositio: ⁊ ꝑus cognoscunt premisse q̄ ꝓclusio. Qz ro adducit operationē itellectus esse motū velocissimū. potius arguit p nobis. Nō. n. pōt hoc exponi de motu successiuo q; est via ad cōplementū: qz de eo sepe dicit pbs ⁊ Cōmētator scōo celi/q; motus celi hoc mō est velocissimus: sed ideo dī actio intellectus esse motus: qa est actus perfecti: vt declaratū est ex auctoritate Cōmēta toris adducta in ꝑma rōne ex tertio de aia. ¶ Ad 3^m. ne gatur falsitas ꝓntis. Ad ꝓbationē dī q; est dare minimaz virtutē ⁊ spēz/que pōt cōcurrere cū intellectu ad causan dū intellectionē. ⁊ cum dī q; minor virtus causaret mino ri velocitate. Negaꝫ: qz minor virtus dari nō pōt cuz ista sit minima: nō. n. pōt dari minus minimo. ¶ Ad 4^m ne gatur minor. Ad ꝓbationē dī q; aliqd esse summe habile pōt intelligi dupl'r. Uno mō qz est infinite habilitatis ⁊ virtutis: ⁊ sic cōcedit añs: sed negaꝫ ꝓntia. Alio mō dicit sūme habile: qz lz sit finite virtutis: tñ nullū bz ipedimen tuz in agendo siue intrinsece. siue extrinsece/⁊ nullum est ipedimentū in receptiuo sue actionis: ⁊ sic cōcedit ꝓntia: sed negaꝫ añs. ¶ Ad 5^m negaꝫ maior. Ad ꝓbationē dī q; pbs in hoc loco intendit declarare hāc vlez ꝓpositionez: omne mobile bz partes. que ꝓpositio vl'r est vera in mo bilibus corꝑalibus. nā incorꝑalia sunt indiuisibilia. Cō mentator autē ad hoc ꝓpositū loquens dicit q; nullū cor pus pōt transmutari in instāti/nisi illa trāsmutatio sit ter minus alicuius trāsmutationis successiue: vt p3 in illumi natione. Intellectus aūt ⁊ volūtas nō sunt mobilia corꝑo ralia: ⁊ ideo nō est ad ꝓpositū. ¶ Ad 6^m negaꝫ maior: qa vt dictū est in scōa cōclusione/daꝫ minima pars tēporis: quā intellectus pōt distincte percipere: ⁊ in ea cōseruare operationē. Nō. n. opz q; possit distincte cognoscere men surā in qua agit: sed sufficit q; distincte ꝑcipere possit mē suram in qua actionem suam conseruat. Et per hoc patet etiam ad confirmationem. Ad ꝑmū Ad ꝓbōnē T. cō. 84. Ad scōm Ad tertiū Ad q̄rtū Difficia. Ad q̄ntū Ad sextū

¶ Utrum actio imanens per se subiectiue in suo efficiente distinguatur a transeunte. Questio. XX.

Queritur 20: Utrū operatio imanēs/di stinguaꝫ ab actione transeun te per hoc q; ꝑma est subiectiue i eo a quo est effectiue. scōa aūt nō. Et vi q; nō. ¶ Primo. Intelligere est actio imanēs vt ab oib⁹ est cō cessuz: ⁊ p3 ex hoc textu in quo tam pbs q̄ Cōmētator di cunt q; cōsideratio ⁊ visus. idest videre nō habent aliqd operatū. Sed non est de rōne itelligere q; sit effectiue ab eo in quo est. ergo ⁊c. maior p3. Minor ꝓbaꝫ dupl'r. Tuz qz deus pōt in intellectu alicuius causare intellectionem. Tum qz intellectio causatur effectiue ab obiecto. ergo est in eo subtiue a quo nō est effectiue. ¶ Scōo. Intelligere saluaꝫ in deo ℔m suam rōnem formalē inq̄tum est actio imanens. Prima ri Scōa ri

imanens. Sed intelligere in deo a nullo est effectiue. g̃ non est de rõne actionis imanẽtis q̃ sit effectiue ab eo in quo est. ¶ Tertio. Cythariçare aut est actio imanẽs/aut trãsiens. Si imanens/cũ ipsa sit subiectiue in aere: non tñ est effectiue ab aere. Si trãsiens. Cõtra. De rõne actiõis trãseũtis est habere aliquod opatuz. Sz cythariçatio non habet aliquid opatuz: vt dicit ꝓbs in primo ethicorum. ergo ꝛc. ¶ Quarto. Si de rõne actiõis imanẽtis eẽt esse effectiue ab eo in quo est: segtur q̃ oẽ agẽs actione imanente causaret aliquid in se: ꝛ p ꝓns transmutaret seipsum: ꝛ nõ eẽt deuenire ad vnũ mouẽs imobile: qõ est falsum. ergo ꝛc.

Tertia rõ

4ª ratio.

Respondeo. In hac questiõe ptermissis alijs Intendo solum declarare duo. Primũ est quid senserit Perucus circa hanc questionẽ. Scõm est id qõ mihi videt cõforme Aristoteli ꝛ Cõmẽtatori: ꝛ S. Tho. ¶ Peruens quolibeto z°. q. 8. dicit. q̃ quũ q̃tuor sint principia. s. mãle ꝛ formale: efficiẽs ꝛ finale: tribus istorum principioꝝ attribuitur operatio. Nã finis nõ hz operationez distinctã ab opatione agẽtis. Opatio autẽ ꝑncipy materialis/est cẽ receptiuz pfectionis. Opatio autẽ principy formalis/est facere aliquid formalr tale: sicut albedo facit formalr albuz. ꝛ calor facit formalr caliduz. Opatio principy effectiui/est aliquid efficere: sicut dicimus q̃ ignis calefacit. Dicit ꝑterea q̃ opatio principy effectiui dr operatio transiẽs p se loquẽdo: lz per accns possit eẽ imanẽs: puta siqs faceret actũ in seipso. si tñ hoc sit possibile: cuz definiatur potẽtia actiua: q̃ est ꝑncipiũ trãsmutãdi aliõ. Opatio autẽ principy mãlis ꝛ formalis dicunt eẽ imanẽtes/sz differẽter. ¶ Primo. Quia opatio manẽs principy passiui/est in ipso ꝑncipio passiuo subtiue. recipere eni pfectiones siue ipsa pfectio recepta/est subtiue in ꝑncipio passiuo recipiẽte. Opatio autẽ principy formalis nõ est in eo: lz est in hñte ipsum: sicut lucere nõ est in luce: sed est in habente lucẽ: ꝛ sic de alijs: siue illud habẽs formã sit cõpositum ex mã ꝛ illa forma: siue illud sit forma per se subsistẽs: sic dicimus deuz formalr eẽ iustũ: ꝛ eẽ sapientẽ. ¶ Secũdo differũt: ga opatio principy passiui est recipe actũ ab alio/sic a causa efficiẽte reducente ipsuz de potentia ad actũ: opatio ẽ formе absolute accipiendo pro eo/q̃ est eẽ formalr tale nõ importat eẽ ab alio sicut a causa efficiẽte. Nam eẽ formalr sapientẽ ꝓuenit deo: ꝛ tamẽ non p cãm efficientẽ. ¶ Cõcludit vltimo q̃ intelligere est opatio manẽs inãz tñ intellectio dat intellectui eẽ formalr intelligẽtẽ. ¶ Ista opinio lz sit satis resoluta. videt tñ mihi q̃ non sit ad mentez Aristotelis. ¶ Primo. Quia operatio non dicit nisi de actu scõo. ꝛ nullo mõ de actu ꝑmo. alioquin scia ꝛ reliq habitus ellent actus ꝑmi: qõ tamẽ negat ꝓbs 2° de aia. te. cõ. 5. Sed eẽ formaliter albũ siue albescere nõ est actus secũdus: lz albefacere sit actus secũdus. g̃ albescere nõ est operatio: ꝛ per ꝑns non põt dici q̃ sit manẽs aut transiẽs. maior pz. Minor probat. Si albescere est actus secũdus: eadez rõne etiã scire est actus secũdus: vt pz. Sed hoc est falsum: ga vt sepe dicit ꝓbs 2° ꝛ 3° de aia. ꝛ 8. phy. tex. et cõ. 32. in homine dormiẽte est scire siue eẽ scientem: ga est in actu ꝑmo: ꝛ tamẽ adhuc est in potentia ad actuz 2m. Sz nõ est in potẽtia ad scire. ergo scire nõ est ille actus secundus ad quẽ est in potentia sed potius cõsideratio: vt ipse dicit. ¶ Cõfirmatur: ga etiã in hoc loco ꝓbs exẽplificat de cõsideratione ꝛ visione/ꝛ nõ de eẽ sciẽtem. ¶ Secundo. Si recipere actũ/est opatio manẽs principy passiui: sicut dicẽ ista opio. segtur q̃ calefieri sit opatio manẽs. Sz hoc est falsuz. cuz calefieri nõ sit operari siue agere: sed pati. g̃ ꝛc. Probat ꝓntia: ga calefieri manet in eo qõ calefit. ¶ Tertio. ꝓbs distinguit non tñ operationes: sed actiones manẽtes ꝛ transeuntes: vt pz exꝑsse ex verbis suis in fine pre-

Perucꝰ

sentis textus: sed recipere formam siue perfectionem/non est agere nisi forte grãmaticaliter qõ non est ad ꝓpm. imo recipe est pati siue talis passio sit corruptiua siue pfectiua. g̃ nullo mõ ꝑt ꝓcedi q̃ recipe sit actio manẽs aut trãsiẽs.

Et propter hoc declaro aliter distinctionẽ actionũ manentium ꝛ transeũtium. ¶ Ad cuius euidẽtiam est sciẽduz q̃ omnis actio est circa aliquod obiectũ: sicut circa prozias materiam: sicut secare est circa materiã duram que diuidit: ꝛ calefacere est circa id qõ calefit: ꝛ sic vniuersalr de oibus actionibus opz istud concedere: ga non põt eẽ aliqua actio sine termino actiõis. sũt autẽ q̃dam actiones per quas trãsmutatur obiectuz actionis: ꝛ iste appellantur actiones trãseuntes duplr. Tum ga vt dictuz est obiectum per eas trãsmutatur. Tum ga recipiũtur subiectiue in passo. Sunt ẋo alie actiones per quas passiuz non trãsmutatur: ꝛ iste appellant actiones manentes. manẽt enim subiectiue in agẽte: hꝫ autẽ sunt tñ operationes potẽtiarum cognoscitiuarũ ꝛ appetitiuarũ. Naz ex hoc q̃ cognosco qõcũq; sensu aut intellectu: neq; ex hoc ꝓcise q̃ appeto ꝛ amo aliquaz rẽ: non segtur q̃ ipsa trãsmutetur. Qui eni videt lapidẽ/non transmutat lapidem ex hꝫ precise. q̃ eum videt/nec lapis denoiatur visus p aliquam formã in eo existẽtẽ: sed tñ denominatione extrinseca. s. ꝑ visionẽ que est in alio. ¶ Oz aũt ista sit mens ꝓbi ꝛ Commẽtatoris pz. Nã ꝓbs textu cõmẽti presentis posita q̃daz distinctione actionuz postea in fine sic dicit. Oia ẋo q̃ aliaz non habẽt operationẽ ꝓter actum. actio est in eis: vt cõsideratio in considerante. Ubi Cõmẽtator quid sit non habere operationẽ ꝓter actum declarat dicẽs. Omnia ẋo q̃ non habẽt actũ: sed finis eoꝝ est actio/actiones eoꝝ existũt in eis: vt videre in visu. Ex qbus pz q̃ actiones que non hñt aliũ actum. idest per quas nihil fit in obiecto actionis: sunt in ipsis agẽtibus. ꝛ ꝓꝑ hoc dicuntur manentes. Ex quo sequit ꝓnter q̃ ille que hñt aliqd aliud actũ per eas dicũtur transeuntes. ¶ Et per hoc pz respõsio ad qõnẽ q̃ est de rõne actionis manentis q̃ sit effectiue ab eo in quo est.

Ultima dubdã. Quo distinguatur ista de q̃bus q̃rit.

Concko

Ad primum dicit q̃ id quo formaliter distinguũt actiones manẽtes a transeuntib9 nõ est esse effectiue ab eo in quo est: alioquin nulla opatio diuina esset manẽs. Sed est esse talem qõ per eam nõ transmutetur obiectuz. vñ lz deus eodẽ actu intelligat ꝛ producat effectus suos: tñ ille actus inquãtũ est intelligere dicit actio manẽs: ꝛ inquãtum est ꝓducere dicit actio transiẽs. Ad id ẋo qõ dicit q̃ obiectum causat intellectionẽ. falsuz est. Causat .n. intellectio ab intellectu possibili ꝛ agẽte concurrẽte spe ipsius obiecti. ¶ Ad 2m pz responsio ex dictis. ¶ Ad 3m dicit q̃ cythariçare est actio trãsiẽs: eo q̃ habet aliqd opatum ꝓter ipsam actionẽ. Qui eni cythariçat monet chordas localr: ꝛ ex hoc causat sonus in aere. cõstat autem q̃ sonus est q̃dã qualitas. Et sil'r motꝰ localis est accidẽs in chordis que mouent. Nec est inconuenio ꝓbi ꝑ ethicoꝝ. q̃ per cythariçationẽ nihil fiat: lz solũ q̃ aliq effectus manẽt ad absentiã causarũ particulariuz: sicut calor manet in subiecto etiã remoto calefaciẽte. Aliqui ẋo effectus nõ manent nisi ꝑsente actione cause particularis: ꝛ talis est sonus causatus per actũ cythariçãdi: sed ex hoc non segtur q̃ cythariçatio nõ sit actio trãsiẽs. ¶ Ad 4m dicit q̃ nõ est de rõne actionis manentis eẽ effectiue ab eo in quo est: ꝛ hoc ꝓceditur: ac etiã ꝓbatur. Naz deus ꝓsset se solo/nõ cõcurrente alio ꝓnº actuo causare in intellectu sortis intellectionẽ lapidis cũ hoc nullã implicet ꝛdictionẽ. sed de rõne intelligere est q̃ sit actio manẽs: ꝛ tñ tũc in hoc casu nõ eẽt effectiue ab intellectu. g̃ põt esse aliqua actio manẽs etiaz in nobis q̃ nõ causabit effectiue a suo subto: sed ponat qui cũq; casus semp actio manẽs habebit hoc q̃ ꝑ eã nõ trã-

Ad ꝓmã.

Ad 2m

Ad 3m

Ad 4m

mutabiť obiectū:siue terminus actionis:inquātū hȝ.qȝ dico:ga dū intellectus itelligit se trāsmutat obtuz.i.seipz causando in se intellectionē:sed hoc est per accidens:nō enim causat in se intellectionem:inquantum ipse est obiectuz in intellectum:sed inquantum est intelligens.

¶ Utrū actio imanēs sit de genere actionis. Qō.XXI.

Ueritur 21° Utrū actio imanens sit de genere actionis. Et arguitur qȝ
Prīa rō. sic. ¶ Primo. Si nō eēt de genere actionis.sequiť qȝ eēt de genere qualitatis:nō enim appa ret in quo alio gīe possit eē. Sed nō est de genere qualitatis.ǧ.maiȝ pz. Minoz pbať. Nulla q̄litas distinguitur specifice p aliq̄ uid extrinsecū.sed p ppriā differētiam intrinsecā sibi ⁊ absolutā. Sz actiones imanētes distinguuntur spē per extrinseca.ſ.p obiecta specie distincta. ergo ⁊c. ¶ Et cōfirmať:ga qualitates nō habēt pfectionē formalr ⁊ nobilitatē ab extrinseco:actiones aūt imanētes habēt nobilitatē ab extrinseco:ga vt dicit ·Phs. 4. ethico. caꝑ. 4. Scōm vnūqōqȝ optima est opatio optime dispositi ad potētissimū eoz que sub ipsa.i.circa obtuz optimum
Scōa rō. talis opationis. ¶ Scōo. Oppositē spēs.aut dispate/diuidētes aliqō genus continētur sub eodē genere per se. Sed genus actionis diuidiť a ·Pho. 9. metaphy. tex. cōmē. 16. in actionez trāseuntē ⁊ imanētē. ergo in eodē genere est actio imanens in quo est actio trāsiēs. Sz actio transiens est in
Tertia rō genere actionis.ǧ ēt actio imanēs. ¶ Tertio arguiť. quia ·Phs. 10. ethico. caꝑ. 2. sic dicit. Nō tamē si non qualitatum est delectatio ꝓpter hoc neqȝ bonoz:neqȝ eni virtutis ope-
4ª ratio. rationes sunt q̄litates neqȝ felicitas. ¶ Quarto. Quicqd ē in genere/est in aliqua eius spē. Sz actio imanens in nulla specie qualitatis est. ergo nō est in gīe qualitatis:maiȝ patet. Minoz probatur inducendo per singulas. Nō eni sunt in prima:quia non sunt habitus nec dispositiones. Non in secunda:quia non potentie. Non in tertia:quia non sunt q̄litates sensibiles. Non in quarta:qua non consequunť q̄titatem:vt forma ⁊ figura. ergo ⁊c.

Reſpōdeo ad hanc questionem vnica conclusiōe.q̄
Conclo. est ista. Actiones imanētes nō sunt de genere actionis:sed qualitatis. Premitto tamē/qȝ si ꝓprie loquamur/ipse potius debent appellari opationes.q̄z actiones:lz cōi vocabulo dicanť actiones ꝓpter duas similitudines/q̄ sunt inter eas. Prima est/qȝ sicut actio est successiua.ita operatio/lz non sit successiua ꝓprie:sed indiuisibilis: tamē est in cōtinuo cōseruari ab vna ⁊ cadez causa. Secūda est/qa vtraqȝ hz terminum in quē transit:lz differēter: qa terminus actionis accipit eē per eam:terminus vō operationis nō accipit eē per operationē. ¶ Sed qa cōclusio habz duas ptes:prīus pbatur qȝ nō sint de genere actiōis. Et secundo.qȝ sint de gīe qualitatis. Primum probať sic. ¶ Dis actio de gīe actionis est successiua. Sz actiones imanentes non sunt successiue.ǧ ⁊c. Maiȝ probatur. Dis actio est motus.3. physico ꝛ. tex. cōmē. 19. Sz omnis motꝰ est successiuus:qa successio est de genere motus:vt magis patebit libro. 12. quādo queret/an deus pōt mouere celuz in instāti.ǧ omnis actio est successiua. Minoz pbať. Forma que est tota simul:nullā successionē vel partibilitatem hz. Sed actio imanens est tota simul:vt supra ꝓbatū fuit. Et preter ea que ibi dicuntur est ad hoc clarus textus ·Phi 10. ethico. caꝑ. 4. in ꝓnō. vbi sic dicit. Uidet igiť visio omni tēpore eē perfecta:nō enim qcqȝ illi deest:qȝ postea factuz illius spēm pficiat. Ex hoc ifero qȝ ēt illuminatio nō est de gīe actionis:qm̄ lumē subito acgritur ad pūtiaz corporis
Corolm luminosi si nullū sit impedimētuz. ¶ Scōo arguitur. Dis actio infert ex se passionē:vt pz ex eius diffōne. Sed actiones imanētes nullam inferunt passionē ei qȝ subjcitur:ex hoc eni qȝ video lapidē non transmutať lapis quouis modo. ergo ⁊c. ¶ Cōfirmatur. ga sicut poª actiua est p̄ncipiū trāsmutandi alterū:⁊ poª passiua est p̄nm trāsmutandi ab altero:ita actio est ipsa actualis trāsmutatio alterius inq̄ tum alteruz:⁊ passio est transmutatio ab altero:actiones autem imanētes non sunt trāsmutatiōes. ergo ⁊c. ¶ Tertio arguiť. Omnis actio est ad aliquē terminum accipiētē eē per ipsam actionē:ga fm terminuz formalē/passiuum se hz nunc aliter q̄z prius. Sz actio imanens non est ad aliquem terminum capiētem esse per eam:lapis enim visus nō accipit eē per visionem:sed p̄supponitur ipsi visioni.ǧ visio nec alie opatiōes sunt de genere actionis. ¶ Quarto. Nulla actio de genere actionis potest eē simplr perfectio ipsiª agētis. Sz aliqua actio imanens est simplr perfectio operantis. ergo aliqua actio imanens non est de genere actionis:⁊ per ꝓns nulla:ga idē est iudicium de omnibus. Maiȝ ꝓbatur:qm̄ agens actione trāseunte/non est simplr perfectius per eam:imo potius ex sua pfectione cōpleta/agit cōmunicando alteri perfectionē. Nō.n. calefacere est simpliciter perfecti ignis. lz caliditas:qȝ pz:ga ignis est perfectissimus si habeat caliditatē in summo:dato etiam qȝ nihil calefaceret. Minoz autē pz.ga felicitas est simplr pfectio felicis:felicitas autē est actio imanens.ǧ ⁊c. ¶ Quito arguitur. Ad scōam partem conclusionis qȝ sint in gīe q̄litatis:ga cum sint entia realia:opz eas eē in aliquo genere. Sz non sunt in gīe substantie:nec in aliquo alio p̄ter genª: aut qualitatis:aut relationis:aut actionis vel passionis: vt patet ex se. Oz autē non sint relationes ꝓbatum est supra. libro 5°. Oz non de genere actionis.aut passionis/ꝓbatuz est presenti questione.ǧ relinqtur qȝ sint qualitates. ¶ Sexto arguiť. Uiuere é est q̄dā opatio. Sz non est de gīe actiōis vt satis pz.ǧ ⁊c. Maiȝ est ·Phi dicētis. 10. ethico ꝛ. caꝑ. 5. viuere oīa appetunt: vita autē operatio quedam est.

Ad argumentum primum negať minoz. Ad probationē negatur maiȝ: Ad ꝑmi.
cuius rō est:ga alique qualitates nullū implicāt respectū: vt albedo/calor/⁊ hȝ.⁊ de his est vera illa maioz. Aliq̄ vō sunt qualitates que implicāt aliquē respectū vt sciētia ⁊ habitus ⁊ potētia:⁊ tales possunt hīe specificatione ⁊ diffōnē ab aliquo extrinseco:actiones aūt imanētes sunt hȝ.vt visio que dicit respectū ad visibile ⁊ intellectio ad intelligibile:⁊ sic de alijs. Quidam tamē negant minorē ⁊ dicūt qȝ actus nō distinguitur per obiecta nisi quātū ad manifestationē:ga manifestioz est distinctio obtoz q̄z actuū. Dicunt ꝓterea qȝ dupliciter pōt aliquid distingui per aliud. Uno modo formalr:⁊ sic actus nō distinguunť ꝓ obta. Alio mō dependēter:⁊ ga actus dependet ab obiecto tāq̄z a termio proprio siue dependētie/a quo dependet actus dependētia proprīa ⁊ essentiali:ideo ex obiectis possunt actus habere distōnē. Ad confirmationē dicitur pci se sicut dictum est ad argumētum. ¶ Ad scōm dicitur qȝ diuisio actionis in transeūtem ⁊ imanētē non est alicuius generis:sed est diuisio vocis in sua significata. Nā actio imanens non est vere actio: sed similitudinarie:vt dictum fuit. ¶ Ad tertium dicit qȝ ·Phs ibi arguit cōtra quosdā dicētes:qȝ omne bonū est q̄litas habēs eē fixum ⁊ quietum:ipse autem dicit hoc eē falsum:ga actiones virtutis nō sunt hȝ.non igiť negatur simpliciter eas eē qualitates:sed qȝ non sunt qualitates in esse quieto ⁊ pmanēti. Nam lz felicitas sit opatio semp manēs ⁊ sempiterna:tm̄ etiam ipsa est in continua dependentia ad cām suam. ¶ Ad quartū dicitur qȝ sunt in ꝑma ſpe qualitatis:qm̄ in ea ponuntur oēs qualitates spirituales/siue sint in eē quieto:vt sunt habitus:siue in fieri:vt sunt opatiōes:⁊ consequēter dicitur qȝ sunt dispōnes ad acgrendos habitus acquisibiles mediantibus operationibus.

¶ Utrum

¶ Utrum nomina significantia actus imanentes/includãt in suo significato aliquẽ respectum. Questio. XXII.

Quæritur zz: Utrum noia significantia actus imanẽtes vt visio/intellectio/volitio/includant in suo sigto aliquem respectũ. Et arguit̃ ꝙ nõ. ¶ Primo. Id qõ est ꝙ se vnus non includit absolutũ cũ respectu. Sz quilibet actus imanens est ꝙ se vnus. ꝛ dicit rẽ absolutã de genere qualitatis: vt dcm̃ fuit. ergo nõ includit respectum. Minor ꝓz. Nam oẽ quod est in gñe/est per se vnũ. hꝫ autẽ actus sunt in aliquo gñe. Maior ꝓbatur: ga sicut in rebus non põt fieri vnuz ꝙ se ex distinctis. nisi illa se habeãt vt ꝙ prius actus ꝛ ppria po^{a} in eodẽ genere: vt dicit̃. 8. metaphꝫ. sicut non põt aliquid hñe conceptũ vnum ꝙ se ꝓstituz ex duobus/nisi alter coꝝ sit potẽtialis ad alterum. ꝛ ꝙ ipz determinabilis per se. Sz conceptus absolutus nõ est ꝙ se determinabilis a relatiuo: qõ ꝓz: ga si aliqs cõceptus absolutus sit determinabilis: põt cõtrahi per ꝛceptum absolutuz quouscz sit determiatissimus sub gñe absoluto. ergo ex cõceptu absoluto ꝛ relatiuo non põt fieri cõceptus ꝙ se vnus.

Scãdo. ¶ Secũdo. Si p̃dicte operationes includũt respectũ/aut hoc est primarie aut secundario. Non primarie: ga relatio presupponit absolutuz in quo fundet̃. Non secũdario ꝛ tãcz aliquid posterius: ga id qõ est posterius gñatione est ꝙfectius: vt dicit̃. 9. metaphy. Sed relatio nõ est pfectior absoluto. g̃ ꝛc̃. ¶ Tertio. Oẽ prius põt intelligi/non intellecto posteriori. Sz hꝫ operationes cum sint qualitates/sunt priores quacũcz relatione ad eas cõsequente. ergo possint concipi ꝛ intelligi non cointelligendo aliquẽ respectũ. Maior ꝛ minor sunt ex se note ꝛ cõmuniter concesse.

Lꝯia rõ

Respõdeo. In hac qõne aliquid est qõ clarum et aptum est: aligd ẋo est dubiũ. põt. n. actus imanẽs cõparari ad duo. s. ad suũ ꝑn^{m} elicitiuũ: quod est po^{a}. in qua subiective recipit̃: puta speculatio ad intellectum: ꝛ volitio ad volũtatẽ. põt etiã comparari ad obtuz qõ est terminus/quẽ potentia attingit per hꝫ opationẽ. Nõ enim est possibile ꝙ in intellectu sit itellectio nisi sit determinata ad aligd actu intellectũ. Quapp ad oẽs hꝫ operationes ꝓsequunt̃ duo p̃dicti respectus: ꝛ hoc vt dixi est manifestum. ¶ Sz dubium est. An isti termini/visio/intellectio/volitio/significẽt istos respectus: aut alteruz coꝝ. Sic̃ etiam non põt eẽ albedo in rerũ natura nisi habeat respectum ad suam cãm agẽtẽ: ꝛ ad suũ subiectũ in quo est: sz tñ illi respectus nõ significant̃: boc noie albedo. ¶ Queritur g̃. An predicti termini signantes actus imanẽtes/significẽt ẽt relationem que eos cõsequitur. Ad qõ rñdetur duab^{9} conclusionibus. quaꝝ ꝑma est ista. ¶ Actus imanẽtes sunt entitates absolute ꝛ nõ respectus. Probat̃ ꝑmo sic. ¶ Ultia perfectio subẽ viuẽtis vita intellectiua nõ est sola relo. Sz aliqua opatio imanẽs est vltima pfectio substãtie viuẽtis. g̃ ꝛc̃. Maior probat̃. Nulla relatio summe appetit̃: ga appetitus nõ transit in respectũ nisi ga transit in absolutũ in quo fundatur respectus. Sz vltima pfectio subẽ viue vita intellectuali sũme appetitur: cũ talis pfectio sit eius beatitudo ꝛ finis vltimus itrinsecus ei. ergo ꝛc̃. Minor ẽt pbatur: ga intellectio ꝑme cause est actio imanẽs: ꝛ ista est vltima pfectio subẽ viuẽtis vita intellectuali. Unde Phꝫ. 12. metaphy. te. cõ. 51. loquẽs de prima cã sic dicit. Si ẋo nõ itelligat quid vtiqz erit insigne. Et. 10. ethic. cap. 8. probat ꝙ felicitas q̃ est vltima pfectio/est opatio optima itellectus.

Kꝯlo ꝑ^{a}

Kuid q̃ritur,

¶ Secũdo arguitur. Si actio imanẽs est relatio: aut ẽ relatio rõnis: aut relatio realis. Non rõnis. ga aliqua intellectio est beatitudo: nullũ autẽ ens rõnis est beatitudo. g̃ ꝛc̃. Nõ realis. ga relatio realis regrit extrema realiter distincta. Sz intellectio qua deus itelligit se nõ est inter extrema realiter distincta: vt probat Phꝫ. vbi supra sic dicens. Si nõ est hoc ꝙ sua intelligẽtia: sed potẽtia nõ erit vtiqz optima suba. ergo intellectio non est relatio. ¶ Dicet̃ forte ꝙ actio imanens abstrahit ab eẽ reali vel rõnis: qm̃ aliq̃ intellectio est relatio realis: ꝛ aliq̃ est relatio rõnis. ¶ Sz ↄ. Omne ens reale est pfectius quolibet ente rõnis. Sz itellectio aliqua est relatio realis ꝙ te. ꝛ illa qua deus intelligit se est rõnis tm̃. ergo aliqua itellectio est perfectior ea qua deus intelligit se: ꝛ ꝑ̃ter aligd est beatum pfectiori mõ q̃cz deus. Maior ꝓbatur. Ubi sunt aliqua diuersarũ rõnuz/si aligd qõ sub vno ꝓtinet̃ est perfectius aliquo contento sub alio: est etiã perfectius quolibet eoꝝ: sicut ga aliquis hõ est perfectior aliquo lapide/est ẽt pfectior quolibz lapide: ꝛ qz albedo est pfectior aliqua nigredine: ideo q̃libet albedo etiã remissa est pfectior cẽntialiter qualibet intensa nigredine. Sed ens reale: ꝛ ens rõnis sunt diuersaꝝ rõnũ: ꝛ aliqõ ens reale est pfectius aliquo ente rõnis. g̃ oẽ ens reale est perfectius quolibet ente rõnis. ¶ Tertio arguit̃. Nulla relatio põt acquiri de nouo nisi acgsito aliquo nouo absoluto. vel fundamento. vel termino. Dãc ponit Phꝫ. 5. phyli. tex. cõmẽ. 10. ꝛ ꝓz ratione: ꝛ ga relatio necessario insurgit positis fundamento ꝛ termino: si g̃ relatio nũc est. ꝛ añ nõ fuit: opz aut fundamentũ aut terminũ ante nõ fuisse: ꝛ ꝙ ꝑ̃s eẽ noua. Sed actio imanens põt eẽ noua nulla nouitate exĩte in fundamento aut in termino. Qz eni nihil absoluti noui adueniat lapidi ex hoc ꝙ de nouo intelligit̃ satis ꝓz. Qz etiã nihil de nouo aduenit itellectui ꝑ̃ter ipsam itellectionem, pbat̃: ga id qõ exit de po^{a} accidẽtali ad actuz nõ acgrit aliquam formã nouã priorẽ ipsa opatione. Sed intellectus de nouo intelligẽs exit in actum de po^{a} accidẽtali. g̃ Maior ꝛ minor sunt Phi. 8. phyſic̃. tex. cõ. 32. ¶ Quarto. arguit̃. Dis relatio realis ↄsequit̃ ex necessitate nature suũ fundamentũ posito termino. Sz itellectio non ↄsequit̃ necessario po^{am} intellectiuã posito intelligibili: aliogn intellectus semp actu itelligeret oẽ intelligibile. g̃ intellect^{9} nõ ẽ ꝑma rõ fundandi actuales relonẽ ad ogtũ. ¶ Scda cõclusio. Actio imanẽs hz aliquã relationẽ ad suũ obtum: puta/visio ad visibile: ꝛ intellectio ad rẽ intellectã. Probatur ista ↄclusio. ¶ Prio. Nõ minus refert̃ intellectio ad obiectũ q̃cz faciat scia. imo videt̃ ꝙ maior sit rõ quare itellectio referat̃: qm̃ per operationez imediatius attingitur obtuz. Sed scia icludit respectũ ad obtum. g̃ ꝛ intellectio actualis. ¶ Scdo. Id includit respectũ qõ non põt concipi nisi ad aliud: vt ꝓz ex ꝑma diffõne relatiuoꝝ posita in predicamẽtis. Sz hꝫ est actio imanens. Nõ eni põt apphẽdi itellectio: inquãtũ hꝫ nisi cõcipiat̃ ꝙ est alicuius tãcz obiecti intellectio. Et silr dom̃ est de visione ꝛ volitiõe: est eni impossibile intellectionẽ esse: ꝛ nullius eẽ intellectionẽ. ¶ Tz: Operatio qua necessario attingit obiectũ/nõ põt eẽ sine relatione ad ipm: qm̃ attingẽtia est relatio. Sz nulla actio imanens põt esse quin per cã necessario attingat̃ obtum: ga vt dcm̃ est: nulla est visio: aut intellectio: aut volitio ꝙ sit alicuius obti visio vel intellectio vel volitio. g̃ ꝛc̃. ¶ 4° arguit̃ spãliter de volitione: ga Phꝫ 3° de anima. tex. cõmẽ. 54. dicit ꝙ ad motũ aialis requirit̃ semp imobile. s. appetibile. ꝛ tex. cõmen. 51. sic dicit. semp gddaz mouet appetitum. Sz hoc est aut bonũ: aut qõ videt̃ bonũ. g̃ omnis volitio est ad aliqõ motiuũ volũtatis ꝛ appetibile. ¶ Et si arguat̃ ꝙ est possibile amare: ꝛ tm̃ nihil amare: ga ponat̃ casus ꝙ a. diligat. b. amore g sit. c. ꝛ manente. c. in. a. coꝝrũpat̃ b. tũc constat ꝙ a. amat: ga in eo est. b. amor: ꝛ tamen nihil amat: vt ꝓz ꝺductiue. g̃ ꝛc̃. ¶ Rñdetur ꝙ a. amat aliquid. amat eni. c. ꝛ lz. c. nõ sit in sua actuali exĩtia: est tm̃ in apprehensione ipsius. a. ꝛ sic amat id qõ est ens apphensum ꝛ cognitũ: ꝛ hoc sufficit. Usi ꝛ Cõmen. 12. metaphy. cõmen. 36.

Infidia.

Rñsio.

dicit q forma balnei fm esse quod habet in intellectu mouet ad sui desiderium. De relatione autem actionis imanentis ad suum subiectum non agitur in hoc loco: quia nō est maior ratio q actio imanens referatur ad suum subiectum q̄z q alie qualitates: z ideo nihil quantum ad hoc conuenit ei specialiter pluſq̄ alys.

Ad pmū. **Ad argumenta** respondet. Ad primū dī q impossibile est aliqd p se vnū dicere ex equo absolutū z respectū. Unde nullius forme absolute proprium genus aut dīa pōt esse relatio: nec vllius relationis pōt genus aut dīa eē absolutū. Dicit z° q aliqd p se vnū/pōt in pncipali significato dicere absolutū: z tm̄ cōnotare respectū: nec istud est quouis mō iconueniens: imo in multis est necessariū. ¶ Ad z^m dī q dicūt respectus secūdario. Ad imprObationez dicit q ppō ·phi est vera in his que sunt in eodē ordine: nō aūt in his que sunt in diuersis: vñ forma substalis posterior/est perfectior priorib⁹: relatio autez nō est eiusdē ordinis cū forma absoluta: z pp hoc lz accidens sit posterius gñatione q̄z suba: non tm̄ est perfectius ea. ¶ Ad z^m dī q intellectio z est talis qualitas/q̄ dicitur intellectio. Quātuz ad pmū dicit oīno rem absolutaz: z pōt ꝯcipi sine respectu. Quātū aūt ad z^m dicit q illa res que est itellectio est gdē prior respectu ad obiectū sed rōnem itellectionis tūc nō hz: ga rō intellectiōis cōpleť in ea formalr per respectū quē cōnotat: z ideo inquātū hz rōnez intellectionis nō est prior respectu. Finis Libri Noni.

Ad z^m.

Ad z^m

¶ Incipit Liber Decimus metaphysice.

¶ Utrū pma diuisio entis sit p vnū z multa. Questio. I.

Dria rō.

Queritur primo. Utruz pma diuisio entis sit p vnū z multa. Et arguit q nō sed q pma diuisio sit p finitū z infinitū. ¶ Primo sic. Ens prius diuidit per ea que sunt cuilibz enti magis intima z imediata: q̄z per ea que p posteri⁹ ꝯueniūt. Sed finitas vel infinitas sunt magis intima q̄z vnitas aut multitudo. g̃ diuisio entis p finitū z ifinituz est prior: maior pz. Minor pbat. Qđ ꝯuenit alicui in esse qditatiuo: est intimius/q̄z id qđ non ꝯuenit in esse qditatiuo. Sz finitas z ifinitas ꝯueniūt rebus in eē qditatiuo: vnū aūt z multitudo nō: ga ꝯueniunt tm̄ in z° mō dicēdi per se. ergo ꝛc. maior pz. Minor pbat. Id qđ in esse qditatiuo est pfectius altero est finitū vel ifinitū: ga pfectio idem est qđ quātitas virtutis. finitū aūt z infinitū ꝯueniūt quātitati. Sz humanitas in eē quidditatiuo est pfectior q̄z equinitas: ga vt dī. 8. metaphy. tex. cōmē. 10. essentie rerum se hñt sicut numeri. g̃ ꝛc. ¶ Secūdo. Perfectio rei est idē realiter z formalr cū ipsa re. vnitas aūt z multitudo nō sūt idem formalr cū re cui ꝯueniūt: ga ois pprīa passio distinguitur formalr a suo subto. ergo pfectio. z per ꝯns etiā finitas vel ifinitas est intimior q̄z vnitas. ·Prima ps añcedētis probat: ga si pfectio albedinis distinguit formalr ab albedine: sequit q glibet gradus perfectionis additus albedini ꝯstitueret aliqd vnū in esse formali z quidditatiuo. ꝯns est falsuz: ga albedo vt duo: z albedo vt tria sunt eiusdē rōnis formalis cū habeāt eādem diffōnez. ¶ Tertio. Id est intimius q̄z vnitas z multitudo quod ꝑsupponit vnitati z multitudini. Sz finitas z ifinitas sunt hm̄. g̃ ꝛc. Minor pbat. ·Perfectius ens est esse vnū q̄z multa: ga dato oppositō/sequeret q quāto aliqd includeret maiorez. multitudinem tanto eēt pfectius. ꝯns est falsuz: ga maxima multitudo est multitudo essentialis. Sz ista nō ponit in pmo ente in quo tamē ponit vnitas: ergo vnitas est pfectior multitudine: z sic vnitas cōparata ad multitudinē ꝑsupponit pfectionē in ente. ¶ Quarto. Ubi est ordo essentialis/ibi vnū est altero perfectius. Sz in qdditatibus est ordo eētialis: circūscripta vnitate z multitudine z omnibus alys passionibus: ga ordo essentialis ꝯsegtur ipsas qdditates fm se. g̃ esse perfectum per prius ꝯuenit rei q̄z eē vnum vel multa. ¶ Quinto. Dis qdditas alteri cōparata est ei eqlis vel inequalis: vt dī. 10. metaphysice. tex. cōmen. 12. ergo in esse quidditatiuo est quāta. z ꝯsequēter finita vel infinita.

Scōa rō.

Tertia rō

4ª rō.

Vnitas rō

Nōn^m p^m

Sēcus q/siti.

Nōn^m 2^m

Nōn^m 3^m

Nōn. 4^m

Respondeo z pro notitia tituli qōnis. Sciendum pmo q h̄ non q̄rit de prima diuisiōe simplr quocūq̄ modo accipiat: ga talis est diuisio in ens reale z ens rōnis/q̄ est diuisio solius vocis in suā sig̃ta. Sz queritur de pma diuisione entis realis qō est subtuz in metaphysica que est diuisio alicuius vnius cōceptus: qñ tale ens vnum hz conceptū ppriū z distinctū: vt pz ex p^a. q. 4^i libri. ¶ Sciēduz z° q prima diuisio non pōt esse in decez genera rerū: qñ reperiūtur aliqua que sūt magis cōia quolibet genere. ¶ Sciēduz 3° q vnāquāq̄ rem ex eo q est ens/ꝯsequunt multa alia p̄dicata que ꝯsequunt ens. puta q talis sit vna q sit bona z vera. Ista aūt que ens ꝯsequūtur se hñt ex additione ad ens. z per ꝯns aliquo mō ipsum determināt: z sic ens respectu illius additi est quasi potentiale. nullū aūt potentiale actuat eque pmo p plures act⁹: sed ordine quodā. ideo inter ea que ꝯsequunt ens/ops aliqd esse qđ pmo z imediate ipm ꝯsequatur. ¶ Sciēdū 4° q cū ois diuisio fiat per oppositaz: opz pmā diuisionez entis esse p id qđ pmo z imediate ꝯsequit. ens z p eius opposituz. ¶ Quidā igit dicūt q finitas z ifinitas imediate cō sequunt ens: ga cōsequunt qlibet ens in esse qdditatiuo: vt pz ex rōnibus tactis in arguendo. ¶ Sāctus aūt Thomas tenet q pma diuisio sit p vnū z multa: ga vnitas imediate ꝯsequit ens: vñ fuit pbatum libro. 4. q. 23. q ipsa est pma passio entis. ¶ Qz autē ista sit opinio. S. Tho. pz: ga q. 11. ar. 2. ad 4^m. dicit q primū cadens in apphensiōe intellectus est ens z postea diuisio. z postea vnuz/z postea multitudo. Et idez ponit. j. dis. 24. ¶ Probat autē ista opiō: z primo de mēte Cōmētatoris sic. Prima diuisio entis non pōt esse p ea. quoz alterū impoſe est reperiri in rerum nā. Sed impoſe est reperiri ifinitatem virtutis. g̃ ꝛc. Maior pz: ga ea que nō repugnat esse/sunt magis itima enti q̄z ea que repugnat eē. Minor pbatur. Si ifinitas virtutis poſset esse in nā/reperiret in pmo pn°: ga fm ipsum in eo sunt oēs perfectiones possibiles reperiri. 5. metaphy. cōmē. 21. Sed in pmo pn° nō est infinitas virtutis fm Cōmētatorē vt probabit. 12. libro. q. 39. ergo ꝛc. ¶ Scōo. Prima diuisio entis est in ens p se. z ens per accns. ergo prima diuisio nō est per finitū z infinitū. sed p vnū z multa. Antecedens posuit Cōmentator. 6. metaphy. cōmen. 2. in pn° vbi sic dicit: ga in hoc tractatu intendit pscrutari inter spēs entis de ente qđ est per accns: cū ens in hec duo primo diuidatur. s. in ens qđ est per se: z ens qđ est per accns. Cōsequētia. etiā pz pro pma pte: ga vt pz ex se perfeitas nō est ifinitas. Probatur aūt pro secūda parte: ga perfeitas est vnitas vel saltem ꝑsupponit vnitatē: ga aut ens per se dicit illud qđ acceptū est solitarie. aut accipit ens per se qđ resultat ex puro potētiali z actuali: put dicit. 8. metaphy. q ex mā z forma fit ens per se. ens aūt per se. i. solitariū idē est quod ens vnū. i. nō cum alio: ens ēt per se in secūdo sensu est ens vnū formaliter. i. idiuisum. Uñ dicit ibi ·phs q mā z forma faciunt ens per se: ga sunt indiuisa in eoz actuali existentia. ¶ Tertio arguit. ex vno ꝯcesso a Scoto. coassumpto vno ꝯcesso a Cōmentato. sequit q positio Scoti est falsa. g̃ aut est falsa: aut hñt necesse negare Cōmētatorē. Añcedēs probat. Scotus ꝯcedit q vnū est pma passio entis: z Cōmēt. pmo phȳsi. cō. 15. dicit q finitū z ifinitū sunt de dīntys ent:

Qualita rō

Sco.

Sco. opi.

Cōclo. S. Tho. placiti

R pcl

La

Cō

quod

quod nō pōt intelligi de differētijs ꝑprie dictis: cum tales nō habeat: sed itelligit̄ q̄ sunt passiones entis. g̃ vnitas per prius cōuenit enti q̄z finitas aut infinitas. ¶ Quarto arguit̄ rōnib⁹. Quicqd est ab alio distinctū est vnuz in se. Sz ens distinguit̄ a finitate ⁊ infinitate modaliter: ga finitas ⁊ infinitas sunt modi intrinseci. g̃ in illo prioꝛi in quo nōdū finitas ⁊ infinitas insunt ens/ineſt ei rō vnius. ¶ Ad hāc rōnē solet dici q̄ ens in illo prioꝛi in quo nō ineſt sibi finitas nec infinitas/nō est distinctū ab eis: sz est nō idē eis. Aliq̄ enim sunt nō idē: que tn̄ nō sunt distincta. nā chimera est nō idem lapidi: ⁊ tn̄ nō est distincta a lapide: ga distō est passio entis: chimera aūt nō est ens. ¶ Sed cōtra hāc rn̄sionez arguitur/supponēdo q̄ vnū ⁊ multa opponātur priuatiue: supponendo 2º q̄ priuatio se tenet ex parte vnius: ⁊ arguitur sic. Quecūq̄z sunt nō idē sunt multa. Sz per te ens in illo prioꝛi est nō idē finito ⁊ infinito. g̃ ens ⁊ finitū ⁊ infinitum sunt multa. Sed de rōne multitudinis est q̄ cōponat̄ ex vnitatibus. g̃ qōlibet eoꝝ est vnū in se. Maioꝛ pbat̄: ga reliqua clara sunt. Nulla priuatio suscipit magis ⁊ minus nisi per admistionē habitus sibi oppositi: gcūq̄z eni est cecus in aliquo gradu. est aliquo mō videns: ⁊ in hoc distinguit̄ oppositio priuatiua a ꝛrietate. Nā nō opz q̄ quicūq̄z est in aliquo gradu non albus. cuiusmodi est oē remisse albū: q̄ sit in aliquo gradu niger: vt magis ꝓbabit̄ infra: rō aūt quare priuatio nō suscipit magis ⁊ minus est: ga ꝓsistit in indiuisibili: sicut ⁊ qlibet negatio. Sz vnū ⁊ multa opponūtur priuatiue: ⁊ ꝑuatio se tenet ex pte vnitatis: vt pz ex p̄ suppositis que hītur a ꝓho. 10. metaphysi. ergo ipossibile est q̄ aliqua sint nō idē siue non vnū: quin etiā sint aliquo modo multa. ¶ Secūdo. Oē ens alteri cōparatū in quocūq̄z signo aut est idē aut diuersum: vt tu supra arguebas ex Aristotele. 10. metaphy. Sz ens in illo prioꝛi quo est nō idez finito ⁊ infinito cōparat̄ eis ꝑ te ꝑ negationem idētitatis. g̃ in illo prioꝛi est idē aut diuersuz. Sz nō est idem eis: ergo diuersuz. g̃ facit multitudinē cū eis: ga oia diuersa sunt multa. ¶ Quarto arguit̄ cōtra eādem rn̄sionē: ⁊ accipio illud primū instās rōnis in quo finitū ⁊ infinituz insunt enti: ⁊ arguit̄ sic. In hoc instāti rōnis ens est ⁊ finitas est. Sz in ꝟ instanti ens distinguit̄ modalr a finito ⁊ infinito. g̃ in hoc instāti eoꝝ distinctio est positiua. Pz ista deductio ex cōcessis ꝑ te: ga tu dicis q̄ distō positiua est qñ vtrūq̄z extremuz est. ⁊ vnū nō est aliud. distinctio aūt negatiua dicit̄ qñ alterum extremū nō est. puta si chimera distinguat̄ ab asino. Tūc vltra. Ens in hoc instanti distinguit̄ positiue a finito ⁊ infinito. g̃ sunt positiue multa: ⁊ sic nō tātuz est vez dicere q̄ sūt nō idem: sed etiā q̄ vere ⁊ ꝓprie sunt distincta ⁊ multa: ⁊ q̄ qōlibet est vnū in se formalr ⁊ in actu. ¶ Quinto ꝓncipaliter arguit̄ ad cōclusionē. Prius est aliquid cōtinere in se oēs pfectiones simplr q̄z i ꝑm eē infinitū ſm vigoꝛē. Sz nō pōt eas cōtinere nisi hēat in se vnitatē ⁊ multitudinem: ga oēs ille pfectiones sunt vnite. ergo vnitas est prioꝛ infinito: maioꝛ pz. Minoꝛ pbat̄: ga ideo est infinituz: ga habz in se oēs perfectiones simplr ⁊ nō ecōtra. ideo hz oēs perfectiones: ga est infinitū. Vñ ⁊ Cō men. 5. metaphy. cōmē. 21. assignat ꝓ cā q̄ primū ꝑm sit simplr pfectū: ga in se aggregat oīum perfectiones. ¶ Ad hāc rōnem rn̄detur q̄ nō est prius habere oīuz perfectiones formalr q̄z eē infinituz: lz sit prius hīe eas eminenter. diuinitas aūt ſm suā ꝓpriā rōnē vt precedit omnia alia que sibi cōueniunt eminēter ꝓtinet oēm perfectionem: ⁊ ideo negatur q̄ sit formalr vna aliq̄z sit infinita. ¶ Contra hāc respōsionē arguit̄. Deitas precise accepta: aut est formalr infinita/aut nō. Nō primum: ga diuinitati ꝑcise accepte ꝓueniūt tn̄ ea que sunt de formali ratione ipsius: ⁊ que dicūtur de ea in ꝓmo mō dicendi per se. Infinitas aūt non est de formali rōne diuinitatis. ¶ Dicetur forte q̄ ei sic precise sumpte cōuenit etiam suus modus intrinsecus cuiusmodi est infinitas. ¶ Sed ꝓtra. Deitas distinguitur a suo modo intrinseco: vt tu quoq̄z concedis. g̃ potest cōcipi sine suo mō intrinseco: ⁊ ꝓsequenter ei. vt sic cōcepte/mō cōuenit aliqs modus intrinsecus: ⁊ ꝑ ꝓsequens nec infinitas. g̃ vt non est infinita formalr. Sz tn̄ fundamentaliter. Accipio igitur eam vt postea infinita formaliter ⁊ arguo sicut prius q̄ oportet eam prius habere formaliter omnes perfectiones simpliciter.

Ad rationes in oppm rn̄det. Ad ꝑmam negat̄ minoꝛ. Ad pbationē ēt negat̄ minoꝛ. Ad cuius pbationē silr negat̄ minoꝛ. Et istō ꝑm argm ⁊ 4m sunt in eodē ꝑn: ideo dr ꝑ q̄ iter qdditates circūscriptis oib⁹ q̄ nō sunt de rōne eaꝝ nullus est ordo actualis: qñ ordo est rel̄o q̄ nō est de rōne alicuius qdditatis absolute: cū sit qlibet posterioꝛ. Sz bn̄ est iter eas ordo fundamētalis: qñ ipse qdditates sūt ordinabiles. ¶ Dr 2º q̄ nulla res pōt eē altera pfectioꝛ actualr nisi actu sit bona: ga ois actualis pfectio ē etiā actu q̄dā bonitas. ⁊ est actu appetibil: nulla aūt qdditas p̄cise: ⁊ ſm se accepta est bona: cuius rō dicta fuit lib⁹ 6º. ga. s. nulla res ē bona ⁊ appetibilis nisi ex ordine ad aliqō eē/vñ si qdditas abstrahat̄ ab oi eē. ipsa non est appetibil̄ nec bona nec pfecta: ⁊ ꝑ ꝓns nō est altera pfectioꝛ actualr: sed fundamētalr: ga. s. pōt eē fundamētū pfectionis esse q̄z alia qdditas. ¶ Ad 2m dr q̄ maioꝛ est multū falsa vl̄ saltē dubia vl̄ loquēdo ēt de pfectiōe eēntiali: ga pfectio ⁊ bonitas eēntialis nō est ipa eēntia: vt dic̄. S. Tho. sz ē eē ipsi⁹ rei: qō pz: ga nulla res amat̄ nisi iquātū ei appetit̄ aliqō eē. Dr 2º q̄ lz pfectio rei eēt illa entitas cui⁹ est pfectio: tn̄ rōne distinguunt̄: sicut ēt entitas ⁊ vnitas: ⁊ ideo rō bonitatis: aut pfectiōis nō cōuenit reb⁹ in eē qdditatiuo: sz tn̄ ex ordine ad aliqō eē. Ad pbationē q̄ fit de albedine dr/q̄ illa ꝓbatio est ꝑticularis: ⁊ ideo nihil ꝓcludit. Dr ꝓterea q̄ assumit vnū falsuz: ga albedo vt q̄tuoꝛ non est pfectioꝛ in se q̄z albedo vt duo: qñ in itensiōe albedis nihil albedis addit̄ albedini ꝑfectiōi: sz tn̄ est pfectioꝛ in suo effectu formali: ga albedo vt q̄tuoꝛ hz pfectiō eē q̄z albedo vt duo: qō qdē eē est aliō q̄z ipsa albedo. ¶ Ad 3m negat̄ minoꝛ. Ad pbationē dr ꝑ q̄ vnitas realis formaꝝ absolutaꝝ est pfectioꝛ multitudine: ga dicit maioꝛē simplicitatē: multitudo tn̄ ſm rationē arguit maioꝛē pfectionez: ga q̄to aliqd est magis distinguibile ſm rōnē: tāto hz in se plures gradus pfectionuz ſm quos pōt multiplr ꝓcipi. Dr 2º q̄ vnitas vt pscidit ab oi eē/nō hz rōnē alicuius pfectiōis: sed tn̄ fundamētalr ē perfectioꝛ multitudie. ¶ Ad 4m pz ex dictis ad ꝑm. ¶ Ad 5m dicit̄ q̄ iste falsē adducit ⁊ intelligit textuz Aristotelis. Naz textu cōmenti. 12. tn̄ dicit q̄ omne ens alteri enti cōparatum/aut est idez aut diuersum. Sed bene veruz est q̄ a textu cōmenti. 10. vsq̄z ad tex. cōmen. 12. declarat q̄ idētitas. similitudo/⁊ equalitas cōsequunt̄ vnitatē. Ex quo sequitur q̄ omne equale alteri est formalr vnuz: ⁊ oē alteri equale formaliter facit formaliter multitudinem cuz eo: ⁊ sic potius isti textus ꝓbi sunt pro nobis: q̄z cōtra nos.

¶ Textus cōmenti secundi.

¶ Et oportet existimare per cognitionem.

¶ Quia dictuz est q̄ vnum dicitur quatuoꝛ modis: hoc loco subiūgit q̄ nō dr vniuoce: sed de vno per prius: q̄z de altero. Cuius rō est: ga ꝓpria ratio vnius est esse idiuisibile. vt dixit in fine cōmenti primi. aliquid aūt magis est indiuisibile q̄z aliud. ergo de eo per prius dicetur vnum. Nunc autem declarat quādam ꝓprietatem vnius. s. eē mensurā. Et ga ista ꝓprietas per ꝓpius reperitur in illo vno quod est principiuz numeri. vt cōiter exponitur: ideo querit̄ de hō vno/an ei primo conueniat ratio mensure.

Utrum vni quod est principium numeri conueniat primo ratio mensure. Questio. II.

Queritur z° Utruz vni qđ est p̄n̄ᵐ numeri/p̄mo ꝓueniat rō mensure. Et arguit qꝫ nō. C Primo. Id cui primo ꝓuenit rō mēsure est p̄mo notū: aliogn nō duceret primo in notitiā alioꝝ. Sed hȝ vnū nō est primo notum. Tum qa suba est prioz accīte cognitiōe. Tuz qa accītia primo ⁊ per se sensibilia prius cognoscūtur q̄ quantitates/pp qđ etiā naturalis pb̄ia est prioz q̄ scientie mathematice. ḡ vnitati nō cōuenit p̄mo ratio mēsure. C Scđo. Mēsuraz opz esse eiusdē rōnis cū mēsurato. Sed vnitas nō est eiusdez rōnis nisi cū vnitatibus: ergo si est mēsura hoc erit tm̄ respectu vnitatū: qđ est inconueniens: qa nulla est rō qꝫ vna vnitas mēsuret aliā/q̄ ecō tra. C Tertio. Dis mēsura est perfectioz mēsurato. cum ab ea depēdeat mēsuratuz. Sed vnitas nō est perfectioz numero. ḡ non est mēsura numeri: de quo tm̄ magis videt. C Quarto. Priuatio nō hȝ rōnez mensure respectu habitus sibi oppositi: qa habitus est notioz priuatione/⁊ nō econtra. Sed vnum dicit priuationez formaliter. s. indiuisionem: multitudo autem dicit habitū. ergo vnitas non est mensura multitudinis.

Respondeo. in ista. q. p̄ dicet que sit rō mēsure. z° quot modis aligd dicat cē mensura z° quo mō sit verum qꝫ vnitati p̄mo cōueniat rō mensure.

C Quātum ad primū/sciēdum est qꝫ aligd ideo dicit cē mensura alterius: qa ducit in cognitionē quantitatis ei⁹: ita qꝫ rō ꝓpter quā hȝ qꝫ sit mēsura est: qa facit ipsum cognosci. Et ꝓpter hoc sic dicit Cōmē. 10. metaphy. cōmē. z. Rō mensure est ducere in notitiā mēsurati: ⁊ textus p̄b̄i sic hȝ. Mensura est id per qđ cognoscitur quātitas. Uñ aliquid mensurari est intellectuz de ei⁹ quātitate determinata certificari. Ex quo statim apparet qꝫ mensurari importat duplicem respectū: vnū ad mēsuratuz: ⁊ aliū ad intellectū cui fit certitudo: respectus aūt mēsure ad mēsuratuz est rationis tm̄: qm̄ mēsura nō dependet a mēsurato. Simlr respectus rei mēsurate ad intellectum cui ipsa certificat ꝓ eius mensuraz est rationis tm̄. qm̄ sicut scibile refertur ad sciaz tm̄ relone rōnis: ita etiā refert ad intellectū sciētē tm̄ relatione rōnis. Respectus aūt rei mensurate ad mēsuram est respectus realis: qm̄ mēsuratū depēdet a mensura. nō qdē semp in essendo: sed tāq̄ a cā in cognosci: obiectū enī vt cognitū depēdet ab obiecto per qđ cognoscit/ nō ꝑm suuz eē nāle: sed quātum ad eē cognitū. Relones aūt que ꝺ sequūt res ꝑm cē cognitū sunt rōnis tm̄. Et de his dctm̄ fuit libro quinto. Sequit ex his qꝫ qcqđ est rō cognoscēdi aliō pōt dici mēsura eius: siue sit rō cognoscendi a prioz siue a posterioz: lȝ ꝓprie loquēdo/id ꝓprie dicat mēsurare aliō qđ ꝑm se ⁊ nām suā est noti⁹ eo. sicut est subtuz respectu oium accītiū: ⁊ de⁹ respectu oiuz entiū: qa vnaqueq̄ res cognoscit cē tāto pfectioz q̄to magis accedit ad ꝓticipationē diuine perfectiōis. C Sz hoc ouīt vnū dubiū: qa q̄libet entitas que nō est deus/in ifinitū distat a deo. ergo vna non magis distat q̄ alia. ḡ vna nō magis appropiquat ei q̄ alia. C Rn̄detur duplr. p̄ qꝫ qlibet ens citra deū est q̄si mediuz inter duo extrema: quoꝝ alterū est deus qđ est ens pfectissimū: alterū vo est ipm nō ens siue nihil. Dicit aūt vna creatura magis appropinquare deo q̄ alia: nō ꝑm aliquā ꝓportioez ad ipsum: ita qꝫ vna appropinquet ei aut distet ab eo in duplo ⁊ alia in triplo: sed tāto magis dī vna appropinq̄re ꝺo q̄ alia. quāto plus recedit ab extremo opposito. s. a nō ente/a quo tāto magis recedit quāto eius entitas est pfectioz: sicut denarius magis appropinquat nūero infinito q̄ senarius: qa magis distat ab vnitate/lȝ ytercȝ eoꝝ distet in infinitum a numero ifinito. Alio mō respondet qꝫ in deo sunt plures gradus pfectionū distincti ꝑm rōnez. s. eē/viuere/intelligere. Dicunt igitur aliqua magis appropinquare deo: qa non tm̄ hūt esse: sed etiā viuere: lȝ esse ⁊ viuere coꝝ distet in infinitum ab esse ⁊ viuere dei.

Quantum ad zᵐ sciēdum est qꝫ cuiuslibȝ rei habētis cām pōt esse duplex mēsura. s. intrinseca ⁊ extrinseca. Mēsura intrinseca est eius qdditas per quā cognoscit quāta sit ꝑm quātitatē pfectionis: aut eiꝰ intrinseca quātitas per quaz certificamur de eius ꝓpria magnitudine: sicut per quātitatē qua Sortes formalr est extē sus/cognoscimus quātus sit Sor. Mensura vo extrinseca est ad quā cōparando mēsuratū cognoscimus eius quātitatez/siue dimēsiuā siue virtualē. Et loquēdo de quātitate virtuali: dicit p̄b̄s. 10. huius. tex. cōmē. qꝫ primū. i. pfectissimuz in vnoquoq̄ gīe est mēsura eoꝝ que sunt post: puta/ qa albedo est pfectissimus color: ideo si volumus scire qs sit perfectioz color. rubedo an viriditas/cōparabim⁹ eos ad albedinē: ⁊ dicemus eū cē perfectiorē qui magis albedini appropinquat. C Sciēdum est tm̄ qꝫ in colore est aliquid quasi māle. ⁊ aliqd quasi formale. Māle in omni colore est terminatio diaphani: formale vo est lux: dicit aūt albedo esse mēsura alioꝝ color. quantum ad id qđ est formale in eis: qa in albedie plus est de luce q̄ in alȝs: lȝ non est alioꝝ mēsura quātum ad id qđ est māle. C Aliquando vo cōparatur vnū ad aliud per replicationem: qa ipm aliquoties replicatū reddit alterū: ⁊ hoc mō vnitas est mensura oium numeroꝝ: qa per sui replicationē reddit quēlibet numeꝝ: ⁊ ꝓpter replicationē vnitatis certificat intellectus de quātitate cuiuslibet nūeri. Et quātum ad hoc dixit S. Tho. in p̄ dis. 24. qꝫ rō mēsure est alia ⁊ alia in quolibȝ numero: qa alio ⁊ alio mō reddit alios numeros: puta vnitas sexies replicata/reddit numerū senariū: ⁊ binarius ter replicatus reddit eūdem: ternarius vo bis replicatus simpliciter ipsum reddit.

Quantum ad zᵐ rñdetur ad. q. qꝫ rō mēsure ꝑ ꝓius reperit in vnitate q̄ in oībus alȝs. Pro notitia buiꝰ ꝺnis suppono p̄ qꝫ quantitas ꝑ prius dicat de quātitate dimēsiua q̄ de q̄titate pfectionali. qa de illa dī ꝓprie: ⁊ de ista metaphorice: ⁊ silitudiarie: qđ pz: qa de ratione q̄titatis est hāe ptē extra ptē: qđ ꝓprie nō repitur in quātitate virtuali. Supponit z° qꝫ ratio mēsure sit passio quātitatis: vt ꝓbatū fuit lib° 5°. Ex qb⁹ sequit qꝫ rō mēsure per ꝓius ꝓuenit quātitati de gīe q̄titatis/q̄ q̄titati pfectionali. C Oz aūt per ꝓius dicat de discreta/q̄ de ꝓtinua ꝓbatur: qa qlibet passio prius dī de illa spe q̄titatis que ꝑz ratione est ꝓpria: lȝ discretū est ꝓius ꝓtinuo. ḡ zc. Maioz pz. qa in illo ꝓpri talis q̄titas nō est sine sua ꝓpria passiōe. Minoz ꝓbat. Qđ se hȝ ex additione ad alteꝝ est posterius eo. Sz ꝓtinuū addit ad discretū rōnē situs siue positionez ipsaz. ḡ ꝓtinuū est posterius discreto. Maioz pz: qa addēs ad alterū p̄supponit id cui addit. Minoz probatur: qa p̄b̄s ꝑ posterio. tex. cōmen. z4. dicit qꝫ scia que est ex minoribus: est certioz ea q̄ est ex appōne: ⁊ statiz subdit. vt arithmetica respectu geometrie. Et postea subdit. quo hoc sit. sic dicens. Dico aūt ex appōne vt vnitas/suba est sine positiōe: punctū aūt suba posita. C Scđo arguit. qa Cōmēta. 10. metaphy. cōmē. z. Necesse est vt vnū in vnoquoq̄ gīe ꝑm qꝫ est indiuisibile. sit ꝓma mēsura illoꝝ que sunt in illo gīe ⁊ precipue in gīibus hūtibus mēsurā p̄mo ⁊ eētialiter. s. in quātitate discreta: hec enī in eis est ꝓius alȝs reb⁹. gbus accidit mēsurari. Ubi sic dicit Cōmētaꝛ. Diffinitio mensure est illō ꝑ qđ mēsurat q̄titas discreta. i. cognoscit. C Oz aūt rō mēsure prius ꝓueniat vnitati q̄ numero pz ex se: qa ex vnitate certificamur de q̄titate cuiuslibet numeri: qꝫ vt dictū

Ōdo rō.

Ōdā rō.

Tertia rō

Quarta rō

Ane sit rō mēsur.

Pulchre dubitat.

Resolo cuiusdam argumti ō ifinitate ꝓmi motoris.

Nōn⁹ ꝓm Quot modis aligd dicat mensura.

Nōn. 8ᵐ.

Cōclo rō sua q̄to

Sup⁹ ꝓm

Sup⁹ 1°

dictū est vnitas p sui replicationē reddit quēlibet nūerū: vñ ·phs. 10. meta. tex. cō. 2. sic dicit. Quātitas cognoscit ꝺz q̄ est q̄ntitas aut p vnū aut p numez:ꝛ oēs numeri cognoscūtur p vnū. g̃ ois q̄ntitas ꝺm q̄ est q̄ntitas cognoscit per vnū. Et Cōmētator eodē cōmento dicit. q̄ nā vnius est nā mēsure. Id aūt qđ supra dixit Cōmentator. l. q̄ idiuisibile in vnoquoq3 gñe est mēsura alioz:est satis notū in quantitatib⁹:ꝛ maxime in q̄ntitate discreta: ga tale est vnitas. In quātitate vo ꝓtinua est aliqd indiuisibile ꝺm acceptionez nostram: puta vlna/brachiū:ꝛ similr in pōderib⁹: puta vncia vel aliquid hꝺ. In alys vo generibus puta in suba/ vt in coloribus/in saporibus/ꝛ hꝺ. illud est aliorum mensura/ qđ est perfectius in tali gñe. Tanto aūt est perfectius quāto est simplicius ꝛ magis indiuisibile. vnde ꝑma suba q̄ est oium aliarum mensura/est omnino simplex.

Ad ꝑmū **Ad primum** in oppm negat minor. Ad ꝓbationē dī q̄ lz vnitas nō sit ꝑmo nota simpliciter: est tñ prius nota ĩter ea gbus ꝓprie ꝙuenit rō mēsure.

Ad 2m ¶ Ad 2m dicūt alig q̄ nō opz mēsuraz eē eiusdē spēi cū mēsurato: sed sufficit q̄ sit eiusdem gñis: vnitas aūt est in eodē gñe cum alys quātitatibus. Sz ista rñsio est cōtra ·phm. 10. metaphysi. tex. cōmen. 4. in fine. vbi dicit q̄ gratuitas mensurat grauitatez:ꝛ vnitas vnitatē:ꝛ numerus nu-

Alia rñ°. merū. ¶ Et ideo dico ꝑmo q̄ nō opz oēz mensurā eē eiusdem spēi spāliſſime omni mēsurato. ·Per binariuz eni possunt mensurari oēs nūeri equales. si binarius replicet:ꝛ tñ binarius distinguit ab eis spe. Dicit 2° q̄ binarius nō pōt mensurari nisi per vnitatē: ga ex hoc solo q̄ ꝓtinet paucio-res vnitates. cognoscit q̄ ipse est minor ternario. Dicit 3° q̄ vnitas est eiusdem gñis ꝓximi cū spēbus numeroz:ga est in gñe quātitatis discrete. Dicit 4° q̄ vnitas mēsurando numez mēsurat vnitates: ga numerus est ipse vnitates plurificate:ꝛ hec vltima est rēsponsio quā ibi ponit ·phs.

Ad 3m ¶ Ad 3m negatur maior: sed bñ dz esse notior: ga mēsuratum nō dependet a mensura necessario ꝺm eē reale: sed ꝺm

Ad 4m eē cognitum. ¶ Ad 4m dicit ꝑmo q̄ lz vnū transcēdēs opponatur ꝓuatiue multitudini trāscendenti. tñ vnuz qđ est ꝑn̄m numeri opponitur numero vt mēsura mēsurato:ꝛ nō vt ꝓuatio habitui. Et lz de rōne talis vnitatis sit q̄ habeat indiuisibilitatē: tñ nō hz q̄ sit mensura ex hꝺ indiuisibilitate. Uel est breuius dom vt dictū fuit libro 4°. In ꝑma q. an ratio vnius sit negatiua: ad 2m.

¶ Utrum ratio formalis vnitatis q̄ est p̄ncipiuz numeri/sit positiua. Questio. III.

Queritur 3°. Utruz formalis rō vnitatis que est p̄ncipiuz numeri sit po-

ꝓria rō. sitiua. Et arguitur q̄ sic. ¶ ·Primo. Rō cuiuslibet accidentis est positiua. Sz vnuz numerale est accidens rei vne. ergo dicit rōnē positiuam. Minor habita est libro 4°. Maior pz: ga pure negationes ꝛ ꝓuationes nullū accidens ponunt in subiecto de quo dicūtur. ¶ Scđo. Rō mensure est rō positiua. Sed vnū dicit rōnē mensure. g̃ 2c. Minor probatur duplr. ·Primo ga ·phs dicit. 10. metaphy. tex. cōmen. 4. q̄ vnuz ꝛ numerus opponūtur sicut mēsura ꝛ mensuratū. Sed hoc nō eēt nisi ratio vnius cōsisteret in eē mensuraz alterius. g̃ 2c. Secūdo. Id ipoꝛtat formaliter rōnem mensure: per qđ rñdetur ad interrogationē factā per quot: ga hoc relatiuū quot q̄rit de mensura rerū discretarū. Sz ad interrogationē factam quot sunt homines in domo: rēspōdet q̄ est vnus vel duo vel tres. g̃ formalis rō vni⁹ est rō mensure:ꝛ per ipm deri-

Tertia rō uantur ad nūeros. ¶ Tertio p̄ncipalr arguit. Id est formaliter positiuum qđ habz ex sua ratione formali vt sit constitutiuū entis positiui. Sed vnū numerale hz ex sua ratione vt sit cōstitutiuum numeri qui est ens positiuum. ergo formalis ratio vnius est positiua. ¶ Quarto. Id quod est formaliter quantitas est formaliter ens positiuum: sicut ꝛ ratio quantitatis est positiua. Sed vnū numerale est formaliter de genere quantitatis. ergo 2c. Quarta rō

Respondeo. In ista. q. duo sūt faciēda. ·Primū est videre qđ sit vnitas numeralis. Secūdū est declarare q̄ sit ei⁹ rō formalis ꝓpria ꝛ distincta a qua hz q̄ sit talis vnitas. Nō eni querit hoc loco vtrū illō qđ est vnitas numeralis sit positiuū vel nō: ga cū ꝓbatum sit libro. 4. q. 24. q̄ est accñs: satis est ēt ꝓbatuz q̄ sit entitas positiua. ¶ Quātuz ad ꝑm videt dicere Auicēna q̄ hꝺ vnitas nō sit aliud nisi illud eē qđ dat quantitas ꝓtinua suo subto. Nā libro 3° siue metaphy. cap. 3°: postq̄ dixit q̄ vnitas q̄libet est accñs rei que dī vna: ingrit postea vtrū vnitas possit separari a re vna:ꝛ determinat q̄ nō:ꝛ postea declarās qđ sit ista vnitas ita dicit. Incipiā igit ꝛ dicā q̄ vnitas nō sic expoliat vt nō diuidat: sed eē qđ nō diuidit: ita q̄ eē est ad essentiā vnitatis/nō subtū eius. Et paucis interpositis sic dicit. Unitas subaliter est ipm esse/qđ non diuidit. ¶ Quidā dicūt q̄ S. Tho. in hac opione secutus ē Auicē. 1. dis. 24. vbi recitās hāc opionē: lz ipse probet eaz quātum ad hoc q̄ dicit oēm vnitatē ēt trāscendentez eē accñs rei que est vna: nō tñ improbat quātū ad hꝺ qđ dicit q̄ vnitas est eē quātitatis. ¶ Dicūt ꝓterea isti q̄ hꝺ esse est oino indiuisibile: ga si diuidat aliqua q̄ntitas: esse illius q̄ntitatis corrūpit:ꝛ resultāt tot eē de nouo/quot sunt ptes in q̄s facta est diuisio:ꝛ tale eē nullū hz situ vt sit abstractius ꝛ simplici⁹ q̄ punctus. ¶ Sz mihi vī q̄ ista opio sit falsa in se:ꝛ q̄ nō fuerit opio. S. Tho. qđ ꝓbat. ¶ ·Primo. Impossibile est aliquā formā eē extēsam: quin eius effectus formalis sit extēsus. Sz eē quāti est effect⁹ formalis quātitatis cōtinue. g̃ cū q̄ntitas ꝓtinua sit extēsa: opz ēt illud eē qđ ipa dat suo subto esse extēsuz. Maior pz: ga ꝓtibilitas siue diuisibilitas ꝛ extensio sunt ifepabiles a cōtinuitate. Maior ꝓbat ga est in intelligibile q̄ for⁹ extensa det formalr eē inextēsum: aliogn daret opp̄m eius qđ ipsa dī esse: qđ est absurdū: sicut ꝛ ridiculū est dicere q̄ albedo rei formalr det esse nigrū. ¶ Secūdo. Nulla ꝑfectio pōt recipi in re extensa gn extendat/si cōtinuitas sit ei rō recipiendi hꝺ perfectionez: qđ dico pp aiam itellectiuā q̄ est idiuisibilis: lz recipiat in mā quāta: tñ q̄ntitas nō est rō recipiendi aiam itellectiuaz. Sz esse qđ dat ꝓtinuitas est ꝑfectio recepta in re extensa:ꝛ ꝓtinuitas est rō recipiendi eā. g̃ illud esse est extēsum. Minor ꝓbat. ·Prius nā suba recipit cōtinuitatē q̄ recipiat eē ꝓtinuū: lz in eodez instāti tēporis. Et hꝺ ideo est. ga ois causa est nā prior effectu: ꝓtinuitas aūt est cā illi⁹ eē. g̃ suba inqua recipit tale esse. prius nā hz q̄ntitatez q̄ tale esse. Oz ēt illud esse recipiat mediāte q̄ntitate ꝓbat: ga est effect⁹ formalis eius:ꝛ ēt ga cōstituit ꝓpriū susceptiuū eius. Nam sicut for⁹ subalis aduenies māe ꝓstituit ꝓprium potētiale re⁹ esse subalis: ita albedo aduenies subto ꝓstituit ꝓprium potentiale esse albi:ꝛ eodē mō est dom de ꝓtinuitate. ¶ Nec valet ista ꝓnitia. S. Tho. nō reꝑhendit Auicēnā in hac opione. g̃ eā segtur. Nō eni reꝑhendit eū in hac pte: ga nō ē ad ꝓpositū. Nā ibi nō disputat nec ingrit qđ sit vnitas numeralis: lz vtrū vnū trāscendens ꝛ vnū qđ est p̄n̄m nūeri distinguant. ¶ Tertio arguit. Impoſe est in itellectu eē conceptū numeri. quin ptes ex qb⁹ cōstituit habeāt rōnē vnitatis. Sz p̄ustq̄ ista eē sint in subto. pōt itell⁹ ꝓcipere q̄ isti sunt tres lapides. g̃ in itellu ptes ꝓstituentes hūc ternariuz sunt tres vnitates:ꝛ tñ ꝓ illo istāti nullū est ibi eē qđ det ꝓtinuitas. g̃ vnitas nō est illud eē. Maior pz: ga impoſe ē aut in eē reali: aut in eē cognito esse numez sine vnitatib⁹. Minor ꝓbat. ga vt dictū est, prius nā recipit quantitas in subiecto q̄ esse qđ est effectus eius. In illo igit ꝓrioꝛ sunt

Hallo q̄dā imponit. S. T. secutū fuisse hanc opionē.

Impꝛoꝛbat Auic.

in tribus lapidibus tres quãtitates: ꝛ quero vtrũ iste quãtitates tres in illo priori ꝓstituant ternariũ aut nõ. Si sic: habeo ꝓpositum ꝙ ops ãqlibet earũ cẽ vnitatem. Si nõ. Cõtra. Intellectus apphẽdit eas cẽ tres. ꝯ falsẽ apphẽdit.

¶ Jtẽ ipsa in illo priori sunt multitudo causata ex diuisione ꝓtinui. ergo sunt numerus. ꝓbatur ꝓñtia: ga vt dr 3° phys. 4. cõ. 68. coꝛ/numerus causat̃ ex diuisiõe ꝓtinui. Apparet ꝯ ꝙ vnitas nõ est tale cẽ. Alia põ.

¶ Et ideo isti aliter posteꝙ dicũt ꝙ vnitas est qõdaꝫ idiuisibile accñs nõ habẽs situ: qõ gdẽ accidens ꝓsequit̃ necessario quãtitatẽ ꝓtinuã: ꝛ hz totũ subtuz ꝓzo situ adequato subto: nec est in aliqua determiata parte eius. Sz si noua ãqtitas addat̃ rei quãte: aut aliqd quãtitatis ꝑexistẽtis subtrahat̃/variat̃ istud accñs: ꝛ resultat alia vnitas. vñ si ẽt toti mari addat̃ vna gutta aque: nõ est amplius in mari cadẽ vnitas ꝙ ꝑius fuit. Sz ẽ vna alia.

Jmpro/ba° opinionis.

¶ Jsta opinio appet irrõnabilioꝛ ãꝫ ꝑma. Qõ ꝓbat̃. ¶ Primo. qr sequit̃ ꝙ dũ aliqõ aial auget̃/esset̃ cõtinue aliud ꝛ aliõ numero: imo ꝙ etiã nõ hret eadem mẽbra numero ꝙ ꝑius. Sz ista sunt oino irrõnabilia. ꝯ ꝛc. Cõsequẽtia ꝓbatur. In augumẽtatione addit̃ quãtitas quãtitati ꝑexistẽti: nõ solũ ipsi supposito qõ auget̃: sed ẽt oibus mẽbris. ¶ Scõo. Sequit̃ ꝙ si Sorti abscindat̃ manus: nõ sit idẽ numero Sor. qui ꝑius erat: ꝓñs est falsum. Cõsequẽtia ps: ga subtracta est aliqua ps quãtitatis sortis. Falsitas ꝓñtis ꝓbat̃ ꝑ ꝓncipia theoc. Nã apud oẽs ꝓbos habet̃ tãꝫ per se falsuꝫ. ꝓbatur. Sor. ꝑ te qui est hodie: nõ est ille numero ꝙ fuit heri. ꝛ sic de singulis diebꝫ: ꝛ tñ in resurrectiõe repabit̃ idem Sor. numero ꝙ aliqñ fuit. Quero vtruz reparabit̃ ille qui fuit hodie. aut ille ꝙ fuit heri. Si dicis ꝙ tñ ille ꝙ fuit heri ꝛ nõ hodie. ꝯ non oẽ indiuiduũ qõ fuit bõ repabit̃. Si dicas ꝙ reparabit̃ ille qui fuit hodie ꝛ ꝙ fuit heri. ꝯ Sor. reparatus est multa idiuidua. ꝛ nõ vnum. ꝓbatur ꝓñtia: ga est ille qui fuit heri ꝛ ꝙ fuit hodie: ꝛ ista ꝑ te sunt distincta individua.

¶ Tertio. Sequtur ꝙ dum pluit in mari. mare efficiat̃ successiue tot idiuidua quot sũt gutte que cadũt in ipz. ꝓbatur ꝓñtia: ga fit cõtinue additio alterius ꝛ alterius quãtitatis. Et multa alia irrõnabilia sequũtur ad istã põnem.

Lõclo 1ª Proprias ſnia qd sit vnitas. Distõ. Nõa m교 ꝑm

¶ Et ideo aliter dico ꝙ vnitas qua lapis est vnus nũero est eius ꝓtinuitas siue quãtitas dimẽsiua. ¶ Ad cuius euidẽtiã est sciendũ ꝙ hec quãtitas duplr̃ põt ꝓsiderari. Uno mõ inquãtũ hz ptez extra ptẽ: ꝛ inquãtũ est extensa ꝛ bñs situ. ꝛ sic nõ hz rõnẽ vnitatis. Alio mõ inquãtũ est indiuisa in se ꝛ distincta a ãlibet alia: ꝛ sic hz ꝙ ipsa sit vnitas: ꝛ ꝙ per eã lapis sit vnus: ꝓpter qõ dixit ꝓbs ꝑ posterioꝛ. ꝛc. cõmẽ. 43. ꝛ Lõmentatoꝛ. 6. metaphy. cõmẽ. p. ꝙ vnitas abstrahit a situ.

Vlãm 2m

¶ Sciẽdũ zo ꝙ si ex duobus quãtis fiat vnũ per ꝓtinuitatem: puta ex duab° aqs vna aqua/nõ causatur noua vnitas nisi ad hũc sensuz ꝙ ille quãtitates ꝯ prio erãt distincte/mõ sunt indistincte ꝛ idiuise: ꝛ ex eis facta est vna quãtitas/ꝯ est vnitas illi° totalis aque. ¶ Oꝛ aũt ꝓtinuitas lapidis sit eius vnitas. ꝓbatr̃. ¶ Primo. Illa est vnitas ꝯ formalr̃ lapis est idiuisus in se ꝛ distinctus a quolibet alio idiuiduo hñte quãtitatẽ. Sed eius quãtitas ẽ qua formalr̃ est idiuisus in se ꝛ diuisus a ãlibet alio. ꝯ ꝛc. Maioꝛ ps: ex rõne vnitatis: vt etiaz magis patebit. ex his ꝯ dicent infra in hac. q. Minoꝛ ẽt ps: ga diuisibilitas ꝑmo conuenit quãtitati cõtinue vt ꝓbatum est libro 5°. ¶ Secũdo. Illa est vnitas formalr̃ qua sola posita in lapide ipsa constituit numerũ cũ alys. Sed continuitas est hꝺ. ꝯ ꝛc. Maioꝛ ps: ga tñ ex vnitatibus cõstituitur numerus. Minoꝛ ꝓbat̃: ga secludantur per opationẽ itellectus a lapide oia ꝯ sequunt̃ eius quãtitatẽ: adhuc iste lapis simul cũ alys lapidibus facit numeꝛ: ga itellectus nõ põt ꝺcipere ꝙ sint distincte quãtitates/quaꝛ ãlibet in se est indiuisa: ꝛ ꝙ nõ sit numerus de gñe quãtitatis: cũ sit multitudo ãqtitat.

¶ Dupliciter tñ ꝺ istud arguit̃. Primo. Dis vnitas est idiuisibilis. Sz ꝓtinuitas nõ est indiuisibilis: ga oẽ cõtinuũ est diuisibile. 3. phys. ꝯ ꝛc. Maioꝛ est ꝓbi. 4. metaph. tex. cõmẽ. 10. vbi dicit ꝙ vnitas est idiuisibilis oino. Et ibi dicit Lõmẽtatoꝛ ꝙ aliqua vnitas est idiuisibilis ꝑ humanã institutione: ga accipit̃ vt qd minimũ in mensuris: puta palmus: aliqua ẋo vnitas est indiuisibilis simplr̃. Tertio ẽt phys. coꝛ. tex. cõmẽ. 68. ꝓbat ꝓbs ꝙ in nũeris est ꝺcuenire ad aliqõ minimũ/ex ꝺ ꝙ vnitas ꝯ est ꝑn^m nũeri est oino idiuisibilis. ¶ Scõo. Unitas nũeralis nõ hz situ: vt dr ꝑ poste. tex. cõmẽ. 43. ꝛ. 6. metaph. cõmẽ. ꝑ. Sz ꝓtinuitas hz situz. ꝯ vnitas nõ est cõtinuitas. ¶ Ad ꝑmũ dr ꝙ vnitas põt accipi duobꝫ modis. Uno mõ mãliter. i. quãtũ ad illã entitatẽ que est vnitas: ꝛ sic negatur maioꝛ. Alio mõ põt accipi ꝑm suã rõnẽ formalẽ: ꝛ sic cõcedit̃ maioꝛ ꝛ minoꝛ: sz nõ sequtur aliud ex his nisi ꝙ vnitas nõ est formalr̃ ꝓtinuitas: ga alia est rõ vnitatis: ꝛ alia est rõ ꝓtinuitatis. Eadẽ enim res inqãtũ est ꝓtinuitas est diuisibilis: ga diuisibilitas est de rõne continui: ꝛ eadẽ res inquãtũ est vnitas est idiuisibilis. ga vt dixi vnitas ꝑm suã rõnẽ abstrahit a situ ꝛ a diuisione ꝓtinui: ga nõ sunt diuise ãqtitates mãliter nisi ꝑ diuersos sit°. Dico ꝛ° ꝙ auctoritates ꝓbi ꝛ Cõmẽtatoris ꝙ ad mẽsuranduz quãtitatez ꝓtinuoꝛ accipit̃ ꝑ mẽsura id qõ est idiuisibile ꝑm humanã institutionẽ: ga ibi nõ põt eẽ aliqd indiuisibile simplr̃ ꝑm suã rõnẽ formalẽ: cui° rõ est: ga ꝓtinua inãqtuz hꝺ nõ mẽsurant̃ nisi ꝑ aliqõ ꝓtinuũ: cũ oporteat mẽsurã eẽ homogeneã mẽsurato. nullũ aũt ꝓtinuũ est oino idiuisibile: ꝛ ꝺ mõ mẽsurat̃ ãqtitas ꝓtinua pãni ꝑ palmũ. quantitas aũt discretoꝛ cognoscit̃ per aliqd qõ est idiuisibile simpliciter in sua rõne formali: ꝛ ita itelligit ꝓbs vnitatẽ cẽ simpliciter idiuisibilem. Nã qlibet numerus ẽt formalr̃ acceptus est diuisibilis: vnitas aũt formalr̃ accepta nõ põt vltra diuidi: ga ptes in quas aliquid diuiditur sunt minoꝛes toto diuiso: nihil aũt potest esse minus ãꝫ vnum.

Quantum

¶ Ad zm ꝺcũt multi ꝙ maioꝛ est falsa: ꝛ ꝙ ꝓbs ibi loquit̃ ꝑm opinionẽ Platonis. Uel ad saluandũ dictũ ꝓbi dicendũ est ꝙ ꝓctus in sua entitate reali est simplicioꝛ vnitate: sz vnitas in sua rõne formali est simplicioꝛ ꝓcto: ga vnitas abstrahit a situ ꝑm rõnẽ formalẽ: sz bẽat situ in suo esse nature. Et ad hunc sensuz locut° est ꝓbs: qõ ps: ga ibi ꝑ ꝺ ꝓbat ꝙ aritbmetica est ꝓoꝛ geometria. constat aũt ꝙ ista nõ cadũt in ꝓsideratiõe baꝛ sciaꝛ: nisi ꝑm eoꝛ rõnes fozales.

ad zm ꝑn^le sunt tres opiones. Quidaz dicũt ꝙ vnũ qõ est ꝑn^m nũeri: addit̃ super vnũ trãsẽdẽs aliqd positiuũ: qõ est rõ mẽsure: siue eẽ ptez aliquotã. ¶ Ad cui° notitiã est sciẽduz ꝙ mẽsura põt accipi duplr̃. Uno mõ ꝑ relone ꝛ habitudie mẽsuratiõis: quã formalr̃ iportat ꝺ nomẽ mẽsure: ꝛ sic rõ mẽsure nõ est de rõne vni°: ga relo nõ põt esse formale in eo qõ est ꝑn^m spẽi exñtis in gñe ãqtitatis. Alio mõ accipit̃ ꝑ fundamẽto relationis ꝓdicte. ꝛ ꝑ fundamẽto eius ꝙ est cẽ ptẽ aliquotã alicuius discreti: ꝛ ꝺ mõ de rõne vnius est ꝙ sit mẽsura siue ps aliquota ãqtitatis discrete. ¶ Dr aũt ps aliquota illa ꝯ aliquoties sumpta reddit ꝑcise ipm totũ: ꝑm quẽ modũ binarius põt dici ps aliquota cuiuslz numeri paris: ꝛ vnitas põt dici pars aliquota cuiuslz nũeri absolute: siue sit par/siue impar. Esse igit̃ ptẽ absolute nõ est ꝓpria rõ vnitatis: sed eẽ ptẽ aliquotã oium numeroꝛ est rõ vnitatis: ꝛ est ac si diceret̃ ꝙ rõ vnitatis cõsistit in ꝺ ꝙ est eẽ id in quo possit fundari relo mẽsure cuiuslibz numeri. ¶ Aly dicũt ꝙ vnũ numerale addit sup vnũ transcendẽs quãdã rationez positiuã: que nõ est nisi in aia obiectiue: ꝛ nullibi est subtiue. Imaginant̃ enim isti vt infra dicet̃/ꝙ formalis rõ numeri consistat in quadã mentali clausione que dr sũmatio vel cõputatio: ꝛ ꝙ silr̃ rõ vnitatis ꝓsistit in mẽtali clausiõe:

ꝛ dicũ

Diuerse opiones.

Nota. ꝑm Lõclo 2ª

Alia opi.

ꝛ dicũt ꝙ res q̃ est vna hz in se duas negatiões:qꝛ.s.est idi uisa in se ꝛ diuisa ab alys.ꝛ nõ est alie res. Intellectꝰ aũt ap ꝓbẽdens talẽ rẽ eẽ vnã claudit eam ifra illas duas nega tiones.huiꝰ aũt clausio nõ põt eẽ negatio.negare eni negatum:cuiusmodi est idiuisuz in se.ꝛ diuisum ab alys:nihil ẽ dictu.ꝛ iõ est rõ positiua. Qꝛ aũt ista rõ nõ sit in re exẽ. sed tñ in aĩa obiectue: ꝓbaꝛ:qꝛ fundamentũ huiꝰ rõnis est in diuisuz inq̃tum idiuisum:ita ꝙ idiuisio est eiꝰ rõ subiectiua. Sed idiuisio cũ sit negatio/nõ põt esse rõ ꝙ insit rei ꝛz esse reale aliq̃ rõ positiua:aliogn ista ratio cẽt nobilioꝛ suo fundamẽto:g̃ ista positiua est tñ i itellectu obiectiue. Hãc opinionẽ scõaz q̃ tz ꝙ rõ vniꝰ est tñ ꝓ opationẽ itellꝰ ipꝛo babimꝰ ifra vbi erit qõ an nũerus hẽat eẽ ꝑter actũ itelle/ctus. ¶ Ꝓria ãt opio ad bonũ sensuz sustineri põt. ¶ Ꝓo cuiꝰ notitia ẽ sciẽdũ ꝙ vnũ nũerale ꝛ vnũ trãscẽdẽs se hñt sicꝫ supiꝰ ꝛ iferiꝰ:ita ꝙ sicꝫ q̃lz entitas inq̃tũ ẽ idiuisa est vna trãscẽdẽter:ita entitas in gñe determinato.s. in gñe q̃titatis inq̃tũ est idiuisa hz rõnẽ vniꝰ. Et iõ vnũ nũerale nõ dicit aliud in sua rõne formali nisi idiuisionẽ in gñe determinato:qõ est genꝰ q̃titatis. Et ꝙ istud sufficiat pz:qꝛ itellectꝰ ꝓcipiẽs q̃titatẽ lapidis vt idiuisaz in se ꝛ distinctã ab alys statiz hz ꝓceptũ ꝙ sit vna:nec opz aliud addere ad hoc ꝙ ꝓcipiat vt vna. Unã ꝛ ꝓbs.10.metaphysice.textu cõmenti p̃mi in fine.sic dicit.pp qõ ꝛ vni eẽ idiuisibile est eẽ. Sz bene vez est ꝙ opz hanc rẽ q̃ sic ꝓcipit eẽ talẽ vt possit fundare relonẽ mẽsure:vt dicebat opio p̃ª:ꝛ tñ rõ fundamẽti mẽsure nõ claudit in rõne vniꝰ:qꝛ nõ opz ꝙ itellectꝰ ꝓcipiens hãc q̃titatẽ eẽ vnitatẽ/ꝓcipiat eã eẽ vel posse esse fundamẽtũ alicuiꝰ relonis:qꝛ rõ fundamẽti est ẽt rõ relatiua: vñ nõ põt esse formalis in rõne vnitatis q̃ ptinet ad q̃titatẽ.ppea. S. Tho.5.metaphẽ exponẽs lectiõe.6.textũ cõmẽti.ꝛz.g̃ sic icipit:vni ℞o eẽ est p̃nꝫ alicui nuõ eẽ. dicit ꝙ pbs in his ℞bis ponit q̃dã ꝓprietatẽ ꝓprie vnũ:q̃ ꝓprietas est eẽ p̃nꝫ nũeri:ꝛ ꝙ sit p̃nꝫ nũeri ꝓbat:qꝛ est mẽsura. Ista ãt ꝓbatio nõ est a ꝓpꝛi.ſz a posteriori. Nõ.n.iõ est p̃nꝫ:qꝛ est mẽsura:ſz iõ est mẽsura:qꝛ est p̃nꝫ. Unã ꝛ.10.metaphẽ. dicit ꝙ pꝫ in vnoquoq; gñe est mẽsura alioꝝ.vñ ꝓpus nã est hoc eẽ pꝫ aut p̃nꝫ q̃ ipꝛs eẽ mẽsurã. Et ex hẽ arguit sic. Esse p̃nꝫ nũeri nõ est rõ vnitatis:ſz est ꝓprietas ipꝛs ꝓpꝛis:g̃ eẽ mẽsurã nõ est ꝓpria rõ vnitatis. Aliꝰ est. S. Tho. Cõsequẽtia ꝓbaꝛ:qꝛ rõ ꝓncipy ẽ ꝓpꝛ rõne mẽsure. ¶ Et ꝓfirmat:qꝛ rõne ꝓncipy ꝓsequit vnitatẽ q̃tuz ad suũ positiuũ:rõ aũt mẽsure ꝓsequit eã rõne negatiõis icluse in rõne vniꝰ vt pz.10. metaphẽ.textu cõmenti.3. Sed illud positiuũ est ꝑus negatione tãq̃ fundamẽtũ eiꝰ:g̃ rõ ꝓncipy est ꝓpꝛ rõne mẽsure. Itẽ.j.di.ꝛ4.ar.3.ad q̃rtum.dic ꝙ relatio ꝓncipy ꝛ mẽsure ꝓsequunt rõnẽ vniꝰ nũeralis.g̃ nõ sũt eiꝰ rõ fozalis. ¶ Et si qs obyciat:qꝛ.5.metaphẽ.vbi supꝛa dicit ꝙ eẽ mẽsurã est ꝓpria rõ vniꝰ ꝑm ꝙ est p̃nꝫ nũeri. ¶ Rñdeo ꝙ in his verbis nõ dicit ꝙ rõ vniꝰ sit rõ mẽsure:ſz dicit ꝙ est rõ vnius ꝑm ꝙ est p̃nꝫ nũeri ac si diceret:rõ mẽsure nõ ꝓuenit vnitati absolute ꝛ p̃/ſz ꝓuẽit ei ꝑm ꝙ ipsa vnitas est p̃nꝫ nũeri: qꝛ p ꝓprius hz rõnẽ ꝓncipy q̃ rõnẽ mẽsure:eẽ ãt mensuram nõ dꝛ ꝓpria rõ vniꝰ:qꝛ sit eiꝰ rõ fozalis.ꝛ gdditatiua:ſz dꝛ eiꝰ ꝓpria rõ:qꝛ ei soli ꝓuenit p̃ ꝛ ꝙ se. Et ꝙ oporteat ita itelligere:pz.qꝛ.10.metaphẽ.lectiõe p̃ª.exponẽs p̃nꝫ textꝰ cõmẽti scõi dicit ꝙ rõ vnius est eẽ idiuisibile:ꝛ ꝙ esse mẽsuraz est quedã ꝓprietas eiꝰ. Et Auicẽ.3. metaphẽ.cap.6.sic dicit. Rem eẽ vnitatẽ ꝛ eam eẽ mẽsurã nõ ẽ idẽ:qꝛ distõ est iter ea:vnitati.n.accidit ꝙ sit mẽsura.sicut accidit ei vt sit cã.

Ad ꝑmã **Ad rõnes** in oppositũz rñdetur. Ad p̃mam dꝛ ꝙ rõ accñtis per quã est accidẽs est positiua: ratio aũt per quã est tale accidẽs põt esse ꝓuatiua:non ꝙ tota rõ eiꝰ sit ꝓuatiua:sed qꝛ aliqd complens eius rõnez

Ad scõz formalẽ põt esse ꝑuatio. ¶ Ad scõm pz ex dictis: qꝛ ratio mensure nõ est rõ vniꝰ:sed ꝓsequitur rõnem eius:ꝛ q̃tum ad hoc opponunt vnũ ꝛ multa sicut mẽsura ꝛ mensuratũ. Et silr rñdet ad iterrogationẽ factã de quotalitate aliquorũ. ¶ Ad 3m ꝛ 4m dꝛ ꝙ vnitas non tñ dicit rez de genere q̃titatis:ſz ẽt dicit talẽ rẽ determinatã ꝛ distictam ab alys ꝑm suã rõnẽ formalẽ. Unde q̃tũ ad hoc põt dicere ꝑuationẽ:ſz quantum ad ꝓmum dicat rationem positiuam. Ad 3tiũ Ad 4tũ

¶ Textus cõmenti tertij.

¶ Et ex hoc dicitur mensura in alijs rebus.

¶ Hoc loco declarat ꝙ ratio mensure trãsumpta est a q̃titate discreta ad alia genera. Nam in q̃titate ꝓtinua nõ est aliquid simplr indiuisibile/per cuius replicationem reddi possit totũ ꝓtinuũ:qꝛ ſz punctus sit idiuisibilis tñ punctus additus puncto/non facit aliqd maius:iõ accipit ibi aliqd diuisibile per nãm:qõ tñ est indiuisibile ꝑ institutionẽ: vt vlna:cubitus:ꝛ hꝺ. Quare autẽ potius accipiatur aliqd sic minimũ/rõnem assignat dicens ꝙ hoc est:qꝛ opz mensurã esse certam. Si aũt fiat additio vel diminutio magne q̃titati non facile erit hoc aduertere. Si eni quãtitati centupedali addatur palmus nõ facile discerni poterit ꝙ sit aliqd additũz:facile aũt cognoscit si est aliquid additũ vel diminutuz q̃titati ꝓue.ꝛ iõ ipsa est certioꝛ ꝛ infallibilioꝛ.

¶ Textus cõmenti quarti.

¶ Et vtimur hoc in motu simplici.

¶ Hoc loco declarat exẽplis qõ dictum est supꝛa/dicẽs ꝙ qꝛ motus primi mobilis est simplicissimus omnium:iõ ꝑ eum mensurantur alj motus.ꝛ silr exemplificat in quibusdam alys. Subiungit postea ꝙ non est eadem vnitas siue idem vnum per qõ oia mensurantur: qꝛ nõ omnia habent eandem nãm:sed vnũqõq; mensuratur per aliquid sui generis:puta grauitas grauitate:longitudo longitudine.

¶ Textus cõmenti quinti.

¶ Dicimus etiam ꝙ scientia est mensura rerꝫ.

¶ Hoc loco declarat ꝙ ratio mensure dꝛ de qbusdam silitudinarie:puta de scientia ꝛ sensu:qꝛ.n. mensura est qua cognoscitur res.ideo etiam scientia ꝛ sensus potest dici mẽsura:qꝛ eis res cognoscunt.hoc tñ est diuersimode:qꝛ ꝑ mensuram cognoscunt res tanq̃ ꝑ mediuz cognoscendi:per sciam autem tanq̃ ꝑ habitum:ꝛ per sensum tanq̃ ꝑ potentiam:ꝛ quia homo oiuz est cognoscitiuus:ideo dicit Pithagoram putasse ꝙ homo sit mensura omnium.

¶ Textus cõmenti sexti.

¶ Secundum substantiam ℞o.

¶ Querit vtrũ vnum sit suba rei que est vna: ꝛ determinat ꝙ non/ꝫ Pithagoraz ꝛ Platonẽ:ꝛ hec fuit vna de qõnibꝰ quas posuit libꝛo 3°. Et cõmento.7.idem ꝓfirmat.ꝛ silr cõmento.8.vbi tandẽ dicit ꝙ vnũ ꝛ trãscendẽs nõ est suba q̃ sit suppositũ:ꝛz sit substantia.i.essentia rei q̃ dꝛ vna.

¶ Textus cõmenti noni.

¶ Et etiam vnum ꝛ multum opponuntur sibi secundum situm.

¶ Quia supꝛa diuiserat ens in vnum ꝛ multa:ꝛ opz diuisionem fieri per oppositа.in hoc loco disputat qõo opponantur. Et ideo circa hanc partem queritur.

¶ Utrũ vnũ ꝛ multa opponant ꝓuatiue. Qõ. IIII.

Queritur 4°. Utruz vnũ ꝛ multa opponant ꝓuatiue. Et arguit ꝙ non. ¶ Primo. In ꝓuatiue oppositis altez eoꝝ ẽ puꝛ nõ ens.ſ.ꝓuatio. Sz neq; vnũ est nõ ens vt pz ex superioribus.neq; multitudo est non ens:qꝛ dicit ipsas vnitates:ergo ꝛc. ¶ Secũdo. Si opponunt ꝓuatiue vnum habebit rõnẽ ꝓuationis: qꝛ dicit indiuisionem. Pꝛia rõ. Scõa rõ.

Sed hoc est falsum: g̃ cē. maior pz. Minor ꝓbat. Dis ꝑtio est posterior habitu. Sz vnū nō est posterius multo: cū ipm ꝓstituat: ergo cē.

Tertia rō

¶ Tertio. Que opponunt vt mēsura & mensuratū: nō opponūt ꝑtiue sz relatiue. Sed vnū & multa hoc modo se hñt: qz vt dictum est supra multitudo

Quarta rō

mensurat̃ p vnū: ergo cē.

¶ Quarto. Prima diuisio entis extra aiam non dz esse in ea quoꝝ alterum est tm̃ in aia. Sed diuisio entis in vnū & multa/est entis ex̄ aiam: & ꝑtio est ens tm̃ in aia. cū sit ens rōnis: g̃ diuisio entis in vnū & multa

Multa rō.

non est in ea que sūt opposita ꝑtiue.

¶ Quinto. Unum & multa opponunt̃ ꝟbis: g̃ nō ꝑtiue. Pz ꝟña: qz isti sūt disticti modi oppōnū. Ad̃s ē phi. 10. metaph. textu cōmē. 9. vbi determinās hāc qōnē sic dicit. Sūt igr ꝟbia. l. vnū & multa.

Respondeo

in ista. q. duo sūt declarāda. Primū ē q vnū & multa opponūt ꝑtiue. Secundū est: qō eoꝝ dicat ꝑtionē & quā ꝑtionē.

¶ Quantū ad pm̃ habet determinatio ab Arist. & ab Auic. & Cōmē. & S. Tho[a]. Naz phs. 10. metaphysice. textu cōmē. 9. ponit tres ꝓnes: quaꝝ pma est/q Unum & multa non opponūt ꝟdictoꝝie. Secūda q nō opponunt relatiue. Tertia q opponunt ꝑtiue & ꝟrie.

Cōclo 1ª
Cōclo 2ª
Cōclo 3ª

¶ Primam sic ꝓbat ibi. S. Tho. Necesse est alterā ptē ꝟdictionis verificari tam de ente q̃ de non ente. Sed neq vnū neq multa ꝟificant̃ de non ente. ergo.

¶ Secundā sic ꝓbat. Unū & multa dicunt̃ absolute: g̃ non opponūtur relatiue: ꝟñtia pz. Ad̃s ꝓbatur. vnum nō dr̃ multitudinis vnū: nec multitudo dr̃ vni⁹ multitudo: ergo cē.

¶ Tertiā ꝓbat. Diuisibile & indiuisibile opponūtur ꝑtiue. Sed vnū & multa sunt diuisibile & idiuisibile: ergo cē. Qz ēt opponant̃ ꝟrie ꝓbat ex hoc q neutrū eoꝝ ē pura ꝑtio. Et Cōmentator ibi sic dicit. Manifestū est q vnuz opponit pluri: ꝟm q ꝓuatio opponit habitui: & subdit rōnē dicens. Indiuisibilitas eni est ꝑtio diuisibilitatis. Auicēna quoq; libro 3⁰. capitulo 6⁰ metaphysice. tāgēs ex ꝓposito hanc qōnē dicit ꝑ q non opponit ꝟrie nec ꝟdictoꝝie. & postea dicit q opponit ꝓuatiue & relatiue: de relatiua aūt eoꝝ oppōne dicet̃ post rūdendo ad argumēta. De ꝓuatiua aūt sic dicit. Tu aūt potes sustinere q vnitas aliq̃ mō est ꝓuatio multitudis. Et sz postea dicat q non opponit ꝑtiue/hoc est itelligēdū ad hūc sensum q neq vnū neq multa dicūt puram ꝓuationē. Sanct⁹ āt Tho. ꝑ[a] q. 11. magis declarās mēte phi dicit q vnū & multa. in q̃ ꝑ diuidit̃ ens: opponunt̃ ꝑtiue: vnū aūt & multa de genere

Nota. b[m] Nūo vnū & multa opponantur ꝟrie.

q̃ntitatis opponunt̃ relatiue: sic mēsura & mēsuratū.

¶ Ad cui⁹ notitiā Sciēdū est ꝑ q dupl'r pōt accipi vnū transcēdens. Uno mō q̃ntū ad entitatē quā dicit: & sic nō opponit multitudini: sz eā ꝓstituit. Alio mō accipit̃ q̃ntū ad idiuisionē q̃ sola cōplet formalē rōnē vni⁹: & qz idiuisio est pura ꝑuatio. ió q̃ntum ad ꝟ opponit ꝓuatiue: sed qz vnū nō dic tm̃ idiuisionē. sz ēt id in quo fundat̃. ió dixit phs q ēt opponit ꝟrie. Nā alteꝝ ꝟrioꝝ dicit ens positiuū cū ꝓuatione alicui⁹ ꝑfectiōis q̃ est in altero ꝟrio: vt pz de nigredine respectu albedis. Uñ ꝓprie loquēdo idiuisio & diuisio opponunt̃ ꝑtiue: sz vnū & multa opponunt̃ ēt ꝟrie.

Nota. 2[m]

¶ Sciēdū scdo q vnū nūerale vt dcm̃ est supra: nō dicit rōnē mēsure vel aliqd aliud positiuum additū ꝓtinuitati: sz supadit ei tm̃ idiuisionē: ió etiam vnū numerale q̃ntuz ad id in quo ꝓpletur sua rō formalis opponit̃ numero tm̃ ꝓuatiue: qz tm̃ ad ipm ꝓsequit̃ rō mensure: ió q̃ntuz ad hoc dr̃ opponi relatiue. Uñ dixit san. Tho. j. di. 24. q vnū numerale q̃ntuz ad id qō ꝓsequit̃ rōnē ei⁹. opponit̃ nuō sicut ꝓncipium ꝓncipiato: & sicut pars toti: & magis ꝑprie sicut mēsura mēsurato.

S. Tho.

Nō. 3[m].

¶ Sciendū tertio q sz rō mensure ꝑ ꝓueniat vni nūerali: tm̃ ex eo deriuat̃ etiam ad nūeros: vñ vni⁹ nūerus pōt mēsurari p aliū. & ēt per vnitatē: sz alio & alio mō: binarius. n. bis acceptus reddit quaternarium: quē reddit vnitas quater accepta: & ió rō mēsure ꝓueniēs vni/est alterius spēi ab ea q̃ ꝓuenit binario: & ea q̃ ꝓuēit binario ab ea q̃ ꝓuenit ternario: ꝑpea dicit ibi. S. Tho. q̃ntū ad hoc vnū & nūerus opponūt̃ ꝟrie. Et dicit q ista oppō ꝓuenit vni accepto fm̃ id qō est: qz vnū ex sua nā hz q ad ipm ꝓsequat̃ alia rō ab ea que ꝓuenit nuō. Uñ Auic. vbi supra loquēs ō vnitate & multitudie sic dicit. Consequit̃ ea oppositio. l. qz vnitas inq̃ntū mēsura opponit̃ multitudini inq̃ntuz est mēsurata.

¶ Et si querat̃. cū vnū nūerale dicat positiuum & ꝑtionē vtz rō mēsure ꝓsequat̃ ipm rōne positiui aut potius rōne ꝓuatiōis.

¶ Rñdet q rōne vtriusq;. Nam opz mēsurā esse ifallibilē & notioꝝ mensurato: alteꝝ istoꝝ. l. infallibilitas ꝓuenit vni rōne ꝓuatiōis siue negatiōis diuisionis: qz diuisio ē cā varietat̃: & varietas ē cā fallibilitat̃: alterū āt. l. cē noti⁹ mēsurato ꝓuenit vni rōne positiui q̃ dicit.

Quantū ad scām

dr̃ q vnū est illō q̃ dicit ꝑuationē: & multitudo se hz vt habit⁹. Uñ dicit Cōmētator. 10. metaphy. cō[to]. 9. idiuisibilitas est ꝓuatio diuisibilitatis: & diuisibilitas est q̃si habit⁹. Cū igit vnuz dicat idiuisionē: vt ipse dicit codē cōmento. dum ait. vnū. n. est idiuisibile & multū est diuisibile: sequit̃ q vnū respectu multitudinis se hēat vt ꝓuatio. Auicēna tm̃ vbi supra dicit q multitudo aliq̃ est ꝓuatio vnitatis in reb⁹/in quaꝝ nā est vnio: vtputa: qz mā nō pōt esse sine forma nec forma nāl'r pōt esse sine mā/si p impossibile ista essent seorsuz separata eaꝝ multitudo eēt ꝓuatio: & idez dicendū est de ptib⁹ celi si separarent̃. Sed qcqd sit ō hoc: ꝓstat q idiuisio est negatio diuisiōis in subo: & ió idiuisio est forma l'r ꝓuatio.

Duo exigunt̃ in multitudine.

¶ Ad cognoscēdum āt quā ꝓuationem dicat ipsum vnū. Sciēdum est q de rōne multitudinis sūt duo. Primū est q hēat in se plura: quoꝝ vnuz nō est aliud. Scōm ē: q qlibet illoꝝ sit in se idiuisuz. Naz in nuō ternario lapidū sunt tres lapides: quoꝝ vnus nō est alius: sz qlibet eoꝝ est in se idiuisus: qz nō est distictus in multos lapides. Et sil'r dico de multitudine reꝝ imaterialiū. Ex quo pz q in multitudine q̃libet est negatio realis. i. negatio vni⁹ de alia re/que signñatur dicēdo/hoc nō est illud. vnuz āt negat in se eē bn̄ negationē & diuisionē. Nam dr̃ lapis esse vn⁹: nō soluz qz nō est diuisus in multos lapides (qz ēt hoc mō binarius esset vn⁹: cū nō sit diuisus i multos binarios) sz ió dr̃ lapis esse vn⁹: qz in eo nō sunt multa in actu. quoꝝ vnum non sit aliō. Sz. n. in lapide sint multe ptes q̃ntitatiue/tm̃ nulla eaꝝ est in actu: sed oēs sunt tm̃ in po[a] ad sensum als declarat̃: & qz negatio negatiōis est negatio rōnis. sic ēt relo entis ad nō ens & nō entis ad nō ens est rōnis tm̃: ió dic sanc. Tho. j. di. 24. q vnū dicit negationē rōnis. Et qz vt dcm̃ est opz quāsz ptē multitudinis esse vnā in se: ió oñr multitudo rōne vnitatis iclusē in q̃libet sua pte dic etiā negationē rōnis. Pz itaq; q multitudo dicit negationē rei: & negationē negatiōis: ꝑmā qdē ꝓncipal'r & scōaz q̃si ꝑsuppositiue. vnum āt dicit negationē rōnis. & ió ꝓuat a se illam negationē realem quā dicit multitudo: & ex hoc dr̃ esse ꝓuatiuū quo ad nos notius. Et qz habitus est prior ꝓuatione: ideo diuisio quā dicit multitudo siue sit multitudo transcendens siue numeralis est prioz natura indiuisione quā dicit vnum.

S. Tho.

Nota hec

¶ Intellectus enim ꝑmo apprehendit ens. Secundo apprehendit q hoc ens nō est nō ens. siue q non est aliud ens: & sic iam habet̃ diuisio q̃ est p affirmationē & negationem. Tertio apprehēdit q hoc ens est indiuisuz in se: & sic habet̃ rō vnius. Quarto apprehendit q hoc ens & illud aliud qō nō est hoc ens/sunt multa: & sic habet̃ multitudo. Uñ multitudo absolute est posterior vno: qz per ipsum ꝓstituit̃ q̃ntum ad positiuū qō dicit: & ꝑor vno q̃ntū ad diuisionē inclusam in rōne multitudinis & indiuisione in inclusam rōne vni⁹. Et sil'r multitudo q̃ est nūer⁹ est ēt posterior vno inquantū

est mēsurata p vnū. ꝓz ex dictis q ꝺuēiēter multitudo diſſiniť p vnū: vt dicať q multitudo eſt aggregatio vnitatuz ꝛ hoc ıō ē: qz vnū ē ꝑus multitudie. Unū ät diffiniť p negationē diuiſiōis q̄ diuiſio ē ꝑor vno. Uñ dī q vnū eſt qō nō diuidiť. Ratio ät q̄re diuiſio ſit ꝓius nota nobis q̄ idiuiſio ē: qz itellect⁹ nr̄ nō apꝓhēdit ſimplicia niſi p negationes cōpoſitoꝝ. vñ dicim⁹ q pūct⁹ eſt cui⁹ pars nō ē. Indiuiſio aūt ē ſimpliciꝝ diuiſiōe: qz nō ē diuiſio niſi in plura.

Ad ꝑmū **Ad ꝓmū** in oppoſitū dī q maiꝝ eſt falſa qñ ꝑua tiue oppoſita opponunť ēt ꝛie. ſic eſt in ꝓpoſito. dī ſcōo q id rōne cui⁹ vnū opponiť multitudini eſt ſimplr ꝑuatio. ſ. idiuiſio: ꝛ hoc ſufficit ad hoc q aliq̄ dicanť oppoſita ꝑuatiue.

Ad ſcōm

¶ Ad 2m dī/q oēm ꝑuationez ꝑcēdit aliqd poſituū: ſz tm̄ nō opz q oēm ꝑuationē ꝑcedat nā habit⁹ ei rñdēs: ꝛ ꝫ maxie eſt ver̄ loquēdo de ꝑuatione q̄ ꝙſequiť oē ens: cuiuſmodi ē idiuiſio: imo aliq̄n in aliquo ē ꝑuatio in quo nō pōt eē habit⁹ oppoſit⁹: vt ꝓz in celo i quo ē ꝑuatio vnionis: ꝛ tm̄ eſt ipoſſe ipm diuidi.

Ad tertiū

¶ Ad 3m dī/q nō opponiť: ſic mēſura ꝛ mēſuratuz ꝑm ſe ꝛ ꝑci ſe accepta: q̄tū ad eoꝝ rōnē formalē: ſed ſolū rōne ꝓprietatis q̄ ꝙſequitur ad ea.

Ad q̄rtū

¶ Ad 4m dī/q diuiſio entis in vnū ꝛ multa: nō eſt aliqd qō ſit pura ꝑuatio: vt ꝺcludit argumentū: ſed ē in aliq̄ quoꝝ alterꝝ in ſua rōne formali dicit aliq̄ ꝑuationē: ſz cū ꝫ dicit ēt aliqd poſituū.

Ad qntū

¶ Ad 5m negať ꝺſia: qz vt ꝺclaratū ē: q oppō iſta aliquo mō ē ꝑuatiua ꝛ aliquo mō ꝛia.

¶ Textus cōmenti. 10.

¶ Eſt autem vnus.

¶ Hoc loco agit ꝓpōs de identitate ꝛ diuerſitate q̄ ad vnū conſequitur. Eadem enim dicuntur que ſunt vnum in ſubſtantia. Circa qō queritur.

¶ Utrum identitas conuenienter diuidatur in abſolutam ꝛ relatiuam. Queſtio. V.

Ueritur 5o. Utr̄ idētitas ꝺueniēter diuidať in abſolutā ꝛ relatiuā. Et vī q ſic. ¶ Prio. Quelibet ꝓpria paſſio eſt idē cū ſuo ꝑ ſe ſubo. Sz hec nō ē idētitas abſoluta: q̄ ē relatiua. Mior ꝓz: qz idētitas abſoluta ē q̄ dī hoc eſt hoc. Sz nō vere dī q paſſio ē ſubm nec eñ: q̄ ꝛē. Maior ꝓbať. Illa ſūt idē cēntialr q̄ꝝ cēntie ſūt idiuiſe: ſz eēn⁹ paſſiōis eſt idiuiſa ab cēntia ſubi: qō ꝓz: qz nō pōt eē nec itelligi nec diffiniri ſine cēntia ſubi: q̄ ꝛē.

Prīa rō.

¶ Scōo. Quelibz ꝓs alicui⁹ ꝑ ſe cōpoſiti eſt idē ſibiipſi: qz a ſe eſt indiſticta ꝛ eſt ēt idē cū alys ptib⁹: qz ab eis eſt idiſticta ꝛ idiuiſa: q̄ꝺiu eni ptes ſūt diuiſe ꝛ ſepate nūq̄ ꝙſtituūt totū. Sz alio mō ē idē ſibiipſi q̄ alys ptib⁹. qz alys eſt idē relatiue. cū dicať idē ad aliud: q̄. ꝛē.

Scōa rō.

¶ Dicet forte q eſt eadez idētitas q̄ dī eadē ſibi ꝛ alys ptib⁹.

¶ Sed ꝫ. Idētitas q̄ opponiť diuiſioni ipoſſibili diſtinguitur ab idētitate que opponiť diuiſioni poſſibili. Sed idētitas qua aliqd eſt ſibiipſi idem opponitur diuiſioni ipoſſibili: qz ipoſſibile eſt q aliqd a ſeipſo ſit diuiſum: idētitas ꝛo qua eſt idē alys ptibus opponitur diuiſioni poſſibili: qz poſſibile eſt vnaz partem ab alia ſeparari. ergo ꝛē.

Tertia rō

¶ Tertio. Cōmentatoꝝ. 3. celi cōmento 29. ꝓbat q mā differt a nihilo per hoc q eſt in ente in actu/a quo eſt indiſtincta. Ex quo arguiť ſic. Materia eſt idiſtincta ab ente in actu: ergo eſt eidem. Sz nō eſt idē idētitate abſoluta: alioquin materia eſſet ipm compoſitū qō ē ens actu: q̄ eſt ei idē idētitate relatiua.

Tīnli ſen ſus q̄ ſit. Nota. p̄m

Reſpondeo ꝛ ꝓmo ꝺclaratur titulus qōnis. Secūdo diceť ad q. ¶ Quantū ad ꝓmū/ Sciendū eſt qō cum idē ex modo ſignificandi dicatur ad aliud neceſſe eſt oēm idētitatē ꝓprie loquendo eſſe relationem: aut rei: aut rōnis: de qua q̄dem relatiōe. q̄ñ. ſ. ſit realis ꝛ q̄ſt rationis tm̄ ꝺclaratū fuit. 5o. huiꝰ. Et ideo ad hunc ſenſuz nō querim⁹ an detur aliq̄ idētitas que ſit abſoluta. i. nullo modo relatiua: qz ipſa idētitas eſt formalr relo.

q. 35. c. 3.

Idētitas ꝺuplr.

¶ Sciendum ſcōo q idētitas ꝺuplr accipiť. Uno mō fundamētaliter ꝛ hec nihil eſt aliud niſi ipſa vnitas rei que eſt ipſa entitas indiuiſa. hꝺ aūt idētitas nullum reſpectū dicit: nam nec ens nec idiuiſio ſignat formalr reſpectum.

¶ Alio modo accipiť idētitas formalr: ꝛ hec ſemp eſt relatio: vt dcm̄ eſt. Sz qz de rōne idētitatis fundamētalis. ſ. vnitatis ſunt duo. ſ. eſſe indiuiſum in ſe/ꝛ eſſe diſtinctuz a quolibet alio. ꝓmū iſtoꝝ. ſ. eſſe indiuiſum in ſe. quidā appellant idētitatem abſolutā: oppoſitū aūt ſecūdi. ſ. eſſe indiſtinctū a quolibet alio appellant idētitatē relatiuā. Et de hoc q̄riť in ꝓpoſito ac ſi aperte diceret. An p hoc q dico ſortē eſſe diuiſuz a quolibet alio/ipoꝛteť alia idētitas: q̄ꝫ p hoc q dico ſortez eſſe idē ſibiipſi.

Aliter ſen ſus q̄ñ.

¶ Pōt ēt iſta qō aliter ꝓtractari. Conſtat enī q homo eſt idē ſibiipſi: qz eſt a ſe idiſtinctus: homo ēt eſt idem cū aīali: qz hō ꝛ aīal nō ſūt res diſtincte: cuz hō ſit aīal. ꝓma idētitas pōt dici abſoluta. Scōa ꝛo pōt dici relatiua. Erit igť qō vtr̄ idētitas q̄ hō vel qōcūq; aliud eſt idē ſibiipſi ſit diſticta realr ab ea q̄ dī eē idē ſuo ſuꝑioꝛi.

Quantū ad ꝓmū ſenſuz huiꝰ qōnis ponitur iſta ꝺcluſio. Cum dī q eē vnū eſt eſſe idiſtinctū in ſe ꝛ diſtinctū ab alys/non ipoꝛtať alia ꝛ alia idētitas.

Prīa ꝺcło

¶ Ad cuiꝰ euidentiā ſciēdū eſt q diceť hoc nō eſt diſtinctū ab alio/eſt negare diſtōnez ei⁹ ab alio. Hoc ät pōt eſſe ꝺuplr. Uno mō q neget ſil diſtictio ꝛ alietas: puta ſi dicať. a. nō eſt diſtinctū. a. b. id eſt iter. a. ꝛ. b. nec eſt diſtinctio/nec eſt alietas. Alio mō pōt negari diſtictio ꝛ affirmari alietas: vt ſit ſenſus q. a. eſt qdem aliud. a. b. ſed tm̄. a. non eſt diſtinctum. a. b. Iſtud ſcōm eſſe non pōt: qz eſt implicare ꝺictoꝛia: dicere q inter aliqua ſit alietas. ꝛ non diſtinctio: qz alietas fert ſecū diſtinctionē formaliter: qz eē aliud eſt non eē idem: ꝛ per ꝙſequens eſſe diſtinctū.

Nota. 2m

Diſtictio

¶ Primus aūt ſenſus verus ꝛ poſſibilis. Ex his arguiť ſic. ¶ Si idētitas relatiua eſt negatio diſtinctionis vnius qō ꝙuertibilis cū ente: nō quidez a ſe. ſed ab alio: aut hec negatio tollit diſtinctionē ꝛ ponit alietatē: aut tollit vtrūq;. ꝓmū dici nō poteſt: qz vtꝛobatū eſt/implicat contradictionem. Si ſecundū habeť ꝓpoſituz. ſ. q idētitas abſoluta ꝛ relatiua ſūt eadem. Cum enim idētitas relatiua neget: tam alietatez q̄ꝫ diſtinctionē: opz q ipſa ponat indiſtinctionem ꝛ idētitatē. ꝛ iō id a quo diciť aliquid ſic indiſtinctum eſt ipſūmet. ꝛ nō aliud: idētitas aūt qua aliquid eſt idez ei qō eſt ipſummet/eſt idētitas abſoluta.

¶ Secūdo arguitur ꝛ ſuppono q ipſemet ſiue idē ꝛ aliud ſint oppoſita imediata: oē ens ens Sozti comparatum: vel eſt ipſemet Soz. vel eſt aliud a Soz. Tunc arguitur ſic. Quando aliqua ſunt oppoſita imediata: ſi vnum negatur alterꝝ ponitur: nam ad nō aliqd/ſequitur nihil: ꝛ ad nō nihil/ſequitur aliquid: qz aliquid ꝛ nihil ſunt imediate oppoſita. ſicut ens ꝛ non ens. Sed cuz dicitur q vnum eſt indiſtinctum a ſe ꝛ diſtinctuz ab omni alio: ly alio. qō eſt relatiuū diuerſitatis opponitur imediate ad ly ſe: ꝛ eſt ſenſus: q̄ eſt diſtinctum ab oī alio a ſe: ſiue qō non eſt ipſūmet: ergo ſi negetur hꝺ diſtinctio ab alio ponitur neceſſario idētitas ad ſe. ꝺſtat aūt q iſta eſt idētitas abſoluta: ergo ꝛē.

¶ Tertio. Indiuiſioni abſolute q̄ aliqd eſt indiuiſum a ſe opponitur diuiſio abſoluta qua aliquid dī diuiſum a ſe. Indiuiſioni aūt relatiue: qua aliquid diciť indiuiſum a nō ſe: opponitur diuiſio relatiua qua aliquid dicitur diuiſum a non ſe: ſed in ꝓma oppoſitione alteruz membꝝ eſt ipoſſibile. ſ. diuiſio abſoluta. Alterum ꝛo eſt poſſibile: ergo etiam in ſecunda: ſi vnum mēbꝝ eſt poſſibile alterꝝ eſt ipoſſibile. Sed diuiſio relatiua qua dī aliquid diuiſum a non ſe eſt poſſibilis: q̄ indiuiſio relatiua: ꝛ ꝑ ꝓ̄ꝫ

idētitas relatiua est ipolis. ꝓz igit̄ q; nō est dāda idētitas relatiua. ⁊ hoc itelligo de idētitate simpl'r dicta. vt dicat̄ aliquid esse idē alicui. qō nō est ipm. Si ẋo accipiat̄ idētitas nō simpl'r: sz cū aliquo adiūcto: puta idētitas subtiua: idētitas specifica vel gīica: sic ꝓcederet̄ idētitas relatiua. Naz albū ⁊ musicū pñt eē idē subiecto: ⁊ hō ⁊ asin⁹ sūt idē gīe.

Ad q̄stiū problema Scotistaꝝ rūsio.

Quantū ad scōm ponunt alig idētitatē relatiuā distictā ab absoluta: ⁊ dicunt q; idētitas absoluta est qua aliqd est idē sibiipsi: idētitas aūt relatiua est q̄ aliquid est idē alteri qō nō est ipsuz: puta passionē suo subiecto. Iste aūt idētitates distiguūtur tripl'r. ꝓmo/qz idētitas absoluta negat distinctionē rei a seipsa: relatiua ẋo negat distōnē rei ab alia re. Scōo/qz absoluta negat distōnez itrinsecā. Soz. n. ē idē sibi: qz nō ē distinctus in plures: relatiua ẋo negat extrinsecā. Tertio/qz idētitas relatiua ꝓsupponit absolutā: nō. n. passio esset idez suo subiecto/nisi ꝑus vt rūq; eoꝝ eēt idē sibiipsi. ¶ Sciendum āt est q; cū idiuisio sit quedā ꝓuatio pōt cōparari ad duo sicut ⁊ q̄libet alia ꝓuatio. s. ad illud qō ꝓuat: ⁊ ad illō supra qō fundat̄. Si cōpare ad id qō ꝓuat. sic est relatio. ꝓuat. n. diuisionē: diuisio āt ē relatio. Si cōpare ad id in q̄ fundat̄. sic dī absoluta: eo q; fundat̄ in re/non in ordine ad extremū: ⁊ sic pz qd itelligūt isti ꝑ idētitatē absolutā ⁊ relatiuā. ¶ Oz āt idētitas q̄ bō est idē sibi: ⁊ idētitas q̄ est idez aiali sint idētitates real'r distincte ꝓbant. ꝓmo. Idētitas cōuertibilis ⁊ idētitas icōuertibilis. nō sūt eade: cū sint opposite. Sed idētitas hois ad se est ꝙuertibilis: ⁊ idētitas hois ad aial est inconuertibilis: vt pz: qz aial se hz in plus: g̃ ⁊c. ¶ Scōo. Ille idētitates sūt distincte. cū q̄ꝝ vna stat pluralitas alteri⁹: qz nulla idētitas stat cū pluralitate sibi opposita. Sz cū idētitate hois cum aiali. stat pluralitas eoꝝ q̄ sub aiali ꝙtinent̄: g̃ ⁊c. ¶ Sz ista opinio stare nō pōt. lz. n. tūc idētitates rōne distiguant̄: nō tñ pñt distigui real'r: qō ꝓbatur. ¶ ꝓmo. Idētitates real'r distincte bñt extrema real'r distincta: cum sit ipossibile eozūdē extremoꝝ esse plures idētitates: sed homo ⁊ aial sunt eadē res: ergo sunt eadē extrema vtriusq; idētitatis. ¶ Scōo. Si alia esset idētitas soz. cū seipso. ⁊ alia cum hoie/eadē rōne eēt alia cū aiali. ⁊ alia cū viuēte: ⁊ ita multiplicarent̄ idētitates ꝑm multitudinē ꝓdicatoꝝ essentialiū: ⁊ ꝑ ꝓns in quolz idiuiduo esset maxima multitudo idētitatuz real'r dīuz: que oia vident̄ absurda: ergo ⁊c. ¶ Cōfirmat̄. Idētitas hois cum aiali est idētitas eiusdē. cum seipso: cum homo ⁊ aial dicant eandē realitatē: realitas. n. hois qui est Soꝛtes est realitas aialis quod est soꝛtes: g̃ est idētitas absoluta: ⁊ ꝑ te ē etiā relatiua: ergo idētitas absoluta ⁊ relatiua nō sūt realiter distincte. ¶ Tertio. Idētitas est relatio: relatio aūt non est aliud a fundamēto: cū igitur idem sit fundamentū ⁊ eadem realitas. sequitur q; iste idētitates non distiguant̄ ꝑm rē. Nec cogūt due rōnes ꝑ ista opinionē. ¶ Ad p̄m negat̄ maioꝛ: eadē. n. idētitas pōt dici ꝙuertibilis ⁊ incōuertibilis ꝑm q; considerat̄ iter extrema: quoꝝ aliq; sunt idem cōuertibiliter ⁊ adequate: ⁊ alia inadequate. Dico tñ q; magis ꝓprie dī ista idētitas eē terminoꝝ conuertibilium aut incōuertibiliū/q̄ ipsa dicat̄ esse conuertibilis ⁊ inconuertibilis. Idētitas. n. extremoꝝ conuertibilium potest esse eadem cuz idētitate extremoꝝ inconuertibiliuz. ¶ Ad scōm negatur minoꝛ. lz enim cum idētitate hominis ⁊ bouis in animali stet distinctio eoꝝ inter se: tñ cum idētitate hominis cum aiali nō stat distictio hominis a seipso: ⁊ hoc erat ꝓbandum.

Impugnatio opini, Sco.

Ad ꝓmū **Ad argumenta** in ꝓncipio qōnis. Ad ꝓmū negatur maioꝛ. Ad ꝓbationē dico q; lz passio non possit esse distincta a subiecto quātum ad existentiam: tñ sunt semp distincte entitates: vnde lz sint idistincte in genere existentiaꝝ: tñ sunt distincte in genere essentiaꝝ: sicut etiam mā ⁊ forma sunt distincte quo ad suas entitates: lz vna sine altera esse non possit. ¶ Ad scōm dī/ q; partes alicui⁹ per se compositi semp sunt res distincte: qz nunq̄ vna est altera: lz sint idistincte quo ad vnionē q̄ ē cōpositio: sed de compositiōe nō est qō in ꝑsenti sermone. ¶ Et ꝓ hoc pz ad tertium. Materia eni est indistincta ab ente in actu: nō gn sit entitas ab eo distincta: sed qz semp ⁊ neccio alicui actui ꝓiuncta ⁊ cōposita est: cum quo sil' vnita ꝓstituunt ipm compositum qō dicitur esse ens in actu.

Ad scōm

Ad tertiū

¶ Textus cōmenti. 11.

¶ Similia ẋo si non eadem.

¶ Agit in hoc loco de simili ⁊ equali que etiam consequuntur ad vnum. Et qz de his actum fuit libꝛo quito/nulla alia questio hic habenda est. Agit etiam de diuerso ⁊ differenti que consequuntur ad multitudinem. Et ideo querit̄.

¶ Utꝝ iter idem ⁊ diuersuz cadat mediū. Qō. VI.

Queritur sexto. Utrum iter idem qō ꝙuertit̄ cū ente ⁊ diuersum cadat aliqō mediū: ita q; nō sit dare aliqua duo q̄ nō sint aut idē aut diuersa. Et arguit̄ q; sic. ¶ ꝓmo. Chimera nō est idez cum hoie vt pz: non est ēt diuersa ab hoīc: qz diuersitas est relatio realis. Sz chimera cum sit nō ens non pōt fundare relationē realē: g̃ ⁊c. ¶ Scōo. ea q̄ differunt nō sunt diuersa: qz dīa ⁊ diuersitas sunt distincti modi pluralitatis: nec etiam sunt idem. aliogn nō differrent: ergo dant̄ aliq̄ que nec sunt idem nec diuersa.

Dīa rō.

Scōa rō.

Respondeo q; solutio huiꝰ qōnis dependet ex solone qōnis ꝑcedētis. Illi. n. q; ponūt idētitatē relatiuā distingui ab idētitate absoluta/bñt ꝓsequenter ponere mediū iter diuersuz ⁊ idē. qō conuertit̄ cū ente. Nec opz ampli⁹ ipꝛobare illaz opinionē: qz ēt ꝓbs. 4. metaphysice dicit q; idem qō ꝙuertit̄ cum ente ⁊ diuersuz sufficiēter diuidunt ens cōe: qō est subiectum metaphy. Constat aūt q; nō sufficienter diuideret̄ si iter ea caderet aliqō mediū. ¶ ꝓterea. Idē ⁊ diuersuz opponunt̄ sicut vnuz ⁊ multa. Sz vnū ⁊ multa sunt oppositā imediata: vt supra dictum fuit: g̃ ⁊c. Restat igit̄ solū declarare ꝓpositā qōnē.

¶ Ad cuius euidentiā Sciendum est q; aliqua esse diuersa: ⁊ esse dīa non est ꝓprie loquēdo idem. Nam lz vtrūq; dicat̄ relatiue: qz oē differens a differēte est differens: ⁊ oē diuersum a diuerso est diuersum: tñ distinguunt̄ in hoc q; ea ꝓprie dicunt̄ differre que bñt aliqd in quo ꝓueniāt ⁊ aliquid in quo distinguant̄: siue ꝓueniāt in gīe. siue in specie. siue in numero: vt Soꝛ. senex differt a se puero. Uñ ea que differunt aliquo differunt. Et qz vbi est id in quo res ꝓueniunt: ⁊ id in quo distinguunt̄ /ibi est aliq̄ cōpositio: iō dīa reperit̄ tñ in his q̄ nō sunt oino simplicia. Dicunt̄ aūt ꝓprie illa esse diuersa que in nulla nā ꝓueniunt: ⁊ pp hoc ꝓma genera q̄ sunt decē ꝑdicamenta appellat Cōmentatoꝛ 8. metaphysice cōmento. 16. esse ꝑmo diuersa: qz lz ꝓueniāt in ente: tñ ens nō dicit vnam nām. Silr differētie diuisiue gīis/sunt gdem diuerse: lz nō ꝓprie differunt: aliogn differrēt alys differētys: ⁊ sic iretur in infinitū. Qñ igit̄ dicit ꝓbs q; omne ens alteri cōparatum: vel est idem vel diuersum: accipit diuersum largo vocabulo: vt se extēdit ēt ad ea que differunt. Sic aūt itellecta ꝓpositio vera est ⁊ plana. Qō pz. Nam oē ens alteri cōparatuz vel est ab eo distictū ꝑm entitatē vel nō. Si non: ergo est indistinctū. Sz posita entitate ⁊ indistinctiōe statim ponit̄ vnitas que ꝙuertitur cum ente. qz tale vnū nō est aliud q̄ ens idiuisum: g̃ si nō est distinctū ab eo est vnū cū eo. Sz oē vnū est idē ei cui ē vnū. g̃ est idē. Si āt est distictum/cū distō remoueat idistōnē: ⁊ distō remoueat vnitatē: g̃ nō ē vnū cū eo. lz q̄ nō sit vnū. ⁊ sit

Nōm Quo differre a diuerso esse.

Diuersa.

vntia:necessario sūt plura:ḡ iter ista est pluralitas. ¶ Tūc sic. Quecūqꝫ sunt plura.aut distinguunt seipsis:aut distinguunt aliquo addito. Si seipsis:ḡ sūt diuersa. Si alio.ergo sunt dūia:ꝛ per ꝓns sunt ēt diuersa largo mō:ergo bene dictum est ꝙ inter idem ꝛ diuersum non datur medium.

Ad primum dī ꝙ chimera est non idē cū hoie:ſz nō est ꝓprie diuersa:qz diuersitas requirit extrema realia. vñ notāter dixit ꝓbs ꝙ oē ens oi enti cōparatū ē idē vel diuersū. Silr chimera ꝛ tragelaphꝰ nō sunt diuersa:ſz sūt nō idē. ¶ Ad 2m ꝑz ex dictis ī cōne.

Ad ꝓmū

Ad ſcōm

¶ Eodem textu.

¶ Agit etiam de contrarietate que consequit ad differentiam:ꝛ dicit ꝙ contrarietas est maxima differentia: ꝛ hoc prosequitur vsqꝫ ad cōmentum.15.

1.cō.15.

¶ Prima vero contrarietas.

¶ Hoc loco dicit ꝙ ꝑm⁹ ꝛrietatis est habitꝰ ꝛ priuatio:ꝛ eodem textu declarat:qūo oppositio priuatiua distinguitur a ꝛdictoria. Et ita de hȝ oppositionibꝰ ꝓsequitur vsqꝫ ad textum cōmenti.zz.iterponendo tñ duas dubitationes:quaꝝ Prima est.quomodo opponūtur magnum ꝛ paruum. Secunda ẋo est de oppositione vnius ad multa. Circa quam partem querendum est de multitudine. ¶ Et de oppositionibus. Quantū ad multitudinem queritꝝ primo ꝛc.

¶ Utrū numerus sit vnum p se. Questio. VII.

Queritur 7°. Utrū numerꝰ sit aliqd p se vnū. Et arguit ꝙ non.

Prima rō.

¶ Primo. Qđ est vnū p aggregationē nō est vnum p se. sic cumulus lapidū:ſz nūerꝰ est hȝ.ergo ꝛc. maior ꝑz. Minor ꝓbaꝫ:qz ꝓbs.10.metaphy. textu cōmēti.4.postqꝫ dixit ꝙ mēsura est homogenea mēsurato: arguit ꝺ se dicēs/ꝙ numerus mēsuraꝫ vnitate:ꝛ tñ nūerus nō est vnitas:ꝛ postea rñdet ꝙ dū numerus mensuraꝫ vnitate mēsura est homogenea mēsurato:qz nūerus nō ē aliȝ/ nisi vnitatū multitudo.

Scā rō.

¶ Scdo. Impossibile est ex multȝ fieri vnum p se/nisi altꝝ coꝝ sit potentia:ꝛ altꝝ sit actꝰ: ꝓbaꝫ.8.metaphy.tex.cō.16. Sz vna vnitas non est magis potēialis actꝰ q̄ alie:ergo ex eis non fit aliqd per se vnū.

Tertia rō

¶ Tertio. Qđ est p se vnum cōpositū ex pluribꝰ dicit tertiam entitatē distinctam a ꝑtibus:vt supra ꝓbatū fuit. Sz numerus nō dicit tertiā entitatē ꝑter vnitates:ḡ ꝛc. Minor ꝓbaꝫ:qz nulla realitas acgritur in aliquo ex hoc ꝙ fit cuȝ alio/que non acquireret ēt si fieret sine illo. Sed si fiat tñ vnꝰ lapis/nō acgritur in eo alia realitas ꝑtinēs ad naturaȝ nisi eiꝰ vnitas:ergo si fiat silr cum alio lapide non acgreret. silr alia realitas:ꝛ sic numerus duoꝝ lapidū est tñ cozum vnitates.

Quarta rō

¶ Quarto. Nullū accidens vnū p se est silr ī pluribꝰ subiectis:cū omne accidens hēat aliqđ adeq̄tuȝ subiectū. Sed numerus est silr in multis:vt ꝑz.quaternarius eni q̄tuor lapidū est in q̄tuor lapidibus:ergo non est vnū p se.

Quinta rō.

¶ Quinto. Partes eiꝰ qđ est per se vnum nō ꝓnt fieri partes alterius sine sui mutatione:sicut ꝑz ꝙ mā que est pars ignis/nō efficit pars aque nisi p trāsmutationē. Sz ꝑtes q/narꝝ ꝓnt fieri ꝑtes senarꝝ sine sui mutatōe/ex sola additione alteriꝰ vnitatis:ḡ qnarius nō est vnū p se.

Sexta rō.

¶ Sexto. Dicit Cōmētator 3° phȳsico ꝝ. cōmento.68.qz nūerus ē acervus vnitatum:ſ numerus componit ex indiuisibilibus.

Triplex vnitatis modus.

Respondeo ꝛ p notitia tituli qōnis. Scienduȝ ꝙ triplex ē modus vnitatis. Prima est vnitas simplicitatis/eo modo quo dicimus aiam itellectiuam esse vnam.qz est simplex. Alia est vnitas cōpositiōis ſm quē modum Sor.est vnus. Tertia est vnitas aggregationis eo modo quo acervus lapidum dī esse aliqd vnuȝ. De ꝓma vnitate nō est ꝓcens qō.qz satis ꝑz ꝙ nūerus est cōpositus:sed queritꝝ vtrū eius vnitas sit tñ vnitas aggregationis que est vnitas p accidēs: vel sit potius vere aliqd cōpositū per se vnū. ¶ Sciēdum secūdo ꝙ eoꝝ que sunt vere,composita ꝛ hñt ꝑtes est triplex genus. Nam aliqua sic hñt ꝑtes ꝙ vna pars est forma alteriꝰ:sicut est in cōpositis ex mā ꝛ forma. Quedā ẋo sic hñt ꝑtes.ꝙ tñ vna nō ē forma alteriꝰ. Et ista sunt in duplici dīa:vt dicit ꝓbs.10. metaphy.textu cōmēti ꝓmi:ꝛ in sequentibꝰ. Nā quozūdaȝ ꝑtes constituunt vnū hoc aliquid ſm se nāliter continuuȝ/ cuius vna pars non pōt moueri nisi alie mouecantur. Quorundā ẋo partes constituūt vnuȝ:non tñ naturalr: sed tñ per artificiū/sicut est domus ꝛ sicut scānum. Prima duo dicunt aliqd vnū simplr. Ultimū ẋo dī potiꝰ plura q̄ vnū. Unde Cōmētator.10.metaphysice.cōmē.11.sic dicit. vnū eni p artificium est multum: vt scānum qō est vnuȝ p accidens:ꝛ vnum per accidēs est multum. ¶ Sciendū tertio. ꝙ ẖ non queritꝝ vtrum nūerus sit vnum p se / ad hunc sensum ꝙ dicat quandā entitatē distinctam a ꝑtibus:qz de ẖ supra quesitum fuit. Sed siue dicat entitatem ꝑter partes siue non:queritꝝ an ipse numerus sit vnus simplr:ꝛ nō simpliciter multa. ¶ Ad qō rñdetur ꝙ Numerus nō est vnꝰ per solam aggregationē siue per accidens:sed est vnuȝ per se ꝛ simplr. sicut lapis est per se vnus:ꝛ ꝯtinuum est per se vnū. Qđ ꝓbaꝫ. ¶ Primo. Id est per se vnum,qđ dic vnā spēm ab alys distinctaȝ:sed qlibet nūerus est vna species ab alys distincta:ergo qlibet nūerus est vnus p se. Maior ꝑz:qz vnitas specifica nō est vnitas aggregationis:nec vnitas quouis modo p accidens:sicut homo dicit spēm per se vnā:ꝛ ꝓsequenter quilibet homo singularis est per se vnꝰ. Minor ꝓbaꝫ:qz ꝓbs.8.metaphy.textu cōmēti.10. ponens multas silitudines inter diffinitiones ꝛ numeros:dic ꝙ in hoc comparanꝫ ꝙ sicut in numeris variaꝫ spēs.quolibet addito vel subtracto.ita ēt in diffinitionibus. Ubi ēt dicit Cōmentator:ꝙ sicut diffinitio est vna p subam suam.i. p formā:ita ꝛ nūerus:ergo ſm eos numerus est vnum p se.

Prima rō.

Lōcto rñ siua q̄sito

Scā rō.

¶ Scdo. Id est vnum p se:cuiꝰ ꝑtes cōponentes non sunt in actu:qz tūc opȝ ex eis sic vnitis resultare aliqđ aliud qđ sit in actu.ꝛ per se vnum. Nam in eo qđ est vnum per accidens.quelibet ꝑs est in actu:qz hȝ esse sibi ꝓpriū. homo eni albus est vnū p accidēs:ꝛ in eo aliud est esse albedinis. ꝛ aliud est esse hominis. Sed vnitates cōponentes numerum sunt in eo tñ in potentia:ꝛ non in actu:vt dicit ꝓbus 7.metaphy.textu cōmen.49.ergo nūerus est per se vnuȝ.

Tertia rō

¶ Tertio. ꝓbs.7.metaphy.vbi supra.ꝛ sūt vltima ẋba textꝰ. facit hanc disiunctiuā. Aut dualitas nō est aliqd vnū aut in dualitate nō sunt vnitates in actu. Sed in dualitate nō sunt vnitates in actu:ergo dualitas est aliqd vnū. Et ꝑz ꝙ logtur de vno per se:aliogn disiunctiua nō esset vera:qz in eo qđ nō est vnū p se.pñt esse ꝑtes in actu. Ꝑz ꝓna: qz a destructiōe vniꝰ ꝑtis disiunctiue vere/ad alteram ꝑtez est bona ꝓna. Probaꝫ minor:qz ꝓbs in illo textu arguit ꝓtra Platonē ꝛ ꝓbat ꝙ vna suba nō pōt cōponi ex pluribꝰ substantys q̄ sint in actu:qz actus ſepat ꝛ diuidit ꝛ ꝓfr nō cōponit. ꝛ postea iducit ꝙ silr vnitates nō sunt actu in dualitate. ¶ Quarto. Nulla passio est demonstrabilis de eo qđ nō est vnuȝ p se. Sed de nūero demōstrabilis est aliq̄ passio.ḡ est vnū p se. Maior ꝑz:qz qđ est vnuȝ p aggregationē est vnum p accns.ꝛ multo magis q̄ id qđ est vnū p artificiū: de ente aūt p accns nō fit demōstratio. Minor ꝓbatur. Nā de senario demōstraꝫ ab arithmetico ꝙ est nūerꝰ ꝑfectꝰ:ḡ ꝛc. ¶ Quito. Simultas ꝛ aggregatio st idē/ꝑserti in rebꝰ mālibꝰ. idē.n.ē dictu ꝙ aliq lapides sūt aggregati ī domo.ꝛ ꝙ st silr ī domo. Sz nūs.x.lapidū nō ē eoꝝ siltas: ḡ nī ē eadē aggregatio. Mior ꝓbaꝫ:qz siltas ē relo:nūs aūt denariꝰ nō ē relo:vt infra ꝓbabit:ḡ ꝛc. ¶ 6°. Ad idē ē Arist.

Nota. 2m Cōpositorū tria genera

lib.3.metaph̄.c.5.circa p̄n^m.vbi sic dicit.vnusq; scz aūt nūe/rox̄ est spēs p se:z est vn⁹ in se inq̄tū ipse est ipsa spēs z in quātū ipsa spēs hz ꝓprietates.Et enumeratis propetatib⁹ de nūero demōstrabilib⁹ statim sic dicit.Nūerus aūt nō ē multitudo q̄ nō ꝓueīat in vnitate:ita q; nō ē necesse dicere est aggregatū ex vnitatib⁹.Qualr aūt ipse vnitates faciāt vnū per se:z q̄ sit illa forma a qua numerus hz vnitatem. qualis ēt sit vnitas numeri dicetur infra.

Ad p̄mū **Ad rōnes** in oppo^m rñdet.Ad p̄^m dr q; pbs nō dic q; nūerus nō sit aliō q̄ aggregatio vnita/tū:sz dicit sic.Numer⁹ est multitudo vnitatū.Nā cū sit du/plex multitudo.s.trāscēdēs z de gne q̄titatis voluit pbs declarare q̄lis multitudo sit nūer⁹:z dixit q; est multitudo cāta ex vnitatib⁹.s.de gne q̄titat.Non valz autē ista ꝓña. Nūerus est multitudo:q̄ nō est vnū p se.Nā Cōmentator ꝓcedit q; est bō multa.s.aīa z corp⁹:z tm̄ dicit q; bō ē vnuz p se:z exponēs.10.metaph̄.quo nūerus est mēsurat⁹ p vnū. Dicit q; vnū est mensura vnox̄ q̄si q; nūerus sit q̄dā vna i plurali:qz totū ꝑm eū est sue ptes.Et ex eodē fūdamēto di xit.4.phȳsicox̄.cōmē.133.q; plures vnitates est nūer⁹,sed

Ad scām vt dixi nō sequit̄ q; non sit vnū per se.C Ad z^m negat̄ ma

Ad tertiū ior:sz illa ꝓpō est vera tm̄ in toto cōposito ex mā z forma: vt dicet in sequentib⁹.C Ad 3^m Cōmentator negaret ma/iorē:sz negatur minor a nobis.Ad ꝓbationē negat̄ maior: z eā bñt negare illi qui formāt illā rōnē:qz si fiat tm̄ vnuz album in nā/non hz sil'itudinez:quā tm̄ hz necessario si fiat aliud album z sil'itudo:z ois relatio ꝑm eū distinguit̄ a fun

Ad q̄rtū damento realiter.C Ad 4.^m dr q; nō opz accidens cōposi tum ex multis esse in aliquo adequato subiecto: nō tm̄ pōt esse sil'in multis ꝑm se totū.pōt aūt in multis subiectis esse

Ad q̄ntū ꝑm ptes suas:z hoc mō est nūerus.C Ad 5^m negat̄ maior in illis specieb⁹ que ꝓstituunt̄ ex habitudine vni⁹ ad alterꝝ: sicut sūt figure z nūeri.Nā linea q̄ ꝓius erat pars triangu/li.pōt ex sola ꝓtractiōe aliaꝝ linearꝝ fieri pars alicui⁹ alte/

Ad sextū rius.C Ad 6^m dr q; locutio Cōmētatoris est ipropria.ipse n.tenuit q; nūerus ē vnū p se:vt pz ex dictis supra:sz qz pu tauit q; nō sit aliō nisi ei⁹ vnitates sil'accepte.dixit q; ē acer uus vnitatū:ac si diceret:nūerus est vnitates sil'iuncte.

C Utrum Numerus habeat esse tantum per apprehensio/nem anime. Questio. VIII.

Ueritur 8°.Utꝝ numerus hēat ee tm̄ p apprehensionē anime.Et ar guitur q; sic.C Primo.Si numerus hz esse p ter operationē aīe:segt̄ infinitas eoꝝ in actu:ꝓns est falsuz:q̄ rē.Cōsequētia ꝓbat̄.dato.n. bina

Ꝓria rō. rio lapidū z binario horuz/segtur binarius horꝝ binariox̄: q eadem rōne est exāiam:z sic habent̄ tres binarij:vn⁹ la/pidum.alter horum/z tertius binariox̄:z ꝓsequēter tertius

Scōa rō. istox̄ binariox̄ ēt est actu:z sic in infinitū.C Scōo.Sequi/tur q; realitas maior sit equalis minori:ꝓns est impose:q̄ z anſs.Cō sequentia ꝓbat̄.Nam dualitas duox̄ quinariox̄ est maior dualitate duox̄ lapidū:cū illa dualitas possit di uidi in duos gnarios:z hec tm̄ in duas vnitates.Et ex alia

Tertia rō pte ois dualitas oi dualitati est equalis:q̄ sequitur q; eq̄li/tas maior sit equalis minori.C Tertio.Nullū reale refle/ctitur sup seipm.nō.n.albedo suscipit albedinem nec calor calorē.Sed nūerus replicat̄ sup seipz.dicimus.n.duos bi/

Quarta rō narios z tres ternarios:ergo rē.C Quarto.Cuiuslibz nūe/ri vnitates bñt aliquā cōnexionē:sed ista non pōt esse sine actu aīe:ergo rē.maior pz.Minor probat̄.Si illa cōnexio esset in re ex̄:aut esset cōnexio situalis:z b nō:qz lapis q est rome.z lapis q est carthagini sunt duo.Aut est ꝓnexio ifra idē emispheriū.z hoc nō:qz stella que ē in nostro emisphe/

Quinta rō. rio facit binariū cū illa que est in alio.C Quinto. Segtur q; in rex̄ natura esset tm̄ vnus numerus.s.ille q cōpreben/deret vniuersitatē oīum rex̄ distinctax̄:ꝓns est falsuz.Cō/sequētia ꝓbatur:qz si dentur alij numeri minores q mēsu/rant ptes illi⁹ vniuersitatis:cū nūeri sint oppositi sūme:se/quer̄t q; oppositi sūme essent sil'in eodē:nā duo lapides mensurantur dualitate z iterum ternitate:quia ipsi cū vno alio faciūt ternitatem.

Nota.b^m Ad nūe/rādū tria exiguntur **Respondeo** z ꝓ notitia tituli.q.sciēdū est q; ad nu merandū aliquā multitudinē tria ne/cessario requirunt̄.Primū est ipse res nūerate:vt lapides/ ligna/hoies.Scōm est nūerus q est accidēs in rebus ipsis. Tertiū est actio aie numerantis z sūmantis illam multitu/dinē.C Sciēdū scōo q; duplex est numerus.Primus est

Nō.2^m. Numer⁹ duplex. numerus:q; vt dixi est accidēs i ipsis reb⁹:z iste ab Alber/to.8.metaphysice appellat̄ nūerus formalis:z a Cōmenta/tore.6.metaphysice cōmē.4.appellat̄ nūerus q est accīs. Et a sancto Tho.appellat̄ nūerus/q est in reb⁹ dualitas la pidū vel hoīum.Alius est nūerus abstractus siue nō appli catus reb⁹:siue(vt ingt Auicē.)expoliatus a reb⁹:vt cū di cimus.duo/tria/q̄tuor rē.Est aūt dria inter nūerꝝ dictum.ꝑ modo z dictū scōo modo:qz numerus q est accidēs semp ē pars alicui⁹ numeri maioris ꝑter illum numerꝝ q est maxi mus oium in re z nā.Sz numerus abstractus nō est nec/io pars alteri⁹:sed pōt ꝑscindi ab alys:ita q; erit totum z non pars.Binarius enī ꝑm se acceptus p abstractionē itellect⁹/ non est pars ternary:binarius tm̄ qui est in rex̄ nā est pars ternary in rex̄ nā existētis.C Dis declaratis ponunt̄ due Lōclo ꝑ⁹ ꝓnes:quaꝝ prima q; Nūerus abstractus non hz ee nisi in aia obiectiue:ita q; nullo itellectu ꝓsiderante talis nume rus nullū hz esse.Probatur ista ꝓ.C Primo.qz Auicen.3° metaphysice.cap'o.5.sic dicit.Illud qō dixerūt alig q; nu merus nō hz esse in aia/non est attendēdū.Sed q; dixerūt q; numerus expoliat⁹ a nūeratis figūatis nō hz esse nisi in aia.hoc verū est.C Scōo.quia pbs.4.phȳsicox̄ textu cō mēti.131.sic dicit.dicamus igr̄ quū numerans nō fuerit/nu merare non erit:ergo manifestū est q; numerus non erit:z cū nil natū sit numerare ꝑter aiaz:z de aia itellectus.ipole est vt sit numerus/cū aia non fuerit.Et Cōmentator ibi sic ait.Cum res numerans q̄ est aia/nō fuerit:tūc nūerare qō est eius actio/nō erit.Et cuz numerare nō fuerit manifestū est q; numerus nō erit.C Ad notitiam hui⁹ ꝓnis est scien/ Nōm dum q; intellectū numerare aliq̄/nō est aliud nisi ea mēsu rare:metiri aūt siue mensurare aliq̄ nō est aliud nisi ea ter/minare:terminat̄ aūt vnaquecz res qñ ꝓcluditur z claudi/tur ifra aliquos terminos:z ideo itellectuz mēsurare aliq̄ multitudinē/est eā claudere q̄titatiue infra aliquos termi/nos:vñ nūerus formalis nō est aliud nisi ista formalis mē/sura z clausio.de cuius rōne est ordo prioris ad posteri⁹:qz itellectus ita ꝓcedēs numerando multitudinē/ꝑius claudit duas vnitates z postea ifra tres:z sic succesiue.Abstrahūt aūt hȝ clausiones z terminatiōes siue numeri ab oi gne de terminato.s.a lapide/ab hoie/a planta z hȝ:sed oib⁹ ñt ap plicari:nec distinguunt̄ ꝑm distōnem numeratorꝝ:qz vt di cit pbs.4.phy.textu cōmēti.110.idē est nūerus quo nūe/ramus decē canes:z quo numeramus decē oues.Cum aūt hūc numerꝝ applicamus ipsis reb⁹:tūc eas nūeramus:z de Lōclo 2ª isto nuō nō est arithmetica.C Scōa ꝓ est:q; Nūer⁹ appli catus reb⁹/ē verꝝ ens reale nō dependēs ab aia.Nā hȝ nūe rus est accīs ꝓstitutū ex vnitatib⁹ q̄ sunt ipse ꝓtinuitates i reb⁹ q̄titis:vt pz ex dictis supra.Probat̄ aūt ista ꝓ.C Pri mo.Ois multitudo finita rex̄ q̄tax̄ est nūer⁹.Sz ad hȝ q; aliq̄ sit talis multitudo non regrit̄ actus aie.q̄ ad hoc q; sit nūer⁹ nō regrit̄ act⁹ aie.Maior pz.qz pbs.5.metaph̄.tex/tu cōmēti.18.sic dic̄.multitudo ex istis reb⁹ discretis ē nūe rus:z vt cōiter dr nūer⁹ est multitudo ex vnitatib⁹ aggrega ta:z hī ab Arz.10,metaph̄.tex.cōmēti.4. Minor est nō p

se.nihil.n.facit itellectus ad hoc ꝙ.10. lapides sint decem.
¶ Secundo.Aliq̃ res.lz non apprehẽdant ab aia/adhuc eẽnt tot vel tot finite:puta q̃uoz vel gnq̃:g̃ lz nõ apprehẽderent ab aia eẽt nũerus.Cõsequẽtia pz:qz totalitas:aut ẽ foza nũeri:aut est ei⁹ ꝓprietas.Añs ꝓbaf.Qz non plus dependet multitudo rez ab aia in esse tot vel tot:q̃ dependeat magnitudo in esse tãta vel tãta.puta pedali bipedali ꝛ hꝺ. Sed ꝓstat ꝙ magnitudo corꝓoralis nõ dependet in hoc ab aia:ergo nec multitudo. ¶ Tertio. Jd de quo demonstrantur passiões in arithmetica est ens reale:cũ arithmetica sit scia realis:ꝛ scie reales habeãt ꝓ subiectis tñ entia realia. Sed de nũero multa demonstrat arithmeticus:g̃ nũer⁹ est ens reale. ¶ Dicit ad hanc rõnẽ ꝙ non opz subiectuz scie realis esse realiter ex: put subyacitur passionib⁹que ingruntur in scia.alioquin vlia essent in rerum nã:cum tñ de vlibus fiant demonstratiões. ¶ Dicit scõo ꝙ multa que non habẽt esse nisi ꝓ aiam/considerant in sciẽtijs realib⁹: vt pz de tpe:de quo dicit Cõmentator 4° phyſicoꝝ. cõmẽ.129. ꝙ eius pfectio magis est metaphysica q̃ nãlis. ¶ Dicitur tertio ꝙ ideo põt nũerus pertinere ad sciam realẽ: qz res extra sunt in potẽtia ad formã numeri q̃ est per aiam:sicut ẽt sunt in potentia ad intentionẽ vlitatis. ¶ Contra hãc rñsionem arguit̃:qz nõ est ad ꝓpositũ argumenti:cui⁹ vis in hoc ꝓsistit/ꝙ illa ratio que est cã ꝙ passiones insint subiecto est realis:aliogn mediũ in demõstratione potissima esset posterius passione ꝛ subo.ꝛ ꝓinter demonstratio illa nõ esset a prioꝛi:qz que sunt per actũ aie sunt posterioza his q̃ sunt realia.Sed passiões numeri insũt numero per rõnez ꝛ quidditatẽ nũeri:qz hoc est cõe oibus passiõib⁹ in cẽ subiecto per rõnẽ subiecti:ergo formaliter rõ per quã nũerus est numerus est rõ realis.Nec valet qõ dz de vlibus:qz lz passiones demonstrent̃ tñ de illis qbus põt attribui intẽtio vlitatis:tñ non ĩsunt eis per intentionẽ vlitatis.non.n. ideo hõ est risibilis.qz est ſpẽs:sed qz ẽ hõ.Qz etiã dz de tẽpore nõ valet qz ptes tpis non sunt sil̃ in nã:sed solũ vt hñt esse apprehensum:ptes aũt nũeri sunt simul.scz ipse vnitates. ¶ Quarto.Nullum sensibile cõe inq̃tum est sensibile dependet ab actu itellectus:qz operatiões potentiaꝝ sensitiuaꝝ nõ ꝓsupponũt opations itellectus.cũ sint ꝓpozes eis. Sed nũerus vt nũerus est sensibile cõe:vt dz scõo de aia. ꝛ.cõ.64.ergo rõ nũeri non dependet ab intellectu. ¶ Dz ad hanc rõnẽ ꝙ minoꝛ est falsa ꝙ ipse numerus nõ est sensibile cõe:sed res nũcrate sunt sensibile cõe. ¶ Contra hoc arguitur.Res numerate sunt aut subẽ que nũerant̃:aut earũ q̃titates.ꝛ ꝓtinuitates.Sed subẽ non sunt sensibile cõe/cum sint sensibiles tñ per accidens:q̃titas ẽt ꝓtinua ẽ sensibile cõe distinctum ꝓtra numeꝝ.ergo illud sensibile cõe qõ est numerus/nõ est ipse ꝓtinuitates reꝝ que sentiuntur. ¶ Et ꝓfirmat̃:qz sensus errans circa magnitudinẽ non errat aliq̃ circa numeꝝ: ergo sunt distincta sensibilia cõia. Pz ꝓnia:ꝛ añs ꝓbatur:qz visus apprehendẽs duas stellas non errat q̃tum ad numeꝝ:qz non iudicat eas esse plures duabus:errat tñ circa q̃titatẽ eaꝝ:qz iudicat eas eẽ minores q̃ sint. ¶ Quinto. Jd quo aliqd ponitur in predicamẽto est ens reale.Sed nũerus/puta binarius/ponit̃ in predicamento per suã rõnẽ formalẽ ꝛ quidditatiuã:ergo binarius formaliter acceptus est ens reale.Maioꝛ pz:qz si nihil est in predicamẽto nisi ens reale.multo magis illud erit reale ꝙ põnit̃ in predicamẽto.Minoꝛ ꝓbat̃.Binarius est in p̃dicamẽto.vt oẽs ꝓcedũt.ergo vel est in eo ꝙ suam rõnem formalẽ:aut per id qõ est mãle in ipso.ſ.per vnitates.Sed nõ per vnitates:g̃ per seipm.Maioꝛ pz:qz in binario foꝛaliter accepto nihil est aliud nisi sue vnitates ꝛ ei⁹ foꝛa:minoꝛ ꝓbat̃.Unitates sũt in p̃dicamento tñ reductiue tanq̃ ꝓncipia:sicut etiã ptes substantiaꝝ:g̃ id per qõ reducunt̃ ad predicamentum.ſ.ipm totũ ꝙ ꝓus est in p̃dicamento.

Ad primũ in oppositũ negatur ꝓsequentia.Ad prõ bationem dicit̃/ꝙ vnitas q̃ binarius est vnus non est res addita binario:sed est ipsemet binarius iduisus in plures binarios:qz binarius non est vnus vnitate nũerali:sed tantũ vnitate transcẽdente:ꝛ ꝓinter binarius duoꝝ binarioꝝ non est res addita eis.sed est ipsemet duo binary:ꝛ ideo non ꝓceditur in ĩfinituꝫ. ¶ Ad scõm negat̃ ꝓsequentia.Ad ꝓbationẽ dz ꝙ ꝙ dualitas duoꝝ gnarioꝝ nõ est eiusdẽ rõnis cũ dualitate duoꝝ lignoꝝ: qz dualitas gnarioꝝ nõ est accidens additum eis:sed dualitas lignoꝝ est accidens in eis:qz ipsa ligna sunt duo dualitate ꝛ numero de genere q̃titatis. ¶ Dz secũdo ꝙ dualitas põt accipi dupl̃r. Uno mõ abstractiue:ꝛ sic ois dualitas omni dualitati comparata est ei equalis:cuius ratio est:qz omnis dualitas siue binarius põt diuidi tñ ĩ duas vnitates.Alio modo accipit̃ dualitas vt applicata rebus:ꝛ sic põt vna dualitas eẽ maioꝛ altera:qz lz quelz diuidat̃ in duos:quoꝝ qõlibet est vnũ:tñ id qõ est vnum vnius dualitatis põt diuidi in plura/q̃ id qõ est vnũ alterius:ꝛ sic dualitas gnarioꝝ ẽ maioꝛ dualitate binarioꝝ:qz dualitas quinarioꝝ diuiditur in duos quinarios:vnus aũt quinarius est diuisibilis in plures partes q̃ vnus binarius. ¶ Ad tertium dz ꝙ aliqd reflecti sup se potest accipi dupl̃r.Uno modo ſm rez:vt tũc dicat̃ aliquid reflecti sup se:qz ibi est actualis receptio sic̃ subm recipit formã:ꝛ sic conceditur maioꝛ:ꝛ negatur minoꝛ:qz nũerus nõ est nũeralis numero de genere q̃titatis. Nam vt dictũ est:cũ dicit̃ duo binary:ly duo/non significat numeꝝ:sed multitudinẽ trãscendentẽ:nihil eniz est numerale nũero de genere q̃titatis.nisi qõ est ꝓtinuum:nũerus aũt non est ꝓtinuus.Alio modo dicit̃ aliquid reflecti super se scõm predicationem tñ:ꝛ sic negatur maioꝛ:dicim⁹ enim ꝙ sunt multe multitudines hominũ ꝛ lapidum:ꝛ tñ multitudo est ens reale:multitudo aũt multitudinũ nõ est numerus:nec est aliqd additũ eis:sed est ipsemet multitudines. ¶ Ad quartũ negat̃ minoꝛ.oẽs enĩ vnitates cũ sint ipse ꝓtinuitates coꝝ que numerant̃/sũt cõnexe quãtuz ad situm:nõ ꝙ semp vna sit imediate situata post aliam: sed qz omnes hñt situm.Potest etiam negari maioꝛ: ꝛ dici ꝙ ad hoc ꝙ vnitates sint nũerus/sufficit ꝙ vna non sit alia:ꝛ ꝙ quelibet in se sit vna:nec aliquid plus requiritur ad hoc ꝙ ex eis sit nũerus:ꝛ de hoc dicet̃ magis in qõne.qua q̃rit̃ que sit forma nũeri. ¶ Ad qntum dz qõ esse tantum vnuz numerum in rez natura potest intelligi dupl̃r. Uno modo in actu.Alio modo in potentia.Si primo modo dico ꝙ est tantum vnus numerus q̃ est numerus omniũ ꝓtinuoꝝ.Si secundo modo/sic dico ꝙ sunt plures: ꝛ non potest reduci ista potentia ad actum:ita ꝙ actu aliquando sint plures simul:sed tantũ successiue.Si enĩ tota multitudo continuoꝝ esset gratia exempli tantum decem:tunc si vnum corũ corrumpat̃ efficiunt̃ nouez:ꝛ sic nouenarius reducitur ad actum:ꝛ ita dõm est de alijs.Causa aũt quare alij nũeri sunt tantum in potentia est:qz numerus oĩuz continuoꝝ est vnũ per se:partes autem vnius per se habent esse tantum potẽtiale.Unde quelibet vnitas est actu pars tantum vnius numeri.sed in potentia est pars cuiuslibet alterius.

¶ Utꝝ Ultima vnitas sit forma numeri. Questio. IX.

Queritur 9°.Utruz vltima vnitas sit forma numeri.Et arguitur ꝙ sic. ¶ Primo. In quolibet per se vno compesito ex multis partibus ꝛ distincto realiter ab eis opz vnã ptem esse formalẽ.ꝛ alias esse mãles. Sed numerus est hꝺ:ergo opz in eo vnã partẽ esse formalem.Sed talis pars formalis nõ est prima vnitas:nec vnitates medie:ergo est vltima vnitas.Minoꝛ pz ex suppoſi-

Impugnatio.

Ad ſm.

Ad scõm

Diſtincto.

Ad tertiũ Diſtinctio.

Ad q̃rtũ

Ad qntũ Diſtinctio

Prima rõ.

tis que probata sūt supra. Maior est ꝓbi. 8. metaphysice. Or aūt nulla vnitas añ vltimam sit pars formalis. ꝓbaī. habita formali pte statim habeī spēs: qz pars formalis ꝑ supponit mālez: ↄ iō statim ex solo aduētu forme in māmbz spēs cōpleta: qz habenī oia necessario regsita ad spēm. Sed in numero nūq̄ hētur spēs numeri: dato q̄ habeaī ꝑma vnitas. ↄ vnitates itermedie: nā q̄tūcunq̄ hēaī ꝑma ↄ scōa ↄ tertia vnitas nūq̄ habebiī q̄ternarius: ergo tñ vltima vnitas est forma. Scōa rō.

¶ Scōo. Id est forma numeri quo posito ponīt spēs: ↄ quo solo remoto destruīt spēs nūeri. Sz vltima vnitas est hoc: g̊ ꝛc. Maior ꝓbaī ex diffinitiōe cause que est: q̄ ea posita ponīt effectꝫ: ↄ ea remota remoueī. Minor est ꝓbi. 8. metaphy. tex. cōmē. 10. vbi sic dicit. Et quēadmodū vt a nuō ablato aliquo aut addito. ex qb⁹ est nūerus nō adhuc idē nūerus est. sed alter q̄uis minimum auferaī aut addaī: sic nec diffinitio. nec qōquideratē: nec adhuc erit ablato aliquo aut addito. Et Cōmentator exponēs sic dicit. Cū dixerimus in diffinitiōe aialis q̄ est corp⁹ nutribile sensibile: si diminuerimus vltimā dīaz remanebit diffinitio vegetabilium. Et si additur alia dīa. ſ. rōnale fiet diffinitio hois. Et sīlr q̄uor cū eis addiī vnū, fient q̄tuor: ↄ cū ab eis diminuiī vnū fient tres. Sāctus ēt Tho. ibi sic dicit. vltia vnitas dat nūero spēm ↄ vnitatē: sicut ēt in rebus cōpositis ex mā ↄ fōa per formā est aliqd vnū: ↄ nāz ↄ spēm sortiī. S. Tho.

¶ Confirmaī. q̄ ꝓbs in hoc textu cōparat vltimā vnitatē vltimis differētijs ꝓstitiētib⁹ pprias spēs. Rñ⁹.

¶ Dicet forte. q̄ in hac rōne est fallacia ꝓnūtis. Nō. n. segtur. si dempto cerebro aut corde/aial amittit suā speciez q̄ cerebꝝ aut cor sit fōa aialis: ↄ ita ēt non sequiī q̄ si remota vnitate remoueī spēs nūeri, q̄ talis vnitas sit ei⁹ forma. Nā spēs pōt variari ex duab⁹ causis. ſ. ex variatiōe forme: ↄ ex variatiōe ptis mālis ad quā sequiī varietas fōe. Cōparatio ēt quā facit ꝓbs nō attēdit penes hoc q̄ sīc dīa est ꝓstitutiua: ita ēt vltima vnitas sit formalr ꝓstitutiua: sed solum attenditur penes hoc. q̄ sicut remota dīa remoueī spēs: ita ēt remota vltia vnitate. bona sane solo

¶ Sz ꝫ arguiī vt supra. In oi cōposito ꝑ se vno opz ꝑter formā totius esse fōaz ꝑtis: q̄ritur g̊ que sit illa forma ptis que addiī aduenīēte vltima vnitate: ↄ apparet q̄ nulla pōt assignari: statim. n. si ternario addiī vnitas, ſurgit q̄ternitas q̄ nō cōstituiī ꝑ aliqd aliud q̄ ꝑ vnitates. Secūdo. Id qō vltio aduenit: ↄ ad cui⁹ ꝓsentiam resultat tota qdditas pfecta est fōa ei⁹: vel ē formale in tali qdditate. hoc aūt est vltima vnitas: ↄ ex ista maiori sic itellecta pcedit ista rō: g̊ nō ē fallacia ꝓnūtis. Tertia rō

¶ Tertio arguiī. q̄ vltia vnitas cōpareī dīe: q̄tuz ad hoc qō est ꝓstituere spēz: qz ꝓbs in eodē textu ꝫ dicētes q̄ substātia componīt ex vnitatib⁹: ↄ q̄ nūeri sunt substātie rez: tangit qōnē: qūo ex illis vnitatib⁹ fiat vnū: ↄ sīlr qūo diffinitio significās talē subam compositā erit vna: ↄ subdit q̄ ipsi nō possent assignare cām. vt exponit Cōmentator dicēs q̄ eadez est rō qūo diffinitio sit vna: ↄ qūo ex vnitatib⁹ fiat vnū. Unde sic dicit. Qñ vnūquodq̄ entium cū nō fuerit vnuz: sicut cumulus ꝓgregatus: necesse est dicere ꝑ qd sit vnuz. ſ. qūo illud qō ꝓgreganr ex vnitatib⁹ sic adunatis: hoc eni nō pūt facere. Deide dicit scz Aristoteles: ↄ diffinitio ēt si fuerit vna, opz dicere in ea simile dicto. i. vt mihi vī. Et diffinitio ēt si fuerit cōposita ↄ vna: opz dicere qūo sit vna: idē. n. segtur in hoc. Deide dicit. ſ. Aristoteles. Unū. n. vni⁹ diffinitionis. i. nos aūt dicimus q̄ vnū qō signāt diffinitio vna est vnū ꝑ subam que est forma. ſ. p vltimā dīam. Nec Cōmentator. Ex qb⁹ clare hētur q̄ nō solueret qōnē motā qūo numerus sit vnus ↄ diffinitiōe vna. nisi ita numerus eēt vnus ꝑ vltimā vnitatē sicut diffinitio ꝑ vltimā dīaz: ↄ q̄ illa cōparatio quā facit Aristoteles iter diffinitiones ↄ nūeros est quantū ad ꝓstitutionē: ita q̄ sicut spēs ꝓstituiī ꝑ vltimā differentiā: ita numerus per vltimā vnitatez. Et sunt ita clara predicta ꝛba Cōmentatoris: vt expōne non indigeant. Reſolo auctoris.

Respondeo due sunt opiniones circa hanc qōnē. Aliqui. n. dicūt q̄ quilibet nūerus est vnus seipso: ↄ seipso distinguiī a quolibet alio numero fm spēm: qz istud est gīiale in oibus: q̄ quelibet nā specifica seipsa formalr est talis vel talis spēi: ↄ non per aliqd additum. Humanitas eni distinguiī ab equinitate per seipsam: ↄ nō per aliquid additū humanitati. Opio ꝑ⁹.

¶ Alij dicūt q̄ vltia vnitas est forma numeri: ↄ q̄ ꝑ eam distinguiī quilibet numerus ab alio numero fm spēm. Et iudicio meo vtrumq̄ vez dicūt. Cōclusio

¶ Pro quoz notitia sciendū est ꝑmo q̄ numerus est aliqd per se vnū: vt ꝓbatū fuit: opz aūt omne per se vnū hēre aliquē actū ↄ formā: ꝑ quā sit tale: ↄ distīguaī ab alys. Nota. ꝑm⁹

¶ Sciendū scōo. q̄ duplex est forma. ſ. forma ptis ↄ forma totius. forma ptis est altera pars ꝓpositi: forma totius est ipsa quidditas que est tota nā perfecta: sed qz signāt abstractiue appellatur forma totius. id est forma que est totum. Nō. 2m.

¶ Sciendū tertio. q̄ ꝛs nā specifica: puta humanitas seipsa sit humanitas: tñ in ea est aliq̄ eius pars. ſ. anima itellectiua que addita māe ꝓstituit humanitatem. Ita etiaz est in numero. Nam ex trib⁹ vnitatib⁹ resultat ternarius: cui⁹ forma totius. i. qdditas est ternitas: ↄ tñ est in ternario aliq̄ pars q̄ ad alias cōparata. ↄ eis ꝓiuncta formalr ꝓstituit ternariū. Nō. 3m.

¶ Ad primū sensum dixerūt illi de ꝑma opinione: q̄ qlibet numerus seipso formalr est distinctus: puta q̄ ternitas seipsa formaliter distinguiī a quaternitate.

¶ Ad secundū ꝛo sensum dixerūt illi de secunda opinione q̄ quilibet numerus distinguiī formalr ab alys per vltimā vnitatem: qz ipsa cōparata ad alias est cōplectiua numeri: ↄ iuxta vtrūq̄ sensum pcedit q̄ ꝓsens.

¶ Primo igiī declarabiī q̄ sit fōz⁹ totī⁹: qz ꝑ⁹ opinio. ꝛs dicat q̄ nūerus est vn⁹ seipso: nō tñ declarat que sit ei⁹ fōa. Scōo declarabiī. qūo sit itelligendū q̄ vltima vnitas est forma ptis in numero.

Quantū ad primū relictis alys modis dicendi/vī mihi q̄ itellect⁹ apprehendēs numez nō apprehendat aliō nisi multitudinē de genere q̄ntitatis: qz sicut ꝓtinuitas est vnitas: ita multitudo ꝓtinuitatū est numerus. De rōne aūt multitudinis sunt duo: vt supradictū fuit: quoz primū est q̄ quelibet ei⁹ pars ab altera pte sit distincta. Scōm est. q̄ quelibet pars sit indistincta in se: ↄ ꝓpter hoc rō numeri in hoc discretione ꝓsistit. Nec dico ꝓpter hoc q̄ illa forma ↄ entitas que resultat ex vnitatib⁹: puta binarcitas siue binarius, sit talis discretio vnitatum. Sed dico q̄ vnitates nō habēt q̄ ꝓstituant nūerū: nisi vt fundant hāc discretionē ↄ distictionē vnius ab altera. Reſolo ꝑ⁹

¶ Contra hanc ꝓnē arguiī. Primo. Nō numeri nō consistit in habitudine relatiua: cum sit species predicamēti absoluti. Sed discretio est formalr relatio: qz oē discretū ab altero est discretum. g̊ ꝛc. Impugt cōclusio.

¶ Scōo. In ternario est tñ vna ternitas. Sed ibi nō est tñ vna discretio sed tres: qz q̄libet vnitas est ab alia discreta. ergo ꝛc.

¶ Tertio. Discretio ↄ distinctio est quedā negatio. Sed rō numeri non ꝓsistit in negatiōe formalr. ergo ꝛc.

¶ Ad primū dī q̄ discretio siue distinctio pōt esse relatio: ↄ pōt esse negatio: vt sepe dictuz est in supioribus: ↄ quocūq̄ modo accipiaī: nō dico q̄ numerus sit formalr discretio: sed q̄ vnitates non constituūt numez nisi vt stant sub tali negatione. Dz secūdo q̄ est differentia inter multitudinē trāscendentem ↄ numez: qz multitudo trāscendens nō est aliqd ꝑter vnitates nec est aliud vnū per se. Numerus ꝛo est aliqd ꝑter vnitates tanq̄ cōpositū ex eis: ↄ ꝑ se vnū.

¶ Et si dicaī quid ē illa tertia entitas. Dico q̄ est quedā forma q̄ dī numerus. Et si quaraī, Quid est formaliter nūerus: dico q̄ est formalr multitudo ex vnitatib⁹ discretis de gīe q̄ntitatis ꝓstituta: ita q̄ multi-

tudo

. nego añ. Dt ſic de domo aduenīente. n. q̄ ꝓpter ſuā reſultat ſpēm Tertia rō

tudo ponitur loco generis:ꝛ reliqua loco differẽtie.Et ex his patet responsio ad z^{m} ꝛ 3^{m}.

Quantum ℵo ad z^{m}.ſ.quõ verũ eſt ꝙ vltima vnitas ſit forma numeri.dico ꝙ hoc eſt verũ tñ in numero abſtracto/ꝛ non in numero q eſt ens reale.Cuius rõ eſt:qz in nũero abſtracto eſt ordo ꝑoris ꝛ poſteriozis:binarius enim eſt ꝑ ternario:ꝛ ternari⁹ quaternario:ꝛ ſic ſucceſſiue.Unde vltima vnitas binary bz aliũ ordinẽ ad ꝑmã vnitatẽ q̃ vltima vnitas ternary:ꝛ ſic de alys.Et ſi queraꝝ.Qualis ordo eſt iſte.Dico ꝙ eſt ordo nature ꝑm eſſe cognitũ:qz talis numerus nõ bz aliud cẽ niſi eſſe apprehenſuz:nec eſt poſſe itellm ꝓcedere ad ternariũ niſi ꝑius deueniat ad binariũ:ꝛ ſemꝑ ꝓceſſus ad poſteriorẽ ꝑſupponit ꝓceſſuz ad numerũ ꝑorẽ. Loco 2ª Loco 3ª

¶ In numero aũt reali nulla eſt vnitas que poſſit dici vltima:nec aliqua bz ordinẽ realẽ ad alias.Quia aut iſte ordo eſt ordo tẽporis: aut ordo nature:aut ordo finalis:aut ordo dignitatis.Nõ primũ:qz poſſe eſt ꝙ in eo inſtãti in quo cõpletur generatio roſe/cõpleatur gñatio Sortis.ꝛ tũ Sortes ꝛ roſa ſunt duo.Nõ z^{m}:qz iter idiuidua nõ eſt ordo nãc ꝑtiz diuerſarũ ſpẽz:puta inter Sortẽ ꝛ brunellũ:qz vnuz nõ ꝑſupponit alterũ nec ecõtra. Riſio alicuius qualis.

¶ Diceꝝ forte ꝙ eſt ordo ſitus. qz illa vnitas que eſt ꝓpinquioz celo aut nobiliori ꝑti celi eſt ꝑma:ꝛ ea que magis diſtat eſt vltima:ꝛ ꝙ ſi illa q̃ naturaliꝛ eſt ꝓpinquioz orienti ponaꝝ in alio ſitu in quo magis diſtet:mutatus eſt ordo naturalis illi⁹ vnitatis.Et forte in hoc ſe reſoluunt qui dicũt ꝙ vltima vnitas eſt forma numeri. Dupus⁹

¶ Sz ꝓtra iſtud arguiꝝ.¶ Primo:qz põt deus de nouo creare duos lapides:ꝛ eos ponere in eodez ſitu.ꝛ in eadẽ diſtãtia ad celũ:ꝛ tñ eſſent duo:ꝛ nullus coꝛ ex natura ſua haberet maiorẽ diſtantiã a celo q̃ alter.ergo nullus eozũ eſſẽt ꝑmus aut vltimus.¶ z^{o}. Poſſibile eſt naturaliter ꝙ generenꝝ duo coꝛpa que ſint oino in equali diſtãtia ad idẽ pũctũ orientis:ſicut ẽt i circulo poſſunt ſignari duo puncta que equaliꝛ diſtent a centro.ergo vnũ nõ eſſet vltimũ reſpectu alteri⁹.¶ 3°.Cõſtat ꝙ ſtelle fixe ſunt plures numero:ꝛ tñ nulla earũ bz ex natura ſua ꝙ ſit ꝓpinquioz orienti:q̃ alia aliogn ex motu ei⁹ variareꝝ nãlis ordo partiũ celi:ꝛ ꝓnter ille motus eſſet violẽtus.Non põt ẽt dici quartũ.ſ.ꝙ ſit ordo pfectionis:qz vnũ lignũ nõ eſt pfectius altero eiuſdẽ ſpẽi.Apparet ergo ꝙ nullus poteſt eſſe ordo inter vnitates faciẽtes numerũ:per quẽ ordinez vna vnitatũ dicatur forma numeri.Sed oẽs vnitates ſũt materia numeri:ſicut ẽt oẽs partes cõtinui ſunt eius materia:ꝛ ex oibus ſimul reſultat tertia entitas/que eſt totũ ꝓtinuũ:ꝛ ex vnitatibus totũ diſcretũ qõ eſt numerus:nec aliquid plus requiriꝛ.¶ 3°.Segtur ꝙ eadẽ eſſẽt forma pluriũ ſpecie diſtinctoꝛ.Sed hoc eſt falſum:aliogn diſtincta ſpecie eẽnt idẽ ſpecie.Conſequẽtia ꝓbatur.Sint rome q̃tuor lapides:quozũ vltimus ſit.a.cõſtat ꝙ.a.per te eſt forma quaternary:ꝛ ſit Bononie tñ vnus lapis q fuerit ꝑor q̃ illi quatuor qui ſunt ⁊Rome:cõſtat ꝙ ex eo ꝛ illis q̃tuor qui ſunt ⁊Rome cõſtituitur quinarius:ergo cũ.a.ſit etiã vltima vnitas reſpectu quinary:ſequitur ꝙ ipſa ſit forma q̃ternary ꝛ quinary que ſpecie diſtinguunt. ¶ 4°.Aut vltima vnitas bz ꝙ ſit forma numeri.inquantũ eſt vnitas/aut inquantũ eſt vltima.Non ꝑmũ.qz in rõne vnitatis nõ diſtinguiꝛ ab alys vnitatibus.ergo nõ plus bz ꝙ ſit forma q̃ alie.Non z^{m}:qz vltimitas eſt relatio:forma ℵo numeri eſt abſoluta:ꝛ de genere quantitatis.ergo ꝛc. ¶ 4°.Sit aliqꝺ cõtinuũ:puta aqua ꝛ diuidaꝝ in quatuoꝛ ꝑtes eiuſdẽ quãtitatis.ſ.a.b.c.d.tũc.d.eſt vltima vnitas illi⁹ quaternary cauſati ꝑ hanc diuiſionez.pono ꝙ copulenꝝ poſtea iſte quatuoꝛ aque.ꝛ ex eis fiat vna.ſicut ꝑius erat:ꝛ tunc iteruz diuidaꝝ in eaſdẽ quatuoꝛ ꝑtes:ſed ſicut tũc incepta fuit diuiſio a parte que eſt.a.nũc incipiat a ꝑte que eſt.d.ꝛ arguitur ſic.Jdẽ oino eſt numerus iſtarũ quatuoꝛ aquaꝝ q fuit ꝑius.Sed illa vnitas que ꝑius erat vltima:nũc nõ eſt vltima.ꝙ numerus nõ bz formam ab vltima vnitate. ¶ 5°. Oẽ cõpoſituz ex ꝑtibus.quarũ aliqua eſt materialis ꝛ aliqua formalis bz partẽ formalẽ actuantẽ ꝛ dantẽ eſſe partibus materialib⁹ ꝛ exiſtentẽ in eis.Sed vltima vnitas nõ eſt in alys vnitatib⁹.ergo nõ eſt forma nũeri. ¶ 6°.Nulla forma entis realis eſt varia ꝛ incerta ꝛ oino volũtaria:ga voluntas noſtra nõ cauſat ſpecies earũ.Sed vltima vnitas eſt volũtaria ꝛ incerta:quia poſſumus incipere numerare a qua vnitate volumus.ergo ꝛc.

Ad rationes in oppoſitũ rñdetur. ¶ Ad primuz negaꝝ maiorẽ.Ad ꝓbationẽ dicẽ ꝙ ꝓcedit ex falſo intellectu verboꝝ ꝓbi.non eniz ipſe dicit ꝙ oẽ per ſe vnũ habeat partes:quarũ vna ſit forma ꝛ altera ſit mã:ſz dicit ꝙ oẽ habẽs partes:quarũ vna eſt pura potẽtia:ꝛ altera actꝰ eſt ꝓ ſe vnũ:ꝛ ꝓ hoc ꝓbat ꝙ ex mã ꝛ forma fit vnũ per ſe:reperitur tñ ẽt aliquid per ſe vnũ:cuius nulla pars eſt forma alteri⁹.ſed oẽs ꝑtes ſunt mã:ꝛ ex eis reſultat totũ. Ad primã

¶ Ad z^{m} dicit.ꝙ rñſio ibi data eſt bona loquẽdo de numero reali. Ad ſcõm

¶ Ad ꝑmã ꝓbationẽ pz rñſio ex dictis ad primũ. ¶ Ad z^{am} negaꝝ maiorẽ.Nã poſita vltima parte mãli reſultat forma totius:ſicut apparet in domo in qua poſito tecto ſuꝑ parietes reſultat ſtatim forma domus:ꝛ tñ tectũ non eſt forma domus ſed mã. Ad tertiũ

¶ Ad 3^{m} dicit ꝙ oẽs ille a uctoritates intelligẽde ſunt de nũero abſtracto:ꝛ nõ de numero qui eſt accñs rerũ.Sed multi decepti ſunt:qz putauerũt Cõmẽtatorẽ ꝛ S.Tho.itelligere de numero applicato rebus:ꝛ ex hoc inciderunt in maximas difficultates:nec vnq̃ potuerũt inuenire quis ſit ille ordo a quo habet vltima vnitas ꝙ ſit forma numeri realis:vt patet ex libris eozum.

¶ Utrũ forma numeri ſit cõtinuitas diuiſi. Qõ.X.

Queritur 10°.Utrum forma numeri ſit cõtinuitas illius per cuius diuiſionẽ cauſat⁹ eſt numerus.Et arguiꝝ ꝙ ſic. ¶ Primo Cõmẽtator dicit.10.metaphy.cõ. 4.ꝙ vnuz eſt menſura vnoꝝ:qz numerus eſt quedaz vna.Et ex hoc arguitur ſic.Sicut ſe habẽt alba ad albũ:ita ſe habẽt vna ſiue numerus ad vnũ:ſed alba non habẽt aliã formã niſi quã bz albũ:qz earũ forma eſt albedo.ergo vna ſiue numerus/non bz aliã formã niſi quã bz vnuz.Sed forma vnius eſt cõtinuitas:qz vt ſupra ꝓbatũ fuit.vnitas eſt cõtinuitas:ergo etiã forma numeri eſt cõtinuitas. Primo rõ

¶ 2°.Phs dicit.10.meta.t.c.4.ꝙ vnuqõq̃ menſuraꝝ aliquo ſui generis:ſz numerus menſuraꝝ per vnitatẽ cuius forma eſt cõtinuitas.ergo forma numeri eſt cõtinuitas. Scõa rõ.

¶ 3°.Jd eſt formale in numero:quo nõ intellecto forma numeri nõ põt attribui alicui multitudini.Sed ratio numeri nõ attribuiꝝ aligbus niſi intelligaꝝ hãe conuenientiã in aliqua vna intẽtione:iſta autẽ intẽtio eſt cõtinuitas.dicimus eniz tres lapides eẽ tres:ga habẽt tres cõtinuitates.ꝙ ꝛc. Tertia rõ

¶ 4°.Jd eſt forꝰ nũeri qõ dat alicui multitudini.vt poſſit numerari:quia ratio numeri videꝝ conſiſtere in menſura:vt patet.10.metaphyſice.Sz nulla multitudo eſt menſurabilis.niſi qz fuit in potẽtia in aliquo cõtinuo.ergo ꝛc. Quarta rõ.

¶ 5°.Si nũerus diceret aliaz vnitatẽ ꝛ formaz a cõtinuitate nõ eſſẽt ſimplr vnus cuz ꝑtes ei⁹ ſint ſimpliciter diuerſe.Sed numerus eſt ſimplr vnus:vt ꝓbatum fuit.ergo ꝛc. Quinta rõ

¶ 6°.Sicut ſe habet magnũ ꝛ paruuz in magnitudine:ita multũ ꝛ paucuz in multitudine.Sed magnũ ꝛ ꝑuuz nõ differũt ſpecie.ergo nec multum ꝛ paucum:quod nõ eſſet niſi multum ꝛ paucum haberẽt vnitatem ſpecificam a continuitate. Sexta rõ.

Respondeo. Premitto q cū vnaqueqz res bēat vnitatē a sua fora sicut ⁊ distōnez: qz actus est q distiguit ⁊ separat. Idē est querere que est vnitas eius: ⁊ quo ab alys distinguat. Dupl'r aūt pōt numer⁹ dici vn⁹. Uno mō vnitate numerali. Alio mō vnitate specifica. Nā oēs binary sunt eiusdē spēi ⁊ nūero distinguuntur. Lz enim duo lapides ⁊ duo ligna sint diuersarū spērū fm subas suas: tñ iquātū sunt duo sunt eiusdē spēi q cōstituuntur ex vnitatib⁹ eiusdē rōnis eo q quātitas ⁊ cōtinuitas in oibus quātis est vni⁹ rōnis. Et si querat' p qd distinguunt' numero binary: dico q p subta: qz ois distō numeralis accidētiū est a subto: vt dictū fuit lib. 5. distō aūt specifica est inter binariū ⁊ ternariū: et sic successiue ꝓceden do: ⁊ de ista querim⁹ que sit fora faciēs vnitatē specificaz.

Diffictio.

Opal' q̄z

Ad qō rñdent aliqui q eadē est vnitas numeri ⁊ quātitates cōtinue: ex cuius diuisione causat' vel natus est causari. loquēdo de vnitate specifica. differūt aūt solū in hoc. q cōtinuitas ipoztat copulationē partiū ad vnū cōez terminū: sed vnitas numeri ipoztat ꝓuationē talis copulationis. Et ꝓter ꝓtinuū ⁊ discretū nō differūt per se. Sz tñ p accidēs. s. rōnis bui⁹ copulationis ⁊ ꝓuationis ei⁹. Ista opinio vī falsa. ⁊ oino ꝫ ꝓbm.

Imp: obatur opi.

Unde ad. q. rñdendo dī q ꝓtinuitas nō est forma numeri. Probat' ista ꝑ.

Cōclusio. rñsiua q̄sito.

Primo. Supponit' q distō specifica est formalis. sicut distō nūeralis é mālis: vt sepe dicit ꝓbs. 8. io. ⁊. 12. meta. Et arguit'. Duarū spērū cōtentarū sub eodē gīie/impole est vnā esse formā alteri⁹. Sed ꝓtinuū ⁊ discretū sunt spēs sub genere quātitatis. ergo ꝓtinuū nō pōt esse forma discreti. Maioz ꝓbatur. Inter ea que habēt eandē formā nō est distō formalis. aliogn distinguerent' i forma ⁊ cōuenirent in fora. Sed inter spēs eiusdez gīis est distō formalis. vt est supposituū. ergo ⁊c. Minoz ēt pz ex ꝓbo in ꝓdicamētis.

Ad ꝓmū

Ad rationes

Secō. Unitas qua nūerus ē vn⁹ē in actu: qz qō nō est/nullius est forma. Sz vnitas cōtinui ex cui⁹ diuisione causat⁹ est numerus/nō est actu qñ numerus est vnus: qz cōtinuū facta diuisione nō manet ꝓtinuū nec vnū: ergo ꝓtinuitas nō est forma numeri.

Ad scōm

Tertio. Unū opposituz nō est forma alteri⁹/sicut cecitas nō est forma visus: nec albedo nigredinis: nec ens nō entis: nec paternitas filiationis. Sz numerus ⁊ cōtinuitas opponunt': qz duz diuidit ⁊ cozrūpitur ꝓtinuū generat' numer⁹. ergo nō bz ꝓ forma ꝓtinuitatē: aliogn cozruptio sue fore ēet gīiatio sue forme: qō est ipole ꝺictoziū.

Ad tertiū

Quarto. Si ꝓtinuitas eius qō diuidit' eēt formale in numero. segtur q oēs nūeri eēnt eiusdē spēi. Sz hoc est falsuz. ergo ⁊c. Pz ꝓntia: qz oēs numeri ꝓcedentes in infinitū generantur p diuisionē eiusdē cōtinui: ⁊ sic oēs haberēt eandē formā. Falsitas ꝓntis ꝓbat'. Tuz qz ꝓbs. 8. meta. tex. cōmen. 10. dicit q vnitas addita vnitati variat spēz. Tuz qz alia passio demōstrabilis est de qnario: ⁊ alia est de senario. Tuz qz ꝓbs. 5. meta. dicit q semel sex sunt sex: ⁊ semel tria sunt tria: qō nō esset verū nisi tria. ⁊ sex haberent ꝓpzias vnitates specificas. ꝯ ⁊c.

Ad q̄rtū

Fuga.

Dicetur forte/q ꝓbs nō negat ibi absolute q sex nō sint bis tria. aliogn nō poset dici q ternari⁹ sit ps aliquota senary. Sz intēdit dicere q cū dico sex vel septē. significat' suba senary: sed cū dī bis tria: significat' eius q̄litas: qz significat' qualis sit: puta q est numerus superficialis: naz numerus dī superficialis ex eo q surgit ex ductu vnius numeri in aliū: vt dicēdo bis tria/ter sex/quaterdecies ⁊ hꝫ. Sed ista rñsio nō tollit vim bui⁹ rōnis.

Ad q̄ntū

Insecutio Notādu z

Ad cui⁹ notitiā sciendū est. q ibi ꝓbs enumerās modos qualitatū. dicit q ēt in mathematicis reperiunt' qualitates: sicut esse superficialē/aut cōpositū aut solidū/sunt qualitates ⁊ ꝓpzietates numeroz: ⁊ iste aut aliq̄ earū significant' cū ducit' vnus numerus in se aut in aliū. Idē enim est dicere/senari⁹ est bis tria: ac si diceret' senari⁹ est superficialis. Dicere aūt senari⁹ est semel sex/est dicere ipsaz subam ⁊ nām senary. Unde sic dicit. Sex nō est bis tres: sed semel sex. ⁊ Cōmen. sic ait. Uniuersal'r apparet q oē qō est de quātitate discreta tāq̄ suba ⁊ forma ⁊ vnicum in quātitate/nō quātitas in quātitate sicut sex: cuius substā tia est vnicum sex/nō tres binary. Et ex hoc arguit' sic. Ex eo nō cōponitur numerus. qō dicit formal'r qualitatē nūeri. Sed cū dī sex est bis tria: significatur qualitas senary: ⁊ nō eius suba. ergo senari⁹ nō cōponitur ex bis trib⁹.

Ad ꝓmū

Secō. Nulla spēs est pars itelligibilis alteri⁹: qz partes specierū sunt tñ nā partiales. ⁊ nō spēs cōplete. Sed binari⁹ ⁊ ternarius distinguunt' specie a senario: ergo senari⁹ nō cōponitur ex bis trib⁹ aut ter duob⁹.

Ad scōm

Tertio. Omnis forma denominat id cui⁹ est forma. Sz ꝓtinuitas nō denominat nūerū: aliogn discretū esset ꝓtinuū: ⁊ sic eēt cōtinuū ⁊ nō continuū. ergo ⁊c.

Ad tertiū

Quarto. Illa vnitas que nō cōpatitur se cū illo cuius est vnitas plura cōtinua/distinguit' ab ea que cōpatitur secū plura ꝓtinua. Sed vnitas discreti ⁊ numeri cōpatitur secū in numero plura cōtinua: qz quelibet pars numeri est quoddā ꝓtinuū: vnitas xo ꝓtinui nō cōpatit' secū plura continua: qz vnū ꝓtinuz nō est multa cōtinua: ergo vnitas numeri nō est vnitas ꝓtinui. Sed vnitas continui est eius continuitas. ergo vnitas numeri nō est ꝓtinuitas.

Ad q̄rtū

Xo in oppositū rñdetur. Ad primū negat' maioz. Ad ꝓbationez dicitur q numerus nō est vna formal'r: sed tñ material'r. ⁊ sic intelligit Cōmētatoz. Qz aūt ita sit declarat'. Naz inter vnū cōtinuū ⁊ plura ꝓtinua est differētia que est iter totū vle ⁊ suas partes subiectiuas: qz plura ꝓtinua se habent ad vnū continuū absolute acceptū: sicut partes ad suū totum vle: ⁊ per ꝓns nō differūt specie vnū continuū ⁊ plura cōtinua. Numerus aūt cōparatur ad plura cōtinua: sicut totū integrale ad suas partes de quo manifestū est q distinguitur spē ab eis.

Ad scōm

Ad zm dicit q nō opz mensurā ⁊ mēsuratū esse eiusdē spēi specialissime: ⁊ ideo nō opz q vnuz sit eiusdē speciei cū numero.

Ad tertiū

Ad 3m dicit q illa intētio sine qua nō pōt intelligi numerus/quantū ptinet ad ꝓpositū nō est forma numeri: sed mā eius. s. cōtinuitas. sicut. n. res cōposite non possunt intelligi sine suis ꝓpzys formis: ita nec possunt itelligi sine ptibus ex qb⁹ itegrant'.

Ad q̄rtū

Ad 4m negatur minoz. ita enim mensurabilis est nūerus resultans ex duab⁹ vnitatib⁹: quarū vna fuit vnius continui. ⁊ alia alteri⁹: sicut numerus resultās ex vnitatib⁹ diuersoz continuoz.

Ad q̄ntū

Ad 5m negatur ꝓntia. qz ille diuerse ptes numeri conueniūt in vna forma totius: vt dictū est ꝓcedenti qōne. ⁊ magis dicetur infra.

Ad scēdū

Ad 6m dz q illa similitudo valet quātū ad hoc q sicut magnū ⁊ paruū sūt passio magnitudinis: ita multū ⁊ paucuz sunt passio multitudinis: distinguunt' aūt quātū ad hoc q est eē eiusdē spēi: qz multū ⁊ paucū nō sunt eiusdē spēi: sicut magnū ⁊ paruum.

Utrū nūerus sit entitas distincta a numeratis. Qō. XI.

Queritur 11o. Utrū numerus sit entitas distincta a rebus numeratis. Et arguit' q nō.

Ꝓma rō

Primo. Supponit' q nūmerus non sit forma simplex. sed cōposita ex ptibus. Aut ergo iste partes sunt continue aut discrete. Primū nō pōt dici: qz oē cōpositū ex ptibus continuis est magnitudo: vt pz. 5. meta. numerus autez nō est magnitudo sed multitudo. Scōz ēt nō pōt dici: qz aut ille ptes eēnt numeri aut eēnt vnitates. Nō numeri: qz partes binary nō sunt numerus. Si vnitates. ergo vel iste vnitates seipso nullo addito sūt numerus: aut aliquo addito. Si aliquo addito. querendū est vtrū illud additū sit simplex vel bñs partes: vt ꝓbus que rebatur. Si seipsis ille vnitates sunt numerus: cū vnitates numerales non sint res supadd-

dite

dite reb⁹ numeratis:sequiť ꝙ numerus nō ſit entitas eis ſupaddita. ¶ 2°. Quecūqꝫ ſunt tot vel tot/ſunt ſeipſis tot vel tot.ꝛ nō per aliqd additu:ǧ nullus numerus eſt aliq̄ res addita reb⁹ numeratis:ꝓntia ꝓ3. Añs ꝓbať. Oium que ſunt tot vel tot:qōlibet eſt ſeipſo vnū.ꝛ nō ꝓ entitatē additā.ǧ quecūqꝫ ſunt tot vel tot:puta duo vel tria/ſunt ſeipſis duo vel tria. ¶ 3°. Si duo lapides eſſent duo ꝓ entitatem additā eis:ſequitur ꝙ iſti duo lapides.ꝛ eorum dualitas eēnt tres:ǧ vel ſeipſis vel ꝓ aliā entitatē. Si ſeipſis/habeť ꝓpoſitū. Si ꝓ aliā entitatē/ibiť in infinituꝫ. ¶ 4°. Nullū accīs ꝑſeruꝫ abſolutū pōt aduenire ſubto niſi fiat aliqua tranſmutatio in ſubto. Sꝫ numerus aduenit reb⁹ numeratis ſine eaꝫ tranſmutatiōe. ergo ⁊c. Maior ꝓ3. Minor ꝓbatur:qꝛ ſi ſint tres lapides.ꝛ addať quartus lapis:nulla tranſmutatio ſit in priorib⁹ lapidib⁹:ꝛ tamen cauſatur numerus quaternarius:ergo ⁊c.

Scia rō.

Tertia rō

Quarta rō.

Reſpondeo. Nō opꝫ in iſta qōne declarare titulū queſiti.qꝛ eſt planū:queritur enim vtrū in rebus hūtib⁹ nūerū de gīe quātitatis.ipſe nūs ſit entitas realr diſtincta a reb⁹ numeratis:puta vtrū binari⁹ quo duo lapides dicunť duo ſit accīs inherēs duob⁹ lapidib⁹:ꝛ nō querīť:vtrū iſte binari⁹ ſit res diſtincta a quātitatib⁹ ꝓtinuis iſtoꝝ lapidū/q̄ſi ꝙ dicat tertiā entitatē ꝓter ēt vnitates. Ad ſenſuꝫ aūt ꝓdictū rūdetur ꝙ ſic. ¶ Ad qō ꝓbandū ſupponiť ꝙ ſuba ꝛ quātitas ſunt res diſtincte:ita ꝙ nulla ſuba eſt quātitas:nec aliq̄ quātitas ꝓdicamētalis eſt ſuba. Dico aūt ꝓdicamētalē ne forte aliqs opponat ꝙ quātitas virtualis ꝑme cauſe vel aliarū itelligētiarum eſt ſuba. Cōſtat enim ꝙ quātitas virtualis nō eſt de gīe quantitatis:cū quātitas virtualis ſit forma actiua:q̄ſtitas nō ꝓdicamētalis nō ſit actiua forma. Iſtud ꝑſuppoſitū ꝓbatū fuit lib.5°. qōne.20.ꝛ eius veritas apparet ꝑſertim ex theologia:qꝛ quātitas que erat in pane/manet nō manēte ſuba panis. Et Cōmē.10.phyſi.cō.35.ſic dicit. neq̄ q̄ſtitas neq̄ numer⁹ eſt ſuba. ¶ Ex hoc arguiť ſic. Dis quātitas eſt res diſtincta a ſuba realr. Sed numer⁹ duoꝝ lapidū eſt quantitas.ꝛ lapides ſunt ſube.ǧ nūerus lapidū eſt res diſtincta a lapidib⁹. Maior ꝓ3 ex ꝓſuppoſito. Minor ꝓbatur. Dē diſcretū eſt vere ꝛ realr quātitas:qꝛ quātitas diuidit in cōtinuū ꝛ diſcretū:vt ꝓ3 in ꝓdicamentis ꝛ 5° meta.tex.cō.18. Sꝫ numer⁹ lapidū eſt gōdā diſcretū:ǧ eſt quātitas. ¶ 2° arguiť. Unitas que eſt ꝑn^m numeri eſt res addita rei que dicit vna.ǧ nūerus eſt entitas addita reb⁹ nūeratis. Cōſequētia ꝓ3:qꝛ aut numer⁹ eſt ipſe vnitates:ita ꝙ dicat pluralitas vnitatū ꝑm cōſtructionē transitiuā:aut nūerus eſt aliqd cōſtitutū ex vnitatib⁹:ꝛ qōcūqꝫ horū detur:ſegtur ꝙ ſi vnitates ſunt res addite reb⁹:ꝙ ēt numerus ſit res addita. Añs ꝓbatū fuit lib.4. multiplr ex dictis ꝓbi ꝛ Cōmē. ¶ 3°. Segtur ꝙ aliq numeri inequales ſunt eiuſdē ſpēi:ꝛ ꝙ duo nūeri equales ſunt diuerſarū ſpērū:ꝑns eſt falſuꝫ. ergo añs. Falſitas ꝓntis ꝓbatur:qꝛ vt dicit ꝓbs 8° meta. tex.cō.10. quelibet vnitas addita vel ſubtracta variat ſpeciē. Conſequētia ꝓbatur. Ternarius boium ꝛ quaternari⁹ boium ſunt numeri inequales. vt ꝓ3. Sꝫ tres boies ꝛ quatuor boies ſunt eiuſdē ſpēi. vt ꝓ3:ꝛ ꝓ te ternarius hominū nō eſt alia entitas niſi ipſi boies:ꝛ ſilr quaternari⁹ boium. ergo ſegtur ꝙ nūerus equalis.ꝛ nūerus inequalis ſūt eiuſdē ſpēi. Nec valet dicere ꝙ tres boies ꝛ quatuor homines ſint eiuſdē ſpēi bui⁹ gīis aial ꝛ ſuba:ſed nō ſunt eiuſdem ſpēi bui⁹ gīis quātitas ſiue numerus:qꝛ vt ꝓbatū eſt iſte entitates que ſunt boies nō ꝑnt eē de gīe quātitatis:quia ſuba ꝛ quātitas ſunt oino res diſtincte realr. ¶ 2ª ꝓ. Entitas que eſt numerus eſt accīs abſolutū. ꝓbať. ¶ Primo. Dis quātitas eſt formalr abſoluta:qꝛ quātitas ꝑm ſuā rōnē formalē nō dī ad aliud. Sꝫ numerus eſt formalr q̄ſtitas:vt dī in ꝓdicamētis. ergo eſt formalr qd abſolutum. ¶ 2°. Dis relo diſtinguiť realr a termino:ſicut ꝛ fundam ipſius relonis. Sed nō eſt dare aliquē terminū ad quē dicatur nūerus qd ſit ab eo realr diſtinctū.ǧ nūerus non eſt relatiuū. Minor ꝓbať. ꝓducat deus tres quātitates cōtinuas ſepatas ab oi ſubto:quero qs eſt termin⁹ bui⁹ nūeri ternary:cōſtat ꝙ termin⁹ nō pōt eē aliud niſi id qō numerať:qꝛ ſi nūerus eſt relatiuū dī relatiue ad numeratuꝫ: in caſu aūt poſito nihil eſt qō numereť ꝓ iſtū trinariū niſi iſte tres q̄ſtitates q̄ ꝓ te ſunt ipſe numerus:ergo numerus nō eſt forma relatiua. ¶ Nec valet ſi dicať ꝙ nūerus dī relatiue ad vnitatē. ſicut menſuratū ad menſurā:qꝛ nūer⁹ nō eſt ipſa relatio. ſed eſt aliqd in quo fundať relo:ꝛ ꝓut fundat relonē nō ſignificať hoc nomine nūerus:ſꝫ hoc nomine menſuratū. ¶ 3ª ꝓ. Numerus nō eſt for^a ſimplex:ſꝫ cōpoſita ex ꝓtibus. ꝓbať iſta. ¶ Primo. Nullū ſimplex eſt diuiſibile. Sed nūerus eſt diuiſibilis.ǧ non eſt forma ſimplex. maior ꝓ3. Minor eſt ꝓbi 5° meta. vbi dīť ꝙ oīs quātitas diſcreta eſt diuiſibilis. ¶ 2°. Si numer⁹ eſt for^a ſimplex:ſegtur ꝙ idē accīs numero ꝑm ſe totū/ſit in pluribus reb⁹ maxime diſtantib⁹ localr:puta binarius lapidū:quorū vnus ſit in oriēte ꝛ alius in occidēte. Conſequēs eſt falſum:ꝛ ꝓ oēm phiaz. Conſequētia ꝓ3:qꝛ nō eſt maior ratio ꝙ iſta forma ſimplex que eſt binari⁹ ſit magis i vno lapide q̄ in alio. Et ſi dicať ꝙ eſt partiz in vno:ꝛ partiz in alio. Sequiť ꝙ nō eſt forma ſimplex. ¶ 3°. Sequiť ꝙ qī generať vnū corpus fieret vna res noua abſoluta in quolibet corpore:ꝑns eſt abſurdū. Conſequētia ꝓbatur:qꝛ dū ꝓducitur nouū corpus. tunc cauſať vnus nouus numerus corporū:ꝙ per te eſt noua forma ſimplex:de q̄ nō ē maior rō ꝙ ſit in vno illorū corporū q̄ in alio:ǧ cauſatur in oib⁹ illis corporibus:qō eſt oino irrationabiliter dictum.

Inuentio queſtiō q̄ ſit.

Pria 2ª rōnis.

Ad rationes In oppoſitū rūdetur. ¶ Ad primā cōceditur ꝑſuppoſitū ꝛ reliqua que ſequuntur ꝑter vltimū in quo dī ꝙ vnitas nō eſt accidēs: oppoſitū enim bui⁹ ꝓbatū fuit. ¶ Ad 2^am negatur añs. Ad ꝓbationē dī codem modo/ꝙ nulla res eſt vna vnitate que eſt ꝓncipiū numeri niſi per entitatē ei additaz. ¶ Ad 3^am dicit ꝙ duo lapides cū eorū dualitate nō faciūt numerū de gīe quātitatis:ſed multitudinē tranſcendentē:ſed cōtinuitates illorū lapidū conſtituūt numerū qui eſt quātitas. ¶ Ad 4^am. negať minor:qꝛ dum cauſať quaternari⁹ lapidū/cauſať vnū accidēs. ſ. cōtinuitas in aliquo illoruꝫ lapiduꝫ. i. in eo qui de nouo generať. Unde eſt nouitas in iſto numero ſaltez quantum ad aliquā eius partem.

Ad ꝓmā

Ad ſcām

Ad tertiā

Ad 4ām

¶ Utrū qlibet nūerus ſit vnū numero. Qō. XII.

Queritur 12°. Utrū quilibet numer⁹ ſit vnū numero:puta vtrū de binario vere enuntieť:qꝛ ipſe eſt vn⁹ numero:ꝛ ſic de alys. Et arguiť ꝙ nō. ¶ Primo. Nulla multitudo eſt vnū numero:qꝛ vnū ꝛ multa opponunť. Sꝫ binari⁹ eſt quedā multitudo. ergo nō eſt vn⁹ numero. ¶ 2°. Quicqd eſt vnū numero eſt ps alicui⁹ nūeri. Sꝫ binari⁹ nō eſt ps alicui⁹ numeri. Nā quaternari⁹ nō cōſtituiť ex duob⁹ binarys:vt dī. 5. meta.ǧ ⁊c. ¶ 3°. Quicquid eſt vnū numero eſt idiuiſibile:vt ꝓ3 ꝓ rōnē vni⁹ que eſt idiuiſibilitas. Sed binari⁹ nō eſt idiuiſibilis/cuz bēat actu plures ptes.ǧ nō eſt vnū numero. ¶ 4°. Eſſe multa numero ꝛ eſſe vnū numero/non ꝑnt ſimul cōuenire eidē/cū ſint oppoſita. Sed binarius eſt multa nūero:qꝛ eſt due vnitates:ergo non poteſt eſſe vnum numero.

Prima rō

Scōa rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Reſpondeo ꝙ veritas huius qōnis dependet ex ꝓcedentibus. Dictū enim fuit ꝙ nūerus eſt aliqd vnū per ſe:ꝛ dicit tertiā entitatē diſtinctam a partib⁹ ſimul ſumptis:ꝛ de iſta entitate queritur vtruz ſit

Scōa 2°

vna numero. Nō aūt est qō de partib⁹ numeri: qz nulli est dubiū q ipse ptes nō sunt vna: lz quelibet in se sit vna numero siue vt mel⁹ loquamur sit vnitas. Dictum ēt fuit q duplex est vnitas. ſ. vnitas transcendēs que reperitur in oī natura: z vnitas nūeralis que reperiē tm̄ in genere quantitatis: z qz numerus est de gīe quantitatis: ideo forte alicui videret q numerus sit vnus vnitate que est p̄n^m numeri. Et ideo ad. q. rn̄detur duabus p̄nibus: quarū p̄ma est ista.

Cōclo p^a Quilibet nūerus est vnus vnitate transcendēte. Scōa

Cōclo 2^a est ista. Nullus numerus est vnus vnitate numerali. Prima p̄ pbatur. ¶ Primo. Dis entitas est vna transcendenter. qz vt dictū est. 4. meta. tex. cō. 3. vnū z ens habent consecutionē: qō exponit Cōmētator: qz oē ens est vnum: z oē vnū est ens. Sz numerus est quedā entitas per se: vt pbatū fuit supra. ergo zc. ¶ 2° demōstrato vno binario: puta binario lapiduz: aut iste binari⁹ est vn⁹ binari⁹/aut plures binary. Sz nō ē plures binary: vt p̄z. q̄ est vn⁹ binari⁹. Sz nō est vnus vnitate numerali: vt probabit ex 2^a p̄ne. ergo est vnus transcendēter. Et qz oēs qui p̄cedunt numerū eē entitatē per se distinctā a partib⁹: cōcederēt eū esse vnum transcendēter: nō vltra me extendo in pbatione huius cō

Dub^m p^m clusionis. ¶ Sz soluenda sunt duo dubia. ¶ Primū est: qz numerus est vnus de gīe q̄titatis: vt tactū fuit. q̄ videt q sit vnus vnitate que est p̄ncipiuz numeri. Ad qō rn̄det q non oē vnuz de gīe quātitatis est p̄ncipiuz numeri: sed tm̄ illud vnū qō est cōtinuū. pbatuz enim fuit q vnitas est

Dub^m 2^m ipsa p̄tinuitas. ¶ Secūdū est. qūo pōt saluari q numer⁹ sit vnus cū habeat diuisionē partiuz: z de rōne vnius sit indiuisio. ¶ Ad hoc ēt rn̄detur q nō opz rez que est vna/eē oino indiuisam: sed opz q nulla pars ei⁹ sit talis qualis dicunt oēs partes simul. Naz lz in vno homine sint partes: quarū vna nō est alia: tm̄ vnus homo nō bz ptes. quarum aliqua sit homo. vñ nō est diuisus in plures boies. Et sil'r nec vnus binari⁹ est diuisus in plures binarios: nec senarius in plures senarios. ¶ Et si dicaē. Supra dictū fuit q ptes eius qō est vnū per se sunt tm̄ in potētia in toto: ptes aūt nūeri sunt actu in nūero: qz quelibet vnitas bz ꝓpriuz esse distinctū ab esse aliarū vnitatū. ergo saltē habebit q numerus nō est vnus per se: z sic nō dicit vnitatē transcen-

Dikictio. dētē. ¶ Rn̄deo. q vnitates p̄nt dupl'r cōparari. Primo. quelibet vnitas pōt cōparari ad subm in quo est z cui dat esse quantū cōtinuū: z sic bz esse in actu: z esse distinctum. Alio mō pōt cōparari ad totuz numerū: cuius est ps: z sic nō est in actu: sed tm̄ in potētia in ipso numero: sicut z alie ptes alicui⁹ totius. ¶ Si itez queraē. Quare iste vnitates faciūt vnū per se: z vnitates transcendētes nō. naz multitudo angeloz nō est vnū per se: sicut nec multitudo boium in exercitu. ¶ Rn̄detur q hoc ideo est: qz ipse vnitates numerales sunt apte copulari adinuicē: z erāt actu copulate ante diuisionē p̄tinui: z tunc p̄stituebant vnuz per se qō est p̄tinuū. vñ eis nō repugnat p̄stituere vnū per se: sicut repugnat plurib⁹ substātys: z ꝓpter hoc. qm̄ ēt sunt separate

Replica. possunt p̄stituere vnū p se: qō nō est p̄tinuū: sed discretuz. ¶ Si arguit cōtra hoc. qz segtur q mā z forma si essent separate p̄stituerēt vnū p se: qō tm̄ est falsuz. Probaē p̄ña: qz nate sunt cōstituere vnū per se: z cōstituunt qm̄ sunt con-

Rn̄sio iuncte. ¶ Rn̄deo q p̄ntia nō valet qz nō est sile. Materia enim z forma constituūt vnū per se ex hoc p̄cise: qz altera earū est forma z actus: altera nō est potētia: z ꝓpter hō nō possunt alio modo p̄stituere vnū per se: nisi duz forma actuat mām: vna aūt pars cōtinui nō est forma alteri⁹: nec aliqua earū est mā z potētia: z ideo p̄stituunt vnū p se: nō

Cōclonio 2^e pbatio. solū qm̄ sunt vnite: sed ēt qm̄ sunt separate. ¶ 2^a p̄ pbatur. Omne vnū vnitate numerali est p̄tinuū: qz eius vnitas est cōtinuitas: sed nūerus nō est p̄tinuus: vt p̄z. ergo zc. ¶ 2°.

Si numerus est vnus vnitate numerali: segtur q in binario lapidū sint infinita accidētia. p̄ns est falsum. ergo añs. Consequētia pbatur. Dis vnitas nūeralis est accidēs additū rei que dicit vna: ergo binarius z illa sua vnitas nūeralis sunt due res: z sic faciūt numerū binariū. Et queritur vtrū binarius istarū duarū rerū sit vnus vnitate numerali vel nō: z cōstat q oportebit p̄cedere q sic: qz nō est maior ratio de p̄mo q̄ de 2°. ergo vnitas qua sunt vn⁹ numerus est accidēs eis additū: z tunc queriē de isto accidēte z de eo cui additur qūo sunt duo: z sic in infinitū. ¶ 3°. Nulla forma pōt esse subz alterius forme eiusdē spēi. quātitas enim non recipiē in quātitate/nec calor in calore. Sed oēs binary sunt forme eiusdē spēi: lz aliqñ sube in quibus sunt sint diuersarū spērum: vt binari⁹ boium z lapidū. q vnus binari⁹ non est receptiuus alterius: z tm̄ dicitur q binari⁹ dominū z binarius lapidū sunt duo binary. ergo dualitas qua dicuntur duo: siue binereitas eorum non est eiusdem speciei cum eis: z consequenter non est accidens additum eis: nec de genere quantitatis.

Ad p̄mum in oppositū/p̄cedit ur q multitudo nō est vna vnitate que est p̄ncipiuz numeri. pōt tm̄ esse z est vna transcendēter/inquā tū est diuisa in multas multitudines que sint talis qual is est ipsa: puta denaria vel centenaria/vel milenaria. ¶ Ad 2^m dī. q binarius nō est pars alicui⁹ numeri de genere quātitatis. est tm̄ pars multitudinis transcendētis. duo enim binary sunt quedā multitudo transcendēs: sicut ēt due sube z due albedines: sola enim pluralitas p̄tinuitatū causat numeruz de gīe quātitatis. ¶ Ad 3^m dī. q binarius est idiuisibilis in plures binarios: z hoc sufficit ad hoc q sit vnus: z est ēt idiuisibilis in plura que sunt actu in eo: cui⁹ oppositū reperitur in eo qō nō est vnū numero: lz simpl'r multa. ¶ Ad 4^m negatur minor: nec valet pbatio: qz numerus non est sue vnitates: sed est aliquid constitutum ex eis.

Ad p̄mū

Ad scōm

Ad tertiū

Ad q̄rtū

¶ Utrū nūerus reperiaē tm̄ in reb⁹ mālibus. Qō. XIII.

Queritur 13°. Utrū numerus reperiaē tm̄ in rebus mālib⁹. Et arguitur q non: imo q sit in oibus. ¶ Primo. qz Cōmē. 10. meta. cō. 10. dicit q entia nō distinguunt adinuicez nisi ꝓpter hoc q sunt nūerus. Et post pauca subdit. q multū demonstratū nō est multū nisi pp multitudinē numeralē. ergo oīs multitudo entiū est numeralis. ¶ 2°. Dicit Phūs p̄mo posteriozuz. tex. cō. 43. q arithmetica est ex pauciozib⁹ q̄ geometria: qz subm eius abstrabit a pōne z a situ. Sed si vnitas que est p̄ncipiū numeri nō est nisi in p̄tinuo: z sil'r numerus qui est subm arithmetice. segtur q vnitas nō abstrabit a pōne z a situ. ergo vnitas z nūeri sūt in substātys abstractis. ¶ 3°. Cōmē. dicit. 2. meta. cō. 7. q vnū in genere sube est p̄ncipiū numeri in genere substātie vnum in genere colorum est principium numeri in genere colorū. ergo numer⁹ est non tm̄ in quantitate. Sed ēt in suba z in qualitatib⁹. ¶ 4°. Ibi vere est numerus vbi vere iterrogaē p quot. Sz vere interrogaē quot sunt substātie abstracte. z vere rn̄detur q sunt tot vel tot: vt patet. 12. metaphysice. ergo in substātys abstractis vere est numerus. ¶ Confirmaē. qz in substātys abstractis sunt passiones numeri. Nā ternarius earū est numerus primus: z senarius earuz est numerus perfectus: z nouenarius earum est numerus quadratus. ergo zc.

Phūs p̄mo posteriozuz

Scōa rō

Tertia rō

Quarta ratio.

Respondeo circa hanc questionez sunt due opiones extreme que magis videtur disputare de nominib⁹ q̄ de rebus in hoc questo. Cōstat. n. z ab oibus est cōcessum/q multitudo reperitur non tm̄ in quātitatibus: sed etiā in oī genere. Nam verum est dicere. isti colores sunt decē: iste sube sūt centū: imo ēt q ipsa pāi-

camenta

camēta que tñ nō sunt in eodē genere sunt decē. Sed tota disputatio est. Utrū multitudo que reperit in oibus entibus sit illa quā ꝓsiderat arithmeticus tāq̄ subiectū: ita q̄ ipsa ꝑprie dicatur numerus. aut potiꝰ q̄ tñ multitudinez rerū q̄tax cōsideret arithmeticus: 7 q̄ ipsa sola ꝑprie dicatur numerus. Opio 6ª ¶ Dicunt igit aliqui q̄ ois multitudo est numerus ꝑprie: 7 q̄ si destruerent oia cōtinua/adhuc haberet arithmetica: 7 mouentur pp rōnes superiꝰ positas.

Opio 2ª Exclusio. ¶ Alij ẋo dicūt q̄ sola multitudo cōtinuoꝝ ē ꝑprie nūerus. ¶ Et q̄ hanc 2ᵃᵐ opionem tenet. S. Tho. 7 ipsa in se est rōnabilior: ī ēt mihi magis placet. Sz q̄ vt dixi magis est disputatio de nomine q̄ de re: solū intēdo ꝓbare q̄ clarissimi ꝓbi ita senserūt sicut 7 nos. Et q̄ ita sit ꝓbatur. ¶ Primo. q̄ ꝓbs. 10. meta. cō. 2. postq̄ dixit q̄ rō vnius est esse idiuisibile. subiungit postea q̄ ei cōuenit rō mensure. 7 in fine illiꝰ textꝰ dic. q̄ ista rō mēsure cōuenit ꝑncipaliter vni qō est ꝓncipiū numeri: 7 postea in ꝑncipio tex. cō. 3. dicit q̄ ratio mensure deriuat ab vno qō est ꝓncipium numeri ad oia alia genera: q̄ in genere suba est vna suba ꝓma: q̄ oēs mensurant: ergo ꝟm Aristotelem vnitas que est ꝓncipiū numeri: 7 silr numerus nō reperiuntur in oibus generibꝰ: sed tñ in genere quantitatis. Pz ꝓntia: quasi reperiret in eis ꝑprie. nō dixisset ꝓbs q̄ transfert ad alia genera: sed dixisset q̄ reperiunt 7 sunt in oibus generibus. ¶ 2° Cōmē. 5. meta. cō. 2. circa mediū loquēs de eo qō est simplr 7 ꝑprie vnum sic dicit. Debes scire qō illud qō est hȝ est in quātitate tñ: sed si nō hz situ est ꝓncipium numerorū: 7 si habet est punctus. ergo vnū qō est ꝓncipiū numerorū: 7 ꝓnter ēt numerus est ꝟm Auer. tñ in quātitate. ¶ 3°. ꝓbs. 6. meta. tex. cō. 2. postq̄ dixit q̄ diffōnes naturales distinguunt a mathematicis: q̄ in diffōnibus naturalibus ponit materia sensibilis. subiungit hāc cōditionalē. Si mathematicalia eēnt abstracta a materia ꝟm eē: eorum ꝓsideratio nō ptineret ad naturalē neq̄ ad mathematicum: sed ad ꝓmū ꝓbm. Sed arithmetica est scia mathematica. ergo numerus q̄ est eius subm nō est separatꝰ a mā ꝟm esse: 7 ꝓnter nō est nisi tñ in hūtibus materiam. ¶ Confirmat: q̄ ibidē subiungit ꝓbs q̄ scie mathematice sunt qdez rerū imobiliū: sed tales res nō sunt abstracte: imo sunt in mā. Et ibi Cōmē. sic ait. Si fuerit declaratum q̄ quedā mathematica sunt abstracta ꝟz diffinitionē/7 eē: tūc ꝓsideratio de eis nō est nālis scia/neq̄ mathematica. Scientia enim naturalis ꝓsiderat de rebus mobilibꝰ: mathematica aūt de rebus abstractis ꝟm diffinitionē nō ꝟm esse. Et qbusdam interpositis ita subiungit. Mathematicarū aūt: hz quedā considerēt de imobilibus: sicut geometria 7 arithmetica: tñ visum est q̄ illa de qbus considerāt/ nō sunt abstracta a mā. imo coexistētia in materia: 7 si materia nō apparet esse in diffōnibus earū. ¶ 4°. Cōmen. 3° phȳsicoꝝ. cō. 35. exponens textū ꝓbi dicētis q̄ ipossibile est ifiᵐ eē separatū a sensibilibꝰ dicit q̄ ꝓbs itēdit ibi sic arguere. Si infinitū est sic separatū: sequtur q̄ infinitum est suba per se existēs: q̄ oē per se existēs est suba. Sed infinitū nō est suba. ergo nō est separatū. Deinde ꝓbat sic minorē deducēdo ad impole. Infinitū est suba. Sed quātum 7 numerus nō est suba. ergo infinitū nō est quātū neq̄ nūerus: qō est impole: q̄ oē ifinitū aut est magnitudo aut numerus. Ex his pz q̄ nullus nūerus est suba: 7 per ꝓns multitudo subarum abstractaꝝ nō est numerus. ¶ 5°. ꝓbs. 3. phȳsicoꝝ. tex. cō. 41. sic dicit. Neq̄ numerus pōt eē separatus 7 infintꝰ. Quod exponēs Cōmē. sic ait. Neq̄ ēt est pole inuenire nūerū in actu separatū a mā. ꝓpter istas auctoritates: 7 multas alias que habent apud Aristotelē 7 Cōmentatorē videt fuisse intētionis eorū q̄ numerus reperitur tñ in rebꝰ habētibus quantitatē: ita q̄ ipse plures quātitates sunt que cōstituūt numerū: plures ẋo subē que subyciunt ꝓdictis quātitatibus: 7 silr plures res que non sunt de genere quātitatis nō faciūt numerū: sz faciūt multitudinē. hȝ aūt multitudo. a qua plures qualitates dicunt multe: 7 plures subē dicunt multe. 7 silr plures actiones 7 relones: appellat multitudo transcendēs: que reperitur in oibus generibꝰ. Et sic duplex erit multitudo. quaꝝ vna est limitata ad genus quantitatis: 7 alia circuit oia genera. Et per hanc distinctionē de duplici multitudine facile est respondere ad rationes in contrarium. Distinctio

Ad ꝓmum dicit q̄ entia nō dicunt esse plura: nisi q̄ sunt numerus transcendēs: sz non opz q̄ oia plura sint numerus ꝑprie dictus qui est de genere quātitatis. Ad ꝓmū

¶ Ad 2ᵐ negat minor: hz enim illa res que est vnitas. s. quātitas cōtinua habeat situz: tñ inquātū habet rōnem vnitatis abstrahit a situ: sicut ēt linea: hz nō possit eē nisi in mā sensibili. tñ abstrahit a materia ꝟm rōnem diffinitiuā. 7 silr dico de vnitate. Ad scōm

¶ Ad 3ᵐ dicit. q̄ in genere suba reperit numerus qui dicit numerꝰ 7 multitudo transcendēs. Ad tertiū

¶ Ad 4ᵐ dicit. q̄ in quolibet genere sūt ꝑprie iterrogatōes. Naz per qd est iterrogamus de suba: 7 per quātum aut quotū de quātitate: 7 ꝑ quale est de qualitate. Dicit 2° q̄ sicut qualitas: vt habet 5° metaphȳsi. accipit vno modo vt reperit in oibus generibꝰ. s. put significat ꝑpriam differentiā rei: 7 alio mō accipit ꝓout determinata est ad genꝰ qualitatis: sic ēt isti termini tot 7 quot. Uno modo accipiunt transcendēter: 7 sic per eos fit iterrogatio 7 responsio de qualibet multitudine. Alio mō accipiunt: vt limitati sunt ad genus quātitatis: 7 sic non fit ꝑ eos iterrogatio de sepatis ab illo genere. Quartū

¶ Ad cōfirmationē dicit q̄ ꝓdicte passiones ꝓmo 7 per se reperiunt tñ in genere quantitatis: sicut ēt paritas 7 iparitas: sed ꝑ quādam translationem reperiuntur etiaz in multitudine trāscendente: sicut etiaz ratio mensure transfertur ab vno numerali ad omnia alia genera. Ad cōfirmationē. Distinctio

¶ Utrum compositum ex pluribus partibus/sit simpliciter plura. Questio. XIIII.

Queritur 14°. Utrum id qō est compositum ex pluribus partibus sit simpliciter vnū aut simplr plura. Et arguitur q̄ sit simplr multa. ¶ Primo. Oē habēs partē 7 partē est aliqua. quorū vnuz non est aliud neq̄ ipsuz/7 per ꝓns est in se diuisum. ergo nullus habens partē 7 partē est simplr vnum. Añs pz: 7 ꝓntia ꝓbatur: q̄ qō est simplr vnū non est in se diuisum. Primā rō.

¶ 2°. Si aliquod tale. puta Sor. est simplr vnum: sequit q̄ anima 7 corpus sint simpliciter vnū: ꝓsequēs est falsuz: q̄ anima 7 corpus sunt due res. Consequētia ꝓbatur: q̄ Sor. nō est aliud nisi anima 7 corpus. Scōa rō.

¶ 3°. Unūquodq̄ sicut se habet ad diuisionē 7 indiuisionē: ita se habet ad vnū 7 multa. Sz cōpositū ex partibꝰ non est simplr indiuisuz. partes enim Sor. sunt actu distincte: q̄ anima nō est corpus nec ecōtra. ergo cōpositū non est simplr vnuz. Tertia rō.

¶ 4°. Ubi sunt plures entitates. quarū quelibet est in actu ibi est actu multitudo: sz sic est in oi cōposito. ergo 7c. Maior pz: q̄ actus distiguit 7 separat: ideo si sūt in actu opz eas esse distinctas abinuicē. Minor ꝓbatur. Si partes in toto sunt tñ in potētia: 7 non in actu hoc nō potest itelligi nisi duobus modis: aut scilicet q̄ ibi nō sunt: sed possunt esse: 7 hoc apparet oino falsum: q̄ si partes nō essent in toto nō cōstituerent ipsuz: aut dicunt potētiales: q̄ nulla earū est hoc aliqd: hz totuz sit hoc aliquid: 7 hic sensus est verus: sed nō sequtur ex hoc q̄ in toto non sit multitudo: sz potiꝰ sequtur q̄ ibi sunt multa. quorū nullum est hoc aliquid. Quarta rō. Arista ꝓbat contra Sco. ō distinctiōe ex nā rei.

¶ 5°. Quicqd hz partes actu diuisas: ipsum est simplr multa: sed omne totū est hȝ.

ergo ꝛc̄.Maior ꝓz.Minor ꝓbatur.Ea sunt actu diuisa.de quibus est verus dicere/hoc non est illud.Sed vna pars totius nō est alia.ergo sunt actu diuise.minor patet.Maior ꝓbatur:quia ·ꝓ̄s 5°meta.tex.cō.8.dicit verū affirmationē hz in cōposito/negationē aūt in diuiuncto.Ubi dicit Cōmen.q; vera affirmatiua significat cōpositionē in entibus:ꝛ vera negatiua significat diuisionē.g̃ de quibuscūq; est verū dicere:hoc nō est illud:ipsa sunt diuersa.

Mōn^m b^m Unū dicitur 2^r.

Respōdeo. Circa hanc qōnez dicunt aliqui q; oē cōpositus est simplr plura ꝛ nō vnū. ¶ Pro cuius notitia sciendū est p̄mo.q; vnū pōt dupliciter p̄dicari de aliquo.Uno modo simplr.i.sine aliqua determinatione:qō fit in cōpōne:cuius predicatū est ly vnū/nō habens aliuz terminū sibi additū:ꝛ sic vt dicūt p̄dicaꝫ vnū tm̄ de rebus simplicib^9.nō solū enim ista est vera.anima est vna aia:sed ēt ista est vera.aia est vna.Alio mō p̄dicatur vnū cū determinatione:vt dicēdo.vnus hō/vnus lignū:ꝛ hoc modo p̄dicatur de reb^9 compositis:sed de eis non vnū simplr:qz res cōposita est simplr plures:cū non sit aliud ꝫ sue partes.

Opinio quedā.

Mōn^m 2^m Distictio.

¶ Sciendū 2°.q; aliquid eē vnum potest intelligi dupliciter.Uno modo q; sit vnū hoc aliqd:ꝛ hō mō ꝓpo^m ē vnū.ꝛ nulla ei^9 ps ē vnū:qz ptes in toto nō sūt hoc aliquid:ꝛz ꝓstituūt hoc aliqd:ꝛ ꝑm istū sensum dicunt aliqñ ·ꝓ̄s q; totū cōpositū est vnuz simplr:ꝛ q; ptes sunt tm̄ in potētia in toto:qz nulla partiū est hoc aliqd:ꝛz sit in potētia ad essendū hoc aliqd:que potētia reducit in actū per separationē partiū adimicē.Alio modo dicit aliquid esse vnū:qz est vnuz ꝛ nō multa:ꝛ sic nullū compositus est vnū. ¶ Sciendū 3°.q; ꝛz totū continuū ꝛ totū cōpositum ex materia ꝛ forma p̄sertiz indiuisibili:sicut est aia sit simpliciter multa: tm̄ inter ea est aliqua differētia:qz neq; cōtinuū est simplr vnuz:nec aliqua eius ps est simplr vna: qz cū quelibet eius pars sit ēt cōtinua.opz quālibet habere plures partes.homo aūt.ꝛz sit simplr multa:tm̄ alia eius pars.ſ.anima est simplr vnū. ¶ Sciendū 4°.q; ꝑm istos ad hoc q; aliqua dicant multa ꝛ distincta.sufficit q; vnuz non sit aliud nec aliqd plus regritur:ꝛ ideo dicūt q; ptes sunt simpliciter quedā multitudo:qz vna pars nō est alia.

Mōn^m 3^m

Mōn^m 4^m

Conclo impugnatiua p̄dicte opinionis.

¶ Ista opinio est multū resoluta:ꝛ cuz difficultate posset ꝓbari.Sed tm̄ oppositū tenendū est.ſ.q; cōpositum est vnū simplr:ꝛ est multa solū ꝑm qd.Ista ꝛclusio p̄z ex illa qōne q; totū distinguit a partib^9 simul sumptis:ꝛ non est sue ptes:ꝛz sit cōstitutū ex eis.Uñ nō est multa.sed vnum. Nō enim apparet que alia multa possit eē nisi sit sue ptes. Et ꝛz ex hoc sufficiēter declaretur ꝛclusio p̄s:tm̄ specialr adhuc declarat. ¶ Ad cuius euidētiā est sciendū q; aliud est loqui de diuisione quā facit intellꝰ formādo ꝓpōnem negatiuā:ꝛ aliud est loqui de diuisione ꝛ distinctione reali que ꝓstituit multitudinē rerū in actu ꝛ numerū. Nā ad p̄mā diuisionē verificandā sufficit q; hec entitas nō sit illa: sed ad z^m requirit q; hoc nō sit illud:ꝛ q; hoc habeat ꝓpriaz existentiā distinctā ab existentia illius.Et qz ptes in toto nō habēt ꝓpriū esse.sed existūt tm̄ per eē totius:ideo non faciūt multitudinē in actu.Et in hoc decepti sunt illi de p̄ma opione. ¶ Qz aūt totum cōpositum sit vnū simpliciter ꝓbatur. ¶ ·Primo.Si cōtinuū est simplr multa. sequitur q; continuū sit simplr numerus.Sed hoc est falsuz.ergo nō est simplr multa.Consequētia ꝓbatur:qz ois multitudo actualis p̄sertim de genere quātitatis est numerus.Falsitas ꝓ̄tis ꝓbatur.De ratione numeri est q; eius partes non sint copulate ad vnū terminū cōez:ꝛ per hoc distinguit ·ꝓ̄s in p̄dicamētis ꝛ.5.metaphy.discretū a cōtinuo.Sed partes cōtinui sunt copulate ad vnū terminū cōmunē:alioquin non cēnt partes cōtinui.ergo partes cōtinui nō sunt numerus in actu. ¶ z°.Si in omni negatiua vera cōstituitur numerus p̄ significatū subiecti ꝛ p̄dicati:segtur q; lapis ꝛ chimera sint multa:imo q; lapis ꝛ non ens.Sed hoc est falsuz.ergo ꝛc̄.Consequētia p̄z:qz ista est vera.lapis nō ē chimera:ꝛ lapis nō ē nō ens.Falsitas cōsequētis ꝓbatur:qz multitudo non pōt cōstitui nisi ex bis. quoꝝ quodlibet est vnū in se:ꝛ ꝓsequenter ens:qz vnū cū sit passio entis:cōuenit tm̄ enti:chimera aūt ꝛ nō ens non sunt entia. ¶ 3°.Quecūqz sunt distincta actu distincta habēt esse.Sz ptes nō habēt distincta eē.g̃ ꝛc̄.Maior ꝓbatur:qz cū ois distinctio actualis sit rōne alicui^9 actus.nulla pōt esse actualis distinctio nisi p̄ id quod est p̄ma oium actualitatū:cuiusmodi est esse.Uñ ea que nō sunt in rerum nā:nō possunt esse actu distincta.Minor ꝓbatur.Si partes hēnt distincta eē.segtur q; in cōtinuo eēnt infinite exīntie.sicut infinite ptes. ¶ Itez.Segtur q; in cōposito eēnt tres existētie.ſ.vna materie:ꝛ altera forme:ꝛ altera cōpositi. ¶ Itē segtur q; materia haberet ex se suā ꝓpriā existētiā:ꝛ ꝓsequenter nō esset pura potentia.que oia sunt falsa. ¶ 4°.Impossē est q; oppositā p̄uatiue simul insint eidez. Sed istud segtur ex positione p̄dicta.ergo ipsa est ipossibilis.Maior ꝓz.10.metaphysi.Minor ꝓbatur.Unum ꝛ multa opponunt p̄uatiue:vt supra patuit.Sed ex positione segtur q; aliquid sit sil vnū ꝛ multa.ergo ꝛc̄.Minor ꝓbatur.Cōtinuū per te est multa numero.ergo quelibet ei^9 pars est vna.·Patet ꝓ̄tia:quia multitudo non cōstituitur nisi ex vnitatib^9.Sed segtur q; quelibet pars sit ēt multa. qz quelibet pars cōtinui est ꝓtinua:ergo segtur q; vnum ꝛ multa cōueniāt cuilibet parti ipsius cōtinui. ¶ 5°.Cōmētator 3° celi cōmēto.29.postq̄ ꝓbauit q; mundus non est factus ex aliquo qō eēt in potētia:sic dicit in fine cōmenti. Impossibile quod accidit ponenti corpus esse abstractuz a.10.p̄dicamentis est:vt aliquid sit in potētia ꝛ in actu sil. hoc enim subiectū positū nō est in potētia nisi inquātū est actu:ꝛ inquātum non est in actu est pars alicui^9 qō est in actu.Et postea subdit.Suū igit esse in ente in actu non est nisi inquātum est pars eius in potētia.Et logtur de mā:vt ꝓz ex verbis que postea subdit.ergo ꝑm euz mā est tm̄ in potētia in cōposito. ¶ 6°.Si materia ꝛ forma eēnt in composito existētes in actu:tunc cōpositū nō diceret vnū nisi sicut dī in rebus que sunt vnū per contactū ꝛ ligamentuz. Sed cōpositū nō est vnū per solū contactū.ergo mā ꝛ forma nō sunt actu in cōposito.Maior ꝛ minor sunt formaliter posite ab Auer.z.de aia.cō.7.in fine. ¶ 7°.Cōmētator.3.de aia.cō.23.circa mediū sic dicit.Nullus pōt dicere q; cū intellectus intelligit lineā nō subito intelligit eaz: sed p̄mo aliquā partē:ꝛ z° aliaz.ille enim due partes non sunt due actu in linea:donec linea diuidatur. ¶ 8°.Supra ꝓbatum fuit ex intentione ·ꝓ̄s q; vnitas non est actu in dualitate:ꝛ multa alia ad hoc ꝓpositū adduci possunt taz ex ·ꝓ̄o ꝫ ex Cōmentatore.Nec valet q; isti dicunt eos intelligere q; sunt in toto in potentia:qz non sunt hoc aliquid. ·Nam rationes supra posite in ista.q.concludunt q; non sunt actu distincte:ꝛ consequēter q; nō sunt actu multe:ꝫuis etiam non sint hoc aliquid.

Probō ꝛclonis.

Motā duz

Ad rationes in oppositū respondet. ¶ Ad p̄mū negatur añs.Tum qz cōpositum ex partibus nō est sue partes.Tum ēt qz si esset sue ptes:non tm̄ esset multa simplr.ꝛ in actu:qz partes nō sunt actu in toto:sed tm̄ in potētia. ¶ Ad z^m negat p̄tia:quia Soz.non est anima ꝛ corpus.sed aliquid distinctuz ab eis ꝛ cōpositum ex eis. ¶ Ad 3^m dicitur q; aliqua possunt dici dupliciter esse distincta.Uno modo quia vnum non est aliud. Alio modo quia vnum non est aliud/ꝛ quodlibet eorum habet ꝓpriū ꝛ distinctū esse.p̄imū nō sufficit ad multitudinē actualē.sed necessario requirit z^m:ꝛ boc non repe-

Ad p̄mū

Ad scdm

Ad tertiū Distictio.

ritur

rit in partibus constituētibus aliquod totū q̄diu sunt in toto. ¶ Ad 4m negatur minor. Ad ꝓbationē dicit q̄ non dicunt esse in potētia aliquo illorū modorū: sed modo qui dictus est. s. qz nulla earū hz ꝓpriuz z distinctū esse. ¶ Ad 5m negatur minor: qz totum nō habet partes actu diuisas: tali diuisione que requiritur ad multitudinē in actu sicut dictū est in rēsponsione ad tertium.

¶ Utrū negatio z ꝑuatio sint actu extra aiam. Qō. XV.

QVeritur 15°. Utr̄ negationes z ꝑuationes sint actu in reb⁹ extra animā. Et arguit q̄ sic. ¶ Prio. Nullū principiū rerū naturaliū hz esse ꝓ opus intellectus: qz oi intellectu cessante adhuc generarent entia naturalia. Sed ꝑuatio est ꝓncipiū reruz nāliū: ꝑmo physi. ergo nō hz esse tm̄ per opus rōnis. ¶ z°. Nihil remouet formalr extra aiam ab aliquo subiecto nisi p aliquid positiuū vel negatiuū formalr extra aiaz sibi incōpossibile: nā habit⁹ non remouet formalr a subiecto nisi p aliqd incōpossibile habitui: qō incōpossibile est in ipso subto extra aiam. Sed ꝑuatio formalr remouet habitū extra aiam. g̃ ꝑuatio est formalr in subiecto extra aiam. ¶ 3°. Dis mutatio hz vtrūq; terminū extra aiam: quoruz vnus acgritur z alius deperdit. Sed corruptio est vere mutatio extra animā: z eius termin⁹ ad quē est ꝑuatio forme que abycit. ergo ꝑuatio est extra aiam. ¶ 4°. Dis oppositio extra aiam hz vtrūq; extremū extra animā. Sz oppositio ꝑuatiua est oppositio extra aiam: naz extra aiam lux z tenebra opponunt. ergo zc. ¶ 5°. Omni itellectu circūscripto vel homo est lapis vel nō lapis. Sed nō pōt vere dici q̄ sit lapis. g̃ est nō lapis. Sed nō lapis est negatio. ergo omni itellectu circūscripto negatio est in re. ¶ 6°. Unū oppositorū non remouet nisi p positionē alteri⁹: ꝑsertim in ꝺictoria oppositione: cū inter ei⁹ extrema non sit aliqd mediū. Sz ab homine extra aiam: z ꝑter omne opus rationis remouet lapis. ergo in homine extra animā est non lapis.

Ad 1m
Ad 2m
Ad 3m
Ad 4m
Ad 5m
Ad 6m

Ratio ꝓ
Prima rō
Scōa rō.
Tertia rō
Quarta rō.
Quinta rō
Sexta rō.

Quis sit status sensus.

Respondeo in ista qōne. Primo declarabit̄ titulus qōnis. Scōo dicetur qō distinguitur negatio a ꝑuatione. 3° rādebit̄ ad quesitū. ¶ Quātū ad ꝓmū sciēdū est. q̄ negatio z ꝑuatio possunt accipi zr. Uno modo hz q̄ sunt in cōpositione quā facit intellꝰ formando ꝓpōnes. in qbus aut remouet ꝓdicatū a subto dicēdo hoc nō est illō: aut duz attribuit alicui subto ꝑuationē alicui⁹ habit⁹: puta dicēdo oculus est cecus. Alio modo accipit̄ hm q̄ reperit̄ in terminis simplicib⁹: puta cū dicimus extra ꝓpositionez hos terminos nō homo tenebra cecitas z hȝ. ¶ Sciendū z° q̄ ꝑuatio z negatio ꝓut sunt in cōplexione cōparant̄ ad duo. s. ad rē que negat̄: z ad id de quo negant̄. Naz cū dico homo nō est lapis: negat̄ lapis ab homine: z pp hoc ēt extrema aliquādo sortiunt̄ nomen negationis. Solet eniz aliq̄n dici q̄ lapis est negatio hois: sed neutrū extremorū est negatio formalr: z silr ipsa ꝓpositio negatiua solet dici negatio. Unde etiā Phs in capitulo de oppositis sic dicit i ꝑdicamētis. Affirmatio est oratio affirmatiua z negatio est oratio negatiua. Silr in noie infinito. cuiusmodi est nō homo est aliqd qō se hz vt habitus: puta homo q̄ negat̄: z est aliquid negatiuū. s. id qō corrādet isti dictioni nō que ꝓprie est significatū negatiōis. Propter qō dixit Phs z Cōmē. ꝑmo peri herme. capitulo 2°. q̄ nomē infinitū non est simplr negatio. ¶ Sciēdū 3° q̄ nomen infinitū pōt accipi duplr. Uno modo pro eo de quo verificat̄: z sic pōt esse extra aiam: naz lapis est nō homo. Alio mō accipit̄ pcise pro ipsa negatione adiuncta termino finito: z sic de negatione precise z formalr accepta. z nō ꝓut accipit̄ aut pro ꝓpositione vel cōceptu negatiuo: aut p re negatiua: aut p toto noie infinito: aut pro eo de q̄ verificat̄: sed vt accipit̄ pcise hm se est questio ꝑsens: z idē dico de ꝑuatione. Et breuiter sensus qōnis est. Utrū intellectus concipiēs q̄ de homine negat̄ lapis cōcipiēdo hāc negationē cōcipiat z apphendat aliqd qō esset in homine ante hȝ apprehensionē intellectus.

Ad 1m
Ad 2m
Ad 3m
Ad 4m
Ad 5m
Ad 6m

Non mb
Non m 2m
Non m 3m

Sensus questus.

Quantum ad zm dico q̄ de ꝑuatione possum⁹ log duplr. Uno mō quantū ad id qō est ꝑuatio. Alio mō quantū ad id qō includit in obliquo: z per qō cōpletur sua ratio formalis: per quā distinguit̄ a negatione. Priuatio quantū ad id qō est nō est aliud nisi negatio hz doctrinā Aristo. Et hoc declarat̄. ¶ Primo. qz ipse vbicūq; logtur de ꝑuatione dicit q̄ ꝑuatio est pura negatio quantū ad id qō formalr est ꝑuatio: lz ꝑsupponat aliqd in quo fundet̄. s. id in quo est aptitudo ad habitū oppositū. Naz 5° metaphy. tex. cō. 26. dicit q̄ aliqd est ꝓuatiū: st non habet aliquid natorū haberi. Et p totū illud capitulū diffinit z declarat ꝑuationē solū p negationē. s. per nō habere id qō natū est haberi. Et in medio capituli dicit q̄ toties dicunt̄ ꝑuationes quoties dicunt̄ negationes a priuatiua particula. ergo hm eū particula ꝑuatiua nihil aliud dicit formalr nisi negationē. Et in ꝑdicamētis sic dicit. Priuari aūt. tūc dicimus vnūqōq; susceptibiliū habit⁹ quādo id qō natū est habere nullo modo hz. ¶ z° ad idē arguit. Si ꝑuatio esset formalr aliqd aliud q̄ negatio opz dicere q̄ illud aliud sit qōdā positiuū. Sed hoc est impoſle. ergo ꝑuatio est tm̄ negatio. maioz pz. Minor ꝓbat. Omne positiuū est natū hre ꝑuationē sibi oppositā: nō qdē semp in re. sed in apprehēsione intellꝰ. Sit ergo illud positiuū qō includit cecitas. a. z ꝑuatio corrādens z opposita ipsi. a. sit b. Tunc quero. An. b. includat aliqō posituuz. Si dicis q̄ non: habeo ꝓpositū q̄. b. est tm̄ negatio. Si dicis q̄ sic qro de ꝑdicōne illi⁹ positiui: z sic i ifim. ¶ 3°. Suppono q̄ priuationes plurificant̄ hm pluralitatē habituū quos ꝑuant. Supponit̄ z° q̄ ꝑuatio vnius habit⁹ distinguit̄ hm se totā a ꝑuatione alteri⁹: sicut ēt vnus habit⁹ distinguit̄ hm se totū ab alio: nihil enim forme ignis est in forma aque. Ex his arguit̄ sic. Simul in mā terre est ꝑuatio forme ignis. z ꝑuatio forme aque. ergo nihil vni⁹ ꝑuationis est aliqd alterius. Añs pz: z ꝓnīa ꝓbatur per zm ꝑsuppositū. Tūc vltra. Priuationes plurificant̄ hm pluralitatē habituum ex ꝑmo ꝑsuppōsito. ergo illud positiuū qō includit̄ in priuatione forme ignis non est illud qō includitur in priuatione forme aque: z ꝓnter tot sunt positiua entia in mā: quot sunt ꝑuationes. Sed ꝑuationes sunt infinite: qz tot habet ꝑuationes mā quot sunt forme quas nata est habere z nō habet: huiusmodi autem sunt quasi infinite. ergo in materia essent actu infinita entia positiua abinuicem realiter distincta: qō est omnino irrationabile. ¶ Si aūt accipiatur ꝑuatio quantū ad id qō dicit in obliquo: z ex quo perficit sua ratio formalis: z per qō distinguit̄ a negatione: sic dico q̄ dicit aliqd positiuū. nō eni ois negatio est ꝑuatio: lz ois ꝑuatio sit negatio. Uñ distinguunt̄ sicut supius z inferi⁹. Et qz oē superi⁹ ꝺbitur ad inferi⁹ p aliqd additū: iō ꝑuatio hz aliqd p qō negatio ꝺbitur ad ipm: istud aūt nō est aliquid itrinsecū ꝑuationi: sed est qd extrinsecū. s. aptitudo in subiecto. Sola eniz negatio in subto apto nato habere habitū dr ꝓprie ꝑuatio. Constat aūt q̄ ista aptitudo subti est aliqd positiuū: z sic pz qūo negatio z affirmatio distinguūtur. Et pp hoc dixit Cōmē. 5. meta. cō. 26. in fine. q̄ ꝑuatio z habit⁹ nō diuidūt verū z falsuz. i. affirmationē z negationē in oibus reb⁹: sed tm̄ in subto ꝓprio. Qō ēt pz. Nā cecitas nō est aliud q̄ negatio visus sed hȝ negatio nō dicitur cecitas in quocūq; sit: lz tm̄ in eo qō est natū habere visuz. ¶ Ex ꝑdictis infero q̄ oppositio ꝺictoria z ꝑuatiua nō differūt nisi sicut magis cōe z minus cōe. dicunt̄ tm̄ distin-

Quid sit priuatio.

Cōclusio declarata.

Quo distinguunt priuatio z negatio.

Quo differt oppō negatiua z ꝑuatiua.

ete ſpēs oppōnis inquātū accipiunt cuz p̄cisione. Naz visus z nō visus opponunt ɔdictozie: visus aūt z cecitas opponunt p̄uatiue. g quātū est ex pte habit⁹ z affirmationis nulla est distō inter istas duas oppōes: qz visus est affirmatio z est habitus. Si g distinguant. opz q ista distō sit ex pte negationis z p̄uationis: q̄s dixim⁹ se hīe sicut superius z inferius. Dixi aūt q distinguunt put accipiunt cuz p̄cisione. i. put accipit negatio p̄cise pro ea que regrit subz natum habere affirmationem oppositam.

Wikicio. **Quantum** ad 3m dicit q negationē habere esse in aliquo potest intelligi 3r. Uno modo q sit in eo sm esse inherēs: z sic nullibi est: qz iherere est tm accidēs qō est ens reale. Alio modo sicut in fundamento eo modo quo dicit rel'ones rōnis fundari in aliquo: puta q rel'o quā significat hoc nomē dextrū in colūna: z sic negationes sunt in reb⁹ extra animā: sed tale esse non est esse actu: sed tm fundamētal'r z potētional'r. Tertio modo sūt in aliquo sm esse cognitū: z sic sunt in itellectu: z hoc dicit esse actuale ipsi⁹ negationis: qz entia rōnis nō habēt aliō esse actuale nisi esse cognitū. negatio autē est ens rōnis. Et q ita sit ꝓbatur. ¶ Primo auctozitatib⁹ Phi z Cōmen. Nā. 4. meta. tex. cō. z. dicit Phs q ens dicit de ſuba z de motu qui est via ad ſubam: z de passionib⁹ ſubē: z de p̄uationibus z negationib⁹. qz ista ꝓpositio est vera: nō ens est nō ens. Quod exponēs Cōmē. dixit: q Phs p hoc voluit dicere q ens dicit de p̄mis itelligibilibus z secūdis: p p̄ima aūt intelligibilia accipit ea que conueniūt reb⁹ p̄ter omne opus intell's. Per 2a̅ ꝛo accipit ea que nō ꝓueniūt rebus: nisi vt sunt in itellectu obiectiue: ergo sm ipz negationes z p̄uationes conueniūt rebus tm̄ per opus ratiōis. ¶ Confirmat. Id est tm̄ ens rōnis qō est magis elongatū ab ente in actu cū mā p̄ma: qz ipsa mā tenet vltimū gradū in entibus. Sed p̄uatio est magis elongata ab esse in actu cū p̄uatio: sic enim dicit Cōmē. p̄mo phys'l. cō. 66. lz nō sit aligd actu sm q est mā: tm̄ ꝓpinquior est dici esse in actu cū p̄uatio. ¶ Itē p̄mo phys'co. tex. z cō. 75. sic dicit. Priuatio est nō ens per se: z materia est non ens p accidēs. Et cōmēto. 79. dicit q p̄uatio neq; ꝓpinque neq; remote est ſuba vel accidēs. oē aūt ens extra animā est ſuba vel accidēs. ¶ 2o ad idē arguit. Quicqd est actu p̄ter opus itell's est ens reale: qz sufficiēter diuidit ens in ens in anima qō est ens rōnis: z ens extra animaz qō est ens reale. 6. metaphysice. Sed negatio nō est ens reale cū sit non ens. ergo nō est actu in re extra aiam. ¶ 3o. Quicqd est in lapide extra animā est ꝓductū: qz mō est z ante nō erat. Nisi forte aligs dicat q sm Phos materia nō est ꝓducta. qō non est ad ꝓpositu. Sed nulla negatio est ꝓducta. ergo ꝛc. Minor ꝓbatur: qz oē ꝓductū accipit esse per ꝓductionē. z est ea nobilior: cū sit finis eius. Sed negatio nō accipit aliqō esse: aliogn eēt ens positiuū: nec est nobilior aliqua ꝓductione. ergo ꝛc. ¶ 4o. Cū dicitur cecitas est in oculo: aut ly est/dicit actū essendi: aut dicit essentiā: aut dicit ens verū qō est ens rōnis: vt pz. 6. metaphysice. Sed nō dicit actus essendi: qz existentia est ꝓprietas entis positiui. Nec dicit essentiā: qz p̄uationes z negationes nō sunt eēntie. lz amotiones earū. ergo dicit ens verū. ¶ Quidā tm̄ dixerunt q negationes z p̄uationes sunt in rebus extra aiam: z imaginant q ea tm̄ dicant entia rōnis que cōueniūt rebus ꝓut habēt esse in itellectu. s. esse vle/esse genus vel ſpēm: z alia hꝺ/que dicunt quosdā respectus ꝓsequētes res sm q hūt esse in itellectu qualē respectū nō habēt negationes z p̄uationes: z ideo ipse sunt extra aiam: nō dicūt qdē affirmatiue sed negatiue. ¶ Sed. S. T. in. q. de veritate. q. 21. arti. pmo. dicit q ens rationis cōmuniter ſumptum diuidit in p̄uationē negationē z relationē: ita q omne ens rationis/ aut est negatio/aut p̄uatio/aut relatio. Et ideo cōcludēdum est finalr q negationes z p̄uatiōes nō ſunt actu in rebus ſecluſo oi actu rationis sm Aristotelē z Cōmē. z S. Tho.

Spiq̄ quida. Imp:obatur ꝑdicta ꝓsitio.

Cōclusio rōnis.

Esse in reb⁹ ſecluſo opē itells est dupl'r.

¶ Pro rōnsione ꝛo ad argumēta est ſciendū q aliquid eē in rebus ſecluſo opere intell's potest intelligi dupl'r. Uno modo fundamental'r. Alio modo formal'r. Primo mō entia rationis ſunt in rebus: nō aūt 2o modo. Sicut gra exēpli ſecluſo omni actu intell's/homo est fundamētal'r ſpēs. ſed nō formal'r: qz homo pōt esse fundam rel'onis ſignificate hoc nomine ſpēs: ſed tm̄ ista rel'o nō ꝓuenit ei actu z formaliter. qz ista rel'o ꝓsequit tm̄ rem ꝓut est in itellectu/cōparante eā ad ſupiora vel ad ſua inferiora. Sil'r idētitas Soz. ad ſeipm est fundamētal'r. ſed nō actu: nisi duz intellectus apprehēdit Soz. z vtitur eo quasi duob⁹ cōparando eum ad ſeipſum. Sil'r dico in ꝓposito q negatio inclusa in hoc nomine. nō homo. nō ꝓuenit actual'r lapidi. nisi duz itellectus apprehēdit lapidē: z ab eo negat naturā hominis. tunc enim ꝑ actū intell's negatio ponit actu circa lapidem. Idem dico de omnibus p̄uationibus. ſicut est cecitas/tenebra/ſilentium/z huiusmodi.

Ad p̄mū

Ad primum negat maior de eo qō est p̄ncipium tm̄ p accidens: tale enim pōt habere esse actu p ſolū itellectū: lz habeat esse fundamētal'r extra aiam: z hꝺ p̄m est p̄uatio: vt dī p̄mo phys'co. ¶ Ad 2m negatur maior. ſed ſufficit illud p̄uatiuū vel negatiuū eē fundamētal'r extra aiam. ¶ Et ſi dicat. Anteq̄ aer p̄uetur lumine erat in aere fundamētal'r tenebra. ergo dum actu est p̄uatus lumine ibi tenebra nō hꝫ tm̄ esse fundamētale ſed formale z actuale. ¶ Rñdeo q prius habebat eē fundamentale tm̄ potētial'r z remote: lz postq̄ aer est p̄uatus lumine: tūc tenebra hꝫ eē fundamētale actu: qz itell's potest nūc vere ponere in actu p̄uationē luminis circa aerē: quā aūt nō poterat ponere. ¶ Ad 3m dico. q corruptio sic z generatio est iter duos terminos positiuos: quoz vn⁹ est forma que abycit: z alius est forma que acgrit. puta duz corrūpitur forma. abycit aia/z acgrit forma cadaueris. Nec est verū q p̄uatio forme que abycit sit termin⁹ ad quē corruptiōis nisi p accīs: sicut et negatio forme gñande nō est termin⁹ p se a quo gñationis. ¶ Et ſi dicat q Phs dicit p̄ phy. q per se ex nō albo fit albū: p accīs aūt fit ex nigro albū. ¶ Rñ detur vt Cōmē. vī dicere p̄ phys'l. cō. 4. 4. p̄uatio est p̄m⁹ p se. i. est p̄m⁹ nec̄io regsitū. nūq̄ enim mā reciperet formam aque/nisi p̄us fuerit p̄uata forma aque. Et qz forma p̄existēs forme aque/nō est determinata: qz pōt gñari aqua nō solū ex igne: lz ex aere z ex terra. p̄uatio aūt est semp in mā ex qua gñat aqua: iō ad istū ſensum dixit Phs q ex nō albo fit albū p se. Sz quōcūq̄ sit ſufficit q hēat eē fundamētal'r in re: nec opz eā hīe eē formal'r. ¶ Ad 4m negat maior: ſed ſufficit aligd eē ex̄ aiam de quo possit alterꝫ extremū p̄dicari in oppōne p̄uatiua z ɔdictozia: qō qdē extremū reducit ad actū ex ſolo opere itell's. ¶ Ad 5m dī. q ſecluſo oi intellectu homo nō est lapis fundamental'r: ſed nō formal'r. ¶ Ad 6m dicitur eodem modo. q vnum oppositorum non remouetur niſi per positionem alterius fundamentalem. Uel est dicendū: z forte melius q affirmatio z negatio nō ſunt p̄prie opposita nisi dum ſunt actu: quod est tm̄ per operationem intellectus.

Ad 1m

Ad 2m

Replica.

Rñsio

Ad 3m

Instantia Rñsio

Ad 4m

Ad 5m

Ad 6m

¶ Utrū negatio hēat ꝓpriaz ꝯceptibilitatē. Qō. XVI.

Ueritur 16o. Utrū negatio hēat ꝓpriaz conceptibilitatē distinctā ɔ cōceptibilitatē affirmationis cui ɔtradicit: z sil'r se habeat p̄uatio cōtra habitū. Et arguit q nō. ¶ Primo. Omne habēs ꝓpriā cōceptibilitatē est conceptibile z itelligibile. Sz negatio z p̄uatio nō ſunt intelligibiles. q ꝛc. maior pz. Minor ꝓbatur: qz obm

Petit maī

intellectionis

intellectionis nō est minoris perfectionis ꝙ̄ sit itellectio: cū sit finis eius. Sed negatio ⁊ ꝓuatio est minoris ꝑfectionis ꝙ̄ intellectio: cum intellectio sit ens reale. ergo ⁊c̄.

Scōs rō. ¶ Scō. Omne habēs ꝓpriā cōceptibilitatē/bz aliqd ꝑ ꝓpriū per qō moueret intellectū. Sed negatio ⁊ ꝓuatio nō ꝑfit mouere itellectū: cū neqz per se. neqz per aliqō accīs eis cōiunctū possint mouere sensuz: qz qualitates sensibiles nō sunt subiectiue in ꝓuationibus neqz in negōnibus. ergo ⁊c̄.

¶ Dicet forte ꝙ maior est falsa in his que nō cognoscunt̄ per ꝓpriā spēz: cuiusmodi est negatio ⁊ ꝓuatio que cognoscunt̄ tm̄ ꝑ spēm habitus oppositi.

¶ Sed cōtra hoc arguit̄ duplr. Tum qz vnū oppositū nō repzesentat aliud. ergo spēs habitus nō repzesentat ꝓuationem.

Tertia rō. Tum qz nullū substratuz repzesentat id qō adiacet circa ipsuz: ꝓuatio aūt adiacet habitui quē ꝓuat. ergo habit⁹ nō repzesentat ꝓuationez.

¶ Tertio. Dē intelligibile est ꝓpus nā intelligibile ꝙ̄ intelligat̄: sed negatio ⁊ ꝓuatio nō sunt bō. ergo nō sunt intelligibiles. maior pz. Minor probat̄: qz negatio ⁊ ꝓuatio nō bñt esse nisi ꝑ actū itellect⁹. ergo sunt posteri⁹ itellectione.

Quarta rnio. ¶ Quarto. Dē intelligibile cōtinet̄ sub ente qō est obm̄ intellectū. Sed negatio ⁊ ꝓuatio nō ꝓtinent̄ sub ente: cū sint nō entia. ergo ⁊c̄.

Conceptꝰ 2ª dicit. **Respondeo.** ꝓ notitia tituli qōnis sciēduz est ꝙ cōceptus accipit̄ duplr. Uno mō satis ipropzie. ſ. ꝑ spē itelligibili repzesentāte obm̄ cognitū. Alio mō pro verbo qō formatitell's de re intellecta ꝑ spēz repzesentatiuā obiecti. ꝓ̄t ēt addi tertiū: vt accipit̄ cōceptus pro ipsa intellectione qua intell's formalr intelligit. ꝓ̄t igit̄ esse qō: vtrū ꝓuatio ꝓpriā spēz habeat per quā repzesentet̄: distinctaz ⁊ spēz habit⁹. Et silr vtrū intellectio qua itelligit̄ ꝓuatio sit alia ab ea qua itelligit̄ hit⁹. Et silr vtrū intell's formet apud se aliū ⁊ aliū ꝓceptuz de ꝓuatiōe ⁊ de habitu. Et ꝙz oia ista dicet̄ ad qōnē.

Quātum ad ꝑm̄. ¶ Quātum ad ꝑm̄. dico ꝙ ꝓuationes ⁊ negationes nō bñt ꝓpriā spēm in intellectu per quā intelligant̄. Probat̄ ista ꝓclo.

Prīa ꝓ° ¶ Primo. Cuius nō ꝓ̄t haberi ꝓpriū phantasma aut saltē accidētis eius: nō ꝓ̄t ēt haberi ꝓpria eius spēs. Et ꝑ boc fuit ꝓbatū libro 7° ꝙ itell's cognoscit subaz per ꝓpriā spēz subē: qz virtute intell's ꝓ̄t causari spēs subē existentibus phantasmatibus accidētiū subē in nobis. Sed negationū ⁊ ꝓuationū nō habent̄ phantasmata. cū ipse nō agant in sensuz ꝓm se: aut per aliquā eis ꝓiunctā: eo ꝙ negationes ⁊ ꝓuationes nō habēt esse in reb⁹ extra aliaz. g̃ negationū ⁊ ꝓuationū nō habeat̄ ꝓpria spēs.

¶ Scō. Minus videt̄ ꝙ negationes ⁊ ꝓuationes habeāt ꝓpriā spēz: ꝙ̄ ꝙ relationes eā habeāt. Sed relones nō cognoscuntur ꝑ ꝓpriā spēz: vt multi dicūt. ergo nec negōnes. maior pz. Minor ꝓbat̄. Si relo cognosceret̄ ꝑ ꝓpriā spēm: segtur ꝙ in itellectu essent due spēs ciusdē relonis: aut esset spēs vnius relatiue sine specie alterius: ⁊ ꝓsequēter vnū cognosceret̄ altero nō cognito: quoꝝ vtrūqz est ipole. Probat̄ ꝓnītia. Sint. a. ⁊. b. albedies: ꝓstat ꝙ in. a. est vna silitudo. ⁊ in. b. est alia silitudo: ⁊ nō est maior rō ꝙ. a. causet sui spēz ꝙ̄. b. quia pono ꝙ sint eque intense. g̃ vel. a. ⁊. b. causant ꝑ priā sui spēm: ⁊ sic in intellectu sunt due spēs: quaꝝ quelz repñtat tm̄ silitudinē: ⁊ segt̄ ēt ꝙ vna earū est supflua: aut vna earū causat sui spēz: ⁊ nō alia: ⁊ sic cognosceret̄ silitudo eius ⁊ nō silitudo alterius.

¶ Posset tm̄ dici sustinēdo ꝙ relo cognoscat̄ ꝑ ꝓpriā spēz: ꝙ intell's agēs cū phātasmate absoluti sup qō fundat̄ relo causat vnā spēm repñtantez vtrāqz relonē si sunt relones eiusdē rōnis. Si aūt sunt diuersarū rōnū sicut est paternitas ⁊ filiatio: tūc causant̄ due: ⁊ ꝑ quālz eaꝝ ꝓ̄t cognosci suū cozellatiuū: lz differēter: qz ꝑ spēz paternitatis cognoscit ꝓncipalr paternitas: ⁊ ꝓsecutiue filiatio tanꝙ̄ terminus eius. Per spēz ℞o filiationis eō.

Dubitatio duplex. ¶ Sed hic sunt duo dubia. ¶ Primū est: quia agnus cognoscit maternitatē. ⁊ nō appet qūo ℞ possit esse: nisi qz in eius existimatiua est spēs maternitatis.

¶ Secundū est. Qūo cognoscant̄ relones si nō habent spēm in intellectu per quā repzesentent̄.

Ad ꝑm̄ az ¶ Ad ꝑm̄ dī. ꝙ sicut sensus exterior aliquo mō cōponit: dum cognoscit ꝙ albedo nō est nigredo: ita nālis existimatiua in bzutis aliquo mō discurrit: lz imperfecte sicut cogitatiua in hoie/que nobilior mō ꝓfert intentiones particulares: agnus aūt cognoscit maternitatē nō per spēz ꝓpriā maternitatis qō pz: ga nō cognoscit filiationē: sed eā cognoscit ꝑ discursuz imperfectū. ⁊ quadā notitia cōfusa. ex hoc ꝙ habet ꝓpriū phantasma matris. Nō opz aūt ea que cognoscunt̄ tm̄ ꝑ discursuz habere ꝓpriā spēm: vt pz in entibus rōnis.

Ad ſcōaz ¶ Ad ⁊m̄ dī. ꝙ si in intellectu nō est ꝓpria spēs relonis intell's cognoscit relonē per illammet speciē qua cognoscit̄ absolutuz in quo fundat̄ relatio: ⁊ hanc cognitionē habet intell's tm̄ per discursuz. Intellectus eniz per spēz albedinis pōt simplici apprehēsione apprehēdere albedinē: ⁊ postea discurrere cōcludēdo ꝙ positis duabus albedinib⁹ nēcio insurgit relo silitudinis inter eas: ⁊ sic ꝑ illaz spēm qua simplr cognoscit̄ albedo cognoscit̄ etiam discursiue silitudo. Per istā ℞o notitiā sic acqsitā pōt intell's mouere seipsuz ad formandū cōceptū silitudinis: nec opz aliā eius haberi spēz. Nūc ad ꝓpositū: qūo cognoscant̄ negationes ⁊ priuationes cū nō habeāt ꝓpriā spēz est duplex modus dicēdi.

Ꝓß. quorundam. Distinctio ¶ Quidā eniz dicunt ꝙ in intellectu pōt esse duplex actus respectu cuiuslibz obiecti. Unus qdē positiuus obi: ⁊ alius ablatiuus siue remotiu⁹ obiecti. Primus actus est affirmare ⁊ componere respectu complexoꝝ. Secundus aūt actus est negare ⁊ diuidere. Respectu aūt incōplexorum negare est infinitare: vt cū dicit/nō bō: ant est ꝓuare a subto apto nato: vt cū dicit/tenebra vel cecitas. Oriunt̄ autē isti actus circa idē obm̄/nō ex diuersitate silitudinū: quas habeat penes se intellectus: sed ex cōditione ipsius itellectus: qui circa rem cuius habet silitudinē pōt intentionalr operari/vel statuendo rez illaz in suo aspectu/vel illā tollēdo ⁊ auferēdo a suo respectu: ⁊ tūc remanet in suo prospectu ablatio rei siue res ablata: ⁊ hec appellat̄ ablatio passiua ipsius rei cozespondens ablationi actiue quā facit intellectus. Et hoc mō cognoscunt̄ ꝓuationes per habitus: nō ꝙ spēs habitus repzesentent ꝓuationes: sed quia exhibēt quasi māliter habitū ipsuz circa quez pōt intell's ex natura sua duobus modis intētionalr operari. scilz ponendo ⁊ auferendo.

Impugnatur defectus opi. ¶ Iste modus dicendi deficit in hoc ꝙ dicit: ꝙ intell's ponit apud se res in quodā esse intentionali. Hoc eniz falsuz est: imo potiꝰ ipse res ponūt seipsas in tali esse: qz causant in intellectu suā simílitudinē: ꝑ quā habēt esse spirituale ⁊ intētionale in ipso itellectu.

Mō negatiōe cognoscant habitū. ¶ Uñ declaro aliter qūo negōnes ⁊ ꝓuationes cognoscunt̄ per habitus. Nam intellectū intelligere negationē ⁊ priuationez pōt accipi triplr. Uno mō: qz apprehendit quid nois negationis ⁊ priuationis. Secūdo: quia cognoscit ꝙ aliqō predicatuz vere negat̄ de aliquo subiecto: puta ꝙ hō non est lapis. Tertio: qz apprehēdit formale significatum nominis infiniti siue negationē termini incomplexi. Primā notitiā habet intellectus per ipsaz affirmationē: qz enim cognoscit ꝙ affirmare est vnū alteri attribuere: ideo ex ℞ intelligit ꝙ negare est vnū ab altero remouere. dicendo hoc nō est illud. Scōaz notitiā habet intellectus per speciem subiecti ⁊ predicati: qō pz: qz nihil plus requirit ad formandā ꝓpositionē: qui eniz cognoscit significatuz hominis ⁊ significatū asini/videt vnum alteri repugnare: ⁊ ideo nullo alio requisito potest formare hāc ꝓpositionē. homo nō est asinus: cuius negatiue veritas cognoscit̄ per

veritatē huius affirmatiue. homo est hō: vt dicit peri hermenias. Tertiā notitiā hz intellꝰ per spēz eius cui additur negatio. Intellectus enim habēs (gratia exēpli) tm̄ speciē hois: cognoscit p̄mo p eā qd sit hō: z postea per eandē remouet significatū hois absolute: z nō magis ab hoc q̄ ab alio: ita q̄ hoc significatū sic negatū/non magis applicat ligno q̄ lapidi: z hunc cōceptū ita cōfusum. s. significati hois absolute negati/exprimit per hoc nomē nō hō. Nec ad ponēdū negationē circa significatū hois regrit aliqua alia species p̄ter spēs hois. Si aūt hȝ negationez ponat nō absolute: sed tm̄ circa illud subm cui nata est inesse affirmatio opposita/sicut ponit in actu p̄uationē z in esse cognito. Patet igit q̄ intellectus per spēz habitus cognoscit negationē z p̄uationē: z ēt quo istud sit: qz non est per hoc q̄ spēs repz̄esentet negationes z p̄uationes: sed hoc fit per quendā discursum. Nā ex hoc q̄ cognosco hoiem esse ens: infero q̄ nō est non ens: z q̄ nō est lapis nec lignū: z hoc dico quātū ad negationē que est in cōplexione: quātū ẋo ad negationē termini incōplexi cōstat q̄ opz intellectum formantē hanc ꝓpositionē: ens nō est nō ens: p̄us habere notitiā subiecti z predicati q̄ formet ꝓpositionē: z ideo cōceptus nō entis formatur per spēm entis: vt dictū est.

Cōclo 2ª **Quantum** ad 2ᵐ dicit/q̄ nō opz eo actu quo intelligit habitus intelligi p̄uationez. Nam pōt aliqs apprehendere quid sit lux/nihil cogitādo de tenebris: tm̄ ois intellectio que terminat ad p̄uationē: terminat etiā ad habitū: qz habitus ponit in diffinitione p̄uationis. Nullus enim apprehēdit qd sit cecitas: nisi apprehendendo q̄ est p̄uatio visus. Nec est inconueniens vnā intellectionē terminari ad duo obiecta: quoꝝ vnus est rō cognoscendi aliud: sicut etiā vnico actu pōt cognosci ꝓclo z p̄nª. Nā sit' iducēs cognouit: vt dī p̄ poste*. tex. cō. 4.

Cōclo 3ª **Quantum** ad 3ᵐ cōstat q̄ alius est ꝓceptus habitus: z alius est cōceptus p̄uationis siue loquamur de cōceptu formali: siue de cōceptu obiectiuo: de cōceptu obiectiuo pz: qz habitus est ens reale: p̄uatio aūt est ens rōnis. De cōceptu ēt formali est manifestū: ga nullus vnq̄ dubitauit gn hīª z p̄uatio rōne distinguant'.

Ad ꝓmū **Ad primam** rōnē in oppositū negat minor. Ad ꝓbationē dicit q̄ obiectū cognitus per ꝓpriā spēm nō est minoris pfectionis q̄ eius intellectio: sed secus est de eo qd nō cognoscit per spēm ꝓpriaz: qz istud pōt esse iperfectius q̄ sit eius itellectio: lz id cuiª spēs est ꝓpria sit semp perfectius tali itellectione.

Ad scām 2ᵐ negat maior. Sunt enim aliqua que mouent intellm: z eius actionē terminant: aliqua ẋo termināt: sed nō mouent: vt intelligētie z entia rōnis. Et ideo responsio ibi posita est vera. Nec valet q̄ arguit ꝓtra: qz nō dicimª q̄ species habitus repz̄esentet p̄uationē: aut negationē: imo dicimus oppositū.

Ad tertiū **Ad 3ᵐ** dī q̄ ꝓcedit ex falsa imaginatione. s. q̄ obm denominet intelligibile per potentiam in eo existentē. hoc enim est falsum: qz denominat intelligibile solum p potētiā que est in intellectu: z ideo negationes sunt p̄ius intelligibiles q̄ intelligant': qz p̄ius est intellectus potens eas intelligere q̄ q̄ actu eas intelligat.

Ad q̄rtū **Ad 4ᵐ** dicitur q̄ ens qō est obiectum terminatiuum intellectus est ens cōmune ad ens reale z ens rationis: lz ens motiuū intellectus sit tantū ens reale.

¶ Utrū p̄uatio distinguat' a subo in quo est. Qō. XVII.

Queritur 17°. Utrum p̄uatio cum sit ens rōnis distinguat' realr a subo in quo est. Et arguit q̄ nō.

Ꝓma rō. ¶ Primo. Dis distinctio realis est relatio realis. Sed p̄uatio nō pōt fundare relationē realē: aliqn fundamentū esset debilius relatione. ergo p̄uatio nō distinguit realiter a subiecto.

Scda rō. ¶ Scōo. Quicqd inest subiecto circūscripto oi eo qō nō est subm/est idez realr cū subiecto. Sz circunscripto a subiecto oi eo qō nō est subiectum/adhuc sibi inest p̄uatio forme quā est natus habere z nō hz. ergo p̄uatio est ipsummet subm.

Tertia rō ¶ Tertio. Que sunt idē numero z distinguunt' tm̄ rōne sunt idē realr. Sed p̄uatio z mā sunt idē numero: z distinguunt' tm̄ ratione. vt dicit p̄mo physicoꝝ. textu cōmēti. 66. ergo ꝛc.

Respondeo. P̄o notitia huius qōnis declarāda sunt duo. ¶ P̄imus est. q̄ p̄sens questio pertinet ad metaphysicū: lz enim nālis pbs consideret de p̄uatione. inq̄stuz necessario requirit' tanq̄ causa sine qua nō ad quālibet generationē: tm̄ cōsiderare: qd sit p̄uatio: scilz vtrū sit ens reale an rōnis tantū: z vtrum sit substātia vel accidēs: z vtrū sit idem cuz suo subiecto: an aliqd ab eo distinctū pertinet ad metaphysicum: qui solus tractat de substātia z accidētibus inquātū hȝ: z de eodem z diuerso: vt pz 4° z. 10. metaphysi. ppter qō Cōmentator scōo physicoꝝ. cō. 21. dixit q̄ querere/an forma rei nālis sit substātia ptinet ad metaphysicū. z nālis pbs hoc supponit z accipit a metaphysico.

Ista qō est metaphysica.

¶ Scōm est. q̄ distinctio pōt accipi dupliciter. Uno mō vt est negatio. Alio mō vt est relatio: plus enim regrit ad distinctionē: vt est relatio: p̄sertim realis q̄ vt est negatio: vt dictū fuit libro 5°. Si accipit' vt est relatio/pōt huius qōnis esse duplex sensus. P̄imus est. An relatio qua p̄uatio distinguitur a subto sit realis: z statim apparet q̄ nō: qz in ente rōnis nō pōt fundari relatio realis. Scōs est. An relatio qua subiectū distinguit' a p̄uatione sit realis: z de hac etiā ꝓstat q̄ nō: qz nulla relatio realis termiat' ad ens rōnis. Tertius sensus est. An fundamentū distinctionis subiecti a p̄uatione sit realē: z cōstat q̄ sic: qz huiꝰ fundamentū est ipsuz subz qō est ens reale. Si accipitur vt est negatio: tūc lz ꝓprius sensus quesiti sit. Utrū dicēdo/subm nō est p̄uatio/sit negare rez a re: tm̄ pōt ēt esse sensus. Utrū verus sit dicere q̄ subm z p̄uatio nō sunt eadē res. Ueritas. n. huius ꝓpōnis pōt eē ex duabꝰ causis. s. aut qz p̄uatio nō est res: aut qz si est res: non tm̄ est illa res que est eius subm.

Distinctio.

Cōclo rū siua qstio.

¶ In hac igit qōne intēdimus ꝓbare q̄ subm z p̄uatio nō sunt eadē res: siue p̄uatio sit aliqua res siue non: ꝓbat aūt. ¶ Primo sic. Id qō enumerat' inter entia/nō est id qō nō enumerat' inter entia: aliqn eadē res eēt ens. z esset nō ens. Sed mā enumerat' inter entia: nō aūt p̄uatio. ergo ꝛc. Maior pz. Minor habet' p̄ phy. tex. z cōmēto. 66. vbi sic dī: mā est aliud a p̄uatione: qz ita se hz ad res. sicut hō ad musicā: z aurum ad annulū: z hō z aurū: z vlr mā hȝ qō est mā numeratur in entibus: qō nō est in p̄uatione. ¶ Cōfirmat' q̄ pbs in eodē textu reprehēdit Platonē: qz nō distinguebat inter mām z p̄uationē. ¶ Scōo. Impossē est q̄ eadē res sit ps subē rei. z nō sit ps subē rei. Sed mā est pars subē nālis: z nō p̄uatio. ergo ꝛc. Hāc rōnē posuit Pbs z Cōmētator. vbi supra. vbi sic dicit. p̄uatio ēt differt a mā: qm̄ generatum est ex mā per se cū sit ps eius: ex p̄uatione aūt est aliqd p accidēs. cū nō remaneat: ita q̄ sit ps gñati. ¶ Cōfirmat' q̄ vbi supra. cō. 67. sic dicit Cōmentator z habet' in textu. Nō musicū qō est p̄uatio musice est aliud ab hoie. Et cōmēto. 78. loquēs de mā z p̄uatione sic dicit. Ens in potª non est p̄uatio pura. ¶ 3°. Id qō est suba nō est id qō neqz est suba neqz est accns. Sz mā est suba: p̄uatio autez neqz suba neqz accns. g̃ p̄uatio nō est id qō est mā: z idem est dōm de q̄lz p̄uatiōe respectu sui subi. Maior pz: pª ps minoris hī p phy. cō. 70. vbi sic dī: mā est suba. P̄o scōa ẋo pte minoris sic dī p physi. tex. z cōmēto. 79. mā nō est per accns: p̄uatio aūt nō est p se: z mā est aliqd ꝓpinquū ei qō est actu: qz nō est in actu z quodā modo substantia:

ꝓuatio aũt non oĩno.idest neqꝫ ꝓpinque.neqꝫ remote: neqꝫ est accidẽs neduꝫ vt sit substãtia. ¶ Quarto. Jd qõ manet nõ est id qõ nõ manet cõpleta generatione eiꝰ qõ generaꝛ. Sed mã manet cõpleta generatione:ꝓuatio aũt nõ manet: aliogn habitus ꝛ eius ꝓuatio.ꝛ cõsequẽter affirmatio ꝛ negatio opposita illi affirmationi simul essent in eodẽ:qõ est cõtra ꝑm ꝓncipiũ.ergo ꝓuatio nõ est materia. Maioꝛ est nota. Minoꝛ patuit ex dictis supꝛa ꝑz Aristo/tele ꝛ Cõmẽtatoꝛẽ. Nam dum ex aqua dꝫ generari ignis/ in mã aque est ꝓuatio forme ignis:ꝛ generato igne n õ est amplius in illa buiꝰ ꝓuatio.

Ad ꝑmã rationem

Ad primũ negaꝛ maioꝛ:aliqua.n.distinctio realis est negõ realis.ꝛ non reĩo realis:puta cũ dꝫ q lapis distinguiꝛ a chimera. Dicit aũt negatio realis:nõ q ipsa negatio sit quedaꝫ realitas.sed qꝛ fundaꝛ in ente reali.verũ est.n.realitatẽ lapidis nõ esse chimeraꝫ:ꝛ ita est in ꝓposito.cũ dicit:subm siue mã non est ꝓuatio.

Ad scõm

¶ Ad ꝛm negaꝛ minoꝛ:qꝛ vt supꝛa ꝓbatum fuit.ꝓuatio nõ est actu ꝛ formalr.nisi per actũ intellectus:ꝛ ideo non põt esse circũscripto omni actu rõnis nisi fundamentalr: ꝓuatio aũt fundamentalr accepta.bñ est ipsuꝫ eius subm: circa qõ ponit intellectus ꝓuationẽ. ¶ Ad ꝫm dicit.q aliqua esse idẽ numero põt esse duobus modis. Uno mõ ponitiue:ꝛ hoc est qñ vtrũqꝫ dicit realitatez:ꝛ illa quaꝫ dicit vnũ est illa quã dicit alterũ:ꝛm quẽ modũ Tulius ꝛ Licero ꝛ Soꝛ.ꝛ hic hõ sunt idẽ numero: vt dꝫ.4.metaphysice ad hunc sensum concedit maioꝛ ꝛ negaꝛ minoꝛ. Alio mõ dicunt aliqua idem numero negatiue.ꝛ hoc est qñ vnum alteri attribuit:sed id qõ attribuit nõ ponit in numerum cum eo cui attribuit:nõ qꝛ sit idẽ ei:sed qꝛ non est aliqua realitas:ꝛ ad hunc sensuꝫ negatur maioꝛ:sic aũt intellexit ꝓbs:cũ dixit q materia ꝛ ꝓuatio sunt idez numero:ꝛ est ac si dixisset:mã ꝛ priuatio nõ sunt due res:ls sint duo:q̃ꝛ qõlibet habet suã ꝓpriã rationẽ in itellectu. Unde distinguunt rõne. Similr cũ de lapide ꝓbaꝛ nõ hõ:lapis ꝛ nõ homo sunt idem numero:qꝛ non sunt due res:hec eniꝫ negatio nõ homo nõ est res addita lapidi.

Ad tertiũ Esse vnũ núcro 2r.

¶ Utrum oppositio contradictoꝛia sit maxima oppositio. Questio. XVIII.

Prima rõ

Queritur 18°. Utrum oppositio contradictoꝛia sit maxia oppositio. Et arguit q nõ. ¶ Primo. Ubi est minoꝛ diuersitas ibi est minoꝛ oppositio:qꝛ oppositio est quedã species diuersitatis. Sed ꝛtradictio requirit minorẽ diuersitatẽ q̃ oĩa alia genera oppositionuꝫ:qꝛ quelibet minima diuersitas sufficit ad cõtradictionem. Nam qõlibet diuersuꝫ quãtũcũqꝫ modicuꝫ sit diuersum/includit ꝛtradictoꝛiũ illius a quo est diuersum.g ꝛc.

Scõa rõ.

¶ Scõo. Ubi est minoꝛ distantia formalis.ibi est minoꝛ oppositio. Sed inter ꝛtradictoꝛia est minima distãtia formalis. ergo contradictio est minima oppositio. maioꝛ ꝑz. Minoꝛ ꝓbaꝛ. Illa que sunt imediata/sic q nõ habẽt mediuꝫ quonis mõ minime distãt. Sed ꝫdictoꝛia nullo mõ habent mediuꝫ. vt dicit 4° metaphysice.g ꝛc.

Tertia rõ.

¶ Tertio. Quelibet alia oppositio includit oppositionẽ ꝫdictoꝛiaꝫ. ꝛ nõ ecõtra. ergo quelibet alia oppositio habet oppositionez cõtradictoꝛiã ꝛ aligd plus:ꝛ cõsequẽter est maioꝛ ea.

Quarta ratio.

¶ Quarto. Illa minus opponunt q̃ minus se interimũt. ꝛ maxime inter oĩa opposita se cõpatiunt. Sed cõtradictoꝛia sunt buiꝰ. ergo ꝛc. maioꝛ ꝑz. Minoꝛ ꝓbaꝛ. Nam non calidũ in eo q non calidum/minus interimit calidũ: ꝛ magis permittit secum calidum q̃ frigiduꝫ vel qõcũqꝫ aliud oppositũ calido:nam tepidũ est nõ calidũ:ꝛ magis permittit calidũ q̃ frigidũ ꝓmittit calidũ.g ꝛc.

Quita rõ.

¶ Quinto. Si albũ ꝛ nõ albũ maxime opponunt:quanto aliquid est magis album tanto magis opponit nõ albo per illam regulã scõi topicoꝝ:sicut simplr ad simplr.ita magis ad magis. Sed albissimũ nõ opponit ꝓtradictorie nõ albo. ergo ꝛc. maioꝛ patet. Minoꝛ ꝓbaꝛ. Inter ꝫdictoꝛia non est mediũ. Sed inter albissimũ ꝛ nõ albũ est dare mediũ: qꝛ albuꝫ remisse neqꝫ est albissimum neqꝫ est nõ album. ergo ꝛc.

Sexta rõ.

¶ Sexto. Jsta ꝛsequẽtia est bona. omnis homo currit. ergo quidã homo currit. Sed ipossibile est q aliquid plus repugnet cõsequẽti q̃ antecedenti:sed ista. nullus homo currit cõtradicit isti. qdã hõ currit. ergo opꝫ q tanta oppositione repugnet huic. ois hõ currit: quanta repugnat huic. quidaꝫ homo currit. Sed ista. nullus homo currit. ꝓtradicit huic. quidã homo currit:ꝛ huic:ois homo currit. cõtrariaꝛ.g oppositio ꝫdictoꝛia nõ est maioꝛ q̃ cõtraria.

Septima ratio.

¶ Septimo. Ex minoꝛi oppositione nõ inferꝛ maioꝛ. Sed oppositio ꝫria includit ꝫdictoꝛiaꝫ. ergo ꝫria non est minoꝛ oppositio q̃ ꝫdictoꝛia.

Octaua rõ

¶ Octauo. Necessariuꝫ ꝛ ipossibile plus repugnãt q̃ possibile ꝛ ipossibile. Sed duo ꝓma opponunt ꝫrie:ꝛ scõa opponunt ꝫdictoꝛie: vt dicitur zº peri bermenias. ergo cõtraria oppositio est maioꝛ q̃ contradictoꝛia. minoꝛ patet. Maioꝛ ꝓbaꝛ. Naꝫ possibile est medium inter necessariuꝫ ꝛ impossibile. Sed extrema plus repugnant q̃ medium ꝛ extremum. ergo ꝛc.

Opio singularis.

Respondeo In ista qõne est vna opinio singularis que ponit duas ꝓnes. ¶ Prima est q Contradictio nõ est maxima oppositio vt ꝓbant vltime rõnes. ¶ Scõa est q Cõtradictio est minima oium oppositionũ: vt ꝓbant quatuoꝛ rõnes ꝓme. ¶ Cõcludit postea respondẽdo ad argumẽta que fiunt cõtra ipsuꝫ: q oppositio ꝫria est maxima oium: qꝛ includit oppositionẽ ꝫdictoꝛiã ꝛ ꝓuatiuã. ꝛ aligd eis addit. Est ẽt maioꝛ q̃ oppositio relatiua: qꝛ vnũ ꝫriũ destruit alterũ: qõ est in relatiue oppositis.

Cõclusio rñsiua. Riotádus

¶ Oppositũ huius opinionis tenuit Arist.ꝛ Cõmentatoꝛ:ꝛ cõmuniter oẽs phi dicẽtes q oppositio cõtradictoꝛia est maxia ꝛ ꝓma inter oẽs oppositiones. Sed anteq̃ ꝓbeꝛ ista cõclusio: declaraꝛ quis sit sensus ipsius.

Contradicẽo fozalẽter ꝛ mãlr sumitur.

¶ Ad cuius euidentiã est sciendũ q oppositio ꝫdictoꝛia põt accipi duplr. Uno modo mãlr:ꝛ alio mõ fozalr. oppositio ꝫdictoꝛia mãlr accepta/nõ est aliud nisi ipse res. de quibus predicaꝛ affirmatio ꝛ negatio sibi opposita:ꝛ sic loquendo de ꝫdictione. dico q nõ requirit tantam diuersitatẽ inter ea de quibus dicit/quãta requirunt alie oppositiones:qꝛ affirmatio ꝛ negatio ei opposita possunt vere enuntiari de his que sunt eadem res:ls talis affirmatio ꝛ negatio. tunc non cõtradicant:qñ talis res põt fundare oppositas rõnes:ꝛm quarũ vnaꝫ ꝛuenit sibi affirmatio:ꝛ ꝛm aliã negatio:sicut punctus ꝓtinuans duas lineas comparatus ad lineã ꝓriorẽ/dꝫ esse finis eius.ꝛ nõ ꝑm. Cõparatus ẋo ad lineã posteriorẽ/dicit ꝑm ꝛ nõ finis. Et forte hunc sensum habuerunt illi qui tenebant superiorem opinionẽ: vt apparet ex his que dicunt rñdendo ad rationes cõtra ipsos. Oppositio ꝫdictoꝛia formalr accepta est ipsa affirmatio ꝛ negatio accepta in esse affirmatiõis ꝛ negationis. nam affirmatio signãt esse.ꝛ negatio signãt non esse. cũ eniꝫ dico lapis. dico aliqõ ens:ꝛ cũ dico nõ lapis/ dico formalr non ens:ls ista negatio possit applicari huic vel illi enti. Silr cũ dico. homo nõ est asinus. dico nõ esse asinũ: istud aũt: scilz non esse asinũ est nõ ens. ¶ Sic igit loquẽdo de oppositione ꝫdictoꝛia ꝓbaꝛ q ipsa sit maxima oppositio. ¶ Primo. Illa oppositio est maioꝛ cuius extrema magis distãt. Sed extrema ꝫdictionis magis distant q̃ extrema cuiuscũqꝫ alterius oppositionis. ergo cõtradictio est maxima oppositio. maioꝛ ꝑz. Minoꝛ ꝓbaꝛ. ꝓmo. Extrema cõtradictionis distãt in infinitũ/ꝛ extrema aliaꝝ oppositionũ distãt finite:qꝛ vtrũqꝫ extremũ est

aliquo modo ens finitū:qō dico ꝑpter ꝑuatiue oppoſita: qz priuatio vt diſtinguit a negatione dicit aliquo mō ens ſaltē preſuppoſitiue:qz.ſ.preſupponit ſubm z aptitudinez eius.ergo extrema ȝdictionis magis diſtāt. Conſequētia eſt nota:qz diſtantia infinita excedit quālz finitā. Añs ꝓbaī. Illa diſtantia eſt infinita/qua maior cogitari nō ꝑt. Sed nō ꝑt cogitari maior diſtātia q̄ inter ens z nō ens: z ſic eſt ifinita. Nec valet dicere q ſi eſſent in nā albedo z nigredo nullo exiſtēte colore medio.maior eſſet diſtātia inter albedinē z nigredinē q̄ inter albedinē z colorē mediū:z tñ albedo eſt ens:qm̄ lz iſta ſit falſa.color medi⁹ eſt exiſtens:tamen iſta eſt vera.color medius eſt ens. Iſte.n. terminus pallor ſignificat quandā realitatē:ſiue ſit in rerū nā.ſiue nō:negatio aūt que eſt alterū extremū ȝdictionis nullā realitatem ſignāt.Scōo ꝓbaī illa minor. Que nullā habēt ꝓuenientiā magis diſtāt q̄ illa que in aliquo cōueniunt.Sed ens z nō ens in nullo cōueniunt.cū non cōueniant in ente:aliqn nō ens eſſet ens:ȝria aūt conueniunt in aliquo:qz quodlibet ꝓtrarioꝝ z relatiuoꝝ eſt forꝫ maliter aliqua entitas:z ꝑuatio quātū ad id qō preſupponit dicit formal⁹ aliquā entitatē.ergo extrema ȝdictionis magis diſtant. Tertio ad idē. Illa magis diſtāt/inter que nullo mō eſt dare mediū:qz cuz extrema ꝓueniant in medio/ſi habent mediū opz vbi eſt mediuz inter extrema q̄ ibi ſit aliqua eoꝝ conuenientia.Sed ȝdictoria nullo mō habēt mediū:vt dī 4° metaphyſice.textu cōmēti.27.oia ℞o alia oppoſita habēt aliquo mō mediū:lapis enim neq̄ eſt cecus neq̄ eſt videns:z ſic apparet in oibus. Hanc rationē poſuit phs.10.metaphyſice.tex.cō.15.vbi ſtatim enumeratis ſpecieb⁹ oppoſitionis ſic dicit.Cōtradictoria ſunt ꝑma iſtoꝝ:z nullū mediū eſt ȝdictorioꝝ.Et Cōmentator ibi ſic dicit.Cum oppoſita cōpleta ſint quatuor.vt deſcriptū eſt in alys locis/ȝdictoria illoꝝ ſūt magis oppoſita.z ꝑma in hoc.ergo ꝛc. ¶Scōo ꝑncipal⁹ arguitur. Illa magis opponunt ſm ſuas rōnes formales que maiorē habēt incōpoſſibilitatē:qz incompoſſibilitas oritur ꝑpter repugnantiā extremoꝝ.Sed cōtradictoria habent maiorē incompoſſibilitatē q̄ alia oppoſita.ergo ꝛc.maior p̄z.Minor ꝓbaī:qz ȝdictoria nō poſſunt ſimul in eodē ꝓuenire ſm oēs.cōtraria aūt poſſē ſimul eſſe in eodē a multis eſt cōceſſum:z dato q̄ ꝓtraria non poſſent ſimul eſſe.tamen hoc ideo eſſet rōne ꝓtradictionis quā includunt:ita q̄ iſta incōpoſſibilitas eſt:qz ſi cōtraria eſſent ſil'.ſequit q̄ ꝓtradictoria eſſent ſil'. Propter qō dicit .4.metaphy.tex.z cōto.27.impoſſibile eſt q̄ affirmatiua z negatiua cōgregentur in eodē.ergo z ipoſſibile eſt. vt duo ꝓtraria cōgregentur in eodē/z cauſa in hoc eſt:qz alterū duoꝝ cōtrarioꝝ eſt ꝑuatio alterius.Ex qbus p̄z q̄ cauſa incōpoſſibilitatis cōtrarioꝝ eſt incōpoſſibilitas ꝓtradictorioꝝ. ¶Tertio. Maior eſt oppoſitio eoꝝ que nō poſſunt eſſe ſimul vera nec ſimul falſa/q̄ ea que poſſunt eē ſimul falſa:qz iſta cōueniunt ſaltē in hoc qō eſt eſſe falſuz.Sed ꝓtraria ꝑt eē ſimul falſa.Si eniz tñ Sor.currat.iſta eſt falſa.ois homo currit.z ſil'r iſta/nullus hō currit.cōtradictoria ℞o nō poſſunt eſſe ſimul vera.nec ſimul falſa.dicit eniz Cōmētator 4° metaphyſice.cōmēto.28.q̄ cōtradictoria diuidūt verum z falſuz.z neceſſe eſt:vt alterū ſit verū z alterū falſuz. ergo ꝛc. ¶Dicet forte ad hoc/q̄ cōuenientia in falſitate nō repugnat oppoſitioni.ſed ꝓueniētia in veritate:z ideo nō ſequit ſi cōtraria poſſunt eſſe ſimul falſa q̄ minus opponant. ¶Sed ꝓtra arguit. Repugnātia in veritate facit per ſe ad opponē.vt tu cōcedis.ergo illa ſunt maxime oppoſita que eſſe ſimul vera eſt maxime ipoſſibile. Sed maxime eſt ipoſſibile ȝdictoria eſſe ſimul vera.ergo contradictoria ſunt maxime oppoſita. Prima cōſequētia p̄z: z eius cōſequēs qō eſt maior ſcōi ꝓceſſus. Probaī autez minor. Tum qz ꝑmū ꝑn^m eſt maxime neceſſariū inter oia neceſſaria cōplexa.vt dī 4° metaphyſice.ergo eius oppoſitū eſt maxime ipoſſibile. Tum qz ſi qs deducaī ad concedēdū ȝdictoria eſſe ſimul vera.ceſſat ois diſputatio:nec cōtra eū eſt amplius arguēdū:vt p̄z 4° metaphyſice:cuius ratio eſt:qz nō ꝑt deduci ad maius incōueniens z ipoſſe. Dico igit q̄ cōtradictio eſt ꝑma oppoſitio:nō tñ ꝑmitate ordinis nature.ſed ꝑmitate perfectionis in genere oppoſitionū:z poſt eaz ſequit ꝑuatiua.cuius alterū extremū.ſ. ꝑuatio eſt purū nō ens ſm ſe:lz aliqd preſupponat.Et ꝑp hoc dixit phs.10. metaphyſice:textu cōmēti.15. priuatio eſt cōtradictio.quoquo mō.Et Cōmētator ibi dicit q̄ oppoſita ſm habitū z ꝑuationē/ꝓcedūt nālr oppoſita ſm cōtrarietatē:z poſtea oppoſitio cōtraria z tandē relatiua.

Ad primum In oppoſitū/cōcedo q̄ ꝓtradictoria oppoſitio ꝑt fūdari ſuper his que minimā habent diſtinctionē:ipſa tñ ſm ſe.z formal⁹ accepta/eſt maxima diuerſitas z diſtantia. Uñ argumentuz ꝛcludit de cōtradictione accepta material⁹ z non formal⁹. ¶Ad z^m negaī minor.Ad ꝓbationē negaī maior/ loquendo de negatione z diſtātia formali:imo illa que nō habent medium magis diſtant formal⁹. Maior.n.eſt diſtantia formalis inter ſanitatē z egritudinē/q̄ inter albedinē z nigredinē que habent colores medios:qz albedo z nigredo ſunt ſaltem virtual⁹ in coloribus medys:ſanitas aūt z egritudo in nullo ſe cōpatiunt̄.z multo magis ens z nō ens. ¶Ad 3^m dī.q̄ qñ dicimus ꝓtradictoriā eſſe maiorez oppoſitionē q̄ ȝriā accipimus eas cuz precisione:z nō ꝑput vna includit alias. Nigredo.n.bz q̄ ſit nigredo:z bz q̄ ſit nō albedo.Unde dico q̄ ſignātū huius.nō albedo. formaliter acceptū magis opponit albedini q̄ nigredo. Et ideo dixit Cōmentator.10.metaphy.cō.15.q̄ ȝdictoria diuidunt veꝝ z falſuz ſiue ſubm fuerit ſiue nō. ¶Ad 4^m negaī minor.Ad ꝓbationez dī.q̄ lz aliqd de quo ꝑdicaī nō calidū.puta tepidū/magis cōpatiaī calidū/q̄ frigiduz cōpatiaī calidū:tñ nō calidū ſm ſe formal⁹ acceptuz minus cōpatit calidū:z ēt quantū ad multa de qbus predicatur:qz calidū z nō calidum formal⁹ accepta nō poſſunt eſſe ſimul in eodē actu nec virtual⁹:calidū aūt z frigiduz ſunt ſil' virtual⁹ in eadez forma media. ¶Ad 5^m dicit.q̄ illa regula topica bz veritatē v⁹ tñ in his in qbus vterq̄ terminus ſuſcipit magis z minus. Uñ bñ ſegt̄.Si album diſgregat q̄ magis albū magis diſgregat:qz ſicut albedo ſuſcipit magis z minus.ita z diſgregatio.Cōtradictio autē nō ſuſcipit magis z minus:qz oia cōtradictoria ſunt equaliter ȝdictoria cū ſint eque ipoſſibilia.ſ.ex ipſa iplicatione ȝdictionis. ¶Ad 6^m dicit dupl⁹.ꝑmo q̄ non eſt ad ꝓpoſituz:qz logmur de oppōne incōplexoꝝ:z nō de oppōne ꝓpoſitionū.Scōo.q̄ aliqd pōt plus repugnare cōſequēti.q̄ añti. Iſta.n.ꝓñtia eſt bona. Ois hō eſt ſenſitiu⁹.ergo aial eſt ſenſitiuū:z tñ nō ſenſitiuū plus repugnat aiali q̄ homini:qz oppoſitū eius.ſ.ſenſitiuū ꝓuenit aiali ꝑmo z ꝑ ſe:homini aūt lz ꝓueniat ꝑ ſe.nō tñ ꝑmo. Nec ſegt̄.ſi plus repugnet aiali q̄ hoi/q̄ poſſit ineſſe hoi:qz iſta maior repugnātia nō eſt niſi ex hoc q̄ in vno bz plures cauſas repugnātie/q̄ in alio. ¶Ad 7^m negaī maior. Nā ex diſtinctione ſpecierū inferē diſtinctio ſuaꝝ dīaꝝ:z tñ dīe magis diſtinguunt̄ q̄ ſpecies:qz dīe ſunt ꝑmo diuerſe:ſpēs aūt nō. ¶Ad 8^m dicit.q̄ pol' accipit dupl⁹.Uno modo ꝓ oi eo qō pōt eſſe/ſiue ſit neciuz ſiue ꝓtingēs:z ſic oppoñit ei ȝdictorie ipoſſe/ſiue nō poſſe:z ſic acceptū non eſt mediū iter neciuz z ipoſſe:imo eſt aliqd ſupi⁹ ad neciū. Alio modo accipitur poſſibile precise ꝓ eo q̄ pōt eſſe z nō eſſe:z ſic mediat inter neceſſariū z impoſſibile:ſed tale

Fuga.

Inſecutio

Ad ꝑmū

Ad ſcōm

Ad tertiū

Ad q̄rtū

Ad q̄ntū

Ad ſextū

Ad 7^m

Ad 8^m Di ſtictio.

possibile nō cōtradicit ipoli:qō pz:qz ꝺictionē ipolis/est nō possibile:necessaria aūt sunt nō impossibilia.

¶Utrū a ꝓuatione ad habitū sit regressus. Qō. XIX

Prīa rō.

QUeritur 19°.Utrū a priuatione ad habituz sit possibile fieri regressum.Et arguitur ꝙ sic.¶Primo.Mors est priuatio vite.Sed possibile est ex mortuo fieri viuum.ergo ꝛc.maior pz.Minor ꝓbatur: quia Commentator.8.metaphysice.dicit ꝙ cum ex viuo fit mortuū.tunc ex mortuo fit viuum:per hoc ꝙ mā recipit formas elementorꝫ:ꝛ postea formas medias:ꝛ tandez

Scōa rō.

recipit aiam.¶Scōo.Sequit ꝙ nulla posset esse trāsmutatio nālis:ꝓns est falsuz.ergo ꝛc.Probat cōsequētia:qa priuatio est terminus a quo in qualibet trāsmutatione naturali.Unꝺ ꝺicit Cōmentator ꝑmo physicorꝫ.cōmen.75.ꝙ si priuatio forme nō precederet in subo/ipossibile esset.vt aligꝺ generaretur ex eo.Et iꝺem ponit cōmento.80.ꝛ.81.

Tertia rō.

¶Tertio ꝺicit Phūs.10.metaphysi.tex.cō.16.in ꝓncipio. ꝙ gnōnes in mā sunt ex cōtrarys:ꝛ generat forma aūt ex habitu forme/aut ex aliqua priuatione forme.ergo aliqꝺ est regressus a priuatione ad habitum.

Respondeo. Et qz presens questio est multū facilis nec habet varietates opinionuz: breuiter me expeꝺio premittendo.

Sup" ꝑ"

¶Primo.ꝙ ꝓprie loquenꝺo ꝺe regressu:sic ꝺicit fieri regressus a ꝓuatione ad habitū quāꝺo habitus ꝑmo fuit in subo:ꝛ postea abyecit: ꝛ postea iterū aꝺuenit in iꝺē subm:regreꝺi enim est venire ad locū in quo prius aliqs fuit.¶Premitto scōo.ꝙ ꝺuplex est priuatio.Nā quedā est ꝓuatio pura:ꝛ hec est que est tantū negatio in subo/ꝛ nō ꝺicit aligꝺ positiuū:sicut tenebra est ꝓuatio lucis:ꝛ cecitas visus.Alia est ꝓuatio que est forma positiua/cui est iuncta negatio alterius forme: ſm quē moꝺū ꝺixit Cōmentator.10.metaphysice.cōmē.7. ꝙ nigreꝺo est ꝓuatio albeꝺinis:ꝛ ꝙz ibi ꝺicat ꝙ est ita priuatio albeꝺinis.sicut obscuritas lucis:istuꝺ tn nō est intelligenꝺū ſm omnez similituꝺinē:seꝺ solū.qz cōueniunt in rōne ꝓuationis:ꝙz nō cōueniant in eoꝺē moꝺo.Hāc ꝺistinctionē ꝺuplicis ꝓuationis posuit Cōmentator.10.metaphysice.cōmento.16.vbi ꝺicit ꝙ ois priuatio:aut est ꝓuatio ſm totū:aut est ꝓuatio:qz caret perfectione tn.

Sup" 2" Priuatio ꝺuplex.

Sup" 3" Priuatio respicit subiectuz 2m

¶Premitto tertio.ꝙ aliqua ꝓuatio perfecta ꝺe qua sola queritꝫ in hoc loco/ꝙz imeꝺiatū oꝺinē aꝺ suū subm.Aliqua ẋo non ꝙz imeꝺiatū oꝺinē aꝺ subm:seꝺ tn meꝺiante habitu.Ꝺicit ꝓuatio habere imeꝺiatuz oꝺinē aꝺ subm /que pōt esse in subiecto:ꝺato ꝙ habitus in eo nō fuerit:hꝰ est tenebra respectu aeris:aer enim ex nā sua tenebrosus est:vt inquit Auicenna:nec habet lucē nisi a causa extrinseca:ꝛ ideo si ꝓduceret aligs aer.cui nō esset presens aliqꝺ corpus luminosuz:ipse tn esset tenebrosus ꝛ lumine ꝓuatus.Mori aūt est ꝓuatio nō habēs oꝺinē aꝺ subm nisi mediāte vita.Nam ante generationē Sortis erat in mā Sortis priuatio vite:sicut in oi mā est priuatio forme introducende: illa tn priuatio non ꝺicebat mors:qz sola ꝓuatio vite que

Cōclusio prīma modificata.

precesserat ꝺicit mors.¶Ex his ꝺico aꝺ qōnez ꝙ ꝓuatione pfecta que nō ꝙz oꝺinē aꝺ subm nisi mediāte habitu nō pōt fieri regressus aꝺ habitū nālr.Probat ista ꝑ.¶Qꝺ pōt nālr fieri/pōt educi in actū ꝑ vnū motorē:vt sepe ꝺicit Cōmentator.Sz in mām caꝺaueris nō pōt inꝺuci aia per vnicū motorē:imo opz ibi esse multas trāsmutationes.ſ.vt ꝑ mā recipiat formas eīntorꝫ:ꝛ sic oꝺinate ꝺeueniat aꝺ vitaz:ꝛ hoc mō intelligit Cōmentator ꝑmo physi. cōmento.69.ꝺuz ꝺicit ꝙ mā est in potētia aꝺ formas.ꝙ ꝛc.

¶Scōo ꝓbat:qz phūs in postpꝺicamentis:in caplo ꝺe oppositis.sic ꝺicit.Ex habitu in ꝓuationem fit mutatio.a ꝓuatione ẋo in habitū ipossibile est.Et Cōmentator ibi ꝺicit.Nō est possibile.vt trāsmuteť ꝓuatio in habitū:cum ꝺixerimus in ꝺiffōne abslqz eo ꝙ fit possibile inuentio in futuro.Et exēplificat tam ipse qꝫ phūs ꝺe cecitate ꝛ caluicie.Caluicies enim nō est quecūqz ꝓuatio capillorꝫ:seꝺ tn ea que inest capiti postqꝫ habuit capillos:cecitas ēt ꝙz posit inesse alicui qui nunqꝫ habuerit potentiā visiuaz:vt pz si gs nasceretť cecus in vtero matris:tn ꝑus natura ꝙuenit oculo poª visiua qꝫ cecitas:qz aꝺ aiam:que est forma aalis apti nati viꝺere.sequit ex necessitate nāe visus in illa parte corporis que est oculus/nisi sit aliqꝺ impeꝺimentum puta actio alicuius ꝛry agentis:vel ꝺebilitas virtutis:vel aligꝺ aliuꝺ huiꝰ:ꝛ ideo visus ꝑus nā hꝫ oꝺinē aꝺ oculū/ qꝫ eius priuatio.¶Ꝺico scōo ꝙ a ꝓuatione que est cōiuncta forme cōtrarie/fit regressus aꝺ habitū.Naz ex calido generatur frigiꝺū:ꝛ ex frigiꝺo caliꝺū:ꝛ hoc est generale. ꝛ necessario requisitū in oi trāsmutatione.¶Ꝺico tertio ꝙ possibilis est regressus a ꝓuatione aꝺ habitū:qn̄ priuatio per ꝑus hꝫ oꝺinē aꝺ subm/qꝫ habitus ei oppositus. Nam aer tenebrosus efficit luciꝺus.Et aꝺ hunc sensum ꝺixit phūs.10.metaphysice ꝙ generationes aliquāꝺo sūt ex cōtrarys:ꝛ aliquāꝺo ex priuatione.

Cōclo 2°

Cōclo 3°

Ad argumenta patet responsio per ea que ꝺicta sunt.

¶Utrū vni forᶜ possint ples forᶜ esse ꝛrie. Qō. XX.

QUeritur 20°.Utruz vni forme possint plures esse cōtrarie.Et arguitur ꝙ nō.¶Primo.qz phūs.10.metaphysice. tex.cōmenti.14.sic ꝺicit.Palā ꝙ nō cōtingit vni plura cōtraria esse:ꝛ statim subꝺit/ꝙ vniª ꝺistātie nō possunt esse plures termini qꝫ ꝺuo:ꝛrietas aūt est quedā ꝺistātia.ergo est tn iter ꝺuos terminos.

Prīma rō.

Cōclo°.

¶Cōfirmať.qz si vni forme ꝛriarenť plures:maxie essent forme medie ꝛ extrema:puta albeꝺini ꝛria esset nigreꝺo:ꝛ colores meꝺy.Sed hoc est falsum:qz phūs tex.13.ꝛ.14.vbi supra ꝺicit ꝙ ꝛrietas est maxima ꝺiaꝛ:maxima autē ꝺia nō est inter extremū ꝛ meꝺiū:seꝺ iter extremū ꝛ vltimū. ergo ꝛc.Et Cōmentator.cōmento.14.ꝺicit preꝺictas rationes ꝑbi esse ꝺemōstrationes.

Confir°

¶Cōfirmať scōo:qz Cōmentator.10.metaphy.cō.19.ꝺicit ꝙ neutrū ꝛrioꝝ est meꝺiū inter ꝺuo extrema.Et per hoc ꝓbat ibi phūs ꝙ equale nō est ꝛriū magno ꝛ paruo:qz est mediuz inter ea.ergo colores medy nō ꝛrianť extremis.¶Scōo.Si albeꝺini cōtrariať nigreꝺo ꝛ pallor:aut hoc est ſm vnā ꝛ eanꝺem rationē:aut ſm ꝺiuersas:non ſm eanꝺem:quia nigreꝺo ꝛ pallor non sunt eiusꝺez rationis.Si ſm ꝺiuersas,ergo sūt ꝺiuerse contrarietates.

Scōa rō.

Respondeo ꝙ huius.q.potest esse ꝺuplex sensus. ¶Aꝺ cuius notitiā est sciendum ꝙ ꝛrietas est relo:qz ꝺr aꝺ aligꝺ:nihil enim est ꝛriū aꝺ se.Potest igitť esse sensus qōnis.Utrū gra exēpli.albeꝺo ꝑ vnicā relonē terminet ꝛrietatē nigreꝺis ꝛ pallorꝭ aꝺ ipsam: aut potius alia sit relo qua est formalr ꝛria pallori ab ea qua est ꝛria nigreꝺini:ꝛ sic nō queritꝫ in hoc loco.Aliª sensus est.Utrū eiꝺē forme possint ꝺue forme esse ꝛrie:siue in ea sit vnica relo que est ꝛrietas sive plures:ꝛ hoc est ꝺe quo in hac qōne.

Mōm" ꝑm"

¶Sciendū scōo.ꝙ phūs.10.metaphysi. pertractat hanc qōnē a textu cōmēti.14.vsqz aꝺ.zz.arguenꝺo ꝙ vni cōtrariant plura ꝺuabꝰ rōnibus.¶Quarū ꝑma est:qz equali cōtrariant magnū ꝛ paruū.¶Secūꝺa est:qz multituꝺini ꝛriatur vnum ꝛ paucū.Et ſoluenꝺo has rōnes ꝺicit.¶Aꝺ ꝑmā.ꝙ equali opponitur ineq̄ le:inequale aūt nō ꝺicit aliquiꝺ cōtrariū,seꝺ ꝺicit priuationez equalitatis.¶Aꝺ zm ꝺicit.vt exponit Cōmentator. cōmento.zı.ꝛ.S.T.ꝙ multitudo accipitur ꝺuplr. Uno moꝺo absolute:ꝛ sic opponitť vnitati:ꝛ hoc nō quiꝛ nu-

Mōm" 2m

Dīstinctio.

merus est multū. Alio mō accipitur multitudo: put dicit excessuz: ꝛ sic opponit pauco: vñ verba Cōmētatoris hec sunt. Multitudo nō opponit paucitati simplr: sed opponit paucū multitudini que dr ꝑm additionē super aliam multitudinē. Oppositio aūt multitudinis ad vnitatem est oppositio mēsurati ad mēsurā: oppositio aūt multi ꝛ pauci est oppositio ꝓtraria: vt ibi dr textu ꝛ cōmento. 21. circa ꝑn^m. Ex gb^9 oib^9 videt ꝙcludere pbs ꝙ vni est ẓriū tātuz vnū. ¶ Duius ẋo oppositū habet ex rōnib^9 ꝛ dictis ei^9.

¶ Primo. qz ipse in eodē lib. 10. tex. cō. zz. circa medium. dicit ꝙ trāsmutatio nō pōt esse per se nisi ex oppositis. ꝛz fiat trāsmutatio per se ex albo in rubeum: vt ibi ꝓbs dicit ergo albedo ꝛ rubor sunt opposita. Sed nō opponuntur ẓdictorie nec priuatiue: qz vtrūqz eoꝝ est ens positiuum. nec relatiue: vt pz. ergo ẓrie. ¶ Scōo. dicit Cōmētator. cōmento. zz. ꝙ qz colores medy sunt ẓrij inter se: ideo transmutatio que fit ex eis adinuicē est per se: sicut et cū transmutat extremū in extremū. Sed cōstat ꝙ nō minus opponit mediū medio ꝗ extremo. ergo media ẓriant extremis. ¶ Tertio. qa. 10. metaphysice. tex. ꝛ cōmē. 17. dicitur ꝙ per hanc particulā. vtrū. nō fit interrogatio nisi de oppositis: sed recte interrogatur. vtrum iste color sit albedo aut rubedo. ergo albedo ꝛ rubedo sunt opposita.

Mōn^m 3^m Dissolo quesiti. **Et ideo** ad solutionē huius qōnis est sciendum. ꝓio ꝙ omne genus diuidit immediate tm̄ duabus differentijs oppositis. quaꝝ vna aut quelz cōstituit genus subalternū: puta cū diuidit viuens in sensibile ꝛ insensibile: quarū vna cōstituit aial: ꝛ altera plantā: aut vna cōstituit spēm specialissimā: ꝛ altera genus subalternū: puta cū diuidit animal in rōnale ꝛ irrationale. Nam irrationale cōstituit brutū qđ est genus: aut vtraqz cōstituit spēm specialissimā: ꝛ hoc est qñ sub tali genere cōtinentur tm̄ due species. Cū aūt sub colore cōtineant multe species: opz ꝙ diuidat immediate duabus differētijs constitutiuis altero duoꝝ primoꝝ modoꝝ: qui dicti sūt: ꝛ tm̄ inter oēs spēs colorez albedo ꝛ nigredo ꝑmo sunt remote: qz in ꝑma diuisione colorꝫ nō cadūt sub eadē specie subalterna: sed necessario sub distinctis. ¶ Sciendū scōo: ꝙ opz formas cō

Mōn^m 4^m trarias maxime distare sub eodē genere: ꝓpter qđ dr. 10. metaphysice. textu ꝛ cōmēto. 14. ꝙ diuersitas cōtrariorū est diuersitas cōpleta: ꝛ diuersitas cōpleta est qua non est maior. ¶ Sciēdū 3°. ꝙ media ꝛ alterū extremū/possunt

Mōn^m 5^m duplr ꝙparari. Uno mō ad ipsuz genus cōe: puta albedo ꝛ rubor ad colorē: ꝛ sic nō cōtriantur: cū nō maxie distēt: imo vt sic ꝓtriatur albedini tm̄ nigredo. Alio mō possunt cōparari ad aliqđ genus eis ꝓpriū ꝛ immediatū: ꝛ sic habēt cōtrarietatē: ꝛ ad hunc sensuz dixit ꝓbs ꝙ vni ẓriat tm̄ vnuz. ¶ Et per hoc facile soluunt rōnes facte ad vtrāqz

Ad rōnes omnes. partē: vt pz cuilibet intuenti. Patet etiā ꝙ ista positio nō est dissoluenda per illā generalē distinctionē qua vtunt oēs imperiti. s. ꝙ ꝓtrarietas accipit cōiter: ꝓprie: ꝛ magis ꝓprie: ꝛ ꝓprissime: ꝛ magis ꝓprissime: ꝛ per eā putant se euadere oēs difficultates. Et si dicat ꝓtra determinata ꝙ rubor nō minus opponit nigredini ꝗ albedini. ergo si ꝓ ꝓprie ꝓtriat albedini: etiā ꝓprie ẓriat nigredini. ¶ Rñdeo ꝙ negat añs: qz rō ꝙ nō ẓriet nigredini nō est. quia magis cōueniat cū ea ꝗ cū albedine: ꝛz qz nō cōuenit cuz ea in eodē gñe: ꝛ cōsequenter nō maxie distat ab ea neqz in eodē gñe ꝓximo: neqz in eodē genere remoto.

¶ Utrū q̄litates medie cōponant ex extremis. Qō. XXI.

Prīa rō. **Queritur** 21°. Utrum qualitates medie inter cōtrarias cōponant ex extremis. Et arguitur ꝙ sic. ¶ Primo. Jd qđ cōparatū ad extrema dicit ꝑm magis ꝛ min^9 habet nām vtriusqz extremi. Sed media sunt

huiꝫ. ergo ꝛc. Maior pz: qz cōparatiū presupponit positiuū. Jd enim qđ est minus albū. est vtiqz albū. Minor ꝓbat: qz cū aliqd mutat de albo in nigrū: cum peruentū est ad mediū/est minus nigrū ꝗ simplr nigrū: ꝛ minus albū ꝗ simplr albū. Simlr est magis albū ꝗ nigrū simplr: ꝛ est magis nigrū ꝗ albū simplr: ꝛ per hanc rōnē ꝙcludit pbs ꝙ media cōponunt ex extremis. ¶ Cōfirmat: qz Cōmētator. 5. physicoꝝ cōmen. 6. dicit ꝙ si aliqd mouet a fusco in nigrū/mouet ab albedine que est in fusco. Et cōmē. 5z. dicit ꝙ qñ fit trāsmutatio ex viridi in albū: nō fit trāsmutatio in viride/nisi ex parte nigra que est in viridi. Idē et ponit Cōmentator. 12. ꝛ. 54. Item. 4. celi. cōmēto. 6. dicit ꝙ grauius ꝛ minus graue differūt ꝑm magis ꝛ minus/ꝓ illud qđ miscet eis ex altero ꝓtrario/qđ est leue. Et cōmē. 26. sic dicit. Cōtraria existunt in medio. verbi gra. albuz ꝛ nigrū existunt in rubeo. Itē. 10. metaphy. cōmēto. 23. dicit expresse ꝙ oia media sunt cōposita ex ẓrijs: sed opz ꝙ alterū ẓrioꝝ ei insit ꝑm magis: alterū ẋo ꝑm minus: qñ impossibile est ꝙ in cōposito ex ẓrijs sint due partes eq̄les: sed opz ꝙ altera sit dominās. Et. 10. metaphysi. tex. cō. 7. At ẋo ꝛ in coloribus est aliqd qđ color vnus: puta albus: deinde ex hoc ꝛ nigro vident geniti. Et expressius hoc habetur ꝑmo phy. cō. 56. vbi sic dicit. Subm est sile medio quoquo mō: qz est in potētia vtrūqz extremū: sed differt: qñ subm est vtrūqz extremū potētia pura: mediū ẋo est vtrūqz extremū nō pura po^a: sed aliqua potētia: in medio enim est vtrūqz extremū in actu. ¶ Scōo. Si in tepido nihil esset calorꝫ ꝛ frigorꝫ: sequit ꝙ aliqd posset trāsmutari a tepido in calidū in instāti. Sed hoc est ipossꝫ ꝛ ꝓtra sensuz. ergo ꝛc. Cōsequentia ꝓbat. Ubi nulla est resistentia. ibi est trāsmutatio subito. Sed si in tepido nihil est frigorꝫ. ibi nulla est resistentia. ḡ ꝛc. Maior nota. Minor ꝓbat. Si in tepido nihil est frigorꝫ. sed tm̄ remissio caloris: ista remissio nō est aliud nisi priuatio caloris intensi. Sed ꝓuatio nō pōt resistere: cū nō sit ens positiuuz. ḡ ꝛc. ¶ Tertio. Dis motus qui sunt ad cōtraria sunt ex ẓrijs: vt dicit ꝓbs 5° physicoꝝ. ꝛ Cōmentator cōmēto. 6. Sed aliquid pōt mutari a media qualitate in extrema: puta a palloꝛe in albū ꝛ in nigrū: vt dr. 10. metaphysi. textu ꝛ cōmento. zz. ergo in q̄litate media sūt forme ẓrie. ¶ Quarto. Impossibile est ꝙ tepiditas per illud habeat rationem calorꝫ. per qđ ẓriat calori: quia nō pōt idē ꝙuenire cū aliquo realr. ꝛ ei opponi. Sed tepiditas ꝙuenit cuz calore ꝛ opponit ei: qz vt dicit ꝓbs 5° physicoꝝ. mediū cōparatū vni extremo bz rōnē alterius extremi: ꝛ ecōtra: ꝛ sic tepiditas cōparata calori opponit ei: ꝛ cōparata frigori cōuenit cū calore: ergo in tepiditate sunt due nāe.

Tertia rō. Quarta ratio. **Respondeo** ꝙ formas medias cōponi ex extremis triplr pōt intelligi. Uno mō ꝙ forme ẓrie extreme cōcurrāt sub equali gradu ad formaz mediā cōstituendā: ita. ꝙ in quolz medio calore tantū sit albedis ꝗtū nigredis: ꝛ eō. ¶ Alio mō ꝙ ipsa ẓria ꝙcurrant ad qualitatez mediā in gradu inequali: ita ꝙ semper necesse sit vnaz esse ibi ꝑm perfectiorem graduz ꝗ aliaz.

Laꝑ. vide 1. d. 17. q. 2. ꝛ. 2. diffinitio. Trib^9 modis pōt interpretari problema.

¶ Tertio intelligi pōt/ꝙ media qualitas cōponatur ex extremis: nō ꝙ habeat in se actu ꝛ formaliter aliquez gradum qualitatum cōtriaꝝ: sed quia virtualiter continet gradus remissos eoꝝ. puta/in rubore virtualiter est aliqs gradus albedinis: ꝛ aliquis nigredinis.

Cōclo rō sua q̄sto. ¶ Dico igitur ad questionē ꝙ Impossibile est formā mediaz componi ex extremis/reali ꝛ vera cōpositione: ita ꝙ neqz in palloꝛe: nec in ruboꝛe: nec in quocūqz alio coloꝛe medio est aliqs gradus albedinis: nec aliquis gradus nigredinis. in quocūqz sensu istud intelligat quantū ad esse in actu: sed ideo cōponi dicuntur ex extremis: qz eas virtualiter cōtinent.

Quid Auer. in fine.

ꝓbo aũt hãc cõclusionem fuisse de mente Auerroys: ꝛ San. Tho. ¶ Primo, qꝛ sic dicit Cõmẽtatoꝛ. 4. meta. cõ. 27. Duo cõtraria habẽtia mediũ sunt in ipso medio in potentia: sicut albedo ꝛ nigredo inueniunt in pallore: sed nõ in actu. ¶ Scõo. sic dicit. 10. metaphysice. cõmẽto. 7. Nõ ds aliquis dicere: qꝺ colores cõponunt ex duob⁹. s. albo ꝛ nigro. ¶ Cõfirmat. qꝛ. 10. metaphy. cõmẽ. 23. in quo multa dicit de hac mã/tandẽ in fine infra cõcludit. In cõposito inuenit ex altero cõtrarioꝝ magis: ꝛ in altero min⁹/nõ simplr. sed aliquo mõ. idest in potẽtia. ¶ Tertio. Sã. T. in. 3. di. 14. ar. 2. ad 2m sic dicit. in minus albo nihil est nigredinis: lz ibi sit minus albedinis. ¶ Quarto arguit rõnibus. ¶ Primo. Impole est ex naturis specie distinctis ꝓstitui tertiã spẽz qualibet illaꝝ permanẽte in specie sua. Sed qualitas media distinguit specie ab extremis. g̃ non pot cõstitui ex extremis si retineant nãz sue spẽi. Maioꝛ est phi 5° metaphysice. vbi dicit. qꝛ. 5. nõ sunt duo ꝛ tria: ꝫ semel gnqz: qꝛ tria ꝛ duo sunt numeri specie distincti. ꝓz ẽt rõne: qꝛ id qõ cum altero cõcurrit ad cõstituendũ vnaz spẽz: nõ pot esse natura totalis ꝛ perfecta. sed tm̃ partialis. Minoꝛ etiã pz: cõmuniter enim est cõcessuz qꝺ ruboꝛ est alterius speciei ab albedine ꝛ nigredine: vt patebit infra. ꝛ ꝓbat etiã rõne. ¶ Ultime dispones ad formas spe distinctas sunt diuersarũ rõnũ: aliogn nõ plus introduceret vna q̃ alia. Sed caliditas ꝛ frigiditas sunt vltime dispositiones ad formas elementoꝝ ꝛ qualitas resultans ex eis que appellat forma media est vltima dispositio ad fozaz mixti: vt cõiter dicunt qui ponũt elemẽta nõ manere formaliter in mixto: ꝛ presertim. Sã. Tho. in tractatu de mixtione el'ntoꝝ. ergo ꝛc̃. ¶ Scõo. Forme opposite inq̃tuz sunt opposite nõ possunt simul ꝓcurrere in eadẽ nã: qua de rõne oppositoꝝ inq̃tũ sunt opposita est qꝺ simul stare nõ possint. Sed forme cõtrarie sunt etiã ꝓtrarie in gradibus remissis: cuius ratio est: qꝛ phs. 10. metaphysice. textu cõmẽti. 13. ꝛ. 14. dicit qꝺ ꝓtrarietas est oppositio ſm foꝛam: natura aũt albedinis ꝛ nigredinis saluant in gradibus remissis. ergo vt sic sũt ꝓtrarie. ¶ Tertio. Suppono qꝺ nulla qualitas cõposita ex extremis est simplex. Istud satis pz: qꝛ simplicitas opponit cõpositioni. Suppono scõo: qꝺ in elementis sunt tantũ qualitates ꝑme: nõ qualitates secũde siue cõposite: vt dicit in scõo de generatione. tex. cõ. 16. Ex his arguit sic. phs dicit in 4° de celo ꝛ mundo: qꝺ aer est grauis ꝛ leuis. Aut ergo itelligit qꝺ simul sint in aere due qualitates distincte: aut qꝺ est tm̃ vna. sed cõposita ex gravitate ꝛ leuitate: aut intelligit qꝺ est vna virtualr: cõtinens vtranqz. Nõ ꝑmũ vt ꝓbabit sequenti qõne. Non 2m: qꝛ nulla qualitas cõposita: pot esse in elementis: vt pz ex scõo suppositio. ¶ Quarto. Cõmentatoꝛ dicit ꝑmo physicoꝝ. cõ. 56. qꝺ colores extremi sunt in colore medio/nõ in actu puro. nec in potẽtia pura: sed medio mõ inter potentiaz ꝛ actũ. Sed albedo remissa est actu albedo: ꝛ nigredo remissa est actu nigredo: aliogn nullũ coꝛp⁹ esset actu aut albũ aut nigrũ nisi in eo esset albedo ꝛ nigredo in sũmo: qõ est falsuz: ergo intelligit tertio mõ. s. qꝺ illa qualitas aeris cõparata ad grauitatẽ/tunc hz rõnem leuitatis: ꝛ comparata ad leuitatẽ ignis habet rõnẽ grauitatis. Et qꝛ motꝰ distinguunt ex terminis: vt pz 5° physicoꝝ. tex. cõ. 31. ideo cõ sequenter dico qꝺ duz aliqõ mobile mouet ab extrema qualitate in aliã: necesse est ibi concurrere plures motus. ꝓpter qõ dicit phs ꝛ Cõmẽtatoꝛ. 10. meta. tex. 7. 9. 22. qꝺ motꝰ de albo in nigrũ fit ꝑ motũ sup colores medios ꝑ: ꝛ post peruenit ad nigredinez: gratia exempli: dum aliqd mouet a nigredine in albedinẽ: necesse est qꝺ ꝑus remittatur nigredo: ꝛ tandẽ coꝛrumpat. In instanti autem coꝛruptionis albedinis/acquirit aliquis coloꝛ medius sub quo stat mobile per aliquod tempus: ꝛ paulatiz disponit subz ad vlteriozẽ formã: puta ad albedinẽ: ita qꝺ dum ꝑcedens qualitas remittit fit dispositio in subiectuz ad sequentem qualitatem: que quidem dispositio fit mediantibus qualitatibus ꝑmis ꝛ mediante raritate ꝛ densitate.

Sup⁹ ꝑ⁹

Sup⁹ ꝑ⁹

Ad rationes In oppositũ rñdet. Ad ꝑm dicit qꝺ phs nõ intelligit qꝺ forme medie habeant rõnẽ vtriusqz extremoꝝ ꝛ sapiant eoꝝ nãm: q̃sti qꝺ aligs gradus qualitatũ ꝓtrariarũ sit formalr in qualitate media: sed solũ: qꝛ media habent rationẽ vtriusqz contrarioꝝ/nõ absolute sed cõparatiue. In fusco. n. est virtualiter plus nigredinis q̃ albedinis. In ruboꝛe aũt est virtualr plus albedinis q̃ nigredinis: ꝛ ideo fuscum comparatũ albo dicit nigrũ: ꝛ rubeũ cõparatuz nigro dicit albũ. Ad ꝑmã auctoritatẽ Cõmẽtatoꝛis dicit qꝺ per albedinez que est in fusco nõ intelligit aliquã realitatẽ que sit de nã albedinis: qꝛ tũc mobile nõ moueret a fusco in nigrũ. sed ab albo in nigrũ: cuius oppositũ vult Cõmentatoꝛ: sed per albedinẽ intelligit ipsuz coloꝛẽ fuscũ: qui vt cõparat ad nigredinẽ hz rõnẽ albedinis. ¶ Ad scõaz dicit eodez mõ. ¶ Ad tertiã dr qꝺ ei qõ est minus graue nihil admiscet leuitatis nisi ad hunc sensum qꝺ minus graue minus elongatũ est a leuitate q̃ magis graue. ¶ Ad quartaz dr qꝺ Cõmentatoꝛ intelligit extrema existere in medio non formalr sz virtualr. Et silr dico ad quintã: forma enim media virtualr cõtinet extremas: sed vnã magis ꝛ alterã minus. rubeũ enim plus virtualr cõtinet albedinis q̃ nigredinis: fuscũ ño plus nigredinis q̃ albedinis. ¶ Ad vltimaz auctoritatẽ que habet ex ꝑmo physicoꝝ dicit qꝺ Cõmentatoꝛ declarat seipsuz: nec auctoritas eius perfecte recitat. Sic enim dicit. In medio enim est vtrũqz extremuz in actu: sed tũ nõ in vltima perfectione. Ex qbus habetur qꝺ est ibi vtrũqz extremũ tm̃ in actu virtuali ꝛ nõ in actu formali: ꝛ ſm suũ esse perfectũ. idest cõpletũ ꝛ specificuz. ¶ Ad 2m ꝑncipale negat cõsequẽtia. Ad ꝓbationẽ dico ꝑmo/qꝺ argumẽtũ nõ est ad ꝓpositũ: qꝛ tepiditas non est forma media: sed est caloꝛ remissus citra dimidiũ graduz latitudinis caloris: in tali enim remissione nõ sufficit denominare subm suũ esse calidũ. sed tepidũ. Dico scõo: qꝺ cõsequẽtia nõ tenet: qꝛ successio nõ tm̃ prouenit ex resistentia forme cõtrarie: sed aliqñ ex imperfectione agentis: aliqñ ꝓpter indispositionẽ subiecti: ꝛ sic est in ꝓposito: qꝺ enim caloꝛ remissus nõ statim intendat est: qꝛ subiectũ non est dispositũ ad perfectiozẽ calorez: sed successiue disponit: q̃ facto statim introducet vlterioꝛ gradus caloris. ¶ Ad 3m dicit qꝺ motus qui sũt ad ꝺria sunt ex ꝺrijs aut simplr: aut ſm qd ꝛ cõparatiue: nec aliter intelligit phs. ¶ Ad 4m negat maioꝛ. Dico enim qꝺ est ipole qꝺ aligd cõueniat cum alio realr: ꝛ opponat ei simplr ꝛ absolute: tñ nõ est ipole qꝺ aligd cõueniat cuz alio realr: ꝛ opponat ei ſm qd ꝛ cõparatiue. Cuius ratio est: qꝛ per eandẽ realitatẽ pot aliqd magis conuenire extremis cõtrarys: q̃ cõueniant ipsa extrema inter se. Et ideo per illã realitatẽ pot conuenire cu aliquo extremoꝝ ꝛ contrariari eidem quodam modo etiã relatiue ꝓut habet rationẽ alterius extremi: ꝛ ſm qꝺ virtualiter plus continet vnum extremũ q̃ alterum.

Ad ꝑmã

Ad auctoritatem nõ.

Ad 2m cõm

Ad tertiã

Ad 4m

¶ Utrũ forme ꝺrie cõpatiant se in eodẽ subiecto adequato ſm gradus remissos. Questio. XXII.

Ratio rõ.

Queritur 22°. Utrum forme contrarie cõpatiantur se in eodem adequato subiecto ſz gradus remissos. Et arguit qꝺ sic. ¶ Primo. Si nõ possunt esse simul: sequitur qꝺ est dare ꝑmũ instans qualitatis que acquiritur ꝛ vltimum eius que abycitur. Sed hoc est falsum. ergo ꝛc̃. Cõsequẽtia pz: qꝛ per te idez instans copulat

generationē vnius ⁊ corruptionē alterius:cum ponas q̄ nihil fōrme que abycit̄ remanet cū ea que acquirit̄. Falsi tas ꝓñtis ꝓbat̄. Impoſſe eſt dare ꝑm mutatū eſſe:vt ꝓbat̄ 6° phyſicoꝝ.ergo ipoſſe eſt dare ꝑmū iſtās eſſe qualitatis. Scda rō Patet cōſequētia:q̄ qualitas acgrit̄ per motū. ¶ Scdo. Tertia rō Nō eſt dare ꝑmā remiſſionē fōrme abyciende.g̃ non eſt dare ꝑmā gnerationē fōrme acgrende. ¶ Tertio. Agens nāle nō remittit vnaz fōrmā niſi cauſando in eius ſubto aliqd incōpoſſe illi fōrme in tali gradu:⁊ ℔m q̄ cauſat illō in maiori ⁊ maiori gradu/corrumpit gradū maiorem vel Quarta ratio. maiorē pꝛeexiſtētis fōrme. ¶ Quarto. Oē qō mouet̄ bz aliqd vtriuſqz extremi:vt dī.6.phy.ergo duz frigidū cale/ Quita rō fit bz aliqd caloris:⁊ aliqd frigoris. ¶ Quinto. Agēs itro/ducens calorē in aliqō ſubm/nō ſtatim cauſat pfectū calo rez.ergo bz aliquā reſiſtētiā:reſiſtētia aūt nō eſt niſi ex cō Sexta rō, trario.ergo bz aliqd fōrme ℨrie. ¶ Sexto. Quicquid ſtat cū motu ad aliquā fōrmā/ſtat cū termino motus:q̄ motꝰ nō eſt niſi ipſa fōrma. Sed fōrma ℨria ex qua ſubm tranſ mutat̄ ſtat cū motu:q̄ ipſa eſt cā ſucceſſionis motus pꝛe/ dicti ℔m Auerroim 4° phyſi.cō.71.dicentē q̄ cā ſucceſſio nis in motu eſt reſiſtētia. Jn motu aūt ad fōrmam nō pōt eſſe reſiſtētia niſi rōne fōrme ℨrie exiſtentis in ſubo.g̃ ꝛc. Septima ratio, ¶ Septimo. Jn mixto manēt q̄litates remiſſe el'ntoꝝ:vt dicit ēt.S.Tho.q.76.ar.4.ad 4ᵐ:ſed ille ſunt ℨrie.g̃ ꝛc. Octaua rō ¶ Octauo. Sint aliqua duo agētia nālia:puta ignis ⁊ aq̄ ſufficientia ad agendū mutuo inter ſe:⁊ appꝛoximent̄:ita tñ q̄ inter ea ponat̄ mediuz q̄ ſit minimus aer:cōſtat q̄ iſte aer alterabit̄ ab vtroqz illoꝝ corpoꝝ. Sed iſte altera Nona rō tiones ſūt ꝓtrarie.ergo ꝛc. ¶ Nono. Motus ſurſuz ⁊ mo/ tus deorſuz ſunt ℨry:⁊ poſſunt ſil' eſſe in eodē:puta ſi lan/cea mittat̄ ſurſuz:⁊ muſca ſuper lanceā moueat̄ deorſum. Decia rō, ¶ Decimo. Differētie ſpēꝝ eiuſdem generis ſunt ℨrie:vt pz.10.metaphyſice. Sed ꝓñt eſſe ſil' in eodē tales fōꝛe:pu/ta albedo ⁊ dulcedo:quarū quelz eſt qualitas:⁊ habēt idē genus remotū ſubalternū in ꝓñto q̄litatis. Undecima ratio ¶ Undecimo. Diſpoſitio ad vitiū ꝓtrariat̄ virtuti:q̄ ipſamet diſpoſitio efficiet̄ vitiū. Sed diſpoſitio ad vitiū pōt ſtare ſil' cū vir/tute:vt pz in eo q̄ habēs habitū vtutis facit actū vitioſum: talis enim actus cauſat diſpoſitionē ad vitiū.

Laſ.tāgit vbi ſupra. Cōclo rñ ſiua, **Reſpondeo** q̄ fōrme ꝓtrarie nō ꝓñt ſil' eſſe in eo/dem adequato ſubiecto:ſiue in gradi/bus intenſiſſimis:ſiue in quocūqz gradu remiſſo. Hāc cō cluſionē ꝓbo eſſe de mēte ꝓbi ⁊ Cōmētatoꝛis ⁊.S.Tho. ¶ Primo ſic. Impoſſe eſt duo ℨdictoꝛia eſſe ſil' in eodē.g̃ eſt ipoſſibile duo ꝓtraria eſſe ſil' in eodē. Añs eſt notū per ſe.4° metaphy. Cōſequētia ꝓbat̄ per cōditionalē quā fa cit Ariſtoteles 9° metaphyſi.tex.cō.27.vbi ſic arguit. Si eſt ipoſſe vt duo ℨdictoꝛia vera inſimul ſint in eodē:mani feſtū eſt q̄ eſt ipoſſe vt ꝓtraria ſint inſil' in eodē:hec ꝓbs. Sed eſt ipoſſe duo ℨdictoꝛia eſſe ſil' in eodem.g̃ eſt ipoſſe duo ꝓtraria eſſe ſil' in eodē. Patet ꝓñtia a poſitione añtis ad poſitionē cōſequētis. ¶ Et ſi dicat̄ fōꝛte q̄ ꝓbs intelli git de ℨrys cōplexis:q̄ nō eſt ipoſſe duas ꝓtrarias eſſe ſil' veras:nō aūt logt̄ de fōrmis ꝓtrarys:de qbus tñ eſt ſer/mo in hac qōne. ¶ Jſtud apparet falſum duplr. Prio ex alia tranſlatione que clarioꝛ eſt:vt inquit ibi Cōmētatoꝛ: in ipſa enim aſſignat̄ iſta rō quare vnū ℨriuz nō pōt ſil' eē cū alio:ga.ſ.vnuz eſt ꝓuatio alteriꝰ/vt nigredo albedinis. ¶ Scdo. q̄ dicit textus q̄ nō ꝓñt inſil' eſſe in eodez:⁊ nō dicit q̄ nō poſſunt inuicē ꝓdicari:qō tñ diceret ſi itelli/geret de ꝓtrarys cōplexis. ¶ Et cōfirmat̄. q̄ Cōmētatoꝛ per totū illud cōmentū declarat hoc in fōrmis cōtrarys. ¶ Cōfirmat̄. Si aliqd ſimul eſt albū ⁊ nigrū.ergo eſt al/buz ⁊ nō albū:cōſequēs eſt ipoſſibile. Probat̄ ꝓñtia:quia nigrū eſt ꝓuatio albi:⁊ ꝓuatio eſt neceſſario in ſubiecto determinato:hāc rōnē poſuit ꝓbs:vbi ſupꝛa cū ſic dicit. Cōtrarioꝝ enim altez eſt ꝓuatio: ꝓuatio aūt negatio eſt ab aliquo determinato genere. ¶ Cōfirmat̄ ſcdo. Dis op poſitio alia a cōtradictione includit ꝓtradictionē:vt dī ꝑ ꝓpꝛioꝝ.⁊ 4° metaphy.ergo ſi ꝓtraria verificant̄ ſimul de eodē ſequit̄ q̄ etiā cōtradictoꝛia:⁊ ita ſi aliqd eſt albuz ⁊ nigrū:ſeqt̄ q̄ ſit albū ⁊ nō albū. ¶ Scdo. Si fōrme con/trarie ſe cōpatiunt̄ ſub aliqbus gradibus:⁊ ſub aliqb⁹ nō: q̄ nō ſub gradibus intēſis.ſed ſub remiſſis.ergo eſt dare latitudinē certā ⁊ determinatā:vltra quā nō poſſiunt ſe cō pati:⁊ ſic eſt dare aliquē calorē permixtū frigoꝛi:quo calo re nullus intenſioꝛ poſſet cōpati frigus. Sed hoc eſt ipoſ/ſibile.ergo ꝓtraria in nullo gradu ſe cōpatiunt̄. maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbat̄. ſupponēdo duo. Primū eſt q̄ ſūmus caloꝛ Supᵐ ꝓ nō cōpatit̄ aliquē gradū frigiditatis. Scōm eſt q̄ remiſ/ Supᵐ ₂ᵐ ſio in fōrmis habētibus cōtrariū fit per admixtionē ℨry. Jſta duo cōceduntur ab his qui ſunt oppoſite opionis:vt infra patebit. Mouea̅t igit̄ aliqō coꝛpus:puta.a.a ſūma caliditate ad illaz caliditatē qua maioꝛ nō cōpatit̄ frigidi tatē:cōſtat q̄.a.in vno inſtāti erit ſub caliditate ſūma ⁊ in alio inſtāti erit ſub caliditate qua maioꝛ nō cōpatitur fri/giditatē:⁊ cū illa duo inſtantia nō ſint imediata:opz q̄ in/ter ea mediet tempus. Jn illo aūt tēpoꝛe medio.a.non eſt ſub caliditate ſūma:q̄ ſic dum mouereꝰ eſſet totalr in ter mino a quo.igit̄ in illo tēpoꝛe medio eſt ſub caliditate re/miſſa:⁊ per ꝓñs in illo tēpoꝛe medio bz aliqd de frigidi/tate:q̄ remiſſio nō fit niſi ex admixtione cōtrarij.per ꝛᵐ ꝓſuppoſitū. Bz in illo tēpoꝛe medio eſt caliditaſ q̄ in inſtā/ti ſequēti.in quo bz caliditatez qua maioꝛ nō cōpatit̄ frigi ditatē.g̃ ꝛc. ¶ Dicet̄ fōꝛte q̄ cuz oī caliditate citra ſūmaz Fuga. permiſcet̄ frigiditas. ¶ Sed cōtra.ſuppono q̄ eſt dare Inſecutio remiſſiſſimā frigiditatē:vt ꝓbatū fuit libꝛo 8°. Tunc ſic. Frigiditas remiſſiſſima eſt permixta cū caliditate:quero tunc:aut aliqua caliditas intēſioꝛ poteſt ſtare cuz frigidi/tate:aut nō. Si nō:habeo ꝓpoſitū. Si ſic.g̃ cū quāto cali/ditas eſt intenſioꝛ.frigiditas ſit remiſſioꝛ:ſequit̄ q̄ frigi/ditas permixta cuz caliditate intenſiozi ſit remiſſioꝛ frigi ditate remiſſiſſima:⁊ ita dabit̄ remiſſius remiſſiſſimo:qō eſt ipoſſe. ¶ Tertio. Qualitates medie puta rubedo ⁊ vi/riditas nō poſſunt ℔m ſūmū graduz eſſe ſimul in eodem ſubiecto.ergo nec albedo ⁊ nigredo in gradibus remiſſis. Antecedēs ab oībus eſt cōceſſuz:aliogn eſſet rubeū ⁊ non rubeū. Conſequētia ꝓbat̄. Albedo vt ſex ⁊ nigredo vt ſex plus repugnāt q̄ rubedo ⁊ viriditas intenſe:q̄ ꝑme ſunt perfecte ℨrie.⁊ maxie diſtant:alie aūt nō.ergo ſi illę ſe nō cōpatiunt̄ nec ille poſſunt ſe cōpati. ¶ Quarto. Si fōꝛe cōtrarie ſe cōpatiunt̄.aut hoc eſt in gradibus equalibus: aut in gradibus inequalibus. Non ꝑmū:q̄ ſi aliqd habet albedinē:vt.6.⁊ nigredinē vt.6.ſequit̄ q̄ aut eſſet ſimul al buz ⁊ nigrū:aut nec eſſet albū nec nigrū:que ſunt incōpoſ ſibilia:aliōquin poſito iſto caſu nullo coloꝛe eſſet coloꝛa/tum. Patet illa cōſequētia:q̄ nō eſt maioꝛ ratio q̄ deno/minet̄ ab vna iſtarū fōrmaꝝ.⁊ nō ab alia:cum vtraq; ſit vt ſex. Nō ᶻᵐ:q̄ ſi albedo vt.6.non cōpatit̄ nigredinem. vt.6.ſed eā expellit/multo magis albedo intenſioꝛ q̄ vt.6. expellit eādē nigredinē:q̄ eſt fōꝛtioꝛ. ¶ Quinto. Si fōꝛ/me ꝓtrarie poſſunt eſſe ſimul:ſequit̄ q̄ motus ꝓtrarij poſ ſunt eſſe ſimul. Sed hoc eſt falſuz.ergo ꝛc. Falſitas conſe/quentis ꝓbat̄. vt dicit Cōmētatoꝛ.5.phyſicoꝝ.cōmēto.53. alia eſt cōtrarietas inter motus q̄ inter motum ⁊ quietez. Bz eſt ipoſſe q̄ aliqd ſil' moueat̄ ⁊ qeſcat.g̃ ē ipoſſe q̄ mo/ueat̄ ℨrys motib⁹. Itē. Jd qō caleſit recedit a frigoꝛe:⁊ id qō frigeſcit accedit ad frigus:eſt autē ipoſſe ſil' accedere ⁊ recedere reſpectu eiuſdem. Cōſequētia etiā ꝑma ꝓbat̄:qa motus nō ſunt cōtrarij niſi ꝓpter cōtrarietatē terminoꝝ:

vt dicitur

vt dicit.5.physicoꝝ.ergo nō est maior cōtrarietas iter motus q̄ iter formas:ꝛ per ꝓñs:si forme ℨrie possunt eē fil:sequitur q̄ ēt motus ℨrie. ¶Sexto arguit.q̄ sit de mēte Lō/mētatoris.Et ꝫ multū appareat ex his q̄ dixit 4° metaph̄. cōmē.27.exponēdo ꝓñtiaꝫ Aristotelis i nductā in p̄ma rō ne:tñ spāliter arguitur:ga ip se p̄mo physi.cōmen.56. dixit q̄ qualitates medie iter ℨrias sunt alio modo in potētia ad eas q̄ subtū:ga subtuꝫ est in pura po[a] ad vtrūq̄ extremū: medie autem qualitates nō sunt in pura potentia ad extrema.Et quero quo modo subiectum est in pura potentia ad vtrūq̄ extremum. Aut enim hoc ideo est:quia subiectum nō est vtrūq̄ extremū.sed potest eē:ꝛ hoc cōstat eē falsuꝫ ꝛ ipole.Nā est ipossibile q̄ lapis ꝓuertat in albedinem.Aut ℌ ideo est.ga subtū nūq̄ habꝫ actu vtrūq̄ extremū:sed nūc vnū nūc aliū:mediū aūt hꝫ aliquo mō vtrūq̄ extremū.ſ.virtualr:ꝛ hic est verus sensus.Et q̄ sic oporteat intelligere pꝫ ex his q̄ dicit 4°metaphy.tā ipse q̄ ℙbs vbi dicunt q̄ ipole est vt cōtraria sint sil in eodē:sed q̄nq̄ hoc ꝛ q̄nq̄ hoc. ¶Septimo arguit q̄ sit de mēte.S.Tho.q2 in.3.dis.14.ar.2.ad 2[m].vt recitatū est p̄cedēti q̄one sic dic. In minus albo nō est aliqua nigredo:sed albedo minus intensa.g̃ albedo q̄ nō est sūma nō hꝫ aliquē graduꝫ nigredinis. Huius oppositū dixit Joā.Lapzeoli eē de mēte San. Tho.ad qō tenēdū mouet:tuꝫ ga.S.Tho.veri.q.8.ar.14. dicit q̄ cū ex nigro fit albū in toto illo tēpore dealbationis albedo est in fieri:ꝛ nigredo est in cozrūpi.Tuꝫ ga sepe dicit q̄ forme ℨrie intēdunt per remotionē ꝛ depurationē a ℨrio.Declarans aūt hāc opīonē dicit q̄ quāto vnū ℨrioꝝ est maius:tāto cōpatitur minus de suo ℨrio:puta cū calore vt.9.pōt stare vnus gradus frigoris:si aūt frigus intendat ad duos gradus necesse est calorē remitti ꝛ effici vt.8.ꝛ sic ꝓportionabilr. ¶Dicit 2°q̄ si forme ℨrie sint in eodē subiecto ℔m gradus medios:puta si tota latitudo frigoris ꝛ caloris sit.vt.10.ꝛ sint in eodē calor vt.5.ꝛ frigus vt.5.tale subiectū nō erit calidū nec frigidū.Si ℵo sit calor:vt.6.ꝛ frigus:vt.4.subtuꝫ denoiabitur calidū ꝛ nō frigiduꝫ:ga fo[a] non pōt denoiare subiectū nisi sit vltra mediū gradū latitudinis. ¶Cōtra hunc modū dicēdi arguit. ¶Primo ex auctoritate inducta de 3° sentētiarū. ¶Secūdo suppono q̄ det minimū cuiuslibet forme sensibilis:sicut ēt ipse concedit:vt ꝓbatū fuit.8.huius.Sit g̃ aliq̄ corpus habēs minimū frigus:ꝛ approximet ei corpus calidū:puta ignis:ꝛ nullum sit ibi potēs ipm vltra infrigidare.Casus iste est possibilis.Quero vtruꝫ sit possibile in ℌ corpore successiue acqri calorē:dato q̄ frigus nō intēdat.Si dicis q̄ nō.g̃ agēs nāle debite approximatū passo ꝛ nō impeditū nō agit in ipꝫ Si dicis q̄ sic.g̃ cū prius acgrant oēs gradus caloris citra nonū q̄ ipse nonus:ſegtur q̄ illa minima frigiditas nō soluꝫ pōt stare cum calore:vt.9.sed ēt cū calore.vt.4.ꝛ.vt.6. ꝛ sic de oib[9] aliis citra.9. ¶Dicet forte q̄ stat cū eis solum in po[a]:ga cum illa intensio sit successiua:in nullo gradu citra nonū stat nisi tñ per instans qō est stare in po[a]. ¶Sꝫ hoc est falsum.Tuꝫ ga iste tenet q̄ alteratio nō est mot[9] cōtinuus.g̃ subiectuꝫ gescit per tps in aliquo gradu caloris citra nonū.Tuꝫ ga possibile est q̄ illud corpus potens calefacere/sit sufficiens itroducere solū calorez: vt.6.quo acgsito stabit actu frigus vt vnuꝫ cuꝫ calore vt.6.Tuꝫ quia possibile est q̄ causato calore vt.6.in tali subto illud corp[9] calefaciens corrumpat. ¶Dices forte q̄ frigus itēdet. ¶Sꝫ hoc est voluntarie dcīm:ga nō apparet a quo intendat: nō enim intendit a calido:vt pꝫ:nec a frigido:ga p casum nullus frigiduꝫ est ei approximatū. ¶Tertio.suppono q̄ forma nō pōt esse sine effectu formali:nec econtra.Suppono ſcō:q̄ esse frigiduꝫ est effectus formalis frigoris.Ista duo cōiter ab omnibus sunt p̄cessa:nec pñt rōnabiliter negari.

Auerro. sita in p̄ positio.

Impugt Lapolus

Tunc sic.In calido vt.9.est frigus vt vnuꝫ.ergo dat ei esse frigiduꝫ.Añcedens est positio tua:ꝓñtia patet:per p̄muꝫ ꝛ 2[m] p̄supposituꝫ.Tunc vltra/dat ei esse frigidum:g̃ illud corpus recipit eē frigiduꝫ:ꝛ vltra.g̃ est frigidū.Patet p̄ma ꝓsequentia:ga cuilibet danti corespōdet aligd recipiens. Secunda etiā ꝓñtia pꝫ:ga habere esse frigiduꝫ ꝛ esse frigidum idē sunt:sicut habere humanitatem ꝛ esse hominem. ¶Quarto arguit q̄ prima auctoritas nō est ad ꝓpositum illius opinionis.In hoc enī distinguunt res permanētes a successiuis q̄ successiua nō sunt nisi dū fiunt:pmanētia ℵo nō sunt q̄diu fiunt:sed solum postq̄ facta sunt.Tūc sic.In toto dealbationis tempore albedo est in fieri.ergo albedo nō est:patet ꝓñtia:ga albedo est res pmanens.Scōa ℵo auctoritas sic intelligenda est q̄ cōtraria intendūtur p depurationem a contrario:nō q̄ habeant admistum aligd forme cōtrarie:sed quia magis elongātur a contrario:albi[9].n. est magis remotum a nigro q̄ minus album.

Ad primum in oppositum p̄cedit consequētia ꝛ ꝓsequēs pro p̄ma eius parte:ꝛ negat ꝓñtia quātum ad secūdam partē ꝓsequentis:ga nō dat vltimuꝫ esse forme que abycit:sed dat primū non esse eius. Ad ip̄robationez huius dicit q̄ nō datur primū mutatum eē in motu ꝛtinuo:cuiusmodi est tñ motus localis:dat tñ primuꝫ mutatuꝫ esse in motu qui nō est simplr continuus: sicut est motus alteratiōis:vt fuit declaratū libro 8°. ¶Ad 2[m] negatur antecedēs:ga cū corpus calidum approximat frigido per aliquātum tempus stat ei psens.ꝛ nihil abycit de frigore:sed ipm disponit vt possit abycere:ꝛ in vltimo instāti illius tēporis remittit frigus:ꝛ hec est prima eius remissio. ¶Ad 3[m] dicitur q̄ agens nāle remittens frigiditatē aque causat in aqua aligd icompossibile frigiditati aq̄ in tali gradu:puta frigus vt.6.requirit tātā densitatē:vt ei est incōpossibilis minor densitas.Causat ergo agens naturale in aqua raritatē incompossibilem frigori vt.6.sed non ſegtur ꝓpter hoc q̄ introducat in aquā aliquis gradus caloris q̄diu in ea est aligd frigiditatis. ¶Ad 4[m] dicit q̄ maior est vera tñ de motu simplr successiuo/qlis est motus localis:ꝛ de hoc logtur ℙbs 6°physicoꝝ. ¶Ad 5[m] dī q̄ calidum approximatum frigido prius expellit totuꝫ frigus q̄ introducat aliquid caloris.q̄ autez non introducat statim sūmum calorē non est ga ibi sit aliquis gradus frigoris qui ei resistat:sed ga tunc subiectū nō est dispositum ad recipiendum maiorem gradū caloris:aut ga agens non est virtuosius ad causandū maiorem calorē. Unde in illo instāti q̄ est primuꝫ nō esse frigoris,causat tantū calorez quātuꝫ potest:ꝛ postea in tēpore sequenti disponit passum ad maiorem calorē/vel augetur virtus calefaciētis ꝛ tunc intendit calorem ꝑexistentem. ¶Ad 6[m] dicitur q̄ quando abycitur forma habēs cōtrarium.ibi est considerare duas mutationes:quarū vna est remissio forme abyciende:terminus autē a quo huius motus est ipsa forma prout est intensa:ꝛ terminus ad quem nō est forma ei cōtraria:sed est ipsamet forma ℔m esse remissum:cum isto itaq̄ motu non stat aliquid forme acgrende.Alia est mutatio per quaꝫ totaliter abycit forma existens:ꝛ introducit forma sibi contraria.Ista autem mutatio est subita:ꝛ in instāti mensurāte ipsaꝫ est in subiecto tñ forma de nouo acquisita ꝛ nō aliquid forme deperdite:ga in illo instāti corrupta est.Cum isto igit motu nihil stat forme que abycitur:ex qbus pꝫ q̄ minor est falsa.Ad dictū Auerrois dico q̄ loquit de motu locali.Dico ſecūdo q̄ in motu per quez ex frigido fit calidum est successio ratione resistētie:non ga dum causat calor fit aliquid frigoris:sed ga frigus resistit agēti ne statim causet aliquē gradū caloris:ꝛ opꝫ tale agens paulatim corrumpere frigus. ¶Ad 7[m] dicit q̄ qualitates elemētorum

Ad ꝑmū

Ad 2[m]

Ad 3[m]

Ad 4[m]

Ad 5[m] ad 6[m]

Ad 7[m].

non manent actu in misto:sed tñ virtualiter:ga illa qualitas media que est dispositio ad formam misti cõtinet virtualiter qualitates elementoꝝ.Dico secũdo ꝙ si concedatur elementa manere in misto ꝑm esse remissum:vt voluit Cõmentator:non sequitur adhuc formas contrarias eẽ in eodem adequato subiecto:ga in misto ꝓpriũ subiectũ caloris nõ est mistus:sed ignis ⁊ ꝓprium subiectum frigoris est aqua. ¶Ad 8ᵐ. ¶Ad 8ᵐ dicit ꝙ si inter illa agentia ponat corpus minimum:in quo possit esse tñ minimus caloris:non tñ intensiue.sed etiã extensiue:tunc aut illa duo agẽtia sũt eque fortia ad agendũ:⁊ tunc neutrũ eoꝝ alterabit vl aget in illud corpus mediũ:ga mutuo se impedient:aut vnũ est fortius altero:⁊ tunc ipsum alterabit illud corpus mediũ: alterũ ẋo non alterabit ipsum:quia impedietur a fortiori agente.Dico tamẽ ꝙ agens debilius retardabit actionem agentis fortioris. ¶Ad 9ᵐ. ¶Ad 9ᵐ negatur minor loquendo simpliciter:ga si motus lancee sit velocior q̃ motus muscę super eam:tunc musca mouebit̃ sursum simpliciter.Si autem ecõtrario:tunc musca mouebit̃ deorsum. ¶Ad 10ᵐ. ¶Ad 10ᵐ negatur maior.differentia enĩ albedinis ⁊ differẽtia dulcedinis nõ sunt cõtrarie.sed sunt dispate:qõ ꝑz:ga nõ est motus per se ab albedine in dulcedinẽ qõ tñ esset si essent ꝯrarie:vt dicitur.10.metaphysi.tex.⁊ cõmen.zz.⁊.33. ¶Ad 11ᵐ. ¶Ad 11ᵐ negat maior.Ad ꝓbationẽ dicit ꝙ non quelibz dispositio efficit id ad qõ disponit:alioquin calor efficeret formam ignis substãtialis.Illa autẽ dispõ que efficit̃ habitus vitiosus est habẽs eẽ remissus ⁊ imperfectũ:hõ aũt dispositio non stat cum virtute:dñ autẽ actus malus eẽ dispositio ad vitiũ in eo ꝙ hz virtutẽ:ga ꝑ talẽ actũ remittit̃ habitus virtutis.

¶Utrũ forme ꝺ̃rie sint eiusdẽ spẽi. Qõ. XXIII.

Vlg cap. ꝑ° dist.17. q.2. ꝺ̃ria rõ.

Queritur zᵒ.Utrũ forme cõtrarie:puta calor ⁊ frigus sint eiusdem speciei.Et arguit̃ ꝙ sic. ¶Primo.Si calor ⁊ frigus distinguuntur specie:segtur ꝙ nõ est dare remississimũ calorẽ nec remississimũ frigꝰ. Cõsequẽs est falsum:ꝑsertim ꝑm S.Tho.ga datur minimus nõ tñ extensiue.sed etiã intẽsiue.ꝙ ⁊c.Cõsequẽtia ꝓbatur. Sit aliqõ corpus summe caliduꝫ:⁊ trãsmuteť quousq̃ sit remississime frigidũ:ꝺstat ꝙ opz ipsuꝫ ꝓius deuenire ad calorẽ remississimũ.Quia iter sũmũ calorẽ ⁊ remississimũ frigus medius est remississimꝰ calor.Ergo in aliquo ĩstanti:puta.b.erit illud corpus:puta.a.remississime calidũ:⁊ in alio ĩstãti:puta.c.erit remississime frigidũ. Tũc quero de tẽpore medio inter ĩsta duo instantia:ga aut.a.est sub caliditate aut sub frigiditate:⁊ ga cõtinue dũ mouebit̃ remittit̃ eius calor:segtur si est sub calore ꝙ habeant calorẽ remissorẽ remississimo.Si est sub frigore/cũ ꝓtinue intendatur frigus:segtur ꝙ in.c.instãti erit frigidius q̃ in hoc tempore medio:⁊ ita in .c.nõ est frigiditas remississima.vel si sic: tũc debit̃ remissius remississimo. Scõa rõ. ¶Secundo.Si distinguũtur specie.ꝯ sunt determinate ad maximum ⁊ ad minimũ.ex zᵒ de aĩa.tex.cõ.41.Sed nõ est dare maximũ calorem:nec minimũ calorẽ:⁊ sil'r dico de frigore.ꝯ ⁊c.Probatur minor.Si est dare maxime calidũ ⁊ minime frigiduꝫ: approximet̃ maxime calidũ remississime frigido:⁊ sit.a.ꝑmuꝫ instãs huius approximationis:q̃ro vtrum post.a.manebit illud frigidũ vel nõ.Si sic.cũ calidũ approximatuꝫ frigido remittat frigꝰ:segtur ꝙ dabit̃ remissius remississimo.Si nõ manet.ergo.a.est vltimũ instãs in quo illud frigidũ est sub frigore:⁊ sic in alteratione est dare vltimũ instans rei ꝑmanẽtis.ℨ ꝓbm.8.phȳsi.tex.cõ.69. Tertia rõ ¶Tertio. Impole est fieri trãsitũ inter cõtraria specie distincta/nisi fiat trãsitus per oia media:ga vt dr 5° phȳsico ẋ.tex.cõ.zz. mediũ est in qõ continue mutans ꝓius deuenit q̃ in vltimũ.Sz dũ ex albo fit nigrũ non transitur per oẽs medios colores.ergo albedo ⁊ nigredo nõ distinguunt̃ specie. ¶Dicet̃ forte ꝙ transitur:sed subtiꝫ manet sub medijs coloribus tpe iperceptibili:⁊ ita nõ percipitur qñ sit sub eis.Sz cõtra.Visio fit in instãti:vt ꝓbatuꝫ fuit libro 9°.ergo visus hoc ꝓciperet in aliquo instãti illius temporis.Patet ꝓñtia: ga agens nãle approximatũ passo in mẽsura in qua natum est agere ⁊ illud pati/necessario agit. Fuga. Insecutio ¶Quarto.Impole ẽ ꝙ cõtraria eiusdẽ spẽi sint magis ꝺ̃ria q̃ ea que sunt diuersarũ spẽrũ:ga in secũdis est maior distãtia formalis q̃ in primis.Sz aliqui duo calores sunt magis ꝺ̃ry q̃ calor ⁊ frigus.ꝙ calor ⁊ frigus nõ sunt diuersarũ spẽruꝫ:maior patet. Mior ꝓbat̃.ga ꝑm ꝓbm ꝓmo de gñatiõe.tex.cõ.50.actio est rõne ꝺ̃rietatis:illa igit̃ que inter se agũt ⁊ patiũtur magis sunt cõtraria:q̃ ea iter que non est actio ⁊ passio:sed calor intensus approximatus calido remisso agit in ipm vt ignis in aerẽ:⁊ est dare aliqõ calidum approximatuꝫ frigido qõ nõ agit in ipm:puta si vtrũq; sit equalis virtutis. ergo ⁊c. Quarta rõ ¶Quinto.Nõ plus dñt termini alterationis q̃ termini augmẽtationis:ga ita verus motus:imo verior est augmẽtatio sicut alteratio.Sz termini augumentationis non differũt specie.ꝙ nec termini alterationis.Probat̃ minor. Nã augumentatio est a minori quantitate ad maiorẽ quãtitatem.Sed omnis quantitas corporea est eiusdẽ rationis cum omni quantitate corporea.ergo ⁊c.

¶Respõdeo. In ista.q.dicũt aliqui ꝙ cõtraria sunt in duplici differẽtia.Quedã.n.sunt que bñt fieri circa idẽ ens actu:vt albedo ⁊ nigredo:calor ⁊ frigus:sanitas ⁊ egritudo:ista enĩ eidẽ subiecto vicissim isũt: vt dicit in postpdicamẽtis.Alia sunt ꝺ̃ria que non pñt aut simul aut successiue eẽ circa idẽ subiꝫ:sicut rõnale ⁊ irrõnale:⁊ alie ꝺ̃rie specifice:prima contraria sunt eiusdẽ spẽi: ita ꝙ nigredo nihil est aliud q̃ albedo remissa:⁊ frigiditas est calor remissus.Scõa ẋo sunt diuersaꝝ rõnũ. Opio ꝓ rũdam. ¶Moti sunt autẽ isti forte pp duas ꝓpositiones Cõmentatoris.10. metaphy.cõmen.zz.quarũ prima est ista.Colores medy inter albũ ⁊ nigrũ cõponunt̃ ex calore ⁊ segregatiõe ⁊ cõgregatione:sed differũt ꝑm magis ⁊ minus. ¶Scõa est ista. Si media differũt specie ab extremis non eẽt illic iter qõ est necessariũ in motu. ¶Sz ista opinio stare nõ põt tã q̃ auferens magnũ fundamentũ phȋe.Et ꝙ sit falsa.ꝓbatur. Impugñ ꝓmisse opinionis. ¶Primo.Quecũq; distinguuntur ꝑm suas rõnes formales/distinguunt̃ specie:qñ oia individua eiusdem spẽi conueniunt in vna rõne formali que plurificari nõ põt.Sz oia cõtraria distinguũtur ꝑm suas rõnes formales.ꝙ ⁊c.Probatur minor.Qõ cõuenit cõtrarys rõne oppõnis cõtrarie. cõuenit oibus cõtrarys:ga in oibus saluat̃ rõ contrarietatis.Sed distingui formal'r cõuenit cõtrarys rõne cõtrarietatis:dicit enĩ phs.10.metaphysi.tex.cõmẽ.14.ꝙ ꝺ̃rietas est oppositio ꝑm formã.ꝙ ⁊c. ¶Secũdo arguit̃.⁊ suppono ꝙ esse disgregatiuũ ⁊ ꝯgregatiuũ visus:aut sunt ꝺ̃rie cõstitutiue albedinis ⁊ nigredinis:aut saltẽ sunt ꝓprie passiones earũ. Hoc enĩ cõiter est cõcessuꝫ:⁊ ꝑz rõne:ga si essent accñtia per accñs possunt ab eis auferri ⁊ alys ineẽ:qõ apparet falsum:⁊ ẽt ga in diffõnibus nõ ponũtur accñtia per accidẽs.Ex his arguit̃.Dis ꝓpria passio ꝓueniẽs idiuiduo alicui ꝰ spẽi cõuenit oib⁹ eiusdẽ spẽi:ga ꝓprie passiões cõsequunt̃ nãm specificã que saluat̃ in oibus idiuiduis.Vñ Cõmentator 4.° metaphy.cõ.z7.sic dicit.Quod ꝺ̃rie̅ in aliquo nãliter nõ inuenit̃ in quodã eius ⁊ in quodã nõ.Sz esse disgregatiuũ visus non põt cõuenire nigredini.ꝙ albedo ⁊ nigredo nõ sunt eiusdẽ spẽi. ¶Tertio.Que sũt eiusdem spẽi nõ distãt maxima distãtia sub eodẽ genere:quoniaꝫ magis distaret si specie differret.Sed cõtraria maxime distant sub eodẽ genere:vt sepe dicit phs ⁊ Cõmẽta. 10.metaphy.Ergo non sunt eiusdẽ spẽi. ¶Dicet̃ forte ꝙ Fuga.

phs

Iolcenlo

·Phs vbi dixit cõtraria maxime distare sub eodẽ genere/ loquebaꝫ dubitatiue ꝛ fm opiniones alioꝝ. ¶ Sz contra hos posset multipliciter argui. Tuz ga hac respõsiõe possent solui oia argumẽta facta ex auctoritatib⁹ Aristotelis. Tum ga si ·Phs alicubi loquit fm alioꝝ opiniões: postea alibi determinat veritatẽ: ꝛ tñ loquẽs de cõtrarijs semp dicit q maxime distant. Tuz ga liber decimus metaphysice est ꝓprius locus: in quo agit de oppositis: ꝛ ideo ibi ·Phs determinando veritatẽ loquitur: ꝛ tex. cõmen. 14. dicit cõtrarioꝝ distãtiam eẽ maxima sub eodẽ genere: ꝛ Cõmẽtator dicit q diuersitas q̃ est in ẽrietate est diuersitas. cui impossibile est addere in illo genere. ¶ Sz spãliter arguitur ex dictis Auerrois in postpdicamẽtis: vbi dicit Aristo. ponere. 11. differentias in caplo de oppositis. Et in. 11. dña exponẽs illũ textũ/oia ẽria sunt in eodẽ genere aut in contrarijs generibus. dicit. q color est genus ꝓximuz oium colorũ. s. albedinis/nigredinis/ꝛ alioꝝ: sed si oẽs colores essent eiusdẽ spẽi color nõ eẽt genus: ga id qõ est imediatũ individuis est spẽs spãlissima que nullo modo est genus. g̃ ꝛc. ¶ Quarto. Forme q̃ sunt eiusdẽ spẽi nõ possunt eẽ principia p se operationũ spe distinctarũ. Sed albedo ꝛ nigredo Nõdum sunt ꝑncipia per se taliũ operationuz. ergo ꝛc. Ad notitiam maioris est sciẽdum q dña est iter passiões ꝛ opatiões: qz passiones distiguunt ex terminis: actiões ẽo ex ꝑncipijs. Calefacere eni ꝛ frigefacere distinguũtur: ga calefacere est a calore: ꝛ frigefacere est a frigore: ergo si actiões spẽ distinguuntur: opz earũ ꝑncipia formalia specie distingui. Minor ꝓbaꝫ. Albedinis est disgregare ꝛ nigredinis ogregare. Sed ista nõ sunt eiusdẽ rõnis. ergo ꝛc. maior pz. Minor ꝓbatur. ga nullũ indiuiduũ icludit in sua rõne formali negationem formalis rõnis alterius eiusdẽ spẽi: alioquin includeret negationẽ siue ꝓprie rõnis formalis: cũ oium indiuiduoꝝ vnius spẽi sit eadẽ rõ formalis. Sed cõgregare includit negationem disgregationis: vt pz ex terminis. g̃ ꝛc. ¶ Cõfirmatur. ga. 10. metaphy. cõmẽ. 23. dicit Cõmẽta. q disgregare ꝛ cõgregare ꝓ ꝓius sunt ẽria q̃s albũ ꝛ nigruz. ergo si ogregare ꝛ disgregare nõ sunt eiusdẽ spẽi: album ꝛ nigrũ nõ sunt eiusdẽ spẽi. ¶ Quinto. Dña illa differũt specie/que habẽt oppositas differentias essentiales constituti/uas eozum: ga vt inquit ·Porphyrius: differẽtia proprie dicta facit aliud: sed forme contrarie sunt hꝺ. vt dicit ·Phs 10. metaphysi. textu cõmen. 23. exemplificans de albo ꝛ nigro: ꝛ dicens q alia est differentia constitutiua albi: ꝛ alia est constitutiua nigri ꝛc. ¶ Confirmatur per quãdam rationem quã ibi adducit ·Phs ad probandum q medy colores habeant ꝓprias differentias distinctas a differẽtys extremoꝝ. ꝛ arguitur sic. Sicut se habent species ad spẽs: ita differẽtie ad differẽtias. Sz extremi colores distiguũtur specie inter se ꝛ a medys. ergo differentie medioꝝ sunt distincte a differẽtys extremoꝝ: ꝛ magis hoc prosequitur textu cõmenti. 24. vt patet cuilibet intuenti. ¶ Nec valet auctoritas prime opinionis: dictũ enim Cõmentatoris vbi ait q colores medy cõponuntur ex colore ꝛ congregatiuo ꝛ disgregatiuo nõ est intelligendum quasi q cõgregatũ sit ꝓpria differentia alicuius coloris medy: ga hoc repugnat ·Phõ: sed itelligitur q aliquis color medius magis approximat congregatiuo: ꝛ aliquis magis disgregatiuo fm q plus ꝓtinet virtualiter de albedie vel de nigredie. ¶ Nec valet 2ᵐ: ga Cõmentator se exponit. Dicit enim q si albũ ꝛ nigrum non reciperet magis ꝛ minus: non esset transmutatio que sit motus inter album ꝛ nigrum. Medium igitur inter album ꝛ nigrum. i. minus album in qõ ꝓius deuenit g̃ in nigrum: non differt specie ab albo. ¶ Et si quis proteruiendo dicat q logtur de coloribus medys. ¶ Respõdendum est q sunt eiusdem speciei subalterne que est enã genus: quod patet: quia non dicit illam propositionem nisi ad hunc sensum q non esset transmutatio per se ab extremis in colores medios: nisi essent eiusdẽ speciei: idest eiusdem generis subalterni. Si enim loqueretur de specie specialissima: constat q sua consequentia eẽt falsa: quia potest fieri transmutatio inter ea que sunt diuersarum specieruz. Et q fm ipsum contraria distinguantur specie patet: quia 10. metaphysice. cõmento. 24. sic dicit. omnia contraria q̃ sunt in eodem predicamento diuersificantur fm formaz: ꝛ non fm genus: vt album ꝛ nigrum. Et postea subdit. Illa que sunt idẽ fm formã sunt oia que nõ bñt ẽrietatem: scilz particularia que nõ diuidunt: vt Sortes ꝛ Plato.

Ad rationes in oppositum respondet. ¶ Ad primum negatur consequentia. Ad ꝓbationem dicitur q quãdo summe calidũ trãsmutatur ad frigus: nõ deuenit paulatim ad calorẽ remississimũ: sed quãdo pertenerit ad calorem ita remissum: quem corpus isfrigidans possit totum simul abycere: tunc totus ille calor in aliquo instanti corrũpitur: ꝛ in eodem instanti introducit frigus remississimũ. Nec est assignare talia duo instantia. vt fingit arguens: sicut declaratum est precedenti questione. Procedit autem ista ratio. sicut ꝛ multe alie ex vno falso fundamento. s. q alteratio sit motus cõtinuus simpliciter. ¶ Ad 2ᵐ negatur minor. Ad probationez dicitur q in instanti approximationis summe calidi ad remississimuz frigidum/corrumpitur illud frigus totum simul per negationem de presenti/ꝛ positionem de preterito: ꝛ per consequens non datur vltimum esse rei permanentis: sed datur primuz non esse eius. ¶ Ad 3ᵐ dicitur primo q illa ratio ita est contra arguentem. sicut contra nos: ga hoc est generale omnibus contrarijs habentibus mediũ: siue sint eiusdem speciei siue non: vt prius deueniatur ad mediũ q̃s ad extremum: vt dicitur. 10. metaphysi. tex. ꝛ cõmen. 23. Dicit secundo: q responsio ibi data bona est. Ad probationẽ dicitur/q presente obiecto: visus necessario videt: non tamẽ necessario discernit an color visus sit albedo vel medi⁹ color: ga aliud est videre ꝛ aliud est discernere ꝛ iudicare de re visa: aliqñ eni albedo est ita remissa q non discernit visus vtrũ ipsa sit albedo an pallor: ꝛ fuscũ põt eẽ ita intẽsiuz q nõ statiz discernit: vtrũ sit fuscũ vel nigrũ: sed opz multuz imozari: vt docet experientia. ¶ Ad 4ᵐ negat minor. Ad ꝓbationẽ dr q dupl'r põt agens agere in passum. Uno mõ abyciendo per suã actionem formã que est in passo: ꝛ hoc mõ actio est rõne ẽrietatis: ꝛ talis actio semper est iter contraria: si sint ibi omnia requisita ad actionem. s. approximario ꝛ dñium vnius super alterum: ꝛ alia hꝺ. Alio modo agens agit in passuz nõ abyciendo formã eius. sed eam perficiendo: ꝛ hec actio nõ est ratione contrarietatis: sz rõne similitudinis: que tamẽ non est perfecta similitudo: sed agẽs nõ agit vt sibi perfecte assimilet passum: ꝛ hoc modo intense calidũ agit in remisse calidum. ¶ Ad 5ᵐ dicitur q nõ est de ratiõe alterationis esse inter formas vere contrarias: vt patet in alteratione per quam forma remissa intenditur: sed tñ aliqua alteratio est inter cõtrarios terminos. Nec est simile de augumẽto: ga alteratio est motus in q̃litate. Dicitur autẽ in predicamentis q qualitati est aliquid cõtrarium augumẽtatio aũt est in quãtitate cui nihil est ẽriuz: vt ibidẽ dicit: ꝛ ideo aliqua alteratio potest eẽ iter ẽria: sz hoc non conueniat augumentationi.

Ad ꝓmũ

Ad 2ᵐ

Ad 3ᵐ

Ad 4ᵐ Dicitur

Ad 5ᵐ

¶ Textus commenti.

¶ Diuersum autem specie ab aliquo.

¶ In hac parte intendit ·Phs declarare ad qõ genus oppositionis reducatur differentia specifica specierum q̃ sunt eiusdem generis. Et ideo circa hoc queritur.

Intentio Phi.

¶ Utrū dīie specifice opponant ḡrie. Questio. XXIIII.

Queritur 24°. Utrum inter differentias specificas ponatur oppositio ḡria. Et arguit̄ q̄ non. ¶ Prio. Distinctio specifica reperit̄ in suba ⁊ in q̄titate. Sz in suba ⁊ in q̄titate non est ḡrietas: vt dī in p̄dicamētis. g̃ ⁊c. ¶ Scōo. Corporeū ⁊ incorporeū sunt dīie oppositē tm̄ priuatiue: qō ps ex eox noīb⁹. Sed nō possunt dare spēs q̄s cōstituūt maiorē oppōnē q̄ ipse habeāt. ergo ⁊c. ¶ Tertio. Nō est maior rō q̄ oīs distō specifica sit ḡrietas. q̄ q̄ oīa ctraria distinguantur specie: ga ctrarietas est oppositio ſm formā. Sed non oīa cōtraria distinguūtur specie. ergo ⁊c. maior ps. Minor probatur. Masculinū ⁊ femininū sunt cōtraria: quia nō appareret quo mō aliter opponant̄. Sz nō distinguunt̄ spē: aliquin vir ⁊ mulier non essent eiusdē spēi. ¶ Quarto. Distinctio Socratis a Platone est quedaz oppositio: nec apparet ad quā reduci possit nisi ad contrarietatez. Sed forme gb⁹ Socr. ⁊ Pla. differūt. s. quātitas eox nō distinguit̄ spē: ga quātitas in omni quāto / est eiusdē rationis. ergo ⁊c.

Respondeo putant aliqui. S. Tho. existimare q̄ illa oppositio reducat̄ ad ḡrietatē solum ea ratiōe: ga priuatio ⁊ habitus sunt p̄n̄a ḡrietatis: vna aūt differētiarū includit priuationē alterius: ita q̄ iste species nō opponunt̄ nisi rōne priuatiōis iclūse. Sz isti fallūtur: ga mens. S. Tho. ⁊ Phi ⁊ Auerrois est q̄ differentie ḡrie opponunt̄ nō tātū rōne priuatiōis quā altera earū includit: sed ēt quātū ad id positiuū qō dicunt: sicut ēt nigredo rōne sue entitatis opponit̄ albedini. Prio cuius notitia hec est p̄ma ꝑ. ¶ Forme a gbus sumūtur differētie constituue spērū / nō solum faciūt vnā spēm ab alia distīgui: ſz etiā diuersificāt genus: ⁊ diuersarū rōnū sunt: puta aia sensitiua asini / est alterius rōnis ab aia sensitiua bois ⁊ equi ⁊ aliox bruto x. ¶ Prima ps satis ps: ga due spēs nō distinguunt̄ nisi per earū differētias. g̃ forme a gbus sumuntur iste differētie faciūt vnā spēm ab alia distīgui. ¶ Scōa pars declarat̄. Ad cuius euidētiā sciendū est q̄ aliq̄ differentie possunt appellari dīie per se dupl'r. Uno mō ga distinctio ad eas ꝑsequitur ex earuz nā: ga nūq̄ simul eē p̄t: ⁊ tm̄ non faciūt differre per se ⁊ eētialiter ea in gbus sunt: sicut albedo ⁊ nigredo hnt̄ inter se oppōnez: nō tm̄ faciunt q̄ Socr. albus ⁊ Plato niger distinguant̄ essential'r. Alio modo dicūtur differentie per se: ga ⁊ distinctio ꝑsequitur eas ex earū nā ratione oppōnis: ⁊ faciūt distīgui spē ea in quib⁹ sunt sicut rōnale ⁊ irrōnale. differētie accītales sunt per se primo mō subales: non autē secūdo mō. Ex hoc arguit̄ sic. Id q̄ diuidit̄ differētys per se: diuersuz est in spēbus q̄ p differētias cōstituūtur: ga distinctio per se ad tales differētias ꝑsequitur. Sz oē genus diuidit̄ differētys per se: aliquin diuisio talis nō esset artificiosa. g̃ ⁊c. ¶ Tertia ps p̄batur. Equus ⁊ asinus distinguunt̄. g̃ vel distinguūtur p materiā vel per formā suam. Nō per mām: ga materia oīuz saltem corruptibiliū eadē est. Itē / ga in fundamēto nature nulla est distinctio: vt dicit Cōmē. p̄mo metaphy. cōmē. 17. Itē / ga actus est qui distinguit ⁊ separat 7° metaphysi. ergo distinguuntur specie per formas. ¶ Scōo. Formas eiusdē rōnis ꝑsequuntur eedem ꝑprietates: ga ꝑpria passio necessario cōsequit̄ essentiā subiecti. Sz nō sunt eedez passiones asini ⁊ equi: alioquin equus eēt rudibilis. sicut ⁊ asinus: cuius oppositū apparet ex eox opationib⁹. ¶ Secūda ꝑ. Oppositio differentiarū diuidētium genus est contrarietas. ¶ Ad cuius euidentiam est sciēdū q̄ aliqua contrarietas est perfecta ⁊ aliqua imperfecta. ¶ Cōtrarietas perfecta est maxima distātia formarū eiusdez generis iter q̄s est cōtinua trans'mutatio: ⁊ talis cōtrarietas non est in substantia: nec in quātitate. In suba qdem: ga nō est ibi continua trā'smutatio: nō enim opz dum mā trā'smutat̄ ab vna forma in aliā q̄ acquirat formas medias: quia vt dī in primo de gīatione. ex terra pōt imediate generari ignis: nec oportet prius gīari aquā aut aerem. In quātitate autē nō est maxima, distātia formalis: ⁊ sil'r in loco. Naz assignato quocūq̄ numero. potest dari maior. Et data q̄cūq̄ distantia locali potest dari maior. Lz enim maxima distantia que nunc est sit inter centrū terre ⁊ cōuexum primi celi: tm̄ possibile est dari maiorem: ga dato quocūq̄ celo / deus potest creare aliud ultius. ¶ Cōtrarietas imperfecta est oppō formarum eiusdem gīis proximi sub eo maxime distātiuz. a quarum vna nō deuenitur ad aliā per cōtinuam trā'smutationem. Et ga omne genus diuiditur imediate tm̄ duabus differentys: ideo hm̄ differentie dicunt̄ qdem hīe cōrarietatem: sed imperfectam. Hanc ꝓnem probat Phs. ¶ Prio. Differētie diuisiue generis opponunt̄. Qō ps: ga simul eē nō possunt. Ista autē incōpossibilitas essentie cōsurgit necessario rōne alicuius oppositionis. Sz non opponunt̄ cōtradictorie: cum nulla differentia ens sit non ens. Nec priuatiue: ga quelibet differentia est ens positiuum: alioquin non cōstitueret speciez. Nec relatiue opponunt̄: vt patet ex se. ergo opponunt̄ cōtrarie. ¶ Dicet forte q̄ ista incompossibilitas cōsurgit rōne cōtradictionis incluse in eis / inquātuz vna differētia nō est alia. ¶ Sz hoc nihil est: alioquin sequeret̄ q̄ in lacte nō possent simul eē albedo ⁊ dulcedo: imo nec alique due forme etiam diuersox genex⁹ cui⁹ oppositum experimur ad sensuz. Cōsequentia patet: ga datis quibuscūq̄ formis in vna includitur negatio alterius: quia vna nō est alia: oportet ergo assignare aliquid aliud vnde consurgat ista incompossibilitas. ¶ Secūdo. Ea que sunt sub eodem genere. ⁊ maxime distant opponunt̄ contrarie. Sed differētie diuisiue sunt hm̄. vt dictuz est. ergo ⁊c. Maior ps: ga illa duo sufficiunt ad contrarietatem imperfectaz: Minor etiā fuit declarata. Intelligo autem p̄dictam cōclusionem Phi de differētys ⁊ non de formis a quib⁹ sumūtur differentie: nec de spēbus constitutis per differentias. Spēs enim ⁊ eax forme ꝑprie loquendo non sunt contrarie. sed dispate: includunt tamē oppositionem contrariam inquātum cōstituunt̄ differentys cōtrarys. Et ad hūc sensum dixit Cōmen. p̄mo physico. cōmen. 52. nihil prohibet vt substantie sint cōtrarie ſm formas / non ſm subiectum: ⁊ hoc adiuuat Alexandrum dicentem q̄ in substātys simplicibus potest esse ḡrietas / non in cōpositis. Et. 10. metaphysi. cōmē. 24. dīie q̄bus diuidit̄ genus sunt ḡrie.

Ad primū dicitur q̄ in substātia ⁊ in omni genere est contrarietas imperfecta. Phs autem in predicamētis intelligit nō esse in eis contrarietatē perfectam. Item / Phs loquitur de his tm̄ que sunt directe in predicamento. differentie autem sunt in genere tm̄ lateraliter. ¶ Ad 2m negatur maior: incorporeum enim ⁊ irrationale ⁊ impar ⁊ omnia hm̄ non tm̄ dicunt priuationem. ſz rem positiuam cum priuatione adiunctam: sicut iniustitia dicit habitum positiuum sed defectuosum. ¶ Ad 3m negatur minor. Nam masculineitas ⁊ femineitas possunt comparari ad duo. s. ad genus quod diuidunt. Et hoc mō differunt specie: diuidunt enim sexuz. Unde sexus masculinus / distinguitur specie a femenino. Alio modo possunt cōparari ad id in quo sunt: puta ad hominem ⁊ equuz ⁊ hm̄: ⁊ sic non faciunt distinctionem specificaz. ¶ Ad 4m dicitur q̄ Phs loquitur de differentys formalibus: vt patet ex textu presenti: differentia autem indiuiduox eiusdem speciei est tm̄ materialis: ⁊ tamen reduci potest ad aliquam differentiam formalē ⁊ ad aliquam oppositionem. Sortes enim ⁊

Plato.

Poria rō.

Scōa rō.

Tertia rō

Quarta rō

Cōclo p⁹

Rōn^m p^m

Cōclo 2⁹

Rōn^m 2^m ḡrietas p/fecta.

Ad p^mū

Ad scōs

Ad tertiū

Ad 4^m

Fuga.

Insecutio

plato distinguuntur per quãtitates: hec autem distinguũtur per situs: omnis autẽ distinctio situalis est rõne alicui⁹ oppõnis: ga omnis situs alteri cõparatus: aut est sursuz aut deorsuz: vel ante: vel retro: vel dextrum: vel sinistrum.

¶ Utrum materia sit p̃n^m distõnis f̃m gen⁹. Qõ. XXV.

Lib. tãgit 2. dis. 3. q. 1. 7 dis. 12. q. 1. Pria rõ.

QUeritur 25°. Utrum materia sit principium distinctionis f̃m genus. Et arguitur q̃ non. ¶ Primo. Animal 7 planta genere distinguuntur: sed in animali 7 planta est materia eiusdez rationis. ergo materia nõ distinguit f̃m genus.

Scda rõ. Tc. c. 49.

¶ Secundo. Dis distinctio est p aliquem actum. 7. metaphy. Sz materia nõ est vllo mõ act⁹: ẽmo pura potentia. g̃ ꝛc.

Tertia rõ

¶ Tertio. Que seipsis distinguũtur non habent aliud principiũ distinctiuũ. Sed prima genera seipsis distinguunt: vt dicit ꝓbs. 3. 7. 4. metaphysi. g̃ distinctio generuz non est per aliquid aliud: 7 cõsequenter nec per materiã.

4ª ratio.

¶ Quarto. Distinctio generica est essentialis: 7 per ꝯsequens est intrinseca 7 a p̃ncipio intrinseco. Sed materia nõ est intrinseca quãtitati 7 qualitati. g̃ non

Quinta rõ.

est principiuz distõnis generice earũ. ¶ Quinto. Id a quo sumit genus est manifestatiuuz diffiniti per tale genus: cũ diffinitio notificet rem diffinitam. Sed materia nulli⁹ est manifestatiua: cum de se sit ignota. ergo ꝛc.

Lõcio 1ª

RESpondeo quatuor cõclusionibus: quarũ prima hec est. ¶ Omnis distictio generica 7 specifica substãtiarum sensibiliũ est aut a materia: aut a forma. ꝓbat̃ ista ꝯclusio. ¶ Primo. Dis distinctio essentialis est a principio eẽntiali. Sed distõ generica 7 specifica est essentialis. ergo est a p̃ncipio essentiali. Sz in substantys sensibilibus nõ est aliud principiũ essentiale: quia vt dicit ꝓbs secũdo de anima. 7 7° metaphysi. tex. cõmẽ. 15. In ꝯposito nõ est essentiale nisi materia 7 forma. ergo. Maior 7 minor huius rationis cũ tota deductiõe satis ex se patent.

Lõcio 2ª

¶ Secũda conclusio. A materia precise accepta non potest accipi aliq̃ vnitas aut distinctio generica. ꝓbatur ista cõclusio. ¶ Primo. Omne distinctiuũ vt sic habet aliquaz actualitatem: quia vt dicitur 7° metaphy. tex. cõmẽ. 49. actus est qui distinguit 7 separat. Sed materia f̃m se nullam dicit actualitatem: cum sit tñ potentia. g̃ ꝛc.

¶ Secundo. Id a quo sumitur genus est vt sic prius notiz. Sed materia est ignota: nec per ipsaz põt aliquid notificari. ergo ꝛc.

Lõcio 3ª

¶ Tertia cõclusio. A materia vt est cognoscibilis sumit̃ distinctio generica taz generum generalissimoꝝ: q̃ generum que subordinata sunt in p̃dicamẽto substantie.

Notãdũ

¶ Ad euidẽtiaz huius partis est sciẽdũ q̃ mã non põt intelligi nisi per analogiã ad formã: vt supra ꝓbatum fuit. Sz autem nũq̃ materia sit sine forma: nũq̃ tamẽ forma est essentialis aut intrinseca ipsi materie: sicut nec ei⁹ priuatio. Si enĩ forma ignis aut eius priuatio cẽt de rõne materie. nũq̃ materia posset cẽ sine forma ignis: 7 nũq̃ posset esse sine eius priuatiõe. ꝓpt igitur materia duplr cõparari ad formã. Uno mõ prescindẽdo eaz ab omni actuali ẽe q̃ sibi dat quecũq̃ forma: 7 hoc est cõparare eam vlr ad formã: puta dicendo q̃ mã est in potentia ad oẽs formas. Alio mõ potest cõparari ad formas/quas actu hz: nũq̃ n. materia est sine forma dante sibi esse subsistẽs 7 esse corporeũ. ¶ Dico igit̃ q̃ a materia p̃mo mõ considerata sumit̃ diuersitas genez generalissimoꝝ. Qõ ꝓbatur. Naz ab eo sumit̃ distinctio p̃dicamentoꝝ: a quo sumũtur diuersi modi generales p̃dicandi: quia vt dictum fuit supra: p̃dicamẽta distinguũtur per tales diuersos modos p̃dicandi. Sed a materia sumunt̃ illi diuersi modi p̃dicãdi. Substãtia enĩz sensibilis cõparatur ad mãm tãq̃ ad partẽ sui: 7 de ea predicat̃: sicut totum de parte. s. in obliquo: puta dicẽdo. materia est principiũ substãtie: quãtitas ẽo cõparatur ad materiam: vt dans ei diuisibilitates: qualitas ẽo vt dispositio 7 modus eius. A materia ẽo secũdo modo cõsiderata sumitur distinctio generuz subordinatoꝝ: puta corporis 7 plãte 7 animalis. A materia enim vt stat sub forma dante esse corporeuz: sumitur hoc genus corporeuz. Et ga forma corporeitatis est potẽtialis respectu forme plante. scilicet anime vegetatiue: quã consequitur sua ꝓpria differentia constituens plantaz. ideo genus plante siue viuentis distinctũ a genere q̃ est corpus: quod quidem genus non tñ sumit̃ a corporeitate. sed a materia: vt stat sub illa forma: quia totuz istud potentiale est respectu anime vegetatiue. Et similiter hoc genus animal sumit̃ a materia: vt stat sub anima sensitiua: q̃ est potentialis respectu aie intellectiue. ¶ Sciendum est tamẽ q̃ non omnis distinctio generica sumitur a materia propie dicta: sed tñ distinctio generuz predicamenti substantie materialis. Sapor enĩz 7 calor non distinguuntur per materiã. nisi forte accipiatur materia p subiecto quocũq̃. Predictaz conclusionez videt̃ tenuisse Auerrois 7° metaphysice. cõmento 5°. in fine vbi dicit. q̃ ignis/terra/7 aqua/sunt eiusdez generis: 7 quasi subiungens causaz huius sic dicit. Omnia enĩz ista sunt cause conuenientes in genere: quia omnes sunt eiusdez materie 7 diuersificant in forma.

Lõcio 4ª

¶ Quarta cõclusio. Distinctio specifica sumitur semper a forma. ꝓbatur. Ab eo sumitur distinctio specifica a quo accipiuntur differentie cõstitutiue specierũ. Sz hꝰ differentie non sumuntur a materia cum materia de se nullam includat differentiam: sumuntur autem a forma. g̃ a forma sumitur distinctio specierum.

Ad p̃mũ

AD PRIMUM negatur consequentia. Materia enĩ in omnibus corruptibilib⁹ est eiusdem rationis: nec ex hac parte est principiuz diuersitatis generis: nisi forte inter corruptibile 7 incorruptibile: quia materia in eis est diuersaruz rationuz. vt probabitur libro 12°. Dicuntur autem esse diuersoꝝ generum philosophice: sz conueniant in eodez genere logico. inquantũ intellectus potest eis attribuere vnaz intentionez. Et ꝓpter hoc Commentator 10° metaphysice sic dicit. hoc nomẽ corpus dcñ de corruptibili 7 incorruptibili, est nomen equiuocum. Et q̃ corruptibile 7 incorruptibile differunt: non tñ f̃m formam: sed etiam f̃m genus. Dico tamẽ q̃ nũq̃ alique substantie corruptibiles distinguũtur generc: nisi quia habent formas quas diuersimode respicit mã: puta q̃ vna presupponit aliaz 7 addit ei aliquaz perfectionez: 7 est actualis respectu illius.

Ad scõm

¶ Ad 2^m dicitur q̃ materia de se nõ distinguit: sed vt cõsideratur in ordie ad formã: 7 vt sic est actu: ga vt sic cognoscitur per actum suum.

Ad tertiũ

¶ Ad 3^m dicitur q̃ decem predicamenta distinguũtur seipsis: ga non per aliquas differẽtias. Dico tñ q̃ argumẽtuz pcedit ex falsa imaginatione. Non enĩ intelligendum est q̃ materia formalr 7 intrinsece distinguat genera: sed q̃ p̃dicamenta distinguũtur per suas proprias rõnes: propie autem rationes cozuz accipiuntur per habitudinẽ ad materiaz.

Ad q̃rtũ Ad quĩtũ

¶ Et per hoc pz responsio ad 4^m. ¶ Ad 5^m dicitur q̃ a materia p̃cise accepta: nulla distinctio generuz sumitur. vt dictuz est in secunda conclusione: sed eodez mõ qui declaratus est.

¶ Utrũ p̃mus motor sit mẽsura oĩuz subar. Qõ. XXVI.

Pria rõ.

QUeritur 26°. Utrum primus motor sit mẽsura oĩum substantiarũ. Et arguit̃ q̃ nõ. ¶ Primo. In oĩbus generib⁹ primuz qõ est mẽsura, est eiusdez generis: vt dicit ꝓbs in 5° textu. Sed primus motor non est in genere substãtie ꝓpter eius infinitatez. ergo ipse nõ est illa substantia quã dicit ꝓbs in hoc loco esse mensurã oĩuz substantiaruz.

Scda rõ.

¶ Secundo. Intentio ꝓbi in hoc textu est arguere contra platonem: dicentez q̃ ipsum vnũ est mẽ-

sura. ꝓbs aũt dicit ꝙ hoc nõ est verꝝ: ga mensura non est ipm vnũ. sed id cui ꝓuenit eẽ vnũ. Sꝫ si primus motor cẽt mensura. sequit ꝙ ipm vnum esset mensura: sicut dicebat Plato: ga primus motor propter eius simplicitatẽ est multo verius ipsum vnum q̃ idea Platonis: ꝛ sic ꝓbs cõcederet id quod intendit impugnare: ergo primus motor nõ est illa substantia: de qua loquitur ꝓbs.

Lib. tangit 9° dis. 3. q. 1. **Respondeo** Dr ista questio ideo non mouet ex B ꝙ aliqs dubitet an ꝑma forma ꝛ ꝑmũ agens qõ est deus/ sit oĩum subaruꝫ mẽsura. Ab oibus enim est ꝓcessum ꝙ sic: ga cũ sit ens perfectissimũ hũs in se eminenter oĩum perfectiones: pot itellectus ex eius notitia deuenire in cognitionẽ entitatis ꝛ perfectiõis cuiuslibꝫ nature. cognoscendo tãto vnãquãq; nãm esse nobiliorẽ quanto plus participat de pfectionib⁹ eius. ¶ Sꝫ queritꝫ. An intẽtio ꝓbi fuerit in hoc loco dicere hoc. s. ꝙ primũ ens sit mẽsura oĩum subarum. Et respõdeo ꝙ sic. ¶ Ad cuius euidẽtiam est sciẽdum ꝙ Pithagoras ꝛ post eũ Plato dixerũt ꝙ ipsum vnũ est oĩum subaruꝫ mensura: ipm autem vnum non ponebãt habere aliquã nãm. nisi tñ nãm ynitatis: q̃si ꝙ ipsum vnũ esset vnitas ab oibus separata. Et de B ipso vno an sit oĩum mensura: posuit. q. ꝓbs libro 3°. vbi enumerauit difficiles qõnes: ꝛ in hoc loco soluit hãc qõnez dicens: ꝙ ipsuꝫ vnum nõ tñ est vnũ: sed etiaꝫ est q̃daꝫ determinata nã. ꝛ hoc ꝓbat tex. cõmẽ. 6. ex opinionib⁹ antiquorũ dicẽtiũ ꝙ primũ ens nõ solum est ipm vnũ: sed est q̃dã natura: puta amicitia: vt dicebat Empedocles: vl aer. vt dicebat Heraclitus. Itẽ/ ga ipsum vnum ponitur a Platone esse qõdam vle separatum ab oibus ꝛ per se subsistẽs. Sꝫ nullum vniuersale est per se subsistẽs: vt ꝓbatuꝫ fuit libro 7°. ergo ꝛc. Postea tex. cõmen. 7. ꝓbat idem inductiue. Nã illud vnũ qõ est mensura coloꝝ est aliqua determinata nãsez albedo: ꝛ mensura neumatũ est diesis. Et lra vocalis est mẽsura oĩum lrarum: ꝛ ex hoc cõcludit ꝙ illud qõ est mensura oĩum subarum. non tñ est ipm vnũ: sed est aliqua nã determinata. s. deus. Uñ si queratur qd est mẽsura omniũ substãtiarũ: nõ sufficit respõdere ꝙ est ipsum vnũ: sicut respõdissent Platonici. sed opꝫ dicere qd sit illud vnum. Et ideo dicit Cõmẽtator circa ꝑm cõmẽti septimi. non sufficit scire ꝙ in suba est aliquid tale: sed ꝛ scire qd est illõ/ qõ est vnum in suba. Et ꝓbs circa finẽ cõmẽti septimi. ita cõcludit. Ipm vnuꝫ est aliqd vnum: sed nõ hoc ipsius substãtia: ꝛ in substãtys necesse est simlr se habere. Silr enim se hꝫ in oibus: ꝙ qdem igit vnum in omni genere est q̃dam nã: ꝛ nullius natura hoc ipm qõ vnum palã. sed sicut in colozibus colozem vnũ q̃renduꝫ ipm qõ vnum. sic in substãtia. suba. vnã ipm vnum: hꝫ ꝓbs. ¶ Que aũtẽ sit illa natura qua oẽs sube mẽsurant nõ exprimit Aristoteles. Sed S. Tho. ꝛ Auerrois dicũt ꝙ est ꝑma cã que est deus. Uñ Cõmentator in fine cõmen. 7. sic dicit. Quod est ꝓncipiuꝫ subarũ ꝛ ꝑm numeri earũ que existit est suba: ꝛ intendit. s. Aristoteles: ꝙ cũ huic fuerit iũctũ: qõ declaratũ est in phy sicis. hoc cẽ primũ motorẽ eternũ ꝛ absolutũ ab omni materia: ꝛ declarauit post/ ꝙ hoc nõ solum modo est ꝑm tãq; motor: sed tãq; forma ꝛ finis/ declarabit ꝙ illud est vnum de quo declaratũ fuit hic ꝙ est ꝑm sube. Quidã tñ dicunt ꝙ suba quã dixit hoc loco ꝓbs esse oĩum mensurã est prima intelligentia producta. Et vtrũq; verum est. Naꝫ ꝑma causa est omniuꝫ mensura: sed excedẽs ꝛ extra genus. Prima autem intelligentia est omnium substantiarum mensura: sed existens in genere substantie.

Quid q̃ratur.

Cõclusio q̃sti ũa.

Ad ꝑmũ. **Ad primũ** in oppositum contra primam expositionem que magis apparet de mente ꝓbi negat maior. si itelligat de mẽsura excedente ꝛ inadequata: ꝛ ꝑm hunc modũ primus motor est mẽsura oĩuꝫ. ¶ Ad ꝛᵐ negat minor. lꝫ enim primus motor sit ipm vnũ: ga eius suba est sua vnitas: tñ nõ est ipsum vnũ eo modo quo itelligebat Plato: ga ꝑmus motor nõ tñ est vnitas abstracta: sed etiã est quedã natura determinata. s. deitas. Itẽ/ ista rõ ita est cõtra arguentẽ sicut ꝺ nos: ga intelligẽtia de qua ipe dicit ꝓbm intellexisse/ est ita ipm vnũ sicut ꝑmus motor: ga ipsa est q̃dam entitas ꝛ vnitas separata a sensibilib⁹. Itẽ/ si ꝓbs intelligeret hoc loco de ꝑma intelligẽtia. ꝛ nõ de ꝑ motore: sequit ꝙ ꝓbs insufficienter loqueret. Nã ꝑa intelligentia mensurabilis est/ cum ab alio dependeat: ꝛ tñ ipse hoc non dixisset. ergo vt cẽt completus sermo dixit ꝙ oẽs substantie mensurantur per vnam: que est deus.

¶ Utrum elementa maneant in misto tñ potentialiter aut virtualiter. Questio. XXVII. Lapre. 2° di. 15. q. 1.

Queritur 27°: Utrũ elemẽta manẽãt in misto tñ potẽtialiter aut virtualiter. Et arguit ꝙ nõ. ¶ Primo. Dr ꝓbus ꝑmo de gñatione tex. cõmen. vlti. in fine sic dicit. Mistio est miscibiliũ alteratoꝝ vnio. Sꝫ alteratio ꝛ vnio nõ cõuenit eis que nõ sunt. g̃ elemẽta sunt formalr in misto: ꝛ nõ tñ potẽtialiter. ¶ Cõfirmaꝫ. Quia ꝓbs vbi supra. tex. cõmẽ. 84. loquẽs de ẽntis' sic dicit. Oñ veniunt ad mistionẽ neq; corrũpunt/ neq; alteꝝ. neq; ambo: saluaꝫ eni virtus coꝝ. ¶ Confirmaꝫ 2°: ga ꝓbs vbi supra. tex. cõmẽ. 88. dicit ꝙ si gutta vna addit mille amphoris aque nõ fit mistio: ꝛ dicit ꝙ rõ huius est: ga illa vna gutta corrũpitur. g̃ vbi est corruptio/ ibi nõ est mistio. ¶ Confirmaꝫ 3°: ga ꝓbs 5° metaphy. tex. cõ. 4. dicit ꝙ elẽtuꝫ est ex quo fit res cũ insit. g̃ de rõne elemẽti est ꝙ ineꝝistat elemẽtato. ¶ Secũdo. Ubi est qualitas elementi/ ibi est elemẽtuꝫ. Sed in misto est qualitas elemẽti g̃ in misto est elementũ. Minor ꝓꝫ. Alioquin non saluareꝫ ꝓdominans elementũ. Maior est ꝓbi 2° de aĩa: vbi per eaꝫ ꝓbat: ꝙ corꝓora dura non possunt se ĩmediate tangere in aqua ꝛ aere: qõ patet: ga apparent humida: humiditas aũt aque non est sine aq̃. ¶ Tertio. Sequit ꝙ mistuꝫ nõ esset cõpositus ex elemẽtis. Sed hoꝫ est falsum. g̃. Cõsequentia ꝓbat. Aut esset cõpositũ quando cõpositũ est. ꝛ elemẽta nõ sunt: aut qñ cõpositum nõ est, ꝛ elemẽta sunt: aut quãdo cõpositum est ꝛ elemẽta sunt. Si deꝫ tertiũ habeꝫ ꝓpositum. Nõ ꝑmuꝫ aut 2ᵐ: ga compositio est relatio realis: ꝛ per ꝺns regrit extrema esse. ¶ Quarto. Sequꝫ ꝙ mistũ possit generari ex vnico elemẽto: ꝺns est ꝺ ꝓbm 2° de generatiõe. g̃. Consequentia ꝓbatur. Si sola mã elementoꝝ manet in misto/ nulla est rõ quare regrant plura elementa: ga mã vnꝰ pot sufficienter disponi ad formaꝫ misti. ¶ Quinto. In lapide manet terra. ergo in aliquo misto manet aliqd elemẽtũ: cõsequentia pꝫ. Antecedẽs ꝓbatur. Forma terre nõ corrumpitur nisi eius qualitates remittant. Sed dũ ex terra generatur lapis nõ remittunt qualitates terre: ga in lapide manet intensa siccitas ꝛ frigiditas ꝛ densitas: ꝛ iueniꝫ aliquis lapis frigidior ꝛ siccior ꝛ durior aliq̃ terra. ¶ Sexto. Mistum ꝑm q̃libet sui partẽ resoluitur in elementa. ergo elemẽta sunt actu in misto. Consequentia pꝫ: ga resolo non fit nisi in partes exĩtes. Añs ꝓbatur: ga dum ligniuꝫ aliquod confricatur. patet ad sensuꝫ: ꝙ resoluitur in quasdã partes aeris: ꝛ in quasdã aque: ꝛ in quasdã flãme: ꝛ in quasdaꝫ terre. s. in cineres. ¶ Septimo. Ex eisdem nutriuntur animalia ꝛ sunt vt dicitur secũdo de generatione. tex. cõmen. 50. Sed animalia nutriuntur ex elementis. ergo ꝛc.

Ad qõz

Secũda rõ.

Tertia rõ.

Quarta rõ.

Quinta rõ.

Sexta rõ.

Septia rõ

Auerrois ꝙ. dicẽtis elemẽta remanẽ virtualr.

Respondeo Dr est vna opinio que dicit ꝙ elemẽta manẽt in misto tñ virtualiter ꝛ nõ actu: ga ꝓbs primo de generatiõe. tex. cõmẽ. 84. loquens de mistione sic dicit. Uideꝫ enim que miscent ꝓius ex separatis ꝓuenientia ꝛ possibilia separari rursus neq; manẽt

ergo

Nota.bm ergo actu:vt corpus ⁊ albū. ¶ Quō autem dicant manere virtualiter:sciēduz est ꝓmo:q vna res potest dici cōtinere aliā virtualr tribus modis. Uno mō:ga hz virtutē producti uā alterus. Et hoc mō sol ꝓtinet virtualiter formas corꝓoꝝ:que ex virtute solis gīantur. Alio mō vna res dī continere aliā virtualiter:nō qdem pductiue.sed solū.ga pōt in oēm actionem in quā pōt secūda:⁊ adhuc hz nobiliores operationem:⁊ hoc mō dixit ·phs z° de aia.tex.cōmē.31. q anima intellectiua ꝓtinet sensitiuā ⁊ vegetatiuaz:ga pōt sentire ⁊ vegetare:⁊ ꝑter hoc pōt intelligere. Tertio dicitur vna res ꝓtinere aliam virtualr.lz nō ꝓprie:ga.l.ꝓtinet eaz potestate:fm quē modū totū ꝓtinuū ꝓtinet partes suas cū sint in eo tm̄ in potentia:eo q nō hñt ꝓprium eē. ¶ Sciē-

Nōm.gm dum z° q contineri in alio in potētia pōt esse triplr. ·Prio/ in potentia remota:⁊ hoc modo mā continet oēs formas si ipsa mā fm se cōsideretur/circūscriptis oībus dispōnibus tā qualitatiuis q̄ quātitatiuis. Secūdo/in potētia ꝓpiqua: ⁊ hoc mō materia ꝓtinet tm̄ eas formas:ad quas est dispo sita ⁊ ꝓparata. Tertio/in potētia ꝓpinquissima:⁊ sic continet eas formas que sola diuisione reducunt in actu:vt pz in aīalibus annulosis:⁊ in totis quātitatiuis Differt autem hic tertius modus a secūdo:ga in secūdo forma nullo modo est actu in mā fm essentiaz suam. Mā quādo mā aeris disponitur per aliquē gradū siccitatis pro forma ignis.nō/duz ibi est aliqd de forma ignis:sed tm̄ forma aeris. In z° autē modo essentia formę.quodam mō est ibi actu.lz ideo dī esse in po°.ga non hz eē ꝓprium ⁊ distinctū. Facta.n.di/uisione ligni tot sunt formę quot sunt ptes in quas diuisuz est lignū:⁊ tm̄ prius erat tm̄ vna forma. Nec hoc fit.qz corꝝumpat illa pars formę ligni que erat in hac pte materie: ⁊ introducat alia forma q̄ de nouo gīatur:sed solū.ga ista pars formę solū nūc hz ꝓprium eē.⁊ prius habuit tm̄ esse totius. ¶ Dis ꝓmissis rñdet ad qōnē tribus ꝓnibus: quaruz

Pria z°. Pria rō. ꝓma est ista. ¶ Forme subales elntoꝝ non manēt actu in misto.·Probat ista ꝛcl'o. ¶ ·Primo. Si formę elntoꝝ sūt in misto/aut sunt in eadē pte mā̄e:aut in diuersis ptib°. Si

Iste rōes sunt cōtra Auerro. in diuersis.ergo ibi nō est mistio mā̄e etiā ad sensuz:vt cō/cludit ·phs ꝑ de gīatiōe.tex.⁊ cō.82.⁊.87. Uel opz dicere q multa corꝓora sunt in eodez loco nāliter:⁊ pbat ꝓpositia. Remota q̄titate/mā remanet idiuisa:vt dī ꝑ phys.cō.8. ergo vbi sunt plures mā̄e ibi sunt distincte q̄titates:⁊ ꝑ ꝓse quēs plura idiuidua distincta. Sz ꝑ te q̄libet forma elementaris hz ꝓpriā ⁊ distinctā mām.q hz distinctā q̄titatē.⁊ per ꝓpositia quatuoꝝ elnta sunt q̄tuoꝝ corꝓora. Si igit ista veniūt ad mistionē ꝓprie dictā.q nō sit tm̄ iuxta positio corꝓoruz indiuidualiū:opz q illa q̄tuoꝝ corꝓora sint in eodem situ. ¶ Si dicas q sunt in eadē pte mā̄e. ¶ Contra arguit' du pliciter.·Primo. Quelz forma subalis sert secū nālem suā q̄titatē.q in eadē mā eēnt q̄tuoꝝ distincte q̄titates:ꝓpria patet. Aliꝫ pbat:ga ipossibile est corrūpi quātitatez alicuius quin corrūpat eius forma.⁊ eō. ¶ Scōo. Aut forma ignis actuaret mām alicui° alioꝝ elntoꝝ ⁊ eodē mō dico de q̄lz elemēto. Aut oēs actuarēt vnaz tertiā mām. Aut ex illis q̄/tuoꝝ materys fieret vna mā. Nō primū nec z°. Quia sicut accidens non migrat de subto in subtū:ita nec forma suba/lis. Nō z°:ga nō est imaginabile ex pluribus materys fieri vnā/nisi deficiāt q̄titates quas hñt. Sz q̄titas est i sepa/rabilis a mā fm Cōmentatorē q tenet opionē oppositam.

Scōa rō. ergo. ¶ Scōo arguit'.⁊ est rō Sācti Tho. z° ſnia.dis.7.q.

Rō sā.T. ⁊ Sco.ꝫ Auerro. ꝑ°.ar.z°.⁊ Scoti z° ſnia ꝓ. ¶ Quelibet forma subalis vni/ta materie ꝓstituit suppositū:vt dicit ·phs z° de aia.te.cō. z.in ꝓncipio. Sz formę elntoꝝ sunt formę subales.q si ma/nent actu in misto.sequit q vnū mistuz sit q̄tuoꝝ suppositorū:qđ videt absurdū. ¶ Cōfirmat. Quelibet forma suba/lis dat esse specificū.ergo vnū mistū esset in q̄tuoꝝ spēbus.

¶ Tertio. In vno misto gīato ex alio misto/nō sunt foꝝ/ Tertia rō me elemētoꝝ.ergo nō sunt in omni misto:ꝓpositia pz. Aliꝫ ꝓbatur. Sit.a.mistū gīatum ex.b.misto:si in.a.sunt foꝛᶜ elemētoꝝ aut sunt eedē nūero:q erāt in.b. Aut sunt alie. Non alie:ga nō est facta noua ꝓgregatio elntoꝝ ad gīandum.a. Nō eedē. Tuz ga non eēt vera gīatio.a.ex.b. Eo q̄ remaneret aliqd idē retinēs nomē ⁊ diffōnē. Tuz ga eedem ꝓportiones elntoꝝ que fuerūt in.b.eēnt in.a.⁊ ꝑ ꝓpositia oia mista que succedentes gīarent hēnt eādē ꝓportionē elntoꝝ:⁊ oē elntum ꝓdominās in vno ꝓdñabit' et in alys. ¶ Quar/ 4ª ratio. to. In ꝓfundo fluminū ⁊ lacuū ⁊ maris gīant corꝓora mista:vt lapides ⁊ herbe ⁊ pisces. Sz ad ea loca non pōt descēdere ignis. Corrūperet.n.ab aq̄ itermedia.q in illis mistis nō est forma ignis. ¶ Quinto. Ex pluribus entibus in Quinta rō. actu nō pōt fieri vnū ꝑ se:vt dicit ·phs z° de aia.⁊ 8° meta/ Tc. cō.7. phylice. Sz mistū est vnū per se.q nō potest fieri ex elntis manentib9 in eo in actu. ¶ Sexto. Sequit q foꝛᵃ ignis in 6ª ratio. misto maneret violēter. Sz hoc est falsuz:alioquin mistuz non eēt genitū mutatione nāli.sed violēta.q. Cōsequētia p bat. Forma ignis relicta sue nāli dispōni reducit ad caliditatē in summo.q vbi est cū caliditate remissa ibi est con tra suā nālem dispōnē:⁊ ꝑ ꝓpositia violēter. ¶ Cōfirmat:ga sil'r sequit q forma ignis maneret.q̄si cuz nulla caliditate: vt pz in marmore.qđ est corpus mistū. Sequit' et q mane ret cū maiori dēsitate q̄ sit densitas aq̄:vt pz in lapidibus. Sūt enī magis densi q̄ aqua:⁊ tm̄ in eis est forma ignis ꝑ te.q ꝛc. ¶ Septimo. Termini mutatiōis nō possunt se cō/ 7ª rō. pati simul in eodē. Sunt enī icōpossibiles:vt dī ꝑ phy. Sz T.cō. 51. forma misti.⁊ forme elntoꝝ sunt termini mutatiōis: quia mistū gīatur ex elemētis.q forma misti ⁊ forme elemēto/rū nō possunt eē simul. ¶ Octauo. Segtur q nūq̄ elntuz 8ª rō. corrūperet in mistū:sed solū in elntum. Sz hoc est falsuz. Aliogn illud elntuz perpetuaret.posito casu q ex illo mi/sto generet aliud mistū:⁊ ex illo aliud:⁊ sic successiue. Con sequētia ꝓbat. Elemētū nō corrūpitur ꝑ te.dū ex eo gene/ratur mistū:ga dicis q manet:nec eadē rōne corrūpet duz ex hoc misto gīatur aliud mistū.q nūq̄ corrumpit' in mi/stū. Et sic pz q elnta nō possunt manere actu in corꝓoribꝰ mistis. ¶ Si gs tm̄ vellet tenere opionē Auerrois respon/deret ad ipsas rōnes. ¶ Ad primā dī.q q̄tuoꝝ elemēta in Ad ꝓmā. misto sunt in eadē pte materie. Ad cuius euidētiā est sciendū q q̄libet elntū dū per se seorsuz existit hz suas ꝓprias quātitates ⁊ dimēsiōes terminatas/ꝓpriā figurā:cū autez veniūt in mistionē dimēsiōes cuiuslz elnti nō corrūpūtur. sed desinūt hīc terminationē ⁊ figurā quā prius habebāt:⁊ per ꝓpositia stant sub eadē terminatiōe ⁊ sub eisdē dimēsioni/bus:que oīb9 sunt cōes:ga ℞o mā non distinguit nisi ꝑ di/mēsiones terminatas.ideo formę elntoꝝ sunt in eadē poꝛ/tione materie in corꝓore misto. Nec opz si ex materys di/stinctis resultat vna mā:q ille materie perdiderint ꝓprias quātitates:sed sufficit q nō habeat ea sdē terminatiōes. q̄s habebat prius. ¶ Ad zᵐ dicit'.q q̄libet forma subalis est Ad scām nata cōstituere suppositū:sed ad hoc q ꝓstituat suppositus actu.opz q in mā in qua est.non sit alia forma nobilioꝛ:ga q̄libet suppositū cōstituit tm̄ per vltimā formā dantē ei eē specificū. Et ga in misto est forma misti que est nobilioꝛ qualibet forma elnti/,ꝓpterea formę elemēti nō cōstituūt actu suppositū. dū sunt in misto:sed solū dū sunt in se seoꝛ/sus extra mistionē. Et eodē mō rñdet ad cōfirmationem. ¶ Ad zᵐ negat aīs. Ad pbationē dī q in.a.sunt illamet q̄ Ad tertiū erant in.b. Ad primā ꝓbationē hic rñdetur:⁊ negat cō/sequētia:ga nō opz aliud in gīatiōe corrūpi nisi illam for/mā a qua id ex quo gīatur aliud hz esse specificū:sufficit q̄ q.b.non re tineat nomē ⁊ diffinitionē.sed non opz q ita sit in oībus que erant in.b. ¶ Ad zᵃᵐ negat cōsequētia:ga in/

troductionem forme.a.ꝑcedit alteratio que est via ad corruptionē.b.ꝛ per ꝓñs hꝫ alterationē elemēta que erāt desinent habere ꝓportionē quā ꝓius habebāt:ꝛ acqrēt talem
Ad 4m. ꝓportionē qualē regrit forma misti generati. ¶ Ad 4m potest ꝑmo cōcedi ꝓñtia ꝛ ꝓsequens:qa non opꝫ in omni misto esse oīa elementa:vñ pōt esse aliqꝫ mistuꝫ.qꝫ sit trīs ex vno elemēto gīatuꝫ:qa talis elemēti mā sufficiēter disponitur ad formaꝫ misti. ¶ Dicit ꝛo qꝫ aqua in qua gīat hꝫ mistum nō est purū elementuꝫ:qꝫ pꝫ:qa si calefiat remanēt in fundo vasis partes terrestres.placet trīs magis ꝑma rīsio.
Ad 5m. ¶ Ad 5m dicit qꝫ forma misti facit vnū per se cū materia in qua est ēt forma elīnti. Illa autē mā est pura potētia. Et si instat:qa facit vnū cuꝫ elīnto ꝛ non per accīs. ergo ꝑ se. Respōdeo vt habet a Cōmētatore.3.celi.cōmē.61.contra Auicennam qꝫ ex duob⁹ entib⁹ in actu manētibus integris:ꝛ ꝑfectis nō pōt fieri vnū ꝑ se. Sꝫ si illa entia in actu remittant tūc fiet vnum per se.ex aduētu alicui⁹ vltioris forme ad quaꝫ illa q̄ ꝓcerat in actu facta fuit in po⁹ ex sui
Ad 6m remissione in iperfectiōe. ¶ Ad 6m negat ꝓñtia. Ad ꝓbationē ēt negat ꝓñtia:qa aliqd est ꝼm iclinationē ignis duꝫ seorsuꝫ ꝑ se existit:ꝛ dū ci⁹ forma ꝓstituit ꝓpriū suppositū: qꝫ trīs est cōtra nālē inclinationē eius dū est in alio:sicut aq̄ ꝓsiderata ꝑcise.vt est grauis/nāle est vt descēdat:ꝛ eidē cōsiderate vt mouet a luna/nāle est qꝫ aliqn̄ ascendat. ¶ Ad
primā ꝓfirmationē dī qꝫ supponit vnū nō ꝓcessum.s.qꝫ in omni misto sint.4.elemēta. Hꝫ eni negatū fuit.vnde si marmor vel aliqd aliud hꝫet tantā frigiditatē quātā nō posset cōpati forma ignis in eo nō eēt ignis. Uel dōm ꝛ forte melius:qꝫ forma ignis remissa pōt stare cuꝫ parua valde caliditate:in misto aūt valde frigido forma ignis est multū remissa. ¶ Ad 2m cōfirmationē dī qꝫ nō est incōueniēs forma ignis in misto stare cū maiori dēsitate q̄ sit dēsitas aq̄: cuius rō est.qa dū forma elīnti est sola in mā.non hꝫ a quo ꝓseueꝛ nisi suas ꝓprias q̄litates:ꝛ ideo si multū remittantur ꝑ inductionē oppositarū dispōnū ipsa forma totalr corrūpet. In misto multū facit forma misti ad cōseruationez forme elemētoꝝ:ꝛ ꝓp hoc forma elīnti pōt stare cuꝫ remi/
Ad 7m. sionibus qualitatib⁹ q̄ꝫ possit ꝑ se. ¶ Ad 7m dī qꝫ terminos motus possē se cōpati pōt itelligi duplr. Uno mō ꝼm eoꝝ realitates:ꝛ sic negat maior.albedo eni vt.4.intēsa est ad albedinē vt.6.in ea trīs saluat albedo ꝑexistēs. Alio modo pōt itelligi qꝫ nō cōpatiant̄ seinuicez quo sunt termini:ꝛ sic dī qꝫ dū ex elemētis gīatur mistū/ipsa elīnta sunt termini. inquātū hñt eē ꝑfectū:tale aūt eē perfectū.nō ꝓseruant cuꝫ termino ad qō:ꝛ ecōuerso.dū mistū resoluit̄ in elīnta ipsa: vt terminus a quo hñt eē iperfectū ꝛ vt termin⁹ ad quē habēt eē ꝑfectū. ¶ Ad 8m negat̄ minor. Ad ꝓbationē dī qꝫ il
Ad 8m la ꝓcessio nō pōt eē perpetua:cuius rō est:qa in ꝓsecib⁹ mistoꝝ nō est abire in infinitū:dato ergo misto iperfectissimo ex illo pōt gīari mistū ꝑfectius:ꝛ ex illo aliō:ꝛ sic ꝓcessiue quousqꝫ ꝓueniat̄ ad mistū ꝑfectissimū. Tale autez mistū dū corrūpit̄.opꝫ qꝫ corrūpat̄ in aliqd iperfectius eo: qō tādē resoluit̄ in elīnta:vt pꝫ in cadaueribus:qa cadauer est via ad hꝫ resolōnem. Et sic pꝫ.qꝫ disputatiue saluaretur
2a conclo ista opinio:lꝫ opio oppositа sit magis rōnabilis. ¶ Scōa ꝓclusio. Mistū nō ꝓtinet elemēta virtualr:q̄si hñs potentiā actiuā ad ꝓducendū ea. Probat̄ ista cōclusio ex duob⁹ fundamētis. ¶ Primo sic. Causa mālis ꝛ efficiēs nō coincidūt in idē numero:vt dicit ꝓphs ꝛo physi.tex.cō.70. Sꝫ elemēta ꝓtinent̄ in misto tāq̄ in cā māli eo qꝫ mistū ē potentia passiua.ꝓxima ad hoc vt generent̄ ex eo elemēta.q̄ mistū non continet elemēta per modum ꝓncipij efficientis. ¶ Scōo sic. Nulla cā agens corrūpit necessario ad ꝓductionem sui effectus. Cuius rō est:qa vt dī ꝛo phy.te.cō.37. causa in actu ꝛ effectus in actu sunt sil:ꝛ ideo cā est in ꝓmo

instanti eē sui effectus. Sꝫ in eo instanti in quo elīnta generant̄ ex misto:forma misti.ꝛ per ꝓns mistū ipm desinit eē. ergo mistū nō est cā efficiēs elīntoꝝ. ¶ Tertia ꝓ. Elemen- 3a ꝓclusio
ta sunt in misto virtualr. Hanc ꝓnez qdā declarāt dicētes qꝫ in omni gīatiōe est ūenire mediū.eiusdē rōnis cuꝫ extremis:vt pꝫ 5° metaphy.dī aūt mediū componi ex extremis.nō sicut rubor ex albedie ꝛ nigredie:qō in se nō hꝫ aliquid extremoꝝ:cū mediū sit ita simplex sicut extremum. Sꝫ ideo fortasse dī ex eis cōponi.qa mediū hꝫ ꝓueniētiaz cū vtroqꝫ extremo.quā nō hñt ipsa extrema inter se:ita qꝫ ista cōpositio nō est aliud q̄ cōueniētia ꝑdicta. Silr dī qꝫ inter formas elemētoꝝ est media forma misti:q̄ ideo dicitur cōtinere virtualr ipsa elemēta.qa maiorē ꝓueniētiā hꝫ cū forma vniuscuiusqꝫ elementi q̄ vnū elīntū cū alio. Quid veritatis habeat iste modus dicēdi taceo:qm̄ de cōpositione qualitatis medie ex extremis dictū fuit in.10.hui⁹. Hanc ꝛo declarationē acceperūt isti a.S.Tho.in trac.de mistione elīntoꝝ.vbi dicit. Qualitates elīntoꝝ sunt ꝓxie ꝛ recipiūt magis ꝛ minus.ex q̄litatibus aūt ꝓxys q̄ intēdunt̄ ꝛ remittunt̄ pōt cōstitui media qualitas q̄ sapiat nām vtriusqꝫ extremi sicut est palor iter albū ꝛ nigrū. Remissis igit̄ qualitatibus elīntoꝝ ꝓstituit̄ ex eis q̄dā qualitas media que est quedā q̄litas corporis misti:differēs trīs in diuersis ꝼm diuersaz ꝓportionē mistionis. Et hec q̄litas est ꝓpria mistio vel forma misti. Sic igit̄ ueniuntur extrema in medio qꝫ participat nām vtriusqꝫ:sicut qualitates simpliciū corpoꝝ inueniunt̄ in ꝓpria qualitate corporis misti:ꝛ q̄litas elīnti que hoc mō est in misto.nō agit nisi in virtute forme subalis ipsius elīnti:ideo etiā forme subales elemētoꝝ dicūtur virtualr eē in misto. Hūc quoqꝫ modū dicēdi qdā magri declarant dicētes qꝫ q̄litates elemētoꝝ nō sunt in misto ꝼm suas essentias intēsas aut remissas.sed elīntis adinuicē ꝓximis ctis ꝛ per mutuā actionē corruptis resultat virtute alicui⁹ agētis alterius ab elīntis per se intēdētis gīationem misti aliqua q̄litas media/differēs ab extremis nō sicut intēsum ꝛ remissuꝫ.sꝫ specifice sicut mollities resultat ex humido ꝛ sicco ꝓmistis:ꝛ dicunt̄ iste in mā manere.nō qdē formaliter.sed qa aliqd cōuenit mollitiei ex nā humidi.s.cedere tāgēti:ꝛ aliqd ꝓuenit ex nā sicci.s.nō frangi ꝛ diuidi ad tactū alterius. Et eodē mō dōm est de qualitate media q̄ est ꝓpria dispō misti. Sic aūt declarata ꝓne.ꝓbat̄. ¶ Prio. Elemēta nō manēt actu in misto:nec virtute ꝓductiua nec in po⁹ pure passiua.ergo manēt virtualiter:vt declaratum fuit:ꝓñtia pꝫ cū ꝓma ꝛ secūda prē añtis ex duab⁹ ꝓmis cōclusionibus. Tertia ꝛo ꝓbat̄. Unū elemētuꝫ est in alio in po⁹ pure passiua:cū vnū possit ex alio gīari. Sꝫ elementa magis sunt in misto.q̄ vnū elīntū in alio.g̃ in misto nō sunt in po⁹ pure passiua. ¶ Scōo. Ubi alique forme hñt ordinez inter se ibi magis ꝑfecta cōtinet virtualiter eas q̄ sūt iperfectiores:vt dī ꝛo de aia.tex.cō.31. Sꝫ forme elemētoruꝫ ꝛ forme misti sunt ordinate:qa mā nō trāsmutatur ad formā misti,nisi ꝓius sit trāsmutata ad formas elemētorū:ꝛ forma misti est ꝑfectior eis.ergo eas ꝓtinet virtualr. ¶ Tertio. Mistū ꝓtinet virtualr qualitates elīntoꝝ.g̃ cōtinet virtualiter formas eoꝝ subales. Antecedēs pꝫ ex dictis de illa media qualitate. Cōsequētia ꝓbatur:qa qualitates elementoꝝ non agūt nisi in virtute forme substātialis. ¶ Sed cōtra qōdaz dictum supra.s.qꝫ qualitates elemētoꝝ remisse nō sunt actu in misto:arguitur. ¶ Primo. Caliditas misti intēditur a caliditate elemēti.ergo est eiusdez spēi cum illa. Antecedēs patet experimento:ꝛ cōsequentia probatur:qa elemētum nō intendit nisi qualitatē sibi similem. ¶ Scōo. Ex calore misti causatur aliquādo calor elemēti.ergo est eiusdē speciei cū illo. Antecedēs patet:ferrū calefactū causat ignez in stupa. ¶ Tertio. Hꝫ qualitates ele-

mentoꝝ

mẽtoꝝ manẽt in mistis remisse. ergo ẽt q̃litates p̃me. Antecedens pz: qz aliqꝺ mistum est grauius alio in aere: qꝺ non est grauꝰ eo in aq̃. puta oleũ multũ plus ponderat in aere. q̃ paruũ ferꝝ. ⁊ tñ paruum ferrũ in aqua descẽdit ⁊ oleuꝫ supernatabit. ¶ Ad ista rñdeť: qꝺ vtiqꝫ in misto p̃nt eẽ alique q̃litates eiusdẽ rõnis cũ q̃litatibꝰ elementoꝝ: nõ tñ in illa forma media que est pura dispõ ad formã misti saluatur actu aliqua q̃litas elemẽtoꝝ: p̃dicta eni forma media ẽ per totũ extẽsa: sicut etiã forma misti dat esse oĩbus ptibꝰ. Nã illa forma media nẽcia est ad ꝓseruandã formã misti: sed qz ꝓtingit corpa mista hẽ diuersas opatiões: ideo opꝫ in eaꝝ mẽbris eẽ diuersas dispões deseruiẽtes illis diuersis opibus: sicut pz qꝺ cor est calidũ ⁊ cerebꝝ frigidũ ⁊ carnes humide ⁊ ossa sicca: ⁊ sic de alys. Potest igiť mẽbꝝ calidũ calefacere alia mẽbra: q̃ p̃nt etiã alterari ⁊ calefieri ab extrinseco. ¶ Uñ ad p̃m ꝓcediť qꝺ elemẽtũ calefaciat mistum ⁊ itẽdit eiꝰ calorẽ: ſz nego qꝺ ex hoc sequať aliqꝺ caloris esse actu in illa forma media. ¶ Ad zm dr̃ silr. Nã calore misti causato p actionẽ alicuiꝰ elemẽti/põt cãri elemẽtũ. ¶ Ad 3m dr̃/qꝺ sicut corpora mista p̃nt eẽ formaliter calida. nõ tñ remanẽtibꝰ elemẽtis actu in misto: ita sũt formaliter grauia: ⁊ fm hoc elm aliqꝺ dr̃ p̃dominari: ⁊ ẽ poſe qꝺ i aliq̃ pte p̃dominẽť vnũ elm vno mõ. ⁊ aliꝺ alio modo: qz in corde p̃dñať terra q̃ ad motũ grauitat: ⁊ p̃dominať ignis q̃tũ ad operationẽ: qz per calorẽ totũ corpꝰ calidũ reddit.

Ad pmũ **Ad principalia** argumenta. ¶ Ad p̃m dr̃/qꝺ mistio est vnio elemẽtoꝝ. nõ in quibus sit actu alteratio in instãti quo misceñť: ſz que plus fuerũt alterata ⁊ completa alteratiõe corrũpunť: ⁊ sic itellexit ·Phs. opz eni prius alterari miscibilia. ⁊ postea misceri. Si qs tñ pteruiẽdo dicat qꝺ elmta sil alteranť ⁊ misceť: dico qꝺ hoc est verꝝ accipiẽdo mistionẽ pro ꝓgregatione ⁊ vnione miscibiliũ: que nõ est ꝓprie mistio: ſz est falsa. accipiẽdo mistionẽ p gnõne misti que est ꝓprie mistio. ¶ Ad pmã ꝓfirmationẽ rñdeť dupliꝛ. p̃mo qꝺ saluaťr vtus eoꝝ ⁊ nõ corrũpunť dũ miscenť mistione p̃mo modo dicta: eo qꝺ saluantur vtus eoꝝ nõ eadẽ numero. ſz silis ei: qz media q̃litas q̃ est dispõ ad formã misti. ꝓtinet vtualiter oẽs q̃litates elmtoꝝ. fm quẽ modũ nullũ elemẽtũ ꝓtinet oẽs qualitates alteriꝰ. Ls eni ignis ꝓtineat caliditatẽ aeris. nõ tñ ꝓtinet eiꝰ siccitatẽ. ¶ Ad scõaz ꝓfirmationẽ negať ꝓña: qz ẽ fallacia ꝓñtis. Nã qꝺ nõ fiat mistio si gutta aque addať amphore vini: p̃t esse. aut qz corrũpiť: ⁊ hec nõ est cã: aut qz aqua ꝓuertiť in vinũ. ⁊ ista est cã quare nõ fit mistio: qz in mistione nõ ꝓuertiť vnũ miscibiliũ in aliud: ſz oia corrumpunť: ⁊ ex eis gñatur vnũ tertiũ. Et hãc cãm assignat ibi ·Phs: dicẽs qꝺ iõ nõ fit mistio. qz soluiť spẽs ⁊ trãsmutať in esse aquã. Eius aũt ẽba sunt hec. Actiuoꝝ aũt ⁊ passiuoꝝ quecũq; sũt facile diuisibilia: multa qdẽ paucis ⁊ magna paruis cõposita nõ faciũt mistionẽ: ſz augumẽtationẽ dominãtis. trãsmutať eniz alterꝝ in dñans: ideo gutta aq̃ in mille millys vini amphoris nõ misceť: soluiť eni spẽs ⁊ transmutať in oẽm aquam. ¶ Ad 3as ꝓfirmationẽ dico duo: p̃mũ est qꝺ elmtum nõ dr̃ vniuoce de oĩbꝰ elmtis: nã eẽ itrinsece dicunť elmta ⁊ pserti mã: vt declaratũ fuit. 7°. huiꝰ: ⁊ diffõ de elmto ibi dats ꝓuenit tñ forme ⁊ mãe. Alio mõ accipiť elmtũ pro p̃mis corpibus ex qbꝰ aliq̃ generanť: ⁊ sic dicto elemẽto nõ ꝓuenit p̃dicta diffõ elemẽti. ¶ Ad zm negať minoꝝ loquẽdo de eẽ formali. Ad ꝓbationẽ negať ꝓña: qz manet vtualiter qualitas elemẽti p̃dominãtis: ⁊ etiã qz mistũ est actu graue aut leue: nõ tñ illa nũero grauitate vel leuitate que erat in elemẽtis. ¶ Ad 4m negať ꝓña. Ad ꝓbationẽ dr̃/qꝺ mistũ est ꝓpositũ ex elemẽtis qñ mistũ est: ⁊ elemẽta nõ sunt. Ista aũt cõpositio nõ est relatio realis: sicut ꝓpositio mãe cũ forma: cum nõ sit entiũ in actu: ſz est relatio rõnis ⁊ cõpositio ex bis q̃ nõ sunt actu. ſz in poꝰ ꝓxima: ⁊ vtualiter quantũ ad formas suas in cõposito. ¶ Ad 4m negať ꝓña. Ad ꝓbationẽ dr̃/qꝺ qualitas illa media q̃ est dispõ ad formã misti nẽcio requirit in mã in qua dꝫ recipi p̃fuisse qualitates oĩum elmtoꝝ: qz ipse sunt dispões ad eã ⁊ ipsa ꝓtinet eas necessario virtualiter. ¶ Ad 5m negať añs. Ad ꝓbationẽ dr̃/qꝺ nullus lapis est siccior terra. que est purum elmtum: ſz sit siccior aliq̃ terra mista aq̃ vl alicui alteri humori: ⁊ iõ cũ ex terra generatur lapis/remittiť ⁊ tandẽ corrũpiť siccitas terre. Idẽ dr̃ co de frigiditate: qz nullus lapis est ita frigidus sicut aqua que est puraꝝ elmtum. ¶ Ad 6m negať ꝓña. Ad ꝓbationem dr̃/qꝺ resolutio fit nõ solũ in ptes exñtes in actu. ſz etiam in ptes exñtes in poꝰ ꝓxima. Ignis. n. cõburẽs lignũ generat ignẽ per se: p accñs aũt ⁊ ꝓsecutiue generat alia elemẽta in que resoluiť lignum. ¶ Ad 7m dr̃/qꝺ argumentum est ꝺ arguentẽ: qz opꝫ nutrimentũ corrũpi. ⁊ p̃nter in substãtiã nutriti ꝙuerti. Dr̃ secundo qꝺ esse ex aliquo ꝓtingit dupliciter. Uno modo tanq̃ ex manente: ⁊ sic compositũ est ex mã ⁊ forma: ⁊ domus est ex lapidibꝰ. Alio modo aliqꝺ est tanq̃ ex manente fm mãm: ⁊ transeuntem fm formam. ⁊ solum hoc modo dicuntur esse ex elementis.

Ad 2m

Ad 3m

Distinctio.

¶ Explicit liber decimus.

¶ Incipit liber duodecimus metaphysice.

¶ Textus primus.

¶ Be substantia theoria est.

¶ Intẽtio phi in hoc lib. 12°. metaphy. est ꝓsiderare de substantijs eternis: quaꝝ aliq̃ sunt sensibiles. vt celũ: aliq̃ ẽo sunt oĩno insensibiles. ſ. itelligẽtie. Et vt ordine quodã deueniat ad ꝓpositũ suum. p̃mittit in hoc textu hanc p̃nem. In hac scia est ꝓsideratio de substãa. Possumus aũt per hanc sciam accipere aut totaꝫ metaphysicã: aut spãliter hunc librum. 12. ⁊ vtrũq; verꝝ est: qz in tota metaphysica agiť p̃ncipaliter de substãa tanq̃ de p̃ma pte entis: ⁊ in hoc libro. 12. agiť tñ de substãa. Istum aũt textum aliter exponit Cõmẽtaꝰ ⁊ aliter. S. Tho. Cõmẽtaꝰ dicit qꝺ cũ substãtiaꝝ aliq̃ sint gñabiles ⁊ corruptibiles. Alique ẽo sint eterne: de p̃ncipijs ⁊ causis substarum gñabilium tractauit supra. ſ. lib. 8. In isto aũt. 12. tractare itendit tñ de p̃ncipijs substãe eterne: vñ cum dicit ·Phs de substantia theoria est. accipit substãam pro substantia eterna. S. Tho. dicit qꝺ cum metaphysicus consideret de ente: inq̃tum ens: ⁊ principalis pars entis sit substãa: necesse est qꝺ p̃ncipaliter ꝓsideret de substãa: ⁊ ideo fm ipm accipit ·Phs substantiaꝫ vniuersaliter ⁊ absolute. Ista expositio. S. Tho. fuit Alexãdri aphrodisei: vt recitat Cõmentator in principio cõmenti primi.

Intentio phi.

Cõclusio.

¶ Textus secundus.

¶ Et enim si totum.

¶ In hoc textu pbat p̃dictã ꝓnem. Ista aũt ꝓbatio dupliciter exponitur. Nam Cõmẽtaꝰ deducit eã sic. Si totũ. i. si ens cõmune oĩbꝰ/esset quasi vniuersum. i. si esset genus: ⁊ si esset ꝙter. i. de numero eoꝝ que dicunť fm prius ⁊ posterius. substãtia esset prima pars entis: ergo eius cõsideratio p̃ncipaliter pertinet ad metaphysicũ. Alexãder ẽo ⁊ Themistius ⁊ S. Tho. sic inducunt rationem phi. Ad cuius notitiam sciendũ est qꝺ aliqꝺ potest esse totuꝫ tripliciter. ſ. aut per adunationẽ ptiuꝫ. sicut est in animalibus quoꝝ partes colligate sunt: aut est totũ per contactũ: aut est totuꝫ ex solo ordine ptium sicut exercitus: vniuersitas autem entium est quoddã totũ. Quocunq; autẽ modo esset totum. substãa esset p̃ma pars huius totius. ergo eius consideratio est prima in metaphysica. Nec bene reprehẽdit Cõmẽtaꝰ hãc expositionẽ: qz nõ dicũt isti qꝺ substãa ⁊ accña oia sint quoddaꝫ totuꝫ aliquo p̃dictoꝝ modoꝝ. sed loquunť ꝓditionaliter. ſ. qꝺ si sic esset. substãa esset p̃mum inter oia entia.

Totũ tripliciter.

¶ Textus tertius.

¶ Similiter autem nec entia.

Scōa rō. p ꝛclone. ¶ In hoc textu ad idem sic arguit. De illa ꝑte entis est ꝑncipalius agēdū que est simplr ens. Sz suba est simplr ens: accidētia ℞o nō sunt entia simplr: cū ipsa ꝓprie nō dicant esse. sed eis aliqd aliud est. puta album vel musicū: sicut ēt negationes dicunt entia aliquo modo ⁊ nō simplr. In ista rōne ꝛcordant. S. Tho. ⁊ Lōmētator. Addit aūt. S. Tho. q̄ lz accidētia ⁊ negationes in hoc ꝓueniāt q̄ nullū eoꝝ est ens simplr. tñ in hoc differūt. qz accidētia dant aliquod cē

Tertia rō suo subiecto: negationes aūt nulluz dant esse. ¶ Tertio ad idē sic arguit. Nullū accidens pōt esse sine substantia: aliq̄ ℞o substantia pōt esse sine accidēte. Nam ſm pho̅s in itel ligentys nullum est accidens: ḡ substantia est ꝑncipalr con

Quarta rō siderāda. ¶ Quarto. Idē ꝓbat ex hoc q̄ antiqui querētes causas entis. q̄rebant ꝑncipalr causas substantiaꝝ. Istas tñ duas rōnes vltimas nō ponit Lōmentator distinctas a rō ne scōa: sed eas ponit q̄si ꝓbationes illius ꝓpositionis mi noris in qua dicebatur q̄ sola substantia est simplr ens.

¶ Textus quartus.

¶ Que quidem nunc vniuersalia.

¶ Quia in fine textus p̄cedentis fecit mentionez de antigs querentib⁹ causas substantiaꝝ: ponit ꝯsequenter eoꝝ opi niones dicēs q̄ illi pho̅ qui nunc sunt. s. tēpore Aristotelis: ⁊ innuit ꝓ Platonē: vt exponit Lōmentator ⁊ S. Tho. dicunt ꝓncipia substātiaꝝ esse vniuersalia separata: ⁊ errauerūt ꝑpter ꝯsiderationē logicā: qz putabant q̄ sicut intellectus apprehendit naturam vniuersalē sine particularibus. q̄ ēt sic esset in re. Antiqui ℞o ponebant ꝓncipia substantiarū esse/aut ignem/aut aquā/aut aliquod aliud hꝰ.

¶ Textus quintus.

¶ Substantie ℞o tres sunt.

¶ Nunc in hoc textu incipit agere de substātia eam diuidē do: qm substantiaꝝ aliq̄ est sensibilis corruptibilis: vt plā te ⁊ animalia. Aliqua est sensibilis. ⁊ eterna: cuius elemen ta. i. cause ⁊ ꝓncipia in hoc loco querunt: vt celum. Aliqua ℞o est imobilis ⁊ eterna: vt idee ſm ꝓ Platonicos: ⁊ mathe matica ſm ꝓ Pithagoricos: ⁊ intelligētie ſm Aristotelē. Sed Lōmētator exponēdo lām pho̅ tangit magnam difficulta tem. Dicit. n. ꝓ pho̅s q̄ querunt in hoc loco elemēta. i. ꝓnci pia substantie sensibilis eterne. Ista aūt ꝓncipia sunt sube separate. Est igit qō. qs hz ꝓbare ista ꝓncipia esse. vtrū nā lis/an ꝓmus ꝓ pho̅s. Alexander enī dicit q̄ primus ꝓ pho̅s hoc facit: Lōmentator ℞o dicit oppositū q̄ nālis hoc demon strat: ⁊ metaphysicus accipit hoc a nāli. Et ideo queritur.

¶ Utꝝ ad metaphysicū ꝑtineat ꝓbare genus substantiaꝝ separataꝝ esse aut ad naturalē. Questio. I.

Queritur ꝓmo. Utrū ꝓbare genus substantiaꝝ separataꝝ esse

Ꝓria rō. pertineat ad naturalem vel potius ad meta physicū. Et vī q̄ ad metaphysicū. ¶ ꝓ prio. ꝓbare ꝑpias passiones metaphysice p̄ tinet tantū ad ipsam: ⁊ nō ad alias sciētias. Sed esse abstractū ⁊ nō abstractū/sunt pas siones entis: qō est subiectum in prima pho̅ia. sicut etiaz ne cessariuz ⁊ ꝓtingens: ergo sola prima pho̅ia hz istud ꝓbare.

Scōa rō. ¶ Secūdo. Rationes sumpte ex differētys entis que sūt necessariū ⁊ contingens ad metaphysicum ꝑtinēt. Sed ex necessario ⁊ ꝓtingenti: ꝓbat deuz esse: qz. s. non oīa sūt cō tingentia: aliogn aliq̄ nihil fuisset: qz ens ꝓtingens non est ex se ꝺterminatū ad esse: sed prius hz non esse q̄ esse: ergo in natura est aliqd qō est necesse esse. Istud aūt vel hz cām sue necessitatis: vel non. Si nō: est deus. Si sic: queritur de illo. Et cum nō sit ire in infinitū: opz deuenire ad aliqō pri mū necesse esse. ¶ Tertio. ꝓbat deum esse ꝓ hoc q̄ ali Tertia rō. qua sunt magis: ⁊ aliqua sūt minus perfecta: ergo est deue nire ad aliqō pfectissimū ⁊ optimū. Ista aūt ratio nō sumi tur a motu: ergo non ꝑtinet ad naturalem. ¶ Quarto. ꝓ Quarta rō ꝓius conuenit deo esse primū ꝓncipium q̄ esse primum motorem: qz si nihil moueret. ⁊ tñ res produceret. adhuc es set primū ꝓncipium: ⁊ non esset primus motor. Sed meta physicus ꝓbat deum esse primū ꝓncipium: qz vel habet ꝓncipium supra se. ⁊ sic non est deus. cum ab alio dependē at: vel non hz: ⁊ sic est primum ꝓncipium. Naturalis autez solum ꝓbat ipsum esse primum motorē: ergo ⁊c. ¶ Quin Quinta rō. to. Generales ꝓprietates entis. puta actus/potentia/ꝓtin gens/necessarium: ⁊ alie que considerantur in metaphysica ducunt in nobiliorē cognitionē primi entis. q̄ꝫ ꝓprietates considerate a naturali: minus enim excellens est primitas mouēdi q̄ꝫ primitas entis simplr. ergo metaphysica perfe ctius pōt demonstrare deum esse q̄ naturalis. ¶ Sexto. Sexta rō. Si naturalis demonstraret deum esse. segtur q̄ naturalis pho̅ia esset prior metaphysica. Sed hoc est falsum: vt ex se pz: ergo. Consequentia ꝓbatur. Deus est ꝓmum cognitum in metaphysica: ⁊ per te est cognitus per mediuz naturale: ergo naturalis est simplr prior. ꝓ patet consequentia: qz no tissimū in metaphysica est aliqd prius cognitum in natura li pho̅ia. Item id qō est simplr conclusio in phyſi. s. deū esse: erit in metaphysica prima ꝓpositio simplr indemonstra bilis. ¶ Septio. Sequit q̄ saltē quantum ad hanc conclu Septia rō sionez: deus est. metaphysica subalternaret naturali pho̅ie. Sed hoc est expresse falsum: aliogn esset ea posterior. Lō sequentia ꝓbatur: qz acciperet ab ea banc propositionem. ¶ Octauo. Sicut ꝓprietates ꝯsiderate a naturali pho̅ octaua rō nō pñt esse in esse nisi prima causa sit: ita etiam ꝓprietates cō siderate a metaphysico: ergo sicut per illas potest demon strari primam cām esse: ita etiam per istas. ¶ Nono. Nul Nona rō. la scia ꝓbat sua ꝓncipia: vt dicit ꝓmo posterioꝝ. Sed sub stantie abstracte sunt ꝓncipia entis siue corporis mobilis: qō est subiectum in nāli pho̅ia: ergo naturalis pho̅s non po test probare substantias abstractas esse.

Respondeo in ista questione tria ꝓncipaliter sunt facienda. ¶ ꝓ primo declarabit titu lus questiōis. ¶ Secundo narrabitur varietas opinionū. Titul⁹ q̄st ti exponit ¶ Tertio dicetur ad questionem. ¶ Quantum ad primū titulus questionis est. An metaphysica possit primo ⁊ ex p̄ pr̄ys probare genus substantiarum separatarum esse. Me taphysicum probare ex proprys est ipsum probare ex ꝓn cipys abstrahentibus a motu ⁊ ab omni materia tam sen sibili q̄ꝫ intelligibili. ¶ ꝓ probare autem primo est ita pro bare illas substantias esse q̄ hoc non presupponatur neces sario esse probatum prius in aliqua alia scientia: ita q̄ ad huiusmodi rationes non preexigatur necessario aliquid de monstratum in naturali philosophia.

Quantū ad zm. Dico q̄ ista qō maximā hz diuersita tē opinionū: p̄sertim qz clarissimi pho̅ Auer rois: ⁊ Alexander: ⁊ Auicēna: ⁊ Albertus ⁊ S. Tho. ⁊ Sco tus sibi in ea ꝺdicunt. ¶ Alexander. n. vt recitat Lōmenta Alexādri sententia. tor. 12. metaphy. cōmen. 6. dicit q̄ ista ꝯsideratio ꝑtinet ad metaphysicū. ¶ Auicēna etiā ꝑ lib. sue metaphy. cap. p. in Auicēne placitum. quirēs an de⁹ sit subm metaphysice determinat q̄ nō: ⁊ ad ducit tale rōnez. Nulla scia ꝓbat suū subm esse. Metaphy si. ꝓbat deū esse: ḡ deus nō est in ea subm. Minorē ꝓbat. Metaphysica probat res separatas oīno a mā esse: ergo ꝓ bat deū esse. Et ideo tandem ꝯcludit in fine illius qōnis q̄ ois ꝓbatio facta in nālibus ad demonstrandū deum esse/ erat extranea a nāli pho̅ia. Sed iō ibi facta est talis demon stratio. vt acceleraret intellect⁹ hominis ad cognoscenduz primū ꝓncipiuz esse: vt per hoc augeret desideriū adiscen

di sciētias: ꝛ puenīdi ad locū in quo certi⁹ possit cognosci.
Albertus sequitur auicēnam. Ēādē opinionē posuit. 8. sue metaphꝫ. ca. p. ꝛ. ca. 3. ¶ Hanc opinionē Auicēne secutus fuit Albertus ꝑ physico. ca. vlti. circa finē. vbi ꝺicit Auerroi reprehēdenti Auicēnā in duobus. Primū est: qꝛ dixerat Auicēna ꝙ ꝓbare subam mālē esse cōpositam ex mā ꝛ forma nō ptinet ad nālē. sed ad pm̄ pm̄. Et ad hoc dicit Albert⁹ ꝙ mām ꝛ formā cē ptes sube cōposite ptinet ad metaphysicū. Probare aūt ꝙ iste ptes veniant mediāte motu in ꝓstitutione toti⁹ ptinet ad nālē. Scōm in quo ꝺicit Auerroi est qō p̄sens. Et ibi ꝓbat Albertus ꝙ metaphysicus hꝫ ꝓbare genus abstractoꝝ cē. rōne p̄ma posita in arguēdo. ¶ Eandē opinionē Auicēne seqtur Scotus ꝑ in. iaꝝ. q. 2ª. plogi. ad scōm argumentū. Ubi dicit ꝙ in hac qōne Cōmentator male dixit ꝛ Auicēna bñ. ¶ Cōmentator aūt fuit ꝺrie opinionis dicēs ꝙ metaphysicus non pōt ꝓbare ex ꝓpꝛys subas separatas esse: qm̄ hoc ꝓbare ptinet ad nālem pm̄. ꝛ metaphysic⁹ ab eo istud accipit. Unde ꝑ physi. cōm. 83. qō est vltimū sic dicit. Cōsideratio de formis est duaꝝ scientiaꝝ: quaꝝ vna. s. nālis ꝺisiderat de formis mālib⁹. Scōa aūt de formis simplicibus abstractis a mā: ꝛ est illa scia que ꝺisiderat de ente simpliciter.
Notādū ¶ Sed notandū est ꝙ istud genus entiū: esse. s. separatū a mā nō declarat. nisi in hac scia nāli. Et ꝙ dicit ꝙ ꝓma pm̄ia nititur declarare entia separabilia cē/peccat. Hec enī entia sunt subta ꝓme pm̄ie. Et declaratū est in posterioꝛib⁹ analyticis ꝙ ipossibile est aliquā sciam declarare suuꝫ subm̄ cē: sed ꝺcedit ipsum esse: aut qꝛ manifestū per se: aut qꝛ est demōstratū in alia scia. Uñ Auicēna peccauit maxie cū dixit ꝙ ꝓmus pm̄ demonstrat ꝑ pm̄ ꝓn̄ esse. Et eandē sniaꝫ repetit. 2º phy. cō. 26. vbi dicit ꝙ ꝺsiderare de fōis abstractis. inēstuꝫ sunt abstracte: ꝛ de ꝺditatib⁹ eaꝝ est ꝓpriuꝫ ꝓme pm̄ie. nō sciētie nālis. Et ꝙ ꝺsideratio inesse istaꝝ formaꝝ est in scia nāli: non in ꝓma pm̄ia. Item. 12º. metaph. cōmē. 5. adducēs verba Alexādri dicētis ꝙ ꝓbare ꝓncipia entiū est ꝓmi pm̄i. dicit Cōmentator ꝙ si itēdit ꝙ ꝓbare ꝓncipia sube sensibilis q̄ sunt sube abstracte esse ptineat ad primuꝫ pm̄. falsuꝫ dixit. Et postea subdit ꝙ ipoſe est ꝙ ista ꝓbentur esse. nisi in scia nāli. Et postea iteruꝫ subdit ꝙ ipossibile est ꝺclarare aligd abstractū esse nisi per motū. Et postea in ꝓncipio cōmenti. 6. replicat istāmet sniaꝫ. ꝛ ex hoc pꝫ: q̄ꝫ diuersimode opinati sūt circa banc questionē.
Circa p⁹ Quantū ad 3m̄ pono tres ꝓnes. Quaꝝ prima est ista. ¶ Metaphysicus pōt ꝙ media metaphysicalia ꝓbare subas abstractas esse. Ista ꝫ probaꝫ. ¶ Prio. Qꝛ phs 2º metaphy. tex. cō. 6. ꝓbat ꝙ nō est ꝓcessus in infinitū in causis agentib⁹: qꝛ in oi ordine causaꝝ sunt tria. s. primū/mediū/ꝛ vltimū: ꝛ primū est causa medy: mediū ℞o est causa extremi: ꝛ ideo remota ꝓma causa. nulla alia eēt causa. Cōstat aūt ꝙ ista ratio est metaphy. cū non ꝓcedat ꝙ rōnem motus. ¶ Et ꝓfirmaꝫ: qꝛ Cōmētator ibi in fine cōmēti: ꝺicit ꝙ quāto aliqua ꝺmonstratio est vlioꝛ: tanto magis est ꝓpria metaphysice: ꝛ postea subdit ꝙ ista ē vlioꝛ q̄ꝫ ea quā posuit phs in nālibus ad probandū ꝓmū motoꝛē: ergo sequit̄ ꝙ ista ratio est metaphy. ¶ Secūdo. Idē pꝫ ꝙ rōnes illas q̄ ꝓcedūt ex necessario ꝛ ptingēti: ꝛ per viā maioris ꝛ minoris pfectiōis/reperte in entib⁹: vt arguebaꝫ in ꝓncipio qōnis. ¶ Secūda ꝫ. Omne mediū ad probādū substātias abstractas esse: aut est medium nāle: aut ꝺcludit in vtute medy nālis. Anteq̄ ꝓbetur ista ꝺclusio declaro ī quo differāt predicte opiniones. ¶ Ad cuius notitiā est sciēdū/ ꝙ ꝓmum ꝓncipium. s. deus pōt ꝺsiderari. inēstū est motoꝛ: ꝛ inēstum existit: ꝛ inquantum est ꝓmū ꝓncipium. ꝛ indepēdens. ꝛ imateriale: ꝛ quo ad alias ꝺditiones ipsius. Probare aūt ipsum esse motoꝛē non pōt nisi nālis ꝛ nō metaphysicus: cum abstrabat a motu: ꝛ q̄ꝫ ad hoc cōueniūt oēs. Sed dubiū est ꝗa quo ꝓbent̄ alie ꝺditiones ꝓmi ꝓncipij. Nam iste ꝺclusiones. Deus est ꝓmū ens. Deus est ꝓma cā. Deus est oium finis. Deus est imortalis. ꝛ alie hꝫ sunt ꝺclusiones metaphysice: ꝛ est dubium vtꝝ ꝓbentur per media metaphysica. aut ꝙ media nālia: ita ꝙ demonstratiōes iste ꝙbus probant̄ sint nāles quo ad ꝓncipia. ¶ Dicūt ergo illi qui sequunt̄ Auicēnam ꝙ ꝓdicte demonstrationes fiunt ꝙ ꝓncipia metaphy. ꝛ non in virtute medy naturalis. Quod ꝺclarāt. Nam ꝫ intellectus dependeat a sensibili naturali quo ad notitiam simplicē terminoꝝ. non tñ ab eo depēdet quo ad notitiā cōplexam ꝓncipioꝝ. eo ꝙ ꝓncipia cognoscunt̄ cognitis terminis: vt ꝺ̄ ꝓmo posterioꝝ. Et similiter etiā nō depēdet a nāli sensibili quo ad notitiā conclusionū deducēdaꝝ ex ꝓncipijs: qꝛ deductio ꝺclusionum ex ꝓncipijs est de se euidens: qꝛ vt ꝺ̄ ꝓmo prioꝝ. syllogismus perfectus nullius indiget/vt appareat euidēs. Et ideo intellect⁹ postq̄ per viam motus puenit ad notitiam intelligentiaꝝ. inēstum sunt mouētes: ꝛ ad notitiam coꝛpoꝝ celestium. inquantū sunt mobilia/pōt formare ꝺceptū in se de essentijs illoꝝ coꝛpoꝝ: non inēstum sunt mobilia. sed inquantū sunt sube habentes inter se ordinē: ꝛ siliter formari pōt ꝺceptus de intelligentijs/abstrahēdo a motu ꝛ mobilitate: ꝛ copulare predictos ꝺceptus simplices de itelligentijs: ꝛ ex eis deducere ꝺclusiones. Uerbi gꝝa: ꝓbs naturalis per medium naturale. s. ꝙ hoc ꝙ celū ꝓtinue circulariter mouet: demonstrat esse vnū ꝓmum motoꝛem: ꝛ sic ꝺsiderat celuꝫ inquantum est subiectum motus. Intellectus aūt postea abstrahēdo cōsiderat idem mediū. s. celum. inēstum ſm suā essentiā dependet a deo tanq̄ a fine vel ab efficiēte: ꝛ hoc facit per habitū metaphysicū. ꝛ non ꝙ physicū: hoc aūt facto demonstrat deum esse vltimū finem: ꝛ esse ens independens: ꝛ ex vna istaꝝ conditionū primi ꝓncipij cōcludit aliam: ex motu aūt nullam eaꝝ ꝺcludit: nisi solum ꝙ est primus motoꝛ. ¶ Qꝛ autē notitia huius ꝫnis. Alique sube sunt abstracte: nō ꝺpendeat imediate ab aliqua notitia cōplexa pbali ꝙ bant. ¶ Primo. Qꝛ omnis notitia a qua alia depēdet continet eam aut essentialiter aut virtualiter. Sed notitia phi/losophalis non ꝓtinet illaꝫ metaphysicalē essentialiter: ga non valet ista ꝺnā: hoc est ꝓmum mouens: ergo est ꝑm̄ ens. Nec ꝓtinet eam virtualiter: qꝛ omne sic ꝓtinens est pfectꝫ ꝓtento: notitia aūt naturalis non est nobilioꝛ metaphysicali. ergo ꝛē. ¶ Secūdo. Essentialioꝛ est ꝺpendentia scie ad ꝓncipia subiecti ꝛ ad ipm̄ subm̄ q̄ꝫ ad alia. Sed metaphy. quo ad alias suas ꝫnes non depēdet imediate a notitia naturali: ergo nec quo ad illam ꝫnem in qua ꝓbant̄ ꝓncipia sui subiecti esse. s. sube abstracte. ¶ Tertio. Arguunt ad ꝓncipale ꝓpositū. Supponēdo ꝙ ſm phos celū ꝛ itelligentie sunt a deo effectiue ꝙ simplicem ꝓductionē ꝛ nō ꝙ motuꝫ. Et arguit̄ sic. Demonstrari pōt ꝙ est aliq̄ ens oium efficiens. Sed hoc non demonstraꝫ ꝙ viam motus. cuꝫ non oia sint ꝓducta ꝙ motū ex ꝓsupposito: ergo talis demonstratio nō est nālis. sed metaphysica. ¶ Illi aūt qui tenēt opinionē Cōmētatoꝛis variant̄ in mō declarandi eam. ¶ Mihi aūt vī sic esse ꝺcendū/ꝙ per motū eternū circulare ꝛ vniformē probaꝫ. imediate aliquā esse substantiā abstractam siue imaterialē/sic arguendo. Si aligs motus est eternus ꝛ circularis ꝛ vniformis/aliquis est motoꝛ eternus abstract⁹: sꝫ aligs motus est hꝫ: ergo est aligs motoꝛ abstractus. Minoꝛ pꝫ per rōnem quā ponit ꝓbs infra textu cōmenti. 29. Maioꝛ ꝓbaꝫ quantū ad oēs ptes. Nam ꝙ motoꝛ sit eternus. pꝫ. qꝛ effectus non pōt esse eternus nisi habeat causam eternā: motus aūt est effect⁹ motoꝛis. Qꝛ āt sit abstractus: ꝓbaꝫ ꝙ hoc ꝙ nullo modo est in po⁹ sic arguēdo. Id est abstractū qō nullo mō est in po⁹. Sed motoꝛ semp actu mouēs nullo modo est in po⁹: ergo ꝛē. Et hāc rōnē ponit ꝓbs

Scōa.

Tertia.

Quo sit/telligēda/snia auer.

Circa 2º

Quo differāt ꝓfati auctores.

Snia sequentium auicēnaz.

in fra.textu cõmẽti.30. Et p ista minorẽ.s.q nullo modo ẽ in potentia: ꝑbat in eodẽ textu q sit actus purus. Silr per hoc q est abstractus ꝑbatur q sit suba:qz ·phs 12° metaphysice.textu cõmenti.25.dicit q rez quedã sũt abstracte. ⁊ quedam nõ sũt abstracte ⁊ q res abstracte necessario sũt substantie. Idez etiã ꝓbat̃ per hoc q motor est prior nã mobili. Sed mobile est suba:ergo motor est substantia:qz accidẽs non est prius suba. ·per hoc aũt q est abstractus ⁊ suba ꝯcludit̃ q sit itelligens. Et hec ratio est metaphysicalis. Lz.n. ꝑbare q nos itelligamus pertineat ad nãlẽ:eo q nostra itelligere est cum tpe ⁊ motu rõne phantasmatuz:tñ ꝑbare q ꝓma causa intelligat ptinet ad metaphysicuz. Et ꝑbat̃ non per motũ:sed ex eius imaterialitate. ¶ Dico igr q per principia naturalia.s.per motũ eternũ: ꝑbatur. immediate q aligs est motor abstractus. Ista aũt ꝯclusio est metaphysicalis. Nã lz in ea a parte subiecti sit motor:tñ predicatũ.s.abstractũ est metaphysicale:⁊ ex pte ꝓdicati attendi tur cuius sciẽtie sit ꝯclusio que demonstrat̃:sicut ꝓz. Nam ista ꝯclusio est metaphysicalis. Materia ⁊ forma sũt ptes subẽ:vt dicit Cõmentator.2° phy.cõmẽ.21. ⁊ Albert⁹:⁊ tñ mã ⁊ forma sunt res naturales. Ex ista aũt ꝺne metaphysicali. Aligs motor est abstractus(que ꝑbata est per ꝓncipia nãlia) ꝑbat postea metaphysicus alias ꝑprietatis primi principy.s.q tale abstractuz sit substantia ⁊ actus purus. ⁊ ꝑm ens ⁊ alia hꝺ. ꝓz ergo q esse aliquas subas abstractas: ꝑbat̃.ꝑ per principia nãlia:⁊ q alie ꝑprietates ꝓncipy ꝑbant̃ in virtute illoz principiozum nãlium. ¶ Nec valẽt tria motiua prime opinionis. Nam ad ꝓmum dr̃ q notitia nãlis ꝓtinet virtualiter notitiam metaphysicalẽ non tanq̃ causa totalis:sed tanq̃ causa instrumentalis. Et ideo nõ sequitur q sit ea nobilior. Intellectus enim est qui causat notitiã conclusionis:tñ mediãte notitia premissarum. ¶ Ad zm dr̃/q non est incõueniẽs q notitie oĩum ꝺnuz metaphysicalium dependeãt remote tanq̃ a causa instrali a notitia nãlis:cuz etiã depẽdeant aliquo modo a sensu. ¶ Ad tertiũ ꝯcessõ presupposito:dico q nõ potest probari aliq̃ ens cẽ oĩum efficiens nisi prius probẽt aliq̃ ens esse abstractuz. Istud aũt probari nõ põt nisi per viã motus:⁊ ideo illa ꝑbatio vlis efficiẽtie depẽdet ab aliqua notitia philosopha lĩ. ¶ Nũc restat ꝑbare illã sc̃az ꝯclusionẽ que posita fuit. Et arguit̃. ·primo.⁊ suppono q prima phia ⁊ nãlis sint distincti habitus. Istud expresse ponit ·phs.6.metaphy.tex. cõ.4. Suppono sc̃o/q metaphysica sit ꝺ abstractis a mã ꝺm se. Unde ·phs.6° metaphy.tex.cõ.2.sic ait. ·prima aũt phia est separabiliũ rez ⁊ imobiliũ. Et si forte istud negẽt dicendo q metaphysica nõ est de rebus sic abstractis.sed est de his de quoz rõne non est esse in materia:vt sunt substantia/actus/potentia/⁊ hꝺ/adhuc habẽt ꝓpositum:qz p te non est de ratione substãtie q sit in mã:ergo non repugnat aliquã substantiã esse sine materia. Jd autẽ q possibile est esse in separatis a mã.actu est ꝺm ·phm.9.metaphysice in fine:qz oĩa talia sunt entia eterna:⁊ necesse esse ꝺm ipsum. ¶ Dicẽt forte aliter q cũ dr̃ non esse de rõne sube q sit in mã:hoc intelligẽdũ nõ est quantũ ad actualem existentiã: sed quo ad rõnez diffinitiuã.qz.s.nec mã sensibilis nec mã intelligibilis ponit̃ in diffõne sube. ¶ Sed contra. Si metaphysica esset tñ de sepatis ad hunc sensuz:sequit̃ q ipsa non distingueret̃ a nãli phia. ꝯis est ꝯtra ꝓmũ supposituz. Cõsequẽtia probat̃:qz phs.6° metaphy.tex.cõmen.3. dicit q si nõ essent alie sube.nisi substãtie sensibiles sciẽtia nãlis esset prima phia. Ubi etiã dicit Cõmentator eandẽ sniam. Et tñ si essent tñ substantie sensibiles adhuc in diffinitiõe substãtie:inq̃tum est substãtia/nõ poneret̃ materia. ·patet igit̃ q metaphysica distinguit̃ a naturali.per hoc q metaphysica est de ente abstracto a materia.i.de cuius rõne nõ est mã:⁊ cui non repugnat cẽ sine materia:⁊ per ꝯs quod actu est separatũ a mã. ¶ Ex his arguitur sic. ·prima phia ꝑsupponit ens abstractũ esse:ergo non potest ꝑbare ex ꝑprijs q tale ens sit:ꝯa p3.qz precognituz in scia non est ꝑbatũ in ea ex ꝑprijs ꝓncipijs ei⁹. Antecedẽs ꝓbatur. Metaphysica ꝑsupponit suum subiectũ cẽ.sicut ⁊ quelibet alia scia:vt ꝓz ꝓmo posterioz:ergo supponit ens abstractũ cẽ. ·Pz ista ꝯa:qz ens abstractũ ẽ subiectũ eius:⁊ accipio ens abstractũ pro ente cui nõ repugnat esse sine mã. Tunc vltra. ·Presupponit ens esse cui nõ repugnat cẽ sine mã:ergo presupponit aligd esse qõ actu sit sepatum ab oi materia. ·Patet ista ꝯa:qz si non repugnat esse aliq̃ ens sine mã.⁊ tñ actu non est:ponat̃ postea in actu q sit:quero a quo ponet̃ in actu. Non a seipso:aliogn esset anteq̃ esset. Non ab ente materiali:qz tale non potest producere entia abstracta cum non agat nisi per motũ/qui necessario ꝑsupponit materiaz:ergo non ponet̃ in esse nisi ab alio ente abstracto. Et ideo bene sequit̃ si nõ repugnat aliq̃ abstractũ esse/q aliquod abstractũ est. Et forte ista fuit intẽtio Cõmentatoris: qñ dixit ꝑ physicoz.cõmento vltio:q prima phia non põt ꝓbare entia abstracta esse:qz sũt eius subiectũ. Forte enim q ꝑ entia abstracta intelligit ens inq̃tum ens:cui nõ repugnat hẽ aliquã partez subiectiuam.que oĩno sit abstracta. ¶ Confirmat̃ ista ratio:qz subiectũ in metaphysica ẽ ens abstractũ:⁊ accipio abstractũ nõ pro aliqua pticulari natura existente exr̃ omnẽ mãz:sed prout est quedã simplex qꝺditas abstracta per intellectũ ab oĩb⁹ iferioꝛib⁹ entibus. Et arguit̃ sic. Metaphysica presupponit ens hoc mõ abstractum esse.cũ sit eius subiectũ:ergo ꝑsupponit aliq̃ ens cẽ actu extra aiam separatũ ꝺm esse:antecedẽs ꝓz. Cõsequẽtia ꝓbatur:qz ens abstractũ per intellectũ abstrahit ab ente mãli ⁊ imãli:ergo ꝑsupponit aliq̃ ens abstractũ ꝺm cẽ. ¶ Secũdo. Tantũ ille ꝓbat ꝓmo substãtias abstractas esse.qui põt ꝓbare ꝓmo nobilitatẽ vnius super aliã. Sz hoc põt tñ naturalis:ergo ꝛc. Maioz ꝓz.qz nobilitas ꝑsupponit cẽ. vnde si metaphysicus ꝓbaret eas cẽ.⁊ nãlis ꝓbaret vnã esse nobiliorẽ.tũc metaphysica esset ꝑor origine cẽs nãlis. Minoz ꝓbatur:qz ·phs.12.metaphysice.textu cõmẽti. 44. ꝓbat eaz ordinẽ in nobilitate ꝺm ordinẽ motuũ celoꝝ. Et Cõmẽtator ibi dicit q ista nobilitas cognoscit̃ aut ꝑ magnitudinẽ corꝑis moti:aut per nobilitatẽ loci talis corꝑis:aut ꝑ velocitatẽ motus cuius. Oẽs aũt iste ꝓbationes ꝓtinent ad nãlem:q hꝺ ꝓsiderare motũ ⁊ locuz. ¶ Tertio. Ille solus põt demõstrare aliq̃s substãtias esse abstractas. q põt demonstrare numeruz eaz. Sed solus nãlis hoc põt. ergo ꝛc. Maioz ꝓz:qz qui põt ꝓbare eas cẽ.põt ꝓbare vnitatẽ vnius cuiusq eaz::⁊ ꝓsequenter numeruz ex illis vnitatibus ꝓstitutũ. Minoz ꝓbatur:qz numerus eaz nõ põt ꝓbari per essentias eaz:cũ ille essentie sint nobis min⁹ note:ergo ꝓbat̃ ille numerus tñ per opationes eaz:opationes aũt eaz nobis note nõ sunt alie nisi motus:ergo per solum numerũ motuũ ꝓbatur eaz nũerus. Et hanc viã tenuit ·phs 12.metaphysice.textu cõmenti.43.44.⁊.45. ¶ Quarto. Mediũ q qꝺ ꝯcluditur primũ motoz esse abstractuz non põt esse substãtia:ergo est accẽs:⁊ nõ põt esse aliud q̃ motus:ergo ꝯcluditur tñ per motũ. Antecedens ꝓbat̃. Si est substãtia:aut est gĩabilis:aut eterna. Sed nõ ꝯcludit̃ p cẽ substãtie gĩabilis:qz per ipsam nõ ꝓbat̃ necessario nisi q est deuenire ad ꝓmum generãs:primũ aũt generãs põt esse corꝑus ⁊ in mã:nec est necessario abstractũ. Non etiã ꝯcluditur p esse substãtie eterne:qz substãtia eterna nõ est manifesta esse nisi per motũ eternũ:nec est manifestũ substantiam eternã inq̃tuz hꝺ idigere aliquo ad sui eternitatẽ. Qz ño nõ ꝯcludatur per aliud accidens q̃s per motũ ꝓbat̃: qz vel illud accidens esset corruptibile.vel eternum. Non.

Reſolo Auctoris

Ad rõnes ꝑ auicẽna

Ad scõm

Ad tertiũ

2° ꝯclusio nis ꝑ 2°.

Fugs.

Inſecutio

Auer. dicũ primo phy.

1

1

1

per accidēs corruptibile: qz per ipsuz nō ꝯcluditur imediate nisi causa trāsmutabilis: ergo solū per accidēs eternum. Illud aūt accidēs: aut est permanēs: aut successiuū. Non pmanēs puta q̄titas vel figura: qz nō est notū ex sensatis q̄ ab alio dependeat q̄ a ꝓprio suo subiecto: ergo illud accns est successiuū: z ꝯsequēter est motus vel tps: z qōcunq; dēt ratio per quā ꝓbabitur erit nālis. Hanc rōnē posuit Joānes de ianduno 8°. physicoz. qōne. 4. Ad quam forte dicerent alig q̄ per substantiā eternam mobilē demonstrarēt aliquā substantiā esse: qz vt infra patebit demonstrabile est q̄ celum dependet a deo tanq̄ ab efficiēte z fine. Valet aūt ista ratio ꝺ illos qui dicerent hoc non esse demonstrabile.

¶ Quinto. Si primus ꝓbs posset hoc ꝓbare ex ꝓprijs: vtiq; ꝓbs alicuibi istō ꝓbasset. preserti cū ipse dicat hō notitiam que est de ꝑ ꝓncipio esse finem in metaphysica: si sit talis notitia que per metaphysicā haberi possit. Sed nulli bi ꝓbat genus substantiaz separataz nisi in 8° physicoz.

¶ Et si dicas q̄ imo hoc probat. 12. metaphysice. ¶ Respōdeo q̄ verū est: vt pz textu cōmēti. 21. quasi vsq; ad textum cōmenti. 50. tm̄ in toto illo processu nullam rationē adducit nisi eas quas posuit. 8°. physicoz. sumptas ex parte motus. Et hanc rōnē tetigit cōmentator. 12. metaphysice. cōmento 5°. circa medium. ¶ Et si dicaī q̄ libro secundo metaphysice. probat nō esse processum in infinitū in causis: z ꝯsequēter deueniri ad primā cām: z tamen in illa ratione nihil ponitur pertinens ad motū. ¶ Respondeo q̄ illa rō ne nō ꝯcludit nisi in virtute medij naturalis: qz non cognoscitur a nobis q̄ aliqd sit causa z causatū nisi mediante motu. Et sliter non cognoscimus hanc cām esse primā z illaz mediam esse vel vltimā nisi per motuz: qz scz videmus q̄ ista mouet z nō mouet: illa autez mouet z mouet: alia vo mouet z non mouet. Unde illa rō secūdi metaphysice presupponit q̄ aliquid sit cā. z aliquid sit causatū: z ꝯsequēter q̄ aliquid sit mouens z aliqd motuz. lz non presupponat h̄ vel illud determinate: sicut fit in octauo physicoz. vbi presupponit. hic determinat° motus. s. primi mobilis. Omnia ista que dicta sūt itelligo de metaphysica. quā nos hēmus: z que nō acquirit nisi ex sensatis: qz si loqueremur de metaphysica ꝓut habēt eam intelligētie vel quicūq; alius itellectus videns clare eaz qḋditates: aliter esset dicendum.

¶ Forte dicetur q̄ nulla istaz rōnum ꝯcludit: qz ipossibile est q̄ per effectuz demonstrarēt cām esse. Et hoc ꝓbaī: qz ipossibile est effectū. a. demonstrare. b. causam suam eē nisi cognoscatur q̄. a. est effectus. b. Cuius rō est: qz effectus non ducit in cognitionē cause nisi qz ab ea dependet. opz ergo q̄ intellectus cognoscat hāc dependentiā: z cuz relatiua sint simul intellecta non potest cognosci habitudo effectus ad causaz: nisi etiā cognoscatur habitudo cause ad effectū: habitudo aūt siue relatio cause ad effectū ꝯsequit actionē per quā causa ꝓducit effectū: z cum agere presupponat cē. ideo nō potest cognosci q̄. b. sit cā. a. nisi prius cognoscatur q̄. b. est. ¶ Ad hoc dico q̄ effectus pōt ꝯsiderari dupliciter. Uno mō absolute z scōm se. Alio modo vt stat sub relatione effectus z dependētie. Primo modo pōt esse prius notū q̄ effectus sit q̄ q̄ id qō est eius cā sit: posūm eni scire motū esse: z primū mobile esse. z ignorare an sit in rerum natura id qō est eius causa: z intellectus noster hoc non cogitabit vtrum mobile sit dependēs ab altero. vel non: lz solum apprehēdet ipsum esse. Postea autez discurrendo cōcludet q̄ si hoc est: opz etiam illud aliud esse: z tunc apprehendet hunc effectum esse dependentē z esse in rerum natura aliquid a quo dependet: ignorando tamen quid sit illud a quo dependet: z per inquisitionem deueniet in determinatam notitiam eius a quo dependet: puta q̄ primus motus dependet a substantia abstracta.

Ad argumenta in oppositum. Ad primuz dicit q̄ passiones entis diuisiue pūt q̄tum ad alteraz eaz ptem prius demonstrari ab alio q̄ a metaphysico: qō pz: qz mobilitas z imobilitas sunt passio diuincta entis: z tm̄ mobilitas nō demonstratur a ꝑ pho. lz a naturali tm̄: qz est passio adequata suo subiecto. Nec iste dicunt passiones entis. qz ꝑ ꝓueniant enti: sed qz primo cōueniūt alicui parti entis. Et ideo minor est falsa. Et si bene aduertaī: ratio potº ꝯcludit oppositū q̄ ꝓposituz. Nā sic nālis ꝑ demōstrat mobilitatē: ita et ꝑ demōstrat abstractionē. ¶ Dico z°. q̄ aliud est demōstrare abstractionē: z aliud demonstrare genus abstractoz esse. In prima enim demonstratione ꝯcluditur abstractio: z in secūda ꝯcluditur existētia. Naturalis igit ꝓbs ꝑ demonstrat existentiā de substātia separata duz ꝓbat 8°. physicoz. q̄ est deuenire ad vnū ꝓmū motorē: qui ita mouet q̄ nō mouet. Et postea demonstrat abstractionē de ipso. duz probat in fine illius libri q̄ opz cū esse separatū ab omni magnitudie. ¶ Dico tertio: q̄ lz subiectū sit natura prius sua passione: tm̄ passio aliqn est prius nota nobis q̄ subiectum. Et qz per effectus nāles. z per viā motus prius a nobis cognoscit abstractio: q̄ habeat conceptus entis ꝓut est subiectū in metaphysica. Jō talis abstractio primo est cognoscibilis tm̄ a naturali pho.

¶ Ad zm dr: q̄ nullū ens ꝓtingens pōt habere esse ex se: lz opz q̄ hēat esse ab alio effectiue. Dupliciter aūt pōt vnuz esse ab alio. Uno modo ꝑ simplicez emanationē absq; motu. Alio modo per motū. Primus modus eēndi ab alio nō potest a nobis cognosci nisi ex secūdo. Si dicunt ergo aliqua entia que sint ab alio ipsa necessario presupponūt rōnem motus inquantū cadunt in apprehensione itellectº nostri. Et per hoc dico ad argumētū qō est Auicēne: qō ex eo q̄ aliqua sunt ꝓtingentia pōt demonstrari aliquod esse necessariū ex se. Sed illud antecedens. s. q̄ aliqua sint ꝓtingētia non pōt a nobis primo cognosci nisi ꝑ motū: puta qz est corruptibile z pōt non esse. ¶ Et eodez modo rīdetur ad 3m qz q̄ aliq̄ dicantur ꝑm magis z ꝑm minus nō cognoscitur primo nisi ex motu. s. ex operatione: qz enim operatio. a. ē nobilioz operatione. b. concludimus q̄. a. est nobilius q̄. b.

¶ Ad q̄rtum dr: q̄ esse primū ꝑn̄m z esse ꝑmū ens z prima substātia sunt priores ratiōes ꝑm se. q̄ ratio ꝑmi motoris: tm̄ ille rationes non cognoscunt a nobis ꝓuenire ꝓmo enti nisi ex motu: qz q̄ aliquid sit principiū ꝓductiuz alterius nō cognoscitur nisi qz agit actione trāseunte: que motui cōiuncta est. Actio enim que est motus ꝓprius cognoscit a nobis q̄ quecūq; alia ꝓductio. ¶ Ad qntū dr: q̄ nihil aliō ꝯcludit nisi q̄ rationes quas considerat metaphysicus sūt nobiliores: lz nō sequitur q̄ ille sint prius cognite a nobis q̄ ratio motoris. Et ideo nihil aliud ꝯcludit nisi q̄ metaphysica est dignioz naturali: nō autem sequitur q̄ sit prioz ea via originis. ¶ Ad sextū dicit q̄ vnā scientiaz esse prioꝛem alia pōt intelligi dupliciter. Uno modo priozitate originis. Alio modo priozitate perfectionis. Primo modo sequitur naturalem esse priorē metaphysica: z hoc nō est falsum: imo est necessariū: qz vt dictuz fuit. metaphysica nō posset habere suum subiectum nisi ex probatis in physica. Loquendo autem in secundo sensu negatur consequentia que aliter nō ꝓbatur. ¶ Ad septimū dicit q̄ deum eē primum cognitum in metaphysica potest intelligi dupliciter. Uno modo ex principijs metaphysice: z sic est falsum. Alio modo tanq̄ positum z acceptum a naturali: z sic est verum: non tamen sequitur metaphysicam subalternari physice: quia est tantum duplex modus subalternationis. Naz vna scientia non subalternatur alteri nisi aut quo ad modum. s. quādo vna dicit quia z altera ꝓpter quid. Alio modo quātum ad subiectum quādo vnā ꝓtrahit subiectū alterius ad

Ad ꝓmū. Distinctio. Ad scōm. Distinctio. Ad tertiū Ad q̄rtū Ad qntū Ad sextū Distinctio. Ad 7m. Distinctio.

Substantia

Rñ°.

Dubium.

Distinctio.

aliquaz mām: sicut se hz musica ad arithmeticam. ¶Primꝰ modus nō est in ppōsito: qz metaphysicus non dicit: qz de hac ppōsitiōe subē abstracte sunt: cū eam non ꝓbet nec a priozi nec a posteriozi. ¶Physicus aūt dicit de ea tm̄ qz: z nō pp quid. Secūdus aūt modus vt appet nō est hic: qz metaphysica nō ꝑbit subiectū physice: imo potiꝰ eē. Et iō nihil segtur de subalternatiōe metaphysice ad nālem: lz non sit incōueniēs dicere qꝺ ꝯtū ad illam ꝺnem ei subalternatur.

Ad 8m ¶Ad octauū negatur ꝺnīa loquēdo de demōstrari ꝑmo. Et huiꝰ rō est: qz nūq̄z per ꝓprietates effectus pōt demonstrari cā nisi prius innotescant ille ꝓprietates: cum oēs demonstratio sit ex notioribꝰ. ¶Proprietates aūt ꝺsiderate a metaphysico in effectibꝰ. cuiusmodi est ꝺtingēria z hz. non innotescūt nisi ex ꝓprietatibꝰ. quas ꝺsiderat nālis: puta ex motu. Et iō per illas nō pōt demonstrari genꝰ abstractoꝝ esse: lz presupponit iam demonstratū ꝑ proprietates ꝺsideratas a physico.

Ad nonū ¶Ad nonū dī qꝺ illa ꝑncipia que nō ꝓnt ꝓbari in scia sunt premisse respectu ꝺclusionis: qz ipsa sūt ppositiōes imediate: nec habēt aliqd prius in tali scientia per qō ꝓbari possint. ¶Principia aūt ꝺstitutiua aut ꝓductiua subiecti ꝓnt ꝓbari esse sicut nālis primo physicoꝝ z secūdo ꝓbat mām z formā esse: z 8° physicoꝝ. ꝓbat primū motoꝛem esse. z hec sufficiant de questione.

¶Utꝝ ¶Phs ꝓbans aliqō ens esse abstractū ꝓbet tm̄ abstractionē vel existentiā. Questio. II.

Poria rō. VEritur zº. Utruz ¶Phs probans aliqō ens eē abstractū probet tm̄ abstractionē z imālitatem vel etiā existentiaz. Et arguit qꝺ nō. ¶Qz id qō est ꝓcognitū demonstrationi nō pōt demonstrari. Sed de subiecto cuiuslibet ꝺnis q̄ demonstranda est presupponit. qz est. vt ꝑz ꝑmo posterioꝝ: ergo de nulla re pōt demōstrari qꝺ sit.

Reſpondeo ¶ista questio pōt habere difficultatē ex duobus. aut. ſ. qz nulla scientia pōt ꝓbare suū subiectū esse: aut qz questio an est ꝺn nulla scientia possit terminari demonstratiue: z iō de vtroq̄z istoꝝ dicendū est.

Cōclusio ¶Quantū ad primū dico qꝺ nulla scientia pōt ꝓbare suuz subiectū esse. Dicit eni ¶Phs ꝑ posterioꝝ. textu cōmen. z. qꝺ de subiecto ꝑsupponitur qz est. Et secūdo physicoꝝ. cōmēto. z6. dicit Cōmētator qꝺ nulla scia siue sit vniuersalis siue particularis potest ꝓbare suum subiectū per cām aut per signum. Et secūdo de aia. cōmēto. 66. dicit nullam sciam posse ꝓbare suū subiectum esse. Et ꝑ physicoꝝ. cōmento vltimo. ait. Declaratū est in posterioꝛb⁹ analyticis qꝺ ipossibile est aliquā scientiā declarare suuz subiectū esse: sed ꝺcedit ipsuz esse: aut qz manifestū per se. aut qz est demonstratū in alia scientia. Nam in scia naturali notuz est per se motū esse. Et ens abstractū esse. qō est subiectum in metaphysica: ꝓbatū est in alia scia. ſ. in ꝓhia nāli. ¶Dico tm̄ qꝺ lz nulla scientia possit probare suū subiectū esse. pōt tm̄ ꝓbare causas sui subiecti esse. Nam naturalis ꝑ physicorū ꝓbat mām esse que est pars entis mobilis: z in 8° physicoꝝ. ꝓbat ꝑmū motoꝛem esse: qui est cā entis mobilis. Idē ꝓbatur etiā rōnibus.

Supm ꝑm ¶Primo igit arguitur supponendo ꝑmo qꝺ omnis demonstratio est ex ꝑncipys p se notis: aut resolubilibꝰ ad per se nota in aliqua supioꝛi scientia. Nā in demonstratione ꝓpter quid ꝑmisse sunt per se note. In demonstratione aūt qz ꝑmisse sūt resolubiles ad per se nota.

Supm 2m ¶Supponit secūdo: qꝺ diffinitio subiecti sit mediū in demonstratiōe potissima. Cuius rō est: qz diffinitio subiecti i. est ei nō per cām: id aūt qō nō habet cām per quā insit subiecto nō potest de eo demōstrari: nec de inherētia talis predicati pōt esse questio: vt dī 7° metaphysice in fine. ¶Passiones aūt omnes habent cām in subiecto. ſ. ipsam qdditatem subiecti: z ideo oēs ꝓnt demonstrari: ita tm̄ qꝺ prima passio demonstrabit per diffinitionē subiecti: z secunda passio ꝑ ꝑmā: z tertia per secūdam: vt semꝑ demōstratio sit ex immediatis. Supponit tertio qꝺ aliqua passio pōt ꝓbari de subiecto z a priozi. ſ. per cām. z a posteriozi. ſ. per effectuz. ¶Probatur eni tm̄ ꝑ causam qꝺ homo est risibilis: qz est aial rationale: z ꝓbat tm̄ ꝑ effectū ex eo qꝺ ridere cū sit opatio/est posterioꝛ risibilitate. Supm 3m Supponit ꝯrto qꝺ cuilibet demonstranti premisse sunt notiozes ꝺclusione: qz vt dicit ꝑ posterioꝝ. vniuersalr oēs demonstratio est ex notiozibus: aut ꝑm nām: aut saltē ipsi demonstranti: vt in demōstratione quia. Sit ergo vna scia: gratia exēpli: cuius subiectū adequatū sit homo. Tu dicis qꝺ effectū: puta ꝑ ridē pōt demonstrari hoiem esse/sic arguendo. Ridens est: ergo hō ē: nūc ꝓbo qꝺ ista nō sit demonstratio. Et arguit sic. Oē ꝑnm demonstratiōis: aut est ꝑ se notū aut resoluit ad aliqd ꝑ se notū intellectui demonstrātis. ꝑ pm ꝑsuppositū. Nec valz dicere qꝺ resoluat ad aliqd euidens sensui: qz ex notitia sensitiua nō fit demonstratio. Sola eni notitia intellectiua ē que ingredit demonstrationē/aut formalr aut virtualiter. Sz ꝑn pm illius ꝺsequētie nō est per se notū intellectui: cū notitia illius ppositionis. ridens est. nō ꝺsurgat ex terminis. Non est etiā reducibilis ad aliqd per se notuz: qz aut reducetur ad istam. risibile est: ista aūt non est ꝑ se nota. sed opz eam reducere ad suum ꝑn pm qō est istud. aial rōnale est. siue homo est. Istud aūt non pōt esse magis notū q̄ illud antecedens. si predicta ꝺnīa est demonstratio: qz per quartū presuppositū ois demonstratio est ex notiozibus: z sic ꝺns est minus notum antecedēte ergo illa non fuit demonstratio.

¶Secūdo arguit. Si aliqua scientia posset ꝓbare suū subiectuz esse: aut hoc esset a priozi: aut ꝑ effectus siue ꝑ signū. Sed non pōt a priozi: qz in scientia nihil est prius subiecto scie. ¶Qz etiā nō possit ꝑ effectū probatur. ¶Principalis ps subiecti non pōt ꝓbari esse per signum: ergo multo minus pōt ꝓbari subiectū esse: ꝺnīa pz. Antecedēs ꝓbatur. Et sit gratia exēpli in metaphysica qꝺ ꝓbet substantiā esse/que est ꝑncipalis pars entis. Aut enim qō ꝓbatur substantiam esse subiectū metaphysice. ſ. ens vniuersale z abstractū est iesse subiecti: aut nō. Si nō. ergo nulla pōt fieri demonstratio in metaphysica. Cuiꝰ ratio est: qz cuz oia considerata in scia ꝺsiderent in ordine ad obiectū adequatum. ipossibile est fieri aliquā demōstrationē nisi prius subiectuz adeq̄tū sit stabilitū: alioquin non haberent attributionem ad ipm. Si aūt subiectum. ſ. ens est stabilitū/cum stabiliri nō possit nisi sit ꝑmum eius analogatum qō est substātia: impossibile est demonstrare substantiaz esse. ¶Et hec pōt esse vna alia ratio ad ꝓbandū qꝺ metaphysicus non pōt primo demonstrare substātias abstractas esse: cum ipse sint ꝑncipaliores ptes sui ꝺiecti adequati. ¶Tertio arguit. Supponendo vnū. ſ. qꝺ primū cognitū in qualibet scientia sit subiectū: z hoc probatur. ¶Primo. Notitia subiecti est causa ois alterius notitie in tali scia: vt ꝑz primo posterioꝝ. ergo ipsa est alys dignioꝛ ꝺnīa patet. Tum qz cā est dignioꝛ effectu. Tuz qz ꝑm in vnoquoq̄ genere est nobilius alys: vt dī zº metaphꝫ. cōmēto. 4. z. 10. metaphꝫ. cōmēto. 20. Antecedēs ꝓbat. Subiectū ꝺtinet ppositiōes imediatas: qz ipse ex eo formant. In scientia eni cuius adequatum subiectū esset hō hec esset ppositio imediata: homo est animal rationale: ꝑ positiones autem imediate sunt notissime in scientia: ergo notitia subiecti omnibus alys dignioꝛ est. ¶Secundo. Subiectum scientie ꝺtinet virtualiter omnes veritates illius sciētie in qua est subiectū vt cōiter ꝺceditur: vel saltez continet plures q̄ omne aliud in scientia consideratum: qz continet ꝓprias passiones z ppositiones imediatas: ergo eius notitia est perfectioꝛ. ¶Patet consequentia: qz continere virtualiter est cōtinere vt causam: z cōtinere eminentio-

ri modo. ¶ Tertio. Oēs alie veritates q notitie resoluunt ad notitiā subiecti: g ipsa est dignior. ꝓz ꝓsequentia: qz per illam de alys certificamur ad quā alie resoluunt. Antecedens ꝑbaꝫ. Notitia passiōis resoluit ad notitiā premissarū siue ꝓncipioꝝ q notitia ꝓncipioꝝ ad notitiā ipsi⁹ subiecti. Non eni haberet itellectus notitiā hui⁹ ꝓplexio: ois hō est animal rōnale: nisi ex notitia hui⁹ subiecti homo. Patet ex istis q notitia subiecti que ꝓsupponit cuilibet demonstrationi fiende in scia cuius est subiectū: non tm̄ est notitia gd nois: sed est notitia pfecta q dignior qualibet notitia effect⁹ subiecti sciētie. ¶ Ex bis arguit sic. Notitia subiecti scientie est perfectissima oium que sunt in tali scia: vt ꝑbatū est. Sed notitia subiecti est qua cognoscit: qz est/q quid ē. ergo iste notitie excedūt oēs alias. Tunc vltra. ois ōmonstratio est ex notioribus. primo posterioꝝ. ita q notitia premissarū est dignior notitia ꝓnis: ergo non pōt demonstrari: qz ē: aut gd est de subiecto in scia cuius est subiectū. ꝓz ꝓnia: qz tūc darent alie notitie digniores q̄ sit illa notitia subiecti. Uñ si ista ꝓntia: effectus est: ergo cā est: fiat in aliq̄ scia respectu subiecti sui: ipsa vtiq; est ꝓntia necessaria: nō tm̄ ē demonstratio: qz ꝓsequens est notius antecedente: nō tm̄ dico ꝓp hoc q̄n causa possit ꝑbari esse p suum effectū: sed dico q hoc nō pōt fieri in scia in q̄ talis causa est subiectum.

An qō si est ꝑbari possit.

Quantū ad principale de quo est questio dicunt alig ex iuniorib⁹ phis q qō an est nō pōt determinari per demonstrationē: idest q nō pōt ꝑbari demonstratiue de aliqua re q sit: qz de subiecto cuiuslibet ꝓnis ꝓsupponit gd est q qz est. Dicūt ꝓsequēter q nec ꝓphs nec Cōmētator demonstrant substātias separatas esse: sed demonstrant de eis separationem.

Impro batio.

¶ Sed ista opinio stare nō pōt. Nam per motū eternum non solū demonstratur abstractio q imālitas de primo motore. sed etiam demonstratur ipm esse. Et q possibile sit q̄stionē an est terminari demonstratiue. ꝑbatur. ¶ Primo. Nam ꝑm phm secūdo physicoꝝ. textu cōmen. 37. aliq̄ sūt cause efficientes: a qbus dependent effectus solum q̄tuz ad fieri: sicut archa ab artifice. Aliq ro dependent q quantum ad fieri q q̄tum ad conseruari: sicut lumen in aere a corpe luminoso. Ex hoc arguit sic. Iste syllogismus est ex necessarys. Si aliqs effectus dependens a cā quo ad esse q quo ad ꝓseruari est: opz eius causam esse. Sed lumen est talis effectus: ergo si lumen est. etiā eius causa est. Sed lumen ē actu in aere: vt pz ex sensu: ergo corpus luminosum est. Determinatū est igit tale corpus esse p syllogismū hypotheticum.

¶ Scōo. Ista deductio est nēcia q ex necessarys: q̄quid actu mouet vel actu agit est: qz omnis actus secūdus ꝓsupponit actuz ꝑmū. ex secūdo de aia. tex. c. 5. agere aūt est act⁹ secundus. q non ꝓmus. Et confirmaꝫ. qz ex secūdo peri hermenias: valet ꝓsequentia: a tertio adiacente ad scōm adiacens. vbi nō est terminus distrahens aut diminuens: g̃ ista ꝓsequentia est vera. hoc est mouens: ergo hoc est. Sed intelligentia actu mouet cclū ergo intelligētia est. ¶ Cōfirmaꝫ. Quia ꝓz ꝓphm ꝓ posterioꝝ. ista est demonstratio a priori. terra est posita iter solē q lunam: ergo eclipsis est. ¶ Tertio pz istud expresse ex verbis Cōmentatoris. Ipse eni volens probare q primus phs non probat genus substātiaꝝ abstractaꝝ: assūmit vniuersalem q nulla scientia ꝑbat suū subiectum esse. Intelligit aūt ista propositio de esse actuali: q nō de esse abstracto vel alio modo essendi. Et postea iserit q naturalis ꝑbat istud gen⁹ abstractoꝝ esse: qō est subiectū in ꝓma phia. ¶ Quarto. Quia ꝓphs scōo posterioꝝ. dicit qōnes esse equales bis que vere sciunt: ita q scibile q questio equant iter se: omnis eni questio de q̄ ibi loquit est scibilis: q de oi scibili pōt esse qō. Sed pōt ee questio q dubitatio de aliquo an sit: ergo est scibile ipm esse q per consequens pōt concludi demonstratiue questio an est. ¶ Cōfirmatur. Qz vt dicit Cōmentator secundo physicoꝝ. cōmento. zz. nālis demonstrat mām esse q ꝓmum motorem esse. Et cōiter theologi querunt an deus esse sit demonstrabile q determinant q sic. Et Cōmentator secūdo physicoꝝ. cōmento. z6. dicit q ꝓmus ꝓphs ꝓsiderat formas abstractas q̄tum ad earum quidditates. Naturalis ro cōsiderat eas quantum ad esse earum demonstrando eas esse. Et Auicēna vt supra allegatum fuit in alia questione. dicit q metaphysicus demonstrat deum esse.

Ad rationem in oppositum dī q tangit qūo de subiecto ꝓclusionis demonstrationis ꝓsupponit: qz est. Ad cuius euidentiā sciendū est q esse aliq̄ accipitur pro quidditate: sicut dicit ꝓphs. ꝓ topicoꝝ. q diffinitio est oratio indicans esse rei. Aliq̄ accipitur pro actuali existētia: vt cum dī. Sor. est. Et hoc generaliter est in oibus ꝓpositionibus simplicib⁹. Aliq̄ dicit veritatem ꝓpositiōis: vt dicit ꝓphs. sexto metaphysice. textu cōmēti. 8. Nam cū dicimus eccitatē esse in oculo. ly. esse nō pōt dicere essentiam nec existentiā. cum nullū istoꝝ ꝓueniat entib⁹ rōnis: cuiusmodi est omnis priuatio: sed dicit tm̄ veritatez huius complexi. Et tale esse est tm̄ in apprehensiōe. Huic autē enti vero correspondet ad extra substantia oculi non habens visum. ¶ Sciendū scōo q aliqō subiectum eē potest dupliciter itelligi. Uno modo: qz actu existit. Alio mō qz ei nō repugnat existere: ꝑm quē modū entia ꝓhibita nō possunt dici esse. Dico igit q nō presupponit subiectū cōclusionis demonstrande esse actu in rez natura. Nam nullo triangulo existente pōt demonstrari q triangulus habz tres. sed presupponitur q subiecto nō repugnet existentia. Unde illud esse quod presupponitur est eē nō repugnantie. De passione aūt presupponitur tm̄ quid: q demonstrat ipsam esse: non quo ad actualem existentiā: vt dictuz est de habere tres respectu triāguli: sed quo ad esse nō repugnantie. demonstratur enim q ipsa conuenit subiecto. Et sic pz ad argumentum q aliud est esse quod presupponitur aliō quod demonstratur. presupponitur eni esse non repugnantie: q demonstratur existentia de subiecto.

Ad rōnē. Esse plib⁹ modis accipitur. Distinctio.

¶ Utrū causas agētes non possē ꝓcedere in infinitum possit sufficienter probari. Questio. III.

Queritur 3°. Utrum sufficiēter probare possit q non sit possibile ꝓcedere in infinitum in causis agentibus. Et arguit q non. ¶ Primo. In diuisione cōtinui potest dari vna prima diuisio: q tamen procedet in infinitū in diuisione eiusdem ꝑm partes proportionales: ergo similiter dato vno effectu: qui nullius est causa: possibile ē ꝓcedere in infinitum in causis a quibus dependet. ¶ Secūdo. Accepta tota multitudie nūeroꝝ in qbus est ꝓcessus in infinitū, illa tota est excessa: q tm̄ a nullo est excessa: qz nec a numero finito: nec a nūero infinito: nec est deuenire ad vltimum numeꝝ qui ita sit excedens q nō excessus: ergo similiter accepta tota multitudine causaꝝ ipsa est causata: q tamen nō repugnat q a nullo sit causata: q q non possit deueniri ad vnam que ita sit causa q nō causata. ¶ Tertio. In numeris est procedere in infinitum: ergo in causis efficientibus etiā essentialiter ordinatis: antecedens pz. Consequentia probaꝫ. Quia inter numeros est ordo essentialis: cū omnes distinguantur specifice inter se. ¶ Quarto. Generatio est eterna. ergo precesserūt infiniti generantes: q sic est abire in infinitum in causis generātibus. Antecedens q consequentia habentur ex 8°. physicorum.

Laſ. 1. d. 3. q. 1. Pria rō. Scōa rō. Tertia rō. Quarta rō

Respondeo q impossibile est ꝓcedere in infinitum in causis efficientibus essentialiter ordinatis. Ad cuius euidentiaz sciēdū est q causaꝝ alique

Lōcko p⁹ rñsiue.

Lāe p accidēs 3r. sunt p se: alique sunt p accñs. ¶ Causa p accñs est illa q̄ effectum nō ꝓducit virtute ꝓpria qō ꝓtingit tripl'r. ¶ Primo eni aligs effectus dī esse a cā per accñs: qz est p̄ter eiꝰ itentionē: ꝛ hoc modo causa ꝛ forma dicunt causę p accñs

T. cō. 52. secūdo physicoꝝ. ¶ Scōo dī effectus esse a causa p accidens: qz est a remouēte ꝓhibēs: vt dī 8° physicoꝝ. ¶ Tertio dī aligd a causa p accidens: qz est ab eo qō ꝓiungit causę p se: vt dī qnto metaphysice. ꝛ sic albū p accidēs calefacit: qz habenti calorem accidit q̄ sit albus. ¶ Causa ꝛo p se est illa que ꝓducit effectū virtute ꝓpria: ꝛ sic calidum p calorē qué hz calefacit: ꝛ homo p virtutem gñatiuam generat. Dat ꝛo causaꝝ per se quedam sunt essentialiter subordinate quedam nō. ¶ Ad causas essētial'r ordinatas reguntur tria: vt dicit. S. Tho. partiz libro de causis. cap'o p. partim secundo sniaꝝ. distōne p°. Primū est q̄ causalitas cause scōe dependeat a causalitate cause superioris: idest q̄ causa iferior dependeat a superiori in causando: idest q̄ agere non pōt nisi superior agat ꝛ aliquid influat iferiori. Et ex hoc segtur q̄ itellectus agēs aligd influit phantasmati ad causandum spēm itelligibilē. Cuius oppositum tenet Scotus. Alioquin itellectus agens ꝛ phantasma essent causę accñtaliter ordinate: ꝛ ꝓsequēter posset causari spēs in itellectu possibili altero eoꝝ nō ꝓcurrente: qō est ipossibile apud oēs ponētes speciem in itellectu. ¶ Scōo requirit q̄ cā superior sit pfectior iferiori: ꝛ ptineat in se qcqd causalitaꝝ est in ea. ¶ Tertio requiritur q̄ omnes hz cause sil' agant: qō pz ex p̄ma condītione: qz inferior agere non pōt nisi superior actu causet. Et qz nullū indiuiduū est eēntial'r pfectiꝰ alys idiuiduis eiusdē spēi: iō iter idiuidua eiusdez spēi nō pōt eē ordo essentialis. ¶ Ex his arguit p p̄ma cōclusione: q̄. ſin causis essentialiter ordinatis nō possit ꝓcedi in ifinituz: ꝛ supponunt duo. Primū est q̄ alique causę sunt essentialiter ordinate. Istud pz. nam homo gñare non pōt nisi sol moueat ꝛ generet: vt pz. 2. physicoꝝ. textu cōmen. 26. Supponit scōo q̄ nulla res generet se: aliogn eēt prior seipsa: cū omnis causa sit nāliter prior effectu. Tunc sic. In causis essential'r ordinatis vltima causare nō potest nisi medie causent: medie ꝛo causare nō pōt nisi p̄ma causet. Sed si ꝓcederet in ifinitum nō deueniret ad primam cām: ergo nihil ab hz causis fieri posset: quod est ꝛ primū ꝓsuppositum. Non ēt fieret a se: vt pz ex secūdo ꝓsupposito: ergo nullo modo fieret: cuius oppositū ad sensuz pz. Et hec est rō Phi. secūdo metaphysice. textu cōmēti. 6. ꝛ Auicēne. 8. sue metaphysice. capitulo p. ¶ Ad cuius euidētiaz sciendū est q̄ mediū ꝛ extrema si comparent: ita se habēt q̄ p̄mū est cā medy: ꝛ mediū est causa vltimi. tñ in virtute primi. Ultimū aūt: ita est causatum q̄ nō est causa: ꝛ nō differt vtrum mediū sit vnū vel plura: finita vel ifinita: qz tota multitudo que est in medio erit q̄si vnū medium: cōcat eni in ꝓpetate medy in cōparatiōe ad duo extrema. Oēs igit cause agētes que p te sunt ifinite: aut sunt medie: aut non. Non pōt dici q̄ oēs sint medie: qz mediū dī respectu extremoꝝ: vñ segtur si mediū ē q̄ extrema sint. ¶ Si dicis q̄ aliq̄ est p̄ma: ergo nō sunt ifinite. Itē q̄ non possit hoc dici: pbo. Quilibet illaꝝ causaꝝ infinitaꝝ ꝓueniunt ꝓprietates medy: ergo quelibet est media ꝛ nulla est prima: pz ꝓsequētia. Antecedens pbat. Quelibet illaꝝ causaꝝ est causa respectu alicuiꝰ posteriozis: ꝛ est causata respectu alicuius prioris: ergo cuilibet cōuenit rō medy: ꝛ sic pz q̄ est ipossibile dare causas ifinitas agentes essentialiter ordinatas. Predictam declarationē ponit Phs loco prēallegato. Ista autem rō ꝓcedit de causis absolute cōsideratis. ꝛ per abstractionē a motu: idest siue agant per motum siue nō: ꝛ pp hoc dixit Cōmētator q̄ ipsa ꝓcedit: si etiam positū fuerit vniuersuz carere situ: idest posito q̄ nulle essent res coꝛ

Que faciant ordinē eēntialē i causis

ꝫ Sco.

Hōm

ꝓoree ꝛ situate ꝛ agentes p motum: qz si essent tñ res icoꝛporee que essent cause essentialiter ordinate adhuc ista rō ꝓcluderet ꝛ concludit vliter in oibus causis agentibꝰ habētibus ordinē essential'r siue agant per motū siue nō. ¶ Secundo arguit. supponendo q̄ deus est mensura oīum: vt dicitur. 10. metaphysice. textu ꝛ cōmēto. 3. Secūdo supponit q̄ in entibus reperiunt diuersi gradus ꝓfectionū: imo q̄ ē ipossibile duas spēs esse eq̄lis ꝓfectionis: vt ꝓbabit q̄one sequenti. Et arguit sic. In omni essentiali ordine causarum est dare cām primā. ergo nō est possibile ꝓcedere in ifinitum: ꝓsequētia pz. Antecedens pbat. Ubi sunt diuersi gradus perfectionū. ibi necesse est eē aliquid p̄mum quod sit aliozꝝ mensura: ꝛ per comparationē ad qō alia dicunt aut magis aut minus pfecta: vt dī. 10. metaphysice. textu ꝛ cōmēto. 4°. Sed in omni essentiali ordine causaꝝ est hz̄ga causę sic ordinate sunt diuersaꝝ rōnū: vt dictū est in prīcipio qōnis: ꝛ diuerse species nō pñt esse eque perfecte vt est suppositū: ergo in oi essentiali ordine causaꝝ est dare primam. ¶ Tertio arguitur specialiter q̄ non ꝓcedat in ifinitū in causis agentibꝰ per motuz: qz si sic. sequitur q̄ nūq̄ ille motus terminaret. ꝓsis est falsum. ergo antecedēs. Cō sequentia ꝓbatur. qz primū mouens prius tpe mouet q̄ secundū moueat tertium. Sed ifinita nō est pertrāsire: ergo nūq̄ ille motus terminaret. ¶ Quarto ad idem arguitur. Accepta tota multitudine causaꝝ mouentium querit: aut tota ista multitudo est mouens ꝛ mota: aut aliq̄ pars eius est mouens ꝛ non mota. Si detur scōm. habeo ꝓpositū: qz est ibi dare primā cām mouentē. que mouet alias. ꝛ nō mouetur ab aliq̄: cū ille cause sint ita ordinate q̄ posterior mouetur a ꝓrī: ꝛ nō eō. Si ꝛo detur primū / arguitur sic. Tota ista multitudo est mouēs mota: ergo se hz in rōne vnius mouētis moti: ergo aligd extra istā multitudinez mouet eā ꝛ a nullo mouet: ꝛ sic adhuc habeo ꝓpositum: qz in isto est status. Negabit forte p̄ma ꝓsequētia huius vltie deductionis. Sed ꝓbatur p̄. Omne qō est in potentia reducitur in actum p aliqō ens actu: vt dicit Phs 9° metaphysice. Sed tota illa multitudo est potentialis cum moueat. motus eni est actus existentis in potētia: ergo tota illa multitudo ab aliqua mouet. ¶ Confirmat. Tota illa multitudo per te est mouens: ergo est in actu: ergo pōt accipi vt quid vnuz. Patet ꝑñtia: qz q̄ñ multa simul aliquid mouent accipiunt in rōne vnius perfecti motoris. Et hec ratio cōfirmat ꝓcedentem: qz probat q̄ opz dare vnam primā cām que sit cā mediaꝝ. ¶ Quinto. diuersa inq̄ntum hz non cōueniunt ex se in aliquem ordinem: sed opz hoc esse ab aliquo vno qō intendit per se illum ordinem: ergo in ordine mouētium ꝛ motoꝝ dicto modo ordinatoꝝ opz deuenire ad aligd qō non mouet. ¶ Sexto. Si in causis essentialiter procedit in infinitū sequitur q̄ nulla sit prior alia: ergo ipse nō eēnt essentialiter ordinate: qō est dicere ꝫdictoria. ſ. q̄ sint essentialiter ordinate: ꝛ q̄ nō sint essentialiter ordinate. Probatur ꝑñtia: qz vbi cause sunt eēntialiter ordinate opz q̄ vna sit prior altera. Sed si ꝓceditur in ifinitum vna nō est prior alia: ergo. maior pz. Minor ꝓbatur. Quicqd prius alio est ꝓpinquius p̄: vt dī qnto metaphysice. textu cōmen. 16. ¶ Sed si ꝓceditur in infinitum nulla cā est p̄ma: ergo nulla est prior alia. ¶ Septimo. Sequit q̄ ifinite actiōes essent simul in actu. Sed hoc est falsum: ꝛ ꝫ ea que demonstrauit Phs. 3. physicoꝝ. ꝛ primo de celo. g̃. Consequentia ꝓbatur: qz in essentialiter ordinatis opz q̄ omnes sil' agāt: vt supra fuit declaratum: ergo si sunt infinite simul sūt infinite actiones. ¶ Secunda ꝫ. In causis accidentaliter ordinatis. possibile est ꝓcedi in ifinitum. Nec ꝓclusio ꝓbat. supponēdo de mēte Phi. 8. physicoꝝ. q̄ gñatio est eterna: ꝛ q̄ homo ab eterno generauerit. Tunc sic. Soꝛ. nunc generat

2° cōclo.

neratur. ergo ꝓcesserūt infiniti boies gñantes añs pz. Consequētia ꝓbatur. qz gñatio est eterna. ergo nō datur ꝑmus gñans. Sed qz isti gñantes inter quos est tñ ordo accidētalis. sunt oēs eiusdē spēi: ꝛ nullū indiuiduū bz causalitatē sup totā suā spēz. aliogn causaret seipsuz: iō ꝓter istas causas accidentaliꝝ ordinatas. opz dare vnā cām extrinsecaz que non sit huius ordinis. Et in hac causa erit status si oia alia entia sint tñ accidentaliꝝ ordinata. Dicunt aūt bē idiuidua habere ordinē accidentalē ꝛ nō essentialiꝝ eē ordinata: qz vnū agere potest dato q aliud nō agat a quo ipsum est. Socrates enim potest generare dato q pater eius non sit: ꝛ sic accidit Socrati inquantum est agens q sit ab eo.

Ad ꝑmū **Ad argumenta** In oppositū rñdetur. Ad ꝑmū negatur ꝓntia: cuius ratio est: ga in diuisione ꝓtinui ꝑcedens diuisio siue ꝑma nō est causa aliarū diuisionū: qz quelibet aliarū diuisionū pōt esse illa nō existēte: cū diuisio cōtinui possit icipi a qualibet parte eius: ꝛ nō solū a ꝑma parte ꝓportionali: nec in ordine bē

Ad scōm diuisionū posterior dependet a ꝑcedēti essentialiꝝ. ¶ Ad 2m rñdetur dupliꝝ. Primo negaꝫ ꝓntia. Cuius rō est: qz illa totalis multitudo numeroꝝ excessoꝝ ꝛ excedentiū nō ex hoc bz q excedat: qz excedit: multitudo aūt causaꝝ mouētiuz ꝛ motaꝝ nō bz aliunde q moueat. nisi qz mouet: ꝛ iō nisi moueaꝫ. nō mouebit. Rō aūt huius diuersitatis est: quia multitudo causaꝝ opz q sit in actu ex quo mouet. nō autē opz dare i actu totā multitudinē numeroꝝ excessoꝝ: imo ꝑ maiori eius parte est in potētia. Scōo negaꝫ añs: qz cū tota illa multitudo nō sit in actu ipsa non pōt esse excessa.

Ad tertiū ¶ Ad 3m negaꝫ ꝓntia: qz ratio ꝓꝓ quā pōt ꝓcedi in infinitū in numeris est poª cōtinue resurgēs ex additione noue vnitatis ad ꝑexistētes: q̄libet enim vnitate addita insurgit noua poª ad vlteriorē vnitatē: ꝛ ideo semꝑ pōt fieri additio. In causis aūt eēntialiꝝ ordinatis vna nō est potētialis ad aliā: ꝫ oēs sunt simul in actu. ¶ Ad 4m dī q iter illas

Ad q̄rū causas generātes non est ordo essentialis: sed tñ accidentalis: ideo ratio illa est ꝓ secūda cōclusione.

¶ Utrū duas naturas specie distinctas equalis eē ꝓfectionis sit possibile. Questio. IIII.

Queritur 4°. Utruz sit polē duas naturas spē distictas eē equalis ꝓfectionis. Et arguiꝫ q sic. ¶ Primo. Sicut se

Ꝓma rō. habēt ea que sunt eiusdē rōnis ad gradualitatē cōis rōnis in qua cōueniūt. sic se bñt ea que sunt eiusdē spēi ad gradualitatē cōis rōnis ꝓticipant rōnē albedinis. aliqñ i eodē gradu: ꝛ aliqñ in alio ꝛ alio gradu. ergo ēt forme diuersaꝝ rōnuz possunt ꝓticipare entitatez

Scōa rō. in eodē gradu. ¶ 2°. Ubi aliqua distinguunt nō est incōueniens si accidit diuersitas in vno nō facta diuersitate in alio. Sed in forma specifica aliud est sua ratio gdditiua ꝛ aliud est gradus nobilitatis: aliogn quecūq; sunt eiusdē spēi essent eque perfecta: qō est falsum: cū vna anima itellectiua sit nobilior alia. ergo aliqua possunt esse distincta specie: ꝛ habere eundem gradum nobilitatis.

Lōcko rñ sua q̄sito. **Respondeo** breuiter ad hanc qōnē: q impole est duas spēs esse eque perfectas sed opz semꝑ vnā esse altera nobiliorez. Et ad hoc habeo demonstrationē ex doctrina Arist. ꝛ Cōmē. Nā eo modo se habēt spēs ad perfectionē ꝛ iperfectionē: sicut ēt se bñt dīe earū cōstitutiue: qz cum ex parte gñis spēs nō distinguant. imo in eo cōueniāt. bz earū distōnē accipi ex pte dīaruz. Sed impole est duas dīas esse eque pfectas. ergo ꝛ duas spēs. Minor ꝓbaꝫ. dicit n. Pbs. 10. meta. q dīarū vna semper est habitus: ꝛ altera ꝓuatio: ꝛ accipit ꝓuationē non simpliꝝ eo mō quo cecitas est ꝓuatio: sed ꝑ quadā ignobilitate eo modo quo nigredo est ꝓuatio albedinis. Unde Cōmē. ibi dicit cōmē. 5. q ꝑma ꝺrietas est ꝑm ꝓuationē ꝛ hab itū: qz vilius est ꝓuatio pfectiorꝭ. Unde ꝺrioꝝ alteꝝ est cōpletꝰ habitꝰ: alterū est diminutꝰ. Et 2° phys. exponēs Cōmē. illud Pbi. nā q̄ ē forª ē duobꝰ modis. vz. ꝓuatio ꝛ forma sic dicit cō. 15. forma dī duobꝰ modis: dī enim de pfectis in eē gbus non adiungiꝫ aliqua ꝓuatio: sicut albedo est forª cuz qua nō adiungiꝫ ꝓuatio oīno. ꝛ dicit de formis diminutis in eē cū gbus adiungiꝫ aliqua ꝓuatio: sicut nigredo est forma cui adiūgiꝫ ꝓuatio albedinis: ꝛ sīliꝝ videt in oibus cōtrarys. Ex gbus pz q ꝑm eos nō est polē esse duas dīas eque pfectas. ¶ 2°. Si sint due spēs eque pfecte: q̄ro per quid distinguant essentialiꝝ. Si dicaꝫ q ꝑ suas ꝓꝑias differētias. Cōtra. Ille differētie equaliꝝ distāt a ꝑimo ente. ꝛ equaliꝝ distant a nō ente. ergo non pōt assignari aliqua rō quō inter se sint diuerse. ¶ 3°. Quecūq; sunt oino equalis ꝑfectionis sunt oino sīlia. Sz que sunt oino sīlia sunt eiusdē spēi. naz inter ea que sunt diuersarū spērū est aliq̄ dissimilitudo. aliogn nō differrēt. ergo q̄cūq; sūt eque pfecta essentialiꝝ sunt eiusdē spēi. ¶ 4°. hoc idez apparet ex actu intellꝰ diuidētis genꝰ in spēz. Quilibet enizꝫ experit q dū intellꝰ diuidit genꝰ in dīas ꝛ spēs/cōcipit alterā earuz vt pfectaz: ꝛ alterā vt iperfectā: qui enim diuidit aial in rationale ꝛ irrationale concipit rationale vt pfectuz: ꝛ irrationale vt iperfectum. ꝛ idem apparet in alijs.

Ad ꝑmū **Ad ꝑimum** In oppositū negaꝫ silitudo. Cuius rō est: qz idiuidua nō bñt aliquā ꝓꝓiā rationē. nec ꝓstituunt p aliquā differētiā additā cōceptui specifico. Spēs ꝛo habēt ꝓꝓias dīas ꝺrias. rōne cuius

Ad scōm oppōnis opz vnā esse altera ꝑfectionē. ¶ Ad 2m negatur minor. Nō enim est aliud nobilitas forme q̄ ipsa forma loquēdo de nobilitate eēntiali. eiꝰ enim nobilitas est eius entitas. Differunt tñ rōne entitas ꝛ nobilitas: ꝛ ꝓter oia que sunt eiusdē spēi sunt eiusdē nobilitatis eēntialis. Uñ falsū est q vna alia intellectiua sit essentialiꝝ nobilior alia vt dictū fuit libro 8°. Immo hoc est ēt in formis accidētalibus. Nam albedo vt sex nō est essentialiꝝ nobilior albedine vt quatuor: qz isti gradus intēsionales nō sunt in eēntys formarū: sed aliūde accipiunt vt declaratū fuit in eodē libro.

¶ Utrum perfectiones specificas ꝓcedere in infinitum implicet contradictionem. Questio. V.

Cap. 1. d. 44. q. vnica. **Queritur** 5°. Utrū implicet ꝺdictionez q ꝓcedatur in infinitū in pfectiōibꝰ specificis. Et vi q sic. ¶ ꝑ. Si in speciebus posset ꝓcedi in infinitū aut oēs ille species eēnt in ꝑdicamēto: aut aliqua eēnt extra.

Ꝓma rō. Nō 2m: qz. 10. ꝑdicamēta sufficiēter diuidūt ens. Si ꝑmū. ergo nō eēnt infinite. Probaꝫ ꝓntia: qz qōlz ꝑdicamētum diuidiꝫ imediate duabꝰ differētijs: ꝛ q̄libet illarū ꝑ duas alias: ꝛ sic successiue donec deueniaꝫ ad vltimā differētiā: que amplius diuidi nō pōt: vt dī. 10. meta. tex. ꝛ cō. 43. Ex quo pz q oēs spēs cōtente sub gñe sunt finite. ¶ 2°. Forme sunt modo numeri. vt dī 8° meta. Est aūt sic q deus se bz vt vnitas: ꝛ entia ꝓducta se habēt vt numeri ꝓfluētes ab vnitate. Sz in numeris nō pōt esse infinitas ꝓcedēdo ad vnitatez. ergo in spēbus nō pōt esse infinitas ꝓcedēdo ad deū. ¶ 3°. In essentialiꝝ ordinatis nō pōt esse ꝓcessus in infinitū. Sed spēs rerum sunt essentialiꝝ ordinate. ergo ꝛc.

Scōa rō. Tertia rō ¶ 4°. Si i spēbꝰ posset ꝓcedi in infinitū. sequiꝫ q in itellu hūano eēt aliq̄ spēs distās in infinitū ab aliq̄ alia spē data: ꝛ per consequens eaz in infinituz excederet: sed hoc est impossibile: quia excederet eam tantum quantum excedit eaz deus. ergo ꝛc. ¶ 5°. Processus ad mensurā nō pōt esse in infinitū. Cuius ratio est: qz infinitū vt sic est ignotuz. Mensura aūt est certissima: qz mensure est ducere in cognitionē mensurati: vt pz. 10. hui. Sz ꝓcessus ab inferio-

Quarta ratio. Quinta rō.

ri nã ſpecifica ad ſupiores naturas ſpecificas eſt ꝓceſſus ad menſuraz: qz forma que eſt ꝓfectior ſub aliquo gñe eſt menſura alicui⁹ iperfectiozis: ſicut pz ꝙ albedo eſt menſura oiuz colozũ. ergo hꝰ ꝓceſſus nõ põt eſſe infinitũ. ℂ 6°. Tota vniuerſitas formarũ ꝑducibiliũ a ꝑma cã differt: ſicut finitũ ab infinito. Sed poſito aliquo totali finito non põt in eo ꝓcedi in infinitũ. ꝑſertim aſcendẽdo: qõ dico ꝓpter ꝓtinuũ qõ eſt diuiſibile in infinitũ: g̃ nõ põt ꝓcedi in infinitũ in formis ſpẽ diſtinctis. ℂ 7°. Inter duo extrema nõ poſſunt ſumi media infinita. Sz ꝑma cã z vltim⁹ effect⁹ ei⁹ ſunt duo extrema. g̃ inter ea nõ ꝑñt eſſe infinita media.

Extra rõ.

Septima ratio.

Reſpõdeo. In iſta qõne alr loquẽdũ eſt ſm veritatẽ: z alr ſm phos. Nã ſi ꝑma cauſa ageret de neceſſitate nãe: vt multi dicunt phz ſenſiſſe. nõ poſſet ꝓcedi in infinitũ in ꝓfectionib⁹ ſpecificis. Sed actu eſſent quotquot ꝑñt eſſe. Si ẽt ꝑma cã eẽt finiti vigoris: vt dicũt aliq voluiſſe phm z Lõmen. 8° phyſi. tex. cõ. 78. nõ poſſet dari hꝰ ꝓceſſus in infinitũ: qz virtus ei⁹ determinat ad aliquẽ effectũ finitũ. Silr ſi ꝑma cã nihil imediate z de nouo agit z nõ põt tranſmutar mãz niſi mediãte celo. vt videt ſenſiſſe Auer. 7° metaphy. nõ põt dari hꝰ ꝓceſſus: qz nihil dignius celo ꝓduci poſſet. ℂ Sed ꝑſuppoſito ꝟz veritatẽ ꝙ ꝑma cã libere agat. Preſuppoſito ẽt ꝙ ſit infinite virtutis: vt ꝓbabit infra. Dico ꝙ aſſignata quacũq nã ſpecifica ꝑma cã poſſet ꝓducere nobiliozem.

Colozes medij ꝑñt eẽ infiniti.

Cõcluſio vitatis p⁹.

ℂ Qõ ꝓbatur. Qz aſſignato quocũq effectu ipſe eſt finitus. ergo po⁹ ꝑme cauſe põt ꝓducere nobiliozẽ effectum. Añs pz. qa effectui repugnat infinitas: ꝑtim entitatiua z ꝓfectionalis. cũ ois effect⁹ habeat eẽ ab altero depẽdẽs. Conſequẽtia ꝓbat: qz ois po⁹. que ita põt ꝓducere hoc finitũ z limitatũ. ꝙ nihil eo ꝓfectius ꝓducere põt eſt determinata ad hunc effectũ: z ꝙ ipm totalr exhauſta: z per ꝓñs eſt finita z limitata. Nec valet dicere ꝙ ſit infinita in ſe z formalr. Sed finita obiectiualr: qz aſſignato quocũq ente finito. nullã iplicat ꝯdictionẽ aliquod ens eo nobili⁹ ꝓduci. ergo potẽtia ꝑme cauſe eſt ifinita obiectiue: nõ ad hũc ſenſum ꝙ poſſit ꝓducere effectũ infinitũ: ſed qz põt ꝓducere in infinitũ. Conſequẽtia pz: qz qcquid nõ iplicat contradictionẽ hꝫ rõnẽ entis: z per ꝓñs hꝫ rõnẽ ꝓducibilis ꝑma cã. Añs ẽt pz: qz nulla rõ apparet vñ conſurgat hꝰ contradictio: qõ declaro. Sit enim nobiliſſima ſubſtãtia que nunc eſt in rerũ nã. a. z ſit illa quã dico ꝓducibilẽ. b. z formetur hec ꝓpoſitio. b. põt eſſe. vel. b. eſt. cõſtat ꝙ hec ꝓpoſitio ex ſe nõ eſt ipoſſibilis: qz ꝑdicatũ nõ repugnat ſubto: eẽ eniz actu nõ repugnat niſi ei qõ in ſua rõne ĩcludit potẽtialitatẽ ad aliquẽ vlteriorẽ actũ: cuiuſmodi eſt infinitũ. b. aũt nõ eſt infinitũ: qz diſtat ab. a. tñ finite. ℂ Confirmatur. Oẽ qõ eſt impoſſe aut eſt impoſſe ſm ſe: aut eſt impoſſe per cõparationẽ ad aliquã potẽtiaz: vt dr 9° meta. Sed. b. ꝓduci nõ eſt impoſſe ſm ſe: nec ad aliquã potẽtiã. ergo nõ eſt impoſſe. Minor ꝙ ꝑma eius pte ꝓbatur. Impoſſe eniz ſm ſe eſt tñ id qõ cõnectit oppoſita formalr: puta boiem eſſe irrationalẽ: z albedinẽ eſſe cõgregatiuã viſus. Sed. b. eſſe nõ cõnectit aliqua ſic oppoſita. vt de ſe pz: nã exiſtentia nõ eſt aliquid formalr oppoſitũ ipſi. b. ergo ꝛc. Pro 2ª ẽt parte ꝓbatur eadẽ minor. Potẽtie infinite nihil eſt impoſſibile ꝓduci ex pte ipſius potẽtie. Sz po⁹ ꝑme cãe eſt infinita: vt ſupponit. g̃. Maior ꝓbat. Dis potẽtia ſimplr infinita põt in oẽ qõ eſt de ſe poſſe ꝓduci. Aliogn daretur aliqd ꝓducibile: qõ tñ per nullã potentiã eſſet ꝓducibile: qõ eſt oino abſurdũ: ergo potẽtie infinite nihil eſt impoſſe ꝓduci ex pte ipſius potẽtie. ℂ 2°. Si repugnat dare vnã intelligẽtiã perfectiorẽ ea que nũc eſt: aut iſta repugnãtia oritur ex parte numeri: qz. ſ. repugnat eſſe maiorẽ numerũ. eo ꝙ nũc ẽ. aut oritur ex pte ſubſtracti. ſ. illi⁹ entitatis. Nõ ꝑm: qz numero vt ſic nõ repugnat augeri in infi^m. Nõ 2ª. quia enti creato nõ repugnat inquãtũ hꝰ niſi id qõ tollit eũ extra rationẽ entis creati. Sed hoc nõ tollit ab iſta itelligentia rõnẽ entis creati: cũ nõ det ei infinitatẽ: qõ ꝑz. qz id qõ excedit tñ in vno gradu aliqõ finitũ eſt ens finitũ: intelligentia aũt que nunc fieret excederet ꝙ caſum poſitũ tñ in vno gradu eã que nunc eſt ꝑma. ergo eſſet finite entitatis. ℂ 3°. Poſſe eſt ꝓcedere in infinitũ in ſpẽbus alicuius determinati gẽris. puta colozis. ergo eſt poſſe ꝓcedere in infinitũ in ꝓfectionib⁹ ſpecificis. Pz ꝟñtia: qz ſpẽs cuiuſlibet gẽris ſunt ꝓfectiones ſpecifice. Et ẽt qz nulla apparet ratio quare dato quocũq colore dari poſſit alius ꝓfectior diſtinctus ab eo ſpecie: z nõ poſſit data quacũq itelligẽtia dari ꝓfectior. Añs ꝓbatur: qz ly Lõmẽ. 6° phyſico. cõ. 32. dicat ꝙ inter albedinẽ z nigredinẽ ſint media finita dum tranſmutatur aliqd de albo in nigrũ: aliogn nõ poſſet terminari motus. tñ in libro de ſenſu z ſenſato. dicit ꝙ colores medy poſſunt eſſe infiniti ſm ſpẽm abſolute loquẽdo: qz colores extremi poſſunt infinitis modis cõmiſceri z variari z ꝓinde reſultare ꝑñt infinite ſpẽs colorũ ex illis infinitis cõmiſtionib⁹. accipiẽdo colores medios cauſari ex extremis eo mõ qui declarat⁹ eſt libro decimo. g̃ ſpẽs colorum poſſunt in infinitũ multiplicari. ℂ 4°. Dis potẽtia ꝓfecta põt in ea oia que cõtinentur ſub ꝓprio z ꝙ ſe effectu eius. Sed. b. ꝓtinetur ſub ente: qõ eſt ꝓprius z ꝙ ſe effect⁹ ꝑme cauſe. Cuius ratio eſt: qz ꝑma cã eſt vniuerſaliſſima cã: cãe aũt vliſſime corrũdet effect⁹ vliſſimus: vt dr 2° phyſic. z 5° meta. tex. c. 38. ergo ꝛc. ℂ 5°. Quicqd põt apprehẽdi ab intellectu ꝑme cauſe ſub rõne boni põt ab ea eſſe volitũ: qz ꝑma cã agit ꝙ intellm z voluntatẽ. Sz. b. põt apprehẽdi ſub rõne boni cũ de ſe ſit ens ꝓducibile. ergo. b. põt a ꝑª cã ꝓduci. ℂ 2ª ꝑ. In hꝰ ꝓceſſu in infinitũ in ꝓfectionib⁹ ſpecificis nõ eſt deuenire ad aliquã vnã ſpẽm que gddditiue z itrinſece excedat aliã infinite. Sed añs ꝓbatur iſta ꝑ prius declarat. quid ſit vnã ſpẽm excedere aliã gddditatiue z itrinſece. Illud eniz dr aliud excedere eẽntialr: qõ ita excedit ipm ꝙ nihil eſt dare eiuſdez ſpẽi. gn ipm excedat. Hoc modo albedo excedit nigredinẽ. qz nõ eſt dare albedinẽ adeo remiſſaz gn ipſa ſit ꝓfectior ſm nãm ſuã q̃cũq intẽſiſſima nigredine. Excedit ẽt eaz intrinſece. qz excedit eã quãtũ ad ea que ſunt itrinſeca ſue rationi formali ꝙ quã eſt albedo. Dis declaratis ꝓbatur ꝑ 2ª r. Primo ſic. Quicquid excedit aliud infinite/excedit ipm pluſq in duplo z pluſq in triplo: z ſic ſine ſtatu. Sz nulla ſpẽs citra ꝑmam cãm excedit aliam pluſq in duplo z pluſq in triplo. z ſic ſine ſtatu. ergo nulla excedit aliã ifinite. maior pz. Minor ꝓbat. Quicqd excedit aliõ pluſq in duplo z pluſq in triplo ꝛc. nõ põt ab illo excedi. Sz quelibet ſpẽs ab alio exceditur. ſ. a ꝑª cã. g̃ ꝛc. minor pz. Maior ꝓbat: qz ſi ab alio excedit. g̃ vel excedit finite vel infinite. Nõ finite: qz tale excedẽs iſtud gddditatiue. ſiue eſſentialr eẽt alterius ſpẽi. Nulla aũt apparet rõ q̃re hec res excedat rem inferiozis ſpẽi infinite ſiue pluſq in duplo z pluſq in triplo ꝛc. z nõ excedat. ſilr ab aliqua ſuperiori. ℂ Si dicatur ꝙ infinite. Cõtra. qz tũc ſegtur ꝙ due ſpẽs ſint equalis ꝓfectionis qõ eſt ꝯdicta ſupius. Cõſequẽtia ꝓbat: qz q̃cũq habẽt equalẽ ꝓportionẽ ad vnũ tertiũ ſunt eq̃lia iter ſe. Sed hec res z illa a qua ipſa excedit infinite hñt equalẽ ꝓportionẽ ad oẽs ſpẽs inferiozes: qz qõlz iſtozũ excedit eas infinite per te. ſ. pluſq in duplo z pluſq in triplo. z ſic ſine ſtatu. g̃ ꝛc. ℂ 2°. Quicqd excedit aliud infinite ſm magnitudinẽ eſt infinite magnitudinis: quia qcquid excedit aliud ſm durationẽ eſt infinite durationis: g̃ qcquid excedit aliud infinite gddditatiue eſt infinite gddditatis. Sz nulla res citra ꝓmaz cãm eſt infinite gddditatis. aliogn adequaret ꝑme

Scda ꝑ⁹.

Quid eſt vnũ excedere aliõ quidditatiue.

cauſe

cause in pfectione.ergo nulla spes excedit aliam quidditatiue infinite.Maior ꝛ minor ex se constant.

Ad pmū **Ad argumenta** rñdetur.Ad pmuz dicit ꝙ ſm Cōmē.ille spes si essent substātie imāles nō essent in gñe:vt videbit infra.dico tñ ſm veritatē eēnt in genere.Ad iprobationē dī ꝙ oēs differentie in quas actu est diuisuz gen⁹ sunt finite:tñ ille in quas pōt diuidi sunt infinite:qz vt arguebat ſm Cōmen.possunt in infinitū plurificari spes colozū:ꝛ tñ nūq̄ sunt nec possunt

Ad ſcm esse simul actu infiniti colozes. ¶ Ad z^m dī ꝙ nō est sile: qz illa vnitas que est deus.lz sit simplicissima ꝛ oēs perfectiones ꝓtineat vnitissime:tñ est infinita.ꝛ pōt se infinitis modis cōmunicare:vnitas autez que est ꝓncipium numeri non habet huiusmodi infinitatē:ꝛ ꝙsequenter nō habet id vnde cōsurgit ꝑdicta possibilitas plurificationis spērū

Ad tertiū in infinitū. ¶ Ad 3^m dī ꝑmo ꝙ nō est simile de causis efficientib⁹.ꝛ de spēbus rerū:qz cause efficiētes essentialr ordinate simul actu mouēt.Nullus aūt effectus pōt esse dependēs ab infinitis causis:aliogn nūq̄ produceret:cuz non sit infinita ptransire.ꝓcessus aūt in infinitū in spēbus rerū nō est ad aligd actu existēs ꝛ actu mouēs:sed ad aligd potētiale. ¶ Dico z° ꝙ spes rerū nō dicunt essentialr ordinate.eo modo quo cause effectiue:qz cāe efficiētes iō dicunt essentialr ordinate.qz oēs simul causant:ꝛ qz inferior causare nō pōt nisi superior causet:in spēbus aūt rex vna pōt esse.dato ꝙ alia non sit.Si enim destrueret tota spes rose adhuc remaneret spes hominis:sed ideo dicunt eēntialiter ordinate:qz nō possunt eē due spes eiusdē pfectionis. ¶ Ad 4^m negatur ꝓntia qz nulla est spes in qua sistat

Ad q̄rtū diuinus itell⁹:imo quacūq̄ cognita alia cognoscit ꝛ videt superiorē:vñ nulla est quā videat excedere alias infinite.

Ad ꝙntū sed tñ finite. ¶ Ad 5^m negat minor:qz infinitū nō est mēsura suarū partiū cuz nō habeat rōnez totius vel alicuius certificantis:imo de se vt sic est ignotū.Nulla ēt spes illi⁹ multitudinis in qua ꝓcedit in infinitū est mensura oīum existētiuz in illa multitudine:qz nulla est spes ꝑma:lz aligd extrinsecū ad totā multitudinez.l.p⁹cā est mēsura oiuz ꝑducibiliū. ¶ Et si dicat ꝙ ꝑter mēsurā extrinsecā:opz ēt dare mensurā intrinsecā.Dico ꝙ datur mensura itrinseca oīum spērum que actu sunt:sed nō oīum ꝑducibilium. Nobilissima enīz spes ꝑducta est mensura oīum aliarum

Ad ſextū que actu sūt. ¶ Ad 6^m dī ꝙ tota illa multitudo est simplr finita:ꝛ quelibet pars eius bz ab alio esse dependens:ꝛ tñ infinita ſm quid:qz data quacūq̄ spē supza eā sunt infinite spes:quaꝝ vna est altera pfectior:lz nulla sit ifinita:ꝛ iō

Ad 7^m pp hanc infinitatez ſm quid pōt ꝓcedi in infinitū. ¶ Ad 7^m dicit ꝑmo ꝙ ꝑma cā nō est alterū extremū illius multitudinis specierū ꝑducibiliuz:sed est extra illam multitudinez.Dicitur z° ꝙ si etiam esset alterum extremū adhuc posset procedi in infinitū:qz quādo vnum extremū excedit aliud essentialiter infinite:pōt ꝓcedi in infinitū ab inferiori extremo ad extremū infinitum.

¶ Textus cōmenti sexti.

¶ Ille quidē naturales. Cū motu enim sunt.

Intentio phi. ¶ Hoc loco ponit differentiā inter dictas subas dicens:ꝙ sube sensibiles sunt sube nāles:eo ꝙ sunt in motu:ꝛ ꝓtinet eaꝝ consideratio ad naturalē.Hec aūt.l.suba insensibilis ꝛ imobilis pertinet ad aliā sciam.l.ad primā phiaz: si tñ sube sensibili ꝛ imobili nihil est cōe.Oō exponēs.S. Tho.dicit:ꝙ consideratio de substātys sensibilib⁹ inquātuz sunt in motu ptinet ad nālē ꝓbm.Sed qz oēs substātie tam sensibiles q̄ imobiles cōueniunt in rōne entis ꝛ in rōne sube:ideo earū cōsideratio inquātum sunt entia ꝛ substantie pertinet ad primū ꝓbm. ¶ Sed buic expōni videt obuiare text⁹ arabic⁹ qui dicit ꝙ istis substātys nō est vnū ꝓncipiū cōe. ¶ Ad qō dī ꝙ lz eis non sit vnū ꝓn^m iquātū iste sunt mobiles ꝛ illa imobilis:aut eis nō sit vnū ꝓncipiū vniuocū:tñ eis inquātū sunt sube est vnū ꝓncipiū formale analogū.l.ratio entis.Et ideo queritur.

¶ Utrum substantie abstracte sint omnino immutabiles ſm philosophos. Questio.VI.

Queritur 6°.Utrū substātie abstracte sint oino immutabiles ſm pbos.Et arguit ꝙ nō. ¶ Primo supponendo ꝙ intelligētia vniat celo ſm eē de mente ꝓbi ꝛ Cōmen.vt patebit infra. Et arguit sic.Moto celo mouent oia que ei cōiuncta sunt ſm eē.Sed itelligētia est ei cōiuncta ſm esse.ergo zē. ¶ Confirmat ista ratio:quia ꝓbs dicit z° topi.contra ꝓlatonē ponētē ideas esse aliq̄ modo in ideatis ꝙ sequitur ideas moueri:qz motis nobis mouent ea que in nobis sunt.Sed intelligētia magis vnitur celo per ꝓbm q̄ idea ideato ſm ꝓlatonē.ergo seq̄t intelligentiā moueri:aliogn ratio ꝓbi nihil cōcluderet ꝫ ꝓlatonē. ¶ Confirmat z°:qz ꝓbs 8° phȳsico.tex.cō.52. dicit intelligētias motrices ozbiū inferiorū mouere p accidens. ¶ Confirmat 3°:qz aīa itellectiua mouet moto corpore:vt dicit Cōmē.12.meta.cō.36.Sed aīa itellectiua est ita ipartibilis sicut itelligētia.ergo ēt intelligētia mouetur saltē per accidēs. ¶ z°.Dis intell⁹ transiēs super cōtingētia est mutabilis de sciēte in nō sciētē:sicut ēt ipsa obiecta mutant a q̄bus sciētia dependet.Sed intell⁹ itelligētiaꝝ transeūt sup contingētia:qz vt dicit Cōmē.z.celi.cō.37.intelligētie motrices ozbiū habēt volitiones.i.sollicitudines circa nos:ꝛ ꝓnter ēt notitiā. ¶ 3°.Dis cā de nouo ꝑducē s aliquē effectū mutatur ad nouā relationē respectu illi⁹ effectus:qz est impole q̄n ad ip̄m referat.Sed itelligētie ꝓducunt nouos effectus mediāte motu celi.q̄ mutant ad nouas relones. ¶ 4°.Mutabilitas cōuenit ꝑme cāe.q̄ alys intelligētys:ꝓntia pz:qz ꝑma cā est pfectior oibus.Añs probatur.Dis pfectio ꝙuenit ꝑme cause:vt dicit Cōmē.5° metaphysi.cō.31.Sed mutatio est quedam perfectio cum sit actus:vt dicit.3.phȳsi.tex.cō.15.ergo zē.

Respondeo Qz lz ſm veritatē oēs sube abstracte ꝓter ꝑmā sint mutabiles accidētalr: tñ Aristo.ꝛ Cōmen.credideruntꝙ sint oino ꝛ simplr immutabiles tam quo ad esse subale q̄ quo ad esse accidentale. Et ideo tria sunt declarāda.Primū est ꝙ itelligentie ſm pbos sunt imobiles quantū ad esse.Secundū est ꝙ sunt imobiles quantū ad opationes.Tertiuz est vñ oriat ista imobilitas. ¶ Sciēdū est aūt ꝙ in boc loco nō queritur tñ de ꝑmo motore an sit oino imobilis:qz de boc manifestuz est ꝙ sic:ꝛ ꝓbatur a ꝓbo.8.phȳsi.tex.cō.34.per boc ꝙ oē qō mouet ab alio mouet.ergo si primus motor mouet:ab alio mouet:ꝛ querit vtz illud aliud moueat.Si nō.ergo ip̄z est primū mouēs imobile.Si sic.ergo mouet ab alio: ꝛ sic i infinitū.Et postea tex.cō.35.ꝛ.36.ꝛ.37.adducit alias rōnes ad idē ꝓbandū.Deinde tex.cō.48.ꝓbatur ꝙ si deueniat ad vnū primū mouens seipsum:opz tñ dari aliqō mouens imobile.Et.12.metaphy.cō.36.dicit Cōmē.ꝙ primū mouens mouet ꝛ nō mouet neq̄ per accidēs.neq̄ ꝑz seipsuz:sicut mouet aia que est in corpore. ¶ Sed in boc loco est questio vlr de oibus intelligētys an sint oino immutabiles.Et qdem apparet ꝓbm tenere ꝙ sic.Naz.12.metaphysice.tex.cō.6.distinguit eas a substātys sensibilibus per boc.ꝙ substātie sensibiles sunt cū motu.ꝛ earū cōsideratio ꝓtinet ad nālem.Substātie aūt insensibiles sunt absolute ꝛ sepate vlr ab oi motu passiue.lz nō actiue.ꝛ earū ꝙsideratio pertinet ad ꝑmum ꝓbm.Et postea in eodē te-

Ꝛ

ptu ꝓbans q⁹ oēs substātie sensibiles habēt materiā: assu/
mit hanc ꝓpositionē. Omne mobile hz mām: constat q⁹ i/
telligētie nō habēt mām ꝟm ipm: ergo sūt oīno imobiles.
Et lz hoc sit ꝓbatum vl'r: tñ specialr quantū ad tria ꝑdicta
est ꝓbādū. Et ꝑmo q⁹ nō sint mutabiles mutatiōe substā/
tiali. Naz hoc nō pōt esse nisi duobus modis: aut. s. qz pñt
mutari de esse in nō esse: aut qz potuerūt mutari de non eē
in esse. ¶ Oz aūt nō possunt mutari de esse in nō eē sic ꝓ/
batur ex rōnibus sumptis a ·phō z cōmen. in ꝑmo celi. z
ꝑmo arguit sic. ¶ Intelligētie hñt potentiā. vt semp sint.
ergo nō habēt potentiā: vt aliq̄n non sint: z ꝑ3 non pñt
mutari in nō esse. Añs p3: qz sunt icorruptibiles. Consequē
tia ꝓbatur. Possibili posito in eē nullū sequit impoſe. ꝑi
mo ꝑiorū. Sed sequit impoſe si ponat q⁹ intelligētie ali/
quādo nō sint. Cū enim positū sit q⁹ semp sunt si ponat q⁹
aliq̄n non sint: ponent duo ꝺdictoria simul vera. s. semper
esse z aliq̄n non esse intelligētias. ponere aūt simul cōtra/
dictoria est impoſe. ¶ z°. Nulla potētia est ad infinitum
in futurū: qz cū infinitum nō possit ptransiri. illa potentia
nunq̄ posset poni in actu: qđ est cōtra rationē potētie. Sz
si intelligētia haberet potentiā ad aliq̄n non esse. illa potē
tia esset ad infinitū in futurū: qz cū positū sit q⁹ intelligētia
semper erit. ·Potentia ad non esse erit ad aliquid: qđ tēpo/
re infinito nō eueniet: z sic erit ad infinitū in futurū. ¶ Oz
aūt nō sint mutabiles de nō esse ad esse: ꝓbant: qz si itelli/
gentie aliquādo nō erant. ergo tūc nō erant necesse. z erāt
possibiles esse: cū postea aliquādo fuerint. Sed intelligen/
tie nunc sunt necesse esse. cū sint icorruptibiles. ergo poſe
esse eēt mutatū in necesse eē: qđ vī non posse concedi.

Ds intelligētie sint imobiles ꝟm esse.

Cap. 18.

Intelligē/tie nō hñt opationes nouas.

Quantum ad z^m. s. quantū ad opatiōes dico q⁹ sūt imobiles. Nam in substātys abstractis nō sunt alie opationes ꝟm ·phōs nisi intelligere z velle: lz eniz moueāt celuz. tñ nō mouent: nisi p intelligere z velle. Scōm ēt rel'ones nō est in eis motus. qz vt supra ꝓbatuz fuit rel'o nō est res a fundamēto distincta: z ideo manente suba itelligētie aut quocūq̄z alio fundamento siue rel'onis/ manet intelligētia imutata: lz non denominetur relatiue. vt ꝑius: volitio aūt est accidēs in eis. qz vt infra ꝓbabit/ intelligētia superioꝛ causat effectiue in intelligētia inferioꝛ desideriū ad mouendū celū. Sed qz causat hz desideriuz ex necessitate nature: ideo ē imobilis itelligētia: quātū ad hz desideriū. Silr dico de itellectione: qz aut intellectio q̄ intelligētia inferioꝛ intelligit superiorē est ipsamet suba i/ telligētie superioꝛis iuxta illud 3° de aia cō. 14. intellect⁹ in formis abstractis est idē cū itellecto. Aut est accidēs in intelligētia intelligēte: z si sic cū causet nēcio. z oriat posi/ tis superioꝛi z inferioꝛi intelligētia: sicut oriť figura coꝛpo/ ris celestis ex vnione intelligētie cū eo. sequit q̄cūq̄z hoꝛ/ detur q⁹ sit imobilis illa itellectio. Idē dico de itellectione qua itelligētia itelligit se z res materiales: de quib⁹ oībus magis diffuse dicetur infra.

Añ hñt i/telligētie i/mobilita/tem. Auicēne causa.

Quantum ad 3^m opz dicere q⁹ ista imobilitas oꝛia/ tur aut ab aliquo intrinseco itelligētys: aut ab aliquo eis extrinseco. Et qdē si loquamur ꝟ3 ·phōs diceret Auicēna q⁹ oriť tñ ab extrinseco: qz. s. intelligētia quantū est ex se pōt nō esse. z ꝑ3 ex se. z intrinsece non est imutabilis ad nō esse: z tñ imutabilis extrinsece: qz nul/ la est cā extrinseca potēs deducere itelligētias ad non eē: qz cā ꝓducens eas ꝓducit z ꝓseruat eas ex necessitate nāe. ¶ ·phōs autē z cōmen. diceret q⁹ sunt imutabiles vtroq̄ mō. Extrinsece quidē: qz nulla est cā potens deducere eas ad non esse: vt ēt dixit Auicē. Intrinsece ꝟo: qz mā earum nō hz intrinsecū aliqd p qđ possit desinere. Añ ꝑmo celi. tex. z cōmē. 38. dī q⁹ quibusdā reb⁹ natura ipsarū rerū p quā sunt id qđ sunt z que nā est eis inata dat vt semp sint: gbusdā ꝟo dat vt aliq̄n sint z aliq̄n non sint: qbusdaz aūt alys dat vt nunq̄ sint. ¶ Quo aūt ista intelligēda sint p/ tim fuit dictū lib. 6. z partim dicet in sequētib⁹: in. q. an en tia eterna sint simplr necesse esse ꝟm ꝓbos. ¶ Si autē lo/ quamur ꝟm veritatē que tenet q⁹ itelligētie possunt a deo annihilari. posset alicui videri q⁹ sint mutabiles ēt intrin/ sece. s. per aliquā potētiā passiuā existentē in eis: qđ patet ex duobus. ¶ ·p. imo. qz vnūqđq̄z eoipso q⁹ nō est act⁹ pu rus incidit in aliquā potentialitatē passiuā: qz actiua potē tialitas stat cū actu puro. Sed intelligētie non sunt act⁹ pu rus: cū hoc cōueniat tñ ꝑmo ꝓncipio. ergo habēt in se po/ tētialitatē passiuā. ¶ z°. qz cuilibet actioni substernit ali/ qua potētia passiua: p quā passum recipit actionē agentis. Sz ꝑma cā ꝟm veritatē pōt annihilare intelligētias: ergo in earū substātia est potētia passiua. ¶ Sz bis nō obstāti bus: dico q⁹ intelligētie nō habēt itrinsece aliquā potētiaz passiuā per quā possint mutari in nō esse: imo sunt omni/ no imobiles itrinsece: lz extrinsece sint mobiles: qz ab ex/ trinseco possunt deduci ad nō esse. Qđ ꝓbatur. ·Primo. Terminus actionis nō est in potētia. nisi vel materie vel agētis. qz sola potētia mātē siue subiecti est receptiua: z sola potētia agētis est actiua ei⁹. Sz nullū est subm in itelligē/ tys. respectu totalis eē. q̄ si dicuntur possibiles. hoc erit tñ respectu potētie agētis z itrinsece sunt imutabiles. ¶ z°. Ubi est aliqd mutabile ibi ē aliqd qđ substernitur vtriq̄ termino mutatiōis. Añ ·phōs. 1 z. metaphy. tex. cō. 6. ꝓbās q⁹ oīs suba sensibilis hz mām sic dicit loquendo de muta/ tione que est iter ꝺrios terminos. Ampli⁹ hoc qdē manet. aliud ꝟo ꝺrium nō manet. est ergo aliqd 3^m ꝑter cōtraria mā. Sed in intelligētys nō est aliqd manens sub eē. z sub non esse: qz qñ intelligētia desinit esse nihil ei⁹ manet. In substātys ꝟo mālibus si desinant esse manet mā sub non eē ꝑexistētis forme: q̄ intelligētie sunt imobiles itrinsece. ¶ Nec valēt motiua ꝓbātia mutabilitatē intrinsecā. ·Pri ma quidē non. Tuz qz lz i itelligētia sit aliqua potētia recep tiua esse. non tñ est receptiua non eē: qz eē in potētia ad nihil. est nō eē in potētia: sicut ēt facere nihil. z non facere eqpollēt. Tū qz intelligētia non dī deficere a pfectione ꝑ/ mi entis pp admistionē potētie passiue. sz pp minoꝛatio/ nē actus: sicut albedo parietis deficit ab albedie niuis: nō pp admistionē nigredinis: sz pp diminutionez albedinis. Añ dicit ·phōs. ꝑmo celi. te. cō. 100. a ꝑimo ente datum est eē z viuere bis quidē clarius: bis ꝟo obscurī⁹. ¶ z^a ēt nō valet: qz annihilare nō est actio. sz remotio actionis. Dicit enim Cōmē. 12. meta. cō. 18. q⁹ actio agētis non est in ꝑi/ uādo: sz in acquirendo aliquid positiuum.

Reſoſio apō veritā tem.

Cōclo 2° apō veritā tem.

Ad primum dicunt aliqui q⁹ nō fuit opinio ·phi intelligētiā vniri celo ꝟm eē: sz solū vniri ei tanq̄ motoꝛē appꝛopꝛiatū. Sz oppositum huius infra ostēdet. Credidit enim taz ipse q̄ Cōmē. celū eē coꝛ/ pus animatū: vt sepe dicunt libꝛo. 12. meta. Et qz ꝓncipiuz mouēs in aialibus est aīa: iō pz q⁹ ꝟm eos motoꝛ celi est ei vnitus ꝟm eē: dico igit q⁹ maioꝛ nō est vl'r vera. ¶ Et ad ꝑmaz eius ꝓbationē siue ꝓfirmationē: dico q⁹ rō ·phi ꝺ ·platonē est rō topica z nō pꝛocedit ex necessarys: nec ex vl'r veris. Nec est miruz q⁹ ·phōs in topicis arguat topice: cū ēt cōiter ita faciat in libꝛis logicalibus: qñ refellit alias opiones. Ratio aūt quare intelligētia non moueatur: neq̄ p se neq̄ p accñs etiā si sit forma celi ꝟm eē est: qz sicut oē p se mobile est q̄tū p se: ita oē mobile p accñs est quantū p accidēs: vel saltē requirit dimēsiōes i suo susceptiuo sal/ tē añcedēter z dispositiue: qđ dico pp animā intellectiuaz que nō est quanta p accñs: z tñ mouet p accidēs motoꝛ coꝛ/ poꝛe: qz ꝑexigit quantitatē in mā dispositiue: cum mā non possit eam recipere. nisi sit dispōsita qualitatiue z quanti/

Ad ꝑmū

Ad ꝓfir/mationē.

tatiue

tatiue. Intelligẽtia aũt nõ vniť celo mediãtibus dimẽſionibus: vt dicit Cõmẽ. capitulo p̃ 7 2° de ſuba oꝛbis. nec p̃exigit celũ eſſe quantũ ad hoc ꝙ ei vniať: ita ꝙ lz celuz ſit quantũ: tñ eius quãtitas nihil facit ad hoc ꝙ intelligentia ſibi vniať: nec ipſa itelligẽtia ꝓſtituiť i eſſe per ſuũ ſuſceptiuũ. Et hanc rõnẽ ponit ẽt. S. Tho. 8° phyſi. lec. 13. exponens textũ cõmẽ. 52. ¶ Ad 2am ꝓfirmationẽ dĩ ꝙ per accidẽs accipiť 2r. Uno mõ vt diſtinguiť ꝓtra per ſe: 7 qz tale per accidẽs eſt mere ꝓtingẽs: ideo nõ reperiť in reb⁹ eternis: vt dĩ. 8. phyſi. tex. 7 cõ. 36. Alio mõ accipitur ꝙ accidẽs vt diſtinguiť ꝓtra ꝑmo: 7 ſic id qõ eſt ꝙ ſe dicẽť ꝙ accidẽs ſi nõ ſit ꝙ ſe p̃: bꝫ aũt per accidẽs põt eſſe in reb⁹ eternis. Unde ſi ſoꝛ. fuiſſet ab eterno 7 ꝓtinue fuiſſet motus local⁹ vſq; ad hoc inſtãs ꝑſens: eius aia fuiſſet mota ꝙ accidens. Sed tñ neq; iſto modo mouenť intelligẽtie per accidẽs.

Ad ſcõaz confirmationem. Per accidens 2r.

Nõ dicit Ariſ. intelligentias mouere ꝙ accñs

¶ Pro notitia aũt ꝓpõnis ꝓbi ſciendũ eſt ꝙ nulla intelligẽtia mouẽs celũ mouet per accidẽs illo eodẽ motu quo ipſa mouet ſuũ mobile: vt ibi dicit ꝓbs: ſed mouet ꝙ accidens illo motu quo ſuũ mobile mouet ad motũ ꝑmi mobilis motu diurno. Dicit aũt moueri ꝙ accidẽs: nõ qz motus ſit in ea: vel ꝙ ipſa quouis mõ trãſferať de loco ad locũ: ſed tñ denoiatione extrinſeca: qz. ſ. ſuũ mobile mouet. Quãdo aũt dixi in qõne ꝙ nõ mouet: intelligebaz ꝙ motus nullo mõ eſt in ea: nec eã itrinſece denominat. Magis aũt intelligẽtia dĩ moueri ꝙ accñs q̃ eſſe quãta ꝙ accidẽs qz ſuus ꝓꝓrius effect⁹ eſt mot⁹ celi 7 nõ quãtitas: nec alia accidẽtia. Nã lz ſm Cõmen. det celo bꝫ accidẽtia. tñ ꝑmo 7 ꝑncipal⁹ efficit motũ: 7 alia accidẽtia nõ dat celo niſi ꝓp motũ. ¶ Ad 3am ꝓfirmationẽ negať ꝓñtia: qz vt dictũ eſt: aia itellectiua requirit dimẽſiones in ꝛiã ſaltẽ diſpoſitiue 7 antecedẽter. ¶ Ad 2m dĩ ꝙ ita concluderet ꝓrima cãm eſſe mutabilẽ: ſicut alias intelligẽtias. Dico igiť ꝙ intelligentia eodẽ actu intelligit genera 7 ſpẽs quo intelligit contingẽtia. Unde eis coꝛruptis manet iſta itellectio. lz nõ ſit amplius intellectio illoꝝ ꝓtingentiũ. que coꝛrupta ſunt.

Ad ſcõm

Ad tertiũ

Ad q̃rtũ

¶ Ad 3m negatur maioꝛ. tum qz nõ ſemp in cauſa eſt rel⁹ realis ad ſuũ effectũ: tuz qz relatio nõ eſt entitas diſtincta addita fundamẽto. ¶ Ad 4m negatur antecedẽs. Ad ꝓbationẽ dicitur ꝙ perfectio habẽs ĩunctaz iperfectionem non conuenit ꝓme cauſe: bꝫ autem perfectio eſt motus: cum ſit actus exiſtentis in potentia.

¶ Textus cõmenti. 6.

¶ Senſibilis ꝛo ſubſtantia.

¶ Poſita dĩa inter dictas ſubas: nunc agit de ſuba ſenſibili: 7 ponit hanc ꝓnez. Suba ſenſibilis bz mãm. Hãc ꝓnez ſic ꝓbat. Oẽ mobile bz mãz. Sed oĩs ſuba ſenſibilis eſt mobilis. ergo 7c. minoꝛ pz ad ſenſum. Maioꝛ ꝓbať. Oĩs mutatio fit ex ꝓtrarys extẽdẽdo ꝛietatẽ ẽt ad ꝓuatiue oppoſita. Sz ꝓtrarys opz ſubſterni aliqd mãle. g̃ in oi qõ mouet eſt mã. Maioꝛ pz ꝑmo phyſi. tex. cõ. 45. Minoꝛ ꝓbatur 2r. Primo. qz vnũ oppoſitũ nõ mutať in aliud: albedo eniz nõ fit nigredo: ergo ſi dz inter ea eſſe mutatio opz ibi eſſe aliqd ꝑter ipſa oppoſita. Secũdo. In oi mutatione eſt aliqd manẽs: duz eniz ex albo fit nigrũ manet idẽ coꝛpus. Sed ꝛia nõ ꝑmanent. facta eniz trãſmutatione eſt aliqd ꝑter ꝛia. tale aũt manens eſt ſucceſſiue ſubm 7 mã oppoſitoꝛ. Sciẽduz eſt ꝙ querere cãm mãlez 7 mouentẽ ſube ſenſibilis pertinet ad naturalẽ ꝓbm: vt dicit Cõmẽ. in B loco. Sz qz iſte ſciẽtie. ſ. nãlis: 7 metaphyſica ſunt vicine: ideo hoc ꝓbat etiaz ꝑmus ꝓbs: lz magis vlr q̃ naturalis: quia cum declarat metaphyſicus ꝙ ꝓncipia ſubſtantie ſenſibilis ſunt materia 7 forma: querit vtrũ ꝓncipia ſubſtantie: ſint etiã ꝓncipia aliorum generum.

Loncło

Võnduz

¶ Textus cõmenti. 7.

¶ Si itaq; tranſmutationes.

¶ Qz dixit ꝙ oĩs mutatio ẽ iter ꝛia: ne qs putet ꝙ hoc ſit eodẽ modo in oĩbus dicit ꝙ cũ mutatio ſit tñ in quatuoꝛ generibus: trãſmutatio in vnoquoq; genere eſt ꝑz ꝛietatẽ repertã in illo gẽe. Naz in ſuba eſt ꝛietas ꝑm formã 7 ꝓpuationẽ. In quãtitate ꝑm augumẽtũ 7 decremẽtũ. In qualitate ꝑm formã: 7 in vbi ꝑm differẽtias põnuz. Cauſa aũt quare mã ꝛiozũ ſiue ſubm põt ex vno eoꝛũ in aliud trãſmutari eſt: quia eſt in potentia ad vtrũq;.

¶ Textus cõmenti. 8.

¶ Quoniam autem duplex eſt ens.

¶ Dixerat in fine p̃cedentis textus ꝙ mã eſt in potẽtia ad vtrũq; ꝛiozũ. Nunc aũt ex p̃dictis ſoluit qõnem que erat apud antiquos. ſ. qũo aliqd de nouo gẽetur: vtruz ex ente aut ex nõ ente: 7 rñdet ꝙ res generanť aliquo mõ ex ente: 7 aliquo mõ ex nõ ente. Generanť eniz ex ente in potẽtia: 7 generanť ex nõ ente in actu: qz materia lz non ſit actu id qõ fit ex ea: eſt tñ in potẽtia id qõ fit ex ea: 7 vt ait Alexander tranſmittit nos ꝓbs in hac parte ad ꝑmũ phyſicoꝛũ. Cõmẽ. al⁹ exponit hunc textuz dicens: ꝙ ꝓbs intẽdit declarare nãm mãe. Cũ enim ens diuidať per potentiam 7 actuz: dicit ꝓbs ꝙ materia eſt ens in potentia.

¶ Textus cõmenti. 9.

¶ Et hoc eſt Anaxago. vnum.

¶ Quocũq; exponať p̃dictus textus ꝑbat ꝓbs ꝙ antiqui ꝓbi idẽ ſenſerũt. Dixit enim Anaxagoꝛas ꝙ vnũqq; ꝑexiſtit in eo ex quo gẽať. lz videať dicere ꝙ ꝑexiſtit actu. Et Empedocles dixit ꝙ a ꝑncipio oĩa erant ꝛfuſa: eſſe aũt confuſuz eſt eſſe potẽtiale. Idẽ ẽt dixit Anaximãder. Sil⁹ Democritus dicit ꝙ oĩa que fiũt ꝓius erãt in potẽtia. Ex gbus infert Cõmẽ. ꝙ oẽs ante Ariſtotelẽ nõ bene cognouerunt mãm: ſed aſpiciebant eam quaſi a longe.

¶ Utrum in celo ſit materia. Qõ. VII.

Ueritur 7°. Utrũ in celo ſit mã. Et videť ꝙ nõ. ¶ Primo. In quocũq; eſt mã in eo eſt potẽtia ad eſſe. 7 per ꝓns eſt gẽabile 7 coꝛruptibile. Sed celũ nõ eſt generabile 7 coꝛruptibile. ergo in eo non eſt materia. Maioꝛ ꝓbatur. Mã de ſe nõ bz eſſe: nec ipſaz ex ſe ꝓſequiť eẽ. cum ſit pura potẽtia. 7 nullo modo ens actu ex ſe. g̃ de ſe eſt in potẽtia ad eſſe. Nec eſt dõm ꝙ hoc ſit vez tñ de mã inferioꝛ: qz oĩs mã quecũq; ſit eſt pura potẽtia 7 maxime pz: qz ꝓbs vbicũq; loquitur de mã dicit ꝙ eſt pura potẽtia. 7 ſemp dicit ꝙ eſt id ꝑ qõ res põt eſſe 7 non eſſe. Aut ergo ꝓbs ignoꝛauit illã materiã celi. Aut in celo nõ eſt mã. ¶ 2°. Materia nõ cognoſciť niſi ꝑ tranſmutationẽ: qz vt dicit Cõmẽ. ꝑmo phyſicoꝛ. tranſmutatio fecit cognoſcere mãm. 7 opatio formã: qz ſicut opatio eſt entis in actu. ita tranſmutatio eſt entis in potentia. Sed celum non mouetur niſi localiter. ergo non poteſt cognoſci. niſi ꝙ ſit ſubiectuz motus. Sed ex hoc nõ ſequiť ꝙ habeat mãm. qz ad hoc ꝙ moueať ſufficit ꝙ ſit coꝛpus ſimplex ſine mã. ¶ 3°. Nullũ eternũ bz mãm. Sed celuz eſt eternũ ſaltẽ a parte poſt. ergo 7c. Maioꝛ ꝓbať. Quecũq; ſunt itranſmutabilia nõ habẽt mãz. vt dicit ꝓbs. 8. meta. tex. cõ. 14. logtur enim ibi de accidẽtibus. ꝛcludẽs ꝙ non hũt mãm ex qua. ꝑ hoc ꝙ nõ ſunt ꝑ ſe trãſmutabilia. Sed eterna ſunt trãſmutabilia. ergo 7c. ¶ Cõfirmať. Quicqd habet mãm bz potẽtiaz ad non eſſe: qz mã eſt per quã res põt eẽ 7 non eẽ. vt dicit 7° meta. tex. cõ. 8. Sed celũ nõ bz potentiã ad nõ eẽ. ergo 7c. ¶ 4°. Qõ mouet motu perpetuo nõ bz mãm. Sed celum mouet motu perpetuo. g̃ 7c. Minoꝛ patet. Maioꝛ ꝓbatur: quia ꝓbs 9° metaphyſice tex. cõmen. 17. dicit ꝙ non eſt timendũ ꝙ celum ſtet: quia

Prĩa rõ. Lap. 2. d. 12. q. 1. 7 2.

Scõa rõ.

Tertia rõ

Quarta ratio.

motus celi non est super potentia contradictionis: causa enim fatigationis est materia.

Respondeo. In ista q̃one dicã. primo qd senserit Cõmen. Scõo / qd habeat veritas ẽt ꝑm Aristo. ¶ Quãtũ ad ꝑmũ vi quodã mõ Auer. sibiipsi cõtrarius. Nam aliqñ dicit q̃ in celo nõ est mã. Aliqñ aũt videt dicere q̃ sic: ꝑsertim in libro de suba orbis. circa ꝑncipiũ: vbi ꝑmo dicit q̃ celũ cõponitur ex duab⁹ naturis: & postea querit vtrũ iste due nature sint mã & forma: & determinat q̃ sic. & postea subdit q̃ hȝ mã nõ est eiusdẽ speciei cũ mã rerũ gñabiliũ. Jtẽ. 12. meta. cõ. 10. sic dicit. oia eterna que sunt nõ gñabilia. sed mouent motu ꝑm translationẽ habẽt mãm: sed nõ hñt mãm generabiliũ. sed materiã eorũ que mouent de vbi in vbi. ¶ Quidã tñ quertũt hãc auctoritatẽ ponẽtes naturã loco mãe: qõ non eẽt ad ꝓpositũ text⁹ ꝓbi: in quo dicit q̃ oia que mouent hñt materiã: Iȝ alia sit mã corruptibiliũ. & alia eternorũ. ¶ Oppositus huius dixit primo celi. cõ. 5. & cõ. 10. vbi sic ait. Corpus celi non est cõpositũ ex mã & forma. Iȝ est simplex. Jdẽ ponit 2° celi. cõ. 40. & 41. sed q̃ ibi remittit se ad libꝝ de suba orbis: & in eo ꝑmittit se declaraturꝝ qd sentiat circa hoc. ideo omissis oibus alijs locis adduco dictũ suũ in eodem lib°. Jbi .n. sic dicit formaliꝝ. Corp⁹ celeste est simplex non cõpositũ ex mã & forma. Qõ confirmat ẽt. 8. phȳsicoꝝ. cõ. 89. in fine. vbi sic dicit. Corpus celeste nõ põt ex se ꝑm suã naturã recipere transmutationẽ. & cã eius est: q̃ nõ cõponitur ex mã & forma. ¶ Sed q̃ nõ est credẽdũ tñ virum sibi cõtradixisse ꝑsertim in hac re: cui⁹ ei singulare studiũ fuit: & cuius gratia edidit libꝝ de suba orbis. ꝓpterea dico Auer. oino credidisse in celo esse mãm cũ hoc exꝑsse dictũ sit ab Aristo. Et qñ Cõmẽ. negat mãm in celo: hȝ non est accipiendũ absolute & vlr: sed solũ q̃ negat a celo mãm que sit in potẽtia ad esse vel ad non esse. sicut est mã generabiliũ. Et q̃ ista sit ei⁹ opinio: ꝓz: q̃ lib. 12. meta. cõ. 10. cẽ. Et 8° metaphysice sic dicit: videmus q̃ corpus celeste nõ cõponitur ex mã que est in potẽtia. Jn q̃bus verbis nõ negat simplr eũ cõponi ex mã: sed tñ ex ea que est in potentia. Et q̃ nomine mãe cõmuniter accipit tñ illa potentia per quã põt aliqd esse & nõ eẽ: ideo ne qs putaret celũ esse in potentia ad nõ eẽ: aliqñ sine alia determinatione negauit mãm in celo: sed postea in loco ꝑdicto. 12. meta. declarauit suã intentionẽ. Quoniã ẽt dicit celũ esse corpus simplex: nõ ideo dicit ipm esse simplex q̃si q̃ nõ sit cõpo^m ex form⁹ & mã que nõ est in po⁹: Iȝ appellat ipm simplex: q̃ nõ est cõpo^m ex ȝrys: vt exponit. S. Tho. 2° celi. lec. 3. Et silr etiaȝ: q̃ non est resolubile in alia corpora: ꝓpter quã causam etiã elemẽta appellant corpora simplicia. ¶ Et q̃ ꝑdicta sint de mente Cõmẽ. ꝓz. q̃ vbicũq̃ dicit in celo non esse mãm / semꝑ adducit ꝓ fundamẽto suo q̃ mã est ꝓncipiũ corruptionis. Jstã rõnes ponit ꝑmo celi. cõ. 5. & cõ. 10. Et 2° celi cõ. 40. & cõ. 41. Et in libro de suba orbis. capi. 2. Sola aũt illa materia est ꝓncipiũ corruptionis que est in potẽtia ad nõ esse: & que est coniuncta ꝓuationi qualis nõ est materia celi. Iȝ enim ipsa sit pura potẽtia. tñ est semper ꝓiuncta eidẽ actui. & passiue determinat sibi formã quã habet: nec est idifferẽs ad plures formas: sicut ẽt celuȝ determinat sibi passiue figurã sꝑhericã: & quedã alia accidẽtia que ab eo separari nõ ꝓñt. ¶ Quantũ ad 2m ponit ista cõclusio. Jn celo est mã vere & ꝓprie dicta que est altera ꝓs cõpositi. Hanc ꝓnez ꝓbo. ꝓmo rõnibus. 2° auctoritatibus ꝓbi. ꝓma ratio est hec. ¶ Omne ens actu. aut est actus: aut hñs actũ. Sed celũ est actu. vt ꝓz ad sensuȝ: & nõ est actus. ergo est hñs actũ. Sed habẽs actũ est cõpositus ex actu. & ex eo in quo actus recipit: tale aũt receptiuuȝ est mã. ergo in celo est mã: maior videt nota. Minor ꝓbat. Dis suba que est actus. & naturaliꝝ separata a mã est intellectualis: cũ intellectualitas consequat immaterialitatẽ. Nulla enim est alia via ad ꝓbandũ q̃ aliqd sit intellectuale: nisi q̃ est suba immaterialis. Celũ aũt nõ est intellectualis substãtia separata a mã. cũ sit sensibile. ergo &c. ¶ Ad istã rõnẽ rndetur dupliꝝ. ꝓmo negat maior: & dr q̃ inter actũ & hñs actũ datur mediũ. Et hoc dr esse subȝ: hȝ aũt est celũ. Secũdo dicit ad minorẽ q̃ intellectualitas nõ ꝓsequit subam separatã a materia: nisi ẽt sit separata a quantitate. Celum aũt est quidẽ suba immaterialis. Sed q̃ non est separatuȝ a quãtitate: ideo nõ est intellectuale. ¶ Sed cõtra primaȝ rnsionem arguit. Effectus formalis nõ põt esse sine causa formali: & denominatũ nõ põt esse sine denominãte. Sed cẽ actu denominat ab actualitate. & est eius effect⁹ formalis. sicut albũ albedinis. ergo nulla res est actu. nisi ratiõe alicui⁹ actualitatis. q̃ vel est actu actualitate q̃ sit ipmmet: vel actualitate quã hȝ tanq̃ȝ partem sui & que in eo est: vel actualitate que sit in alio. Si primũ aut 2m. stat rõ que ꝑius facta est: q̃ tale est actus vel habẽs actũ. Si ȝm hoc est impossibile. Quia vt dixi effect⁹ formalis non separat a causa formali. Unde sicut nullus est albus albedine que sit in alio: ita nullus est actu actualitate que sit in alio. ¶ Cõtra 2am rnsionez arguit. ꝓma rõ recipiẽdi quãtitatẽ est materia: vt supra ꝓbatũ fuit lib. 8°: ergo nihil est receptiuum quãtitatis nisi ꝑ materiã. ¶ Confirmat ista ꝓma rõ ꝓncipalis. Aut suba celi est intellectualis aut nõ. Si primũ. ergo ꝓter illam subam est ibi aliqd receptiuũ quãtitatis. ꝓbatur ista ꝓntia: q̃ subȝ actus intelligẽdi nõ est quantũ / nec per se. nec ꝑ accns. Si 2m. ergo suba celi est ignobilior anima intellectiua. ꝓz ꝓntia: q̃ suba intellectiua est nobilior nõ intellectiua: cũ illa sit beatificabilis. & ista nõ. ¶ Et si dicat q̃ hoc non est incõueniens. ¶ Cõtra. Anima intellectiua est vnibilis materie. ergo hȝ ignobiliorẽ modũ essendi ẽꝫ celũ. Et sic substãtie nobiliori deberet naturaliꝝ ignobilior modus eẽndi: qõ est absurdũ. ¶ 2° ꝓncipaliꝝ arguitur. Oẽ quantũ hȝ materiã. Sȝ celũ est quantũ. vt ꝓz ad sensuȝ. ergo &c. Maior ꝓbatur: q̃ non tñ ꝓbs. sed ẽt ipse Cõmen. 7° meta. cõ. 8. dicit q̃ remota materia remouentur tres dimẽsiones. & oia. 9. genera accidẽtiũ. ¶ Confirmat ista ratio: q̃. 6. meta. dicit ꝓbs q̃ oia que ꝑtinẽt ad naturalẽ cõsiderationẽ sunt sicut simum: q̃ habẽt esse in mã. Celũ aũt ad phȳsicã ꝑtinet considerationẽ. vt dicitur. 12. meta. tex. & cõ. 6. ergo &c. ¶ Confirmat 2°: q̃ oẽ accidẽs passiuũ consequit suuȝ subm rõne alicuius ꝓncipij passiui: sed quãtitas est accidẽs passiuũ & est in celo. ergo consegtur subam celi rõne alicuius ꝓncipij passiui. ¶ Jstud aũt ꝓncipium non est forma celi. cũ ipsa sit actus. ergo est rõne alteri⁹ ꝓncipij passiui: nec apparet quid aliud possit eẽ nisi materia. Maior est nota. Minor est cõmuniter concessa: & adhuc ꝓbatur ratione: q̃ quantitas celi est eiusdez rationis. cum quãtitate rerũ corruptibiliũ. Quod pz. q̃ habẽt eandẽ diffinitionẽ. Jta enim diffinitur supficies celi. q̃ est longitudo cuȝ latitudine sine ꝓfunditate. sicut etiã supficies aliorũ corpoꝝ. Sed oẽs concedũt quantitatẽ rerũ corruptibilium esse accidẽs passiuum. ergo quãtitas celi est accidẽs passiuum: & hoc est verum de omni quantitate / siue sit terminata siue interminata. ¶ 3°. Substãtia celi. aut est purus actus: aut pura potẽtia: aut est quid cõpositus ex actu & potẽtia. Sed non primũ. cuȝ sit quãta. Nec 2m: cũ nõ sit ꝓma materia. ergo cõponitur ex actu & potẽtia: & si sic: habeo ꝓpositum. q̃ illa potẽtia ex qua cõponitur celuȝ est materia ꝓma. Si non est pura potẽtia. sed cõposita ex alio actu & potẽtia: quero de illa potẽtia: & sic aut ibitur in infinitũ aut est deuenire ad vnã purã potẽtiaȝ. ¶ 4°. Nulla qualitas sensibilis põt esse sine materia. Sed in celo sunt q̃litates sensibiles.

Cõtradictio apparẽs in dicto Aũ.

Rñdet p Auer.

Cõclo rñsiua. quesito. Rõ ꝓbãs q̃ in celo sit mã.

Rñsio ad 1ã qualis.

Impug°

Scõa rõ. ꝓbans q̃ in celo sit materia.

Tertia

Quarta ratio.

Rño ca
ullosa
uerroi/
starum.

sensibiles.vt pz.ergo rē.Maior pz.qz qualitates sensibiles distinguunt a quātitatib⁹:qz sunt coniuncte māe:r fm esse r fm rōnē diffinitiuā. ¶ Ad hanc rōnem rndent oēs auerroiste q maior est falsa:qz cum accidētia p se esse nō possint.regritur q habeāt subm:sed nō requirit q hēant materiā.Celuz autē est subiectū:lz non habeat materiam. Dicunt z° q qualitates sensibiles sunt in duplici differentia.Naz alique sunt que amplius facte abyciunt a substātia:r tales requirūt mām.Sed iste nō sunt in celo.Nō.n. possunt augeri nec minui:vt pz primo celi.tex.cō.21.Alia sunt accidētia que nō mutant substantiā deferentis:vt motus r lux.r raritas r densitas.Et ista sunt in celo:sed nō requirunt mām in suo subiecto.Et hec rnsio habet 8° meta. cō.12. ¶ Sed cōtra arguit. ¶ Primo:qz lz nō omne accidens requirat mām.sed subiectū:tñ accidētia que sunt qlitates sensibiles requirūt mām.Alioquin nō distingueretur a quātitatibus:vt pz z° physico.r.6.metaphy.tex.cō. 18. ¶ z°.per rsponsionē.In celo est raritas r densitas.g in celo est materia.patet ꝓnūtia ex diffinitione rari r densi. Naz rarum est qō parū hz de materia sub magnis dimēsionibus.Densum est qō multū hz de materia sub paruis dimensionib⁹. ¶ Nunc restat ostēdere q hanc ꝯclusionē tenuerit Aristo.Naz.12.metaphy.tex.cō.6.dicit q omnis substātia sensibilis habet mām:r probat tali rōne.Omne mobile habet materiā.Sz ois substantia sensibilis est mobilis.ergo habet materiā.Et postea tex.cōmē.10.sic dicit. Omnia que transmutant habēt materiā.sed diuersaz:oia igit eterna que sunt nō generabilia r mouent fm translationē habēt materiā.sed nō generatā.sed ex vbi ad vbi.Et Cōmen.ibi dicit q in corporib⁹ eternis est materia:lz nō talis qualis est in corruptibilib⁹:qz materia eternoꝝ non est in potētia.Itez ꝓmo celi.tex.cō.92.sic dicit:qm igit est celuz sensibile singulariuz vtiq erit:sensibile enim esse in materia existit.ex quibus verbis aperte pz:q oē corpus sensibile habet materiā:vt dicebat in tertia rōne pro conclusione.Item textu cōmenti.95.sic dicit.Celum autez est quidē singulariuz r eorum que ex materia.

Ad ꝓmā **Ad argumenta** in oppositū rndetur.Ad ꝓmuz dicit q omnis materia est pura potentia ex se:nec hz esse ex se nisi tm a forma.Dicit z° q aliqua mā determinat sibi quēdam actū r formā a qua nūq̄ pōt separari:r ideo nō est in potētia ꝓtradictiōis respectu talis forme:r per ꝯns habēs hꝰ materiā est icorruptibile fm nām:hꝰ aūt est celū.Et ita hz rndere ēt Cōmē. in multis.Nā materia determinat sibi formā corporeitatis,vt ipse ꝓcedit r ab ea separari nō pōt. ¶ Ad z^m^ dicit q ꝓmū ꝓncipiū per qō deuentū est in notitiā māe fuit trāsmutatio substātialis:vt dicit Phūs ꝓmo r z° physi.tex.cō. 51.Sz ꝑter hoc etiā alia sunt qbus cōcludi r ꝓbari pōt q i aliquo sit mā:puta q̄titas/qualitas/sensibilis/motus/raritas/r alia hꝰ que supra dicta sunt.Dato enim q terra nec fm se totā nec fz suas partes transmutaret de vna forma in aliā.nullus tñ negaret in terra esse māz.Et q ista ratio nihil cōcludat fm Cōmen.declaro.Ipse enim dicit q forma corporeitatis est inseparabilis a mā.ergo si nō cognoscitur q in aliquo sit mā nisi p transmutationē substantialem:quo poterit cognosci mā.cuz detur aliqua forma fm ipm fz quā nūq̄ pōt transmutari. ¶ Ad z^m^ negat maior. Ad ꝓbationē dicit q ea que nullo mō possunt trāsmutari per se,caret materia ex qua ꝓstituantur:cuiusmodi sunt subē abstracte r accñtia.Sz si sit aliqd qō per se trāsmutari possit quacūq̄ specie mot⁹:ops istud tale cōponi ex materia.Pz aūt q celū per se mouet,r ideo māz hz:ꝑsertim qz ꝓbauit Phūs 6° physi.tex.cō.32.q omne qō mouet hz mām. ¶ Ad ꝓfirmationē dicit q oē qō hz mām subiectā

Ad ꝓmā

Ad scām

Ad tertiū

ꝓuationi alicuius forme pōt nō esse:qz cum illa potētia sit polis reduci ad actū:dum recipiet formā illā.sub cui⁹ ꝓuatione nunc est.forma ꝑsistens abyciet:r sic sequit corruptio.Celū aūt hz mām que nulli ꝓuationi subta est:qz forma celi replet totā capacitatē illius māe.r ideo non est in potētia ad nō esse:cum nihil sit in eo per qō possit nō esse: nō quidē ex parte māe:quia vt dictū est ipsa nō est subiecta ꝓriuationi:nec ex parte forme:qa forma ex se dat esse. ¶ Ad 4^m^ negat maior. Ad ꝓbationē dicit q causa defatigationis in motu est ꝓpter hoc q motor est coniunctus materie:rōne cui⁹ accidit ei lassitudo r defatigatio.Motores autē celorum sunt separati a materia:r ideo argumentū non est ad ꝓpositum:qz Phūs logtur de lassitudine que nō reperitur in mobili.sed in motore.Et ideo cōcludit.q quia motor celi nō potest fatigari cum sit a materia separatum potest mouere motu eterno.

Ad 4^tām^

¶ Utrum materia celi r corporum inferiorum sit eadem numero. Questio.VIII.

Cap.4.d. 46.q.vni ca.

Ꝙritur 8°.An materia celi r corporum inferiorū sit eadez numero.Et videt q sic. ¶ Primo.Si per impole aliqua pars celi eēt in sphera aeris:aut moueret sursum nullo existēte ipedimento:aut ibi quiesceret.Non pōt dici q quiesceret:qz omne corpus nāle non ipeditus mouetur ad suū ꝓpriuz locū si sit extra ipm.ergo sequit q moueret sursuz.Sed oē corpus habēs motū rectū est elemētare.ergo celū est de natura elemētoruz:r sic eius mā est eadē cū materia inferioꝝ. ¶ Confirmat.Oē corpus leue est de natura elemētoꝝ:sed celū est corpus leue.Tum qz est supra oia alia corpora.Tuz qz vnū celū est supra aliud.ergo rē. ¶ z°.Principiū distinctionis numeralis est quātitas:vt supra ꝓbatum fuit.Sed quātitas nō includit in substātia māe:qz si ēt esset ei coeterna r inseparabilis.vt Cōmē.ponit.nō tñ pertinet ad substātiā eius:cū vnū sit substātia r reliquū sit accñs.ergo iste materie non habēt in se.vnde necessario distinguunt. ¶ 3°.Pura potē tialitas excludit oēm distinctionē:cū excludat oēm actualitatē.Sz quelibet materia est pura potētia:vt pz.8.meta. tex.cō.2.ergo in materys fz se acceptis nulla est distictio. ¶ 4°.Materia oiuz corporaliū est vna numero.ergo ēt materia bec,est vna numero cū mā celi.Añs est Cōmen. ꝓmo physi.cō.82.Consequētia ꝓbatur.Materia corporaliū hz formas diuersarū rationū.s.formā ignis r terre r aliorū tam simpliciū q̄ mistorū:r hoc nō obstāte est eadē numero:materia autē celi hz formā eiusdē rōnis cum forma rerum corporaliū.s.formaz corporeitatis.ergo multo magis est eadez numero cum ista. ¶ 5°.Prima causa efficiens est tm vna numero:r similiter vltimus finis est tm vnus:prima etiaz forma est tm vna:r hec est deus mouēs celum fm formaz r fm finez:vt dicit Cōmentator.12.metaphysice.cōmento.6.ergo prima causa materialis est tm vna numero.Sed in celo est materia.r in rebus corporalibus est materia.ergo in eis est vna materia nūero. ¶ 6°. Ea que sunt.r nō sunt numero distincta sunt vnum numero:alioquin essent distincta r non distincta.Sed materia celi r materia inferiorum sunt.quia composita ex eis sunt: r non sunt distincta numero.ergo sunt idez numero.Maior pz:r prima pars minoris ꝓbata est.Secunda pars ꝓbatur.Omnis distincti o est per aliquā formaz:quia actus est qui distinguit r separat.Sed materia intrinsece nullā formam habet.ergo rē. ¶ 7°.Philosophus primo physicorum.tex.cōmen.64.enumerans principia rerum naturaliuz dicit q sunt tria.s.materia/forma/r priuatio. ¶ Sz ipse non ponit duas materias. ergo fm Aristotelem.iste materie non distinguuntur.

Ad 2^tām^

Tertia rō

Quarta rō.

Quinta rō.

Sexta rā.

Septima ratio.

Cap. 2. d. 12. q. 1. et 2. Distinctio

Respondeo. In ista questione duo sunt declarãda. Primũ est titulus qõnis. Scõm est rñdere ad qõnem. ¶ Quantũ ad primũ sciendũ est q̃ materia triplr ꝓsiderari põt. Uno modo quantũ ad essentiã suã. Alio mõ quantũ ad esse actuale sibi a forma cõmunicatũ. Tertio quantũ ad eẽ distinctũ in partes eiusdẽ rõnis. Primũ istorũ bz ex se: sicut z quelibet alia bz ex se naturaz suaz. Scõm bz a forª formalr. z effectiue a generante. Tertiũ bz a quantitate. ¶ Sciendũ zº q̃ inter ista tria est ordo nature. Prius eniz mã Sor. est in se entitas q̃daz q̃ habeat esse a forma: z prius bz esse a forma q̃ sit diuisa per quantitatẽ ab alia mã. Et qz oẽ prius põt esse saltẽ in esse cognito sine posteriori: ideo remotis p intellectũ duobus vltimis a mã. adhuc remanet primũ. Est igit quantũ ad ꝓpositus pertinet questio. Si per impole remouerent ab oi mã tam celi q̃ aliarũ rerũ oẽs forme taz substantiales q̃ accidentales. Utrũ iste materie que nunc sunt distincte caderent in identitatẽ numeralẽ. ¶ Quãtũ ad zm. primo dicetur de idẽtitate numerali mãe rerũ corruptibiliũ. Secũdo de idẽtitate numerali ipsiº cũ mã celi. ¶ Quantũ ad primũ: hec est ꝑma ꝓclusio. Mã rerũ corruptibiliũ considerata ꝑm eẽ aut ꝑm quantitatẽ nõ est vna numero in oibus. Probat. ¶ Primo. Impole est eandẽ rẽ numero habere simul distinctos situs saltẽ naturalr. Sz materia Socra. z mã Pla. habẽt distinctos situs: nec possunt nãlr habere eundẽ situm. ergo nõ sunt vna z eadẽ mã. ¶ zº. Ꝙ forme habẽtes qualitates ẽrias in gradibº sũmis/nõ possunt esse simul in eadẽ numero mã. aliogn etiaz ille qualitates in sũmo essent simul in eodẽ. Sed forma ignis bz calidita tẽ in sũmo: z forma aque frigiditatẽ. si sit in sua nãli dispositione. ergo nõ habẽt eandẽ numero mãm. ¶ zº ꝙ. Oiuz corruptibiliũ est eadẽ mã numero ꝑm suaz essentiã ꝓsiderata. ¶ Istã ꝙnẽ declaro anteq̃ ꝓbetur. põt enim habere duos sensus veros. Primus est q̃ eadem numero mã põt successiue esse oiuz corruptibiliũ: qz illa que est sub forma ignis põt eadẽ nũero esse sub forma terre: z postea sub forma aque: z sic per continuã z successiuã trãsmutationẽ potest suscipere quãlibet formã. ¶ Scõs sensus est q̃ sit eadẽ numero mã oium negatiue z nõ positiue. ¶ Ad cuius euidẽtiã. Sciendũ est q̃ illa dicunt esse vnũ positiue que habẽt in se aliquã formã dantẽ vnitatẽ: sicut cũ nutrimentũ addit nutrito fit vnũ ex materia nutrimenti z materia nutriti: qz materia que ꝑus erat sub forª nutrimẽti actuat̃ p formã eiº qõ nutrit̃. z hoc mõ impole est q̃ oium corruptibiliũ sit vna materia numero: qz diuersoꝝ sunt diuerse mãe ꝑm subam distincte. cũ sint sub distinctis formis. Illa Ño dicunt̃ vnũ negatiue que ꝓsiderantur p negationẽ cuiuslibet ꝓncipij distinctiui. Et qz mã nõ distinguit̃ in ptes nisi p quãtitatẽ ꝑ: z ꝓnter p formas ꝑsales. iõ materia cõsiderata p abstractionẽ ab oibus formis est ꝑsepata in esse cognito a ꝓncipijs distinctiuis. Et iõ est vt sic vna negatiue. Ista aũt vnitas nõ est actu nisi p opus rõnis: qz ipole est q̃ mã remaneat ꝑm esse a formis ꝑsepata. ¶ Et si dicat̃ q̃ ẽt ꝑm intellectũ nõ põt esse ꝑsepata ab oi forma: cũ nõ possit intelligi nisi p analogiã ad formã: vt ꝓbatũ fuit supra. ¶ Rñdetur q̃ hz mã nõ possit intelligi quãtũ ad suã rõnem gdditatiuã nisi per analogiã ad formã: tñ cognita mãe põt intellis eaz ꝓsiderare nõ ꝓsiderãdo aliqd actu esse in ea per qõ distinguat̃. ¶ Oz aũt aliqua dicantur esse vnũ vel positiue vel negatiue: ꝑz in suo sili. Dicit eni Phs ꝑ posterioꝝ. q̃ vle est icorruptibile. Qõ exponit Auicẽna duplr. Uno mõ: qz mundus est eternº. z ꝓnter ipẽs rerum sunt eterne: z semp manent per ꝓtinuã successionẽ indiuiduorũ. Alio mõ dr vle esse icorruptibile negatiue: qz gddi tas vt stat sub intẽtione vlis ꝓsiderat̃ ꝑcise. quantuz ad ea

Quão sit intelligẽduz ad qõ ꝙrit

Prima ꝑs

Secũda ꝑs

Rõndu z Quid est eẽ positiue aut negatiue vnũ.

Ute eẽ incorruptibile.

quẽ sunt ei eẽntialia: z per abstractionẽ ab oibus accidẽtibus. Corruptio aũt ꝓtingit p mutuã actionẽ qualitatũ elntariũ: vle ergo si ꝓsiderat̃ p negationẽ ꝓncipioꝝ corruptibilitatis: sic est icorruptibile negatiue. Sic aũt declarata ꝙ ꝓbatur. ¶ Primo. qz Cõmẽ. ꝑmo phys. cõ. 82. circa mediũ sic dicit. Subm qõ est in potẽtia est vnũ oium gñabiliũ: per subm aũt accipit mãm. quã ibi ꝓbat Phs eẽ ingenerabilẽ z incorruptibilẽ. ¶ zº. Remotis oibus ꝓncipijs formalr distinctiuis: res remanet indistincta: qz hoc generaliter notuz est q̃ ablata causa formali auferẽ effectº formalis. Sed formalia distinctiua mãe in plures ptes nũero sunt quãtitates gbus primo cõuenit diuisibilitas: vt ꝑz ex diffinitione q̃titatis. 5. meta. ergo z. ¶ 3º. Si due mãe essent distincte numero. seclusis oibus formis. ipse distinguerent seipsis: qz nihil aliud habẽt per qõ distinguant̃. Sed ea q̃ distiguunt̃ seipsis nõ ꝑñt eẽ distincta tñ numero: qz distincta seipsis in nullo vniuoce cõueniũt: que aũt distinguunt̃ tñ numero ꝓueniunt in vna specie que dr de eis vniuoce. g̃ impole est q̃ tales mãe tñ numero distinguantur. Nec potes dicere q̃ distinguantur plusq̃ numero: quia ab oibus est concessum q̃ materia oĩnium corruptibilium est eiusdem rationis.

Quantum ad zm dico q̃ materia celi z materia rerũ corruptibiliũ si essent ab oibus formis separate non eẽnt vna materia nũero. Probat̃ ista ꝙ. ¶ Primo. supponit̃ q̃ plures forme substãtiales ꝑsertim nõ habẽtes ordinẽ inter se nõ ꝑñt esse simul in eadẽ materia: puta forma lapidis z forma plante. Istud ꝑz. qz ipole est q̃ aliquid sit lapis z planta. ¶ Supponit̃ zº q̃ materia que est sub vna forma/eadẽ numero est in potentia ad aliã formã. alioquin nõ posset esse trãsmutatio substantialis p gñationẽ. ¶ Tunc arguit̃ sic. Que sunt eadez nũero materia. hñt eandẽ numero potẽtialitatẽ. Sicut si Sor. z Pla. eẽnt idẽ hõ numeralr/haberẽt eandẽ numero quãtitatẽ z risibilitatẽ. Sed mã celi nõ põt habere eandẽ nũero potẽtialitatẽ cuz materia rei corruptibilis. puta Sor. g̃ nõ põt eẽ eadẽ numero materia: maior ꝑz. Minor ꝓbat̃. Oẽm potẽtiã quã haberet materia celi si eẽt ꝑsepata ab oi forma hz etiã nunc: nisi qz illa potẽtia nunc est cõiuncta actui. s. forme celi: z tũc eẽt ꝑsepata ab oi actu. Sz materia celi nunc nõ hz potẽtiã ad formã cadaueris. ad quã tñ hz potẽtiaz materia Sor. g̃ zẽ. Minor ꝓbatur. Cuilibet potẽtie passiue naturali corrñdet aliqd actiuũ naturale potens eaz reducere ad actũ. Sed nullũ actiuũ naturale põt facere q̃ in materia celi recipiat̃ forma cadaueris: vt ꝑz p primũ ꝑsuppositũ. nisi forma celi abyciat̃: qõ est impole alioquin celũ eẽt corruptibile p naturã. ¶ Diceẽt forte ad maiorẽ q̃ mã celi de se est in potẽtia ad alias formas. Sz qz hz nobilissimã formã: ideo nõ põt appetere expoliari ea z habere aliã. ¶ Sed ista rñsio nulla est. Tum qz eodem mõ diceret̃ q̃ materia hñs formã bois nõ reciperet forªm cadaueris. que est iperfectior: z q̃ mã que est sub forª ignis nõ trãsmutaret̃ in formã terre q̃ est ignobilior cuiº oppositũ vult Phs ꝑ de gene. tex. cõ. 18. vbi dicit q̃ qõlz elntuz põt ex quolibet elnto gñari. Danc aũt rõnẽ ꝑ ista ꝙne habeo a Cõmẽ. ꝑ celi. cõ. 20. in fine. Nec alias rõnes adduco: qz ꝓbaret̃ eisdẽ rõnibº gbus ꝓbabit̃ sequẽti qõne q̃ materia celi sit alteriº rõnis a materia corruptibiliũ. Et sic ꝑz q̃ iste due materie eẽnt distincte nũero si p ipole separarẽtur ab oibº formis. Nec aũt distõ nõ eẽt situalis quasi q̃ vna eẽt hic z alia alibi: qz materie nõ deberet̃ locus circũscriptiue: qz per casuz nullã haberet quãtitatẽ. Nec diffinitiue: qz nullã haberet opationẽ. nec distinguerent̃ ex eo q̃ vna moueret̃ motu recto. alia motu circulari: qz oẽ qõ mouetur est corpus: mã aũt nõ est corpus: sed distinguerent̃

Cõclo 3º questionis

Caulla.

Reiicit caullatio.

numero

numero in rõne potẽtie:sicut due intelligentie distinguũ tur numero in rõne actus:ex eo q̃ sunt alterius rõnis.

Ad ꝓmũ **Ad primum** ergo in oppositũ põt dupl'r rñderi. Uno mõ q̃ ad ipossibile.sequit̃ qõ libet saltẽ mãliter:ꝛ qz impossibile est q̃ pars celi sit in ae re:ideo ad hoc positũ.segt̃ q̃ illa pars gesceret ꝛ nõ moue ret̃.Alio mõ dr̃ q̃ illa pars quiesceret. Ad improbationẽ dr̃ q̃ illa regula:omne corpus naturale positũ extra locꝫ ꝓpriꝫ mouet̃.est vera tñ de his que sunt apta nata mo ueri motu recto:hꝺ nõ est celũ:nec aliqua pars eius. Et si dicat̃ q̃ cũ illa quies esset violenta:segt̃ q̃ aliqõ violentũ esset perpetuũ.Rñdeo q̃ illa quies nõ esset nãlis nec vio lenta:qz nõ esset ſm nãm nec contra nãm:sed esset ꝓter

Ad ſcõm nãm celi. ¶Ad 2m cõcedit̃ maior de his que solo nume ro distinguunt̃ ꝛ sunt idem specie.Sed loquendo de illis que ita distinguuntur numero:q̃ etiaꝫ sunt alterius rõnis ipsa est falsa:ꝛ sic est in ꝓposito. ¶Ad 3m negatur maior.

Ad tertiũ Quo aũt distinguunt̃ iste due potẽtie dicet̃ qõne sequẽti.

Ad q̃rtũ ¶Ad 4m negat̃ ꝓñtia.Ad ꝓbationez dicit̃ ꝓmo q̃ sicut corꝓoreitas est in celo:ita etiã est in tota mã rex corrupti biliũ.Dr̃ scõ q̃ corꝓoreitas in oibus rebus corruptibili bus est eiusdẽ rõnis taꝫ logice q̃ etiã phyce. Corꝓoreitas aũt ꝛ relique forme que sunt in celo:sunt qdẽ eiusdẽ gene ris logici cuꝫ his que sunt in corruptibilibus:qz vtrobiqꝫ habent eandẽ diffinitionẽ.s.esse natũ recipere tres dimẽ siones:nõ tñ sunt eiusdẽ generis physici:qz in celo hꝫ esse incorruptibile ꝛ in alys habet esse corruptibile que diffe runt plus q̃ genere:vt dr̃.10.meta.tex.cõ.26.Et iõ nõ va let ista ꝓñtia.Mã oium corruptibiliũ est vna numero.g̃

Ad q̃rtũ mã oium corꝓoꝝ est vna numero. ¶Ad 5m negat̃ ꝓñtia: qz deus g̃ est tñ vnus põt habere rõnẽ ꝑmi efficiẽtis ꝛ vl timi finis ꝛ forme exẽplaris:nullo aũt mõ põt habere rõ nẽ mãe.Et ideo pñt esse plures mãe ꝑme.Uñ rõ ista ma gis est ad ꝓpositũ cõfirmandũ:qz ea que sunt infra deuꝫ

Ad ſextũ Ad 7m necessario plurificant̃. ¶Ad 6m dr̃ sicut ad 3m. ¶Ad 7m dr̃.q̃ phꝫ nõ intendit assignare eadẽ numero ꝓncipia re rũ nãliũ.sed eadẽ in vli:vñ sufficiebat ei dicere q̃ mã est ꝓnm oium corꝓoꝝ.Qualis aũt sit mã istoꝝ ꝛ q̃lis mã illo rũ nõ intendebat ibi declarare.sꝫ postea declarauit ꝑ celi. ꝛ 9o.ꝛ.12.meta.vbi dixit q̃ mã celi est in poa tñ ad vbi.

¶Textus cõmenti.10.

¶Diaꝫo mãꝫ habẽt quecũqꝫ transmutantur.

¶Probato q̃ in oi substãtia sensibili est mã:nunc dicit q̃ nõ in oibꝰ eodẽ mõ. Qualiter aũt differãt declarat.San. Tho.dicens q̃ giiabilia habẽt mãm que de se est in potẽ tia ad formas ꝛ ad ꝓpationes.Corꝓora hꝺ incorruptibi lia habent mãm que nõ est in potẽtia ad formã ꝛ ꝓpatio nẽ:sed tñ ad vbi.Huic expõni multũ fauet Cõmentator in hoc loco sic dicens.Qz ex translatis fuerit nõ giiabile ꝛ corruptibile nõ habebit mãm quam habet generabile ꝛ corruptibile ꝛ est que est in potẽtia.Ex quibus verbis in nuit q̃ in eis est mã:sed nõ que sit in potentia.

¶Textus cõmenti.11.

¶Dubitabit autem aliquis.

Non ens ꝑ dictum ¶Dictũ fuerat textu.8.q̃ ea que generant̃ fiunt ex nõ en te:ꝛ qz posset dubitari ex quo nõ ente fiãt.Rñdet ad hoc dicens q̃ fiunt ex nõ ente in actu:ente tñ in potẽtia. Ubi dicit Cõmentator ꝛ S.Tho.q̃ aliqd põt dici nõ ens triꝑlr.Uno mõ:qz est nihil:ꝛ sic ex non ente non generant̃ res:qz ex nõ ente nihil fit.Alio mõ dicit̃ non ens ipsa ꝓ uatio entis.ꝛ sic per accidens res fiunt ex nõ ente:qz vt dr̃ ꝓmo physicoꝝ.ꝓuatio est ꝓncipiũ per accidẽs. ¶Tertio dicit̃ nõ ens mã que nõ est ens actu.sed tñ in potentia:ꝛ ex hꝺ non ente res fiunt per se.Ex tali igit̃ non ente fiunt omnia sensibilia generabilia:sed tamen nõ eodem mõ:qz mã nõ hꝫ eundez ordinẽ ad oẽs formas.Sed per ꝓus est in potentia ad formas elemẽtares:ꝛ eis mediantibus ſm diuersas ꝓportiones cõmixtoꝝ est in potẽtia ad diuersas formas.Propterea dicit Cõmentator q̃ hꝫ mã sit vna ſm subam:tñ est multa ſm potẽtiã ꝛ ſm habilitatẽ. Uñ non põt ex quolibet imediate fieri qõlibet:nisi forte per reso lutionẽ ad materiã ꝓmã.Ex dictis infert q̃ antiqui nõ po terãt reddere cãm multitudinis entium:ꝛ ꝑsertim Anaxa goras.Cuius ratio est:qz ipse ponebat ꝓmũ ꝓncipiũ oium esse intellectũ separatũ:ꝛ ꝓter hoc ponebat ꝓnm materia le.s.Chaos in quo erant oia actu.sed cõmixta:ita q̃ qõli bet poterat fieri ex quolibet:qz in quolibet erat qõlꝫ rõne illius cõmixtionis:ꝛ sic agens oium erat vnũ:ꝛ etiaꝫ ma teria erat vna.s.predictũ Chaos.Agente aũt existẽte vno. ꝛ materia vna:nõ apparet vñ pueniat rerũ distinctio.Hꝫ Aristoteles hꝫ ponat esse vnũ ꝓnm agẽs ꝛ sil'r vnã materiã: qz tñ ponit in illa materia plures habilitates.iõ dicit cãꝫ pluralitatis:qz.s.ex multis habilitatibus ꝓuenit rerũ mul titudo:ꝛ ita exponit Cõmẽtator. Sed.S.Tho.addit aliõ verbũ dicens q̃ ꝓma causa nõ ꝑsupponit aliqõ subiectuꝫ vel materiaꝫ in sua actione:ꝛ ideo põt imediate plura pro ducere:ꝑsertim qz agit mere libere.ꝛ cõtingenter.

¶Utrum materia celi sit alterius rationis a materia cor ruptibilium. Questio. IX.

¶Queritur 9o.Utrum materia celi sit alterius rõnis a materia corruptibiliũ.Et videt̃ q̃ nõ. ¶Primo. qz si iste materie sunt diuersaꝝ rõnuꝫ:aut distinguũt̃ seipsis:aut ꝑ respectꝰ ad diuer sas formas:aut ꝑ ipsasmet formas quas re spiciunt.Nõ ꝑm.Tum qz in fundamento nature nulla est distinctio:vt dicit Cõmẽtator ꝑ meta.cõ. 17.Tum qz actus est q̃ distinguit ꝛ sepat.7.meta. Nõ 2m. Tum qz nullũ accñs est dãa ꝓstitutiua subẽ:relo aũt est accñs:ꝛ materia est suba.Tum qz nullũ ꝓus distinguitur essentialr ꝑ suũ posteriꝰ:respectꝰ aũt ad formã ꝓsupponit materiã.ꝛ est ea posterioꝝ.Nõ 3m:qz oẽ foꝛmalr ꝛ essentialr distinctiuũ est intrinsecũ ei qõ ꝑ ipsuꝫ distinguit̃.Hꝫ foꝛa nõ est intrinseca nature materie.nec ps eiꝰ.g̃ nõ distiguit eã essentialr. ¶Scõo.Impoſe est q̃ ea q̃ sunt diuisaꝝ rõ nuꝫ equalr distent a deo.qz vbi est distinctio naturarũ di uersaꝝ rõnũ.ibi ẽt sunt diuersi gradus.Sed iste materie equalr distãt a deo:qz in pura poa nõ est dare magis ꝛ mi nus.g̃ ꝛc. ¶Cõfirmat̃.In eo qõ est oiuꝫ entiũ infimũ nõ sunt distincti gradus:qz vbi sunt gradus distincti,ibi vnũ est alio superius:ꝛ ꝑ ꝓñs ipsuꝫ nõ est infimũ.Hꝫ materia est infimũ ens saltẽ in giie subaꝝ.g̃ ꝛc. ¶Cõfirmat̃ scõo. In actu puro nõ põt eẽ aliqua diuersitas.g̃ neqꝫ in pura poa. ¶Tertio.Sicut nõ est mediũ iter ens in poa ꝛ nihil: ita q̃ nõ põt fieri descensus sub pura poa nisi ad nihil:ita inter purã potẽtiã ꝛ actũ nõ est mediũ:ita q̃ nõ põt fieri ascensus a pura potẽtia nisi ad ens in actu:vt dicit Cõmẽ tator ꝓmo physicoꝝ.cõmẽ.70.hoc aũt nõ esset verũ si pos sent esse plures ꝑme potẽtie diuersaꝝ rõnũ.g̃ ꝛc. ¶Quar to.Ea sunt eiusdẽ rõnis que cõueniunt in eadẽ differentia essentiali.Sed oẽs materie cõueniunt in eadẽ dãa essen tiali:qz omnes cõueniunt in rõne potentie per quã substã tificatur materia.vt dicit Cõmentator in de substãtia or bis.g̃ oẽs materie sunt eiusdẽ rationis. ¶Quinto.Unius celi ꝛ oium partium eius est vna materia eiusdẽ rõnis.g̃ si materie eiusdem rationis habent eandem potentiam: sequitur q̃ vna pars celi est in potentia ad formam alte rius partis:ꝛ per consequens quelibet pars celi erit corru ptibilis:quod est falsum.ergo ꝛc.

Ꝑma rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ

Quarta ratio.

Quinta rõ

Cap. 2. d. 22. q. 1, a. 2.

Respondeo. In ista q̃one est maxima ☞rietas inter doctores: ꝙbusdaz dicentibus ꝙ iste mãe sunt eiusdẽ rõnis. Alijs ☞o dicẽtib⁹ ꝙ sunt diuersarũ rõnũ. Et isti etiã differũt inter se quãtũ ad modũ distinguendi mãs istas. Et ideo ꝑmo dicẽt ad. q. in se. Scõo declarabit penes quid distinguant iste mãe: qõ tangebat in ꝑmo argumẽto.

Opinio. Auerrois credita.

¶ Quantuz ad ꝑm sunt quatuor modi dicendi.

¶ Primus est eoꝝ qui tenẽt ꝙ in celo nõ est materia sicut cõiter Cõmẽtatori ascribit: lz falsꝫ. ista nõ habent ꝓprie dicere ꝙ mã celi sit eiusdez rõnis aut diuerse cũ mã alioꝝ corpoꝝ. Quia tñ Cõmẽtator. vt ipsi dicũt ponit in celo aliqõ subiectũ quãtitatis ꝛ figure. ꝛ alioꝝ accidentiũ: lz nõ vocet ipsuz mãm ꝓprie: q̃uis forte ꝑm eum possit ẽt appellari mã ipꝛoprie: inquãtũ est saltẽ in potentia ad vbi. Ideo ꝑm Cõmentatorẽ dicẽdũ est ꝓñter ꝙ mã celi est alterius rõnis ab alia mã.

Cloclo ad mentẽ Cõmen.

¶ Qõ ꝓbat: qz ea que sunt eiusdẽ rõnis habẽt eandẽ denoiationẽ essentialẽ per quã signat illa rõ cõis: sicut ꝑz in oib⁹ que sunt eiusdẽ speciei. Sed ita nõ est in ꝓposito: qz illud potẽtiale ad vbi in celo nõ denoiat mã: potẽtiale aũt qõ est in alys corpoꝛib⁹ dr essentialr mã. ergo ꝛẽ. Et ꝓpter hoc miroꝛ ꝙ aliqui sequẽtes viã Cõmẽtatori attributã. l. ꝙ in celo nõ est mã: dicant mãm celi esse eiusdẽ rõnis. cũ mã alioꝝ corporum.

Altera opinio.

¶ Scõs modus est quoꝛũdã dicentiũ ꝙ mã nõ est entitas distincta a forma: qz esse distinctũ nõ cõuenit nisi tñ eis qui dicũt determinatã nãm. mã aũt nõ dicit determinatã nãm: qz ois determinatio est per actũ: mã ☞o nulluz actũ dicit. Ex hoc cõcludũt ꝙ si ẽt in celo esset ꝓprie mã. tñ ipsa nõ esset distincta a mã reꝝ inferioꝝ: ꝛ per ꝓñs nec esset alterius rõnis. Et iste modus dicendi est illius q posuit modũ ꝑm. Sz ista opinio q̃tũ ad suũ fundamẽtũ ipꝛobata fuit. 7. huius. vbi fuit de hoc qõ spãlis.

Opinio Egidij.

¶ Tertiꝰ est modus dicẽtiũ ꝙ in celo est vera mã que est nã ꝛ entitas alia a forma: sed ꝙ ipsa est eiusdẽ rõnis cũ mã inferioꝛuz: ita ꝙ circũscriptis oib⁹ formis. tam ſubalib⁹ q̃ accidentalibus. si per ipoſe maneret mã celi ꝛ alioꝝ corpoꝝ cẽt tñ vna mã: lz in ea esset diuersitas aliqua quãtũ ad modũ recipiendi formas: qz materia celi recipit tñ formã nõ habentẽ ☞riũ: ꝛ ꝓp hoc celũ est incoꝛruptibile per naturam: qz eius materia nõ hz ꝓriuationẽ annexã. ꝛ eius appetitꝰ ꝑfecte satiat: materia ☞o alioꝝ corpoꝝ recipit formã habentẽ ☞riuz ꝛ remanet ſubiecta ꝓriuationi aliaꝝ formaꝝ: qz alie forme ꝓp sui imperfectionẽ nõ satiant appetitum illius materie. Et ita cõcludit ista opio ꝙ he materie sunt eiusdẽ rõnis: ꝛ differũt in mõ recipiẽdi formas.

Opinio S. Tho. Cloclo rñ siua.

¶ Quartus modus quẽ sequoꝛ est dicentiũ: ꝙ iste materie sunt alterius rõnis. Sed iste quartus ꝛ tertius modus dicendi. iter quos est spãlis ☞rietas in hac qõne possunt dici differre quodã modo tñ verbaliter.

Notãduz T. cõ. 69.

¶ Ad cuius euidentiã sciẽdũ est ꝙ materia nõ est cognoscibilis: nisi ꝑ ãalogiam ad formã: vt dr ꝑmo phꝰsicoꝝ: ꝛ ꝓbatũ fuit supra: qz materia de se est tñ potentia: ꝓpria aũt rõ potentie sumit ex actu. Diffinierunt igit alig materiã hoc mõ. Materia est pura poª susceptiua forme ſubalis. Et qz ista diffinitio cõuenit oi materie tam celi q̃ alioꝝ corpoꝝ: ꝓpterea illi q cõsiderant tñ hanc diffõnẽ dicũt ꝙ oẽs materie sunt eiusdẽ rõnis. Et hoc verũ est si ipsi intendãt loqui de rõne generica: quasi ꝙ materia sit quodã mõ qõdã genus: eo mõ quo rõ generis põt ꝓuenire naturis partialib⁹: sicut si qs diceret oẽs alias esse eiusdẽ rõnis: qz oẽs sunt actus ꝑmus organici corporis. Sed qz cõsuetudo phoꝝ est dum querunt an aliqua sint eiusdẽ rõnis: intelligere de rõne spãli ꝛ ꝓpria: ita ꝙ illa dicant ꝓprie esse eiusdẽ rõnis. que ꝓueniunt in vna rõne nõ distinguibili in plures rõnes. Propterea dicimus ꝙ cõis rõ materie distinguit in duas rõnes spãles: quaꝝ vna cõuenit materie celi: ꝛ alia conuenit materie alioꝝ corpoꝝ. Et quãtũ ad hoc sunt alteriꝰ rõnis inter se.

Arguit ꝫ Egidij pla cituz.

¶ Et sic cõtra hoc est tertia opinio superius recitata: quẽ sensuz vident in ea habere sequaces ipsius: ꝛ sic ipsa ☞dicit nostre opinioni: ꝛ ideo ꝓtra eaz arguit.

¶ Primo. Ad quãcũq; formã est in poª aliqua materia. ad silez in specie est in potẽtia quelibet materia eiusdẽ rõnis. Sz materia celi est in potẽtia ad formã quã hz: lz ei sit vnita (est enim in potentia cõiuncta actui.) ergo ad formaz celi esset in potẽtia materia rerũ coꝛruptibiliũ. Sz hoc est falsuz: aliogn celũ esset generabile.

Fuga Egidianoꝝ.

¶ Ad hanc rõnẽ negant isti maioꝛẽ: qz si materia. hz formã implentẽ totã capacitatez eius ipsa nõ relingt in ea potentiã nec ꝙtionẽ respectu alterius. Et hꝫ est materia celi que cõtinet virtualiter formas oẽs alias formas naturalr receptibiles in materia.

Insecutio Replica in rñsionẽ p Egidio

¶ Cõtra hanc rñsionẽ arguit ſumẽdo maioꝛẽ in sensu nũc immediate cõcesso. l. ꝙ ad quãcũq; formã est in potẽtia aliqua materia ad eãdẽ est in poª quelibet alia eiusdẽ rõnis: nisi habeat formã replentẽ totã capacitatez ipsius: cui maiori sic cõcesse subsumat ista minoꝛ. Sed materia terre habet formã nõ replentẽ totã capacitatẽ eius. cũ sit in poª ad formã aque. ergo si materia terre sit eiusdẽ rõnis cũ materia celi: sequit ꝙ est in poª ad formã celi. Tunc vltra. ꝙ in nã est aliqua poª actiua potes illã materiã reducere ad actuz ꝛ sic celũ esset generabile. Cuius oppositus demonstrat ꝑ celi. textu ꝛ cõmen. 20.

Fuga alia

¶ Dicet forte ꝙ materia terre est in poª ad formã celi: sed qz nunq̃ poterit habere dispones ꝓxo forma celi: ideo nunq̃ poterit hãe formã celi.

Insecutio

¶ Sz cõtra arguit. Tum qz appetitus mãe terre respectu foꝛe celi esset frustra. Tum qz eodẽ appetitu appetunt media quo appetit finis. ergo mã terre naturalr appetit illas dispositiones ꝓ forma celi: ꝛ per te nõ est possibile ꝙ eas habeat. ergo est frustra ille appetitus.

Alia solo sequẽtis Egidium

¶ Et ideo ꝓpter hanc rõnẽ coacti sunt inuenire aliã rñsionẽ: vnde adhuc negãt illã maioꝛẽ ꝛ dicunt ꝙ si aliqua materia dz esse in poª ad aliquã formã requirunt duo. Primũ est ꝙ forma quã hz non repleat totã eius capacitatẽ. Secundum est ꝙ forma ad quã dicit esse in potẽtia sit ☞ria forme quam habet. Et qz forma celi nõ est ꝓtraria alicui forme iferioꝛi. ideo materia coꝛruptibiliũ nõ est in potentia ad formã celi.

Replica.

¶ Arguit cõtra hãc rẽsponsionẽ sic. Ois ꝓpria passio ꝙsequẽs aliquã naturã cõsequit oia individua eiusdẽ nature. Cuiꝰ ratio est. qz vbi est aliqõ ens. ibi sũt ea que ad ipsuz necessario cõsequunt: ꝓprie aũt passiones cõsequunt necessario naturã cuius sunt: cũ igit natura sit in oibus suis individuis. opz etiã ibi esse ꝓprias eius passiones. Sed potentialitas ad formas rerũ coꝛruptibiliũ est ꝓpria passio cõsequens coꝛ materiã. ergo ista potentialitas. cõuenit etiã materie celi si est eiusdẽ rõnis: maioꝛ est nota. Minoꝛ ꝓbat. Potẽtialitas ad hꝫ formas ꝙuenit omni materie coꝛruptibiliũ: ꝛ cõuenit semper cum sit ab ea inseparabilis. Materia enim vnita forme adhuc est in potentia: lz illa potentia nõ sit separata ab actu: cõuenit etiam soli mãe. vt patet. ergo est eius ꝓpria passio.

¶ Dicet forte ꝙ non est eius ꝓpria passio: sz rõ qdditatiua.

¶ Et si sic dicat multo magis habet ꝓpositũ.

¶ Cõfirmatur. Appetitus quo mã appetit formã: aut est de essentia materie: aut est ꝓpria passio eius. Istud ꝑz: qz nõ est eius accidẽs cõmune. cũ per se ꝙueniat cuilibet materie. ergo si iste mãe sũt eiusdẽ rõnis habẽt eundẽ appetitũ: ꝛ ꝓñter respectu earundẽ formarũ: qz sicut potẽtie distinguunt ꝑ obiecta. ita ꝛ appetitus: ꝛ sic mã celi naturalr appetit formã ignis: ꝛ cum nõ sit possibile ꝙ eaz habeat. sequit ꝙ iste appetitus sit frustra.

¶ Cõfirmat scõo: qz phꝰ. 9. metaphy. tex. cõmen. 10. dicit ꝙ ois potẽtia passiua est potẽtia ☞dictionis: ꝛ cõiter

exponunt doctores q̄ hoc est verū de potētia vniuoce ac cepta. Sed per te cadē est potētia ꝛ mā corruptibiliū. ꝛ in corruptibilium. ergo poª māe celi est ɔ̄dictionis: ꝛ ꝑter celū est in potētia ad esse ꝛ nō esse: ꝛ est generabile ꝛ corruptibile: qđ est falsū. ¶ Scđo. Sicut se hꝫ cōmunis ratio māe ad formā in cōi. inquātū forma est actuans mām. ita specialis rō ad formā in speciali. inquātū hoc vel illo mō actuat mām. Sed q̄ oēs forme māles conueniunt in hoc qđ est actuare mām ꝛ facere vnū per se. Ideo a forma vl̄r cōsiderata sumit vna cōis rō māe. ergo a formis que hūt determinatū modū actuandi mām sumit spālis rō māe. Sed isti modi sunt tñ duo: q̄ forma vel ita actuat mām q̄ relinquit ꝑuationē alterius in ea. Et iste sunt forme rerū corruptibiliū. Aut nō relinquit ꝑuationē. ꝛ huiꝰ est mā celi. ¶ Cōfirmat. Potētie distinguunt̄ p diuersas rōnes formales distinctiuas obiecti inquātū est obiectū: q̄ eniꝫ sensibile est obm sensus: ideo potētie sensitiue distinguuntur ſm differētias sensibilis inquātū est sensibile. Sꝫ mā est pura potētia. Cuius obiectū est actus. ergo ſm dīas in mō actuandi mām distinguunt̄ māe. Sed aliqua forma actuat mām ꝛ cōpatit̄ ꝑuationē alterius forme. aliqua ℞o nō compatit̄. ergo ꝛc. ¶ Tertio. Dicit Cōmentator in de substātia orbis capō 4°. q̄ ꝓ Themistiū sol ꝛ luna ꝛ alie stelle aut sunt forme nō in mā aut si sunt forme in mā: mā dī de eis equoce ꝛ de alijs corporib⁹. Sed scđa pars illi⁹ disiunctiue est vera. ſ. q̄ sunt forme in mā. vt ꝓbauimus supra. ergo mā dicit̄ de eius equoce. ¶ Dicet forte q̄ mā pōt dupl̄r cōsiderari. Uno mō in se. Alio mō quantuꝫ ad modū recipiendi formā. Primo mō nō intelligit Themistius. sed scđo. ¶ Cōtra. Si receptiua sunt vnius rōnis diuersitas in mō recipiendi nō facit ea esse diuersarū rōnū. ergo diuersitas recipiendi nō facit mām dici equoce. ꝓsequentia ꝓbat̄. Nigredo recipit̄ in superficie ethiopis: ꝛ nō relingt in ea potentiā ad aliū colorez: q̄ nigredo nō pōt ab ea nāliter seperari. Superficies ℞o in alijs hominibus vel corporibus nigris est in potētia ad alios colores. ḡ ꝛc. ¶ Scđo arguit ad idez. Diuersitas modi q̄ sumit ab eo a quo res hꝫ suā rōnē specificā facit distinctionē essentialē: vel saltē eā regrit sicut pꝫ q̄ ois diuersitas q̄ est inter hoiem ꝛ equū. est ex suis formis: puta diuersitas passionū presupponit saltē distinctionē specificā. Sꝫ ista diuersitas modi attendit̄ ex ipsa forma: q̄ aliqua relingt ꝑuationē. ꝛ aliqua nō: rō aūt māe sumit̄ a forma. ḡ isti diuersi modi regrunt distinctas rōnes in suis materijs.

Sēda rō in egidiꝰ

Tertia rō.

Quantum ad zᵐ scilicet p qđ distinguunt̄ iste materie sunt due opiones. ꝑma opio tenet q̄ distinguunt̄ seipsis. Naꝫ illa ꝓpositio Aristo. 7. meta. actus est q̄ distinguit ꝛ separat nō est vl̄r vera: sed vera est quātū ad distinctionē suppositoꝝ: quoꝝ nō pōt eē distinctio in esse suppositali nisi per aliquē actū. Pōt aūt cōfirmari ista opio: q̄ mā seipsa est vna. ḡ seipsa est distincta. Cōsequētia pꝫ: q̄ de rōne vnius est esse indistinctū in se: ꝛ distinctum ab alijs. Añs ꝓbat̄. Materia seipsa est ens. ergo seipsa est vna. Añs pꝫ ꝛ ꝓtia est nota 4°. metaphy. cōmēto. 3. ꝛ ꝟ Auicēnā. ¶ Alia opio dicit q̄ iste māe non distinguunt̄ seipsis. sed distinguunt̄ per formas: nō q̄ respectus quē hꝫ mā celi ad suā formā faciat eā esse alterī⁹ rōnis a mā corruptibiliū: cū respectus ille sit posterior extremis. Sꝫ ideo dī q̄ māe sunt distincte: q̄ forme sunt diuersaꝝ rōnū. ¶ Et hāc opionē sustinēdo: que magis placet. arguit̄ sic. ¶ Mā ab eodē hꝫ q̄ sit alterius rōnis a q̄ sumit̄ eiꝰ rō formalis: q̄ idē est formale distinctiuū. ꝛ formale ꝓstitutiuū. Sꝫ formalis rō māe sumit̄ a forª: cū ab ea nō possit absolui neqꝫ ſm esse: neqꝫ ſm itellectū. ḡ ꝛc. ¶ Scđo. Oēs poᶜ formalr distinguunt̄ p suos actᵒ: vt dī scđo de aia. Et ideo dīr poᶜ distingui p obiecta: q̄ obꝫ hꝫ rōnē actᵒ in ordine ad potētiā: cū sit motiuū poᶜ. Sed mā est poª ḡ eius formalis distictio sumit̄ ex actu. Nec valet rō alterius opionis. Cōcedo. n. q̄ mā seipsa est vna vnitate trāscēdēte, nō tñ seipsa est vna vnitate formali ꝛ specifica: sed tñ per id a quo sumitur ratio eius.

T. cō. 33.

Uno distinguat mā celi a mā corruptibilium.

Locluſio

Ad argumenta rndeť. Ad pᵐ pꝫ rūsio. dictum est eniꝫ q̄ distinguunt̄ per formas. Ad ipobationē dico dupl̄r. Primo q̄ maior est falsa. qñ tale distinctū est pura poª cuiusmodi est mā. Sꝫ q̄ videt ipole q̄ effectᵒ formalis. sit vbi nō est cā formalis: ꝛ per ꝑs q̄ aliqd sit intrinsece distinctū. ꝛ nō hēat intrinsecū distinctiuū. Iccirco dico alr q̄ mā celi distinguit̄ a mā corruptibiliū p aliqd formalr intrinsecū ei. i. per suaꝫ ꝓpriā rōnē formalē: qua est talis mā: que qdē rō formalis est ei intrinseca: sed tñ hec rō formalis accipit̄ ex aliquo extrinseco a rōne māe. i. a forª: sicut ēt relique poᶜ distinguunt̄ suis rōnib⁹ formalib⁹ q̄ rōnes sumunt̄ ab obiectis que sunt extrinseca. Et forte p ℣ appet q̄ ꝑdicte opiones nō ɔ̄dicunt. Prima. n. intelligit q̄ distinguunt̄ seipsis. i. p suas ꝓprias rōnes. Scđa ℞o q̄ distinguunt̄ p formas: q̄ tales rōnes sumunt̄ a formis quas māe respiciūt. Immo istud est verū. nō tñ in absolutis: sed ēt in relatiuis. Quelibet. n. spēs relonis hꝫ suā ꝓpriā dīaꝫ cōstitutiuā: que tñ dīa sumit̄ a correlatiua. siue a termino. ¶ Ad zᵐ negat̄ minor. Cū. n. rō māe sumat̄ a forma: ꝛ forª celi sit nobilior qualꝫ forª māe corruptibiliū: dat sue māe ꝑter nobiliorē rōnē. ¶ Ad ꝑmā ꝑfirmationē dī q̄ mā ſm genus suū eo mō quo sibi cōuenit genus est infimū ens in gīe substantie: tñ sub se hꝫ duo. Quoꝝ vnuꝫ est altero nobilius. ꝛ illa pura potētia est nobilior que est vnibilis nobiliori actui: ita q̄ pfectio vnius pure potētie sup aliā nō attēdit in ℣ q̄ vna hēat in se aliqd alteriꝰ extremi. ſ. actᵒ: sed in hoc q̄ vna vnit̄ nobiliori actui. Sicut ēt oīs actualis exītia est actus purus: ꝛ tñ vnū esse est iperfectius altero: nō p hoc q̄ in illo esse sit intrinseca aliqua potētia: sꝫ q̄ vnit̄ ignobiliori potētie receptiue. ſ. iperfectioni essentie. ¶ Ad zᵃᵐ ꝑfirmationē negat ꝓtia pp duas rōnes. Prima est: q̄ purus actus hꝫ in se oēz pfectionē possibilē reperiri: vt pꝫ 5° metaphy. Et iō nō pōt plurificari ſm spēs: q̄ nō est dare duas spēs eque pfectas. Illa igit̄ que eēt minus pfecta nō haberet in se oēm pfectionē. Pura ℞o poª nō includit in se oēm pfectionē. Scđa est: q̄ purus actus ideo dī purus. tunc q̄ intrinsece nō hꝫ ptes: tuꝫ q̄ nō est alteri vnibilis a quo possit plurificari. Pura aūt poª est vnibilis alteri. Et ideo nō est simile. ¶ Ad ɜᵐ dī. q̄ pura poª pōt accipi dupl̄r. Uno mō ꝑ pura potētia in cōmuni. Alio mō pro hac determinata pura potētia. Primo mō ipsa est mediū inter ens actu ꝛ nihil. Sed scđo mō ipsa nō est medium: imo descēdendo a pura potētia celi ad nihil, inuenit̄ aliqđ mediū. ſ. mā corruptibiliū. Et ascēdēdo a mā corruptibiliū ad ens actu inuenit̄ aliqđ medium. ſ. mā celi. ¶ Ad 4ᵐ. Si intelligit̄ maior de dīa essentiali cōmuni ꝛ cōstitutiua huius generis potētia ꝓcedit̄ totū. Sed nihil plus habet̄. nisi q̄ iste māe sunt eiusdē rōnis cōis. Si ℞o intelligit̄ de differētia speciali negatur minor. Quia specialis differētia nō est solū esse potētiā sꝫ esse potētiā cōiunctaꝫ ꝑuationi. vel nō cōiunctā ꝑuationi. ¶ Ad 5ᵐ dī q̄ partes eiusdē celi sunt eiusdē rationis. ꝛ ideo mā vnius partis nō est in potētia ad formā alterius partis. Nec est cōiuncta

T. cō. 22.

Ad ꝑmū

Ad scđm

Ad tertiū Dicitur.

Ad q̄rtū

Ad q̄ntū

priuationi eius. Sicut ēt mā.a.ignis nō est in po^a ad formā.b.ignis. Nec est priuata e a: qz bz po^a z priuatio est respectu earū que sunt diuersarū rationū: aliogn oculus sortis diceret esse priuatus po^a visiua: qz non bz in se visum Platonis: qō est absurdum. Sed maior difficultas est in bz si alig celi sunt diuersaruz rōnū. Et ꝓpter hoc erit specialis questio sequens de materia ista.

¶ Utrum materia vnius celi sit alterius rationis a materia alterius. Questio. X.

Exp.2.d.2.q.3.

QUeritur 10°. Utrū mā vnius celi sit alterius rōnis a mā alterius. Et

Pria rō.

videt q sic. ¶ Primo. Ille māe sunt diuersarū rōnū: quarū vna nō est in potētia ad formāz alterius: vt pz ex precedēti qōne. Sz mā vnius celi nō est in potētia ad formam alterius: alioquin celum esset corruptibile.

Respondeo. In ista qōne duo sunt declaranda. Primū est. An celi z stelle sint eiusdē speciei. Scōm est. An eorū materie sint eiusdez rōnis.

Auer.oꝑ. ¶ Quantū ad ꝑmū est opinio Cōmētatoris scōo celi.cō/mento.59. q oēs stelle sunt eiusdē speciei. vbi dicit Aristo

Art.ꝑm° telē formare hanc demonstrationē. Si inueniat vna stellarū spherica/necesse est, vt oēs sint spherice. Sed vna est spherica. vt pz de luna: cuius sphericitas ꝓbatur ex vario modo eius illuminationis: ergo oēs sunt spherice. Primā cōsequētiā ꝓbat sic dicens. Dec demonstratio fundata est super hoc q oia corpora celestia sunt eiusdē nāe specifice. Et cū ita sit: necesse est vt id qō existit in vno individuoꝝ speciei ex rebus essentialibus existat in oīb^9 individuis eiusdē spēi. Et ita declaratum est q figura est ex rebus essentialibus in corpib^9 celestibus: qz sunt aiata. hec Cōmētator. Ex gb^9 sic arguit. ¶ Primo. Illa corpa aiata sunt eiusdē speciei que habēt eandē figurā. Sed corpora celestia sunt aiata. z habēt candē figurā. s. figurā sphericā. ergo ꝛc. ¶ Scōo. Ea corpora simplicia sunt eiusdē spēi q̄ habēt eundē motū: vt pz in oīb^9 elntis. Sed oēs celi hñt eundē motū ꝑm speciē. s. motū circulare. g̃ ꝛc. ¶ Tertio. Quelibet stella est eiusdez spēi cuz suo orbe. ergo qōlibet celū est eiusdē spēi cū alio celo. Añs ꝓbat. Stella nō differt a suo orbe nisi per raritatē z densitatem: q ñ stella est densior pars sui orbis. Sed rarū z densum nō faciunt distinctionē specificā in substātys. Et cōfirmat: qz quelz ps corporis simplicis est eiusdē spēi cū toto: quelibet. n. pars ignis est ignis: z quelibet pars aque est aqua. Sed celum est corpus simplex. g̃ quelibet pars eius est eiusdē spēi cū eo. Cōsequētia ꝓbat. Unū celū conuenit magis cū alio celo q̄z cū sua stella. vt pz ad sensum. g̃ si nō differt a stella ꝑm spēm: multo minus differt ab alio celo. ¶ Quarto. Si celi distinguerent specie: sequit q nō sunt tñ. 5. corpora simplicia specie distincta: imo erūt tot quot sunt celi z elnta. Sed pbs ꝑmo celi ꝓbat esse tñ. 5. corpa simplicia. s. quatuor elemēta: z celū quod appellat gntā essentiā, ergo ꝛc.

Opinio. S.Tho. Cōclo q̄sito rnsiua. ¶ Alia est opinio. S. Tho. in. q. 8^a de spūalib^9 creaturis. q celi specie distinguunt. Ibi enim in rnsione ad decimū sic dicit. Nō videt esse vlr verū q̄ imperfectior vīa gīis in plures spēs multiplicet. Corpus enim diuidit per aiatum z inaiatum. Plures tñ vident esse spēs aiatoꝝ corpoꝝ q̄z inaiatoꝝ: precipue si corpora celestia sint aiata: z oēs stelle adinuicē specie differāt. ¶ Et ly in his verbis loquatur conditionaliter: tñ in responsione ad. 15. loquit determinate sic dicens. Corpora celestia sunt diuersaruz spēꝝ. Et postea subdit q ēt lux nō est eiusdē rōnis in oīb^9: qz non bz eosdē effectus. Et in rnsione ad. 10. in fine. sic dicit. posset dici plures esse species aialiū rōnaliū: si aligs poneret corpora celestia esse aiata. ¶ Ista aūt opio videt esse rōnabilior. Pro qua sic arguit. ¶ Primo. Si oēs celi essent eiusdē spēi. segt q nō necessario poneret Aristoteles plures intelligētias, 12. metaphysice. vbi eas multiplicat ꝑm numerū motuū celestiū. Sed ꝓns est falsum. ergo. Consequētia ꝓbat. Ubi sunt plura eiusdē speciei: gcgd pōt ab inferiori moueri. pōt etiā moueri a superiori. g̃ intelligentia mouēs spherā Saturni posset alias spheras mouere: z sic alie intelligētie nō essent necessarie. ¶ Scōo. Inter individua eiusdē spēi nō est ordo essentialis: vt ꝓbatur. z. metaphysice. Sed inter spheras est ordo essentialis: quia actio z motus inferioꝝ ꝓsupponit actionē z motū superioꝝ. ergo ꝛc. ¶ Tertio arguit gnāliter de oīb^9 stellis. Que sūt eiusdē rōnis habēt easdē ꝓprietates essentiales z opōnes z effectus eiusdē rōnis. Cuius rō est: qz identitas specifica sumit a forma que est ꝓncipiū operationis: z a qua emanant ꝓprie passiones. Sed nō oēs stelle habēt easdē proprietates z actiōes z effectus: qō pz. Nā a luna est fluxus z refluxus maris: nō aūt ab alys planetis. Stellarū etiaz que sunt in firmamēto alique hñt oppositos effectus vt dicunt astrologi. ergo nō sunt eiusdē speciei. Nec huic repugnat. qō dictū est in p̄cedenti. q. s. q partes eiusdez sphere sunt eiusdem rōnis: illud. n. intelligēdū est de partibus q̄ non sunt stelle. ¶ Cōfirmat. Dis forma que p se cōsequitur nām aliquā: ꝓsequit oia individua eiusdē nāe: qz vt dr ꝓmo posteriorꝝ. gcgd est p se est ēt de oi. Sed lux ꝓsegt p se nām solis. g̃ si alie stelle essent eiusdē speciei cū sole. oēs haberēt ex se lucē: qō est falsū: qz a sole illumiant. vt ꝓbatur de luna p eclipsim eius. ¶ Nec rōnes Cōmētatoris cōuincunt: imo ēt ipse aliqñ dixit q nō sunt eiusdez spēi. Sic. n. ait 3° de aia. cōmēto. 5. colūna. 3^a. opinandū est q si sunt aliqua aiata. quoꝝ ꝑma perfectio est suba separata a suis subiectis: vt existimat de corporibus celestibus: q impossibile est vt inueniat ex vna specie eorū plus vno individuū. hec Cōmētator. Si aūt volumus saluare q istā nō cōtradicunt dictis ab eo supra: dicemus q hic loquit de celo accipiendo celū p aggregato ex celo z intellectu mouente. Et qz oēs intelligētie specie distinguunt: ideo ēt celi sic accepti. Uel est dom q supra loquebat tñ de stellis q̄ sunt in eadē sphera. hic aūt loquit de ipsis celis quoꝝ qōlibet est corpus motuz z mouet motu distincto a motu alterius: z hoc pz ex verbis eius que sequunt: sic enim dicit impoe est q vnus motor in numero sit duoꝝ corpoꝝ distinctoꝝ in numero: z multa alia dicit que declarant hunc fuisse intellectū eius. ¶ Uel est dom q loquit de celo accipiēdo celū p toto mundo, quasi dicat q est ipossibile esse duos mundos: vñ postq̄ dixit q nō possunt esse ipsa eiusdē spēi sic ait. Et hec est intentio eius q dictum fuit in ꝑmo de celo. s. q si esset alius mundus esset aliud corpus celeste: z si esset aliud corpus haberet aliū motorez in numero a motore istius corporis, z sic boc eēt: tūc motor corporuz celestium eēt mālis numeratus p numerationē corporuz celestium. ¶ Quicquid tamen senserit Cōmētator argumenta cōtra. S. Tho. non cōcludunt.

Probatur corpa celestia specie differre.

Ad ꝑmū arg^m factū p opione Auerrois

Ad primū enim dr q nunq̄ ꝛcludit idētitas specifica ꝑm spēm spālissimā: de qua tñ est mentio in hac qōne p idētitatē accidētis aut passionis cōsequētis nām generica. Oia aūt astra z celi sunt eiusdē generis siue spēi subalterne: figura vo spherica cōsequit nō tñ vnā spēm spālissimā: sed genus corporis simplicis: vñ oia corpora simplicia siue sint celum siue elementa sunt spherica. Et ideo ex idētitate figure spherice nō plus concludit idētitas spherica inter celos q̄z inter celuz: z ignez.

Ad scōm

¶ Ad z^m negat maior: alioquin aer z ignis essent eiusdez spēi: cum habeant eundē motum. s. motuz surſuz. Lz enim ex tribus generibus motuū. s. surſum deorſum z circulare

cõcludat distinctio specifica corpoꝝ.quibus ista cõuenit nõ tñ ex idẽtitate vnius istoꝝ cõcludit idẽtitas nisi forte idẽtitas generis subalterni. ¶ Ad 3m pmo põt negari asse: qz si stella esset eiusdẽ spẽi cũ suo orbe.sequit qꝫ oẽs stelle fixe essent eiusdẽ speciei:cuius oppositũ pz ex eaꝝ effectibus ꝓtrarys.Et ad ꝓbationẽ dr qꝫ lz distinguant per raritatẽ 7 densitatẽ:nõ tamẽ distinguunt tñ in boc:sed ẽt in alys. ¶ Ad cõfirmationẽ negat cõsequẽtia:qz celũ nõ iõ dicit simplex:qz sit corpus homogencũ.sicut elẽta:sed qz nõ est resolubile in alia corpora.Põt ẽt negari ꝓntia.Ad ꝓbationẽ dr qꝫ lz vnũ celũ plus ꝙueniat cũ alio celo i aliquo accidente cõi:puta in diaphaneitate vel buiꝰ:plus tñ cõuenit cũ sua stella quãtũ ad nãm:7 quãtũ ad accidentia ꝓpria. ¶ Ad 4m dicit qꝫ pbs nõ intendit ꝓbare qꝫ sint tãtũ.5.corpora simplicia distincta fm spẽm:sed eius intẽtio est ꝓbare qꝫ ꝓter quatuor elẽta dat aliud corꝑ simplex nõ cõpositũ ex eis: vtrũ Ro in boc corpore sint plures partes diuersarũ rõnũ ipse ibi nõ disputat. ¶ Quãtũ ad 2m dico ꝓmo qꝫ stat aliqua esse diuersaꝝ spẽꝝ:7 tñ habere mãm eiusdẽ rõnis: vt pz de mã ignis 7 aque. Et silr stat aliqua esse distincta specie:7 cũ hoc habere etiaz mãs diuersarũ rationũ:vt pz de sole 7 boie.homo eniz 7 sol differunt specie 7 gñe.7 silr eoꝝ materie nõ sũt vnius rõnis. ¶ Dico scõo corpa celestia nõ sunt adinuicẽ trãsmutabilia/cuius rõ est:qz ipole est mãm transmutari ad formaz nisi careat ea:7 tñ sit apta nata eaz recipere:carentia autez forme cũ aptitudie ad eã.nõ põt esse nisi vbi est priuatio. Et qz mã celi nõ est cõiũcta ꝓuationi:ideo celi nõ possunt transmutari adinuicẽ.Et ꝓpter hoc dicunt alig mãz oiuz corpoꝝ celestiũ esse vnius rõnis:lz nõ sit in eis transmutatio:qz hec negatio transmutationis nõ est ibi ꝓpter defectuz vnitatis rõnis mãe:sed ꝓpter defectũ ꝓuationis. Et qz iste modus dicendi verus est. Ad maiorẽ eius notitiam dico qꝫ formalis rõ mãe:vt pz ex precedenti qõne:sumit a forma inẽptũ mã ex hoc qꝫ est pura potẽtia actuat per formã. Uñ sicut a forma absolute ꝯsiderata vt est actuãs mãm sumit vna cõis rõ materie:ita ex diuerso mõ actuãdi mãm diuersificat illa ratio cõmunis. Nõ possunt autẽ variari rõnes mãe ex formis inẽptũ sunt iste vel ille forꝫ: aliogn mã assini 7 mã ligni essent diuersarũ rõnũ:sed forme oẽs que cõueniunt in vno mõ actuandi mãm dant ei vnã rõnẽ.que qdẽ ratio nõ est distinguibilis in plures rationes:qz ille forme rõne modi actuandi habẽt quodam mõ rõnẽ vnius forme.Et qz oẽs forme corpoꝝ celestium vno mõ perficiunt suas mãs.ſ.totalr replendo eaꝝ capacitates 7 nõ relinquẽdo in eis ꝓuationẽ 7 aptitudinem 7 aliã formã:ideo oẽs forme corpoꝝ celestiũz dant mãe celi tñ vnã rõnẽ:nec ibi est aliqd ꝑ qõ possint ille mãe plurificari. ¶ Et ex hoc rñdet ad argm in oppositũ:qꝫ maior est falsa:qz distinctio formalis inter materias nõ sumitur ex negatione potentialitatis sed ex diuerso mõ generali actuandi mãm:sicut dictũ fuit:sicut ẽt vnitas rõnis specifice fm speciẽ specialissimã accipit in potẽtia visiua non ex speciali mõ imutandi ab albedine vel a nigredine:sed ex cõmuni mõ imutandi a colore:7 hic modus sumendi vnitatẽ specificã est cõis oibꝰ potẽtys passiuis.

¶ Textus cõmenti.12.

¶ Tres Ro sunt cause 7 tria principia.

¶ In hoc textu dicit qꝫ nõ tñ mã est ꝑncm substãtie sensibilis.sed ẽt forma:7 qꝫ lz ita sit:tñ forma 7 mã que sic sũt ꝑncipia nõ generant. Qz aũt forma sit ꝑncm ꝓbat ꝑ hoc:quia ois transmutatio est inter terminos ɔrios:quoꝝ alterũ est species siue forma 7 alterũ est ꝓuatio.ergo forma est ꝑncm cuiuslibet transmutationis substantialis. Qz aũt mã 7 forma nõ generent ꝓbat sic. In oi transmutatione opz esse subiectũ 7 terminũ formale qui acquirit.ergo si mã 7 forma generant:generationis mãe erit aliud subiectũ:7 consequenter mã nõ erit ꝑmm subiectũ. Similr si forma generatur opz ꝓter formã genitã ponere in ea aliã formam que sit terminus formalis illius generationis. Et tunc queritur de ista alia forma vtruz generet:7 si sic.ergo eius est alia forma:7 sic in infinitũ ꝓcedet in materys 7 in formis. ¶ Cõmen.7 S.D. hic ꝓcoꝛditer exponunt

Ad tertiũ

Ad ãrtũ

Tertiarõ.

Ad.scõs

Unde habent mãe q̃ sint diuerse rationis 7 q̃ fm eiusdẽ

Ad rõnes ꝓncipaliz

Intentio ꝓpõi.

Cõmentatoꝛ.7.S.Tho.vnisoꝛmiter exponunt hunc textuz 7 dicunt qꝫ ꝓbs logr tñ de mã ꝓma:nã ꝓxima mã alicuius rei põt generari:puta aqua que est mã liquefactibilium.

¶ Utrum intelligentia vniat celo vt forma. Qõ. XI.

Ueritur 11°.Utrũ intelligentia vniat celo vt forma.Et videt qꝫ sic. ¶ Primo.Nullũ purũ corpus est cã ꝓncipalis corporis animati:cũ nulla cã ꝓncipalis sit ignobilioꝝ effectu:omne aũt inaiatũ est ignobilius aiato.Sed celũ est causa ꝓncipalis plantarũ 7 multoꝝ aialiũ saltẽ eoꝝ que generant ꝑ putrefactionẽ:vt dicit Cõmẽtatoꝛ.12.metaphysi. cõmẽ.6.ergo necessario est in eo aliqua aia:ista aũt nõ põt esse alia nisi intelligentia. ergo 7ẽ. ¶ Dicet forte qꝫ celũ causat aiata mediãte intelligentia que nõ vnit ei vt forma sed vt motoꝛ. ¶ Sz contra.Motoꝛ nihil facit ad actionẽ que ꝓuenit ex mobili: nisi qz applicat actiua passiuis.ergo si intelligentia est tñ motoꝛ celi nihil facit effectiue ad effectus eius. ¶ Scõo. Aut celũ est indifferens ad motũ circulare:aut nãliter ad ipsuz inclinat.Si est indifferens:ergo ille motus non est nãlis.Patet cõsequentia:qz motus nãlis est determinate ad vnũ vt dr scõo physicoꝝ.Si Ro nãliter inclinat ad illum:aut ista inclinatio est a figura spherica:aut a corporeitate:aut ab intelligentia.Non a figura spherica qz figura spherica est ꝓp motũ.7 nõ ecõtra.nõ a corporeitate:qz motus circularis est ꝓprius aie.ergo est tñ ab intelligentia. ¶ Cõfirmat:qz in celo sunt virtutes que nõ pñt reduci in corporeitatez:nã oriens bz specialẽ virtutẽ.vñ bz dextrũ 7 occidẽs sinistruz.Et planete habent aliam 7 aliam virtutem fm qꝫ sunt in alia 7 alia domo.ergo iste virtutes sunt ab intelligentia dante esse celo. ¶ Tertio. Si intelligentia non est forma celi.sequitur qꝫ in celo non sit ꝓncipiũ nãle motus ipsius.Sz boc est falsuz.aliogn ille motus nõ esset nãlis.ergo 7ẽ.ꝓntia ꝓbata est precedenti rõne.Minoꝛ ꝓbat.Corpus in quo nõ est nãle ꝓncipiũ motus est corpus mathematicũ 7 nõ physicuz:vt pz ex rõne corporis physici.Sed celũ est corpus physicũ vt dr ꝓmo celi.ergo 7ẽ. ¶ Quarto.Forma dans alicui corpi qꝫ sit intelligens bz se totũ 7 fm oẽs partes eius:vnitur ei fm cẽ. Sed intelligentia dat oia ꝑdicta corpi celesti.ergo.maioꝛ pz.Minoꝛ ꝓbat:qz Cõmentatoꝛ scõo celi.cõmẽto 3° 7 in libꝛo de suba oꝛbis dicit qꝫ hõ nõ est itelligẽs fm se totũ: sed itelligere eius viget in determinata pte corpis nõ formaliter.sed obiectiue:forma Ro corpis celestis.eo qꝫ vnitur sibi nõ mediãte pte aliqua:dat corpoꝛi celesti qꝫ sit intelligens vniuersaliter fm totum.

Tertia rõ

Aliud Auerroꝛis sensit

Notãduz

Respondeo Circa hanc questionez duo sunt declaranda.Primo videndum est que fuerit opinio Cõmentatoris:qm ipse in ista mã multum elaborauit.Scõo declarabitur que sit opinio cõmunis 7 rei veritas. ¶ Quantum ad ꝓmum sciendum est qꝫ opinio Auerrois fuit qꝫ cuz motus circularis cõueniat celo:7 ille motus sit ꝓprius anime.opz aliquaz substantiaz viuentẽ.ſ.intelligentiam esse formã celi:rõne cuius 7 motus 7 figura spherica 7 alia bꝰ accidentia celo conueniant.Et addit qꝫ hꝰ forma non dat celo primas perfectiones:sed tñ secundas. ¶ Ad cuius notitiam est sciendum qꝫ forme

materiales duplr se habent ad sua susceptiua. ¶ Primo quidē qz cū subiectū earū.s.materia ꝑma sit pura potētia: 2.cō.16. z ex potentia z actu fiat per se vnū vt ꝓbatū fuit in.8.ops ex mā z forma māli fieri vnū per se. Et qz dimēsiones ꝑm Auerroim sunt coeterne māe: cū q̄tū nō possit recipi nisi in quāto: z extensuz in extenso: ideo ois forma mālis recipit in mā mediātibus dimensionibus. Facere igit vnuz per se cū suo susceptiuo: z recipi mediātibus dimēsionib⁹ est ꝑpriuz forme mālis. Et in his duob⁹ differunt forme māles a forma celi: qz forma celi.s.intelligētia nō facit vnū per se cū corpore celesti: cū corpus celeste sit ens in actu: z qz esse in actu est ꝑma pfectio: ideo nō dat ei ꝑmam perfectionē. Nec recipit in eo mediantib⁹ dimē sionib⁹: qñ ois forma recepta mediantibus dimensionibus est forma divisibilis. ¶ Scō ita se hūt for^e māles ad suas materias: q̄ sunt cause distincte magnitudinis z quātitatis in eis: vt dicit Cōmētator ꝑmo celi.cōmēto.75. sunt ēt cause ꝑ ꝑpriu motus corporis nālis: vt dicit ꝑmo celi.cō.19.z.84. Sūt etiā alique forme cause distincte figure: vt pz in viuentibus. sicut dicit Cōmētator ibidē.cōmen.61.z ꝑmo de aia. cōmēto.53. Et iste appellant pfectiones scās. z eas hz corpus celeste ab intelligētia. Est enim determinate quātitatis: z figure spherice: z hz motū ab intelligentia. Ex quo pz q̄ intelligentia partiz cōuenit cuz formis mālibus: z partim differt ab eis. Cōcludit itaq̄z ista opinio q̄ intelligentia est forma celi dans pfectiones scās z nō ꝑmas.

Opinio cōmunis. Cōclo rñ sua q̄sito.

Quantum ad z^m ꝑncipale. Sciendū est q̄ cōmunis opinio z veritas nō solū theologie. sed ēt pßie est vt intelligētia nullo mō cōpareť ad celum vt forma eius: hz cōpareť ad ipsuz vt motor: est tñ intelligentia in se quedā forma subsistēs: z nō forma informās. Et ideo celū nō hz intelligentiā que sibi vniat vt forma: sed hz suā ꝑpriā formā substantialē: que cū mā facit vnū per se. Et q̄ predicta positio sit falsa ꝓbať. ¶ Prio. Aut intelligentia que dat per te scās perfectiones dat eas tñ effectiue: aut ēt formalr. Si dicis q̄ effectiue tñ. nō cōcludis ꝓpositū tuū: qz ex hoc q̄ est dare tales pfectiones effectiue nō pōt cōcludi q̄ dans sit forma illius cui dat: alioqn ignis calefaciēs manū esset forma manus. Si dicis q̄ formaliter. habeo intētū: qz ipossibile est effectū formalē separari a for^a: sicut ipossibile est q̄ in aliquo sit albedo. z q̄ nō det ei esse albū. Sed esse est ꝑmus effectus forme. g̃ ipole est formā esse in aliquo z nō dare ei tale esse quale ipsa habet: puta si sit anime dare esse animatum: si sit substātie dare esse substātiale. si accidētis accidētale. g̃ intelligentia nō pōt esse forma celi nisi det ei ꝑmā pfectionem: que est esse. ¶ Scō. Quicqd dat formalr esse sphericuz z alias perfectiones secūdas que sunt accidētia / est nēcio forma accidentalis: qz ipossibile est q̄ aliqd sit formalr tale per formā alterius generis. puta formalr albū per quātitatē z formaliter quātū per subam. Sed intelligentia nō est forma accidentalis. g̃ celum nō hz formalr ab ea q̄ sit sphericū. aut aliquā aliā perfectionē secundā. ¶ Tertio. Quicqd est forma alterius: aut facit cuz eo vnum p se: aut vnum per accidēs. vt dī 5° metaphysice. ergo si intelligentia est forma celi. ops q̄ aggregatū ex celo z intelligentia sit qdā vnū: z cū per te nō sint vnū per se: fit ex eis vnuz per accidēs. sicut homo z vestimentū eius: z for. z albedo. ¶ Quarto. Ubi est ordo essentialis inter aliquos actus: ops q̄ actus posterior presupponat priorē z sit ab eo: ista ꝓpositio pz in numeris z in figuris z in oibus formis habentibus ordinē essentialē: vt dicit scō metaphysice. cōmento. 4. Sed inter scās pfectiones z ꝑmas. siue iter eē accidentale z esse substātiale est ordo essentialis: cuz accidentale nō possit esse sine essentiali: z esse accidentale est posterius essentiali. ergo necessario presupponit ipsum z ab ipso oritur: cū igitur per te celum habeat ex se p^m actuz essentialē: sequit q̄ etiā habeat ex se perfectiones scās. ¶ Quinto. Eiusdē effectus nō possunt esse plures cause formales. ꝑsertim si sint diuersaruz rōnum. Sed accidentia celi.s.figura / quātitas. lux z alia hȝ dant ei formalr esse lucidū: esse sphericū: z esse quātū. ergo intelligentia nō potest ista formalr. ¶ Sexto. Id qō est nā totalis z cōpleta in specie: nō pōt esse pars speciei. Sed intelligētia est cōpleta in specie: z ois for^a vnibilis materie est ps speciei. g̃ intelligentia nō pōt vniri māe. Maior pz: qz esse totuz z esse partē respectu eiusdē est esse ȝdictoria. s. totū z non totum. cōpletū z nō cōpletū. Minor etiā p2o ꝑma pte eius pz: p2o secūda ℞o ꝓbať: qz ex forma z mā cui vnit fit vnū per se. ergo tam forma q̄z mā sunt ptes illius. ¶ Ad hanc rationē dicet q̄ forma que vnit materie dando ei ꝑmas pfectiones est pars speciei: qz ex ipsa z mā fit vnū per se: forma ℞o que vnit ad dandū tñ secundas perfectiones: nō est pars speciei. Et hoc mō intelligentia vnitur celo: qz dat ei secūdas pfectiones exigitiue. ¶ Sed contra. Dare exigitiue aut iportat aliquā causalitatem: aut iportat solū presuppositionē: sicut dicit q̄ motor presupponit approximationē ad mobile. Si causalitatez: arguit sicut arguebatur in ꝑma rōne. Si z^m nō sequit ex hoc q̄ intelligentia sit forma celi. sicut neqz sequit q̄ agens sit forma passi. hz presupponat in eo dispōnes: nec motor est forma mobilis. in quo exigit z ꝑsupponit approximationē. ¶ Septimo. Cōmētator dicens q̄ intelligētia dat celo pfectiones secūdas. dicit q̄ dat ei formalr etiā permanentiaz: qz etiā permanentia est inter perfectiones secūdas. Sed impossibile est q̄ celū ab aliquo habeat permanentiā. a quo nō hz esse: cum permanentia non sit aliud q̄z continuatio esse actualis existentie. ergo si celum non habet esse ab intelligentia nō hz etiam ab ea permanentiam.

Impug^o opinionis Auerroys

Scōa rō ꝫ Cōmē.

Tertia rō

2.cō. 13.

Quarta ratio.

Rumpit Caullam

Septima ratio.

Ad primum In oppositū dī q̄ sicut instrm agit in virtute ꝑncipalis agētis ad causandū rem artificiatam: sic celum vt est instrumētū intelligentie viuentis / causat vitā in rebus inferioribus. vñ rñsio que ibi dať est bona. ¶ Ad cuius iprobationez negať añs: qz instrz pōt aliqd ex virtute agētis ꝑncipalis: qō nō pōt ex seipso: sicut ēt calor nālis vt instrz anime causat vitam sicut dicit ꝓbs scō de aia. ¶ Ad z^m dī q̄ celum inclinať ad motū circulare. hec aūt inclinatio nō est a quātitate nec a figura celi. sed a forma substantiali ipsius que ipsum inclinat ad hoc q̄ sit aptū moueri tali motu ab intelligētia. Sicut. n. a sua forma substātiali hz figurā z alia accidentia: ita ēt hz inclinationē ad motū. que quidē inclinatio nō est actiua sed passiua: z pp hoc ille motꝰ dī nālis qz est a ꝑn^o intrinseco passiuo. ¶ Ad ꝓfirmationem dī q̄ virtutes partium celi z planetarū ꝓsequunt formas eorū subales: agunt. n. ꝓ lucē in ista inferiora. Dico tñ q̄ ex diuerso aspectu ad res corruptibiles causant diuersos effectus: z silr ex varia dispositione māe: sicut ēt idē numero ignis liquefacit cerā: z indurat lutum. Dico tñ q̄ cū virtutes planetarū sint distincte pōt ex ꝓcursu eor^z aliqd causari: qō tñ a nullo ipsoz solitarie accepto causareť. ¶ Ad z^m negať ꝓntia. Ad ꝓbationē dī q̄ in oi corpe mālī est ꝑncipiū intrinsecū sui motus. sed differenter. Nā in elntis z mixtis ꝑn^m intrinsecū est actiuū z formale quo mouent. sicut grauitas in corpe graui: z leuitas in corpe leui. Dū. n. graue descēdit ille motus est a grauitate tāq̄z a ꝑn^o actiuo quo mediāte mouet. In celo aūt est tñ ꝑn^m passiuū vt dictū fuit: actiuū ℞o est itelligētia separata. ¶ Ad 4^m negať minor: qñ celū nullā hz ex opōnib⁹ aie: anctas ℞o Cōmētatoris in hac pte nō ē recipiēda: qz ipse fuit ȝrie opinionis.

Quita rō.

Secunda rō.

Ad ꝑmas rationem.

Ad tertiū

Ad 4^m

¶ Utrum celum sit animatum. Questio. XII.

Primaro. 1.cō.7.

Scōa rō. Lab.12.d. 9.q.10.q. vnica.

Auerrois de aiatio celi.

Tertiarō.

Quid sentit Auerrois de ce li aiatione

1.cō.84.

Quid veritas sentiat ō hoc quesito.

Concloſiua. queſito. Q celum nō ſit aiatum.

1.cō.23.

Cauſſoſa quaſto.

Inſecutio

Ueritur 12. Utruz celū ſit aiatū. Et vī q ſic. ¶ Prio. q pbs 2° celi. tex.cō.61. ſic ait. loquamur de ſtellis tanq̄ de corporib⁹ viuis z actionē habētibus. ¶ Item pbs in ſcdo celi: pbat in celo eſſe dextrū z ſiniſtrū ſm ſe/p hoc q eſt aiatū. ¶ Scdo. Cōmētator ſcdo celi.cō.61. pbat celū eſſe aiatū. Tum q2 eſt cā rex aiatarz. nulla aūt cā eſt ignobilior ſuo effectu. Tum q2 celū ſemp mouet: qđ eſſe nō pōt niſi ab aia que ſemp aliud z aliud appetit. Tum q2 corpa inaiata nō habēt determinataz figurā: vt pz in elntis z mineralibus: aiata ẽo habēt ſuas figuras ſine qb⁹ eſſe nō poſſunt. vt aialia z arbores. Sed celū bz determinatā figurā. ḡ eſt aiatum. ¶ Jtē in de ſuba orbis dicit Cōmētator q q2 celū eſt incorruptibile nō idiget in ſuo eſſe aia ſenſibili z imaginatiua. ſz tm̄ indiget aia ipſuz mouente in loco. ¶ Jtem. 12. meta. cō. 25. loquēs de corporibus celeſtib⁹ ſic ait: q2 eniz ſunt p̄n⁹ aiatorz z non aiatorz. fuit neceſſe vt eſſent aiata. z cōmēto. 41. ſic dicit: corpus celeſte aiatū eſt nēcio. ¶ Tertio. Primū in quolibet genere eſt ex ſe tale. Sed celuz eſt p̄m qđ mouet. ergo mouet ex ſe. Sz oē qđ mouet ex ſe eſt aiatū. ergo ꝛc.

Reſpondeo q circa hanc qōnē aliud eſt querere de opione Auerrois: z aliud de veritate. Nam q Cōmētator putauerit celū eſſe aiatū nō opz dubitare: q2 ad hoc ſunt expreſſe verba eius. Jpſe. n. ſcdo celi ſic dicit. In gñe aiatorz nobili⁹ aiatū eſt celū p̄mū: qđ mouet motu diurno. ¶ Jtē. 7. metaphyſice. cō. 31. dicit de caloze q eſt in ſemine z de virtute diuina in eo exiſtēte q nō eſt in caloze ſicut eſt aia in corpe nāli. ſed q ita eſt in eo ſicut aia eſt incluſa in corporibus celeſtibus. ¶ Jtez in de ſuba orbis dicit q corpora celeſtia ſunt ſuba aiarz ſua rū in eis. Et ideo tam ipſe q̄ pbs dicūt. 8. phyſicorz. forma motricē eſſe. maxime vbi apparet eius effect⁹. ſ. in circulo maiori. ¶ Si aūt loquamur ſz veritatē dico q celū eſſe aiatū nō pōt niſi duobus modis intelligi. Uno mō q intelligētia mouens orbē ſit vnita celo ſm eſſe faciēs per ſe vnū cū celo: ſic q hō intelligētia dicat aia celi. ¶ Q2 aūt hoc eſſe nō poſſit p̄batū eſt p̄cedēti qōne. Quelibet. n. intelligētia eſt ens cōpletū in ſpecie: z iō nō pōt alteri vniri tanq̄ partialis nā/ad cōſtituendū aliqđ totuz per ſe. Alio mō pōt intelligi q in celo p̄eter intelligētiā ſit quedā alia forma dans eſſe celo: z hec forma ſit aia: z ad hunc ſenſum poſita eſt iſta queſtio z p̄bat q celū nō ſit animatū. ¶ Primo. Si celū eſſet hoc mō aiatū ſequit q celū ſaltē ſphere inferiores haberent tres motores. ſ. p̄mū motorem qui eſt deus: z zm qui eſt intelligētia: z tertiū qui eſſet aia celi. Aia. n. corporis aiati eſt p̄nm motus in eo. Sed qōlibz celū bz tm̄ duos motores: vt expreſſe dicit Cōmentator 12. metaphyſice. cō. 41. ¶ Scdo. Aut aia celi eſt vegetatiua: aut ſenſitiua. aut intellectiua. Nō p̄mū nec zm: q2 tam vegetatiua q̄ ſenſitiua regrūt corpus corruptibile. Q2 nō tertiū p̄bat. Forma nō eſt pp mām: vt dicit ſcdo phyſic. z ideo forma nō vnit materie pp bonū māe. ſed pp bonū forme vt poſſit in mā habere cōueniētes opōnes. Sz nulla eſt rō quare aia intellectiua debeat vniri celo. Nō gdē pp intelligere: q2 aia ſeparata pfectius intelligit q̄ cōiuncta. Nec in corpore acgrit ſcientiā. vt cōtingit in aia bois: q2 aia nō acgrit ſciam in corpore niſi p ſenſus in celo aūt nō ſunt potētie ſenſitiue. Sil'r nec pp velle ex eadē rōne. Nec pp motū: q2 nō opz mouēs vniri mobili ſm eſſe. ſed ſufficit q ei ſit vnituz ſm virtutē. ¶ Ad hanc rōnē dicūt aliqui: q aia celi nō poſſet celum mouere. ſi eſſet ab eo ſeparata. ¶ Sed cōtra. Aut intelligētia ſeparata ſufficit mouere celū: aut nō. Nō pōt rōnabil'r dici q nō: z ſi ēt dicat hoc nihil eſt: q2 cū intelligētia ſit liberi arbitrij: z moueat per imperiū volūtatis. vt p̄babit infra. ſil'r ēt aia. Ponat ergo q aia velit mouere celū vno mō z intelligentia alio mō ſequit q aut celū quieſcet aut mouebit ſil' motib⁹ cōtrarijs. Si aūt intelligentia ſufficit mouere celum: fruſtra ponit aia in celo vt ſit p̄nm motus. ¶ Tertio. Sequit q celuz poſſet nāl'r quieſcere ex ſe. ita q in ſua poteſtate eēt quieſcere z moueri: p̄ns eſt falſuz z cōtra pbm. Cōſequētia p̄bat: q2 aia mouet p appetitū. vñ z in poteſtate oium aialiuz eſt moueri z quieſcere. ¶ Si dicat q nō geſcunt: q2 nō fatigant. Hoc nihil eſt: q2 ſufficit q in ei⁹ p̄tate eſſet quieſcere z moueri. ¶ Quarto. Si celū eſt aiatuz ceſſant oēs demonſtrationes quas ponit pbs 8° phyſicorz. z. 12. metaphyſice ad p̄bandū p̄mū motorē oīno imobilē. Dicet. n. aduerſari⁹ q nō opz dare motorē ſeparatū z diſtinctuz: z hoc ideo. q2 cū celū ſit aiatū mouet ſeipſum z diuiditur in partē mouentē z in partē motā ſicut reliqua aialia. ¶ Et ſi aligs inſtet huic dicēdo q illa pars mouens mouereť ſaltez per accidēs. ſicut aia mouet per accidens moto corpore. q2 motis nobis mouent oīa que ſunt in nobis. Sed oī eo qđ mouet per accidēs eſt p̄us aliqđ quod mouet per ſe. ergo lz celuz moueat ſe. adhuc ſequit q aliqđ eſt p̄us celo. ¶ Reſpōdebit p̄mo q motis nobis mouent que ſunt in nobis. ita ſi ſint mobilia. illa aūt aia celi nō eſt mobilis. Dicet ſcdo q nō opz ante omne qđ mouetur per accidens eſſe p̄us aliqđ motū per ſe. Sed bñ opz p̄us nā aliqđ moueri p ſe q̄ moueat aliqđ per accidens. Jn ꝓpoſito aūt p̄us mouet celū per ſe q̄ aia eius per accidēs. Jtē dicemus q nō mouet per accidēs aia celi: quia nō ꝓſtituit in eſſe per ſuū ſubiectū. vt dicebat ſupra: z ſic nō poterit demonſtrari q ſit vnus p̄mus motor ſeparat⁹ ab oī magnitudine. Et q2 nō eſt credendū Ariſtotelē ignoraſſe mām iſtā: ideo reſpondēdo ad argumēta declarabit quō intellexerit cū dixit corpora celeſtia eſſe aiata.

Inſtantia

Riſio

Ad p̄mū in oppoſitū dicit q celū accipit dupliciter. Uno mō pro aggregato ex celo z intelligētia: z ad hunc ſenſum dicit pbs celuz eſſe aiatum: q2 ipſa intelligentia eſt viuēs. Et ſimil'r poſuit in celo dextrum z ſiniſtrū: nō tm̄ ſequit ex hoc q celuz ꝓprie ſit aiatū: q2 intelligētia nō vnit ei ſm eſſe. Alio mō accipitur celū p̄ciſe pro ipſo corpore: z ſic nō eſt aiatum. Dico ſcdo q pbs nō loquit aſſertiue: ſed quodā mō ſimilitudinarie: vt pz ex verbis eius. vtitur enim hoc termino tāq̄.

Ad p̄mū Diſticio.

¶ Ad zm qđ eſt Cōmentatoris dicit q celū nō cauſat viuentia niſi per virtutē intelligētie mouētis qua eſt viuēs. Jtem q ſemp mouet: q2 eius cā mouens eſt imālis z ſempiterna. Dicit etiā q corpora inaiata ſempiterna z incorruptibilia cuiuſmodi eſt celū habēt determinatā figurā: lz inaiata corruptibilia eā nō habeāt. ¶ Sciendū tm̄ eſt q lz aliqui dicāt Auerroim credidiſſe celū eſſe ꝓprie aiatum aia que ſibi vnit ſm eſſe: moti pp auctoritates ſupra inductas. tm̄ iſti decipiunt. Jntentio. n. Auerrois non fuit q aia celi z motor eius: z intelligētia ſint diſtincte res: ſed q ſunt vnamet res habens diſtinctas rōnes. Illa. n. ſubſtantia mouet celū appellat aia: z eadē inquātū ꝯſiderat ſm ſe abſolute vocat intelligētia. Et q iſta ſit opio ei⁹ declaratur. Nam. 12. metaphyſice. cōmento. 36. vbi dicit celum eſſe aiatum dicit etiā q aia celi eſt abſtracta a mā. Et poſtea ſubdit. declaratum eſt in libro de aia formas abſtractas eſſe intellectus. quapp hoc mouēs eſt itellectus: z hoc mouēs eſt aia. Jtem ſcdo celi. cōmēto. 61. ſic ait. Declaratū eſt in phyſicis q motor corpoꝝ celeſtiū nō eſt in mā: z declaratū nō eſt in libro de aia. q illud qđ eſt buiꝰ eſt intellectus: z declaratuz eſt in ꝓma philoſophia q forma intelligibilis nō mouet niſi ſm deſideriuz: qđ fit a ſuo

Auerrois non ſenſit celū eē aiatū vt multi opinant

intellectu. Patet ex istis q aia celi est ipse itellectus eius. ⁊ motor. Qz aũt ista aia ⁊ motor sint idẽ cũ forma celi ꝑm ipsum pz. Nã. 12. metaphysi. cõ. 36. dicit. Scõm igit̃ q ista intellecta sunt forme coꝛ sunt mouentia ꝑm agẽs. Idẽ hĩ 12. metaphy. ꝯ. 6. Et in tractatu de suba orbis sic dicit. Nõ est võm q forme a gb⁹ mouent̃ corpora celestia sint alie ab eis ad quas mouent̃. Et postea subdit q forma a qua est motus. ⁊ illa ad quã est motus. sunt eedẽ ⁊ nõ differũt nisi in dispositione. Itẽ in eodẽ lib⁹ sic dicit caplo scõo q celũ nõ est graue nec leue: ⁊ q mouet̃ circulariter. q̃ mobilitas est de genere aie. Et q hec ĩsunt corpori celesti ex sua aia. ¶ Ad 3m dr q nõ opz ꝑm in quolz genere esse tale ex se. idest ex nã sua: nec opz ꝑmqõ mouet̃ mouere seipsum: sed dr esse tale ex se. idest dr esse simplr tale. hỹ aũt est motus celi: est. n. regularis ⁊ vniformis. Item debet esse tale ex se. i. nõ p accñs: celũ aũt nõ mouet̃ p accñs. sed per se.

Ad tertiũ

¶ Utrũ celi ⁊ stelle agant in ista inferiora. Qõ. XIII.

Cap. dis. 14. q. vni. ca. ⁊. 1. di. 37. q. 2.

QUeritur 13°. Utrum celi ⁊ stelle agãt in ista inferiora. Et arguit̃ q nõ.

Prima rõ

¶ Primo. Si celũ ageret in corpora inferiora seqũt q ois trãsmutatio corpoꝛ inferiorum esset ex necessitate nãe. Sed hoc est falsum: qz multa cõtingenter eueniunt. ⁊ aliqñ impediunt̃. vt pz in monstris. ergo. Maior ꝑbat̃. Quicqd euenit ab agẽte mero nãli nõ ipedito ⁊ sufficienti. euenit necessario. Sz celum est agẽs nãle nõ ipedibile ab aliquo iferiori se: ⁊ est agens sufficiẽs. g̃ si ageret in inferiora ois eius effectus esset necessarius.

Scõa rõ.

¶ Scõo. Oẽ agens p aliqd mediũ ꝓpus agit in mediũ q̃ extremũ: sicut pz q ignis ꝓpus calefacit ptẽ aeris ꝓpinquã q̃ partẽ remotã. Sed Saturnus si agit in hec inferiora agit mediãtib⁹ spheris inferioribus. g̃ ꝓpus transmutat spheras inferiores q̃ corpa corruptibilia. Sz boc est falsum: qz sphere nõ sunt susceptiue alicui⁹ alteratiõis: puta frigiditatis/que dr causari a Saturno in inferiora.

Tertia rõ.

¶ Tertio. Si ageret in inferiora aut boc faceret mediante motu: aut mediãte aliqua forma permanẽte. Nõ ꝑmũ: qz motus nõ est forma actiua. Nõ 2m: qz sequit̃ q si celum nõ mouereꝰ adhuc posset aliqd efficere: cuius oppositum dicit ·Phs ⁊ 8° physicorum. ⁊ scõo de generatione.

T. cõ. 56.

Respondeo. In ista. q. duo sunt declaranda. ·Primũ est id qõ queritur. Scõm est quid sit celo ratio agẽdi. ¶ Quãtũ ad ꝑm dico q celum agit in corpora inferiora. Et hoc ꝑbat̃. ¶ Primo. qz scõo physicoꝛ textu ⁊ cõmẽto. 26. dr q sol ⁊ hõ generant hoiem. Et Cõmentator. 12. metaphy. cõ. 19. dicit q calor est in seminibus ad determinatas spẽs/ex virtute stellaꝛ. ¶ Scõo. dicit ·Phs 2° de gnõne. q motus solis in circulo obliquo est cã ꝓpetue generationis ⁊ corruptionis in istis inferioribus. Et in ꝑmo metheoro ꝓ dicit q opz hunc mũdũ inferiorẽ ꝓtinuari lationibus superiorib⁹: vt ois eius virtus inde gubernet̃. ¶ Tertio. Aliqui lapides ⁊ aliqua mixta generant̃ in sphera aeris. Sed ista non possunt generari ab alio q̃ a celo. g̃ celũ aliquid agit in inferiorib⁹. Maior pz sensu. ⁊ experimẽto. Experimur enim lapides ignitos ex acre descendere. Minor ꝑbat̃. Aut hỹ mixta generantur ab elemẽtis effectiue: aut a celo. nõ eniz põt assignari alia cã gnõnis. Sed nõ ab aliquo elẽnto: qz oẽ mixtum est nobilius quolz elẽnto ⁊ corpore simplici. effect⁹ aũt nõ est nobilior sua cã generãte. g̃ ꝛc. Quia ℞o istõ ab oib⁹ est cõcessum: ⁊ ab astrologis demonstratum. non me extendo circa eius probationem.

Lõclo tñ sua q̃sito.

Capite. 2.

Quantum ad 2m. Sciendum est q agens põt dici triplr aliqua agere. Uno mõ agẽs agit eo qõ est ei rõ agẽdi: ⁊ hoc est foꝛa qua mediãte operat̃. sicut ignis calefacit calore. ¶ Alio mõ agẽs agit sua actiõe: ⁊ sic ignis calefacit calefactione. Tertio agẽs dr largo mõ agere: eo q neqz est sua actio nec est agẽti rõ agẽdi: sed est ꝓdictio nẽcio regsita ad actionẽ: ita q ea remota agẽs agere nõ posset eo mõ quo dicit ·Phs. 6. physicoꝛ q approximatio est nẽcia ad hỹ q agẽs nãle agat in passum. ¶ Sciẽdũ scõo q celũ hãe causalitatẽ in corpa inferiora põt itelligi duplr. Uno mõ q habeat causalitatẽ realẽ. Alio mõ q hẽat cãlitatẽ intẽtionalẽ. Causalitas realis est qua ꝓducit aliqua foꝛa realis cũ trãsmutatione mãe in qua ipsa forma recipit̃. Causalitas intẽtionalis est qua ꝓducit aliqua foꝛa siue sit intẽtionalis siue realis. sed sine transmutatione mãe cuiusmodi est lumen in aere. ¶ Dicunt g̃ aliqui: ⁊ boc attribuunt. S. Tho. q motus celi est celo rõ agendi oẽm actionẽ realẽ: ⁊ q ẽt est cã sine qua nõ: qz cessãte motu celi/ipsum celũ nullaz oino hẽret actionẽ realẽ in corpa inferiora: lz hẽret actionẽ intẽtionalẽ qz illumiaret. ¶ Sz mihi vr q vtrũqz istoꝛ falso attribuit̃. S. Tho. ⁊ q repugnent eius ꝓncipijs. Et q motus nulli possit esse rõ agendi: ꝑbat̃. ¶ Primo. Jd quo agẽs agit tanq̃ rõne agendi est forma absoluta in eo existens. Sed motus localis non est forma absoluta. g̃. Maior ꝑbat̃. Nõ minus repugnat relẽoni q sit terminus actionis q̃ q sit ꝓnm agendi: qz esse ꝓnm dicit maiorẽ ꝓfectionẽ q̃ esse terminũ. Sed relẽoni repugnat q sit terminus alicuius actionis/nisi forte p accidens vt dicit ·Phs 5° physicoꝛ: ⁊ ibi ꝯfirmat ẽt. S. Tho. ⁊ in multis alijs locis. g̃ relẽoni repugnat q sit ꝓnm agẽdi. Tunc vltra arguit̃. Nulla relẽo est forma qua agẽs agit. g̃ ois foꝛa qua agens agit est absoluta. ·Patet ꝯsitia: qz omne ens vel est absolutũ vel relatiuũ. ¶ Scõo. Motus non distinguit̃ a termino motus vt dicit. S. Tho. 11. metaphysice. ⁊ Cõmentator. 3. physicoꝛ. cõ. 9. Sz terminus qui intrinsece acgrit̃ p motũ localẽ est foꝛa respectiua: qz est ipz vbi. Cõstat aũt q vbi nõ est foꝛa absoluta: vt pz ex ei⁹ descriptione qua dr q est circũscripto corporis locati a loci circũscriptiõe ꝓcedẽs. g̃ motus localis est foꝛa respectiua.

T. cõ. 10.

¶ Scõo. Si motus poneret formã absolutaz in mobili: aut ipsa eẽt subalis: aut esset quãtitas aut qualitas: cũ nulla alia sint genera absoluta. Si substãtialis. g̃ moueri localiter est gĩari. Si quantitas. g̃ est augeri vel diminui. Si qualitas. g̃ est alterari: ⁊ sic mot⁹ localis nõ distingueret ab alijs motibus: qõ est 3 ·Phz in ꝑdicamẽtis. ⁊ 5° physicoꝛ. ¶ Qz ẽt motus nõ sit celo cã sine qua nõ. ꝑbat̃. Si celum nõ mouereꝰ. adhuc illuminaret corpa inferiora. g̃ ea calefaceret. Sed calefacere est agere actione reali. g̃ si nõ moueret̃ haberet tñ actionẽ realẽ: minor pz. ·Prima ꝓnitia ꝑbat̃. Jd qõ cõuenit alicui ꝑz se. nõ põt ab eo nãlr auferri. Sed lux ꝑm se ⁊ ex nã sua est virtus actiua caloris: vt dic̃. San. Tho. 2. dis. 14. q. 1. arti. 2. ad 5m. g̃ calorẽ causaret dato q nõ mouereꝰ. ¶ Dico igit̃ q celũ põt se solo causare formas accidẽtales in corpib⁹ inferiorib⁹. dato q nõ mouereꝰ: nõ tñ posset causare formas subales: qz virtutẽ generatiuã subaꝛ pzertim viuentiũ nõ hz ex se. sed tñ ab intelligentia a qua mouet̃. Dec aũt virtus recipit̃ in celo eo mõ quo virtus agẽtis ꝑncipalis recipit̃ in instrõ. Quegdẽ nõ recipit̃ in eo vt habeat esse fixũ ⁊ ꝑmanẽs: sed tñ in fieri ⁊ p modũ forme intẽtionalis. Uñ sicut instrõm nõ hz hỹ virtutez nisi dum actu mouet̃ ab agẽte ꝑncipali: ita celũ nõ hz virtutẽ generatiuã subẽ nisi dum actu mouet̃ ab intelligẽtia. ¶ Sed 3 bãc determinationem arguitur. ¶ Primo. Nullũ corpus mouet nisi motũ: vt dicit. San. Tho. 2. cõtra Gẽtiles. capi. 20. Sed celũ est corpus. g̃ nõ mouet nisi moueat̃. ¶ Scõo. ꝺditio ꝑmi ꝑncipij nõ cõuenit celo. Sed agere nõ motũ est ꝺditio ꝑmi ꝑncipij. ergo. ¶ Tertio. Remoto eo qõ est ꝑm in aliquo gẽre remouent̃ oia alia: vt pz 2° meta. Sz motus celi est ꝑmus in genere motuum:

Mõm ꝑm Distictio.

Impꝛobõ Motus nulli põt esse rõ agẽdi.

Mõm 2m

Opinio.

Instãtie

T. cõ. 6.

T. cõ. 15.

motuū:vt ꝓbatur 8° phȳsico ꝛ.g̃ remoto motu celi remo-
Ad ꝑmū uent oēs alȳ motus. ¶ Ad primū dī q. S. Tho. ibi seq̄ꝫ
declarat dī. q. ratio quare opꝫ corpus esse motum ad hoc
q. agat est:qz opꝫ agēs ꝛ patiēs cē simul. Et qz agēs nō ap-
ꝓximaī passio nisi per motū si ab eo distet. ideo agēs nō
agit in passū nisi appꝛoximet ei:qđ fit ꝑ motū. Ex quo pꝫ
Ad scām obiectio. q. ipse logtur de corpe distāte ab eo in qđ dꝫ agere. ¶ Ad
3m negaī minoꝛ:ꝛ dī q. esse nō motū pōt intelligi zr. Uno
modo qz nulla ei⁹ virtus ꝛ actio ꝑsupponit actionē ꝓpꝛez
a qua dependeat:ꝛ hoc mō agere nō motū est ꝗditio primi
Ad tertiū ꝓncipȳ. Alio mō dī aliqđ esse non motū. qz non mouet lo
caliter:ꝛ sic dico q. cause scde pñt agere aliquos effect⁹ da-
to q. nō moueant. ¶ Ad 3m negatur maioꝛ ꝟm quoſdā:qz
causalitas quā hꝫ id qđ est primū in aliquo gñe reū alioꝛuꝫ
que sunt eiusdē gñis. nō est causalitas effectiua:albedo. n.
nō est cā efficiēs alioꝛū colorū:sed est causalitas cognitio-
nis:qz ꝑ ꝑmū cognoscunt alia que sunt eiusdē gñis. Et iō
remoto motu celi non opꝫ q. naturalr ois alius mot⁹ desi-
nat eē:sed bñ ſegtur q. alȳ motus non cognoscerent ꝑ illū
primū motū. Uel est dicēdū q. motus localis est ꝑmus ꝟs
cursuꝫ g nunc est in vniuerſo:ꝛ ita itellexit Phȳs:qz ēt pu-
tauit q. nō sit polis alius ordo vniuersi:cū ponat itelligē-
tias mouere celū ex necessitate nature:tñ cuꝫ hoc stat q. si
celū gesceret q. aliqđ ageret:nec alȳ mot⁹ tunc ꝑsuppone
rēt motū localē. Et si alicubi iueniaī dictū aut. a. S. Tho.
aut ab alȳs q. si celū staret non causaret calorē neq; alte-
raret:hoc est exponenduꝫ de alteratione ſufficienti ad ge-
nerationē formarum ſubstantiarum.

Ad ꝑmū **Ad argumenta** ꝓncipalia rñdetur. Ad primuꝫ
dicit q. oia eueniūt ex necessi-
tate nature:ꝑter ea que dependēt a libero arbitrio:ꝛ tñ sal-
uatur cū hoc q. aliqui effect⁹ dicanī cōtingētes ꝟm phos:
Ad scām vt declaratū fuit libꝛo 6°. ¶ Ad 2m dicit q. non opꝫ q. me
diū sit capax actionis ꝟm eandē rōnez cū extremo in quo
ꝓfecte dī esse alteratio. ſz sit capax actionis ſub aliqua alia
rōne:ꝛ hoc pꝫ. Naꝫ ꝟm Phm piscis ſtupefacit manū me-
diāte rhete:ꝛ tñ nō ſtupefaī rhete. Silr Saturnus agit in
ista iferioꝛa cauſando calorē:nō tñ opꝫ q. cauſet calorē in
Ad tertiū oꝛbibus medȳs:ſed in eis cauſat aliqđ aliud puta lumen
vel hꝫ. ¶ Ad 3m patet ex dictis in queſtione.

¶ Textus cōmenti. 13.

¶ Postea qz q̄cūqꝫ ex vniuoco fit ſubſtantia.

Intentio phi. ¶ Quia locut⁹ est de cā māli ꝛ formali ſubstātiarū ſenſibi-
liū:nūc querit de cā agēte earū. Et hoc facit ſicut dicit Cō-
Cōclūſo mentatoꝛ vt deueniat ad cām primā agentē. Dicit g̃ q. ois
ſuba ſenſibilis generaī ab aliquo agēte vniuoco:ꝛ hoc ſic
ꝓbat. Ois gñatio est ab vniuoco. g̃ gñatio ſubaruꝫ ſenſibi
liuꝫ est ab vniuoco. Conſequētia pꝫ. Añs ꝓbat inductiue:
qz oia que generanī aut gñantur a nā:aut ab arte. Ea eniꝫ
que fiunt a casu ſicut ſunt mōſtra/nō dīr ꝓprie genita. ſz
ſunt errores ꝛ defect⁹ in nā. Sed oia que fiunt a nā vel ab
arte fiūt ab vniuoco. ergo oia que fiunt. fiunt ab vniuoco.
Qūo autē varie exponīt iſte textus dicet in. q.

¶ Utrū gñatio cuiuſlꝫ foꝛr:ſit ab agēte vnic°. Qō. XIIII.

Ꝗritur 14°. Utruꝫ gñatio cuiuſlibet
forme ſit ab agēte vniuoco. Et
Prīa rō vī q. non. ¶ Primo. qz vt arguit. Cōmen. 7°
meta. cō. 31. caloꝛ generaī a motu. Sz mot⁹ nō
Scda rō. T. cō. 89. est vniuocus caloꝛi. g̃ ꝛc. ¶ 2°. Notitia ꝓnum
cauſaī a notitia ꝓncipioꝛ:vt dī 2° phyſi. Sz notitia ꝓnuꝫ
est alteri⁹ rōnis ab illa. cū hec ſit ſcientifica ꝛ illa nō. g̃ ꝛc.
Tertia rō. ¶ 3°. Raritas cauſatur a motu ꝛ a caloꝛe:vt pꝫ ad ſenſum
Quarta ratio. dum cera calefit:ſed raritas nō est motus neq; calor. g̃ ꝛc.
¶ 4°. Aialia gñata ꝑ putrefactionē nō bñt aliqđ ſue ſpēi
a quo gñentur. ergo eoꝛuꝫ generatio nō est ab vniuoco.

Reſpondeo q. ꝑꝑ auctoꝛitatez Phi ꝛ ēt euidenti
rōne opꝫ dicere oēm gñationem ali-
quo mō esse vniuocā:ſed qz nō est in oibus ꝓfecta vniuo-
catio ꝓpterea hāc ꝓpoſitionē Phi diuerſimode exponūt
Alexādri ſnia. doc. ¶ Nā Alexā. dicit q. Phs non ſolū intēdit dicere q.
ſube fiant ab vniuoco. ſed generalr q. oia que gñanī:gene
ranī ab vniuoco:qz vt dictū est exponēdo text. oia q̄ gene
ranī. aut ſunt a nā. aut ab arte. oia aūt hꝫ. ſunt a ſibi cōue
niēti:qualis aūt ſit iſta vniuocatio declarat dī. q. est cōue
niētia in vna rōne cōi ad hūc ſenſuꝫ q. oia nālia fiūt a nā:
Auer. ex poſuo. ꝛ artificialia fiūt ab arte. ¶ Cōmētatoꝛ Xo dicit q. intētio
Phi nō est dicere q. alia ꝑter ſubas gñentur ex vniuoco.
ſed poſtq̄ dixit q. ſuba gñatur ex vniuoco:incipit poſtea
aliū ſermonē ꝛ dicit:vt hꝫ translatio arabica. Illa Xo alia
reſidua. i. ille que nō ſunt ſube aut fiūt naturalr vt ſunt ac-
cidētia. aut ab arte. aut a caſu. ita q. ꝟm cū ſole ſube fiunt a
nā:accidētia Xo nālia ꝓprie nō dīr fieri a nā. ſed fieri na
turalr. ¶ Sanctꝰ aūt Tho. magis ꝓſenſit Alexādro:ꝛ tñ
S. Tho. expō. ex ſua expōne quodā mō ꝓciliat vtrāq; illarū expōnum:
vt dicat q. Phs ꝓncipalr logtur de gñatione ſubarū cum
dicit q. fiūt ex vniuoco. ſed ad hoc ꝓbandū iducit ſermo-
nē vlem dī. q. oia que fiunt. fiunt ab vniuoco exceptis his
Cōcto pⁿ que fiūt a caſu:qz caſus ꝛ foꝛtuna ſunt cauſe p accns. ¶ Et
ita ꝟm hoc ponunt due ꝓnes. Quarū ꝑma est hec. Nālis
Rōn⁹ pⁿ gñatio ſubstātiarū ꝑ ꝓpagationē est ſimplr ꝛ pfecte vni-
uoca. Sed añq̄ ꝓbetur iſta ꝓ. Sciendū est q. cū vniuoca
ſint que ꝓueniūt in noīe ꝛ diffōne. tūc gñatio erit vniuoca
qñ termin⁹ formalis. ꝛ ꝑter ēt termin⁹ ꝓductus erit eiuſ-
Aliqua cē eiusdē rōnis ē mul-tipliciter. dē rōnis cū gñante ꝛ cū forma ei⁹. ¶ Qz aūt aliq̄ ſint eiuſ
dem rōnis cōtingit multiplr. Aliqñ eniꝫ forme ſunt ꝟm ſe
eiusdē rōnis. ſed differūt in mō eſſendi:ſicut dom⁹ in mēte
ꝛ domus in mā:qz in mēte hꝫ esse imāle ꝛ incoꝛruptibile.
Ad extra aūt hꝫ eē māle ꝛ coꝛruptibile:ꝛ ꝓꝑ hoc dom⁹ nō
dī de eis oīno vniuoce. ꝛ tñ est aliqua ꝓuenientia:qz vt di-
cit Cōmē. 12. meta. cō. 24. forma domus in mēte/aliquo
mō est domus. Aliqñ aūt ſunt eiusdē rōnis nō ſolū in rō-
Rōn⁹ 2⁹ ne forme. ſz ēt quo ad modū cēndi:vt cuꝫ ignis gñat ignez.
¶ Sciēdū 2° qz iz vniuocatio poſſit reperiri taz in gene-
re q̄z in ſpē:tñ perfecta vniuocatio:est tñ i ſpē ſpāliſſima.
Rōn⁹ 3⁹ ¶ Sciendū 3° ꝟs Themi⁹:vt recitat Cōmē. 12. meta. cō.
24. qz ꝓdicta ꝓ. est vera ꝓcurrētibus tribus conditionib⁹.
Quarū ꝑma est:qz tale gñans ſit ꝓncipale. ꝛ non inſtrm.
Scda est qz ſit gñans ꝓpinquū. ꝛ non remotū. Tertia est
qz ꝓcurrat ad gñationē cēntialiter. ꝛ nō accidētalr. Rōne
ꝑmi Soꝛ. nō est vniuocus ſemini. Rōne ſcdi Soꝛ. nō est
vniuocus ſoli. Rōne terty Soꝛ. nō est vniuocꝰ albo:qz ge
Alberti ſnia. nerāti ſoꝛ. accidit q. ſit albus. ¶ Albertus aūt. 2. meta. di-
cit q. ꝓpō Phi intelligēda est de gñante ꝓiuncto:qz oē ta-
le est vniuocū genito:aut ſaltē reducīt ad aliqđ vniuocuꝫ.
Uñ ei⁹ verba ſunt hec. tracta. ꝑ. ꝛ cap. 8. Moues ad ſanita
tē est ars medicine:ꝛ est moues nō coniunctū. moues aūt
coniunctū ſanitatis est medicina ſumpta. ꝛ moues nō cō-
iunctū domus/est ars edificatoꝛia. ꝛ moues domus cōiun
ctū/est ars in manib⁹ ꝛ inſtrumētis architectis ꝟm actum
edificātis. Et poſt pauca. Dis forma educīt de potētia ad
actū mouēte aliquo qđ est conueniēs in noīe ꝛ rōne. Hoc
aūt q. verū ſit pꝫ ſi ponam⁹ que ꝛ quot circūſtant gñatio-
Quinqz circūſtant gnōnē ſbe ſenſibilis. nē ſube ſenſibilis. Sūt aūt illa vt in cōi dicaī gnq̄. Quo-
rū ꝑmū ꝛ ꝓncipale est q. oē qđ gñaī educīt de po⁹ ad actū
ꝛ po⁹ de qua educitur nō est itra mām:ꝛ tñ nō est de ſuba
māe. Scām est:q. oē qđ educīt de po⁹ ad actū extrahīt ꝑ
aliqđ mouēs:qđ aut genito est vniuocū aut educīt ad vni-
uocū. Tertiū est q. ois mot⁹ inferioꝛ g est in mā gñabiliū
reducīt ad motū celi g est cā ꝛ mēſura hꝫ mot⁹ ꝑ formam

stelligẽtie mouẽtis motũ illũ.z p formas stellarũ z orbes: z p virtutes radioꝝ. Quartũ est q nihil fit ex nihilo penitus ſm nãm: sed quecũq; fiũt ꝓcedũt ex indeterminatis z ꝓfusis ichoationib⁹ suaruꝫ eẽntiarũ que sunt iducte mãe. Quintũ est q nõ qõlibet fit ex quolibet: ſz oẽ qõ fit ꝓcedit ex aliquo sui gẽris. z hoc gen⁹ ambitu suo z extẽsiõe ambit id qõ fit z suũ contrariũ: z iõ ℞ia sunt vnũ in radice sui generis. hec ille. ¶ Probat aũt ꝓdicta ꝯ sic. ¶ Primo. qz talis ſuba ꝓuenit in noie z diffõe cuꝫ sua cã: vt dicit Cõmẽ. 12. meta. cõ. 13. hõ enim gẽiat hoiem / z plãta plantã. q̃ est vniuoca sue cãe. ¶ Itẽ 7⁰ meta. tex. cõ. 30. dicit ꝓpõs q oẽ qõ fit. fit ex ꝓueniẽte in noie. Ubi dicit Cõmẽ. q hoc itelligẽdũ ẽ de his que generant naturaliꝫ a patre z a matre. ¶ 2ᵃ ꝓ. Non ois gẽiatio ſube aut accidẽtis est simpliꝫ vniuoca: ſz ois sit vniuoca ſm quid. ¶ Prima pars hui⁹ ꝓnis ꝓz. Nam ignis gẽiatur aliq̃ nõ ab igne. sed ab alio: siliꝫ aqua z alia elẽta. Nã si ignis corrũpat aliqd̃ mistũ opꝫ q fiat resolutio in elemẽta: z tũc ignis gẽiabit aquã. Itẽ equus generat mulũ. z idẽ ꝓz in multis alijs. Scõa ps ꝓbatur: qz ſuba nõ põt gẽiari nisi a ſuba: z accidẽs generat ab accidente. Uñ in gẽiatione muli ſz equus nõ generet equũ: tñ iumẽtũ generat iumentũ. Uñ dicit Alexãder sicut recitat Cõmẽ. 12. meta. cõ. 13. q intẽtio cõueniẽs. ex qua fit mulus: est natura cõis asino: z eque: z duꝫ deus ꝓducit creaturã: ens ꝓducitur ab ente. Et ẽt qz vt Cõmẽ. dicit forma p̃mi mouentis aliquo modo est omnes forme. ſ. eminenter. Ex quo patet q semp effectus est eiusdẽz rationis cuꝫ causa: aut ſm speciez: aut ſm genus: aut ſm analogiam.

Ad primum in oppositũ dr q p̃mus mot⁹ est motus celi q̃ cessante oẽs alij cessarent: z ideo cõparant aly mot⁹ ad illuꝫ: sicut instra ad agẽs p̃cipale: vñ saluat in oi motu aliq̃ virt⁹ illius primi motus. Qñ igit motus causat calorẽ vtiq; causat eũ per accidens si cõsideretur motus localis. ꝓcise inquãtuꝫ est mot⁹: sed si consideret inquãtũ est mot⁹ qõ est inſtrm celi: sic p se causat calorẽ: z ẽt aliq̃ ignẽ: vt ꝓz in confricatione duoꝝ lapidũ. Dicit ꝓterea q cũ inter corpora dura mediet aer: ex cõfricatione taliũ corporũ ille aer medi⁹ rarefit: z p ꝓns intẽdit eius calor. Mot⁹ enim localis partiũ aeris q rarefit i. mediate terminat ad vbi z ꝓsecutiue ad raritatẽ z ꝓsecutiue ad calorẽ. Et ad hunc ſenſuꝫ itelligit q mot⁹ causat calorẽ p accñs. i. ꝓsecutiue. Dr aũt gẽiatio nõ est simpliꝫ vniuoca sed ſm qd: qz accñs gẽiatur ab accidẽte. Propter ꝓdicta dixit. S. Tho. 2⁰ de celo. lec. 5. q cũ celũ sit p̃mum alterans: ꝓns est q p motũ ſuũ z ẽt per lucẽ causet p̃mã qualitatẽ actiuã que est calor. Causat aũt dupliꝫ. Primo ex hoc q circulariter mouet ad motũ celi. Ita q oẽs sphere celeſtes sunt quaſi vnũ agẽs in ꝓductiõe calorꝭ in aere superiori. Scõo causat calor ab aſtris z ꝑcipue a sole mediãte luce: que quidẽ hꝫ virtutẽ calefaciẽdi. inquãtũ est qualitas p̃mi alterãtis: z qz lux magꝫ abũdat in sole. ide est q sol est maxie potẽs ad calefaciendũ. Reliqua ℞o celeſtia corpa inquantũ participãt de lumine: qõ est vꝫis virt⁹ actiua celeſtiũ corporũ. hñt virtutẽ calefaciẽdi: intantũ q ẽt lumen lune est calefactiuũ ſm id qõ Põs dicit in libro de partibus aialium q noctes plenilunij sunt calidiores. Uñ gdã piſces mouent ad superficiẽ aque. Q aũt quedã aſtra dicant infrigidare Cõmẽ. dicit 2⁰ celi cõmẽ. 42. boc nõ ee p se: vñ reprehẽdit Auicẽnã qui dicit q ſtelle faciũt infrigidationẽ. Sz in hoc nõ recte dicit Auer. qz illõ ẽ p accñs in rerũ nã z nõ p se qõ nõ p se. ꝓducit ab agẽte. Sz corpa celeſtia ſũt actiua eoꝝ q̃ fiũt in ſphera actiuoꝝ z paſſiuoꝝ scilicet frigiditatis z humiditatis z aliaꝝ hꝫ qualitatũ. q̃ ſi aſtra nõ ꝓducerẽt eas p se ipſa eẽnt effect⁹ p accidẽs in natura. ¶ Et ſi dicat q ſi aliqua ſtella. puta Saturn⁹. per se infrigidat: ſequitur q in plenilunio noctes non ſunt calidiores: cuius oppositũ dictuꝫ est ſupra. ¶ Rñdetur q ꝓñtia non valet: qz per lumẽ receptũ in luna qõ de se est calefactiuũ ipeditur ne virtus Saturni tantã poſſit cauſare frigiditatẽ quantã faceret ſi luna nõ eſſet pfecte illuminata. Sciẽdũ ꝓterea q calor cãtus in aere p motũ celi itẽſior ẽ in parte ſuperiori aeris: q̃ in inferiori: qz pars ſuperior est ꝓximior celo calefaciẽti. Calor ℞o cauſat⁹ p lumen intenſior est in ptibus aeris vicinis terre: qz cũ ibi reflectantur radij luminis cauſati a ſole z ſtellis: ꝓns est vt intẽſiorem calorẽ ꝓducat. ¶ Ad 2ᵐ dr q ꝫ notitia ꝓnis sit alteri⁹ rõnis ſm spẽm a notitia ꝓncipij. ſunt tñ eiuſdẽ rõnis ꝑz gen⁹ qz vtraq; est in gẽie notitie. Itẽ notitia ꝓncipij ꝫ nõ sit formaliter notitia ꝓnis: est tñ ipſa virtualiter: qz virtualiꝫ eaꝫ cõtinet. ¶ Ad 3ᵐ. quicqd alij dicant de raritate dico q raritas est qualitas ꝓns motuꝫ localẽ partiũ corporis qõ rarefit: ita q hꝺ motũ conſegtur neceſſario aliꝰ motꝰ q est alteratio. ſ. ipa rarefactio. est aũt ẽt hic aliqua vniuocatio: quia ſaltẽ accidẽs est ab accidẽte. ¶ Ad 4ᵐ dr vt ſupra q ſunt ab vniuoco iperfecte inquãtũ corpus / generat corpus. Cõmentat⁹ aũt. 12. meta. cõ. 13. dicit q in mã putrefacta est quedã virtus hñs vim ſeminis ad generationẽ hꝺ aialiũ: z pp hoc eoꝝ gẽiatio est aliquo mõ ab vniuoco. ¶ Alexãder aũt vt ibi dicit Cõmẽ. dicit ꝓnẽ Ariſto. eſſe intelligẽdã de his que generant p se: iſta autem aialia nõ generant p ſe. ſed a caſu: qz ſunt pter intentionẽ nãe pticularis. Dum enim ex aqua pluuiali gẽiatur rana: pter intentionẽ aque z aeris / est gẽiatio rane: qz aqua appetit generare aquã z aer aerẽ: nõ aũt ſunt generata pter intẽtionẽ celi: z hanc expoſitionẽ videt ſequi. S. Tho. in hoc tex. Themiſtius ℞o: vt dicit Cõmentat⁹. 12. metaphyſice. cõ. 18. dixit Ariſtotelẽ fuiſſe oblitũ facere mentionẽ de his animalibus.

¶ Utrũ creatio ſit poſſibilis ſm Ariſto. Qõ. XV.

Queritur 15⁰. Utrũ poſsis ſit creatio ſm Ariſt. Et arguit q nõ. ¶ Primo. Omni agẽti ſubycit mã. Sz creationi nõ ſubycit mã. cũ creatio ſit ex nihilo. ergo nullũ agens est creans: minor ꝑz. Maior est ꝑ phyſicorũ. cõ. 60. ¶ 2⁰. Oẽ agẽs extrahit ad actũ id qõ est i potẽtia. vt dicit Cõmẽ. 12. meta. cõ. 44. Sz per creationem nõ extrahitur ad actũ id qõ erat in potẽtia: cũ nulla potentia ꝑſupponatur creationi. q̃ idẽ qõ prius. ¶ Confirmat. qz oẽ agẽs facit cõpoſitũ tranſmutãdo materiam: vt dr. 12. meta. cõ. 18. per creationẽ aũt nõ tranſmutatur mã. ¶ 3⁰. Omnis poª actiua est ꝓncipiũ tranſmutãdi aliud. 5. meta. textu z cõmen. 17. Sed per creationẽ nihil tranſmutatur. ergo nulla est potentia creatiua.

Respondeo q creatio põt accipi 2ᵐ. Uno mõ pro ꝓductione rei ex nihilo: accipiẽdo ly ex nihilo / pro termino a quo: vt ſit ſenſus. Id qõ erat nihil eſſe. ꝓductũ z factũ ens: ſiliꝫ ẽt accipiẽdo ly ex nihilo / ꝑ negatione ois ſubiecti. ꝓductionis rei: vt ſit ſenſus: q res ꝓducitur ex nihilo. i. ex nullo ſubto ſue ꝓductionis. ¶ Alio modo accipit creatio ꝑ ꝓductione totiꝰ entitatis rei ex nihilo cũ nouitate: vt dicat iſto mõ tñ illud creari qõ hꝫ eẽ post nõ eſſe: de hoc mõ creationis locut⁹ est Cõmẽ. 12. metaphy. cõ. 18. vbi dicit. dicẽtes aũt creationẽ dicũt q agens creat totũ ens de nouo ex nihilo: z q nõ hꝫ neceſſe ad hoc vt ſit mã in quã agat. ſed creat totũ. ¶ Nunc dico ad. q. q ſm Ariſt. daꝫ creatio vtroq; mõ. Et gdez q detur creatio ꝓmo modo patebit ſequẽti qõne vbi ꝓbabit q intelligentie ſunt a deo effectiue. qõ non põt eẽ niſi p creationẽ. Uñ S. Tho. 8⁰ phyſico. lec. 2. exponẽs textũ cõmenti dicit Ariſtoteles nõ negauit creationẽ niſi quo ad nouitatẽ eſſendi. Et Cõmẽ. 2. meta. cõ. 1. dicit q nihil est ocioſuꝫ in fundamẽto

Probatio pclonis. Cõclo 2ª Ad ꝑmũ Nota. Inſtãtia Rñſio. Ad ſecũm Ad tertiũ Ad ꝙrtũ Degnõne putrefactorum. Primaꝝ Scõaꝝ Tertiaꝝ Creatio duꝑlr. Laꝑ. 12. 1. q. 1. 2. 3. Cõclo rñſiua queſito. Arist. conceſſit creationem.

mẽto nature.i.creature: ꝙ vtiꝫ non diceret nisi aliqd in rerũ nã esset creatũ. ¶ Sed ꝙ ẽt z° modo oporteat cõcedere creationẽ ſm doctrinã Aristotelis ꝓbatur ſupponendo. Primo ꝙ aia itellectiua est imortalis ſm ipm vt dicit Sup^{m} p^{m} Sup^{m} 2^{m} 12.meta.tex.cõ.17. Supponit z° ꝙ aie plurificantur ſm pluralitatẽ corporũ:ꝛ ꝙ nõ est eadẽ aia in oibus hoib^{9} ſm ips vt ꝓbat i alys qõnib^{9}. Iꝫ hoc ei attribuat Lõmẽ. Sup-
Sup^{m} 3^{m} Sup^{m} 4^{m} ponitur 3° ꝙ aia itellectiua nõ educit de po^{a} mãe: aliogn eẽt corruptibilis. Supponit 4° ꝙ aie nõ fuerũt ante corpora ab eterno ſm Aristotelẽ. imo ipse in hoc reprehẽdit Platonẽ. Ex his arguit sic. ¶ In quolibet hoie est aia intellectiua distincta ab aia cuiuslibet alteri^{9} hois qui est vel fuit. ꝓ z^{m} ꝓsuppositũ. Sed aie itellectiue nõ fuerũt añ corpora. per 4^{m} ꝓsuppositũ. ergo inceperũt de nouo esse. Sꝫ nõ inceperũt ꝓ generationẽ: cũ nõ sint educte de po^{a} mãe. ꝓ 3^{m} ꝓsuppositũ. g̃ per creationẽ. Et ad hunc sensum dixit Lꝫ. 15. Phs in libro de aialibus ꝙ intell's est de foris aduenies. ¶ z° arguit ex dictis Lõmẽ. 7.meta.cõ.31. vbi tãgit qõnẽ a quo generent aialia que fiunt ꝓ putrefactionẽ:ꝛ adducit opinionẽ Auicẽne ꝛ Themisty dicentiũ ꝙ eoꝝ forme sunt ab itelligẽtia patrice formarũ. Introduxit ẽt opinionẽ Platonis di. ꝙ oia gñabilia fiunt ab ideis ꝛ formis separatis. Et postea ipse de mẽte Aristo. dicit ꝙ nõ opꝫ pp generationẽ istorũ generabiliũ ponere aliquã ſubam abstractaz dantẽ eis formas: qz ad hoc sufficit agẽs qđ est in mã. Postea ℞o subdit cãm quare opꝫ ponere agẽs aliqđ sine mã sic dicens. Mouit Aristotelẽ ad ponẽdũ mouẽs ſepatũ a mã in factione virtutũ intelligẽtiũ: qz vtutes itellectuales apud ipm sunt non miste cũ mã. Uñ necesse est vt illđ qđ est nõ mistũ cũ mã generet quoquo mõ a non misto cum materia simpliciter. quemadmodum est necesse vt omne mistum cum materia generetur a misto cum materia. Ex
Mnozum/ dã exp̃o. gbus apparet ſm ipm ꝛ Aristotelẽ ꝙ vtutes itellectuales que sunt extra mãm sunt facte. cõstat aũt ꝙ nõ ꝑñt esse facte nisi ꝓ creationẽ. ¶ Dicũt aliqui ꝙ Lõmẽ. in hoc loco ꝓ virtutes mãles accipit actualẽ intellectionẽ ſubarũ materialiũ: q̃ de se sunt itellecte tñ in potẽtia: vñ opꝫ ponere intellectũ agentẽ g̃ sit virtus abstracta a mã vt faciat eas
Improb^{o} itellectas in actu. ¶ Sꝫ ꝙ ista exp̃o sit extorta pꝫ. Primo qz Phs ꝛ Lõmẽ. loquunt tñ de ꝓductione ſubarũ. Scõo qz dicit Lõmẽ. ꝙ virtutes itelligẽtes sunt facte. cõstat aũt ꝙ actualis itellectio nõ est intelligẽs: sicut neqꝫ calefactio est calefaciẽs. Sil'r gdditates rerũ mãliuz duz abstrahũt ꝓ itellectũ agẽtẽ a conditionib^{9} mãlibus nõ sunt virtutes intelligẽtes: sed sunt res intellecte. ergo ꝓ virtutes itelligẽtes accipit ſubas abstractas que oẽs sunt nãe itellectualis. Alie rõnes pro ista ꝗne ponent ẽt questione sequenti.

Ad ꝑmã Distictio. **Ad primum** in oppositum dr ꝙ duplex est agẽs sicut etiã est duplex potẽtia actiua. Naz aliqua est que abstrahit a rõne trãſmutationis ꝛ motus: ita ꝙ ꝓducit effectũ ſuũ in instãti:ꝛ ꝑter hoc nulluz ẽt motũ ꝓsupponit in causando:ꝛ ista magis ꝓprie dr ꝓductiua q̃ actiua. Alia est potẽtia actiua que nõ agit nisi mediãte motu. Prima potẽtia cõuenit ꝑme cãe. Scõa aũt cõuenit intelligẽtys ꝛ agẽtib^{9} physicis:ꝛ de hꝫ agẽte est vera maior:ꝛ ad hoc ꝓpositũ posita est ibi a Lõmẽ. Intẽdit. n. ꝓbare ꝙ mã est ingenita: qz oẽ agens. i. qđ est g̃ans ꝓsupponit materiã. Et ad hunc sensum. i. de tali agẽte dr primo de g̃ratione. te.ꝛ.cõ.45. ꝙ oẽ agẽs est mouẽs:ꝛ z° phy. te.
Ad scõm ꝛ cõ.29. ꝙ agẽs est vnde ꝑncipium motus. ¶ Ad z^{m} dr ꝙ maior est vera tñ de agẽte dependẽte:ꝛ hoc sufficit ad ꝓpositũ Lõmẽ. g̃ ibi reprehẽdit Auicẽ. dicentẽ ꝙ vna itelligẽtia ꝓducit aliã. Ipse aũt ꝓbat ꝙ non: qz oẽ agẽs dependens ab alio extrahit de potẽtia in actũ. Et ꝓ idẽ dr ad cõ-
Ad tertiũ firmationẽ. ¶ Ad 3^{m} dicit ꝙ Phs nõ intẽdit dicere aliõ nisi ꝙ potẽtia actiua est ꝑncipiũ agẽdi in aliud: eo ꝙ nihil agit in scipm ꝑmo ꝛ ꝓ se: ſz qz opatio que est cum motu est nobis magis nota q̃ ea que est sine motu: iõ diffiniuit potẽtiã actiuã ꝓ eẽ ꝑncipiũ transmutãdi. Jn. 9. aũt meta.tex. cõ.1. quasi declarans suã intentionẽ dicit ꝙ potentia se hꝫ in plus q̃ potẽtia que est per motum.

¶ Utrum vnũ primũ ꝑncipiũ esse/a quo oia alia sint ꝓducta Aristo.ꝛ Phi crediderint. Qõ. XVI.

Queritur 16° Utrũ Aristo.ꝛ aly Phi crediderint eẽ vnũ ꝑmũ ꝑncipiũ/ a quo oia alia sint ꝓducta effectiue. Et videtur ꝙ nõ. ¶ Primo. Nullũ formal'r necessarium hꝫ cãm efficientẽ: qz qđ est ab alio põt nõ esse: ꝛ per ꝓns nõ est necessariũ. Sꝫ ois intelligẽtia est formal'r necessaria vt vult Phs 9° meta.tex.cõ.21.ꝛ.22.ꝛ.12.meta. tex.cõ.41. ergo ſm ipm nulla intelligẽtia est ab alio effectiue: minor pꝫ. Maior lꝫ sit ꝓbata. tñ ẽt ꝓbatur: qz si aliquid est necessariũ nõ põt nõ esse:ꝛ põt semꝑ eẽ. Jd autez qđ est ab alio factũ põt non eẽ:ꝛ ꝓ ꝓns sequit ꝙ id qđ sem
Secũa rõ per est põt aliqñ nõ esse. ¶ z°. Nullũ eternũ est genitum:ꝛ ꝓ ꝓns nõ hꝫ cãm efficientẽ. Sed celũ ꝛ itelligẽtie ꝛ mã p^{a} sunt entia eterna. g̃ nullũ eoꝝ est ab alio effectiue. Maior est Phi ꝑmo celi ꝛ Lõmẽ. cõ.4. vbi dicit: ꝙ oẽ generabile in tpe ꝑterito est nõ ens:ꝛ ꝓ ꝓns nõ est eternũ. Minor quo ad singulas partes ꝓbatur. Nã Phs 8° physi. probat motũ celi esse eternũ. g̃ multomagis ipm celũ est eternũ. ꝛ ꝑmo celi. cõ.109. ꝓbat Lõmẽ. mundũ nõ eẽ factũ. De mã ẽt ꝓbat Phs primo physi. ꝙ sit eterna: qz nihil est ex quo mã fieri possit: aliogn mã eẽt anteq̃ fieret. Uñ eius ℞a
Tertia rõ sunt hec. Si enim fiat. s. mã/subyci aliqd opꝫ primũ ex quo fiet: ℔ aũt est ℔ nã. s. mã/q̃re eẽt añq̃ fieret. De intelligẽtys ẽt ꝙ crediderint eas eẽ eternas pꝫ. 8. physi. in fi.ꝛ.12.meta physice. ¶ 3°. Si nõ eẽnt aliqua entia ipoducta: segtur ꝙ ex nihilo aliqd fieret. Sed hoc est ꝟ Phs. ergo sunt plura entia ipoducta. Consequẽtia pꝫ. qz intelligẽtie nõ ꝑñt esse facte ex aliquo. cum nõ habeãt mãm: vt ꝓbatur. 12.meta. Falsitas ꝓntis ꝓbatur. Naz ꝓ illud ꝑncipium Phs ꝑmo physico. ꝓbat mãm non eẽ factã. Et ibi Lõmẽ. cõ. 62.ꝛ.8. physi. dicit ꝙ qui existimãt aliqd posse fieri ex nihilo: existimãt ipossibilia posse eẽ. Et ꝑ celi cõ. 49. dicit ꝙ nullus antiquoꝝ dicebat mundũ esse gñatuz ex nihilo: qm̃ est inopinabile ꝛ impole. Probat ẽt rõne. Nã ꝓ Lõmẽ. primo physico. cõ. 70.ꝛ.cõ. 60. si aliqd possit fieri ex nihilo. segtur ꝙ nõ ens mouereť: vel ꝙ aliqd eẽt mutatũ. qđ ꝑus nõ mouebatur: sed vtrũq̃ est falsuz: ergo ꝛc̃. Falsitas ꝓntis pꝫ. Et ꝑmo quidẽ quãtũ ad ꝑmã partẽ qm̃ mor^{9} est act^{9} existẽtis in potẽtia. g̃ nõ est actus nõ entis simpl'r. Probat ẽt quantũ ad z^{am}: qz. 6. physico ꝛ demonstrat ꝙ ante qđlibet mutatũ esse fuit aliqđ mutari. Consequẽtia. pbatur. Nã si aliquid fit ex nihilo. vel fit ꝓ motũ ꝛ successiue ꝓ partẽ añ ꝓtez:ꝛ sic ille motus eẽt sine mobili:ꝛ per ꝓns nõ ens moueret. vel fiet subito vt habeat solũ factũ esse.ꝛ non fieri:ꝛ sic aliqd erit factũ qđ ꝑus nõ fiebat:ꝛ mutatũ qđ ꝑus nõ mouebať. ¶ Confirmatur: qz cũ dr aliqd fieri ex nihilo. Aut ly ex/est nota subti siue mãe: aut est nota termini a q̃. Nõ
Quarta rõ ꝑmũ/qz nihil nõ est mã. Non z^{m}. qz tunc dicẽdo aliquid fieri ex nihilo/talis eẽt sensus qualis est cũ dicimus/albuz fieri ex nigro. Sꝫ hoc est tñ ꝓ accidẽs: qz subiecto qđ dealbatur accidit ꝙ sit nigrũ.ꝛ sic oporteret ꝙ ipm nihil accideret alicui ex quo factũ est aliquid. ¶ Confirmať adhuc qz impole est nam vnius contrary mutari in nam alteri^{9}. ergo multomagis ipossibile est ipꝫ nihil mutari in aliqd. Et ꝓꝓ hoc cõclud it Lõmẽ. 8° physi. cõ. 9. ꝙ impole est ex nihilo aliqd fieri. ¶ 4° ꝑncipaliter arguitur. qz Lõmẽ. 4. celi. cõ.1. sic dicit. Res eterne nõ habẽt agẽs nisi ſm simi-

litudinē. neq; būt ex quatuor causis nisi formalē ⁊ finalē. ⁊ 12. meta. cō. 44. dicit q; in intelligētys nō est actio neq; Unita rō. 2. cō. 28. ꝓsecutio ita q; vna sit ab alia. ¶ 5°. qz ꝓbs vbicūq; diffinit cām agentē. diffinit eā ꝑ esse ꝑncipium motus: vt ꝓz 2° phys. ⁊. 5. meta. ergo ꝑm cū oē efficiens agit ꝑ motū. Sed eterna nō ꝑūt esse ꝑ motū ꝓducta: alioquin nō eēnt eterna. ergo ⁊c. ¶ Confirmat. qz etiaz ꝑm eum ois po⁹ actiua est ꝑncipiū transmutandi aliud inquantum aliud.

Respondeo q; circa hanc qōnē nulli ꝺz eē ꝺubiū gn alig ꝓbi crediderint eē tm̄ vnuz Aui. sn̄ia. ꝑmū ꝑncipiū iproductū. Nā Auicen. 9. meta. capi. 4. dixit deuz imediate ꝓduxisse vnam intelligētiā. ⁊ ea mediante alias: sicut ēt recitat Cōmē. 12. meta. cō. 42. ¶ Quid autē senserit Aristo. nō est oino ita exꝑssuz ex verbis ei⁹. ⁊ ideo Et Ioā. ō Jāduno. ꝑipatetici multū dissident circa hanc māz. qbusdā dicētibus q; ꝓbs ⁊ Cōmē. putauerūt celū ⁊ intelligētias nō eē a deo effectiue. alys aūt dicētib⁹ q; crediderit deū oia ꝓduxisse. que opio ēt mihi magis placet cuz fuerit ēt opio. S. Tho. 2. diſ. 1. ⁊. 8. phys. vbi dicit q; Aris. non negauit creationē nisi quo ad nouitatē eēndi. Scot⁹ ēt idē tenuit. 1. diſ. Concło 2. cō. 42. Que vꝫ fuisse mēs Aristo. ⁊ quolibet. 7. circa fi. ¶ Q2 aūt ista fuerit ſnia Aristo. ꝓbatur. ¶ ꝓmo. qz ꝓbs. 2. meta. tex. cō. 4. dicit q; maxime verū est cā ℞itatis alioꝝ: ⁊ maxime ens est cā eē aliorum: sicut ignis: qz est maxime calidus est cā caliditatis in alys. Et assignat cām hui⁹ in ꝑncipio illius text⁹ dicens q; vnūqōq; ꝑncipioꝝ ꝓꝓrie est cā eoꝝ que cōueniūt in noīe ⁊ diffōne. ¶ Nec valet rn̄sio eoꝝ qui dicūt q; ꝓbs logꝫ tur tm̄ de ꝑncipys scientiarū: qz ꝑncipia sunt cā veritatis ꝑnum. ¶ Lz enim ꝓbs loquat ꝑncipalr de ꝑncipys sciētiarū: vt dicit Cōmē. in fine illi⁹ cōmēti: tm̄ logtur ēt ꝑnter de ꝑncipys reruz: vt ꝓz ex suo ex°. Et hoc ꝓz ēt: qz Cōmē. sic ait: opz q; maxime verū sit cā veritatis rerum que sunt post. Ecce q; dicit rerū ⁊ nō dicit ꝑnum. Et postea subdit. ꝑma cā oium entiū vt declaratū est in scia nāli. ¶ Et ideo isti coacti sunt dare aliā respōsionē dicētes q; nō ſegtur ꝑmū ꝑncipiū est cā oium. ergo est cā efficiēs: pōt eniz esse cā finalis: ⁊ sic intelligit Cōmē. ¶ Sed q; loquatur de cā agēte ꝓbatur ex his q̄ ſequunt. Naz subdit. Illa cā est magis digna ⁊ in eē ⁊ in veritate q̄z oia entia. Oia enim entia nō acquirūt esse ⁊ veritatē nisi ab illa cā. Constat autez q; acquirere esse ab aliquo est esse ab eo effectiue. Si eni loquereť de cā finali nō diceret q; acgrunt eē ab illa: sed q; acgrunt esse ad illā. i. q; ordinanť ad illam tanq̄ ad finez. ¶ Preterea loquēs postea Cōmē. de ista ꝓma cā sic ait. Est igit̄ tm̄ ens ꝑ se ⁊ verū per se. ⁊ oia entia ⁊ vera per eē ⁊ veritatē eius. Si aūt eēnt iproducta tunc eēnt entia ꝑ se: ⁊ non eēnt ꝑ esse ⁊ veritatē alteri⁹. ¶ Et si dicať q; ꝓbs in eodem loco dicit q; ꝑncipia eoꝝ que semper sunt nō habent causam. per ea autem que semper sunt intelligit coꝝpora celestia: vt dicit Cōmē. ergo cū loquať de ꝑncipys in plurali: ſegtur q; multa sint ꝑncipia nō būtia cām. ¶ Dicendū est ꝓmo q; iste text⁹ nō pōt eē cōtra ꝓpositū: qz aut ꝓbs logtur de cā efficiēte aut finali. Si de cā efficiēte ſequitur q; ꝑm ꝓbm celū habeat cām efficientē. Si de finali: ſegtur q; multa sunt que nō habēt cām finalē: qđ est expresse ℈ ꝓbm. 12. meta. Debem⁹ igit̄ ꝑ ꝑncipia eoꝝ que semꝑ sunt itelligere nō quidē aliqua distincta in re: sed diuinū intellectū ⁊ voluntatē: qbus ꝓma cā que est deus agit ad extra. Uel dicēdū q; ꝓbs itēdit dicere q; ꝑncipia coꝝpoꝝ celestiū nō būt ꝓducentē ea ꝑ motū aut transmutaQuid sen serit Aū. tionē. ¶ 2°. arguit ex verbis Cōmē. in libro de ſuba orbis capitulo. 2. circa medium. vbi sic dicit. Debes scire q; istud coꝝpus celeste nō indiget virtute mouēte in loco tm̄: sed ⁊ virtute largiēte in se ⁊ in sua ſuba ꝑmanentiaz eternā: qm̄ ⁊ si sit simplex ⁊ nō ḃz ꝑncipiū ad corruptionē: tm̄ est finite actionis virtus. Cōstat aūt q; largiri alteri eē ꝑtinet ad cām efficientē. ¶ Ad hanc auctoritatē dicūt alig q; largiri eē alteri pōt esse duob⁹ modis. Uno mō ꝓductiue: ⁊ sic nō intelligit Cōmē. Alio mō formalr. Naz ēt forma dicit dare eē: ⁊ ad hunc ſenſuz accipiēda sunt verba Cōmētatoris. ¶ Sed ista exꝑō est valde extorta. qō ꝑz. ¶ Primo. qz lz forma det eē. nūq̄ tm̄ apud Aristotelē repertuz est q; dicat formā largiri eē: sed hoc dicit tm̄ de cā agente. ¶ 2°. qz vt ꝓz ex ꝓdictis verbis Cōmē. illa cā largiť ꝑmanētiaz eternā. que ēt largiť ei motū. Sed cū dans ei motū eternū nō sit forma eius dans ei eē formalr: cuz tam ipse q̄z ꝓbs ꝓbauerint talē cām esse ab oi corꝑore separatā 8° phys. ⁊ 12. meta. Et ipse Cōmē. dicat q; intelligētia mouēs celum nō vnitur ei ꝑm eē. ergo opz q; intelligat de largiēte eē effectiue. ¶ 3°. qz tota rō quā ponit Cōmē. quare celū idiget tali virtute dante ꝑmanentiā eternā est: qz celum est finite virtutis. Nō pōt aūt dici q; sit finite virtutis ꝑm durationē cuz sit eternū ꝑm iꝑm. ꝓmo celi: sed tm̄ qz est finite virtutis intēsiue. Sed forma celi est ēt hoc modo finite virtutis. ergo talis forma nō est illa que sufficiat ei largiri ꝑmanentiā eternā. Sed ſegtur q; opz esse aligd aliud qō ei largiatur ꝑmanentiā eternā. ¶ 4°. qz cā largiēs alicui ꝑmanentiā est cā iꝑm conſeruās. Sz nec ꝓbs nec Cōmē. inueniunt̄ distinxisse cām formalē in cām dantē esse. ⁊ cām cō ſeruantē. Hanc aūt distinctionē faciunt de cā agēte: vt ꝓz 2° phys. ergo ꝓdicta verba ei⁹ intelligi debēt de cā agēte. Lcō. 37. ¶ 3° arguit ad ꝑncipale ꝓpositū. Cōmē. in eodē capitulo parū infra dicit: q; finis significat agēs significatiōe nāe. vel vt aly text⁹ habēt ſignificatiōe necessaria: sicut motus significat mouēs. Et post pauca ſubdit q; quidaz dixerunt Expresſa Auer. ſen tentia. Aristotelē nō dicere cām agentē celū: sed tm̄ cām mouentē. Et istud fuit valde absurduz: ⁊ nō est dubium in hoc q; agens ipsum est mouens iꝑm. Quod enim mouet ipsum motu ꝓꝑio est illud qō largiť ei disꝑōes ꝑ quas acgrit motū ꝓꝑium: hec ille. Que oia cū sint clara: ⁊ expositiōe aut glosſa nō indigeāt: ꝓz expresse taz ꝓbm q̄z Cōmē. voluisse deū esse cām ſube celi ⁊ intelligētiaruz. ¶ Sed pro Mōdus. rn̄sione ad argumēta. Sciēdū est q; vt dicit Cōmē. in eodē capitulo. Et Auicēna ꝓmo ſufficiētie. capi. 2. duplex est Ageś 2ꝝ. agēs. Aliq̄ enim est qō est ꝓius tēꝑore ſuo effectu. siue reacta: ⁊ hoc est oē agēs ꝑ motū: qz cum inter agēs ⁊ actū mediet motus: ⁊ ois motus tꝑe mēſuretur. opz inter cām ⁊ talem effectū mediare tēpus. Aliud est agēs qō nō est ꝓius acto ℈m tēpus: sed tm̄ natura. ⁊ hoc est agēs nō ꝑ motum. sed ſubito: ⁊ ꝑ quandā emanationē ⁊ fluxum ſimplicem effectus a cauſa. Et ꝑ hoc diceretur q; ꝓbs ⁊ Cōmentatoꝝ si alicubi videtur negare celum ⁊ materiā ⁊ intelligentias habere cauſam agentē: hoc intelligūt tm̄ de cauſa agēte ꝑ motum vel transmutationem.

Ad singulas tm̄ rōnes rn̄detur. ¶ Ad ꝓmā dici Ad ꝓmū. tur q; res habēs cāz efficientē ḃz eē ſibi ab altero acquisitū: ⁊ ꝑ ꝑns esse nō cōuenit ei ex natura ſua ꝑcise accepta: sed potiꝰ q; nō ſit. ⁊ ad hunc ſenſuz cōceditur maioꝝ. Sz ex hoc nō ſegtur q; hec ꝓpositio possit aliqn̄ esse vera: oē ꝓductum ab alio nō est: qz vbi ponitur cauſa neceſſario ꝓducere effectuz: tunc effectus nō potest non eē. Sed hoc nō est ex eo q; non esse repugnet effectui sed qz cauſa nō pōt non ꝓducere. Et ꝑ hoc patet ad ꝓbationē. Nam ista nō est vera vt patet ex dictis. Perpetuuz potest non eē/nisi in ſenſu diuiſo: ⁊ per ꝑns non pōt poni in esse per istam: perpetuuz non est: sed per istam hoc potest nō eē/demonſtrato aliquo eterno: siue ꝑ istā. huic nō repugnat ex natura ſua nō esse. ¶ Ad 2m̄ dicit q; Aristoteles in libro de celo non intēdit ꝓbare mundū a nullo eē effectiue: sed intēdit ſolum ꝓbare q; nō est ꝓductus ꝑ generationem

neratione quia mundus est eternus. repugnat aũt rei eterne q̃ p generationẽ ꝓducta sit. Cuius ratio est: q̃ generationẽ p̃cedit alteratio que tẽpore mensurat̃: ꝛ per ꝓ̃s añ oẽz rẽ genitã est tp̃s: ex quo seq̃t q̃ talis res nõ est eterna.

Ad 3ᵐ

¶ Ad 3ᵐ dico q̃ ꝑ. ꝓ̃bi: ꝓserti Anaxagoras, dixerũt ex nihilo nihil fieri. Et hoc existimauerũt verũ non tñ in rebꝰ cõpositis: sed ẽt in formis mãlibus: ꝓpter qõd nõ ꝓcederet formã fieri ex nihilo posuit latitationẽ formaruz. Aris. aũt quantũ ad hꝰ formas/partiz ꝓsentit Anaxagore ꝛ partim dissentit. Dissentit quidẽ: q̃ nõ posuit formas latitare sed eas esse in potẽtia mãe. Consentit aũt q̃ dicit nullã talẽ formã fieri ex nihilo: cum fiat ex aliquo p̃supposito. ſ. ex mã: non tanq̃ ex qua: ſz tanq̃ in qua: siue nõ itrinsece sed subiectiue. Non igit̃ negat ·phs quin ex nihilo aliqd fiat: sed dicit q̃ hoc nõ põt eẽ in illis que fiũt ꝑ generationẽ: q̃ generatiõi p̃supponit̃ mã: ꝛ motui p̃supponitur ens i actu. Et ad hunc sensuz accipiẽda sunt verba Cõmẽ. Ipse eniz reprehẽdit eos q̃ dicebãt mundũ eẽ genitũ ꝛ ꝓductuz per motũ ꝛ transmutationẽ: ꝛ tñ eẽ factuz ex nihilo. ¶ Ad rõnẽ aũt negat̃ ꝓ̃tia: ꝛ dicit̃ q̃ ea que fiũt ex nihilo fiũt subito ꝛ in nõ tẽpore. Ad ip̃obationẽ dicit̃ q̃ ·phs 6° phy. ꝓbat q̃ ante oẽ mutatũ esse est aliquod mutari in his que fiunt ꝑ motũ: sed nõ est verũ in his que fiunt in instãti: q̃ talia simul fiunt ꝛ facta sunt: vt dicit ipse ·phs 8° phyſi. ꝛ Cõmẽ. i de sensu ꝛ sensato. Et 7° phyſi. cõ. 37. ¶ Ad primã confirmationẽ dicit̃ q̃ ly ex. põt dicere habitudinez mãe: nõ quidẽ positiue. vt sit sensus/q̃ ipm nihil sit materia eiꝰ qõ fit: ſz negatiue: vt sit sensus. q̃ res fit. ꝛ nõ fit ex aliqua mã. ·põt ẽt dicere ordinẽ vt sit sensus: fit ex nihilo. i. post nihil. eo mõ quo dr̃ q̃ dies fit ex nocte. Et hoc nõ est fieri per accidẽs. sed ꝑ se: q̃ iter talia est ordo ꝑ se. Et iste ordo inter ens ꝛ nihil est rõnis tñ: cum alterũ extremũ. ſ. ipsum nihil sit non ens. ¶ Ad 2ᵐ confirmationẽ dicit̃ q̃ ipsum nihil/nõ mutat̃ in ens. q̃ ꝓductio rei ex nihilo nõ est ꝓprie motus nec mutatio: sed simplex emanatio effectꝰ a cã. Sed tñ verũ est q̃ illa res que nunc est ens: ꝑus non erat ens.

Ad ꝗrtũ

¶ Ad 4ᵐ dicitur q̃ ꝓductiuũ earũ rerũ que fiunt ex nihilo nõ dr̃ ꝓprie agens: q̃ agẽs ꝓprie dictũ agit actiõe que est motus aut mutatio: ipm tñ dr̃ agens similitudinarie: q̃ ita dat esse suo effectui ꝑ simplicẽ ꝓductionez. sicut agẽtia per motũ. ¶ Et per hoc ꝑz ẽt rñsio ad 5ᵐ. ·phs enim non diffinit vl̃ causam efficientẽ: sed tñ cãz agẽtẽ ꝑ motum: q̃ hꝰ cause sunt nobis magis manifeste: vnde Auicẽna ꝑmo libro sue sufficientie capitulo. 2. dicit q̃ illa diffinitio non est nisi agentis phyſici.

Ad q̃rtũ

Ad q̃ntũ

¶ Utruz omnia esse effectiue a deo possit probari ratione mere naturali. Qõ. XVII.

Ꝙia rõ.

Queritur 17°. Utruz stando p̃cise in ratione nãli: ꝓbari possit q̃ oia sint a deo effectiue. Et videt̃ q̃ nõ. ¶ ·primo. Quidditates rerũ nõ habẽt cãm ꝓductiuam. ergo nõ põt demõstrari q̃ ab alio sint effectiue. Consequẽtia ꝑz: q̃ nullũ falsum demonstrat̃. Añs ꝓbatur. Si haberent cãm/segtur q̃ de eis possit formari questio de tali cã: puta quercndo quare homo est homo. Sed nulla talis qõ de eis fieri põt vt vult ·phs. 7. meta. tex. cõ. 57. vbi dicit q̃ nulla est cã quare hõ sit homo. nisi oinoda idẽtitas subiecti ꝛ ꝑdicati. ¶ Confirmatur: q̃ ẽt. S. Tho. ꝓbat q̃ esse distinguit̃ ab eẽntia ex hoc q̃ eẽ conuenit rebus per cãm ꝛ gdditas nõ. ¶ Confirmat̃ 2° q̃ per ꝓductionẽ ipsa eẽntia acgrit esse. ergo eẽntia nõ ꝓducitur. sed tñ eẽ ꝓducitur in eẽntia. ¶ 2°. Si tota entitas cuiuslibet rei est effectiue a cã ꝑma/accipio totã entitatẽ Sor. ꝛ arguitur sic Sor. añq̃ ꝓduceretur nulla habebat entitatẽ. ergo si tunc formata eẽt ista ꝓpositio/Sor. est nibil: ipsa fuisset vera. Sz nihil ꝛ nõ ens eqpollent. ergo ẽt ista fuisset vera Sor. est nõ ens. Tunc vltra/ergo per conuersionẽ simplicẽ ista fuisset vera: non ens est Sor. Sed qcquid est Sor. est aliqd. ergo nõ ens erat aliquid: qõ est dicere ẽdictoria.

Tertia rõ In fine ꝓlogi.

¶ 3°. Quicqd naturaliꝛ ꝓbari põt ab aliquo pbozuz est ꝓbatũ: ꝛ ꝑsertim ab Aristotele de quo dicit Cõmẽ. ꝑmo phyſico ꝛ in multis alys locis vt in 3° de aia. cõ. 14. ꝛ in capite ꝑmo de suba ozbis. q̃ ipse fuit quasi regula in nã: ꝛ q̃ intellexit oia quozum nã est capax: ꝛ q̃ nihil vnq̃ dixit sine fozti ꝓbatione: ꝛ q̃ sermones eius sunt maxime remoti a ẽdictione. Sed nullbi inuenitur Aristotelem expresse ꝓbare. aut dicere q̃ oia sint a ꝑmo ꝑncipio effectiue: aliogn non eẽt tanta dissensio iter doc. gd senserit ·phs circa materiã istã. ergo ꝛc̃.

Quarta rano.

¶ 4°. Cuilibet potẽtie actiue cozrñdet aliqua poª passiua: aliogn agẽs posset aliqd agere: ꝛ nõ daretur potẽtiale possibile fieri. Sed poª passiua cozrñdens agẽti non ꝓducitur ab eo: cũ p̃supponaꝫ actioni eius. ergo datur aliqua entitas. que nõ est effectiue a ꝑma causa.

Respondeo q̃ per cãm ꝑimã possumꝰ duo accipere. Uno mõ vt dicaꝫ cã ꝑima illa que nõ hz cãm nobiliozẽ se. Alio mõ vt dicaꝫ cã ꝑma illa q̃ non solũ nõ hz cãz nobiliozẽ supza se: sed ẽt illa que oiꝰ alys est dignioz. Et vtroq̃ modo deꝰ est cã ꝑma ꝛ nõ solũ ꝑmo modo. Ad quẽ sensuz loquẽdo de cã ꝑma dico q̃ potest ostrãtiue ꝓbari oia alia eẽ ab ea effectiue. ¶ Et ꝑ sic. Si eẽnt duo ip̃oducta. puta. a. ꝛ. b. seq̃t q̃ vtriq̃ eoꝝ cõueniret eẽ ꝑ ꝛ ꝑ se. Sed ipossibile est q̃ aliqd cõueniat duobꝰ ꝑmo ꝛ ꝑ se. ergo nõ ꝑñt esse duo ip̃oducta. Maioꝛ ꝑz. Tuz q̃ vtrũq̃ ponit̃ hic eẽ idependẽs. Tum q̃ id qõ cõuenit alicui ꝛ nõ cõuenit ei ꝑ causaz. cõuenit ei ꝑmo ꝛ ꝑ se. vt ly ꝑ se excludat ꝑ accidẽs: ꝛ ly ꝑmo excludat ꝑ aliud. Minoꝛ ꝓbat̃: q̃ ꝑ ꝛ per se siue vl̃e posterioziſticũ. qõ idẽ est. dr̃ illud qõ cõuenit alicui ſubto: ꝛ nulli cõuenit nisi per tale ſubiectũ. Un̄ dr̃ ꝑmo posterio. vl̃e dico cui nõ ꝑ aliꝰ: sed per ipm alteri. Ex quo ꝑz q̃ oẽ ꝙueniens alicui ꝑ ꝛ per se: ꝑ nullaz cãm cõuenit ei: ꝛ nulli cõuenit nisi ꝑ ipm. ergo nihil ꝙuenit duobꝰ ꝑmo ꝛ per se. ¶ Confirmat̃. q̃ illõ qõ cõuenit ꝑmo ꝛ ꝑ se alicui. cõuenit ei adequate: sicut risibilitas hoi. ꝛ bẽe tres triãgulos. Sed si cõueniret duobꝰ. nulli eoꝝ conueniret adequate: q̃ qõlibet eozũ excederet. Naz excedit. a. q̃ non solũ cõuenit ei. sed ẽt. b. ꝛ excedit. b. quia cõuenit. a. ergo est impole q̃ aliquid cõueniat duobꝰ ꝑmo ꝛ ꝑ se.

Tertio. 33.

¶ 2°. Cuilibet potẽtie cozrñdet aliqõ adequatũ obiectuz: vt dicit ·phs 2° de aia. cuius ratio est. q̃ ex vnitate obiecti adequati. potẽtia hz vnitatẽ ꝛ distinctionẽ: ꝛ ꝟ est verũ generaliꝛ in oibus. ·potẽtia eniz calefactiua hz ꝑ adequato obiecto calefactibile: ꝛ potentia visiua visibile: ꝛ ita de alys est dicẽdum. Nec põt negari ista ꝓpositio ab aliquo exercitato in phia. Tale aũt obiectũ respicit ꝑmo potẽtiã que ei adequat̃. ita q̃ nulla inferioꝛ põt in eum ferri sub ratione ita vniuersali. Qz eniz adequatũ obiectũ intellectus est ens inquantum ens: ſz potẽtie inferiozes possint apprehẽdere aliqõ ens. puta visus colozẽ. non tñ põt ipm apprehẽdere sub rõne entis. sed sub rõne aliqua inferioꝛi ad ens. puta sub rõne albi vel nigri. vel etiã ipsiꝰ colozis: que est rõ supzema quã respicit visus. nec superiozẽ habere põt. Sed in deo est potẽtia actiua siue ꝓductiua infinita. ergo cozrespõdet ei adequatũ obiectũ. tale aũt non põt esse aliud nisi ipm ens possibile eẽ: ita q̃ hec potentia põt in oẽ possibile siue in oẽ ens. cui nõ repugnat eẽ: alioquin nõ eẽt infinita: quia si hoc nõ esset. tunc daretur aliquid in qõ ipsa non potest. ergo nullũ est ens. cuius potẽtia diuina nõ sit ꝓductiua. Qz aũt eius virtus sit infinita ꝓbabit̃ inferius. sequit̃ ex hoc q̃ nulle cause scẽde p̃ñt causare eẽ nisi in virtute cause ꝑme: q̃ nulla earũ ꝑmo respicit rõnez en-

Nulla cã 2° cãt entitatẽ ireb°

tis.z ideo ipse dñr determiare ens:gratia exẽpli.Ignis genitus ab igne bz ab igne gñante q̃ sit ignis:q̃ autẽ sit ens bz a virtute cause p̃me:qua mediante ignis generat.¶3°. Oia dependẽt essentialr a p̃ma cã.ergo oia sunt ab ea effectiue.Añs est ·Phi.12.meta.in fine di.q̃ tota nã a p̃ma cã dependet.Et probat ex hoc:qz oia sunt in ordine vniuersi. Consequẽtia ẽt pz:qz dependere ab aliquo essentialr est nõ habere eẽ nisi per ipm.¶Ad hanc rõnem aliqui negant p̃ñtiam:qz põt dependere ẽntialiter.nõ tñ tanc̃ ab efficiẽte:sed sufficit q̃ tanc̃ a fine.¶Sed ɔ arguit̃.Tum qz oẽ habẽs cãm finalẽ habet causaz efficiẽtẽ vt pbabitur infra. Tuz qz dependẽtia finis est dependẽtia ad.z nõ ab.·Phs aũt dicit q̃ oia dependent a p̃ma cã:z non dicit ad primam cãm.Iste rõnes habẽtur partim clare:ptim elicitue a.S. Tho.¶Adducunt̃ ab alys alie rõnes que videtur nõ cõcludere.¶Quidã sic arguũt.¶Si eẽnt duo iproducta.a. z.b.Tunc.a.intelligeret se tãtũ quãtũ est intelligibile.z similiter intelligeret.b.quantũ est intelligibile.Sed vtrũq̃ istorũ est infinitũ.ergo.a.haberet duo obiecta infinita:z p p̃ñs duo adequata:qõ est ipossibile.¶Ista rõ non cogit: qz obiectũ põt dici adequatũ duplr.Uno mõ in pfectiõe: z sic vna potẽtia põt habere nõ tñ vnum.sed ẽt plurima obiecta tãte pfectionis.imo ẽt maioris q̃ ipsa sit.Alio mõ dicit̃ adequatuz ꝼm predicationẽ:z sic vna potẽtia bz tñ vnũ obiectũ:qõ pbat̃ de oibus in gbus ipsa est.Dico aũt q̃.a.z.b.eẽnt adequata itellectui ipsius.a.p̃mo z nõ 2° modo:qz.a.z.b.cõuenirẽt in vna rõne obiecta.s.in ente.¶2° arguũt.a.z.b.eẽnt necesse eẽ.z tñ inter se eẽnt distincta.cuz aũt.a.ꝼm se totũ sit necesse esse:segtur q̃ bz duas rõnes necesse esse.s.illaz que sibi est ꝓpria:z illaz in qua cõuenit cũ b.¶Sed hec quoqz rõ nõ cogit.Naz de facto de⁹ z angelus sunt subẽ:z tñ distinguunt̃.segtur ergo.si illa rõ valet: q̃ deus bz duas rõnes gbus est suba.s.illaz que sibi est ꝓpria:z illã qua conuenit cũ angelo.Adducunt̃ quodã mõ infinite rõnes a diuersis que oẽs sunt tñ ꝓbabiles:z nullas inuenio que mihi videantur ita efficaces stando in rõne naturali quantum sunt ille que supza sunt posite.

Difficilo.

Ad p̃ma **Ad primum** argumentũ z ad ꝓfirmationes eius dicit̃ q̃ ois entitas est a p̃ma cã effectiue:non tñ ꝼm oẽm modũ eẽndi.sed quantũ ad actualez existentiã.Quidditates enim nõ possunt ꝓduci quo ad eẽ quidditatiuũ.Nihil eniz fit a cã p̃ma qõ nõ habuerit p̃us esse cognitũ z volitũ in ea.Et in tali eẽ cognito fuit possibile formalr:z per ꝓñs habuit eẽ qdditatiuũ.qõ tñ eẽ nõ fuit aliquod ens reale extra p̃mã cãm vt dictum fuit.q.59.7^mi.

Ad scõm Difficilo.

¶Ad 2^m dicit̃ q̃ ly nõ ens/siue nihil/põt dupliciter accipi.Uno modo accipit̃ sicut dictio infinita.Alio modo vt significat hoc cõplexum nullus ens.Et vtroqz modo dico q̃ añ ꝓductionẽ Soz.ista nõ erat vera.Soz.est non ens. nisi forte ad hũc sensuz Soz.ꝓducẽdus est nõ ens.Et cuz infert̃.g̃ nõ ens est Soz.dico q̃ ipa erit vera prout ly nõ/ens significat nõ existẽs:vt sit sensus.nã q̃ nũc non est sub actuali existẽtia in tali suppposito.aliq̃n erit illud suppositũ existẽs.

Ad tertiũ

¶Ad 3^m dr q̃ Aris.cognouit oia eẽ a deo:z exp̃sse dixit.12.meta.Et ex p̃ncipijs ei⁹ demr̃atiue ꝓbat̃ vt pz in p̃ma z 2ª rõne.positis supza.

Ad q̃tuz

¶Ad 4^m dr q̃ maior est falsa loquẽdo de po^a actiua infinita:qz talis cãt oẽm entitatẽ z nihil ꝓsupponit.Ad ꝓbationẽ dr q̃ nõ est ad ppm.13.n. nihil ꝓducat qõ nõ sit pole ꝓduci:illud tñ nõ est pole per potẽtiam passiuam:sed per potentiam actiuam agentis.

¶Utrũ prima cã possit oẽm aliam entitatez a se imediate producere. Qõ.XVIII.

Queritur 18°.an p̃ma cã quã supza ꝓbauimus oium effectiuã/possit omnẽ entitatẽ aliã a se imediate ꝓducere:ita q̃ ista qõ nõ est de causalitate in se:sed de mõ causalitatis.Et videt̃ q̃ nõ.¶·Primo.Deus nõ põt imediate producere entia contingẽtia.ergo nõ põt imediate ꝓducere oẽm effectum. p̃ñtia pz.Añs ꝓbatur.·Principiũ necessariũ z oino perfectũ nihil respicit imediate cõtingẽter.Sed p̃ma cã est p̃ncipiũ oino necessariũ.z simplr pfectuz.g̃.Minor pz ex dictis supza.Maior ꝓbatur.Si effectus imediatus talis p̃ncipij posset eẽ contingẽs.posset in eo assignari nouitas eẽndi:qz contingẽs nõ semp fuit.Sed in tali effectu non põt esse nouitas.ergo nec contingẽtia.maior pz.Minor ꝓbatur.Aut illa nouitas eẽt:qz p̃ncipiũ nũc alr se bz c̃ prius:z hoc nõ:cũ ponatur oino eẽ necessariũ.Aut eẽt/qz aliquid non ipedit ipsuz.z ante ipediebat ad agẽdũ.vel qz opz aliquã aliam cãm cũ eo concurrere.que ante nõ cõcurrebat. Et hoc ẽt esse nõ põt:cũ ponat̃ esse oino sufficiẽs.ergo z̃.

Tertia rõ

¶2°.Si posset oẽm effectũ ꝓducere sine cã 2ª.segtur q̃ posset facere q̃ cause scõe nõ haberẽt actiones suas.Sed hoc est falsum.ergo z̃.p̃ñtia pz.Falsitas ꝓñtis ꝓbatur:qz Cõmẽ.9.meta.cõ.15.dicit:q̃ cũ entia nõ habeant actiones suas.nõ habẽt ẽt eẽntias ꝓprias.Sed primũ p̃ncipiũ non põt ꝼm ·Phm destruere eẽntias rerũ eternaruz.ergo non põt remouere eas a suis actionibus.

Scõa rõ

T.cõ.8. T.cõ.78. Quarta ratio.

¶3°.Si posset agere p̃ter ordinẽ causarũ scõarum.segtur q̃ ordo in causis non eẽt simplr necesse eẽ:z per ꝓñs nec esset eẽntialis:cui⁹ oppositũ vult ·Phs 2° metaphysice.¶4°.·Phs ꝓbat 8° physicoruz q̃ nulla potẽtia infinita põt imediate mouere aliquod corpus in tẽpore.ergo deus non põt imediate causare motum.

Quinta rõ

¶5°.Nullum separatuz a materia potest imediate transmutare materiam ad formam:vt probat ·Phs septimo metaphysice.ergo prima causa non potest immediate causare formas materiales.

Problematis varij sensus.

Respondeo q̃ ista questio põt esse de possibili in sensu cõposito:z põt esse de possibili in sensu diuiso.Et in vtroqz sensu põt habere duplicẽ intellectũ. Primus est.An p̃ma cã possit quẽlibet effectuz ꝓducere nullo alio effectu ꝓducto.ita q̃ quacũq̃ entitate data. deus põt eam ꝓducere ẽt si nihil aliud ꝓduceret.Secundus itellectus est.An p̃ma causa possit quẽlibet effectũ ꝓducere nulla alia cã concurrẽte ad eius ꝓductionẽ:ita q̃ ipsa causa p̃ma sit imediata in causando cuilibet effectui.

Conclusio prima.

¶Et si quidã querat̃ in p̃mo sensu:manifestũ est q̃ non: qz vt supza in.8.ꝓbatum fuit.nõ posset prima cã ꝓducere mãm nisi ꝓducat formã.nec põt ꝓducere ꝓpriã passionẽ nisi ꝓducat eius subiectũ.Et ideo de hoc non est amplius querendũ.¶Si aũt accipit̃ 2° modo z sit in sensu cõposito sic dico q̃ loquẽdo ꝼm opionem ·Phi:deus nõ potest imediate quẽlibet effectũ ꝓducere vt ꝓbatum fuit arguẽdo.z adhuc confirmatur.¶·Primo. Si questio esset vera in sensu composito sequitur q̃ illa ꝓpositio eẽt possibilis.deus ꝓducit res.nullo alio ꝓducente.Sz hoc est falsũ. ergo.Consequẽtia patet per modũ ꝓbandi ꝓpositiones de possibili in sensu cõposito.Falsitas ꝓñtis ꝓbatur.De⁹ de necessitate nature mouet celũ:z de necessitate nature ꝓducit intelligẽtias motrices ozbiũ:ex quoꝝ motu causatur rosa.ergo non est possibile z̃.¶2°.Assignata quacũq̃ re/adhuc sunt alique alie sine qb⁹ ipsa nõ põt esse in natura.s. oia entia sempiterna:puta itelligẽtie:quas omnes putauit ·Phs esse formaliter necessarias:z per ꝓñs res esse nõ p̃nt nisi ẽt ipse sint.¶3°.idẽ apparet.qz ·Phs voluit q̃ in reb⁹ sit ordinata pfectio habẽs ordinẽ necessariũ.ita q̃ a sũma pfectione nõ descẽditur ad res iperfectissimas nisi mediãtibus causis pfectioribus.¶Si aũt questio sit in sensu diuiso.tunc est sensus.An deus habeat talẽ potẽtiã que quãtum est ex se sit sufficiẽs ad attingẽdum oẽm effectuz:lz ꝺ de facto eẽ non possit;non quidẽ ex defectu potẽtie:sz ꝓp cõnexionem

In quo sẽ supponit̃ dicẽ Aris. ꝓsentire cõcluſioni.

cõnexionẽ necessariã causarũ. Et quantum ad hoc dico ꝙ ꝓbs cognouit deũ posse oia imediate ꝓducere. Qđ ꝓbat. Loco 2°

¶ Primo. Deus ꝓducit res intelligẽdo ꝛ volendo: ita ꝙ eius itellectio ꝛ volitio est eius ꝓductio. Sed nulla res est quã deus nõ possit imediate intelligere. ergo nulla est quã non possit immediate ꝓducere: maior patet. Minor ꝓbatur. Naz ly deus nõ possit vnã rem intelligere alia non intellecta. qz oia necessario intelligit: tñ intellectio vni⁹ nõ dependet ex intellectione alteri⁹: nec vnum intellectũ est ei ratio intelligẽdi aliud: cuz oia imediate in seipso intelligat in quo eque perfecte repzesentant. ergo ꝛc. ¶ Scõo. Potẽtia diuina est infinita intẽsiue vt supza ꝓbatum est. ergo aut formal'r aut virtual'r continet eminẽtissimo mõ oium rerũ pfectiones ꝛ virtutes. Formal'r quidẽ vt sapiẽtiã/bonitatẽ/iustitiã. Uirtual'r aũt siue eminẽter virtutẽ rose. virtutẽ ignis ꝛ aliozũ bꝫ. Sz nullus effect⁹ est qui nõ habeat aliquã cãm ipm imediate ꝓducentẽ. ergo deus põt oia imediate ꝓducere. ¶ Confirmat: qz ois vtus indigẽs alia virtute ad ponendũ effectũ suum in actu/est virtus diminuta. virtus aũt ꝑme cause nõ est virtus diminuta: cũ ponatur eẽ infinita. ergo. ¶ Confirmat 2°. qz si virtus ꝑme cause nõ sufficit ad ꝓducendũ quẽlz effectũ. sed idiget alia virtute. ergo iste due virtutes sunt aligd maius q̃z virt⁹ ꝑme cause ꝑcise accepta. Pz ꝓntia: qz ambe simul iucte pñt in aliquid in qõ neutra earũ ꝑcise accepta sufficit. Sz virtute infinita nõ põt esse aliqua maior si sit simpl'r infinita. cuiusmodi ponitur virtus prime cause. ergo ꝛc.

Ad ꝓmũ **Ad argumenta** rñdetur ꝙ ꝓbs cõcedit ea cõcludere. vel saltẽ aliqua eozum quo ad sensum cõpositũ: sed nõ quo ad sensum diuisuz. Et ideo quantũ ad primũ supponẽdo ꝙ deus agat ad extra libere negat añs. Ad ꝓbationẽ negat maior. Ad cuius ꝓbationẽ dicit ꝙ nouitas in effectu est nõ ex mutatiõe: nec insufficiẽtia cause: sed ex libertate voluntatis eius que ponit effectũ in actu qñ vult: ꝛ eo mõ quo vult. ¶ Ad 2m negatur minor. Ad ꝓbationẽ dicit ꝙ ꝓbs ꝛ Lõmẽ. q ponũt deũ agere ad ex̃ de necessitate nature: dicunt ẽt necessario conseruare res sempiternas in eẽ: ꝛ per ꝓns non posse eas annihilare. Quia Xo nõ agit necessario sed libere. dicẽduz est ꝙ põt remouere oẽm cãm scõaz a ꝓpria eius opatiõe: imo ẽt facere vt deficiat habere eẽntiam quã bꝫ in rerum nã. ¶ Ad 3m negat ꝓntia: qz ordo eẽntialis in causis non attẽditur penes hoc ꝙ cã prima non possit ꝓducere oẽm effectũ nisi agente causa 2ª: sed penes hoc ꝙ cause inferiores nõ possunt agere nisi ẽt superiozes simul agant. ¶ Ad 4m negat añs ꝑmo: qz hoc posito ꝓbs sibi ꝺiceret: cum ipse velit. 12. meta. ꝙ ꝑma cã sit motor appropriat⁹ primi mobilis. Scõo. qz 8° physico. nõ dicit simpl'r virtutẽ infinitã non posse imediate mouere aliqõ corpus: sed dicit ꝙ si virtus infinita eẽt in magnitudine non posset imediate mouere corpus in tẽpore: qz moueret in instãti: cuius ratio supza assignata fuit. ¶ Ad 5m negat maiorẽ nec eam ponit ꝓbs 7° meta. ly dicat ꝙ idee quas ponebat ꝓlato nõ possent transmutare mãm. Et de hoc dictũ fuit 7° huius.

Ad 2dam

Ad tertiũ

Ad qrtuz

¶ Utrum deus ꝓducat de necessitate nature aliquid extra se. Questio. XIX.

Queritur 19°. Utrũ prima causa ꝓducat aliquid extra se de necessitate nature. Et videtur ꝙ sic. ¶ Primo. In oi differẽtia entis necessitas est pfectior contingẽtia. Sed causalitas est differẽtia entis: cum ens diuidat in cãm ꝛ effectuz. ergo in qualibet causalitate pfectior est necessitas q̃z cõtingẽtia: cũ igit deo sit attribuẽdum qcquid est pfectionis: sequitur ꝙ in qualibet causalitate dei est necessitas. ¶ 2°. Dẽ agẽs liberũ libertate cõtra dictionis/põt agere ꝛ nõ agere: ꝛ p ꝓns põt eẽ in eo potentia separata ab actu: ꝛ silr priuatio. Sed in deo nõ põt eẽ ꝑuatio: aliogn nõ eẽt ens pfectissimuz ꝛ actus purus. ꝙ ꝛc. Primaro

Tertia rõ

¶ 3°. Dis potẽtia libera libertate ꝺictionis indiget aliq̃ ꝙ quod determinẽt. Sz prima cã nõ põt ab alio determinari: aliogn nõ eẽt ꝑma. ergo ꝛc. ¶ 4°. ad idẽ est ꝓbs 2° phy. tex. cõ. 73. vbi dicit expresse ꝙ primus motor est ꝓncipium motus ꝛ ꝙ tale ꝓncipium est ꝓncipium non nãle.

Quarta ratio.

Respondeo circa hanc qõnẽ alr dicẽdum est ꝛm ꝓbs: ꝛ alr ꝛm rei veritatez. ¶ Phi enim ꝛ ꝑsertim Auicẽna libro 9° meta. capi. 4. dicit deum agere aligd extra se de necessitate nature: ꝛ ꝑsertim ea que incorruptibilia sunt vt celũ ꝛ intelligẽtia. Unde ei⁹ verba sunt hec. Non põt vt eẽ oium ab alio fit ꝛm viã intẽtionis ab illo/quẽadmodũ est nobis itẽtio in bis oibus que fiũt a nobis: tunc eniz ipse eẽt intẽdens ꝓpter aliquid aliud ꝑter se. ¶ Eadẽ opinio prius fuit ẽt Aristo. qz si deus moueret celũ contingẽter ꝛ libere: sequitur ꝙ posset oino cessare a motu celi: qz agẽs liberũ se bz ad vtrũlibet. Sed deus non põt cessare a motu celi: qz vt deducit Lõmen. 12. meta. cõ. 44. primũ ꝓncipium eẽt oino ociosum. si nihil moueret. ¶ 2°. Si deus contingẽter moueret celuz. sequitur ꝙ posset eũ mouere aut velocius: aut tardius: sicut placeret sue voluntati: quia ex quo non mouet necessario põt alr se habere. Sz non põt velocius aut tardius mouere celuz q̃z moueat: vt pz 2° celi. tex. ꝛ cõ. 35. ꝛ. 5. meta. cõ. 7. ¶ 3°. Si ꝑm⁹ motor mouet contingẽter possibile est vt nõ moueat: quia nõ necesse eẽ sequitur possibile eẽ: ꝛ sic eẽt motor in potẽtia non coniuncta actui necessario. Sz Lõmẽ. 12. meta. cõ. 30. dicit ꝙ primus motor est actio pura: ꝛ ꝙ necesse est vt isti motori nõ admisceatur potẽtia oino neq̃z in suba: neq̃z in aliquo modo ꝛ potẽtie. ¶ Itẽ 8° physico. cõ. 9. si possibile eẽt corpora celestia quescere/necesse eẽt: vt eẽnt partes alterius mundi. Et 7° physicoruz. cõ. 2. Impossibile est partẽ celi quescere. ¶ 4°. ꝓbs 8° physicoꝛ. tex. cõ. 36. dicit ꝙ primus motor nõ mouet ꝑ accidẽs ad motũ celi: ꝛ Lõmentator formar ibi hanc ꝓntiam. Si primus motor mouet per accidẽs. possibile est ꝙ aliquãdo non moueat: qz qđ est ꝑ accidẽs nõ est necessariũ. ꝛ si est possibile vt nõ moueatur possibile est vt nõ moueat. Pz ista ꝓntia: qz nõ mouet nisi qz mouet. Sed impoſe est ꝙ aliqñ non moueat: quia cum motus oium entium sit a ꝑmo motore: sequitur ꝙ eẽt possibile vt aliquãdo nihil moueret: qđ tñ est ipossibile: cuz ꝓbatum sit in ꝓncipio huius. l. 8. physicoꝛ ꝙ necesse est motum eẽ eternũ. Ex qbus expsse pz ꝙ ꝛm Aristotelẽ ipossibile est primuz motorẽ non mouere. ꝛ ꝑ consequẽs de necessitate mouet. ¶ 5° Lõmẽtator 8° physicoruz cõmẽto. 83. dicit ꝙ in celo est necessitas mot⁹ in modo recipiẽdi motum: in motore aũt est necessitas in modo agẽdi. ergo necessario mouet celũ. Jn pleriscz alys locis dicit ꝓbs ꝛ Lõmentator ꝙ motus celi est naturalis: vt pz 8° physicoruz cõ. 27. ꝛ 3° celi. cõ. 20. Sed istud ꝛ alia bꝫ non sunt ad ꝓpositum: qz ꝓbs ibi accipit motum naturalẽ: prout distinguit contra violẽtuz ꝛ nõ prout distinguit cõtra voluntariũ ꝛ liberũ. ¶ Quomodo aũt intellexerint ꝓbi deum agere aliud extra ex necessitate nature dupl'r põt declarari. Primus modus dicẽdi est ꝙ deus necessario intelligit se perfectissime: ꝛ nihil intelligit extra se. Ad hanc autẽ intellectionẽ consequunt ex necessitate omnia entia necessaria vt celũ ꝛ intelligẽtie ꝛ motus celi: sicut etiaz radij solis emanant ex necessitate ab eius luce: ly ipsa nõ habeãt eorum intellectionẽ: ꝛ ꝑ consequẽs ꝛm hunc moduz diceret ꝙ deus agit per intellectum ꝛ voluntatẽ: non qui intelligat res productas: sed qui intelligat ipsummet deum ꝓducentẽ. Scõs modus dicẽdi est ꝙ deus non solũ intelli-

Scõa rõ.

Quo intelligẽdi sint ꝓbi dicentes deum agẽ de necessitate nature aliqd extra se.

git se:sed ēt intelligit alia. Et sicut necessario ea itelligit:ita necessario amat ꝛ vult ea:ꝛ qꝫ ꝓducit res per intelligere ꝛ velle:ideo ad suum velle qđ est necessariū nō solū in se.ly ēt ꝑ respectū ad alia obiecta volita.sequit̄ ipsarū rerum ꝓductio passiua. ¶ Primus modus est Cōmen.qui vult qꝫ deus nihil itelligat extra se vt patebit infra. ¶ Scōs ℞o modus est Auicēne.ꝛ sic ꝑz opio ꝓbꝫ. ¶ Uera autē ſnia huius qōnis est qꝫ ly deus velit se necessario. Alia tñ a se vult mere contingēter ꝛ libere. Probat̄ ista cōclusio.

Cōclusio tñia.

¶ Primo sic. Poꝰ respiciēs aliquod obiectū ꝑ se ꝛ essentialiter respicit tñ cōtingēter ea que nō habēt ordinē eēntialē ad illud. Sz volūtas dei respicit ꝓmo ꝛ adequate bonitatē suā ad quā nulla alia res hz ordinē necessariū:cū nihil aliud sit necesse ad consequēdā vel conseruādā. vel augēdam eaꝫ.ergo volūtas dei nō respicit necessario aliquid extra se.maior ꝑz. Minor ꝓbatur. Adequatū obiectū itellectus dei est gdditas eius.ergo adequatū obiectū siue voluntatis est sua entitas vel sua bonitas.ꝓntia ꝑz. Añs ꝓbatur. Ois notitia mēsurat̄ ab obiecto:qꝫ necesse est qꝫ veritas que est in notitia sequat̄ veritatē obiectiuā. Sz notitia dei nō pōt mensurari ab aliquo distincto a se. Ergo nihil qb ea distinctū est bonum adequatū ipsius. ¶ zᵒ. Ubi est multitudo ordinata pluriū nō habentiū ordinē essentialē inter se:ibi necesse est talē ordinē causari ab agēte libero. Sed hz ordo est inter radios solis.ꝛ iter ptes situatas alicuius cōtinui.ergo iste ordo est ab agente libero. Sz non ab alio ꝗz a deo.ergo deus est agēs liberū. Maior ꝓbat: qꝫ si ille ordo eēt ab agēte nāli.cum agens nāle semp agat vniformiter:segtur qꝫ illa pars que est posterior nō posset eē ꝑfecta:ꝛ per ꝓns eēt ibi ordo eēntialis. Minor ꝓbat. Inter idiuidua eiusdē rōnis nō est ordo eēntialis. Sed radij solis sunt eiusdē rōnis:ergo ꝛc.ꝛ per ꝓns quātū est ex parte solis nō est aliqua ratio qꝫ prius ꝓducat radiuꝫ.a.ꝗz radium.b.ergo qꝫ.a.ꝑcedat.b.est ab aliqua cā libere ꝛ contingēter sic ordinante. Nō apparet aūt que alia possit eē nisi deus vel intelligētie de quib⁹ est eadē ratio quantū ad agere contingēter.vel libere.ergo ꝛc. ¶ Dicetur forte qꝫ maior est falsa:qꝫ dant̄ aliqua indiuidua eiusdē rōnis habentia ordinē essentialē:vt ꝑz in partib⁹ gradualib⁹ formarū: ꝛ in mutatis eē que sunt in motu. ¶ Sed hec rñsio nō solūit difficultatē:qꝫ ꝛ si darēt̄ aliqua indiuidua habētia ordinē eēntialē.multa tñ sunt ordiata solū per accidēs: sicut radij solis:ꝛ multitudo boium. Qz igit̄ vnus radius sit añ aliū.opz reducere in aliquā cām agentē mere libere ꝛ contingenter. ¶ 3ᵒ. Si deus agit ex necessitate nature: segtur qꝫ oia eueniant de necessitate ꝑter ea que dependēt ex mero arbitrio hois. Sed hoc est falsuꝫ:qꝫ multa eueniūt contingenter in rebus nālibus:vt dicit ēt ꝓbs ꝓmo peri her. in fine.ꝛ zᵒ phȳsico.tex.cō.48. Consequētia ꝓbatur. Deꝰ ꝑ te necessario mouet celuꝫ.ergo celū necessario mouetur. ergo quecūꝫ ꝗz ꝓducunt̄ ꝑ motuꝫ celi necessario ꝓducunt̄. ꝓz hec vltima ꝓntia:qꝫ actio celi in hec inferiora non est actio libera.ly oīno necessaria. ¶ Si dicat̄ qꝫ ly celū necessario agat:tñ effectus pōt ipediri ꝓp indispositiones māe.

Rñsio alicuius.

Impugꝫ

Fuga.

Insecutio

¶ Sz cōtra. Nec indispositio a celo est vel ab aliqua virtute planetaruꝫ.ergo ꝛ ipsa est necessaria.ꝛ sic effectus ille necessario ipedietur. ¶ Confirmatur. Scōe cause nō mouēt nisi sicut mouētur a cā prima.ergo si cā prima agit necessario ēt scōe necessario agēt.qūo tñ ista ratio soluatur a ꝓbis dictū fuit supra. ¶ 4ᵒ. Segtur qꝫ cā ꝓma cōtinue ꝓduceret effectꝰ ꝑfectissimos:hoc est falsuꝫ vt ad sensuꝫ ꝑz: ergo nō agit naturalr sed libere. Consequētia ꝓbatur:quia in cuiꝰ ptāte non est actio in eiꝰ ptāte nō est modus actionis. Sz si agit naturalr in eiꝰ ptāte non est agere.ergo nec modus agēdi:ꝛ ꝑ ꝓns ageret ꝼm vltimū siue virtutis:ꝛ ita effectū nobilissimū quātum posset. ¶ Confirmat̄.qꝫ natura de polibus facit qō pōt.vt zᵒ de gñatiōe.tex.cō.58.ꝛ.z. celi.cō.34.ġ si ꝓma cā est agēs nāle agit quicquid pōt ēt ꝛ nobiliori modo quo pōt. ¶ 5ᵒ. Ens absolutū necessariū in sūmo necessitatis quantuꝫ pōt cogitari aliquid eē necessariū non pōt non eē:etiā quocūꝫ alio a se nō existēte. Sed ꝓma cā est ens sūme ꝛ ꝓmo necessariū.sicut ēt ꝓbi concedunt.ergo nō pōt nō eē ēt nullo alio existēte. Sed si nēcio agit ipse non ceēt nisi alia eēnt:qꝫ habēs necessariā habitudinē ad aliquid nō est nisi ēt illa habitudo sit:nō existēte aūt vtroqꝫ extremo habitudo non est.ergo si alia nō eēnt habitudo prime cause ad ea non eēt:ꝛ ꝑ ꝓns nec ipsa ꝓma causa eēt si hz ad ea necessariā habitudinē. Dicendum est igit̄ qꝫ mere libere ꝛ contingenter res produxit.

Ad primum

In oppositū dicit̄ qꝫ ꝑ causalitatem prime cause possumus accipe duo. Primū est ipse actus quo prima cā ꝓducit ꝛ causat effectꝰ suos:ꝛ sic cōcedit̄ maior.ꝛ dicit̄ qꝫ hȝ causalitas est oīno necessaria.qꝫ ille actus cum sit ipsamet ſuba prime cause:est sūme necessariꝰ. Scōm est habitudo illiꝰ actus ad effectū ꝛ sic negat̄ maior.meliꝰ eniꝫ est qꝫ hec habitudo sit contingēs ꝗz necessaria:qñ si eēt necessaria:sequitur qꝫ prima cā nō eēt nisi eiꝰ effectꝰ eēnt vt fuit ꝓbatū. Et cū dico hāc habitudinē eē ꝓtingētē loquor de ea ꝓut respicit existētias rerū:ꝛ nō ꝓout respicit possibilitatē earū:qñ vt sic est necessario. Prima.n.cā vult necessario qꝫ sui effectꝰ sint possibiles ꝓduci:qꝫ vult necessario potētiaꝫ suā ꝼm quā sunt poſes. ¶ Ad zᵐ dico sil̄r vt supra qꝫ potētiā esse separatā ab actu pōt intelligi dupl̄r. Uno mō ab actu in se:ꝛ sic negatur maior de eo agēte qđ est ſua ſuba:ꝛ cuius opatio sil̄r est nā sua. Alio mō qꝫ sit ſepata ab habitudine ad effectuꝫ: ꝛ sic ꝓcedit̄ maior.ꝛ hoc pōt reperiri in ꝓma cā/nec ponit in ea vllā iperfectionē.sed tñ negationē vnius relōnis rationis. ¶ Ad 3ᵐ dī qꝫ poª libera ab aliquo determinat̄:ꝛ non opz hȝ determinās eē aliud ab ipsa poª:cum ēt multi dicant voluntatē nostrā determinare ſeipsaꝫ: vt supra lib. 9ᵒ fuit declaratū. ¶ Ad 4ᵐ dī qꝫ est ꝓto nobis:qꝫ ꝓbs dicit primā cām eē non naturalē ad qđ ſegtur qꝫ ipsa ſit libera. Intētio tñ ꝓbi in illo loco vt declarat Cōmē. fuit dicere qꝫ est agēs non nāle:qꝫ agētia naturalia ita mouēt:qꝫ ēt mouent̄. Prima ℞o cā mouet ꝛ non mouetur.

Ad ꝓmū

Ad scōm Distictio.

Ad tertiū

Ad 4ᵐ⁹

¶ Utrum intelligētie eēnt oīno necesse esse:si deus produxisset eas ex necessitate nature. Questio. XX.

Ueritur zo. Utrū si deus ꝓduxisset intelligētias de necessitate nature ipse eēnt oīno ꝛ simpl̄r necesse esse. Et vī qꝫ sic. ¶ Primo. Illud est oīno ꝛ simpl̄r necesse eē:qđ nullo mō pōt alr se habere:vt ꝑz ex diffinitione necessarij.ꝓmo posterioꝝ.ꝛ 5ᵒ meta. Sz intelligētie eēnt hȝ. Non eniꝫ possent nō eē ꝑ ꝓncipiū itrinsecum cum in eis nō sit mā:nec ꝑ ꝓncipiū extrinsecū cuꝫ ponant̄ eē de necessitate nature a ꝓma cā:quā in sua actione nulla res pōt ipedire. ¶ zᵒ. Si nō eēnt necesse eē.ergo eēnt possibile nō eē. Sed hoc esse nō pōt.ergo.maior ꝑz. Minor ꝓbatur. Possibili posito in eē nullū segtur impoſe:vt dicit ꝓbs ꝓmo ꝓioꝝ ꝛ Cōmē. zᵒ celi.cō.12 4. Sz posito qꝫ ſube ſpūales possint nō eē segtur ꝓmaꝫ cām posse nō esse: qđ est ipossibile. Probat̄ ꝓntia. Remoto effectu ad cuius ꝓductionē causa hz necessariam habitudinē.necesse est cām remoueri. Sed ponit̄ qꝫ intelligētia nō sit.prima aūt causa dicitur habere ad eam nece ſſariaꝫ habitudinē cum ꝓducat eaꝫ de necessitate nāe.ergo ꝛc. ¶ Tertio. Quicquid cōtinetur sub ente/continetur sub aliqua differentia entis:sicut omne contentuꝫ sub aiali continetur sub rōnali vel irrationali. Sed differētie entis sunt contingentia ꝛ necessitas:

Ad 2ᵐ⁹

Tertia rō

necessitas: vt pz 6° metaphysice. ergo intelligentie essent ens cõtingens vel necessariũ: sed nõ ꝓtingẽs. cũ ponat̃ ꝙ necessario ꝓducant̃ a cã ꝑma. Ergo essent ens necesse eẽ.

Quarto rano. ¶ Quarto. Necesse esse ꝛ pole nõ esse. sũt ꝺictoria. Ergo nõ pñt eidẽ cõuenire. Sed si intelligẽtia ꝓducat̃ a cã ꝑ ex necessitate nãc ipsa est necesse eẽ. Ergo nõ est polis nõ esse. Sed ꝙ nõ est pole nõ esse est simplr necesse esse. g̃ in telligẽtia est simplr necesse esse si ꝓducatur ex necessitate nature. ¶ Diceꝯ forte ꝙ est polis nõ esse ex se: iz tñ est ne cesse esse ab alio. ¶ Contra hoc arguit̃. ¶ Primo. Lõtra dictio relatiua nõ tollit̃ nisi remotione terminoꝝ: sicut pz ꝙ lineã esse duplã ad. a. ꝛ nõ esse duplã ad. b. nõ est ꝓtradi ctio: iz sit ꝺictio ꝙ sit dupla ad. a. ꝛ nõ dupla ad. a. Sz ne cesse ꝛ possibile sunt ꝺictoria relatiua: qz habẽt habitudi nẽ ad esse. g̃ nõ tollit̃ ista ꝺictio nisi ex remotione termi noꝝ. Sed ex se ꝛ ab alio nõ sunt tales termini. g̃ remanet ꝺictio iter istas ꝓpones. Intelligẽtia est possibilis nõ eẽ ex se: ꝛ itelligẽtia est necesse eẽ ab alio. ¶ Scõo. Quicqd est necesse esse hz hoc ex sua rõne ꝛ ex se. g̃ nihil est necesse esse ab alio: ꝛ possibile esse ex se. ꝓñtia pz. Añs ꝓbat̃: qz Lõmẽtator ꝑmo celi. cõmẽto. 138. dicit ꝙ entia nãlia sunt in tribus disꝑositionib⁹. Nã aliqñ semꝑ sunt: aliqñ nunc̃ sunt: aliqñ se habẽt medio mõ: qz aliqñ sunt: aliqñ nõ sũt: vt generabilia ꝛ coꝛruptibilia. Sz ea que nũc̃ sunt, cuius mõdi est chymera ꝛ alia entia, ꝓhibita habẽt ex se ipossi bilitatem essendi. ergo ea que semper sunt habent ex se: ꝛ ex natura sua necessitatem ad esse.

Opiones varie. Respondeo ꝙ circa hanc questionẽ diuerse sunt opiones. Est eniz considerare tria in intelligẽtys. Primus est eaꝝ suba. Scõm est intellectio ꝛ volitio qua intelligunt ꝛ amant se. Tertius est cognitio ꝛ volitio qua intelligunt ꝛ amant aliqd extra se. ¶ Dicunt igit̃ aliqui ꝙ fuit de mente phi ꝛ Lõmẽtatoris intelligen tias esse simplr necesse esse cẽtuz ad ista tria. Et ꝑ ꝓbatur cẽtũ ad eaꝝ subaz.

Quid Arist. ꝛ auc. senserint. Si intelligẽtia est necesse esse. ꝛ nõ simplr. g̃ est aliquo mõ necesse esse: ꝛ aliquo mõ pole esse. Pz ista ꝓñtia: qz vnũqõqz ex ea ꝑte qua non est necesse esse: si nõ sit ipole esse: opz ꝙ sit pole esse. Sed potẽtia ad semꝑ esse: ꝛ potẽtia ad aliqñ nõ esse, sunt potẽtie ꝺictoꝛie. ſ. ad semper esse: ꝛ ad nõ semꝑ esse. Sed ꝓbs ꝛ Lõmentatoꝛ ꝑ celi dicunt ꝙ est ipole simul in eodẽ ꝙgregari duas tales potentias. ergo ꝛc̃. ¶ Scõo ꝓbat̃ de cognitione qua se co gnoscunt. Si aliqua sunt eadẽ res: opz si vnum est simplr necesse esse: ꝙ etiã reliquũ sit eodẽ mõ necesse esse. Sz in tellectio qua intelligentia intelligit se est sua suba: vt dicit Lõmentatoꝛ 3° de aia. cõmẽto. 21. Et. 12. metaphysice. cõ mento. 18. ꝛ cõmẽto. 50. ergo cũ sua suba sit simplr necesse esse: vt ꝓbatuz fuit: ſegtur ꝙ etiã intellectio qua se intelli git sit simplr necesse esse. ¶ Tertio ꝓbat̃ de intellectiõe qua intelligunt aliqd extra se. qz Lõmẽtatoꝛ scõo celi. cõ mento. 37. querẽs quare coꝛpa celestia nõ aliqñ veloci⁹: aliqñ tardius mouent̃. Respondet ꝙ hoc non est sicut in artificibus qui agunt nunc velocius nunc tardius ſm diuersas apꝛehensiones: qz in motoꝛibus oꝛbiũ qui habẽt imaginationes in actu per intellectũ nõ est imaginatio in potẽtia sed semꝑ in actu. Ex quo pz ꝙ ois intellectio que

Auicẽne sinia. est in eis est necesse esse. ¶ Auicenna 9o aliter sentit in ꝑ sue meta. vbi dicit ꝙ ois intelligẽtia est ex se possibilis eẽ. ꝛ nõ esse: sed ab alio est necesse esse. Ipse. n. credidit intel ligentias habere causaz efficientẽ deducentez eas ad esse de necitate nãe. Et ꝓñs ꝙ intelligẽtia nõ hz esse ex se: sed ab alio. Si ergo ſm se cõsidereꝯ ꝑt nõ esse: cũ eque pre cise accepte cõueniat nõ esse: qz tñ eius cã ꝓducit eã neces sario: iõ necesse est ꝙ ipsa sit: quã necessitatẽ nõ hz ex se: iz a sua cã ꝓductiua. Et sic pz ꝙ ſm banc opionẽ impole est ꝙ intelligẽtia nõ sit. Nec aũt ipossibilitas nõ cõsurgit ex natura intelligẽtie: iz ex cã agente dante ei esse de necessi tate. ¶ Cũ ista opinione Auicẽne stat ẽt opio Algaẓelis q in sua metaphysica diffinit possibile ꝛ necesse ꝛ impossibi le: dicẽs ꝙ possibile est id qõ nõ est ꝓhibitum esse nec est debitũ esse: necesse aũt est id qõ est debituz esse. Impossi bile 9o est id qõ est ꝓhibitũ esse. Et postea magis expli cat dicẽs, illõ esse necesse eẽ: qõ nõ ꝺepẽdet ab alio. Istud autẽ est pole esse qõ hz esse ab alio ꝺependẽs: ꝛ qz esse in telligẽtiaꝝ est ꝺependẽs ab intelligẽtia ꝑma: ideo ipse sũt possibiles esse. ¶ Alij ꝺicunt ꝙ intelligẽtie ꝛ celũ sunt en tia necesse esse ex se formalr: sed sunt entia necesse esse ab alio effectiue: ita ꝙ necessitas essendi cõuenit eis formalr ex se ꝛ ex eoꝝ nã: iz tñ cõuenit eis effectiue ab alio. Et cõ siderant isti ꝙ iz intelligẽtia ꝓducat̃ ab alio de necessita te: ꝛ ꝑ ꝓñs ꝙ esse nõ conuenit eis ex se: ipsa tñ ex quo est, nõ hz in se aliquã potẽtiã ꝑ quã possit nõ esse. Ex quo ſegtur ꝙ suũ esse est formalr ꝛ intrinsece necessariuz: qz nihil est intrinsecũ ei per qõ possit ꝺeduci ad non esse. ¶ Sed mihi videt̃ ꝙ iste opiniones nõ multuz ꝺifferant inter se quibusdã ꝓsuppositis. ¶ Quoꝝ ꝑmũ est ꝙ ꝑma causa est efficiẽs oium intelligentiaꝝ: sicut supra ꝓbatum fuit. ¶ Scõm est. ꝙ dupliꝛ ꝺicit̃ aliqd esse possibile. Uno mõ ſm aliquã potẽtiã: sicut possibile est Sor. mouer̃: quia hz aliquã potẽtiã motiuã. Alio mõ ex nõ repugnãtia termi noꝝũ: vt ꝺi 5° ꝛ 9° metaphysice. ¶ Tertium est. ꝙ necesse esse ꝛ nõ pole nõ esse equipollent: qz illud est necessariuz qõ nõ põt nõ esse. Nõ possibile aũt nõ esse cõtradicit ad possibile nõ esse: qõ pz: qz per solã negationẽ ꝓstituit̃ con tradictio in oibus ꝓpõnibus. Ex quo sequit̃ ꝙ necesse eẽ ꝛ possibile non esse cõtradicunt inter se. Et qz a quocũqz remouet̃ vnũ ꝓtradictoꝛiorũ in eo ponit̃ reliquũ: ideo si ꝺeclarabitur an intelligẽtie sint possibiles nõ esse: statim erit ꝺeclaratum an sint necesse esse. Respondeo igitur ad questionẽ his cõclusionibus. quarũ ꝑma hec est. Intelli gentia nõ est possibilis nõ esse ſm ꝓbos: accipiendo possi bile ꝓout ꝺicit̃ ſm aliquã potentiã. Ista cõclusio ꝓbat̃. Id qõ ꝓducit̃ ex necessitate nature a sua cã nõ impedibi li, nõ est possibile nõ esse ſm aliquã potentiã. Sed intelli gentie ꝓducunt̃ ex necessitate nature a cã ꝑma ſm ꝓbos vt pz ex ꝑmo ꝓsupposito, que causa ꝑma nõ est ipedibi lis. cum nõ possit ipediri. neqz a se neqz ab alio. Nõ qdez a se: qz agit ex necessitate nature. Nõ ab alio. Tum qz est infiniti vigoꝛis: ꝛ per ꝓñs oibus impedientibus reſistit su perãdo ea. Tuz qz nõ hz cãm supra se. Ergo itelligẽtie nõ sunt poles nõ eẽ. Maioꝛ est nota ex terminis: ꝛ minoꝛ ꝓ bata est cẽtũ ad singulas eaꝝ ꝑtes. ¶ 2°. Si sunt poles nõ esse: aut hoc est ꝑ potẽtiã intrinsecã: aut ꝑ extrinsecã. Non ꝑ intrinsecã: qz cã intrinseca tẽdẽtie ad nõ eẽ, est mã subie cta ꝑnationi: intelligẽtys aũt nulla est mã. Nõ ꝑ extrinse caz: qz talis cã potens facere ea nõ eẽ: aut esset cã ꝑma: aut aliqua alia inferioꝛ ea. Sed neutrum istoꝝ põt dari: vt pz ex precedẽti rõne. ¶ Scõa ꝓclo. Intelligẽtie ſm verita tẽ sunt poles nõ esse ꝑ aliquã potẽtiã. Probat̃. ¶ Prio. Lã ꝓducẽs ꝛ ꝓseruãs effectũ mere libere ꝛ contingenter. hz potẽtiã ad ꝓducere ꝛ nõ ꝓducere. Istud pz ex nã agẽ tis liberi ꝛ ꝓtingẽtis. Sz cã ꝑma ꝓducit ꝛ ꝓseruat itelligẽ tias mere libere ꝛ ꝓtingẽter: vt pz ex dictis in alia qõne. g̃ põt facere eas nõ esse. ¶ 2°. Intelligẽtia hz eẽ ab alio de pendẽs. ergo est ens pole esse. Añs pz ex ꝑmo ꝓsuppositio. Lõsequẽtia etiaz pz ex diffõne polis quã posuit Algaẓel. ¶ 3ª ꝓclo. Intelligẽtie nõ sunt poles nõ esse per potẽtiaz in eis existẽtẽ. Probat̃. ¶ Primo. Nulla forma separata ab oi subiecto hz in se aliqd per qõ possit ꝺesinere esse. g̃ nulla earũ est possibilis nõ esse ꝑ potẽtiã in eis existẽtez.

Algazelis opinio.

Alia op.

Auctoris sententia.

Aliꝰ oꝰ opiones ꝑ posite sint ꝓpter ꝺes. Sup. 2m

Sup. 3m

Prima ꝓ.

Scõa ꝓ.

Tertia ꝓ.

consequẽtia pz. Añs pbaꝫ. Dis potẽtia ad nõ esse conueniens alicui forme ꝑm nãm eius: aut cõuenit ei: qz ipsa bz ꝛriũ: aut qz corrũpit corrupto subto: aut remoto termino: vt pz in relatiuis. Nõ.n. apparet aliqd aliud. vñ sit corruptibilis nisi forte dicaꝫ q desinit eẽ ex subtractione actionis sue cãe. Sed hoc nõ est ipsaꝫ desinere esse ꝑ potẽtiã intrinsecã. Sed forme sepate a subo. cuiusmodi sunt intelligẽtie nõ babẽt ꝛrium: nec sunt in subo: nec sunt relatiue. g̃ nullo mõ pñt desinere eẽ per potẽtiã que sit in eis. ¶ 2°. Nullũ ens est in poª ad suũ oppositũ. Nõ eniz albedo est in poª ad nigredinẽ. Sed ens ⁊ nihil sunt opposita cõtradictorie. g̃ nullũ ens est in poª ad nihil. Sed si itelligentia esset in poª intrinsece ad desinẽdũ esse: ipsa esset in poª ad nihil: qz cũ desineret esse / nihil eius remaneret. g̃ nõ bz potentiã intrinsecã per quã possit desinere esse. ¶ 3°. Nulla poª destruiꝫ ex acgsitione eius ad qõ est in poª: cũ quelibz poª pficiaꝫ ex suo actu. Sz si intelligẽtia haberet in se potentiã ad nõ esse: illa poª destrueret ex aduẽtu eius: ad qõ opponiꝫ esse in poª. ſ. ex aduẽtu ipsius nõ eẽ. g̃ nulla talis poª est in intelligẽtys. ¶ Quarta ꝛclo. Lz intelligẽtia sit ens necesse esse: mõ q̃ ꝓbatũ fuit q nõ est poſe eã nõ esse: nõ tñ est simplr necesse esse: ẽt si ꝓduceret a cã ꝑma ex necessitate nãe. Probaꝫ. ¶ Prio. Jd qõ est simplr necesse esse nullã bz cãm. Sed intelligẽtie habẽt cãm ex dictis in ꝑncipio. Minor pz ex ꝑmo ꝓsupposito. Maior ꝓbatur. Noiez esse aial rõnale ⁊ triangulũ bze tres lineas nullaz habẽt cãm: nulla enim est cã faciens q hõ sit aial: vt dicit Phs ⁊ Cõmẽtator 7° metaphy. cõ. 59. qz esse aial cõuenit hoi ex se. Sed nõ est alia rõ. ꝓpter quã ista non habeant cãm: nisi qz sunt simplr necessario. g̃ ꝛc. ¶ Scõo. Implicatio ꝛdictiõis in ꝑ mõ dicẽdi per se est maior ipossibilitas q̃ iplicatio in alys modis: sicut ẽt ea que cõueniunt in ꝑmo mõ sunt magis intrinseca q̃ ea que ꝛueniũt in alys modis. Sed ista ꝓpositio. deus nõ est. iplicat ꝛdictionẽ in ꝑmo mõ: qz remoueꝫ a subo id qõ est itrinsecũ eius gdditari. Jsta aũt ꝓpositio. itelligẽtia nõ est / nõ icludit ꝛdictionẽ in ꝑmo mõ: cũ esse nõ sit de gdditate intelligẽtie. ergo magis est ipoſe deũ nõ esse / q̃ alias res sempiternas non esse. Sed id qõ est magis ipoſe nõ esse / est etiã magis necesse esse. Ergo ꝑma cã est ens magis necesse esse q̃ intelligẽtie: ⁊ per ꝛns ipse nõ sunt necesse esse simplr. ¶ Tertio. Nullus effectus est simplr necesse. Sed intelligentie ⁊ celũ sunt effectus ꝑme cause vt supponiꝫ. g̃. Maior probaꝫ. Simplr necesse bz esse nã: sicut ⁊ necessitatẽ que conuenit tali esse. Sed nullus effectus bz esse ex se: aliogn haberet duo esse: vnũ ex se. ⁊ aliud a sua cã. ergo ꝛc. ¶ Quarto. Ex gdditatiua rõne eius qõ est simplr necesse esse põt cõcludi ipsuz esse. Sed ex gdditatiua rõne effectus precise accepta nõ põt cõcludi ipsuz esse. ergo nullus effectꝰ est simplr necesse esse. Maior pz: qz qõ est simplr necesse eẽ: est necesse esse oibus modis ⁊ oi casu posito. ergo est necesse esse ex rõne sue gdditatis: ⁊ sic esse cõuenit ei ex sua gditate. sicut ⁊ necessitas essendi. Minor ꝓbaꝫ. Effectꝰ nõ bz esse circũscripta cã agẽte. g̃ non bz esse simplr ex rõne sue gdditatis. ¶ Quinto. Jd non est simplr necesse eẽ. de quo formata ꝓpositio simplex bz cõtingentẽ cõplexionẽ: Sed intelligẽtia ⁊ celũ sunt hꝺ. ergo. Maior pz: qz. n. deꝰ est simplr necesse esse: ideo cõnexio huiꝰ ꝓpositionis. deꝰ est. nõ est ꝛtingẽs. sed necessaria. Minor ꝓbaꝫ. Esse non est de cõceptu gdditatiuo entis finiti: cuiusmodi sunt oẽs intelligẽtie. Sed ois talis gdditas abstrahit ab esse ⁊ non esse. ergo ꝛnexio gdditatis ⁊ esse nõ est necessaria. ¶ Ex quibus oibꝰ pz q intelligẽtie ⁊ celũ sunt possibilia ⁊ non necessario: vt dicit Auicenna ⁊ Algaçel ad sensuz bonuz. ſ. qz nõ habẽt esse ex se: sed ab alio dependent. Sunt etiam necessario formaliter ex se: ⁊ ab alio effectiue ad hunc sensum: qz in eis nõ est aliqõ ꝓncipiũ corruptiuũ: siue aliqua potentia passiua per quã possint tendere ad non esse: sunt etiã necesse esse absolute ad sensuz q ꝓducunt a sua causa ex necessitate: ⁊ ipse nec ex se nec ab alio pñt non esse ꝑm Phos. nõ tñ sunt simplr. ⁊ oibꝰ modis necesse esse. vt probatũ fuit: ⁊ magis ꝑm veritatẽ nõ sunt necesse esse: qz sicut cã eas ꝛtingẽter ꝓduxit: ita posset eas deducere ad nõ eẽ.

Ad argumenta rñdeꝫ. Ad ꝑm negaꝫ maiorꝫ. Phs diffinit ibi necessariuz: vt se extendit ad oia necessaria. Sed ad hoc q aliqd sit simpliciter necessariũ esse: nõ sufficit q nõ possit non esse: sed ẽt requiriꝫ q suũ esse nõ sit ab alio dependẽs: ⁊ q nõ habeat causaz sue necessitatis. Jsta aũt nõ cõueniunt intelligentys: ſz tñ ꝑmo ꝓncipio. ¶ Ad 2ᵐ. ꝑmo negaꝫ ꝑma cõsequẽtia: qz nõ valet: nõ sunt simplr necesse. g̃ sunt possibiles non esse: qz est arguere a pluribus causis veritatis ad vnã earũ. Qz.n. nõ sint simplr necesse esse / põt esse: aut qz sunt possibiles nõ esse: aut qz nõ habẽt oẽs modos necessitatis. Et ideo nõ sequiꝫ alterũ istoꝝ determinate: sed hoc vel illud. Jn ꝓposito aũt dr q nõ sunt simplr necesse esse: ex hoc q possint nõ esse: sed qz nõ habẽt esse nec necessitatẽ ex se. Dr ſcõo q admissa ꝛntia illa que fit in maiori negatur minor. Ad cuius ꝓbationẽ dicit q possibili in sensu cõpositi posito in esse: nullũ sequiꝫ impoſe: posito tñ in esse: eo q est possibile in sensu diuiso: sequiꝫ multotiẽs impossibile. Hoc eniz mõ est possibile albũ esse nigrũ: ⁊ tñ si ponaꝫ in esse. sequiꝫ hoc ipossibile albũ est nigrũ. Cum dr aũt q possibile est intelligẽtias nõ esse / ibi nõ accipiꝫ possibile in sensu cõpositi: sed tñ in sensu diuiso. Et ideo non bz poni in esse per istã ꝓpositionẽ. intelligẽtia nõ est. Dr aũt esse possibile in sensu diuiso ad hunc sensuz q ꝑma intelligẽtia bz infinitaz potẽtiã per quã posset deducere intelligentiã ad nõ esse nisi ꝓduceret eaz de necessitate nature. Sed qz ꝓducit eã ex necessitate nature: ideo nõ põt eã deducere ad nõ esse: ⁊ ad hunc sensuz dixit Cõmentator ꝑmo celi. cõmẽto. 104. q id qõ est possibile ex se non est ipossibile ab extrinseco. Ex quo segiꝫ ꝑm ipsuz: q sicut nõ est possibile ex se intelligentiaz desinere esse: ita nõ est possibile q ꝑma cã deducat eaz ad nõ esse. Vñ q eam nõ possit deducere ad nõ esse: nõ est ex defectu potentie: ſz ex mõ agendi: qz. ſ. agit de necessitate nãe. Et ideo nos g tenemus cãm ꝑmã ꝓducere intelligẽtias cõtingẽter: dicimus ꝛñter q ista põt poni in esse: possibile est intelligẽtias nõ esse. Et negamus istã ꝛntiaz. Intelligẽtia nõ est. g̃ ꝑma cã nõ est. ¶ Ad 3ᵐ dicit. q intelligẽtie cõtinent sub necesse ⁊ cõtingenti / modis declaratis in qõne. Et si queraꝫ. cũ necesse ⁊ cõtingẽs sint differẽtie entis: ipossibile est q cõueniant eidẽ absolute. Sub quo igit istoꝝ absolute cõtineꝫ intelligẽtia. Rñdeo q hic aliter dõm est ꝑm Auicennã: ⁊ aliter ꝑm Cõmẽtatorẽ. Auicenna eniz dicit q absolute cõtinent sub possibili: ⁊ q est tñ vnũ absolute necesse eẽ: quod cõuenit alicui absolute qõ cõuenit ei ex se: ⁊ id tñ cõuenit ꝑm qd. qõ cõuenit ab alio. Intelligẽtia aũt ex se nõ bz esse: sed tñ ab alio: ⁊ ideo absolute est possibilis. Cõmẽtator aũt diceret q intelligẽtia est absolute necesse esse: ⁊ est possibilis tñ ꝑm quid: qz dicit ipse tñ id esse absolute possibile ad qõ nõ sequiꝫ impossibile: vt pz ꝑmo prioꝝ: ⁊ primo celi. cõmẽto. 124. Et qz sequiꝫ. ſi intelligẽtia nõ est q deus nõ est: cum ipse ponat deum producere intelligentias necessario. Jdeo habet dicere cõsequenter q intelligentia nõ est absolute possibilis. Et nos in hoc magis consentimus Cõmentatori. Tum ex rõne ipsius suppositi q deus agat itelligẽtias necessario. Tum ẽt hoc nõ suppositoꝫ: qz intelligentia nõ bz in se aliquid per quod possit ten-

Ad ꝑmã

Ad ſcõm

Ad tertiũ

Quarta conclusio

dere in non esse. Et ideo necessitas essendi cōuenit eis ex natura sua formaliter. Et hoc intelligo loquendo de intelligentia postq̄ producta est: q̄ tūc hz necessitatē essendi. ante aūt q̄ produceret erat ens possibile esse. Sed tamen erat talis natura que si deduceretur ad esse nō posset postea ex se nō esse. ¶ Ad 4m dicitur. q̄ responsio ibi data bona est. ¶ Ad p̄mā improbationē dī: q̄ necessitas ⁊ contingentia nō sunt ꝓprietates relatiue: sicut equalitas: sz sūt ꝓprietates absolute. Qō pz: qz ꝓprietates relatiue nō sunt ex p̄mis differētys entis. Tum qz hoiem cē aīal est necessariū in se. ⁊ nō in ordine ad aliud: ⁊ esse dei est necessariū in se ⁊ nō in ordine ad aliud. Silr dico q̄ esse intelligētie aut est necessariū / aut cōtingens: ⁊ hoc absolute ⁊ nō relatiue. Dum.n. queritᵉ an itelligētia sit necesse esse: nō est aliō nisi querere an esse eius sit esse necessariū. Et sic pz q̄ non est neciuz relatiue. ¶ Ad scōaz improbationē dī q̄ aliquid esse neciuz ex nā sua pōt itelligi duplr. Uno mō: qz hz cē ex se: ⁊ a nullo dependens. Alio mō: qz nō hz in se potētiā per quā tendat in nō esse. In p̄mo sensu nō intelligit Cōmētator: sed tm̄ in scōo. Et dixit q̄ aliqua nālia semp sunt: qz in ipsis nihil est. per qō possint desinere esse: sicut reperit in rebus corruptibilibꝫ: que p̄ncipia intrinseca sunt corruptibilia. ¶ Et si arguat ꝫ hoc. Primo. qz in oi passō est potētia passiua p quā pōt recipere actionē agētis. Sed p̄ma cā fm veritatē. lz nō fm pḧos: pōt deducere intelligentiā ad nō esse. q̄ in eis est poᵃ passiua receptiua istius actionis: ⁊ sic habēt potētiā passiuā per quā p̄nt desinere esse: sicut lignū hz potētiā passiuā p quā pōt recipere calefactionē. ¶ Scōo. Quia intelligētie deficiunt ab actu purissimo q̄ est cā pᵒ. q̄ incidūt in aliquā potētiā q̄ repugnat actui purissimo. Sz talis nō est poᵃ actiua: cū ipsa stet cū summo actu. q̄ est passiua. ¶ Ad p̄m dī: q̄ si deus deduceret intelligētiā ad nō esse: hoc nō faceret agēdo in ipsaz: sz nō agēdo. i. nō ꝰseruādo. Et iō argm̄ ꝓcedit ex falso p̄supposito. ¶ Ad zm dī. q̄ in intelligētys est aliqua poᵃ passiua: nō gdē susceptiua actus abyciētis a suba: sed susceptiua actus pfectiui. cuiusmodi est esse ⁊ intelligere. Uñ sic arguēdo est susceptiua actᵒ. q̄ est susceptiua actᵒ corrūpentis. est arguere a supiori ad iferi affirᵉ sine distributione.

¶ Textus decimusquartus.

¶ Substantie autem tres sunt.

¶ Hunc textū alr itroducit Cōmētator ⁊ aliter. S. Tho. Cōmētator enim dicit q̄ cū dictū sit oēm subaz eē abyniuoco: ⁊ p̄ter a suba. Dic diuidit subam in mām: formā: ⁊ cōpositū: vt p hoc deueniat ad p̄mā formā ⁊ p̄mū finem. ¶ Sz. S. Tho. dicit q̄ diuidit subaz: vt ꝺclaret ꝫ Platonē q̄ forme ēt vles nō sūt ꝓter subaz cōpositā. Posita ista diuisione declarat qd sit qōlibet eoꝝ: ⁊ dicit q̄ mā est hoc aliqd subaz apparere: ⁊ vt hz alia lra. mā est hoc fm q̄ videt. Et assignat cām huiᵒ satis obscure: lz textus arabicus sit clarior: dicēs. qm̄ illud qō est fm ꝓtactū: ⁊ nō est fm ordinē ⁊ māz ⁊ subm. Hunc textū multiplr exponit Alexander. ¶ Primo sic. Mā est hoc aligd fz apparere siue fz q̄ vī. i. mā reputat esse hoc aligd fm sensuz: ⁊ hoc tūc est qm̄ māe ex qbꝰ cōponunt res nō sunt cōmixte: sed sunt se cōtingētes: sicut sunt lapides in domo: domus eniz nō reputat esse nisi lapides ⁊ lateres. ¶ Scōo exponit q̄ mā est hoc aligd fm q̄ videt. idest q̄ sensus nō cōprehendit differētiā inter mām. ⁊ hoc aligd. sed itellectus: ⁊ ideo antiqui reputauerūt subas rez esse mās eoꝝ: ⁊ q̄ forme nō sunt sube. sed accidētia. Et hanc expositionē recipit. San. Tho. ⁊ eā tenet / addēs q̄ hoc ideo est: qz videbāt antiqui q̄ in artificialibꝫ que fiunt per cōtactum. ⁊ nō per nālem vnionē sola mā est suba: ⁊ hoc est qō intēdebat Pḧos cum dixit qm̄ illud qō est fm cōtactū ⁊ nō fm ordinez: siue vt hz alius textus: mā quecūqz tactu ⁊ nō connascentia mā ⁊ subiectū. ¶ Tertia expositio est q̄ mā est hoc aligd. s. mā ꝓpinqua. Mā hꝺ māe ꝓpinque tangunt se. verbi grā. caro ⁊ os ⁊ sanguis sunt mā ꝓpinqua manus: ⁊ sunt cōtāgentia se adinuicē: quatuoꝝ aūt elemēta que sunt mā remota nō tangunt se in manu: sed sunt cōmixta. ¶ Quarto exponit q̄ mā est qō videt / idest q̄ mā māe non cognoscit a nobis nisi per cōparationē ad materias que videnᵗ: que qdem māe sunt se cōtingētes ⁊ nō adunate: puta cū dī q̄ sicut se habent lapides ad varias formas domus: sic mā p̄ma ad formas nāles. ¶ Cōmētatoꝝ ℞o aliter exponit dicens. q̄ pḧs intēdit distinguere nām māe a nā generis: qdā enim putarunt mām habere rōnē vlis: qz predicat de multis: sed hoc est falsuz: qz oē vle est vnū fm formā: cum forma sit subiectū vlitatis. Materie aūt nō est vnū fm formam: cū sit tm̄ potētia. ⁊ nullā habeat actualitatē. Est tm̄ vna fz numerū: sed eius vnitas est aliter q̄ vnitas gīis: qm̄ conīunctio generis in oībus suis inferiozibꝫ hz esse extra aiaz tm̄ in potētia: qz vt sunt extra aiam nō sunt coniuncte / nec forme. vt sic cōuenit vlitas in actu: cōiunctio aūt que itelligit in mā est pura priuatio: qz mā cū nō sit actus. non hz vnitatē positiue. sz tm̄ ꝓuatiue: qz est vna solū per abnegationē oium formaꝝ. Et ex hoc segt q̄ mā nō est sensibilis nisi per formā. i. qz forme cōiuncta est. Et ideo dixit Pḧs q̄ mā est fm q̄ vī. i. eius esse dependet a forma a qua hz q̄ videat. Et postea subdit rōnē dicēs: q̄ illud qō est fm cōtactū. idest cuius esse ⁊ nā est in cōtactu ⁊ cōtinuatione cū alio. vt pficiat per ipsuz: est mā ⁊ subm. Et quia mā est hꝺ: ideo ipsa est subz oiuz formaꝝ p̄m. ¶ Et cū declarauit qd sit mā: declarat qd sit forma. dicēs q̄ nā. i. forma. Naz nā predicat de mā ⁊ forma: ⁊ magis de forma q̄ de mā: vt pz scōo phȳsicoꝝ: forma igit est hoc aligd. i. est suba vl est terminus formalis gnōnis eius qō est hoc aligd. huiꝰ aūt forma est habitᵒ qdā. i. est quid positiuū: q̄ ideo dicit. vt distinguat eā a ꝓuatione: preter mām ℞o ⁊ formā est ēt substātia singularis: vt Callias ⁊ Socrates. Et quia apud quosdaz erat dubiū tēpore Aristotelis pp opiniones Platonicoꝝ an forme rerū sensibiliū essent ab eis separate. iō p̄ter dicit q̄ in qbusdā manifestuz est formas hꝺ nō esse separatas: vt pz de forma domus que cū sit accidēs non pōt esse separata a suba: ⁊ qō dictū est de forma domus veruz est. nisi forte forma domus accipiat inquātū est ars: qz vt sic / nō est in mā ad extra: sed est in intellectu artificis: ⁊ tm̄ ēt hoc mō nō est separata ab oi subiecto: ⁊ sic pz q̄ forme accidētales ⁊ artificiales nullo mō possunt esse sine subo. Et infert ꝓpter hoc q̄ istarū formaꝝ accidētaliū nō pōt esse gnō neqz corruptio: qz. s. non possunt esse ꝓ se: vt dicit Cōmētator. Sed San. Tho. dicit q̄ Pḧs nō dixit hoc vlr de formis accidētalibꝫ sed tm̄ de formis artificialibꝫ put habēt esse in aia: qz vt sic nō incipiunt esse per generationem: sed tantum per inuētionem vel disciplinam.

¶ Textus decimusquintus.

¶ Quapropter non male.

¶ Infert ex predictis istud corollariuz q̄ illi qui posuerūt formas abstractas rerū nāliuz: scilz Platonici nō male fecerunt. Et hoc sic ꝓbat supponēdo q̄ nō bñ dixerint simplr. sed conditionalr. Si alique sunt forme abstracte. cuz tales nō sint forme rerū artificialiū. vt pz textu precedēti: sequit q̄ sint forme rerū nāliū: ⁊ ita exponit Cōmētator: ⁊ San. Tho. ¶ Addit aūt Cōmētator q̄ querere vtrū sit aliqua forma abstracta / ptinet ad nālē: vt dictū fuit pᵒ. q. huiᵒ libri. Querere aūt vtruz forᵉ abstracte sint a liea formis rez sensibiliū ptinet ad bāc sciaz. Et qz posset aliquis credē q̄ ista dubitatio ꝓtigeret i mltis formis: subdit Pḧs q̄ hoc nō est verū: qz de qbusdā manifestū est q̄ nō sunt

Ad ārū

Ad ōrū

Alex ādri expositio.

Auerroys expositio.

T. cō. 12.

Lect.

separate:sicut in illis substãtys que sunt mãe aliaruz substãtiaꝝ.cuiusmodi sunt quatuor elnta.ꝛ caro.ꝛ sanguis.ꝛ alie partes animaliũ:predicta enim sunt partes ꝛ mã vltime subẽ.ſ.substãtie particularis que est maxime substantia ꝛ indiuisibilis.idest singularis ꝛ indiuidua.

¶Textus cõmenti decimisexti.

¶Mouentes quidem igitur cause.

¶Sicut dictũ est textu.14.aliter ordinat tex.a Cõmentatore:ꝛ aliter a.S.Tho.Nam.S.Tho.dicebat q̃ intẽdit ꝓbare q̃ forme nõ sunt preter subaz:ꝛ cũ textu p̃cedẽti dixerit hoc esse manifestũ in formis ptiũ que sunt mãe aliaruz rerũ.nunc idẽ manifestat vlr dicendo q̃ est dꝛia inter cãm mouentẽ ꝛ mãm ꝛ formã:q̃ cã mouens est prior suo effectu:qñ inter ipsaz ꝛ effectũ mediat actio siue motꝰ qui tẽpore mẽsurat.Cause ẋo formales sil̃ sunt cũ suis effectibus.Nã sanitas est cã formalis hois sani.inq̃tũ est sanus: q̃ nõ est formalr sanus nisi sanitate.Et ideo nõ ꝑus est sanus q̃ habeat sanitatẽ:nec ꝑus hz sanitatẽ q̃ sit sanus.Et sil̃r dicẽdũ est de formis substãtiaꝝ sensibiliũ:q̃ nõ sunt ꝑores ipsis substãtys.Si.n.forª equi eẽt ꝑor equo:aut eẽt sempiterna aut esset genita.Sed nõ est sempiterna:vt ab oibꝰ est cõcessum.Nõ põt ẽt esse de nouo genita si est separata:q̃ forme nõ generant̃ p se:sed solũ generatis indiuiduis:vt ꝓbauit libro 7°.ergo tales forme nõ sunt sepate. Cõmentator ẋo eodẽ mõ formal hãc rõnẽ.hz solũ differt a.S.Tho.q̃tũ ad ordinationẽ textꝰ:vt dixi supra tex.14.

¶Textus cõmenti decimiseptimi.

¶Si autem aliquid mouet.

¶Dictũ est q̃ nulla forma est prior suo effectu:posset autẽ aligs dubitare.an aliqua forª maneat corrupto eo cuiꝰ est forma.Et iõ ad ꝟ rñdet ꝓphs dicẽs.q̃ aliqua forª manet. scilz aia:nõ tñ manet ois aia:hz solũ itellectiua. Et q̃ textꝰ est clarus.in hoc cõueniũt oẽs expositores q̃ intell's manet post corpus.Differũt aũt quãtũ ad modũ declarandi qs sit iste itell's.Nã Cõmentator recitat opiones Alexandri ꝛ Theofrasti ꝛ Themistij:ꝛ postea ponit suam. Sed Sanctus Tho.ex hoc textu ꝓbat duo.Unũ est cõtra ꝓphs platonicos q̃ ponebãt aiaz intellectiuã fuisse añ corpus.Nã ꝓphs dicit nullã formã esse prioꝛẽ suo effectu:ꝛ q̃tũ ad ꝟ nullã facit exceptionẽ.Sed aia itellectiua ꝑm eos est forª hois.q̃ nõ fuit prior.Scõm est.q̃ intell's passibilis nõ est suba sepata ab boie ꝑm esse.Et hoc ꝓbat dupl'r. ¶Prio. q̃ phs nunc logt̃ tñ de causis formalibꝰ cũ dicit q̃ aliq̃ forma põt manere post:sed si intell's esset suba sepata nõ esset forª dans eẽ boi.q̃ ꝛc.¶Scõo.Nulla forma est ꝑor suo effectu:vt dixit ꝓphs.Sed si itell's esset suba sepata:ꝛ preter hoc eẽt ẽt forma hois:sequit̃ q̃ aliqua forma.ſ.ipse intellectus esset prior suo effectu.ergo ꝛc.

¶Utrum scientie ꝛ artes possint acquiri per sermonez docentis. Questio. XXI.

Ueritur 21°.Utrũ formaꝝ que pñt aliquãdo habere esse separatum ab eo cuius sunt.ſ.artes ꝛ scie possint acquiri per disciplinã.idest per sermonẽ docentis.Et arguit̃ q̃ nõ.¶Primo.Sermo nõ ipositus ad significandũ nõ hz aliquã virtutẽ causatiuã scientie in intellectu audiẽtis:vt pz ex se.q̃ nec sermo ipositus ad significãdũ hz talẽ virtutẽ.ꝓbat̃ ꝓntia:q̃ ꝑ hꝰ ipositionẽ nullã formã absolutã acgrit.¶2°.Eodẽ existẽte agẽte ꝑncipali ꝛ instrõ segt̃ eadẽ actio.Sz si latinus ꝓferat verba latina grece.idẽ est agẽs ꝑncipale:ꝛ instrm̃/qõ eẽt si loquereꝰ alicui latino:ꝛ tñ nulla ars vel scia causat̃ per illa ẏba in itellectu greci.q̃ neqz in itellectu latini. ¶Tertio. Jd qõ est ꝑus voce audita nõ causat̃ per cã:cuz nullus effectus sit prioꝛ sua cã.Sed spẽs siue cõceptus est ꝑor sermone audito.ergo nõ causat̃ p cũ.Minor ꝓbat̃:q̃ vnuſ quiſqz in se experit̃.q̃ per voces nõ itelligit nisi illas res. quaꝝ spẽs ꝑus hz.¶4°.Quicqd causat sciaz vel artez in intellectu alicuius causat in eo spẽz intelligibilẽ:cuz scia ꝛ ars nõ sint aliud q̃ hꝰ spẽs.Sed sermo vniꝰ hois nõ põt causare in intellectu alteriꝰ spẽs intelligibiles/cũ causent̃ tñ a phantasmatibus ꝛ intellectu agente.ergo ꝛc.

Quarta ratio.

¶Respondeo. Jn ista qõne nõ intendo disputare qõnẽ que est inter Platonẽ ꝛ Aristotelẽ.ſ.vtrũ oẽs scie preexistãt in itellectu.ꝛ p studiũ remoueant̃ tñ ipedimẽta.sicut recitat phs ꝑmo posterioꝝ.tex. cõmẽti.4.Sed supposita doctrina Aristotelis.ſ.q̃ scie de nouo causent̃:declarabimus qõo istud fiat p actionẽ docentis.¶Q2.n.scia causeꝰ de nouo in nobis pz. ¶Prio. q̃ phs in loco preallegato dicit q̃ ante demõstrationem scitur ꝛclo aliquo mõ:ꝛ aliquo mõ nõ:q2.ſ.scit̃ vlr ꝛ in potentia in suis ꝑncipys.nõ aũt scit̃ in actu.Ubi sic dicit Cõmentator:vlr hec est dispositio rei accepte p disciplinã.ſ. q̃ est ignorata ex pte qua est pticularis:ꝛ nota ex pte rei vlis cõprehẽdentis ipsaz:qñ si esset res ignota apud nos ex oibꝰ partibꝰ/nõ esset nobis polẽ.vt adisceremus eam. ¶Jtẽ ẽt apparet:q̃ phs in eodẽ libro diffiniẽs demonstrationẽ:dicit q̃ ipsa est syll's faciẽs scire.Ex quo pz q̃ demonstratio facit sciẽtiã.Et in scõo phy.textu cõmẽti.74. dicit q̃ notitia ꝑncipioꝝ est cã efficiẽs notitie ꝛclonis.Et in 8° phys.textu cõmenti.32.dicit q̃ intell's actus aliqñ est in potẽtia essentiali.ſ.anteq̃ habeat habitũ scie:sed factus in actu ꝑ habitũ ꝛ nõ actu cõsiderans est in potẽtia accidentali.Et in 3° de aia.dicit q̃ intell's ante itelligere nihil est eoꝝ que sunt. ¶Ex qbꝰ oibus pz q̃ scia giãt̃ in nobis. Nã id qõ hz esse post nõ eẽ est ꝓductũ ab aliquo agente. Sed scia est hꝰ:vt pz ex auctoritatibꝰ adductis.q̃ scia causatur in nobis.¶Quo aũt istud fiat.recitat Cõmentator. 12.metaphysice.cõ.18.qnqz opiones circa ꝓductionẽ rerũ vlr.¶Quidã.n.ponũt latitationẽ reꝝ.ſ.Anaxagoras. ꝛ isti dicunt q̃ qõlz est in quolz:ꝛ ꝓnter dicũt q̃ generatio nõ est aliud nisi exitus rerũ abinuicẽ:ꝛ q̃ agẽs nõ est nisi extrahẽs ꝛ distinguẽs eas adinuicẽ.Ex quo segt̃ q̃ giãre apud eos nõ sit aliud q̃ mouere.¶Alij dicunt q̃ res fiũt per creationẽ:q2.ſ.totũ ꝓducit̃.ꝛ fit ex nihilo:ꝛ hec est opinio.vt ingt Cõmẽtator.loquẽtiuz in sua lege.ꝛ lege chriaꝝ:sicut dixit Alpharabius in libro de entibus transmutatis.¶Tertio est opinio dicentiũ q̃ agens causat foꝛaz ꝛ ponit eã in mã:sed tale agens est oino separatũ a mã.ꝛ appellat̃ datoꝛ formaꝝ:ꝛ hec fuit opio Auicẽne.¶Quarta opio est Themistij dicẽtis q̃ ea aialia ꝛ plante q̃ fiunt a nõ silĩ ꝓducuntur ab agẽte abstracto:vt dixit Auicẽna. Ea ẋo que generant̃ a silĩ:puta ignis ab igne ꝛ hõ ab homine habẽt cãm agentẽ existentem in mã. ¶Quinta est opinio Aristotelis dicẽtis q̃ agẽs est ens in mã:ꝛ generat educendo in actũ id qõ erat in potẽtia mãe:ita q̃ hꝰ agẽs nõ causat formã.ꝛ ponit eã in mã.sicut dicebat Auicẽna: sed educit eã de potẽtia mãe. ¶Et hec opio:vt ingt Alexander est minoꝛis dubitationis oĩum sniaꝝ:ꝛ est magis cõueniẽs:vt sit vera.¶Sequẽdo igit̃ doctrinã Aristotelis opz dicere q̃ scia educat̃ de poª in actũ.Jn hꝰ aũt formis accidẽtalibꝰ.que in nobis fiunt/aliqñ ꝑnm effectiuuz est extrinsecũ:aliqñ aũt est intrinsecũ.Et tũc si concurrat aligd extrinsece:hoc erit tñ adiuuãdo illud ꝑnm intrinsecũ:sicut apparet q̃ ꝑnm causans in nobis sanitatẽ est extrinsecũ.ſ.natura.que per calorẽ nãlẽ digerit ꝛ ꝓsumit ꝛ expellit malos humoꝛes:medicus aũt qui est principiuz intrinsecum nihil aliud facit nisi q̃ adiuuat naturam fortificando calorẽ nãlẽ ꝛ adhibendo medicinas:quibus humoꝛes

Aristotel.

Auicẽne. Themistẽ

Anaxag. ꝑmi loqn tiũ in legibus.

Quinq̃ placita de rerũ ꝓductionibus.

primarõ

Scõarõ.

Tertiarõ

putridi melius ⁊ facilius expellant:⁊ ita cõtingit in generatione scie. Sed qualr hoc fiat diuersimode declaratur.

Quonam pacto scia generet in nobis per sermones

¶Dicunt enim aliqui q doctor per verba sua nihil omino causat in discipulo:sed solũ excitat eũ ad actualẽ cõsiderationẽ earũ rerũ.quaꝝ prius habebat silitudinẽ:qr enim sermo audibilis prolatus a docente est signũ conceptus.quẽ hꝫ doctor:talis sermo dum imutat auditum discipuli.⁊ postea intellectum eius.inq̃tũ talis sermo est quedã nã:excitat intellectũ ad cogitandũ ipsum sermonẽ esse impositum ad significãdũ tale vel tale ens:⁊ ꝓiter ad cõsiderandum de tali ente:nõ q sermo causet aliquẽ cõceptũ siue spẽm.

¶Sed qr supra.libro 5° ꝓbatũ fuit.q oẽ instrumẽtũ recipit aliquã virtutẽ ab agẽte ꝓncipali:verba aũt sunt instr̃z docentis.Silr etiã.qr nõ bene saluat quõ vnus hõ sit doctor alterius.Si enim solũ ideo docet.qr excitat ad cõsiderandũ.ita dicẽt aliũ docere ille q excitat ipsum ad aliqd videndũ qõ nõ videt.sicut ille q aliũ docet ei legendo.Proꝑ Lẽcto pterea aliter declaro:quo sciẽtia generat. ¶Et dico ꝓmo q scia doctoris nõ causat sciam in discipulo:quia vt dicit Cõmentator 3° de aia.cõmẽto 5°.in fine.scia nõ est forma factiua.Sed alio mõ generat scientia. Nam in nobis est duplex notitia.s.notitia simplex ⁊ notitia cõplexa:⁊ quelz istarũ est duplex. Distinctio Nã aliqua est notitia simplex oibus cõmunis ⁊ nãlis.s.cõceptus entis ⁊ vnius ⁊ aliox hꝫ q̃ sunt vltima.Alia est notitia simplex determinata que est ꝑ ꝓprius conceptus huius vel illius entis:⁊ hec est nãlis nec cõis oibꝰ:lz enim quilibet sciat q hõ est ens:nõ tñ omnes sciunt q hõ sit aial rõnale.Silr aliqua notitia complexa est nãlis oibus.s.notitia ꝓmox ꝓncipiox. cognitis enim terminis statim cognoscunt ꝓma ꝓncipia ex solo lumine intellectus agẽtis.Alia est notitia cõplexa que nõ est oibꝰ cõis/nec est hoi nãlr indita:⁊ hec est notitia ꝓclonum que possunt demr̃ari.Et silr ẽt notitia ꝓpositionũ imediataꝝ que nõ sunt ꝓma ꝓncipia:lz.n.ista ꝓpositio.hõ est aial rationale.sit imediata ⁊ demr̃ari nõ possit:tñ nõ est cognita oibus nãlr.sed cognoscit ꝑ diuisionẽ aut cõpositionez:eo mõ quo docuit ꝓbs scõo posteriox inuestigare rex diffinitiones. ¶Dico igit q verba doctoris non pñt causare spẽz representantem gdditatẽ rex signataꝝ per eas:quia iste causant tñ ab intellectu agente ⁊ pbãtasmate. ¶Dico 2° q nõ pñt causare notitiã ꝓmox ꝓncipiox:qr respectu eox nõ est disciplina:sed causant in quolibz a natura. ¶Dico 3°.q pñt causare cõceptus simplices determinatos ⁊ minus vles.Si enim per spẽz lapidis in Sorte existentez cognoscat Sor.lapidẽ solũ inq̃tũ est ens aut substantia/verba prolata a magistro faciẽt q Sor.cognoscet eã etiã inq̃tũ est corpus ⁊ inq̃tũ lapidis formãdo ꝑpriũ cõceptũ lapidis.Nã agens ꝓncipale respectu huius determinati cõceptus/erit quidẽ intellectus agens ⁊ possibilis ipsius Sortis:⁊ tñ verba doctoris ꝛcurrunt etiã instrãlr: inquantũ sunt signa silis cõceptus.quẽ in seipso formauit doctor proferens talia verba:imo predicta verba magis mouebunt ad hꝫ ꝛceptũ q̃ ipse lapis ad extra:qr vt dixi sunt signũ illius ꝛceptus.Et ad hũc sensum dixit.S.Tho. de veri.q.11.argu.1.q intellectus agens accipit intẽtiões intelligibiles ⁊ a rebꝰ ⁊ a verbis doctoris:q̃uis verba doctoris ꝑpinquius se habeant ad causandum scientiam q̃ ipsa sensibilia extra animam existentia. inq̃tum sunt signa intelligibilium intẽtionum.Et ibidem dicit q ea de qbus docemur cognoscimꝰ q̃tũ ad aliqd:⁊ q̃tũ ad aliqd ignoramus.Si.n.doceamur qd est hõ:opz q ꝑsciamꝰ hominẽ cẽ ens:⁊ si docemur aliquã ꝛclonẽ:opz q ꝑsciamus de subiecto ⁊ passione qd sũt. ¶Dico 4°.q verba doctoris causant notitiã cõplexã ꝓnis que demr̃at:faciunt.n.q intellis discipuli qudiẽtis demr̃ationẽ factã a doctore producit mediãtibus ꝓncipys ab eo cognitis notitiã ꝛclonis in seipso/ad quã notitiã ꝛcurrunt instrãlr predicta verba: aliqn vt dictũ est supra.nõ saluarẽt q ꝑprie doceat.Dicta aũt verba doctoris ꝓtinent virtualr p̃dictas notitias: eo mõ quo virtus est in instr̃is:sicut ꝼm esse intẽtionale:⁊ per modũ trãseuntis.Ex his pz.q lz verba doctoris non possint simpliciter educere audientez de poa essentiali in actũ:qr nullo mõ causant spẽs intelligibiles que representant gdditates:pñt tñ educere ipz in actũ modis p̃dictis.

Ad argumenta In oppositũ rñdeẽ. Ad ꝓmum negatur minor si intelligat q nulli cõceptus ⁊ nulle notitie possint gñari ꝑ actũ docentis. Ad ꝓmã ꝑbationem negat ꝛnitia:nec valet ꝑbatio eius:qr assumptũ est falsum:per ipositionẽ enim vocum non solũ dat eis respectus signi ad signatũ:sed ẽt dat eis q̃dã virtus habẽs esse intẽtionale:per quã põt ꝛcurrere instrumentalr ad causandũ predictas notitias. Ad 2m negat maior:qr ẽt opz eẽ idẽ passum.i.eodẽ mõ dispositũ:grecus aũt nõ est ita dispositus sicut latinus respectu doctoris docentis per verba latina. Nã ad hꝫ q vba doctoris causant scientiã:opz q prius eius intellectũ excitent:non possunt aũt excitare eũ qui nõ intelligit qd significẽt:remoto aũt isto ꝓmo remouẽt ẽt posteriꝰ.s.gñatio scie. Ad 3m negatur minor.ptialis.n.ꝛceptꝰ.⁊ alia q̃ sunt dicta nõ sunt ꝑpus in discipulo q̃ auditio vboꝝ doctoris. Ad 4m ꝛcedit q nõ gñat spẽs itelligibiles:gñat tñ alia de qbꝰ dictũ fuit.

Ad ꝓmũ

Ad 2dum

Ad tertiũ

Ad q̃rtũ

¶Textus decimusoctauus.

¶Palã itaqz q nõ opz pp hoc esse ideas.

¶Ex p̃dictis infert q nõ opz ponere ideas sicut ponebat plato:vt.s.p eas generent̃ ista sensibilia.Et hꝫ ꝑbat duplr. ¶Prio.Dis gnõ est a ꝙnitẽti:vt supra dictũ est.g̃ suba pticularis nõ generat a suba vlr:lz a pticulari. ¶2°.Ita est in nã sicut est in arte.Sz artifex nõ idiget exẽplari separato ad qõ respiciat cũ agit:lz ars est forma artificij exñs in aia eiꝰ:g̃ agẽs nãle nõ idiget dũ gñat aliq̃ exẽplari sepato.In hoc loco Cõmẽtator facit magnã digressionẽ de generatis ex putrefactione q̃ oia dicta sunt libro septimo.

¶Textus decimusnonus.

¶Cause autem ⁊ ꝓncipia alia aliarum sunt.

¶Quia dictũ est de ꝓncipys taz extrinsecis q̃z intrinsecis subẽ sensibilis:nũc soluit vnã.q.recitataz libro 3° que est. Utrũ subẽ ⁊ relonis.⁊ alioꝝ pñtoꝝ sint eadẽ ꝑnã.Et dicit q nõ sunt eadẽ simplr.lz sũt eadẽ ꝼm ꝓportionem. Facit aũt spãlr mẽtionẽ de relone.vt igt Cõmẽtator:qr ipsa est debilioris eẽ q̃z alia gña:iõ qdã putauerũt eã eẽ de scis intellectis:vel vt ait.S.Tho.qr ipsa est magis remota a suba q̃z alia gña.cũ nõ inhereat subẽ nisi mediãtibꝰ alys: ⁊ eius rõ nõ sit iherere subo.lz eẽ ad aliud. Qz aũt nõ sint eadẽ ꝓncipia subẽ ⁊ alioꝝ generũ ꝑbat duplr. ¶Primo. Si sunt eadẽ ꝓncipia:aut illa ꝓncipia sunt ꝓter substantiaz ⁊ alia genera.aut sunt in aliquo genere.Sed non sunt ꝓter subam ⁊ alia genera:qr sic aliqõ reale esset cõe substantie ⁊ accidẽti:q est ipole.Itẽ sequit q aliqd esset ꝑpus substãtia ⁊ accidẽte:qõ est impole.Et Cõmẽtator dicit q nõ põt esse vna mã cõis oibus predicamẽtis. Nõ põt ẽt dici q illa ꝓnã sint de gñe subẽ:qr accidẽtia nõ cõponunt̃ ex substãtys:⁊ eadẽ rõne nõ sunt de genere accidentiũ:ga substãtie nõ cõponuntur ex accidentibus.

¶Textus vigesimus.

¶Amplius quo modo contingit.

¶In hoc textu ponit aliã rõnẽ ad ꝓbãdũ q nõ sunt oiuz eadem ꝓncipia simpliciter:⁊ arguit sic:vt dicit.S.Tho. Nullum elementum est idez cũ eo.cuius est elemẽtum:ga nihil est elementũ aut causa suiipsius:sicut huius syllabe

ba.elementū est hec litera.a.aut.b.ꝛ nō ipsum ba.ꝯ si sunt eadē el'nta sube ꝛ accidentiū:sequit' ꝙ nō erunt substātia nec accidēs:hoc aūt est ipole:qꝛ substātia ꝛ accidens euacuant totū ens.ergo ꝛc. ¶ Themistius sic formal hāc rō nem.Si.10.predicamēta hñt elemētū vnuz aliud ab eis: aut est extrinsecū ab eis.i.p̄dicatuz de eis:aut est intrinsecuz eis.i.ꝙ oia predicant' de eo.Si extrinsecum.ergo datur aligd qō precedit subaz ꝛ alia predicamēta.Si intrinsecū.ergo cōpositū predicaī de simplici.ex quo cōponit': qō est ipole:sicut est ipossibile ꝙ hec syllaba ba.predicet' de hac lra.a.Expositionē Alexandri nō pono:qꝛ parū valet.vt pz ex se:ꝛ ēt testaī Cōmētatoꝛ qui suaz non ponit:sz accipit eam que est Themisty.

¶ Textus vigesimusprimus.

¶ Hec est intellectualium elementorum.

¶ Cōmentatoꝛ ꝛ Alexander dicunt ꝙ ꝓ̄bs ꝓbauit textu precedēti nō esse eadē elementa sensibilia oium generuz ꝛ ꝙ nūc ꝓbat nō esse eadē el'nta intelligibilia.cuiusmodi sunt vnū ꝛ ens:que cū sint vlia nō cognoscunt' nisi intellectu ꝛ habēt esse extra aiam.inquātū sunt vlia.Rō aūt formaī:sicut precedens.ſ.ꝙ oē el'ntū distinguit' ab eo.cuius est el'ntū:ꝛ ens nō distinguit' a substātia ꝛ accidēte:aliogn substātia ꝛ accidēs essēt nō entia. ¶ Sed sanctus Tho. aliter exponit dicens ꝙ ꝓ̄bs respondet cuidā obiectioni que posset fieri ꝓtra illā maiorē in qua dicebaī ꝙ elementuz distinguit' ab eo.cuius est elementū:qꝛ vnū ꝛ ens sunt elementa oium:ꝛ tñ nō distinguunt' ab eis.Ad hoc rñdet ꝙ ꝯz ꝓ̄latonē qui ponebat ea esse separata distinguunt': qō pz ex hoc:qꝛ vnū ꝛ ens insunt singulis compositoꝝ ex eis:nullū aūt cōpositoꝝ ex eis ineſt alys.ergo vnuz ꝛ ens distinguuntur ab bis que sunt cōposita ex eis.

¶ Textus vigesimussecundus.

¶ Non sunt igitur omnium eadem elementa.

¶ Cōcludit ex predictis rōnib⁹ ꝙ nō sunt eadem p̄ncipia oium generū simplr:ita ꝙ hoc nomen ens dicatur de eis vniuoce:vt exponit Cōmētatoꝛ.idest ꝙ dicat vnā naturā precisaz cōem oibus. ¶ Postea dicit ꝙ sunt eadē ꝓportionalr:qꝛ sicut in substātys sunt tria p̄ncipia.ſ.mā/forma/ ꝛ priuatio:ita ēt est in accidētib⁹:qꝛ ꝯm diuersitatē accidētiuz sunt diuerse potētie receptiue:ꝛ etiā distincte ꝓuationes.Et exēplificat in multis:que exēpla sunt clara ꝛ manifesta.Quoniā dictū est ꝙ nō sunt eadē p̄nª oium genez intelligendū est de p̄ncipys p̄mis:vt dicit Cōmētatoꝛ: qꝛ si intelligaī de p̄ncipys p̄mis:manifestū est ꝙ p̄nª substantie sunt p̄ncipia omnium:eo ꝙ substantia est primuz subiectum omnium accidentium.

¶ Textus vigesimustertius.

¶ Quoniā aūt non solum que insunt causę.

¶ Declaratū est ꝙ nō oium genez sunt eadē el'nta,i.eedē cause intrinsece.Nūc ꝓbat ꝙ nō sunt eadē p̄nª.i.cause extrinsece.Nā vt dicit Cōmētatoꝛ:hoc nomē cā est cōe tam intrinsecis ꝙ extrīsecis:hoc aūt nomē p̄nᵐ dꝛ tñ de extrīsecis,ſ.agēte ꝛ fine:ꝛ hoc nomē el'ntū dꝛ tñ de intrinsecis. scilz mā ꝛ forma.Ex quo sequit' ꝙ p̄nᵐ mouēs ꝛ sistens.i. quiescere faciēs est qdē p̄nᵐ sed nō el'ntū.Sequit' ēt ꝙ si addamus cām mouentez tribus predictis p̄ncipys.ſ.māe forme ꝛ ꝓuationi:sic erūt.4.cāe:ꝛ hoc ꝺclarat ꝓ exempla. Nā in coꝛporibus sanis:sanitas est sicut forma. Infirmitas sicut ꝓuatio.Corpus sicut mā:ꝛ ars que est in mēte medici est sicut agens sanitatem in coꝛpoꝛe.Non fecit autem mentionem de cā finali:vt dicit.S.Tho.qꝛ finis non est p̄ncipium nisi ꝯm qō est in intentione agentis.

¶ Textus vigesimusquartus.

¶ Quoniam autem mouens.

¶ Quia dixerat p̄ncipia esse quatuoꝛ/nunc ostendit qūo possunt' reduci ad tria:qꝛ.ſ.forma ꝛ agens sunt idez nō gdē numero.ſed specie:cum omne qō fit fiat ex cōuenienti:vt dictū est supra.Item qꝛ forma domus.i.ars aliquo mō est domus.ꝛ semen bois aliquo mō est bō.ſ.in virtute.Et postea subdit ꝙ ꝓter oia predicta est deuenire ad vnū p̄ᵐ qō est causa oium alioꝝ:qō gdē p̄mū p̄ncipium est p̄mus motoꝛ siue deus:vt exponit Alexander ꝛ Themistius ꝛ Cōmentatoꝛ:ꝛ.S.Tho.Istud aūt p̄mū p̄nᵐ:vt dicit Themistius.lz nō sit cōueniens suis effectib⁹ cōueniētia specifica:est tñ conueniens modo vlī.Et postea subdit:ꝙ ideo ꝓ̄bs fecit mētionē de p̄mo motoꝛe:vt innueret ꝙ est aliō a mouentibus ꝓpinquis:ꝛ ꝙ istud est quesitū in hoc sermone.i.in hac scientia:ꝛ hanc expositionē laudat Cōmentatoꝛ.S.Tho.aūt cōtinuat hec vltima verba huius textꝰ. scilz ꝙ est vnū p̄mū mouēs oia cū textu sequēti.ꝛ dicit ꝙ ꝓ̄bs per hoc voluit dicere:ꝙ lz nō sint oiuz eadē p̄ncipia ꝓprima.tñ sūt eadē p̄ncipia p̄ma:ꝛ hoc ꝓbat p̄mo de p̄ncipio efficiente:qꝛ est deuenire ad vnum primuz mouēs: vt probauit octauo physicoꝛum.

¶ Textus vigesimusquintus.

¶ Quoniā aūt sunt hec quidē separabilia.

¶ Probat hoc loco ꝙ oium generū sunt simplr eadez p̄ncipia p̄ma:qꝛ oia entia:aut sūt substātie:aut accidētia. Sz p̄ma p̄ncipia tam substātiaꝝ q̄ accidentiū sunt substātie. ergo ꝛc.Maioꝛ pz a sufficiēti diuisione. Minoꝛez ꝓbat. Qꝛ eniz sola suba sit p̄nᵐ p̄mū substātie:pz ex hoc ꝙ accīs est posterius suba.ergo nō est p̄mū p̄nᵐ eius.Qꝛ aūt p̄mū p̄nᵐ accidētiū sit suba:pz p̄mo:qꝛ vt dictum est.est deuenire ad vnū p̄mū agēs qō est substātia,Patet scō:qꝛ substātia est abstracta ab accidētibus:ꝛ accidētia nō sunt abstracta a suba.idest suba ponit' in diffinitione accidētiū.ꝛ nō ecōtra:vt exponit Cōmentatoꝛ.Uel vt exponit.S.Tho. qꝛ accidentia nō possunt esse sine suba:ꝛ cōsequēter ab ea dependent tanq̄ ab eo qō est ꝓ̄us.ergo suba est p̄mū p̄nᵐ accidentiū.Istā expositionē posuit etiā Cōmētatoꝛ/dicēs ꝙ modus subę est duplex.Unus est in quo ipossibile est fugere accidētia:ꝛ alius est sine aliquo accidēte.Primus modus est substātie sensibilis.Scōs ꝛo est substātie itelligibilis.Predictis addit.S.Tho.ꝙ accidētia nō tñ sūt ab aliqua substātia:pnta a p̄ma causa oium:sed etiaz sunt ab ea in qua sunt tanq̄ in subiecto.Naz mā ꝛ forma que sunt cause intrinsece subę cōpositę sunt cause accidentiuz eius:ꝛ sic pz ꝙ oium sunt eadē p̄ncipia p̄ma.Sed qꝛ posset aligs dubitare.Utrū ita quelibet suba sit cā suoꝝ accidētiū ꝙ vna suba nō sit causa alterius.Ideo subdit ꝓ̄bs ꝙ etiaz in genere est deuenire ad aliqua p̄ma p̄ncipia:qa sube aiate habētes intellectū ꝛ desideriuz sunt cāe subaꝝ inaiataꝝ:ꝛ per hoc innuit coꝛpa celestia.vt exponit Commentatoꝛ.ꝛ.S.Tho.qꝛ ꝯm Aristotelē coꝛpa celestia sunt aiata:nō tñ qualibet aia:sed tñ aia itellectiua/ꝛ nō habēt alias vires aie nisi intellectū ꝛ volūtatē:qꝛ alie potētie aie ordinant' ad cōseruationē coꝛpoꝛū coꝛruptibiliū:coꝛpus ꝛo celeste est incoꝛruptibile.Intellectus aūt ꝛ desideriuz habent rōnē cause mouentis:vnde dicit Cōmētatoꝛ ꝙ ꝓ intellectum intendit p̄mū mouens coꝛpoꝛa celestia:ꝛ per desiderium intendit aiam que est in coꝛpoꝛibus celestibus.Partes ꝛo huius coꝛpoꝛis aiati:qō est celū sunt coꝛpus ꝛ anima.Non facit autem mentionem de p̄ma materia:nec de fꝛmis naturalibus.vt dicit Cōmentatoꝛ:quia non sunt in actu.sicut anima ꝛ coꝛpus.

¶ Textus vigesimussextus.

¶ Et ēt alio mō p̄ncipia sūt eadē ꝓportionalr.

¶ In hoc textu ponit vnuz aliū modū quo sunt oiuz eadē

principia:qz.ſ.potentia z actus ſunt ꝑncipia oiuz generũ:z ſz ita ſit,tñ circa hoc eſt duplex dũia. Prima eſt:qz ſm q gña ſunt diuerſa:ita ẽt ſunt diuerſe potẽtie z diuerſi actus. Nã vt ingt Cõmentator:potẽtia z actus que ſunt ꝑncipia ſubſtantie ſunt alia a potẽtia z actu que ſunt ꝑncipia qualitatis:z ſic de alijs. Scõa dũia eſt:vt bz traductio quã ſequitur. S. Tho. qz in gbuſdã.ſ.in generabilibus idẽ qñqz eſt in actu z qñqz in potẽtia. Jn gbuſdã ℞o.ſ.in ſempiternis potẽtia eſt ſemp cõiuncta actui. Deinde reducit potẽtiã z actũ ad illa ꝑncipia que ſupra enumerata ſunt. Nã actus reducit ad formã. Potẽtia ℞o reducit ad mãm. Naz mã eſt in potẽtia ad formã z ꝓuationẽ. Et qz dixerat q ꝑz diuerſitatẽ generũ eſt diuerſitas potẽtiarũ.ſubdit q etiaz in eodẽ genere ſunt diuerſe mãe ꝓxime. Naz materia bois eſt elemẽta:que tñ nõ ſunt mã oium corporũ.ſ.celeſtium. actus ℞o bois eſt actus ex extrinſeco.ſ.aia:agẽs ℞o ꝑpinquũ eſt pater:remotuz ℞o eſt ſol:z obliquus circulus.ſcilz çodiacus ſub quo mouet ſol qui ſuo motu cauſat gnõnẽ z corruptionẽ in rebꝰ. Nã duz nobis appropinquat cauſat generationẽ:dum ℞o elongat cauſat corruptionem.

¶ Textus vigeſimuſeptimus.

¶ Adhuc autem videre oportet.

¶ Hunc textũ ſic itroducit Cõmẽtator/ dicẽs q Phs intẽdit declarare q ꝑnª ſupra enumerata pñt duplr cõparari ad ſua ꝑncipia. Uno mõ partialr. Alio mõ vlr:puta dicendo q hõ generat boiem:z etiã dicendo q iſte bõ generat hunc boiez. Nã ꝓma cõſideratio eſt vlis:z ſcõa eſt particularis. Sed San. Tho. dicit q intentio phi eſt dicere q nõ ſolũ ſunt eadẽ ꝑncipia oium ꝓportionalr:ſed etiã vlr. Nam actus z potentia ſunt ꝑncipia oium vlr:nõ q huiꝰ vlia per ſe ſubſiſtant:ſz qz vlr ſignificant:ita q vlitas attendit ſolũ penes modũ ſignificandi. Et hunc modũ dicẽ di poſuit etiã Cõmentator in fine cõmẽti. vbi dicit ſic. Eadẽ ſcilz ꝑncipia ſunt ſermone vli. Et poſtea quibuſdaz interpoſitis ſic ait:quãuis nõ ſint eadẽ ſm naturã:tñ ſunt eadem ſermone vli. Quocũqz aũt mõ exponat ſubdit Phs q cõparatio particularis ad ꝑticulare eſt ꝓpior cõparatio ne vlis ad vle:qõ exponẽs Alexander dicit hoc eſſe intelligendũ in eſſe:z nõ in intellectu. Nã qz particularia ſunt actu extra aiam:z vlia ſunt extra aiam tñ in potẽtia:ꝓpria ſunt particularia vlibus. Unde ratio q hõ generet boiez eſt:qz hic homo generet hunc boiem:vlia ℞o ſunt ꝓpria in itellectu particularibus. Poſtea ponit aliũ modũ quo ſunt oium eadẽ ꝑncipia vlr.qz.ſ.vt dictum fuit.ſubſtantia eſt vle ꝑnm oium accidentiũ. Et hoc innuit phs in illis verbis. Deinde iaz que ſubſtantiarũ alie:aut alioꝝ cauſe z elementa:ſicut dictum eſt. Quia ℞o dixerat q oium ſunt eadem ꝑncipia vlr:ſtatim ſubdit q nõ ſunt eadẽ ꝓpria ꝑncipia:qz que ſunt diuerſa genere:vt ſubſtãtia z quãtitas habent aliũ actũ z potentiã in genere:z que ſunt eadẽ ſpecie habent eadẽ ꝑncipia ſm ſpẽm:z que differunt ſolo numero habent potẽtiã z actũ diſtincta tñ numero. Nam alia eſt mã z forma ſortis a mã z forma alterius.

¶ Textus cõmenti deciminoni.

¶ Cauſe autem z principia alia aliarũ ſunt.

¶ Ab hoc loco vſqz ad textuz zꝰ declarat q oium genera ſunt eadẽ ꝑncipia triplr. Uno mõ ꝑz analogiã:qz ſicut in genere ſubſtãtie aliqd eſt priuatio.z aliqd eſt forma z aliquid mã:ita in quolibet genere eſt ꝓpria potẽtia illius generis z ꝓpria forma.z ꝓpria ꝓuatio. Scõo ſunt eadẽ:quia omne genus diuidit per potentiã z actũ que ſunt ꝑncipia ipſius generis. Tertio ſunt eadẽ ſm vlitatẽ:nã ſuba cauſat ex ſubſtantijs:ſicut calor ex calore:z albedo ex albedine:z ita de alijs. Circa quam partem queritur.

¶ Utrum accidẽs cõponat ex propria potentia z proprio actu ſicut ſubſtantia. Queſtio. XXII.

Queritur zzº. An ſicut ſubſtãtia componitur intrinſece ex ſuo potentiali z ſuo actuali:ita accidẽs intrinſece ex propria potentia z ꝓpio actu cõponat. Et videt q ſic. ¶ Primo. Omnis mutatio per ſe vna eſt ad terminũ per ſe vnũ. Sed dealbatio eſt mutatio per ſe vna. vt pz. ergo ad terminũ per ſe vnũ. Ille aũt terminꝰ nõ eſt aliqua forma ſimplex:qz illa nõ fit niſi per accidẽs: 7º metaphy. Nec etiã eſt cõpoſitũ ex ſubiecto z accidẽte: qz ipſuz nõ eſt vnũ per ſe. ergo eſt cõpoſitũ per ſe de genere accidentis. ¶ Scõo. Simplicitas eſt perfectio ſimplr. ergo quãto aliqõ ens eſt ſimplicius/tanto eſt ſimplr perfectius:z per ꝓns ſi accns nõ eſſet cõpoſituz intrinſece:ſeqt q eſſet ſimplr perfectius ſuba cõpoſita:quod eſt falſum. ¶ Tertio. Idẽ eſt ſuſceptiuũ motꝰ z termini motus. Sed ſuperficies nõ eſt ꝑmũ ſuſceptiuũ dealbationis.cũ ſuperficies ſit actus:z motus ſit tantũ entis in potẽtia inquantũ huiꝰ. ergo opz in ſupficie eſſe ꝑpriã potentiã ex qua cõponat albedo. ¶ Quarto. Quicqd diffinit eſt cõpoſitũ intrinſece ex partibus diſtinctis. Sed accidẽtia diffiniunt. ergo zẽ. Minoꝛ pz. Tum qz vt dicit Phs 7º metaphyſi.z Cõmentator cõmẽto.33.ſicut tota diffõ declarat diffinitũ: ita ptes diffinitionis declarant ptes diffiniti. Tum qz eodẽ libro tex.cõ.51.tam Phs q Cõmentator faciunt hanc cõſequẽtiã. Si ois ſuba eſſet ſimplex/nulli ſube eſſet diffinitio:que ꝓpria nõ tenet niſi in vi huiꝰ ꝓpõnis. nullum ſimplex diffinit. ¶ Quinto. Quia Cõmentator.12.meta. cõ.23.dicit.q in quolz gñe accidẽtiũ inueniunt ꝑnª:quoꝝ ꝓportio ad illa eſt.ſicut ꝓportio ꝑncipioꝝ ſube ad ſubaz. g ſicut ſuba cõponit intrinſece ex poª z actu:ita z accns.

Reſpondeo duabus ꝓclusionibꝰ. quaꝝ ꝓma hec eſt. In quolibet genere eſt ꝓpriũ potentiale illius generis. Et intelligo hanc ꝓclonẽ de illis generibꝰ que dicũt entitates diſtinctas:cuiuſmodi eſt ſuba/qualitas/z quãtitas. Hec ꝓclo ꝓbata fuit libro 9º. vbi dicebatur q oẽ genus diuidit ꝑ potẽtiã z actũ. Et adhuc cõfirmat. ¶ Primo. qz Cõmẽtator 3º phyſicoꝝ.cõ.9º dicit:potentia ad vnũqõqz ꝑdicamẽtũ eſt in illo gñe ꝓdicamẽti qõ eſt actu. ¶ Scõo. Auicenna.z.meta. dicit q nulla eſt catbegoria que nõ habeat exituz de potẽtia in actuz. ergo in quolibet genere eſt ꝓpria potẽtia recipiẽs aliquã fozaz per tranſmutationẽ que eſt motus:z recipit eam per nãm potẽtie paſſiue que eſt ꝑncipiũ trãſmutationis. Sed ſupficies recipit albedinẽ per dealbationẽ que eſt motꝰ. ergo eã recipit per nãm potẽtie paſſiue. Sed ſupficies eſt actꝰ per eſſentiã ſuã quũ ſit forma. ergo opz q ſupficiẽ ꝓſequatur aliqua potẽtia paſſiua que ſit ei rõ recipiẽdi albedinẽ. Qz aũt huiꝰ potẽtia ſit eiuſdẽ generis cuz albedine:pz:qz vt dicit ſcõo de aia.z 8º metaphy. ex actu z potẽtia fit per ſe vnũ:ex actu aũt vnius generis:z potẽtia alteriꝰ generis nõ fit vnum ꝑ ſe. ¶ Scõa ꝓclo.lz in quolz genere ſit ꝓpriũ potẽtiale. vt ſit rõ recipiẽdi actũ eiuſdẽ generis. nullũ tñ accns cõponit intrinſece ex bꝰ potẽtiali. Prima ꝓ buius ꝑtis pz ex precedenti. Scõa ꝓbat eiſdez rõnibus ꝗbus ſupra ꝓbabat in 7º. q accidẽtia nõ componant ex mã z forma. ¶ Primo. Jd qõ ſe toto eſt actꝰ:nullã bz potentiã intrinſece. Sed actio ſe tota eſt actus. g zẽ. Maioꝛ pz:qz oppoſitũ predicati infert oppoſitũ ſubiecti. Minoꝛ etiã nõ põt rõnabilr negari:aliogn actio nõ diceret actio. Nã actio ſe tota eſt actio. ergo ſe tota eſt actus. pz conſequẽtia:qz nõ minoꝛe ſimplicitatẽ dicit actio q actus. ¶ Secundo. Jd qõ ſe toto primo eſt ꝑncipiũ agendi:nullam includit potẽtiã paſſiuã.qz potẽtia paſſiua nõ eſt ꝑncipiũ

Utrum accidens componatur ex propria potentia et proprio actu sicut substantia. Quaestio. XXII.

Queritur 22°. An sicut substãtia componitur intrinsece ex suo potentiali et suo actuali: ita accidẽs intrinsece ex propria potentia et ꝓprio actu cõponat. Et videt q sic. ¶ Primo. Omnis mutatio per se vna est ad terminũ per se vnũ. Sed dealbatio est mutatio per se vna. vt pz. ergo ad terminũ per se vnũ. Ille autẽ terminꝰ nõ est aliqua forma simplex: qz illa nõ fit nisi per accidẽs: 7º metaphy. Nec etiã est cõpositũ ex subiecto z accidẽte: qz ipsuz nõ est vnũ per se. ergo est cõpositũ per se de genere accidentis. ¶ Scõo. Simplicitas est perfectio simplr. ergo quãto aliqõ ens est simplicius/tanto est simplr perfectius: z per ꝓns si accns nõ esset cõposituz intrinsece: seqt q esset simplr perfectius suba cõposita: quod est falsum. ¶ Tertio. Idẽ est susceptiuũ motꝰ z termini motus. Sed superficies nõ est ꝑmũ susceptiuũ dealbationis. cũ superficies sit actus: z motus sit tantũ entis in potẽtia inquantũ huiꝰ. ergo opz in supficie esse ꝑpriã potentiã ex qua cõponat albedo. ¶ Quarto. Quicqd diffinit est cõpositũ intrinsece ex partibus distinctis. Sed accidẽtia diffiniunt. ergo zẽ. Minoꝛ pz. Tum qz vt dicit Phs 7º metaphysi. z Cõmentator cõmẽto. 33. sicut tota diffõ declarat diffinitũ: ita ptes diffinitionis declarant ptes diffiniti. Tum qz eodẽ libro tex. cõ. 51. tam Phs q Cõmentator faciunt hanc cõsequẽtiã. Si ois suba esset simplex/nulli sube esset diffinitio: que ꝓpria nõ tenet nisi in vi huiꝰ ꝓpõnis. nullum simplex diffinit. ¶ Quinto. Quia Cõmentator. 12. meta. cõ. 23. dicit. q in quolz gñe accidẽtiũ inueniunt ꝑnª: quoꝝ ꝓportio ad illa est. sicut ꝓportio ꝑncipioꝝ sube ad subaz. g sicut suba cõponit intrinsece ex poª z actu: ita z accns.

Respondeo duabus ꝓclusionibꝰ. quaꝝ ꝓma hec est. In quolibet genere est ꝓpriũ potentiale illius generis. Et intelligo hanc ꝓclonẽ de illis generibꝰ que dicũt entitates distinctas: cuiusmodi est suba/qualitas/z quãtitas. Hec ꝓclo ꝓbata fuit libro 9º. vbi dicebatur q oẽ genus diuidit ꝑ potẽtiã z actũ. Et adhuc cõfirmat. ¶ Primo. qz Cõmẽtator 3º phyſicoꝝ. cõ. 9º dicit: potentia ad vnũqõqz ꝑdicamẽtũ est in illo gñe ꝓdicamẽti qõ est actu. ¶ Scõo. Auicenna. z. meta. dicit q nulla est catbegoria que nõ habeat exituz de potẽtia in actuz. ergo in quolibet genere est ꝓpria potẽtia recipiẽs aliquã fozaz per transmutationẽ que est motus: z recipit eam per nãm potẽtie passiue que est ꝑncipiũ trãsmutationis. Sed superficies recipit albedinẽ per dealbationẽ que est motꝰ. ergo eã recipit per nãm potẽtie passiue. Sed supficies est actꝰ per essentiã suã quũ sit forma. ergo opz q supficiẽ ꝓsequatur aliqua potẽtia passiua que sit ei rõ recipiẽdi albedinẽ. Qz aũt huiꝰ potẽtia sit eiusdẽ generis cuz albedine: pz: qz vt dicit scõo de aia. z 8º metaphy. ex actu z potẽtia fit per se vnũ: ex actu aũt vnius generis: z potẽtia alteriꝰ generis nõ fit vnum ꝑ se. ¶ Scõa ꝓclo. lz in quolz genere sit ꝓpriũ potẽtiale. vt sit rõ recipiẽdi actũ eiusdẽ generis. nullũ tñ accns cõponit intrinsece ex bꝰ potẽtiali. Prima ꝑs huius ꝑtis pz ex precedenti. Scõa ꝓbat eisdez rõnibus ꝗbus supra ꝓbabat in 7º. q accidẽtia nõ componant ex mã z forma. ¶ Primo. Jd qõ se toto est actꝰ: nullã bz potentiã intrinsece. Sed actio se tota est actus. g zẽ. Maioꝛ pz: qz oppositũ predicati infert oppositũ subiecti. Minoꝛ etiã nõ põt rõnabilr negari: aliogn actio nõ diceret actio. Nã actio se tota est actio. ergo se tota est actus. pz ꝓsequẽtia: qz nõ minoꝛe simplicitatẽ dicit actio q actus. ¶ Secundo. Jd qõ se toto primo est ꝑncipiũ agendi: nullam includit potẽtiã passiuã. qz potẽtia passiua nõ est ꝑncipiũ

actionis.9° metaphy.hic calor est se toto id quo p̄ ignis calefacit:nō.n.calefacit vna pte caloris:z altera nō.g̃ ꝛc̄. ¶Tertio.Accidēs se toto est in subto.g̃ se toto est actus. ꝓz ꝑtia:qz qcqd in alio recipit̄.est act⁹respectu recipientis:cū recipere sit p̄mo potētie passiue.Añs ꝓbat̄.Si accidens ꝑm aliqd sui nō esset in subiecto:illa pars que non esset in subiecto nō esset accidens.sed substātia:qz oē ens reale qō nullibi inest subiectiue est substantia.

Ad ꝑmū dicitur. **Ad argumenta** rñdet̄.Ad p̄m dī q̄ duplex est terminus trāsmutationis.Un⁹ est terminus totalis siue terminus ꝓductus:z de hoc negatur maior.Alius est terminus formalis:z sic negat̄ minor: sed tunc dico q̄ albedo.z quelibet hꝫ forma est vnuz per

Ad scām se.¶Ad z^m negat̄ ꝑtia nisi cetera sint paria. Subsistēs eniz si sit simplex est perfectius subsistēte nō simplici:sed si aliqd est subsistens z cōpositū erit nobilius simplici nō subsistēte:aliogn hō esset ignobilior sua mā:substātia eni cōposita per se subsistit:z hz nobiliores opōnes q̄z accīs. Unde accidēs est ꝑm qd pfectius suba:sed illa est simplr

Ad tertiū pfectior.¶Ad 3^m negat̄ ꝑtia.Sequit̄ eniz q̄ opz in superficie esse ꝓpriū potentiale per qō est susceptiua albedinis.sed nō sequit̄ q̄ cōponat̄ ex tali potentiali intrinse-

Ad q̄rtū ce.¶Ad 4^m negat̄ maior si vlr itelligat̄:qz phs ibi logꝫ tm̄ de diffinitionibus subaꝝ cōpositaꝝ:accidētia autē nō sunt sube cōposite:ꝑtia aūt quā facit phs intelligēda est ad hunc sensuz:q̄ si ois substātia esset oino simplr sim-

Ad q̄ntuz plex:cuiusmodi est solus deus:ei⁹ nō esset diffō.¶Ad 5^m cōcedit̄.q̄ in quolibet genere est ꝓpriū potētiale:sed nō segt̄ q̄ res illi⁹ gīis cōponant̄ itrinsece ex tali potētiali.

¶Utrum q̄ intell's potētialis sit sepatus ꝑm esse ab hoie fuerit opinio Auerrois. Questio. XXIII.

Queritur z3°.Utrum fuerit opio Auerrois q̄ intell's potētialis sit ꝓz

ꝓria rō esse sepatus ab hoie.Et vī q̄ non. ¶ꝓrio:qz Cōmētator.10.ethicoꝝ.ca.9° dicit. cōueniens est opinari q̄ existētia cuiuscūq; hois.inq̄tuz hō est per hanc subaz que est intell's noiatus:cū sit honorabilius.z melius qō est in eo.ergo intell's potentialis dat

Scōa rō. hoi existētiā siue esse.¶Scōo.Dis forma ſubalis cōiuncta hoi per nām dat ei esse formal'r.Sed intellectus potētialis est huiꝫ.dicente Cōmētatore 3° de aia.cōmēto.20. Intellectus potētialis ꝑma cōtinuatione cōtinuat̄ nobis

Tertia rō per nām.g̃ idē qō ꝑus.¶Tertio.Id a quo sumit̄ dīa cōstitutiua hois dat ei formal'r esse substātiale.Sed rōnalitas sumit̄ ab intellectu pot̄ z est dīa ꝓstitutiua hois. Un̄ dicit Cōmētator.7.metaphysi.cō.11° q̄ rōnalitas est dīa exñs in qdditate aialis rōnalis.Et cōmēto.12.dicit:q̄ hō cōponit̄ ex duabus naturis:aialitate:z rōnalitate.Et 3° de

Quarta ratio. aia.cōmēto ꝑ.dicit q̄ hō per hāc virtutē.s.per intellectuz differt ab oibus aialibus.g̃ ꝛc̄.¶Quarto. Cōmentator 3° de aia.cōmento z° facit hanc ꝓtiā.Si esset vnus intell's nō esset hō corruptibilis inquātū hō.Sed ista ꝓtia non valet:nisi ex hoc medio.esse hoiem sumit̄ ab intellectu.g̃ ꝑm eū intell's dat esse hoi.¶Cōfirmat̄:qz in eodē cōmēto facit hanc ꝓtiaz.Si vnus esset intell's:tu esses per esse

Quinta rō. mei:z ego essem per esse tui:que cōsequētia nihil valeret nisi intellect⁹ daret esse hoi.¶Quinto.ꝓrima perfectio hois dat ei esse substantiale.Sed Cōmētator.3° de aia.cōmento.5° dicit q̄ intell's potis est ꝑs pfectio hois:vt declaratū est in diffōne aie.ergo dat esse ſubale ipsi homini.

Physica hec theoria est. **Respondeo.** Sciendū est q̄ ꝛz cōsiderare de intellectu z de aia intellectiua inquantū est forma māe:z recepta in eā mediante alteratione:z silr quātū ad operationes eius etiā intellectiuas.inquātū aliquo mō dependent a motu z trāsmutatione z actione rez

sensibilium in aiam pertineat ad phz naturalē.Tamen si aia intellectiua esset suba sepata:eius consideratio q̄tum ad nām eius ptineret ad p̄m ꝓbm:qz vt dicit Cōmētator scō phy.cō.z6.ꝓsiderare de oibus formis z qdditatibus abstractis est ꝑmi phi.Nota est aūt ista questio pp aliqs iuniores phos reprehēdētes Sanctū Thomā:z dicentes q̄ falso iponit Cōmētatori intellectū polez esse separatuz ab hoie ꝑm esse:qz vt ipsi dicūt.intētio Cōmētatoris fuit q̄ aia intellectiua det hoi esse formalr:ꝛz sit vna aia intellectiua in oibus hoibus:z vnicus itellectus possibilis.Intendo igit̄ in hac qōne solū ꝓbare q̄ San.Tho.nihil falso ascribat Cōmētatori.Cū istud nō possit esse:nisi aut viri iniuste agētis:aut ignari nō intelligētis doctrinā Cōmētatoris.Et pretermitto dictū Cōmētatoris 3° de aia.cōmēto scō tertio z quarto:in qbus sepe dicit q̄ itell's neqz est corpus neqz virtus in corpore:qz isti rñderent hoc nō esse ita intelligendū:quasi intell's nō habeat esse in corpe:sed solū q̄ vnit̄ organo corporali in sua opatione quē admodū facit sensus:z istud est qō intendebat Cōmētator in illis verbis:z hoc est verū.vt apparet legēti ipsuz. ¶Sed arguo ex alio fundamēto.Et suppono q̄ ꝑm Cōmentatorem aia intellectiua est cōposita ex intellectu agēte z intellectu possibili:quē ipse appellat intellectū materialē.3°de aia.cōmēto 4°.in p̄n°.Qz istud presuppositū sit Cōmētatoris:pz qz in eodē cōmēto circa medium sic dicit.necesse est ponere in aia rōnali has duas dīas.s.virtutē actionis z virtutē passionis.Et idē ponit.12.metaphy.cōmēto.17. Supponit̄ scō q̄ est ipole aiam intellectiuā esse vnitam māe ꝑm esse:qz intellectus aut est ipsa suba aie aut est ei⁹ ꝓpria passio:z hoc nō indiget ꝓbatione:qz ab oib⁹ est cōcessuz tanq̄ notū p se.Et arguit̄ sic.¶Si aia intellectiua est vnita māe ꝑm esse:sequit̄ q̄ eius suba est corpus/aut virtus in corpe:vt pz ex scō presuppositō.Sed substātia aie nō est corpus/nec virtus in corpore ꝑm Cōmētatorē/ qui sic ait 3° de aia.cōmēto.4.qñ aūt suba recipiens has duas formas necesse est:vt nō sit corp⁹ neqz virtus in corpore:manifestum est ex ꝓpositionibus:qbus Aristoteles vsus est in hoc sermone:z pz ex verbis Cōmētatoris q̄ loquit̄ de substātia aie:z non de operatione eius.¶Scōo. Si aia itellectiua vnit̄ hoi ꝑm esse:segt̄ q̄ diffinitio ꝑma data de aia.scō de aia dicat̄ vniuoce de oibus. Sed ꝑm Cōmentatorē nō dī vniuoce:qz vt ipse dicit 3° de aia.cōmento 5°.colū.3ª.in p̄n°.dicere formā z pmā pfectionē est dicere equoce de aia rōnali:z de alys partibus aie.g̃ ꝑm eum aia intellectiua nō dat esse homini.¶Nec valet responsio:q̄ dī equiuoce.qz aia itellectiua alio mō operat̄. ¶Quia in illa ꝑma diffinitione nulla fit mentio de operatione:ꝛz solū dī q̄ aia est act⁹ ꝑmus corporis organici: qō idē est ac si diceret̄ q̄ aia dat esse formalr corpori physico.Idē apparet ex verbis Cōmētatoris cū ait.q̄ dicere formā z primā perfectionē est dicere equoce.s.q̄ alie aie perficiunt ꝑm esse:aia ꝛo intellectiua est ꝑma pfectio solum quātū ad operari:qz ipsa est ꝑmū quo itelligimus.Et hoc est qō intendebat dicere Cōmentator 3° de aia.cōmēto.5°.colūna 4ª circa finē.quādo ait.Declaratū est igitur q̄ ꝑma perfectio intell's differt a ꝑmis pfectionibus aliarum virtutū aie:z q̄ hoc nomen perfectio dī de eis modo equiuoco:ecōtrario ei qō existimauit Alexander. Et ideo dicit Aristoteles in diffōne aie q̄ est perfectio ꝑma corporis nālis organici:qō nondū est manifestū.vtrū ꝑ omnes virtutes perficiat̄ corpus eodē modo:aut est ex eis aliqua per quā corpus nō pficit̄:z si pficiat̄ erit alio mō.¶Tertio arguit̄.Quādo Cōmentator dicit q̄ intellectus nō est virtus in corpore:si intenderet solum dicere q̄ nō vtitur organo corporali.z nō q̄ sit separata ꝑm esse:sequit̄ q̄ in

quadam

Li. q̄sti. Auerro. tenuisse q̄ tē intellectiuaz ꝑm esse ab homine separatam.

Sup^m z^m

quadã ſua rõne argueret per fallaciam petitionis ꝓncipy. Conſequẽs eſt ſatis inconueniẽs. ergo ꝛc̃. Probatur ꝫntia. Nã Cõmen. 3° de aia. cõ. 6. reprehendẽs Halenũ dicent ẽ q̃ intell's eſt vis cogitatiua. Et cõmemorans virtutes ſenſitiuas interiores: ⁊ ꝓbans q̃ intell's non eſt aliqua earũ ſic arguit. Si intell's eẽt aliqua earũ ſequit̃ q̃ eẽt virtus in corpore: ꝫñs eſt falſum. ergo ꝛc̃. Deinde ꝓbat falſitatẽ cõſequẽtis hoc modo. Si intell's eſſet virtus in corpe: ſequit̃ q̃ haberet inſtrm corporale. ꝫñs eſt falſum. ergo ꝛc̃. Quero aũt quõ in añcedente huius vltime conditionalis accipiat eẽ virtutẽ in corpore. Si dicit q̃ accipit pro virtute vtẽte corpore. habeo ꝓpoſitũ q̃ eſt petitio ꝓncipy: ⁊ eſt ac ſi diceret. Si eſt vtens corpore: ſequtur q̃ habeat inſtrumentũ corporale. ergo op3 q̃ in añcedente accipiat eẽ virtutẽ in corpore/pro dare eẽ corpori ⁊ materie: vnde intẽdit ꝓbare q̃ ſit oino ſeparat⁹ fm eſſe: q̃ ſi eẽt in mã vteret corpore. lz enim iſta ꝫñtia non valeat in veritate. tñ apud ipſum putabit̃ eẽ neceſſaria. ¶ 4°. id qõ vnitur nobis fm eẽ nõ copulat̃ nobis ſolũ per ſui copulationẽ cuz formis imaginabilibus: quia copulatio itellectus cuz formis imaginabilibus non eſt fm eſſe: ſed alio modo. ſ. vt potentie ad obiectũ aut moti ad mouẽs. Sed Cõmẽ. 3° de aia. cõ. 36. colũna 2ª in fine ſic dicit. Intell's materialis nõ copulat̃ nobiſcũ per ſe ⁊ ꝓmo: ſed non copulat̃ nobiſcuz niſi p ſuã copulationẽ cuz formis imaginabilib⁹. ergo ꝛc̃. ¶ 5°. Id qõ copulatur homini fm eẽ ſubſtãtiale tanq̃ forma dans ei q̃ ſit homo: copulat̃ ei a ꝓncipio ſui eẽ ⁊ ſue natiuitatis: quoniã tunc homo eſt homo. Sed intell's polis non copulat̃ nobis in ꝓncipio: q̃ vt dicit Cõmẽ. 3° de aia coñ. 5° ⁊ 36. circa finẽ. copulat̃ pueris tñ in potẽtia ⁊ nõ in actu. ergo ꝛc̃. ¶ Apparet igit̃ ex oib⁹ iſtis ⁊ alys multis que ex Cõmẽ. adduci poſſent: q̃ fm eum intell's polis non vnit̃ boi fm eẽ: ⁊ hanc fuiſſe opionẽ Cõmẽ. crediderũt oẽs viri clariſſimi. S. Tho. Albertus/Scotus/Hzeg. de arimino. Egidi⁹ ⁊ alÿ ſimiles: qui meli⁹ intellexere dicta Cõmẽ. q̃ iſti noui ꝓbi. Immo etiaz Joannes de Janduno 3° de anima. q. 5ª idem tenuit de mente Cõmentatoris.

Ad ꝓmũ **Ad primum** autẽ in oppoſitũ reſpondeẽ. Et pro iſta riſſione ⁊ alys ſciẽduz eſt: q̃ vt cõmuniter dicũt ſequẽtes doctrinã Cõmen. homo accipit̃ dupl'r. Uno mõ pro cõpoſito ex corpore ⁊ anima cogitatiua: que eſt nobiliſſima forma dans eẽ homini: vt dicit Cõmẽtator 3° de anima cõ. 35. adeo q̃ per hanc pfectionẽ aliquando appellat̃ intellectiuus. Nã vt ait Cõmẽ. 3° de aia cõ. 5. in ꝓncipio. imaginatiua dicit̃ intell's large in lingua greca. Alio modo accipit̃ homo pro aggregato ex homine ꝓmo modo accepto: ⁊ ex aĩa intellectiua que vnit̃ homini ſolum quantũ ad operari. vt ipſe dicit: ſicut ẽt intelligẽtia vnitur celo tanq̃ motor ĩtrinſecus: ⁊ tñ non dat ei eẽ: ⁊ ſic accipiẽdo hominẽ bz q̃ ſit homo ab aia intellectiua. Uel eſt dõm ⁊ magis ad ꝓpoſitũ q̃ ibi nõ accipit̃ exiſtẽtia ꝓ eſſe actuali: ſed pro formali rõne: qõ pz ſi videamus ad qõ propoſitum ibi loquitur Cõmentato. Nam philoſophus loquitur de felicitate: ⁊ dicit q̃ felicitas ibi conuenit homini p aliquid dictuz, ſcilicz per mẽtẽ: cuius opatio eſt vita beata. Cõmẽtator aũt iſtõ exponẽs: dicit q̃ iſta mens. i. intell's eſt nobiliſſimũ cõueniẽs boi. ⁊ q̃ bõ ab ea bz ſuã rõnẽ formalẽ. Cogitatiua eni nũq̃ ꝫſtitueret hoiem i ſpẽ humana: nec faceret ipm eſſe rationalẽ niſi eẽt nata facere q̃ homio copularet̃ itellectui poſſibili. ¶ Ad 2m dr̃. q̃ intellectus poſſibilis copulatur nobis dupl'r. Uno modo ex hoc q̃ phãtaſmata ſiue intẽtiones imaginate mouẽt intellectũ poſſibilẽ cauſando in eo ſpẽs itelligibiles. ⁊ hanc appellat Cõmẽ. eẽ p naturã: q̃ eſt omnino naturalis. Sz ex hoc nõ ſequit̃ q̃ det nobis aliqõ eẽ. Alia eſt copulatio qñ iam acquiſitis habitib⁹ cõuertimur ad itellectũ potẽtialẽ actu intelligẽdo p ipm: ⁊ hec eſt 2ª copulatio: ⁊ non eſt oino naturalis. ſz cadit ſub iperio volũtatis. Dilicio. Ad 3m dr̃. q̃ rõnale ſumit̃ a virtute cogitatiua: q̃ ipſa eſt ratiocinatiua particulariter ⁊ collatiua intẽtionuz indiuidualiũ. vt dicit Cõmẽ. 3° de anima. cõ. 6. Et ſi qs proteruiat q̃ ſumit̃ ab itellectu: dico q̃ ꝫ nõ eſt fm Cõmẽ. alio mõ: niſi q̃ hõ eſt aptus itelligere vl'r ſolũ p copulationẽ ad ipm. Dilicio. Ad 4m ⁊ eius confirmationẽ dr̃. q̃ Cõmẽ. facit illas ꝫñtias in ꝓncipio illi⁹ cõmẽti arguẽdo ⁊ diſputãdo: q̃ nondũ determinauerat quõ intell's ſit oium vnus. ⁊ quõ vniat̃ nobis: non aũt facit eas determinãdo. Dilicio. Ad 5m dr̃. q̃ Cõmẽ. itelligit q̃ intell's eſt prima pfectio bois i opando: qõ pz: q̃ ipe ibi dicit q̃ pfectio dr̃ equoce de itellectu ſiue de aĩa itellectiua ⁊ de alys. Et ſic pz q̃ iſte auctoritates adducte in arguẽdo nõ cõcludunt Cõmẽtatorẽ tenuiſſe q̃ intell's det eẽ homini: ſz ſolum q̃ dat operari ſiue intelligere.

¶ Utrum ſi intellect⁹ polis eſſet vltima intelligẽtia poſſet homo p eum formal'r intelligere. Qõ. XXIIII.

Queritur 24°. Sine argumẽtis. vtruz ſi vltima intelligẽtia eẽt intell's polis: ſicut exiſtimauit Cõmẽ. poſſet homo p eum formal'r itelligere. Pro notitia huius qõnis duo ſunt declarãda. ¶ Primũ eſt que fuit opinio Cõmẽ. ¶ 2m eſt declarare ꝓpoſitũ. ¶ Quantũ ad primũ ſciẽdum eſt. ꝓmo q̃ Cõmẽ. 3° de aia cõ. 5. ⁊. cõ. 30. dicit q̃ intell's polis non ꝓtinuat̃ nobis actu in etate puerili: ſed tñ in potẽtia: qñ aũt homo bz vſum rõnis cõtinuatur ei in actu: q̃ tunc hõ bz aliquã intellectionẽ. Et q̃ hõ dum eſt puer eſt eiuſdẽ ſpẽi cum ſeipſo. qñ eſt vir: ⁊ in pueritia non bz ab itellectu q̃ ſit homo: ideo fz hanc opinionẽ hõ non ꝓſtituitur abſolute in ſpẽ humana p intellectũ. Et pp hoc dixit Cõmẽ. 2. de aia. cõ. 7. ⁊. 3. de aia. cõ. 5. q̃ actus ⁊ pfectio dr̃ equiuoce de aia intellectiua ⁊ de alys partib⁹ anime. Alter. placiti de itellectu poſſ. ¶ Sciẽdũ 2°. q̃ in homine eſt aliqua aĩa: per quã eſt formal'r homo. ⁊ hec eſt aia cogitatiua. i. anima cui⁹ ſupior virtus ⁊ potẽtia eſt vis cogitatiua/que dicit̃ rõ particularis: eo q̃ eſt cognoſcitiua intẽtionũ particulariũ. ⁊ eaꝝ collatiua: ⁊ ad quã ꝫñter ptinet formare ꝓpones ſingulares: ⁊ ſyll'm expoſitoriũ. Uisn m 2m ¶ Sciẽdũ 3°. q̃ intell's polis qui alio nomine dr̃ a Cõmẽ. intell's mãlis 3° de aia. cõ. 5. p totũ. eſt fm ipm quedã ſuba ſeparata: ⁊ eſt pura potẽtia in gẽe rez itelligibiliũ: eo q̃ de ſe nullã bz ſpẽm intelligibilẽ p quaz poſſit actu itelligere. ſicut ẽt mã prima eſt pura potẽtia in gẽe ſenſibiliũ: q̃ de ſe nullã bz formã. Silr ẽt intell's agẽs eſt ſuba ſeparata/potẽs reducere in actũ intellectũ potentialez reſpectu cuiuſlibet qdditatis ſenſibilis: cauſando in eũ ſpẽs qdditatis repñtatiuas. Uisn m 3m ¶ Ad hanc ẽo opationez non ſufficit intell's agẽs: ſed neceſſario cõcurrunt cũ eo ẽt intẽtiones imaginate ſiue phantaſmata. Et p ꝫñs ſicut intellectus agẽs copulat̃ poſſibili ex tali actione: ita ẽt phantaſmata copulant̃ p eandẽ actionẽ itellectui poli: rõne cuius cõiunctionis ⁊ vnionis/bõ in quo ſunt ꝑdicta phantaſmata: dicit̃ itelligere: q̃. ſ. phantaſmata que ſunt in nobis cauſant in itell'u poli ſpẽs itelligibiles. Uisn m 4m ¶ Sciendũ 4°. q̃ alia eſt opatio intell's agẽtis: ⁊ alia itellectus polis. actio ſ/tellectus agẽtis dicit̃ abſtrahere: qõ nõ eſt aliud niſi cauſare ꝑdictas ſpẽs: p quas repſentat̃ qdditas: q̃ſi eẽt abſtracta a ꝓncipys idiuiduantibus. Actio intellect⁹ polis eſt intelligere: qõ nõ eſt aliud niſi receptio ꝑdictarũ ſpẽrum: vt videt̃ dicere Cõ. 3. de aia. cõ. 18. ⁊ cõ. 36. Uisn m 5m ¶ Sciẽdus 5°. q̃ forma eſt duplex. vna eſt forma dans eẽ ⁊ operationẽ ſuo ſuſceptiuo: ſicut calor ſe bz ad ignẽ q̃ p calorez formal'r eſt calidus ⁊ calefacit. Alia eſt forma nõ dans eẽ: ſz tñ operationẽ: eo modo quo dicũt alĩq intelligẽtiã vniri celo non

dando pfectiones primas. sed tñ scõas: ꝛ hoc 2° modo aia
Nota 6m itellectiua vnit hoi ſm Cõmẽ. ¶ Sciẽdũ 6°. q̃ sicut celũ
accipit duob⁹ modis. ſ. p suba celi pcise que mouet. Alio
mõ pro aggregato ex celo ꝛ motore ipsi⁹: ita ẽt homo acci
pit ꝛ. Uno mõ prout dicit quãdã eẽntiã p se vnã: ꝛ sic dr
hõ id qõ est cõpositus ex mã ꝛ aia cogitatiua: ꝛ hoc modo
cõuenit hoi tñ notitia pticularis. Alio mõ accipit hõ ſm
q̃ dicit aggregatũ ex hoie pmo mõ sumpto ꝛ ex aia itelle
ctiua: ꝛ sic hz ẽt notitiã vlem rõne alteri⁹ ptis. ſ. rõne ani
me intellectiue. ¶ Pz ex dictis ſm Cõmẽ. q̃ homo nõ i
telligit per animã intellectiuã tanc̃ p formã dantẽ ei eẽ:
sed tanc̃ per formã extrinsecã. ꝛ quodã mõ ei assistentez.
Impugna tur 6m uer. positio. ¶ Contra hãc positionẽ que omo falsa est ꝛ erronea tãc̃
repugnãs vere theologie: arguit sic. p rõnes näles pbãdo
q̃ repugnãt pncipys phie. ¶ Primo. Si hõ ideo pcise i
telligit: qz phantasmata ei⁹ copulant itellectui poli causan
do in eo spẽm: segtur q̃ intellect⁹ hominis. nunc de nouo
geniti nũc̃ posset intelligere näz rose. Sed ꝓñs est falsuz.
vt pz experimẽto. ergo. Consequẽtia pbat. Phantasmata
hui⁹ hominis nõ pñt causare in suba abstracta spẽm rose.
g̃ iste homo nõ põt intelligere rosaz: ꝓñtia pz. ex tua posi
tione. Añs pbat. Spẽs rose fuit prius causata ab alys ho
minibus intelligẽtib⁹ rosam in itellectu abstracto. ergo si
ẽt ab isto causat: opz sequi alterũ de duob⁹. ſ. q̃ aut species
pexistẽs fuerit corrupta. qõ est impossc: aut opz q̃ due spe
cies eiusdẽ obiecti sint in eodẽ intellectu numero. non tñ
due. sed tot quot fuerint homines intelligẽtes rosaz. qõ est
falsum: qz notitie non plurificantur nisi p obiecta. ergo ꝛc̃.
Fuga. ¶ Dicet forte ad hanc rationẽ q̃ cõtinuatio hois ad intel
lectũ possibilẽ/nõ solũ est p hoc q̃ ei⁹ phãtasmata causant
speciẽ in itellectu possibili: sed ex hoc q̃ hõ per phãtasma
ta que hz cõuertitur ad pdictũ intellectũ: ꝛ q̃ acqsitio scie
nõ est aliud nisi acquisitio cuiusdã habilitatis ad facile cõ
Insecutio uertendũ se p phãtasmata ad pdictum intellectũ. ¶ Sed
contra. Ista cõuersio ad subam abstractã: aut est p poten
tiã intell ectiuã: aut est p aliquã vim. sensitiuã. Si sit p itel
lectũ. g̃ hõ itelligit p potentiã in eo formalr existẽtẽ. Seq
tur ẽt q̃ hõ nunc̃ itelligit aliq̃ obiectũ: nisi simul intelli
gẽdo illaz subam abstractã. Si p vim sensitiuã: hoc nõ po
test alr poni: nisi q̃ ideo dicat hõ conuertere se ad itellectuz
possibilẽ: qz phantasiat ea. quoz spes sunt in itellectu pos
sibili. Sed hoc non sufficit: quia cum lapis quem phanta
sioz. ita intelligatur ab alys intelligentys. sicut ab intelle
ctu possibili: non magis dicet homo intelligere per intel
lectũ polem q̃ p alias intelligẽtias. ¶ 2°. Si ideo precise
homo denominat intelligẽs: qz eius phãtasmata causant
spẽm in itellectu poli: segtur q̃ vere possit dici q̃ colores
videt. Sed hoc est falsuz. ergo ꝛc̃. Consequẽtia pbat. Ubi
est pcise causa alicuius denominationis ibi est talis deno
minatio. Sed sicut phãtasmata causant spẽm in itellectu:
ita colores causant spẽm in medio. Ergo si causare spez est
causa q̃ aliquis intelligat ꝛ operet actum talis spẽi: segtur
q̃ colores videãt. ¶ Confirmat. qz simil r segtur q̃ mul
to magis ẽt intell⁹ agẽs intelligat: cui⁹ oppositũ vult Ari
stoteles. 3° de aia. Consequẽtia pz: qz intell⁹ agẽs magis cõ
currit actiue ad causandũ spẽs in itellectu poli. ¶ 3°. Id q̃
agẽs agit tanc̃ pncipio formali est ei coniunctuz ſm esse.
Sed homo formalr intelligit p intellectũ. ergo intellect⁹
est ei vnitus ſm eẽ. Minoz pceditur ab oibus. Maioz p
batur. pmo qz ꝓbs 2° de anima. ponit duas diffones ani
me: in quarũ pma dicit q̃ aia est act⁹ pmus corpis physi
2. cõ. 6. ci. In 2ª dicit q̃ anima est pmũ pncipiũ quo viuimus/sen
2. cõ. 14 timus/ mouemur/ ꝛ itelligimus: ꝛ p hanc 2am demonstrat
primã sic arguẽdo. Anima est primũ pncipiũ quo viuim⁹/
sentimus ꝛc̃. Ergo anima est act⁹ pmus corporis physici.

Constat aũt q̃ ista ꝓñtia nõ tenet nisi in virtute hui⁹ ppo
sitionis vniuersalis: omne id quo agẽs agit tãc̃ pmo pncí
pio formali est actus pmus ipsi⁹. ¶ Confirmat. qz nisi sic
eẽt nunc̃ posset cõcludi demõstratiue ꝛ efficaciter q̃ aliq̃
forma vniat alteri ſm eẽ. Dicã eniz in equo q̃ nõ est ani
ma equi. ¶ Et si arguas ꝓtra me ex hõ q̃ equus hz ꝓprias
opationes animales. ¶ Dicaz q̃ illa anima nõ vnit ei ſz
esse. sed ſm operari. ¶ Et si dicas q̃ non est simile: qz ois
forma separata a mã ſm eẽ est intellectualis: anima autez
equi nõ est intellectualis: ꝛ ideo si est vnita equo ſm ope
rari: opz q̃ ẽt sit vnita ſm eẽ. ¶ Sz istud nõ euadit diffi
cultatẽ: qz dicet aduersari⁹ q̃ anima equi est quidẽ intelle
ctualis: ꝛ tñ equus nõ põt dici intelligere p eã: qz in equo
nõ est rõ particularis. sicut est in homine: sed loco eius hz
equus estimatiuã. Nullus aũt põt dici itelligere p intelle
ctũ separatuz ad quẽ ptinet notitia vlis: nisi prius habeat
collationẽ vel saltẽ apprehẽsionẽ intẽtionuz particulariũ:
qõ sit p cogitatiuaz que est tñ in homine: ꝛ non in brutis.
Et sic apparet q̃ omo repugnat Aristoteli ꝛ pncipys phi
losophie ponere aliquã intelligẽtiã separatã eẽ animã itel
lectiuã. ¶ Dicet forte q̃ homo nõ intelligit p intellectuz
abstractũ quasi habẽs in se actũ intelligẽdi. Unde nõ opz Fuga
ponere in homine aliquã formã que sit pncipiũ hui⁹ ope
rationis. Sz p intelligere qõ est subiectiue in itellectu ab
stracto homo denominat intelligẽs denominatiõe extrin
seca: sicut lapis denominat visus non a visione que sit in
eo: sed ab ea q̃ est in oculo. ¶ Contra hunc modũ dicendi
est rõ 2ª supius facta. ¶ Et pterea lapis nõ dicit visus nisi Insecutio
tanc̃ obiectũ formans visionẽ. Ergo non segtur q̃ hõ di
catur intelligẽs: sed solũ q̃ dicat eẽ itellectus. ¶ Sed oc
currit vnũ dubiũ. Quia positio theologorũ vr quodã mo Dubium.
do fauere huic opinioni Cõmẽ. Dicunt eniz theologi: ꝛ p
sertim. S. Tho. q̃ in visione beatifica diuina essentia sup
plet vicez spẽi intelligibilis. Sz spẽs intelligibilis hz cãli
tatẽ sup actum intelligẽdi. ergo intell⁹ visionẽ agit p eẽn
tiã diuinã tanc̃ p pncipiũ formale: qõ tñ est separatuz ab
eo ſm eẽ. ¶ Ad hoc rñdetur. Primo. q̃ diuina eẽntia nõ
dicit supplere vicẽ spẽi ad hunc sensuz: q̃ intell⁹ ea opere Rñdet.
tur tanc̃ forma: sed ideo supplet vicẽ spẽi. qz sicut ex intel
lectu ꝛ spẽ fit vna cã totalis: ita intellect⁹ ꝛ eẽntia diuina:
sunt causa intellectionis: non tñ oino sicut intellect⁹ ꝛ spẽs.
qz itellectus nõ agit diuina eẽntia tãc̃ forma/nec ecõtra.
Uel põt dici ideo supplere. qz dat itellectui. vt possit se so
lo tantũ quantũ poterat simul cũ spẽ. Dicit 2° q̃ ista posi
tio theologica nullo mõ fauet errori Cõmẽ. quia theologi
ponunt in homine potẽtiaz intellectiuã: ratione cui⁹ vere
dicunt q̃ ipse elicit intellectionẽ: lz dicant q̃ respectu illi⁹
visionis nullaz hz spẽm. Multi aũt non tñ theologi. ſz ẽt
ꝓbi negant hõ speciẽ vniuersaliter. Cõmẽtator autem di
cit q̃ intellectus non vnitur homini ſm esse: ꝛ ideo nõ po
test bene saluare q̃ homo intelligat.

¶ Utrũ aia itellectiua a qua homo denominat itellectiu⁹
sit suba separata vel forma hominis. Qõ. XXV.

Queritur 2°. Utz aliqua substãtia sepa
rata sit anima in tellectiua a q̃
homo denominat itellectiuus vel poti⁹ sit ho
minis forma. Et arguit q̃ nõ sit forma homi
nis. ¶ Primo ꝓbs 8° physicoruz. tex. cõ. 78.
pbat q̃ pmus motor nõ est virtus in magnitudine exis. Pdia rõ
ꝛ facit hanc ꝓñtiam. Si eẽt virtus in magnitudine: segtur
q̃ pars huius virtutis moueret partẽ mobilis in tẽpore fi
nito: constat aũt q̃ ista ꝓñtia nõ tenet nisi p hanc proposi
tionẽ vlem: ois virtus in magnitudine hz partes extensas
ſm extensionẽ partiuz magnitudinis. huic autem maiori
subsumitur ista ꝓpõ. sed aia itellectiua nõ hz eẽ extensuz.

vt oẽs

Scda rō cōcedunt.ergo non est forma i magnitudie. ¶ 2°. Si itellectus est forma materie:aut recipit in materia imediate aut mediāte quātitate. Si primū.ergo quātitas supueniēs dat tā māe q̄ forme extēsionē. Si 2m.ergo aia recipit in extenso ⁊ p ꝓns efficit extensa. ¶ 3°. Dis forma corpis cō municat corpi suū effectū formalē:sed itellectus nō cōmunicat corpori suū effectū formalē:q2 ista non est vera:corpus itelligit.ergo intells nō est forma corpis. Minor ꝓz. Maior ꝓbatur iductiue:q2 eniz po⁹ visiua est forma oculi ideo ista est vera.oculus videt.Sil⁹ albedo cōicat corpori eē albū:⁊ ita ꝓz discurrēdo in oēs formas. ¶ 4°. Nullū accns est magis abstractū q̄ eius subiectū. Sz intelligere est accidēs anime:⁊ est abstractum a corpore:quia vt dictum est corpus non intelligit.ergo anima intellectiua est abstracta a corpe:minor ꝓz. Maior est ꝓbi 3° physicoꝝ. cō.26.ꝛ Platonē:⁊ est rō 2ª qua ꝓbat q̄ infinitum nō sit separatū:q2 quātitas.cui⁹ passio est infinitū nō est separata. ¶ 5°. Dis forma vnita māe si sit iudicatiua ⁊ cognoscitiua:ei⁹ iudiciū est tm̄ ꝑticulare. Sz aia itellectiua hz notitiā vlem:cognoscit eniz infinita in ꝓpone vlī:vt dicit Cōmētator 3° de aia cō.19.ergo nō est māl̄is. ¶ 6°. Omne receptiuū est denudatū a nā recepti.vt dicit Cōmē.3° de aia cō.4. Sz aia itellectiua est receptiua oīum formaꝝ materialiū:vt sepe dicit tam ipse q̄ ꝓbs.ergo aia itellectiua nō est forma māl̄is. ¶ 7°. arguit Cōmē.3.de aia.cō.5.Si itellectus eēt forma in mā:segtur q̄ eēt hoc aligd ⁊ singulare demonstratū.⁊ non nā simplr. Sed hoc est falsuz.ergo ⁊c. Consequētia ꝓz:q2 ois forma in mā est hec:sicut ⁊ mā in qua est. Falsitas ꝓntis ꝓbatur. Dē singulare ē itelligibile tm̄ in po⁹. Sed intells nō est itelligibilis in po⁹.ergo.maior ꝓz. Minor ꝓbatur. Intelligibile in po⁹ pōt mouere itellectū ad actualē itellectionē. Sed intells nō pōt movere seip̄m.aliogn idē eēt mouēs ⁊ motū. ¶ Confirmat.ga si intells est singulare nō pōt recipere intētiones vles.sed tm̄ particulares:q2 si recipiēs est singulare.opz ēt receptū esse singulare:aliogn posset dici q̄ ēt sensus reciperet vle: qō est falsuz. ¶ 8°.ad idē sic arguit.Si intells nō est vn⁹ oium.segtur q̄ res intellecta apud me ⁊ apud te.i.q̄ cōceptus quē ego formo.⁊ tu formas de rosa/sit vnum ꝑm speciē.⁊ distincta ꝑm numerū. Sz hoc est falsuz.ergo.ꝓz ꝓntia.Probat falsitas ꝓntis.Ab oibus que sunt eiusdez spēi pōt abstrahi vn⁹ cōceptus cōis.ergo ab illis duob⁹ abstraheretur vnus cōis vtrisq;⁊ sic in infinitū. ¶ 9° arguit.Si itellect⁹ multiplicat.segtur q̄ discipulus nō posset aligd adiscere a magistro. Sz hoc est falsum:vt experientia docet.ergo.Consequētia ꝓbatur.Si discipulus adisceret:aut hoc eēt acquirēdo eandē sciam numero:aut q2 a scia magistri causat alia eiusdē spēi in discipulo. Non primū:q2 idē accidēs non potest esse in duobus subiectis. Non 2m:quia scientia non est forma actiua.

Rona rō

Respondeo in ista qōne.Primo recitabit opinio Cōmē.Scōo ꝓbabitur q̄ itellectus nō est suba separata ab hoie ꝑm eē:imo q̄ est forma hois:⁊ multiplicat ad multiplicationē corpoꝝ. ¶ Quantū ad p̄mū sciēdū est.q̄ Cōmē.3° de aia.cō.5.recitat plures opiniones circa nām itells polis:q̄ oēs ozte sunt ex h̄ q̄ Aris. tex.cō.4.dicit hunc intellectū eē separatū ⁊ imistuz ⁊ laudat Anaxagoꝛā dicēte q̄ opz itellectū eē separatū ab oib⁹ ad hoc vt oia itelligat. ¶ Prima aūt opinio quam recitat Cōmē.fuit opinio Themistij ⁊ Theophrasti dicētium q̄ taz intells agēs q̄ polis sunt sube separate. ¶ 2ª fuit Alexandri aphrodisei in suo libro de aia:⁊ in libro quez fecit de intellectu. In qbus libris tenet q̄ intells polis est for⁹ in mā:⁊ q̄ ista forma est gñata ab agēte particulari.sicut ⁊ alie forme māles. Addebat tm̄ q̄ ista cōsistebat in quadaz mirabili cōplexione.qualē cōplexionē nō h̄nt alie forme māles. ¶ 3ª fuit opio Auicē.⁊ Abuchacer dicētium:q̄ itellectus nō est aliud q̄ imaginatiua.accipiēdo imaginatiuā ꝑm q̄ est separata ad hoc q̄ intētiones que sunt in ea sint intellecte in actu. Ex quo ꝓz banc qōnē eē difficillimā:cuz clarissimi ꝓbi circa eā diuersas opiones habuerint. Modū aūt quo declarabant ꝓdicti ꝓbi suas opiones non ponimus in hoc loco:q2 intētio nostra nō est de oibus loqui:sz tm̄ manifestare que fuit opinio Auer. Ipse.n.postq̄ recitauit supiozes opiones añq̄ ponat opinionē ꝓpriā:ita dicit.visuz est mihi scribere qō vī i hoc:⁊ si hoc qō apparet mihi non fuerit cōpletum:erit ꝓncipiuz cōplemēti:⁊ tunc ergo fratres videtes hoc scriptū poterūt scribere suas dubitationes:⁊ forte p illud inueniēt verū in hoc:si nondum inueni. Subdit postea Cōmē.opinionē suam. ¶ Sz quia nō est multū aptus diuersi ex modernis diuersa sentiunt circa ei⁹ opinionē. Quidā.n.dicunt q̄ Cōmē.credidit itellectum eē formā vnitā homini ꝑm eē:⁊ separatā solū quātuz ad opationē. Sz q2 antiq ⁊ clarissimi viri.vt.S.Tho.⁊ Brego.de Ari.⁊ multi alij q̄ viderūt libros Auer.⁊ eos pfecte intellexerunt:dicūt fuisse opinionē eius q̄ intellectus nō vniatur homini ꝑm eē:ideo ita videtur ⁊ mihi vt patuit supza in.q.ſpāli de hac materia.

Opinio Auicē.

Quid Auē. senserit in ꝓblemate expōsito.

Quantum ad 2m tenet cōmuniter q̄ aia intellectiua est forma corpis:quidā tm̄ dicunt:q̄ ꝛs ita sit.nō pōt tm̄ demōstrari:q2 vt dicūt pōt aligd denominari agēs ab aliqua forma separata ꝛs eē:ꝛs de hoc erit sermo sequēti.q. Nūc aūt itēdo ꝓbare tm̄ duo. ¶ Primū est.q̄ aia intellectiua est forma corporis ꝑm Aristo. ¶ 2m est.q̄ intells non pōt eē vn⁹ numero in oibus hominib⁹. ¶ Ad aūt aia sit forma hois ꝓbo singulariter ex duob⁹ locis:ꝛs Aristo.in plerisq; locis istud ponat. ¶ Prima auctoritas hī.12.meta.tex.cō.17.qui est locus ꝓpens: vbi sic dicit.Cause mouētes sunt que ꝓcedunt tm̄.hec autez quasi vltia sunt insimul.Si.n.homo est sanus:tunc sanitas ⁊ homo sunt simul:⁊ figura spbere cupree.⁊ spbera cupri sunt insimul.Si aūt aliquid remanet in postremo querēdum est de hoc.In quibusdā.n.non est impose.Vbi gra.Si aia est talis dispōnis non tota:ꝛs intells.Et Cōmē.ibi dicit q̄ Aris.cōparat cām mālē ⁊ formalē ad cām mouētē:⁊ dicit q̄ in hoc distinguunt:q2 cā efficiēs.nēcio ꝓcedit suuz effectuz:cā Vo formalis non ꝓcedit.ꝛs est simul.Et postea q̄rit an aliqua cā formalis maneat post suū effectuz:⁊ rñdet q̄ sic q2 aia itellectiua manet.Cū aūt Aris.loquat de cā formali intrinseca.cōstat q̄ ꝑm euz aia itellectiua est talis cā formalis:⁊ q̄ loquat de forma a qua res hz eē.ꝓz:q2 Coñ. ibi dicit.q̄ ꝓbs logtur de illis causis.ꝑ quas res fit ens ⁊ vnū. ¶ 2ª auctoritas hī 2° de anima. Nā tex.cō.1.dicit q̄ est tētandū querere que sit cōmunissima rō anime.Et q̄rens ꝓdictā rationē/supponit tex.cō.2.q̄ aia est suba:⁊ diuidit subaz i māz/formā/⁊ cpo⁹.Et postea.te.cō.5.ꝓcludit q̄ aia est actus primus corpis physici.Ex qbus sic arguit. Esse actū ꝓmū corpis est cōissima diffinitio aie:cōuenit.n. anime itellectiue. Sz forma que est act⁹ ꝓmus alicui⁹ dat ei nō tm̄ opari.sed ēt eē:qō est ꝓma pfectio.ergo aia itellectiua dat eē corpori physico. ¶ Ad hanc auctoritatē dicit Cōmē.2.de aia.cō.7.q̄ ꝓbs nō logtur assertine.ꝛs tm̄ dubitatiue:q2 eius ꝓpō est cōditionalis.Sic eni dic.te.cō.7. Si aūt aliquod cōe in oi aia opz dicere/erit vtiq; act⁹ primus corpis organici physici.Et cōfirmat.q2 tex.cō.21.sic dicit.de itellectu aūt ⁊ pspectiua potētia nihil adhuc manifestū est:ꝛs videt alterū genus eē anime:⁊ hoc solū ꝓtingere separari.Ex quo ꝓz q̄ ꝑm Aris.ꝓdicta diffō nō est de anima itellectiua. ¶ Sz ista nō tollunt ꝓncipale ꝓpositū qō ꝓbat. ¶ Primo. Ista cōditionalis est vera p te:q2 etiā

Scōa rō

Tertia rō

Quarta ratio.

Quinta rō.

Sexta rō.

Septima ratio.

Octaua rō

Prim⁹ ar.

ꝑb. Tho. ⁊ Theo.

Opinio Alexan.

Rñdet Cōmē.

Impugnatur Coñ.

qz ēt ꝓbs eā ponit. Si aliqua est cōis diffō aie: est ista; aia est actus ⁊c̄. Sz aliqua est cōissima diffō aie: vt pz. ex tex. cō. 1. suprapositā. g̃ fm Aris. ꝓdicta diffō ꝙuenit oi anime.

¶ 2°. ꝓbs postq̄ posuit ꝓdictā diffōnē. t. cō. 7. statiz subdit. tex. cō. 8. Ulr quidē igit dictū est qd sit aia.

¶ 3°. ꝓbs 2° de aia. tex. cō. 12. ⁊. 13. dicit se velle ꝓbare diffōnē supius datā de aia. ⁊ postea eaz ꝓbat. tex. cō. 18. tali rōne. Id qō est ꝑn̄m ꝑmū vegetādi/sentiēdi/intelligēdi/⁊ mouendi/fm locū est actus ꝑmus corpis phȳsici. Sz aia intellectiua est ꝑn̄m ꝑmū horū. ergo est actus ꝑmus ⁊c̄. Constat aūt q ratio ista nō cōcluderet nisi in minori acciperet q aia sit ꝑncipiū intrinsecū: ⁊ sic pz q de mēte ꝓbi aia intellectiua nō est suba separata a mā fm eē: ⁊ q nec est vna nūero in oibus.

¶ 4° arguit rōnibus sic. Pole est me aliquid intelligere te illud nō intelligēte. ergo intellꝰ meus nō est intellectus tuus. aīs pz experimēto. Consequētia ꝓbat: qz si intellectus meus est intellꝰ tuus. opz q ois intellectio que est in intellectu meo sit ēt in intellectu tuo.

¶ 5°. Impole est formas ōrias esse in eodē ꝑz gradus itensos. Sed pole est q ego intēse assentiā alicui ꝓpōni: cui tu itense dissentias: isti aūt assensus ⁊ dissensus sunt cōtrarij: qz opiniones ꝺ dictorioꝝ sunt ōrie. ergo ipole est meū intellectū eē tuū.

¶ Confirmat: qz eo modo posliz odire quem tu amas. ergo mea nolitio nō est tua. ⁊ p cōs neq̄ mea intellectio ē tua.

¶ 6°. Ego posliz scire q actu habeo intellectionē. a. ⁊ tu nō potes scire naturalr q ego actu habeaz intellectio nē. a. ergo meus intellꝰ nō est tuus. Consequētia ꝓbat: qz intellꝰ potest naturalr scire oēm intellectionē quā actu hz. cū cognoscat se itelligere. ergo si tuus intellꝰ est intellꝰ meus: ipe cognoscet itelligere qō est in me: ⁊ per cōs etiā tu cognosces idē itelligere.

Fuga. ¶ Dicet forte ad has rōnes: sicut dicit Cōmētator 3° de aia. cō. 5. q intellꝰ polis nō copulat. nisi inquantū phātasmata mea mouēt ipm ad actualē itellectionē: ⁊ qz pōt esse q phātasmata que sunt in me moueāt ipz sine tuis phātasmatibꝰ non mouētibꝰ: ⁊ ideo pōt eē q ego aliqd intelligā q tu nō intelligis: liz sit vnus intellꝰ numero. meus ⁊ tuus.

Insecutio ¶ Sed ꝺ hoc arguit. Et liz satis sit ipsa ꝓbata ista rnsio in ista. q. tū adhuc arguit tali rōne. ꝓbs 3° de aia. tex. cō. 36. sic dicit. loquēs de itellectu. Quiꝺ est in potētia tēpore ꝑor in vno est. Et Cōmē. ibi sic dicit. fm opionē nostrā ⁊ Themistȳ intellꝰ qui est in potētia/pus continuatur nobis q̄ intellꝰ agēs: opz aūt q Cōmē. loquat de ꝑoritate tēporis: aliogn expositio sua nō eēt conformis textui. Ex his arguit sic. ¶ Nūq̄ phātasmata causant spēz in itellectu polī nisi intellꝰ agēs sit eidē ꝙiunctus: cū phātasmata nō possint agere nisi per virtutē itellectus agētis. Sed anteq̄ itellectus agēs sit cōtinuatus itellectui possibili ipse intellectus possibilis est vnitus nobis: vt apparet ex textu adducto. ergo etiā est vnitus nobis anteq̄ phātasmata causent in eo speciē intelligibilem.

Ad ꝓma **Nuncad** argumēta rndetur. Et ad ꝓmuz dr q ꝓbs in illa rōne nō intēdit aliō nisi hāc ꝓpōnē. Si ꝓmus motor est in magnitudine: aliqua alia minor virtus moueret aliqō aliud minus mobile in tpe finito. Et p hanc rōnē ꝓcedit ad ꝙcludēdū oimodā abstractionē ꝓmi motoris a magnitudine. Nec intēdit dicere q sequatur q vna pars ipsi⁹ motoris moueat partē mobilis: ⁊ q motor sit extensus.

Ad 2m scm ¶ Ad 2m dr. q aia intellectiua imediate recipitur in mā: ⁊ q quātitas supueniēs posteriꝰ nā nō dat ei extensionē: qz aia a mā nō dependet sicut alie forme māles.

Ad tertiū ¶ Ad 3m negat minor. ⁊ dicit q itelligere nō est effectus formalis aīe: sed est eiꝰ tanq̄ cause efficiētis: effectꝰ aūt eiꝰ formalis est eē: ⁊ istud cōicat corpi ab anima intellectiua.

Ad 4m ¶ Ad 4m dr. q sicut aia non est separata ab boie fm esse: ita itelligere nō est separatū fm eē: liz non fiat mediāte organo corpali.

Ad 5m ¶ Ad 5m negat maior de forma que nō est dependēs a mā. cuiusmodi est aia itellectiua.

Ad 6m ¶ Ad 6m dr. q si in minori accipitur forma māl is pro oi forma que est in mā. sic ipsa est falsa. aia. n. itellectiva nō pōt recipere p/priā spēm suiipsi⁹: liz itelligit se solū p spēs aliaꝝ reruz. Si ꝙo eadē minor itelligit tm̄ de formis eductis de potentia māe: sic ꝓcedit totū ⁊ nō segtur aliud nisi q aia itellectiua nō est educta de poā māe: qō est verū.

Ad 7m ¶ Ad 7m dr. q aia itellectiua est hec: ⁊ q ē itelligibilis tm̄ i poā. Et cū dr. ergo intellꝰ polis pōt mouere seipsuz. Negat ꝓntia: qz vt dcm̄ est nō intelligit se p ꝓpriā spēm: illud aūt tm̄ mouet intellectū possibilē qō cāt in eo spēm sui repzesentatiuā.

Ad 8m ¶ Ad 8m. negat falsitas ꝓntis. Ad ꝓbationē dr. ab illis duob⁹ cōceptib⁹ formalib⁹ pōt abstrahi vn⁹ tertiꝰ cōceptꝰ q erit cōceptus illoꝝ ꝙceptuū: sicut illi duo erūt ꝙceptus rosē. Nec est inconueniēs q in hꝺ ꝙceptib⁹ aie ꝓcedat in infinitū: liz hoc nō sit possibile in cōceptibus obiectiuis.

Ad nonū ¶ Ad 9m negatur ꝓntia. Ad ꝓbationez dicet infra in vna alia qōne: qūo doctor causet scientiam in discipulo.

¶ Textus. 28.

¶ Querere ꝙo que ꝓncipia aut elementa.

¶ In hoc textu nihil noui ponit: liz epilogat supradicta cōcludēs q oiuz sūt eadē ꝑn⁹ trib⁹ modis.

¶ ꝑ, ꝓportionalr: qz i oi gñe ē aliqd sic mā ⁊ forꝰ ⁊ ꝑn̄m ⁊ agēs.

¶ 2°: qz ista ē ꝑn̄m oiuz generū: qz ea remota alia destruunt.

¶ 3°. qz potētia ⁊ actus sunt ꝓncipia oium. ꝓter aūt istos tres modos nō sunt eadē ꝓncipia sed diuersa: nā alia est poꝰ de genere subē: ⁊ alia sunt cōtraria. i. forma ⁊ ꝑuatio a poꝰ ⁊ contrarys aliozꝝ generū. Ex qbus segt q hoc nomē ꝑn̄m. put dicit de ꝓncipijs diuersoꝝ generū nō est vniuocū nec equiuocū: sed medio mō. i. analogū. Et ita exponit Cōmē. ⁊ S. Tho. nec aliquo mō differūt in hoc textu. ꝑz igitur rnsio ad illā questionē: vtrū oium sint eadē ꝓncipia. pz etiam q sunt ꝓncipia substantiarum sensibilium.

¶ Utrū ꝓncipia oiuz sint eadē fm analogiā. i. oia cōponātur ex ꝙprio potētiali ⁊ actuali. Qō. XXVI.

Queritur 2°. Utruz oium sint eadē ꝑncipia fm analogiā. i. vtrū sicut suba cōponit ex poā ⁊ actu. sic ēt accidētia cōponant ex ꝙprio potētiali: ⁊ ꝙprio actuali. Et arguit q sic.

Ꝓria rō ¶ Primo. Oē qō diffinit cōponit ex poā ⁊ actu: qz id a q̄ sumit genꝰ ē potētiale reꝭ ei⁹ a quo sumit ōria. Sz accītia diffiniunt: vt ab oib⁹ est ꝓcessum. g̃ ⁊c̄.

¶ Cōfirmat. qz ꝓbs. 7. meta. te. cō. 33. sic dicit. qñ aūt diffō rō est. ⁊ ois rō partes hz: vt aūt rō ad rē ⁊ ps rōnis ad partē rei sil⁹ se hz. Ubi dicit Cōmē. q sicut diffō declarat qdditatē rei: ita ps diffōnis declarat ptē qdditatis rei. Ex qbus pz q fm eos oē diffinitū hz ptes. Nō pōt hoc aūt itelligi nisi de pte potētiali ⁊ actuali. g̃ idē qō ꝑpus.

¶ Cōfirmat 2°. qz ꝓbs. 7. meta. tex. cō. 50. facit hāc ꝓntiā. Si ois suba est incōposita: segtur q nulliꝰ suba sit rō siue diffō. Nō valet aūt ista ꝓntia nisi in vtute istiꝰ vlis. oē diffinitū est cōpoꝰ: cui subsumit ista minor. accītia diffiniūtur. g̃ sunt cōposita.

Secūda rō ¶ 2°. Ois mutatio p se vna est ad terminū p se vnū. Sz calefactio est mutatio p se vna: vt pz. g̃ ꝓductū p eā est p se vnū: Ꝺ aūt ꝓductū nō ē forꝰ simplex: qz talis forꝰ nō gñat nisi p accīs: vt dr 7° meta. nec tale ꝓductū est cōpoꝰ ex accīte ⁊ subto: qz tale nō est vnuz p se: g̃ relingtur q sit accīs: ⁊ q sit cōpositū.

Tertia rō ¶ 3°. Qō est simplicius est pfectius: qz simplicitas est pfectio simplr. Sz accidēs nō est pfectius suba. ergo nō est simplicior q̄ suba. Sed suba cōponit ex potētia ⁊ actu. ergo ēt accidens.

Questiū varij sensus. **Respondeo** q bui⁹. q. possunt eē quatuor sensus. ꝓmus est accipiēdo per potētiale materiam

mām:ꝛ sic erit questio:vtrū accidēs cōponaꝫ ex mā ꝛ forma. ¶ 2° per potētiale pōt accipi inchoatio accidentis in subto:eo modo quo aliqui posuerūt ichoationes formarū in mā:ꝛ si sic accipiaꝫ:ꝓstat q nō segtur in accidēte eē aliquaz cōpositionē:sed solū q idē numero accīs.qō ꝑus haberet eē potētiale ꝛ ichoatū ꝛ iperfectū dī habere postea esse ꝑfectum. ¶ 3°.ꝑ potētiale pōt accipi cēntia accidētis que est potētialis respectu sui eē:vt sit sensus. An accidens ꝓponatur ex cē ꝛ cēntia:ꝛ de hoc nō est q̄stio ꝑsens:sed est sermo trā de ipsa cēntia ꝛ natura accidētis. ¶ Et ideo est quart⁹ sensus. Utrū in cēntia accidētis sint due entitates: quarū vna sit potētialis respectu alteri⁹ eo modo quo subē cōposite bñt alterā ptē que est mā:ꝛ alterā que est forma: ita trā q illud potētiale in accīntibus non sit mā:qz mā est suba:sed sit quedā po⁹ de nā ipsi⁹ accidētis:ꝛ ad hūc sensuz est qō ꝑsens. ¶ Ad quā rñdet duab⁹ ꝓnibus:q̄rū ꝑma est ista. ¶ Accidētia nō sunt cōposita itrinsece.i.in cēntia sua ex aliquo potētiali ꝛ aliquo actuali:ſz sunt in se forme simplices:ſz cū altero.i.cū subto possint facere cōpōez.ꝓbatur ista ꝓ vnica rōne sic. Jd qō se toto est act⁹ nō est cōpositū itrinsece ex aliquo potētiali. Sz accidēs se toto est actus.q̄. Maiorꝓz:qz qō est actus se toto est act⁹ ꝑm quālibet ptē sui si bēat ptes:vel saltē si nō bz ptes est act⁹ q̄ſz qō est ipm. Minorꝓbaꝫ. Qō se toto est pn̄m agēdi:se toto est act⁹:qz po⁹ passiua nō est pn̄m agēdi. Sed accīs se toto est pn̄m agēdi. Quelibet enim pars albedinis disgregat visuz ꝛ q̄libet ps calorīs calefacit:ꝛ agēs agit tota actiōe. Ridiculū est.n.dicere q agēs agat vna pte actiōis.ꝛ nō alia: relinq̄t q̄ q in accīntibus non est talis cōpositio itrinseca. ¶ Dicet forte sicut aliq dicūt q in accīte nō sūt due res ex qb⁹ cōponaꝫ:ſz sunt in eo due realitates:imaginant.n. isti q vna res simplex pōt bre ples realitates siue formalitates:qō idē est ꝑm cos. ¶ Et si sic dicaꝫ.arguit ꝛ suppo nēdo vnū qō ꝓcedit ab eis.ſ.q non est pole.vt eodē ꝑ aliquid cōueniat cū aliquo ꝛ distinguaꝫ ab eo. Nā p hoc fundamētū ꝓbant q gen⁹ ꝛ dīa distinguunt ex nā rei. Sit q̄ illa res simplex.a.ꝛ vna ei⁹ realitas sit.b.ꝛ alia ei⁹ realitas sit.c.ꝛ quero vtrū.b.sit idē formalr cū.a.que est cōis.b.ꝛ.c. aut non. Si nō.q̄ in.a.ꝑter illas duas formalitates est vna alia.ſ.formalitas ipsi⁹.a. Si sic.ergo ipsi⁹.b.est vna alia formalitas:ꝛ sic in infinitū. Probaꝫ ꝓntia. Impole est q eodē ꝑmo aliqd cōueniat cuz aliquo ꝛ distinguaꝫ ab eo ꝑ ꝑ suppo⁹. Sz.b.ꝓuenit cū.a.cū sint eadē res simplex:ꝛ trā distinguit ab.a.formalr.q̄ ipsius.b.est vna alia formalitas ꝑ quā distinguit ab.a.ꝛ quero de illa alia:ꝛ sic in infi⁹. ¶ 2° arguit.q ꝑdicta opio ꝛdicit bis que dicit Scot⁹ alibi. Nā in reportationib⁹ ꝑisiensib⁹ libro ꝑ.dis.33.q.2.volēs ꝓbare q aliqua sunt idem simplr:ſz nō adequate sic ait. Nisi multa eēnt eadē simplr que nō sunt eadē adequate:sequereꝫ q forma accidētalis vt albedo eēt cōposita realr. Nā si rō cōioris a qua accipit rō gīis eēt alia realitas ab illa a qua accipit rō dīe specifice albedinis:tūc albedo eēt cōposita ex duab⁹ realitatib⁹.qō negatur cōiter. Sunt q̄ vna realitas hec duo in albedine:ꝛ trā neutrū adequate est realitas albedinis ꝑ se:qz tūc vnū vel alterum⁹ superflueret. Dec Scotus formalr. Jn qb⁹ verbis apte pz q ꝑm eū in accīte nō sunt due realitates:aut q̄ ipse sibi ꝛdicit:qō nō est credendū de tāto viro:aut q ei attribuit hāc pōnē nō bñ euz intelligunt. ¶ 2° ꝙ. Jn oi subto receptiuo accīntis absoluti est aliqō potētiale de gīe illi⁹ accīntis quo mediāte subm recipit accidēs:verbi gra. Superficies nō reciperet colorez nisi mediāte aliquo potētiali de gīe coloris:qcquid sit illud.puta diaphaneitas vel aliud hm. ¶ Jstā ꝓnē ꝓbo auctoritate ·Phi qui lib.3.meta.tex.cō.15.mouet vnā qōnem vtrū oium sint eadē ꝑncipia. Et postea.12.meta.tex.cō.23. ꝛ in sequētibus eā soluēs.dicit q oium generū sint eadem ꝑncipia multis modis:ꝛ iter alios modos dicit q sunt eadē ꝑm analogiā. Qūo aūt hoc sit intelligēdū.declarat ibi Cōmē.sic dicēs. Jn vnoquoq; ꝑdicamēto ꝛ accidētiū iueniunt ꝑn⁹:quoꝛ ꝓportio ad illa est:sicut ꝓportio ꝑncipiorū subē ad subam:nō q habeāt illā eandē nām. Et in eodē cōmēto sic ait. Dicere q ꝑn⁹ sunt eadē ꝓportionalr est: vt dicere q mā ꝛ forma ꝛ ꝑuatio sūt ꝑncipia.10.ꝑdicamētorū:ſz que sunt in suba.differūt ab eis que sunt cuiuslibet ꝑdicamēti:ꝛ silr ea que sunt vniuscuiusq; ꝑdicamēti differūt ab alys. Et cō.26.sic dicit. ·Potētia ꝛ act⁹ que sunt ꝑncipia subē sunt alia a potētia ꝛ actu que sunt ꝑncipia qualitatis:ꝛ sic de alys ꝑdicamētis. Ex quib⁹ pz q ꝑm ·Phm ꝛ Cōmē.in vnoquoq; gīe sicut est ꝓpria ꝑuatio ꝛ ꝓpria forma:ita ēt est ꝓpria po⁹ distincta a po⁹ alteri⁹ gīis. ¶ Nec valet dicere ad hoc sicut aliq rñdent.q ꝛz cuiuslibet gīis sint ꝓpria ꝑn⁹.nō sunt trā res illi⁹ gīis. Nam ·Phs in eodē loco dicit/q ēt cuiuslibet gīis est ꝓpriuz mouēs:ꝛ trā mouens nō opz eē rē illi⁹ gīis ad qō mouet.ars.n.in mēte artificis mouet ad rē artificiatā:vt ibi dicit ·Phs. ¶ Sz ista rōsio nō euadit difficultatez:qz ·Phs ibi diuidit inter elntum ꝛ ꝑncipiū:qz elntuz dicit trā de causis intrinsecis:ꝑncipiū ꝛo dicitur etiam de causis extrinsecis:ꝛ postea dicit q oium generū elnta sunt tria:ꝛ ꝑncipia sunt quatuor: eo q forme ꝛ ꝑuationi ꝛ māe addit ēt mouēs qō est extrinsecū. Constat aūt q nō valet ista ꝓntia. Causa extrinseca nō est eiusdē gīis cū effectu:ergo cā itrinseca nō est eiusdē generis cū eo. Dico aūt hm potētiale eē cām itrinsecā:non qz sit pars cēntie accidētis:sed eo mō quo ꝑuatio dī ꝑncipiū iutrinsecū.ſz in hoc differāt q ꝑuatio nō manet.potētiale aūt manet acqsito accidēte:cuius est potētiale.est.n.intrinsecū e i qō transmutaꝫ:qz.ſ.est in eo. ¶ 2° ꝓbatur eadē ꝓ:qz Cōmē.3° phȳsi.cō.9.sic dicit. ·Potētia ad vnūquodq; ꝑdicamētū est i illo gīe ꝑdicamēti in quo est act⁹. Et sepe in alys locis idē dicūt tam ipse q̄ ·Phs. Qūo aūt intelligēdū sit q ois potētia est in eodē gīe cū suo actu/ declaratuz fuit in ꝓne huius. ¶ Sz hic sunt duo dubia. ¶ ·Primum est:qz ex actu ꝛ potētia fit vnū ꝑ se:vt ꝓbatuz fuit libro 8°. ergo ex albedine ꝛ suo potētiali fit vnū ꝑ se. Sed q̄ faciūt vnū per se sunt ei itrinseca:ꝛ ipsum ꝓstituūt.q̄ potētiale albedinis est ps ipsi⁹ albedinis. ¶ 2m dubiū est:qz Comen. 12.meta.cō.22.dicit q ꝑncipia colorīs ſz formā ꝛ ꝑuationē sunt albū ꝛ nigrū/ꝑm aūt mām recipientē est superficies que est po⁹ oēs colores.ergo potētiale colorīs nō est de genere colorīs:ſz de gīe quātitatis. ¶ Ad ꝑmū dī q ex actu ꝛ po⁹.que est pura po⁹.ꝛ nullo mō act⁹ cuiusmodi est trā mā ꝑma fit vnū ꝑ se:ꝛ de tali po⁹ loquebaꝫ ·Phs:vt ibi apparet. Alia est po⁹ que trā aliquo mō est act⁹ cū alteri inhereat.ſz sit trā po⁹ in tali gīe:puta colorīs.est enim act⁹ in genere qualitatis:ꝛ ex tali po⁹ ꝛ suo actu nō opz fieri vnum ꝑ se. ·Pōt ēt dici q ex eis fit vnū per se.ꝛ negari ꝓntia qua infertur q ipsa eēt pars entitatis albedinis. Nam ex subto ꝛ ꝓpria passione:ꝛ magis ex cēntia ꝛ eē fit aliquo mō vnuz ꝑ se:ꝛ trā eē nō est ps cēntie/nec passio ē ps sui subti. ¶ Ad 2m dī.q supficies est quidē in potētia ad colores:sed hoc non bz nisi mediāte aliquo potentiali de genere colorīs:ꝛ ita opz itelligisse Cōmen.vt patet ex verbis eius supra recitatis.alioquin sibiipsi contradiceret.

Tenia 2°

Scotista⁹ rā snia.

Contradicit Sco. ibiipsi⁹.

Scōa 2°.

Lalūnis⁹ patit hec rñsio.

Dub⁹ ꝑm

Dub⁹ 2m

Ad ꝑmū

Ad scōm

Adꝓmū. Dilucio.

Hunc respondendū est ad rōnes satis in ꝑncipio questionis. ¶ Ad primā dicit q dupliciter pōt aliqd eē potētiale respectu alteri⁹. Uno mō ꝑm eē reale:ꝛ sic negatur maior. Alio modo ꝑm eē cognitū:ꝛ sic ꝓcedit totum: sed nō segtur q accidēs in sua realitate sit cōpositū intrinsece:sed solū q aliqs cōceptus quē de ipso formatintellectus est ꝑfusus ꝛ potētialis ꝛ ideterminatus respectu alte-

rius.ſ.cõceptus gñis reſpectu ꝓceptus dñie. ¶ Ad primaꝫ ꝓfirmationẽ.dico q ꝟbs logtur ibi tñ de diffonib⁹ ſubarum ſenſibiliũ.de qbus ibi tñ eſt tractat⁹. ¶ Ad zᵐ dico ſilr q iſta ꝓñtia nõ tenet in vi illi⁹ vlis que adducit:ſed in vi iſtius:oĩs ſuba que diffinit eſt cõpoſita:ꝛ hoc eſt veruꝫ. Intelligẽtie.n.lꝫ ſint diffinibiles:nõ tñ a nobis q nõ poſſumus eas itelligere qdditatiue. ¶ Ad zᵐ dicit.q maior nõ eſt vera vlr niſi de termino formali:lꝫ enim aliqñ termin⁹ ꝓductus ſit vnũ ꝑ ſe.nõ tñ hoc eſt ſemp verũ:ꝛ ideo non ſeqtur aliud niſi q albedo acqſita ꝑ dealbationẽ eſt vnuꝫ per ſe. ¶ Ad zᵐ negat maior niſi illud ſimplici⁹ ſit ẽt ꝑ ſe ſubſiſtẽs:accñtia aũt nõ ſubſiſtũt ꝑ ſe. Nã ſi ſimplicitas ſola ſufficeret ad maiorẽ pfectionẽ:ſequereꝫ q mã eẽt perfectior q̃ ſuba cõpoſita:ꝛ q oĩs pars eſſet perfectior ſuo toto que ſunt abſurda ꝛ euidenter falſa.

Ad ſcõm

Ad tertiũ

¶ Utrum idẽ potentiale correſpondeat omnibus formis que ſunt eiuſdem generis. Qõ.XXVII.

¶ Queritur zᵒ. Utrum oĩbus formis que ſunt eiuſdẽ gñis correñdeat idẽ potẽtiale. Et arguit q nõ. ¶ Primo.qꝫ Lom̃. 12.meta.cõ.11° dicit q numerus potẽtiarũ eſt ꝑꝫ numerũ ſpẽrũ entiũ generabiliũ.g̃ cuilibet ſpẽi correñdet ꝓprium potẽtiale:ꝛ ꝓñter non eſt idẽ reſpectu oium formarũ eiuſdẽ gñis. ¶ zᵒ. Si ſic ſeqtur q eſſet eadẽ poª ꝓpinqua ꝺziarũ formarũ.q̃ns eſt falſuꝫ.ergo antecedẽs. Conſequẽtia ꝓꝫ:qꝛ illõ potẽtiale eſt poª ꝓpinqua cuiuſlibet cui⁹ eſt potẽtiale.g̃ ſi eſt idẽ oium:erit oiuꝫ eadẽ potẽtia ꝓpinqua. Falſitas ꝓñtis ꝓbat. Ubi eſt eadẽ potẽtia ꝓpinqua ꝺziorũ ibi indifferẽter q̃cũq̃ põt iduci vna põt ẽt induci alia:vt ꝓꝫ ꝑ rõnẽ potẽtie ꝓpinque:quã ponit Cõmẽ.9.meta.cõ.12.vbi dicit q poª ꝓpinqua reducit in actũ vnico motore:mã aũt remota indiget plurib⁹ motoribus. Sed nõ q̃cũq̃ põt iduci vnũ ꝺziorũ põt induci alterũ:vt ꝓꝫ experimẽto.ergo ꝛẽ. ¶ 3° arguit q hꝫ potentialia nõ ſũt ponẽda nõ ſolũ.vt itrinſece cõponãt accñs:lꝫ ẽt neq̃ vt ſint ſubto rõ recipiẽdi ipm accñs:qꝛ aut tale potẽtiale eſt in ſubto:aut nõ. Si non.ergo eſt ſuba. Si ſic.ergo eſt actus illius in quo eſt ſubtiue. Sꝫ ꝑ te oẽ accidẽs requirit ꝓprium potẽtiale.ergo illi⁹ potẽtialis eſt aliud potẽtiale: ꝛ ſic in infinitũ. ¶ Confirmat:qꝛ pluralitas nõ eſt ponenda ſine neceſſitate:nulla aũt rõ cogit ad ponẽdũ hꝫ potentialia:ſed ſufficit q ſuba ſit in poª ad qõlibet accidẽs.g̃ ꝛẽ.

Prima rõ

Secũa rõ.

Tertia rõ

¶ Reſpondeo q oium formarũ eiuſdẽ gñis eſt idez numero potẽtiale in vno ꝛ eodẽ ſubiecto:ſupficies enĩ ꝑ idẽ potẽtiale eſt ſuſceptiua albedinis ꝛ nigredinis:ꝛ oium aliorũ colorũ. Et ſilr idẽ eſt potẽtiale oium ſaporũ:ꝛ ſic de alys gñibus eſt dicẽdũ. Probat iſta ꝓ. ¶ Primo. Si forme ꝓtrarie cõtẽte ſub eodẽ gñe bñent aliud ꝛ aliud potẽtiale:ſeqtur q aliõ eẽt potẽtia receptiuũ viſionis albi:ꝛ aliud eẽt receptiuũ viſionis nigri. Sꝫ hoc eſt falſum.ergo ꝛẽ. Conſequẽtia ꝓꝫ:qꝛ ſicut albedo ꝛ nigredo ſunt forme cõtrarie:ita ꝛ viſiones eorũ ꝑſertim q̃ non videtur eodẽ actu. Falſitas ꝓñtis ꝓꝫ:qꝛ eadẽ numero potẽtia viſiua eſt oculo rõ recipiẽdi viſionẽ albi ꝛ viſionez nigri. ¶ zᵒ dicit ꝟbs zᵒ de anima.q potẽtie diſtinguunt ꝑ actus:quero ꝑ quos actª. Aut enĩz hoc eſt ꝑ actus ſpẽ diſtinctos:aut ꝑ actus gñe diſtinctos. Primũ nõ põt dici:aliogn tot eẽnt potẽtie viſiue quot poſſunt eẽ viſiones ſpẽ diſtincte:q̃ẽ euidẽter apparet falſum.ergo itelligit ꝟbs q potẽtie diſtinguunt ꝑ actª gñe diſtinctos. Ex quo ſeqtur q eadem poª reſpicit oẽs actus ſiue formas eiuſdẽ gñis. ¶ 3°. Oĩa illa ſunt diuerſa gñe:quorũ eſt aliud ꝛ aliud potẽtiale. ergo forme eiuſdẽ gñis nõ bñt aliud ꝛ aliud potẽtiale. ꝓꝫ ꝓñtia:qꝛ forme eiuſdẽ gñis nõ ſunt diuerſa gñe. Añs ꝓbatur:qꝛ ꝟbs 5° meta.tex.cõ.33.ſic dicit.diuerſa ẽ gñe dicũtur quorũ diuerſum eſt ſubiectũ. ¶ Predictas tres rõnes iplicite poſuit.S.Tho.in tractatu de pluralitate formaꝝ. colũna zª.verũ eſt tñ q ꝛz 3ª rõ faciat ad ꝓpoᵐ ſuuz.ibi.ſ. ad ꝓbandũ q oẽs ſoꝛe ſubales rerũ gñabiliuꝫ ſint eiuſdẽ gñis:non tñ tñ oino concludit in ꝓpoſito noſtro de potentiali accidẽtiũ:qꝛ ꝟbs nõ dicit abſolute q oĩa ſint diuerſa gñe.quorũ eſt diuerſuꝫ ſubiectũ:ſz quoꝝ eſt diuerſuꝫ ſubiectũ primũ:qõ exponẽs Cõmẽ.ſic dicit. Illa que dicunt diuerſa gñe ſunt q̃ ſũt diuerſa ꝑꝫ ſubz ꝛ in mã remota. Et S. Tho.magis exponẽs intẽtionẽ ꝟbi.5.meta.lcc.21.ſic ait. ꝓmo igit modo dicunt aliqua diuerſa gñe.i.qꝛ eoꝝ ꝓmuꝫ ſubm eſt diuerſuꝫ:ſicut primũ ſubz colorũ eſt ſuperficies: primũ aũt ſubm ſaporũ eſt humor.hec ille. Conſtat autem q illa ꝓña nõ valꝫ. Illa ſũt diuerſa gñe:quoꝝ eſt diuerſuꝫ ſubz remotũ.ergo illa ſunt diuerſa gñe quoꝝ eſt diuerſuꝫ potẽtiale ꝓximum. Due autem ꝓme rõnes ſupꝛa poſite magis cõcludũt ꝓpoſitũ noſtrũ. ¶ 4° ad idẽ arguitur ex fundamẽtis.S.Tho.in eodẽ loco. In omni tranſmutatione eſt idẽ ſubz numero imediatũ deferẽs vtrũq̃ terminũ tranſmutationis: vt dr ꝓmo phyſi.ꝛ.12.meta. Sed iter formas eiuſdẽ gñis eſt tranſmutatio: vt ꝑꝫ ad ſenſuꝫ.ergo immediatũ potẽtiale ſiue ſubm hꝫ tranſmutatiõis eſt idẽ numero formarũ cõtrariarũ. ¶ Pono aũt hꝫ potẽtialia nõ eo mõ quo ponunt a quibuſdã dicẽtibus q nõ ſunt aliud niſi ipſe forme habẽtes eẽ ichoatũ ꝛ iperfectũ in ſubiecto. qꝛ S.Tho.ſepe iꝓbat poſitionẽ de ichoatione formaꝝ ſiue ſubſtantialiũ ſiue accidentaliũ. Sed dico q hꝫ potentialia ſunt quedã entitates accidẽtales:que tamen ſunt pure potentie in eodez genere in quo ſunt:ſicut materia prima eſt pura potentia in genere ſubſtantie.

T.cõ. 63.

Ad primum argumẽtũ in oppoſitũ.dico q Lom̃. non logtur ibi de hꝫ potẽtialibus ac cidẽtiuz:ſed tñ logtur de mã ꝓma.dicẽs q eſt vna numero:ꝛ eſt plures ꝑꝫ habilitatẽ:qꝛ tot ſunt habilitates in mã. quot ſunt ſpẽs formarũ ſubaliuꝫ.ad quas eſt in potẽtia:hꝫ aũt habilitates appellat ipſe potẽtias:ꝛ dicit q numerꝰ hꝫ potẽtiarũ.i.habilitatũ eſt ꝑm numerũ ſpẽruꝫ rerũ generabiliũ. ¶ Ad zᵐ negat falſitas ꝓñtis.dico eniz q ſupficies quantũ eſt ex ſe eſt in potẽtia ꝓpinqua ad oẽs ſpẽs coloꝝ. Ad ꝓbationẽ negat aſſumptũ:qꝛ q nõ poſſit vnico motore introduci forma cõtraria nõ eſt ex defectu motoris nec rõne illius potẽtialis/nec rõne ſupficiei:ſed rõne alicuius alterius forme ſubalis vel accidẽtis:qõ eſt in illo ſubto in quo eſt ſupficies:que quidẽ forma cõpatit vnã formã accidẽtalẽ:ꝛ nõ cõpatit aliã eiuſdẽ ſpẽi:verbi gra.in igne in q̃ eſt calor nõ põt cauſari frigus:qꝛ forma ignis ipm nõ cõpatitur. Nec in corpo poteſt cãri albedo:qꝛ cõplexio corpi nõ cõpatit abiectionẽ nigredinis. ¶ Ad 3ᵐ dicit.q hꝫ potẽtialia ſunt in ſubto a ꝓmo inſtãti eẽ ipſi⁹ ſubiecti:ꝛ q ſũt actus in latitudine accidẽtis:ꝛ tñ ſunt pure potẽtie in tali vel tali gñe.ſ.coloris vel ſaporis. ¶ Ad ꝓfirmationẽ dr q rõnes ſupꝛapoſite in qõne cogũt ponere hꝫ potẽtialia:ꝛ ẽt auctoritas ꝟbi dicẽtis q oẽ genus diuidit ꝑ actũ ꝛ poᵐ qõ cũ nõ poſſit itelligi de potẽtia obiectiua:vt ꝓbatuꝫ eſt libro.9.neceſſe eſt q intelligat de potẽtia ſubiectiua.

Ad primũ

Ad ſcõm

Ad tertiũ

¶ Textus.29.

¶ Que quidem principia ſenſibiliuꝫ ꝛ quot ꝛ quomodo eadez/ꝛ qũo altera dictum eſt.

¶ In tractatu ꝓcedẽti locutus eſt ꝟbs de ꝓncipijs ſubarũ ſenſibiliũ declarãdo que ſunt ꝛ quot ſint:ꝛ vtrũ oium ſint eadez principia. Sed dubium eſt an ſit locutꝰ tñ de ſubſtantijs corruptibilibus:aut etiaz de ſubſtantijs eternis.ſ. corporibus celeſtibus:ꝛ quantum ad hoc diſſentiunt Alexander ꝛ Cõmẽ. Nam Alexã.dicit q de vtriſq̃ locutꝰ eſt.

Cõmẽ.aũt dicit q̃ locut⁹ est tñ de corruptibilib⁹:ꝛ q̃ nũc incipit agere de p̃cipijs substãtie eterne sensibilis.Et qꝛ p̃cipia sube sunt sube:necesse fuit log de suba que est p̃n̄ sube eterne mobilis.Unde icipit dicere q̃ est aliqua suba eterna imobilis que est p̃n̄ sube eterne mobilis.S.Tho. ꝓsentit Alexãdro dicẽs q̃ ꝓbs in pꝛiozi tractatu locut⁹ est vlr de suba sensibili:ꝛ nunc incepit scõs tractar⁹ in quo agitur de substãtijs insensibilib⁹ de gb⁹ p̃mo ponit hãc ꝓnez.

Cõclusio

In rerũ natura necesse est eẽ aliquã subam imobilez.Hãc ꝓnem sic ꝓbat.Nisi eẽt aliqua suba eterna imobilis:sequitur q̃ nihil eẽt in rerũ nã nisi tñ entia contingẽtia:ꝓñs est falsuz.ergo est aliqua suba eterna imobilis.Consequẽtiaz nõ ꝓbat ꝓbs:sed tñ facile ꝓbatur:vt patebit in q̃one:sed ꝓbat falsitatẽ ꝓñtis sic.Si oia sunt contingẽtia.ergo mot⁹ incepit eẽ.Sed impole est motũ incipere eẽ:qꝛ sequitur q̃ mot⁹ habuit eẽ post nõ eẽ:vbi aũt est p̃us ꝛ posteri⁹ ibi est tẽpus:ꝛ sic ante motũ fuitset tp̃s:qđ est ipole:qꝛ aut tp̃s est idẽ cũ motu aut est passio eius.ergo nõ oia sunt ꝓtingẽtia.

¶Utrum deum esse possit demonstrari ex per se notis ꝛ sensatis. Qõ.XXVIII.

Pꝛia rõ

¶Ueritur 28°.Utrum ex sensatis ꝛ p se notis possit demõstrari p̃muz p̃ncipiũ eẽ.Et arguit q̃ nõ.¶ ꝓmo.Nullũ p se notũ est demõstrabile:sed deũ esse est p se notũ.ergo nõ est demõstrabile.Maiꝛ est nota:qꝛ id qđ demõstrat p aliqd.ſ.p p̃missas:nõ est notũ p se Minoꝛ ꝓbat 3ʳ.¶ ꝓmo.Aliqua ꝓpositio icludẽs vel supponẽs istã.deus est.est p se nota.ergo ẽt ista que icludit̃ ꝛ supponit̃ est p se nota.Consequentia pz.ꝛ añs ꝓbat: qꝛ ista est p se nota.deus est honorãdus: vt dicit Cõmẽta. 5.ethicozum. Sed illa supponit istam.deus est. ergo ꝛc.

Cap.11.

¶Confirmat̃:qꝛ vt dicit ꝓbs.5.ethico.illud est cognituz naturalr:circa qđ nõ est videri ꝛ non videri.Sz sic est de ista ꝓpõne.deus est.cui⁹ signũ est:qꝛ ois natio:ꝛ oẽs gẽtes adorãt deũ.

Scõa rõ.

¶2°.Ois passio insurgẽs naturalr in appetitu oritur ex aliqua naturali notitia.Sz desideriũ beatitudinis ꝛ pueniẽdi ad deum insurgit naturalr in volũtate.ḡ oritur ex aliqua nãli notitia que habeẽt de deo.ꝓma aũt notitia que habeẽt de re est notitia an est:qꝛ oẽs alie istã ꝓsupponũt.ergo naturalr notũ est deũ eẽ.

Tertia rõ

¶3°.Eẽ ens necesse esse.est p se notũ.ergo deũ eẽ est p se notũ.Consequẽtia pz: qꝛ p nomẽ dei nihil aliud itelligim⁹ q̃ necesse esse.Añs ꝓbatur:qꝛ oppositũ ꝑdicati infert oppositũ subiecti:sequit̃ enim hoc non est.ergo nõ est necesse esse.

Primũ ꝓ. suppom⁹.

¶Respondeo p̃mittendo duo p notitia huius qõnis.¶ ꝓmũ est.q̃ deũ eẽ naturaliter/a nobis cognosci põt itelligi dupl'r.Uno mõ q̃ cognoscatur in quodã ꝓfuso cõceptu ꝛ cõi:puta q̃ est aliqd in rerũ nã qđ est nãe itellectualis beatitudo:ꝛ hoc non est simpliciter cognoscere deũ eẽ:sicut cognoscere veniẽtẽ nõ est cognoscere Sortẽ.Iz Soꝛ.sit veniẽs.Alio mõ põt itelligi q̃ cognoscat̃ distincte non ad hunc sensuz q̃ habeat pꝛo pꝛius ꝓceptus diuinitatis:sed qꝛ cognoscit̃ que est illa res que dr bois beatitudo:puta q̃ ipsa est vna suba imãlis ꝛ oium pꝛima ꝛ alia bꝫ.

Scõm ꝓ. suppom. Dem fatio multiplex.

¶3ᵐ est q̃ 3ʳ põt aliqd demõstrari.Uno mõ a posteriozi.ſ.p effect⁹.Alio mõ a pozi.ſ.p cãm ꝛ hoc ꝓtingit duob⁹ modis.Nã aliqñ illud pꝛius ꝑm rẽ est pꝛius:ꝛ est cã.sicut duz ꝓma passio demõstrat̃ p diffinitionẽ subiecti:ꝛ 2ª passio per primã ꝛ 3ª per 2ᵃᵐ.Aliquando id p qđ demonstrat̃ nõ est vere causa:nec est p̃us ꝑm rem: qꝛ est idẽ re cum eo de quo est demõstratio:sed tñ eẽt cã si realr distinguerent̃.puta cũ demõstrat̃ itellectualitas de deo p imaterialitatẽ.Immãlitas.n.nõ est pꝛioꝛ ꝑm rẽ intellectualitate:qꝛ sunt eadẽ res.In alys ⁊o intelligẽtys est pꝛioꝛ nã:qꝛ in eis distinguit̃ itellectualitas ab imaterialitate ꝑz veritatẽ:lz ꝓbi hoc negarẽt:est tñ imaterialitas dei pꝛioꝛ itellectualitate ꝑm rõnẽ.i.q̃ intellꝰ noster pꝛius concipit imãlitatẽ conuenire deo q̃ itellectualitatez:ꝛ ex vno concludit aliud.Dis declaratis dico ad.q.tres ꝓnes:q̃rum

Pꝛia ꝓ°

ꝓma est hec.¶Naturalr ꝛ p se notũ est oibus deum esse/ accipiẽdo deũ put cognoscit̃ in cõceptu ꝓfuso ꝛ cõmuni.

Scõa ꝓ°.

¶Istã ꝓnez ꝓbant due ꝓmę rõnes facte in p̃cipio questionis.¶2ª ꝓ.deũ eẽ non põt demõstrari p aliqd pꝛius ẽt ꝑm rõnẽ:eo mod o.ſ.vt dixi q̃ itellectualitas demõstratur p imaterialitatẽ.ꝓbat̃ sic ista ꝓ.¶Si demonstraret̃ p aliqd pꝛius:aut illud esset ꝓpꝛius ꝓceptus diuinitatis/aut aliq̃ alia dispositio pꝛimi p̃cipij.ſ.necessitas vel eternitas vel causalitas ꝓma vel aliqd aliud bꝫ.Sed pꝛimũ nõ põt eẽ:qꝛ cõceptus diuinitatis ꝛ cõceptus eẽ dei sunt idem:ita q̃ si aliqs intellꝰ bꝫ ꝓpꝛiũ cõceptũ diuinitatis videt in eo formalr includi ipm eẽ:sicut in cõceptu hominis includit̃ ꝓceptus aialis.Si eniz diuinitas posset diffiniri diffiniret̃ q̃ ipsa est eẽ subsistens:ꝛ ꝓpter hoc sepe dicit.S.Tho.q̃ ista ꝓpositio de⁹ est:est p se nota ꝑm ſc:qꝛ ꝑdicatũ includitur in rõne subiecti.Non põt ẽt dici 2ᵐ:qꝛ alie ꝓpꝛietates ꝓmi p̃ncipij:sicut sũt posteriozes diuinitate:ita sunt posteriozes quolibet incluso in rõne diuinitatis.

Tertia ꝓ°

¶3° ꝓ.Demõstrari põt per posteriozа.i.p effect⁹ deuz esse in spãli.ſ.pꝛobando q̃ est in natura aliqđ ꝓmũ necesse eẽ:ꝛ oium causa: ꝛ multa alia bꝫ/per que habeẽt magis determinata notitia dei:ꝛ hoc ideo est:qꝛ nõ est nobis p se notũ ꝛ euidẽs naturaliter q̃ aliquid tale sit in nã.sed indiget demõstratione. ꝓbo aũt istaz p̃nẽ soluz p rõnes:quas posuerunt ꝓbi.ſ. Aristo.Cõmẽ.ꝛ Auicẽ.ꝓma ratio est ista.¶Sensu apparet q̃ oẽs nature sunt ordinate ꝑm nobili⁹ ꝛ ignobilius: videm⁹ enim q̃ aqua est pfectioꝛ terra:ꝛ aer aqua.ꝛ ignis aere:ꝛ celũ igne:ꝛ idẽ ordo apparet inter plãtas inter animalia inter mineralia:ꝛ banc notitiam habet etiam intellectus.Intellꝰ aũt ponit statuz in his que itelligit ꝛ videt q̃ nõ põt aliqd eẽ magis nobile:nisi qꝛ appꝛopinquat ad aliqd nobilissimũ:vt dr.12.meta.tex.ꝛ cõ.4°.ergo in rerũ natura est aliqđ ens nobilissimũ:ꝛ ꝓter deus:qꝛ nomine dei itelligim⁹ tale ens.¶Hãc rõnẽ posuit ꝓbs ꝛ Cõmẽ. vt dixi secũdo metaphysice.textu ꝛ cõmen.4.ꝛ.12.metaphysi.textu cõmẽti.5z.vbi sic dicit ꝓbs:omnia eniz ordinata sũt admirãbilẽ in respectu alicui⁹.Qđ exponẽs Cõmẽ. ait.Et oia ordinata sunt in respectu alicui⁹.i.apparet enim q̃ hoc cõe est oibus entib⁹.ſ.q̃ oia sunt ꝓp vnũ:ꝛ q̃ actiones eoꝝ sunt erga illud vnuz:ꝛ est ꝓma cã:quẽadmodum oia que sunt in domo pp dñm domus sunt.

Rꝫ qua Aristo. ꝓbauit deũ esse.

¶2° ratio sumitur ex ꝑte motus.Pz eniz ad sensum q̃ aliqd mouet:ꝛ q̃ mot⁹ celi semp est vnifozmis ꝛ regularis.ꝛ ex hoc ꝛcluditur q̃ ille motus est ab aliquo itellectu.ois autẽ itellect⁹ agit ex appetitu alicui⁹ finis.Aut ergo intelligẽtia mouẽs celũ mouet ꝓp aliquẽ finẽ distinctũ a se:aut ipsamet est finis illi⁹ motus.Si ꝓmũ/ille finis ꝓpter quẽ vltimate mouet est deus.Si nõ.ergo ipsamet est deus.¶Hanc rõnez posuit ꝓbs ꝛ Corñ.12.meta.te.ꝛ cõ.36.vbi dicit sic ꝓbs. Mouet aũt.ſ.deus sicut appetibile ꝛ itelligibile:hec enim sola mouẽt nõ mota.Cõcludit enim ꝓbs q̃ est deuenire ad vnũ mouẽs imobile:qꝛ mouet vt intellectũ ꝛ amatum. Siue aũt bꝫ mouẽs sit cõiunctũ celo.ita q̃ celũ moueat se ꝛ diuidat̃ in partẽ mouentẽ ꝛ partẽ motaz:siue sit separatum:ꝛcludit ista rõ q̃ illud mouẽs imobile est de⁹.Et ad hunc sensuz loquebat̃ Cõmen.ꝓmo celi.cõ.22.qñ dixit q̃ via loquẽtiũ in lege sua ad ꝓbandũ deũ esse nõ ducit nisi ad corpus eternũ.Illa aũt via de qua logtur est via mot⁹: ꝑ quã ꝛcludit̃ q̃ est deuenire ad vnũ ꝓmũ mouens qđ est celũ.Sz qꝛ celũ nõ põt mouere se nisi diuidat̃ in ꝑtẽ mouentẽ ꝛ ꝑtẽ motã:tñ ex hoc ꝛcludit̃ q̃ illa ꝑs que mouet.ſ.

intelligẽtia est de⁹ si ipsa a nullo alio moueatur neq; sicut ab efficiẽte neq; sicut a fine. Dicunt alig q; iste rõnes non sunt euidẽtes nec ex p se notis: qz nõ est euidẽs q; sit stat⁹ in causis: cuius oppositũ fuit ꝓbatũ supra. ¶ 3ª rõ quã ponit. S. Tho. 1. q. 2. ar. 3. Et Scot⁹. 1. dis. 2. est ista. ꝓz ad sensum q; aliqd est factũ ab alio ⁊ ꝓñter q; aliqd est effectibile: puta calor ab igne vel aliqd aliud hꝺ. Sit igit illud effectibile. a. Aut igit. a. est a se. aut a nullo aut ab alio. Nõ a se. qz nihil producit se. Nõ a nullo. qz est ꝯtradictio dicere q; aliqd sit effectũ. ⁊ q; a nullo sit effectũ. ergo est factũ ab alio. Sit igit illud. b. Et queriꝫ vtrũ. b. sit effectũ. vel non. Si nõ. ergo est de⁹: qz vt supra patuit demõstratur q; oia sunt a deo effectiue: ⁊ q; tñ de⁹ a nullo est. Si sic. ergo vel a se. vel a nullo. vel ab alio. Nõ duo ꝑma. ergo 3ᵐ ⁊ sit illõ c. ⁊ queriꝫ de. c. sicut querebaꝫ de. b. ⁊ cũ nõ sit abire in infinitũ in causis opꝫ deuenire ad aliqd qõ nõ est effectus ab altero: ⁊ ꝓñter ad aliqd qõ est deus. ¶ Hanc rõnẽ posuit ꝓphs ⁊ Cõmẽ. 2°. meta. tex. ⁊ cõ. 6. Sꝫ forte diceꝫ q; nõ est euidẽs oẽ non effectũ ab alio esse deũ: qz ꝑm ꝓphm celum nõ est deus: ⁊ tñ nõ hꝫ cãm ꝓducentẽ. ¶ Jsta rũsio appareret eẽ falsa ꝑ ea que dicta sunt supra vbi ꝓbatũ fuit demõstrari posse q; oia sunt effectiue a deo: ⁊ q; est impossibile esse duo entia ĩproducta. ¶ 4ª ratio est quã ponit Auicẽ. 8. sue metaphysice. ca. 3. ⁊ in ꝓncipio celi. que est ista. Demõstrato aliq̃ ente aut ipꝫ ẽ ꝓtigẽs ex se: aut neciuꝫ ex se. si neciuꝫ ex se. igitur tale est deus. Si cõtingẽs ex se. ergo hꝫ esse ab alio. Sed nõ est ꝓcedere in infinitũ. ergo est deuenire tãdẽ ad aliqd qõ est necessẽ eẽ ex se: ⁊ illud est deus. ¶ Pro notitia huiꝰ rõnis. Sciẽduꝫ est q; Auicẽna dicit oia illa eẽ ex se possibilia nõ esse que habẽt eẽ ab alio: ⁊ solũ illud eẽ simpliciter necesse eẽ qõ a nullo est. ¶ Et si quis omnino ꝓteruiat cõtra hanc rationẽ q; nõ est euidens oia esse a deo effectiue. ¶ Saltẽ cõcessum est ab omnib⁹ q; deus est finis oiuꝫ: id autẽ a quo oia dependẽt tanq̃ a fine est deus: ⁊ sic patet q; predicte rationes pbozum quas recitãt quasi omnes theologi efficaciter cõcludunt deum esse/nec possunt euadi ab homine bene disciplinato.

Adrõnes **Ad rationes** ℞o in oppositũ pꝫ ex dictis in qõne quõ sit respondẽdũ. nã ꝑma ⁊ 2ª ꝓbant ꝑmã ꝯnem. ¶ Ad 3ᵐ negaꝫ añs: qz nõ est p se notũ nobis q; sit aliqõ ens necesse eẽ: sed demonstraꝫ ꝑ quartaꝫ rationẽ positam in. q. ex verbis Auicẽne.

¶ Textus cõmẽti trigesimi.

At ℞o si fuerit motiuũ aut effectiuum.

Cõclusio ¶ Hoc loco ponit aliã ꝯnẽ dicẽs: q; necesse est illã subam sempiternã nõ esse in potẽtia. ¶ Hanc ꝯnẽ Cõmẽ. exponit dicens q; ꝓphs intẽdit dicere q; in illa ſuba nulla oĩno est potẽtia: ſꝫ q; ipsa est actio pura. ⁊ hoc ꝓbat. ¶ Primo. quia ois motor cuius ſube admiscẽ potẽtia/pole est vt in aliqua hora nõ moueat. Nõ enim mouet nisi per aliũ motorẽ extrahẽtẽ ipm de potẽtia in actũ. Sed illa ſuba semp actu mouet: cũ motꝰ ponit sit eẽ eternꝰ. ergo ꝛc. ¶ 2°. quia omne cuius ſube admiscẽ potẽtia est gñabile ⁊ corruptibile. Sed illa ſuba eterna est icorruptibilis ⁊ ingenerabilis: aliogn aliqñ nõ fuisset: ⁊ ꝓñter nec aliqd aliud fuisset. ergo ꝛc. ¶ 3°. Oẽ eternum est actio pura: ⁊ nulla actio pura habet potẽtiã. ergo illa ſuba nõ hꝫ potentiã. Et intelligit Cõmẽ. q; nõ est in potẽtia ad aliquid qõ actu nõ habeat. Non enim negat Cõmẽ. mãm in cẽlo qõ est eternum: ⁊ tñ negat in eo potẽtiã ꝑter potentiã ad vbi. ¶ Hꝫ. S. Tho. alr exponit dicẽs q; intẽtio ꝓphi est ꝓbare tria. ꝓmũ est q; illa ſuba nõ est in potẽtia ad mouẽdum: sed semp actu mouet: qz effectus in actu requirit cãm in actu. Sed motꝰ eternus semp actu est. ergo ſuba mouẽs semp actu mouet: vnde magis ꝓprie ipsa dicit eẽ mouens q; motiũ a: qz nõ est necesse q; motiuũ. i. habẽs potẽtiam mouẽdi actu moueat. Ex his infert q; idee ꝓlatonis non sufficiũt ad saluãdum eternitatẽ motus: qz ille idee sunt vltima: vltima aũt non mouẽt: sed ois motus est ab aliquo singulari. Et q; dictũ est de ideis. dõm est de alys: que ponebanꝫ separata. s. mate. que ponebãt pithagorici. ¶ 2ᵐ qõ ꝓbat est q; illa ſubstãtia est actus purus nullã habẽs potẽtiaꝫ: cuius rõnẽ assignat: qz oẽ id in cuius ſuba admiscetur potẽtia contingit nõ esse: qz opꝫ dare aliqd a quo illa potẽtia reducit ad actũ. Sed ſubstantiã eternã. nõ cõtingit nõ esse: alioquin etiaꝫ motũ cõtingeret non eẽ quẽ tñ dixerat eẽ necessariũ ⁊ eternũ. ergo ꝛc. ¶ Tertiũ qõ ꝓbat est q; illa ſubstantia nõ habet materiã. quia omne habẽs materiã est in potentia. ꝓbatum est aũt q; illa ſubstãtia nõn est in potẽtia. ergo nõ habet materiã. Jnfert. S. Tho. q; ꝓphs tenuit firmiter ⁊ nõ dubitatiue eternitatẽ motꝰ cũ in hoc fundauerit suas rõnes. Jnfert 2°: q; ratio ꝓphi non cõcludit eternitatẽ motus: ⁊ eam soluit. Jnfert 3°: q; ex eternitate motus cõcluditur necessario imaterialitas primi principij.

¶ Utrum primum principium sit separatum ab omni potentia. Questio. XXIX.

Queritur 29°. Utrũ primũ ꝓncipiũ sit separatũ ab omni potẽtia. Et arguiꝫ q; nõ. ¶ Primo. Quicquid facit cũ altero cõpositionẽ est ens potẽtiale. nã partes sunt in potẽtia respectu totiꝰ. Sed primũ ꝓncipiũ facit cũ alio compositionẽ. nã. 12. meta. tex. ⁊ cõ. 25. dicit q; oẽs intelligẽtie ꝑter primã cõponuntur ex potẽtia ⁊ actu. Nec est alia causa huius. nisi qz superior informat inferiorem: ⁊ prima oium a nulla informaꝫ: ergo ꝑm eos prima intelligentia facit cõpositionẽ cuꝫ 2ª informãdo eam. ¶ Confirmatur: qz 3° de anima. cõ. 18. dicit q; intelligẽtie abstracte perficiunt seinuicẽ ⁊ recipiũt se ꝑter primã que abstracta ab hac natura. ¶ 2°. Omne quod diuidit in aliqd simile materie. ⁊ in aliqd simile forme est aliquo modo cõpositum. Sed omne intelligibile. ⁊ per consequẽs etiã primum ꝓncipiũ diuidit in aliquid simile materie: ⁊ in aliquid simile forme. dicit enim Cõmẽ. 3. de anima cõmento 5° circa finẽ: q; quẽadmodũ sensibile diuidit in materiã ⁊ formaꝫ: sic intelligibile ens opꝫ diuidi in similia his duobus. ¶ 3°. Jn quocũq; est multiplicitas in eo est cõpositio. Sed in ꝑma causa est multiplicitas: quoniã dicit Cõmentator. 12. metaphysice. cõmẽto. 38. q; multiplicitas in deo non est in esse: sed in intellectu tñ. ergo in prima causa est cõpositio saltẽ ꝑm rationẽ. ¶ 4°. Jn eo ponit intellectus cõpositionẽ de quo põt formare duos cõceptus. Sed põt formare duos ꝯceptus de deo. s. ꝯceptũ eẽ ⁊ essentie. ergo intellectus ponit in deo compositionem.

Primaꝝ rõ. Secũa rõ. Tertia rõ. Quarta rõ. Sensus questũ. Cõpositũ ẽ aliqd altero duorũ modorum. Quatuor modi cõpositorũ.

Respondeo in ista questione non queritur vniuersaliter de intelligentys. An in eis sint accidentia: sed soluꝫ queritur de simplicitate ꝑmi ꝓncipij: ⁊ quia simplicitati opponitur cõpositio: ideo si ostensum fuerit q; in eo nulla est compositio/erit sufficienter ꝓbatum q; est simplicissimum. ¶ Dupliciter autem potest aliquid esse compositum. scilicet compositione ex his: ⁊ cõpositione cum his. Compositio ex his est in eo quod constituitur ex pluribus partibus: sicut Sor. est compositꝰ ex materia ⁊ forma: ⁊ homo albus ex homine ⁊ albedine. Cõpositio cum his est eius quod in natura sua est simplex: ⁊ tamen cuꝫ altero facit compositionẽ. ¶ Huiusmodi autẽ cõpositio ex his contingit quatuor modis. Naꝫ aliqua est cõpositio ex esse ⁊ essentia. ¶ Secũda est compositio ex natura ⁊ supposito: ⁊ sic Sor. ⁊ eiꝰ humanitas faciũt compositionem

positionem. ¶ Tertia est ex mā 7 forma. ¶ Quarta est ex subiecto 7 accidēte. ꝓbādū est aūt ꝙ nulla ista⁊ cō/positionū est in ꝑ⁸ cā. Et q3 oē cōpositū ex mā 7 for⁸: est ēt cōpositū ex subo 7 accidēte. Si ꝓbatū fuerit ꝙ in ꝑma cā nullū est accidēs: erit ꝓbatū ꝙ in eo nō est compositio ex
Lectio 6. mā 7 for⁸. ¶ Oz aūt in ꝑma cā nullū est accidēs. ꝓbo vni/ca aūcte Cōmētatoris. 12. metaphy. cō. 25. vbi sic dicit. Et sciendū est ꝙ subē sūt duob⁹ modis. Modus vnus est in quo ipole est fugere accidētia. Et alius sine aliquo accīte. ꝑimus aūt est sensibile. Scōs aūt intelligibile. Cui ꝓpo sitioni Cōmētatoris si adiungaī ꝙ ꝑma cā est simplr in/telligibilis 7 semp actu intellecta: vt ipse dicit. 12. meta. cō. 51. statim segī ꝙ in ea nullū est accidēs. ¶ Scōo arguiī ꝙ simplr nulla sit in eo cōpositio: q3 si sic. vel aliqd ei ad/derēī: vel ipsuz adderēī alteri. s. ei cū quo faceret cōpōnē. Sed vtrūq3 est falsuz. ḡ 7c. maioz ꝑz. Minoz ꝓbaī. Illa entitas que est ois entitas eminēter/nō patiī secū vllā ad ditionē. Sed ꝑma cā est ois entitas eminēter: vt dicit Cō/mentator. 5°. metaphy. cōmē. 21. ergo 7c. minoz ꝑz. Maioz ꝓbaī. Sicut due forme diminute non cōponunī mutuo. puta calor cū calore: ita nec forma diminuta cōponiī cum for⁸ que est eminēter talis. calor enim eminēs nō pōt esse subm calozis diminuti: nec lux solis alicui⁹ alteri⁹ lucis. ḡ id qō est ois entitas eminēter nō recipit additionē entita/tis diminute. ¶ Tertio. Oē cōpositū est posteri⁹ suis par tib⁹ cōponētib⁹ saltē nā. Sed ꝑ⁹ ꝑn⁹ nullo est posterius aut duratione aut nā. ḡ ois cōpositio ei repugnat. Et cōfir maī. q3 cōpositū est ens dependens a ꝑncipys ex qb⁹ cō/poniī: ꝑmo aūt ꝑncipio repugnat dependētia: aliogn non esset simplr ꝑ⁹. ergo idem qō ꝑus. ¶ Quarto. Id qō est in sūmo gradu intelligibilitatis nullā hz potētiā: 7 loquoz de po⁸ passiua: q3 de actiua po⁸ nō est sermo in ista. q. Sz ꝑ⁹ ꝑn⁹ est in sūmo gradu itelligibilitatis. ḡ 7c. Maioz ꝑz: ga cū ideo sit aliqd itelligibile. q3 est ens in actu: qō sūme est intelligibile est sūme in actu: 7 ꝓpter nullā hz potentiā: q3 cū sūmo gradu vni⁹ oppositi nō stat aliqs gradus alterius oppositi. Minorē ponit Cōmentator. 12. metaphy. cō. 37. vbi sic ait. Cōpositū est oē cui po⁸ admisceī. Et q3 po⁸ itel ligiī per aliud: 7 actus p se: magis intelligiī illud cui nul/la po⁸ admisceī. Et sepe dicunt ꝓbs 7 Cōmentator. ꝙ ꝑ⁹ ꝑn⁹ est actio pura nullā habēs admixtionē potentie: 7 ga in hac ꝓne oēs ꝓbi cōueniunt nō est elaborādū adduce/re alias rōnes pro ꝓbatione huius cōclusionis.

Ad ꝑmū **Ad primum** in oppositū negaī minoz. Ad ꝓba/tionē dī ꝙ nō intendit ꝓbs aut Cō mentator dicere ꝙ cōponanī ex po⁸ 7 actu ꝓp illā rōnez que allegaī: sed solū ꝓp hoc ꝙ in oibus intelligentys ꝑter ꝑmā distinguiī esse ab essentia. Et dato ꝑterea ꝙ intelligē tia superior esset actualis itellectio qua inferior intelligit: vt aliq cōcedunt fuisse de mēte Cōmentatoris: tñ negare/tur ab eis ꝙ ipsa sit forma inherēs inferiori: sed solū dicūt ꝙ est eius forma �sm esse intentionale. Uel est dom iuxta veritatē ꝙ ideo recipiunt se nō ꝙ vna sit in alia: sed quia
Ad ſcōm spēs 7 similitudo vni⁹ est in intellectu alteri⁹. ¶ Ad 2ᵐ nega/tur maioz. Nā in oi itelligēte est aliqd sile māe. s. ipsuz in/telligēs siue intells: 7 est aliqd sile forme. i. id quo mediā te intelligit: sz intellectus 7 forma qua intelligit in qbusdā saltē in ꝑmo ꝑncipio distinguanī tñ rōne: 7 ꝓpter vnum
Ad tertiū nō est actus alteri⁹ �sm esse reale. ¶ Ad 3ᵐ cōcedit maioz si in eo sit multiplicitas rez in q̄ sensu negaī minoz: oia. n. que sunt in deo sunt idē ꝑz esse: vt dicit Cōmētator. 12. me taphysice. cōmēto. 39. Et cū dī ꝙ saltē est ibi cōpositio �sm rōnē: hoc negaī: q3 nihil cōponiī �sm rōnē cū altero: sz tñ
Ad q̄rtū �sm esse. ¶ Ad 4ᵐ negaī maioz: q3 de eadē simpliciſſima re pōt intells formare plures cōceptus, cōpositio aūt tūc est tñ in intellectu formante pluralitatem cōceptuum.

¶ Utrum mundum esse eternum ꝓbs crediderit se posse demonstrare. Questio. XXX.

Queritur 30°. An ꝓbs crediderit se de/monstrare posse munduz esse eternū. Et vī ꝙ nō. ¶ ꝓmo. q3 ꝑmo topico Prima rō
ruz. dicit expresse q̄dā eē ꝓblemata. i. ꝓbabi/les ꝓpositiones quātū ad vtrāq3 ptē ꝯdictio/nis. 7 hȝ est eternitas mūdi. ¶ Scōo. Nō est putandum Scōa rō.
Aristotelē sibiipsi ꝯdicere. Sz ipse tenuit aliqd cui ꝑz eū repugnat eternitas mundi. ḡ. Minoz ꝓbaī. Tenet ꝓbs ꝙ infinitū nō pōt esse in actu: 7 ꝙ aia itellectiua est incoz/ruptibilis. ista aūt nō cōpatiunī mundi eternitatē: qm si mundus est eternus ꝑcesserūt infiniti hoies. ḡ infinite aie 7 cū ille sint imortales: segī ꝙ actu sūt infinite. ¶ Tertio. Tertia rō
cuiuslibet ꝓductionis sunt tria ꝑncipia. s. mā for⁸ 7 ꝓuatio. ergo terminus a quo ꝓductionis mundi/est ꝓuatio ipsius mūdi. ḡ aliqm nō fuit. ¶ Quarto. Demōstratoris non est Quarta
vti auctoritatib⁹ alioz: q3 rō demonstratiua cogit intelle/ctū: nō aūt locus ab aūcte cogit. Sed vbicūq3 ꝓbs loqui/tur de eternitate mūdi ponit aūctes antiquoz. igiī nō pu/tabat se demōstrare. ¶ Quinto. Tempus nō est eternuz. Quinta rō.
ergo nec motus est eternus: ꝓnia ꝑz. Añs ꝓbatur. Tem pus est numerus motus. ergo tempus est quid finitū: cuz infinita non sit numerare siue pertransire.

Respondeo in ista. q. ꝑmitto tria. ꝓmū est ꝙ ꝑz oēs ꝓbs ꝙ recte de nā senserūt ꝑm⁹ motoz est eternus: eo ꝙ si aliqm nō fuisset. segī ꝙ: ēt nunc nō esset. nō eniz esset ꝓductus ab alio. cū ipse sit ꝑ⁹ cā. Nō ēt esse ꝓductus a seipso: q3 nulla res deducit se de nō esse ad esse. Et q3 ois notitia que nāliṫ hī de cā ꝑma est ex sensa tis: ꝓpterea oēs antiq ꝓbi posuerūt aliquē effectū eternuz demonstrantē hȝ eternitatē cāe ꝑme. Uñ etiā ꝓbs. 8. phy. cōmē. ꝑ. 7 2° recitat opiones Anaxagore. 7 Empedoclis. 7 Democriti. 7 alioz: dicēs eos oēs posuisse eternitatē mun di excepto ꝓbatonē ꝙ dixit mundū esse genitū. ¶ Scōm est ꝙ aliud est querere an mot⁹ sit etern⁹: 7 aliud an mun/dus sit eternus: per mundū eniz intelligo vniuersitatē en/tiuz: que vniuersitas regrit oīa incoꝛruptibilia que nunc sunt 7 genera 7 spēs coꝛruptibiliū. Uñ si mūdus fuit eter nus: opz ab eterno fuisse nō tñ coꝛpora celestia 7 itelligē/tias. sed ēt hoies equos plantas: 7 sic de alys. Si aūt mot⁹ fuit eternus sufficit fuisse coꝛpora celestia 7 eoꝛ motoꝛes. ꝓpterea disputat Cōmētator. 8. phȳsicoꝛ. cōmēto ꝑ 2° 3° 7 4°. an ꝓbs ibi ꝓbet eternitatez mot⁹ ꝑmi: vel potius eternitatē mot⁹ in cōi. puta ꝙ gīatio 7 alteratio 7 hȝ sint ab eterno. Et ibi reprehēdit Alpharabiū. 7 Auicēnā. 7 Al/gaçelē dicētes Aristotelē ꝓbare eternitatē motus in cōi. Ipse aūt Cōmētator vult ꝙ ꝓbet tñ eternitatē ꝑmi mo/tus: vtraq3 tñ ista⁊ opionū pōt sustineri. ¶ ꝓmitto 3°: ꝙ si etiā mūdus sit etern⁹. aliud est querere an alicui⁹ nāe specifice indiuidua fuerint ab eterno: 7 aliud est querere de aliquo determinato idiuiduo: puta an ꝓbs cōcedens ab eterno fuisse plantas: habeat cōcedere hāc plantā pti/culaṛ ab eterno fuisse. Et iō de oib⁹ istis est tractandum. ¶ ꝓpono igiī tres ꝯnes. quaꝛ ꝑ⁹ hec est. Aristoteles non Pma 2°.
tñ ꝓbabiliṛ. sed oīno assertiue 7 determinate posuit eterni tatē motus. Istā ꝯnē tenuit. S. Tho. 12. meta. let. 5°. expo/nēdo textū cōmēti. 30. ¶ Istud ꝓbatur supponēdo duo. Sup⁹ ꝑ⁹
Quoꝛ ꝑ⁹ est ꝙ �sm Aristotelē de⁹ ꝑduxit de necessitate nāe oīa entia nēcia: cuiusmodi est itelligētia 7 celum 7 mā ꝑma. Et ꝙ ista fuerit eius firma sentētia supza ꝓbatū fuit. Secūdum est ꝙ agens de necessitate nature distinguitur Sup⁹ 2⁹
ab agente a ꝓposito: vt dicitur scōo phȳsicoꝛ. textu cō/menti. 49. q3 positis oibus requisitis ad actionez agens a

ꝓpoſito pōt ſuſpendere actionē ſuā ⁊ in ſua poteſtate eſt agere ⁊ nō agere: agens ℞o a nā nō pōt ſuſpendere ſuam actionē ſi ſit ſufficiēs ⁊ nō ipeditū. ¶ Tūc ſic. Deū agere de neceſſitate nāe fuit firma ſentētia Ariſtotelis. g̃ ēt deū ꝓduxiſſe ꝑmū mobile: ⁊ ꝑmū motū ab eterno: añs pz. Cō ſequētia ꝓbaī: qz oppoſitū ꝛſequētis infert oppm añtis. Si enīz nō ꝓduxit ab eterno. ergo ab eterno ſuſpenſa fuit actio eius. g̃ vel ideo eſt: qz nō erat ſufficiēs: aut qz aliquid erat ipſum ipediens que nō ſunt ab aliquo ꝑbo cōcedēda: aut hoc erat. qz nō agebat de neceſſitate nāe: qō eſt oppoſitū añtis. ¶ Incidēter tn̄ ponā hic rōnes qb⁹ ꝑbs ꝓbat eternitatē ꝑmi motus. Reducunt aūt ad quatuoꝛ fundamenta. ſ. ad nām tēpoꝛis. ⁊ motus: ⁊ ſube celi: ⁊ nāe ipſius agentis. ¶ Ex ꝑte tēpoꝛis ſic arguit. 8⁹ phyſicoꝝ. tex. cōmenti. 11. De rōne inſtātis eſt qꝫ mediet inter ꝑtes tēpoꝛis ⁊ eas copulet adinuicē. g̃ añ qōlz inſtās eſt tēpus copulatuz cuz tēpoꝛe poſteriori. Tūc vltra. Ergo nō eſt dare ꝑm inſtans tēpoꝛis. g̃ tēpus nō incepit. g̃ nec motus. Hanc rationē cōfirmat Auicēna: qz ſi ꝑmus motus incepit. g̃ non eſſe eius ꝑceſſit eſſe eius duratione. Sed id qō ꝑcedit aliō duratione ꝑcedit ipſuz tēpoꝛe. g̃ tēpus erat ante ꝑm motū: qō eſt abſurdū. Et eodē mō ꝓbaret qꝫ ſequeret tēpus fuiſſe ante tēpus. ſi tēpus incepit. ¶ Scō arguit ex ꝑte mot⁹ 4⁹ phyſicoꝝ. ꝑ de generatione: ⁊ 8⁹ phyſi. Et a Cōmentatoꝛe. 8. phy. cōmento. 15. Si ꝑmus motoꝛ incepit mouere. cū ante nō moueret. g̃ ſe hz nūc aliter q̄ ꝑus. Sed hoc eſt ipoſſe: cū ꝑmus motoꝛ ſit oīno imobilis. ex fine octaui phyſicoꝝ. g̃ nō poterit incipere mouere: vñ ſi mouet eternaliꝛ mouet. Maioꝛ ꝓbaī. Id qō acgrit nouā relonē ſe hz aliꝛ q̄ ꝓius: qz hz id qō ante nō habebat. Sz motoꝛ incipiēs mouere acgrit nouā relationē. ſ. relonē mouētis ad motū. ergo ⁊c. ¶ Tertio arguit ex ſuba celi ꝑ de celo ⁊ mundo. Omne ingenerabile ⁊ incoꝛruptibile eſt eternū. Sz celuz eſt hꝫ. ergo eſt eternū. maioꝛez hz ꝓ manifeſta. Minoꝛ ꝓbaī. Oīs generatio ⁊ trāſmutatio eſt inter terminos cōtrarios: vt dī ꝑmo phy. Sed in celo non eſt ꝛrietas. g̃ nec generatio. Et eodē mō ꝓbat ꝑmo phyſicoꝝ mām ꝑmam eſſe eternā: qz eſt ingenerabilis. cū nō poſſit aſſignari aliquid ex quo ſit genita: qz cū cuiuſlibet gnōnis ſubiectū ſit mā: ſequit māz fuiſſe añq̄ eſſet. ¶ Quarto arguit 8⁹ phyſicoꝝ. ex cōditione motoꝛis: qz ꝑmus motoꝛ aut mouet naturaliꝛ: aut volūtarie. Si nāliꝛ. g̃ nō aliqñ mouet ⁊ aliquando nō. vt ſupꝛa deductū fuit. Si volūtarie. ergo ꝑ apprehenſionē. Sed oē mouēs per itellectū in tēpoꝛe determinato apprehendit duo tēpoꝛa in quoꝝ vno vult agere: ⁊ in alio nō. ergo ꝑmus motoꝛ ſi nūc ꝑmo icepit mouere celū apprehēdit tēpus aliqō añ iſtud nunc: ⁊ in illo nolebat mouere: ⁊ ſic ſeqt̄ tēpus fuiſſe ante iſtud nunc qō tu dicis eſſe ꝑmū. ¶ Alie rōnes etiā haberi ꝓnt: ſed iſte ſunt potiores in q̄bus ꝓbi ſuſtētati ſunt. ¶ Credo tn̄ qꝫ ꝑbs nō exiſtimauerit oēs iſtas rōnes eſſe demōſtratiuas ꝓeſertim tres ꝓimas. De quarta aūt ſatis dubito: qz vī mihi qꝫ Ariſtoteles putauerit deum oīno agere de neceſſitate nāe: nec poſſe aliter eſſe: qz ꝓm ipſuz oīa que ei ꝛueniunt ſunt ſimpliꝛ neceſſe eſſe. Et circa hoc nō eſt veriſimiliꝛ credendum Ariſtotelē dubitaſſe. ¶ Soluūt aūt ꝓdicte rōnes. ¶ Ad ꝓmā enīz dī qꝫ ſicut in linea eſt aſſignare aliquē punctum q̄ ꝑciſe eſt ꝑn⁹ eius: ⁊ aliquē q̄ ꝑciſe eſt finis: ⁊ aliquē q̄ eſt ꝑn⁹ vnius ꝑtis ⁊ finis alteriꝰ: ita de inſtāti eſt dōm: ⁊ iō ꝓeter illud inſtās in quo ꝑtes tēpoꝛis copulant nō repugnat dari vnū qō ꝑciſe eſt ꝑn⁹ tēpoꝛis. ¶ Ad ſcōam dī qꝫ ꝑmus motoꝛ incipiēs mouere nō acgrit niſi relonē rōnis ad ipſuz mobile. Et qz entia rōnis nullibi ſunt ſubiectiue. ⁊ nullā entitatē ponūt in eo de quo dicunt: ideo nō ſequit qꝫ ſit variatus in ſe. Dico ſcōo qꝫ ſi etiā talis relo eſſet realis: adhuc hoc nō ſequit: ſicut ad hoc qꝫ hec albedo ſit ſimilitudo nō opz qꝫ ei aduenīat noua entitas: ſed ſufficit qꝫ ponaī terminus. ſ. vna alia albedo. ¶ Ad tertiaz negatur maioꝛ: ſed tn̄ ſeqt̄ qꝫ nō ſit ꝓductū ꝑ trāſmutationē: ſic ēt ꝓcedit illa ꝑbatio illi⁹ maioꝛis. ¶ Ad quartaz dī qꝫ agit volūtarie: ſz nō eſt vex qꝫ oē tale agē apꝑhēdat duo tempoꝛa realia: qn̄ ex illa volitiōe ꝓducit ipz tps. ſicut in ꝓpoſito logmur. Dico ⁊°: qꝫ nos imaginamur rē q̄ de nouo ꝓducīt añ nō fuiſſe q̄ ꝓduceret: ſz illud. añ nō dicit veruz tēpus: ſed tēpus imaginatū. Et iō non ſeqt̄ qꝫ tēpus fuerit añq̄ ꝓduceret. ¶ ⁊° ꝓ Ariſto. firmiter tenuit non tn̄ ꝑm motū: ſed ēt ipz mūdū eē eternū. ℞obaī. ¶ Ariſtoteles firmiter tenuit māz ꝑmā eē eternā. ſicut ēt alia neceſſaria. vt pz ex ꝑcedēti ꝛne. g̃ firmiter tenuit mundū eſſe eternū: añs pz. Cō ſequētia ꝓbaī. Et ſuppono vnū qō eſt de mente ipſius. ſ. qꝫ idiuidua aialiū ꝑfectoꝝ nō ꝑnt ꝓduci in eſſe imediate niſi ab agēte vniuoco. Iſtud tenuit ꝑbs 7⁹ meta phyſice. ⁊ expreſſe Cōmētatoꝛ ꝫ Auicēnā: vt declarauim⁹ in 7⁹. hui⁹. Tūc arguī. ¶ ℞io. Si aialia ꝑfecta nō fuiſſent ab eterno. g̃ darent aliq̄ ꝑ⁹ in eis: puta ꝑm⁹ hō ꝓim⁹ leo: quero a quo imediate ꝓduct⁹ ſit ille ꝑm⁹ leo. Nō a ꝑ⁹ cā: qz ipſa ꝓm ꝑbm nihil pōt ex mā ꝓducere imediate: vt ſupꝛa dixim⁹. Nō a celo: qz nō eſt leoni agēs vniuocuz. Nō a nulla cā: qz hꝫ eſt ipoſe. g̃ ab aliq̄ alio leone: ⁊ ꝑ ꝛnīs añ hunc quē tu dicis ꝑm fuit alius. ¶ Scōo. Mā ꝑ⁹ nunc eſt ſub formis aialiū ꝑfectoꝝ. g̃ ab eterno ſub eis fuit. Conſequētia ꝓbaī: qz cuz mā ſit ab eterno: aut ab eterno erat ſine oī forma. ⁊ hoc oīno negaret ꝑbs tanq̄ ipoſe: aut erat ſub forꝰ celi. ⁊ trāſmutata eſt ad formas aialiū: ⁊ ſic celum eſſet coꝛruptum: qō ꝑbs hz ꝑ ipoſi: aut ab eterno erat ſub formis aialiū: ſicut ēt nūc eſt: ⁊ ſic habeo ꝓpoſitū: qꝫ aialia ꝑfecta fuerūt ab eterno. ¶ Tertio. idē ꝓbaī de plantis ⁊ mineralib⁹. ⁊ de aialib⁹ iperfectis ad quoꝝ generationez ſufficit celū cū diſpoſitione māe. Maz celū fuit ab eterno ⁊ motus ei⁹: ⁊ fuit tāte virtutis quāte nūc eſt. g̃ ab eterno diſpoſuit mām ad iſtas formas ⁊ eas introduxit: ꝓeſertim cū neceſſario agat in iſta inferioꝛa. Nec pōt aliqs rōnabiliter dicere ꝑbm aliꝛ ſenſiſſe. ¶ ℨ° ꝓ Ariſtoteles nō cōcederet aliqō indiuiduū reꝝ coꝛruptibiliū fuiſſe ab eterno: puta Sortē. Platonē. hunc aſinū: ⁊ ſic de alijs. ℞obaī. ¶ Quicqd duranit tēpoꝛe infinito a parte ante: durabit nāliꝛ tēpoꝛe infinito a ꝑte poſt. Sed Soꝛ. nō pōt nāliꝛ durare tēpoꝛe infinito a ꝑte poſt. cum ſit nāliꝛ coꝛruptibilis. g̃ nō potuit eſſe tēpoꝛe infinito a ꝑte ante. Minoꝛ eſt nota. Maioꝛē ponit ꝑbs ꝓmo celi. Et ꝓbaī rōne ꝓm ipſuz: qz ſi Soꝛ. fuit tēpoꝛe infinito. ſeqt̄ qꝫ infinito tēpoꝛe reſtitit cōtrarys nāliꝛ conantib⁹ ad eius coꝛruptionē. g̃ ſemꝑ poterit eis reſiſtere. ¶ Cō firmaī: qz virtus eterno tēpoꝛe reſiſtēs alicui ℨrio in ipſuz agēti eſt infiniti vigoꝛis: ⁊ nō tn̄ infinita duratiue. Lz enim virtus finita ſi ſit incoꝛruptibilis poſſit ꝑpetuare motū in quo nulla eſt ℨrietas: tn̄ reſiſtere ℨrio ꝑ tēpus infinitū nō videt eſſe niſi infiniti vigoꝛis: ga duoꝝ ℨrioꝝ adinuicē agentiū. opz vnū eſſe potētius alteꝛo. Si enim eſſent equalis oīno virtutis nō poſſet vnum agere in aliud nec ecōtra. Et ideo opz qꝫ vnū excedat aliō: ⁊ cū ꝑtinuā actionē potētioꝛis in id qō eſt minus potēs diminuat virtus debilioꝛis cōtrary: opz qꝫ tandē ipſa cōſumant. ℞atet igiī qꝫ ſi vnū ℨriū reſiſtit alteri tēpoꝛe infinito: opz virtutez eius eſſe infinitā: nullū aūt indiuiduum naturaliꝛ coꝛruptibile eſt infinite virtutis. g̃ nō ſolū hz mētez ꝑbi. ſed ēt alioꝝ nō poſſet deus ꝓducere vnū ignem particulaꝛē vel aliud tale ab eterno ⁊ ipſuz relinquere ſue nature: qz ſequitur qꝫ illud tale duraret tempoꝛe infinito naturaliꝛ: ⁊ hoc ꝓbatum eſt ei repugnare. ℞oſſet tn̄ deus aliqō tale ens ꝓducere ab eterno nō derelinquēdo ipſuz

Rōnes qꝫ b⁹ aſſeruit Ariſ. mundi eternitatem,

Scōa ꝓ⁹.

Suppo⁹.

Tertia ꝓ⁹

Diſuunt rōnes ꝑbo rum.

sue nãe:sed ipsuꝫ ꝓseruãdo ꝛ manu tenẽdo. ¶ Et si dicaꝫ mundus potuit esse ab eterno.g̃ hõ potuit esse ab eterno. ergo aligs hõ:puta hic vel hic. Cõsequẽtia pꝫ:qꝛ ly homo supponit determinate:ꝛ p ꝓsequẽs sub eo licet descẽdere. ¶ Rñdeo ꝙ ista nõ ꝓprie ꝓcedit:hõ potuit esse ab eterno:sed ista:ab eterno potuit esse hõ:in ista aũt nõ licet descendere:qꝛ ly hõ.stat ꝓfuse rõne illi⁹ termini ab eterno.

Ad ꝓmũ **Ad primum** in oppositũ dr ꝙ ꝓsuetudo Aristotelis fuit mãs illas quas nondũ determinauerat pertractare tm̃ vt ꝓbabiles.si aliq̃ de eis sermo incidebat.Et qꝛ nõdũ determinauerat an mundus sit eternus:ideo in libꝛo topicoꝝ dixit ipsuꝫ esse ꝓblema.Dico preterea ꝙ ꝓbs in libꝛis logicalib⁹ sepe vtitur exẽplis ꝑm alioꝝ opiones:ꝛ ita fecit in ꝓposito. Nã aliq vt Ad scõm Plato dixerunt mundũ nõ esse eternũ. ¶ Ad zm dr ꝙ Aristoteles nõ negauit absolute nõ posse dari infinitũ in actu:ſz hoc negauit tm̃ in rebus mãlibus:vt pꝫ ex rõnib⁹ eius.3o phꝫsicoꝝ.ꝛ ꝑ celi. Ille enim rõnes ꝓcludũt tm̃ de infinito rerũ mãliũ.Et ꝓpter hoc dixit etiam.S.Tho.in libꝛo de eternitate mundi ꝙ mũdũ est demonstratũ nõ posse esse Ad tertiũ infinituꝫ in actu. ¶ Ad 3m dr ꝙ Pbs loquit tm̃ de ꝓductione que est per motũ vel trãsmutationẽ:res aũt ab eterAd qrtũ no essent ꝓducte solũ ꝑ simplicẽ emanationẽ. ¶ Ad 4m dr ꝑmo ꝙ ꝓbs in rõnib⁹ illis nõ putabat se demirare nisi forte in vltima quã supra adduximus.Dr scõdo ꝙ demonstratoꝛ nõ adducit alioꝝ dicta.vt ꝑ ea demõstret ꝛ cogat intellectuꝫ:sed postq̃ demonstrauit põt ea adducere ad Ad qntũ maiorẽ cõfirmationẽ. ¶ Ad 5m dr ꝙ sicut quelꝫ circulatio celi est finita:tm̃ pole est ꝙ precesserint infinite circulationes vna post aliã:ita tẽpus mensurãs vnãquãqꝫ earũ est finitum:ꝛ tamen fuerunt infinite partes temporis correspondentes infinitis circulationibus.

¶ Utrum mundum esse ab eterno possit teneri sequendo precise rationem naturalem. Questio. XXXI.

Queritur 31o.Utrũ sequendo precise rationẽ nãlẽ teneri possit ꝙ mũdus potuerit esse ab eterno. Et videtur ꝙ nõ. Pcia rõ ¶ Primo.Si mundus fuit ab eterno:sequit ꝙ tempus fuit infinitũ a parte ante. Sed hoc est ipossibile.ergo.Cõsequẽtia pꝫ:qꝛ da oppositũ.ergo est dare ꝑmũ diem:ꝛ ꝑ ꝓns nõ fuisset ab eterno.Falsitas consequẽtis ꝓbat.Si tẽpus est infinitũ:sequit ꝙ pars est eq̃lis suo toti.Sed hoc est ꝓtra ꝑm ꝑnm.ergo.Cõsequẽtia ꝓbat.Totũ tẽpus acceptũ in preterito vsq; ad diez hesternaꝫ est pars totiꝰ tẽporis includẽtis ẽt diez hodiernã.Sꝫ illud est infinituꝫ,ꝛ silr istud.ergo sunt equalia. Maiorꝛ minor pꝫ.ꝓntia ℞o ꝓbat:qꝛ vnũ infinitũ nõ põt esse maiꝰ Cõfir°. altero. ¶ Cõfirmat:qꝛ fuissent infiniti dies ꝛ infiniti mẽses.Sed dies est ps mensis.ergo pars equaret toti. Et ꝑ hoc idẽ ꝓncipiũ ꝓbaret ꝙ pars eẽt maiorꝛ toto:qꝛ sit dies hodiernus.a.ꝛ dies crastinus.b.preteritũ ꝛ futuruꝫ ad.a.ꝛ ad.b.sunt infinita.Tunc sic.Preteritũ ad.b.est maius preterito ad.a.vt pꝫ.ergo futurũ ad.b.est maius futuro ad.a. Patet ꝓsequẽtia:qꝛ preteritũ ad.b.ꝛ futurũ ad.b.sunt eq̃lia:ꝛ per ꝓns quocũqꝫ est maius vnũ est eo maius aliud. Tunc vltra.Futuruꝫ ad.b.est maius futuro ad.a.ergo ps est maiorꝛ toto:pꝫ ꝓntia:qꝛ futurũ ad.b.est ps futuri ad.a. Secũda rõ. ¶ Scõo ex eodẽ fundamẽto.Impole est infinitũ eẽ acceptũ:qꝛ vt dr 3o phꝫsicoꝝ.infinitũ est cuius ptẽ accipientibus semp est aliqd extra accipe:ſz esse ꝑteritũ est acceptũ. cũ totũ positũ sit in actu.g̃ tẽpori ꝑterito repugnat infiniTercia rõ tas. ¶ Tertio.De rõne ifiniti est ꝙ habeat actũ admixtũ potẽtie:vt pꝫ.3o phꝫ.ꝛ.58.Sꝫ ꝑteritũ nõ hꝫ actũ admixtũ potentie.sed qõlꝫ ipsius est positũ in actu.ergo ꝛc. ¶ Cõ Confirº firmat.Infinitũ est passio entis:qõ est in ꝓcessu i quo nõ inuenit ifinitas in termino a quo.sed in termino ad quẽ: vt pꝫ in numeris:nõ enim est infinitas in vnitate a qua incipit ꝓcessus.Et silr nõ est infinitas in totalitate ꝓtinui a qua incipit eius diuisio:sed est in ptib⁹ ad quas ꝓceditur. Sed preteritũ est terminus a quo ꝓcessus temporis.g̃ in preterito nõ põt esse infinitas. ¶ Quarto.Pole est ꝙ deQuarta ratio. qualibet die ꝓduxerit vnã aliaꝫ.g̃ si ꝓcesserũt ifiniti dies possibile est ꝙ nũc sint ifinite aie in actu. ¶ Quinto. Si Quinta rõ. mundus fuit ab eterno,aut dies ꝑteriti sunt tot ꝙ eis non põt fieri additio:aut eis põt addi aliq̃ dies.Primũ nõ est dõm.vt oẽs cõcedunt:accipio igit tẽpus preteritũ cui addit vna dies.Si ista multitudo sit acciperet cũ vna alia multitudine cui nõ fuisset addita ista dies ꝛ sit inciperẽt/ diutius duraret illa cui fuisset addita ista dies.duraret.n. plus per vnũ diẽ.ergo alia nõ duraret in infim. ¶ Sexto. Sexta rõ. Repugnat esse sit infinitã multitudinẽ.g̃ repugnat infinitam multitudinẽ fuisse.Ans cõiter est cõcessus. Cõsequẽtia ꝓbat.Qꝛ enim repugnet infinitas actu sit:aut est rõne simultatis aut est rõne actualitatis:sed non est ratione simultatis precise.qꝛ pole esset ꝙ preterita ꝛ futura vt preterita ꝛ futura sunt.essent in actu ꝛ starent sit in actu sub preteritione ꝛ futuritione:vnde nõ est maiꝛ repugnãtia ꝙ sint actu sub simultate.g̃ tota huiꝰ repugnãtia est rõne actualitatis:ꝛ ideo nõ põt esse aligd actu ifinitũ:qꝛ actualitas repugnat infinito formalr:cũ de rõne infiniti sit esse permixtũ potẽtie:ꝛ ꝓns nõ posse esse actu ꝑm se totum. Sed oẽ preteritũ est positũ in actu ꝑm se totũ.g̃ preterito repugnat infinitas. ¶ Septimo.Cũ oẽs dies preteriti trã Se ptima ratio. sierint:aut est dare aliquã diẽ a qua dies hodierna distat in infinitũ:aut nõ est dare aliquã talez.Si est dare.ergo a nulla magis distat:ꝛ per ꝓns a qua illa sic distat est ꝑma dies.Si aũt nulla talis põt dari.g̃ a q̃lꝫ distat tm̃ finite:ꝛ ꝓns nõ ꝓcesserunt dies infiniti. ¶ Octauo.Cũ dies preOctaua rõ teriti nõ fuerint sit in actu:ſz ordine quodã ꝛ per successionẽ vnius ad aliũ aut est dare aliquã diẽ ante quã non fuit alia:aut nõ.Si sic.g̃ illa fuit ꝑma dies.Si nõ.Cõtra.Anteoẽs dies cõiunctim acceptos nõ est dare aliã priorẽ:aliquin nõ oẽs essent accepti.g̃ est dare aliquã añ quã nulla fuit.Pꝫ ꝓntia:qꝛ nõ possunt oẽs ꝓiunctim accipi nisi quo daꝫ ordine.s.vnã post aliã accipiẽdo:ꝛ ꝓns nõ oẽs eẽnt accepti nisi daret vna claudens oẽs alios dies. ¶ Scõm Nona rõ. ꝓncipale fundamẽtũ per qõ arguit in ista mã est:qꝛ non esse precedit esse nãlr in oi ente citra ꝑmũ.Prima igit rõ est ista. ¶ Ubi aliqua opposita imediate sunt incõpossia ꝑ eodẽ instãti talis est ordo durationis inter ea qualis est ordo nãe.Sed esse ꝛ nõ esse sunt hꝫ.g̃ cum nõ esse sit ꝑus nã q̃ esse in oi effectu:segit ꝙ nõ esse sit etiã ꝑus duratiõe. minor nota.Maiorꝛ ꝓbat.Exquo enim sunt imediata necesse est alterũ eorũ inesse:exquo ℞o sunt opposita nõ ꝑt inesse sit:ergo vnũ ꝑus inest q̃ aliud:istud aũt nõ põt esse nisi id qõ est ꝑus nã. ¶ Scõo.Jd cuius ꝓductio nõ men Decia rõ. surat nisi instãti trãseũte/nõ põt eẽ eternũ.Sed ꝓductio creature est huiꝰ.g̃ nulla creatura põt esse eterna.Minor ꝓbat.Nullus effectus hꝫ ex vi sue productionis ꝙ duret amplius q̃ ꝑ instãs:qꝛ post illud ꝑm instãs sui esse desineret eẽ nisi ꝓseruaret a ꝑa cã.g̃ ꝛc.Maiorꝛ ẽt pꝫ ex terminis:qꝛ cũ instãs tale ponit trãsiẽs ꝛ nõ durãs nõ põt esse eternũ. ¶ Tertio.Oẽ qõ potuit eẽ eternũ fuit eternũ. Sꝫ Undecia ratio. mundus nõ potuit esse eternus.g̃ non fuit eternus.minor supponit.Maiorꝛ ꝓbat.Tum qꝛ in ꝓpetuis nõ differt eẽ ꝛ posse.Tuꝫ qꝛ poa ad eẽ eternũ nec̃io ꝓiungit actui.ergo infert ipsuꝫ actũ.s.rẽ esse eternã:ꝓntia pꝫ.Ans ꝓbat. Ubi poa nõ nec̃io cõiungit actui.ibi poa põt ꝓcedere actũ durationẽ.Sꝫ eẽ eternũ a ꝙte aũ nõ põt seq suã poas.g̃. ¶ 3m ꝓncipale fundam est rõne gnõnis.Si mũdus potuit eẽ ab

eterno perfectus quo ad ſpēs ſuas:ſicut nunc eſt:ſequit̄ q; gīiatio potuit eſſe ab eterno:cū multa ſint que nō habēt eē niſi p gnōnē. Sed impoſſe eſt gnōnē fuiſſe ab eterno. g̃ ꝛc. maioꝛ ꝓz. Minoꝛ ꝓbat̄. Si gnō:puta hoium/fuit ab eterno:aut hoc eſt. qꝛ eſt dare vnū hoiem g fuit ab eterno. aut qꝛ ab eterno fuit hō lz nō poſſit aſſignari aliqs determiate nō dando aliquē creatū:ſed dicēdo q; oēs ſunt geniti:ꝛ qōcūqz iſtoꝝ dicat̄ erit idē iudiciū:qꝛ ille hō g diceret̄ ab eterno creatus coexiſteret illis infinitis:quoꝝ qlibet eēt genitus. Sed qōcūqz iſtoꝝ deꝰ nō potuit eſſe gīiatio eterna: g̃ ꝛc. maioꝛ ꝓz. minoꝛ ꝓbat̄. Agēs p motū ꝑexiſtit termino motus nō ſolū nā. ſed tēpoꝛe. Sed de rōne gnōnis eſt. q; ſit p motū:qꝛ gnōnē nēcio p̄cedit alteratio. ergo ꝛc. ¶ Lō firmat̄. ſi gnātio hois fuit ab eterno. g̃ p̄ceſſerūt infiniti homines. ergo nūc ſunt actu infinite aīe:qđ eſt ipoſſibile.

Doctoꝝ varie opiniones.

Reſpondeo q; lz de facto mundus non fuerit ab eterno:tñ circa poſſibilitatē eternitatis eius varia eſt doctoꝝ opio:ſtādo p̄ciſe in rōne nāli. ¶ Quidā. n. dicūt q; repugnat mundū eſſe eternū:qꝛ iplicatio ꝺictionis eſt in iſtis terminis/aliqs effect⁹ eſt eternus:eo q; iplicat aliqd eſſe eq̄le deo in duratione:equarētur aūt aliqd deo poſita mundi eternitate. Et iſti moti ſūt ꝓpter rōnes ſupra poſitas. Loꝝ tñ q ſunt hui⁹ opionis. ſ. q; mūdus cōſtitutus ex ſpēb⁹ qb⁹ nūc eſt non pōt eſſe ab eterno:triplex eſt modus dicēdi. Nā alīq dicunt q; nō repugnat aliquā reꝛ permanētē:puta celum ꝛ ſubas imāles fuiſſe ab eterno:ſed hoc repugnat reb⁹ ſucceſſiuis. ſ. motui ꝛ tēpoꝛi:qꝛ ex hoc ſeq̄t ifinitū eſſe in actu:vt ſupra arguebat̄. Alij dicunt q; oīno nullus effectus pōt fuiſſe ab eterno:ſiue ſit pmanēs ſiue ſucceſſiuus:qꝛ opꝛ q; nō eſſe p̄cedat eſſe in oī eo qđ eſt ab alio dependēs. ¶ Quidā ℞o alij dicunt q; nō ſolū pmanētia:ſed ēt ſucceſſiua potuit deꝰ ab eterno ꝓducere:nec vlla eſt ꝺictio in his termis. Et hec opio vī rōnabilioꝝ. vñ. S. Tho. eā tenet:ꝛ hec eſt opio ei⁹. Et lz iſtō firmiter teneat. nō tñ credit q; ita eſſe poſſit demōſtrari:qđ pz:qꝛ in 2° diſ. p̄ma. ſoluit rōnes ad vtrāqz partē. Arguit aūt ꝓ iſta opione. Et p̄mo q; non poſſit demōſtrari eā eſſe ipoſſibilē. ¶ Si deus ageret de neceſſitate nāe. deus ab eterno ꝓduxiſſet mundū. Sed nō eſt demonſtratū euz nō poſſe agere de neceſſitate nāe:ergo nō eſt demōſtratū eū nō potuiſſe ab eterno ꝓducere mūdū. Maioꝝ pz:qꝛ agēs nāle ſi ſit ſufficiēs ſemꝑ agit:nec in ei⁹ poteſtate eſt agere ꝛ nō agere niſi ipediat̄:qđ de p̄mo ente nō eſt dōm. Minoꝝ ꝓbat̄. Tum ga ꝑbi tenuerūt deuz agere ad extra neceſſario:qđ non feciſſent ſi oppm poſſet demōſtrari. Tum qꝛ ipſuz agere mere cōtingenter:tenet̄ ex fide. Tum qꝛ deꝰ neceſſario amat ſe:ꝛ nēcio itelligit ēt alia. ergo nō eſt ipoſſe apparēs q; neceſſario velit alia. Tū qꝛ rōnes que adducunt̄ ad ꝓbandū deū agere mere ꝓtingenter ſoluunt̄ facile a ꝑbis. ¶ Scōo. Det̄ inſtās p̄mū in quo aliqs effectus a deo ꝓductus eſt:aut deus potuit in p̄ioꝛi inſtāti eū ꝓducere:aut nō. Si nō. g̃ eſt virtus eius limitata ad hoc inſtās. Si ſic. Quero an in aliquo p̄ioꝛi illo potuerit eandē reꝛ ꝓducere ꝛ ſic in infinitū. Si nō. arguit̄ vt ꝑius. Si ſic. ergo ab eterno potuit ipſum ꝓducere. ¶ Tertio. Virtus ꝓducens effectū ſuū ſine motu in non tēpoꝛe nō p̄cedit effectū ſuū nēcio ꝼz durationē:qꝛ ibi nō mediat motus:ꝛ p ꝓns nec tēpus. Sz p̄ma cā ꝓduxit celum ſubito. g̃ ꝛc. ¶ Quarto. Impoſſe nō pōt trāſire in naturā poſſibilis:vt dicit Cōmētaꝛ ꝑ celi. cōmē. 124. Sed ſi ipoſſe eſt celū fuiſſe ab eterno, ꝛ nūc poſſe eſt celū eſſe:trāſiſſet de ipoſſi ad poſſe. g̃. ¶ Dicet̄ forte q; fuit poſſe ab eterno:ſed nō ꝓ eterno. ¶ Cōtra. Eodez mō poſſet dici q; oē ipoſſe eſt poſſe:lz nō ſit poſſe ꝓ illa mēſura qua eſt impoſſe. ¶ Quinto. In cauſis p̄ciſis ſi affirmatio eſt cā affirmationis:etiā negatio eſt cā negatiōis. Sed p̄ciſa cauſa q; res exiſtant eſt:qꝛ deus vat eis eſſe ꝓtingēter. g̃ p̄ciſa cā q; nō exiſtant eſt:qꝛ cōtingēter relinquit eas in nō eſſe. g̃ quādocūqz aliqd nō eſt:cōtingēs eſt q; nō ſit:ꝛ nō eſt neceſſariū ipſuz nō eſſe. ¶ Sexto. Priuatio ꝛ habitus menſurant̄ eadē mēſura. g̃ ſi nō eſſe fuit ab eterno, ēt eē potuit eſſe ab eterno. ¶ Septimo. Nō plus repugnat tēpus eſſe infinitū in ꝑteritū q̄m in futurū. Sed ab oībus eſt cōceſſuz q; tēpus pōt ꝑpetuo durare. g̃ nō repugnat tēpus ꝑteritū fuiſſe infm. ¶ Octauo. Nō minoris potētie eſt cā ꝑma q̄m aliqua cā ſcōa. Sed cā ſcōa aliqua ꝓducit effectū ſuum ſibi coeuū. puta ſol lumen in aere. g̃ ꝑma cā pōt ꝓducere effectū ſuū ſibi coeuuz. ¶ Multa alia ſilia adduci pñt q; bus ꝓbaret̄ nō iplicari in verbis iſtis vllam ꝺictionez: mundus fuit ab eterno. Quia tñ p neutra iſtarū partiū habent̄ rōnes demōſtratiue:ideo ad vtrarūqz rōnes eſt rñdēduz. Et p̄mo rñdebit̄ ad iſtas q; bus ꝓbat̄ poſſibilitas eternitatis mundi. ¶ Ad p^m^ dī p̄mo q; ipſa nō cōcludit munduz potuiſſe eſſe ab eterno:ſed ſolū ꝓcludit q; nō pōt demonſtrari ipoſſibilitas exiſtētie eius ab eterno. Dī 2° q; ſi itēdit arguere poſſibilitatē:puta ſic dicēdo in minoꝛi:poſſibile eſt q; deus agat ad extra de neceſſitate nāe:ipſa negat̄:nec vlla eius ꝓbatio cōcludit neceſſario:vt ſupra patuit in. q. de hac mā. vbi ſolute ſunt rōnes ꝑboꝝ. ¶ Ad 2^m^ dī q; ante q̄libet inſtās p̄ciſe ꝛ ſeoꝛſuz acceptū deus potuit mundū ꝓducere:ſz nō ante oia. Sicut in qualibet parte ꝓportionali huius boꝛe pōt creare vnū angelū:ſz non in oībus ſil̄. ¶ Ad 3^m^ dī q; rō quare mundus nō poſſit eē eternus nō eſt:qꝛ oporteat vlr cām p̄cedere effectū duratione:ſed cā eſt loquēdo de reb⁹ permanētib⁹:qꝛ cū effectui ꝓueniat nō eſſe ꝓpter ꝓpoſitate nāe q̄m eſſe:neceſſe eſt dari aliquā durationē in qua nō eſſe eius p̄ceſſerit eſſe eius. In ſucceſſiuis aūt cā eſt:qꝛ ifinitas eis cōueniret ſi eſſent eterna. ¶ Ad 4^m^ dī q; ab eterno fuit poſſe mundum fieri. aliogn nunq̄ fuiſſet factus:nō tñ fuit poſſe q; ab eterno fieret. Ad ꝓbationē negat̄ q; aliqua ſint ipoſſibilia:qꝛ eis repugnat fieri in quacūqz mēſura ſignata:ſed hoc ideo qꝛ implicant ꝺictionē:mundū aūt fieri nō iplicat ꝺictionē:lz implicet ꝺictionē q; ab eterno ſit. ¶ Ad 5^m^ dicitur q; p̄ciſa cā q; res ſint nō eſt. qꝛ dat eis eſſe ꝓtingēter:ſed ſolū qꝛ dat eis eſſe:cā ℞o p̄ciſa q; cōtingenter ſint eſt:qꝛ dat eis eſſe cōtingēter. Et ecōtra p̄ciſa cā q; nō ſint eſt:qꝛ nō dat eis eſſe. Vꝛ aūt iſtud nō eſſe ꝓueniat eis cōtingenter eſt:qꝛ deus pōt eis dare eſſe ꝛ pōt eis dare nō eē. Dico tñ cū hoc q; neceſſe fuit ab eterno creaturā hāe non eſſe:ꝛ q; deus tunc nēcio cā relinquebat ſub nō eē. Et hoc dico. nō q; ita tenēdū ſit:ſed qꝛ illi q ſunt ꝺrie opionis ſic habe rent rñdere. ¶ Ad 6^m^ dī q; nō eſſe nō eſt ꝑatio:qđ pz:qꝛ nihil ꝑſupponit:ſed eſt mera negatio:ꝛ ideo arg^m^ non eſt ad ꝓpoſitū. ¶ Ad 7^m^ negat̄ maioꝛ:qꝛ tēpus infinitū futuruz hz actū admixtū potētie:nec vnq̄ totū ponet̄ in actu. ꝑteritū aūt totū eſt poſitū in actu:ꝛ ideo ſibi ꝓuenit rō formal̄ repugnās infinitati:que rō nō ꝓuenit futuro ifinito. ¶ Ad 8^m^ dī q; hoc nō eſt ex defectu virtutis cauſe p̄me: ſed quia ſi effectus eſſet ei coeuus nō eſſe non p̄eceſſiſſet eſſe:poſito q; effectus cauſe ſcōe ſit ei coeuus adhuc non eſſe eius p̄eceſſit eſſe eius:quia eſt dare aliquam mēſuraz in qua ille effectus non erit. ſ. illam in qua nec cauſa eius erat. Si eniz nūc de nouo ꝓducatur coꝛpus luminoſuz in aere obſcuro:vtiqz cauſabit in eo lumen in p̄mo inſtanti ꝓductionis ſue:ꝛ tñ ꝑius nec illud coꝛpus nec illud lumē habuit eſſe. Et ſic ꝑz q; nec iſte rationes. nec alie que fiunt circa hāc mām ſunt demonſtratiue. ¶ Et qꝛ rōnes etiam negantes poſſibilitatē eternitatis mundi nō ꝓcludunt de neceſſitate. Ideo etiam ad eas reſpondetur.

Cōcluſio Oꝑ. Sā. Thome.

Qꝛ deꝰ potuerit ꝓducē mundū ab eterno.

Ad ꝓmū ꝓ illtio rēnā qđ ꝓbat ꝙ mundus nō potuit ab eterno fieri.

Ad primum dicunt alig ꝙ illa ꝓpoſitio. oē totū eſt maius ſua pte. nō eſt vex in quātitate infinita: ꝛ iō nihil ex eo cōcludit in ꝓpoſito. ¶ Sz hoc eſt ridiculoſuz: qz tollit ꝑma ꝓncipia, ꝛ facile illa ꝓpoſitio maxima ꝓbaſ. Nā oē qđ cōtinet aliud ꝛ aliqđ plus. qđ eſt quātū. eſt maius eo: oē aūt totū ꝓtinet quālz ſuā ptē ꝛ aliqđ plus. ſ. alias ptes. ġ ꝛc. ¶ Alij dicūt ꝙ eſſe equale aut maius vel minus nō ſunt paſſiones niſi quātitatis finite: ꝛ ideo nō eſt ad ꝓpoſitū. ¶ Sed ꝫ. Ubi ſaluaſ vera rō quātitatis/ibi ſaluaſ vera rō equalitatis vel inequalitatis q̄ ſunt paſſiones eius. Sed in quātitate infinita ſaluaſ vera rō quātitatis: vñ ifinita linea eſt in gñe quātitatis: vt dicit Auic. 3° ſue metaphy. ġ ꝛc. ¶ Alij dicūt ꝙ nullū infinitū bz rōnē totius: qz totū ꝛ pfectū idē ſunt. 3. phy. tex. cō. 64. ꝛ ſicut nō eſt ibi rō toti⁹: ita nō eſt rō ptis: ꝛ ideo arg^m ꝓcedit ex falſo. Dicūt ꝓterea ꝙ qñ totū nō addit parti ſignate aliquā aliā ptē. que ſe habeat in certa ꝓportione ad ꝑmā ptē. ibi nō opz ꝙ ps ſit minor toto: ſicut etiaz punct⁹ additus linee nō facit eā maiorē: qz in nulla ꝓportione ſe bz ad ipſaz. ¶ Sed hec rñſio vī ēt deficere: lz. n. infinituz nō habeat rōnē toti⁹ ꝑut totū dicit gd cōpletū ꝛ pfectuz: tñ ifinitū eſt qōdā totū. ꝑut totū dī in ordinatione ad partes. Uñ ēt ſolet dici. ꝙ in cōtinuo ſunt infinite ptes ꝓportionales. ex quo pz ꝙ partib⁹ pōt conuenire rō infiniti: ꝛ ꝓterea ſi eſſet vnus numerus ifinitus. ipſe nō eſſet entitas ſimplex. ġ eſſet cōpoſit⁹ ex ptib⁹ ſuis. Et idē dico de infinita magnitudie ſi eſſet vbi ps nō ſe haberet in ꝓportiōe determinata ad aliā ptē. ¶ Cōfirmaſ: qz ibi ſaluaſ cōtinere aliud ꝛ aliqđ plus qđ eſt quātū. ġ ibi ſaluaſ hoc ꝙ dico totuz eſſe maius ſua pte. ¶ Nec valet id qđ adducī de additione puncti ad lineā: ꝙ. n. punct⁹ additus linee non faciat eā maiorem nō eſt: qz in nulla ꝓportione ſe habeat ad lineā: lz qz punctus nō eſt quātus. dies aūt eſt qōdam quātū. ¶ Et ideo vī mihi alr eſſe dicendū ꝙ nō eſt inconueniēs vnū infinitū eē maius alio: vñ ꝓteritū tēpus vſqz ad heſternā diē excluſiue eſt min⁹ ꝓterito. qđ includit etiā diē heſternā. Et ideo nō ſequīt ꝙ pars nō ſit minor toto. ¶ Ad cōfirmationē dī ſilr: ꝙ preceſſerūt infiniti menſes quorū ptes fuerūt infiniti dies: lz qz nec iſti nec illi fuerūt infiniti ſimplr cū terminent ad hāc diez ꝛ ad hunc menſem: ideo infinitas diez eſt minor ifinitate mēſiuz. ¶ Et ſi querat vtruz inter iſta duo infinita ſit aliqua ꝓportio. ¶ Dicūt alig ꝙ nō eſt inconueniēs dare duo ifinita quoꝝ vnū ſit duplū vel triplū vel quadruplū ad aliud. Quidaz Ꝛo alij dicūt ꝙ in multitudine infinita ſunt ifiniti binarij ꝛ ifiniti trinarij: ꝛ ꝙ vni⁹ infiniti ad aliud iſtoꝝ nulla eſt ꝓportio: ꝛ hoc vī magis rōnabile. ¶ Sciendū tñ ꝙ cum dico vnū ifinitū eſſe maius vel eq̄le alteri: hoc pōt dupl'r intelligi. Uno mō vt dicaſ aliqua equalia q̄ totū qđ eſt in vno. eſt ēt in alio. vel aliqđ correſpondēs. ꝛ nihil plus: ꝛ ſic dixi vnū infinitū pōt eſſe maius altero: nec erit ei eq̄le. Alio mō dicunt aliqua equalia: qz eſt dare certā ꝛ determinatā quātitatē vni⁹: ꝛ tñ alterius ꝛ non plus: ꝛ hoc mō nullū infinituz eſt equale alteri. nec maius eo: qz in nullo infinito eſt determinata q̄ſtitas. Ad id Ꝛo qđ arguebatur partē eē maiorē toto pz rñſio ex dictis: qz ꝑſupponit vnuz infinitū nō eē maius altero: qđ eſt falſuz. dico. n. ꝙ preterituz ad. b. eſt maius ꝓterito ad. a. ꝛ ꝙ futurū ad. a. eſt mai⁹ futuro ad. b. ¶ Et ſi arguit Ꝛ: qz ꝓteritū ad. b. ꝛ futurum ad. b. ſunt equalia. ġ ſi ꝓteritū ad. b. eſt maius ꝓterito ad. a. ſeq̄t ꝙ etiā futurū ad. b. eſt maius ꝓterito ad. a. Sed preteritū ad. a. eſt eq̄le futuro ad. a. ergo ſeq̄t ꝙ futurū ad. b. eſt mai⁹ futuro ad. a. ꝓz ꝛ ñtia: qz qcqd eſt equale vni eq̄liuz eſt ēt eq̄le alteri. ¶ Rñdeſ ꝙ ñtia nō tenet: qz hec regula. qcqd eſt equale vni equaliuz eſt equale alteri. tenet tñ in his in qbus eſt equalitas ꝑmo mō dicta ſuꝝta diſtōnez poſitā ſupra. i. vbi aliqua ſunt eq̄lia ſm quātitatē determinatā: qđ nō eſt in ꝓpoſito. ¶ Ad 2^m dī ꝙ infinitū eſſe acceptū nō eſt aliud niſi ipſuz poſituz in actu: qđ dupl'r pōt itelligi. Uno mō ꝙ ſit poſitū in actuali exiſtētia. Alio mō ꝙ ſit poſitū in actu in eſſe cognito/ſiue hoc ſit ꝑ itellectuz ſiue ꝑ imaginationē. Primo mō nō pōt eē poſitū in actu ſil: ſed ſucceſſiue. Scōo aūt mō nō pōt eſſe poſituz in actu ab intellectu nr̄o: qz ipoſſe eſt ꝙ ipſe itelligat infinitū. Cui⁹ rō eſt: qz nō apprehēdimus infinitū niſi numerādo ptem poſt partē: ꝛ ꝑ ꝑtes trāſeundo ab vna in aliā: infinitas aūt ptes nō cōtingit ptranſire ac numerare. Intell's aūt ꝑme cauſe ponit infinitū actu in eſſe cognito: qz nō itelligit ipz tranſeundo ab vna pte in aliā. ſz totū vnico actu apprehēdit: qz illo ſimplici actu ſui intellectus nō tot dies ꝓteritos apprehēdit qn adhuc plures apprehēdat. ¶ Ad argumentū igit̄ dico ꝙ repugnat infinitū eſſe acceptum ſil in actu: ſiue in actuali exiſtētia/ſiue in eſſe cognito ꝑ modum infiniti, i. in ſumēdo vnā partē poſt aliā: ꝛ hoc mō infinitū tēpus ꝓteritū nō eſt acceptū. ¶ Pōt ēt alr rñderi vt qdā dicūt ꝙ aliqđ eſſe infinituz dupl'r pōt intelligi. Uno mō ꝙ ſit infinitū in potētia/qūo ponit infinitas in diuiſione cōtinui 3° phyſicoꝝ. ꝛ de rōne talis infiniti eſt ꝙ ſit permixtū potētie: vndc nunq̄ pōt poni totuz in actu/nec ſil nec ſucceſſiue. Alio mō pōt dici aliqđ eſſe infinitum in actu. i. ens actu infinitū. Et qz infinitas eſt paſſio entis: ita iudicandū eſt de infinitate ſicut de entitate. Sunt aūt aliqua entia permanētia. qbus ꝓuenit eſſe ſil ſm oēs partes ſil: ꝛ in his nō pōt eſſe infinitū actu rōne ſimultatis ptiū. Alia Ꝛo ſunt entia ſucceſſiua que nunq̄ habent oēs ſuas ptes ſil. ꝛ in his pōt eſſe infinitas actu partiū ſibi ſuccedētiū. vñ dicunt infinita in actu trāſeunte. ꝛ nō in actu ꝑmanente. Et in his nō opz eſſe actū admixtū potētie: ſed pōt eſſe oīmoda actualitas ꝓtranſiēs ¶ Ad 3^m ꝛ ad ꝓfirmationē pōt rñderi ꝑ ea q̄ nūc vltimo dicta ſūt: qz q̄cūq3 dñr in arguēdo vera ſūt de ifinito in po⁹: ꝛ non de ifinito in actu trāſeunte. Dico tñ ad illud arg^m tria. Primū eſt. ꝙ preteritum inq̄ſitū eſt ꝓteritū nō ꝓuenit aliqđ aliō niſi ꝓteritio q̄ eſt reſpectus rōnis cū ſit nō entis: ꝓteritū. n. nō eſt. ſz fuit: ꝛ iō ꝓterito nō cōuenit ifinitas inq̄ſitū eſt ꝓteritū: ſed ei ꝓuenit aliunde. Dico 2° ꝙ ifinitū ſic diffinit̄: vt pz. 3. phyſi. Infinitū eſt cuius ptē accipiētibus ſemp remanet aliqđ extra. Danc aūt acceptionē dicit Lōmē. cōmē. 57. debere eſſe ꝙ opōnē intell's qz itellectus nō tot ptes ifiniti apprehēdit qn adhuc plures: ꝛ iō quacūq3 pte accepta ꝑ intellectū remanet aliqđ extra illā. ſ. alie ptes: ꝛ hoc ſufficit ad rōnem infiniti. Dī 3° ꝙ infinitū eſſe admixtū potētie dupl'r itelligi pōt. Uno mō ꝙ ei repugnet fuiſſe in actu ſm ſe totuz ꝛ ſm oēs ptes ſuas. Alio mō ꝙ aſſignato quocūq3 actu ei⁹: eſt vlterior potētia. ꝛ aſſignata q̄cūq3 potētia eſt vlterior actus. Prima admixtio potētie cū actu nō eſt de rōne infiniti. ſed ſcōa: ꝛ hec reperit̄ in infinito tēpore ꝓterito qđ totū dī eſſe pertrāſitū: nō ꝙ illa trāſitio fuerit inter duos terminos: ſz ideo totū dī pertrāſitū. qz totū deſyt eſſe. ¶ Ad 4^m dī ꝑmo ꝙ illa rō eſt particularis: qz nō ſequīt. Mundus potuit eſſe ab eterno. igit̄ hō potuit eſſe ab eterno: ga nō repugnat ꝙ cū falſitate ꝓncipij ſtet veritas illius ñtie. Dī 2° ꝙ Auicēna ꝓcederet in. 6. metaphy. in cap. ō cauſis. poſſe eſſe infinita actu in his que ſunt accidentaliter ordinata: cuiuſmodi ſunt idiuidua eiuſdē ſpēi. Dī 3° ꝙ ſicut dies infiniti fuiſſent in tempore ſi eſſet eternū: ita in qualibet die ꝛ in qualibet hora ſunt ifinita inſtātia. Et ideo ſi non pōt deus ꝓducere ifinitas animas in vna hora: ēt nō pōt in tēpore infinito. Qz aūt nō poſſit in vna hora vel die: iō eſt qz enti in actu repugnat eſſe infinitū: cū de rōne ifiniti

Rñ ꝓpa

Ad cōfir mationē.

Infinitus eſſe alteri finito eq̄ le eſt duob⁹ modis

Ad ſcōm Diſtictio.

Diſtictio.

Diſtictio.

Ad tertiū

Ad q̄rtus

sit admixtio potētie cū actu: vñ potuit in qualz die singu-
lari ꝓducere vnā aiam: sed nō potuit in oibus ꝗiunctim.
Ad qntuz ¶ Ad 5m dī q̄ possent ei addi multi dies ⁊ nō tñ vnus.
Ad iꝓbationē dī q̄ illud cui addita esset vna dies: diu-
tius duraret a parte post ⁊ nō a pte añ: qz ex ea pte vtrūq;
Ad ſexū Blēdūz duraret tēpore ifinito. ¶ Ad 6m negaſ ꝓñtia. Ad cuius evi-
dentiā est sciendū q̄ simultas est relo realis: ⁊ iō non pōt
cōuenire nisi rebus actu exñtib⁹: ꝓteritio aūt ⁊ futuritio
sunt respectus rōnis tñ. qz sunt rei nō existētis: ⁊ iō plus
repugnat ifinita esse actu sub simultate q̄z sub ꝓteritiōe
⁊ futuritione: qz ex ꝑmo ponunt in rez nā ifinita entia rea
lia: qō nā abhorret. Ex scōo aūt ponunt tñ infinita entia
rōnis: quoz ifinitas necessario est ēt de facto. Nā in intel-
lectu sunt ifiniti respectus rōnis ad infinitos actus specie
distinctos ab eo ꝓducendos in futurū: repugnat igit infi-
nitas nō tñ rōne actualitatis. sz etiā rōne simultatis: sicut
pz q̄ in quolibet instāti huius hore pōt de⁹ ꝓducere vnā
aiam: ⁊ si in oib⁹ ꝓduceret ille aie essent infinite. nulla aūt
Ad ⁊m earū est cui repugnet actualitas: sz repugnat eis simultas.
idest pñt oēs habere simultatē. ¶ Ad 7m dī q̄ nō est dies
a qua dies hodierna distet in infinitum: qz in quacūq; di
stantia inter illā ⁊ istā sunt tñ dies finiti: qō pz: qz ponitur
terminus ex vtraq; parte istius multitudinis. Et pp hoc
nulla distantia est ifinita cathegorematice loquēdo inter
dies infinitos: dī tñ q̄ ibi est distātia in infinitū: qz q̄cūq;
data est dare aliā in duplo maiorē ⁊ in triplo: ⁊ sic in infi-
nitū. Nec valz ista ꝓñtia. Nulla est distantia infinita. ergo
nō sunt ifiniti dies. Ista inquā ꝓñtia nō valet q̄ñ quacūq;
Ad 8m distantia data pōt dari maior. ¶ Ad 8m dī q̄ nō est dare
aliquā añ quā nō fuerit alia. Ad iꝓbationē dī q̄ suppo-
nit vnū falsum. s. q̄ possit accipi ordine quodam tota illa
multitudo: qz cū accipere ordine quodā sit accipere partē
post ptē. possibile est q̄ in tali numeratione ptiū deueniā-
tur ad vltimū. ¶ Cōsequēter rndendū est ad argumenta
Ad 9m sumpta ex scōo fūdamēto. ¶ Ad p̄m. negaſ maior: qz ipsa
nō est vera vlr. Ad cuius evidentiā est sciēdū q̄ inter duo
Dictio. opposita esse ordinē nāe pōt dupl'r intelligi. Uno mō po
sitiue: qz. s. entitas vnius ꝑs nā inest alicui q̄z entitas alte-
rius: sicut suba est ꝓior accidēte: ⁊ de his cōcedit maior ⁊
negaſ minor: qz nō esse nō pōt habere ordinē positiuū ad
aliq̄ ens. Alio mō dī vnū oppositoz ꝑs nā altero quasi
ꝓuatiue: qz. s. nō inest ei cui dī ꝑmo ꝗuenire: ⁊ tñ ei inesset
nisi per aliqd aliud ipediret: ⁊ hoc mō nō esse opponit eē
creature: ⁊ de his negaſ maior. ¶ Oz aūt rō ista nō ꝯclu-
dat pz: qz ille q̄ eā facit tenet q̄ mā non pōt nā'r esse sine
forma: sz possit p potētiā ꝑme cāe: ⁊ tñ sequit q̄ nā'r mā
fuisset sine for⁹: qz nō habere formā prius nā ꝗuenit māe.
q̄z habere formā: ⁊ ista sunt opposita imediata incōpossi-
bilia ꝓ eodē instāti. q̄ prius duratione mā est sine forma
Ad 10m q̄z cū forma. ¶ Ad zm negaſ minor: qz ꝓductio creature
mēsuraſ instāti pmanēte ⁊ nō instāti trāseunte. Pro no-
Instans p manens ⁊ instās trā siens. titia huius responsionis. Sciendū est q̄ sicut ꝑmo motui
corresp̄ondet ꝓpria mēsura intrinseca. Uñ sicut aliqs mo
tus puta motus alterationis. qua disponit mā ad formam
ignis: hz ꝓpriū tēpus sibi itrinsecū: ita subita introductio
forme in mām hz ꝓpriā mēsurā. Et qz ignis nō dicit esse
genitus. nisi in vltimo instāti illi⁹ tēporis: ideo ipsa gene-
ratio ⁊ itroductio forme mēsuraſ illo instāti: ⁊ sicut ignis
nō dī genitus in alys instātib⁹ sequētibus: ita illud instās
nō durat post: sz rapte trāsit ⁊ dī esse instās fluēs. Eodem
mō dico de illuminatione ⁊ vlr loquēdo oīs subita acqsi-
tio alicui⁹ forme sine subalis sine accidētalis q̄ ꝓsequitur
motū in vltimo instāti eius sine sit termin⁹ intrinsec⁹. sive
ꝓsequatur motū p se. sive p accns vt illuminatio: de cuius
ratione nō est q̄ corpus illuminans sit ꝑs motuz loqal'r:
oīs inquā talis acqsitio mēsuraſ instāti transeūte: qō q̄dē
instās nō pōt bis accipi: nec pōt coexistere pluribꝰ parti-
bus tēporis. ¶ Alique ẋo sunt opationes que fiunt subi-
to. ⁊ nō ꝓsequunt tēpus: nec per se nec p accidēs: cuiusmo
di est itellectio ⁊ volitio: ⁊ iste opōnes cuz fiant in nō tpe
hñt mensurā sibi intrinsecā instātaneā: ⁊ ista appellaſ etiā
instās. Sz qz iste opationes cōtinuant ⁊ agēs p eas tādiu
dī agere q̄diu eas cōtinuat, intells eniz tādiu intelligit q̄z
diu cōtinuat itellectionē. Ideo sicut ipse opōnes coexiste
re pñt pluribus ptib⁹ tēporis: ita ⁊ instās sive mēsura qua
mensurant pōt multis partibus tēporis coexistere: ideo
appellaſ instās permanens. Cū igit creatio nō sit termi-
nus mot⁹ nec p se nec p accns: ipsa mēsuraſ istāti pmanē-
te: qō instans tādiu est q̄diu ipsa creatura. puta Sor. cui⁹
est ista ꝓductio habebit esse. Patet igitur q̄ minor est fal
sa. Ad ꝓbationē negaſ maior: qz nō est de rōne instātis p-
manētis q̄ coexistat pluribus ptib⁹ tēporis: sed q̄ possit
eis coexistere: ⁊ ideo creature nō repugnat q̄ post p̄m in-
stans sui esse desinat: ⁊ tñ nō est etiā de rōne eius q̄ eē de-
sinat post illud p̄m instans: sicut de rōne termini mot⁹ est
q̄ postea nō sit. ¶ Ad zm negaſ maior. Ad ꝑmā ꝓbationē Ad 11m.
dī q̄ posita re eterna q̄cūq; potuit in ea esse pertinens ad
nām aut ad ꝓprietates eius in ea fuit. Uel est dōm q̄ illō
intelligit de po⁹ passiua. Ad scōaz negaſ añs. Ad ꝓbōnez Dictio.
dī q̄ duplex est potentia. Una est actiua vel passiua: ⁊ de
ista ꝓcedit maior: sed nō est ad ꝓpositū. Alia est potentia
que dī nō repugnātia terminoz eo mō quo pōt opponi-
tur ipossibili: put oē illud dī habere potētiā ad esse: qō nō
iplicat ꝯdictionē esse aut fieri: ⁊ de ista negaſ maior. Naz
ab eterno fuit pōt deū velle Sortē aliquando esse: ⁊ illa
potētia nō necio ꝗungebaſ actui: qz deus ꝓtingēter vult
q̄ Sor. sit: ⁊ tñ velle Sor. aliqñ esse: qō velle est actus cor
respondēs illi potētie: non fuit post illam potentiam: quia
deus ab eterno voluit Sortem aliquando esse.

Ultimo respondetur ad argumēta tertio loco facta. ¶ Ad p̄m negaſ minor. Ad ꝓbationē dicit Ad 12m
ꝑmo q̄ potuit eē vnus hō ab eterno: puta Sor. sz ℔ posi-
to dī q̄ ipse ab eterno nō genuisset. ⁊ stetisset ifinito tēpo-
re añq̄ genuisset. Nec ℔ est mirādū. q̄ sic ne deꝝ vacuum
qō nā abhorret, multa fiūt ꝯ pticularem nām. puta graue
ascendit ⁊ leue descēdit. Ita ne daret ifinitū in actu nā im-
pediuisset eū ab eterno gīasse. Dī zo. q̄ ꝓbs negaret posse
vnū hoiez eē ab eterno: vt dictū fuit. q. ꝓcedēti. Dī zo q̄ si
hoies fuissent ab eterno. ita q̄ nullus eēt ꝑm⁹: tunc ēt gnō
fuisset eterna. Ad iꝓbōnē dī q̄ non est de rōne gnāntis
ꝓcedere duratione oēs suos effectus ꝗunctim acceptos.
¶ Ad cōfirmationē dī p̄ q̄ ꝑsupponit vnū fuisse de men Ad ꝓfir-
te ꝓbi: q̄ tñ ꝓbs nō dicit exꝑsse. s. aiaz eē imortalē: lz. n. zo ō mationē.
aia. tex. cō. zz. dicat q̄ sepaſ hoc ab ℔ sic ꝓpetuū a corru-
ptibili. Et zo de aia. tex. cō. 4. dicat itell'm eē imixtū: hoc in
telligit quo ad opōnē: qz in opōne itell's nō cōicat corꝓ⁹.
Dī zo q̄ ista tria nō pñt stare. s. gnōnē hoiuz fuisse ab eter
no: ⁊ aiam eē imortalē: ⁊ nō posse esse ifinitū in actu: qz cū
illis duobus ꝑmis nō pōt stare zm. Et iō opz dicere aut q̄
ꝓbs nō posuit aiaz imortalē: aut q̄ posuit posse dari infim
in actu in his que carēt mā. Sz qz nos ponimus aiam eē
imortalē ⁊ ponimus q̄ iplicat ꝯdictionē eē ifinitā multi-
tudinē in actu: vī mihi q̄ ꝑfter habemus dicere q̄ nō est
pōle hoies fuisse ab eterno: quoz quilz sit genitus. Unde
ēt. S. Tho. negat hāc ꝑmiā. Mundus fuit ab eterno. igit
hō fuit ab eterno: dicim⁹ tñ q̄ pōle est deū ꝑduxisse vnū
hoiez ab eterno: ⁊ eū ꝓseruasse infinito tpe ne gīaret: sicut
eniz ipossibile est q̄ Sortē ab eterno ꝑduxerit gn eū infi
nito tēpore conseruauerit: ita impossibile est gn eum non
cōseruauerit tempore infinito ne generaret.

¶ Textus trigesimus.

¶ At ꝟo si fuerit motiuum.

¶ Prosequit̃ ꝓbs in isto eodē textu ꝓpositū suū ⁊ tangit qōnē an poⁿ sit p̄or actu. Dixerat.n.q; si p̄m p̄nm̄ hīet potē/tiā: tunc aliqd eēt p̄us eo.s.aliqō ens actu. Et qz posset aliqs hoc negare ⁊ dicere q; poⁿ est p̄or: iō mouet p̄dictā qō/nē ⁊ arguit. Prio q; poⁿ est p̄or actu tali rōne. Id est p̄us a quo nō ꝙuertit̃ existēdi ꝓntia. Sz hoc mō se hz poⁿ ad actū: qz oē agēs hz potētiā agēdi: non aūt oē hns potētiaz agēdi agit.q; ⁊c. Scō arguit q; actⁿ est p̄or poⁿ: qz nisi sic sit, sequit̃ q; aliqñ nihil sit eius in nā: ꝙns est falsuz.q; añs. Probat ꝓntiaz: qz per te poⁿ est prior actu. igit̃ oē ens p̄us fuit in poⁿ q̄z in actu. Dum aūt oia erant in poⁿ nihil erat ens in rerū nā. Subdit postea q; lz ita sit. tñ alig antiq vi/dent̃ posuisse potētiā añ actū: quoꝝ alig dixerūt mundū eē ex simplici p̄uatione: ⁊ q; oia facta fuerūt ex se sine mo/tore. Alij ꝟo dixerūt oia p̄us fuisse cōmixta: ⁊ sic fuisse in poⁿ: postea ꝟo aduenisse itellectū ea disgregātē: vt posuit Anaxagoras: que tñ opio falsa est: qz nihil reducit se de po tentia in actū: ⁊ hoc ꝓbat inductiue. Nā mā rerū artificia liū nō mouet̃ ad formā artificij: nisi ab artifice: ⁊ sanguis menstruus nō mouet̃ nisi a virtute que est in spermate: ⁊ sic de alys. Falsitatē dicte opionis. ꝓbat ēt per antiquos. Nā Leucippⁿ q posuit mūdū gīatū ex athomis ⁊ corpo/ribus indiuisibilib⁹ dicebat hȝ corꝑa moueri ante mūdi ꝓstitutionē. Et Plato dixit q; añ mundū erīta mouebā/tur: lz motu inordinato. Reprehēdit tñ istos Aristoteles in hoc q; nō ponebāt gs mot⁹ sit eternus.s.rect⁹.an circu/laris.nālis/an violētus: vel ille q est ab aia. Nō ēt assigna bant cāz eternitatis motus: qō tñ facere debuissent.

¶ Textus.31.

¶ At ꝟo nec platonici.

¶ Quia posset aligs velle excusare Platonē a dicta repre benssione ⁊ dicere q; ea que mouebant̃ anteq̄ esset mun/dus/nō mouebant̃ ab alio: sz mouebāt seipsa. Improbat hoc ꝓbs dicens q; ꝑm Platonē mouēs seipz est aīa/non erat añ mundū: sz incepit cū gnōne celi ꝑm Platonē. ergo illa excusatio nō est cōueniens dictis Platonis.

¶ Textus.32.

¶ Potentiam quidem igitur existimare.

Intentio ꝓbi. ¶ Determinat.q.remittēdo ad nonū libz̄: vbi tex.cō.14. dixit q; in oi ꝓcedēte de poⁿ in actuz. poⁿ est prior actu: ⁊ tñ q; actus est simplr prior poⁿ: qz qō est in poⁿ nō reduci tur ad actū nisi p ens actu. Et hoc ēt ꝓbat p oēs antiquos ponentes cām agentē.s.Anaxagorā ponentē intellectuz: ⁊ Empedoclē q posuit litē ⁊ amicitiā. Sic ꝟniformiter ex/ponit Cōmentator ⁊.S.Tho. Inſert postea ex dictis ꝓbs q; neqz casus semꝑ fuit: sic̄ dixerūt illi q ponebāt oia ꝑus fuisse infinito tēpore in potētia que reducerent̃ ad actuz. Et sicut dicebāt illi q putabāt simplicē rerū ꝓuationē pre cessisse tēpore infinito eaꝝ existētiā. Nā actus est simplr prior potētia. Unde ēt illa que de nouo generant̃ ꝑus fue runt actu ꝑm spēm ꝓpter circularē gnōnē eoꝝ. Nam ex hoie generat̃ sperma ⁊ ex spermate hō: ⁊ ex hoie sperma: ⁊ sic circulariter ꝑm speciē: quedam tamen sunt que semꝑ permanent eadē numero.s.incorruptibilia.

¶ Textus.33.

¶ Si igitur idem est semper ⁊ circulariter.

¶ Quia dixit q; generatio est eterna: nunc dicit q; opz esse vnuz generās eternū: qō ꝟniformiter se habeat ⁊ cōtineat generationē: ⁊ opz eē aliqō aliud q; sit causa varietatis.s. generationis ⁊ corruptionis: ⁊ hꝰ exponēs Alexāder dixit q; p̄mū mobile qō semper mouet̃ ꝟniformiter est cā eter nitatis gnōnis rerū. Motus aūt planetaꝝ: p̄sertim sub circulo obliquo est cā varietatis.s.gnōnis ⁊ corruptionis. Naz per sui approximationē ad nos aliqua generant̃: vt pz tēpore veris. per elōgationē ꝟo solis a nobis eadē corꝛumpunt̃: vt pz in autūno: ⁊ sol aliqñ remotⁿ gīat aliqua: ⁊ ꝓpinquus generat alia. Hanc expositionē Alexādri cō firmat Cōmentator ⁊.S.Tho. qui addit p̄dictis q; nullū gnābiliū pōt esse cā eternitatis gnōnis: qz nullū corꝛū sem per fuit. qñ fuit eterna generatio. Nam omne generabile ⁊ corruptibile aliquādo nō fuit: vt ꝓbatur in scō de gene ratione. opz igit̃ esse aliqō eternuz qō sit causa eternitatis generationis. Hunc tñ textum non habet litera quā expo nit.S.Tho. distinctum a textu sequenti.

¶ Textus.34.

¶ Si itaqz idem semper periodo.

¶ Nūc cōpat ista duo a qb⁹ est eternitas gnōnis ⁊ varie/tas gnōnis corruptionis: dicēs q; Sol ⁊ alij planete agūt per virtutē p̄mi mobilis: ⁊ p eā sunt cā q; ꝓpetuitas sit in successione ⁊ varietate gnōnis ⁊ corruptionis. Ex se autez hīt q; causent gnōnē ⁊ corruptionē. Cuius rō est: qz p̄mū mobile non hz plures motus sicut hīt planete. Et ex hoc infert duo corollaria. Primū est/q; p̄m celuz est nobilius alys: qō ꝓbat per hoc q; alij nō agunt nisi in virtute eius. Corª ꝑª. Scōm est q; cā eterne gnōnis ⁊ corruptionis nō est tātū p̄mū mobile nec tñ alie sphere: sed aggregatum ex oībus istis. Et hoc ꝓbat: qz q; generatio ⁊ corruptio sint eterne habēt a p̄mo mobili. Oz aūt nūc sit gīatio. ⁊ postea sit cor/ruptio est a motib⁹ planetarū. Patet ergo q; opz motum celi esse eternū: ⁊ hoc nō tñ pz rōne: sz ēt ad sensuz. Si aūt nō posuerimus hunc modū perpetue gnōnis: opz dicere multa inconuenientia que ponebant antiqui.s. q; omnia sunt ex simplici p̄uatiōe ⁊ ex nihilo. vel q; omnia simul fuerint commixta: ⁊ alia huiusmodi. Corª ª.

¶ Textus.35.

¶ Est igitur aliquid ⁊ quod mouet.

¶ Nunc ꝓbat q; opz esse vnū motorē imobilez. Oz.n.opz esse motorē imobilē sic inducit.S.Tho. Omne qō mouetur ab alio mouet̃. vt ꝓbatuz est.7° phȳsicoꝝ.tex.cō.z.in ꝓncipio. Sed nō est abire in ifinitū in mouētib⁹ ⁊ motis: vt ꝓbatū est.8.phȳsi.tex.cō.24. imo ēt si deueniat̃ ad aliqō mouēs seipsum iterū ex hoc opz deuenire ad mouens imobile: vt ibi ꝓbatū est.q; opz esse motorē eternū imobi/lem. ¶ Sed Alexander aliter ꝓbat imobilitatē p̄mi mo/toris tali rōne. In oi cō posito ex duob⁹. quoꝝ alteruz pōt esse per se: opz etiā alteruz posse esse p se: nisi cōpositio sit subē ⁊ accidētis: puta qz hydromeli cōponit̃ ex aq̄ ⁊ mel/le: cū inueniat̃ mel sine aqua: pōt ēt iueniri aqua sine mel/le. Hanc ꝓpositionē ꝓcedit ēt Cōmētator si tale cōpositū ex duobus componat̃ ex eis tanq̄ ex extremis oppositis. Huic aūt maiori subsumit hanc minorē. Sz reperit aliqō cōpositū ex mouente ⁊ moto: qz est mouēs motū: vt appa/ret ad sensuz ⁊ motū pōt esse p se. qz est aliqd qō mouet ⁊ nō mouet. q; inuenit̃ in nā aliqd qō mouet ⁊ nō mouetur. Ex quo sequitur q; hꝰ primus motor nullaz habet poten/tiam: sed est actus purus: vt supra dicebatur.

¶ Textus.36.

¶ Mouet aūt sicut appetibile ⁊ intelligibile.

¶ Qz dixerat: q; est deuenire ad vnū p̄m motorē eternū ⁊ imobilē: nūc declarat qūo moueat: ⁊ dicit q; mouet sicut obm appetibile ⁊ itelligibile: qō sic ꝓbat. Tantū illō mo/uēs est imobile qō mouet vt appetibile ⁊ intelligibile. Sz p̄m mouēs est imobile. q; mouet vt appetibile. Minor pz ex dictis. Maiorē nō ꝓbat: sz eā ꝓbat.S.T. qz oē mouēs aut ē nāle: aut volūtariū: vt dz z° phy.t.9.1. mouēs nāle nō est imobile: sed mouet̃: qz agit mediāte alteratione: gene/

rans aũt ꝛ alterãs imediate opꝫ ꝙ alr ꝛ alr se habeat. Uñ etiã supradictũ est ꝙ causans gnõnẽ ꝛ corruptionem agit aliter ꝛ aliter. Uel breuiter potest ꝓbari ex hoc ꝙ oẽ mouens nãle est corpus. oẽ aũt corpus est mobile: vt ꝓbaẽ. 6° physicoꝝ. textu cõ. 32. In motu aũt q est volũtari⁹: appetitus est mouẽs motũ: qr mouet ab obo appetibili ꝛ mouet alias partes iperãdo motuz. ꝛ mouet ab obo appetibili. ꝯ tñ id qõ mouet vt appetibile est imobile: qõ erat ꝓbãdũ. Dr aũt mouere vt appetibile: vt dicit Cõmẽtator ꝛ. S. T. qr finis motus celi nõ sunt ista gñabilia cũ sint ignobilio ra celo. sed finis illius mot⁹ est assimilatio ad mouẽs imobile. s. vt celũ ꝛ intelligẽtia ipsuz mouens ꝓxime assimilet se ꝑ motorẽ. explicãdo in actũ formas que ꝓtinent vtute in ꝑmo motore. Sꝫ qr id qõ mouet. vt appetibile põt eẽ duplex. s. aut appetitu sensitiue: aut appetitu rõnali: dicit ꝙ ꝑmus motor mouet vt appetibile itelligibile: ꝛ nõ vt appetibile sensibile. Qõ pꝫ: qr sensus nõ est i gialib⁹: nisi ꝓp ꝓseruationẽ eoꝝ: corpa aũt celestia sunt incorruptibilia. ꝯ in eis nõ est appetitus sensitiuus: ꝛ ꝓsiter (vt inquit Commentator) id qõ mouet. vt appetibile nõ est appetibile appetitu sensitiuo. sed intellectiuo: ꝛ sic in eis idẽ est desideratũ ꝛ intellectuz. Jn nobis aũt ꝓtingit ꝙ aliqd mouet vt appetibile tñ ꝑm sensuz: vt pꝫ in ,incõtinẽtib⁹ q appetũt id qõ nõ est vere bonũ. sꝫ tñ est apparẽs bonũ. Corpa aũt celestia appetunt tñ appetitu intellectiuo. Postea infert ꝓbs: ꝙ qr itells appetit aliqd qõ est maius bonũ ipso. contingit nẽcio ꝙ corpa celestia appetunt in hoc motu aliqõ mai⁹ bonũ ipsis. Quid aũt sit istud bonũ: declarat Cõmẽtator dicẽs ꝙ cũ ipsa sint nobilissima corpa. necesse est ꝙ illud bonũ qõ appetunt. sit nobilissimũ entiuz: ꝛ maxime id quod appetit a toto celo in motu diurno.

Appetibile põt esse duplex.

¶ Utrũ ꝑmã cãm mouere celũ effectiue aut ꝑ modũ finis ꝓbs ꝛ Cõmẽtator existimauerint. Questio. XXXII.

Queritur 3z°. Utrũ Aristoteles ꝛ Commẽtator existimauerint ꝙ ꝑ cã (que est deus) moueat celũ effectiue aut solũ ꝑ modũ finis. Et vꝫ ꝙ nõ effectiue. ¶ Primo. Ab vno simplici: inquãtũ est simplex nõ ꝓuenit multitudo. Sꝫ ꝑm simplr est vnũ simplr. ꝯ a ꝑmo nõ ꝓuenit multitudo. sꝫ a ꝑmo motore ꝓuenit multitudo ergo ꝑmus motor nõ est ꝑm simplr. ¶ Scõo. Cõmentator ꝛ. z. meta. cõ. 41. soluẽs qõnẽ difficilẽ Joãnis grãmatici. dicit ꝙ motus celi cõponit ex duob⁹ motorib⁹: quorũz vnus est finite motionis: ꝛ hic est anima celi. alter ẋo est infinite motionis ꝛ hic est forma que non est in materia. Sed opinio Auerrois non fuit ꝙ in celo sit aia tanq̃ forma inherẽs: cũ ipse hanc opionẽ destruat ꝫ Auicẽnã. ergo ꝑ motorẽ quẽ dicit esse in celo. nõ itelligit nisi motorẽ appropriatũ. ꝯ motor quẽ dicit nõ esse in mã/nõ est in celo appropriatiue. Sed motor ꝑmi mobilis est ei appropriatum. ꝯ illa suba que est vtutis infinite nõ est motor primi mobilis. ¶ Tertio. Dẽ mouẽs effectiue/mouet ꝓp aliquẽ finẽ nobiliorẽ se. Uñ Cõmẽtator. z. metaphy. cõ. 36. in fine. sic dicit. Intells maius bonũ ipso appetit. Et post pauca subdit. Declaratũ est ꝯ ꝙ appetẽs appetit nobili⁹ ipso: ꝛ nihil est nobilius motore: ꝛ maxie totius ꝓter amatuz ab ipso qõ est deus. Sꝫ de⁹ nõ mouet ad aliqd nobili⁹ se. ꝯ nõ mouet effectiue. ¶ Quarto. Simplr ꝓfectũ nõ indiget actione: vt dicit ꝓbs scõo celi. in duab⁹ qõnib⁹ difficilib⁹. Sꝫ de⁹ est simplr ꝓfectus. ergo non mouet effectiue. ¶ Quinto. Omne mouẽs effectiue. aut mouet ad acgrendũ ꝓfectionẽ. aut ad ꝓseruãdũ ꝓfectionẽ quam hꝫ. vt dicit Cõmẽtator. z. meta. cõ. 37. Sed de⁹ nullã acgrit ꝓfectionẽ/cũ sit simplr ꝓfectus: nec indiget ꝓseruare suã ꝓfectionez cũ nihil sit eo nobilius cui appetat assimilari. Dec. n. est ꝓseruatio ꝓfectionis. vt habeẽ ibi ex verbis Cõmẽtatoris. ꝯ ꝛc. ¶ Sexto. Suba mouens celum vnit ei. vt forma nãlis: ꝛ ex illa ꝛ corpore celesti constituit tertiũ ens nãle: vt dicit Cõmẽtator. z° celi. cõmẽ. 3. Sed talis cõpositio repugnat ꝑmo ꝑn°. ꝯ ꝛc. ¶ Septimo. ꝓbs. z. meta. dicit ꝙ ꝑmũ ꝑn^m nullo mõ mouet. vt appetẽs ꝛ amãs: sꝫ tñ vt appetibile ꝛ amatũ. ꝛ hui⁹ dicit banc esse rõnẽ: qr nihil movet vt oino nõ motũ: nisi qõ mouet ꝑ modum finis. ¶ 8°. Ratio moti a fine est rõ iperfectionẽ iportans: que repugnat ꝑmo ꝓncipio. Sꝫ oẽ mouens effectiue mouet a fine: aut ꝓpꝫ rẽ. aut ꝑm rõnẽ. ꝯ ꝑ^m ꝑn^m nullo mõ mouet a fine.

Prima rõ

Scõa rõ.

Tertia rõ

Quarta ratio.

Quita rõ.

Septima ratio.

Octaua rõ

Respondeo. Dr circa hãc qõnẽ due sunt opiones extreme in eo ꝙ sensit ꝓbs ꝛ Commẽtator. ¶ Prima opinio est dicentiũ ꝙ quilibet orbis hꝫ duas intelligẽtias. Quarũ vna est ei vnita/eo mõ q declarabit in qõnibus sequẽtibus. alia ẋo est separata. Dicunt scõo ꝙ tot sunt intelligẽtie vnite celo: quot sunt orbes. Jntelligẽtia ẋo separata est tñ vna respectu oiuz. ¶ Dicũt tertio ꝙ intelligẽtia vnita mouet celũ tñ executiue. id est effectiue. Jntelligẽtia ẋo sepata mouet tñ vt finis: ꝛ nullo mõ exequit illũ motũ. ¶ Dicũt quarto. ꝙ modus quo mouet vt finis/talis est. Nã intelligẽtia sepata/causat effectiue in qualibet itelligẽtia ꝓiuncta desideriũ ꝛ amorẽ ad mouendũ celũ: ꝛ hoc desiderium effectiue facit. ne ipsa sit oino ociosa. Tale aũt desideriũ ad motũ celi est in intelligentia cõiuncta. vt mediãte illo motu magis assimileẽ intelligẽtie separate: ita ꝙ illa intelligẽtia separata ꝛ est efficiens illius desidery: ꝛ ẽt est finis. Et quãto intelligẽtia cõiuncta est nobilior: tanto intẽdit ex illo motu bonũ vlius: qr ẽt vlius apprehẽdit ea que virtute ꝓtinent in intelligẽtia sepata. Et banc fuisse opionẽ ꝓbi ꝛ Cõmẽtatoris ꝓbãt rõnib⁹ ꝛ auctoritatib⁹ inductis. ¶ Alij ẋo dicunt ꝙ ꝑma intelligẽtia ꝑm ꝓbm ꝛ Comentatorẽ nõ tñ mouet. vt finis. sꝫ ẽt mouet celũ effectiue: mediãte tñ intelligẽtia ꝓiuncta: sicut homo mediante bacculo mouet lapidez. ¶ Et sꝫ vtraqz istarũ opinionũ accõmodata sit verbis ꝓbi. Et auctoritates ad vtrãqz partẽ glosseñ. Mihi tñ magis placet hec scõa opio: ꝑsertim: qr est cõformis catholice fidei. Probaẽ etiã illa opinio ex dictis ꝓbi ꝛ sui Cõmẽtatoris. ¶ Primo. qr ꝓbs. 12. metaphy. tex. cõ. 43. sic ait. Uidemus aũt ꝓter vniuersi simplicissimã lationẽ quã mouere dicimus ꝑmã existentẽ hãc suban alias lationes que sunt erraticoꝝ ꝛc. Et postea ꝓcludit ꝙ ꝑm numerũ lationũ est numerus subaꝝ eternaꝝ. ¶ Ad hãc auctoritatẽ solet dupliciter rñderi. ¶ Prio. ꝙ ꝓbs intelligit ꝙ mouet vt finis. ¶ Scõo. ꝙ nõ loquit de ꝑma suba que est de⁹: sꝫ tñ de ꝑma itelligẽtia. ¶ Cõtra. ꝑma responsio nõ põt stare. ¶ Primo. qr dicit ꝑmã lationẽ eẽ spãlr ab illa ꝑma substantia. Sed ab ea nõ est illa spãlr tanq̃ a fine: cũ ꝑ^a suba sit finis oium. ꝯ ꝛc. ¶ Scõo. qr ex numero subaꝝ mouentiuz ꝑcise ꝑ modũ finis nõ ꝓcludit numerũ subaꝝ separatarũ: qñ tunc eẽt tñ vna suba separata. Tum tertio: qr ita cõparat ꝑmã subaz ꝑme lationi: sicut alias alijs lationib⁹. Cõstat aũt ꝙ ꝓparat alias tanq̃ motrices effectiue. ¶ z° ẽt rñsio stare nõ põt: qr Cõmẽtator. cõmẽto seq̃nti. s. 44. eã improbat reprehẽdẽs Auicẽnã: ꝛ ibi cõcludit ꝙ ꝑ^a suba simplr mouet. vt agẽs ꝛ vt finis. ¶ z°. Eandẽ subaz quaz ꝓbat nãlis ꝓbs eẽ. ꝛ esse imãlẽ ꝛ imobilẽ/ꝓbat metaphysicus eẽ ꝑmã formã ꝛ vltimũ finẽ. Sꝫ ꝓbs nãlis ꝓbat eaz mouere effectiue. ꝯ metaphysicus si dicat ꝙ illa mouet. intelligit ꝙ mouet effectiue. ꝛ nõ tantũ vt finis. Maior est Cõmẽtatoris exꝓsse. 12. metaphy. cõm. 6. Minor ꝓbatur. Nam ꝓbs probat. 8. physi. ꝙ si ille ꝑmus motor quẽ probauit eẽ imobilẽ ꝛ sepatũ eẽt in magnitudie moueret in nõ tẽpore. Illa aũt ꝓtia nihil ꝓcluderet si loqueret tñ

de motione

de motione ꝑm finem: vt ꝓz cuilibet intelligẽti: ergo oĩno fuit intẽtio ꝓphi q̃ mouet actiue. ¶ 3°. qz Cõmẽ. 12. meta. cõ. 44. dicit q̃ si ꝑma forma nõ esset mouẽs: ꝛ nõ haberet actionẽ sicut relĩq motores: cuius illa actio sit magis nobilis ꝛ magis vtilis/ipsa eẽt ociosa: primã aũt formã intelligit primũ ꝑncipiũ qui est deus: vt ꝓz exꝑsse ex verbis ei⁹. Sz habere actionẽ nõ est nisi cause efficiẽtis. ergo mouet effectiue. ¶ 4°. Cõmẽ. 12. meta. cõ. 37. dicit exꝑsse q̃ substantia abstracta que est intellꝫ ꝑmũ ꝑncipiũ agit motũ: ꝛ est motus finis. Constat aũt q̃ agere motum est ipm efficere. Subdit postea q̃ in nobis aliud est agẽs ꝛ aliud est finis. Forma enim balnei in anima est agens motũ: qz est agẽs desideriũ balnei ad extra: ꝛ forma balnei i materia ad extra est mouẽs ꝑm finẽ: vnde si forma balnei eẽt separata a mã. idẽ esset mouẽs ꝑm agẽs ꝛ ꝑm finẽ. ꝛ sic intelligẽdum est de mouẽtibus corpa celestia. Ex qbus ꝓz exꝑsse q̃ mouens celũ ꝑm finẽ: mouet etiã effectiue. ¶ 5°. Cõmẽ. dicit 12. meta. cõ. 42. in fine. q̃ motor celi est cã pmanẽtie celi. ꝓbabitur aũt infra q̃ causa pmanẽtie celi est ꝑmũ ꝓncipiũ. ergo ꝑmũ ꝑncipiũ mouet celũ. ¶ 6°. Dicit Cõmẽ. 12. meta. cõ. 44. Declaratũ est in hoc tractatu q̃ ꝑmũ ꝓncipium substantie absolute. est ẽt ꝛ suba ꝛ finis. ꝛ forma/ꝛ q̃ mouet vtroq; modo. Sz ꝑmum ꝑncipiũ sube absolute est deus: mouere aũt vtroq; mõ est mouere. vt efficiẽs. ꝛ vt finis. ergo ꝛẽ. ¶ Nec põt ista auctoritas glossari: nisi ꝓter uiẽdo ꝛ corrũpendo verũ intellectũ quez in ea habuit Cõmẽtator. Probatio diffusior huiꝰ ꝓnis magis patebit infra. vbi generaliꝫ ꝓbabitur q̃ oẽ habẽs cãm finalẽ: hz ẽt cãm efficientẽ. Sed nunc sufficiat adduxisse auctoritatẽ Cõmẽtatoris ꝛ declarasse q̃ hec ei⁹ fuit opinio. Quaꝓpter nulli dubiũ debet eẽ qn ita senserit ꝓphs ꝛ Cõmẽ. eius. ¶ 7°. Cõmẽ. 12. meta. cõ. 44. sic dicit. Qz autez moderni dicunt subam ꝑmã esse ꝓriorẽ motore totius. falsuz est: quelibet enim subarum istarũ est ꝑncipiũ sube sensibilis ꝑm motorẽ ꝛ ꝑm finẽ. Nec est dõm: vt quidã exponunt q̃ Cõmẽtator per hec verba intẽdebat solũ cõtradicere his qui dicebant intelligẽtias eẽ de nouo ꝓductas: qz ipse arguit ꝓtra Auicẽnã. Constat aũt q̃ Auicẽna non posuit intelligẽtias eẽ ꝓductas de nouo: sed dicit q̃ deus nõ mouet ꝑmũ corpus. nisi vt finis. vt patebit magis questiõe sequẽti. ¶ Cõfirmatur. qz Cõmen. 12. meta. in sua expositione media loquens ꝓtra Auicẽnã ꝛ arabes: dicit q̃ qui dicũt ꝑmũ ꝑncipiũ mouere solũ ꝑm formã ꝛ finẽ. negauerunt ab eo id qõ est maxime ꝓpriũ sibi. s. mouere ꝑm efficiẽs: qz cũ alie intelligentie moueant ꝑm motorẽ ꝛ formã ꝛ finẽ/multo magis ista sunt attribuẽda ꝑmo ꝑncipio. ¶ 8°. Ad idẽ est clarum dictũ ꝓphi: sic enim dicit. 12. meta. tex. cõ. 43. Nos aũt dicimus de substãtys diuinis: ꝛ ꝑncipiũ enim ꝛ ꝑmũ entiũ nõ mouet. neqz essentialiꝫ neqz accidentaliꝫ. ꝛ mouet ꝛ facit ꝑmũ motũ: hec ille. Facere aũt motuz non est nisi mouẽtis effectiue. Itẽ. tex. cõ. 55. ꝓtra Anaxagorã dicũt taz ꝓphs q̃ Cõmẽ. q̃ primũ ꝓncipiũ est agens motum ꝛ finis.

Moderni reſellũtur.

Ad ꝑmã **Ad primum** negatur maior. si tale agẽs quod est vnũ agat ꝑ intellectũ ꝛ nõ sit agens mere naturale. id est sine cognitiõe: prima autẽ causa agit per intellectũ: vt ꝓz ex ꝓphs ꝛ Cõmẽtatore per totum 12m meta. ꝛ ideo põt ab ea imediate ꝓcedere multitudo. etiaz si ageret de necessitate nature ꝑz phos: intellectio eniz prime cause põt ꝑm eos eẽ necessario determinata ad plures effectus. ¶ Ad 2m dicit q̃ motus celi nõ cõponit ex duobus motoribꝰ distinctis ꝑm rẽ. sed rõne tñ. qz anima celi ꝛ motor ꝛ intelligẽtia sunt idẽ: vt dictũ fuit. Dicit igit q̃ ꝑmum mobile habet vnũ motorẽ ꝑm rez. s. cãm primã que imediate mouet ipm: põt aũt dupliciꝫ ꝛsiderari. Uno modo inquãtũ mouet celũ determinata velocitate ꝛ finita intensiue: ꝛ hoc modo dr esse finitũ: qz mouet ac si eẽt finite virtutis. Alio mõ põt cõsiderari ꝑm se: sine etiã vt continuat illũ motũ tẽpore infinito. ꝛ sic dicit esse infinitũ: qz diuturnitas illi⁹ motus arguit infinitatẽ motoris. Ille igitur motor ꝑmi mobilis. qui est appropriat⁹ materie: nõ est res distincta ab eo qui nõ est appropriat⁹. sed sunt idez. Alie xo intelligẽtie que mouẽt reliquos orbes nõ sunt oino abstracte a materia: non q̃ habeãt eẽ in mã. sed qz sunt oino appropriate orbi quẽ mouẽt: ꝛ ꝓpter hoc nõ sunt virtutis infinite sicut ꝑmus motor. **Ad 2m**

¶ Ad 3m dicitur q̃ omne agẽs ꝛ mouens mouet ꝓpter aliquid nobili⁹ se: sed nõ opz istud qõ est nobilius esse distinctũ ꝑm rẽ a mouẽte. Dico igit q̃ ꝑmus motor habet rationẽ cause efficiẽtis motuz: ꝛ hz rõnẽ finis. ratio aũt finis est dignior rõne efficiẽtis: vt dr 2° phȳsico. tex. cõ. 31. Cum igitur moueat ꝓpter finem qui est ipsemet: seqtur q̃ mouet ꝓpter aliqd qõ est nobili⁹ se inquantũ est efficiẽs. **Ad 3tiũ**

¶ Ad 4m dicit q̃ Cõmen. nihil aliud intelligit ꝑ illa verba: vt ipsemet declarat 2° celi. cõ. 62. in ꝑncipio. nisi q̃ simpliciꝫ pfectum nõ indiget actione a se distincta: per quã acquirat suã perfectionẽ. Nec solũ dicit Cõmẽtator de ꝑmo ꝑncipio: sed de oibus substãtys abstractis: qz ipse existimat q̃ ꝑma actio eoꝝ que est intellectio sit idẽ cuz eoꝝ suba: vt ꝓz 2° celi. cõ. 66. **Ad 4tuz**

¶ Ad 5m dicit q̃ primus motor mouet vt conseruet suã perfectionẽ ꝑz Cõmẽtatorẽ: qz vt ipse dicit optima eius dispositio est. vt maneat primũ celũ. Hanc autẽ nõ haberet nisi continuaret ꝛ ageret illũ motũ. **Ad 5tuz**

¶ Ad 6m negatur maior. Nec illud dicit Cõmẽ. sed oppositum: vt supra patuit. s. q̃ motor celi est ab eo separatus ꝑm esse. **Ad 6tm**

¶ Ad 7m ꝓz. ex responsione ad 2m. Primũ enim principiũ mouet vt finis vltimus. ꝛ ideo oĩno est imobile: qz nihil est ab eo distinctũ a quo moueatur. **Ad 7m**

¶ Et per hoc ꝓz ad 8m. Moueri eniz a fine a se distincto dicit imperfectionẽ: esse autẽ idem primum mouens ꝛ finis nullam dicit imperfectionem. **Ad 8m**

¶ Utrum primuz principiũ causare effectiue desiderium sui in intelligentys mouentibus orbes/ꝓphs ꝛ Cõmentator putauerint. Questio. XXXIII.

Queritur 33°. Utrũ ꝓphs ꝛ Cõmentator qui dixerũt ꝑmũ ꝑncm mouere alias intelligẽtias in gẽe cause finalis: putauerint q̃ etiã causauerit effectiue desideriũ sui in intelligẽtys secũdis que mouẽt orbes. Et videtur q̃ nõ. ¶ Primo. qz Cõmẽ. in lib. de suba orbis. capz. Ꝛia rõ sic dicit. Aial celeste cõponit ex vno mouẽte ꝛ vno motore. ecõtrario de aialibus que sunt hic. Apparet eniz in istis q̃ mouẽs cõponit ex duobꝰ mouẽtibus. s. ex aia ꝛ re desiderata. Sz si ꝑma intelligẽtia causaret effectiue desiderium in alys. ipse nõ tñ eẽnt mouẽtes: sed etiã eẽnt motore: qõ tñ negat Cõmẽ. in verbis ꝓdictis. ergo ꝛẽ. Scõa rõ. ¶ 2°. Cũ vna intelligẽtia intelligat aliã/nõ causat in eo effectiue intellectio ab obto. ergo nec desideriũ causat effectiue a fine ꝓpter quẽ agit: ꝓnãtia ꝓz. Assis ꝓbatur. Obiectũ intellectũ ꝛ intellectio sunt idez realiꝫ in separatis a mã: qz ꝓphs dicit in 3° de aia tex. cõ. 15. q̃ in sepatis a mã idẽ est intellect⁹ ꝛ qõd intelligit. Et accipit ibi intellectũ ꝓ actuali intellectione: qõd ꝓz ex translatiõe cõmẽti que sic dicit. formare ꝓ intellectũ ꝛ formata ꝓ intellectũ in bis que sunt extra mãm idẽ sunt. ¶ Confirmat. qz Cõmẽ. 12. meta. cõ. 36. loquẽs de formis abstractis mouẽtibus celos/dicit q̃ in nobis motio in alterũ desideratũ differt a motione in alterũ intellectũ. ¶ Desideratũ autẽ in ꝑncipys que sunt in corporibꝰ celestibus idẽ est cũ intellecto: ꝛ accipit ibi desideratũ ꝛ intellectũ nõ ꝓ obiectis. sed ꝓ actibus. aliogn sua ꝓpositio esset falsa: qz nos quicqd desideramꝰ etiã intelligimus. Et ꝓz etiam ex rõne quã adducit imediate sic dicens. Potẽtia qua ap- Cõfir⁹

prebendit desideratū differt ab ea qua apprehēdit intellectū. ℂ 3°. Cōmē. 12. meta. cō. 36, sic dicit. Sigdē igit forma balnei nō eēt in mā. tunc moueret t fm agens t fm fines sine alia variatione contingēte: t sic est intelligendum de mouētibus corpora celestia. ergo mouens corpus celeste mouet sine alia motione cōtingēte. Sed si in eo causaret effectiue desideriū in eo contingeret alia motio: quia ipsuz mouerēt a causante desiderium. ergo prima intelligentia non causat desiderium in alys.

Respondeo q̄ de opione ꝓphi t Cōmē. circa hāc qōnē sunt duo modi dicēdi. ℂ Quidā enim dicūt q̄ uterq; eoz putauit q̄ intellectio qua vna itelligētia formal'r itelligit alia sit ipsummet obz itellectū: ita q̄ intelligētia que intell igit est itellectio ipsi⁹ intelligētis: t hoc nō solū dum vna itelligit seipsaz. sed ēt duz vna itelligit aliam. Et hoc vt dicūt habet a Cōmē. 3° de aia cō. 27. vbi obiectū actu intellectū in separatis a mā appellat intellectionē in actu. dicēs q̄ scia eoz est ipm scitū oibus modis. ℂ Ad cuius euidentiā est sciēdum q̄ qñ itellectio est res distincta: tam ab obiecto q̄z a potētia itellectiua. tūc itellectio est forma inherēs itellectui: qñ aūt intellectio est ipsummet obm actu itellectū. tunc itellectio nō est forma inherēs itellectui: sed est forma ipm pficiēs: sicut si p possibile aut per pōle intellectio qua Soz. itelligit lapidē eēt separata a Sorte. t tñ Soz. p eā itelligeret: tūc ipa eēt forma pficiens Sortē: nō tñ inherēs. Et q̄ dicūt de itellectiōe. dicunt ēt de desiderio. s. q̄ ꝑma intelligētia amata t desiderata ab alys est ipm earū desideriū: t p ꝑns q̄ ipsa nō causat effectiue i alys desideriū. ℂ Mihi aūt videt ex ꝑncipijs ꝓphi t Cōmē. alr esse dicēdū. vz q̄ ipsi crediderūt intellectionē qua vna itelligētia intelligit aliā. eē ipsāmet subam intelligētē t nō obiectū itellectū. nisi dum intelligētia itelligit se: tunc enim idē est itellectio t obm. Jn alys aūt non. Qd̄ ꝓbatur. ℂ Primo. q̄ fm ꝓphm. 9. meta. tex. cō. 16. de rōne actionis imanētis est q̄ sit in agēte. Sz intelligere in quocūq; sit nō pōt absolui a rōne actionis imanētis. ergo oīs itellectio est in itelligēte siue sit suba eius siue accidēs eius. Sz vna itelligētia nō est in alia. ergo t̄c. ℂ 2°. Si intelligētia cognita eēt itellectio intelligētis: segtur q̄ oēs itelligētie scībe eēnt itellectiones itelligētie ꝑme. ꝓz ista cō sequētia: quia ꝑma itelligētia oēs alias itelligit fm ꝓphm t Cōmētatorē: vt infra ꝓbabit. Sz nulla 2ª intelligētia est intellectio ꝑme: q̄z itellectio est pfectio intelligētis: vt etiā tu ꝓcedis. Prima aūt intelligētia a nulla alia pficit: cū de se sit in fine pfectionis: vt dicit ꝓphs t Cōmē. 12. meta. cō. 38. ergo t̄c. ℂ 3°. Si obiectū é actualis itellectio data vna itelligētia. puta. a. tot sunt eius itellectiones quot sunt intelligētie quas ipsa itelligit. falsuz istud aperte negaret ꝓphs t Cōmētator: ꝑsertim de itelligētia ꝑma: q̄z ipsi volunt q̄ vnico actu itelligat q̄cquid itelligit. ergo t̄c. ℂ 4°. Nulla res pōt dici pfectio alteri⁹ nisi det ei aliq̄ eē. nunq̄z enim calor eēt pfectio manus nisi daret ei eē calidū. Sz vna itelligētia nō dat fozal' aliq̄ eē alteri: cuz q̄lz sit ab alia separata ꝓz eē. g̃ vna nō ꝑt eē fozal' pfectio alteri. ℂ 5°. ad ꝶ est ꝓphs qui. 12. meta. tex. cō. 39. in ꝑncipio sic dicit. voluptas enim est actio eius. Ubi Cōmē. sic ait. Uoluptas enim est actio illi⁹. i. ꝑmi ꝑncipij. ergo obz nō est ipsa voluptas. ꝓz ꝑntia: q̄z obiectū nō est actio ei⁹. Jtē. 12. meta. cō. 37. sic dicit Cōmē. Cū declarauit motorē eē eternū t subam puraz sine materia. t motorē absq; q̄ mouetur: t q̄ mouet sicut desideratū t voluptuosuz: ꝑncipiū aūt cuiuslibet motiōis est ex aliquo t in aliqd: vult narrare ꝑncipiū isti⁹ motiōis in moto qd est: t qd est illō ad qō est mot⁹: t dicit: ꝑncipiū aūt est imaginatio per intellectū. i. ꝑncipiū autē isti⁹ mot⁹ existētis in corpe celesti est imaginatio p intellectū. Et dicit hoc ad demonstrandū q̄ ꝑncipiū mot⁹ isti⁹ nō est phātasia neq; sensus. sed imaginatio p intellectū t desideriuz. Et q̄z imaginatio p intellectū que est actio intell's est ipse intellect⁹. Intell's autē est ipm intellectū. hec ille. Ex qbus ꝓz q̄ fm Cōmētatorē: imaginatio qua intelligētia mouet est ipsemet intellect⁹ eius. ergo nō est obm intellectū. Nec pōt exponi q̄ dicat. imaginatio est intell's. i. é itellectio: q̄z ipse dicit q̄ actio est intell's. Si aūt p intellectuz acciperet intellectionē: tunc idē eēt ac si diceret itellectio est intellectio: qđ videt satis absurdū. ℂ Et si dicat q̄ Cōmē. dicit ēt in istis verbis q̄ intell's est obiectū. Dico q̄ ipse declarat quē sensuz habeat in his verbis infra. cō. 39. dicens q̄ intell's t intellectū sunt idē qñ intell's intelligit se. Jtez qñ intelligit alia: q̄z recipiēs t receptū de intellecto vtrūq; est intell's. i. quia spēs que recipit de obiecto facit vnū cū itellectu: nō tñ segtur q̄ sit ipsemet intell's. ℂ Ꝑ. cōmēto. 39. vult Cōmētator q̄ intellectio t volitio siue desideriū quibus intelligētia opatur sunt ipsa suba intelligentie: t nullo modo accidētia. Sz supra ꝓbatum fuit q̄ de mēte ꝓphi t Cōmētatoris ꝑmū ꝑncipiū est causa effectiua substātie cuiuslibet intelligētie que est causa efficiēs illi⁹ desiderij. Et sic ꝓz opinio eoz circa hanc mām. ℂ Dico tñ q̄ fm veritatē intellectio t desiderū in illis substātijs sunt accidentia: t illa volitio est a prima causa effectiue: quoniam primus actus voluntatis non potest esse ab ipsa voluntate: sicut declaratum fuit in. 9. huius.

Notāduz

Obꝝ ꝓphs.

Cōclusio

Ad argumenta Rsidet. ℂ Ad ꝑmū dz q̄ Cōmētator in verbis illis intēdit ponere dziam inter nos t intelligētias: q̄z desiderium quo mouet volūtas nostra est accidēs ei⁹: t ideo nostra voluntas ex acqsitione noue illi⁹ desiderij dz moueri. Jn intelligētia aūt fm ipm nō est desideriū qđ sit accūs: ꝛz suba desiderantis: t ideo intelligētia ex tali desiderio non dz ꝓprie moueri: sed ipsa solū bz rōnem motoris. ℂ Ad 2m diceret Cōmē. qđ desideriū t intellectio qbus vna intelligētia intelligit dcū vel alias intelligentias est a deo effectiue: sicut t ipsa suba intelligētie. Nec est verū qđ itellectio sit obm intellectū. Ad ꝓbationē dz q̄ formare p intellectū. i. intellectio t formatū p intellectum. i. id in quo intell's intelligit subas abstractas sunt idē. Sz istud in quo eas itelligit nō est ipsa res intellecta ꝛz est ipsa suba intelligēs fm Cōmē. ℂ Ad confirmationē dicit q̄ Cōmē. in verbis illis nihil aliud intēdit dicere: nisi q̄ desideriū t intellectio in nobis distinguunt. Jn intelligētys aūt sunt vna res. ℂ Ad 3m dz sicut ad primū. Ex hoc enim q̄ desideriū in intelligētia est ab alio effectiue: nō sequit q̄ ibi ꝓtingat alia motio: q̄z tale desideriū nō est res distincta ab intelligētia: rōne cuius ipsa transmutetur per acquisitionē noue entitatis. Uel est dicēdum q̄ a fine existēte in materia duabus actionibus nos mouemur: quarū vna est in intellectu p apphensionē finis. Alia est in voluntate ex fine apprehēso. Jn intelligētys aūt nō est alia res actio intell's ab actione voluntatis: t hic est sensus Cōmētatoris in illo loco.

Ad ꝑmū.

Ad 2dm

Ad cōfirmationē.

Ad 3tium

ℂ Utrum prima causa moueat celum t producat res per suum vel le. Questio. XXXIIII.

Queritur 34°. Presuppōsito q̄ motus t alie res que a ꝑma causa sūt effectiue nō fuerint ab eterno. Utrū ꝑma causa moueat celū t ꝓducat res p suum velle: ita q̄ eius volitio sit eius actiua ꝓductio. Et videtur q̄ nō. ℂ Primo. Illud quo posito effect⁹ nō ponit necessario. ꝛz pōt poni t nō poni / nō bz rōnez actualis ꝓductionis: q̄z causa in actu t effect⁹ in actu simul sunt: vt dicit 2° physi. tex. cō. 37. Sz posito diuino velle nō ponit effect⁹. cū illud velle sit eternū: t nullus effectus ex hypothesi sit eternus

Primū

etern⁹.ergo ꝛc̄. ¶ Confirmaꝫ.qꝫ ꝺictio eſt ꝙ actualis ꝓꝺuctio ſit.ꝛ nihil ꝑ eam actu ꝓꝺucaꝫ.ergo cū volitio ꝑme cāe ſit eterna.ſi ipſa eſt actualis productio.ſequr aligd ab eterno eē ꝓꝺuctū. ¶ 2°. Si volitio eſt eterna ꝛ effect⁹ per eā in tpe ponit in eſſe:quero qñ effect⁹ ꝑ illō velle eternū ponit in actu:aut fit aligd vltra velle qō eliciat effectū/aut nō.Si nō/ſequr ꝙ ſicut effect⁹ ante non eliciebaꝫ ꝑ illud velle:ita nec mō elicit.Si ſic.ergo ꝑter velle aliud cōcurrit ad ꝓducendū. ¶ 3°. Impoſe eſt ponere cām formaleꝫ quin ponaꝫ effect⁹ formalis.Sꝫ effect⁹ formalis actualis ꝓductionis eſt eē ꝓducēs.ergo ſi ꝓductio eſt volitio que eſt eterna:ſequr ꝙ prima cā eternalr eſt ꝓducens. ¶ 4°. Actualis ꝓductio effect⁹ nō relinquit ipm in potētia.imo ponit in actu.Sꝫ ꝺiuina volitio relingt effectū in potētia: qꝫ aꝺhuc effect⁹ eſt polis nō ꝓꝺuci.ꝙ ꝛc̄. ¶ 5°. Per nullā actionē nō tranſeuntē in aliqd extrinſecū ꝓductiue poteſt aligd extrinſecū ꝓꝺuci executiue:iſta pꝫ ex terminis.Sꝫ volitio eſt actio imanens ꝛ nō tranſit ꝓductiue in aliquid extrinſecū:vt pꝫ.9.meta.tex.cō.16.ergo ꝛc̄.

Scōa rō.

Tertia rō

Quarta rō.

Quinta rō

Reſpondeo. In iſta.q.Primo ꝺeclarabit titulus qōnis.Scōo aꝺ ipſam reſpoꝺebit.

Titulus q̄ſtiꝰ expoꝰnitur.

¶ Quantū aꝺ ꝑmū.Sciendū eſt ꝙ cū ꝑma cā ſit act⁹ puriſſimus:vt ꝓccedit ēt Phs.12.meta.nullus eſt qui ꝺubitet aut putet ꝙ in ꝺeo ſit vna actio realr ꝺiſtincta a ꝺiuina volitione:qꝫ iaꝫ ibi caꝺeret cōpoſitio:ꝛ nō eēt ſūma ſimplicitas.Sed qñ.vt ꝺictū fuit 5° huⁱ⁹:actio ſiue ꝓꝺuctio effect⁹ nō eſt in agēte:ſꝫ recipit in ꝓꝺucto.ſtatiꝫ apparet ꝙ actio qua ꝑma cā ꝓꝺucit res nō ſit in ꝑma cā:ſed in eo qō ꝓꝺucitur.Et iꝺeo ꝺubiū eſt an ꝑter ꝺiuinū velle regraꝫ aꝺ ꝓꝺuctionē rerū quēꝺā alia actio que in ipſa re ꝓꝺucta recipiatur:ꝛ que ꝺicaꝫ actualis ꝓꝺuctio actiua ipſius effect⁹:ꝛ que ſit ꝺiſtincta a ꝓꝺuctione paſſiua.Qō ꝺico:qꝫ cū actio ꝛ paſſio ſint eaꝺē res:ſi ꝓꝺuctionez Sortis.put eſt in ſor. volumus appellare paſſiuā:ꝛ eanꝺē:put cōparaꝫ aꝺ ſuaꝫ cām:volum⁹ appellare actiuā:ſic baberet veritatē.Et hoc magis ꝺeclarabit infra. ¶ Quantū aꝺ 2ᵐ ponit iſta ꝛclꝰſio.Volitio ꝑme cauſe eſt ꝓꝺuctio effectuuꝫ:nec regritur alia ꝓꝺuctio actiua. ¶ Probaꝫ.Si nec̄io ponit talis ꝓꝺuctio ꝺiſtincta a ꝺiuino velle.illa ꝓꝺuctio nō ponit niſi vt habeat aliquā cālitatē ſup effectū qui ꝓꝺucit:alioquin nō ponereꝫ.Aut ergo hꝫ cālitatē formalē.aut mālē.aut finalē.aut effectiuā.Non formalē:qꝫ ꝓꝺuctio actiua:vt ſic. nō ꝺenominat niſi ipſuꝫ ꝓꝺucēs:effect⁹ aūt.inquantū hꝫ nō eſt ꝓducens.ſed ꝓꝺuct⁹.Non mālē.Tuꝫ qꝫ multa ꝓꝺucunt que nō habēt mām.Tuꝫ qꝫ ꝓꝺuctio eſt actus qui repugnat māe.Nō finalē:qꝫ ꝓꝺuctū eſt finis ꝓꝺuctionis: ꝛ nō ecōtra.ergo ſi hꝫ aliquā cālitatē illa eſt effectiua.Sꝫ qcquid agit ꝺeus mediāte cā efficiēte pōt agere imediate ꝛ per ſeipm.ergo pōt ꝓꝺucere effect⁹ ſuos ſine tali actione media. ¶ 2°. Illa actio eſt res ꝺiſtincta ab eo:qō ꝑ ipſam ꝓꝺucit.qꝫ effectus ꝛ eius ꝓꝺuctio nō ſunt iꝺē:cum vnum ſit cauſa alteri⁹.ergo illa actio p̄ciſe ꝛ ꝑm ſe cōſiꝺerata eſt quēꝺā entitas ꝺe nouo habēs eē.Aut igitur imediate eſt a ꝺiuina volitione ſine alia executione ꝛ ꝓꝺuctione media: aut eſt ab ea mediāte alia ꝓꝺuctione.Si primū.ergo non ois effect⁹ ꝺiuine volitionis fit mediante alia productiōe: ꝛ qua rōne vnus eſt ab ea imediate/eaꝺē rōne ꝛ quilibet: cū nō poſſit aſſignari ſufficiēs rō magis ꝺe vno q̄ꝫ ꝺe alio. Si 2ᵐ:ſequit ꝓceſſus in infinitū in ꝓꝺuctionib⁹:ꝛ per ꝙs glibet effect⁹ ꝺepēꝺeret ab infinitis ꝓꝺuctionibus:qō eſt ipoſſ. ¶ 3°. Volitio ꝑme cauſe p̄ciſe ꝛ ꝑ ſe ſolū accepta nō eſt minoris poteſtatis aꝺ ponēꝺū rē in actuali exiſtētia/q̄ ſit volitio noſtra ſimul cū exteriori ꝓꝺuctione,aꝺ ponēꝺū in actu res artificiatas.Sꝫ poſita volitiōe noſtra ꝛ extrinſeca ꝓꝺuctione ponunt actu res artificiate.ergo ꝑ ſolū ꝺiuinuꝫ velle poſſunt poni eius effect⁹ in actu.Minoꝛ pꝫ:ꝛ maioꝛ eſt nota:qꝫ ꝺiuina volitio eſt infinita:illa aūt ſunt finita.ergo ꝛc̄. ¶ 4°.ꝙ ꝑter velle requiratur exterioꝛ ꝓꝺuctio nō eſt niſi qꝫ velle eſt inefficax aꝺ ponendum rem in actu:ſi enim ſufficeret nō regreretur exterioꝛ ꝓꝺuctio.Sꝫ velle ꝺiuinū eſt efficaciſſimū ꝛ infinitū,ergo ꝛc̄.

Ad ꝑmū

Ad primum ꝺicitur ꝙ ſicut volitio iporꝫtat reſpectum aꝺ volitū:ita ꝓꝺuctio aꝺ ꝓꝺuctū.Et qꝫ relatio non ponit.niſi poſitis extremis:iꝺeo act⁹ ꝺiuine volūtatis.ſꝫ ab eterno fuerit volitio:qꝫ ſemp corꝛñꝺebat ei aligd volitū:pōt eniꝫ eē volitum ēt iꝺ qō actu nō eſt:tñ ille act⁹ nō habuit ab eterno rōnē ꝓꝺuctionis:qꝫ nō habuit ab eterno reſpectū aꝺ aliquiꝺ ꝓꝺuctū:ſeꝺ ſoluꝫ in tēpoꝛe.Unꝺe nō ꝺico ꝙ volitio ſit formalr productio: imo formalr ꝺiſtinguunt ꝓꝑ ꝑꝺictos reſpect⁹:ſeꝺ ſunt iꝺē actus ꝑm rē.Et per iꝺē pꝫ aꝺ confirmationē. ¶ Aꝺ 2ᵐ ꝺicit ꝙ quāꝺo effect⁹ ponit in actu nō fit aliqua noua ꝓꝺuctio ꝑter ꝺiuinū velle.ꝑ quā eliciaꝫ effect⁹.Nec valet ꝓñtia que ibi fit:qꝫ ꝑ antiquā volitionē pōt fieri nouus effect⁹ nulla facta mutatiōe in agēte nec in effectu:niſi ꝙ eꝺucit ꝺe nō eſſe aꝺ eē:ſeꝺ hoc nō eſt per actū nouū:ſꝫ qꝫ voluntas voluit effectū eē in tali tpe ꝛ nō prius. ¶ Aꝺ 3ᵐ ꝺicit ſicut aꝺ ꝑmū ꝙ volitio nō hꝫ rōnē ꝓꝺuctionis niſi ꝺuꝫ effect⁹ eſt:volitio.n.ꝺiuina hꝫ rōnem ꝓꝺuctionis in ꝑmo inſtāti eē ſui effectus:ꝛ iꝺeo ante nō ꝺenominabat ꝺeum eſſe ꝓꝺucentē. ¶ Aꝺ 4ᵐ ꝺr eoꝺē mō:qꝫ procedit ex eoꝺē fundameto. ¶ Aꝺ 5ᵐ negaꝫ minoꝛ:ꝛ ſꝫ eniꝫ volitio nō tranſeat in aliuꝺ ſubtiue.qꝫ eſt actio imanens cui magis repugnat eē in alio ſubtiue:q̄ꝫ in eo a q̄ elicit:tñ trāſire pōt in aliō ꝓꝺuctiue ꝛ effectiue.Et hꝫ nō ſoluꝫ eſt verꝫ ꝺe ꝺiuina volitione:ſeꝺ ēt ꝺe volitione noſtra:qꝫ ꝛ ipſa hꝫ virtutē effectiuā:ꝛ nō ſufficiētē ſup ea que a nobis fiūt:p̄ſertim ſup motū localē:mouemus enim noſipſos.qꝫ volum⁹.Ex hoc pꝫ:ꝙ actio nō ꝺr tranſiēs,qꝫ ſolū tranſeat in aliuꝺ ꝓꝺuctiue:ſeꝺ quia ēt tranſit in aliuꝺ ſubiectiue.Dico ꝑterea ꝙ ꝛꝫ actio imanens poſſit tranſire in aliqd extrinſecuꝫ ꝓꝺuctiue:tñ iſtuꝺ nō eſt ꝺe rōne ſua.nec ei conuenit:multa enim volumus que nō ꝓꝺucimus:per actionē ℣o tranſeuntem ſemper tranſmutatur aliquid aꝺ extra.

Aꝺ ꝑmū

Aꝺ ꝙrtuꝫ

Aꝺ qntuꝫ

¶ Utrū ſubē mouētes oꝛbes/habeāt virtutē motiuā ꝺiſtinctam ab intellectu ꝛ voluntate. Qō.XXXV.

Veritur 35°.Utrū in ſubſtātys mouentibus oꝛbes/ſit virt⁹ motiua ꝺiſtincta ab itellectu ꝛ volūtate.Et arguit ꝙ ſic. ¶ Primo.Si mot⁹ celi eſt a volūtate imediate:aut act⁹ volūtatis.ſ.volitio.eſt ēt imperiū ꝛ executio:aut aliō eſt ab eis.Nō ꝑm:aliogn volūtas ſibiipſi iperaret.Nō 2ᵐ:qꝫ velle ꝛ iperare aligd nō eſt illuꝺ exeg. ¶ 2°. Potētia que ponit obiectū in eē reali,ꝺiſtinguit ab ea que ipm nō ponit in eē reali.Sꝫ poᵃ motiua ponit ſuū obm.ſ.mobile in eſſe realiꝫ:qꝫ nō mouet.niſi iꝺ qō eſt:volitiua aūt nō ponit obm volitū in eē reali:poſſiumⁿ eni velle ea que nonꝺū ſunt.ergo poᵃ motiua ꝺiſtinguit a volitiua. ¶ 3°. Actⁿ genere ꝺifferētes reꝺucunt in poētias gīe ꝺiſtinctas.Sꝫ mouere ꝛ velle ſunt actⁿ gīe ꝺifferētes 2° ꝺe aia.ergo ꝛc̄. ¶ Confirmatur.qꝫ vt ꝺicit Phs 2°ꝺe aia.tex. cō.18.appetitiuū ꝛ motiuū ſunt ꝺiuerſa genera potentiarū. ¶ 4°. Potētia que equalr ſe habet aꝺ propinquū ꝛ ꝺiſtans ꝺiſtinguit ab ea que ſic non hꝫ ſe equalr.Sed potētia volitiua equaliter ſe habet aꝺ propinquum ꝛ ꝺiſtans. Poſſum enim velle ꝛ amare ea qne loco ꝛ tēpoꝛe a nobis ꝺiſtant.Potētia autez motiua requirit approximationem aꝺ mobile.ergo ꝺiſtinguuntur.

Primo

2ᵐ

3ᵐ

4ᵐ

Quarta ratio.

Cōclo p°

Reſpondeo aꝺ hanc queſtionē ꝺuabus ꝛclꝰſionibus.Prima hec eſt, In ſubſtātys ſe-

paratis est virt⁹ motiua. ꝓbatur. ¶ Primo. In oi ſuba
babẽte deſideriũ eſt vis motiua. Sed in ſubſtãtijs abſtra-
ctis eſt deſideriũ. ergo ꝛc. Maior ꝓbatur: qz deſideriũ eſt
ad vniendũ cũ deſiderato: cum deſideriũ nõ ſit niſi de re
abſente: ad hoc aũt vnionẽ regrit vis motiua: qz res abſens
nõ acgritur niſi p aliquã mutationẽ. Minor ꝓbatur: quia
Cõmẽ. 12. meta. cõ. 35. ſic dicit i hoc ſubſtãtijs eẽ deſideriũ.
ꝛ ꝓbat rõne: qz oẽm ſubam intellectualẽ ꝓſequitur appe-
titus: ꝛ ideo ſi ſit aliqd bonũ ab eis nõ habitũ ipm deſide-
rant. ¶ 2° Cõmẽ. ꝛ phs per totũ 12m libz⁹ metaphyſice
dicũt celos moueri ab intelligẽtijs: ꝛ ꝑm numerũ motuz⁹
ponunt numerũ intelligẽtiaꝝ. ergo in eis eſt virt⁹ motiua.
¶ 3z ꝓntia: qz nullũ mouẽs mouet niſi habeat viz motiuã.
Nec opz amplius defatigari in ꝓbatione hui⁹ ꝓnis: qz ſa-
tis pz. ¶ 2ª ꝓ. Virtus motiua in ſubſtãtijs abſtractis mo-
uẽtibus ozdes inferiozes. nõ eſt diſtincta realr ab intellectu
ꝛ volũtate. Et loquoz de ſubſtãtijs ſeparatis que ſunt diſti
cte a ꝑmo ꝓncipio: qz de ipſo ſupza locuti ſum⁹. Sed añ̃ꝫ
ꝓbetur iſta ꝓ. ¶ Premitto. q aliud eſt dicere potẽtiã mo
tiuã eẽ idẽ cũ volũtate. ꝛ aliud eſt dicere q mouere ſit idẽ
cũ agere. Nã p ꝑmũ ipozt̃atur idẽtitas potẽtiarũ: p 2m ꝛo
ipozt̃atur idẽtitas actuũ. Poſſunt aũt ab vna potẽtia eẽ di
ſtincti act⁹. Dico igit̃ q potẽtia motiua ꝛ volũtas ſunt ea-
dẽ potẽtia: ſed velle ꝛ agere ſunt actus diſtincti. Qõ decla
ro. Supza. n. dictũ fuit in hoc. 5. q. 36. ꝑm q actio ꝛ paſſio ꝛ
motus ſunt vna res: ſed rõne diſtinguunt̃. Mot⁹ igit̃ celi.
ꝓut eſt in ipſo mobili dr paſſio. Et idẽ mot⁹ ꝓut cõparat̃
ad intelligentiã mouentẽ, ꝓut eſt ab ea dr actio: ꝛ ab ea vt
ſic denominat̃ intelligẽtia eẽ agẽs ſiue mouẽs. Ad hunc
ſenſuz intelligo q aliud eſt velle ꝛ aliud eſt agere: ꝛ nõ q
in volũtate intelligẽtie ſint due actiones realr diſtincte: q̃-
rũ vna dicat̃ volitio. ꝛ alia dicat̃ motio actiua: quia nullus
act⁹ eſt ſubtiue in volũtate q nõ ſit velle: ſicut nec vllus eſt
intell⁹ qui nõ ſit itelligere. ¶ Premitto 2°. q̃ 1z intell⁹ ꝛ
voluntas ꝓcurrant ad mouẽdũ: tñ intell⁹ nõ ita ꝓprie dr
potẽtia motiua. ſicut volũtas: qz po⁹ motiua ꝓprie dr illa
que imediate efficit motũ: volũtas aũt eſt imediatio: quia
ſtãte apꝓhenſione intell⁹ nõ ſequit̃ mot⁹. niſi volũtas ipe
ret: vt dr 3° de aia. tex. cõ. 50. Et ſic inter itellectũ ꝛ motum
mobilis mediat act⁹ volũtatis. Probat̃ aũt dicta ꝓcluſio.
¶ Primo. In ſuba mere itellectuali nulla eſt po⁹ irrõna-
lis: qz ois po⁹ irrõnalis. aut eſt ſenſitiua aut vegetatiua. aut
rerũ inanimataꝝ: vt pz. 9. meta. tex. cõ. 3. Sz itelligẽtia eſt
ſuba mere itellectualis. vt oẽs cõcedunt. ergo nulla po⁹ in
ea eſt niſi rõnalis. Sed ois potẽtia rõnalis: aut eſt intell⁹
aut voluntas. vt pz ꝑmo etbi. ca. 16. ergo ꝛc. ¶ 2°. Si virt⁹
motiua diſtincta a volũtate eẽt in ſubſtãtijs ſeparatis. eadẽ
rõne reperiret̃ in aia ſeparata: qz oẽs virtutes imãles con
ſequũt aiaz ſepatã. Sz vis motiua nõ ẽ i aia ſepata: aliogn
eẽt i ea fruſtra: cũ aia ſepata nullũ coꝛpus moueat local̃r.
Et ꝓterea ſi hret viz motiuã ſup aliqd coꝛp⁹: maxie eẽt ſu
per illd cui vnita. qz ipm mouebat. Sz ꝓſtat q nullũ tale
coꝛpus mouet. ergo ꝛc. Pz ex his q ſicut volitio ꝑme cau
ſe eſt cauſa imediata q res ponant in eẽ: ita volitio intelli
gẽtie eſt imediata cauſa mot⁹ celi: differũt tñ. Primo. quia
volitio ꝑme cauſe eſt ei⁹ ſuba: volitio aũt aliarũ eſt accñs.
Scõdo. quia ꝑma cauſa põt p ſuã volitionẽ efficere q̃quid
vult. cuz eius volitio ſit infinita ſicut ꝛ ſubſtãtia. Intelligẽ
tie ꝛo non poſſunt efficere q̃quid volunt: ſed coꝛ volitio
eſt determinata ad motum: nec p velle aliud efficiunt. niſi
motuz. Et ꝓpter hoc ſolet dici q ſolius ꝑme cauſe idẽ
eſt velle ꝛ agere: non q in omnibus alijs diſtinguantur
velle ꝛ agere: quia idem ſunt etiam in intelligentijs: ſed qz
diuina actio ſe poteſt extendere ad omnia ad que ſe ex-
tendit eius volitio.

Loco 2ª

Sup^m 6^m

Sup^m 2^m

Ad argumenta Reſpondeꝛ. ¶ Ad primuz dr q volitio ꝛ iperium ꝛ executio ſunt idẽ ſm rẽ: ſed rõne diſtinguunt̃. Act⁹ enim volũtatis cõparatus ad motũ vt eſt volitũ dicitur velle ſiue volitio. Et idẽ actus vt eſt cauſa ponẽs in actu ipm motũ dr executio. Et idẽ: vt ꝓſupponit ordinẽ ad intellectũ dirigẽtẽ, põt dici iperiũ: 1z iperare ſit magis intell⁹ q̃ voluntatis: qz eſt ſubiectiue in itellectu. Nec ſeqtur q voluntas ſibiipſi ipe-
ret: ſed q iperet motũ mobili. ¶ Ad 2m negat̃ minor: vo-
luntas enim ponit motũ in cẽ reali ꝛ actuali: nõ tñ ponit in
eẽ oia que vult ꝛ amat: vna enim intelligẽtia amat aliã: ꝛ tñ
nõ ponit eã ineſſe. Nihil ergo ꝓcludit aliud niſi q volun-
tas intelligẽtie plus põt velle q̃ agere: qõ cõcedit. ¶ Ad
3m ꝓcedit totũ: ſed non ſeqtur q realr ſint diſtincte. Nam
multi tenẽt intellectũ ꝛ voluntatẽ eẽ eandẽ rẽ. ꝛ tñ eẽ potẽ
tias gñe diſtinctas. Ita dico q volũtas ꝛ vis motiua ſube
abſtracte ſunt vna res: 1z diſtinguunt̃ in rõne potẽtie. Iſta
enim res inquãtũ eſt volũtas diſtinguit̃ a ſe gñe inquãtum
eſt motiua. ¶ Ad confirmationẽ dr q phs logtur tñ de
potẽtijs ꝓntibus formã polem recipi in mã. In his enim
diſtinguit̃ vis motiua ab alijs: ſed hoc vis motiua non eſt
actiua motus, ſed paſſiua. Nos aũt logmur de potẽtia acti
ua. ¶ Ad 4m dicit̃ q voluntas in rõne volũtatis ſe hz ad
ꝓpinquum ꝛ diſtans. Ipſa tñ inquantuz eſt motiua ſe ha-
bet tñ ad ꝓpinquum: ꝛ non ad diſtans.

Ad ꝓmũ.

Ad ſcõm

Ad tertiũ

Ad q̃rtũ

¶ Utrũ intelligẽtie magis moueãt celũ p nãm ſuã q̃ per intellectum ꝛ voluntatẽ. Qõ. XXXVI.

Queritur 36°. Utrũ intelligentia magis moueat celũ per nãm ſuaz q̃ per intellectũ ꝛ voluntatẽ. Et videt̃ q p natu
rã. ¶ Primo. Prim⁹ p ſe cuilibet mot⁹ nã-
lis, eſt nã: vt dicit phs 2° phyſi. tex. ꝛ. cõ. 3. Sz
mot⁹ celi eſt nãlis. g̃ ei⁹ ꝑm⁹ p ſe poti⁹ eſt nã ſube abſtra-
cte, q̃ intell⁹ aut volũtas ei⁹. ¶ 2°. Id eſt imediatius ꝑm⁹
quo intelligẽtia mouet coꝛpus: p qõ magis imediate hz ozdinẽ ad coꝛpus. Sz imediatius hz ozdinẽ ad coꝛpus p na
turã q̃ p itellectũ ꝛ voluntatẽ. ergo ꝛc. Maior pz. qz inter
mouẽs ꝛ motũ opz eẽ aliquẽ ozdinẽ. minor ꝓbat̃. Triplex
dz eẽ ozdo iter mouẽs ꝛ motũ: quoꝝ ꝑm⁹ eſt ozdo ꝓueniẽtij
i nã. ſcõs ẽ ozdo ꝓportiõis: qz motoz nõ põt mouẽ qõcũq;
mobile. ſed mobile determinatũ. tertiꝰ eſt ozdo ſimultatis
que attẽditur ſm cõiunctionẽ tẽpozũ: qz opz mouẽs ꝛ mo
tũ eſſe ſimul 7° phyſi. tex. cõ. 10. Iſtos aũt tres ozdines ma
gis hz intelligẽtia ſm ſuã nãz q̃ p intellectũ ꝛ voluntatẽ.
Nam ozdinẽ ꝓueniẽtie in ſuba potius hz cũ coꝛpe p ſuam
eẽntiaz q̃ p intellectũ: qz p intellectũ poti⁹ elongatur a coꝛ
poze, cũ intelligere nõ fiat niſi cũ tali elongatione. Silr ẽt
eſt dõm de 2° ozdine: qz intelligẽtia põt intelligere ꝛ velle
motũ alicuius coꝛpozis ſibi ipꝛoportionati: ꝛ tñ nõ poteſt
mouere coꝛpus ipꝛoportionatũ. ergo iſta ꝓportio nõ attẽ-
dit penes intellectũ ꝛ voluntatẽ 1z penes nãm. Tertiꝰ etiã
ozdo magis attendit̃ ſm nãm q̃ ſm itellectũ: aliogn quo-
tieſcũq; intelligẽtia intelligeret ꝛ vellet aliqd coꝛpus mo-
uere. diceret̃ eẽ ſil cũ coꝛpe. ¶ 3°. Per id mouet intelligẽ-
tia aliqd coꝛpus p qõ cõuenit intelligẽtie eẽ in loco. Sz eẽ
in loco cõuenit intelligẽtie per ſubam ſuã ꝛ nõ p itellectũ.
ergo ꝛc. Maioz pz: qz intelligẽtia nõ eſt in loco niſi qz mo
uet coꝛpus. Minoz ꝓbatur. Per illd eſt aliqd in loco qõ
eſt in ipſo p ſe localiter motũ. Sed ſicut qz animal mouet
ſeipz per animã ꝛ mouet̃ p coꝛpus: ideo eẽ in loco magis
cõuenit ei per ſe rõne coꝛpozis q̃ rõne anime. ſic angelus
mouet ſe local̃r p intellectũ ꝛ voluntatẽ: mouet̃ aũt ꝑ na
turã. ergo eſſe in loco magis cõuenit ei rõne eẽntie ſue q̃
rõne itellectus ꝛ voluntatis. ¶ 4°. Luz anima mouet coꝛ-
pus ꝓpꝛium per cognitionẽ ꝛ appetitũ: imediatius mouet

Primaꝝ rõ

Scõa rõ

Tres ozdines ſũt inter mo-
uẽs ꝛ mo-
bile.

Tertiaꝝ rõ

Quarta ratio.

rõne

Quia rō

rōne nature sue ꝯ cognitiōis aut desidery. ergo sīlr est dicendū in intelligētys. ¶ 5°. Si per impoſe remoueret ab intelligētia intells ⁊ voluntas manente ſuba ipſius. adhuc haberet aliquā operationē: nec eēt ociosa in nā. Sz nō haberet intelligere nec velle per casum positū. Nec apparet illa operatio quā posſet habere nisi mouere actiue celum. ergo magis mouet ex ſua natura ꝯ per intellectum.

Reſpondeo. Jn iſta qōne tria sūt facienda. ꝓmo exponēdū qd qō ꝙrat. Secūdo qd aliqui senserint circa qōnē istā. Tertio qd habeat reiveritas. ¶ Quātū ad ꝓmū dico duo. ꝓmū est q difficultas

Ar. ꝓm⁹. Obz ꝓble matis qd.

huiꝰ qōnis nō tñ est apud eos qui dicūt intellectū intelligētie esſe accidens distinctū realr a ſuba eius: ſed ēt apud eos qui dicūt intellectū ⁊ ſubaz ibi eē vnaz rē: sicut voluit Cōmē. 12. meta. cō. 51. Quia quocūqz modo dicatur adhuc intells ⁊ ſuba intelligētie distinguunt ꝑm rōnē: ſicut habetur a Cōmē. 12. meta. cō. 39. Et ab Auicēna. 8. meta. cap'o vlti. Dubiū ergo est. Utrū mouere celū ꝓueniat intelligētie/magis inquantū est intells/ꝯ inquātū est ſuba: vel ecōtra. ¶ Dico z°/q motū celi eē ab itelligētia p ꝓius inquātū est intells. ꝯ inquantū est ſuba/pōt eē duobus modis.

Diſſictio.

Uno mō ꝑmitate ꝓncipalitatis. Alio mō ꝑmitate mediationis. Et in ꝓmo qdē ſensu nullus dubitat: qz cū actiones ſint ſuppositorū tanꝯ ꝓmo agētiū: lz aliqñ agant mediāte aliquo accidēte: opz ipm ſuppositū. qō est ſuba abstracta. esſe ꝓncipaliter mouentē celū. Sed loquēdo de ꝓximitate imediationis queſtio querit. An natura intelligentie ſit ei ꝓximior ratio mouendi celuz ꝯ intellectus eius: ſicut ſi ignis desiccaret lutum per calorē ⁊ per lucez. posſet queri que iſtarū qualitatū ſit ꝓximior huic effectui: ⁊ ad hunc ſensum disputatur preſens queſtio.

Quantum ad z^m^ dicunt alig q intelligētia ꝓximꝰ mouet per nām ꝯ per intellectū: ⁊ mo-

Rōn^m^ ꝑ^m^

uent quibuſdā rōnibus positis in ꝓncipio qōnis. ¶ Ad notitiā ꝛo huiꝰ opionis. Sciendū est ꝑmo/q ſuba intelligētie pōt ꝙsiderari dupliciter. Uno modo inquātū est eēntia.

Diſſictio.

Alio mō inquantū est nā. Illa enim ſuba. inquantū respicit actū ꝑmū qui est eē dī eēntia. Naz esſe est actus eēntie. Jnquantū ꝛo respicit actū z^m^ qui est mouere dī nā: qz natura est ꝑn^m^ motus. Et qz p ꝓius respicit esſe ꝯ motū. cum mouere ꝑsupponat eē. ideo illa ſuba hz p ꝓius rōnē eēntie ꝯ nature. Ex hoc sequit q aliqd pōt esſe mediuz inter ſubam intelligētie. inquantū est eēntia: ⁊ ipſammet. inquātū est natura. ¶ Sciendū z°: q ſuba angeli pōt accipi 3^r^.

Rōn^m^ ⁊ ^m^

Uno mō. vt dictū est vt quedā essentia absolute. Alio mō vt est pfectibilis vel pfecta p itelligere ⁊ velle. Tertio modo. vt est ꝑn^m^ potēs in aliud agere ⁊ ipm trāſmutare. ⁊ hoc tertio mō hz rōnē potētie. vt p3 ex diffōne potētie. 5. meta. tex. cō. 2. que est esſe ꝓncipiū transmutādi aliud. inquantū aliud: ⁊ hoc modo nā intelligētie est inſtrumētū ſuūipſius accepte ꝑmo mō: qz inquantū est nā est ꝓncipiū ꝓximum quo ipſa mouet inquantū est eēntia. ꝓius enim ſuba intelligētie est pfectibilis p intelligere ⁊ velle ꝯ habeat rōnez potētie actiue. Cōcludit igitur iſta opio q motus celi imediatius est a ſuba itelligētie inquātū est nā: ꝯ ab itellectu ⁊ volūtate. Et ꝓnter ponit etiā potentiā executiuā ꝓter intellectū ⁊ voluntatē: qō fuit ipbatū qōne precedenti.

Quantum ad 3^m^ ponit iſta ꝛclusio. Intelligētia imediatius mouet celū per intellectuz ⁊

Cōclusio riſiua qu eſito.

voluntatē ꝯ per ſuā nām. ¶ Jſta cōclusio pōt ꝓbari rōnibus ꝯialibus: qz nulla ſuba finita pōt eē imediatū ꝓncipiū opatiōis: ⁊ per ꝓns nec habere rōnē potētie: vt dicit Cōmē. 7. meta. Jtē qz vareī potētia executiua media distincta ab itellectu ⁊ volūtate. Specialr tñ arguit. ¶ ꝓmo. Aut in telligētia mouet celū p intelligere ⁊ velle: aut mere

Propria ſnia.

naturalr. ⁊ nullo mō p intelligere. Sc̄m non pōt dici: vt ſupra ꝓbatū fuit: ergo mouet libere p intellectū ⁊ voluntatē: quoꝝ actiones ſunt imanentes. Sed in oi agēte ordinato babēte actionē imanentē ⁊ transeuntē. semp actio transiens ꝑsupponit imanentē: ⁊ per ꝓns actio transiēs nō respicit imediatius nām agētis ꝯ actio imanens. ergo nāe intelligētie imediatius est intelligere ⁊ velle ꝯ motus celi. ¶ z°. Qñ in aliquo agēte ꝑn^m^ ſubale ⁊ accidētale ꝛcurrūt respectu eiuſdē actionis: opz q ꝑn^m^ ſubale ſit ꝓncipale ⁊ mediatū. ꝓncipiū ꝛo accidētale ſit secūdariū ⁊ ꝓximū. Sed nā intelligētie respectu motꝰ celi est ꝑn^m^ ſubale: ⁊, intellectꝰ est ꝑn^m^ accidētale: g̃ intells est imediatior ꝯ ſuba. minor p3. Maior ꝓbat diſcurrēdo in oibus: vt p3 de forꝰ ignis: ⁊ de caloze respectu calefactionis. Et de aia ⁊ eiꝰ potētys respectu ſuarū opationū. ¶ 3°. Intelligētia nō intelligit nec vult imediate p ſuā eēntiaz. ergo nec mouet. Añs etiā ab aduersarys est ꝛcessum. Consequētia ꝓbat. Intelligere ⁊ velle habēt maiorē ꝓximitatē cuz essentia intelligentie ꝯ mouere: cū illi sint actꝰ ſpūales. sicut ēt eēntia. g̃ ſi nō hz imediatū ordinē ad intelligere ⁊ velle. multo minus hz ad mouere. ¶ Dicet forte ad oia iſta q ꝛcludūt de ſuba intelligētie: inquantū est eēntia. sed non inquantū est nā. ¶ Et ideo ꝺ iſtud arguit. 4° loco: quia nā quā diffinit ꝓbs z° phyſi. tex. cō. 3. eē ꝓncipiū itrinſecū eiꝰ qō mouet. ⁊ per hoc distinguit motus nālis a motu violēto: cuiꝰ ꝑn^m^ est extra nil ꝓferēte vim paſſo: vt dī 3° ethico. Sz intelligētia nō est itrinseca celo. cū ei nō vniat vt forma. ergo ipſa nō est talis nā. ¶ 5°. Nā de qua loquit ꝓbs non est ꝑn^m^ ꝓximū motus. sed est ꝑn^m^ ꝑmū quo: grauia enim mouent deorſum per nām. id est p ſuā formā ſubalē tāꝯ p ꝑn^m^ ꝑmū quo: ⁊ p grauitatē tanꝯ p ꝓncipiū ꝓximuz: ⁊ ideo forma ſubalis corporis grauis appellatur nā eius: ⁊ ideo ipſa grauitas. ſeu potētia est ꝑn^m^ ꝓximū opationis. ⁊ nō ꝑmū. ergo nā nō hz rōnē potētie: ſiue ꝓncipy ꝓximi. ¶ 6°. Circūscripto oi opere intells/nulla est distō actualis iter eēntiā ⁊ nām intelligētie. g̃ motꝰ celi habebit imediatū ordinē ad eēntiam intelligētie: put in ſe est idistincta a nā. vel hz imediatū ordinē ad intellectū ⁊ voluntatē. Sz non ad eēntiaz absolute. vt etiā iſti ꝛcedunt: nec ad eā. vt est nā: qz per caſuz posituz nulla est distinctio inter eſſentiā ⁊ nām: ergo hz imediatum ordinē ad intellectum.

Ad argumenta respondet. ¶ Ad ꝓmū cōcedit maiorꝰ q ꝓncipiū cuiuſlibet motus nālis est nā: nō tñ opz q ſit ꝑn^m^ ꝓximuz ⁊ hoc est generalr verū taz de ꝓncipio actiuo ꝯ de paſſiuo. De actiuo dictū est. de paſſiuo ēt p3. Motꝰ enim celi est nālis a ꝓncipio paſſiuo māli in eo exiſtēte ⁊ tñ imediatum ſuſceptiuū motus celi nō est mā celi: ſz totū cōpositū. Dico igit ad argumētū q motus celi est nālis ꝓpter tale ꝓncipium paſſiuū qō dī nā: qz vt habet z° phyſi. tex. cō. 12. nā dicit de mā ⁊ forma. ¶ Ad z^m^ negat minor. Dico enī q motor hz imediatū ordinē ad ſuū mobile per ꝓpriā potētiā motiuā. Et qz rō potētie motiue nō ꝓuenit eēntie ſube abstracte: cū ipſa nō possit esſe imediatū ꝑn^m^ opationis: sed talis rō potētie ꝓuenit itellectui ⁊ voluntati eius. Jdeo p intellectū ⁊ voluntatē hz ordinē imediatū ad motū celi. Unde dico q intelligētia semp mouet celū vel aliud corpus. qñ apprehendit ⁊ vult volitione cōpleta motū eius. Nec pōt velle mouere id qō eēt impoſe ab ea moueri: qz voluntas efficax nō est ipossibiliuz: vt ꝓbauimus in 9° huiꝰ. ¶ Ad 3^m^ negat maior. loquēdo de eo quo mouet ꝓxime. hō enī mouet ꝓxime per appetitū iperantē ⁊ per vim motiuam exequentē. ⁊ tñ ideo nō hz q ſit in loco per hz potētiā. Dico igit q intelligētia quo ad ſuā eēntiam est tanꝯ in loco in corpore moto ab ea: non q ſit ibi localr. ſed qz ei adest:

Ad ꝓmū

Ad ſcm

Ad tertiū

sicut causa adest suo effectui. Rō aūt p quā ibi est, est operatio eius. ¶ Ad 4m negat' antecedens: qz alia non mouet prime nisi p potentiā que est ab ea realr distincta. ¶ Ad 5m dicit' q si per impole remouere' ab intelligētia intellus z voluntas: ipsa nullā haberet operationē: sicut ēt nullam haberet potētiā: sed eēt oino ociosa. Nec est inconueniens q posito ipoli sequat' aliud ipole. vel saltē inconueniens.

Ad ꝙrū
Ad ꝙnū

¶ Utrū ꝑmū ꝑncm esse cām finalē oium itelligētiarū possit ꝓbari sufficiēter ex p se notis. Qō. XXXVII.

Primo rō

Veritur 37°. Utrum ex p se notis sufficiēter ꝓbari possit q ꝑmū ꝑncipiū sit cā finalis oium itelligētiarū. Et vr q non. ¶ Primo. Finis cuiuslibz agētis acgrit p actionē eius. Sz ꝑmū ꝑncm nō pōt acgri per aliquā eius actionē. ergo ꝛc. Maior ꝓbat': qz vt vr dicere phs. 5. meta. sicut mā est cā oppositā forme. qz illa est po' z ista est actus: ita finis est cā oppositā efficiēti: qz efficiēs ꝓexistit ꝓductioni fm ipm. Minor ēt pz: qz sequeretur q ꝑmū ꝑncipiū haberet eē post non esse: qō est impole. g ꝛc.

Secūa rō

¶ 2°. Non pōt efficaciter ꝓbari q ꝑmū ꝑncipiū sit finis opationis intelligētie: puta mot' celi. ergo multo min' est finis ipsius intelligētie: ꝓxīa pz. Añs ꝓbatur. Aut intelligentia mouet celuz de necessitate nāe: aut libere. Si libere. ergo ipsamet pōt esse finis ꝑstitutus illi motui. Si naturalr. ergo nō agit necessario ꝓpter aliquē finē. Probat' ista ꝓxīa. Ubi positis oibus requisitis ad actionē non potest ipediri qn sequat' effectus determinat': ibi non opz q agēs agat ꝓp finē. Sz tale est agēs nāle. ergo ꝛc.

Tertia rō

¶ 3°. Effīciēs z finis nō coincidūt in idē numero: vt dr 2° phsi. tex. cō. 70. Sz ꝑmum ꝑncipiū est efficiēs intelligētie. ergo nō potest naturalr ꝓbari q sit finis eius.

Respondeo. In ista questiōe tria sunt ōclarāda. Primū est. q oē agens agit ꝓpter finē. ¶ 2m est. primū efficiēs eē vltimū finē pōt ꝓbari ex p se notis. Tertiū est. q deū eē finē vltimū motus celi. z itelligentiā mouentē eē finē ꝓximū eius tenuit Aristo. Pri'

Pria 2°,

pbatur. ¶ Primo in eēntialiter ordinatis remota causalitate ꝑmi necessario remouet' causalitas oium alio ꝓx. alioquin ille ordo nō esset eēntialis. Sz causalitates quatuor causarū sunt essentialr ordinate. s. agens z finis. imo oēs. qz forma ꝑsupponit nēcio causalitatē māe. s. mām ei subyci: z causalitas māe ꝑsupponit causalitatē agētis. quia nunq̄ subycere' forme nisi agēs causaret eā in mā. ¶ Et cōfirmat': qz phs. 2. meta. tex. cō. 8. loquēs de causa finali. dicit q ipsa nō est ꝓpter aliud: sz eē aliorū est ꝓpter ipsaz. Qō exponēs Cōmē. dicit q ipsa nō est ꝓpter aliā cām: sz oēs alie cause sunt ꝓpter ipsaz. g remoto fine remouet' agens z sic pz q nō pōt esse causalitas agētis nisi sit causalitas finis.

Cō. 24

¶ Cōfirmat' iterū: qz 5° meta. in caplo de causis. dicit Cōmē. hec verba. Cōplementū z largitas z bonū nō inuenit' in reb': nisi ꝓpter cām finalē. Et ideo qō caret cā finali caret oi bono. ¶ 2°. arguit' specialr de agēte per voluntatē: qz omne tale agit ex iperio z determinatione voluntatis ad aliqō ꝑticulare producēduz: qz vt dr 3° de aia. te. c. 46. rō. vlis non mouet nec intells speculatiuus. Sz actus volūtatis nō pōt absolui a rōne finis. ergo nō agit nisi ꝓp finē: maior pz. Minor ꝓbat': qz vt dr 2° meta. tex. cō. 8. finis z bonū idē sunt. Sed nō pōt actus voluntatis absolui a rōne boni: cū bonū sit obiectū eius ens. g ꝛc. ¶ 3°. Segtur q de agēte libero non posset queri ꝓp qd agit. Sz boc est ꝫ experimētū: querim' enim ꝓp qd Sortes sedet. g ꝛc. Probat' ꝓxīa: qz ꝓp qd querit tm̄ de cā finali. ¶ 4°. Luz agens liberū sit de se indifferēs ad agere z nō agere: segt' q nulla possit assignari cā quare exiret de ocio in actu nisi moueretur ex apphensione alicui' finis. ergo ꝛc. ¶ 5°. Si nullū finē intēderet, segtur q quicūq; effect' eueniret a cā libera ipse eueniret a casu. Sed hoc oino est falsum. ergo. Consequētia ꝓbatur. Quicqd euenit ꝑter intētionē agentis est casuale: vt dr 2° phsi. tex. cō. 52. Sz si agēs nō intēdit hunc effectū, ipse euenit ꝑter eius intētionē. ergo esset casualis. ¶ Confirmat': qz phs 2° meta. tex. cō. 9. sic dicit. habēs enim itellectū nō agit id qō agit nisi ꝓp aliquā aliā rē q est vlti' actiōis. ¶ 6° spāliter arguit' de agēte ex neēitate nature de quo forte diceret aligs q nō agit ꝓp finez: z tm̄ agit hunc vel illū determinatū effectū: qz ad eius ꝓductionē ex se est determinatū. Arguit' aūt sic. ¶ Agēs nāle agit ꝓp bonū. ergo agit ꝓp finē. Cōsequētia ꝓbat': qz phs 2° meta. te. c. 8. dicit q qui auferūt finē auferūt bonū. Añs ꝓbatur. Agēs nāle agit ex nāli iclinatione siue ex nāli appetitu: vt dicit' 2° phsi. ergo agit ꝓp bonū. Pz ꝓxīa: quia appetit' nō pōt esse nisi respectu boni. sicut nec aligs ali' amor: appetit' enim nālis est amor nālis. ¶ 2°. ad idē est phs 2° meta. tex. cō. 8. in fine. vbi sic dicit. Nihil incepit agere aliquā actionē nisi intēdendo finē. ¶ Et si dicat' q intēdit loqui tm̄ de agēte libero. Contra. Tum qz vlr logt' de causis. Tuz qz Cōmē. exponēs ꝓdicta ꝛba sic ait. Mirū est de negantibus istā cām cū concedat': q nullus facit aliquā actionē nisi intendēdo finē. Et silr dz eē in nā in ꝟ sicut in artificio z in oibus actionibus voluntarys.

Quantum ad 2m dico q ex ꝓpositionibus p se notis ꝓbari pōt deuz eē finē ois intelligētie. Et arguit' sic. Ex p se notis ꝓbari pōt q deus est oium cā efficiēs. ergo ēt q est oium finis: añs supra ꝓbatū fuit. Cōsequētia ꝓbat'. ¶ Primo. Accipio ꝑmā intelligētiaz que sit. a. z arguo sic. Deus est efficiēs. a. ergo ipz efficit ꝓp aliquē finē. Pz ista ꝓxīa ex ꝓdictis. Tunc vltra. ergo vel ille finis est ipse deus: vel ipsamet intelligētia: vel aliquid inferius ad eā. Non 2m. qz nihil est finis z ordinatuz ad finez respectu eiusdē. Non 3m. qz finis est nobilior ꝙ ea que ad ipm ordinant': cū ex ipso habeāt aliquā appetibilitatē. ergo primum. z sic deus est finis eius. Nec etiam potest dici q finis huius intelligētie sit alia intelligētia superior ea: qz p casum positū ipsa est ꝑma. ¶ 2°. Si primū agēs agit ꝓp finē a se distinctū: segtur q ei' actio z volitio sit ab alio dependēs. Sz boc est impole cum ipm sit ꝑmū oium. ergo. Cōsequētia ꝓbatur. Dis volitio dependet ab obiecto: qō pz: qz remoto obiecto ipsa nō est: cuz sit ipole aliquā volitionē eē nisi alicuius sit volitio. Sed si vult effect' suos ꝓp finē a se distinctū simul vult eos z illū finē: cuz ipse finis sit rō q velit alia que ad ipz ordinant'. g segtur q actio eius ab alio ēēt dependēs. Et cū actio eius siue volitio sit eius suba: segtur q suba ꝑme cause sit ab alio dependēs.

Cōclo 1°

Quantum ad 3m dico q ꝑma cā non tm̄ est finis intelligētie in se. i. quo ad subam eius. Sz ēt est cā eius quo ad operationē. i. q intelligētia agit ꝓpter cām ꝑmā. Et q istud fuerit de mente phi pz. ¶ Primo. qz phs. 12. meta. cū dixisset ꝓius q celuz est suba eterna que mouet'. z q opz dare vnū imobile qō est deus: statim subdit. tex. cō. 36. q iste motor mouet vt amatū z desideratuz. Sz mouere p modū amati est mouere p modū finis: cū finis z bonū sint obiectū amoris. ergo ꝛc. ¶ Et confirmatur: qz Cōmen. 12. meta. cō. 36. dicit q corpora celestia appetunt in suo motu aliquod bonū maius ipsis: z cū ipsa sint nobilissima corpora: necesse est q illud bonū sit nobilissimū entiū: z maxime id qō appetit totū celum in motu diurno. Pz aūt q fm eos nobilissimū entiū est deus gloriosus. ergo ꝛc. Nec opz in ꝓbatione istius ꝓclusionis vltra laborare qz ab oibus est cōcessa. Dico ꝓterea q nō tm̄ deum eē finē motus celestis: sed ēt intelligētiam imediate mouentē eē finē eius ꝓximū fuit de mente Aristotelis.

Tertia 2ª

Cōmētatoris.

Cõmẽ⁹⁰. Et ℔ dico qꝛ aliqui iſtõ negãt. Nã ꝓ℔s. 12. meta. tex. cõmẽ. 40. cuꝫ ꝓius diꝛiſſet qꝫ aliqua ſuba eterna mouet corꝑus celeſte inquirit vtrum ſit vna vel plures. Et a cõmẽto. 42. vſq; ad. 47. determinat qꝫ ſic. numerãdo eas ſm numerũ illoꝝ motuũ. Poſtea. tex. cõ. 48. dicit qꝫ non ſunt plures q̃ꝫ ille quas enumerauit: ꝛ facit hanc ꝓñtiam ꝑut iacet in noua tranſlatione. Si eniꝫ eẽnt alie: mouerẽt vtiq; fines exĩtes lationib⁹. Que ꝓñtia nihil valeret niſi ille que mouẽt eẽnt fines lationis, i. motus celi. ergo ꝛc̃. Et Cõmẽ. cõ. 36. dicit qꝫ ſi forma balnei eẽt ſeparata a mã mouꝛet ſm agẽs ꝛ ſm finẽ: ꝛ poſtea ſubdit qꝫ ſic intelligẽdũ eſt de mouẽtib⁹ corꝑa celeſtia. Nec põt iſtud exponi de ꝑmo motore: qꝛ ille eſt tñ vnus. Cõmẽ. aũt logꝛ in plurali. Et poſtea ſubdit de his motoꝛib⁹ qꝫ pfectio eoꝝ ꝫ ꝛ ſuba eoꝝ eſt in motu. Itẽ in libꝛo de ſuba oꝛbis. capitulo ꝑmo. ſic dicit. Non eſt dicendũ qꝫ forme ꝗbus mouent̃ corꝑora celeſtia ſint alie ab illis ad quas mouentur: ſed forme a quib⁹ mouent̃. ſunt ipſe intelligẽtie. ergo ſunt ẽt ille ad q̃s mouent̃. ꝛ per ꝓñs ſunt fines illoꝝ motuũ. Et ſic ꝑz qꝫ prima cã eſt omnino finis intelligentiarũ: ꝛ quantũ ad ſubaz earũ: ꝛ quantũ ad operationẽ earũ. ꝛ qꝫ relique intelligẽtie ſunt fines proximi illoꝝ motuum quos cauſant.

Ad ꝓmã Diſſicio. **Ad primum** dicit̃ qꝫ finẽ acquiri ꝑ actionẽ agentis poteſt intelligi dupl'r. Uno modo qꝫ acgrat̃ ad ℔ vt ſit. qꝛ. ſ. ille finis nõ ꝑexiſtebat actioni: ſed acgrit eſſe per actionem agẽtis. ꝛ ſic eſt falſa maioꝛ. Alio modo põt intelligi qꝫ finis acquiraꝫ alicui. ꝛ hoc modo concedit̃ maioꝛ ꝛ negat̃ minoꝛ. Naꝫ intelligẽtia ex ſua actiõe acgrit ſibi ꝑmũ motoꝛẽ: qꝛ ꝓſequit̃ aliquã ei⁹ ſilitudinẽ ꝛ perfectionẽ. Et ad hunc ſenſuꝫ accipiẽda ſunt ℞ba ℙbi.

Ad ſcõm ¶ Ad 2ᵐ negat̃ añs. Ad ꝑbationẽ dicit̃ qꝫ intelligẽtia mouet libere. nec tñ põt ꝑſtituere ſe tanq; vltimũ finez illius motus: qꝛ in itellectu eius nõ põt cẽ erroꝛ. qui tñ eẽt ſi ſe ꝑſtitueret vltimũ finẽ. cum ipſa non ſit finis vltimus.

Ad tertiũ ¶ Ad 3ᵐ dicit̃ qꝫ ℙbs loquitur de agẽte per motum. ꝛ de fine generationis qui eſt forma in materiã introducta. Et ideo illa ratio non eſt contra propoſitum.

¶ Utrum oẽ habẽs cãm finalẽ habere cauſaz efficientem poſſit pꝛobari efficaciter. Qõ. XXXVIII.

Pꝛima rõ **Queritur** 38°. Utq; efficaciter ꝑbari poſſit qꝫ oẽ hñs cãm finalez hẽat cãm efficientẽ. Et videtur qꝫ nõ. ¶ Pꝛio. Ad id qõ ſegtur ſuũ pꝛius. nõ ſequitur neceſſario id qõ eſt poſteriꝰ. Iz eõ poſito poſterioꝛi ponatur pꝛius. Sed cã finalis eſt ꝑoꝛ efficiẽte. ergo nõ opz ſi aliquid hz cãz finalẽ qꝫ habeat efficiẽtẽ. ¶ 2°. Quãto effect⁹ eſt nobilioꝛ tãto depẽdet a pauciozib⁹ cauſis. Sz vna ſba ſeparata eſt nobilioꝛ alia. g̃ illa que eſt nobilioꝛ hz paucioꝛes cãs. Sed quelibet ſuba ſepata ẽt infima nõ hz cãz materialẽ nec formalẽ. ſed ſolũ efficientẽ ꝛ finalẽ. g̃ ſuba ſupeꝛioꝛ nõ hz vtrãq; iſtarũ cauſarũ. Iz tñ cãm finalem.

Ecõa rõ.

Tertia rõ ¶ 3°. Oẽs ſube ꝑter ꝑmã hñt deuz ſiue ꝑmũ ꝑn^m ꝑ cã finali. vt dicit ℙbs. 12. meta. Sz nõ hñt deũ pꝛo cã efficiẽte. g̃. maioꝛ pz. Minoꝛ ꝑbat̃. Nullũ infinitũ intẽſiue hz cãm efficiẽtẽ: aliogn nõ eẽt infinitũ: qꝛ ei⁹ cẽ eẽt receptũ ab alio. Sz oẽs intelligẽtie ſunt infinite intẽſiue. Qõ ꝑbat̃. ex ꝓñtia ℙbi quã ſepe recitaui ſupꝛa. ꝛ hec eſt. Pꝛimũ ꝑn^m non eſt in magnitudine: qꝛ eſt virtutis infinite: vt ꝑz. 12. huius tex. cõ. 41. Et poſtea. tex. cõ. 43. querit. vtrũ ſit ponendum tñ vnam talem ſubſtantiam: ꝛ determinat qꝫ ſunt plures ſm numerum lationum. ergo ꝛc̃

Reſpondeo. In hac qõne duo ſunt declarãda ꝓp duas opiones. ¶ Quidã eniꝫ dicũt qꝫ inter aliqua entia abſoluta põt eẽ ordo eẽntialis ꝛ neceſſaria cõnexio, abſq; hoc qꝫ vnũ eoꝝ habeat quãcũq; cauſalitatẽ ſup aliud. vel eõ. ꝛ abſq; hoc qꝫ vtrũq; ſit cauſatuꝫ in quocũq; genere cauſe ab vno tertio. ſicut apparet in numeris ꝛ in figuris. In his eni eſt ordo ꝛ cõnexio eẽntialis: ꝛ tñ triangulus nullã hz cauſalitatẽ ſup quadrangulũ, nec eõ. nec vtrũq; cauſat̃ ab alia tertia figura. Hoc mõ dicũt ℙbm ꝛ Cõmẽtatoꝛẽ voluiſſe ſubas ſeparatas eẽ cõnexas neceſſario: ꝛ tñ qꝫ inter eas nulla oino ſit cãlitas. ¶ Non opz ꝑbare qꝫ iſta opio nõ ſit ℙbi nec Cõmẽtatoꝛis: qꝛ ſupꝛa ꝑbatum fuit. Et pz exꝑſſe qꝫ ſaltẽ vult primũ ꝑn^m eſſe oium cãm finalẽ. Sed ſolũ ꝑbabit̃ qꝫ iſta poſitio in ſe ſit ipoſſibilis. ¶ Et quãuis ꝑbari poſſet ꝑ illaſmet rõnes q; bus ꝑbatũ fuit deuz eẽ oium cãm efficientẽ: tñ nũc alr ꝑcedit̃. ¶ Primo. Aut remoto vno eoꝝ que ſic ſunt neceſſario cõnexa remouet̃ reliquũ: aut nõ. Si dicis qꝫ nõ. ergo nihil habẽt neceſſariã cõnexionẽ: qõ pz: qꝛ ex reſponſiõe põt vnũ manere alio remoto. Si dicis qꝫ ſic. ergo vnũ hz cauſalitatẽ ſup aliud: ꝛ ſic habeat̃ ꝓpoſitũ. Pꝛobaꝫ illa ꝓñtia. Remoto. a. remouet̃. b. g̃ vel. a. ꝛ. b. ſunt idẽ vel. a. depẽdet a. b. ꝛ ideo nõ põt eẽ niſi. b. ſit. vel. b. depẽdet ab. a. ꝛ iõ a. nõ põt eſſe niſi ſit id qõ ab eo neceſſario dependet. ſicut ſubz non põt eẽ ſine ſua paſſione. Sz id a quo aliud depẽdet hz cauſalitatẽ ſup ipm: vt pz ex rõne dependẽtie. ergo ſi remoto vno remouet̃ aliꝰ: ſegtur qꝫ vnũ hz cauſalitatẽ ſup aliud. ¶ 2°. Sint in rerũ nã tñ. a. ꝛ. b. que dicis ſic eẽ cõnexa: puta deus ꝛ ꝑ⁹ itelligẽtia. Tũc arguit̃ ſic. Sublato. a. remouetur. b. ergo aliqua eſt cã q;. b. nõ ſit. Pz ꝓñtia qꝛ ois effect⁹ hz aliquã cãm. Sed cauſa q;. b. non ſit nõ eſt ipſũmet. b. Tuz qꝛ nulla res deducit ſe ꝰ nõ eẽ ad eſſe: nec coꝛrũpit ſeipſaz. Tuz qꝛ quelibet res ꝓſeruat ſuũ eẽ quãtũ põt. ergo cã q;. b. nõ ſit eſt remotio ipſi⁹. a. Pz ꝓñtia: qꝛ per caſuz nihil aliud ponebat̃ eẽ niſi. a. ꝛ. b. Tũc ſic vltra arguit̃. Non eẽ. a. eſt cã nõ eſſe. b. ergo eſſe. a. eſt cã eſſe. b. Pz ꝓñtia. qꝛ ſi negatio eſt cauſa negationis, affirmatio eſt cauſa affirmationis. ¶ Quantũ ad 2ᵐ reſtat ꝑbare qꝫ oẽ hñs cãm finalẽ hz cãm efficiẽtẽ. ꝛ arguit̃ ſic. ¶ Oẽ qõ ſibi derelictũ eſt nõ ens habz cãm efficientem. Sed oẽ habens cãm finalẽ ſibi derelictũ eſt nõ ens. ergo hz cãm efficiẽtẽ. Maioꝛ ꝑbatur dupl'r. Pꝛimo. nihil educit̃ de potẽtia ad actũ niſi a cã agẽte in actu: vt dꝛ. 9. meta. Sz id qõ ex ſe eſt nõ ens eſt in potẽtie ad eſſe. ergo requirit cauſaz actu ipm educentem ad eſſe. ¶ 2°. Id quod eſt non ens requirit ad hoc qꝫ ſit ea ꝑ q̃ itur ad eẽ. Sz nõ itur ad eẽ. niſi ꝑ aliquaz ꝑductionẽ. ꝑductio aũt nõ eſt niſi a cã ꝑducente. ergo requirit cãm a qua producaꝫ. Iſte due ꝑbationes apparent cuilibet intelligẽti. Minoꝛ ẽt illi⁹ ꝓncipalis rõnis ꝑbat̃. Si dependẽs ab alio nõ eẽt non ens ſi ſibi derelinquat̃. i. ſi remota cã aliqua depẽdet adhuc eẽt ens ꝛ exiſteret: ſegtur qꝫ nõ magis depẽderet ab eẽ illius cauſe q̃ ab ei⁹ non eẽ. Iſtud pz: qꝛ ita eẽt cã nõ exiſtẽte. ſicut ea exiſtẽte. Sed ipoſſe eſt qꝫ aligd depẽdeat a re nõ exiſtẽte. ergo iſtud nullo modo eẽt dependẽs. ¶ Diceꝫ forte ad hãc rõnẽ qꝫ dependẽs a cã finali nõ eſt nõ ens remota tali cã ẽt ſi ꝑ ipoſſibile remoueat̃: quia eius effect⁹ nõ ꝓſeruat ab ea: nec eſt ab ea ꝑductũ: ſed dicit̃ eẽ dependẽs a cã finali ſoluz ex ℔ qꝫ agit ꝓpter cãm finalẽ: ꝛ ẽt qꝛ ex fine hz quandã appetibilitatẽ: ꝛ ideo remota cã finali nõ remouet̃ iſta res: Iz monetur ab ea hꝰ appetibilitas. ¶ Sed ꝓtra. Pꝛimo. Scõa intelligẽtia depẽdet a ꝑma ſicut a fine: qꝛ ꝓpter eam agit ex tua reſponſiõe. ergo remota ea nõ ageret. Sed actio cuiuſlibet ſubſtãtie ſeparate eſt eius ſuba. ſm opinionẽ ℙbi ꝛ Cõmẽtatoꝛis. 12. metaphy. g̃ remota ꝑma cauſa remouetur ſubſtãtia ſcõe intelligẽtie. ¶ 2°. Aut iſta appetibilitas eſt res diſtincta a 2° intelligentia. aut eſt eadẽ ſibi. Si eadem. ergo ſicut remota pꝛima cauſa remouet̃ iſta appetibilitas. ita etiã remouet̃ eius ſuba: ꝛ per conſequẽs ſubſtãtia

Que neceſſario ſunt cõnexa hñt oꝛdinẽ cãlitatis adinuicem.

Lõcluſio rũſiua.

Pꝛima rõ.

Ecõa rõ.

Fuga.

Inſecutio

eius dependet a ꝑma. Si sit distincta. ergo ꝓma causa nō est finis subē scōe intelligētie: sed est tm̄ finis appetibilitatis ei⁹. ꝓz ista ꝓpōtia: qz eius suba nō dependet a ꝑma causa sicut a fine. sed tm̄ appetibilitas ei⁹. Et sic ista rnsio ꝺicit pōni istoꝝ: qz ipsi dicūt q ꝑmū ꝑn^{m} est finis oium ⁊ non efficiēs. Et vltra arguit de illa appetibilitate sicut ꝑus: qz ipsa nō manet remoto fine. ergo a fine dependet: ⁊ ex se est nō ens. ꝓz igit q opz oē habēs cām finalē: habere causaz efficiētē. Et ideo false attribuit ꝓbo q existimauerit deū non eē ꝑmum efficiēs: sed tm̄ finē. ¶ 3°. Lōmē. dicit in desuba orbis q finis significat agēs necessaria significatiōe.

T. cō. 19. Et idē apparet ex verbis ꝓbi 2° physi. ⁊ 2° de anima dicētis q finis est cuius gratia aliqd sit. Ex qbus verbis sic arguitur. Quicquid habet causaz finalē habet id cuius gratia factuz est. Sed omne factum habet cām facientē. ergo omne habēs cām finalem habet cām efficientem.

Ad ꝑmū **Ad argumenta** Respondeō. Ad primū negat maiorē. Nam relo est posterior fundamēto ⁊ termino: ⁊ tm̄ necessario ad ea consequit. Et quātū ptinet ad ꝓpositū ꝺico q necesse est in vltimo fine fundari ēt causalitatē effectiuā. Cui⁹ rō est: qz in quolibet effectu est duplex dependētia. Una qdē ad finez a quo hz spālem appetibilitatē. Alia vō ad efficiēs a quo hz eē: ⁊ iō

Ad scōm opz duas ponere rōnes que istis corrnꝺeant. ¶ Ad 2^{m} negatur maior: aliogn sequereť q aliqua suba separata non haberet deū pro cā finali: qō oēs negant. ꝓz ꝓpōtia ex illo modo arguēdi. Nā vltima intelligētia hz tm̄ cām agentē ⁊ finalē. ergo illa que est imediate super eaz hz tm̄ cām finalē. ⁊ illa que supior ista est nullā habebit cām. Illa igit maior ꝓpō non hz veritatē vlem: sed vera est ad bunc sensum q ea que sunt pfectissima iter effect⁹. s. suba separate hñt pauciores cās: eo q nō hñt causas intrinsecas. s. mām ⁊ formā: qz hō cause ꝺicūt iperfectionē: ⁊ regrunt talē potē

Ad tertiū tialitatē que subsātys sepatis repugnat. ¶ Ad 3^{m} negat minor. Ad ꝓbationē negat minor. Ad cuius ꝓbationē ꝺico q ꝓbs nō facit illā ꝓpōtiam que ibi ponit: sed istā. ꝑn^{m} primū est virtutis infinite. q nō est in magnitudine. Intēdit enim ꝓbare q est sepatus a magnitudie ꝓ hoc q ei⁹ virtus est infinita. Sz nō ꝓuertit q si nō est in magnitudine q habeat virtutē infinitā. Ad id qō postea subdit ꝺico q ꝓbs nō vult ꝓ illa vba ꝺicere q multa sint q̄ hēant virtutē infinitā: sed q multe sunt suba extra oēm magnitudinē.

¶ Utrum primum principium moueat imediate primuz mobile. Questio. XXXIX.

Queritur 39°. Utrū ꝑmū ꝓncipiū quod est deus moueat imediate pri-

Pōris rō mū mobile. Et videť q nō. ¶ Primo. Si moueret imediate. segtur q moueret ipm in nō tē poze. Sed hoc est falsuz: qz motui repugnat eē in nō tpe. ergo. Consequētia ꝓbať supponēdo duo. quoꝝ ꝑmū est q de⁹ est virtutis infinite, vt oēs ꝓcedunt. Scōm est q maior virt⁹ exīs in magnitudine subiective vel appropriatiue mouet in minori tpe q̄ minor virt⁹. Tūc arguit sic. Si ꝑma cā mouet in tpe sit ille mot⁹ / gra exēpli / ꝓ horaz q vocēť. a. ⁊ sit aliqua cā finite virtutis que moueat aliud mobile ꝓ aliqō tps qō vocēť. b. cōstat q iter. a. ⁊ b. est aliqua determinata ꝓportio: ⁊ sit gra exēpli proportio dupla: addāť postea huic virtuti finite alt motozes: ita q motus ab oibus istis simul ꝓueniēs sit in tpe. in duplo minori q̄ fuerit tps. a. q tūc mot⁹ a virtute finita erit equalis motui q est a virtute infinita: qō est ipossibile ⁊ cōtra ꝓsupScōa rō. positū 2^{m}. ¶ 2°. Tam ꝓbs q̄ Lōmētator. 8. physicorum assignant cuilibet celo duos motozes. s. vnum coniunctū: ⁊ aliū separatū. Sed motor sepatus primi mobilis est de⁹, ergo non mouet nisi mediāte motore coniuncto.

Auicēne sinia. **Respondeo** q circa hanc questionez existimauit Auicē. ꝑmū motū nō esse imediate a deo. ⁊ hoc pp illud ꝑncipiū suū falsuz. quo arbitrabať nō posse ab vno esse imediate nisi vnuz. Dicebat igit q deus imediate produxit vnā intelligentiā que imediate mouet primū mobile. ꝓpter ꝑmā cām tanq̄ pp finē. In hac autē intelligētia. producta est cōpositio esse ⁊ cētie. cum habeat esse ab alio receptū: ⁊ per ꝓns in ea est pluralitas: ratione cuius ꝑnt ab ea multa ꝓduci. Naz hec intelligētia intelligens se inquātū est potētialis respectu sui esse. ꝓducit corpus celi: ⁊ eadē intelligēs se inquantū est actu. ꝓducit aiaz celi. Eadē quoq intelligēs ꝑmā cām. ꝓducit aliā intelligētiā mouentē 2^{m} celū: ⁊ sic successiue de alys dicendū est. ¶ Hanc opionē sequunť alig ēt ex modernis: ⁊ ꝺicūt eā fuisse Aristo. ⁊ Lōmen. ꝓpter hoc quidam etiā ex nostris dum legeret 8^{m} physicoruz iuxta expositionē. S. Tho. ꝺixit Aristotelē non ꝓbasse deū esse: sed solū ꝓbasse primū aliquē motorē. ⁊ q ꝓbare primā cām eē ptinet ad 12. metaphysi. Addidit ꝓterea 8^{m} librū physicoruz esse iperfecte traditū ab Aristotele. ¶ Sed salua veritate qūo ⁊ a quo celestia corpora moueanť: qz ad hoc nō habem⁹ rationes que multū cōuincant: intēdo ꝓbare q ꝓdicta non sunt de mēte. S. Tho. ⁊ Lōmen. ¶ Primo. qz. S. Tho. 12. meta. lec. 7. reprehēdit supradictā opinionē Auicen. quasi repugnantē dictis Aristo. Et addit rōnem q ideo ꝑmū celum Cōclusio mouet imediate a ꝑma cā vt sit cōgruēs cōnexio. subaruz corporaliū ⁊ spiritualiū: ita q ꝑmū corpus mouet a ꝑma suba separata: ⁊ 2^{m} a 2°. ⁊ sic de alys. ¶ 2°. Probare deuz eē nō ptinet ad metaphysicū sicut ꝺicit Lōmē. ⁊ S. Tho. sed ad nālez vt patuit supra. ergo metaphysicus accipit ꝺ tanq̄ ꝓbatuz in nālibus. Constat aūt q nullibi ꝓbať nisi in 8° physico. ergo ꝛc. ¶ Confirmať. quia Lōmentator 8° physicorū. ter. cō. 84. exponēs verba ꝓbi q primus motor est in circūferētia maximi corporis: sic ait. oēs leges in hoc cōueniūt. qm̄ deus habitat in celo. videť ergo q de⁹ est ꝑmus motor: cū ipse ꝑmū motorē appellet deuz. ¶ 3°. Lōmē. 12. meta. cō. 44. ex intētione tenet hanc opionem. Posita enim ibi quadā qōne ꝺicit q forma mouens ꝑmū celum motu diurno est illa que est finis cōis ⁊ vlis oium aliarū: ⁊ q ipsa hz actionē cōem: que tm̄ nō est addita supra formā ꝓpriam. Et postea subdit q ipsa hz actionē ꝺeterminatā. ad quā ordinanť actiones aliarū: sicut ēt princeps in ciuitate hz actionē ꝓpriā: cui actiones aliozū deseruiūt. Cōstat aūt q nulla eius actio eēt sic determinata nisi appropriareť motui diurno ꝑmi corporis: quē ꝓsequunť alia corpora celestia. ¶ 4°. In metaphysica nō declaranť ꝓprietates nisi illarū substantiarū separatarū. quas eē ꝓbatum est in 8° physicoruz. Sed in 8° physicoruz non ꝓbatur aliquaz aliam esse supra primū motorē. ergo proprietates quas declarat metaphysicus cōuenire ꝑmo ꝑncipio. conueniunt ꝑmo motori: ⁊ per ꝓns primū ꝑncipiū est primus motor. ¶ 5°. Tam ꝓbs q̄ Lōmētator 2° physicoruz. cōmēto. 72. ꝺicunt expresse q ꝓprietates ꝑmi motoris sunt: q mouet ⁊ non moueť. ⁊ q est primū oium rerum. Et ꝓz q ipsi loquunť de motore ꝓprie: cuius sit etiā finis: ipsi enim loquunť ibi de causa motiua. vt distinguit ab alys causis. ¶ 6°. Lōmētator. 12. metaphysi. textu cōmē. 42. in sua expositione media reprehēdit tenētes ꝓdictā opinionē Auicēne ꝺicens sic. Uolunt ꝓbare primā cām esse aliā a motore motū diurnū. Et ꝓsidera hoc: qz manifestū est q de⁹ scit. Et si esset hoc ꝑncipiū abstractū nō mouens omnino fuisset natura posita ociosa vel frustra: sicut ꝺicit Aristoteles. ¶ Confirmať: quia ꝓbs ⁊ Lōmen. nunq̄ attribuunt motū primi mobilis alteri motori appropriato: sed semp ꝺicūt q est actio ꝑmi ꝑncipy. Itē. 12. meta. cōmē. 36. ꝺicit

Lōmētator

Cõmentator q̃ ꝑmũ mouẽs mouet ꝑmũ corpus sine medio. Iogtur autẽ de motore q̃ est deus: qõ ꝓz: qz dicit q̃ est actus purus z ꝑma suba. Nec ꝺz exponi. vt quidã dicunt. q̃ mouet sine medio corpe. qõ ꝑus moueat: mouet tñ mediante alio motore. Tum qz nullus vnq̃z dubitauit an moueat ꝑm corpus sine corpe medio. manifestuz est. n. q̃ nõ. aliogn nõ esset ꝑm corpus. Tũ qz negatio icluſa in hoc termino/sine/negat oẽ mediũ: qz ꝯfundit terminũ sequẽtẽ: sic si dicat tu es sine manu: idẽ est ac si diceret tu nõ habes manũ: qõ verũ nõ esset si aliquã manũ haberes.

Ad ꝑmũ **Ad argumenta** rñdet. Ad ꝑm dicunt alig Aristotelẽ z Auerroim putasse ꝓz mã cãm nõ ꝺre virtutẽ infinitã intẽsiue. ſz tñ extensiue. i. ad mouendũ tpe infinito: z ideo nõ segt̃ q̃ moueret in instanti. ¶ Et si dicat ꝺ eos. ꝓbs ꝓbat. 8. phy. q̃ nõ est in magnitudine. qz eius vtus est ifinita. virtus aũt infinita ꝟz durationẽ põt esse in magnitudine: vt ꝓz de celo. Rñdent q̃ intelligit de magnitudine habẽte mãm: qz oẽ hñs mãz est transmutabile. z ideo nõ põt esse eternũ. ¶ Sz mihi vĩ q̃ rñsio. S. Tho. sit optima. ad cui⁹ euidẽtiã Sciendũ est q̃ forme exñtes in magnitudine ita agunt de necessitate nãe: qõ agũt ꝟm totã earũ virtutẽ: ꝑp qõ si in mã esset aliqua virtus ifinita ipsa ageret vtiq̃z infinita velocitate: qz nõ esset aligd ꝑ qõ determinaret ad certũ gradũ velocitatis. Suba ℵo agẽs ꝑ intellectũ ẽt si poneret agere de necessitate nãe: qz. ſ. necio intelligit z vult. agit tñ mediãte cognitione: z ideo nõ agit tota virtute sua. ſz quãtũ determinat ei per suũ intellectũ z voluntatẽ siue ista determiatio sit libera siue nõ. Cũ igit̃ ꝑma cã ꝑ intellectũ z volũtatem moueat celũ: nõ mouet ipsuz infinita velocitate. ſz finita. Nec est incõueniens q̃ motus q̃ est a virtute finita sit ꝓportionalis motui q̃ est a vtute ifinita. qñ vtus ifinita non agit ꝟm totũ suũ posse. ¶ Rñdeo ẽt alr iuxta dicta Commentatoris: q̃ ꝓñtia nõ tz: dictuz. n. fuit q̃ ꝑ cã est in magnitudie appropriatiue: qz est appropriata motui diurno. est ẽt exẽ magnitudinẽ: qz ipsa incẽptũ est finis nulli corpori appropriata est. Motus igit̃ ꝑme cãe in tpe est: qz est ab ipsa incẽptũ est in magnitudine ꝟm appropriationẽ. Intentio aũt ꝓbi est ꝓbare. 8. phy. q̃ ſz ꝑma cã sit aliquo modo appropriata magnitudini: non tñ est oino z simplr ei appropriata. ſ. ex ea ꝑte qua sibi cõuenit infinitas incẽptũ mouet vt finis qz si sic cẽt appropriata (cuz vt sic sit infinita) ageret in nõ tpe: qũo tñ intelligendũ sit: valere ꝓñtiã ꝓbi qua dicit q̃ si virtus ifinita cẽt in magnitudine moueret in nõ tpe magis diceꝝ in sequẽtibus. ¶ Dico ꝓterea q̃ ſz ꝑa cã nõ moueat ifinita velocitate/põt tñ mouere accipiẽdo infinitũ syncathegoce. Data. n. quacũq̃z velocitate deus posset maiori velocitate celũ mouere. ¶ Ad zm dr q̃ ꝟz duos motores: nõ tñ realiter distinctos.

Ad ſcm

¶ Textus 37.

¶ Intellectus aũt ab intelligibili mouetur.

Varia expõsitio. S. Tho. z Cõmen.

¶ Hunc textũ sic cõtinuat. S. Tho. cũ pcedẽti. dictũ est. n. q̃ ꝑm⁹ motor mouet vt appetibile appetitu rõnabili: ꝑm⁹ aũt illius appetit⁹ est itelligẽtia: qz volũtas nihil vult nisi id qõ itell⁹ itelligit. Ipse ℵo intell⁹ mouet ab intelligibili sicut ab obo. Sed Cõmẽtator alr exponit dicẽs q̃ ꝓbs declarauit ꝑm motorẽ esse subaz eternã imobilẽ sine mã z q̃ mouet sicut appetibile z intelligibile. Et qz oẽ mouens mouet ꝑ aliqõ ꝑm. Nũc declarat qd sit illud quo ꝑm⁹ motor mouet: z dicit q̃ ꝑm illius mot⁹ est imaginatio ꝑ itellectũ. i. ꝑm illius mot⁹ nõ est phãtasia nec sensus: ſz imaginatio ꝑ intellectũ/q̃ est actio ipsius itell⁹: suba ℵo itell⁹ in quãtũ actu itelligit est ex intellecto: qz ꝟm ipz in sepatis a mã actio intell⁹ est ipsemet itell⁹: z est res itellecta. Et sic ꝓz q̃ intell⁹ ꝑmi motoris mouet ab aliquo obo a quo ẽt ꝟz q̃ amet mouere celũ. Postea subdit qd sit istud obz intelligibile/dicẽs q̃ itelligibiliũ est q̃dã coordiatio: qz sicut in mouentib⁹ z motis est ordo. incẽptũ vnũ mouẽs est alteri cã mouẽdi: ita vnũ intelligibile est ꝑm⁹ intelligẽdi alia. Inter oia ℵo intelligibilia ꝑus est suba q̃z accñs. vt dictũ est libro 7°: z inter subas ꝑus est intelligibilis ꝟm se illa q̃ est actu: q̃z q̃ est in po⁹: cũ po⁹ nõ intelligat nisi ꝑ actũ. Ex quo segt̃ q̃ obz mouẽs itell'm ꝑmi motoris est suba maxime in actu: z nullã hñs cõpõnẽ. hꝺ aũt suba supza ꝓbata est esse ipse ꝑmus motor: z sic ꝓñter segt̃ q̃ itelligibile mouens intellectũ ꝑmi motoris est ei⁹ suba. Et qz dixit ꝑmuz motorẽ cẽ simplicẽ/posset aligs credere q̃ idẽ cẽt ac si diceret ipz eẽ vnũ. dicit ꝓbs q̃ hoc nõ est ver: qz vnũ ꝟm famosaz eius acceptionez ꝺr tñ de ꝓtinuo: z ꝓñter signãt aligd qõ est multa in po⁹. Et ẽt dicit mẽsurã vt patuit lib⁹ 10. Simplex aũt signãt dispõnẽ ipsius rei ꝟm q̃ nõ est cõstituta ex multis. Et sicut ꝓbauit q̃ ꝑmus motor est suba eterna z simplex ex rõne intelligibilis. Idem ẽt ꝓbat ex rõne appetibilis tali rõne. Id qõ est nobilissimũ intelligibile est ẽt nobilissimũ appetibile. aut aligd ei ꝓportionale. Sed ꝑmus motor est nobilissimũ itelligibile: vt ꝓz ex ꝓl usione ꝓcedẽti. g̃ z̃. Maior ꝓbat: qz ꝑmũ intelligibile est appetibile ꝑ se. cũ ꝓbatũ sit ipsum esse optimum. Alia ℵo in ordine ad ipsum appetunt. Dixit aũt vel aligd ei ꝓportionale vt exponit. S. Tho. qz intelligibilia actu sunt ꝟm q̃ sunt in intellectu. Appetibilia ℵo ꝟm q̃ sunt in rebus: tñ istud verbum nõ est in textu arabico. ¶ Sed ꝺ hãc ꝓnẽ arguit. Ubi est appetibile z bonũ. ibi est rõ finis cũ sint idẽ: sed in imobilib⁹ nõ est: finis vt dictũ est supza. g̃ nulla suba imobilis est appetibilis. ¶ Ad ꝺ rñdet ꝓbs q̃ diuisio finis soluit ꝺ argm. Nã aligs est finis ꝑexistens opationi ꝑ quã acgrit̃: sicut locus deorsuz est finis motus corpis grauis. z talis est in imobilib⁹: z ꝑmus motor hoc mõ acgrit̃ ꝑ opõnes itelligẽtias. Ali⁹ est finis q̃ nõ est in actu: sed tñ in intẽtione agẽtis ꝑ cui⁹ actionẽ talis finis ꝑducit̃: sicut domus est finis opõnis edificatoris: z talis finis nõ est in imobilibus: ꝑsertiz in ꝑ motore: z ita exponit Alexander z Cõmẽtator. z. S. Tho. Sed qz cuilibet motori opz assignare aligꝺ mobile. subdit ꝓbs/q̃ a ꝑ motore mouet ꝑmũ motũ. i. ꝑmũ mobile. ſ. octaua sphera: z ea mediãte monent alie sphere: z ẽt gñabilia z corruptibilia. Et si querat q̃re ꝑ poti⁹ dixit q̃ ꝑmus motor mouet vt amatũ q̃z vt desideratũ: rñdet. S. Tho. q̃ ꝺ ideo est qz desideriũ est tñ rei nõ habite. primus aũt motor semp actu mouet: vnde ſz non desideret mouere. tamen amat mouere: quia amor potest esse rei que habetur.

Rñsio

¶ Textus 38.

¶ Si qdẽ igit̃ aliqd mouet ꝓtigit z alr hẽre.

¶ Dictũ fuit q̃ est vnus ꝑmus motor z vnuz ꝑmũ mobile. Nũc declarat quo motu moueat a ꝑmo motore: z dicit q̃ mouet̃ motu locali circulari. Doc aũt sic ꝓbat. Primũ mobile eterno motu mouet̃. ergo aliter z aliter se hz. ꝓz ꝓñtia: qz si semper se haberet eodẽ mõ quiesceret. Sz nõ habet se aliter z aliter ꝟm subam: aliogn nõ esset eternuz: ergo nõ mouet̃ motu gnõnis z corruptionis. Nec ẽt alterationis: qz alteratio est via ad corruptionẽ. Nec augumẽti. qz in augumento opz nutrimentũ corrumpi. g̃ mouetur tñ motu locali. Sed nullus mot⁹ localis est eternus nisi circularis vt ꝓbatũ est. 8. phyſi. g̃ mouet̃ tñ circulariter.

Cõclusio

¶ Primus ℵo motor non mouet̃: qz si moueret̃. cum sit ꝑmũ ens. oporteret ipsum moueri ꝑmo motu. ſ. circulari. hoc aũt motu nõ põt moueri. cum respectu eius se habeat actiue z nõ passiue. g̃ nõ mouetur. ¶ Ex predictis infert ꝓbs duo corollaria. Quoꝝ ꝑmũ est istũ. Primus motor mouet ex necessitate. Qõ ꝓbat. Oẽ eternũ est necessariũ:

Cor^m ꝑ^m.

nã si esset obtingẽs aliqñ non esset. Sed ꝑmus motor mouet motu eterno. ꝙ mouet motu necio. Ista aũt necessitas nõ est violẽtie: qz cũ violẽtia sit ɔ nãz nõ põt esse in rebꝰ eternis. Sed ꝑm. S. Tho. est necessitas ex pte finis: qz sine ꝓpetuitate illꝰ motꝰ nõ cõuenit esse ꝙueniẽtẽ ordinez rerũ in finẽ. Et ꝙ ista necessitas nõ sit absoluta, ꝓbat ꝑ ꝗ ꝑm mobile mouet seipsuz vt dr. 8. phy. in potestate autẽ mouẽtis seipsuz est moueri z qescere: ꝑm ℞o. Cor. 2. Cõmẽtatorẽ est necessitas absoluta. ¶ Scõm corollariuz. A ꝑ motore dependet celũ z tota nã. Qõ sic ꝓbat. Ea que sunt ad finez ꝓexistẽtẽ eis dependẽt a fine. Sed ꝑmus motor est finis oiuz vt dictũ est. ꝙ zc. Cõmẽtator aliter exponit dicens ꝙ ꝓpõs intẽdit declarare modũ colligationis entiũ trãsmutabiliũ cũ ꝑ motore. Nã aliqd est mobile ꝑm locũ z ꝑm substantiã vt ꝗiabilia. Aliqd ℞o est mobile solũ ꝑm locuz vt celuz: aliqd ℞o est oino imobile vt ꝑmus motor: z sic ista tria ordinata sunt: colligatio aũt ꝓximi mobilis cũ ꝑ motore est eterna. cũ moneat motu eterno: z nõ est sicut colligatio nostra cũ intellectu poli/que durat paruo tẽpore: eo ꝙ ꝓhantasmata ꝗbꝰ vnimur intellectui poli sunt corruptibilia: celuz aũt qõ vnit ꝑ motori est incorruptibile. Sed ꝓz ꝙ expositio. S. Tho. est rõnabilior z magis cõformi textui ꝙ est planus nec in eo fit mẽtio de itellectu possibili. Cor. 2. Cõmen. expositio

¶ Textus. 39.

¶ Deductio aũt ꝗlis optima quo tpe nobis.

¶ Quia dixerat ꝙ primus motor mouet vt intelligibile z amabile. statim segit ꝙ illud qõ mouet ab ipso amat z intelligit ipsuz: vñ corpus celeste ht aiam ꝑ quã intelligit z amat ꝑm ꝑn. Ex hoc aũt infert istã ꝛclonẽ. Corpus celeste ht semꝑ maximã voluptatẽ. Quã ꝛclonẽ sic ꝓbat. Ad oẽz opationẽ connãlẽ suppositi itelligẽtis ꝓsegit delectatio: vt dr. 10. ethi. Et ẽt hui⁹ signũ est: qz sensus z intellꝰ in actu se hñt ad sensuz z intellectũ in poꝰ sicut vigilia ad somnuz: vigilia aũt est delectabilis. Item ꝙ delectatio cõsequatur actualẽ cõsyderationẽ: ꝓz qz spes in memoria sunt delectabiles inquãtũ preteritas vel futuras opões ingerunt animis vt ꝓntes. Sed intelligere ꝑm motorẽ est operatio connãlis celo cũ ei maxie cõueniat: qz mouet ab eo tanqꝫ ab amato z itellecto. ꝙ celũ ht hꝫ delectationẽ. Et cũ semper moueat a ꝑ motore: opz ꝙ semꝑ actu amet z intelligat ipz ergo hãc delectationẽ semper ht. Qz aũt hꝫ delectatio sit optima: ꝓbat: qz tanto delectatio est maior quãto cõsequit nobiliorẽ operationẽ. Sed intelligere actu ꝑmũ motorez est nobilissima opatio cũ sit optimi obiecti. ꝙ delectatio q ipsam cõsequit est optima. In nobis aũt non põt esse ista delectatio nisi ꝙo tẽpore: qz nos non semꝑ actu intelligimus ꝑmũ motorẽ. Ex ista ꝓne ifert aliã q est ista. Primꝰ motor ht maximã ꝺlectationẽ itelligẽdo seipsuz. ¶ Hãc ꝛclusionẽ sic ꝓbat. Primus motor nobilissimo mõ se intelligit. ꝙ nobilissimo mõ delectat. Ꝓz ꝓntia ex ꝓbatione precedẽtis ꝓnis. Añs aũt ꝓbat declarãdo qũo sit intelligere in nobis: z ꝓnter qũo sit in ꝑ ꝑn⁹. vñ dicit ꝙ itell⁹ noster nõ intelligit actu nisi fiat vnũ cũ itelligibili ideſt nisi obiectũ vniat ei ꝑ suaz silitudinez: tunc aũt intell⁹ erit in actu z intelliget repzesentatũ ꝑ eaz: z ꝓnter poterit etiã intelligere seipsum cũ sit factus in actu: antea ℞o erat tñ in potẽtia in ꝗie intelligibiliũ: z sic intell⁹ in nobis z intelligibile sunt vnũ inquãtũ silitudo intelligibilis est in intellu. Intellectus aũt ꝑmi motoris intelligẽs se nõ vnit sibiipsi per aliquam spẽm: sed sunt omnino idem intelligẽs z intellectus z intellectũ/z distinguuntur tñ rõne vt exponit Cõmẽtator. Nam inquãtũ est suppositũ qõ itelligit dr eẽ intelligẽs: z inquãtũ cõcipit vt formale ꝑn intelligẽdi/dr intell⁹. Inquãtũ ℞o cõcipit vt obm dr intellectiuũ: z sic ꝑmus motor intelligit se. Qz aũt intelligat se nobiliori mõ ꝗz intelligat ab aia celi: ꝓbat ꝙ hoc ꝙ aia celi nõ itelligit ꝑmũ motorẽ: nisi qz ei aliquo mõ vnit vt intelligẽs intelligibili. Ꝺz nobiliori mõ est idẽ sibi ꝑm motor. ꝙ magis intelligit se. S. Tho. ẽt alio mõ exponit dicẽs ꝙ ꝺz Platonẽ spẽs ꝗbus noster intellectus intelligit subas mãles erant ꝙ se subsistẽtes: z noster itell⁹ nõ intelligit actu: nisi qz attingit ad hꝫ spẽm. Et qz ꝑmus motor est per se subsistens: ideo ꝓpositio aie ꝑmi celi ad ꝑm motorẽ est sicut eẽt cõparatio nostri intell⁹ ad illas spẽs abstractas quas ponebat Plato. Sed noster intellectus non intelligit vt ait Plato nisi ꝙ participationez illaz spẽz. ꝙ intell⁹ ꝑmi celi nõ itelligit actu: nisi qz vnit ꝑ motori. Ꝺz ꝓp qõ vnũqõqz z illud magis. ꝙ multo magis ꝑmus motor est intelligẽs: z ꝓnter ei⁹ delectatio est mirabilior. Ex ꝓdicta scõa ꝛclone ifert tertiã q est ista. Deus est viuẽs. Quã sic ꝓbat. Id est viuens. cuius opatio est vita. Ꝺz intelligere est in deo z est vita. ꝑsertim si sit intelligere in actu cuiusmodi est intelligere diuinũ. ꝙ deus est viuens. Et cũ supza ꝓbauerit deuz esse actũ purũ. segit ꝙ eius itelligere sit eius suba: z cũ. intelligere sit vita sequitur ꝙ substantia dei sit vita sempiterna: z duratio continua. Corol. 3.

¶ Textus. 40.

¶ Quicũqz aũt putant vt pythagorici.

¶ Quidã antiqui. s. pythagoras z leucippus dicebãt ꝙ primũ ꝑn oium erat qd iperfectũ: qz videbãt reruz ꝑn. s. semina esse iperfecta: z sic sequebat ꝑm eos oppositũ ei⁹ qõ est determiatũ. s. ꝑmũ motorẽ eẽ ens optimũ. Propterea ꝓpõs destruit ꝓdictã opionẽ z dicit ꝙ Iz nõ oẽ ꝑn sit pfectũ: tñ ꝑma ꝑn sunt pfecta. semina aũt nõ sunt ꝑma ꝑn ge nerationis. Ꝺz ꝑ ꝑn sũt aialia a ꝗbꝰ decisuz est semẽ: primus aũt motor est ꝑ ꝑn. ꝙ bñ segit ipsuz eẽ pfectum.

¶ Textus. 41.

¶ Qõ ꝙdẽ igit est suba alia sempiterna z separata a sensibilibus manifestum est.

¶ Concludit ex oibus ꝓdictis ꝙ dat aliq̃ suba separata: z tñ adhuc subiungit quãdã rõnem quã posuit in fine. 8. phy. ad ꝓbandũ ꝙ nõ sit in magnitudie. Quã rõnẽ sic formal Cõmẽtator in scõa figura z. S. Tho. Ois virtus in corpe est finita. Sed virtꝰ ꝑmi motoris nõ est finita. ꝙ nõ est vtꝰ in corpe. Maiorẽ ꝓbat: qz aut esset in corpe finito: aut in corpore infinito. Sed nõ in corpe ifinito. qz tale corꝑ nõ dat. Nõ in corpe finito: vt ꝓbat Cõmẽtator: qz si virtꝰ infinita esset in corpe finito moueret in instãti: qõ est ipole. Tum qz virtus in corpe est diuisibilis ad diuisionez corporis: virtus aũt ifinita non est diuisibilis. Ꝺ mõ: qz oẽ qõ diuidit ad diuisionẽ finiti est finit ũ. Minorẽ ℞o sic probat Phs. Uirtus ꝑmi motoris mouet tpe infinito. ꝙ est infinita. Ex his infert qõdã dictũ supza. s. ꝙ ꝑmus motor est oino imobilis: qz ꝑmus motor est extra magnitudinez vt ꝓbatũ est. ꝙ nõ mouet localr. Ꝺz ꝓntia: qz oẽ mobile est corpus. Sed qõ nõ mouet localiter nõ mouet alys motibus: cũ iste sit ꝑmus oiuz. ꝙ ꝑmus motor oino est imobilis Cõmẽtator introducit difficilẽ questionẽ Joãnis grãmatici in hoc loco quã ẽt tangit. S. Tho. z soluit: sed de ea dicetur in questionibus: sed nunc queritur. Rõ phi.

¶ Utrum deum esse entitatem infinitam possit concludi sufficienter per rõnes nãles. Questio. XL.

Ꝗeritur 40. Utrum per rõnes nãles sufficienter cõcludi possit dcũ esse entitatẽ infinitã. Et arguit ꝙ nõ. ¶ Primo. Ois entitas infinita est entitas indeterminata. cũ idem sit carere fine z carere termino. Sed virtus diuina nõ est entitas ideterminata. cũ sit hec z distincta ab oibus alys rebus. Si. n. esset indeterminata Pozia rõ.

Scda rō. esset ola/qō apparet falsuz. ¶ Scdo. Sequeret̄ q vn⁹ effectus nō esset altero nobilior. Sed hoc est falsuz vt ad sensuz p3.g̃ ꝛc̄. Lō sequētia ꝓbat̄. Lor q̄ in infinitū distāt ab aliquo. vnū nō est altero nobilius. Sed si ꝑma cā est entitas infinita ois effect⁹ eius distat ab ea in infi^m distātia p/fectionali. g̃ ꝛc̄. ¶ Lō firmat̄. qz ꝓbs scdo celi. ꝛ Lōmēta/tor cōmēto. 66. dicit qō finis in entibus est cōplemētuz. p

Tertia rō cuius appꝛoximationē alia sunt cōpleta. ¶ 3°. Mensura oium reꝝ nō est infinita. Sed entitas ꝑme cāe est oiuz mē/sura. g̃ nō est infinita. Maior ꝓbat̄ qz mēsura ideo dr̄ mensura. qz ipsuz mensuratū notificat: vt p3 de vlna: que iō dr̄ mēsura pānt: qz p eā cognoscit̄ quāta sit quātitas eius. Infinitū aūt est ignotū. g̃ nō est mēsura. Minor est pbi. 10. meta. tex. cōmē. 7. vbi dicit q in genere subste est vna ꝑma

Quarta rō. mēsura: ꝛ illa est deus. ¶ 4°. Lū sūmo gradu vni⁹ oppositi nō pōt stare aliqs gradus alterius oppositi. sicut cū summa albedine nihil pōt stare nigredis. Vñ ꝛ ꝓbs dicit in prędicamētis q illō est albius qō est nigro iuꝑmixtius. ergo si deus esset entitas infinita nihil esset non ens: ꝛ per cōsequens oia producibilia essent in actu.

Respondeo dici infinitū. Uno mō ꝑuatiue. Alio

Infinituz dr̄ dupl'r. mō negatiue. Infinitū ꝑuatiue est id cui non repugnat ex nā sua hꝫ finē: ꝛ tñ finē nō hz. Lū enim ꝑuatio sit negatio in subiecto apto nato. opz oēm ꝑuationē finis ꝑsupponere in eo cuius est ꝑuatio aptitudinē siue nō repugnantiā ad finē. Jsta. n. accipio ꝑ eodē: qm̄ aptitudo ad aliqd non est po^a ad ipsuz: sz est nō repugnātia. Celū. n. qz quātū est. est aptū natū diuidi: nō tñ est in eo po^a ad diuisionē: ꝛ hō cecus est aptus natus videre: nō tñ est in eo po^a ad visuz. dr̄ aūt celū aptū diuidi: qz ei nō repugnat diuisio rōne ẽꝝtitatis. sed ex ei⁹ incoꝛruptibilitate. Jnfinituz negatiue est id qō finē nō hz nec est natū hꝫe finez: cuiusmodi est punct⁹ ꝛ vnitas. Jn hoc loco nō queritur de infinito ꝑuatiue: qz tale infinitū nō queritur de infinito ꝑuatiue: qz tale infinitum nō cōuenit nisi reb⁹ quātis: vñ ꝓbs dicit ꝑ phy. q finitū ꝛ infinitū sunt passiones quātitatis. Tū ẽt qz de rōne talis infiniti est q sit act⁹ admixtus po^e. Jō. n. in numeris pōt ꝓcedi in infi^m vt dicit Lō^tor. 3. phy. ꝛ. cō. 68. qz q̄cūq; vnitate data cōsurgit noua po^a ad vlteriorē numerū. Et silr cō tinuū est diuisibile in infinitū: qz facta quacūq; diuisione consurgit noua po^a ad vlteriorē diuisionē. ¶ Sz q̄rit an deus sit quedā entitas infinita subsistēs in nā. Et rūdet̄ q

Cōclusio ꝛ finis ꝛa quę sto. rōnib⁹ nālib⁹ demōstrari pōt deū esse tale ens infinitum. ¶ Prio. Nullus act⁹ finit̄ nisi vel rōne dantis vel rōne recipiētis/Ex pte dātis: sic̄ si sit coꝛp⁹ pfecte diaphanū illuminatū a debili luminoso/erit lumen illi⁹ diaphani terminatū ad talē gradū: qz agēs nō pōt cansare pfectius lumen. eꝫ ℞o erit ex pte recipiētis si illuminās sit potēs cansare lumen intēsuz. ꝛ diaphanū nō possit ipsuz recipe nisi remissuz: vt p3 in coꝛpib⁹ nō pfecte diaphanis. Sed deus est act⁹ vt ab oīb⁹ est cōcessuz. ꝛ nō finit̄ ex cā agēte. cū nō habeat cām dantē sibi eē: nec finit̄ ex pte recipiētis. cū sit actus purus in nullo receptus. g̃ ꝛc̄. Fozte negabit̄ maior. ꝛ dicet̄ q talis actus est finitus ꝛ terminatus ex se ꝛ ex nā sua ad certū gradū pfectionis: ꝛ nullū aliud ꝑōt ꝓducere qō sit ei eq̄le in pfectione. Et iō ꝓbat̄ silr illa maior. Quicqd ꝓuenit alicui ex se cōuenit ei ifinite. Sz actui q nō hz yll ā cām agentē nec recipiētē ꝓuenit eē ex se: igit̄ ꝓuenit ei esse mō illuminato ꝛ ifinito. Minor p3. Maior ꝓbat: qz ex hoc segt̄ q illud qō cōuenit alicui ꝑ cām. posset esse pfectius q̄ illud qō ꝓuenit alteri a se: sz hoc est falsuz: quia hꝫe aliqd a se est maioris pfectiōis q̄ hꝫe ab alio. Probatur ꝓntia. Sit. a. hns eē a se: ꝛ sit. b. hns eē ab. a. ꝛ vtrūq; eorum hz eē limitatū. Tūc sic. Qō cōuenit alicui a se ꝓuenit ei magis intense ꝛ perfecte in tali genere: q̄ quod cōuenit alteri per causam: ꝛ hoc habes etiaz tu ꝓcedere qui negas ꝓntiā imediate factaz. Sed in gñe limitatoꝝ illud est pfectius qō est limitatius. g̃ segt̄ q hns esse a se. haberet esse magis limitatū. q̄ qō hz esse ab alio. ¶ Scdo. Esse per se subsistēs est entitas ifinita. Sed ꝑma cā est esse ꝑ se subsistens. g̃ ꝛc̄. minor p3. Maior ꝓbat̄: supponēdo q nā vlis si subsisteret esset infinita in tali spe: qdditas. n. rose si subsisteret haberet in se qcqd pfectionis esset in ifinitis rosis si darent̄. Et hoc hz ẽt a Lōmētatore q vī dicere 3° de aia. cōmē. 31. ꝛ. 32. q in ꝓpone vli itell's indicat infinita: quia nā vlis si esset ꝑ se. eqpolleret ifinitis sub ea cōtētis: quia nihil esset ipsaz limitans in tali spe. ens aūt cōtinet sub se oia entia ꝛ oēs gradus ꝛ pfectiones entitatis. g̃ equipollet ifinitis spēb⁹ ꝛ naturis entiū si tales essent in nā. ¶ Tertio. Primū ꝑm eminentioꝛi mō ꝓtinet oia q̄ ea ꝓtineat ens cōe ꝑ ꝑdicationē. Sed ens cōe ꝓtinet ifinita ẽt spe distincta. g̃ ꝑm ꝑm cōtinet ifinita. ꝛ ꝑ ꝓns est infinitus. Pro notitia maioris ꝓpōnis est sciendū q dupl'r aliqd ꝓtinet aliud. Uno mō virtual'r sicut sol ꝓtinet ea q̄ ꝑ ipsuz generant̄. Alio mō vnū ꝓtinet aliō solū. qz ꝑdicat̄ de ipso. Prima cōtinētia est pfectioꝛ q̄ z^a: qz ꝑma est actualis: ꝛ z^a est potētialis: ꝛ iō si sit aliqd cōtinēs infinitas spēs virtual'r: opz q ipsuz sit entitas ifinita. Probat̄ aūt illa maior. Cā ꝓductiua itell's nō cōtinet pauciora q̄ ꝓtineat obm ipsi⁹ itell's. cuz sit ipsa multo dignioꝛ ꝛ nobilioꝛ ꝑm aūt ꝑm est cā itell's. g̃ ꝛc̄. Minor ẽt p3: ens. n. ꝑdicat̄ de ifinitis spēb⁹ numeroꝝ. g̃ ꝛc̄. ¶ Quarto suppono ꝑ q intellectio dei sit eius suba: ꝛ ꝟ tenuit ẽt ꝓbs. ꝛ Lōmē. 12. meta. Suppono scdo q nāli rōne possit ꝓbari deū itelligere ifinitas spēs numeroꝝ distincte. ꝛ ꝟ ꝓbabit̄ ifra. Ex his arguit sic. Diuina itellectio est finita. g̃ ei⁹ eēntia est ifinita. ꝓntia p3. ex ꝑ ꝑsuppositō. Añs ꝓbat̄ diuina itellectio eqpollet ifinitis itellectionib⁹ spē distinctis. g̃ est infinita. añs p3. ex 2° ꝓte suppositō. ꝓntia ꝓbat̄. Eqpollere vni intellectioni est aliq̄te pfectionis: eqpollere duab⁹ spē distinctis/est maioris pfectionis. ꝛ sic ꝓcedēdo. g̃ eqpollere infinitis est infinite pfectionis. Notanter dixi spe distinctis: qz eqpollentia ad infinita tñ numero distincta nō arguit infinitatē q̄ in indiuiduis eiusdem speciei nullus gradus est perfectionis essentialis in vno qui nō sit in alio: ꝛ accidental'r vnum indiuiduum sit altero perfectius.

Ad argumenta rūdet̄. Ad ꝑm dr̄ q aliquid pōt dici ideterminatū dupl'r. Uno

Ad ꝑmā Distictio. mō ſm ꝑdicationē: ꝛ hoc mō ideterminata sūt tñ ea que de oībus ꝑdicant̄ vt ens/verū/bonū/ꝛ vnū. Jsto mō ꝑ⁹ cā nō est indeterminata. Alio mō dr̄ aliqd indeterminatum ſm pfectionē: ꝛ hoc mō ꝑma ca est ideterminata ꝛ ifinita: qz oīuz perfectiones ꝓtinet eminēter: ꝛ nō segt̄ ex hoc q ipse sit oia nisi eminēter. nō aūt formal'r: qz non predicat̄ de oīb⁹. ¶ Ad 2^m negat̄ ꝓntia. cuius falsitas declarat̄: qz nobilitas vni⁹ effectus sup aliū nō attendit̄ penes hoc q vn⁹ distet a ꝑ⁹ cā magis q̄ ali⁹: ꝛ sz qz oēs ꝓueniūt in vna ratione analoga cū deo. ſ. ente vel i suba: quā rōnē pfectioꝛi mō ꝓticipat vn⁹ effectus q̄ ali⁹.

Ad scdm

¶ Ad 3^m dico q dupl'r aliqd est mēsura. sic̄ ẽt dupl'r aliqd ducit in notitiā alteri⁹. Uno mō ꝑ sui replicationē: vt p3 in q̄titatib⁹ ꝛ de his vā est maior: ꝛ nō ad ꝓpositū. Alio mō aliqd est mēsura alterius ꝑ vꝛtualē ꝓtinētiā: sic̄ albedo dr̄ mēsura coloꝝ. qz eminēti⁹ ꝓtinet nāz colozis q̄ qcūq; ali⁹ color. Et silr de⁹ est oīum mēsura: qz cognoscimus ꝑ bitudinē ad ipm pfectionē cuiusz rei. Quāto. n. plus ꝓticipat de pfectiōib⁹ specificis. tāto ẽ pfectioꝛ. bs aūt mēsura pōt eē ifinite pfectionis.

Ad tertiū Distictio.

¶ Ad 4^m negat̄ ꝓntia: ꝛ tñ segt̄ q in ꝑ⁹ cā q̄ est in sūmo gradu entitatis/nō ꝑt stare negō alic⁹ alteri⁹ entitatis: ꝛ q

Ad q̄rtū

bz in se oēm entitatē:qō est verū:oia eniz virtualr ꝓtinet. ¶ Utrū ꝑmū ꝓncipiū esse infinite virtutis intensiue. ꝓbs ꝛ Cōmen.existimauerunt. Questio. XLI.

Ꝙria rō

Ueritur 4ᵒ.Utz ꝓbs ꝛ Cōmen.existimauerūt ꝑᵐ ꝑnᵐ esse infinite virtutis intēsiue.Et vꝫ ꝙ nō. ¶ Supponēdo duo.ꝑᵐ est ꝙ deᵒ est motor appropriatꝰ ꝑ mobili.Scōm est ꝙ deᵒ mouet celū de necessitate nāe:ꝛ istud ēt supra ꝓbatū fuit eē de intētione ꝓbi. Ex bis duobꝰ arguit sic.Uirtus infinita �means vigorē mouens de necitate nāe.mouet i istāti:qz agit ꝑz suū totū posse:ꝛ ēt qz ꝙtocūqz puo tpe moueret.imagiabile eēt vtutez finitā mouere i miozi:vt pz augēdo vtutē ꝑm illū modū q ponit.4.phy.t.9.72.Sz deᵒ est mouēs de necitate nāe.ꝙ moueret celū i istāti:qō ꝓbs bz ꝓ ipoli.b rō est Cōm.z. celi cōmē.63. ¶ zᵒ.ꝓbs ꝓcederet ꝙ si deᵒ eēt infiniti vigoris posset mouere celū velociꝰ ꝙz nūc moueat.imo sine ꝓportione velociꝰ.aliogn nō ꝑz ꝓportionē poᶜ motoris ad potētiā moti eēt velocitas ꝛ tarditas motꝰ.Cuiꝰ oppoᵐ dicit tā ipse ꝙz Cōmē.4.phy.cō.71.ꝛ zᵒ celi.cōmē.26.Sed deᵒ ꝑm ꝓbm nō pōt mouere celū ipoportionabilr velocius ꝙz nūc moueat:qz vt dicit ꝓbs ꝛ Cōmē.zᵒ celi cōm. 38.necesse est motū celi eē determiate velocitatis.sicut ꝛ quēlz aliū motū,ꝙ determiatio ꝓcedit ex determinato excessu poᶜ motoris sup mobile. ¶ 3ᵒ.Ista ꝙntia apud ꝓbz est bona.Si deᵒ est ifiniti vigoris:segr ꝙ posset mouere corpus ifiᵐ si eēt in rerū nā.Oz aūt ꝓcedat hāc ꝙntiā pz:qz ꝑm ipz ꝙz to magis vtus excedit vtutē:tāto maiꝰ mobile ꝑt mouere.Sz ꝙntie buiꝰ ꝙntie negat ꝓbs.ꝙ ēt negat añs.Oz aūt neget ꝙntie pz:qz zᵒ celi maxie ꝑm trāslationē antiquā cōmēto.71.dicit ꝙ si celo adderent alique stelle:tūc celū nō posset moueri vel cū difficultate mouereť:cuiꝰ cāz assignat ibi Cōmētator di.ꝙ posito illo casu poᵗ moti superaret potētiā motoris. ¶ 4ᵒ.ꝓbs.12.meta.tex.cō.44.dicit subas separatas excedere se in nobilitate ꝑm ordinē ꝛ magnitudinē orbiū motoꝝ ab eis.ita ꝙ que maiorē orbē mouet nobilioꝛ est.ꝙ si ꝑmꝰ motor esset ifiniti vigoris.orbis ab eo motus excederet alios in infinitū:qō appet falsum.

Auerroiz nō cōsentire Arist.in ꝓblemate hoc.

Respondeo ꝙ circa hāc.q.aliud est dicere qd senserit Aristo.ꝛ aliud qd senserit Auerrois.Ipse.n.ꝑm doctrinā.S.Tho.1.q.76.ꝛ.77.ꝛ dcīm Alberti in libro de celo.ꝛ Scoti ꝓ sniaꝝ.ac.7.meta.nō est alsecutus mētē phi ꝑsertim in bis ꝙ ptinēt ad intelligētias. Uisus.n.est Cōmē.negasse ꝑmā cāz esse ifiniti vigoris:ꝫ habere virtutē finitā itēsiue.maiorē tn oi virtute aliaꝝ intelligētiaꝝ:ꝫ eē infinitā ꝑm durationē. ¶ Et ꝙ ista fuerit eius opio satis pz ex multis locis.Quorum ꝑcipui sunt.6. ¶ ꝓmᵐ est.zᵒ celi.cō.38.vbi dicit.ꝙ si poᵗ motoris eēt infinita:motus eēt in instāti.Eius.n.ꝛba sunt hec.Necesse est.vt ois motꝰ nālis ꝛ volūtariꝰ bēat velocitatē terminataz:qz ois motus bz motorē terminatū.Et si eēt poſe inuenire velocitatē nō terminatā:tūc motor nō bēret potētiaz terminatā.ꝙ neqz nām terminatā. ¶ Scōs est cōmē.39. vbi sic ait.Nos nō intēdimꝰ ꝑ ifinitā,nisi ifinitatē motionis.i.ꝙ motio eoꝝ nō cessat:ifinitas aūt intēsiōis.vt illic nō sit ꝓportio iter potētiā motoris ꝛ moti ipoſe est in formis.inq̄tū sunt forme. ¶ Tertius est Cōmen.63.vbi ait. Additio poᶜ motoris sup poᵃᵐ motoris nō est ifinita nisi in tpe.i.eternitate motionis. ¶ Quartꝰ est.8.phy.cō. 79. vbi exponēs illā ptē ꝑ quā ꝓbs ꝓbat ꝑᵐ motorē nō esse cōiunctū magnitudini:sic ait.Duplr poᶜ motiue ꝑnt dici infinite:aut qz actio earū nūq̄ cessat:aut qz motio eaꝝ est tāte velocitatis ꝙ nō iueniť magis.i.ꝙ illō qō ab bis mouet velociꝰ mouet oi mobili.Oz aūt aliq̄ poᵗ sit ifinite motionis ꝑm būc modū ipoſe est.Nā motꝰ posset fieri in instanti. ¶ Quintus bī in libro de suba orbis.c.3. ¶ Sextꝰ est.z.celi.9.71. ¶ Nec obstat ꝓdictis id qō posuit Cōmē. 12.meta.cō.41.di.ꝙ glibet orbis bz duos motores.quoꝝ vnus est finitꝰ:ꝛ aliꝰ est ifinitus:qz nō intēdit Cōmētator dicere ꝙ isti motores sint distincti ꝑm subaz:cū tā ipse q̄z ꝓbs dicāt ꝑᵐ motorē eē appropriatū ꝓ mobili:ꝛ eū mouere imediate.Est ģ itētio Cōmētatoris dicere ꝙ motor cuiuslibet orbis est vno mō finitꝰ:ꝛ alio mō ifinitus. Finitꝰ gdē ꝙ ad vigorē:ꝫ infinitꝰ ꝑm durationē:ꝛ ꝑm has duas dispones bz qlz talis motor dispositiones duoꝝ motoꝝ. ¶ Sz qcqd senserit Cōmētator ꝓbādū est Arist.putasse ꝑᵐ motorē eē infiniti vigoris.Et ꝓ arguit sic. ¶ ꝓbs cognouit deū eē infinitū entitatiue ꝛ pfectionalr.ģ cognouit ipm eē infiniti vigoris.ꝙntia pz:qz vtus cētie ifinite nō pōt eē finita.Et cōfirmať:qz Cōmētator in vbis supra adductis ꝓ loco.i.zᵒ celi.cō.38.dicit ꝙ si alicuiꝰ motoris virtus est finita:opz ēt eēntiā eē finitā.Ex qb bī ꝙ cū eēntia infinita nō pōt stare vtus finita.Añs ꝓbať.Tuz qz ꝓbs 5ᵒ meta.c.de pfecto dicit id esse simplr pfectuz qō bz in se pfectiones oiuz rerꝫ tam exītiū q̄z polꝫ eē:res aūt possibiles eē ꝛ earꝫ pfectiones sūt ifinite:qz ꝑm ꝓbm mūdus est eternus.Sz ꝓbs putauit deū eē hoc mō pfectuz:vt ēt Cōmē.5.meta.cōmē.21.dicit:ꝙ ista est dispositio ꝑmi ꝓncipij ģ est deᵒ. ¶ Itē.Tota vniuersitas formarū abstractarꝫ ꝛ formarꝫ gñabiliū q̄ gñate sūt aut gñari pñt.icludit quādā ifinitatē pfectiōis:ꝛ excedit ipoportiōabilr quālz determinatā formā.Sz ꝑᵐ ꝑnᵐ est finis subarꝫ separatarꝫ ꝛ oiuz motuū:vt dicit ꝓbs.12.meta.ꝛ Cōmē.cō.35.dicit ꝙ corpa celestia appetunt illud bonū in suo motu.qō est nobilissimū entiū.ģ multo magis bz ifinitatē virtutis. ¶ zᵒ. ꝓbs.8.phy.t.cō.79.ꝛ.12.meta.t.cō.41.ꝓbat ꝑᵐ ꝑnᵐ.non esse in magnitudine tali rōne.Nulla virtus infinita pōt esse in magnitudie.Sz vtus ꝑmi ꝓncipij est ifinita.ģ non est in magnitudie.Nec negari pōt ꝙn ista sit rō phi.Quero igiť qūo accipit infinitā virtutē in maiori. Si dicas ꝙ intelligit de virtute ifinita tn extēsiue.tunc maior est falsa:qz celū bz magnitudinē.ꝛ tn est infinitū duratiue:opz ģ ꝙ maiorē illā itelligat de virtute ifinita itensiue:quam in minori sue rōnis dicit eē in ꝑ motore. ¶ Ad hāc rōnē ꝙ dā rndent dicētes ꝙ ꝓbs itendit log de magnitudie existente in mā.celū aūt nō bz mām. ¶ Sz ista rūsio nō est ad mētē ꝓbi.Tum qz ipse in celo ponit mām.vt ꝓbatū fuit.Tum qz logr de illa magnitudine:cui dicit repugnare ifinitatē.Cōstat aūt ꝙ in ꝑ celi ab eo ꝓbatū est nō posse celū eē ifinitū. ¶ Alꝫ dicūt ꝙ ꝓbs nō negat vlr in magnitudie posse esse vtutē infinitā:ꝫ tn motiuaz localr:qa ois talis vt in magnitudie existēs pōt defatigari:ꝛ ꝑ ꝙntis nō posset ꝓpetuare motū.Cū igiť ꝑmꝰ motor ꝓpetuet motuz.constat ꝙ nō accidit ei fatigatio:ꝛ ꝑ ꝙntis pōt mouere tpe infinito.Et ꝙ ista sit intētio phi ꝑz ex Auerroi:qui sic formar rōnē Aristo.Nullū corpus aut vtus in corpe mouet tēpore ifinito:ꝑmus motor mouet tpe ifinito.ģ nō est virtus in corpe. ¶ Sz ꝺ hāc expōnē arguit ꝙ non sit ad mentē phi. ¶ Prio.qz rō ꝓbi.8.phy.si.est ſpālr de ꝑmo motore:ꝛ nullo mō de alys subsātys abstractis.Sz si intenderet solū ꝓbare ꝙ nō est in magnitudine:qz nō defatigať.ꝛ qz mouet tpe ifinito:sua rō eque ꝓcluderet quo ad alias itelligētias:que ēt mouēt ꝑ tps infiᵐ.ģ ꝛc. ¶ Scōo. qz ꝓbs nō ꝓcluderet ex hoc ꝑmū ꝑnᵐ esse vlr separatū a magnitudine:sed solū esse separatū a magnitudine fatigabili:qō est ꝓtra ꝓncipale ꝓpositū suū. ¶ Tertio.qz ꝓbs prius ꝓbauit ꝑmū ꝑnᵐ esse oino imobile ꝛ inalterabile:ꝛ per ꝙntis nō habere vtutē fatigabilē.In scōo aūt loco subdit ipz nō habere magnitudinē.Nec est credēdū ꝙ intendebat id qō ꝑus ab eo ꝓbatū erat. ¶ Oz aūt rō phi nō sit

Cōmē.in tentio.

Cōclusio rūsiua. Aristotelē sensisse deū infiniti vigoris

Rō quorundam. Auerro.

Impugᵒ

Rō aliorum.

Improbᵒ

illa quã formaț Cõmẽtator pz ex verbis eius que sũt hec. Jã declaratum est hãc subaz hãe magnitudinez aliquam impossibile esse. Sed neqz ptẽ neqz diuisionẽ hz. Mouet eni tpe ifinito: nullũ aũt finitũ hz potẽtiã ifinitã. Jn rõne aũt Cõmẽtatoris nulla fit mẽtio de poª ifinita: qõ tñ assumit ab Aristo. in ista sua rõne. ¶ 3° arguit ad p̃ncipale p positũ. Nã ꝓbs. 8. phy. facit hãc rõnẽ. Si vt⁹ ifinita esset in magnitudie moueret i istãti. Sz mot⁹ celi nõ est in istãti. g̃ nõ est a vtute ifinita q̃ sit in magnitudie. Pz ãt q maior hui⁹ sylli nõ hz vtatẽ nisi ẽ vtute ifinita itẽsiue. ¶ Ad hãc rõnẽ dicũt ẽt aliq. 7 hãi põt ex Auerroi in fine. 8. phy. q si vt⁹ ifinite durãs exñs in magnitudie. moueret aliqõ corp⁹ tpe ifinito/oporteret eã esse ifiniti vigoris. qõ nõ est necesse si sit sepata a magnitudie. Cui⁹ rõ est: qz vt⁹ in magnitudine põt defatigari: 7 p hãc defatigationẽ aliqñ gescet: nec mouebit infinito tpe. Si tñ moueat tpe ifinito hꝫ iõ est: qz hz vtutẽ potẽtẽ ifinito tpe resistere ne defatigeť. qõ nõ põt eẽ nisi sit vt⁹ ifinita. ¶ Sz pdicta nõ infringũt p̃ncipale ꝓpositũ: qz lassitudo nõ põt repiri nisi in nã corruptibili: cũ sit via ad corruptionẽ. Uñ ẽt itell's nunq̃ defatigať in actu suo. Sz tota lassitudo est in viribꝰ sensitiuis. Sed nõ ois magnitudo est corruptibilis ẽt ẽm ·phm. celũ eniz incorruptibile est. g̃ nõ segũ q si virtus primi motoris sit in magnitudine q defatigetur. Teneo igiť cum Sancto Tho. 8. phy. 7 cũ Scoto q̃lib. 7. 7 cũ Alberto. cap. vltio. 8. phy. Ari[cs] cognouisse deũ esse ifiniti vigoris.

Lassitudo rõnio quo rundam.

Impzobã

Ad pmũ **Ad primum** supza responsuz fuit q maior est falsa de agẽte ex necessitate nãe. cuius volũtas ex se ad certã velocitatez est determinata. ¶ Ad

Ad scũm 2m negať maiorꝑ q eandẽ rõnẽ. Ex quo. n. diuinũ velle ex se determinatũ est ad certã velocitatem ipole est rõne sue

Ad tertiũ imutabilitatis q aut velociꝰ aut tardiꝰ moueat. ¶ Ad 3m p̃mo negať maior. Ad pbõnẽ dr q ẽz ·phm quãto virtus motoris est itensior tãto põt mouere maiꝰ mobile. si ei nõ repugnet mobilitas: pz aũt q ẽm ·phz repugnat corpi infinito: qz tale corpꝰ occuparet oia loca. Dico 2° q vt⁹ p̃mi motoris ẽm ·phm ex imutabilitate volũtatis eiꝰ determinata est ad mouẽdũ hũc orbẽ. 7 pp eãdẽ imutabilitatẽ nõ posset mouere alios orbes. Sz istud non ꝓtingit ex defectu virtutis. De rõne aũt quã ibi adducit Cõmentator nõ est curãdũ: qz ipse errauit in hac mã nisi forte itelligat q virtus moti excederet potẽtiã motoris: nõ gdẽ absolute sed

Ad 3ꝝtũ put est determinata ad talẽ motum. ¶ Ad 4m dr duplr. Primo posset dici q logť tñ de intelligẽtys scõis 7 non de pma. Sz ne istud videať fuga argumẽti. Dico 2° q ista ꝓntia nõ tz. Subẽ abstracte excedũt se ẽm nobilitatẽ corporũ motoꝝ. g̃ si aliq̃ est ifiniti vigoris corpꝰ ab ea motũ est infinitũ: lz teneret hec ꝓntia si anis esset vna exclusiua. aut si virtus itelligẽtie mouẽtis dependeret ex magnitudine corpis moti: quoꝝ neutrũ est verꝝ. Intẽdit igiť dicere q quãto itelligẽtia mouet maiꝰ celũ. tanto est maioris virtutis: qz in eq̃li tpe ptrãsire facit maiꝰ spatiũ: 7 ita sufficienter cõcluditur q virtus p̃mi motoris excedit virtutẽ aliarum. Qz autem sit infinita non probatur ex illo motu: sed aliunde: vt patuit supza. q. precedenti.

¶ Utrum deũ esse virtutẽ infinitaz formaliꝫ/possit pbari sequẽdo precise rationem naturalem. Qõ. XLII.

Ueritur 4z°. Utꝝ sequẽdo p̃cise nãlẽ rõnẽ ꝑbari possit deũ esse virtutẽ infinitã formaliꝫ. Et vr q nõ. ¶ Primo.

tẽma rõ Nihil de p̃ma cã nãliꝫ cognosci põt nisi per effectus sensatos: vt sepe dicit ·phs 7 Cõmentator. Sed nullus est effectus ifinitus. g̃ rẽ. ¶ 2°. Quilibet

Scda rõ potentie actiue corrñdet aliq̃ poª passiua adeq̃te: vt pz ex diffõne potẽtie actiue. Sz nulla est poª passiua ifinita. g̃ virtus p̃mi p̃cipiy nõ est ifinita: maior pz. Minor ꝓbať. Si esset vna poª passiua ifinita/ipsa vel eẽt in pª cã vel in eius effectu. Nõ in p̃ma cã: qz ei repugnat poª passiua: cuz ipsa sit purus actus. Nõ in effectu: qz effectui repugnat infinitas. ¶ 3°. Illa poª est frustra cui repugnat exire i actũ. Tertia rõ Sed virtus p̃me cãe si esset ifinita. ipsa nõ posset exire in actũ inquãtũ hꝫ. i. inq̃tũ ifinita: g̃ eẽt frustra: qõ nullo mõ de p̃ma cã est dõm. vt pz p̃ celi. Maior ꝓbať. Illa poª est frustra cui repugnat exire in actũ: vt dicit Cõmẽ. 2. meta. cõmẽto. p. vbi ait q si subẽ sepate nõ pñt itelligi. ea ꝛ itellecꝰ est frustra. Sz virtuti ifiniti inq̃tũ hꝫ repugnat exire in actũ: qz virtutẽ infinitã exire in actũ inq̃tũ huiꝫ est ipsaz ꝓducere ifinitũ effectũ. g̃ rẽ. ¶ 4°. Oẽ ꝓportionabile finito intẽsiue est ẽt intẽsiue finitũ. Sz vtus p̃mi motoris est ꝓportionabilis alicui. qõ est finitũ ẽm intẽsionẽ. ergo ipsa est finita intẽsiue: maior pz. Minor ꝓbať. Primus motor mouet p̃m mobile velocitate finita. Sed in oi motu est aliqua ꝓportio motoris ad mobile: vt pz. 7. phy. cõmẽto. 35. 7. 2. celi cõmẽ. 36. 7 cõmen. 39. ergo motus p̃mi motoris ꝓportionať alicui velocitati finite. Quarta ratio.

Respondeo in ista. q. duo sunt declarãda. Primũ est. qd est potẽtiã eẽ infinitã formaliter. Scõm est p̃ncipale ꝓpositũ. ¶ Quãtũ ad p̃m. Sciendũ est p̃mo q triplr põt aliq̃ poª dici ifinita. Uno mõ. qa ex se hz q ifinito tpe durare possit. Et hoc mõ oẽs itelligẽtie hñt potẽtiã ifinitã. 7 silr celũ: qz oia ista sunt icorruptibilia. Alio mõ dr poª ifinita: qz semp est cõiũcta actui: 7 hꝫ mõ itelligẽtie sunt ẽt ifinite: qz semp mouẽt orbes suos: 7 semp aliqd itelligũt de ꝑ p̃n°. Tertio dr aliq̃ poª ifinita: qz ei cõuenit ifinitas ex bis q̃ cadũt in formali rõne potẽtie: 7 hoc est ꝓprie potẽtia eẽ formaliꝫ ifinitã. ¶ Sciendũ est 2° q poª includit in suo formali ꝛceptu habitudinẽ ad p̃ductionẽ 7 ad terminuz ei⁹. Qõ pz ex ei⁹ diffõne. diffinit eniz poª q est p̃nm trãsmutãdi aliud: siue vt gñaliꝫ diffinitur poª ipsa est p̃nm ꝓducẽdi aliqd. In qua diffõne ponit ipsa ꝓductio siue actio 7 termin⁹ p eaz ꝓductus. Dicetur igiť poª eẽ formaliꝫ ifinita: aut qz eius actio est ifinita: aut qz termin⁹ regrit virtutẽ ifinitã: aut saltẽ qz modus ꝓducendi terminũ ifinitã virtutẽ regrit. 7 sic pz p̃mũ. Infinita poª ꝛrib⁹ modis. Uõnm 2m

Quantum ad 2m dico q rõnib⁹ nãlib⁹ ꝑbari põt diuinã vtutẽ eẽ formaliꝫ ifinitã. Jstõ pz tam ex dictis q̃ ex dicẽdis. Nã eternitas motꝰ 7 ꝓductio itelligẽtiaꝝ a ꝑ p̃n°demrat hꝫ ifinitatẽ. Spãliꝫ tñ ẽt nunc arguit ꝓbãdo potẽtiã diuinã eẽ foꝛmaliꝫ ifinitã: nõ gdẽ ex pte effectꝰ: nec ex ifinitate actionis ꝓput attingit terminuz: sz ex mõ agẽdi. ¶ Primo. Aut est pole q in nã sit aliqua virtus formaliꝫ ifinita: aut nõ. Sed non est dõm q hoc sit ipole: cũ nulla appeat repugnãtia siue iplicatio ꝛdictionis in his terminis/poª foꝛmaliꝫ ifinita. g̃ est pole q aliqua talis poª sit. Sed oẽ qõ põt eẽ in reb⁹ sempiternis in eis est: vt dr 3° phy. tex. cõ. 33. g̃ aliqua poª est actu formaliꝫ infinita. ¶ Cõfirmať. qz in ente necesse esse/nõ põt esse aliqd ꝓtingens. g̃ qcqd est possibile ibi eẽ semp necessario in eo est: ¶ Dicetur forte q ista ꝓpositio. infinitũ nõ repugnat enti. põt duplr itelligi. Uno mõ q nulli enti repugnet: 7 sic est falsa. Alio mõ q nõ repugnet enti inq̃tuz ens: 7 sic est vera: sed nõ segũ. g̃ deꝰ est ifinitꝰ. ¶ Sed ꝯ. Qõ nõ repugnat enti inq̃tũ ens pole est enti ꝙuenire. g̃ põt esse aliqõ ens infinitũ. g̃ vel hoc est deus/vel aliqd aliud. Si deꝰ est ifinitꝰ/qcqd põt ei ꝙuenire actu ꝙuenit ei. Si aliud. g̃ pole est esse aliqd maius deo: 7 cũ id quoq̃ eẽt deꝰ: si eẽt in nã sequiť q aliqd põt eẽ deꝰ: qõ nunc nõ est deus. ¶ Scõo. Quicqd est pole fieri/dr pole p aliquã potẽtiã actiuã a q̃ in actuz reduci põt: vt pz. 5. 7. 9. meta. tex. cõ. 12. Sed pole est corpus remitte calidũ in instãti trãsmutari ad summã Fuga Instecutio

caliditatē:nō qdē per motū.sed p ſubitā trāſmutationez: qz hic nō appet eē aliq̄ ꝺictio nec repugnantia ſoꝛalis.g̃ in nā eſt aliq̄ ⁊tus potēs ſic trāſmutare.Sed talis nō pōt eſſe virtus niſi ſit ifinita:qz excedet in infi^{m} in velocitate ſue actionis oēm aliā ⁊tutē.g̃ in nā eſt virtus ſiue po^{a} foꝛmal'r infinita. ℂ 3°.Cuilibet virtuti finite addit̄ aliqd per cauſalitatē cāe ſcōe.Sz ⁊tuti ꝑme cāe nihil addit̄ p cauſalitatē cāe ſcōe.g̃ nō eſt finita. ꝓbat̄ maioꝛ.conſtat.n.q̄ neqz itelligētia neqz ſol pñt cāre boꝛem inq̄tū eſt bō:nec leonē inq̄tū eſt leo:lz.n.celū p motū ſuū poſſit cāre coꝛp^{9} nō tñ pōt ſe ſolo cauſare tale coꝛp^{9}.q̄le eſt bō vel equus:lz nec̄io regrit̄ agēs ꝓmū ⁊ ꝑticulare determinās cālitatē illi^{9} agētis ꝙis ad effectū talē vel talē:⁊ p ꝓñs pz q̄ addit aliqd cālitati illi^{9} cāe ꝓꝛis:qz cā ꝓꝛ ꝙiuncta cāe poſterioꝛi pōt in aliqd in qō nō pōt ſe ſola.Minoꝛ ēt ꝓbat̄. Tuz qz p^{a} cā pōt q̄tū eſt ex ſe ꝑducere ſine cāis medys.Tum qz ſi cālitas cāe ꝑme eſt pfectioꝛ ex additiōe cālitatis ⁊ virtutis cāe ſcōe:ſeq̄t q̄ quāto effect^{9} ꝑducit̄ mediātib^{9} plurib^{9} cāis,tāto eſt pfectioꝛ:qz eſt a maioꝛi ⁊tute.Sz hoc eſt falſum:qz effect^{9} imediate ꝑducti a p^{a} cā p̄ciſe ſūpta.cui^{9} Fuga. eſt celū ⁊ ſube ſepate ſūt nobiliꝛes. ℂ Dicūt aliq̄ ad iſtaz q̄ ſi maioꝛ.itelligit̄ de additione pfectionis ipſa eſt ⁊a:qz aggregatū ex duob^{9} entib^{9} finitis eſt pfecti^{9} quolz eoꝝ p ſe accepto.Si ℞o itelligit̄ de additione ad opandū:q̄ſi q̄ illud aggregatū ſit potētius ad operandū ſic ipſa eſt falſa. Inſecutio ℂ Sz 5°.Iſta rñſio ꝺr iplicare:qz gcqd eſt maioꝛis perfectionis eſt potēti^{9} ad opandū:cū nulle res deſtituant̄ operationib^{9} ſuis:⁊ que ſūt nobiliꝛes in entitate ⁊ natura ſua poſſunt nobili^{9} agere ⁊ operari:eo q̄ opatio que eſt act^{9} ſcōs ꝓꝓtionatur virtuti que eſt actus ꝓmus:⁊ virtus ꝓꝓtionatur eſſentie in qua fundatur.

Ad ꝓmū **Ad primum** ꝺr q̄ effect^{9} ſenſati dupl'r p̄ñt itelligi ducere nos in notitiā infinitatis Diſtictio. ꝑme cāe.Uno mō rōne pfectionis entitatis eoꝝ:⁊ ſic nullus arguit cām eē ifinitā.Alio mō quātū ad modū q̄ ꝑducunt:⁊ ſic q̄libet ſuba icoꝛruptibilis arguit ꝺeū eē ifinitū in vigoꝛe:qz nulla talis pōt ꝓꝺuci niſi ex nihilo. ℂ Ad Ad ſcām z^{m} negat̄ maioꝛ loquēdo ꝺe ⁊tute actiua q̄ agit nullo ꝓſuppoſito ſue actioni:lz ſufficit q̄ tali po^{c} coꝛrūdeat multitu- Ad tertiū ꝺo entiū poliuz in ifinitū. ℂ Ad 3^{m} negat̄ maioꝛ qñ po^{a} nō oꝛdinat̄ ad aliud tanq̄ ad finē.cui^{9} eſt po^{a} ꝑme cāe.frustra.n.eſt qō nō ꝓſeq̄t finē ad quē oꝛdinat̄.Dico ꝓterea q̄ ēt minoꝛ eſt falſa:po^{a}.n.ꝑme cāe exit in actuz eo mō q̄ eſt Ad ꝛtiū Diſtictio. pole ipſaz in actū exire/nō qdē ꝑducēdo effectū ifinituz: ſed ꝑducēdo entia finita in infi^{m}. ℂ Ad 4^{m} ꝺr q̄ dupl'r accipit̄ ꝓꝓtio.Uno mō:vt ꝺicit ꝺeterminatum excellum vni^{9} ſup aliud:puta qz eſt mai^{9}eo in duplo vel triplo,⁊ ſic ꝺe alys ſpēb^{9} ꝓꝓtionū.Alio mō ꝑut ꝺicit quācūq̄z habitudinē vnius ad aliud ſiue cauſe ad effectū.ſiue po^{c} ad obz.Primo mō nō opz motoꝛē ꝓꝓtionatū eē mobili:lz ſufficit q̄ 2° mō:qz tota rō q̄re regrit̄ iſta ꝓꝓtio eſt vt ſuperet reſiſtētiā mobilis:quā ita ſuperat ſi ſit ifi^{m} ſicut ſi eſſet finitū.Et p̄ſertim pōt eſſe infinitus exceſſus virtutis motoꝛis ſup ⁊tutez mobilis:q̄ñ motoꝛ mouet oino libere: qz tūc pōt ꝺetermiare velocitatē in motu: ꝑut ſibi placet.

ℂ Utrum prima cauſa poſſit mouere celum in non tempoze. Queſtio. XLIII.

Ꝙria rō **Queritur** 43°.An ꝑma cā ex ſua ifinita virtute poſſit mouere in nō tēpoze celum/cui eſt motoꝛ appꝛopꝛiatus.Et vī q̄ ſic. ℂ Prio.Nō minoꝛi velocitate pōt ꝺe^{9} mouere celū q̄ ſit velocitas q̄ moueret agēs nāle coꝛpus graue ab eo genitū in vacuo. Sed agēs nāle moueret coꝛpus in vacuo in iſtāti:vt ꝓbat̄ 4°phy.t.9.71. ergo ⁊c. ℂ Cōfirmat̄.Ubi eſt nulla reſiſtētia ibi eſt infinita velocitas:⁊ p hāc rōnē ꝓbat̄.q̄ in vacuo eſſet motus in nō tpe.Sz mobile nullā hz reſiſtētiā reſpectu virtutis ꝑmi motoꝛis q̄ eſt ifinita.g̃ ⁊c. ℂ Scōo.Qualis eſt ꝓꝓtio ⁊tutis ad ⁊tutē eſt talis ꝓꝓtio velocitatis ad velocitatē:vt ꝺr 4°phyſi.cō.71.nā maioꝛ virtus mouet in minoꝛi tpe.Sz ⁊tutis ifinite ad ⁊tutē finitaz nulla eſt ꝓꝓtio: qz quacūq̄z ꝺata.aꝺhuc ⁊tus ifinita excedit finitā.g̃ velocitas que eſt a ⁊tute ifinita excedit ip̄ꝓportionabil'r velocitatē que eſt a ⁊tute finita.Sz ois velocitas mēſurata tpe eſt ꝓꝓtionabilis cuilibet alteri q̄ tpe mēſurat̄:qz q̄cūq̄z ꝺata eſt vel in ꝺuplo vel in triplo:⁊ ſic ꝺe alys.maioꝛ vel minoꝛ ea.g̃ nulla pōt talē ꝺatā excedere ip̄ꝓportionabil'r niſi ea tm̄ q̄ eſt in iſtāti. ℂ 3°.Arguit ℘hs.8.phy.q̄ ſi ⁊t^{9} Tertia rō ifinita eēt in magnitudie moueret i nō tpe.Sz nō min^{9} pōt mouere ſi ſit ſepata a magnitudie.g̃ pōt mouere i nō tpe. ℂ 4°.Oēs effectū quē pñt agētia z^{a} ꝑducere i tpe:pōt p^{a} Quarta ratio. cā ꝑducē in iſtāti.g̃ quēlz ſitū pōt i q̄lz coꝛpe i iſtāti cāre. Quinta rō. ℂ 5°.Ap̄p̄ēdat itell's celū moueri local'r:talis ap̄p̄ēſio eſt inſtātanea.ſic̄ ⁊ aly act^{9} rōnis:accipio igit̄ illō iſtās in q̄ itell's foꝛmat hāc ꝓpōnē.mot^{9} eſt:⁊ q̄ro vtrū in illo iſtāti talis ꝓpō ſit va.ꝓſtat.n.q̄ ſic.cū celuz ꝓtinue moueat̄.g̃ ſuū ſignificatū eſt verū ꝑ tūc.Sz ſuū ſignificatū eſt celuz moueri.g̃ verū eſt q̄ in aliquo iſtāti eſt motus celi.

Reſpondeo. Et p̄us ꝺeclaro titulū.q. ℂ Ad cui^{9} Ꝺūdus euidētiā ſciēdū eſt:vt vult Cō^{tor}.3° phy.cō.9. q̄ mot^{9} nō eſt entitas ꝺiſtincta a reb^{9} ꝑmanētibus:lz eſt ipſamet foꝛ^{a} q̄ p motū acgrit̄.Talis aūt foꝛ^{a} abſolute ꝓſiꝺerata nō ꝺr mot^{9}:lz ſolū vt eſt in q̄ꝺā tranſitu ⁊ Quā pulcꝛe ꝺcīt de motu. fluxu ꝺe ipfecto ad pfectū:⁊ iō ibi ꝺicit Cō^{tor} q̄ mot^{9} eſt foꝛ^{a} fluēs.Forma aūt vt eſt in tali fluxu hz ꝺuos reſpect^{9} q̄ ſūt reſpect^{9} rōnis.cū ſint eiuſdē ad ſeip̄m.Prim^{9} eſt reſpect^{9} ad ſeipſaz ꝓſiꝺeratā.vt p̄us hēbat eē ipfecti^{9} q̄z nūc. Scōs eſt reſpect^{9} ad ſeipſaz:vt poſt habebit eē pfectius. Et iō ꝺixit ℘hs q̄ mot^{9} eſt act^{9} exiſtētis in po^{a}:inq̄tum hz:qz ip̄z mobile nō mouet̄ niſi p quāto eſt in tendētia ⁊ potētialitate ad vlteriozē pfectionē. ℂ Poſſumus igit̄ ꝺe Diſtictio. motu log ꝺupl'r.Uno mō accipiēdo motū p illa entitate que eſt mot^{9}.⁊ ſic nō querit̄ in ꝓpoſito:qz manifeſtuz eſt q̄ ꝺeus pōt talē rē.puta caloꝛē/albediné/⁊ hz.in iſtāti p ꝺucere.Alio mō pōt accipi mot^{9} quo ad rōnē mot^{9}:qō eſt querere.An ꝺe^{9} poſſit facere q̄ aliq̄ talis res in iſtāti habeat oia q̄ ſunt ꝺe rōne mot^{9}.ſiue an poſſit facere q̄ aliqd in iſtāti moueat̄. ℂ Et ſic itelligēdo qōnē rñdeo q̄ im- Cōclusio modificata queſito rñſiue. pole eſt ꝺeū mouere celū aut qōcūq̄z aliud in iſtāti.Et hz pbat̄. ℂ Primo.In nulla mēſura pōt eſſe motus niſi in ea ſit p̄us ⁊ poſteri^{9}:in iſtāti nō eſt p̄us ⁊ poſteri^{9}.g̃ in inſtanti nō pōt eſſe mot^{9}:minoꝛ pz. Maioꝛ ꝑbat̄. Ubi eſt oꝛdo ibi eſt p̄us ⁊ poſterius.Sz ꝺe rōne motus eſt oꝛdo: vt ꝺictū fuit.g̃ mot^{9} nō pōt eſſe in aliqua mēſura niſi in ea ſit p̄us ⁊ poſterius. ℂ Cōfirmat̄.q̄ Cōmētatoꝛ.3.phy.cōmento.4.ꝺicit q̄ motus nihil aliud eſt q̄z gꝛaꝺatio partis poſt partez illius pfectionis ad quā vaꝺit. ℂ Scōo.Impoſſibile eſt motū eſſe ſine ſucceſſione:qz vt ꝺictū eſt ꝑm Cōmentatoꝛē 3° phyſi.cō.9.⁊ cō iter ꝑm alios:aut mot^{9} eſt ipſamet ſucceſſio.aut eſt foꝛ^{a} ſuccedēs.Sed in iſtāti non pōt eē ſucceſſio:vt ſatis pz ex nā eius.g̃ ⁊c. ℂ Tertio.Si motus eſſet in iſtāti ſeq̄t q̄ ꝺictoꝛia ſil' eēnt vera.Sed hz eſſe nō pōt:aliogn p^{m} ꝑn^{m} falſificaret̄.g̃ ⁊c.Cōſequētia ꝓbat̄.Si aliqd moueat̄ in aliqua mēſura.ꝓtinue ſe hz p totā illā mēſurā alr q̄z p̄us.Iſtud pz.qz ſi bēret ſe ēt p aliō mꝺicū coꝺē mō iā geſceret.Ꝺ aūt qō ſe hz alr q̄z p̄us/hz aliqd qō añ nō habuit:vel nō hz aliqd qō añ habuit.g̃ ſi aliqd moueat̄ in iſtāti/in eoꝺē iſtāti hz aliqd qō ante non habuit in illo iſtāti:⁊ ſimil'r nō habet aliquid quod ante habuit in illo inſtanti:⁊ per ꝙs in eoꝺem iſtāti haberet

aliquid ꝛ nō haberet quę sunt ꝺictoria. ¶ 4°. Quiescat nūc celū ꝛ incipiat moueri ab oriente in occidens cōpleta reuolutione:ita ꝙ per te moueat in instāti initiante hanc horā tūc sic. Sol in hoc instāti est in eodē loco in quo p̄us fuit. Et idē ꝺico ꝺe oībus partibus celi. g̃ in hoc instāti sol nō est motus:ꝛ p ꝓns segt ꝙ moueat ꝛ non moueat. Añs p3:qꝛ ex casu ponit ꝙ est motꝰ cōpleta reuolutione. Cōsequētia ꝓbat:qꝛ ipole est aliqd moueri localr nisi ꝺepdat vbi/qō habebat p̄us. ¶ Quiꝺā ad hāc rōnē ꝺicūt ꝙ ad h̄ ꝙ aliqd moueat nō regrit ꝙ ꝺeserat locū in q̃ p̄us erat:sz sufficit ꝙ acgrat nouū vbi. Et qꝛ vt ꝺicūt vnū corpus pōt simr esse in plurib⁹ locis:tūc in casu posito tale corp⁹ haberet locū in quo erat ante:ꝛ haberet locū ꝺe nouo acgsituꝫ: sicut ēt si aer sit calidus ꝛ tenebrosus. si in eo acquirat lux. erit vtiqꝫ mutatus. ꝺato ꝙ nō ꝺepdat calorē:qꝛ ad motū nō regrit terminū positiuū a q̃ abyci:sz sufficit nouā realitatē acgri. ¶ Jsta rñsio vt irrōnabilis. ꝓ 10. qꝛ ponit iḋē corpus simr in ꝺuob⁹ locis:ꝛ p ꝓns ponit ꝺuo opposita simr in eodē. Qꝺ p3:qꝛ vt ꝓbs in 3. celi ꝛ mūḋi. ois locꝰ alteri cōparat⁹ est sursuꝫ vel ꝺeorsuꝫ vel añ vel retro:aut ꝺextrū vel sinistrū:que sūt ꝺrie vie pōnis. ¶ 2°. Ois motus vel ois mutatio est iter terminos incōpossibiles: vt ꝓbat p̄mo phy. tex. cō. 42. g̃ nō est pole iḋ qꝺ mouet h̄ie simr terminū a quo. ꝛ terminū ad quē. ¶ 3°. Deficit rñsio in exēplo suo: qꝛ calor nō est termin⁹ a q̃ illuminationis:ꝛ iō non est ad ꝓpositū. Et iō apparet motū nō posse eē in instāti. ꝛ p ꝓns ꝙ ꝺe rōne ipsius est successio:sicut ēt exp̄sse ponit Cōmētator in libro ꝺe suba orbis. ¶ 5° p̄ncipalr arguit. De rōne motꝰ est ꝙ sit actꝰ pmixtus poc:ex eo ꝙ est actꝰ exītis in poā. mobile igit ꝺū mouet h3 ex formali rōne motꝰ. ꝙ ptim bēat ꝺe actu q̃ p motū acgrit. ꝛ partiz careat eo. g̃ vl op3 ꝺare aliud instans in q̃ acgrat illud q̃ caret:ꝛ cū inter quelz ꝺuo istātia mediet tps nēcio motꝰ est in tpe:aut op3 ꝺicere ꝙ in eodē istāti caret actu siue p̄te forc ad quā est poā. ꝛ cū h̄ bēat ipsaz:qō ē eā h̄ie ꝛ nō h̄ie q̃ sūt ꝺictoria. Procedit añt ista rō ex ꝓba diffōne motꝰ q̃ ab eo auferri nō pōt. ¶ Cōfirmat. qꝛ si motꝰ eēt i istāti:tūc oēs ptes eiꝰ cēnt simr:ꝛ p ꝓns motꝰ eēt ꝺe nūo rerū pmanentium.

Ad p̄mū negat minoꝛ:cuiꝰ rō est:qꝛ ꝙ motꝰ nō possit eē in istāti nō est tūn ex resistētia medy:sz ēt ex resistētia mobilis ad motorē:qꝛ mobile est tale in poā q̃le est mouēs in actu:ꝛ h3 situ ꝺrīu ei quē intēḋit motor:ꝛ iō in vacuo nō eēt motꝰ nisi in tpe qō cōtingeret pp resistentiā mobilis. Sed ꝺe h̄ als ꝺicet. Dico añt q̃tum ptinet ad ꝓpositū ꝙ ꝑter suprꝺicta repugnat motū eē in istāti ēt in vacuo pp resistētiaz formalis rōnis ipsiꝰ motꝰ:ꝛ p hoc p3 ad ꝓfirmationē. ¶ Ad 3m ꝺi. ꝙ motus q est a vtute ifinita ēt si moueret ex necessitate nāe est ꝓportionalis illi q est a vtute finita:ꝛ p ꝓns velocitas eiꝰ est finita. ¶ Ad 3m negat minoꝛ:qꝛ si eēt in magnitudine nō esset itellectiua:cū itells nō sit ptibilis ꝛ extēsus:ꝛ p cōsequēs nō moueret p itelligere ꝛ velle determinatuꝫ ex se aut libere ad certā velocitatē. Et iḋeo q̃tū esset ex pte eiꝰ moueret in istāti:sz hoc eē nō posset pp repugnātiā ipsiꝰ motus. ¶ Ad 4m negat añs ꝺe rebꝰ successiuis. cuiusmoḋi est tps. ꝛ motꝰ:cū h̄ repugnet rōni eoꝝ. ¶ Ad 5m ꝺi. ꝙ posito illo casu. hec eēt va. motus est in istāti:sz ista eēt falsa:in instāti est motꝰ:qꝛ in p̄a stat mālr:ꝛ in scḋa formalr. ¶ Utrū p̄ma causa possit mouere celum velocitate maiori in infinitum q̃ moueat. Questio. XLIIII.

Queritur 44. Utruꝫ p̄a cā in infm possit mouere celuꝫ maiori velocitate q̃ moueat. Et vī ꝙ nō. ¶ Primo. quia ꝓbs. 7. li. celi. ꝺicit nullū motū posse esse velociorē motu ꝺiurno. qm̄ velocissimus est. cum breui spatio mobile ptranseat maximā ꝺistantiam. ¶ 2ꝺ. De rōne cuiuslibet motꝰ est ꝙ hēat ꝺuos terminos ꝺeterminate: vñ ꝺeterminatus termin⁹ calefactionis est calor: ꝛ ꝺealbationis albedo. Cui⁹ rō est:qꝛ op3 terminos motꝰ esse termios p se:ꝛ p̄sertiz h̄ op3 ꝺe termio ad quē qꝛ ab eo motꝰ specificat: vt ꝺi. 5. phy. tex. cō. 4. Ex hoc segt ꝙ nullus motus est. cuiꝰ nō ita sit hic terminꝰ aliqs ad quem ꝙ nullus aliꝰ est p se ꝛ ꝓprꝰ termin⁹ eiꝰ. Sz si velocitas motus posset itēḋi i ifmum nullus eēt spālis ꝛ ꝺetermiatꝰ ꝛ ꝓprꝰ termin⁹ huiꝰ itēsiōis:qꝛ ꝺata q̃cūqꝫ velocitate in ea nō cōpleret hec intēsio. sz aḋhuc pcedit vlteriꝰ. g̃ ꝛc. ¶ 3°. Nullus motꝰ nālis est ad ipole. aliogn nō ageret frustra. Sz ipole est ꝺari velocitatē i motu actu ifinitaz. g̃ repugnat alicuiꝰ motu velocitatē posse augeri in ifm. ¶ 4°. Ois tēḋētia in ifm est ad aliqd ipfectū ꝛ est rōne mās: vt p3 3° phy. 9. 67. ꝛ 68. Jō. n. ꝓtinuū pōt ꝺiuiḋi in ifm:qꝛ ptes ꝓtinui h̄nt rōnē mās. ꝛ qꝛ totū h3 rōnē forc:iō nō p̄t ipz ꝓtinue augeri i ifm. Sz pcedere ad ifinitā velocitatē est pcedere ad formaz ꝛ ad pfectionē. g̃ ꝛc. ¶ 5°. Quāta velocitate ꝺeꝰ movere pōt celū tāta ipz movere pōt. ponat g̃ in eē ꝙ moueat quāta velocitate pōt. ergo nō poterit velocius movere. ꝛ p consequens non in infinitum velocius.

Respondeo ꝙ aliqua velocitas pōt ꝺupl'r esse infinita. Unoꝰ syncatbegocc. Alioꝰ catbegorematice. Jnfm cathegocc est carēs fine oino: sīc si vna linea nullū terminū h̄et: nec aliquē pūctū in actu ex vlla pte ipsa eēt ifinita. Et aḋ hūc sensuꝫ ꝓbatū fuit. q. pcedēti ꝙ nulla vtus pōt movere celū in istāti: qm̄ talis velocitas eēt ifinita catbegocc. Jnfm syncatbegocc est illō qō alteri cōpatū est maiꝰ eo in ꝺuplo ꝛ i triplo. ꝛ sic successiue: ita ꝙ nulla est ꝺetermiata ꝓportio q̃ vnū excedit aliō: sz q̃lz assignata aḋhuc est maiꝰ. ¶ Et aḋ hūc sensuꝫ q̃rit hic. An primus motor possit ex sua vtute movere celū tāta velocitate q̃ nulli alteri sit ꝓportionabilis. Et rñḋet ꝙ sic. ¶ Ad cuiꝰ euiḋētiā est sciēḋū ꝙ tāto aligs motꝰ est velocior q̃to fit in minori tpe sup eq̃le spatiū: vt ꝺi. 6. ꝛ 8. phy. tps autez cū sit cōtinuū est ꝺiuisibile in ifm:ꝛ p ꝓns ꝺata q̃cūqꝫ pte tpis aḋhuc minor ꝺari pōt. Ex q̃ segt ꝙ nō est ꝺare minimuꝫ tps mēsurās motū: sz est pcedere in ifm:ita ꝙ q̃cūqꝫ ꝺato pōt ꝺari aliud in ꝺuplo ꝛ i triplo minꝰ:ꝛ sic i ifm. Ex eis arguit sic. ¶ Prio. Tāta velocitate p̄t ꝺeꝰ movere celū q̃ta velocitas motui nō repugnat. Sz motui nō repugnat ifinita velocitas syncatbec. g̃ pōt ꝺeꝰ movere celū infinita velocitate. Maior p3:qꝛ cum nō repugnet ex rōne motꝰ. nec ēt repugnet ex pte vtutis agētis q̃ est ifinita: segt ꝙ ipsa p̄t motui ꝙuenire. Qꝛ eniz aliq̃ velocitas nō possit eē in motu. nō pōt eē ex alia cā:qꝛ vel repugnat motui ex ꝓpria eiꝰ rōne: vel vtutis motoris. Minor ꝓbat. Jta ꝺiuiḋit motꝰ. sicut ꝺiuiḋit tps: vt p3. 6. phy. t. 9. 17. Sed tps est ꝺiuisibile in ifinitū. g̃ ꝛ motꝰ. g̃ q̃cūqꝫ motu ꝺato pōt ꝺari velocior. ¶ 2°. Si p̄mus motor nō posset movere ifinita velocitate. sz ꝺeterminate: ita ꝙ tps mēsurās motū q̃ movet eēt in aliq̃ ꝺetermiata ꝓportiō e ad quoꝺlz aliō tps ꝺatū: segt ꝙ tāta velocitate posset movere vtus finita. sīc virtus ifinita: ēt si vtraqꝫ ageret ꝑm totū conatū siue ex necessitate nāe. Sed hoc est falsuꝫ. ꝛ ꝺ ꝓbm. 8. phy. g̃ ꝛc. Cōsequētia ꝓbat. Uirtus ifinita nō pōt movere p te nisi in tpe ꝺetermiate ꝓportiōis. Sit igit vt⁹ ifinita. a. mouēs tpe. b. ꝛ sit virtus finita. c. mouēs tpe. d. tpis. b. ad tps. d. est finita ꝓportio: ꝛ sit gra exēpli ꝓportio ꝺupla. Tūc sic. Non repugnat vel saltē est imaginabile ꝺari vnū motorē in nā finitū: cuiꝰ virtus sit ꝺupla ad virtutē. c. qꝛ vt supra ꝓbatuꝫ fuit pole est pcedere in ifinitū in pfectionibꝰ specificis: ꝛ ꝺato ꝙ hoc nō esset aḋhuc segt argm. vt p3 intelligēti: posito ꝙ. c. sit finita intelligentia: ꝛ postea accipiat superior

Scḋa rō.

Tertia rō

Quarta ratio.

Quinta rō.

Diſtinctio. Jnfinituꝫ ꝺupliciter ꝺupliciter.

Queſtiſ ſenſus. Cōcluſio

T. cō. 11. t. 14.

Ad p̄mā

Ad ſcḋm

Ad tertiū

Ad q̄rtū

Ad quītū

Rōnes cuiſtiſ.

Impoſſ

Prima rō T. cō. 37.

intelligẽtia in duplo pfectior que sit.f.Tũc sic.a. virtꝰ ifinita est tñ in duplo maior.c.r.f. vtꝰ finita est in duplo maior c.g.a.r.f. sunt eq̃lia. Sz.a. est infinita. r.f. finita. g rc. ¶ 3°. Pole est augeri numerũ in infm. g et pole est moueri aliqd maiori velocitate in ifm. ꝯtia vñ nota: qz nõ magis repugnat enti in actu infinita velocitas q̃ ifinitꝰ nũerꝰ. Aũs pbaf. Tanto põt augeri nũerꝰ q̃tũ põt diuidi ꝓtinuũ: qz ex diuisione ꝓtinui nũerus causaf. 3. phy. Sed ꝓtinuũ põt diuidi in infm vt ibi dr. g rc. ¶ 4°. Si nõ posset moueri in infm velocius. segf qꝺ esset dare maximã velocitatem possibilẽ esse. Sz hoc est falsuz. g rc. ꝯtia pz. Falsitas cõsequẽtis pbaf. Augef velocitas fm augumẽtũ vtutis motoris, vt pbatũ est ex. 4. phy. Sz virtꝰ pmi motoris ponit ifinitã. g nõ est dare maximã velocitatẽ q̃ possit mouere.

Ad pmũ Dificio. **Ad primum** dr qꝺ aliqua velocitas duplr põt eẽ maxima. Uno mõ simplr. Alio mõ ex pte finis. Primo mõ nõ intelligit pbs dicere velocitez motus celi esse maximã: qz maior ea nõ repugnat motui ex ppria rõne motus: cũ sit diuisibilis in infinitũ: nec repugnat rõne mobilis. nec rõne virtutis motoris: sed est sũma scõo mõ. f. in ordine ad ꝓseruationẽ gñabiliũ r corruptibiliũ. ex tali. n. motu r accessu ac recessu solis melius ꝓseruaf sphera actiuoꝝ r passiuoꝝ. Et iõ hũc motũ nã dedit que nõ tñ facit id qõ est neciuz: sed et id qõ melius est in rebus. vt dicit Cõmẽtatoꝛ scõo celi. cõmẽ. 35. ¶ Ad zm dr: qꝺ pcedit ex falsa imaginatione q̃si qꝺ velocitas motꝰ sit quedã forma acqsita in motu p alterationẽ. hoc. n. falsũ est. Sed motus vnus in se dr esse velocior altero: qz fit in minori tẽpore. Uñ velocitas motus nõ est res a motu distincta. sed est ipsemet motus minori tẽpore mensuratus. argm aũt pcedit ac si velocitas esset forma acqsita in motu per aliquã intẽsionẽ. ¶ Ad 3m dr pmo qꝺ nihil aliud cõcludit nisi qꝺ pma cã nõ mouebit actu celũ in infinitũ velocius: cũ hoc tñ stat qꝺ in eo sit virtus ad hoc faciendum. Dr scõo qꝺ si et sic moueret nõ ageret ad aliqd impole: ga quelz circulatio haberet finitã velocitatẽ: nec talis motus esset ad aliquã velocitatẽ actu infinitã. sed ad multas: q̃z quelibet eet finita: r nulla esset tante velocitatis gn possit vari aliqua maioris velocitatis. ¶ Ad 4m negaf minoꝛ: qz cũ nihil aliõ sit aliquẽ motũ eẽ altero velociorẽ nisi eũ fieri in minori tpe: opz qꝺ pcessus ad velocitatẽ sit pcessus ad diuisionẽ tpis: talis aũt pcessus est ad ptes q̃ bñt rõnẽ mãe. scõo phy. ¶ Ad 5m dr qꝺ maior est vera in sensu diuisor: r sensus deus est: qꝺ in deo est poa ad oẽm illaz velocitatẽ quã põt facere: sed tũc nõ ponit in esse nisi ponendo in deo hãc ipsaz potẽtiã. vñ nihil segf ꝺ ꝓpositũ. Jn sensu aũt cõpositꝰ est falsa r sensus eiꝰ est: qꝺ ista ꝓpositio est polis/tantã velocitatẽ deꝰ facit q̃tã põt facere: qõ est ipole.

¶ Utrũ pmũ pnm esse infinite virtutis possit argui ex perpetuitate motus.

Questio. XLV.

Ueritur 45. An ex ppetuitate motꝰ argui possit pm pnm esse virtutis infinite. Et arguit qꝺ nõ. ¶ Prio. qz nihil põt demfari de p pnꝰ nisi p ea que apparent sensui. vñ dicit Cõmẽtatoꝛ. 8. phy. cõm. r. 3. de aia cõmẽto: qꝺ experimẽtũ sermonũ veroꝝ est vt concordent rebꝰ sensatis. Sed ois motus celestis est determinate velocitatis: r oia alia entia sunt determiate entitatis. ergo ex nullo eoꝝ põt argui efficaciter virtutẽ pmi pncipy eẽ infinitã. ¶ Scõo. A virtute finita si sit infatigabilis põt esse perpetuus motus: qz qꝺ aliqꝺ mouẽs nõ possit suũ motuz perpetuare est: qz defatigaf. Sed subẽ sepate r maxie pm pnm nõ defatigaf mouẽdo celũ: nec aliquo mõ trãsmutaf. ergo ex hoc non arguit qꝺ sit infinite virtutis. ¶ Tertio. Uirtus finita manens incorruptibilis põt mouere in infinitũ. vt cõcedit etiã. S. Tho. 8. phys. i. ergo motus eternus põt esse a virtute finita. ¶ Quarto. Si aliq̃ ifinitas motꝰ regrit in motore virtutẽ infinitã illa nõ est similitudinaria. sed vera r ppria. Sed ifinitas motꝰ celi est tñ similitudinaria: cũ sit solũ infinita per reiterationẽ: nec est infinita. qz habeat ptes alias r alias numero infinitas. g rc.

Quarta ratio.

Dificile.

Respondeo qꝺ aliqd esse infinitũ cõtingit duobꝰ modis. Uno mõ fm extensionez duratiuã: r hoc mõ ab oibus est cõcessuz pm pnm esse virtutis infinite: qõ aperte pz: qz aliogn nõ posset cõtinuare motũ in infinitũ. vñ ex ppetuitate motus efficaciter ꝓcludit de pncipio pmo talis infinitas vtutis. Alio mõ est aliqua virtus motiua infinita intensiue: qz. f. data quacũq̃z velocitate adhuc maiori velocitate mouere põt: r de hoc est dubitatio. ¶ Hãc distinctionẽ virtutis ifinite posuit et cõmẽ. in libro de suba orbis. r scõo celi. cõmẽ. 38. r. 3. phy. cõ. 63. r. 65. Tuz qz si motoꝛ nõ haberet virtutẽ terminatã: segf qꝺ nõ haberet nãm terminatã: r sic esset nõ ens. Tum. ga infinitũ in actu nõ est ens. g nec est actus purus. Tum qz si aliqd esset infinituz ps esset eq̃lis toti: pz ꝯtia: qz quelz ps infiniti est ifinita. Et pp hoc dixit Cõmẽ. 8. phy. 2. 79. loquens de tali infinitate qꝺ virtus pmi motoris nõ est finita nec infinita: qz finitũ r infinitũ sunt ppzietates quãtitatis. ¶ Sz iste rones nõ ꝓcludũt nisi qꝺ in vno pnº nihil est infinitũ puatiue siue fm q̃titatẽ: nõ aũt ꝓcludũt quin eius virtus r suba sint infinite fm pfectionẽ: qz in tali infinito nõ est totuz nec ps: nec aliqua poa admixta. ¶ Dico igit aliter ad. q. qꝺ ex ppetuitate motus sufficiẽter ꝓuincit pm pnm esse ifinite virtutis nõ solũ extẽsiue: sed et intẽsiue. ¶ Ad cuius euidentiã pmitto aliqua. Primũ est qꝺ tempus mẽsurãs motũ localẽ duplr accipi põt. Uno mõ fm ptes mobilis. Alio mõ fm ptes magnitudinis: sup quã fit motus. Scõm ptes qdẽ mobilis accipit inquãtũ vna ps mobilis pus ptransit aliqꝺ signũ in magnitudie q̃ totum mobile ipsum ptrãseat. Scõm aũt ptes magnitudis accipit inquãtũ totũ mobile pus transit aliqꝺ signũ in magnitudine q̃ totã magnitudinẽ. Ex hoc pz qꝺ si motus est infinitus fm ptes mobilis: opz qꝺ mobile sit infinitũ corpus. Nã si esset finitũ oẽs eius ptes transirent determinatum signũ magnitudis tẽpore finito. Et qz infinitũ corpus nõ põt moueri nisi a virtute infinita intensiua: cũ semꝑ vtus motoris excedat virtutẽ mobilis. iõ opz qꝺ mouẽs tẽpore infinito qõ sit infinitũ fz ptes mobilis sit infiniti vigoris. Si aũt sit motus infinitus fm ptes magnitudis. puta qꝺ totũ mobile pus trãsit vnã partẽ magnitudis q̃ totã: r p circulationẽ redit ad ptẽ in qua pus fuit nõ regrit precise ex hoc virtus infinita in motore: sed sufficit finita vtus immobilis. Dixi pcise pp ea que sequent. ¶ Premitto z°. qꝺ motus localis põt esse ifinitus duplr. Uno mõ p se. Alio mõ p accns. Infinitũ per se est in motu ex ptibꝰ mobilis: qz quãtitas motus que attendit ex pte mobilis cõpetit ei fm ppriũ subz: r ita inest ei per se. Infinitũ aũt p accidẽs est in motu ex ptibus longitudis: qz est solũ p reiterationẽ motus ipsius mobilis. ¶ Premitto 3°. qꝺ pma cã infinitatis motus quocũq̃z motꝰ sit infinitus: est per se cã infinitatis: qz si eet cã p accns haberet aliã cãm pozẽ: r sic nõ eet pma. ¶ Premitto 4°. qꝺ virtus cãe per se determinat ad effectũ p accns. vt dr. 2. phy. r. 5. metaphy. tex. cõ. 2. Nullũ ex his que pmissa sunt põt negari nisi proteruiendo: r ea ponit pbs. ¶ Ex his arguit sic. Primũ pnm qõ est deus est pma cã infinitatis motus qui est infinitus per accns. f. per reiterationẽ. g huic cause opz assignare vnũ effectũ p se. i. motũ q p se esset infinitus. Añs ab oibus est cõcessuz. Siue enim deus imediate moueat pm mobile r effectiue. siue tñ vt finis semꝑ est causa pma. Cõsequẽtia pz ex. 4. presuppositio.

Prima rõ

T. cõ. 56.

T. cõ. 71.

Ad pmũ Dificio.

Ad scõm

Ad tertiũ

Ad q̃rtuz

Ad q̃tũ

T. cõ. 26.

Scõa rõ.

Tertia rõ

Quãs rõ nihil pbet Auerrois dcũ nõ eẽ infiniti vigoris.

Cõclo rõ siua.

Sup m p°

Sup m 2°

Sup m 3°

Sup m 4°

ꝑsuppoſito. Sed motꝰ infinitꝰ ꝓ ſe eſt ille qui attendit ex partibꝰ mobilis. ergo ſi daret aliqꝫ corpus ſiue aliqꝫ mobile infinitū/ꝑma cā haberet virtutē ad mouendū ipſum. Et ſi forte moueri nō poſſet ꝫ non eēt ex defectu virtutis ꝑme cauſe: ſed quia tale corpus oīa occuparet. Tūc vltra. Prima cā hz virtutē ad mouendū mobile infinitū. Sz talis virtus eſt infinita intēſiue. vt ꝓbatuz eſt in ꝑmo ꝑſuppoſito. ergo ꝑma cauſa hz virtutē infinitā. Et ſic pz q ex ꝓpetuitate motꝰ ꝓñter cōcludit ⁊ nēcio infinita virtus ꝑmi ꝑncipy. ¶ 2° arguit ad idē: ⁊ ſuppono q nulla intelligentia eſt in magnitudie. boc ponit ℘bs. 12. meta. ⁊ ēt. 8. phyſicoꝝ. ⁊ maxime ibm haberet ponere Cōmētator: qz ipſe vult q nullus intellꝰ ſit in materia. Suppono 2°. q ℘bs 8° phyſi. demonſtrat ſpecialr ꝑmā cām nō eē in magnitudine: ita q eē ſeparatū ⁊ abſtractū magis ꝙuenit ei q̄ alys motoribꝰ. Ratio aūt ℘bi eſt iſta. Nullꝰ virtus ifinita eſt in magnitudine. Sz virtꝰ ꝑmi motoris eſt infinita: qz mouet tēpore infinito. ergo nō eſt in magnitudie. Quero qūo accipit infinitū in antecedēte. Si dicas q ſm durationē. tunc maior eſt falſa: nā celuz habet virtutē hoc modo infinitaz ſm ipſum ad mouendū elemēta tēpore infinito. Si ſm vigorem ⁊ intenſiue. ſic habeo propoſitum.

Ad ꝑmā. **Ad argumenta** reſpondet. ¶ Ad ꝑmū dicitur q ex determinata ⁊ finita velocitate motus celi nō pōt ꝙcludi infinita virtꝰ ꝑmi ꝑncipy niſi aliud eēt: pōt tñ ex ꝓpetuante illius motꝰ cōcludi talis

Ad ſecm infinitas vigoris. vt dictū eſt in ꝑma rōne. ¶ Ad 2m dicit: q motꝰ ꝓpetuus nō pōt eē a virtute finita tanq̄ a ꝑma cā: ſed regrit in ꝑma cā virtutē infinitā. Et ideo alie ſube que mouēt orbes inferiores ſm ꝓpetuū motū ſui orbis: opz tñ

Ad tertiū dare ꝓrē cām perpetuantē motū ꝑmi mobilis. ¶ Ad 3m dicit eodē mō q vtiqz pōt ꝓpetuare: ſed nō pōt eē prima

Ad q̄rtū cā ꝓpetuitatꝭ motꝰ: ⁊ ita intellexit. S. Tho. ¶ Ad 4m negatur maior. motus enim qui eſt infinitus per reiterationez requirit aliquam cauſam que ſit per ſe cauſa infinitatis: talis autē habet neceſſario vigorem infinitum.

¶ Utrum primum principium ſit extra omnem magnitudinem. Queſtio. XLVI.

Queritur 46° Utꝝ ꝑmū ꝑncipiū qō eſt deus/ſit extra oēm magnitudinē. Iſta queſtio eſt ſm ſe facilis: qz ſupra ꝓbatū eſt q ꝑma cā eſt ſepata ab oi potētia: qō eē nō poſſet ſi eēt virtꝰ in magnitudine exīs. Sz difficultas eſt ꝓp duas rōnes quas ponit ℘bs 8° phyſicorum. textu. cōmen. 80. ⁊ 12. metaphyſi. textu. cōmē. 41. ad hoc ꝓbandum: vbi ſic arguitur in ſecūda figura. Nulla poſſ infinita eſt virtꝰ in corpore. Sz poſſ ꝑmi ꝑncipy eſt iſinita cū moueat tēpore ifinito. ergo nō eſt virtꝰ in corpore. In iſta aūt rōne eſt vnū declarandū. ſ. qūo maior ꝓpō ſit vera in qua dī q nulla virtꝰ infinita poteſt eē in corpore ſiue in magnitudine. ¶ 2° rō eſt iſta. Si virtꝰ infinita eēt in magnitudie: ſeqtur q ipſa moueret in nō tēpore: qz ageret ſm ſuū totū poſſe. Sed nulla virtꝰ q̄ ē in corpe mouet in nō tēpore. g̃ virtꝰ infinita nō eſt in magnitudie. ¶ Dubiū eſt enim qūo valeat iſta ꝙñtia: ꝑſertim qz ex ℘bm prima cā mouet ex neceſſitate nāe: ⁊ ꝓñter ſm ſuū totū poſſe. ergo ſi eſt infinita. ꝫ ſit extra oēm magnitudinē adhuc ſequit q moueat in nō tēpore. ¶ Quantū ad ꝑmā ꝓpōnē ſciendū eſt q multiplr declarat illa ꝓpoſitio. ¶ Quidaz enim dicūt q intētio ℘philoſophi fuit ꝓbare ſolū q virtus infinita. i. mouēs tēpore infinito nō pōt eē in corpore corruptibli ⁊ fatigabili: qz talis virtus ꝓtinue debilitat ꝓpter reſiſtentiā mobilis. ⁊ ideo tandē ꝓſumeret ⁊ deſineret eē: ⁊ ita nō moueret infinito tempore. ¶ Iſte modus dicēdi eſt qdē verus in ſe. ſed nō ad mentē ℘bi. vt ꝓbatū fuit in illa. q. qua querit an ꝑma cā ſit infiniti vigoris. ¶ Quidā ℞o alr declarāt dicētes. Primo q motꝰ etern⁹ celi cū ſemp ſit vniformis: opz q ſit ꝓpter aliquē finē ſemp eodez mō ſe habētē: mutato nāq̄ fine ⁊ variato: neceſſe eſt q variatio fiat in motu: nullus aūt finis pōt eē ſimplr intranſmutabilis ſi ſit corpus: qz oē corpus eſt mobile. ergo opz finē motus celi eſſe incorporeū: ⁊ ita apparet q id qō mouet celū vt finis/nō eſt corpus. Itez nulla virtꝰ mouens in eternū mouet vt extrahat aliqd de poſſ in actū tāq̄ ꝓ fine ꝑncipali: qz cū extraxiſſet ad actū ceſſaret mouere. Et ſi non extrahat aliqñ ad actū. tunc ille motꝰ erit fruſtra. ⁊ iō opz q finis principalis motus eterni ſit aliqd exiſtēs ſemper in actu. Sz talis finis nō pōt eſſe corpus: qz oē corpꝰ eſt in potētia ſaltē ad aliqō vbi. ergo ⁊c. ¶ Dicunt 2° q mouēs celū infinito tēpore nō inclinat ad mouendū iclinatione naturali: qz natura ſemp inclinat ad determinatū finem: ⁊ ad illū determinate mouet: ꝓp qō ſua motio nō poteſt eſſe eterna. Nō etiā inclinat ad illū motū ab aliqua forma apꝛehenſa ꝑ ſenſum: qz acqſita illa forma ꝑticulari ceſſaret motꝰ: ⁊ ꝓñter non eēt eternus. ergo inclinat ꝑ aliquā formā vl̄em apꝛehenſaz per intellectū. Et qz intellꝰ eſt virtus extra oēm magnitudinē. vt dī 3° de anima. cō. 5. iō ſequtur q mouēs celū tēpore infinito nō eſt corpus. vt pz virtus in corpore. ¶ Dicunt 3° q mouēs celū hz duos fines. Primo enim ⁊ ꝑncipalr intēdit illā formā: cuiꝰ amore mouet. vt dicit Cōmē. 2. celi. cō. 21. ⁊ eſt exemplū de aliquo artifice: q ex amore ⁊ cōplacētia ſue artis mouet ad ipſaz in materia explicandā. Scō ℞o intēdit infinitū amatū vt ꝓ eternā generationē formarū explicet illā artē vl̄em. i. pfectiōes que eminēter ⁊ virtualr ſunt in ꝑma cauſa. ¶ Iſta declaratio: lz dicat multa vera: tñ inititur quibuſdā falſis fundamētis. ſ. q oīs intellꝰ ſit ſeparatꝰ a materia ſm eſſe. hoc enim ſupra ꝓbauim⁹ eē falſum ꝓtra Cōmētatorē. Itē falſuz dicit in hoc q inuit aliū eſſe motorē celi ſm finez: ⁊ aliū ſm efficiēs. Propterea ꝑ iſta rōne ℘bi accipiēda eſt ꝓbatio quā ipſe poſuit 8° phyſicoꝝ. tex. cō. 79. vbi ꝑſupponit duo. Primū eſt q maior virtus per equale ſpatiū mouet in minori tēpore. Si enim. a. virtus vt ſex mouet. b. mobile per tēpus. c. d. virtus vt tria mouebit idē mobile ꝑ tēpus in duplo maius q̄ ſit. c. Scōz qō ꝑſupponit eſt q oīs motus eſt in tēpore: qō ſupra ꝓbatū fuit. ¶ Ex his duob⁹ arguit ſic. Si virtus infinita eēt in magnitudine finita: ſequit q maior virtus ⁊ minor virtꝰ moueret in tpe equali: ꝓñs eſt falſuz ꝑ primū ꝑſuppoſitū. ergo ⁊c. Probat ꝓñtia. Illa virtus infinita ꝑ te exīs in magnitudine nō moueret in nō tpe: qz hoc eſt impoſſe: ꝑ 2m ꝑſuppoſitū. ergo in tēpore. Sit ergo illud tps vnꝰ horе: ⁊ accipio vnā virtutē finitā: ipſe eēt mouet in tpe. ⁊ ſit illud gra exēpli tps duarū horarū: ⁊ accipio vnā aliā virtutē finitā in duplo pfectiorem q̄ ſit iſta ꝑmū data. ergo ipſa mouebit in hora: ⁊ ꝓñter mouebit eque velociter ſicut illa virtꝰ que ponebat infinita. ¶ 2° ad idē arguit. Oīs virtꝰ que eſt in magnitudine aut eſt extenſa ꝑ totā magnitudinē. aut in ea hz eē pūctuale ⁊ idiuiſibile. ſicut pūctus. Sz nulla talis pōt eē infinita. ergo nulla virtꝰ exīs in magnitudine eſt infinita. ¶ Pro notitia maioris ꝓpōnis ſciendū q triplr pōt aliqua virtꝰ dici eē in magnitudie. Unoꝰ qz ꝑ ſuū ſubm qō eſt quātū ꝓſtituit in eē: ⁊ oīs talis virtꝰ nēcio eſt extenſa ad extenſionez ſubti: vel ſaltē hz ſitū diuiſibilē. Alio mō dī virtꝰ eē in magnitudine: qz lz det ei eē. nō tū ꝓſtituit in eē ꝑ ſuuz ſubm. ⁊ hꝰ virtꝰ eſt alia itellectiua. Tertio mō dī eē in magnitudine ſolū: qz eſt appropriata ad mouēdū aliquā magnitudinē: lz nō ꝓſtituat in eē ꝑ ſuū ſubm: nec ipſa det ei eē. Intelligit aūt illa maior ꝓpō de vtute que eſt in magnitudine ꝑmo mō: ⁊ nō 2° vel 3°: qz virtꝰ que eſt in magnitudie iſtis

Dō ſint itelligēde due demō ſtrationes Ariſt. q̄s fac. 8. phyſico. ꝓbās h̄m motoꝝ abſolui oi mā.

Primum ꝑncipale.

Varia declaratio ꝓpoſitionis Ariſt.

Improbꝰ

Deciſio qōnis.

Nōnduz virtutē eē in magnitudie ē 3ꝝ.

duob⁹ vltimis modis nullū hz sitū. Ex quo pz q̄ ista rōne nō ꝓbat vtutē infinitā nō eē in magnitudine appropriati ue. imo hoc nō repugnat virtuti infinite: nec ēt ꝓbat eā nō eē in magnitudine tanq̄ dantē ei eē. Sz hoc ꝓbaī ex alys fundamētis. s. q̄ illas rōnes que posite sunt in qōne qua q̄ritur an intelligētia possit vniri celo vt forꝰ. Et sic pz veritas maioris ꝓpōnis. Minor ēt ꝓbaī: qz virtꝰ extēsa in magnitudine finita ꝓstituīt ex finitis ptib⁹ eiusdē q̄titatis. q̄ nō pōt eē infinita: z multo magis hoc sequtur si habeat eē situale idiuisibile co mō quo pūctus. ¶ Hāc rōnē accipio a Lōmē. in caplo p̄ de suba orbis. vbi dicit q⁹ ois virtꝰ corporalis diuidit̄ p diuisionē corporis hz paucitatē z multitudinē. Et in eodē caplo dicit q⁹ Aristo. demōstrat ex diuersitate totiꝰ z ptis in formis diuisibilib⁹ q⁹ ipole est potētiā infinitā eē in corpore finito: z sic pz pᵐ qō erat declarādū.

¶ Utrum in intelligentys sit compositio generis z differentie. Questio. XLVII.

Peima rō

QUeritur 47°. An in intelligētys sit aliq̄ cōpositio gūis z dīe. Et vī q⁹ nō. ¶ Primo. Que se totis distinguunt̄ in nullo vniuoco ꝙueniūt. Sz itelligentie se totis distinguunt̄. ergo in nullo vniuoco ꝙueniūt: z per ꝓns nec in gūe: cū oē genꝰ sit vniuocū. Maior est nota ex termis: qz si i aliq̄ ꝙuenirēt ia eēt aligd i q̄ nō distigueret̄: z sic nō distigueret̄ se totis. Maior ēt ꝓbaī: qz itelligētie distinguunt̄ vt pz: z nō est aligd eis additū quo distinguunt̄. q̄ p suba suā distinguunt̄. Sz in earū suba nō sunt ptes. q̄ se totis distinguunt̄. Scōa rō.

¶ 2°. Si intelligētie ꝙueniūt in aliq̄ genere. nō apparet q⁹ genꝰ sit illud: nisi forte icorporeuz. aut imāle. Sz in rōne icorporei z imālis ꝙuenit aia z accītia salté spūalia. q̄ nō pōt dari vnū q⁹ sit ꝓpriū intelligētys.

Tertia rō

¶ 3°. Segtur q⁹ in simplicib⁹ posset eē falsitas in hoc q⁹ itell's cōponeret ptes icōpossibiles: cuiꝰ oppoᵐ dicit ꝓbs 9. meta. in fine. Pz ꝓntia: qz vbi est genꝰ z dīa pōt intell's cōponere cū gūe aliquā dīaz ei icōpolez z repugnātē. sic ēt fit in rebus mālib⁹: puta cū dī q⁹ bō est aial insensibile.

Respondeo. In ista. q. p̄ declarādū est. vñ sumat̄ rō exīdi in gūe q̄dcūq; sit. 2° dicēdū est ad. q. ¶ Quātū ad pᵐ sciēdū est fm Auicē. q⁹ nulla res pōt eē in gūe nisi hēat eē distinctū ab eēntia. Cuiꝰ rō est 2ª. Prima/ qz id cuius qdditas est suū eē est ipm eē subsistēs. Si enim qdditas lapidis est eē lapidis ipm eē lapidis in nullo receptū est: z per ꝓns nullo mō est determinatuz ad aliquē gradū entitat: sic̄ calor sepatus nō est determinatꝰ ad aliquē gradū caloris. Sz in sūmo gradu est: oē aūt q⁹ est in gūe ad aliquē gradū entis determiatū est. puta vel sbe vel q̄titatis z hō: hoc ēt pz: qz oē q⁹ est i gūe est ēt in aliq̄ spē. z p ꝓns hz dīam: dīa aūt limitat z ꝑbit genꝰ ad gradus entitatis. Itē ea que sunt in pūto sicut gūa z spēs hūt diffōnē: diffō aūt est terminꝰ. vt dicit ꝓbs. 5. meta. z Lom. cō. 22. z sic apparet. q⁹ ois entitas gūica ad aliquē graduz entis determiata est: z hz eē distinctū ab eēntia. Et qz eēntia recipiēs eē a quo distiguit̄. est potentialis respectu eiꝰ. ideo ēt potētialis est rō exīdi in gūe: z pp hoc solet dici q⁹ genus sumit̄ a mā. i. ab eo q⁹ est māle vel potentiale.

Añ sumatur rō exīstēdi in ꝑdicamēto.

Genꝰ 2ª.

Quantum ad zᵐ pmitto: q⁹ duplex est genꝰ vt habetur ab Aris. 7. physi. Naz aliq̄ est genus logicū: z aliq̄ est genꝰ physicū. Genꝰ logicū sumit̄ ab vnitate alicuiꝰ scōe intētionis: cui corrādet nā diuisibilis differētys formalib⁹. Intell's eniz pmo vno actu apprehēdens rōnē sube: z post ea formās aliū ꝙceptū actu reflexo. quo ꝙceptu apprehēdit nām sube vniformiter dici de oibus substātys: qz oēs vniformiter ꝑ se subsistūt: cum nulla sit in alio sicut in subto. dicit oēs subas eē eiusdē gūis. Similiter apprehēdit q⁹ ois linea est lōgitudo sine latitudie. cuiꝰ extrema sunt pūcta: z q⁹ hec rō ꝙuenit oib⁹ lineis eq̄liter. ideo dicit oēs lineas eē eiusdē gūis siue sint corrupti biles siue icorruptibiles. Henꝰ pbicū sumit̄ ex vnitate potētie aut māe: z qz oibus formis gūabilib⁹ z corruptibilib⁹ corrādet eadē poª. s. mā ꝓuationi subta. iō dicit oēs hz formas eē eiusdē gūis. vt pz. 10. meta. tex. cō. 24. Et accipio ꝑ genus pbicū nō trīnās quas ꝓsiderat nālis ꝓbs: sz ēt q̄s ꝓsiderat metaphysicꝰ vt trīn sit dicere genꝰ physicū ac si dicerēt genus reale. Hec igit̄ est ꝓma ꝓ. ¶ Sube abstracte sunt in genere. Probaī. ¶ Primo. Ois entitas finita est in gūe. vt pz ex dictis in ꝓncipio qōnis. Sz itelligētie sunt entitates finite. q̄ z̄c. ¶ 2°. Jd qō pōt ꝙcipi cōceptu ꝓfuso siue determinabili z ꝙceptu determinante est in gūe: quia ꝙceptus determinabilis est ꝙcept⁹ gūicus: ꝙceptus vō determinās est ꝙcept⁹ dīe. Sz sube abstracte sunt hz. possūz eniz cōcipere itelligētiā vltimi orbis esse subam: z ꝙcipere ipsaz eē icorporeā. q̄ z̄c. ¶ Confirmaī: qz corporeū z incorporeū sunt dīe diuisiue sube imediate. Sz corporeū ꝓstituit vnū genus. s. corpus. ergo sube itellectiue sunt in vno genere qō dī suba spūalis. Colo 1°

¶ 2ª ꝓ. Sube abstracte distigunt̄ tur genere phyſico a substātys corruptibilib⁹ z a corporibus celestib⁹. Rōnduz.

¶ Ad euidētiā hui⁹ ꝓnis. Sciendū est q⁹ rō gūis alr sumit̄ i substātys mālib⁹: z alr i substātys abstract. Nā in substātys mālib⁹ sumit̄ a mā eo mō q̄ declaratus fuit. 7. hui⁹: ita q⁹ in oi tali opz eē ꝙpōnē realē. Jn substātys vō abstractis sumit̄ ab vna z eadē nā simplici diuersimode accepta. Suba. n. que est motor Saturni pōt dupl'r apprehēdi ab intellectu. Uno mō inquātū est qdditas imaterialis z potētialis respectu eē: z sic ab ea sumit̄ hoc genꝰ suba spūalis. Alio mō pōt ꝙcipi vt est hūs determinatum gradū spūalitatis: z sic ab ea sumit̄ rō spēi. Ex his sequuntur duo corollaria. Distictio.

¶ Primum est q⁹ genꝰ in substantys corruptibilib⁹ ꝑsupponit nēcio cōpōnē itrinsecā. Jstud pz: qm̄ lz tam genꝰ q̄ dīa dicant totū: tm̄ rō gūis reqrit mām z ratio differētie formā. Jn hoie enim est nā aialis z hois. que quidē sunt vna res: sed nā aialis requirit mām: rōnale vō sumit̄ ab vna forma que nō includit̄ in rōne aialis. Corᵐ ꝑᵐ.

¶ Secundum est q⁹ genꝰ in substātys corruptibilib⁹ sumit̄ ab illo actu reᵘ cuius nā gūica est potētialis. Jn substantys vō abstractis nō sumit̄ rō dīe a tali actu. Jstud ēt pz. Rōnale eniz sumit̄ in hoie ab aia itellectiua. respectu cuiꝰ est potentialis nā sensitiua a qua sumit̄ hoc genꝰ aial. Suba vō abstracta est potētialis reᵘ esse exīstētie: z trīn ab actuali exīstētia nō sumit̄ differētia alicuiꝰ sube abstracte: sz sicut dictū est. ab ipsamet qdditate ꝙcepta/ vt est determiatꝰ gradus entitatis. Probaī aūt ꝙclusio. Corᵐ zᵐ.

¶ Ea sunt diuersoꝝ genꝰ quoꝝ poᶜ nō reducunt̄ ad aliquē vnū modū potētialitatis. Pz ista ꝓpō: qz sicut a potētiali sumit̄ genꝰ. ita a diuersis potētialibus opz accipe diuersa gūa. Sz sube corruptibiles reducunt̄ ad vnam poᵃᵐ que nullo mō est actꝰ: z ē sp ꝙiūcta ꝓuationi alicuiꝰ forᵉ quā est nata recipe. Corpa vō icorruptibilia reducunt̄ in vnā poᵃᵐ que sīlr nō est de se actualitas. z non cōiuncta ꝓuationi. Sube vō abstracte hūt vnū modū potētialitat. s. eē qdditatē subsistētē z simplicē potētialē reᵘ eē. Et hz rō vniformiter dī de oibꝰ: qz eē nō est magᵉ de rōne vniꝰ illaꝝ qdditatū/ q̄ de rōne alteriꝰ: sz eq̄lr est ex oēs qdditatē illaꝝ subaꝝ. q̄ oēs sbe abstracte sūt diuersi gūis a corruptibilib⁹ z corpib⁹ celestib⁹. Ex ista ꝓne segt q⁹ ista st tria pª gūa subarū: gb⁹ nō pt i pūto sbe dari aliud genꝰ reale supius: pz istō corollariū: qz nulla est poª ad quā isti tres enūerati modi potētiaruz reducuntur. Corol'ᵐ

Ad primum argᵐ in oppositū dī q⁹ ad hoc q⁹ aliqua sint ꝓmo diuersa opz q⁹ i nullo vniuoco cōueniāt: qz si in vno vniuoco cōueniūt iā in illo Ad ꝓmū

non

nō distinguūt:7 p ꝓns non sunt p̄ diuersa.sed est dare alia que p̄us ipsis sint diuersa:7 p que ista distinguunt̄.Si dē/tur autē aliq̄ duo q̄ seipsis distinguunt̄.i.nō p aliquā enti/tatē eis additā.ipsa nō erūt p̄ diuersa.si dē vnus ꝓceptus vniuoc⁹ eis cōis.Sile pz in albedine 7 nigredine:cuz sint for⁹ simplices.Et ita dōz est in substātys abstractis q nō distinguunt̄ se totis/nō gdē ad hunc sensuz q p aligd sui distinguāt̄ 7 p aligd sui nō distinguant̄:sz iō nō distiguū/tur se totis.qz nō distinguunt̄ quolz qō est ipsa itelligētia. Nō.n.distinguūt̄ sua nā gīica:que tn̄ est eadē cuz sua nā specifica. ℂ Ad z^m dī q ꝓuenit in vno gīe qō est suba in/corporea cōpleta in spē.Jn isto aūt gīe nō sunt accidētia. Nec aia.cū nō sit cōpleta in spē. ℂ Ad 3^m dī q itētio p̄bi est solū dicere q in simplicib⁹ nō pōt eē falsuz:illo mō q falsuz oriat ex nā ipsarū rerū simpliciū:sicut cōtingit i re/bus cōpositis:in qbus ab alio sumit̄ gen⁹ 7 ab alio differē/tia:7 ꝓpter pp rerū diuersitatē pōt intell's copulare partes diffinitionis que sunt incōpossibiles.

Ad scām

Ad tertiū

ℂ Utrum intelligentie componantur intrinsece ex poten/tiali 7 formali. Questio.XLVIII.

Queritur 48°.Utrū in itelligētys sit cō/positio itrinseca ex potētiali 7 formali ſm p̄bz 7 Lōmē.Et vī q sic. ℂ Pri/mo.qz p̄bs p̄ meta.ſm translationē Lōmē.di/cit.tex.cō.z.q modus erroris antiquoꝝ p̄boꝝ fuit q posuerūt mām eſntū corpoꝝ.7 nō posuerūt eā ele/mētū nō corpozū.ḡ ſm p̄bm mā est eſntū nō corpozum. ℂ 2°.qz p̄bs.8.meta.dicit q itelligētie sunt entes p̄ter oēz māz sensibilē 7 itellectualē:7 ibi dic̄ Lom̄.q sūt entes p̄ter oēz māz nālez 7 mathema^tcm.ḡ vī q Lōmē.negat ab itelligētys tn̄ māz quantā 7 māz ꝓiunctā q̄litatib⁹ actiuis 7 passiuis. ℂ 3°.Ad idem est expsse Lōmē.3° de aīa.ꝓ.18. vbi dicit q sicut nā sensibilis cōponit̄ ex mā 7 for⁹:ita 7 i/tellectualis suba:7 boc est necesse in oi abstracto.qō itelli/git aligd ex̄ se.Et in eodē loco dicit:q eē itellectuale diui/dit̄ in duo:quoruz vnū est māle 7 aliud est actuale. ℂ 4°. Jntelligētia est po⁹ passiua.ḡ in eis est mā.Añs est cōiter ꝓcessum:qz vel eēntia est potētialis respectu esse vel saltez respectu opōnum.Consequētia p̄batur:qz mā est p̄ma po tentia.Sed primū in vnoquoq gīe est cā aliozū que sunt post.ergo in nulla re est potētialitas nisi p rōnez materie.

Pria rō.

Scda rō

Tertia rō

Quarta ratio.

Respondeo q circa hāc.q.vī Lōmē.sentire in itel/ligētys eē mām sicut apparet in ver/bis ei⁹ que supra iduxim⁹ arguēdo.Et pp hoc dicūt aliqui q Lōmē.putauit qualz intelligētiā cōponi itrinsece ex sua ꝓpria nā.7 ex itellectione qua itelligit seipsam:ita q sicut res gīiabiles cōponunt̄ ex mā 7 for⁹ tāq̄ ex naturis ptiali/bus cōstituētib⁹ vnū totū:ita ēt intelligētia cōponit̄.Et ad hūc sensum dixit Lōmē.12.meta.cō.39.q itellectio qua i/telligētia itelligit nō est accns eius.sed est suba:nō q sit to ta eius suba:sz qz est ps sube:alie ẋo itellectiones qb⁹ alia itelligit.sunt accntia ei supaddita. ℂ Sed mihi vī q ista pō in duob⁹ deficiat.Primo qz ascribit Lōmē.id qō nō di cit.Scōo qz positio in se falsa est.Primū declaro 7 suppo no q Lōmē.putauerit solū formā eē gdditatē rei sensibi liū.mām aūt nō eē partē gdditatis.sz sit ps toti⁹.i.suppositi cuius est gdditas in quo opz māz eē vt sustētet gddita/tē.Et hec oīa declarata sunt.7.hui⁹.Ex his arguit sic.Jn gdditate rei sensibilis nō est mā ſm Auer.ergo multo mi nus est in gdditate abstracta.Jsta ꝓnitia ita est nota in do/ctrina p̄bi q p̄batiōe nō idiget.Añs est p̄batū p p̄suppo situ.Et cuz talis gdditas sit p se subsistēs.nō idiget mā in suo supposito p quā sustentet̄.aut deferat̄ sicut cōtingit in substātys sensibilib⁹. ℂ P.Lōmētator in mltis locis vult q cētitas sit coeterna māe.7 passio eā nec̄io ꝓcēs sicut risi/bilitas boīem.ḡ ſm ipm in nullo est mā de q̄ loquit̄ Aris. nisi in eo sit cētitas.Sz cētitatē expsse negat a formis ab/stractis.8.phȳsi.7.12.meta.ḡ ſm ipm in itelligētys nō est mā. ℂ Jtē p̄bs.12.meta.tex.cō.3.dicit q nec̄e est vt sube mouētes orbes sint entitates ex̄ mām.Et Lōmē.ibi sic di/cit.Qz iste sube sunt mouētes sine aliqua po⁹ necesse est vt sint sine oi mā.Ecce q negat vlr oēm māz.Nō eniz dicit soluz q necesse est vt sint sine mā:sz sine oi mā. ℂ Scōm aūt.ſ.q opio in se sit falsa.Probat̄ loquēdo de mā ꝓprie dicta de q̄ dic̄ p̄bs.7.7.8.meta.q n̄ ē gd/nec cētū/nec q̄le sz est po⁹ ad oia ista.7 nullā hz de se formā:sz est in po⁹ ad oēs formas. ℂ Primo.Nulla suba ꝓz se totā itellectualis hz māz ꝓtē sui.Sz q̄lz itelligētia ē ꝓz se totā itellectualis: aliogn nō magis eēt aut diceret itelligētia q̄ bō.ḡ 7c.Mi/nor ꝓbata est:7 vī expsse de mēte p̄bi.12 meta.in multis locis.Et adhuc ꝓbat̄:qz aīa ſm se totaz elicit itellectionē. Non eniz est dōm q vna ps aīe itellectionē eliciat 7 alia nō.sed tota suba aie itelligit:mediāte tn̄ itellectu.Maior ēt ꝓbatur:qz mā nō pōt eē elicitiua itellectionis nec ei⁹ re ceptiua.cū itellectio sit forma inextensa.7 ois mā sit exten/sa.ḡ in eo qō ꝓz se totū est receptiuū 7 susceptiuū itellectio/nis nō pōt eē mā. ℂ 2°.Mā nullā formaz pōt recipe nisi sēsibilē:7 eas nō recipit nisi cū trāsmutatiōe 7 cū trina di/mensiōe.sicut dicit Lōmē.3° de aīa.cō.17.7.18.Sz in iub/stātys abstract̄ nō ē trāsmutatio:vt idē Lom̄.dic̄.12.meta. cō.36.7 in multis alys.ergo i eis nulla mā est. ℂ 3°.Si in substātys abstractis est for⁹ vnita māe.aut illa for⁹ depen det a mā ꝓz eē:ita q si ab ea separet̄ caderet i nō eē.sicut accidit in formis mālib⁹:aut nō dependet a mā ita q sepa/ri pōt 7 remanere in suo eē sepato.Non p^m.qz ex eo sequit̄ q for⁹ itelligētie eēt ignobilior q̄ for⁹ bois:qō est falsum. Consequētia pz.qz for⁹ nō dependēs a mā est dignior for⁹ dependēte:for⁹ aūt bois a mā nō dependet.Nō z^m.qz oē ba/bēs formā separabilē a mā est corruptibile:vt satis pz.itel ligētie aūt nō sūt bs. ℂ 4°.Oē bns māz hz quātitatē.Sz in itelligētys nō est quātitas:qz ꝓz p̄bz 7 Lōmē.12.meta. sunt absq̄ oi magnitudie.ḡ 7c.Maior ꝓbat̄:qz Lōmē.in lib.de suba orbis:7 in.8.meta.ponit dimēsiones idetermi natas inseparabiles a mā q̄ ipsaz nec̄io ꝓsequunt̄. ℂ Et con firmat̄ qz mā nō pōt recipe hāc formā nisi ipa sit hec siue distincta.Nō pōt aūt eē distincta nisi p quātitatē:qz diui/sibilitas est ꝓpria rō quātitatis.Un̄ nullus pipatetico⁹ iuent⁹ est q posuerit mām in itelligētys:aliogn nō appel/lassent eas ibas abstractas:sz potiꝰ ꝓcretas siue vnitas ma terie.Et iō de hoc nulli est dubitādū. ℂ Qz si aligs dicat dari vnā aliā māz p̄ter eā de qua locut⁹ est Aris.7 velit oē susceptiuū alteri⁹ appellare māz. ℂ Cū eo nō cōtēdimus in verbis.Nā hoc mō superficies eēt mā/cum sit receptiua colozis.Un̄ dico q aliquid pōt eē act⁹ in sua entitate:7 tn̄ aliū actū recipiet.cū quo faciet cōpōnez:sz ipm in se sit oi/no simplex nō bns cōpōnē ex mltis.sz tn̄ faciēs cōpōnē cū alio.hoc mō intell's recipit itellectionē.7 itelligētia re/cepit suū eē cū q̄ ipsa cōpōnē facit 7 ipsa in se est simplex. Et pp hoc nō est dōm q sube abstracte sint cōposite:qn̄ earū suba nō cōponit̄ ex aligb⁹ ptib⁹:sed bn̄ ꝓcedit̄ q in eis est cōpō.q̄ cōpō nō est in ea^x gdditate:sz ē ipsi⁹ gddi/tatis cū alio.ſ.cū eē:nec est ꝓpō ex bis:sz cū bis. ℂ Differt aūt ista ꝓpō ab illa q̄ ē māe 7 for⁹.Prio qz in cōpōne for⁹ cū mā resultat vna 3ª gdditas cōplectēs tā māz q̄ formā tāq̄ nās ptiales.Jn cōpōne aūt gdditatis cū eē/nō resul/tat 3ª gdditas.Scōo qz in cōpōne māe cū for⁹ alte^x eoz est pura po⁹.Jn alia ẋo cōpōne vtrūq est act⁹.sz vn⁹ eo^x sc̄z eē sit actualitas vltima alteri⁹.ſ.gdditatis.Tertio qz in cōpōne māe cū for⁹:mā que est potētialis 7 receptiua nō est tota suba rei.Jn alia ẋo gdditas que substerni̇t̄ esse est

Impug⁹ opionis p̄ dicte.

Quo dī/fert ꝓpō q̄ est in reb⁹ mālibus a cōpōne re perta i re/b⁹ mā ca/rentibus.

tota ſuba rei. Quarto: qz mã que recipit foz^am nõ dr ꝑprie eẽ ſubſiſtẽs. Quidditas aũt recipiẽs eẽ ſubſiſtit in illo eſſe. Quinto. qz foz^a recepta in mã nõ eſt ipſa actualis exĩtia: ſed cõparat̃ ad ipm tanq̃ ad effectuz formale ſicut calor ad eſſe calidũ: eſſe aũt faciẽs cõpoſitionẽ cuz gdditate eſt actualis exiſtẽtia. Et ꝑter iſtas mlte alie differẽtie poſſent aſſignari. Ex quibus oĩbus pz qualis ſimplicitas z qualis compoſitio ſit in ſubſtãtys abſtractis.

Ad ꝓmũ **Ad primum** in oppoſitũ dr q· ꝓbs i illo loco nõ intẽdit dicere mãz eẽ in ſubſtantys abſtractis: ſz reꝓhendit ꝓbos antiquos q dicebãt mãz nõ eſſe purã potẽtiã: ſed eẽ aliq̃ corpus in actu. puta vaporẽ vel aquã vel aerẽ. Error igit̃ antiquoz fuit: qz ponebãt tale corpus eẽ elntũ oĩum corporũ. lz nõ poneret eũ in icorporalib^9. Errabãt aũt iſti antiq nõ quãtũ ad hoc q· nõ ponebãt tale elntũ eſſe in ſubſtãtys ſepatis: ſz qz dicebãt oĩa

Ad ſcõm corpora fieri ex tali elnto. ¶ Ad z^m dr q· Lõmen. in Xbis illis z ·ꝓbs negãt simplr oẽm mãm ab intelligẽtys: qz oĩs mã vel eſt ſenſibilis vel itellectualis. i. vel ſenſu vel itelle-

Ad tertiũ ctu cognoſcibilis. ¶ Ad 3^m dr q· Lõmẽ. nõ intẽdit dicere q· in ſubſtãtys abſtractis ſit aliq̃ mã: ſz ibi logtur de itellectu poſſi z dicit q· opz ei aſſignare aliq̃ actuũ re^u ipſius q eſt poſſibilis. z ita opz eẽ in oi nã itellectuali. qz cũ itellis ab obiecto moueat̃ neceſſe eſt ipm obz actu itelligibile eẽ tãq̃ formale re^u itellect^9 q ab eo mouet̃. ·Per nãz igit̃ itellectualẽ nõ accipit ꝑcise ſubaz intelligẽtẽ. ſz accipit ipm totũ genus nãe itellectualis ꝑut cõplectit̃ ſil taz itellectũ q̃ ẽt obm. ¶ Ad 4^m negat̃ ꝓntia. Ad ꝓbationẽ dr q· mã nõ

Ad q̃rtuz eſt p^o po^a q̃ ſolute ſũt in lib. 3° de aia. in illa qõne. an intells poſſis ſit pura po^a in gẽe entiũ. ¶ Utruz rõ indiuiduationis ſubarum abſtractaruz ſit negatio corporeitatis z materie. Qõ. XLIX.

Queritur 49°. Utrũ rõ idiuiduationis in ſubſtantys abſtractis ſit ne-

Prima rõ gatio corpeitatis z mãe. Et vr q· nõ. ¶ Prio. Nulla negatio eſt cã q· aliquid repugnet enti poſitiuo. g̃ nihil eſt formalr indiuiduũ ꝑ negationẽ. Añs ꝓbat̃. Qz lz negatio poſſit remotiere ꝓn^m agẽdi vel patiẽdi. vt pz de cecitate in oculo. nõ tñ dat ei repugnãtiã: qz cũ tali negatiõe ſtat aptitudo. Conſequẽtia ꝓbatur: qz eẽ idiuiduũ eſt eẽ ens poſitiuũ.

Scõa rõ. ¶ 2°. Nulla iperfectio repugnat alicui niſi ꝓpter aliqd poſitiuũ in eo. ſ. ꝓpter pfectionẽ oppoſitã illi iperfectioni. Sz eẽ diuiſibile in partes eiuſdẽ rõnis eſt q̃daz iperfectio repugnãs idiuiduo. g̃ nõ

Tertia rõ repugnat ei ꝑcise ꝑ negationẽ. ſz ꝑ aliqd poſitiuum. ¶ 3°. Suba p^o ſiue ſuba idiuidua eſt pfectioz ſuba z^a: qz vr dr in pñtis ipſa eſt que maxie z ꝓprie ſubſtat. Sz nõ põt eẽ nobilioz formalr ꝑ aliquã negationẽ. g̃ nõ eſt formalr idiui-

Quarta ratio. dua ꝑ negationẽ. ¶ 4°. Aut ex illa negatiõe z mã ſingulari fieret vnũ ꝑ ſe: aut vnũ ꝑ accñs. ·Primũ non põt dici: qz negatio magis diſtat a ſuba q̃ accñs. Sz ex accidẽte z ſba nõ fit vnũ ꝑ ſe. ergo neq̃ ex ſuba z negatione. Scõz ẽt nõ põt dici: qz tunc nã vlis nõ ꝑdicareſ̃ de idiuiduo rõne totius ſubiecti: ſed tñ rõne partis. Et ſic non cẽt ꝑdicatio ſuperioris de inferiori: ſed eiuſdẽ de ſeipſo.

Respondeo q· ꝑter ea que de idiuiduatiõe dicta ſunt. i. 8. adhuc reſtat tres opiniones

Opio p^a circa hãc. q. declarare. ¶ ·Prima opio dicit q· oẽ idiuiduũ in q̃cũq̃ nã ſit eſt formalr idiuiduũ duabus negationib^9. Naz de rõne idiuidui eſt negatio diuiſiõis itrinſece. Sor. eniz iõ eſt vn^9 hõ ſiue idiuiduus hõ/qz nõ eſt diſtinct^9 in plures hoies. De rõne ẽt idiuidui eſt negatio idẽtitatis cũ quocũq̃ alio. Nã Sortes iõ eſt idiuiduus qz nõ eſt idem ·Platoni nec cuicũq̃ alteri idiuiduo: ſz ab oĩb^9 eſt diſtinct^9 ſalte diſtõne que eſt negatio. ¶ Sed iſta opinio lz quantum ad hoc vera ſit q· iſte due negationes conſequuntur qõlz idiuiduũ: tñ nõ declarat id qõ eſt i qõne. ¶ ·Primo. qz oĩ negatiõe eſt ꝑor affirmatio in qua fundat̃. vt dicit z^o peri her. igit̃ eo ꝑ ꝓius idiuiduũ eſt idiuiduũ formalr in quo fundant̃ iſte negatiões. ¶ z^o. qz nõ declarat cãm ꝓp quã repugnẽt idiuiduo affirmationes oppoſite iſtis negationib^9: que affirmatiões cõueniũt vlĩ qõ opponit̃ indiuiduo. Nã oẽ vle eſt diuiſibile in multa eiuſdẽ rõnis/quoz cuilibet eẽt idẽ. iſta aũt idẽtitas z diuiſio ſunt affirmationes oppoſite illis negationib^9. ſ. idiuiſioni z nõ identitati. ¶ 3°. Iſte due negatiões ſũt in Socrate z ſũt i ·Platone. ergo ſunt eiuſdẽ rõnis z ſolo numero diſtinguuntur. g̃ opz aſſignare aliqd ꝑ qõ q̃lz negatio iſtaz i Sorte ſit hec z diſtincta ab illis q̃ ſunt in ·Platone. ¶ ·Poſſet tñ ſaluari iſta opio ad verũ ſenſum q declarabit̃ in 3ª opione. ¶ z^a opio partim ꝓuenit cũ iſta ꝓma. z ꝓtis ab ea dr. Cõuenit. n. i lꝫ q· ponit idiuiduationẽ vniformiter in oĩb^9. dr aũt q̃tum ad id quo formalr idiuiduũ eſt idiuiduũ: z dicit q· nõ eſt formalr idiuiduũ ꝑ negationẽ ſed ꝑ eccheitatẽ. ¶ Ad cuiꝰ dẽtiã buiꝰ opionis. Sciẽdũ ꝑ. q· ſicut nãe ſpecifice aſſignatur ꝓpria dẽia/que cõparat̃ ad nãz genericã. ſicut formale ad potẽtiale. nãe ſingulari aſſignat̃ dẽia idiuidualis cuius realitas cõparat̃ ad realitatẽ nãe ſilr ſicut formale ad potẽtiale. Dr tñ dẽia idiuidualis a dẽia ſpecifica in duobus. ·Primo qz differẽtia idiuidua/mũq̃ ſumit̃ a foz^a addita ſed ꝑcise ab vltima realitate formali. Scõo qz dẽia ſpecifica cõſtituit cõpoſitũ in eẽ gdditatiuo cuiꝰ ipſa eſt pars: qz nõ ſolũ nã gẽnica ſz ẽt ipſa eſt quedã entitas gdditatiua. dẽia Xo idiuidui nihil cõſtituit in eẽ gdditatiuo cũ ipa ſit ꝑ diuerſa ab oĩ entitate gdditiua. Cuiꝰ rõ. ẽ itelligẽdo quã, cũq̃ entitatẽ gdditatiuã finitã nõ habeẽ in ipſa gdditate itellectiua vñ ipſa ſit hec. Egnitas eniz nõ eſt de ſe hec. ſed eſt de ſe tñ egnitas vt dicit Auicẽ. 5. meta. ergo illa entitas que de ſe eſt hec eſt alia ab entitate gdditatiua. z per ꝓns nõ põt cõſtituere in eẽ gdditatiuo illud totũ cuiꝰ ipſa eſt pars. ¶ Sciendũ z^o q· poſſe eſt q̃libet cõe z determinabile ad indiuidua diſtingui q̃tũcũq̃ ſit vna res in plures realitates formalr diſtinctas: quaruz vna formalr eſt non alia. In ſorteitate. n. que eſt vna res eſt vna realitas q̃ ſorteitas eſt humanitas ſiue nã: z eſt alia realitas qua eſt hec z ſingularis. Iſte aũt due realitates nõ ſumunt̃ a diſtinctis rebus ſicut realitas dẽie ſumit̃ ab alia re q̃ illa a qua ſumitur realitas gẽis. ·Predicta aũt realitas q̃ ſorteitas eſt hec/dr dẽia idiuidualis ſiue eccheitas z nõ eſt mã nec foz^a nec cõpoſitũ ſed eſt modus itrinſecus ſorteitatis z ab ea diſtiguit̃ tñ modalr per quẽ modũ ois modus itrinſecꝰ diſtinguitur a gdditate cuius eſt modus. Et credo q· iſti dicerẽt hũc modũ reduci ad pñtũ ſbe ſicut ois modus reducit̃ ad genꝰ illiꝰ cuiꝰ eſt. Et ita dicũt ꝓcludẽdo q· q̃lz itelligẽtia eſt idiuidua ꝑ eccheitatẽ. ¶ Si aũt dicat̃ q· ſeq̃t ex hoc itelligẽtiã eẽ cõpoſitã ex gdditate z eccheitate ẽterminãte gdditatẽ. ¶ ·Rñdẽt q· ibi nõ eſt ꝓpõ rei z rei: qz eccheitas z gdditas nõ ſunt due res: ſz ibi eſt ꝓpõ realitatis z realitatis: que tamen ſunt vna res. vna enim res poteſt habere plures formalitates ſiue realitates. ·Hãc opionem nõ opz hic ꝓbare: qz ſatis ꝺ eã in 7° argutũ fuit. ¶ Segt̃ aũt 3ª opio q̃ dicit q· itelligẽtie ſeipſis formalr idiuiduãt̃. ¶ Ad cuiꝰ euidẽtiã. Sciẽdũ eſt q· aliqd põt dici z^r eẽ tale formaliter ꝑ aliud. Unoꝰ tanq̃ ꝑ id qõ eſt ꝓxima z imediata rõ

vt ſit

Impugº

Scõs. opª. z eſt Scotus ſtarũ.

Rõnr ꝓª

Rõnr 2ª

Opª. 3° q̃ ẽ. S. T. Rõndus

vt sit tale. Alio mō tāq̄ per id qō est fundam illius rōnis. Primo mō dicim⁹ q ignis calefacit calefactiōe:7 q Sortes est silis silitudine. Scōo aūt modo dicit ignis calefacit calore.7 q Sor. est similis albedine. ¶ Dum aūt queritur p quid repugnet spēi abstracte diuidi in plures partes eiusdem rationis quarum quelibet sit ipsa: siue p qd repugnet ei pluificari in idiuidua/nō est intelligēdū in 2° sensu: q2 ꝑstat q formalr repugnat ei p repugnātiaz. Sz q̄rit qd sit fundam huius repugnātie:7 p quid cōueniat ei singularitas que est oppositū cōicabilitatis 7 vlitatis. ¶ Dico igit q quelibet intelligētia est singularis seipa:7 ei per seipsaz repugnat cōicabilitas. Qō ꝓbat: q2 eo est formalr incōicabilis quo est formalr imālis 7 icorporea. Sz seipa est imālis 7 icorporea/q2 eē ico:poreū 7 imāle cōuenit ei in ꝑmo mō dicēdi p se. g̃ est seipsa incōicabilis. minor ꝑz. Maior ꝓbatur. q2. 8. huius ꝓbatū fuit q ꝑma rō distōnis in pluralitate māli est quātitas:7 magis ꝓbabit: ita q taz ex hac. q.7 ex bis que dicta sunt. 7. hui⁹ hz q nec actualis existētia/nec ecceitas/nec rō suppositi/nec qōcūq̄ aliud pōt eē ꝑma rō huius incōicabilitatis. Ex hoc aūt q suba abstracta est talis nā fundat sup eam negatio quātitatis 7 māe: q2 eniz est spūalis. iō non hz mām nec quantitatē 7 nō ez:7 p ꝑns segtur negatio distōnis in se 7 idētitatis cū alio. Jō pōt ad bonū sensuz ꝓcedi q negatio est rō incōicabilitatis: nō tn est ꝑma rō sz ꝑsupponit aliaz priorē se.

Quesit sensus.

Cōclusio rñsiua.

Et ex hoc ꝑz solutio ad oia argumēta. Cōcludūt enim q negatio nō est ꝑma rō idiuiduationis. Nec opz aliud dicere ad ꝑmū 7 2m argumentū. ¶ Ad 3m dr q in sepatis a mā suba ꝑma 7 2a siue suppositū 7 nā sūt penitus eadē res: nec vna pluribus substat q̄ alia. Et ideo suba ꝑma nō est nobilior q̄ 2a. ¶ Ad 4m dr q illa negatio non facit vnū per se cū nā singulari. Et ad hui⁹ ipsius probationē negatur ꝓñtia: q2 vt dictuz est negatio nō est formalis ratio singularitatis: sed eā ꝓsequens: 7 ideo vniuersale ꝓdicatur de toto eo quod est singulare.

Ad ꝑmā
Ad scōm
Ad tertiū

Ad q̄rtuz

¶ Utrum formale distinctiuū ſm spēm intelligētie ab aia intellectiua/sit negatio vnibilitatis ad materiā vel diuersus modus operandi. Qō. L.

Queritur 50°. Utrū formale distinctiuū intelligētie ab aia intellectiua ſm spēm/sit negatio vnibilitatis ad mām vel diuersus modus operandi. Et arguitur q nō.

Pria rō.

¶ Primo. Quidditas magis itime dat eē supposito q̄ forma māe: q2 vt dr. 7. meta. qdditas 7 suppositū sunt idē in separatis a mā. Sz deus pōt facere qdditatez nō dantē eē supposito. puta si assumeret vnā intelligentiā. ergo multo magis pōt facere q itelligētia sit fa materie.

Scda rō

¶ 2° arguit ꝺ hypothesim. Ea que habent ꝓprietates eiusdē rōnis nō distinguunt spē vt hr ex Cōmē. 2° celi. cō. 59. Sz intells intelligētie 7 intells aie sunt eiusdē rōnis. g̃ 7c. maior ꝑz. Minor ꝓbat. Distinctio potētiarū sumit ex distinctiōe obtorū. 2° de aia. Sz vtriusq̄ obm est ens inquātuz ens. g̃ 7c. ¶ 3°. Si repugnet intelligētie vnibilitas ad mām: aut hoc est q2 est intelligēs: aut q2 subsistens: aut qa distincta ab aia. Non pp ꝑmū: q2 aia est itelligēs. 7 tn vnitur māe. Non pp 2m: q2 aia separata est subsistens: 7 tn est vnibilis. Non pp 3m: q2 adhuc distingueretur spē. ¶ 4°. Nullū posteri⁹ est formale distinctiuū ꝓris. q2 ꝑus in ea mensura in qua est prius hz eē distinctū. 7 tn tunc non est posteri⁹. Sed vnibilitas 7 negatio vnibilitatis ad mām est posterior intelligētia: q2 ipsa prius est ens in se q̄ q eā cō sequit habitudo ad aliqd. ergo 7c. ¶ 5° arguit q nō ex diuerso mō agēdi: q2 hoc eēt maxime ex hoc q aia intelligeret cū discursu 7 intelligētia sine discursu. Sed hoc est falsuz. g̃ 7c. Mai or ꝑz: q2 ꝑ⁹ opatio cōueniēs intelligētie est intellectio. g̃ si distinguunt ex diuerso modo agēdi. Hoc erit ex itellectione. Minor ꝓbat. Tuz q2 aia itelligit ꝑma ꝓncipia sine discursu. 7 ꝓnes cum discursu. 7 tn nō distinguit a se ſm spēm. Tuz q2 intelligere discursiue est intelligere vnum per aliud. intelligētia aūt intelligit vnaz veritatē per aliam: puta effectum per causam.

Tertia rō

Quarta ratio.

Quinta rō

Respondeo. questio ista ſm viā Cōmē. nulla eēt: q2 ipse nō putauit aiam intellectiuā esse formā vnitā hoi ſm esse. Sz eē subam separataz: 7 q hō est formalr homo tn p aiam cogitatiuaz: vt ꝑz diffuse 3° de aia. cō. 3. 4. 7. 5. Querere igit vtrū intelligētie distinguant spē ab aia itellectiua/eēt querere. An vna intelligētia distinguat spē ab alia: qō nō est ad ꝓpositū. Sz ꝓsupposito: q aia itellectiua sit forma hois ſm eē quer it an intelligētie distinguant specie ab ea: nō q vna intelligētia 7 aia sint due spēs cōplete: q2 hoc nō est pole: cū aia sit pars spēi 7 nō spēs cōpleta. ¶ Qz tn aia est formale ꝓncipiuz spēi humane: 7 est nā quedā partialis. Quer it. An eo mō quo sibi ꝓuenit eē nāz distinguant intelligētie ab ea. ¶ Et quantū ad hoc nō est varietas opionuz inter phos: q2 pp rōnē dictā cōcedūt oēs q sunt diuersarū rōnū. Que. n. sūt eiusdē rōnis hūt eadē ꝑdicata eētialia. Sed de aia ꝑdicatur essentialr q est ps spēi: de intelligētia Ro q est spēs cōpleta. g̃ nō sunt eiusdē rōnis. ¶ Sz dubium est penes quid sumat ista distō specifica. ¶ Ad qō rñdeo q duplr pōt assignari distō specifica iter aliquas species. Uno mō a ꝓri. alio mō a posteriori. A ꝓri quidē distinguunt spēs per suas dīas ꝓstitutiuas/sicut hō 7 brutū distinguunt p rōnale 7 irrōnale. Cui⁹ rō est: q2 idē est formale ꝓstitutiuū 7 distinctiuū: cū act⁹ qlibet habeat distīguere. 7. meta. tex. cō. 49. Uñ si formalr ꝓstituit. opz ēt q formalr distīguat. Sz formale ꝓstitutiuū spēi est ꝓpria eius dīa. g̃ ēt est formaliter distinctiua. Distinguunt g̃ itelligētie ab aia. 7 iter se vna ab alia p suas ꝓprias dīas cōstitutiuas: q̄ q2 nobis ignote sunt: de eis log nō possumus. A posteriori Ro assignat distō specifica p ꝓprietates ꝓntes nāz 7 per opones sic dicerēt q hō distīguit spē ab equo: q2 hō est riūbilis: 7 equus nō. Conformiter ad hāc distōnē ponunt due ꝓnes. quarū ꝑma hec est. ¶ Negatio vnibilitatis nec aliq̄ opatio pōt eē formale distinctiuū a ꝓri itelligētie ab anima.

In quo ꝓsistit ꝓblematis difficultas.

Pria 2°.

¶ Jsta ꝓ ꝓbat p quartā rōnē que supra facta est arguendo. Illa eniz negatio vnibilitatis 7 ois opatio intelligētie est posterior ea: 7 iō nō pōt a ꝓri eā distinguere. ¶ Item 2° vt dictū fuit/idē est formale ꝓstitutiuū 7 distictiuū. Sed itelligētia nō ꝓstituit p negationē/cū negatio nō ꝓstituat ens positiuū: nec ꝓstituit per operationē: q2 oē ꝓstitutiuuz est ꝑus ꝓstituto. opatio aūt nō est ꝓr opante. sz posterior. ergo 7c. ¶ Jtē 3°. Nulla spēs de ꝑdicamēto subē formalr ꝓstituitur p negationē relonis. Sz negatio vnibilitatis est negatio relonis: 7 intelligētia est de gīe subē. ergo 7c. Minor ꝑz quo ad 2m partē. 7 ēt quo ad ꝑmā. q2 vnibilitas dicit habitudinē siue aptitudinem ad hoc q est vniri māe. Maior Ro ꝓbatur. Nulla spēs subē ꝓstituit formalr per relonem: aliogn spēs subē eēt formalr relatiuū: qō eēt confundere pūta: qō nullus dicit. oēs eniz cōcedūt q. 10. gīa formalr distinguunt. ergo multo min⁹ pōt cōstitui p negationē relonis. ꝑz ꝓntia. Tum q2 negatio relonis reducit ad gen⁹ relonis: sicut ois ꝑnatio ad gen⁹ sui habit⁹. Tū q2 negatio relonis est iperfectior relone: 7 per ꝓns min⁹ pōt cōstituere spēm nobilissimi gīis. ¶ Jtē 4° arguit q non per opationē: q2 aut opatio est ipsa suba itelligētie: aut est distincta ab ea. Si dēt q distincta: habeo ꝓpositū: q2 est posterior. 7 effect⁹ eius: 7 per ꝓns eā ꝑsupponit in eē distincto: q2 opatio nō est hec nisi q2 est ab hoc agēte. Si dēt ꝑmuz adhuc sequit idē. Nā quicqd est sua opatio ipm est actus

p̄mus ⁊ actus secūdus. Est enīz actus p̄mus. qz est forma: ⁊ est act⁹ secūdus. qz est opatio. Sz rō actus p̄mi est p̄or rō-
Li. cō. 5. ne act⁹ secūdi: vt dicit ꝓ̄s z⁰ de aia. g̃ ipsa opō siue actus secūdus nō p̄t eē fōzale distictiuū. Dico tñ q̄ si p inunibilitatē accipiat nō quidē ipsa negatio: sed nā ipsa cui repugnat ex ꝓ̄pria rōne vniri māe: sic posset cōcedi q̄ itelligē-
tie distinguunt ab aia per inunibilitatē: ita q̄ inunibilitas
Scōa ꝓ⁰. circūloquit ꝓ̄priū ꝓstitutiuū intelligētiaꝝ. ¶ Zª ꝓ. Distinctiuū a posteriozi itelligētie ab aia est opatio: ita q̄ nos cognoscimus ⁊ ꝓcludimus p opōnes q̄ itelligētie ⁊ aia sunt diuersarū rōnū. Iste aūt opōnes sunt itellectio discursiua. ⁊ itellectio nō discursiua. Dī aūt intell's itelligere discursiue nō ex hoc p̄cise q̄ cognoscit vnū in alio: aliogn deus i-
telligeret discursiue cū itelligat in eēntia sua gcquid itelligit: ſz tūc tñ itelligit discursiue. qñ ex p̄us notovenit in notitiā ignoti: ita q̄ in aliquo instāti cog̃scit p̄ncipia ⁊ ignorat ꝓ̄nē/nō cognoscēdo eā nec actu nec habitu. Ex hoc arguitur sic. ¶ Intell's cui repugnat discursus est alteri⁹ rō-
nis ab eo cui nō repugnat discursus: qz nulla ꝓ̄prietas cō-
ueniēs idiuiduo vni⁹ spēi repugnat alys eiusdē spēi: cū cō sequatur nām specificā que in eis est. Sz aie nō repugnat: qz p̄t discursus cognoscere p̄n⁹ ignorat ꝓnib⁹: vt dī p̄ posteriozꝝ. ⁊ magis clare. 12. meta. cō. 51. vbi dicit Cōmē. q̄ i-
tellect⁹ in nobis nō itelligit subito oia sua itelligibilia. Intelligētie autez repugnat discursus. g̃ ꝛc. Maioz est nota: ⁊ sil'r p̄ma ps minozis. zª ꝛo. ꝓbat. ¶ Et p̄mo q̄ sit de mē-
te ꝓ̄bi ⁊ Cōmē. ois intell's discursiuus est in po⁹: qz dum itelligit p̄ncipia. ⁊ ignorat ꝓnes est in po⁹ ad notitiā ꝓnuz. Sed itelligētia nō est in po⁹: vt exp̄sse dicūt. 12. meta. tex. cō. 51. ¶ zª. In itellectu discursiuo est successio notitiarū: qz ex notitia p̄ncipioꝝ acgrit notitia ꝓnis. Sed in intelle-
ctu subarū abstractaꝝ nulla est successio: vt ibidē clare di-
cit Cōmē. Ibi ēt multa alia dicūt que faciūt ad hoc ꝓpost tū. ergo ꝑm eos itelligētia nō itelligit discursiue. Nec apō ꝓ̄bos vlla est dubitatio qn hoc fuerit clarū apud Aristo. ⁊ Cōmē. ¶ 3⁰ ad idez arguit rōne. Proprietates ꝓ̄tes aliquā fozmā ex necessitate nāe insūt ⁊ in p̄mo instāti sui eē: cuius rō est. qz vt dicit ꝓ̄bs ⁊ Cōmē. 4. meta. cō. 3. gñant eadē gñatione qua ⁊ subm. Sed species oium generum ⁊ spērū rerū. sunt ꝓ̄prietates ꝓ̄tes ex necessitate nāe intellectū intelligētie/ꝝ eos qui ponunt in eis spēs itelligibiles. ergo insunt eis a p̄mo istāti sui eē: ⁊ per ꝓ̄s nūq̄ eas acgrunt. maioz p̄z. Minoz ꝓbat. Magis vī q̄ itelligētie beāt a p̄ncipio sui eē oēm p̄fectionē nālem ꝓueniētē eis/q̄ corpa celestia. cū itelligētie sint multo nobiliozes. Sz corpora celestia habēt a p̄ncipio sui eē oēm p̄fectionē nālē. s. figurā/lucē/magnitudinē/virtutē generatiuā inferiozuz: ⁊ sil'r motū eo modo quo mot⁹ p̄t haberi in p̄mo instāti eē rei: qz in eo res icipit moueri p negationē de p̄senti ⁊ positionē de futuro. g̃ cū spēs itelligibiles nō acgrant p motū: p̄sertiz in itelligētys: sequit q̄ in p̄ instāti sui eē habuerūt oēs spēs ⁊ oēm notitiā pol'em eis conuenire natural'r.

Ad p̄mū **Ad primum** p̄bi negarēt minozē: negarēt enīz q̄ sit pol'e itelligētiā p̄mā assumere ad
suū eē aliquā nām inferiozē: qz tñ veritas tenet opposituz: ideo negat ꝓ̄tia. Cui⁹ rō est: qz forma non p̄t vniri māe nisi ad ꝓstituendū vnū suppositū: ⁊ iō iplicat q̄ foz⁹ vniat
ꝑ Cōmē. māe. ⁊ nō sit ps illi⁹ nāe que ꝓstituit: qdditas aūt que assumeret ab alieno supposito nō daret ei eē. nec ꝓstitueret cū eo aliquā tertiā nām: ⁊ iō nō valet ista ꝓ̄tia: qdditas dat intimi⁹ eē suppositō q̄ forma māe. g̃ de⁹ p̄t facere q̄ itel-
Ad scōm ligētia sit foz⁹ māe: nec apparet vlla rō hui⁹ ꝓ̄tie. ¶ Ad zᵐ dicit q̄ intell's p̄t dupl'r ꝓsiderari ⁊ cōparari ad duo.
Distictio. Uno mō ad subam imālez cui⁹ est proprietas. ⁊ quā nāl'r ꝓsequit: ⁊ sic intell's itelligētie est alteri⁹ rōnis ab itellectu aie itellectiue. Alio mō p̄t ꝓsiderari p habitudinē ad obz ⁊ hoc est ꝓsiderare ipz nō in rōne ꝓ̄prietatis. sz in rōne potētie. cui⁹ rō sumit ex obto: ⁊ sic oēs intell's sunt eiusdē rō-
nis: cuz oium sit idē fozmale ⁊ adequatū obm. s. ens in sua maxima cōitate. Sicut ēt po⁹ visiua bois inquantū est p̄-
prietas/est alteri⁹ rōnis a po⁹ visiua asini: ⁊ tñ sunt eiusdē rōnis inquātū sunt po⁹ visiue: qz inquātū po⁹ respiciūt idē fozmale obm. Dico igit ad argᵐ q̄ eoꝝ que spē distinguūtur p̄t eē intell's eiusdē rōnis in rōne po⁹ ad quē sensum procedit illa rō: nō tñ est idē in rōne ꝓ̄prietatis. ¶ Ad 3ᵐ negat maioz: qz ex insufficiēti diuisione. Et dico q̄ vnibilitas repugnat itelligētie: qz ei repugnat eē nām partialē cū ei cōueniat oppositū hui⁹. s. eē nām cōpletā in spē. ¶ Ad 4ᵐ dī q̄ nō est ꝑ ꝓpositū: ſz ꝓbat p̄mā ꝓnē. ¶ Ad 5ᵐ negatur minoz. Ad p̄mā ꝓbationē negat ꝓ̄tia: qz ſz aia intellectiua itelligat aliq̄ sine discursu: ei tñ nō repugnat i tota latitudie suaꝝ opōnū bñe notitiā discursiuaz: sic repugnat itelligētie. Ad zᵃᵐ negat maioz: vt declaratū fuit i zª ꝓne.
Ad 3ᵐ
Ad 4ᵐ
Ad 5ᵐ
¶ Utrū eē plures intelligētias in eadē spē repugnet stando p̄cise in p̄ncipys p̄bozum. Qō. LI.

Queritur 51⁰. Utrū stando p̄cise in p̄ncipys p̄bozuz repugnet ples intelligētias eē in eadē spē. Et vī q̄ nō. ¶ Primo. Ois spēs est p̄dicabilis de plurib⁹ differē-
Prima rō. tibus nūero. vt p̄z p diffōnē spēi. g̃ q̄lz nā specifica est apta nata de plurib⁹ p̄dicari. Sz nulli repugnat id ad qō ip̄m bz aptitudinē. g̃ nulli spēi repug̃t p̄dicari de
multis. ¶ zº. Cōmē. p̄mo celi. c. z. dicit q̄ gcquid inuenit̃ plusq̄ vnū est diminutū: qz si eēt p̄fectū sufficeret eē vnuz ⁊ hec iperfectio est cā multoꝝ idiuiduoꝝ eiusdē spēi. Sz
Scōa rō. itelligētie sunt entia diminuta cū nō sint de⁹. g̃ in itelligētys est multitudo idiuiduoꝝ. ¶ 3⁰. Auicē. dicit. z. meta. q̄
Tertia rō. egnitas est cōis multis iquātū multa ꝓueniunt in diffōne ipsi⁹: inquantū ꝛo accipit cū ꝓprietatib⁹ ⁊ accidētib⁹ est singularis. Sz in subst̄atys abstractis sunt carū ꝓprietates ⁊ accītia. g̃ p ea potest ibi esse singularitas. ¶ 4⁰. Nō
Quarta ratio. minozis vtutis sunt accītia spūalia q̄z corpozalia. Sz accidētia corpalia: puta q̄titas p̄t idiuiduare subas māles. g̃
Quinta rō. accītia spūalia p̄nt idiuiduare subas spūales. ¶ 5⁰. Nulli forme repugnat cōicabilitas. cū ois foz⁹ sit quedā p̄fectio ⁊ ois p̄fectio sit cōicabilis. Sz itelligētie sunt forme subsistētes. g̃ e is nō repugnat cōicabilitas. ¶ 6⁰. Ubi est intenSexta rō. tio spēi: ibi est rō vl'is: qz vl'e diuidit̃ tā q̄z gen⁹ in illa gnq̄z vl'ia. Sz ī itelligētys p te est spēs: qz tu dicis q̄ ibi est tñ vnuz idiuiduū in vna spē. ergo ibi est rō vl'is. ſz ratio vl'is ⁊ rō singularis nō p̄nt ꝓuenire eidē cū sint oppositē. ergo si itelligentia est ex se singularis: sequit q̄ nō eēt spēs.

Respondeo q̄ ista qō p̄t disputari tbeoᶜᶜ. ⁊ meta phyſice. tbeoloᶜᶜ disputareť querēdo an deꝰ ex infinita sua vtute posset facere duas itelligētias actu distinctas infra eandē spēz: ⁊ quātū ad hoc quasi oēs tbeologi dicūt q̄ sic. ⁊ ſz hoc nō dixerit exp̄sse. S. Tho. tñ ea que ponit in libro ꝑ Auer. de vnitate intell's multū fauēt huic opinioni. ¶ Cū. n. diceret Auer. q̄ intell's pol'is est vn⁹ oium bonum: ⁊ q̄ plurificari nō potest. ¶ Rñdet. S. Tho. q̄ q̄uis itel l's pol'is nō bīet in nā sua. vñ plurificari posset: tñ eū plurificari nō iplicat ꝑ dictionē. Multa. n. sūt que alicui nō ꝓueniūt ex nā sua. ⁊ tñ non iplicat qn eis conueniat: sicut graui nō ꝓuenit ex nā sua q̄ surſuz moueat: ⁊ tñ p̄t surſuz moueri p cāz extrinsecā: ita itellectū pol'ez plurificari nō iplicat ꝑ dictionē. ¶ Sz loquēdo mō meta⁰⁰: ⁊ omittēdo qd deus possit. tres sunt opiniones circa hāc. q. ¶ Prima opi. dicit q̄ due itelligētie distinguerent̃ p supposita. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est sciēdū ꝑm hāc opionem q̄ eēntia ⁊ eē sunt vna res. ⁊ distinguunt̃ solum intētionalr:
Al's fala q̄stiū acceptio.
Opio ꝑ⁰ Rōndus

gdditas

gdditas.n.hois.vt cõparat ad ideã in mẽte diuina tãq̃ ad exẽplar dr̃ cẽntia:ita q̃ ex habitudine exẽplati ad exẽplar hz rõnẽ cẽntie:sz eadẽ nã vt hz respectũ ad deum tãq̃ ad cãm efficiẽtẽ dr̃ cẽ siue exĩtia:ꝛ ꝟ mõ suppom est exẽ rõnẽ cẽntie:ꝛ q̃lz itelligẽtia est seipsa suppom in actuali exĩtia. cũ nõ existat p aliud distinctũ a se formalr. Jõ dicũt isti q̃ gdditas itelligẽtie idiuiduat p suppom. Et sic due itelligẽ tie eiusdẽ spẽi distinguerent ꝓprijs substãtijs:qz subsisten tia hui nõ est subsistẽtia illi. ¶ Sz ista opio est zr falsa. ꝓrio q̃ tũ ad id qõ ipsi est ꝓpriũ. Scõo.q̃tũ ad id in quo aliqualr ꝯuenit cũ opione sequẽti. ¶ Quantũ ad id qõ est sibi ꝓpriũ arguit sic. ¶ Suppositũ nõ addit supra gdditatẽ p te nisi relonẽ. Sz itelligẽtie nõ pñt nũero distĩgui p relationes.g̃ non distinguunt suppositis siue substantijs. Maior ꝓbat. Suppositũ nõ addit p te supra gdditatem nisi subsistẽtiã q̃ gdditas subsistit. Sz subsistẽtia.vt distin guit a gdditate nõ est nisi respect ad cãm efficiẽtẽ.vt dic tua põ.g̃ suppom nõ addit supra gdditatẽ nisi respectum. Minor ꝓbat. Nullũ posteri est distinctiuus formalr sui ꝓris.sz ꝑsupponit ipm cẽ.ꝛ p ꝓñs eẽ distictũ. Sed ois re latio est posterior absoluto.g̃ ꝛc. ¶ z°. Accñtia ꝑsertim re latiua non idiuiduant nisi p subm:iõ eniz pñitas est bec. qz est in ꝟ pze:ꝛ nõ eẽ:Sor.est ꝟ hõ:qz hẽat paternitatẽ.g̃ relo nõ idiuiduat suũ subm. ¶ z[a] opio dicit q̃ due itel ligẽtie in eadẽ spẽ cẽnt distincte p eccheitates:qz sola nã in finita hz ex se q̃ sit hec.cuiusmodi est nã diuina:ꝛ iõ non indiuiduat eccheitate.nulla autẽ nã finita est ꝟ ꝛ singula ris ex se:sz tñ p suũ modũ itrinsecũ vt supra ꝺclaratũ fuit. ¶ Jsta quoq̃ opio lz aliq̃lr supra ꝛ diffuse i.7.sit ipzoba ta:tñ adhuc arguit ꝺ ipsaz ꝛ ꝺ opionẽ ꝑmã. ¶ ꝓrimo sic. Jd in quo aliq̃ ꝯueniũt nõ põt eẽ rõ distõnis eoꝝ:aliogn fundaret ꝯueniẽtiã ꝛ disconueniẽtiã siue idẽtitatẽ ꝛ distin ctionẽ respectu eiusdẽ qõ est fundare ꝺdictoria. Sz oẽs i telligẽtie ꝯueniũt in rõne eccheitatis.ꝛ oia supposita in ra tione subsistẽtie.g̃ nec rõ suppositi siue subsistentie nec rõ eccheitatis pñt eẽ id in quo itelligẽtie distinguunt. ¶ z°. Sint due itelligẽtie.puta.a.ꝛ.b.que vt tu dicis distiguunt p eccheitates:aut ergo ille eccheitates sunt eiusdez rõnis aut diuersarũ rõnũ. Si sunt eiusdẽ rõnis:qõ opz te ꝯcede re:cũ ꝯueniãt in hoc qõ est eẽ eccheitatẽ querẽdũ est p qd ipse distinguunt:ꝛ per ꝓñs nõ ꝑmo distinguũt. Si dicis q̃ sunt diuersaꝝ rõnũ.g̃ id qõ p eas diuidit hz poti rõnem generis q̃ spẽi:qõ est falsuz.cum etiaz tu ponas istas duas intelligẽtias distinctas esse solo numero. ¶ 3°. Supponi tur q̃ eccheitas dicat vnã rõnẽ:qõ pz. Tuz qz eccheitas p te diffinit:qz tu dicis q̃ eccheitas est vltima realitas.ergo eccheitas hz vnã rõnẽ cõem in qua oẽs ꝯueniũt. Tum z° qz ens per te hz vnã rõnẽ.g̃ multo magis eccheitas. Tũc sic. Nullũ magis cõe dicẽs vnã rõnẽ ꝟbit nisi p aliqd mi nus cõe. Jsta ꝑpõ pz ex termis:qz aliqd ꝟbi est i ꝑm eẽ in pauciorib. qõ nõ põt fieri nisi p id qõ ẽ i pauciorib. Sz rõ eccheitatis est cõis isti eccheitati ꝛ illi:ꝛ silr rõ suppo siti est cõis isti ꝛ illi supposito.g̃ nec rõ eccheitatis ꝟbit ad hoc vel illud nisi p aliqd aliud:ꝛ per ꝓñs nõ sũt p[a] ꝟbẽtia. ¶ Et iõ sequit z[a] opio quã teneo que dicit q̃ stando ꝑcise in rõne metaphysica nõ põt assignari aliqõ ꝑm p qõ due itelligẽtie infra eundẽ gradũ specificũ distinguerẽtur:ꝛ q̃ istud fuerit de mẽte Aris.ꝓbat. ¶ ꝓrimo. Quccũq̃ sunt plura nũero ꝛ vnũ spẽ hñt mãz. Sz in substãtijs abstracti nõ est mã.g̃ ꝛc. Maior est ꝓphi.12.meta.t.c.49.vbi ꝓbat q̃ ꝑm mot est tñ vn ꝛ ꝑm mouẽs est tñ vnũ:qz mãz nõ hz. Minor aũt fuit ꝓbata superi. ¶ Ad hãc rõnẽ rñdet Sco.in.z.dis.3.q.vltima.ad ꝑm.q̃ mã põt accipi zr. Uno vt est altera ps cõpositi faciẽs cõpõnẽ cuz fora:ꝛ ad hunc sensuz nõ logtur ꝓpõs duz dicit q̃ oia que nũero distigũ tur in eadẽ spẽ hẽant mãz. Alio accipit mã ꝑ oi qõ est ex gdditatẽ.ꝛ ꝟ mõ eccheitas hz rõnez mãe.ꝛ sic logt ꝓpõs. Impug° Et qz ꝑa cã rõne sue ifinitatꝫ nõ est hñs eccheitatẽ.sz seipa est hec:iõ in ea nulla est mã.sz ẽ tñ vna. ¶ Cõtra hãc rñ sionẽ arguit ꝓrimo Lom̃.12.meta.cõ.49.sic dicit.qõ est vnũ spẽ.ꝛ plura nũero hz mãm:sz declaratũ est q̃ ꝑm ce li nõ hz mãm.ꝛ ex hoc infert q̃ sit tñ vnũ. Ex his verbis pz q̃ illa mãm hñt quecũq̃ sunt vnũ nũero ꝛ differũt spẽ: quã ꝓpõs ꝓbauit nõ eẽ in ꝑo ꝑn. Sz nullã aliã ꝓbauit nõ eẽ mãm sic dicẽs:qm̃ qõ est in poa pole est vt nõ sit ens:ne cesse est igit vt tale ꝑm sit suba que est actio:ꝛ etiã opz vt iste sube sint entes exẽ mãm. Lõmen.aũt exponẽs ista ꝟba dicit q̃ oẽ qõ est in poa pole est vt nõ sit respectu ei ad qõ est in poa. Uñ si est in poa ꝑm subam pole est vt nõ sit ꝑm subaz:ꝛ si est in potẽtia ꝑz vbi pole est vt nõ habeat illud vbi ad qõ est in poa. Subdit postea q̃ cã hꝫ potẽtialitatis est illa mã de qua locut est in nãlib. Ex his ꝟbis habeo tres rõnes. ¶ ꝓrima est q̃ ꝓpõs nõ negat a ꝑ ꝑn° nisi illã mãz de qua locut est in nãlib.sz nũq̃ in nãlib locut est de aliq̃ mã nisi de ea que est altera ps cõpositi:vt pz ꝑ ꝛ zª phys. ¶ zª est q̃ illã mãz quã negat a ꝑmo ꝑn° negat etiã ab alys itelligẽtys.g̃ si p te negat a ꝑmo ꝑncipio mãz quã appellas eccheitatẽ:segt q̃ eandẽ neget ab itelligẽtys:ꝛ p ꝓñs ꝑm ꝓpõm in eis non est eccheitas:qõ est oppositũ sue o pionis. ¶ 3ª est. Mouere celũ est q̃dã rõ ꝯueniens ꝑmo ꝑn°:qz ꝑm ꝓpõz ꝛ ꝑz oẽs ꝑm ꝑn mouet celũ saltẽ vt finis. Sz mouere celũ est q̃daz rõ addita gdditati ꝑmi ꝑncipij: cũ rõ motoris nõ icludat in formali rõne ꝺcitatis.g̃ segt q̃ i ꝑmo ꝑn° eẽt illa mã quã tu appellas eccheitatẽ. ¶ z°. Ubi sunt plura idiuidua sub vna spẽ ibi nullũ illoꝝ idiui duoꝝ hz.illã mãz eminentissime ꝛ ꝑm oẽm modũ ꝛ pfe ctionẽ eẽndi.sed qõlz eã pticipat. Sz ipole est dare vnam formã abstractã que nõ habeat pfectissimo mõ nãz debi tã suè spẽi.g̃ ꝛc. ¶ Ad cuidẽtiã maioris suppono q̃ nã spe cifica de se est vna vnitate reali sibi ꝓpria.minore tñ vni tate nũerali.ꝛ hoc ꝯcedit Sco. Hãc aũt vnitatẽ nõ hz nã i suis supposit cũ i eis plificet:ꝛ iõ ipa ꝑm se hz nobiliorẽ modũ eẽndi q̃ i idiuiduis i gb ẽ diuisa ꝛ distincta.mior ꝓ bat. Jd qõ eg pollet in mõ habẽdi aliquã nãz infinitatis eã pticipantib si actu darent infinita idiuidua sub ea hz illã nãm pfectissimo mõ. Sz fora abstracta est hꝫ.g̃ ꝛc.ma ior pz. Minor ꝓbat qz vt habet ex Lõmẽ.3.de aia.cõ.31. ꝛ.32.triãgulus si eẽt seperat.ꝛ silr albedo sepata.tãtã pfe ctionẽ haberẽt in nã albedinis quantã infinite albedines ꝛ triãguli infiniti in mã exĩstẽtes. ¶ 3°. Quecũq̃ distiguũ tur formalr distinguunt specifice. Sz nõ pñt eẽ due itelli gẽtie gn formalr distinguant. ergo ẽt gn specifice. Minor pz.qz cũ intelligẽtie sint forme:ois distõ que est iter eas est formalis. ¶ Sz ad maiorẽ rñdet q̃ distõ formalis acci pit zr. Uno mõ dr̃ distõ formalis ois distõ que est iter for mas:ꝛ ad hunc sensuz negatur maior.nã albedo Sor.ꝛ al bedo ꝓpla.sunt forme distincte:nõ tñ earũ distõ est forma lis. Alio dr̃ distõ esse formalis:qz ipsa est rõ distõnis iter formas:ꝛ sic ꝯcedit maior.ꝛ negatur minor:qz rõ distõnis iter itelligẽtiã eiusdẽ spẽi ñ eẽt nã specica.sz eccheitatis.vt sepe dictũ est. ¶ Sed ꝺ hanc rñsionẽ adhuc arguit. Sup pono ꝑ q̃ itelligẽtie sint ab alio effectiue. Suppono z°.q̃ ꝓductiones distincte habeãt distinctos terminos:qz ipole est q̃ vn termin accipiat eẽ duab ꝓductionib totalib. Suppono 3°:q̃ p ꝓductiones ꝑus attingit realitas qddi tatis q̃ realitas eccheitatis. Et dico ꝑus ꝓpõitate nãe:quia modus itrinsecus ꝑsupponit rez cui est modus. sicut velo citas cursus ꝑsupponit cursuz. Jsta tria ꝯcedunt ab aduer sarys. Tunc sic.a.ꝛ.b.itelligẽtie sunt eiusdez spẽi ꝛ solo nu mero distinguunt. ergo earũ ꝓductiones ꝛ termini distin

Impzoba tur hec opinio.

Sph.2ª est Scoti.

Impzob°

Sph.3ª S.Tho.

Fuga sco.

Impug°

Distinctio. Fuga sco.

Insecutio Supm ꝑm Supm 2m

Supm 3m

Rõ effi cax cõtra Sco.

gumt̃ tñ numero. Sz istis ꝓductionib⁹ ꝑus attingit gd/ditas q̃ eccheitas: vt ps ex 3° ꝓsupposito. g̃ in illo ꝑdi gd/ditas. a. ⁊ gdditas. b. eẽnt distincte. g̃ talis eccheitas quã tu ponis nõ eẽt rõ distõnis earũ: ⁊ per ꝯns ipsa forma eẽt rõ distõnis earũ: ⁊ sic distinguerent formalr. ¶ 4°. Suppo/no ꝑmo q⁹ itelligẽtie. lz habeãt nẽcitatẽ ab alio. tñ ipse sũt neceſſe eẽ formalr: vt vult ꝓbs. 12. meta. Supponit 2°. q⁹ qcquid põt esse in ente neceſſe eẽ ibi est. qz in ꝑpetuis nõ differũt posse ⁊ eẽ 3° phys. ⁊. 9. meta. tex. cõ. 33. i fine. Sup/ponit 3° q⁹ nãe cui nõ repugnat hĩe plura idiuidua sub se: nõ repugnat ẽt hĩe infinita. Jstud dicit Scot⁹ declarãdo illud ꝓphyrij q⁹ descendẽtẽ a gñalissimo ad spẽm spã/lissimã iubet ꝓplato gscere: qz talis ꝺscẽsus cẽt ad infinita que ab arte relinquẽda sunt. ¶ Ex his arguit sic. Quicgd pole est eẽ in itelligẽtys est actu in eis: vt ps ex 2° ꝓsuppo/sito. Sz si possunt ibi eẽ duo idiuidua. pñt ẽt eẽ infinita. p 3m ꝓsupposit̃. g̃ ibi de facto eẽnt infinita idiuidua: qõ nul/lus ꝓcedit. ¶ 5°. Nõ plus repugnat duo corpa celestia eẽ eiusdẽ spẽi q̃ duas itelligẽtias. Sz ꝑmũ repugnat ex ꝑnci/pys ꝓbi ⁊ Cõmen. ergo ⁊ 2m repugnat. maior ps. Minor ꝓbatur. qz Cõmẽ. 2. celi. cõ. 41. dicit q⁹ oẽs stelle differunt spẽ: ⁊ rõ est: qz nõ põt fz ꝓbm fieri alia mã. que sit capax forme talis corporis: puta solis/aut saturni. ergo ⁊c.

Scotus

Ad ꝑmũ

Ad rationes

rñdeẽ. Ad ꝑmuz dr q⁹ illa diffinitio spẽi nõ est eẽntialis ei: ⁊ iõ ꝓphy/rius dedit aliã dicens q⁹ spẽs ẽ q̃ ponit sub assignato gñe: ⁊ ista est 2ª diffõ spẽi. Cui⁹ rõ est: qz spẽs dr ad aliud: suuz aũt correlatiuũ ñ ẽ idiuiduũ fz gen⁹: spẽs. n. ⁊ gen⁹ sũt cor/relatiua: ⁊ iõ nõ opz oẽz spẽs ꝑdicari de plurib⁹ idiuiduis: sz opz oẽm spẽm eẽ sb aliquo gñe: qz ois spẽs est alicui⁹ ge/neris spẽs: qõ ẽt magis ps. qz spẽs est ꝓprie illius spẽs qõ ipsa specificat. Sz ipsa nõ specificat idiuiduuz. sed genus. g̃ ẽ spẽs gñis.

Ad scõm

¶ Ad 2m dr q⁹ est fallacia ꝯntis: qz arguit a supiori ad suũ iferi⁹ affirmatiue: siue qz arguit a põe ꝯ/tis ad positionẽ añtis. Ubicũq; enim est plusq̃ vnũ ibi est eẽ diminutũ. Sz qz eẽ diminutũ se hz in plus q̃ eẽ plusq̃ vnũ: iõ nõ segtur q⁹ vbicũq; est eẽ diminutũ ibi sit plusq̃ vnũ. ¶ Ad 3m dr q⁹ ꝯntia nõ valet. Egnitas. n. põt distin/gui p sua accũtia in plura supposita: qz accña egnitatis sal/tẽ quãtitas hz rõnẽ ꝓmi ꝓncipy distinctiui fm numerũ: accidẽtia ẽo subarũ separatarũ nõ pñt eẽ talia ꝑma disti/ctiua: ⁊ ideo argumẽtũ nõ est ad ꝓpositum. ¶ Et p hoc ps

Ad tertiũ

Ad ārmz

rñsio ad 4m. ¶ Ad 5m negat maior. Naz q⁹ aliqua forma

Ad qntũ

sit cõicabilis plurib⁹ suppositis nõ põt esse nisi duob⁹ mo/dis: qz aut cõicatur ipsa vna nũero exñs ⁊ nõ diuisa: aut cõ/municat cũ sua diuisione. Primus modus cõicabilitatis nõ põt alicui cõuenire nisi sit forma infinita. Scõs autez modus nõ ꝙuenit alicui nisi rõne q̃titatis: cui ꝑmo ⁊ ꝑ se ꝙuenit diuisibilitas in ptes eiusdẽ rõnis. Ratio aũt q⁹ for/ma abstracta non possit cõicari est finitas ⁊ imaterialitas.

Ad sextã

¶ Ad 6m dicit q⁹ singulare ⁊ vle ꝓprie opponunt ex suis

Dissictio.

rationib⁹ formalib⁹. Dupl'r aũt accipit vle. Uno modo ꝑ natura substrata intẽtioni vlitatis: ⁊ hoc modo nulla natu/ra est vlis nisi sit cõicabilis: hoc autez modo nulla forma abstracta est vniuersalis. sz ibi est tñ singularitas. Forme autẽ abstracte dupl'r possunt itelligi. Uno mõ cõceptu ꝑ/prio ⁊ gdditatiuo. ⁊ sic ipse itelligũt seipsas ⁊ vna aliã itel/ligit. Et qz talis cõceptus nõ est plurificabilis. ideo nullus intellꝰ eas sic intelligẽs põt eis attribuere intẽtionẽ vlita/tis: sed tñ apprehẽdit vnãquãq; earũ. vt est hec. Alio mo/do possunt intelligi tñ in cõceptibus formarũ ⁊ naturarũ cõicabiliũ pluribus: cuiusmodi sunt forme sensibiles: ⁊ sic ille substantie abstracte itelligunt̃ a nobis. Et qz illi concep/tus in quibus intelliguntur sunt vniuersales: ideo etiã ipse apprehendunt̃ sub intẽtione vniuersalis.

Dissictio.

Questio

¶ Utrum infinitam multitudinẽ dari in substãtys abstra/ctis repugnet. Questio. LII.

Scõa rã.

Tertia rõ

Quarta ratio.

Quinta rõ

Qõde infinito est ẽt metaphy/sica.

Dissictio.

Cõclusio

Queritur 5z°. Utrũ repugnet dari mul/titudinẽ infinitã in substãtys abstractis. Et arguit q⁹ non. ¶ Primo. qz vel ista repugnãtia oziret ex nã substãtie abstra/cte: aut ex rõne infiniti. Sed ex nullo istorum est. g̃ nõ repugnat eẽ infinitas substãtias abstractas. Ma/ior ps. ⁊ 2ª pars minoris: qz substãtys abstractis nõ repu/gnat eẽ. Unde si infinitis substãtys repugnat esse. hoc erit tñ rõne infinitatis. ¶ Oz aũt nõ sit rõne ifinitatis. Pro/baf. qz nõ repugnat aliquã multitudinẽ eẽ actu infinitaz: ⁊ ꝑmo sic. Frustra est po[a] que nõ põt exire in actũ: vt dicit Cõmẽ. ꝑmo celi. cõ. 22. Sed spẽs numerorum ⁊ figurarũ ⁊ multitudo idiuiduorũ sunt infinita in potẽtia. g̃ põt mul/titudo infinita eẽ in actu. ¶ 2°. Jn isto instãti oẽs res pos/sibiles ꝑduci sunt in po[a]. Sed res poles ꝑduci sunt infini/te. ẽt fm phos q ponunt mundũ semper duraturum. ergo in isto instãti possunt poni in actu res infinite. ¶ 3°. Uni/uersum est pfectissimum. vt dicit ꝓbs. 12. meta. tex. cõ. 2. Sz ad pfectionẽ vniuersi ptinet q⁹ cuiuslibet spẽi sit saltẽ vnũ idiuiduũ. g̃ cũ spẽs sint infinite. saltẽ spẽs numerorum ⁊ figurarũ: segtur q⁹ sint actu infinite figure. ¶ 4°. Ea gbus repugnat simultas exñtie: aut sunt 2ria. aut sunt entia suc/cessiua. Sed multitudo idiuiduorum eiusdẽ spẽi. puta aiarũ rõnaliũ nõ hz 2rietatẽ in ptib⁹ suis: nec hz successionẽ. cuz sit de gñe rerum pmanẽtiũ. ergo tali multitudini nõ repu/gnat q⁹ sit simul. ¶ 5°. Oẽ ꝯstitutiuũ entis in actu est actu. ergo infinita multitudo est actu. Añs ps. qz constituere est passio existẽtis. ¶ Et confirmat. qz mã ꝓma. de qua min⁹ vide ⁊. cũ sit pura potẽtia. nõ ꝯstituit nisi dum actu est sub forma. Consequẽtia ꝓbat. Oẽ continuũ hz infinitas ptes ꝓportionales. quibus cõstituit. g̃ oẽs ille sunt actu. ¶ Cõ/firmat. ifinite partes ꝓportionales cõtinui sunt actu. par/tes ergo sunt actu. Antecedẽs ps: ꝯsequẽtia ꝓbat. quia esse partem non tollit rationem entis in actu.

Respondeo

⁊ ante q̃ determinetur ista. q. declaro eã eẽ metaphysicã: qz possz alicui vi/deri q⁹ sit nãlis eo q⁹ Aris. in 3° phy. ⁊ i ꝑmo celi: fecit mẽ/tionẽ de infinito ⁊ nõ in metaphysica. ¶ Sciẽdũ est. n. q⁹ ꝓbs in 3° phys. tex. cõ. 34. dicit q⁹ cũ infinitũ possit accipi 2r. Uno° fm magnitudinẽ: ⁊ alio mõ fm multitudinẽ. Ad nãlẽ tñ ptinet tractare de infinito fm magnitudinez: qñ/ꝺ quanta est ꝓprie ꝺa nãlis. ¶ Unde ei⁹ verba sunt hec. Maxime aũt physici est cõsiderare si est magnitudo sensibilis infinita. Et tex. cõ. 36. sic dicit. Fortassis hec gdez est vlis questio magis si contingat in mathematicis infi[m] eẽ ⁊ in itelligibilib⁹ ⁊ in nullã hñtib⁹ magnitudinez. Nos aũt itẽdim⁹ de sensibilib⁹. ⁊ de gb⁹ facim⁹ sciaz: vtrũ i ipsis est aut nõ est corpus infi[m] in augu[m]. Ex his ps q⁹ ẽt est qõ an in separatis a mã sit ifi[m] fm numerũ: ⁊ iõ hãc qõnẽ de/terminabim⁹ in 9 loco vbi est sermo de substãtys sepatis qõ iõ facere volui. qz multi dicũt nõ fuisse opionis. S. T. qõ repugnet eẽ actu multitudinẽ ifinitã in sepatis a mã: lz hoc repugnet in reb⁹ mãlib⁹. Uñ p[a]. p. qõ. 7. ar. 4. vbi ex ꝓposito logtur de ista mã. reprehẽdit gdẽ Auicẽ. ponentẽ posse eẽ infinita in accñtalr ordinatis: ⁊ ei⁹ sermo semp est in reb⁹ mãlib⁹: vt ps ꝑ exẽpla q̃ ponit. ¶ Intẽdo aũt ꝑncipaliter ꝓbare in ista qõne qõ fuit opio Aris. ⁊. Cõmẽ. ⁊. S. Tho. nõ posse simplr eẽ multitudinẽ actu ifinitã tã in mã/libus q̃ in sepatis a mã. ¶ Et ꝓmo arguit q⁹ non possint eẽ infinita separata a mã: qz fz Aris. tot sũt sube imãles. q̃t possibile est eas eẽ. Sz fm euz non sunt infinite. g̃ non est possibile eas esse infinitas. Maior ps. Tum qz in ꝑpetuis nõ differt esse ⁊ posse: vt dr 3° physi. tex. cõ. 33. ⁊ cõmuniter

exponitur

exponit.ꝙ in eternis est ꝙdꝙd pōt esse. Tum qꝛ ois subā imālis est imediate a deo:nec vna est ab alia:vt dicit Cōmentatoꝛ.12.meta.cō.27. Auicēnā.ḡ si deꝰ pōt de nouo ꝓducere vnā subam imālē:aut opꝫ ꝙ libere ꝓducat,res: aut opꝫ ꝙ bēat potētiā ad ꝓducēdū.quā añ nō babebat. Sed ꝑm est ꝫ pbos: zm ẋo est nō solū ꝫ cos.ſz ēt ꝫ verita/tez.ḡ ꝛc. ¶ Scōo.idē ꝓbat vlr ex cōditionibꝰ quas pbs attribuit infinito.3.phy.quaꝝ ꝑa est ꝙ infinitū nō diffinit eo mō quo diffiniebāt antig.ſ.ꝙ infinitū est cuiꝰ nihil est ex. sed diffinit sic. Infinitū est cuiꝰ semp est aliqd extra. Sed si esset actu multitudo infinita.nō esset eiꝰ aliqd extra:qꝛ to tū eius eēt intra ꝛ esset positū in actu. Scōa est ꝙ infinitū nō hꝫ rōnē totius.ſz ptis. Sꝫ si esset in actu haberet rōnē totius ꝛ nō ptis:qm totū est itra qō oē ptines ad ipsuz cō/sistit:ꝛ sic est in oi eo qō ꝼm se totū est in actu. Tertia est. ꝙ opꝫ oē infinitū habere actū admixtū potētie. Sed si eēt infinitū in actu/esset totū actu ꝛ nō baberet actū admixtū potētie. Nec valet dicere ꝙ hoc sit verū solū in reb⁹ mālibus:qꝛ locutio phi est vlis.nec alicubi posuit aliā rōnē in/finiti ptinētis ad res imāles. Unī Cōmētatoꝛ.3.phy.c.58. sic dicit. Potētia est dīa subalis ipsius infiniti. Et postea subdit:ꝙ infinitū est de gñe coꝝ que nēcio hñt actū admi xtū potētie. Et cōmēto.59.exponēs illud dictū phi:infinitū est sicut dies ꝛ pugna.dicit Cōmētatoꝛ ꝙ hec est vlr dispo sitio infiniti nō dicere actū aliquē demōstratū:sed actū cō positū cū potentia. ¶ Tertio.cōstat ꝙ ꝼm ꝓbm ꝛ Com/mentatoꝛē aliqua est substātia oium nobilissima:vt pꝫ 5o ꝛ 12o metaphysi.tex.cō.21. Sed si essēt infinite spēs nulla eēt oiuz nobilissima:qꝛ quacūqꝫ data dareť alia nobilioꝛ. ḡ nō pñt eē infinite spēs. ¶ Quarto. ꝓbať ꝙ idē sit de mē/te. Sā. Tho.ꝙ in ꝑma pte.loco supra allegato arguit sic. Ꝫ Auicennā ꝛ Algaçelē oēm multitudinē opꝫ esse in aliqua specie multitudinis. Sed spēs multitudinis sunt ꝼm spēs numeroꝝ.nulla aūt species numeri est infinita / cum nu/merus sit multitudo mensurata per vnū.ergo nulla mul/titudo est infinita. Et in.1.dis.43.dicit.ꝙ deꝰ nō pōt face/re infinita esse actu:qꝛ sequiť ꝙ infinita essēt finita. Et 2o quolibeto.q.1.arti.ꝑ.ꝙ sicut deus nō pōt facere equuz ra/tionalē:ita nō potest facere ens actu esse infinitū. Constat aūt ꝙ in predictis locis logť vniuersaliꝛ ꝛ nō tñ de rebꝰ mālibus:cū determinet ꝙ deus nō pōt facere infinitum actu:eo ꝙ actualitas simpliꝛ repugnat infinitati:qꝛ de rō/ne infiniti:vt diximus.est admixtio actꝰ cuz potētia. ¶ Et si dicať ꝙ cum mundus sit eternus ꝼm ꝓbm:opꝫ eē actu infinitas animas:vt arguebať in.q.de eternitate mundi. Rñdeo ꝙ ista nō sunt cōpossibilia:aiam intellectiuā esse imortalē:ꝛ infinitū nō posse esse actu:ꝛ mundum esse eter nū. Et qꝛ Ariſt.vī ista tria posuisse. Ideo circa hec accidit maxima difficultas sequētibꝰ eius doctrinā:qꝛ vel opꝫ ali quod istoꝝ negare:vel dicere ꝙ Aristo.sibi ꝑdixit. Unde dico ꝙ ꝼm Aristo.opꝫ dicere alterū istoꝝ.ſ.ꝙ vel ꝫ mun dus fuerit ab eterno:nō tñ bō fuit ab eterno.sed in tempo re:vel ꝙ Aristo.qī dixit mundū esse eternū.si intendebat boiem esse eternū:nondū determinauerat aiam intellecti/uam esse imortalē:qō postea determinauit.12.metaphysi. ¶ Cōmentatoꝛ tñ facile euaderet hanc difficultatē dicen/do ꝙ aia intellectiua nō pluriſicatur ꝼm multitudinem boiuz:sed est vna in oibus:quā opinionē supra ꝓbauiꝰ esse cōtra Aristo. ¶ Unde teneo ꝙ simpliꝛ ꝼm ꝓbm im/possibile est esse actu multitudinē infinitā siue generuz ꝛ spēꝝ siue indiuiduoꝝ. ¶ Quinto. Si infinita multitudo esset ꝓducta a deo sequiť ꝙ deus ꝓduxisset quicqd nouit se posse ꝓducere. Patet ꝓñtia:qꝛ nō nouit se posse ꝓduce re nisi infinita. Sed ista ꝓpositio est ipossibilis. deus pro/duxit qcqd nouit se posse producere:quia si sic. deus nihil vltra posset ꝓducere:ꝛ cōsequenter esset minus potēs q̄ ꝑ/ius:qō nō est fas dicere de diuinitate.

Ad ꝓmū

Ad ꝓmū In oppositū dī ꝙ est rōne infinita/tis. Et ad ꝑmā huius iꝓbationē/ dī ad minoꝛem ꝙ hīe pōt duos sensus. Unus eoꝝ est.ꝙ ista ꝓpositio sit polis.multitudo est ifinita:ꝛ sic negatur. Alius est ꝙ multitudo dicať ifinita in potētia:qꝛ.ſ.in diui sione ꝛtinui ex qua resultat multitudo:pōt ꝓcedi in infi/nitū:ꝛ hic est sensus verus:ſz ex hoc nō segť ꝙ multitudo possit esse actu ifinita.sed solū ꝙ data quacūqꝫ multitudi ne pōt dari maioꝛ. ¶ Ad 2m dī ꝙ in hoc instanti oēs res polles ꝓduci sunt in poꝰ agētis:ſz ipse nō pōt eas ponere oēs in actu in hoc instāti.nec in quacūqꝫ alia mensura:qꝛ ista ꝓpō est ipolis.deꝰ ꝓduxit ꝙdꝙd pōt ꝓducere. ¶ Ad 3m dī ꝙ ad pfectionē vniuersi ptinēt ꝑncipaliꝛ spēs subaꝝ ꝛ accidētiū:ex quoꝝ positione actu nō resultat nēcio noua potētia. In qb⁹ ẋo expōne cuiusꝫ actꝰ resultat noua poꝰ: nō opꝫ quālz spēz esse ad hoc ꝙ vniuersus sit pfectū:ſz suf ficit ꝙ qualz ſpē posita possit adhuc alia poni. ¶ Ad 4m dicūt aliq ꝙ ifim̄ē ens successionē bīs ꝓꝓ cāz dictā.ſ.qꝛ po sito actu ponit noua poꝰ. Ꝫz.n.ea qbꝰ cōuenit ifinitas sunt entia ꝑmanētia:tñ ipsa ifinitas est successiua. Uel est dōz ꝙ maioꝛ est falsa. Nam simultas nō solū repugnat rōnez cōtrarietatis aut successionis.sed ēt ꝓpter ꝓpriam rōnez infiniti:qꝛ infinitū est cuius semp est aliqd eꝝ accipere:qō nō esset verū si ponereť totū in actu. ¶ Ad 5m dicit ꝙ aliqd esse in actu pōt intelligi dupliꝛ. Uno modo qꝛ est extra nihil ꝛ est res in nā existens. Alio mō qꝛ nō solum existit: sed etiaz hꝫ ꝓpriā existentiaz. Cuz dī ꝙ infinita multitu/do nō pōt esse in actu/nō intelligit in ꝑmo sensu.sed in 2o. Infinite enim partes ꝓportionales que sunt in continuo sunt extra nihil:sed nulla caꝝ existit ꝑ ꝓpriā existentiam. Unī negaťur añs accipiendo esse in actu scōo sensu posito:ꝑ batio aūt ꝓcedit de esse in actu ꝑmo mō. ¶ Ad cōfirma/tionē dī ꝙ esse ptē nō tollit rōnez entis in actu ꝑmo mō. sed scōo mō:qꝛ partes nō sunt nisi per esse totius.

Ad ꝙrtū

Ad qntū Distictio.

¶ Utrum in permanentia actuali subaꝝ separatarū.sit foꝛ maliter aliqua successio. Questio. LIII.

Ueritur 53o. Utrū in actuali ꝑmanētia subaꝝ separatarū sit formaliꝛ aliqua successio. Et vī ꝙ sic. ¶ Primo. Possi bile est ꝙ ꝑma cā que ab eterno voluit.a.intel ligentiā aliqī esse:voluit ēt eam annihilare:ꝛ aliqī nō esse. Ponať ḡ in esse/cū sit polle in sensu ꝓposito: ꝛ quero tūc. Cū esse ꝛ nō eē sint ꝑdictoria an deꝰ voluerit ꝑdictoria:ꝛ pꝫ ꝙ nō.qꝛ sicut ꝑdictoria.vt ꝑdictoria nō pos sunt esse cognita:cū semp alterū sit falsuz:ita ēt nō pñt eē volita:ergo opꝫ ꝙ assigneť aliqd.ꝓꝓ.qō istud esse ꝛ nō eē nō sunt ꝑdictoria. Cōstat ꝙ nō pōt assignari aliqd:nisi qꝛ voluit.a.esse in.b.instāti:ꝛ voluit ipsuz nō esse in.c.instāti. ergo in mēsura durationis.a.est successio duoꝝ instātium.

Primo rō

Scōa rō.

¶ Scōo. Possibile est ꝙ ꝑma cā ꝓduxerit itelligentiā.a. ante oē tps. Doc posito in esse pono ꝙ deus annihilet.a.ꝛ ipsuz annihilatū restauret:tūc sic. Inter esse.a.vt est ꝓductus:ꝛ eē.a.vt est reparatus.mediat nō esse ipsius.a.ḡ ibi est successio aliq̄ ꝛ nō oimoda simultas. ¶ Tertio. In ꝑ/manētia siue durātiōe luminis in aere est foꝛmaliꝛ succes/sio.ḡ ꝛ in duratione itelligētie. Añs pꝫ.qꝛ ꝫ lumen acgrať in instāti:tñ durat per tps. Nec est dōz ꝙ illa duratio mē/sureť euo cū sit res coꝛruptibilis. Cōsequētia ꝓbať. Sicut intelligētia ꝓducit in instāti.ꝛ postea ꝛtinue ꝛseruať:ita lumen in instāti ꝓducit.ꝛ ꝛtinue ꝛseruať idē numero nul lo mō variatū ēt quo ad intēsionē ꝛ remissionē manēte lu minoso ꝛ diaphano oīno in eiusdē dispōnibus.

Tertia rō.

Quarta rō.

¶ 4o. Si duratio itelligētie esset tota sil nullā hīs successionē.segť

Sntia au/ctoris.

q nunc esset actu ifinita:qz cum ipsa sit duratura tpe infinito.z oēm illā durationē per te actu habeat.ex quo tota ponit eē sil:nō apparet qn sit ifinita. ¶ Quito. Circūscripto oi tēpore pole est q deus aliqñ ꝓducat itelligentiā.a. nō ꝓducēdo itelligētiā.b.cū inter eas nō appareat necessaria cōnexio z simultas existēdi. Et pole est q ꝓducto.a. aliqñ ꝓducaī.b.g̃ inter.a.z.b.est successio. ¶ Sexto. Nullo tēpore existēte nō pōt deus facere.a.nō fuisse:z tñ pōt facere ipsum nō fore z nō esse.ergo fuisse z fore non sunt simul in.a.z per cōsequens est ibi successio.

Quita rō

Sexta rō.

Ob. ꝓma

Respondeo q circa banc qōnē sunt due opiones extreme. ¶ Prima opio tenet q duratio esse intelligētie est diuisibilis:z habens successionez. ¶ Scōa ño dicit q ibi nulla est successio.sed oīmoda simultas:z vtrāqz istaꝝ opionuz volo pertractare. ¶ Pro notitia ꝑme opionis sciendū est ꝑ.vt isti dicunt q res incorruptibiles que ponunt in eē.nō hñt ex vi sue ꝓductionis q durent plus q̄ per illud instās in quo ponunt in eē. sed indigent cōseruante:z ideo si deberet ꝓpetuari necesse est vt ꝑma cā que eas ꝓduxit ꝓtinuet illā ꝓductionem: aut habeat infinitas actiones z causationes gb⁹ det illud esse:z per hūc modū dī eas ꝓseruare:qz cū in aliquo instāti dederit esse.z res ꝓducta nō habeat ex se q duret nisi in illo instāti:opz assignare vnā aliā causationē.per quā ponat illud esse in alio instāti. Oz aūt talis cōseruatio sit p se distincta causatio.pz. Tum qz ꝓseruare nō est nō destruere:aliogn ille q nō infundit aquā ligno ignito.diceret i eo ꝓseruare calorē. Tum qz annihilare z cōseruare opponūtur. Sed annihilare est nō agere.g̃ ꝓseruare est agere. Ex bis pz q in oi re ꝑmanētiā eēndi habēte est successio q̄dā causationū gb⁹ talis res in esse ꝓseruaī. ¶ Sciendū 2° q sicut instās tēporis est raptim transiēs:ita ēt instās mēsure durationis rez incorruptibiliū:sed differēter.qz successio que est in tēpore mēsurāte motū est ꝓpter successionē que est in mēsurato.ſ.in motu:successio aūt instātiū in euo nō est ꝓp aliquā successionē que sit in esse intelligētie que per euū mēsuraī:sicut si mā sub quātitate existēs absolueret ab extensione.esset tūc diuisibilitas in mēsura.z nō in mēsurato:z ita est in ꝓposito. Uñ est gdē successio z diuisibilitas in ipsa mēsura.q̄ dī euū:ſz nō est in eē rei euiterne. Ponit igit ista opio vnā q̄titatē successiuā in reb⁹ incorruptibilib⁹ q̄ q̄titas mēsurat eē eaꝝ indiuisibile:ſz ipa bz diuisibilitatē z est accidēs absolutū. Sicut si qs imagia ret motū eē idiuisibilē z tps esse in eo.sicut accns in subo. tunc eniz esset ꝓus z posteri⁹ in mēsura:z tñ nō esset ꝓus z posteri⁹ in mēsurato. ¶ Sciendū 3° q alio mō posset teneri illa opio dicēdo q per illas ifinitas causatiōes ꝓsequitur intelligētia ꝓtinue aliū z aliū respectū.quoꝝ vnus alteri succedit:z sic tota ista successio erit in p̄dictis respectibus:z nulla erit in aliqua re absoluta que sit in intelligentia nec in esse ipsius itelligētie. Uolunt g̃ isti q ex eo q ꝑ cā ꝓseruat res icorruptibiles q ipse ꝓsequant ex illa vna cōtinua actione dei vel ex infinitis actionib⁹ aliquā entitatē absolutā sed successiuā:z p ꝓns diuisibilē aut entitatē relatiuā que sit cōtinue alia z alia. Et sic pz ꝑ opio cū suis motiuis. ¶ Scōa opio tz q sicut mot⁹ z tps nō sūt realr distincta.ſz tñ rōne.ita mēsura durationis intelligētie nō est res distincta ab eē ipsi⁹.sed rōne tñ:ita q illa entitas ꝼm se cōsiderata dī esse:z cōsiderata inq̄tū vniformiter semp se bz appellaī euū:z vt sic bz rōnē mēsure. Dicit 2° q sicut ꝑ mēsurā ꝑmi motus certificamur de quātitate cuiuslibet alterius motus:ita per esse ꝑme intelligētie certificamur z cognoscimus q̄tū ꝑfectionis habeat vnaquaqz intelligētia ꝼm q magis aut min⁹ illi appꝛopinquat z eē illi⁹ ꝑme dī euū:sic ēt tñ mot⁹ ꝑmi mobilis cōiter appellatur tēpus. ¶ Que aūt sit illa p̄ intelligētia diceret Auic. q est illa que ꝓme mouet p̄m mobile. Aristoteles aūt diceret q est illa que mouet 2m orbē:qñ intelligētia mouēs p̄m est deus cui⁹ mēsura nō est euū:ſz eternitas. Diceret 3° q sicut tota rō successionis in tēpore est ꝑ successionez z diuisibilitatē in motu vt dī.4° z 6° physicoꝝ.ita nulla est successio in euo.qñ nulla est successio in esse alicui⁹ intelligentie:ſz illud eē est totū sil. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est sciendū q rō ꝑ quā in motu est successio est:qz forma q̄ acquritur est ꝓtibi lis z partibilr acquriī:qz ꝓus bz esse iperfectū. z postea bz eē ꝑfectius.z sic successiue:sicut pz q calor ꝑ bz esse remissum:z paulatim per alterationē ꝑficit:eē aūt cuiuslibet rei incorruptibilis in ꝑ instāti sui bz tantā ꝑfectionē essentialē quātā postea vnq̄ est habituruz:z iō ibi nulla pōt esse successio. ¶ Jsta aūt opio est magis cōis z rōnalis q̄ ꝑma:z ideo ipsi assentio. ¶ Et Contra ꝑmā arguo. ¶ Primo. q nō sint ponēde ille infinite causatiōes: gbus res cōseruet. ¶ Primo. Aut p causationē intelligis respectū cāe ad effectū aut intelligis actionē cāe receptaz in effectu. Nō ꝑm vt infra ꝓbabit. Oz ēt nō possit dici 2m ꝓbaī:qz cuilibet distincte actioni corrñdet ꝓprius terminus. Sed oib⁹ istis corrñdet idē nūo termin⁹.ſ.eē.ergo ꝛc. ¶ Dicet forte q maioz est falsa:qz idē terminus pōt vna actione esse ꝓductus z alia ꝓseruatus. ¶ Cōtra. Termin⁹ cuiuslz actionis est nālr posterioz ea. Sed id qō ꝓseruaī est ꝓus ꝓseruatione.g̃ ꝓseruatio nō est actio distincta a ꝓductione. ¶ Jtē. Sicut ꝓductio rei idiuisibilis.ſ.itelligentie est instātanea:ita ēt ꝓseruatio. Uñ in quolz instanti sui esse ꝓseruaī:qz si esset aliqō istās in quo nō ꝓseruaret.tūc in illo nō esset. Et sicut hoc dicūt isti de ꝓseruatione itelligentie.ita ēt habēt dicere de ꝓseruatione luminis in aere. Uñ si lumen ꝓseruet ꝑ vnā horā/in fine horе erunt infinite causationes.gb⁹ ꝓseruatū est:sicut ēt infinita instantia. Sed ad oēz causationē ꝓsequī aligs respect⁹.vt dicit ꝓbs 5° meta.g̃ in lumine ꝓseruato ꝑ horā essent actu ifiniti respect⁹. ¶ Dicet forte. q sicut ille causatiōes trāseūt z vna succedit alteri:ita ēt vna relone adueniēte alia desinit eē. ¶ Sed ꝫ. Quilibet effect⁹ realr referī ad suā cāz ēt ꝓductione cōpleta z trāsacta.g̃ nō opz q cessante actiōe cesset ille respect⁹. ¶ Scōo. Si in itelligentia est vna talis q̄titas successiua qualē tu ponis:sequī q ꝓbs insufficiēter enumerauit spēs q̄titatis.5° meta.z in pūtis. Sz boc est falsū: vt cōiter ꝓcedit.g̃ ꝛc. Cōsequētia pz:qz ꝓbs de ista nulla mētionē fecit. Jtē sequī q sit aliq̄ q̄titas de qua scie mathematice nō ꝓsiderāt. ¶ Tertio. Sequī q itelligētia accipere esse multis ꝓductionib⁹:ꝓns est falsuz:qz ꝼm ꝓbm ꝑ de gnōne. nulla res pōt bis ꝓduci siue bis accipe eē.g̃ ꝛc. Cōsequētia ꝓbaī. Nā per te itelligētia per ꝑm instans sui esse noua actione ponit inesse:qz ex sua ꝓductione ꝑa non bz q duret plusq̄ per instās.ergo in illa scōa causatione z in illo scōo instāti ꝓus nā bz nō eē q̄ esse:cū ꝑ te in illo instāti esset nō ens.nisi cōseruaret:z p ꝓns ponit in esse:z sic capit eē de nouo. ¶ Quarto. Aut inter ꝑmā causationē qua res ꝓducit.z scōaz qua ꝓseruaī cadit tps mediuz aut nō. Si dicas q sic.g̃ in illo tpe medio nō ꝓseruaī:z sic est nō ens. Si dicas q nō. ¶ Cōtra. Jlle actiones sunt instātanee.g̃ instās esset imediatū instāti:qō est ꝫ ꝓbm 6° physicoꝝ. ¶ Nec valēt rōnes gb⁹ ꝓbaī q ꝓseruatio sit actio distincta a ꝓductione. ¶ Dico. n. q ꝓseruare est agere:ſz nō est agere distinctū a ꝓductione rei que cōseruaī. Et iō dom est q in permanentia rerū incorruptibiliū nulla est successio:ſz eoꝝ duratio est tota sil. Nec aligd illius durationis ꝑteryt aut futuruz est:ſz ipsa eoꝝ duratio coexistat tpe ꝑterito z futuro. ¶ Oz aūt ibi nulla sit successio aut diuisibilitas. ꝓbaī. ¶ Prio. Jd i q̄ succedūt ꝓtinue ꝓtes

Ob. ꝓma

Ꝼm⁹ 4^m

Impugnatur ꝑ⁹ ob.

Fuga

Insecutio

Cauilla°.

Impug°

Cōclusio rū sua.

Ꝓria rō. p cclonc.

alicuius durationis est in cōtinua trāsmutatione. Sz suba icorruptibilis nō est in ptinua trāsmutatiōe. g̃ rc̃. Minor pz: ptinua enim trāsmutatio in nulla suba eterna est nisi q̄ celū cōtinue mouet localr. Maior ēt pz: qz id ptinue trāsmutat. in quo est ptinue alia z alia entitas. Sed in oī būte partes alicuius sibiinuicē succedētes est ptinue alia z alia entitas. g̃ rc̃. ¶ 2°. Nulla est diuisibilitas in mensura nisi p̄us nā sit diuisibilitas in mēsurato. Vñ dī. 4° phy. q̄ tps est diuisibile: qz motus est diuisibilis. Sz suba intelligētie simplex est. nō bns aliquā diuisibilitatē intrinsecā. g̃ mensura ei⁹ nullā bz partibilitatē. Nec valet istātia que supza facta est de suba subiecta q̄titati. z tñ nō extensa per eā: qz hoc est ipole saltē nāliter. sicut logmur hic: qz nulla for⁹ in subo existēs pōt absolui a suo effectu foāli: z iō repugnat q̄ suba sit sub quātitate z nō habeat extēsionē. ¶ 3°. Specialr arguit q̄ nō sit ibi successio relonū: vt dicebat supza: qz ipole est respectū plurificari nō plurificato aut fundaméto aut termino: qñ ab his duob⁹ depēdet relo essentialiter. Sz neq; fundamētū nec terminus plurificant. g̃ rc̃. maior pz. Minor ꝓbat. In intelligētia semp est idez esse numero z eadē suba/que sunt fundaméta relonis ad suaz cām: z semp est eadē numero cā dans esse z ipsuz pseruās: g̃ rc̃. ¶ 4°. Si itelligētie existētia bz simultatē: z ei⁹ duratio bz successionē. g̃ qōlz instās illi⁹ durationis est raptim transiens. Sz hoc est falsuz. g̃ rc̃. ꝓñtia est nota cuilibet intelligēti ex terminis. Falsitas ꝓñtis ꝓbat. Sicut exñtia in telligētie pōt pseruari: ita ēt istud nūc pōt pseruari: cū nulla sit entitas absoluta in intelligētia que pseruari nō possit. ergo nō est necessario raptim transiens.

Ad ꝓmū **Ad argumenta** in oppositum rñdet. ¶ Ad p̄m dī q̄ circunscripto oi tpe deus vult. a. intelligētiā esse in. b. positiue: qz vult tam. a. q̄ḃ. b. eē: z vult. a. nō eē in. c. negatiue: qz nō vult. c. esse: z p ꝓns vult q̄. a. nō sit in. c. z iō nō segt q̄ sint duo instātia. quoz vnū succedat alteri: sed bñ segt q̄ est vnū instans qō ponit eē: z aliō nūq̄ ponit eē. Pōt dici scōo q̄ de⁹ vult. a. ēt cū eternitate: z vult ipm nō eē cū eternitate: sed nō vult ipz eē cū eternitate ꝑm oēm pñtialitatē eternitatis: nec sil'r vult ipz

Ad scōm nō esse ꝑm oēm pñtialitatē eternitatis. ¶ Ad z^m dī q̄ posito illo casu nulla est successio intrinseca in illo esse: sz tñ mediat oppositū illius eē. s. nō esse: z ibi est successio oppositi ad oppositū. s. eē ad nō esse: in ipso aūt esse nulla succes-

Ad tertiū sio est. sed simultas. ¶ Ad 3^m negat ꝓñtia: qz lumen variabile est de se z corruptibile. nō aūt intelligētia: z ideo non pōt mēsurari euo. cū nō sit act⁹ incorruptibilis. ¶ Ad 4^m

Ad q̄rtū dī sicut sepe supza dictū est: q̄ aliqd creatū pōt esse infinitū durative. Vñ sicut si tps fuisset ab eterno ipsuz eēt nūc infinitū: ita hec duratio angeli est infinita. Dī ꝓterea q̄ sic for⁹ ignis nō dī infinita: sz in p̄ instāti sui esse habeat oēm perfectionez: quā vnq̄ intrinsece est habitura: ita nec esse

Ad q̄ntū rei euiterne. ¶ Ad 5^m dī q̄ ꝑbi negarēt illā annihilationē esse polez. Dī scōo q̄ cōcedēdo eaz nulla esset successio in esse itelligētie: sed post esse aduenire nō esse: qō est oppositū ei⁹ ꝺdictozie: z post nō esse aduenire esse: vñ nulla eēt successio in esse. Dī 3° q̄ posito casu q̄ esset tñ vna intelligentia: z illa annihilaret. z postea repararet: deus vellet eius esse coexistere eternitati: sed nō ꝑm totā eternitatem. Et simil'r vellet eius nō esse coexistere eternitati non ꝑm

Ad sextū totā eternitatē. ¶ Ad 6^m negat ꝓñtia: qz cū dico angelum fuisse dico duo: quoz vnū est existentia angeli: z aliud est respectus eius ad tps preteritū: z qz illū respectuz habuit in preterito. nō pōt deus facere q̄n ipsuz habuerit: vt dicit ꝓbs 6° etbicoz. Luz aūt dico angeluz fore simil'r. dico respectum eius ad tempus futurum: z qz illū respectū nūq̄ habuit. potest deus facere q̄ nunq̄ habebit.

¶ Utrum esse substantiaz corporaliū/mensuretur aliqua mensura indiuisibili. Questio. LIIII.

Queritur 54°. Utrū esse substātiaz corruptibiliū mensuret aliqua in diuisibili mēsura. Et vī q̄ sic. ¶ Primo. Esse Prima rō substātie corruptibilis est ita totū sil. sicut esse sube incorruptibilis. sicut hoc nō mēsurat tēpore: ita nec illud. ꝓñtia pz. Añs ꝓbat. Forma subalis in p̄mo instanti sui esse dat ita pfectū esse sicut vnq̄ post est data: cū ipsa nō possit intendi: z p ꝓns nec effectus eius

Scōa rō. formalis q̄ est eē. g̃ illud eē est totū sil. ¶ Scōo. Esse sube corruptibilis mēsurat instās tpis discreti. Sz oē instās est indiuisibile. g̃ mēsurat aliquo indiuisibili. minor pz. Maior ꝓbat. q̄ illud eē nō mēsurat eternitate nec euo: cū sit corruptibile. Nō ēt mēsurat tpe: qz in eo nulla est successio cū nō acgrat per ptez post ptē. Nō ēt mēsurat instās tēporis cōtinui: qz illud cui corrūdet tale instās tanq̄ mēsura. nō pōt coexistere cōtinuo successiue: esse aūt sube corruptibilis coexistit plurib⁹ partib⁹ tēporis. quaz vna succedit alteri. g̃ a sufficienti diuisione relinq̄t q̄ mēsuret instanti tēporis discreti. ¶ Tertio. Nō est suba corruptibi-

Tertia rō. lis. Sed esse hois mensurat aliquo indiuisibili. g̃ alicuius sube corruptibilis mēsura est idiuisibilis. maior pz. Minor ꝓbat. Esse hois est esse aie itellectiue. q̄ est incorrupti bilis. g̃ sibi correspondet p mēsura illud indiuisibile quo mensurant alie sube incorruptibiles. ¶ Quarto. Esse sub-

Quarta rō. stantie non est minoris simplicitatis z indiuisibilitatis q̄z sit eius actualis ꝓductio. Sed ꝓductio eius mēsurat instanti: vt dī 5° phy. tex. cō. 7. ergo ēt esse mensurat instāti. ¶ Quinto. Act⁹ p̄mus z actus scōs nō mēsurant eadē mē-

Quinta rō. sura. Sed eē sube icorruptibilis est act⁹ p̄mus. z eius operationes sunt actus scōs. g̃ nō mēsurant eadē mēsura. Sz opōnes mensurant tpe: cū ipse sint gdā mot⁹. g̃ eē mēsurat mēsura. q̄ nō est tps: z cū ois talis mēsura sit indiuisibilis. sequit q̄ istud esse mēsurat aliquo indiuisibili.

Respondeo q̄ aliud est querere de mēsura ꝓductionis sube incorruptibilis: z aliud est querere de mensura sube eius. Lz enim forte ꝓductio siue gnō bz sube nō sit aliō a for⁹ subali que p gnōnē acgrit. sicut nec mot⁹ distinguit a termino: tñ illa for⁹ non bz rōnē gnōnis nisi in p̄ instāti sui eē: z in oib⁹ sequētib⁹ non dī gñatio. sed forma. Vñ sicut de formis acgsitis p motuz verū est dicere q̄ fiunt solū in toto tēpore mensuráte motuz: z verū est dicere q̄ facte sunt tñ in vltimo instāti terminante motū: ita cuz acgsitio forme subalis rei gñabilis accipiat esse tñ in vltimo instanti. qō terminat alterationes precedētē: cū ipsa per se cō sequat motū eius. ꝓductio siue gnātio mensurat instāti transeunte: qō nō pōt bis accipi. Nec tale instās coexistit pluribus partibus tēporis: sed statim fluit: ita q̄ in nullo instāti vel mēsura posterio ri verū est dicere. ista forma nūc fit aut gñat: sicut de aere vez est dicere q̄ illuminat. q̄diu corpus luminosum est ei pñs. ¶ Sz qō ista est de pmanētia eēntiali. Nā for⁹ nō Questit obz qd sit solū manet in mā in p̄mo instāti sui eē: sed ēt per tps post donec corrūpatur: z ideo est dubium a quo mensuret hec permanentia. ¶ Ad qō rñdeo q̄ ois permanētia actualis

Cōclusio rñsiua existentie subaz corruptibilium tēpore mensurat. ¶ Et ista fuit opio Sācti Thome. 1. q. 10. ar. 5. vbi sic dicit. Que dā sic recedunt a pmanētia essendi/cum esse eoz est subm transmutationis: vel in transmutatione consistit: z ista mē surantur tempore: sicut ois mot⁹. z esse oiuz corruptibiliū: hec ille. ¶ Pro cui⁹ notitia est sciendū q̄ in oi mixto est

Rōnduz. qualitas media inter qualitates elemētoz. z ex eis cōstat: vt dictū fuit in. 8. rōne cui⁹ in oi mixto est transmutatio continua: cuius trāsmutationis subiectuz est ipsa substātia

corpoꝛis mixti. Silr inter elmta est ꝓtinua alteratio. Et iō tales ſube ſunt in ꝓtinua via ad coꝛruptionē: ꝛ p ꝓns ēt in quodā fluxu ꝓtinuo: nō q ipz esse aut foꝛa q̄ est acgrant ptibilr: ſz qz vt dictū est. cōtinue tendit in coꝛruptionem. Propterea dicit Cōm. ꝛz. meta. cō. 38. q oē qō trāſmutaī in ſuba est diuerſaꝛ diſpōnum in ſuba: ꝛ postea ſubdit q coꝛpa celeſtia ſūt media iter ſubas ſepatas. ꝛ ſubas coꝛruptibiles: qz ſube ſepate ſunt itrāſmutabiles. ꝛ ꝑz locū ꝛ ꝑm ſubaz: coꝛpa ℞o celeſtia ꝑm ſubaz trn: ſube aūt coꝛruptibiles ꝛ ꝑm ſubaz ꝛ ꝑm locū tranſmutant. Et pp hoc dico q nō trn eē q̄litatū ꝑm quas est trāſmutatio: ſz ēt eē ſube tpe mēſuraī. Et ſi diceret aligs. Sepet de⁹ a ſuba coꝛruptibiliōes q̄litates actiuas ꝛ paſſiuas: tūc in ea nulla erit tranſmutatio: ꝛ p ꝓns nō mēſurabit tpe. C Qꝛ ſi rn̄deaī q iſtō fieri nō pōt. Da ltē est pole q illa ſepatio fiat p itellectuz. C Rn̄deo q ꝑm multos de⁹ nō pōt facere ſubaz nālē ſine calido ꝛ frigido. ꝛ alys hꝫ q̄litatib⁹: imo gdā volunt. q nec ēt ſine q̄litate: trn̄ gcqd ſit de ℔ nō est nūc determinā, dū. qz ptinet ad theologos. Dico igit q ſi aliq̄ ſuba nālis fieret ſine oi accīte abſoluto: ipſa nō eēt plus coꝛruptibilis q̄ celū: qn̄ in ea nihil eſſet ꝑn⁹ agendi vel patiēdi. Et q̄diu ſic ꝓſeruareī tādiu eēt icoꝛruptibilis ꝛ menſurareī ea mēſura q̄ ſube icoꝛruptibiles. Dico trn̄ q eēt nata mēſurari tpe: qz pole eēt q i ea ponerenī q̄litates actiue ꝛ paſſiue: p quaꝛ ꝓtinuā actionē tēderet in nō eē. C Ad id ℞o qō addit de ſepatione p itellectū: dico q mēſurari nō cōuenit reb⁹ ꝑut hñt eē in itellectu. ſz ꝑut ſūt in ſeipſis: ꝛ iō ſz itell⁹ poſſit apꝛehendere ſubaz nō apꝛhēdēdo ei⁹ accidētia, nō ſeqt ex hoc q mēſureī mēſura diſticta a menſura ſuoꝛ accidētiū. C Sūt trn̄ alīq q dicūt hꝫ ſubaz coꝛruptibilē mēſurari inſtanti tpis diſcreti: ꝛ iſte fuit Verueus op. Ver. q̄ſz. z⁹q. ꝛz. Sz iſtud mihi vī falſuz. C Prio. qz ſuba coꝛruptibilis ꝑducit in inſtāti tēpoꝛis ꝓtinui. cū ei⁹ ꝑductio hēat p ſe neceſſariā bitudinē ad tps mēſuras alterationē ꝓcedētē. q ei⁹ mēſura ē aut tale iſtās trāſiēs aut tps ſeqns ipz. Sz nō inſtās. aliogn ſuba nō duraret niſi p inſtans. q ei⁹ mēſura est tps. C ꝛ⁰. Nulla res mēſuraī iſtāti tpis diſcreti niſi ei⁹ ꝑductio ſit in tali iſtāti: ſicut nihil menſuraī tpe niſi cui⁹ ꝑductio est in tpe. vel ſaltē in eo qō est aligd tpis. Sz ꝑductio ſube coꝛruptibilis nō est in iſtāti tpis diſcreti: ſz in inſtāti tpis ꝓtinui. q ꝛc. C ꝛ⁰. Quecūqz ſubyciūtur tēpoꝛi ꝛ tpe trāſmutant hñt ipz tps p mēſura. vt dī. 4. phy. Jō. n. itellectio ꝛ volitio ꝛ viſio ꝛ eē lumis in acre nō mēſuranī tpe: qz tps nihil facit ad eoꝝ coꝛruptionē. Nam ſi ſol cētū annis ſtaret ſup emiſpheriū nr̄m ſemp ꝓſeruaretur i aere illō lumē nūo nūc cauſatū: qz ibi nulla ē ꝑtietas. Silr dico de viſiōe ſi obz icoꝛruptibile ſemp eēt pñs poc viſiue. Et ſilr de itellectione ac viſiōe dōm est: qz eis nihil est ꝑtiū: ſz tps facit ad coꝛruptionē ſube coꝛruptibilis rō ne ꝑtietatis: q̄ est i q̄litatib⁹ ei⁹a qb⁹ ipſa ſepari nō ꝑt. q ꝛc.

Ad ꝑmū. **Ad primum** In oppoſitū negaī pñtia. Ad pba tionē dī q eē ſube nō intendit nec remittit. ſicut nec foꝛa ſubalis: trn̄ cōiunctū est aligb⁹. ſ. trāſmutationi accītiū rōne cui⁹ ꝓtinue tēdit in nō eē: ꝛ iō nō est ſile. C Et ſi dicaī. Cū ſube ſepate ſint ꝓiūcte ſuis opōnib⁹ q̄ mēſuranī tpe diſcreto, ꝛ ipſe q̄ ad eē eaꝝ mēſurantur euo: q̄re nō ſilr est dōm de ſuba coꝛruptibili q ꝛz eius trāſmutatio ꝑm q̄litates mēſureī tpe: trn̄ ipſa ſuba nō menſuraī tpe. Rn̄deo q alia rō est hic ꝛ ibi. nā in ſuba icoꝛruptibili nulla est q̄litas ꝓſeruās eē ipſi⁹: q̄n talis ſuba ex ſe est incoꝛruptibilis. Et ſilr in ea nulla est q̄litas cui⁹ tranſmutatio ſit via ad coꝛruptionē ei⁹. Jn ſuba aūt coꝛruptibili ſunt q̄litates faciētes ad ei⁹ ꝓſeruationē: ꝛ p eaꝝ trāſmutationē coꝛrūpīt eē ipſi⁹ ſube: ꝛ iō opz q eadē mēſura mē Ad ſcōm ſureī eaꝝ ſuba q̄ ꝛ ille trāſmutationes. C Ad ꝛ^m negatur maioꝛ. Ad pbōnē dī q mēſuraī tpe. Nec valet iſta ꝓntia. Eſſe ſube nō acgrīt p ptē post ptē. q nō mēſuraī tpe: qz op poſitū ꝓntis pōt ſtare cū ante: eſſe. n. qō nō acgrīt per ptē post ptē: pōt tpe mēſurari: oūmō ſit ſubm trāſmutationis que est via ad ei⁹ coꝛruptionē. Ad ꝛ^m dī in hoc nō est aliud eē niſi id qō dat aia itellectiua: ſicut ēt nulla alia foꝛma preter eā in hoc est. Illud aūt eſſe pōt dupl̄r ꝓsiderari. Uno⁰ abſolute ꝛ ꝑm ſe: ꝛ ſic nō mēſuraī tpe: ſz euo: ſicut ꝛ eē oiuz aliaꝝ ſubaꝝ incoꝛruptibiliū. Alio⁰ cōſideraī. vt est eſſe hoc. i. vt hō: puta Sortes p ipz exiſtit: ꝛ qz ſoꝛ. per cōtinuā alterationē ꝑm q̄litates ſuas tēdit in nō eē. i. est in via vt deſinat ptcipare illud eē qō ei dat ſua aia itellectiua: iō vt ſic mēſuraī tpe. Et bꝛeuiter. dico q eē aie itellectiue nō mēſuraī tpe: ſz ꝑmanētia mās ſub illo eē tpe mēſuraī. C Ad 4^m pcedit maioꝛ: qz foꝛma ſube nō ſolū nō est maioꝛis ſimplicitatis q̄ ei⁹ ꝑductio: ſed est ipſamet ꝑductio: gñatio. n. ignis est foꝛa ignis: ſed illa foꝛa nō hꝫ rōnez gnōnis niſi in ꝑ inſtāti ſui eſſe. Sed negaī illa ꝓntia. gnō mēſuraī inſtāti. q eē acgſitū per eā mēſuraī inſtāti. Et rō hui⁹ est: qz illa res que est gnō menſuraī tpe: ꝛz in toto illo tēpoꝛe quo talis res durat nūq̄ hēat rōnē gnōnis niſi in inſtāti ꝑ. C Ad 5^m negaī maioꝛ: qz q aliq act⁹ mēſurenī eadē mēſura nō refert q vnus ſit act⁹ ꝑm⁹ ꝛ ali⁹ ſit. ſcōs. ſiue q vn⁹ ſit ſuba ꝛ ali⁹ ſit accidēs. Nā ſicut ſuba celi mēſuraī euo: ita ꝛ quātitas ei⁹ ꝛ lux: pñt enīz eadē mēſura mēſurari q̄ cōueniunt eodē mō durationis: ꝛ ſic est ſuba coꝛruptibilis ꝛ eius operationes: vt declaratū fuit.

C Utrū permanētia vnius intelligentie poſſit eſſe mēſura permanentie oīum incoꝛpoꝛalium. Queſtio. LV.

Queritur ⁵⁵⁰. Utrū pmanentia vn⁹ intelligentie poſſit eſſe menſura permanētie oīum incoꝛpoꝛalium. Et vī q nō. C Prīmo. qz de rōne mēſure est q ex nā rei ſit notioꝛ mēſurato: aliogn non duceret ex nā ſua in notitiam alterius. Sed permanentia vnius non est ex ſe notioꝛ q̄ pmanentia alterius: qz cū omnes ſint equaliter ex natura ſua incoꝛruptibiles. quelibet habet ex ſe q trn̄ duret ſicut alia. ergo duratio vnius nō est ex ſe magis nota q̄ duratio alteri⁹. C ꝛ⁰. Nullum indiuiſibile poteſt mēſurari: mēſura. n. nō est niſi habētis ptes. Sz pmanētia cuiuſlz itelligētie est idiuiſibilis cū i ea nulla ſit ſucceſſio: vt ſupra ꝓbatū fuit. q nō pōt ab aliq̄ menſurari. C ꝛ⁰. In quolz gñe est vna ꝑ⁹ mēſura, qua mēſuranī oīa q̄ ſūt illi⁹ gñis. Sz ſubaꝝ incoꝛruptibiliū alique ſūt diuerſoꝝ generū. q est dare duas ꝑmas mēſuras: quaꝝ vna mēſurentur oīa q̄ ſunt alteri⁹ gñis: maioꝛ est nota. Minoꝛ ꝓbaī. Coꝛpoꝛeū ꝛ incoꝛpoꝛeū gñe diſtinguunt. cū coꝛpoꝛeitas ꝛ icoꝛpoꝛeitas ſint dīe diuidētes ſubaz imediate i duo gña ſub alterna. Sz ſubaꝝ icoꝛruptibiliū alique ſunt coꝛpee. vt celi: alique ℞o incoꝛpee vt intelligētie. q ꝛc. C 4⁰. Jd qō est ſūme tale in aliquo gñe est cā efficiēs alioꝝ eiuſdē gñis: vt dī ꝛ⁰ meta. tex. cō. 4. Sz id qō est menſura oīum alicuius gñis est maxie tale i illo gñe: vt dī. 10. meta. t. cō. z. q est cā effectiua. Sz vna intelligētia non est effectiua aliaꝝ. q vna nō est aliaꝝ mēſura. Maioꝛ hui⁹ ꝓceſſus cōfirmaī: qz p eā doctoꝛes ꝓbāt deū eſſe cām efficientē oīuz entiū: q̄ non cōcluderet: niſi illa maioꝛ eſſet vniuerſalr vera.

Rn̄deo. Jn iſta. q. p declarabit titulus. q. ꝛ⁰ ꝑmittenī tur aliq̄. 3⁰ dicet ad. q. C Quātū ad ꝑ^m ſciēdum est q aliud est querere vtrū ſit vna trn̄ intelligentia per quā oēs alie mēſuranī. Et aliud est querere vtrū vna intelligētia poſſit eſſe mēſura alicui⁹ alterius: nā iſtud ꝛ^m pōt ſtare cū oppoſito ꝑmi. Si enī. a. eēt ꝓciſa mēſura. b. ꝛ. b. eſſet mēſura. c. ꝛ ſic ſucceſſiue: tūc vna intelligētia eſſet mēſura alteri⁹: ꝛ trn̄ nō eſſet trn̄ vna mēſura. Jn ꝑmo ſenſu

proceditur in ista.q.t non in scdo.

Quantum ad z^m premittit primo q sicut dictum fuit in.10.huius mensura est proprie passio quantitatis:t ideo si proprie loquamur non inuenit nisi in rebus quantis. Tuz qz eis duratio t permanentia essendi vt signari p modum cuiusda extensionis:io cuilibet durationi assignat proprias mensura. ¶ Premittit z° q mensurari vnum per aliud non est aliud:nisi quantitatem vnius cognosci per quantitatem alterius.siue illa sit quantitas virtutis siue sit quantitas molis.Ex quo pz q vna intelligentia esse mensuram alterius no est aliud nisi cognoscere quantitate vni p quantitate alterius. Et qz nulla res ducit ex na sua in notitia alteri nisi ex se sit notior:ideo et nulla res est ex na sua alteri mensura.nisi fm se sit notior ea. ¶ Premittit 3° q aliqua mensura est eqlis mensurato:t tuc fit mensuratio p applicatione vni ad aliud.aliqua mensuratu excedit mensura:t tuc mensurat p replicatione mensure:vt pz in numeris q vnitate mensurant. Aliqua mensura excedit mensuratu:t tuc di mensuratu mensurari per accessuz ad mensura vel recessuz ab ea. ¶ Premittit 4° q sube abstracte possunt qdrupler psiderari. Uno° quatu ad eaz duratione.Sco quatu ad eaz simplicitatez qdditatis siue in essendo.Tertio quatu ad eaz simplicitate in opando.Quarto quatu ad eaz nobilitate t pfem fz naz.

Quantum ad 3^m rndet quatuor pnibus iuxta quatuor ptes pdicte distonis. ¶ Prima est ista. Stando pcise in duratione t permanentia essendi oib alys circuscriptis salte p intellectu/nulla suba finita incorrupti bilis pot esse mensura alteri. ¶ Probat ista pclo breuiter ex hoc q oia incorruptibilia vniformiter incorruptibilia sunt.nec vnum est ex natura sua magis incorruptibile qz aliud:t ideo impossibile est q incorruptibilitas sit notior ex natura sua de vno qz de alio:per psequens nullum pot ex na sua ee mensura alteri. ¶ Ad hui euidentia est sciendu q aligs actus pot dupler hre aptitudine ad incorruptibilitate vel corruptibilitate.Uno° ex pte agentis.Alio mo ex pte subi.Ex pte agentis hz act aptitudine ad incorruptibilitate vel ad ei oppositu fm modu quo ages agit.Si enim ages agat necio:tuc effect ei hz ex pte agentis q sit perpetuus:qz ages no pot no agere ipsum.Si vo ages agat mere ptingenter.tuc pot agere t no agere:t p pns effectus quatus est ex pte agentis pot no esse.t sic no hz aptitudine ad perpetuitate.Ex pte vo subi hz aptitudine t perpetuitate qa subz est ppetuu t no est in po ad actu oppositu.Et qz ma celi est ppetua.t no est in po ad puatione forme qua hz. Silr qz qdditas intelligentie cuiuslz est ppetua.t no est in po ad oppm sui ee:io oia ista hnt vniformiter eade rone ppetuitatis t durationis quatu est ex se:lz no habeat hoc ex pte agentis qo pot ea pseruare t no pseruare. ¶ z° p. Una intelligentia no pot esse mensura alteri quatu ad simplicitate sube ipsaz. ¶ Ista p pbat et sicut pcedens.qa oes sunt equalr simplices:qa in nulla eaz est vel minima coposi tio ptiu essentialiu siue qdditatiuaz. ¶ 3° p. Una intelligentia pot esse mensura oium incorporaliu quatu ad perfectionez t nobilitate. Probat. Ubi aliq sunt eiusde gnis t spe distincta:ibi opz esse vnu nobilius oibus alys. Sz oia incorruptibilia conueniut in gne entis ppetui.t spe distinguunt.q est in eis aligd dignu alys. Sz nobilissimu in aliq gne est mensura oium aliorum:inquatu perfectione vniuscuiusqz aliorum cognoscim p approximatione vel elongatione ad ipz.q tc. Tota ista deductio pz t pbat maiorem:qz ipole est res spe distinctas hre eude essendi gradu nobilitatis:cu semp vna duarum diuidentium genus sit nobilior alia. Minor et pbat:na q intelligentie differat spe pbabit infra.Or et celi differat spe pbat:qz planete differut spe.imo et stelle:vt dicit Lo metator z° celi.Sz stella est de na sui celi.q et celi spe differut. ¶ 4^a p. Una intelligentia pot esse mensura aliarum quatuu ad opone. ¶ Pro notitia huius pnis est sciendu q quato aliq intelligentia e superior.tanto p pauciores spes intelligit:t p pns superiorib intellectionib. Uni opones intelligentie superioris sunt magis vniformes oponib intelligentie inferioris.Et io sicut ille motor corporalis q est magis regularis t vniformis t vnus est mensura oiuz aliorum motuu.lz qlz motus et beat pter hoc sua propria mensura intrinseca:ita dat vna p intelligentia q oiuz aliarum est mensura:t hec est illa cui esse simpliciori oni pnictu est. ¶ Que aut sit ista t multa alia prinetia ad maz intelligentiarum hnt ptractare theologi li°.z°ien.

Ad primum Satis pz rnsio p pam pnem.vbi dcm fuit q vna no mensurat alia quatu ad durationem:sz quatu ad nobilitate t simplicitate oponis.Cognoscim.n.q quata aliq est proprie p/tanto pauciorib oponib intelligit:t tanto sua na est perfectior. ¶ Ad z^m di q indiuisibile fm quantitate vt punct t vnitas/mensurari non pnt.Forme tn imales t idiuisibiles fm qdditate pnt mensurari eo mo q declatu fuit:qz itells pot p vnu certificari de alys. ¶ Ad 3^m di q aliq dnr diuersorum generu dupler. Uno° fm nas suas.Alio° quatu ad modu endi.p mo quitas celi t quitas terre sunt eiusde gnis no solu logice.sz et metace:qz quitas dicit vnu pceptu obiectiuu in q queniut oes quitates ptinue t pmanentes.Dico tn q iste quitates no sut eiusde gnis physice:qz iter eas no pot ee trasmutatio/a qua nalis phs accepit idetitate generica. Sco aut mo iste quitates differut gne:qz vna earum hz esse corruptibile t alia incorruptibile:t p oppm oia q queniut in incorruptibilitate pnt dici ee eiusde gnis quatu ad modu essendi:t sic pot eis corrndere vna mensura. ¶ Ad 4^m di q p illa proponem sic pcise suptam no pbat theologi t phi:q deus sit ca effectiua oiuz:sz solu q na entis est eminetior in deo qz in alys:qz in oib alys hz ee diminutu:t postea ex hoc pcludut q alia no hnt entitate a se:t p pns q sunt ab alio effective.sicut supra in speciali qone deductu fuit.

¶ Utrum permanentia intelligentie distinguantur ab intelligentia. Questio. LVI.

Queritur 56°.Utr pmanetia intelligetie distinguat ab intelligentia.

Respondeo q in ista.q.pot habere duos sensus. Prim est an pmanetia.i.actualis exstia intelligetie distinguit a suba ei:t de B qsitu fuit supra.Sco est psupposito q exstia intelligetie no sit eius suba.An pmanetia siue duratio illi exstie sit ipsamet exstia/vel poti aliqd ab ea distinctu. ¶ Ad qd rndet q sut vna res t rone distinguut: qd pbat. ¶ Prio. Nulla maior distio est iter exstias sube abstracte t ei duratione siue mensura qz sit iter pm motu t ei mensura q est tps.Sz mot t tps sut vna res.g tc.Maior nota.Minor pbat:qz phs.4.phy.t.2.101.dicit q tps est nus mot pus t posteri. Et ibi Lo^tor.co.102.dicit q phs no accipit num nue rate:sz num numatu:g no est alio nisi ipse ptes tpis q nuate sut.Et hac expone dic et ee fm Alexam aphrodiseu.Ex B argu sic.Partes pores t posteriores in motu sut ipse mot:t eede ptes.inquatu sunt nuate sut tps.sz esse nuatu actu no addit sup illas ptes nisi respectu ad alias nerate.g tps t mot sut eade res t distinguunt p opone itells. ¶ Confirmat.qz Lo^tor.co.93.qrti phy.sic dicit.Prius t posteri q sut in motu hnt qdditate aliqua gdditate mot.lz sint cu motu idem i sbo.Et post pauca subdit.pus t posteri cu fuerit accepta fz q sut i sbo:tuc crut partes motus:cu aut fuerint psiderata fm diffone t qdditate.tuc pus t posterius erit aliud a motu:qa mot est in quitate:t pus t posterius sunt in numero.Ex qbus pz:q prius t posterius.vt sunt ptes tporis.i.vt sunt numerate

Cocto 4° Notaduz

Ad pmu

Ad scm

Ad tertiu Dissicio.

Ad qrtu

Duplex questi sensus.

Coclusio rn sua

Nulo sensu q sit.

Sup^m 2^m

Sup^m 3^m

Sup^m 4^m

Prima p°

Nonduz.

Scda p°.

Tertia p°

nō distinguunt a motu. nisi ſm diffōnē. idest ſm rōnē fortalē: qz alia est rō motus: tm̄ sunt idē subo. i. ſm rez. Et cō men. 109. dicit q motus z tēpus sunt idē māliter z distinguunt tm̄ formalr. ¶ Sed ꝯ hanc rōnez arguit. Primo. Impugnatur pcło. Nulla q̄titas est cadē alteri quātitati nisi partes eiusdez ꝓportionis in ea sint equales tam in numero q̄ in magnitudine ptibus eiusdē ꝓportionis in alia. Sed ptes eiusdē ꝓportionis alicuius motus nō sunt equales in numero z magnitudine ptibus eiusdē ꝓportionis in tpe. ergo tēpus z motus nō sunt eadē q̄titas: maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbat. Si enim. a. mobile moueat sup. b. magnitudie a motoꝛe. c. aliquāte virtutis: z postea moueat a motoꝛe. d. duple vtutis: cōstat q in vtroq3 motu sunt eedē ptes: qz mouens motu velociori nō facit mobile sil' pertransire multas ptes. sed vnā post aliā: z tm̄ nō erūt equales partib⁹ tpis: qz mouēs motu velociori mouet in minori tpe. g̃ ꝛc. ¶ Scōo. pbs 4° phy. ꝓbat q mot⁹ nō est tēpus. Tum qz tps est vbiq. nō aūt motus. Tuz qz tps nō multiplicat. z motus multiplicat. Tuz qz velox z tardū sūt ptes mot⁹ z nō tpis. g̃ ꝛc. Ad pmā. ¶ Ad p^m dr q nō opz multū ptractare in hoc loco mām istaz. sed ptinet ad 4^m phy. quātū tm̄ ptinet ad ꝓpositum dr q cū tēpus nō sit aliud nisi ꝑus z posterius numerata in motu: vt pz ex diffōne tēporis. 4. phy. si. opz q vbicūq3 ista reperiunt. ibi ēt sit tps. Et qz in oi motu reperiunt iō in oi motu est assignare ꝓpriū z adeq̄tū eius tps. Cum hoc tm̄ stat q dat tm̄ vnū tēpus mēsurās oēs motus: qz etiam dat tm̄ vnus motus ꝑmus oium z regularissimus. Ex his dico q dum mobile mouet super aliqua magnitudine a duobus motoꝛibus successiue. quoꝝ vnus mouet velociꝰ altero. sicut ibi sunt duo mot⁹: ita ēt duo tēpoꝛa: z ptes cuiuslibet illoꝝ motuū sunt eq̄les partib⁹ sui ꝓpriꝰ tēporis: sed per cōparationē ad tēpus cōe. qō est tm̄ vnum: plures ptes buiꝰ tēporis corrident motui tardo q̄ velociori: ga motus tardus coexistit pluribus ptibus illius tēporis: q̄ mot⁹ velocioꝛ. Ad scōm ¶ Ad z^m dr q oēs alij mot⁹ ꝑter ꝑ^m distinguunt realr a tpe ꝑ z cōi. Iz q̄z q̄z habeat ꝓpriū tps ei intrinsecū: sicut ēt bz ꝓprias ptes: quaꝝ vna est prioꝛ z alia posterioꝛ. Loquēdo aūt de ꝑmo motu. dico q pbs nō intēdit ꝓbare q distinguant realr. sed q distinguant formalr. Et q tēpus sit accidēs motus: qz accidit motui q partes eius numerent: z iō accidit ei rō tpis. sicut etiaz albedini accidit similitudo. Iz sit eadē res cū albedine. ¶ Ad ꝑmā pbōnē dr q tps ꝑ^m est vbiq3 tanq̄ mēsura: qz oēs alij motus z getes co mensurant. motus aūt ꝑmus nō est vbiq3 tanq̄ mensura: qz ei nō cōuenit rō mensure. inq̄tū est motus. Iz inq̄tū bz rōnē tēporis. ¶ Ad scōaz dr q multiplicat. sicut z motus: nō tm̄ multiplicat illud tps qō est ꝑma mēsura oiuz motuū. ¶ Ad tertiā dr q velox z tardū sunt passiones mot⁹: inq̄tū distinguit rōne a tēpoꝛe: qz nō cōueniunt motui. inq̄tū est tps. i. inq̄tū ꝑus z posteri⁹ in eo sunt numerata: Iz ꝓueniūt ei precise: inq̄tū est motus.

¶ Utrū quamlibet intelligentiā/esse nature intellectualis possit demonstrari. Questio. LVII.

Ueritur §7°. An demſrari possit qualz intelligentiā esse nāe intellectualis. Et vi q nō. ¶ Primo. Nulla dīa cōstitutiua generis vel spēi pōt de eo demſrari cuius est ꝓstitutiua: qz vt ꝓbat. z. posteri^r. nec diffō nec aliqua pars diffōnis pōt demſrari de diffinito. Iz intellectualitas est dīa cōstitutiua gn̄is subaꝝ abstractarū. ergo. Prīa rō. Scōa rō. ¶ Scōo. Si demōstrari posset medium ad hāc demſrōnē esset imālitas: vt dicēdo sic. oē imāle est intellectuale. Sz imālitas nō est sufficiēs mediū. g̃. maioꝛ pz: qa ex sensatis nō vī posse regri aliō mediū. Minoꝛ ꝓbat: qz imālitas ꝓbat ꝑ intellectualitatē. Nam ꝑbs ꝓbat 3° de aīa. q intell's est separatus z imixtus per hoc q est intelligens. g̃ intellectualitas nō ꝓbat ꝑ imālitatē: aliogn esset circulus in demſronib⁹. Tertia rō ¶ Tertio. Id qō ꝓueniꝰ alicui ex se nō pōt de eo demſrari: cū nō habeat cām ꝑ quā tali rei ꝓueniat. Sed quelibet intelligentia ex natura sua est itellectualis: alioquin non esset ex se intelligentia. ergo intellectualitas de nulla earum demonstrari potest.

Respondeo. In ista q. ꝑmo aliqua ꝑmittēda sūt. z° dōm est ad quesitū. Distictio. ¶ Quātū ad ꝑ^m sciendū est q sicut mobilitas dupl'r accipi pōt: ita intellectualitas. Aliqñ enim accipit mobilitas ꝑut dicit fortalē rōnē obiecti nālis ꝓbie. ſm quē modū dicit Cōmē. z Alb. q corpus inq̄tuz est mobile est subm in nāli ꝓbia: ita q mobilitas est formalis z qdditatiua rō quā ꝑ z ꝑ se respicit ille habit⁹: z hoc mō ēt corpus siue ens mobile non est aliud. nisi eē talē nām que sit apta nata moueri rōne alic⁹ ꝑncipy sibi intrinseci. Alio mō accipit mobilitas ꝑ aptitudine siue inclinatione ad motū. z hec est ꝓpria passio demonstrabilis de tali ente siue mobili ꝑ mobilitatez ꝑ mō dictā. Et sil'r intellectualitas accipi pōt ꝓ ipsa nā q̄ intellectualis est. Et pōt ēt accipi ꝑ aptitudine ad intelligēdū. ꝑmo aūt mō est dīa cōstitutiua. Sed scōo mō est accīs z ꝓprietas eius. Immāl's tas dr 3^r. ¶ Sciendū z° q imālitas tripl'r pōt accipi. Uno mō ꝑ negōne inclusa in hoc noie imāle: z qz negatio nō pōt esse ꝑn^m alicuius entis positiui: iō per imālitatē hoc mō dictaz de nulla re pōt demſrari ꝓpria passio. Scōo accipit imālitas: put dicit qd positiuū oppositum māe que est pura po^a. z hoc mō qlibet actus nō bīs māz partē sui pōt dici ens imāle. hec aūt imālitas non pōt esse ꝑn^m ad demonstrādū itellectualitatez: aliogn sequeret q quātitas in eucha^a eēt intellectualis. Tertio accipit imālitas ꝑ entitate positiua ꝑ se subsistēte/nō habēte mām nec quātitatē. z talis imaterialitas ꝓprie appellatur entitas siue natura spiritualis.

Quantum ad z^m pono duas ꝑnes: quarū ꝑma est. Prīa 2°. ¶ Intellectualitas que est ꝓpria passio pōt demſrari a pōri. de intelligētys ꝑ intellectualitatē ꝑmo mō dictā: siue ꝑ imālitatē 3° mō dictā: siue per spūalitatez qō idē est. Et hoc ꝓbat. ¶ Primo. Nulla res pōt esse expers cuiuslibet boni siue cuiuslibet opōnis. Et per hanc ꝓpositionē ꝓbat ꝑbs. 7. metaphy. ideas platonicas. Sz nā imālis ꝑ se subsistēs esset expers cuiusłz operationis nisi itelligeret. ergo. Minoꝛ ꝓbat. Nō eniz posset hīe opōnes q̄ fiūt ꝑ q̄litates actiuas z passiuas: cum tales q̄litates nō sint nisi in ſuba māli z q̄ta. Nō ēt hīet motū localē: sicut grauia z leuia ꝓp eādē rōnē. Nō ēt hīet opōnes vegetatiuas aut sensitiuas: qz iste nō fiūt nisi ꝑ organū corpale. Nō ēt hīet viz motiuā celi: qz vt dicit ꝑbs z° z 3° de aia. vis motiua in aialib⁹ ꝓsupponit appetitū: z appetitus ꝓsupponit cognitionē. g̃ si cognitio itellectiua. nō esset in ſuba imāli: sequit q nulla opō sibi ꝓueniret. Mōdus ¶ Scōo. Immālitas est cā q aliqd sit nāe itelliue. g̃ ꝑ eā a pōri pt demſrari itellectualitas. ꝓntia pz. Assis ꝓbat. ¶ Ad cuius euidētiā. Sciēdū est q nā ꝑ se subsistēs z imālis est nobilioꝛ q̄lz ſuba māli: qz magis elōgata est a potētialitate: z ꝑ ꝓns dz hīe nobilioꝛē opōnē z vtutē. Intelligere aūt est nobilissima oium opōnū. vñ ꝑbs. 12. meta. tex. cō. 1. ex hoc ꝓbat deū esse intelligētē. dicēs deū esse nobilissimū oium entiū: que nobilitas nō inest ei: nisi qz itelligit. Et ibi Cōmētaꝛ ꝓbat ex hoc q nō solū ꝑ^m ꝑn^m est nāe intellectualis. sed ēt q semꝑ actu intelligit dicens: q est necesse. vt intellectus semꝑ sit ſm alteꝝ ipsoꝝ duoꝝ. s. aut ſm dispōnē qua sciēs nō vtit scia sua: z tūc est q̄si dormiēs. z nō inuenit in eo dispō nobilis. Aut ſm dispōnē in qua sciēs vtit scia sua: z hoc est valde nobile. Et sic patet a ꝓriori q per T. cō. 38.

imālitatē ꝓcludit itellectualitas eo mō quo ꝑ ꝓceptū abstractū ꝓcludit passio inadeq̄ta de quolz iferiozi: puta per triāgulū bñe tres angulos de isochele. Naz aliq̄n demr̄at adeq̄ta passio de subo: ꝛ hoc opz eē ꝑ ppria p̄n̄ illi⁹: puta ꝑ diffōnē subi. Aliq̄n ꝓcludit passio inadeq̄ta sicut visibilitas demr̄at de albedine ꝛ nigredie: ꝛ in tali demr̄one medīū nō est diffō talis subi. sed est cōcept⁹ abstract⁹ ab oib⁹ istis. puta ꝓcept⁹ colozis. Et ꝟ scōo mō demr̄at itellectualitas ꝑ imālitatē: qz itellectualitas nō est passio adeq̄ta alicui itelligētie. sz oib⁹ ꝓuenit: ꝛ iō ꝑ ꝓceptū imālitatis q oibus est cōis pōt ō vnaquaqz ea⁊ demr̄ari itellectualitas.

Scōa ꝓ°. ℂ Za ꝓ est. Immālitas ꝑt demr̄ari ꝑ itellectualitatē a posteriozi. Ista ꝓ ꝑbat̄. ℂ Prio. qz ois cā pōt demr̄ari ꝑ effectū. Sz imālitas est cā intellectualitatis. g̃ ꝛc. ℂ Zo. Ois opō ꝛ vt⁹ cogscitiua regrit imālitatē. g̃ nobilissima vt⁹ cognoscitiua maiozē regrit imālitatē: hꝫ aūt ē itell's ꝑña pz. Añs ꝑbat̄. Tuz qz ·Phs zo de aia. t. p. 122. dicit q ꝑ plāte nō cogscūt ꝑ suā mālitatē. Et i eodē libro dicit q iō sensus est cognoscitiu⁹: qz recipit spēs rerū sensibiliū sine mā.

Ad ꝑmū **Ad argumenta** rñdet̄ sz satis appeat eo⁊ rñsio ex p̄dictis. ℂ Ad p̄m negat̄ minoz accipiēdo itellectualitatē: put dicit aptitudinē ꝛ imediatū p̄n̄m elicitiuū intellectionis.

Ad scōm ℂ Ad zm negat̄ minoz. Ad ꝑbōnē dr̄ q illa ꝑbatio est a posteriozi: ꝛ ꝑ ꝓñs non est circulatio in his demr̄ationib⁹.

Ad tertiū ℂ Ad 3m negat̄ maioz de eo q ꝓuenit alicui ꝑ se in zo mō ꝑseitatis: tale. n. hz cām ꝑ quā pōt demonstrari: ꝛ hꝫ est intellectualitas: ꝛ ideo nō sequit̄ q intelligentia nō sit ex se intelligentia.

ℂ Utrum in substantys abstractis sit intellectus agens ꝛ possibilis. Questio. LVIII.

Queritur 58°. Utrū in substātys abstractis sit intellectus agens ꝛ intellectum possibilis.

Respondeo nō querit̄ ꝟ loco. Utrū intell's agēs ꝛ pol̄is sint de numero subaꝝ abstractaꝝ: sicut voluit Auicēna dicēs intellectū agētē ee itelligētiā istā q̄ est in cōcauo oꝛbis lune: ꝛ qō ꝓcedit sphere activoꝝ ꝛ passivoꝝ: vt ab eo effluāt spēs itelligibiles in itellectū nr̄m. ꝛ foꝛ subales in mā: ꝛ sicut Auerrois. 3. de aia. cō. 5. ꝛ. 8. dixit intellectū pol̄ez esse subaz separatā. Sz q̄rit̄. An sicut in nā aie itellectiue q̄ est foꝛ⁹ bois sunt vtutes. s. itell's ꝛ agēs ꝛ pol̄is: ita ēt in intelligentys iste due poꝛ repiant̄. Ad quā. q. determinādā nulla alia via nāl̄r haberi pōt nisi ex ꝓprietatibus: quas ·Phs ꝛ Cōmētatoꝛ attribuūt istis potētys. Nā cū quelz virtus sit ꝓp opōnē. opz fm exigētiā opōnis de ea iudicare: ꝛ ꝟ dico nisi qs accipiat itellectū agentē: aut pol̄ez equoce: qz cū talib⁹ nō est disputādū: dicam g̃ ꝑus ꝓprietates vtriusqz istoꝝ: ꝛ statiz patebit an sint in itelligētys.

Intells pol̄is condītio. ℂ Et p̄ ·Phs. 3. de aia. tex. cō. 4. dicit q intell's pol̄is nullā hz nām: nisi q pol̄is appellatus est. Et quō sit pol̄is. declarat tex. cō. 5. dicens q iō est pol̄is: qz nō est actu aliq̄ entiū añq̄ intelligat. ꝛ postea in fine eiusdē dicit: q aia est locus spēꝝ nō tota. sz itellectiua. neqz actu. sz poꝛ⁹ spēs. Et idez replicat tex. cō. 6. circa mediū dicēs. q aia est locus foꝛmaꝝ. sz nō vniuersc: sed intelligēs neqz foꝛme in endelechia: sz in poꝛ⁹: ꝛ idē dicit tex. cō. 13. Ex his oib⁹ apte pz: q nulla alia est rō ꝓp quā intell's dicat̄ pol̄is fm Aristotelē: nisi qz nullaz de se gñalē spēz hz. Sed fm oēs. ꝛ ēt fm eos q ponūt in intelligentys intellectū pol̄ez: cuiusmodi est Scotus. 2. dis. 3. q. vlti. Et Hzeg. de ariº. 2. dis. 7. intell's subaꝝ abstractaꝝ bñt aliquas foꝛmas cōnāles eis. g̃ in eis nō est rō itell's pol̄is. Sicut. n. ꝓprie passiones fluunt neꝯio a subiectis suis: ita ꝛ spēs rerū in intellectu antiquo. ℂ Scōo. ·Phs 3° de aia. tex. 7. dicit q intell's pol̄is posq̄ acqsiuit spēs. tūc est in actu p̄ ꝛ eēntialit: tñ adhuc est in poꝛ⁹ ad actū 2m: ꝛ tūc pōt seipsuz intelligere. Et tex. cō. 14. dicit q ipse est itelligibilis. sicut ꝛ alia. Et idē postea statiz replicat tex. cō. 15. in p̄n cipio. Ex q̄bus habet̄ q itell's pol̄is in eo q pol̄is nō pōt se itelligere nisi p̄us alia intellexerit: ꝛ nō pōt se intelligere nisi ꝑ spēz. sicut nec alia. Sz itelligētie abstracte intelligunt se nō ꝑ aliquā spēz: vt ēt ꝓcedit Scotus. 2. di. 3. q. 8. ꝛ ēt itelligit se p̄us nā q̄ alia. g̃ in eis nō est ꝓprietas intellectus pol̄is. Ex his aūt q̄ dicit Cōmētatoꝛ de itellectu pol̄i nō est arguēdū: qz ipse errauit in exponendo Aristo. circa mām istā. ℂ Nūc ꝟo ꝑbandū est taz ex ꝑbo q̄ ex Commētatoꝛe q in substātys abstractis non sit intell's agens.

Que sint intell's agētis officia. ℂ Primo. qz ꝓprium est intell's agētis abstrahere foꝛmas a phātasmatib⁹. Sed in itelligētys nō sunt phātasmata. g̃ nec itell's agēs. Minoꝛ est nota: qz phātasmata. cū bēant eē extēsuz. nō sūt nisi in vtute coꝛpea. Maioꝛē ponit Cōmentatoꝛ. 3° de aia. cō. 4. sic dicēs: virtutes. n. passiue sunt mobiles ab eo cui attribuunt̄: actiue aūt mouēt illud cui attribuunt̄: ꝛ qz res nō mouet nisi fm q̄ est in actu: ꝛ mouet̄ fm q̄ est in poꝛ⁹ necesse est inq̄ntum reꝛ foꝛme sunt in actu eꝛ aiaz: vt moueāt aiam rōnalem fm q̄ apprehēdit eas. Quēadmodū sensibilia inq̄ntū sūt entia in actu: necesse est vt moueant sensus. i. vt sensus moueant̄ ab eis: ꝛ iō aia rōnalis indiget ꝑsiderare intentiones que sunt in vtute imaginatiua: sicut sensus indiget ispicere sensibilia. Sz tñ videt̄ q foꝛme rerum extrinsecaꝝ mouent hanc virtutez: ita q mens aufert eas a materys: ꝛ facit eas p̄mo itellecta in actu/postq̄ erāt intellecta in poꝛ⁹. Et hoc mō vī q ista aia est actiua. nō passiua. Scōm igit̄ q intellecta mouent eā/est passiua ꝛ fm q mouent̄ ab ea est actiua: ꝛ ideo dixit Arist. post: q necesse est ponere in aia rationali has duas dīias. s. vtutē actionis ꝛ virtutē passionis. Nec Commentatoꝛ. Ex q̄bus pz q ꝓp nihil aliud ponit̄ intellectus agens/nisi vt faciat ea que sunt intelligibilia in poꝛ⁹ eē intelligibilia in actu abstrahēdo ab imaginatiua. Ea aūt q̄ hic dicit Cōmētatoꝛ habent̄ ab Aristo. infra in eodē libº. tex. cōm. 17. vbi ēt Cōmētatoꝛ magis diffuse ponit ea que hic superius allegata sunt. Nā exponēs illud verbū ·Phi intell's fm q intelligit oē est quasi habitus ꝛ quasi lux. sic dixit. ꝛ intendit. s. Arist. intelligētiā agentē: ꝛ per hoc q dixit: intelligit q̄si habit⁹: intendit q facit oēm rē itellectaz in actu postq̄ erat in poꝛ⁹ ex quo pz: q cū loquat̄ vl̄r q nulla res est intelligibilis ab itell'u pol̄i nisi in poꝛ⁹ añ actionē intell's agētis. Cōstat aūt q intell's pol̄is cuiuslz subē abstracte aliq̄ itelligit saltē seipz añ oēz actionē intell's agentis ēt si in eo poneret̄. ℂ ·P. Cōmē. eodē Cōmē. subdit q ꝓportio itell's agētis ad itell'm pol̄ez nō est sic ꝓportio artis ad artificiatū. qz i mā artificy nihil est de foꝛ⁹ artis añ actionē artis. In aia aūt est aliqd ō itētionib⁹. s. qz spēs rerū sūt in imaginatiōe: ꝛ ꝑ ꝓñs intell's agēs non pōt se solo cāre spēs itelligibiles: q̄s ipse appellat itētiones. sed ꝓcurrit ēt imaginatio. Nec sola imaginatio pōt: qz si spēs intelligibilis eēt tñ a phātasmate ipsa repñtaret tñ idiuidualiter. Ex q̄ pz q neꝯe est i oi actiōe itell's agētis cōcurrere actionē imagiatiue: q̄ cū nō sit in substātys abstractis: nec itell's agēs ibi erit. ℂ ·P. Declarās Cōtor in fine illi⁹ cō. 18. q̄lis sit actio itell's agētis dicit q ipsa est abstrahē. Et declarat qd sit abstrahere di. abstrahere. n. nihil aliud est q̄ facere itētiōes imaginatas in actu: postq̄ erāt in poꝛ⁹. Luz igit̄ in itelligētys nulle sint itētiōes imagiate: nulla ēt ibi est abstractio. ·Preterea nō solū itell's agēs cāt spēz i pol̄i: sz ēt ocurrit obz: ꝛ ꝟ nobis est meꝛe phātasme: vt isti ꝓcedūt. g̃ cū itelligētys nō sit phātasma: segt̄ q obz ꝑ se imeꝛe ocurreret: qō fl̄z est. Tū qz agēs oz eē approximatū passō: ꝛ sic oporteret ꝓtinue subas abstractas moueri de loco ad

Cōclusio

locū ad acgrēdū sciaz rex sensibiliū eo mō quo eis ꝓuenit esse ꝛ moueri localr. Tū qz corporeū nō pōt imediate agere in rē incorporeā. ¶ Dicē forte ꝙ oia q̄ supi⁹ dicta sūt intelligunt̄ de intellectu agēte ꝛ poli in nobis ꝛ nō in intelligētys. Sz ista rōsio fuga est ꝛ volūtaria. Tuz qz vt dixi in ꝑn⁰.q.logmur de istis potētys vniuoce. Tū qz cū ꝓbs 3⁰ de aia.cō.14.ꝛ.15. Et.12.meta.cō.50. loquat̄ de cognitione subax sepataz.vtiqz aliquā mētionē feciſſet de hꝫ.vt traderet nobis cōpleta ea que nāl̄r de ipsis cognosci pñt. Quz si dicat̄ ibi eē itelle⁹ agētē ꝛ polez.sed nō posse nāl̄r cogſci:eodē mō dicā ꝙ i eis est vt⁹ visiua. Et ꝙ in ceco audiēte aligd de colorib⁹:causat̄ notitia coloris:sz ipse eā nō ꝓcipit. Que oia apparēt satis irrōnabilia. Et iō nullus ꝓbs hz ponere in intelligētys itellectū agentē aut possibilē.

¶ Utrū itelligētie itelligāt se ꝑ seipsas formalr. Qō. LIX.

Pria rō.

Ueritur 59. Utrū itelligētie itelligāt se ꝑ seipsas formalr. Et vi ꝙ nō. ¶ Prio. Dē receptiuū est denudatū a nā ei⁹ qō recipit̄. vñ dicit ꝓbs z⁰ de aia. ꝙ visus est abscolor:qz intus apparēs ꝓhiberet exneū. Et Cōmētator.3. de aia.cō.4.ꝛ cō.17. dicit:ꝙ recipiēs est denudatū a nā recepti:ꝛ ꝙ in ista ꝓpone sustētatus est Arius ꝓbat itellectū esse sepatū ꝛ imixtū. Sed itell's intelligētie nō est denudatus ab essentia ipsi⁹ itelligētie:cū semp ei sit cōiūct⁹. g̃ illa gdditas nō est ei rō itelligēdi eā.

Scda rō.

¶ z⁰. Id quo itell's formalr itelligit dat itelligētys aliqō eē:qz ipse est ꝙ agēs agat aliq̄ forᵃ. fm quā nō sit in actu. nam ignis nō posset calefacere ꝑ calorē ab eo sepatū. Sz gdditas itelligētie nō dat formalr aliqō esse itellectui eius:cū sit forᵃ ꝑ se subsistēs.ꝛ nulli inherēs. g̃ ꝛc.

Tertia rō

¶ 3⁰. Nulla res est sibiipsi rō agēdi:aliogn bñet rōnē ꝓncipy formalis respectu suiipsi⁹. Sz intell's itelligētie est eius suba. ergo ꝛc. Minor ꝓbat̄:qz vt dī.3⁰ de aia.tex.cō.15. in sepatis a mā idē est itelligēs ꝛ itellectū.

Quarta ratio.

¶ 4⁰. Intell's itelligētie ꝛ eius itellectio ꝛ suba sunt vna res. g̃ vnū nō est alteri rō intelligēdi. ꝓñtia pz. Añs est Cōmētatoris.12.meta.cō.35.ꝛ ꝓbatur rōne. Si intellectio q̄ itelligētia itelligit/eēt res ab ea distincta:talis itellectio esset forᵃ imālis ꝛ absoluta. g̃ ipsa intelligeret. Pz ꝓñtia:qz ois forᵃ abstracta ꝛ imālis est intelligēs:aut igit̄ illa intellectio itelligeret actiōe a se distincta:aut ipsamet eēt sua itellectio. Si det̄ ꝑᵐ. adhuc querit̄ de illa alia itellectione.ꝛ sic in infinitū. Si det̄ zᵐ eadē ratione standū fuit in ꝓmo.ꝙ intelligētia sit sua intellectio.

Quita rō.

¶ 5⁰. Sicut intelligētia est forma actu intelligibilis. cum sit imālis:ita eadē rōne ꝛ aia intellectiua. Sed aia nō est sibi rō intelligēdi:qz nō intelligit se nisi sicut alia:vt dicit̄ 3⁰ de aia. g̃ neqz intelligētia.

Sexta rō.

¶ 6⁰. Obm cognitū ab intellectu est terminus intellectionis:id aūt quo intell's intelligit est mediū respectu obi:qz mediat inter intellm ꝛ obm. Sz ipse est. ꝙ idē sit mediū ꝛ terminꝰ respectu eiusdem obi:aliogn ēt eēt ꝓus ꝛ posteri⁹:cū mediū sit ꝓus termio. g̃ intelligentia nō est suo intellectui mediū intelligēdi se.

Triplex q̄stiō sēsus

Respondeo. In ista q. ꝓmo declarabitur titulus qōnis. z⁰ qd ꝓbs ꝛ Cōmētator sentserint. 3⁰ dicē ad questiū. ¶ Quātū ad ꝑᵐ dī ꝙ ista ꝓpositio. Intelligētia itelligit seipsa formalr. pōt habere tres sensus fm ꝙ sunt tria:quibus suba intellectualis dī formaliter itelligere. Sicut.n. ignis formalr calefit caloze:ꝛ formalr calefacit calefactione:sic ēt aia formalr intelligit potentia intellectiua ꝛ formalr intelligit specie intelligibili:ꝛ formalr intelligit ipsa intellectione. Pōt igit̄ queri an intelligētia sit suus intell's:ꝛ an intelligētia sit intellectui suo rō intelligēdi:ꝛ an intelligētia sit sua intellectio. Et de oibus istis aligd est dām.

Articulus ꝓmus.

¶ Quātū ad ꝑᵐ dicē de oibus istis ordine retrogrado. Et ꝓmo an intelligētia sit sua itellectio. Dixerūt aliqui. vt supra dictū fuit in hoc.12.ꝙ Cōmentator existimauit itellectionē. qua itelligētia itelligit nō esse aliud nisi obm intellectū. Et istud supra fuit ꝓbatū. Sed vtrū intellectio sit ipsa suba intelligēs non est ita expressuz apud Aristotelē. ¶ Dico tñ ꝙ ipse ꝓbat.12. metaphy.tex.cō.51. ꝙ intellectio ꝓme cāe est suba ei⁹. Tū qz cū intellectio sit ꝑfectio intell's:segt̄ ꝙ intell's ille perficeret̄ aliquo alio. Tum qz sequeret̄ ꝙ intell's ꝓme cāe se haberet vt potētia ad illā itellectionē. Sed de alys intelligentys nō est ita manifestuz. Uidenᵗ tñ aliqua vba ꝓbi istud innuere. ¶ Primo. Quia in eodē textu facit hāc cōsequentiā. Si intell's ꝓme cāe est in poᵗ:necessariuz est vt cōsecutio intelligēdi inducat in eo lassitudinē. Ista autez ꝓñtia nō tenet nisi ꝑ istud ꝑn̄ᵐ:ꝙ vbi intell's est poᵗ respectu intellectionis.ibi cōtingit lassitudo. ergo a destructione ꝓñtis cū in intelligētys nō sit lassitudo:sequit̄ ꝙ earuz intell's nō est potētialis respectu itellectionis:sed est ipsa intellectio. ¶ Scōo:qz in eodez textu circa finē sic dicit. Essentia intelligēdi nō est eadē ꝛ passio:sicut in gbusdam scia est scitū. Et postea subdit. In essentialib⁹ aūt res est ratio ꝛ intellectus. intellectū enim nō est aliud ab intellectu. oē igit̄ qō nō hz mām est idē. intelligere enim ꝛ passio ēt est idē. Ecce ꝙ dicit ꝙ intelligere ꝛ passio sunt idez. Per passionē aūt nō pōt accipi nisi aut ipsa intellectio aut itellectus ꝙ quodā mō patit̄ recipiēdo intellectionē. Sed nō pōt per passionē accipi intellectio:qz tūc nihil aliud esset dicere nisi ꝙ itellectio est eadē sibiipsi. ¶ Sed mihi vī ꝙ ista nō cogāt. ¶ Et ad ꝑᵐ dī ꝙ intentio ꝓbi fuit ibi ꝓbare ꝙ ꝓmū ꝑn̄ᵐ nō intelligat vnū post aliud:quia in tali successione accidit lassitudo:nō aūt intendit per hoc dicere ꝙ vbicūqz nō est lassitudo ibi intellectio sit suba intelligētis. ¶ Ad zᵐ dī ꝙ per passionē accipit obm:ꝛ per intelligere accipit itellectū. ¶ Et ꝙ ista sit itētio ꝓbi pz:ga Cōmentator exponēs illa verba sic dicit. Declaratū est ꝙ oē carens mā/intell's ꝛ intellectū in eo idē sunt. passiones enim ꝛ passio idē est. Et magis adhuc pz ex alia traductiōe que sic hz. Nō altero igit̄ existēte eo ꝙ intelligit̄ ꝛ intellectu/quecūqz nō mām bñt. Si aūt querat̄ que fuerit opio Cōmentatoris: dico ꝙ ipse putauit intellectionē esse idē cū suba intelligētie: vt supra ꝓbatū fuit. ¶ Et adhuc ꝛfirmatur:qz.12.meta.cō.51. circa mediū sic dicit. essentia intell's nō est eadē cū itelligere:qō est actio intell's in nobis. ꝛ cā in hoc est:qz intellectū in nobis est aliud ab itelligere. In eis aūt que sunt nō in mā:ꝛtingit vt intellectū ꝛ intell's ꝛ actio intell's sint idē. Sz iz Cōmētator ita senserit:cōiter tñ tenet̄ ꝙ intellectio itelligētie nō est suba eius. ¶ Primo. Si intelligētia est sua itellectio. segt̄ ꝙ quelz intelligentia sit eque simplex. Sicut ꝓma cā. Sz hoc est falsum. ergo ꝛc. Falsitas ꝓñtis pz:qz ꝓbs ꝓbat.12.meta. ꝓmā cāz esse oiuz nobilissimā. Et Cōmentator ibi dicit ꝙ ꝑᵐ ꝑn̄ᵐ est nobilissimū oiuz entiū. Cōsequētia ꝓbat̄:qz sublata cōpositione intell's cū sua itellectione nō vī q̄ alia cōpositio remaneat in itelligētia:cū quelz alia minus videat̄ inesse intelligētys. ¶ Scōo. sequit̄ ꝙ intellectio cuiuslz intelligentie esset subsistēs:sicut ꝛ eius suba. Sed supra sepe ꝓbatū fuit ex intētione ēt Cōmētatoris ꝙ actio subsistens nō pōt plurificari. sicut nec albedo subsistens. g̃ itellectio nō est suba intelligēs. ¶ Tertio. itellectio in nobis distinguit̄ ab intellectu. g̃ ꝛ in substātys abstractis:iz ista ꝓñtia nō habeat exꝑssaz euidētiā. tñ vī rōnabilis:qz aia est substātia itellectualis simplex intrinsece sic̄ itelligētia. Añs ꝓbat̄. qz ꝓbs ꝛ Cōmētator sepe dicūt. z⁰ ꝛ 3⁰ de aia. ꝙ itell's mouet̄ a ꝓhātasmate ꝛ ab itellectu agēte ad suā vltimam ꝑfectionē q̄ est itelligere:ꝛ ꝙ intelligere est pati. g̃ intell's dū itelligit aliquā entitatē de nouo recipit. ¶ Cōfirmat̄.

Fuga

Insecutio

Cōm.oꝫ.

Cōclo ꝓ⁰

quia

ga Cōmētator 3° de aia. cōmē. 5. recitat opinionē Themistij dicētis q̄ intell's speculatiuus est qd cōpositū ex itellū agente ⁊ intellectu poli. ⁊ q̄ dū itell's polis de nouo intelligit nihil in eo de nouo generaī. Et postea hāc opionem reprobat Cōmētator. cō. 20. ergo de mēte ei⁹ est q̄ dū intell's intelligit. de nouo causatur in eo noua realitas. ⁊ per consequens aliquid ab eo distinctum.

Arti° 2°

Quantum ad 2^m. ſ. vtrū ſuba abſtracta ſit ſuus itellectus: credo q̄ tā ꝓbs q̄ Cōmentator dicerēt q̄ ſic. ¶ Nā Cōmētator poſuit ēt itellectū polem quo nos itelligimus eſſe ſubaz ſeparatā. ⁊ eodē mō Auicē na poſuit intellectū agentez. ¶ Alij ℞o ita de hoc dicerent ſicut etiaz dicūt de potētijs aie. Nā illi qui tenēt potentias aie nō diſtingui ab aia. dicerēt ꝯnter q̄ itellect⁹ eſt ei⁹ ſuba. Illi ℞o qui hoc negāt dicerēt itellectū diſtingui a ſuba itelligētie. Uñ iſta. q. ita ē diſputāda ſic̄ illa de potētijs aie.

Artic. 3° Cōcluſio rūſiua.

Quantum ad 3^m duo ſunt declarāda. ꝑ^m eſt q̄ ſubſtātia itelligētie eſt ei⁹ itellectui rō itelligendi ſeipſaz. Scōo qūo iſtud ſit. ꝑmum ꝓbaī. ¶ Poſito paſſiuo ⁊ actiuo nāli ſufficiēti debite approximatis ⁊ nō impeditis / de neceſſitate ſequit̄ actio. Sz itell's intelligētie eſt actiuū nāle reſpectu itellectionis qdditatis eius: ⁊ eſt ſufficiēs nec eſt ibi impeditū: ⁊ ſunt debite approximata. ergo ille intell's necio hz itellectionez illi⁹ qdditatis. Maior ē ꝓbi 9. meta. tex. cō. 10. Minor quātū ad ſingulas ptes ꝓbaī. Et primo q̄ ſi itell's ⁊ obtū cauſant ſil itellectionē q̄ ſint actiua nālia: ga ꝑmus act⁹ itell's ꝓcedit oēm actū voluntarium. q̄ primus actus nō eſt volūtarius. ſed nālis. Sz actus quo intelligentia intelligit ſe eſt primus: cū ipſa intelligentia ſit ꝑ ſibi ꝑſens. q̄ ille actus eſt nālis. ¶ Oz etiā itellectus ⁊ obtū ſint agētia ſufficientia pz. ga ſi ꝑter potētiā ⁊ obtū regritur necio aliqd aliud: hoc nō pōt cē niſi ſpēs itelligibilis. Sed ſpēs non eſt necia. niſi vt obtū repñtet. q̄ vbi obtuz eſt pñs ex ſe ⁊ actu itelligibile: ibi non eſt neceſſaria ſpēs. qdditas autez abſtracta eſt actu itelligibilis ⁊ ꝑſens ſuo intellectui. ergo 2c̄. Oz etiam ſint approximata ⁊ non impedita pz. ga illa qdditas eſt ſemp cōiuncta itellectui: nec vllū apparet impedimētū. ergo 2c̄. ¶ Scōo. Quidditates rez ſenſibilium exiſtes in itellectu ꝑ ſui ſilitudinē ſufficiūt ſil cum itellectu ad cauſandū intellectionē: nec aliud regrit̄. q̄ multo magis quidditas imālis pñs ſuo itellectui. Jſtud ēt añs eſt ꝓbi 3. de aia. Cōſequētia ꝓbaī. ga qdditas exiſs in itell'u ſolū per ſuā ſpēz hz ibi eſſe diminutū ⁊ imperfectuz: qdditas ℞o imālis. vt pñs ſuo itellectui hz eē pfectuz. ergo ſi ꝑma pōt multo magis iſta pōt. ¶ Quātū ad 2^m ſunt duo modi dōi. Opio ꝑ°. Eſt enī vna opinio que dicit tria. ¶ Primū eſt / q̄ itellect⁹ agēs ⁊ phantaſma ſunt cā ſpēi itelligibilis: ita tñ q̄ phātaſma nihil recipit ab itellectu agēte: rōne cuius poſſit ꝯcurrere cum ipſo ad cauſandū ſpēm itelligibilē: ſed ſuā ꝓpriā actualitatē habz ex ſe in ordine ſuo. ¶ Scōm eſt / q̄ ſpēs ſiue obtuz. prout eſt pñs itellectui per ſuam ſpēm ꝯcurrit cū intellectu poſſibili ad ꝓducēdū itellectionē. Nā neutrum iſtoz ſeorſum acceptuz ſufficit: ſed ex illis duob⁹ integraī vna pfecta cā itellectiōis: ſicut poſito q̄ in muliere ſit virtus actiua gñatiua dī q̄ a ꝑe ⁊ matre gñatur filius: ſz nec ꝑ ꝑ ſe eſt ſufficiēs cauſa. nec̄ mater. ſed vtrūq; filiz vtus patris ſit maior ⁊ pfectior q̄ virtus matris. ¶ Tertiū eſt / q̄ intellectus per ſe hz ſuā ꝓpriā actualitatē reſpectu itellectionis. partialē tñ ⁊ imperfectā: ⁊ ſil'r ſpēs habz ſuā ꝓpriam actualitatē partialē ex ſe. ⁊ ꝓpter hoc opz ſpēm poni in itellectu non ad dandum itellectui aliquā actualitatē eo modo quo calor dat igni actualitatez ad calefaciendū: quia ignis nullā habz actualitatē reſpectu calefactionis: niſi illam quā dat ei calor: ſpēs autez itelligibilis nullā dat actualitatez intellectui. nec econtra. ſed tñ ponit̄ in eo: vt ex ipſis vnita conſtituatur vna ſufficiens cauſa intellectionis. ¶ Quidā alij dicunt q̄ intellectus nullam habet actualitatez. niſi illā quā ei dat ſpecies intelligibilis. ⁊ ꝓpter hoc dicunt ſpēs intelligibiles eſſe neceſſarias in intellectu. Et hanc opinionē attribuunt. S. Tho. ¶ Sed iudicio meo iſti falluntur: vt declaratum ſuit 3° de aia. Jbi enīz diximus q̄ de mēte. S. Tho. intellectus hz ſuam ꝓpriam actualitatez. maiorem tñ q̄ habeat ſpecies: ⁊ q̄ ſpecies eſt neceſſaria in intellectu ꝓpter duo. Primo qdem vt ex ea ⁊ intellectu fiat vna totalis cauſa intellectionis: ſicut dictuz eſt. Secūdo vt obiectū qō ſm ſe nō eſt ꝑſens intellectui quo ad eſſe reale: fiat ei ꝑſens ſm eſſe intētionale ⁊ in rōne obti. Naz cū quidditates māles non ſint de ſe actu intelligibiles: ideo non pñt ſm ſe eē ꝑſentes intellectui in ratiōe obiecti: ſed opz q̄ hoc fiat ꝑ aliquā eaꝝ ſilitudinē in intellectu. Et qa qdditas itelligentie eſt ſemp pñs itellectui eius in rōne obti: cū ſit ſemper ei vnita ⁊ actu itelligibilis: ideo ipſa ſufficit concurrere cuz itellectu ad cauſandū itellectionē ſuipſi⁹. Que qdem itellectio. lz ſit effectiue taz ab itellectu q̄ a qdditate itellecta. tñ eſt ꝓncipalius ab itell'u. Et ꝓꝑ hoc ſepe dicit. S. Tho. q̄ ex quidditate abſtracta ⁊ intellectu eius fit vnū non in eſſendo: qa qdditas nō eſt in intellectu. ſed in operādo: qa talis quidditas ita cooperaī itellectui ad cauſandum itellectionē: ſicut ſpecies ſubiectiue in itellectu exiſtēs: eſſe aūt vnuz in operando non eſt aliud niſi ꝓducere vnā operationem. ¶ Et ſi dicaī q̄ opz actionē imanētē eſſe ſubiectiue in eo a quo eſt effectiue. ¶ Rñdet̄ q̄ hoc vez eſt de cā q̄ ꝓncipalius ꝯcurrit: lz nō eſt vez de q̄libet cā. Et iō itellectio eſt ſubtiue in intellectu. nec opz q̄ ſit ſubtiue in obto. Quia tñ mā de ſpēbus intelligibilibus: ⁊ de intellectionibus ꝓtinet ad tertiū de aia. ibi iſta diffuſius tractanda ſunt.

Ad 2^m

Ad ꝑmū dicunt aliqui q̄ maior eſt falſa ſi vlr itelligit̄: qm̄ lz ipſa ſit vera i potētijs ſenſitiuis: non tñ eſt vera i potētijs itellectiuis. Sz iſta rō nō videt̄ ſufficiēs: ga vt patuit in arguēdo. Pbs loquit̄ taz de intellectiuis q̄z ſenſitiuis. Et ideo dico alr q̄ nō opz receptiuum oīno nihil hāe neq; ſm ſpēm neq; ſm genus de forma cuius eſt receptiuū. conſtat enī q̄ organū tactus eſt receptiuū calozis ſm eſſe reale ⁊ ſm eſſe intētionale: ⁊ tamē aliquem calorē hz nāliter cuz ſit corpus miſtuz. Silr organum viſus cū ſit corpus terminatuz hz aliquē colorē ſicut ⁊ omnia alia corpora miſta: vel ſaltē hz lucē. qō pz: quia videri pōt ⁊ terminare viſionē: ⁊ tñ cū hoc eſt receptiuū ſpēz qualitatū viſibiliū. Prop̄ō aūt illa ſic eſt itelligēda q̄ po⁹ receptiua nullā hz formā que ſit ei rō recipiendi alias. Uñ ille color q̄ eſt in pupilla non eſt ei rō recipiendi alios colores: qa ſi etiam illū colorē ſibi nālem nō hāet. adhuc poſſet alios colores recipere. Et ſil'r qdditas itelligētie non eſt ei rō recipiēdi aliꝯ ſpēs. Dico ꝓterea q̄ ſi illa rō eēt vera. ſequeret̄ intellectū eſſe nihil / ſic arguēdo. Jntellect⁹ eſt receptiuus cuiuſlz entitatis: qa oēz entitatē pōt itelligere. q̄ nullam habz entitatē: ⁊ per ꝑs eſt nō ens. ¶ Ad 2^m dī q̄ itellectus intelligētie nō itelligit ſuā qdditatē mediāte ſua qdditate tāq̄ forma dante ei actualitatē: qa ſi ſic eēt. tūc eēt neceſſe q̄ ei vniret̄ ſm eſſe: ſed itelligit per eā tāq̄ per ꝓtialē cauſam ei ꝯdiuiſaz: nō eſt aūt neceſſe talē rōnē agendi vniri ſm eſſe ei cui eſt rō: ſed iſtud accidit ei. Forte dicet̄. Si ſpecies qua intellectus itelligit nō eſt neceſſario vnita itellectui ſm eſſe. quare. S. Tho. arguit ꝺ Auerroim in mā de intellectu poli ꝯcludēs q̄ hō nō pōt dici itelligere per ipz ſi ſit ab eo ſeparatus. Diceret. n. aliqs q̄ lz ſit ſeparat⁹: pōt tamē coaſſiſtere intellectui tāq̄ cauſa partialis ad cāndum intellectionem. ¶ Rñdeo q̄. S. Tho. nō ꝓbat opionē Cōmentatoris ad ſenſum nunc imediate dcm. ſed in h̄: ga Cōmentator dicebat q̄ itellectio eſt ſubtiue in itell'u ſepa-

Rō ſnia

Alia opi.

Snia doctoris ꝓpria.

Rō ad ꝑmū

Rō ad 2^m

Replica.

Rñdeo

rato. ⁊ non in nobis: nos tñ dicimur itelligere. ga ille intellectus nobis vnitur mediantibus phantasmatibus. Et concludit. S. Tho. q̄ impossibile est hoiem esse formaliter itelligentem per intellectionē que nō sit in eo subtiue. ¶ Ad 3ᵐ dr̄ ꝑmo q̄ itellectus itelligētie nō est idē cū eius suba: sed est accidens ⁊ qualitas eius. Dr̄ 2° q̄ si etiā cēt suba eius: tamē maior est falsa: nec valet ista ꝓnīa. Istud est sibiipsi ratio agendi. ergo est cā formalis suiipsius: ga de rōne cuiuslibz cause est distingui realr ab effectu: ⁊ ideo nihil est cā sui in quocūq; genere cause. ꝓt tñ aliqd dici forma suiipsi⁹: ga est quedā forma subsistens ⁊ nihil aliud a se habz quo formaliter subsistat. Sicr aliquid est sibi rō agendi: ga est rō agendi ⁊ nō ꝑ aliud. sed ex se: ⁊ hoc mō calor est sibiipsi rō agendi. ¶ Et per hoc pz rīsio ad 4ᵐ: lz in eo sint ēt q̄dam falsa. s. q̄ intellectus ⁊ itellectio itelligētie sint idē cum eius suba: nec auctoritas Cōmentatoris recipit in hoc ꝓpposito. ga ipse fuit ꝓprie opinionis. Et ad rōnem que ibi adducitur. negat ꝓnīa: ga nulla forma imālis potest eē ꝑnm itellectionis. nisi sit actus primus. itellectio aūt est actus scōs ⁊ opatio. ¶ Ad 5ᵐ dr̄ q̄ nō est sile de aia intellectiua ⁊ de itelligentia: ga aia intellectiua non est nata nāliter acquirere cognitionē nisi ex sensatis. sensibilia autē mediātib⁹ phantasmatibus causant sui similitudines. Et ga ille spēs repesentāt primo quidditates sensibiles: a quarū phāta smatibus causate sunt. ideo ꝑma notitia aie intellectiue nō pōt eē respectu sui: sed est tñ respectu sensisibiliū. Intelligentia autem nō acgrit notitiā ab obiectis: ⁊ ideo ꝑma notitia quā hz est illius obiecti. q̄ prius sibi nāliter est ꝯunctū in rōne obiecti actu intelligibilis. hȝ aūt est sua ꝓpria quidditas. ¶ Ad 6ᵐ dr̄ q̄ aliq̄ obtū eē medium intelligēdi se pōt intelligi dupl'r. Uno modo positiue: ga. s. est quedā res media inter se ⁊ intellectū eo modo quo spēs itelligibilis dr̄ mediuȝ. et sic concedit q̄ nihil est mediuȝ respectu sui. ad quē sensum procedit tota illa rō cū ꝓbationib⁹ suis. Alio mō dr̄ aliqd esse medium respectu sui priuatiue siue negatiue: quia. s. est obtū cognitum: ⁊ tñ nulla spēs ocurrens. vt causa partialis ad eius intellectionem ponitur in intellectu ad intelligēdū tale obiectum: ⁊ ad hunc sensum negatur minor.

¶ Utrum gradus simplicitatis intelligentiaruȝ sit ſm gradum nobilitatis earum. Questio. LX.

Queritur 6o: Utrū ſm gradū nobilitatis in intelligentys sit etiā gradus simplicitatis ⁊ vnitatis in itellectionibus eaꝝ. Et videt q̄ non. ¶ Primo. Suppono q̄ non est impossibile ire in infinitū ſm gradus specificos substantiarū separatarū: vt supra ꝓbatuȝ fuit. Suppono 2° q̄ omnes species distinguantur: ⁊ istud etiam fuit probatum. Suppono 3° q̄ quelibet intelligat alia a se ꝑ aliq̄s species ⁊ non per seipsam. Tūc sic. Sit vltima intelligentia a. ergo. a. intelligit alia a se aliquibus speciebus: ⁊ cū ille non sint infinite. sint gratia exēpli. centū. accipio tunc aliam intelligentiam in centuplo nobiliorez q̄ sit. a. ⁊ appellet. b. ergo. b. intelligit tñ vna specie. accipio postea vnam superiorem ad. b. ergo vel ipsa itelligit tñ vna specie: vel multis: vel nulla. Non tertium ex tertio ꝓpposito. Nō 2ᵐ. ga ipsa est superior ad. b. ergo tñ vna. q̄ non intelligit paucioribus q̄z. b. ¶ Scōo. Quilibet actui primo pōt adequari aliquis actus scōs. Nam si calor quo ignis calefacit sit vt b. etiam illa calefactio est intensa vt. b. ⁊ huius ratio est: ga actus secūdus elicitur ſm modū actus primi. Sz aliq̄ intelligentia: puta prima intelligit vel saltem pōt oia intelligere vna specie que est actus primus. ergo itelligentia pōt per candez spēm elicere itellectionē terminatā ad illa oia: ita q̄ sicut spēs repñtans oēs illas quidditates eminēter cōtinet singulas species repñtantes singulas quidditates. ita illa intellectio contineret alias intellectiōes: quod est falsum.

¶ Tertio. Quilibet speciei intelligibili corresp̄det vnuȝ obiectū adequatū: cum species habeat vnitatē ⁊ distōnem ex obiecto. Sz nō est in rerū nā aliq̄ obtū finituȝ cōtinēs virtualiter oēs qdditates oīum generū. ergo in itellectu intelligentie nō pōt esse vnica spēs q̄ sit ei rō intelligēdi oia. ¶ Quarto. In q̄libet nā iferiori cōtinet aliqd q̄ nō cōtinetur in nā supiori: cū oē inferius se habeat ex additiōe ad superius. g̃ spēs que est intelligētie ꝓpria rō itelligēdi animal. nō pōt ei esse rō intelligendi hoicz. ⁊ sic nulla pōt dari intelligentia que vnica specie omnia intelligat.

Respondeo q̄ itellectionē vnius itelligētie eē simpliciorez intellectione alterius potest esse tripl'r. Uno mō. ga itellectio vnius est in se pfectior q̄z itellectio alterius: ga. s. terminat ad nobilius obtū. Secundo dr̄ vna esse perfectior altera. non qdem ex parte obti. sz ga lz terminet ad idem obiectū. ad q̄ō alia terminat: tamē intēsior est. Et ſm hos duos sensus nō pertractat pñs q̄ō. Cōstat enī q̄ operatio qua itelligentie itelligunt ꝑmā cām. est vniformis in oībus ex parte obiecti. intellectio autē qua vnaquez itelligit essentiam suam / tanto est dignior quanto ipsa essentia cognita maiorīs est perfectionis: ⁊ etiaȝ ſm gradum nobilitatis itellectuuȝ est nobilitas intensionis in eorum opationibus: ⁊ ſm hoc tñ dicūt aliqui q̄ cognitio itelligentie superiorīs est simpliciorꝝ. ga. s. est pfectior. Tertio modo pōt itelligi q̄ vna sit altera simpliciorꝝ quantū ad ꝑncipiū quo elicitur itellectio: presupposito q̄ subē abstracte itelligāt qdditates rez̄ sensibiliuȝ: ⁊ nihil aliud est q̄rere: nisi vtrum quanto itelligentia est superior tāto per pauciores species intelligat. ¶ Et in hoc sensu disputando hāc questionem. dico contra ꝓdictam opionez q̄ de mēte ꝓpria ⁊ Cōmentatoris (presupponēdo tamen q̄ in intelligentys sint hȝ species. sicut etiam ista opinio concedit) q̄ quanto intelligentia est superior. tanto habet simpliciorem intellectionem. Probatur ista conclusio. ¶ Primo. Quia ꝓbus 12. metaphysi. tex. cōmen. 44. postq̄ declarauit in precedentibus substantias abstractas esse plures: ⁊ non tñ vnā. concludit q̄ distinctio earum in nobilitate est ſm nobilitatem motuuȝ. Et ibi Cōmentator in ꝓncipio cōmē. 44. dicit q̄ prima itelligentia est nobilior alys: ga corpus quod mouetur ab ea est nobilius alys corporibus ⁊ hoc probat. Tum ga maiorez habet magnitudinē. Tum ga eius motꝰ est velocior. Tuȝ ga altiorem locū / cum supra ipsum nō sit aliud corpus. Tuȝ ga in eo sunt plures stelle q̄z in alys. Et post pauca / recitata quadaȝ opinione antiquoruȝ: cōcludit q̄ ſm Aristo. nobilitas itelligentiaruȝ est ſm ordinē earuȝ in loco. Ex hoc arguitur sic. Intelligētia nobilior mouet velociori motu q̄z iferior. Sed non mouet per potentiaȝ executiuaȝ: vt supra ꝓbatum fuit. sed per itelligere solū ⁊ velle. ergo eius itellectio est simpliciorꝝ. igitur supposita specie oportet q̄ sit a specie simpliciori. Nulla autez spēs itelligibilis est ſm entitatez suaȝ simpliciorꝝ q̄z alia: sed tñ repsentatiue: ga. s. simplicius repñtat q̄ non potest esse nisi sit vniuersalioris. ¶ Scōo. Cōmētator in eodē cōmē. recitata opinione Auicēne: q̄ vna itelligētia est effectiue ab alia. ꝯcludit statim q̄ itelligētia ꝑma est q̄si ars quedā subsistēs: oia vlr ⁊ exēplariter ac virtualr ꝯtinēs. reliq̄ ꝛo itelligētie explicare itendūt per motū suoꝝ orbiū ea que in illa arte vlr continent / ꝓpter desideriū ⁊ amorez in eis causatū ab itelligētia prima. ⁊ per hunc modū pōt a cā ꝑma deriuari multitudo. Unde sic dicit Cōmētator. Nō est ipole. vt id q̄ō est ꝑ se itelligentia ⁊ itellectuȝ sit cā pluriū entiū ſm q̄ ex eo intelliguntur multi modi. Jd igit q̄ō intelligit motor corporis celi de primo motore. ⁊ est cā in aia celi. aliō est ab eo q̄ intelligit de eo motor orbis Saturni: ⁊ sic de vnoquoq; eorum. s.

Ad 3ᵐ

Ad 4ᵐ.

Ad 5ᵐ.

Ad 6ᵐ

Distinctio. ⁊ Dicitur ꝑ est duo ꝑmodo.

Prima rō.

Scōa rō.

Tertia rō

4ª ratio.

Distinctio

Solus q̄ sit. q̄ sic.

Conclusio.

rum.ſ.q̄ pfectio vniuſcuiuſq; eoꝝ eſt intelligendo cauſam primā: ꝛ p̄m hoc oēs motus coꝝ idē intendunt.ſ.ordinē totius. Dec Lōmē. Ex q̄bus pz: q̄ quanto intelligentia eſt ſuperior. tāto ſimplicius itelligit ordinē vniuerſi ꝛ plura apprehendit de his que virtualr cōtinent in itelligētia p̄ma. Sed nō p̄t plura itelligere vna q̄ alia ex pluralitate ſpecierū: ga ſi Lōmētator ibi cōcederet eē aliquā ſpēz itelligibilē. q̄uis hoc non ꝓcedit: non tm̄ cōcederet eē multas. q̄ vna itelligētia itelligat plura q̄ alia eſt: ga eius ſpecies eſt vlior ſuppoſito q̄ ibi ſit ſpēs. ¶ Tertio. Quāto itelligentia eſt ſuperior tāto hz nobiliorē intellectionem. Sz itellectio. ſicut ꝛ alie opationes nō eſt nobilior. niſi ga eſt a nobiliori p̄n°: ergo p̄n^m intellectionis ſupioris intelligētie eſt nobilius. Sz ſpēs eſt p̄n^m intellectionis. vt etiā iſti cōcedūt. q̄ eius ſpecies eſt nobilior. Sz non eſt nobilior. niſi ga plura repñtat. ꝛ ad plura ſe extendit. ergo intelligētia ſupior itelligit per ſpēs magis vles. ¶ Dicet forte q̄ ſufficit intellectū intelligentie ſupioris eē nobiliorē ad hoc q̄ habeat nobiliorē intellectionē: ſed non opz q̄ hēat nobiliorem ſpēz. ¶ Sed ꝓtra. In intelligentys ponēda ſunt ea que arguūt maiorē dignitatē. Sed maioris dignitatis eſt in itellectiōe ſi non tm̄ vna cauſa partialis ipſius/cuiꝰ eſt itellectus: ſed etiaz ſi alia cauſa partialis. cuiuſmodi eſt ſpēs ſit nobilior. ga tunc hz nobilitatē ex vtroq; p̄ncipio. q̄ nō tm̄ nobilitas eſt in intellectu. ſed ēt in ſpecie. ¶ Cōfirmat. ga nobilitas in actione cōſequit formā p̄rimā qua agēs agit pluſq̄ formaz remotā. Si eni eēnt per ipoſſibile duo ignes quorum vnus hīet digniorē formā ſubalē ꝛ remiſſiuz calorem. alter vo hīet ignobiliorē formā ꝛ intēſiuz calorē: tūc calefactio iſtius eēt intēſior calefactione illius. Sz ſpēs eſt cā p̄rima intellectiōis. q̄ ꝛc. ¶ Quarto. Illud eſt attribuēdū ſubſtātys abſtractis qō eſt maioris dignitatis. Dāc ꝓpōnez aſſumit in ſimili Scotus. z. diſ. 3 ad p̄bādū q̄ potētie aie non diſtinguunt ab aia. Sz maioris dignitatis eſt in itelligētia ſuperiori ſi itelligat per pauciores ſpēs. Tum ga paucioribus p̄ncipys indiget in ſua opatione. Tum ga ſi hz vnaz ſpēm oēs gdditates repſentantē pōt eam vnico actu intelligere. ſi autem habet plures non poteſt omnes illas gdditates intelligere vnico actu: quia ex multiplicatione p̄nciporum ſequitur multiplicatio operationum. ergo in intelligentia ſuperiori ſunt pauciores ſpecies.

Ad p̄mū. **Ad p̄rimum** dr̄ p̄ q̄ nō eſt ad ꝓpo^m: ga logmur ō ſubſtātys abſtractis que nūc ſunt: in bis autē nō eſt abire in infinitū. Dr̄ z° q̄ ſi p̄ma ſuba q̄ nūc eſt. intelligit oēs gdditates per vnicā ſpēz. ꝛ pduceret vna ſupior itelligētia. ipſa etiā itelligeret p vnā ſpēz: ſz iſta ſpēs eēt vlior ꝛ equipolleret pluribꝰ: ga lz per illā nō itelligeret plures gdditates: intelligeret tm̄ plures ratiōes de illis gdditatibus. ¶ Ad z^m dr̄ q̄ ſpēs intelligibilis ꝛ itellectio ſūt diuerſaruz rōnum: ꝛ tm̄ ꝓportionant inter ſe. ꝛ ideo ſi eſſēt vna intelligētia que oia intelligeret vna ſpecie. ipſa ēt oia intelligeret vna intentione. Nec iſtud eſt inconueniēs. imo etiā Lōmen. vult q̄ quelibet itelligētia itelligat q̄q̄d itelligit vnica intellectione ꝛ non multis. ¶ Ad 3^m negat maior. Naz ſupra in. 7. pbatū fuit q̄ primus ꝓceptus quē hz intell's eſt ꝓceptus entis: ꝛ tm̄ huic ꝓcepti nō corrñdet vnū obiectuz adequatū: ſed. 10. giia coꝝ imediate ei correſpondent vt pbatuz fuit in. 4. Et ſimilr dicit in ꝓpoſito q̄ ſi intelligētia intelligit vnica ſpecie oēs gdditates: illi ſpēi corrēſpōdēt imediate oēs gdditates: ꝛ nō vna q̄ ipſas virtualiter ꝓtineat. ¶ Ad 4^m negat ꝓpoſitia: qm̄ repñtans diſtincte oia q̄ ſunt ſupioris. repñtat etiā diſtincte id qō iferius addit ſupra ſuperius. Nā hz ſpēs ꝓſiderata p̄cise. vt eſt repñtatiua aialis. i. cōſiderata cū reſpectu quē hz p̄cise ad aial/pōt dici ꝓpria rō intelligendi diſtincte aial: ꝛ ſilr dico de oibus alys. Et ideo ipſa pōt dici vlis. inquantuz ad multa in rēp/ſentando ſe extendit. Poteſt etiaz dici ꝓpria: quia repre ſentat non tm̄ ea in quibus quidditates cōueniunt: ſed etiā ea que ſunt ꝓpria vnicuiq; illarum quidditatum.

¶ Utrum in ſubſtantia abſtracta poſſint eſſe ſimul in actu plures intentiones. Queſtio. LXI.

Queritur 61°. Utruz in ſubſtantia abſtracta poſſint eē ſimul in actu plures intentiones.

Reſpondeo q̄ circa hanc. q. ſunt tres opiones: due extreme et vna media. Pria op. ¶ Prima opinio eſt ex fundamētis Lōmen. q̄ vult q̄ in ſubſtantys abſtractis nulla ſit potētia ſepata ab actu: ꝛ per ꝺns oīs intētio que pōt ibi eē ibi eſt. pp'q̄ negauit etiā q̄ intelligentia cognoſcit ſingularia corruptibilia. Et ideo p̄ſuppoſito q̄ ſube abſtracte intelligāt per ſpecies ei° gñales. neceſſe eſt q̄ oīb° illis ſpēb° actu vtāt: ꝛ ꝓīter q̄ in q̄libet intelligētia ſint tot intētiōes quot ſunt ſpēs intelligibiles. ¶ Scōa opinio que eſt media. dicit q̄ nō eſt neceſſe ſubam abſtractā vti oīb° ſpēbus quas hz: ſz tm̄ q̄ eſt poſſibile vt pluribꝰ ſimul vtatur ſiue etiā forte oīb°. Nam ſpēs intelligibilis ocurrit cū itellu tāq̄ cauſa partialis ad eliciendū intētionē. plures aūt hz cauſe partiales p̄t ſil' cū alia cōcurrere. ſicut pz q̄ cū lumine exīte in diaphano cōcurrūt plures colores ad cauſandū ſui ſilitudinē in eadem parte diaphani. 2ª opio. ¶ Tertia opio extrema dicit q̄ nō ſolum nō eſt neceſſe: vt dicit p̄ma opio: ſed ēt q̄ nō eſt poſſibile. vt dicit z°: q̄ itellectus ſube abſtracte vtaꝰ ſimul pluribꝰ ſpēbus ad eliciēdas diſtinctas itētiones. Et hec eſt opio vera: ꝛ probaꝰ quo ad itellectū noſtruz: ex quo poſtea ſtatim patebit q̄ etiā ita ſit in itellectu cuiuſlibet itelligētie. 3ª opio. Concluſiua. ¶ Et p̄mo arguit auctoritate Phi 3° de aia. t. cō. zz. vbi ſolnens q. qua querit an idiuiſibile p̄ius cognoſcaꝰ a nobis q̄ diuiſibile: diſtinguit q̄ aliq̄d eſt idiuiſibile triplr. p̄mus modus eſt eoꝝ que actu nō ſūt diuiſa. lz eis nō repugnet diuiſio: cuiꝰ eſt oē ꝺtinuū in quo ſūt plures ptes nō qdē in actu ſed in poꝰ: vt ibi dicit Lōmē. cō. zz. ꝛ poſtea ꝓcludit Phus q̄ tale idiuiſibile ſimul itelligit totuz vnica itētione. Sz ſi intell's itelligere ꝺz ſingulas ptes huiꝰ continui neceſſe eſt q̄ diuidaꝰ tps. Et eius ꝛba ſūt hec. Silr eni tps diuiſibile ꝛ idiuiſibile lōgitudini eſt. Nō eſt igit dicere aliq̄d in medio itelligere vtrūq; nō eni eēt niſi diuidaꝰ: lz aut poª ſcorſum: aut vtrūq; itelligēs dimidioꝝ diuidit tēpus. Et te. cō. zz. ſic dicit. Cū igit itellexit vtrūq; duoꝝ per ſe. tunc diuideꝰ tps. Ex his arguit ſic. ¶ Impoſſibile eſt q̄ itellectꝰ intelligat diſtinctas ptes cōtinui: niſi diuidaꝰ tps. q̄ vel hꝫ diuiſio tēporis eſt pp acq̄ſitionē intētionis que acq̄rit p partē poſt ptez: ita q̄ vna pars acq̄raꝰ in vna parte tpis. ꝛ alia in alia parte: aut iſta diuiſio eſt: ga repugnat duas itētiones eē in eadē pte tpis. Nō p̄mū. Tuz ga nō eēt ad ꝓpo^m Phi. Tuz ga itētio fit ſubito ꝛ in non tpe. q̄ hec diuiſio tpis non eſt niſi pp incōpoſſibilitatē intētionū. ¶ Scōo. In ſubſtātys abſtractis idē eſt intell's ꝛ intētio. vt dicit Lōm. 12. metaph. cō. 50. Putauit eni tā ipſe q̄ Phs q̄ in ſubſtātys illis nullū ſit accīs. Sz in ſuba abſtracta nō p̄t eē ples itell's. ſicut nec ples ſube. q̄ in ea nō p̄t eē plures itētiōes. ¶ Ad hāc rōnē forte rñdebit dupl'r. ¶ Primo. q̄ ita eſt ꝺ me ſicut ꝺ aduerſarios. ga ego pono in ſubſtātys abſtractis eſſe plures intētiones. nō qdē ſimul. ſed ſucceſſiue. lz in itelligētia nō poſſunt eſſe plures intell's ſucceſſiue. q̄ nec plures intentiones. Rñ° bilis ria. ¶ Scōo dicet forte: q̄ lz intell's ꝛ itētio ſint idē p̄m rem. tm̄ plurificat intētio nō plurificato itell'u. ga intellectus. vt hz reſpectū ad lapidē dicit intentio lapidis: ꝛ vt hz reſpectū ad roſaz dr̄ intentio roſe: ꝛ ita dōm eſt de alys. ¶ Sed iſta nō ꝓcludūt. ¶ Ad p^m eni dr̄ q̄ ſucceſſionē in Nota.

tentionū nō pono in substātijs abstractis loquēdo metaᵉ. sed tm̄ theoᵉ.s. ꝓpter auctoritatez beati Augu. dicentis ꝙ deus mouet creaturam intellectualē per tp̄s: z ga in omni tpe est successio partis posterioris ad ptē priorē: ideo oportet ad saluandū istud tp̄s ꝙ in itelligētijs sit aliqua successio: z cū ibi nō sit ꝑm subam. opz ꝙ sit ꝑm opationez. Sed loquēdo pure metaphysice diceret ꝙ vnica intellectione qua intelligit se intelligit etiā oia alia que ab ea nāliter intelligi possunt. vnde itelligentia iferior intelligit oēs supiores tam perfecte q̄ iperfecte in cius essentia repzesentant. ¶ Ad 2ᵐ dicit ꝙ si intellectus. vt hz respectū ad obtuz dī intentio: segtur ꝙ intētio esset relatiuū: qō manifeste appareret falsum. Item intentio si dicit respectum ad obiectum: opz ꝙ ille respectus sit realis. sicut etiā relatio scie ad scibile: z per ons cum intelligentia intelligat singularia que sunt quodā modo infinita: sequitur ꝙ in intelligentijs esset infinita multitudo entium realiuz. Pz igit ꝙ ꝑm Phm z Cōmētatorē non bñt actu plures intētiones: sed vnaz tm̄ qua semper actu intelligunt. ¶ Ad cuius euidētiam est sciēdū ꝙ essentia cuiuslibet intelligentie est ei rō intelligendi: non solum seipsam. sed etiaz oēm aliaz rē: sed differēter. Substantia eni intelligentie repzesentat diminute z non pfecte intelligentias superiozes. Quidditates xo rerū oiuz materialium repzesentat pfecte z eminenter: z ideo intelligendo essentiam suā quā perfecte z semper actu intelligit cum sit eius adequatū obtū intelligit eodē actu lz diminute oēs intelligentias superiozes: z eodē actu itelligit oēs qdditates aliaz rerum: non tm̄ ita perfecte sicut intelligunt ab itelligentijs superioribus. in quaruz essentijs perfectiozi ēt modo repzesentant. Et ista videt mihi fuisse opio Phi z Cōmentatoris: pser̄im ga Cōmenta. 12° metaphy. cō. 50. circa mediū cōmen. sic dicit. In eis aūt que non in mā contingit: vt intellectum z intellectus z actio intellectus sint idē. Et hanc auctoritatem supza exposuimus cē intelligēdā de intellecto: quod est obiectū primū z adequatū. in illa. q. an deus itelligat aliquid extra se. ¶ Tertio ꝓncipaliter arguit. Si in intelligentia sunt plures intentiones simul: aut acquiruntur ordine quodā sic ꝙ prius vna z postea alia. ꝓpter tm̄ remanente: aut omnes simul sunt acquisite. Non ꝑmū. Tuz ga in eis nulla est potentia separata ab actu: vt dicit. 9. metaphysi. z. 12. Tum ga vbi est successiua acquisitio intellectionum ibi est lassitudo z transmutatio: vt dicit Cōmēta. 12. metaphy. cōmen. 50. Non zᵐ: ga aut illa pluralitas est ibi de necessitate nature aut mere contingēter z libere. Si contingenter. ergo potest nō esse. Ponat ergo in actu ꝙ nō sit. g̃ tūc erit ibi potētia separata ab actu. ¶ Quarto. Substātijs abstractis attribuendū est id qō est nobilius. Sz intelligere oēs quidditates vnica intellectione est nobiliꝰ q̄ intelligere multis intellectionibus. ergo intelligētie nō habent plures intellectiones. Maioz pz. ga tanto intellectio est nobilioz quanto ad plura obiecta se extendit z nobiliora. posita autez vnica intentione ipsa se extenderet ad oēs quidditates. Si xo ponantur plures nulla se extendet ad omnes qdditates: sed vna ad aliquas. z alie ad alias. Maioz etiam est concedenda ab aduersarijs: quia Scotus eaz ponit. z. dis. 3. z per eam vult pzobare ꝙ potentie aie non diuidantur ab anima. ¶ Quinto arguitur. z suppono primo ꝙ quelibet forma siue substātialis siue accidentalis aduenies suo potentiali respiciēti indifferēter plures actus: terminat eius potētialitatem. Istud pz: ga tale potētiale est ꝑz se indeterminatū ad hoc z ad illud. Postq̄ xo hūc actum recipit ad eum est cōtractum z terminatū. Habet eni actu tale esse quale sibi daꝝ a suo actu. Supponitur zᵒ ꝙ intellectio qua substātia abstracta finita intelligit distinguit ab eiꝰ intellectu: z est accīs ipsius. Istud suppositiuz: lz neget Cōmentator. cōcedunt tamē aduersary. z. dis. 3. Ex his arguit sic. Nullū subiectū est receptiuum alicuius accidentis. nisi habeat potētialitatem ad ipsum. Sz intellectus hūs vnaz intellectionem nō habet potentialitatem ad aliā. ergo non potest aliam recipere q̄diu illaz priorē retinet. Maioz pz ex terminis. Minoz pbaꝝ. Potētia intellꝰ est terminata ꝙ illam intellectionē. vt pz ex primo ꝓpposito. g̃ nō hz potentialitatem ad aliud. ¶ Dicet forte ꝙ lz sit termiata potentialitas que erat ad. a. intellectionē. nō tamē est termiata potētialitas que est ad. b. ¶ Sed ꝺ hoc est: ga supza ꝓbatum fuit ꝙ nō sunt diuersa potentialia respectu formaꝝ eiusdem generis: sed est vnum z idē respectu oium. Superficies eniz vnico potentiali respicit omnes colores: z similiter intellectus omnes intellectiones. Patet ergo generaliter ꝙ repugnat intellectioni habere actu plēs intellectiones: quicunq; intellectus sit ille.

Fuga.

Instantia

¶ Utrū itelligētia itelligat infinitas species. Qō. LXII.

Notādū

QUeritur 62°. Utrū itelligētia itelligat infinitas spēs. Et arguit ꝙ non. ¶ Primo. Intellectio cuiuslibz itelligentie a ꝑma est itellectio finita in se. g̃ nō pōt cē infinitoꝝ obtoꝝ añs pz ꝑm oēs. Cōsequentia ꝓbaꝝ. Ois itellectio ꝓtinēs eminēter infinitas pfectiones ꝑm spēs distinctas est formaliter infinita. Sed si itellectio terminaret ad infinita ꝑm spēm ꝓtineret infinitas intellectiones: quaruz vna corrūderet vni obto. z alia alteri. z eis egpolleret. ergo esset formaliter infinita. ¶ Secō. Ois cognitio finita est determinata ad aliqō obuz vel ad aliq̄ obta/vltra que non pōt se extēdere: vt pz discurrendo in oibꝰ: z pzobatur rōne: ga gegd pōt in aliqua z nō in tot gn in plura. est infinitū. vt pz ex rōne infiniti: cuius partē accipiētibus est semp aliō accipere. Sed itellectio intelligētie est finita. g̃ est ad aliquam multitudinem determinate. ¶ Tertio. Cuilibet vni itellectioni corresponder vna formalis z adeq̄ta rō obtiua. Sz intellectioni intelligētie nō corrūdet vna rō ꝓtinēs infinita ꝑm speciez. g̃ zc. Maioz ꝓbaꝝ. Mēsurata habēt vnitatez z distinctionem ꝑm mēsuras. Sz obtū formale z ꝑmū est mēsura itellectionis. g̃ si intellectio est vna. opz eius formale rōnez obtiuā cē vnaz. Minoz pbaꝝ. Si daret vna talis rō obtiua/ipsa nō eēt aliud nisi essentia intelligētie que est ꝑmū obtū sui intellꝰ. Sz talis cētia nō ꝓtinet ꝑm cognoscibilitatē infinitas spēs: cū non ꝓtineat eas ꝑm entitatem. ergo zc. ¶ Quarto. Intelligere aliq̄ obta est aliquāte pfectiōis: z itelligere plura est maioris pfectionis. g̃ itelligere infinita est infinite pfectiōis. Sz itellꝰ itelligentie est finite virtutis. g̃ nō pōt itelligere infinita. Prima ōña ꝓbaꝝ. quia vbi melioz est pluralitas q̄ vnitas: ibi infinita pluralitas arguit infinitam bonitatē. ¶ Quinto. Id de cuiꝰ rōne est successio nō pōt cē totū simul apud intellectū. Sed de rōne infiniti est successio. ergo nō pōt totū cē simul apphensiuz ab itellectu. Maioz pz: quia vbi est successio ibi vna pars est post aliā. Minoz pbaꝝ: ga. 3. phy si. tex. z cōmen. 59. dicit ꝙ non opz intelligere infinitū sicut aliqd perfectū: vt hoiem aut domum. sed magis ꝑm ꝙ generatur successiue: vt dies aut pugna: z ꝙ hec est vniuersaliter dispositio infiniti.

Prima rō.

Secūda rō.

Tertia rō.

Quarta rō

Quinta rō.

REspondeo. In ista. q. ꝑmittā aliquas distōnes necessarias ad notitiam questiōis: z declarātes aliquo mō titulū qōnis. Postea rndebitur ꝙ conclusiones. ¶ Prima distinctio est. ꝙ intellectionem terminari ad infinita contingit dupliciter. Uno modo ad infinita numero. Alio modo ad infinita ꝑm speciem. Et ꝺ duobꝰ modis: ga vel terminat ad infinitas spēs perfectas z oino disparatas nō habētes dependētiā inter se: vel terminat ad infinitas species imperfectas: quaꝝ vna supioz necessario includit inferiozes: sicut est in numeris z in figuris. ¶ Secūda distinctio

Supᵐ ꝑᵐ

Supᵐ 2ᵐ

Distinctio.

distinctio est.q; aliqua infinita ſm speciem dupliciter itel/
Alia dist̃ ligi pñt. Uno modo cognitiõe cõfusa. Alio mõ cognitione
distincta. De notitia confusa nõ est sermo:ga ẽt sensus hoc
mõ põt cognoscere inf nita. Uidẽs enim aliquod ꝓtinuum
videt confuse infinita puncta ⁊ infinitas partes ꝓportiona
Distinctio les que in eo sunt. Sed q̃rit̃ de notitia distincta. ¶ Tertia
distinctio est.q; infinitũ itelligi. põt accipi dupliciter. Uno
modo q; itelligat̃ p enumerationẽ ptis post ptẽ siue cũ q̃/
dã successiõe. Alio mõ q; itelligat̃ vnico ⁊ simplici actu: q
simul feratur sup infinitas ptes eius:ita q; intellectus non
tot partes intelligat siue nõ tot spẽs gn adhuc plures. Dis
p⁹ cõclo. premissis hec est ꝑma ꝯclusio. ¶ Lz nulla intelligẽtia itel
ligat infinitas spẽs perfectas:intelligit tñ infinita idiuidua
⁊ infinitas spẽs iperfectas. Hãc ꝯclusionem ꝓbo de mente
ꝓbi ⁊ Cõmẽtatoris quãtũ ad singulas ei⁹ partes. ꝑmã sic.
¶ Impoſe est spẽs pfectas eẽ infinitas. q̃ impoſe est itel/
ligentiã intelligere eas ifinitas. Cõsequẽtia ꝑz. ga itellectio
nõ est nisi de ente possibili. Añs ꝓbat̃. Deus agit ex neces/
sitate nature ſm ꝓbm ⁊ Cõmẽ. vt supra ꝓbatũ fuit. q̃ ſm
totã virtutẽ. ꝓz ꝯntia ex rõne agẽtis nãlis z⁹ phyſicoꝝ.
Tũc vltra. ergo ꝑduxit quicquid potest ꝑducere. Sz spe/
cies producte sunt determinate multitudinis. ergo non po/
test vltra istas species plures producere:⁊ per consequens
nec infinitas. Et forte ad hunc sensum dixit Scotus. 4. dis.
j. q. j. q; intelligentia non potest vno actu intelligere infini/
ta: vt patet ex verbis eius. ¶ Scõm sic probatur. Intelli/
gentia mouens orbem solis intelligit actu quicquid cõtine/
tur vt in virtute solis ⁊ motus eius:⁊ etiam oĩa que per illũ
producta sunt. alioquin illa intelligẽtia nõ cẽret motor ade/
quatus orbis solis. Sed infinita indiuidua sunt producta
ex virtute solis:⁊ infinita sunt producibilia:ga ſm eos mũ
dus est eternus. ergo ⁊c̃. ¶ Tertium etiam probat̃. Intel/
lectus nr̃ potentialis intelligit infinita. ergo quelibet alia i/
telligẽtia itelligit ifinita. Cõsequẽtia patet. ga siue itell's sit
ſuba abstracta: vt vult Cõmẽ. siue sit po⁹ anime/cõstat ſm
oẽs q; alie itelligẽtie sunt eo nobiliores. Añs ℞o habetur a
Cõmen. 3. de aĩa. cõ. 19. vbi ꝓbat itellectũ potẽtialez nõ eẽ
mistũ tali rõne. Quicqd iudicat itellectiões ifinitas est se/
paratũ ⁊ imistuz. Sz itellectus iudicat itellectiones infini/
tas in ꝓpositione vll. ergo est imistus. Maiorez ꝓbat p B
q; potentie anime. ga sunt miste. i. vnite materie non iudi/
cant nisi tñ intellectiões finitas. Et postea cõfirmat suam
minorẽ. ſ. q; itell's iudicat ifinitũ per auctoritatez Auẽpace
in sua epistola expeditiõis. ¶ Scõo arguit̃ ex ꝓpzis. In/
telligẽtia põt vnico actu intelligere aliquã quãtitatẽ conti/
nuam permanẽtez intellectione completa ⁊ perfectissima:
scz tãtũ quãtũ ipsa quãtitas est itelligibilis. ergo põt intelli
gere infinitas species. Añs ꝑz ꝑsupponẽdo q; intelligentia
intelligat aliquid extra se. Nam maior est virt⁹ intellectiua
actiua in qualibz intelligentia q̃ intelligibilitas passiua cu
iuslibet q̃titatis. Cõsequẽtia ꝓbatur. Intelligẽtia itelligit
cõplete hanc quãtitatẽ. q̃ intelligit q;qd ꝯtinet̃ in ei⁹ poten
tia passiua. ꝓz ista ꝯntia. ga oppositus ꝯntis tollit añs. Si
enim non intelligit quicquid in ea cõtinetur. sequit̃ q; non
intelligat quicqd de ea est intelligibile. ⁊ per ꝯns q; nõ in/
telligat perfecte. Tunc vltra. Intelligentia itelligit quicqd
continetur in eius potẽtia passiua. Sed in eius potẽtia pas/
siua continentur infinite partes proportionales: vt dicit̃. 3.
Tex. cõ. p. phyſi. ⁊. 5. metaphy. ergo itelligit vnico actu infinitas ptes
proportionales huius continui. Sed in infinita multitudi/
ne partium proportionaliuz sunt infinite species numero/
rum. ergo intelligit infinitas species. ¶ Confirmatur. ga in
illa multitudine infinitarum partiuz sunt etiã infinite spe/
cies proportionum. ſ. dupla/tripla/⁊c̃. ⁊ sic infinitum. q̃ ⁊c̃.
¶ Tertio. Aliqua intelligentia potest per vnicam speciẽ
intelligere aliquam naturam genericam. ⁊ alia que sub ea
continẽtur: vt supra probatuz fuit. Sed sub genere figura/
rum continentur infinite species figure. ergo aliqua intelli/
gentia potest itelligere infinita. ¶ Cõfirmatur. Intelligẽ/
tia põt simul itelligere oĩa que per vnã spẽm repñtantur.
Sz ifinite spẽs numeroꝝ repñtant̃ per vnã spẽz. ergo ⁊c̃.
maior ꝑz. Minor ꝓbat̃. Intelligẽtia itelligit aliqs nume/
roꝝ spẽs:⁊ assignata q̃cũq; specie numeri adhuc potest in/
telligere maiorẽ. puta numerũ cẽtenariũ: millenariuz. ⁊ sic
successiue: ga hoc põt etiam itell's noster. ergo vel itelligit
oẽs istas spẽs numeroꝝ per vnicã spẽm itelligibilem: vel
quelibz spẽs numeri bz distinctã spẽm in itellectu. Si ꝑm.
habeo ꝓpositum. Si zm. igit̃ in itellectu itelligẽtie nõ sunt
tot spẽs itelligibiles. quin adhuc plures ibi sint. ꝓz ꝯnã: q;
nõ intelligit tot spẽs gn possit plures intelligere. ¶ Dicet̃ Fuga.
forte q; nõ est vnica species oĩum nec singule singuloꝝ:ſz
vnica spẽ itelligit multas spẽs numeroꝝ. ¶ Cõtra. adhuc Instantia
stat vis huius rõnis. Sit gra exẽpli q; per vnã spẽm itelli
gat centum spẽs numeroꝝ:⁊ arguit̃ sic. Intelligẽtia p vnaz
spẽm intelligit centũ spẽs numeroꝝ. Sed spẽs numerozũ
in infinitũ plures q̃ centũ pñt successiue intelligi ab intelli
gentia. ergo bz actu ifinitas spẽs:qõ nullus dicit. ¶ Scõa 2ª cõclo
ꝯclusio. Nulla itelligẽtia intelligit ifiniuz per modũ ifini/
ti. Ista ꝯclo cõiter tenet̃:ga ꝓbs dicit ꝑmo phy. tex. cõ. 35.
q; infinitũ inquãtum bz est ignotũ. Dicũt enim alig q; ifini/ Obs. quo/
to repugnat cognosci:ga (vt ipsi putãt) de rõne infiniti est rũdam.
successio. Sz ista rõ nihil concludit. ¶ Prio. ga ex hoc se/ Impugº
quitur q; nulla intelligẽtia itelligat motũ ⁊ tps. Sz hoc est opinio.
falsum: alioquin non cognosceret se mouere celũ. ergo ⁊c̃.
Cõsequẽtia ꝓbat̃. Precisa rõ q̃re infinito iquãtũ bz repu/
gnat cognosci est successio Sz tps ⁊ motꝰ sunt entia succes/
siua ergo eis repugnaret cognosci. ¶ Scõo. ſm Auicen. ⁊
Algazelẽ ⁊ multos alios nõ repugnat q; detur multitudo
actu ifinita:⁊ ſm Arist. si aia itellectiua est imortalis:cũ ẽt
ſm ipm gñatio bolum sit eterna. sunt actu ifinite aie. Sed
ista sunt entia ꝑmanẽtia. q̃ nõ repugnat aliqd eẽ actu ifini/
tũ:⁊ ibi nullã eẽ successionez. ¶ Tertio. De rõne entis suc/
cessiui est q; posteriori ꝑte adueniẽte prior ps desinat esse
vt ꝑz in motu ⁊ tpe: quoꝝ nõ ẽ actu nisi idiuisibile. Sz ad/
ueniẽte posteriori ꝑte ifiniti prior pars non desinit esse: siẽ
apparet in numeris in q̃bus est ꝓcessus in ifinitũ:⁊ tñ ad/
ueniente ternario non cessãt binarius:⁊ sic de alys. ergo de
rõne infiniti nõ est successio. ¶ Dico igit̃ aliter q; infinito Sniapha
repugnat itelligi p modũ ifiniti. ga infinitũ est passio q̃ti/
tatis: de rõne aũt q̃titatis est ordo ptiuz. Iste aũt ordo nõ
est ordo ſm tẽpus ſz ſm situ:ga ordinant̃ ptes quãtitatis
ſm alium ⁊ aliũ situ: cognoscere igit̃ infinitũ per modũ i/
finiti est cognoscere ipm numerãdo ptẽ post ptẽ ordinate
⁊ successiue: nõ q; successio sit in obiecto cognito in se: ſz p/
ut est in itellectu: ga ꝑus vna ps infiniti bz eẽ cognitũ: ⁊ po
stea alia. Cũ aũt nõ ꝯtingat enumerare successiue infinitas
partes: quia infinita nõ est ptrãsire. ideo infinito repugnat
intelligi p modum infiniti. ¶ Scõo. Impossibile est q; ali/
qõ successiuũ inquãtũ bz sit ꝑmanẽs: ga ꝑmanẽs ⁊ succes/
siuũ distinguunt̃ p rõnes ꝺictorias. Sz de rõne ifiniti in
esse cognito est successio ptiũ sicut declaratũ est. ergo ipos/
sibile est q; in esse cognito sit ꝑmanens. Sz si cognosceret̃
simul ⁊ vnico actu per modum ifiniti esset ꝑmanẽs in esse
cognito: ga oẽs eius partes simul cognoscerẽtur. ergo repu
gnat infinito q; intelligatur per modum infiniti.

Ad primum in oppositũ negat̃ ꝯntia. Ad ꝓbatio/ Ad ꝑmũ.
nẽ dr̃ q; aliqua intellectio duplr̃ põt
dici infinita. Uno mõ entitatiue. Alio mõ formalr̃. Dr̃ itel/ Distinctio.
lectio infinita entitatiue tñ illa que est entitas subsistens ⁊
infinita cui⁹ est tñ intellectio ꝑme cause. Dr̃ aũt infinita

formal'r qñ terminatur ad obiecta ifinita:tūc eni est ifinita ex parte illa a qua sumit eius rō formalis. Isto aūt modo pōt dupl'r dici ifinita. Uno mō simpl'r:z sic est infinita tñ illa que actu itelligit ifinitū tāta pfectiōe quāta ipm est itelligibile:z que itelligit oēs spēs rerū tā existētes q̄ possibiles produci. Alio modo dr ifinita fm quid illa itellectio q̄ terminatur ad ifinitas spēs impfectas eoz tñ que sūt eiusdem gīis:puta infinitas spēs numeri vel figure:z hoc modo ꝓcedit q̄ quelibz itelligētia habz itellectionem ifinitā: nō tamē sequit q̄ habeat itellectionē ifinitā entitatiue/aut formaliter simpl'r. ¶ Ad 2m negatur maior:qa vt dcīm est aliqua itellectio finita entitatiue z simpliciter ifinita:tamē fm qd pōt determiare sibi ifinitas spēs quales dicte sunt. Ad scōz

Ad tertiū ¶ Ad 3m dr q̄ itellectioni simpliciter ifinite cozrespōdet vna ratio obiectiua adequata in qua oia perfectissime representātur:z hec est qdditas p̄me cāe cozrespōdēs sue itellectiōi:sed itellectioni ifinite tñ fm quid cozrespōdet vna ratio obiectiua fm quid ifinita:z hec est ipsa natura generica:puta genus figure vel numeri. Ista eni genera sūt fm quid ifinita:qa cōtinēt sub se potētia l'r ifinitas spēs. ¶ Ad 4m

Ad 4m. 4m ꝓceditur totuz:accipiēdo ꝓsequēs fm ifinitatē fm qd. Sed loquēdo de ifinito simpliciter negatur vltima consequētia. ¶ Ad 5m negat maior:qa nō oportet q̄ oia ea q̄ueniāt obto in eē cognito que cōueniūt ei in eē reali:z ideo lz obiectum sit succesiuū. possūt tñ partes eius in eē cognito habere simultatē z permanētiam. Negat etiā minor vt dcīm fuit.

Ad qntū

Diffictio, ¶ Sed tñ sciēdū est q̄ dupl'r pōt dici aliquid eē successiuum. Uno modo proprie:z hoc est tñ id cuius vna parte aduenīēte alia trāsit. Alio modo satis impropie dicitur illud eē successiuum in quo semper cōsurgit noua potētia:z positio cuiuslibet noui actus. Primo modo infinitū nō habet ex sua ratiōe q̄ sit successiuū:sed tñ scōo modo. Ex aduentu enim cuiuslibet vnitatis in numero consurgit noua potētia ad vlteriozem speciem:z ad hūc sensum itelligenda sunt illa verba ℣bi. Dico preterea q̄ lz alicui infinito cōueniat successio/puta diuisioni ifinite ꝓtinui in partes proportionales. (Nō eniz reducitur in actū tota ista diuisio nisi successiue z vna post aliam. Cuius ratio est:qz potentia ad vlteriozem diuisionem nō inest continuo nisi ex precedēti diuisione) tamē de ratione ifiniti non est vniuersaliter successio propie dicta. Et si queratur que est rō infiniti. Respōdeo q̄ fm ℣m. 3. physicoruz. est esse id cuius partem accipiētibus semper est aliquid vltra accipere. Ex quo datur intelligi q̄ ratio infiniti consistit in hoc q̄ est nō habere vltimum vel finem partium in actu.

¶ Utrū vna itelligētia possit pducere aliā. Qō. LXIII.

Pria rō. Queritur 63o Utrū vna itelligētia possit esse pductiua alterius. Et videtur q̄ sic. ¶ Primo. Intelligētia pōt esse pductiua subē nō dependētis a mā. ergo pōt eē pductiua alterius intelligentie. Cōsequentia patet: quia omnis substātia nō dependēs a materia est nature itellectualis. Antecedēs probatur. Ois causa secūda. z oē istrumētum potest in aliquem effectum ex virtute sibi cōicata a prima causa. in quē nō pōt p virtutē ꝓpriā. Sz itelligentie pñt propria virtute pducere oēm formaz educibilē de potētia materie. ergo pñt per virtutem sibi cōicatam a cā prima producere formā nō dependētē a materia:z illa erit

Scōa rō. intelligētia. ¶ Secūdo. Ab vno agente q̄ō semper eodem modo se hz nō pōt imediate pcedere multitudo:qa vnum inquātuz vnū natū est tñ facere vnū. Sz ꝑma causa semp eodem modo se habet in se. igitur ab ea non procedit imediate nisi vnum:z per cōsequēs nō producit multitudinez intelligētiarum nisi quodam ordine. l. vnam mediāte alia.

Tertia rō. ¶ Tertio. Lz virtus dei sit ifinita. tamē nūq̄ agit nisi finite:alioquin produceret aliquem effectum ifinitū. z per hoc pz q̄ pductio alicuius effectus est a virtute agēte finite:z p ꝑns nō requirit in suo pductiuo virtutē ifinitā. Sz si vna intelligētia nō posset aliaz pducere. hoc nō eēt nisi qa virtus productiua itelligētie est necessario ifinita. ergo vna intelligētia pōt aliā pducere. Quarta rō

¶ Quarto. Tāta virtus regretur ad pducēdū aiam itellectiuam quāta requirit ad pducēdum vnam itelligētiā:cū etiā ipsa aia sit quodaz mō vna intelligētia/ex quo ab oi materia pōt eē separata. Sz itelligētie causant motuz celi a quo causatur aia:qa. z. phy. Sol z homo gīiant hoiem. ergo z̄c. ¶ Quinto. Si vna itelligētia nō potest aliā pducere. hoc nō videt esse ꝓpter aliō nisi qa virtutez pductiuā alicui⁹ ex nihilo opz eē ifinitam. vt cōiter dr. Sed hoc est falsuz. ergo z̄c. Probat falsitas ꝑnis. Si requirit necessario ifinitas virtutis: sequitur q̄ effect⁹ nobilioz nō magis manifestet illaz virtutē q̄ effectus ignobiliorz. Sz hoc exꝑsse apparet falsuz. g̃. Cōsequētia pz. quia quilibet talis effectus cum per te requirat ifinitam virtutē in agente:talem infinitam virtutem etiā manifestat. T. cō. 26. Quinta rō.

Respondeo q̄ circa hoc due sunt opiones. ¶ Prima est Auicē. 6. meta. cō. 4. z eā tāgit Cōmē. 1 z. meta. cō. 44. dicētis. q̄ prima cā imediate itelligit se perfecte ex necessitate nature:z ex hac itellectiōe pducit primā itelligētiā:que ab illa ꝑma cā effluit z emanat quadam naturali cōsecutione:z hec itelligētia primo pducta est illa qua mediāte deus mouet primuz mobile. Quia ℣o hec itelligētia producta habet eē ab alio receptum:ista tiz in ea cadit cōpositio qddatis cuz eē:lz ipsa qddas in se sit simplex. Ista aūt itelligētia itelligit primā cām a qua pducta est:z itelligit suā qddatē. que est simplex:z scipaz intelligit inquātū est cōposita cū suo eē. inquātū aūt itelligit primā causaz/ipsa pducit vnā aliam itelligētiaz:z inquātuz intelligit suam quidditatez. que est simplex/producit aiaz celi:inquātum ℣o itelligit se vt est composita producit corpus celeste. Hec autez itelligētia scōo pducta:pducit aliā:z aiam secūdi celi z corpus eius:z sic successiue vsq̄ ad itelligētiam que est infra cōcauum orbis lune:presidēs toti sphere actiuorum z passiuorum:que fm ipsum attingit essentias oīum formarum in materia:z agētia particularia tñ disponūt materiam. Aliter opinio est Cōmētato. vbi supra. z cōmuniter oīum ℣peripateticoruz. q̄ impossibile est vnam itelligentiam producere aliam. Auscenne placitum.

Alū. sntia. ¶ Ad cuius euidētiam est sciēduz q̄ cum pductio sit actus secūdus/a nullo potest esse in quo non sit actus ꝑmus:qa secundus necessario presupponit ꝑmum tāq̄ ꝓncipium suum formale:vt habetur. z. de a ia. oportet igitur si vna itelligentia est productiua alterius q̄ in ea sit aliqua forma qua mediante pducat:siue hec forma sit eius substātia:siue qōcunq̄ aliud. Dupl'r autem potest aliqua vis productiua esse in aliquo. Uno mō fm esse gentiz z permanēs sicut calor est in igne. Alio modo in quodaz transitu z quasi itentional'r:sicut vis productiua scāni est in istrumento. qō talem virtutē nō habet. nisi dum actu mouetur ab agente ꝓncipali z ea motiōe cessante/cessat esse virtus in istrumento. ¶ Dico igitur fz hanc opionem quā sequor in hac mā natural'r loquēdo q̄ vna itelligentia nullo modo habz virtutem productiuā alterius/siue modo quieto siue in transitu. Et hoc probatur.

Te. cō. 5v. ¶ Primo. Nulla itelligentia potest produci nisi ex nihilo producatur. Sed vna itelligentia nō potest aliquid ex nihilo producere. ergo z̄c. Maior patet:qa cum itelligentia nō habeat māz nec subtuz aliquod siue ex quo siue in quo fiat:oportet si producitur q̄ ex nihilo producatur. Minor probat. Producere aliqd ex nihilo est tñ virtutis infinite intensiue. Sz nulla itelligentia preter ꝑmam est infiniti vigoris:vt probabitur. ergo. Maior probatur. z suppono vt

Cōclusio q̄sito rñdua.

dicit

dicit ꝓbs 7 cõmentator 4° physicoꝝ.cõmen.71.7.72.q in omni motu 7 productiõe opꝫ eẽ aliquaꝫ resistẽtiã. Que quidẽ resistẽtia nõ est resistẽtia actiua sed formalis: ga res ꝓducẽda aut mouẽda nõ semp ꝫnitiꝫ ꝓducẽti aut mouenti vt accidit in motibus violẽtis/in ꝙbus mobilia ꝫnituñ: ga saltẽ iclinanꝫ ad motũ oppositũ. Nã q resistentia actiua nõ sit in oĩbus pꝫ: ga in motu celi nulla talis est. cũ celuꝫ non iclineꝫ ad vllũ alĩũ motũ. Formalẽ aũt resistẽtiam appello formalẽ oppõẽm mouentis 7 moti: ga mobile est in potẽtia tale quale est mouens in actu. Et ꝓp hoc dixit Cõmẽtator 7° physico.cõmen.35.q necesse est in omni motu eẽ resistẽtiam/que ꝓsurgit ex hoc q istud est agens: 7 illud est patiẽs. Ex his probaꝫ illa maior. Ubi maior est resistẽtia formalis: ibi maior virtus regritur. cuius rõ est: ga tunc potẽna est magis clõgata ab actu: sicut patet q regriꝫ maior virtus ad dealbandum aliqd corpus nigrum. vt sex/q̃ si sit nigrum tñ vt tria. Sed iter nihil 7 ens est infinita distantia formalis. Qõ patet. Tum ga sunt ꝓtradictoria iter que non est medium. dareꝫ autẽ medium si aliqua eẽt minor. Tuꝫ ga ea summe distant formalr que in nullo conueniunt: ens autẽ 7 nõ ens in nullo cõueniunt. Non enĩ conueniunt in ente. cum ĩpm nihil non sit ens. Nec ꝓueniũt in nõ ente. cuꝫ ens non sit nihil. ergo regritur ifinita virtus ad ꝓducendũ aliquam itelligentiaꝫ ex nihilo. ¶ Scõo. Si ad productionẽ itelligentie ex nihilo non regritur virtus infinita. sed sufficit virtus finita: segtur q non sit maioris difficultatis producere aliqd ex nihilo q̃ ꝓducere aliqd ex aliquo: qõ euidenter apparet falsum. Cõsequẽtia ꝓbatur. Sit virtus finita. a. ꝓducens itelligẽtiaꝫ ex nihilo: 7 sit alia virtus finita. b. producens ignem ex aliquo: cũ q̃libet ẏtus finita alteri virtuti finite habeat determiataꝫ ꝓportionem: oportet q iter. a. 7. b. sit ꝓportio: 7 sit tripla. gra exempli. Detur postea vna alia virtus finita in triplo maior virtute. b. 7 hec data virtus producat aliqd ex aliquo. Cõstat q hec virtus est equalis virtuti. a. cuꝫ vtraq; se habeat ad. b. tñ in ꝓportione tripla: 7 tamen hec virtus producit aliqd ex aliquo: 7. a. producit ex nihilo. g̃ segtur q nõ regraꝫ maior virtus ad ꝓducendum ex nihilo q̃ ad producendũ ex aliquo. ¶ Tertio arguiꝫ q istud sit non ꝓcedendũ ſm doctrinam Aristotelis 7 sui Cõmentatoris. Nam non minoris difficultatis est ꝓducere vnam itelligẽtiam q̃ ꝓducere mãm ꝑmam 7 corpus celeste: cuꝫ oĩa ista si facta sunt/ ex nihilo facta sint. Sed ꝓbs non ꝓcederet itelligẽtiã aliquam ꝑter ꝑmam ꝓduxisse aliqd predictoꝝ: ga ſm ipsum intelligentie nihil ꝓducunt nisi per motum celi. ꝓstat autẽ q celum sicut 7 oẽ aliud mobile ꝓsupponitur suo motui. Silr mã non potest produci per talẽ motum. ga oẽ productum mediãte motu celi est ꝓductum per gñationem aut trãsmutationẽ ꝙbus subyciꝫ mã: nullo aũt istoꝝ modoruꝫ põt esse producta mã. ga subtuꝫ transmutationis est prius trãsmutatione. terminus autẽ per trãsmutationẽ ꝓductus est ea posterior. Impossibile est autem q eadem res ꝑcedat trãsmutationẽ 7 eam sequaꝫ. aliogn esset prior 7 posterior respectu suiipsius. ¶ Quarto idẽ pꝫ expresse ex dictis Auerro. 12. metaphysice loco supra allegato. vbi recitans illam opinionem Auicẽne de productione vnius intelligẽtie ab alia/dicit q ibi non est causa 7 causatum.

Ad ꝑmã **Ad argumenta** rñdetur. ¶ Ad primũ negatur maior. Ad probationẽ dr q dupliciter potest itelligi illa propositio. Uno modo q instru- Dñctio. mẽtuꝫ omne possit aliquam entitatem producere: quã nõ posset aliter producere. ita q alia sit entitas quã producit vt monet a causa ꝑncipali: 7 alia sit entitas quaꝫ ꝓducit ex se. 7 ad hũc sensum ipsa est falsa. Nam serra ex se 7 ex forma sua bꝫ virtutẽ secandi ligna: 7 tamẽ non secat nisi mota ab agente ꝑncipali. Alio modo potest intelligi q plus põt in virtute ꝑncipalis agentis q̃ ex se. i. q non potest habere actionẽ suam respectu effectus agentis ꝑncipalis nisi moueatur ab agente ꝑncipali 7 sic est vera: sed tũc non segtur nisi q itelligentia nõ potest producere iferiora nisi cõcurrente actione cause superioris. Ad secõm ¶ Ad 3ᵐ dr q agens ꝑ itellectũ (si eius itelligere 7 velle sunt ꝓductio) si põt imediate plura distincte itelligere põt etiam ea imediate ꝓducere. tale autẽ agens est causa ꝑma. Illa autem rõ est Auicẽne q putauit ꝑmam cãm agere oĩno ex necessitate nature. 7 per ꝫsequẽs eẽ determinatã ad producẽduꝫ imediate tñ vnũ. Ad tertiã Sed in hoc fuit deceptus. ¶ Ad 3ᵐ dr q primam causaꝫ Distinctio. agere finite potest dupl'r itelligi. Uno modo ex parte effectus: 7 sic est veruꝫ: ga numq̃ ꝓducit nisi effectũ finitũ. Alio mõ ex modo agendi: 7 sic agit infinite duꝫ ꝓducit aliqd ex nihilo. Et ga iste modus nulli itelligẽtie cõuenire põt. ideo intelligentia non potest ꝓducere nisi ea tñ que producuntur ex aliquo ꝑsupposito. Ad 4ᵐ ¶ Ad 4ᵐ dr q per motum celi nõ causatur anima itellectiua nisi tñ dispositiue. Dico ꝑtea q plus requiritur ad causandum itelligentiam. ga ipsa etiam dispositiue non potest causari a motu celi. Ad 5ᵐ ¶ Ad 5ᵐ dicitur q sicut vnus effectus magis repsentat deuꝫ q̃ aliꝰ. Iꝫ quilibꝫ sit finitus: ita productio vnius magis repzesentat diuinam virtutem q̃ productio alterius.

¶ Utrũ oẽs subas motrices orbium/eẽ virtutis ifinite ſm vigorẽ ꝓbs 7 Cõmentator putauerint. Qõ. LXIIII.

Queritur 64° Utrum ꝓbs 7 Cõmẽtator putauerint omnes substantias motrices orbiuꝫ esse virtutis ifinite ſm vigorem. Et videꝫ q sic. ¶ Primo. ꝓbus in 8° physico. tex. cõmen. 79. dicit q mouens finituꝫ Pria rõ. non potest mouere mobile finitum per tempus ifinitũ: sed quelibet itelligentia mouet suum orbẽ per tempus ifinitũ. ergo nulla est finita: sed quelibet est infinita. ¶ Secundo. Scõa rõ. ꝓbs non solum probat q ꝑma causa sit separata a magnitudine: sed ẽt q quelibet itelligentia. Eius autem ratio hec est. Nulla virtus ifinita potest esse in magnitudie: sed virtus cuiuslibet itelligentie est ifinita: aliogn non moueret tẽ poze ifinito. ergo 7c̃. Sed in ista rõne non accipit ꝓbs ifinitam virtutem ſm durationem tñ: alioquin maioꝛ eẽt falsa: cum in celo sit virtus ifinita ſm tempus. ergo accipit ifinitum ſm vigorem. ¶ Tertio. ꝓbs 12° metaphy. postq̃ Tertia rõ. concluſit itelligẽtias nõ habere magnitudinẽ: ga habẽt potentiam ifinitã: 7 ifinita potẽtia non potest eẽ in magnitudine. statim querit vtruꝫ ponenda sit tñ vna talis aut plures: 7 determinat q plures. ergo ſm ipsuꝫ non tñ prima substãtia: sed etiam alie intelligentie sunt infinite.

Respondeo ad hanc questionem. Dicunt aliqui q ꝓbs 7 Cõmẽtatoꝛ nõ putauerũt aliquam itelligentiam/nec etiam causaꝫ ꝑmam que est deꝰ eẽ vigoris ifiniti: ga proꝓietates itelligentiarum 7 ꝑme cause non cognouerunt ꝓbi nisi per earuꝫ effectus q apparẽt in rebus sensibilibus: nullus aũt effectus est per quem ꝓcludi possit q sint ifiniti vigoris. Id enĩ qõ maxie videꝫ arguere ifinitatem hꝫ est eternitas motus: sed ad perpetuandum motum vt dicunt sufficit virtus finita in vigore: dũmõ sit intransmutabilis 7 ifinita ſm durationẽ. 7 q̃ habeat semp in actu dispõnem per quaꝫ possit cõtinuare motuꝫ in ifinitum. ¶ Ad rõnem autem que supra fiebat: q ex infinitate motus arguitur infinitas vigoris in primo motoꝛe: põt rñderi q primus motoꝛ est per se causa motus i finiti per accidens sine per reiterationem. Et cũ dr q cause per se coꝛrespondet effectus per se. Dicũt q hoc potest dupl'r intelligi. Uno modo prout ly ꝑ se/determiat ly coꝛrespõdet. 7 sic est verum. Nã si causa est per se causa habet aliquẽ effectũ

qui per se fit ab ea.motus autē ifinitus per reiterationē fit per se a causa ꝑma.ga causalitas ꝑme cause non terminat̄ per accñs ad illum motum.sed per seipm itendit.Alio modo potest itelligi ꝓout ly per se/determiat effectū:ꝛ sic maior est falsa.Pōt eni aliqua causa producere per se effectū qui est ens per accñs.Nam itentio artificis potest eē ad faciendum artificiatum album:puta sigillum album. puta si eius itentio non feratur ꝑmo super sigillum:nec ꝑmo super albedinem:sed ꝑmo sup vtrūq;.¶Ista reſpōsio est vtiq; doctrinalis.Et gcgd sit de illa rōne ꝛ hac responsione.Ad

p^a cōclo. ꝓsentem qōnē respondeo duabus conclusionibus.quaꝝ ꝑma hec est.¶Aristoteles ꝛ Cōmentator non putauerūt aliquam itelligentiam citra ꝑmā esse ifiniti vigoris.Probatur.¶Primo.ga Cōmentator 12° metaphy.cōmē.41. dicit q; celi habent duos motores:quorum vnus est ꝑpinquus.alter ꝛo remotus:ꝛ q; motor ꝑpinquus est finite virtutis:remotus autem est virtutis ifinite.Sed motor ꝑpinquus est aliqua ex itelligentijs secundis.ꝛ loquor de motore aliorum orbium a primo mobili ergo ꝛc̄.¶Secundo. Quicqd est ifinite virtutis/est etiam ifinite entitatis. Sed nulla itelligentia secunda est ifinite entitatis ſm ipm.ergo nec ifinite virtutis.Maior probatur.ga aut virtus est idem cum essentia rei:aut est ab ea distincta.Si primum.ergo si virtus est ifinita etiam essentia est ifinita.Si 2^m.sequitur q; virtus sit accidens essentie vel saltez q; sit ea posterior: nullum autem accidens excedit substantiam in perfectione:nec posterius excedit prius in essentialiter ordinatis.Minor ꝓbatur.Quicqd est ifinite entitatis habet in se omnes ꝓfectiones ꝛ a nullo dependet ꝛ est deus.Sed non possunt esse plures dy ſm ꝓbm:ga vt ipse cōcludit in fine.12.metaphysice/vnus est ꝓnceps vniuersi.ergo ꝛc̄.¶Confirmatur.Nullum ens ifinitum est essentialiter alteri subordinatum:ga vt dictum est in essentialiter ordinatis/oportet posterius esse imperfectius priori.ifinitum autem ens nullo alio est imperfectius/alioquin deesset ei aliqua perfectio:ꝛ ꝑ ꝯsequens non esset ifinitus.Sed omnes itelligentie secunde subordinantur ꝑme cause.vt dicit ꝓbs circa finem libri duodecimi metaphysice.ergo nulla earum est infiniti

2^a cōclo vigoris.¶Secūda ꝯclusio.Lz ꝓbs non dicat expresse primam causam esse vigoris ifiniti:tamen hoc efficaciter concludi potest ex eius ꝓncipijs.¶Prima pars huius cōclusionis patet ispicienti diligenter eius libros.Nam cum dicit ꝓbs 8° physicorum/ꝛ 12° metaphysice.q; primus motor est virtutis ifinite.Istud exponūt multi de ifinitate ſm durationem:ꝛ probant q; talis virtus ifinita duratiue non potest esse in magnitudine:ga ois virtus existens in magnitudine:vt exponit Cōmenta.potest defatigari:ꝛ per consequens est corruptibilis.Si ergo daretur aliq; virtus in magnitudie potens perpetuare motum:oportet q; ipsa possit eterno tempore resistere corrumpentibus:ꝛ q; nunq; defatigetur q; esse non potest nisi sit ifiniti vigoris.¶Secūda pars ꝯclusionis probatur.Supposito q; Aristo.ꝛ Cōmen. putauerint deum esse causam effectiuam itelligentiarum. vt supra probatum fuit.Suppono secūdo q; itelligētie nō habent māz ex qua facte sint:vt dicit ꝓbs in.12.metaꝓ. Ex quo segur q; a ꝑ^a causa ꝑducte sint ex nibilo.¶Tūc arguitur sic.Quanto aliqd est maioris difficultatis ad fieri:tanto maior virtus requiritur in agente. ergo si aliquid fieri est ifinite difficultatis regrit in agente ifinitam virtutem:ꝯsequētia patet.ꝛ de se nota est.Antecedēs ēt ꝑz.Naz quanto aliqd est minus dispositū vt cōburatur:regrit maiorem actiuitatē in igne:ꝛ sic vl'r in alijs apparet. Istō añcedens ꝛ ꝓbātiā qlibz hz ꝓcedere.Tunc vltra.Sed ꝑducere aliqd ex nibilo est ifinite difficultatis.ergo si deus ꝑduxit itelligentias ex nibilo segur q; sit ifinite virtutis. cōse-

quentia est nota.Añs aūt ꝓbatur.Si nō est ifinite difficultatis sed finite:sufficit ad ipm ꝑducēdū virtus finita.Et cū quelibet virtus finita sit alteri virtuti finite proportionabilis.Sit virtus finita.a.que producat.b.effectū.puta ignē ex nibilo.Et sit alia virtus finita puta.c.que producat effectum.puta.d.ignē ex aliquo siue ex mā.constat q; inter.a.ꝛ c.est finita proportio.ꝛ sit gra exempli/ꝓportio vt.b.ita q; a.excedit.c.in virtute vt.8.Similiter inter difficultatez.b. ad difficultatem producendi.d.est proportio octupla.Tūc sic.Aliquante difficultatis est producere.d.ignē.ergo maioris difficultatis est ꝑducere ignē in duplo maiorē:ꝛ adhuc maioris ꝑducere in triplo maiorem:ꝛ sic successiue.Sed ad ꝑducendū.b.ignē ex nibilo qui est maior tñ vt.8.q̄.d. sufficit virtus finita.ergo cum ad ꝑducēdū ignē ex mā maiorem q̄.d.vt decem requirat maiorem virtutem q̄ ad ꝑducendum ignem vt.8.sequitur q; maior erit difficultas ꝑducere vnum ignem ex materia q̄ producere aliuz ignem ex nibilo.¶Confirmatur.Virtus.a.producens aliquid ex nibilo est maior vt.8.q̄ virtus.b.addant̄ tunc ad.b.alia.7. agentia equalis virtutis cuz.b.ergo tunc ista erunt equalia virtuti.a.ꝛ per consequens poterunt producere aliquid ex nibilo:quod est inconueniens.

Ad argumenta reſpōdetur.¶Ad ꝑmuz dī q; ꝓbs itelligit q; mouēs finituz ſm durationem nō pōt ꝯtinuare motū ifinitū:ga effect^o in actu regrit cāz in actu.Uel si volumus tenere q; mot^o eternus arguit ifinitatem vigoris in ꝑmo motore.dicenduz est q; mouēs finitum nō potest ꝯtinuare motum ifinitū tanq̄ causa ꝑma ꝛ ꝑ se ifinitatis motus.¶Ad 2^m dī q; ois itelligentia est separata a magnitudie:ga si esset in magnitudie posset defatigari.ꝛ non ꝑpetuaret motū:aut si perpetuaret. oporteret ipsam esse ifiniti vigoris.Sed si est separata a magnitudie:ꝛ perpetuat motum non tāq̄ causa ꝑma.nō sequit̄ q; sit ifiniti vigoris.¶Ad 3^m dī eodem modo.Cōclu-

Ad ꝑmū. Ad scōm. Ad tertiū

dit eni ꝓbs q; multe sunt itelligentie separate a magnitudine:ꝛ habentes virtutem ifinitam ſm tempus siue ſm durationem.Et lz celum habeat magnitudinez:ꝛ habeat virtutem ad durandum in ifinituz ad mouēdū elemēta:ꝛ ista inferiora motu eterno.tñ celū non mouet nisi motū localiter.ꝓbs autem logtur de itelligentijs que mouent motu eterno:ꝛ non mouent̄ neq; per se neq; per accidens.

¶Utrū ꝑma causa itelligat aligd extra se. Qō. LXV.

Queritur 65°.Utruz ꝑma causa itelligat aligd extra se.Et videtur q; nō per rationes quas tāgit ꝓbs in hoc textu:ꝛ magis explicat Cōmentator presenti cōmento.53.

Pria rō. ¶Primo.Ois itellectio dependet ab obiecto cum sine eo esse non possit:ꝛ ab eo habeat suam rationem per quam est.Sed itellectio prime cause non dependet ab alio a se:quia eius intellectio est eius substātia.vt dic̄ philosophus in hoc textu.substantia autem prime cause a nullo dependet:alioquin non esset prima causa.ergo ꝛc̄.

Scōa rō. ¶Secundo.Nobilitas itellectionis sumitur ex nobilitate obiecti:vt dicit etiam ꝓbs ꝑmo de aīa.tex.cōmen.1.Sed diuina intellectio est nobilissima:cum per eam deus seipsuz itelligat qui est ens diuinissimum.ergo si intelligeret aligd extra se:segtur q; eius intellectio vilesceret.

Tertia rō. ¶Tertio.Intellectus itelligens aliquid extra se/patitur ab obiecto:cuz comparetur ad obiectum sicut patiens ad agens.3° de aīa. Sed diuinus intellectus nihil potest pati ab alijs.ergo ꝛc̄. Iste sunt rōnes Auerro.

Quarta rō. ¶Quarto.Ois perfectio que est in deo eque esset in eo ēt si nihil aliud extra ipsum eēt possibile produci.Sed diuina intellectio est perfectio:ꝛ tamē si terminaretur ad aliquid extra se non posset esse nisi illa essent possibilia produci.ergo ꝛc̄.

Reſpōdeo

Respondeo q̄ sicut inquit Cōmentator 12° metaphysice.cōmen.43°. Ista questio est nobilissima omnium que sunt de deo.s.scire quid itelligit: ⁊ est desiderata ab oībus naturaliter.Et quia Chaldei maxime circa eam insudarunt:ideo ꝓbs narrat eam esse sententiam paternam.Propter hoc itaq̄ pertractat̄ ista questio tam a theologis q̄z a ꝓbis.A theologis quidem per auctoritatem legis ⁊ dicta sanctorum.A ꝓbis ño per rationes sumptas ex rōne intelligendi ⁊ perfectione cause ꝑme.

Quid ḡ ratur.

¶ Nunc autem disputabit̄ more ꝓborum.Potest autez sensus questionis cē duplex.Primo/vtrū deus cognoscat aliquid extra se.i.aliquid qđ non est ipse deus:sed est a deo distinctum.Secundus est/vtrum eius cognitio terminet̄ ad res extra ipsum existentes:ita q̄ res que existunt extra deum intelligant̄ a deo vt sunt extra ipsum:ita q̄ diuina intellectio non solum terminetur ad ipsum deum:sed etiam ad res que extra ipsum sunt:q̄ est itelligere res terminative.Differt autem iste scōs modus a ꝑmo:qa multi concedunt deum intelligere alia a se.sed non terminative:qa itelligit alia solum in seipso.Et ideo diuina cognitio nō terminatur ad aliqd extra ipsum.Et hoc probant. ¶ Si diuina intellectio terminaret̄ ad aliqd extra ipsum:puta ad cōtinuam quātitatem ⁊ ad numerum:segtur q̄ diuisio cōtinui in partes proportionales esset euacuata.prout ad ipm terminatur diuina itellectio.Sed hoc est ipossibile:aliogn cōtinuum non eēt diuisibile in ifinituz.ḡ ꝛc̄.Consequentia ꝓbatur:qa aut eius itellectio terminaret̄ ad omnes ptes ꝓportionales cōtinui in quas est diuisibile:sic q̄ non relinquatur vlterius diuisio:⁊ sic haberet̄ ꝓpositum.Aut terminatur tm̄ ad aliquas partes ⁊ nō ad omnes.Sed quelibz illarum partium adhuc esset diuisibilis:⁊ sic eius intellectio esset in potentia ad cognoscēdum illas partes:qđ est ipossibile:aliogn non est perfectissima intellectio:vt dicit ꝓbus in hoc textu.Eodem modo arguit q̄ sequeret̄ processum numeroꝝ in ifinitum esse euacuatum. ¶ Sed q̄ ista ratio nihil concludat declaro ⁊ reduco ipsam contra arguentez. Tu dicis q̄ deus omnia cognoscit in seipso:sed nihil itelligit extra se terminative.Reduco igit̄ sic rationez.Impossibile est diuisionez continui euacuari.Igit̄ impossibile est deum cognoscere continuum.siue intra se.siue extra se.Antecedens est assumptum a te.Cōsequentia ꝓbatur.Si deꝰ cognoscit ꝯtinuum:siue intra se.siue extra se: de necessitate diuisio ꝯtinui eēt euacuata:qa aut cognoscit omnes partes eius diuisas distictas.sic vt non relinquatur vlterius diuisio:⁊ tunc habetur propositum q̄ diuisio continui est euacuata:aut solum cognoscit aliquas partes sub certo nūero, quarum quelibet est diuisibilis.Istud autem esse non pōt vt tu dicis:qa diuina itellectio esset in potētia.Cōstat autē q̄ istud erat argumētū tuuz:qđ eque militat contra te sicut contra me.Et ideo dico q̄ diuina intellectio terminat̄ ad infinitas partes ꝓportionales ipsius cōtinui:⁊ in nulla sistit: non q̄ intelligat primam ⁊ vltimam partem:qa ex hoc sequitur q̄ essent finite ille partes:sed qa simul ⁊ sine successione oēs videt.nec est assignare aliquā quā nō videat:sed assignata quacūq̄ adhuc vlteriozem partem videt.

Impoz°

Aucrli arg^m

1^m arg^m

¶ Nunc restat dicere ad q.ad quā respondet̄ duabꝰ ꝓpositionibus.Prima est hec:⁊ 2ª directe ꝺ Cōmēta.in B loco. ¶ Diuinus intellectus cognoscit ea que sunt ex ipm. ¶ Probatur supponendo vnum de mēte ꝓbi.s.q̄ deꝰ est causa oīuz effectiua.Tūc sic.Intelligētia intelligēs pfectissime aliquā cām itelligit oīa que ab ea pduci pñt.Sed diuinus intellectus perfectissime intelligit seipsum.q̄ est causa oīum effectiua.ergo intelligit alia a se.Mioꝛ quo ad primaz partē est ꝓbi in hoc textu.quo ad scōam ꝑz ex ꝑsupposito.Maioꝛ ꝓbat̄.Quicūq̄ cognoscit pfectissime aliquā

6ª cōclo.

cām cognoscit totā virtutē eius pductiuā iquātuz est pductiua.Sed pductiuū inq̄tū hꝺ dicit respectum ad pducibile.ergo cognoscit habitudinez ⁊ respectū eius ad oīa per ipm pducibilia.Sed relatio nō pōt cognosci nisi cognitis extremis.ergo cognoscit omnia producibilia.Ex quo ꝑz q̄ ista rō non solum ꝯcludit ꝑmam causam itelligere aliquid extra ipsam:ꝛ etiā itelligere oīa. ¶ Scōo.Diuinus intellectus intelligit qcqd est in eo.qa qcqd est in eo est ibi intelligibiliter:cū sit ꝑm esse imāle:omne aūt separatuz a mā est actu itelligibile:vt ipse dicit ꝑsenti cōmento.Sz oīs effect⁹ diuinus est in ipso qa in qualibet causa ꝑexistit effectus ꝑz aliquā sui similitudinē,cum oīs eā producat effectū sibi similez.ḡ ꝛc̄. ¶ Scōa ꝯclusio.Diuina itellectio terminat̄ ad aliqd extra se.Intelligo istam conclusionē ad hunc sensum q̄ sicut intelligēs conclusionē in ꝑncipijs/intelligit vtrūq̄ vnica intellectiōe.que tm̄ ꝑius nā terminat̄ ad ꝑncipiū q̄z ad ꝯclusionē:que quidē ꝯclusio est extra ꝑncipiū:⁊ sic terminat̄ ad aliqd extra ꝑn^m.Iz ꝑncipiū sit mediū quo cognoscit̄:ita diuina intellectio terminatur ad ipsum deū ⁊ ad ea que sunt extra ipm:ꝑz ꝑus nā ⁊ ꝑncipalr ad ipsum; secūdario aūt ad alia.Probat̄ ista ꝯclō. ¶ Primo.Deus itelligit rosam esse distinctam ab ipso deo.ḡ eius itellectio termiat̄ ad rosam.asis ꝑz.Cōsequētia ꝓbat̄.Rosa vt est in deo sic̄ effectus in cā nō est a deo distincta.ꝑz est ipsemet deꝰ habēs virtutē pducēdi rosaz.ḡ si eius itellectio terminat̄ ad rosaz vt est distincta.opz q̄ terminetur ad rosaz vt est extra ipm. ¶ Scōo.Diuina volitio terminat̄ ad aliqd extra deum.ḡ ⁊ diuina itellectio.Asis patet.Deus eni vult sortē cē ex deū. Cōsequētia ꝓbat̄.Si due potētie sunt equalis ambitꝰ obiectiue ⁊ vna in sua operatione ꝑsupponit aliam.opz q̄ potētia ꝓsuppositā se extēdat ad qcqd se extēdit potētia ꝑsupponens.aliogn eā nō ꝓsupponeret. ¶ Tertio. Diuinꝰ intellectus cognoscit res alias a se esse variabiles ⁊ corruptibiles.Sz nō sunt corruptibiles vt sunt in deo.sed solum vt sunt ex ipz.ḡ terminat̄ eiꝰ itellectio ad aliqd ex se. ¶ Quarto.Dis actus terminat̄ ad ea q̄ capiūt cē ꝑ ipm.Sz res pducte a ꝑma cā capiūt cē ꝑ eius itellectionē ⁊ volitionē:vt ꝓbatū fuit supza.ḡ diuina itellectio terminat̄ ad eas:⁊ per ꝑns itell's diuinus cognoscit eas termiatiue.Maioꝛ ꝑz ex terminis:qa ipole est q̄ pductio nō terminet̄ ad pductū.

Ad argumenta rñdet̄.Ad ꝑmū dī q̄ itellectio diuina quo ad suam entitatez a nullo dependet.ꝑz bñ depēdet ab obto iquantū est talis vel talis itellectio.Nisi enī terminaret̄ ad rosaz non eēt itellectio rose:a nullo.n obto denoiat̄ nisi termiet̄ ad ipm. Sic̄ etiā creatio q̄tū ad qđ est,nō dependet a creatura:ꝑz ab ea dependeat in rōne creatiōis:qa vt sic dicit respectū:cōstat aūt q̄ respectus dependet a terminis:⁊ ita dicenduz est de intellectione:qa etiam ipsa includit respectum ad rem itellectam. ¶ Ad 2^m negatur ꝯsequentia:quia nobilitas itellectionis sumitur tm̄ ex nobilitate obiecti:ad qđ primo ⁊ per se terminatur,non autez ex bis que in ꝑmo obiecto relucēt ⁊ manifestant̄.Diuinus aūt intellectus omnia in seipso itelligit tāq̄ in medio in quo relucent ea ad que terminatur diuina intellectio:⁊ ideo ex eoꝝ vilitate non vilescit. ¶ Ad 3^m dicitur q̄ intellectum pati ab obiecto est recipere ab eo formā siue spēz qua formalr itelligat.diuinus aūt intellect⁹ nihil ab alio recipit:qa per seipm sufficit oīa perfectissime repsitare. ¶ Ad 4^m dī q̄ intellectio inquantum est diuina intellectio dicit pfectionē:⁊ ista esset in deo ēt si nihil aliud posset cē:sed diuina intellectio iquantum est itellectio rose vel hois vel lapidis:vel cuiuscūq̄ hꝺ:nō dicit pfectionem aliquā:sed respectū ad talia obiecta,qui est relatio ratiōis tm̄:⁊ tūc dico q̄ si nihil extra deū eēt possibile pduci:diuina intellectio nō esset in deo quātū ad istos respectus.

Ad ꝑmū.

Ad scām

Ad tertiū

Ad 4tum

¶ Utrum primam causaz intelligere res extra se terminatiue/fuerit opinio Aristotelis. Questio. LXVI.

Pria rō.

Queritur 66° An fuerit opinio Aristotelis q̄ p̄ma causa cognoscat res extra se termiatiue. Et vī q̄ non. ¶ Prio. Si de° intelligit aliqd ex̄ se.sequit̄ q̄ multitudo intellectoz̄ sit in diuino ituitu. Sz̄ ℔ negat ·phs & Cōmē.12.meta.cō.51.vbi dicit q̄ p̄ma itelligentia ē simplicioz oībus alys sine oi multiplicitate:nec pp alietatē intellectus & itellecti:nec pp multitudinē intellectoz̄ ¶ Secūdo dicit Cōmē.3° de aīa.cō.18.q̄ in oi intellectu abstracto q̄ itelligit aliud/opz ponere mām q̄ est itellectus possibilis/alr nō eēt multitudo itellectoz̄ in eis.& iō nulla foz̄ª est liberata a poª simplr/nisi p̄ma q̄ nihil itelligit extra se.

Scōa rō.

Tertia rō.

¶ Tertio. Si de°itelligit aliqd ex̄ se.sequit̄ q̄ itelligit aliqua q̄ nō admanāt̄ cū cētia diuina. Sz̄ hoc expresse negat Cōmē.12.metaphy.vbi supza.& in hoc reprehendit Themistiū dicentē.possibile cē deū intelligere multa itellecta subito. Subdit postea Cōmē.hoc aūt cōtradicit sermoni nostro cū diximus q̄ itelligit se & nihil aliud extrinsecum.

Triplex q̄stiti sensus.

Respondeo & p̄ius q̄ dicaz̄ ad.q.declaro titulum ipsius. Pōt.n.ista questio hz̄e tres sensus. Primus est.an de° itelligat aliqd ex̄ se.put ly ex̄/cōparaz̄ ad ly se.i.vtrū de°itelligat aliqd eoz̄ q̄ nō sūt ipse de°. Scōs sensus est. Utrum ea que sunt extra deuz.i.que non sunt deus intelligat ipse deus fozalr vel tm̄ eminēter. Tertius sensus est. Utrū itelligat ea extra se: put ly extra/cōparatur ad ly itelligit.i.vtrum diuinus ituitus termiet̄ ad res alias a se. Et ſm istos tres sensus pono tres p̄nes:quarū pª est. ¶ Deus cognoscit ea q̄ nō sunt deus. Probaz̄. ¶ Primo. Dis causa agēs p itellectū cognoscit effect° suos. Sed deus est cā agens p itellectū oia q̄ sunt in rez̄ nā.& q̄ nō sūt ipse deus.g̃ deus cognoscit ea q̄ nō sunt deus. ¶ Scōa p̄. Deus cognoscit nō tm̄ eminēter:sed ēt formalr ea q̄ nō sūt de°. ¶ Oppositū huī° p̄nis dixerūt gdā cē de mēte Arist. ppter auctoritates supza inductas arguēdo. Dicūt enim q̄ deus itelligit tm̄ se formalr. Sz̄ ga ipse est entitas quedam eminēter ptinēs oēm aliā entitatē & oēs pfectiones in alys rebus reptas.ideo dī oia itelligere eminēter:ga.(.intelligit id qđ est eminēter oia. ¶ Sz̄ p̄.arguit̄ p̄mo. Impossibile est itelligere relationē q̄n itelliganz̄ extrema. Sz̄ de° itelligit distōnem sui ab alys rebus:scit.n.se esse ab oīb°alys distinctū:distō autē est relatio.g̃ deus itelligit alia a se. Maioz & minoz sunt de se manifeste. ¶ Ad hāc rōnē rndet̄ q̄ distinctio q̄ est iter deū & creaturas cū sit realis est q̄dā entitas:& per p̄ns ptinet̄ eminēter in deo. Unde deus nō cognoscit illam distinctionem/nisi ga cognoscit se q̄ est eminēter omnis distinctio. ¶ Sz̄ p̄ hanc rnsionē arguit̄ ·primo.ga segtur q̄ deus nō ppie intelligat se cē distinctuz ab alys. Nā qui nō intelligit distōnez̄ lz intelligat aliqd eminētius distinctione.non ppter hoc intelligit se esse distinctuz. Sicut qui intelligit lucē solis eminenter ptinentē oēm calorē. nō pp hoc dicit̄ intelligere calorē. ¶ Scōo. Illa poª q̄ soluz est cognoscitiua cē sui & cē idistincti a se/nō ppie cognoscit se cē distinctū ab alys. Sz̄ ex rnsiōe diuinus itellect° est cognoscitiuus tm̄ cē sui & cē indistincti a se.ergo nō cognoscit se distinctum ab alys. ¶ Scōo p̄cipalr. Si de°nō cognosceret alia a se formalr.sed tm̄ eminēter sequit̄ q̄ de°nō haberet oiuz̄ puidētiā. Sz̄ ℔ est p̄ Aristotelē.g̃. ¶ Tertia p̄. De°itelligit alia a se terminatiue. Hāc p̄nes declaro. ¶ Ad cuius euidētiā est sciēdū q̄ diuinus ituitus termiat̄ ad cētiā suā tāq̄ ad p̄mū & adequatū obiuz:sed ga in sua cētia relucēt oēs effectus:siue sint in rez̄ nā:siue nō. Nā ea q̄ in seipsis sunt ptērita aut futura sūt p̄ntia deo.ideo p̄nter terminatur diuinus ituitus ad oēm aliā entitatē. Luz aūt dico q̄ deus itelligit aliqd extra se termiatiue nō dico q̄ videat res aliter aut in alio q̄z in essētia:sz̄ q̄ terminat̄ eius aspectus ad res q̄ sunt/aut fuerūt/aut erūt extra deū:& tm̄ terminat̄ ad eas ,put sūt in deo sicut in causa eas pfecte ptinente & repntante:vt ex hoc dicatur intelligere eas nō tm̄ eminēter.sed etiam formaliter:q̄si eo modo quo gs videt res in speculo relucentes:talis enim non tm̄ videt speculum formaliter:sed etiā illas res repntatas. ·Probatur ista p̄.sic declarata. ¶ Primo. Oia ea cognoscit deus terminatiue ad que terminat̄ eius itellectio. Sz̄ diuina itellectio terminat̄ ad res que non sunt deus.g̃ &c. maior est nota ex terminis. Minor ꝓbaz̄. Quicqd est aliquo mō obtuz̄ alicuius itellectionis.etiā aliquo mō eā terminat.ga cē obtū itellectiōis est ei obuci & eā terminare. Sz̄ ea que nō sunt de°.sūt obta secūdaria diuine itellectiōis:cū de° oia intelligat formaliter: vt pz̄ ex secūda p̄ne.g̃ &c. ¶ Scōo. Quicqd capit esse quo quo mō p aliquā operationē est termin° ipsi°. Sz̄ ea q̄ nō sūt deus capiūt cē saltē cognitū p diuinā itellectionem.g̃ ipsaz̄ terminat̄. ¶ Tertio. Res q̄ nō sunt de° terminat diuinam volitionē.g̃ ēt terminat diuinā itellectionē. Añs pz̄. Nam deus vult celū ee:& vult Sortē currere dū currit. ·Probaz̄ p̄ntia ex hoc/q̄ actus voluntatis circa aliqō obiectū p̄supponit actum intellectus circa idem obiectum.

Ad ꝑma Ad scōm & 3m & ꝗr tū simul.

Ad argumenta in oppo^m rndet̄. Ad oia simul q̄ fundant̄ in dictis Cōmētatoris dico q̄ Aristoteles credidit/sic̄ vez̄ est/q̄ de°nihil itelligit nisi in cētia sua repntatū:& res vt hūt cē in cētia dei nō sunt aliud q̄z de° realr:nec sūt p p̄ns realr distincte. Ideo dicit tā ipse q̄z Cōmētatoz q̄ ibi nō ē multitudo intellectoz̄: ga lz multa itelligant̄.tm̄ itelligunt̄ in eo qō ē dei cētia.

¶ Utrū p̄ma causa itelligat ppzias quidditates rez̄ distincte ſm Aristotelem & Cōmentatorem. Qō. LXVII.

Pria rō.

Queritur 67° An prima causa itelligat distincte propzias quidditates rerum ſm Aristo.& Cōmenta. Et arguitur q̄ nō. ¶ Primo.ga Cōmenta.12.metaphy.cō.51.in fine recitat opinionem quozūdam dicentiuz q̄ deus scit omnia que sunt hic in vniuersali & non in particulari. Et reprobans predictam opini.sic dicit.veritas est q̄ ſm quod scit se tm̄ scientia est in esse qō est causa eozuz in esse.verbi gratia,qui scit calozem ignis non dicitur tm̄ scire naturam calozis existentis in reliquis calidis:sed iste est ille qui scit naturaz̄ calozis ſm q̄ est calor. Et similiter primus scit naturam entis in eo q̄ est ens simpliciter quod est ipsum. Hec Cōmenta. Ex quibus arguitur sic. Ille qui cognoscit res solum inquantum sunt entia nō cognoscit ea distincte. Sed prima causa cognoscit quidditates solum inquantum sunt entia:vt patet ex predictis verbis Cōmēta. ergo &c. ¶ Secūdo. Notitia quidditatum vt sunt distincte est notitia particularis. Sed Cōmenta.vbi supza dicit q̄ scientia dei non est particularis.sic enim dicit. Sciētia ei° non est vniuersalis nec particularis:& loquitur de p̄mo p̄ncipio.ergo non cognoscit quidditates distincte.minor patet. Maior probatur. Notitia distincta est notitia particularis sicut etiā notitia confusa est vniuersalis.ergo itelligere qdditates vt sunt distincte est habere sciaz̄ pticularē. ¶ Tertio. Omnis notitia habita per medium vle est vlis & cōfusa. Sed notitia quā habet prima causa de qdditatib°rerum est per mediū vle.(.per essentiam eius que oia rlr repsentat.ergo ois eius notitia de quidditatibus rez̄ est vniuersalis:& per consequens non est distincta.

Scōa rō.

Tertia rō.

Pria ꝑte Distinctio.

Respondeo. In ista.q.erūt due cōclones. ¶ Pria est hec. Phs & Cōmēta.cognouerunt deum intelligere quidditates rerū ,ppie & distincte. Sed anteq̄ ,pbetur ista conclusio prius distinguit̄. ¶ Naz cognoscere

gnoscere.aliqō obiectuꝫ distincte pōt accipi tribus modis. Uno mō dicuntur aliq̄ cognosci distincte:qz cognoscuntur distinctis cognitiōib⁹:ita q̄ ipse cognitiões in se pluificantur ꝑm pluralitatē obiectoꝝ:ꝛ hic modus intelligendi non pōt esse in p̄ncipio:vt dicit ꝓbs ꝛ Cōmentator.12. meta. tex.ꝛ.cō.51.Cuius rō est:qz ei⁹ cognitio est eius substantia q̄ non pluificat. ¶Alio mō dr̄ aliqua cognosci distincte:qz cognoscunt̄ per distincta media:sicut ꝑz in eo qui eandem passionē prius intelligit per effectū demōstrari qz est:ꝛ postea per eā primā demonstrare ꝓpter quid. Nec etiam distincta notitia non potest esse in causa p̄ma:qz tantū essentia sua que est vna realiter est sibi ratio intelligēdi quicqd intelligit. ¶Tertio dicūtur aliqua cognosci distincte:quia nō tātū cognoscunt̄ q̄ntū ad ea predicata in q̄bus conueniunt:sed etiam q̄ntum ad ea in q̄bus distinguunt̄ :ꝛ que sunt eis ꝓpria:sicut cognoscere hoiem in q̄ntum est animal rationale/est habere ꝓprium ꝛ distinctū eius conceptū:qz iste conceptus soli homini conuenit.Et ad hunc sensum intelligo deum cognoscere quidditates rer̄ distincte:qz intelligit eas vt distincte sunt.Probatur aūt q̄ dicta ꝯclusio fuerit ō mente ꝓbi ꝛ Cōmē. ¶Prio.Ille itellectus intelligit oēs qdditates distincte in quo sunt oēs forme naturales eo modo quo forme artificiales sūt in artifice.Sed itellectus p̄me cause est hꝺ.ergo ꝛc.Maiorꝫ ꝑz:qz artifex nō posset itroducere ōterminatā formā in mā.puta formā lecti.nisi hāc formā determinate cognosceret/cū artifex operet̄ per itellectum ꝛ voluntatē.Nec vlla posset assignari ratio.quare potius ageret hanc q̄ illam:nisi esset volens ꝛ apprehēdēs hanc determinate ꝛ distincte.Minor est Cōmentatoris.12. metaphy.cō.18.vbi circa finem loquens de virtutibus que sunt in seminibus.dicit q̄ non sunt animate in actu.sed tm̄ in potentia:sicut etiam domus in mente artificis est dom⁹ tm̄ in potētia.Et postea subdit q̄ tales virtutes ꝛ forme assimilantur arti.Et post pauca recitans ꝛ improbans opinionem Themisty dicentis q̄ anima est actu in seminibus ex orbe declini.subdit ista v̄ba formaliter.Igitur calores generati ex caloribus stellarum/generantes q̄libet speciem spērum animalium habent mensuras ꝓprias illius caloris ex q̄ntitatibus motuum stellarum ꝛ dispositionibus earum adinuicem in ꝓpinquitate ꝛ remotione:ꝛ ista mensura prouenit ab arte diuina intellectuali:que est similis vni forme vnius artis p̄ncipalis sub qua sunt artes plures.Hec Cōmētator.Ubi ꝑz q̄ ipse expresse dicit oēs formas contineri in p̄ma causa sicut in quadā arte vli.Probatur secūdo eadem minor assumpta:qz Cōmentator.12.meta.cō.36.loquens de formis materialibus sic dicit.Iste enim forme vident̄ hīe duplex esse.s.in actu.s.māle esse q̄ habent: ꝛ esse in potentia.s.esse q̄ habent in illa forma.ꝛ loquitur de causa prima.Dico aūt potentiam quemadmodum dicimus q̄ forme artificiales habent esse in actu in materia ꝛ in potentia in anima artificis. ¶Scōo arguit̄ ꝓ conclusione.Intellectus hūs solicitudinē de indiuiduis q̄ntum ad formas ꝑm quā cōicant iter se/intelligit nām eoꝝ specificam distincte.Sed intellectus p̄me cause est hꝺ.ergo ꝛc.Maiorꝫ ꝑz: qz ipossibile est solicitari ꝛ habere curā de aliquo.nisi ipm cognoscatur.Unde si habet̄ cura ꝑm nām specificam:opꝫ q̄ natura specifica cognoscat̄.Minorem ponit Cōmē.12. meta.cō.37.vbi sic dicit in fine.Dicentes q̄ deus solicitus est circa vnumq̄q; indiuiduum ꝛc.vide ibi vsq; in finem.

Scōa ꝑ. ¶Secunda ꝓ.Notitia quā hꝺ deus de qdditatibus rerū/nō est notitia vlis.Hanc ꝯclusionē ꝓbat Cōmentator.12. metaphy.ꝫ Themistium.cō.51.in fine tali rōne. Id cuius scientia est vlis scit in potentia particularia que sūt in actu: qz vle non est nisi scientia rer̄ particularium.Sed scientia dei nullo modo est in potentia:qz deus ꝛ oia que conueniūt ei sunt actio pura.igitur eius scientia non est vlis. ¶Hanc conclusionē cōiter omnes concedunt sequentes in hac parte Cōmentatorem.ꝛ ratio esse pōt ea quasi quā posuit Cōmentator:qz nihil intelligit deus.nisi per essentiā suam. essentia aūt sua non est vlis:cum nec actu nec potētia sit predicabilis de multis habentibus essentias distinctas. Item qz omne vle est natum determinari per aliqd/per qō ꝓtrahitur ad aliqua sub se contenta:ꝛ per consequens potest recipere additionem alicuius:ꝛ sic est potentiale:essentia aūt dei nullo modo est potentialis.ergo ꝛc. ¶Sed qz essentia dei hꝫ duo.Est eni obiectum siue scientie:ꝛ est medium quo deus intelligit alia. Dubium est an sibi repugnet vlitas ex eo q̄ ipsa est obm:an potius ex eo q̄ ipsa est mediū. ¶Ad qō dicunt aliq̄ q̄ ei repugnat in q̄ntum est obm:qz vlitas sumitur p̄ncipaliter ex obo in scientia.ꝛ hoc ꝓbant. ¶Prio. Metaphysica est scientia vlis:vt dī ꝑmo ꝛ.4.metaphy.ꝛ alie scientie per cōparationē ad eam sunt particulares.Sꝫ subiectū eius.s.intellectus est res singularis:ꝛ similr ipse habitus metaphysice est entitas singularis. obiectum x̄o est vniuersale.ergo tm̄ ex obiecto hꝫ q̄ sit vniuersalis. ¶Secundo.Demonstratio vniuersalis distinguitur a particulari ex parte obiecti:vt dicit ꝓbs ꝑmo poste.ergo scientia vlis distinguit̄ a particulari ex parte obiecti. Consequentia ꝑz: qz demonstratio causat scientiam. ¶Confirmatur:qz ꝓbs ibi sic dicit. Scibilia ꝑm q̄ sunt vniuersalia magis scibilia sunt q̄ ꝑm partem demonstrabilia. ¶Alij vō dicunt q̄ diuina essentia potius in q̄ntum est medium dat scientie ei⁹ q̄ non sit vlis:ita q̄ scientia dei ideo non est vlis:qz mediū quo deus omnia intelligit non est vniuersale.Et hoc probatur per eandem rationē qua arguit predicta opinio. ¶Demonstratio vniuersalis distinguitur a particulari per prius ex parte medij q̄ ex parte obiecti. ergo distinctio scientie vniuersalis a particulari magis sumitur ex medio q̄ ex obiecto.consequentia ꝑz.Antecedens ꝓbatur.Demonstrationes simplr ꝛ absolute considerate distinguuntur per prius ex medijs q̄ ex obiectis.ergo etiam demonstratio vniuersalis ꝛ particularis.consequentia ꝑz.Antecedens probatur. Tum qz id dicit ꝑmo posteriorꝫ.in isto capitulo.Scientia aūt certior:ls distinguatur tam ex obiectis q̄ ex principijs. Tum qz demonstratio facta ab Astrologo de rotunditate terre:ꝛ facta a naturali de eadem rotunditate sunt distincte demonstrationes/cum causent scientias specie distinctas. Sed iste non distinguuntur ex obiectis:cum sit idem obiectum formale vtriusq;.s.terra in q̄ntum est rotunda.ergo distinguuntur tm̄ ex medijs.Tum qz habita maiori ꝛ minori propositione:ls in eodem instanti habeatur etiam cōclusio:qz inducens simul cognouit primo posteriorum:tamen prius nā habentur premisse q̄ cōclusio.Accipio igit̄ duas demonstratiões per diuersa media factas ꝛ terminatas ad diuersas conclusiones.Et arguitur sic. In illo priori in quo premisse precedunt conclusionē iste demonstrationes sunt distincte.Sed tunc nō distinguunt̄ per obiecta.qz nōdum est notitia ꝯclusionis.ergo prius inest demonstratiōibus distinctio que oritur ex medijs q̄ illa que oritur ex obiectis.

Ad argumēta ¶Ad ꝑmum aūt ꝓdicte opi.dī q⁹ meta.hꝫ per prius q⁹ sit vlis:qz eius demōstrationes sūt per media magis vlia.s.p media abstracta ab oi mā q̄ habeat vniuersalitatē ex obiecto. ¶Ad scōm dī/q⁹ ls distinguant̄ ex obiectis:per prius tm̄ distinguunt̄ ex medijs ¶Ad confirmationem dī/q⁹ ꝓbs per illa v̄ba non intendit aliud dicere nisi q⁹ demonstratio vlis est potior particulari.

Ad ꝑm principalia. ¶Ad ꝑm negat̄ minor. Ad cui⁹ cuidētiā sciēdū q⁹ ꝓticulare accipit̄ dupl'r.Uno mō ꝑ spē spālissima.Alio mō ꝑ idiuiduo signato:vt ꝑz ex ꝑ poste.ꝛ ꝑ phy.vult g̃ dicere cōmē.

Nota.

Dubium.

Opinio aliorꝫ.

Tex.c.44.

Tc.cō.5.

Tex.c.4.

Ad ꝑm dicitur.

in illis ꝛbis q; de⁹ nō itelligit singularia signata: ꝫ itelligat singularia. i. nās specificas itelligendo seipm q est ipm ens subsistēs: ac si diceret q; nō itelligit eas nisi inq̄tū sūt entia id est inq̄tū ꝓtinent̄ ⁊ repñtant̄ in entitate eminēter subsistēte. ¶ Ad scōm negat̄ maiorꝫ notitia ꝑticularis est illa q̄ dr ꝑ mediū singulare ⁊ signatuꝫ: q̄le mediū nō est diuina ēntia. ¶ Ad ꝓbōnē dr/ q; ꝫ ois notitia ꝓfusa sit vlis: non tñ ois distincta est ꝑticularis. Cui⁹ rō est: qꝛ mediū q̄ cognoscit aliqd ꝓfuse repñtat multa ꝓfuse ⁊ potētialr q̄ sūt cōditiōes faciētes notitiā esse ꝓfusam. mediū āt q̄ habet notitia distincta nō est sp aliqd signatū. ⁊ tñ rem idiuiduā repñsentans: imo pōt multa repñtare. ⁊ tñ distincte vnūq̄q eoꝝ. ¶ Ad tertiū negat̄ minorꝫ qꝛ vt dcīt est essentia dei nō potest dici vlis. cum nullo mō sit determinabilis: nisi forte dicat̄ q; est vlis. qꝛ oia repñtat: ꝫ ex hoc nō segtur q; ei⁹ scia sit vlis: qꝛ res ipsas nō repñtat solum q̄tum ad conceptus cōes: ꝫ etiā q̄tum ad ea que vnicuiq; sunt ꝑpria.

Ad scōm

Ad tertiū

¶ Utꝝ elemēta manēāt actu in misto. Qō. LXVIII.

Ueritur 68°. Utruꝫ elementa maneant actu in misto.

Respondeo. Circa hanc qōnē dōm: q; in hoc oēs ꝓueniūt. s. q; elnta manēt in misto: aliogn mistū nō posset resolui in ea: nec dicerēt ex eis cē ꝓpositū. sic ꝑbat ꝓbs ꝫ antiquos ꝑ de gnōne. tex. ⁊ cō. 92. sed quō sint in misto/magnā hꝫ difficultatē: quā alig dicūt q; sunt ibi in actu. alig ꝛo q; tñ in potētia. In hac aūt qōne disputabit tñ ꝑma opinio: q̄ dicit q; elnta sūt actu i misto. Dāc opinionē ꝫ Auicē na. vbi aūt hec posuerit Auicē. nō ꝓstat: sed solet allegari in lib. ꝑ sue sufficiētie. cap. 2. in quo logtur de q̄uoꝛ causis: sed ibi nihil est ad hoc ꝑpositū: nisi q; dicit circa finē q; aliqua fiunt ꝑ misturā vt incaustrū ex galla ⁊ atramento: ꝫ ex hoc nō habet q; elnta maneāt actu. Quicqd tñ sit de hoc: claꝝ est q; Cōmētatoꝛ ei istud ipositū: ⁊ eandē opinionē ipse ꝫ. sic recitat Cōmen. 3. celi cōmen. 65. Et primo de geñ. cōmē. 90. Cōmen. 3. celi. loco predicto: ⁊ Petr⁹ aureoli. 2. sentētiarū. di. 17. ⁊ ꝫ ꝓueniāt ibi in ꝛne. differūt tñ in modo ponendi eā. Nā Auicē. dicit: q; elnta sūt in misto ꝼm esse pfectū q̄ ad formas eoꝝ ſubales: ꝫ q̄tuꝫ ad q̄litates habeāt esse ipfectū: qꝛ hꝫ q̄litates sunt remisse: qꝫ remissis ipsa elnta cō frangunt̄ in ptes minimas vt veniant ad mistionē: tñ earū forme nō sunt remisse. Ex rōne hui⁹ impfectiōis dixit alibi Cōmē. q; elnta nō sunt actu in misto. ꝫ tñ in potētia: vt pꝫ ꝑ de geñ. cō. 90. cui⁹ ꝛba sunt hec. recte dixit Arist. elnta nō esse in misto actu ꝫ saluari in potētia. ¶ Cōmētatoꝛ vo aliter dicit. q; nō solū q̄litates elntoꝝ remittunt̄: ꝫ etiam forme eoꝝ ſubales aut oino corrūpunt̄: ⁊ resultat ⁊ generat̄ ex eis q̄dam q̄litas media. ¶ Et si argueret ꝫ ipm. Tum ga ſuba nō ſuscipit magis ⁊ min⁹. Tū qꝛ forꝛa misti aduenire ret enti in actu cōposito ex mā ⁊ forma elntari. Tuꝫ qꝛ opꝫ receptiuū. denudari a nā recepti tam ꝼm spēm q̄m ꝼm gen⁹. q; opꝫ mām carere oi forꝛa ſubstātiali ad ꝺ q; aliquā recipiat.

Elnta.

Auerro.

Ad ꝑmū

Ad primū dicit q; ꝫ forme elntoꝝ sint in gñe ſubstātie: ipse tñ rōne sue ipfectiōis sunt q̄si medie iter formas ſubstātiales ⁊ accñtales. Et qꝛ mediū ꝑticipat nām extremoꝝ: ideo forme elntoꝝ ꝓueniūt cū alijs formis ſubstātialib⁹ in hoc q; ꝓstituūt aliquid in specie: puta in specie ignis/⁊ ꝓueniūt cū formis accñtalibus in hoc q; ꝑnt itendi ⁊ remitti. ¶ Ad scōm dicit/ q; nō est incōueniēs formas ſubales aduenire enti in actu impfecto. forme autē elntoꝝ sic remisse dant tñ esse impfectū. ¶ Ad tertiū dic/ q; opꝫ receptiuū denudatū esse oi forma eiusdē ordinis: ad hoc q; aliquaꝫ illaꝝ recipiat. forme aūt elntoꝝ sunt qdem eiusdē rōnis iter se: ⁊ iō mā hꝫ formā alicui⁹ elementi non pōt recipere formā alteri⁹ elementi forma ꝓri manēte: forme aūt mistoꝝ non sunt eiusdē ordinis cuꝫ formis elntoꝝ.

Ad scōm

Ad tertiū

Opio 3ª.

¶ Tertia ꝛo opinio aliter declarat dicēs: q; forma elementi est qdem simplex simplicitate que opponit̄ cōpōni materie ⁊ forme: nō tñ est simplex ꝑ negationē oīs simplicitatis: ꝫ est cōposita ex partib⁹ essentialib⁹ diuersaꝝ rōnuꝫ: ex qb⁹ integrat̄ essentia illius forme: dum ꝛo elementa veniūt ad mistionē nō corrūpit̄ tota forma elnti: ꝫ aliq̄ illaꝝ partium essentialiū: ⁊ per ꝑns ipsa forma pdit ꝑpriam rōnem suā ⁊ oēm operationē: vñ manēt forme elementoꝝ aliquo modo in actu: non tñ in actu pfecto vt possint denoiari forma ignis vel aque: ꝫ manet tñ in actu pmisto potentie. Ex illis aūt partib⁹ essentialibus elntoꝝ que manēt conflatur vna forma que ꝑpꝛie dr forma misti: ita q; forma misti nō est vna simplr forma ex nouo generata: ꝫ conflata ex preexistentib⁹ partibus formaꝝ elementoꝝ.

Contra istas opiniones arguit̄ q̄tuꝫ ad ea que ꝑpria sunt vnicuiq; eaꝝ. ¶ Et ꝑ ꝺ Auicē. Eadez est rō de toto ⁊ partib⁹. ergo si q̄litas elementi pōt remitti ꝼm partem remanēte ſuba elementi: sequit̄ q; elntum pōt remanere ꝼm ſubam amissā tota q̄litate: qō est falsum. ¶ Secūdo. Quelibꝫ forma requirit in materia ꝓprias dispōnes. Uñ alteratio est via ad gnōnem. Sed ꝑpria dispō forme ignis est calor in sūmo: qꝛ citra sūmū gradū non pōt forma ignis stare in materia. q̄ calor ignis nō pōt remitti. ¶ Tertio. Segtur q; mistū non esset vnū per se. Sed hoc est falsum: qꝛ vnitas misti nō est vnitas aggregatiōis/aut tñ constitutiōis. ergo. Cōsequētia, ꝑbat̄. Impoſe est formas ꝓrias esse in eodem ꝼm gradū sūmū. Sed forma ignis pfecta hꝫ calorē in sūmo: ⁊ forma aq̄ hꝫ aliquē gradū frigiditatis. ergo nō ꝑnt esse in eadez parte materie. ergo ex eo in quo est forma ignis pfecta ⁊ ex eo in quo est forma aque nō fit vnū ꝑ se. ꝓꝫ ꝓña: qꝛ esse vnuꝫ per se/est esse vnum ꝼm formas. vnitas aūt forme regrit vnitatem māe. ¶ Quarto. Ex duabus ſpēbus ſpālissimis saluatis eaꝝ rōnib⁹ ſpecificis / non pōt fieri vna ſpēs ſpālissima. Sed q̄uoꝛ elnta sunt species ſpālissime. ergo ex eis manentib⁹ non pōt fieri vna species misti: mioꝛ ꝓꝫ. Maioꝛ ꝑbat̄: qꝛ ex qbuscūq; fit vnū per se/ ipsa sunt indistincta ab eo qō fit: vt ꝓꝫ de materia ⁊ forma.

Impugt̄ In auicē.

5 Auerr.

Te. cō. 9.

¶ Cōtra opi. Cōmē. arguit̄. Primo. Nihil est mediū inter ea que distinguunt̄ ꝑ rōnes ꝺictorias: qꝛ ꝺictio est oppō cui⁹ nō est mediū: vt dr ꝑ poste. ⁊. 4. meta. Sed ſuba ⁊ accidens distinguunt̄ ꝑ rōnes ꝺictorias: qꝛ ſuba est ens ꝑ se. ⁊ accñs est ens non per se. ꝫ in alio. ergo forme elntoꝝ nō sunt medie inter ſubam ⁊ accñs. ¶ Scōo. Nihil est mediū iter ea que sunt diuersoꝝ genꝛa: vt dr. 10. metaphy. ꝓꝫ istud in coloꝛib⁹ ⁊ ſapoꝛibus ⁊ in oīb⁹ formis habentib⁹ aliq̄ mediū. Sed ſuba ⁊ accñs sunt oino diuersoꝝ genꝛa. ergo ⁊c. ¶ Tertio. Dis forma q̄ pōt itendi ⁊ remitti est diuisibilis. ⁊ ꝑ ꝑns est acgsibilis ꝑ motū ꝓtinuū. Sed forme elntoꝝ nō ꝑnt acgri per motū: alioquin generatio elementoꝝ non esset ꝑpꝛie gnō sed alteratio. ergo coꝝ forme nō possunt intēdi ⁊ remitti. ¶ Quarto. Si ꝑnt itēdi ⁊ remitti: segtur q; hoc nō solū posset esse in mistiōe: sed ēt q; ex mistiōne vnū elntum posset remittere aliō: ⁊ sic ignis ꝑ actionem aq̄ esset aliqñ min⁹ ignis: ⁊ ꝑ actionē alteri⁹ ignis in ipm eēt aliqñ magis ignis q̄ ꝓius. ¶ Quito. Non solū elnta constituūt mistū: ꝫ ēt ex coꝛporib⁹ mistis constituit̄ aliqꝺ mistum: vt ꝓꝫ in electuarys. ergo nō solū elementa ꝫ ēt predicta mista ſuscipērēt magis ⁊ min⁹: quod nullus dicit.

Elnta.

Auerro.

¶ Utrū necessitas ⁊ imutabilitas sint idē. Qō. LXIX.

Ueritur 69°. Utꝝ necessitas ⁊ imutabilitas sint idē. Et arguit̄ q; nō. ¶ Prio. Positiuū ⁊ ꝑuatiuū nō sunt idē. Sed necessitas est qd positiuū: imutabilitas ꝛo diꝫ ꝑuationē mutabilitatis. ergo nō sūt idē. ¶ Sc

Ad ꝑmū

Ad scōm

Ad tertiū

Ꝑria rō.

Scōa rō.

cũdo.Absolutũ 7 relatiuũ differũt.Sz necessitas ẽ gd relatiuũ:qz oẽ necessariũ respectu alic⁹ ẽ necessariũ.puta respectu esse vel opationis vel hȝ.imutabilitas aũt est gd absolutũ, cuz non dicaẽ ad aliud:ergo 7c. Tertia rō

¶Tertio.Necessitas non põt stare cũ ꝓtingentia cuz opponanẽ. Sed imutabilitas stat cum ꝓtingentia.ergo imutabilitas nō est necessitas. maioꝛ pȝ.Minoꝛ ꝓbaẽ.Deus ꝓtingẽter vult Sortẽ sedere:7 tñ volitio dei terminata ad curſuz Sortis est imutabilis.ergo 7c. Cōfirma⁹

¶Cōfirmaẽ.qz Sortem ſedere qñ ſedet est imutabile.Sed Sortes tunc ſedet ꝓtingenter:qz eius voluntas contingenter cauſat ſeſſionẽ in illo inſtanti in quo determinat potentiã motiuã ad ſeſſionem.ergo 7c.

Reſpondeo q aliud est q̃rere vtꝛ ens neceſſariuz ſit eodẽ formal'r neceſſariũ 7 imutabile.7 aliud est q̃rere vtꝛ neceſſitas 7 imutabilitas hẽant eandem rõnem formalẽ.Nam p̃m est q̃ẽtũ ad res.7 eſſet q̃rere vtꝛ ens neceſſariũ ſit p eandẽ entitatẽ neciuz 7 imutabile. conſtat aũt q ſic.vt pȝ maxie in ꝑma cã 7 in alys itelligentys q̃ cuz ſint ſimplices nõ hñt aliã entitatẽ p quã ſint imutabiles ab ea p quã ſũt neciue.Scõm aũt est q̃ẽtuz ad rõnes formales neceſſitatis 7 imutabilitatis. Hoc aũt non est ita claꝛ ſicut p̃m.Et ideo iuxta hunc ſenſum determinando.q. Duplex q̃ ſui ſēſus.

¶Dico q ꝙ in oi re neciũ 7 imutabili/ei⁹ neceſſitas 7 imutabilitas ſũt idem formal'r:ita q talis res dr neciũ 7 imutabilis pp eandẽ rõnẽ formalẽ.Nõ ꝓbaẽ. Cõcluſio

¶Prio.Illa ſũt idẽ formal'r quoꝛ est eadẽ diffinitio:qz in hñtib⁹ diffõnez rõ 7 diffinitio ſũt idẽ:vt dr.4.metaph.textu cõ.28. Sed ẽ eadẽ diffõ neceſſary 7 imutabilis.ergo 7c.maioꝛ pȝ.Minoꝛ ꝓbaẽ. Nam ꝑ poſte.7.5.meta.tex.cõ.6.dicit ꝓ̃s q̃ nec̃ium est id qõ ipoſſibile est al'r ſe hẽe.Sed diffõ imutabilis ẽ nõ poſſe al'r ſe hẽe.Nõ ꝓbaẽ.Immutabile.n.dr qz nõ põt mutari:moueri aũt est ſe hẽe al'r q̃ ꝓius:vt dr.3.phy.ergo eſſe imutabile est nõ poſſe al'r ſe hẽe q̃ ꝓius:7 ſic diffõ neceſſary 7 imutabilis est eadez.

¶Scõo.Idẽ appet qz Cõm.5. meta.cõ.6.exponẽs tertiũ moduz neceſſitatis poſite ibi ab Ariſt.ſic dicit.Et ẽt dr neceſſariuz id qõ ipoſſibile est vt ſit alio mõ.ſ.qõ ipoſſibile est trãſmutari aut inueniri alio mõ ab eo ſm qõ est.7 iſte modus est famoſioꝛ oium modoꝛuz iſtoꝛ.Patet ãt q in iſtis ẽbis exponit Cõm. nõ poſſe al'r ſe hẽe ꝑ hoc qõ est nõ poſſe tranſmutari. Ex his arguit ſic. Non poſſe al'r ſe hẽe est formalis rõ neceſſary in oib⁹ neceſſarys.Sed nõ poſſe al'r ſe hẽe est nõ poſſe trãſmutari ſiue eſſe imutabile.g̃ eadez est rõ neceſſary 7 imutabilis.minoꝛ pȝ ex dictis.Maioꝛẽ ponit Cõm.vbi.ſ.circa finẽ cõmenti. ſic dicẽs.7 declarat.ſ.ꝓ̃s rõnez neciy 7 facit eã ẽt intelligi in oibus reb⁹ neciys hoc qõ ipoſſibile est vt ſit alio mõ ab eo ſm qõ est.Et qz determinatio pñtis.q.ita plana est apõ ꝓ̃m 7 Cõm.nõ adducã alias ꝓbationes ad hoc ꝛfirmandum.

¶Scũs ẽt Tho.idẽ ſenſit qñ dicit.q.5.ſup Boe.ar.p̃ vbi ſic dicit.Oẽ neceſſariũ inq̃ẽtuz hȝ est imobile:qz oẽ qõ moueꝛ inq̃ẽtum hȝ poſſibile est eſſe 7 non eſſe vel ſimpl'r: vel ſm quid vt dr.10.metaphyſi.

Ad ꝑma **Ad primũ** in oppoſituz dr q ꝙceptus neceſſary est ita priuatiuus ſicut ꝙceptus imutabilis. Ad ſcõm diffinit.n.neciuz p negationẽ.ſ.p nõ poſſe al'r ſe hẽe. ¶Ad ſcõm negaẽ minoꝛ.neceſſariũ.n.nõ dr ad aliud ſz ad ſe:7 ſi nulla alia res eſſet niſi deus adhuc ipe eſſet ens neceſſariũ.

Ad tertiã Diſtictio. ¶Ad tertiũ dr q duplex est neceſſitas.ſ.abſoluta 7 ꝺditio nata vt magis dicẽ ſequẽti.q.ꝓ̃a neceſſitas nõ ſtat cum ꝓtingentia.ſil'r nec imutabilitas talis neceſſary. Secunda ẽbo neceſſitas ſtare põt cuz ꝓtingentia:ſicut 7 imutabilitas.

Ad cõfirmationẽ. ¶Ad ꝛfirmationez dr q eo mõ quo ſedet imutabil'r ita 7 neceſſario.Sedet.n.mutabil'r:nõ qn poſſit mutari de ſedẽte in nõ ſedentez:ſed qz nõ põt eſſe q non ſedeat dum actu ſedet:ita etiam neceſſe est eum ſedere dum ſedet neceſſitate conditionata:7 tñ abſolute poteſt eſſe q non ſedeat.

¶Vtrũ ſit tñ vnum ens neceſſariũ. Qõ. LXX.

Queritur 7o:Vtꝛ ſit tñ vnũ ens neceſſariũ.Et arguit q ſic. ¶ꝓ̃o. In reꝛ nã est tñ vnũ ens indepẽdẽs.ergo est tñ vnũ ens neceſſe eẽ:añs ab oib⁹ est ꝓceſſuz. Lõ ſequẽtia ꝓbatur multipl'r. ¶ꝓ̃o. Oẽ ab alio dependẽs est ens ꝑducibile.Sed nullũ ꝑducibile est neciũm.ergo nullum ens ab alio dependens est neciuz.maioꝛ pȝ.Minoꝛ ꝓbaẽ.Nullũ poſſibile est neciuz.ꝓ qõ dic Cõmẽ.7.celi.cõ.34.q nullũ poſſibile est vere in reb⁹ eternis.Sed oẽ ꝑducibile est ens poſſibile ꝑduci.g̃ 7c. ¶Secundo.Id nõ est neceſſariũ eſſe:qõ põt itelligi ſub nõ eſſe. Sed oẽ ab alio ꝑductũ põt itelligi ſub nõ eſſe:cũ non hẽat eſſe ex ſe.ſed ab alio.ergo 7c. ¶Confirmaẽ.qz cã ꝑductiua est natura ꝓioꝛ ꝑducto:in illo aũt ꝓioꝛi intelligiẽ ꝑductũ vt nõ hñs eſſe:qz ſi intelligaẽ vt hñs eſſe:aut vt hñs eẽ a ſe: aut a ꝑducente.Non ꝑmũ:qz tunc ꝑduci nõ poſſet.qz quod hȝ eſſe a ſe nõ est ꝑducibile ab alio.Non ſcõm:qz ſequiẽ q ꝓius haberet eſſe a ꝑducente q̃ eſſet ꝑductũ ab eo:qõ est dicere ꝺdictoꝛia. ¶Tertio.Oẽ ens neceſſariũ determinaẽ ex ſeipſo ad eſſe.Sed ꝑductum ab alio nõ determinaẽ ex ſe ad eſſe:cum habeat eſſe ab alio.ſ.a ꝓducente.ergo 7c. ¶Quarto.Id qõ ſibi derelictum non est:iã non est neceſſe eſſe:qz neceſſe eſſe ſibi derelictum est.Sed ens ab alio ꝑductum ſibi derelictum nõ est:cum nõ habeat eſſe niſi per aliud.ergo non est neceſſe eſſe.

Ad ꝓ̃m Ad ſcõm Ad tertiã Diſtictio. Ad cõfirmationẽ. Lõfirma⁹ Tertia rō Quarta rō

Reſpondeo. circa hãc.q.diſſentiũt Cõm.7 Auicẽna q̃ẽtuz ad verba:ſz forte nõ quo ad ſenſum. ¶Nam Auicẽna p̃ ſue metaphy.cap̃.7.dicit q est in reꝛ natura tñ vnum neceſſe eſſe.ſ.deus:reliqua ẽo oia poſſibilia ſũt.Eius eni ẽba ſunt hec in p̃ncipio illius capituli.Dicemus etiã q neceſſe eſſe hȝ eſſe vna eſſentia.Et poſtea gbuſdam interpoſitis cõcludit.Omne quod hȝ eſſe ab alio in diffinitione ſue eſſentie est poſſibile eſſe.Ex quo ſequitur q ſi eſſet neceſſariũm q ſimul eſſet poſſibile 7 neceſſariũm qõ est inconueniens.In capitulo etiam precedenti.ſ. capitulo.6.ſic dicit.Oꝛ autem neceſſe eſſe non habet cauſaz manifeſtum est.Si enim neceſſe eſſe haberet cauſaz ſui eſſe.profecto eius eſſe eſſet per illam:quicquid autem est cuius eſſe eſt per aliud.cum conſideratum fuerit per ſe non habebit eſſe neceſſariuz. Auicẽne placitum.

¶Hanc opinionem Auicẽne aliqui impꝛobãt. ¶ꝓ̃mo.Quia poſſibili poſito in eſſe:nullum ſequitur impoſſibile:vt pȝ per diffinitionez poſſibilis poſitam a ꝓ̃o ꝓ̃mo ꝓioꝛum:7 a Cõmentatoꝛe ꝓ̃mo celi. cõmento.124.Sed ſi intelligentie aut celuz ſunt entia poſſibilia ex ſe:ſequitur aliquod impoſſibile.ergo non ſunt entia poſſibilia.Minoꝛ pꝛobatur.Si non est effectus pꝛoductus a cauſa agente ipſum ex neceſſitate nature: etiam illa cauſa non eſt.Sed ſm Auicennam ꝓ̃ma cauſa pꝛoducit intelligentias:7 celum ex neceſſitate nature.ergo ſi iſta nõ eſſent que per te ſunt entia poſſibilia etiam ꝓ̃ma cauſa q̃ est ens neceſſarium non eſſet. ¶Secundo.Cõtradictio est dicere q aliquid ſit poſſibile non eſſe ex ſe 7 neceſſarium eſſe ab alio.ergo non est ponendum.Conſequentia patet. Antecedens pꝛobatur.Nulla additio tollit relatiuam contradictionem niſi variatio terminoꝛum.Sed poſſibile et neceſſariũm ſunt relatiua.importãt enim reſpectum rei ad eſſe vel non eſſe.ergo non tollitur ꝛtradictio inter poſſibile non eſſe:7 neceſſe eſſe per eſſe ex ſe:7 p eſſe ab alio. ¶Confirmatur.qz eadem linea non põt eſſe dupla ex ſe.7 nõ dupla ab alio reſpectu eiuſdem linee.ergo non poteſt aliquid eſſe poſſibile non eſſe ex ſe:7 non impoſſibile non eſſe ab alio. ¶Tertio.Poſſibile 7 ipoſſibile ꝛtradicunt.Sed nõ põt poni q aliquid ſit impoſſibile ex ſe 7 poſſibile ex alio.

In auicẽ. Laꝑ.18.

ergo nec ecõtra põt poni q aliquid sit possibile non esse ex se:z ipossibile nõ esse ab alio:qõ equipollet ad necesse esse ab alio.Phs aũt sicut exponit Cõmẽtator.videt dicere q oia sempiterna cuiusmodi est celũ z intelligentie sint entia necessaria.z habẽtia necessitatẽ ex seipsis.Quod declarat.

Distictio. ¶Primo.qz Phs pmo celi textu cõmẽti.136.ponit quandã distinctionẽ quã exponit Cõmẽtator.dicẽs q naturalia sunt trib⁹ modis.Nã quedã sunt quoz nã dat eis vt semp sint.Quedã ño gbus dat vt semp nõ sint.Quedam aũt vt sint in duabus dispõnibus.videlz vt aliqñ sint z aliqñ non sint.Et exponens que sit ista natura que ista dat dicit q illõ qõ semp est nõ est semper nisi ex natura innata ad hoc.z est nã cius per quã est quod est.Et postea inferẽs ꝯclusionem dicit.Nature igit rez dant eis:aut vt sint semp:aut vt non sint semp:aut vt aliqñ sint:z aliqñ non sint.¶Ex his pz q res eterne hñt ex natura sua vt semp sint:z ꝓpter ex seipsis sunt necesse.¶Scõo.Idẽ pz qz id ex se est necessariuz qõ ex se non hz potentiã vt aliqñ non sit.Sed res sempiterne sunt hoc:ergo ex se sunt necessarie.Maioz pz ex diffinitione necessarij.Minoz ꝓbatur.Si haberent potentiã vt aliqñ non sint cũ habeant etiam potentiã vt semp sint.nam celuz semper erit:sequit q due potentie congregarent simul respectu ꝓtradictorioꝝ.s.potentia ad semp esse z potentia ad aliqñ non esse:z sic idem erit possibile esse semp:z possibile aliqñ non esse.Possibili aũt posito nullum segtur impossibile:nõ est igit impossibile q aliquid sit semp:z cum hoc q aliqñ non sit:que est manifesta contradictio.¶Tertio. Impossibile est q potentia in futurũ sit infinita alioquin cũ infinitũ consumi nõ possit:sequeret q potentia non posset exire in actũ:qõ est contra diffinitionẽ potentie.constat ãt q si res sempiterne haberent possibilitatem ad non esse illa potentia esset ad infinitum in futurũ.ergo non põt poni talis potentia. ¶Opinionem Cõmẽtatoris magis laudat S.Tho.in qõnibus de potentia.q.5.ar.3.vbi vtrãqꝫ predictaꝝ recitat.¶Sed vt appareat q vere non contradicũt. Sciendũ est primo q tam fm Phm z Cõmentatorem qꝫ etiam fm Auicẽnam omnes res sempiterne sunt a deo effectiue.¶Sciendũ scõo q fm predictos Phos deus eas produxit ex necessitate nature vt dictum fuit.Ex quibus duobus segtur q res sempiterne non habent esse ex se:sed ab alio receptum:z tamẽ q nõ possunt non esse.cum ex necessitate nature producantur.Et hꝰ duo fuerũt causa varietatis inter Auicẽnam z Cõmentatorem.Nam Auicẽna considerans q res sempiterne nõ habent esse ex se:z consequenter q secluſa oi causa extrinseca ipse nõ essent,dixit q sunt possibiles ex se.Cõmentator autez considerans,q lz ita sit.tamen prima causa produxit eas ex necessitate nature:z non potest eas non ꝓducere:z ipse in natura sua non habent aliquod principium per quod possint deficere:dixit q ex se sunt necesse esse.¶Quod autem horum fm veritatem sit magis concedendum absolute dico q vtrũqꝫ ad bonuz sensum.Pro cuius notitia sciendũ est:q necessarium z contingens sunt conditiones cõplexi z incomplexi.Naz Sor. currere est ꝓtingens:z etiam ipse Sor.in se est ens contingens.Similiter deus est ens necessarium z deuz esse est necessarium.Potest etiam esse q complexum sit necessariũ: z tamen extrema complexi sint contingentia.Nam homo est ens contingens.z similiter eius risibilitas:z tamẽ hominem esse risibilem est necessarium.¶Sciendum secundo q complexum potest esse necessariuz dupliciter. Uno modo absolute:z hoc est quãdo cius oppositum est implicans contradictionem.Alio modo potest esse necessarium necessitate non omnino absoluta z simpliciter.Necessitas absoluta complexi contingit ex duobus.Primo quidem: quia vnum extremum ponitur in diffinitione alterius.s.aut subiectum in diffinitione ꝑdicati:aut predicatũ in diffinitione subiecti:z ꝓpter hoc hominem esse animal z triangulũ habere tres z alia huiusmodi sunt necessaria.Secundo complexum est necessarium absolute ꝓpter idẽtitatem extremoꝝ:z ꝓpter hoc deum esse est necessarium.Lz enim essentia non ponatur in conceptu existentie.nec econtra:tamen in deo idem esse omnino sunt essentia z esse.Ista necessitate absoluta non est necesse celum aut intelligentias eẽ: qz in eis non est idem esse z essentia:nec vnum claudit in ratione alterius:z ita intellexit Auicẽna:z celum z intelligentias esse est necessariuz:quia fm Phos non possunt nõ produci a causa prima:z etiam fm veritatem.quia postqꝫ producte sunt in esse nihil habent in se per quod possint desinere esse:lz possint deduci ad non esse per causam extrinsecam.Similiter dico q res sempiterne sunt in se quedam res necessarie:cum ex se non habeant q possint desinere esse.¶Unde si ꝓprie loquamur:magis concedendum est q sunt necesse esse:qꝫ q sint possibiles:z ideo magis ꝓprie locutus est Cõmentator in hac questione qꝫ Auicenna multa alia pertinentia ad hanc materiam dicta sunt duodecimo huius.

Ad rationes

Ño in oppositum negatur antecedẽs. ¶Ad primam ꝓbationem negatur maioz fm Cõmentatorem quando ens ab alio dependens est eternum:sicut est in ꝓposito.Nam de huiusmodi dependente nunqꝫ est verum dicere q sit producibile: sed q semper sit producium:producibile enim ꝓut notat potentiam non est in rebus eternis.Unde dicit Cõmentator secũdo celi cõmento.34.q possibile in rebus eternis est necessarium.Negatur etiam minoz fm veritatem.producibile enim potest esse necessarium:lz non simpliciter. Primo quidez si producatur ex necessitate nature.Secundo si producatur in tali natura in qua non sit principium intrinsecum ad non esse.Et cum dicitur,q producibile est possibile produci:dico si producitur ex necessitate nature: quod non est possibile produci:sed est necesse produci.Similiter dico,q non dicitur possibile per potẽtiam in eo existentem:sed solum per potentiam agentis:cum hoc autem stat necessitas talis qualis supza dicta est in ipso effectu producto. Ad primã

¶Ad secundum negatur maioz quando tale necesse esse non est necesse esse simpliciter:cuius oppositum includat contradictionem:z hoc modo intelligentie sunt necesse esse.Et per idem pz ad confirmationem. Ad secũm

¶Ad tertiũ dicitur,q determinati ex se ad esse potest esse dupliciter. Uno modo ꝓut ly ex,excludit causam agentem:z sic negatur maioz.Alio modo vt excludit causaz formalem:z sic conceditur maioz z negatur minoz.Nam intelligẽtie sunt ex se formaliter necesse esse:quia in natura sua nihil habẽt per quod possint desinere esse. Ad tertiũ Distictio.

¶Ad quartum negat maioz:nam etiam in diuinis personis vt dicunt theologi filius non esset si pater non esset.z tamen filius est simpliciter z omnibus modis necesse esse:cum sit deus. Ad 4tum

Rationes ño posite in questione contra Auicenaz solute sunt supza duodecimo huius:z sic est finis duodecimi libri.cum laude dei nostri ieſu Christi.

¶Textus.43.12.metaphysice.

¶Nobis autem ex suppositis z determinatis dicendum infra.

¶In hoc loco probat,q substantie abstracte sunt plures, proponendo ea que dicta sunt supza:scilicet q est vnus primus motoz qui est substantia sempiterna:z omnino imobilis:z vnus motoz:monet tantum vnum mobile.Dis suppositis arguit sic.Tot sũt substãtie abstracte quot sunt motores corpoꝝ celestium.Sed huiusmodi motoꝛes sunt Cõclusio

plures:ḡ sunt plures sube abstracte:maior pz. Minor pba tur. Tot sūt motores quot sunt motus:qz vnꝰ motoris ē tm̄ vnus motus. Sed motus celoꝝ sunt plures. qz ꝑter motuz primi mobilis sunt ēt motus planetaꝝ:ergo ꝛc̄. Et qz forte posset aliqs dicere q motor coꝝ non est substātia: probat hoc tali rōne. Id qō est prius substātia eterna est substantia. Sed motor celoꝝ ē prius celo qō est substātia eterna. ergo motor celoꝝ est substantia eterna:ꝛ ita ꝯcludit q substantie siue motores sūt tot quot sunt motus celoꝝ. Notat S. Tho. q Aristoteles post motū p̄mū. non ponit nisi motus planetaꝝ. qz eius tpe non erat deprehensus nisi motus stellaꝝ fixaꝝ. Unde credidit q octaua sphera in qua sunt stelle fixe sit primū mobile: ꝛ posteriores astrologi deprehenderūt q motus stellaꝝ fixaꝝ est in ℨium primi mobilis. Unde necesse est q preter celū in quo sunt stelle fixe. sit alia superior que reuoluit totum celum motu diurno.

¶ Textus. 44.

¶ Quot quidem igitur sunt substantie ꝛ harū que prima ꝛ secunda ꝓm ordinem earundem: lationibus astrorum palam.

Iuuenalo ¶ In hoc loco declaraꝝ qualis sit ordo ꝓm dignitatē in predictis substantys:ꝛ dicit q ordo eaꝝ est ꝓm ordinem lationum. i. motuū celoꝝ. Unde illa que facit nobiliorē motum est nobilior. Attendit aūt ista nobilitas in motu nō ex pte velocitatis: vt. ſ. dicamus illum esse nobiliorem q est velocior. Aliogn motus iferioꝝ planetaꝝ essent nobiliores qui in minori spatio complent motus suos. ꝛ attendit ista nobilitas q̄tuz ad locum ꝛ q̄tum ad magnitudinē. Unde sic dicit Cōmentator. Priozitas eni in loco coꝝ ꝛ in magnitudine facit eos priores in nobilitate. Qō qdez est vez loquēdo de magnitudine totius sphere: qz si loqueremur de magnitudine solius planete: ꝓstat q sol est maior alys planetis. Uel vt ingt. S. Tho. hoc est itelligenduz de magnitudine virtutis: qz quāto planeta est superior. tāto hz vliorez diuturniorem ꝛ potētiorē effectū: qz stabilitas eē rei attribuit Saturno: perfectio aūt ꝛ bona habitudo Ioui: virtus aūt ꝓtra notitiam correspondet Marti. Sol aūt est vniuersale principiuz motus. Ueneri attribuit generatio. Mercurio multiplicatio individuoꝝ in eadē specie. Lune aūt attribuitur dispositio māe ad recipiendū oēs impressiones celestes. Et qz supra dixerat tot esse substātias abstractas: quot sūt motus celoꝝ: subiungit p quā scientiā sciatur quot sunt isti motus:ꝛ dicit q p Astrologiaz que sola iter mathematicas cōsiderat de substantia sensibili ꝛ eterna. Ibi eni dr q quelibet stella errās. id est glibet planeta hz plures motus:ꝛ dicunt planete stelle errantes: qz nō semp seruant eundē situ iter se: sicut alie stelle fixe. Ista aūt pluralitas motuum cognoscit tripliciter: vt dicit Cōmentator ꝛ S. Tho. Est eni aliqs motus q ab oibus comprehendit sensu: vtputa motꝰ diurnus. Sunt alig aly motus q non comprehenduntur nisi ꝯbusdam instrumentis. Sunt quoq̄ alig aly q non cōprehenduntur nisi ratione: qz motus planetarū inueniuntur q̄q tardior quandoq̄ velocior: ꝛ planeta videtur quandoq̄ eē directus: quandoq̄ retrogradus.

Quid cuiq̄ planetarū attribuatur ꝛc̄ dictio.

¶ Textus. 45. 46. ꝛ 47.

¶ Sed quot sunt hec.

¶ Incipit modo enumerare motus planetaruz ꝓm astrologos multa tangens ptinentia ad astrologiaz: que indigerēt longa expositione: ꝛ qz ista consideratio aliena est ab hoc tractatu: sed metaphysicus oia ista presupponit tradita ab astrologis. ideo omittamus hanc multitudinē verboꝝ: ꝛ ponam tm̄ id qō supponitur ad nostrum propositum. Naz dicit q coꝝpora celestia p se mobilia sunt. 55. Lalippus ℞o putauit q sint tm̄. 47. ꝛ consequenter tot sunt substātie abstracte: predictas autem opiniones Teodoxy recitat Philosophus a textu. 45. vsq̄ ad textum. 48.

Rō coꝝpoꝝ celestium.

¶ Textus. 48.

¶ Quare aūt substantias ꝛ principia mobilia.

¶ Concludit nunc q hz predictus numerus non habeaꝝ demonstratione: tm̄ rōne est existimare q ita sit:ꝛ ꝓ̄r q sint ēt tot sube abstracte ꝛ imobiles. Hz ꝓsideratio ꝛ speculatio circa predictum numeꝝ coꝝpoꝝ celestium relinquenda sit bis q sūt fortiores ꝛ aptiores ad astrologiā: sufficit. n. nobis vt ait Cōmentator scire q sube abstracte sūt tot quot sunt motus coꝝpoꝝ celestium. Sed qz huic ꝯclusioni p̄n̄t aliq̄ obuiare: ꝓter ea remouet Phs. Primū qō pōt obuiare ē: si dicaꝝ q datur aliq̄ suba abstracta que nihil mouet: ꝛ ex hoc sequit q sunt plures hꝰ substātie q̄ motus celoꝝ. Istō ergo remouet dicens q ois motus celi ordinaꝝ ad motum alicuius astri ꝛ motus cuiuslibet astri ordinaꝝ ad aliquā intelligentiam tanq̄ ad finem: ita q nulla est que nō sit finis alicuius motus. Qō pz qz intelligentie sūt in meliori dispositione q̄ possint esse. Sed hoc non esset nisi essent finis motus. ꝛ ēt mouerent: qz si nō moueret essent in dispōne diminuta: ḡ ꝛc̄. Secundum qō potest obuiare p̄dictis est si dicatur q in celo sunt plures motus q̄ illi q enumerati sūt: sed nō ꝓcipiunt. Sed Phs excludit ēt hoc: qz ipossibile est q vnus motus sit pp alium tanq̄ pp finem: qz si sic esset: ille esset pp alium. ꝛ sic in infinituz: ergo oēs motus celi sunt grā astroꝝ: ꝛ ꝓter est ipossibile ponere aliquem motū in celo q quem non possit cognosci aliq̄ diuersitas in aliquo astro: ꝛ sic falsum est q sint in celo aliqui motus q non possint ꝓcipi. Cōmentator ℞o sic formal hanc rōnem. Idem est numerus motuū ꝛ motoꝝ ꝛ mouentiuz: ḡ non sunt plures motus q̄ coꝝpora mota. Hz coꝝpora mota sunt tm̄ ea que enumerata sunt: ergo motus nō sunt plures. Antecedēs primū huiꝰ ꝓsequētie ꝓbat: qz ois motus est pp eē in aliquo moto ꝛ pp motorē: ḡ non sunt plures motus q̄ mouētia ꝛ mota.

Rō Ar.

¶ Textus. 49.

¶ Oꝝ autem celum vnum manifestum est.

¶ Tertium quod predictis obuiare potest est: si diceret q sunt plures mūdi:ꝛ in quolibet coꝝ sūt tot sphere quot sūt in isto: aut plures vel pauciores:ꝛ ꝓter sunt alique itelligētie mouentes illos mundos preter eos q mouent istū. Hoc aūt excludit Phs dicens: q celum. i. mundus est tm̄ vnus: quod pz. Si est alius mundus, ipse est eiusdem speciei cuz isto: qz haberet similes partes partibꝰ istius. ſ. Solez ꝛ Lunam: ꝛ alia astra. Sed non pōt esse alius eiusdez speciei cū isto. ergo ꝛc̄. Minorē probat. Si essent duo mundi eiusdē speciei: essent etiam duo p̄mi motores eiusdem speciei: ꝓns est ipossibile. ergo antecedēs. Probat impossibilitatem cōsequentis. Quecūq̄ differūt solum numero ꝛ sunt eiusdem speciei habent materiam. Sed p̄m p̄ncipium non hz mām: qz tota eius substantia est endelechia. i. actus: ergo non est possibile esse duo prima principia eiusdem speciei.

¶ Textus. 50.

¶ Tradita sunt autem a seniorib⁹ ꝛ antiquis.

¶ Quia inter Phos quoꝝ extat memoria nullus est q̄liter cognouerit tāta de p̄ p̄nc̄:ꝛ q ita ꝓbauerit ipm esse sicut Aristoteles. Idco aūt comparat verba sua ad dicta ātiquorum:ꝛ dicit q. dixerunt duo verba. Quorum primuz est q dy sunt ꝛ p deos exponit Cōmētator coꝝpora celestia. Sanctus autem Tho. per deos exponit intelligentias. Secundum est q dicunt in ente totam naturam. i. oia nālia. Reliqua ℞o que ab antiqs dicta fuerunt sunt quasi fabule. ſ. q dy sint similes hominibus. ꝛ quibusdam alys animalibus. Et ista ab eis dicta sunt ad coꝛrigendos mores hominum: ꝛ vt inycerent ad condendas leges: hoc tm̄ verum est q omnes

Duo dcā antiquoꝝ.

Cōclusio.

sube abstracte hñt in se aliqd diuinũ. Ista ãt q̃ de reb⁹ diuinis dicunt: et relq̃ ptinẽtia ad pbiam ifinities corrupta et generata sunt: qz mũdus est eternus. Unde etiam illa vera que nos diximus infinities ante nos dicta sunt: sed non extat memoria et notitia qui dixerint has veritates.

¶ Textus. 51.

¶ Paternam quidam opinio.

Tractat⁹ vltim⁹ huius. 11.

¶ Iste est vltim⁹ tractatus in q̃ ꝓbs mouet q̃sdã qõnes ptinẽtes ad intellectũ primi principy: q̃ qdem qõnes sunt nobilissime inter oẽs que mouent de ꝑmo ꝑn⁰: vt dicit Cõmẽtator: et sũt nãliter ab oĩb⁹ desiderate. Et qz caldei circa hãc mãm valde scrutati sunt: iõ appellat eam sniam pñam: vt idẽ Cõmentator exponit. Sed. S. Thomas aliter exponit dicẽs: q̃ p opinionẽ pñam accipit ꝓbs ea q̃ dicta sunt de deo in textu pcedẽti. q̃si diceret. hec supradicta sunt opinio pña: nũc aũt incipiam⁹ dicere q̃dam alia. s. ea q̃ ptinent ad intellectum ꝑmi principy. Circa qõ tangit q̃uor qõnes. Sed anteq̃ eas enumeret ꝓsupponit vnum. s. q̃ ꝑmũ ꝑn^m nõ intelligit aliqd nobile⁹ se. Z eni alij motores moueãt. qz mouentur a ꝑ appetibili et intelligibili. tñ primũ ꝑn^m cũ sit oium dignissimũ: nõ mouet ab alio intelligibili et appetibili superiori: opz q̃ q̃ intelligat vel se vel alia q̃ sunt infra: et iõ nõ opz dubitare de ci⁹ intellectu p cõparationẽ ad aliqd superi⁹ eo: sz solũ p cõparationẽ ad se et ad inferiora. Est aũt in q̃libet intelligente ꝯsiderare tria. s. intellectũ intellectionẽ et obiectũ: et de oĩbus istis querit: et ꝑ compando intellectũ ad suã intellectionẽ. Utr̃ intellectus primi ꝑncipy semp actu intelligat: vl aliq̃n itelligat tñ in potẽtia: vr. n. q̃ intelligat semp in actu. qz cũ nobilitas et bonitas intellectus sit intellectio. et intellectus diuinus sit nobilissim⁹: q̃ si nõ intelligeret semp actu: sequit q̃ aliq̃n careret sua nobilitate. ¶ Scõa qõ est Utrũ intellectio q̃ ꝑ^m ꝑn^m intelligit sit ei⁹ substantia. Uidet eni q̃ sic: qz cũ intellectio sit ꝑfectio intellectus: si intellectio intellect⁹ dei nõ esset sua ei⁹: sequtur q̃ ꝑficeret ꝑ aliquid aliud a se: et ꝑfecta non esset ens ꝑfectissimũ ex se: sed ꝓueniret ei nobilitas ex alio. ¶ Tertia qõ est. Utrũ intelligat tñ se: vel potius etiaz alia: et si intelligit alia, dubiũ est an intelligat semp oia vel potius q̃uor vnum q̃uor aliud. ¶ Quarta qõ est Utr̃ nobilitas obiecti faciat ad nobilitatẽ intellectionis. Signũ est eni q̃ sic: qz vr iconueniẽs q̃ aliqs occupet intellectũ suuz circa vilia: qõ nõ eẽt nisi obiectũ faceret ad nobilitatẽ et ignobilitatẽ intellectiõis. ¶ Primã istaz qõnum soluit ꝓbs dicẽs q̃ intellectus dei nõ intelligit in potẽtia: sz semp in actu: et hoc ꝓbat dupl'r. Primo. Qz intellectus intelligens in potentia est sicut dormiens: qz in dormiente sũt opa vite tñ in potẽtia. Sed intellectus dei nõ est sicut dormiens. sed sicut semp viuens: vt supra dictum fuit: g̃ ꝛc. Scõo. qz intellectus q̃ q̃uor intelligit in potẽtia et q̃uor in actu, transmutat a potentia in actũ. Sed intellect⁹ dei nõ est trãsmutabilis: vt ꝑz ex dictis supra. g̃ non intelligit in potẽtia. ¶ Secundã qõnẽ soluit dicens: q̃ intellectio diuini intellectus est eius suba: qõ dupl'r ꝓbat. Primo vt dictũ fuit. qz si nõ esset eius suba: sequit q̃ ꝑfectio eius esset ꝑ aliqd aliud a se: quñ intellectio est ꝑfectio intellectus. Sz non põt ꝑfici p aliud a se: aliogn non esset ens ꝑfectissimũ: g̃ ꝛc. Scõo. Intellectus dei semp intelligitur actu vt ꝑz ꝑ primam qõnem: ergo si sua intellectio nõ ẽ sua suba. sequit q̃ ꝓtinuet in eo p aliqd aliud. s. p id qõ est cã illius intellectiõis. Sz hoc est falsuz: ergo ꝛc. Probat falsitas ꝓntis. Dis opatio ꝓtinuata in aliq̃ subiecto p aliud agẽs/ẽ in eo cũ labore cui⁹ est: qz cũ habẽs talẽ opationẽ q̃tuz est ex se sit indifferẽs ad hñdum eam. et ad non hñduz/si semp in eo ꝓtinuat. opz q̃ sit cũ defatigatiõe ipsi⁹. Qõ ꝑz a signo: qz nos ꝓtinue laborando fatigamur. Sed deus nõ intelligit cum labore: ergo eius intellectio est eius suba. S. Tho. dicit q̃ ꝓbs non ponit hanc rõnem tanq̃ necessariã: sed solũ tanq̃ ꝓbabilez: qz qõ aliqs acgrit ab alio nõ est ei laborio sum nisi vel ipm vel aliqd aliud ꝓtinuans ipsuz sit ꝺ nãm. Unde lz ꝓtinuitas motus celi depẽdeat ab extrinseco: non tñ celum mouet cũ labore. Cõmentator noster dicit q̃ ista rõ ꝓbi posita est ad ꝓbandum q̃ intellectus diuinus non intelligit q̃q̃ vnũ q̃q̃ aliud: qz necesse est cadere lassitudinem in intellectu in quo est successio intellectoz. ¶ Tertiam qõnem soluit dicens q̃ itellectus diuinus itelligit tñ se: qõ sic ꝓbat. Intellectus diuinus intelligit: vt supra ꝓbatum fuit. Sed nõ itelligit inferiora se. ergo intelligit tñ se. ꝓz ꝓña. vt dicit Cõmentator: qz si intelligit aut itelligit superius se: et hoc nõ. qz nullum est tale: aut itelligit inferiora se: et hoc non vt ꝓbabit. ergo relinquitur q̃ itelligat tñ se. Qõ aũt nõ intelligat aliqd inferius se ꝓbat: qz intellectio ꝓz se pcise ꝯsiderata nõ ꝓz q̃ sit aliqd nobilissimũ. aliogn cuz in eo q̃ itelligit vilia sit intellectio sequit q̃ in eo sit nobilissima ꝑfectio q̃ est falsum. Opz g̃ q̃ intellectio hẽat nobilitatem et ignobilitatẽ ex obiecto: ita q̃ illa intellectio sit vilis q̃ est obiecti vilis et ignobilis. Et ex hoc arguit sic. Nobilissima itellectio nõ põt esse obiecti ignobilis. Sed itellectio q̃ deus itelligit est nobilissima. g̃ deus nõ itelligit vilia: et ꝯr nõ itelligit iferiora se: qz oia talia sunt vilia p cõparationẽ ad ipm. Qũo itelligenda sit ista rõ ꝓbi: ꝑserti ꝑm. S. Tho. dixim⁹ in qõne. Sz ꝺ ꝓdicta arguit ꝓbs dupl'r. ¶ Prio. Nulla cognitio est cognitio suiipsius ꝑncipal'r. Sed intellectio q̃ deus itelligit est suba dei: g̃ si p eã deus intelligit tñ se: sequit q̃ illa intellectio sit principal'r itellectio suiipsius. Maiorez ꝓbat iductiue: qz sensatio et opinio et existimatio sunt ꝑncipal'r alterius et nõ terminãtur ad seipsas nisi p accidens. s. dum aliqs sensit se sentire. ¶ Scõo arguit ponendo dubitationẽ quãdã: qz dcñ est q̃ deus est sua itellectio: et ẽt q̃ est ipsa res itellecta. Sz nõ est dcñ p qõ istoz ꝓueniat ei cẽ bonũ et optimũ: g̃ isufficienter dcñ fuit. ¶ Ad ꝑm negat ꝓbs maiorem: qz in gbusdaz scia est rõ facta tam in practicis q̃z in speculatiuis. In practicis qdem: qz res scita si accipit sine mã est scia. domus eni sine mã id est domus que est in mẽte artificis est et eius scia et ars. Silr in speculatiuis res scita est ipsa rõ diffinitiua rei q̃ scit. et eadem rõ diffinitiua in intellectu est scia que hẽtur de re. p hoc. n. intellectus est sciẽs. qz cognouit rez diffinitiones. In reb⁹ ergo oino separatis a mã idem est scitum et scia: lz in nobis hoc nõ ita sit simplr: cuius cã est vt ait Cõmentator: qz intellect⁹ in nobis nõ est itellectum oĩbus modis. ¶ Ad scõm respõdet q̃ cum intellectio et res intellecta sint simplr idem in ꝑmo principio: non opz dubitare p qd eoz ꝓueniat ei esse ꝑfectum: lz hoc ꝓtingat dubitare vt ait Cõmentator in eo in quo distinguunt itellectus a re itellecta. Sed qz saltẽ distinguitur rõne scia in deo: ideo est dubiũ que rõ sit ꝑfecta. s. rõ intellecta an rõ intelligentis. Ad qõ dr q̃ ratio itelligentis est ꝑfectior absolute. Non. n. ex hoc q̃ aliqd intelligit põt ꝯcludi ipm esse ita ꝑfectũ sicut ꝯcludit ex hoc q̃ est intelligens. Ratio tñ primi intellecti est ꝑfectior q̃ rõ primi intelligentis: qz q̃ ꝑma intellectio sit oium nobilissima est ex hoc/q̃ est primi intellecti: et p ꝓns ꝑz responsio ad quartaz qõnem. qz. s. nobilitas obti facit ad nobilitatem intellectionis. ¶ Solutis ꝑdictis qõnibus mouet ꝓbs vnã aliam in fine huius textus q̃ est. Utrũ intellectum a prima cã sit simplex aut cõpositum. Sed duplex põt esse sensus huius qõnis. Primus qdem. Utruz ipsa suba primi principy quam dixerat esse obiectum intellectum ab eo sit cõpositа. Scõs sensus est. Utrũ intellectus primi principy itelligat cõponendo et diuidẽdo: ita q̃ cõpositio referat ad modũ intelligendi et nõ ad rem intellectam. Juxta primũ sensum exponit hunc locum Cõmentator: et. S. Tho. iuxta scõm. Dicit

Soluitur qõ tertia. Lõcio 3ª.

Ꝛ se arguit ꝓbs.

Ad ꝑmũ.

Ad scõm

Soluitur qõ ꝑma. Lõcio ꝑª

Soluitur qõ scõa. Lõcio 2ª

Qõ ꝑma.

Qõ scõa.

Qõ tertia

Qõ q̃rta.

Qõ alia ꝓbi.

Quesiti duplex sẽsus.

Auerroys expositio.

Igit Cōmentator q itellectum a pmo pn° est simplex t nō compositū:siue est vnū t nō multa:t intēdit hanc rōnē.Si itellectū a pmo pn° esset cōpositū siue multa.oporteret ipz esse cōpositū ex ptib⁹ diuersax rōnuz:cui⁹ rō est qz cōpositum ex ptib⁹ eiusdē rōnis est vnū itellectū:eo q oēs ille ptes conueniūt in vna rōne.Sz intellectū a pmo pn° nō est cōpositū ex ptib⁹ diuersax rōnum:qz qō sic itelligit multa/itelligit aliq̄ ex se q̄ subsunt cause ei⁹:g̃ intellectū a pmo pn° non est multa.Scōo arguit sic. Ille itellectus non itelligit multa in q̄ itellectus t intellectū sunt idē oib⁹ modis. Sed sic est in p̄ pncipio:g̃ itellectus eius nō itelligit multa. Maiorem pbat a signo:qz itellectus humanus itelligit multa:t bui⁹ rō est:qz itellectus t intellectū ab eo nō sunt idē oibus modis.Minorē pbat:qz itellectus noster est aliq̄ mō idez cū itellecto ab eo:qz itellect⁹ t itellectū sunt vnū:vt dī tertio de aīa:ergo in p̄ pncipio.qō est oino seperatum a mā.itelle ctus t itellectū sunt idem oib⁹ modis.Ex hoc ifert q si sint aliqne itelligentie in q̄bus itellectus t intellectū distinguan tur:tanto aliq̄ eax erit nobilioz.quāto itellectus eius hēbit maiorē idētitatē cū intellecto.Subdit postea ꝓb⁹:q qz i/tellectus pmi pncipy est oino idē cū itellecto.ió nō accidit ei lassitudo.sz in oi seculo itelligit se.

.S.Tho. expositio.

¶Sanctus aūt Tho. exponēs hūc textū dicit q itētio pbi est ꝓbare tribus rōnibus q deus nō intelligit cōponēdo t diuidēdo:quax pma hec est.Intellectus cōponens t diuidēs pōt seorsum itelligere vnā ptē illius cōplexi nō itelligēdo aliā:t trāsmutari a notitia vnius ptis in notitiā alteri⁹.sicut pz q itellect⁹ homans hoc cōplexū.bō currit.pōt cōcipere boiez p se t cursū p se.Sz pbatū est supra q itellectus primi pncipy nō pōt trāsmutari.g̃ nō intelligit cōponendo. ¶Scōa rō. Intellectus subē oino imālis itelligit sine cōpositionē. sicut humanus itellectus.Sz itellectus pme cause est oib⁹ modis imā/lis:ergo idē qō prius id qō dcm̃ est in maiori.sicut itellect⁹ humanus exponit ꝑm dissimilitudinē.Ut sit sensus/q⁹ humanus itellectus itelligit cōponēdo.quia accipit sua itelligibilia a reb⁹ mālib⁹. ¶Tertia rō. Intellect⁹ hns sp t eternaliter suā pfectionē nō itelligit cōponēdo.cui⁹ rō est qz sua pfectio cōsistit in tali cōpone. Unde ēt vex qō est bonū itellectus nō est in incōplexis.sz in cōplexo.hāc aūt cōplexionē nō hz sp:qz prius itelligit simplicia q̄z cōponat ea.Sz itellectus pme cāe hz eternaliter oēm suā pfectionē: g̃ rē.

Alia expositio.

Pōt alio mō exponi iste textus dicēdo q ꝓb⁹ tāgit hāc qōnez. Utrū intellectū a pma cā sit simplex aut cōpositū.i.vtrum pma cā itelligat p plures cepr⁹:quoz nī glibet i se sit simplex.Et rndet q nō.qz itelligit vnico simplici cepto. Qō pbat.Prio/qz ois itell's hns plures cepr⁹ trāsmutat ab vno in aliū:qz vnus alteri succedit.Scōo/qz in separatis a mā glibet itellectus intelligit cepto indiuisibili:qō nō est vex de itellectu hūano.Tertio/qz vbi ē successio cepto⁹ ibi nō est ois t totalis pfectio eternalis.Nā qn̄ vnus inest/alter cessat:pma aūt cā hz eternaliter oēm suā pfectionē.

¶Textus.52.

¶Perscrutandum autē est qualiter hz totius natura bonum t optimum.

¶Dixerat supra ꝓb⁹ q pma cā mouet vt itelligibile t amabile.t declarauit textu p̄cedēti qualr ipsa sit itelligibilis:qz scilz est p̄m intellectum t alia q̄ dicta sunt. ¶Nūc declarat qūo ipsa sit bonū vniuersi.t mouet hāc qōnē.Utrū in vniuerso sit bonū intrīsecū/aut extrinsecū/aut vtroq̄ mō. Nā sicut in actiōib⁹ est finis itrinsecus t extrīsecus.puta altera tiōis finis itrinsecus est q̄litas ad quā terminat alteratio:t finis extrīsecus est forma substalis.ad quā disponit illa q̄litas.ita ēt in reb⁹ ordinatis bonū intrīsecū est ordo eax:bonū xo extrinsecū est id pp qō sic sunt ordinate. Ad hāc qō/nē rndet ꝓb⁹ q in vniuerso est bonuz vtroq̄ mō:qz ordo ptiū vniuersi ē bonū it⁹ isecū ei⁹.deus aūt pp quē sic ordiate sūt est bonū extrinsecū.Et si q̄rat.qō istox bonox ē pfectius.rndet q bonū extrīsecū t assignat cām:qz finis est nobilioz his q̄ sūt ad finē.Sz bonū extrīsecū est finis boni itrīsecī:sicut appet in exercitu cui⁹ bonū itrīsecū est ordo exercitus.t bonū extrīsecū ē dux:sz dux ē finis illi⁹ ordinis:qz ptes exercit⁹.ió ordinate sūt vt exequant volūtatē ducis.Et silr ordo ptiū vniuersi est ad explicādū id qō ptinet in itellectu t volūtate pmi pncipy. Infert.S.Tho.ex his q sic dux cāt ordinē in exercitu.ita ēt de⁹ est cā ordis q est i vniuerso.Et qn̄ iste text⁹ est clar⁹.Lō.t S Tho.i expōne ei⁹ oino ꝓueniūt.Sz qz posset aliqs dubitare.vtr oēs ptes vniuersi sint equalr ordiate:ió ad hoc rndēs ꝓb⁹ dicit/q nō: qn̄ ptes vniuersi ordinant ad pmā cām p eax opationes: agēdo.n.exequūt id qō ptinet in pma cā. Jn q̄busdā aūt rebus p̄m⁹ bui⁹ iclinatiōis est nā:in q̄busdā xo ē volūtas. Et loquendo de vtrisq̄z/ille pfectioꝛ mō sūt ordinate q̄ nūq̄ deficiūt ab opatiōib⁹ suis:cuiusmodi sūt corpa celestia t intelligētia:ille xo q̄ deficiūt a suis actiōib⁹ nō sūt ita pfecto mō ordiata.t ista sūt gñabilia t corruptibilia i q̄b⁹ accidūt multa a casu vt mōstra t alia bō.Sic ēt in familia fily siue liberi magis exequunt id qō ptinet ad bonū dom⁹.q̄z fui: t fui magis q̄z vxta aiantia.Et h̄ est tota snia bui⁹ qōnis.

¶Textus cōmenti.53.

¶Hoc autem puta ad discerni necesse quoq̄ omnibus venire.

¶Quia in toto isto loco declarauit que sint rex pncipia.s. tam substantiarum sensibiliū q̄z insensibiliū:nūc excludit aliox opiniones de pncipys rex. Oēs.n.antiqui ponebant duas ꝓpōnes:quax vna est q⁹ sola contraria sunt pncipia rex. Alia xo est q⁹ omnia sunt ex 3ys. Primaz ꝓpositionem improbat ꝓb⁹ tali rōne. Impossibile est aliquid fieri ex 3ys nisi 3ia inter se agant t patiant. Sz nō pōt agere t pati nisi sit aliqd p̄ter 3ia:ergo non est verū q⁹ sola 3ia sint pncipia rex:sed requirit aliqd aliud:maior pz. Minor ꝓbat:qz non transmutat vnum 3ium in aliud cum fit mutatio de 3io in 3ium. Non.n.albedo fit nigredo nec econtra:g̃ opz esse aliqd aliud qō mutet de vno in aliud:t hoc est subiectum siue mā vt pz primo phȳsicox.t supra in hoc libro duodecimo.

¶Textus.54.

¶Amplius oia prauī participatiōe extra vnū.

¶Jn hoc textu reprobat secundā ꝓpōnem.s. q⁹ oia sint ex 3ys.t arguit primo sic.Si oia sūt ex 3ys puta ex mā t forma.vt exponit Cōmentator:vel ex q̄busdā q̄z aliys 3ys/sequit⁹ q⁹ in oibus sit malū excepto vno. Sz ꝓns est falsum: qz in corpibus celestibus t in subys abstractis nō est malū neq̄ corruptio:g̃ non oia sunt ex 3ys. Consequentiā ꝓbat: qz 3io semp vnum hz rōnem priuationis respectu alterius.t ꝓnr hz rōnem mali.Excepto igit illo 3io qō est altero pfectius in oib⁹ aliys erit malū:qz in oibus aliis erit illō aliud 3ium qō est imperfectū. ¶Scōo improbat candē opinionem ex hoc q⁹ aliq̄ dixerunt q⁹ p̄m⁹ aliquax rerum est trīs bonum:t q⁹ non omniū pncipia sunt bonuz t malū: qō trī esset si oia essent ex 3ys:qz vt dictum est.altex 3io rū est malū. Jsti trī ēt defecerūt.qz nō dixerūt qūo bonū sit p̄m⁹.s.vt finis vel vt forma vel vt mouens. ¶Tertio spāliter improbat opinionē Empedoclis dicētis q⁹ oia cōponunt ex q̄tuor elemētis t ex lite t amicitia:ita q⁹ amor est pars rex mistax.t arguit sic. Amor p te est pars mistox: ergo est vt mā corum. Item amor per te ꝯgregat:ergo est agens. Sed alia est rō agētis t alia materie:qz mā est in potentia t agens est in actu. Jtē mouens est extrinsecuz t mā

Finis extrīsecus t itrinsecus

est intrinseca: ḡ Empedocles qui non declarauit quō amor sit agens: ⁊ quō sit materia non sufficiēter dixit. Itē defecit Empedocles ponēdo litē esse p̄n̄m qz lis est malum: sed malum p̄m recte opinantes non est p̄n̄m rerum.

¶ Textus. 55.

¶ Anaxagoras autem vt mouens.

Nō phī ʒ Anaxagorā.

¶ Hoc loco probat opinionez Anaxagore esse diminutam qui dicebat q̄ intellectus est p̄n̄m mouens respectu omniū. Contra hoc arguit ꝓphs. Omne mouens mouet pp aliquē finē: ergo ille itellectus mouet pp finē. Sz Anaxagoras nō dixit pp quē finem moueat: ḡ diminute locutus fuit. Et subdit ꝓphs q̄ non pōt dissolui ista rō nisi eo mō quo ab ipso dissoluit. ſ. q̄ in ſepatis a mā idem pōt esse mouens p̄m finem ⁊ p̄m agens: ⁊ hoc mō mouet ille intellectus. vnde mouet pp seipsum. Scōo arguit ex cōi ſnia antiquoꝝ: qz p̄m eos oia fiunt ex ʒrys: ergo opz assignare vnum aliud p̄n̄m p̄ter intellectum qō sit ʒrium ipsi intellectui.

¶ Textus. 56.

¶ Omnes autē contraria dicentes.

¶ Iste textus nō habet in eo quē exposuit Cōmētator. Unde ipse de eo nihil dicit. ſz. S. Tho. exponit eum. Intendit ꝓphs reprehendere antiquos dicentes q̄ oia sunt ex ʒrys: qz non declarabant quō fiant ex eis. ꝓmum igit incōueniens. qō eis accidit est / qz non p̄nt assignare cām quare aliqua sint corruptibilia. ⁊ aliqua sint incorruptibilia: cuz oia sint ex eisdem p̄ncipys. ſ. ex contrarys. Similiter non p̄nt assignare cām huius dīie corruptibilium ⁊ incorruptibiliū illi q̄ dixerunt oia esse ex non ente: qz si sic / oia hēnt eandem originē ⁊ non apparet: quare potius hoc sit corruptibile q̄ illud: pp qō ꝓmenides / ⁊ Melliſſus nescientes assignare hanc dīiam negarunt distinctionez rez / dicentes q̄ oia sunt vnum ens. ¶ Secundū inconueniens est. qz non p̄nt assignare cāz quare generatio sit eterna. ⁊ que sit cā generationis: opz. n. p̄ter contraria esse aliud generans: qō tamē isti non ponūt. nec dicunt an sit eternū aut nō. ¶ Tertium incōueniēs est: qz vt diximus / opz p̄ter ʒria esse vnū aliud p̄n̄m principalius ʒrys a quo hēnt res q̄ aliqui magis participent vno ʒrio ⁊ aliqui magis participent altero: ⁊ tm̄ non p̄nt hoc assignare. Et hoc incōueniens accidit ēt ponentib⁹ spēs siue ideas. Nam aliqō induiduū nūc participat spē ⁊ ante nō participabat. ſ. anteq̄ generaret̄: opz ḡ esse aliq̄ cām huius diuersitatis. ¶ Quartū incōueniēs est qz si oia sunt ex ʒrys: segtur q̄ sapiētia primi p̄ncipij sit ex ʒrys vel hz aliqō ʒrium. Sz hoc est falsum: qz oia ʒria hēnt nāz que est in potentia ad vtrūq̄ ʒrioꝝ. in p̄ aūt principio nihil est qō sit in potētia: ḡ ⁊c. Preter supradictos aūt ꝓphos fuerūt alig dicentes q̄ nulle sunt sube nisi sube sensibiles. Contra istos dicit ꝓphs: qz si sic esset. sequit̄ q̄ nō esset p̄mum p̄n̄m de quo supra locuti sumus. sed eēt abire in infinitū. ꝓz ista ꝓña. qz oīs suba sensibilis est mobil̄. ⁊ cuz nihil moueat se. opz q̄ ab alio moueat̄: ergo si nō deuenit̄ ad aliquā insensibilem ⁊ imobilez est ire in infinitū. Sequit̄ ēt q̄ non esset talis ordo in vniuerso qualis dictus est supra. ſ. ordo oium ad aliqō bonū extrinsecum. Sequit̄ ēt q̄ generatio non esset ppetua. Tenet ista ꝓña qz motus eternus celi fine q̄ nō pōt esse aliqua generatio. nō potest esse nisi ab aliqua suba abstracta: eo q̄ virtus exīs in magnitudine non pōt mouere motu eterno. ¶ Arguit preterea ꝓphs ꝓ quosdaz alios. ſ. ꝓ eos qui ponebāt ideas ⁊ numeros separatos: ⁊ dicit q̄ eis ꝓtingunt quatuor incōuenientia. ꝓmū est q̄ tales numeri ⁊ spēs sepate non p̄nt esse cā alicuius: eo q̄ non hēnt rōnē principij mouentis. Secundū est. qz magnitudo nō potest causari ex nō magnitudinibus. Sz numeri nō sunt magnitudo: ergo nō p̄nt causare magnitudinem. ⁊ ꝓter non sunt causa oium: sicut illi ponebant. Tertium est q̄ prima principia rerum nō sunt factiua neq̄ motiua sunt: ⁊ per ꝓns q̄ non sit rez generatio. Sed hoc est falsum: qz ꝓbatum est. ſ. octauo phȳsicorum generationē esse eternam. ꝓbat aūt q̄ hoc sequat̄: qz generatio nō est nisi inter ʒria: sed in speciebus. ⁊ in numeris nō inuenitur ʒrietas: ergo si spēs ⁊ numeri sunt principia: sequit̄ q̄ non sit generatio. Quartū est / qz isti non possunt assignare cām quō ex forma ⁊ materia fiat vnum. huius ratio est. qz causa mouens est illa que facit ex eis vnum: species aūt ⁊ numeri non hēnt rationez cause mouētis. ¶ Ultimo loco arguit ꝓ Pithagoricos ponentes tres ordines rerum. ſ. numeros: ⁊ magnitudines separatas: ⁊ sensibilia: quoꝝ vnus ab alio non dependet. nec hēnt inter se cōnexionem: qz p̄m istos sequitur q̄ sint tria prima principia in vniuerso. Sed hoc est falsum qz vniuersuz nō esset bene dispositū: eo q̄ pluralitas principatuum non est bonum: ergo opz esse vnum primum principiuz a quo omnia gubernentur: ⁊ istud est deus gloriosus in eternum. cui sit honoꝝ ⁊ gloria in secula seculoꝝ.

FINIS.

¶ Questiones metaphysicales Excellētissimi phī, sūmiq̄ theologi Pauli soncinatis, predicatorī ordinis decus, nuper Venetijs sūma cura ac diligentia Impresse sumptibus heredum q. Bñi Octauiani Scoti ciuis Modoetiensis ac sociorū. Anno virginei partus. 1526. die vero. 15. Septembris.

Registrum

☩ / ☩ / ☩☩ / A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T U X y Z AA Omnes sunt quaterni / preter / ☩ / duernus: ⁊ / ☩ / ☩☩ / terni. ⁊ AA quinternus.

BIBLIOTECA PROVINCIAL SORIA

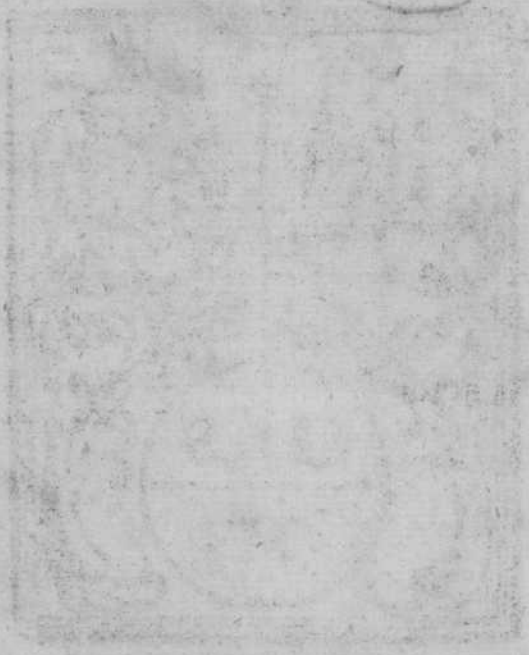

B ke

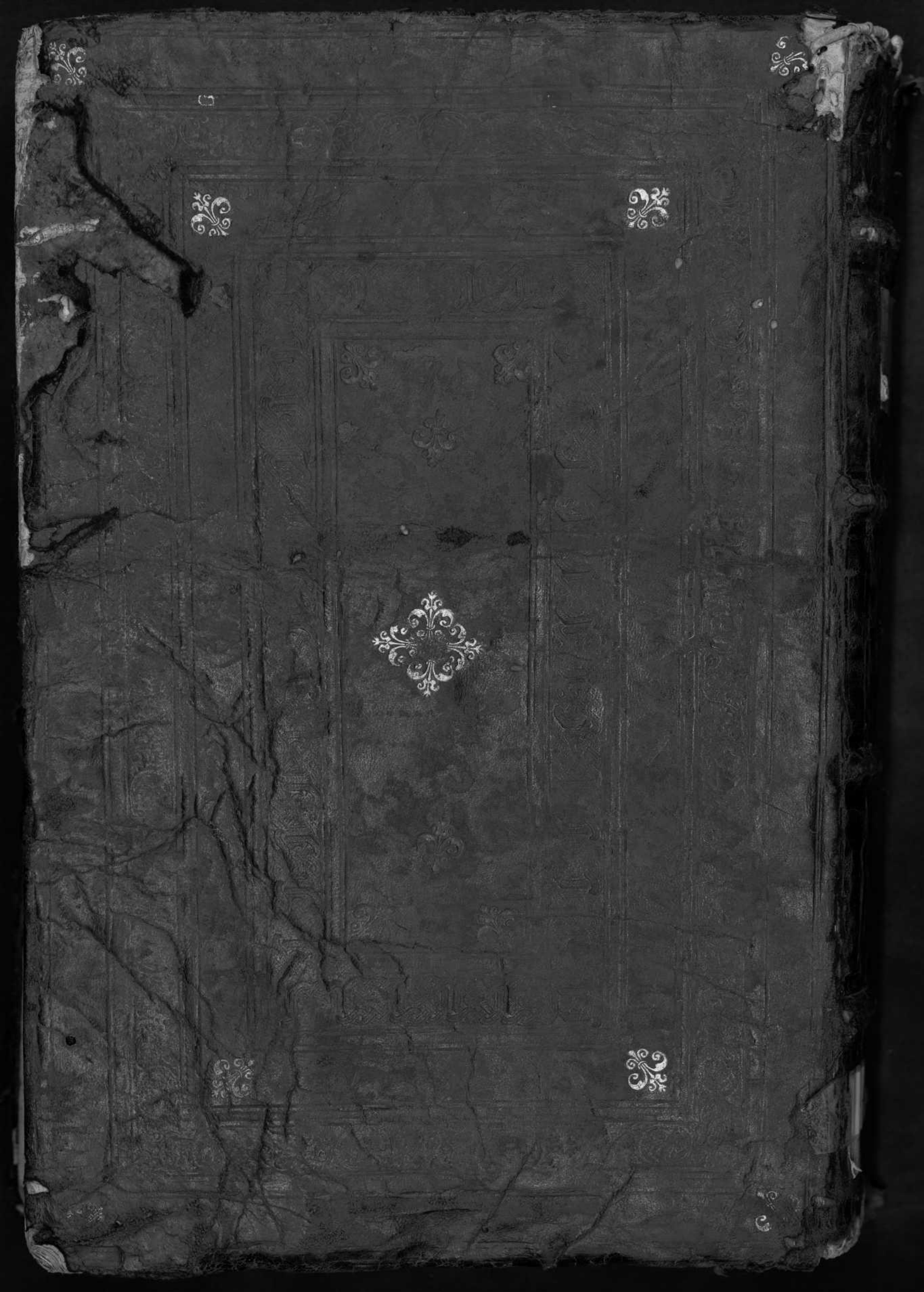

Signat.ª Top.ª
Est. 4 S
Tab. 2
Núm. 1

A-302